

A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

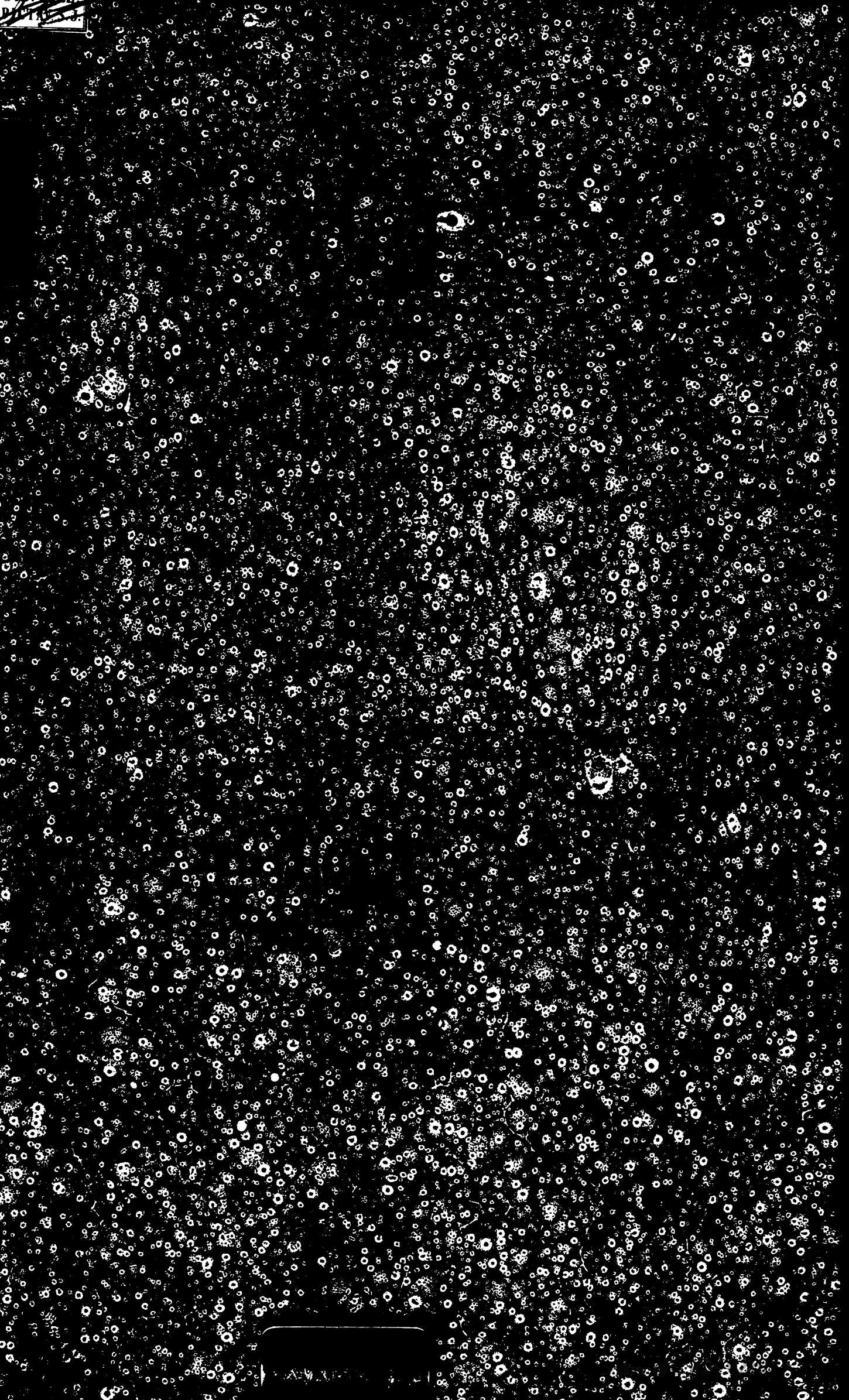
- + *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.
- + *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.
- + *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.
- + *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

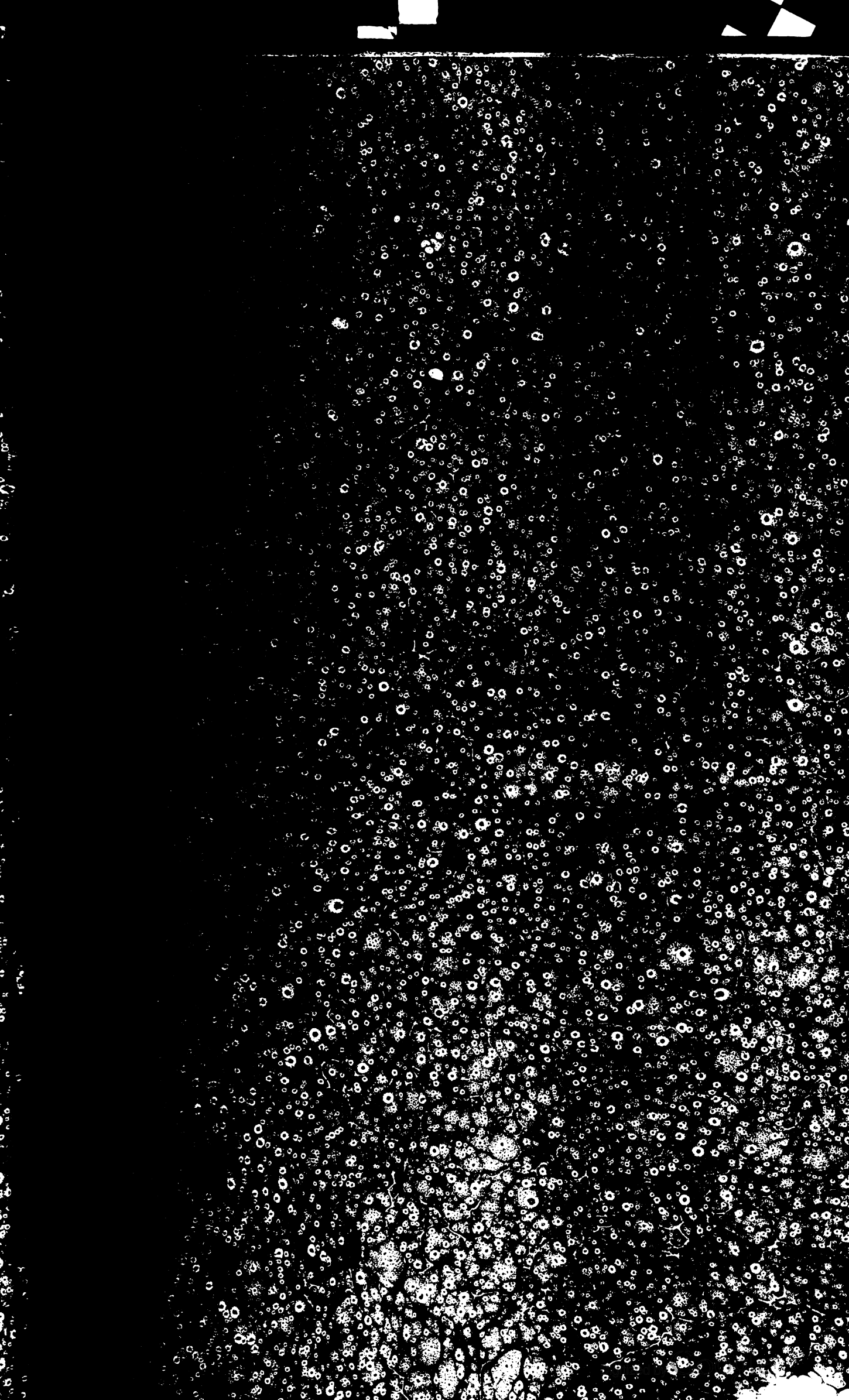
À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse <http://books.google.com>

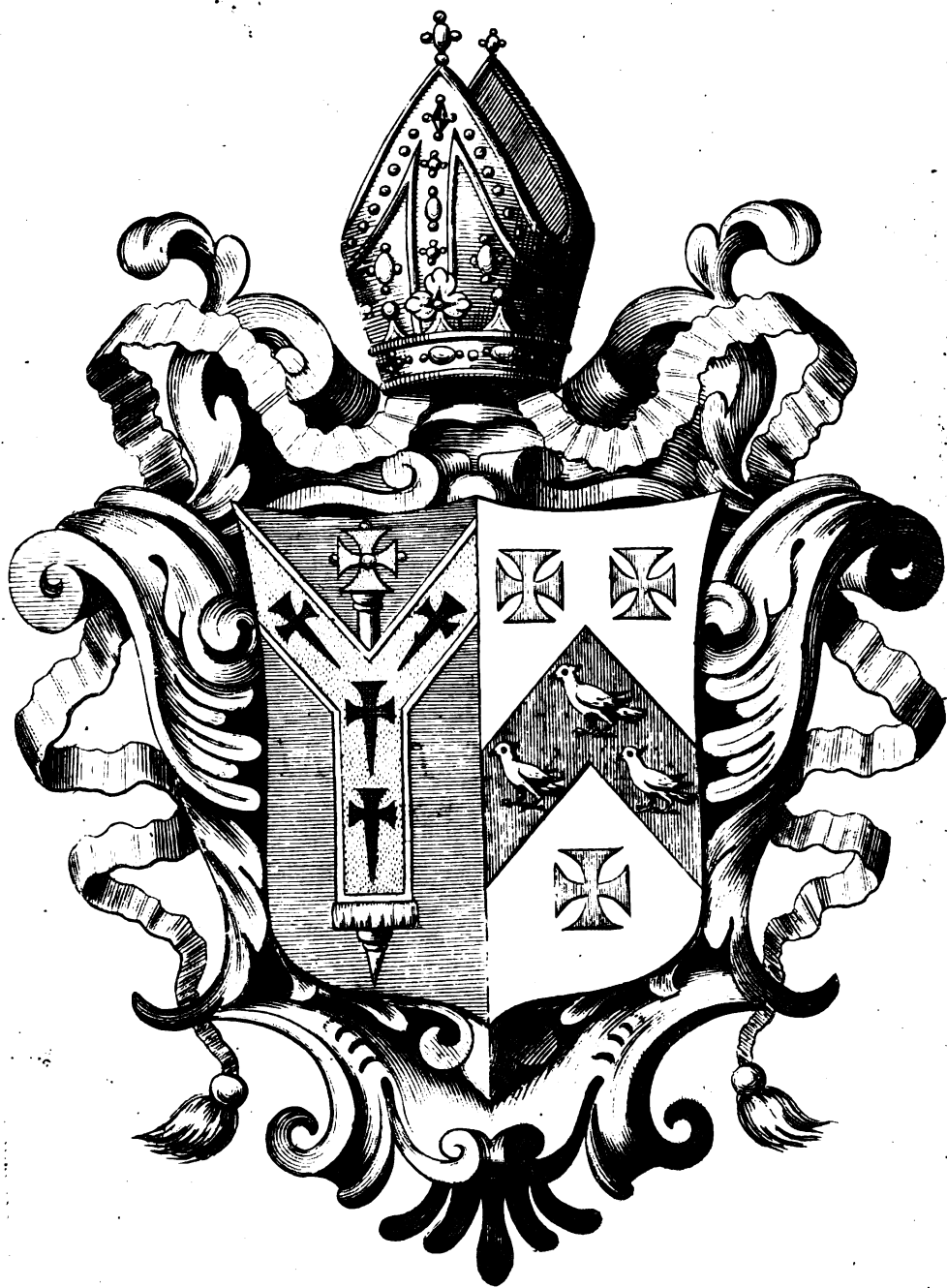

H. 482/11

ANGLIA SACRA.

PARS PRIMÆ. *rb.*

ANGLIA SACRA,
SIVE
COLLECTIO HISTORIARUM,
Partim antiquitus, partim recenter scriptarum,
DE
ARCHIEPISCOPIS & EPISCOPIS
ANGLIÆ,

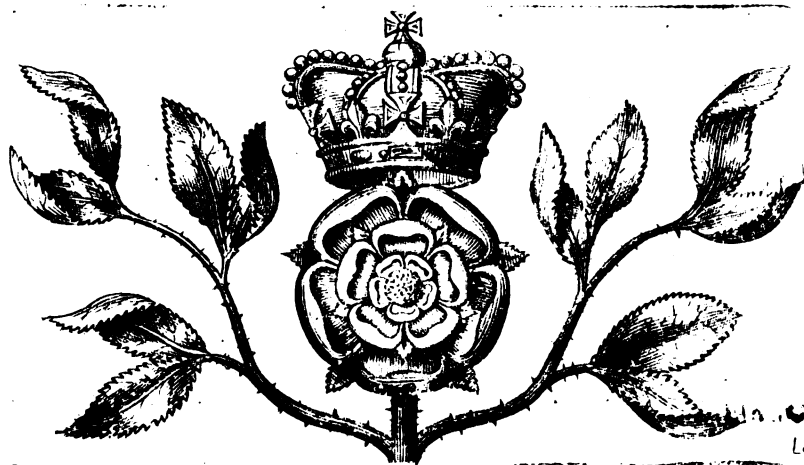
A prima Fidei Christianæ susceptione ad Annum
MDXL.

Nunc primùm in Lucem editarum.

[Wharton
H.]

PARS PRIMA.

De **ARCHIEPISCOPIS & EPISCOPIS** Ecclesiarum
Cathedralium, quas Monachi possederunt.

THEQUE
Lor Fontaine
60 - CHANTRE

LONDINI:
Impensis **RICHARDI CHISWEL** ad Insigne Rosæ Coronatæ
in Cœmeterio S. Pauli. **MDCXCI.**

ANDERSON

THE CHIEF OF POLICE

ANDERSON

ANDERSON

Reverendissimo in Christo
PATRI ac DOMINO
D. WILHELMO

Providentiâ Divinâ
Archiepiscopo Cantuariensi,
Totius Angliæ Primate.

Illustrissime Præsul,

OPUS alieno ferè labore compositum, adhuc imperfectum, nullâque seu Scriptorum elegantia seu Editoris judicio commendatum, Vestræ Clementiæ nuncupare vix ausus fuisssem ; nisi argumenti dignitas audaciæ crimen amoliretur. Æquum est enim Angliæ Episcopos à throno Cantuariensi patrociniū quærere, & totius Angliæ Primatem Episcopis & vivis præesse & defunctis patrocinari. Certè favorem vestrum non incassum ambiunt Præsules longâ serie præcedentes ; qui eodem, quo vos, amplissimo munere, eâdemque vitæ sanctimoniâ Ecclesiam Anglicanam rexerunt & ornârunt. Temporis quidem injuria nobis abstulit notitiam sanctissimorum Episcoporum, qui fidem Christianam Britannia primū intulerunt (quod Apostolicis temporibus factum fuisse argumentis non vanis ducti credimus)

A

mus) quique à primis Fundatoribus susceptam propagârunt & tutati sunt; donec gens inœelix ab Anglis expugnata, sedes mutare & in montana Insulæ loca secedere coacta fuerit. Desideratur à nobis Historia optimorum Præfulum, qui hanc Insulam quingentis fere annis fide, miraculis, aliisque virtutibus illi sæculo familiaribus, sequenti raris, illustraverunt. Nobis igitur Historiæ Ecclesiasticæ certitudo & sacri Ordinis successio à primâ Sedis Cantuariensis fundatione pendenda est. Illa siquidem nostræ Genti, eradicatâ barbarie atque superstitione avitâ, Religionis & Literaturæ elementa tradidit; illa transmissis per Insulam Verbi divini Prædicatoribus, & ordinatis Episcopis, fidem Christianam orbi Britannico postliminiò induxit, eandemque inviolatæ hætenus authoritatis beneficio millecentum ferme annis conservavit. Vestræ itaque Sedi, tanquam Religionis apud nos & Purpurati Ordinis matri, hos omnes, quos præsens Volumen laudat & sequentia sunt laudatura, Episcopos debemus. Horum plures eandem vobiscum Provinciam administrârunt, vestrâque virtute tuendam transmiserunt: omnes autem ordinis atque muneris similitudine conjuncti sunt. Singulorum memoriam aut tenebris ereptam aut luce clariori à me donatam fuisse, tibi non ingratum opus esse confido. Nullum, sat scio, favoris officium denegabis iis, qui Ecclesiam, quam dignissimè regis, Anglicanam fundârunt & auxerunt; qui populos, quibus præes, à Diaboli seu vitiorum tyrannide sanctissimo labore eduxerunt; a quibus Ordinem, quem ornas, Episcopalem longâ successionem devolutum accepisti; quorum dignitatis hæredem te Deus constituit. Plura quidem illis, Ecclesiam, plebem, Ordinem, atque dignitatem, debes; sed nec minori ipsos beneficio astrinxisse censendus es, qui Ecclesiam

ab

ab illis fundatam fortissime tueris, & nisi aliorum invidia obstiterit, infractam ad posteros transmissurus es. Sed neque minimi antecessoribus Episcopis prestiti beneficii loco ascribendum est, quod auspiciis atque auctoritate tuâ ipsorum memoria seu tenebris prius involuta lucem accipiat, seu alienis erroribus vitiata restaretur. Illi suam tibi dignitatem contulerunt, Ecclesiam quam regas fundarunt, auctoritatem & opes quibus prodesse possis transmiserunt: tu vicissim illorum famam apud posteros renovasti, neve illis bonorum operum memoria intereat effecisti. Etsi enim meis vigiliis Opus istud elucubratum fuerit, mihi que quod imperfectum & argumento longe impar prodeat sit imputandum; quicquid tamen honoris Ecclesiæ matri, quicquid incrementi Præsulum Anglicanorum famæ ex illo accesserit, tibi rectissime acceptum referri debet; qui mihi ad hoc aliaque Opera (quibus utilitati publicæ pauxillum conferre studui) aggredienda otium & animos fecisti; qui me nullis meritis sed neque amicis intercedentibus commendatum ad clientelam tuam ascivisti, rebus sacris obeundis adhibuisti; voce, præmiis & exemplo ad urgenda literarum studia provocasti; maximis denique, quibus mortales obstringi possunt, beneficiis devinxisti. Pudet sane juvenem studiis non invigilare, & quacunque melius posset viâ Ecclesiæ prodesse; cum in Amplissimo Præsule, cui exhausta jamdiu erant omnium literarum studia, eodemque sene plusquam septuagenario, maximisque Ecclesiæ & Reipublicæ curis impedito, indefessam legendi scribendique diligentiam viderem. Alias quidem virtutes tuas mihi inferioris subsellii viro duntaxat admirari, hanc solam imitari licuit. Tu ne alterius (impari licet) diligentia carenti, argumentum atque præmium deesset, voluisti. Faxit Deus, ut summum, quem in Ecclesiis Britan-

Britannicis tenes, locum diu obtineas, in Ecclesiæ commodum, in Reipublicæ utilitatem, in bonorum omnium solamen, utque mihi, quod postremo orandum est loco, Opus vestris auspiciis inchoatum iisdem absolvere liceat. Sic animitus vovet

Clementiæ Vestræ

Ex Ædibus vestris Lambethanis, iv. Cal. Augusti
MDCLXXXIX.

Sacellanus obsequentissimus

E T

Cliens humillimus

HEN. WHARTON.

PRÆ

PRÆFATIO

AD

PARTEM PRIMAM

Angliæ Sacræ.

De ratione totius Operis, & Scriptoribus in eo editis.

I. **C**UM ad rei literariæ incrementum vitæ à teneris annis institutæ ratio, ad Ecclesiæ Anglicanæ honorem sacrum quo (licet indignus) fungor munus pro viribus promovendum impellant; nullum refugiendum esse decrevi laborem, ex quo emolumentum aliquid utrique vel alteri possit accedere. In eâ igitur statione positus, in qua & otio non indigeo, & amplissima librorum cujuscunque generis sit copia, & ad omnia, quæ in gente nostrâ supersunt, archiva aditus non difficilis datur, loco atque tempore opportunis utendum duxi, & aliquod aggrediendum opus, quod ad aliam stationem translatus frustra tentarem. Ad illustrandas itaque Ecclesiæ Anglicanæ antiquitates & res gestas, statui antiquas de rebus nostræ gentis ecclesiasticis Historias & Monumenta quamplurima è tenebris, quibus involuta delitescunt, educere & luce publicâ donare.

II. Civiles Anglorum Historias plures eruditissimi viri evulgandas curârunt, & hodiernum curant. Ex Ecclesiasticis autem Historiis paucissimæ prodierunt. Vix in Historiæ enim justæ censum venit amplissima Chartarum & Instrumentorum Ecclesiasticorum congeries, quam Cl. V. Gulielmus Dugdale in Monastico suo Anglicano dedit. Plures tamen ejusmodi Historiæ supersunt; non omnibus quidem obviæ, & in Bibliothecarum forulis seu Ecclesiarum archivis abditæ, luce autem dignissimæ, & in Ecclesiæ honorem, in rei antiquariæ augmentum, plurimum collaturæ. Has conquirere & quascunque melioris notæ evulgare statui; ut si quis aliquando, tanto operi non impar, Historiam nostræ gentis Ecclesiasticam aggressus fuerit, illi materia atque monumenta non deessent. Quas enim Harpsfeildius, Alfordus, Smithæus, Fullerus
a
aliique

aliique hætenus scripserunt Historias Ecclesiasticas, longè infra argumenti dignitatem subsederunt.

III. Ista quidem Operis hujus primùm suscepti unica fuit ratio. Dum eo autem animo Bibliothecas excuterem, & monumenta Ecclesiæ antiqua undique congererem; plures de Archiepiscoporum & Episcoporum Angliæ Viris Historiæ sese obtulerunt. His perlectis, aliisque quorum uberrima facta est copia monumentis adhibitis, postea in mentem venit accuratam Episcoporum Angliæ Historiam ex iisdem consarcinari posse. Atque hoc longè utilius & orbi literato gratius fore videbatur; si ejusmodi Historiam, non adeò elimatam quidem, nec Ughelli aut Sammarthanorum æmulam, aliis tamen antea scriptis multoties uberiores ac certiores, emitterem. Primam interim intentionem de antiquis Historiis Ecclesiasticis evulgandis dimittere nolui; cùm difficile non fuerit opus eâ methodo disponere, ut insigniores quæ supererant rerum Ecclesiasticarum Historiæ exhiberentur, & Historia Episcoporum satis ampla methodo non incertâ simul prodiret. Huic itaque perficiendo operam dedi, & in volumen secundum rejectis Historiis, quæ Episcoporum certæ alicujus Sedis successionem non tradiderunt, Episcoporum, quorum Sedes Cathedrales Monachi possederunt, Historiam juxta Provinciarum & antiquitatis ordinem hoc primo volumine congeffi; de reliquis Angliæ Episcopis tertium volumen forsan aliquando editurus.

IV. Frustra quis à nobis exspectabit, ut Hierarchiæ Anglicanæ Historiam eâ ubertate atque certitudine contexamus, qua suam Itali, suam & Galli contexuerunt. Apud hos enim Ecclesiarum & Cœnobiorum Archiva ut plurimum manent integra: quæ nobis fœlicitas hominum malefactorum sacrilegio ablata est. Neutiquam Anglis olim defuerunt Scriptores, qui res gestas memoriæ commendarent seu in tabulas referrent: quinimo nulla Orbis Christiani regio nostram Scriptorum numero antecelluit. Horum autem pars minima ad nos transmissa est; haud ita temporis injuriâ tamen quàm sacrilegio intercepta. Perierunt pars maxima, quando avarâ sæculi superioris iniquitate Monasteria everfa sunt, Ecclesiæ Collegiatæ demolitæ, Bibliothecæ utrarumque direptæ, lacertæ, vilissimis usibus vel etiam flammis damnatæ. Atque utinam Ecclesiæ Cathedrales sacrilegorum rapinam effugere potuissent! Harum etiam aliquot Archiva homines nequissimi nutilârunt, distraxerunt, scedârunt. Id in plurimis avaritia & impietâs, in nonnullis superstitio effecit. Comperi enim Episcopum quendam antecentum & quod excurrit annos, avitæ superstitionis delendæ prætextu

textu, omnia Ecclesiæ suæ monumenta & Registra igni tradidisse.

V. Præclare tamen cum Ecclesiâ Anglicanâ actum fuisset, ni in literaturæ & pietatis excidium Puritanorum gens pullulâisset. Infana ista, quodque magis indignamur, indocta tenebrionum coluvies, abducto ante quadraginta annos in partes suas popello, Episcopos & Canonicos Sæculares Ecclesiarum Cathedralium custodes sedibus suis eiecerunt, Ecclesias à mille retro annis cultui divino sacras polluerunt, Ecclesiarum tabulara diripuerunt; detruncarunt, nonnullibi etiam flammis cremârunt. Factum id ab astutioribus, ne Episcopi & Canonici aliquando restituti Chartulariorum suorum subsidio prædia & fundos ecclesiasticos repetere possent, ab aliis autem stultâ superstitione & literarum odio. His enim Patres omnes ante Reformationem nostri atque ipsimet etiam Sanctissimi Religionis Christianæ apud nos Fundatores pro Antichristianis habentur; & antiqua religionis monumenta, seu sacra ædificia, seu scripta in sacris locis asservata, tanquam totidem idolatriæ vestigia, sunt exosa. Ipsam etiam Anglicanam Ecclesiam, quod Apostolicæ disciplinæ & primævi in sacris obeundis decoris observantissima cum stultis insanire nollet, superstitionis & idololatriæ apud vulgus insimulant; nondum illam à pristinis sordibus repurgatam ad Christianæ simplicitatis normam accessisse, ritus Antichristianos adhuc usurpare. Hisce officiis viri maleferiati credulam plebem obæcant, in Schisma pessimum abducunt, & in sanctissimæ Matris excidium incitant. Si disciplinam Antichristianam quæras; causabuntur Ordinem Episcopalem, qui ab ipsis Apostolis exordium sumens, per omnia sæcula honoris prærogativam & Ecclesiæ clavum tenuit, & quamdiu in terris futura sit Ecclesia, tenebit. Si cæremonias tanto clamore impugnatas peras; narrabunt tibi Crucis signum, quod in Primitivâ Ecclesia in honore fuit, neque in nostrâ defuisse, inculabunt infulas Sacerdotales non minus simplices quam decoras; præscriptam orantibus, quam neque ipsi negare audent esse piissimam, Liturgiæ formulam; & Divini Numinis adorationem genibus flexis inter Eucharistiæ symbola suscipienda factam. En criminum portenta, quibus Schismatici nostrates Ecclesiam optimam impugnant; eandemque patrum nostrorum memoriâ strenuè calumniando in supremum discrimen adduxerunt. Tunc quidem Numen, cujus inscrutabilia sunt judicia, sceleri prosperitatem indulgit. Non sine insigni tamen providentiâ factum credo, quod Ecclesias Cathedrales, quas ipsas superstitionis arces nuncupare solebant, in potestatem suam redactas Puritani funditus non everterint, neque in omnibus Archiva & tabulara pessumdederint.

rint. Quod si Deus, qui priscos Christianos Ethnicis persecutoribus cruciandos sæpius concessit, Ecclesiam Anglicanam à Schismaticis opprimi iterum permiserit; vix aliud est expectandum, quàm ut omnia apud nos antiquitatis & religionis monumenta intereant. Præclarum superstitionis suæ non immutata indicium illi dederunt; quando tumultu in Provinciâ Somersetensi anno 1685. excitato, archiva Episcopatus Wellensis maximo studio conquesta igne combusserunt. Atque istud quidem ad hoc opus aggrediendum argumentum non leve fuit; ne per invalescentem indies Atheorum & Puritanorum colluviem exulante à nobis religione Catholicâ, aliorum conatus præverterentur.

VI. Historiam nostram, seu potius farraginem Historicam, in anno 1540. terminavi; quando Canonicis Sæcularibus loco Monachorum in Ecclesias Cathedrales introductis, & restauratâ, quæ plurimum sæculorum incuriâ collapsa fuerat, disciplinâ insignem mutationem res ecclesiastica subiit. Ordo quidem Episcopalis continuâ serie ad nos transmissus viget, præclaris etiam numeri, virtutis & eruditionis incrementis auctus. Præsulum autem ab hoc termino succedentium res gestæ hominum memoriâ nondum exciderunt, neque ad antiquæ Historiæ (quam nunc illustrandam suscipimus) ætatem assurgunt. Erit tamen quandoque, quod sperare liceat, qui Episcoporum Reformatæ Ecclesiæ Anglicanæ vitas & res gestas scripto consignaverit. Sanè tunc universo orbi Christiano constabit huic Ecclesiæ nunquam defuisse Præsules sanctitate conspicuos, doctrinâ illustres, omnibus numeris consummatus; quinimo sæculis postremis illi præsedisse Episcopos, decessoribus suis antiquioribus pietate non impares, eruditione superiores, mediis autem utrâque præstantiores. Quod non eo animo dictum velim, quasi Episcopi intermedii summis ingenii & virtutis dotibus præditi non fuerint; è quibus aliqui Sanctorum albo meritò sunt ascripti, plures ob incomparabilem doctrinam stupori erant; nonnulli etiam antecessoribus palmam præripuerunt, successoribus quibuscunque haud faciliè imitandi. His siquidem annumerem Johannem Peckham Archiepiscopum Cantuariensem & Robertum Grossthead Episcopum Lincolnensem; quorum si quis Vitas latius tradiderit (quod mihi aliquando in animo fuit) optimam is Christiani Præsulis normam dabit. Tot tantorumque virorum ab Ecclesiâ Christi, ac præsertim Anglicanâ, egregiè meritorum tempora & res gestas luce aliquali donasse maximæ mihi voluptati fuit; atque aliis (sic voveo) non inutile erit.

VII. Hi-

VII. Historias de Episcopis Angliæ plures conscripserunt. In his primo loco commemorandus venit *Willelmus Somerſet*, Cœnobii *Malmſburiensis* Monachus & Bibliothecarius; qui *Gesta Pontificum Anglorum* ab anno 596, ad 1125. circiter quatuor libris complexus est. Extabant eo tempore in præcipuis Angliæ Ecclesiis & Monasteriis Catalogi Episcoporum uniuscujusque Sedis, quales hodiernum asseratos vidi quamplurimos. Catalogum itaq; in Monasterio Malmſburiensi repertum *Willelmus* descripsit; quicquid de antiquioribus Episcopis invenire poterat apposuit, de recentioribus quæ sibi erant comperta aut ab aliis delata tradidit. Quod dolendum est autem, Catalogo admodum vitioso ipse usus est; & vir illustris D. *Henricus Savilius* Historiam illius ex mendosissimo Codice descriptam evulgavit *Londini* 1596. f. *Willelmi* Historiam *Simeon Dunelmensis* abbreviâsse dicitur. Extat quidem ejusmodi Abbreviatio in Bibliothecâ Lambethanâ, nullius planè pretij.

Baleus de Scrip-
tor. Angl.
Cent. 2. c. 98.

VIII. Proximo post *Willelmum* loco de Præsulibus Angliæ Commentarium edidit *Radulphus de Diceto*, Decanus Londinensis; cujus *Abbreviationes Chronicorum & Imagines Historiarum* inter x. Scriptores Historiæ Anglicanæ editæ habentur. Historiam is de Præsulibus Angliæ à S. Augustini adventu exorsus, ad *Johannis* Regis Coronationem (cui ipse anno 1199. interfuit) deduxit; & de Episcopis etiam Wallensibus, quos Malmſburiensis prætermiserat, quæcunque invenire poterat congeſſit. Opus tamen luce indignum judicavi; ideò quòd omnia ferè ante annum 1120. ex *Beda* & Malmſburiensi haurerit, quæcunque autem ab anno 1120, ad 1199. habet, in Historias suas prædictas iisdem verbis retulerit; si Archiepiscoporum Cantuariensem demas Historiam, quæ proinde in secundi voluminis calce locum habebit.

IX. Plures alios gesta Pontificum Anglorum literis olim commiſſe perquam verisimile est. Nulla enim gens Historicorum feracior Angliâ fuit. Plurima certè compendia, tabulæ, Indiculos, aliaque ejusmodi, de Episcopis Angliæ vidi, justæ tamen Historiæ titulo indigna. *Johannem Everſden* Monachum Buriensem de Regibus & Episcopis Angliæ commentatum fuisse *Baleus* prodidit. Excerpta ex illius Chronico manu *Johannis Jocelini* facta perlegi; neque aliud opus fuisse arbitror, quamvis ea solummodo quæ ad Cœnobium Buriense spectabant *Jocelinus* descripserit. Tempus *Everſdeni* paulò certius *Baleo* Placita Parlamentaria dabunt. In his enim legitur Abbatem S. *Edmundi* ad Parlamentum Carleolense anno 1307. creatum miſſiſſe Procuratorem suum *Johannem de Everſden*

Cent. 5. c. 404

P. 323.

Com-

Cent. 8. c. 25. Commonachum suum. Præter hunc *Nicolaus Montacutus* circa annum 1460. de Episcopis Angliæ conscripsit librum, quem in Bibliothecâ Collegii Etonensis post centum annos asservatum fuisse Baleus & Jocelinus produnt. Ejusdem de Pontificibus Romanis librum in Bibliothecâ Lambethanâ inspexi, & nullius esse pretii deprehendi.

De Script. Ang.
cap. 96.

Prir. Doctr.
l. 13. c. 7.

X. Haftenus de antiquis hujus argumenti Scriptoribus. Postquam autem literæ meliores apud Angliam reflorescere & antiquitatis studia vigere cœperunt; primus omnium Polydorus Virgilius, Archidiaconus Wellensis, vir undequaque doctissimus, & Anglicanæ Historiæ peritissimus, de Præsulibus Angliæ commentatus est. Opus nondum prodiit, nunquam forsitan prodire dignum, inter exules Anglos asservatum. Vix enim alia præter nuda nomina atque tempora complecti videtur. Notitiam ejus Stapletonus dedit hisce verbis. *Habemus omnium Episcoporum, quos annis penè mille Anglia habuit, paratum catalogum & ordinem, à Polydoro Virgilio descriptum.*

Cent. 8. c. 81.

XI. Majori molimine Historiam de Pontificibus Angliæ adornavit *Johannes Lelandus*, Antiquarius nostræ gentis longè eruditissimus; qui Henrici VIII. Regis jussu atque autoritate omnes Ecclesiarum & Monasteriorum (antequam subverterentur) bibliothecas & archiva rimatus, quæcunque ad Antiquitates Anglicanas illustrandas faciebant, in adversaria conjecit: & ex his postea, otium nactus, plurima egregia de rebus Anglicanis Commentaria contexuit. Opus ejus aliis uberius de Scriptoribus Angliæ Baleus compilavit, & in Centurias suas ferè integrum descripsit. Plurima ejusdem adversaria in Bibliothecis Oxoniensi, Cottonianâ atq; aliis asservantur. Opus autem de Pontificibus nondum vidi. Simplicem ejus mentionem Baleus facit, qui alia ferè omnia scripta illius viderat. Ampliorem illius notitiam ipse Lelandus exhibuit in Commentario suo in Cygneam Cantionem. *De Antonio (inquit) Dunelmensi Episcopo fusiùs in Opere, cui titulus de Pontificibus Britannicis, dicemus. Nam illorum res gestas magnâ curâ exquisivi, & majori propediem in ordinem redigam.*

XII. Post viginti circiter annos Historiam Angliæ Ecclesiasticam molitus est *Nicolaus Harpsfeldius*, Archidiaconus Cantuariensis, sed Archidiaconatu exauthoratus anno 1559. quod juramentum de suprematu regio agnoscendo præstare noller. Exauthorationi annis 24. superfuit, otio interim, quiete & rerum necessariarum copiâ fruens; carcere quidem (quod vult Pitseus) adeò non constrictus, ut Archiepiscopus Cantuariensis erudito labori favens, omnium Se-

dis

dis suæ Registorum usum ipsi indulserit. Integro hoc tempore Ecclesiasticæ Historiæ conscribendæ incubuit; eidemque Episcoporum Angliæ successionem & res gestas ordine intexuit. In antiquioribus Episcopis Bedam, Malmsburiensem, Florilegum & Florentii Indiculum describere contentus, nuda plerumque nomina apposuit, de verâ successione atque Chronologiâ parum sollicitus. In sequentibus quæcunque apud Historicos sibi familiares & Registra occurrebant, apposuit; adeò tamen ut per integra plerumque sæcula nuda Episcoporum nomina habeantur, & in his tam crassi errores sæpius inveniuntur, ut mirum sit hominem, cui neque industria nec ingenium defuit, tam miserè labi potuisse. Prodiit Historia illius Duaci 1622. fol.

XIII. Proximus Historiam de Episcopis Angliæ universis contextuit *Johannes Pitseus*, exul Anglus, Commentario de *Illustribus Angliæ Scriptoribus* edito satis notus. In hoc Opere ad Catalogum suum, quem composuit, de Archiepiscopis Cant. de Episcopis Londin. Dunelm. &c. Lectorem sæpius remittit; & in Prolegomenis suis se Catalogos suos Regum, Episcoporum, Apostolicorumque virorum Angliæ aliquando editurum spondet. Nam omnia suæ gentis monumenta (sic Author Vitæ ejus habet) quæ vel ad Ecclesiasticam Hierarchiam vel ad reipublicæ politiam pertinere videbantur, diligenter observans, & in *Adversaria* conjiciens, quatuor magna volumina collegit, Regum unum, alterum Episcoporum, tertium virorum Apostolicorum, quartum Illustrium virorum. Frustra autem aliquis Historiam Pontificum Angliæ meditatur, cui ad Registra omnia & Ecclesiarum archiva aditus non patet. Gloriantur quidem Angli exules haberi penès se nobilissima nostræ gentis monumenta, à Monachis aliisque exulibus sæculo postremo in exterâs regiones avecta. Si quis tamen ex *Alfordi Annalibus* aliorumque exulum circa res Anglicanas conatibus conjecturam fecerit; vanam esse jactantiam facile reperiet. Vix enim ulla ab his citata monumenta seu Historias inveniet, nisi quæ nostrates typis domesticis evulgârunt, aut *Harpfeildius* in Opere suo protulerat. Quod Pitseum imprimis attinet, is intolerandæ arrogantix indicia dedit manifesta. Se enim sua de Scriptoribus Anglicis potissima ex *Lelandi Collectaneis* hausisse, *Balei* autem Centurias vix levi inspectione dignatum esse, præ se fert; quamvis mihi abunde compertum sit illum *Lelandi* opus nunquam vidisse, sed quæ *Baleus* ex *Lelando* non ingratus compilavit, ipsum ex *Baleo* ingratisimè descripsisse.

XIV. Fæliciter in hoc argumento desudavit R. P. *Franciscus Godwinus*, Episcopus Landavensis ac postea Herefordensis; qui Commentarium

mentarium de Præsulibus Angliæ vernaculo sermone edidit *Londini* 1601. 4°. auctiorem 1615. Latine versum 1616. 4°. opus tum ob rerum memoriæ consignatarum præstantiam tum ob eximiam styli elegantiam laude dignissimum. Vitas Pontificum Anglorum à primâ fidei susceptione ad annum 1616. juxta Provinciarum ordinem complectitur. Breve postmodum supplementum unius vel alterius schedæ anno 1621. Author dedit. Ampliorem tamen Historiam de sui temporis Præsulibus vir eruditus meditatus est, quam paginâ 333. editionis Latinæ hisce verbis pollicetur. *Erit fortassis tempus, quando me ad speratam in cælis patriam traslato, de meorum temporum Pontificibus scripta (quæ jam nunc meditor) edi possint, sine vel metu offensæ vel adulationis suspitione.* Voto quidem perficiendo tempus illi non deerat, neque enim ante initium anni 1633. vivis excessit; nil tamen ejusmodi ab eo scriptum superest. Narrare solebat amico cuidam meo filius ejus Carolus Godwyn, Ecclesiæ Monumethensis Vicarius, patrem auctiorem longè Commentarii sui editionem molitum, morte præreptum fuisse; nil autem prælo paratum invenire potuit. Vereor ne & nova illa, quam molitus esse dicitur, editio famâ magis quàm re auctior fuerit. Vidi enim ipsius Episcopi Codicem, in cujus orâ additiones & emendationes suas apposuerat. Stylum quidem millenis ferè locis emendaverat, vix centenis autem Historiam seu auxerat seu correxerat. Sanè Author Reverendus de styli magis nitore quàm de rerum gestarum temporumve certitudine sollicitus fuisse videtur: ut in illo potissimum expoliendo integros viginti annos, quos Operi præsentī sese impendisse in Præfatione dicit, exegisse non immeritò censi possit. Vix sesquiannus enim præterit, ex quo Præsulum Anglorum Historiam illustrandam suscepi; meque duplo plura atque certiora invenisse non vanâ opinione ductus confido; quin & Historicorum loca, ex quibus ille sua hausert, in singulis ferè lineis notavi. Hoc enim inter alia habemus, quod de Godwino conqueramur, illum Authorum quos sequitur nomina non apposuisse, quin & pluries datâ operâ dissimulasse; ut alii postmodum ab ipso mutuari cogerentur, quod ipse à prioribus parum gratus acceperat. Nolle quidem plagii crimen viro erudito inferre; vix tamen sine indignatione quadam insignem ejus erga Illustrissimum *Antiquitatum Britannicarum* Authorem ingritudinem memorare possum. Ex hoc certè integram ferè Archiepiscoporum Cantuariensium Historiam, non minimam etiam Episcoporum sequentium Historiæ partem, stylo arte familiari immutato, descripsit; vix tamen semel nisi carpendi & obtrectandi animo ejusdem nomen protulit. Si quando autem res ita ferat, ut Historiæ alicujus seu sententiæ Author necessariò sit laudandus; verba illius hisce formulis, *Addit nonnemo, Dicunt nonnulli,*
Opi-

Opinantur quidam, &c. indicere solet. Aded Authori huic clarissimo aliquid se debere profiteri noluit. Sic etiam Camdenum, sic Baleum, sic alias injuriâ affecit. Neque enim contentus fragmenta ab his prolata ex Historiâ Dunelmensi, Radulpho de Diceto, Lelando, & aliis, surripuisse, & tanquam ex autographis (quæ revera nunquam vidit) hausta Commentario suo intexuisse; integras plerunque de Episcopis narratiunculas ex aliis, Camdeno præcipue, stylo levissime murato & Authoribus dissimulatis, congestit. Sic etiam in Consecrationibus & Translationibus Episcoporum ab anno 1559, ad sua tempora exhibendis, omnia ex Registris Archiepiscopalibus hausisse videri voluit. Reipsâ tamen ex Jocelini Indiculo Episcoporum tempore Matthæi Parker Archiepiscopi consecratorum & confirmatorum, & Masoni Opere vernaculo de *Ministerio Anglicano* securus accepit; quod Registra consulenti facile constabit. Omnia enim Jocelini & Masoni sphalmata descripsit. Ante hæc tempora quidem Registra Archiepiscopalia Historiæ suæ contexendæ adhibuit; adeo raptim autem & festinatò pervolvitur, ut vix unicam horam singulis Registris impendisse videatur. Nonnullibi etiam fides desideratur. Quod si Episcopi enim alicujus testamentum certo die probatum inibi legerit, & diem illius obitualem alibi non invenerit, obitum ejus illo die sæpissime reposuit; quamvis morti & tabularum supremarum probationi plures plerunque dies nonnunquam etiam septimanæ intercedere soleant. His adde maximam in re Chronologicâ incuriam, defectusque & errores (qui ubique occurrunt) gravissimos; & illum omnem posterorum diligentiam vicennali suo labore minime prævertisse liquebit. In temporibus etenim antiquorum Episcoporum designandis Florilegum, Hovedenum & Florentium (quodque magis infustum erat) commentitiarum Ingulfi Chartarum subscriptiones, nullo examine adhibito, sequi solet; annum modò à S. Michaelis Festo, modò à Natali Dominico, modò à Calendis Januarii, sæpissime autem ab Annuntiatione B. Virginis, pro diverso Authorum, quos sequitur, calculo exorditur; in nullis itidem tabulas Astronomicas & Calendarium consuluit, utrum dies, quem consecrationi Episcoporum posuit, fuerit Dominicus. Denique Episcoporum successionem in plerisque ita mancâ dedit; ut in unicâ Alaphensi Historiâ annos inter 1140, & 1540. duos qui Episcopatum neutiquam obtinuerunt immiserit, novem autem Episcopos penitus prætermiserit.

In fronte An-
tiq. Britan.

XV. Ultimo loco commemorandus venit (ideo quòd non de universis Angliæ Episcopis sed Archiepiscopis duntaxat Cantuariensibus scripserit, qui tamen ad elucidandas Ecclesiæ Anglicanæ antiquitates

quitates plus omnibus contulit) R.R. P. *Matthæus Parker*, Archiepiscopus Cantuariensis. Huic præsertim restitutam Historiæ Anglicanæ lucem debemus; ab hoc unico Ecclesiæ Anglo-Saxonicæ notitiam & monumenta accepimus. Ipse omni doctrinæ genere cumulatissimus, antiquitati Anglicanæ illustrandæ plurimum insudavit; aliisque ut eandem susciperent provinciam author fuit. Libros e Monasteriorum & Ecclesiarum Bibliothecis projectos, discerptos, & per tabernas, per fœda loca dissipatos conquisivit, melioris notæ Historias luce publicâ donavit; viros eruditos ad parile studium incitavit, eosdemque voto suo obsequentes præmiis laudissimis & dignitatibus Ecclesiasticis provexit; alios in familiam suam ascivit, quos ad antiquitates nostræ gentis enucleandas muneribus provocavit, & exemplo prævit. Hac ratione inducti plures isti Operi incubuerunt, Georgius Acworth, L. D. Willelmus Lambard Juris Anglicani peritus, Willelmus Darell Canonicus Cantuariensis, Robertus Talbot Canonicus Norwicensis, Laurentius Nowel Hospitii Lincolnensis Jurisconsultus, Franciscus Thynne, Thomas Yale L. D. Registrarius Archiepiscopi principalis, ac postea Decanus de Arcubus; alique quamplures; quorum industriâ excerpta ex antiquis nostræ gentis Historiis & monumentis amplissima facta & in libros digesta vidi. Præ aliis autem omnibus eminuit Johannes Jocelinus, Antiquarius Archiepiscopi domesticus; cujus operâ in conscribendâ Historiâ *de Antiquitate Britannicæ Ecclesiæ* seu *de Vitis Archiepiscoporum Cantuariensium* Archiepiscopus usus est. Innumeras is pervolvit Historias, Saxonicæ linguæ notitiam primus ex recentioribus obtinuit; volumina multa Collectaneorum propriâ manu descripsit; Vitas Archiepiscoporum pluries digessit, modò tenuiori, modò uberiori stylo, antequam ea quam cernimus Historia prodiret; cui ultimam adhibuisse manum Matthæum Archiepiscopum opinor. Prodiit demum Historia tanto molimini non impar, tanto nomine non indigna; quæ in Ecclesiæ Anglicanæ rebus ab anno 596, ad 1575. tradendis alias (quæ hæctenus scriptæ sunt) omnes fide, elegantia, ac gravitate longè superat. Maximam illi quidem injuriam fecerunt Typographi tum Londinenses tum Hano-vienses. Verùm editionem perfectiorem, manuscriptis Authoris additamentis auctam, brevi exituram fore speramus.

XVI. In Historiâ Archiepiscoporum Cant. tradendâ omnem ferè nobis diligentiam Jocelinus præclusit. In Birchingtoni itaque Historiâ notis illustrandâ, seu ad annum 1540. continuandâ, gesta moresque Archiepiscoporum describere frustra fuisset; cùm ex *Antiquitatibus Britannicis* ea meliùs peti possint. Unicum id agendum restabat; ut temporum ratio, quam Jocelinus aut neglexit aut conturbavit,

turbavit, uberiùs atque certius traderetur. Feci id itaque in Dissertatione *de verâ Successione Archiepiscoporum Cant.* quam juxta methodum postea receptam in Annotationes ad Birchingtoni Historiam distribuissè usque ad annum 1374. & reliquam partem Continuationis loco subjecissè forsitan præstitisset. Quo minùs id facerem improvisa corporis invalerudo in causâ erat, quæ dum Birchingtoni Historia typis exprimeretur, à studiis me avocavit. Quòd si prælo iterum emitti hoc Opus aliquando contigerit; velim Historiam Radulphi Dicetensis de Archiepiscopis Cant. ab anno 596, ad 1199. (quæ in secundi voluminis Calce modò collocatur) ad primi frontem transferri. Hanc excipiant Continuationes Stephani Birchingtoni ab anno 1199, ad 1374. Willelmi Chartham ab anno 1374, ad 1381. distributâ inter singulos vice Notarum paginis suppositarum Dissertatione nostrâ ad annum 1381. subiectâque ad calcem reliquâ; loco etiam suo interpositis singulis additamentis & emendationibus, quæ in Voluminis hujusce fine reperiuntur.

XVII. De Scriptoribus in hac primâ Parte editis æquum est ut nonnulla præmittamus; quòd proximè faciendum est. Qui primum tenet locum, *Stephanus Birchington* Ecclesiæ Cantuariensis Metropoliticæ Monachus fuit, vico de Birchington in Insulâ Taneto oriundus. Mentio ejus habetur apud Thomam Cawston Monachum Cantuariensem, qui Historiam de Monachis Ecclesiæ Christi Cant. duplicem scripsit, viz. quo die singuli professi fuerint ab anno 1207, ad 1486. & quo die singuli obierint ab anno 1286. Iste Birchingtonum anno 1382. solenni ritu professionem fecisse refert. Longè tamen antea se Monachorum Cantuariensium consortio adjunxisse Stephanus censerì potest. Obitum ejusdem Obituarium Ecclesiæ Cant. his verbis exhibet: *xii. Cal. Septembr. obiit Stephanus Brychinton, Sacerdos & Monachus nostræ Congregationis.* Historiam Archiepiscoporum Cantuariensium ab illo scriptam fuisse, atque hanc, quam, nunc primum edimus, ipsius esse ex Jocelino didici. Iste librum illius frequentissimè citat; & in Johannis Stratfordi Vitâ multa ex Birchingtoni Historiâ adducit, quæ in nostrâ totidem verbis reperiuntur. Plura ejusmodi ad Historiæ nostræ marginem notata occurrunt; plura alia notaveram, à Typographo perperam omissa. Quinimo idem Author Edwardi Regis & Johannis Archiepiscopi invectivas in Historiâ suâ reponens, præfatur eas se à Birchingtono accepisse, & apud alium Historicum commemoratas non invenisse. Ille autem, quo Jocelinus usus est Codex, nostro uberior fuit. In antiquioribus enim Archiepiscopis multa ex Birchingtoni Historiâ citat, quæ in nostrâ desiderantur, eundemque in Sudburii & Courtneii Archiepiscoporum Vitis laudat. Du-

In Archivis
Eccles. Cant.

Antiqu. Britan.
p. 224.

plicem itaque Historiæ suæ editionem Birchingtonus adornavit. Prima, quæ in anno 1368. desit, nunc prodit, ex Codice Bibliothecæ Archiepiscopalis Lambethanæ ejusdem ætatis descripta. In eodem Codice habentur Historiæ de Regibus Anglorum, de Pontificibus Romanis, & de Imperatoribus Romanis. Illa desinit in anno 1367. ista in anno 1378. hæc in anno circiter eodem. Ab eodem Authore, à quo Historia sequens de Pontificibus Cant. omnes fuisse profectas jurare aulam. Tanta styli ac methodi similitudo in singulis intercedit. Quatuor istæ Historiæ extabant simul olim penes Willelmum Reede, Episcopum ab anno 1368. Cicerstrensem; qui easdem resectis epistolis, investivis, & narrationibus longiusculis, abbreviavit, verbis tamen in his quæ manebant minimè immutatis. Abbreviatio extat in Bibliothecâ Cottonianâ. Ex eâ variantes Lectiones descripsi, quæ ex adverso primæ paginæ conspiciuntur. Aliam postmodum Historiæ de Archiepiscopis Cant. editionem auctiorem & ad annum circiter 1382. deductam Stephanus dedit; cujus facta est Jocelino copia, nobis frustra quæsitâ. Hujus Scriptoris notitiam Pitseus ex unico Jocelino hausit; quamvis id iniquus plagiarus pro more dissimulaverit. Plagii autem crimen turpissimo errore non injustè luit. Stephano enim aliud Opus ascribit, *Episcoporum Eliensium Catalogum*. Si testem quæras, nullum laudabit. Erroris autem fontem digito monstrare possum. Legerat vir incautus apud Jocelinum nonnulla; quibus ex Birchingtono pariter ac Historiâ Eliensi narratis iste testem utrumque in margine simul adhibuerat hoc modo, *Steph. Birch. Catal. Episc. Eli.* Hinc arrepto errore Pitseus Birchingtonum Catalogi Eliensis authorem posuit; quod Jocelino nunquam in mentem venit. Quæ ex utroque Jocelinus narravit, apud utrumque in hac primâ Collectionis nostræ parte reperiri possunt. Pitsei errorem Gerardus Johannes Vossius secutus est; quod extraneo homini facilè ignoscendum erat.

Julius B. 3.

Append. cent. 4
c. 39.

P. 246, 248.

De Histor. Lat.
l. 3. c. 2.

XVIII. Vita, quæ sequitur, Simonis Sudburii Archiepiscopi Cant. desumpta est ex prolixo Opere cui titulus est *Speculum Parvulorum*, in Bibliothecâ Lambethanâ asservato. Illi eadem manu scripta præfigitur istiusmodi nota *Liber composuit et perquisivit Dompni Wilhelmi Chatham Monachi hujus Ecclesie anno Domini MCCCXLVIII.* Monachum Cantuariensem authorem fuisse ostendunt plurima, quæ in Ecclesiâ Cantuariensi post annum 1400. facta ibidem narrantur. Plures Monachos Cantuarienses hoc nomine insignitos invenio. Apud Historiam enim Thomæ Cawston quidam Willelmus Chatham habitum Monasticum induisse legitur 1329. 9. Octobr. alius anno 1418. alter 1430. quartus 1473. quintus 1487. Ex his alter

alter obiit 1488. 14. Cal. Sept. cujus obitum eo die etiam Obituari-um Cant. memoravit; & alium cognominem 7. Cal. Febr. obiisse retulit.

XIX. Excerpta subjeci quædam de Roberto Winchelse Archiepiscopo ex Chronico Ecclesiæ Cant. circa annum 1306. scripto, quod penès R.R. in Christo Patrem D. Wilhelmum Archiepiscopum Cant. habetur. Id eo animo feci, ut ex iis lucem acciperet Bir-chingtoni de Roberto Historia; quæ encomiastico magis quàm Hi-storico more scripta, rerum gestarum causas atque tempora minùs accuratè distinxit.

XX. Dies Obituales Archiepiscoporum Cant. ex Martyrologio (Martilogium sequiores vocant) & Obituario Ecclesiæ Christi Cant. quæ in volumine quodam Bibliothecæ Lambethanæ pulcherrimè ex-arata extant, descripsi. Martyrologium à Romano in paucis discre-pat, nisi quòd Sanctorum omnium Anglorum nomina suis quæque diebus apposuerit, Obituarium autem Monachorum omnium, Ar-chiepiscoporum, Benefactorum Ecclesiæ Cantuariensis & aliorum spiritali societate Cantuariensibus conjunctorum à primâ Ecclesiæ fundatione ad annum circiter 1530. dies obituales, additis plerun-que insigniorum elogiis, juxta mensium & dierum ordinem com-plectitur. Ejusmodi Obituaria in singulis ferè Cœnobiis majoribus asservabantur; in quæ Monachorum & Benefactorum obitus refer-re solebant; & quamprimùm Codex nominibus repleti cœperit, ea-dem in alium Codicem describere. Hinc ex vetustioribus Ecclesiæ Nro C. 9. Cant. Obituariis bina in Bibliothecâ Cottonianâ habentur; aliud recentius in Bibliothecâ Arundellianâ, omnium autem novissimum in hac nostrâ Lambethanâ; quod proinde reliqua omnia com-plectitur, utpote post annum 1517. conscriptum, & obitus etiam usque ad annum 1538. sequentes suis locis manu alienâ adjun-gens. Hæc Archiepiscoporum elogia obituaia indecoris hiatibus diduxisse Typographum plurimùm piger.

XXI. Historiam Controversiæ inter Archiepiscopos Cant. & Ebor. de Primatu in calce voluminis Lambethani, quod Bir-chingtoni Historias complectitur, scriptam inveni. Author, qui è Cantuariensi cœtu prodiisse videtur, omnia quæ Anselmi & Ra-dulphi Archiepiscoporum tempora spectant ex Eadmero verbatim desumpsit. Aliam longè tabulam de hac controversiâ texunt Hi-storici Eboracenses. Veritatem autem penès Cantuarienses fuisse, Sedemque Eboracensem Cantuariensi ab anno 1664, ad 1119. subjectam fuisse luculenter ostendemus, si quando Eboracensium Pon-

Pontificum historiam aggressi fuerimus. Codex noster plurimis inquinabatur mendis.

XXII. Formulas plures Professionum obedientiæ canonicæ Sedi Cantuariensi à Suffraganeis Episcopis olim factarum subjeci. Quando primùm Suffraganei Metropolitanis suis obedientiam profiteri cœperint, parum constat. Id autem omnibus notum est, à primævis Ecclesiæ sæculis receptum fuisse morem, ut Patriarchæ ad thronos suos recenter evecti fidei suæ formulas seu Symbola aliis Patriarchis scripta transmitterent; ut ex his se catholicè sentire & catholicam communionem fovere ostenderent. Sic etiam Metropolitanis Patriarchis, sic Episcopi Metropolitanis suis literas non ab similes destinare solebant. Invaluit postea consuetudo, ut iisdem scriptis Episcopi Suffraganei catholicam fidem & canonicam subjectionem profiterentur. Antiquiores itaque, quas exhibemus, formulæ utriusque professionem continent. Postremò resectâ fidei confessione, formula in nudam obedientiæ professionem transit. Ex Professionibus ante Normannorum adventum nullam vidi autographam. Plusquam centenas autem bene prolixas, omnesque ab invicem diversas, perlegi in Registro quodam Ecclesiæ Cant. pulcherrimo congestas. Extant ferè totidem in Codice quodam

Cleopatra E. 1. Cottoniano, manu elegantissimâ ante annos 500. juxta temporis ordinem digestæ. Ex his nonnullæ in Codice Cantuariensi desiderantur; longè autem plures in hoc habentur, quæ in illo frustra quærentur. Ex Professionibus post Conquestum factis innumeras ferè in Archivis Ecclesiæ Cant. autographas vidi. Tunc primùm formula omnibus Episcopis communis esse cœpit. Solebant itaque Clerici & Officiales Archiepiscopales plura ejusmodi Instrumenta nitidè scripta comparare, relicto ad inscribendum Episcopi professuri nomen chasmate. Huic Episcopus inter consecrationem suscipiendam nomen propriâ manu inscripsit; dein formulam clarâ voce legit, lectamque Archiepiscopo in manus tradidit. Eandem Archiepiscopus Monachis Cantuariensibus in archiva Ecclesiæ referendam consignavit. Quòd si Episcopus ab alio, vel extra Ecclesiam Cant. consecratus fuerit; professionem Archiepiscopo similem facere, quamprimùm illi obvius esset, tenebatur; Ecclesiam quinetiam Metropolitanicam adire, & renovatam Professionis formulam super altare summum reponere. In horum instrumentorum tergo Monachi seu Notarii, Clericive, præsentés solebant inscribere Episcopi consecrati seu confirmati & Archiepiscopi consecrantis seu confirmantis nomina, consecrationis tempus, locum, aliasque circumstantias insigniores, Episcoporum etiam assistentium & testium præsentium nomina. Ex his consutis & juxta temporis

seriem

seriem dispositis Monachi plurimos immensæ prolixitatis rotulos contexuerunt : quales in Ecclesiâ Cant. nonnulli hodiernum supersunt. Horum plures, simul ac ante-Normannicas Professiones, in Registrum quoddam transcripsit Johannes Cranborn circa annum 1360. qui nonnulla de Episcopis sui temporis scitu digna intexuit. Pauca de Episcoporum Professionibus usque ad annum 1400. manus recentior apposuit. Johannes autem Clericus erat Simonis Mepham Archiepiscopi Cant. Capellâ de Cortynton in Diocesi Sarum ab ipso donatus anno 1331. & professioni Johannis Assavenfis Episcopi anno 1353. factæ intererat.

XXIII. Catalogum Henrici de Estriâ & Annales Roffenses nactus sum, postquam Dissertationem de verâ successione Archiepiscoporum Cant. scripto commissem. Illa itaque apposui; ut Chronologia Archiepiscoporum nostra ex iis seu robur seu medelam acciperet. Sanè maximè mihi gratulatus sum, quòd in S. Augustini obitu designando suffragium obtinuerim Annalium Roffensium, qui ante quingentos annos scripti plurimam fidem meruerunt. Radulphi Dicetensis Indiculum ex binis Codicibus Lambethanis perpulchris hausi.

XXIV. Dissertationem *de verâ successione Archiepiscoporum Cant.* operis instituti ratio exegit. Huic aliam *de duobus Elfricis* adjunxi. Pigebat summopere historiam Elfrici Grammatici, qui de Ecclesiâ Anglo-Saxonicâ transmissis ad posteros scriptis quamplurimis tam præclare meruit, adeò conturbatam, involutam, ac ferè ignotam esse. In designandis illius tempore, dignitate, & rebus gestis, me sententiam planè novam inivisse fateor; tot tamen tantisque argumentis firmatam, ut non facilè aliis rejicienda fuerit. Nullum ferè argumentum nobis adversatur, nisi quòd ætas penè centenaria Elfrico juxta calculum nostrum sit concedenda; ætas quidem rara, quæ tamen apud nos exemplo non caret, quamque Herewaldus Landavenfis Episcopus eodem sæculo superavit.

XXV. Annum obitûs S. Augustini Cant. & Elfrici historiam certâ luce donâsse ad elucidendam Ecclesiæ Anglicanæ Historiam magni erat momenti. Subjeci itaque monumenta quædam antiqua, quæ calculum seu sententiam à nobis superiùs positum confirmant. Primum in his locum tenet Chronicon breve; quod ad calcem Historiæ Hugonis Floriacensis manu perantiquâ scriptum inveni in Bibliothecâ Lambethanâ. Prima ejus pars sc. ad annum 734. ex Bedæ Historiâ & Epitome verbatim desumpta est, additis duntaxat annorum numeris, qui apud Bedam plerunque desiderantur:

tur. Pars posterior ab anno 1065, ad 1163. de rebus Scotorum præfertim agit; ut Scotum quendam authorem habuisse meritò quis suspicetur. Eundem Cœnobii S. Crucis Edinburgensis Monachum fuisse indigitant quæ de isto Cœnobio ejusque Præpositis uberiùs narrantur.

L. 22. c. 3.

XXVI. Succedit Historia Abendonienſis, quæ Elfrici temporibus definiendis aliisque difficultatibus expediendis plurimum contulit. Illam decerpsi ex Annalibus Mariani Scoti seu potiùs Florentii Wigornienſis, in Bibliothecâ Lambethanâ asservatis. Codex, qui manu longè elegantissimâ exaratus est, ad Cœnobium Abendonienſe olim spectabat; & à Monacho quodam ejusce Cœnobii ista additamenta suis quæque annis intertexta accepit. Chronicon quoddam ab orbe condito ad annum 1083. Marianus Scotus, Monachus Moguntinus, novâ methodo conscriptum evulgaverat; quod in Angliam brevi perlatum, Monachis nostris adeò probatum est, ut id in singulis ferè Monasteriis describerent. In his *Robertus Herefordensis Episcopus, omnium liberalium artium peritus, Cronicam Mariani Scoti diffusam defloravit; ut magis valere videatur Defloratio, quàm ingentis voluminis diffusio*: prout habet Johannes Tinmuthenſis in Historiâ Aureâ. Robertus ille anno 1095. obiit. Defloratio ista (sic mea fert sententia) loco integrî Mariani edita est *Basileæ* 1559, & in Historiarum Germanicarum Collectiones postea translata. Genuinum Mariani Chronicon Florentius Monachus Wigornienſis anno 1117. transcripsit, res Anglicanas singulis annis maximâ fide ac diligentiam intexuit, & ad sua tempora deduxit. Florentii anno 1118. defuncti laborem exceperunt alii Wigornienſes Monachi; resque annis sequentibus gestas apposuerunt. Hujus Historiæ Wigornienſis exemplar nactus Monachus quidam Abendonienſis anno 1131. eam in Cœnobii sui usum eleganter descripsit, additis his (quæ nunc primò evulgamus) laciniiis. Quæcunque ille de Erhelwaldo habet, ex *Vita* ejus per Wlstanum Cantorem scriptâ (extat ea apud Mabillon. *Sæc. Benedict. V. p. 608.*) ferè hausit; reliqua de suo dedit. Nusquam meliorem Historiæ Mariani ac Florentii codicem exstare arbitror. Qui Florentii enim Annales postea descripserunt, plurima Mariani rescuerunt, atque ipsos Florentii numeros sapissimè viciârunt. Manco ejusmodi ac vitioso Codice usus est vir nobilissimus Gulielmus Howardus, qui Florentii Chronicon primus evulgavit *Londini* 1592. 4°. Noster autem Abendonienſis habet Mariani tractatum *de computo Paschali*, Chronico suo vice Præfationis præmissum, & ejusdem *de Concordiâ Evangelistarum* librum satis prolixum, primæ ac secundæ Chronici partibus ad illustrandas D. N. J. Christi res gestas interpositum.

fitum. Cæterum ingratus essem si dissimularem Historiam Ecclesiasticam Anglicanam, præsertim antiquiorem, Monachorum Abendonensium diligentiam plurimum debere. Ex nullo enim Cœnobio plures prodierunt Annales Saxonici, Latini, Latino-Saxonici, rerum antiquitus gestarum monumenta, Historiæ, Chartularia, & librorum melioris notæ apographa.

XXVII. Chartam Ethelredi Regis Wlffino datam ad definienda Wlffini tempora exhibui ex Instrumento autographo in Bibliothecâ Cottonianâ *Otbo A. 17.*

XXVIII. De Epistolâ sequenti Alexandri Papæ aqua mihi hæret. Spuriam esse tum ex insolitâ salutationis formulâ in initio, tum ex tempore malè posito in fine, constat. Nondum enim Thomas thronum Archiepiscopalem conscenderat, quando hæc epistola scripta dicitur. Illam autem ex Codice ante annos circiter 270. scripto accepi; ut mirari subeat, in quem finem & à quo conficta fuerit. Thomas quidem alter erat Archiepiscopus Cant. tempore Alexandri V. Papæ; qui variam subinde fortunam expertus est. Verum in hac Epistolâ ille qui vapulat Archiepiscopus iis designatur indicii, quæ nulli nisi Thomæ Becker conveniunt. Incredibile forsitan videatur Papam huic Thomæ, pugili suo fortissimo, ejusmodi contumelias inferre voluisse. Quamvis ortâ primum inter ipsum & Regem contentione, nondum Thomas Papæ innotuerat; vereor etiam ne in utrâque aulâ tam Regis Angliæ quàm Pontificis Romani eo tempore stultitiæ notam subierit, & Archiepiscopali Sede indignus haberetur. Sic enim Petrus Blesensis in epistolâ circa annum 1173. scriptâ, Reginaldum Bathoniensem Electum à suspitione cædis Thomæ purgans, habet. *Beatus Martyr suspenderat patrem suum Episcopum Sarisberiensem. Nec mirum eo tempore videbatur, si filius afflicto patri compatiens, quandoque durius aut minus consultè de dicto Martyre loquebatur. Nam & nos insensati vitam ipsius putabamus insaniam; & finem illius sine honore. Quicquid faciebat caritatis obtentu & zelo justitiæ, in crimen odii & invidiæ vertebatur; &c.* Si ergo Bathoniensis Electus, sicut & nos omnes, vitam Martyris quandoque habuit in derisum; non est quod ei debeat imputari in crimen. Gilbertus etiam Londinensis Episcopus Thomæ, antequam exularet, in os palàm dixit. *Stultus hætenus fu-* *Epist. 45.*
Alanus in Qua-
drilógio c. 30.

XXIX. De Roberto Winchelse Archiepiscopo Cant. Birchingronus multa supra contulerat. Epistolam itaque de canonizatione ejus impetrandâ, prælarum adeò de sanctitate illius testimonium
c
rejicere

Archiva Eccl.
Cant.

rejicere nolui. Paucis post obitum annis fama increbuit de miraculis ad sepulchrum illius factis. Harum certam sibi relationem transmitti Thomas Lancastriæ Dux, magnus Angliæ Seneschallus, à Conventu Cantuariensi petiit literis (quas vidi) Gallicè scriptis. Idem de his miraculis Papam mox certiore reddidit; & Robertum Sanctorum catalogo inferri enixè postulavit. Rescribit Johannes Papa fieri id non posse, antequam miraculorum veritas solenni examine instituto comprobata fuerit. Ad examen hujusmodi instituendum Walterus Archiepiscopus, jubente Papâ, potestatem dedit Londinensi & Ciceſtrenſi Episcopis 1319. 14. Novembr. Neque aliud postea in hac causâ factum reperio. Epistolam Walteri & Suffraganeorum à nobis editam Registrum quoddam Ecclesiæ Cantuariensis dedit.

Cent. 7. c. 95.

Cap. 879.

De Hist. Lat. I.
3. c. 9.

Cap. 89.

L. 3. c. 5.

XXX. Ecclesiæ Wintoniensis historiam fusè præ aliis digessit Thomas Rudburn Ecclesiæ ejusdem Monachus. Novi Monasterii Wintoniensis, quod ab Hidâ nomen accepit, fuisse Monachum Baleus malè tradidit. Ecclesiæ enim Cathedralis S. Swithuni Cœnobitam fuisse tum ex plurimis Historiæ Majoris locis tum ex Prologo ad Historiam Minorem liquet. Balei errorem Pitſius & Vossius transcripserunt. Junior dictus est iste Thomas, ut à Thomâ Rudburno seniore, Episcopo Menevensi, qui sub ejusdem sæculi initium Chronicon de rebus Anglicanis contexuit, distingueretur. Perperam ramen Johannes Jocelinus in Commentario MS. de Historicis Angliæ, Rudburnum Seniore Novum Cœnobiū Wintoniensis Monachum fuisse retulit; & Historiam Junioris Majorem Vossius Seniori inscripsit. Scripsit ille Junior primū Historiam brevem de fundatione, incrementis, atque Episcopis Ecclesiæ Wintoniensis, à Lucio Rege ad tempora Henrici VI. Regis. Istam Cl. Usserius in Opere suo de Antiquitatibus Britannicis titulo *Historiola Wintoniensis* sæpius laudavit; nosque illam modò eodem modò *Epitomes Historiæ Majoris* nomine insignitam crebrò citavimus; partesque ejus primam ac postremam in Opere sequenti p. 179, 180, 181, 285, 286. exhibuimus. Justa est enim *Historiæ Majoris*, quantum ad Ecclesiæ Wintoniensis res spectat, Epitome, iisdemque ferè verbis utitur: ut ab eodem Authore, quantumvis nomen illius in fronte non gerat, fuisse profectam dubitari nequeat. Scripta autem ante *Historiam Majorem* fuit, tempore Henrici Beaufort Episcopi, qui anno 1447. obiit. Circa annum 1440. scriptam fuisse Usserius non malè conjecit. Habetur in Bibliothecâ Cottonianâ *Galba A. 15*. Præcedunt in eodem Codice Annales breves Ecclesiæ Wintoniensis à Bruto ad Henricum VI. Regem; qui *Historiæ Majoris* quoad res civiles narrandas epitomen

Antiqu. Brit.
c. 6. p. 66.

men constituunt, eosdemque Authores sc. *Vigilantium de Basilicâ Petri*, *Dolensem de gestis Dacorum super Anglos*, &c. passim citant. Scripti sunt anno 1454. quod ex innumeris ferè locis constat : unicum ponam. *Dedicata est Ecclesia Wintoniensis anno CLXIX. iv. Cal. Novembr. A primâ fundatione & dedicatione Winton. Ecclesie fluxerunt anni MCCLXXXV.* Post Ethelwaldi Episcopi tempora paucissima habent de Ecclesiâ Wintoniensi, in successione Regum Angliæ narrandâ insumpti. Præter hæc justam de rebus Anglicis Historiam Rudburnus scripsit à Bruto ad annum 18. Henrici III. Regis, viz. Christi 1234. cui *Breviarium Chronicorum* titulum fecit : nos *Historiam Minorem* eam passim appellavimus. Inibi Regum Britonum à Bruto ad Codwalladrum, Saxonum etiam in unaquaque Heptarchiâ successionem & res gestas contexuit. Totus est in Historiâ Civili. Pauca admodum habet de Episcopis Winton. præter nudam illorum successionem, & quæ de Alwyni Episcopi & Emmæ Reginae purgatione fusiùs narravit. In hac autem narrandâ Annales Wintonienses ferè verbatim descripsit. In posterioribus annis unicum penè Matthæum Paris sequitur ; & de Episcopis Winton. post annum 1150. paucissima dedit. Ubique autem tempora infelicissimè digessit. Insigniores hujus ab *Historiâ Majore* diversitates in Annotationibus exhibui. Facta est enim illius copia ex Bibliothecâ Cottonianâ Nero A. 17. Scripta est ea ante Historiam Majorem. Sic enim legitur in ejusdem Prologo : *Et quæ hîc le-vitèr pertransseo, in majori nostrâ Cronicâ opitulante Dei clementiâ supplebo.* Et iterum ad annum 1189. de Henrici II. Regis obitu loquens ista habet. *Et ista sufficiant in præsentî nostro Libello Minori. Plura dicenda sunt in Cronicâ nostrâ Majori, ut patebit intuentibus, & etiam de cæteris Anglorum Regibus.* Demum itaque Rudburnus stilo uberiore & diligentîâ longè subtiliori *Historiam Majorem* composuit. Eam neque Baleus nec Jocelinus nec Lambardus, viderant ; qui tamen perlectâ *Historiâ Minori* ejusmodi Opus à Rudburno adornatum fuisse collegerunt. Illam nos ex Codice Lambethano evulgavimus ; resectis ut plurimum iis quæ aliunde hauserat, indicatis tamen singulis ex quibus hausta sunt fontibus. Inutile enim fuisset amplissima aliorum Historicorum fragmenta, quæ historiæ suæ Rudburnus intexuit, exhibuisse ; cum ad Ecclesiam Wintoniensem neutiquam spectarent, & ex Authoribus suis jamdiu vulgatis meliùs peti possint. Codex Lambethanus & in fronte & in fine mutilus integram Rudburni Historiam nobis denegavit ; neque Codex alter in Collegio Corporis Christi Cantabr. affervatus aliquid subsidii tulit. Incertum igitur manet, à quo tempore exorsa fuerit & in quo desierit *Historia Major*. Mihi tamen videtur initio ejus perpauca deesse, & ex

Histo-

Historiolâ Wintoniensi non malè restituta esse. In hoc opere Rudburnus ad annum 1071. continuam Ecclesiæ Dunelmensis historiam à primâ Sedis Episcopalis fundatione ad annum 1083. dedit. Illam inter alias Ecclesiæ Dunelmensis Historias edere nobis aliquando in animo fuit. Postea autem collatâ Simeonis Dunelmensis Historiâ, illam ex hac (paucissimis demptis) congestam esse deprehendens, omittere consultius duxi. Deest quidem apud Simeonem Willelmi Episcopi de Monachis introducendis Charta. Verùm hanc paulò corruptiorem tamen, Monasticon Anglicanum dabit tom. 1. p. 42. Historiam suam Dunelmensem Rudburnus his verbis claudit. *Ista quæ hîc scripsi de Dunelmensi Ecclesiâ, habui in libro Privilegiorum ejusdem Ecclesiæ ex accommodatione M. Roberti Nerwyle Dunelmensis Episcopi. Robertus Sedi Dunelmensi præfuit ab anno 1438, ad 1457. Atque hinc Rudburni ætâs non malè definiri potest. Illam Baleus & Baleum secuti Pirsius & Vossius ad annum 1480. produciunt; hac ratione moti, quòd Johannes Rossus, qui anno 1491. obiit, se Rudburni præsentiam aliquando usum fuisse scripserit. Quem de rebus Hildensis Monasterii Baleus Rudburno inscripsit, librum ex errore superius indicato natum arbitror.*

XXXI. Chronicon Cœnobii Wintoniensis Ecclesiæ succedit. Id ex Codice Cottoniano *Domitian A. 13.* descripsi. Partem ejus priorem, ab initio sc. ad annum 1086. Cl. V. Willelmus Dugdale ex eodem Codice evulgavit in Monastico Angl. tom. 1. p. 31. In his Annalibus, (quod de Rossensibus etiam & Wigorniensibus dicendum est) omnia retinui quæ ad Historiam illius Ecclesiæ vel etiam ad totius Ecclesiæ Anglicanæ vel Sedis alicujus Episcopalis aut Cœnobii faciebant, nisi quæ nullius planè pretii lectuque indigna viderentur. In iis quæ historiam sæcularem spectabant, hanc rationem inii, ut adhiberentur omnia alicujus momenti, quæ apud alios Historicos vulgatos desunt, vel in his uberiora sive diversa habentur; quæ autem apud Historias publici juris factas prostant, vel certius, aut sine insigni differentiâ traduntur, mitterentur. Authorem fuisse Monachum Wintoniensem ex plurimis Annalium locis constat.

XXXII. In sequenti Historiæ Wintoniensis Continuatione mirabitur forsan Lector me Episcoporum omnium Wintoniensium res gestas stilo latiori prosecutum non esse. Sanè ingraturum mihi semper erat ea omnia, quæ antea ab aliis dicta fuerant, convasare, laudemque aliis debitam subfurari. Nos tempora præ aliis certa dedimus, res aliis intactas narravimus. Si quis uberiora

riora velit, fontes omnibus patentes petat. Willelmi Wickham & Henrici Beaufort Episcoporum vitis eleganter atque ubertim scriptis, laudem Godwinus meruisset; nisi Willelmi historiam se ex Jocelino verbis nonnihil immutatis hausisse ingratus dissimulasset. Aliorum Episcoporum res, antequam ad Sedem Winton. transferrentur gestæ, rectius in primarum Sedium historiis quærendæ erunt. Sic Adami Orleton historia apud H. refordenses, Petri Courtney & Ricardi Fox apud Exonienses Episcopos justius est collocanda. Stephani Gardineri Vita latius est enarranda; si quando Episcoporum post Reformationem degentium historiam susceperimus.

XXXIII. Epistolas tres de Monachis Ecclesiâ Cathedrali Wintoniensi non ejiciendis accepi ex Codice Cottoniano *Vutellius E. 4.* manu perverustâ scriptas. Narrat Eadmerus Episcoporum Angliæ conatum de eliminandis ex Ecclesiis Cathedralibus Monachis tempore Willelmi I. Regis factum. *Omnes circiter, inquit, qui ex Clericali Ordine per Regem Willelmum in Angliâ constituti Pontifices erant, Monachos qui in nonnullis Episcopatibus Angliæ ab antiquo vitam agebant, inde eliminare moliti sunt; & Regem ipsum in hoc sibi consentaneum effecerunt; in quo tam se effectui potituros certi extiterant, ut Walchelinus Episcopus adunatos penè quadraginta Clericos, Canonicorum more tonsurâ ac veste redimitos haberet; quos ejectis Monachis Wentonæ Ecclesiæ, cui præsidebat, mox intromitteret. Sola mora hæc peragendi, nondum requisita ab Archiepiscopo Lanfranco licentia fuit.* Lanfrancus autem, qui è grege Monastico prodierat, totis viribus obnixus Episcoporum conatum elusit, & Monachis Ecclesiarum suarum possessionem asseruit. Hac spe dejecti Episcopi, Monachos ab Ecclesiâ saltem metropolitica Cant. ejicere moliti sunt, Rege ac Principibus conspirantibus. Omnibus tamen prævaluit industria Lanfranci; qui ab Alexandro Papâ Ecclesias Monachis confirmari & anathema adversaturis incuti obtinuit. Sequitur Alexandri Bulla in Codice Cottoniano. Cùm autem apud Eadmerum & inter Lanfranci Epistolas & in Conciliorum tomis ea habeatur; missam feci.

Hist. Nov. L. 1.
P. 10.

XXXIV. Lantfredi Epistola præfatoria extabat inter alias Epistolas vetustissimâ manu semi-Saxonicâ exaratus in Bibliothecâ Cottonianâ *Vespasian A. 14.* Integer autem Lantfredi liber in alio eximie antiquitatis atque pulchritudinis Codice *Nero E. 1.* habetur. Titulum habet *De Miraculis S. Swithuni.* Agit autem solummodo de miraculis post obitum illius patratis: de rebus enim à Swithuno vivente gestis se perparum scire Lantfredus fatetur. Inter alios libros Saxonicâ linguâ scriptos, quos penè se extitisse Joce-

Jocelinus refert, memoratur *Deposito Swithuni per Lantfredum*. Commentarium itaque Lantfredi, saltem partem ejus nonnullam, ab alio Saxonice versam esse conjicio. Ipse autem Lantfredus circa annum 980. claruisse à Pitseo atque Vossio non malè dicitur.

XXXV. Ernulfus Roffensis Episcopus, qui Sedem ab anno 1114, ad 1124. tenuit, librum compilavit de Ecclesiæ Roffensis fundatione, dotatione, chartis, placitis, aliisque rebus ad eam spectantibus. Codicem in Archivo Ecclesiæ Roffensis asservatum Decanus & Capitulum Roffense benignitate summâ mihi transmiserunt. Plurimis nostræ gentis Antiquariis *Textus Roffensis* titulo innotuit. In fronte libri hanc inscriptionem manus antiquissima apposuit *Textus de Ecclesiâ Roffensi per Ernulfum Episcopum*. Continet autem plura monumenta tam Latine quàm Saxonice scripta, viz. Leges Ethelberti, Alfredi, Guthrunni, Edwardi, Edmundi & Ethelredi Regum, Saxonice; Exorcismum Ordalii, Leges Canuti Regis, Constitutiones Willelmi I. Regis, Excerpta ex decretis Pontificum, Institutiones Henrici I. Regis anno 1101. latas, successionem Pontificum & Imperatorum Romanorum, Pontificum Jerosolymitanorum & quatuor Sedium Patriarchalium, Nomina Archiepiscoporum & Episcoporum Angliæ à S. Augustino per singulas Sedes distributa, Latine; Judicia civitatis Lundeniæ, Genealogiam Edwardi Regis ab Adamo, Genealogias omnium Angliæ Heptarcharum ab Adamo, Saxonice; Privilegia, Chartas, Ordinationes, &c. Ecclesiæ Roffensis Latine & Saxonice. Nulla habentur in Codice, Ernulfi ætate inferiora; si demas 13. nomina in Catalogo Archiepiscoporum Cant. & 15. nomina in Catalogo Episcoporum Roff. quæ ab alienâ manu diversis sæculis acceperunt; ut ex literis & atramento constat. Quædam enim manus Episcoporum sex Ernulfum sequentium nomina adjecit; cui alia manus recentior Episcoporum novem succedentium nomina apposuit. His addenda sunt pauca quædam de rebus tempore Johannis & Ascelini Episcoporum gestis, post folium 203. congesta. Cætera omnia manu Ernulfo coævâ scripta sunt. Leviora forsitan hæc videri possent; ni quis ea quæ ad Historiam Roffensem ex hoc Codice adnotantur inspexerit. Ista enim nos præfari debuisse tunc facile liquebit. Cæterum aliis ingenii monumentis Ernulfus inclaruit. In his extat Epistola ad Walkelinum Wintoniensem Episcopum de *Incertis Conjugiis* præclara; quam R. P. Lucas Dacherius in Spicilegio suo evulgavit tom. 2. p. 410. Habetur eadem Ernulfo inscripta in Codice vetustissimo Bibliothecæ Lambethanæ, vix unico apice à Dacheriana diversa. Turpissimè verò hallucinatus est Baleus; qui Opera quædam

quædam Arnulphi Lexoviensis Episcopi & Arnoldi Bonævallis Ab-
 batis Arnulpho Roffensi Episcopo inscripsit, eundemque permis-
 cuit cum Arnulpho Presbytero, quem Romanorum Clericorum
 insidiis Honorii II. Papæ tempore Platina refert fuisse sublatum, Vita Honor. 2:
 dum in Romanæ Curie vitia acrius inveheretur. Reipsa enim
 Arnulphus ille Concionator toto cælo diversus erat à Roffensi no-
 stro, qui ante inceptum Honorii Pontificatum obiit. Veritas au-
 tem Baleo parum curæ erat, dummodo Romanæ Ecclesiæ inimi-
 corum numerum augere posset. Cæterum nos insigniora Eccle-
 siæ Roffensis monumenta ex Ernulfi farragine delectu habito ex-
 scripsimus, & nunc primum evulgavimus.

XXXVI. Annales Ecclesiæ Roffensis accepti sunt ex Historiâ
 amplissimâ, quæ in Codice Cottoniano *Nero D. 2.* elegantissimè
 exarato reperitur. Ei manus recentior titulum apposuit; *Histo-*
ria Ecclesiastica Monachi Roffensis. Ab orbe condito ad annum
 Christi 1307. manu perpetuâ deducitur. Dein aliâ manu sub-
 jungitur Continuatio ab anno 1307, ad 1377. multò succinctior.
 Prima pars eadem planè est cum Historiâ, quæ Matthæo West-
 monasteriensi inscripta prodiit; si ea demas; quæ ad Ecclesiam
 Roffensem spectantia nos excepimus, & nunc primum publici
 juris fecimus. Pars secunda de rebus Ecclesiæ Roffensis nil om-
 nino habet. Chronicon istud, saltem Additamenta Roffensia, Ed-
 mundo de Hadenham deberi ex Willelmi Lambardi Collectaneis
 didici. In his enim multa ex Chronico Roffensi Edmundi de
 Hadenham ad annum 1307. deducto proferuntur, quæ cum no-
 stris verbatim conveniunt. Chronicon Roffense ab anno 185, ad
 1377. aliquis sæculo superiore descripserat manu pessimâ & lectu
 difficili. Codex (in Bibliothecâ Cottonianâ modo asservatus *Ne-*
ro C. 3.) Johanni Jocelini olim fuerat; cujus annotationes fre-
 quentes in margine reperiuntur. Multa iste prætermiserat. Jo-
 celinus itaque manu propriâ omnia Chronici Roffensis quæ de re-
 bus Ecclesiasticis agunt in Collectanea sua transcripsit; de rebus
 autem Roffensibus nil omnino dimisit. Hujus Excerpta ad an-
 num 1377. pertingunt. Nil tamen de Roffensi Ecclesiâ post
 annum 1307. in iisdem occurrit: ut eodem vel simili planè Co-
 dice Jocelinus usus fuerit. Ad calcem ejus Jocelinus ista subno-
 tavit. *Præscripta omnia desumpta sunt ex Historiâ Roffensi; quam (ut*
verisimile est) tres Monachi ejusdem Ecclesiæ, sese ordine in opere succe-
dentes, composuerunt. Non est enim unus tonus totius orationis, non i-
dem stilus, quin etiam triplex constructionis ratio. Horum Monachorum
primus deduxit Historiam à mundi initio ad obitum Henrici III. viz. an-
num Domini 1273. quando apparet Monachum claruisse. Alter adjecit
historiam

historiam Edwardi I. filii præfati Henrici, qui obiit anno Domini 1307. Reliquam persecutus est Monachus tertius. Ista usquequaque vera non sunt. Vix enim fieri potuit, ut tertiæ partis author fuerit Monachus Roffensis; cum in eâ nil de Ecclesiâ Roffensi habeatur. Paulò aliter Jocelinus in Libello MS. de Historicis Angliæ, cap. 77. *Matthæus Westmonasteriensis, ejusdem Cœnobii Monachus, qui à collectis Chronicorum floribus etiam Florilegi nomen est sortitus—collegit Historiarum Flores in tribus libris—usque ad annum MCCCVII. —Scripsit etiam Additiones lxx. annorum, quibus Historiam priorem continuavit; quæ sic incipiunt. Sequuntur tempora duorum Regum. Cap. 78. Historia Roffensis est omnino eadem cum Historiâ Matthæi Westmonasteriensis, nisi quando agat de rebus Ecclesiæ Roffensis. Ita uter ab altero Historiam mutuatus sit, difficile est mihi affirmare. Habet hanc totam Historiam Ecclesiæ Roffensis, &c. Post eam Historiam Roffensem sequuntur in libro Additiones lxx. annorum; quas arbitror esse quæ attribuuntur Matthæo Westm.* Additiones ejusmodi à Matthæo

Cent 6. c. 31. scriptas fuisse Jocelinus ex unico Baleo hausit, Baleo non aliud argumentum erat, quàm quòd eas Calci Historiæ Matthæi ad annum 1307. deductæ subjectas in eodem Codice invenerit. Cum verò aliâ planè manu, methodo diversâ, & contractioni stylo scriptæ fuerint; ab alio authore confectas esse veriùs quis suspicabitur. Baleum sequuntur Pitius & Vossius; atque ille Additiones hæc à Matthæo in parte suâ priori ad annum 1259. memorari adjicit. Sanè Matthæus ad librum Additamentorum lectorem remittit. Additamenta autem ista ad eadem tempora, non sæculum sequens, spectant, & Matthæo Parisio debentur, cujus verba Florilegus incautus exscripsit. Horum etiam gratiâ Matthæi Westmonasteriensis ætatem Baleus & Baleum secuti ad annum 1377. producant. Mea autem fert sententia Matthæum circa annum 1307. claruisse, & in eodem Historiam suam terminasse. Certè hanc, quæ sub Matthæi nomine typis impressa circumfertur, eo tempore scriptam fuisse & in anno 1307. ultimam authoris manum subiisse constat ex plurimis Codicibus coævis, ex aliorum Continuationibus ab hoc anno deductis, præsertim autem ex Continuatione Adami Merimuth, qui ab anno 1313. rebus maximis gerendis interfuit, & Historiam Matthæi nomine modò vulgatam ab anno 1307, ad 1343. produxit. Historiam verò suam Matthæus neque à Monacho Roffensi nec à Wigorniensis, qui multa illi habent communia, accepit. Nil enim de utrâvis Ecclesiâ intexit; quod fieri, vix potuisset, si utriusvis scrinia compilasset. Neque enim Monachi in describendis in pugillares suos aliorum Annalibus res ad Authoris primi Cœnobium spectantes subticere solent. Ut alias enim mittam, ipse Matthæus Westm. qui
mediam

mediam Chronici sui partem ex Matthæo Paris hausit, multa de Cœnobio S. Albani dedit; & Monachus Wigorniensis, Annalium Wigorn. author, Annales Wintonienses Chronico suo intexens, amplam Ecclesiæ Wintoniensis historiam simul exhibuit. Restat itaque vero maximè simillimum Matthæum Annales suo Marte elucubratos ad annum 1307. deduxisse, aliisque pro suo lubitu augendos vel ulterius producendos transmisisse.

XXXVII. Annales Roffenses ab anno 1314, ad 1350. dedit Codex Cottonianus *Faustina B. 5.* Author res gestas Hamonis Episcopi Roffensis literis consignare aggressus, juxta annorum seriem digessit; & ad res minutissimas descendens, alia etiam tam in Ecclesiâ quàm republicâ eodem tempore gesta interponens, spissum opus confecit. Nos delectu habito insigniora duntaxat Hamonis gesta, quæque in Historiâ Ecclesiasticâ & Civili magis utilia videbantur, excerptimus; nil autem luce dignum prætermisisse spondemus. Authorem fuisse Hamonis clientem familiarem ex innumeris locis constat. Eundem Notarium publicum fuisse ipsemet læpius indicat. Ferè omnia enim acta fuisse dicit *in præsentia mei Notarii publici infra scripti.* Nomen tamen suum nullibi apertè exhibet. In Historiâ istâ duo Notarii publici rebus Ecclesiæ Roffensis interfuisse commemorantur Willelmus de Dene & Gilbertus de Segesford. Crebrius illius parcius istius nomina occurrunt. Demum Willelmo hanc deberi historiam me certiorum reddidit Johannes Jocelinus in Commentario de Historicis Angliæ. Cap. 73. *Willelmus Dene* (inquit) *fuit Ecclesiæ Roffensis Notarius publicus; qui scripsit Historiam ab anno Domini MCCCXV, ad annum MCCLVIII. in qua pertractat res gestas Ecclesiæ Roffensis & Episcoporum Roffensium qui illo tempore sedebant.* Incipit anno Domini MCCCXV. cedente Fr. Johanne de Grenestede. Codex autem noster (quod plurimum dolendum est) in anno 1350. desinit. Willelmus Hamonis Episcopi famulatio ab anno 1314, ad exitum vitæ adhæsit.

XXXVIII. Libellus Monachorum Roffensium de electione Episcopi in Registro *Islip* fol. 224. extat. Indultus olim Archiepiscopis Cantuariensibus fuerat Sedis Roffensis patronatus ab Angliæ Regibus. In aliis autem omnibus Ecclesiis Cathedralibus patronatu regio servato, Monachi seu Canonici Episcopum defuncti vel translati loco eligendi licentiam à Rege petere consueverunt. Monachi itaque Roffenses Sede post Johannis Episcopi obitum anno 1360. vacante, spreto Archiepiscopo eligendi licentiam sibi dari à Rege postulârunt, morem in aliis Ecclesiis receptam

ptam prætexentes. Reclamante & patronatum Ecclesiæ Roffensis ad se spectare contendente Archiepiscopo, procaces Monachi Patronatum Regis esse affirmare non erubuerunt; & ad id probandum hunc Libellum Regi obtulerunt. Ex eodem Registro f. 223. *Jura Ecclesiæ Roffensis accepi.*

XXXIX. Historia de Episcopis Norwicensibus justò brevior est. Quicquid tamen inveniri poterat, exhibuimus. Extat in Bibliothecâ Cottonianâ *Nero C. 5.* Historia Anglicana bene prolixa, & in tres libros divisa. Primus (qui in Codice desideratur) agebat de rebus Britonum. Secundus de Regibus Saxonum & Normannorum usque ad annum 1298. agit. Tercius de *Archiepiscopis & Episcopis Angliæ* inscribitur; si Sedem autem Norwicensem demas, nil habet ex Malmsburiensis Historiâ de eodem argumento non emendicatum, præter nuda Episcoporum ab anno 1125, ad 1292. nomina. Codex ante 400. circiter annos scriptus videtur. In calce illius nota manu eâdem apposita testatur triplex hoc Opus anno 1292. conscriptum fuisse à Bartholomæo de Cotton Monacho Norwicensi. Parri itaque secundæ historiæ sexennalem, tertiæ septennalem Author postea adjecit. Ex secundâ parte exscripta omnia Ecclesiæ Norwicensem spectantia, factoque *Annaliū Norwicensem* titulo edidi. Ex tertiâ parte integram Norwicensium Episcoporum Historiam desumpsi. Aliud hujusce Historiæ exemplar in Bibliothecâ Lambethanâ reperitur, nulli Authori inscriptum, & sine aliqua divisionis notâ ad annum 1445. productum, ulterius etiam producendum, ni Codex mutilatus fuisset. Partis posterioris ab anno 1299. inchoatæ Authorem fuisse Monachum quendam Norwicensem ex pluribus ejusdem locis non obscurè colligitur.

XL. Historiæ Lichfeldensis ad annum usque 1347. quinque exemplaria mihi præsto fuerunt. Primum ex Bibliothecâ Cottonianâ *Cleopatra D. 9.* ante 300. annos exaratum. Secundum, ejusdem circiter ætatis, ad calcem Chronici insignis Lichfeldensis (quod amicus quidam possidet) reperitur. In his nullam invenire potui variationem; adeoque Historiæ textum ex iisdem expressi. Reliquorum variantes lectiones in marginem rejeci. Duo enim alia exemplaria habet Bibliotheca Cottoniana: tertium mihi transmisit vir optimus Lancelotus Addison S. T. D. Lichfeldensis Decanus; Singula Authoris nomine destituta erant. Nomen ejus hoc modo expiscatus sum. Codex Cottonianus *Vespasian E. 16.* in usum Canonicoꝝ Lichfeldensium à Gulielmo Whitloco exaratus est anno 1569. Iste Præfationem eidem præmisit, notas appo-

apposuit, & Continuationem ab anno 1347, ad sua tempora deductam subjecit. In Præfatione ista habet: *Exscribi curavi præcipuam partem illius Chronici, quod visendum patet à levâ sabcuntibus ostium australe Cathedralis Ecclesiæ. Continet enim tam foundationem ipsius Ecclesiæ quàm instaurationem & successionem Episcoporum.* Addit nota manu recentiore Anglicè apposita: *Ista Chronica verbatim concordat cum illâ, quæ in Ecclesiâ asservabatur, tabulis ligneis insculpta parieti affixis prope australe ostium.* Hanc Baronis Brooks satellites dilacerârunt. Anno enim circiter 1643. impii Puritani Diocesis Lichfeldensis duce Brookeffo, armis contra Carolum I. Regem piissimum motis, Ecclesiam Cathedralem Lichfeldensem obsederunt, & post diuturnum certamen expugnârunt. Expugnatae ornamenta omnia diripuerunt, partes ejus fragiliores manibus sceleratis effreguerunt, firmiores bombardarum ictibus dejecerunt; Registra & Archiva omnia, cum sacris vestimentis atque libris, ignibus iniecerunt. Quòd se partem duntaxat Chronicæ lignæ Whitlocus exscripsisse dicat, huc referendum est. Constat illa duplici tabellâ: altera, cui titulus erat *De Episcopis Merciensis Ecclesiæ*, Episcoporum successionem complexa est; altera brevior Regum Heptarchiæ Saxonicae & Monarcharum Angliæ usque ad annum 1320. successionem dedit. Hujus rei testem habeo Franciscum Thynne, Antiquarium sæculo postremo non indiligentem. Is Collectaneis suis intulit Chronicon breve Lichfeldensis Ecclesiæ; cui intextam esse dicit Tabellam quæ in navi Ecclesiæ servatur, tabellam autem ad annum 1320. pervenisse. Chronicon verò istud de Episcopis Lichfeld. nil omnino habet, soli Regum successionem enarrandæ insumptum; adeò ut tabella memorata de Regibus duntaxat egerit necesse est. Idem Thynnus sibi famâ delatum refert Historiam hanc extare in antiquo libro cujusdam Thomæ Cbesterton Canonici ejusdem Ecclesiæ, qui Ecclesiæ anno 1303. donabatur. In hoc quidem nonnihil lapsus. Chronicon autem suum à Wilhelmo Whitlocke Canonico Lichfeldensi se 1583. 3. Dec. accepisse dicit. Porro ut ad Codicem Whitloci Cottonianum revertamur; post Rogerum de Northburgh Episcopum succedit Continuatio brevis Historiæ Episcoporum Lichfeld. usque ad initia Elizabethæ Reginæ; his præmissis, *Confratribus suis Gulielmus Whitlocke S. D. Hactenus ex veteri decerpfi quæque Tabellâ. Quod superest, vobis lectio nostra dabit.* Sic quidem Codex Cottonianus. Codex autem Addisonianus, qui anno circiter 1570. scriptus est, multo uberior est, ac justam Ecclesiæ Lichfeldensis à primâ foundatione ad istum annum Historiam complectitur. Author eadem, quæ Whitlocus supra, de Historiâ Merciensis (sic antiquam Episcoporum Historiam in anno 1347. finitam appellare liceat)

præfatur; multa itidem de fundatione fidei Christianæ in Angliâ adjicit; dein Historiam Merciensem verbatim exscribit, nonnulli-
bi tamen apponens ea quæ Beda uberius refert, & observationes
suas ecclesiasticas (exigui ut plurimum pretii) interserens. Sin-
gulis autem juxta temporum seriem intermiscet Historiam Re-
gum Merciorum, ac postmodum Anglorum & Normannorum.
Post annum 1347. nullum quem sequatur Authorem habens,
suis verbis Historiam usque ad annum 1559. contexuit. Ampli-
or est multò ista Historia Continuatione Whitloci supra memo-
ratâ; ita tamen ut integra Historia minor, ne verbis quidem mu-
tatis, ex Majore conflata fuerit; si duo vel tria additamenta ex-
cipias. Totidem enim in Minore comparent, quæ in Majore de-
siderantur. Pronum est itaque arbitrari Gulielmum Whitlocum
Codicem Addisonianum in usum proprium conscripsisse; postea
autem à Concanonicis suis rogatum, ut Historiam Ecclesiæ Lich-
feldensis in Archivis ejus servandam daret, cum integræ suæ Hi-
storiæ Majoris transcribendæ tædium subesset, Codicem Cottoni-
anum contexuisse, additis post annum 1400. paucis, quæ ei tunc
primùm in mentem seu notitiam venerant, in Historiâ Majore
antea non repositis. Ex Codice Addisoniano nos omnia ad Ec-
clesiam Lichfeldensem ante annum 1347. spectantia, quæ in Hi-
storiâ Mercienfi locum non habent, excerptimus, & titulo Addi-
tamentorum ipsi subjecimus. Dein Historiam sequentem (omis-
sâ Regum successionem) expressimus, interjectis etiam Historiæ
Minoris Additamentis. Historiam autem Merciensem ex Codi-
cum antiquorum fide evulgavimus. Authorem ejus Gulielmus
Whitlocus in Historiâ suâ Majori indicavit; dum ad finem Vitæ
Alexandri Episcopi (quam ex Historiâ Mercienfi recitaverat) ista
subdit. *Hæc verbatim ex libro Thomæ Chesterfeld Canonici Lichfelden-
sis scripta circa annum Domini MCCCL.* Rem confirmat Registrum
Stafford. Cant. in quo legitur Johannem Archiepiscopum Cant.
Thomæ Chesterfeld L. B. Canonico Lichfeldensi 1347. 24. Mar-
tii commisisse custodiam Spiritualium Episcopatus Coventrensis
& Lichfeldensis, quæ in potestatem suam tunc (nescio qua ratio-
ne Sede Lichfeldensi tunc plenâ) devenerant.

XLI. Epistolam Leonis III. Papæ ad Kenulphum Regem, at-
que aliam Episcoporum Angliæ ad Leonem, descripsi ex Codice
Cottoniano longè antiquissimo, literis Saxonice exarato, *Vespasi-
an A. 14.* Epistola Kenulphi ad Leonem, cum aliâ Leonis ad
Kenulphum responsione, de eodem argumento, apud Malmsburi-
ensem exstant *lib. 1. de gest. Reg. cap. 4.*

XLII.

XLII. Chronicon Ecclesiæ Wigorniensis à Christo nato ad annum 1308. deducitur. Pars prior ad annum usque 1190. res gestas brevissimè perstringit; siquæ Episcoporum Wigorn. successionem demas, pauca habet. Postea stylo uberiore adhibito amplam rerum historiam congeffit. Ab anno circiter 900, ad 1050. series annorum est perturbatissima; Codicis etiã partes Bibliopegæ vitio dislocatæ. Post annum 1270. multa habet cum Florilego verbatim communia Wigorniensẽ tamen potiùs ex Florilego quàm Florilegum ex illo descripsisse suspicor; ideò quòd in iis quæ communia sunt multa reperantur, quæ Wigorniensis supra aliis verbis narraverat. Historiæ Wigorniensis Florilegi Historia in singulis annis nusquam immutata subnecti solet. Porro ab anno 1270, ad 1280. inclusivè omnia ferè sunt communia Annalibus Waverleiensibus, nisi quæ ad Wigorniensẽ Ecclesiã spectant. Ab anno autem 1281, ad 1287. Florilegus & Waverleiensis Historici nostri annos uno anticipant; ita sc. ut quæ noster anno 1282. facta narrat, illi in anno 1281. reponant; & sic in sequentibus. Rectiùs illi. Chronicon à pluribus sese invicem excipientibus concinnatum fuisse clarissimè constat. Ut Præfationem enim mittam, ad annum 1219. sic legitur: *Terra matris meæ traditur H. fratri meo, &c.* Similiter & in aliis ejusdem locis. Codex, quo usus sum, in Bibliothecâ Cottonianâ *Caligula A. 10.* asservatur. In eo exscribendo plurima minoris momenti rejeci, insigniora atque antea inedita exhibuisse contentus.

XLIII. Vitam S. Wlstanis brevem antiquitatis ergo dimittere nolui. Author ejus Hemmingus Monachus Wigorniensis opus de Ecclesiæ Wigorniensis dotatione, privilegiis & possessionibus contexit libris quinque. Extat etiãnum exemplar autographum, ab Ecclesiâ Wigorniensis ante centum annos subreptum, & in Bibliothecam Cottonianam denuo translata *Tiberius A. 13.* Ex eo nonnulla evulgavit Cl. V. Gulielmus Dugdale in *Monastico Angl. tom. 1.* Nomen atque tempus suum multis ejusdem locis Author ipse prodidit. Sic enim fol. 138. b. habet. *Hunc Libellum de possessionibus hujus nostri Monasterii ego Hemmingus Monachus & Sacerdos quamvis indignus, & conservus servorum Dei habitantium in Monasterio sanctæ Genitricis Mariæ sito in urbe quæ Anglicè Wigorneceaster nominatur, multorum antiquorum hominum & maxime Domini Wlstanis Episcopi piissimi patris nostri edoctus relatione, composui.* Et fol. 188. b. *Hunc libellum piissimus & reverentissimus Wlstanus hujus sanctæ Sedis Episcopus scribi fecit, utilitati consulens successorum suorum.* Vitam, quam damus, S. Wlstanis inibi habetur f. 186.

XLIV.

XLIV. Acta Synodi S. Wiltani; & Compositio de electione Prioris Wigorn. ex monumentis utrique coævis, in Archivo Ecclesiæ Wigorn. asservatis, hausta sunt.

XLV. Historiam Episcoporum Bathon. & Wellen. subministravit Codex Cottonianus *Vitellius E. 5.* quem Franciscus Thynne ex Laurentii Noelli apographo scripsit in ædibus Willelmi Lambarde apud Hallinge in Cantio anno 1592. In hoc Codice duplex Episcoporum Bathon. exstabat Historia, altera brevior, uberior altera. Habuit illa nonnulla, quæ in istâ desiderantur. Utrique interpositæ erant, quas Noellus aliunde corrogaverat, Chartæ nonnullæ Saxonico-Latinæ de terris, quas Eadredus & Eadgarus Reges servis suis vel Cœnobiis Somersetensibus contulerunt. Utraque Historia reperitur etiam in magnò libro Cartarum Ecclesiæ Wellensis penès Decanum & Capitulum Wellense fol. 296, &c. Meum itaque Apographum ex Codice Cottoniano factum cum Wellensi Cartulario contuli; & ex ista multa à Noello omiſsa & corrupta restitui atque emendavi. Ex Historiâ autem Minori, quæcunque Majori defuerant, huic intexui.

XLVI. Historiam de controversiâ inter Episcopos Bathon. & Monachos Glaston. idem Laurentius Noellus descripserat, ex Laurentii autem apographo Franciscus Thynne in eundem Codicem Cottonianum transtulerat. Authoris nomen deerat. Id aliunde obtinui. Extat siquidem in Bibliothecâ Cottonianâ *Tiberius A. 5.* iuxta Cœnobii Glastoniensis Historia à primâ ejus fundatione ad annum 1334. Codex enim in hoc anno mutilatus ulterius non pergit; quamvis ad annum usque 1400. historiam suam Author deduxerit. Is Johannes erat Monachus Glastoniensis; qui in Præfatione præmissâ testatur, se in Historiâ Glastoniensi contexendâ Willelmi Malmsburiensis verba ab initio ad annum 1126. secutum esse, dein ab 1126, ad 1290. Adami de Domersham Monachi Glastoniensis historiam transcripsisse, ab anno autem 1290, ad 1400. historiam suo Marte prosecutum esse. Scripsit enim Willelmus Malmsburiensis Cœnobii Glastoniensis Historiam; cujus plurima supersunt exemplaria. Factâ hujus collationeprehendi Johannem verba ejus rarissimè immutasse. Collatâ etiam Historiâ Glastoniensi Noellianâ & illa Johannis Historiæ parte, quam se ex Adamo transtulisse testatur, perfectam utriusque concordiam inveni; nisi quod Noellus brevitati studens aliqua prætermiserit. Ex his quæcunque controversiam inter Episcopos Bathon. & Monachos Glaston. agitavam spectabant restitui. Reliqua autem

aurem utriusque. Codicis missa feci. Adami ætas ex ipsius Historia certissime constat. Se etenim pro Monasterio suo appellationem anno 1272. interpoluisse testatur.

Pag. 984. l. 49.

XLVII. Historiæ Eliensis plura exemplaria mihi præsto erant. Ut Registra enim, Chartularia & alia Ecclesiæ Eliensis monumenta mittam, quæ in annotationibus ad Episcoporum historiam concinnandis subsidium tulerunt; illius, quam evulgamus, Historiæ quatuor exemplaria adfuerunt. Primum atque optimum in Bibliothecâ Lambethanâ asservatur; quod Robertum Stewarde Priorem Eliensem olim habuit possessorem. Secundum in Bibliothecâ Collegii Corporis Christi apud Cantabrigiam manet, charactere pessimo conscriptum, & in anno 1434. terminatum. Huic convenit tertium; quod in Bibliothecâ Cottonianâ *Titus A. 1.* extat, simili charactere scriptum, eodemque anno finitum. Quartum in eâdem Bibliothecâ *Nero A. 15; 16.* habetur; quod in anno 1486. clauditur. Ex primo Historiæ textum, ex reliquis variantes lectiones descripsimus. Historia ipsa plurimum Authorum labore concinnata est; de quibus proxime est agendum.

XLVIII. Thomas primam Historiæ Eliensis partem conscripsit. Is à primâ Ecclesiæ fundatione exorsus, in Ricardi Abbatis ultimi obitu anno 1107. defecit. Prolixum ejus Opus extat in Bibliothecâ Cottonianâ (*Domitian A. 15.*) Bodleianâ Oxoniensi, & alibi. Partem ejus priorem Cl. Mabillomius edidit Act. Benedictin. Sac. 11. p. 739. Generalem autem totius Operis Præfationem vir eruditus nequaquam viderat. Ea operis à Thoma instituti rationem exhibet, nonnullaque de Eliensi Insulâ sciri non indigna tradit. Illam proinde ex Codice Cottoniano describere & hic loci subnectere operæ pretium duxi.

“ Cum animadverterem excellentiam Eliensis Insulæ, & animo versarem quæ ob merita sanctarum Virginum in eâ quiescentium collata & conscripta sunt admiranda opera, & eventus Insulæ ad gesta magnorum; animum contuli ad ea quæ minùs per seriem annorum & temporum & Regum atque Dominorum Insulæ inclita gesta, quæve dispersæ vel confusæ Anglico stilo incerta sunt, & bona facta atque miracula Sanctorum Sanctarumque ibidem Deo militantium secundum ordinem in hac Historiâ explicare temptavi. Apud nos enim hujusmodi congeστα per ordinem & insimul historialiter scripta adhuc minime habentur, nisi vita & miracula Sanctorum illic quiescentium, de Historiis, de Chronicis, de scriptis Anglicis & Latinis,
“ de

“ de testamentis, de relatione collecta fidelium. Unde exarare
 “ coepi aliqua; ne quæ dignè prædicanda sunt, inscripta remane-
 “ rent, quasi incognita seu vetustate consumpta atque abolita.
 “ Nam diu expectatus Philosophus aut bonus Historiographus,
 “ dum stilum advertere temptaverit, in multis materiam non in-
 “ veniet. Et si fortè quis Opusculum istud exprobare temptave-
 “ rit; oramus ut manum myrram distillantium adponat, & opu-
 “ Poetæ suscipiat; ut in memoriam posteris, si explicaverit, re-
 “ linguatur. De cætero parvitatem scribendi & prolixitatem
 “ tractandi ne causetur, quæso; sciens in brevi velut repentè
 “ facta plurimorum & tempora comprehendi non posse, nisi
 “ lectorem magis fastidiret & ingrueret. Nam & regio An-
 “ glorum cum una terra sit, plures in eâ per provincias vario
 “ sub eventu principabantur; & contigit, ut ad regnandi emo-
 “ lumentum primùm Ducibus, deinde Regibus sufficeret una
 “ eademque Britannia. Sed nisi flexibilem seriem Lector se-
 “ dulò intendat, nunc de uno, nunc de altero regno, ac Regum
 “ nomina; variè differentem ordinem non facile advertet. Id-
 “ circo Historiam in tres libros distinctè per capitula partiri ag-
 “ gressus sum, ac singula in suis locis & quorum temporibus
 “ contigerunt enarrare. Liber verò primus constat de situ In-
 “ sulæ & de gloriosâ Reginâ Etheldredâ & de succedentibus ei
 “ sanctis Virginibus, quibusve infortuniis Insula subjacuit usque
 “ ad ingressionem Monachorum in Ely. Secundus autem de
 “ temporibus Monachorum in Ely, & de libertate loci, & quo-
 “ modo Ecclesia renovata fuit, & de obsidione Normannorum
 “ usque ad tempora Episcoporum, quod nunc est. Et quo-
 “ niam ad hujusmodi narrationem divertere Fratrum sollicitudo
 “ & gratia provocaverunt me; necessarium reor opus memora-
 “ bile caritatis, & quæ sumus experti, volumini commendare;
 “ quo puritas caritatis operi inserta propensius enitescat, pul-
 “ chrâ varietate distincta; & sic initium experiar, cooperatorem
 “ omnium invocans Deum.

Explicit Prologus; incipit de situ Eliensis Insulæ.

“ Omnes præclari & nobiles suum penitus oppidum decorare
 “ & magnificare contendunt; & statum Provinciæ atque suo-
 “ rum facta majorum memoriæ digna literis commendare non-
 “ nulli intendunt. Quod rectè fit. Nos autem majorum facta
 “ sequentes, priusquam interius progrediatur Historia, videtur
 “ congrui ordinis de loci nomine narrationem incipere; quia
 “ Ely stagnensium maxima Insularum, quam omnino dignam
 “ titulo

" titulo prædicare incipimus, opibus & oppidis magnificam, sil-
 " vis, vineis & aquis æquè laudabilem omni fructu, feru ac ger-
 " mine uberrimam. Dicimus autem Ely Anglice, i. e. à copia
 " anguillarum, quæ in eisdem capiuntur paludibus, nomen sum-
 " fit; sicut Beda Anglorum disertissimus docet: quæ immutato
 " nomine meliorando Ely nuncupatur modò; scilicet *Digna Dei*
 " *domus*, cui nomen convenit ejus. Inter civitates regionis An-
 " glia decentissima atque nominatissima, miraculis famosa, Reli-
 " quis gloriosa, utile & quietum videtur præferre habitaculum.
 " Et ut verè fatear, validà virorum præmunita manu atque belli-
 " cosa, animis & armis hostibus ad resistendum parata. Sed ne
 " auditorem nimis fastidiret de domesticis animantibus, de feris
 " silvarum, de volucris, de piscibus multis & magnis, qui per
 " circuitum sæpe capiuntur in aquis, quæ maria vocantur, quanta
 " ibi copia sit diceremus. In libro autem hujus Operis secundo
 " juxta seriem, ubi legitur à Normannis Insula fuisse subacta, sin-
 " gula memorantur. Et quid amplius? Interiùs ubere glebæ satis
 " admodum læta, hortorum nemorumque amœnitate gratissima,
 " ferarum venatione insignis, pascuis pecorum & jumentorum
 " non mediocriter fertilis, & piscosis fluminibus maximis undique
 " circumdata. Non enim Insula maris est, sed stagnorum refu-
 " sionibus & paludibus inaccessa, navigio adiri poterat. Sed quo-
 " niam volentibus illuc ire quondam periculosum navibus, nunc
 " facta via est per palustre arundinetum pedibus transitui. Restat
 " autem Insula in longitudine milliaribus vii. à Coringelade usque
 " ad Littleporte, vel ad Abbotesdelf nunc verò Biscopesdelf vo-
 " citatum, & in latitudine iv. hoc est à Cherchewera usque ad
 " mare de Straham cum adjacentibus Insulis per girum, præter
 " Dudintone quæ ex Insula est, in qua villulae sunt & nemora
 " cum insularis pertinentiis, cum aliis non sine femine incolis,
 " cum pascuis uberrimis. Nominatur etià ad prædictam Insu-
 " lam Chateriz, ubi Abbatia est Sanctimonialium, & pagus
 " Witlefeya, atque Abbatia Monachorum de Thorneia. Dicitur
 " autem Insula nunc esse in Comitatu Cantebrigiaë dñorum Cen-
 " turiatum, sed unus est, cum appendiciis quæ deforis sunt.
 " Atque his metis juxta antiquitus infra se constare perhibetur at-
 " que dinoscitur, hoc est, à mediate pontis Detto usque ad Up-
 " were, & à Biscopesdelf usque ad fluvium juxta Burch quod vo-
 " catur Nien, in provinciâ Girviorum. Girvii sunt omnes Au-
 " strales Angli in magnâ palude habitantes, in qua est Insula de
 " Ely. Sed verius secundum Bedæ attestationem de provinciâ est
 " Orientalium Anglorum, in ejusdem ingressu provinciæ sita.
 " Antiquitus autem, ut fertur, villa apud Cratendune, id est Val-
 " lem

“ lem Crati, sita fuit, ab urbe quæ nunc est milliario distans; ubi
 “ ferramentorum utensilia & Regum numisma multoties reperitur
 “ antiquorum; & quod illic hominum diu fuit habitatio, nonnul-
 “ lis designatur indiciis. At Deo amabilis Ætheldreda acceptâ
 “ jure dotis Insulâ à Tonberto primo sponso suo, postquam illi
 “ mansionem elegit, prope fluentis alveum in loco eminentiore
 “ habitacula posuit. Illic deinceps constructâ urbe potius ac de-
 “ centius habitatur. In primitivâ etenim Ecclesiâ nascentis fidei
 “ & Christianitatis, in honore semper Virginis Mariæ Monasteri-
 “ um ibi fuerat fabricatum per B. Augustinum Anglorum Aposto-
 “ lum; cujus operis Rex Ædelbrihtus primus fundator extitit; in
 “ quo ministros Dei officium complentes instituit; quos Pendæ
 “ Regis exercitus, patriam atque viciniam devastans, inde postea
 “ fugavit, locumque in solitudinem commutavit. Talibus ita-
 “ que fundatoribus Elge Monasterium primitus fundatum est; ut
 “ in antiquis legimus scriptis; quanquam B. Etheldreda post lon-
 “ gam desolationem suum hîc mereatur primatum, ubi Christo
 “ servante usque impræsentiarum habetur Ecclesia; quam Sedem
 “ Episcopalem postea factam novimus, & ipsius Metropolem fo-
 “ re provinciæ. Ab omnium namque judicio & potestate Insula
 “ admodum libera est; quod neque Episcopus neque alicujus ex-
 “ æctionis minister sine advocacy Fratrum se intromittat, vel
 “ rem Sanctæ inquietare præsumat: quod per privilegia & muni-
 “ menta suis locis plenius inferemus, dignum ducentes prius histo-
 “ riam tractare famosæ Insulæ, quæ floruit ac floret Christo patro-
 “ cinante, præsentia, beneficiis atque miraculis sanctarum fœmi-
 “ narum, Etheldredæ videlicet, Withburgæ, Sexburgæ, Ærme-
 “ nildæ, quarum suffragiis fœliciter gratulatur. Continentur illic
 “ etiam Sanctorum Sanctarumque plurimarum Reliquiæ; quæ
 “ post ipsas Christo famulantes in Ecclesiâ successerant usque ad
 “ tempora Danorum, videlicet Inguare Pagani Regis ac socio-
 “ rum ejus, qui habitatricibus partim peremptis partim fugatis lo-
 “ cum penitus subverterunt. Sunt autem in gremio Insulæ xii. Ec-
 “ clesiæ cum villis campestribus & modicis insularis; quæ ab anti-
 “ quo ad Cœnobium tanquam Capellæ ad matricem Ecclesiam
 “ pertinent; nec extra Cœnobium nisi serò ad Ecclesias facta sunt
 “ Cœmeteria, sed apud Ely ex totâ Insulâ defunctorum sepeliebantur
 “ corpora.

XLIX. Proximo loco sequitur *Vita Sanctæ Virginis & Regine E-*
theldredæ, Vitæ à Mabillonio evulgatæ planè consona, iisdemque
 Sectionum numeris distincta. In fine ejus sic scribitur: *Explicit Li-*
ber primus de Historiâ Elyensis Insulæ, in Vitam beatissimam Virginis E-
theldredæ,

etheldredæ, & quomodo fabricavit illic Ecclesiam, & à quibus destructa fuit. Pertingit iste Liber usque ad initia Edgari Regis, quo regnante Ecclesia Eliensis ab Ethelwoldo Episcopo restaurata est & Monachis repleta. Verbis ejus postremis Author se Historiam Eliensem libro sequenti persecuturum esse pollicetur. Primo tamen atque secundo libris in Codice Cottoniano intercedunt duæ aliæ Historiæ de S. Etheldredâ. Prior titulum habet, *De secundâ Translatione S. Etheldredæ Virginis, quæ facta est à Ricardo Abbate, cum cæteris Virginibus*. Capitulis sex constat, Capitulo secundo Author ætatem suam indicat his verbis: *Hæc de translatione sacratissimæ Virginis Reginæ Etheldredæ ad æternam referimus memoriam; quod fidelium innumeri adhuc superstites, & patres nostri qui viderunt & adfuerunt, narrauerunt nobis*. Facta est autem Translatio anno 1106. Historiam istam Cl. Mabillonius se inter Acta Benedictinorum sæculi undecimi editurum spondet. Posterior inscribitur *de Miraculis S. Etheldredæ*; & Capitula 54. complectitur. Capite secundo Author de Ethelwoldi Episcopi donis mentionem injiciens, ista addit. *Alias quoque terras quamplurimas ab aliis emens Ecclesiæ adjecit; quas per singula numerare otiosi negotii est, cum proprio alibi contineantur volumine*. Unus igitur idemque Author singularum istarum Historiarum extitit. Liber enim Historiæ Eliensis, qui librum hunc de Miraculis S. Etheldredæ proximus excipit, secundus Ethelwoldi donis enarrandis ferè totus insumitur. Postea itidem cap. 34. ad supradicta in Libro suo primo de Virtutibus ipsius Virginis S. Etheldredæ edito, Lectorem remittit. Ex pluribus hujus libri locis constat Authorem sub Hervei & Nigelli Episcoporum præsulatu in Ecclesiâ Eliensi vitam Monasticam egisse, Nigello autem superfuisset. Capite enim 29. Nigelli anno 1169. defuncti obitum narrat iisdem, quibus Historicus à nobis vulgatus, verbis. Capite 51. Gaufridum Episcopum, qui anno 1174. successit, memorat. Capite ultimo plura de seipso tradit; sibi sc. fuisse patrem literarum peritum, qui sedulo Scripturarum expositiones necnon Sanctorum gesta & vitas meditator assiduus legebat, & ea scire volentibus affectuose differebat: hunc librum de Vitâ S. Etheldredæ Anglico idiomate scriptum sibi tradidisse, ex quo tempore summa erga S. Virginem devotio ipsum incessit. Denique capitulo 28. nomen ipsius prodit, se B. Etheldredæ meritis febre liberatum esse narrans. Quoddam, inquit, quod contigit miraculum in instanti tempore in meipso Thoma nomine B. Etheldredæ meritis & intercessione, dignum duxi omnibus exponere. Libro de miraculis S. Etheldredæ proximè succedit Liber Historiæ Eliensis secundus, hoc titulo insignitus: *Liber secundus in Historiâ Eliensis Insulæ, & quomodo Ecclesia est restaurata vel a quibus ditata*. Proœmium ejus sic incipit. In precedente monstra-

tum est opere, qualiter in Ely S. Etheldreda & post illius sequaces fabricaverunt, si ve illic Deo complacentes vixerunt; vel a quibus locus ille fuerat desolandus, liquide appareret. Tandem importune compellentibus me quibusdam ex nostris, ne ab incepto vacarem, sed gesta nostrae Insulae, ut sponsoveram, exsequerem——ad rogata exequendum festino, & in unum congesto volumine applicare si ve majora seu minora, ut res exposulat, praesertim qui locum restauraverunt, & illorum testamenta; quae vix & maximo labore exquisivi, & ea de vulgo in Latinum commutavi; sed singula in diversis sparsa locis dentum collegi.——Opera pretium est Sanctorum facta memorari; ex quorum collegio Domini Confessor Aethelwoldus doctrina & sanctitate extitit: qui Ecclesiam nostram a Danis destructam restauravit, magna illic & digne memoranda gessit, quae non plene in Libro Vitae illius exarata sunt. Quae dum vir egregius & prudens Herveus, primus Elyensis Episcopus, ut relatu digna compererat, de Anglico in Latinum transferri fecit. Sicque opere expleto, Librum de terris S. Aethelwoldi nominavit. Constat autem iste Liber de tempore Monachorum, prospera eorum si ve adversa plene denuntians. Capitulis 69. Liber iste absolvitur; & Historiam Ecclesiae Eliensis ab anno 970, ad annum circiter 1025. tradit. Aliud ejusdem exemplar extat in Bibliotheca Cottoniana Titus A. 1. cui subjicitur insigne Registrum Chartarum, donationum & privilegiorum, Ecclesiae Eliensis concessorum ab anno circiter 1070, ad 1170. Porro in eadem Bibliotheca Vespasiana A. 19. reperitur Liber antiquus de Vita S. Aethelwoldi, ab eodem Authore contextus. Prologus illi praemissus ista habet. De quo (Aethelwoldo) si cui miras claret, & plenius scire desiderat; legat Librum, qui de ortu & Vita necnon de obitu ejus contextus est; & inveniet liquido, quanti meriti quantaeque sanctitatis fuerit. Quaedam vero insignia ejus quae gesserat in Vita sua, in illo libro non sunt contexta, nec erant stilo exarata Latine. Quae dum vir prudens & egregius Herveus, venerabilis Eliensis Ecclesiae Episcopus, relatu digna compererat; rogatu quorundam Fratrum mihi injunxit, ut ea de Anglico idiomate in Latinum sermonem transferrem. Cui praeccepto nullatenus contraire ausus parui, & injunctum opus suscepi, ac pro facultate mea ad unguem perducere curavi. Is autem Liber a secundo Eliensis Historiae libro diversus non est; nisi quod in prioribus Capitulis res gestae phalerato atque uberiori stilo exprimantur, & carmina encomiastica de S. Aethelwoldo plurimis subjiaciahtur. Thomas in Prologo generali Historiam suam in tres libros distribui dixit; tertii autem libri argumentum neutiquam tradidit. Quinimo se libro secundo de obsidione Normannorum egisse, & quomodo Insula a Normannis fuerit subacta docuisse, & Historiae filum usque ad tempora Episcoporum perduxisse testatur. Ejus autem, qui superest, libri secundi Historia in omnibus Codicibus in anno circiter

circa 1025. clauditur : ita ut pars ejusdem potior desideretur. Nescio an tertius sit Historia à Thomâ conscripta liber, qui Vitæ S. Erhelwoldi in Codice Cottoniano *Vossian A. 99* proximè succedit, manu antiquâ satis, longè tamen aliâ. Titulus huic est: *Liber tertius in Historia Eliensis Insule, constans de duorum temporibus Episcoporum* (sc. Hervei & Nigelli) *quid plus vel minus utile gesserint plene insinuans.* Quisquis autem Librum hunc tertium contexuerit, semet omnia ex Ricardi Historia desumpsisse sepius agnoscit. Sic enim post narratam Nigelli Episcopi intronizationem scribit. *Prætermitto plurima, quæ in Opusculis fructus nostri Ricardi, historiæ studio, discreti & eloquentissimi viri, plenius referuntur.* Et Capitulo ii. *Hæc quidem latius scriberem. Sed quoniam in venerabilis jam dicti patris Ricardi Opusculis plenè inveniuntur, ad alia festinamus.* Ricardum Ecclesiæ Eliensis Priorem fuisse Baleus ex Letando, Piræus & Vossius ex Cent. 3. c. 82. Baleo, referunt; atque alia quædam ingenii monumenta ab illo scripta memorant, ætatem verò ejus in anno 1220. malè reposerunt. Ricardus enim Prior Eliensis alius non erat; quàm qui Prioratum anno 1177. adeptus, ante annum 1195. obiit. Atque hic quidem Historiam Eliensem supra laudatam scripsisse optimè censei potest. Historia enim in anno 1169. terminatur; & Ricardus in Ecclesiâ Eliensi à teneris annis vitam degens, rebus gerendis interfuit. Siquidem in vetusto Ecclesiæ Eliensis Registro Epistolam Monachorum Eliensium inveni ad Eugenium Papam annos inter 1149, & 1154. scriptam adversus Henricum Clericum, Archiepiscopi Eliensis sceleris notum, qui terras quasdam Monachis injustè subtraxerat. In hac Monachi Ricardum sic laudant. *Misimus ad S. K. per Dominum Ricardum Monachum nostrum, bonæ vitæ & honestæ conversationis & paupertatis Monachum.* Postea anno circiter 1173. Henrico Rege jubente, Ibid. cap. 101, 103. ut eligendi Episcopi causâ quinque vel sex de honestioribus Ecclesiæ Eliensis personis ad seipsum in Normanniam transirent, scriptis ad Regem literis Conventus Eliensis indicavit se misisse Solomonem Priorem suum, Ricardum Subpriorem, A. Sacristam, Johannem Camerarium, &c. *Haec de Thomâ & Ricardo Eliensibus, & ipsorum Historiis.* Historias hæc integras edidisse labor insanus fuisset. Se itaque foeliciter obtulit illa, quam vulgamus, utriusque Epitome, ab Authore anonymo concinnata. Illam tamen Thomæ atque Ricardi nominibus inscribendam esse duxi; quoniam ex illorum monumentis, ne verbis quidem mutatis, integra fuerit conflata: quod diligenti singulorum collatione facile patuit. Pars prior à primâ Ecclesiæ foundatione ad annum 970. ex primo Thomæ libro descripta est. Ad partem autem secundam, quæ ab

ab anno 970, ad 1107. pertingit, contexendam in subsidium venerunt ejusdem Liber de miraculis S. Etheldredæ, Liber de translatione ejusdem, & Liber Historiæ Eliensis secundus ad Episcoporum tempora deductus. Historia de Vitis Hervei & Nigelli ex Libro Historiæ Eliensis tertio suprâ memorato conflatus est, adhibitis insuper Libro Thomæ de miraculis S. Etheldredæ, & antiquo Ecclesiæ Eliensis Registro, de quo mentio superius est facta. Cæterum Author in epitome suâ adornandâ verba Historicorum quos sequitur (Thomæ sc. & Ricardi) ubique retinuit; & utrobique judicio satis laudando usus, omnia ferè scitu digna intexuit; magis tamen laudandus, si omnia lectu indigna rejecisset. Historia de Conversione Abbatie Eliensis in Episcopatum quatuor priora Libri tertii Historiæ Eliensis Capitula conficit. Bullæ & diplomata ejusdem in antiquo Registro sæpius laudato reperiuntur. Illam ex utroque Codice Johannes Seldenus evulgavit in *Spicilegio* suo ad Eadmerum p. 212. Nostram etiam Historiæ Eliensis antiquæ epitomen usque ad annum 970. Gulielmus Dugdale in *Monastico Anglicano* tom. 1. p. 87. antea edidit, pluribus tamen locis mutilam & hiulcam. Cæterum ne locum insignem de utroque S. Scripturæ instrumento ab Alfredo Rege Anglicè converso, à Caio, Jocelino & aliis ex Historiâ Eliensi citatum apud nostram frustra quærat, monendus est Lector illum apud Thomam libro Historiæ genuinæ primo, cap. 39. reperiri, & in *Vitâ* S. Etheldredæ à Mabillonio editâ haberi pag. 739.

LI. Historia Episcoporum Eliensium ab anno 1169, ad 1486. à duobus Monachis Eliensibus sese invicem excipientibus conscripta est. Quonam verò anno horum primus desierit, haud satis constat. Codex enim Cantabrigiensis, atque ille, quo usus est olim Godwinus, in anno 1434. defecerunt. Sic etiam Codex primus Cottonianus. Singuli autem manu recentiore descripti, parum lucis in hac re conferunt. Character paululum antiquiore exaratus est Codex Cottonianus secundus. Atque hic quidem in anno 1388. deficit. Dein aliâ manu Historia ad annum 1434. scripta deducitur; cui ad annum usque 1486. diversa manus succedit. Si quis itaque Historici secundi exitum in anno 1434. posuerit, atque huic tertium, Historiæ ad annum 1486. productæ authorem, substituerit; non refragabor.

LII. Postremam Historiæ Eliensis partem dedit Robertus Stewarde, Prior ultimus Eliensis; de quo Historia Priorum Eliensium consulenda est. Iste Codicem Lambethanum olim possederat, eundemque diligentiam suâ egregiè auxit, suppletis aliorum Codicum subsidio

subsidio lacunis, appositis unicuique Episcopo armis gentilijs tam verbo quàm picturâ delineatis, subjunctis plurimorum historiarum beneficiis & donis Ecclesiæ Eliensi collatis, productâ denique historiâ ab anno 1486, ad sua tempora. Plures ille melioris notæ Codices possedit, ab Ecclesiâ Eliensi in propriam (ut videtur) Bibliothecam translatos. In singulis ferè insignia sua gentilitia depingi fecit. Horum complures in Bibliothecâ Lambethanâ & Cottonianâ reperiuntur.

LIII. Historiam Ecclesiæ & Episcoporum Dunelmensium à primâ fundatione ad annum 1097. stilo uberrimo conscripsit Turgotus Prior Eliensis. Illam post quinquaginta ferè annos, Simeon Monachus Dunelmensis exscripsit, & tribus vel quatuor solummodo locis leviter immutatam nomini proprio inscripsit. Hujus inscripta nomini prodiit inter Scriptores x. Anglicanæ Historiæ edita Londini 1652. De Historiâ, & vero ejus atque adulterino pariter Authoribus Johannes Seldenus in Præfatione ad x. Scriptores fusè egit. Mihi itaque Historia Episcoporum Dunelmensium à primâ Sedis fundatione ad annum 1097. proprio Marte contexenda erat, & Hagustaldensium intexenda. Ricardi enim Hagustaldensis Historia de Episcopis Hagustald. quæ unica extat, ibidem revulgata est. In adornandâ Dunelmensium historiâ usus sum Turgoti commentario genuino, sc. Simeonis interpolationes nondum passo; qualis in vetusto & pulcherrimo Codice Cottonianæ Bibliothecæ Faustina A. 5. extat.

LIV. Turgoti Historiam de Ecclesiâ Dunelmensi ab anno 1097, ad 1144. produxit Monachus Dunelmensis ignoti nominis; siue is Simeon Dunelmensis Ecclesiæ Præcentor, siue quispiam alius fuerit. Medio centè sæculo undecimo Simeoni floruit, & Turgoti Historiam in pugillares suos integram descripsit. In plurimis autem Codicibus ista Continuatio parti Historiæ Dunelmensis priori sine ullâ distinctione vel intercapedine, continuato eisdem capitum numero, subjuncta reperitur. Ut quod sentio autem dicam; vereor, ne Simeon ante hunc annum obierit. Baleus quidem atque illius sequaces illum anno 1164. floruisse tradunt. Clausis vero plerunque oculis Scriptorum Anglicorum ætates Baleus definivit; & Historia Simeonis de *gestis Regum Anglorum* in anno 1129. terminata Authorem brevi post tempore defunctum esse suadet; præsertim cum Johannes Hagustaldensis Historiam illius continuare anno circiter 1154. suscepit; quod Simeone adhuc superstite vix ausus fuisset. Johannis equidem ætas haud ita constat. Ipsum tamen rebus, quas narrat, gestis corvum fuisse plurima ejus loca demonstrant; quod

Præf. ad x.
Script. p. 26.

Cent. 3. c. 31.

& Seldenus antea observavit, ut mirum sit virum eruditissimum Ricardi Prioris Hagustaldensis ætatem in anno 1190. statuere potuisse. Johannis enim ipsius Historia docet Aschetillum Priorem primum Hagustald. anno 1130. obisse, huic Robertum Biseth successisse, & Ricardo lampadem anno 1143. tradidisse. Johannes itaque post Ricardum Prioratu functus est; adeo ut si ætatem ipsius in anno 1160. cum Baleo, Pitseo, Seldeno & aliis reponamus, Ricardi obitus longè ante annum 1190. statuendus erit. Ut ad Continuationem autem Historiæ Dunelmensis ab anno 1097, ad 1144. redeamus; pars ejus prior, sc. usque ad mediam paginam 710. cum Continuatione inter Scriptores x. Anglicos à Twisdeno edita verbatim convenit. In sequentibus à Twisdeniana planè diversa est, ac multò austerior; quamvis hæc in anno 1144. illa in 1154. claudatur. Non possum itaque non suspicari Simeonem Dunelmensem utramque suam Historiam sc. *tam de gestis Regum*, quam *de Ecclesiâ Dunelmensi*, ad annum 1129. deduxisse, & in hoc anno utramque terminasse. Eousque enim Continuatio Twisdeniana atque nostra conveniunt. Reliquam utriusque partem diversi Authores, quibus Simeonis Historiam continuare propositum fuisset viderur, conscripserunt. Nostra ex Codice Cottoniano *Titus A. 2.* descripta est. Complectitur ille Codex integram Dunelmensem Historiam ab anno 635, ad 1345. in unum corpus ex pluribus congestam, & in Capitula 184. distributam. In his primum habet locum Simeonis Dunelmensis (verius Turgoti) Historia ab anno 635, ad 1097. capitulis 96. comprehensa. Succedit Continuatio à nobis jam primum edita, capitulis ii. constans. Dein Gaufridi de Coldingham Historia capitulis 24. proximis conficitur. Capitula 33. postrema Roberti Historiam exhibent. Mitto libellum de miraculis S. Cuthberti, his loco non suo, interpositum. Eadem planè Historiarum Collectio ibidem extat *Vespasian. A. 6.* nisi quod in anno circiter 1152. mutilata deficiat.

DE GAUFRIDO nulla apud Baleum vel Pitium mentio habetur. Fuit is Sacrista Monasterii de Coldingham in Scotia; Monachis tamen Dunelmensibus jure merito annumerandus. Erat enim Cœnobium Coldinghamense cella Monasterii Dunelmensis; & ex eo acceptos quoscunque habuit Monachos ad idem post aliquod tempus aliis succedentibus remittere solebat. Historiam istam ab anno 1144, exorsus, in anno 1314. terminavit. Rebus, quas narrat, gestis testem oculatum adfuisse ex pluribus Historiæ locis patet. Hujus nonnulla, quæ ad Ecclesiam Dunelmensem minis spectabant, & ab aliis Historicis vulgatis uberius sunt tradita, pauca tamen, prætermisi. Historiam Dunelmensem à primâ Sedis fundatione

datione ad hæc circiter tempora longè majori molimine congestit Author quidam anonymus, qui præter Turgoti, Simeonis, Continuatoris nostri & Gaufridi, Aquas verbatim exscripsit, Historias, Farragini, sue intexit innumera fere instrumenta, Chartas, Bullas, & Brevia, ad cuiusque Episcopi vel Ecclesiæ illotempore res gestas spectantia, quicquid idem Willhelmus Malmsburiensis, Rogerus Hovedenus & Johannes Tinnuthensis de Episcopis & Sanctis Dunelmensibus habent. Opus in anno 1194 clauditur, & in Bibliothecâ Cottonianâ *Julius D. 4.* asservatur. Ex eo ad Historiam Dunelmensem elucidandam quoniam hausi. Author post medium sæculum 14. scripsit.

LVI. Robertus Gaufridum excepit, & Historiam ejus ad 1136. produxit; quo demum anno semet opus suum absolvisse Author in fine testatur. Nomen ejus cum titulus Operis præfatus in Codice MS. præmissus exhibuit, tum in Historiâ sua ad annum 1307. ipse prodidit, se Monachum in Ecclesiâ Dunelmensi fuisse adtestatus. Porro Robertum istum de Graystanes cognomen traxisse, & non alium ab infelici illo Episcopo, qui anno 1133. tunc electus & consecratus, dignitate sua frui non est permittus, fuisse multis evidet. Robertus ex Subpriori in Episcopum electus fuerat. Subpriorum Monachi seniores fungi solebant. Noster autem Historicus ante annos saltem 26. vitam Monasticam in Ecclesiâ Dunelmensi tunc egerat. Robertus Episcopus brevi post annum 1134. vitam clausit, ex Willelmi Chambre, Walsinghami & aliorum fide: & Historici nostri opus in anno 1136. abrumpitur. Porro noster Roberti Episcopi electionem & dejectionem harrans, nullas ei laudes contulit; quod, modo alius ab Episcopo esset, iniquissimum planè fuisset. Is enim erat Robertus Episcopus, qui ob eximias virtutis & eruditionis dotes cumulatissimam laudem meruit; adeo ut iudice ipso Ricardo Bury, qui Episcopatum illi præripuit, supra omnes mortales Papam, multò magis Episcopatu Dunelmensi, dignus fuerit. Laudes quidem Roberto Episcopo cumulare Historicus meritò erubuit; sic tamen electionem ejus & exautorationem narravit, ut Scriptorem propriam tunc egisse dantem Lector facile deprehendat. Ceterum ab initio ad annum 1285. Robertus sua fere omnia descripsit ex Ecclesiæ Dunelm. Annalibus, qui in Bibliothecâ Cottonianâ *Julius D. 4.* asservantur. Exordiantur Annales isti à Bruti, primi Britannorum. (sic fabula voluit) Regis temporibus, & in anno 1285. desinunt. De rebus Ecclesiæ Dunelmensis ante annum 1070. paucillum habent; deinde historiam ejus justam exhibent. Ab anno 1204. uberiori stilo continentur, adhibitis etiam bullis, diplomatibus, aliisque rerum gestarum instrumentis brevioribus.

Vid. pag. 767.

bus. Ab anno autem 1272, usque ad finem stilo longè uberri-
mo contexti, omnia cujuscunque generis instrumenta, & in his pro-
lixissimum litis inter Willelmum Archiepiscopum Ebor. & Con-
ventum Dunelmensem de jurisdictione anno 1280. motæ proces-
sum, complectuntur. Ab Annalium fine ad sua tempora Rober-
tus Historiam, utpote de rebus sibi visis & probè cognitis, pro-
prio Marte concinnavit. Nimiâ autem ubertate usus, quampluri-
mâ perexigui momenti fusiùs retulit. Delectu itaque habito inu-
tilia rejeci; alia compendio reddita caractere diverso exprimi fe-
ci; me tamen omnia luce digna propriis Authoris verbis exhibuisse
Lectori spondere aulam.

LVII. Historiam, quæ sequitur, Dunelmensem ab anno 1333,
ad 1559. productam Willelmo de Chambre inscripti, autoritate
fretus Codicis Cottoniani, in quo Roberti Historiæ manu recenti-
ore exarata subjicitur pars prior Vitæ Ricardi de Bury Episcopi
Dunelmensis; quæ ab Historiæ nostratis initio vix unico verbo
discedit; eâdemque manu apposita nota testatur fragmentum illud
ex Willelmi de Chambre Historiâ Dunelmensi desumptum esse.
Quisnam verò fuerit ille Willelmus, quove anno Historiam suam
terminaverit, mihi planè incompertum est. Historiæ istius copiam
fecit Bibliotheca Bodleiana Oxoniensis. Codex autem, ex quo
exscripta fuit, nullius Authoris nomen præ se tulit. Plura Author
admiscuit scitu parum digna. Ea, libertate familiari usus, præ-
termisi.

LVIII. De Additamentis & Emendationibus, in Voluminis isti-
us calce collocatis, nil opus est præfari. Errores suos fateri atque
emendare virum ingenuum decet. Lectorem tamen monitum ve-
lim, maximam secundi voluminis partem typis expressam fuisse,
antequam hæc conscripta essent; adeò ut si quando repugnantia le-
vis in utriusque Chronologiâ intercesserit, primæ potius parti ejusque
appendici fidem adhiberi postularem.

LIX. Ingenui est errores suos, grati animi beneficia aliena ag-
noscere. Mihi in hac palæstrâ desudanti subsidium tulerunt multi;
qui loco postremo exorandi sunt, ut beneficia sua laudari permit-
tant. Certè suam Bibliothecis, ex quibus maxime profeci, lau-
dem tribuere nulla verecundia obstat. Multa mihi dedit Biblio-
theca Archiepiscopalis in Ædibus Lambethanis asservata; quæ cum
amplissimâ librorum tum impressorum tum manuscriptorum supel-
lectile instructa sit, plurima etiam de rebus nostræ gentis ecclesiasti-
cis monumenta autographa complectitur. Huic accensenda sunt

Registra

Registra Sedis Archiepiscopalis Cantuariensis ; ex quibus Episcoporum ferè omnium Provinciæ Cantuariensis ab anno 1278. tempora, sæpe & res gestæ, certissimè sunt accepta. Quamvis enim hodiernum extra Palatium Lambethanum in Archiepiscopalis Curia primariæ secretario reponantur ; in illo tamen & conscripta sunt, & ad adultum usque sæculum superius in eodem custodita. Ex his duo, sc. Archiepiscoporum *Mepham* & *Statford*, interiisse mihi perquam dolebat. Hujus quidem jactura olim facta est, id enim neque *Jocelinus* nec *Harpsfeldius* unquam viderunt ; alterum autem nostro sæculo est deperditum ; eo enim sub superioris sæculi finem *Yaleus* usus est. Præter ista, Registri *Bourchier* pars longè potior interiit. Post Lambethanam Bibliothecam profuit illa ex adversâ fluminis ripâ in ædibus Cottonianis posita ; quæ Codicum Manuscriptorum numero atque pretio omnes nostræ gentis longè superat. Ista mihi semper paruit egregiâ humanitate generosi possessoris *D. Johannis Cotton*, Baronetti, viri non magis ob clarissimam stirpis nobilitatem quàm eximiam virtutem & penitissimam utriusque linguæ ac cujuscunque melioris literaturæ scientiam summò honore recolendi. Denique, ut alias mittam, Bibliotheca Collegii Corporis Christi in Academiâ Cantabrigiensi plurima quantivis pretii monumenta atque Historias suppeditavit. Hanc primus idemque maximus antiquitatis Anglicanæ restaurator *D. Matthæus Parker* Archiepiscopus Cantuariensis fundavit ; & in eam omnia ferè meliora atque antiquiora, quæ diligentiam atque sumptu maximis undique conquisserat, monumenta transtulit. Illam mihi referavit, & plurimorum Codicum exscribendorum copiam fecit ejusdem Collegii Præses, vir scriptis eruditissimis orbi literario notissimus, *Johannes Spencer*, S. T. P. Decanus Eliensis, Collegii Sociis assensum humanissimè adhibentibus.

LX. Ex Bibliothecis quæcunque accepi, labore proprio eruenda erant. Fuerunt autem viri plures doctissimi, qui multa suo labore eruta atque conquistata mihi transmiserunt vel præsentī communicârunt ; atque his me maximè debere profiteor. In his est Præsul omni laude major RR. P. *Willelmus Lloyd*, Episcopus Assavenis ; qui Dissertationem meam de verâ successione Archiepiscoporum Cant. observationibus suis augere & emendationibus ad veritatem propius adducere dignatus est ; multaque de Episcoporum Assavensium Historiâ, aliis antehac incognita, ex Adversariis suis suppeditavit. *D. Johannes Battely*, S. T. D. Archidiaconus Cantuariensis, Ecclesiæ Metropoliticae archiva summâ diligentiam rimatus, quæcunque è re nostrâ fore arbitratus est, collegit. *D. Matthæus Hutton* S. T. P. postquam omnia Ecclesiarum Eboracensis

oensis & Wellensis Registra & Chartularia labore incredibili pervolvisset, & compendio reddita in pugillares suos transtulisset, Collectanea sua, quæ volumina plusquam viginti confecerunt, mihi benignissimè transmisit. Plurimam illa lucem mihi in primâ hac Operis instituti parte concinnandâ contulerunt, majorem adhuc in parte tertiâ adornandâ datura. Denique *D. Wilhelms Hopkins*, S. T. B. Canonicus Wigorniensis, qui perlectis Ecclesiæ Wigorniensis Registris & antiquis tabulis, multa mihi præclara excerpta, nonnulla etiam majoris pretii integra monumenta, suâ manu descripta donavit.

Ad vitandam ambiguitatem monendus est Lector, me in notis ad antiquas Historias & in Historiis proprio labore concinnatis initium anni à Calendis Januarii ubique duxisse; nisi ubi res mensibus Januario, Februario, vel Martio, anno exeunte gestæ dicantur.

INDEX

INDEX

S E D I U M

Archiepiscopatum & Episcopatum,

Quarum Historia in hac prima parte traditur.

Ex Provinciâ Cantuariensi

CANTUARIENSIS Archiepiscopatus.	Pag. 2
WINTONIENSIS Episcopatus.	177
ROFFENSIS Episcopatus.	327
NORWICENSIS Episcopatus.	395
COVENTRENSIS & LICHFEL- DENSIS Episcopatus.	421
WIGORNIENSIS Episcopatus.	467
BATHONIENSIS & WELLEN- SIS Episcopatus.	551
ELIENSIS Episcopatus.	591

Ex Provinciâ Eboracensi.

DUNELMENSIS Episcopatus.	689
---------------------------------	-----

INDEX HISTORIARUM

IN

Hac Primâ Parte

EDITARUM.

Quæ antiquitus scripta sunt, charactere Romano, quæ recenter, Italico, inferius exprimuntur.

De Sede CANTUARIENSI.

S tephani Birchingtoni Historia de Archiepiscopis Cantuariensibus, à primâ Sedis fundatione ad annum 1369. _____	Pag. 1
Willelmi Charcham Historiola de Vitâ Simonis Sudbury Archiepiscopi Cantu- ariensis ab anno 1370, ad 1381. _____	49
Excerpta ex Chronico Cantuariensi de Roberti Winchelsey Archiepiscopi rebus gestis. _____	50
Dies Obituales Archiepiscoporum Cantuariensium ex Obituario Ecclesiæ Cantuariensis. _____	52
Anonymi Historia de Controversiâ inter Sedes Cantuariensem & Eboracensem circa Pri- matum. _____	63
Formulæ Professionum antiquarum Archiepiscopis Cant. factarum. _____	78
Formula Certificationis antiquæ de electione Episcopi Suffraganei & præsentationis ejusdem. _____	82
Henrici de Efrîa Catalogus de successione Archiepiscoporum Cant. & Vacationibus in- termediis. _____	83
Successio Archiepiscoporum Cant. ex Annalibus vetustis Rossensibus. _____	85
Radulphi de Diceto Indiculus de temporibus Archiepiscoporum Cant. _____	87
Jura Archiepiscopatus Cantuariensis. _____	88
Canonici Lichfeldensis Indiculus de successione Archiepiscoporum Cant. _____	89
<i>Dissertatio de verâ successione Archiepiscoporum Cant.</i> _____	89
<i>Dissertatio de duobus Elfricis.</i> _____	125
<i>Historia de Decanis & Prioribus Ecclesiæ Cantuariensis.</i> _____	135
Historia de institutione Archidiaconatus Cantuariensis. _____	150
Chronicon Cœnobii S. Crucis Edinburgensis. _____	152
Historia vetusta Abendonienfis. _____	163

Charta

Charta Æthelredi Regis data Cœnobio Scireburnensi. —————	Pag. 170
Epistola Alexandri III. Papæ de Thomâ Becket Archiepiscopo Cant. —————	171
Epistola Walteri Reynold Archiepiscopi Cant. & Episcoporum Angliæ de canonizando Roberto Winchelsey. —————	173
Testimonium Walteri de Suthfeld Episcopi Norwicensis de potestate Archiepiscopi Cant. in Prioratu Cant. —————	174
Beneficia pertinentia ad collationem Archiepiscopi Cant. anno 1400. —————	175

De Sede WINTONIENSIS.

T homæ Rudborne Historia Major de fundatione Ecclesiæ Wintoniensis & successione Episcoporum ejusdem ad annum 1138. —————	179
Ejusdem Prologus in Historiam suam Minorem. —————	287
Monachi Wintoniensis Annales Ecclesiæ Wintoniensis ab anno 633, ad annum 1277. —————	288
<i>Continuatio Historiæ Wintoniensis ab anno 1277, ad 1540.</i> —————	315
Epistolæ tres antiquæ de Monachis ex Ecclesiâ Wintoniensi non ejiciendis. —————	320
Lantfredi Prologus ad Historiam de miraculis S. Swithuni Episcopi Wintoniensis. —————	322
<i>Successio Priorum Ecclesiæ Wintoniensis.</i> —————	323

De Sede ROFFENSIS.

E rnulfi Episcopi Roffensis Collectanea de rebus Ecclesiæ Roffensis. —————	329
Edmundi de Hadenham Annales Ecclesiæ Roffensis à primâ Sedis fundatione ad annum 1307. —————	341
Willemi de Dene Historia Roffensis ab anno 1314, ad 1350. —————	356
<i>Continuatio Historiæ Roffensis ab anno 1350, ad 1540.</i> —————	378
Libellus Monachorum Roffensium anno 1360. Regi oblati de patronatu Ecclesiæ Roffensis, seu de jure eligendi Episcopi. —————	384
Charta Johannis Regis de patronatu Episcopatus Roffensis. —————	386
Jura Episcopatus Roffensis anno 1360. —————	388
Consuetudines Ecclesiæ Roffensis. —————	390
<i>Successio Priorum Ecclesiæ Roffensis.</i> —————	392

De Sede NORWICENSIS.

B artholomæi de Cotton Annales Ecclesiæ Norwicensis ab anno 1042, ad annum 1295. —————	397
Ejusdem Historia de Episcopis Norwicensibus à primâ Sedis fundatione ad annum 1299. —————	403

Monachi Norwicensis Historia de Episcopis Norwicensibus ab anno 1299, ad annum 1446. —————	Pag. 413.
<i>Continuatio Historie Norwicensis ab anno 1446, ad 1540.</i> —————	418
<i>Successio Priorum Ecclesie Norwicensis.</i> —————	420

De Sede COVENTRENSI & LICHFELDENSIS.

T homæ de Chesterfeld Historia de Episcopis Coventrensis & Lichfeldensibus à primâ Sedis fundatione ad annum 1347. —————	423
Willelmi Whitlocke Additamenta ad Historiam præcedentem. —————	444
Ejusdem Historia de Episcopis Coventr. & Lichfeld. ab anno 1347, ad annum 1559. ———	448
Epistola Leonis III. Papæ ad Kenulphum Regem de Archiepiscopatu Lichfeldensi. —	460
Epistola Episcoporum Angliæ ad Leonem III. Papam. —————	461
<i>Successio Priorum Coventrensis Ecclesie.</i> —————	463
<i>Successio Decanorum Lichfeldensis Ecclesie.</i> —————	465

De Sede WIGORNIENSIS.

M onachi Wigorniensis Annales Ecclesie Wigorniensis à primâ ejus fundatione ad annum 1308. —————	469
<i>Continuatio Historie Wigorniensis ab anno 1302, ad 1540.</i> —————	531
Hemmingi Historiola de Vita S. Wiffridi Episcopi Wigorniensis. —————	541
Acta Synodi Wigorniensis anno 1092. habitæ. —————	542
Compositio inter Episcopum & Monachos Wigorniensis de electione Prioris. ———	543
<i>Successio Priorum Wigorniensis Ecclesie.</i> —————	546

De Sede BATHONIENSIS & WELLENSIS.

C anonici Wellensis Historia de Episcopis Bathoniensibus & Wellensibus à primâ Sedis fundatione ad annum 1423. —————	558
<i>Continuatio Historie de Episcopis Bathon. & Wellen. ab anno 1423, ad annum 1540.</i> ———	572
Adami de Domersham Historia de contentione inter Episcopos Bathonienses & Monachos Glastonienses ab anno 1192, ad 1290. —————	578
<i>Successio Priorum Ecclesie Bathoniensis.</i> —————	586
<i>Successio Decanorum Ecclesie Wellensis.</i> —————	588

De Sede ELIENSIS.

T HOMÆ Monachi Eliensis Historia Ecclesiæ Eliensis à primâ ejus fundatione ad annum 1107. —————	Pag. 593
Richardi Prioris Eliensis Continuatio Historiæ Eliensis ab anno 1107, ad annum 1169. ———	615
Monachi Eliensis Continuatio Historiæ Eliensis ab anno 1169, ad annum 1388. ———	631
Monachi Eliensis Continuatio Historiæ Eliensis ab anno 1388, ad annum 1486. ———	666
Roberti Stewarde, Prioris ultimi Eliensis, Continuatio Historiæ Eliensis ab anno 1486, ad annum 1554. —————	675
Richardi Eliensis Historia de Conversione Abbatæ Eliensis in Episcopatum. ———	678
Thomæ Eliensis Fragmentum de dignitate Abbatis Eliensis. —————	682
<i>Successio Priorum Ecclesiæ Eliensis.</i> —————	683
Genealogia Roberti Stewarde, Prioris ultimi, ab ipso conscripta. —————	686

De Sede DUNELMENSIS.

H istoria de Episcopis Dunelmensibus à primâ Sedis fundatione ad annum 1096. ———	691
Monachi anonymi Dunelmensis Historiæ de Episcopis Dunelmensibus ab anno 1096, ad annum 1144. —————	703
Gaufridi Sacristæ de Coldingham Continuatio Historiæ Dunelmensis ab anno 1144, ad annum 1214. —————	718
Roberti de Graystanes Episcopi Dunelmensis Continuatio Historiæ Dunelmensis ab anno 1214, ad annum 1336. —————	732
Wilhelmi de Chambre Continuatio Historiæ Dunelmensis ab anno 1333, ad annum 1559. —————	765
<i>Historia de Episcopis Hagustaldensibus.</i> —————	694
<i>Successio Priorum Dunelmensis Ecclesiæ.</i> —————	784
<i>Addenda & Emendanda.</i> —————	790

Errata

Errata Typographica.

Librum, postquam praelo exierit, non perlegi. Nonnulla autem Typographorum Sphalmata obiter notata subjeci, eaque à Lectoribus emendari peto.

PAG. 86. lin. 45. pro iv. Non. lege iii. Non. P. 91. col. 2. l. ult. l. si cavos. P. 103. col. 1. l. 12. pro 89. l. 988. P. 109. col. 1. l. antepenult. pro consecratum l. intronizatum. P. 130. l. 40. pro 908. l. 980. P. 133. l. 17. pro demonstrant l. demonstravit, Ibid. l. 23. pro 787. l. 987. P. 139. l. 36. pro Bisto l. Bristo. P. 408. l. 15. pro Tostes l. Toftes. P. 551. l. media, pro ejus l. Sedis. P. 555. col. 1. l. 46. lege Wintonienlis & Scireburnensis. P. 530. l. 11. pro Diocesi l. Diocesi. P. 554. l. 27. pro consecratus l. consecratos. P. 538. l. 44. pro 1489. l. 1488-18. Sept. P. 565. l. 29. pro vii. l. viii. P. 578. l. 22. pro hæc l. hoc. P. 591. l. media, pro MCLIV. l. MDLIV. P. 473. l. 42. pro Oswaldus & Wlstanus lege Oswaldus & Aldulfus, P. 478. l. 16. pro Cicestr. l. Cestr. P. 486. l. 45. pro Henrico l. Hugone. P. 489. l. 34. pro Henricus l. Hugo; sic etiam p. 491. l. 24. P. 491. l. ult. pro Johannes l. Jocelinus. P. 612. l. antepenult. pro quadam l. quædam. L. ult. l. Quadragesimali. P. 619. l. antepenult. pro proditiōnibus l. proditiōis.

In Præfatione.

Pag. 17. lin. 3. pro alias lege alios. P. 21. l. penult. pro 1664. l. 664. P. 23. l. 3. l. elucidandam. P. 25. l. 29. l. filius. P. 27. l. 12. l. Cadwalladrum, l. 21. l. exhibui. P. 29. l. 22. l. Wentanz, l. 35. l. exaratas. P. 32. l. ult. l. alios. P. 33. l. ult. l. receptum, P. 37. l. penult. l. Vita.

STE

STEPHANI BIRCHINGTONI

Monachi Cantuariensis

HISTORIA

DE

Archiepiscopis Cantuariensibus

A primâ Sedis fundatione ad annum MCCCLXIX.

ACCEDUNT

Dies Obituales Archiepiscoporum Cantuariensium ex
Obituari Cantuariensi.

Historia Controversiæ inter Sedes Cantuariensem &
Eboracensem de Primatu, autore Anonymo.

Dissertatio de verâ successione Archiepiscoporum Can-
tuariensium.

Successio Priorum Ecclesiæ Cantuariensis.

Alia ad Sedem Cantuariensem spectantia.

Variantes Lectiones ad Historiam Stephani Birchingtoni descripta ex
Codice Cottoniano Juliano B. 3.

PAG. 1. lin. 4. DXCVII
l. 13. post sacravit
l. 16. post successorum

P. 2. l. 24. Ethelblauda

l. 33. Ecclesia

P. 3. l. 23. Geula

l. 43. Breda

ibid. in Kalendis

l. 21. xvii. & obiit vii.

P. 4. l. 9. post Plegmundus

l. 12. xxxiv.

l. 14. Wallensis

l. 29. post utrique

l. 32. etiam

l. 37. xvii.

l. penult. nis

P. 5. l. 5. cum

l. 7. demolitur

l. 10. decimantur

l. 21. iii. Calend.

l. 27. Northmannorum

P. 7. l. 13. xiii. Cal.

l. 26. Pontif. sui anno xv.

P. 8. l. 9. post mii.

l. 38. & 44. Archiepiscopatum

P. 9. l. 9. deflecci

l. 19. iste pervectores

l. 20. pulchrâ

l. 25. consensu

l. 33. execrationi

l. 34. appellat

P. 10. l. 17. post annis ii.

l. 26. menses

l. 38. decemte cum Chr.

P. 11. l. 7. Sebaudiâ

l. 24. post Robertus

l. 27. xlv.

P. 12. l. 46. effectum.

P. 16. l. 1. de p. m.

P. 17. l. antepenult. menses

P. 18. l. 20. Catharinâ

l. 21. Edwardus

l. 26. Hanovia

l. 31. post extremum

l. 39. post Veneris

P. 19. l. 18. MCCCXXIII.

P. 20. l. 9. Gregoriâ

l. 11. Hamonis

l. 48. Septembris

P. 40. l. 51. Cistr.

l. 53. Exon.

P. 41. l. 1. Warkle

l. 2. Feres

l. 4. Burgerst

l. 45. l. 25. v. Id.

l. 30. primi

l. 38. Werghane

l. 44. MCCCXXI.

P. 45. l. 25. demolitans

DXCVII

& ad Orientalem plagam civitatis

suorum

Ethelbaldo.

Sedes.

Genla.

Breda.

iii. Kalendis. Sic etiam Codex Lambeth.

xvi. & obiit viii.

qui

xxiv.

Wellensis.

Ecclesie

Justi.

xvii.

Dani.

nec

demolitis.

detinentur.

iv. Calend.

Northmann.

xiv. Cal. Sic etiam Codex Lambeth.

sedit annis xv. &

obiit.

Archiepiscopum.

avelli.

Iste provectiores.

publica

confessu.

consecrationi

appellationem

mensibus xi.

mensibus.

doctente cum Chr. ante Jul.

Sabaudiâ.

de

xl.

affectum.

deputarunt.

mensibus.

Andrez.

Edmundus.

Hanoniz.

anno Domini MCCCXXVIII.

in

MCCCXXXIII.

Georgii

Hamonis

Decembris.

Cicestr.

Oxon.

Burkele.

Ferrers

Burwarth.

Id.

Justi.

Wergrave.

MCCCLXII.

demolitus.

Stephani Birchingtoni

HISTORIA

DE

VITIS

Archiepiscoporum Cantuariensium.

S. AUGUSTINUS.

SANCTUS *Augustinus*, Natione Romanus, Monachus, primus fuit Cantuariensis Archiepiscopus, missus cum sociis ferme XL. à B. Gregorio Papâ ad prædicandum Verbum Dei genti Anglorum, Anno Domini DXCVII. qui Regem Ethelbertum potentissimum usque ad flumen de Humbre fines sui imperii extendentem ad fidem Christi suis prædicationibus convertebat. Qui postquam gratiam baptismatis suscepit: amore Dei B. Augustino & Successoribus suis Archiepiscopis dedit Palatium suum & Curiam suam, & jure perpetuo habere concessit; ubi Sedem Archiepiscopalem sibi & Successoribus haberet. Et Rex ad Rayculphum, quod secus mare situm est, transiens, pro se & successoribus suis Sedem Regalem paravit. Hic Augustinus regio fultus adminiculo, Ecclesiam, quam antiquo Romanorum opere in palatio Regis olim fuisse factam didicerat, in nomine Salvatoris D. N. Jesu Christi sacrauit. Cantuariæ fecit Cœmeterium extra muros; ubi Rex Ethelbertus rogatu Augustini, parvo post intervallo temporis Monasterium in honore Beatorum Petri & Pauli fabricavit; in quo dicti Augustini & Successorum corpora necnon Monachorum & aliorum fidelium Doroberniæ possent honorificè sepeliri. Augustinus in Natale Domini die plusquam X. millia Anglorum, absque parvulorum & mulierum infinito numero in aqua, quæ dicitur *Swalme*, sacri baptismatis lavacro regeneravit. Et ipse Augustinus ab Archiepiscopo Arelatensi ordinatus secundum missâ B. Gregorii Papæ; qui ei misit pallium per Mellitum, Justum & Paulinum Anno DCI. Qui quidem Augustinus Anno Domini DCIV. ordinavit Episcopos Mellitum & Justum ad prædicandum provinciæ Orientalium Saxonum, qui Thamesi fluvio dirimuntur à Cantia, & ipsi Orientali mari contigui. Quorum Rex Segbertus nepos Ethelberti Regis sancto prædicante Mellito fidem Christi accepit. In cujus Metropoli Civitate Londoniensi ipse Rex Ethelbertus fecit Ecclesiam S. Pauli. Sanctum verò Justum in ipsâ Cantia, quam gens Anglorum Rovecestriam nominat, Episcopum ordinavit: ubi Rex Ethelbertus Ecclesiam in honore S. Andreæ Apostoli rogatu Augustini à fundamento construxit. Sanctum Laurentium Presbyterum ordinans Archiepiscopum

B

copum

copum pro se, parvo post tempore migravit ad cœlum VII. Cal. Junii, feriâ tertiâ : qui sedit Annis XVI. & sepultus est in Monasterio Beatorum Petri & Pauli extra muros Cantuariæ.

LAURENTIUS.

Laurentius, Natione Romanus, Monachus, successit Augustino; quem ipse adhuc vivens ideo ordinavit; ne eo defuncto status Ecclesiæ tam tenera & rudis inciperet vacillare: secundum quod B. Petrus fundatâ Romæ Christi Ecclesiâ Clementem sibi successorem dicitur consecrasse. Laurentius Archiepiscopus sedit annis V. III. Nonas Februarii obiit; & sepultus est, ubi Augustinus.

MELLITUS.

Mellitus, Romanus Monachus, prius Londoniensis Episcopus, successit, ordinatus à B. Augustino. Sedit annis V. Obiit VIII. Cal. Maii. Sepultus est, ubi B. Augustinus.

IUSTUS.

Iustus, Episcopus Roffensis, Monachus Romanus, successit: cui Papa Bonifacius sic scripsit: *Auctoritate B. Petri firmamus precipientes; ut in Dorobernia Civitate in posterum Metropolitanus locus totius Britannia habeatur.* Hic Iustus Archiepiscopus genti Northumbrorum Paulinum Episcopum ordinavit. Quo predicante ibidem, Eadwinus Rex baptisma cum gente suâ suscepit, anno Regni sui XI. Qui Rex Eadwinus Sedem Eboracensem S. Paulino donavit. Qui Eadwinus Anno ætatis XLIV. à Pagano Rege Merciorum & Cedwallâ Rege Britonum in gravi prælio est occisus. Sanctusque Paulinus assumptâ secum Reginâ Ethelburga rediit Cantuariam navigio; & à Iusto Archiepiscopo honorificè est susceptus & Ethelblauda Rege Cantuariæ filio Ethelberti. Deinde Paulinus ab Archiepiscopo Iusto suscepit Episcopatum Roffensem. Iustus sedit annis III. & obiit IV. Idus Novembris; & in dicto Monasterio Petri & Pauli sepelitur.

HONORIUS.

Honorius, Romanus Monachus, successit; cui Papa primum Ecclesiæ Doroberniensis confirmavit. Et sedit annis XXVI. & obiit II. Cal. Octobr. Vacavit Ecclesia anno uno, mensibus sex.

DEUSDEDIT.

Deusdedit successit, & sedit annis X. & obiit II. Idus Julii. Vacavit Ecclesia annis III. & sepultus est in dicto Monasterio.

THEODORUS.

Theodorus, Natione Romanus, Monachus, Tharsis Sicilia natus, successit; cui Vitalianus Papa Primum Doroberniensem confirmavit. Hic Græcâ & Latînâ linguâ eruditus, ob harum eminentiam vocatus est Magnus Theodorus. Hic Sanctum Wilfridum Archiepiscopum Eboracensem emergentibus causis deposuit, & iterum eundem restituit. Hic anno ætatis sue LXXXVIII. obiit; & sedit annis XXII. mensibus III. diebus XXVI. Vacavit Ecclesia anno nullo. Et sepultus est in dicto Monasterio. Huc usque Archiepiscopi fuerunt Monachi Romani.

B R I C.

BRICWALDUS.

Bricwaldus, Primus Anglicus, ordinatus à B. Godwino Metropolitano Episcopo Galliarum, successit; qui erat Abbas de Geulade tunc, & nunc Recolure dicitur: cui Sergius Papa primatum totius Britanniae confirmavit; & tribus Regibus tunc in Angliâ regnantibus, viz. Athelredo, Alfredo & Adulpho, super Confirmatione Primatus Ecclesiae Cantuariensis destinavit. Et iterum super eodem primatu scripsit Episcopis Angliæ universis. Hic sedit annis XXXVII. mensibus VI. diebus XXIV. & obiit V. Idus Januarii.

TADWYNUS.

Tadwynus successit, consecratus in Civitate Doroborniae à Daniele Wentano & Ingwaldo Londoniensi & aliis duobus Episcopis: cui Gregorius Papa primatum totius Britanniae confirmavit. Hic presbyter Monasterii quod vocatur Bridun fuit de provinciâ Merciorum. Iste sedit annis III. & obiit in Kalendis Augusti.

NOTHELMUS.

Nothelmus Ecclesiae Londoniensis Presbyter, successit. Hic à B. Gregorio pallium suscepit; & sedit annis V. & obiit XVI. Calend. Novembris.

CUTHBERTUS.

Cuthbertus, primò Herefordensis Episcopus, successit. Hic primò sepulturam Ecclesiae Christi Cantuariensi infra Civitatem à Romanâ Curia impetravit; & primus sepelitur ibidem: & sedit annis XVII. & obiit VII. Calend. Novembris.

BREGWINUS.

Bregwinus, Vir magnæ religionis, [successit] & sedit annis III. & obiit VIII. Calend. Septembris.

LAMBERTUS.

Lambertus, Abbas S. Augustini, successit, à Beato Papâ Paulo Stephani Papæ prædecessoris sui germano, Pallium suscepit.

ATHELARDUS.

Athelardus Abbas successit; qui primò fuit Wyntoniensis Episcopus: cui Leo Papa scripsit super Primatu Ecclesiae Cantuariensis, & obiit Anno XIII.

WLFREDUS.

Wlfredus Monachus successit, qui recepit Pallium à B. Leone Papâ; & sedit Annis XXXVIII.

FLEOGILDUS.

Fleogildus, prius Abbas, successit; & sedit anno uno, & obiit III. Calend. Septembris.

CHELNOTHUS.

Chelnobus Decanus successit; qui à B. Gregorio Papâ Pallium recepit. Sedit annis XLI. & obiit.

ATHELREDUS.

Athelredus, Episcopus Wyntonienfis, successit de dono Regis Athelredi, eo quod prius Monachus fuit Ecclesiæ Christi: & sedit annis XVIII. Vacavit Ecclesia annis duobus.

PLEGMUNDUS.

Plegmundus fuit Magister Aluredi Regis, bene literatus, successit; qui iussu Papæ Formosi destitutas Ecclesias Episcoporum per Angliam instituit Episcopos, & in Urbe Dorobernii VII. Episcopos uno die consecravit: & sedit annis XXXIV.

WLFELMUS.

Wlfelmus, Episcopus Wallensis, successit; & sedit annis X. & obiit.

O D O.

Odo, Wyntonienfis Episcopus, successit; qui fuit de stirpe Daniticæ gentis oriundus; qui Edwardum fratrem Athelstani, & eo mortuo Eldredum apud Kyngeston. coronavit in Reges Angliæ. Idem Odo apud Rypon. profectus, Reliquias S. Wilfridi Cantuariam transtulit: & electus est in habitu Clericali, & perpendens tot Sanctos Monachos in Archiepiscopatu præcessisse, mari transito apud Floriacum Monachalia suscepit; & in Angliam rediens, Archiepiscopus ordinatus est: & sedit annis & obiit

S. DUNSTANUS.

S. Dunstanus prius Wigornienfis Episcopus, quem Alphegus cognomento Calvus, Wentanus Episcopus Monachatus & Presbyteratus gradu decoravit. Item Dunstanus Edgarum coronavit in Regem, & Edwardum filium Edgari, ac Ethelredum, in Reges Anglorum apud Kyngeston. Et iste Dunstanus primò fuit Abbas Glastonienfis, postea Episcopus Wygornienfis, & deinde Episcopus Londonienfis, non relinquens Wygorniensem Ecclesiam, sed utrique præsidens, & utramque Ecclesiam iste rexit. Hic pallium à Papâ Johanne recepit. Perduravit Dunstanus septem Regum temporibus; serviens Deo in fide ac etiam sanctitate: & sedit XXVIII. annos; & obiit XIV. Calend. Junii.

ETHELGARUS.

Ethelgarus, primò Abbas Wyntonienfis, & postea Episcopus Cicestrienfis successit. Sedit annis duobus.

SIRICIUS.

Siricius Danogeld, prius Wyntonienfis Episcopus. Hic incepit tributum X. mille librarum argenti dare pro pace habendam cum ... nis pro Christianis. Hic sedit annis V. & obiit.

ALURICUS.

• A L U R I C U S.

Alaricus, prius Abbas Abendonienſis, & deinde Episcopuſ Wiltonienſis, ſucceſſit. Sedit annis XI.

A L P H E G U S.

Alphegus, Wyntonienſis Episcopuſ, ſucceſſit: cum diu dabantur Danis XXXVI. M. libræ argenti Et tandem multis provinciis Anglorum flamma demolitur. Rex Etheldredus & primates Angliæ miſerunt Legatos, pacem à Danis petentes. Tum ipſi debacchantes & quaſi furibundi acriter Cantuariam obſederunt. Demum Urbs capitur; Elphegus ligatur; Eccleſia Cantuarienſis comburitur; & Monachi & plebs decimantur. Elphegus in carcerem detruditur apud Grenwyck; ubi poſt VII. meſes variis cruciatu tormentis, tandem furentium manibus lapidatur. Sed illos Danos ira Dei conſumpſit. Hic Archiepiſcopuſ primò Abbas Bathonienſis fuit; & ſedit annis VII. & Martyrio occubuit.

L I V I N G U S.

Livingus Cognomento Ethelſtanuſ, Episcopuſ Wellenſis, ſucceſſit. Sedit annis VII.

A T H E L N O T U S.

Athelnotus, Filiuſ nobiliſ viri Agelmari, hic *Bonus* vocabatur, ſucceſſit; & à Benedicto Papâ Palliuſ recepit. Hic corpus S. Elphegi de Londonia Cantuariam tranſtulit; & ſedit annis XVIII. & obiit III. Calend. Aprilis.

E A D S I N U S.

Eadſinuſ, Haroldi Regiſ Capellanuſ, ſucceſſit; & ſedit annis XI. & obiit.

R O B E R T U S.

Robertuſ, Episcopuſ Londonienſis, genere Normannorum, ſucceſſit; qui expulſuſ eſt de Angliâ; & ſedit annis duobuſ.

S T I G A N D U S.

Stigandus, Capellanuſ Regiſ Willelmi primi. Hic in Habitu Clericali primuſ Archiepiſcopatu functuſ eſt. Hic fuit poſt Wyntonienſis Episcopuſ, qui dimiſſo Anglorum Orientalium Episcopatu ſublimiorem gradum Wyntonienſem Eccleſiam invaſerat. Regiſ innocentis ſimplicitatem circumvenienuſ, vivente Roberto Cantuarienſi, Archiepiſcopatu Cantuarienſem obtinuit. Iſte Stigandus in Concilio apud Wyntoniam celebrato, anno Domini MLXX. juvante & præſidente Rege Willelmo Baſtardo, Domino Alexandro Papâ conſentiente & per Legatoſ ſuoſ Hermenfredum Sedunenſem Episcopuſ & Johannem & Petrum Cardinaleſ ſuam auctoritatem exhibente, degradatur ex tribuſ cauſiſ: quia Episcopatuſ Wyntonienſem cum Archiepiſcopatu tenebat injuſtè; & quia vivente Archiepiſcopo Roberto, qui ab Angliâ vi expulſuſ

expulsus est, ejus Pallio, quod Cantuariæ remansit, in Missarum celebratione usus est; & quia à Benedicto, quem Romana excommunicavit Ecclesia, eò quòd pecuniis Apostolicam Sedem invasit, pallium recepit. Hic sedit annis XVII. & Wyntoniz incarcerationis obiit. Vacavit Ecclesia annis duobus.

LANFRANCUS.

Lanfrancus primò Prior Beccensis, & deinde Cadomensis Abbas, natione Lombardus, omnium liberalium artium & divinarum Scripturarum & sæcularium literarum scientiâ peritissimus, successit, compellente Rege Wilhelmo primo, eligentibus eum Monachis Ecclesiæ Cantuariensis senioribus; & consecratus est à VII. Suffraganeis & aliis. Eodem anno Thomas Eboracensis Archiepiscopus ex prisca consuetudine ab Archiepiscopo Lanfranco consecrandus venit Cantuariam. Cumque Lanfrancus ab eo professionem scriptam de professione suâ cum juramento obedientiæ secundum morem Antecessorum suorum exposceret; respondit se nunquam facturum; nisi de hac rescriptas auctoritates legeret, & testes hujusmodi iniquitatis & rationes audiret. Tandem Lanfrancus hoc ostendit ei; & ipse aspernans omnia, non sacratus abscessit. Quod Rex audiens, graviter æstimans Lanfrancum injusta petere, & scientiâ literarum magis quàm ratione & veritate confidere. Et paucis postea diebus ad Curiam Regis veniens, à Rege audientiam postulavit; & dictis ejus rationibus Regis animum mitigavit. Anglici verò, qui rem noverant, Archiepiscopi assertionibus testimonium perhibebant. Et ita Edicto Regio communique omnium Decreto est statutum, debere Thomam ad Ecclesiam Cantuariensem matrem redire, professionem facere, Lanfranco tradere secundum consuetudinem antiquam: in quâ professione sibi & successoribus suis absolute nullâ conditione interpositâ, sibi obedientiam promitteret faciendam. Et sic ille Thomas rediit; quæ jussâ sunt, implevit; & sacratus abscessit. Hic Lanfrancus Romam pro pallio veniens, & se Papæ Alexandro offerens cum humili prostratione ad pedes ejus, mox ab illo Papâ ad osculum erigitur. Cui, dixit Papa: *Honorem exhibuimus*. Duo Pallia ei dedit, ob signum amoris præcipui, quorum unum recepit ab altari; alterum ipse Papa, unde Missas celebrare consueverat, tradidit manu suâ. Cum autem in Paschali Solemnitate ventilata fuerit causâ de jure & primatu Cantuariensis Ecclesiæ super Eboracensem Ecclesiam, hoc decernente ipso Papâ: quæ causâ post ventilata fuit apud Wintoniam in Regis Sitâ, in Castro postea apud Wyndesore. Et dicta Causâ finem accepit in præsentia Regis, Episcoporum, Abbatum, diversorum Ordinum, congregatorum in Festo Pentecostes in Curia Regis, & in scriptis redacta, Sigillo Regis munita; quæ in Ecclesiâ Cantuariensi servatur, signis Regis Wilhelmi, Matildis Reginae, Huberti S. R. E. Cardinalis, Alexandri Legati Papæ, & ipsius Thomæ Ebor. Archiepiscopi, XIII. Episcoporum & Abbatum XII. subscriptis. Hic multas bonas consuetudines fecit; easque perpetim observari debere statuit & præcepit. Hic sedit annis XIX. & obiit V. Cal. Junii. Vacavit Ecclesia quinquennio. Sepelitur ibidem.

ANCELMUS.

Anselmus, Abbas Beccensis in Normanniâ, successit. Hujus tempore Rex venales fecit Ecclesias: & inter Regem & Anselmum pro statu Universalis Ecclesiæ laborantem discordia suscitatur. Qui Rex XXX. Cœmeteria in pascua ferarum redegit. Ab Anselmo Gyrardus Thomæ Eboracensis Archiepiscopi successor, factâ professione de obedientiâ, consecratur. Hic [pro] tuitione Ecclesiæ Universalis persequutione Regum Angliæ passus est exilium binâ vice; & sedit annis

annis XVI. & obiit XI. Calend. Maii, anno ætatis suæ LXXVI. Vacavit Ecclesia annis V. & humatur in Ecclesiâ Cantuariensi.

R A D U L F U S.

Radulfus, Episcopus Roffensis, primò Abbas Saginensis in Normanniâ, successit : & inter eum & Thurstanum Capellanum Regis tunc Electum Eboracensem Episcopum, Radulfo professionem facere recusantem, causâ per annum integrum est versata. Rex autem Henricus protestatus est ipsum professionem facere debere, aut Archiepiscopatu Eboracensi carere. Sed rebellio Thurstani finem non fuit sortita ; eò quòd iste Archiepiscopus paralyfis morbo correptus, & tribus ferme annis usque ad obitum suum in hujusmodi infirmitate laborans, curari non poterat quovis modo. Unde Thurstanus in suâ obstinatione robustior factus, arbitrabatur sibi cuncta cessisse. Et sedit annis VIII. mensibus VI. & obiit XIII. Cal. Novembr. feriâ quintâ.

W I L L E L M U S C O R B O Y L.

Willelmus Corboyl, Vir eximie religionis, Canonicus & Prior S. Osiethæ de Chit, successit, & Pallium à Calixto Papâ accepit. Qui legatus post Concilium Generale apud Westmonasterium ab eo celebratum omnium Episcoporum & Abbatum Angliæ, pro utilitate [Ecclesiæ] Anglicanæ, Cantuariensem Ecclesiam dedicavit, post horribilem combustionem, IV. Nonas Maii ; præsentibus non solum Anglis, sed & exterarum provinciarum Episcopis & Abbatibus, ac Rege Henrico & Regina & Primoribus Regni. David Rex Scotorum affuit, & Nobilium multitudo. Et acta est hæc Consecratio anno Domini MCXXXIV. Rex autem in dotem præfatæ Ecclesiæ Christi Capellam suam, Regina suam Ecclesiam S. Martini Dovorriæ, cum omnibus pertinentiis suis & provectibus, tam in terrâ quàm in mari ; & suâ Cartâ liberè confirmavit. Iste Archiepiscopus Pontificatus sui anno XV. in pace requievit. Vacavit Ecclesia annis II. mense I. & in Ecclesiâ Cantuariensi humatur.

T H E O B A L D U S.

Theobaldus, Abbas Beccensis, successit, consecratus Cantuariæ ab Alberico Ostiensi Episcopo Apostolicæ Sedis Legato ad altare Christi Cantuariensis Anno Domini MCXXXIX. VI. Idus Januarii, astantibus & cooperantibus omnibus ferè Episcopis Angliæ. Post Consecrationem suam XII. Monachos de Ecclesiâ Christi Cantuariensis misit ad novam Ecclesiam Dovorriæ ; & eis præposuit priorem Ascelinum Ecclesiæ Cantuariensis Sacristam. Prædictus Albericus Legatus celebravit Concilium apud Westmonasterium auctoritate Innocentii Papæ : Post mensem Theobaldo transfretante Romam pro Pallio profecturo. Tandem à Româ est reversus Archiepiscopus, & Primas totius Angliæ, & Apostolicæ Sedis Legatus. Et anno Domini MCXLVII. Apostolicis scriptis vocatus est ad Concilium ab Eugenio Papâ Remis celebratum ; & petita à Rege Stephano licentiâ sed non obtentâ, per multos labores accessit. Egit verò Episcopus Henricus, frater Regis, invidiâ stimulante ; ut si Archiepiscopus transfretaret, proscriberetur à Rege : Si verò ad Concilium non veniret, propter contemptum suspenderetur à Papâ vel deponeretur. Rex commotus, post multos sermones inter ipsum & Archiepiscopum per internuncios habitos, tandem Rex Archiepiscopum, quia terram absque licentiâ exivit, Angliam celeriter coegit exire. Postea redditus Archiepiscopi & maneria & omnia quæ habebat, rapiabantur ; hominesque illius spoliabantur sine misericordiâ bonis suis. Quòd audiens Archiepiscopus, apud Goseford

ford in Norfolchiâ accedens, & tantum nefas tolerare non valens, totam terram Angliæ interdixit; sed apud Framelyngham in Norfolchiâ inter ipsum & Regem reformatâ pace, cum honore & lætitiâ Archiepiscopus Cantuariam est perductus. Hujus autem temporibus Conventus totus Cantuariensis Ecclesiæ ex quibusdam causis omnia Maneria sua cum Advocationibus Ecclesiarum in Maneriis posuit sub ordinatione dicti Archiepiscopi; ipsisque Monachis ad tempus victualia ministravit. Et tandem ad rogatum dictorum Monachorum ipse Archiepiscopus eisdem dicta sua Maneria omnia liberavit, penes se & successores suos Advocationes Ecclesiarum hujusmodi retinens in perpetuum. Hic Archiepiscopus consecravit Rogerium Cantuariensem Archidiaconum ad regimen Eboracensis Ecclesiæ apud Westmonasterium VI. Idus Octobr. lectâ prius professione suâ Archiepiscopo Cantuariensi de obedientiâ sibi & suis Successoribus faciendâ; astantibus Richardo Londoniensi, Roberto Lincolnensi, Gilberto Herefordensi, Waltero Roffensi, & multis aliis Episcopis tunc ibidem. Et statim idem Archiepiscopus contulit Archidiaconatum Cantuariensem Thomæ Beket de Londonia Clerico suo; cujus pater Gilbertus, mater verò Matildis dicebantur. Hic Theobaldus coronavit apud Westmonasterium Henricum filium Matildis Imperatricis in Regem Angliæ, assistentibus Archiepiscopis duobus, & Episcopis XIV. & Comitibus, Baronibus & aliis in multitudine copiosâ. Considerans hic Archiepiscopus mutabilitatem juvenis Regis, luporum Aulicorum cupiditatem; & prædictum Thomam Archidiaconum Cantuariensem in agendis virum expertum & strenuum, in consiliis providum, in bonitate conspicuum, & in omni opere providum & discretum, & talem Aulæ Regiæ necessarium; ejus ope & opere sperans inter regnum & sacerdotium vinculum pacis fore firmum; ut idem Thomas officium Cancellariæ haberet, egit idem Archiepiscopus quantum potuit erga Regem. Thomas Cancellarius Angliæ factus, omnes Anglicos fascesciâ superavit & gloriâ; ut in brevi Rector & Magister. Hic Theobaldus XIV. Calend. Maii, Pontificatus sui anno XXII. anno Domini MCLXI. [obiit] & vacavit Ecclesia anno I. mensē I. diebus XIV.

THOMAS BEKET.

^a Archiepiscopus

Thomas Beket, Archidiaconus Cantuariensis & Henrici Regis Cancellarius, ac præpositus Beverlaci, & Canonicus in diversis Ecclesiis, tunc in Angliâ potentissimus, & in omnium oculis gloriosus, sapientiâ præditus, nobilitate cordis omnibus admirabilis; inimicis & æmulis terribilis, utpote Regis amicus, & in regno secundus. Hic à Wiberto Priore Ecclesiæ Christi Cantuariensis consensu totius Conventus ejusdem in Archiepiscopatum est electus, Rege Henrico tunc in transmarinis partibus existente. Factâ autem Electione, statim idem Thomas constituit sibi Magistrum qui ejus errata corrigeret, & si fortè in aliquo excederet. Et Sabbato in Ebdomadâ Pentecostes in Presbyterum ordinatus, & in crastino die S. Trinitatis ab Henrico Wyntonensi Episcopo consecratus est; quia Sedes Londoniensis tunc vacabat, qui de jure antiquo ^b Archiepiscopatum consecrare deberet. Consecratus igitur III. Nonas Junii, anno ætatis suæ circiter XL. astantibus omnibus ferè Suffraganeis Ecclesiæ Cantuariensis præsentibus tunc ibidem. Hic post Consecrationem suam instituit Festivitatē principalem S. Trinitatis annis singulis in perpetuum celebrandam, quo die primam Missam suam celebravit. Alexander Papa Imperatoris Frederici impetum ferre non valens, navibus ad-
 vectus primò apud Montem Pessulanum applicavit; secundò apud Senonas in Galliâ venit; ad quem misit Archiepiscopus literas rogans & petens, ut sibi & Ecclesiæ Pallium mitteret; & ex antiquo jure debitam & consuetam dignitatem

dignitatem Metropolitanam omnibus conservaret. Nuncii Papam benignum invenientes, accepto pallio, in Festo S. Laurentii sunt reversi. Anno Domini MCLXIII. congregati sunt principes & proceres Regni Angliæ apud Clarindonam in Festo S. Hilarii, ubi Henricus Rex quæsit a Clero suas avitas Consuetudines observari. Ac ipsi cum suo primate seorsim loquentes, ex condito responderunt, se velle illas consuetudines salvo ordine suo & jure Ecclesiæ observare. Et Rex indignatus juravit verbum illud; *salvo ordine meo*, penitus amovendum. Sed Episcopi primati suo inhærentes firmiter, & proposito suo non potuerunt [desecti.] Conversi tamen minis Regis & terroribus, Archiepiscopum, qui a promisso proposuit resilire, eo quod promissionem factam Regi suspectam habuit, deprecantur flebiliter; ut sui animi pertinaciam relaxaret. Unde miseratione compunctus Archiepiscopus, Regis voluntati parere annuit; & promisit in verbo Sacerdotii de plano se velle Consuetudines illas custodire. Similiter promiserunt Episcopi & juraverunt. Dicebatur enim quod Rex Papæ & Cardinalibus promisit; quod nichil in præjudicium quæreret Ecclesiæ, sed solum coram suis Optimatibus honorari. Sed statim Archiepiscopo cecidit in verbo; & in brevi ad cor rediens, fortior surrexit in opere; & quæ essent illæ Consuetudines ^a nescientes, sed prævas esse ^b suspicantes, eo quod tantâ instantiâ petebantur. Rex ait iste ^c per-

^a l. nesciens.
^b l. suspicans.
^c f. progenitorum.
vectores & Avi mei investigate consuetudines, ut scripturâ pulchrâ redigantur. Qui cum pravitates & actus veteres revolvissent, XVI. articulos protulerunt; quos brevitatis causâ hîc dimittimus exarandos. Cumque consuetudines illas noller Archiepiscopus confirmare; iratus est Rex valde, eo quod eum solum videret suis petitionibus resistere. Et curiali judicio Episcoporum consensu condemnatus est; ut sua mobilia in Regis manum ponerentur. Fugiens igitur Thomas de nocte, & subiens exilium, apud S. Bertinum & Senonensem Civitatem aliquamdiu hospitatus, tandem coram Papâ & Cardinalibus causam sui exilii cum lacrimis explicabat; & Papâ jubente apud Pontiniacum ferè per biennium morabatur: & tandem pace factâ rediit ad suam Ecclesiam, & Martyrio occubuit. In eadem sedit annis VIII. Vacavit Ecclesia anno uno.

RICHARDUS.

Richardus, Prior Dovoræ, successit; qui cum omnia ^d execrationi suæ necessaria fuissent parata; Ecclesiæ literæ novi Regis ex adversâ parte allatæ sunt; & propter quandam ^e Appellationis in literis contentam fatigatus est multis laboribus & expensis; & Romam veniens, contra se fortes adversarios invenit; quia cum Rege seniore quidam cum juvene, & quidam cum Electo [stabant.] Propterea Electus desperatus quasi de electione redire volens, revocatur ab Alexandro Papâ & ab eo consecratur Dominicâ, quâ cantatur *Misericordia Domini*: & recepto Pallio, Legatione & literis privilegii munitus, versus Angliam iter flexit: & apud Westmonasterium Concilium celebravit. Et cum Dominus Hugucius celebraret Concilium, Archiepiscopus Cantuariensis obtineret dextram in sedendo; Rogerus Ebor. Archiepiscopus innatâ arrogantiam residere ad sinistram respuit; inter Hugucium Legatûm & Cantuariensem Archiepiscopum irreverenter natibus innitens, sedere nilus est, aded [ut] in Primatis sui gremio resideret. Ab Episcopis, Clericis & Laicis turpiter apprehensus, in terram dejectus est; & cum baculis & pugnis impeteretur; Archiepiscopus exiliens, reddens bonum pro malo, ab olim Cantuar. Ecclesiæ inimicum surripuit tantæ cladis. Et cum ipse Cantuar. Archiepiscopus postea in Villâ de Wrotham nocte sobrius membra sopori dedisset in lecto suo; in visu noctis apparuit ei persona terribilis & magestativa, dicens ei semel & secundo: *Tu quis es?* Cui cum Archiepiscopus timore percussus non responderet;

deret; subjunxit illa persona dicens: *Tu es, qui dissipasti bona Ecclesie tibi commissa: & ego dissipabo te de terrâ*, Quo dicto disparuit, & Archiepiscopus non dormivit iterum; nec mirum. Et cum Roffam tenderet, causas tractaturus; quibusdam familiaribus suis, quæ videret, cuncta enarravit. Sed vix ultimo verbo dicto subito circumcinxit eum frigus & ægritudo; ut vix ad Villam de Hallynges veniret; ubi collicâ passione vexatus, spiritum exhalavit, anno XI. à consecratione suâ; & humatus est in Ecclesiâ Cantuar. Vacavit Ecclesia Cantuar. menses IX. diebus XII.

BALDEWYNUS.

Baldewynus, Episcopus Wygornienfis successit; & pallio sibi transmissio, in-tronizatur in Sede suâ Cantuar. & in Terrâ Sanctâ in obsidione Civitatis de Achon obiit, & sepultus est. Postquam hic Archiepiscopus Jerusâlem [iter] arripuit; rumor invaluit de Gaufrido Ebor. Electo de mandato Papæ in Franciâ consecrando. Unde Episcopi stupentes Ecclesiæ Cantuar. dignitatem minui, appellarunt. Huic autem Baldewyno Lucius Papa III. sic scripsit: *Tibi Baldewyno Pallium transmittimus per Notarium nostrum Raymundum*. Hic sedit annis V. Vacavit Ecclesia annis II.

REGINALDUS.

Reginaldus, Episcopus Bathon. successit; & missi nuncii ad Papam, confirmata est Electio benigne; & pallio sibi transmissio, Hic ægrotare cœpit in veniendo Cantuariam apud Dogmerefeld; & cucullum induens, sub titulo Cantaur. Ecclesiæ quievit in pace.

HUBERTUS.

Hubertus, Episcopus Sarum, successit; & pro pallio petendo missi sunt Nuncii ad Papam, & pallio accepto à Cœlestino Papâ unâ cum Papæ Legato Cantuariam sunt reversi. Hic sedit annis XI. menses VIII. Vacavit Ecclesia anno I. & in Ecclesiâ Cantuariensi est humatus.

STEPHANUS.

Stephanus, Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, successit; qui per Monachos Ecclesiæ Cantuariensis in Archiepiscopum est electus, & consecratus à Papâ. Hic B. Thomam Martyrem transtulit; & sedit annis XXII. & vacavit Ecclesia anno I. & in Ecclesiâ Cantuariensi sepelitur.

RICHARDUS.

Richardus, cognomento Magnus, qui prius fuit Cancellarius Lincolnienfis, successit; & sedit annis II. Vacavit Ecclesia annis II. Pastore desolata.

EDMUNDUS.

Edmundus de Abendonis, Thesaurarius Sarum, successit. Hic in omni munditiâ & sanctitate decente eum Christianissimâ degens; Dominicâ, quâ cantatur Officium: *Exultate Jerusalem* extitit consecratus. Hic post multas persecutiones & injurias, insurgentibus contra eum Monachis Ecclesiæ suæ Cantuariensis, sibi lites voluntate magis quàm necessitate inferentibus; & Magnatibus terræ sibi undique injuriantibus; ipse ascendens ex adverso, de Concilio

Concilio Suffraganeorum suorum in pacis Ecclesiæ perturbatores sententiam Excommunicationis tulit. Et ob hoc & alia exilium passus, apud Pontiniacum per Papam commendatus, ibidem quievit ^a in Domino; & sedit annis VIII. & ab Innocentio Papâ IV. Canonizatus est anno Domini MCCXLVI. Et vacavit Ecclesia annis III. mensibus II.

^a Obiit anno MCCXL. XVI. Cal. Decembr. Sic Martheus Pa-

ris ad an. 1240. Author Vitæ ejus apud Surium. Martyrologium Ecclesiæ Christi Cantuariensis MS. Monachus Pontiniacensis, qui Vitam ejus operose descripsit inter annos 1240. & 1247. MS. in Bibliotheca Lamethana, & Antiquitates Britannicæ. Ue falsus sit Author Vitæ ejus verustæ MS. in Collegio S. Trinitatis. Cantab. qui obitum ejus ponit XVI. Cal. Novembr. & Sepukuram XI. Cal. ejusdem Mensis.

BONIFACIUS.

Bonifacius, filius Comitis de Sebaudiâ, & procurator Belvacensis Ecclesiæ in Burgundiâ, successit; & consecratus est Lugduni à Papâ Innocentio IV. Hic pauperum amator erat; & magnum thesaurum pro Ecclesiâ Christi construendâ in navi Ecclesiæ congregavit; qui morte præventus, pro animâ suâ ea quæ sic congregârat, fecit pauperibus erogari. Hic acquietaverat Archiepiscopatum de XXII. millibus marcarum, in quibus tenebatur per prædecessores suos Stephanum, Richardum Magnum, & S. Edmundum Archiepiscopos. Unde de Aulâ nobilissimâ, quæ in palatio Archiepiscopi Cantuariensis sita est, solebat Bonifacius inter familiares suos quasi ludendo dicere, Eya per Christum, prædecessores mei Aulam istam cum magnis expensis fecerunt; sed expensas ad illam construendam nisi de summâ mutuatâ non invenerunt. Videtur quidem mihi, quodd ego illam Aulam feci; quia illorum debita persolvi. Ille Archiepiscopus cum Reginâ & Edwardo primogenito suo perrexit versus Vasconiam; & postea rediit ad partes suas Sebaudiz; & ibidem mortuus est in Castro vocato S. Elenâ. Hic sedit annis XXVI. Vacavit Ecclesia annis II.

ROBERTUS ^b KWARDEBY.

^b *reßins* Kilwarby.

Robertus Kwardeby, de Ordine prædicatorum, successit, præfectus in Archiepiscopum per Papam Gregorium X. Viterbii, & in Ecclesia Cantuariensi fuerat consecratus. Postea factus est Cardinalis Episcopus Portuensis à Nicolao Papâ III. & sedit annis VI. Vacavit Ecclesia XLVI. septimanis.

JOHANNES de PECCHAM.

Johannes de Peccham, de Ordine Minorum, vir magnæ eloquentiæ, divinarum Scripturarum Doctör peritissimus, consecratus est à Papâ in Curiâ Romanâ. Hic apud Lamethe Provinciale Concilium celebravit; & bis Cantuariensem Provinciam visitavit; & sedit annis XIII. Vacavit Ecclesia anno uno, mensibus IX. diebus IV.

ROBERTUS de WINCHELSEE.

Robertus de Winchelsea, Magnus Theologus, successit, anno Domini MCCXCV. electus à Conventu Cantuariensi qui prius in Ecclesiâ Londoniensi fuit Archidiaconus Essexiæ, à Papâ Cœlestino, qui dicebatur ante Papatum Petrus de Murrone, in Romanâ Curiâ consecratus. Hic vir Dei Robertus in ætate puerili fuit toto corpore speciosus, omnibus amabilis & gratosus, bonæ indolis, docilis & ingeniosus, Grammaticamque didicit

C 2

cautus

^a l. commendabilis.

cautus excellenter ; adeò quòd in brevi nullus temporibus anterioribus in eà sibi existeret cœqualis : Sic vitâ, conversatione, moribus & literaturâ cœteros antecellens ; quòd communi vaticinio futurus Archiepiscopus clamaretur. Itaque in adolescentiâ Parisiis studio literarum intendens, ibi in facultate illâ Artium Liberalium sic profecit : quòd in brevi Magister Artium fieret ex prerogativâ nobili meritorum : & citò post in Rectorem totius Universitatis concorditer crearetur : dictosque status tam providè gesserat ; quod multis retroactis temporibus nullus erat, qui huiusmodi status laudabilius exercebat. Inde ad universitatem transiens Oxoniensem, ibi ad statum Magistralem in Theologîâ vocatus ex condignis meritis & assumptus. Et postea Officium Cancellariatus Universitatis Oxoniensis sibi impositum administrans, malas observantias tangentes ad diminutionem statûs Studentium, bonos inducendo, tam prudenter se habuit ; quòd inde ^a commendabiliter omnibus reddebatur. Postmodum Archidiaconatum Essexiæ in Londoniensi Ecclesiâ affectus & residens in eadem, ejusdem Ecclesiæ nocturnis & diurnis officiis deservivit devotè ; Lecturam Theologiæ ibidem ordinare resumendo, verbum Dei prædicando frequenter, Archidiaconatum tam per se quàm per suos in puritate vitæ & conscientiæ foeliciter gubernando. Tandem vacante Sede Cantuariensi Metropolitica, Prior & omnes de Capitulo Spiritûs Sancti gratiâ eundem concorditer elegerunt : de quâ Electione Rex, Magnates, Clerus & populus in Domino exultarunt. Cui quidem Electioni sibi præsentatæ post triduum vix annuit & consensit. Postmodum idem Robertus apud Sedem Apostolicam pro confirmatione Electionis huiusmodi constitutus, in puritate vitæ & moribus, in literarum eminentiâ sic exulit : quòd majores ejusdem firmiter tenebant, se non vidisse de Regno Angliæ virum in tot meritis sibi parem : adeoque ad summi Pontificatus honorem tunc vacantem ipsum reputaverant dignum fore. Ubi post creationem Papæ fuit Electio confirmata, & in Archiepiscopum consecratus, & fuit divulgatum, quòd Papa eum Cardinalem intendebat fecisse : Robertus Archiepiscopus considerans dispendium summum Cantuariensis Ecclesiæ, ex causis voluntatem Papæ optinuit immutari, migrandique ad suam Ecclesiam sibi licentiam impertiri. Deinde ad Ecclesiam suam veniens, in vitâ, moribus & cæteris virtutibus, non solum ut prius, sed plus solito coruscavit ; & circa curæ pastoralis officium diligenter insistens, subditos suos à lasciviâ ad devotionem, ab erroribus ad virtutes foeliciter inducendo ; adeò quòd populi multitudine ad sermonem ejus audiendum à locis multum distantibus confluebat ; summè delectabile reputantes ipsum dicentem audire, suis doctrinis instrui ac etiam informari. Et vix potuit de passione Christi aut ejus morte dicere, legere vel prædicare quicquam nisi cum lacrimis, quæ astantes ad lacrimas excitabant. Unde cum sibi à Sede Apostolicâ attributum fuisset ; ut Llandavensi Ecclesiâ diutius vacanti de Episcopo provideret ; eidem de Magistro Johanne de Monemuta, Doctore in Theologîâ, præ cunctis regni probitate meritorum suorum indicio celsiore providit. Et decem Beneficia opulenta Magistris Regentibus in Theologîâ, & paulò minus contulit Baccalaureis studentibus in eadem. Et in aliis Beneficiis, quæ contulit, non sequens carnalitatis effectum, [ad] preces, minas vel munera mentis oculum non convertit. Et si quenuquam promovere intendisset, si pro eo rogaretur, statim propositum immutavit. Aliorum etiam Scolarum facultatum indigentibus quibusdam 40. Solidos, quibusdam 20. annuatim fecerat ministrari. Pauperibus etiam Religiosis Mendicantibus quibusdam XX. marcas, quibusdam X. ac plus & minus contulit intuitu caritatis. In eleemosynarum largitione pauperibus hostiatim mendicantibus, debilibus & ægrotis tantam abundantiam tribuit ; quòd Prælatos alios excellebat : unde quolibet Die Dominico & feriâ quintâ per annum cuilibet pauperi viventi fecit dari ; quorum numerus

tempore

tempore caritiæ ad MMMM. vel circiter ; & fertilitatis tempore ad tria millia se extendebat ; ut communiter credebatur. Et præter hæc in quatuor Festis solempnioribus Beatæ Mariæ CL. denarios totidem pauperibus ad laudem S. Virginis erogari fecit ; & in festo conceptionis ejusdem , & in 4. Vigiliis antedictis , & in omnibus Festis Apostolorum , & aliorum Fectorum festis duplicibus C. denarios , & totidem ^a fecit misericorditer dispensari. Insuper languidis & confectis senio & pauperibus mulieribus in puerperio ^{sen pines, seu vestimenta.} jacentibus unum panem frumentum cum dimidio ferculo carniū & piscium, ubi degebat, fecerat assignari. Et præter hæc egenis non valentibus mendicare pro pudore, in locis quibus degebat per quatuor milliaria circumquaque vicinis fecit inquiri ; quorum aliquibus de 1. denario, & aliis de 2. & aliis de 3. & 4. & aliis de 12. secundum onera liberorum ^b ejusdem fecit ^{b. l. eisdem.} per annum sæpissimè provideri. Vestes suo vestitui deputatas pauperibus viris ægrotis & aliis egenis distribuit. Itaque ultra duas robas sibi noluit reservare ; & sibi sæpius jussit meliora vestimenta fieri ; ut de his posset uberius respicere indigentes. Et si quicumque pro culpis subditorum aut pœnis pecuniariis inflictis fuissent subditi multati, eas noluit imbutari ; quin potius religiosis, pauperibus & in aliis piis operibus erogari. Castitatis servans mundiciam, & cum mulieribus nisi in confessione loqui noluit vel tractatum habere ; manus etiam suas ab omni ^c onere foetido tenuit impolutas. Et licet in judiciis & congregationibus quandam præminentiam appetere videretur ; Collegam suorum se exhibuit Clericorum. In omnibus Horis Canonicis interfuit ; & Missas solempniter decantare voluit, dum tamen sospes esset, & à principio verbi ad finem personaliter interesse : ita quod nullius nisi solius Dei timuit potestatem. His igitur & aliis occupationibus expeditus, solebat solus in conclave modicum intrare, ostium ^d observando ; ^{d. l. observando.} nolens ut quisquam quid ibi faceret, exploraret. Et communiter suspicabatur à suis, quod se affligeret ibidem aliquando pœnitentiâ corporali ; eod quod post ejus obitum in utroque femore suo ossa patuerant denudata, caro ejus livida, & humor sanguineus sanguine mixtus apparebat ; quibusdam conjicientibus hoc de terrâ seu lecto duro ; & aliis suspicantibus, quod carnis aculeos ad refrænandum taliter infixisset. Fuit insuper in mensâ affabilis & benignus, jocundus ; adulescentes, proditores & jaculatores & vastatores odiens & detestans. Et cum vir esset corpulentus & bene complexionatus, ad subeundum onera curæ pastoralis multipliciter incumbentia, ne præ nimietate laboris arceretur ; aliquotiens ad necessariam sui corporis sustentationem gulæ fugiens appetitum, uteretur lautioribus alimentis ; nihilominus in animo temperantiâ æqualiter post prandium sicut ante stabilis & rectus. Et cum ante se delicata cibaria ponerentur ; ea debilibus & ægrotis senibus & mulieribus in puerperio decubantibus post modicam degustationem, & multotiens his non tactis, fecit communiter assignari, non obstante murmure Provisorum sui hospitii cibaria delicata ad suorum & servientium epulas satagentium reservare, & hujusmodi egenis de grossioribus providere ; quos ob id arguere consuevit, dicens : Sanis bene convenit cibus grossus ; infirmis cibus nutritivus ac etiam delicatus ; & omnia cibaria incoempta suæ eleemosynæ fecit integrè reservari ; nec aliquis hospitii sui audebat de appositis cibariis cuiquam quicquam intervertere. Virginem Mariam amore spiritualissimo prædilexit ; & ipsam post Deum præ Sanctis omnibus honorabat. Unde Salutationem Angelicam finitis occupationibus necessariis, per numerum digitorum suorum, quocumque se diverteret, semper dixit : quæ quasi ad numerum infinitum extendebant. Unde post ejus obitum accidit admirandum ; quod qui Domini sui devoti stantes juxta funus ejus, dum dictam Virginis Salutationem more ipsius dixissent ; oculatâ fide dixerant se vidisse pollicem manûs dicti defuncti discurrere per articulos digitorum ;

rum, prout ipse, dum vixit, consuevit facere cum devotione corporis & cordis.

Videntes autem humani generis inimici dictum virum Dei in commisso sibi regimine tam foeliciter prosperari, ex hoc condolebant, [&] ad reprimendum, animum Regis Angliæ contra dictum Archiepiscopum illum inflammaverunt; eò quòd ipse Archiepiscopus quibusdam exactionibus & talliis, quas ab Ecclesiâ Anglicana & clero ejusdem decreverat faciendas, noluit idem Archiepiscopus, sicut nec potuit, his conscientiam consentire: adeò quòd ipse Archiepiscopus à gratiâ, pace & protectione Regis extrapositus, est à suis possessionibus & bonis omnibus destitutus; loco nullo, ubi caput reclinaret, aut unde victualia, equitaturam & alia necessaria sumeret, sibi dimisso: Ita quòd oportuit ipsum & suos pedibus proficisci, & ex inopiâ victualia mendicare; nisi quidam viri misericordes de suâ adversitate compatiens, sibi & suis necessaria caritatis intuitu ministrassent. Ex his ipsius viri animus in petrâ Christo firmiter radicans, pacem Regis transitoriam parvipendens, ad annuendum voluntati Regis in præmissis flecti non potuit vel induci. Cùmque per aliquos magni statûs viros, Regis Consiliarios, se sibi amicos & benevolos, tranquillitatis & honorum Ecclesiæ zelatores existere minus veraciter contingentes, eidem Archiepiscopo persuasum fuisset; ut protectionem Regiam pro bonis suis ab ipso primitus expetitam per aliquem de suis permetteret impetrare, & sic Regis benevolentias mereri, prædictaque recuperare, & inter suos vivere in quiete: aliis verò consimilis statûs viris offerentibus, ut eidem Archiepiscopo huiusmodi protectionem impetrari facerent, eam quoque pro nichilo sibi dari. Sed vir Dei conspiciens hos & illos latenti veneno coronari, per capitis declinationem cætera corporis membra suo desiderio facilius inclinare, caputque cum membris pœnis gehennalibus mancipare: cùm tot mortibus dignus esset, quot subditorum membra perderet per exempla: noluit alicui de dictis consiliis, ne tanta temeritas traheretur exquisitis coloribus in exemplum, remordente in his suâ conscientiam, consentire; protestans coram eis[quod] in Ecclesiâ suâ morari sibi licuit cum Conventu, & ibidem liberationem percipere consuetam, protectionem huiusmodi per se vel alium nullatenus impetraret, aut impetratam seu impetrandam aliquammodo acceptaret. Hanc igitur protestationem coram suis Suffraganeis ac Clero suarum Diocesium & provinciæ inspectu fecit publicè innovari; inhibens omnibus & singulis suis subditis sub gravibus pœnis, ne quis Protectionem huiusmodi sumeret aut in fraudem Canonis impetraret. Curiales verò his auditis, conjicientes quòd ex dictæ liberationis confidentiâ cum eodem Conventu voluit commorari, quæque per dampna & gravamina contra eum machinata ipsius animum non poterant immutare aut ipsum ad tristitiam provocare; Sed ex his magis hilarem & constantem & jocundum; plurimum tristabantur; & ad ipsum pervertendum & excludendum à spe liberationis huiusmodi inauditam crudelitatem invenerunt. Nam quidam viri crudeles & malefactis famosi, quodam die Mercurii, die Cinerum, Prioratum Ecclesiæ Christi Cantuariensis pompaticè ingredienti; & cùm Conventus ejusdem Refecturium ad prandendum introibat, ad coquinam Conventualem ibidem transeuntes, omnia victualia ad sustentationem Conventus de potestate Ministrorum dicti Conventus rapuerunt, & sub clausurâ firmiter obserârunt. Inde ad Cellarium, bracinum, granaria, granarias & lardarium, & ad cæteras transeuntes Officinas; Celerarios, Granarios, & omnes alios Monachos administrationibus huiusmodi præsidentes de officiis expulerunt; & omnia locorum eorum hostia obserârunt & sigillârunt; sicque ferata & signata per mensem & amplius tenuerunt. Ita quòd per totum tempus prædictum idem Conventus ex octoginta Monachorum personis congregatis pro se & suis victualia & alia sibi necessaria capere non sinebant; sed

sed eis sumere volentibus hostiliter restiterunt; honorabilium sacerdotum & aliorum Ordinum facies non erubescences, aut ^a differentes venerabili se-
nectuti. Et non habentibus Monachis locum, ubi reponerent eorum capita, ^a *ut. defe-*
ex mendicatis suffragiis adquisitam Capellam B. Nicolai in dictâ Ecclesiâ ^{remes.}
ad hoc ^b deputari necessario; quod nunquam antea fuit visum. Quumque ^b *l. deputa-*
idem Conventus Statui pristino restitutus fuisset; eorum bonorum sic abla-
torum maxima [pars] hostiis referatis humanis usibus inutilis existeret. ^{runt.}
Janitores quoque portis Prioratûs pro libito collocârunt. Unde ejusdem Provin-
ciæ tota Gens & alii per eandem de diversis partibus transeuntes, tam horri-
bile factum pensantes, & ipsius causam immunitati & honore Sanctæ Can-
tuariensi Ecclesiæ aut Conventui supradictô, cunctas Regni Ecclesias tam in
obsequio servitii divini, quàm in hospitalitate, eleemosynarum largitione ac
ceteris pietatis operibus præcellenti, considerantes non ^c differri, sed plus quam ^c *ut. defere.*
aliâ Regni Ecclesiâ ad tantam penuriam tantumque desolationis opprobri-
um absque culpâ aut causâ rationabili descendisse; quæ eis solebat esse refu-
gium, omnes recipere cum honore, omnibus quæ congruè oportuit, victualia
& alia vitæ necessaria miserabiliter mendicare; tot fletibus & gemitibus to-
tam Villam Cantuariensem repleverunt; quod à sæculo non est visum factum
cum tantâ fuisse lacrimarum amaritudine deploratum. Audiens igitur dictus
Archiepiscopus hujusmodi perditionis filios factum tam horribile perpetrâsse
[in] ipsius Patris contumeliam, sed etiam personam suam propriam subtra-
ctionem victualium & famem nimiam victumare; ut ipsum hoc ^d timere com- ^d *l. timore.*
pellerent, à rectitudine veritatis & conscientiæ deviare. Sc. quatenus hoc suam
personam propriam concernebat [perum curavit] quatenus tamen præmissa ad
magestatis injuriam, & Conventus sui subversionem & necem redundabant;
dictæ miserabiliter fleverat & tristabatur; præsertim cum nil sibi remansisset,
unde illorum indigentia subveniret. Idem quoque Monachi versâ vice vi-
dentes se non posse paternam inopiam sublevare, plus de Patris quàm de
suâ propriâ gravabantur. Sicque vicissim alter alterius detrimenta tot sus-
piriis, ululatus & lacrimis deplorabant; quod ^e videbat iterum impletum ^e *l. videbatur.*
illud Propheticum, ^f *Vox in Rama audita est ploratus & ululatus multus; noluit* ^f *Jerom.*
consolari, quia non sunt. Et ne de negligentia culparetur; Regi totius facti ^{XXX. 19.}
seriem in præmissis, ac etiam pœnas & pericula, in quas & quæ operadores
& fautores & incentores præmissorum inciderant, intimavit. Et ut hujusmodi
errores & gravamina, & præcipuè Priori & Conventui suo illata, faceret
revocari; exhortationibus cœlestium præmiorum, terroribus pœnarum in-
fernalium cum reverentiâ debitâ monuit & induxit. Rex igitur his auditis,
præmissa Priorem & Conventum concernentia, doluit vehementer, dicens:
Hæc de suâ conscientia nullatenus processisse. Unde misit hoc concito re-
vocari. Sed gravamina in his Archiepiscopo irrogata non revocavit; quin
potius conturbatiùs intulit, quod eidem Archiepiscopo alia tollerentur. Sed
Archiepiscopus dixit Regi reverenter, se tot ablationibus antea denudatum,
quod nil aliud ad perdendum sibi superfuit nisi vita; quam pro Dei &
Ecclesiæ honore perdere ad minimum reputavit. Videns Archiepiscopus
supervacuum apud Regem induratum amplius insistere hâc de causâ, ab
ejus præsentia se subtraxit, Deum per se & alios exorando, ut hos errores
corrigere sibi gratiam infundere dignaretur. Tandem considerans Rex dicti
Archiepiscopi constantiam & ejus conscientiam, & animarum periculum
grave se & suos incidisse, ob hoc didicit, ex salutaribus monitis & dictis se
malignorum consiliis ad hæc fuisse temerè circumventum; pacem suam &
protectionem & gratiam & omnia sibi oblata gratis sibi restituere impera-
vit. Et cum per majores de Concilio Curialium iterum eidem Archie-
piscopo fuisset persuasum; ut de tantâ gratiâ sibi acceptâ, flexis genibus
quanto devotionis affectu potuit, Regi gratias exhiberet, suæque submitte-
ret

ret voluntati ; sed vir Dei considerans, quod non decuit, ut in Prælatû tantâ fervetur humilitas ; quodd ex hoc regendi auctoritas invalescat, incentivumque tribuat delinquendi : spreto eorum Consilio, sibi calitus Consilium inspiratum [sequens] Regi gratias egit in hunc modum. *Benedictus Altissimus, Domine Rex, qui lumen oculorum menti vestra suâ per lustravis gratiâ ; ut cognoscere possitis vestrum statum, & eligere quod vobis præfuit ad salutem.* Quibusdam Curialibus has gratias indignas tanto beneficio reputantibus, gratias petentibus ampliores, respondit coram Rege ; quodd dicta gratiâ meritò debebant Regi sufficere pro injuriis, quas receperat ab eodem. Unde Bonifacius Papa, intellecto quodd idem Archiepiscopus pro defensione suæ Constitutionis tot persecutionum genera pertulisset ; recommendationis gratiâ dixit publicè de eodem ; quodd ipse solus Ecclesiæ Anglicanæ pugil erat invincibilis, inflexibilisque columpna.

Cumque in amicitia & gratia Regis aliquantulum permanisset ; hostis antiquus hoc à se proprium habens, ut quos improborum actuum perpetratione deicere non valet, divinâ sibi potentiâ resistente ; eorum opinionem & famam invidiæ stimulo per suos dilaceret, & subvertat omnium virtutum & suarum operationum dukedinem, & sanctitatem retorfit in amaritudinem & devia vitorum. Unde quia ipse Prælatis & proceribus Regni ^a per ambulationem de Forestâ, & quardam alia jura regali potentiâ usurpata, petentibus pro se & utilitate publicâ, se conjunxit : Regis æmulus, & suorum æmulorum fautor & temerarius censebatur. Quod pro honore Regis & Regni totiusque statû efficere certabat, totis semper viribus zelabat ; hoc ad ostentationem præminentie notamque supercilii & inanis gloriæ retorquebant. Zelum veritatis & justitiæ congruè in maleficiis, ne traherentur ad consequentiam, puniendis severitatis & vindictæ desiderium reputabant. Et de genere eorum si aliqua faciebat ; hoc eum fecisse ad humanæ laudis habendum præconium mendaciter simulabant. Et per hoc & alia plura, in quibus ipsum notabilem proclamabant, cor dicti Regis ad tantum odium & inimicitias tam graves contra eundem Archiepiscopum iterum inflammârunt ; quodd Rex ipsum hostem & suum inimicum censuit manifestum. Ea dicto Archiepiscopo innocentiam suam in Regis personæ planissimè declaranti, insultando cum iracundiæ impetu magno dixit ; quodd ipse Archiepiscopus aut ipsemet regnum Angliæ vacuaret. His etiam non contenti dictæ malignitatis diabolicæ Principes, quin potius ad pravitatis suæ fulcimentum graviozem malitiam cumulant, ad summi Pontificis audientiam ex confictâ sanctitate mendaciter detulerunt dictum Archiepiscopum nedum contra Regem sed contra statum Apostolicum sacrorumque Canonum instituta multipliciter excessisse ; propter quod meruit, ut dicebant, ad Sedem Apostolicam personaliter evocari canonicè puniendus. Quorum callidis commentis Summus Pontifex fidem adhibens excitatus, sæpius dictum Archiepiscopum ab administratione spiritualium & temporalium suspendebat ; & coram eo fecit ad certum terminum personaliter evocari. Quas quidem Suspensionem & Citationem idem Archiepiscopus sustinens reverenter, depositis omnibus suæ Prælatû insigniis, effusus orationibus ad Deum, ut hæc & alia gravamina, quæ sæpius pertulit innocenter, in remissionem sibi cederent peccatorum ; iter statim arripuit ad Curiam antedictam ; & in termino sibi assignato apud Sedem Apostolicam constitutus, omnibus possessionibus suis primitus destitutus, de innocentia suâ & veritate plurimum confidens, sæpius obtrulit se paratum omnibus mandatis Apostolicis obedire. Ubi ex nimia fâtigatone per æstûs intemperiem sæpius ad dictam Papæ Curiam accedendo ibidemque diutius morando, morbum tam gravem noscitur incurrisse ; quodd omnem membrorum suorum vigorem diutius perdidit atque motum : ubi cum quidam magnæ potentiæ viri debilitatem corporis, suorumque Persecutorum potentiam, favorem

& gratiam eis impertitam, multaque alia incommoda & dispendia ponderantes, ut aut à persecutoribus suis redimeret sibi pacem, aut ultro statui suo cederet, ipsum Archiepiscopum obnixius hortarentur; spem sibi promittentes, quòd ad Ecclesiæ alterius regimen ex Papali gratiâ infra tempus modicum transferretur: dictus Archiepiscopus attendens se per electionem Canonicam tam puram & concordem, à Sede Apostolicâ discussione habitâ confirmatam, Domino inspirante ad statum prædictum ascendisse, seque nullius culpæ conscius, ex quâ suo displicuit Creatori: de ipsius inspiratoris misericordiâ & caritatis quam fovit potentiâ roboratus, respondit se nullam pertimescere potestatem: protestans & quasi vovendo promittens, quòd pro pace prædictâ aut restitutione suâ procurandâ nunquam daret aut pro se dari promitteret munera cuicunque, nec etiam statui cederet aut se submitteret gratiæ cujuscunque; Christo Matrique suæ & B. Thomæ Martyri torum statum suum specialiter recommendans; adjiciens quòd omnibus æmulis invitis & renitentibus, ad Ecclesiam suam cum gaudio & honore ex dispositione divinâ infra certum tempus, quod limitaverat, remearet. Tandem cum summo Pontifici tam per insinuationes Domini Edwardi Regis Angliæ, multorumque Magnatum dicti Regis, vitæ ejus, morum, conversationis & famæ plenam notitiam habentium, quàm ex aliis informationibus sufficientibus, & documentis literisque constitisset; veridicum & perfectum dictum Archiepiscopum esse, virumque bonum & constantem, & Ecclesiæ Anglicanæ & Regno plurimum profuturum, quodque omnibus insinuatibus de eodem quæ ob æmulis suis typo maliciæ noverat processisse: ^a pœnitens erat in- ¹ penitus: nocens & immunis, Summus Pontifex de hujus innocentia Archiepiscopi, quæ tam evidenter enituit [certior factus, ad dignitatem.] Archiepiscopalem & ad omnia bona sua cum omnibus proventibus & fructibus medio tempore quacunque autoritate occupatis & perceptis plenariè restituit, & fecit restitui cum effectu.

Tandem biennali exilio dicti Archiepiscopi consummato, ad Angliam cum gloria est reversus: & ex ejus in Angliam, reversione omnes Regni incolæ Deum præ gaudio collaudabant. Ipse etiam Regnum ingressus, licet corporali vigore debilis, spiritu tamen fortis ad caritatem, veritatem & justitiam, ac etiam ad Ecclesiæ & Angliæ Regni pacem, utilitatem & honorem confovendum absque acceptatione personarum cum summâ conscientiæ puritate præ cunctis se exposuit indefessè; & ad omnium virtutum exercitia sublimius re-ascendit. Hic contra Abbatem & Conventum S. Augustini Cantuariæ super Appellationibus Ecclesiarum vocatos, melius & plenius per Bullæ declarationem quàm consuevit, viriliter impetravit. Hic non timuit Principem nec Magnatem neque hominem, præter solum Deum. Regem Angliæ in Parliamentis & Consiliis super suis abusibus redarguit; & ad omne bonum, quod potuit, monuit & induxit: non permittens ipsum errare, quatenus scire potuit, quin ipsum reprimeret; ut ab oppressiõibus populi & malefactis suis desisteret, & bonis operibus inhæreret. Hic tempore suo suam quasi totam Provinciam jure Metropolitico visitavit; & Ecclesiam suam Cantuariensem usque ad finem vitæ suæ rexit nobiliter; non parcens ipsam opprimentibus & injuriantibus: quin correctionem debitam apponeret contra illos. Hic sedit annis XIX. Vacavit Ecclesia menses IX. hebdomadâ unâ. Et XI. die Maii anno Domini MCCCXIII. obiit; & in Ecclesiâ Cantuariensi honorificè est sepultus.

WALTERUS REGINALDI.

Walterus Reginaldi, de Windesore, Clericus Regis Angliæ, ad ipsius preces factus est primò Wygorniensis Episcopus, & deinde primo die Octobris, anno Domini MCCCXIII. apud Prioratum de Granfello juxta Maulasau-num Vasionensis Diœceseos per Clementem Papam V. Pont. sui anno VIII. spretâ electione concordî de Magistro Thomâ de Cobbeham Theologiæ Do-ctore in Cantuariensem Archiepiscopum, fuit ad preces ipsius Regis ad Can-tuariensem Episcopatum promotus. Hic dedit Manerium de Caldecote, quod fuit membrum dicti Archiepiscopatûs, Monachis Cantuariensibus pro solaciis eorundem. Hujus autem temporibus fuit gravis contentio inter Regem Angliæ, Nobiles & Barones suscitata; cujus prætextu multi ex ipsis & mi-litibus Angliæ morte turpissimâ perierunt. Equibus Thomas Comes Lan-castrîæ decapitatus fuit apud Pontefractum XXII. die Martii, anno Domini MCCCXXI. Et postea omnes quasi Consilarii dicti Regis anno Domini MCCCXXVI. morte turpissimâ similiter perierunt; viz. Walterus de Sta-pulton tunc Exoniensis in Chepe London. decapitatus fuit XV. die Octobris dicto anno. Et Hugo Despenfer Comes Wintoniensis in vigiliâ Apostolorum Simonis & Judæ apud Bristol. tractus, suspensus & decollatus fuit. Et Hugo Despenfer filius & Camerarius dicti Regis apud Hereford in Vigiliâ S. Catha-rinæ fuit tractus, suspensus & penitus laceratus. Et Edwardus Comes Arun-del. XVII. die Novembr. apud Salop. decapitatus fuerat dicto anno. Et Magister Robertus de Baldok Cancellarius Domini Regis captus fuit & postea mortuus est in prisonâ de Newgate London. Hic Archiepiscopus Edwardum filium dicti Regis primogenitum patre suo vivente in Regem Angliæ & Phi-lippam filiam Comitis Hanoviæ in Reginam Angliæ primo die Februarii apud Westmonasterium coronavit. Et tempore istius Archiepiscopi fuit tempus Ryffliariorum London. in dictâ Civitate, & extra circumquaque. Hic tempore suo jure Metropolitico Lincolnensem Diœcesin & partem Norwicensis Diœceseos visitavit. Et sedit annis XIV. mensem I. In vigilia S. Edmundi Archiepiscopi apud Mortelak diem suum clausit extremum; & in Ecclesiâ Cantuari-ensi per Johannem Stratford tunc Episcopum Wyntonensem honorificè est sepultus.

SIMON de MEPHAM.

Simon de Mepham, Doctor Theologiæ, Canonicus Cicestrensis, dicto Ar-chiepiscopo successit per electionem canonicam & concordem Prioris & Ca-pituli Cantuariensis: cujus Electio fuit per Johannem Papam XXII. apud Avinionem anno Domini MCCCXXVIII. sicut Canonica confirmata. Hic celebravit Concilium in Ecclesiâ Londoniensi die Veneris Festo Conversati-onis S. Pauli: In quo provincialia Statuta quædam edidit utilia pro libertate Ecclesiæ Anglicanæ, quæ incipiunt: *Zelari oportet*. Hic visitavit jure Me-tropolitico Diœceses, Rossensem, Cicestrensem, Sarisburiensem, Bathoniensem & Wellensem. Et cum vellet Diœcesin Exoniensem jure Metropolitico visitasse; impeditus fuit nequiter vi armatâ per Joannem Grandisono Epi-scopum Exoniensem, ne visitacionem suam hujusmodi impenderet, sicut ad offi-cium suum pertinuit: Sicque Archiepiscopus ille literis Regis & aliis turba-tionibus illicitis de dictâ recedere Diœcesi, infecto Visitationis hujus negotio, est compulsus: Et accessit apud Maghsfeld. Ibidem XII. die Octobris, anno Domini MCCCXXXIII. diem suum extremum clausit. Hic sedit annis V. mensibus VI. diebus XII. Et corpus ejus VII. Cal. Novembr. traditum fuit in Ecclesiâ Cantuariensi sepulturæ.

JOHANNES

JOHANNES de STRETFORD.

Johannes de Stretford, Legum Doctor eximius, qui primò fuit Lincolniensis Archidiaconus, & postmodum per provisionem Apostolicæ Sedis Joannis Papæ XXII. in Episcopatum Wyntoniensem vacantem post mortem Rygandi de Asserio apud Avinionem decedentis die Dominicâ in Festo SS. Johannis & Pauli anno Domini MCCCXXII. à Fratre Vitale Albanensi Episcopo Cardinale fuerat consecratus, cum officio Missæ: *Multa tribulationes justorum*, sibi bene conveniente & aptato; prout in sequentibus apparebit. Nam cum licentiâ Papæ & Cardinalium ad Angliam postmodum veniens, ad procuracionem Roberti de Baldock, Cancellarii Angliæ, dictum Episcopatum Wyntoniensem affectantis, innumeras tribulationes & persecutiones in diversis Angliæ partibus contra justiciam est perpessus: aded quòd nullus sibi victualia vendere, aut domos ad inhabitandum vel morandum conducere ac accommodare audebat. Et per unum annum & amplius variis Brevibus Regiis fuit nequiter impeditus. Tandem nullis causis, propter quas offensam Regis deberet incurrere, in ipso repertis, ad Regis gratiam est admissus apud Thonebrugge in Vigiliâ Apostolorum Petri & Pauli, anno Domini MCCCXXIII. & ibidem fidelitatem & homagium fecerat dicto Regi, qui statim præcepit Temporalia sibi liberari. Quo factò, tam in partibus transmarinis, quàm alibi, tanquam ipsius Nuncius pro ipsius jurium defensione labores sustinuit indefessos.

Postea per Isabellam Reginam Angliæ adversus Hugonem & Hugonem Despenfer patrem & filium concepto rancore, ipsa cum Edwardo filio suo primogenito cum multitudine armatorum Hannoniæ, anno Domini MCCCXXVI. VI. die Octobris Angliam est ingressa cum principali Consiliario Rogero de Mortuo Mari, ipsos usque ad necem hostiliter sequebatur. Quo anno cœpit tempus Ryffliariorum in Anglia; & Walterus de Stapelton. Episcopus Exoniensis in Chepe London. XV. die Octobris decapitatus est; ut prædicatur. Postmodum apud Sarum anno Domini MCCCXXIX. ipso Rogero de Mortuo Mari in Comitem Marchiæ præfecto, ipse dictum Episcopum Wyntoniensem tunc in Monasterio Monialium de Wiltonia hospitatum de Concilio quorundam ab hac luce perimere ordinavit. Sed dictus Episcopus de hoc præmunitus, secretè à dicto Monasterio cum paucis de suis noctanter aufugit; in campis per totam noctem latitans; & in crastino in Manerio suo de Honiton pro tempore Concilii sibi cum magnâ instantiâ liberatur. Ibi mors sibi fuit certitudinaliter præparata; sed iterum ipse de hoc præmunitus secretè, quodam die Dominico, quo ipse Rogerus Comes Marchiæ fuit factus, de dicto Manerio aufugit, apud Wyntoniam veniens; & ibidem quibusdam familiaribus suis ipsum spernentibus præ timore apud Waltham Manerium suum accedens, ibi fuit ad insidias dicti Rogeri [mors] sibi iterum intentata. ^{a. Qui} Quo. in nemore de Hordereswode præ timore latitans, in Manerio suo degens, ipse postea à suorum æmulorum furore in pace dimissus est. Et in crastino S. Catharinæ ipse Episcopus post mortem dicti Rogerii Cancellarius Angliæ effectus est, & Ecclesiam Wyntoniensem rexit usque ad annum Domini MCCCXXXIII, & consecrationis suæ XI. quo tunc fuit ad Ecclesiam Cantuariensem translatus.

Nam sede Cantuariensi Metropolitana per mortem dicti Simonis vacante; Prior & Capitulum Cantuarien. ipsum Johannem tunc Wyntoniensem Episcopum eodem anno in crastino Commemorationis Animarum in Archiepiscopum Cantuariensem unanimiter postularunt. Et VI. Cal. Decembr. dicto anno Johannes, Papa XXII. de dictâ postulatione inscius, eundem Johannem Apostolicâ Autoritate de dicto Archiepiscopatu providit; & inter-

veniente consensu Cardinalium, præfecit ipsum in Archiepiscopum & Pastorem. Sicque currente consensu unanimi tam Romanæ Curia quam Prioris & Capituli Cantuariensis & Domini Edwardi Regis Angliæ, in Archiepiscopum est præfectus; & super suâ præfectione hujusmodi anno Domini MCCCXXXIII. primo die Februarii apud Certeseye literas Apostolicas suæ translationis recepit. Et quinto die Februarii apud Wodestoke fuit ad Temporalia dicti Archiepiscopatus admissus; & XI. die dicti mensis Literæ Apostolicæ super Translatione hujusmodi in Ecclesiâ Cantuariensi coram Clero & populo ibidem publicatæ fuerunt. Et subsequenter in Festo S. Gregorii eodem anno apud la Rue in Comitatu Pontini Anno Domini MCCCXXXIV. ubi tunc pro Rege & Regni Angliæ negotiis fuerat, per manus Hamonii Rossensis Episcopi pallium Archiepiscopale accepit. Et dicto anno die Dominica in Festo S. Dionysii fuit solemniter intronizatus in Ecclesia Cantuariensi, præsentibus provinciæ suæ Cantuariensis Episcopis, Domino Johanne Eltham germano Regis Angliæ, aliis proceribus & magnatibus præsentibus tunc ibidem.

Eodem anno Papa Johannes obiit apud Avinionem IV. die Decembris, & XX. die dicti Mensis, Dominus Jacobus Fornerius, Abbas, Monachus, Presbyter Cardinalis in Papam eligitur; & XXVII. die mensis ejusdem in Papam coronatus, & Benedictus Papa XII. vocatus est. Qui exortâ discordiâ inter Regem Angliæ Edwardum & Philippum Valois dicentem se Regem Franciæ; quod ad ipsum Edwardum ex propinquitate sanguinis dicebatur pertinere; Dominus Papa Benedictus pro reformatione pacis inter dictos Reges Dominos P. titulo S. Praxedis & Bertrandum de Monte Faventio S. Mariæ in Aquino Diaconum Cardinalem Legatos & Nuncios suos misit. Ipsique Cardinales II. die Decembr. anno Domini MCCCXXVII. venientes, & usque ad XI. diem Julii, anno Domini MCCCXXVIII. moram traxerunt in Angliâ. Et IV. denarios de marcâ pro Procurationibus suis à Clero receperunt; nil quoad pacem hujusmodi proficientes ibidem.

Tum autem idem Archiepiscopus, à tempore Translationis suæ usque ad annum VII. tam in partibus Angliæ circa officium Cancellarii Regis & Regni Angliæ, quam aliqua alia negotia temporalia procuranda, tum propter juvenilem ætatem dicti Regis, tum propter effeminatorum in Regno Angliæ dominationem in Regno Angliæ reprimerendam, ac etiam in partibus Franciæ negotia Angliæ expedienda, multipliciter occupatus hujusmodi negotiis sæcularibus, & non Ecclesiasticis, ut debebat; mundus, cui per idem tempus serviebat, volens sibi pro impensis præmium reddere & laborem, invidit, multosque & magnos elegit incentores discordiæ; per quos in corde Regis & Curialium odii seminarium magnum sparfit. Ita siquidem his procurantibus, gravi dissensione eidem Archiepiscopo nondum notâ, supra dorsum ejus in partibus exteris fabricarunt; diversa flagitia impingentes, sibi que insurrexerunt tanquam testes iniqui; in omnibus ex adverso malignas facientes interpretationes de eo; dicentes ipsum esse Regis & Regni Angliæ proditorem; & nonnulli in mortem ipsius Archiepiscopi in Flandriæ partibus machinarunt. Verum non solum Milites sed & Clerici hoc fecerunt: & pro his nequiter terminandis ipsi in necem dicti Archiepiscopi conspirantes, duxerunt Regem ad Angliam in Vigiliâ S. Andreæ Apostoli, anno Domini MCCCXL. ad Civitatem Londoniensem latenter circa mediam noctem; & intrare fecerunt Turrim Londoniensem. Et primo die Septembris anno prædicto credentes ipsum Archiepiscopum apud Lamheth. fuisse; ibidem, sicut Deus voluit, tunc non erat, sed apud Cherrynge, frustrati erant à proposito quoad ipsum. Alios tamen dicto die in Civitate Londoniensi, videlicet Dominum R. Episcopum Cicestrensem Cancellarium, Rogerium Coventr. & Lichfeld. Episcopum Thesaurarium, Dominos Johannem de S. Paulo, Michaellem de Wath, & H. Stretford, Clericos Cancellarii

larii Regis ; Dominos Thomam de Wake, Johannem de Stonore & Richardum de Wylughby Milites, Justiciarios Regis, & J. de Pulteney Militem, & quosdam Advocatos subito arrestari fecerunt ; dictis Episcopis duntaxat exceptis. Et secundo die dicti mensis Decembris in Festo Regressionis S. Thomæ ab exilio, idem Archiepiscopus in Manerio suo de Cherryngæ existens, inopinatè recessit ante diem ; & venit eodem die ad Ecclesiam Cantuariensem bene pro futuris evitandis periculis ; ^a priùs tamen pro profes-^a l. præten-
sione Monachorum dictæ Ecclesiæ eodem die faciendâ, sicut priùs ordinaverat, accessisse.

Die verò secundo mensis Decembris Dominus T. Scrope principalis Consiliarius Regis, & Henricus Lincolnienſis Episcopus, in ea parte Consilarii, ut creditur, die Lunæ sequenti, qui ipsius Archiepiscopi facti sunt hostes in capite, [&] multa illicita ordinarunt, ut creditur, contra eum, apud Gaunt in Flandriâ dies suos clauſerunt extremos. Sicque dictus Archiepiscopus à duobus inimicis suis fuerat ex Dei Providentiâ liberatus. Et eodem secundo die Decembris Dominus Nicholaus de Cantilupo Miles ex parte Regis cum literis Credentiæ apud Cantuariam venit quasi horâ vesperarum ; & præfatum Archiepiscopum in Camerâ Prioris inveniens, sibi Credentiam suam in præſentiâ Johannis Farendon, Notarii publici, astantibus ibidem multis, exposuit ; atque dixit : Domine Archiepiscope, bene scitis, qualiter Mercato-ribus de Lovayn in certâ pecuniâ certo die solvendâ pro Rege, estis obligati. Ex parte Regis vobis facio summonitionem : quòd paretis vos ad transfretandum : & præcipio vobis, quòd die Dominicâ proximâ sitis cum Rege Londoniæ ad recipiendum onus vestrum. Et super his responsum petiit idem Miles. Et Archiepiscopus dixit ; quòd hujusmodi negotia erant ardua & onerosa ; & super his deliberare vellet, & sibi respondere per unum de suis. Et post paucos dies misit sibi super his Literas responsales & exhortatorias ; ut juxta juramentum suum pacem Regni Angliæ conservaret ; Paresque Magnates & populum dirigeret in pace & quiete ; ipsum Regem salubriter monitis fecit moneri : sed literæ dicti Archiepiscopi non fuerunt auditæ. Postea in Festo passionis anno Domini MCCCXL. quod Festum tunc die Veneris contingebat, idem Archiepiscopus in Ecclesiâ Cantuariensis Missam celebrans, post Offertorium verbum Dei populo prædicans, assumpsit pro themate : *In diebus suis non timuit principem*, Eccl. cap. XLVIII. & in suo Sermone per gradus S. Thomam multipliciter commendavit. Et in fine Sermonis seipsum de curis sæcularibus potissimè circa negotia Regis & Regni Angliæ procuranda, à tempore præfectionis suæ in Archiepiscopum inculpavit ; & de oppressiõibus Cleri & Communitatis Angliæ ac solutationibus Decimarum ad opus Regis procuratis meritò condemnavit : errorem suum circa hæc & alia sæcularia publicè recognoscens ; totam vitam suam linguâ maternâ de negligentis in Officiis divinis [&] sæculi occupationibus in genere recitavit ; à Populo circumstante petens veniam lacrimando. Et hoc asseruit publicè ; se velle jura & libertates Ecclesiasticas & viros Ecclesiæ, quatenus sibi Deus dederit, protegere ; & in Parlamento Clero & Communitati assistere ; his & non aliis intendere, officiumque Pastorale exequi, prætermisſis sæcularibus, divino præsidio mediante. Et quia in odium capitis dicti Archiepiscopi quidam juxta latus Regis sibi malevoli existentes, quosdam Clericos Cancellarii Regis ac etiam Justiciarios & Milites contra Magnam Cartam indebitè arrestando, ac ipsum Archiepiscopum de proditiõne nequiter diffamando, necnon plura alia contra Magnam [Cartam] & libertates Ecclesiasticas attemptare notare præsumpserunt : idem Archiepiscopus volens, sicut dixit, quicquid de eo acciderit, contra præsumptores hujusmodi insurgere, Majoris Excommunicationis articulos stante Clero Civitatis Cantuariensis sacris induto vestibus & candelas in manibus suis gestante,

^a I. cū in
Magna Chartā,
ut
^b Vox ista o-
ciosa est.

stante, cruce erectā, in genere publicavit. Et contra omnes, Primò, qui Ecclesiās suo jure privare, aut per maliciam infringere vel turbare præsument, libertates & liberas consuetudines Cantuariens Ecclesiæ violaverint seu diminuerint; & contra privilegia eidem indulta scienter venerint, aut contra ea fecerint: immò illos qui pacem & tranquillitatem Regis & Regni Angliæ injuriosè perturbare præsument, & ad hoc dederunt Consilium vel favorem. Secundo quod ^a cū nullus liber homo in Magnā capiatur vel imprisonetur, aut disseisiatur de libero tenemento suo, seu utlagetur, aut alio modo destruetur; inter cætera contineatur: ^b Tertio quidam contra dictas Cartas libertatum & de Forestā temerè venire & eas infringere moliantur; monuit omnes, qui hujusmodi Cartas [&] Statuta ediderint, vel edita servaverint, consuetudines introduxerint, vel servaverint introductas, scriptores statutorum necnon Conciliarios, & qui secundum eas præsumpserint judicare; quod debite se corrigant sub poenā excommunicationis. Quarto, qui Clericis Laicos tradit infestos opido; qui ipsos capiunt invitos, ac quò abire voluerint liberè non permittunt: quos monuit solempniter & in scriptis. Quintò, cum omnes & singuli, qui in Cantuariensi Provinciā alicui crimen falsò imponunt, cū super hoc prius non fuerat infamatus, cujus impositionis prætectu status ipsius læditur, majoris Excommunicationis sententiā innodantur in Concilio Oxoniensi; ac delinquentes scienter in Archiepiscopos, Episcopos, Patres spirituales, Christi Legatos, Ecclesiæ columnas, ex dignitate offensorum culpam graviolem committunt: monuit, ut ea emendarent sub poenā Excommunicationis Majoris. Et subsequenter idem Archiepiscopus hujusmodi Excommunicationis sententias mandavit & fecit per totam Provinciam publicari †.

Demum IV. die Januarii, anno Domini MCCCXL. Dominus Radulphus Baro de Stafford, Senescallus Hospitii Regii, veniens Cantuariam cum literis Credentiæ quorundam Comitum dicto Archiepiscopo directis, sibi exponens credentiā; per quam petiit declarationem Articulorum Excommunicationum in Ecclesiā Cantuariensi publicatarum. Cui dictus Archiepiscopus, [respondit] quòd hujusmodi Excommunicationes, quas in genere publicavit, non fuerant latæ per eum, sed Canones & Sanctorum Patrum Constitutiones, contra malefactores hujusmodi providè promulgatæ. Nec opus tunc erat dictas Excommunicationes aliter declarare: contra Canones ac Sanctorum Patrum constitutiones eas declarant. Et idem Baro monuit dictum Archiepiscopum; ut ad præsentiam dicti Regis accederet; ^c & super negotiis ipsum Regem & Regnum suum tangentibus tractaturus. Et sic recessit idem Baro unà cum Magistro Johanne de Burton Advocato & Johanne Farendon Notario; quos ad hoc de London. secum duxit. Et post hoc audiens idem Archiepiscopus, quòd Concilium Regis ipsos Clericos de Cancellariā artare voluit, ac etiam illos de Clero ad Parliamentum Regis, necnon nonam garbarum vellerum & agnorum, sicut Prælati & Magnates Regni Angliæ Regi concesserant in subsidium guerræ suæ: mandavit Suffraganeis, quòd ab illis viris Ecclesiasticis, qui Decimam tenebantur solvere juxta condictam hujusmodi, Nonam hujusmodi solvere non permitterentur quovis modo.

Posthæc die Dominicā, sc. XVIII. die Februarii, anno prædicto, venit Cantuariam principalis incentor discordiæ, Dominus Willelmus Kildesby, cum quibusdam Mercatoribus Brabantæ, circa horam nonam dicti diei: & post prandium Mercatores hujusmodi, ex parte Ducis Brabantæ ad dictum

† Epistolam illius hac de re ad Suffraganeos mandatoriam habes apud Walsingham. Hist. Angl. ad an. 1340.

Archiepiscopum missi, ut dicebant, ad Prioratum Cantuariensem, ubi tunc fuerat, accesserant, cum Willelmo de Natyngdon & Galfrido Baron, Notariis, petentes colloquium habere cum Archiepiscopo supradicto. Et Dominus Thomas Brokhulle Miles, unâ cum Simone de Cherryngge Notario, ex parte dicti Archiepiscopi ad eos missus, illis ore tenus intimârunt, primò, secundò & tertio, quòd libenter intrarent ad dictum Archiepiscopum cum Willelmo de Natyndon. sed cum Galfredo Baron sibi suspecto nullo modo ad ipsum Archiepiscopum ingressum haberent. Sicque ipsi finaliter recesserunt. Et habito postmodum cum Willelmo de Kildesby modico tractatu, dicti Nuncii ex parte Ducis Brabantiae absque mandato regio, quod nunquam factum fuerat vel visum in Angliâ, Proclamationes suas in strata publicâ ad Crucem extra portam Prioratus Cantuariensis præsente populo ac etiam summonito, quòd ipse Archiepiscopus ad Flandriam accederet, de debitis Regis Angliæ, pro quibus obligatus fuerat, satisfacturus, & ibi moraturus quousque omnia debita fuerint persoluta. Et hoc facto, Willelmus de Kildesby à Civitate Cantuariensi & alii subito recesserunt.

Subsequenter die Mercurii in Festo Cinerum, XXI. die mensis Februarii, dicto Anno, idem Archiepiscopus in pulpito Ecclesiæ Cantuariensis prædicans verbum Dei, assumpsit pro Themate: *Convertimini ad me in toto corde vestro*. Joel. II. inducens populum sibi commissum ad confitendum celeriter peccata sua infra Hebdomadam proximè sequentem. Confitentibus peccata Indulgentiam XX. dierum concessit: & finito Sermonem dixit populo astanti, quòd quædam Literæ Regiæ fuerant Priori Ecclesiæ Cantuariensis contra eum directæ, quas petiit publicari. Et statim Prior hujusmodi Literas per Fratrem J. de Edecrone Monachum in audientiâ legi fecit. Quibus lectis articulationem effectus earum in linguâ maternâ publicati fuerunt: quibus Archiepiscopus ad omnia circumquaque suam innocentiam & excusationem seriatim ^a allegans. Et his peractis, idem Archiepiscopus monuit populum circumstantem; ut pro Rege & Regina Angliæ ac liberis suis intercederent apud Deum. Et idem Archiepiscopus indulgit Christieolis cunctis pro statu Ecclesiæ Anglicanæ, dictorum Regis & Regina, [&] liberorum, devotè rogantibus; ac etiam omnibus, qui prædicationem audierunt, de peccatis suis verè poenitentibus & confessis concessit XL. dies. Et die Jovis, in Cathedrâ S. Petri, consimiles Regias Literas contra dictum Archiepiscopum contemptas Abbati & Conventui S. Augustini Cantuariensis directas, idem Abbas singula contenta in his Literis Regiis populo astanti exposuit ac publicavit in odium dicti Archiepiscopi; ut sic fieret à cordibus Anglicorum remotus.

^a l. allegavit.

LIBELLUS FAMOSUS.

Edwardus Dei gratia Rex Angliæ & Franciæ, & Dominus Hiberniæ, Priori & Capitulo Cantuariensi salutem. Veteribus probatur historiis, ut ex his quæ quotidie geruntur clariùs elucescit, quomodo multi ^b bonitate Principum & honore qui in ^c eos collatus est in superbiâ abutentes, nituntur interdum malitiæ suæ commentis Regum studia laudabilia ^d dampnare. Et ut manifestius quod dicimus cunctis fidelibus innotescat; à vestra & eorum

Eandem Epistolam Johannes Tinmuthensis inseruit Historiæ suæ Aureæ, MS. lib. 23. cap. 43. ex quâ proinde Lectiones;

quæ sequuntur, variantes descripsi. ^b probitate ^c eis. ^d depravare.

memoriâ non credimus excidisse, quodd nos dudum in annis adolescentiâ ad Regni solum exaltati, in ejusdem suscepto regimine, sanis consiliis dirigi cupientes, quia Johannem tunc Wintoniensem, nunc vero Cantuariensem Archiepiscopum fidelitatis & discretionis virtute credebamus aliis præminere, ejus Consilio super his quæ animæ nostræ saluti expediunt, & Regni nostri augmentum & conservationem respiciunt, spiritualiter & temporaliter usi sumus. In ^d tantam familiaritatem est à nobis susceptus, ac illam in se humanitatem expertus; ut pater noster vocaretur, & adoraretur ab omnibus post Regem secundus. Cùmque ^e Regnum Franciæ ad nos fuisset jure successorio devolutum, & à Domino Philippo de Valesio de facto notoriè occupatum: Idem Archiepiscopus nobis importunâ instantiâ persuasit, cum Principibus Almanniæ & ^f aliis contra dictum Philippum fœdus inire, & guerrarum dispendiis exponere nos & nostra; promittens & affirmans quodd expensas ad hoc necessarias de terrarum nostrarum proventibus, & aliis ^g quasitis subsidiis abundanter fecerit ministrari: adjiciens insuper quod solummodo de personis ad bella doctis & strenuis solliciti essemus, quia ^h ipse pecuniam necessariam pro nostris necessitatibus & ipsorum ⁱ necessariis stipendiis efficaciter procuraret: Unde nos mare transito, manum ad ardua misimus, & circa bellicos apparatus immensas ut oportuit expensas fecimus: & confœderatis nobis in maximis pecuniarum summis nos obligavimus, de promisso nobis auxilio ut præmittitur confidentes. Sed heu quum in illusoris baculo arundineo, cui juxta sententiam propheticam, [†] *si innixus fuerit homo, intrabit in manum ejus & perforabit eam*, fiduciam posuimus, & subtracto nobis (utinam non fraudulenter) sperato subsidio, necessitate compulsi sub usuris gravissimis quasi importabilia contraximus onera debitorum: & sic retardatâ expeditione ulteriori coacti sumus ab inchoatis magnanimiter hostium aggressibus eâ vice desistere & in Angliam remeare. Ubi expositis præfato Archiepiscopo nostris ærumnis multiplicibus, & infortuniis memoratis, convocatoque super hoc Parlamento, Prælati, Proceres, cæterique fideles ejusdem regni nostri, nonæ partis garbarum, agnorum, & ^k vellerum suorum, præter decimam nobis à Clero concessam, tale nobis dedere subsidium; quod si fideliter collectum fuisset congruo tempore, & obtentum; ad expeditionem dictæ guerræ, debitorum solutionem, & inimicorum confusionem, non modicum adminiculum præstitisset: & fortè secundum multorum opinionem verisimiliter suffecisset. Idem Archiepiscopus ad dicti subsidii collectionem & aliorum nobis necessariorum ^l administrationem iterum promisit efficaciter interponere partes suas. Unde nos ejus promissionibus inhærentes, resumptis viribus navigio ad hoc congregato versus Flandriam navigantes, commisso gravi prælio nautico cum hostibus qui in nostram & totius gentis Anglorum perniciem ^m procuraverant, misericordissimâ ejus clementiâ qui ventis ⁿ in mari imperat, non nostris meritis obtinuimus de tantorum hostium multitudine innumerosâ ^o victoriam & triumphum. Quo peracto cum prægrandi exercitu pro jurium nostrorum recuperatione exinde ^p progredientes castrametati sumus prope civitatem fortissimam Tornacensem, in cujus obsidione aliquandiu ^q jugiter occupati, & continuatis expensis, & laboribus fatigati, præstolantes in silentio nobis promissum adjutorium sperabamus indies ministerio dicti Archiepiscopi in tot & in tantis nostris necessitatibus relevari. Tandem spe conceptâ frustrati, licet per plures nuncios & diversas literas plenè significavimus præfato Archiepiscopo, & aliis Consiliariis nostris sibi adhærentibus, nostras indigentias & peri-

^d & in. ^e postmodum. ^f *deest.* ^g aliunde | juraverant. ^h & ⁱ numerosâ. ^j aggredi-
^k quodd. ^l *deest.* ^m velleris. ⁿ sub. ^o con- | entes. ^p *deest.*

cula varia, quibus expositi propter defectum promissi subsidii memorati utilitatem insuper & honorem quos ex succursu pecunie conspeximus nos posse facilius obtinere, nullum tamen emolumentum ab eis recipere potuimus; quia sui non nostra negotia curantes, & commoda propria procurantes, stivolis exculationibus & fucatis verborum phaleris, ^a similes ^a irritoribus, qui (ut Esaias ait) deridendo ludificant dicentes: *Manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi.* Unde pro dolor factum est, ut dum triumphandi super inimicos nostros arrideretur nobis gratiosissime spes propinqua, prevalente penuria cogeremur inviti treugis ^a iuvitis consentire, cum verecunda nostræ expeditionis retardatione & exultatione non modica æmulatorum. Reversis igitur nobis in Flandriam, cum essemus pecunia vacui, & æris alieni mole pressi, nec superesset quicquam in nostris aut nostrorum mansupis unde possemus necessitatibus nostris consulere, & debita stipendia nostro obsequio militantibus erogare; compulsi sumus usurarum ^a voragini nos immergere, & humeros supponere cumulatis ^a oneribus debitorum. Tandem convenerunt ad nos amici fideles peregrinationis nostræ comites, & ^a tribulationis participes, cum quibus tractatum habuimus diligentem super optatis remediis, quibus à tanta infortuniorum tempestate possemus commodius respirare. Visum est omnibus præfata retardationis eventum ^a tristabilem & egestatis nostræ incommoda multiplicia culpa vel desidia, ne dicamus malicia, præfati Archiepiscopi; de cuius discretionem tota Regni nostri dispositio pendere videbatur, & cæterorum Officialium quos ejus Consilio super ^a Regni negocia constituimus, accidisse, & vehementer ^a injuriantes, ac contra nos ^b tacite murmurantes, super ^a quod dictorum Archiepiscopi & Officialium insolentiam Regia mansuetudo tanto tempore ^a pati voluit incorrectam, sunt publice protestati, quod nisi super his ^a congruum remedium celeriter adhiberetur, oporteret eos ^a se nostris obsequiis subtrahere, & ab initio fœdere retroire. Et hoc utique in regni nostri subversionem, & nostram perpetuam ignominiam, & nationis Anglicanæ ^a perpetuum opprobrium redundare: quod avertat temporibus nostris Clementissimi Patris benignitas, in cujus soliditate fixa est ^a inviolabiliter anchora nostræ spei. Unde nos ad disciplinam & correctionem hujusmodi nostrorum Officialium mentis aciem dirigentes, quosdam ex eis, quos ex causis probabilibus de mala administratione, justitiæ subversione, ac subditorum nostrorum oppressione, acceptorum munerum corruptione, ac aliis offensis gravibus suspectos habuimus: à suis fecimus officiis prout nobis licuit amoveri: alios quoque inferioris gradus in ^a his culpabiles sub rita custodia detineri, ne si ^a libertate solita potirentur, supplantaretur eorum astutiæ executio justitiæ, & deluderetur callide inquisitio veritatis: quoniam ^a eam ex dicti Archiepiscopi animi latebris eo certius & plenius elicere crederemus, quo nihil eorum quæ ad informationem nostram in hac parte conferre poterant, ipsum verisimiliter latere debuerat, cui totius Reipublicæ nostræ administrationem, & summam rerum gerendarum à multo tempore duximus committendam: sibi per fidelem nostrum Nicolaum de Cantilupo ad hoc specialiter destinatum mandavimus, quod ad nostram præsentiam, ^a qui ejus personali colloquio perfrui volebamus, Londinum venire maturius non tardaret. Ipse vero semper tumidus in prosperis, & timidus in adver-

^a Suam desidiā, ne dicamus fraudem vel maliciā, palliabant. ^a delictoribus. ^a deest. ^a voragine nos submergere. ^a generibus. ^a tribulationis nostræ. ^a tristabilem. ^a regni nostri. ^a mi-

rantes. ^b deest. ^c hoc ^d relinquere. ^e his faceremus con. rem. cel. adhiberi. ^f eos de ^g sempiternum. ^h immobiliter. ⁱ præmissis ^k liberatione. ^l cum. ^m quia.

sis, trepidans timore, ubi non erat timor, ^a nec mortis periculum per aliquos nobis assistentes intentatum & comminatum, si ab Ecclesia Cantuariensi recederet imminere minus veraciter allegavit: quia hoc teste Deo ^b ex pura conscientia nunquam in mentem nostram cecidit: nec alicujus nobis assistentis ut credimus tetigit cogitatum, ^c quanquam Clero & populo Regni nostri malignitatis suæ se merito reddidit odiosum. Nos autem qui cunctos ad nostram præsentiam accedere ^d volentes, præcipue nostris ^e ob hoc literis vel nunciis convocatos, plenâ volumus securitate gaudere: ad convincendam ejus maliciam dilectum & fidelem nostrum Radulphum de Stafford hospitii nostri Seneschallum, ad ^f eum destinavimus, ut ei securum conductum offerret, & faceret. Nihilominus ^g Regias literas de conductu ei fecimus præsentari, iterato mandantes, quod ad nos personaliter accederet, sollicitudinem nostram informaturus super ^h nostris negotiis, quæ longo tempore gesserat, ut præfertur. Ipse verò precum & mandatorum nostrorum lenitate contempta, vultu & animo indignato respondit, quod se nostris conspectibus seu colloquiis nequaquam conferret, nisi in pleno ⁱ Parlamento, quod his diebus ^k poterit nullatenus convocari.

Sicque idem Archiepiscopus quem Regalis benignitas beneficiis & honoribus magnificis ampliavit, & in suæ familiaritatis sacrarium & unanimitatem amicitia, & vinculum fœderis accersivit, super quem sicut patrem charissimum totus noster spiritus & animus requievit: qui ^l etiam dum ejus voluntatibus per omnia acquievimus, sophistica dilectionis faciem ^m suæ mandatis benevolentia palliatam more patris amabilis nobis prætereundum consuevit, subito in vitricum onerosum & gravem crudeliter est conversus: & beneficiis acceptis ingratus, ⁿ timoris arrogantia ^o beneficiatorem persequitur: & illam nobis retributionem impendit, quam juxta vulgare proverbium, *Mus in pera: Serpens in gremio: Ignis in sinu*, suis consueverunt hospitibus exhibere. Nam licet in nobis ad Regale fastigium jure hæreditario divina cooperante gratia sublimitatis detestabile semper sit ac fuerit abuti potentia magnitudine, qui summis desideriis affectamus clementia & lenitate cum moderamine justitiæ gubernare ^p subditos, ut optata cunctis mortalibus pace fruantur: ipse tamen nostram innocentiam, ac Consiliarium, & Officialium nostrorum Regalem justiciam ^q persequentium fidelitatem & diligentiam convitiis lacerat: publice prædicando, & suis literis patentibus in diversis partibus publicari mandando, quod potestate Regia modernis temporibus contra justiciam opprimatur populus, Clerus confunditur, & ^r Ecclesia variis exactionibus, collectis, & talliis prægravatur. Et ^s quia nomen boni pastoris, quo hæctenus semper caruit, cum sit revera juxta communem opinionem & confessionem propriam ^t publice emissam notorie mercenarius, fallaciter nititur usurpare. Fucatum zelum vulpinæ calliditatis fuco perizomate palliatum, ad liberationem Ecclesiæ cujus vexationes, si quas in rebus vel personis nostro tempore sustinuit, præfati Archiepiscopi duntaxat remissioni & callidis adinventionibus, ac reprobis consiliis sunt veraciter ascribendæ, nequiter simulat se habere; & quasdam excommunicationis sententias in libertatis Ecclesiasticæ, & Magnæ Chartæ violatores in genere dudum latas, ad sugillandam opinionem nostram Regiam & præfatos Ministros Regios defamandos, ac ^u seditionem in populo nobis commisso prodigiose suscitandam, & devotionem Comitum, Procerum, & Magnatum

^a sibi mortis ^b &c. ^c & quanquam. ^d deest. ^e ad ^f ipsum. ^g Regias super hoc nihilominus literas patentes sigillo Regio consignatas. ^h regni ⁱ Parlamento nostro. ^j ex causis rationabilibus nulla-

tenus expedit convocari. ^k &c. ^l fuco mendacis ben. ^m timoris. ⁿ beneficium. ^o subditos. ^p prosequentium. ^q regnum. ^r quod ^s publice ut fertur. ^t Seditiones... suscitandas.

Regni ^a nostri, Majestati Regiæ subtrahendam, specificatis nonnullis articulis præter & contra solitum modum in Concilio Provinciali traditum mandavit per suas literas in pluribus locis insignibus publicari. Quamobrem nos volentes (ut tenemur) integritati famæ nostræ prospicere, & præfati Archiepiscopi maliciæ obviare, ^b paratisque nobis & nostris ab ipsis laqueis cautius declinare providimus, præter ea quæ superius expressa sunt, ut ad præsens de multis ejus actibus perversis taceamus, aliqua deducere in publicam notationem. Nempe ejus improvido consilio & ^c suasu in minore ætate constituti, tot donationes prodigas & alienationes prohibitas ac gratias fecimus excessivas, quod per eas ærarium nostrum totaliter est exhaustum, & fiscales redditus sunt enormiter diminuti: ipsumque munerum acceptione corruptum, magnas pecuniarum summas nobis debitas quibusdam sine rationabili causâ cum id nulla necessitas vel utilitas exposcebat comperimus remisisse, & plurimos ^d proventus & redditus qui pro nostris utilitatibus & necessitatibus conservari debuerant, suis suorumque usibus applicasse, & aliis personis male meritis erogasse. Qui etiam nedum munerum sed & personarum ^e acceptor contra votum nostrum, & præstitum nobis fidelitatis solitum juramentum ad officia publica in terris nostræ ditioni subiectis, dignis & bene meritis postpositis & ^f repulsis, indignos admisit, multaque alia animo infrunito temere attentare præsumpsit, in statu nostro detrimentum, & dignitatis Regiæ læsionem, ac populi nobis subditi damnum non modicum & gravamen, potestate ^g sibi traditâ, & commisso sibi officio abutendo; quæ si in elatâ obstinatione & obstinatâ rebellionem, & continuatâ perstiterit, congruis loco & tempore intendimus apertius declarare. Vobis firmiter injungendo mandamus, quod hæc ^h omnia singillatim & clarè in locis quibus expedire videritis publicetis, & faciatis per alios publicari piam intentionem quam habemus ad subducenda incommoda & promovenda commoda subditorum; ipsis juxta datam à Deo vobis sapientiam ⁱ efficaciter commendantes & in his taliter vos habentes, quod vestram debeamus sollicitudinem merito commendare. Teste meipso apud Westm. XII. die Febr. Anno Regni nostri Angliæ XV. ^k Regni vero nostri Franciæ secundo.

^a deest. ^b paratosque nobis & nostris ab ipso laqueos. ^c succursu. ^d plures. ^e acceptores. ^f repulsos. ^g deest. ^h omnia & singula. ⁱ deest. ^k desunt.

Excusatio Archiepiscopi, ad Libellum famosum.

Reverendo Domino suo Edwardo Dei gratiâ Franciæ & Angliæ Regi Illustrissimo Johannes permissione divinâ Ecclesiæ Cantuariensis minister humilis suus olim temporaliter, nunc autem magis in Domino, animæque & corporis salutem & omni tempore perseverare in bono, ac reniti viriliter suggestionibus malignis & pravis quæ corrumpunt faciliter bonos mores. Duo sunt quibus principaliter regitur iste mundus: sacra pontificalis auctoritas & regalis ordinata potestas, in quibus est pondus tantò gravius & sublimius Sacerdotum. Quanto & de Regibus illi in divino reddituri sunt examine rationem, Et ideo scire debet Regia Celsitudo ex illorum vos dependere iudicio, non illos ad vestram posse dirigi voluntatem. Quis enim dubitat Sacerdotes Christi Regum & principum, omniumque fidelium, patres & magistros censeri? Nonne miserabilis insanix esse dignoscitur, si filius patrem, discipulus magistrum sibi subjugare conetur? plurimique pontificum alii Reges, alii Imperatores, excommunicasse testatur auctoritas canonica scripturarum.

Et si speciale aliquid de personis Principum inquiratis, Beatus Innocentius Archadium Imp. excommunicationis vinculo innodavit, quia concessit Johannem Chrysostomum violenter à sede suâ expelli. Sanctus etiam Ambrosius Mediolan. Archiepiscopus pro culpâ, quæ aliis sacerdotibus non adeo videbatur enormis, Theodosium Magnum Imperatorem excommunicationis percussit mucrone. Qui postea præstitâ satisfactione condigna meruit ab eodem absolvi: & de tempore certiori & de consimilibus exempla plurima possunt poni. Ideo qualescunque Pontifices, & si errore humanitus accidente, non tamen contra religionem fidei nullatenus excedentes, nullatenus videntur à potestate seculari posse vel debere percelli. Boni principis est contritas & concussas Ecclesias restaurare, ac novas ædificare, sacerdotes Dei honorare, & cum reverentiâ summâ tueri, adinstar pii principis Constantini dicentis, cum ad eum fuisset delata quæstio Clericorum. Vos à nemine judicari potestis secularium Judicium, qui estis solius Dei reservati iudicio juxta asseverationem Apostoli dicentis: *Spiritualis homo à nemine judicatur.* Consideret igitur vestra Serenitas, quanta & qualis sit filii pœna divino jure & humano debita & inflicta patris verenda inhumaniter detegentis, patremque innocentem nequiter diffamantis, cui filius ut præmittitur tenetur impendere reverentiam & honorem. Paganorum Principes templorum & Idolorum suorum Pontificibus, quos Flamines appellarunt, non modicum honorem exhibuerunt & exhibent suo more. Quanto magis Christi Ministros & Pontifices revereri tenentur Christianorum Principes veri Dei, fideique Christianæ cultores? Sed proh dolor, ordine præpostero & turbato, honor nobis occasione dignitatis, cui præsidemus licet indigni, tanquam patri vestro exhibendus, conversus est in opprobrium, devotio in blasphemiam, & reverentia in contemptum. Dum vestras regias regio sigillo signatas Epistolas, quin variis libellos famosos per æmulos & inimicos nostros amare dictatos & scriptos, crimina varia & multa enormia contra nos in infamiam nostri falsò fabricata convitia continentes, sicut ex ipsorum lectione luculenter poterit apparere, Suffraganeis omnibus nostræ Cantuar. Provinciæ, Decanis, Abbatibus, Prioribus & ipsorum Capitulis aliisque viris Ecclesiasticis publicandos, in nostram utinam & non divinam injuriam demandastis. Ut sic ipsorum subditorum nostrorum erga nos devotio tepesceret, & verteretur obedientia in contemptum. Ex quo inopinabili, ne dicamus factò detestabili, cunctis intuentibus ostenditur manifestè, quòd Regia potestas quæ à Deo procedit secundum dicta Salomonis Regis. *Audite Reges & intelligite, discite judices finium terra, quoniam data est à Domino vobis potestas, & virtus ab altissimo est infusa.* Ipsum Dominum Deum in personis ministrorum & suorum sacerdotum non solum in divinæ legis injuriam judicare præsumunt, sed contra Dei legis humanæ & rationis naturalis ordinem, patrem suum spiritua-lem & Parem terræ majorem, non vocatum, non convictum per recordum vestrum, ut vulgaribus verbis illis utamur, condemnare videmini inauditum, in animæ vestræ periculum, & nostrum omnium Parium Regni terræ Angliæ præjudicium manifestum ac perniciosum exemplum. Nec quisquam calumniando causetur, quòd propter criminis conscientiam quæramus subterfugia, ne per vos obijciendorum ineamus certamen. Novit enim Altissimus, quòd præ cunctis mortalibus vos videre corditer affectamus; ut vestri regni que pericula, subditorum vestrorum affectiones & corda, adulatione omnimodâ circumscriptâ vestræ Celstitudini intimemus; & ut gesta vestra utinam laudabilia aliis cederent in decorem juxta illud Sapientis, *Componitur orbis Regis ad exemplum*; & etiam ut visâ facie nostrâ reduceretis ad memoriam servitia, quæ dum in vestris ageremus obsequiis, devote & fideliter [præstitimus] juxta animi nostri conscientiam; Sic Deus nos adjuvet in examine ultimo, quando omnes astabunt ante tribunal Christi recepturi prout gesserint in suo corpore bonum sive malum

1 Cor. II. 15.

Sap. VI. 2.

malum. Et maxime ut coram vobis, Prælati, Proceribus & Paribus Regni famam nostram Epistolis & libellis vestris prædictis turpiter laceratam, ac etiam suggillatam, purgatam, veram, & puram, sicut est Deo teste, ducemus in publicam notionem. Sed propter quorundam principalium Consiliariorum vestrorum vobis assistentium notorias nobis minas mortis illatas, qui in terrâ istâ non sunt sicut Joseph in Ægypto, sed sicut tyranni dominantur in folio his diebus juxta dictum Sapientis : *Multi tyranni sederunt in folio, & insuspiciabilis portavit diadema.* Existente sic gladio in manibus furiosorum non superba elatione vel inobedientia ducti, sed currenti cedendo furori ipsorum hucusque ad vos accessum nostrum distulimus, nos metu qui in constantissimum caderet excusante; parati tamen in omnibus parere vestræ Majestati, honore Dei & Ecclesiæ suæ sanctæ statu & ordine nostris in omnibus semper salvis. Sane ne medii temporis intervallo hujusmodi tyrannorum potestate durante ad quam evellendam Oriens ex alto vos juvare dignetur, ut impleatur dictum Sapientis : *Oportebat tamen illis sine cessatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem,* infamiae nostræ clamor amplius invalefcat ad detegendam innocentiam nostram, singulis articulis in ipsis libellis famosis contentis, non sophistice sed veraciter in formâ quæ sequitur respondemus. Ecclef. XI. 3.

Continent siquidem Epistolarum vestrarum seu Libelli Famosi primordia probris plena, quod vobis dudum in annis adolescentiæ ad Regni solium exaltatis, in ejusdem suscepto Regimine sanis consiliis dirigi cupientes, nostro consilio super his, quæ animæ vestræ saluti expediebant & Regni vestri augmentum & conservationem respiciebant, spiritualiter ac temporaliter usi fuistis; quodque postmodum Regno Franciæ ad vos jure successorio devoluto & à Philippo de Valesio de facto notorie occupato, Regiæ majestati persuasimus, importune foedus inire cum Alemannis pro recuperando jure vestro; quodque solummodo de personis ad arma doctis & strenuis cogitaretis, Quia nos pecuniam necessariam pro vestris vestrorumque necessitatibus & stipendiis provideremus: & quia hujusmodi subsidio caruistis, vos gravissimo debito supponere oportuit usurarum. Ad hæc Serenissime Princeps, nobis tacentibus & linguâ minimè palpitantibus, facti, notorietas congruum novit dare responsum. In principio enim regiminis vestri, dum Ecclesiæ Wintoniensi præfuimus, quorum consilio regebatur Majestas Regia, constat regno. Novit enim qui nihil ignorat, quod cum quæstio de regno post mortem Regis Caroli fratris Serenissimæ Matris vestræ in Parlamento tunc apud Northampton celebrato, tractata & discussa fuisset; quodque idem regnum Franciæ ad vos jure hæreditario extiterat devolutum: & super hoc fuit ordinatum quod duo Episcopi Wygorn. tunc, nunc autem Wintoniens. ac Coventren. & Lych. in Franciam dirigerent gressus suos, nomineque vestro Regnum Franciæ vendicarent, & Philippi de Valesio coronationem pro viribus impedirent. Qui juxta ordinationem hujusmodi eis legationem injunctam tunc assumentes, gressus suos versus Franciam direxerunt: quæ quidem legatio maximam guerræ præsentis materiam ministravit. Nulla fuit tunc dispositio nostra penes vos & adolescentiam vestram vel alios in spiritualibus & temporalibus vos regentes accepta; quia tunc de Regiis negociis non intromisimus quovis modo, sed in curia Regia, qua de causâ novit Deus, omnibus fuimus odiosi. Postmodum verò Regalibus mutatis temporibus, ex quo vestræ placuit Majestati quod vestra negotia una cum aliis vestris Secretariis tractaremus; pro pace inter duo Regna Angliæ scilicet & Franciæ faciendâ, considerando animarum, corporum rerumque pericula ex guerrarum voragine imminencia, institimus toto posse; pluriesque mare propterea transeuntes non absque periculis multis, laboribus, & expensis cum Prælati variisque proceribus Regni vestri ipsius Philippi quærivimus præsentiam personalem; mensuramque omnem

omnem non dicamus sufficientem sed superhabundantem ante hæc tempora satis publicatam pro pace habenda obtulimus cum effectu. Ipso verò Philippo obturante more aspidis aures suas & nos audire nolente, missi fuerunt ad eundem ex parte vestra duo Legati Spirituales, scilicet Dunelmensis & nunc Winton. pro pace hujusmodi procuranda, & ex alio latere bonæ memoriæ Hugo Lincoln. Episcopus & Wilhelmus de Monte acuto, & Wilhelmus de Clynton. nunc Comites Sarum & Huntingdon; qui nec pacem poterant procurare nec guerræ dilationem aliquam obtinere. Sed ipsis nunciis adhuc in transmarinis partibus existentibus dictus Philippus de Valesio ad omnes partes maritimas commissiones varias mox transmisit ad interficiendum & destruendum homines & naves Angliæ ubicunque in mari poterant inveniri, manum armatam nihilominus ad invadendum terram vestram Vasconiæ cum omni festinatione mittendo. Sicque per ipsum Philippum & non per vos guerrâ inchoatâ juxta deliberationem & consensum Parlamenti vestri apud Westm. tunc ea occasione convocati & non solius nostri, occasione gravis sævitæ & obstinationis animi indurati Philippi prædicti Anglicos invadentis & mensuram omnimodam recusantis, & pro vestro jure in Regno Franciæ adipiscendo per dictum Philippum nequiter occupato cum Alemannis & aliis foedus inire ordinatum extitit & consensus. Pro vestris verò & vestrorum stipendiis in hac parte solvendis in Concilio quodam apud Staunford tunc propterea convocato cum certis mercatoribus terræ vestræ nobis præsentibus conventiones certæ factæ fuerunt: de quarum forma in Cancellaria apparere poterit satis clarè. Quæ si observatæ fuissent una cum aliis subsidiis per Clerum & populum in subsidium guerræ vestræ & magnis lanarum custumis; non solum nostro sed omni Consiliariorum vestrorum arbitrio pro tota guerra hujusmodi satisfacissent: dum tamen omnia ad hoc ordinata subsidia bene disposita & ordinata fuissent. Et satis novis vestra Majestas, quod conventiones prædictæ per nos nec violatæ nec immutatæ fuerunt, quodque ad manus nostras subsidia illa nullatenus devenerunt. Si ergo infortunium aliquod propter defectum pecuniæ contigerit, quod nos tædet; hoc illis qui dictas conventiones fregerunt & dicta subsidia male expenderunt & dilapidaverunt, & non nobis qui portavimus pondus diei & æstus, est totaliter imputandum. ex eo maximè quod post primum vestrum transitum non remansimus in hoc regno; Sed cum Reverendis patribus Dominis Cardinalibus & Dunelm. Episcopo pro pacis reformatione in Franciam præcessimus, ad vos tunc in Brabantia moram facientes occasione prædicta eundo & redeundo vicibus iteratis. Et demum dicto pacis negotio tanquam desperato totaliter derelicto, vobiscum in Brabantia per aliqua tempora moram traximus, nobis utique satis gravem. Vestræque necessitatis participes effecti, pro debitis gravissimis sub magnâ usurarum quantitate contractis, de quibus in Epistolis vestris plenior fit mentio, unâ vobiscum & aliis Prælati ac Proceribus vestri regni Angliæ & pro vobis diversimodas, utinam non in præjudicium status vestri, affectione paterna quocunque circumscripto obligationes fecimus valde graves. Sicque, Serenissime Princeps, non in illusoris baculo arundineo spem vestram nostris consideratis operibus posuistis, sicut in Epistolis vestris dicitur, sed in baculo firmissimo illi simili in quo Jacob Jordanem transivit, & cum duabus turmis gloriose est reversus. Cum quanta enim gloria vice secunda vestra decorata est reversio, novit Deus: utinam continetur ad Dei laudem honoremque vestrum temporibus secuturis.

Subsequenter & mirabile majus nobis imponitur in dictis Epistolis; quod retardata expeditione vestra ulteriori coacti fuistis ab inchoatis magnanimiter hostium aggressibus ea vice desistere, in Angliam remeare, convocatoque

Convocatoque Parlamento Prælati, Proceres cæterique fideles ejusdem regni vestri nonæ partis garbarum, agnorum & vellerum suorum præter decimam vobis à Clero concessam pro expeditione guerræ vestræ subsidium concesserunt. Ad cujus subsidii collectionem & aliorum vobis necessariorum administrationem efficaciter promissimus interponere partes nostras. Cujus promissionis occasione post gloriosissimam victoriam vobis in mari à Deo concessam castrametati juxta civitatem Tornacens. In cujus obsidione per aliqua tempora fatigati spe recipiendi subsidium memoratum cogente penuria cogebarini inviti treugis initis consentire.

Princeps Serenissime, ut cum Reverentiâ devotâ loquamur : Vestra non ignorat Excellentia, quod totius nonæ subsidium ante transitum vestrum secundum, creditoribus vestris variis pro primo anno de consensu vestro ac totius Consilii vestri extitit totaliter assignatum, prout ex ipsis assignationibus luculenter poterit apparere. Et ut assignationes prædictæ firmiter servarentur, pluries post transitum vestrum secundum literatorie præcepistis.

Ex quo potest manifeste liquere, quod ad obsidionem prædictam, cujus etiam obsidionis initium ignoravimus, nihil Deo teste transmittere potuimus, nec promissimus destinare. Nec nobis imputari potuit dicti subsidii retardata solutio, cujus terminorum satisfactio in Parlamento extitit ordinata. Et ideo his & aliis causis nos & alii Consiliarii vestri præmissa pensantes, vestræ nunciaverant Majestati, quod sine vestra præsentia vobis subvenire minimè potuerunt. Non ergo dici potuerunt illusores Consiliarii vestri dicentes : *Manda remanda*, &c. Sed servi veraces & perfecti. Non ficta sed verissima nunciantes, secundum illud Evangelii : *Cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.* Et sic fiet Domino concedente. Modicum etiam vel nihil de subsidio prædicto ante vestram secundam reversionem extitit persolutum, sed omnia ad ministrorum vestrorum præsentium manus devenient. Utinam ad honorem vestrum bene in posterum disponantur.

Ad hæc Domine metuende, quod in vestris inseritur Epistolis, quod reversis vobis in Flandriam post obsidionem hujusmodi non fuit aliquid in vestris vel vestrorum marsupiiis unde potuistis vestris necessitatibus consulere, & stipendia debita vestro militibus obsequio erogare : Compulsi fuistis usurarum voragini vos immergere, visumque fuit amicis vestris fidelibus & peregrinationis vestræ participibus hujusmodi incommoda & infortunia, culpa, vel desidia, & ut prætenditur malicia nostra & aliorum vestrorum Officialium contigisse, quorum ducti consilio, ne à vestro recederent juvamine remedium volentes ponere in præmissis, quosdam vestros Officiales amovistis. Alios sub tuta custodia detineri fecistis, Credentes per informationem de commissis per eosdem plenius informari. Per Dominos Nicholaum de Cantilupo primò, & Radulphum de Stafford hospitii vestri Senescallum secundò, nobis postmodum demandastis, ut ad vestram præsentiam personalem ea occasione maturius accedere curaremus ; nobis nichilominus propter timorem varium à nobis præensum salvi & securi conductus literas Regias destinando. Nos tamen precum & Regiorum mandatorum lenitate contempta vultu & animo indignato prætenditur tale dedisse responsum, quod nos aspectibus & colloquiis vestris nequaquam offerremus nisi in pleno Parlamento coram Proceribus & Paribus vestri Regni. Quod Parliamentum ut testantur Literæ certis de causis non expedit facere istâ vice. Reverende Domine veritate considerata perspicua præmissorum, levis est responsio ad eadem. Non enim justo Dei judicio nobis imputari potuit in Flandriam vestra reversio ; cum nulla ut præmittitur, præcesserit nostra promissio, & per consequens de fraudis vel negligentia commento nostro conqueri non poterunt vestro obsequio militantes. Novit enim Altissimus, quod tunc & omni tempore quo vestro

operam

operam dedimus officio, fideliter & diligenter vestra profecuti fuimus. negocia & mandata : & juxta vulgare dictum : Ultra posse viri non vult Deus ulla requiri. De eo vero quod fideles amici & vestra peregrinationis Comites super his affectant congruum adhiberi remedium : credendum est, prout verba sonant, quod iusto precedente processu non voluntario sed maturo ut culpabiles pro culpa poena legitima percellant.

Quod autem Clerici à iudicio secularis potestatis exempti Laicique liberi contra leges & regni consuetudines ac contra formam Magnae Chartae capiantur & detineantur inimici, quantum qualeque sit eorum facinus qui hac agunt ; non potest esse incognitum Regiae Majestati, cum pericula animarum ex his contingentia non solum sacris constitutionibus sint expressa, sed per nos & Suffraganeos nostros per totam nostram Provinciam divulgata sint, & tam clero quam populo publicata. Et certe Domine Princeps multum timemus ; quod processus in terra vestra facti & habitus his diebus, utinam legitimi & maturi, populi vestri corda (quod absit) à vobis avertent, nisi celerius adhibeatur remedium opportunum.

Nuncii vero vestri qualia ex parte vestra nobis nunciaverunt, non possunt esse tacita vel occulta, ut puta coram Notariis & testibus publice nunciata. Quorum primus, videlicet Dominus Nicolaus de Cantilupo, literas Regias credentiae sub secreto sigillo secum deferens, credentiamque suam exponens. Nobis injunxit, nosque citavit, ut in Brabantiam infra octo dies tunc sequentes pro certis vestris Regis debitis quibus fuimus obligati transfretando celeriter dirigeremus gressus nostros, illuc continuè moraturi donec plenè solverentur debita supradicta. Sane alius nuncius, Dominus Radulphus de Stafford quasi peregrè proficiscens & nullam secum literam deferens, nobis dixerat nudo verbo sic. Cito te, quod te trahas versus Regem. Afferens similiter nudo verbo quod minantium insidias non oportuit nos timere. Si ergo nunciata hujusmodi insertis in Epistolis vestris in ea parte clausulis consonantia fuerint, judicet iustus iudex. Videbuntur cuique circumspecto repugnantia continere, in Brabantiam videlicet divertere & in Anglia pro informationibus hujusmodi obtinendis jugiter permanere. Sciat vestra Serenitas, quod non timor vanus, superbia, inobedientia, contemptus, vel criminis conscientia à faciei vestrae visione delectabili nos retraxit. Sed causa iustissima superius allegata, aequo libramine ponderata. Et ut cum reverentia debita loquamur, licet literæ Regiae conductus ad Consilia vestra veniendi, morandi & revertendi sufficientes prima facie viderentur, si ad vestra Consilia fuissetis vocati, sicuti non fuimus : Eodem tamen die quo porrectæ fuerant nobis literæ memoratæ, directæ fuere literæ Regiae Vicecomiti Cantuar. quod nos venire faceret coram vobis & Concilio vestro London. ad respondendum super contemptu hujusmodi Breve de veniendo. Quo tamen zelo iustitiæ vestrae conceptum fuerat, novit Deus. Licet ergo Regius conductus in suo casu liberam nobis tribueret recedendi facultatem, natura tamen Brevis hujusmodi coactam nobis imposuit necessitatem inimicorum nostrorum manibus remanendi. Quod non deceit nec decuisset Regiam Majestatem. Semper tamen, sicut prædiximus, parati fuimus & erimus in præsentia vestra Prælatorum, Procerum ac Parium terræ ad obijcienda nobis singula respondere, Statu nostro & ordine semper salvis. Illi autem qui Parliamento Convocationem impedire nituntur, occasionem non causam legitimam prætendentes, declarationem nituntur effugere veritatis, testante veritate quæ dicit ^b : *Omnis enim qui male agit, odit lucem.*

^b Joan. III.
20.

Ad illud autem quod inferitur in Epistolis vestris, videlicet nos Regalis benignitatis beneficiis & honoribus magnificis ampliatos, super quem ut patrem charissimum vester animus requievit; nosque vobis in vitricum onerosum crudeliter esse conversum, beneficiorum acceptorum immemorem & ingratum, illamque retributionem impendimus, quam mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere. Tacita falsitate, veritate expressa, ad ingratitudinem hujusmodi nobis Reverentia vestra salva minus veraciter impositam, & magis ex odio dictantis Epistolam quam mittentis, taliter respondemus: ad vocem veritatis.

^a *Omnis qui dereliquerit propter me patrem vel matrem, uxorem aut filios, domum vel agros, centuplum accipiet, & vitam possidebit æternam.* ^a Matc. x. 29.

Præmissa dicentem invocamus in testem, quod à tempore illo quo vestris insudavimus obsequiis, in tantum juxta scientiam ab Altissimo nobis datam cum omni fidelitate, & diligentia sicut præmisimus, negotiorum vestrorum expeditioni pro honore vestro & salvatione Regni vestri animum nostrum dedimus adeo integrum ad eadem; quod non solum patrem & parentes, & uxorem, id est, Ecclesiam nostram & filios spirituales, domuum & agrorum nostrorum emendationem & culturam reliquimus atque curam; sed die nocteque de vobis & negociis vestris solliciti multoties transivimus noctes insomnes, nostris laboribus transmarinis & cismarinis aliquam non parcentes, utinam non in periculum animæ nostræ, corpus exinanivimus; bona nostra temporalia expendendo quasi pauperes facti sumus.

Et si ista sunt facta vitrici, judicet qui mentiri nescit Omnipotens verax Deus: vobis enim semper fuimus pater gratus, filiis autem nostris spiritualibus, quod dolentes referimus, occasione vestri vitricus onerosus. Mus enim in pera vestra non fuimus, quia in vestris obsequiis non vestra sed nostra corrosimus, quod sentimus; serpentis prudentiam exercendo, non veneni malitiam in gremio effundendo. Ignemque divini amoris & charitatis in sinu vestro non comburentem, sed juxta nobis datum à Domino intellectum illuminantem affectu sedulo accendendo. Pro quibus, ex quo deest humana retributio, nobis retributionem impendat qui est bonorum omnium retributor.

Nec nostram apud Altissimum minuere poterit retributionem Regalium beneficiorum ampliatio nobis imposita ex malitia ut convicimus dictatoris, præsertim cum Magnificentiam Regiam non deceret talia impropria recitare. Non enim per Principum Secularium quorumcunque collationem vel procurationem beneficiis & honoribus magnificis, quibus hætenus potiti sumus, aliquam ampliamur, sed per gratam Dei munificentiam, ^b qui de ^b Jac. I. 4. bonis collatis nulli improprietat, & omnibus tribuit affluenter.

De illo verò, quod nobis velamine quodam impingitur, nos Regis innocentiam, suorumque Consiliariorum & Officialium Regalem justitiam prosequentium & fidelitatem & diligentiam lacerare, publicè prædicando & literis demandando, quod potestate Regia modernis temporibus contra justitiam populus opprimatur, Clerus confunditur, & Ecclesia exactionibus variis & tallis prægravatur, Si præmissa veritati nitantur, Altissimus bene novit. Vestram enim innocentiam conservare & aliis publicè prædicare mente & spiritu studuimus incessanter omni postposita fictione, pro qua conservanda Deum hætenus deprecati sumus & quotidie deprecamur; & ut subditi nostri pro statu vestro incolumi conservando & fæliciter dirigendo effunderent orationum suffragia, nostris patentibus literis pluries direximus & in posterum faciemus.

Si tamen quorundam vestrorum Officialium præsumptione damnabili absque vestra, ut credimus, conniventia contra justitiam populus plus solito sit oppressus, Clerus & Ecclesia taxationibus variis & tallis prægraventur,

F

singulis

singulis evidenter apparet; cum jam à viris Ecclesiasticis exigatur quod nullatenus concesserunt. Novis etiam legibus non voluntariis & inusitatis sic populus vester regitur his diebus; quod ipsius substantia vix ad victum sufficiens ad ultimam (nisi Deus avertat) paupertatem in vestrum opprobrium deducetur.

Nec talia ad vestram seu Officialium vestrorum, cum in specie nullum nominaverimus, innocentiam lacerandam diximus, proposuimus, seu publicavimus intentione sinistra; sed ut per ea Regia Majestas remedium apponeret eo citius opportunum, ne per illicita gravamina populi vestri affectio devotionem consuetam, quod absit, ^a averterent amorem in odium divertendo.

† L. amitteret.

Et quia Serenitas Regia nobis imponere per suæ literæ dictatoris malevolam voluntatem videtur, quod nomen boni Pastoris quo semper caruimus juxta communem opinionem & confessionem propriam, qua nos Mercenarium nominavimus, nitimur usurpare, fucatum zelum vulpinæ calliditatis fucis perizomate palliatum ad liberationem Ecclesiæ; cujus vexationes si quas in rebus vel personis vestris temporibus sustinuit, nostris duntaxat remissioni & callidis adinventionibus ac reprobis Consiliis sunt tantummodo ascribendæ.

b f. respondet.

c Joan. XI.

14.

d. Matth. XIX.

17.

e Luc. XVII.

10.

Ad quæ ^b respondemus veritas, sicut materia subjecta permittit. Nam veritas bonum Pastorum se nominat dicens: ^c *Ego sum Pastor bonus*. Nullusque alius dicere se potest bonum pastorem, testante ipsa veritate quæ dicit: ^d *Nullus est bonus nisi solus Deus*. Si ergo prædicando publice dixerimus nos bonum pastorem non esse sed mercenarium; juxta doctrinam diximus Salvatoris dicentis: ^e *Cum omnia præcepta feceritis, dicite vos servos inutiles*. Et ipsa novit veritas quod nunquam fallaciter seu alio quæsito colore nomen boni pastoris quæsivimus usurpare, sicuti non sumus nec esse possumus; sed rejectis calliditate vulpinâ & perizomate antiqui peccati velamento, tales quales sumus pro necessitatis vestræ relevamine & Regni vestri utilitate, quin potius salvatione, cum cæteris Prælati & Cleri nostræ Provinciæ Procuratoribus interposuimus partes nostras, & concedi procuravimus tallias & subsidia alia in Cleri prædicti onus maximum & gravamen, quod per vos nulla culpa nobis possit impingi, communi proverbio attestante. *Si culpent alii: te me laudare necesse est*.

Super eo quod nobis imponitur, quod quasdam Excommunicationum sententias in libertatis Ecclesiasticæ & Magnæ Chartæ violatores in genere dudum latas ad suggillandam opinionem Regiam, & ministros Regios diffamandos, ac seditionem in populo proditoriè fuscitandam, & devotionem Comitum, Baronum, Procerum, & Magnatum Regni vestræ Majestati Regiæ subtrahendam, mandavimus per nostras literas in locis pluribus insignibus publicari. Quia præmissa proditoris crimen in caput nostrum retorquere videntur, quo casu Rex nullus vel Dominus Temporalis iudex noster competens esse potest, sicut satis superius est ostensum; protestamur palam & publice per præsentem, quod per dicta vel dicenda in nullo statui nostro præjudicare intendimus in hac parte, sed Judicis cujuscunque secularis examen totaliter declinare. Extrajudicialiter tamen ad nostram innocentiam detegendam bene fatemur nec possumus diffiteri; quod excommunicationum quasdam sententias in libertatis Ecclesiæ & Magnæ Chartæ violatores & alios, à sanctis Patribus olim latas, in genere denunciavimus & per alios fecimus nunciari. Regiam tamen personam Regiæ & liberorum suorum, quatenus potuimus, excipiendo specificè atque clare. Quibus neminem diffamavimus, cum nullum nominaverimus in eisdem. Nec per hoc in populo, salvâ distantis Revertentis, seditionem proditoriè procuravimus, qui vobis in omnibus est in præsentem obediens [nec devotionem] subtrahi fecimus, qui vobis

vobis intendunt per omnia, sicut decet : prout mundus totus poterit intueri. Sed nobis qui novit omnia testis erit quod Magnates & populares Regni vestri quatenus nobis fuit possibile semper induximus publicè & privatim, ut vos intimè diligerent, vobis in agendis publicè assisterent, & vos toto posse juvarent.

In fine verò Epistolarum vestrarum multa videntur contra nos ad suggillationem famæ nostræ dicta, & generaliter recitata, videlicet quòd vos in minori ætate constituti improvido nostro Consilio donationes prodigas, alienationes prohibitas, gratiasque fecistis aliquas excessivas, ita quòd per eas ærarium vestrum totaliter est exhaustum : ulterius asserentes quòd munerum acceptatione corruptos magnas pecuniarum summas vobis debitas sine causâ rationabili remisisse, pluresque fiscales redditus & proventus nostris nostrorumque usibus applicasse ; quodque non solum munerum sed etiam personarum acceptor existens contra votum vestrum & præstitum vobis fidelitatis solitum juramentum, ad officia publica, in terris vestræ ditioni subiectis, dignis & bene meritis postpositis & repulsis, indignos admisimus ; multaque alia animo infrunito temere attentare præsumpsimus in Statûs Regii detrimentum, & dignitatis Regiæ læsionem, in damnum populi & gravamen : potestate nobis traditâ, & commisso nobis officio abutendo.

Præmissâ iterum protestatione hujusmodi, quòd Regia Majestas in his perjurium per viam criminis nobis ut videtur imponit, quo casu judex noster non estis, sicut nec esse potestis. Ad generalia tamen generaliter respondemus, quod juxta discretionem nobis à Deo datam in vestris existentes Officiis, Regiæ Majestati vestræ fideliter deservivimus, sanaque Consilia judicio nostro vobis dedimus in agendis : donationibus prodigis ac alienationibus prohibitis, gratiisve excessivis, seu magnarum pecuniarum summarum vobis debitarum remissionibus sine causâ rationabili per vos factis, munerum corruptione, odio, amore vel favore, nullum fallaciter præbentes assensum, sed honorem vestrum & commodum in his & aliis pro viribus conservando. Et quia donationibus variis aliquoties restitimus, à Regiis servitoribus reportavimus sæpius malas grates. Et si in specie constiterit de præmissis singulis ; congruum daremus responsum.

Nostræ enim memoriæ non occurrit ad præsens, quòd donationes aliquas magnas nobis præsentibus & scientibus fecerit Regia Celsitudo. His dumtaxat exceptis, quas certis Comitibus per vos nuper creatis denuo ex consensu Parliamenti in Regio vestro Palatio tunc apud Westmonast. celebrati, largitione Regia contulistis, quas tunc credidimus & adhuc credimus non in præjudicium Regium factas esse, sed & ad vestrum cedere commodum & honorem. Docet enim rerum experientia, qualem locum pro vobis & regno hætenus tenuerunt, quantaque pro vobis passi sunt & patiuntur ad præsens. De excessivis verò gratiis seu remissionibus Regiâ liberalitate factis non recolimus in præsentem nisi de remissione debitorum toti populo vestro Anglicano, in ultimo Parlamento vestro nobis tunc præsentibus apud Westmonast. convocato, voluerit intelligere vestra Serenitas ; quæ eâ occasione ex consensu Regio & totius Parliamenti concessa fuerat vestra majori utilitate pensata, ut Communitas nonam concederet supradictam, nec alio modo consentire voluit dicta Communitas ad nonæ prædictæ subsidium faciendum : quod nobis ratione prævia non poterit imputari.

Dictis vero generalibus juxta juris exigentiam specialius declaratis, ad declarata responsa dabimus satis clara. Unum tamen non omittimus, de quo miramur nobis objectum, quod nostris & nostrorum usibus Regios applicavimus redditus & proventus : quia novit in cœlo justus judex residens, quod nec terras Regias, redditus vel proventus aliquos nobis vel nostris hætenus applicavimus, nec unquam applicare voluimus ; sed in vestris & parentum

vestrorum negotiis, pro quibus triginta duabus vicibus mare transivimus, & versus Scotiam eundo multoties & redeundo, aliisque variis vestris agendis in tantum de nostro expendimus, quod de marsupiiis nostris dici potuit sicut superius dicitur : *Modicum ibi, modicum ibi*. A principio enim guerræ usque in diem præsentem ab ærario Regio nihil recepimus trecentis libris exceptis. Sicque malum excogitatum contra nos proponitur ; laborum, expensarum, & nostræ gratitudinis nullus memoriter recordatur. Ideo dicere potero cum

^a Job VI. 2. Job : *Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui, & calamitas quam patior in statera*. Certè quasi arena maris hæc gravior appareret. Personarum verò acceptatores, Deo teste, nunquam fuimus ; sed Regiam utilitatem semper præponere cupientes, ad officia publica quibuscunque terris & locis vestræ ditioni subjectis dignos præfecimus & præfici procuravimus, quatenus humana conditio mores hominum scire permittit juxta scientiam & possibilitatem desuper nobis datam, dona vel munera propterea à nemine admittentes. Et si quis dicere voluerit & probare, quod munera vel pecuniam ab aliquibus receperimus occasione præmissa ; parati erimus querelantibus omnibus & etiam specificandis quodocunque Regiæ placuerit Majestati secundum legem Regni & consuetudinem respondere : Honore Dei, statu & ordine nostris in omnibus semper salvis. Scientes, Serenissime Princeps, quod si sanâ conscientia Consilii vestri arcana vobis revelare liceret, ostenderemus apertissime toti mundo, quibus omnium præmissorum defectus justo Dei ac hominum veracium judicio imputari debet. Hæc ad Libellum famosum responsa sufficiant in præsentem : & utinam propter honorem Regium nunquam scriptus & publicatus fuisset. Quin licet famam nostram suggillare prima facie videatur ; consideratis tamen considerandis & scriptis in illo, non sine prodicionis Regis & Regni maculâ & animæ suæ periculo justo judicio evadere poterunt qui libellum hujusmodi dictaverunt, seu in his præbuerunt consilium vel consensum, vel in eo contenta ad nostram injuriam recitarunt, seu ad nostram infamiam publicarunt. Quod corde perfecto considerare dignetur Majestas Regia : quam incolumem & sibi placabilem conservare Rex ille dignetur per quem Reges regnant & Principes dominantur.

Rex contra dictum Archiepiscopum fecit postea publicari alias literas.

Literæ Excusatoriæ Domini Regis contra Archiepiscopum.

EDwardus Dei gratiâ Rex Angliæ & Franciæ & Dominus Hybernæ, Episcopis Angliæ salutem. Cicatrix cordium superbia quæ semper ascendit, plerumque morbos generat ex remediis, & ex medicina languorem. Et hoc probat Johannes Cantuariensis Archiepiscopus & ejus fastidiosa præsumptio ; qui cum pridem de nobis & nostris quædam sinistra, sicut incusatoriis literis super hoc vobis & aliis directis plenius continetur, publicè prædicasset, & ea mandasset in locis pluribus insignibus publicari ; jam prioribus injuriis injurias cumulans graviores, excusationes nostras veras, quas ad melandam læsæ dignitatis & famæ Regiæ providimus nostris literis intimari : nititur exquisitis machinationibus impugnare, & per novas literas vobis & aliis destinatas calumnioso calamo stiloque mendaci gravius & durius diffamare. Et licet sit de more Summorum Pontificum, Cardinalium, & Prælatorum inferiorum affatus & Regias literas benignè accipere ; ipse tamen dictas excusatorias nostras justas & vera, quod congruis loco & tempore clare probare proponimus, continentes, detestabiles & libellos famosos intitulat : in nostro nomine maculam falsam ponens, quia si quis gerens salutis publicæ custodiam,

scripta

scripta probare crimina sit paratus, si assertionibus suis opitulata fuerit veri fides, à culpa famosi carminis excusatur, & habetur ex hoc laude dignus. Ipse etiam non servato more majorum, qui Principes suos colere solent & diligere; & pro eis obsecrationes, orationes, postulationes, ac gratiarum actiones à se & aliis fieri, facere, & ipsos instruere in spiritu lenitatis; contra nos & laterales nostros in elationis spiritu temerariæ factionis & inventionis perversæ telam orditur, iniquitatem suam prolongando, & quærens solatium miserorum plures habere consortes in poena, & quod deterius est, in peccato. Suffraganeos suos & alios devotos, & fideles nostros mendacii sermonibus in nostros præcipitare sategit irreverentiam & contemptum; & quamvis apud Deum non gradus elongatior, sed vitæ melioris actio comprobetur, glorians in altitudine status sui sibi tanquam Christo legato reverentiam exigit, quam nobis à se debitam non impendit. Quinimo cum ipse & alii Regni Prælati, qui de nobis Ecclesiarum suarum recipiunt Temporalia, ex debito fidelitatis juratæ fidem, honorem & reverentiam debeant exhibere, solus ipse pro fide perfidiam, pro honore contumeliam, & contemptum pro reverentia reddere non veretur. Unde etsi parati simus & semper fuerimus Patres Spirituales ut convenit revereri; eorum tamen offensas, quas in nostri & regni nostri periculum redundare conspiciamus, non debemus conniventibus oculis præterire. Conqueritur idem Archiep. contra se absentem inauditum, & indefensum crimina quædam in præfatis literis nostris excusatoriis objecta fuisse, & se capitalium scelerum judicatum; ac si nos ut satue prætendit, processerimus criminaliter ad summam contra ipsum: quod utique non est verum, cum solius excusatoris vices dumtaxat implevimus necessitate compulsi, ne factam nostram negligere videremur. Sed videat calumniosus reprehensor, si in caput suum hæc querela juste valeat retorqueri, qui nos Regem suum & Consiliarios nostros absentes, & inauditos, & indefensos, nec convictos, oppressores & transgressores falso & malitiose verbis assertivis descripsit. Eum merito culpa redarguit, qui reprobatum à se crimen incurrit, & in quo alium judicat seipsum condemnat, dum in eodem ipse reprobus invenitur. Ad hoc licet non nostris utilitatibus sed propriis cupiditatibus studuerit inservire; impropere tamen & jactat se Regiis negotiis, ut verbis ejus utamur, laborum fastigio defudasse, unde Dei & hominum timet gravissimas offensas multipliciter incurrisse. Et hoc juste timere poterit, cum in illorum sorte censetur, qui juxta Propheticum improprium docuerunt linguas suas loqui mendacium: & ut inique agerent, laborarunt. Cæterum ad alia quædam fabulosa & fucata verba in ipsius literis Archiep. comprehensa, licet ea possemus rationibus luce clarioribus confutare, ne sermonem protrahamus, duximus ad præsens non dare responsum. Sed quia non decet cum homine contentioso funem trahere, nec ejus perversitatibus consentire; vobis in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungendo mandamus; quod non obstante quocunque mandato ipsius Archiepiscopi, cui in derogationem honoris & juris Regii contra fidelitatis iuramentum nobis præstitum obedire non debetis, ad publicationem eorum, quæ in præfatis literis nostris excusatoriis continentur, juxta ipsarum seriem procedatis. Et quia de conservatione jurium & prærogativarum nostrarum Regalium, quæ progenitorum nostrorum Regum digne recolenda prioritas magnifice defensavit, sumus, ut debemus, solliciti; ac idem Archiepiscopus ad concitandum contra nos Clerum & populum, & ad impediendum expeditionem guerræ nostræ, quam per ejus Consilium assumpsimus, quasdam denunciationes & publicationes sententiarum, excommunicationum, ac monitiones injuriosas, ac juri coronæ & Regiæ dignitati nostræ præjudiciales, cum per eas nitatur in multis articulis à nobis auferre jurisdictionem nobis notorie competentem, cujus cum sumus Rex inunctus, capaces esse dignoscimur, & quæ nos & progenitores nostri

nostri scientibus & tolerantibus Summis Pontificibus ac Prælatibus & Clero Regni nostri usi sumus pacificè ab antiquo, fecit & per alios fieri & publicari mandavit, in Majestatis nostræ læsionem & jurium ac prærogativarum nostrarum Regalium derogationem manifestam: vobis districtè & sub incumbenti periculo prohibemus; ne publicationes, denuntiationes seu monitiones hujusmodi indebitas, & juribus ac prærogativis Regiis derogatorias & præjudiciales, vel alia per quæ fideles nostri contra nos concitari, vel expeditioni guerræ nostræ in subversionem nostri & fidelium nostrorum possit, quod absit, aliquammodo impediri, ad mandatum ipsius Archiepiscopi vel alterius cujuscunque per vos vel alios faciatis, vel quantum in vobis est, ab aliis fieri permittatis. Et si quid per vos attentatum fuerit, celeriter revocetis. Teste meipso apud Turrim London. 31. die Martii, Anno Regni nostri Angliæ XV. regni vero nostri Franciæ secundo.

Qualiter Archiepiscopus recessit de Cantuariâ versùs Parliamentum.

CUmque idem Archiepiscopus pro suis æmuloꝝ vitandis insidiis in Ecclesiâ Cantuariensi à secundo die Decembris in Festo Regressionis S. Thomæ Martyris ab exilio, usque in diem Mercurii XVII. diem Aprilis, anno Domini MCCCXLI. continuam moram traxisset; ipse summonitus ad Parliamentum apud Westmonasterium in quindenâ Paschæ tenendum, & habitâ Protectione Regiâ salvi conductus de veniendo & redeundo, continuatis dietis suis per Maneria Archiepiscopatus, tandem idem Archiepiscopus in Festo S. Georgii, qui fuit primus dies Parliamenti, venit apud Lambeth. Sed illo die non ad Parliamentum accessit; & in crastino una cum London. & Cicestr. Episcopis, & magnâ multitudine Clericorum & Armigerorum apud Westmonasterium [venit]; & in introitu hostii Magnæ Aulæ obviavit eidem Archiepiscopo Dominus Radulphus Baro de Stafford, Hospitii Regii Senescallus, & Dominus Johannes Darfy, Camerarius Regis, cum Servientibus Armorum, dicentes sibi ex parte Regis; quod obijcienda sibi primò in Scaccario Regis respondere deberet, antequam Parliamentum intraret. Et ipse Archiepiscopus respondebat statim eis; quod ad hoc tunc diem non habuit, sed ad interessendum Parlamento Regi unâ cum Paribus dicti Regni. Nichilominus ad placendum Regi, intravit Scaccarium; & Articulis sibi expositis, dixit se velle deliberare super ipsis. Et hoc peracto, ad Cameram Regis depictam accessit; & ibi in loco Parliamenti assignato sedebat, cum London. Cicestr. Coventr. & Lichfeld. ac Menevensi Episcopis; quibus dixit: quod hæc est causa adventus nostri. Et primò pro honore, juribus & libertatibus Ecclesiæ Anglicanæ. Secundò, pro utilitate publicâ & commodo Regni & populi. Tertio, pro honore Regis, & bono Reginæ ejus. Quarto, ad purgandum se in pleno Parlamento super criminibus sibi impositis & publicatis. Quintò, quod vocatus ad Parliamentum per Breve Regis, venit ad faciendum quod sibi incumbit. Et quasi hora nona tunc erat; ex præmunitione Robertus Bourser Cancellarius Angliæ prorogavit diem usque in Crastinum. Dicti Episcopi ad propria redierunt. Et in Festo S. Marci Evangelistæ, idem Archiepiscopus rediit apud Westmonasterium, intrans Cameram depictam; & sedebat ibi cum Episcopis. Sed Rex tunc præsentiam suam non exhibuit; & unusquisque ad propria remeavit. Et die Jovis sequenti idem Archiepiscopus intravit Scaccarium, super Articulis sibi obiectis Regis Consiliarios informavit; nil aliud faciens illo die. Die Veneris post Festum S. Marci, idem Archiepiscopus apud Westmonasterium rediens.

diens, obviârunt sibi in ostio Magnæ Aulae Domini Johannes Darfy. Egidius de Bello-campo, Radulphus de Nevyle; præcipientes sibi, ut Scaccarium intraret, super Articulis sibi objectis informationem facturum pleniorum. Quibus respondit; quoddam ad Parliamentum citatus erat, & ideo locum Parliamenti intrare vellet, & non Scaccarium illâ vice: & sic recessit ad Cameram Depictam: ibi sedens cum Radulpho London. Roberto Cicestr. Simone Elien. Roberto Coventr. Radulpho Bathon. Thoma Herford. Roberto Sarum, & H. Meneven. Episcopis: ad quos Rex non curavit venire: & Adam Episcopus Wynton. & Boussier, & Johannes Darfy intrantes ad eos, ex parte Regis injunxerunt Archiepiscopo, quod obediret & humiliaret se Regi; asserentes, quod in eo gratiam inveniret. Quibus Archiepiscopus dixit; quod semper fuit sibi obediens & erit, salvo ordine suo & statu. Et post hæc idem Wynton. Episcopus erga Cantuariensem [dixit] quoddam Literas Regias famosas contra eum publicatas, per ipsum, ut dicitur, factas non concepit; sed se excusavit ore tenus. Cui Archiepiscopus dixit nihil: sed juxta assignationem, omnes ad propria recesserunt. Et die Sabbati sequenti, in Festo S. Vitalis idem Archiepiscopus apud Westmonasterium rediens, venerunt ad eum duo Servientes Armorum, dicentes Archiepiscopo ista verba: Pater, non capiatis pro malo. Inhibitum est nobis, ne vos Cameram Depictam Regis, ubi Rex Parliamentum suum tenet, ingredi permittamus: quibus ipse Archiepiscopus dixit molestè: [Amici mei, Dominus meus Rex me Johannem Archiepiscopum ad hoc Parliamentum per Breve suum vocavit; & ego major post Regem primam vocem habere debens, jura Ecclesiæ meæ Cantuariensis vendico; & ideo ingressum istius Camerae peto. Sed iidem Servientes sibi & Episcopis London. & Cicestr. secum astantibus negârunt expressè. Et Archiepiscopus Crucem suam bajulans, se à dicto loco nullatenus recessurum asseruit, donec à Rege aliud in præceptis haberet]. Et modico facto intervallo, accesserunt ad Archiepiscopum Johannes Darfy senior, Egidius de Bello-campo, Johannes Darfy junior, & Thomas Medham, Milites. Et voce furibundâ Johannes Darfy senior dictum Archiepiscopum sic alloquitur: En quid facis hic? Cui Archiepiscopus respondit: Ego ex Brevi Regis ad hoc Parliamentum vocatus, pro jure Ecclesiæ meæ vindicandæ hic sto & stabo ad ingrediendum Parliamentum. Cui Johannes Darfy malefico vultu dixit: Utinam ibi stes perpetuò, & nunquam recedas. Ad hæc Archiepiscopus malitiam eorum considerans, dixit: Hic est corpus paratum; de quo facere poteris, quod volueris. Animam meam spero reddere Creatori. Cui Tyrannus. Non sic, non sic: non tu ita dignus, nec nos ita fatui; sed tu inobedienter ad Ligium Dominum tuum venis. Cui Archiepiscopus. Ego tanquam obediens Domino meo Regi humiliter venio; & Crucem meam hic in manibus meis gesto: Et paratus sum hic pro jure Ecclesiæ meæ mortem subire. Cui Tyrannus: Non es dignus Cruce illâ, quam gestas, nec ingredi Parliamentum; quia semper fuisti malus, & falsò deservisti Domino tui Regi. Et quicumque dixerit, quoddam Dominus Rex non sit seniori ductus Consilio, quàm fuit tempore tuo; mentitur per os suum: & hoc probabitur, si sit opus, in corpus cujuscunque, corpore tuo salvo propter honorem dignitatis. Et consequenter alius Tyrannus Egidius dixit Archiepiscopo. Tu maledictè in malâ horâ fuisti natus; quoddam tu nobiliorem hujus mundi Principem & negotia Regni Franciæ impedis, & impedivisti à diu. Cui Archiepiscopus [Maledictio Dei & B. Mariæ, & S. Thomæ, & mea, qui dictum Regem impediunt taliter, sit super eorum capita nunc & semper, Amen.] Cui Johannes & Egidius: Tunc illa maledictio super caput tuum veniet. Et Archiepiscopus dicto Johanni dixit: De verbis tuis probrosis non curo. Sic maledicti Milites cum indignatione populi recesserunt. Et idem Archiepiscopus cum Episcopis prædictis adhuc ante ostium Camerae expectantes.

Verba ista ex
Byringtono
citat Parkerus,
Antiq. Britan.
pag. 236.

Ista iterum ex
Byringtono
citat Parkerus
ibid.

* *Sensus legem
dum postulat
non permit-
tor.*

b. l. dicebat.

*Ista etiam ex
Byrchingtono
citatur Parkerus
ibid.*

c. Cicestr.

tes. Tandem exierunt Comites Northampton. & Sarum. quibus ibidem Archiepiscopus sic alloquitur: Ego Archiepiscopus Cantuariensis vocatus ad Parlamentum Regium veni, sicut teneor; sed ingredi non ^a deberent. Rogo vos Dominos, quod hoc Domino Regi intimare velitis; ex parte meâ ipsum rogantes, quod jus Ecclesiæ Cantuariensis dignetur servare. Qui quidem Comites hoc sibi annuentes, idem Archiepiscopus postmodum cum Episcopis, & cum Domino Simone Eliensi Episcopo crucem dicti Archiepiscopi de manu suâ capiente, parvam Aulam Westmonasteriensem est ingressus; & ibidem cum Co-episcopis suis per aliquod tempus mansit. Tandemque cum ipsis Prælati & Paribus Regni Camera Depictam & Albam ingrediens; ubi tractatu pacis habito ab eodem Archiepiscopo Rex Angliæ se retraxit. In quo quidem tractatu Adam Wynton. Episcopus cæcus, tanquam amator discordiæ, tunc dicti Regis Consiliarius principalis, de falsitate per Pares prædictos convictus fuit super eo, quod falsò imponebatur dicto Archiepiscopo; quod ipse, dum erat Regis Consiliarius, quandam declarationem Homagii Regis Angliæ faciendam Regi Franciæ ex capite suo absque consultu fecisse ^b debebat, quod idem Wynton. nichil scivit de tractatu aliquo nec recoluit; quia tunc fuit Nuncius Regis unâ cum Domino W. Ayreminine tunc Episcopo Norwicensi, & cum Domino Comite Hanoniæ, Henrico de Percy, Johanne Sordych, ad tractandum cum Rege Franciæ; & deputatus ab eo super negotio antedicto. Et quia Rex Angliæ non venit ad tractandum super his cum Proceribus suis; ipsi Nuncii discordes ab invicem recesserunt. Die Dominicâ sequente idem Archiepiscopus apud Lamhetham pausavit in pace. Et eodem die Domini Johannes Darly & Willelmus Kylesby, totius discordiæ incentores, coram Majore, Aldermannis ac Communitate Londoniæ, in Capitulo Westmonasteriensi congregatis, tractatu habito, plures Articulos fabricarunt, & contra eundem exposuerunt Archiepiscopum; ut sic contra eum dictam Civitatem malitiosè excitarent. Et die Lunæ sequenti, ultimo die Aprilis, simili modo Communitati Angliæ hujusmodi Articuli, per conspirationem, ut præmittitur, fabricati, fuerant publicati: ut sic ipse Archiepiscopus totius Communitatis Angliæ perderet voluntatem; volentes ipsum Archiepiscopum exulem fore à cordibus Anglicorum; personasque Ecclesiasticas & totum populum avertere ab eodem: nil aliud ipso die in Parlamento agentes. Primo die Maii, anno Domini MCCCXLI. idem Dominus Archiepiscopus veniens bene mane apud Westmonasterium [de omnibus Articulis sibi undecunque impositis in pleno Parlamento se optulit purgaturum. Unde electi fuerunt XII. Pares Regni Angliæ; viz. London. Herford. Bathon. & Exon. Episcopi; necnon Arundel. Sarum. Huntingdon. & Suffolc. Comites: ac etiam Domini Henricus de Percy, Thomas de Wak, Radulphus Bassett, & Radulphus de Nevil Barones;] ut ipsi habitis in eâ parte informationibus dicerent Regi, quod consultius sit agendum. Die Mercurii sequenti, idem Archiepiscopus in Albâ Camerâ Westmonasterii coram Rege existens, iteratò petiit, quod de sibi impositis se posset in pleno Parlamento purgare. Sed dicti Regis Consiliarii volebant ipsum audire. Unde idem Archiepiscopus dixit, *Imminente periculo, necessitate laborare*, volens se coram omnibus excusasse publicè. Sed dicti Regis Consiliarii verba sua interruptentes non permittebant ipsum ulterius prosequi; quod continuantes Parlamentum usque in Crastinum tunc sequentem. Die Jovis in Festo Inventionis Sanctæ Crucis, anno prædicto coram Rege, in pleno Parlamento apud Westmonasterium, idem Archiepiscopus cum London. ^c Cistr. Sarum. Bathon. Coventr. Herford. Exon. Meneven. Dunelm. & Karolien. Episcopis, necnon Arundel. Sarum. Huntingd. Exon. Meneven. Pembrok. Suffolk. & Anegos, Comitibus; ac Westmonast. S. Augustini Cantuariens. S. Albani, S. Edmundi, & de Wynchestr. Abbati-

Abbatibus, ac etiam Dominis de Wak, de Percy, de Warkele, Henrico de Spenfer, Henrico de Feres, Petro de Monteforti, Richardo Talebot, ac Johanne de Gray, Baronibus; ac domino Johanne Darfy, Camerario Regis; Bartholomæo de Burgerth, & cum Majore London. ac Baronibus Quinque Portuum, ac Militibus Communitatis Angliæ, coram Domino Rege stantibus, & pro dicto Archiepiscopo supplicantibus; Rex idem Archiepiscopum ad suam admisit gratiam, & ipsum super criminibus sibi impositis excusatum habuit undequaque.

Reassumptio Archiepiscopi ad Concilium Regis.

Postmodum post dies paucos Dominus Rex reassumpsit eundem Archiepiscopum, tanquam prudentiorem & sagaciorem totius Regni Angliæ, ad suum Privatum Concilium; & factus est ei principalis Consiliarius in agendis, anno Domini MCCCXLII. [apud] Hogges in Normanniâ. Anno Domini MCCCXLVI. idem Rex Angliæ pro recuperatione juris sui quod ad Regnum & in regno Franciæ ex successione hæreditatis obtinebat, XVII. die Julii cum Exercitu suo applicuit apud Hogges in Normanniâ: & ibidem præsens erat Bertrandus Senescallus Franciæ; qui sub pœnâ capitis sui erga Dominum Philippum de Valeys dicentem se Regem Franciæ manuceperat; quod cum ducentis viris armatis dictum portum de Hogges viriliter custodiret, ne rex Angliæ cum suo exercitu Terram Franciæ ibidem intraret. Unde ipse Mariscallus tam dictum Portum quam apud Warflete cum palis, sicut potuit, obturavit; & ad resistendum regi Angliæ cum potentiâ & manu armatâ mille equites & sex millia peditum congregavit. Sed ab eis ipsum Regem Dei potentia liberavit. Itaque Rex Angliæ de inimicis suis victoriam reportavit. Quibus sic peractis, idem Cantuariensis Archiepiscopus circa bonum regimen Regni Angliæ totis viribus laborabat. Post hæc circa regimen curæ pastoralis intentus, apud Maydestan. graviter infirmatur; & de diebus indies languescens, tandem continuatis diebus ductus fuerat apud Maghfeld: ubi condito Testamento omnia quasi per eum legata Familiæ suæ, dum vixit, donavit inter vivos, & fere Testamentum suum complevit. Prædicens familiaribus suis sæpius mortem suam, & die Sabbati in Vigiliâ S. Bartholomæi Apostoli, anno Domini MCCCXLVIII. & suæ Translationis XV. idem Archiepiscopus, auditâ Missâ, de B. Mariâ, circa horam primam dicti diei in sanâ memoriâ obiit apud Maghfeld. Et ante mortem suam prædixit Magistrum Simonem de Islep suum Successorem futurum fore deberè. Hic singulis diebus XIII. pauperibus de manè, [elemosynam dedit] quibus XIII. denarios & cuilibet unum panem. Et ad nonam aliis XIII. pauperibus ante prandium; quibus unum panem album, potellum cerevisiæ, potagium, bonum ferculum carniū sive piscium, omni die; & post Vesperas aliis XIII. pauperibus, quibus unum panem & unum denarium; propriâ manu, dum vixit, humiliter ministravit; præter elemosynas fragmentorum domûs suæ ad magnam multitudinem pauperum undique confluentium; quibus largiter distribui per Eleemosynarium suum fecit: & multas elemosynas mulieribus puerperio decubantibus; & aliis indigentibus privatas elemosynas multas fecit. Hic erga subditos benignus & misericors nullum privando, sed potius in omnibus quibus potuit dispensando. Die Martis in crastino Nativitatis eodem anno corpus ipsius Archiepiscopi in Ecclesiâ Cantuariensi juxta Summum Altare in parte Australi historiciæ traditur sepulturæ.

JOHANNES OFFORD.

Johannes Offord, Legum Doctor eximius, Decanus Lintoln. & Cancellarius Angliæ successit : & ad preces Regis Angliæ Clemens Papa VI. pontificatus sui anno VII. & VIII. Calend. Novembr. anno Domini MCCCXLVIII. spreta Electione concordæ de Magistro Thoma Bredwardyn, magno Theologo, providit eidem Johanni ; & ipsam per Bullas suas præfecit in Archiepiscopum & Pastorem. Hic Johannes fuit vir magnæ eloquentiæ, & in Concilio providus. Ab ipso Papa multas grates reportavit ; quod ipsemet vel alius effectum nullum habuit, quia ipse tempore parvo vixit. Anno Domini MCCCXLVIII. statim post finem Natalis Domini incæpit communis mortalitas gentium ; & duravit continuè usque ad finem mensis Maii anno Domini MCCCXLIX. In quâ quidem pestilentia vix tertia pars hominum remansit in vitâ. Tunc quoque tanta raritas Presbyterorum & paucitas erat ; quod Parochiales Ecclesiæ inofficiatæ penitus remanserunt : & personæ Beneficiatæ a curis Beneficiorum suorum præ timore mortis diverterant ; ubi morari poterant, nescientes. Et quia tunc nullus servitores habere poterat ; necnon mendicare malentes ocio, quam per laborem quærere vitam suam : Dominus Rex cum suo ordinavit Concilio, & statuit ; quod quilibet homo & fœmina Regni Angliæ potens in corpore ad laborandum, infra ætatem LX. annorum, non vivens de mercatura, nec certum exercens artificium, non habens de proprio unde vivere, vel terram propriam de quâ circa agriculturam se poterit occupare, & alteri non serviens, si de serviendo requisitus fuerit ; illi servire tenetur, qui illum sic duceretquirendum ; quodque percipiet vadia, liberationes & stipendia consueta. Et præterea ordinatum fuit ; quod omnes artifices & operarii pro labore non caperent ultra id quod fieri communiter consuevit. Hic Cantuariensis Electus circa finem Mortalitatis hujus in Vigiliâ S. Augustini Anglorum Apostoli apud Totenham mense Maii diem suum clausit extremum ; & VII. Die Junii anno Domini MCCCXLIX. post Matutinas in Ecclesiâ Christi decantatas, secreta juxta locum ubi S. Thomas Martyrizatus fuerat, est sepultus de nocte.

THOMAS BREDWARDYN.

Thomas Bredwardyn, sacre paginæ professor Solempnis, de Parochiâ de Hertfeld Cicestrensis Dioceseos oriundus, Canonicus Lincolnienfis, per Electionem Canonicam & per provisionem Apostolicam successit. Hic primò erat Confessor Regis Angliæ ; cum quò in Regno Franciæ & in Normanniâ fuerat ; ipsum Regem & exercitum suum salubribus monitis docuit & exemplis ; adeo quod solius Dei potentiâ, & non in multitudine armorum Rex Angliæ tandem suorum habuit victoriam æmulum. Hic Thomas, magnus Theologus & famosus primò post mortem Johannis de Stretford Cantuariensis Archiepiscopi per Priorem & Capitulum Cantuariensem penultimo die Augusti, anno Domini MCCCXLVIII. primitus, & deinde IV. die Junii, an. Domini MCCCXLIX. iteratis vicibus est electus. Sed Dominus Clemens Papa VI. de hujusmodi Electione inscius, & antequam præsentata fuerat Electio hujusmodi, providit auctoritate Apostolicâ eidem Magistro de hujusmodi Archiepiscopatu XIII. Calend. Julii anno prædicto. Die Dominicâ in Vigiliâ S. Margarete eodem anno, dictus Thomas Cantuariensis Electus, apud Avinionem existens, ibidem tunc consecratus fuit in Archiepiscopum Cantuariensem in Ecclesiâ Fratrum Minorum per Dominum Bertrandum Ebedunensem

ducentem titulo S. Marci Presbyterum Cardinalem, unâ cum aliis Episcopis & Abbasibus assistantibus aliisque Cardinalibus in Curia presentibus tunc ibidem. Die autem consecrationis huiusmodi Dominus Hugo Cardinalis Tulerensis, germanus Papa, dum ipse Archiepiscopus in mensâ federet, fecit fieri eidem Archiepiscopo magnum vituperium per quendam super asinum equitandem; de quo male contentabatur ceteri Cardinales. Deinde Domino Papâ & Cardinalibus, ut moris est, visitatis, Archiepiscopus iter suum versus Angliam arripens, die Mercurii XIX. die Augusti applicuit Doveram; & dictâ die apud Castum fuerat hospitatus; & deinde progrediens, apud Chertham; & continuatis diebus veniens apud Dertford, & die Sabbati in Vigiliâ Assumptionis B. Mariæ veniens ad Regem apud Eltham, ibidem liberationem Temporalium suorum habebat. Et eodem die accedens ad Manerium Rossensis Episcopi apud Lamheth. ibidem hospitatus fuit die Dominicâ in Festo Assumptionis B. Mariæ, die Lunæ, die Martis, & die Mercurii sequentibus: quo die Mercurii ibidem mortuus est; & die Sabbati in Festo Decollationis S. Johannis Baptiste in Ecclesiâ Cantuariensi humatus est. Sicque tres Vacationes Cantuariensis Ecclesiæ in uno & eodem anno, exceptis quinque diebus, casualiter contingunt.

S I M O N de I S L E P.

Simon de Islep, Canonicus Lincoln. eidem Thomæ successit per Provisionem Apostolicam, ipsâ electione factâ de eo. Hic erat prius Portitor Sigilli privati Regis, & ejus Secretarius, homo quidem Deo devotus, & hominibus gratosus. Die Dominicâ in Vigiliâ S. Thomæ Apostoli anno Domini MCCXLIX. in Ecclesiâ S. Pauli London. per Dominum Radulphum Episcopum London. adfuitis Domino Willelmô Wynton. Episcopo, & Domino J. Menevensi Episcopo, Comprovincialibus, fuit auctoritate Apostolicâ consecratus, & postmodum in Ecclesiâ Cantuariensi intronizatus secrete, moderatis sumptibus & expensis. Hic visitavit Diocesim Cantuariensem in quâ certas Ecclesiasticas personas privavit; & contra alios etiam rigore processit. Et deinde Diocesim Rossensem & Ckeestrensem perfunctorie visitans, postmodum in suis Maneriis morabatur, suos subditos per citationes multipliciter fatigando. Hic autem Palatium Cantuariense receptis ab executoribus Johannis Archiepiscopi Cantuariensis pro destructibus domorum mille Marcis, fecit nobiliter reparari; & Manerium de Wrotham penitus demoliri, & ex lapidibus ibidem Manerium de Maydestan, quod ibidem Archiepiscopus Johannes incœperat construere, emendari fecit, novam ibidem Cameram faciendo. Hic impetravit Literas Apostolicas pro subsidio communi in relevationem suorum onerum eidem concessio per Diocesim & provinciam Cantuariensem, videlicet IV. denariorum de Marcâ; sed per astutiam Clericorum suorum, ostensis Clero dictis Literis Apostolicis in Ecclesiâ de Maydestan, sed non lectis, à subditis suis plenam Decimam sic extorsit; & ab aliis Provinciæ Cantuariensis IV. denarios de Marcâ duntaxat habuit secundum Bullam. Anno Domini MCCGLIII. XX. die Aprilis apud Westmonasterium coram Rege Angliæ, Simon Cantuariensis & Johannes Eborac. Archiepiscopi, antequam contentionem super bajulatione Crucis utriusque Archiepiscopi de concessu Regis in utraq. Provinciâ faciendâ, præter consensum Prioris & Capituli Cantuariensis privatim formâ quæ sequitur concordarunt. *Videlicet idem Cantuariensis Archiepiscopus & Successores sui Archiepiscopi Crucem suam in Civitate, Diocesi & Provinciâ Ebor. ante se libere deferri facient ubicunque. Et idem Ebor. Archiepiscopus & Successores sui ibidem Archiepiscopi, in Civitate, Diocesi & Provinciâ Cantuariensi ante se libere deferri facient absque turbatione quacunque. Sed idem Johannes Archiepiscopus & quilibet ejus Successor*

cessor infra duas menses, quò primò Cantuariensem Provinciam post consecrationem de cetero fuerit ingressus, pro delatione pacificà Crucis ejus in Civitate, Diacesi & Provincià Cantuariensi faciendà liberè, unum Nuncium solemnem ad Ecclesiam Cantuariensem cum Imagine aureà valoris XL. librarum sterlingorum sculptà ad similitudinem Archiepiscopi, vel jocali altero aureo ejusdem valoris, fideliter destinabit. Et hujusmodi Nuncius ad Ecclesiam Cantuariensem dictam Imaginem vel jocale ad feretrum S. Thoma in presentia Prioris vel Supprioris aut alterius offerret presidentis. Et cum Ebor. Archiepiscopus ad Parliamentum Regis venerit; Archiepiscopus Cantuariensis tanquam Præminentior ad dexteram partem Regis sedebit, & Ebor. in sinistrâ: Et Crux Cantuariensis in dexterâ parte lecti, & Crux Ebor. in sinistrâ. Et Cantuariensis & Ebor. Archiepiscopi, si via lata fuerit, simul incedent; sed in introitu ostiorum vel aliis locis strictis, ubi Cruces simul deferri non possunt, Crux Cantuariensis præcedet, & Crux Ebor. Archiepiscopi subsequetur. Quam quidem Compositionem Innocentius Papa VI. Pontificatus sui anno tertio ex certâ scientiâ confirmavit, omnem defectum in eâ supplendo, non obstante quòd tunc in Compositione hujusmodi Suffraganeorum Prælatorum & Capitulorum, aliorumque consensus non intervenerit, ut debebat.

Cùm autem Dominus Robertus de Stretton. ad preces Principis Walliæ in Episcopum Coventriensis & Lichfeld. Ecclesiæ electus fuisset; & idem Dominus Papa ipsius Electi & ejus literaturæ notitiam non obtinens, voluit quòd dictus Electus ad Romanam Curiam veniret, examinationem personaliter subiturus. Et quia Rex Angliæ pro dicto Electo scriberet Papæ; & amplius Rex quoque interim Temporalia dicti Episcopatus, & Archiepiscopus Spiritualia, toto tempore vacationis ejusdem habebat. Et cùm dictus Episcopatus propter insufficientiam Roberti de Stretton Electi in literaturâ & in Romanâ Curiâ examinati propter defectum literaturæ repulsi, per biennium vacavisset; tandem ad preces dicti Principis idem Papa per Bullas suas examinationem dicti Electi in Angliâ Archiepiscopo Cantuariensis & Episcopo Rossensi commisit. Unde dicti Principis precibus Dominus Cantuariensis Archiepiscopus excitatus, eundem Electum ad dignitatem Episcopalem insufficientem post examinationem personæ suæ factam tam ipse Archiepiscopus quàm Episcopus Rossensis invenientes, propter remorsum conscientiæ ipsum acceptare non poterant nec volebant. Unde idem Electus non expeditus sic recesserat illâ vice. Sed postmodum idem Electus à Domino Michaeli London. Episcopo, cui etiam Dominus Papa vices suas commiserat, fuerat gratiòse acceptatus, & die Dominicâ, in SS. Cosmæ & Damiani, anno Domini MCCCLX. in Episcopum consecratus. Anno Domini MCCCLVIII. Fr. Thomas de Lile, Episcopus Eliensis, super homicidiis & roberiis & aliis feloniis in Curiâ Regis Angliæ malitiòse ad sectam Comitissæ de Marechal. per inquisitionem de facto convictus, & eidem secundum consuetudinem Angliæ tanquam Clericus liberatus, perpetuo carceri mancipandus, captatâ temporis opportunitate latenter aufugit; & ad Romanam Curiam veniens, Domino Innocentio Papæ VI. de hujusmodi injuriis est conquestus. Unde idem Papa commotus graviter, Magistrum Johannem Lech. Officialem Curiae Cantuariensis, Dominos Willelmum Shreshul, Willelmum de Thorp. Henricum de Grene, & Willelmum de Norton. Justiciarios Regis Angliæ, & Dominos Simonem Drayton Militem & quosdam alios, per literas Bullas in ostio Ecclesiæ S. Pauli London. affixas, ad Romanam Curiam peremptoriè mandavit citari; & tandem ipsos propter contumaciam excommunicatos publicè nunciari, & contra eos ad hujusmodi sententiæ aggravationem processit. Et postea idem Dominus Simon in hujusmodi Excommunicatione decedens, per Episcopum Lincoln. auctoritate Domini Papæ fuerat exhumatus; ejusque corpus in paludem viliorē projectum:

projectum: Et idem Officialis Cantuariensis ab Excommunicatione huiusmodi absolutus. Quibus sic pendentibus, quidam Eliensis Episcopi Clerici, de Romanâ Curiâ ad Angliam destinati, Fr. Johanni Episcopo Roffensi, Thesaurario Angliæ, Papales Bullas extra London. tradiderunt. Et ob hoc dicti Clerici capti, incarcerati in Turri London. & ad perpetuam pœnitenti- am condemnati. Hic siquidem Eliensis Episcopus, Frater Prædicator, undique litem obtinens, in Romanâ Curiâ in tribulatione & miseriâ sic decessit. Anno Domini MCCCLX. Fr. Johannes Roffensis Episcopus in crastino S. Lucæ Evangelistæ in Manerio suo juxta Lamheth. obiit. Cui successit per Electionem Canonicam Magister Willelmus de Wytleseye, Archidiaconus Huntyndon. & postmodum per dictum Innocentium Papam in pleno Concilio confirmatus. Et die Dominicâ in Crastino S. Agathæ Virginis anno domini MCCCLXI. per Simonem tunc Cantuariensem Archiepiscopum in Capellâ de Otteforde fuerat consecratus. Anno domini MCCCLX. quasi per totum orbem incœpit pestilentia & mortalitas gentium undequaque. Fr. Thomas Lile Episcopus Eliensis obiit; cui successit dominus Simon de Langham, Abbas Westmonasteriensis Dominus Johannes Tryllek Episcopus Herefordensis; cui successit Magister Ludovicus Cherlton. Dominus Thomas Fastolf Episcopus Menevensis; cui successit Magister Adam Houghton. Dominus Michael Episcopus London. cui successit Magister Simon Suthbury. Dominus Reginaldus Brian Episcopus Wygorn. cui successit Magister Johannes Barnet. Fr. Thomas Pascal Episcopus Landavenensis; cui successit Fr. Johannes Godrich. Minorum. Et isti septem Episcopi tempore mortalitatis hujus mortui; loco eorum surrogati fuerunt boni Clerici & Doctores per Innocentium Papam. Anno domini MCCCLXII. V. Id. Aprilis in Vigiliâ Ramis Palmarum obiit Robertus de Stretford Episcopus Cicestrensis apud Aldyngborne; cui successit Magister Willelmus de Lenn. Decanus Cicestrensis, Doctor Juris Civilis, per Provisionem Apostolicam. Eodem tempore Johannes Gynewell. Episcopus Lincoln. obiit, tempore suo exemptus per Sedem Apostolicam ad preces Domini^a primi Ducis Lancastriæ; cui successit dominus Johannes Bokyngham, Canonicus Lincoln. Portitor privati Sigilli Regis tempore Papæ Urbani, & de ejus mandato super literaturâ apud Sanctum Omerum per duos Abbates examinatus, & idoneus ad dignitatem Episcopalem repertus, factâ relatione Papæ de & super examinatione huiusmodi, idem Papa præfecit ipsum in Episcopum Lincoln. Qui die Dominicâ in crastino Nativitatis S. Johannis Baptistæ, anno domini MCCCLXIII. per Dominum Willelmum Wynton. Episcopum in Capellâ Manerii sui de Werghane fuit auctoritate Apostolicâ consecratus per Bullam gratiosam. Postmodum Magister Radulphus de Salop. Bathon. & Wellen. Episcopus obiit. Cui successit per provisionem Apostolicam Dominus Johannes Barnet. Et Magister Willelmus Wytleseye Episcopus Roffensis successit ad Episcopatum Wygorn. per Translationem. Et Magister Thomas Tryllek præfectus fuit auctoritate Apostolicâ in Episcopum Roffensem; Anno Domini MCCCLXXI. apud Lamheth. VI. die mensis Januarii.

^a *Legendum*
pnto D. Jo-
hannis Ducis.

Hic Simon Cantuariensis Archiepiscopus, irrequisito Capituli sui consensu, vendidit annum redditum XIII. damarum vel cervorum tempore pinguedinis, & aliarum XIII. damarum vel cervorum in tempore deffermesoun, ad Archiepiscopum Cantuariensem & ad Manerium suum de Slyndon. ab antiquo notoriè pertinentium percipiendum annuatim à Nemoribus, Forestis, sive Chafeis Domini Comitis de Arundel. ad duos anni terminos ad opus domini Cantuariensis Archiepiscopi, qui fuerit pro tempore: ac dimisit & concessit in perpetuum nobili viro Richardo Comiti Arundell. & Surriæ pro CCXL. Marcis sterlingis. Et Archiepiscopi Cantuarienses fuerunt huiusmodi ferarum

ferarum [possessores] temporibus suis usque ad tempus alienationis factæ contra iuramentum suum de non alienando bona Archiepiscopatus sui, Romano Pontifici inconsulto. Cum autem solemnibus & diligens tractatus, qui in talibus concessionibus perpetuis super alienationibus rerum Ecclesiasticarum exigitur, non fuerit iuxta juris exigentiam habitus; huiusmodi venditio & concessus annui redditus non poterit de jure subsistere; non poterit, nec debet; præsertim cum urgens necessitas vel evidens, quare hoc fieri debuit, non subesset. Idem insuper Archiepiscopus vendidit arbores in & super terris tenentibus Cantuariensis Archiepiscopi in Waldā crescentes, communiter vocatā Dornedenes, ad Archiepiscopum & ad Ecclesiam Cantuariensem ab antiquo pertinentes: quas nullis dictorum Tenentium prostrare potuit vel audebat, pro suo tempore alienavit; pro facto duplicando redditum dictorum Tenentium suorum ex hac causā.

Eodem anno, circa finem mensis Januarii, idem Archiepiscopus in equitando de Ottesford versus Maghsfeld inter Sevenōk & Tōnebrēg, in loco lutofo & aquoso de equo suo casualiter cecidit; adeo quod ipse quam sub equo quam desuper fuerat penitus madefactus. Sicque absque vestimentorum suorum mutatione necessariā equitavit. Et dehinc apud Maghsfeld veniens, ibidem in quadam lapideā Camerā dormiens in meridie, morbo Paralysis est percussus. Sicque ibidem morando non valens post prandium bene loqui. Tandem circa principium mensis Julii, anno domini MCCCLXIII. equitavit versus Cherynge suaviter in literā. Circa idem tempus idem Archiepiscopus sumptuose incepit facere Aulam Scolarium in Oxoniā in Patochlā B. Mariæ Oxon. quam vocari fecit Aulam Cantuariensem. Et quasdam Aulas Oxon. vicinas alias per similitudinem venti^a demolitans, pro Scolaribus ibi morari volentibus de suo arario perquisivit. In quā quidem Aulā Scolares in Jure Civili & Canonico & in Arte Dialecticā sub certo numero studere debentes disposuit in partē; & illos sub regimine unius Magistri communiter vivere voluit; quibus Ecclesias de Pageham & de Ivechirche pro suā sustentatione appropriari decrevit. Sed morte præventus, huiusmodi opus imperfectum dimisit. Hic Archiepiscopus paralyticus apud Cantuariam per vices veniens, & quandoque apud Cherynge rediens, & tandem principio Augusti apud Maghsfeld veniens, & ibidem per annum & dimidium moram trahens: tandem die Dominicā in crastino S. Marci Evangelistæ anno domini MCCCLXVI. circa mediam noctem ejusdem diei obiit apud Maghsfeld, anno Consecrationis suæ XVII. Et die Sabbati, II. die Maii anno prædicto absque tumultu & expensis ante Magnam Crucem in navi Ecclesiæ Cantuariensis similiter est humatus. Et die Veneris, VIII. Id. Maii anno prædicto Prior & Capitulum Venerabilem Patrem dominum Willelmum Edyndon. Episcopum Wynton. in Archiepiscopum Cantuariensem unanimiter postularent. Quā postulatione eidem Episcopo modo debito præsentatā; ipse huiusmodi postulationi dissensit, & renunciavit eidem omnino.

S I M O N de L A N G H A M.

Simon de Langham, primò Monachus Westmonasteriensis, deinde Abbas, & deinde Episcopus Eliensis, & Cancellarius Angliæ, successit per Provisionem Apostolicam, spretā postulatione factā de domino Willelmo de Edyndon. Episcopo Wynton. per Priorem & Capitulum Cantuariensem, ut præfertur. Et in Vigiliā S. Jacobi, anno domini MCCCLXVI. Urbanus Papa VI. eundem Simonem tunc Episcopum Eliensem transtulit ad Archiepiscopum Cantuariensem sic vacantem; & V. die Novembris eodem anno Dominus Edwardus Rex Angliæ in Palatio suo Westmonasterii existens, eundem Simonem Archiepiscopum sic præfectum admisit, & præfite per ipsum eidem

eidem Regi fidelitatis solito iuramento, ac renunciatione purâ & spontanea per ipsum factâ de verbis præjudicialibus in Bullis suis contentis, Temporalia dicti Archiepiscopatus eidem liberavit. Et post hæc die Jovis in Festo Annuntiationis B. Mariæ, anno domini MCCCLXVII. inchoante idem Archiepiscopus intronizatus fuit in Ecclesiâ Cantuariensi honorificè, sicut decet. Quæ quidem Translatio, ut dicebatur, pluribus non placebat: unde de ea quidam metricè sic ait

Exultent Cœli; quia Simon transit ab Ely.
Ad cujus adventum fient in Kent millia centum.

Hujus siquidem temporibus Papa Urbanus existens apud Viterbiûm, anno Pontificatus sui VI. & anno domini MCCCLXVII, providit Ecclesiæ Wynton. quæ antè & amplius vacaverat, de domino Wilhelmo de Wikham^a Portitore Privati Sigilli Regii, aliter ad eundem per Priorem & Capitulum Wynton. concorditer electo, spretâ electione ejus; & ipsum Wilhel mum idem Papa præfexit in Wynton. Episcopum & Pastorem, eodem anno XII. die mensis Julii, postmodum die Dominicâ, viz. VI. Id. Octob. idem Electus Wynton. per dictum Dominum Archiepiscopum Cantuariens. adfuit Dominis Simone Suthbury London. & Roberto Sarum, Episcopis comprovincialibus præsentibus, in Ecclesiâ S. Pauli London. in Episcopum Winton. fuit solemniter consecratus; & eodem die apud Lamheth. præfatus Archiepiscopus tenuit Festum Consecrationis hujusmodi maximo cum honore. Post hæc idem Archiepiscopus officium Cancellarii Angliæ [dimisit] statimque Rex Angliæ Dominum Wilhel mum Wikham Episcopum Wynton. in Cancellarium suum fecit. Quo facto Archiepiscopus ipse Maneria Temporalitatis suæ undique peragrans, modumque vivendi apud se prudenter disponens, incœpit esse moderatus. Et ecce quasi in principio Translationis suæ ad Ecclesiâ Cantuariensem infortunium sibi dicitur contigisse; ut sicut erat per stratam regiam itinerando versus Otteford, de equo Crucifarius suus ad terram cadens, hasta Crucis enormiter fracta fuit, sed celeriter reparata. Cum autem idem Simon per biennium eidem Cantuariensi Ecclesiæ præfuisset: idem Papa Urbanus ipsum Archiepiscopum Cantuariensem die Sabbati Quatuor Temporum, viz. XXIII. die mensis Septembris, anno domini MCCCLXVIII. in Cardinalem S. Romanæ Ecclesiæ ordinavit, unâ cum aliis diversarum regionum Prælatibus. Et ipse Papa hujusmodi creationem & ordinationem suam eidem Simoni apud Otteford die S. Fidis anno prædicto per Literas Apostolicas intimavit. Et postmodum idem Simon hujusmodi creationem in Cardinalem domino Regi Angliæ in Concilio suo apud Westmonasterium convocato. coram Prælatibus & Proceribus regni Angliæ publicavit. Quo audito, idem Dominus Rex prædictis novis mente turbatus, super his deliberatione cum Concilio suo seorsim habitâ, Temporalia Archiepiscopatus Cantuariensis tanquam vacantis in manum suam cepit. Deinde ipse Simon novus, ut præmittitur, Cardinalis, ad morandum apud Otteford pro tempore licentiatu per Regem ibidem, multi de suâ familiâ nolentes ab Angliâ recedere, recesserunt ab eodem. Et post dies paucos Sigilla & Registrum Archiepiscopatus Cantuariensis liberavit Priori Cantuariensi & Crucem Archiepiscopalem ad Ecclesiâ Cantuariensem transmisit: & ipse in familiâ suâ modicâ, ut Cardinalis parè vivendo apud Otteford ad tempus simpliciter morabatur. Et ad ejus petitionem à clero Decanatus de Shorham IV. denarios de Marcâ secundum taxam Beneficiorum Ecclesiasticorum ejusdem solummodò reportavit: & dum apud Otteford morabatur, staurum suum vendidit, pecuniam quam potuit colligendo. Et deinde ipse Cardinalis ad capiendam licentiâ à Domino Rege transfretandi, apud Westmonasterium die

^a Wilhelmo Edyngdon successit per electionem Dominus Wilhelmus de Wykham ad procuratoriam Domini Regis Edwardi. Cujus tamen electionem Dominus Papa per annum & ultra certis de causis distulit confirmare. Chron. Angl. ab Adam ad an. 1400. MS. Lambeth.

die Lunæ post Festum S. Hilarii accedens, apud Lamheth. tempore Concilii Regni morabatur. Et eodem anno die Mercurii, ultimo die Februarii apud Dovorram mare intravit; & die Jovis sequente, videlicet primo die Marcii transfretavit.^a Nec est mirandum, quod dictus Simon, sic Cardinalis creatus, de Angliâ natus extitit: quia non est primus nec secundus Anglicus Cardinalis. Nam anno domini MCCLXXIX. Nicholaus Papa IV. apud Viterbium Pontificatus sui anno primo [fecit] ordinationem IX. Cardinalium, inter quos erat Fr. Robertus Kylwardeby, Anglicus, Ord. Præd. in Theologia Magister, Archiepiscopus Cantuariensis, quem fecit Portuenssem Episcopum Cardinalem. Alii Archiepiscopi antiquitus erant in Cardinales creati; sicut & Dominus Stephanus de Langeton. qui fecit Translationem S. Thomæ Martyris gloriosi.

WILLELMUS de WITTLESEYE.

Willelmus de Wittleseye, secundus hoc nomine Willelmus Archiepiscopus Cantuariensis, qui primo fuit Archidiaconus Huntyngdon. deinde Episcopus Roffensis, postea Wygorn. Episcopus, & demum^b per Dominum Urbanum Papam V. ad Ecclesiam Cantuariensem per creationem domini Simonis Langham ultimi Archiepiscopi Cantuariensis in Cardinalem factam, vacantem apud Viterbium XI. die Octobris anno domini MCCCLXVIII. translatus, eidem Simoni in Archiepiscopatu successit, Qui die videlicet XV. Januarii eodem anno per dominum Regem Angliæ ad Temporalia dicti Archiepiscopatus Cantuariensis admissus fuerat, ut est moris, fidelitatis per ipsum præstito solito juramento.

^a Obiit apud Ayinionem anno 1376. die 22. Julii. Chron. Angl. ab Adam ad an. 1400. MS. Lambeth. | piscopum Cycestriæ ad Ecclesiam Wigorn. & M. Willelmum Bede in Episcopum Cycestriæ promovit. Chron. Angl. ab Adam ad an. 1400. MS. Lambeth.
^b Tunc Papa M. Willelmum Lyme E.

SIMONIS

V I T A
SIMONIS SUDBURY,

Ex Speculo Parvulorum, Lib. 5. cap. 27.

IN quantum exhorrendum detrimentum inevitabileque periculum animarum se precipitant; qui livoris faucibus presumptione nepharia his quos sacrosancta Ecclesia militans, nonnullis crebris miraculis & signis insolitis ostensis, Sanctorum [numero] conjungit, insidiando detrahunt, & pro posse omnem derogationem inferunt ablatando illis; quanto poenali laqueo strictius arceri merentur, qui Indulgentiis Summorum Pontificum pronis rogatibus obtemperant obviant detrahendo; ac piorum corda peregrinantium dogmate pernicioso palliant & perturbant; noverit ipse, qui non fallitur neque fallit. Nihilominus nonnullos de præmissis versutis machinationibus grassantes, culpis demeritisque exigentibus, ultione divinâ vidimus nostris temporibus gravissime afflictos pariter & punitos. Unde ut ceteri metum habeant, qui extollunt & edocent adversantia veritati; unum de multis dignum duxi memoriæ commendare; quod anno Domini MCCCLXX. & in quarto Jubilæo celeberrimi Martyris S. Thomæ in parte noscitur contigisse; sed in anno Domini MCCCXXXI. ad effectum conclusivum deducitur & finalem. Igitur supradicto anno Domini MCCCLXX. & in quarto Jubilæo Martyris memorati, populus undique mirabiliter catervatim Cantuariam magno cordis affectu & desiderio confluebant. Sicque eodem tempore in Vigiliâ Translationis prædictæ Venerabilem patrem dominum Symonem de Suthberi tunc Episcopum Londoniensem versum Cantuariam iter suum contigit direxisse. Qui ductus spiritu erronco, populum per viam versum Cantuariam gradientem ausu temerario informabat assertivè: quod illa Indulgentia plenaria, quæ apud Cantuariam fore sperabatur, nullius commodi fuerat vel valoris. Super quo multi confluentium mente consternati dimissis vultibus in terram cum cordis amaritudine obstupefunt super prolatis eloquiis tanti Patris. Unde nonnulli mox abierunt retrorsum; nonnulli etiam elevatis vocibus maledicebant eidem Patri in faciem, dicentes & optantes acclamando, ut morte probrosâ & turpissimâ moreretur: qui tantam injuriam molestiamque inferre glorioso Martyri non veretur. Cui etiam occurrit quidam Miles de Kanciâ, ni fallor, nomine dominus Thomas de Aldoun: ira motus intrinsecus, improperans & redarguens tanquam impatiens, prædictum Episcopum Londoniensem, prout multi alii prædixerunt, prædixit eidem dicens: Domine Episcope, quod fecisti hanc rem seditiosam in populo contra S. Thomam; sub periculo animæ meæ morte nephandissimâ finies vitam tuam. Ad hoc autem succlamabant omnis populus: Amen, Amen. Procedente verò tempore, & Willelmo Withlesley Cantuariensi Archiepiscopo ex hac luce substracto, idem dominus Symon de Suthbury Episcopus London. per Papam Gregorium XI. ad Ecclesiam Cantuariensem est translatus, IV. Nonas Maii, anno Gratiae MCCCLXXV. qui licet Monachos Ecclesiæ antedictæ paternâ tenerrimâque dilectione minimè prætulit; Ecclesiam tamen Cantuariensem cui præfuit, honoribus quibus potuit exaltavit. Duas alas enim in parte posteriori ejusdem Ecclesiæ, nec non Portam Occidentalem Civitatis à fundamentis & muros ejusdem tunc quasi præcipites erexit, & fieri fecit sumptibus propriis & expensis. Tandem anno IV. Regis Ricardi II. Vulgares seu Communes Regni, sed maxime in Cantia & Essexiâ, furiam invecti sub unâ conspiratione insurrexerunt in Proceres regni, in Justiciarios, & in eos qui leges Regni observare videbantur. Qui tanquam ministri Sathanæ catervatim

H

Londonium

Londonium properantes, prædictum dominum Simonem de Suthbery Cantuariensem Archiepiscopum inter cæteros violenter de Turri London. ubi pro ampliori securitate moram traxit, omni abjectâ humanitate extraxerunt; & cum ibidem finaliter decapitaverunt XIV. die mensis Junii Anno Domini MCCCLXXXI. ut vox populi, i. e. vox Dei, prout prædicitur, in suo congruo tempore impleteretur. Unde dicit idem egregius Martyr S. Thomas in suâ Magna Cartâ. A sæculis enim inauditum est, quoddam aliquis Ecclesiam Cantuariensem læserit; & non contritus aut correctus à Christo Domino. Dæctor & prælocutor præmissorum hominum sic furentium sub nomine ficto Jakke Straw fuerat appellatus.

De Roberto Winchelse Archiepiscopo Cantuariensi Excerpta quædam ex Chronico Ecclesiæ Christi Cantuariensis MS.

ANNO MCCXCIV. Confirmatio Electi Cantuariensis Roberti de Winchelse in Curia Romanâ à Papâ Cœlestino V. VIII. Idus Septembris: & Consecratio ejusdem II. Idus Septembris in eadem Curia ab Episcopo Cardinali titulo Sabino.

Eodem anno Archiepiscopus Robertus Cantuariensis de Româ veniens per Almanniam iter suum arripiens causâ guerræ jam motæ, ut prædictum est, inter Reges Franciæ & Angliæ, applicuit apud Gernemouthe die Circumcisionis Domini. Et statim Regem adiit in Walliâ; & venit apud Aberconwey; & juramento fidelitatis præstito Temporalia sua recepit. Postea verò XV. Kalend. Aprilis Cantuariam venit: & Conventus solempniter in capis usque ad portam Cœmeterii obviam processit. Et sic Conventu præcedente Ecclesiam intravit; & Sanctuaria, ut moris est, adoravit. Deinde Priorem & singulos Fratres in osculum pacis suscepit.

Anno MCCXCV. prædictus Archiepiscopus Cantuariensis Robertus Dominicâ post Festum S. Michaelis in Ecclesia suâ Cantuariensi innotatus fuit per Henricum de Estriâ tunc Priorem ejusdem Ecclesiæ & eodem die Gilbertus Comes Gloucestriæ à dicto Archiepiscopo citatus venit; & fecit totum servitium suum plenariè tam in officio Senescalli quàm Pincernarii; & cepit totum feodum suum de Archiepiscopo; ut continetur in Compositione inter eosdem.

Isto anno applicuerunt duo Cardinales apud Dovoram, missi ad pacem reformandam inter Regem Franciæ & Angliæ; viz. Albanensis & Penestrensis. Quibus recedentibus de Cantuariâ usque Londoniam apud Herbal-doune occurrit Archiepiscopus Cantuariensis Robertus. In occurssu eorum præceperunt Cardinales Crucem ipsius Archiepiscopi post ipsos à tergo deferri non erectam. Et ita factum est, usque dum veniret apud Osprenge. Receptis itaque Cardinalibus suis in domibus ibidem, Archiepiscopus Cruce erectâ ad Manerium suum de Octoun est reversus. Et in crastino idem Archiepiscopus comitativam Cardinalibus fecit usque Newynton sine Cruce; & apud Gillingham declinavit: & Cardinales Londoniam sunt profecti. Isto etiam anno, secundo die Augusti combustio facta fuit domorum per homines Regis Franciæ in Prioratu & Villâ; & Monachus quidam ejusdem Ecclesiæ Thomas nomine fuerat in Dormitorio ab eisdem alienigenis occisus.

Anno

Anno MCCXCVI. Rex Angliæ Edwardus apud S. Edmundum * in Cra-
stino Animarum Parliamentum suum tenuit; & vocati venerant ibi per lite-
ras regias Prælati & totus Clerus. Rex tandem à Clero petiit subsidium ad
defensionem sui regni. Sed quoniam Clerus vocatus fuit ibidem ad manda-
tum Regis, & non auctoritate ecclesiasticâ; noluit ibidem finaliter respondere.
Sed prorogata dies fuit quoad Clerum usque in Crastinum S. Hillarii. A Laicis
tamen ibidem duodecimam partem bonorum mobilium suorum sibi solvere
recepit. Sed Cives & Burgenſes octavam partem mobilium suorum sibi sol-
verunt. In Festo vero S. Hillarii proximè sequenti Rex petebat à Clero, tunc
Londoniæ eadem causâ congregatis auctoritate ecclesiasticâ, auxilium pro guer-
râ suâ & defensione regni. Sed quia Bonifacius Papa VIII. Constitutio-
nem novam ediderat; quod de bonis Ecclesiasticis nulla Subventio vel Sub-
sidium Principibus Sæcularibus absque licentiâ Sedis Apostolicæ speciali sub
pœnâ gravissimâ in eadem Constitutione contentâ [concederetur] Ideo Cle-
rus in pœnam Constitutionis incidere nolens, excusabat se de tali auxilio Re-
gi faciendo absque licentiâ prædictâ. Rex vero turbatus deinde omnes terras
& tenementa Laica feoda omnium Ecclesiasticarum personarum de Regno
Angliæ in manum suam capere præcepit; & ea tenuit, quousque de Clero
singuli quintam partem omnium bonorum temporalium suorum & spirituali-
um Regi solvendo bona sua prædicta redemissent. Solus tamen Archiepisco-
pus Cantuariensis Robertus Regi restitit; & bona sua omnia mobilia & im-
mobilia in manu Regis esse permisit; nec illa redimere voluit in formâ præ-
dictâ propter pœnam Constitutionis prædictæ. Ita quod spoliatus fuit in om-
nibus possessionibus Archiepiscopatus tam mobilibus quàm immobilibus per
XXI. septimanas & V. dies. Videns tamen Rex constantiam Archiepif-
copi, nec ipsum posse ad voluntatem suam inclinare per occupationem bono-
rum suorum, XIV. Kalend. Augusti proximè sequenti restituit eidem Archie-
piscopo omnes possessiones simpliciter & absolute.

Anno MCCXCIX. V. Id Septembr. Archiepiscopus Cantuariensis Rober-
tus celebravit Sponsalia inter prædictum Regem Edwardum & Margaretam
sororem Regis Franciæ in hostio Ecclesiæ Christi Cantuariensis versus Clau-
strum juxta hostium Martyrii S. Thomæ; & subsequenter idem Archiepif-
copus celebravit Missam Sponsalium ad altare feretri S. Thomæ Martyris.

Anno MCCCVIII. & ipsius Regis Edwardi secundo, Robertus de Cantua-
riâ Archiepiscopus rediit de curiâ Romanâ plenè restitutus. Mandavit enim
Papa Domino W. qui fuit in ejus absentia administrator Temporalium & Spi-
ritualium Archiepiscopatus Cantuariensis, quod sibi redderet omnes fructus
& proventus dicti Archiepiscopatus medio tempore perceptos; qui illud
mandatum fideliter adimplevit. Ita quod idem Archiepiscopus postea fuit
ditior, quàm unquam suis temporibus prius existerat. Et sic cessit sibi ad
utilitatem, quod fuit ordinatum ad noxam; quoniam sine causâ exitit fati-
gatus. Et Dominus Robertus de Awrewalsch & Magister Johannes Martel,
qui fuerunt missi ad Curiam contra eum, ibidem subito expirarunt. Upde
verificata fuit una propositio: qua consuevit dictus Archiepiscopus consolari.
Nichil nocebit adversitas, ubi nulla dominatur iniquitas. [Ista ex Matthæi
Westmonasteriensis Continuatione MS.]

* Sic ex mar-
gine restituitur
In Codice
scriptum erat:
apud S. Ed-
mundum.

**Dies Obituales Archiepiscoporum Cantuariensium, ex
Martyrologio & Obituario Ecclesiæ Christi Can-
tuariensis.**

AUGUSTINUS.

VII. **C**AL. Junii. In Angliâ civitate Cantuariæ S. Augustini Archie-
piscopi & Confessoris; qui missus à Beato Episcopo Gregorio,
primus genti Anglorum Christi Evangelium prædicavit; cre-
brisque adhuc refulget miraculis.

Id. Septembr. Ipso die Translatio S. Augustini Archiepiscopi & Con-
fessoris.

LAURENTIUS.

MELLITUS.

VIII. Cal. Maii. Depositio S. Melliti Episcopi in Britannia.

IUSTUS.

HONORIUS.

DEUSDEDIT.

THEODORUS.

XIII. Cal. Octob. Cantuariæ Depositio B. Theodori ejusdem civitatis
Archiepiscopi & Confessoris.

BRICHWALDUS.

VI. Id. Januar. Obiit Archipræsul Brichwaldus.

NOTHELMUS.

XVII. Cal. Novembr. Obiit Nothelmus Archiepiscopus Cantuariæ.

CUTHBERTUS.

VIII. Cal. Novemb. Obiit bonæ memoriæ Cuthbertus condan Archie-
piscopus.

BREGWINUS.

VII. Cal. Septembr. Cantuariæ Depositio beatæ memoriæ Bregvini ejus-
dem civitatis Archiepiscopi & Confessoris.

LAM.

L A M B E R T U S.

III. Id. Augusti. Obiit pia memoria Lambertus Archiepiscopus. VI

A T H E L A R D U S.

IV. Idus Maii. Obiit venerandæ memoriæ Athelardus Archiepiscopus; per quem Ecclesiæ Christi has terras olim abbas recuperavit, Thienham, Charryngis, Celebeces, Charte, Bremlande, Burnham, & sex mansuras in Doroberniâ juxta Edburgewell.

W I L F R E D U S.

IX. Cal. April. Obiit Wilfredus Archiepiscopus; cujus procuratione Rex Kenulphus dedit Ecclesiæ Christi Ritherlege, Kyngestulande, Ibintone, Casinborne, Elmesfede, Barcham, Gravenh, Apynglonde, Bynhane, Mylton, Godmersham, Byxle, Copenstane, Gretmerse, Scaledword, Batheorne, Langdone, Castonte, Waldyntone, Folqueslande, Botewell, Heldefrede, Tyngeland, Wamble in Middelsexiâ, Geddyng, Cumbe, Herghefe, Otforde, Borne.

F E L O G E L D U S.

IV. Cal. Septembr. Obierunt pia memoriæ Felogeldus Archiepiscopus, Wallerannus Episcopus Rosenfis, Turgedus Episcopus S. Andree de Scotia.

C E L N O D U S.

II. Non. Februar. Obiit Celnodus Archiepiscopus; qui à Principe nomine Heled Villam, quæ dicitur Chert, propria pecuniâ emi, & Christi Ecclesiæ dedit.

A T H E L R E D U S.

II. Cal. Julii. Obiit Dominus Athelredus Archiepiscopus.

P L E G M U N D U S.

IV. Non. Augusti. Cantuariæ Deposizio S. Plegemundi Archiepiscopi & Confessoris.

A C H E L M U S.

VI. Id. Januar. Obiit Archipraeful Achelmus.

II. Id. Februar. Obiit Achelmus Archiepiscopus.

W I L F E L M U S.

Dierum immediatè precedentium alterum ad hunc pertinere arbitror. Athelmannum enim cum Wilfelo confundi apud Historicos nostros non est infrequens.

O D O.

O D O.

IV. Non. Junii. In Cantia S. Odonis Archiepiscopi & Confessoris.

D U N S T A N U S.

XIV. Cal. Junii. In civitate Dorobernia Natale Sancti Patris nostri Dunstani Archeipiscopi; qui ab ipso matris utero sanctificatus, omne tempus vite sue magnifice duxit; unde & glorioso fine quievit.

XII. Cal. Novemb. Cantuariæ Ordinatio B. Dunstani Archiepiscopi; cujus vita quam fuerit pontificatu digna, etiam divina revelatione innotuit.

E T H E L G A R U S.

III. Non. Decembr. Obiit pie memorie Lotarius Archiepiscopus.

S I R I C I U S.

V. Cal. Novembr. Obiit pie memorie Siricius Archiepiscopus Cantuariæ.

A L F R I C U S.

XVI. Cal. Decembr. Cantuariæ Deposito beatæ memorie Alfrici ejusdem civitatis Archiepiscopi & Confessoris.

E L P H E G U S.

XVI. Cal. Decembr. Ipso die Ordinatio S. Elphegi Cantuariensis Archiepiscopi & Martyris; quam Deus per Apostolum suum revelare dignatus est.

XIII. Cal. Maii. Eodem die S. Elphegi Cantuariensis Archiepiscopi, qui ab exercitu Paganorum post dirutam illius urbem, post cruentam innocentis populi cadem, post templi expoliationem victus abductus est; & per septem menses variis tormentorum supplicii cruciatus, tandem furentium manibus Paganorum lapidatus, Martyrii coronam suscepit.

VI. Idus Junii. Eodem die Translatio S. Elphegi Archiepiscopi & Martyris de Lundonia in Cantiam ad Ecclesiam Christi.

L I V I N G U S.

II. Idus Junii. Obiit bonæ memorie Livingus Archiepiscopus; qui dedit Merfham & Cheyham Ecclesie Christi Cantuariæ.

A T H E L N O T H U S.

V. Cal. Novembr. Obiit pie memorie Achelnodus Archiepiscopus Cantuariæ.

E D S I U S.

EDS I U S.

HI. Cal. Novembr. Obiit Sywardus Episcopus [Edsi Chorepiscopus.]

R O B E R T U S. [ejectus.]

S T Y G A N D U S. [deposuitur.]

L A N F R A N C U S.

V. Cal. Junil. Obiit felicitis memoria Lanfrancus Archiepiscopus, Catholicæ fidei fidelissimus observator & firmissimus roborator: qui cooperante gratiâ Dei istam Ecclesiam à fundamentis fundavit & consummavit; & multis ac honestis ornamentis, aliis ex auro mundissimo factis, aliis auro gemmisque paratis, aliis etsi sine auro ac gemmis, magnifice tamen laudandis, ornavit; multis ac religiosis Monachorum personis ditavit, multa multumque reverendâ religione decoravit. Hic etiam claustra, celaria, refectoria, dormitoria, ceterasque omnes officinas necessarias, & omnia ædificia infra ambitum Curie consistentia cum ipso ambitu mirabiliter miranda ædificavit. Precioso insuper ornamento librorum istam Ecclesiam apprime honestavit; [ex] quibus * quamplurimos per semetipsum emendavit. Archiepiscopum quoque Eboracensem ceterosque hujus regni Episcopos à subjectione hujus Ecclesiæ resiliences ad veram & debitam subjectionem revocavit. Per * hoc etiam & ipso faciente omnes illas terras, quæ in anniversariâ die Regis Willelmi commemorantur, longo tempore amissas Ecclesia ista recuperavit. Extra Civitatem larga habitacula fecit; quæ pauperibus & infirmis replevit; quibus de propriis rebus victum & vestitum largiri præcepit. Similiter foris Civitatem Ecclesiam B. Gregorii composuit; in qua

* L. hunc

* Grave crimen Lanfranco nuper intexit vir doctus Edwardus Brown in Præfatione suâ ad nuperam *Fasciculi Rerum Expend.* editionem, p. 33. quasi verò S. Scripturæ & SS. Patrum scripta ab illo vitata fuerint; argumento criminis desumpto à Notâ brevi RR. Matthæi Parkeri ad Marginem Textus Rossensis. Lanfrancus — quia Scriptura scriptorum vitio erant nimium corrupta; omnes tam V. quam N. Testamenti libros, necnon etiam scripta SS. Patrum secundum orthodoxam fidem studuit corrigere. Hinc à Lanfranco vitata, adulterata, abasa, priscorum Scriptorum monumenta Præfator suspicatur; & in illum gravissimam censuram strinxit; ea R. R. Parkerum ex probo aliquo & authentico testimonio proculdubio hausisse contestatus. Id quidem libenter concederem; neque enim eruditissimus iste Primas aliquid unquam temere vel otiosè adnotavit; nec tamen ejusmodi crimen Lanfranco impingere in animo habuit. Non aliud ille adnotavit; quàm quòd in vulgatissimis Historicorum nostræ gentis monumentis ho-

die omnibus legendum prostat. Sic etiam Matthæus Paris (ad annum 1089. Hist. p. 15.) Lanfrancus *lectioni assidue vacavit. Libros Veteris ac Novi Testamenti Scriptorum vitio corruptos corrigere studuit; cujus emendationis lute iam Anglorum Ecclesia quàm Gallorum se gaudet illustrari.* His adde quæ habent Matthæus Westmonasteriensis & optimæ notæ Chronicon MS. in Bibliothecâ Lambethanâ, (ad an. 1089.) Lanfrancus Archiepiscopus libros, quos rudis simplicitas Anglicana corruerat ab antiquo, diligenter sane correxit; quorum corroborazione, (correctione legit Codex MS Florilegi) se gaudet Ecclesia communiri. Laudabile sane studium, & si quis cæcam Latinæ linguæ in Clero Anglicano ante-Normanico ignorantiam perspexerit, cum primis necessarium. Quod tamen libros solummodo Ecclesiasticos, sc. Missalia, Lectionaria & ejusmodi alia, spectasse arbitror. Atque his dictis viro amico & erudito minime detractum velim; cui ob præclarum Operis utilissimi editionem Respublica Literata multum debet.

Clericos

Clericos posuit, à quibus morientes & unde sepulturam sibi possent preparare non habentes, & absque pterio susciperentur, suscepti illuc differrentur, delati honestè sepelirentur. In Maneriis ad Archiepiscopum pertinentibus multas & honestas Ecclesias edificavit; multas & honestissimas domos preparavit; quod & Archiepiscopis essent delectationi & honori; & pauperibus hominibus, qui Archiepiscopis domos sapissimè preparabant, essent [in] tanti laboris sublevationem. Ecclesiam etiam Roffensem à fundamentis incœpit, incœptam honestè perfecit; quam multis & honestis decoravit ornamentis. Insuper & reverendam iuibi Monachorum religionem instituit. Terras de Ecclesiâ longo tempore ablatas adquisivit; quas Monachis ad victum & vestitum habere permisit. Necnon Ecclesiam S. Albani fundavit & ferè consummavit; quam etiam multis & pretiosis ornamentis ampliavit.

† l. canene.

Semper legatur obitus Lanfranci in ordine suo; licet in ebdomadâ Pentecostes contigerit. Pronunciato Anniversario Domini Lanfranci Archiepiscopi in Capitulo, omnes simul Fratres procedant in Ecclesiam canentes verba mea, interim sonantibus omnia signis. Post cenam pulsato signo ad vigiliis, omnes solito more conveniant; ipsas Vigiliis festivè peragant; duo tertium, tres sextum, quatuor novum Responsorium canant. In crastino quisque Sacerdos Missam unam pro eo celebrare debet; & qui Missam non cantant, quinquaginta Psalmos et canet. Missa in Conventu in Albis festivè celebretur; ad quam Cantor & cum eo duo alii Fratres sint, capis induti; tres ad Responsorium, quatuor ad tractum, similiter in capis. Ad pauperes pascendos ipso die Thesaurarii debent dare quadraginta solidos. Servitium Refectorii festivè fieri debet, sicut in Festivitate unius Apostoli. Ecclesia parata permaneat, sicut in Festivitate S. Augustini; donec peragatur Servitium.

A N S E L M U S.

R A D U L P H U S.

XIII. Cal. Novembr. Obiit Radulphus Archiepiscopus.

W I L L E L M U S.

XI. Cal. Decembr. Obiit bonæ memoriæ Dominus Willelmus Archiepiscopus.

T H E O B A L D U S.

XIV. Cal. Maii. Obiit venerandæ memoriæ Dominus Theobaldus Archiepiscopus Cantuariæ.

T H O M A S B E C K E T.

IV. Non. Decembr. Eodem die Regressio S. Thomæ Martyris ab exilio; quem post diuturna supplicia, quibus cotidie novus Martyr effulserat, velut aurum in fornace triphariè probatum, in thesauros Regum assumptum, septimo anno Dominus ad palmam sub gladii cautione revocavit; ac si ostensis ei gladiis voce Dominica diceretur: *Amice, vide ad quid venisti.*

IV. Cal. Januar. Eodem die Cantuariæ Passio venerandi Patris Thomæ ejusdem civitatis Archiepiscopi & Martyris gloriosi. Hic post longos exilii labores, quos pro justitiâ patienter pertulit, tandem Deo miserante reversus; &

& in Ecclesiâ suâ cum honore susceptus, in eâdem pro defensione libertatis ipsius gladiis impiorum percussus occubuit. Tali modo fertis athleta, agone suo constanter expleto, proprio sanguine laureatus, ac triumphali more insignis, ad Christum, pro quo fideliter decertavit, foeliciter pervenit. Cujus gloriæ Miraculorum frequentia testimonium perhibet; quæ post Passionem ipsius evestigio tanta secuta sunt, & adhuc cotidie multiplicantur; quanta retro-actis temporibus pro aliquo Sanctorum vix uspiam facta leguntur.

Nonis Julii. Eodem die Translatio S. Thomæ Martyris Cantuariensis Archiepiscopi, anno gratiæ MCCXX. passionis autem ejusdem Martyris quinquagesimo, feriâ tertiâ. Ut eadem die & nasceretur ad poenam, & pateretur ad gloriam, & transferretur ad honorem. In cujus Translatione Passionis ipsius Dominus miracula suscitavit; ut dum novis supervenientibus vetera fuissent renovata, ex signis coruscantibus & ipse Martyr gloriosior appareret.

RICHARDUS.

XIV. Calend. Martii. Obiit piæ memoriæ Richardus Archiepiscopus, Monachus nostræ Congregationis; qui Ecclesias de Estria, de Moncketone, de Mepeham, & de Eynesforde nobis restituit.

BALDWINUS.

XII. Cal. Decembr. Obiit Baldwynus Archiepiscopus.
Idibus Septembr. Obiit piæ memoriæ Dominus Adam^a de Chillynden, Prior Ecclesiæ Christi Cantuariæ, & in Archiepiscopum ejusdem Ecclesiæ electus.

REGINALDUS.

VII. Cal. Januar. Obiit piæ recordationis Reginaldus Episcopus Batoniensis, quondam Electus Cantuariensis; pro quo fiet servitium in Conventu, sicut pro uno Archiepiscopo.

HUBERTUS.

III. Idus Julii. Obiit Hubertus Archiepiscopus.

III. Non. Augusti. Obiit piæ memoriæ Hubertus Archiepiscopus^b.

STEPHANUS.

VII. Idus Julii. Obiit bonæ memoriæ Dominus Stephanus Archiepiscopus.

RICHARDUS.

III. Non. Augusti. Obiit piæ memoriæ Richardus Archiepiscopus.

^a Willelmum alii appellant.

^b Quod Hubertus utroq; die obiisse dicitur; error est Codicis manifestus. Verè

obiit Hubertus 3. Idus Julii. Vide infra in Dissertatione de verâ Successione Archiepiscoporum Cant.

EDMUNDUS.

XVI. Cal. Decembr. Eodem die Deposito S. Edmundi Cantuariensis Archiepiscopi & Confessoris.

V. Idus Junii. Eodem die Translatio S. Edmundi Cantuariensis Archiepiscopi & Confessoris.

BONIFACIUS.

XV. Cal. Augusti. Obiit bonæ memoriæ Bonifacius Archiepiscopus.

Memorandum quod anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio Johannes de Westgate tunc Supprior & Capitulum Christi Cantuarie Prioris destituti regimine, domino Bonifacio Cantuariensi Archiepiscopo quod faciant anniversarium ejus singulis annis post obitum suum, in formâ subterius scripta. Reverendo Patri ac domino domino Bonifacio Dei gratiâ Cantuariensi Archiepiscopo, tunc Angliæ Præmori, Johannes Supprior & Capitulum Ecclesiæ Christi Cantuarie salutem & tam devotam quam debitam in Domino obedientiam & reverentiam. Noverit Reverenda vestra Paternitas, nos devoto corde concepisse, mente jocunda decrevisse, ac communi Fratrum voluntate ordinasse, juxta & vestre Clementiæ magnificæ conscientiam quam in vobis jam invenimus, & in rebus expeditis experti sumus; omnium honorum & beneficiorum quæ in nostra sunt & in perpetuum fiant Ecclesiæ, suis particeps, speciales augentes orationes in Domino; Ut ipse actus & gressus vestros in hac vitâ prospere & per tempora feliciora in suâ voluntate conservet. Ad hæc quod sancta & salubris est cogitatio pro fidelibus defunctis exorare, ut à peccatis solvantur: Statuimus ut Anniversarium vestrum singulis annis post-hujus vitæ cursum in Ecclesiâ nostrâ festivè celebretur. Ita quod die Anniversarii vestri quilibet Sacerdos Missam pro fidelibus celebrabit specialem. Cæteri verò Fratres inferioris Ordinis, qui Missam non celebrant vel à casu debilitatis celebrare nequeunt, quinquaginta Psalmos dicent pro animâ vestrâ. Nomen verò vestrum per totam Angliam deferri faciemus; ut in singulis Religiosorum Capitulis à præsidentibus anima vestra plenius absolatur. Præsentem igitur paginam in Martyrologio nostro transcriptam annotari fecimus; ut die obitus vestri revoluta solempnius recitetur in Capitulo. Et eandem sigillo nostro signatam vobis transmitti curavimus: ne oblivioni tradatur humanæ; & quod pie conceptum est & à nobis salubriter ordinatum, majorum memorabiliore jugiter maneat confessione.

ROBERTUS KILWARBY.

III. Idus Septembr. Obiit bonæ memoriæ dominus Robertus Archiepiscopus Cantuarie, & postea factus Cardinalis.

JOHANNES PECHAM.

VI. Idus Decembr. Obiit venerandæ memoriæ dominus Johannes de Pecham Archiepiscopus Cantuarie, de ordine Fratrum Minorum.

ROBER-

ROBERTUS WYNCHILSE.

V. Idus Maii. Obiit celeberrima memoriæ dominus Robertus de Wynchylse, quondam Archiepiscopus Cantuariensis; iste profecto pastor egregius, insigne speculum Prælatum, moribus & virtutibus antecellens alios; sic cordis mundiciæ pudicitiam sociavit; sic carnis stimulos subreptantes cautiùs mortificavit; ut à multis putarentur in carne præter carnem vivere. Cujus solida constantia molestis eventibus non tepuit, nec minis terreri nec munusculis flecti potuit viam veritatis deserere. Casulam, tunicam, & dalmaticam & capam Chori pretiosissimam ac omnes libros suos Ecclesiæ Cantuariensi in vitâ suâ donavit. Demum consummato malitiæ mundialis triumpho, V. Idus Maii, annò gratiæ millesimo trecentesimo tertiodécimo in Manerio suo de Oxforde universis carnis inevitabile solvit tributum; cuius corpus in Ecclesiâ Cantuariensi juxta altare S. Gregorii collocatur.

VI Cal. Septembr. Obiit plæ recordationis dominus Thomas de Cobham, Episcopus Wygorniensis, quondam Electus Cantuariæ.

WALTERUS.

XV. Cal. Decembr. Obiit bonæ memoriæ Dominus Walterus Archiepiscopus; qui primò Episcopus Wygornie & Domini Regis Cancellarius fuit; & postmodum ad primaciam Ecclesiæ Cantuariensis translatus est. Vir quidem mansuetus & affabilis, & divinorum celebratione valde devotus. Dedit autem Conventui Manerium de Caldecote cum bosco de Thorholde juxta bartonam nostram; & per Cartam suam confirmavit liberè & quietè pro se & successoribus suis in perpetuum. Et fiet Servitium pro eo in Conventu solemnius, sicut pro Wyberto Priore.

SIMON MEFHAM.

IV. Idus Octobr. Obiit bonæ memoriæ Dominus Simon de Mefham, quondam Archiepiscopus Cantuariensis, totius Angliæ Primas, & Apostolicæ Sedis Legatus, & S. Theologiæ Doctor, per Capitulum canonicè electus, & in Curia Româ confirmatus. Pro quo fiet Servitium in Conventu solemnius. Cujus testamenti executor Magister Laurentius Falstof dedit Conventui quinquaginta libras ad emendos redditus quadraginta solidorum annuatim expendendos in Anniversario ejus.

JOHANNES STRATFORDE.

XI. Cal. Septembr. Obiit piæ memoriæ dominus Johannes Stratforde Cantuariensis Archiepiscopus; qui dedit Ecclesiæ suæ cappam pretiosissimam simul & mitram peroptimam & duos libros Juris, viz. unum Decretalium & alium Decretorum. Et assignavit Conventui annualem pensionem centum solidorum de Ecclesiâ de Preston & de Boctone; quas appropriavit Monasterio de Bevirisham. Pro quo fiet Servitium in Conventu sicut pro Edivâ Regina; & quisque sacerdos Missam unam dicet, ceteri Psalmos quinquaginta.

JOHANNES UFFORD.

XI. Cal. Junii. Obiit Johannes Electus Cantuariensis.

THOMAS BRADWARDYN.

VII. Cal. Septembr. Obiit dominus Thomas Bradwarden Archiepiscopus Cantuariæ.

SIMON ISLIP.

VI. Cal. Maii. Memorandum quod sexto Kalendas Maii circa unam horam post mediam noctem anno Domini millesimo trecentesimo [sexagesimo] sexto recolendæ memoriæ dominus Simon de Islep Cantuariensis Archiepiscopus apud Magefeld diem suum clausit extremum. Et certa bona Priori & Conventui Ecclesiæ suæ Cantuariæ sub formâ quæ sequitur, prout in testamento suo evidenter apparet, reliquit atque legavit. 'Item lego Priori & Conventui, qui circa sepulturam meam laborabunt, pro onere dictæ diei ad unam pitanciam decem libras. Item lego Capitulo seu Conventui meo sex duodecim discorum argenteorum, & tot salaria argentea meliora & noviter fabricata, & quatuor pelves argenteas de armis meis, cum quatuor lavatoriis ejusdem sectæ. Item viginti quatuor pecias argenti, & sex ollas de argento pro vino; ut de eis ipsi Conventui in Refectorio & non alibi ministraretur. Decet enim sublimitatem tanti Capituli exclusâ vanâ gloriâ honestiori præferri ministerio & honorificentius deserviri. Et volo quod ista vasa semper in dominio & possessione Conventus remaneant. Nec liceat Priori aut cujuscvis alteri singulari personæ, cujuscunque status aut præminentie fuerit, nec etiam cuiquam Successori meo, contra hanc voluntatem meam ultimam & anathematis sententiam, quam ex hoc contraveniens poterit formidare, ipsa vasa aut partem eorum quamcunque sub accommodationis aut mutui cujuscunque specie, cum causâ vel sine causâ, extra dictum Refectorium recipere, nec ipsa Conventui accommodare, distrahere, deponere, aut ad aliquos usus alios transferre. Item lego Priori & ejus successoribus Prioribus Ecclesiæ Cantuariæ duas pelves argenteas majores & meliores præmissis, quæ sunt de armis meis similiter. Item lego Priori & Conventui mille oves matrices de melioribus quas habuero tempore mortis meæ. Et volo & ordino, quod foetus earum vividi & proficui singulis annis reserventur ad numeri prædicti conservationem, vel augmentationem ejusdem; si Deus hoc permisit. Alioquin de lanâ earum proveniente semper ad minus prædictus numerus habeatur. Et quod residuum lanæ fuerit, vel alias ipsa tota, ut prædicitur, cum aliis proventibus siqui fuerint, in aliquos usus necessarios Monachorum, in pecuniam vel alias, prout Capitulum assignaverit, per manus Camerarii qui fuerit, distribuatur annis singulis & fideliter dividatur: ita quod Monachi singuli quod eis fuerit distributum habeant diebus Anniversarii mei: ut sic remunerati specialius pro animâ meâ valeant exorare. Et volo, quod saltem unus, duo, vel tres Monachi ad hoc communiter electi singulis annis supervideant dictas oves; & demum caput ac etiam incremento agnorum & diminutione ac comodo tam ex lanis quam ex ovibus ipsis aliunde proveniente: quorum omnium sunt computum audituri; quod & fideliter Capitulo nostro referant & declarent. Et hæc omnia præter vestimentum meum aureum, quod ante hæc tempora Ecclesiæ meæ dedi, unâ cum quadam cappâ preciosa, sub tali conditione, & non aliter, Lego & concedo; quod dictus Prior & Conventus mihi

‘mihi faciant unam Cantariam perpetuam per unum de Fratribus meis, vel
 ‘alium quemcunque Sæcularem, vel Religiosum in Ecclesiâ meâ prædictâ cele-
 ‘brandam seu faciendam secundum ordinationem eorum de consensu Execu-
 ‘torum meorum pro me & singulis Archiepiscopis tam præteritis quam fu-
 ‘turis; & quod singulis diebus sic celebrans, de quocunque celebraverit,
 ‘semper hanc Orationem & secundum formam hanc dicere teneatur. *Deus*
 ‘*qui inter Apostolicos Sacerdotes famulos tuos Dominum Simodem & Johannem*
 ‘*ac ceteros Archiepiscopos hujus Ecclesiæ Pontificali & Archiepiscopali dignitate*
 ‘*censeri fecisti; presta, quasumus, ut quorum vicem gerebant in terris, eorum*
 ‘*perpetuo consortio latentur in calis.* Item quod singuli Monachi sacerdotes
 ‘in dictâ Ecclesiâ singulis annis quatuor vicibus, saltem in quolibet quar-
 ‘terio anni semel, quando Capitulo hoc placuerit ordinare, pro animâ meâ
 ‘specialiter celebret Missam de Beatâ Virgine cum Oratione prædictâ. Item
 ‘volo & ordino, quod Prior & Capitulum singulis annis celebrari & pulsari
 ‘solempniter faciant, sicut pro aliis Archiepiscopis fieri consuevit, diem an-
 ‘niversarii mortis meæ. Super quibus omnibus, quatenus eos concernit, li-
 ‘teras suas faciant testimoniales sub sigillo eorum communi consignatas, &
 ‘Executoribus meis protinus liberandas.

Nonis Octobris. Obiit bonæ memoriæ dominus Willhelmus Edynton Epif-
 copus Wintoniensis, quondam Electus Cantuariæ, benefactor noster. Qui in-
 ter cætera amicitia bona, dedit Conventui centum marcas, videlicet cui-
 libet Monacho unam marcâ, residuum ad usus necessarios Ecclesiæ. Item
 dedit præfatæ Ecclesiæ quinque cappas, unam casulam, & tres tunicas ri-
 beas cum appendiciis & pertinentiis suis. In cujus Anniversario solempne
 fiet servitium in Conventu, sicut pro uno Archiepiscopo.

SIMON LANGHAM.

XI. Cal. Augusti. Obiit venerabilis Dominus, Dominus Simon Langham
 quondam Archiepiscopus hujus Ecclesiæ, deinde Cardinalis effectus.

WILLELMUS WITTESEY.

VIII. Idus Junii. Obiit dominus Willhelmus Wytelesce Archiepiscopus.

SIMON SUDBURY.

XVIII. Cal. Julii. Obiit bonæ memoriæ dominus Simon Sudbury Archie-
 piscopus hujus Ecclesiæ.

WILLELMUS COURTNEY.

II. Cal. Augusti. Obiit recolendæ memoriæ dominus Willhelmus Cour-
 tenay Archiepiscopus hujus Ecclesiæ; qui vixit in Archiepiscopatu per qua-
 tuordecim annos & amplius. Et plura bona in vitâ suâ fecit Ecclesiæ suæ
 Cantuariæ, scilicet ad fabricam navis Ecclesiæ, claustrum, & murorum clau-
 suram circa gardinum Celerarii, mille marcas & ultra suâ gratiâ contulit;
 unam cappam preciosam de rubio cum perlis, unam Trinitatem cum sex
 Apostolis ponderis centum sexaginta librarum summo Altari dedit; unum
 vestimentum album cum sex capis & aliud viride cum septem capis in testa-
 mento suo legavit. Monachus istius Ecclesiæ, erat affabilis, pius & miseri-
 cors,

cors. Ecclesiam de Mepham reintegravit ad usum Fratrum infirmorum; & quatuor domos fieri fecit expensis suis: pro quo fiet Anniversarium suum singulis annis sicut pro domino Simone Ilsepe quondam Archiepiscopo istius Ecclesie; & duo Monachi pro animâ suâ celebrabunt. Item legavit Ecclesie suæ Cantuariensi sex libros preciosos, sc. Milleloquium Augustini, & unum Dictionarium in tribus voluminibus, & Doctorem de Lirâ in duobus voluminibus. Quos libros occupat Magister Richardus Courtney ad terminum vite sue de voluntate dicti Reverendi Patris; quos libros restituere faciat ad Ecclesiam Cantuariensem dictus Magister Richardus per executores suos post mortem suam sub penâ trecentarum librarum; sicut in quodam obligatorio & indenturâ inde factâ, quæ in Cancellariâ nostrâ habentur, plenius continetur.

THOMAS ARUNDELL.

XI. Cal. Martii. Obiit recolendæ memoriæ Reverendissimus in Christo & Dominus Dominus Thomas Arundell Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, & Apostolicæ Sedis Legatus, filius spectabilis domini domini Richardi Comitis Arundellæ & Warrenæ, primitus Episcopus Eliensis, deinde Archiepiscopus Eboracensis, & postea ad hanc sanctam Ecclesiam Cantuariensem, per ipsius Priorem & Capitulum concorditer postulatus, translatus existit. Erat autem vir eximia scientiâ, clari ingenii, in singulis agilibus providus & circumspexus, atque in Pontificalis officii executione sedulus & multum devotus, Regibus ipsius tempore regnantibus ac regno pro sui maturitate sancti nobili multipliciter acceptatus, necnon ejusdem regni vicibus iteratis sæpius Cancellarius. Contulitque idem Dominus Archiepiscopus huic Ecclesie multa meritis laudanda; videlicet unum vestimentum viride cum viginti & unâ cappis unius sectæ, aliamque cappam de aureo panno solempni, unam mitram auream diversis gemmis & lapidibus pretiosis ornata, unum baculum pastorem magnum argenteum & totaliter deauratum; unum calicem aureum ad majus altare cum duobus urceolis de auro valoris ducentarum marcarum, aliumque calicem aureum ad Festum S. Thomæ quadraginta libras valentem; cum aliis diversis jocalibus, tria bacilla argentea ante summum altare pendentia, quinque campanas in sonitu dulcissimas Arundell ryng vulgariter nuncupatas. Duo quoque dedit Missalia; quatuordecim libros preciosos, cum aliis ornamentis Ecclesiasticis. Contulit etiam ad fabricam navis Ecclesie mille marcas: Ecclesiam insuper Parochialem de Godmersham huic Ecclesie annexâ & untri procuravit; ex cujus fructibus & proventibus cuilibet Monacho hujus Ecclesie sex solidos & octo denarios in die regressionis pretiosi Martyris Thomæ singulis annis in ejus memoriam distribui præcepit. Item legavit huic Ecclesie unum librum pretiosum; in quo omnes libri B. Gregorii continentur; inhibens sub Excommunicationis majoris penâ, quam de facto fulminavit, quod nullus librum ipsum ab Ecclesia Cantuariensi quovis modo alienaret. Et post dicti Domini Archiepiscopi mortem testamenti sui sive ultime sue voluntatis Executores dederunt Priori & Monachis hujus Ecclesie centum libras monetæ Anglicanæ, secundum voluntatem ejusdem Ecclesie tunc Prioris & Confratrum suorum distribuendas. Nec est silentio omittendum, quod inter alia ipsius Domini Archiepiscopi facta laude digna perhennit, ipse perfidam sectam * Lauredorum, quæ tunc in regno invaliscebatur, ut pugil potens Ecclesie, potenter compescuit. Et tandem Translationis sue ad hanc Ecclesiam anno decimo octavo, anno vero incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo decimo tertio, undecimo Kalendas Martii, in Rectoriâ Ecclesie

* Valgò Lolardorum.

clesiæ de Hakynton sine quievit glorioso. Pro quo fiet Servitium in Conventu
solempniter in perpetuum.

HENRICUS CHICHELE.

II. Idus April. Obiit Dominus Henricus Chichele Archiepiscopus hujus
Ecclesiæ; cujus animæ propitietur Altissimus.

JOHANNES STAFFORDE.

VIII. Cal. Junii. Obiit recolendæ memoriæ Reverendissimus in Chri-
sto Pater & Dominus Dominus Johannes Stafforde Archiepiscopus hujus
Ecclesiæ.

JOHANNES KEMP.

XI. Cal. April. Obiit Reverendissimus in Christo Pater & Dominus Domi-
nus Johannes Kempe titulo S. Rufinæ sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Epif-
copus Cardinalis, & hujus sanctæ Cantuariensis Ecclesiæ Archiepiscopus.

THOMAS BOURCHIER.

III. Cal. April. Obiit Reverendissimus in Christo Pater & Dominus Do-
minus Thomas Bourschyre titulo S. Ciriaci in Terminis sacrosanctæ Romanæ
Ecclesiæ Presbyter Cardinalis & hujus sanctæ Cantuariensis [Ecclesiæ] Archi-
episcopus. Qui contulit huic Ecclesiæ pulcherrimam Imaginem de S. Trini-
tate de auro & gemmis ornatam, atque viginti septem cappas de rubio tessuto;
cum toto apparatu pro sacerdote, diacono & subdiacono unius seclæ.

JOHANNES MORTON.

XVI. Cal. Octobr. Obiit colendissimus in Christo Pater & Dominus Do-
minus Johannes Morton, Legum Doctor, quondam Rotularum Magister,
deinde in Episcopum Eliensem exigitur. Et postea ad sanctam Cantuari-
ensem Ecclesiam tanquam ad sedem superiorem transfertur. Postremo Re-
giæ Majestatis, Universitatisque Oxonii Cancellarius efficitur: & ita à Sum-
mo Pontifice in Presbyterum Cardinalem intitulatur. Hic enim divini cul-
tûs zelator fuit ardentissimus, & Regiæ Majestatis totiusque reipublicæ con-
sultor magnificus. In viro enim isto tanta vigeat auctoritas animique vir-
tus; ut Ecclesia Anglicana & dignitate & libertate suâ potita est. Si quid
præterea ad ipsius Ecclesiæ gloriam augendam ampliandamve sibi visum fu-
erit pertinere; id omni studio curâque maximâ procuraret; quod verò eam
offenderet, summâ cum diligentia propulsaret. Tanto enim amore matrem
suam sanctissimam Cantuariensem videlicet Ecclesiam amplexus est; ut eam
munere amplissimo, cappis scilicet octoginta albi coloris ditissimis ornatissi-
misque, cum omnibus aliis ad Presbyterum, Diaconum, Subdiaconumque
pertinentibus, suo nomine armis propriis, ex omni parte auro purissimo de-
super textis, literisque decentissimis hanc sententiam suavissimam, *Deo sit
gratiarum actio*, componentibus, ad Dei laudem sui que in memoriam relinque-
ret donatam. Pallium etiam funerale ex nigro bisso pulcherrimum, corpori-
bus defunctorum deputatum, auro purissimo undique circumseptum, mag-
nâ ex suâ munificentia contulit. Sui denique ope sumptibusque magna pars
Turris in Ecclesiæ medio constructa est. Duos insuper Confratres in Uni-
versitate

versitate Oxoniensi studio incumbentes, ad fidem orthodoxam augendam & verbum Dei prædicandum, viginti annorum circulo post ipsius obitum, septemque dum idem Venerabilis Dominus superstes erat, suis propriis sumptibus educaverat. Plura insuper alia exaratu digna contulisset; si natura sibi vitam prolixiorē donasset. Cum enim vitam hanc humanam ad annum ferè octogesimum Deo favente duxisset haud dubium fœlicem; febris tandem quartana ipsius naturæ inimica præsentī luce privavit. Et ubi à nonnullis sæpius persuasus erat; ut sibi sepulchrum satis amplum, dignum, honorificumve construeret; non in publico, non in tumultu, sed in secreto subterraneoque loco in Criptis nuncupato, lapide duntaxat coopertus marmoreo, coram Imagine Beatissimæ Virginis Mariæ, quam ex intimo diligebat, sepulturæ locum elegit: Ubi ipsius corpus fœlicissimum jam quiescit. Quo quidem in loco duo Confratres cotidie Missas duas cum *Placebo* & *Dirige*, durante viginti annorum spatio pro ipsius animâ devotissimè celebrant. Et dictus Venerabilis Dominus illis duobus Fratribus instituit pro mercede eorum quadraginta denarios septimanatim impendi; prout in præsentī libro plenius continetur. Quæ quidem anima ut requie perfruaturs æternâ, concedat Altissimus.

H E N R I C U S D E N E.

XV. Cal. Martii. Obiit Dominus Henricus Dene Archiepiscopus hujus Ecclesiæ.

XV. Cal. Octobr. * Obiit Dominus Thomas Wellys Episcopus Sidoniæ ac Prior S. Gregorii.

XIII. Cal. Decembr. Obiit Reverendus in Christo Pater Dominus Ricardus Marten Suffraganeus; qui dedit Ecclesiæ Christi Cantuariæ unam mittam cum baculo suo pastoralī, Frater & Benefactor noster.

* Quoniam tempore isti duo Chorepiscopi vixerint, mihi incōpertum est. Thomas Wellys Monachus Ecclesiæ Christi Cantuariensis ab Henrico Chichele Archiepiscopo sub initia pontificatus sui Cantuariensis Acolithus, Subdiaconus, Diaconus & Presbyter successivè ordinatus legitur in Registro *Chichele* vol. 2.

Anonymi

Anonymi Historia Controversiæ inter Sedes Cantuariensem & Eboracensem de Primatu.

Paulinus vir Deo dilectus primus Northamhumbro-
rum Archiepiscopus à Justo Cantuariensi Archiepiscopo ordinatur^a; & ab Hono-
rio Papâ primo accepit Pallium ad Dorobernensem Archiepiscopum
consecrandum^b. Hac enim de causâ habuit Pallium; sicut habet Epif-
copus Ostiensis, qui in consecratione Papâ Pallio utitur duntaxat. Iste
Paulinus Regem Northamhumbro-
rum Eadwynam ad fidem Christi conver-
tit; ac ipso Rege postmodum perempto, Canticam idem Paulinus rediit
* navigio; ac ab Honorio Cantuariensi Archiepiscopo & à Rege Egbaldo
honorifice est susceptus: Eorum invitatione suscipiens Roffensis Ecclesiæ
præfatum, Pallium quod à Papâ susceperat ex toto relinquens.

De S C O T T S.

Scoti postmodum missi à Scotiâ successerunt, videlicet S. Aidanus, Fina-
nus, Colmannus. Aidanus provinciis, quibus regnavit Rex^c Edwardus,
verbum Dei prædicavit; & ab ipso Rege in insulâ Lyndefernenfî sedem Epif-
copalem^d ut petebat, [impetravit]. Cui successerunt prædicti. Finanus,
Colmannus [qui] nec Pallio nec Urbis nobilitate voluerunt attolli. Colmanno
per Wilfridum convicto & ad patriam reverso^e, Tuda per illum Episcopatum
accepit; & à Scotis Præsul ordinatus est. Quo defuncto, ipse Wilfridus
ad Archiepiscopatum Ebor. eligitur^f, & ab Alfrido Rege filio Oswy Re-
gis mittitur in Galliam^g consecrandus. Quo ultra mare vertente, Sanctus
vir Ceddâ^h intronizatur. Sed hæc iniquitas ab Archiepiscopo Cantuari-
ensi Theodoro est correctâ; excussoque Ceddâⁱ intronizatur Wilfridus.
Quo iterum à Rege Egfrido expulso^j duo pro ipso^k expulsi sunt de Ebo-
raco, Bosa in Haugulstado, & eo defuncto Johannes pro eo ordinatur ibi-
dem; & sic Episcopatus dividebatur in duos. Tempore vero Alfridi Regis
rediit^l in totum Episcopatum Wilfridus quinque annis; expulsis Johanne
de Augustado & Bosâ de Eboraco. Post quinque annos Wilfrido iterum ab
Alfrido expulso^m, illi sunt sedibusⁿ destituti. Et defuncto Alfrido, ite-
rum Wilfridus in concordia susceptus^o, sedem apud Haugulstad habuit, Jo-
hannes in Eboracum migrante, quod Bosa defunctus erat; & successit^p in

^l restituti.

^a Ordinatus est anno 625. ¹² Cal. Au-
gusti. Tho. Stubbs Act. Pontif. Ebor. pag.
1687. Bedâ in Epitomâ ^b Honorium
enim Archiepiscopum Cantuariensem
post Justî mortem Paulinus consecravit.
Bedâ. * Anno 633. Simeon Dunelm. E-
pist. ad Hugonem. p. 77. Bedâ in Epitomâ.
^c Legendum forsan Oswaldus. ^d Anno
635. Simeon Dunelm. pag. 2. ^e Anno
664. Idem pag. 3. ^f Anno 664. Richar-
dus Hagulstad. Hist. lib. 1. cap. 6. ^g Anno
665. Radulphus de Diceto Abbrev. Chron.
p. 439. ^h Anno 669. Richardus Ha-
gulstad. l. 1. c. 6. ⁱ An. 678. Bedâ, l. 4.

c. 12. ¹ Anno 685. Rich. Hagulstad. l.
1. c. 11. rectius 688. Stubbs. ^m Post
quinque annos. Id. l. 1. c. 12. Simeon Dun-
elm. Epist. ad Hugonem, p. 78. ⁿ Legè con-
stituti sunt; in Eboraco Bosa, in Haug-
ulsta, & eo defuncto. ^o Post annos tredecim.
Idem ibid. Anno 705. Radulphus de Di-
ceto Abbrev. Chron. p. 442. ^p Anno
717. Th. Stubbs, p. 1693. Sedit annos 15.
Id. p. 1694. obiit circa an. 736. Id. ibid.
Malè Simeon Dunelm. illum anno 745.
3. Cal. Maii obiisse ex aliena fide refert.
de gest. Reg. p. 104.

Eboraco Wilfridus Presbyter suus. Unde lis maxima inter Cantuariensem Archiepiscopum & Ebor. vertebatur: quia dicunt Cantuarienses se Wilfryd habere seniore. Contra Eboracenses contendunt hunc juniorem ab Archiepiscopo Odone Cantiam fuisse translatum. Hoc defuncto substituitur Egbertus^p frater ejusdem Provinciæ Regis. Hic suâ prudentiâ & fratris potentiâ sedem illam in statum gentinum reformat. Ceteri Episcopi inter Paulinum & Egbertum nichil altius quàm simplicis Episcopi vocabulo anhelant. Sui autem successores erant Cocna, Eadbaldus. Post Eadbaldum hi fuerunt Archiepiscopi Eboracenses. Wlfius, Wygmundus, Wlferus, * f. Edredi. Atelbaldus, Rodewardus, Wlstanus, Osketel. Hic floruit tempore * Oldredi & Edgari Regum Angliæ; habuitque successores Oswaldum, Aldulphum & Wlstanum. Hi tres fuerunt Episcopi Wygornienfes & Archiepiscopi Eboracenses successivè.

De THOMA Eboracensi Archiepiscopo.

Thomas Canonicus Baiocensis in Archiepiscopum Eboracensem successit per Willelmum Regem^q Angliæ; duravitque annis XXX. Omni vitâ honestus; semper benefaciens in honore, nisi quod primo Archiepiscopatus sui tempore in causâ Primatus Cantuariæ certavit; dicens se nolle Cantuariensi Electo Lanfranco professionem facere, ut debebat. Postea sic ductus rationibus Lanfranci, coram eo professionem suam fecit; sicut sui Predecessores fecerunt. Lanfrancus Romam pro debito sibi Pallio iens^r, Remigium Lincolniensem Episcopum & Thomam Eboracensem Archiepiscopum comites itineris sui habebat. Qui simul Romam venientes, honore congruo sunt recepti. Postea Lanfrancus Alexandro Summo Pontifici præsentatur. Et ipse Papa assurgens, cum ut gressum figeret, hortatus est, subdens: Honorem, inquit, exhibuimus non tuo Archiepiscopatu, sed quem Magistro debuimus, cujus stilo fuimus in illis quæ scimus imbuti. Hinc quod ad te pertinet ob reverentiam B. Petri te exequi par est. Et humiliavit se Lanfrancus ad pedes Papæ: Sed mox erigitur ad osculum ejus; lætantes ad invicem illa die. Sequenti verò luce negotia diversa ad invicem tractantes, calumpniatus est coram Papâ Thomas Eboracensis cum Remigio, quod neuter eorum canonicè fuerat ad Pontificatum promotus. Eboracensis eò quod sacri canones filios Presbyterorum, quos Religionis ordo non ornat, à sacrorum Ordinum promotione removeant; alius verò pro eo quod facta conventionem Episcopatum à Rege Wilhelmo emerit, fuit indignus. Ad hæc illi excusationem aliquam non habentes, redditus baculis & annulis cum curâ Pontificali ad petendum misericordiam sunt conversi. Quorum precibus se Lanfrancus exponens, coram Papâ dicens novo Regi in novis dispensationibus & dispositionibus regni necessarios oratoriâ facultate ostendit. Et his auditis Papa ad eum conversus: Tu videris, inquit; pater es illius patriæ; ac consideret tua industria quid expediat in hac parte. Virgæ pastorales, quas reddiderunt, ecce hîc sunt. Accipe illas; & dispensa, prout utilius Christianitati regionis illius agnoscere poteris. At ille baculos pastorales suscipiens, in præsentia Papæ statim dictos viros suis baculis pontificalibus investivit.

^p Anno 735. Id. Epist. ad Hugon. p. 78. Anno 736. Tho. Stubbs pag. 1697. ^q Nominatus à Rege anno 1070. die Pentecostes. Simeon. Dun. de gest. Reg. p. 202. Anno 1071. Id. p. 205.

De G I R A R D O Archiepiscopo.

Girardus, qui erat nepos Walkelini Episcopi Wyntonienſis, & ipſe Gy-
 rardus prius Episcopus Herefordenſis^a. Literas ei miſit ſub hac formâ Paſchalis
 Papâ. ' Paſchalis Episcopus, ſervus ſervorum Dei, Gyardo Eboracenſi Ar-
 ' chiepiscopo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. ^b Quam grave contra
 ' nos immo contra matrem tuam Sanctam Romanam Eccleſiam te non ig-
 ' noramus egiſſe; præſentibus tamen literis tibi mandamus; ut profeſſionem
 ' tuam Venerabili fratri noſtro Ancelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo facere
 ' non negligas. Audivimus enim Thomam prædeceſſorem tuum ex eadem
 ' re contentionem moviſſe. Et cùm in præſentia Alexandri Papæ cauſa
 ' ventilata fuiſſet, ex præcepto ejus, diſcuſſione habitâ, Lanfranco, ſucceſ-
 ' ſori ſuo & ſucceſſoribus ſuis eadem feciſſe. Nos igitur quod tunc defini-
 ' tum eſt, volumus firmum & illibatum obſervari. Hanc Epiſtolam ſibi fi-
 ' deliter miſſam Girardus non legit; quia neceſſe non fuit. Prævenit enim
 juſſum Apoſtolicum; & hortatu Regis ſuâ manu impoſitâ manui Ancelmi,
 pollicitus eſt^c ſe eandem^d objectionem & obedientiam ſibi & ſucceſſori-
 bus ſuis in Archiepiſcopatu exhibiturum, quam Herefordenſis Episcopus
 prius promiſerat juramento.

De T H O M A.

Post obitum dicti Girardi Thomas fratruelis^e eligitur. ^f Cùm ad con-
 ſecrationem ſuam pro more Cantuariam venire invitaretur ab Ancelmo;
 primò benignè reſpondit grates ſe velle hoc agere; ſed petiit inducias ad agen-
 dum: & deinde ipſe ſubterfugia quærens; Ancelmus ſcripſit eidem. ' Ancelmus
 ' miniſter Eccleſiæ Cantuarienſis Thomæ. Electo Eboracenſi ſalutem. Tibi
 ' Thoma in conſpectu Dei omnipotentis ego Ancelmus Archiepiſcopus Cantua-
 ' rienſis & totius Britanniæ Primas ex parte ipſius Dei. Officium ſacerdotale,
 ' quod meo juſſu per meum Suffraganeum ſuſcepisti; tibi interdico; ac præ-
 ' cipio ne te de aliquo Paſtorali curâ præſumas intromittere ullo modo; donec
 ' à rebellionem, quam contra Eccleſiam Cantuarienſem incoepisti, diſcedas;
 ' & ei ſubjectionem quam Anteceſſores tui Thomas & Girardus Archiepiſco-
 ' pi Eboracenſes ex antiquâ Anteceſſorum conſuetudine profeſſi ſunt, juxta ut
 ' teneris, profitearis. Quòd ſi in his quæ coepisti magis perfeſſerare quàm ab
 ' eis deſiſtere delegeris; omnibus Episcopis totius Britanniæ ſub anathemate
 ' perpetuo interdico; ne tibi ullus manus ad promotionem Pontificatûs im-
 ' ponat: vel ſi promotus ab exteris fueris, nec pro Episcopo vel in aliqua
 ' Chriſtianâ communionem te ſuſcipiant. Tibi quoque Thomæ ſub eodem
 ' anathemate ex parte Dei interdico; ne unquam benedictionem Episcopatus
 ' Eboracenſis ſuſcipias; niſi prius profeſſionem, quam Anteceſſores tui fece-
 ' runt, Eccleſiæ Cantuarienſi facias, ut teneris. Si autem Episcopatum
 ' Eboracenſem ex toto dimiſeris; concedo, ut officio ſacerdotali, quod jam
 ' ſuſcepisti, utaris. Erat enim^g Nomanniæ, & cùm in regnum Angliæ re-

^a Succedit anno 1100. ^b Quanquam 1711. ^c Lege ſubjectionem. ^e Non
 præv. Sic legit Malmsburiensis. ^d Anno Girardi, ſed Thomæ prædeceſſoris.
 1107. obiit anno 1108. Sim. Dunelm. de ^f Septimo poſt Girardi obitum die. Stubbs
 geſt. Reg. 12. Cal. Junii. T. Stubbs p. 1711. ^g Lege Erat enim Rex

diffet, cœpit ventilare dictam causam ipso tempore Girardi. Anno incarnationis Verbi MCIX. in sede metropoli Cantuariensi in bonâ memoriâ Ancelmus Cantuariensis Archiepiscopus ad caput Archiepiscopi Lanfranci sui prædecessoris honorificè sepelitur. Evolutis postmodum paucis diebus venit in Angliam missus à Pascali Papâ Ulricus Cardinalis, Pallium Eboracensi Ecclesiæ secum deferens. Ubi audivit Ancelmum vitam finisse, nam obitum ejus non longè extra Angliam famæ pertulerat certitudo; consternatus animo quid faceret dubitabat, eò [quòd] Pallium à Papâ acceperat deferendum Ancelmo. Postea Henricus Rex Angliæ in magnâ mundi gloriâ Londoniæ Curiam suam celebrans, quid agendum esset de consecratione Thomæ Eboracensis Electi quæsit. At ubi expositâ sibi Epistolâ Ancelmi super & de interdicto benedictionis ejus intellexit; per Robertum de Mellente Comittem sciscitatus est qui sc. ausus fuit præter imperium Regis recipere dictam Epistolam. [Episcopi] habito Concilio statuerunt inter se, se male suis omnibus spoliari, quàm quæ Ancelmus præceperat non obtemperare. Erant enim hi Ricardus London. Willelmus Wyntonienfis, Robertus Lincoln. Herebertus Norwycensis, Rogerus Sarum, Radulphus Roffensis, Remenilus Herefordensis, Robertus Cicestrensis, Johannes Bathoniensis, Robertus Celtrensis, & Willelmus Exoniensis. Istis firmato concilio inter se visum est Sampsonem Wygorniensẽ Episcopum accersendum, & quam de negotio sententiam ipse ferret perquirendum. Et respondit. ‘Et licet hunc Electum Eboracensem olim ex conjuge † fidelium susceperim; eique carnis naturam, honoris & dignitatis provectum æquissimè debeam; multò magis sanctæ Cantuariensi Ecclesiæ teneor, * qui me in eum, in quo sum, honorem provexit; & gratiæ, quam à Domino Jesu Christo meruit, me per Pontificale ministerium fecit participem. Et propterea notum omnibus esse volo me & literis Patris nostri Ancelmi de causâ, quam nunc inter nos agimus, sanctis modis omnibus obediturum; nec unquam Ancelmum proditurum; ut is qui electus est in Archiepiscopum Eboracensem, aliquatenus consecratur, donec de subjectione suâ Ecclesiæ Cantuariensi debitam & Canonicam obedientiam profiteatur. Ego enim præsens fui, quando frater meus Thomas nuper Eboracensis Archiepiscopus juxta consuetudinem antiquam eandem professionem Cantuariensi Archiepiscopo Lanfranco & cunctis successoribus suis fecit. His dictis, omnes Episcopi simul ad Regem sunt reversi; dicentes constanter literas Ancelmi, de quibus Comes de Mellente sciscitatus erat, se recepisse; & contra eas nullâ ratione statuturos asserentes unanimiter. Ad quæ dixit Rex. ‘Quicquid in his aliorum sententia dicitur; de me constat, quòd cum Episcopis sentio; [nec] excommunicatoni Patris Ancelmi aliquid subiacebo. Quibus auditis, omnes Episcopi sunt gavisi; & agentes Deo grates, pariter clamaverunt, Ancelmum adesse; & quod in corpore degens facere non poterat, jam mundo absentem causam suæ Ecclesiæ terminasse. Postea in laudem dicti Regis demoratum est; ut ipse dignitatem Primaciæ Ecclesiæ Cantuariæ humiliari à nullo permetteret. Postulatus autem jussit consuetudines & scripta antiqua Ecclesiæ Cantuariensis sibi afferri, & coram eo publicè recitari. Quod & factum est. ‘Quid amplius queritur? dixit Rex. ‘Auctoritates & privilegia Sedis Apostolicæ, & quæ in præsentia Patris & Matris meæ testimonio ac confirmatione Prælatorum & Procerum Regni Angliæ diffinita sunt; ut quasi de Epistolâ Ancelmi penitus taceatur; ego vobis ambagibus permetterem agitari? Immo sciat Thomas, sciat se aut subjectionem Ecclesiæ Cantuariensi & obedientiam ejusque Primatibus, ut sui Antecessores professi sunt, precessurum; aut Archiepiscopatui Eboracensi cessurum ex toto. Eligat autem quodcunque vult. Consideratis auctoritatibus, quibus Ecclesiam Cantuariensem circumvallari videbat, spretis Clericis, quorum consilio se credidisse

† l. fidei.

* l. quæ.

disse dolebat, se contra eorum auctoritates nolle stare, sed morem Antecessorum suorum sequendo, & Ecclesiam ipsam deinceps diligere se velle dixit ac etiam honorare. Præcepit Rex; ut Professio, quam Thomas facturus esset, in sui præsentia dictaretur, scriberetur, & sigillo suo servaretur inclusa. Dominicâ autem die, quæ fuit V. Kalend. Julii, jubente Rege conveniunt Ricardus Londoniensis, Willelmus Wyntonienſis, Radulphus Roffensis, Herebertus Norwycensis, Radulphus Ciceſtrenſis, Ranulphus Dunelmenſis, Herveus Brancorensis, Episcopi in Ecclesiâ S. Pauli London. pro consecratione Thomæ Eboracensis Archiepiscopi Electi. Ricardus Episcopus Londoniensis, qui ipsum Thomam erat sacraturus, Professionem ab eo exegit; quæ sicut erat sigillata, sic ab eo lecta est. 'Ego Thomas Eboracensis Ecclesiæ consecrandus Metropolitanus profiteor subjectionem & Canonicam obedientiam Sanctæ Dorobernensi Ecclesiæ & ejus Ecclesiæ Electro & Consecrato & suis Successoribus canonicè intronizatis, salvâ fidelitate Domino Regi Angliæ, & suâ obedientiâ ex parte meâ tenendâ, quam Thomas antecessor meus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ex parte suâ professus est. Intererant huic Professioni idem Rex, Conradus Ecclesiæ Cantuariensis Prior & Monachi plures ejus. Et lectam Professionem ab ipso Thoma eidem Episcopo oblatam accepit; & eidem Priori & Monachis tradidit, ita dicens. 'Hanc Fratres mei Professionem suscipite; & servare in testimonio rei gestæ. Deinde à Radulpho Ciceſtrenſi Episcopo dictum est populo, hujusmodi Consecrationem ex recto & antiqua consuetudine debere fieri in Cantuariensi Ecclesiâ; & adjecit: verum quod Civitas Cantuariensis defuncto Arnulfo Archiepiscopo [Metropolitano careret] sufficit, quod est factum eâ ratione; quod Episcopus Londoniensis inter ceteros Episcopos est Decanus Ecclesiæ Cantuariensis; & ideo quadam speciali dignitate anteponendus est. Itaque Thomas Eboracensis consecratus est à ministro: quod fieri * voluit à ministro. Dum vitæ præsentis superfuit; pœnitudo hujus facti ab ejus animo non recessit. Quibus sic peractis, Cardinalis qui cum Pallio ad Angliam venerat, dictum Archiepiscopum illo investivit; sicque Romam rediit festinanter.

* Legeroluit.

De T H U R S T A N O Electro Eboracensi.

Thurstanus Regis Capellanus ad Archiepiscopatum Eboracensem eligitur die Assumptionis B. Mariæ apud Wyntoniam anno gratiæ MCXIV. Postea duobus annis elapsis Convocatio Optimatum & Baronum totius Angliæ apud Sarum XIII. Kal. Aprilis facta est; qui in præsentia Regis Henrici Romæ filio suo Willelmo fecerunt, & fidelitatem juraverunt eidem. Habita est ibidem causa de querelâ, quæ inter Archiepiscopum Cantuariensem Radulphum & Electum Eboracensem Thurstanum per annum integrum versata est. Et Electus cum à Cantuariensi moneretur, ut Ecclesiæ Cantuariensi faceret quod debuerat, & benedictionem suam Ecclesiastico more susciperet: Hic respondit; Benedictionem se libenter suscipere velle; sed Professionem, quam exigebat, se nullâ ratione facturum. Rex vero Henricus ubi animadvertit Thurstanum in suâ stare pertinaciâ; protestabatur morem Antecessorum suorum tam in professione faciendâ quam in aliis Cantuariensis Ecclesiæ dignitatibus ex antiquo jure competentibus se nullo modo executurum; sed Episcopatu Eboracensi cum benedictione se potius cariturum; & statim Pontificatui Eboracensi renunciavit expresse: spondens Regi Archi-

* Factum in Eboraci eodem | Dominica, Florentius Wigornienſis anno in Calendis Augusti, die | sis refert.

episcopatum

* *Legi cui-
cunque qui-
† Legi suo-
rum.*

episcopatum Eboracensem dum viveret non reclamaturum, nec calumpni-
am inde moturum * quibuscunque ibidem substitutus fuisset. Verunta-
ment de † suo consilio Clericorum Romam profectus, hujusmodi Episto-
lam impetravit.

B U L L A P A P Æ.

* *Malmshuri-
ensis legit Re-
gni.*

† *desit apud
Malmshur.*

‘ Paschalis Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Henrico illustri
‘ Anglorum Regi salutem & Apostolicam benedictionem. Nos auctore Deo
‘ de tuâ probitate non tantum bona sed & confidimus meliora; & ideo mo-
‘ nemus Excellentiam tuam; ut gratiæ divinæ memor semper existas, quæ
‘ tibi & * Regi pacem & justitiæ notitiam tribuit. Honorem igitur Dei &
‘ Ecclesiarum ejus in regno tuo diligenter observa, & justiciam efficaciter ex-
‘ equaris. Audivimus Eboracensis Ecclesiæ Electum, virum sapientem & pro-
‘ vidum, sine judicio à suâ sequestratum Ecclesiâ quod nimirum divinæ ju-
‘ stitiæ & Sanctorum Patrum constitutionibus adversatur. Nos quidem ne-
‘ que Cantuariensem Ecclesiam minui, neque Eboracensi Ecclesiæ volumus
‘ præjudicium pati; sed † in eam Constitutionem, quæ à Gregorio inter
‘ easdem Ecclesias constituta est, firmam censemus & illibatam servari. Nos
‘ ut idem Electus, ut justitia exigit, ad Ecclesiam revocetur, volentes; &
‘ siquid quæstionis inter easdem partes nascitur, præsentibus utrisque partibus
‘ in nostrâ præsentia pertractetur.

* *Legi eo.*

† *Legi lig-
tus.*

* *Legi Roma-
nis.*

Hac Epistola fretus Truſtanus repetit Sedem suam. Augebatur indies dif-
fidium inter eum & Cantuariensem Archiepiscopum Radulphum; quia ipse
blanditiis vel minis adduci nequeat; ut ei manus ad consecrandum impone-
ret, nisi Professionem faceret: nec Truſtanus hoc futurum sub capitis peri-
culo promittebat. Successori autem Paschalis Papæ Gelasio citra montes ve-
nienti ambo Archiepiscopi statuerunt occurrere, causarum suarum patrocinio
affuturi. Calixtus, qui successerat, Remis ad celebrandum venit Concili-
um. Truſtanus eo tempore erat cum Rege Angliæ, petens ab * eis licenti-
am ad dictum Concilium transeundi. Tandem optinuit, eâ interpositâ fide,
ut Episcopalem benedictionem à Papâ non reciperet. Tali sponſione † le-
gatus arripuit iter suum. Sed mox, ut opportunum viderat, oblitus est
Regis; & * Romanos, ut suam sustinerent causam, largiter exhibuit; & à
Papâ contra consuetudines omnes benedictionem Episcopalem accepit. Sanè
præcesserat Truſtanum ad Papam Legatus Regis Segfredus, postea Cice-
strensis Episcopus, denuntiaturus Papæ: ne ullo modo Truſtanum consecra-
ret, aut ab aliquo nisi à Cantuariensi Archiepiscopo consecrari permetteret:
& si contra hoc ipse Papa faceret, certus existeret, quod nec pro amissione
coronæ suæ suum propositum non † haberet. Et respondit Papa: ‘ Ne
‘ putet Rex me de quo agitur negotio aliter acturum quam ipse velit. Ne-
‘ que enim me ad hoc voluntas mea unquam tulit: ut Cantuariensis Eccle-
‘ siæ dignitatem, cui tot præclari Patres præfuerunt, læderem. Et his blan-
‘ diciis persuasus Legatus mature rediit ad Regem. Post cujus discessum Papa,
[Romanorum] jussis obnoxius, qui in amicitiam Truſtani transferant,
eum * sacrauit; palam interdicente Johanne Archidiacono Cantuari-
ensi. Responditque ei Apostolicus: ‘ Nullam injustitiam Ecclesiæ Can-
‘ tuariensi volumus facere, sed salvis justitiâ & dignitate illius * quod fa-
‘ cimus. Id audientes frivolum judicarunt; cum discordaret factum à dicto.

* *Legi hoc.*

* Anno 1119. 14. Cal. Novembr. Simeon Dunelm. de gest. Reg. pag. 240.

Hoc

Hoc audito, Rex interdixit Trustano omnem dominationis suæ terram. Quam severitatem nec tunc voluit diminuere; licet Papa rogasset; & Papa asseruit se eum de fide, qua se Rex obligatum esse dicebat, eum auctoritate B. Petri soluturum. Quod cum * frustratum fuisset; tunc quidem [res] * l. frustra. impacata remansit. Sed anno sequenti † tam Papa in sede Apostolatûs corroboratus, liberius quæ vellet disponderet; misit Epistolam, ut aut Trustanus Archiepiscopatu potiretur, aut Rex anathemate & Archiepiscopus Cantuariensis suspensione sacerdotalis officii plecterentur. Hic metus coegit Regem cœptis desistere: & sic receptus * est Trustanus in Sede. Et ita ille quamvis Radulphus & Willelmus Archiepiscopi Cantuarienses multas expensas effunderent; omnes allegationes eorum instantiâ suâ irritas fecit: Postea Trustanus abrenunciâns sæculo & Episcopatu, factus est Monachus apud Pontem-fractum Ordinis Cluniacensis anno Domini MCXL².

De WILLELMO Eboracensi Archiepiscopo.

²² Rex Stephanus anno Domini MCXLII. Archiepiscopatum Eboracensem dedit cuidam Clerico nomine Willelmo, quibusdam consentientibus, aliis dissentientibus: & † audebant. ^b Unde cum Theobaldus Cantuariensis Archiepiscopus electione sic factâ nullatenus consentiret; frater Regis Henricus Wyntonienſis Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus præsumptuosè ipsum Electum apud Wyntoniam ^c consecravit. Habuit itaque novus sacra-
cratus Eboracensem [Archiepiscopatum;] & vix duobus annis sedit in pace. Anno igitur Domini MCXLVII. in mediâ Quadragesimâ Eugenius Papa celebravit Concilium magnum Remis; ad quod Theobaldus Archiepiscopus scriptis & nunciis Papæ cum cæteris Prælatis vocatus, petita à Rege sed non concessâ licentiâ, per multos labores accessit. Clerici Eboracensis Ecclesiæ ad hoc accesserunt Concilium una cum Henrico Murdak tunc Abbate de Fontibus * accusantibus Willelmum Eboracensem Archiepiscopum; di-
centes eum neque Canonice electum nec consecratum, sed Regiâ auctori-
tate intrusum. Unde præfatus Willelmus convictus & depositus ab Alberico Episcopo Ostiensi ponuntiante taliter & dicente. 'Decernimus auctori-
tate Apostolicâ Willelmum Eboracensem Archiepiscopum à Pontificatu de-
ponendum; eò quòd Stephanus Rex Angliæ eum ante Electionem Canonice
cam nominavit. Cum igitur Eugenius Beatum Willelmum Eboracensem Archiepiscopum, pariter † minori parte Cardinalium sibi consentiente, depo-
suisset; propriâ voluntate Capitulum Eboracense ad ejus mandatum con-
veniens ^d elegerunt in Archiepiscopum pars major Capituli Dominum Hil-
larium Cicestrensem Episcopum; & altera pars Henricum Murdak Abbatem de Fontibus. Idem Papa Eugenius utraque electione hujusmodi sic
præsentatâ, electionem Henrici Murdak confirmavit, & aliâ cassavit; ipsum

† l. ut aude-
bant, recla-
mantibus,
ex Gervasii
Chronico p.
1357.

* l. accusati-
tes.

† Videretur
Majori legen-
dum, minori
tamen habet
Gervasius in
Chronico p.
1363.

* Anno 1121. Simeon. Dunelm. ibid. p. 244. ^a Monachicum sumpsit habitum XII. Calend. Febr. (die Conversionis S. Pauli. Tho. Stubbs p. 1720.) & Novis Februarii in bona senectute vita decessit; ibidemque humatus requiescit, anno Episcopatus sui XXVII. *Continuator Florentii Wigorn. ad an. 1140.* ²² Hinc error Rogeri Hoveden corrigi potest: qui Willelmum & Henricum Murdak

eodem anno 1140. simul à diversis Capituli partibus electos fuisse refert. *Hist. ad an. 1140.* ^b Anno 1142. mense Januario Joliannes Hagulstad. in continuat. Sim. Dunelm. de gest. Reg. p. 268. ^c Anno 1144. 6. Cal. Octobr. Johannes Hagulstad. in continuat. Simeonis Dunelm. p. 273. ^d Anno 1148. in Vigilia S. Jacobi. Idem p. 276.

Henricum

Henricum propriis manibus ^a consecrando. Willelmus hoc modo depositus, rediit in Angliam; & mansit Wyntoniam cum Henrico Wyntonienſi Episcopo usque ad obitum Papæ Eugenii; & consilio dicti Episcopi in omnibus inhærebat. Anno Domini MCLIV. mense Januarii die S. Vincentii cum Hugo Tihes Eboracensis & Wyntonienſis Archidiaconus ad Ecclesiam Dunelmensem vacantem communiter eligeretur, Henricus Eboracensis Archiepiscopus Electionem, quantum in eo fuit, cassavit. ^b Sed prædictus Electus cum suis Electoribus appellavit [Romam;] & ibi suam consecrationem à Papâ Anastasio Eugenii Papæ successore accepit. Beatus igitur Willelmus tertiâ die sequente ad Curiam Romanam accessit: quem idem Dunelmensis Episcopus honorificè suscipiens, & ejus negotia usque aded procuravit; quod ei restitutionem sui Archiepiscopatus Eboracensis à dicto Papâ Anastasio perquisivit; & ei Pallium, quod nunquam prius ^c habuerat, impetravit. Postea Willelmus Archiepiscopus Eboracensis in Angliam rediens & suam alumpnam Wyntonienſem Ecclesiam visitans, ad Sedem propriam Eboracensem ^d veniens in solempnitate Pentecostes inter Missarum solennia veneno ^e interfectus est; & post paucos dies migravit ad Christum.

De R O G E R O Archiepiscopo.

Rogerus Cantuariensis Archidiaconus eodem anno electus est ad regimen Eboracensis Ecclesiæ; & consecratus est à Theobaldo Cantuariensi Archiepiscopo apud Westmonasterium VI. Idus Octobris, ^f astantibus Richardo Londonienſi, Roberto Lincolniensi, Gilberto Herefordensi, Waltero Roffensi, Roberto Bathoniensi, Nigello Eliensi, Willelmo Norwycensi, & Johanne Wygornienſi. Anno gratiæ MCLXXII. venit Rex Londoniam [cum] Domino Hugone Papæ Legato; qui convocato Clero proposuit Concilium celebrare. Cum in medio sederet Legatus, Cantuariensis Archiepiscopus dextram optineret; Rogerus Eboracensis Archiepiscopus innatâ sibi invecus arrogantia, sinistram sibi debitam respuens, inter Legatum & Cantuariensem Archiepiscopum irreverenter innitens sedere visus est; aded ut in sui Primatis gremio resideret: cum ipse [a] Clericis & Laicis turpiter dejectus est cum baculis & pugnis ad terram. Et exiliens Cantuariensis Archiepiscopus bonum pro malo reddidit: æmulum suum & Cantuariensis Ecclesiæ inimicum surripuit tantæ cladi. Tandem Eboracensis à terrâ resurgens cum capâ suâ turpiter discissâ, Regis prostratus vestigiis, in Cantuariensem Archiepiscopum calumpniam intulit ^g mendosam. Sed auditâ præsumptionis suæ veritate, suæ vesaniæ dignos catulos reportavit. Dum autem ad Regem fugeret pluries; in consilio clamare cœperunt: 'Vade, vade traditor S. Thomæ: adhuc foetent illius sanguine manus tuæ illæ: Rogerus semper capitalis inimicus Ecclesiæ Cantuariensis erat & B. Thomæ Martyris.

* vult mendacem.

^a Anno 1148. in Octavis S. Andreae Dominica secunda Adventus Domini. Id. ibid. ^b Obiit Henricus 1154. prid. Id. Octobr. Id. p. 282. Anno 1153. Stubbs p. 1721. ^c Missum illi fuerat à Lucio Papa anno 1146. sed à Legato reportatum.

Id. p. 274. ^d Eboracum intravit 1154. 7. Id. Maii. Stubbs p. 1722. ^e Obiit 1104. 6. Id. Junii. Id. ibid. ^f Anno 1154. die S. Paulini. Diceto Imag. Hist. p. 529. Dies autem VI. Id. Octobr. Paulino sacer erat. Vide Bedam Hist. Eccl. l. 3. c. 14.

De G A L F R I D O Electo Eboracensi.

Galfridus, filius Regis Henrici sed nothus, resignavit ^a Episcopatum Lincolnensem anno suo octavo in manum Richardi Cantuariensis Archiepiscopi; & factus est Cancellarius Regis Angliæ patris sui. Postea ad Archiepiscopatum Eboracensem ^b eligitur: & rumor dispersus est in Angliam; quod ipse electus ex mandato Papæ deberet in Franciâ consecrari. Unde stupefacti Episcopi videntes in hoc matris suæ Cantuariensis Ecclesiæ dignitatem minui; cum debeat ab antiquo Eboracensis Electus ab Archiepiscopo Cantuariensi professione præmissâ Cantuariæ consecrari; factâ solempnitate Appellatio propter gravamina huiusmodi in Franciam destinata est.

Wilhelmus Episcopus Eliensis, Apostolicæ Sedis Legatus, & cæteri Provincie Cantuariensis Episcopi, Archiepiscopis & Episcopis salutem. Quantis hucusque sancta Cantuariensis [Ecclesia] immunitatibus sit gavisa; vestram notitiâ credimus non latere. Inter quas [est] ne Eboracensis alibi quàm Cantuariæ & ab ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo consecratur. Unde Baldwinus Cantuariensis Archiepiscopus edoctus, antequam iter suum Hierosolymitanum arriperet, adversus Eboracensem Electum Galfridum, ne ipse ab alio quàm à se & in Ecclesiâ Cantuariensi factâ sibi professione & obedientiâ consecratur, appellavit. Nos eandem appellationem nomine Cantuariensis Ecclesiæ innovamus; & ne idem [†] Cantuariensis Electus alibi munus consecrationis accipiat, ad Sedem Apostolicam appellamus. † L. Eboracensis.

Sed ex mandato Cœlestini Papæ Turonis ab ejusdem Archiepiscopo contra antiqua jura Cantuariensis Ecclesiæ & appellationes huiusmodi extitit ^c consecratus. Cui [cum] milites Dovoræ manus ^d iniecissent; ipse viriliter tenentium eum manus evasit; & Ecclesiam Monachorum S. Martini ingressus est. In qua ferè per octo dies à comprovincialibus militibus januis clausis & obseratis obsessus est. Et postmodum missi milites, ut egrederetur dictam Ecclesiam, monuerunt ex parte Regis. Quo nolente, reversi sunt armati & loricati Ecclesiam ingressi, ipsum Eboracensem Archiepiscopum ab altari Crucem portantem de medio Monachorum eum defendere nolentium abstractum per medium aquæ fluentis, quæ Brok appellatur, eum peditem ^e duxerunt in Castrum Dovoræ. Unde consternati sunt Monachi Ecclesiæ Cantuariensis [et] miserunt Monachos, ut eum repeterent; eo quod à Cellâ Cantuariensis Ecclesiæ abstractus fuisset. Qui cum à petitione tam justâ repulsi Cantuariam redirent; habito in commune Concilio sic scripserunt.

Reverendo in Christo Patri Domino Willelmo Eliensi Episcopo, Regis Angliæ Cancellario, G. Prior & Conventus Ecclesiæ Christi Cantuar. salutem. Vid. Gervaf. Chron. p. 1576.
Ecce Eboracensis ab Ecclesiâ nostrâ Dovoræ ab ipso altari militum manu armatâ violenter extractus, Crucem bajulans, per abrupta locorum in Castrum Dovoræ ad carcerem pertrahitur, populo ejulante. Clamat Ecclesia; petit & repetit; ut ei restituatur ablati. Miratur mundus in facti enormi Cantuariensem Ecclesiam tam segnius agere, & matrem tam importabilem filia dissimulare mœrorem. Genibus itaque [flexis] vos rogat Cant. Ecclesia, ut Dominum adjurat, & ut filium interpellat; quatenus in tam arduo negotio non denegeris auxilium; quo honor Sanctæ Ecclesiæ conservetur illæsus.

^a Anno 1182. in Epiphaniâ Domini. ^b Anno 1189. ^c Anno 1191. 18. Cal. Octobr. Id. p. 662. ^d Anno 1191. 15. Cal. ^e Anno 1191. 15. Cal. ^f Anno 1191. 15. Cal. ^g Anno 1191. 15. Cal. ^h Anno 1191. 15. Cal. ⁱ Anno 1191. 15. Cal. ^j Anno 1191. 15. Cal. ^k Anno 1191. 15. Cal. ^l Anno 1191. 15. Cal. ^m Anno 1191. 15. Cal. ⁿ Anno 1191. 15. Cal. ^o Anno 1191. 15. Cal. ^p Anno 1191. 15. Cal. ^q Anno 1191. 15. Cal. ^r Anno 1191. 15. Cal. ^s Anno 1191. 15. Cal. ^t Anno 1191. 15. Cal. ^u Anno 1191. 15. Cal. ^v Anno 1191. 15. Cal. ^w Anno 1191. 15. Cal. ^x Anno 1191. 15. Cal. ^y Anno 1191. 15. Cal. ^z Anno 1191. 15. Cal. ^{aa} Anno 1191. 15. Cal. ^{ab} Anno 1191. 15. Cal. ^{ac} Anno 1191. 15. Cal. ^{ad} Anno 1191. 15. Cal. ^{ae} Anno 1191. 15. Cal. ^{af} Anno 1191. 15. Cal. ^{ag} Anno 1191. 15. Cal. ^{ah} Anno 1191. 15. Cal. ^{ai} Anno 1191. 15. Cal. ^{aj} Anno 1191. 15. Cal. ^{ak} Anno 1191. 15. Cal. ^{al} Anno 1191. 15. Cal. ^{am} Anno 1191. 15. Cal. ^{an} Anno 1191. 15. Cal. ^{ao} Anno 1191. 15. Cal. ^{ap} Anno 1191. 15. Cal. ^{aq} Anno 1191. 15. Cal. ^{ar} Anno 1191. 15. Cal. ^{as} Anno 1191. 15. Cal. ^{at} Anno 1191. 15. Cal. ^{au} Anno 1191. 15. Cal. ^{av} Anno 1191. 15. Cal. ^{aw} Anno 1191. 15. Cal. ^{ax} Anno 1191. 15. Cal. ^{ay} Anno 1191. 15. Cal. ^{az} Anno 1191. 15. Cal. ^{ba} Anno 1191. 15. Cal. ^{bb} Anno 1191. 15. Cal. ^{bc} Anno 1191. 15. Cal. ^{bd} Anno 1191. 15. Cal. ^{be} Anno 1191. 15. Cal. ^{bf} Anno 1191. 15. Cal. ^{bg} Anno 1191. 15. Cal. ^{bh} Anno 1191. 15. Cal. ^{bi} Anno 1191. 15. Cal. ^{bj} Anno 1191. 15. Cal. ^{bk} Anno 1191. 15. Cal. ^{bl} Anno 1191. 15. Cal. ^{bm} Anno 1191. 15. Cal. ^{bn} Anno 1191. 15. Cal. ^{bo} Anno 1191. 15. Cal. ^{bp} Anno 1191. 15. Cal. ^{bq} Anno 1191. 15. Cal. ^{br} Anno 1191. 15. Cal. ^{bs} Anno 1191. 15. Cal. ^{bt} Anno 1191. 15. Cal. ^{bu} Anno 1191. 15. Cal. ^{bv} Anno 1191. 15. Cal. ^{bw} Anno 1191. 15. Cal. ^{bx} Anno 1191. 15. Cal. ^{by} Anno 1191. 15. Cal. ^{bz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ca} Anno 1191. 15. Cal. ^{cb} Anno 1191. 15. Cal. ^{cc} Anno 1191. 15. Cal. ^{cd} Anno 1191. 15. Cal. ^{ce} Anno 1191. 15. Cal. ^{cf} Anno 1191. 15. Cal. ^{cg} Anno 1191. 15. Cal. ^{ch} Anno 1191. 15. Cal. ^{ci} Anno 1191. 15. Cal. ^{cj} Anno 1191. 15. Cal. ^{ck} Anno 1191. 15. Cal. ^{cl} Anno 1191. 15. Cal. ^{cm} Anno 1191. 15. Cal. ^{cn} Anno 1191. 15. Cal. ^{co} Anno 1191. 15. Cal. ^{cp} Anno 1191. 15. Cal. ^{cq} Anno 1191. 15. Cal. ^{cr} Anno 1191. 15. Cal. ^{cs} Anno 1191. 15. Cal. ^{ct} Anno 1191. 15. Cal. ^{cu} Anno 1191. 15. Cal. ^{cv} Anno 1191. 15. Cal. ^{cw} Anno 1191. 15. Cal. ^{cx} Anno 1191. 15. Cal. ^{cy} Anno 1191. 15. Cal. ^{cz} Anno 1191. 15. Cal. ^{da} Anno 1191. 15. Cal. ^{db} Anno 1191. 15. Cal. ^{dc} Anno 1191. 15. Cal. ^{dd} Anno 1191. 15. Cal. ^{de} Anno 1191. 15. Cal. ^{df} Anno 1191. 15. Cal. ^{dg} Anno 1191. 15. Cal. ^{dh} Anno 1191. 15. Cal. ^{di} Anno 1191. 15. Cal. ^{dj} Anno 1191. 15. Cal. ^{dk} Anno 1191. 15. Cal. ^{dl} Anno 1191. 15. Cal. ^{dm} Anno 1191. 15. Cal. ^{dn} Anno 1191. 15. Cal. ^{do} Anno 1191. 15. Cal. ^{dp} Anno 1191. 15. Cal. ^{dq} Anno 1191. 15. Cal. ^{dr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ds} Anno 1191. 15. Cal. ^{dt} Anno 1191. 15. Cal. ^{du} Anno 1191. 15. Cal. ^{dv} Anno 1191. 15. Cal. ^{dw} Anno 1191. 15. Cal. ^{dx} Anno 1191. 15. Cal. ^{dy} Anno 1191. 15. Cal. ^{dz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ea} Anno 1191. 15. Cal. ^{eb} Anno 1191. 15. Cal. ^{ec} Anno 1191. 15. Cal. ^{ed} Anno 1191. 15. Cal. ^{ee} Anno 1191. 15. Cal. ^{ef} Anno 1191. 15. Cal. ^{eg} Anno 1191. 15. Cal. ^{eh} Anno 1191. 15. Cal. ^{ei} Anno 1191. 15. Cal. ^{ej} Anno 1191. 15. Cal. ^{ek} Anno 1191. 15. Cal. ^{el} Anno 1191. 15. Cal. ^{em} Anno 1191. 15. Cal. ^{en} Anno 1191. 15. Cal. ^{eo} Anno 1191. 15. Cal. ^{ep} Anno 1191. 15. Cal. ^{eq} Anno 1191. 15. Cal. ^{er} Anno 1191. 15. Cal. ^{es} Anno 1191. 15. Cal. ^{et} Anno 1191. 15. Cal. ^{eu} Anno 1191. 15. Cal. ^{ev} Anno 1191. 15. Cal. ^{ew} Anno 1191. 15. Cal. ^{ex} Anno 1191. 15. Cal. ^{ey} Anno 1191. 15. Cal. ^{ez} Anno 1191. 15. Cal. ^{fa} Anno 1191. 15. Cal. ^{fb} Anno 1191. 15. Cal. ^{fc} Anno 1191. 15. Cal. ^{fd} Anno 1191. 15. Cal. ^{fe} Anno 1191. 15. Cal. ^{ff} Anno 1191. 15. Cal. ^{fg} Anno 1191. 15. Cal. ^{fh} Anno 1191. 15. Cal. ^{fi} Anno 1191. 15. Cal. ^{fj} Anno 1191. 15. Cal. ^{fk} Anno 1191. 15. Cal. ^{fl} Anno 1191. 15. Cal. ^{fm} Anno 1191. 15. Cal. ^{fn} Anno 1191. 15. Cal. ^{fo} Anno 1191. 15. Cal. ^{fp} Anno 1191. 15. Cal. ^{fq} Anno 1191. 15. Cal. ^{fr} Anno 1191. 15. Cal. ^{fs} Anno 1191. 15. Cal. ^{ft} Anno 1191. 15. Cal. ^{fu} Anno 1191. 15. Cal. ^{fv} Anno 1191. 15. Cal. ^{fw} Anno 1191. 15. Cal. ^{fx} Anno 1191. 15. Cal. ^{fy} Anno 1191. 15. Cal. ^{fz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ga} Anno 1191. 15. Cal. ^{gb} Anno 1191. 15. Cal. ^{gc} Anno 1191. 15. Cal. ^{gd} Anno 1191. 15. Cal. ^{ge} Anno 1191. 15. Cal. ^{gf} Anno 1191. 15. Cal. ^{gg} Anno 1191. 15. Cal. ^{gh} Anno 1191. 15. Cal. ^{gi} Anno 1191. 15. Cal. ^{gj} Anno 1191. 15. Cal. ^{gk} Anno 1191. 15. Cal. ^{gl} Anno 1191. 15. Cal. ^{gm} Anno 1191. 15. Cal. ^{gn} Anno 1191. 15. Cal. ^{go} Anno 1191. 15. Cal. ^{gp} Anno 1191. 15. Cal. ^{gq} Anno 1191. 15. Cal. ^{gr} Anno 1191. 15. Cal. ^{gs} Anno 1191. 15. Cal. ^{gt} Anno 1191. 15. Cal. ^{gu} Anno 1191. 15. Cal. ^{gv} Anno 1191. 15. Cal. ^{gw} Anno 1191. 15. Cal. ^{gx} Anno 1191. 15. Cal. ^{gy} Anno 1191. 15. Cal. ^{gz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ha} Anno 1191. 15. Cal. ^{hb} Anno 1191. 15. Cal. ^{hc} Anno 1191. 15. Cal. ^{hd} Anno 1191. 15. Cal. ^{he} Anno 1191. 15. Cal. ^{hf} Anno 1191. 15. Cal. ^{hg} Anno 1191. 15. Cal. ^{hh} Anno 1191. 15. Cal. ^{hi} Anno 1191. 15. Cal. ^{hj} Anno 1191. 15. Cal. ^{hk} Anno 1191. 15. Cal. ^{hl} Anno 1191. 15. Cal. ^{hm} Anno 1191. 15. Cal. ^{hn} Anno 1191. 15. Cal. ^{ho} Anno 1191. 15. Cal. ^{hp} Anno 1191. 15. Cal. ^{hq} Anno 1191. 15. Cal. ^{hr} Anno 1191. 15. Cal. ^{hs} Anno 1191. 15. Cal. ^{ht} Anno 1191. 15. Cal. ^{hu} Anno 1191. 15. Cal. ^{hv} Anno 1191. 15. Cal. ^{hw} Anno 1191. 15. Cal. ^{hx} Anno 1191. 15. Cal. ^{hy} Anno 1191. 15. Cal. ^{hz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ia} Anno 1191. 15. Cal. ^{ib} Anno 1191. 15. Cal. ^{ic} Anno 1191. 15. Cal. ^{id} Anno 1191. 15. Cal. ^{ie} Anno 1191. 15. Cal. ^{if} Anno 1191. 15. Cal. ^{ig} Anno 1191. 15. Cal. ^{ih} Anno 1191. 15. Cal. ⁱⁱ Anno 1191. 15. Cal. ^{ij} Anno 1191. 15. Cal. ^{ik} Anno 1191. 15. Cal. ^{il} Anno 1191. 15. Cal. ^{im} Anno 1191. 15. Cal. ⁱⁿ Anno 1191. 15. Cal. ^{io} Anno 1191. 15. Cal. ^{ip} Anno 1191. 15. Cal. ^{iq} Anno 1191. 15. Cal. ^{ir} Anno 1191. 15. Cal. ^{is} Anno 1191. 15. Cal. ^{it} Anno 1191. 15. Cal. ^{iu} Anno 1191. 15. Cal. ^{iv} Anno 1191. 15. Cal. ^{iw} Anno 1191. 15. Cal. ^{ix} Anno 1191. 15. Cal. ^{iy} Anno 1191. 15. Cal. ^{iz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ja} Anno 1191. 15. Cal. ^{jb} Anno 1191. 15. Cal. ^{jc} Anno 1191. 15. Cal. ^{jd} Anno 1191. 15. Cal. ^{je} Anno 1191. 15. Cal. ^{jf} Anno 1191. 15. Cal. ^{jj} Anno 1191. 15. Cal. ^{jk} Anno 1191. 15. Cal. ^{jl} Anno 1191. 15. Cal. ^{jm} Anno 1191. 15. Cal. ^{jn} Anno 1191. 15. Cal. ^{jo} Anno 1191. 15. Cal. ^{jp} Anno 1191. 15. Cal. ^{jq} Anno 1191. 15. Cal. ^{jr} Anno 1191. 15. Cal. ^{js} Anno 1191. 15. Cal. ^{jt} Anno 1191. 15. Cal. ^{ju} Anno 1191. 15. Cal. ^{jv} Anno 1191. 15. Cal. ^{jw} Anno 1191. 15. Cal. ^{jx} Anno 1191. 15. Cal. ^{gy} Anno 1191. 15. Cal. ^{jz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ka} Anno 1191. 15. Cal. ^{kb} Anno 1191. 15. Cal. ^{kc} Anno 1191. 15. Cal. ^{kd} Anno 1191. 15. Cal. ^{ke} Anno 1191. 15. Cal. ^{kf} Anno 1191. 15. Cal. ^{kg} Anno 1191. 15. Cal. ^{kh} Anno 1191. 15. Cal. ^{ki} Anno 1191. 15. Cal. ^{kj} Anno 1191. 15. Cal. ^{kk} Anno 1191. 15. Cal. ^{kl} Anno 1191. 15. Cal. ^{km} Anno 1191. 15. Cal. ^{kn} Anno 1191. 15. Cal. ^{ko} Anno 1191. 15. Cal. ^{kp} Anno 1191. 15. Cal. ^{kq} Anno 1191. 15. Cal. ^{kr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ks} Anno 1191. 15. Cal. ^{kt} Anno 1191. 15. Cal. ^{ku} Anno 1191. 15. Cal. ^{kv} Anno 1191. 15. Cal. ^{kx} Anno 1191. 15. Cal. ^{ky} Anno 1191. 15. Cal. ^{kz} Anno 1191. 15. Cal. ^{la} Anno 1191. 15. Cal. ^{lb} Anno 1191. 15. Cal. ^{lc} Anno 1191. 15. Cal. ^{ld} Anno 1191. 15. Cal. ^{le} Anno 1191. 15. Cal. ^{lf} Anno 1191. 15. Cal. ^{lg} Anno 1191. 15. Cal. ^{lh} Anno 1191. 15. Cal. ^{li} Anno 1191. 15. Cal. ^{lj} Anno 1191. 15. Cal. ^{lk} Anno 1191. 15. Cal. ^{ll} Anno 1191. 15. Cal. ^{lm} Anno 1191. 15. Cal. ^{ln} Anno 1191. 15. Cal. ^{lo} Anno 1191. 15. Cal. ^{lp} Anno 1191. 15. Cal. ^{lq} Anno 1191. 15. Cal. ^{lr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ls} Anno 1191. 15. Cal. ^{lt} Anno 1191. 15. Cal. ^{lu} Anno 1191. 15. Cal. ^{lv} Anno 1191. 15. Cal. ^{lw} Anno 1191. 15. Cal. ^{lx} Anno 1191. 15. Cal. ^{ly} Anno 1191. 15. Cal. ^{lz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ma} Anno 1191. 15. Cal. ^{mb} Anno 1191. 15. Cal. ^{mc} Anno 1191. 15. Cal. ^{md} Anno 1191. 15. Cal. ^{me} Anno 1191. 15. Cal. ^{mf} Anno 1191. 15. Cal. ^{mg} Anno 1191. 15. Cal. ^{mh} Anno 1191. 15. Cal. ^{mi} Anno 1191. 15. Cal. ^{mj} Anno 1191. 15. Cal. ^{mk} Anno 1191. 15. Cal. ^{ml} Anno 1191. 15. Cal. ^{mn} Anno 1191. 15. Cal. ^{mo} Anno 1191. 15. Cal. ^{mp} Anno 1191. 15. Cal. ^{mq} Anno 1191. 15. Cal. ^{mr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ms} Anno 1191. 15. Cal. ^{mt} Anno 1191. 15. Cal. ^{mu} Anno 1191. 15. Cal. ^{mv} Anno 1191. 15. Cal. ^{mw} Anno 1191. 15. Cal. ^{mx} Anno 1191. 15. Cal. ^{my} Anno 1191. 15. Cal. ^{mz} Anno 1191. 15. Cal. ^{na} Anno 1191. 15. Cal. ^{nb} Anno 1191. 15. Cal. ^{nc} Anno 1191. 15. Cal. nd Anno 1191. 15. Cal. ^{ne} Anno 1191. 15. Cal. ^{nf} Anno 1191. 15. Cal. ^{ng} Anno 1191. 15. Cal. ^{nh} Anno 1191. 15. Cal. ⁿⁱ Anno 1191. 15. Cal. ^{nj} Anno 1191. 15. Cal. ^{nk} Anno 1191. 15. Cal. ^{nl} Anno 1191. 15. Cal. ^{nm} Anno 1191. 15. Cal. ^{no} Anno 1191. 15. Cal. ^{np} Anno 1191. 15. Cal. ^{nq} Anno 1191. 15. Cal. ^{nr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ns} Anno 1191. 15. Cal. ^{nt} Anno 1191. 15. Cal. ^{nu} Anno 1191. 15. Cal. ^{nv} Anno 1191. 15. Cal. ^{nw} Anno 1191. 15. Cal. ^{nx} Anno 1191. 15. Cal. ^{ny} Anno 1191. 15. Cal. ^{nz} Anno 1191. 15. Cal. ^{oa} Anno 1191. 15. Cal. ^{ob} Anno 1191. 15. Cal. ^{oc} Anno 1191. 15. Cal. ^{od} Anno 1191. 15. Cal. ^{oe} Anno 1191. 15. Cal. ^{of} Anno 1191. 15. Cal. ^{og} Anno 1191. 15. Cal. ^{oh} Anno 1191. 15. Cal. ^{oi} Anno 1191. 15. Cal. ^{oj} Anno 1191. 15. Cal. ^{ok} Anno 1191. 15. Cal. ^{ol} Anno 1191. 15. Cal. ^{om} Anno 1191. 15. Cal. ^{on} Anno 1191. 15. Cal. ^{oo} Anno 1191. 15. Cal. ^{op} Anno 1191. 15. Cal. ^{oq} Anno 1191. 15. Cal. ^{or} Anno 1191. 15. Cal. ^{os} Anno 1191. 15. Cal. ^{ot} Anno 1191. 15. Cal. ^{ou} Anno 1191. 15. Cal. ^{ov} Anno 1191. 15. Cal. ^{ow} Anno 1191. 15. Cal. ^{ox} Anno 1191. 15. Cal. ^{oy} Anno 1191. 15. Cal. ^{oz} Anno 1191. 15. Cal. ^{pa} Anno 1191. 15. Cal. ^{pb} Anno 1191. 15. Cal. ^{pc} Anno 1191. 15. Cal. ^{pd} Anno 1191. 15. Cal. ^{pe} Anno 1191. 15. Cal. ^{pf} Anno 1191. 15. Cal. ^{pg} Anno 1191. 15. Cal. ^{ph} Anno 1191. 15. Cal. ^{pi} Anno 1191. 15. Cal. ^{pj} Anno 1191. 15. Cal. ^{pk} Anno 1191. 15. Cal. ^{pl} Anno 1191. 15. Cal. ^{pm} Anno 1191. 15. Cal. ^{pn} Anno 1191. 15. Cal. ^{po} Anno 1191. 15. Cal. ^{pp} Anno 1191. 15. Cal. ^{pq} Anno 1191. 15. Cal. ^{pr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ps} Anno 1191. 15. Cal. ^{pt} Anno 1191. 15. Cal. ^{pu} Anno 1191. 15. Cal. ^{pv} Anno 1191. 15. Cal. ^{pw} Anno 1191. 15. Cal. ^{px} Anno 1191. 15. Cal. ^{py} Anno 1191. 15. Cal. ^{pz} Anno 1191. 15. Cal. ^{qa} Anno 1191. 15. Cal. ^{qb} Anno 1191. 15. Cal. ^{qc} Anno 1191. 15. Cal. ^{qd} Anno 1191. 15. Cal. ^{qe} Anno 1191. 15. Cal. ^{qf} Anno 1191. 15. Cal. ^{qg} Anno 1191. 15. Cal. ^{qh} Anno 1191. 15. Cal. ^{qi} Anno 1191. 15. Cal. ^{qj} Anno 1191. 15. Cal. ^{qk} Anno 1191. 15. Cal. ^{ql} Anno 1191. 15. Cal. ^{qm} Anno 1191. 15. Cal. ^{qn} Anno 1191. 15. Cal. ^{qo} Anno 1191. 15. Cal. ^{qp} Anno 1191. 15. Cal. ^{qq} Anno 1191. 15. Cal. ^{qr} Anno 1191. 15. Cal. ^{qs} Anno 1191. 15. Cal. ^{qt} Anno 1191. 15. Cal. ^{qu} Anno 1191. 15. Cal. ^{qv} Anno 1191. 15. Cal. ^{qw} Anno 1191. 15. Cal. ^{qx} Anno 1191. 15. Cal. ^{qy} Anno 1191. 15. Cal. ^{qz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ra} Anno 1191. 15. Cal. ^{rb} Anno 1191. 15. Cal. ^{rc} Anno 1191. 15. Cal. rd Anno 1191. 15. Cal. ^{re} Anno 1191. 15. Cal. ^{rf} Anno 1191. 15. Cal. ^{rg} Anno 1191. 15. Cal. ^{rh} Anno 1191. 15. Cal. ^{ri} Anno 1191. 15. Cal. ^{rj} Anno 1191. 15. Cal. ^{rk} Anno 1191. 15. Cal. ^{rl} Anno 1191. 15. Cal. ^{rm} Anno 1191. 15. Cal. ^{rn} Anno 1191. 15. Cal. ^{ro} Anno 1191. 15. Cal. ^{rp} Anno 1191. 15. Cal. ^{rq} Anno 1191. 15. Cal. ^{rr} Anno 1191. 15. Cal. ^{rs} Anno 1191. 15. Cal. ^{rt} Anno 1191. 15. Cal. ^{ru} Anno 1191. 15. Cal. ^{rv} Anno 1191. 15. Cal. ^{rw} Anno 1191. 15. Cal. ^{rx} Anno 1191. 15. Cal. ^{ry} Anno 1191. 15. Cal. ^{rz} Anno 1191. 15. Cal. ^{sa} Anno 1191. 15. Cal. ^{sb} Anno 1191. 15. Cal. ^{sc} Anno 1191. 15. Cal. ^{sd} Anno 1191. 15. Cal. ^{se} Anno 1191. 15. Cal. ^{sf} Anno 1191. 15. Cal. ^{sg} Anno 1191. 15. Cal. ^{sh} Anno 1191. 15. Cal. ^{si} Anno 1191. 15. Cal. ^{sj} Anno 1191. 15. Cal. ^{sk} Anno 1191. 15. Cal. ^{sl} Anno 1191. 15. Cal. sm Anno 1191. 15. Cal. ^{sn} Anno 1191. 15. Cal. ^{so} Anno 1191. 15. Cal. ^{sp} Anno 1191. 15. Cal. ^{sq} Anno 1191. 15. Cal. ^{sr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ss} Anno 1191. 15. Cal. st Anno 1191. 15. Cal. ^{su} Anno 1191. 15. Cal. ^{sv} Anno 1191. 15. Cal. ^{sw} Anno 1191. 15. Cal. ^{sx} Anno 1191. 15. Cal. ^{sy} Anno 1191. 15. Cal. ^{sz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ta} Anno 1191. 15. Cal. ^{tb} Anno 1191. 15. Cal. ^{tc} Anno 1191. 15. Cal. ^{td} Anno 1191. 15. Cal. ^{te} Anno 1191. 15. Cal. ^{tf} Anno 1191. 15. Cal. ^{tg} Anno 1191. 15. Cal. th Anno 1191. 15. Cal. ^{ti} Anno 1191. 15. Cal. ^{tj} Anno 1191. 15. Cal. ^{tk} Anno 1191. 15. Cal. ^{tl} Anno 1191. 15. Cal. tm Anno 1191. 15. Cal. ^{tn} Anno 1191. 15. Cal. ^{to} Anno 1191. 15. Cal. ^{tp} Anno 1191. 15. Cal. ^{tq} Anno 1191. 15. Cal. ^{tr} Anno 1191. 15. Cal. ^{ts} Anno 1191. 15. Cal. ^{tt} Anno 1191. 15. Cal. ^{tu} Anno 1191. 15. Cal. ^{tv} Anno 1191. 15. Cal. ^{tw} Anno 1191. 15. Cal. ^{tx} Anno 1191. 15. Cal. ^{ty} Anno 1191. 15. Cal. ^{tz} Anno 1191. 15. Cal. ^{ua} Anno 1191. 15. Cal. ^{ub} Anno 1191. 15. Cal. ^{uc} Anno 1191. 15. Cal. ^{ud} Anno 1191. 15. Cal. ^{ue} Anno 1191. 15. Cal. ^{uf} Anno 1191. 15. Cal. ^{ug} Anno 1191. 15. Cal. ^{uh} Anno 1191. 15. Cal. ^{ui} Anno 1191. 15. Cal. ^{uj} Anno 1191. 15. Cal. ^{uk} Anno 1191. 15. Cal. ^{ul} Anno 1191

Rescriptum Cancellarii Angliæ Regis.

Vid. Gervaf.
Chron. p.
1977.

‘Willelmus Dei gratiâ Eliensis Episcopus, Regis Angliæ Cancellarius, Priori & Conventui Cantuariensi salutem. Dilectionem vestram nullatenus perturbari volumus super eo quodd Archiepiscopus Eboracensis apud Dovorram est detentus. Vobis enim indubitanter significamus; quodd nec per nos nec de mandato nostro captus fuit in Ecclesiâ, nec detentus. Sed præcipiebamus; quod si ibidem forsitan applicaret; & fidelitatem Domino Regi, quam nunquam fecit, nollet facere; ita [cum] plenâ restitutione omnium rerum suarum & suorum reverteretur liberè apud Wiffand; quia Regi interposito juramento promiserat, quodd dum ipse Rex in suâ peregrinatione existeret, in Angliam non veniret.

Post hanc Cancellarii responsionem convocato Concilio Episcoporum & aliorum, Archiepiscopus Eboracensis eadem viâ, qua educebatur, redditus est in Ecclesiam S. Martini Dovoræ. Factâ postmodum Episcoporum coadunatione unâ cum Johanne Comite & duobus Archiepiscopis Rotomagensi & Eboracensi, anathematis sententiam in captos hujusmodi consentaneos & participes fulminarunt. Et solus Cancellarius absentavit se, fugiens Londoniam. Quem Comes sequens obsedit Londoniæ: & deinde Castro Dovoræ receptus est, & Justiciarii Angliæ prohibuerunt Baronibus Dovoræ, ne Cancellarium permitterent transfretare. Præ nimia tamen angustia gemens, veste virili depositâ, habitum induit muliebrem; & dum lintheo caput involutus, navem expectans; & quasi telam, quam gestabat, vendans, deambularet in littore; eundem pauperculæ mulieres ceperunt, & turpiter cædentes projecerunt in terram. Unde exorto terribili clamore, accurrerunt Burgenses; eumque vix ab earum manibus extrahentes, arctius custodiebant; donec datâ à Justiciariis licentiâ^b transfretaret. Sic igitur à suo amotus officio, cum pudore ab Angliâ est fugatus.

De Compositione Litis.

Succedentibus igitur diversorum Cantuariensium & Eboracensium Archiepiscoporum temporibus Cantuariensis Ecclesia à professione & obedientiâ Eboracensis Ecclesiæ abrogata est & abolita per abusum. Nova briga inter Cantuarienses & Eboracenses Archiepiscopos super bajulatione Crucis in utraque Provincia inchoavit; & per multorum Archiepiscoporum tempora non sine scripturis magnis, laboribus & expensis perduravit. Quod Excellentissimus Princeps Dominus Edwardus Rex Anglorum, ac corporum & animarum pericula considerans, ac pacem & quietem populi sui affectans, dictos Archiepiscopos sc. Dominos Simonem Illep Cantuariensem & Johannem Thoresby Eboracensem ad pacis concordiam invitavit. Qui apud Westmonasterium in ipsius Regis & aliorum præsentia quandam compositionem super bajulatione Crucium suarum fecerunt: quam Papa confirmavit postmodum sub hac forma.

^a 6. Cal. Octobr. Diceto ibid. ^b 4. Cal. Novembr. Idem p. 665.

Confirmatio Compositionis per Innocentium.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. In supremæ dignitatis folio, licet immeriti, disponente Domino constituti, de universarum orbis Ecclesiarum, quarum cura nobis imminet generalis, statu pacifico, quantum nobis ex alto permittitur, sollicitè cogitamus; ac eis quæ ut inter ipsarum Ecclesiarum Antistites pacis tranquillitas vigeat, & concordie unitas invalescat, provide facta sunt, ut illibata persistant, libenter adscimus Apostolici muniminis firmitatem. Sanè petitiō Venerabilium fratrum Simonis Cantuariensis & Johannis Eboracensis Archiepiscoporum nobis nuper exhibita continebat; quod ortā dudum inter Prædecessores eorum Cantuarienses & Eboracenses Archiepiscopos, qui fuerunt pro tempore, quinetiam inter eos, super eo quod Simon Cantuariensis & ejus prædecessores se per totam Eboracensem, & Johannes Eboracensis & ipsius prædecessores prædicti se per totam Cantuariensem, Provincias Crucem erectam ante se deferre facere tam de inducto Sedis Apostolicæ quàm etiam de antiqua & approbatâ consuetudine posse dicebant; materiâ quæstionis; tandem post multas & diuturnas controversias & lites inter ipsos & eorum prædecessores prædictos super [hoc] habitas, dicti Simon & Johannes Archiepiscopi controversiis & litibus hujusmodi finem imponere, ac periculis quæ exinde verisimiliter provenire poterant obviare salubriter, intentis desideriis affectantes, quandam Compositionem super præmissis inter se pro ipsorum & Ecclesiarum suarum statu pacifico & concordia fecerunt: prout Instrumento publico inde confecto, ipsorum Simonis & Johannis Archiepiscoporum sigillis munito; cujus tenorem de verbo ad verbum inferi præsentibus fecimus, plenius continetur. Quare pro parte eorundem Simonis & Johannis Archiepiscoporum nobis fuit humiliter supplicatum; ut Compositionem hujusmodi, non obstante quod in eâ consensus venerabilium fratrum nostrorum Suffraganeorum eorum Simonis & Johannis Archiepiscoporum, ac dilectorum filiorum Prælatorum Ecclesiasticorum in eisdem Provinciis consistentium, & Cantuariensis ac Eboracensis Ecclesiarum Capitulorum, & Clericorum aliorum Provinciarum prædictarum, consensus minimè intervenerit, ex certâ scientiâ confirmare, omnemque alium defectum, si quis invenerit, in eâ parte supplere, de benignitate Apostolicâ dignaremur. Nos itaque prædictorum Simonis & Johannis Archiepiscoporum supplicationibus inclinati, hujusmodi Compositionem ratam & gratam habentes; illam, non obstante quod in eâ eorundem Suffraganeorum, Prælatorum, Capitulorum & Clericorum consensus, ut præfertur, minimè intervenerit, ex certâ scientiâ confirmamus; & presentis scripti patrocinio communimus; suppletes omnem alium defectum, si quis forsan intervenerit in eadem. Tenor verb dicti Instrumenti talis est.

In Dei nomine, Amen. Anno à nativitate ejusdem MCCCLIII. mensis Aprilis, die XX. Indictione VI. Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris Domini Innocentii Papæ VI. anno primo, in Palatio Regio Westmonasterii Londoniensis Diocesis, in mei Willelmi Notarii publici infra scripti & discretorum virorum Magistrorum Johannis de Lecch Decretorum Doctoris, Walteri de Merstoun Jurisperiti, ac Adæ de Hiltoun Clerici, Apostolicâ auctoritate Notarii publici, testimonium ad hoc vocatorum & rogatorum præsentia constituti personaliter Reverendi Patres Domini Simon Cantuariensis & Johannes Eboracensis Archiepiscopi quandam Compositionem super bajulatione Crucium suarum inierunt; & ipsam in scriptis in forma sequenti redigi, & suis sigillis unanimiter communiri [fecerunt.]

' Universis pateat præsentis literas inspecturis ; quòd cum propter impedimenta
 ' delationum crucium Reverendorum Patrum Dominorum Cantuariensis &
 ' Eboracensis Archiepiscoporum in suis Provinciis indifferenter per eorum
 ' utrumq; ubique liberè faciendarum varia possent in futurum scandala proveni-
 ' re ; mediante Illustrissimo Principe Domino Rege Angliæ, in ejus præsentia
 ' pro bono pacis & concordia, pro se suisque successoribus prædictorum Archi-
 ' episcopis futuris, inter Reverendos Patres Dominos Simonem Dei gratia Can-
 ' tuariensem Archiepiscopum, totius Angliæ Primatem & Apostolicæ Sedis Le-
 ' gatum, ac Johannem eadem gratia Eboracensem Archiepiscopum, Angliæ Pri-
 ' matem & Apostolicæ Sedis Legatum, amicabiliter sic convenit. Inprimis
 ' quòd idem Reverendus Pater Dominus Simon Cantuariensis Archiepiscopus
 ' & successores ejusdem Archiepiscopi Cantuariense Crucem suam in Civi-
 ' tate, Diocesi & totâ Provinciâ Eboracensi & per eas ante se deferri liberè faci-
 ' ent, ubicunque, quandocunque, & quotiescunque sibi placuerit, absque
 ' turbatione & impedimento Domini Johannis Eboracensis Archiepiscopi su-
 ' prædicti, & cujuscunque Successoris ejusdem, seu alterius cujuscunque ipsorum
 ' nomine vel mandato, clam vel palam vel occultè. Item inter eos convenit ;
 ' quòd idem Reverendus Pater Dominus Johannes Eboracensis Archiepiscopus
 ' supràdictus & Successores ejusdem ipsius Archiepiscopi Crucem suam in
 ' Civitate Cantuariâ & totâ Provinciâ Cantuariensi & per eas ante se ubi-
 ' que deferri liberè facient, quandocunque & quotiescunque sibi placuerit, ab-
 ' sique turbatione & impedimento ejusdem Reverendi Patris Domini Simonis
 ' Archiepiscopi Cant. prædicti, & cujuscunque Successorum ejusdem, seu alterius
 ' cujuscunque nomine vel mandato suis, clam vel palam, publicè vel occultè.
 ' Sed idem Dominus Johannes Eboracensis Archiepiscopus prædictus infra
 ' duos menses post datam præsentium proximè sequentes, ac quivis ejus Suc-
 ' cessor Eboracensis Archiepiscopus infra similes duos menses à tempore quo
 ' primò Cantuariensem Provinciam post Consecrationem de cætero ingressus
 ' fuit, pro delatione pacificâ Crucis suæ in Civitate, Diocesi & totâ Provin-
 ' ciâ Cantuariensi absque impedimento dicti Reverendi Patris Domini Si-
 ' monis Cantuariensis Archiepiscopi & cujuscunque sui Successoris in posterum
 ' faciendo, eidem Domino, Eboracensi Archiepiscopo & Successoribus suis
 ' per dictum Dominum Archiepiscopum Cantuariensem concessâ, & per eum
 ' & successores suos liberè permittendâ, unum Nuncium solempnem, viz.
 ' Officialem suum, Cancellarium suum, Auditorem Causarum, vel unum
 ' Doctorem Legum, seu unum Militem, ad Ecclesiam Cathedralē Can-
 ' tuariensem cum unâ Imagine aureâ valoris XL. librarum sterlingorum sculp-
 ' tâ ad similitudinem Archiepiscopi Crucem in manu suâ deferentis, vel jo-
 ' cali aliquo notabili aureo ejusdem valoris, videlicet XL. librarum : quem qui-
 ' dem valorem idem Dominus Rex, cum cujus voluntate & arbitrio idem Do-
 ' mini Cantuariensis & Eboracensis Archiepiscopi quantum ad hoc se submise-
 ' runt, specialiter declaravit : efficaciter mittere : Et quilibet Nuncius sic mitteren-
 ' dus, statim postquam sic destinatus & ordinatus fuerit pro delatione Imaginis
 ' vel jocalis prædicti, iter effectualiter arripere, & gressus suos versus dictam
 ' Cant. Ecclesiam continuare, & infra duos menses prædictos consummare fide-
 ' liter, teneantur. Et cum hujusmodi Nuncius ad Ecclesiam ipsam Cant. sic
 ' ante jam dictam Imaginem vel jocale ad feretrum gloriosi Martyris B. Thomæ
 ' dudum Cantuariensis Archiepiscopi, in honorem & reverentiam Dei ac ipsius
 ' Martyris ; præmunitis ante ingressum dictæ Ecclesiæ Domino Priore vel Sup-
 ' priore seu Præcentore ipsius Ecclesiæ, si præsentis fuerint, aut saltem Monacho
 ' custode feretri ipsius ; effectualiter, palam & publicè offeret & devotè. Si
 ' verò contingat dictum Dominum Eboracensem Archiepiscopum aliquem,
 ' postquam ingressus fuerit Provinciam Cantuariensem, & delationem Crucis
 ' suæ per tres dies fecerit in eadem ; ante finem duorum mensium oblatione
 prædicta

prædicta feretro B. Thomæ, ut præmittitur, non facta decedere; Successor
 ejus proximus quicumque ipsam oblationem pro factâ delatione Crucis suæ
 per præfatum Prædecessorem suum realiter facere teneatur. In Parlamen-
 tis autem, tractatibus, & Conciliis Regiis, quando Cantuariensis & Eboracensis
 Archiepiscopi simul præsentés fuerint; quicumque Cantuariensis Ar-
 chiepiscopus, quod Cantuariensis Ecclesia antiquior & præminentior fore
 noscitur, ad Domini Regis dexteram assidebit, & præfatus Eboracensis
 Archiepiscopus existens pro tempore ad sinistram. Crux etiam Cantuari-
 ensis Archiepiscopi ex parte dextrâ lecti Regii seu alterius loci, in quo Re-
 gem sedere continget, & Crux Eboracensis ex sinistrâ parte, si Cantuarien-
 sis præsens fuerit, reponentur. In Conciliis verò, Convocationibus seu lo-
 cis aliis quibuscunque, in quibus Cantuariensem & Eboracensem Archie-
 piscopos convenire continget, Dominus Cantuariensis Archiepiscopus pro
 tempore existens primum locum seu sedem eminentiorem, Eboracensis verò
 locum alium secundum eminentiorem, optinere debebunt. Cruciferarii
 verò dictorum Archiepiscoporum cum in viâ amplâ, ubi Cruces eorum de-
 ferri simul potuerint, convenerint; Cruces proprias deferentes incedere si-
 mul debent. Sed in introitu ostiorum vel in aliis locis strictis, quibus
 Cruces simul deferri nequeunt, Crux dicti Cantuariensis Archiepiscopi
 præcedet, & Crux Eboracensis subsequetur. In quorum omnium testimo-
 nium & fidem nos Simon Cantuariensis & Johannes Eboracensis Archie-
 piscopi sigilla nostra fecimus his apponi. Datum in Palatio Regis apud
 Westmonasterium XX. dię mensis Aprilis anno Domini MCCCCLIII.
 Et ego Willelmus Bradele, Wyntonienſis Diocesis Clericus, publicâ au-
 thoritate Notarius, præmissis omnibus & singulis sub anno, Indictione, Pon-
 tificatu, mense, die, & loco prædictis, sic, ut præmittitur, actis, gestis, &
 habitis, unâ cum dictis testibus, præsens interfui: eaque omnia & singula
 sic vidi fieri & audivi; & in hanc publicam formam redegi, meoque signo
 consueto signavi rogatus, in fidem & testimonium præmissorum. Et ego Adam
 de Hiltoun, Clericus Lichfeldensis Diocesis, publicus Apostolica & Imperiali
 auctoritate Notarius, præmissis omnibus & singulis, dum sic, ut præmitti-
 tur, agerentur & fierent, unâ cum Magistro Willelmo Notario publico &
 testibus superscriptis, sub anno, Indictione, Pontificatu, mense, die, & loco
 prædicto præsens interfui; eaque sic vidi fieri & audivi; & huic publico
 Instrumento me subscripsi, & signum meum apposui consuetum in præmis-
 sorum testimonium.

Anno 1353.
 in Registro Li
 Bothe Ebor.
 1353. in Re-
 gistro Isp.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, commu-
 nationis & suppletionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis
 autem hoc attemptare præsumpserit: indignationem omnipotentis Dei ac
 Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum
 Avinione V. Calendas Martii, Pontificatus nostri anno tertio.

Anno 1354.
 Reg. Eccl.
 Cant.

Quamdiu Compositio ista observata fue-
 rit, mihi parum constat. Comperio tamen
 Thomam Tirell Militem jocale à Willelmo

Bothe Archiepiscopo Ebor. missum ad Ecclē-
 siam Cant. detulisse 1452. 30. Novembrii.
 Ex Registro W. Bothe Ebor.

Pro-

Professiones Episcoporum factæ Sedi Cantuariensi.

Professio Eadulfi Eboracensis Archiepiscopi.

^a Interim.
Cod. Cor.

^b Psal. XLV.
17.

Domino meo verè amantissimo Ethelardo Archiepiscopo, Eadulfus Eboracensis humilis Episcopus tuusque amicus, perennem in Domino salutem. Solet namque sancta Ecclesia juxta normulam paternæ traditionis, gloriosissimis verbi prædicatoribus, scil. Episcopis, ex hac luce migrantibus, alios iterum Deo auspice in regimen Christianæ plebis Præsules promovere. Quatinus per eos ^a interius fides sancta augeatur; & verbum Dei non deficiat, sed magis crescat & currat & multiplicetur in laudem & gloriam Domini nostri Jesu Christi secundum illud Psalmistæ. ^b *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii.* Cujus viz. Episcopi, quisquis ille est, fides primum discutienda est, si de Domino bene ipse sentiat, quod aliis prædicare conatur: ac sic paulatim quæritur; si docibilis, si moribus temperatus, si sobrius, si vitæ castus, si humilis, si affabilis, si misericors, si literatus, si in lege Domini instructus, si in Scripturarum sensibus cautus, si in dogmatibus Ecclesiasticis exercitatus. Ad hæc, tibi amantissime Pater, me idoneum, ut fertur, non esse respondeo; tamen quantum in me puræ fidei cognitionis est, tibi ocius expedire curabo. Credo Deum Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, atque in Trinitate Deum plenum confirmans, & totas tres personas unum Deum: Incarnationem quoque divinam non in Patre factam neque in Spiritu Sancto sed in Filio tantum, ut qui erat in divinitate Dei Patris filius, ipse fieret in homine hominis Matris filius, Deus verus ex Patre, homo verus ex Matre; qui est unus Deus, Creator omnium quæ sunt cum Patre & Spiritu sancto, qui passus est veram carnis passionem, & resurrexit veram carnis resurrectionem & animæ resurrectionem, in qua veniet judicare vivos & mortuos judicio perenni. Hoc absque ambiguitate credo, hoc laudo, hoc confiteor, & per populos prædicare desidero. In hujus etiam summam professionis à R. R. Ethelardo Pontifice eruditus, Pontificatus licet indignus promerui dignitatem. Cujus etiam, quanto tempore auram vescar ætheream, jussionibus non reluctor; sed semper obedientiæ meæ humilis colla submittere curabo tibi, Ethelarde Archiepiscopo, tuisque successoribus in perpetuum. Et si diversi quondam diversa sectarentur; meam saltem obtemperantiæ servatur diligentia; unde honoris experientiam percepturus sum, ac gloriosissimi quique gentis nostræ Præsules perceperunt. Nec ab re est, si ad Episcopalem B. Augustini sedem, cui prius præsidet Ethelardus Archiepiscopus, non ego tantum sed & omnes mecum Præsules prospiciant ad Doroberniam civitatem, unde nobis omnibus Ecclesiasticæ dignitatis ordo B. Gregorio dirigente ministratur. Sed te precor, amantissime Pater; ut quem solitam pietate rudimentis fidei imbuisti, tuam paternam benedictionem non deseras: ut quos effectuosam junxit familiaritas, beata remuneratio non separet sempiternis. Hanc præscriptam paginam ego Eadulphus Episcopus meam propriam manu cum vexillo sanctæ crucis Christi confirmabo & subscribo. Opto bene valeas, Pater beatissime, semper. Plurimis annis incolumitatem vestram gratulabundus audire merear.

Pro-

Professio Berthredi Lindisfarorum Episcopi.

EGO Berthredus divinâ favente pietate humilis Lindisfarorum Antistes; cum ambabus subnuncupatorum congregationibus Ecclesiarum, pariterque cum Abbatibus, Abbatissis & universis famulis Christi quibus præsum & à quamdiu, Sancto merito, ut credimus, beato Celnod Pontifici eximio; & suæ satis fideli famosæque Doroverniæ civitatis Ecclesiæ perennem inextricabilis caritatis obedientiaq; salutem optamus. Testificor coram Deo & Christo Jesu, qui judicaturus est vivos ac mortuos, ac profiteor me unâ cum cæteris commilitonibus meis, Episcopis, viz. nostris, professionem meam, quam illis præsentibus tibi tuæque sanctæ Sedis auctoritate vestro iudicio fiducialiter porrexī, in quantum Dominus donabit, ut possum fideliter, impleturum: stabilemque me esse permanentem sine aliquâ dissimulatione & deceptione tibi venerande pater Celnod Archiepiscopo tuisque successoribus atque tuo Metropolitanæ throno Dorovernensis Ecclesiæ me semper humili devotione obedire velle profiteor usque ad finem vitæ meæ. Sic etiam orthodoxam catholicam apostolicamque fidem profiteor: Suscipio etiam decreta Pontificum, & sex Synodos Catholicas sanctorum & antiquorum virorum; & præfixam ab eis fidem ac regulam sincerâ devotione conservo; & per omnia, sicut prædecessor meus beatæ memoriæ Eadwalfus Episcopus, cujus nos licet indigni vicem tamen gerimus, præceptis juris obedit; tantoque humilis nostri oris documento & sanctæ Sedis auctoritate subjectum me esse gaudeo; quanto me vel indoctiorem scientiâ vel infirmiore meritis apud Deum & homines, ab illius comparatione reminiscor. Sed hoc est unum quod à te petam, & hanc requiram; ut si quid in meis actibus ineptum, pravum vel incorrectum inveneris vel audieris; statim mihi pariter modum & culpæ quam egerim, & poenitiæ quam agam ostendas. Libenter enim, quæ jusseris, juxta vires nostras Deo juvante complere gaudebimus. In his igitur curis pastoralibus tuæ sanctæ eruditionis indigemus auxilio sapissimè; ut tuâ sanctâ admonitione nos jugiter de somno ignaviæ & torpore negligentia & universis periculis eripere & suscitare digneris. Ego Berhtrede Episcopus pace confirmatâ, omnium Dei sacerdotum Ecclesiarumque sancta decreta canonum catholicorum & diffinitionem priorum modernorumque Pontificum consentiens subscripsi.

Professio Bermodi Rossensis Episcopi Ethelardo Archiepiscopo facta.

Quoscumque ad recipiendum sacerdotii apicem gratia Domini Dei nostri Jesu Christi per ora suorum fidelium vocat, hos nimirum Sanctæ Ecclesiæ ritus per assidua hortatur exempla & docet, quatinus ei qui inter Provinciales Episcopos Primatum habere ex concessâ desuper auctoritate conspicitur, libellos fidei suæ pariter & obedientiæ sinceriter offerant, scil. ut tanto promptius alacriusque subjectis benedictionem favente Spiritu Sancto Prælatus impendat; quanto securior certiorque redditus fuerit de rectâ credulitate & religiosâ vitâ ipsorum, &c.

Professio Sciraburnensis Episcopi

AThelardo Archiepiscopo confessio fidei breviter dicenda, & tamen firmiter tenenda. ^c *Est enim fides sperandarum rerum argumentum non apparentium*: Ut Apostolus ait. Habeo namque unam Trinitatis majestatem in animâ meâ conditam: ut Job de resurrectione. Etenim hæc spes mea in sinu meo composita. Diffidebam enim aliquid de majore gradu, quem accipere cogor; recordatus Apostolum Paulum dixisse. ^d *Qui Episcopatum desiderat, ^d Tim. III. 1. bonum*

* Non. Cod.
Cor.

* 1 Tim. VI. 8.

† Inviolabili
fide. Cod. Cor.

† Vestri. Cod.
Cor.

bonum opus desiderat. Sed & hoc pietatis vestrae praecordiis latere non pariar; quia hujus. regiminis fastigium non spontanea. voluntate, sed plurimorum Scireburnensis Ecclesiae famulorum precibus, necnon Principum iussionibus coactus ascendi; * nec illo decreto, quo nos aut Rex aut Principes nostri beneficiis suis ad hoc invitent, sed cotidie, quod pejus est, miseriarum damnis Ecclesiasticos viros affligi cernimus. Non enim desiderium habui hujus ministerii laborem intrandi, quia prius coenobialis vitae congregationem circumplexi & omnem saecularem vel spiritualem sufficientiam in illa conversatione tenui, secundum Apostoli dictum: * *Si habemus victum & vestimentum, in his contenti sumus.* Et maxime quia meipsum coram Deo & hominibus nimium peccatorem novi & indignum tam magni honoris etiam nomen accipere; ut quidam sapientum ait. Magnus quidem honor, sed grandis labor: Et Sanctus Gregorius pater noster in Deo. Difficile possum alios ad latus perfectionis deducere; qui adhuc in delictorum fluctibus versor. Hoc saltem de nobis ultimis & penè pessimis dicendum est, quod sanctitatis vir de semetipso proferebat. Et alibi. Quis ergo regnum, quis opes, quis gloriam quaerit innoxie, si & illi extiterunt noxia, qui ea habuit non quaesita? Idcirco his sententiis admonitus, Excellentiae vestrae almitatem humillimam prece depono; cum vestris obtutibus praesentabimur, si hoc vobis placet, ut gradum nobis imponatis, vestris orationibus adjuvemur, & divinis astipulationibus sustentemur: & nos cum omni humilitate promptam obedientiam vobis & verbis confitebimur & actibus subsequemur; favendo, fulciendo, firmando Archiprimatum Pontificalis apicis Metropolitanae Dorobornensis Ecclesiae † inviolabiliter sectando, laborando, certando, quamdiu vita comes fuerit, in omnibus ubique viribus meis; ut clemens omnipotens indulgitor adjuvet statum regni † nostri prosperis successibus. Testem invoco Deum in omnibus me sine fine mansurum absque ulla ambiguitate usque ad calcem vitae meae perseverando ad illam praedictam Sedem, tibi Ethelarde Archiepiscopo tuisque successoribus, perenni titulo crucis Christi firmando roboravi.

Profectio Herfasti Helmeamensis Episcopi.

SACRIS sanctae Ecclesiae institutionibus commonemur Metropolitanis nostris secundum Canones in omnibus obedire, eisque priusquam sacremur de obedientia nostra professionem porrigere. Verum tempore ordinationis meae sancta Cant. Ecclesia proprio fuerat destituta Pastore. Deposito enim Stigando, qui praefatum Ecclesiam expulso Archiepiscopo Roberto invaserat, usumque sibi Pallii sine Sedis Apostolicae auctoritate usurpare praesumpserat, necdum alius pro eo praefatae Ecclesiae fuerat ordinatus Antistes. Propterea ego Herfastus Helmeamensis seu Tetfortensis Ecclesiae jam sacratus Episcopus tibi Lanfrance Dorobornensis Archiepiscopo scriptam de obedientia mea professionem porrigo; tuisque tuorumque successorum iussionibus secundum canones me in omnibus obtemperaturum esse promitto.

Profectio Patricii Dublinensis Episcopi.

QUICUNQUE aliis praesidet, si & ipse aliis subiaceat, dedignari non debet, sed potius obedientiam, quam a subiectis suis desiderat habere, propter Deum studeat praelatis sibi per omnia exhibere. Propterea ego Patricius ad regendam Dublinam Metropolem Hiberniae electus Antistes, tibi, reverende pater Lanfrance, Britanniarum Primas & Sanctae Dorobornensis Ecclesiae Archiepiscopo, professionis meae cartam porrigo; meque tibi tuisque successoribus in omnibus quae ad Christianam religionem pertinent obtemperaturum esse promitto.

Pro-

Professio Donati Dublinensis Episcopi.

EGO Donatus electus Dublinensis Ecclesie Antistes, quæ in Hibernia sita est, canonicam obedientiam tibi promitto & successoribus tuis, o Lanfrancus sanctæ Dorobernensis Ecclesie Archiepiscopus.

Forma professionis à temporibus Lanfranci ad media tempora Bonifacii Archiepiscopi usitata.

EGO Ricardus Londoniensis Ecclesie electus, & à te Reverende Pater Anselme sanctæ Cant. Ecclesie Archiepiscopo & totius Britannie Primas, Episcopus consecrandus, tibi & omnibus successoribus tuis canonicam per omnia subjectionem & obedientiam me servaturum promitto.

Formula professionis Archiepiscopi Eboracensis.

EGO Thomas Ebor. Ecclesie consecrandus Metropolitanus profiteor subjectionem & canonicam obedientiam sanctæ Dorobernensi Ecclesie & ejusdem Ecclesie Primati, canonicè electo & consecrato & successoribus suis canonicè intronizatis, salva fidelitate Domini mei Henrici Regis Anglorum, & salva obedientia ex parte mea tenenda, quam Thomas antecessor meus sanctæ Romanæ Ecclesie ex parte sua professus est.

Forma professionis à medijs Bonifacii temporibus usitata.

EGO Johannes Ecclesie Cycestr. electus, & à te, Reverende Pater Bonifacii sanctæ Cant. Ecclesie Archiepiscopo totius Anglie Primas, consecrandus Antistes, tibi & Cant. Ecclesie & successoribus tuis canonicè substituendis debitam & canonicam obedientiam & subjectionem me per omnia exhibiturum profiteor & promitto secundum decreta Romanorum Pontificum. Tuorumque & Cant. Ecclesie jura adjutor ero ad defendendum & retinendum salvo ordine meo. Sic me Deus adjuvet. Et prædicta omnia propria manu subscribendo confirmo.

Forma professionis vacante Sede facta.

EGO Robertus Ecclesie Exon. Electus Antistes Archiepiscopo Cant. futuro ejusque successoribus canonicè successoris canonicam obedientiam me per omnia servaturum promitto.

Professio Scotlandi Abbatis S. Augustini.

EGO Scotlandus Ecclesie Beatorum Petri & Pauli & S. Augustini electus Abbas profiteor sanctæ Dorobernensi Ecclesie ejusque Vicariis canonicam subjectionem.

Formula Certificatoriae Epistolae de electione alicujus Episcopi Suffraganei ad Archiepiscopum Cantuariensem missa.

Ex Rotulo MS. quamplurimas ejusmodi Litteras continente, ad Anselmum & Radulphum Archiepiscopos scriptas.

Venerando Sanctae Cantuariensis Ecclesiae Metropolitano Anselmo Clerus & populus Ecclesiae Wintoniensis debitam subjectionem. Vestrae Paternitati est cognitum, quantum temporis est, ex quo accidentibus variis eventibus Ecclesia Wintoniensis sine sit viduata Pastore ac destituta Rectore: quod non solum ad nostrum, verum & ad vestrum ac omnis vestrae Dioeceseos detrimentum pertinere dinoscitur; cum totius Provinciae sollicitudinem Metropolitanus constet esse commissam. Propterea elegimus ipsius Wintoniensis Ecclesiae Presbyterum nomine Willelmum, nobis sufficientissime cognitum, natalibus & moribus nobilem, Apostolicam & Ecclesiasticam disciplinam imbutum, fide Catholicum, naturam prudentem, docilem, patientem, moribus temperatum, vitam castam, sobrium, humilem, affabilem, misericordem, literatum, in lege Dei instructum, in Scripturarum sensibus cautum, in dogmatibus Ecclesiasticis exercitatum, & secundum Scripturarum tramitem traditionemque Orthodoxorum & Canonum ac Decretorum Sedis Apostolicae Praesulum Constitutiones sano sensu Ecclesiasticas regulas intelligentem, sanoque sermone docentem atque servantem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, & cum modestia corripientem eos qui resistunt, & qui sanae doctrinae adversantur, eis resistere & redarguere prevalentem, hospitalem, modestum, suae domui bene praepositum, non Neophytum, habentem testimonium bonum in gradibus singulis, secundum traditionem Ecclesiasticam ministrantem, ad omne opus bonum & ad satisfactionem omni poscenti rationem de ea quae in illo est spe paratum. Quem nobis quantocius petimus ordinari Pontificem: quatinus auctore Domino regulariter nobis praesse valeat & prodesse, & nos sub ejus regimine salubriter militare possimus. Quia integritas praesidentium salus est subditorum; & ubi est incolumitas obedientiae, ibi sana est forma doctrinae.

Formula in praesentatione Archiepiscopi Cantuariensis.

Sicut Sanctorum Patrum auctoritas [jubet] de ipsa Ecclesia nostra hunc Presbyterum, propter vitae munditiam, morum elegantiam, Metropolitanum nobis elegimus; nihil in ejus vita, quod sacris Canonibus obviaret, invenientes: Immo eum, qualem ad tantum Sacerdotium sacri Canones exigunt, cognoscentes; castum, pudicum, sobrium, in pauperes Christi largum, literis adprimè eruditum, Ecclesiae Dei bene praesse scientem, eum novimus, in [quantum] hominibus nosse datur novimus. Unde in ejus Electionem omnium, tam Cleri quam populi, tam divitum quam pauperum, vota sic unanimiter convenerunt; ut nec unus inveniretur, qui de ejus promotione non lataretur.

Formula in praesentatione Archiepiscopi Eboracensis.

Reverendi Patres, qui vice Primatis Cantuariensis convenistis facere officium ejus, postulat Sancta Eboracensis Ecclesia sibi succurrere ad Episcopatus officium hunc Presbyterum N. quem sicut SS. Patrum docet auctoritas, &c. [sicut in praesentatione Archiepiscopi Cantuariensis.]

* Ea formula usurpata est in praesentatione Thomae II. Archiepiscopi Ebor. in Historia MS. de Controversia inter Archie-

piscopos Cant. & Ebor. in Biblioth. Cotton. Domitian. A. 5. num. 2.

CATALOGUS

ARCHIEPISCOPORUM CANTUARIENSIIUM

Ex Registro MS.

HENRICI de ESTRIA

Prioris Ecclesiæ Christi Cantuariensis

In Bibliothecâ Cottonianâ, Galba E. 4.

Isti Archiepiscopi præsidebant in Ecclesiâ Cantuariensi ab anno Domini DXCIX.

Augustinus, qui fuit primus missus à B. Gregorio Papâ ad conversionem Anglorum, tempore Regis Ethelberti tunc regnantis in Cantia & usque ad fluvium Humbriæ, ab Etherio Archiepiscopo Arelatenfi jussu S. Gregorii Papæ Archiepiscopus genti Anglorum ordinatus, fedit XVI. annis. Vacatio nulla.

Laurentius fedit V. annis. Vacatio nulla.

Mellius fedit V. annis. Vacatio nulla.

Justus fedit XIII. annis. Vacatio nulla.

Honorius fedit XVIII. annis. Vacavit annum I. & VI. menses.

Deusdedit fedit X. annos. Vacavit III. annis.

Theodorus, fedit XXII. annos. Vacavit I. annum.

Briethwaldus fedit XXXVII. annos, menses VI. dies XIV. Vacatio nulla.

Tadwynus fedit III. annos. Vacatio nulla.

Nothelmus fedit V. annos. Vacatio nulla.

Cuthbertus fedit XVII. annos. Hic primus in Ecclesiâ suâ sepultus est, & omnes successores sui præter Jambertum.

Bregwinus fedit III. annos. Vacatio nulla.

Jambertus fedit XXVII. annos. Vacatio nulla.

Ethelardus fedit XIII. annos. Vacatio nulla.

Wilfridus fedit XXXVIII. annos. Vacatio nulla.

Fleolgildus fedit III. menses. Vacavit II. annos.

Eylnothetus fedit XI. annos. Vacatio nulla.

Athelredus fedit XVIII. annos. Vacavit II. annos.

Plegemundus fedit XXXIV. annos. Vacatio nulla.

Adhelmus fedit IX. annos. Vacatio nulla.

Wolfelmus fedit XIII. annos. Vacatio nulla.

Odo fedit XXIV. annos. Vacatio nulla.

Dunstanus fedit XXVII. annos. Vacatio nulla.

Athelgarus fedit I. annum, III. menses. Vacavit I. annum.

Siricus fedit V. annos. Vacatio nulla.

M 2

Aluricus

- Aluricus fedit XI. annos. Vacatio nulla.
 Elphegus fedit VI. annos & VIII. menses. Vacavit I. annum.
 Livyngus fedit VII. annos. Vacatio nulla.
 Eynorthus fedit XVIII. annos. Vacatio nulla.
 Eadlinus fedit XI. annos. Vacatio nulla.
 Robertus fedit II. annos. Vacavit II. annos.
 Stigandus fedit XVII. annos. Vacavit II. annos.
 Lanfrancus fedit XIX. annos. Vacavit V. annos.
 Anselmus fedit XVI. annos. Vacavit V. annos.
 Radulphus fedit VIII. annos, VI. (1) menses. Vacavit^a an. I. mensem I. dies XVI.
 Wilhelmus fedit XIII. annos, IX. menses (2) Vacavit II. annos, I. mensem, XIV. dies.
 Theobaldus fedit XXII. annos, IV. menses (3) Vacavit I. annum, I. mensem, XVI. dies.
 Thomas fedit VIII. annos, VI. menses XVIII. dies (4) Vacavit II. annos, V. menses^b XXVIII. dies.
 Ricardus fedit X. annos, VIII. menses, XVI. dies (5) Vacavit I. annum, II. menses XXX. dies.
 Baldewynus fedit V. annos, XI. menses, V. dies (6) Vacavit II. annos, XI. menses, IV. dies.
 Hubertus fedit XI. annos, VIII. menses, VI. dies. (7) Vacavit I. annum, XI. menses, IV. dies.
 Stephanus fedit XXI. annos, XXIII. dies. Vacavit^d annum I. menses IV, dies XXIII.
 Ricardus Magnus fedit II. annos. Vacavit I. annum, XVIII. hebdomadas.
 Eadmundus fedit VIII. annos. Vacavit III. annos, II. menses, III. dies.
 Bonifacius fedit XXVI. annos, VI. menses, XVIII. dies. Vacavit II. annos, X. ebdomadas, III. dies.
 Robertus de Kilwarbi, de Ordine Prædicatorum, fedit VI. annos. Vacavit XLIV. septimanas, III. dies.
 Johannes de Pecham, de Ordine Minorum, fedit XIII. annos, XLV. septimanas, V. dies. Vacavit annum I. menses IX. dies XVI.
 Robertus de Wyñchiesee fedit annos XVIII. menses VIII. dies XX. Vacavit^e VIII. menses & XIX. dies.
 Walterus fedit annos XIII. menses XI. dies III.

Exemplar aliud ejusdem Catalogi. Vitell. E. 17.

- ^a IV. menses.
- ^b XVIII. dies.
- ^c XIII. menses.
- ^d Annum I. & dimidium, & IX. dies.
- ^e Menses IX. & ebdomadam unam.

Catalogus alius MS. ibidem in his tantum discrepat à præcedenti. Jul. D. 2.

- (1) Menses. IV.
- (2) An. II. mens. I. di. XIV.
- (3) An. I. di. XVI.
- (4) An. II. mens. V.
- (5) Mens. IX.
- (6) An. I. mens. VI.
- (7) An. I. mens. VIII. di. VI.

SUCCESSIO

Successio Archiepiscoporum CANTUARIENSIVM ex Anna-
libus brevibus ROFFENSIBUS à Christo ad annum MCLX.

Anno Domini.

- DXCVI. **H**IC Gregorius Papa misit Augustinum ad Anglos, Indi-
tione XI. Nero, A. 2.
- DCIV. **H** Consecrato sibi in successorem Laurentio, migravit Au-
gustinus.
- DCXXII. Obiit Laurentius IV. Non. Februar. Succedit Mellitus.
- DCXXVI. Obiit Mellitus VIII. Kal. Maii. Succedit Justus.
- DCXXXIV. Obiit Justus IV. Idus Novembr. Succedit Honorius.
- DCLIII. Obitus Honorii Archiepiscopi XII. Cal. Octobr.
- DCLV. Consecratur Deusdedit à S. Ithamaro VII. Kal. April.
- DCLXIV. Obitus Deusdedit II. Idus Junii.
- DCLXVIII. Consecratur Theodorus Romæ à Vitaliano VII. Kal. April:
die Dominicâ.
- DCLXIX. Venit Theodorus Archiepiscopus in Cantiam VI. Kal. Januar:
die Dominicâ.
- DCXC. Obitus Theodori Archiepiscopi XIII. Kal. Octobr.
- DCXCII. Eligitur Brihtwaldus Abbas Raculfæ.
- DCXCIII. Brihtwaldus consecratur III. Kal. Julii.
- DCCXXXI. Obiit Brihtwaldus Archiepiscopus VI. Id. Januar. Succedit
Tadwynus, consecratus eodem anno IV. Idus Novembr.
- DCCXXXIV. Obiit Tadwynus Archiepiscopus II. Kal. Febr. Succedit
Nothelmus Londoniensis Presbyter.
- DCCXXXVI. Gregorius Papa Nothelmo Pallium mittit.
- DCCXL. Obiit Nothelmus XVI. Kal. Novembr. Succedit Cuthbertus
Herefordensis Episcopus.
- DCCLVIII. Obiit Cuthbertus Archiepiscopus VII. Cal. Novembr. & in Ec-
clesiâ suâ sepultus est primus, & omnes successores sui præ-
ter Jambertum.
- DCCLIX. Consecratur Bregewinus Archiepiscopus in die S. Michaelis.
- DCCLXII. Obiit Bregewinus Archiepiscopus VIII. Kal. Septembr.
- DCCLXIII. Jambertus in die Purificationis S. Mariæ consecratur Archie-
piscopus.
- DCCLXIV. Jambertus à Paulo Papâ Pallium suscepit.
- DCCXC. Obiit Jambertus Archiepiscopus II. Id. Augusti. Succedit Adelar-
dus Abbas.
- DCCXCIII. Ordinatur Adelardus Archiepiscopus XII. Cal. Augusti.
- DCCXCIX. Adelardus Archiepiscopus Romam proficiscitur.
- DCCCIII. Obiit Adelardus Episcopus. Succedit Wlfredus.
- DCCCXII. Wlfredus Archiepiscopus Romam proficiscitur.
- DCCCXXIX. Obiit Wlfredus Archiepiscopus; cui Feologildus succedit
V. Id. Junii ordinatus.
III. Kal. Septembr. obiit.
- DCCCXXX. Chelnothus Decanus III. Kal. Julii electus, VI. Kal. Septembr:
consecratur.
- DCCCLXX. Obiit Chelnothus Archiepiscopus. Succedit Adelredus.
- DCCCLXXXIX. Obiit Adelredus Archiepiscopus. Succedit Pleimundus.
- DCCCCXXIV. Dunstanus Archiepiscopus nascitur. Adelmo Archiepif-
copo succedit Wlfhelmus.
- DCCCCXXXIII.

- DCCCCXXXIII. Defuncto Wlhelmo Archiepiscopo succedit Odo.
DCCCCLVIII. Migravit S. Odo Archiepiscopus. Succedit Alfsinus.
DCCCCCLIX. Alfsinus Romam proficiscens, in Alpinis frigore interit. Brihtwaldus eligitur; eoque repulso, Dunstanus consecratur.
DECCCCCLXXXVIII. Obiit Dunstanus Archiepiscopus XIV. Cal. Junii. Succedit Edelgarus Selesigenfis Episcopus; unoque anno & tribus mensibus tenuit.
DCCCCXC. Siricus Archiepiscopus consecratur.
DCCCCXCV. Obiit Siricus Archiepiscopus. Succedit Elfricus Wiltonienfis Episcopus.
MVI. Obiit Alfricus Archiepiscopus. Succedit S. Ælfegus Wentanus Episcopus.
MXII. Hic martyrizatus est Ælfegus Archiepiscopus XIII. Kal. Maii.
MXIII. Livingus, qui & Ædelstanus, Wellensis Episcopus, Archiepiscopatum suscepit.
MXX. Livingus Archiepiscopus obiit. Succedit Athelnothus.
MXXII. Athelnothus Romam profectus, à Benedicto Papâ Pallium suscepit.
MXXXVIII. Obiit Athelnothus Cant. Archiepiscopus. Succedit Capellanus Regis Edsius.
ML. Edsius Archiepiscopus obiit; & succedit Robertus.
MLIV. Robertus Archiepiscopus ab Angliâ expellitur; & apud Gemeticum obiit. Succedit Stigandus.
MLVIII. Benedictus Papa Stigando Pallium mittit.
MLXX. Connivente Papâ Alexandro, degradatur Stigandus, instituitur Lanfrancus.
MLXXI. Lanfrancus Romam profectus ab Alexandro Papâ Pallium suscipit.
MLXXII. Obitus Stigandi Archiepiscopi.
MLXXXIX. Obiit Lanfrancus V. Kal. Junii. Sedit autem annis XVIII. mensibus IX. diebus II.
MXCIII. Eligitur Anselmus II. Non. Martii, & consecratur II. Non. Decemb.
MXCV. B. Anselmus Pallium suscepit ab Urbano II. Papâ Willelmo Regi missum.
MXCVII. Anselmus transfretat.
MCII. Celebratum est Concilium apud Westmonasterium præsidente B. Anselmo.
MCIX. Obiit Anselmus Archiepiscopus XI. Cal. Maii.
MCXIV. Radulfus Roffensis Episcopus VI. Kal. Maii ad Archiepiscopatum est electus.
MCXXII. Obiit Radulphus Archiepiscopus XIV. Cal. Novembr.
MCXXIII. Willelmus Prior de Chich. eligitur in Archiepiscopum die Purificationis, & XII. Kal. Martii consecratur, & à Calixto Papâ Pallium suscipit.
MCXXX. Ecclesia Christi Cantuariensis dedicatur IV. Non. Maii.
MCXXXV. Obiit Willelmus Archiepiscopus Cant. XI. Cal. Decembr.
MCXXXVII. Hoc anno IV. Non. Junii combusta est Ecclesia Roffensis & tota civitas cum omnibus officinis Episcopi & Monachorum; & eodem anno obiit Johannes Roffensis Ecclesiæ Episcopus XII. Kal. Julii.
MCXXXVIII. Hoc anno ordinatus est Teobaldus Archiepiscopus VI. Id. Januarii.
MCXLVIII. Obiit Ascelinus Roffensis Episcopus; cui successit Galfridus frater Teobaldi Archiepiscopi.

Radulphi de Diceto Indiculus de Successione Archiepiscoporum Cantuariensium, & à quibus Apostolicis Pallia susceperunt.

<i>Papa Pallium dedit.</i>	<i>Archiepiscopo</i>	<i>Iste fedit annos.</i>	<i>Menses.</i>	<i>Dies.</i>	<i>Vacavit Sedes ann.</i>	<i>Menses.</i>	<i>Dies.</i>	<i>Variantes lectiones ex alio ejusdem Codice apponuntur.</i>
Gregorius	Augustino	XVI.						
Idem	Laurentio	V.						
Idem	Mellito	V.						
Bonifacius	Iusto	III.						
Honorius	Honorio	XXVI.			I.	VI.		
Idem	Deus dedit	X.			III.			
Vitalianus	Theodoro	XXII.			I.			
Idem	Brictwaldo	XXXVII.	VI.	XIV.				^a Deib.
Gregorius	Tatwino	III.						
Idem	Nothelmo	V.						
Idem	Cuthberto	XVII.						
Paulus	Bregwino	III.						
Idem	Lamberto	^b XXXII.						^b XXVII
Adrianus	Athelardo	XIII.			^c I.			^c Codex aliter Sedem unica mense vacasse dicit.
Leo	Wifredo	XXXVIII.						
Johannes	Feologildo		III.		II.			
Gregorius	Ethelnotho	XLI.						
Adrianus	Ethelredo	XVIII.						
Formosus	Pleimundo	^d XXXIV.						^d XXXVIII.
Johannes	Athelmo	XXXV.						
Idem	Wifelmo							^e Alfelmo.
Agapitus	Odoni							
Johannes	Dunstano	XXVII.						
Idem	Æthelgaro	I.	III.					
Johannes	Sirico	V.						
Idem	Elurico	XI.						
Idem	Elfego	VI.						^f Alurico.
Benedictus	Livingo	VII.						
Idem	Ægelnotho	XVIII.						
Alexander	Adlino	XI.						
Idem	Roberto	II.						
Victor	Stigando	XVII.			II.			
Alexander	Lanfranco	XIX.			IV.			
Urbanus	Anselmo	XVI.			V.			
Paschalis	Radulpho	VIII.	VI.		IV.			
Calixtus	Willelmo	XIII.	IX.		II.	I.	XIII.	^g II.
Innocentius	Theobaldo	XXII.	IV.		I.	II.	XVI.	^h X. ⁱ VIII.
Alexander	Thomæ	VIII.	VI.	XXVIII	^j I.	V.	IV.	^k XVI. ^l IX.
Idem	Richardo	^h IX.	IX.	XIII.		X.	IX.	^m XXVII.
Lucius	Baldewino	VI.		XVII.				ⁿ III.
Celestinus	Huberto.				III.	minus 16 diebus.		

Jura

Jura Ecclesiæ Christi Cantuariensis debita post mortem Suffraganeorum suorum.

Ex Bibliotheca
Cottoniana
Vindob., E. 17.

Memorandum, quodd Dominus Archiepiscopus Sede plenâ & Prior Cantuariensis Sede vacante, de jure & consuetudine Cantuariensis Ecclesiæ debet habere omnia sigilla & annulum secundo meliorem cujuslibet Episcopi Cantuariensis Provinciæ defuncti. Item de Episcopis Assavensi & Bangorensi defunctis idem Archiepiscopus Sede plenâ & Prior Cantuariensis Sede vacante, debet habere Palefridos suos cum freno & sellas & capam pluvialem cum capello & similiter omnia sigilla & annulos suos secundo meliores, sicut de aliis Episcopis Provinciæ Cantuariensis defunctis. Item de Episcopo Rossensi defuncto debet Archiepiscopus Sede plenâ habere Palefridum suum & cuppam suam argenteam, & mutam canum suorum currentium ac etiam omnia sigilla sua & annulum suum meliorem, & similiter custodiam omnium Temporalium Episcopatus Rossensis, quoniam de Archiepiscopo & Ecclesiâ Cantuariensi tenentur. Sede Cantuariensi vacante Dominus Rex ratione Archiepiscopatus in custodiâ suâ exsistentis debet habere de Episcopo Rossensi defuncto Palefridum suum & totam mutam canum suorum currentium, & custodiam Temporalium totius Episcopatus Rossensis & cuppam suam & annulum meliorem. Prior vero Cantuariensis habebit omnia Sigilla & annulum secundo meliorem dicti Episcopi, sicut de aliis Episcopis Provinciæ Cantuariensi defunctis Sede Cantuariensi vacante. Item de Archiepiscopo Cantuariensi defuncto Dominus Rex habebit meliorem Palefridum suum & annulum suum meliorem usualem & totam mutam canum suorum currentium & cuppam suam. Prior vero Cantuariensis habebit omnia sigilla & unum annulum secundo meliorem.

Epistola Bonifacii Archiepiscopi Cantuariensis ad Henricum Regem de jure suo in Episcopatu Rossensi.

Ex Bibliotheca
Cottoniana
Vindob., E. 5.

Excellentissimo Domino suo H. Dei gratiâ illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Normanniæ & Aquitaniæ & Comiti Andegaviæ B. miseratione divinâ Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, gaudium & foelicitatem vitæ præsentis & futuræ. Cùm Rossensis Episcopus à nobis nomine Cantuariensis Ecclesiæ omnia Temporalia teneat, quæ in Episcopatu suo obtinet; & servitium quod ratione prædicti Episcopatus debet Regiæ Majestati, nobis integraliter fieri debeat: Et consequenter per manum nostram servitium ab eodem Episcopo sic receptum vobis sit per nos faciendum; sicut in Cartâ Domini J. quondam Regis Angliæ patris vestri (cujus transcriptum per latorem præsentium vobis transmittimus) plenius continetur. Excellentem Dominationem vestram duximus deprecandam; quatenus libertatem Cantuariensis Ecclesiæ conservetis; servitium Militum quod debetur vobis ratione Episcopatus supradicti non recipiendo ab alio quàm à nobis. Jura enim Cantuariensis Ecclesiæ vestri gratiâ hætenus protexistis & etiam defendistis. Insuper Regiæ Serenitati notum facimus; quodd cùm quædam vestra Brevia de vestra Cancellariâ nuper emanaverint, ut super quibusdam debitis distringeretur idem Episcopus in quibus est vobis obligatus; & Senescalli, Ballivi & homines nostri distractiones fecissent ut debebant; præfatus Episcopus propter hoc Senescallum, Ballivos & alios homines nostros fere usque ad triginta fecit citari ad Curiam Apostolicam in præjudicium dignitatis Regiæ & corone, necnon contra privilegium vobis à Sede Apostolicâ indultum, ne Anglici extra regnum Angliæ per literas Apostolicas poterint conveniri. Attendat etiam Dominatio vestra; quodd postquam dicto Episcopo inhibitionem vestram direxistis, ne nos vel nostros super talibus distractionibus vel juribus temporalibus in Curia Christianitatis conveniret; prædictam citationem procuravit, intendens pro posse suo jura regalia subvertere; prout apparet per facti evidentiam manifestè. Et quia factum istud periculosum est, & in perniciosum exemplum à posteris trahi possit, rogamus vos, quatenus super præmissis consilium utile & honorificum apponatis. Parati enim sumus facere in dicto negotio quod poterimus, secundum vestræ placitum voluntatis. Valeat Excellentia vestra diu & foelicitè.

CANO.

CANONICI LICHFELDENSIS

Indiculus de Successione

ARCHIEPISCOPORUM CANTUARIENSIIUM,

Additâ Dissertatione de verâ Successione Archiepiscoporum Cantuariensium.

EXstitit penes me Historia Archiepiscoporum Cantuariensium ab Augustino ad Simonem Mephram, scripta ab eodem Canonico Lichfeldensi, qui Historiam Episcoporum Lichfeldensium, qua suo loco sequetur, compilavit. Illam, cum nihil, quod non alii uberius, contineret, typis mandare minus consultum duxi. Ejusdem tamen Chronologiam, utpote ab aliis Historicis haud parum diversam, luce non indignam judicavi.

AUGUSTINUS

Consecratus anno DC. fedit annos XVI. obiit anno DCXVI.

Augustinum anno 596. à Gregorio Papâ missum, anno 597. Angliam appulisse, ex Bedâ constat (Hist. Eccl. l. i. & in Epitome) Antequam verò in Angliam trajiceret; in Galliâ seu Germaniâ partibus Episcopus consecratus est. Id Historicos nostros, atque adeò Bedam ipsum, penitus fugit. Solus Willelmus Thorn (in Chronico S. Augustini) ex vetustioris monumenti fide consecratum dicit anno 597. 16. Cal. Decem. de die quidem lapsus; de anno autem res clarissimè constat ex Epistolis Gregorii illo & sequenti annis conscriptis. Siquidem in Epistola ad Brunechildem Reginam Franciâ, datâ anno 597. Indictione 1. mense Octobri (in Registro, lib. 7. ep. 5.) gratias illi agit, quòd Augustinum fratrem & Coepiscopum suum humaniter susceperit. Anno sequente Indictione 1. datâ ad Eulogium Patriarcham Alexandrinum Epistolâ (Registr. l. 7. ep. 30.) de miraculorum dono adhuc in occidentali Ecclesiâ vigente gloriatus, narrat Augustinum à se in Angliam

ad fidem prædicandam missum, & datâ à se licentiâ à Germaniarum Episcopis Episcopum factum, Miracula in Angliâ patrare; seque jam nunc literis ejus receptis didicisse, quòd in die Nativitatis Christi decem millia Anglorum baptizaverit. Ante finem igitur anni 597. Augustinus consecratus erat, & in Angliam trajecerat. Lapsus est itaque Beda noster; qui Augustinum narrat post prædicatam foeliciter in Cantuariâ fidem, Arelas profectum, & ab Archiepiscopo Etherio juxta quod jussa sancti patris Gregorii acceperat, Archiepiscopum genti Anglorum ordinatum fuisse. (l. i. c. 27.) Reversusque, inquit, Britanniam, Laurentium & Petrum ad Gregorium Papam continuò misit: Nec mora, Gregorius responsum simul ac Pallium Augustino per Nuncios remisit. Missum autem à Gregorio Pallium fuisse anno 601. Idem prodit in Epitome. Adeò ut anno 600. consecratus ex Bedæ sententiâ censeari possit. Idque omnes credidisse videntur, qui Augustinum 16.

N

annis

annis sedisse ponunt. Isto Bedæ errore semel posito, primum Lichfeldensi fuit obitum ejusdem in annum 616. referre. Siquidem Augustinum sedecim annos sedisse multos sibi suffragantes habuit, Gervasium in Actis Pontif. Cant. Radulphum de Diceto in Indiculo præcedenti, & Malmsburiensem, cujus quidem vulgati Codices habent *annos* 15. Manuscripti autem, tam ille Collegii Trinitatis Cantab. quam qui Lichfeldensis à me nuncupandus est, in eodem volumine cum Chronico Lichfeldensi compactus, legunt *annos* 16. Quin & Abbreviatio MS. Historiæ Malmsburiensis de Gestis Pontif. in Biblioth. Lambeth. eundem numerum exhibet. Ex corruptâ Malmsburiensis lectione in nonnullis Codicibus deceptus videtur Johannes Brompton, qui Malmsburiensem in rebus vetustioribus pro more secutus, annos 15. Augustino assignat. Paulò inferius descenduat Author Antiquitatum Britannicarum, & Polydorus Virgilius; qui illum anno 611. obiisse ponunt. Matthæus Westmonasteriensis anno 608. Vir Doctissimus Mabillonius in Notis ad Augustini Vitam (inter Acta Benedict. Tom. 1. p. 532.) anno 607. Willelmus Thorn. (in Chronico Cœnobii S. Augustini) anno 605. Florentius Wigorniensis 604. cui succinit Chronicon Anonymum breve atque antiquissimum MS. in Bibliothecâ Lambethanâ à Monacho quodam S. Crucis Edinburgensis (ut videtur) scriptum. Inter tot diversas sententias veritatem expiscari haud ita facile est. Tentabimus tamen. Primò itaque id constat Augustinum neque ante annum 604. neque post annum 616. obiisse. Anno enim 604. Mellitum & Justum ordinavit Episcopos; teste Bedâ l. 2. c. 3. Anno 616. obiit Ethelbertus Cantuariæ Rex. Sic Idem in Epitome. In Latinis quidem Codicibus Historiæ suæ, l. 2. c. 5. legitur *anno* 613. *anno* 21. *ex quo Augustinus ad prædicandum genti Anglorum missus est.* Verum error manifestus in numero priore cubat. Ver-

sio enim Saxonica Alfredi Regis habet *þa þær ýmbryx hund þintpa 7 rýxtýne þintep.* Et annus præterea 21. adventus Augustini in annum 616. incidit. Obiisse autem Augustinum ante Ethelbertum Beda prodit l. 2. c. 3. Porro eundem VII. Cal. Junii fato cessisse Beda eodem loco narrat; de anno quo obierit, penitus fileat. Et hætenus quidem ceteri omnes Historici consentiunt, neque enim Bedæ refragari fas erat. Annus interim manet incompertus. In re igitur tam obscurâ tutius esset antiquiores Historicos sequi; videlicet Florentium Wigorniensem & Anonymum Lambethanum, qui Augustini obitum in anno 604. reponunt. Quin & Goscelinus, utroque antiquior, in Vita S. Augustini cap. 38. refert Laurentium ordinatum esse ab Augustino quum mortem sibi imminere iste præsentiret. Sunt autem, & in his Radulphus de Diceto, qui Laurentium isto circiter anno ordinatum produnt. Age tamen; Singulorum calculos examini subjiciamus. Anno Octavo imperii Phocatis, Indictione 13. (authore Bedâ l. 2. c. 4.) viz. anno Christi 610. Bonifacius Papa Synodum Episcoporum in Italiâ coegit; & ex Synodo Epistolam Laurentio Archiepiscopo & Ethelberto Regi inscriptam per Mellitum Episcopum Londoniensem transmisit. Ante annum igitur 610. Augustinus obiit. Tabella Ecclesiæ Christi Cant. posita an. 1240. (cujus Iconem videre est in Monastico Anglicano Tom. 1. p. 24.) refert antiquam Ecclesiam fuisse dedicatam à Laurentio Archiepiscopo anno 613. anno 16. ab adventu S. Augustini in Angliam, *quo anno translatum fuit corpus S. Augustini à loco, quo prius jacuit per 7. annos.* Historia autem, (quæ sequitur, quæque extrat in Monastico Angl. Tom. 1. p. 87.) Eliensis Cœnobii dicit Ecclesiam Eliensem ab Augustino fundatam fuisse anno 607. Ex his duobus testimoniis Cl. Mabillonius (loc. cit.) concludit Augustinum anno 607. diem clausisse. Neque sic tamen res conficitur. Parum enim fidei meruit in

in re Chronologicâ Tabella post sexcentos plusquam annos posita; & ne minimam quidem fidem Historia de Fundatione Monasterii Eliensis. Mihi enim in comperto est nullam Monachorum Historiis in Cœnobiorum suorum Chartis donativis aut fundatione referendis fidem esse adhibendam. Præterquam quod Augustinum Ecclesiam inter Orientales Anglos anno 607. posuisse, fabulam primâ facie sapiat putidissimam. Restat, ut & alios infra annum 610. subdites calculos exploremus. Refert Willelmus Thorn in Chronico suo ex fide libri antiqui de Vitâ & Miraculis S. Adriani, Augustinum obiisse anno 605. eodem sc. quo Gregorius Papa, anno, die 7. Cal. Junii feriâ tertiâ. Illum 7. Cal. Junii obiisse & ipse & Beda & cæteri omnes scribunt. Hinc igitur annus, quo vitâ migravit Augustinus, optimè definiri potest. Anno enim 604. dies

26. Maii seu 7. Cal. Junii incidit in feriam tertiam; nullo autem alio anno, quo Augustini obitum contigisse alii posuerunt. Anno enim 605. is dies incidit in feriam 4. anno 607. in feriam 6. anno 608. in diem Dominicum, anno 611. in feriâ 4. anno 616. in feriam 4. Non alio igitur quàm anno 604. Augustinus obiisse potuit. Idem confirmat testimonium libri Antiqui à Willelmo Thorn adducti. Cum Augustinum enim & Gregorium eodem anno obiisse tradat; & Gregorium anno 604. decessisse certissimè constet: superest, ut Augustinus anno 604. defunctus sit. Operam igitur ludunt, qui nulum non lapidem movent, ut Augustinum Monachorum Bannochorensium cædi superfuisse probent. Clementiora sanè de nostræ gentis Apostolo conjectari libet; & alia opinari Chronologia non permittit.

LAURENTIUS

Sedit annos V. obiit anno DCXIX. IV. Nonas Februarii.

Compertâ Augustini Chronologiâ haud difficile erit sequentium Archiepiscoporum usque ad ætatem Bedæ Chronologiam subicere. Siquidem Augustinus obierit anno 604. & Mellitus anno 624. postquam annis 5. præfuisse; quod prodit Beda l. 2. c. 7. & Augustino Laurentius, Laurentio Mellitus sine ullo interregno successerint, quippe qui vivente adhuc Augustino consecrati fuerint; ne se defuncto status Ecclesiæ tam rudis vel ad horam Pastore destitutus vacillare inciperet [Beda, l. 2. c. 4.] necesse erit Laurentium circa annum 619. obiisse: Atque illo quidem anno defunctum esse Gotselinus con-

firmat in Vitâ Laurentii MS. de die tamen lapsus, quem 3. Non. Febr. ponit. Die 4. Non. Februar. obiisse tradit Beda, l. 2. c. 7. de anno silens. Anno 620. obitum ejus ponit Anonymus Lambethanus Chronici brevis MS. Author anno 621. Florilegus, & Florentius Wigorn. vulgatus, 623. Florentius MS. in Bibliothecâ Lambethanâ. Neque abudunt aded à nobis illi, qui Augustini obitum in anno 616. reponunt, Historici. Omnes enim Laurentium annis 5. sedisse volunt. Ex quo quidem calculo Laurentius anno 621. obierit, si annos plenos numeres, anno 620. cavos.

M E L L I T U S

Sedit annos V. Obiit anno DCXXIV. VIII. Calend. Maii.

Hanc quidem Melliti Chronologiam Beda nobis certam dedit, l. 2. c. 7. Florentius tamen Wigorn. anno 625. Melliti obitum retulit. Et annus quidem in Bedæ Versione Saxonica desideratur; reperitur autem in exemplari Latino; cuius Addita-

menta Bedæ ætate paulò inferiora sunt, forsan ab ipsomet Authore profecta; quamvis exemplar illius auctius Alfredo Regi videre non contigit. Annis 5. dies 16. addidit Radulphus de Diceto, lib. de Præfulis Angl. cap. 1.

J U S T U S

Sedit annos IX. obiit IV. Id Novembr. anno DCXXXIII.

Diem obitus solummodo Beda notavit, l. 2. c. 18. Hinc aliis facilis errandi ansa. Malmsburiensis, Gervasius, Radulphus de Diceto, Stephanus Birchingtonus, & Catalogus MS. Usserianus, Justum Sedi Cant. nonnisi tres annos præfuisse narrant. Et alii quidem sibi satis consoni; cum Honorium annos 26. sedisse ponant. Pessimè autem Gervasius Chronologiam perturbavit, tribus tantummodo annis assignatis Justo, & novendecim Honorio, quem anno 653. obiisse constat; adeò ut Sedes ex illius sententiâ 7. annis vacaverit; quod tamen nullus prodidit; quin potius Beda invictè refutat, dicens Paulinum à Justo consecratum fuisse anno 625. (in Epitome.) Paulò melius Chronici Anonymi Lambethani Author; qui Justo mortem in annum 634. retulit: cui quidem calculo satis conveniret Gervasii supputatio de pontificatus Honorii annis; modò ipse in cæteris sibi conveniret. Sed neque Anonymum verum attigisse arbitror. Refert enim Beda, l. 2. c. 18. Honorium Justo successorem ordinatum fuisse à Paulino Archiepiscopo Ebor. occurrente sibi in Lindocolino, antequam ab Eboraco iste fugaretur. Fugatus autem in Cantiam rediit anno 633. teste eodem in Epi-

tome, & Simeone Dunelmensi in Epist. ad Hugonem, p. 77. Ante annum igitur 633. & Justus obiit, & Honorius successit. Quod si tamen Paulinus eodem anno & Honorium sacraverit, & fugam inierit; haud ita multum à veritate recedet Anonymus noster; quem in reliquis satis accuratum comperimus. Nescio annon Westmonasteriensis rem propius attigerit: cui Justus anno 630. (Radulpho de Diceto anno 629.) defunctus est. Perpensis tamen utrinque rationibus in eam magis accedo sententiam Justum sedisse annis duntaxat 3. & obiisse anno 627. quod maxima pars Historicorum tradit. Certe Honorius à Paulino anno 633. ordinari non potuit. Justum enim sub exitu ejusdem anni obiisse Beda fidem facit l. 2. c. 18. Paulinum autem baptizasse Edwinum Regem anno 627. prid. Id. April. die Paschæ, l. c. 2. 14. & exinde sedisse Eboraci annis sex. ibid. demum occiso Edwino anno 633. die 2. Octobr. fugam citato inisse, l. 2. c. 20. Neque enim ausus fuerat Paulinus Cedwallæ victoris, hostis Christianorum Romanorum capitalis, adventum præstolari; multò minus à Lindocolino Eboracum eo imperante remeare. Porro Honorium anno 653. obiisse constat. Idem autem Fel-

cem

cem Episcopum Orientalibus Anglis præfecit; & illi defuncto Thomam, Thomæ Bonifacium, successores dedit; teste Bedâ l. 2. c. 15. l. 3. c. 20.

Fœlix autem sedit annis 17. Thomas annis 5. ex ejusdem calculo; adeo ut anno saltem 631. Honorius Archiepiscopatum obtinuerit.

H O N O R I U S

Sedit annos XX. Obiit II. Cal. Octobris, anno DCLIII. Vacavit Sedes annum & sex menses.

Annum atque diem obitus, quin & tempus succedentis Vacationis Bedâ dedit, l. 3. c. 20. Quo anno Pontificatum suscepit, tot sunt sententiarum, quot de obitu Justiciarii decessoris;

de quo superius dictum est. Annis Pontificatus 26. à se atque aliis Honorio assignatis Radulphus de Diceto dies 55. apposuit, lib. de Præf. Angl. cap. 1.

D E U S D E D I T

Consecratus VII. Cal. April. anno DCLV. sedit annos IX. menses IV. dies II. Obiit II. Id. Julii, anno DCLXII.

Ista omnia tradidit Bedâ, l. 3. c. 20. & l. 4. c. 1. nisi quod obitum illius in anno 664. juxta quod veritas postulat, certius posuerit; adeo ut annum 663. in nostro Codice errorem Librarii potius quam Authoris putarem. Error etiam in Bedâ deprehendi potest. Si ab anno enim 655. 7. Cal. April. annos 9. menses 4. dies 2. numeres: (quot Deusdedit

sedisse Bedâ in utroque loco citato asserit) obitus istius in annum 664. diem 28. Julii incidet. Ut isthoc potius die illum obiisse suspicarer. Natri calculo convenit, priori tamen propè accedit codex MS. Cantuar. à Wheloco citatus (not. ad Bedam p. 257.) qui Sedem post Deusdedit obitum vacasse refert annis 3. mens. 8. diebus 15.

T H E O D O R U S

Consecratus VII. Cal. April. anno DCLXV. obiit anno DCLXXXIX. Sedit annos XXII. menses III. dies XXVI.

Lichfeldensis nescius Episcopatum Cantuariensem post Deusdedit obitum ~~per~~ parvo tempore cessasse (quod habet Bedâ, l. 4. c. 1.) Theodori introitum male designavit. Bedâ enim auctore, l. 4. c. 1. 2. 5. is consecratus est Romæ à Vitaliano Papâ anno ætatis suæ 66. Christi 668. 7. Calend. Aprilis [Calendis Aprilis male habet Author Antiquitatum Britannicarum, quique illum cæco pede sequi solet, Godwinus in Commentario de Præf. Angliæ.] venit ad Ecclesiam suam anno 669. 6. Cal.

Junii, die Dominicâ; & sedit in eâ annos 21. menses 3. dies 26. Annos 22. numerant Malmsburiensis, Radulphus de Diceto, & alii qui ad menses & dies supputandos non descendunt; rotundo numero, licet minus vero, contenti. Atque hinc fraus Lichfeldensi & Stephano Birchingtono facta videtur. Uterque enim annos 22. præter menses 3. dies 26. Theodoro assignant. Obiit Theodorus anno 690. die 19. Septembris juxta Bedam, l. 5. c. 8. cui suffragatur Martyrologium Ecclesiæ Christi Cantuariensis

Cantuariensis. MS. in Bibliotheca Lambethana. Noster Pontificatus annos à Beda datos non ab Intronizatione sed à Consecratione numerans, lapsus est; & Theodori mortem in an. 689. posuit. Alium quendam, cæteris ignotum Historicis, Archiepiscopum Wilfricum nomine Gervasius Dorobernensis confinxit, & circa hoc tempus deposuit; narrans (in Chronico Ecclesie

Cantuariensis in Monastico Angl. Tom. 1. p. 18, 19.) Cedwallam Regem anno 680. villam de Pagham cum appendiciis Wilfrico Archiepiscopo donasse, anno item 687. multa Theodoro contulisse. Ut vel hinc pateat; quam parum fidei Monachis sit adhibenda, quodcumque sui Cœnobii res agitur.

B R E C T W A L D U S

Electus I. die Julii anno DCXCI. consecratus III. Calend. Julii, intronizatus II. Cal. Septembr. anno DCXCII. fedit annos XXXVIII. Obiit V. Idus Januarii anno DCCXXX.

Non satis mirari possum, quid sibi velint Historici nostri, qui in hisce rebus à Beda seorsum abire sibi licitum putant. Juxta hunc enim Bricwaldus electus est anno 692. die 1. Julii, ordinatus anno sequente, 3. Calend. Juliarum à Godwino Metropolitano Episcopo Galliarum, die Dominicâ: fedit in Sede suâ pridie Cal. Septembr. Dominicâ. Sedit annos 37. menses 6. dies 14. Obiit anno 731. 5. Idus Januarii, Hist. Eccl.

l. 5. c. 9. 24. Iste calculus & sibi invicem & Chronologiæ consentit. Anno enim 693. dies 29. Junii in diem Dominicum reverâ incidit. Sic & in cæteris. Aliam tamen initiam Lichfeldens, anno in singulis ferè numeris detruncato. Male etiam Hovedenus Bricwaldi obitum in anno 732. reposuit, & Antiquitatum Britannicarum Author diem fatalem in Idus Januarii rejecit.

T A T W I N U S

Consecratus die X. Junii, anno DCCXXX. fedit annis IV. Obiit anno DCCXXXIV.

Consecratus est die X. Junii Dominicâ; Sic Beda, l. 5. c. 24. Anno igitur 731. Eo enim anno dies X. Junii in Dominicam incidit. Quin & eo anno sacratum fuisse disertè tradit Beda in Epitome, Chronologia Saxonica ad fidem Historiæ ejus à Wheloco edita, p. 520. Sedit annos 3. ex omnium præter Lichfeldensem

& Osbernium (in Vitâ Bregwini) sententiâ. Obiit anno 734. eodem scilicet quo Beda anno, ex fide Chronologiæ Saxonice, (ibid.) Anonymi Continuatoris Epitomes Bedæ, Hovedeni, & Florentii. Isti duo diem etiam obitus designant, sc. 3. Calend. Augusti: ipsis Calendis Augusti illum obiisse vult Birchingtonus.

NOTHEL

NOTHELMUS

Consecratus anno DCCXXXVI. obiit anno DCCXLI. Sedit annos V.

Haecenus nobis in difficili itinere praeluxit Beda. Dein verò usque ad Normannorum tempora, omnia sunt conturbata, incerta, tenebris atq; spinis involuta. Nothelmus Consecratus est anno 735. Sic Anonymus Continuator Epitomes Bedæ, Chronicon Mailrosense, & Hovedenus. Pallium accepit anno 736. Chronol. Saxon. p. 520. & Huntindoniensis, l. 4. f. 198. Sedit annos 5. ex communi sententiâ Malmsburiensis, Birchyngtoni, Ra-

dulphi de Diceto, & his omnibus antiquioris Osberni in Vitâ Bregwini. Falsus itaque Hovedenus, qui illum anno 738. obiisse narrat: Magis eligendus videretur Florentii calculus; juxta quem an. 741. 16. Cal. Novembr. defunctus est (in obituariio Cant. die 17. Cal. Novembr.) nisi quòd potior sit autoritas Continuatoris Epitomes Bedæ; qui illum anno 739. obiisse dicit. Huic etiam suffragatur Westmonasteriensis.

CUTHBERTUS

Sedit annos XVII. obiit anno DCCLX.

Successit Nothelmo anno 742. Sic Osbernus in Vitâ Bregwini: errore manifesto. Anno enim præcedente obierat Gregorius Papa, qui Pallium Cuthberto dedit, teste Radulpho de Diceto. Consecratus est anno 740. si Hovedeno, Florilego, & Continuatori Epitomes Bedæ fides. His maxime tribuendum; quamvis Chronologia Saxonica Wheloci consecratum anno 741. refert p. 521. Huic etiam succinit Willelmus Thorn; in eo tamen crasse hallucinatus, quod Cuthberti obitum anno 748. reponat. Se-

dit enim annos 17. ex fide Malmsburiensis, Birchyngtoni, & Radulphi de Diceto. Solus Osbernus annos duntaxat 15. illi attribuit. Obiisse anno 758. fidem faciunt Chronologia Saxonica, p. 523. Continuator Epitomes Bedæ, & Florentius Wigorniensis. Annum 761. malè ponit Chronicon Mailrosense, 760. Westmonasteriensis. Dies obitus contigit 7. Cal. Novembr. juxta Continuatores Epitomes Bedæ, Florentium, Gervasium, & Birchyngtonum; 8. Cal. Nov. juxta Obituarium Cantuariense.

BREGWINUS

Consecratus anno DCCLXI. obiit anno DCCLXIV.

Anno 759. die S. Michaelis Chronologia Saxonica consecratum dicit, p. 523. cui quidem & Authoris antiquitas, & sequentium Archiepiscoporum Chronologia magis assentire suadent: quamvis dies S. Michaelis neque isto, neque proximis utrinque annis in Dominicam inciderit. Sedisse annos tres unica est omnium Historicorum sententia, præter Osbernum in Vitâ

ejus, qui illum anno septimo Pontificatus sui decessisse prodit; cui quidem robur adderent Hovedenus & Mailrosensis, obitum illius in annum 765. rejicientes; nisi potiora argumenta Lambertum ante id tempus Episcopatum inisse suaderent. Quin & alter Vitæ Osberno ascriptæ Codex MS. obitum Bregwini anno Pontificatus secundo ponit. Obiit itaque Bregwinus

Bregwinus anno 762. (763. juxta Florilegum) die 8. Cal. Septembr. Sic Willelmus Thorn, & Florentius in Codice MS. Lambethano, quamvis impressa exemplaria legant 9. Cal. Septembr. Willelmo & Florentio de die obitus concordant Birching-

tonus, & Gervasius. Calendis tamen Septembris eundem obiisse referunt Martyrologium Ecclesiæ Christi Cant. MS. & Osbernus in Vitâ ejus, quamvis alter Osberni Codex MS. notâ ad finem appositâ Bregwinum die 7. Cal. Decembr. obiisse perhibet.

L A M B R I T H U S

Consecratus anno DCCLXVI. fedit annos XXVII. obiit anno DCCXCIII.

Sedisse annos 27. Westmonasteriensis, Malmsburienfis, Gervasius & Catalogus Usserianus MS. disertè affirmant. Unicus Radulphus de Diceto annos 32. habet in Indiculo præmisso. Idem tamen annos 27. in Historiâ sequente, & in altero ejusdem Indiculi exemplari MS. numerat. Si annorum 27. igitur exordium à Bregwini obitu ducamus, & annos plenos numeremus; obibit circa annum 789. Malè itaque Florilegus annum 794. posuit; neque tamen Sedem aliquanto tempore vacasse memoravit. Et sancte assumptus est ad Archiepiscopatum anno 762. 7. Id. Januar. juxta

Willelmum Thorn; consecratus anno 763. die 14. post hiemem mediam. Pallium accepit anno 764. atque obiit anno 790. juxta Chronologiam Saxonica p. 524. 525. Cui concordat Florentius Wigorn. & diem obitus 2. Id. August. contigisse notat. Annum 789. posuit Willelmus Thorn, annos sc. pontificatus 27. ab anno 762. supputans; de die etiam obitus minùs convenit. Lambertum enim prid. Id. Augusti sepultum dicit. Cui favet Obituarium Cantuariense, mortem ejus 3. Id. Augusti statuens. Hovedenus deniq; & Mailrosensis illum anno 791. obiisse referunt.

A T H E L A R D U S

Translatus anno DCCXCIV. fedit annos XXIII. obiit anno DCCCXVII.

Electus anno 790. consecratus est anno 793. 12. Cal. Augusti. Sic Florentius Wigorn. Cui lubens assentior. Is enim dies anno 793. in Dominicam incidit. Anno 790. electum fuisse Chronologia etiam Saxonica testatur p. 525. Incertior longe obitus. Inter omnes tamen convenit, si nostrum Lichfeldensem excipias, illum annos 13. Sedi Cantuariensi præfuisse. Sic Malmsburienfis, Gervasius, Radulphus de Diceto, Westmonasteriensis, & Birchingtonus. Hos 13. annos ab electione illius inchoantes Florentius & Chronologia Saxonica obitum ejusdem in anno 803.

referunt. Alii minùs rectè à Consecratione exordium ducentes, obitum in anno 805. ponunt. Sic Mailrosensis & Florilegus. Huntingdoniensis anno 804. qui illum Edelredum vocat. Gervasius itidem (in Chronico suo in Monastico Angl. Tom. 1. p. 19.) illum anno 805. villam Burne Cœnobio Cant. dedisse, atque eodem anno Cuthredum Regem Wlfrido Archiepiscopo quædam contulisse narrat. Annum 806. magis elegit Hovedenus. Obiit autem 4. Idus Maii juxta Obituarium Cantuariense.

W L F R E.

W L F R E D U S

Consecratus anno DCCCXIX. sedit annos XXVIII. obiit anno DCCCXLVII.

SUCCESSIT anno 803. Quo quidem anno Cunredum Abbatem S. Augustini benedixit, teste Wilhelmo Thorn. Anno 804. pallium accepit, anno 812. Romam petiit, anno 813. rediit, anno 829. obiit. Sic Florentius Wigornienfis; quem quidem annum obitus rectè designasse arbitror. Consentiant enim Huntindoniensis, Mailrosensis, & Chronologia Saxonica p. 527. Solus Hovedenus annum 831. ponit; non alia ductus ratione, quàm quòd scriptum invenerit Wlfredum obiisse anno 29. Egberti Regis, quem ipse Christi annum esse 831. supputat; quamvis alios anno 801. Egberti

Regnum inchoare ibidem fateatur. Porro eundem annos 28. sedisse referunt Malmsburienfis, & Westmonasterienfis: annos 38. Gervasius, Radulphus de Diceto, & Birchingtonus. Posteriores autem calculum tempora sequentium Archiepiscoporum ab ipsis ejus Authoribus tradita fatis superque refutant. Prior calculus (siquidem annos cavos numeres) anno 829. exeunti sc. & in Annuntiatione B. Mariæ terminato, bene convenit. Et Wlfredum quidem in ipso anni fine denatum esse fidem facit Obituarium Cantuariense, obitum ejus die IX. Cal. April. contigisse narrans.

F E O L G E L D U S

Sedit menses III. Obiit anno DCCCXLIX.

Hunc prætermittunt Westmonasterienfis & Mailrosensis. Immeritò tamen. Ritè enim consecratus fuit; quamvis Sedem parvo tempore tenuerit. Non nisi tres sedisse menses omnes consentiunt. Birchyngtonus quidem menses supputare parum curans, annum regimini ejus assignat. Et Radulphus de Diceto (in Historia de Præful. Angl.) pro tribus mensibus totidem annos reposuit. Ipsemet autem veriora tradidit tam in Indiculo præmisso, quàm in Abbrev. Chron. p. 449. adeò ut error potius librarii videatur. Circa annum quo sederit, nonnulli lapsi sunt. Crasse qui-

dem Radulphus de Diceto, qui anno 839. (Abbrev. Chron. col. 449.) omnium autem crassissimè Lichfeldensis noster qui anno 849. sedisse volunt. Certiora tradit Gervasius, Theogildum sc. electum fuisse 7. Cal. Maii, consecratum 5. Id. Junii, obiisse Calendis Septembris. Annum obitus atque adeò introitus, dedit Chronologia Saxonica (p. 528.) viz. 830. De die solummodo obitus litem Gervasio movent Birchyngtonus & Obituarium Cantuariense; ille Theogildum 3. Cal. Septemb. istud 4. Cal. Septemb. obiisse narrans.

CEOLNOTHUS

Consecratus anno DCCCLII. fedit XLI. menses; obiit anno DCCCLVI.

Plures Historici, qui præcedentium Archiepiscoporum Pontificatum ultra iustum tempus produxerunt, Ceolnothi Pontificatum contrahere necesse habuerunt: neque sic tamen Chronologiæ satisfecerunt. Rectius itaque Gervasius illum annos 41. fuisse perhibet. Electus enim & consecratus anno 830. juxta Florentium Wigorniensem & Chronologiam Saxonicam (utriusque tempus assignat Gervasius, viz. electionis 3. Calend. Julii, consecrationis 6. Cal. Septembr. anno nominato; qui quidem annus 831. erit, si Consecrationis dies recte positus fuerit, & recte posuisse credendum. Eo enim anno dies iste in Dominicam incidit.) Pallium ac-

cepit anno 831. Chronol. Saxon. subscripsit Chartæ Witlaffii Merciorum Regis datæ Cœnobio Croilanden- si anno 833. Chartæ Bertulphi Regis anno 851. Chartæ Beorredi Regis anno 860. teste Ingulpho, Hist. Croiland. f. 488. 490. 492. Chartæ Ethelwulfi Regis datæ Cœnobio Malmsburiensi anno 855. auctore Malmsburiensi in Vitâ Aldhelmi. Denique obiit anno 870. quod certissime constat. Præter Hovedenum enim, Florentium, Mailrosensem, Chronologiam Saxonicam, & Ethelwerdum testes, prodit id Author cœtaneus, Asserius in vitâ Ælfredi Regis.

ETHEREDUS

Consecratus anno DCCCLVIII. fedit XVIII. annos, obiit anno DCCCLXXVI.

Ethelredum vocat Gulielmi Malm- bur. Codex MS. Lichfeldensis; Athelredum Gervasius. Ceolnotho non longè post obitum successit. Anno enim 871. obiit Hadrianus Papa, a quo pallium acceperat, auctore Radulfo de Diceto: & antea anno 871. Ælfredus Dux dedit illi & Ecclesiæ Cantuariensi villam de Chertham, teste Gervasio in Chronico Ecclesiæ Cant. in Monastico Angl. Tom. 1. p. 20. Gervasio tamen in rebus Ecclesiæ suæ tradendis fidem perexiguam adhiberem: nisi fortiora argumenta sup- peterent. Etheredum igitur annos 18. fuisse produnt Malmsburiensis atque idem Gervasius in Actis Pon- tificum Cant. Obiit autem anno 888. ex fide Hovedeni, Ethelwerdi,

lib. 4. & Chronologiæ Saxonice, p. 539. Annum quidem 893. habet Gervasius loco cit. Verum illi in Chronologiâ infeliciissime omnium successit. Si enim ab obitu Lamberti, cujus tempus ferè constat, annos singulis Archiepiscopis à Gervasio assignatos in unum redigamus; Etheredi obitus non in annum 893. sed in an. 900. incidet. Magis suspici- endi Westmonasteriensis, Florentius, & Mailrosensis; juxta quos Etheredus obiit anno 889. Diem obitus nos docet Obituarium Cantuariense, viz. prid. Cal. Julii. Post obitum ejus vacasse Sedem annis 2. Gervasius, Radulphus de Diceto, & Birchingtonus tradunt.

P L E M U N D U S

Consecratus anno DCCCLXXVIII. sedit annos XXXIV. obiit anno DCCCCX.

Plegmundus in aulam accitus ab Elfrede Rege anno 886. nonnisi post tres annos Ethelredo defuncto subrogatus est; teste Simeone Dunelmensi (lib. de gest. Reg. Angl.) Si Sedem igitur post Etheredi obitum anno 888. biennio vacasse perhibeamus, prout Scriptores supra citati produnt: Plegmundus anno 890. Pontificatum inibit. Atque eo quidem anno electum fuisse Chronologia Saxonica testatur, p. 539. Non multum abludit Westmonasteriensis; ex cujus sententiâ anno 889. Ethelredo successit. Electus mox Romam iter suscepit; ubi à Formoso Papa consecratus est, & Pallium accepit. Quo anno, parum liquet. Certè non ante finem anni 891. quo ipse Formosus Papatum iniit. Interim Pontificatus gesti annos Historici nostri ab ipsius electione numerant; & annos 34. cum se-

disse narrant. Sic Gervasius, Birchingtonus, Radulphus de Diceto, Catalogus Usserianus MS. & Malmsburienfis. Impressa quidem Malmsburienfis exemplaria habent annos 33. Verum & Codex MS. Lichfeldensis, & Abbreviatio ejus MS. Lambethana annos 34. reponunt. His consonat Chronologia Saxonica, quæ illum anno 923: obiisse refert, p. 554. Obitum ejus in annum 915. conjicit Westmonasteriensis; quique illum sequi solet, Godwinus, quoties Antiquitates Britannicæ lucem non præferant. Nec minus crasse ante Westmonasteriensem erravit Rogerus Hoveden, qui Pleimundum anno 884. Sedi Cant. præfuisse refert; quem tamen ipsemet postea Ethelredo anno 888. successisse dicit. Cæterum diem obitus Pleimundi nobis dedit Martyrologium Cant. MS. sc. 4. Nonas Augusti.

A T H E L M U S

Translatus anno DCCCCXI. sedit annos XIII. obiit anno DCCCCXXIV.

Athelmus in Wellensem Episcopum ordinatus est à Plegmundo Archiepiscopo una cum sex aliis Episcopis anno 905. juxta Cl. Spelmanni calculum Concil. Angl. Tom. 1. qui quidem ex Malmsburienfi (lib. 2. de gestis Reg. Angl.) tantum non constat. Plegmundo anno 923. saltem 924. successit, si Historicis optimæ notæ nonnullis fides Isto enim anno Athelstanum Regem ab eo sacratum legimus apud Florentium Wigorniensem & Chronicon Mailrosense Anno 915. successisse Westmonasteriensis & Godwinus scribunt. Verum eorum in hac re calculum supra in Plegmundo rejecimus. Eadem de Radulpho de Diceto dicenda sunt, ex cujus sententiâ (Abbreviat. Chron.

p. 453.) anno 914. pontificatum Athelmus iniit; Palliumque accepit à Johanne Papâ; qui nonnisi anno sequente Papatum obtinuit. Obiit *post annos aliquot*; inquit Gervasius in Act. Pontif. Cant. anno 924. juxta Florilegum; saltem anno 927. quo Athelstanus Rex regnum iniit. Annos 22. numerat Catalogus MS. Usserianus, ducto sc. initio à suscepto Episcopatu Wellensi, & in anno 927. terminato. Atque isto quidem anno in vivis fuisse Athelmum necesse erit, si quod plurimi produnt, Athelstanum Regem coronaverit. Diligenter enim excusâ Chronologiâ (cujus rationes fusius explicare istius loci non est) reperietur Athelstanum ante annum 927. regnum non obtinuisse. Sanè isti

isti computo Wlfelmi successoris tempora minimè refragantur, Afferit sanè Chronologia Saxonica Wlfelmum Sedem Cant. obtinuisse eodem anno, quo regnum Athelstanus, sc. anno 925. Quum verò in Athelstani introitu lapsus sit, in Wlfelmi etiam successione errabit. Sin fidem Chronologiæ Saxonicæ nullo modo derogandam existimemus; dicendum erit cum Hovedeno Athelstanum Regem non ab Athelmo, sed

à Wlfelmo coronatum fuisse. Eo enim anno Wlfelmum successisse ponit Chronologia Saxonica p. 555. quæ ob breve pontificatûs gesti tempus de Athelmo nil dicendum habuit. Sic nec Birchingtonus. Annos quidem 12. illi assignat Abbreviatio Gulielmi Malmsbur. MS. atque ipsius Malmsbur. Codex MS. Coll. Trin. Verum de eo silent & impressa Gulielmi exemplaria & Codex MS. Lichfeldensis.

W L F E L M U S

Translatus anno DCCCCXXVI. Sedit annos XIV. obiit anno DCCCCXL.

Athelmo Wlfelmus successit, & in Sede Wellensi, & in Archiepiscopatu Cantuariensi: illic circa annum 923. isthic anno 925. auctore Chronologiâ Saxonicâ p. 555. de cujus calculo quid statuendum sit, supra in Athelmo attigimus. Lapsus est Gervasius in Chronico Ecclesiæ Cant. (in Monastico Tom. 1. p. 20.) quum illum Ecclesiæ Cant. agros quosdam anno 923. comparasse refert. Ignoscendum autem illi; qui non Chronologiæ, sed Cœnobii sui rem agebat. Veritatem propius attigerunt Radulphus de Diceto (Abbrev. Chron. p. 453.) & Westmonasteriensis; qui introitum ejus anno 924. ponunt. Sedit annos 13. inquiunt Malmsburiensis & Gervasius. Decem solummodo agnoscunt Birchingtonus & Westmonasteriensis, ac Westmonasteriensem secutus Godwinus. Florilegus itaque

illum anno 934. obiisse scribit. Si quæ tamen Monachis in donationibus Ecclesiarum suarum referendis fides sit habenda; Wlfelmus subscripsit Chartæ Ethelstani Regis datæ Cœnobio Malmsburiensi anno 938. teste Willemo in Vitâ Aldhelmi, par. 2. Illo quinetiam præsentē Dux Eadulphus dedit Mepeham Ecclesiæ Cantuarien. anno 940. teste Gervasio. in Monastico p. 20. Quodd verò restitutioni bonorum factæ Ecclesiæ Cant. ab Eadmundo Rege anno 941. Wlfelmum subscripsisse in libro Evidentiarum Ecclesiæ Cant. dicto *Thorn*, col. 2221. habetur, planè commentitium videtur, & post Gervasii ætatem confictum. De Wlfelmi enim subscriptione, Gervasius, qui restitutionem Eadmundi Regis (loc. cit.) anno 941. factam narrat, penitus tacet.

O D O

Translatus anno DCCCCXL. fedit annos XX. obiit anno DCCCCLXI.

Quot annis Odo sederit, vel duo prædecessores ipsius, nondum ad nostram pervenit notitiam: inquit Gervasius, in Actis Pontif. Cant. col. 1645. Nec minus incertus Radulphus de Diceto in Indiculo suo, qui tribus hisce simul Archiepiscopis annos 35. attribuit. Ex his si duos Athelmo, tredecim Wlfelmo, seu (quod magis placet) quinque Athelmo, Wlfelmo decem

demus; manent Odoni viginti. Et sane istum 20. annos sedisse præter Lichfeldensem nostrum Malmsburiensis prodit. Florilegus quidem, Radulphus de Diceto (in Historiâ de Præsul. Angl.) & Bromtonus annos 24. ponunt; tempus nimirum à Wlfelmi pontificatu injustè detractum Odoni adjicientes; ut sic vitam ejus ad annum 958. producant. Isto enim

enim Odonem obiisse anno præter Westmonasteriensē recte tradunt Florentius Wigorniensis, Mailrosensis, & Hovedenus : annos videlicet Pontificatus viginti ab anno 938. numerantes; quo obiisse Wlfelmus optimè censeri potest. Verum si illo obierit anno, & Sedes triennio vacaverit; seu quod Geruasius præfert, anno 940. superfuert: Constat Odonem ante annum 942. saltem exitum anni 941. Sedem Cant. non obtinuisse; si Osberno & Chronologiæ Saxonice fides. Eā enim dignitate auctus est ab Ead-mundo Rege, quamprimum Ethel-

stano fratri successit, teste Osberno in Vita ejus. Ethelstanus autem decessit anno 941. 6. Cal. Novembr. juxta Chronologiam Saxon. p. 559. Ab anno igitur 941. numeratis annis 20. Odonis obitus circa annum 961. incidit. Atque eo ipso quidem anno illum obiisse Chronologia Saxonica confirmat, p. 558. Tam Osbernū autem quam Chronologum Saxonem errasse in Elfino ostendemus. Diem obitus IV. Nonas Junii ponit Martyrologium Cantuariense MS. IV. Non. Julii Capgravius in Legenda Novā, fol. 244.

E L S I N U S

Obiit anno DCCCCLXI. in Alpibus.

Quo anno Elfinus Archipræfultum Cant. adeptus fuerit, eadem est controversia ac de Odonis obitu. Id tamen inter omnes constat, Elfinum quā citissimè post Odonis mortem dignitatem istam obtinuisse: & suscepto Romam impetrandi Pallii causā itinere, frigore enectum in Alpibus periisse. Factum id anno Odonis obitum sequente omnes consentiunt. Allato in Angliam rei nuncio, Bri-thelmus Episcopus Wellensis substitutus est; qui post paucos dies regio jussu dignitati abrenunciavit, & ad Sedem pristinam se recepit. Hac concordī omnium Historicorum voce narrantur. Ad investiganda autem rerum singularum tempora, nulla potior est via, quā ut à Regum successione & regni statu conjecturas ducamus. Gravissima à nonnullis retro annis adoleverat contentio inter Sacerdotes Sæculares & Monachos, his possessiones Ecclesiarum & Monasteriorum, quæ Canonici Sæculares ubivis ferè tenuerunt, sibi arripere annitentibus, illis avita patrimonia mordicus retinentibus. Inter has partes divisa erant omnium studia; pars Monachorum ambitionem & avaritiam detestata, Sæculares tutabatur; pars simulata religionis fūco & præstigiis

capta, Monastico Ordini adhærebat. Istiusmodi dissidia tectis ut plurimum consiliis jamdiu agitata, post sæculi decimi medium impetu maximo exarserunt. Post Edredi enim Regis obitum rerum summa ad Edmundi fratris filios juvenes Edwium & Edgarum devoluta est. Edwius natu maximus regnum capeffivit. Qui Dunstani & Monachorum petulantiam exosus, illum Aulā, in qua diu dominatus fuerat, ejecit; hos ab invadendis Sæcularium fundis compescuit. Quin & nonnullibi Monachis expulsis, Clericos induxit. Immo, si Malmsburiensi (de gest. Reg. l. 2. c. 7.) fides: *omnes in totā Angliā Monastici Ordinis homines, prius nudatos facultatum auxilio, post etiam deportatos exilio, calamitatibus indignis affecit. Eā tempestate facies Monachorum fæda & miserabilis erat.* Id minimè ferentes Monachi, Edgarum fratrem in partes traxerunt; & excitatā plebe, illum sibi Regem statuerunt. *Mercenses & Northumbri, contemnentes Edwium, elegerunt fratrem Edgarum; qui mox Dunstanum ab exilio revocavit; & Wigorniensē Episcopum constituit: anno 957.* Fortunā belli in Edgari partes propendente; pax tandem eā lege coit ut regnum inter utrumque

utrumque divideretur; Thamesis fluvius imperii limes esset; omnia ab Australi parte Edwio, à Septentrionali Edgardo cederent. Pax tamen inter Clericos & Monachos nondum coit. Edwius in suâ ditione nil non Clericis, Edgarus in suâ nil non Monachis concessit. Hinc fit, ut Monachi Historici integra convitiis plaustra in Edwium conjecerint. Edgarum è contra, utut scortatorem perditissimum, exquisitissimis laudibus extulerint. In Edwii ditione sitæ erant urbes Wintonia & Cantuaria. Edwius itaque Odoni defuncto Elsinum Episcopum Wintoniensem (Monachorum hostem infensissimum; quod ex Malmsburiensi patet, f. 114. b.) Elfino Brithelmum substituit. Hinc tam graves Monachorum in utrumque censuræ: Elsinum Sedem Cant. datâ pecuniâ obtinuisse, demum inter horrendos animi cruciatus extinctum: Brithelmum literarum & legis Ecclesiasticæ penitus ignarum, vel solo pudore adactum, ut dignitate Archiepiscopali cederet. Inanes hæ caluminiæ. Dolebant potius Manachi Primatum Dunstano Antesignano suo præreptum; & nil non mali in Edwii, Elfini & Brithelmi capita cudebant. Cessit tandem seu fatis seu infidiis Rex Edwius anno 959. Integram Monarchiam Edgarus deinceps

tenuit; qui ejecto statim Brithelmo, Dunstanum Cantuariensi Throno præfecit; Clericos Ecclesiis & Monasteriis eliminavit; Monachos induxit, redditibus amplissimis auxit; omnia pro arbitrio illorum fecit. Ista omnia narrant Florentius Wigorniensis, Chronicon Mailrosense, & Simeon Dunelmensis. Alio quidem anno sc. 957. Edwii mortem Chronologia Saxonica reposuit. Verum rectè illam posuisse Authores supra citatos post subtilissimam disquisitionem clarissimè deprehendi. Antè annum igitur 959. Archiepiscopatum Cant. Elfinus & Brithelmus obtinuisse debent. Illos enim Edgarum præficere voluisse incredibile est; qui Monachorum nutu omnia egit; & Brithelmum Sede suâ, quam recen-ter intraverat, injuriâ submovit, ut Dunstano locum faceret. Si Odonem itaque anno 958. obiisse, Elsinum successisse, ponamus cum Florentio, Mailrosensi, Hovedeno, & Florilego: & ex eorundem fide, hieme sequenti in Alpibus periisse: Brithelmum etiam, quamprimum istius calamitatis nuncius ad Edwii aulam adveniret, substitutum, Edwio defuncto post paucos dies ab Edgardo amotum sub exitum anni 959. rectè omnia succedent.

D U N S T A N U S

Translatus anno DCCCCLXII. fedit annos XXVI. obiit anno DCCCCLXXXVIII.

Ejecto Brithelmo, Dunstanus anno 960. Romam iter suscepit, Pallii obtinendi gratiâ. Sic Florentius, Dunelmensis, & Mailrosensis. A medio hujusce anni ad Maium anni 988. sunt anni 28. cavi, quot Birchingtonus, anni 27. pleni, quot Malmsburiensis & Radulphus de Diceto illum sedisse referunt. Mitto fabulosam illam Historiam Translationis ejus in Cœnobium Glastoniense, quod inter Acta Benedictinorum, Sæc. V.

p. 713. Cl. Mabillonius evulgavit. Statuit ea Dunstanum anno 27. Pontificatus sui obiisse, anno Domini 988. Calendis Augusti, circa diem quidem turpissimè lapsa, annum autem rectè designavit. Eundem enim ponunt Hovedenus, Florentius, Mailrosensis, Gervasius, Westmonasteriensis, & Osbernus in Vitâ ejus; qui addit Dunstanum obiisse die tertio post Ascensionem Domini. Produnt alii omnes (præter ineptam Historiam Glastoniensem)

stoniensem) defunctum esse 14. Cal. Junii. Sic Florentius, Mailrosensis, Florilegus, Hovedenus, Simeon Dunelmensis, Birchingtonus, & Martyrologium Cantuariense MS. Anno autem memorato dies 14. Cal. Junii tertiâ post Ascensionem luce, viz. die Sabbati contigit; & die Sabbati obiisse Dunstanum narrant Simeon Dunelm. Florentius & Hovedenus. Osbernus, & illum verbatim secutus in Dunstani obitu narrando Gervasius, annos 33. regimini illius dederunt. Istorum autem errorem notâsse sat erit.

E T H E L G A R U S

Translatus anno DCCCCLXXXVIII. fedit annum I. obiit anno DCCCCLXXXIX.

Ethelgarum Dunstano successisse anno 989. refert etiam Florilegus: Sedit *annum unum*; inquit Malmsburiensis. *Annum unum & tres menses*; sic Simeon Dunelmensis, Florentius, Mailrosensis, Hovedenus, Gervasius, Willemus Thorn, & Bromtonus, qui Stilgarum vocat. Rectè itaque anno 989. obiisse ponitur; quod & Florilegus confirmat. Obiit 3. Non. Decembr. juxta Obituarium Cantuariense MS.

E L F R I C U S

Translatus anno DCCCCLXXXIX. fedit annos XI. obiit anno M.

Circa Elfricum duo insignes Controversiæ discutiendæ sunt. Primò an Siricum in Sede Cant. præferebat, vel secutus fuerit? Dein an Elfricus Archiepiscopus idem fuerit cum egregio illo Elfrico, qui circa hoc tempus tot scriptis & versionibus in lucem editis enituit? De secundâ quæstione peculiari Dissertatione agemus. Quoad primam, Elfricum Siricio successisse audacter pronuncio. E parte nostrâ stant Chronologia Saxonica, Florentius Wigornienis, Hovedenus, Mailrosensis, Simeon Dunelmensis, Radulphus de Diceto, Birchingtonus, Bromtonus, Willemus Thorn, & Gervasius in Actis Pontif. Cant. Ex adversâ Malmsburiensis, Westmonasteriensis, Historia Glastroniensis, (in Monastico Angl. Tom. 1. p. 7.) & alii recentiores: Id verò inter omnes constat horum priorem, quisquis ille fuerit, Episcopatum iniisse anno 989. posteriorem anno 1006. vel 1005. obiisse. Quinetiam tantum non constat Siricum sedisse annos 5. Elfricum annos 11. Sic Malmsburiensis, Hovedenus, Florentius, Mailrosensis, Gervasius (in Actis Pontif. Cant.) Bromtonus, Willemus Thorn, & his omnibus major Chronologia Saxonica. Florilegus quidem unicum tantum annum Elfrico concedit, & anno 989. subrogatum, anno 790. Siricio locum morte fecisse scribit. Nescio an in censum venire debeat Gervasii Historia de Donationibus Ecclesiæ Christi Cant. factis (in Monastico Tom. 1. p. 21.) qui inibi versâ vice unicum Siricio, eundem nempe, quem Florilegus Elfrico, annum 790. reliquit. Anno enim 1006. Ethelredus Rex possessiones Ecclesiæ Cant. confirmâsse, & super hoc Chartam suam Elfrico, Archiepiscopo dedisse dicitur. Anno 991. Aschwinus Dorsetensis Episcopus reddidisse villam de Risbergh Ecclesiæ Cant. & eidem Elfrico narratur. Verum parvi hæc momenti; quum in accumulandis Ecclesiæ suæ donationibus adeo cæcutierit bonus ille Monachus, ut Siricum Archiepiscopum donationi Brithnodi Ducis anno 941. factæ testem interfuisse affirmet. His præmissis, sententiæ nostræ

stræ rationes sunt expediendæ. Primò itaque unica Saxonica Chronologia autoritas, utpote Authoris ætate paulò inferioris, vel omnibus aliis meritò præferri deberet. 2º. Accedunt Mailrosensis, Florentius Wigorniensis & Simeon Dunelmensis, reliquis omnibus longè potiores. 3º. Extat in Bibliothecâ Lambethanâ Codex MS. Historiæ Florentii miræ pulchritudinis; qui in Monasterio Abendonensi (ad quod olim spectasse nota præfixa testatur) exaratus circa annum, ut videtur, 1131. multa passim habet de rebus & Abbatibus illius Cœnobii; quæ in vulgatis Florentii Codicibus frustra quærentur. Inter alia hujusmodi additamenta, in Catalogo Episcoporum Winonensium Historiæ præmissa (in vulgatis exemplaribus subnexo) ad Ælfegum Martyrem habetur hæc nota: *Hic post Alfricum suscepit Archiepiscopatum Dorobernia.* Non Siricius ergo sed Alfricus Elphego immediate præcessit. 4º. In confesso est Elfricum Cœnobium Ecclesiæ Christi Cant. reformasse; seu factum id fuerit expulsi Clericis, quod fide dignissimi narrant, seu stabilitis fortius & reformatis in melius Monachis; quod ab Alfrico factum neque ipsi negant Malmsburiensis & Westmonasteriensis; qui expulsos ab illo Clericos ficulneâ quâdam ratione ducti negant. Facta est autem hæc Reformatio saltem post annum millesimum, anno 1005. juxta Willelmum Thorn; anno 1006. (quamvis Spelmannus annum 1002. substituendum censeat) juxta Diploma Ethelberti Regis super eâ re, quod suadente Alfrico scriptum extat in Conciliis Angl. Tom. I. p. 504. quod in vetusto admodum Ecclesiæ Christi Cant. Registro scriptum vidi. Non vanam veritatis speciem Diploma istud præ se fert; sic etiam Charta MS. Ethelredi Regis data Cœnobio Scireburnensi anno 988. cui subscripsit Alfricus Archiepiscopus Cant. Nescio an & aliæ Chartæ, quas si tanti esset, in subsidium adducere possem. In Chartâ enim Ethelredi Regis datâ Cœnobio S. Albani anno 996. (in

Auctario Additamentorum Matthæi Paris p. 24.) Elfricus inter testes nomen apposuit. Quicquid autem sit de hujusmodi Chartis Donativis; forsân durum esset fidem derogare iis Instrumentis & Chirographis, ex quibus nil emolumenti Cœnobio seu Ecclesiæ quærebat. Eiusmodi duo Instrumenta ex perantiquo Ecclesiæ Christi Cant. Registro MS. descripsi; quæ rem nobis controversam abunde conficiunt. Ex his primum continet; quomodo Siricius Archiepiscopus posuit Risburgam in vadimonium Ælfigo Episcopo pro nonaginta libris argenti & ducentis marculis auri, anno 995. Indictione 7. subscriptum ab Ethelredo Rege, Siricio Archiepiscopo, Ælphego Wintoniensi, Athelstano Londoniensi, Aestano Cicestrensi, Athelstano Roveni, Orbbryht Seolesiensi, Sigar Villanensi, Ælfrico Wiltuniensi Episcopis. &c. Instrumentum aliud sic incipit. 'Anno 'Dominicæ Incarnationis 995. Indictione 7. ego Asewinus Dorsecestrensis Ecclesiæ Pontifex reddo Ecclesiæ 'Christi & Alfrico Archiepiscopo Metropolitane Sedis terram de Risberghe cum libro ejusdem Ecclesiæ 'pro salute animæ meæ. Quam videlicet terram Sigericus Archiepiscopus ejusdem Ecclesiæ Christi, prædecessor præfati Archiepiscopi Alfrici, dedit in vadimonium pro pecuniâ quam à me mutuo accepit. Harum quidem Chartarum falsitatem Indictio malè posita subindicat. Indictio enim 7. incidit in annum 993. Hinc tamen nihilominus patet, Siricium Elfrico præcessisse apud Monachos Cantuarienses receptum fuisse, cum Ecclesiæ suæ Chartas comminiscerentur, quod factum videtur sæculo undecimo. Postremò Malmsburiensis, qui primus omnium Alfricum Siricio præposuit, aliisque omnibus eandem sententiam tenentibus erroris autor fuit, ipse alio in loco errorem emendavit. In Gestis enim Archiepiscoporum Cant. Alfricum Siricio priorem statuit; postea verò de Episcopis Wiltoniensibus agens, certiora jam edoctus, ordinem immutavit.

tavit. Sic enim scribit f. 142. *Sex-
tus Siricius, septimus Alfricus : qui
ambo, ut superius memoratum est, Ar-
chiepiscopi fuerunt Cantuarienses.* Hinc
mirari subit adeò hallucinari potuisse
Godvinum ; qui in Commentario
suo de Præfulibus Angliæ dicit Al-
fricum in suo Archiepiscoporum Can-
tuariensium Catalogo Malmsburien-
sem non habere.

Haftenus de ordine Siricii & El-
frici. De initio atque exitu regimi-
nis utriusque nonnulla sunt adjicienda.
Successisse Elfricum Siricio, qui obiit
anno 994. prodit Chronologia Saxo-
nica p. 561. Concedi tamen poterit
nonnihil intervalli. Adeoque Sime-
on Dunelmensis, Mailrosensis, Floren-

tius & Hovedenus introitum ejus an-
no 996. reponunt ; quamvis ante an-
num in Archiepiscopatum successisse
Florentius referat. . Non malè itaque
Instrumenta bina MSS. Ecclesiæ
Christi Cant. (quæ superius attuli)
annum 995. designant. Sedit annos
11. ex concordia omnium Historico-
rum, præter Florilegum, sententiâ ;
Obiit anno 1004. juxta Radulphum
de Diceto (Abbrev. Chron. p. 461.)
1006. juxta Simeonem Dunelm. Flo-
rentium, Mailrosensem, Bromtonum
& Hovedenum. Anno 1005. juxta
Chronologiam Saxoniam, p. 562.
cujus autoritas aliis præferenda est.
Dies obitus contigit 16. Calend. De-
cem. juxta Martyrologium Cant. MS.

S I R I C I U S

Translatus anno M. Sedit annis V. obiit anno MV.

Siricius à Sede Wiltoniensi ad
Cantuariensem translatus est anno
989. Ita Simeon Dunelmensis, &
Willelmus Thorn, qui de Wintoniâ
translatum male scribit. Successit
anno 990. inquit Florentius & West-
monasteriensis. Addit iste obiisse eun-
dem anno 1006. Verùm illius com-
putum supra refutavimus. Sedit an-
nos 5. ex aliorum omnium sententiâ :

adeoque anno 994. obiisse rectè poni-
tur à Chronologiâ Saxonica p. 561.
& Radulpho de Diceto, Abbrev.
Chron. p. 461. Obiisse tamen anno
995. dicitur à Florentio Wigornien-
si, anno 996. à Chronico Mailro-
senfi. Diem obitus dedit Obituarium
Cantuariense, sc. V. Calend. No-
vembris.

E L F E G U S

Translatus anno MV. Sedit annos VI. menses VII. obiit anno MXII.

Successit Elfrico anno 1006. Sic
Chronologia Saxonica, Gervasius,
Florilegus, & his omnibus antiquior
Adelardus Blandiniensis in Vitâ Dun-
stani MS. quam ipsi Elphego Archi-
episcopo nuncupavit. Ordinatus est
16. Calend. Decembr. juxta Marty-
rologium Cantuariense MS. Sedit
annos 6. menses 7. Ita Malmsburien-
sis, Gervasius & Radulphus de Diceto.
A Danis interfectus obiit 1012. ex
fide Florentii & Hovedeni. Malè
Westmonasteriensis annum 1011. po-

nit. Accuratiores aliis Author Histo-
riæ Translationis ejus quæ sequitur.
Iste sic scribit. *Occubuit anno ab In-
carnatione Domini 1012. Indictione
10. advesperante Sabbato Paschalis eb-
domada & inchoante Dominicâ die
Octavarum Pasche, 13. Calend. Maii
anno Patriarchatus 7°. nativitatibus au-
tem ejus 59. Eodem die viz. 13. Ca-
lend. Maii Elphegum Martyrii tu-
lisse palmam Florentius, Gervasius,
& Martyrologium Cant. MS. pro-
dunt. Et rectè quidem. Dies enim
13. Calend.*

13. Calend. Maii eo anno in Sabbatum incidit. Adeò ut si annos 6. menses 7. federit, necesse sit ut anno 1005. mense Septembri successerit; quamvis fortè anno sequenti intronizatus fuerit. Nec refragantur Adlardus & Chronologia Saxonica, quorum potior est autoritas.

L I V I N G U S

Translatus anno MXIII. fedit annos VII. obiit anno MXX.

Hunc alio nomine Æthelstanum vocârunt, teste Westmonasterienfi; qui illum anno 1012. Elphego successisse narrat. Rectius Florentius & Hovedenus annum 1013. ponunt. Sedit annos 7. Sic Malmsburiensis, Gervasius, Radulphus de Diceto, Catalogus Usserianus MS. & Birchingtonus. Obiit anno 1020. ex omnium sententiâ. Diem obitus exhibuit Obituarium Ecclesiæ Christi Cant. MS. viz. pridie Idus Junii.

E T H E L N O T H U S

Consecratus anno MXX. fedit annos XVIII. obiit anno MXXXVIII.

Ethelnothum, cui Boni cognomen datum est, fuisse annos 18. referunt Malmsburiensis, Radulphus de Diceto Catalogus Usserianus MS. & Birchingtonus. Solus Gervasius annos 17. assignavit. Obiit anno 1038. Sic Florentius, Huntindoniensis, Hovedenus, & Westmonasterienfis. Dies obitus contigit 4. Calend. Novembr. juxta Florentium, Gervasium, Hovedenum, Radulfum de Diceto, & Florilegum: die 5. Calend. Novembr. juxta Obituarium Cantuariense MS. die autem 3. Calend. Aprilis ex mente Stephani Birchingtoni. Die 30. Octobr. juxta Martyrologium MS. citatum ab Editoribus Actorum Sanctorum Aprilis Antverpiensibus, Tom. 2. p. 642.

E A D S I U S

Consecratus anno MXXXVIII. fedit annos XI. obiit anno MXLIX.

Ethelnotho successit anno 1038. Sic Mailrosensis & Westmonasterienfis. Sedit annos 11. ex concordia omnium suffragio. Anno 1043. post Edwardum Regem à se coronatum (quod anno eodem factum juxta Hovedenum) in morbum incurabilem incidens, Siwardum sibi Vicarium seu Corepiscopum ascivit. Ita Malmsburiensis, cui suffragatur Florilegus. Obiit anno 1050. juxta Florentium, Mailrosensem, Chronologiam Saxoniam, Hovedenum, & Westmonasteriensem; die 5. Calend. Novembr. authore Gervasio. Inchoatum Siwardi Chorepiscopatum Historia vetusta Abendonensis, quæ sequitur, in annum 1044. rejicit. Illum postea Sedem Rossensem obtinuisse receptus est apud omnes ferè recentiores Scriptores nostrates error, à Gulielmo Malmsburiensi derivatus. Iste etenim Siwardum quendam circa hæc tempora in Episcoporum Rossensium Catalogo deprehendens, eundem fuisse ac Chorepiscopum Cantuariensem statim putavit. Hinc arreptâ occasione narrat Siwardum turpissimâ ingratitude Eadsio seni necessaria alimenta subtrahentem. Vicariatu submotum fuisse ab Edwardo Rege, intercedente tamen Eadsio Sedi Rossensi præfectum esse. Eundem postea

stea (capite de Episcopis Roffens. f. 132.) Normannorum adventui anno 1066. paucis diebus superfuisse tradit. Siwardum tamen Episcopum Roffensem in Lanfranci consecratione anno 1070. partes egisse comperimus apud eundem fol. 117. Malmbsuriensem secuti sunt Thomas Rudburn in Historiâ Majori MS. l. 4. c. 4. & ab illo citatus Auctor deperditus de concordantiis Historiarum Angliæ: ut Godvinum aliosque recentiores taceam. Florilegi verba in eandem sententiam Rudburnus adducit. Verum nil tale neque in vulgatis neque in Manuscriptis ejus Codicibus reperire potui. Horum traditionem refutat obitus Siwardi Chorepiscopi; qui ante Eadsii mortem contigit ex fide Florentii, Westmonasteriensis, & Monachi antiqui Abendonienfis mox citandi: idemque Bromtonus subdubitanter refert. Sed neque cre-

dendum est Siwardum Episcopum Roffensem factum ante Eadsium decessisse. Unicum enim Siwardum Sedi Roffensi præfuisse legimus; atque illum Lanfranci consecrationi anno 1070. interfuisse novimus. Obiit Siwardus noster anno 1050. juxta Westmonasteriensē, anno 1049 juxta Florentium. Rei totius veritatem & honestiorem simul abdicati chorepiscopatus causam nos docebit Monachus Abendonienfis Author Additamentorum ad Historiam Florentii MS. qui sub initium sequentis sæculi ista scripsit. *Anno 1049. Archiepiscopi vices moderans Siwardus agritudine correptus, Abandoniam à Cantâ eger defertur; & duobus illic mensibus lecto detentus, ab hac vitâ educitur, atque ibidem sepelitur.* Diem obitus fuisse 3. Calend. Novembr. Obituariū Cant. MS. prodit.

ROBERTUS

Vix biennio expleto pulsus est anno MLI.

Hunc post amotum Siwardum Chorepiscopi Cantuariensis vices usque ad obitum Eadsii egisse Thomas Rudburn (loco citato) contendit, allatâ auctoritate Malmbsuriensis; qui narratâ Siwardi depositione, dein Robertum throno Cantuariensi præfectum refert. Quod post Eadsii mortem primò factum fuisse rectius intelligendum est. Interim facile concedi potest Robertum maximo Regis favo-

re jam diu cumulatum omnia post Siwardi cessionem pro nutu administrasse. Eadsio defuncto successit anno 1050. juxta Florilegum, anno 10. Edwardi Regis, i. e. Christi 1051. juxta Huntindoniensem. Biennio sedisse Gervasius, Radulphus de Diceto, Malmbsuriensis & Birchingtonus; expulsum anno 1052. Florentius, Mailrosensis & Westmonasteriensis produnt.

STIGANDUS

Translatus anno MLI. depositus est anno MLXVIII. sedit annos XVII.

Stigandus Roberto expulso subrogatus est anno 1052. Sedit annos 17. (sc. plenos) juxta Malmbsuriensem, Radulphum de Diceto & Birchingtonum: annos 18. (viz. civos) juxta Gervasium: Depositus est in Synodo Wintoniensi in Octavis Paschæ (viz. die 11. April.) anno 1070.

(malè Bromtonus 1069.) habitâ. Ita Simeon Dunelmensis (p. 201.) Radulphus de Diceto Westmonasteriensis, Matthæus Paris, Birchingtonus, Florentius Wigorniensis, quique Florentium pro more excribit Hovedenus. Factum id in Synodo Windleshorienfi in crastino Pentecostes

anno eodem habitâ, in qua degradatus est Agelricus Suthsaxonum Episcopus, malè narrant Ordericus Vitalis (lib. 4.) & Monachus Beccensis in Vitâ Lanfranci (cap. 6.) Quid verò sibi velint Gervasius, Radulphus de Diceto, Catalogus Usserianus MS. & Birchingtonus; qui Sedem post Stigandi depositionem biennio vacasse ponunt; vix augurari possum; cum Stigandum anno 1070. depositum non negent, eodemque

Lanfrancum consecratum esse constet. Melius sibi constat Lichfeldensis noster; qui ut vacationi locum faciat, Stigandum anno 1068. depositum asserit. Erroris istius vix alia causa excogitari potest; quàm quòd Willelmus Rex Stigandum anno 1067. secum in Normanniam quasi captivum duxerit; & quamvis anno finito reduxerit; vix tamen unquam ad Sedem suam redeundi copiam indulserit.

L A N F R A N C U S

Consecratus anno MLXX. IV. Calend. Septemb. obiit anno MLXXXIX. sedit annos XIX. Vacavit Sedes annos IV.

Nominatus est à Rege Wilhelmo die Assumptionis B. Virginis, viz. 18. Cal. Septembr. consecratus in Festivitate S. Johannis Baptistæ, viz. 4. Calend. Septembr. die Dominicâ anno 1070. sic Eadmerus, Florentius, Simeon Dunelmensis, & Hovedenus. De tempore Consecrationis conveniunt Chronologia Saxonica (p. 563.) Malmsburiensis, Ordericus Vitalis, & Monachus Beccensis in Vitâ Lanfranci (cap. 10.) Atque illo quidem anno Decollatio S. Johannis in Dominicam incidit. Litem tamen movent Radulphus de Diceto (Abbrev. Chron. p. 483.) & Florilegus. Ille anno 1071. die 4. Cal. Septembr. Dominicâ: Iste anno eodem 8. Cal. Maii Lanfrancum consecratum asserit. Sedit annos 18. menses 9. dies 2. juxta Chronol. Sax. satis recte; annos 19. ex aliorum sententiâ; atque obiit anno 1089. 9. Calend. Junii feriâ quintâ, juxta Florentium, Hovedenum & Ra-

dulphum de Diceto: die 5. Calend. Junii, juxta Monachum Beccensem (cap. 18.) Birchingtonum, & Obituarium Cantuariense MS. die 5. Calend. Junii, feriâ 2ª post Octavas pentecostes, juxta Gervasium. Uterque quidem dies anno 1089. in feriam datam incidit; adeò ut quis calculus potior sit habendus, parum constet. Si conjectandum esset; vellem Lanfrancum die 9. Calend. Junii defunctum, die 5. Calend. Junii sepultum esse. Undenam verò Author Antiq. Britann. & Godwinus diem obitus ab ipsis Lanfranco positum, viz. diem 4. Junii, hauserint; planè divinare nequeo. Post Lanfranci obitum vacavit Sedes annos 4. seu juxta alios 5. quòd faciliè conciliari potest; si hîc cavos, illic plenos annos intelligamus: seu unum ab electione, alium à consecratione Anselmi computum duci supponamus.

ANSEL-

ANSELMUS

Consecratus anno MXCIII. II. Non. Decembris, obiit anno MCIX. XI. Calend. Maii. Sedit annos XVI. Vacavit Sedes annis V.

Postquam vacasset Sedes annos 4. (rectius 3.) menses 9. dies 9. inquit Chronol. Saxonica: Lanfranco successor designatus est à Rege anno 1093. pridie Nonas Martii, primâ Dominicâ Quadragesimæ; autore Malmsburienfi & Radulfo de Diceto. Consecratus anno eodem pridie Nonas Decembris, ex fide Chronologiæ Saxonicæ, Radulphi, Malmsburienfis, Florentii & Gervasii; ut alios taceam. Pallium Cantuariæ accepit die 4. Idus Junii, referentibus Malmsburienfi & Radulpho de Diceto. Obiit anno 1109. die 11. Calend. Maii. Sic Florentius, Eadmerus, Johannes Carnotensis (in Vitâ ejus MS. cap. 16.) & Birching-

tonus. Addunt Florentius & Carnotensis diem istum feriâ quartâ contigisse, atque Anselmum die sequenti sepultum esse. Singulis diebus supra positis apprimè conveniunt Tabulæ Astronomicæ. Sedit itaque Anselmus à Consecratione annos 15. menses 4. dies 17. Crasse igitur hallucinatur Godvinus; qui illum annos 19. sedisse perhibet. Vacavit Sedes annos 5. dies 5. juxta Abbreviationem Malmsburienfis Historiæ de gestis Pontificum Angl. MS. quod ipse Malmsburienfis confirmat, Radulphum quinto die post exactum quinquennium à morte Anselmi nominatum dicens.

RADULPHUS

Translatus anno MCXIV. sedit annos IX. obiit anno MCXXI. XIII. Calend. Novembris.

Nominatus est à Rege anno 1114. die 6. Calend. Maii juxta Matthæum Paris, Radulphum, & Florentium, seu die quinto post exactum quinquennium ab Anselmi obitu juxta Malmsburiensem, Consecratus est ab Anselmo Domini Papa Legato, anno 1115. die V. Calend. Julii, & Pallium ab eodem suscepit: inquit optimæ notæ Chronicon à Conquestu ad annum 1321. MS. in Bibliothecâ Lambethanâ. Pallium illo die ab eo susceptum fuisse testantur etiam Florentius, Radulphus de Diceto & Eadmerus: Consecratum esse Matth. Paris. Magis tamen credendum Eadmero, qui consecratum scribit anno 1114. die 17. Maii. Sedit annos 8. menses 6. Sic Gervasius, Ra-

dulphus de Diceto & Birchingtonus; à nominatione illius calculum ducentes. Obiit anno 1122. die 13. Calend. Novembr. autore Eadmero ipsius familiari (Hist. Nov. in fine) cui suffragantur Malmsburienfis, Birchingtonus & Obituarium Cantuariense MS. Diem 3. Calend. Novemb. Gervasius malè posuit. Non tamen contemnendus Florentii Wigornienfis Continuator; qui Radulphi obitum anno 1122. die 14. Calend. Novembr. feriâ 5. contigisse ponit. Isto enim anno dies is in feriam quintam incidit. Eademque habet codex Florentii Historiæ MS. Lambethanus, post novennium à Radulphi morte exaratus.

WILLEL-

W I L L E L M U S

Consecratus anno MCXXII. sedit annos XV. obiit anno MCXXXVI.

Post Radulphi obitum vacavit Sedes menses 4. auctore Radulpho de Diceto. Demum anno 1124. (rectius 1123.) Willelmus Corboil nominatus est à Rege ad Festum Purificationis, narrante eodem Radulpho & Hovedeno; consecratus anno eodem, die 14. Calend. Martii, juxta Radulphum & Continuatorem Florentii. Rectius Gervasius anno 1122. (sc. exeunte, seu 1123 inchoante) die 12. Calend. Martii consecratum scribit. Iste enim dies eo anno in Dominicam incidit. Anno 1130. die 4. Nonas Maii Ecclesiam Christi Cant. recenter instauratam dedicavit;

Sic Gervasius atque alii. Sedit annos 15. ex mente Birchingtoni; annos 13. menses 9. ex calculo Radulphi de Diceto. Rectius iste. Obiisse enim Willelmum anno 1136. die 11. Calend. Decembris produnt Obituarium Cantuariense MS. & Gervasius in Chronico: quamvis iste in Actis Pontif. Cantuar. die 6. Calend. Decembr. eundem decessisse scribat. Diem 12. Calend. Decembr. Florentii Continuator præfert. Radulphum annos 15. menses 9. sedisse, Author Antiquitatum Britann. falso existimavit.

T H E O B A L D U S

Consecratus anno MCXXXVIII. obiit anno MCLXI.

Postquam vacasset Sedes Cantuariensis annos 2. mensem 1. dies 14. ex fide Gervasii; an. 2. mens. 1. dies 13. juxta Radulphum de Diceto; Theobaldus electus est ab Episcopis Angliæ in Concilio Londinensi habito in adventu Domini. Sic Matthæus Paris. Anno 1138. Sabbato proximo ante Natale, viz. IX. Calend. Januar. Sic Gervasius. Consecratum ibidem ab Henrico Wintoniensi Episcopo Matthæus Paris malè refert. Factum enim id Cantuariæ ab Alberico Papæ Legato anno 1139. circa Epiphaniam Domini secundum Mailrosensem;

anno 1139. 6. Idus Januar. secundum Gervasium & Birchingtonum. Sedit annos 22. menses 4. juxta Radulphum de Diceto, ab Electione quidem numerandos. Obiit enim anno 1161. (minus recte Matthæus 1160.) die 14. Calend. Maii ex fide Gervasii, Birchingtoni & Obituarii Cantuariensis MS. Vacavit Ecclesia annum 1. mensem 1. dies paucos; auctore Gervasio: an. 1. mens. 1. dies 14. Birchyngtono, an. 1. mens. 1. dies 16. Radulpho de Diceto. Rectior Birchingtoni calculus.

THOMAS

T H O M A S

Consecratus anno MCLXII. die S. Trinitatis, obiit anno MCLXX.
IV. Calend. Januarii.

Archiepiscopus electus, Presbyter ordinatus est Sabbato Pentecostes (sc. in hebdomade Pentecostes) anno 1162. consecratus in Episcopum die sequente ab Henrico Wintoniensi Episcopo. Sic Matthæus Paris & Radulphus de Diceto. Consecratus anno 1162. pridie Nonas Junii, die Octavarum Pentecostes: Sic Gervasius. Verius Birchingtonus, Chronicon Cestrense MS. & Thomas Wikes, anno 1162. die 3. Nonas Junii. Isto enim anno ea dies Dominica fuit, & S. Trinitati sacra. Sedit annos 8. menses 6. dies 28. Ita Radulphus de Diceto, unicum diem plus iusto numerans. Thomas enim a sicariis interfectus occubuit anno 1170. die 4. Calend. Januarii, feriâ tertiâ: juxta Gervasium, aliosque ferè innumeros, (& in his Monachum Cantuariensem, qui Martyrio illius

interfuit, & ante biennium exactum conscripsit Vitam, MS. in Biblioth. Lambeth.) Nil enim apud Historicos nostrates magis decantatum est, quam Martyrium S. Thomæ. Hovedenus tamen in anno erravit, annum 1171. reponens: & Abbreviator Gulielmi Malmsburiensis MS. lepido errore diem 4. Cal. Januar. diem 4. post Calendas Januarii esse putavit; adeoque Thomæ necem die quinto anni 1171. collocavit. Uterque autem defendi poterint, modò, quod nonnulli faciunt Historici, annum à Nativitate Domini exordiantur. Minus tamen excusandi Author Antiquitatum Britan. & illius sequax Godvinus; qui in tantâ Historiæ luce cæcutientes, Thomæ obitum die 28. Decembris contigisse scribunt.

R I C H A R D U S

Consecratus anno MCLXXV. obiit anno MCLXXXIV. Dominicâ proximâ post Adventum Domini.

Post Thomæ obitum vacavit Ecclesia Cantuariensis annis 2. juxta Birchingtonum; anno 1. mensibus 5. diebus 4. juxta Radulphum de Diceto. Qui calculum rectè posuisset; si pro anno uno duos substituisset. Sedem namque annis 2. mens. 5. diebus 4. vacasse ex Gervasio constat. Sic enim Gervasius *Electus est apud Westmonasterium anno 1173. Dominicâ Octavarum Pentecostes, 3. Nonas Junii.* Et sanè is dies illo anno in Dominicam incidit. Radulphus de Diceto tamen pridie nonas Junii electum minus rectè tradit. *Sequenti die Sabbati*, inquit Gervasius, *ab Episcopis & Electis Anglia Clero & populo Cantuariensis Ecclesie honorifice susceptus est, in crastino, sicut dicebatur, consecrandus.*

Verum appellatione interpositâ Consecratio dilata est. Gervasio astipulatur Radulphus de Diceto (in Abbrev. Chron. p. 570.) nisi quòd Sabbatum istud, quo Cantuariæ Richardus susceptus est, die 6. Idus Junii ponat; quod revera contigit die 5. Idus Junii. Minus rectè igitur Matthæus Paris Electionem anno 1173. prid. Nonas Julii institutam refert. Richardus Electus Romam profectus, confirmatus est à Papâ anno 1174. 4. Nonas Aprilis, autore Radulpho de Diceto: consecratus ab eodem Dominicâ (secundâ) post Pascha, qua canitur ad introitum *Misericordias Domini*, teste Gervasio, & Hovedeno, qui post diem tertium Pallio donatum addit. Sedit annos 10. menses 8. Sic Gervasius:

vasius : annos 9. septimanas 45. dies 5. Sic Radulphus de Diceto (in Imag. Hist. pag. 18.) annos 9. menses 9. dies 13. Idem (in Catalogo Archiepiscoporum Cant. præmisso). Obiisse Richardum anno 1184. die 14. Cal. Martii (malè Hovedenus, 14. Cal. Maii) feriâ 6. Gervasius prodit, rectissime. Anno 1184. die 13. Calend.

Martii Radulphus. Iste igitur annos pontificatus gesti à consecratione, ille ab electione numerat. Sepultum esse Richardum in Ecclesiâ Christi Cant. die XII. Calend. Martii Gervasius refert. Crasse erravit Lichfeldensis noster; qui diem electionis Baldwini pro die obitus Richardi posuit.

BALDWINUS

Translatus anno MCLXXXIV. obiit anno MCXCI.

Post Richardi obitum vacavit Ecclesia Cant. menses 9. dies 26. juxta Gervasium : menses 10. dies 9. juxta Radulphum de Diceto. Rectè Gervasius; qui vacationem in electione Baldwini à Monachis Cantuariensibus confirmatâ terminavit. Præcesserat enim Electio ante 14. dies ab Episcopis & Clero facta; in qua si unquam aliàs, Radulphus (utpote Clericus Sæcularis) vacationem terminare debuisset. Inverso itaque ordine apud Radulphum, legendum putarem: *Vacavit Sedes menses 9. dies 10.* Et sic quidem calculus veritati quàm proximè accederet. Electus enim fuit Baldwinus ab Episcopis Angliæ in Synodo Westmonasteriensi anno 1184. Dominicâ primâ in Adventu Domini; sic Radulphus: seu quod ad idem redit, anno 1184. die 4. Nonas Decembris. Sic Hovedenus. Electio post multas tergiversationes confirmata est (seu potius de novo electus est Baldwinus) à Monachis Cantuariensibus anno eodem Dominicâ qua cantatur *Gaudete in Domino* (viz. Dominicâ tertiâ in Adventu Domini) Ita idem Radulphus. Contigit ea Dominica die 17. Calend. Januar. ex fide Gervasii; cui suffragantur Tabulæ Astronomicæ. Demum inthronizatus est anno 1185. die 8. Dunstani (seu 14. Calend. Junii) auctore Wilhelmo Thorn: quo die etiam Pallio redimitus fuit; referente Gervasio. Falsi itaque Matthæus Paris & Radulphus; qui pallium anno 1186. ab

illo acceptum scribunt. Ut alios enim mittam; Gilbertum de Glanvilla Episcopum Roffensem anno 1185. die 8. Michaelis ab illo consecratum legimus apud Gervasium. Anno 1191. die 2. Non. Martii apud Dovoriam transfretavit, in Terram Sanctam profecturus. Obiit ibi in obsidione urbis Acon anno eodem die 13. Calend. Decembr. Hæc Gervasius. Obitum tamen die 12. Cal. Decembr. Obituarium Cantuariensè MS. posuit. Baldwinus Hierosolymam profectus obiisse anno 1191. communis est Gervasio cum plurimis aliis error; hinc videlicet natus; quod anno demum 1191. nuncius de illius obitu in Angliam perlatus sit. Obiit autem revera anno 1190. Id ex Florilego & Johanne Bromtono constat; ex tempore Pontificatus ab ipso met Gervasio assignato; ex tempore Vacationis mortis succedentis à Radulpho de Diceto & Catalogo MS. Usseriano posito. Mirum sane, quomodo omnia hisce circiter annis apud Gervasium (in Chronico) & Radulphum de Diceto (in Imag. Hist.) seu Auctorum errore; seu quod magis crederem, Editoris incuriâ conturbata sunt. Ut de Gervasio enim exemplum sumamus; omnia quæ ad annos 1190. 1191. & 1192. refert, annis singulos præcedentibus evenerunt. Anno 1190. Episcopi Londoniensis & Eliensis consecrati dicuntur (p. 1564.) prid. Cal. Januar. Anno autem 1190. ista dies in Dominicam non incidit; anno 1189.

1189. incidit. Sic etiam Anno 1191. Hugo Cestrensis Episcopus Monachos Coventrenses eliminasse dicitur (p. 1566.) Factum id anno MCXC. teste Chronico Lichfeldensi MS. Anno 1192. Clemens III. Papa obiisse dicitur (p. 1567.) quem anno 1191. mense Aprili decessisse omnes norunt. Dicuntur ibidem Episcopi Angliæ convenisse Westmonasterii ad consecrationem Roberti Wigorniensis Episcopi anno 1192. *Dominicâ Palmarum, sc. VII. Idus Aprilis.* Annus autem is fuit 1191. quo Dominica Palmarum contigit 7. Id. April. Pari errore Baldwinus anno 1191. obiisse dicitur (p. 1566.) quem anno 1190. decessisse certum est. Sedit itaque Baldwinus annos 5. menses 11. juxta Gervasium (in Actis Pontif. Cant. p.

1678.) Rectissime, si ab electione posteriori supputes, & in anno 1190. obitum illius ponas. Annos 6. menses 6. dies 17. juxta Radulphum de Diceto; qui duplici errore tenetur. Primus communis est Gervasii Chronico, unum sc. plus justo annum numerans. Alter ex Librarii culpâ natus videtur. Si enim (quod facile fuit) figuram VI. pro XI. in mensium numero apud Indiculum ejus corruptè positam concedamus; & annum redundantem auferamus; Rectè uterque Codex MS. Indiculi illius Baldwini Pontificatum designabit. Sedit enim annos 5. menses 11. dies 17. ab electione priori; annos 5. menses 11. dies 3. ab electione posteriori.

REGINALDUS

Electus, obiit MCXCII.

Eadem ferè de Reginaldi tempore ac de Baldwini obitu dicenda sunt. Illum enim post annum circiter ab istius morte Sedem Archiepiscopalem obtinuisse inter omnes convenit; adeo ut qui Baldwinum anno 1191. defunctum esse prodant, Reginaldum anno 1192. electum & defunctum perhibeant. Sic enim Gervasius in Chronico suo refert. Electus est à Monachis Cantuariensibus anno 1192. die 5. Calend. Decembr. Electioni consensit die 4. Nonas Decembr. Obiit apud Dogemeresfeld. 7. Cal. Januarii ejusdem anni. Paulo aliter Radulphus de Diceto in Imag. Hist. qui illum ipso die Natali Christi anno bissextili (viz. 1192.) feriâ quarta, die 29. (pessimè Godwinus 49.) ab electione suâ obiisse narrat. Illo autem anno Natale Domini in feriam sextam, dies 7. Calend. Januar. in Sabbatum incidit. Anno quidem 1191. Natale Domini in feriam quartam incidit; atque illo anno Reginaldus defunctus est. Non tamen ipso die Natali (quod voluit Radulphus) sed sequenti, sc. die 7. Cal. Januar. Sic enim præter Gervasium, & Obituari-

um Cantuariensē MS. testes sunt omni exceptionem majores Epistolæ R. Clerici ipsius Reginaldi, & G. Prioris Ecclesiæ Christi Cant. (quorum ille Reginaldi extremis adfuit; iste ad morientem à Conventu Cant. missus festinavit) MSS. inter Epistolas de causâ Hakin-tonensis Collegii in Bibliothecâ Lambethanâ. Inibi enim (lib. 2.) Clericus Dominum suum morbo correptum in Vigiliâ Natalis Domini decubuisse narrat. Prior autem Conventui rescribit; quod *Dominus Electus diem clausit ultimum nocte, postquam dies Festivitatē B. Stephani illuxit.* Sepultus est in Ecclesiâ Bathoniensi die 29. Decembr. teste Radulpho de Diceto. De isto Archiepiscopo intelligenda esse opinor, quæ habet Petrus Prior Ecclesiæ S. Trinitatis London. in Opere prolixo *Revelationum seu Visionum de statu mortuorum* (quod circa annum 1200. se scripsisse dicit; lib. 1. cap. 6.) MS. in Bibliothecâ Lambethanâ. 'Jam quartus, ut arbitror, elapsus est annus; quo Pontifex quidam in Archiepiscopatum electus, citâ morte præventus, Episcopatus onus ante deposuit, quàm honorem

Q

'confe-

‘consequeretur, ad quem petebatur, ‘eminenter gradus. Exstiterat autem in abscondito interioris hominis ‘bene religiosus, pureque devotus, ‘asperrimo cilicio usus, &c. Verum ‘in Episcopali officio multa per negligentiam gravius deliquerat.—— ‘De isto plurimorum jam vulgatum ‘assertione audiui; quod per ipsum ‘Miracula curationum in quibusdam ‘debilibus & infirmis post ejus transitum divinitus fuerint perpetrata. ‘—Verumptamen in pœnis [Purgatorii] adhuc & ipsum, restante sibi ‘proculdubio multâ præmiorum recompensatione, inveni.

HUBERTUS

Translatus anno MCXCII. sedit annos XIII. obiit anno MCCV.
V. Idus Julii.

Cum Reginaldi Electionem neque Confirmatio neque Inthronizatio subsecuta fuerit; Pontificatus ipsius incensum non venit Historicis supputantibus tempus Vacationis post Baldwini mortem. Gervasius itaque Sedem Cant. annos 2. menses 7. Radulphus de Diceto annos 3. minus 16. diebus; Catalogus Usserianus MS. annos 2. menses 11. dies 16. vacasse scribunt. Nulli veritatem attigerunt; singuli tamen quam proximè accesserunt. Vacavit enim Ecclesia Cant. à Baldwini obitu ad Huberti Electionem annos 2. menses 6. dies 8. ad eundem Inthronizationem annos 2. menses 11. dies 19. Electus siquidem est Hubertus anno 1193. die 3. Calend. Junii; inthronizatus anno eodem, die 7. Idus Novembr. teste Gervasio. Eodem quo Gervasius, illum die Radulphus de Diceto electum, Matthæus Paris inthronizatum fuisse memorat. Sedit annos 11. menses 8. dies 12. atque obiit die 3. Idus Julii, sepultus 2. Idus Julii, feriâ quintâ. Sic Gervasius. Obiit anno 1205. 3. Idus Julii. Sic Matthæus Paris, & Thomas Wikes; anno 1205. 3. Calend. Julii, Chronicon MS. à Conquestu ad an. 1321. die 3. Idus Julii: Obituarium Cantuariense MS. Gervasium autem cum aliis Historicis de anno convenire necesse est; in illo quippe anno dies 2. Idus Julii in feriam quintam incidit. Sedit itaque Hubertus ab electione annos 12. mensem 1. dies 17. ab inthronizatione annos 11. menses 8. dies 7. Lapsus igitur hic, ut sæpe aliàs, Gervasius: ut mirum sit Historicis nostros tam rudes Abacedarios fuisse.

STEPHANUS LANGTON

Consecratus anno MCCVII. obiit anno MCCXXVIII. VIII. Idus Julii.

Vacavit Sedes post Huberti obitum annum 1. menses 11. dies 4. Sic Catalogus Usserianus MS. Rectè. Anno enim 1207. Stephanus Viterbii consecratus est ab Innocentio III. Papâ die 15. Calend. Julii; juxta Matthæum Paris & Annales Waverleienfes. *Die S. Trinitatis*; inquit Chronicon Ecclesiæ Christi Cant. MS. (ex quo supra Excerpta habes de Roberto Winchelse) Obiit anno 1228. feriâ 6^a. proximè sequenti Nonas Julii (seu pridie Idus Julii.) Sic Willelmus Thorn. Legendum videtur *Dominicâ proximè sequenti Nonas Julii*. Obituarium enim Cantuariense MS. Langtonum decessisse memorat die 7. Idus Julii; qui quidem anno 1228. Dominica fuit proxima post Nonas Julii.

RICHARD-

RICHARDUS

Confecratus anno MCCXXIX. obiit anno MCCXXXI.

Vacavit Sedes menses 11. Successit Stephano Richardus cognomento Magnus, consecratus Cantuariæ ab Henrico Rossensi Episcopo anno 1229. die S. Trinitatis, 4. Idus Junii. Sic Matthæus Paris, Tho. Wikes, Chronicon Cestrense MS. Continuator Radulphi de Diceto, & Chronicon MS. Lambethanum ad annum 1321. pertingens. Addit Matthæus Pallium ab eo receptum die 9. Calend. Decembr. ejusdem anni. Lapsus est Johannes Abbas Burgi in Chronico MS. qui Ricardum anno 1229. 4. Non. Augusti consecratum scribit. Sedit annos 2. juxta Birchingtonum; annos 2. mensem 1. dies 25. si calculos accuratè subducas. Obiit enim à Româ redeuns apud S. Gemmam tertiâ diatâ citra Romam anno 1231. die 3. Nonas Augusti teste Matthæo: Anno 1230. obiisse Thomas Wikes minùs rectè tradidit. Vacavit Sedes anno 1. septimanis 18. Catalogus Ufferianus MS. forte ad electionem Edmundi calculum ducens.

EDMUNDUS

Confecratus anno MCCXXXIV. in Festo Annuntiationis, obiit anno MCCXLI.

Confecratus est Cantuariæ à Rogero Episcopo Londoniensi anno 1234. die 4. Non. Aprilis, Dominica qua cantatur, *Letare Jerusalem* (viz. Dominicâ Mediâ Quadragesimæ.) Sic Matthæus Paris, Chronicon Cestrense MS. & Thomas Wikes. Sponte exulavit anno 1240. & apud Soyssy in Galliâ obiit anno eodem, die 16. Calend. Decembr. juxta Matthæum; cui de die convenit Martyrologium Cant. MS. & Chronicon Ecclesiæ Christi Cant. MS. anno 1240. die 16. Calend. Novembr. juxta Thomam Wikes. Vide quæ supra de Edmundi obitu adnotavimus ad Birchingtoni Historiam.

BONIFACIUS

Confecratus anno MCCXLIV. obiit anno MCCLXX.

Post Edmundi obitum Sedem Cant. vacasse dicit Birchingtonus annis 3. mensibus 2. Catalogus Ufferianus MS. annis 3. mens. 2. diebus 3. Successit Bonifacius, electus anno 1241. confirmatus à Papâ 1243. consecratus ab eodem Lugduni 1245. inthronizatus die Omnium Sanctorum anno 1249. Ista Matthæus Paris. Obiisse illum in Sabaudiâ anno 1270. die 15. Calend. Augusti Annales Waverleienfes docent. Diem confirmat Obituarium Cantuariense MS. resque apud omnes in confesso est. Si annos igitur 26. mens. 6. dies 16. à Consecratione sederit (quod Author Antiquitatum Britannicarum refert, atq; illum secutus Godvinus) consecratus erit anno 1244. die 3. Non. Januarii. Quod nequaquam admittendum videtur. Lugduni enim ab Innocentio Papa anno 1245. una cum Rogero de Weseham Episcopo Cestrensi sacratum fuisse Florilegus & Matthæus Paris disertè asserunt; eodemque anno ac loco Rogerum consecratum fuisse Thomas Chesterfeld in Historiâ Episcoporum Lichfeld. confirmat. Undenam sua hauserit

Q 2

Eru-

Eruditissimus Antiquitatum Britan. Author, plane augurari nequeo. Nil ejusmodi in aliquo superioris ævi Scriptore reperire potui. Undecunque autem habuerit; falsum esse constat.

Consecratum Bonifacium anno 1245. Dominicâ post Epiphaniam ex Annalibus Wigorniensibus MSS. demum deprehendi.

ROBERTUS KILWARBY

Confecratus anno MCCLXXII. resignavit anno MCCLXXVIII.

Defuncto Bonifacio electus est à Monachis Cantuariensibus Willelmus Chillenden Ecclesiæ Cant. Prior; qui *Electiōni de se facta in præsentia Domini Gregorii Papæ renunciavit anno 1273. (rectius 1272.) die 16. Calend. Octobr.* authore Petro de Yckham in Historia sua MS. in Bibliotheca Lambethana. Quo facto, Robertus Kilwarby nominatus est à Papa anno 1272. in Craſtino S. Jeronymi (seu ipsis Calendis Octobr.) ex fide Chronici Ecclesiæ Christi Cant. MS. Consecratus est Cantuariæ à Wilhelmo Bathoniensi Episcopo, præsentibus undecim Suffraganeis Episcopis Dominicâ primâ in Quadragesima anni sequentis. Sic Matthæus Paris, cui astipulantur Annales Waverleienſes, Chronicon Ecclesiæ Cant. MS. & Thomas Wikes. Quo verbò anni die id contigerit, minimè inter se conveniunt. Waverleienſis id die 4. Idus Martii; alii duo die 4. Calend. Martii ponunt. Isti rectius. Vix audiendus Petrus de Yckham; qui id ipsis Calendis

Martii factum scribit; cùm eo anno Kalendæ Martiæ in feriam 3. incidere. Intronizatus est Robertus Dominica proxima post Exaltationem S. Crucis; narrante Thoma Wikes; quæ quidem illo anno 15. Cal. Octobr. contigit. Pallium antea acceperat die 8. Idus Maii, ex fide Annalium Waverleienſium. Anno 1278. (malè Petrus de Yckham 1277.) Cardinalis Portuensis à Papâ creatus, Sedi Cantuariensi cessit; & Suffraganeis suis vale dicto circa Festum S. Jacobi, statim transfretavit. Sic Thomas Wikes cum aliis. Obiit die 3. Idus Septembris, juxta Obituarium Cantuarienſe MS. Sedem 46. Septimanas, (43. septimanas, dies 3. Catalogus Uſſerianus MS.) vacasse Birchingtonus scribit, quorum computi ratio me fugit; falsumque esse nullus dubito. Robertus enim dignitati suæ certe non cessit ante 4. Calend. Junii; quo Willelmum Episcopum Norwicensem consecrasse dicitur à Thoma Wikes.

J. O H A N N E S P E C H A M

Confecratus anno MCCLXXVIII. primâ Dominicâ Quadragesimæ, obiit anno MCCXCII.

Nominatus est à Papâ ineunte anno 1279. die Conversionis S. Pauli: Sic Petrus de Yckham & Chronicon Ecclesiæ Christi Cant. MSS. consecratus ab eodem primâ Dominicâ Quadragesimæ (viz. die 3. Non. Martii) juxta Lichfeldensem nostrum aliosque; Dominicâ mediâ Quadragesimæ (viz. 7. Calend. April.) juxta Thomam Wikes. Idem illum obiisse refert anno 1292. circa Festum S. Nicolai, sepultum die Jovis proximâ ante Na-

tale Domini, Diem obitus sexto Idus Decembr. contigisse Obituarium Cantuarienſe MS. docet. Catalogus Uſſerianus sedisse annos 13. septimanas 45. dies 2. narrat. Author Antiquitatum Britannicarum annos 13. septimanas 24. dies 2. illum sedisse, & die 13. Januarii obiisse asserit. Quæ, si quis calculos subducatur, nequaquam vera comprobaverit. Cæterum Johannem inthronizatum fuisse anno 1279. die 8. Idus Octobris Annales Waverleienſes produunt.

produunt. Diem obitus pariter ac locum sepulturæ (Godvino ignotum) designat Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. his verbis: *Obiit apud Mor-*

telake 6. Id. Decembr. anno 1292. sepultus 14. Calend. Januar. in Ecclesiâ sua in parte Aquilonari juxta locum Martyrii B. Thome Martyris.

ROBERTUS WINCHELSE

Electus anno MCCXCII. consecratus mense Septembr. anno MCCXCIV. obiit anno MCCCXIII. die V. Idus Maii.

Post Johannis obitum vacasse Sedem annum 1. menses 9. dies 4. Birchingtonus scribit. Rectissime quidem; si à die 6. Id. Decembr. 1292. quo obiit Johannes, ad diem 2. Id. Septembr. quo consecratus est Robertus, numerum ducas. Duabus septimanis tempus Vacationis malè augeat Catalogus Usserianus MS. Siquidem Robertus confirmatus est à Papâ Cœlestino V. anno 1294. die 8. Idus Septembr. consecratus prid. Idus Septembr. à Cardinali Episcopo Sabino. Cantuariam venit anno 1295. 15. Ca-

lend. April. Intronizatus est anno eodem Dominicâ post Festum S. Michaelis (viz. die 6. Non. Octobr.) Hæc omnia ex fide Chronici Ecclesiæ Christi Cant. MS. Obiit anno 1313. Idibus Maii, juxta Willelmum Thorn. die 5. Idus Maii, juxta Birchingtonum & Obituarium Cantuariense MS. Vacavit Sedes menses 9. septimanam 1. authore Birchingtono: qui in posterioribus Archiepiscopis tempora optimè disposuit. Hic certè veritatem attingit.

GUALTERUS REYNALD

Translatus anno MCCCXIII. die XIII. Calend. Martii; obiit anno MCCCXXVII. die XVI. Calend. Decembris.

Translatum à Sede Wigornienfi dicit Willelmus Thorn anno 1313. die 6. Non. Octobr. Nominatum eo die puto à Papâ jure provisionis Willelmum velle (quamvis id primo die Octobris factum Birchingtonus scribat) Bullas enim Translationis post menses demum aliquot accepit. Intronizatus est anno 1313. (exeunte) die 13. Calend. Martii Dominicâ Quinquagesimæ: teste Thoma Walsingham (Hist. Angl. p. 103.) Pallium eo die recepisse, inthronizatum demum die 13. Calend. Maii, Author Antiquitatum Britann. asserit. Certiora omnibus tradit Registrum ejus MS. scilicet. translatum fuisse Bulla Clementis V. data anno 1313. 8. Cal. Octobr. Bullam publicatam fuisse in Ecclesiâ S. Pauli die 2. Non. Januar. Pallium accepisse apud Chatham Idibus Februarii die Mercurii, intronizatum die Dominicâ sequente,

viz. die 13. Cal. Martii. Sedit annos 14. mensem 1. juxta Birchingtonum, à nominatione numerandos annos 13. menses 11. dies 3. juxta Catalogum Usserianum MS. Obiit anno 1327. mense Novembri; Sic Walsinghamus: die S. Edmundi; Sic Willelmus Thorn. In Vigilia S. Edmundi Archiepisc. sic Birchingtonus. Die 15. Calend. Decembr. sic Obituarium Cant. MS. Die 16. Cal. Decembr. sic Lichfeldensis noster. Huic itaque & Willelmo convenit. Birchingtonus & Obituarium biduo distant. Litem dirimet Registrum cœvum MS. Ecclesiæ Christi Cant. Inibi Walterus obiisse dicitur in Manerio suo de Mortelak die Lunæ, 16. Calend. Decembr. anno 1327. post Solis occasum; sepultus in Ecclesia Cant. die Veneris 5. Cal. Decembris. Vacavit Sedes menses 6. septimanas 3. diem 1. Sic Catalogus Usserianus MS.

SIMON

SIMON M E P H A M

Consecratus anno MCCCXXVIII. die S. Trinitatis, IV. Calend. Junii ;
obiit anno MCCCXXXIII. IV. Idus Octobris, die Martis.

Electus est anno 1327. die 6. Id. Decembr. Electionem ratam habuit die 12. Cal. Januar. Confirmatus est à Rege 4. Non. Januar. à Papa die 6. Cal. Maii anno 1328. consecratus mox Nonis Junii ; Pallium accepit 4. Non. Julii: intronizatus die 11. Cal. Februar. ejusdem anni. Obiit anno 1333. 4. Idus Octobr. die Martis. Sepultus in Ecclesia Cant. 7. Cal. Novem. in quadam capella S. Petri ex parte Australi summi Altaris. Ista omnia exhibet Registrum Eccles. Christi Cant. MS. Consecrationem dicto die peractam confirmat Willelmus Thorn ; Electionem die S. Lucie falsò posuit, Obitum etiam in craftino S. Dionysii contigisse male scribit. Rectius Walsingham illum anno 1333. circa Festum S. Calixti Papæ obiisse, & die 7. Calend. Novembris Cantuariæ sepultum esse tradit. Diem obitus à Registro Cant. MS. assignatum confirmant Birchingtonus & Obituarium Cantuariense MS. Sedit Simon annos 5. menses 6. dies 12. juxta Birchingtoni calculum : verius à consecratione usque ad obitum annos 5. menses 4. diem 1. dies 17. inquit Catalogus Usserianus MS. qui Sedem post illius obitum vacasse dicit menses 4. dies 10.

tum etiam in craftino S. Dionysii contigisse male scribit. Rectius Walsingham illum anno 1333. circa Festum S. Calixti Papæ obiisse, & die 7. Calend. Novembris Cantuariæ sepultum esse tradit. Diem obitus à Registro Cant. MS. assignatum confirmant Birchingtonus & Obituarium Cantuariense MS. Sedit Simon annos 5. menses 6. dies 12. juxta Birchingtoni calculum : verius à consecratione usque ad obitum annos 5. menses 4. diem 1. dies 17. inquit Catalogus Usserianus MS. qui Sedem post illius obitum vacasse dicit menses 4. dies 10.

JOHANNES STRATFORD

Electus est anno 1333. die 3. Nonas Novembr. electioni consensit 16. Calend. Decembris. Die 6. Calend. Decembr. Papa dissimulata Monachorum electione illum de Sede Wintoniensi ad Cantuariensem transferendum decrevit. Anno sequente Nonis Februarii dato Regi fidelitatis juramento, admissus est ad Temporalia. Die 9. Calend. Maii Pallium accepit: intronizatus die 7. Id. Octobris. Obiit anno 1348. in Vigilia S. Bartholomæi, die Sabbati. Sic habet Registrum Cant. MS. Electionem eo die factam esse confirmant Birchingtonus

& Willelmus Thorn: inthronizationem Birchingtonus & Walsingham: obitum Birchingtonus & Obituarium Cantuariense MS. provisionem Papalem, admissionem ad Temporalia, & Pallii receptionem idem Birchingtonus. Addit is Bullas Translationis papales receptas à Johanne fuisse anno 1333. Calendis Februarii, publicatas in Ecclesia Cant. die 11. Februarii. Sedit annos 13. menses 6. septimanas 4. dies 4. juxta Catalogum Usserianum MS. Rectè quidem, si pro annis 13. substituas 14.

JOHANNES UFFORD

Hic à pluribus Historicis in Archiepiscoporum Cantuariensium Catalogum non admittitur ; eo quod Consecratione nondum suscepta obierit. Post mortem Johannis Stratford Sedi Cant. à Pontifice Romano præfectus

est provisionis titulo, anno 1348. die 8. Calend. Novembr. authore Birchingtono. Bullæ Papales ea de re lectæ fuerunt in Domo Capitulari Ecclesiæ Christi Cant. die 6. Calend. Decembr. Sic Registrum Cant. MS. Obit

Obiit Johannes nondum consecratus anno 1349. mense Maio, in Vigilia S. Augusti Anglorum Apostoli (viz. die 8. Calend. Junii) ex fide Birchingtoni. Die 11. Cal. Junii juxta

Obituarium Cantuariense MS. die 20. Maii apud Totenhale, juxta Registrum aliud MS. Ecclesie Christi Cant.

THOMAS BRADWARDYN

Electus est à Conventu Cantuariensi anno 1348. post mortem Johannis Stratford die 3. Calend. Septembr. pridie Nonas Septembris electioni consensit. Verum ista Electio à Johannis Ufford provisione abrogata est. Post mortem Uffordi iterum electus est à Monachis Cantuariensibus anno 1349. pridie Nonas Junii. Electionis iteratæ inscius Clemens VI. Papa eidem Archiepiscopatum jure provisionis contulit die 13. Calend. Julii. Consecratus est anno eodem die Dominicâ in Vigiliâ S. Margarete, viz. die 14. Calend. Augusti. Ad temporalia admissus est die Sabbati in

Vigiliâ Assumptionis B. Mariæ, viz. die 19. Calend. Septembr. Obiit die Mercurii sequenti viz. die 15. Cal. Septembr. sepultus in Ecclesiâ Cant. die Sabbati in Festo Decollationis S. Johannis Baptistæ (rectius in Vigiliâ Festi. Eo enim anno Festum id in Dominicam incidit.) Ista nos docent Birchingtonus & Registrum Cant. MS. Registrum tamen MS. Simonis Islip illum obiisse dicit in Manerio Episcopi Rossensis vocato *La Place* juxta Lamheth anno 1349. die 25. Augusti. Rectius puto Registrum aliud MS. die 26. obitum ponit.

SIMON ISLIP

Electus est à Conventu Cant. anno 1349. die 20. Septembr. provisus à Clemente Papa die 4. Octobr. Consecratus est anno 1349. in Vigiliâ S. Thomæ Apostoli die 13. Calend. Januar. die Dominicâ in Ecclesia S. Pauli London. à Radulpho Episcopo London. Willemo Wintoniensi & Johanne Menevesi. Pallium accepit anno 1350. in capella Manerii sui de Eythere, in Cœnâ Domini, die Jovis die 25. Martii. Sic Registrum

ejus MS. Obiit anno 1366. die Dominicâ in Crastino S. Marci (viz. die 6. Calend. Maii) circa mediam noctem: sepultus in Ecclesia Cant. die Sabbati, 6. Nonas Maii. Sic Birchingtonus. Diem obitus confirmat Obituarium Cantuariense MS. & Registrum Ecclesie Christi Cant. MS. Obiisse illum dicit Willemus Thorn anno 1366. die Reliqu. Quænam autem dies in Cœnobio S. Augustini Reliquiis sacra fuerit, me latet.

SIMON LANGHAM

Translatus est à Sede Eliensi ad Cantuariensem provisione Papali anno 1366. in Vigilia S. Jacobi, viz. die 9. Calend. Augusti: admissus à Rege ad Temporalia sua Nonis Novembr. intronizatus anno 1367. inchoante in Festo Annuntiationis B. Mariæ, die Jovis. Cardinalis renunciatus est ab Urbano Papa anno

1368. die Sabbati Quatuor temporum, 9. Calend. Octobris (die 10. Calend. Octobr. inquit Catalogus Usserianus MS.) quod Simoni per literas papales die S. Fidei innuit, viz. pridie Nonas Octobr. Nuncio accepto ipse Archiepiscopatum post paucos dies missis Priori Cant. Cruce, Sigillo & Registro Archiepiscopalibus abdicavit;

abdica-uit; & exeunte anno Calendis Martii die Jovis transfretavit. Ista omnia Birchingtonus refert. Paulo aliter Registrum ejus MS. juxta quod translatus est Bulla Urbani Papæ data anno 1366. 8. Cal. Augusti. Bulla publicata est in Capitulo Cant. die 5. Novembr. in Ecclesia S. Mariæ de Arcubus die 9. Novemb. Simon admissus est à Rege ad Temporalia apud Westmonasterium die 5. Novembr. Pallium acceperat in Capella S. Stephani infra Palatium Westmonasteriense die 4. Novembr. anno 1366. Demum Cardinalis factus, *antequam receperat aliquas Bullas super creatione hujus Cardinalatus seu Capelli, resignavit gratis in manus Prioris Ecclesie Christi Cant. jurisdictionem Archiepiscopalem* die 28. Novembr. anno 1368. apud Ottesford. Paulo aliter Registrum MS. Ecclesie Christi Cant. quod Cardinalem creatum fuisse die 22. Septembr. Archiepiscopatum resignasse die 27. Novembr.

anno 1368. perhibet. Errat itaque Walsinghamus; qui Simonem mense Aprili iter iniisse narrat: Nec minus Willelmus Thorn, qui eundem in Vigiliâ S. Nicholai ad Sedem Cant. translatum scribit. Obiit demum die 11. Calend. Augusti juxta Obituarium Cantuariense MS. & Historiam Rossensem MS. Concordat Epitaphium ejus apud Antiquitates Britann. in quo illum postmodum à Papa in Angliam fuisse legatum, & obiisse anno 1376. in Festo Magdalena, & Westmonasterii sepultum esse legitur. Annum atque diem obitus confirmat Chronicon MS. ab Adam ad an. 1400. in Biblioth. Lambeth. in urbe autem Avinione defunctum asserit. Nec adversatur quidem Epitaphium, si commodè intelligatur. In Vigiliâ S. Magdalena apud Avinionem obiisse refert Johannes Flete in Historiâ Westmonast. MS.

WILLELMUS WITTELEY

Translatus est à Sede Wigornienfi ad Cantuariensem bullâ Urbani V. datâ anno 1368. die 5. Idus Octobr. Pallium accepit in Capellâ de Lambeth anno 1369. 13. Calend. Maii, die Jovis. Sic Registrum ejus MS. Translationem illo die factum esse Birchingtonus confirmat; & Temporalia Willemo die 18. Calend. Februarii sequentis à Rege restituta fuisse prodit. Translatum tamen scribit Catalogus Usserianus MS. die 16. Januarii: Willelmus Thorn anno 1368. in Octavis Adriani Abbatis. Diem verò Adriano sacrum apud Monachos S. Augustini Cantuarienses invenire non potui. Obiit Willelmus Wittlesey anno 1374. juxta Willelmum Thorn, &c. die 8. Idus Junii juxta Obituarium Cantuariense MS. die 5. Julii juxta Walsinghamum; die 6. Julii juxta Catalogum Usserianum MS. die 15. Maii juxta Caxtoni Chronicon Angliæ MS. Post mortem ejus Monachi Cantuarienses in Archiepiscopum postulârunt Romanum quendam Cardinalem, qui

Patriam antea deseruerat; quo nomine Regem maximè insensum habuerunt. Cardinalis nomen Author Antiquitatum Britann. ignoravit, Godvinus autem malè posuit, Adamum quendam Eastonum substituens; qui (ut id obiter notem ex Roberti Wakfeldi Syntagmate de Hebræorum Codicum incorruptione) *integrum Vetus Instrumentum, excepto Psalterio, de verbo ad verbum juxta Hebraicam veritatem transtulit.* Verum Eastonus, quod ex Onuphrii Catalogo constat, non nisi anno demum 1378. ad Cardinalatum assumptus est. Cardinalis à Monachis postulatus non alius erat quàm Simon Langham Willelmi Wittlesey decessor, quem abdicati Archiepiscopatus pœnituisse videtur. Liqueat id ex processu Postulationis MS. in Ecclesiâ Christi Cant. in quo Monachi postulant *Simonem Langham Episcopum Prænestinum & Cardinalem*; & in Epistolâ ad Papam de Electione illius ista elogio Electi adjiciunt: *Qui dicta Ecclesia Cantuariensis nuper præfuit plurimumque profecit.*

SIMON

SIMON SUDBURY.

Translatus est à Sede Londinenſi ad Cantuarienſem bullâ Gregorii XI. datâ anno 1375 die 4. Nonas Maii. Die 20. Octobris ſequentis *transfretavit apud Doverē propacis reformatione inter Angliam & Franciam.* Anno 1376. reverſus applicuit ad portum Sandwici die 31. Martii die Lunæ: & Dominicâ, quæ proxima fuit, in Ramis Palmarum (die 6. Aprilis) Intronizatus fuit in Eccleſia Cant. Hæc Regiſtrum ejus MS. Translatum illo die fuiſſe confirmant Speculum parvulorum MS. & Chronicon MS. de rebus Angliæ, in anno 1447. definens,

in Bibliothecâ Lambethanâ. Malè Waſſinghamus translatum refert die 4. Idus Maii, Catalogus Uſſerianus MS. die 5. Nonas Maii. Intronizatum fuiſſe Dominicâ in Palmis teſtatur etiam Willelmus Thorn; qui tamen in anno quem 1379. ponit, falſus eſt. Decapitatus eſt à tumultuante plebe juxta Turrim Londinenſem anno 1381. die 18. Calend. Julii, die Veneris; ex fide Waſſinghami, Obituarii Cantuarienſis MS. & Speculi Parvulorum MS. Malè Regiſtrum *Courtney* habet, die 31. Julii.

WILLELMUS COURTNEY.

Translatus eſt à Sede Londinenſi ad Cantuarienſem bullâ Urbani Papæ datâ anno 1381. 5. Id. Septembr. Bullam Papalem accepit apud Croydon anno 1381. die 10. Decembr. Publicari fecit in Eccleſiâ Cant. die 9. Januarii ſequentis. Die 10. Januarii Prior Eccleſiæ Chriſti Cant. Vexillum ſive Crucem Archiepiſcopalem illi miſit: quæ die 20. ejusdem menſis tradita eſt. Die 5. Januarii juramentum obedientiæ Papæ præſtiterat apud Lambeth. Quo tempore ac loco Robertus Braybrook Epicoſus Londinenſis & Johannes Fordham Epicoſus Dunelmienſis conſecrati ſunt per Thomam Exonienſem, Thomam Roſſenſem & Johannem Bangorenſem, Epicoſos; præſente Willelmo, ſed manus non imponente, qui pallium nondum receperat. Pallium demum accepit apud Croydon anno 1382. die 6. Maii. Hæc Regiſtrum *Courtney* MS. Malè igitur Catalogus Uſſerianus MS. Archiepiſcopatus auſpicia in annum 1382. diem 13. Ja-

nuarii retulit. Sedit annos 14. juxta Obituarium Cantuarienſe MS. Adde menſes 10. dies 23. Malè Author Antiquitatum Britan. illum ſediſſe dicit annos 15. menſes 11. dies 2. Obiit anno 1396. prid. Calend. Auguſti ex fide Obituarii Cantuarienſis & Willelmi Thorn. Minus rectè Waſſinghamus diem 3. Auguſti illi obitualem poſuit. Cantuariæ ſepulchrum Godwinus ſcribit. Verius Maydenſtonæ tumultatum eſſe patet ex codicillo, qui Teſtamento ſuo annexus extat inter Archiva Eccleſiæ Chriſti Cant. *Languens in extremis in interiori camera Manerii de Maydenſton, voluit & ordinavit, quòd quia non reputavit ſe dignum, ut dixit, in ſua Metropolitana aut aliqua Cathedrali aut Collegiata Eccleſia ſepeliri, voluit & elegit ſepulchrum ſuam in Cæmeterio Eccleſiæ Collegiata de Maydenſton, in loco designato Johanni Botelere Armigero ſuo.* Atque iſthic quidem Sepulchrum illius hodiernum viſendum reſtat.

THOMAS ARUNDEL

Translatus est à Sede Eboracensi ad Cantuariensem bullâ Bonifacii IX. datâ anno 1396. 7. Calend. Octobr. Bullam accepit apud Lambeth. die 10. Januarii sequentis; publicari fecit in Ecclesia Cant. die 11. Januarii. Accepit Crucem Archiepiscopalem à Thoma Chillenden Priore Cant. die 12. Januarii: Pallium in Palatio Regio Westmonasterienfi anno 1399. die 10. Februarii. Hæc Registrum MS. *Arundel*. Ut deceptus sit Author Antiquitatum Britann. qui Pallium rece-

piſſe die 10. Februarii proximo poſt Translationem, intronizatum die 19. ejusdem menſis ſcribit. Die 18. Febr. intronizatum vult Willelmus Thorn. Obiit anno 1414. ineunte, die 11. Calend. Martii. Sic Obituarium Cantuarienſe MS. Anno 1413. (exeunte) die 19. Februarii, Indiſtione 7. die Lunæ, ſepultus die Martiſ Craſtino. Sic Registrum *Chichele* MS. Rectè. Falsi igitur Walsinghamus & Godvinus; qui illum die 20. Februarii obiſſe tradunt.

HENRICUS CHICHELE

Electus est à Monachis Cantuariensibus anno 1413. (exeunte) Indiſtione 7 die 12. Martii, die Lunæ. Electioni conſenſit die 16. Martii, die Veneris. Electionem diſſimulans Papa Johannes XXIII. illum de Sede Menevenſi ad Cantuarienſem ſolito Proviſionis titulo tranſtulit bulla data anno 1414. 5. Calend. Maii. Admiſſus est à Rege ad Temporalia die 30. Maii. Pallium recepit die 29. Julii anno 1414. Electioni Monachorum Rex conſenſum præbuerat die 23. Martii. Hæc Registrum *Chichele* MS. Erravit itaque Godvinus; qui Regem electionem niſi ex ſententia Pontificis noluiſſe confirmare ſcribit; de Rege ſc. perperam intelligens, quod Author Antiquitatum Britann. de

Henrico Electo dixerat; ſc. quod aſſenſum rogatus reſpondit ſe neque conſentire neque diſſentire, ſed Papæ arbitrio rem totam committere. Quamvis nec id reſponſi conſenſus negationem (quod vult Godvinus) includat. Non aliâ enim formulâ Pontifices Electi conſenſum dare conſueverant. Sic Johannes Stratford, ſic Thomas Bradwardyn, alique omnes, quorum Electionis proceſſus extant in Registro MS. Eccleſiæ Chriſti Cant. Obiit Henricus 2. Id. April. juxta Obituarium Cant. MS. anno 1443 die 12. Aprilis juxta Epitaphium tumulo ejus inſcriptum in Eccleſia Chriſti Cant. Malè Author Antiquitatum Britann. diem 3. Maii illi fatalem dedit.

JOHANNES STAFFORD

Translatus est à Sede Wellenſi ad Cantuarienſem bullâ Eugeni IV. datâ anno 1443. 3. Idus Maii. Bullam accepit Londini die 5. Auguſti. Admiſſus est à Rege ad Temporalia die 6. Auguſti. Vexillum Archiepiscopale recepit die 7. Auguſti, die Mercurii. Pallium accepit die 23. Auguſti, die Veneris, eodem anno. Hæc

Registrum *Stafford* MS. Sedit annos 8. menſes 10. dies 13. juxta Authorem Antiquitatum Britan. Rectius annos 9. dies 13. Obiit anno 1452. die 8. Calend. Junii, ex fide Obituarii Cantuarienſis MS. Lambethani, & Regiſtri MS. Eccleſiæ Chriſti Cant. Minus rectè Godvinus die 6. Julii obiſſe vult.

†

JOHAN.

JOHANNES KEMP

Translatus est à Sede Eboracensi ad Cantuariensem bulla Nicolai V. data anno 1452. die 12. Calend. Augusti Cardinalis S. Rufinæ factus (mutato duntaxat titulo, Cardinalis S. Balbinæ jamdiu fuerat) alia Bulla eodem die data. Vexillum Archiepiscopale accepit in Capella de Fulham die 23.

Septembr. die Sabbati: Pallium in eodem loco die 24. Septembr. die Dominica. Intronizatus est in Ecclesia Cant. die 11. Decembr. die Lunæ. Hæc Registrum *Kemp* MS. Obiit anno 1454. ineunte, die 11. Calend. April. ex fide Antiquitatum, Britann. & Obituarii Cantuariensis MS.

THOMAS BOURCHIER

Electus est à Monachis Cantuariensibus anno 1454. die 9. Calend. Maii. Electione mense circiter Junio à Nicolao V. confirmata, Bulla confirmationis publica est in Ecclesia Cant. die 11. Cal. Septembr. Mense Decembri sequente se Cardinalem S. Ciriaci in Thermis renunciatum esse nuncio accepit. Demum intronizatus est anno 1455. ineunte, die 7. Calend. Februar. Ista narrat Author Antiquitatum Britann. ex Registris puto. Mihi enim non nisi mutilum Registrum *Bourchier*

videre contigit, in quo nihil de illius Translatione reperiebatur. Historia Eliensis refert illum translatum fuisse à Sede Eliensi ad Cantuariensem per Papam Nicholaum V. anno 1454. in Festo S. Bartholomæi. Illo forsan die Thomas Cantuariensem Archiepiscopalem à Priore Cantuariensi accepit. Obiit anno 1486. die 3. Cal. April. juxta Obituarium Cantuariense MS. & Epitaphium ejus sepulchrale in Ecclesia Christi Cantuariensi.

JOHANNES MORTON

Translatus est à Sede Eliensi ad Cantuariensem bulla Innocentii VIII. data anno 1486. pridie Non. Octobr. Vexillum Archiepiscopale accepit in Capella Hospitii Eliensis in Holborne anno 1486. die 9. Decembr. Hæc Registrum *Morton* MS. Anno 1494. die 20. Septembr. Cardinalis creatus est

titulo S. Anastasie ab Alexandro VI. Papa: quod Author Antiquitatum Britann. & Godvinus produunt. Obiit anno 1500. die 16. Calend. Octobr. juxta Obituarium Cantuariense MS. die 15. Septembr. juxta Registrum MS. Ecclesie Christi Cant. Male Godvinus mense Octobri obiisse scribit.

HENRICUS DENE

Translatus est à Sede Sarisburiensi ad Cantuariensem anno 1500. Pallium accepit anno 1501. Sedit annos 2. Obiit anno 1503. ineunte, die 15. Februarii apud Lambetham. Ista solummodo habet Author Antiquitatum Britann. neque certiora invenire potui. Diem obitus confirmat Obituarium Cantuariense MS. in Bibliotheca Lambethana; cui consonat Indiculus MS. de Consecrationibus & successione Archiepiscoporum Cant. in Bibliotheca Cottoniana (Jul. C. 2.) & Epitaphium Sepulchrale. Minus rectè itaque aliud Obituarium Monachorum Can-

tuariensium MS. inter Archiva Ecclesiæ Christi Cant. cujus hæc sunt verba: *Anno 1503. obiit die 16. Februarii Reverendus in Christo Pater Henricus Deene, &c. Iste stetit Archiepiscopus quasi per tres annos; & nunquam erat installatus in propria persona in sancta Sede Cantuariensi. Iste Archiepiscopus non habuit memoriam 30. dierum, ut moris est Archiepiscoporum, propter paupertatem. Erat valde deceptus per Executores suos; multa bona reliquit post se; sed Executores sui sceleratissime furabantur, ut dictum est, &c. anno regni Regis Henrici Septimi 18.*

WILLELMUS WARHAM

Translatus est à Sede Londinensi ad Cantuariensem Bulla Julii II. data anno 1503. 3. Calend. Decembr. Juramentum fidei Papæ præstitit in Capella S. Stephani in Palatio Regio Westmonasteriensi die 23. Januarii sequentis. Pallium accepit in Capella

de Lambeth anno 1503. (exeunte) die 2. Februarii. Hæc Registrum Warham MS. Intronizatum die 9. Martii sequentis refert Author Antiquitatum Britann. obiisse autem anno 1532. die 23. Augusti, Godvinus prodit.

DISSERTATIO DE ELFRICO

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

Utrum is fuerit ELFRICUS Grammaticus.

DE ordine, quem inter Archiepiscopos Cantuarienses Elfricus tenuit, in superiori Dissertatione egimus; atque illum Siricio succedentem ab anno circiter 995. ad 1005. vel sequentem sedisse asseruimus. Restat adhuc alia eaque longe difficilior quaestio de Elfrico Archiepiscopo discutienda; nimirum utrum iste fuerit ille doctus Elfricus, quem Grammaticum appellare solent; & cui totum ferè quod superest Saxonicae literaturae debemus. Atque id quidem libenter crederem, quod semper operandum, eruditionis Principatum cum Ecclesiae Primatu conjunctum esse. Vereor autem, ne rationibus utrinque subductis, Archiepiscopus Cantuariensis alius à Grammatico sit statuendus.

Unum eundemque fuisse Baleus, Pitseus, & post illos cuncti ferè Scriptores nostrates opinati sunt; meque illo quondam errore abreptum fuisse fateor. Et sanè sententiae istius rationes adsunt non contemnendae. Ut omnium enim Neotericorum consentientem auctoritatem mittam: uterque Elfricus Ethelwoldi discipulus fuit, & praeclaram doctrinae famam aetate sua consecutus est: uterque acerrimus Cleri conjugati adversarius; & uterque obiisse dicitur die 16. Calend. Decembr. Dierum quidem Obitualium concordiam nulli haecenus notarunt; qui tamen Antiquitates nostrae gentis summam solertiā rimati sunt, Lelandus, Baleus, Pitseus, Usserius, alique in eandem sententiam conspirant. Plurimas rationes Illustrissimus Usserius in Bibliothecā suā Theologicā MS. congeffit; ex quibus omnibus Hypothesin quandam efformavit; cujus Epitoman vir doctissimus Gulielmus Cave in *Historiam Literariam* transtulit, pag. 588. Scilicet Elfricum ante annum 956. Cœnobioli alicujus Abbatem fuisse & Wulfstano Eboracensi ac Wulfino Schireburnensi Episcopis literas illo tempore dedisse. Dein Ethelwaldo præceptori in Abbatia Abbendonienſi post Ordgarum intermedium successisse. Mox ab Oswaldo Abbatem S. Albani circa annum 969. constitutum esse; ad Malmsburiensis Cœnobii regimen anno 974. translatum. Proximo loco Cridiensē Episcopum factum, dein Wiltoniensē post Siricum, ac Devoniensē post Sidemannum. Denique ad Archiepiscopatum Cantuariensē evectum, obiisse anno 1006. Sic quidem omnia, quae de Elfrico narrata sibi constiterē, Reverendissimus Primas Chronologiae conciliavit. Liceat mihi tamen pace tanti viri aliam inire sententiam, indubiis rei testimonio freta, quae ille aut nescivit, aut minus advertit. Neque tamen opus esse arbitror; ut Hypothesin ejus ante omnia aggređiar. Error ejus ex inferius à me dicendis in singulis penè membris sponte patebit.

Elfrici

Elfrici Archiepiscopi ordinem, quem inter Antistites Cantuarienses tenuit, supra asseruimus Illum nempe circa annum 995. Siricio in Archiepiscopatu successisse, & anno 1005. vel sequente obiisse. Neque magis dubitandum videtur, illum Siricio ad Archiepiscopatum everso in Sede Wiltoniensi successisse, ab eâ demum ad Sedem Cantuariensem translatum. Id enim tradunt Malmsburiensis, Gervasius, Radulphus de Diceto & Chronologia Saxonica, ut alios taceam. Itius quidem Versio Latina à Wheloco confecta Episcopum prius Wintoniensem fuisse præfert. Id autem contra fidem Saxonici Chronologi manifestum. Saxonica enim sic se habent *Ælfric Wintonienre Arcop Elfricus Wiltoniensis Episcopus*, pag. 561. Neque melius Baleus (Cent. 2. cap. 21.) qui à Sede Wellensi ad Cantuariensem translatus scribit. Utcunque autem illud certum jure sit habendum; nonnulla in Historicis nostris reperiuntur, quæ successionem Elfrici in Episcopatu Wiltoniensi perturbant. Ut paulo altius enim rem ducamus; post Odonis Episcopi translationem ad Archiepiscopatum Cant. circa annum 938. Osulfus successit ex concordi consensu Florentii. Ille obiit anno 970. juxta Florentium. Osulfo Algarus, Algaro Elfstanus, juxta Malmsburiensem. Rectius verò Florentius Alfstanum Osulfo, Wulgarum, Alfstano successisse ponit. Uterq; Alfstanum Monachum Abendoniensem & S. Ethelwoldi discipulum fuisse perhibent. Neque alius est Algarus Wilhelmi, Vulgaro Florentii. Ille enim in Indiculo Episcoporum Historia suæ subnexo Alfstani successorem Alfgarum vocat. Alfgarum autem Alfstano successisse indicio est quod narrat Florentius; Ethelredum Regem ingentem collegisse classem, atque illi præfecisse Alfricum & Theoredum Duces, Alfstanum Wiltuniensem & Ælswinum (Dorcestrensis is fuit) Episcopos; classem demum Alfrici perfidiâ insignis victoriæ jacturam fecisse anno 992. Isto quidem anno Florentius rei exitum narrat; quamvis Classi ante plures annos præfici potuerint, & Episcopus ille Wiltunienfis ante rem gestam fato cesserit. Et certè ab anno 989. Alfricus Sedem Wiltoniensem inlèderat atque illi etiam præcesserat Siricius; quod in superiori Dissertatione probavimus. Quem Alfstanum autem hic vocat Codex Florentii impressus, Codex MS. vetustissimus Alfgarum appellat. Alfgarus igitur successit Alfstano, Alfstanus Osulfo: Alfstanus is obiit anno 980. Abendonix sepultus, juxta Historiam antiquissimam Abendoniensem, de quâ infra. Exeunte forsitan anno, post Calendas Januarii. Anno enim 981. obiisse prodit Florentius. Certè consecrationi Ecclesiæ Wintoniensis anno 980. die 13. Calend. Novembr. Elfstanus adfuit; teste Wolstano in Vitâ Ethelwoldi, cap. 40. Illi successor Alfgarus sedem ad annum usque 988. tenuit. Siricius enim, si Wilhelmo Thorn fides, ex Abbate S. Augustini Cant. Episcopus Wintoniensis (*lege Wiltoniensis*) procurante Dunstano creatus est anno 988.

Elfricum ante susceptum Episcopatum Wiltoniensi fuisse Abbatem Abendoniensem Malmsburiensis & Westmonasteriensis scribunt; idque apud omnes Neotericos pro indubio habetur. Lapsi tamen omnes. Sequitur enim Historia Abendonensis à me primùm edita; quæ nullam non fidem meretur. De venerandâ ejus antiquitate Præfationem consule. Ista successionem Abbatum Abendonienfium ab Ethelwaldo ad annum 1131. accurate contexuit; nullum autem Alfrico locum dedit. Ethelwoldo enim anno 963. successit Osgarus (quod Wolstanus etiam in Ethelwoldi Vitâ confirmat) Osgaro Edwinus anno 984. Edwino Wulgarus anno 990. Wulgaro Adelwinus anno 1017. Adelwino Siwardus anno 1030. Quod tamen errori ansam dedit; Alfricus Cantuariensis prius fuit Monachus Abendonienfis, ex fide Historiæ supra citatæ (ad annum 1006.) In eo sc. Monasterio sub eximio Monastici Ordinis instauratore Ethelwoldo enutritus fuerat; in quo & plurimi alii istius ætatis Antistites. Ab initio enim Edgari Regis ad annum circiter millesimum singuli fere Angliæ Episcopi & Abbates ex Monasteriis Abendonienfi, Glaftonienfi &

& Wintoniensi delecti sunt. Adeo invaluerat Monachorum ordo; tantumque apud Reges nostros potuere Dunstanus, Ethelwoldus & Oswaldus, qui tribus hisce Monasteriis omnium primis Monachos Clericis ejectis induxerant; & quasi totidem cucullati Ordinis Seminaria instituerant.

Elfricum Cantuariensem Clericis expulsis Monachos Ecclesiæ Christi Cantuariensi induxisse supra notavimus. Obiit anno 1005. (juxta alios 1006.) & Abendonix, unde Monachus extiterat, sepultus est; translatus ad Ecclesiam Cant. sub Canuto Rege. Ista nos docet Historia Abendonensis. Diem obitus dedit Martyrologium Cantuariense MS. sc. XVI. Calend. Decembris. Eodem die Elfricum Grammaticum decessisse Carmen Glossario ejus, quod Somnerus edidit, præfixum refert. Suspicio tamen Carminis Authorem, nominis ac dignitatis ab utroque gestæ similitudine deceptum, diem Cantuariensi proprium Grammatico male adsignasse. Alio enim die Grammaticum obiisse argumento verisimili inferius ostendemus: & Martyrologio Cantuariensi fidem in hac re derogari nequaquam par est. Cæterum Elfrici Cantuariensis eruditionis famam astruit non solum institutio sub doctissimo præfule Ethelwoldo, verum etiam Bridferthi Monachi Ramesiensis coævi fides; qui in Vita S. Dunstani ipsi Elfrico dicatâ illius nomen ob *enormitatem divulgata peritia* de prædicat [in Actis Sanctorum Maii, Tom. 4. p. 346.]

Ista solummodo de Elfrico Archiepiscopo Cantuariensi constant. Abbatem autem S. Albani prius fuisse admodum probabile est. Rationes expediam. Sic enim Johannes Capgravius in Vita Oswaldi præfulis Wigorniensis, postea Eboracensis. Dato illi ab Edgardo Rege & Dunstano Archiepiscopo negotio Canonicos Sæculares Monasteriis ejiciendi, Monachos introducendi, quod strenuè adimplevit; inter alios *instituit in Ecclesiâ S. Albani Elfricum Abbatem; qui ad Archiepiscopatum Cantuariensem postea sublimatus fuit; in Ecclesiâ Eliensi Brithnotum Abbatem.* (Legend. Nov. f. 252.) Nescio unde ista hauserit Capgravius. Sanè is, ex quo cætera ferè omnia desumpsit, Johannes Tinmuthensis in Historiâ suâ Auræ MS. nil ejusmodi habet. Fidem tamen addit Traditio, quæ inter Monachos S. Albani viguit Alfricum seu Leofricum quendam Abbatem suum ad thronum Cantuariensem demum conscendisse. Istud ex Matthæi Paris Historiâ Abbatum S. Albani patet; quamvis ipse Abbatum tempora atque successionem malè disposuisse videatur. De Parachronismis in hoc Opere admissis nonnulla in notis ad Chronicon Episcoporum Lichfeldensium adnotavimus. Forsitan & error parilis in hac re deprehendi potest. Numerat enim Ulfinum Abbatem sextum, Alfricum septimum, Ealdredum octavum, Eadmerum nonum, Leofricum decimum, Alfricum undecimum. Leofftanum duodecimum; qui tempore Edwardi Regis Confessoris Alfrico successit. Porro si quis tempora componat; inveniet Alfricum Abbatem septimum tempore Edgari Regis floruisse. Quod cum Capgravio apprimè convenit. Alfricum enim Cœnobio S. Albani & Brythnotum Eliensi eodem circiter tempore præpositos asserere videtur. Brithnotum autem Monasterio Eliensi anno 970. præfectum esse Historia Eliensis refert. Rem confirmat subscriptio Ælfrici Abbatis in Charta Edgari Regis data Cœnobio Ramesiensi anno 974. (in Monastico Angl. Tom. 1. p. 236.) Iste quidem Alfricus Sedem Cantuariensem postea obtinuisse perbene potuit. Id tantum de exitu ejus Matthæus docet; illum plenum dierum & sanctitate præclarum migrasse ad Dominum; seu potius, si verum fatendum esset, se nescire quid de eo factum sit. Honorem autem Archiepiscopatus gesti non Abbati septimo sed decimo, sc. Leofrico, defert. Sic enim rem disposuit. Leofricus filius erat Comitis Cantix, Alfricus frater ejus uterinus. Ille in Archiepiscopum Cant. electus, non consensit, asserens fratrem suum Alfricum ad hoc esse digniorem. Postea tamen consensit. Nam assumptus ad Archipræsulatum, domum suam bonis omnimodis reliquit redundantem. Et huic successit Alfricus frater; qui ope

ope fratris sui Archiepiscopi fultus, multos repressit insurgentes, &c. & ejusdem auctoritate Officium S. Albani à se compositum in multis Angliæ locis publicari fecit. Inepte igitur Gulielmus Watsius Matthæi Paris editor, notam hanc marginalem apposuit. *Leofricus electus in Archiepiscopum non consensit; asserens fratrem suum Alfricum fuisse multò digniorem. Alfricus igitur effectus est Archiepiscopus Cantuariæ*: Alfricus iste dum Sæcularis fuit, Regis Etheldredi Cancellarius fuit; & postea Abbas factus ab eodem Etheldredo nonnulla Cœnobio suo emit. Sub Etheldredo itaque Rege Leofricus Abbatia cessit, Alfricus successit. Ante annum igitur 978. quod ponit Usserius, Alfricus Abbas S. Albani esse non potuit. Sed neque multò post Abbatiam sortiri potuit. Leofricus enim iste ad Archipræsulatum à Matthæo evectus, alius non fuit, quàm Leofricus Episcopus Cridiensis; qui (prout in fronte Missalis Ecclesiæ Exoniensi ab ipsomet donati scriptum reperitur) Cridionensem Episcopatum ab Edvardo Rege, cui Capellanus fuit, donatum tulit anno 1046. Sedem Exoniam transtulit anno 1050. obiit 1071. Nullum alium hujusce nominis inter Præsules Anglicos ejusdem ævi invenimus. Quòd si Alfricus tempore Etheldredi Regis Abbas fuerit; dicendum erit illum Leofrico ordine prævisse. Certe Radulphus de Diceto (Abbrev. Chron. p. 446.) isti sententiæ suffragatur. Sic enim Abbates S. Albani recenset; Wlfricum sextum, Elfricum, Eldredum, Edmarum, Aluricum decimum. *Hic factus est, inquit, Archiepiscopus Cantuariensis. Cui successit in Abbatia S. Albani Leofricus Abbas undecimus, frater ipsius Elurici.* Cautius igitur ordinem Radulphus disposuit; quamvis & ipse hallucinatus fuerit; Archiepiscopatum Alfrico Abbati non septimo sed decimo tribuendo. Leofricum autem Abbatem fuisse Episcopum Exoniensem idem confirmat; dum refert Leofstanum Abbatem duodecimum factum esse anno 1047. Anno enim præcedenti Leofricus Sedem Exon. adeptus fuerat. Nescio annon Matthæus fratrum officia pariter ac ordinem immutaverit. Leofricum enim Regis Cancellarium fuisse Westmonasteriensis & Wigorniensis produnt: Alfricum nullus. Ut quod sentio dicam: si Alfricus Cantuariensis prius fuerit Abbas S. Albani; ordine fuit septimus. Et fuisse quidem non affirmo, lubens tamen concedo. Atque ista quidem scripseram, antequam vitam Oswaldi ab Eadmero scriptam perlegissem. Ex illius enim fide certissime constat Elfricum Archiepiscopum Cant. fuisse prius Abbatem S. Albani, Cœnobio recens instaurato ab Oswaldo præfectum.

Ab Alfrico Cantuariensi ad Grammaticum transeundum est: & primò quidem quæ de isto Malmsburiensis narrat, examini subijcienda. Extat apud Malmsburiensem tam in Historia de gestis Regum (l. 2. c. 8.) quam in Vita Aldelmi à me primum editâ p. 32. Charta Edgari Regis data Cœnobio Malmsburiensi anno Domini 974. regni sui 14. quâ se *Elfricum virum in omnibus Ecclesiasticum* (sic in libro de gest. Reg. *virum moribus Ecclesiasticis expertissimum officii.* Legendum suspicor *in omnibus Ecclesiasticis expertissimum officii*) Abbatem præfecisse dicit. Huic Abbati Willhelmus in Vita Aldelmi (p. 33.) ejusmodi apponit characteres, qui Grammatico proprii sunt. Sic enim ille. *Eum peritum literarum, præsertimque elegantissimum Interpretem nisi fallax tradit vetustas.* Moriens reliquit aliquantos Codices, non exigua ingenii monumenta: *Vitam S. Adelwoldi, antequam eam Wolstanus operosius concinnaret: Abbreuiationem Passionis S. Edmundi; Libros multos ex Latino in patrium sermonem versos.* Opera ista ad Elfricum Grammaticum spectare nullus non novit. Hujus enim innumeros ferè Sermones, Tractatus, & Libros S. Scripturæ à Latino in Saxonicum sermonem versos in Bibliothecis publicis etiamnum habemus. Vita Ethelwoldi ab eo contexta extat MS. (ex Bibliothecâ Fiscannensi descripta) penes eruditissimum Mabillonium, qui prologum ejus dedit in Actis Bened. ctin. Sæc. V. p. 608. in Notis ad Ethelwaldi Vitam à Wolstano scriptam. Quam quidem Vitam, ut id obiter notem, Wolstanum authorem habere (de quo

†

dubius

dubius hæsit Cl. Mabillonius) ex hoc Willelmi loco jam primum constat. Quæ de illo enim Woltani Opere dicit Aldelmus, Vitæ Ethelwoldi à Mabillonio ibidem editæ ad amissum conveniunt. Caterum Abbreviationem Passionis S. Edmundi ab Elfrico adornatam non alius memoravit. Nescio an hodie supersit. Habetur quidem Vita S. Edmundi Regis Saxonice ab Elfrico scripta in Bibliothecâ Cotton. *Jul. E. 7.* Porro de Elfrico Abbate Malmsburiensi Willelmus adjungit; quod *cum jam grandævus esset, in Episcopum Cridiensem altatus, vix quatuor annis superavit.* Longè igitur ille alius ab Elfrico Cantuariensi; qui ex ipsius Willelmi aliorumque omnium sententia Archiepiscopatum undecim annis, & antea Wiltoniensem quinque, tenuit. Falsus ergo Cl. Usserius, qui unum eundemque ponit. Quod vero Vix maximus Elfricum anno 978. Cridiatunensem Episcopum, anno 990. *Wiltoniensem post Siricum, sicut etiam Devonienstem eodem tempore post Sidemannum* fuisse factum conjiciat: pluries adhuc lapsus est. Sidemannus enim obiit anno 977. teste Florentio: aliusque Devonienstem Episcopus non fuit præter Cridiensem. Nec minus erravit ipse Willelmus; qui Elfricum Grammaticum eundem cum Cridicali posuit. Scripsit enim Grammaticus Vitam Ethelwoldi Kenulpho Episcopo Wintoniensi anno 1006. Elfricus autem Cridiensis jamdiu satis cesserat: quippe qui quatuor duntaxat annis Sedem tenuit; & ante annum 991. quatuor in Abbatia Malmsburiensi successores, Ethelwardum, Kinewardum, Brichtelmum, & Brithwoldum, habuit. Brithwoldus enim Danelgeldum solvit, teste Willelmo (in Vita Aldhelmi p. 35.) Id autem vestigialis anno 991. impositum fuisse constat. Propius adhuc veritatem attingere liceret, si Charta Ethelredi Regis Ethelwerto Abbati data (loc. cit.) cui Elfricus *jam Episcopus* testis adfuit, veras temporum notas exhiberet, quæ Codicis vitio corruptæ sunt. Id tamen præfatur Willelmus Chartam datam fuisse ab Etheldredo, dum *adhuc in regno tenellus* esset. Regnum iste iniit anno 978. die 18. Martii. Testes adfuerunt præter Elfricum Escuinus Dorcestrensis Episcopus, & *illi qui in superiori Charta* (quæ Elfricus Abbas constitutus est) *subscripserunt*; viz. Dunstanus, Oswaldus, Ethelwoldus, tres Elfstani, sc. Londoniensis, Rossensis & Wiltunensis Episcopi. Ex his Elfstanus Wiltunensis obiit anno 981. prout supra observavimus. Adeoque Elfricus Cridiensis ante annum 985. obiit. Ista sufficiant. Cum Chartarum autem fides meritò suspecta habeatur; non inutile erit successionem Episcoporum Cridiensium intueri. Illos sic enumerat Malmsburiensis (lib. 2. de gest. Pontif.) Edulfus, Edelgar, Elfwold, Sideman, Elfric, Elfwold. Eundem ordinem servat Florentius, qui annos plurimorum insuper exhibuit. Ethelgarus sc. obiit anno 953. Episcopatus sui 21. Alfwoldus successit anno 953. (anno 952. juxta Florilegum; qui tamen sibi malè constans ejusdem introitum totidem verbis refert in anno 976.) sedit annos 19. obiit anno 972. Sidemannum Edgarus Rex anno 968. Cænobio Exoniensi Abbatem præfecit; anno 972. Alfwoldo successorem dedit. Obiit is anno 977. Addit Codex MS. Florentii Abendonix sepultum esse. Sidemanni obitum confirmant Acta Synodi Kyrtlingtoniensis (Concil. Angl. Tom. 1. p. 493.) anno 977. habitæ. In ipsâ enim Synodo obuisse ibidem dicitur. Successit itaque Elfricus anno circiter 977. & circa annum 981. defunctus est. De isto Episcopo dictum puto, quod habet Historia Glastoniensis (Monastic. Angl. Tom. 1. p. 9.) *Elfricus Episcopus, Monachus & Abbas Glastonie, obiit anno 988.* Annus quidem minùs convenit; neque tamen minùs verisimilis est conjectura. Authori enim istius Historiæ Chronologia infœlicissimè solet succedere.

Rejectâ Malmsburiensis sententiâ, certiora de Elfrico Grammatico sunt investiganda. Id inprimis constat, illum Ethelwoldi Abbatis Abendonienfis & demum Episcopi Wintoniensis, discipulum fuisse. Hoc ipse pluries in

fuis scriptis testatur; & præceptoris virtutem & eruditionem deprædicat. Sic in præfatione primâ ad Grammaticam Saxonicam, *sicut didicimus in Schola venerabilis Præfulis Athelwoldi, qui multos ad bonum imbuunt.* Et in præfatione secundâ dicit Dunstanum Archiepiscopum & Ethelwoldum Episcopum literas jamdiu apud Anglos sepultas in Monasteriis resuscitasse. Sanè præclarum Ethelwoldi in hac re studium alius ipsius discipulus Wolstanus nobis in Vitâ ejus (cap. 31.) testatum dedit. *Dulce namque erat ei (inquit) adolescentes & juvenes semper docere, & Latinos libros Anglicè eis solvere, & regulas Grammaticæ artis ac metricæ rationis tradere, & jocundis alloquiis ad meliora hortari.*

Ethelwoldus Monachos Abendonienſes ante, Wintonienſes post Præſulatum ſuſceptum diſcipulos habuit. Elfricus è Wintonienſibus fuit. Ipſe enim in Epistolâ ad Kenulphum, Vitæ Ethelwoldi præfixâ, ſeſe *Wintonienſem alumnum* appellat. Eundem Elphegus Episcopus Wintonienſis ad Monasterium Cernelienſe legavit; adeò ut Monasterium, in quo degebat, ad Episcopi Wintonienſis ditionem ſpectâſſe jure cenſeatur. Poterat tamen Elfricus in utrovis Monasterio Ethelwoldi regimini ſubdi; modò ætas permitteret. Ethelwoldus enim (ut Johannis Tinmuthenſis verbis utar, in *Historiâ Auræ MS. lib. 21. cap. 58.*) *expulſis de veteri Monasterio Wintonienſi Clericis, induxit Monachos de Abendoniam, quibus ipſe Abbas & Episcopus fuit.* Ex horum autem numero Elfricum fuiſſe ætas ejus necdum adulta non permittit. Anno enim 963. quo Ethelwoldus ab Abbatia Abendonienſi ad Episcopatum Wintonienſem tranſlatus eſt, nondum undecimum ætatis annum ſuperarat. Quod proximè probandum eſt.

Chronologiam Saxonicam à Julio Cæſare ad annum Chriſti 1070. Abrahamus Whelocus edidit ex duplici Codice MS. altero Collegii Corporis Chriſti Cantab. vetuſtiore, altero Cottoniano recentiore. Operis totius Auctor fruſtra quæritur. A diverſis enim ſcriptum eſt. Codex autem Cantabrigenſis notâ affixâ præfert Chronologiam iſtam ſcriptam eſſe ab Elfrico anno ætatis ſuæ 23. Quod de parte ejus poſteriore nequaquam intelligendum eſſe ſatis conſtat. Pars itaque prior Elfricum Authorem habet: quæ quidem res Eccleſiæ Wintonienſis tantâ præ aliis diligentiam perſequitur; ut à Monacho quodam Wintonienſi concinnata primo intuitu videatur. Deſinit iſta in anno 975. primo ſc. Edwardi Regis & Martyris anno: quod cuiſvis locum conſulenti facile patebit. Ibi enim Historicus poſt narratum Edwardi introitum, multos illi annos precatur. In proximo autem, cujus res geſtas Chronologia iſta exhibet, anno, ſc. 977. Edwardum Regem occiſum eſſe narratur. Quæ certe ab uno eodemque Authore proficiſci nequaquam potuerunt. Elfricus igitur in anno 975. Chronologiam ſuam terminavit, annos jam natus 23. adeoque anno circiter 952. natus eſt.

Idem Elfricus poſt annum 908. nondum Abbatis dignitate auctus ſcripſit ad Wulfinum Episcopum Schiburnenſem Epistolam celeberrimam, quæ ſæpius prodiit, & Canones Eccleſiaſticos, qui habentur apud Spelmanum, Concil. Angl. Tom. 1. p. 572. Spelmanus quidem (in Notis ad hos Canones, p. 583.) contendit Elfricum tunc Episcopum fuiſſe, ducto exinde argumento, quod Wulfino ſeſe parem innuat, Canones ſuos ſic exorſus: *Elfricus humilis frater venerabili Episcopo Wulfino.* Porro duos tantum hoc ſæculo Wulfinos Episcopos fuiſſe, unum Scirburnenſem ab anno 940. ad 958. alterum Dorceſtrenſem ab anno 1053 ad 1067. nullum autem utriſvis Elfricum Episcopum contemporaneum reperiri. Unici Alfrici Puttæ Archiepiscopi Eboracenſis ætatem ad rem propius accedere. Iſtum enim Sedem Eboracenſem ab anno 1003. ad 1051. tenuiſſe; adeo ut ſi Wulfinus cathedram Dorceſtrenſem paulò citius adierit, vel Alfricus Eboracenſem paulò diutius tenuerit; Alfricus Archiepiſcopus Wulfino Coepiſcopo Canones inſcribere commodè potuiſſet. Et in hanc ſe inclinare ſententiam. Vel ſi concedi poſſet Elfricum Canonum

†

Auctorem

Auctorem non fuisse illo tempore Episcopum; cum tamen aliunde constet Elfricum Canonum auctorem eundem cum Grammatico fuisse; & Grammaticus Ethelwoldi Wintoniensis (qui sedem iniit anno 963.) discipulus fuerit: nullo modo fieri posse, ut Wulfino Episcopo Scirburnensi anno 958. defuncto Canones isti inscriberentur. Huc redit Cl. Spelmanni sententia; quæ tot ferè errores habet quot argumenta. Quod Alfricus Putta Sedem Eboracensem anno 1003. obtinuisse dicatur; Typographi erratum arbitror. Nescire enim non potuit Vir Doctissimus Alfricum anno 1023. Archiepiscopatu Eboracensi auctum esse. Neque etiam quo anno Wulfinus Episcopatum inierit, investigare refert. Canones enim hos ante annum saltem 1006. scriptos esse clarissime liquet ex Præfatione Elfrici Authoris ad Codicem MS. in quo Sermones Catholici, atque isti ipsi Canones, Saxonice habebantur. Præfationis initium Spelmannus ibidem dedit. In ea dicit Elfricus se ab Elphego Episcopo Wintoniensis ad Monasterium Cerneliense missum, librum istum *è Latino sermone in Anglicum transulisse idioma*. Ante annum igitur 1006. quo Elphegus Wintoniensis Episcopus esse desiit: & post annum 983. quo esse cœpit. Poterat tamen Elfricus Canones Wulfino Scirburnensi Latine ante plures annos scripsisse; & postea hîc loci Saxonice convertere. Quod illi non infrequens erat libros suos *è Latino Saxonice, è Saxonico Latine transferre*. Potuit quidem etiam Canones ante annum 1006. compositos Wulfino Dorcestrensi post annum 1053. inscribere: quod vult Spelmannus. Nimis tamen durum videtur Elfricum Canones conscripsisse in gratiam alicujus Præsulis: quem post quinquaginta plus minus annos futurum præviderat. Sin Wulfino Scirburnensi inscriptos dicamus; omnia optime convenient. Vitæ institutum & sectæ studium Wulfino & Elfrico communia fuerunt; quod amicitiam illis facile contrahere potuisset. Iste sub Ethelwoldo Wintoniæ, ille sub Dunstano Glastonæ enutritus (teste Historiâ Glastonienfi, p. 9.) Elfricus capitali odio in Clericos Sæculares præsertim conjugatos ubi-vis invecus; quod & in Canonibus ad Wulfinum præ aliis argumentis persequitur. Wulfinus ejusdem sectæ studiosus, Clericis Ecclesiâ Scireburnensi ejectis confestim post acceptum Episcopatum, Monachos in Sede Episcopali instituit; authore Malmsburiensi (de gest. Pontif. lib. 2. f. 141.) In Epistolâ autem Canonibus præfixâ tantum abest; ut Wulfino se parem iniquat; ut contrarium potius non obscure indicet. Sic enim Wulfinum alloquitur. *Obtemperavimus jussioni tue libenti animo; sed non ausi fuimus aliquid scribere de Episcopali gradu; quia vestrum est scire quomodo vos oporteat.* &c. Quod verò se Fratrem indigitet; non aliud innuit quàm se Monachum esse, usurpato vocabulo apud Monachos etiam antiquiores frequentissimo. Elfrico autem præ aliis in omnibus suis scriptis solenne est nomini proprio nomen ordinis seu dignitatis apponere. Sic enim cunctæ fere illius lucubrationes exordiantur *Ælfric munuc* vel *Ælfric abboð*, vel *Ælfric byscop*. Denique Wulfinus iste Elfrico contemporaneus fuit. Anno enim 958. (quod vult Spelmannus) aded non defunctus est; ut Episcopatum nondum obtinuerit. Namque anno 962. Wulfinus Abbas Westmonasterii à Dunstano Episcopo Londoniensi institutus est; ex fide Radulphi de Diceto (Abbrev. Chron. p. 456. & Hist. de præsul. Angl. cap. 3.) Hunc postea fuisse Episcopum Schireburnensem constat ex Willelmo Malmsburiensi (de gest. Pontif. lib. 2. f. 141.) qui in Wulfini Scireburnensis rebus gestis narandis eadem, quæ Radulphus, de Abbatiâ Westmonasteriensi illi à Dunstano, *cum esset Episcopus Londonia*, commissâ refert; anno duntaxat prætermisso. Sane Radulphum in anno hallucinatum esse libenter crederem. Dunstanum enim à Sede Londoniensi ad Cantuariensem sub exitum anni 959. translatum esse in superiori Dissertatione probavimus. Factus est idem Episcopus Londoniensis anno præcedente, ex Florentii fide: ita ut anno 959.

vel 958. Wulfinus Abbas Westmonasterio præpositus fuerit. Et anno quidem 958. præpositum fuisse Florilegus disertè affirmat & Johannes Flete in Historia Westmonasteriensis. De Wulfini obitu disquirendum restat. Ante annum 978. is contigit, si Florentio simul & Malmsburiensi fides. Isto enim anno Alfwoldus ex illius sententiâ decessit; qui Wulfini in Sede Scireburnensi juxta Malmsburiensem aliosque successit. Wulfinum quendam Episcopum Wiltoniensem Evidentiæ Ecclesiæ Christi Cant. (col. 2223.) memorant subscripsisse donationi Etherici & Leofwennæ unâ cum Elfego Episcopo Wintoniensi. Factum id igitur post annum 984. quo Elfegus Episcopatum iniit. Pronum tamen est arbitrari Wulfini pro Wulgari nomine malè irrepsisse. Wulgarum enim post annum 981. Sedem Wiltoniensem tulisse supra probavimus. Utcunque autem conjectura se habeat: Evidentiarum istarum authoritati quàm minimum deferendum censeo. Nescio an Florentii authoritatem superet Charta Ethelredi Regis data Wlffino Episcopo Scireburnensi & Cœnobio suo anno 998. quæ in Bibliothecâ Cottonianâ manu valde vetustâ & semisaxonicâ reperitur, quæque exinde descripta in hoc Volumine paulò inferius locum habet. In tantâ testium discordiâ quid potissimum statuendum esset mihi prorsus incerto foeliciter ad manus devenit Johannis Flete Historia Westmonasteriensis MS. Iste ex Sulcardo Monacho Westmonasteriensis, qui 50. circiter post Wulfinum annis floruit, refert cap. 17. Wulfinum Episcopum Schireburnensem ab Ethelredo Rege paulò post annum 980. factum esse, & anno circiter 998. obiisse. In eam igitur adducor sententiam Alfwoldum illum à Florentio memoratum ante Wulfinum sedi Scirburnensi præfuisse; lapsumque esse Malmsburiensem atque illius sequaces in Catalogo Episcoporum Scireburnensium texendo. Eo quo Wulfinum Malmsburiensis loco Alffium reponit Florentius, Ulfium Florilegus, qui eundem Elfredo anno 940. successisse ponit. Noster autem Wulfinus inferius quarendus est, illo circiter loco, quem Ethelricus & Ethelsius in vulgatis Præfulum Scireburnensium Catalogis obtinent. Johanni Flete fidem astruunt Chartæ perantiquæ Saxonice in Historicâ Cœnobii Abendonienfis MS. in Bibliothecâ Cottonianâ *Claudius B. 6.* Quarum plurimis Wlffinus isto circiter tempore subscripsit. Verbi gratiâ Chartæ datæ anno 995. subscribunt Ælfricus Wiltoniensis Episcopus & Wlffige Scireburnensis *fol. 96.* Chartæ anno 995. Indictione 8. datæ Ælfricus electus Cant. Archiepiscopus & Wlffige Scireburnensis Episcopus *fol. 95.* Chartæ anno 996. Indictione 9. Ælfricus Cant. Archiepiscopus, & Wlffige Scireburnensis Episcopus, *f. 99.* Multæ quinetiam post annum 998. Chartæ editæ inibi singulis fere annis reperiuntur; in nullis autem harum Wlffini nomen compareret.

Post annum 987. Elfricus missus est ab Episcopo Wintoniensi Elfego ad Monasterium Cerneliense in agro Dorsetensi; ut disciplinam Monasticam inibi institueret, rogatu Æthelmari Comitis, qui Monasterium recens fundaverat. Ista scribit Elfricus in Præfatione ad Sermones Catholicos & Canones supra memoratâ. Charta autem fundationis dicti Monasterii extat (in Monastico Angl. Tom. 1. p. 254.) data anno 987. In hoc Monasterio degens, plurimos Sermones, quos Catholicos vocat, è Latina in Saxonice linguam transtulit: quod ipse loco citato prodit. Post annum itaque 987. Grammaticam suam concinnavit. In secunda enim Grammatices Præfatione dicit se *oßoginta libros Sermonum* vulgari sermone reddidisse. Et totidem quidem, neque plures, annumeratis etiam Codicis Cerneliensis Sermonibus ab illo versos hodie habemus. Simplex autem Monachus adhuc fuit; utpote qui in Præfatione dicti Codicis se *Monachum & Missalem Presbyterum* duntaxat indigitat. Nec mirum videri debet simplici Monacho Monasterii recens fundati instituendi curam commissam esse: cum præter eximiam eruditionis famam Elfrici meritis accesserit, quod Ethelwoldi discipulus fuerit. Illo enim tempore nulli ferè digni habebantur,

bebantur, qui Monasteria & Ecclesias seu regerent seu instituerent; nisi qui è Dunstani, Ethelwoldi aut Oswaldi scholis prodiissent. Hinc & ad alia Monasteria Elfricum legatum esse legimus. In Codice enim MS. Versionis Saxonice Evangeliorum (in Collegio Corporis Christi Cantab.) sub fine Evangelii S. Matthæi, ista reperiuntur caractere Saxonico scripta: *Ego Elfricus scripsi hunc librum in Monasterio Bathonio* (missus puto ab Elphego Episcopo, qui primus fuerat ipse Abbas Bathoniæ) *& dedi Brithmoldo præposito*: teste Mareschallo in Observat. ad Versionem Anglo-Saxon. p. 49c.

Post annum 1002. Elfricus scripsit Epistolam insignem (quæ extat) de Sacramento Altaris ad Wolstanum Archiepiscopum Eboracensem. Duo fuerunt isto sæculo Wolstani Archiepiscopi Eboracenses. Alter obiit anno 956. die 7. Cal. Januar. juxta Florentium & Chronicon Mailrosense. Alter Aldulfo successit anno 1002. juxta Florentium & Westmonasteriensem: obiit anno 1023. 5. Cal. Junii feriâ tertiâ, juxta Florentium & Thomam Stubbs. Abbatem fuisse, quando Epistolam scripsit, ipse assumpto in fronte Epistolæ Abbatis titulo demonstrant. Wolstano igitur seniori Epistola inscribi non potuit; cum Elfricus anno 987. triginta plusquam post illius obitum annis, nondum Abbatis dignitate cohonestaretur. Sunt tamen, qui Wolstano seniori scriptam volunt; quibus opposuisse faterit Elfricum fuisse Ethelwoldi discipulum; ipsum autem Ethelwoldum non longè ante Wolstani obitum Abbatem factum discipulos sibi adscivisse: ne dicam iterum Elfricum post annum 787. simplicem Monachum fuisse; & si de ætate ejus rectè conjecerimus, in cunis adhuc, quando Wolstanus obiit, vagiisse.

Anno 1005. Elfricus, Abbas jam factus, Vitam Ethelwoldi præceptoris conscripsit; & Kenulfo Episcopo Wintoniensi scriptam nuncupavit. Kenulfus enim successit Elphego; quem anno 1005. ad Sedem Cantuariensem translatus in superiori Dissertatione ostendimus; & ante mensem Julium anni sequentis obiit, teste Florentio Wigornienfi. Anno autem 1005. potius quam 1006. Ethelwoldi Vitam scriptam statui; ut veritati magis accedat calculus Elfrici, qui in Præfatione dicit annos viginti ab Ethelwoldi obitu transactos fuisse. Obiit Ethelwoldus medio anno 984. Sin alius annus 1006. magis placeat; non refragabor. Cujusnam Monasterii Abbas fuerit Elfricus, minus constat. Wintoniensis tamen fuisse videtur; tum quod Opus Kenulpho Episcopo Wintoniensi inscripserit; tum quod Monachus Wintoniensis antea fuerit; quod supra ostendimus. In Epistola etiam nuncupatoria cum & Abbatem & Wintoniensem alumnum se vocans, institutionis locum doceat, Abbatæ sedem taceat; unum eundemque & Abbati & Monacho fuisse locum subindicat. Rem extra dubium ponent Florentius Wigorniensis, Radulfus de Diceto, & Thomas Stubbs: qui Alfricum Puttam Archiepiscopum Eboracensem, prius Wintoniensem Præpositum fuisse produnt. Nostrium autem Elfricum fuisse illum Archiepiscopum Eboracensem unico eodemque certissimo argumento ostendemus.

Elfricum demum Episcopali dignitate auctum esse constat ex Epistola ejus MS. in Collegio Corporis Christi Cantab. quæ inscribitur: *Elfrici Episcopi ad jam nunc ordinatos*. Archiepiscopum apud Anglos fuisse patet ex vetusto Carmine Glossario ejus præmisso:

*Præsulis hic redolent Elfrici lypsana summi:
Qui rector patriæ perstitit Angligena.
Inter Pontifices rutilans seu mystica lampas:
Defensor regni, necne salus populi.*

Denique

Denique Archiepiscopum Eboracensem fuisse liquet ex Epistolâ antiquâ, quæ in vetusto Codice Elfrici Glossario subiciebatur, & unâ cum Glossario à Somnero evulgata est. Inibi Religiosus vir quidam Elfricum orans, ut illi Regium favorem in negotio quodam tenui conciliaret, eum his verbis compellat : *Ita tu Sacerdos egregie Ælfrice, nostri Regis C. obtutibus semper assistis ; & secreta ejusdem consilia à te non sunt abscondita ; sed per tua industriam sapientia discernendo rimantur. Apud eandem vero multorum subvenis divitum & inopum miseriis. Unde totis imploro nisibus tua serenitatem benevolentia, &c.* Rex autem C. isto sæculo alius non fuit præter Canutum ; & Canuti Regis tempore Elfricus Archiepiscopus alius non fuit præter Eboracensem.

Rei non leve pondus accedit ex cognomento Elfrici, Archiepiscopi Eboracensis : qui ab aliis *Putta*, à Florentio Wigornienſi *Puttoc* appellatur. Vocem corruptam esse jamdiu suspicabar ; & pro Saxonica literâ *p* literam *p*. malè esse repositam ; quod ob literarum similitudinem perfacile fuit. Tandem subsidium foelicissimè tulit Codex MS. vetustus Florentii Lambethanus ; qui pro *Puttoc* legit *puttunc*. Ista autem vox à voce Saxonica *putt*, quæ *ingenium* seu *doctrinam* significat, derivatur. Unde & *puttig* & *puttol*, *Doctus* seu *Sapiens*. Aded ut *Elfricus puttunc* nil aliud sit quàm *Elfricus Doctus* seu *Elfricus Sapiens*. Quod quidem cognomen jure illi datum fuit ; quum ipse solus plus omnibus simul suæ ætatis Anglis in rem literariam contulerit.

Alfricus itaque Wolstano juniore in Archiepiscopatu Eboracensi successit. Wolstanus obiit anno 1023. die 5. Calend. Junii feriâ 3. ex fide Florentii Wigornienſis & Thomæ Stubbs. Ipse verò Elfricus obiit apud Suthwellam anno 1051. & apud Medeshamstede seu Monasterium Petroburgense sepultus est. Id iidem Authores & Radulphus de Diceto produnt : diem obitus prætermittunt. Carmen quidem supra memoratum Glossario præfixum die 16. Calend. Decembr. illum obiisse præfert. Istum autem diem obitualem ad Elfricum Cantuariensem Archiepiscopum certius spectare antea adnotavimus. Præstat, ut Elfrici Eboracensis obitum inter Monachos Petroburgenses quæramus. Siquidem is apud eos sepultus fuerit ; diem ejus obitualem, quem Anniversarium vocant, illi quotannis celebrarunt. Habetur itaque MS. in Bibliothecâ Lambethanâ Consuetudinarium Monasterii Petroburgensis ; cui præmittitur Calendarium. Calendario in totidem columnis seorsim positis interseruntur dies Anniversarii cujusvis mensis in illo Cœnobio celebrandi. Et in his obitus Elfrici hisce verbis notatur. *Die IX. Calend. Februarii. Depositio Dompni Elfrici Archiepiscopi.* Sic etiam Obituarium Cœnobii Ramesiensis (cujus Excerpta extant in Monastico Angli. Tom. I. p. 239.) *Nono Calend. Februarii, obiit Ailfricus Archiepiscopus.*

†

HISTO-

Historia Decanorum & Priorum Ecclesiæ Christi CANTUARIENSIS.

Decani Ecclesiæ Christi Cant. ante Normannorum tempora.

C*eo*lnothus, ad thronum Archiepiscopalem promotus an. DCCCXXX. Decanum antea fuisse Gervasius cum aliis fidem facit.

Aegelwinus obiit VI. Cal. Augusti juxta Obituarium Cant. MS. Floruit autem tempore Ceolnothi Archiepiscopi ex fide vetusti monumenti à Somnero citati in Antiquitatibus Cant. lingua vernacula scriptis, p. 275.

Egelnothus, ad Archiepiscopatum evectus anno MXX. Decanus antea fuerat, teste Gervasio atque aliis.

Godricus obiit VIII. Id. Julii, referente Obituario Cant. Elphegi is discipulus fuit; cujus Translationi à Londoniâ ad Cantuariam anno MXXIII. factæ interfuit. Decanus postea factus, rem gestam Osberno narravit: teste Osberno in Hist. de Translatione Elphegi p. 145.

Henricus, Decanorum ultimus; qui jubente Lanfranco, Ecclesiam Christi Cant. jam reformante, Decani titulum in Prioris nomen commutavit. Priorem demum fuisse infra docebimus. Decanum verò antea fuisse constat ex Anonymo Authore Vitæ Lanfranci operibus ejus in editione Dacherianâ præfixæ, cap. 7. quæ eundem in Cœnobio Becensi institutum fuisse prodit.

Alfricus obiit V. Idus Julii.

Kynsinnus obiit IX. Cal. Decembris.

Mauricius obiit II. Non. Decembr.

Alsinus obiit II. Id. Decembr. Horum ætas atque ordo me penitus fugit. Nomina & obitus suppeditavit Obituarium Cantuariense MS. Plures adhuc Decani Ecclesiæ Cant. præfuisse videntur; quorum nec nomina supersunt. Quod si singulos enim hosce Decanos post Ceolnothi tempora reponamus; vix tamen octo Decani annos circiter CCL. exhaustient. Constat enim Decanos Ecclesiæ præfecturam tenuisse usque restaurationem ejus à Lanfranco post annum MLXXIV. factam. Nisi quis forsitan tempus excipiat intermedium institutioni Monachorum anno MIII. & devastationi Ecclesiæ anno MXII. Monachos enim Ecclesiæ Cantuariensi, ejectis Canonicis Sæcularibus, Elfricus Archiepiscopus primus induxit anno circiter MIII. impetrato eâ de re Diplomate Ethelredi Regis, quod extat apud Spelmannum, Concil. Angl. Tom. 1. p. 504. Clericis ejectis Decani titulum atque potestatem remansisse vix credibile videtur; tum quod Diploma Regium Ecclesiam Monachis omnino subiciat; cum quod Elfricus discipulus fuerit Ethelwoldi, qui in omnibus à se instauratis Cœnobiis seu Abbates seu Priores constituit. Anno MXII. spoliata à Danis Ecclesiâ Monachisque omnibus, si quatuor demas, interemptis, Clerici Ecclesiam subierunt, & antiquis legibus sub Decani regimine usque ad Lanfranci tempora tenuerunt. Id, ut alios taceam, confirmat Gervasius in Actis Pontif. Cant. p. 1650. qui refert Canonicos Cathedrales, regulæ Monasticæ impatientes, Ecclesiam post Elphegi martyrium insedissee. Hi *Præpositum suum Decanum vocabant, quem nos post ad ventum Lanfranci Priorem appellamus.* Monachi tamen nonnulli, quamvis minore numero & nullâ planè autoritate freti, Clericis permixti degebant; si Eadmero fides (in Epistola ad Glastonieneses de Reliquiis S. Dunstani) quod aliunde etiam comprobari posset.

posset. Demum anno MLXXIV. (juxta Gervasium in initio Chronici) conflagrante Ecclesiâ Cantuariensi, Canonici sedibus destituti sunt. Ecclesiam Lanfrancus Archiepiscopus summâ industriâ magnificentius restituit; & restitutam Monachis CL. replevit, ac Prioris regimini subjecit. Ista Gervasius in Vitâ Lanfranci refert. Paria fere Eadmerus in Hist. Nov. lib. 1. scribit. Quod Clerici pristinas domos post restauratam Ecclesiam non obtinuerint; tum Lanfranci potentia & Monasticæ religionis zelus effecit, tum auctoritas Synodalis inhibuit. In Concilio enim Wintoniensi anno MLXXVI. habito decretum fuerat inter alia, *Ut nullus Canonicus uxorem habeat.* Canonici autem Cathedralis fere omnes eo tempore uxorati fuerunt. Vi hujusce Canonis plurimis in Ecclesiis Canonici religionem Monasticam admittere compulsi sunt; & si qui Præbendas uxoribus cariores habuerint, cucullum induere inducti. Sic in Ecclesia Roffensi post pauculos annos Gundulpho Episcopo, *consilio, auxilio, assensu & ordinatione Lanfranci* vitam Monasticam instituyente; *Clerici consenserunt & habitum religionis devotè susceperunt*: prout legitur in Chartâ eâ de re factâ apud Monasticon Angl. Tom. III. p. 1.

Priores Ecclesiæ Christi Cantuariensis.

HENRICUS, Prior à Lanfranco Archiepiscopo post restauratam Ecclesiam institutus, præfecturam tenuit usque ad Anselmi tempora, à quo successor illi datus est, teste Eadmero Hist. Nov. lib. 5. p. 108. Abbatem prius Cadomensem fuisse vult Somnerus. Errore manifesto. Nil magis enim Cœnobio Cadomensi Henricus commune habuit, quàm quod discipulus fuerit Lanfranci Prioris Beccensis, qui postea factus est Abbas Cadomensis. Nullum autem in Catalogo Abbatum Cadomensium, quem Dacherius exhibuit (Not. ad Vitam Lanfranci p. 31.) locum tenet. In illo enim Lanfranco successit Gulielmus, Gulielmo Gislebertus, huic Robertus, qui obiit anno MCVII. quo sc. Ernulfus Prior Henrici successor magistratu cessit. Addit Somnerus ex Raynerio Henricum Abbatem Belli circa annum MCIV. factum esse. Ex cujus fide id retulerit Raynerius, mihi incompertum est. Res tamen veri non est absimilis. Henricus enim in Obituario Cantuariensi locum non habet; quod quidem, si in Prioratu decesserit, vix fieri potuisse credendum est.

Ernulphus, Henrico Priori subrogatus ab Anselmo juxta Eadmerum (loc. cit.) ab eodem ad Abbatiam Burgi promotus anno MCVII. juxta Wigorniensem. Suffragatur Catalogus MS. Abbatum Burgenfium (in Bibliothecâ Cottonianâ, *Faustina*, B. 3.) qui Ernulfum Abbatem septem annis præsedisse perhibet. Anno autem MCXIV. Ernulfus Episcopatu Roffensi à Radulpho Archiepiscopo donatus est IV. Cal. Octobr. ex Eadmeri fide p. 111. Refert idem p. 96. Ernulpho ad Abbatiam Burgi translatò nullum in Prioratu successisse usque ad inthronizationem Radulphi Episcopi Roffensis, quæ contigit anno MCVIII. prid. Cal. Julii, Antonio interim Subpriori res Ecclesiæ curante.

Conradus, Prior ab Anselmo creatus, referente Eadmero (p. 108.) adeoque inter prid. Cal. Julii MCVIII. quo vacasse Prioratum supra dixit, & XI. Calend. Maii MCIX. quo Anselmus obiit. Interfuit ille consecrationi Thomæ Eboracensis Archiepiscopi anno MCIX. V. Cal. Julii; & instrumentum de professione obedientiæ Sedi Cant. factâ in manus sibi consignatum reportavit. Postea Abbas S. Benedicti de Hulmo in agro Norfolciensi constitutus est. Quo anno, non liquet. Beneficia Ecclesiæ Cant. præstita Obituarium Cantuariense sic recenset.

†

‘ Hic

‘ Hic electione beati patris Anselmi per consensum totius Conventus Domino Ernulfo Priore ad Abbatiam de Burgh translato in Prioratu successit. Vir tam divinarum quam secularium literarum peritiâ sublimiter institutus, & monastici ordinis executione, magno tamen amore assiduus; qui curam tam exteriorum quam interiorum sibi commissam quam prudenter administraverit, ipsa sua operatione cunctis manifestari poterit. Cancellum quippe Ecclesie, quem venerabilis Ernulphus antecessor ejus imperfectum reliquerat, ipse sua industriâ magnifice consummavit, consummatumque egregia pictura decoravit, decoratum verò preciosis ornamentis locupletavit. Inter alia siquidem ista Ecclesie suæ dedit, schillas duo ex melioribus, tæpetum peroptimum, Pallia quatuor ex majoribus & melioribus totius Ecclesie, Pallium quoque unum bonum de mediocribus tamen; Candela-brum miræ magnitudinis de aurichalco fabricatum, habens tres hinc & tres inde ramos ex medio proprio prodeuntes stipite, unde septem recipit cereos; quinque signa permaxima, quorum primum X. similiter secundum X. tertium XI. quartum VIII. quintum verò XXIV. homines ad sonandum trahunt. Veruntamen quintum signum venerabilis Prior Ernulfus primitus fecerat, sed postmodum fractum magnus Conradus refundendo magno sumptu expenso renovari fecit. In his autem ferè omnibus multum fretus est auxilio strenuissimorum Secretariorum Adewyni videlicet & postea Edmundi. Post excessum autem beati patris Anselmi Thomas Eboracensis Archiepiscopus Conrado agente cum Episcopis Angliæ professionem fecit; quam se patri Anselmo non fecisse doluerat. Postremum verò licet inter magnas adversitates quorundam malevolentia exortas, cappam pretiosissimam undique exterius auro purissimo intextam, inferius & per circuitum CXL. nolas argenteas sed deauratas habentem, nonnullis lapidibus pretiosissimis interpositis, fieri fecit; pro cujus expensione centum libras distribuit. Hic autem postea factus est Abbas Monasterii S. Benedicti de Holm, ibique XII. Kalendas Martii quievit in pace.

Gosfridus, [rectius Gaufridus ex fide Codicis vetusti MS. Florentii] De eo nil aliud occurrit præter quod habet Continuator Florentii Wigorniensis ad annum MCXXVIII. Vir, inquit, religionis eximia Cantuarie Prior Gosfridus nomine, Rege Scottorum David petente & Archiepiscopo Gulielmo annuente, Abbas eligitur ad locum in Scotiâ qui Dunfermelin dicitur. Ordinatus est autem à Roberto Episcopo Ecclesie S. Andrea. De exitu igitur constat. Initia magistratus Gosfridi incomperta sunt. Videtur tamen Conrado post annum MCXXII. successisse. Eadmerus enim *Historiâ Novorum* eousque perductâ, de Conradi translatione flet.

Elmerus successit, atque obiit anno MCXXXVII. teste Gervasio (in Chronico, p. 1343.) die V. Idus Maii juxta Obituarium Cant. Lapsus igitur Balæus (de Scriptor. Cent. 2. cap. 72.) qui illum annis XVIII. Prioratum obtinuisse scribit.

Jeremias Elmeri successit anno MCXXXVII. à Theobaldo Archiepiscopo Cant. depositus circa annum MCXLIIL. restitutus ab Innocentio II. Papâ (qui obiit anno MCXLIII.) sed ab Archiepiscopo statim resignare coactus. Ista refert Gervasius, p. 1343. 1312; 1359.

Walterus Durdens, Jeremie deposito Theobaldi autoritate suffectus, eodem à Papâ restituto locum dedit, Doveriam interim secedens. Jeremia autem paulò post fasces abrenunciante, Prioratum iterum obtinuit. Anno demum MCXLIX. Episcopus Coventriensis electus est. Ista Gervasius, p. 1359; 1367. obiit VII. Idus Decembr. ex fide Obituarii Cantuariensis.

Walterus Parvus, Theobaldi Archiepiscopi Capellanus, Durdenti ab eo substitutus est; ab eodem depositus anno MCLIII. Ita Gervasius, p. 1367. 1313. 1369. Dies obitus incertus est. Duo enim Walteri Priores, præter

T

Durdentem,

Durdentem, in Obituario Cantuariensi reponuntur; alter VII. Id. Januar. alter VIII. Id. Februar. defunctus. Tertiū Walteri mentio alibi apud Somnerum non occurrit: illum tamen suo loco infra reposuimus, quamvis dies utriusvis obituales fecernere nequeamus.

Wibertus, antea Subprior, Prioratum Theobaldi dono post deturbatum Walterum accepit. Obiit anno MCLXVII. V. Cal. Octobr. Ista Gervasius habet p. 1369. 1403. Annum obitus confirmat Chronicon Ecclesie Christi Cant. MS. diem Obituarium Cant. quod de Wiberto ista exhibet: 'Hic inter multa bona opera, quæ fecit, isti Ecclesie contulit ornamenta, Silam unam, manellum unum. Signum quoque magnum in clocario posuit, quod triginta duo homines ad sonandum trahunt. Duo magna tapeta, &c. Silvam magnam de Chartham XL. acras habentem, quam rustici longo tempore tenuerunt, diratiocinavit & Ecclesie restituit. LXXI. solidatas redditus Ecclesie adquisivit; quos in die Anniversarii sic instituit expendi. Quadraginta solidos in Refectorio ad refectiōem Fratrum, Viginti solidos verb ad usus Pauperum; de reliquo autem elemosynam emendari præcepit. Aqueductum cum stagnis & lavatoriis & piscinis suis; quam aquam ferè milliario ab urbe intra Curiam & sic per omnes ipsius Curie officinas mirabiliter transduxit, &c.

Odo, in electione Richardi Archiepiscopi anno MCLXXIII. primas partes tulit. Abbas demum Monasterii de Bello anno MCLXXV. factus est; auctore Gervasio, p. 1422. 1432. obiit XIII. Cal. Februar. juxta Obituarium Cant. Registrum quidem MS. Ecclesie Christi Cant. Bullam Alexandri III. Benedicto Priori inscriptam præfert anno MCLXXVII. Indictione X. die XII. Cal. Decembr. Annum autem ab aliena manu additum constar, nondum enim Pontifices annum Domini scriptis suis adhibuerunt; & falsè additum liquet ex Indictionis numero; qui anno MCLXXVI. potius convenit.

Benedictus, Richardi Archiepiscopi Cancellarius, Odonem excepit anno MCLXXV. Abbas Monasterii de Burgo factus ante Ascensionem Domini anno MCLXXVII. Ista Gervasius p. 1432. 1436. Obiit III. Cal. Octobr. ex fide Obituarii Cant.

Herlewinus, Richardi Archiepiscopi Capellanus, Benedicto subrogatus est anno MCLXXVII. Demum anno MCLXXIX. cæcutientibus oculis officio exequendo minùs idoneus factus, Prioratum resignavit die VIII. Id. Augusti. Sic Gervasius, p. 1436. 1456. Obiit VII. Id. Maii, prout habet Obituarium Cant.

Alanus, loco Herlewini à Ricardo Archiepiscopo eodem die promotus est; anno MCLXXXVI. Abbas Theokesbiriæ electus, & die XVII. Cal. Julii ejusdem anni benedictus: juxta Gervasium, p. 1456. 1480. Obitum die II. Non. Maii refert Obituarium Cant.

Honorius, quondam Baldwini Archiepiscopi Capellanus, tunc verò Cœnobii Celerarius, successor à Baldwino anno MCLXXXVI. XVII. Cal. Julii datus est. Peste extinctus Romæ obiit anno MCLXXXVIII. die XII. Cal. Novembr. Ista Gervasius, p. 1480. 1533. Merita illius Obituarium Cant. sic deprædicat. 'XII. Cal. Novembr. obiit venerandæ memoriæ venerabilis Prier Honorius, bonos & exemplum tam præcedentium quàm futurorum Priorum. Hic spretis parentibus, Prioratu & patria, pro tuendâ libertate Ecclesie adiit Sedem Apostolicam. Ibi in prosecutione appellationis, quam in Ecclesia istâ fecerat, penè per biennium commoratus est. Quem cum nec laboris immensitas, nec tribulationis acerbitas aliquando possent evincere, vel animum ejus ab amore & fide Conventus sui revocare; tandem in urbe Romanâ corrupti aeris correptus pestilentia, unâ cura quinque fratribus, qui se similiter pro Ecclesia suâ periculo proposuerunt, debitum solvens mortalium,

‘ mortalium, in Ecclesiâ Lateranensi diem clausit extremum; ibidem honorificè sepultus est in ostio Capituli. Et fiet servitium pro eo per omnia, sicut pro Wyberto Priore.

Rogerus Norreis, Prior à Baldwino Archiepiscopo anno MCLXXXIX. II. Non. Octobr. invito Conventu factus; anno MCXC. Abbas Eveshamensis ab eodem creatus. Sic Gervasius, p. 1551. 1564. qui quidem Abbatem Eveshamensem anno MCXCI. Rogerum à Baldwino benedictum fuisse refert; quamvis Balwinum sub exitu anni MCXC. obiisse constet. Vide quæ supra annotavimus de Gervasii erroribus Chronologicis in his circiter annis in Dissertatione de verâ successione Archiep. Cant.

De Rogero ista habet Giraldus Cambrensis in Speculo Ecclesiæ MS. Dist. 2. cap. 23. ‘ Sicut autem S. Augustini Cœnobium à Cant. Metropolis subjectione se per superbiam ex opulentiâ natam nostris diebus exemit; sic per Monachum quendam de supercilioso similiter & opulento S. Trinitatis Cantuariæ Cœnobio apud Evesham translatus, ibique in Abbatem promotum, Monasterium loci ejusdem à potestate Wigorniensis Ecclesiæ modernis similiter temporibus exemptum fuit. De divitiis enim ad divitias assumptus, & desidiosè pariter ac deliciosè nutritus, à divitum vitiis, & individuis fere comitibus superbiam sci. & luxuriâ non fuit exutus. Per superbiam enim matrem suam filia deferuit; & se ab ejusdem eximere gremio, debitæque subjectionis absolvere vinculo & emancipare curavit. Ingruente verò lascivizæ vitio & nimis enormiter invalescente, & vicos & villas Monasteriique maneria cuncta, tanquam equus emissarius ad omne jumentum hinniens, adeò in omnem libidinose voluptatis illecebram, sensuales motus in nullo refrænans, perniciosas laxavit habenas; ut duodevigesimum aut ampliorem, juxta vicinam & veridicam assertionem, prolis suæ sexûs utriusque numerum cum scandalo gravi, nec Deum quippe nec hominem verens aut verecundiam habens, plectiliter adimpleverit. Veruntamen quoniam sicut nullum bonum irremuneratum, ita nullum malum in terris impunitum; processu temporis Nicolaus Tusculanensis Episcopus & S. R. E. Cardinalis vice Legationis in Anglia fungens, his auditis & propensius animadversis, belluam hanc ejecit; & à dignitate male quæsita, quia minus canonicè per superiores atque potentes adepta, & longe pejus administrata cum dedecore, ut decuit, debitæque confusione deposuit. Depositus est Rogerus anno MCCXIII. die festo S. Edmundi, auctore Matthæo Westmonasteriensi.

Osbernus de Bisto, à Baldwino Archiepiscopo promotus mense intermedio inter Octavas Epiphaniæ & diem XIX. Februarii anno MCXC. ineunte. Post Baldwini obitum depositus à Monachis suis anno MCXCI. VI. Idus Maii. Ista ex Gervasio constant, p. 1564. 1570.

Galfridus, Supprior Ecclesiæ Christi Cant. in Osberni locum à Monachis eodem die suffectus est; tradente Gervasio p. 1570. Anno MCXCIII. Hubertum Archiepiscopum elegit. Anno MCXCIX. Ecclesiæ suæ causam adversus Hubertum Archiepiscopum in Curia Romana procuravit: ejusdemque decisioni anno MCCII. factæ superfuit; quòd ex Epistolis MSS. de causa Collegii Hintonensis liquet. Ex Somneri calculo Prioratum ad annum usque MCCVI. obtinuit. Certe anno MCCV. in vivis erat; quo Huberti Archiepiscopi compositionem cum Monachis S. Augustini factam confirmavit; teste Wilhelmo Thorn p. 1863.

Johannes Sittingborn, à Somnero anno MCCVI. successisse dicitur, & tempore litis gravissimæ inter Johannem Regem & conventum Cantuariensem de electione Archiepiscopi Ecclesiæ præsedisse. Fervebat illa contentio ab anno MCCV. ad annum MCCXIV. Viderat forsàn Somnerus, in Archivis Ecclesiæ Christi Cant. versatissimus, monumenta quædam, è quibus ista eliceret. Vulgati quidem Historici litem narrantes, Prioris nomen tacent.

T 2

Anno

Anno MCCXXXII. Johannes quidam Prior à Monachis electus in Archiepiscopum & à Rege confirmatus, electioni abrenunciare à Papa persuasus est; quod nimis esset senex & simplex, & ad tantam insufficiens dignitatem. Ista referunt Matthæus Paris & alter Westmonasteriensis. An Johannes is Electus non alius à Johanne Sittingborn fuerit, non habeo quod affirmem; affirmat tamen Somnerus; vereor ne invitâ veritate. Sanè illum in pluribus errasse constat. Ut mittam enim ordinem & Chronologiam Priorum à Conrado ad Galfridum; quem ex Gervasio Dorobernensi vir eruditus in margine libri cujusdam sui in Archivis Ecclesie Christi Cant. hodiernum aservati postea emendatum dedit; de plurimis ille silet Prioribus, quorum extat memoria in Obituario Cantuariensi MS. Id de Waltero tertio supra observavimus. Binos pariter Johannes, illi penitus incognitos, Obituarium recenset, sc. Johannem de Chetham, qui obiit VIII. Idus Julii; & Johannem alterum, qui obiit XV. Cal. Augusti; nisi quod horum non alius ab illo, quem Johannem Sittingborn Somnerus indigitat, fuisse rectè censi posse videatur. Wilhelmu[m] itidem Priorem, qui obiit VIII. Idus Februar. Somnero ignotum, Obituarium exhibet. De Johanne autem Sittingborn vide certiora paulo infra in Johanne II.

Walterus III. Præfedit Ecclesie Christi Cant. anno MCCXVII. quo Bullam Honorii III. Papæ ipsi directam II. Id. Decembr. Indictione VI. Registrum MS. Ecclesie Christi Cantuariensis exhibet. Bullæ apponitur annus MCCXVIII. Verum Indictionis numerus MCCXVII. reponendum suadet. De die obitu[m] istius Prioris vide supra in Waltero II.

Johannes II. is nempe quem Archiepiscopum anno MCCXXXII. electum esse supra diximus. Atque hinc constat Johannem Sittingborn Galfridi successorem alium fuisse à Johanne Electo Archiepiscopo. Medius enim intercessit Walterus III. Johannem istum de Chetham cognomen traxisse arbitror, & VIII. Idus Julii obiisse, prout Obituarium Cant. habet.

Rogerus de la Lee, successit anno MCCXXXIV. obiit anno MCCXLIV. juxta Somnerum; qui Compositionem inter ipsum Rogerum & Abbatem S. Augustini anno MCCXLII. initam in Appendice suâ p. 448. evulgavit. Extat eadem apud Wilhelmu[m] Thorn in Chronico suo p. 1888. Obiisse dicitur in Obituario IX. Cal. Septembr. Rogerus Prior; quem ab isto diversum non fuisse opinor.

Nicholaus de Sandwico, Prioratum iniit anno MCCXLIV. decessit anno MCCLVIII. ex Somneri calculo. Mihi nil aliud de eo constat præter id quod habet Obituarium Cant. illum III. Id. Februar. defunctum esse.

Rogerus de S. Elphego, Prioratum ab anno MCCLVIII. ad MCCLXIII. tenuit, auctore Somnero. Sanè isto anno Prioratum vacasse liquet ex Charta Johannis Westgate Subprioris & Monachorum Ecclesie Christi Cant. Prioratu vacante datâ Bonifacio Archiepiscopo, quæ superius extat p. 58. Obiit Rogerus die III. Cal. Octobr. juxta Obituarium Cant. Annum obitus confirmat Chronicon Ecclesie Christi Cant. MS. cujus hæc sunt verba. 'Anno MCCLXIII. obiit Prior Ecclesie Christi Cant. Rogerus de S. Elphego; qui Capellam inter Dormitorium & Infirmaryam honorifice perfecit. Et loquebatur in officio Prioris Adam de Chilindene Monachus ejusdem Ecclesie.

Adam de Chillenden, Wilhelmu[m] male vocant Author Antiquitatum Britann. & Godvinus; hic ab illo deceptus, ille forsitan à Petro Yekham, in cujus Chronico MS. iste W. Prior appellatur. Post mortem Bonifacii electus à Monachis Archiepiscopus per viam compræmissi anno MCCLXX. anno MCCLXXII. in Curia Romana resignavit Electionem de se factam in manus Domini Papæ manu propria & cum consilio suorum. Ista Chronicon Ecclesie Christi Cant. MS. Factum id anno MCCLXXIII. die XVI. Cal. Octobr. Petrus Yekham refert, in anno designando manifestè lapsus. Obiit anno MCCLXXIV.

ex fide dicti Chronici MS. Idibus Septembris, juxta Obituarium Cant. Falsus igitur Somnerus, qui illum anno MCCLXX. decessisse scribit.

Thomas de Ryngmere, Prior electus anno MCCLXXIV, XIII. Cal. Octobr. resignavit Prioratum anno MCCLXXXV. in Vigilia Palmarum, viz. XVI. Cal. Aprilis, habitum nigrum exuens. Induit habitum album Cisterciensis Ordinis apud Belk locum Regis in Diocesi Wintoniensi. Hæc Chronicon Ecclesie Christi Cant. MS. refert. Depositum eo die Prioratum confirmat Registrum MS. Ecclesie Cant. Obiit Thomas quidam Prior Cant. V. Idus Maii juxta Obituarium Cant. quod de isto dictum puto. Audita Thomæ cessione; sic pergit Chronicon Ecclesie Cant. *M. Henricus de Bray Regis Escheator cepit Prioratum vacantem in manus Domini Regis.* Id Ecclesie sue privilegiis & Regni legibus adversari Monachi contendebant. Res in Parlamento proximo ventilata est; & custodiam Prioratus vacantis ad Regem minimè pertinere definitum est. Sententiam Rex datâ cartâ ratam habuit. Rei gesta & sententia lata Historia reperitur in Chronico dicto; integer autem (quem vocant) Processus atque ejus instrumenta in Registro dicto MS.

Henricus de Estria, ejusdem Ecclesie Monachus Thomæ loco electus est anno MCCLXXXV. XI. Id April. & eodem die installatus ab Archiepiscopo Cant. Johanne, juxta Chronicon Ecclesie Christi Cant. MS. Legendum arbitror XI. Cal. April. vel VI. Id. April. Henricum istum laudat Author Antiquitatum Britann. quod diu intermissam jurisdictionis Metropolitice vacante Sede Archiepiscopali executionem ad Ecclesiam suam revocarit. Suffragatur Chronicon dictum; quod ad annum MCCXCIII. hæc habet. Post mortem Johannis Archiepiscopi Prior & Capitulum Cant. jurisdictionem Diocesani in omnibus pacificè exercuerunt in Diocesi Bathoniensi, Sancti David, & Sancti Asaph. Et in eisdem Diocesibus vacantibus dicti Prior & Conventus per Officiales suos visitarunt tam Capitula Cathedralia quàm Regula, tam clericum quàm populum, tam in capite quàm in membris, sine contradictione cujuscunque. Præfedit Ecclesie Christi Cant. annos XLVII. ex fide Obituarii Cant. Hos si cavos ponamus; obierit Henricus anno MCCCXXXI. Et sub exitum quidem istius anni Richardum Prioratum gessisse Wilhelmus Thorn fidem facit. Isto itaque anno Henrici obitum contigisse tantum non constat. Annos quidem duntaxat XXXVII. Somnerus regimini illius concedit, atque adeò obitum anno MCCCXXII. ponit. Verum Simonem Mepham Archiepiscopum ab Henrico Priore anno MCCCXXIX. mense Januario intronizatum esse in Registro MS. Ecclesie Christi Cant. legitur. Quia & ad Walteri Archiepiscopi obitum anno MCCCXXVII. ipsius Henrici Registrum MS. (in Bibliothecâ Cotton. Galba, E. 4.) deducitur. Beneficia Ecclesie Christi Cant. ab illo collata Obituarium Cant. his verbis deprædicat: 'Juvenis habitum Monasticum suscipiens, cepit virtutum moribus florescere, & per studium Claustralis residentie fluente Scripturarum sitibundo corde haurire. Prior autem postea factus, utilis & prudens dispositor in temporalibus efficitur. Conventum namque ære alieno ad tria millia marcarum oneratum suâ industriâ exoneravit; Chorum verò Ecclesie pulcherrimo opere lapideo subtiliter inciso decenter adornavit. Ornamentis quoque Ecclesiasticis, videlicet cappis, casulis, tunicis, dalmaticis diversi coloris, & Albis, ac annulis Pontificalibus pretiosis Ecclesiam decoravit & nobiliter ditavit. Aedes etiam novas infra Monasterium & extra sumptuosas fundavit; & plurimas dirutas reparavit. Terras insuper multas, redditus & silvas in diversis Maneriis; ac libros diversarum facultatum magis pretii, plures quam aliquis prædecessorum suorum perquisivit & Ecclesie reliquit. Qui cum XLVII. annis Prioratum laboriosè ac strenuè gubernasset; tandem anno ætatis sue XCII. inter Missarum celebrationem post Dominici Corporis elevationem, VI. Idus Aprilis ex hac luce subtractus est, & beato fine quiescit in pace.

Ricardus

Ricardus de Oxynden, anno MCCCXXXI. VIII. Cal. Januar. Bullam Johannis XXII. Papæ sibi directam accepit; eamque anno MCCCXXXII. X. Cal. Martii executioni demandavit. Hæc Willelmus Thorn p. 2060. 2062. refert; neque ullam de eo antea mentionem factam apud vulgatos Historicos reperio. Certiora exhibet Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. *Henrico, inquit, mortuo successit Ricardus Oxynden crastinâ die post VII. Cal. Maii anno MCCCXXXI.* Obiit anno MCCCXXXVIII. die IV. Augusti. Id ex Epitaphio Sepulchrali constat. Diem obitus confirmat Obituarium Cant.

Robertus Hathbrande, Ricardo successit, & obiit anno MCCCLXX. XVII. Cal. Augusti, teste Obituario Cant. Error itaque in Epitaphio Sepulchrali, quod apud Somnerum extat, latere videtur. Id enim die XVII. Augusti Robertum obiisse præfert. Merita illius Obituarium Cant. sic enumerat. 'Recolendæ memoriæ Dominus Robertus Hathbrande, pridem hujus Ecclesiæ Prior, XVII. Cal. Augusti anno Domini MCCCLXX. diem suum clausit extremum. Qui mox post habitum susceptum, virtutibus & bonis moribus florere cœpit, & continuavit in eisdem. Prior autem effectus, modestum, benignum & affabilem cunctis se exhibuit. In divinis quoque officiis multum simplex erat & devotus. In ministerio altaris à fletibus & lacrimis perrare se continuit. In temporalibus etiam admodum prudens extitit & circumspectus; quod ornamentis ecclesiasticis, libris, annulis, & variis jocalibus pretiosis Ecclesiam ditavit. Aulam quoque lapideam, quæ dicitur Mensa Magistri, cum septem cameris adjacentibus pro infirmis: Cameram aliam plumbo coopertam juxta *la Gloriet*: Novam coquinam Conventûs: Duas magnas campanas in clocario, viz. Jesu & Dunstan; Organa magna; Subtabulam altaris S. Thomæ: quamplures etiam domos infra Prioratum & extra de novo construi fecit & reparari. Maneria de Styftede, Bonyngton & Suthcherche, ac terras arabiles, boscos, prata, & pasturas, in aliis Maneriis Ecclesiæ ad numerum CCC. acrarum per suam industriam perquisivit. Mariscum de Apuldoure continentem CCCLXIII. acras, & Mariscum de Elwerton includi fecit. Et præter hæc graves & intolerabiles expensas circa Dominum Regem & Reginam & suos, ac homines ad arma multiplicari vicibus versus partes externas suo tempore discurrentes, sustinuit & fecit. Sicque per XXXII. ferme annos Prioratum dictæ Ecclesiæ in temporalibus & spiritualibus exinde rexit & gubernavit; in quorum fine obdormivit in Domino.

Ricardus Gillyngham Robertum excepit; & anno MCCCLXXVI. decessit, juxta Somnerum. Die ultimo Augusti obitu contigisse Obituarium Cantuariense prodit.

Stephanus Mongeham successit anno MCCCLXXVI. obiit anno sequenti, ex Somneri calculo. Diem obitus dedit Obituarium Cant. XVIII. Cal. Julii fuit.

Johannes Finch, Johannem Wynch de Wynchelse Obituarium Cant. & Registra fere omnia appellant. Prior creatus est anno MCCCLXXVII. mense Julio. Siquidem annos XIII. menses VI. & septimanas II. Prioratum gessit; atque obiit VIII. Cal. Februarii; juxta Obituarium Cant. Diem IX. Januarii Epitaphium ejus Sepulchrale apud Somnerum & Weaverum illi fatalem fuisse perhibet. Annus autem obitus MCCCXCI. incens reperitur; si tempora Prioratûs sequentis conferantur.

Thomas Chillinden, promotus anno MCCCXC. exeunte, die XVI. Februarii, obiit anno MCCCCXI. die XV. Augusti circa horam nonam vespertinam. Ista prodit Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. Tempus obitus confirmat Epitaphium Sepulchrale apud Somnerum & Weaverum; additque illum præfuisse annis XX. septimanis XXV. diebus V. Res gestas pluribus persequitur

persequitur Obituarium Cant. hisce verbis : ‘ Obiit recolendæ memoriæ Dominus Thomas Chyllynden, quondam Prior hujus Ecclesiæ, Decretorum Doctor egregius. Qui ope & auxilio Reverendissimi in Christo Patris ac Domini Thomæ Arundell Dei gratiâ Cantuariensis Archiepiscopi, totius Angliæ Primatis & Apostolicæ Sedis Legati, navem istius Ecclesiæ, cum Capellâ B. Mariæ Virginis in eadem sitâ opereque decenti fabricatâ, totaliter renovavit. Claustrum quoque, Domum Capitularem, magnum Dormitorium cum novâ viâ versùs Ecclesiam, & subtus domum rasturæ, de novo fieri fecit. Majus verò altare cum duobus altaribus Sanctorum Dunstani & Elphegi opere argenteo, aureo ac ligneo subtiliter incisò decenter ornavit. Tria etiam altaria, duo ex parte boreali SS. Stephani & Martini, & tertium ex parte australi S. Johannis Evangelistæ, laudabili picturâ & opere ligneo strenuè decoravit. Vestiarium ornamentis ecclesiasticis, videlicet cappis, casulis, tunicis, dalmaticis diversi coloris, turibulis, candelabris ac annulis Pontificalibus cæterisque jocalibus preciosis egregiè præditavit. Preciosos insuper quampluresque libros diversarum facultatum huic Ecclesiæ contulit. Privilegia quoque insignia, videlicet usum baculi pastoralis cum sandaliis & solemni benedictione post Horas præcipuas & processiones, Prioribus hujus Ecclesiæ in suorum Archiepiscoporum absentis, ac ultimam exemptionem Capituli generalis, à sanctissimo patre Domino Urbano Papâ suâ industriâ personaliter impertavit. Certa etiam ædificia intra ambitum Curie consistentiâ, viz. sartrinum, granarium, stabulumque Prioris & muros cum turribus ejusdem Curie, domosque quamplures necessarias longo tempore dirutas de novo fecit ac emendavit. Eadem quoque lapideam juxta aulam Prioris, quæ vocatur *Pavida chambir*, cum duabus aliis cameris, lectumque Prioris in Dormitorio cum Studio & aliis domibus annexis laudabiliter reparavit. In eleemosynaria verò aulam Presbyterorum & aulam puerorum cum aliis diversis ædificiis de novo construxit. In civitate quoque Cantuariæ unum Hospitium famosum, vocatum *Le Cheker*, cum aliis diversis mansionibus, nobiliter ædificavit. In eadem etiam civitate Hospitium *de la Crowne* ; Et in civitate Londoniensi redditus Roberti Lyttyll valoris XL. librarum, quos de novo reparavit, huic Ecclesiæ adquisivit. In Collegio quoque Oxoniæ Capellam pulcherrimam & plures cameras honestas præparavit ; quæ Scholaribus ibidem studentibus delectationi sunt & honori. In manerio verò de Icham omnia ædificia, præter columbarium & unam cameram, de novo erexit. In maneriis de Chartham & Godmersham, & in omnibus ferè aliis Maneriis ad Ecclesiam pertinentibus, multas & honestissimas domos de novo construi fecit & reparari. Hic quoque duodecimo Prioratûs sui anno ad Ecclesiam Rossensem per Priorem & Capitulum ejusdem Ecclesiæ canonicè fuerat electus. Cui electioni non consensit ; citius eligens in hac sanctâ Cantuariensi Ecclesiâ sub nobili Pontificis regimine deservire, quàm in aliâ Ecclesiâ Pontificali dignitate sublimari. Qui postquàm Prioratum hujus Ecclesiæ XX. annis, XXV. septimanis, & V. diebus, largifluis sumptibus & expensis honorificè gubernasset ; tandem in die Assumptionis B. Mariæ Virginis anno Domini MCCCCXI. ab hac mundiali miseriâ substractus, beato fine quietavit in pace.

Johannes Woodnesbergh, Prior creatus est anno MCCCCXI. in die Ordinationis S. Gregorii (viz. die III. Septembr.) Obiit anno MCCCCXXVII. [excurrente] anno bissextili, penultimo die mensis Februarii circa horam tertiam post mediam noctem. Sic Registrum MS. Ecclesiæ Cant. Obitum illius non commemorat Obituarium Cant. nisi ista forsitan de eo intelligenda sint. *V. Idus Augusti obiit Johannes Wodmystorow Supprior, Decretorum Doctor.*

Wilhelmus

Willelmus Molash, in Priorem electus anno MCCCCXXVIII. ultimo die Martii, quatuor dies ante Festum Paschæ; obiit anno MCCCCXXXVII. [exeunte] die XIX. Februarii, horâ noctis quasi decimâ. Ex Registro MS. Ecclesiæ Christi Cant. De illo Obituarium Cant. ista tantummodo habet. 'Die XI. Cal. Martii obiit fœlici memoriâ dignus Dominus Willelmus Molache, hujus Ecclesiæ Prior, vir magnæ puritatis atque religionis, in divinis celebrandis honestus & devotus; qui hanc Ecclesiam cum grege sibi commisso X. ferme annis fœliciter gubernavit.

Johannes Sarisbury, Sacræ paginæ Professor, Prior factus est anno MCCCCXXXVII. [exeunte] die IX. Martii; tradente Registro MS. Ecclesiæ Christi Cant. Obiit XIV. Cal. Februar. juxta Obituarium Cant. cui suffragatur Epitaphium Sepulchrale apud Somnerum & Weaverum. Contigisse mors videtur circa exitum anni MCCCCXLV. vel introitum sequentis: successor enim post anni MCCCCXLVI. initia Prioratum fortitus est.

Johannes Elham electus videtur anno MCCCCXLVI. ineunte, die XVI. Martii. Obiit enim anno MCCCCXLVIII. [exeunte] die XX. Februarii inter horas quintam & sextam matutinam; postquam præfuiisset annos II. menses XI. dies IV. ex fide Registri MS. Ecclesiæ Christi Cant. & Epitaphii sepulchralis apud Somnerum & Weaverum: quamvis istud annum MCCCCXL. pro MCCCCXLVIII. & Thomæ nomen loco Johannis male reposuerit. Paulò aliter Obituarium Cant. 'Die XI. Cal. Martii obiit piæ recordationis Dominus Johannes Elham Prior hujus Ecclesiæ, vir bonæ honestatis & religionis; qui hanc Ecclesiam rexit tribus ferme annis.

Thomas Goldston, promotus anno MCCCCXLIX. die XVI. Aprilis, obiit anno MCCCCLXVIII. die VI. Augusti inter horas matutinas septimam & octavam. Ita quidem Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. Quinque diebus hunc calculum superat Obituarium Cant. quod Prioratum annis XIX. mensibus III. diebus XXV. ab illo administratum refert. Beneficia Ecclesiæ suæ præstita idem his verbis commemorat: 'die VIII. Idus Augusti obiit recolendæ memoriæ Dominus Thomas Goldston, Prior hujus Ecclesiæ. Hic cum esset vir omnibus honestissimis moribus præditus, in fratres quidem suos pius & benignus; in omnes verò homines ad eum erat humanus, affabilis atque benevolus; ut & fratribus carus & jocundus, amicis & omnibus denique hominibus amabilis, tam vulgo quàm nobilibus haberetur. In temporali verò administratione quantæ fuerit gravitatis & prudentiæ, etsi aliqua ex parte magnifica quædam ad honorem hujus Ecclesiæ ab eo constructa ædificia testantur, tamen id multò & pluribus & magnificentioribus ejus operibus declaratum fuisset, nisi incidisset in ea tempora calamitosa, quæ proventus Ecclesiæ in alios usus necessarios distraxerunt. In primis siquidem temporibus Prioratûs illius accidit famosa totius Cantix populi insurrectio; quæ huic Ecclesiæ gravissima damna tam in domesticis expensis quàm in Maneriorum nostrorum redditibus intulit. Successerunt deinde post aliquot annos bella civilia; in quibus cum magnâ gravitate & prudentiâ ita hanc Ecclesiam fœliciter gubernabat; ut eam in tantâ discordiâ Principum, quod fieri sine gravi sumptu non potuit, non modò conservaret illam, verum etiam omnibus Principibus gratam atque dilectam exhiberet. Ad hæc acciderunt temporibus ejus immanes atque insolitæ aquarum inundationes in Maneriis hujus Ecclesiæ maritimis, & præcipue in Manerio de Apuldore; ubi ut terras illius Manerii à maris irruptione defenderet, plusquàm mille & ducentas libras sumptuum fudit. His igitur atque aliis temporis sui calamitatibus etsi facultas illi negata est explendi desiderii sui; tamen quanta esset illi voluntas, ut hanc Ecclesiam ædificiis & cæteris ornamentis decoraret, quanta prudentia in rebus Ecclesiæ dispensandis, hæc ab eo egregie constructa ædificia declarant. Ædificavit enim in Boreali parte hujus Ecclesiæ Capellam

in honorem beatæ Virginis Mariæ, in qua & sepultus est. Quam videlicet Capellam cum testudine lapideâ valde artificiosâ, cooperturâ & plumbo, fenestris vitreatis & aliis omnibus ad eum pertinentibus complevit. Atrii quoque ejusdem Capellæ parietes cum coopertura de plumbo absque testudine construxit. Turrem quoque sive campanile in australi parte navis Ecclesiæ ad altitudinem porticûs Ecclesiæ supra pulchro artificio consummari fecit. Edificavit etiam in civitate Cantuariæ prope portam cœmeterii unum ædificium ligneum plures mansiones continens, vocatum Anglicè *Le Bole*. Præter hæc in Collegio Cantuariæ Oxoniæ ad usum Studentium, quos mira benevolentia nutrit & fovit, Librariam quandam satis amplam prius incœptam ædificari non sine magnis sumptibus ad perfectionem duxit. Dum his igitur multisque aliis præclare ab eo rebus gestis polleret; decimo nono anno Prioratûs sui circiter VI. diem Idus Martii gravi infirmitate correptus est. Qua cum V. mensibus laborasset, ea patientia & devotione quæ viam illius pudicam & religiosam decebat; tandem VIII. Idus Augusti cum magno mœrore suorum debitum universæ carnis absolvit; relicta Ecclesia, quam XIX. annos, menses III. dies XXV. feliciter gubernaverat, ab omni onere aris alieni libera.

Johannes Oxne, Prior creatus est anno MCCCCLXVIII. die primo Septembris; obiit anno MCCCCLXXI. die II. Julii circiter horam decimam noctis. Ex Registro MS. Ecclesiæ Christi Cant. Diem obitus confirmat Obituarium Cant.

Wilhelmus Petham, Prior factus est anno MCCCCLXXI. die XIII. Augusti; obiit anno MCCCCLXXII. die XIX. Augusti, inter horas septimam & octavam matutinas. Sic Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. Die XIII. Cal. Septembris obitum reponit Obituarium Cant.

Wilhelmus Sellyng, Prior electus anno MCCCCLXXII. die X. Septembris, obiit anno MCCCXCIV. die XXIX. Decembr. inter horas sextam & septimam matutinas. Ista Registrum MS. Ecclesiæ Christi Cant. exhibet. Annum atque diem obitus confirmat Epitaphium Sepulchræ apud Somnerum & Weaverum; quamvis anni Prioratûs ibidem assignati calculo superiori minus convenient. Wilhelmus enim annos XXII. menses V. dies XXIV. inibi præfuisse dicitur. Neque magis sibi convenit Obituarium Cant. quod obitum die II. Decembris anno MCCCXCIV. ponit; & regimini annos XXII. menses III. dies XXV. tribuit. Magis eligendus videtur Registri calculus. Certe Obituarium errasse constabit; si tempora Successoris ab eodem data conferantur. Merita Wilhelmi Obituarium Cant. sic enarrat. 'Obiit recolendæ memoriæ Dominus Wilhelmus Sellyng, quondam Prior hujus Ecclesiæ, Sacræ Theologiæ meritissimus Professor atque præclarissimus. Vir siquidem tam divinarum quam secularium literarum peritia, Latina quoque & Græca lingua apprime institutus. Hic cum esset omni morum honestate singularique vitæ sanctimonia præditus; adeo sane in eo piæ religionis resplenduit probitas; ut tam vulgus quam nobiles eum Monastici Ordinis & decus splendidum & dignissimum exemplar imitandum asseruisse probati sunt. In temporalium verò administratione quantæ fuerit diligentiaæ & prudentiaæ, hæc ab eo egregie acta experte declarant. Enimvero præter plurimos sumptus, quos continuò circa Ecclesiæ cooperturam ex plumbo fecerat; ædificavit turrim quandam cameræ Prioris vocatæ *La Gloriet* contiguam. Quam quidem turrim modò Studium Prioris appellatam, opere lapideo à fundamentis erexit, erectamque interiùs decenter ornavit, ac cum cooperturâ de plumbo fenestrisque vitreatis plenè consummavit. Librariam etiam supra Capellam Prioris situatam perpulcrâ cœlaturâ adornavit; quam etiam nonnullis libris instaurari fecit, ad usum maxime litterarum studiis deditorum; quos miro studio & benevolentia nutrit & fovit.

U

Australem

' Australem verò partem Claustri ad usum studiosorum Confratrum vitreari
 ' fecit ; ac ibidem novos Textus, quos *Carolus* ex novo vocamus, perdecem
 ' fecit. Murum etiam, qui ab Ecclesiâ S. Michaelis usque ad veterem mu-
 ' rum hortum Conventus claudentem se protendit, construxit. In nonnullis
 ' etiam Maneriis nostris tam ad Prioris quàm ad Conventus singulare sola-
 ' tium plurima ædificia vel ex novo construxit, vel vetera renovari adornari-
 ' que fecit. Videlicet in Manerio de Ykham non solum cameram Prioris ma-
 ' gis delectabilem fecit ; sed & Confratribus illuc causâ solatii confluentibus
 ' novum Dormitorium construxit. Itidem quoque fecit in Rectoriis tam
 ' apud Estry quàm apud Monkton. In Maneriis verò de Godmersham,
 ' Holyngborne & Orpynton ; quod etiam fecit in Hospitio Prioris apud Suth-
 ' werke, mansiones Prioris longè delectabiliôres reddidit. Præterea tam in-
 ' fra Monasterium quàm in Maneriis extra, ædes plurimas & novas construxit
 ' & dirutas reparavit. In quibusdam etiam dominiis nostris nonnullos red-
 ' ditus diu perditos suâ industriâ recuperavit. Manerium verò de Sefalter,
 ' ubi ex multo tempore tantummodo tenebatur ad firmam VI. librarum,
 ' XIII. solidorum, IV. denariorum, suâ summâ diligentia ad statum
 ' præsentem videlicet ultra valorem XX. librarum redegit. Apud Apul-
 ' dore etiam & Feyrfelde, cum onus defensionis wallarum maritimarum antea
 ' soli Ecclesiæ nostræ imponi solebat, quod continuò sustinere esset rever a
 ' Ecclesiæ nostræ intolerabile ; ipse suâ iagacitate non sine magnis sumptibus
 ' procuravit, ut singuli qui sub periculo maris terras ibidem haberent, ad
 ' ejusmodi wallarum defensionem contribuerent. In administratione verò
 ' spiritualis Ecclesiæ nostræ jurisdictionis, Sede ipsa per mortem fœlicis me-
 ' moriæ Thomæ Bouchier Cardinalis vacante, quàm prudenter quàmque
 ' circumspecte se gerebat ; declarant non tam ejus pietas in tuendâ Ecclesiæ
 ' libertate, quàm ejus & benignitas in fovendo bene beateque viventes, &
 ' severitas in corripiendo perditos moribus. Ab eodem quoque Domino Car-
 ' dinali sua industria fecit relinqui Ecclesiæ nostræ XXVII. cappas de rubio
 ' tessew, unâ cum casula & dalmaticis unius ejusque sectæ. Præterea cum
 ' ad Summum Pontificem per Regem Henricum hujus nominis Septimum
 ' gratia suæ obedientiæ præstandæ una cum cæteris Oratoribus missus esset ;
 ' munus orationis dicendæ, quod summa cum laude peregit, ei delatum est.
 ' Alias item coram Rege Francorum ipse Ambassiator cum aliis destinatus
 ' elegantissimam egit orationem. Cum verò apud Curiam Romanam con-
 ' stitutus esset ; ipse Ecclesiæ suæ adquisivit non solum diversa privilegia li-
 ' teris Apostolicis communiri ; verum etiam perpetuas Indulgentias, tam pe-
 ' culiaries Conventui, quas Stationarias vocamus, quàm cæteris fidelibus ge-
 ' nerales, in Festis anni diversis huc confluere volentibus, adeptus est. Dum
 ' his igitur multisque aliis præclare ab eo rebus gestis polleret ; in die Regres-
 ' sionis ab exilio S. Thomæ ea patientia & devotione, quæ vitam illius pud-
 ' cam & religiosam decebat, magno cum mœrore suorum debitum universæ car-
 ' nis absolvit, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. relicta Ecclesia,
 ' quam XXII. annos, III. menses, dies XXV. ab omni onere æris alieni liberam
 ' fœliciter gubernavit.

Thomas Goldston, promotus videtur primo circiter die anni MCCCCXCV.
 Siquidem obiit anno MDXVII. die XVI. Septembris juxta Obituarium
 Cant. & Epitaphium Sepulchrale (apud Somnerum & Weaverum) postquam
 præfuiisset annos XXII. menses VIII. dies XVI. ex Obituarii fide. Epita-
 phium quidem annos XXIV. habet præter menses VIII. dies XIV. Error
 autem facile patebit ; si conferatur obitus Decessoris. Beneficia Ecclesiæ
 Cant. ab isto Priore præstita Obituarium Cantuariensè uberius commemorat.
 ' Obiit percelebris memoriæ venerandus in Christo Pater & Dominus Do-
 ' minus Thomas Goldston, hujus Ecclesiæ Christi jam olim Prior dignissi-
 ' mus,

†

mus,

mus, ac Sacræ Theologiæ Doct̃or insignis. Qui dum hic nobiscum hac luce mortalium potiretur in terris; & Deo & hominibus erat gratissimus, affabilis ac gratosus. Deo quidem humilis & devotus; in omnes religiosus, pius & benignus; ac præcipuè suum in gregem pastor exitit suavissimus. Ipsosque Christi gregis alumnos tanquam filios uterinos benigno ac paterno affectu indefinenter aluit, fovit, ipsosque divino amore sincere dilexit. Præterea hujus regni Magnatibus, viz. Principibus ac Dominis cæterisque hujus regni Proceribus seipsum summè amabilem exhibuit atque jocundum. Qui etiam Ambassiatores sive Oratores ad Illustrissimum Regem nostrum Henricum VII. destinatos ex ipsius Domini Regis decreto ipsos Oratores honorifice ac humanissimè suscepit; ac etiam coram eis orationes perpulchras ac satis elegantes diserte ac splendide peroravit. In nostros verò cives Cantuarienses tanta benignitate ac ignis divini ardore fervebat; ut quosque quavis occasione discordiæ sive dissentionis sejunctos esse dinosceret, ipsos in pristinam concordiam ac pacis unitatem gratiosè revocaret ac firmiter consolidaret. Pauperes quoque ac debiles quantalibet egestate oppressos sive gravatos continuo relevavit, ipsorumque miseriis piè compatiendo misericorditer subvenit. Cæterum rebus in agendis humanis disponendisque summā prudentiā ac divinā sapientiā mirificè præditus, nunc cum Mariā ad pedes Domini contemplando cœlestia sive æterna, nunc cum Marthā sagaciter ac circumspicte administrando terrena sive temporalia, & Marthæ & Mariæ partes tanquam strenuus dispensator egregiè subiit ac magnificè supplevit. Qualiter igitur hic vir venerandus Prioratûs dignitatem adeptus, manus suas misit ad fortia; opera per ipsum egregiè consummata satis declarant, ac manifestant. Primò igitur ad decorem domûs Dei, quam in vitā suā summè dilexerat, Turrim satis excellām, *Angyl Stepyll* vulgariter nuncupatam, testudine pulcherrimā concameratam ac opere decenti arificiose undique sculptam ac deauratam, cum fenestris vitreatis satis amplis & ferramentis, ope & auxilio honorabilium virorum Reverendissimi in Christo Patris & Domini Johannis Morton Cardinalis, necnon & Domini Willemi Sellyng Prioris, in medio Ecclesiæ, videlicet inter chorum & navem Ecclesiæ, egregiè erexit ac magnificè consummavit. Duos etiam arcus sive fornices opere lapideo subtiliter incisos cum quatuor aliis minoribus ad sustentationem dictæ Turris columnis eandem Turrim supportantibus satis industrie ac prudenter annexit. In choro etiam libros nonnullos ad Dei honorem & Ecclesiæ perpulcrā literaturā ac satis politā exarari fecit. Magnum videlicet Gradale; quod quidem aureis literis, floribus & armis decenti picturā inauratis pulcherrime ornavit. Missale quoque perpulchrum ad usum sacerdotum summæ Missæ inservientium, cum nonnullis aliis libris ad usum Fratrum Deo servientium, satis commode assignavit. Feretrum etiam sanctissimi Audoeni, in quo ejusdem Reliquiæ reverenter sunt recondita, de opere ligneo decenter inciso ac deaurato fieri fecit. Nec illud silendum est; quod ad omnem ambiguitatis scrupulum contra sanctissimi ac Divi patris nostri Dunstani reliquias penitus tollendum, autoritate Reverendissimi Patris Domini Willemi Warham tunc Archiepiscopi solenne scrutinium fieri fecit, præsentē dicto Domino Archiepiscopo cum nonnullis aliis Venerabilibus viris Ecclesiasticis sibi in eodem Scrutinio honorabiliter coassistentibus. In cujus rei argumentum portiunculam quandam calvæ venerandi capitis sanctissimi patroni nostri Dunstani Dominus Archiepiscopus dicto Priori manu propria contradidit; ut eam reverenter in quadam massa argentea & honorifice reconderet. Quam quidem massam argenteam in formam capitis dictus Prior decenter ac satis artificiose fabricari fecit; in quo eandem portiunculam capitis satis honorifice ac reverenter fecit collocari; ipsumque inter Reliquias Ecclesiæ, ut decuit, voluit conservari.

Quod quidem ab omnibus caput S. Dunstani vulgariter nuncupatur. Analogium quoque sive Aquilam æneam propriis expensis procurari fecit. Tres etiam pannos pulcherrimos opere de Arysse subtiliter intextos, ortum Virginis cum vita & obitu ejusdem clare & splendide configurantes, in parte chori australi certis temporibus anni fecit appendi. Vestiarium quoque variis ac diversis ornamentis Ecclesiasticis, videlicet casulis, dalmaticis, tunicis, & cappis, diversi coloris ornando egregie instauravit. Duas præcipue cappas, &c. Capellam quoque Prioris diversis ornamentis, viz. casulis, curtinis ac tapetis, diversi coloris honeste decoravit: ac Oratorium dictæ Capellæ annexum cum clausura ex parte septentrionali Ecclesiæ contigua ad Missas in Ecclesia commode audiendas ad summam delectationem & commoditatem suis successoribus reliquit. Ad decorem igitur domus Dei ista à nobis recensita laudabiliter ac magnifice consummavit. Extra quoque Ecclesiam aquæductum subterraneum satis onerosum ex parte australi prope Ecclesiam ex lateribus & cæmento opere testudinario firmissime constructum ad pluviarum inundationes commode recipiendas satis prudenter ac provide construxit; quæ quidem pluviarum exuberantia totam Virginis Criptam cum cæteris Capellis adjacentibus ex defectu aquæductus nonnunquam operuerat; sicque aditum satis difficilem ad Virginem gloriosam causâ devotionis visitandam omnibus illuc confluentibus omnino exhibuit. Qui quidem aquæductus distenditur in longum à via quæ ducit ab hostio Ecclesiæ meridionali versus civitatem per cœmeterium Ecclesiæ prope fundamenta ejusdem usque ad cameram Supprioris, & à camera Supprioris per mansionem Domini Prioris usque ad caput tertii Dormitorii finaliter protenditur atque traducitur. Novum quoque ædificium vulgariter vocatum *New Lodgyng* juxta antiquam Priorum mansionem vocatum *Le Gloriet* satis pulchrum atque famosum cum cameris, cœnaculis, solariis ac cæteris appendiciis idem ædificium concernentibus, cum porticu decenti versus curiam, ac cum omni apparatu ad ornatum dictæ mansionis pertinente, magnifice ac laudabiliter consummavit. Vasa quoque argentea ac deaurata ad mensam Prioris non pauca non modò antiqua renovavit, verum etiam quamplura de novo satis provide comparavit. In vestiario quoque Prioris vocato *Le Wardrop* non modò vetera ac vetusta reparavit, sed & de novo quamplura instauravit. Et extra Monasterium Londoniis in suburbio civitatis apud Suthworke mansionem Prioris, nonnulla in eâ ac diversa in melius ac commodius transponendo, satis ingeniosè ac honorificè renovavit; quæ quidem illuc adventantibus quàm summam confert delectationem. In Maneriis etiam ad Ecclesiam pertinentibus quamplura ædificia à fundamentis noviter erexit ac satis egregie consummavit. Nam apud Chartham mansionem firmarii ac stabula Prioris cum clausurâ eorundem ex lateribus & cæmento satis commode constructa. Et apud Bekysborne in Manerio vocato Levynsborne mansionem Prioris satis pulchram cum Capellâ annexâ in honorem Annuntiationis Dominicæ ac Patronorum Ecclesiæ celebriter dedicatâ, ac novam Aulam Dormitorio Fratrum adjacentem, cum mansione firmarii ibidem cum omnibus aliis ad eandem mansionem pertinentibus, ædificio super portam & duobus horreis solum exceptis. Et in Manerio etiam apud Mooncton in Taneto duo horrea satis ampla cum aliis ædificiis ad idem Manerium spectantibus, præter mansionem Firmarii. Et apud Sefalter in Rectoriâ totum ædificium horreo excepto. Et in Manerio apud Apuldoore hospitium Prioris cum duobus horreis, stabulis ac cæteris ad idem Manerium pertinentibus, negligentia Firmarii noviter exustis. Et apud Feyrfylde prope Apuldoore, ubi antiquitus nulla habitatio erat, mansionem satis honestam de novo erexit; quam cum terris adjacentibus ad firmam dimisit. Et in Aghycourte novam aulam cum diversis

*

cameris

‘ cameris annexis ad usum Firmarii ibidem. Et in Manerio de Ebney ca-
 ‘ meras satis honestas cum caminis ad eosdem pertinentibus, ad usum Fir-
 ‘ marii ibidem. Et ut paucis concludam; in omnibus aliis ferè Maneriis
 ‘ tam infra Comitatum Kanciæ quam extra ad Ecclesiam pertinentibus aut
 ‘ diruta honorifice renovavit, aut nova ædificia fundamentis erexit & egre-
 ‘ gie consummavit. Etiam præter hæc omnia ab ipso egregie consummata,
 ‘ in mariscis prope Apuldoore terras nonnullas saluginosas, steriles ac satis
 ‘ amaras sua prudentia ac summa industria reddidit frugiferas ac satis dulces.
 ‘ Quæ quidem terræ tendunt ad summam DC. acrarum juxta fidelem com-
 ‘ putationem easdem acras juste commensurantium. Ac denique portam
 ‘ Ecclesiæ exteriorē versùs civitatem opere decenti ac plucherrime insculptam
 ‘ à fundamentis erexit. Sed necdum ad consummationem ejusdem Deo dis-
 ‘ ponente attingere valens, impensas tamen ad consummationem ejusdem
 ‘ sufficientes ejus successori prudenter ac satis provide reliquit. His igitur
 ‘ ac plurimis aliis ab eo egregie peractis ac fœliciter consummatis, tandem
 ‘ febre acerrima correptus, summa mansuetudine ac patientia inter horam
 ‘ septimam & octavam post auroram, die videlicet natalitii Virginis Eu-
 ‘ femiæ, cum ingenti tristitia suorum, spiritum omnipotenti Deo, à quo
 ‘ ipsum acceperat, cum multimodis bonorum operum fructibus devotissime
 ‘ commendavit: anno scilicet Verbi incarnati MDXVII. Qui postquam
 ‘ hanc Ecclesiam per XXII. annos, VIII. menses, II. ebdomadas, & II. dies
 ‘ optime gubernâset; ipsam ob omni onere æris alieni liberam ac quietam
 ‘ summâ cum laude gloriose reliquit. Cujus animæ precibus Sanctorum
 ‘ mediantibus propitiatur Altissimus.

Thomas Goldwell, in Prioratu successit; & annis circiter XXIII. dignitatē
 potitus, extincto superfuit Cœnobio; quod in manus Henrici VIII. Regis
 assentiente Conventu resignavit anno Domini MDXL. Ejectis itaque Mona-
 chis, Rex eodem anno Ecclesiam Cant. nova fundatione instauravit; &
 eisdem fere possessionibus dotatam, Decani & Canonicorum Sæculariū diti-
 oni postliminio subjecit.

FRAG-

Fragmentum de Institutione Archidiaconatûs CANTUARIENSIS.

[Ex Bibliothecâ Cottonianâ, *Tiber. C. 9.*]

A Tempore B. Augustini primi Archiepiscopi Cantuariensis usque ad tempus bonæ memoriæ Lanfranci Archiepiscopi per CCCCLXII. annos nullus fuit Archidiaconus in civitate vel Diœcesi Cantuariensi. Sed à tempore B. Theodori Archiepiscopi, qui sextus erat à B. Augustino, usque ad tempus prædicti Lanfranci fuit in Ecclesia S. Martini suburbio Cantuariæ quidam Episcopus auctoritate Vitaliani Papæ à S. Theodoro ordinatus : Qui in tota civitate & Diœcesi Cantuariensi vices Archiepiscopi gerebat in Ordinibus celebrandis, Ecclesiis consecrandis & pueris confirmandis & aliis officiis Pontificalibus exequendis ipso absente. Idem etiam Episcopus omnimodam jurisdictionem in civitate & Diœcesi Cantuariensi sede plena auctoritate Archiepiscopi ipso absente, & Sede vacante in tota Provincia auctoritate Capituli exercebat per CCCXCIX. annos usque ad tempus prædicti Lanfranci.

Postmodum tempore prædicti Lanfranci Archiepiscopi prædictus Episcopus in fata decessit. Sed idem Archiepiscopus alium substituere non decrevit. Sed postmodum concessit cuidam Clerico suo nomine Valerio totam jurisdictionem in civitate Cantuariensi tantum, exceptis Ecclesiis de patronatu Archiepiscopi & causis matrimonialibus, de quibus se nihil intromittebat. Et incæpit idem Clericus tunc primò vocari Archidiaconus Cantuariensis. Contulit etiam eidem Clerico domicilium in Cantuaria extra Northgate juxta Monasterium S. Gregorii, in quo commune residebat usque ad tempus bonæ memoriæ Stephani Archiepiscopi per CLIX. annos.

Postmodum verò vacante Sede Cantuariensi per mortem dicti Lanfranci, Capitulum Cantuariense exercuit omnimodam jurisdictionem tam provincialem quam Diœcesanam, salva prædicto Archidiacono jurisdictione prius sibi concessa. Postea verò vacante eadem Sede per mortem B. Anselmi, Radulphi, Willelmi, Theobaldi, B. Thomæ Martyris, Richardi, Baldwini, Huberti Archiepiscoporum, Capitulum Cantuariense omnimodam hujusmodi jurisdictionem exercebat. Durante verò vacatione post mortem prædicti Huberti Archiepiscopi, Dominus Papa Innocentius III. providit Ecclesiæ Cant. in Archiepiscopum M. Stephanum de Langetone tunc Sedis Apostolicæ Cardinalem ; qui postea vacante Archidiaconatu Cant. per electionem M. Henrici de Sanford tunc Archidiaconi in Episcopum Rossensem, contulit Archidiaconatum Cant. M. Simoni de Langetoun fratri suo. Et quia dictus Archidiaconatus exilis erat in possessionibus ; concessit eidem Simoni totam jurisdictionem Diœcesanam in Decanatibus ruralibus, exceptis causis matrimonialibus & Ecclesiis quæ sunt in Maneriis Archiepiscopatus & Monachorum, de quibus se nihil intromittebat.

Postmodum verò vacante Sede Cant. per mortem prædicti Archiepiscopi & Ricardi immediati successoris sui, Capitulum Cantuariense omnimodam jurisdictionem, ut supra, exercebat, per M. Willelmum Curteys Officialem suum, salvâ prædicto Magistro Archidiacono jurisdictione prius sibi concessâ. Subsequenter verò vacante Sede Cantuariensi per mortem B. Eadmundi Archiepiscopi, viz. anno Domini MCCXL. Capitulum Cant. omnimodam jurisdic-

ditionem tam Provinciale quam Diocesanam, ut supra, exercuit per M. Petrum dictum Lombard officialem suum. Quem prædictus Simon Archidiaconus nitebatur postea impedire, vendicans omnimodam jurisdictionem tam Provinciale quam Diocesanam ad ipsum pertinere ratione Archidiaconatus sui prædicti. Tandem multis hinc inde altercationibus habitis, omnes contentiones & calumpniæ inter Capitulum & prædictum Simonem motæ per personalem compositionem amicabiliter conquieverunt; sicut clarius liquet per tenorem ejusdem Compositionis.

Postmodum verò vacante Sede per mortem bonæ memoriæ Bonifacii Archiepiscopi, Capitulum Cant. omnimodam jurisdictionem Provinciale & Diocesanam, ut supra, exercebat per Fr. Galfridum de Romenal Officialem suum. Postea verò M. Hugo de Mortuo mari tunc Archidiaconus Cant. ratione talis qualis possessionis Simonis prædecessoris sui vendicabat hujusmodi jurisdictionem ad ipsum & ad Archidiaconatum pertinere. Tandem inter Capitulum & prædictum Hugonem personalis compositio intervenit, ad vitam ipsius Hugonis tantummodo duratura; prout patet per tenorem ejusdem.

Postmodum vacante Sede Cant. per translationem Domini Roberti de Kyleswardeby Archiepiscopi in Episcopum Portuensem, Capitulum Cant. omnimodam hujusmodi jurisdictionem, ut supra, exercuit per M. Richardum de Stratford Officialem suum. Sed postea M. Robertus de Gernemutha Archidiaconus Cant. occasione talis qualis concessionis & commissionis factæ ad tempus prædictis Simoni & Hugoni prædecessoribus suis vendicabat omnimodam hujusmodi jurisdictionem ad ipsum & ad Archidiaconatum suum pertinere, & super hoc Sedem Apostolicam appellavit; & prædictum Capitulum Cant. in curiâ Romanâ traxit in causam; ut patet per processum inde habitum. Sed pendente causâ in Curia, prædictus Robertus diem ibi clausit extremum.

Postmodum verò vacante Sede Cant. per mortem bonæ memoriæ Johannis Archiepiscopi, Capitulum omnimodam hujusmodi jurisdictionem, ut supra, exercuit per M. Johannem de Melveston Officialem suum. Sed M. Ricardus de Feringes tunc Archidiaconus Cant. litem sopitam per mortem prædicti Roberti prædecessoris sui in Curia Romanâ resuscitavit, & usque ad examinationem testium est prosecutus. Et dati sunt Judices de consensu partium ad examinandos testes, viz. M. R. de Rowelle Archidiaconus Bedefordix, M. Philippus de Bardtone, & M. Johannes de Excestre, qui Bullam remissionis ... receperunt.

* 1. commissi-
onis.

‘ Bonifacius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis M. Rogero de Rowelle Archidiacono Bedefordix & Johanni dicto Derewyne Exoniensis & Philippo de Barthona Lichfeldensis Canonicis Ecclesiarum salutem, &c.
‘ Orta dudum inter quondam Robertum Archidiaconum Ecclesie Cant. ex parte unâ & Priorem & Capitulum ejusdem Ecclesie ex alterâ super hoc quod utraque partium prædictarum jurisdictionem Archiepiscopalem Sede Cant. vacante ad se spectare dicebat, &c.

CHRO

CHRONICON

COENOBII

Sanctæ Crucis EDINBURGENSIS.

[De quo insuperioribus Dissertationibus crebra fit mentio.]

Author ab ingressu Julii Caesaris in Britanniam exordium ducens, justam Bedæ Epitomen usque ad annum DCCXXXIV. contexnit, apposisis plerunque rerum gestarum temporibus, quæ apud Bedam desiderantur. Quæ Augustini adventum præcedunt, & minus ad rem nostram faciunt, & Bedæ nil adjiciunt. Illa itaque missa feci.

ANNO ab Incarnatione Domini DXCVI. Gregorius Papa, divino ammonitus instinctu, anno decimo quarto præfati Principis, adventûs verbò Anglorum in Britanniam anno circiter centesimo quinquagesimo, misit servum Dei Augustinum & alios plures cum eo Monachos timentes Deum, prædicare verbum Dei genti Anglorum.

Anno DXCVII. venerunt Britanniam præfati Doctores, qui fuit annus CL. adventûs Anglorum in Britanniam.

Anno DCI. misit Papa Gregorius pallium Britanniam Augustino jam facto Episcopo, & plures verbi ministros, in quibus primi & præcipuerant Mellitus, Justus, Paulinus, Rufinianus.

Anno DCIII. Edan Rex Scottorum, qui Britanniam inhabitant, venit contra Ælfridum Northanhimbrorum [Regem] cum immenso ac forti exercitu; sed cum paucis victus aufugit. Siquidem in loco celeberrimo, qui dicitur Dexastan, id est, Dexa lapis, omnis penè ejus est casus exercitus. Quod videlicet bellum Ælfridus anno XI. Regni sui perfecit, porro anno Phocatis qui tunc Romani Regni apicem tenebat primo. Regnavit autem præfatus Ælfridus Rex XXIV. annis.

Anno DCIV. Orientales Saxones fidem Christi percipiunt, sub Rege Sigeberto, antistite Mellito. Ordinavit Sanctus Augustinus duos Episcopos Mellitum & Justum, Mellitum ad prædicandum Provinciæ Orientalium Saxonum, quorum Metropolis Lundonia civitas est; Justum verbò in ipsâ Cantia ordinavit in civitate quæ Rovecestria cognominatur. Eodem tempore defunctus est Deo dilectus pater Augustinus septimo Kalendarum Junii, Ethelberto Rege regnante. Successit Augustino in Episcopatu Laurentius, quem ipse idcirco adhuc vivens ordinaverat, ne se defuncto status Ecclesiæ tam rudis vel ad horam pastore destitutus vacillare inciperet.

Anno DCXVI. qui est annus XXI. ex quo Augustinus cum sociis ad prædicandum genti Anglorum missus est, Æthelbertus Rex Cantuariorum post Regnum temporale, quod quinquaginta & tribus annis gloriosissime tenuerat, æterna cœlestis Regni gaudia subiit. Qui tertius quidem in Regibus gentis Anglorum cunctis Australibus eorum Provinciis, quæ Humbre fluvio & contiguis ei terminis sequestrantur à Borealibus, imperabat; sed primus omnium Cœli Regna conscendit. Nam primus Imperium hujusmodi Ælle Rex Hubrensi Saxonum, Secundus Cœlin Rex Occidentalium Saxonum qui lingua ipsorum Ceaulin vocabatur, Tertius ut diximus Æthelbertus Rex Cantuariorum, Tuartus Redwald Rex Orientalium Anglorum, qui etiam vivente Æthelberto eidem suæ genti ducatum præbebat, obtinuit. Quintus

*

Eadwinus

Eadwinus Rex Norhanhimbrorum gentis, id est, ejus quæ ad borealem Humbræ fluminis plagam, majore potentia cunctis qui Britanniam incolunt Anglorum pariter ac Britonum populis præfuit, præter Cantuarios tantum; necnon & Mevanias Britonum Insulas, quæ inter Hyberniam & Britanniam sitæ sunt, Anglorum subjecit imperio. Sextus Oswaldus & ipse Norhanhimbrorum Rex Christianissimus iisdem finibus Regnum tenuit. Septimus Oswinus frater ejus è quolibet pene termino Regnum nonnullo tempore cohercens, Pictorum quoque ac Scottorum gentes, quæ septentrionales Britanniae fines tenent, maximâ ex parte perdomuit ac tributarias fecit. Defunctus verò est Rex Æthelbertus die vicesimo quarto mensis Februarii, post viginti & unum annos acceptæ fidei? atque in porticu Sancti Martini intra Ecclesiam Beatorum Apostolorum Petri & Pauli sepultus, ubi & Berte Regina condita est. Erat autem idem Æthelbertus filius Irminrici, cujus pater Oeric cognomento Oyse, cujus pater Hengist, qui cum filio suo Oyse invitatus à Vortigerno, Britanniam primus intravit. At verò post mortem Æthelberti, filius ejus Edbald Regni gubernacula suscepit.

Anno DCXX. beatus Episcopus Laurentius Regnum cœleste conscendit, atque in Ecclesiâ Sancti Apostoli Petri juxta prædecessorem suum Augustinum sepultus est die quarto Nonarum Februariorum: post quem Mellitus, qui erat Londoniæ Episcopus, sedem Dorovernensis Ecclesiæ tertius ab Augustino suscepit. Justus autem adhuc superstes Rofensem regebat Ecclesiam.

Anno DCXXIV. Mellitus Archiepiscopus, postquam annis quinque rexit Ecclesiam, Eadbaldo regnante migravit ad cœlos, sepultusque est cum patribus suis in sæpe dicto Monasterio & Ecclesia beatissimi Apostolorum Principis die VIII. Kalendarum Maiarum. Cui statim successit in Pontificatu Justus qui erat Rofensis Ecclesiæ præsul. Illi autem Ecclesiæ Romanum consecravit Episcopum datâ sibi auctoritate ordinandi Episcopos à Pontifice Bonifacio.

Anno DCXXV. Paulinus à Justo Archiepiscopo ordinatur genti Northanhimbrorum antistes sub die XII. Kalendarum Augustarum.

Anno DCXXVI. Eanfled filia Eadwini Regis baptizata est cum duodecim aliis de familia ejus in Sabbato Pentecostes.

Anno DCXXVII. accepit Rex Edwinus cum cunctis gentis suæ Nobilibus ac plebe perplurima fidem & lavacrum sanctæ regenerationis, anno Regni sui undecimo, ab adventu Anglorum in Britanniam annus circiter centesimus octogesimus. Baptizatus est autem Eboraci die sancto Paschæ pridie Idus Aprilis, & in Ecclesia Sancti Petri Apostoli; & quam ibidem ipse de ligno ubi catechizaretur atque ad percipiendum baptismum imbueretur, citato opere construxit; in qua etiam civitate ipsi doctori atque antistiti suo Paulino sedem Episcopatus donavit.

Anno DCXXXIII. Eadwinus cum XVII annis genti Anglorum simul & Britonum gloriosissime præfuit, è quibus sex etiam annis ipse Christi Regno militavit: rebellavit adversus eum Cedwalla Rex Britonum, auxilium præbente illi Pendâ viro strenuissimo de Regio genere Merciorum, qui & ipse ex eo tempore gentis ejusdem Regno annis viginti duobus variâ sorte præfuit; & conferto gravi prælio in campo, qui vocatur Hatfeld, occisus est Edwinus die IV. Iduum Octobrium, cum esset annorum XLVIII. ejusque totus vel interemptus est vel dispersus exercitus. In quo etiam bello ante illum unus filius ejus Osfridus juvenis bellicosus cecidit. Alter Eadfridus necessitate cogente ad Pendam Regem transfugit; & ab eo postmodum regnante Oswaldo contra fidem jurisjurandi peremptus est. Eadwino itaque Rege perempto, Paulinus Cantiam rediit.

Anno DCXXXIV. Justus Archiepiscopus ad cœlestia Regna sublatus est quarto Iduum Novembrium die; & Honorius pro illo est in Præfultu electus. Qui ordinandus venit ad Paulinum; & occurrente sibi illo in Lindocolino, quintus ab Augustino Dorvernensis Ecclesiæ consecratus est Antistes. Cui etiam Papa Honorius misit pallium & litteras, in quibus decernit hoc ipsum quod in Epistola ad Eadwinum Regem missa decreverat; ut cum Dovernensis Antistes de hac vitâ transierit, hic qui superest consors ejusdem gradus, habeat potestatem alterum ordinandi in loco ejus qui transierat Sacerdotem; nec sit necesse ad Romam usque civitatem per tam prolixa terrarum & maris spatia pro ordinando Archiepiscopo semper fatigari.

Anno DCXL. Eadbaldus Rex Cantuariorum transiens ex hac vitâ Erconberto filio Regni gubernacula reliquit; quæ ille susceptâ viginti quatuor annis & aliquot mensibus nobilissimè tenuit. Hic primus Regum Anglorum in toto Regno suo idola relinqui ac destrui, simul & jejunium quadraginta dierum observari, principali auctoritate præcepit; quæ ne facile à quopiam possit contemni, in transgressores dignas & competentes punitiones proposuit. Cujus filia Eorcangote, ut condigna parenti soboles, magnarum fuit virgo virtutum, serviens Domino in Monasterio, quod in regione Francorum constructum est ab Abbatisâ nobilissimâ vocabulo Sarâ, in loco qui dicitur Inbrigge. Nam eo tempore nec dum multis in regione Anglorum Monasteriis constructis, multi de Britannia Monachicæ conversationis gratiâ Francorum vel Galliarum Monasteria adire solebant; sed & filias suas eisdem erudiendas ac sponso cœlesti copulandas mittebant, maxime in Brige & in Cale & in Andilegum Monasterio.

Anno DCXLII. occisus est Oswaldus Christianissimus Rex Norhambrorum, commisso gravi prælio à Paganâ gentē Paganoque Rege Merciorum Pendâ, à quo & prædecessor ejus Edwinus peremptus fuerat, in loco qui linguâ Anglorum nuncupatur *Maserfeld*, anno ætatis suæ trigésimo quinto, in die quinto Mensis Augusti. Suscepit Regni terrestris sedem pro eo frater ejus Oswin, juvenis triginta circiter Annorum; & per annos XXVIII. laboriosissime tenuit.

Anno DCXLIV. Reverendissimus Pater Paulinus, quondam quidem Eboracensis, sed tunc Rosenfis Episcopus civitatis, transivit ad Dominum sexto Iduum Octobrium die. Qui novendecim annis, mensibus duobus, diebus viginti & uno Episcopatum tenuit: sepultusque est in secretario Beati Andree Apostoli. In cujus locum Honorius Archiepiscopus ordinavit Ytamar, oriundum quidem de gente Cantuariorum, sed vitâ & eruditione antecessoribus suis æquandum.

Anno DCLI. occisus est Oswin Rex decimo tertio Kalendarum Septembrium die, anno Regni ejus nono, in loco qui dicitur Ingerlingum. Sed & Antistes Aidanus non plus quàm duodecim post occisionem Regis, quem amabat, dies, id est, pridie Kalendarum Septembris de sæculo sublatus, perpetua laborum suorum à Domino præmia recepit.

Anno DCLIII. Honorius Archiepiscopus, postquam metas sui cursûs implevit, ex hac luce migravit pridie Kalendarum Octobrium die. Et cessante Episcopatu per annum & sex menses, electus est Archiepiscopus cathedræ Dovernensis sextus Deusdedit de gente Occidentalium Saxonum. Quem ordinaturus venit illuc Ytamar Antistes Ecclesiæ Rosenfis. Ordinatus est autem die septimo Kalendarum Aprilis; & rexit Ecclesiam annis novem & mensibus quatuor & duobus diebus. Et ipso defuncto Ytamar, consecravit pro eo Damianum; qui de genere Australium Saxonum erat oriundus. Midel-angli, id est, Mediterranei Angli, sub Principe Peadâ filio Pendan Regis fidem & sacramenta veritatis perceperunt.

†

Anno

Anno DCLV. Penda periit ; & Mercii facti sunt Christiani.

Anno DCLIX. Wlfhere filius Penda sullevatus est in Regnum Merciorum, regnavitque XVII. annis.

Anno DCLXIV. ab Incarnatione Domini facta est eclipsis solis die tertio Mensis Maii, horâ circiter decimâ diei. Quo etiam anno subita pestilentia lues depopulans primo [in] australibus Britannia plagi, Northanhimbrorum quoque Provinciam corripuens, atque acerbâ clade diutius longè lateque desævians, magnam hominum multitudinem stravit. Hæc plaga Hiberniam quoque Insulam pari clade premebat. Deusdedit Sextus Dorvernensis Ecclesiæ Episcopus obiit pridie Iduum Juliarum : Sed & Erchonbertus Rex Cantuariorum eodem mense ac die defunctus, Etberto filio ejus sedem Regni reliquit ; quam ille susceptam per XIX. annos tenuit. Colman cum Scottis ad suos reversus est ; & Cædda & Wilfridus Northanhimbrorum ordinantur Episcopi. Cessante Episcopatu Dorovernensis Ecclesiæ non pauco tempore.

Anno DCLXVIII. Theodorus Monachus, natus Tarso Ciliciæ, vir & secularis & divinæ literaturæ, & Græcè & Latine instructus, probis moribus & ætate venerandus, id est annos habens ætatis ^a XLVI. ordinatus ^a LXXVI est Dorvernensis Episcopus à Vitaliano Papâ sub die septimo Calend. Aprilium Dominicâ, & ita unâ cum sociis sexto Idus Junii missus est. Pervenit autem Theodorus ad Ecclesiam suam secundo postquam consecratus est anno, sub die sexto Kalendarum Juniarum Dominicâ, & sedit in eâ annos viginti & unum, menses tres, dies viginti & sex.

Anno DCLXX. qui est secundus annus ex quo Britanniam venit Theodorus, Oswinus Rex Northanhimbrorum pressus est infirmitate, qua & mortuus est anno ætatis suæ quinquagesimo octavo. Qui in tantum eo tempore tenebatur amore Romanæ & Apostolicæ institutionis ; ut si ab infirmitate salvaretur etiam Romam venire, ibique ad loca sancta vitam finire disponderet ; Wilfridumque Episcopum ducem sibi itineris fieri promissâ non parvâ pecuniarum donatione rogaret. Qui defunctus die quinto Kalendarum Martiarum, Egfridum filium Regni hæredem reliquit.

Anno DCLXXIII. Egbertus Rex Cantuariorum obiit mense Julio : successitque in Regnum frater ejus Lothere ; quod ipse annos undecim & menses septem tenuit. Et Synodus facta est ad Hereford die 24. mensis Septembris, præsentem Egfrido Rege, præsidente Archiepiscopo Theodoro.

Anno DCLXXV. Wlfhere Merciorum Rex postquam XVII. annos regnaverat, defunctus est, Ethilredo fratri suo relinquens Imperium.

Anno DCLXXVI. Ethelredus Rex Merciorum adducto maligno exercitu Cantiam vastavit ; & Ecclesias & Monasteria sine respectu divini timoris fœdavit. Eodem anno Insulam Farne vir Domini Cuthbertus [intravit] & per undecim annos mirâ animi alacritate Domino militabat.

Anno DCLXXVIII. Qui est annus Imperii Egfridi octavus, apparuit mense Augusto stella quæ dicitur cometa ; & tribus mensibus permanens, matutinis horis oriebatur, excelsam radiantis flammæ quasi columnam præferens. Quo etiam anno ortâ inter ipsum Regem Egfridum & reverentissimum Antistitem Wilfridum dissensione, pulsus est idem Antistes à sui sede Episcopatus, & pro eo Bosâ, Eatha & Eaded ordinati sunt Antistites à Theodoro Archiepiscopo.

Anno DCLXXIX. Anno Regni Egfridi nono, conferto gravi prælio inter ipsum & Ethelredum Regem Merciorum juxta fluvium Trente, occisus est Elwinus frater Regis Egfridi, juvenis circiter octodecim annorum, utrique Provinciæ multum amabilis. Nam & sororem ejus, quæ dicebatur Ostridh, Rex Eailredus habebat uxorem. Cum materies belli acrioris & inimicitia inter Reges populosque feroces videretur exorta ; Theodorus Deo dilectus Antistes

divino functus auxilio salutifera exhortatione cœptum tanti periculi funditus extinguit incendium : adeo ut placatis alterutrū Regibus ac populis, nullius anima hominis pro interfecto Regis fratre, sed debita tantummodo multa pecuniæ Regi ultori daretur. Cujus fœdera pacis multo exinde tempore inter eosdem Reges eorumque Regna duraverunt.

Anno DCLXXX. Synodus facta est in campo Hetfeld de fide catholicâ, præsidente Archiepiscopo Theodoro ; in qua affuit Johannes Abbas Romanus, facta est Synodus sub die XV. Kalendarum Octobris, anno X. Egfridi Regis Humbronensium, Etilredi Regis Mercinensium VI. & Aldulfi Regis Est-Anglorum XVII. & Lotarii Regis Cantuariorum VII. anno Regni ejus. Quo etiam anno religiosa Christi famula Hilda Abbâtissa Monasterii, quod dicitur Streneshalch, post multa quæ fecit in terris opera cœlestia, ad percipienda præmia vitæ cœlestis de terris ablata transit die XV. Kalendarum Decembrium, cum esset annorum LXVI. quibus æquâ partitione divisus, XXXIII. primos in sæculari habitu nobilissimè conversata complevit ; & totidem sequentes nobilius in Monachicâ vitâ Domino consecravît. Nobilis etiam natus erat, hoc est, filia Nepotis Edwini Regis vocabulo Hereric.

Anno DCLXXXIV. Egfridus Rex Northanhimbrorum misso Hiberniam exercitu cum Duce Berchto, vastavit miserè gentem innoxiam, & nationi Anglorum semper amicissimam ; ita ut ne Ecclesiis quidem aut Monasteriis manus parceret hostilis.

Anno DCLXXXV. Egfridus Rex cum temere exercitum duxisset ad vastandam Pictorum Provinciam, multis prohibentibus amicis, & maxime beatæ memoriæ Cuthberto, qui nuper fuerat ordinatus Episcopus, introductus est simulantibus fugam hostibus in angustias inaccessorum montium ; & cum magnâ parte copiarum, quas secum adduxerat, extinctus est, anno ætatis suæ XL. Regni autem XV. die XIII. Kalendarum Juniarum. Successit autem Egfrido in Regnum Alfridus, vir in scripturis doctissimus ; qui frater ejus & filius Oswini Regis esse dicebatur ; destructumque Regni ¹ statum, quamvis intra fines angustiores nobiliter recuperavit. Quo videlicet anno Loterius Cantuariorum Rex, cum post Egbertum fratrem suum, qui novem annis regnaverât, ipse duodecim annis regnâset, mortuus est octavo Iduum Februarii. Vulneratus namque est in pugnâ Australium Saxonum, quos contra eum Edricus filius Egberti aggregaverat ; & inter medendum defunctus : ac post eum idem Edricus anno uno ac dimidio regnavit. Quo defuncto, Regnum aliquot temporis spatium Reges dubii vel externi disperdiderunt ; donec legitimus Rex Wichtredus, id est, filius Egberti, confortatus in Regno, religione simul & industriâ gentem suam ab extraneâ invasione liberaret. Ipso etiam anno, quo finem vitæ accepit Rex Egfridus, Episcopum fecerat ordinari Lindisfarnensium Ecclesiæ, virum sanctum & venerabilem Cuthbertum. Ordinatus est autem Eboracæ à Theodoro Do-robernenfi Archiepiscopo VII. Kalendarum Aprilis, ipso die Paschæ, convenientibus ad consecrationem ejus septem Episcopis, præsentem præfato Rege Egfrido, quinto decimo anno Regni ejus.

Anno DCLXXXVII. Wilfridus à sede repulsus ab Egfrido Rege, post longum exilium in Episcopatum Hagustaldensis Ecclesiæ est receptus. Sanctus itaque Cuthbertus sciens in spiritu appropinquare diem sui transitus, repetiit Insulam mansionemque suam. Primâ igitur Ebdomadâ Quadragesimæ feria quarta cœpit ægrotare ; & rursus quarta feria post mediam Quadragesimam tribus continuis Ebdomadibus in infirmitate decoctus, instante nocturnæ orationis tempore, perceptis sacramentis salutaribus, decimo tertio Kalendarum Aprilis migravit ad Dominum, luna prima anno Episcopatus sui III. anachoreseos XII. Monachatus sui XXXIV. ex quo autem Rex Oswaldus & Aidanus Episcopus Pontificalem sedem in Lindisfarnæa Insula institu-

†

erunt

erunt LIV. corpus illius ad Beati Petri Apostoli Ecclesiam, quæ in eadem insulâ est sita, delatum est; ibique ad dexteram Altaris petrino in sarcophago repositum.

Anno DCLXXXVIII. anno autem Regni Alfridi tertio, Cadwalla Rex Occidentalium Saxonum, cum genti suæ duobus annis strenuissimè præesset, relicto Imperio propter Dominum Regnumque perpetuum, venit Romam; hoc sibi gloriæ singularis desiderans adipisci, ut ad limina Beatorum Apostolorum fonte baptismatis ablueretur, in quo solo didicerat generi humano patere vitæ æternæ introitum; simul etiam sperans quia mox baptizatus carne solutus ad æterna gaudia jam mundus transiret; quod utrumque ut mente disposuerat, Domino iuvante completum est. Etenim illò perveniens, Pontificatum agente Sergio, baptizatus est die sancto sabbati Paschalis; & in albis adhuc positus, languore correptus, XII. Kalendarum Maiarum die solutus à carne, & beatorum est Regno sociatus in cœlis: Qui vixit annos triginta imperante Domino Justiniano Augusto, anno consulatûs ejus quarto. Successit in Regnum Yna de stirpe Regiâ; tenuitque Imperium XXXVII. annis.

Anno DCXC. Theodorus beatæ memoriæ Archiepiscopus senex & plenus dierum, id est, annorum LXXXVIII. defunctus est; quem se numerum annorum fuisse habiturum jamdudum somni revelatione edoctus suis prædicare solebat. Mansit autem in Episcopatu annis XXII. sepultusque in Ecclesiâ Sancti Petri, in qua omnium Episcoporum Dorobernensium sunt corpora deposita. De quo una cum consortibus ejusdem sui gradûs recte ac veraciter dici potest; quod *corpora eorum in pace sepulta sunt; & nomen eorum vivet in generationes & generationes.* Ut enim dicam; tantum profectûs spiritualis tempore præsulatûs illius Anglorum Ecclesiæ, quantum nunquam antea potuere, ceperunt. ^b Eccl. XLIV. 13.

Anno DCXCII. successit Theodoro in Episcopatum Berchtwald; qui erat, Abbas in Monasterio, quod juxta hostium aquilonale fluminis Genlade positum Racwlfus nuncupatur; vir & ipse scientiâ Scripturarum imbutus, sed & Ecclesiasticis simul ac Monasterialibus disciplinis summe instructus, tametsi prædecessori suo minime comparandus. Qui electus est quidem in Episcopatum die primo mensis Julii, regnantibus in Cantia Wichtredo & Sufhardo. Ordinatus est autem anno sequente tertio die Kalendarum Juliarum dominicâ à Godwino Metropolitano Episcopo Galliarum; & sedit in sede suâ secundo Kalendarum Septembrium die dominicâ. Qui inter multos, quos ordinavit Antistites, etiam Gæsmundo Rosenfis Ecclesiæ Præsule defuncto, Tobiam pro illo consecravit, virum Latina lingua & Græca & Saxonica atque eruditione multipliciter instructum. Wilfridus ab Alfrido Rege iterum expulsus est, & tredecim annis exulabat; & primò Romam adiit, & inde rediit, & in Mediterraneorum Anglorum regione morabatur; multaque diu loca pervagatus, Romam adiit, Britanniam rediit, divertens ad Australium Saxonum [partes qui] pagano adhuc ^c culturæ dediti [sunt.] ibi in illa patria ^c l. culturæ per quinque annos docebat evangelium.

Anno DCCIII. Æthelredus, postquam XXX. annis Merciorum genti præfuit, Monachus factus, Coenredo Regnum dedit.

Anno DCCV. Alfridus Rex Norhanhimbrorum defunctus est, anno Regni sui vigesimo necdum impleto, cui succedens in Imperium filius suus Osfred, puer octo circiter annorum, regnavit annis XI. & Wilfridus Episcopus in suam recepit sedem; & IV. annis, id est, usque ad diem obitûs sui vitam duxit in pace. Sicque eximius virtute venerabilis victor conscendit alti thronum anno XLV. accepti Episcopatus; corpusque ejus perlatum est in Monasterium ipsius, quod dicitur Ripun; & juxta honorem tanto Pontifici congruum in Ecclesia Beati Apostoli Petri sepultum.

Anno

Anno DCCVIII. Imperii autem Regis Ofredi quarto, Coenred qui Regno Merciorum nobilissime tempore aliquanto præfuerat, nobilius multo Regni sceptrum reliquit. Nam venit Romam, ibidem attonsus, Pontificatum habente Constantino; ac Monachus factus, ad limina Apostolorum in precibus, jejuniis & elemosynis usque ad diem permanfit ultimum. Succedente Coelredo filio Æthelredi in Regnum; qui ante ipsum Coenredum idem Regnum tenebat.

Anno DCCXI. Bertfrihtus præfectus cum Pictis pugnavit.

Anno DCCXVI. Ofred Rex Norhanhimbrorum interfectus est & Coenred successit; & Rex Merciorum Ceolred defunctus est; & vir Domini Egbertus Hienenses Monachos ad catholicum Pasce & Ecclesiasticam correxerit tonsuram.

Anno DCCXXV. qui erat annus septimus Ofrici Regis qui Coenredo successerat, Wihtredus filius Egberti Rex Cantuariorum defunctus est IX. die Kalendarum Maiarum; & Regni, quod per triginta quatuor semis annos tenebat, filios tres Ælbertum, Eadbertum & Alfricum reliquit hæredes. Anno quoque proximo Tobias Rotensis Ecclesiæ Præsul defunctus est, vir, ut supra meminimus, doctissimus. Erat enim discipulus beatæ memoriæ magistrorum Theodori Archiepiscopi & Abbatis Adriani; unde, ut dictum est, cum eruditione literarum vel Ecclesiasticarum vel generalium ita Græcam quoque cum Latinâ didicit linguam; ut tam notas ac familiares sibi eas quam nativitatibus suâ haberet loquelam. Sepultus verò est in porticu Sancti Pauli Apostoli, quam intra Ecclesiam Sancti Andreæ sibi ipse in locum sepulturæ fecerat. Post quod Episcopatus officium Aldulfus Berhtwaldo Archiepiscopo consecrante suscepit.

Anno DCCXXIX. apparuerunt Cometæ duæ circa solem, multum in-
tuentibus terrorem incutientes. Una quippe solem præcedebat manè orientem; altera vespere sequebatur occidentem; quasi orienti simul & occidenti diræ cladis prælagæ. Vel certe una diei, altera noctis præcurrebat exortum; ut utroque tempore mala mortalibus imminere signarent. Portabant autem faciem ignis contra Aquilonem; quasi ad accendendum Arcturum. Apparebant mense Januario; & duobus ferme septimanis permanebant. Quo tempore gravissima Saracenorum lues Gallias miserâ cade vastabat; & ipsi non multo post in eadem Provinciâ dignas suæ perfidiæ poenas luebant. Quo anno vir Domini Egbertus ipso die Paschæ, octavo Kalendarum Maii, migravit ad Dominum; & mox peracto Pascha, hoc est, septimo Idus Maii Ofricus Rex Norhanhimbrorum vitâ decessit; cum ipse Regni, quod XI. annis gubernabat, successorem pro eo Ceonulfum decrevisset, fratrem illius qui ante se regnaverat Coenredi Regis. Cujus Regni & principia & processus tot ac tantis redundare rerum adversantium motibus; ut quid de his scribi debeat, quemve habitura sunt singula finem, necdum scire valeat.

Anno DCCXXXI. Berhtwaldus Archiepiscopus longâ consumptus ætate, defunctus est die quinto Iduum Januarias; qui sedem annis XXXVII. mensibus VI. diebus XIV. gubernabat. Pro quo anno eodem factus est Archiepiscopus vocabulo Tatwinus, de Provincia Merciorum. Consecratus est autem in Dorvernensi civitate à viris venerabilibus Daniele Wentano & Igwaldo Lundoniensi & Aldulfo Rofensi Antistitibus die X. Junii mensis Dominica: vir religione & prudentiâ insignis, sacris quoque litteris nobiliter instructus; anno adventûs Anglorum in Angliam circiter CCLXXXV.

Anno DCCXXX. eclipsis solis facta est XVIII. Kalendarum Septem-
brium circa horam diei tertiam; ita ut pene totus orbis solis quasi nigerrimo & horrendo sicut videretur esse coopertus.

* Repone
DCCXXXIII.
ex Chronolo-
gia Saxonica
p. 520. &
Epitome Bedæ
p. 490.

Anno DCCXXXIV. Luna sanguineo colore perfusa quasi horâ integrâ secundo Kalendarum Februarii circa gallicantum, dehinc nigredine subsequente ad lucem primam reversa est. In eodem verò anno Tatwinus Archiepiscopus & Beda Doctor cœli conscenderunt palatia.

Anno MLXV. ab Incarnatione Domini Sanctus Edwardus Rex, filius Æthelredi Regis, & filius Emmæ filiæ Ricardi Ducis Normanniæ, & frater Eadmundi Irneside ex parte patris, exactis in Regno XXIII. annis & mensibus VI. & XXVII. diebus, in vigiliâ Epiphaniæ fœlici monte vitam laudabilem terminavit; & secundo die Haraldus consecratus est in Regem. In sequenti verò anno Willemus Comes Normanniæ venit in Angliam; & pugnavit contra eundem Haraldum Regem, & vicit eum cum exercitu suo apud Hastinge secundo Idus Octobris; & in proximâ nativitate Domini fullimatus est in Regem.

Anno ^b MXLVIII. Bellum in Bledunâ.

Anno MLXIX. ex quo corpus Beati Cuthberti ab Alduno Episcopo in Dunelmum est perlatum LXXXIII. tertio verò Regni Willelmi anno, idem Willelmus Rex Anglorum quendam Robertum cognomine Cumin populis Northanhimbrorum præfecit Comitem; qui cum mille ducentis hominibus Dunelmum veniens, & ibi per domos hostiliter agens, occisus est ibi cum suis omnibus, præter unum qui vulneratus evasit, V. Kalendarum Februarii. Unde Rex offensus ducem quendam, qui ejus mortem ulcisceretur, cum exercitu direxit. Cum autem ad Alvertuniam venissent, etiam manè facto Dunelmum profecturi essent; tantâ nebularum densitas est orta, ut vix astantes sese alterutrum videre, viam nec ullo modo valebant invenire. Stupentibus illis quid hoc esset, & conferentibus invicem quidnam facerent, affuit qui diceret homines illos quendam in urbe sua Sanctum habere nomine Cuthbertum, qui eis in adversis semper protector adesset; quos nemo impune illo vindicante lædere valeret. Quibus auditis, ad propria sunt reversi.

(b) Legendum videtur MLXVIII.

Anno MLXXI. Eadwinus Dux occisus est.

Anno MLXXV. obiit Eaditha Regina. Rogerus & Radulphus Duces voluerunt tradere Regem.

Anno MLXXVI. Walthevus Comes decollatus est.

Anno MLXXVIII. obiit Hermannus Episcopus Seresberiæ; & Osmundus successit.

Anno MLXXX. ventus validus in Natale Domini. Walcherus Episcopus Dunelmensis occisus est.

Anno MLXXXIII. obiit Matilda Regina.

Anno MLXXXIV. Wibertus Papa sedem accepit.

Anno MLXXXVII. obiit Willelmus Rex Anglorum; & Willelmus filius Regnum suscepit.

Anno MLXXXIX. Osmundus Episcopus constituit Canonicos triginta sex in Ecclesiâ Salesberienfi. Obiit Lanfrancus Archiepiscopus. Terræmotus factus est.

Anno MXCII. Osmundus dedicavit Ecclesiam Salesberiensem cum septem Episcopis.

Anno MXCIII. Anselmus ad Archiepiscopatum electus est.

Anno MXCIV. obierunt Malcolmus Rex Scottorum & Margarita Regina.

Anno MXCVI. Urbanus Papa iter Jerosolymis prædicavit.

Anno MXCVIII. Obiit Walchelinus Episcopus. Antiochia à Christianis capta est. Cometa apparuit.

Anno MXCIX. obierunt Osmundus Episcopus, & Urbanus Papa. Jerusalem à Christianis capta est.

Anno

Anno MC. obierunt Willelmus Rex junior, & Thomas Archiepiscopus senior. Henricus Regnum accepit.

Anno MCI. die natalis Domini in Basilicâ Beatæ Mariæ apud Bethleem [Godefridus] à Daiberto Patriarchâ unâ cum Episcopis Cleroque ac populo assistentibus in Regem honorificè sacrâ unctione fullimatus & coronatus est.

Anno MCII. Rogerus ad Episcopatum Seresberiæ electus est.

Anno MCIV. facta est incorrupti corporis Sancti Cuthberti translatio sive manifestatio post annos depositionis ejus CCCCXVIII. & V. menses, & XII. dies; qui est quintus annus Regni Henrici Regis, Episcopatus verò Ranulfi sextus.

Anno MCV. Henricus Rex Baiocas incendit.

Anno MCVI. Henricus Rex Normanniam adquisivit. Cometa apparuit in mense Februarii.

Anno MCVII. ordinatio Rogeri Episcopi Sarisberiæ. Obiit Eadgarus Rex Scotiæ.

Anno MCVIII. obiit Gundulfus Episcopus, & Radulfus successit.

Anno MCIX. obiit Anselmus Archiepiscopus; & Henricus Rex Angliæ dedit Imperatori filiam suam.

Anno MCX. Cometa apparuit in mense Junio.

Anno MCXI. Boiamundus obiit & Eulalia Abbâtissa. Papa Paschalis captus est Romæ.

Anno MCXIV. obiit Thomas Archiepiscopus junior.

Anno MCXV. obiit Maria Comitissa de Bolonia secundo Kalendarum Junii.

Anno MCXVIII. obierunt Paschalis Papa & Matildis Regina Angliæ & Arnulfus Patriarcha & Baldewinus Rex Jerusalem.

Anno MCXIX. obiit Gelasius Papa: & terra mota est quarto Kalendarum Octobris.

Anno MCXX. Willelmus filius Henrici Regis & Ricardus frater ejus & Ricardus Comes de Cestriâ cum multis Nobilibus naufragio perierunt.

Anno MCXXII. obiit Radulfus Archiepiscopus Cantuariæ.

Anno MCXXIII. obierunt Johannes Episcopus Batoniæ & Robertus Episcopus Lincolnæ.

Anno MCXXIV. obiit bonæ memoriæ Alexander Rex Scottorum septimo Kalendarum Maii.

Anno MCXXV. Magna fames, & magnum Concilium: obiit Vicecomes.

Anno MCXXVIII. cœpit fundari Ecclesia sanctæ Crucis de Edeneshurch.

Anno MCXXIX. obiit Willelmus Episcopus Wintoniæ, & Henricus consecratus est.

Anno MCXXX. Anegus Comes Muraviensis à Scottis interfectus est.

Anno MCXXXIII. eclipsis facta est Nonis Augusti.

Anno MCXXXV. obiit Henricus Rex Angliæ quarto Nonarum Decembris; & Stephanus ei successit.

Anno MCXXXVI. Willelmus Cantuariensis Archiepiscopus obiit; & Richardus filius Gilleberti. Dedicatio Glasguensis Ecclesiæ nonis Julii.

Anno MCXXXVII. quinto decimo Kalendarum Decembris, fuit bellum inter Scotos & Anglos.

Anno MCXXXVIII. Episcopus Salisburie & Episcopus Lincolnæ & Cancellarius capti sunt à Rege Stephano.

Anno MCXL. Stephanus Rex capitur Lincolnæ à Comite Glocestriæ & à cæteris qui sustentabat partem Imperatricis.

Anno MCXLVII. obiit Johannes Episcopus de Glasgu. Iter Jerosolymis secundo prædicatur.

Anno

Anno MCL. dedicata est Ecclesia de Dunfermelin. Alwinus Abbas à curâ pastorali se sponte deposuit; & Osbertus eandem suscepit. Obiit etiam ipse Osbertus Abbas eodem anno, XV. Kalendarum Decembris.

Anno MCLII. Willelmus Abbas electus est: obiit Matildis Regina Angliæ quinto Nonarum Maii. Obiit Henricus Comes Northanhumbro-
rum filius David Regis Scotiæ secundo Idus Junii. Aſcalon à Christianis capta est.

Anno MCLIII. obiit pie memoriæ David Rex Scottorum IX. Kalendarum Junii Dominicâ ante Ascensionem Domini. Cui successit in Regnum Malcolm nepos ejus ætate XLII. annorum, filius Henrici prædicti Comitæ Northumbriæ. Obiit Eugenius Papa; Cui successit Anastasius. Et Abbas Bernardus Claravallensis, & Eustachius Comes filius Stephani Regis Anglorum. Rader quoque Comes Cestriæ, & Simon Comes Northamptoniæ. Henricus etiam Archiepiscopus Eboracensis. Stephanus Rex Angliæ cum Henrico nobilissimo Comite Andegaviæ pacem & fidem perpetuam in die festo Sancti Leonardi Abbatis iniit. Eo die apud Scotiam, Sumerled & nepotes sui, filii scilicet Malcolmi. associatis sibi plurimis insurrexerunt in Regem Malcolm; & Scotiam in magna parte perturbantes inquietaverunt.

Anno MCLIV. Willelmus Archiepiscopus Eboracensis permittente piissimo Papâ Anastasio ad Archiepiscopalem Cathedram cum summo honore reversus est; & intra septem septimanas defunctus est. Hugo etiam Romæ consecratus Dunelmensem Episcopatum suscepit. Maxima fames & pestilentia animalium apud Scotiam facta est. Arturus Regem Malcolm proditurus duello periit. Obiit Gaufridus primus Abbas de Dunfermelin; Et nepos ejus Gaufridus in loco ejus successit. Rogerus de Ponte Episcopi in Archiepiscopatum Eboracensem consecratus est. Obiit Stephanus Rex Angliæ VIII. Kalendarum Novembris: Et Henricus Dux Normanniæ XIV. Kalendarum Januarii Regni diademate insignitur. Obiit Dunecan Comes de Fif. Malcolm Rex dedit Ecclesiam de Travernent Canonicis de Castello Puellarum. Christianus in Episcopum Galwariæ eodem die, quo & Rex Angliæ Henricus, ab Archiepiscopo Rotomagensi apud Bermundeseiam consecratus est.

Anno MCLV. obiit Anastasius Papa; cui successit Adrianus. Obiit Ailwinus Abbas primus Ecclesiæ Sanctæ Crucis.

Anno MCLVI. Dofnaldus filius Malcolm apud Witterne captus est, & à patre suo incarceratus.

Anno MCLVII. Malcolm Machel cum Rege Scottorum pacificatus est. Rex Angliæ Henricus exercitum duxit in Walliam; & ibi Eustachius filius Johannis cum pluribus aliis cecidit. Tandem Walenses pacem cum Rege fecerunt. Rex Scotiæ reddidit Regi Angliæ Northanhimbriam & Cumberlandiam. Rex autem Angliæ reddit ei Comitatum Untenduniæ. Fratres plures Templi Jerosolymorum in prælio corruerunt.

Anno MCLVIII. Obiit bonæ memoriæ Robertus Episcopus Sancti Andree. Rex Scotiæ Malcolm ivit cum Rege Angliæ Henrico ad Tolosam; & ab eodem Rege Henrico gladio militiæ accinctus est in Turonensi. Obiit Willelmus Comes Boloniæ filius Stephani Regis. Obiit Adrianus Papa; cui successit Alexander, expulso Octaviano, qui in sedem Apostolicam profanè aspiravit. Willelmus Episcopus Muravenſis missus Romam à Rege Malcolmo, à præfato Papâ Alexandro cum summo honore susceptus, ad Scotiam cum gratia & electione sedis Apostolicæ remissus est.

Anno MCLX. Rex Malcolmus duxit exercitum in Galwaiam ter; & ibidem inimicis suis devictis, foederatus est cum pace; & sine damno suo remeavit. Fergus princeps Galwaiæ habitum Canonicum in Ecclesiæ Sanctæ Crucis de Ednesburch suscepit; & eis villam, quæ dicitur Dunroden, dedit.

Y

Abbas

Abbas de Chelcou in Episcopum Sancti Andree electus est ; & à Wilhelmo Muraviensi Episcopo & Apostolicæ sedis Legato in ipsâ Ecclesiâ Sancti Andree [consecratus est] & Walterus in ejus locum surrexit. Johannes in Abbatem de Chelcau electus est, & ab Hereberto Glasguensis Episcopo benedictus.

Anno MCLXI. Obiit Teodbaldus Cantuariensis Archiepiscopus. Obiit Fergus Princeps Galwaie quarto Idus Maii.

Anno MCLXII. Obiit Wilhelmus Muraviensis Episcopus & Apostolicæ sedis Legatus nono Kalendarum Februarii. Thomas Cancellarius Regis Angliæ in Archiepiscopum Cantuariæ consecratus est. Elda soror Malcolm Regis Sootiæ nupsit Florentio nobili Comiti Hothlandiæ. Obiit Isaac Prior de Sconâ ; & Robertus Canonicus de Jedeuadere primus Abbas in eadem Ecclesia constitutus est. Obiit Ernaldus Episcopus Sancti Andree & Apostolicæ Sedis Legatus Idus Septembris.

Anno MCLXIII. Henricus Rex Angliæ pacatis transmarinis partibus * * * *

†

HISTO-

HISTORIA

COENOBII

ABENDONIENSIS

A primâ ejus Fundatione ad annum Domini MCXXXI. ex Ad-
ditamentis Chronici FLORENTII WIGORNIENSIS, autore Mona-
cho ABENDONIENSI.

[De qua in superioribus Dissertationibus sæpius facta est mentio.]

Æra Mariani Scoti
DCCCCLXX.

Æra Dionysii Exigui
DCCCCXLVIII.

Incltyti Regis Edredi tempore vir Domini Æthelwoldus, qui in Mona-
sterio Gleastonienfi in Monachico habitu sub Abbate Dunstano Domino
Jesu Christo devotè serviebat, cupiens ampliori scripturarum scientiâ
doceri, decrevit ultra marinas adire partes. Sed Regina Eadgifa ma-
ter Regis memorati prævenit ejus conanima, dans consilium Regi, ne ta-
lem virum sineret egredi de regno suo: insuper asserens tantam in eo fuisse
Dei sapientiam, quæ & sibi & aliis sufficere posset; quamvis ad alienæ pa-
triæ fines ob hanc causam minime tenderet. Quibus auditis delectatus Rex,
magnam circa Dei famulum cœpit habere dilectionem; placuitque ei sua-
dente matre sua ^a dare Sancto viro quendam locum vocabulo Abbandoniam;
in quo modicum antiquitus Monasteriolum habebatur, sed erat tunc neg-
lectum ac destitutum, vilibus ædificiis consistens, & XL. tantum manfas
possidens; reliquam verb præfati loci terram, quæ centum cassatorum lustris
hinc inde giratur, Regali dominio subjectam Rex ipse possidebat. Quis au-
tem antiquorum illius primum institutor fuerit, monumento veterum accepi-
mus; quod † Cissa Rex * Heano cuidam religiosæ vitæ viro ac Abbati
simulque sorori ejusdem Cissæ nomine locum ad omnipotentis cultum con-
struendi cœnobii dedit, quod Abbandun antiquitus appellatur, collatis ad hoc
Regio munere plurimis beneficiis & possessionibus ob vitæ necessarium inibi
forte degentium. Verum non multo post antequam insisteretur designato
operi, Rex ipse obiit. Rex autem Ina primò donationes supradictas irritas
fieri decrevit; demum facti pœnitens, de suis etiam easdem longè uberius
auxit; adeò ^b ut CCL. Cassatorum descriptionem sub anno Incarnationis
Dominicæ DCXCIX. regali edicto sanciret, prædicto Abbate Heano regi-
men loci tenente. Horum posteriori tempore testamentum Principum Æthel-
baldus Rex suæ quoque autoritatis collatione ratum esse constituit sub Da-
nielis antistitis & † Cumani ejusdem loci Abbatis attestazione.

^a Reperitur
Charta hujus
donativa in
Monastico
Angl. Tom. 4.
p. 101. datâ
anno 955.

^b Exat ea de
re Charta Inz
Regis, in Mo-
nastico Tom.
1. pag. 99.
quæ quidem
CCLXXIII.
cassatos nume-
rat.

† Regulus is fuit Comitatum Wiltoni-
ensis & Bearacensis sub Kinwino West-
saxonum Rege. Sic Historia Abbendo-
nienfis in Monastico Angl. Tom. 1. p. 97.
* Heano Cissæ nepos fuit; Cœnobium

attem Abberdonienfe construxit anno 675.
fi Historiæ modò citatæ fides.

† Conanum vocat. & Heano immediatè
successisse, Conano Rethaunm prodit Hi-
storia Abindon. ibid. p. 98.

Succedentibus nonnullis poſtea annis, Kenulfo Rege juſ regium obtinente, Rethunus quidam officio Episcopali functus Abbatis locum in Abbandoniâ eſt adeptus. Qua tempeſtate idem Cœnobium tam gravibus implicabatur Regis officialiumque ejus exactionibus; ut maximum ſuarum rerum illic commanentibus fieret tadium. Siquidem Rex ipſe [plus] ſolito convivia ſibi requirere, & homines, quos ſolidarios dicimus, ſibi ſubdiurnandos conſueverat commendare. Officialium autem venatorum & falconariorum Regis quiſque pro poſſe poſſeſſiones Eccleſiæ vexabant. Unde vir ille unum invenit remedium, pretio cum precibus obvius ire. Centum itaque & XX. libras necnon & C. manentes ad Regalem villam, quæ Suthun dicitur, eo tenore Regi obtulit; quatinus omni poſt tempore in Abbandoniâ & in univerſis ejus poſſeſſionibus libertas prædictarum inquietudinum fieret. Cujus voluntati Rex in omnibus aſſenſum præbuit. ^a Quod decretum anno Regni ſui XXV. ab incarnatione vero Dominicâ DCCCXXI. ſancitum eſt. His itaque peractis, Antistes ille Romam adiit; Sanctum Papam Leonem Petri Apoſtoli vicem tunc agentem repperit; qui ejus itineris cauſam audiens, benigne ut requirabat Abbandonenſis loci libertatem Apoſtolicâ authoritate ſancivit; Regique Kenulfo & cæteris in Anglia potentibus litteras dirigens, hortatus eſt eos ad reverentiam cultumque ejusdem loci. Quæ poſtquam ille ^b patravit, in ſummâ quiete quoad vixit cœnobium illud gubernavit. Poſt cujus diſceſſum quid huic loci contigerit uſque ad glorioſi Principis Æthelſtani imperium, quia nuſquam certi quicquam addiſcere potui, ſuo meus ſtilus caruit officio. Rege Æthelſtano regnante, & Abbandonenſi cœnobio præſidente Cinatho Abbate, villas quæ ab incolis Swinford & Sanford vocantur & Dumeltun in Gloceſtræ Comitatu ſitam largitus eſt Anno ab Incarnatione Dominicâ DCCCCXXXI. Nec multo poſt Rex ipſe obiit. Poſt obitum verò ejus ad tantam eſt ſolitudinem reductum; ut omnibus ſibi adjacentibus poſſeſſionibus regio ſubactis dominio, à Monachis omnino deſtitueretur. Cujus infortunii malum quibus ex cauſis acciderit, nil veri ad meam pervenit noti-
tiam. Veruntamen teſtamentorum libri poſſeſſiones Eccleſiæ continentium reſervati ſunt Dei providentiâ; à tempore autem Inæ Regis, ſub quo Cœnobium primò conſtructum eſt, ad hanc ejus deſolationem CC. & XL. revolutio annorum fuiſſe reputatur.

Factumque eſt conſentiente Dunſtano Abbate ſecundum Regis voluntatem, ut vir Dei Æthelwoldus prænotati loci † ſuſciperet curam; quatinus in eo Monachos ordinaret regulariter Deo ſervientes. Venit ergo ſervus Dei ad locum ſibi commiſſum; congregavitque ſibi in brevi ſpatio gregem Monachorum, quibus ipſe Abbas jubente Rege ordinatus eſt. Dedit * etiam Rex poſſeſſionem Regalem, quam in Abandonia poſſederat, hoc eſt, centum caſatos cum optimis ædificiis, Abbati & fratribus ad augmentum cotidiani vi-ctus; & de regio theſauro ſuo multum eos in pecuniis juvit. Sed mater ejus largius ſolatia munerum eis direxit.

Venit ergo Rex quadam die ad Monasterium, ut ædificiorum ſtructuram per ſeipſum ordinaret; menſuſque eſt omnia fundamenta propriâ manu, quemadmodum muros erigere decreverat: rogavitque eum Abbas in hoſpicio cum ſuis prandere. Annuit Rex ilico; & contigit adeſſe ſibi non paucos Opti-matum ſuorum venientes ex gente Northanhimbrorum, qui omnes cum Rege

^a Habetur privilegium iſtud in Mon-aſtico Tom. I. p. 100.

^b f impetra-vit.

† Ethelwoldus primus Abbas Abbandoniæ factus eſt anno 954. juxta Historiam Croilandenſi anno 948. reperitur.
Glaſtonienſem in Mon-aſtico Angl. Tom. I. p. 16. Apud Ingulphum tamen ſubſcrip-
ſiſſe Chartæ Edredi Regis datæ Cœnobio
* Diploma Edgari Regis hac de re ex-tat in Mon-aſtico Tom. I. p. 102.

adierunt convivium. Latatusque eſt Rex, & juſſit abunde propinare hoſpi-
ribus hydromellum. Quid multa? hauſerunt miniſtri, liquorem tota die ad
omnem ſufficientiam convivantibus; ſed nequivit ipſe liquor exhauriri de
vaſe niſi ad menſuram palmi, gaudentibus Northanhimbris & veſperi cum
lætitia recedentibus.

Operariorum providere alimenta Ælſtanus Monachus præcepto Abbatis
curam acceperat. Accidit namque quadam die, dum Abbas more ſolito pe-
ragraret Monasterium; ut aſpiceret illum fratrem ſtantem juxta fervens cal-
darium, in quo victualia præparabat artificibus. Et intrans vidit omnia vaſa
mundiſſima ac pavimentum ſcopatum. Coxit enim carnes cotidie ſolus, &
operariis miniſtrabat, focum accendens, & aquam apportans, & vaſa denuo
emundans. Dixitque ei Sanctus Æthelwoldus: 'O mi frater, ſi talis
'miles Chriſti es, qualem te oſtendis; mitte manum tuam in bullientem
'aquam, & unum frustum de imis mihi impiger attrahe. Quod ſine mora
fecit, non ſentiens calorem ferventis aquæ. Quo viſo Abbas juſſit deponi
frustum, & nemini hoc indicare viventi. Qui cum poſtea ob vitæ meritum
Pontificatus culmen apud Wiltonam adeptus fuiſſet; adveniente ſui ab hac
vita evocatione Abbandoniam deportatus atque ſepultus eſt anno ab incarnati-
one Chriſti DCCCCLXXX.

Erat & puer in eodem Monasterio puræ innocentie ſtudii, nomine Adme-
rus, quem Abbas ac fratres nimium diligebant. In tali itaque ætate & gra-
tiâ conſtitutus, infirmitate correptus pervenit ad vitæ ultima. Cumque ex-
itûs horam præſtolaretur; ſubito in ecſtaſi factus, cœleſti ſe intereſſe curiæ at-
que ibi matrem Dei Mariam reſidere conſpicatur. Ante eam itaque hic ado-
leſcens adducitur, atque ab eadem an cum aſſiſtentibus ſibi amodo remanere,
an in vitâ adhuc mortali degere velit, affabili ut ſemper eſt vultu ſciſcitatur.
Ille nil triftitiæ, nil indigentie hiſ, quos intendeat, adeſſe conſiderans, malle
ſe illic dixit quam alias, ſi mereretur, jam aſſociari. Cujus delectationi cum
effectus fore promitteretur; inter viſionis illius gaudia ad ſe reverſus, Abbati
ſuo quæ viderat quæque audierat pandit. Et ut vera eſſe quæ narrarat pro-
barentur; ſpiritus ejus à corpore exiens mox illius, quam acceperat, promiſ-
ſionis in Sanctorum cœtu compos efficitur.

Ut diſtinctioris autem vitæ tramitem cum è diverſis Angliæ partibus
viri Dei Æthelwoldi auditâ ſanctitate plurimi differenti more legendi canen-
dique inſtituti ad eum convenirent atque reciperentur: volens eos in Eccle-
ſiâ conſonâ Deo voce jubilaſſe, ex Corbienſi Cœnobio, quod in Francia ſitum
eſt, Eccleſiaſtica eâ tempeſtate diſciplina famoſum, viros accerſit ſolertiſſi-
mos; ut illos in legendo pſallendoque ſui imitarentur.

2 l. Ad.

Ad beati quoque Benedicti cœnobium Floriacum de ſuis Monachis unum
Oſgarum nomine tranſmiſit, normam vivendi, prout illic mos erat, diſcere
ac in domum reverſum ſocios horum quæ didicerat participes efficere:
Quibus rebus factum eſt; ut qui noviti in Eccleſiaſtico inſtituebantur diſci-
pulu, brevi aliis in Anglia perfectiores doctioresque prædicarentur. San-
ctus etiam Æthelwoldus trium Regum ſibi invicem in Regno ſuccedentium,
dum regimen Abbatie gereret, ſimul & Archiepiſcoporum, Antiftitum, Ab-
batum, Primatumque Regni confirmatione ac auctoritate tria privilegia
de loci libertate acquiſivit canonica ac regali deſcriptione roborata. Ea tem-
peſtate non habebantur Monachi in gente Anglorum, niſi tantum qui in
Glaſtonia morabantur & Abbandonia. Quanta verò ipſa fratrum collectio
profecerit, Regnum Angliæ quamdiu conſtiterit teſtabitur; in cujus multis
regionibus à patre Æthelwoldo Cœnobio fundata celeberrima, ac de ejus Mo-
nachorum numero Abbandonia electi Abbates cum Monachis & illic ſunt di-
recti. Quorum iſta ſunt vocabula, Heli, Burch, Torni. In quibus hujus
hominis quanta fuerit probitas, 2 miranda eſt; cum [quod] ſolus tot Ec-
cleſias

2 l. mirandum.

clesias in Anglia construxerit, tum quoddam tales discipulos habuerit, ut quidam Archiepiscopi, nonnulli Episcopi, plures verò Abbates ac Monasteriorum fundatores fierent. Ante verò quam ipse vir Sanctus ad Episcopatum eligeretur; ditatus est locus, quem regebat, scilicet Abbendonensis, sexcentis & eo amplius cassatis, insuper & æternæ libertatis suffultus privilegiis divina simul & Regia auctoritate conscriptis, quæ laminis aureis sigillata inibi usque hodie conservantur.

DCCCCLXXXV.

DCCCCLXIII.

* Sanctissimus Æthelwoldus venerabilis Abbas Abbendonensis Ecclesiæ, à Beato Dunstano educatus, mortuo Brihtelmo Episcopatum Wintoniensis Ecclesiæ suscepit; & eodem anno iussu Regis expulsis Clericis, Monachis Abbendonensibus vetus Monasterium instituit. Hic namque Regem eximium, cujus erat Consiliarius, ad hoc maxime provocavit; ut Clericos à Monasteriis expelleret, & Monachos Sanctimonialisque in eis collocari juberet. Vice verò S. Æthelwoldi Abbendonix Abbas constituitur Osgarus ejusdem Monasterii Monachus. Sed quia Ecclesiam Abbendonensem ante susceptum Episcopatum dedicandam reliquerat; post sui consecrationem & ipsam unâ cum B. Dunstano & aliis nonnullis Coepiscopis suis in honore Dei Genitricis Mariæ consecravat V. Kalend. Januarii.

DCCCCXCIX.

DCCCCLXXVII.

Domnaniæ Præsul Sidemannus obiit; cujus corpus Abbandoniam deferretur, & in porticu S. Pauli Apostoli illic decenter humatur.

MVI.

DCCCCLXXXIV.

† Sanctus Æthelwoldus Wintoniensis Episcopus, Indictione secundâ, Kalendis Augusti è sæculo migravit. Dominus etiam Osgarus Abbas Abbandoniæ per idem tempus diem clausit ultimum.

MVII.

DCCCCLXXXV.

Erat tunc Major domus regiæ Ælfricus quidam præpotens, fratrem habens * Edwinum institutione Monachum. Hic apud Regem pretio exegit; ut frater ejus Abbandoniæ Abbas præficeretur. Quod & factum est.

MXII.

DCCCCXC.

† Edwinus Abbas Abbendonensis obiit; cui successit vir venerabilis Wulgarus.

MXXVIII.

MVI.

Alfricus Dorobernensis Archiepiscopus obiit; & sepultus est Abbandoniæ, unde Monachus extiterat: sed regnante Kanuto Rege ad sedem suam tran-

* De Ethelwoldi promotione paria habet Florentius vulgatus; de Osgari successionem file: quam tamen narrat Historia Abbandonensis in Monastico Tom. 1. pag. 105. & Wolstanus in Vita Ethelwoldi cap. 21.

† Ethelwoldi obitum refert etiam Florentius vulgatus; de Osgarotacet. Præter Florentium, Wolstanus etiam Ethelwol-

dum die dicto obiisse confirmat in Vita ejus. cap. 41. Elfricus tamen (in ejusdem Vita MS. citata à Mabillonio, Act. Benedict. Sæc. V. pag. 619.) obitum illius die 3. Calend. Augusti contigisse narrat.

* Eadwinum vocat Florentius vulgatus, qui successionem ejus perfunctorie narrat. † Haud dissimilia Florentius vulgatus.

status est. Cui Wintoniensis Episcopus Alfegus successit; & pro illo Kenulfus Episcopatum suscepit.

MXXXIX.

MXVII.

Pius Pastor Abbas Abendoniz Vulgarus obiit anno XXVIII. ex quo illum divina pietas eidem Ecclesiz præfexit. Cujus Abbatis industria vigilante, necnon & Dei misericordia protegente, inter tam dissidentes in Angliâ motus Cœnobium Abendonense à Danorum devastatione permansit immune; cum dextrâ lavâque hostium incursio passim loca universa subrueret; aut si benevolentior fieret, maximo sese pretio habitatores eorum redimere sineret. Cui in Pastoralitate Domnus Adelwinus successit. Quem Rex Kanurus pro laudabilis vitæ merito secretorum suorum conscium efficiens, à noxiis sese retrahere ac recta appetere ejus suasionibus studebat. Hinc & Cœnobium Abendonense à Rege diligitur, & muneribus ejus cumulatur. Nam inter alia sua donaria capsam de argento & auro parari fecit; in qua S. Vincentii Levitæ & Martyris reliquiæ collocarentur.

MLII.

MXXX.

Venerabilis Abbas Abendoniz Adelwinus obiit. Cui ex hac vitâ decedenti Siwardus ex Glestoniensi Cœnobio Monachus successit, tam sæcularium quam ecclesiasticarum vigore admodum fultus.

MLXVI.

MXLIV.

Hoc anno Cantuariensis Metropoleos Archiepiscopus Edsius accitum Siwardum Abbatem Abendoniz, quem prudentiâ plurimum vigere noverat, Regis consensu & regni Primorum Pontificatus decoravit apice, ac Patriarchatus sui vice ipsum fungi instituit. Nam ipse privatis uti volebat; quia ægritudine laborabat. Abendonienfi autem Ecclesiz Æthelstanus ejusdem loci Sacrista Abbas constitutus est.

MLXX.

MXLVIII.

Vitæ Domini Æthelstanus Abbas Abendoniz obiit; cui successit quidam de Monasterio S. Eadmundi Monachus, in auri argenteque fabricicio operator mirificus, nomine Sperafo.

MLXXI.

MXLIX.

Sed & Archiepiscopi vices moderans Siwardus, ægritudine correptus, Abendoniam à Cantia æger defertur; & duobus illic mensibus lecto detentus, ab hac vitâ educitur; atque ibidem sepelitur.

MLXXII.

ML.

Sperafo Abbas Abendonensis Londoniz Præfularum suscepit; sed antequam esset consecratus, à Rege Edwardo est eiectus. Venerat per hos dies ad Regem quidam de Norwegia gente Episcopus vocabulo Rodulfus, regi propinquus. Hic Abendonensibus Abbatis jure præficitur.

MLXXIV.

MLII.

Rodulfus Episcopus & Abbas Abendonensis Ecclesiz obiit; cui successit Ordricus ejusdem Monasterii Monachus.

* Archiepiscopi Corepiscopum vocat Florentius | vulgatus, qui obitum ejus breviter perstringit.

MLXXXVII.

MLXXXVII.

Abbas Abendonæ Ordricus postquam Domum sibi commissam honorificè gubernasset, & à memoriâ Principum Apostolorum ad sua remeasset; diutinâ coctus ægritudine, diem sortitur ultimum. Faldredus verò in eodem Monasterio Præposituræ officium exhibens, Abbatiz dominatum post illum adipiscitur.

MLXV.

MXCIII.

Aldredus etiam Abbas Abendonæ apud Castellum Walingafordense in captione ponitur. Sed aliquanto post tempore inde eductus, in manus Wintoniensis Episcopi Walchelini servandus committitur; apud quem mansit quoad vixit. Cui in Abbatiam successit Athelelmus de Monasterio Gemmetico Monachus.

MLXXI.

MCVI.

Abbas Athelelmus Abendonensis Ecclesiæ obiit. Cui successit Rainoldus, & ipse Monachus Gemmeticensis Ecclesiæ.

MLXXXIV.

MCXIX.

Decessit etiam Domnus Rainaldus Abbas Abendonæ [post cuius obitum Rex] Abbatiam Abendonæ & alias plures in manu suâ [usque ad obitum] tenuit.

MXCVII.

MCXXII.

Quarto itaque mense regni illius [*Henrici I. Angliæ Regis*] die omnium Sanctorum per manum Episcopi Lincolniensis Rotberti Domnum Faricium ex Malmesburiensi Cœnobio Monachum Abendoniam direxit; & ut debitam illi subjectionem deferrent, Monachis mandavit: utiliorum eis fore nusquam ut rebatur posse se providere Patronum contestans. Hic itaque genere Italicus, seculari prudentiâ cautissimus, literarum adprimè scientiâ optime eruditus; medicinæ peritiâ adedò exercitatus, ut ejus solius [†] antidotum confectionibus Rex ipse se crederet sæpe medendum. Brat & Romanæ Ecclesiæ notus; cum & in eâ tum multis & in aliis Ecclesiis per Ausonias oras diu deguerit. Quare tantæ opinionis personam Archiepiscopo Anselmo ab hac vita migrato parasset Rex substituere; nisi normâ æquitatis ejus inflexibilis quibusdam majoris ordinis Ecclesiastici suspectâ, ipsorum factione id tum perturbaretur.

MC.

* I. antidotum.

MCXXXIX.

Vir etiam laudabilis Domus Faricius Abbas Abendonensis Ecclesiæ, cum ejus industria opes illius Ecclesiæ multiplicatæ de die in diem augmentarentur, decidit in ægritudinem: quæ ex hac luce subtractus à laboribus suis beato sine quiete, XVII. videlicet regiminis sui anno, VII. Calend. Martii.

MCXVII.

MCXLI.

Rex etiam Optimatum suorum consilio Abendonensi Ecclesiæ præfeci in Pastorem quendam bonæ famæ virum nomine Vincentium ex Gemmeticensi Ecclesia Monachum, cunctis qui aderant id laudantibus. Erat enim valde benignus, ac pietatis gratia plenus. Omnibus compatiabatur, omnes pro affectu diligebat.

MCXIII.

†

MCXLVII.

MCXLVII.

* Vir non modicæ prudentiæ, duorum Episcoporum Wigornienfium, Samfonis videlicet & Teovulfi, Archidiaconus Hugo nomine XII. Calend. Aprilis obiit.

MCXXV.

MCLII.

Venerabilis Abbas Abendoniz Domnus Vincentius decimo anno fui regiminis IV. Calend. Aprilis ex hac vita decessit. —† Prior etiam Wintonienfis Ecclesiæ Ingulfus * nomine apud Wudeftoke Abbas electus Abendonienfi Ecclesiæ, à Rogero Selesberienfi Præsule VI. Idus Junii die Dominica consecratur Salesbiriæ.

MCXXX.

* Ista quidem, quamvis ad Historiam Abendonensem parum facientia, addere consultum duxi; ne quid nostri Codicis Additamentorum prætermitteretur.

† Ista habet & Continuator Florentii Wigornienfis.

* Privilegium Eugenii III. Papæ illi datum invenitur in Historia Abendonensi in Monastico Tom. I. p. 107.

Additamenta ex Historiâ prolixâ Cænobii Abendonienfis à Lucio Rege ad Richardum I. Regem. MS. in Bibliothecâ Cottoniana *Clandus B. 6.*

Ingulfus Abbas obiit † anno XXIX. regiminis sui, anno quarto regni Henrici II. die XIII. Cal. Octobr. cui à Rege in loco Pastoris substituitur

Walkelinus, Ecclesiæ Eveshamensis Monachus, vir circa possessiones Ecclesiæ sibi commissæ fidelis & prudens, in revocandis quoque priorum pastorum negligentiam perditis studiosus. Qua de causâ à Rege plurimum dilectus, ab eo in Abbatem promotus est. Walkelino Abbate mortuo

Godefridus Episcopus de S. Asaph, quem Henricus II. Rex istius domus constituit Procuratorem, IX. annis & dimidio vicem gerens Abbatis in omnibus tam in ordine intrinsecus quam in procuratione forinsecus. Godefrido demum ab Abbatiâ amoto, * successit ei

Rogerus, † qui IX. annis & dimidio præfuit huic domui. Isto defuncto

Thomas de Hufselburnâ Clericus transmissus est à Rege Henrico II. ad custodiam Abbatiæ.

Amoto tandem Thoma à procuratione domus istius, Henricus II. Rex dedit Abbatiam Abendoniz Alfredo Priori Rovecestriz. Alfredus obiit eodem mense quo Ricardus Rex Angliæ coronatus est. Successit ei

Hugo Abbas, vir bonæ memoriæ.

† Anno Domini 1159. juxta Annales Wintonienfis.

* Amotus est anno 1175. ex fide Be-

nediti in Hist. MS. de gestis H. II. Regis.

† Istum Bermundesiz Priorem antea fuisse tradunt Annales Wintonienfes.

Z

CHAR.

Charta ÆTHELREDI Regis data WLFINO Episcopo & Cœnobio SCIREBURNENSI.

[De qua facta est in superioribus Dissertationibus mentio.]

ANNO Dominicæ Incarnationis nongentesimo nonagesimo octavo ego Æthelredus totius Albionis Dei gubernante moderamine basileus, suadente Archiepiscopo Alfrico, de consilio meorum Principum seu nobilium inque annui Episcopo Wlffino ordinare Monachicæ conversationis normam castam . . . & Deo amabilem secundum institutionem sancti patris Benedicti in Scireburnensis Ecclesiæ; eâ ratione videlicet, ut quisque successor ei adveniret sive Præsul, crudelis si fuerit, facultatem . . . tractare res Monachorum. Sit pastor non tyrannus utilitatem secundum pastorem auctoritatem pascat suos & se servientes. Habeat ipse solus victum inter fratres. Scriptum est enim esto in illis quasi unus ex illis. Regat ipse substantiam Monasterii ita duntaxat, ut Fratrum consilium sit quicquid. Et si quando quod absit eveniret, ut Pastor & grex discordent; semper iudex . . . Archiepiscopus se præbeat ut iusta correctio sequatur. Et quia mos minimè ut in Episcopali Sede Abbas constituatur; fiat ipse Episcopus eis Abbas & pater; & ipsi Fratres obedientes ei sint sicuti filii & Monachi cum castitate & humilitate & subiectione secundum disciplinam almi patris nostri Benedicti; ut unâ bravium æternæ coronæ accipere mereantur. Et quoniam sicut ait Apostolus: Nos sumus, in quos fines sæculorum devenerunt; & multiplicato jam genere humano; adeò ut per plures gratiâ inopiæ ruris non habentes, ubi vel arando vel fodiendo agriculturam exercentes victum adipiscantur: Insuper & crescente philargyriâ nonnullorum, ut quisque rapiat sibi quod potuerit; optimum duxerunt Priores nostri, ut omnis lis terminibus certis adnulletur; ideoque territoria causæ creberrimè adsuescere nuper inter mundanos cœpere, in portione quisque propriæ telluris liberè excolet. Quorum ego exempla imitatus, rus prædicti hac cartulâ annotari censeo. Hoc est, in ipsâ Scireburnâ centum agellos & prædium Monasterii; sicut Wlffinus Episcopus fossis sepibusque girare curavit. Deinde IX. Cassatos in agro qui ab incolis Holancumb nuncupatur. Item in Halganstoe XV. in Thornford VII. in Hradanford X. in Wonburna V. in Westum VIII. in Stawilbrycge XX. in Wulf euntum VIII. In Osa juxta ripam maris quæ dicitur Ætbun. Et quicquid Deus his auxerit ex donis securitate & jugi libertate possideant Fratres inibi degentes; tribus exceptis, quæ omnibus communia sunt, sc. expeditione, pontis arcisve restauratione nulli constructione; eò quod Monasteriis hoc opus ind Si fortè, quod absit donationem quispiam adnullare temptaverit & desistere; sciat se æquissimo Judici rationem tuba in extremo examine æquitas & iustitia manifestabuntur.

Ego Æthelredus Rex Anglorum hanc libertatem concedo Monasterio . . . quod elegerit doque signaculo Sanctæ Crucis hanc munificentiam his testibus.

Ego Ælfricus Archiepiscopus hoc denunciâtâ benedictione firmavi.

Ego Ealdulf Archiepiscopus atque consensi.

Ego Wlffstanus Episcopus hoc adfirmavi.

Ego Ælfheagus Episcopus consului.

Ego

Ego Wlffinus Episcopus hoc meum desiderium usque concessi.

Ego Æthelward Dux corroboravi.

Ego Ælfr consentaneus fui.

Ego Ælffige Abbas

Ego

Ego Godwine Abbas.

Ego Æthelmær M. Ofthulf. Wlfget Beo . . . Brih Wlfnad

Epistola ALEXANDRI III. Papæ ad HENRICUM II. Regem, de THOMA BECKET Archiepiscopo Cantuariensi.

[Ex Bibliothecâ Cottonianâ. *Vitellius* E. 10.]

Alexander Episcopus, servus fervorum Dei, excellentissimo Principi Christianissimoque filio suo Domino Regi Collegii Cant. & omnibus Archiepiscopis & Episcopis in eodem Collegio existentibus salutem & Apostolicam benedictionem. Sancta & catholica mater Ecclesia suo sponso, qui Christus est, ineffabilis amoris dulcedine copulata, suscepit ab ipso dotes amplissimas, gratiarum ubertate fecundas, & specialiter inter eas beneficium libertatis. Voluit enim peramabilem sponfam ejus libero fidelibus præesse domino; ut haberet potestatem in singulos velut in filios more matris, cunctique ipsam reverentia filiali tanquam universalem matrem & Dominam honorent. Hæc est enim dilecta sua arca, in quam core ejus tam die quàm nocte invigilat indefessè. Hic est hortus illius fertilis, in cujus suavitatis odore præcipue delectatur. Quis itaque non verebitur illam offendere vel injuriis provocare? Quis credere poterit sponsum in sponsæ contumeliâ graviter non offendi? Quis violator Ecclesiæ libertatis contra Deum & hominem quavis defensione protegitur; ut supernæ virtutis malleo comminui in pulverem nequeat & favillam? Habet enim mater Ecclesia unde vehementer doleat, unde dolorem clamoribus exprimat, plena querelis; utpote gravibus injuriis lacerata & enormibus collisa sceleribus & jacturis. Dolet inquam, nec mirandum; inspicit quia qui forent ejus cari, facti sunt ejus inimici. Et qui suxerunt ipsius ubera, materni lactis refecti dulcedine, amaritudinis calicem illam compellunt prohi dolor degustare. Qui fecundati per ipsam grandium ubertate bonorum, hostilibus eam provocare conatibus, & libertatem ejus, quantum in eis est, deprimere non verentur. O ingritudinis damnable vitium, res ingrata superis & terrenis, infesta res; quia omnis lex sacrosanctæ Ecclesiæ confunditur, dum sic matrem filii vili pendent. Hanc profecto querelam de quodam Thoma Cantuariensi Archiepiscopo per literas vestras ad Sedem Apostolicam destinatas inspeximus; & in illis reperimus, quodd sine consilio vestro renunciârit juri suo; & factus est fatuus in Aulâ Regis. Et quia renuhciare non debuisset sine licentiâ nostrâ speciali; cùm in jure cautum sit, quodd est unus casus specialis Summo Pontifici reservatus; quamvis per Simoniam, ut dicitur, fuerit electus; ideo conscientiam de puritate commendamus, & scrupulosam reprehendimus curiositatem. Ne verbò religionis puritas confusa succumberet, vel Symoniæ pravitatis effugeret impunita; ab omni ordine Ecclesiastico & Archiepiscopatu illum degradamus, & stultissimum declaramus; mandantes vobis sub pœnâ excommunicationis majoris, quatenus pœnam condignam eidem imponatis;

Z 2

scilicet

scilicet ut in arcto Monasterio recludatur, ibidem perpetuam pœnitentiam peracturus. Quapropter tibi, fili carissime; præcipimus ut illum de tuâ Curiâ expellas; quia indecens est, ut qui fuerat Metropolitanus in tali sacro Collegio & inter religiosos conversatus, esset jocularior sive histrio in tuâ præsentia. Insuper, fili carissime, si Episcopi tui regni in nostro mandato Apostolico & Archiepiscopatu nimis negligentes, quod absit, extiterint; volumus, quod manus adiutrices extendas ad sustentandam Romanæ Ecclesiæ libertatem; & sic obtinebis Apostolicam benedictionem; quia post sententiam latam si incorrigibiles persistuerint, sacrosancta Ecclesia non potest ultra facere nisi invocare brachium sæculare. Ulterius, fili dilectissime, ad aures nostras pervenit; quod aliis loco prædicti Archiepiscopi successit; & plura enormia & sinistra in tuam personam illustrissimam lingua vulgari publicè prædicabat; & similiter Apostolico consilio inconsulto & ante Pallii missionem sacros ordines ministrabat. Unde visum est nobis, quia non voluntate Papali, nec etiam potestate regali rite fuerat electus, sed contra omnium voluntates regentium similiter & habentium interesse. Unde bene possumus per istum, quod est in titulo illo *de Clerico per saltum promotus*; quia non fuerat electus loco sacro sc. de Claustro, ut honestum erat, nec de Episcopo ad Archipræsulis dignitatem, sed quod dolendum est, de custode carceris in Archiepiscopum. Sed quamvis ordo in electione non servabatur, Electionem illam Apostolica authoritate cassamus, irritamus & adnihilamus; & pro sua inani electione illum excommunicamus, & ad præsentiam nostram personaliter jam citamus. Præterea secundum fratrum nostrorum consilium secum gratiosè volumus dispensare; scilicet ut cum comensalibus & sibi servientibus ad ministrationem & communicationem interim jam habeat usque quo poterit ad sedem Apostolicam viam commode atripere; mandantes, quatinus quamcità poterit Apostolico conspectui seipsum præsentet. Sciens pro certo, nisi specialis illa dilectio, quam ad personam suam habuimus & habemus, justum motum animi nostri temperaret, pœna docente cognosceret, quantum excesserit, qui spretis canonicis sanctionibus & consuetudine generali præsumserat Archiepiscopatus officium usurpare. Scriptum Romæ II. die mensis Decembris, & nostri Apostolatus anno primo.

EPISTO-

**Epistola Walteri Archiepiscopi Cant. ad Johannem
XXII. Papam de Canonizando Roberto Winchelse
Archiepiscopo Cantuariensi.**

Litera Domini W. Archiepiscopi & Suffraganeorum suorum mis-
sa Domino Johanni Papæ XXII. pro Canonizatione bonæ
memoriæ Roberti quondam Cant. Archiepiscopi, mense Mar-
tii, anno Domini MCCCXXVI. finiente.

SANCTISSIMO Patri, &c. devotus suus, W. Archiepiscopus Cant. & Suf-
fraganei ejusdem Provinciæ, &c. Summi Regis ineffabilis providentiæ
celstitudo nullis valens ambiri limitibus aut terminis comprehendi; etsi
cunctos in ipso Catholicè obdormientes cœlestis beatitudinis commilitones
efficiat, & præmiorum uberiorum retributione immarcessibilem æternæ
gloriæ prosequatur; illos tamen convenienti censurâ judicii altioribus deco-
rat honoribus & potioribus attollit insigniis dignitatum, quos suæ majesta-
tis essentia digniores esse cognoscit, quosque commendat ingentior excellen-
tia meritorum. Quo sacrosancta Sedes Apostolica exemplo ducta laudabili,
ipsum venerando Sanctorum Cathalogo decrevit æternaliter ascribendum,
quem magnitudo factorum in terris sublimatum esse testatur in cœlis; ut in
ipso Christus in Ecclesiâ laudibus veneretur assiduus; qui in Sanctis suis
semper est laudabilis ac etiam gloriosus. Idcirco, Pater Sanctissime, nos
clamor cogit validus tam humilium quàm sublimium regni Angliæ perso-
narum, quinimo ipsa caritas nos compellit in notitiam vestræ Sanctitatis
recolendæ memoriæ Domini Roberti de Winchelse nuper Cant. Archiepif-
copi vitæ insignia deducere; ad quod eo ferventiùs afficimur, quò celebris
memoriæ Thomas nuper Comes Lancastriæ adhuc rebus degens in humanis
vestræ Beatitudini super hoc scripsisse legitur; ipsius mores, vitam & conver-
sationem vestræ Sanctitati studiosè recommendando. Animadvertere ita-
que dignetur vestra sancta Paternitas; quòd Dominus Robertus totam juveni-
lem ætatem in liberalium Artium facultatibus transcurrere, in his eminentè
imbutum se reddidit; & exinde sacræ Theologiæ adhæsit jugiter disciplinæ.
Et sic tandem innocentia Scholaris & Magister, Cant. sedem ascendit Archi-
episcopalem; totoque tempore suo ministerium sibi creditum fideliter ac stu-
diosè complevit. Et circa morum honestatem diligenter intentus, & in divinis
officiis jugiter devotus existens, sibi ipsi vitæ sanctitate multipliciter profi-
cere, aliosque prædicationibus, exemplis variis pariter & doctrinis indesin-
struere salubriter satagebat. Quo exemplum illius imitatus, qui querelas
populi tabernaculum ingressus ad Dominum referebat, staterem gestans in
manibus, lances ejusque appendebat libramine, & solum Deum habendo
præ oculis, sine delectu pariter justos & pauperes supportavit. Quo quor
adversitates, quot tribulationes, quot anxietates & angustias pro juribus &
libertatibus Ecclesiæ conservandis idem perpeffus fuerat; satis notum exitit
ac divulgatum. Nam ut verum fateamur; tuendo statum Ecclesiæ & li-
bertatem, captis suis facultatibus, & Clericis suis & familiâ dispersis, pedes
incedere compellebatur quasi solus miserabiliter mendicando; & consequen-
ter extra regnum Angliæ relegatus; ac prædiis suis & possessionibus confis-
catis,

catis, omnia constanter sustinuit, & jura Ecclesiæ suæ illibata conservavit. Ita quodd nichil aliud arbitramur sibi de veritate Martyris defuisse; nisi quodd prudentia, fides & sapientia Illustrissimi Regis Edwardi, sub cujus alis Ecclesiam erexit, hujusmodi atrocitati censuit esse cedendum. Ante aciem igitur oculorum vestræ Sanctitatis hiis vitæ suæ compendiosè expositis, quædam miracula, quæ inter alia innumerabilia pro ipso operatus est Altissimus, vestri dignissimi Apostolatus culmini humiliter duximus præsentari: Vestræ Sanctitati flexis genibus humiliter supplicantes, ut ex his, si libeat, aliquali informatione receptâ, vestræ Beatitudinis circumspecta discretio, actibus intenta salubribus & operibus exposita pietatis, æstimet, diffiniat, ordinet, & jubeat, quid ulterius in hoc casu fuerit faciendum, ad divini nominis honorem & gloriam, fideique Catholicæ exaltationem optatam.

Testimonium Walteri de Suthfeld Episcopi Norwicensis de potestate Archiepiscopi Cantuariensis in Prioratu Cantuariensi.

[Ex Registro *Arundel* fol. 15.]

OMnibus præsentibus literas inspecturis, W. miseratione divinâ Norwicensis Episcopus salutem in Domino. Quoniam humanæ fragilitatis tam infirma est conditio; quodd ea quæ in præsentî vitâ aguntur, à memoriâ citò decidunt, & non rarò oblivionis tenebris obumbrantur; quædam quæ per venerabilem patrem Bonifacium Dei gratiâ Cantuariensem Electum in Ecclesia Cantuariensi fieri vidimus, ad perpetuam ejus rei memoriam in scriptis duximus annotanda. Inprimis vidimus ipsum ingredi Capitulum; quo . . . omnes Officiales sua deposuerunt officia; & qui claves habebant, eas eidem reddiderunt. Et vidimus præfatum Dominum Electum deferre claves eorum usque ad cameram suam, & eas tradere cuidam Laico fervienti suo sæculari. In creatione Prioris sic procedebat. Inprimis omnibus de Conventu in Capitulo præsentibus, inhibuit in virtute obedientiæ & sub pœnâ excommunicationis; ne quis eorum quenquam sibi nominaret gratia vel favore, nisi quem crederet idoneum ad regimen Prioratus. Post hæc omnibus exeuntibus Capitulum, omnes sigillatim requisivit interrogando unumquemque sic: *Quis tibi videtur magis idoneus ad regimen Prioratus?* Et ipse Electus propriâ manu in talibus scribebat dicta singulorum; ita quodd nullus Monachus quid à quo diceretur præscire valeret. Verum quidam Monachus sedens à remotis scribebat nomina examinatorum & personas nominatas nunc per signa nunc per figuras; prout idem Electus in animo concipiebat. Quid tamen sibi volebant illa signa vel figuræ, nullus sciebat nisi ipse Electus solus. Post hæc omnibus sic examinatis, vidimus Electum recedere: & eâdem nocte præfatus Electus apud Wengham in camerâ suâ nobis & aliis quos volebat præsentibus, excluso Monacho Cantuariensi, dicta sic examinatorum sibi & suo consilio legebat; & quem vellet Priorem præficere tractabat, non multum innitens examinationi sed potius suæ propriæ conscientiæ & utilitati domûs. Et cum jam ordinasset cum suo consilio de Nicolao de Sandwich creando in Priorem; in crastino reversus est ad Capitulum; & eum eis nominavit & præfecit Priorem.

Et

†

Et statim surgens, & incipiens, *Miserere me Deus*, ingressus Ecclesiam, ipsum Priorem installavit. Post hæc volens de creatione Officialium tractare, iussit in camera sua ad se venire Priorem & alios Monachos pro sua voluntate; & ibidem de personis præficiendorum tractavit cum eis. Et postea ingressus est Capitulum; & quem volebat ad hanc vel illam nominabat Obedientiam, & officiū committebat eidem; quosdam etiam, prout volebat, ad priora officia restituebat, Suppriorum sc. & alios; & hac una vice omnes infra scriptos creavit & præfecit; Priorem, Suppriorem, Præcentorem, Cellarium, Camerarium, Sacristam, Pœnitentiarios extra & intra. Hæc siquidem acta fuerunt apud Cantuariam die Martis proxima ante Festum Apostolorum Simonis & Judæ, & duobus diebus sequentibus anno Domini MCCXLIV. In hujus rei testimonium nos & Archidiaconus Cantuariensis, qui omnia præmissa vidimus & tractavimus, præsentibus signa nostra apponi fecimus. Scripta etiam, quæ fecit Dominus Electus & Monachus cum examinarentur Monachi, similiter signavimus.

Beneficia pertinentia ad collationem sive præsentationem Archiepiscopi Cantuariensis anno MCCCC.

[Ex Registro *Arundel* fol. 258.]

IN Decanatu Cantuariensi III. viz. Ecclesiæ S. Elphegi Cant. S. Martini Cant. & Michaelis de S. Herbaldoun.

In Decanatu de Brugge VII. viz. Præpositura de Wyngham, Ecclesiæ de Ikham, Adesham, Godmersham, Chartham, Byshopesborne, & Vicaria de Godmersham.

In Decanatu de Cherryng XII. viz. Ecclesiæ de Cherryng, Westwell, Cranebrok, Newendon, Sandhurst, Bydinden, Harhewelden, Plukele, Chart magna, Chart parva, Smerdenne, & Vicaria de Hedecrone.

In Decanatu de Sandwych II. viz. Ecclesiæ de Dale, & de Monyngham magna.

In Decanatu de Lymene XI. viz. Ecclesiæ de Aldyngton, Newechirche, Ivychirche, Wodecherche, Wytrichesham, Rokynng, Snergate, Romeneye, Orgareswyke, Meresham, & Vicaria de Lyde.

In Decanatu de Sutton II. viz. Ecclesiæ de Maydistan & de Holyngborne.

In Decanatu de Sydyngborne Ecclesia de Tunstal.

In Decanatu de Elham III. viz. Ecclesiæ de Lymyng, & Saltwod, & Vicaria de Elham.

In Decanatu de Shoreham Roffensis Diœceseos, XVIII. viz. Ecclesiæ de Shorham, Sevenock, Chevenyng, Gynesford, Wrotham, Mepham, Penhurst, Chydingston, Sundresh, Bradsted, Pekham, Hegham, Orpington, Huntyngham, Northflete, Clyve, Vicariæ de Wrotham & Mepham.

In Decanatu de Croydon Wintoniensis Diœceseos XV. viz. Ecclesiæ de Croydon, Cheyham, Marstham, Cherlewode, Burstowe, Horflee, Wymbledon, Bernes, Newington, juxta Lambhith, Harewe, Hefee, Preston, Lambhith, Vicariæ de Croydon & Harewe.

In

In Decanatu de Pagham Cicestrensis Diœceseos XVIII. viz. Ecclesiæ de Pagham, Lovente, Slynden, Tangmere, Bokstede, Omnium Sanctorum in civitate Cicestria, Suthmallyng, Ifefeld, Adburton, Vicariæ de Pageham, & Maghefeld, Quatuor Præbendæ apud Southmallyng in laico feodo, Præcentoriata quæ habet Ecclesiam de Stanmere, Cancellaria, & Officium Sacrificiæ.

In Decanatu de Terryng VII. viz. Ecclesiæ de Terryng, Pacching, Glynde, Vicariæ de Terryng, Glynde, Ryngemere, Pacching.

In Decanatu de Arcubus in Civitate London VII. viz. Ecclesiæ de Arcubus, Omnium Sanctorum in Bredstret, S. Dunstani juxta Turrim, S. Pancratii, & Pensio Prioris in singulis tribus postremis.

In Decanatu de Bokkyng Diœceseos London VII. viz. Ecclesiæ de Bokkyng, Stifede, Southchirche, Lachyndon. [Norwicensis Diœc.] Ecclesiæ de Hadelegh, Illegh, Malton.

In Decanatu de Ryfebergh Lincolnienfis Diœceseos IV. viz. Ecclesiæ de Ryfebergh, Newton, Halton, & Treng.

THOMÆ

THOMÆ RUDBORNE
Monachi WINTONIENSIS
HISTORIA MAJOR

De Fundatione & Successione
Ecclesiæ Wintoniensis.

ACCEDUNT

Annales Ecclesiæ Wintoniensis ab anno Dcxxxiii. ad Mcclxxvii.

Successio Episcoporum Wintoniensium ab anno MCCLXXVII.
ad Reformationem.

Epistola Monachorum Wintoniensium ad ALEXANDRUM II. Papam.

Epistola ALEXANDRI II. Papæ ad Monachos Wintonienses.

Epistola ejusdem ad LANFRANCUM Archiepiscopum Cantuarien-
sem de Monachis Wintoniensibus.

LANTFREDI Prologus Historiæ de miraculis S. SWITHUNI.

Successio Priorum Wintoniensis Ecclesiæ.

TV 1000 1000 1000

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11 11 11 11 11 11 11 11 11

11 11

THOMÆ RUDBORNE HISTORIA MAJOR WINTONIENSIS.

Deest initium Operis, foliis plurimis in utroque Codice desideratis. Epitomen igitur partis desideratæ ab ipso Authore, prout videtur, conscriptam ex Codice MS. Cottoniano Galba A. 15. apponere erit opportunum. De hac Epitome vide plura in Præfatione.

PROLOGUS.

TEmpore quo humanæ salutis benignissimus operator Jesus vera pax nostra atque perfecta proprii sub nominis titulo mundo sol nitens radiofo lumine humano serenè illuxit generi plurimarum provinciarum; ut nebulosa perfidæ idololatriæ præclarescerent umbracula solatio salutiferi fontis undæ fordida mundi diluentis crimina, in spaciola orbis climata fervidi caritatis igniferi sunt directi. Et cum sic patriam illuminantium dulcissimus in omnes terras sonus exivit; devenit in Britannorum confinia, quæ Anglia nunc vocitatur, per religiosissimos firmissimosque æternæ salutis bajulos sonitus tubalis evangelicæ veritatis. Et quamvis per Apostolos cæterosque Christi discipulos in cunctis mundi Partibus ab fidei Christianæ exordio prædicata sit fides & doctrina Evangelii; pauci tamen de populo crediderunt; & de his adhuc multi postea apostataverunt. Sed ex quo Britannia Christi fidem suscepit, semper inter eos ipsa fides remansit integra & à toto deperdito illæsa; licet per Pelagium Hæreticum & Gentiles Saxones terra sit multum contaminata. In Walliâ enim & in Cornubiâ semper fides grossos suos protulit præfulgidos. Unde inter cæteras nationes, quas invenimus in fide præceptâ stabiles fuisse, primus fuit populus Britannicus. Nam Francia, quæ per diversas ejus provincias à sanctis patribus fidei signaculo insignita fuisset, ut puta per B. Dionysium, B. Martialem, & cæteros quamplurimos; fides tamen in illis provinciis per aliquanta temporum curricula est extincta usque ad tempora B. Remigii; qui beatus Pater Clodoveum sextum Regem Francorum cum toto sibi subiecto populo circa annum Gratæ DXX. ad Christi convertit fidem. Qui Clodoveus Rex primus fuit omnium Francorum Regum Christianus; ut scribit Henricus Huntingdunensis Archidiaconus libro 2°. & Vincentius Belvacensis in quartâ parte Speculi Historialis, & Ranulphus Cestrensis in suo Polycronico lib. 5. cap. 3. Unde B. Remigius & ejus successores in Sede Remensi Primates totius Franciæ dicuntur ac Apostolicæ Sedis Legati nati. Etiam de Hispaniâ legimus, quodd fidem denuo suscepit Christi sub Papâ Cornelio circa annum Domini CCLX. ut scribit Martinus in Chronicâ suâ. Item de Africâ legitur in Chronica Martini, quodd fidem Christi iterum recepit sub Marcello Pontifice circa annum Dominicæ Incarnationis CCC. Item de Italia invenimus in Gestis Romanorum Pontificum; quodd Christiana. est effecta per beatum

Papam Silvestrem circa annum Domini CCCXL. Idemque patet de cæteris Regnis ac Provinciis; quæ omnia regnum Britannicæ, quæ Anglia nominatur, in stabilitate fidei præcessit, acit & adhuc stat: sit benedictus conservator in altissimis. Suscepit igitur Britannia, quæ & Anglia, salutifera veritatis sacramenta modo quo in sequentibus utriusque hominis conclarefcer luminibus.

CAPITULUM I.

Honore ac regio diademate gloriosus Princeps Britannorum Lucius infultus, Christianitatis odoriferamque famam audiens, supra humanæ æstimationis modum & se & regnum suum cum toto sibi subiecto populo caritativo fervore Christianorum cupiebat erudiri doctrinâ salutiferâ. Primo igitur imperii sui anno Legatos ac nuncios præclaros ad summum Romanum Pontificem destinabat, ea quæ pacis ac salutis perpetuæ sunt rogans; ut sc. tanto Principi ad viam æternæ vitæ adipiscendam anhelanti concessio cœlestis lavacri rivulo Christi Solis æterni serenet radiolum. Orbe in toto tunc præsidente beatissimo Papâ Eleutherio, qui B. Petro Apostolorum Principi duodecimus in Apostolatûs successit cathedram, serenissimus Princeps Lucius sui propositi desideratissimi est consecutus effectum. Nam supra-nominatus Pontifex almius Eleutherius,

Qui solet excelsos clave ligare polos.
Qui præstante Deo, solvitque ligamina mundo;
Et referat cunctis cœlica regna piis.

Circa annum Dominicæ Incarnationis CLXIV. ut refert † Venerabilis Beda de *gestis Anglorum* lib. 1. cap. 4. & Martinus in *Chronicâ* suâ, & Gildas Historicus, antiquus ille Britannorum conscriptor lib. 1. cap. 7. duos Pontifices, doctores, religiososque viros ac Monachos Faganum & Duvianum, cum plurimis ejusdem voti sibi associatis Monachis, obtutibus præsentavit regiis. Qui memoratum Principem cum totâ sibi subiectâ Provinciâ baptizantes, munusculo fidei ditaverunt insignissimo.

CAPITULUM II.

Ministratâ itaque fideliter & devotè fidelium novellæ plantationi divini verbi annonâ omne delectamentum in se habente, Templisque Deorum & paganosâ purificatis superstitione, uni Deo ejusque Sanctis Ecclesias dedicantes diversas, Monachorum aliorumque Ordinatorum cœtibus prænominati Antistites repleverunt. Præcipuè, ut refert Girardus Cornubiensis

† Annum conversionis à Romanis Legatis Britannicæ Beda loco citato non apposit. Dicit solummodo convertam esse tempore Eleutherii Papæ; quem anno demum 167. Papatum obtinuisse refert in Epitome, in eo tamen veritatem integro saltem quadriennio antevergens. Si quis autem diversissimas Historicorum de Lucii Regis conversione & tempore sententias exploratas velit, consulat eruditissimum Jacobi Ulf-

serii Archiepiscopi Armachani Opus de Primordiis Ecclesiæ Britannicæ, cap. 2. Nobis tanti non sunt fabulæ utcumque splendide; ut earundem gratia in Cimmeriis tenebris luçtemur. Historiam tamen Wintoniensem evulganti prætermitti non debet. Annales breves Ecclesiæ Wintoniensis (in Bibliotheca Cottoniana *Domitian. A. 13.*) Lucii conversionem ad annum Christi 177. referre.

de gestis Britonum lib. 1. cap. 8. in Cathedralibus Ecclesiis Monachos cœlesti conversatione præditos introduxerunt. Fueruntque tunc in Britannia, quæ modo Anglia dicitur, XXIV. Flamines, qui dicebantur Templorum summi Pontifices; & tres Archiflamines, qui tres sedes habuerunt in tribus nobilioribus Insulæ civitatibus, viz. in Londonia, Eboraco, & in Urbe Legionum in Wallia, quæ Kaerusk olim Britannico sermone dicebatur. Regio Britannia quondam erat civitatibus nobilissimis XXVIII. insignita, præter castella innumera, quæ & ipsa muris, turribus, portis ac seris erant instructa firmissimis. Sic Alfredus. Civitatum nomina erant, *Kaerleud* i.e. London. *Kaerbranc* i.e. Eboracum. *Kaerkent* i.e. Cantuaria. *Kaergorangan* i.e. Wigornia. *Kaelirion* i.e. Leicestria. *Kaerclan* i.e. Gloucestria. *Kaergoldem* i.e. Colcestria. *Kaarni* i.e. Cicestria, quæ olim apud Saxones vocabatur Cissancestre. *Kaeracri* i.e. Cirencestre. *Kaergwent* i.e. Wintonia. *Kaergrant* i.e. Cantebrigia. *Kaerleit* i.e. Lugubalia. *Caerpenis* i.e. Porcestria. *Caerdorm* i.e. Dorcestria. *Caerluddecote* i.e. Lyncolnia. *Caermerthin* i.e. Urbs Merlini. *Caerfegant* i.e. Silcestria, quæ super Thamesin non longè à Ridingo ponitur. *Caerleon* sive *Caerlegion* i.e. Urbs Legionum, quæ postea Legecestria dicebatur, sed modò Cestria dicitur. *Caerbaddon* i.e. Batonia, quæ aliquando Urbs A. thamanni vocabatur. *Caerpaladgin* i.e. Septonia, quæ hodie vocatur Schaftisbery. *Caerpendragon*, quæ & civitas Cridiensis olim, modò transfertur ad Exoniam Sedes Episcopalis. *Caerpengren* i.e. Salopia. *Caersnotynham* i.e. Notynham. Principalis sedes Flaminum erat in urbe Wentana, quæ lingua Britannica nominata est *Kaergwent*.

Hactenus Epitome. Dein rem prosequitur ab ultimis histe verbis exarsa Historia Major.

* * * * * Tana quæ lingua Britannica Kaergwent à Flamen dicitur & Filum, i.e. Sacerdotis insignium, quasi Filamen; quia reliquias à collo per filum pendentes portabant. Vel dicitur à filo, quia ubicunque erat Sacerdos, in signum Sacerdotii deferrebat Almirium; sed ingruente calore, cum ex caloris nimietate non posset illud deferre, religabat sibi capillos quodam filo; vel flosculum lanæ filo in vertice ligatum deferrebat, in signum Sacerdotii. Loco Flaminum prædicti Pontifices Episcopos constituerunt, & loco Archiflaminum Archiepiscopos posuerunt.

Aspiciens utroque lumine gloriosus ac Christianissimus Rex Lucius cunctis veræ fidei mirificè esse Regnum magnificatum, maximoque gaudio repletus, possessiones, & terraria, quæ prius Templorum Flamines possederant, in meliorem usum vertens, ipsa Ecclesiis fidelium permanere concessit; augmen-
tandoque eas, amplioribus aquis & mansis, omnique libertate sublimavit. Ecclesiam verò Wintoniensem, quam quadam speciali prærogativa dilexit, solummodò ex fundamentis renovavit, ut scribit Vigilancius in libro *de Basilica Petri* capit. 1°. Monachis verò quousque perficeretur opus pro posse consummandum, mansiusculum cum Oratorio, Dormitorio, ac Refectorio construxit, ut scribit idem Vigilancius.

CAPITULUM III.

De Dedicatione Wintoniensis Ecclesiæ; & de Possessionibus eidem
à Rege Lucio concessis.

Completo renovationis opere quinto anno Conversionis regiæ, dedica-
verunt eam prædicti Antistites & Monachi Faganus & Duvianus in
honorem sancti Salvatoris IV. Kalend. Novembris Anno gratiæ CLXIX.
& Monachis ipsam repleverunt Deo devotè famulantibus, ac professis sanctam
Regulam à Sancto Marco Evangelista traditam; de quâ Regulâ scribit Cas-
sianus de *Institutis Monachorum* libro primo. Abbatemque loci constituerunt
Monachum quendam vocabulo *Devotum*.

Statuit insuper inclytus Princeps Lucius Episcopo & Monachis Wintoni-
ensis Ecclesiæ dari Possessiones & Prædia, quæ quondam erant ejusdem Civi-
tatis Flaminum, cum Privilegio eorundem, quorum limites extendebant;
ut scribit ille antiquus Britannorum conscriptor Moracius libro primo cap. 9.
per duodecim milliâ passuum per gyrum Civitatis Wentæ, sc. ab unaquaque
plagâ Civitatis in duodecim milliâ passuum.

Insuper, ut scribit idem Moracius ibidem, dedit prædictus Christianissi-
mus Rex Lucius prædictæ Ecclesiæ, quam de novo fundaverat, suburbana
Civitatis ejusdem cum privilegio Dunwallonis Molmucii. Iste Dunwallo,
ut scribit idem Moracius & Gildas Historiæ suæ 19. & Gaufridus Monu-
metensis in *Historia Britonum*, cum sextus decimus esset Britonum Rex & Pa-
ganitate nimis obvolutus, Leges sancivit, quæ Molmucini dicebantur, us-
que ad tempora Willelmi Conquestoris satis celebres. Inter quæ statuit, ut
Civitates & Tempia Deorum, viæ ad illa ducentes, ac aratra Colorum
immunitate confugii congauderent: ut quicumque fugitivus sive reus ad ea
confugerent, cum veniâ coram inimico suo abiret.

In diebus illis Latronum mucrones cessabant, nec erat qui violentiam alicui
ingereret; erantque ab unaquaque parte Civitatis in quolibet duodenario
numero passuum octo Viculi optimi. Requievit ex tunc Religio Monastica
in Ecclesiâ Wyntonienfi quieta in pace, & pacificâ possessione, Domino
jugiter conjubilans, a centum duobus annis, viz. à primo anno Regni Lucii
Christianissimi Principis usque annum secundum Diocletiani Tyranni.

Mirè cæcutiunt Monachi nostrates in Chronologia vetustiori. Diocletianus reg-
nare incepit anno Christi 283. Si à se-
cundo igitur illius anno annos 102. sub-
ducamus, Lucii Regis initia in annum 182.
juxta Rudburni mentem incidisse depre-
henduntur. Ipsemet autem Lucium Re-
gem anno 164. ad fidem conversum esse
superius tradidit. Parilis in sequentibus
error latet. Melius Rudburnus in *Historia*
sua *Minori* MS. S. Albani martyrium in
annum 296. conjecerat.

CAPITULUM IV.

De Persecutione Diocletiani Imperatoris in Britannia.

ANNO Gratiae CCLXVI. interfecti sunt Monachi in Wentanâ Ecclesiâ omnes præter paucos, qui fugam inierunt; & destructum est illud nobile Cœnobium à Ministris Diocletiani in Christi fideles crudelissimi Persecutoris; quum iniquissima & à retrò seculis inaudita in Christianos exercitata est Persecutio, ut refert Venerabilis Beda *de Gestis Anglorum* lib. 1. cap. 4. Quo Persecutionis tempore, illud exercente Maximiano Herculio Principe Militiæ Exercitus prænominati Tyranni, cujus etiam Imperio plurimæ destructæ sunt Ecclesiæ, sacra Scripturæ Volumina igni sunt tradita, multi religiosissimi Monachi & electi Sacerdotes gladio traditi sunt; qui autem superstites fuerunt cum fidelibus sibi subditis in sylvis abditisve speluncis se occuluerant. Inter quos Christi constantissimos Athletas passus est sanctus Albanus Verolamius in Urbe Verolamiâ, quæ nunc Villa Sancti Albani nuncupatur, in habitu monastico supposita veste peregrini. Nam ita scribit Volensis in libro *de laude Britonum* cap. 15. Passus est, inquit, Sanctus Albanus Verolamius sub caracalla & cucullâ Magistri sui Amphibali Monachi & Doctoris egregii oriundi in Urbe Legionum in Walliâ Britannico sermone *Kærusk* nominatâ. In cujus Urbis Ecclesia Cathedrali ac totius Walliæ Metropolitana Monachus ad officium Clericatus promotus est. Hæc Volensis.

Quod Sanctus Albanus passus sit in habitu Monachali, habetur per Bedam *de Gestis Anglorum* lib. 1. cap. 7. Sed loquor de libro quem composuit in linguâ Saxonica *de Gestis Anglorum*, quem scripserat Ceotwolpho Regi Northanhumbrorum, cujus copiam habui in Prioratu Canonorum de Suthwyk, in quo libro Saxonice sic habetur: * *ƿa ƿer ælbanus ƿor þær epinan þæ hæ ƿeƿeomædæ 7 his mægistræ ƿegapædæ hine þæ his munucan ƿægape-lanæ* l. cumian.
Quod latine taliter sonat: *Tunc sanctus Albanus pro ipsis prius venit; & Magister suus informavit eum & stabilivit in Fide, & prestitit ei habitum suum Monachalem.* Et Thomas Walsingham in Chronicis suis, ubi agit de tempore Regis Edwardi Secundi post Conquestum, dicit, quod anno istius Regis Edwardi, viz. Anno Dominicæ Incarnationis MCCCXIV. Idem Dominus Rex in Vigiliâ Ramis Palmarum venit ad Sanctum Albanum, & obtulit beato Martyri quandam Crucem auream diversorum Sanctorum reliquiis insertam & lapidibus pretiosis, commendans se & suos Necessarios ejusdem Sancti tutelæ & precibus Monachorum. Cumque suggestum fuisset ei, quod Pater suus Chorum Sancti Albani renovasse proposuerat, desiderium Patri explere gestiens, contulit mox centum Marcas argenti & meremium apud Dynestegan querendum ad opus illud; jubens ut pecuniæ nullo modo parcerent; quin opus illud ad hono-

* Viderat Rudburnus Saxonice Versionem Historiæ Bedæ ab Alfredo Rege elucubratam. Quam Alfredo deberi nescius, ipsi Bedæ inscripsit. Locus habetur in editione Cantabrigiensi pag. 32. nonnihil castigatior. Verba Rudburnus, seu fraudi id seu literarum. Saxonice in-

scitiæ tribuendum, pessimè convertit. Sic enim authentica Bedæ, quæ Alfredus Saxonice reddidit, verba habent: *Se S. Albanus pro hospite ac magistro suo ipsius habitum, id est caracallâ quâ vestiebatur, indutus militibus exhibuit.*

rem divi & beati Albani Anglorum Protomartyris irreprehensibiliter consummarent. In crastino Diei Palmarum Rex iter versus Insulam Eliensem arripuit, ubi solemnitatem Paschalem tenuit nobiliter & festivè. Quo tempore Elienses errantes dicentes se Corpus habere Sancti Anglorum Protomartyris manifestissimè confutavit coram Regni Nobilibus & Monachis dicti loci. Jam cum ad alleviandam moram suam in Monasterio oculis diversa subiret, variaque videre vellet ibidem; tandem incidit menti ejus, ut videret, quid esset contentum in feretro quod beati Albani vocant in Ecclesia memorata, dixitque Episcopo, qui tunc aderat, Eliensi: Scis, inquit, quod fratres mei apud Sanctum Albanum Corpus ejusdem Martyris putant se veraciter habere, & in hoc loco dicunt Monachi se dicti Sancti corpus tenere: Per animam Dei (inquit) volo videre, in quo loco reliquias Sancti Corporis debeo potissimum venerari. Cum Præful verba Regis Priori & Fratribus retulisset; illi, viz. exsanguis effecti, quid responderent, quidve facerent nesciebant; ex unâ parte timentes amittere tantum thesaurum, si verum esset, quod apud eos foret; ex alterâ convicti de mendacio metuentes, quia hoc prædicaverant se habere. Nesciebant enim pro tunc quid in dicto feretro contineretur. Episcopus videns suorum consternationem, animavit eos, ut confiderent; quia non ad auferendum tantum Thesaurum, sed venerandum Rex aspectum reliquiarum requisivit. Ventum est ergo in Ecclesiam, & Feretrum solutum & apertum est per quendam Monachum Alanum de Walsingham dictum, qui postea proficientibus meritis Prior factus est illius Ecclesie, qui & ipse peritus erat in opere aurifabrili, & ideo ad solvendum feretrum tunc vocatus. Rex verbò cum vidisset cunctos clavos extractos, ad feretrum patefaciendum accessit, & levavit operculum manu sua. Et ecce vident locellum illud à summo usque deorsum quodam panno villosò ita occupatum, ut nihil possit aliud continere. In superiori vero parte vestimenti conspiciunt cruoris coagula, densè respersa, ita nova, ita recentia quasi pridie fuissent effusa. Cum quo panno inventa est Scriptura antiqua ita se habens: *Hæc est Cuculla Sancti Amphibali Monachi & Sancti Albani Præceptoris, sub qua passus est Sanctus Albanus Anglia Protomartyr sub Persecutione Diocletiani Imperatoris in omnes Christianos savissimâ.* Et fas est credere, quòd ad honorem Sancti divino miraculo sanguis ejus sit in hac veste servatus, sicut in pulvere sui sepulchri per multa sæcula legitur conservatus. Cujus pulveris massam, in qua rubebat adhuc sanguis Martyris, Sanctus Germanus Antissiodorensis Episcopus secum abstulit & detulit ad natale suum, Antissiodoræ capellam construens in honorem Martyris memorati. Rex igitur & omnes assistentes de tanto miraculo stupefacti proni corruerunt in terram; & facta est non parva hæsitatio, quis accederet ad deponendum operculum & feretrum contegendum. Tandem Rex ipse cæteris animosior operculum detraxit ad locum suum; & tunc primò cognoverunt Elienses, quid de Sancto Albano haberent, quid non haberent, cum oculatâ fide cernerent in dicto feretro præter caracallam sive cucullam nihil omnino contineri. Rex verbò hilarior effectus de rei compertâ veritate, dedit illis dona varia: Residuum temporis, quo mansit ibidem, ducens in summâ lætitiâ, frequenter conferens de merito, Martyris Albani & gloriâ, & indicans non sine Dominicâ factum providentiâ, ut in duobus locis tam celebribus specialis veneratio Sancti Martyris haberetur. Et ait Eliensibus: Gaudete de dicto munere, gaudete de tanti Martyris meritis & sanctitate: quia si, prout dicitis, hæc Deus per illum plura facit miracula ratione vestis, credatis quòd apud Sanctum Albanum ampliora facit miracula ratione corporis illius sanctissimi quiescentis.

C A P I T U L U M V.

De Passione Sancti Amphibali Sociorumque ejus.

NON multo post passionem Sancti Protomartyris Anglorum beati Albani martyrizatus est Sanctus Amphibalus cum novem Sociis apud Villam de Redborne per tria milliaria à villâ Sancti Albani. Ipse vero sanctus Amphibalus, ut ejus habet texta Passionis, primo patefactis visceribus, & intestinis ejectis, & post lanceis confossus, occubuit, tandem lapidibus conquassatus. De novem vero sociis suis, quidam occubuerunt gladiis caesi, alii lanceis transverberati, alii decapitati. Quorum corpora inventa sunt anno ab incarnatione Verbi MCLXXVIII. tempore Regis Henrici secundi, ut scribit Marthæus Parisiænsis in Chronicis suis, agens de temporibus ejusdem Principis. Inter reliquias autem Athletæ Christi Amphibali cultelli duo magni inventi fuerunt. Unus in testâ Capitis, & alter circa præcordia. Qui cultelli usque hodie apud Redborne in Capella Sancti Jacobi in magnâ habentur veneratione. In honorem istius Sancti Amphibali dedicata erat olim Ecclesia Wintoniensis ; ut in sequenti capitulo declarabitur.

C A P I T U L U M VI.

De secunda fundatione Ecclesiæ Wyntonienſis, & secundo introitu Monachorum in ipsam Ecclesiam.

CUM enim multum valeant apud justum judicem Deum justorum preces assiduæ ; ascenderunt Lachrymæ suorum fidelium in conspectu Conditoris altissimi, & sedatum est gravissimæ Persecutionis ac infidelissimæ percussioneis jaculum fulminosum, completo viz. spatio viginti duorum annorum. Unde Christiani, qui prius in sylvis opacissimisque locis se posuerant in absconſo, in publicum se ostendentes renovant Ecclesias, quæ usque ad solum undique erant destructæ. Quo in tempore reædificata est Ecclesia Wyntonienſis secundo ab Christi Fidelium oblationibus : non tamen tantum spatium continebat Ecclesia, neque situs Monasterii, nec ejusdem loca, sicut prius Monasterium à Lucio Rege fundatum continebat. Eratque mensura Ecclesiæ, quam primitus Rex Lucius fundaverat, secundum Moracium Lib. 1. cap. 2. in longitudine ducentorum & novem passuum, in latitudine octoginta passuum, in altitudine nonaginta duorum passuum ; ab uno cornu ex transverso Ecclesiæ in alterum, erant passus centum octoginta. Situs Monasterii ex parte Orientali Ecclesiæ erat centum passuum in longitudine versus, vetus Templum Concordiæ, & quadraginta passuum in latitudine versus novum Templum Apollinis. Ex parte Aquilonari in longitudine erant passus centum sexaginta, in latitudine nonaginta octo. Ab occidentali plagâ Ecclesiæ erant passus centum nonaginta, in latitudine centum. Ex Australi plagâ, erant passus in longitudine quadringenti quinque, in latitudine quingenti octoginta. In hac plagâ situatum est Palatium Episcopale, domus necessariæ, ac officinæ Monachorum.

B b

Constructâ

CONSTANS.

Constructa sic denuo Ecclesiâ Wentanâ, Monachi secundo ipsam reintrant, scilicet Anno Dominicæ Incarnationis CCXCIII. Et tunc ad requisitionem Deodati Abbatis de novo vetus Cœnobium in honorem Sancti Amphibali Sociorumque ejus constructum est, ministerium Dedicationis solempniter perficiente Constante, tunc in eadem Ecclesia pontificante, Nonas Junii; ut scribunt Girardus Cornubiensis, *de Gestis Britonum* libr. 3. cap. 8. & Vigilantius in libro *de Basilica Petri* capitulo 5. Dedicata sic ac renovata Ecclesia Wintoniensis in honorem Sancti Amphibali Martyris, quæ extuac hoc nomen sumpsit, sc. Vetus Cœnobium. Requieverunt in ea Monachi, in ympnis & spiritualibus Canticis Domino devotissimè vacantes, ferme ducentis decem annis, usque ad adventum Cerdici sive Cerdicii Saxonici viri, qui primus exiit Occidentalium Saxonum Rex, de quo plenius in sequenti secundo libro aliqua dicentur.

Explicit Liber primus de fundatione Wentanæ Ecclesiæ in tempore Britonum. Incipit Liber secundus de Regibus & Pontificibus Wyntoniensibus in eorum temporibus ante Monarchiam, & de tertiâ fundatione Wyntoniensis Ecclesiæ per Kynegilsum Regem.

LIBER

LIBER - II.

CAPITULUM I.

De Cerdico Rege.

CUM Provincia Britonum, quæ modò Anglia nominatur, Saxonum temporibus in octo Regna divisa fuerit, viz. in Regnum Cantia, Regnum Australium Saxonum, Regnum Orientalium Saxonum, Regnum Orientalium Anglorum, Regnum West-Saxonum, Regnum Merciorum, Regnum Northamhumborum, quod in duo dividebatur Regna, viz. in Regnum Deirorum, quod est pars Aquilonaris citra fluvium Humber, & in Regnum Berniciorum, quod est pars Aquilonaris ultra flumen Humber. Regnum Occidentalium Saxonum, ut scribit Willelmus Malmf-buriensis *de Regibus* Libr. primo, erat magnificentius & diuturnius, quia per Reges hujus Provinciæ incepit Monarchia totius Angliæ. Regnum istud Occidentalium Saxonum incepit à quodam Saxonico, qui Cerdicus, sive Cerdicius dictus est. Hic genere Germanus à Wodeno quippe decimus, cum Kenrico filio suo in Britanniam venit Anno Dominicæ Incarnationis CCCCXCV. post mortem Hengisti Anno octavo; & applicuit in loco, qui postea de nomine ejus Cerdikysore i. e. Portus Cerdici dicebatur, ut scribit Auctor in Flores Historiarum sub Anno Gratia CCCCXCV. Eo verò die quo applicuit Cerdicus, convenit universa multitudo Provinciæ contra Cerdicum & suos, & pugnam viriliter commiserunt; sed tandem devictis Britonibus, Pagani non sine frequentibus bellis Incolarum, littora Maris ibidem magis ac magis occupare cœperunt. Ab isto Cerdico Reges Occidentalium Saxonum originem duxerunt. Venit enim in Britanniam secundum Auctorem in Flores Historiarum anno tricesimo Regni Regis Britonum Aurelii Ambrosii, Cerdicus sive Cerdicius, super Britones plures exercens victorias. Post adventum suum Anno XXIV. Monarchiam Occidentalium Saxonumque adeptus Regni Diadema suscepit, coronatus more gentili apud Wyntoniam in loco quem de Christi Ecclesia, i. e. Wyntoniensi, Monachis interfectis, Pagani templum fecerant Dagon anno Dominicæ Incarnationis DXVI. anno secundo Regni Arthuri Regis Britonum. Isto anno Cerdicus sive Cerdicius sæpius cum Arthuro conficiens, pertæsus Arthurus cum Cerdicio deinceps prælia inire, fœdus cum illo pepigit, & datis sibi Hampshire, Suthreia, Wyltschira, Somersferonia, has Provincias quondam Regni sui derelinquens, tradidit in manus hostiles; quas plagas, occisis Britonibus, novis replevit Saxonibus. Mordredus verò cognatus Arthuri, Cerdicium convocans in auxilium contra Arthurum, proponens dimicare, addidit Dominio Cerdicii præter prædictas Provincias Dorsetensem, Devonensem & Cornubiam, quas Provincias, excepta Cornubiâ, Britonibus expulsi & interfectis, replevit Saxonibus. Concessit enim Cerdicius Cornubiensibus, ut sub annuo tributo ritum Christianæ Religionis observarent.

Quod de Rege Arthuro quidam scribunt Chronicantes, quod duodecies Saxones debellavit, hoc quidem ejus laudi congruit. Sed quod addunt, viz. quod omnes Anglos sibi tributarios fecit, primum ad hoc si placeat Britonibus, minimè videtur laude dignus; quia excæcatus timore, odio, & munere, pro tributo datur patria alienigenis, trucidantur Britones, & de Terrâ Gewyseorum fit Occidentalium Saxonum Regnum & Dominium. Dicitur

enim Terra Gewyseorum ut scribit Auctor *de Concordantiis Chronicantium*, à Gewysa filiâ Claudii Cæsaris, quæ desponsata erat Arvirago Regi Britonum cui, Provincia, quæ postmodum dicta est West-Saxonia, data est in sortem Matrimonii. Quod dicunt Arthurum circumjacentes Terras Britanniae in ditionem accepisse; quid commendabile aliena invadere, & sua negligere, & permittere ad exterminium devenire, si ita se haberet? Quod Lucium Imperatorem cum Romano exercitu Parisiis devicit, ut volunt Gaufridus Monumetensis, & Walterus Oxenfordensis Archidiaconus, quomodo stabit non sentio. Dicit enim prædictus Episcopus de Sancto Asaph Gaufridus cum præfato Archidiacono sub hiis verbis: *Tunc multa millia Romanorum ceciderunt, tunc & Lucius Imperator infra turmas occupatus*, cujusdam lancea confossus interiit. Et tunc nullus Imperator erat in diebus Arthuri, qui Lucius vocabatur. Nam Arthurus, * ut scribunt Gaufridus, & Walterus coronatus est in Regem super Britones anno Dominicæ Incarnationis DXV. cum quindecim esset annorum; & sic regnavit super Britones viginti septem annis, quia defunctus est anno Dominicæ Incarnationis DXLII. Arthurus vero regnabat decem & novem annis tempore Justinii Imperatoris, qui Justinus coronatus est (per Beatum Ivonem Carnotensem libro suo *de Imperatoribus* cap. 53.) anno Dominicæ Incarnationis DXI. sic quod imperabat antequam Arthurus regnaret in Britannia quatuor annis. Et imperavit in toto Justinus viginti tribus annis. Et etiam Arthurus regnabat octo annis tempore Justiniani Imperatoris, qui immediate successit Justino. Et ita nullus Imperator erat, qui Lucius vocabatur temporibus Arthuri. Quomodo ergo conflictum haberet cum eo, qui non erat? Ætas Arthuri non excedebat XLII. annos. Dicunt & prædicti Gaufridus & Walterus, quod cuidam Frolloni Romæ Tribuno Gallia Provincia commissa est sub Leone Imperatore, de quo Arthurus triumphavit, & Frollonem interfecit. Quod non videtur verum; cum nullus Leo imperavit diebus Arthuri. Nam ut tradit Beatus Ivo Carnotensis in Chronicis suis *de Romanorum Imperatoribus* cap. 59. Leo Magnus assecutus est Imperium anno Dominicæ Incarnationis CCCCL. quo tempore non erat Arthurus natus in Mundo. Quomodo ergo pugnaret cum Frollone tempore primi Leonis Imperatoris, cum Leo secundus imperavit anno Dominicæ Incarnationis CCCCLXVIII. & adhuc Arthurus non oritur in lucem. Leo III. imperavit anno ab incarnato Verbo DCCVIII. & antea multo tempore Arthurus moriebatur. Et ut prædiximus, præfati Gaufridus & Walterus dicunt ipsum fore mortuum Anno Domini DXLII.

Anno octavo adventus Cerdici five Cerdicii in terram Gewyseorum, viz. anno Gratiae DI. quidem Saxonius nomine Port, & duo Filii ejus Bleta & Magla, cum duabus navibus applicuerunt in Britanniam in loco qui de nomine Portemuthæ nomen accepit. Porro Ducem Regionis illius expellentes, Maris littora occupaverunt; ut scribit Auctor in Flores Historiarum sub anno Gratiae DI. Postmodum se Cerdicio subdiderunt, Provinciam illam ab ipso tenentes, anno quinto decimo Cerdici five Cerdicii & anno Dominicæ Incarnationis DVIII. secundum Auctorem in Flores Historiarum. Sub eodem annorum numero ipse Cerdicus & filius ejus Kenricus, Britones ad prælium provocaverunt. Infirmabatur enim Utherpendragon Rex Britannicæ

* De Arthuri tempore inter Historicos | nulphus Cestrensis & Johannes Timp-
non convenit. Regni initia posuit Vin- | thensis in anno 528. Exitum plures refe-
centius Bellovacensis in anno 467. Flori- | runt in annum 542. Annales tamen Wa-
legus & David Powelus in anno 516. Ra- | verleiensis in annum 545.

Gentis, nec se potuit in latum declinare. Unde Ducem Nathanleoch Principem Militiæ suæ ordinavit. Convenientibus autem Saxonibus & Britonibus pugnam contra acriter commiserunt; sed Saxones aciebus perforatis Ducem Nathanleoch peremerunt. Corruerunt etiam cum eo ex Britonibus quinque millia Virorum, & Saxones cum victoriâ latantes recesserunt, Anno XXXV. post adventum Cerdici in Britanniam, & Anno Regni ejus in Provinciâ Occidentalium Saxonum duodecimo ipse Cerdicus & Filius ejus Kenricus, congregatis ingentibus Armatorum copiis, apud Vectam Insulam stragem magnam ibidem hominum fecerunt apud Wythgaresbyri; & locus ille dicitur Wythgaresbri propter quod postea secutum est sc. quod ibi Wythgarus, nepos Cerdici, cui ipse Cerdicus Insulam concessit, ibi sepultus est. Et sic Cerdicus cum Filio Kenrico totam Insulam subdiderunt. Et sic Cerdicus Regno Occidentalium Saxonum potitus, cum regnâset quindecim annis, regnum totum relinquens Kenrico filio suo præter Insulam Vectam, quam dedit Wythgaro Nepoti suo, obiit, & Wyntoniam in Templo Dagon more Paganorum sepultus est, Anno † Dominicæ Incarnationis DXXX.

Hæc Insula Vecta barbarice dicitur Wyth: à Wythgaro Principe illius Insulæ nomen sortita est; sed Latino eloquio dicitur Insula Vecta; quia nullus ibi venit vel ad Insulam ipsam aggreditur nisi navi vehatur; ut scribit Auctor de *Concordantiis Anglicarum Historiarum* sub literâ V. Legi etiam in quadam Chronica vetustissima; quod Insula Vecta dicebatur, quia tempore Britonum Vectigalia regia tributa Romanorum in Insulâ illâ numerabantur & solvebantur, & etiam in Insulâ illâ quasi Stapula totius Mercandiæ Regni Britannia.

Cerdico successerunt per ordinem in Regnum Occidentalium Saxonum Kenricus, Ceaulinus, Ceolricus, Kenulphus, deinde Kynegilsus Anno Dominicæ Incarnationis DCX. qui Regnum adeptus Occidentalium Saxonum vicesimo Regni sui anno ad Christi fidem conversus est cum totâ sibi subiectâ Provinciâ: & anno quarto suæ Conversionis incœpit fundare Ecclesiam Cathedralē Wynton, destruens illud templum Dagon, quod Cerdicus construxerat; sed morte invalescente non potuit perficere, quod incœperat. Propterea assignatâ totâ Terrâ in circuitu Civitatis Wentæ sc. ad spatium septem miliariorum ad constructionem Sedis Episcopalis & ad sustentationem Monachorum in Ecclesiâ Wyntonienſi, opus incœptum Filio suo Kynewaldo reliquit complendum. Sicque ritè dispositis per omnia Regni negotiis, cum regnâset annis XXXI. diem clausit extremum, & in Wyntoniam, quam fundare incœperat, honorificè sepelitur; ut tradit Giraldus Cornubiensis, de *Gestis Regum West-Saxonum* libr. 3. cap. 6. Et idem scribit Vigilantius in libr. de *Basilica Petri* cap. 1.

† Paulò aliter Chronologia Saxonica; juxta quam Cerdicus obiit anno 534. Cui successit Cynricus filius annos 26. Illi Ceaulinus successit anno 560. è vivis sublatus | anno 593. Ceolulphus seu Kenulphus regnare incœpit anno 597. Kynegilsus anno 611.

CAPITULUM II.

De Sancto Birino Episcopo, & qualiter Kynegilsum Regem ad Christi fidem convertit.

BIRINUS.

ANNO ab incarnato Verbo DCXXXV, beatus Birinus * Pontifex, Doctor egregius, & Monachus Ordinis Sancti Benedicti, qui habitum Monasticum suscepit in Monasterio Sancti Andreæ Romæ, quod Beatus Gregorius construxerat, missus ab Honorio venit in Terram Gewysecorum; & Regem illius Provinciæ Kynegilsum nomine, cum omni populo illius Regionis ad Christi fidem convertit. Suscepit enim Kynegilsum Regem de fonte Sanctus Oswaldus Rex Northanhumbro- rum, qui nutu Dei tunc contigit affuisse, cuius Filiam erat accepturus in conjugem. Et donaverunt ei ambo Reges Villam de Darkestre, ad faciendum inibi sedem Episcopalem; Kynegilsum Rex donavit, & Oswaldus confirmavit donum, testimonium Donationis perhibendo: & propter hoc dicit, *donaverunt ei ambo Reges*, ut scribit Auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ* sub litera *U*. Monachos † Ordinis Sancti Benedicti, quos secum ad prædicandum Verbum Dei adduxerat, posuit in veteri Cœnobio Wyntoniz. Et anno sexto Kynewaldi Regis, * perfectâ fabricâ Wentanz Ecclesiæ, cœtuque Monachorum convenienti decoratâ, dedicavit ipsam Basilicam Christi. Symonista beatus Birinus in honorem summæ ac individue Trinitatis anno duodecimo sui Apostolatus. Venit enim almius Christi Confessor Birinus in Angliam *XLI*. anno post adventum Sancti Augustini; qui cum quatuordecim annis Pontificatum strenue rexisset, spiritum Cœlis reddidit *III*. Nonas Decembris: & in Dorkecestrensi Ecclesiâ corpus ejus super aurum & topazium preciosius honorificè primitus erat reconditum.

Quæstionem dignissimam pie legentibus proponimus cum supportatione eorum qui audiunt, ut non invidia mentes intellectusque oburget moventis, sed pia motio indulgentiam postulat interrogantis. Numquid cum Primas alicujus Provinciæ dicatur per Florentium in *Florario historiali* lib. 2. cap. 18. eo quod primitus Provinciam illam vel Regnum illud vel Provinciam aliquam in Regno ad fidem convertit Christianam; sedes Wyntonien- sis Ecclesiæ sedes sit Angliæ primaria? Augustinus primus Anglorum Apostolus immediate à beato Gregorio in Angliam missus pro tunc adhuc Britanniam dictam nec immeritò Primas totius Angliæ dicitur, quia partem aliquotam Gentis illius in propria personâ salutaris undæ lavacro perfudit, & primus, anno Domini DXCIV. Ad Eboracensem verò Provinciam ipse Augustinus Monachus Paulinum, unum ex suis commonachis, destinavit; qui Gentem illam

* Birinum in West-Saxonia appulisse anno 634. Cynegilsum Regem baptizasse anno 635. nos docet Chronologia Saxoni- ca; quæ cum ubivis alios post Bedam Hi- storicos auctoritate superet, tum præcipue in rebus West-Saxonis fidem meretur, ab incola illius regni haud dubio scripta. Birini adventum Rudburnus in *Historia Minor* in annum 628. conjecerat. Paulo inferius autem in annum ab Augustini ad- ventu 41. in hoc Malsburiensem quàm proxime secutus.

† Addunt Annales breves Wintonien- ses supra citati Birinum super Monachos

Wintoniæ positos constituisse Monachum quendam de Monte Cassino nomine Be- nedictum, quem secum adduxerat.

* Uberius Annales breves Wintonien- ses. Anno regni Kynewaldi VI. anno gratiæ DCXLVIII. Ab adventu B. Birini concurrunt anni DCCCCXIX. Scripti siquidem erant hi Annales anno 1454. quod ex innumeris locis constat. Rudburnus Basilicam con- secratam dicit anno 12. Apostolatus Birini, viz. juxta calculum ipsius anno 647. Is autem annis non convenit cum anno sexto Kynewalchi Regis, qui regnum auspicatus est anno 643. teste Chronologia Saxonica.

con-

convertit ad Fidem; & ille Paulinus, quamvis non immediate à Papâ, sed mediatè summi Pontificis Legato, fuerit directus, ipse tamen propter causam præactam & successores sui in fede Eboracensi nomine & dignitate Primatis, ac Apostolicæ Sedis Legati funguntur. Cur ergo Wyntonienſis Episcopus eodem non gaudet Privilegio? Nam beatus Birinus primus Gewyſeorum Episcopus non mediatè Papæ Legato, sed immediate XLI. anno post adventum beati Augustini missus est à beato Papâ Honorio, ut residuam Angliæ partem permaximam quidem, quam Augustinus inconversam reliquerat, Fidei signaculo insigniret. Mirum ergo videtur hanc moventi quæstiunculam, cur non Primatis nomine & dignitate cum privilegio Wentani Pontifices, sicut & cæteri Anglorum Primateſ quam gloriøse præpolleant.

CAPITULUM III.

De Kynewaldo Rege & Agilberto, Wino & Eleutherio Episcopis Wyntoniz.

ANNO * Dominicæ Incarnationis DCXLVIII. & anno Regni Regis Kynewaldi VIII. beatus Birinus primus Occidentalium Saxonum Pontifex, migravit ad Dominum. Sibi Successorem providit Kynewaldus Rex de Agilberto Natione Gallo, hic Kynewaldus succedens Patri in Regnum Patris non erat immemor præcepti, sed opus à Patre incæptum quam studioſius adimplevit, & multipliciter Wyntonienſem Eccleſiam nobilitavit. Hic tria Maneria veteri Cœnobio Wintoniz contulit, viz. ——— [Vide *Annales ſequentes.*] Qui cum regnaſſet † XXXI. annis, quievit in Domino, & Wyntoniz in Eccleſiâ Cathedrali ſepelitur ſub ſummo Altari. Hic Kynewaldus, ut ſcribit Willielmus Meldunenſis *de Regibus* lib. 1. medio tempore & ultimo optimis Principibus erat comparandus.

AGILBERTUS.

Iſte Kynewaldus Rex, deſuncto ſanctiſſimo Patre Birino, ut diximus, ordinavit in Episcopum Wyntonienſem Agilbertum, natione Gallum, ac Monachum; qui XV. annos cûram exercuit paſtorales. * Sed demum per

* Annus octavus Kynewaldi Regis componitur cum anno Chriſti 650. Atque illo quidem anno Birinum obiſſe produnt *Annales breves Wintonienſes.* Rem confirmat Chronologia Saxonica, Agilbertum Birino anno 650. ſubſtitutum eſſe perhibens. Addunt tamen iidem *Annales* Birinum ſediſſe annis duntaxat 14. qui quidem calculus anno 648. melius congruit, niſi forſan à ſede Episcopali Birino per Kynewaldum data Pontificatus exordium ducamus.

† Annos duntaxat 29. agnoſcit Chronologia Saxonica; quæ regnum ejus in anno 643. incœptum in anno 672. terminat. Iſte, ut *Annalium brevium Winton.* verbis utar, poſt mortem Birini propria auctoritate de regia Sede Episcopalem totius provincie Saxoniarum ſtatuit. Wintonia in Eccleſia que modo *Veſtæ* nominatur Cœnobium.

* Non expulſus à Rege Kynewalcho, ſed injuria quadam ſibi illata offenſus Agilbertus Episcopatum deſeruit. Rex enim fidei ſacramenta lingua ſibi notâ (quod ab Agilberto Gallo fieri non potuit) tradi cupiens, ſuæ gentis hominem Wini in Gal-

liâ ordinatum ſibi adhibuit, atque illi ſedem Episcopalem in Wintonia poſuit, inconſulto Agilberto, qui Dorceſtriæ tunc Sedem habuit. Id ægrè ferens Agilbertus à Weſtſaxonia reſeſſit. Iſta conſtant ex Bedæ *Hiſtoriâ* lib. 3. cap. 7. Factum id anno 660. Chronologia Saxonica teſtatur. Non tamen recta in Galliam, ſed in Northanimbriam ad Alchfridum Regem, cui amicitia conjunctus erat, ſeceſſiſſe videtur. Anno enim 664. Colloquio Streaneſchalchienſi interſuit, authore Beda l. 3. c. 25; 26. Nollem quidem Chronologiæ Saxonicæ fidem leviter abrogare. In id tamen propendit animus, rationibus non contemnendis ductus, ut Agilberti reſeſſionem in annum 662. à Rudburno poſitum, vel potius in annum ſequentem referam. Wini enim triennio Sedem Wintonienſem obtinuiſſe Chronologia Saxonica perhibet. Puſſum autem anno 666. fuiſſe & Florentius Wigornienſis & Radulphus de Diceto (*Abbrev. Chron. p. 432.*) produnt. Neque ipſe Rudburnus refragatur; annos ſiquidem 15. Agilberti pontificatui datos ab anno 648. antea exorſus.

Kynewal-

Kynewaldum Regem expulsus factus est Episcopus Parisiænsis; † hic Agilbertus rogatu Oswii Regis Northamhumborum in partes illas deveniens causa prædicandi Verbum Dei, sicut erat Prædicator egregius; & Doctor, & Monachus, ut potest elici ex Vita sancti Eleutherii Episcopi, Wilfridum magnum puerum acris ingenii, qui XIV. ætatis suæ anno Monasterium Lyndisfarnense expetiit, ad ordinem promovit Sacerdotii; ut scribit Beda *de Gestis Anglorum* lib. 5. cap. 19.

WINE.

Expulso sic Agilberto, Wynus Natione Anglus, ac Monachus Wyntoniensis Ecclesiæ, successit in Episcopatu, Anno Dominicæ Incarnationis DCLXII. & Anno Regni Regis Kynewaldi XIV. ut habetur per Vigilantium in libro *de Basilica Petri*. Qui Wynus post biennium per Regem Kynewaldum similiter expulsus emit à Rege Merciorum Wilfero Sedem London Civitatis; ubi longo tempore Cathedralam tenuit Pontificalem. Sed triennio * ante mortem suam pœnitentiâ ductus pro Symoniâ, Episcopatum deserens, reliquam partem vitæ suæ in Wyntoniensi Ecclesiâ, ubi & primò infultus est, sub monasticâ conversatione peregit, in qua corpus ejus decentissimè traditur sepulturæ; ut scribit Florentius in *Florario Historiali* lib. 3. cap. 6. Semper apud semetipsum hæc verba ruminabat. *Erravimus Juvenes, emendamus Senes.*

ELEUTHERIUS.

Post expulsionem Wyni, vacavit Sedes Wyntoniensis quatuor annis, & tunc ad rogatum Agilberti Episcopi Parisiænsis Eleutherius nepos ejusdem Agilberti, vir demirandæ Sanctitatis & Doctrinæ, ac monasticæ Religionis, in Pontificatum Wentanæ Civitatis assumitur; & sedit annis septem, & in Dorcesteni Ecclesia sepultus est. Hic cum sancto Adelmo Doctore & Monacho fundavit Cœnobium Meldunense, ut scribit Willelmus Malmesburiensis *de Pontificibus* lib. 1. Istius Pontificis anno sexto, † obiit Kynewaldus Rex. Hic à Theodoro Archiepiscopo Cantuariæ consecratus est.

HEDDA.

Defuncto * Eleutherio Antistite, Anno, viz. Gratiz DCLXXIV. successit Hedda, qui prius fuit Monachus & Abbas in Monasterio, quod tunc Serenesthalce sed nunc Whyteby nuncupatur; qui Miraculorum gloria nobiliter insignitus primum hujus Provinciæ Patronum & Apostolum sanctissimum Birinum à Dorkecestra simul cum sede transfudit in Wyntoniam in Ecclesiam quæ modò dicitur Apostolorum Petri & Pauli & Sancti Swythuni Confessoris, tunc dedicata erat, ut superius diximus, in honorem summæ Trinitatis. Cum ista translatione concordant Beda *de Gestis Anglorum*, Willelmus Meldunensis, Auctor in Flores Historiarum, & Ranulphus Cestrensis in suo *Polycronico*. Et metricè sic scribit Lantfredus in Libro de Fundatione Wentanæ Ecclesiæ, qui intitulatur *Liber Fundamenti*.

† Anno 664. Episcopus Parisiænsis factus Wilfridum Episcopum in Gallia consecravit, authore Stephano Heddio in Vita Wilfridi cap. 12.

* Contra Beda Hist. Eccl. lib. 3. cap. 7. Wini *Londonia civitatis Episcopum ad terminum usque vite sue mansisse refert*. Tempus vacationis Ecclesiæ Winton. post expulsam Wini Rudburnus non male posuit. Tempore non pauco vacasse Beda loco citato confirmat. Vacavit siquidem ab anno 666. ad 670. quo Lotharius sive Eleutherius à Theodoro Archiepiscopo Cant. consecratus Episcopatum Winton. accepit

juxta Chronologiam Saxoniam & Florentium.

† Rectius anno secundo vel tertio. Obiit enim Kynewalchius anno 672. auctore Chronologo Saxone; Anno 671. juxta Rudburnum in *Historia North.*

* Rectius Eleutherius anno 676 obiisse dicitur à Florentio Wigornienfi; cui suffragatur Chronologia Saxonica, quæ Hedda successoris introitum eodem anno reposuit; & Willelmus Malmesburiensis, qui Episcopatum 7 annis ab Eleutherio gestum scribit. Interfuit Eleutherius Synodo Herefordensi anno 673. Beda l. 4. c. 5.

Quisquis

Quisquis * ut hoc templum beneficia poscere quærit,
Impetret à Domino gaudia plena pio.
Qua Vir Apostolicus jacet almus & ille Birinus,
Has lavacro Gentes qui lavit oeciduas:

* l. ad.

Et in Decretis Theodori Dorobernensis Archiepiscopi, nunc Cantuariensis, Decreto secundo, sic habetur: *Nolumus, inquit summus Anglorum Pontifex Theodorus, imo nobis non congruit, ipso Fratre nostro sanctissimo Hedda superstitæ, qui Ecclesiam Wentanam tam insigniter nobilitavit, auctoritate summi Pontificis Agathonis transferendo corpus beatissimi Birini Occidentaliæ Saxonum Apostoli, à Villa Dorcestrensi, ubi reconditum erat, unà cum Sede in Wentanam civitatem, cujus etiam labore ac studio, Apostolicoque mandato ex tunc primo confirmata est in ipsa civitate Sedes Episcopalis Dignitatis: Parochiam suam in aliquo ladere diminuendo.* † Celebrataque est ista Translatio anno tertio sui Pontificatus, secundo anno Eſcuini Regis Occidentalium Saxonum, Anno Gratia DCLXXVII. ut scribit Florentius in *Florario Historiali* libr. 3. cap. 8. Et Giraldus in *Libro de Gestis Regum West-Saxonum* cap. 13. Iste sanctissimus Pater * consecratus est in Pontificem ultimo anno Kynewaldi Regis; & cum pontificasset annis XXX. Spiritum cælo reddens, corpus in propria Ecclesia honorificè humatum est.

† De translatione Sedis Episcopalis & reliquiarum S. Birini ad Wintoniam ista habent Annales breves Wintoniensis. *Sedes Episcoporum West-Saxonum in Ecclesiâ de Dorcestriâ mansit per spatium XLII, annorum usque ad tempora Hedde, qui quinto loco S. Birino in Episcopatum successit: qui Sedem transfudit de Dorcestriâ unà cum corpore sanctissimi Patris nostri Birini in Ecclesiam summa Trinitatis tunc, modo Apostolorum Petri & Pauli, Wintonia anno gratia DCLXXXIII. anno Pontificatus sui X. anno vero Eſcuini Regis West-*

Saxonum III. A translatione Sedis Episcopalis de Dorcestriâ ad Wintoniam sunt anni DCCLXXI.

* Verius Hedda Episcopatum sortitus est triennio post Kynewaldi Regis obitum, anno ultimo Eſcuini Regis, Christi verò 676. consecratus Londoniæ à Theodoro Archiepiscopo. Annum exhibet Chronologia Saxonica, locum Beda l. 4. c. 12. Sedit annos 27. obiit Wintoniæ anno 703. teste eadem Chronologia, cui fidem astruit Beda l. 5. c. 19.

CAPITULUM IV.

De Eſcuino, Kenwino, Cedwalla, Ina, Athelardo, Cuthredo, Sigiberto Regibus & de Daniele Wyntonienſi Episcopo, &c.

ANNO ab incarnato Verbo DCLXXV † Eſcuinus Kynegilſi ex Fratre Cuthgiſto abnepos, successit Sexburgæ in Regnum Occidentalium Saxonum. Iſta Sexburga Regina erat & uxor Kynewaldi Regis: Quæ post ejus obitum, Regni gubernacula suscepit. *Nec deerat, inquit Willelmus Meldunenſis de Regibus* libr. 1. *mulieri spiritus ad obeunda Regni munia.*

† Eſcuinus regnare coepit anno 674. vivere deſiit anno 676. ex fide Chronologia Saxonica. Triennio illum regnâſſe ſcripſerat Rudburnus in *Historiâ Minori*. Sexburga unico anno clavum tenuit.

Ipsa novos exercitus moliri, veteres tenere in officio, ipsa subjectos clementer moderare, Hostibus minaciter infremere; prorsus omnia facere, ut nihil prater Sexum discerneres: hæc Willelmus. Addit autem Auctor in Flores Historiarum dictis Willelmi, hoc modo scribens. Sed indignantibus Regni Magnatibus, expulsa est à Regno, cum regnasset non plenè anno uno, nolentes sub Sexu foemineo militare; propter quam quidem expulsionem in Cathalogo Regum West-Saxonum non est ponenda, & quia foemina; quamvis aliqui chronicantes eam ponant in Regum cathalogo. Expulsa sic Sexburga, regnavit Efcuinus duobus annis & mortuus est. Hic Efcuinus Mercii semper infestus aderat. Post mortem Efcuini successit in Regnum ^a Kentwynus, filius Kynegilsi Regis, Anno Gratiae DCLXXVII. qui multipliciter Britannos infestabat, ut scribit Willelmus Meldunensis *de Regibus* libro primo. Et cum regnasset novem annis, humanæ naturæ morti obediens debitum solvit. Kentwyno successit in Regnum Occidentalium Saxonum Anno Gratiae DCLXXXVI. ^b Cedwalla regis indolis nobile germen, Ceaulini ex fratre Cuda pronepos. Iste in tantum ante Baptismum inserviebat Pietati; ut omnes manubias quas Jure prædatoriq in suos transcripserat, Deo decimaret. Igitur cum regnasset duobus annis, Romam expetiit, ubi à Sergio baptizatus est, Petrusque vocatus: Et in Alois adhuc positus languore correptus XII. Kalend. Maii die, carne solutus & Beatorum in cœlis est Regno sociatus Anno Gratiae DCLXXXVIII.

Anno ab Incarnatione Salvatoris DCLXXXVIII. Ina Kynegilsi ex Fratre Cuthbaldo Pronèpos, post Cedwallam successit in Regnum; & regnavit triginta octo annis. In XVII. anno Regni istius Regis Inæ, sanctus Hedda Wyntonienſis Episcopus migravit ad Dominum. Hic nobilis Ina Monasterii, quod Glastonia dicitur, primus exiit Fundator; qui postea Regnum sponte deferens, amore supernæ patriæ anhelans, Romæ inter Plebeios cum sua Regina Ethelburga vita sanctissima consenuit; ut scribit Willelmus Malmesbiriensis *de Regibus* lib. 1. Athelardus Rex successit ^c Inæ in Regnum Occidentalium Saxonum & regnavit XIV. annis. Hic Athelardus frater erat Frydewyth Regina, quæ mater erat sanctæ Frydewythæ, quæ Oxoniis miraculis coruscat. Frater enim & soror ambo jacent sepulti in Ecclesiâ Wyntonienſi. Scilicet Efcuinus & Kentwynus, quorum ossa postmodum tempore Henrici Blesensis Wyntonienſis Episcopi translata sunt, & propter ignorantiam qui essent Reges, & qui essent Episcopi, eo quod non erant tituli inscripti super monumenta eorum; prædictus Henricus Episcopus posuit in sarcophagis plumbeis, Reges cum Episcopis, & Episcopos cum Regibus, simul permixtos; ut habetur in quodam libello Roberti Prioris Wyntonienſis, & postmodum Glastoniensis Abbatis, *de actibus Willelmi & Henrici, Episcoporum Wyntonie.*

Athelardo successit Cuthredus ^{*} Anno Gratiae DCCXL. & regnavit annis XIV. cujus ossa in prædictis Sarcophagis cum ossibus aliorum Regum &

^a Kentwynus regnum adiit anno 676. Cedwallæ tradidit anno 685. juxta Chronologiam Saxonica. Inicium regni in anno 675. exitum 685. Rudburnus in Historia Minori reposuerat.

^b Cedwallæ regnum in anno 689. terminavit Chronologia Saxonica.

^c Ina Romam adivit anno 628. cui successit Ethelhardus, regnumque annis 14. tenuit; obiit anno 741. Ita quidem Chronologia Saxonica. Obiitum ejus in annum

739. Rudburnus in Historia Minori retulit.

^{*} Regnavit annis XII. obiit anno DCCXLII. inquit Rudburnus in Historia Minori. Aliiter Chronologia Saxonica. Anno DCCXLI. Cuthredus regnum capeſſit, tenuitque annos XVII. Sic quidem versio Latina. Saxonica autem XVI. duntaxat annos numerat, pro quibus XIV. certissimè substituendi sunt. Obiitum enim in anno 754. posuit eadem Chronologia.

Pontificum. Huic Cuthredo successit Sigibertus ^d Anno Gratiae DCCLIV. in Regnum Occidentalium Saxonum, & anno uno regnavit, & post ejus decessum sepultus est in Ecclesiâ Wyntonienſi. Oſſa vero ejus cum oſſibus aliorum Regum in Sarcophagis prædictis recondita ſunt. Hujus Regis tempore Daniel, ^e qui poſt beatiffimum Patrem Heddam in Wyntonienſi Eccleſiâ annis XXXIV. ſtrenuè pontificâſſet, ſenio confectus, Meldunum rediit, cujus Monafterii per prius Monachus erat; ubi reſiduum vitæ ſub Monafficâ Religione conſumpſit, & Sanctus reputatur. Aſcendebat enim Cathedram Pontificalem Anno XVII. Inæ Regis, Anno viz, Gratiae DCCIV. Cui per ordinem ſucceſſerunt ^f Humfridus, ^g Kyneardus. Kyneardo ſucceſſit ^h Athelardus, ex Abbate Melduni; deinde mox Archiepiſcopus Doroberniæ, quæ modo dicitur Cantuaria, dignitatem Dorobernienſis Eccleſiæ paulò ante per poteſtatem regiam Oſſæ, ſcil. Regis Merciorum, ad Mercios redactam, magnis laboribus ad priſtinum ſtatum revocavit. Cui ſucceſſerunt per ordinem in ſede Wyntonienſi ⁱ Egbladus, ^k Und, ^l Kynebirthus, ^m Almundus, ⁿ Wyderginus, ^o Herefridus, ^p Edmundus. Herefridus in bello contra Danos cum Sigelmo Shireburnenſi Epicoſpo interfectus eſt à Danis.

DANIEL.
HUMFRE-
DUS.
KINEBAR-
DUS.
ATHELAR-
DUS.
EGBLADUS
DUDDA.
KINEBER-
TUS.
ALMUND.
WIGTHEN
HERE-
FRITH.
EDMUND.

^d Concordat Chronologica Saxonica.

^e Daniel ſedem Wintonienſem adeptus poſt Heddæ mortem anno 703, tenuit annis 42. Anno 721. Romam addiit; anno 731. Tatwinum Archiepiſcopum conſecravit; anno 744. Epicoſpato ceſſit; anno 745. deſunctus eſt. Iſta tradit Chronologia Saxonica; cui de ceſſione convenit Florentius, de obitu Huntindoniensis. Obitum tamen in anno 746. Mailroſenſis cum Florilego collocavit; & unum plus juſto annum Malmsburienſis Pontificatui dedit.

^f Aliis Humfredus ſeu Hunferdus, Danieli ſucceſſit anno 744. juxta Chronologiam Saxoniam & Florentium. Concilio Cloveſhoviienſi interfuit anno 747. (Con. Angl. Tom. I. p. 242.) Obiit anno 754. ex fide utriusque Authoris ſupra laudati, anno 756. juxta Weſtmonaſterienſem.

^g Humfredo ſucceſſit anno 754. authore Chronologo Saxonico.

^h Epicoſpatum Wintoniæ poſt Humfredum obtinuit anno 754. electus ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem anno 790. Id tradit Chronologia Saxonica cum multis aliis.

ⁱ Egaldum vocat Malmsburienſis. De eo nil aliud reperio præter ſubſcriptionem Chartæ Oſſæ Regis datæ Cœnobio Croilandenſi anno 793. appoſitam apud Ingulphum Hiſt. fol. 486.

^k Dudd Malmsburienſi aliſque dicitur. In Codice tamen MS. Lichfeldenſi Hiſtoriæ Malmsburienſis de geſtis Pontificum Angl. Cineberd appellatur. In eo enim duo Cineberdi Egbaldo & Almundo interficiuntur.

^l Romam adiit cum Ethelardo Archiepiſcopo Cant. anno 799. narrante Chronologia Saxonica. Anno 806. Chartæ Kenulphi Merciorum Regis datæ Croilandenſibus ſubſcripſiſſe dicitur apud Ingulphum Hiſt. fol. 486. Lubricæ autem ſunt fidei Chartæ Monafficæ. Verius etenim Al-mundo ſucceſſori ante annum 803. locum dedit.

^m Anno 803. ſedi Wintonienſi præfuit. Iſto enim anno Concilio Cloveſhoniienſi adſuiſſe reperitur Concil. Angl. Tom. I. p. 325. Dicitur etiam Synodo Becanceldenſi anno 798. interfuiſſe ibid. p. 318. Verum ſi quis Acta utriusque Concilii conſerat, unicum tantum fuiſſe idque Cloveſhoviæ habitum comperiet.

ⁿ Aliis Wigthen & Wigthehnus appellatur. Interfuit Synodo Celcuthenſi anno 816. Synodo Cloveſhoviienſi anno 824. Concil. Angl. Tom. I. p. 318. 335. Obiit ante annum 829.

^o Seu Hereferthus. Ante Wilfredi Archiep. Cant. obitum anno 829. Epicoſpatum fortitus eſt. Iſti enim obtulit Profeſſionem fidei & ſubjectionis, quæ extat in Regiſtro MS. Eccleſiæ Chriſti Cant. Anno 833. in prælio Carrenſi à Danis interfectus eſt, juxta Chronologiam Saxoniam & Mailroſenſe Chronicon. Malè Florilegus anno 834. interemptum ſcribit.

^p De eo nil invenio præter profeſſionem fidei & obedientiæ prolixam Ceolnotho Archiepiſcopo Cant. factam, in Regiſtro MS. Eccleſiæ Chriſti Cant.

CAPITULUM V.

De Kenewlpho & Brietrico Regibus.

ANNO Gratiae DCCLV, post Sigebertum regnavit Kynewlphus morum honestate, & militiae probitate merito collaudandus. Iste Kynewlphus, ut scribit Auctor in Flores Historiarum, sub Anno † Gratiae DCCLXXXVI. cum regnasset XXVI. annis, & contra Britones, & alios multos praelia plurima laudabiliter commisisset; exulavit tandem Juvenem quendam nomine Kynechardum fratrem Sigeberti Regis Occidentalium Saxonum, quem Kenewlphus à Regno privaverat, habens illum suspectum ne respiraret ad Regnum, vel denique necem Fratris sui in ipsum vindicaret. Kynechardus verò tempori cedendum credens, dissimulans animo quasi volens aufugit. Sed mox cum furtivis Prædonum conventiculis nemorosa petens abdita, in insidiis multis expectabat diebus, propter proverbium, quo dicitur: *Quod non longa mora dare solet, dat brevis hora.* Interea cum Rex Kenulphus alienis à bonis moribus ferviens in Villâ, quæ Meritona dicitur, furtivæ Veneri indulgeret, & à hoc Kynechardo supradicto compertum fuisset; cum suis Complicibus domum foris obsedit. Sed Rex qui cum parvo Comitatu, & quasi solus advenerat, ut se ab Hostibus undique vallatum comperisset, ostia domus obcluit, sperans Latrones vel terrere Imperio vel mulcere eloquio. Sed frustra: Nam cum à multitudine Rex circumventus fuisset, dum cedere Hostibus dampnum gloriae suae arbitraretur, defensionem vacans ipsum Kynechardum crudeliter vulneravit. Hoc autem viso Kynechardus cum suis in Regem irruens ipsum interfecit. Pauci quoque ex clientelâ Regis, qui aderant, dum non manus dare, sed Dominum suum vindicare intendunt, omnes fuerunt pariter obruncati. Continuè fama dilabitur ad Principes perempti Regis, qui non longè excubias agebant; inter quos Osfricus major cæteris socios hortatur, ne tantam ignominiam inultam dimitterent. Strictis ensibus irruunt in Hostes. Kynechardus hoc videns cognationem prætendit, multa pollicetur; sed ubi nihil perfecit, suos ad resistendum accendit. Tandem regiis Ministris fortiter pugnantibus, Kynechardum cum suis omnibus peremerunt. Corpus verò Regis Wyntaniæ in Ecclesiâ Cathedrali sepultum est; Kynechardi verò corpus apud Rependune, quod tunc nobile Cœnobium erat & famosum, sepelitur.

Kynewlpho successit Brietricus Filius ejus in Regnum. Hic ut amplio-rem gratiam apud propinquos inveniret, filiam Offæ Regis Merciorum, eò quod potentissimus Rex esset, in conjugium accepit; cujus affinitate fultus Egbertum solum regalis Prosapiae superstitem, quem metuebat, ne forte in Regnum succederet, eo expulso ut hostem fugavit in Franciam. Habuit Rex iste, ut diximus, Reginam nomine Ethelburgam Offæ Regis Merciorum Filiam; quæ multis suffulta honoribus miris se ambitionibus extollebat. Nam matrona tyrannide incitata omnes de Regno Nobiles ordinatos & viros Religiosos ad Regem accusare & execrari consuevit; unde & Principibus Ducibusque perosa extitit, cum Magistratibus, & Populis universis. Siquidem malefica illa ita Regem instruxit blanditiis; ut illos quos accusabat, aut vitâ aut Regno privaret. Et si hoc à Rege impetrare non potuit, veneno eos clam perdere consuevit. Erat autem eodem tempore adolescens quidam genere ac Regi valde familiaris, & amantissimus; quem

* Id in annum 784. retulit | num 783. Historia Minor Rud-
Chronologia Saxonica. in an- | burni.

cum malefica Regina accusare non valeret, veneno illum extinxit. De quo veneno cum Rex ignoranter gustasset, animam subito exhalavit. Nec tamen illa Regi dare proposuerat poculum mortis, sed adolescenti. Verumtamen ambo biberunt, & potu venenifero perierunt. Rege itaque in hunc modum perempto, mulier nequissimo timore perterrita. fugiens cum thesauris impreciablem nare transiit, & Carolum Francorum Regem adiens, multa ei exenia præsentavit. Cui cum astaret inter Mulieres nequissima, licet pulchritudine pulcherrima: sic eam Rex allocutus ait: Elige Ethelburga sive Edburga quem volueris vel me, vel filium meum, qui me astat in solario, in societatem accipere conjugalem. At illa sine deliberatione, & fræno soluto pudicitia, respondens ait, si mihi optiodaretur vel libertas eligendi; filium tuum quàm te magis diligerem, qui junior esse videtur. Tunc Rex intelligens illam explendæ libidinis cupiditate ductam, eleganter respondit: Si me, inquit, elegisses, Filium meum haberes; & quia illum elegisti, nec me nec illum habebis. Contulit tamen illi Rex propter improbitatem ejus & nimiam pulchritudinem, nobile Monasterium fœminarum, in quo illa habitu deposito sæculari sub specie hypocrisis, indumento Monialium assumpto, Abbatissæ vices annis paucissimis fungebatur. Nam parvo post tempore, dum quæ sancta erant, exerceret; à quodam propriæ Gentis ignobili viro dicitur constuprata. Mulierem ergo in adulterio deprehensam Rex à Sancto Monasterio expelli præcepit; quæ deinceps miserrimè in paupertate tempora Vitæ suæ vituperabiliter ad finem usque perduxit. Hæc Auctor in Flores Historiarum sub anno Domini DCCC. Hic Brietricus cum regnasset XVI. annis, veneno, ut diximus, interiit & apud Warram sepelitur.

Explicit Liber secundus, incipit tertius.

LIBER

LIBER III.

CAPITULUM I.

De Egbirto Rege & Primo Anglorum Monarcha, & de Helinstano venerabili Wentanæ Civitatis Episcopo.

EGBIRTUS Rex potentissimus, qui bellator egregius, qui primus totius Angliæ Monarcha fuisse dignoscitur, Brictrico successit in Regnum, Anno Domini DCCC. Propter quod imprimis notandum, quod Monarchas Anglorum sub triplici membro distinguunt Chronicantes: ut habetur in libro *de Concordantiis Chronicantium* sub literâ M. Uno modo dicitur Monarcha Anglorum, qui cum Regnum illud in septem partiebatur divisiones: unus armipotens singulas Provincias cum suis Principibus suæ ditioni subjugavit, & sub se regnare tributaque sibi persolvere coegit: sicut agebat Diocletianus Syriæ cum Regibus, qui in suis proximis confinibus honorificè regnabant. Et talis Monarcha Anglorum etiam Egbirtus & primus in armis strenuus. Secundo modo dicitur primus Monarcha Anglorum, qui non solum alia regna conquistavit, verum etiam Reges sub se habere dominantes renuit, Regnaque sibi conquistata in Comitatus dividens. Et hoc modo primus Monarcha Anglorum nominatus est Alfridus nepos Egbirti Regis. Tertio modo dicitur primus Monarcha, qui non solum terram, sed etiam mare circumjacens Provinciæ ad suum dominium primitus adquisivit, ut pacem ex omni parte retineret. Et sic dictus est primus Monarcha Edgarus Rex pacificus, nepos Edwardi senioris, & pronepos Alfredi inclyti Principis. Sed secundum sentire meum, cum benignâ supportatione tam egregii Historiographi, qui auctor extitit illius Libri in quo tractatur *de Concordantiis Chronicantium*, possum ponere quartum modum, quo dicitur primus Monarcha. Potest dici primus Monarcha ille, qui undique impugnatus à Barbaris sive alienigenis à propria Natione, ita quod Regnum suum ferè stat in puncto alienandi ad exterarum Nationes per modum conquesti: tandem inter Principes utriusque partis talis conventio habita est, viz. ut fiat Duellum inter unum ex parte legitimi Hæredis, & alterum ex parte Usurpantis, & nemo utriusque Exercitus intromittat de pugna, præter ipsos duos viros robustissimos: & cui parti cedat Victoria, sit ipse Rex solus ut Conquestor super Anglicanam Gentem. Et hoc modo potest dici primus Monarcha Anglorum Athelstanus Rex filius Edwardi senioris. Tale enim pactum habitum est inter ipsum & Regem Dacorum; & assignato Gwydone de Warwyk ut pugnet pro Patriâ ex parte Regis Anglorum; Et similiter assignato Colbrondo immani Gigante, pro parte Regis Dacorum: Et nutu Domini vicit Christianus Paganum: & sic cessit victoria Anglis, & Athelstanus Rex solus regnabat super Anglos. Tale enim Duellum nunquam accidit ab adventu Dacorum, in Angliam, qui applicuerunt in Angliam tempore Egbirti Regis, usque ad tempora huius gloriosi Principis Athelstani: nec ut mihi videtur, quantum ad pacem Dacorum. Quia post istud Duellum regnabat solus in pace Athelstanus absque Danorum infestatione; & sic non regnabant nec Pater ejus Edwardus Senior dictus neque Avus ejus Alfredus, nec

nec inclitus Princeps Egbirtus. Iſtis viſis poteſt Athelſtanus dici primus Monarcha, ſicut quidam ipſum ita appellant. Et neſcio propter quam cauſam aliam ab iſta. Vir iſte inſignis Egbirtus apud Wyntoniam coronatus eſt in Regem in veteri Monafterio. Hic de rectâ lineâ Regalis Proſapia proceſſit Occidentalium Saxonum. Fuit enim filius Edmundi ſubreguli Merciorum, qui filius extitit Offæ Regis Merciorum: qui quidem Offa erat filius Ingildis fratris Inæ Regis Weſt-ſaxonum. Et erant Ina & Ingildus filii Kenredi, qui fuit Celwaldi filius, & ille Cuthbaldi, qui frater erat Kynegilſi Regis, qui quidem Kynegilſus, ut dictum eſt, primo incœpit fundare vetus Monafterium in urbe Wyntoniâ. Hic dedit Veteri Cœnobio Wyntonienſi quatuor Maneria: viz, Peckeneſford, Wordiam, Aweltone, & Bedamp-
tone. Egiſterio tertio anno Regni mortis obediens in Cathedrali Eccleſiâ Wyntonienſi ſepelitus humatus.

Iſtius Regis tempore deſuncto Edmundo Wyntonienſi Antiltite ſucceſſit Venerabilis † Helinſtans ex Monacho Wyntonienſi. Cui Rex Egbertus Anglorum Monarcha primus Filium ſuum commendavit Athulphum nutriendum. Qui Athulphus longo tempore cum Patre militans, tandem militiâ relictâ, ad priorem magiſtrum ſuum ſe transferens. Commendavit Helinſtanus Athulphum Sæcto Swythuno tunc Præpoſito Wyntonienſis Eccleſiæ, qui modo dicitur Prior Monachorum, à quo Athulphus accepit habitum Monachorum: Ac demum ab Helinſtano Pontifice in gradum Subdiaconatus promotus eſt: ut ſcribit Vigilancius libro de Baſilica Petri Cæpitulo XI. Helinſtanus in matrem omnium reverſus, ſepultus eſt in propriâ Eccleſiâ.

HELIN-
STAN.

* Lege triceſimo ſeptimo. Rudburnus enim in *Historia Minori* Egbertum obſiſſe dicit anno 837. poſtquam regnaſſet annis 37. eundemque calculum in ſupputandis Athulphi Regis annis inferius ſecutus eſt. Verius tamen Egbertum anno 836. obſiſſe Chronologia Saxonica, Florentius, alique tradunt.

† Herefridum anno 833. interiſſe ſupra annotatum eſt. Succeſſit ei Ead-

mundus, qui pauciſſimo tempore præſedit; ſiquidem fides adhibenda ſit Chartæ Witlaſii Merciorum Regis datæ Monafterio Croilandenſi anno 833. cui ſubſcripſit inter alia Helinſtanus; apud Ingulphum fol. 488. Certè ante Egberti Regis mortem, quæ contigit anno 836. Episcopatum adeptus eſt. Obſiſſe anno 852. à Rudburno infra dicitur.

CAPITULUM.

CAPITULUM II.

De Ethulpho Rege & Sancto Swythuno Wyntoniensi Episcopo.

ANNO Dominicæ Incarnationis DCCCXXXVII. defuncto Egbirto Rege potentissimo, Athulphus filius ejus regnavit pro eo. Hic de Monachatu & de ordine Subdiaconatus à Wyntoniensi Ecclesiâ assumptus, permittente Sancto Papâ Leone, in Regem est coronatus; eo quod Pater ejus Egbirtus absque alio Hærede in fata decessit. Hic Athulphus habuit Alstanum Shireburnensem Episcopum, qui quinquaginta annis Ecclesiæ præfuit Shireburnensi, in rebus forinsecis, in rebus verò Ecclesiasticis sanctissimum Patrem Swythunum: Cujus providentiâ & consilio decimam partem omnium terrarum in manibus suis existentium Ecclesiæ donavit Anglicanæ perpetuis temporibus liberè possidendam. Cujus Scriptum libertatis Ecclesiarum sequitur in hunc modum, quod toti concessit Angliæ.

‘Regnante Domino nostro in perpetuum, dum in nostris temporibus bellorum incendia & direptiones opum nostrarum, necnon & vastantium crudelissimas deprædationes Hostium barbararum; Paganarumque Gentium multiplices tribulationes [ad] adfligendum usque ad internecionem tempora cernimus incumbere periculosa. Quam ob rem ego Ethelwlfus Rex Occidentalium Saxonum cum consilio Episcoporum ac Principum meorum, consilium salubre, atque uniforme remedium adfirmavi; ut aliquam portionem terrarum hæreditariam, antea possidentibus omnibus gradibus sive famulis & famulabus Dei Deo servientibus sive Laicis, decimam mansionem ubi minimum sit, tamen decimam partem in libertatem perpetuam perdonari dijudicavi, ut sit tuta atque munita ab omnibus sæcularibus servitutibus, nec non regalibus tributis majoribus & minoribus, sive taxationibus quod nos [dicimus] Wytereden: Sitque libera omnium rerum pro remissione animarum & peccatorum nostrorum Deo soli ad serviendum sine expeditione, & Pontis instructione, & Arcis munitione; ut eo diligentius pro nobis ad Deum preces sine cessatione fundant, quo eorum servitutum in aliquâ parte levigamus. Placuit autem tunc postea Episcopis Alstano Shireburnensis Ecclesiæ, & Swythuno Wyntacestrensis Ecclesiæ, cum suis Abbatibus & servis dictum consilium inire; ut omnes fratres & sorores nostræ ad unamquamque Ecclesiam omni hebdomadâ Mercurii die, hoc est Wodnesdage: omnis congregatio cantet quinquaginta Psalmos, unusquisque Prebiter duas Missas, unam pro Rege Ethelwlfho, & aliam pro Ducibus ejus huic dono consentientibus, pro mercede & refrigerio delictorum suorum. Pro Rege vivente; *Deus qui justificas*: pro Ducibus viventibus: *Præstende Domine*. Postquam autem defuncti fuerint, pro Rege Defuncto singulariter: pro Principibus defunctis communiter: Et hoc sit tam firmiter constitutum omnibus Christianitatis diebus, sicut libertas illa constituta est, quam diu Fides crescit in Gente Anglorum. Scripta est autem hæc Donationis chartula Anno Dominicæ Incarnationis DCCCXLIV. Indictione IV. die * quoque Nonas Novembris, in Civitate Wentanâ, in Ecclesiâ Sancti Petri ante Altare capitale. Et hoc fecerunt pro honore Sancti Michaelis Archangeli, & Sanctæ Mariæ gloriosæ Domini Genitricis, simulque & beati Petri Apostolorum Principis, nec non & Sancti Patris nostris Gregorii Papæ, atque omnium Sanctorum: & tunc ampliore firmitate Rex Ethelwlfus posuit Chartulam super Altare Sancti Petri. Et Episcopi pro fide Domini acceperunt, & postea per omnes Ecclesias trans miserunt in suis Parochiis.

* Quarto apud
alios legitur.

Ecce quòd quàm plurimum tota Ecclesia Anglicana habet venerari Wyntonienſem Eccleſiam, in qua oblatum eſt iſtud Privilegium, ut ab eà ad alias deſcenderet Eccleſias. Quod autem in iſtâ chartulâ præponitur Alſtanus Shireburnenſis Epicoſus Sancto Swythuno Wyntonienſi Epicoſo, non aliter eſt *, niſi quia Cancellarius erat Regis, & per eum, ut per Gubernatorem (ſicut erat) omnia Regni negotia diſponebantur : ut ait Auctor *de Concordantiis Chronicantium*, ſub literâ *W*. Hæc Charta habetur in Chronicis Wilhelmi Malmesbiriensis, libro 2do.

Iſte Athulphus ſive Ethelwlfus in regem ſublimatus, ſœminam nobiliſſimam ac ſatis religioſam, nomine Oſburgam, duxit in uxorem ; quæ filia erat Aſlaci famoſi Pincernæ ejuſdem Regis Athulphi ; ex quâ quatuor filios ac Principes inclytos generavit, & unicam filiam, viz. Ethelbaldum, Ethelbyrtum, Etheredum, & Alſfredum. Qui omnes per ordinem poſt patrem regnabant. Filiam verè ejus, nomine Ethelſytham, accepit Rex Merciorum Burthredus in conjugium : Habuit etiam quintum filium, cognomento Ethelſtanum, non de matrimonio generatum ; cui, ut ſcribit Auctor in *Flores Hiſtoriarum*, pater Athulphus omnia regna, quæ ejus Genitor potenter adquiſiverat, contulit, Occidentalium Saxonum ſolummodò ipſe contentus Regno ; propter quod factum filii ſui legitimi omnes, præter Alſfredum, contra Patrem inſurrexerunt ; & primogenitus Ethelbaldus, ut Abſalon contra David, qui

Aspirans regno per cunctas Iſrael Urbes,
Legatos miſit Abſalon ipſe ſuos,
Ut veniant armis ſuccincti, ſeq; ſequantur.
Nam parat inſigni Regis honore frui.
Inſignes ad eum Proceres glomerantur in Ebron,
Poſt Regem ſequitur infima turba novum.

Ceſtrenſis verò in ſua *Policronica*, lib. 1. c. 3. ſcribit, quòd illa inſurrectio facta erat, quia in redeundo de Româ Juditham filiam Caroli Calvi Regis Francorum, quam deſponſavit viceſimo anno regni ſui, in Angliam ſecum duxit ; & quia contra morem Weſtſaxonici regni in throno juxta ſe collocavit, inſurrexit in eum Primogenitus ſuus cum multis Proceribus ; ita ut traditâ Primogenito ſuo magnâ regni parte, vix tumultus ſedaretur. Nam obſervatum fuerat apud eos, ne Regina ſic honoraretur in odium Ethelburgæ filiæ Regis Offæ, quæ virum ſuum Brietricum intoxicaverat, ſedens in throno juxta Regem. Alii tamen aliter ſcribunt ; quòd Filii inſurrexerunt contra Patrem propter invidiam, quòd Frater minimus, viz. Alſfredus, ante omnes inunctus erat in Regem juiſſione paternâ. Primam tamen poſitionem approbant Girardus Cornubiensis de *Gestis Regum Weſtſaxonum*, lib. 2. c. 1. Et Auctor *de Concordantiis Chronicorum*, qui dicit, quòd antequam inunctus erat Alſfredus frater eorum in totius Angliæ Monarcham, rebellabant Ethelbaldus, Ethelbirtus. Ethelredus cum Athelſtano Shireburnenſi Epicoſo, propter cauſam primitus poſitam. Hic Athulphus miſit Alſfredum filium ſuum minorem Romam ; ut primus omnium Regum Angliæ inungeretur in Regem à ſanctiſſimo Papâ Leone, legationis officio in hac parte ſanctiſſimo Swythuno Wyntonienſi Pontifice fungente anno regni nonodecimo ; & quòd devotè deprecabatur Rex, libenter annuebat ſummus Pontifex. Proximo ſequenti

* Cauſa dubii Rudburno fuit, quòd more ipſius ætate recepto Wintonienſis Epicoſus omnibus Provinciæ Cantuarienſis ſuffraganeis poſt Londonienſem præcedat. Iſta autem con-

ſuetudo Swithuni tempore nondum inoleverat. Verè Alſtani nomen Swythuno præponitur ; ideo quòd Alſtanus ante Swithunum Epicoſatum fortitus eſt.

anno post unctiōem regiam filio Alfredo concessam pater Athulphus assumpto secum filio Alfredo, Romam adiit, limina visurus Apostolorum; ibique per annum demoratus, scolam Saxonum egregiè reparavit, quæ ab Inâ Rege Westsaxonum primitus erat instituta; sed anno præcedente conflagraverat. Pro hoc quod dicitur hic de scolâ Saxonum fundatâ Romæ: Notandum, quod Ina nobilis Occidentalium Saxonum Rex, cum pro amore Domini cum conjugē suâ regnum reliquisset, & Romæ inter Plebeios residuum vitæ suæ transigisset, & videns nationes cæteras scholas inibi habere exceptis Anglis sive Saxonibus olim ex suâ gente & regno, bono zelo ductus scolam in Româ fundavit, & competentibus expensis dotavit pro victu Clericorum de propriâ patriâ vel Angliâ adventantium. Hanc scolam, ut diximus, combustam renovavit Athulphus Rex. Hic quoque Athulphus dum modo Romæ degeret, cum publicè pœnitentes ac exules ferro vinctos videret, impetravit à Domino Papâ, ut Angli deinceps extra patriam suam nunquam vincti pœniterent. Iste mitissimus in populum Domini denarium Sancto Petro de singulis domibus regni sui annuatim concessit, qui Romeſcot appellatur. Sic & omni anno ex tunc trecentas marcas Romam misit, viz. centum ad luminare Sancti Petri; centum ad luminare Sancti Pauli; centum domino Papæ. Insuper & Ecclesias regni sui ab omni tributo regali liberavit. Decimam rerum suarum Domino obtulit. Ecce alter extra orbis climata Magnus Constantinus hic.

Propterea in signum puræ affectionis, quam erga Wentanam Ecclesiam tenuit, villam de Chyltecomb cum appendiciis pro victu Monachorum ejusdem liberaliter condonavit. Nec non plurima ornamenta Ecclesiastica prædicto Cœnobio veteri benignissimè largitus est; in quo corpus ejus veneratione dignum honestissimè humatum est †, cum regnasset viginti duobus annis. Iste nobilis Anglorum Basileus Athulphus, defuncto Helinſtano Wyntonienſi Antistite, anno viz. XV. regni sui, & anno Dominicæ Incarnationis DCCCLII. ¶ ordinavit sanctissimum Swythunum ex Præposito Wyntonienſi, qui modò dicitur Prior Monachorum, in Patrem & Pastorem ejusdem Ecclesiæ. Quod enim Sanctus Swythunus Monachus erat, & Prior Monachorum in Wyntonienſi Ecclesiâ, videamus quid scribat Bonagratia de Villâ Dei in Epistolâ suâ ad Nigros Monachos in Angliâ, quæ sic incipit: *O quam præclara, præfulgida, & omni morum compositione præluces est Religio Conversatioque vestra, sanctissimi Monachi! O, inquit, sanctissimi Monachi, cum à propriâ exulans patriâ in Angliâ apud sanctissimos ac religiosos Monachos totius Regni vestri degerem in Wentanâ urbe Helinſtanum venerabilem Abbatem Ca-*

SWITHUN.

† Obitum ejus anno 857. contigisse Rudburnus in Historiâ *Minori* non malè scripsit. Chronologia enim Saxonica illum anno 854. Romam perrexisse, ibi mensibus duodecim moram traxisse, & post biennium à reditu defunctum esse refert.

¶ Huic calculo adversatur Ethelwłphi charta superius posita, quam obtinuit à Rege Swythunus Episcopus Wintonienſis, anno 844. Indictione 4. Indictio autem falsò posita (quæ tunc nona fuit) chartæ, saltem annorum numero in chartâ adhibito, fidem abrogat. Scribit Hovedenus, Chartam hanc fuisse datam

anno 19. regni Ethelwłphi, viz. anno Christi 855. *Data est anno 855. indictione 4.* inquit Florilegus. Atq; huic quidem anno Indictionis numerus (de quo inter omnes convenit) admissim convenit. Isto igitur chartam esse scriptam anno nullus dubito. Swythuni itaq; introitum anno 852. rectè à Rudburno positum arbitror. Helinſtanum quidem anno 837. defunctum Godwinus asserit, ex incuriâ lapsus. Florentius enim, qui solus de Helinſtani obitum mentionem facit, Ethelwłphi Regis initia anno 837. tradens, Helinſtanum illo regnante vivis excessisse refert.

thedralis Ecclesie & venerabilem Swythunum ejusdem Ecclesie Præpositum & in Professore sacra Theologia in studio * Cantabriggenſi cathedralatum, me inter erumpnoſa exilii discrimina ſpeciali renumeranda recreationis gratiâ conſovebant. Et Vigilantius in libro de Baſilicâ Petri, capitulo 12. recitans Profeſſionem Sancti Swythuni, quàm fecit Archiepiſcopo Doroberniæ tunc, nunc Cantuariæ, cum in Episcopum Wyntonienſem eſſet conſecrandus. " Ego Swythunus Monachus, ſervulus ſervorum Dei, licet indignus ad Episcopalem ſedem electus Wentanæ Civitatis Eccleſiæ, imprimis confiteor tibi, reverendiſſime Pater Celnode Archiepiſcope, continentiam meam, quam prius in profeſſione Monachali expreſſi, & dilectionem meam ad te, quod abſque ambiguitatis ſcrupulo & abſque ullâ falſitatis commentione eſt. Credo in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, natum ac paſſum pro humani generis redemptione & ſalute, cujus poteſtas & imperium erat ante ſæculum, & Regni ejus non erit finis; & illam rectam & orthodoxam fidem, quam priores Patres noſtri ſervaverunt, cum omni humilitate & ſincera devotione ſicut Prædeceſſores mei ipſi ſanctæ ſedi Dorovernenſis Eccleſiæ ſubjecti, ſemper ſervare me velle humiliter per omnia fateor. Ut enim ſcribit Doctor Lantfredus in vitâ ipſius Sancti Patris Swythuni, quod ſemel apparuit Sanctus Swythunus beato Pontifici Athelwoldo ſucceſſori ſuo, ut ſi fratres ejus Monachi Wyntonienſis Eccleſiæ, & ſi qui de populo quocunque aut cujuſcunque conditionis fuerit, devotionem ad eum voluerit habere & ejus auxilium implorare, Deus velit pro eo tanta oſtendere, & tot gratioſa munera bonitatis ſuæ per ejus merita concedere, quanta pro aliquo Sancto in cœlis propter virtutem humilitatis, quæ eſt Mater omnium virtutum, quâ excellentius præpollebat, dum in hoc ſæculo viveret.

Jam verò valeturum cadaver ſuum extra Eccleſiam præcepit tumulari, ubi poſtea conſtructa eſt modica Capella, quæ adhuc cernitur ad Boreale oſtium navis Eccleſiæ. Deceſſit autem anno Dominicæ Incarnationis.† DCCCLXIII. Vixit Sanctus iſte moribus præclariffimis exemplum præbens omnibus, ſerviebatque Altiffimo in timore & exultabat cum tremore. Propterea eum multis virtutibus Dominus mirificavit. Unde de ejus ſanctis moribus ſic ſcribit Doctor Lantfredus in libro de vitâ ipſius glorioſi Anſitiſ Swychuni metro primo.

Pauperibus victum, nudis largiris amictum,
Dividis & miſeris munera larga pius.

Et metro quarto ſic ſcribit idem Doctor venerabilis Lantfredus.

Mente humili in tantum Præful fuit inclytus idem;
Ut ſe poſt obitum ſineret nullatenus intra
Eccleſiæ propriæ penetralia corpore poni.

* Vereor ne Swithunus ſenior, Wintonienſis etiam Episcopos, SS. Dubricii & Davidis familiaris, & literarum famâ celeberrimus, cum juniore male permixtus fuerit. De illo vide Gaſfridum Monumetenſem Hiſt. Britan. l. 9. c. 12. & Giraldum Cambrenſem in vitâ S. Davidis. De antiquitate Academiæ Cantabriggienſis ſplendide fabulatus erat Rudburnus in Hiſtoriâ Minori hiſce verbis: Anno Domini 871. combuſta eſt Univerſitas Cantabrigienſis, quæ ſuis edificata anno à mundi creatione 4815. à Cantabro duce, & frequentata à

Philophis ante Chriſti incarnationem per annos 394.

† Sic quidem Hovedenus, Mailroſenſis, & plures alii. Veſte autem obiit anno 862. 6. Noni Julii, feriâ 5. Quod ex Wigornienſi & Welmonaſtenſi conſtat. Sic & hiſtoriola Wintonienſis MS. quæ Swithunum anno Chriſti 862. anno 3. Ethelberti Regis obiiſſe memorat. Graſſe errant Anpales breves Winton. qui nativitatem Swithuni in annum 826. obitum in 872. protelant. Pontificatus tamen geſti annos rectè numerant.

Qui tactus virtute humili se spreuit, & extra
 Est templum quasi vilis homo indignusque sepultus.
 Innumeris signis virtutibus, atque coruscis;
 In quo sermonem divini dogmatis esse,
 Cemimus impletum: Plebem qui dicit ad omnem:
 (a) Ima subit præceps sese exultando superbus.
 Ima petens humilis contra exultabitur omnis.

(a) Luc. XIV.
 11.

Pontificavit enim sanctissimus Pater & Patronus Wyntonienſis Eccleſiæ ſpecialiſſimus Swythunus quatuor annis tempore regis Adulphi ſive Ethelwulphi, & toto tempore Ethelbaldi regis primogeniti Athulphi, & duobus annis tempore Regis Ethelbyrti, qui ſecundus erat filius Athulphi. Hoc eſt in toto pontificabat XI annis.

C A P I T U L U M III.

De Ethelbaldo Rege, primogenito Athulphi Regis.

DEſuncto Athulpho Rege, ſucceſſit in Regnum filius ejus primogenitus Ethelbaldus; ſicut Pater ejus vivens diſpoſuerat; hoc addito, ut Ethelbaldus primogenitus regnaret in Weſtſexiâ, & ſecundus Ethelbyrtus in Cantiâ & Eſtſexiâ dominatum teneret: Imperium tamen totius Monarchiæ remaneret Ethelbaldo; ut referunt Girardus Cornubiensis de *Gestis Regum Weſtſaxonum*, libro 2do. & Auctor in Flores hiſtoriarum, cum Mariano Scoto. Hic Ethelbaldus contra divinum præceptum & Chriſtiani nominis dignitatem & contra omnium Paganorum morem Juditham novercam ſuam in matrimonio ducens, eſſrænis duobus ac dimidio poſt patrem annis Occidentalium Saxonum apicem crudeliter gubernavit. Sed tandem ſacris exhortationibus beatiſſimi Patris noſtri Swythuni ab errore ſupradicto reſpiſcens, diſmiſſâ Judithâ novercâ ſuâ, cujus torum ſœdaverat, peractâ pœnitentiâ, tempus quo ſupervixit, regnum pace & juſtitiâ temperavit. Scribit etiam Girardus Cornubiensis de *Gestis Regum Weſtſaxonum lib. 2do.* quod tanta humilitas erat in beatiſſimo Swythuno; quod quicquid regibus, quicquid principibus ſuadebat pro ſalute animarum ſuarum, ſine murmuratione, ſine contradictione dictis ipſius Sancti aſſenſum ex toto corde præbuerint. Erat iſte Ethelbaldus quantum ad crimen recitatum tanquam alter Ruben in facti commiſſo, non in pœna: de quo Ruben ſcribitur in Aurorâ.

Tu Primogenitus virtus mea, tuque doloris
 Principium, donis imperioque prior.
 Sicut aquæ liquor es effuſus; crefcere nunquam
 Poſſes; læſiſti nempe cubile Patris.

Iſte Ethelbaldus inſtigante ſanctiſſimo Swythuno Cœnobium vetus munivit contra hoſtiles Danorum incurſus; electus à Domino in Ducem ſuper gentem Anglorum, quemadmodum Aoth defendit populum Iſraeliticum contra Eglon Regem; de quo metricè ſic ſcribitur in Aurorâ.

Qui populum ſervet, qui dextram conterat hoſtis:
 Illa Dei pietas pro pube mittit Aoth.

Qui

Qui Ethelvaldus || post quinquennium defunctus, & Shyreburniæ conditus, Regnum reliquit fratri suo Ethelbyrto.

C A P I T U L U M IV.

De Regno Ethelbirti, fratris Ethelbaldi, & filii Athulphi Regis.

Ethilbyrtus in Regem coronatus, strenuè dulciterque illud moderatus, amorem populi erga se plurimum adauxit: ut Jobab, qui & Job, Rex regnum tractabat Edom. Hic multoties Danos debellavit ac devicit; prout de ipso scribunt plurimi Chronicantes. Hujus principis anno Regni tertio obiit specialis Wyntonienſis Eccleſiæ Patronus & Pontifex ſanctus Swythunus. Iſte Ethilbyrtus Wentanam Eccleſiam perplurimum adanavit. Nam tanquam valens Imperator in ſacrum templum veniens, obtulit Altari dona ſolempina; ut ſcribit Vigilancius in libro *de Baſilicâ Petri*, cap. 56. Et poſtquam regnabat * annis quinque; morti obediens, apud Shyreburnam ſibi locum elegit ſepulturæ.

C A P I T U L U M V.

De Succeſſione Etheredi in regnum Occidentalium Saxonum.

Conceſſum eſt Regnum totius Provinciæ Occidentalium Saxonum poſt mortem Ethilbyrti Etheredo fratri ſuo. Qui novies uno anno contra hoſtes, Danos viz. confligit variâ licet fortunâ, ſæpius tamen victor extiterat; interfecti à parte Danorum Comites novem, Rex unus, præterea populus ſine computo. Memorabilis præ cæteris pugna fuit, quam apud † Eſceldune fecit; ubi congregato utroque exercitu Danorum & Anglorum, Rex Etheredus contra Reges Danicos, & Alſredus frater Regis contra Duces pugnaverunt utrorumque exercituum animis erectis. Veſper jam occiduus bellum in craſtinum protelavit. Facto manè Alſredus frater Regis aderat; Rex verò Etheredus divino intentus officio remanſerat in tentorio. Ammonitus à ſuis ut ad pugnam properaret, negavit ſe ulterius progredi, quoad eſſet finis officii. Quæ fides Regis multum fratrem adjuvit. Completo Dei ſervitio, cruce ſeiſum Rex conſignans bellum adiit; cujus virtute & Dei miraculo Dani terriſti pedibus ſalutem committentes fugerunt. Cæſus eſt ibi Rex Oſeg, Duces quinque, vulgus innumerum. Reges Merciorum & Northanhbyrorum, qui ſibi tributarii forent, ſed rebellare incipientes, viriliter perdomuit. Ecce Chriſtianus miles cum Trajano.

Attamen primo anno Regni iſtius nobilis Baſilei Etheredi crudeliſſimi Dani Civitatem Wyntonienſem depopulantes, repentinè Monaſterium intrantes,

|| Rectius poſt triennium. Obiit enim anno 860. teſte Chronologiâ Saxonicâ.

* Conſonat Chronologia Saxonica, quæ Ethelbertum quinquennio reguaſſe, & anno

866. Ethelredum fratrem ſucceſſorem habuiſſe prodit.

† Vide hitoriâ commiſſæ apud Eſceldune pugna anno 871. apud Chronologiam Saxonicam, pag 533.

Monachos universos, non unus superfuit, trucidarunt; anno || Domini DCCCLXVII. ut tradit Girardus Cornubiensis *de Gestis Regum Westsaxonum*; & idem scribit Vigilantius in libro *de Basilicâ Petri*, cap. 13. Et hoc actum est anno secundo post obitum sanctissimi Patris nostri ac Antistitis Swythuni, postquam Monachi, temporibus Anglorum prædictum Monasterium inhabitabant anno CCLXXXVII. Et Canonici Sæculares intraverunt Cœnobium istud permittente Rege Etheredo, graviter tamen id ferente post anni revolutionem, anno gratiæ DCCCLXVIII. anno tertio Pontificatus Alfrithi Wyntonienſis Episcopi. Hâc conditione concessit Rex Etheredus Alfritho Wyntonienſi Antistiti, ut Clerici Sæculares divinum officium in veteri Cœnobio Wintoniæ celebrarent, viz. quoadusque Monachi invenirentur, qui pristinâ hæreditate in ipsâ Ecclesiâ gauderent Domino vota laudis persolventes. Sed Monachi in aliquâ multitudine non inveniebantur in Angliâ ab illo tempore usque ad tempora pacifici Regis Edgari & sanctorum Archipræfulum Dunstani Doroberniensis & Oswaldi Eboracensis, & Sancti Athelwoldi Wyntonienſis Præfulis; ut plenius infra dicetur.

ALFRITH.

Etheredus Rex cùm humanissimè Monarchiam suam * quinque annis pertractasset, apud Wymbornam sepelitur: de quo merito poterit dici illud Metristæ cujusdam egregii:

Obsequiis, sensu, probitate meretur amorem.
Claruit insignis laude, beatus obit.

TUNBERT.

† Alfritho successit in Præfatum Wyntonienſis Ecclesiæ ||| Tumbertus, qui Manerium de Stuthelyng contulit ad fabricam ipsius Ecclesiæ.

CAPITULUM VI.

De Alfredo bono, qui primus omnium Britannorum & Anglorum Regum Rex erat inunctus.

Constitutus est post decessum præclari Principis Etheredi sive Ethelredi frater ipsius Alfredus miles invictissimus, qui natus est in Provinciâ Berkenſi in villâ regia quæ Wantynghe nuncupatur, qui in sacrâ Baptismatis regeneratione vocatus est Alfredus non Aluredus, sicut quidam indoctè & inhonestè pronunciant; quia hoc non erat nomen ejus, sed Alfredus ipsomet attestante qui condendo Testamentum sic scribit in linguâ Saxonica, quod testamentum sic incipit: ic *Ælfeod cymn ge opeð on þissum gæppitum*, &c. Mater vero ejus Osburga dicebatur, femina satis religiosa, nobilis genere &

|| Paulò aliter Annales breves Wintonienſes MSS. ex quorum sententiâ Dani Monachos Wintonienſes trucidarunt anno 873. Canonici Sæculares intrarunt anno 875. & Ecclesiam Wintonienſem inhabitarunt annis 96. expulsi demum anno 969. Si conjecturis indulgendum esset; vellem potius stragem Wintonienſem anno 871. factam esse. Illo enim anno exercitus Danorum ex Mercia & Northanimbriâ in Westsaxoniam venit, atque integro anno ibi commoratus est; anno autem 873. per Orientales Saxones transiens, Northanimbriam repetiit: teste Chronologiâ Saxonica.

* Rectè: Obiit enim post Pascha incunte anno 872. Chronol. Sax. die 9. Cal. Maii. Florilegus. Nec abludit Historia Minor Rudburni.

† Successit ille Swithuno anno 862. defuncto. Nullam meretur fidem charta Beornredi Regis Merciorum data Cœnobio Croilandenſi anno 860. cui subscriptisse dicitur, apud Ingulphum fol. 492. Eodem circiter tempore, quo Ethelredus Rex, obiisse videtur, viz. anno 871.

||| Dunbertum plerique vocant. Obiit is anno 879. autore Florentio Wigornienſi.

ingenio,

ingenio, quæ filia erat Aflaci famosi pincernæ Regis Athulphi. Qui Alfredus in infantilibus agens annis, Sancto Swythuno Wyntonienſi Epifcopo traditus erat erudiendus. Nam idem Præful egregius quondam nutritius erat Athulphi Patris fui. Hic Alfredus dicitur primus Monarcha ſecundo modo. Hic vir admirandæ probitatis uxorem duxit de regali genere Merciorum, filiam ſcil. Athelredi Comitſ Ganiorum, nomine Ethelſwytham, ex quâ genuit Filios & Filias, qui hoc ordine prodierunt in lucem. Primogenitus omnium vocabatur Edmundus, quem Pater adhuc ipſomet in humanis agente fecit inungi, & in Regni Monarcham coronari; qui non multo poſt ante Patrem mortis nexibus deprimitur, & in veteri Monasterio Wyntonienſi ſepelitur; ut ſatis clarè patet intuentibus lapidem marmoreum tumbæ ipſius, qui jacet adhuc in terrâ ex boreali parte Altaris, ubi Miſſa matutinalis ſive capitularis celebratur. Ecce eſt Epitaphium in marmore ſcriptum iſtud; *Hic jacet Edmundus Rex, filius Aldredi Regis.* Sic verò uno modo Alfredus vulgariſer nominabatur: Erat enim ſecundum vulgarem opinionem quinquomius, viz. A-lu-re-dus, Alnre-dus, E-lu-re-dus, Elnre-dus, Aldredus; & hoc habetur in libro *de Concordantiis Chronicarum*, ſub literâ A. Oſſa vero Edmundi Regis jam tranſlata ſunt in quoddam Sarcophagum locatum ſuper locum nuncupatum, *The holy hole*; ut invenitur in quodam Libello [Roberti] quondam hujus Eccleſiæ Præpoſiti poſtmodum Abbatis Weſtmonaſterii de *Geſtis Wilhelmi & Henrici Pontificum*. Iſte Edmundus quia vivente Patre coronatus eſt, ſed tamen ante Patrem mortuus, Patre poſt Filii mortem iterum regnante, in catalogo Regum qui Monarchæ extiterant, non ponitur.

Poſt hunc Edmundum habuit Alfredus Rex Egelfwytham filiam, & Edwardum, qui poſt ſe regnabat, Elfredam filiam, quæ nupſit Comiti Merciorum Etheredo, quæ poſtquam obierat, ſepulta eſt Glovernæ in Eccleſiâ Sancti Petri, quam ipſam cum viro ſuo conſtruxerat, ſuper oſſa Sancti Oſwaldi Regis, quæ à Bardeneyâ ibidem attulerant. Sed & illa Eccleſiâ per Danos deſtructâ, Aluredus Eboracenſis Archiepiſcopus ex Monacho Cathedralis Eccleſiæ Wyntonienſis, aliud quod in urbe nunc præcipuum Monasterium eſt, reparavit; in quod Monasterium ipſa Elfreda, quæ Merciorum Domina dicebatur, cum viro ſuo tranſlata eſt. In hujus Elfredæ laudem Henricus Huntingdunenſis Archidiaconus, libro 5to. hanc decantat Camœnam.

O Elfreda potens, ô terror Virgo virorum,
 Viſtrix naturæ, nomine digna viri.
 Te quoque ſplendidior fecit natura puellam.
 Te probitas fecit nomen habere Viri.
 Te mutare docet, ſed ſolam, nomina ſexus:
 Te Regina potens, Rexque trophæa parans.
 Jam nec Cæſarei tantum meruere triumphi.
 Cæſare ſplendidior Virgo, Virago vale.

Habuit etiam Alfredus Ethelwardum, virum literatiſſimum, & Philoſophum in Univerſitate Oxenfordenſi, qui ſepultus eſt in Novo Monasterio Wyntonæ, quod modo Hyda nominatur; & Elfredam & Elgivam virgines. Ethelſwytha primogenita nupſit Baldewyno Comiti Flandriæ, ex qua ille genuit Arnulphum & Aldulphum. Aldulphus à Patre ſuſcepit Comitatum Bononiæ; ex Arnulpho Comites Flandriæ deſcendere. Elgiva verò poſtrema facta eſt Shaftoniæ Abbatiffa.

Nobilis iſte Alfredus Regna, quæ olim erant in Angliâ, in Comitatus dividebat; & ut fides Chriſtiana in Regno ſuo ſemper creſceret, florens in virtutum floribus, Univerſitatem Oxoniënſem fundavit. Ab ipſo etiam, ut diximus, deſcendit Inunctio Regum Angliæ. Et ut vitam æquè libraret, viginti quatuor horas, quibus dies naturalis integratur, in tres partes diviſit.

E

E quibus octo horas legendo, scribendo, orando; octo circa corporis curam; octo circa regni negotia transegit. Ad quæ distinguenda posuit in Capellâ suâ candelam viginti quatuor partium, quarum dispartitâ consumptione per ædituos suos de singulis prædictis moneretur. Hic etiam dedit Leges, quibus tantam pacem infudit Provinciæ, ut etiam ubi semitæ in quadrivium finduntur, aureas armillas homineo suspenderent, nec essent qui eas contingere metu Legum. Construxit etiam tria Monasteria, viz. * Novum Monasterium Wyntonix, & hoc sonat quia incœpit fundare, Athelneyam, & hæc quidem Monachis, & Sheptoniam Sanctimonialibus, quibus præfecit filiam suam, ut diximus, Elfgivam. Mortuus † verò cùm regnâisset annis viginti novem, primitus sepeliebatur in Veteri Cœnobio Wyntonix; sed propter deliramentum Clericorum dicentium regios Manes resumpto cadavere noctibus per domos aberrare, Filius ejus Edwardus genitoris ossa tulit, & in Novo Monasterio posuit. In laudem hujus inclyti Alfredi Henricus Huntyngdunensis ponit hoc versus:

Nobilitas innata tibi probitatis honorem
Armipotens Alfrede dedit, probitasque laborem;
Perpetuumque labor nomen; cui mixta dolori
Gaudia semper erant, spes semper mixta timori.
Si modò (b) tutus erat, ad crastina bella parabat.
Si modò victor erat, ad crastina bella pavebat.
Jam post transactos regni vitæque labores,
Christus sit ei vera quies, sceptrumque perenne.

(b) l. victus.

DENEWLPH.

Hic Alfredus quendam Subulcum, || nomine Denewlphum, inveniens, ad scholas misit; qui postmodum Doctor in Theologiâ Oxoniis factus, per ipsum Alfredum Regem in Episcopum Wyntoniensem ordinatus est.

C A P I T U L U M VII.

De Edwardo Seniore, filio Alfredi Regis.

Lætabunda, ut creditur, gaudia ac cœlica intrante Alfredo milite inclyto circa annum Dominicæ Incarnationis nongentesimum primum, successit filius ejus Edwardus, dictus Senior, qui,

Tunc juvenis nomen Regni clamatur in omen;
Ut fausto patrias titulo moderetur habenas.

Et inunctus ac coronatus est in Principem super gentem Anglicam apud Kyngeston, eodem anno quo Pater ejus decesserat; literarum cultu Patre inferior, sed potentiâ pariter & dignitate gloriosior. Nam multò latius fines imperii sui dilatavit. Totam revera Estfaxoniam, Estangliam, Northanhymbriam, aliasque Provincias, quas diu Dani possederant vel dono Patris sui vel indulgentiâ, de manibus illorum extorsit; Scotos & Wallenses in deditionem accepit; fundavitque Castrum Herefordense. Unde de isto præ-

* Anno 901. fundatum esse Novum Monasterium Wintonix Rudburnus in *Historiâ Minori* scribit.

† Obiit anno 901. die 28. Octobris, feriâ quartâ; juxta Florentium & Westmonasteriensem. Obitum biduo antevertit Chronologia Saxonica.

|| Denewlphum Subulcum Alfredo Regi apud Athelingiam latitanti familiarem factum, de-

mun Regis operâ literis institutum, ad Episcopatum Wintoniensem evectum esse vulgata est apud Historicos nostros fabula. Fabulam enim esse & res suadet, & Chronologia subindicat. Alfredus namq; Æthelingiam insulam non secessit ante annum 878. & anno sequenti Denewlphus Episcopatum sortitus est. Theologiæ autem Doctorem apud Oxoniam eundem creatum esse inane est Rudburni commentum.

claro

claro Principe potest illud carmen resonare in ore omnium in ipsius laudem, quod de Judâ Machabæo canit sic Aurora :

Post Patris occisum Judas Machabæus, ut hostes
Extinguat, gentes conterat, arma parat.
Fratribus & sociis & cognatis & amicis
Fultus & adjutus, vulnus in hoste facit.

Iste Edwardus genuit ex Egwynnâ illustri sceminâ Athelstanum & Alfre-
dum, quem in tantum dilexerat, ut ipsomet vivente fecit ipsum Juvenem
coronari in Regem ; ut habetur in Libro *de Concordantiis Chronicorum* sub
lit. A. Et etiam invenitur in Libro *de Secretis Novi Monasterii Wyntonien-*
sis : Quemadmodum Rex David fecit de filio suo Salomone, de quo metricè
sic scribitur :

Ascendit Salomon, patre jubente, thronum.

Et iste Juvenis insignis ante Patrem naturæ debitum solvens, sepultus est cum
Patre in Novo Monasterio Wyntonienfi. Genuit etiam iste Edwardus ex
Egwynnâ filiam nomine Edgytham ; quæ nupsit Sirichio Comiti Northan-
humbrorum ; quæ & requiescit apud Tanwitham, & pro Sanctâ colitur. E-
thelwardum genuit ex Elfredâ filiâ Elfelmi Comitis, qui instructus litera-
turâ, non diu vixit. Ex eadem uxore genuit Edwynum, & sex filias, scil.
Elfredam, Edgyvam, Etheftildam, Ethildam, Edgytham, & Elgivam. Pri-
ma & tertia coelibatum Domino voverunt, & apud Wyltoniam ambo requi-
escunt juxta Matrem tumultatâ. Edgivam dedit Pater Karolo Regi Franco-
corum, filio Lodowici filii Caroli Calvi. Ethilda nupsit Hugoni Capet Re-
gi Occidentalium Francorum. Edgytha & Edgyva missæ sunt Henrico Ale-
mannorum Imperatori maritandæ. Quarum secundam ille locavit filio suo
Othoni ; alteram cuidam Duci juxta Alpes. Ex uxore, Edgyvâ nomine,
genuit Edwardus duos filios Edmundum & Edredum, qui ambo post Athel-
stanum regnaverunt ; & duas filias, Sanctam Edburgam Domino dicatam,
quæ in Monasterio Monialium Wyntoniensium, quod Ethelswytha mater Ed-
wardi fundaverat, requiescit ; & Edgyvam, quæ nupsit Aquitanorum Prin-
cipi Lodovico.

Iste Rex insignis reparavit Universitatem Cantebriggia, à Paganis, viz.
Danis, combustam. Cujus filia Elfreda Merciorum Domina, de quâ superi-
us memoriam fecimus, urbes multas condidit, & reparavit ; quæ sunt Bre-
nimsbyrii, Burgum supra Sabrinam, Tunneworth juxta Lychefeld, Stafford,
Warewycum, Chyrysbyry, Watesbyry, Edysbyry in Forestâ juxta Cestri-
am, quæ nunc omnino deleta est. Princeps iste incomparabilis Edwardus fe-
cit commutationem cum Denewlpho Episcopo Wyntonienfi, pro Cœmiterio
Veteris Cœnobii Wyntonienfis ; ut fundaret in loco, ubi Cœmeterium illud
erat, Novum Monasterium. Et terra quam commutavit pro Cœmiterio,
se extendebat ad mensuram trium stadiorum & trium virgarum. Et obti-
nebat totum spatium à medio Cœmiterii, quod modò est, cum terrâ in quâ
stat Versorium, cum gardino Sacristæ, & cum terrâ in quâ ædificatum est
Bracinum cum Gardino Infirmorum. Totum illud spatium vocabatur olim
Antiquum Cœmiterium. Iste Denewlphus rexit || Episcopatum XXIV an-
nis ; & sic morti obediens, sepultus est in propriâ Ecclesiâ. Et ex tunc vaca-
vit Sedes Wyntonienfis septem annis.

Anno Dominicæ Incarnationis DCCCCIV. secundum Wilhelmum Mal-

E e

mes-

|| Successit Dunberto anno 879. auctore
Florentio. Hinc si ducas numerum ad annum
904. quo Frithestanus à multis consecratus
perhibetur ; anni 24. Pontificatus à Denewl-
pho gesti confurgent. Nonnullis autem Denewl-

phus sedem Wintoniensem eo usque non rexit,
(quatinvis post quinquennium deum anno, sc.
909. vitâ functus fuerit, juxta Florentium &
Chronologiam Saxoniam.) Anno enim 904.
sedes Wintoniensis integro septennio vacave-
rat ;

mesbiriensem *de Regibus* lib. 2do. ex decreto Formosi Papæ, cum per septem annos plenos destituta fuerat Sede Episcopali omnis Regio Gewyseorum & Westfaxonum; Edwardus Rex congregavit Synodum Senatorum gentis Anglorum, cui præsidebat Pleimundus Archiepiscopus, interpretans distincta verba Apostolicæ Legationis. Tunc Rex & Episcopi elegerunt sibi, fuitque
 (c) *Math. IX. consilium; & juxta vocem Dominicam; (c) Messis quidem multa, Operarii au-*
 37. *tem pauci;* elegerunt & constituerunt singulos Episcopos Provinciis Gewyseorum. Frithestanum ad Ecclesiam Wyntoniensem, Athelstanum ad Cornubiensem sive ad Sanctum Germanum, Werstanum ad Shyreburnensem, Aldelimum ad Wellensem, Edulfum ad Cridiensem, Australibus Saxonibus virum idoneum Bernegum, & Mercii Ceowlphum, viz. ad civitatem Dorcestre. Iste Frithestanus discipulus fuit Sancti Grimbaldi; & ab eo suscepit habitum Monachalem; fuit enim primitus unus ex Clericis Sæcularibus, qui videns Monachorum sanctissimam conversationem, sæculum reliquit, & ad religionem convolvavit; ut scribit Vigilantius in libro *de Basilicâ Petri*, cap. 9. Hic beatus Frithestanus ob eximiam sanctitatem factus est Episcopus; & viginti duobus annis in omni sanctitate pontificavit; sed postea amore divinæ contemplationis curam deserens pastorem, ordinavit Sanctum Brynstanum loco sui Episcopum, ac ipse pauperem & Monasticam vitam usque in finem transegit; ut habetur in quodam Scripto Edwyni Monachi in Saxonica Linguâ, quod sic incipit; *Ic Eadwin monæn on ealden minytra, &c.* in quo Scripto fit mentio confirmationis cujusdam Compositionis per Sanctum Dunstanum Archiepiscopum, per Sanctum Athelwoldum Episcopum & Sanctum Frithestanum Episcopum, medium locum tenentem inter Sanctos Dunstanum & Athelwoldum, ob reverentiam eximie sanctitatis in eo, inter Vetus Monasterium & Novum.

FRITHE-
STAN.

BRINSTAN.

Edwardus dictus Senior, cum clementissimè Regnum Anglorum pertrahabat annis † viginti quatuor, in Villâ Regiâ, Farundunâ nuncupatâ, diem

rat, juxta Willelmum Malmsburiensem *de Gestis Regum*, fol. 26. Circa annum itaque 897. Denewlfus sedem Wintoniensem, hostili invasione fugatus, dereliquisse censeari potest, atq; illi Frithestanus anno 905. in Concilio Pananglico subrogatus, unâ cum sex aliis Episcopis à Plegmundo Archiepiscopo Cantuariensi consecratus. Malmsburiensis quidem rem gestam ad annum 904. narrat, anno tamen sequenti contigisse non obscure indicat. Et anno 905. factam esse septem Episcoporum consecrationem testantur Acta Concilii in Archivis Ecclesiæ Christi Cantuariensis, ut de Florilego taceam. Inextricabilis quidem scrupulus manet de Epistolâ Formosi Papæ, qui ante novennium obiit, si quis ei fidem adhibendam censeret. Commentitiam autem esse pluribus argumentis constat. Nonnulla videre est apud Papebrochium in Chronologiâ Pontificum Romanorum. Ut quod sentio autem dicam; non solum Formosi Epistolam, sed & integram de consecratione septem Episcoporum à Plegmundi factâ, & de septennali vacatione Episcopatum, quam Malmsburiensis & Florilegus narrant, historiam commentitiam esse arbitror. Sedem enim Schirburnensem anno 903. plenam fuisse ex inferiis dicendis constabit: & Denewlfum rebus gerendis toto illo septennio interfuisse liquet. An-

no etenim 897. Prætor provincie Wintoniensis adversus invasiones Danorum ab Alfredo Rege constitutus est, autore Florilego, qui illum Berthulfum malè appellat. Anno 900. subscripsit chartæ Alfredi, & anno 904. chartæ Edwardi Regum datis Novo Monasterio Wintoniensi, in Registro Hideni MS. f. 72, 73. Neutiquam igitur ante obitum (qui anno 909. contigit) Denewlfus Episcopatus sui curam deseruit; sed neq; Frithestanus ante annum 910. consecratus est. Ejusce enim initia Chronologia Saxonica & Florentius in annum 910. rejiciunt. Idem & Rudburnus, sibi parum conformis; quod calculos in Historiâ suâ proximè sequentes ad invicem conferenti facile patebit. Hinc etiam anni 22. Pontificatus illius cedere deprehenduntur. Anno enim 932. die 4. Cal. Junii Brynstanum sibi successorem ordinavit, & anno sequenti obiit. Id Chronologia Saxonica, Florentius, Chronicon, Mailrosense, & Radulphus de Diceto (in Abbrev. Chronic.) tradunt.

† Edwardum annis 23. regnâsse, anno 924. defunctum esse, Rudburnus in Historiâ *Minoris* scripserat. Et argumenta sanè non contemnenda suadent Edwardum illo anno obiisse. Utrunque tamen subductis calculis in eam propendeo sententiam illam anno demum 927. vitam finivisse.

clausit

clausit extremum; & Wyntonix in Novo Monasterio, regio more, sepultus est.

CAPITULUM VIII.

De Rege Athelstano, filio Regis Edwardi senioris, & de Episcopis Wyntoniensibus in ejus temporibus.

DE mundo ad cœleste Regnum translato nobili Principe Edwardo seniore, filius ejus Athelstanus apud Kyngstone coronatur in Regem. Hic Edgyvam sororem suam misit Henrico Alemannorum principi maritandum; quam ut superius diximus, tradidit Othoni filio suo in conjugium; qui quidem Otho post patrem imperatoris dignitatis diademate insignitus, gemmas & equos nec non quoddam vas ex onychino transparens & politum ita subtili cælatoris arte compositum, ut verè fluctuare segetes, gemmare vites, hominum imagines movere videantur. Accidit quodam tempore, Rex Athelstanus contra Scotiam properabat, & in eundo beatum Joannem Beverlacensem visitabat, super cujus Altare cultellum suum pro vadio posuit, promittens, quod si victor rediret, cultellum digno pretio redimeret; quod & implevit. Post victoriam verò in redeundo rogavit Deum; ut prece Sancti Johannis Beverlacenſis evidens aliquod signum ostenderet, quo præſentes & futuri cognoscere possent, quòd Scoti deberent de jure Anglis subiacere. Unde Rex cum gladio suo percussisset scopulum quoddam lapideum juxta Castrum de Dunbar, qui usque hodie ad mensuram unius ulnæ ex ictu ejus est cavatus; deinde in redeundo dignâ dotatione cultellum redemit. Recepit etiam Rex Athelstanus à prædicto Othone ensen Constantini Magni, in quo literis aureis nomen possessoris legebatur, in cujus capulo super crassas auri laminas figebatur clavus ferreus de quatuor quibus Christus in Cruce figebatur: Item & lanceam Caroli Magni, quâ vibratâ semper victor abibat, quam tradunt aperuisse latus Christi: Item & Vexillum Sancti Mauricii Martyris, quo Carolus usus est contra Saracenos; item partem sanctæ Crucis & partem Coronæ spinæ; quarum aliquas partes Rex Athelstanus Monasterio de Malmesbyry delegavit; ut scribit Wilhelmus Malmesbiriensis *de Regibus* lib. 2do.

Princeps iste insignis Athelstanus inter plurima bella intestina unum habuit cum Danis; ubi ceciderunt ex parte Danorum Rex Constantinus cum quinque Regulis, duodecim Ducibus, & tota pænè congeries Barbarorum. Athelstanus tertio Regni sui anno Monarchiam totius Angliæ suscepit sub quartâ distinctione, solusque absque aliquâ contradictione alicujus super totam Angliam regnavit; quod Alfredus Avus suus & Edwardus Pater suus, propter Danorum irruptiones & invasiones facere penitus non valebant. Nam tertio istius Athelstani Regni anno statutum fuit inter Regem Athelstanum & Regem Dacorum Anelafum, ut quilibet eorum eligeret virum fortissimum, ita quod inter eos fieret duellum pro jure Regni, ut eorum qui habuerit victoriam, Rex illius partis, quæ obtinuerit victoriam, habeatur pro Rege ex jure totius Angliæ. Pacto isto ex utroque parte firmato, eligitur ex parte Regis Danorum Gigas miræ longitudinis, invisus, inhumanus, ac non malæ meditationis ignarus, vir inter mille ducentos quinquaginta Danos fortissimus, nomine Colbrondus. Ex parte verò Athelstani Regis Angliæ eligitur Comes de Warewyke miles optimus, prudens, moderatus, sapiens, strenuus, justus, animosus & bellicosus. Unde & quasi inter sexaginta forres ex fortissimis Israel, qui ambiunt lectulum Regis Salomonis omnes tenentes gladios & ad bella doctissimi. Et iste Miles cum fortitudine animosior, nomine Gwyrdo. Inter hos ponitur jus Angliæ. Quid plura? Statuitur locus con-

fiētūs extra Borealem plagam Civitatis in quodam loco, qui modò *The Wyde Wyde* vocatur, olim Denemarch appellatus est, propè Monasterium de Hyda; conveniunt ambo Comes & Gigas. O viri præveteris pugnaces; qui dum mutuos enses alter in alterum mitteret, profiliebant ex ictibus ignes, ac si tonitrua coruscationes procrearent. Diu dubium fuit, cui præstantior vigor inesset. Quandoque enim prævalebat Comes Gwydo de Warewyk, & cedebat Gigas; cedebat Comes, & prævalebat Colbrond. Tandem post diuturnos conflictus gratiâ Dei opitulante Gwydoni conceditur victoriâ, & quæ propria sica erat Colbrond ejusdem Gigantis amputavit caput & ambobus Regibus obtulit. Gloria & ingens lætitiâ Anglis; pavor & stupor maximus invasit Danos; sic vero deinceps sub pace Dani degebant, quasi homines Ligii Regis Angliæ usque ad tempus Etheldredi Patris Sancti Edwardi. In signum verò victoriæ reservatur eadem sica prædicti Colbrond Gigantis, cum quâ truncatum erat caput ejus à Gwydone comite de Warewyk, in Thesaurariâ Ecclesiæ Cathedralis Apostolorum Petri & Pauli, & Sancti Swythuni Wyntonniæ usque in hodiernum diem; & vocatur eadem sica ab Anglis *Colbrondis Ar.* Iste Athelstanus Constantinum Regem Scotiæ & Dunwallum Regem omnium Wallensium regnis suis cedere compulit; quos postea sub se regnare permisit, gloriosius esse pronuncians Regem facere, quam Regem esse. Actum est enim Duellum inter Gwydonem de Warewyk & Gigantem Colbrandum anno Dominicæ Incarnationis DCCCCXXVII. & anno ejusdem Regis Athelstani tertio.

Inclytus Princeps Athelstanus Veteri Cœnobio Wyntonienſi, ut necessaria præberentur Christo servientibus, tria maneria concessit, viz. Chylbolton, Eneford, Hamerysworde; insuper & inter cætera bona unum memoriâ dignum gessit, viz. Decretum composuit de dandis decimis in Regno suo.

BRINSTAN.

Sanctus Frithestanus Wyntonienſis Ecclesiæ Præful pontificabat XVII. annis tempore Edwardi senioris, & quinque annis tempore istius Regis Athelstani: mortuus verò sepultus est in Ecclesiâ Cathedrali Wyntonienſi; cui successit Brynstanus, || quatuor tantum annis regens Episcopatum. Hic sanctus vir ex discipulo & Monacho Sancti Grimbladi factus est Wyntonienſis Episcopus. Primitus enim erat unus ex Clericis Sæcularibus, scil. in Wyntonienſi Ecclesiâ; sed postmodum sæculo relicto factus est Monachus. Istum purissimæ sanctitatis fuisse scribit Wilhelmus Malmesbyriensis *de Pontificibus* lib. 2do. Quotidiè missas pro defunctis cantabat. Singulis noctibus Cœmiteria prope Civitatem Wyntonienſem circumibat dicens, *Placebo et Dirige*; cum commendatione pro animabus fidelium ibi requiescentium. Hoc cum quadam vice faceret in Cœmiterio sanctæ Anastasiæ, expletisque omnibus subjungeret; *Requiescant in pace*; voces quasi exercitus infiniti è sepulchris audivit respondentium, *Amen*. Idem Dominici exempli ardentissimus executor pedes egenis omni die semotis arbitris lavabat, mensam & cibos apponens, nec pro disciplinâ famulantium reliquias abstergens. Obsequio consummato, pauperibusque dimissis, ad cæteras horas in Dei servitio complendas ibidem remanebat; orationibus, ut creditur, vacans. Quodam ergo die pro consuetudine ingressus nullâ antea interpellatus ægritudinis molestiâ subito clam omnibus spiritu vitali caruit. Clientes qui consuetudinem ejus nossent, tunc quoque orationibus occupatum crederent, totâ die jacere passi; at verò sequenti diluculo irrupentes inveniunt cadaver sine mente. Conclamatus est ergo, & sepulturæ datus; sed cives, quia interceptum morte videbant, omnes ejus memoriam oblitterare silentio, nescientes, quod scriptum est; *Non*

|| Brinstanum Episcopatum anno 932. iniisse Rudburnus in *Historiâ Minori* rectè tradit. Obiit autem anno 934. ad festum Omnium

Sanctorum, juxta Chronologiam Saxoniam, Florentium, Hovedenum, aliosque; adeoque biennio & quinque mensibus tantum sedit.

potest

potest male mori, qui bene vixerit : & justus quacunque morte praecipuus fuerit, in refrigerio erit. Correxerit id divina reſtitutio longo poſt tempore ſuccedente Sancto Athelwoldo Wyntonienſi pontifice hoc modo. Quadam enim nocte cum idem ſanctiſſimus pontifex Athelwoldus ſolus in Oratorio ſanctæ Dei genitricis Mariæ intentiſſimè devotis incumberet precibus ; repente vidit coram ſe aſtantes tres ſacerdotales viros pontificalibus infulis reſplendentes, & aſpectu præclaros. Apparuerunt iſti tres viri non in ecſtaſi, ſed in verâ vigiliâ ; ut ſcribit Wilhelmus Malmesbyrienſis ubi ſupra, & etiam habetur in Vitâ ejuſdem Sancti. Oſtendebant enim ſe ſanctiſſimo Athelwoldo hoc modo. Cumque venerandus pontifex Athelwoldus pro claritate vultûs vix poſſet eos aſpicere ; unus eorum qui propior ſibi aſſiſtebat, officioliſſimè eum ſalutans ait : Pax tibi ſit, frater cariſſime, noſter Coepiſcope. Tum ille : Quis es tu inquit Domine ? & qui ſunt iſti ? At ille, ego ſum, inquit Brinſtanus hujus ſedis quondam Epicoſopus ; hic qui prior aſſiſtit Sanctus eſt Birintus, natione Romanus ; alter verò beatus eſt Swythunus, ſpecialis hujus urbis Patronus. Noveriſque quia ſicut me cum eis hîc vides in præſentiâ ; ita cum eis in cœlo non diſpari fruor gloriâ. Cur ergo fraudor honorificentiam mortalium, qui magnificor conſortio cœleſtium ſpirituum ? Finierat, & in aerem cum ſociis elapſus pretioſâ ſui memoriâ provincialibus appoſitâ nihil non venerationis deinceps emeruit. Sanctus ergo Athelwoldus divinâ revelatione inſtructus, facto manè in unum collectis fratribus, cuncta quæ viderat, per ordinem enarravit ; & beati Brynſtani feſtivitatem ſingulis annis perpetualiter celebrandam inſtituit. Deſuncto autem beato Brynſtano, ſepultus eſt in Eccleſiâ primæ ſedis in gente Gewyſeorum.

Post deceſſum verò beati patris Brynſtani, annuente Rege Athelſtano, cum acclamatione totius Cleri & populi Elphegus, * ex Monacho Glaſtonienſi in Paſtorem eligitur Wentanæ Eccleſiæ. Hic ad cæterarum virtutum cumulum, quibus laudabiliter quam abundè pollebat, etiam Prophetiâ clarus fuit. Hujusce dicti duo erunt cauſâ exempli. Dies erat Cinerum, & Pontifex pro more pœnitentes Eccleſiæ liminibus excluderebat : cæteros adhortatus eſt ; ut jejuniis & caſtitati vacantes etiam uxorias delicias abjicerent illis diebus ; fructum dignum pœnitentiæ eſſe, ſi qui multa illicita commiſeris, & licitis abſtineas. Doctrinam reverenter audientibus cæteris, unus joculari voce emiſſâ aliis riſum excuſſit : non poſſe ſe temperare à convivio ſimul & conjugio, ut pariter abſtineat à cibis & Venere ; quinimò uxorem, quam cubili aliquamdiu ſubmoviſſet, in proximo ad uſum noctis revocaturum ; petulantia & vulgari verbo exaggerans fatuitatem ſuam. Tum vox Epicoſpi ſubmurmurantis ab aſtantibus audita & intellecta eſt : Contriſtas me miſer, neſciens quid ventura pariat dies. Duram Prophetiam vicina mors nebulonis excepit. Poſtero enim manè in cubiculo repertus eſt exanimis, à Diaboloque guttur ejus eliſus. Alioque tempore ordinavit pariter ad Preſbyteratûs gradum tres Monachos, viz Dunſtanum, Athelwoldum, & quendam Athelſtanum, qui poſtmodum monaſtica veſtis Apoſtata, cælibatu contempto in meretriciis amplexibus vitam effudit. Completis ſolempniis, ſanctæ recordationis Præſul adhærentes alloquitur : Hodie coram Deo tribus viris manus impoſui ; quorum duo pontificalis ordinis gratiam nanciſcentur ; unus in civitate Wygorniam, deinde in Cantiam ; alter meam ſedem quandoque implebit ſucceſſione legitimâ ; tertius voluptatum volutabro ſe ingurgitans miſerabilem fortietur exitum. Hic Athelſtanus qui pro familiaritate cognationis præſens eſſet, protervâ conſultatione Sacerdotem invaſit, Num ego ero unus ex duobus, qui

ELPHEGUS

* Cognomento Calvus, ſucceſſit Brinſtano | anno 935. juxta Chronologiam Saxoniam, Florentium & Heydenum.

Epif-

Episcopali dignitate fullimandi sunt? Non, inquit, erit tibi pax, neque fors in eo, quem præfatus sum, ordine; neque permanfurus es in eâ, quâ hominum oculis lenocinaris, veste. Quanta sanctissimæ mentis dignitas, ut evidenter & sine fūco Cœlorum efferret secreta? Neque enim in terram ceciderunt verba ista, sed etiam in verum solidantur per consequentia. Dunstanus & Athelwoldus angustam viam, quæ ducit ad vitam, terentes insignes in prædictis Episcopatibus emicuere; tertius latus sæculi semitas cursitavit. Hæc Wilhelmus Malmesbiriensis de *Pontificibus* lib. 2do.

Iste nobilissimus Basileus Athelstanus pro animâ fratris sui Edwyni, quem pravo usus consilio in mari fecerat submergi, duo Cœnobîa construxit, viz. Mydeltone & Mychelneye; & ea prædiis multis & possessionibus ampliavit; ut tradit auctor in Flores historiæ sub anno gratiæ 939. Et postquam Regnum Angliæ strenuè gubernasset annis XVI. † moriens apud Gloverniam sine liberis, apud urbem Madulf, i. e. Meldunensem ultimum diem resurrectionis expectat. In ejus laudem sic canit quidam Metrista & meritò.

Regia progenies produxit nobile stemma;
Cum tenebris nostris illuxit splendida gemma.
Magnus Athelstanus patriæ decus, orbitu recti,
Illustris probitas à vero nescia flecti.

C A P I T U L U M IX.

De Edmundo Rege & fratre Athelstani, & de Præsulibus Wyntonienfibus in ejus temporibus.

SUCCESSEdit Athelstano Edmundus germanus ejus, apud Kyngeston coronatus, adolescens decem & octo circiter annorum, anno gratiæ DCCCCXL. Edmundus genuit ex Elgyvâ Reginâ suâ filios Edwynum & Edgarum pacificum. Iste in proprium dominium Northanhymbriam & terram Cumberland, devictis Danis & expulſis, suscepit: in quâ expeditione Rex Edmundus accepit secum ossa Galfridi Abbatis & Hyldæ Abbatiſſæ, & detulit usque Gloverniam. Rex Edmundus nobilissimas civitates in Angliâ, viz. Lyncolniam, Snotingham, Derbeiam, Staffordiam, Legecestriam, quas eatenus Dani incolerant, de manibus eorum extorsit, & luce fidei illustravit. Hic Edmundus Anelaf Danum & Paganum de sacro fonte levavit; & iste alter Heraclius, consilioque Sancti Dunstani tunc Glastonienſis Cœnobii Abbatis statuenda statuit, & corrigenda correxit; illudq; Monasterium rebus & personis plurimum nobilitavit: qui, ut scribunt Marianus Scotus & Galfridus, in septimo Regni sui anno, dum Dapiferum suum de manibus æmulorum suorum eripere vellet, interfectus ¶ est ab illis apud Pukylchyrche, sed apud Glastoniam sepelitur. Vetus Cœnobium Wyntonie in tantum confortatus est; ut quemadmodum de Salomone, sic de eo potuit dici in diebus suis:

In Templo Regis non est audita securis;
Malleus hic tuus est, quo te patientia rundit,
Ut sic ad cœli regna politus eas.

† Coronatus anno 924. regnavit annis 16. obiit anno 940. Sic Rudburnus in *Historia Minori*. Vetus regnavit annis 14. & hebdomadibus 10. defunctus anno 941. 6. Cal.

Novembris. Chronol. Sax. p. 557.

¶ Interfectum esse anno 946. die festo S. Augustini Rudburnus in *historia Minori* refert; cui suffragatur Chronologia Saxonica, p. 558.

In hujus Regis tempore per totum tempus regni sui pontificabat in Wyntonienſi Eccleſiâ Sanctus Elphegus, de quo ſupra mentionem fecimus.

CAPITULUM X.

De Edredo Rege, fratre Athelſtani Regis.

Ingreſſo univerſæ carnis ſemitam Edmundo, poſt fratrem ſuum Edredus ſucceſſit in regnum; qui apud Kyngelton coronatur. Huic & Scoti, ſicut & prædeceſſoribus ſuis, colla ſubdiderunt. Princeps iſte nobilis multum dilexit Vetus Monafterium Wyntoniz; ita quod crucem magnam ex auro & imaginibus aureis eidem Eccleſiæ liberaliter contulerit; ut ſcribit Vigiliſcius in Libro de Baſilicâ Petri. Inſuper duo hæc Maneria redonavit, viz, Dunton & Huſſebourn. Qui dum graviter ægrotaret, Dunſtanum Confeſſorem ſuum accerſivit; cui ſeſtine accedenti vox Angelorum obitum ejus clare inſonuit; *Modò Rex Edredus requieſcit in pace.* Ad quam vocem equus, cui Dunſtanus inſedit, abſque ſeſſoris læſione in terram corruens exſpiravit. Dunſtanus autem ſepelivit Regem Edredum in Veteri Monafterio Wyntonienſi. Hic etiam Edredus inter cætera pietatis inſignia Cœnobium Abandoniæ funditus dirutum, quod Ciſſa pater Inæ priùs fundaverat, per Sanctum Athelwoldum ſicut in præſenti cernitur exaltavit. Poſt novem verbò annos cum dimidio regni ſui ſpiritum cœlo reddens, ut diximus, corpus ejus humanum Wyntoniz in Veteri Cœnobio dereliquit *, anno Dominicæ Incarnatio- nis DCCCCLV. Exemplum forte poſteris Principibus relinquens, quemadmodum

Sic Rex ſit conſtans, ſit fortis, mollia vitans.

Ipſum conſtantem ſectere nemo queat.

Iſtius Regis Edredi anno ſexto † deceſſit Sanctus Elphegus Confeſſor & Wyntonienſis Pontifex, anno ſeptimo decimo ſui Epiſcopatûs, & in propriâ Eccleſiâ Cathedrali corpus ejus traditur ſepultura. Huic beato Elphego ſucceſſit Alſinus in Epiſcopatum Wyntonienſem, vir regalis proſapiæ & egregiæ literaturæ; ſi non Simoniacâ labe pollueretur. Supra modum enim aſpirabat ad honorem Archiepiſcopatûs Dorobernenſis Eccleſiæ. Unde contigit ut mortuo Odone Dorobernenſi Archipræſule, iſte Alſinus paratis advocatis, quorum manus palpaverat, ſubreptoque Regis Edgari edicto Cantiam intruſus eſt. Primoque exceptionis die non abſtinuit, quin furias mente confortas evomeret, tumultum beati viri Odonis pedè pulſans, animam voce laceſſens; Tandem, ait, peſſime ſenex, vivacem animam effudiſti; ſerò meliori locum faciẽs abiſti; itaque quod diu cupiveram te invito teneo. Inde tibi malas gratias ago & habeo. Sed illo exacto die, cum rabiei eſſlator cubili ſe dediſſet; vidit beati viri effigiem aſtantem, & impropere convici- um, & velox minari exitium. Ille qui volatico phantaſmate ſe derideri cerneret vel putaret; nihilominus ad recipiendum pallium Romam per Alpes contendebat. Ibi nivali frigore gelatus nihil aliud remedii commiſci potuit, quàm ut exenteratorum equorum adhuc ſpirantibus extis immergeret pe-

ALFSINUS

* Minds rectè Rudburnus in *Historia Minori*. Edredus regnavit annis novem & dimidio; obiit anno 956. E vivis enim exceſſit anno 955. die feſto S. Clementis; ſi Chrono-

logiæ Saxonicæ fides.

† Obiit Elphegus anno 951. die feſto S. Gregorii. Id Chronologia Saxonica, Florentius, Mailroſenſis & Hovedenus produnt.

des,

BRITHEL-
MUS.

des, quibus Sancti sepulchrum violaverat. Sed nec sic algore tepente, in mortem animâ fugiente dirigit. Tandem à servis suis multo labore in Angliam deportatus Wyntonix sepelitur. Willelmus Malmesbyriensis *de Pontificibus* libro primo. Alffino || successit Brithelmus; cui Sanctus Athelwoldus Glastonix Monachus, & Abbas Abandonix, successit, & Præfulatum Wyntoniensem suscepit regendum: de quo plura inferius dicentur.

CAPITULUM XI.

De Edwyo Rege, primogenito Edmundi Regis.

EDwys, primogenitus Edmundi fratris Athelstani & Edredi, apud Kyngeston coronatur anno Domini DCCCCLV. Hic præ omnibus Ecclesiasticis exosos habuit Monasticæ Religionis viros. Causam injustissimam talis odii recitat Willelmus Malmesbyriensis *de Regibus* libro 2do, Cestrensis in suo *Policronico*, lib. 6. c. 9. Marianus Scotus cum Alfrido. Utinam Alexandri, Scipionis & Nospurnæ exempla castimonix animum istius Regis ab illecebris revocarent. De primo narrat Vegetius *de re militari*, quod cum capta esset Virgo quædam nobilis eximix pulchritudinis cuidam Principi desponsata, summâ temperantiâ ei pepercit, ita ut illam respueret, sed ad sponsum intactum remisit; quâ remissâ, universæ gentis & Principis mentes sibi subjugavit. De secundo narrat Valerius Maximus *de Gestis Principum Romanorum*; Quod Scipio Princeps Romanus missus in Hispaniam, eo momento, quo castra intravit, edixit ut omnia, quæ voluptatis causâ comparata erant, amoverentur: unde & duo millia scortorum leguntur abiisse ab exercitu. De tertio narrat idem Valerius, quod cum Nospurnas pulcher adolescens, cum esset excellentis pulchritudinis & miræ speciei, & ex hoc plurimum dominarum illustrium sollicitaretur aspectibus; faciei decorem confudit, & faciem suam obfuscavit, ne decor ejus esset incitamentum vel irritamentum alienæ libidinis. Hic * duobus annis regnans, in tertio deponitur, in quarto moritur, sepultusque est in novo Monasterio Wyntonix; quia Respublica non augetur nisi moribus virtuosis. Unde Augustinus secundo *de Civitate Dei*, recitans verbum Ennii Poetæ, sic scribit:

Moribus antiquis stat res, Romanaque virtus.

Adæo enim erat petulans adolescens, & totus libidinibus deditus; ut beatum Dunstanum pro eo quod eum pro suis excessibus sæpius arguebat, multipliciter affligeret, & exilio dampnaverit. Hic etiam in tantum Monastici Ordinis professores, & non solum eos, verum etiam homines & servientes eorum in totâ Angliâ prius facultatibus suis nudatos jussit in exilium deportari. Cœnobium Malmesbyriense plusquam ducentis quinquaginta septem annis à Monachis inhabitatum stabulum fecit Clericorum; ut vult Willelmus

|| Alffinus successit Elphego seniori anno 951. Cantuariam translatus anno 958. in Alpibus interiit anno 959. Id produnt Florentius, Mailrosensis, & Hovedenus. Illi in sede Wintoniensi Brithelmus successit anno 958. auctore Mailrosensi; atque obiit anno 963. juxta Florentium & Hovedenum. Brithelmum suscepit Ethelwoldus anno 963. consecratus in Vigiliâ S. Andræ, die Solis, teste Chronolo-

giâ Saxonieâ, & Wolstano in vitâ Ethelwoldi, inter Acta Benedictin. Sæc. 5. p. 614.

* Edwius regni parte aquilonari mulctatus est anno 957. obiit autem anno 959. mense Maio exeunte. Sic Florentius, Dunelmensis, &c. Chronologia quidem Saxonica obitum ejus in annum 957. quo regni parte spoliatus est, retulit: Rudburnus in Historiâ *Minori* in annum 960.

Malmes-

Malmesbyriensis. Hujus anima, ut quidam scribunt, creditur post mortem precibus Sancti Dunstani à pœnis Inferni liberatam, & in sortem Pœnitentium translata esse.

CAPITULUM XII.

De Edgardo Rege pacifico, fratre Edwyni sive Edwyi.

EDgarus filius Edmundi, & frater Edwyi sive Edwini, successit fratri in Regnum. Hic Edgarus pacis amator & veritatis, æquitatis, & justitiæ cœlitus à nativitate suâ in Regem designatus, apud Bathoniam coronatus est anno Domini DCCCCLX. Hic pacificus fuit, & plures leges bonas condidit, easque per totum Regnum suum observari præcepit. Hic etiam Præsulatum (d) Wyntonienſis Ecclesiæ contulit S. Dunstano; qui adjuncto postea (d) L. Wigornienſis. Londonenſis Ecclesiæ Præsulatu gemino claruit Pontificio. Tandem Odone Archiepiscopo Cantuariæ defuncto, idem Sanctus Dunstanus Archiepiscopus Cantuariæ est effectus. Hujus Regis Edgari pacifici tempore nunquam exercitus advenarum Angliam infestabant; cujus dominio Reges Humbrorum, Scotorum & Wallensium colla dederunt. Hic tria millia sexcentas robustas naves congregaverat ad defensionem hujus Terræ. Nec ullus ferè annus regni sui fuit, quo non necessarium aliquod fecerit, quo non Monasterium novum fundaverit. Ob hæc ergo opera nullas domesticorum insidias, nullum exterminium aliorum sensit.

Istius Christianissimi Regis Edgari anno regni sui tertio, viz. anno Dominicæ Incarnationis DCCCLXIII. Sanctum Athelwoldum elegit Edgarus ad Episcopatum Wyntonienſis Ecclesiæ; consecravitq; illum beatus Dunstanus Dorobernensis Ecclesiæ, i. e. Cantuariensis Archiepiscopus. Iste sanctissimus pater Athelwoldus primò sub Sancto Dunstano Abbate Glaſtonienſi factus est in eodem Cœnobio Monachus; ac postmodum Rex Edredus audiens sanctitatem Athelwoldi, instinctu matris suæ Edgivæ, tradidit ei quendam locum Abendoniam nominatum, quo modicum antiquitus habebatur Monasterium, quod Cissus Regulus, pater Inæ, construxit, sed tunc neglectum ac destitutum. Contulitque ei Rex ad reparationem domorum de thesauro suo, ac Mater ejus largiùs munera ei direxit. Factus ibidem Abbas Athelwoldus Monachos congregavit, & in magnâ vitæ sanctitate illos rexit; ut scribit Johannes in *Historiâ Aurâ* sub anno gratiæ 960. Qui Athelwoldus postmodum, ut dictum est, factus Wyntonienſis Episcopus, reclamavit Monachos in propriam hæreditatem, viz. ad Wyntonienſem Ecclesiam inhabitandam, expulsis Clericis; qui non nisi pro tempore substituti fuerant, quousque Monachi invenirentur in aliquo numero, qui ipsam Ecclesiam habitarent. A primævis enim temporibus Monachi erant in Wyntonienſi Ecclesiâ; quod bene cernens almiſſus Pontifex Athelwoldus, cum consensu Regis Edgari, & sanctissimi Dunstani Dorobernensis Archiepiscopi, & Sancti Oswaldi Eboracensis Archipræſulis, Clericos expulit à veteri Monasterio Wyntonix, adducens illuc Monachos de Abendonâ Sabbato in capite quadragesimæ, Clericis incipientibus post communionem, viz. *Servite Domino in timore, &c.* quibus ipse Abbas & Episcopus exitit. Sed postmodum respirandi ad pristinam dignitatem propositum arripientibus Clericis infra Refectorium veteris Monasterii Wyntonix, & expectantibus cunctis cum Sancto Athelwoldo sententiam Regis præsentis & Archiepiscopi Dorobernensis Sancti Dunstani, divinitus vox de imagine Crucifixi in muro collocatâ regiis auribus pariterque Archipræſulis intonuit sub hac formâ, cæteris omnibus hoc ignorantibus; *Absit hoc ut fiat, Absit hoc ut fiat; judicâſtis bene, mutaretis non bene*: Ad hanc vocem stabilimentum suscepit

suscepit Ordo Monasticus, ut inhabitet in domo Domini in longitudinem dierum, maligno consilio Clericorum dissipato. Qui videntes suam nihil prævalere nequitiam, tamdiu per diversas gentis Anglorum provincias huc illucque dispersi sunt, quousque vitam finierint. Iste etiam sanctissimus pater Athelwoldus anno revoluto, annuente Rege Edgardo, Canonicos expulit de Novo Monasterio Wyntoniam, ab adventu Normanorum in Angliam Wynta dicto; & Monachos cum Abbate introduxit; ordinavit autem illis Abbatem Ethelgarum sive Algaram; qui postea Australium Saxonum Episcopus factus, demum post Sanctum Dunstanum Archiepiscopus Dorobernensis sive Cantuariensis est effectus.

Apud Wyntoniam quoque Monasterium Monialium in honorem beatæ Mariæ Virginis, ab Ethelswythâ, matre Edwardi senioris, primitus fundatum, de novo reparavit, & competentibus possessionibus ampliavit. Locum quendam Ely dictum, ubi erat Monasterium Sanctæ Etheldridæ Virginis, pro tunc à Danis destructum, & regio fisco redactum, non modico pretio Sanctus Athelwoldus emit; Monachos ibidem ordinavit, & Brythnothum Præpositum Veteris Monasterii Wyntoniam Abbatem ipsis instituit, & locum ædificiis reparavit. Emitque à Rege Edgardo locum Medamstede tunc, nunc Burgh nominatum, Basilicamque congruis ædificiis ornatam in honorem beati Petri consecravit, Monachos inibi ordinavit; Eadulphum eis Abbatem instituit, qui post Sanctum Oswaldum Archiepiscopus Eboracensis factus est. Tertium nihilominus locum pretio acquisivit, qui propter spineta circumquaque subcrescentia Thorneia nuncupatur; & Monachos ibidem statuit, & Godmannum eis Abbatem præfecit, circa annum Gratiae DCCCCLXX. ut refert Johannes in *Historiâ Aurâ*.

Quod superius dictum est de expulsionem Clericorum ab Ecclesiâ Cathedrali Wyntoniam, & introductionem Monachorum, scribit Wilhelmus Malmesbyriensis, auctor in Flores historiarum, Florentius, Marianus Scotus, & plurimi alii Chronicantes: sed modò quid de illâ expulsionem & introductionem scribat Johannes in *Historiâ aurâ* videamus. ‘Sanctus, inquit, Athelwoldus jubente Rege Edgardo, anno Domini DCCCCLXIII. à Sancto Dunstano Dorobernensi Archiepiscopo Wyntonienfis Episcopus consecratus est; erant autem tunc in Veteri Monasterio Wyntonienfi Canonici nefandis moribus implicati, elatione, insolentiâ atque luxuriâ præventi; adeò ut nonnulli eorum dedignarentur Missas suo ordine celebrare; repudiantes uxores, quas illicitè duxerant, & alias accipientes; gulæ & ebrietati jugiter vacabant; quod minime ferens Episcopus Sanctus Athelwoldus acceptâ à Rege Edgardo licentiâ expulit eos, & Monachos de Abendonâ introduxit; quibus ipse Abbas & Episcopus fuit. Misit autem Rex ministros suos, Clericis præcipientes, ut confestim loco renunciarent, aut habitum Monasticum susciperent. Qui nimio pavore perterriti, & vitam execrantes Monasticam, intrantibus Monachis illico exierunt; sed tamen postmodum tres illorum habitum Monasticum susceperunt. Itaque usque tunc in gente Anglorum non erant Monachi nisi in Glastoniâ & Abendonâ. Hæc Johannes in *Historiâ Aurâ*. His visis considerandum est, qualiter pro Monachis veteris Cœnobii Wyntonienfis, & quod Monachi erant in illâ Ecclesiâ ab antiquis temporibus; Pacificus Rex Edgarus. Sequitur Charta Regis Edgari.

‘Ad redemptionis suæ augmentum omni conatu cuncti student Orthodoxi; ut fidei, spei, charitatisque alis veluti vestium fulgore amicti, pretiosarumque splendore gemmarum adornati, sanctarum virtutum copiâ perspicui, criminum pondere semoti, terreni corporis ergastulo versantes, lachrymarumque valle cum nimio degentes certamine, totius animi cultum cœlesti

(c) Phil. III. ‘habitatione theorico figant meditamine. (c) *Nostra*, inquit Apostolus, *con-*
20. ‘*versatio in Cælis est*. Hinc ergo ego Edgar Domini largiente gratiâ totius Al-
bionis

bionis Basileus, sedulâ procurans sollicitudine, ne Catholicorum quispiam actuali degens conversatione aliquâ sæcularium rerum vexatione à contemplativâ impeditus vitâ incongruè revocetur; quod olim à prædecessoribus nostris Ecclesiis Domini ad sui famulatûs obsequium egregiâ concessum libertate fuerat, renovando libentissimè recupro. Hujus rei gratiâ jura omnia prædicta & superius distinctis locis ordinatim novis literarum apicibus designata, Christi compunctus spiramine, justo utens judicio, ad usus Pontificum supradictæ Ecclesiæ vitâ religiosâ regentium, pro animæ meæ salute, regnique ac successorum meorum prosperitate, æternâ libertate cum optimatum meorum consilio devotus admodum restitui, omnique sæculari gloriôsè soluta dicavi servitute; ne vexatione mundanæ afflictionis mens Præsulum pro nostris facinoribus intercedentium à divinâ contemplatione remota deficiendo lascefferet. In nomine almæ Trinitatis ac individue unitatis præcipio; ut succedentium temporum Episcopi ita gregem Dyrocheo. i. duplici pastu nutriant Monachorum; ut nostris temporibus per sapientium ordinatum est providentiam, & alimenta ex Chyltacombe Monachis copiosè tribuant, & sine ullâ retractatione hilariter subministrent, & nullius nimietatis inquietudine perturbent; ne à vita theórica vel immoderata superfluitas, vel intolerabilis paupertas cum magno animi detrimento illos amoveat; omnia in victu & vestitu secundum Regulæ modifcet præceptum. Certè Canonici omni vitiorum nævo deturpati, inani gloriâ tumidi, invidiæ livore tabidi, Philargyriæ maculis obæcati, luxuriæ facibus lividi, gulæ omnimodo dediti, Regi terreno non Episcopo subjecti, præfati ruris usu veterano moderno tempore pascebantur alimentis. Ebrietatem siquidem & homicidia sectantes, conjuges suas turpiter nimîâ & inusitatâ libidine amplectentes, Ecclesiæ Dei rari & perpauca frequentare volebant, nec horas celebrare Canonicas dignabantur. Quo reatu ejectis cum Præposito Canonicis, & eliminatâ immundorum spurciâ, Monachi in sede constituti sunt Episcopali; qui sanctis adornati virtutibus, humilitate præcipui, vigiliis, hymnis, & orationibus assidui, abstinentiâ macti, castitate perspicui, legitimè viverent, & obsequium Ecclesiæ regulariter implerent. Rura absque dubio superius notata renovare benivolâ studui intentione; & quæ injustè abstracta fuerant à Monachis ab antiquo Ecclesiæ illam occupantibus Dantoun, viz. Taunton, Alresford, Cleres, Tycheburn, Wordy, Funtell, Stoke, Fermesham, Ecclesiæ Dei devotus admodum ideò restitui; ut tali & tam necessario jocunditatis additamento Monachorum Christo humani generis Redemptori fideliter castèque servientium gregem facilius libentiusque pascere; dum præfatis ruribus sublatis Canonicis, [qui] turpiter contra fas inhonestèque degentes in tam angustâ rerum possessione usu pascebantur perpetuo. Alanatur igitur solito Monachi ab hujus vitæ curis remoti, unde alebantur Canonici ab iis quæ à Monachis in ipsâ Ecclesiâ degentibus olim injustè abstracta erant cum aviditate nimîâ, curis vitæ recidivæ intenti. Rura omnia superius notata Episcoporum usui peculiariter ad votum deserviant: illa verò quæ Canonici olim cum Præposito sine peculiari Præfulis dominio usu possederant veterano, hæc eadem Monachi communiter ad necessarios usus jure possideant perpetuo; & cum Antistitis consilio ac juvamine bene regant, & per Præpositum fratribus cunctis necessarium, Episcopoque, uti regula præcipit, cum omni humilitate subjectum sapienter disponant. Pastum ex Monachorum villis nequaquam Præful Diocesim lustrando avidus exquirat: emptis necessariis fratrum indumentis, quicquid ex lucro villarum superfuerit, unito Episcopi fratrumque consilio hospitum necessitatibus & Ecclesiæ usibus, omni scupulatione remotâ, fideliter expendatur, & non oculis Episcopi peculiaribus ad animæ detrimentum reclusum custodiatur. Post unius Episcopi obitum alter ex eadem Monachorum congregatione, qui dignus sit Pontificatus

‘tificatûs ordine fungi, & non aliunde eligatur. Si autem impredientibus
 ‘peccatis vel imperitiâ, in eodem Monasterio talis, qui dignus sit, inveniri
 ‘nequiverit; ex alio noto Monasterio Monachus, non autem Canonicus, ad
 ‘tanti gradûs dignitatem, quî dignus sit secundum meritum atque doctri-
 ‘nam, unanimi Regis & Monachorum ejusdem Monasterii consilio sapienter
 ‘eligatur. Et non solum in hâc Pontificis electione, verum etiam omnibus
 ‘rebus regulæ usus jugi teneatur custodiâ; ut in omnibus quæ egerint, vel
 ‘regulæ normam hilariter custodiant, vel majorum cum omni devotione imi-
 ‘tentur exempla. Electus vero nullâ superfluitate Monachos perturbet vel
 ‘inquietet; nec Clericos sive Laicos in claustra vel refectorium introducat;
 ‘sed Missam celebrans, Monachorum reverenter fungatur officio; ac in Re-
 ‘fectorio quotiens voluerit comedens, eorum & non Canonicorum vel Laico-
 ‘rum inibi utatur obsequio. Monachos si quolibet secum suum lustrando
 ‘Episcopatum habere voluerit; illosumat, qui provectæ ætatis sunt, quo-
 ‘rum profectu & moribus ad Christi roboretur famulatum, & non pueros vel
 ‘juvenes lascivos, quorum levitate læsus in aliquibus depravetur. Rura tam
 ‘à regibus, quàm à diversis Catholicis ad usus fratrum Domino largifluè col-
 ‘lata, hujus sæculi militibus sive propinquis carnalibus pro munere quolibet
 ‘adulando tribuens ad animæ suæ detrimentum nequaquam disperdat. Qui
 ‘prædicta statuta benivolâ servare voluntate studuerit, Domini nostri Jesu
 ‘Christi benedictione in præsentî sæculo perfruatur, & post ejus obitum ad
 ‘æternæ beatitudinis vitam Christo opitulante securus perveniat. Si quis au-
 ‘tem philargyriâ seductus aliquid ex his, quæ cum consilio sapientium præ-
 ‘cepta sunt, vel minuere præsumpserit; deleatur nomen ejus de libro vitæ;
 ‘& in Jesu Christi Salvatoris mundi, ejusque Genitricis Mariæ, omniumque
 ‘Sanctorum persecutione maneat; & post vitæ suæ terminum cum Judâ
 ‘Christi proditore ejusque complicibus inferni miserîâ punitus intereat, si
 ‘non cum satisfactione emendaverit, quod nequiter pejorando deliquit. Et
 ista Charta auctoritate Papæ confirmata est.

Ex istâ Chartâ habemus, quòd Monachi erant in Wyntonienſi Ecclesiâ ab antiquis temporibus; immo, ut dictum in primo libro, infra ducentorum annorum numerum à Christi incarnatione Monachi inhabitabant Ecclesiam Wyntonienſem. Et sic Monachi erant multo tempore ante beatum Benedictum; quia in primitivâ Ecclesiâ. Quod quidam moderni negant, affirmantes quòd qui dicebantur Monachi ante Sanctum Benedictum erant Sacerdotes & Clerici sæculares, & similiter Laici; quia omnes illi erant Custodes unius, quod est interpretatio hujus nominis Monachus; & utinam sic. Contra horum assertiones Sanctorum Patrum introducemus auctoritates. Doctor Uthredus in libello suo *de institutis Monachorum*, ponit quatuor distinctiones fidelium in primitivâ Ecclesiâ, viz. Apostolos, in gradibus Ecclesiasticis ab Apostolis constitutos, Cœnobitas, & fideles Laicos. In gradibus ecclesiasticis constituti dicebantur Sacerdotes & Clerici, qui plebi Christi spiritualia ministrarent. Cœnobitæ dicebantur Monachi, qui in communi & sine proprio vivebant in congregatione sub Apostolis, tanquam modò sub Abbatibus degentes. Fideles Laici erant, quotquot per prædicationem Apostolorum fidem Domini suscipiebant; qui venditis suis omnibus, precium eorum ad pedes Apostolorum ponebant, & sic rebus sæculi funditus expediti in socialem vitam cum Apostolis & Cœnobitis transiebant, & omnem curam

- (f) A&. XI. Apostolicæ diligentiae & sollicitudini committebant, & (f) *dividebatur autem omnibus ab Apostolis, prout unicuique opus erat.* De quibus Apostolus Paulus ait ad Romanos XV. (g) *Nunc proficiscar Hierosolymam ministrare Sanctis.* Glossa! *Qui rerum suarum precia ad pedes Apostolorum posuerant.* Ecce generalem vitam & regularem duxerunt Apostoli & Cœnobitæ in primordio
 (b) A&. IV. 32. primitivæ Ecclesiæ; viz. in communi & sine proprio vivebant, & (b) *Nullus*

eorum suum aliquid esse dicebat, sed erant illis omnia communia, nec quisquam egens erat inter illos; ut scribitur Actuum IV cap. Sed ista consuetudo vivendi in primitivâ Ecclesiâ, quoad Sacerdotes & Clericos sæculares cum fidelibus Laicis, non diu perduravit. Post ascensionem Domini Apostolis per Martyrium de medio sublatis, multi retrocedentes cœperunt rursus sæculi res ambire, easque non in communi, sicut prius cum Apostolis & Cœnobitis, sed proprio jure possidere: Et ita cœpit fervor communiter vivendi in unum tepescere. Propterea quàmplures sancti Patres & probatissimi Monachi, quibus adhuc inerat fervor Apostolicus, Sancti Spiritûs aspirante gratiâ, nolentes apostatare ad sæculi curas non redibant; sed congregati in unum, sicut prius, communiter vivere satagentes sub uno eorum, qui adhuc electus fuerat, magisterio, ut eos Apostolorum vice regeret, pristinam religionem restaurare cupiebant. Et non solum illa magnifica retinebant, quæ primitus Ecclesia vel turbæ credentium in Actibus Apostolorum leguntur celebrasse; verum etiam multa his sublimiora cumulaverant. Eusebius enim narrat in *Historiâ Ecclesiasticâ* lib. 2do. beatum Marcum Evangelistam primum ad Ægyptum perrexisse, & ibi Evangelium prædicasse; & Ecclesiam apud Alexandriam primum constituisse; cujus sobrietatis exemplo primo ingressu ejus maxima multitudo virorum & mulierum credidit, & ab eo normam vivendi suscepit; quorum exemplo per universum mundum adolevit sancta institutio Monachorum. Philo etiam Judæus vir disertissimus tempore Neronis Imperatoris conversationes eorum qui per beatum Marcum crediderant, & abstinentiam & vitam eorum, qui vitæ Monasticæ inserviebant, librorum memoriæ commendabat; in quibus evidentissimè abstinentium vitas, qui in Monasteriis degunt, describit ad liquidum; & specialiter in libello, quem *de vitâ Theoreticâ* attitulavit. *Pergit author antiquitatem vitæ Monasticæ ex Dionysii Areopagitæ aliorumque scriptis satis frigide probare. Argumenta ejus & testimonia prolata nos luce parum digna judicavimus.*

Ex prædictis ergo patet, quod Monachi erant in primitivâ Ecclesiâ distincti à Sacerdotibus, Clericis, & Plebeis sive fidelibus Laicis; & professi secundum diversas regulas à diversis patribus ante beatum Benedictum multo tempore editas. Marcus enim Evangelista primus apud Alexandriam Monachorum Congregationem ordinavit, & regulam ipsis imposuit; de quâ regulâ loquitur Cassianus *de institutis Monachorum*, lib. 1mo. cap. 5to. Pachomius etiam Abbas & Pater Monachorum Thebaydæ Provinciæ, quæ Tabennesium dicitur, vir Deo plenus fuit; cui Angelus Domini apparuit dicens; Scias te à Domino exauditum, ideo Monachos juniores collige, ac eos juxta regulam, quam à me accipies, institue. Acceptisque tabulis æreis inscriptis regulâ Monachali Monasteria fundavit: scripsitque Epistolas diversas ad Tyrum Abbatem, unam ad Cornelium, aliam ad omnium Præpositos Monasteriorum, ad fratres operarios, ut devotè laborent, quod eis injungitur adimplentes: Ut habetur secundum Gennadium, *de viris illustribus*, cap. 7mo. Item secundum Johannem in *Historiâ Aurâ* sub anno gratiæ 406. Sanctus Fructuosus etiam Monachus & Episcopus Traconensis scripsit regulam Monachorum circa annum Domini CCXLV. ut habetur in vitâ ipsius; & de eo fit mentio in decretis dist. 9. q. *Carnei*. Hic sub Hemuliano Præsidente apud Traconiam civitatem cum Augeria & Eulogio Diaconibus post carceris intrusionem flammis injectis, ut urerentur, precibus obtinuerunt. Septimâ verò nocte post passionem ipsi Judici apparuerunt, eum increpantes & ejus tormentis insultantes. Passi sunt anno Christi CCLVI. Sanctus Basilus Monachus & Doctor, ut habetur in vitâ ipsius, ac Episcopus Cappadociæ, inter multa, quæ scripsit, regulam composuit *de institutione Monachorum*. Floruit anno Christi CCCLII. Legitur etiam beatus Hieronimus post tempora Apostolorum Ambrosium & Augustinum atate præcessisse, peragranteque pri-

us Cœnobarum & Heremitarum per deserta & Cœnobiis, & Cellulis, habitu prius Monachorum assumpto per ministerium beati Gregorii Nazianzeni, apud Bethleem Monasterium instituit; ibidem vitam Monasticam ducens, regulam Monachorum composuit, omnia cum fratribus communia possidendo; primitivam Ecclesiam & patres antiquos imitatus est. Istud etiam scribit de beato Hieronimo Doctor Uthredus in libello suo *de institutis Monachorum*. Et quamvis plures alii patres tempora beati Benedicti præcedentes regulas Monachorum scripserint; ut Ferreolus, Egippius, Isidorus, Aurelianus, Johannes Cassianus; non tamen differens erat religio Monachorum illis temporibus à religione Monasticâ à tempore & post tempora beati Benedicti; sed una & eadem religio erat tunc & nunc. Pro quo ulterius notandum, secundum enim Eusebium, lib. 2do. *Ecclesiastica Historie*, cap. 2do. Ante adventum Christi in carnem, immò ab ipsis parentibus nostris primis incœpit secta & religio Christiana; quod declarans beatus Augustinus libro primo *Retractionum*, cap. 13. 'Res ipsa, quæ nunc Christiana religio nuncupatur; erat & apud antiquos; non defuit initio generis humani, quousque ipse Christus veniret in carnem. Unde vera religio, quæ jam est, potest appellari Christiana. Hæc est nostris temporibus Christiana religio, non quia prioribus temporibus non fuit, sed quia à posterioribus hoc nomen accepit: Et sic patet, quoddam res ipsa religionis Christianæ fuit ab initio generis humani, sed non nomen. Conformiter dicitur de religione ac ordine Monachorum; quod ab initio, quo vita monastica fuerat instituta, eadem quoad rem fuerat quæ & modò; quamvis sit novitas & diversitas quoad nomen. Unde à primo *Benedicere* Christo, qui mundum ingrediendo, in mundo progrediendo, de mundo ad patrem regrediendo semper in benedictionibus operatus est salutem nostram per servorum suorum hominum ministerio, religio Monastica instituta, & quantum ad rem eadem ab institutionis initio semper manens; licet in aliis & aliis observantiis propter diversitatem personarum, causarum, temporum, & locorum sicut Christiana religio nomen benedictionis de novo sumpsit à Patre sanctissimo re & nomine Benedicto, & specialiter idem præelecto tanquam ministro aptissimo ipsius primi *Benedicere*, qui est Christus; quatenus ab ipso summo activo *Benedicere* passivè immediate descenderet *Benedictus*; ut regulam monasticam declararet, roboraret, & ei à suo nomine perpetuæ benedictionis nomen imponeret speciale. Ac idem hæc ipsa regula & religio jam nominata beati Benedicti fuerat realiter à primâ institutione Monachorum; quamvis nomen illud receperat modò tardè; sicut religio Christiana fuerat ab initio generis humani, quamvis multò posterius receperat illud nomen. Et licet quàmplures sanctissimi divinitus inspirati varias Monachorum regulas ordinârunt; beatus tamen Benedictus quasi primo *Benedicere* subordinatus, de Prædecessorum suorum regulis & statutis efficaciores tolerabilioresque observantias excerpens, in asperis super omnia mitigationis moderamine perusus, illas omnes regulas stabiliens & uniens, vitæ monasticæ nomen benedictionis attulit perpetuo duraturum; ut sempiternæ benedictionis religio veraciter nominetur. Stabilitas & morum conversio propter causam expressæ distinctionis & divisionis inter veros Monachos & alios falso Monachorum nomine appellatos, præcipue in professione monasticâ exprimuntur. Obedientia quidem continens omnia religioni necessaria, tanquam religionis materia sive genus; & hæc particula superaddita secundum regulam beati Benedicti, tanquam differentia seu forma ab omni alio vivendi modò est monasticæ vitæ divisiva & distinctiva, & in suo esse specifico positiva, non à genere religionis, sed à quibuscunque aliis religionis speciebus seu vivendi modis formaliter condistincta.

Rex pacificus Edgarus Monasterium Glastoniæ, Abendonæ, & Cœnobia, quæ ipso antiquè Sanctus Pater Athelwoldus fundaverat, multipliciter locupletavit.

cupletavit. Cœnobiorum enim maximus & indefessus erat fundator ; cooperantibus sibi sanctis Archiepiscopis Dunstano Cantuariæ, Oswaldo Eboraci, & Athelwoldo Episcopo Wyntonix. Nam tot fuerant Monasteria per Angliam de novo tunc per eum fundata, tot etiam reparata, quæ per Danos primitus fuerant complanata ; quod incredulitatem generaret audienti.

Hujus serenissimi principis Edgari tempore sanctissimus pater Athelwoldus transtulit beatum Birinum primum Gewyseorum Apostolum ; & in scrinio de argento & auro decentissime compositum collocavit. Nam postquam Sanctus Hedda Wintoniensis Ecclesiæ Præsul corpus sancti patris nostri Birini transtulit unâ cum sede à Dorkecestrensi Ecclesiâ ; humatum est illud venerabile corpus in Ecclesiâ Wyntonienſi ex parte boreali summi altaris, non more Sanctorum translatum usque ad tempora istius almi pontificis Athelwoldi ; ut scribit Vigilancius *de Basilicâ Petri*, & etiam habetur in Legendâ, quæ legitur in Ecclesiâ Wyntonienſi in octavis translationis Sancti Birini. Consentiente etiam rege Edgardo, Sanctus pater Athelwoldus, expulsis Clericis à Wyntonienſi Ecclesiâ, admonitus divinâ revelatione, Sanctum Swythunum hujus Wyntonienſis Ecclesiæ specialem patronum de vili sepulchro transtulit ; & in scrinio argento & auro à rege Edgardo cum summâ diligentia fabricato honorifice collocavit anno dormitationis suæ CX. Ibiq; ad declarandam ejusdem sanctissimi Swythuni gloriam, tantus factus est concursus populorum, tam frequens operatio miraculorum ; qualis in Angliâ rarò vel nunquam ostensa est temporibus antea. Quamdiu enim Clerici inhabitabant Ecclesiam Wentanam, nulla per Sanctum Swythunum Deus miracula operatus est ; sed ipsis ejectis statim miracula patrata sunt : ut scribit Lantfredus in ipsius gloriosi Antistitis Swythuni *Vita*, & Vigilancius in libro *de Basilicâ Petri*. Per hunc etiam Sanctum Athelwoldum corpora Sanctorum Frithestani, Brynstani, & Elphegi Confessoris, cum sanctissimâ virgine Edburgâ regis Edwardi senioris filiâ, [translata sunt.] Ipse etiam Sanctus Athelwoldus dedicari fecit Vetus Cœnobium Wyntonienſe, præsentibus Etheldredo rege & Sancto Dunstano Archiepiscopo, & octo aliis sibi cooperantibus Episcopis, anno Domini DCCCLXXXI XIII Kalend. Novemb. Obiens † verò iste sanctissimus Pater Athelwoldus sepultus est infra propriam Ecclesiam ex Australi parte magni Altaris. Post obitum vero suum Domino Sanctum suum per miracula revelante, translatus est per Sanctum Elphegum suum || Successorem ex Abbate Bathoniæ ; qui postea Archiepiscopus Cantuariæ factus à Danis lapidatus est apud Grenewyche, & in Ecclesiâ Pauli Londonenſi sepultus, sed per Cuntōnem regem in Cantuariam est translatus.

ELPHEGUS.

Edgarus * rex cum pacifice & legaliter regnasset annis XVI. obiit, & sepultus est Glastoniæ. Iste Edgarus Edmundi filius genuit Edmundum, qui obiit ante patrem, & Etheldredum, qui post eum regnavit de Elfrida filiâ Orgari ducis. De Elfredâ cognomento Candidâ filiâ [Ordmeri ducis] genuit Edwardum, qui regnavit ante Etheldredum. De Wlfridâ non Sanctimoniali, ut fertur, sed puellâ Laicâ quæ timore regis seipsam velaverat, genuit

† Obiit Ethelwoldus anno 984. Calendis Augusti. Sic Florentius, Mailrosensis, & Historia Glastoniensis (in Monastico Angl. Tom. I. p. 9.) Pridiè Calendas Augusti illum obiisse vult Hovedenus.

|| Is alio nomine Godwinus dictus, consecratus est anno 984. die 14. Cal. Novemb. in trionizatus die SS. Simonis & Judæ ; autore Chronologiâ Saxonica p. 560. De translatio-

ne ipsius ad Cantuariam vide supra in Dissertatione de verâ successione Archiepiscoporum Cantuariensium.

* Obiit Edgarus anno 975. die 8. Julii, feriâ 5. Sic Florentius cum aliis. Die 18. Julii obitum ponit Chronologia Saxonica. Rectius illi. Annum 976. Rudburnus in Historiâ *Minori* posuit, errore manifesto.

Sanctam

Sanctam Edytham. Hæc Edytha apud Wyltoniam requiescit, petentibus præstans beneficia pietatis. Iste Edgarus pacificus rex dedit Veteri Monasterio Wyntonienſi Manerium de Abyngton.

CAPITULUM XIII.

De Sancto Edwardo Martyre, filio Edgari regis.

SANCTUS Edwardus Martyr, filius Edgari regis, successit patri in regnum. Hic Edwardus à Sancto Dunſtano cum cæteris Episcopis consentaneis in regem coronatur contra voluntatem quorundam Optimatum & novercæ suæ Elfridæ; ut scribit Wilhelmus Malmesbiriensis *de Regibus* lib. 2do. quæ Elfrida filium suum vix septennem Etheldredum in Regem conabatur provehere; ut ipsa potius sub ejus nomine potuisset imperare. Et tunc malitiâ hominum pullulante felicitas regni imminuta est. Tunc visus cometes, qui vel pestem provincialium, vel regni mutationem portendere pro vero asseveratur. Nec mora; secuta sterilitas arvi, fames hominum, mors jumentorum. Apud vicum regium qui vocatur Calna, casus accidit insolitus. Nam defuncto Edgardo Rege pacifico, Clerici quondam ab Ecclesiis expulsi rediiva prælia fulcitârunt; ingens esse & miserabile dedecus, ut novus advena veteres colonos migrare compelleret; hoc nec Deo gratum putari, qui veterem habitationem concessisset, nec alicui probo homini, qui sibi idem timere posset, quod aliis præjudicio accidisse cerneret. Eâ de re in clamores & iras prorupit populus; tumultusque ad Sanctum pervenit Dunstanum. Præcipuè proceribus, ut Laicorum est, succlamantibus, præjudicium quod Clerici passi fuerant injustè leniori consilio succidi debere. Hæc Wilhelmus.

Auctor verò in Flores Historiarum hòc modo procedit: Flos & Decus Anglorum, gloria & honor Regum, cujus largitas & magnificentia totam jam Europam repleverat, anno ætatis suæ XXXII. regni verò XVI. ex hac vitâ transiens, pro regno terreno commutavit æternum; cujus corpus Glastoniam delatum est, & ibidem more regio tumultum. Quo defuncto, de Rege eligendo magna inter regni principes dissensio est exorta. Quidam enim filium Regis primogenitum Edwardum, quidam verò fratrem ejus Etheldredum de secundâ uxore generatum unanimiter elegerunt. Quam ob causam duo Archipræsules, Dunstanus Cantuariensis & Oswaldus Eboracensis, cum Cœpiscopis, Abbatibus, Ducibusque in unum convenientes, Edwardum, ut pater ejus moriens dictaverat, elegerunt, electum consecraverunt, & in Regem quibusdam murmurantibus inunxerunt. Nam noverca ejus Alfritha filium suum Etheldredum vix septennem puerulum promovere conabatur; ut potius sub ejus nomine regnare videretur. Sicque post decessum ejus Regis pacifici regni status perturbatus est. Nam Principes plurimi & Optimates Monachos de Monasteriis, in quibus Rex Edgarus eos locaverat, expulerunt; & Clericos, ut prius, loco eorum cum uxoribus induxerunt. Nam unus eorum Elferius nomine omnia penè Monasteria, quæ reverendissimus Athelwoldus Wyntonienſis Præsul in provinciâ Merciorum construxerat, magnâ usus insolentiâ subvertit. Sed super his quæstionibus ad beatum Dunstanum delatis, Synodum apud Calne congregavit; ubi cum in cœnaculo absente Rege propter imbecilem ætatem confidentibus totius regni Senatoribus, magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunstanum quasi Ecclesiæ murum multorum jacula convitiis impeterent nec quaterent, suas partes cujusque ordinis viris summo studio tuentibus, solarium totum repente cum axibus & trabibus dissolvitur & concidit. Omnibus ad terram elis-

sis, solus Dunstanus stans super unam trabem, quæ superstes erat, probè evasit. Reliqui vel exanimati, vel perpetui languoris compede detenti. Hoc miraculum pacem contulit beato Dunstano & Monachis ab impetu Clericorum & aliorum, gratiâ divinâ operante. Prima enim Synodus pro expulsionem Clericorum habita est Wyntoniam in refectorio Monachorum tempore Regis Edgari; ubi in medio partium conflictu disputationis imago dominica, quæ altercantibus astant, expressè locuta Clericos omnes & eorum fautores confusos reddidit & elingues. Hæc Auctor in Flores Historiarum.

Alfrytha noverca Edwardi Regis filium suum Etheldredum omni nisu in Regem promovere studens, ut dictum est, Edwardum verbis adulatoriis circumvenire laboravit. Ille verò paternæ religionis & pietatis vestigia imitatus, Regis solummodò sibi nomen retinens, Etheldredo fratri & matri ejus omnia regni negotia ordinare permisit. Cum igitur † Edwardus die quodam in venatione lassus. Sequitur narratio de Edwardi nece & Alfrythæ novercæ penitentiâ, ex Florilego verbatim desumpta.

CAPITULUM XIV.

De Etheldredo Rege, filio Edgari Regis.

Etheldredus frater Edwardi Regis & Martyris fratre occiso successit in regnum. Hic filius Alfrythæ novercæ Sancti Edwardi Regis, juvenis egregius, decorus aspectu, pulcher in vultu, procerus statu corporis, à Sanctis Præsulibus Dunstano Cantuariensi, & Oswaldo Eboracensi, & decem Episcopis die dominicâ || VIII. Calendas Maii in Kyngestone regni diadema suscepit. *Multa contexit Rudburnus de rebus forinsecis ad Ecclesiam Wyntonensem nil spectantibus, ex Florilego verbatim descripta, quæ idcirco omisi. Hic loci descripsit, quæ habet Florilegus ad annos 779, 780.* Anno verò tertio regni sui viz. anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXXXI. Rex Etheldredus dictus *Unredi*, quod Latine sonat *Inconsultus*, citius enim consulere voluit cum suis perfidis proditoribus, qui eum blanditer decipiebant, quam cum proceribus & fidelibus regni sui, ut erat luxuriosus valde, cujusdam Ducis filiam nomine Algyvam accepit in concubinam; ex quâ genuit filium nomine Edmundum Irynsyde. Quo utique anno Monasterium beati Petroci in Cornubiâ à Danicis devastatur piratis, qui & in Devoniâ tunc & Cornubiâ frequentes agebant rapinas, &c. *Vide Westmonasteriensem ad annum 982, & 983.*

Anno ab incarnato verbo DCCCCLXXXIV. & anno regni Regis Etheldredi sexto, Sanctus Athelwoldus Wyntonienſis Episcopus anno pontificatus sui viceſimo ſecundo migravit ad Chriſtum; cui Elphegus Abbas Bathoniensis, vir literatus & moribus ornatus, ſucceſſit. Anno Domini DCCCCLXXXV. & regni Regis Etheldredi ſeptimo, Alfricus filius Ducis Elferi, Comes Suthamptonenſis, proditor Regis Etheldredi & totius Regni, juſtè à regno expellitur. Quicquid enim audiebat de Regis conſilio & regni contra Dacos, iſtis Danis denudabat. Anno regni Regis Etheldredi octavo, & anno gratiæ DCCCCLXXXVI. Rex Anglorum Etheldredus, &c. *Se-*

† Edwardus regnavit annis 3. interiit anno 980. ex Rudburni mente in Historiâ Minori. Verius insidiis novercæ sublatus est anno 978. die 18. Martii.

|| Sic quidem Florilegus ad annum 979: Rectius autem Florentius anno 978. die 18. Cal. Maii die Dominicâ Etheldredum coronatum scribit.

quentia ex Florilego descripta sunt ad annos 986, 990, 991, 992, 993, 997, 999, 1000. ubi pro Monam insulam apud Florilegum, legitur Angliam apud Rudburnum, rectius puto, & 1001.

Anno Domini MII. & anno regni Regis Etheldredi vicesimo quarto, Rex Etheldredus, consilio primatum suorum, Danis pro bono pacis tributum viginti quatuor [millium] librarum solvit. Auctor horum malorum precipuus ex Anglis erat Edricus cognomento Streone, cui Rex Anglorum Etheldredus Ducatum Merciorum contulit. Hic proditor Regis & nationis sue extiterat in omnibus; cui non nobilitas, sed opes Regis gratiam promeruerant. Erat autem iniquus ille fax hominum, dedecus Anglorum, bilinguis, versutus, secreti diffeminator, dissimulare doctus, fingere paratus. Sape ad hostes missus, ut pacis mediator, pugnam accendit; ut scribit auctor in Flores Historiarum; cum quo concordant Wilhelmus Malmesbyriensis, Henricus Huntingdonensis, & Cestrensis in suo Polichronico, cum pluribus aliis. De quo Edrico plura locis suis infra dicentur.

Anno Dominicæ Incarnationis MIV. & anno regni Regis Etheldredi vicesimo sexto, Dani tantâ exarserunt crudelitate & inaudita, quod Angliam totam sicut locustæ cooperientes omnia spoliaverint, homines neci tradiderint; nec fuerit inventus quispiam, qui hostibus obviaret. Et anno sequenti multa famis miseria Angliam invasit.

Anno gratiæ MVI. & anno regni Regis Etheldredi vicesimo octavo, de-
ELPHEGUS. functo * Siricio Cantuariensi Archiepiscopo, Elphegus Wyntonienſis Episcopus successit. Hic Elphegus primò Abbas Bathoniensis, deinde beato Andrea Apostolo apparente beato Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo post mortem Sancti Athelwoldi Wyntonienſis Antistitis, ac insinuante, ut Elphegum in Pontificatum susciperet sub his verbis, *Elphegum Abbatem Wyntoniam consecrabis Episcopum*, ad honorem Præfatus assumptus est. Qui cum viginti duobus annis Pontificatum Wyntonienſem strenuè rexisset, in Archiepiscopum Cantuariensem electus est. Eodem anno dux perfidus Edricus, &c. *Reliqua hujus anni habes apud Westmonasteriensem. In sequentibus annis usque ad 1012. de Danorum invasionibus & Elphegi Archiepiscopi passione agitur ex eodem auctore.*

Hæc de Sancto Elphego scribit Auctor in Flores Historiarum ad annum MXI. Wilhelmus verò Malmesbyriensis de Regibus lib. 2do. scribit; quod Elphegus cum cogeretur ad se redimendum, & abnueret; lapidibus & securi percussus animâ cælum glorificavit. Rex Etheldredus martyrizato Sancto Archipræsule Elphego, dedit Archiepiscopatum Cantuariæ Livyngo Wellensii Episcopo, qui Livyngus aliter dicitur Ethelstanus. Cui Elphego in Episcopatum Wyntoniam eodem anno successit Kenulphus, ejusdem Ecclesiæ Monachus; ut scribit Vigilantius in libro de Basilicâ Petri. Hic Kenulphus † sedit tribus annis non plene; post ejus vero obitum sepultus est in Ecclesiâ Ca-

* Non Siricio sed Elfrico Elphegus in Archiepiscopatu Cantuariensi successit; quod in Dissertatione de verâ successione Archiepiscopatum Cantuariensem, abundè probatum est. Rudburnus hic Florilegum cæcus sequitur; atque adeo erroribus ejus abripitur.

† Quæ de trium istorum Præfulum successione Rudburnus tradit, aliis Historiæ suæ membris adversantur. Superius enim dixerat Elphegum anno 1006. ad thronum Can-

tuariensem translatus esse; & inferius dicit Alwinum sedi Wintoniensi anno 1033. præfectum esse; intermediis autem Episcopis triginta simul annos hic attribuit. Potior est igitur auctoritas Florentii, qui Kenulphum eodem quo ordinatus est anno, scil. 1006. decessisse tradit. Rem confirmat Osbernus in Ephegi vitâ, Kenulphum decessisse referens, dum Elphegus palli obtinendi causâ Romæ adhuc moram traheret.

thedrali Wyntonienſi. Cui ſucceſſit Ethelwoldus eodem anno, & ſedit || ſex ^{ETHELWOL-} annis, ac in Eccleſiâ propriâ ſepultus eſt. Ethelwoldo ſucceſſit Alſinus, * & ^{DUS.} ſedit in cathedrâ Wyntonix viginti uno annis, & in eâdem Eccleſiâ ſepultus eſt.

Supra fecimus mentionem de quâdam diſcordiâ inter Regem Etheldredum & Ducem Normannorum Ricardum, & de cauſâ diſcordiæ. Emma uxor Etheldredi fuerat filia Ricardi Comitis Normanniæ filii Wilhelmi, qui poſt patrem quinquaginta duobus annis illi Ducatui præfuit, &c. *Sequitur hiſtoria brevis diſcordiæ, & epistoſa Johannis XV. Papa eâ de re; quæ apud Malmsburienſem, lib. 2. de Geſtis Regum, cap. 10. totidem verbis reperiuntur. Succedit hiſtoria interfectionis Danorum, & invaſionis Swani Regis, & Canuti filii, ex Florilego in annis 1012, 1013, 1014, 1015. Paucis de Turkillo ex Malmsburienſi, fol. 38. b. lin. 23. additis; & poſt narratum incendium turris S. Frideſwyde apud Oxoniam ad annum MXV. his de ſuo appoſitis*—jubente Rege Eccleſia reconciliata & reâdificata eſt. Et tunc Clerici Sæculares introducti ſunt. Prius enim Moniales omnes cum Danis combuſtæ ſunt: ut ſcribit Girardus Cornubiensis de Geſtis Regum Weſſaxonum.

Eodem anno [viz. MXV.] deſuncto Ethelwoldo Wyntonienſi Episcopô ^{ALFINUS.} † Alſinus ſucceſſit. Anno gratiæ MXVI. Rex Danorum Knuto & Dux iniquus Edricus, &c. *Dein res bellicas hoc anno geſtas narrat, Florilegi verbis uſus.*

Circa hos denique dies Rex Anglorum Etheldredus |||| poſt magnos labores, & multas hujus vitæ tribulationes IX. Calendas Maii diem clauſit extremum, & in Eccleſiâ Sancti Pauli Londonenſi ſepultus eſt; cùm regnaſſet annis XXXVIII. ſecundum Auctorem in Flores Hiſtoriarum ſub anno gratiæ 1016.

|| Sex Ethelwoldi annos Rudburnus ex Florilego haurit. Iſte enim illius obitum ad annum 1015. refert; adeo ut ſi Kenulphus tres annos ſediſſe cum Rudburno ponatur, ſex Ethelwoldo reſtabunt. Non alius quod ſciam præter Florilegum Ethelwoldi obitum memoravit. Hunc itaque, donec certiora conſtent, ſequi debemus; & Ethelwoldo proinde novem Pontificatus adminiſtrati annos dare.

* Succeſſit Ethelwoldo anno 1015. juxta Weſtmonaſterienſem obiit autem anno 1032. juxta Hovedenum, Mailroſenſem, & Dunelmensem. Sedit itaque annos circiter 17.

† Verba ſunt Florilegi, à Rudburino in ſarâginem ſuam deſcripta. Allinum Ethelwoldo ſucceſſiſſe paulo ſuperius etiam ſcripſerat. Ipſe tamen ſui oblitus, infra ad annum 1033. Alwynum Ethelwoldo ſucceſſiſſe ponit anno 19. Monachatus ſui, cujus habitum ab Ethelwoldi manu primo acceperat. Idem autem ſex duntaxat annos Ethelwoldo ſupra dederat. Alſinum Alwino præviſſe & anno 1032. deſunctum eſſe Mailroſenſis, Hovedenus & Simeon Dunelmensis confirmant. Godwinus qui

dem ab auctore Antiqui Britanni deceptus, Eadſium Ethelwoldo anno 1015. ſucceſſiſſe, ab Haroldo, cui à ſacris erat, præfectum; & anno 1038. ad ſedem Cant. tranſlatum Alwino locum ſeciſſe aſſerit. Eadſium Cantuarienſem ſedi Wintonienſi prius præviſſe unicuique ex antiquis Gervafius prodiit. Contra Florentius, Hovedenus, Dunelmensis, Mailroſenſis, Birchingtonus, & Radulphus de Diceto ex Haroldi Regis capellano ad thronum Cantuarienſem evectum aſſerunt. Certè ab Haroldo Rege ſedi Wintonienſi præfici non potuit. Illam enim 20. annis ante Haroldi imperium adeptus eſt, ſiquidem anno 1015. adeptus fuerit; quod Godwinus ponit. Ut rem dicam; Ethelwoldo Alſinum, Alſino Alwynum anno circiter 1032. ſucceſſiſſe, & Eadſium ex ſimplici Presbytero Archiepiscopum Cantuarienſem factum eſſe nullus dubito.

|||| Rectè: Obiit enim Etheldredus anno 1016. 9. Cal. Maii, ſeriâ 2. ex fide Florentii, Simeonis Dunelmensis, &c. Craſſe erraverat Rudburnus in Hiſtoriâ *Minori*; ubi Ethelredus annis 37. regnaſſe, & anno 1017. die 4. Idus Martii obiſſe dicitur.

CAPITULUM XV.

De Coronatione Edmundi Ironside, filii Etheldredi Regis.

Post mortem Regis Etheldredi maxima pars regni tam Clericorum, quàm Laicorum in unum congregata pari consensu Knutonem in Regem elegit; & ad eum Suthamptoniam venientes, pacem cum eo pepigerunt, & fidelitatem juraverunt. Soli cives Londonienses & pars Nobilium, qui tunc temporis ibidem consistebant, Edmundum filium Regis Etheldredi in Regem unanimiter acclamârunt. Qui in regali culmine sublimatus, Westfaxoniam intrepidus adiit; & ob omni populo grater susceptus, provinciam illam suæ ditioni subegit. Quibus auditis magna pars populi totius regni illi se voluntariè subdiderunt. Cnuto interim cum totâ classe suâ Londonias veniens, &c. *Sequiter historia belli inter Edmundum & Cnutonem Reges gesti usque ad pacem initam & regnum divisum, ex Westmonasteriensi pro more desumpta.*

Pro hac divisione regni Angliæ inter hos duos Principes, quas provincias occupaverunt, plenius & apertius ut declaretur, notandum, quodd hæ duæ partes regni permaximæ olim continebant octo regna, de quibus occupavit Edmundus Cantiam totam, in quâ provinciâ proprius Rex sceptrum ferebat, ultra ipsam aliam non possidens: & in illâ provinciâ sunt Archiepiscopus Cantuariæ & Episcopus Roffensis. Westfaxoniam remanebat similiter Edmundo, quæ has provincias continet, & erat ab antiquo regnum præ aliis virtutibus bellicis præcellens, viz. Wiltshiriam, quæ olim dicebatur provincia Severnia, sive provincia Severorum, & provinciam Berkensem cum pago Dorsetensi: Quibus est Episcopus unus, cujus est modo sedes Saresbiriæ, quondam erat vel Ramesburiæ, vel Shyreburniæ, ut vult Wilhelmus Madulvensis libro primo *de Regibus*. Item dominio Westfaxonum subjacuit Suthsexia, quæ olim aliquanto tempore habuit proprium Regem. Eratque sedes Episcopalis ejusdem Pagi antiquitus in Seleseyâ, quæ est insula circumflua ponto, ut narrat Beda *de Gestis Anglorum*, ubi etiam beatus Wilfridus Monasterium Monachorum ordinis Sancti Benedicti construxit. Nunc habitat Episcopus Cicestriam. Similiter Westfaxonie subjacuerunt Suthamptoniensis provincia & Suthreyensis sive Surreyensis; quibus est Episcopus unus, qui habet sedem Wyntoniæ. Pagus etiam Sumerfetenensis subjacuit etiam dominio Westfaxonum; qui habet Episcopum, cujus sedes olim erat in civitate Wellensi, & adhuc est, sed non principalis; ejus enim sedes principalis modo est Bathoniæ. Comitatus etiam Dommonie sive Devonie pertinuit Westfaxonie provinciæ & similiter Cornubia, quæ nunc Cornugallia dicitur. In quibus Pagis quondam erant duo Episcopatus, unus in Crydyn-tone, alter apud Sanctum Germanum; nunc est unus, & est sedes ejus Exoniæ. Estanglia, quæ paruit Edmundo, continebat infra se Pagos, viz. Canabryggensem; & est ibi Episcopus unus, cujus sedes est apud Ely; & Norfolkiam & Suthfolchiam; & est ibi Episcopus, cujus sedes est apud civitatem Northwycensem, quondam erat apud Helmham vel Tethford. Habuit etiam Edmundus sub dominio suo Estsexiam; quæ continet dimidiam Harthfordensis Pagi & Comitatum qui dicitur Estsexia; & habetur ibi Episcopus Londoniensis. Edmundus igitur in his provinciis dominabatur.

Cnuto

Cnuto verò tenuit provinciam Merciorum; quæ continet hos Pagos, viz. Gloucestrensem, Wygornensem, Warewycensem, & in his est Episcopus unus, cujus sedes est Wygornia. Sed ad Diocœsim hujus Episcopi non pertinet nisi dimidia pars Gloucestrensis Pagi. Continet etiam provincia Merciorum hos Pagos, viz. Cestrensem, Derbensem, & Staffordensem. In his est Episcopus unus, & habet partem Warewycensis & Shrovebirienfis, & est sedes apud civitatem Legionum, quæ nunc Cestria dicitur, vel Coventriam, quondam erat apud Lycheheld, sicut est modò, sed non sedes principalis, prima enim sedes est apud Coventriam. Insuper continebat provincia Merciorum pagos, viz. Herefordensem, & habetur ibi Episcopus unus habens dimidium Pagum Shrovesbyriæ & partem Warewycensis & Gloucestria; possidens sedem in Herefordâ. Insuper Oxenfordensem, Bugyngensem, Hartfordensem, Huntendunensem, dimidiam Bedefordensis, Northamptonensem, Legecestrensem, Lyncolniensem; quos regit Episcopus, qui modò habet sedem Lyncolniæ, quondam habebat apud Dorkecestram; ut plenius habetur per Cestrensem in suo *Polichronicon*. Legecestrensis Pagus antiquitus pertinebat ad Diocœsin Eboracensem; ut scribit Wilhelmus Malmesbyriensis *de Regibus* libro primo. Insuper provincia Merciorum continebat infra se Pagum Snotingensem; cujus Christianitas pertinet ad Archiepiscopum Eboracensem. Olim enim habebatur proprius Episcopus, qui rexit ipsos duos Pagos Legecestrensem & Snotyngensem; cujus sedes erat in Legecestriâ. Hæc Wilhelmus ubi supra. In tempore enim istius Wilhelmi bene potest esse, quòd tam Legecestrensis quàm Snotyngensis Pagus ambo erant in Diocesi Eboracensi; modo tamen eorum Christianitas pertinet ad Ecclesiam Lyncolniensem. Hæ provinciæ pertinebant dominio Knutonis cum totâ Northanumbriâ, quæ est ultra Humbram fluvium usque ad Scoticum mare. Erantque ibi, ut scribit Wilhelmus *de Regibus* libro primo, Archiepiscopus Eboracensis, Episcopus Hangustaldensis & Ripensis, Lyndisfarpensis, & Episcopus de Candidâ Casâ. Haugustaldensis & Ripensis defecerunt; Lyndisfarnensis translatus est in Dunelmum.

Rex Anglorum Edmundus Ferreum Latus dum justis in regno quasi mansuetus & pius fuit, ac terribilis apparens injustis; invidit ejus prosperitati proditor & iniquus dux Merciorum Edricus; & qualiter Regem proderet, immutabiliter cogitavit. Tandem Rege apud Oxoniam pernoctante, dum ad domum secretiorem ad exquisita naturæ diverteret, filius dicti Edrici patris instinctu in foveâ delitescens secretariâ, in nocte Sancti Andreæ Apostoli eundem regem cultello bis acuto inter celanda percussit, & eo lethaliter vulnerato inter viscera fugiens ferrum reliquit. Rex verò Edmundus sepultus est apud Glastoniam juxta avum suum Edgarum Regem pacificum. Planxitque eum universa Anglia nimis; quia ipso duce sperabat se posse ab oppressione Danicâ respirare. Hæc scribit Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ MXVI. Wilhelmus Malmesbyriensis *de Regibus* lib. 2do. sic scribit: 'Fama Edricum infamat, quòd favore alterius, sc. Knutonis mortem ei, i. e. Edmundo per ministros porrexit. Cubicularios Regis fuisse duos, quibus omnem vitam suam commiserat. Quos pollicitationibus illectos & primò immanitatem flagitii exhorrentes brevi complices suos effecisse. Ejus consilio filio ferreum uncum ad naturæ requisita sedenti in locis posterioribus ad egisse. Iste Edmundus habuit ex matre fratrem, nomine Edwynum; qui erat adolescens insignis probitatis, sed per proditorem Edricum jubente Knutone Rege à patriâ exulatus; ac postea clam in Angliam veniens apud Anglos secreto delituit, & sic defunctus apud Tavestokiam inter Monachos tumulatur. Edmundus ex Aldgythâ filiâ Sygeberti Comitris, qui erat natione Danus, habuit duos filios, viz. Edwynum & Edwardum; qui consilio

lio Edrici nequissimi Ducis missi sunt, jubente Knutone, ad Regem Swevorum, ut perimerentur. Sed misertus Rex eorum, misit eos ad Regem Hunnorum, i.e. Hungarorum. Qui benignè eos suscipiens, dum aliquanto tempore inibi morarentur, Edwynus senior frater diem clausit extremum. Junior frater, scil. Edwardus Agatham sororem Reginæ Hungarorum accepit in uxorem; ex quâ genuit Edgarum filium, Cristinam & Margaretam filias; de quibus postea dicitur in capitulo quarto libri sequentis. Habuit namque Rex Edmundus ex Emmâ Reginâ fratres Alfredum, & Edwardum; qui toto tempore, quo vixit Cnuto Rex, in Normanniâ tutas habuerunt latebras: Regnavit * iste Rex Edmundus mensibus novem. Et sic finit tertius hujus operis liber.

* Paria habet Rudburnus in *Historiâ M-* | *pridie Cal. Novembris.* Reliqui etiam *Histo-*
ri: *Regnavit,* inquit, *mensibus IX. occisus* | *rici suffragantur.*

LIBER

LIBER IV.

CAPITULUM I.

De Rege Cnutone.

Post necem Edmundi Regis inclyti Cnuto regnare coepit in Angliâ anno viz. Dominicæ Incarnationis MXVII. & viginti annis regnavit. Injustè quidem regnum ingressus, sed magnâ civilitate, & fortitudine regnum illud gubernaverat. Primis diebus regnum in quatuor partitus, sibi Westsaxones, Edrico, de quo superius diximus, proditori Mercios, Turkillo Orientales Anglos, Iricio Northanhumbros. Iste Cnuto, ut scribit Wilhelmus Malmesbyriensis *de Regibus* lib. 2do. primò interfectores Edmundi, qui ultro speingentis præmii rem detulerant, apud se interim celatos magnâ frequentia populi produxit in medium; palamque genus insidiarum professos supplicio affecit. Quomodo dictum istud Wilhelmi Malmesbirien-
s debet intelligi, inferius in eodem cap. declarabitur. Eodemque anno, Edricus, quem indignè infamare non possum, jussu Regis arte quâ multos frequenter circumvenerat, ipse quoque circumventus putidum spiritum trans-
misit ad inferos. Nam nescio quâ simultate orta, dum aspersus colloqueren-
tur Cnuto Rex & Edricus; Edricus fiducia meritotum beneficia Regi sua quasi amicabiliter improperans ait: Edmundum pro te primò diseriui, post etiam ob fideli-
tatem tui extinxi. Quo dicto, Cnutonis facies immutata iram rubore prodidit. Et continuo prolata sententiâ, Merito igitur, inquit, & tu morieris; cum sis læsæ Majestatis reus in Deum, & in me; qui proprium Dominum mihi occideris foederatum. Sanguis tuus super caput tuum, eo quod misisti manum in proprium Dominum. Et mox ne tumultus fieret in populo, ibidem faucibus suffocatus in Thamen-
se flumen per fenestram præcipitatus est, quia proditoris suæ pœnam subire meruit talionem. De morte hujus proditoris Edrici quidam Chronicantes aliter scribunt. Dicunt namque, quod dolo & insidiis Edrici interfecto Edmundo, ipse ad Cnutonem veniens salutavit eum dicens: Ave Rex solus. Qui interrogatus à Rege Cnutone de causâ salutationis, se Regem Edmundum pro ipsius amore interfecisse [dixit] Quod cum Cnutoni Regi denudasset; respondit Rex dicens: Ego te hodie ob tanti obsequii meritam cunctis Proceribus regni (i) superior erit & supremus. Jussit ergo eum Rex Cnuto excapitari, & caput in stipite fixum super turrim Londoniarum avibus exponi. Auctor verò de *Concordan-
tiis* in isto concordans cum Auctore in *Flores Historiarum*, recitat verba ip-
sius Historiographi sub hac formâ; *Sed siue sic, siue aliter vitam finierit pro-
ditor Edricus, non multum ad rem pertinet; quia hoc liquide constat, quod
ille, qui multos circumvenerat, tandem est iusto Dei judicio circumven-
tus.* His ita gestis, ut ait Auctor in *Flores Historiarum* sub anno gratiæ MXVII. cum quo concordat Auctor *de Concordantiis Chronicorum*, sub lit. E. statuit Cnuto immutabiliter in animo sub omne genus regni gentis Anglorum perdere, vel exilio perenni eliminare, &c. Vide *Westmonasteriensem* ad an-
num 1017.

(i) l. Reddam
cellio-rem. ex
Florilego.

Habuit

Habuit namque ex Elgyvâ Reginâ suâ Elfelmi Comititis filiâ duos filios, Swanum, viz. & Haroldum; licet fama referat Cnutonem minimè eos generasse. Quidam verò dicunt Haroldum filium cujusdam Presbyteri in regno Daciæ; qui natus eâdem nocte, quâ Regina peperit, sed filio Reginæ mortuo, dum nasceretur, ipse Haroldus ad Reginam adductus pro filio Cnutonis admissus est; & sic non naturalis filius Cnutonis, sed putativus fuit iste Haroldus, secundum quosdam Chronicantes. Cnuto Rex in principio regni exosos habuit Anglos, antequam Emmam relictam Etheldredi Regis duceret in uxorem. *Sequuntur gesta Cnutonis in annis 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024. ex Florilego descripta.*

Iste Cnuto Rex vetus Monasterium Wyntonienſis civitatis tantâ munificentia decoravit; ut aurum & argentum, splendorque gemmarum animos intuentium terreret advenarum; ut scribit Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ MXXV. Wilhelmus etiam Malmesbyrienſis *de Regibus*, lib. 2do. de munificentia Regis Cnutonis, quantum ad Ecclesiam Wyntonienſem, sic scribit. Ita omnia, quæ ipse & Antecessores sui deliquerant, corrigere satagens, prioris injustitiæ nævum apud Deum fortassis, & apud homines certè absterſit. Wyntonix maximè munificentix suæ magnificentiam ostendit; ubi tanta intulit, ut moles metallorum terreat advenarum animos, splendor gemmarum reverberet intuentium oculos. Hoc autem fecit Rex hortatu Emmæ Reginæ. Cauto anno quinto decimo regni sui Romam profectus est, &c. *Succedunt acta Cnutonis isthoc anno, & Epistola ejusdem Episcopis Angliæ ex urbe Romanâ scriptâ; quæ totidem verbis apud Malmesburiensem inveniuntur*, lib. 2. de Gestis Regum, cap. 11. f. 41. b. *ordine nonnihil diverso.*

Erant tunc in Angliâ summi & sapientissimi viri; quorum præcipuus Egelnodus Archiepiscopus Cantuarienſis post Livingum. Hic ex Decano, i. e. ex Præposito Monachorum in Ecclesiâ Christi Cantuariæ secundum auctorem *de Concordantiis Chronicantium* sub lit. E. summus Sacerdos effectus multa opera commendabilia memoriâ [digna] fecit. Regem ipsum Cnutonem auctoritate sanctitudinis in bonis actibus mulcens, in excessibus plurimum terrebatur. Sedem Archiepiscopatus Romæ præfens in pristinam dignitatem reparavit. Domum rediens apud Papiam brachium Sancti Augustini Doctoris centum talentis argenti & talento auri comparatum apud Coventriam misit; quod inter Monachos Ecclesiæ Cathedralis ipsius civitatis in magnâ veneratione habetur. Ejus etiam monitu Rex Cnuto ad transmarinas Ecclesias pecunias mittens, maximè Camotum ditavit: Ubi tunc florebat Fulbertus Episcopus, in sanctitate & philosophiâ nominatissimus. Qui inter cætera industriæ suæ documenta Ecclesiæ dominæ nostræ Sanctæ Mariæ, cujus fundamenta jecerat, summam manum mirifico effectu imposuit. Quam etiam pro posse honorificare studens, musicis modulationibus crebrò extulit. Quanto enim amore in honorem Virginis anhelaverit, poterit conjicere, qui cantus audierit cœlestia voca sonantes. Extat inter cætera opuscula ejus Epistolarum volumen; in quarum unâ gratias agit Cnutoni Regi magnificentissimo, quod largitatis suæ viscera in expensas Ecclesiæ Carnotensis effuderit.

Cnuto Rex potentissimus à Româ veniens, contra Scotos rebellantes hostilem expeditionem duxit; & Malcolmum Regem cum duobus aliis Regibus levi negotio superavit. Hic Cnuto rex fuit Angliæ, Daciæ, Norwegiæ, & partis Sweviæ; habuitque sibi subditos Regem Scotiæ, omnes Reges Walliæ, viz. Regem Demeciæ, & Regem Venedociæ, & Reges omnium Insularum in procinctu Angliæ adjacentium. Et cum eleganter floreret in regnis potenter acquisitis; regalem cathedram in littore maris; ut quidam dicunt, Suthamptoniæ, & illud vult auctor in *Concordantiis Historiarum* sub literâ K. ascendenti statui fecit. Et in ea residens comminando mari dixit: Tu mea conditionis es, & terra in quâ sedeo mea est, nec est in eâ quisquam, qui impune

pune meo resistere imperio ausus existat. Impero nunc tibi ne in terram meam ascendas, nec vestes meas regales madefacere præsumas. Sed mare de more ascendens non præceptis ejus obtemperans, pedes Regis & crura sine reverentiâ madefecit. Rex igitur ferè nimis tarde exiliens ait: Sciant omnes habitatores orbis variam esse & frivolum Regum potentiam, nec Regis nomine quempiam fore dignum præter eum, cujus nutu Cælum, Terra, & Mare, cum omnibus quæ in eis sunt, legibus obediunt sempiternis. Rex quoque deinceps Cnuto nunquam coronam portavit; sed coronam suam super caput imaginis Crucifixi, quæ stat in fronte summi Altaris in Ecclesiâ Cathedrali Wyntoniz, componens, magnum Regibus futuris præbuit humilitatis exemplum; ut scribit Auctor in *Concordantiis Historiarum* sub literâ K. Iste Rex Knuto Anglorum, Danorum, & Norwegenfium cum dimidio Sweciz, filium suum ex Elgyvâ Swanum super Norwegenfes Regem constituit; atque filium suum Hardecanutum ex Emmâ Normannicâ susceptum in Regem Danorum coronari fecit anno gratiæ MXXXV. & sic ad Angliam remeavit.

Iste Rex invictissimus Cnuto decimo octavo anno regni sui, anno viz. Dominicæ Incarnationis MXXXIII. post decessum Ethelwoldi † Wyntonienfis Episcopi eidem Ecclesiæ Alwynum virum præclari generis ex Monacho ejusdem Monasterii ordinavit Antistitem. Iste Alwynus cognatus erat Emmæ Reginæ, cujus custodiæ pater Emmæ Ricardus primus Dux Normannorum ipsam deputavit, quum misit filiam eam in Angliam Etheldredo Regi in matrimonium copulandam. Quem Alwynum Rex Etheldredus in ducem constituit Suthamptoniensis provinciæ; qui sub Rege Etheldredo multo tempore strenuissime contra Danos & Paganos militabat, & defensor patriæ extitit invictissimus; ut scribit Auctor in *Concordantiis Historiarum* sub literâ A. Postmodum verò Alwynus eligens potius sub æternò quàm terreno Rege militare, factâ concordia inter Edmundum Regem cognomento Ferreum latus, barbaricè sive Anglicè Irensyde, & Regem Danorum Cnutonem, in propriâ provinciâ, cujus dux & comes erat, militaribus renunciâns, Monachus effectus est, viz. in Ecclesiâ Wyntonienfi, habitum Monachalem ob reverentiam alti sanguinis & Regiæ affinitatis dante Ethelwoldo Wyntonienfi Antistite, ac in Monachum ipsum consecrante, i. e. benedicente. In quâ Ecclesiâ aliquanto tempore elapso in ædituum Ecclesiæ i. Sacristam assumptus est, ac postmodum anno Monachatus sui nono decimo, ut diximus, per Cnutonem Regem, & hoc mediante Emmâ Reginâ, in Episcopum ordinatus est. Iste venerabilis pater Alwynus quia amore nimis consanguineorum favebat in omnibus Emmæ Reginæ, diffamatus est cum ipsâ Reginâ Emmâ, quæ mater erat Sancti Edwardi Regis & Confessoris, apud ipsum sanctissimum Regem Edwardum sub hâc formâ.

Gloriosus ac sanctissimus Rex Edwardus in Angliam veniens coronandus, inter alios nobiles Normannorum Clericum quendam nomine Robertum secum adduxit; quem defuncto Cantuariensi Archiepiscopo, i. e. Primate totius Angliæ, promovit. Qui in Archiepiscopum sublimatus, scandalum, de quo dolendum erat, contra Emmam Reginam & istum Alwynum Episcopum Wyntoniensem proposuit in tribus, viz. de consensu in mortem filii sui Alfredi, & quòd laboraret ad impediendum ne regnaret Edwardus, & de consensu turpitudinis cum Alwyno Episcopo. Super quâ diffamatione præcipiente Rege Archiepiscopus Robertus Synodum congregavit; de consilio

† Ethelwoldi nomen pro Alfino sive Elfio perperam irrepsit. Ethelwoldo enim Alfino, Alfino Alwynum successisse ex pluribus Historicis supra observavimus; idque ipse Rudburnus ad annos 1012. & 1015. perhibuit.

fratrum, quid agendum sit, inquit. Decretumque tale ex ore Archiepiscopi personuit; quod Emma mater Regis nudis pedibus super novem vomeres igne candentes incederet coram clero & populo in choro Cathedralis Ecclesiæ Wyntonienſis: Et si pœnam aliquam aduſtionis non sentiret, immunis foret à crimine; sin autem, pœnam persolveret gravioſiorem. Huic decreto consentiente Clero, statuitur dies, quo sententia Synodi fortiretur effectum. Quid multa? Adducta Regina & mater Regis de Monasterio Warewellæ, in quo vitam artam spoliata dotibus & possessionibus suis à filio suo duxerat, pervenit Wyntoniam. Totâ verò nocte examinationis suæ diem præcedente cum precibus & lachrymis pro superni omnipotentisque juvamine, tumbam visitabat Sancti Swythuni. Tandem necessitate naturæ oppressa paululum obdormivit. Sopori dedita videt Dei Antistitem Sanctum Swythunum sibi assistentem, taliterque alloquentem: Constans esto filia; ego sum Swythunus, quem invocas. Sententiam tuæ condemnationis ne paveas. Cum pertransieris per ignem, flamma non nocebit te. Culpam verò hanc in te commissam dimittes filio tuo. Illucescente die scopatur pavementum Ecclesiæ, & novem vomeres ponuntur in ordine. Clerus adest & populus. Rege sedente in choro pro tribunali, producit mater, sicque filium exorſa est: Domine inquit, & fili, Ego illa Emma, quæ te genui, pro te de tuis impetita de crimine in te & Alfredum filios meos, & de consensu turpitudinis & proditiſionis cum hujus sedis Episcopo, invoco hodie Deum in testem in corpus meum, ut peream, si quid horum, quæ mihi imposita sunt, vel mente conceperim. Benedictis igitur vomeribus discalciatur Regina, subtractis caligis, deposito peplo, rejectâ clamyde, succincta à duobus Episcopis. Hinc inde deducitur Christi famula ad pœnam, flentibus ipsam ducentibus; animabant tamen eam, ne timeret. Resonat vox ab ore omnium per Ecclesiam permixtis flentibus. *Sancte Swythune, Sancte Swythune, tu illam adjuva.* Tantis viribus acclamabatur in cœlum; ut Sanctus Swythunus vel tunc vel nunquam festinanter accederet. Deus vim patitur, & servus suus Sanctus Swythunus quasi violenter extrahitur à cœlo. Emma verò corde tacito sine clamore, elevatis sursum oculis, nullam mamphoram sive pannum ante oculos habens, Episcopis pedes ejus dirigentibus, super novem vomeres novem passus faciens, & singulos eorum totius corporis pleno premens pondere, consimilem ad Deum obtulit orationem. *Deus qui liberâſti Susannam de senibus iniquis, qui liberâſti tres pueros de camino ignis, tu de incendio mihi parato per merita Sancti Swythuni me liberare digneris.* Sic omnes supergressa vomeres, nec ferrum vidit, nec sensit incendium. Unde & dixit Episcopis: Num quid non quod maximè petieram obtinebo? Quare a vobis ducor extra Ecclesiam, quæ in Ecclesiâ examinari debueram? Erat enim procedens ulterius; & nondum sciebat, quod sic examen injunctum consummâſſet. Cui Episcopi singultiendo, prout poterant, responderunt: Domina, inquit, nostra, respice, jam fecisti; jam completum est id, quod complendum existimas. Respexit, & jam aperti sunt oculi ejus; & tunc primò vidit ferrum, & intellexit miraculum. Ducite me, inquit, ad filium meum; ut videat pedes meos & sciat, quia nihil mali passa sum. Reversi Episcopi cum Reginâ invenerunt filium ejus Edwardum operto capite prostratum in terrâ; jamque ei pro miseratione verba defecerant, quia erumpebant uberius lachrymæ, & non poterat se continere. Qui cum elevatus rem ex integro cognovisset; procidit ille sanctissimus filius ad pedes matris, veniam postulans, & dicens: Mater peccavi in cœlum & in te, jam non sum dignus vocari filius tuus. Et vocato ad Regem Alwyno Episcopo, qui non federat in ordine Episcoporum, Rex veniam cum lacrymis postulavit, & obtinuit; & virgis cæsus à matre & à singulis Episcoporum, per manum enim flentis matris accepit tres ictus cum virgâ; & sic datis osculis & receptis Rex illos in gratiam

&

& illi Regem in veneratione receperunt. Et redditum est Reginæ & Episcopo, quicquid illis sublatum fuerat. Archiepiscopus verò Robertus audiens Reginam Emmam cum Episcopo ita miraculose esse purgatam, discessit continuo in Normanniam; ibique expectans, donec à Rege, Reginâ, & Episcopo donum reconciliationis percipere mereretur; quod & postmodum grateranter obtinuit. Pro quo miraculo Wyntonienſi Eccleſiæ & Monachos inibi Domino ſervientibus XXI. dantur Maneria; ex dono Regis tres, viz. Portland, Wykhelewelle, & Waymuthe. Ex dono Reginæ Emmæ novem, viz. Brandesbury, Bergefeld, Fyſhyde, Hoghtone, Mychelmeryſhe, Ivyngheho, Wycombe, Weregravys, & Haylynge. Ex dono Episcopi novem maneria, viz. Storcham, Eſtmeone, Weſtmeone, Hentone, Wytneye, Yelynge, Mylbroke, Polhamptone, & Hodyngtone. Novem verò hi vomeres in occidentali parte clauſtri Wyntonienſis Eccleſiæ erant humati. Rex ſanctiſſimus Edwardus magnis poſt hæc in vitâ ſuâ cœpit coruſcare miraculis.

Per ſingulos te Chriſte dies benedicimus omnes.
Laudamus nomenque tuum per ſæcula ſæcli.
Sit jugiter noſtro laus & benediſtio Chriſto. } Amen.

Alwynus Præſul || ſedit in Cathedrâ Wyntonienſi XV. annis; & tunc morti obediens, ſepultus eſt in propriâ Eccleſiâ. In deceſſu verò ſuo contulit Wyntonienſi Eccleſiæ mille & quingentas libras ſterlingorum abſque aliis jocalibus pretioſis.

Cnuto Rex potentiſſimus anno gratiæ MXXXV. à Dennemarchiâ in Angliam veniens, cum regnaſſet ſuper Anglos annis viginti, pridie Idus Novembris apud Septoniam diem clauſit * extremum, & apud Wyntoniam in Veteri Monafterio ſepelitur more regio, ut condecet; cujus anima gloriâ perfruatur æternâ. Rex Cnuto Monafterium Sancti Edmundi Regis & Martyris ab Alfwyno Orientalium Anglorum Episcopo fundatum replevit Monachis anno gratiæ MXX. ut referunt Radulphus de Dyceto in *Chronicâ* ſuâ, & Wilhelmus Malmesbyrienſis de *Pontificibus* lib. 2do. & etiam de hoc dictum eſt ſupra. Iſte Rex Cnuto Abbatiam Sancti Benedicti de Hulme fundavit, Monachosque ibidem ſub regulâ Sancti Benedicti degentes collocavit anno gratiæ MXXXI. ut refert Radulphus de Dyceto in *Chronicâ* ſuâ.

CAPITULUM II.

De Haroldo Rege dicto Harefoot ſive Harewode, filio Knutonis.

Defuncto Cnutone Rege potentiſſimo, convenerunt apud Oxoniam ad colloquium proceres Regni; ut de novo Rege creando tractarent ibidem. *Sequuntur geſta annorum 1035, & 1036. ex Weſtmonaſterienſi de-prompta.*

Haroldus Rex cum regnaſſet † annis quatuor & dimidio, apud Oxoniâ defunctus eſt, & apud Weſtmonaſterium ſepultus. Iſte Haroldus nil boni egit quamdiu regnaſſet.

|| Ab anno ſcilicet 1032 ad 1047. quo de-mum obiit; prout Florilegus, Hovedenus, & alii produunt.

* Rectè: obiit enim 1035. pridie Idus Novembris feriâ 4. Sic Florentius; ut Weſtmonaſterienſem & alios mittam. Rudburnus

in *Historiâ Minori* Canutum annis 18. reg-naſſe, anno 1036. obiſſe ſcripſerat.

† Regnavit annis tribus cum dimidio; obiit anno MXL. Sic Rudburnus in *Historiâ Mino-ri*. Annis quatuor, menſibusque totidem; in-quit Wilhelmus Malmſburientis. Rectius iſte,

CAPITULUM III.

De Hardekmuto Rege & filio Cnutonis.

Post mortem Haroldi Regis nequissimi Proceres tam Anglorum quam Danorum in unam concordantes sententiam, miserunt Legatos ad Breges in Flandriam ad Regem Daciæ Hardekanutum, qui cum matre suâ ibidem morabatur; rogantes ut ad Angliam veniret regni diadema suscepturus. Qui consiliis magnatum illico adquiescens, ætate mediâ venit in Angliam; & gratanter ab omnibus susceptus, ab Eadſio Cantuariensi Archiepiscopo in Regem est consecratus, &c. *Gesta Haroldi Rudburnus ex Florilego verbatim descripsit.*

Idem Rex VI. Idus Junii spiritum exhalavit; cum regnâſſet || duobus annis; & apud Wyntoniam in Veteri Monasterio juxta patrem suum Knutonem sepulturam accepit.

CAPITULUM IV.

De Sancto Edwardo Rege & Confessore, filio Etheldredi Regis.

Viam universæ carnis ingresso Hardekanuto Rege, frater ejus Edwardus annuente Clero & populo Londoniis in Regem eligitur, & ab Archiepiscopis Cantuariensi Eadſio & Eboracensi Alfrico cum sibi subjectis Episcopis die Paschæ in Regem apud Wyntoniam consecratur. Rex Edwardus statim ut in Regem fuerat coronatus, Emmæ Reginae matri suæ, quæ tunc apud Wyntoniam degebat, quicquid habuit in auro & argento & rebus pretiosis ei abstulit; eo quod antequam Rex esset, nihil illi dederat quod petebat. Sed tamen præcepit sufficienter necessaria ei ministrari; & illam mandavit ibidem quietè demorari; ut ait Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ MXLII. Et post hoc grave scandalum imponitur Emmæ Reginae & Alwyno Episcopo Wyntoniensi, mediante Roberto Cantuariensi Archiepiscopo; de quo supra fecimus mentionem capit. 1mo. Anno VI hujus Principis Edwardi obiit Alwynus Wyntoniensis Præsul, viz. anno gratiæ MXLVII. Et anno gratiæ MXLIX. Rex Edwardus misit Legatos ad sedem Apostolicam; ut à voto, quod fecerat, absolveretur. Voverat enim ire Romam; si regna paterna eum adipisci contingeret. Quem Papa à voto penitus absolvens ei rescripsit, sub nomine sanctæ obedientiæ & pœnitentiæ firmiter injungendo; ut expensas quas ad iter paraverat, pauperibus erogaret, & Cœnobium Monachorum in honorem Sancti Petri Apostolorum principis aut novum construeret, aut vetustam emendaret, aut augeret, & sic sufficientia victualia fratribus de suis redditibus constitueret. Cui loco quicquid conferret vel collocatum esset, vel ab aliis conferendum fuisset, ut ratum esset Apostolicæ auctoritate præcepit; & quæcunque ibi privilegia instituere voluisset ad honorem Dei pertinentia concessit, & robustissimâ auctoritate confirmavit, & infractores eorum æternâ maledictione damnavit. Revertentibus itaque in

|| *Regnavit annis II. menses X. diebus.* | tē anno 1042. 6. Id. Junii, feriâ tertiâ.
Rudburnus in *Historia Minori*. Obiit cer-

Angliam

Angliam nunciis, revelavit beatus Petrus cuidam probabilis vitæ Monacho incluso nomine Wlino voluntatem suam, ut restitueretur locus, qui dicebatur Westmonasterium. Cumque visionem Regi suisque retulisset; Rex totius regni consilio locum prædictum restruxit, & possessionibus, redditibus & libertatibus largifluis ampliavit. Ut scribit enim Johannes in *Historiâ Aurâ* sub anno gratiæ 1043. tempore quo Rex Cantia Ethelbyrtus prædicante beato Augustino fidem suscepit, nepos ejus Sebertus, qui Orientalibus (k) Anglis præfuit, fidem eodem Episcopo Evangelizante suscepit. Hic in Londoniâ, quæ regni sui caput habebatur, fundavit Ecclesiam beati Pauli Londoniæ, & Monachos inibi instituit; & Episcopali honore Mellitum Episcopum constituens honoravit. Extra muros verò in occidentali parte in honorem beati Petri Monasterium insigne fundavit & multis possessionibus ditavit. Quem locum per barbaros Danos & Paganos longo tempore destructum sanctus Rex & Confessor Edwardus factâ revelatione prædictâ in Monachorum habitaculum reparavit, ædificiis sublimavit, possessionibus ampliavit.

(k) I. Saxoni-
bus.

Quia verò fit hic quædam mentio de quodam scandalo imposito Emmæ Reginae & Alwyno Wyntonienfi Pontifici, de quo scandalo qualiter fuerit purgatio facta per miraculum à Deo ostensum meritis beati Swythuni Episcopi, ac Wyntonienfis Ecclesiæ specialissimi patroni, sub compendio dictum est supra cap. 1mo. Et quia omisum est in illo capitulo declarare de illo Roberto Clerico egregio, qualis esset cujusve dignitatis; quia, ut videtur, vellent verba miraculi aliquantulum sonare, quod Archiepiscopus esset Cantuariæ, quum scandalum illud imposuit, quod non erat verum; idè hic qualiter intelligendum sit, quod ibi dictum est, declarare intendimus ut verius est desiderantibus innotescere. Robertus iste vir magnæ erat literaturæ, alti ingenii consiliique, & Monachus Abbatia Gemeticensis in Normanniâ; qui in omnibus favebat & fovebat Alfredum & Edwardum fratres in eorum exilii discrimine. Propterea Edwardus, ut gratissimi viri est addere beneficia beneficiis, quia ut ait Seneca 30. de beneficiis, *Ingratus est, qui dissimulat; ingratus est, qui non reddit; ingratus est omnium, qui oblitus est.* Propterea nutricium suum in exilio proposuit in gradum & dignitatem pontificatus promovere. Veniens igitur Edwardus ut in Regem Angliæ coronaretur, istum Robertum secum adduxit; qui propter antiquum amorem primas partes, & aliis magnatibus præferri in conciliis regalibus vindicabat; ita quod secundum Wilhelmum Malmesbyriensem de *Pontificibus* libro primo, quoscunque vellet deponere, deponeret, & quoscunque ei placeret, ut exaltarentur, juxta ipsius voluntatem, nemine palam contradicente quamvis murmurante, sublimaret. Omnia enim regni negotia Rex per ipsum Robertum disponebat; nec sine ipsius consilio, vel consensu aliquid agere licebat. Quia verò Alwynus Præsul Wyntonienfis suis factis parere nollit, quemadmodum nec Godwynus dux Cantia neque filii ejus, neque sicut cæteri Magnates ei locum adulationis præbere; excogitabat, qualiter ipsum Alwynum pontificem, quomodo Godewynum ducem & duos filios suos de prodicionis notâ apud Regem accusaret, & sic eum Angliâ expelleret. Misit denique Diabolus in cor ejus & mentem ipsius, ut accusatâ Reginâ Emmâ & matre Sancti Edwardi Regis de casibus capitulo primo prænotatis, & ipse Alwynus pontifex criminis particeps fieret. Causa enim præcipua inter alios & incentivum ipsius callidæ machinationis erat, quia ipsa Regina Emma in Monasterio veteri Wyntoniae degens inter Monachos ipsum Episcopum Alwynum ut proximiorum consanguineum solatium & solamen permaximum suæ viduitatis habebat. Quod enim dicitur in miraculo, quod Robertus iste in Archiepiscopum sublimatus scandalum proposuit contra Emmam Reginam & Wyntoniensem Episcopum Alwynum; non sic intelligitur, quod pro tunc erat Archiepiscopus, sed quia tempore illo propterea quod Edsius Archiepiscopus

copus

copus Cantuariæ, qui coronavit Sanctum Edwardum Confessorem in Regem, impotens erat, curam Archiepiscopatus sui tam in spiritualibus quam in temporalibus commisit, Vicarius Archiepiscopi extiterat; & in plerisque Chronicis in diversis locis Vicarii Archiepiscoporum sive Episcoporum, dummodo funguntur suis officiis, appellantur Archiepiscopi sive Episcopi. Et ad confirmationem hujus dicti unum Historiographum inter alios adducam in medium. Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ 1043. agens de his, quæ acta sunt anno secundo regni sanctissimi Regis Edwardi inter cætera de Edsio Cantuariensi Archiepiscopo sic scribit. *Edsius Cantuariensis Archiepiscopus infirmitate gravi detentus*. i. impotens ad regendum Episcopatum propter sensus & membrorum corporis debilitatem, *Episcopatum dimisit*, non renunciendo Præsulatui, sed committendo Coadjutori, qui vicarius ejus erat: *In loco cujus Siwardus est Archiepiscopus creatus*, i. e. Vicarius effectus. Hæc expositio habetur per Auctorem *de Concordantiis Historiarum Angliæ*, sub literis E & S. Et idem Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ 1050. agens de his, quæ gesta sunt anno nono regni Sancti Edwardi Regis & Confessoris, dicit sic inter cætera: *Hoc defuncti sunt Episcopi Ednothus Dorcestrensis & Sywardus * Roffensis, & Vicarius olim Edsii Cantuariensis Archiepiscopi*. Sic enim post depositionem Siwardi ab officio Vicariatus Cantuariensis Archiepiscopatus Robertus prædictus succedens in officium ejusdem vicariatus, non in Archiepiscopatus dignitatem, crimina permaxima & enormia proposuit contra Emmam Reginam & Alwynum Wyntonensem Præsulem; & ipse primus in Synodo congregatâ nomine & vice Archiepiscopi sententiam dedit supradictam in cap. 1mo. hujus libri, pro purgatione Emmæ Reginæ & Alwyni Episcopi. Cujus sententiæ paruerunt omnes Episcopi & Clerici in Synodo existentes; timentes quid eis accideret si in aliquo contradicerent; timebant enim eum valde. Et istud sentit Auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ*, sub literis E, S & R. Item quod Siwardus supradictus non erat Archiepiscopus, sed Vicarius Edsii Cantuariensis Archiepiscopi; Wilhelmus Malmesbyriensis *de Pontificibus* libro ostendit, ubi dicit, quod *Edsius Archiepiscopus incurabili morbo detentus, volens adhuc in humanis existens potestati decedere, & apud Regem impetrare, ut Siwardus Abendonienfis ei succederet, ipso vivente, quia ejus Vicarius erat; quia satis notum erat Regi Edwardo, quod in officio vicaria ingratus valde erat Siwardus Domino suo Edsio Cantuariensi Prasuli, defraudans infirmum Archiprasulem necessario victu; noluit Archiepiscopi postulationibus acquiescere; sed amoto Sywardo Abbate Abendonienfi ab officio Vicariatus, datoque ei Episcopatu Roffensi, successit in vicariatum prædictus Robertus Monachus Gemeticensis; ut vult Wilhelmus Malmesbyriensis de Pontificibus libro primo.*

Sentiens verò Robertus iste Vicarius Archiepiscopi Emmam Reginam cum Episcopo Alwyno miraculose [liberatam] ut declaratum est in 1mo. cap. hujus libri, transfretavit in Normanniam expectans reconciliationem; quam postmodum gratiose à Rege, Reginâ matre Regis, & Episcopo Wyntonienfi Alwyno impetravit. Impetratâ verò reconciliatione in Angliam rediens, dedit ei Rex, post decessum Elfwordi Londoniensis Episcopi, ejusdem sedis Præsulatum; qui prius Monachus erat, ut dictum est, Gemeticensis. Et postea mortuo Edsio Cantuariensi Archiepiscopo, eidem successit Robertus iste, quem in manu habemus, non plurimis annis ibi sedens. Duobus tan-

* Vox *Roffensis* apud Florilegum neque in editis nec in manuscriptis exemplaribus occurrit. Addidit id Rudburnus ex Malmesburiensi. Istum autem hallucinatum esse, & Siwar-

dum Episcopum Roffensem longè alium fuisse à Siwardo Edsii vicario supra demonstravimus in Dissertatione *de verâ successionis Archiepiscoporum Cantuariensis*, pag. 107.

tummodò annis Archiepiscopatum rexit. In secundo enim Pontificatùs sui anno Romam ivit; à quâ veniens in Normanniam apud Gemeticum sive Gemegium finem vitæ invenit, ubi & requiescit. Anno Domini MLI. & anno regni sui decimo Edwardus Rex à vectigali gravissimo Anglos absolvit, &c.

Succedunt gesta anni 1051. ex Florilego.

Anno regni Regis Edwardi undecimo & anno dominicæ Incarnationis MLII. Emma Regina uxor Regum Angliæ Etheldredi & Cnutonis, & mater Regum Angliæ Hardecnuti & Sancti Edwardi, obiit; & Wyntonix in veteri Monasterio, quod plurimum adamavit, summo cum honore traditur sepultura. Per idem tempus Rex Wallensium Griffinus, &c. *Dein invasionem Godwini Comitis & alia hujus anni ex Westmonasteriensi refert.*

Robertus Cantuariensis Archiepiscopus, de quo supra mentionem fecimus, & Wilhelmus Præsul Londoniensis cum Ulf Antistite Dorkecestrensi & suis Normannis vix evadentes, mare transierunt. Sed non multò post Wilhelmus propter bonitatem suam revocatus, in suum restituitur Præsulatum, Roberto verò Cantuariensi Archiepiscopo in transmarinis agente partibus, Stigandus, qui quondam Helmhamensi sive Teorfordensi Episcopatu dimisso, sublimiorem gradum meditatus, Wyntonensem invaserat Episcopatum, tunc Regis Edwardi simplicitatem circumveniens, vivente Roberto Cantuariensi Archiepiscopo ipsius Angliæ Metropolis pro tunc obtinuit dignitatem. Qualiter Cantuariensis Ecclesia nomen perdidit Metropolis, dicetur infra in proximo libro sub tempore Wilhelmi Conquestoris.

STIGANDUS.

Anno gratiæ MLIII. & anno regni Regis Edwardi duodecimo, frater Griffini Regis Wallanorum Rees nomine in loco qui Bulendune dicitur, occisus est; & caput ejus Regi Edwardo in vigiliâ Epiphaniæ apud Gloverniam præsentatur. Et anno sequente, viz. anno regni Regis Edwardi tertio decimo, Edwardus Paschalem solemnitatem apud Wyntoniam celebravit. Rege igitur in hac solemnitate ad mensam sedente, cum Pincerna ejus ciphum regium vino plenum mensâ tentis gesseret; pedem unum ad domûs pavimentum offendit, sed altero sese pede recolligens casum evasit. Quod videns Comes Godewynus ac (1) gener Regis, qui de more Regi prædenti affidebat ait: Hic frater fratri auxilium fecit. Ad quem ironice loquens respondit Rex Edwardus dicens: Frater meus mihi modò possit auxiliari, ni fuissent infidiæ Godewyni. Quod verbum Regis Godewynus nimis moleste ferens, respondit: Scio Rex, inquit, scio, quia de morte fratris tui Alfredi me habes suspectum; sed Deus, qui verax & justus est, hanc quam teneo panis buccellam non permittat guttur meum sine suffocatione transire; si unquam frater tuus per me aut per consilium meum morti propior & à vitâ remotior fuerit. Et hoc dicto Rex buccellam benedixit; quam in os ejus mittens Godewynus sibi malè conscius ab illâ suffocatur. Quidam dicunt, quod Episcopus Wigorniensis Sanctus Ulstanus panem illum benedixit. Godewynum sic exanimem Rex videns & pallentem; extrahite inquit hunc canem, hunc & proditorem, & in quadrivio illum sepelite; indignus enim est, ut Christianam se habere gaudeat sepulturam. Quod videntes filii ejus, qui affuerunt, extraxerunt patrem de mensâ; & Rege ignorante in veteri Monasterio Wyntonix sepelierunt eum. Tunc Rex Edwardus dedit Ducatum ejus Haroldo filio suo, &c. *Reliqua hujus & sequentis anni, annorum iidem 1057, & 1059. quare apud Florilegum.*

(1) I. Socer.

Verba Florilegi ad annum 1059. extrema Rudburnus sic persequitur. Addunt autem aliter alii, viz. quod Haroldus à Rege Edwardo fuerit ad hoc in Normanniam missus, ut Ducem Wilhelmum in Angliam conduceret, quem idem Rex heredem sibi constituere cogitavit. Sic verò scribentibus non consentit Wilhelmus Malmbsbiriensis, veluti recitat ipse libro 2do. de Regibus. Auctor etiam de Concordantiis Historiarum Angliæ sub literâ H. dicit non posse stare quòd

quòd Rex Edwardus mitteret Haroldum ad Wilhelmum Ducem Normannorum, ut eum constitueret in hæredem Angliæ, ex quo rei veritas sonat; quòd ut superius recitatur, Edwardus pronus in senium, quia ipse non susceperat liberos, & Gowyni videret invalescere filios, ut scribit Wilhelmus Malmsbiriensis *de Regibus* libro 2do. misit ad Regem Hunnorum, i. e. Hungarorum, ut filium fratris Edmundi Ironside Edwardum cum omni familiâ suâ mitteret: Futurum ut aut ille aut filii sui succedant regno hæreditario Angliæ. Cùm non multò post adventum in Angliam mortuo Edwardo, Edgarus filius Edwardi, in quantum Sanctus Edwardus Rex poterat, hæres Angliæ constituitur. Propterea Anghico vocabulo Edgar Athelyng, quod sonat *filius Regis*, dicebatur. Godewynus pater istius Haroldi, ut scribit Wilhelmus Malmsbiriensis *de Regibus* lib. 2do. primis annis sororem Cnutonis Regis habuit in uxorem, &c. *Pergit narrare sobolem Godwini à binis uxoribus susceptam; verba Wilhelmi mutuatus* ex lib. 2. de Gestis Regum, cap. 13. f. 4. lin. 46.

Anno regni Regis Edwardi nonodecimo, & anno gratiæ MLX. Kynsius Eboracensis Archiepiscopus humanæ naturæ debitum solvit; cui successit Aldredus Wygornienfis Episcopus; cui etiam propter suam industriam commissus fuerat Herefordensis Præsulatus. Hic Aldredus ex Monacho veteris cœnobii Wyntonix factus est Episcopus Wygornienfis. Qui verò Aldredus anno sequenti, viz. anno vicefimo regni Regis Edwardi, & anno gratiæ MLXI. cum Tostio Comite Romam perrexit, & à Papâ Nicolas pallium suscepit, &c. *Dehinc Rudburnus Florilegum verbatim describit usque ad obitum Edwardi Regis, omittis duntaxat S. Oswini Regis miraculis.*

Hæc Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ MLXVI. Wilhelmus Malmsbyriensis *de Regibus* lib. 2do. ita dicit, sic loquens de hoc variciniò: Nullus, inquit, hodie Anglus vel dux vel pontifex vel Abbas; advenæ quique divitias & viscera corrodunt Angliæ; nec ulla spes est finiendæ miseriæ. Pacificus igitur Rex Edwardus Anglorum decus, Regis Etheldredi filius, postquam viginti quatuor annis regnâisset, in vigiliâ Epiphaniæ Domini feriâ quintâ pro regno temporali commutavit æternum. Defunctus autem Rex sanctissimus in crastino sepultus est Londoniæ in Ecclesiâ quam ipse novo compositionis genere construxerat. In hoc denique Rege linea regum Angliæ i. progenies Regum Westsaxonum, à quibus incœpit Monarchia Angliæ, defecit; quæ à Cerdico sive Cerdicio primò Westsaxonum Rege ex Anglis quingentis septuaginta uno annis non legitur interrupta, ab Egbyrto Rege ducentis sexaginta & uno annis, præter paucos Danos, qui peccatis exigentibus gentis Anglorum aliquamdiu regnaverunt. Insignis iste Edwardus Rex miraculis & prophetiæ spiritu claruit. In exactiõibus vestigialium parcus, quippe qui & exactores execraretur. In cibis & potibus regalis luxûs immunis. In præcipuis festivitâtibus, quamvis amiciretur vestibus auro intextis, quas Regina sumptuosissimè elaboraverat, ita temperans erat; ut nec Majestati suæ deesset, nec tamen supercilium attolleret, magis Dei de his munificentiam quàm mundialem gloriam mente versans. Unum erat, quo in hoc seculo animum oblectaret suum, cursu canum velocium, quorum circa saltus latratibus solebat lætus applaudere; volatu volucrum, quorum natura est de cognitis avibus prædas agere. Ad hæc exercitia continuis diebus post audita manè divina officia intendebat. Cætera vir Deo voluntariè deditus inter regni negotia vivebat, ut Angelus, pauperibus hospitibusque maximè transmarinis, & religiosis Monachis benignus applaudendo, munificus dando, & ad illorum sanctitatem Monachos suæ patriæ invitando. Erat discretæ proceritatis, barbâ & capillis cygneus, facie roseus, toto corpore lacteus, membrorum habitudine commodâ peridoneus. Hæc Wilhelmus Malmsbyriensis *de Regibus* lib. 2do. De miraculis quibusdam istius sanctissimi

mi

mi Regis Edwardi recitat Wilhelmus Malmesbyriensis de Regibus lib. 2do. & etiam Auctor in Flores Historiarum; nec non habentur ipsa miracula in Vita ejusdem Regis, &c. *Succedunt miracula S. Edwardi Regis ex Wilhelmo lib. 2. cap. 13. f. 51. & Florilego ad annum 1066. deprompta.*

Auctor in Flores Historiarum addit de munditiâ corporis & castitate Regis Edwardi, sub hac formâ procedens. Hoc autem de Rege sanctissimo Edwardo non est tacendum; quod nec propriam læserit aliquando carnis munditiâ, nec alicujus mulieris pudicitiam. Habuit tamen Reginam Godewyni Comitis filiam nomine Edytham; in cujus pectore omnium liberalium artium repositum est magisterium, sed modicum in rebus sæcularibus exercebat vel offendeat ingenium. Hanc quoque Rex ut conjugem tali arte tractavit; quod nec thoro removit, nec eam virili more carnaliter cognovit. Quod utrum patris illius, qui proditor convictus erat, & familiæ ejus odio, quod prudenter pro tempore dissimulabat; an amore castitatis id fecerit; incertum est aliquibus, qui in dubiis sinistra interpretantur. Veruntamen non benevoli, & veritati, ut videtur, dissoni dicere præsumunt; quod Rex charitatis & pacis munere ditatus, de genere proditoris hæredes, qui sibi succederent, corrupto semine noluerit procreare. Sciebat enim Rex pacificus, quod filia nihil criminis commisit cum patre proditore, & ideo non respuit thorum virginis; sed ambo unanimi assensu castitatem voverunt, parilique voluntate; ut scribit Auctor *de Concordantiis Chronicorum* sub literâ E. Neminem qui est ista perlecturus de Sancto Edwardo Rege & Confessore, quia ego Wyntonienſis Ecclesiæ Monachus sum, tædeat; quæ ideo scripsi, quia ut verum fatear, non delirant scribentes; immò & Ecclesiæ Wentanæ civitatis extiterat specialissimus benefactor & fundator. Præter enim illa, quæ supra memoriæ commendavimus cap. 1mo. dona largiflua Veteri Monasterio Wyntonie contulerat, unum est, quod privilegium quoddam vocatum *God he gete*, dedit ita liberum, veluti lingua poterit enarrare, vel mens præcogitare humana.

C A P I T U L U M V.

De Haroldo filio Godwyni Rege.

DEfuncto, ut prædictum est, Edwardo Anglorum Rege sanctissimo, fluctuabant Proceres regni, quem sibi in Regem præficerent & rectorem. Quidam enim Wilhelmo Normannorum Duci, quidam Comiti Haroldo Godewyni filio, alii autem favebant Edgardo cognomento Atheling filio Edwardi, qui fuit filius Edmundi dicti Irensyde Regis Angliæ, cui de jure debebatur regnum Anglorum. Sed Haroldus vir callidus & astutus intelligens quia nocuit semper differre paratis, in die Epiphaniæ, quâ Rex Edwardus sepultus est, extortâ fide à majoribus capiti proprio imposuit regni diadema. Post cujus promotionem frater ejus Tostius à Flandriâ veniens cum navibus quadraginta in ostio Humbræ fluminis applicuit; ubi piraticum exercens ab Edwyno & Morcaro fratribus de provinciâ pulsus in Scotiam vela direxit. Qui ibidem Regi Noricorum, i. e. Northwygensium Haroldo dicto Harvagre in obviam veniens, fœdus per fidem cum eo pepigit. Habet enim Northwegia tria vocabula, viz. Northwegia, Norregia, Norica, & inhabitantes vocantur Northwygenses, Norregenses, Norici. Verum ad hoc Rex Noricorum in Angliam trecentis cogonibus advectus, ut eam subijcere conaretur, tandem in Northanhumbriâ rerum depopulationi insistens Morcherum Comitem cum hominibus regionis bello victum infra Eboracum

intravit. Quo divulgato Rex Anglorum Haroldus cunctis viribus collectis illuc cum festinatione contendit. Cumque ad villam, quæ Stanfôrd dicitur, pervenisset; invenit ibi adversarios prædictos; ubi licet difficile credatur, unus solus Noricus in ingressu pontis stans, multis ex Anglis interemptis omnes à transitu percussit. Invitatus iste Noricus ab Anglis ad deditio- nem, ut tanti roboris homo largam clementiam Anglorum experiretur, in- vitantes videbat; subinde rugato vultu increpitans, imbecillis animi homi- nes esse, qui nequirent uni resistere. Nemine itaque propius accedente, quod inconsultum æstimarent cum illo cominus congredi qui salutis omne viaticum desperatus effunderet; unus ex collateralibus Regis jaculum ferre- um in eum eminens vibrat; ut scribit Willhelmus Malmesbyriensis *de Regibus* lib. 2do. Auctor verò in Flores Historiarum dicit, eum sagittâ fuisse per- cussum. Idem dicit Archidiaconus Lyncolniensis, in *Chronica* suis. Auctor verò *de Concordantiis Historiarum Anglia* approbat dictum Wilhelmi dicens: quod plus utebantur in bellis Angli ante Conquæstum jaculis, quam sagittis; & hoc satis clarè apparebit, cum de Wilhelmo Conquæstore libro sequenti agendum sit. Jaculo verò ille Noricus dum gloriabundus proludit, ipsâ se- curitate incautior terebratus victoriam Anglis concessit. Continuo enim li- bero transitu exercitus trajectus Noricos palantes à tergo cecidit. Rex No- ricorum Haroldus Harvagre & Tostius sive Tostinus frater Haroldi Regis Anglorum interempti; Regis Noricorum filius cum omnibus navibus do- mum clementer est remissus. Haroldus triumphali eventû superbus, nullis partibus prædæ comilitones remunerare dignatus est. Quapropter multi, quo quisque poterat, dilapsi, Regem ad bellum Hastingense proficiscentem reliquerunt. Nam præter stipendiarios & mercenarios milites paucos ad- modum ex provincialibus habuit. Unde cum suis quos ductabat post novem menses & aliquot dies accepti regni, astutiâ Wilhelmi Normannorum Ducis circumventus occisus est. Utinam Haroldus non perjurus fuisset; & disci- plinam Aristotelis, quam dedit Alexandro Magno, secutus fuisset; fortè Dei auxilio, & non dubium, ut aliquibus videtur, vicisset Wilhelmum; quam doctrinam recitat Gilbertus in *Historiâ Alexandri* cap. 1mo. sic metricè.

Cumque vel intrâris victis tradentibus urbem;
 Vel si restiterint, portas præfregeris urbis:
 Thesauros aperi, plue donativa manipulis.
 Vulneribus crudis & corde tumentibus ægro,
 Muneris infundas oleum; gazisque reclusis,
 Unge animos donis, aurique appone liquorem.
 Hæc agræ menti poterit medicina mederi.
 Sic inopi dives, largusque medetur avaro.
 At si fortè animo res non respondeat alto;
 Copia si desit, vel si minuatur acervus;
 Non minuatur amor, nec desit copia mentis.
 Allice pollicitis, promissaque tempore solve,
 Munus enim confert, mores irretit avaros,
 Occultat vitium, genus auget, subjicit hostem.
 Non opus est vallo, quos dextera dapilis ambit.
 Nam seu pax vigeat, seu rupto fœdere pacis
 Regnet & in toto discordia sæviat orbe;
 Principibus dubiis subitumque timentibus hostem
 Est dare pro muro solidique muniminis instar.
 Non murus non arma ducem tutantur avarum.

Iste

Iste Haroldus quamvis semetipsum propriis manibus coronasset; nunquam tamen Rex inunctus erat; ut scribit Auctor *de Concordantiis Historiarum* sub literâ H. Distulit enim recipere regiam inunctionem, quousque Aldredus Eboracensis Archiepiscopus sanitati restitueretur; gravi enim infirmitate pro tunc detinebatur. Noluit enim inungi à Stigando Cantuariensi Archiepiscopo; quia injustè duos pontificatus, viz. Cantuariensem & Wyntoniensem detinuit. Archipraeful vero Eboracensis Aldredus ab infirmitate minime convaluit usque ad mortem seu occisionem Haroldi. Quod autem Radulphus de Dyseto Londoniensis Decanus, & quidam alii scribunt; quòd iste Haroldus consecratus est ab Aldredo Eboracensi Archiepiscopo in Regem Angliæ, hoc intelligendum est, quia Aldredus Archiepiscopus sic consensit consecrationi, non quòd egit, seu dedit munus consecrationis in actu. Et sic exponit prædictorum Historiographorum scripta Auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ* sub literâ H. Qui Haroldus postquam coronam portasset non uno anno, occisus in bello apud Hastingsum, sepultus est apud Waltham in Ecclesiâ, quam fundaverat, & collegium Canonorum Sæcularium inibi constituerat.

LIBER V.

CAPITULUM I.

De Regibus Angliæ post Conquestum, & de Pontificibus Wyntoniensis Ecclesiæ eorum temporibus, & de Wilhelmo Conquestore, & quando & à quibus Normannia incæpit.

QUIA verò in hoc primo Capitulo tractaturi sumus de Wilhelmo cognomento Bastard Duce Normannorum, qualiter Angliam conquistavit; primò convenit videre & considerare seriem generationis & ordinem Ducum, quorum progenies adhuc in Angliâ regnat. Primò igitur incipiendum est ab illo Dano, qui Rollo vocabatur, à quo Duces Normannorum initium sumpserunt. Rollo iste natione Danus erat, qui maximè stipatus milite in Angliam veniens, locorum depopulationi vacavit. Est autem Dacia sive Danemarchia maris Insula, rerum & hominum maximo fertilitate fecunda; cujus Reges antiquitus sanctitâ lege staterunt, ut scribunt Radulphus de Dyseto, Wilhelmus Malmesbyriensis, Auctor in Flores Historiarum, Auctor de Concordantiis Chronicorum sive Historiarum Angliæ; ut nimis insula esset hominibus repleta, viri audaciores de propriis migrare sedibus cogerentur. Ex hac denique expulsorum sorte Rollo supradictus fuisse asseritur, vir strenuus & potens; cujus pater, re-tento primogenito filio ut sibi succederet, Rollonem à se transmisit, ut hæreditatem armis quocunque fors concederet, obtineret. Illo igitur ut prædictum est, in Angliam appulso, indigenæ statim prælium cum ipso commiserunt. Sed multis suorum interfectis, cæteri de loco certaminis aufugerunt. Rollo igitur cum post maris pericula ad sui suorumque recreationem in Angliâ hyemaret; visum est sibi de nocte dormienti supra se & exercituum suum examen apum volitare, & cum stridore australem petere regionem, perque maris medium ad terram volando pervenire. Ubi etiam congregatim in frondibus arborum diversarum insidentes, omnemque mox regionem perlustrantes, cœperunt in locis diversis variorum flores colorum in locum unum congregare. Evigilans itaque Rollo, post visionem secum pertractat; ejusque interpretationem diligenter examinans, requiem sui laboris suorumque in eisdem partibus, ubi apes viderat descendisse, conjectat. Mare igitur ipse & commilitones ingrediuntur, flanteque ad votum vento emerfis fluctibus pelagi, Gemeticum veniunt; ubi quandam virginem sacram nomine Ametruden, quam ab Angliâ asportaverant, in capellâ sancti Vedasti pontificis super altare relinquunt. Quorum adventum Franco Rothomagensis Archiepiscopus recognoscens, & de possibilitate resistendi diffidens, decrevit utilius fore pacem ab eis quærere, quàm illos ad arma in sui perniciem provocare. Qui festinus viator ad illos veniens, pacem petens impetravit, eamque fœdere fidelissimo confirmavit. Suscepto itaque Rollo regionis dominio Rothomagum adiit; & eleganter destructæ civitatis mœnia reparavit; circumjacentes regiones occupavit; castella in locis congruis firmavit; & terram totam, quæ tunc Neustria modo verò Normannia ab ipsis Norrensis dicitur, sub

sub suâ potestate recepit. Dicebantur enim Rollo & sui Norrenses; quia Dacia & Norregia sub uno sceptro tunc temporis, quum Rollo venit in prædictam provinciam, regebatur; ut scribit Auctor in *Concordantiis Historiarum* sub literâ R. Antequam iste Rollo venit in Normanniam, Dani multo tempore illuc venerunt; & qualiter libèrlic interfèrere: Japhet junior filius Noe genuit Magog, &c. *Datum Normannia successionem & res gestas pertexens Rubricus amplam sex priorum librarum Wilhelmi Gemeticensis de Ducibus Normannia epitomen exhibuit, ipsi Wilhelmi verbis ut plurimum retentis.* Edwardus postmodum completo termino vitæ felici anno † ab Incarnatione Domini MLXV. migravit ad Dominum. Sed hæc Chronica in dicto isto viz. quod Edwardus Rex Anglorum eo quod carebat hærede, hæredem constituerat Wilhelmum Normannorum Ducem, non potest stare; prout plenius declaratur supra libro quarto cap. 4to. Nam hæc Chronica, quæ hic inseritur in hoc capitulo, est de Normannia; & ideo nimis multum in favorem Normannorum edita in quibusdam locis.

Regnum Edwardi post ejus decessum continuo Haroldus invasit, spretâ fidelitate, quam Duci Wilhelmo juraverat. Circa diès istos stella radiis longius protensis per noctium quindecim spatium cœli faciem illustravit. Considerans itaque Dux Wilhelmus Haroldum viribus roborari, classem ad tria millia navium festinanter in Pontino construxit apud Sanctum Walericum. Inde vento flante secundo velis in alto expansis appulit Penensellum; ubi statim firmissimo vallo Castrum condidit. Quod committens militibus, festinus Hastings venit, & aliud Castrum ibi firmavit. Haroldus Anglorum contrahens multitudinem, Duci festinanter occurrit. Dux legionibus militum in ordinibus tribus dispositis intrepidus obviam Haroldo processit. Haroldus in primo congressu militum lethaliter vulneratus occubuit. Angli versâ facie fugæ subsidium petierunt. Fortissimus igitur Dux ab inimicorum strage reversus, corporibus suorum charorum sepultis, iter arripuit quod tendit Londinum. Sed divertens ad Castrum Walyngford transmeato vado fluvii legiones ibi in castris collocare præcepit. Inde Londoniam est aggressus. Londonienses datis obsidibus, Ducem Wilhelmum receperunt in Principem; qui die natalis Domini ab omnibus tam Normannorum quam Anglorum proceribus in Regem est electus anno Dominicæ Incarnationis MLXVI. & ab Aldredo Eboracensi Archiepiscopo in Regem coronatur.

Circa diès istos Eustachius Comes Boloniensis, quorundam Anglorum virtutis depravatus, Doveriæ Castellum nifus est involare. Qui noctis in concitino mare transfretans, diluculo cum militum exercitu copioso Castellum obsedit, totisque viribus expugnare præcepit. Milites Odonis Episcopi Baiocensis, milites etiam Hugonis de Monte forti, quibus erat commissa Castellum custodia, patefactis portis, repente portas porruunt unanimiter, consertoque certamine cunctos abigunt ab obsidione. Comes Eustachius cum paucis ad mare divertens aufugit navigio. Rex Wilhelmus tunc temporis in Normannia morabatur; qui post ea cunctis, pro quibus venerat, ad votum dispositis, Roberto filio suo primogenito Ducatum Normanniæ tradidit; & sic in regnum remeans, plurimos ejusdem gentis repperit, quos Dacorum ab ejus fidelitate conspiratio prævaricatrix averterat. Qui Regis Wilhelmi formidantes adventum, furtim ut maximi terroris festinum suavit consilium, in quandam unius Comitatus partem, aquis pariter & sylvis inaccesibilem, se

† Edwardus Rex è vivis excessit anno 1065. exeunte in vigiliâ Epiphaniæ Domini feriâ 5. postquam regnasset annis 23. mensibus 6. & diebus 27. Illi die postero communi Procerum electione subrogatus est Haroldus; qui in prælio Hastingsenli eodem anno 11. Cal. Novembris sabbato occubuit. Sic Florentius cum aliis.

contulerunt, quod propriâ linguâ Dunelmum nuncupaverunt; ex quo diversos crebrius agitantes excursus, Swani Danorum Regis præstolabantur subventum. Quorum conatus temerarios Rex ut agnovit, perductis Normannorum copiis ad confutandam eorum contumaciam perrexerit quantocius. Porro duo filii Regis Haroldi Regem Hybernæ Dirmetum pro juvamine conferendo sunt aggressi. Qui cum LXVI. ab Hybernâ redeuntes navibus, Anglos ocyus reperierunt, rapinis & incendiis populum terræ exterminantes. Quibus Bryennus Eudonis Ducis Britannæ minoris filius cum suis obviis, protinus cum eis sub unâ die manus conseruit, cæsis Hybernensium bellatoribus septingentis. Reliqui fugientes à certamine navium præsidio necis exitium evaserunt. Rex autem Wilhelmus ad hostium arcendos excursus tutissima castella per loca stabiliens opportuna, militum electissimorum robore communivit. Tandem bellorum tempestate conquiescente, totius Angliæ monarchiæ potentiùs habenas temperat, & gloriâ prosperitatis potitur. *Ista ex Wilhelmi Gemeticensis lib. 6. cap. 39, ad 41. compendio sunt descripta. Sequuntur plura alia ex diversis ejusdem libri capitulis parili methodo desumpta.*

Hæc de Chronicis Normanniæ dicta sufficiunt. Modò ad propositum nostrum prosequendum, quod est tractare de Wilhelmo Duce Normannorum qualiter Angliam conquistavit, affectuosiùs mens nostra versabitur in hoc capitulo; prout in primis promissimus. Ut enim reperi in quadam vetustissimâ Chronicâ, & intitulabatur *Chronica Danorum in Angliâ regnantium*; Iste Dux Normannorum Wilhelmus erat Helenæ filius tertix filix Ricardi Saburpyr pelliparii Clitonis Edmundi Irensyde. Matthæus verò Parisiæ vocat matrem Wilhelmi Matildem; sed Autor in Flores Historiarum cum Auctore *de Concordantiis Chronicorum*, & quamplures alii Chronicantes appellant eam Helenam. Qui Edmundus insignis princeps habuit ex Algythâ filiâ Sygeferthi Northanhumborum Comitis duos filios, viz. Edwynum & Edwardum, & filiam unicam, quam propter improbitatem seu illecebritatem ipsius litera silet nominare. Nam hanc Pelliparius supra nominatus concubitu fornicario cognovit. Clito verò Edmundus ut agnovit suam filiam illegitimè imprægnatam, tam virum quàm concubinam exlegavit. Qui Normanniam petentes, vir arte suâ mechanicâ victum & cætera necessaria, prout pauperem vitam gerentibus congruit, aliquanto tempore sibi & mulieri prægnanti adquisivit. Tandem postremo infortunio paupertatis nimium aggravati, mendicare ostiatim sunt compulsi. Qui quidem Pelliparius cum uxore suâ longo tempore mendicantium vitam ducens, venerunt ambo ex casu ad palatium Ducis Normannorum Ricardi secundi. Erat enim ipsa filia Clitonis Edmundi eleganti specie; quæ stans ad portam palatii Ducis Ricardi cum viro suo & tribus filiabus inter alios mendicantes, invenit gratiam mulier & mater in oculis janitorum, qui custodiebant introitus Palatii. Qui statim nunciaverunt Duci Ricardo ante ulteriorem portam palatii fœminam speciosissimam & facie pulcherrimam cum viro & tribus filiabus stantem & eleemosynam pro Jesu amore petentem; asserentes pro firmo, non posse quin de nobili orta esset genere. Dux Normannorum Richardus hæc audiens, iussit eam cum pueris & marito adduci ad se. Qui omnes introducti, & ante conspectum Ducis proni in terram procidentes, ac ipsum, ut decet, humiliter adorantes, optatum receperunt solamen. Interrogabat enim Dux matrem puellarum, unde esset, & de quâ progenie orta? At ipsa humiliter responderet, se in Angliâ exortam & de regali genere. Helena verò, quæ minor filia erat, sex viz. aut septem annorum, pomum tenuit in manu pulcherrimum, & Ducem intuens in birrum Ducis projecit. At Dux pomum recipiens gratias puellæ intulit dicens; Certè & ista erit nutrita in palatio meo; elegit enim me amore speciali præ cæteris. Providit itaque Dux nobilis Ricardus pro patre, matre, & sororibus puellæ possessiones sufficientes ad eorum victum

victum & vestitum, ita quod de cetero mendicare minime indigerent. Referebat enim mater Helenæ filiam se esse filii Regis Anglorum Edmundi; sed quia se ignominiose habebat erga patrem, discrimen exilii passam. Dux ut novit eam de regali profapia ortam, multum ipsam honorabat. Helena vero plurimis annis in curia Ducis Ricardi degens, ætatemque adolescentiæ attingens, propter elegantem speciem, quæ enituit, inæstimabiliter filio Ducis secundo natu & fratri Ricardi tertii Roberto placuit. Exarsit namque supra modum in concupiscentiam ipsius; sed ne patrem offenderet ad tempus abstinuit. Tandem patre, viz. Duce Ricardo defuncto, Robertus filius ejus successit in Ducatum. Qui statim Princeps Normannorum effectus Helenam secum uxorio modo retinuit; non tamen matrimonium inter ipsos erat solemnizatum. Vovebat enim Robertus Dux se non velle uxorem ducere matrimoniali jure sibi copulatam, quousque Terram Sanctam visitasset. Peractâ vero peregrinatione in redeundo versus natale solum Dux Robertus obiit; sed ante inceptam peregrinationem Robertus Dux per septem annos ex Helenâ prænominatâ filium habuit nomine Wilhelmum, qui post patrem in Ducatum successit. Hic est ille Wilhelmus dictus Bastard Angliæ Conquestor, quem in manu habemus. De nativitate istius Wilhelmi ita scribit Auctor in Flores Historiarum sub anno gratiæ MXXX. Robertus Ricardi secundi Normannorum Ducis alter filius, &c. *Vide locum, quem Rudburnus verbatim descripsit unâ cum initio anni sequentis.*

Wilhelmus Dux Normannorum cum cognovit Haroldum, de quo in ultimo capitulo quarti libri mentionem fecimus, diademate post mortem Edwardi redimitum, per nuncios illum leniter de rupto fœdere increpavit, &c. *Sequitur historia expeditionis Wilhelmi Ducis in Angliam usque ad dispositionem aciei in campo Hastingsi, ex Florilego verbatim desumpta; his verbis duntaxat additis de Vexillo ad Wilhelmum à Papâ missis; in quo depingebantur tres Leopardi glauci, ut quidam volunt, tres leones glauci.*

Deinde partes adversæ acies disponunt; sed Angli, qui noctem totam infomnem fatigati transegerant, mane adhuc in seipsis penè deficientes contra hostes incunctanter procedunt, pedites omnes tunc bipennibus confectâ ante se scutorum protectione, tuncum impenetrabilem ordinaverunt. Matthæus Parisiacensis in *Chronica* sua agens de gestis Wilhelmi Conquestoris dicit; quod Angli in ipsâ die belli erant fatigati, eo quod nocte præcedente vacabant ineptis vigiliis, comestationibus, potationibus, nihil cogitantes quid superventurâ die eis eveniret. Erant enim in potibus inebriati; quod vix stare potuissent in prælio. Aliter scribit Auctor in Flores Historiarum, dicens, quod Anglis eo die belli salutis fuisset consultum & eventum, ni Normanni more suo fugâ simulatâ confectas acies dissolvissent. Rex Haroldus pedestris juxta vexillum stabat, &c. *Dein Rudburnus prælii Hastingsi historiam ex Florilego prosequitur, usque ad finem libri primi singula describens; ubi notandum illum Florilegi narrationem in Anglorum submissione terminare; descriptionem autem morum Haroldi quæ sequitur, incipiens: Rex autem Haroldus in multis patissans, aliæque usque ad finem libri Mariani Scoti in suis Aditamentis libro 2do. acceptis referre.*

Ut enim scribit Auctor de Concordantiis Historiarum Angliæ, duæ causæ principales fuerunt, quare Dux Wilhelmus in Angliam venerit. Prima; quia Alfredus cognatus suus & frater Sancti Edwardi Confessoris per prodicionem comitis Godewyni patris Haroldi occisus fuit, & quam plures alii Nobiles de Normanniâ, quos secum adduxerat, ut dictum est in quarto libro, decimati & cum eo occisi sunt. Secunda causa erat, quia Haroldus in perjurium lapsus tum pro regno sibi promisso, tum pro filiâ suâ, quam Haroldus vilificaverat, & regnum sine jure invaserat. Et non mirum, si regnum Angliæ tunc temporis devenisset ad exterarum nationes; quia teste Salvato-

(^m) Matth.
XII. 25.

re in Evangelio; (*m*) *Omne regnum in se ipsum divisum desolabitur.* Illis diebus bis orta est divisio in regno Anglorum. Prima facta est, quum Haroldus sibi imposuit diadema. Quidam enim Baronum consenserunt in Edgarum Athelyng, de quo superius dictum est libro quarto. Quidam consenserunt in Wilhelmum Ducem Normanniæ: quidam in Haroldum. Secunda divisio erat, quum Dux Wilhelmus in Angliam applicuit, & Haroldus à pugna Scotorum & Noricorum cum victoriâ rediit; eò quod ipse Haroldus omnem prædam & manubria in proprios usus, nulli quicquam impertiendo, convertit. Unde commilitones ejus plurimum indignantes à Rege Haroldo unanimiter recesserunt; sicque secundo facta est divisio in regno; ut tradit Matthæus Parisiacensis in *Chronica* suâ de gestis Regum Haroldi & Wilhelmi.

Wilhelmus victor effectus in subsequenti die natalis Domini secundum quosdam, anno viz. Domini MLXVI. apud Londoniam Rex totius Angliæ acclamatus, & coronatus est. Quidam || verò dicunt, quod fuit coronatus Londoniæ anno Dominicæ incarnationis MLXVII. ab Aldredo Eboracensi Archiepiscopo cum magnâ exultatione cleri & populi, & Rex acclamatus Dominicæ Nativitatis die. Noluit munus consecrationis à Stigando Cantuariensi Archiepiscopo suscipere; eò quod illegitimè occupaverat illius dignitatis excellentiam. Et etiam tunc temporis vacavit sedes Londoniensis; cujus sedis Episcopo spectat in absentia Archiepiscopi Cantuariensis Regis coronatio, nisi aliter decreverit Archiepiscopus.

Wilhelmus in Regem sublimatus pacificè tractabat Nobiliores regni Angliæ, post fidelitatis juramentum ab ipsis sibi præstitum, quamdiu fidem ei servabant; sed postquam rebellare cœperunt, homagiis iterum ab ipsis acceptis, datisque obsidibus, omnibus, qui ad regnum aspiraverant, factus est terrori. Civitatibus quoque dispositis & castellis, propriisque ministris impositis, ad Normanniam cum obsidibus Angliæ & thesauris impretiabilibus navigavit. Quibus incarceratis & sub salvâ custodiâ deputatis, ad Angliam de novo remeavit; ubi commilitonibus suis Normannis, qui in bello Hastingen-si patriam secum subjugaverant, terras Anglorum & possessiones ipsis expul-sis successive manu distribuit affluentem; & modicum illud, quod eis remanserat, factus jam de rege tyrannus sub jugo detrussit perpetuæ servitutis. Et cum se viderat in sublimi elevatum, & in fastu regni confirmatum; in alium virum subito est mutatus; Nobiles terræ, quos antiquus sanguis ex antiquo sublimaverat, prohi dolor! exhæredando.

Ab Ecclesiâ Wyntoniensi abstulit tria maneria, viz. Estmeone, Westme-one, & Weregraves. Et à novo Monasterio Wyntoniæ, quod nunc Hyda dicitur, vi abstulit, & militibus suis dedit ista maneria, viz. Aburthoun cum quatuor hydibus & dimidio, Popham cum duobus hydibus & dimidio, Cranburn cum octo hydibus & dimidio, Draytonam juxta Nywetone cum quatuor hydibus, Swarewetone cum tribus hydibus & unâ virgatâ & dimidiâ, & Weststrattonam cum quinque hydibus; quæ omnia Edwardus senior filius Alfredi Regis fundator ipsius Monasterii eidem dedit. Edmundus Rex filius Edwardi senioris dedit eidem Monasterio Lygeput cum duobus hydibus, Bekendenere cum decem hydibus pro animâ suâ & patris sui Edwardi cum pertinentiis; sed Wilhelmus Conqueror ea abstulit, & militibus suis dedit.

|| Nulla est inter Historicos repugnantia; modò dextrè intelligantur. Wilhelmum Londini coronatum esse die Natali victoriam Hastingensem immediatè sequenti ex unâ omnium voce constat. Cùm verò Historicorum

nonnulli annum à Nativitate, alii à Circumcisione Domini exordiantur, hinc fit, ut illi coronationem Wilhelmi in annum 1067. isti in annum 1066. referant.

Edredus

Edredus Rex frater Edmundi, & filius Edwardi dedit novo Monasterio Wyntonix, quod nunc Hyda nominatur, Andevere cum quinque hydīs, & Wherewellam cum triginta hydīs cum pertinentiis & privilegiis. Quæ omnia Rex Wilhelmus Conquæstor pro voluntate suâ abstulit, & militibus suis dedit. Edwynus Rex dedit novo Monasterio Wyntonix, quod modo Hyda nominatur, Sotewelle cum decem hydīs & Ecclesiam cum pertinentiis & privilegiis; quod manerium cum Ecclesiâ Wilhelmus Conquæstor pro utilitate suâ ab ipso Monasterio vi abstulit. Etheldredus Rex filius Edgari Regis dedit novo Monasterio Wyntonienſi, quod modo dicitur Hyda, Lammere cum tribus hydīs & Ecclesiam, & in insulâ Etha Meton cum duabus hydīs. Badingbörn cum quatuor hydīs, Velokedone cum tribus hydīs, Estede cum unâ hydâ, & in insulâ de Porteseye Frederingtonne cum quatuor hydīs, Suthingewerthe cum duabus hydīs, & apud Berntone juxta Wherewellam unam hydā, & apud Wrefordi unam hydā, & pratum quod jacet juxta Kyngesmille, quod dicitur Mune; & hoc Wilhelmus abstulit, & militibus suis dedit. Cnutus Rex dedit novo Monasterio Wyntonix, quod Hyda nominatur, Draytone juxta Byketone cum quinque hydīs, & crucem nobilissimam de auro cum lapidibus pretiosis, & multis sanctorum reliquiis decenter ornata, & duas magnas imagines aurō & argento bene ornatas. Quæ omnia Wilhelmus Conquæstor vi abstulit. Brythwynus Comes dedit Opwarneforde cum octo hydīs permissione & licentiâ Etheldredi Regis. Quod manerium à novo Monasterio Wyntonix Wilhelmus Conquæstor pro voluntate suâ abstulit. Hugo Portuenſis comes dedit novo Monasterio Wyntonix Bedhamtone cum decem hydīs & Ecclesiam cum pertinentiis & privilegiis permissione & licentiâ Sancti Regis Edwardi Londoniæ: Quod manerium Wilhelmus Conquæstor pro voluntate suâ abstulit, & militibus suis tradidit. Robertus dapifer Hugonis de Portu dedit novo Monasterio Wyntonix Fideleswerthe cum decem hydīs, & sex cum pertinentiis & privilegiis permissione & licentiâ Sancti Edwardi Regis. Sed Wilhelmus Conquæstor illud ab ipso Monasterio rapuit injuste, & militibus suis tradidit. Consimili modo se habuit Wilhelmus tyrannus aliis Monasteriis, & cæteris Nobilibus Angliæ. Unde Nobiliores de regno indignati ad Regem Scotorum Malcolmum confugerunt, &c. *In sequentibus Westmonasterienſem exſcribit à medio anno 1067. ad medium annum 1070.*

Anno gratiæ MLXX. Wilhelmus Rex Concilium magnum in octavis Paschæ apud Wyntoniam celebravit cum totâ Ecclesiâ Anglicanâ; ubi multa regnum contingentia mutata sunt. Stigandus Archiepiſcopus Cantuarienſis degradatus est ignominioſe; plures quoque Episcopi & Abbates ibidem depositi sunt. Solus inter omnes Angliæ prælatos Egelwynus Dunelmenſis Episcopus videns fratrum injustas oppreſſiones, condolens & zelum Dei habens, exulavit spontaneus ab Angliâ; & violentos oppreſſores vinculo excommunicationis innodavit. Stigandus iste primitus erat Orientalium Anglorum Episcopus, viz. Helmhamenſis Ecclesiæ, tandem ut ſcribit Wilhelmus Malmesbiriensis *de Pontificibus*, ſublimiorem gradum meditatus, * Wyntonienſem Pontificatum inſaſerat; at ut habetur *in Geſtis Pontificum* libro primo: ‘Non ſolum eo Episcopatu contentus, ſed etiam innocentis Regis Edwardi ſimplicitatem circumveniens, Archiepiſcopatum Cantuarienſem decem & ſeptem annis injuste detinuit. Quæcunque poſſet aliis præripere, ſibi abſcondere, nunquam avaritiæ ſuæ ſatiſfecit. Sacros honores Eccleſiarum hos ſibi pecuniâ comparans, iſtos aliis linguâ vendicans. Prorſus publicas nundinas ex Episcopatibus & Abbatibus faciens; & ibi cupiendi modetiā ad-

STIGANDUS

* Stigandus ſedem Wintonienſem poſt Alfwynum adeptus eſt anno 1047: juxta Floren-

tium & Westmonasterienſem: Abrogati Episcopatus tempus Rudburnus recte aſſignavit.

mittens, ubi quod cuperet, deesset. Nonne illud belluinæ rapacitatis dicēs, quōd Wyntonix Episcopatum & Cantuariæ Archiepiscopatum, præterea multas Abbatias, solus ipse possidebat; quæ singula satis superque sufficerent alicui probo viro. Sed his ponit Wilhelmus Malmesbiriensis *de Pontificibus* quandam derisoriam excusationem, sic inquit: Sed ego conjicio illum non judicio, sed errore peccasse; eo quod homo illiteratus, sicut plerique & penè omnes tunc temporis Angliæ, qui Monachi non erant, nesciret, quantum delinqueret; rem Ecclesiasticorum negotiorum sicut publicorum actitari existimans. Quare nunquam Pallium à Româ meruit; quamvis & ibi venalitas multum operetur; nisi quod quidam Benedictus Apostolicæ sedis pervasor ipsi misit Pallium gratulatus, quod eum, quem alii Archiepiscopi ducebant ludibrio, ipse Papam appellasset. Sed illo Papâ non multum post dejecto, omnia ejus facta evacuata; decretumque erat consilio salubri, non eum potuisse dare legitimè pallium, qui justè non habuisset Papatum. Non resipuit super his Stigandus, sed perstitit, parum cogitans de animarum salute, tantum forensi frueretur honore. Interea Wilhelmus Comes Normanniæ Angliam veniens, armis provinciam perdomuit; cum & Dei promissio suffragaretur, & nonnullæ causæ suppeterent, quas non infirmas ipse arbitraretur. Qui cum & belli Hastingenensis victoriâ & Castelli Doverensis deditione terrorem sui nominis sparsisset, Lundoniam venit. Venienti Stigandus cum potentissimis Anglis processu & favore suo applausit. Confertisque loquelis, Wilhelmus eum Stigandum in patrem & Archiepiscopum, ipse Wilhelmum in Regem & filium recepit. Veruntamen coronam regni de ejus manu Rex detrectavit suscipere; astutiâ, quâ consueverat, prohibitores ex parte Apostolici subornans. Nec multo post in Normanniam navigans, sub velamine honoris renitentem secum traxit; ne quid perfidiæ se absente per ejus auctoritatem in Angliâ pullularet. Inter quæ difficile dictum est, quantis eum excepit officiis, dignanter ubicunque locorum assurgendo, & contra eum in omnibus Episcopatibus Normanniæ & Abbatibus longâ serie pompæ procedi faciendo. Sed quicquid his tegebatur involucris erupit in clarum, veniente in Angliam Ermenfredo Sedunensi Episcopo Legato Alexandri Papæ; qui ad voluntatem Regis coacto præfato Concilio Stigandum deposuit fidem Wilhelmi appellantem, & violentiam reclamantem. Et quamvis ille se blandè excusans, præceptum Papæ objectaret; non tamen opinionem affectatæ depositionis exclusit, quod eum toto ævo in vinculis Wyntonix habuerit. Ibi ergo Stigandus tenui victu vitam toleravit; quod ei parum de fisco inferebatur, & ipse ingenitâ mentis duritiâ nihil de suo inferri pateretur. Qui & hortantibus amicis & præcipuè Reginâ Edwardi Sancti relictâ Edytha, ut se delicatius vestiret & pasceret, per omne sanctum jurabat, non se habere nummum nec valens. Huic sacramento soliditatis vim abfuisse probavit ingens vis opum post mortem ejus in subterraneis specubus inventarum. Ad quarum indicium ut veniretur, auxilio fuit clavicula collo exanimati dependens, quæ familiaris scrinii esset custos. Ea serâ immissa manifestavit per chartas inventas & qualitatem metallorum & quantitatem ponderum. Quod dicit hic Wilhelmus Malmesbiriensis, & est *de Pontificibus* libro primo, viz. quod Rex Wilhelmus tenuit Stigandum in vinculis; dicit Auctor *de Concordantiis* sub literâ S. non est verum; sed Wilhelmus inquit somniavit, quum ita scripsit. Habuit enim Wilhelmus eum in salvâ custodiâ, viz. in Castro Wyntonix; infra quam custodiam diverteret quo vellet, sed extra limites ei non liceret. Honestissimè enim cum eo tractavit, dimittens ei in pace omnes thesauros auri & argenti, & aliarum rerum, quos ante depositionem suam habebat, & nihil ex omnibus accepit Rex quamdiu Stigandus viveret. Atamen Stigandus ne minimum nummum ex omnibus divitiis super semetipsum expen-

expendere voluit. Eo verò defuncto assignavit Rex Wilhelmus corpus ejus sepeliri in Ecclesiâ Cathedrali Wyntonix, & crucem magnam ex argento cum duabus imaginibus in thesauro ipsius Stigandi inventam ex omnibus pretiosissimis divitiis quas Rex invenerat Ecclesiâ Wyntonienſi pro animâ Stigandi solummodo transiſit. Iſte Stigandus rexit Episcopatum Wyntonienſem viginti duobus annis, & in eâdem Ecclesiâ sepultus est. Stigando in Archiepiscopatum Cantuarienſem ſucceſſit Lanfrancus Monachus, vir eleganter literatus & moribus multimodis ornatus; qui inter cætera magnifica opera librum composuit *de Sacramento Altaris* fidem roborando Catholicam. Iſte Lanfrancus à Wilhelmo Duce Normannorum, antequam Angliam conquiſſit, Abbas efficitur Cadamenſis; & poſt in Regem Anglorum ſublatus poſt Stigandum primatem totius Angliæ ipſum Lanfrancum Wilhelmus conſtituit. Iſte Lanfrancus natione Longobardus, ex ingenuis parentibus ortus fuit. Literarum vir iſte inſignis, liberales artes; quæ jamdudum in Galliâ forduerant, & ſerè erant extinctæ, acumine ſui ingenii fecit revivſcere, &c. *Sequitur Lanfranci vita ex Wilhelmo Malmesburienſi verbatim deſcripta* (de Pontificibus Angl. lib. 1.) *uſque ad finem Epistoſe Bonifacii Papa ad Ethelbertum Regem. Ad cujus calcem Rudburnus ex occasione mentionis de Ecclesiâ Chriſti Cantuarienſis inibi facta iſta ſubjungit.*

Quia verò ſit in hac Epistolâ mentio quodammodo de fundatiōe Ecclesiæ Chriſti Cantuariæ; aliquid diffuſius de ipſâ fundatiōe in ſequentibus pertractandum eſt. In civitate Doroberniæ, quæ modò Cantuaria dicitur, beatus Auguſtinus Eccleſiam reperiens antiquo Romanorum fidelium opere factam, eam in nomine ſancti Salvatoris Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti conſecra- vit, atque ibidem ſibi & ſucceſſoribus ſuis habitationem ſtatuit; ut patet per Bedam *de Geſtis Anglorum* libro 1mo. Non enim ſtatuit Cathedrali Patriarchatûs, ubi nunc Abbatia ſtat ſancti Auguſtini, ſed in Eccleſiâ ſancti Salvatoris, quam Monachis repleverat. Fuerunt enim in eâdem Eccleſiâ Monachi inhabitantes, ſed in numero pauci, ex quo priùs fundata erat à Romanis fidelibus uſque in hodiernum diem; quamvis ſæva gentilitas in cæteris locis ubique Monachos à terrâ delevit. Monachis tamen ibidem commorantibus Gentiles miniſtrabant panem, vinum, & oleum, & cætera vitæ neceſſaria; ut habetur per Auctorem *de Concordantiis Hiftoriarum Angliæ*. In hac Eccleſiâ antequam Rex Cantuaritarum Ethelbyrtus fidem Chriſtianam ſuſceperat, Bertha uxor ejus, quæ Chriſtiana erat de gente Francorum, ritum fidei Chriſtianæ inter Monachos obſervabat. Nam eâ conditione prædicto Regi Ethelbyrto erat deſponſata, & à parentibus tradita; ut ritum fidei ac religionis ſuæ cum Episcopo, quem ei adjutorem fidei dederant, nomine Leodhardo, inviolatum ſervare licentiam haberet. Et hoc erat cauſa, quare tam citò Rex Ethelbyrtus paruit prædicationi Sancti Auguſtini & Commonachorum ſuorum.

Interea baptizato Rege Ethelbyrto cum totâ ſuâ provinciâ, cujus adjutorio uſus beatus Auguſtinus, convocavit ad ſuum colloquium Episcopos ſive doctores Britonum provinciæ, i. Walliæ, pro tunc ſicut & nunc, ut ſcribit Beda *de Geſtis Anglorum* libro 1mo. cap. 32do. Quod dum eſſet ſtatutum, venerunt ſeptem Britonum Episcopi, &c. *Succedit hiftoria de colloquio Auguſtini & Episcoporum Britannicorum, de ſtrage Monachorum Bannochorienſium, & de occasione converſionis Anglorum ex Bedâ, lib. 2: cap. 2. 1. deſumpta.*

Elegit etiam beatiffimus Auguſtinus locum ad Monafterium conſtruendum non longè à civitate Dorobernenſi, i. Cantuarienſi ad Orientem; in quo ejus hortatu Ethelbertus Rex Eccleſiam beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli à fundamentis conſtruxit, ac diverſis donis ditavit; in quâ ipſius Auguſtini & omnium Episcoporum Dorobernenſium ſimul & Regum Cantix poni corpora poſſent. *Quam tamen Eccleſiam non ipſe Auguſtinus, ſed ſucceſſor*

Error manifestus.

cessor ejus Laurentius consecravit anno gratiæ quingentesimo nonagesimo sexto. Primus autem ejusdem Monasterii Abbas Petrus Presbyter fuit; ut scribit Beda *de Gestis Anglorum* libro primo. Hic etiam christianissimus Rex Ethelbertus construxit Ecclesiam Sancti Pauli Londoniæ, Monachosque ibi instituit, & Ecclesiam Rossensem, Monachosque inibi constituens. Hic solus in Regibus Cantix usque ad flumen Humber imperii fines extendit, & pacem habens cum provincialibus. Qui pro merito sanctitatis Sanctorum catalogo est ascriptus. Primus enim omnium Regum gentis Anglorum cetera regna conscendit. *Dein vitam Lanfranci repetens Rudbournus Malmesburiensem exscribere pergit. Primo itaque loco succedit Epistola Bonifacii Papa ad Justum Archiepiscopum; cui historiam de Egbaldo Rege & fugâ Laurentii Archiepiscopi Rudbournus ex Bedâ subiecit: dein Epistola Honorii Papa ad Honorium Archiepiscopum, Vitaliani ad Theodorum, Sergii ad Ethelnedum, Alfridum & Adulfam Reges. Huic postrema noster ista subjunxit.*

Isti tres Reges, quibus Sergius Papa hanc prædictam Epistolam scripserat, non erant Monarchi in Angliâ sed Provinciales Reges. Etheldredus namque qui fuit tertius filius Penda Regis, qui primis ex Saxonibus regnavit in Provinciâ Merciorum, quartus Rex imperabat Mercis. Qui postquam regnasset triginta annis, apud Bardeneyam in Monachum tonsus est, & non multo post in Abbatem assumptus est. Et isti Etheldredo scripsit Sergius Papa; ut potest elici ex scriptis Auctoris in Flores Historiarum libro primo, & sub anno gratiæ sexcentesimo nonagesimo secundo; ubi inter cetera sic scribit. Hoc anno Wilfridus Eboracensis Archiepiscopus, &c. *Consule Flotvilegum, quem Rudbournus verbatim exscribit.*

Et quia Wyllfridum istum sanctissimum patrem in manibus habemus; aliquid ulterius de ejus sanctitate intermiscendum est, quod scribit venerabilis Beda Presbyter in historia Anglorum. Quam divisum erat Regnum Angliæ olim in septem sive octo regna; secundum regnum fuit regnum Suthlexiæ sive Australium Saxonum; quod incipit sub nobilissimo Duce Elle circa tricessimum annum a primo adventu Anglorum. Hic Elle littora maris in Suthsaxoniam occupavit, & magis magisque sibi regionis spatia acquisivit, & multa contra Britones bella gessit. Nam, ut fertur, congregato exercitu maximo Saxonum pugnavit contra Britones apud urbem munitissimam Andredesceffre; ubi post multas & lætiferas congressiones urbem non sine magnâ suorum amissione expugnavit; omnesque Britones ibidem inventos cum mulieribus & parvulis interfecit in ore gladii. Et quia ibi tot suorum damna receperat, ita urbem solutenus destruxit, quod nunquam postea est reedificata. I locus tamen nobilissimæ urbis videtur transeuntibus usque in hodiernum diem. Ella autem Rex cum regnasset potentissime annis XVII, mortuus est; cui successit filius ejus Cissa, & eorum progenies post eodem usque ad Athelwoldum, qui primus Regum Suthsaxonum per Sanctum Byrinum Episcopum ad fidem Christi conversus est, & baptizatus in Provinciâ Merciorum præsentem ac suggerente Rege Wlferæ, a quo etiam egressus de fonte, &c. *In sequentibus reliquis capitulis 13. lib. 4. Beda describuntur.*

Interea superveniens cum exercitu Cedwalla juvenis strenuissimus, nondum fonte Baptismatis renatus, de gente Gewyffeorum, cum exularet a patriâ suâ, interfecit Regem Athelwoldum; ac provinciam illam servâ cedâ ac depopulatione attrivit. Sed mox expulsus est a ducibus Regis Berchund & Aldhuno, qui deinceps regnum Provinciam recuperant. Quorum prior postea ab eodem Cedwalla, cum esset Rex Gewyffeorum, occisus, & Provincia graviori servitio subacta. Sed & is qui post Cedwallam regnavit, similis modo Provinciam illam afflictione gravissimâ plurimo annorum tempore mancipavit. Quare factum est, ut toto illo tempore Episcopum proprium habere nequiret. Sed revocato domum Wyllfrido primo suo Antistite ipsi Episcopo Gewy-

Gewyseorum, i. Occidentalium Saxonum, qui essent in Wentanâ civitate, subjacuerunt. Tandem postmodum anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo quinto ex Synodali decreto statutum est; ut provincia Australium Saxonum, quæ eatenus ad civitatis Wentanæ, cui tunc Daniel præerat, Parochiam pertinebat; & ipsa Provincia Australium Saxonum proprium haberet Episcopum. Consecratusque est eis primus Antistes Edbertus, qui erat Abbas Monasterii beatæ memoriæ Wylfridi Episcopi, quod dicitur Selesey; cui successit Etla, quo defuncto Episcopatus discrimen magnum incurrerat. Nam cessavit Episcopatus per multum tempus. Sicque hoc regnum Suthsaxonum processu temporis valde minoratum est; donec in aliorum Regum jura pertransiit, i. e. Westsaxonum. Postquam ergo Cedwalla regno potitus est Gewysedum sive Gewysorum; coepit & insulam Vectam, quæ eatenus erat tota Idololatriæ dedita; ac stragicâ cæde omnes indigenas exterminare, ac suæ Provinciæ homines pro his substituere contendit; votoque se obligans, quamvis nondum regeneratus in Christo, quod si cepisset insulam, quartam partem ejus simul & prædæ Domino daret. Quod ita solvit, ut huic Wylfrido Episcopo, qui tunc fortè de gente suâ superveniens aderat, utendam pro Domino affirmaret. Est autem mensura ejusdem insulæ juxta æstimationem Anglorum mille ducentarum familiarum. Inde data est Episcopo possessio terræ trecentarum familiarum. At ipse partem, quam accepit, commendavit cuidam de Clericis suis, cui nomen Brechtwym, & erat filius sororis ejus, dâns illi Presbyterum nomine Hiddila, qui omnibus, qui salvari vellent, verbum ac lavacrum vitæ ministraret. Unde in Provinciâ eorum, qui de eâdem insulâ credendo salvati sunt, duo Regii pueri, fratres viz. Arnaldi Regis insulæ, spirituali sunt Dei gratiâ coronati. Hoc ergo ordinæ postquam omnes Britannorum Provinciæ Christi fidem susceperant, suscepit & insula Vecta. Sicque transiit dominium Suthsaxonum; quod incepit anno Dominicæ Incarnationis quadringentesimo nonagesimo primo, post mortem Hengisti anno tertio; & factum est dominio Regum Westsaxonum. Reges Suthsaxonum dominabantur aliquanto tempore in Suthsexiâ; eratque sedes Episcopalis ejusdem pagi antiquitus in Seleseyâ, modo est apud Cicestriam. Hæc quæ dicta sunt de hac Provinciâ Suthsaxonum, scribit Beda *de Gestis Anglorum*. Wilhelmus verò *de Gestis Pontificum* libro tertio (n) de eadem Provinciâ sic scribit: ‘Percensitis omnibus Episcopis Westsaxonie, ad Australium Saxonum Episcopos ordo narrandi dirigitur. Provincia illa collimitatur ex unâ parte Westsaxonibus, ab alterâ Cantuaritis; Occidentalium Regum ditioni semper subjecta cum regulis, postquam Cedwalla Regem eorum Edelwalk bello fudit. Is Edelwalk suadente Rege Wilfero baptizatus in Merciâ, beatissimum Wylfridum à sede suâ exulantem benigno dignatus hospitio, Episcopatus etiam sede extulerat loco qui Selesige dicitur, nec nisi uno introitu potest adiri, mari undique circumgyratus. Veruntamen, ut dixi, Rege occiso, & Wilfrido qui ibidem Monasterium ædificaverat, domum redditâ pace regresso, multis annis Episcopatus vacavit: spectabatque interim Pontificatus administratio ad Wintoniensem Anistitem, &c. *Sequuntur Epistola Sergii, Gregorii, Leonis, Formosi, & Joannis Pontificum Romanorum, & reliqua Epistola Lanfranci ad Alexandrum Papam; ex Malmsburiensî (loco cit.) desumptæ.*

(n) Rectius in fine. lib. 2.

Succubuit tantis rationibus Thomas; & placitum ad moderationem transferens, libenter conditioni concessit animum, ut ulterior ripa Humbre fluminis esset principium suæ Diocæsis, citerior esset limes Parochiæ Cantuariensis. Erat enim tunc temporis Lanfrancus in doctrinâ & mundi sapientiâ famosissimus; quem venerabiliter suspiceret Apostolicus Alexander. Porro Wilhelmus Rex in omnibus ei affurgebat, aggaudebatque & ei & aliis, quos in bono feryore audivisset, permisitque ei concilia congregare, quorum unius actio

actio hæc est. ‘Anno Incarnationis Dominicæ MLXXV. regnante Wilhelmo Rege anno nono, congregatum est Concilium in Londoniâ præsidente Lanfranco Archiepiscopo Dorobernensi, confidentibus secum Thomâ Archiepiscopo Eboracensi & cæteris Episcopis, Roffensis Ecclesia per id tempus pastore carebat, Lyndiffarnensis qui & Dunelmensis Episcopus canonicam excusationem habens concilio interesse non potuit. Et quia multis retro annis in Anglico regno usus Conciliorum absolverat, renovata sunt nonnulla, quæ antiquis etiam fuerant Canonibus definita. Ex Concilio igitur Tolitano quarto, Milevitano, atque Bracharensi statutum est; ut singuli secundum ordinationis suæ tempora sedeant, præter eos qui ex antiquâ consuetudine sive suarum Ecclesiarum privilegiis digniores sedes habent. De quâ re interrogati sunt senes & ætate provecti, quid vel ipsi vidissent, vel à maioribus atque antiquioribus veraciter ac probabiliter ipsi vidissent vel audivissent. Super quo responso petitæ sunt induciæ, ac concessæ usque in crastinum. Crastinâ autem die concorditer perhibuere; quod Eboracensis Archiepiscopus ad dexteram Dorobernensis sedere debeat, Lundoniensis Episcopus ad sinistram, Wentanus juxta. Si verò Eboracensis desit; Londoniensis ad dexteram, Wentanus ad sinistram. Et sic claret, quod Wyntoniensis Præsul non secundum ordinationis suæ tempus, sicut cæteri Pontifices, sedet in Conciliis sive in Convocationibus, sed secundum dignitatem suæ Ecclesiæ quartum locum semper sive tertium ab Archiepiscopo Cantuariensi tenet. Et rogo carissimi hanc Chronicam inspecturi sive perlecturi; qualem gradum excellentioris dignitatis seu privilegii in Anselmo venerabili Cantuariensi Archiepiscopo recepit, ut creditis, ipsa Patriarchalis totius Angliæ Ecclesia? Ut enim ventum est ad Concilium apud Barum, ubi Apostolicus Dominus Urbanus ante corpus sancti Nicholai constratum tapetibus & palliis ipse casulâ cum pallio amictus tribunal ascendit, cæteri cum cappis sedebant. Omnibus ergo suum locum ex antiquo vendicantibus, Anselmus humilitate summus quo poterat assedit. Exciderat animo summi Pontificis ingruente tumultu, ut ei locum delegaret. Sed erroris admonitus est quæstionis necessitate à Græcis propositâ, probare volentibus Spiritum sanctum non à Patre procedere. Hanc ergo quæstionem dum expedire tentans magis involveret, Græcis contra non improbabilius occurrentibus, Anselmi recordatus exclamat vivide; tonitruum vocis ædis capacitas & turbæ multiplicitas ingeminant. Pater & magister Anselme Anglorum Archiepiscope ubi es? Ille ubi se vocari audivit, in pedes constitit. Quem Apostolicus compellans: Nunc, inquit, magister opus est scientiâ, opus eloquentiæ tuæ operâ: Veni ascende huc & defende matrem tuam Ecclesiam, quam Græci labefactare conantur. Succurre ergo quasi à Deo huc missus. Continuo cuncti astantes & assidentes oculos & ora in eum conversi percunctari cœperunt, quis esset? Annitentibusque proximis ad concessum Apostolici levatus sedere jussus est juxta Romanum Archidiaconum, cui ante Papam sedere moris est. Includamus, inquit Papa Urbanus, hunc in orbe nostro, tanquam alterius orbis Papam. Nec moratus omnibus palam exposuit Papa, qui genus, unde domo, cujus scientiæ, cujus facundiæ, quàm religiosus, quanta pro fidelitate Romanæ Sedis passus esset. Dilatusque in posteram diem quæstionis tractatus, quamvis Anselmus statim respondere non dubitaret. Sed sequenti die solito maturius coetu coacto promotus in editum ita pertractavit quæstionis latera, ita penetravit & enebulavit intima; ut Latini clamore testarentur gaudium, Græci de se præberi dolerent ridiculum, nullus porro inops & inanis scientiæ discederet. Sensa illius sermonis procedenti tempore luculenter digessit in libro de *Processione Spiritus Sancti* facto. Tunc verò ubi verbum absolvit, omnes in illum oculos & ora conversi, hic laudare fidem, ille scientiam, omnes eloquentiam. Sedato fragore, quem laus ejus suscitaverat, intendens in eum summus

summus Pontifex ait. Benedictum sit cor & sensus tuus & os, & sermo oris tui sit benedictus. Celebrato sic Concilio, omnibusque Episcopis Gallicanis sedes suas agnoscentibus, nulloque recordante aliquem Cantuariensem Archiepiscopum concilio Romano interfuisse, posita est ei sedes in coronâ cum Archidiacono Romanæ Ecclesiæ, & in æternum jus sibi & successoribus suis transcripta.

Post Stigandum, qui contra decreta Canonum ambas sedes occupaverat Cantuariensem viz. & Wyntoniensem, in sede Wyntonienſi Stigando deſposito ſucceſſit in Episcopatum Wentanæ civitatis Walkelinus, † vir magnæ literaturæ, doctor in Theologiâ egregius, in ſtudio Pariſiacenſi cathedram aſcendit magiſtralem, conſanguineus enim erat Wilhelmi Conquæſtoris & natione Normannus. Hic primis temporibus ſuæ conſecrationis Monachos Ordinis Sancti Benedicti ſupra modum exoſos habebat; ut habetur in *Gestiſ Pontificum* lib. 2do. c. 30. Unde & trecentas libratas terræ Monachis Eccleſiæ ſuæ auferens, ſuis & ſucceſſorum ſuorum uſibus implicuit. Iſte Walkelinus incitavit omnes Episcopos Angliæ ad expellendum Monachos à Cathedralibus Eccleſiis in Angliâ, ut habetur in *Gestiſ Pontificum* libro primo; cap. 7mo. ubi ſic habetur. ‘Jamque enim Episcoporum livor increverat volentium ab Episcopalibus ſedibus Monachos Clericis immiſſis extrudere. Auctor hujus factionis fuit Walkelinus Wentanus, ad cætera bonus, ſed in hoc ad pravam conſiliis ſuſurronum flexus, pluſquam quadraginta Canonicos cappis & ſuperpelliciis ornaverat introducendos in propriam Eccleſiam Monachis expulſis, ſi potuiſſet trahere Regem Wilhelmum & Archiepiscopum Lanfrancum in ſuum conſenſum. Regem Wilhelmum in ſententiam traxit; & toto conatu elaborabat; ut Archiepiscopi Lanfranci conſenſum eliceret. At ille Archiepiſcopus Lanfrancus auditum facinus exhorruit; & tot potentum excogitatâs machinas, ut caſſes araneorum, ſolo intuitu diſſolvit. Quinetiam ne idem auderent poſteri, egit, ut Alexander Papa ſcriptis inſideret. Magnum id & laudandum, ut quod ſedula Sanctorum benignitas tempore Regis Edgari inchoaverit, iſte glorioſus Archi-Præſul labefactari non permiſerit, quamvis iniquâ comparatione factum hujus cum illorum facto penſitetur. Nam illi totius Angliæ magiſtri arridente Rege facile quod vellent efficerent; iſte autem ſolus contra tot obſiſtentes rem proſtigaverit & vicerit. Abbatiam Sancti Albani per Paulum Abbatem, quem ibi conſtituit, in eum, quo nunc eſt, ſtatum provexit. In Roſſenſi Episcopatu Clerici ſervientes vix ad quaternarium numerum aſſurgere poterant, & ipſi quotidiani panis egentes. Hos per Gundulphum Episcopum ſuſtentans ſumptibus propriis Monachos ad quinquaginta introduxit; quibus Villâ permagnificâ datâ procuravit, ut non ſolum non afficerentur inopiâ, ſed etiam victualium gauderent copiâ. Walkelinus poſtmodum ſuper propoſito nefando vehementer doluit; & Monachus in propriâ Eccleſiâ factus: ‘Monachos ut filios fovebat, dilexit ut fratres, honorabat ut Dominos; nihil minus pro diſſimilitudine veſtis exhibens eis vel adjutorii vel familiaritatis. Iſtud habetur in *Gestiſ Pontificum* lib. 2do. cap. 2do. Quod autem ponitur hic diſſimilitudo veſtis, intelligitur de habitu pontificali ſuperpoſito Monachali; ut ſcribit Aëtor *de Concordantiis Chronicantium* ſub literâ V. ‘Nullum conviciis inceſſere, pronuncians quodd Episcopalis gravitas ſuam indignâ maculâ reſpergat gloriam, ſi in pauperiorum deſcendat

WALKELINUS.

† Nominatus eſt à Rege anno 1070. die Pentecoſtes, tradente Hovedeno; conſecratus Dominicâ ſequenti ab Armenſrido Sedunenſi Episcopopo & Legato Apoſtolico, ex Florentii

& Simeonis fide. Obiit anno 1098. ineunte, 3. Non Januar. die Dominicâ, ex ſingulorum concordii ſententiâ.

‘contumeliam. Iste Walkelinus Episcopus constituit Symeonem fratrem suum, virum gloriosum ac religiosum, in Priorem Ecclesiæ suæ, qui postmodum factus est Abbas Elyensis. Symeone sic translato, contulit Walkelinus Episcopus Prioratum Wyntonienſis Ecclesiæ Godefrido cuidam ex Cameracō genito: ‘Qui religione & literaturā insignis fuit. Literaturam protestantur Epistolæ familiari illo & dulci stylo editæ; maximèque Epigrammata, quæ Satirico modo absolvit, præterea versus de Primatum Angliæ laudibus. ‘Quid quodd omne divinum officium, quod vetustate quadam obsoletum, nativā excultum venustate fecit splendescere. Religionis & hospitalitatis normam pulchrè inchoatam delineavit in Monachos; qui hodie in utrisque ita Godefridi formam sectantur, ut aut nihil aut parum eis desit ad laudis cumulum. Denique est in eā domo hospitem terrā marique venientium, quantum libuerit, diversorium sumptu indeficienti, charitate indefatigatā. ‘Inter hæc inerat sancto viro morum humilitas; ut nihil ex illo unico Philosophiæ promptuario redoleret nisi humile, procederet nisi dulce. Quantula verò potest videri hæc ejus laudatio? Quotus verò quisque est, qui vel minimū imbutus literis non alios infra dignitatem suam opinetur, tumido gestu & pompatico incessu præ se ferens conscientiam literarum? Veruntamen ne quid perfectionis sanctæ deesset animæ; multis ille annis grabatum fovit camino diuturnæ tabis peccata excoctus. Walkelinus Episcopus fieri fecit turrim Ecclesiæ Wyntonienſis, ut modo cernitur; cœtum Monachorum in ipsā Ecclesiā augmentavit; & postquam strenuè rexisset Wyntonienſem Ecclesiā viginti septem annis, quievit in Domino; illum nempe

Atropus occurrit, Lachesis traxit, reparavit
 Clotho colum dirè; patriæ flos cœpit abire.
 O Walklyne pater salveris, quod locus ater
 Nunquam te violet, qui malè semper olet.
 Sed plausu plena cuncto Paradisus amœna
 His animam teneat atque fovere queat.
 Sitque pater tibi dux, sit rector, sit tibi vita.
 Filius, & sua crux lux tibi fiat ita. *Amen.*

Sicque viam universæ carnis Walkelyno ingresso, in propriā Ecclesiā sepultus est idem Præsul benignissimus, ut ita dicam. Sed & quamvis Monachos omnes in Angliā, & Ecclesiā suam in principiis deliciarum exosos habuisset; infra breve tamen pœnituit, & quod per prius inordinate in animo conceperat, religiosissime corripuit; & restitutionem de malefactis ordini Monachorum illatis cum omni humilitate fecit. Et hoc mihi & omnibus in testimonium suæ satisfactionis devenit; quia obitum suum tam solemniter celebrat Wyntonienſis Ecclesia, tanquam pro speciali Benefactore suo; quod non faceret, si ingratus eidem Ecclesiæ minimum extitisset. Jacet enim ejusdem Præsulis venerabile corpus humatum in navi Ecclesiæ ad gradus sub Pulpito, in quo erigitur crux argentea magna Stigandi Archiepiscopi cum duabus imaginibus argenteis magnis, ad pedes viz. Wilhelmi Gyffard quondam Wyntonienſis Episcopi; & in lapide marmoreo superposito sculpuntur hi versus;

Præsul Walklynus istic requiescit humatus,
 Tempore Wilhelmi Conquestoris cathedratus.

Anno gratiæ MLXXI. & Regis Wilhelmi primi quinto, cum Angli à Normannis nimis injuriose tractarentur; ad Helyensem Insulam & Insulam Thorneiæ fugientes, ibi castra refugii facientes, Herewardum militem in armis strenuissimum sibi ducem præfecerunt, &c. *Dein reliqua hujusce anni,*

& gesta annorum quatuor sequentium Rudburnas ex Florilego mutuatus (isthoc duntaxat addito, Waltheofum Comitem Wintoniæ decollatum esse) Ecclesiæ Dunelmensis exhibet historiam, quam inter alia de Sede Dunelmensi scripta inferius collocandam duxi. *Arebus Dunelmensibus enarrandis Author ad res gestas anni 1083. salta facto transit.*

Anno gratiæ secundum computationem Auctoris in Flores Historiarum MLXXXIII. Idus Aprilis obiit Matildis Regina, uxor Wilhelmi Regis, filia Baldewyni Comitis Flandriæ; & sepulta est Cadomi in Monasterio Sancti Stephani, quod ipsa cum viro suo à fundamentis construxerat, & nobiliter dotaverat; anno XVII. regni Wilhelmi. Istius Matildis consilio Wilhelmus Rex pacificè cum Anglis tractabat, quamdiu ipsa vixisset; post mortem verò ipsius Matildis omnem induit tyrannidem. Unde statim misit Justitiarium per totam Angliam singillatim per Comitatus; & inquirere fecit & diligenter perscrutari, quot acræ vel jugera terræ, quidque uni militi sufficere posset; fecitque inquirere de urbibus & villis & viculis, ad quid in solidum ascenderent. Inquisivit etiam, quot animalia possent sufficere ad unius hydæ culturam. Quid hîc vocatur Hyda; notandum quodd tria grana ordeï sicca & rotunda faciunt pollicem, duodecim pollices faciunt pedem, tres pedes faciunt ulnam, quinque ulnæ & dimidia faciunt perticam, & viginti perticæ in longitudine & quatuor in latitudine faciunt unam acram. Item unus denarius, qui dicitur Starelyng, rotundus sine tonsurâ ponderabit XXXII. grana frumenti in medio spicæ; viginti denarii faciunt unciam, & duodecim uncia faciunt libram secundum cursum Angliæ, id est, viginti solidos. Octo libræ frumenti faciunt lagenam, octo lagenæ faciunt modium secundum mensuram Londoniarum, & est octava pars quarterii. Item ducentæ quinquagintæ libræ Sterlingorum faciunt bussellum. Item quatuor virgæ terræ faciunt Hydram, i. sexaginta quatuor acræ terræ. Quinque Hydæ terræ faciunt Feodum militis s: trecentæ acræ terræ & viginti. Quodlibet Feodum militis dabit pro scutagio quadraginta solidos. Dimidium Feodum militis, i. e. CLX. acræ terræ, dabit pro scutagio viginti solidos. Item pro XVI. parte feodi militis, i. e. viginti acræ terræ dabit pro scutagio viginti quatuor denarios, obolum, & quadrantem. Item pro decimâ parte Feodi militis, i. e. triginta tres acræ terræ dabit pro Scutagio quatuor solidos. Item pro quintâ parte Feodi militis, i. e. LXIV. acræ terræ dabit pro Scutagio octo solidos. Item pro unâ hydâ & quartâ parte hydæ dabit pro Scutagio X. solidos, i. e. (ð) viginti quatuor acræ terræ. (a) l. Octogin- Item pro tertiâ parte Feodi militis, i. pro CVI. acris terræ & dimidiâ dabit pro Scutagio XII. solidos. Fecit etiam Wilhelmus Rex de fluminibus, paludibus & sylvis, quem censum redderent per annum, & quot milites essent in unoquoque Comitatu regni. Quæ omnia in scriptis redacta & Westmonasterium delata, in thesauris Regum usque hodie reservantur. Deinde de unoquoque aratro, i. e. hydâ terræ, totius regni sex solidos cepit argenti. Hîc incæpit magna oppressio in Angliâ & manifesta. Consimile fecit, immo magis detestabile, anno regni sui quarto, pessimo usus consilio, omnia Anglorum Monasteria exspolians, auro & argento insatiabiliter apporjavit; & ad majora sanctæ Ecclesiæ opprobria calicibus & feretris non pepercit. Episcopus quoque & Abbatj as omnesque qui Baronias tenebant, & eatenus ab omni servitio sæculari libertatem habuerant, sub servitute statuit militari. Inrotulans singulos Episcopatus & Abbatias pro voluntate suâ, quot milites sibi & successoribus suis hostilitatis tempore voluit à singulis exhiberi. Et Rotulos hujus servitutis Ecclesiasticæ ponens in thesauris, multos viros Ecclesiasticos huic constitutioni pessimæ reluctantes à regno fugavit. Eodem tempore factus est magnus Liber; qui habitus est in thesauro Westmonasterii, & alius in thesauro Ecclesiæ Cathedralis Wyntonæ, vocatus Domyfday; & vocatur sic, quia nulli parcit, sicut nec magnus dies judicii. Anno verò sequenti,

viz. anno octavodecimo regni sui, instillato in auribus Regis quòd propter injustas & frequentes exactiones & oppressiones ejus universitas regni conspiraverat contra ipsum, Rex Wilhelmus in festo Pentecostes apud Westmonasterium cœpit homagium hominum totius Angliæ & juramentum fidelitatis, cujuscunque essent Feodi vel tenementi. Eodem tempore per prius Henricum filium suum juniorem cingulo donavit militari. Extorta igitur maximâ pecuniæ summâ, de quibus aliquam sophistice causam poterat invenire, in Normanniam innumeris maledictionibus laqueatus transfretavit.

Erat Rex Wilhelmus Bastard amator ferarum. In tantum hujusmodi bestiolas dilexit; quòd qui cervum caperet vel capreolum, exoculabatur, nec erat qui patrocinaretur. Amabat enim Rex ferus feras, ac si esset pater ferarum, humanam postponens charitatem. Unde asseritur, quòd per triginta & amplius milliaria, ubi erat hominum mansio, terra culturâ fructifera nec non frugifera, extirpatis domibus cum pomoeriis & hooris, & etiam Ecclesiis cum Cœmiteriis, in Forestam vel potius in desertam & ferarum lustra Rege jubente sit redacta. Quæ Foresta Nova Foresta usque in præsens appellatur. Ad castra verò construenda omnes suos superabat Antecessores; armorum & militiæ amator fuit incomparabilis. Verumptamen pacis amator extitit singularis, sitiens sanguinem homicidarum & latronum, & ultor scelerum inexorabilis. Acierum dispositor & rector prudentissimus; & bellator, quasi esset Marti confederatus, fortunatissimus & invictissimus. Unde qui diu prudenter Normanniam tanquam jure hæreditario, Cœnomanniam armis sibi adquisivit; Britannicam, Americam subjugavit, in Angliâ quoque solus regnavit. Scotiam & Walliam subegit. Omnes sibi Rebelles etiam conterminos potenter ac prudenter edomuit. Tantaque pax suis regnavit temporibus; quòd puella virguncula auro onusta indemnis ac intacta Angliam potuit peragrarè. Iste Rex Wilhelmus tria Cœnobيا fundavit. Unum in Angliâ in honorem Sancti Martini apud Hastyng, quod de Bello nuncupatur; ubi confectum legitur prælium inter ipsum & Haroldum. Quo in loco Monachis institutis, ut pro animâ Regis Haroldi & aliorum ibidem occisorum divina celebrarent, constituit; Cœnobiumque illud congruis possessionibus ampliavit. Et Abbatiam de Bermondesey in Suthreyâ. Aliud Monasterium unâ cum uxore suâ Matilde in Normanniâ apud Cadomum construxit; quod in honore Sancti Stephani Protomartyris consecratum prædiis optimis & donariis magnificis insignivit.

Iste Wilhelmus ex Regina Matilde liberos multos generavit, Robertum, sc. Wilhelmum, Ricardum, & Henricum. Quorum primogenitus Robertus adhuc patre vivente Normanniam sibi negari molestè ferens, in Italiam abiit irâ succensus; ut filiâ Bonifacii Marchionis sumptâ adversaretur patri partibus illius adjutus. Sed hac petitione frustratus, Philippum Francorum Regem contra patrem suum excitavit. Quare ipsius benedictione & hæreditate cassatus, Angliâ post mortem patris sui caruit, Ducatu Normanniæ vix retento; ut infra plenius patebit. Maledixit enim Wilhelmus Roberto filio suo propter hanc causam prædictam. Quam maledictionem, antequam obiret, expertus est evidenter. Ricardus magnificus & bonæ indolis adolescens & Dux Beormæ, primævæ florem juventutis acerbâ morte prævenit. Tradunt enim ipsum in novâ Forestâ, quam pater suus de novâ construxerat, quæ nova Foresta modò appellatur, ut superius diximus, cervos insequentem morbum lethalem incurrisse, in loco viz, quem Rex pater ejus destructis villis, ut supra dictum est, & Ecclesiis subversis in sylvam redegerat densissimam & habitaculum bestiarum. Quidam scribunt, quòd prædictus Ricardus sic cervos insequendo i● sagittâ vulneratus in sæpe nominatâ Forestâ interiit; & sepultus est in Ecclesiâ Cathedrali Wyntoniz. Filiz Regis Wilhelmi quinque erant; quarum Cœcilia Cadomis Abbatissa fuit. Constantia Comiti Britanniz Alano erat in conjugium data. Tertia verò Adala Stephani Blefensis

ſenſis Comitſ uxor fuit. Viro tandem defuncto, apud Mertenniacum Sanctimonialis habitum ſuſcepit. Quarta Haroldo Anglorum Regi promiſſa fuerat, ut prædiximus. Et quinta Aldeſonſo Galiciæ Regi jurata erat; quarum duorum nomina penitus non audivi.

Rex præterea Wilhelmus in adoleſcentiâ primâ caſtitem adeo reſpexit; ut publicè diceretur ipſum in ſœminâ nihil poſſe. Verumptamen ex Procerum ſententiâ matrimonio addiſtus, ita ſe habuit; ut pluribus annis nullius probri ſuſpicionē notaretur. Subjectis humilis apparebat & facilis, inexorabilis erat rebellibus. Diebus ſingulis Miſſæ aſſiſtebat, matutinos hymnos & veſpertinos diligenter cum Horis regularibus audiebat. Wilhelmus Rex ſolitus erat coronari ad Natale Domini Wygornia, ad Paſcha Wyntonia, ad Pentecoſten Londonia. Et hæc de moribusejus dicta ſufficiant. Iſtius Regis Wilhelmi anno regni ſui viceſimo primo & anno Domini MLXXXVI. ſecundum computationem Auctoris *de Concordantiis Chronicorum*, in Provinciâ Walliarum quæ Rôs vocatur, inventum eſt Walwennii ſepulchrum, qui fuit Arthuri Regis Britonum ex ſore nepos, ſuper ripam maris, longitudinem habens quatuordecim pedum. Regnavit autem in eâ parte Britannia, quæ uſque hodie Walweytha vocatur; vir in militiâ & in omni animoſitate ſamoſiſſimus, ut tradunt Britones.

Rex Wilhelmus erat Legum amator & emendator ſtudioſiſſimus. Unde apud Londoniam conſilio Baronum ſuorum fecit ſummonire per univerſos Angliæ Comitatus omnes Nobiles ſapientes & ſuâ lege eruditos; ut eorum leges & conſuetudines audiret. Et licet Rex Wilhelmus leges Norſolchiæ, Cantebriggia & Deiræ, ubi quondam maxima pars Danorum & Norwegenſium inhabitabat, prius magis approbaverat, & eas per totum regnum obſervari præceperat; pro eo quod omnes Antecſſores ejus Ducts & ferè omnes Barones Normanniæ Nothwygenſes extirpiſſent, & quod de Northwegiâ olim veniſſent. Sed poſtea ad preces Communitatis Anglorum Rex adquevit. Qui deprecati ſunt, quatenus permetteret ſibi leges proprias & conſuetudines antiquas habere, in quibus vixerant patres eorum & ipſi autem eis nati & nutriti ſunt, ſc. leges Sancti Edwardi. Et ex illo die magnâ auctoritate veneratæ & obſervatæ ſunt præ cæteris regni legibus leges Sancti Edwardi; quæ quidem prius inventæ ſunt, & conſtitutæ fuerunt tempore Regis Edgari avi ſui. Verumptamen poſt mortem ipſius Regis Edgari uſque ad coronationem Sancti Regis Edwardi, quod tempus continet annos ſexaginta ſeptem, prædictæ Leges ſopitæ ſunt & penitus prætermiſſæ. Sed poſtquam Rex Edwardus in regno fuit ſublimatus, conſilio Baronum Angliæ legem ſexaginta ſeptem annis ſopitam excitavit, excitatam reparavit, reparatam decoraviſt, decoratam confirmaviſt; & confirmata vocata eſt lex Sancti Edwardi Regis, non quod ipſe prius adinveniſſet eam, ſed cum prætermiſſa fuiſſet & penitus oblivioni dedita à morte avi ſui Regis Edgari, qui primus inventor ejus fuiſſe dicitur, uſque ad ſua tempora viz. ſexaginta ſeptem annis. Unde ex præcepto Regis Wilhelmi electi ſunt de ſingulis totius Angliæ Comitatibus duodecim viri ſapientiores; quibus jure jurando injunctum erat coram Rege Wilhelmo, ut quoad poſſent recto tramite neque ad dexteram neque ad ſiniſtram declinantes legum ſuarum conſuetudinumque ſancita patefacere, nil præmittentes, nil addentes. Aldredus autem Eboracenſis Archiepiſcopus, qui Regem Wilhelmum coronaverat, & Hugo Londonienſis Epicoſus per præceptum Regis ſcripſerunt propriis manibus omnia, quæ prædicti jurati dixerunt. A legibus namque ſanctæ matris Eccleſiæ ſumentes exordium, quia per eam Rex & regnum ſolidum ſubiſtendi habent fundamentum, leges & libertates & pacem ipſius concionati ſunt dicentes: *Omnis Clericus, &c.* Sic enim incipiunt Leges Sancti Edwardi. Sancivit namque primum leges in Britannia (p) Dumwallonis Molmucii, cujus leges Molmucina dicebantur, uſque
que

que ad tempora istius Wilhelmi Conqueritoris satis celebres. Inter quæ stauit, ut civitates & templa Deorum, viz ad illa ducentes, ac aratra colonorum immunitate confugii gauderent. Deinde Mercia Regina Britonum uxor Gwotelini Regis, à quâ Provincia putatur Merciorum denominata, legem edidit discretionem & iustitiâ plenam, quæ lex Marcia vocabatur. Has duas leges Gildas Historicus transtulit in Latinum, & Rex Alfredus postmodum de Latino in Saxoniam transtulit, quæ Merchelege Saxonice dicebantur. Ille quoque Alfredus legem anglice conscriptam superadjecit, quæ Westsaxonelage Saxonice vocabatur. Tandem Danis in hac terrâ dominantibus, tertia lex emanavit, quæ Danelage dicebatur. Ex his tribus legibus Sanctus Edwardus tertius ante Conquestum unam legem communem edidit; quæ Leges Sancti Edwardi usque hodie vocantur. De quibus nonnulla vocabula adhuc frequentata, inferere dignum duxi.

Mundebryche, i. e. læsio Majestatis, Gallice *blasme de Court ou de loys*.

Trithbryche, i. e. fractio pacis.

Mystrumynge i. e. variatio loquelæ in Curia.

Scheunwynge, i. e. propositio mercimonii, Gallice *Displeynre de Marchandise*.

Hamsokne vel *Hamfare*, i. e. insultus factus in domo.

Forstallynge, i. e. coactio vel obsequentia facta in stratâ regiâ.

Frythesockne, i. e. tutatio in iurisdictione, Gallice *seurente en defens*.

Infangthef pelsyninward, i. e. infra suum cupere reum, Gallice *dedemez le Gen athachement de laron*.

Saka, i. e. iurisdiction, Gallice *Court justice forfet omacheson*.

Soka, i. e. secta curiæ, & inde dicitur *Sokne*: sed *Sokne* dicitur aliquando interpellatio majoris audientiæ.

Wergelthef Anglice *Eschape*, Gallice *Solte de laron*.

Thean, i. e. laudare auctorem, Gallice *Remosh garant*; & quandoque dicitur sequela nativorum.

Fythwyte, i. e. amerciameritum pro conflictu.

Wardwite hoc est, esse quietum pro Wardis factis, Gallice *surfise de garde*.

Bloodwyte, i. e. amerciameritum pro effusione sanguinis.

Flythwyte, i. e. emenda proveniens pro contentione.

Leyrwyte, i. e. emenda pro corruptione nativæ.

Gulrwyte, i. e. emenda pro transgressionem.

Scot, hoc est esse quietum de quadam consuetudine, sicut de omni tallagio ad opus Vicecomitis vel ejus Ballivorum, vel ad opus Ballivorum Domini.

Hydage vel *Talage*, i. e. tallagium datum Danis, i. e. tres denarios de qualibet hydâ terræ.

Wapentak & *Hundred* idem sunt; quia procinctus centum villarum solebat reddere arma in adventu Domini.

Lestage, i. e. consuetudo exacta in nundinis & mercatis.

Stallage, i. e. exactio pro statione in plateis tempore nundinarum.

Hæc expositio vocabulorum prædictorum habetur per Ranulphum Cestrensem in suâ *Polychronica*, ubi agit de Alfredo. Alibi verò legi ista vocabula explanata sub formâ quæ sequitur.

Soka, hoc est secta de homagio in Curia Domini secundum consuetudinem regni.

Sak, hoc est placitum & emenda de transgressionem homagii in Curia Domini, quia *Sak* anglice *Achesun* gallice, & dicitur *Forfichesak* idem quod *punquale achesun* & *Sak* dicitur *pur forfet*.

Tolle, hoc est quod vos & homines vestri de toto homagio vestro sitis quieti de omnibus mercatis de totocto, & de rebus emptis & venditis.

Them, hoc est quod habeatis totam generationem villanorum vestrorum cum coram sectis & catallis, ubicunque in Angliâ inventi fuerint, excepto quod

quodd si quis Nativus quietus per unum annum & unum diem in aliqua Villâ privilegiatâ manserit; ita quod in eorum Communitatem sive Communam scilicet Gylldhallam & tanquam civis receptus fuerit, eo ipso à villenagio sit liberatus.

Infangenethes, hoc est quodd latrones capti in Dominio vel in Feodo vestro, & de suo latrocinio convicti, in Curiâ vestrâ judicentur.

Utsfangenethes, hoc est quodd latrones de terrâ vestra, vel de Feodo vestro extra terram vestram vel Feodum vestrum capti cum latrocinio ad curiam vestram revertantur, & ibidem judicentur.

Hamsfokene, hoc est, quietum esse de amerciamento pro ingressu hospitiorum violenter & sine licentiâ contra pacem Domini Regis, & quodd teneatis placita de hujusmodi transgressione factâ in terrâ vestrâ in curiâ vestrâ.

Grythbrecha, hoc est pax Domini Regis infracta, quia *Gryth* Anglicè, *Pax* Latine, & *Peas* Romanè.

Bloodwyte, hoc est esse quietum de amerciamentis pro sanguine fuso, & quodd teneatis inde placitum in curiâ vestrâ, & habeatis amerciamenta inde provenientia; quia *Wyte* Anglicè, *miserisordia* Latine.

Pleythwyte, hoc est esse quietum de amerciamentis pro medlettis, & quodd teneatis inde placitum in Curiâ vestrâ, & habeatis amerciamenta inde provenientia; quia *Plyth* Anglicè, *Medelee* Romanè.

Flythwyte, hoc est esse quietum de contentione & convitiis, & quodd teneatis placita inde in Curiâ vestrâ, & habeatis inde amerciamenta; quia *Flyth* Anglicè, *Tensun* Romanè.

Perdewyte, hoc est esse quietum de amerciamentis, cum quis utlagus fugitivus veniat ad pacem Domini Regis sponte vel licentiatus.

Flemensfryth, hoc est quodd habeatis catalla sive amerciamenta hominis vestri fugitivi.

Leyrwyte, hoc est, quodd capiatis emendationem ab ipso qui corripit nativam vestram sine licentiâ vestrâ.

Chyldwyte, hoc est, quodd capiatis geresum an de nativâ vestrâ corruptâ & pragnatâ sine licentiâ vestrâ.

Forstalle, hoc est esse quietum de merciamenis & de catallis arestatis infra terram vestram, vel exarestatis, & teneatis & habeatis placita inde in Curiâ vestrâ de hujusmodi catallis arestatis infra terram vestram, & amerciamenta inde provenientia.

Scot, hoc est esse quietum de quadam consuetudine, sicut de communi tallagio ad opus Vicecomitis vel ejus Ballivorum.

Geld, hoc est esse quietum de consuetudinibus servilibus quæ quondam dari consueverunt, sicut *Hornguld* & his similibus.

Hydeage, hoc est esse quietum, si Dominus Rex talliaverit totam terram per hydas.

Caruage, hoc est esse quietum, si Dominus Rex talliaverit totam terram per carucas.

Duneguld, hoc est esse quietum de quadam consuetudine, quæ currit aliquo loco, quam quondam Dani levaverunt in Angliâ.

Hornguld, hoc est esse quietum de quadam consuetudine exactâ pro talliâ scilicet de quâcunque bestia cornutâ.

Wapentake, hoc est esse quietum de sectâ de quadam consuetudine pro placitis captis vel assignatis in nundinis vel mercatis.

Shewynge, hoc est esse quietum de atachiamenis in quadam Curiâ & coram quibuscunque de querelis ostensis & non advocatis.

Mysskennynge, hoc est esse quietum de amerciamentis pro querelis coram quibuscunque sive transumptive prolatis.

Burgh-

Burghbreche, hoc est quietum esse de transgressionibus in Civitate vel in Burgo contra pacem factis.

Wardwyte, hoc est, quietum esse de consuetudine pro Wardis factis.

Averpany, hoc est esse quietum de denariis dandis pro Averragio Domini Regis.

Hundredpany, hoc est esse quietum de denariis dandis vel aliis consuetis faciendis præpositis Hundredi.

Bordhalpany, hoc est esse quietum de quadam consuetudine exactâ pro tabulis levatis.

Tithyngpany, hoc est esse quietum de tallagio decimæ per consuetudinem.

Burgbote, hoc est esse quietum de auxilio dando ad reficiendum Burgum, Castrum, vel muros prostratos.

Bryggebote, hoc est quietum esse de auxilio dando ad pontes reficiendos. Hæc vocabula ponuntur in Chartis Privilegiorum diversorum locorum.

Anno Domini MLXXXVII. Rex Anglorum Wilhelmus in Normanniâ moram faciens, aliquantulum se continuit ab inimicitiis cum Rege Francorum contractis. Cujus Rex Francorum Philippus abutens patientiâ, opprobiose fertur dixisse: Rex, inquit, Anglorum jacet Rothomagi, cubile fovens more parturientium foeminarum; sed cum post partum sese purificaturus ad Ecclesiam exierit, centum millia candelas cum eo veniam oblaturus. Hiis igitur, & hiis similibus Rex conviciatus, adveniente mense Augusto, quum segetes in agris, botri in vineis, & poma in viridariis copiam sui ostendunt; coacto exercitu copioso Franciam infestus aggrediens omnia conterit, omnia depopulatur; nihil erat quod animum commoti Regis placaret, vel injuriam contumeliose acceptam multorum dispendio mitigaret. Postremo maritimam civitatem injectis ignibus concremavit; succensâ illic sanctæ Mariæ Ecclesiâ cum duabus reclusis; quæ nec in tali necessitate putarunt suas fore ædículas deferendas. Quo actu exhilaratus Rex dum suos incitavit, ut ignibus adjiciant pabulum, prope flammam accedens, ignium calore & autumnalis æstus inæqualitate morbum incurrit. Auxit præterea ægritudinis ejus molestiam; quod præruptam fossam equus Regis transiliens, interiora dirupit insidentis. Quo nimirum dolore acriter afflictus Rothomagum remeavit. Roberto filio suo, non tamen benivolo corde vel sereno vultu, Normanniam delegavit; indignum eum reputans regali dignitate. Sed nec ipse Robertus ipsum Ducatum gratanter suscepit. Verumptamen ut patrem pacaret moriturum, & solvens maledictionem eidem daret benedictionem; promisit ei Hierosolymitanam peregrinationem pro ejus animâ magnifice consummare: Quod & in postremo implevit. Wilhelmo autem Rufo filio suo Angliam sc. Conquæstum suum assignavit; supplicans ut Anglos, quos crudeliter & veluti ingratus malè tractaverat, mitius confoveret. Possessiones verò maternas cum thesauris impreciables Henrico filio suo, quem plus dilexit, relinquens, obnixus deprecabatur; ut de parte ejusdem thesauri sufficienti nobile construeret Cœnobium pro animæ suæ redemptione. Multum se confitebatur peccasse in Anglorum Nobilitatem, quos falsis decepit pollicitis. Et hoc satis competenter complevit Henricus apud Redyng. Ritè ergo ordinatis rebus universis, octavo Idus Septembris viam universæ carnis est ingressus. Anno Regni sui vicesimo primo, Ducatus verò quinquagesimo secundo, vitæ suæ septuagesimo, anno gratiæ MLXXXVII. & in Monasterio Cadomi, quod ipse fundaverat, unâ cum conjugē suâ Matilde sepultus est, ubi erat videre mundi miseriam, viz. quod tantus Europæ terror & honor sepulturam sine calumniâ habere non potuit. Nam ibi Miles quidam palam inhibuit sepulturam fieri, dicens illud solum esse suum, violenterque ab eo sublatum, nec debere quempiam in rapinâ sepeliri. Quod Henricus sentiens, qui solus ex filiis suis tunc aderat, centum libras illi militi dedit. Nam Robertus primogenitus

tunc

tunc patriam debellabat. Wilhelmus Rufus Angliam navigaverat, qui tunc apud Wyntoniam eruptis paternis thesauris pro patris memoriâ erogaverat.

Quia verò sunt nonnulli, qui affirmant dictis suis, quamvis nullam habeant auctoritatem, quòd iste Wilhelmus Conquæstor non fundaverat Novam Forestam, sed filius suus Wilhelmus Rufus; quidam dicunt absque ullâ etiam auctoritate, quòd Rex Johannes ipsam Forestam fundaverat; ideo hîc inferam, quod super hac re scribit Wilhelmus Malmesbiriensis *de Regibus* lib. 3. qui prope tempora ipsius Wilhelmi extiterat. Filios, inquit, habuit Wilhelmus Rex quatuor, &c. *Dein omnia verbatim exscribit, quæ Wilhelmus habet de prole, fratribus, & habitu corporeo Conquæstoris; & in his Capitulum claudit.*

C A P I T U L U M II.

De Wilhelmo Rufo Rege & filio Wilhelmi Conquæstoris.

Wilhelmus Rufus coronatus est in Regem post mortem patris die Sanctorum Cosmæ & Damiani anno Domini MLXXXVII. juvantibus eum Wlftano Wygornienfi Episcopo & Archiepiscopo Lanfranco, qui eum nutriverat & militem fecerat; & regnavit tredecim annis mense minus. Quod audiens Robertus primogenitus, qui tunc in Almanniâ exercitum contra fratrem congregaverat, Normanniam rediit, cujus mediam partem præter castella Henrico fratri suo inpignoravit; ut exercitum contra fratrem suum Wilhelmum conduceret. Tandem apud Hamptoniam applicuit. Cui Rex Wilhelmus misit nuncios, qui dicerent ei: Frater tuus Wilhelmus non se clamat Regem sed subregulum sub te, & per te regnaturum, qui illo major es, melior & natu prior; non usurpavit si placet, quod ad tempus pro tuâ absentia suscepit; ut jam quia coronatus petat, ut sub te regnet, solvendo annuatim tria millia Marcarum; & qui alteri supervixerit, honores utriusque possideat. Robertus velut arundo statim consensit, exercitum dimisit, Neustriam rediit, nil nisi promissa referens. Tota ferè nobilitas Angliæ voluerat erexisse Robertum in regem, excepto Lanfranco Archiepiscopo Cantuariensi cum Wlftano Episcopo Wygornienfi.

Rex Wilhelmus quædam Castella in Normanniâ Roberti adquisivit, custodes pecuniâ corrupens, & Regem Franciæ, ne suo fratri faveret, impediens; sicque Normannia diu fluctuabat, modò uni, modò alteri favens; donec Robertus Cenomanniam, & Rex Wilhelmus quædam Castra in Normanniâ obtineret. Interea tertius frater Henricus infrendens, quòd nil sibi de terris impertiebatur, montem Michaelis occupavit; utrumque fratrem vicissim incurfavit. Ut ergo quadam die Rex Wilhelmus tabernaculum suum egressus, cum paucis irruit in multos hostes ipse improvisus; sed equo suo sub femoribus suis occiso ipse per pedem diu tractus probitate suæ loriciæ salvatus est, ne laderetur. Miles autem qui eum dejecerat, manum ad capulum gladii aptavit, ut Regem feriret. Cui Rex: Quiesce nebulo, Rex Angliæ sum ego. Tremuit vocem vulgus militum, alterum equum Regi adducunt. Quo ascenso, inquit quis eum dejecerit. Ego, ait miles ille qui hoc fecerat, nec putavi Regem dejicere sed militem. Et Rex per vultum delutatus, & tu, inquit, mihi de cætero carior eris. Cum autem Henricus ab utrisque fratribus ita obsideretur, ut aqua sibi deficeret; misit ad Robertum fratrem suum, virum utique lenioris animi, dicens: Impium fore aquam negare, quæ omni homini mortali & bestiis communis est; magis namque civile foret pugnare virtute militum quàm violentiâ elementorum. Tunc ille aquam concessit. Quod Rex Wilhelmus audiens, derisit factum dicens: Siccine didicisti à Roberte

berte hostes debellare, potum præbens? Cui Robertus: Numquid aquam præponderas fratri, dimittens eum mori? Si eum amiserimus, quem alium fratrem haberemus? Ad hæc Rex Wilhelmus resolvit prælium, ambos fratres in Angliam secum ducens.

Istius Wilhelmi tempore viz. anno Domini MLXXXIX. Lanfrancus Cantuariensis Archiepiscopus obiit nono Kalendas Aprilis. Qui inter cætera, &c. *Sequitur de gestis Lanfranci, de magnanimitate Malcolmi Regis Scotorum, de fundatione Ecclesiæ Tinnuthensis, & de peste Fuldensi ex Matthæi Paris Historiâ ad annos 1089, 1090, 1091.*

Wilhelmus Rex secundus dictus Rufus anno Domini MXCII. anno regni sui quinto, apud Gloverniam jacebat tempore Quadragesimali, gravi oppressus infirmitate. Promisit enim ex tunc timore mortis & ægritudinis leges emendaturum, & in domo Domini pacem positurum. Quâ de causâ dedit Archiepiscopatum Cantuariæ Anselmo Abbati Beccensi viro venerabili; atque Roberto cognomento Bloet Cancellario suo dedit Episcopatum Lyncolniensem. Sed ex quo sanus effectus est, ostendit seipsum deteriorem, [dolens] eo quod eisdem Episcopatus pretio non vendiderit. Hoc anno translata est principalis sedes Episcopalis ab Ecclesiâ Wellensi in Bathoniam (qui Episcopatus tertius fuit Westsaxonum) in Somersereni Pago pro copiâ fonticulorum ibidem ebullientium ita dictam. Hæc translatio facta est per laborem sive ad instigationem Johannis, qui fuit sextus decimus Episcopus apud Wellas natione Turo-nicus, assensum præbente Rege Wilhelmo, muneribusque intervenientibus. Monasterium verò apud Bathoniam, ad quod translata est prædicta sedes Episcopalis, fundavit Offa Rex Merciorum, ipse videlicet Offa, qui fundavit Abbatiam Sancti Albani Anglorum Protomartyris. Et quia fit hic mentio de Beato Anselmo, libet aliquid sub compendio de eo tractare. Sic enim scribitur in *Gestis Pontificum*. Post Lanfranci defunctionem vacavit sedes Archiepiscopatus Cantuariensis annis plus quatuor. Rex enim Wilhelmus Rufus malorum susurronum consiliis plus iusto credulus, omnes sibi redditus annumerabat, &c. *Succedit Anselmi vita ex Malmsburiensi, paucis omisissis, descripta ex lib. 1. de Gestis Pontificum à folio 122. b. lin. 41. ad fol. 124. à lin. 15. Dein pergit Rudburnus Anselmi consecrationem & alia quadam narrare ex Matthæo Paris ad annum 1094.*

Anno Domini millesimo nonagesimo quinto, & anno regni Wilhelmi junioris octavo, translata est sedes Episcopalis à Theodfore ad Northwycum ab Hereberto Losyngâ, qui ex Abbate Ramefensi à Wilhelmo Rufo emit Præsulatum Thedford. Apud Theodford olim erat sedes Episcoporum Orientalium Anglorum. Pro quo notandum, prout scribit Wilhelmus in *Gestis Pontificum*, lib. 2do. Primus Orientalium Anglorum Episcopus fuit Fœlix, &c. *Hoc loco Rudburnus integrum Wilhelmi capitulum de Episcopis Orientalium Anglorum (lib. 2. de Gestis Pontificum) in opus suum transcripsit. Exin prosequitur Anselmi exilium, expeditionem in Terram Sanctam motam, & vitam Wlstan Episcopi Wigorniensis; Matthæi Paris (ad annos 1094, 1095.) verbis compendio datis.*

Eodem anno, mense Martio, Gwalterus cognomento Savor, vir nobilis & strenuus, cum ingenti multitudine primus omnium Cruce-signorum iter Peregrinationis arripuit. Qui in loco quidam Cnutoch vocato in confinio Turcorum posito cum triginta millibus peditum Cruce-signatorum & equitum quingentis interfectus est; ducatum belli præbente Petro Heremitâ, qui secundo post Gwalterum iter peregrinationis suscepit. Petrus cum reliquiis exercitus apud Constantinopolim remansit, Principum adventum præstolando. Circa istud tempus Dux Godefridus Lotharingiæ & Robertus Dux Normannorum, qui ultimus omnium Cruce-signatorum iter peregrinationis suscepit, Terram Sanctam petivit. Eodem anno Dux Normannorum Robertus Curtiose, frater Wilhelmi Rufi Regis, strenuitate magnanimus, venit in Angliam, fratribus

bus ſuis antequam peregrinaretur valedicturus, ſimul & ab eis conſilium & auxilium cum favore fraterno poſtulaturus. Quem Rex Angliæ Wilhelmus & Henricus frater ejus cum omni reverentiâ ſuſceperunt. Dux autem Robertus dulci colloquio affatur utrumque, dicens: Noſtis fratres chariſſimi, quodd pater noſter Wilhelmus Rex Anglorum magnificus nobis dixerit moriturus, viz. quodd quum Angliam ſibi ſubjugâſſet, multos hujus regni Nobiles multipliciter afflixit veritatem tranſgrediendo. Gravi igitur ductus pœnitentiâ in extremis mihi coram vobis præcepit, ut naſcâ temporis opportunitate onus peregrinationis pro ſalute animæ ſuæ & meæ & animarum veſtrarum fratrum meorum aſſumerem. Et ecce nunc tempus idoneum. Ego ergo paternæ exhortationis non immemor, cruce, vos noſtis, pro ipſo & nobis conſignor. Unde ſicut nobis commune eſt negotium, commune ſit & ſuffragium. Unde attentius ſupplifico; quatenus mihi de theſaurorum veſtrorum copiis peregrinatori velit impertiri. Cui Rex Wilhelmus tam fratris quàm patris oblitus beneficiorum, torvo vultu reſpondit: Theſauris multis multum indigeo. Amicus enim tuus Rex Francorum, mihi ut noceat, inſidiatur. Nolo pro te theſauro deſtitui, vel in aliquo decreſcere vel depauperari. Cui Dux iratus: O fratrum medie, ſed degener, tu me primogenito ſupplantato regnum Angliæ opulentiffimum nequiter invaſiſti, quo & nequiter abuteris. Et ſi mihi ſuccurrere dedignarere, animæ patris noſtri, qui te in Regem creavit, teneris patrocinari. Et cum ad jurgia erigerentur, compeſcuit eos Henricus frater eorum junior intumentes; ad quem verſâ facie Dux ait: Et tu frater de ſubſidio poſtulado quid dicis? Memorare quæſo quantum theſaurum tibi delegavit pater noſter. Cui Henricus: Noſti frater, quodd mihi injunxit pater noſter pro redemptione animæ ſuæ exinde unum nobile fundare Cœnobium, ad quod neceſſe habeo auri & argenti copiis habundare. Verumptamen ut aſſeris, commune nobis eſt negotium iſtud; unde non poſſum tibi penitus deeſſe. Commota namque fuerant viſcera ejus affectu fraterno. Commodabo tibi, inquit, mille libras argenti. Et Rex Wilhelmus erubescens, ex quo vidit miſericordiam Henrici, mitigato animo ipſi Duci Ducem millia librarum argenti commodavit, interpoſito Ducatu Normanniæ pro pignore. Cui Dux gratias agendo adquiſcens ſupplicat; ut tutor Normanniæ incolas non depauperaret, lucos non explanaret, terminos non abbreviaret. Quod benignè conceſſit uterque fratrum. Et ſic valedicto ipſis, receſſit Dux magnificus Normannorum Robertus. Circa iſtud tempus fabricata eſt & perfecta Eccleſia Northwycenſis; & pro Clericis Monachi fœliciter ſubrogantur. Anno Domini milleſimo nonageſimo ſeptimo, anno verò regni Regis Wilhelmi decimo, obſeſſa eſt civitas Nicæa, &c. Qui verò nomina aliarum civitatum ſcire deſiderat, inſpiciat Chronicam Matthæi Pariſiacenſis Monachi Sancti Albani Protomartyris Angliæ, ubi agit de actibus Wilhelmi Ruſi Regis Anglorum. *Ex eo hiftoriam rerum à Cruce-ſignatis auno 1097, & 1098. geſtarum compendio redditam Rudburnus exhibet.*

Eodem anno (viz. MXCVIII.) obiit Walkelinus Wyntonienſis Epifcopus, poſtquam ſtrenuè rexerat Wyntonienſem Eccleſiam viginti ſeptem annis; de quo in præcedenti Capitulo mentionem fecimus: & in propriâ Eccleſiâ ſepultus eſt. Et ex tunc vacavit ſedes Wyntonienſis pluſquam duobus annis, immo fere tribus annis. Nam Wilhelmus Rex poſt mortem Walkelini tenuit Epifcopatum Wyntonienſem in manu propriâ uſque ad mortem ipſius, viz. ab anno Domini MXCVIII. uſque ad annum Domini MC. Quo anno moritur Wilhelmus Rex, & Henricus frater ejus coronatur. Qui quidem Henricus Rex primo regni ſui anno, viz. anno Domini MC. dedit Epifcopatum Wyntonienſem Wilhelmo Gyffard. Sed quoniam ad voluntatem Regis quorſdam Epifcopos, qui institutiones à Rege ſuſceperant, Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus noluit conſecrare, vel cum eiſdem communi-

M m

care,

WILHELMUS GYFFARD.

care; Rex versus in animum pravum contra eum irā incanduit vehementi. Præcepitque Rex Henricus Girardo Eboracensi Archiepiscopo, ut eos consecraret. Sed Wilhelmus Gyffard timens Sancti Anselmi rigorem, sprexit consecrationem Eboracensis Archiepiscopi. Quare Regis injusto iudicio à regno Wilhelmus Gyffard est eliminatus tertio anno post dationem prædictam, anno viz. Dominicæ Incarnationis MCII. Et sic stetit Wilhelmus Gyffard non consecratus minister Ecclesiæ Wyntonienſis per septem annos, viz. usque ad annum ab incarnatione verbi MCVII. Quo anno consecratus est Wilhelmus Gyffard ab Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo apud Cantuariam die Dominicâ III. Idus Augusti. Et sic secundum Auctorem *de Concordantiis* totum illud tempus à morte Walkelini usque ad obitum Regis Wilhelmi junioris, quo etiam obitus anno coronatus erat Henricus primus frater ejusdem Wilhelmi Rufi, quando Rex Henricus dedit Episcopatum Wyntonie prædicto Wilhelmo Gyffard, assignatur pro tempore vacationis solummodo. Unde & quidam Chronicantes illos septem annos ante consecrationem Wilhelmi connumerantes inter annos Pontificatus ipsius, dicunt ipsum pontificasse annis viginti octo; sed in rei veritate non pontificabat consecratus nisi viginti uno in totum aut viginti duobus annis. Anno enim Gratie MCVII. consecratus est in Episcopum Wyntonie ab Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo; & anno Gratie MCXXIX. Henricus Bleſensis post ipsius Wilhelmi obitum successit in Episcopatum.

Anno gratiæ MXCIX. & anno regni Wilhelmi Rufi duodecimo XIII. Kalendas Julii Christiani coeperunt urbem Acon. Postea verò Jerusalem pergunt Christiani; obsessâque civitate capta est à Godefrido & Roberto Normannorum Ducibus & aliis Nobilibus quàm plurimis. Ingressusque est universus exercitus sextâ feriâ horâ nonâ mense Julio, decimâ die mensis, anno Domini MXCIX. ex quo fideles Christiani peregrini votum & viam tantæ peregrinationis assumpserunt anno nono. Civitas sancta Jerusalem in sublimibus montibus sita est; ut habetur in Chronicâ Matthæi Parisiænsis. *Vide locum apud Matthæum Paris, quem Rudburnus transcripsit à pag. 51. lin. 50. ad pag. 52. lin. 12.*

Sed ad majorem horum declarationem & etiam sitûs totius terræ sanctæ, dignè duximus hîc inferendum, quæ venerabilis pater Dominus Jacobus de Vitriaco Jerosolymitanus Patriarcha & Apostolicæ sedis Legatus in libro suo, quem *de conquestu Terra Sanctæ* composuit, & etiam quæ frater Brocardus Ordinis Fratrum Prædicatorum in libro suo *de Terrâ Sanctâ* scribit: in cujus Prologo sic idem Brocardus notabiliter procedit. ‘Cum in veteribus Historiis legamus, sicut dicit Beatus Jeronymus, quosdam lustrasse provincias, maria transisse, ut ea, quæ ex libris noverant composita viderent; quid mirum si Christiani terram illam, quam Christi sonant Ecclesiæ universæ, videre & visitare desiderent? Verum ego frater Brocardus Ordinis Prædicatorum videns quosdam affici desiderio ea saltem aliquialiter imaginari, quæ non possunt præſentialiter intueri, & cupiens eorum desiderio satisfacere, quantum possum, terram ipsam, quam pedibus meis pluries pertransivi, & quantum potui, consideravi, & notavi diligenter, & studiosè descripsi; scire volens, quòd nihil in hac descriptione posui, nisi quod vel præſentialiter in locis ipsis existens vidi vel stans in montibus aliquibus vel locis aliis, ubi accessum habere non potui à Syrianis vel Saracenis aut aliis terræ habitatoribus, diligentissimè, quod quærebam, interrogans annotavi. Totam terram ipsam à Dan usque Bersabee & à mari Mortuo usque ad mare magnum, qui sunt ejus termini, aut pedibus, ut dictum est, perambulavi; vel oculis, ubi accessum habere non potui, diligenter consideravi. Advertens autem quomodo possem hoc describere, ita ut posset à legentibus imaginatione comprehendendi, cogitavi centrum aliquod ponere in eâ terrâ, & circa illud totam
‘ terram

‘ terram modo debito ordinare. Et ad hoc elegi civitatem Aconensem tam-
 ‘ quam plus aliis notam, quæ tamen non est in medio sed in Occidentali ejus
 ‘ sine supra mare sita ; & ab ipsâ pertraxi quatuor lineas, quatuor mundi par-
 ‘ tibus correspondentes ; & quamlibet quartam divisi in tertiam, & in singu-
 ‘ lis divisionibus posui civitates & loca in scriptis magis nota ; ut singulorum
 ‘ locorum situs posset de facili reperiri, ad quam partem mundi esset collocata.
 Hæc Brocardus in Prologo.

*Incipit Divisio Terræ sanctæ per loca & Provincias secundum Jacobum de
 Vitriaco & Brocardum.*

Sciendum autem est in principio, quod terra ista, quam Sanctam dicimus,
 &c. Hoc loco Rudburnus integrum ferè Brocardi librum (qui typis olim ex-
 cusus prostat) nonnullis refecatis & stilo nonnihil immutato, exscripsit usque ad
 finem capituli 2di. lib. 2di. Rudburnus quidem Jacobum Vitriacum etiam sequi
 præ se fert. Quantum autem augurari possum, ipse Vitriaci librum nunquam vi-
 dit ; ea solummodo Vitriaci habens quæ Brocardus in opus suum transcripsit, &
 plurima sanè ex eo se transcripsisse ipse sub fine cap. 1. lib. 1. agnoscit. Prolo-
 gus Brocardi, qui superius invenitur, evulgato multò brevior est & valde diversus.
 Illum itaque solum exprimendum duxi. Cæterum Rudburnus ad lib. 2. cap. 2.
 §. 5. Brocardi (ubi de Sirorum & Græcorum fide differitur) sequentem de Conci-
 lio Florentino suâ ætate celebrato narrationem intexuit.

Græci similiter Christiani sunt, sed Schismatici, nisi quod in magnâ parte
 Concilio generali sub Domino Gregorio Papâ decimo ad obedientiam Roma-
 næ Ecclesiæ redierunt. Hæc sunt verba Brocardi de reditu Græcorum ad obe-
 dientiam Romanæ Ecclesiæ. Sed pro hoc ulterius notandum, quod anno
 Dominicæ Incarnationis millesimo quadringentesimo tricesimo septimo Domi-
 nus Papa Eugenius quartus Concilium Basiliæ per Prælatos & Doctores celebra-
 tum transtulit cum consensu Cleri sui per sententiam suam ad civitatem Fer-
 rariæ ; cui translationi patres Basileæ congregati consentire noluerunt, affir-
 mantes Papam Romanum Concilium generale non posse dissolvere, nec ad
 alium locum transferre legitime absque consensu ejusdem Concilii sic dissolu-
 ti vel translati ; eo quod sic ordinavit & statuit Concilium sacrum Constan-
 tiensè in capite quod incipit, *Frequens*, Concilium generale esse super Papam
 in autoritate. Unde Papæ & prædictæ translationi per sententiam Papæ à
 Basileâ Ferrariæ Basilienses contradixerunt ; & Dominum Papam Eugenium
 quartum citaverunt, ut compareret Basiliæ, recepturus & subiturus quod
 Basilienses judicarent. Et etiam sic mandaverunt, ut sententiam suam de
 translatione Concilii à Basileâ Ferrariæ revocaret ; aliter enim affirmabant se
 ipsum Papam excommunicare & à Papatu per sententiam suam deposituros.
 Quod & postea indiscretè fecerunt. Sed isti citationi Papa Eugenius, qui
 ante Papatum vocabatur Gabriel, non obedivit, nec Basileæ comparuit, nec
 sententiam suam de translatione Concilii à Basileâ ad civitatem Ferrariæ revo-
 cavit. Sed anno Dominicæ Incarnationis millesimo quadringentesimo tricesi-
 mo octavo Ferrariæ Concilium generale celebravit, consentiente Clero Græ-
 corum & Latinorum in magno numero, in præsentia Johannis Imperatoris
 Romæorum, i. e. Græcorum sedentis in cathedrâ bassâ à terris non multum
 elevatâ à sinistris Papæ, & in præsentia Domini Joseph de ordine Sancti Basi-
 lii Monachi Episcopi. Et iste Joseph fuit Patriarcha Constantinopolitanus,
 qui sedebat etiam à sinistris Papæ post Imperatorem Græcorum. Et in dex-
 terâ parte Papæ ex opposito Imperatoris Græcorum fuit sedes parata Impera-
 tori Romanorum, qui ibi non interfuit. Et in præsentia istorum & Prælato-
 rum ac Magistrorum copiosæ multitudinis fuit decretum, Concilium gene-
 rale

rale ibidem Ferrariæ legitimè congregari & ibidem celebrari. Decreto publicato in ambone, i. e. pulpito per Episcopum, & sic viginti limitati ex parte Græcorum & viginti limitati ex parte Latinorum electi fuerunt ad arguendum & respondendum in materiis & articulis Græcorum, in quibus contra Latinos Ecclesia Græcorum à veritate diu recesserat. Quorum unus articulus fuit, Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio; quod negabant Græci dicentes, Spiritum Sanctum à Patre non à Filio procedere. Iste alius articulus fuit: Animas & spiritus dampnatorum puniri ante finale iudicium, & animas [impiorum] immediatè post separationem à corpore puniri, & animas sanctorum sine morâ post exitum à corporibus beatificè & clarè Deo frui; quod negabant Græci dicentes, hæc pœnalia, & beatitudinem in finale iudicium reservari. Item alius Articulus fuit; Animas plurimorum in Purgatorio fuisse, Græcis negantibus Purgatorium esse. Item quòd licitum fuit addere Symbolo illi, quod in Missis canitur, illud de Spiritu Sancto, *Qui à patre filioque procedit*; licet in uno Concilio priori dedaratum fuit, Spiritum Sanctum à Patre procedere per Filium; Græcis asserentibus, quòd non licebat addere, nec mutare Symbolum illud. Item alius articulus fuit, quòd Papa Romanus fuit in regendâ Ecclesiâ Domini verus successor Sancti Petri Apostoli, & caput præminens in auctoritate ante quemcunque Patriarcham & quemcunque alium Prælatum, & quòd Constantinopolitanus Patriarcha secundus post ipsum Papam est in dignitate. Et in istis Articulis Græci videntes se evidentibus Scripturarum & Sanctorum Doctorum testimoniis & rationibus Latinorum non posse satisfacere, nec allegata per Latinos posse evacuare, subscripserunt & fatebantur Ecclesiam Latinorum veram fidem in prædictis tenuisse, & Græcam Ecclesiam deviasse a veritate. Et Dominus Joseph Patriarcha per octo dies ante mortem suam subscripsit, Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio: & mortuus est, & sepultus infra octo dies, postquam illi articulo subscripserat; quia aliis articulis non subscripsit, quia dum ibi viveret, pertractati & decisi ibidem non fuerant; & sepultus fuit anno Dominicæ Incarnationis millesimo quadringentesimo tricesimo nono tertio Idus Junii in civitate Florentiæ inter Fratres Prædicatores; ad quam Civitatem Dominus Papa transtulit illud Concilium à Ferrariâ Civitate propter pestem Ferrariæ dominantem. Eodem anno in crastino Nativitatis Sancti •Johannis Baptistæ Basilienses per suam sententiam in scriptis Dominum Eugenium vocatum & Basileæ non comparentem excommunicaverunt, & nequiter à Pontificatu per suam sententiam deposuerunt. In quâ sententiâ & depositione vocali & non reali fuit unus Cardinalis, sc. Arelatensis titulo Sanctæ Cecilæ, & undecim Episcopi, quorum septem fuerunt Episcopi titulati, habentes nomen non populum subjectum, & fuerunt ibidem septem vel octo Abbates. In quâ depositione nulli Embassiatores alius regni nec Civitatis nec Universitatum nec Ducum interfuerunt, nec consenserunt illi depositioni. Et in eodem anno Domini post istam sententiam Basiliensium sic indiscretè prolatam, Græci prædicti in Concilio Florentiæ celebrato subscripserunt in publicâ sessione Domini Papæ & Imperatoris Romeorum, i. e. Græcorum, & in præsentia Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ, sc. Græcorum & Latinorum, fatentes & confitentes fidem Latinæ Ecclesiæ in omnibus articulis prædictis. Quæ subscriptio fuit ab eis facta & scripta anno Dominicæ Incarnationis millesimo quadringentesimo tricesimo nono in octavis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, sc. in vigiliâ Translationis beati Thomæ Martyris & Archiepiscopi Cantuariensis. Et fuit illa subscriptio Græcorum & Latinorum facta Florentiæ in publicâ sessione Domini Papæ & Ecclesiæ Græcorum & Latinorum; & subscripserunt omnes Prælati eorum ibidem existentes, exceptis tribus; & fuerunt in numero triginta sex de Prælati & Episcopis Græcorum, qui subscripserunt. Et in Concilio prædicto Ferrariæ & Florentiæ fuerunt tantum quatuor

quatuor Doctores de Angliâ, qui fuerunt Doctores sacræ Theologiæ & Ordinis fratrum Carmelitarum, sc. Magister Johannes Kylynghal Provincialis, Magister Johannes Thorp, Magister Wilhelmus Thorp frater ejus, & Magister Walterus Hunt, qui fuit unus de viginti Doctoribus supra nominatis, qui fuerunt deputati ad disputandum & respondendum in materiis Græcorum in illo Concilio Ycumenico. Ycumenicus autem est, i. Orbicularis sive Universalis secundum Græcos, quando de toto orbe Christianitatis veniunt ad Concilium. Quando enim una pars sive patria à Concilio excipitur; tunc Concilium illud non est Orbiculare sive Universale; sicut si Francia, Italia, Hispania, & aliæ patriæ venirent ad Concilium seclusâ Ecclesiâ Græcorum sive Græciâ; tunc Concilium illud non est Ycumenicum, i. Orbiculare, sive Universale; quia non veniunt de toto orbe sive rotunditate totius Christianitatis. Et ideo quia de toto Ecclesiâ, sc. Græcorum & Latinorum Florentiæ convenerunt; ideo Græci vocant illud Concilium Ycumenicum, i. Orbiculare sive Universale. Et octo fuerunt Concilia Ycumenica ante istud Concilium Florentiæ secundum Græcos. Unde nunquam fuit post primam separationem Græcorum ab Ecclesiâ Latinorum tanta & talis unio. In illâ enim Unione quæ fuit sub Gregorio nono in Concilio Lugdunensi, Patriarcha fuit in Concilio, qui non habuit, ut dicunt Græci, potestatem decidendi vel subscribendi nomine Ecclesiæ Græcorum; sed Ecclesia Græcorum dedit ei potestatem, ut idem Patriarcha cum Latinis in illo Concilio Lugdunensi conferret & allegata & responsa Latinorum reportaret, & secum in Græciam conferret, sed nihil cum Latinis contra Ecclesiam Græcorum vel ejus assertiones idem Patriarcha concluderet. Et tamen idem Patriarcha non consentiente Ecclesiâ Græcorum, nec Imperatore eorum cum Dominis temporalibus, conclusit cum Latinis in illo Concilio Lugdunensi; & viginti sex conclusiones abjuravit nomine suo & Ecclesiæ Græcorum; quæ isti abjuratori non consensit tunc. Sed in isto Ycumenico Concilio, i. e. totius orbis Christianitatis Concilio Florentiæ celebrato anno Dominicæ Incarnationis millesimo quadringentesimo tricesimo nono fuit Dominus Imperator Romeorum, i. e. Græcorum Johannes Palæologus cum Dominis suis temporalibus, cum Patriarchâ ipsorum Constantinopolitano & quadraginta Prælati, i. e. Episcopis; & omnes Prælati Græcorum subscripserunt fidem Latinorum, i. e. Ecclesiæ Occidentalis in die Sabbati ante Festum Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli coram Imperatore & se ipsis Græcis. Tres tamen Græci non subscripserunt de Prælati, quorum unus fuit Episcopus Ephesinus habens titulum Episcopalem Civitatis Ephesinæ, ubi fuit Sanctus Johannes Evangelista; non tamen illam Civitatem rexit, sed tantum illius titulum habuit; & alius Prælatus Græcus tuit mortuus Ferrariæ, & Patriarcha Joseph fuit mortuus ante istam subscriptionem; & sepultus Florentiæ tertio Idus Junii, tamen per octo dies ante mortem suam subscripsit, & affirmavit articulum de Spiritu sancto, s. Spiritum Sanctum procedere à Patre & Filio. Alii enim articuli, in quibus postea subscripserunt, non fuerunt in morte Patriarchæ disputati & conclusi. Et Imperator Græcorum in Sabbato prædicto ante Natalitia Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli suis Prælati dixit: Volo exonerare conscientiam meam, & onero: Vos sicut respondebitis coram summo Deo, deducto omni honore meo & timore & omni occasione in contrariam remotâ, dicatis an scitis vel possitis evacuare allegata, argumentationes Latinorum & eorum responsiones vestris argumentis; & habentes Deum solum præ oculis onero vos dicere, quæ intelligitis, & an poteritis ista evacuare an non. Et responderunt decem Prælati; quod non sciverunt nec potuerunt evacuare allegata Latinorum. Dignum ergo est, dixit Imperator, ut subscribatis. Et sic in octavâ die Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli subscripserunt omnes Prælati Græci, exceptis tribus, publicè in Ecclesiâ majori Florentiæ, & fidem Latinorum in prædictis articulis

lis decreverunt, Domino Papâ eodem die, sc. die Lunæ Missam de Spiritu Sancto celebrante. Et iste Dominus Papa fuit Venetus, i. e. de Venetiâ ortus, & sæcularis Sacerdos, & non privatæ Religionis, neque professionis singularis, quando fuit electus in Cardinalem per Gregorium duodecimum. Et exhibuit in Concilio illo expensis suis propriis omnes Græcos in Concilio numero sexcentos. Et fuerunt decem & novem Doctores sacræ Theologiæ & unus in Iure Canonico, qui disputarent cum quadraginta Græcis in articulis præfatis. Doctores autem Angliæ ibi non fuerunt, exceptis quatuor prædictis Carmelitibus; quia nec saluum conductum nec tutam viam habere potuerunt, resistentibus pluribus & specialiter Duce Burgundiæ tunc præcipuo inimico regni Angliæ. Et licet Papa pro salvo conducto pro Anglis illi Duci scriberet; tamen obtinere tunc non potuit. De Græcis etiam addit Brocardus in libro suo *de Terrâ Sanctâ*, quod sine dubio dicuntur multis erroribus implicati; sed hoc de eis communiter dici potest, quod apud eos Prælati sunt Monachi & multæ abstinentiæ, & conversationis mundæ, & devoti sunt valde. Communiter Prælatos multum honorant, &c. *Exin Brocardi verba Author proficitur usque ad finem cap. 2di. lib. 2di. ut supra annotatum est. Demum ad Cruce-signatos reversus, regnum Hierosolymitanum à Roberto repudiatum, Godefrido datum hisce verbis narrat.*

Et hæc de hiis dicta sufficiant. Captâ ergo, ut diximus, sanctâ Civitate Jerusalem ab inclytis Principibus Godefrido & Roberto Normannorum Duce, cum Principes in ipsâ sanctâ Civitate in quiete & lætitiâ spirituali quievisent, viz. in Sabbato Ramis palmarum, convenerunt octavâ die tractaturi per gratiam Spiritûs Sancti, ut aliquem de suo eligerent collegio, qui præsit Civitati Regiæ ac regioni regiam ritè obtinens dignitatem. Et cum diligenter fuis orationibus, & accensis super altaria cereis, commissisque eorum singulis candelis extinctis, ut per accensionem indicium panderetur divinæ voluntatis. Denique cum in Sabbato Paschali, quæ octava dies est hujus conventionis, Robertus Dux Normannorum apud Jerosolimam inter cæteros astaret, expectans ignem de supernis in cereum alicujus descendere; cereus ipsius Roberti Ducis Normannorum ter divinitus accensus est; ter, quod sine lachrymis recitare nequeo, clam extinxit, electioni de se divinitus factæ nullatenus consentiens. Ab omnibus enim in Regem Jerosolymorum electus est; sed auditâ morte fratris sui Wilhelmi Regis Angliæ, regnum Jerosolymitanum non reverentiæ contuitu recusavit, sed aut laborum metu, aut regni Anglicani cupidine; quâ de causâ nunquam postmodum in bello fortunatus fuit. Tandem omnes relicto Duce Roberto, unanimiter, constanter, imo obstinatè contradicente, Ducem Godfridum consonantes gaudentes elegerunt; & electum sepulchro Domini cum laudibus & ymnis solempniter erubescere Duce Roberto præsentaverunt. Et hoc meritò, ut primus ad capturam qui intravit, primus & dignissimus in dominatu acclamaretur. Erat nempe iste Robertus. *Dein Rudburnus Roberti Ducis mores ex Malmsburiensi fol. 86. depingit; & Wilhelmi Regis necem ex Matthæo Paris refert.*

Tandem Wyntoniam deportatur, & in Ecclesiâ Cathedrali sepelitur in medio Chori. Hæc Mattheus Parisiacensis de morte Regis Wilhelmi Rufi. Quid verò Wilhelmus Malmesbiriensis de istius Regis morte scribit, dignum duximus in sequentibus interferendum. Multa, inquit, de ipsius interitu & prævisa & prædicta homines ferunt, &c. *Vide locum quem Rudburnus descripsit à fol. 70. b. lin. 54. ad fol. 71. à lin. 44.*

Pauci rusticanorum cadaver in rhedâ caballariâ compositum Wyntoniam in Episcopatum devexere, cruore undatim per totam viam stillante. Ibi infra ambitum turris multorum Procerum conventu, paucorum planctu terræ traditum. Neque defuere opiniones quorundam dicentium, ruinam turris, quæ posterioribus annis accidit, peccatis illius contigisse; quod injuria fuerit,

rit illum sancto tumulari loco, qui totâ vitâ petulans & lubricus, moriens etiam Christiano caruerit viatico. Sed videtur, quodd hîc contrarietis possit oriri; ut enim habetur in scriptis Wyntonienſis Eccleſiæ, Walkelinus Episcopus Wyntonix turrim illam fabricavit, qui anno undecimo Wilhelmi Regis Ruſi obiit, & non invenitur poſt illam fabricationem quæ facta eſt per Walkelinum, turrim illam cecidiſſe; quia fortiſſima turris facta eſt, & adhuc extat ſecundum latomos firmiſſima inter omnes hujusmodi turres in Regno Angliæ. Ad iſtud reſpondendum eſt; quodd veritas taliter opinantium, quodd pro peccatis Wilhelmi Regis Ruſi eo ibidem ſepulto turris ipſa cecidit, habetur iſto modo. Walkelynus ejuſdem ſedis Episcopus in vitâ ſuâ turrim ipſam non fecit fieri; ſed poſt ipſius mortem antiquâ turri ipſius Eccleſiæ, ſepulto in eâ Wilhelmo Rege Ruſo, cadente, de maximâ quantitate ſive ſummâ pecuniæ, quam Walkelynus Præſul ſuæ Eccleſiæ legavit in ſuo deceſſu ad ejuſdem Eccleſiæ neceſſaria providenda, ſufficiens portio ſumpta eſt pro ſumptibus ad novam Turrim fabricandam. Et quia de bonis ipſius Walkelyni fabricata eſt, quamvis poſt mortem ejus; tamen nomen fundatoris ipſius Turris, ſicut dignum eſt, ſibi retinet; quæ Turris uſque hodie firmiſſimè ſtat. Iſtud eſt dictum Auctoris *de Concordantiis Hiſtoriarum Angliæ* ſub literâ U. Ipſe enim Auctor multa ſcribit de Eccleſiâ Wyntonienſi, in quâ quondam nutritus erat. Jam ad dicta Wilhelmi Malmesbirienſis de Rege Wilhelmo Ruſo redeamus. Si quis verò deſiderat ſcire corporis ejus qualitatem, &c. *Quere locum Malmſburienſis à Rudburno deſcriptum à fol. 70. à lin. 52. ad fol. 70. b. lin. 53. dein à fol. 69. à lin. 12. ad fol. 70. à lin. 48. iſtâ duntaxat clauſulâ aliunde interjeſtâ.* Iſte Rex Wilhelmus non permittit orationes fieri pro eo aut pro Eccleſiâ: Orate, inquit, quod vultis; ego faciam quod placet mihi.

Hæc Wilhelmus Malmesbirienſis *de Regibus* libro quarto. Matthæus Parisienſis in *Chronica* ſuâ de iſto Rege Wilhelmo Ruſo ita ſcribit. Rex Anglorum Wilhelmus cognomento, capite & mente Rufus & vulpinus fuit. Monasterium Sanctæ Mariæ Eboraci de rapinis & extorſionibus, quibus regnum Angliæ & Normanniæ multipliciter afflixit, fundavit. Et reædificavit Civitatem Karleoli per annos trecentos deſolatione Danicâ deſolatam; & ex Australibus Angliæ finibus, viz. ex terrâ Gewyſeorum illuc habitatores tranſmiſit. Urbem verò quondam inſignem Alclud vocatam, ſub tempore Britonum & Pictorum ad ſolum deſtructam circa annum Gratix octingentiſimum ſeptuageſimum vaſtantibus Danis partes Northanhumbrinas, hanc urbem ſic deſtructam reliquit. In quo loco Britannix illa fuerat conſtructa, varia ſunt ſcripta Auctorum. Beda dicit *de Geſtis Anglorum* libro primo capitulo duodecimo, illam fuiſſe conſtructam ad Occidentalem ſinum illius marini brachii, quod olim ſeparabat Pictos à Britannis, ubi Vallum Severi ſive murus extenditur. Iſte famoſus ad Occidentem terminatur; & ſic videtur ſecundum ipſum, quodd non multum diſtet à Lugubalia, i. e. Kaerlyl, quia & ipſa ad ſinem illius muri ponitur. Volunt aliqui, quodd Alclud ſit illa, quæ modò vocatur Aldeburg, quod ſonat Villam veterem, quæ ponitur apud flumen Ouse non longè à Burbrigge, quæ diſtat ab Eboraco quindecim milliaribus ad Occidentem. Alii volunt, ut Alclud ſit urbs iſta, quæ nunc vocatur Burghame in Borealibus finibus Weſtmerlond juxta Cumberlond ſuper flumen Edenæ ſita; cujus adhuc miranda apparent veſtigia. Ebrancus Rex illam condidit. Iſte Wilhelmus Rufus perverſorum ſemper uſus eſt, conſilio. Quicquid mali poterat, id ſemper agebat; ſuis nequam, alienis nequior, ſibi nequiſſimus. Subjectos omnes continuis tallagiis vexabat, vicinos guerris, & exactionibus aſſiduis provocabat; nec reſpirare poterat Anglia ſub ipſo miſerabiliter ſuffocata. Ipſe namque, & qui ei famulabantur omnia rapiebant, omnia conterebant & ſubvertebant, adulteria violenter & impunè committebant. Quicquid fraudis & nequitix antea non erat, hiis temporibus pul-

pullulavit. Ipsâ die, quâ obiit in proprio tenebat Archiepiscopatum Cantuariensem, Episcopatum Wyntoniensem, & Saresbiriensem cum duodecim Abbatiis, quos aut vendebat, aut ad firmam dabat, aut in manu suâ tenebat. Nec luxuriæ scelus exercebat occultè, sed ex impudentiâ coram sole. Clerum omnem exosum habuit. Et quamvis operibus fuisset levis, in verbis tamen stabilis fuerat; adeò ut si cui bonum, aut malum promitteret, inde securus esse posset. Et cum esset pecuniæ avidissimus, quoddam tamen semel gessit memoriâ dignum. Defuncto namque quodam Abbate semel in Angliâ, duo Monachi collectâ magnâ pecuniæ summâ Regem adeunt, ut Abbatis officium alter alterum supplantando obtineret. Cum quibus quidam eâ intentione tertius perrexit; ut Abbatem constitutum humiliter domi reduceret. Cumque coram Rege duo starent, & unus altero plura promitteret, Rex à tertio Monacho tunc tacente, quid dare vellet, inquisivit. At ille nihil se promittere, aut dare velle, respondit. Accede ergo tu, Rex inquit, solus dignus es tam sacrum onus subire. Iste etiam Wilhelmus Rex fecit magnam Aulam Westmonasterii ad placita regni tenenda. In diebus hujus Regis, ut scribit Mattheus Parisiæcensis, sub anno viz. Domini MXCI. qui est quartus regni hujus Regis, in Fuldensi Cœnobio lues exitialis adeò grassata est, &c. *Vide Matthæi locum, quem Rudburnus etiam supra descripserat. Huic narrationcula succedit Historia foundationis ordinis Cisterciensis ex Malmsburiensi desumpta à fol. 71. b. lin. 10. ad fol. 72. b. lin. 8.*

Hæc Wilhelmus Malmesbiriensis. De primo Abbate Cisterciensium, qui de Monasterio Molefmo in Burgundiâ venerat, in quo sunt Nigri Monachi Ordinis Sancti Benedicti, & in Cistellenses, i. e. Cistercienses aliquanto tempore dominabatur; & fecit secundum quod docuit, & alios facere compellebat, & post relictâ hâc Religione ad Molefmenfem Cœnobium rediit, qui quidam Abbas Robertus vocabatur; scribuntur hii versus;

Abba Molismensis niger es bis Sancte Roberte.
Ordo Cistercensis cæpit fundamina per te.

Cui successit Albericus, cui Stephanus qui & Hardingus; sub quo Sanctus Bernardus, cum viginti duorum annorum esset ætatis, habitum Religionis assumpsit; ut scribit Martinus in *Chronicâ suâ de Pontificibus & Imperatoribus*. Quod autem quidam Chronicantes scribunt, quòd anno octavo Regis Henrici Beuclerk viz. anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo octavo Ordo Cisterciensis incepit, hoc intelligitur secundum Mattheum Parisiæcensem in *Chronicâ suâ*, ubi agit de tempore Regis Henrici primi, de quibusdam Monachis Monasterii sanctæ Mariæ Eboraci, viz. de Priore cum duodecim Monachis, qui Religionem istam incæperunt primitus in Angliâ, sed non diu permanferunt in ipsâ Religione, ut dicunt Monachi Monasterii Sanctæ Mariæ Eboraci; quia eò quòd sine licentiâ extra Monasterium abierunt, ad pristinam Religionem revocati sunt observandum. Sic ergo Wilhelmus Rufus Rex Anglorum obiit anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo, regni sui anno tertio decimo, Nonas Augusti quarto, ætatis suæ quadragesimo quarto.

C A P I.

C A P I T U L U M III.

De Rege Henrico primo post Conquestum, dicto Beuclerk.

ANno Domini millesimo centesimo, eodem viz. anno quo frater suus Wilhelmus Rex junior obierat, Henricus apud Westmonasterium à Mauricio Londoniensi Episcopo Nonas Augusti, quarto viz. post obitum fratris die, in Regem coronatus est, coronam illi imponente Thomâ Eboracensi Archiepiscopo. Nam Beatus Anselmus tunc exulabat. Coronatus est cum esset triginta unius annorum, maximè annuente Henrico Warwycensi Comite. Iste solus paterno funeri omnium fratrum suorum affuit; propter ea benedictione paternâ, maternâque hereditate thesaurisque multum ditabatur. Hic tertio paterni regni anno in thoro regio genitus, postmodum in liberalibus artibus in Universitate Cantebriggie suum primum protrivit tyrocinium, factusque est inibi Magister in Artibus. Istum aliquando à fratre suo Wilhelmo læsum pater perspiciebat, hausto spiritu Prophetiæ, consolatus est dicens: Ne flevieris fili; & tu Rex eris. Hic Henricus ultimo paterni regni anno, ætatis verò suæ nonodecimo, à patre suo factus est Miles. Hoc anno Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus rediit ab exilio. Misit namque Rex Henricus ad eum nuncios, ut de exilio rediret ad pastorem sui regiminis curam. Anselmus sic rediens ab exilio, desponsavit Matildem filiam Malcolmi Regis Scotiæ Henrico Regi Angliæ, ex quâ genuit Wilhelmum & filiam unam, nomine & honestate matrem repræsentantem. Pro genealogiâ hujus Matildis est notandum, quòd Rex Anglorum Edmundus Ferreum latus Anglice *Irensyde* filius Etheldredi Regis Angliæ, non ex Emmâ uxore legitimâ sed ex concubinâ genitus, habuit duos filios Edwynum, sc. & Edwardum. Hii duo pueri Edmundo patre interempto jussu Knuti Regis missi sunt ad Regem Swevorum, ut perimerentur; sed miseratione ejus conservati, misit eos Rex Swevorum ad Regem Hunnorum. Quos Rex terræ, ut cognovit qui essent, benigne eos retinuit. Deinde citò post major obiit, & junior Edwardus Agatham sororem Reginæ Hunorum, i. e. Hungarorum duxit in uxorem; ex quâ genuit Edgarum, Christinam & Margaretam; quæ Margareta postea nupta fuit prædicto Malcolmo Regi Scotiæ. Christina verò in sanctimoniali habitu consenuit apud Rameseyam. Edgarus, qui dictus est Adelyng, sine liberis discessit. Habuit enim Margareta filios ex Malcolmo Rege Scotiæ Edwardum, Edgarum, Alexandrum & David, qui post patrem regnaverunt in Scotiâ successionem continuâ. Senior frater Edwardus in bello cum patre occubuit; cæteri regnaverunt, ut dictum est. Habuit enim hæc Margareta Regina filias Matildem, sc. & Mariam. Matildem Rex Angliæ Henricus primus Wilhelmi Conquæstoris filius, ut diximus, duxit in uxorem. Mariam Eustachius junior Comes Bononiæ similiter duxit in uxorem. Hæc Matildis Regina Henrici primi Regis Angliæ fuit velo sacro Deo dicata, ac professa. Propter quam causam noluit consentire patri neque matri suadentibus, ut tam excellentissimum Principem causâ pacis reformandæ in maritalem thorum acciperet. Tandem ad ultimum quia consideravit, quòd melior foret obedientia quàm victima, Abbatissæ hoc suggerentis paruit iudicio, maledicens fructui ventris sui affuturo. Beatus Anselmus Archiepiscopus, ut dictum est, solemnina desponsationis celebravit. Qualis verò vindicta de isto zelotypio, quo Christum de sponsâ suâ Rex Henricus defraudaverat, similiter & ex maledictione fructus per devotissimam Reginam subsecuta sit, partim

tim in immediatè sequentibus, partim cum de Henrico secundo & de matre ejus filiâ istius nobilissimæ Reginæ nomine Matildi pertractabimus. Nam primogenitus istius Henrici Regis cognomento Beuclerk ex Matilde filiâ Malcolmi Regis Scotiæ nomine Wilhelmus post fidelitatem & homagium præstitum ab omnibus Magnatibus & Nobilissimis, & omnibus Plebanis, submersus est cum multis nobilibus non longè à terrâ, mari existente tranquillissimo quando absorbebantur, patrem in Angliam prosperè navigantem sequi gestiens, anno viz. Dominicæ Incarnationis MCXX. anno regni Regis Henrici vicesimo. Isti omnes qui submersi fuerunt, vel ferè omnes, ut fertur, sodomiticâ labe polluebantur. Iste Wilhelmus primogenitus Henrici palam comminatus fuerat Anglis; quod si aliquando dominium super eos acciperet; quasi boves ad aratrum trahere eos faceret.

Rex Henricus assensu totius Cleri & Populi Londoniis congregati, pollicitis amplioribus, blandis fermocinationibus, legum emendationes quibus oppressa fuit injustè Anglia tempore Wilhelmi patris sui, & hoc juramentorum firmissimâ assertione confirmabat, Chartam libertatum promissarum inde confectam, quæ sic incipit: *Henricus Dei gratiâ Rex Angliæ Hugoni de Bokerford Vicecomiti, &c.* (q) Factæ autem sunt hujus tenoris tot chartæ, quot sunt Comitatus in Angliâ; Et expedienter fabricato Sigillo consignatæ sunt Rege sic jubente. Transmissæ sunt & positæ in Abbatibus singulorum Comitatum ad hujusmodi rei perpetuandam memoriam. Successu verò temporis, quum maligno spiritu instigante pœnituit Regem hoc fecisse, sublatae sunt hæ chartæ diversis viribus vel fallaciis, vix tribus remanentibus, viz. apud Cantuariam, apud Sanctum Albanum, & apud Monasterium Sanctæ Mariæ Eboraci.

(q) Extat apud Mathæum Paris ad annum 1100.

Beatus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, dummodo exulabat, procurabat in Curia Romanâ; quod nullus Prælatus, Episcopus vel Abbas vel Clericus investituræ alicujus Ecclesiasticæ dignitatis de manu suscipiat Laycorum. Unde Henricus Rex concessit Cathedralibus & Conventualibus Ecclesiis Angliæ primò ex concessione regiâ & permissione licentiam eligendi aliquem de earum gremio in Episcopum vel Abbatem, & hoc ad instantiam Domini Paschalis Papæ. Nam à tempore Conquæstus usque ad istud tempus Reges pro suis temporibus Episcopos in Episcopatus & Abbates in Abbatibus ad eorum voluntatem præferunt, & quibuscunque voluerant, contulerunt.

Propterea dedit Henricus Rex Episcopatum Wyntoniensem Wilhelmo Gyffard; & continuo de possessionibus suis cunctis ad Episcopatum pertinentibus liberam dedit potestatem. Sed in hoc facto, ut ait Matthæus Parisiensis in *Chronica* suâ de tempore hujus Regis, tam patrissans quàm fratrissans Wilhelmu Gyffard investivit contra nova statuta Concilii. Et quoniam ad voluntatem Regis quosdam Episcopos, qui institutiones à Rege susceperunt, Beatus Anselmus noluit consecrare, vel cum eisdem communicare; Rex versus in arcum pravum contra eum irâ incanduit vehementi. Propter quod iterum transfretat Beatus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus; & mansit in partibus transmarinis usque ad annum octavum Regis Henrici. Et cum Beato Anselmo Wilhelmus Gyffard toto tempore exulabat. Sprevit enim Wilhelmus Gyffard consecrari ab Archiepiscopo Eboracensi Girardo, cui præcepit Rex ut ipsum Wilhelmu consecraret. Quare Regis injusto judicio Wilhelmus Gyffard à regno est eliminatus; ut superius dictum est in præcedenti Capitulo. *Sequuntur gesta anni 1101. ex Florilego descripta.*

Anno tertio regni Regis Henrici primi, viz. anno gratiæ millesimo centesimo secundo, Rogerus ad Episcopatum Saresbyriensem est electus. Et hæc erat prima electio omnium Ecclesiarum Cathedralium in Angliâ sive Con-

ven-

ventualium post Conquæstum ; ut scribit auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ* sub literâ R. Hunc Rogerum habebat Rex Henricus à secretis, cuius maximè utebatur consilio. Nam & ante regnum omnibus suis præfecerat Rex primum Cancellarium, mox Episcopum constituerat, prudentiam viri expertus. Solerter amministrati Episcopatus officium spem infudit ; quoddam maiori dignus haberetur munere. Itaque totius regni moderamen illius delegavit iustitiæ, sive ipse adesset Angliæ sive moraretur Normanniæ. Refugit Episcopus tantis se curis involvere ; nisi tres Archiepiscopi viz. Anselmus, Radulphus, Wilhelmus, & postremo Papa injunxissent ei munus obedientiæ. Satagit ita fieri Henricus Rex, non nescius, quoddam fideliter sua tractaret commoda Rogerus. Nec defuit ille spei regiæ ; sed tantâ integritate, tantâ se agebat industriâ, ut nulla contra eum conflaretur invidiâ. Denique plerumque Rex triennio ; nonnunquam quadriennio & eo amplius in Normanniâ moratus, cum in regnum reverteretur deputabat Iusticiarii modestiæ, quoddam nihil aut parum inveniebat molestiæ. Inter hæc Ecclesiastica officia non negligere, sed cotidie manè omnia honestè persolvere ; ut expeditius & tutius cæteris posset accedere : Pontifex magnanimus, & nullis unquam parcens sumptibus, dum quæ facienda proponeret ædificia præsertim consummaret. Quoddam cum alias tum maximè in Saresbiriâ est videre. Fecit enim ibi ædificia spatio diffusa, numero pecuniarum sumptuosa, specie formosissima. Ita iuste composita ordine lapidum, ut junctura perstringat intuitum & totam maceriam unum mentiatur esse saxum. Ecclesiam Saresbiriensem & novam fecit, & ornamentis excoluit ; ut nulli in Angliâ cedat, sed multas præcedat ; ipseque non falsò possit dicere Deo : (r) *Domine dilexi decorem domus tue.* (r) Psal. XXIII. 8. In veteri Anglorum Wilhelmus Malmesbiriensis non computans annos de isto Rege Henrico sic scribit. *Ista quæ de Rogero Episcopo Rudburnus tradit, hausit ex Wilhelmo Malmesburiensi lib. 5. fol. 91. quem in sequentibus exscribere pergit à fol. 91. à lin. 19. ad lin. 45. & fol. 91. b. lin. 53. usque ad fol. 96. à lin. 30. ne verbo quidem mutato, istis duntaxat ex suo Wilhelmi codice additis ad fol. 94. à lin. 52. quæ in nostris exemplaribus desiderantur,*—Apostolorum ; & ibi unxit eum Holtiensis Episcopus inter scapulas & in brachio dextero. Posthæc à Domino Apostolico ad Altare eorundem Apostolorum deductus, & ibidem—

Huic ut antè fatus sum filia Regis Angliæ nupta, exhibebat patrem fortitudine, matrem religione. Contendebat in eâ pietas industriæ ; nec quoddam magis probares, facile discerneres. De isto Henrico Imperatore plura inferius dicentur ; sed ista hic sufficiunt dicta. Modò ad ea quæ alii Chronicantes de Rege Angliæ Henrico Beuclerk scribunt, & nos cum favore legentium pennam dirigamus. Hoc anno viz. secundo regni Regis Henrici Beuclerk & anno Dominicæ Incarnationis MCI. incæpit ordo Templariorum.

Anno Dominicæ Incarnationis MCII. & anno regni Regis Henrici tertio, secundum Authorem in Flores Historiarum Beatus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus tenuit Concilium Londoniis in Ecclesiâ Sancti Pauli, &c. *Vide locum.* Sed Auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ* dicit Auctorem istum in Flores Historiarum & cum ipso opinantes in hoc à veritate deviare. Quia hoc Concilium celebratum est anno secundo regni Regis Henrici, anno viz. Dominicæ Incarnationis MCI. ut superius in principio hujus Capituli declaratum est. Ut enim declarat Auctor *de Concordantiis Historiarum Angliæ* sub literâ H. Primo anno regni sui, eodem viz. anno, quo frater suus Wilhelmus Rufus obiit, anno sc. Dominicæ Incarnationis MC. Anselmum revocavit ab exilio ; qui Anselmus eodem anno matrimonio copulavit Regi Henrico Matildem filiam Malcolmi Regis Scotiæ & Margaretæ Reginæ. Et non

De his quæ acciderunt anno tertio regni Regis Henrici Beuclerk.

multo post celebrationem nuptiarum Rex Malcolmus in eodem anno rediit in Scotiam; & quamdiu vixerit, ultra non est reversus in Angliam. Quomodo ergo Anselmus Cantuariensis Archipontifex in præsentia duorum Regum celebraret viz. anno gratiæ MCII. & qui erat annus regni Regis Angliæ Henrici primi tertius? Item dedit Episcopatum Wyntoniensem Henricus Rex Wilhelmo Gyffard Cancellario suo primo anno regni sui, qui Wilhelmus Gyffard à Rege investitus recusavit consecrationem suam à Girardo Eboracensi Archiepiscopo, quemadmodum velle Regis erat, secundo anno regni Regis Henrici, & hoc statim in initio regni viz. anno Dominicæ Incarnationis MCI. quum Anselmus Archiepiscopus videns contra investituras Ecclesiarum se nihil prodesse, eo quod cor Regis versum sit in arcum pravam, ut dictum est, exilium elegit, & cum eo Wilhelmus Gyffard à regno eliminatus est. Et ideo dictum istud Auctoris in Flores Historiarum non videtur posse stare. *Succedunt gesta annorum 1103, 1104. ex Florilego, congestis ex Matthæo Paris, quæ de Roberto Duce Normannia in sequentibus etiam annis refert.*

De his quæ ac-
ciderant anno
sexto Regis
Henrici primi.

Anno Dominicæ Incarnationis MCV. & anno Regis Henrici primi sexto, David Rex Scotorum & frater Matildis Reginæ Anglicæ nominatæ, *Wolfe the good Queen* usque in hodiernum diem, Henrico Rege Anglorum existente in Normanniâ, venit in Angliam; ut sororem sibi valde dilectam fraternâ ductu dilectione visitaret. Qui cum quâdam die in thalamum ejus supervenisset; domum invenit Leprosis plenam. Regina in medio stans, deposito pallio suo lintheo se præcinxit, & aquâ pelvi impositâ cœpit lavare & extergere pedes singulorum; genibusque deflexis ore & oculis, deformes deosculabatur. Quod frater admirans, ait: Quid facit soror ac Domina mea nobilissima? Certè si Rex sciret ista, os vestrum labiis regiis nunquam deoscularetur. Et illa subridens ait: Pedes Regis æterni quis nescit labiis Regis morituri esse præferendos in paupere illius ministro qui ait: (f) *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Peractoque præclarissimæ pietatis officio, fratrem cum omni corporis humanitate, & cordis alacritate recepit, altera Martha, in domum suam. Hæc autem Regina beatissima inter alia pietatis opera versùs Occidentalem Londoniarum plagam unam domum ad Leprosorum sustentationem cum oratorio & officinis ædificavit. Et vocatur Hospitale Sancti Ægidii. Et est istud Hospitale in Holborne.

De his quæ ac-
ciderunt anno
septimo regni
Regis Henrici I.

Anno gratiæ MCVI. & anno regni Regis Henrici primi septimo secundum Auctorem in Flores Historiarum, constitutus est in Ecclesiâ Sanctæ Mariæ de Suthwerk London Ordo Canonorum; quam Ecclesiam iundavit Wilhelmus Gyffard Wyntonienensis Episcopus: Et Henricus Rex multa Castella obsedit in Normanniâ. *Sequuntur gesta annorum undecim proximè succedentium ex Westmonasteriensi, paucis admodum de Matthæo Paris interjectis, de prompta. De suo autem istas solummodo laciniæ Rudburnus dedit, viz. ad annum 1107.* Consecrati sunt Wilhelmus Wintonienensis, Rogerus Sarum, Reme-linus Herefordensis, qui secundum quosdam dicitur Reymundus, secundum verò quosdam Reginaldus, & ad annum 1110. Monachi Novi Monasterii Wintonienensis translati sunt ad Hydam extra civitatem, quæ data est eis in escambio.

De anno nono-
decimo regni
Regis Henrici I.

Anno Domini MCXVIII. & anno regni Regis Henrici primi nono decimo, obiit Matildis Regina Angliæ, Anglicæ usque in hodiernum diem appellata *Wolfe the Good Quene*; & secundum Auctorem in Flores Historiarum Wyntonia in Veteri Monasterio sepulta est. Et idem habetur in scriptis ejusdem Monasterii. Nam habetur consimile Epitaphium ejusdem in quodam lapide

lapide marmoreo posito super locum sepulturæ ipsius Reginæ in cryptâ Orientali: *Hic jacet Matildis Regina filia Margareta Regina Scotia, & uxor Regis Henrici primi, ab Anglis vocata Holseth: Good Queen.* Attamen in quibusdam Monasteriis Angliæ fit tumba ipsius, ac si ibidem jaceret; sed in rei veritate sepulturæ locum habuit in prædicto Veteri Cœnobio Wyntonix. Cujus sanctissimæ Reginæ ossa modò per Henricum Blesensem & fratrem Regis Stephani ac nepotem hujus Regis Henrici primi ex sorore Adalâ translata sunt & posita in sarcophago plumbeo cum ossibus nobilissimæ Frytheswydæ Reginæ matris Sanctæ Frytheswydæ virginis, supra locum vocatum, *The Holy Hole.* De cujus bonitate & morum probitate dicere per singula si volumus, dies deficiet; cujus animæ misereatur Altissimus. *Reliqua hujus anni gesta, uti & sex sequentium annorum ex Florilego & Matthæo Paris desumuntur. Notandum tamen Antipapam, quem Mauricium ipsi (ad annum 1121.) appellant, Burdinum à Rudburno rectius vocari. Ad finem anni 1124. ista adduntur.*

Eodem anno [viz. MCXXIV.] facta est concordia inter Wilhelmum Gyffard Wyntonensem Episcopum & Monachos ejusdem Ecclesiæ; & Episcopus restituit eis omnia ablata. *Exin post exhibita ex Florilego anni 1125. gesta, & ex Wilhelmi Malmsburiensis Historiâ Novellâ anni 1126. gesta Rudburnus sic progreditur.*

Sed tamen antequam ulteriùs procedamus recitando scripta Wilhelmi de istâ materiâ, videndum est, quid quidam alii Chronicantes de prædicto Henrico Imperatore Alemannorum sentiant. Ranulphus Cestrensis recitat in suo *Policronicon*, agens de tempore regni Regis Henrici primi; quòd iste Henricus Imperator post patris sui carnalis incarcerationem, ac postea quia similiter patrem suum spiritualem, viz. Papam custodiæ carcerali tradidit, tandem pœnitentiâ ductus, imperium relinquens in veste peregrini clam aufugit; & sic in Angliam veniens, in civitate Cestrensi quamdiu superstes esset, vitam heremiticam duxit, seipsumque Godefridum nominavit. Nesciebat enim Imperatrix, quò devenerat; æstimabat enim ipsum Imperatorem aliquo casu infortunii mortem incurrisse; sive per Neptunicas artes, sive per alias malignorum spirituum calliditates. Quæsiuit tamen diligenter dilectum, & non invenit, vocavit, sed non respondit sibi. Quod cum patri retulisset, misit nuncios solempnes ad Imperatricem filiam suam, ut ad se quàm citius veniret. Quod & fecit, secundum patris desiderare permaximum. Et sic secundum istos post longam & diuturnam & diligentem inquisitionem, ac ad ultimum inventionem minimè habitâ, misit ad patrem, qui auditâ relatione, ut dictum est, nuncios solempnes pro filiâ. Sed priusquam ulterius de adventu Imperatricis in Angliam stylum dirigamus; norandum, quòd iste Wilhelmus Malmesbiriensis, & similiter Auctor in Flores Historiarum, & quidam alii, connotant annos hujus Henrici primi Regis ab incarnati Verbi centesimo primo; quem quidem annum faciunt annum primum Henrici Regis, & non attendunt partem anni centesimi Dominicæ Incarnationis; quâ parte regnavit post mortem fratris, qui interfectus est die ad Vincula Sancti Petri, & ipse Henricus quarto die post obitum fratris in Regem sublimatus est. Auctor verò *de Concordantiis Historiarum Angliæ* ipse sequitur connotationes ab anno centesimo Dominicæ Incarnationis, & ponit ipsum annum primum regni Henrici primi Regis, quæ secundum ipsum est verior connotatio. Hæc ideo hic scribo; ne quis miretur de nostrâ in hac parte computatione annorum; quia sequimur Auctorem *de Concordantiis Chronicantium Angliæ.* Et sic acta vicessimi septimi anni regni Regis Henrici primi hic terminantur cum anno regni ipsius vicessimo sexto. *Sequuntur gesta anni 1127. ex Malmsburiensis Historiâ Novellâ & Westmonasteriensi, gesta anni 1128. ex Westmonasteriensi solo.*

Item

WILHELMUS GIFFARD.

Item obiit eodem anno [viz. MCXXVIII.] præ memoriæ Dominus || Wilhelmus Gyffard Wyntonienſis Episcopuſ. Qui venerabilis pater Eccleſiæ ſibi commiſſæ non minus ſtuduſ prodeſſe quàm præeſſe, in ſuavem memoriæ ſuæ poſteris redolentiam ea quæ hic exprimuntur, jamdudum Eccleſiæ proſectibus assignata, ſed proceſſu temporis potius de voluntate, quàm de ratione injuſtè ablata in debitum priſtinum reducens ſtatuſ, totam ſc. omnino oblationem ebdomadæ Pentecoſtes, & Eccleſiam de Clerà ad miniſterium Altaris jure perpetuo reſtituit, & dimidiam piſcaturam de Boteleia pari devotione in augmentum victûs Monachorum devotus reddidit. Ipſe verò ut in præmiſſis factum prædeceſſoris ſui Walkelini corrigens, in dignam & ſpecialem memoriæ ſuæ laudem juſ Patronatûs omnium Eccleſiarum, quæ ſunt in Maneriis Monachorum, nullo ſibi vel ſucceſſoribus ſuis jure Advocacionis in eiſdem Eccleſiis in poſterum retento, Priori & Conventui liberè in perpetuum poſſidendum debitâ reſignatione reſtituit. Et ne quis proceſſu temporis aliquâ temeritate ſeu malignitate contra factum ſuum venire audeat; omnes infractores vel violatores memorati ſui facti ſub generali clauſulâ debitâ cum ſolempnitate vinculo anathematis innodavit.

Sequitur Chartæ tenor Privilegii quantum ad juſ Patronatûs Eccleſiarum à Wilhelmo Gyffard Wyntonienſi Episcopo eidem Wyntonienſi Eccleſiæ conceſſi.

‘**W**ilhelmus Dei gratiâ Wyntonienſis Episcopuſ præſentibus & futuris fidelibus ſalutem & benediſtionem. Noverit univerſitas veſtra, quòd prædeceſſor meus Dominuſ Walkelinuſ Episcopuſ, poſtquam ſuſcepit Episcopatuſ, dimidiavit omnia quæ pertinebant ad Eccleſiam Wyntonienſem, medietatem ſibi & aliam medietatem Conventui assignans. Poſtea Symeon frater ejus, primuſ in Eccleſiâ Prior factuſ, reſignavit Episcopo omnes milites, qui pertinebant ad partem Conventûs pro diverſis expenſis. Episcopuſ deinde apruntavit trecentas libras terræ de parte Monachorum ad Eccleſiam faciendam; quâ perfectâ, reſtituerentur eiſ ſine omni occaſione. Procedente tempore favente eodem Priore uſurpavit ſibi juſ Patronatûs omnium Eccleſiarum ſuarum & Eccleſiam de Ellendune ad libros faciendos: Conventui debitâ reſignatione reſtitui, & præſenti chartâ confirmavi & dignitates eorum & libertates, poſſeſſiones & conſuetudines, & omnia jura ſua. Dominuſ etiam Rex Henricuſ præcepit & prohibuit, ne aliquiſ eiſ vexaret, infra civitatem vel extra, neque in ullo loco, & ne manuſ apponeret in illiſ, quæ ad eiſ pertinent ſine eorum aſſenſu. Hoc idem præcepto regio ſub anathemate confirmavi, adjiciens, quòd quicquid in præjudiciuſ eorum fiet, pro infecto habeatur. Et ut liberi ſint ſtandi pro ſe & Eccleſiâ ſuâ; & ne aliqui ſucceſſorum meorum, nec aliqui alii quicquam auferunt ab eiſ de jure ſuo, malum potiuſ quam bonuſ exemplum ſequendo, non attendentes nomen patris & paſtoris magiſ deligant, & beneficia filiis adulteriniſ, nepotibuſ &

|| Obiit iſte anno 1128. exeunte, 8. Cal. Februarii, ſeu anno 1129. ineunte, prout Florentii Continuatoſ habet; poſtquam ſedi Wintonienſi annis 21. cum dimidio à conſecratione præſuiſſet. Conſecratuſ enim fuiſſe anno 1107. 3. Id Auguſti Florentiuſ, Eadmeruſ, Weſtmonaſterienſiſ & Stubbiuſ produunt. Ma-

lè Hovedenuſ illum anno 1108. Malmsburienſiſ & Dicetenſiſ die 4. Id Auguſti conſecratuſ ſcribunt. Immani errore Rudburnuſ in Hiſtoriâ *Minori* Giffarduſ anno 1142. obiſſe ſcripſerat. Illi tamen prævit Chronicon MS. Lambethanuſ in anno 1321. deſignans.

‘paren-

parentibus, quàm filiis spiritualibus, quibus loco Dei præsunt & per quos ferre omnia bona sua possident. Hanc chartam dedi dictis Monachis meis ad munimentum; ut diligentius orent pro salute animæ meæ, & Prædecessorum & Successorum eam manutinentium & Regum & omnium Benefactorum suorum, coram Rogero Episcopo Sarum, & Bernardo Episcopo de Sancto David, Ricardo Archidiacono, Ricardo Gere, Capellanis meis, Gaufrido Catel, Wilhelmo de Pontearch, & pluribus aliis. Quicunque hanc chartam firmam & stabilem esse permiserit; sit ei à Deo gratia & misericordia. Si verò aliquis contra eam fuerit, vel eam deleverit; deleat Deus nomen ejus de libro vitæ, nisi se emendaverit.

Sequitur Charta restitutionis ejusdem Wilhelmi Pontificis de Ecclesiis Dominicorum Maneriorum totius Prioratus.

Wilhelmus Gyffardus Dei gratiâ Wyntonienſis Episcopus omnibus Baronibus & Ministris suis Francis & Anglis Salutem & Benedictionem Dei. Sciatis me reddidisse Deo & beato Petro & Ingulfo Priori & Monachis quasdam Ecclesias, quas ab eis injustè aliquando abstuleram, sicut eos inveni laicos, quando veniebam ad Episcopatum, tali consideratione, ut Clerici mei, qui eas nunc tenent, de jure & manu Prioris eas teneant, quamdiu vixerint, & talem redditum ei reddant, qualem eo tempore reddabant eadem & Ecclesiæ. Post obitum verò eorum liberè permaneant in manu Prioris. Sunt autem hæ Ecclesiæ, de Alwarestoke, de Drokeneford, de Estfexentum, de Crundele, de Aweltunâ, de Fyfhidâ, de Patteneiâ, de Wembergâ, de Celboldyntonâ, de Wils, de Nutstill, de Millebrok, de Weseneistunâ, de Wordiâ, de Portland, de Elledunâ. Præterea quicquid ad honorem Prioratus pertinet, sive in Præpositis Maneriorum, sive in fervientibus Curiaë providendis atque constituendis, ita plenè & perfectè concedo & confirmo ei qui nunc à Deo & à me consilio & assensu communi Monachorum ordinatus est, sicut ipsum Prioratum aliquis Antecessorum suorum aliquo tempore melius habuit. Si quis huic nostræ concessionis faverint, & ad hoc ut rata firmaque permaneant, adjuverint; augeat eis Dominus gratiam & misericordiam. Si quis verò hæc pervertere & adnihilare temptaverit; Dei maledictione & meâ se sciat alligari, nisi resipiscat, & emendatione congruâ, quod malefecit, emendet. Hujus rei testes & confirmatores fuerunt Rogerus Episcopus Sarum, Bernardus Episcopus de Sancto David, Gaufridus Cancellarius, Ricardus Archidiaconus, Rogerus de Melford, Ricardus Gere, Bernardus Capellani Episcopi.

Iste Præful incomparabilis Wilhelmus Gyffard existens Wyntonienſis Episcopus habitum suscepit Monachalem in propriâ Ecclesiâ. Unde & Epitaphium istud metricè confectum ponitur, insculpitur in lapide marmoreo superposito loco sepulturæ ejusdem in navi Ecclesiæ Cathedralis Wyntonix, viz. ante magnam Crucem, quam dedit Stigandus Archiepiscopus eidem Wyntonienſi Ecclesiæ, ad cujus etiam pedes jacet Walkelinus ejusdem sedis Præful humatus.

*Wilhelmus Gyffard Præful jacet hic tumulatus;
Qui suscepit adhuc vivens habitum Monachatus.*

Iste Wilhelmus Gyffard ex Cancellario Regis Henrici & regni Angliæ factus est Episcopus Wyntonix; qui qualis quantus fuerit in Ecclesiâ Dei, & quod vir alti sanguinis extiterat; ostendit titulus Monasterii Sancti Benedicti & Sanctæ Hildæ Wytebienſis Ecclesiæ metricè in ejus laudem sic compositus.

Gallia

Gallia flet prolem, Wyntonia filia patrem ;
 Qui venit magni de semine Karolo-magni.
 Nobilitando genus clarum de sydere sydus,
 Cui Deus haud vilis curam commisit ovilis ;
 Ut pro se regeret quos condidit, atque foveret.
 Forma sacerdotis, decus ordinis, & vita lucis
 Ornas, instituis, regali tramite ducis.
 Qui te noverunt, notum fieri voluerunt,
 Ac descripserunt quicquid potius potuerunt.
 An placeat Christo laus tanta revolvere sisto.
 Qui novit purè meritis, qui sunt sibi curæ,
 Quicquid sit scriptum verum vel carmine fictum ;
 Iudicio totum Jesu discerno relictum.
 Ergo precamina fundite concina concio Cleri,
 Ut super æthera cœlicus incola possit haberi.
 Nos quoque vobiscum passus cœlestis ibiscum,
 Post hoc naufragium maris accipiamus in ævum.
 Dulce sit examen apud hunc, quod firmet & Amen.

Item lachrymando de morte istius nobilis Præsulis Wyntonienfis Wilhelmi Gyffard metricè sic scribit Ecclesia Radyngensis de novo fundata.

Dum misero mundo mortem morsus dedit Adæ ;
 Mordentem potuit sub iniquâ ponere clade :
 Unius morsus communem fundere mortem,
 Innotuit natis & in unam ducere sortem.
 Omnes inde rei sumus, ut pariter moriamur,
 Peccantisque patris vestigia dura sequamur.
 Quid juvat ergo reos factos pro sorte parentis
 Divitiæ, census, & abyssus plurima mentis ?
 Quid juvat immensas ventris protendere pestes ?
 Quid juvat intextas auro perquirere vestes ?
 Si sensus si divitiæ, si splendida cœna
 Propagare necis possent restringere fræna.
 Nestoreos pluresque dies hic continuâset,
 Et formare dies per sæcula multa parâset.
 Sed valet hiis minimè spatiosum tempus haberi.
 Nil igitur prodest per prædia longa teneri.
 Non potuit per divitias confundere mortem,
 Dives enim pariter subit hanc cum paupere sortem.
 De paribus memores capiunt sibi fata futuri.
 Non gerit exemplum solus generis perituri,
 Totus in exemplo mundus fugit ; ast fugientem
 Currit ad hunc homo, sed sequitur trux pœna sequentem.
 Hiis ergo memor esto tui sortisque propinquæ.
 Exitium fugiens vir gaudia tanta relinque.
 Sed memorate pater, quem vita pudica probavit,
 Quem pia simplicitas dignum Deitate paravit,
 Elyfias hic carpe vias sedesque piorum ;
 Tartareas nunquam subeas, pœnâsve malorum.
 Nobilis ordo patrum, cor, dextra, facetia, virtus.
 Te vir honeste nimis vivere non faciunt.
 Dives eras Wilhelme, probus, pietatis amator.
 Extendere dies non tamen ista tuos.

Con-

Contemptor laudis, laudanda sequendo beatus,
 Ecclesiæ sanctæ tutor amicus eras.
 Multa tibi species fuit & sapientia multa,
 Cultus honestatis sobrietasque comes.
 Formosam faciem, procerum corpus habebas.
 Lætitiâ vultus moribus exuperans.
 Tu miseros paſti, gazas super astra levâsti.
 Et largus cunctis, & tibi pauper eras.
 Odisti mundum, lutulenta negotia mundi.
 Justitiâ fervens, turpibus alper eras.
 Præfulis officio, paſtoris honore levatus,
 Subjectis socius, inferior sociis.
 Pes fueras claudis, cæcis mutabile lumen,
 Portans invalidos, qui cecidère levans.
 Os tu plebis eras, Regis secretior auris;
 Illum subjectis, se sibi concilians.
 Ecce subis mortem; quam nulla scientia tollit
 Delictæ nullæ, nullus honoris amor.
 Transitus iste gravis, gravis hæc mutatio carnis;
 Cum carô fit vermis, vermis & ipse cinis.
 Ex pietate suâ, quâ nos in mente reformat,
 Indiscreta Trias te super astra ferat.
 Wilhelmus fratres naturæ debita solvit;
 Ecclesiæ Præful Wyntonienſis erat.
 Hoc in honore virum sese prudenter agebat,
 Præclaris ornans moribus officium.
 Ecclesiæ curam, Rêgi reddebat honorem;
 Debita distinguens Cæsaris atque Dei.
 Vita genus, vel honor, discretio, sive potestas
 Compellebant hunc libera verba loqui.
 Pontificale decus cum Nobilitatis honore
 Huic nomen dederant & satis extulerant.
 Simplex & rectus fuit & sub utroque modestus;
 Sic nec crudelis sive remissus erat.
 Stantibus auxilium, fuit & relevatio lapsis,
 Ecclesiæ decus & gloria Pontificum.
 Hæc bene firma fuit tali suffulta columpna:
 Illos consilio juvit & auxilio.
 Religione Deum, plebemque colebat amore.
 Sic fuit eximii nominis & meriti.
 Jam prope jam Clerus jam pæne Monasticus Ordo
 Hoc defecerunt deficiente patre.
 Plebs commissa sibi tali viduata parente,
 Nunquam se similem sperat habere virum.
 Anglia gaudebat vivo, nunc plorat ademptum;
 Nam multum patriæ proderat ille suæ.
 Anglia Pontificem, Normannia deflet alumpnum;
 Nam Præful fuit hic, traxit at inde genus.
 Sed quia post mortem jam nemo potest revocari
 Ad nos nec fletu, nec prece nec pretio;
 Jam Dominum fratres, jam toto corde precemur,
 Ut regni cœli gaudia dentur ei. *Amen.*

Sæpe igitur meritò recommendandus Præsul Wyntonienſis Wilhelmus Gyffard die quâ obiit Apoſtolicæ Sedis erât Legatus per totam Angliam, Scotiam, & Walliam; ſicque in ſenectute bonâ ſæculo vale faciens, ſepultus eſt in propriâ Eccleſiâ in navi Eccleſiæ prope gradus ſubpulpiti, ad caput Walkelini prædeceſſoris ſui pedes habens extenſos; cujus Epitaphium monumenti metricè ſuprà recitatum eſt.

De anno triceſimo regni Regis Henrici I.

Anno Dominicæ Incarnatiſſionis MCXXIX. & anno regni Regis Henrici primi triceſimo, ſecundùm Auctorem in Flores Hiſtoriarum, Philippus filius Regis Francorum, &c. *Conſule Florilegum, cujus verbis ſubjicitur narratio de crinito pænitente ex Wilhelmi Hiſtoriâ Novellâ fol. 99. b. lin. 20.*

HENRICUS.

Hoc anno Wilhelmo Gyffard ſucceſſit in Episcopatum Wyntonix * Henricus Bleſenſis, frater Regis Stephani & nepos iſtius Regis Henrici ex ſore Adalâ. Hic Henricus primævis temporibus Monachus apud Cluniacum efficitur, poſtmodum fit Episcopuſ Gurtonenſis. Deinde à Rege iſto Anglorum Henrico datur Abbatia Glattonienſis ei in commendam; Papâ hoc annuente; ad ultimum fit Episcopuſ Wyntonienſis. Wilhelmus ſenior Rex Angliæ ſive Conquæſtor filiam habuit nomine Adalam, quæ nupſit Stephano Bleſenſi Comiti, qui genuit ex eâ quatuor filios, ſc. Ottonem Soliacenſem Comitem, Stephanum, qui huic Henrico Regi ſucceſſit in regnum Angliæ; Henricum iſtum Gurtonenſem Episcopum ac poſtea Wyntonienſem Pontificem, & Theobaldum magnum, à quo Theobaldo nati ſunt quatuor filii, ſc. Henricus Comes Campaniæ, Theobaldus Comes Bleſenſis, Stephanus Comes Sacceccacenſis, & Wilhelmus Archiepiſcopuſ Senonenſis & poſtea Remenſis. De iſto Henrico Bleſenſi ac Wyntonienſi Episcopuſ plura dicenda ſunt in ſequentibus. *Succedunt geſta anni 1130. ex Wilhelmi Hiſtoriâ Novellâ à fol. 99. b. lin. 33. ad fol. 100. à lin. 43. additis in fine nonnullis ex Florilego. Iſtis etiam loco poſtremo ſubjectis* [Obiit Algodus primus Prior S. Mariæ de Suthwerk quod Monasterium fundavit Willelmus Gyffard Wintonienſis Episcopuſ; cui Algoduſ ſucceſſit Algaruſ.] *Dein geſta anni 1131. ex utroque congeſta; quodque de geſtis anni 1132. Wilhelmus habet à fol. 100. b. lin. 9. ad lin. 23.*

Eodem anno viz. [MCXXXII.] triceſimo tertio anno regni ſui Henricuſ Rex Anglorum fecit novum Episcopatuſ apud Karleolum; & poſuit ibi primum Episcopuſ nomine Athelwlfuſ Sancti Oſwaldi Prioreſ, cui peccata ſolituſ erat conſiteri. Hic autem creatuſ Antiſteſ, in Eccleſiâ ſedis ſuæ Canonicos poſuit Regulareſ, & eam multis honoribuſ ampliavit. Hoc anno naſcitur Henricuſ Rex poſtea ſecunduſ. Eodem anno defunctuſ eſt Robertuſ Ceſtrenſiſ Episcopuſ; qui Rege concedente ſedem Cathedralem tranſtulit ad Coventreyam, & locuſ illuſ caput conſtituit Mercioruſ. Habet ille Episcopatuſ uſque hodie treſ ſedeſ, viz. Ceſtrenſem, Lychefeldenſem, & Coventrenſem. Ceſtria dicitur urbuſ Legionuſ; unde ſcienduſ, prout aliâſ ſcripſimuſ, quòd duplex eſt urbuſ Legionuſ Britannicè vocata *Kærlægon*, vel *Kærlæon*. Una eſt in Demeciâ, i. e. Suthwalliâ, quæ dicitur *Kæruſke*, ubi Uſca flumen cadit in Sabrinuſ mare juxta Glomerganciam, à Belino Rege Britonuſ quondam conſtructa, quæ Metropoliſ fuit Demeciæ. Dicta eſt urbuſ Legionuſ, eò quòd ad instantiam Reginæ Veſpaſiano & Arvirago concordatiſ miſſæ ſunt aliquæ Legionuſ Romanæ in Hyberniam. In quâ urbe treſ fuerunt egregiæ olim Eccleſiæ, ut ſcribunt Ganfriduſ Monumetenſiſ & Walteruſ Oxenfordenſiſ, viz. una Julii Martyriſ virginuſ choro venuſtata. Alia

* Electuſ eſt Henricuſ anno 1129. meſe Octobri, conſecratuſ Wintoniæ à Willelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo 15. Cal. Decembris ejuſdem anni, teſte Continuatore Florentiſ; aded ut ſedem antea Gurtonenſem non

tam Episcopali quàm commendatoriſ jure adminiſtraverit. De obitu iſtiuſ, pariter ac temporibuſ ſequentiuſ Episcoporuſ Wintonienſiuſ conſule Annales Wintonienſeſ.

beati

beati Aaron Canonicorum ordine nobilitata. Tertia verò Metropolitana sede totius Cambriæ Monachis fuit insignita; de quâ postmodum usque Menevyam sedes illa est translata. In hac urbe Amphibalus doctor sancti Albani extitit oriundus. De quâ materiâ diffusius tractavimus in primo libro præsentis laboris. Est & alia urbs Legionum. Urbs quædam in confinio Angliæ ad prospectum Kambriæ inter duo marina brachia Dee & Messæ situata, quæ tempore Britonum caput fuit & Metropolis Venedociæ, i. Northwalliæ, cujus fundator fuit Marius Rex Britonum. Hæc autem aliquando vocata Britannicè *Kærlæon*, Latine *Legecestria*, nunc autem dicta est *Cestria urbs Legionum*; eo quod ibidem hyemarent Legiones militares, quas Julius Cæsar ad subjugandum Hyberniam, & postmodum Claudius Cæsar ad subigendum Orchades Insulas inde transmiserat. *Sequuntur gesta anni 1133. ex Westmonasteriensi, paucis ex Parisio additis; dein in anno 1134. obitus Roberti Ducis ex utroque.*

Anno Dominicæ Incarnationis MCXXXV. & anno regni Regis Henrici primi tricesimo sexto Henricus Rex in Normannia cum die quadam à venatu redisset, apud Sanctum Dionysium in sylvâ Leonum de murænâ comedisset avidius, quam amare præ cæteris cibariis consueverat; & cum medici eam ei prohibuissent, Rex minimè adquevit. Cum autem naturâ succumbente invaluisse infirmitas; Rex Henricus in fata concessit, cum regnasset annis completè triginta quinque, & à Nonis Augusti usque ad Kalendas Decembris, i.e. quatuor mensibus, diebus quatuor minùs, i.e. in tricesimo sexto anno regni sui. Hic Rex magnificus pro redemptione animæ suæ Cœnobîa fundavit de Radyng, de Cirencestre, de Prato ante Rothomagum, & de Mortuomari. Construxit etiam, ut fertur secundum Wilhelmum Malmesbyriensem de Pontificibus libro primo, Rex iste Henricus Monasterium de Hydâ extra muros Wyntonix, quod prius infra urbem fuerat. In quod Monasterium translati sunt Monachi Novi Monasterii anno Domini MCX. & anno regni Regis Henrici undecimo. Quo etiam anno Anselmus Cantuariæ Archiepiscopus obiit. Municipia verò præter turres & Castella viginti quinque Henricus Rex construxit opere sumptuoso, &c. *Exin Rudburnus sepulturam Henrici Regis narrat ex Matthæo Paris, obitum pariter & sepulturam ex Wilhelmi Historiâ Novellâ à fol. 100. b. lin. 25. ad fol. 101. à lin. 5. His succedunt elogîa Serlonis, Lanzonis & Godofridi ex ejusdem Historiâ Veteri, à fol. 96. b. liq. 46. ad fol. 97. b. lin. 42.*

CAPITULUM IV.

De tempore Regis Stephani.

ANNO Dominicæ Incarnationis MCXXXV. undecimo Kalendas Januarii, vicesimâ secundâ die post mortem avunculi sui Henrici, Londoniæ Stephanus Comes Bononiæ coronatus est in Regem Angliæ à Wilhelmo Cantuariensi Archiepiscopo, antequam corpus Henrici Regis sepulturæ traderetur, & contra sacramentum fidelitatis, quod Matildi Imperatrici de regno Angliæ nunquam sibi usurpando præcipuè jurasset; diadema regni, Deum temptans, & fidem violans, temerè invasit. Unde obtenebrans benivolæ intentionis oculos in Matildem Imperatricem per Hugonem Bygot Henrici Regis fenescalum præstito juramento, sicque probante cavillose coram Archiepiscopo Cantuariæ, quod Rex Henricus in extremis agens Imperatricem exhæredavit, Stephanum sic successorem constituendo. Omnium ferè Episcoporum, Comitum & Baronum, qui per prius juraverunt Matildi de successione regni, per-

pervertit in Stephanum, virum quidem strenuum & audacem, sed contra juramentum suum Imperatrici factum. Die Sancti Stephani Londoniis coronatus est, qui prius sacramentum Imperatrici præstiterat. Qua propter idem Wilhelmus Archiepiscopus Cantuariæ minimè per annum supervixit; & omnes Magnates regni, qui Stephano juramentum fecerant, miserum sortiti sunt finem. Fortur etiam, quod hostia Christi die coronationis Regi Stephano portecta, subito disparuit. Coronatus Rex Stephanus juravit coram Proceribus apud Oxoniam, 1mo. quod Prælaturas vacantes in manu suâ non teneret. 2do. Quod neminem de sylvis propriis implacitaret. 3do. Quod Electionibus canonicè celebratis consentiret, & electos continuo investiri permetteret. 4to. Quod nullius Clerici sylvas in manu retineret, sicut Rex Henricus fœderat. 5to. Vovit Danalwed, i. e. de qualibet Hydâ terræ duos solidos, quod Antecessores ejus accipere consueverant pro sustinendâ gwerrâ contra Danos, nec tempore pacis voluerunt remittere, ipse benignè in perpetuum condonaret. Hæc autem specialiter & alia multa generaliter se juravit servaturum. Sed humani generis inimico procurante, fidem in omnibus enormiter violans, nihil horum quæ promiserat, observavit. Hæc Matthæus Parisiæensis. Auctor verb in Flores Historiarum dicit, quod ad prædictam Coronationem Regis Stephani tres solummodo fuerunt Episcopi cum Archiepiscopo Cantuariæ Wilhelmo. Rex autem Stephanus statim coronatus thesaurum, quem avunculus suus Henricus congesterat, occupavit sc. centum milia librarum, exceptis vasis aureis & argenteis & gemmis impretiabilibus, Wilhelmus Malmesbiriensis in *Noqellâ Anglorum Historiæ de Coronatione Regis Stephani* ita scribit: Interea Stephanus Comes Moritonii & Bononiæ, &c. *Vide Wilhelmi locum, quem transcripsit Rudburnus à fol. 101. à lin. 5. ad lin. 23. & dein Chartam Stephani Regis de libertatibus ex eodem dedit, atque ista subnotavit.*

Notandum hic Abût & in præcedenti Capitulo, quod antiquitus Reges Angliæ enumerabant annos regni eorum, in quibus regnabant completè, & non quæsitum anni præcedentis, quam tenebant post mortem Prædecessoris. Nam iste Rex Stephanus coronatus est anno Dominicæ Incarnationis MCXXXV. quo anno Rex Henricus primus obiit; & tamen non scribit Stephanus Rex hunc annum primum annum regni sui, quamvis in isto anno primus & ipse regnabat, sed annum sequentem. Unde plurimi Historiographi falluntur quantum ad computationem annorum regni diversorum Regum; eò quod non attendunt istam regni descriptionem. Coronatus est ergo Stephanus, &c. *Ad Wilhelmi verba redit fol. 101. à lin. 22. & persequitur usque ad lin. 30. Postremò reliqua hujusce anni gesta ex Matthæo Paris & Florilego breviter enarrat. Anni 1136. gesta refert exorsus, Wilhelmi Novellam Historiam describit à fol. 101. à lin. 39. ad 101. b. lin. 51. omisâ Stephani Regis Chartâ, quam supra posuerat.*

Eodem anno [viz. MCXXXVI.] obiit Wilhelmus Cantuariensis Archiepiscopus. Et Henricus Episcopus Wyntonix abstulit pollicem manûs Sancti Jacobi de Radyngo, & dedit Ecclesiæ suæ. *Sequuntur gesta anni 1137 ex Florilego simul & Wilhelmo desumpta.*

Hoc anno Henricus Wyntonienfis Episcopus incœpit facere domos de Wlvefey & alias in maneriis pertinentibus ad Episcopatum Wyntonix, & similiter Hospitale Sanctæ Crucis juxta Wyntoniam. *Sequuntur quæcunque habet Wilhelmus de gestis anni 1138. obsidio Bedfordensis & expeditio Davidis Scotix Regis in Angliam ex Matthæo Paris.*

Circa hæc tempora [viz. annum MCXXXVIII.] obiit magister Hugo de Sancto Victore juxta Parisiam, litteris & religione summus. De quo ferunt, quod cum in extremâ infirmitate laboraret, & nullum cibum retinere posset, corpus tamen Dominicum sibi dari instanter postulavit. Fratres verò ejusurbationem

bationem sedare volentes, simplicem oblatam non consecratam attulerunt hostiam. Quod ille in spiritu recognoscens, ait: Deus misereatur vestri fratres; cur mihi illudere voluistis? Iste non est Deus meus. Mox illi Eucharistiam consecratam attulerunt. Quod ille videns sed retinere non valens, exactis manibus ait: Ascendat filius ad patrem & Spiritus ad Deum, qui creavit illum; & statim expiravit. Volunt tamen alii, quod iste Hugo propter ingentem vomitum non posset Eucharistiam retinere; & cum hac de causâ fratres ei verum sacramentum afferre nolissent, rogavit ut saltem super latus ejus Sacramentum poneretur. Quo facto, latus infirmi se aperuit & hostia corpori se immerisit. Hæc Wilhelmus Mimacensis Episcopus in *Rationale Divinorum*.

In sequentibus Author librum Wilhelmi Historia Novella secundum ab initio usque ad finem anni 1140. fol. 105. h. lin. 30. verbatim exscribit, additis in fine anni 1140. nonnullis ex Matthæo Paris de Stephani Regis & Roberti Comitis captione & liberatione mutua. Post hæc gesta anni 1141. ex Matthæo Paris & Westmonasteriensi narrantur. Postremò ad Malmsburiensem rewersus, Novellam ejus Historiam pergit exscribere à fol. 105. h. lin. 32. (ubi prius desierat) ad 107. h. lin. 32. Es in his quidem deficit uterque Codex MS. magno Anglicana Historia dispendio. Quod unicuique restabat, sequentis Historiæ Epitomen brevissimam ex eodem Codice MS. quem in fronte operis laudavi, descriptam subnexui; rem tamen paulo altius, à Normannorum sc. adventu, repetendo.

Inter *Alwynum*, qui annis XV. fedit, & *Henricum Blesensem* fuerunt Episcopi tres per spatium LXXX. annorum, viz.

Strigandus, qui magnam Crucem ex argento cum imaginibus argenteis in pulpito Ecclesiæ contulit; fedit annis XXII. & jacet in sarcophago plumbeo ex australi parte altaris summi juxta Cathedram Episcopalem.

Walkelinus, natione Normannus, qui turrim in medio Chori cum quatuor columnis & fundamentis renovavit; feditque XXIX. annis; & in navi Ecclesiæ ante gradus pulpiti jacet humatus. Hujus Episcopi anno XXIV. dilectus Deo Godfridus, qui miraculis coruscat, factus est Prior Wyntonix.

Willelmus Gyffarde, Domini Regis Cancellarius, non de genere Anglorum; qui Monachus in Ecclesiâ suâ factus est; qui Pentecostalia huic Ecclesiæ contulit: Sedit annis XXVIII. sepultusque est in medio voltæ in navi Ecclesiæ ad gradus pulpiti ad caput Willelmi Episcopi. Hujus anno VII. obiit Godfridus Prior Wyntonix; qui in Prioratu vixit XIII. annis. Qui humatus est in domo capitulari in sinistrâ parte versùs Orientem, miraculis coruscans. Cui successit Gaufridus.

Henricus Blesensis, frater Regis Stephani, ex Abbate Glaſtonienſi. Qui S. Thomam in Archiepiscopum consecravit Cantuariensem; & in omnibus ei favorabilis exitit, & consolator in tribulationibus suis mirificus. Iste benignissimus Præsul Henricus in tantum dilexit suam Ecclesiam; quod omnia quæ habuit minima forent. Pedem S. Agathæ, magnam crucem cum imaginibus de auro purissimo ad majus Altare, & alia ornamenta plurima, quæ lingua non potest enarrare, suæ Ecclesiæ contulit. Dedit etiam Manerium de Elme propter causas prænominatas & alias quamplurimas magis impugnantes, cum de provinciâ Angliæ actum sit. Huic Henrico Episcopo Lucius Papa pallium milit anno Domini MCXLII. volens apud Wyntoniam Archiepiscopum constituere & secundum Angliæ Primatem, & septem ei Episcopos, qui olim ad regnum Westfaxonum pertinebant, additâ natâ Legaciâ. Sed subortis multorum murmurantium indignantiumque nec non invidentium contradictionibus, ad tempus dissimulavit Papa cum silentio propositum suum consummare; volens in posterum vitâ comite invitis murmuratoribus, sicut

justum fuerat, propositum suum confirmare. Sed Papa non diu superfuit: ut scribit Matthæus Parisiensis in Historiâ Regis Stephani. Iste Henricus sedit annis XLIII. & sepultus est in Ecclesiâ suâ coram summo Altari. Cui successerunt per ordinem.

Ricardus Toclyn, qui Manerium de Hammæ redemit, & de Cuœl emit, & suæ contulit Ecclesiæ. Seditque annis XVII. & sepultus est ad aquilonarem partem summi Altaris Choro proximè.

Godefridus Lucy, ad altare B. Mariæ ad finem cum aliis voltam, ubi extra Capellam B. Virginis humatus est; cùm sedit XVII. annis.

Petrus de Rupibus, qui Ecclesiæ Wyntoniensi extitit in omnibus specialis pater & amicus. Qui pedem S. Philippi suæ Ecclesiæ contulit cum plurimis aliis ornamentis. Sepultusque est in Ecclesiâ suâ; cùm sedit annis XXXIV.

Wilhelmus Rale, qui sedit annis X.

Audomarus, frater Henrici III. qui sedem occupavit annis XII. cujus corpus ad aquilonarem plagam altaris reconditum est.

Johannes Gervays, annis VI.

Nicolaus Ely, hujus Ecclesiæ specialis patronus, XII. annis.

Johannes de Pontissarâ, cujus assensu inter ipsum & successores suos & Priorem & Conventum Ecclesiæ suæ facta est compositio; quod de cætero Priores forent perpetui, cùm antea erant dativi. Sedit annis XXIV. & sepultus est ex aquilonari plagâ majoris Altaris.

Henricus Wodelok, ex Priore ejusdem Ecclesiæ. Multa ornamenta huic Ecclesiæ contulit; & sedit annis XIII. sepultusque est ad gradus Chori.

Johannes Sendale, sedit annis IV.

Rigaldus de Asserio annis III.

Johannes Stratford sedit X. annis; & postmodum Archiepiscopus Cantuariæ ordinatus est.

Adam Orleton XII. annis.

Wilhelmus de Edyngdone sedit XXI. annis. Hic multa ornamenta & jocalia suæ Ecclesiæ contulit; & sepultus est in eadem Ecclesiâ in Capellâ propriâ.

Wilhelmus de Wykeham, qui navem Ecclesiæ cum aliis, prout nunc cernitur, renovari & voltari fecit; aliaque quamplurima beneficia suæ Ecclesiæ contulit. Seditque annis XXXVII. & in Ecclesiâ suâ in opere quod fecit honorifice in Capellâ ad Australem plagam tumulatus est.

Henricus Beaufort, frater Henrici IV. & S. R. E. Presbyter Cardinalis, successit in Episcopatum.

THOMÆ RUDBORNE PROLOGUS

In Historiam suam Minorem.

Multi nobiles ac pietatis studio maximè operam dantes viri extiterunt, qui prioribus sæculis Monasteria, Ecclesias, Xenodochias, in quibus ut à ministris in his degentibus devotè Deo vacaretur, quamplurimas fundavere. Quorum beneficia Deo placabilia sustentatis horum donis gratuitis minimè recognoscere est maximam ingratitudinem incurrisse; per quam ut degeneres possent à paternâ possessione exhæredari. Et quia nostris temporibus, qui nostris Fundatoribus super hanc ingratitudinem maximè sunt invigilantes, & ad quæstiones ab ipsis motas de nominibus Fundatorum, de eorum donis & donatis, de eorum sepulturis, nos minimè propter ignorantiam eorum petitionibus satisfaciētes, effimur illis omnibus exosi & despicabiles; pœnitetque eos sic nos sufficienter suis donativis ditasse & pavisse. Rogatus ergo à fratribus Wintoniensis Ecclesiæ Monachis, ut ego Commonachus & confrater ejusdem Ecclesiæ Thomas Rudborne de penuriâ ac tenuitate meâ qua habundo, inspectione Chronicorum aliquod libellum compendiosum de Regibus ac cæteris regni Magnatibus, qui essent fundatores & benefactores Ecclesiæ Anglicanæ, componerem. Cupiens igitur ipsis religiosis viris secundum ingenii mei exigentiam voluntati in aliquo parere, istud subsequens Breviarium Chronicorum de Regibus, Episcopis, Comitibus, Baronibus scribere disposui, excerptum de libris & dictis Sanctorum Bedæ & Gildæ, & de libris & scriptis venerabilium in Christo Patrum M. Thomæ Rudborne Menevensis & M. Johannis Langdene Rossensis Episcoporum, & Archidiaconi Lincolniensis, Archidiaconi Oxenfordensis, Gaufridi Monumetensis, & Matthæi Parisiacensis, virorum honorabilium, ad complacentiam & utilitatem dictorum fratrum; ne locus detur otio, cum otiositas inimica sit animæ. Et secundum Philosophorum honestum delectabile magis delectat & animos hominum ab otiositatis vitio repellit, quàm si fuerit honestum minimè delectans, puta obscura Doctorum scripta & difficilis sacræ paginæ intelligentia; quæ illos, qui non sunt profundioris scientiæ, lectores efficiunt pigros & somnolentos, ne carpant viam, ut convallium legant lilia. Sed narrationes de Regibus, de Episcopis, de cæteris Magnatibus, & quæ in eorum temporibus acciderunt audire vel legere, cum sint quædam honesta, maximè delectant & elucidant sensum audientis & legentis infirmiori scientiâ obvolutum. Ista propterea perspicui, Britanno- rum & Anglorum Regum, Episcoporum & Procerum medullam Cronicorum inferui. Et incipit hæc Cronica ab adventu Bruti in Britanniam usque ad octavum decimum annum Henrici Regis tertii. Et super quæ hic leviter pertranseo, in majori nostrâ Chronicâ opitulante Dei clementiâ supplebo. Et si quid nimis præsumptuosè in opere & indiscretè cancellavi; prudentiorum in hac facultate Doctorum correctioni me recomendo.

ANNA-

ANNALS

Ecclesiæ Wintoniensis,

Ab anno DCXXXIII. ad annum MCCLXXVII.

Authore Monacho Wintoniensi.

ANno DCXXXIII. Kinegilfus filius Celrici Rex Westsaxoniarum. Istum baptizavit S. Birinus Episcopus. Baptizatur ab eodem Birino filius Kinegilfi Kinewalchus; & omnes Saxones ejusdem regni credentes baptizati sunt. Iste dedit S. Birino civitatem Dorcestriam; ut federet interim in eâ, donec conderet Ecclesiam tanto sacerdote dignam in regiâ civitate. In votis enim ejus erat in Wintoniâ ædificare templum præcipuum; & collectis jam plurimis ad opus ædificii, terram totam ambientem Wintoniam à centro Wintoniæ usque ad circumferentiam ab omni parte lineâ exeunte septem leucas habentem ædificandæ Ecclesiæ in dotem dare disposuit. Quæ quia letiferâ præventus ægritudine per se complere non potuit; vicario usus est; vocatumque ad se filium suum Kinewalchum fecit jurare coram S. Birino in animam suam, quod ipse Ecclesiam sede Episcopali dignam construeret in Wintoniâ, & terram quam circumaverat eidem Ecclesiæ ad opus ministeriorum ejus ex parte suâ Deo offerret, & in jus perpetuum confirmaret.

Anno DCXXXIX. Kinewalchus filius Kinegilfi. Iste post vexationes quas pertulit à Pendâ Rege Merciorum propter repudium filiæ suæ, Ecclesiam pulcherrimam construxit in Wyntoniâ; & totam terram, quam Pater voverat Ecclesiæ, contulit & confirmavit. Agilberto verò Episcopo Dorcestriæ successore Birini diffugiente ad votum Regis sedem transferre Wyntoniam, Rex qui linguam Agilberti (quia Gallus erat) parum noverat, fecit sibi noctâ occasione sacrari in Episcopum novæ Sedis quendam Saxonem nomine Wine; & divisâ est una Diocesis in duas. Apposuit Kinewalchus Rex post oblationem patris factam de Chiltecumbâ, de suo proprio dono ditare Wintoniensem Ecclesiam; cui tria Maneria, sc. Duntun, Alresford & Wordiam contulit; & in illâ humatus est.

Anno DCLXX. Eſcuinus cognatus Kinegilfi Rex Westsaxonum: Iste humatus est Wintoniæ.

Anno DCLXXII. Centuinus Kinegilfi filius de acquisito Rex Westsaxonum, Wintoniæ quiescit.

Anno DCLXXXIII. Ina Rex Westsaxonum, dedit iste Ecclesiæ Wintoniensi in Vectâ insulâ, quæ nunc dicitur Wicth, in loco qui vocatur Ewerlande XXX. hidas terræ, & in Breſdingâ L. hidas.

Anno .

Anno DCCXXI. Ethelardus Rex Westsaxonum. Hujus conjux Fritheswitha Regina dedit Wintoniensi Ecclesiæ Tantonam de suo patrimonio. Et ipse Ethelardus de suâ parte addidit ad prædictum Manerium ad opus ejusdem Ecclesiæ VII. mansas.

Anno DCCXXXV. Cutredus cognatus Ethelardi Rex Westsaxonum. Hic dedit in Vectâ insulâ Wintoniensi Ecclesiæ apud Muleburnam XL. hidas & apud Banewadam XXV. hidas & apud Witthingebam XXII. hidas & terram quæ vocatur Druem, & Manerium quod vocatur Clera.

Anno DCCC. Egbertus Rex Westsaxonum. Hic totius insulæ Monarchiam adeptus, non est oblitus pro collato sibi honore Deo gratias reddere; qui dedit Deo & Wintoniensi Ecclesiæ in Vectâ insulâ apud Cawelburnam XXX. hidas, apud Scaldeblotam XLII. hidas & IV. villas, sc. Drokenesford, Wordiam, Aweltonam, & Beddintonam. Sepultus est tandem in Ecclesiâ Wintoniâ.

Anno DCCCXXXVII. Edulfus filius Egbirti Rex Angliæ. Iste fuerat Subdiaconus in Ecclesiâ Wintoniensi; & quia Rex Egbirtus non habuit alium hæredem, dispensante summo Pontifice assumptus an dicam retractus fuit ad regnum de Clericatu. Iste totam terram de dominico suo decimavit, & decimam quamque hidam contulit Conventualibus Ecclesiis per regionem. Et hinc factum est, ut totam ex integro terram de Chiltecumba nomine decimæ pro unâ solâ hidâ Wintoniensi Ecclesiæ restitueret, quam Kinegilfus & Kinewalchus Reges prius dederant, sed inter istius & illorum tempora alienata fuerat ab Ecclesiâ. Dedit etiam idem Rex Edulfus eidem Wintoniensi Ecclesiæ ad augmentum Tantonæ CXLIII. hidas terræ, & II. Maneria, sc. Brichtwellam & Wembergam eidem contulit Ecclesiæ, in qua & sepultus est.

Anno DCCCLXXII. Eluredus filius Edulfi Rex Angliæ. Iste fecit in Wintoniâ in cœmiterio Episcopalis Ecclesiæ novum Monasterium; quod multis ditatum possessionibus S. Grimbaldo dedit, ut sic illum retineret in Angliâ. Iste Regum Anglorum ante dies suos rude & incompositum, totum erudit & informavit ad regulam. In proverbiiis ita enituit, ut nemo post illum amplius. Rex Eluredus sepultus est in Novo Monasterio apud Wintoniam. Iste Eluredus dedit ad augmentum Tantonæ villam quæ dicitur Rinctune, ad opus Wintoniensis Ecclesiæ.

Anno DCCCCI. Edwardus filius Eluredi Rex Angliæ. Hujus filia fuit S. Edburga, cujus sacrum corpus in Wintoniâ requiescit apud Nunne-menstre sine fallaciâ; licet Monachi de Malverna se falsò jactitent illud habere. Iste dedit Ecclesiæ Wintoniensi IV. Maneria, sc. Huseburnam, Whitchurche, Owertonam & unam Stokam. Dedit & Novo Monasterio, quod pater suus erexit in Wintoniâ, prædia multa; in quo quiescit humatus.

Anno DCCCCXXIV. Edelstanus filius Edwardi Rex Angliæ. Iste dedit Wintoniensi Ecclesiæ caput S. Justi Martyris & tria Maneria, sc. Chilbeldintam, Enedford & Eismereswordam. Monasterio etiam Malmesberiæ multa contulit; in quo humatus fuit.

Anno DCCCCXLVI. Edredus frater Edmundi Rex Angliæ. Corpore ejus in Wintoniâ sepultum est; cui adhuc vivens duo Maneria dudum amissa restituerat, sc. Duntonam & Hesseburnam.

Anno DCCCCLIX. Edgarus frater Edwii filius Edmundi Rex Angliæ. Non fuit in Angliâ Monasterium sive Ecclesia, cujus non emendaret cultum vel ædificia. In Wintoniensi Ecclesiâ & Novo Monasterio, quod nunc ab eventu dicitur de Hida, Monachos posuit loco Clericorum; quia Clerici illi nomine tenus Canonici frequentationem chori, labores vigiliarum & ministerium altaris Vicariis suis utcumque sustentatis relinquentes, & ab Ecclesiæ conspectu ne dicam Dei plerumque absentes septennio, quicquid de Præbendis percipiebant locis & modis sibi placitis absumebant. Nuda fuit Ecclesia intus & extra;

extra; quia Vicarii non habebant unde eam vestirent & tegerent, nec Præbendarii qui prædicebantur talibus poterant intendere: vix inveniretur unus & is forte coactus, qui vel pauperem pallam aut calicem quinque solidorum conferret altari. Rex Edgarus ista considerans, & dolens tam divites eleemosinas collatas Ecclesiæ non in Ecclesiâ nec in ministris Ecclesiæ nec in pauperibus expendi, mandavit Trasonibus & sæpe consuluit per Episcopum eorum Athelwoldum & per Dunstanum Archiepiscopum; ut bona Ecclesiæ non sine causâ percipientes in Ecclesiâ perpetuò facerent stationem. Canonicis mandata Regis & monita furdâ aure transeuntibus, & nolentibus singulis pro annuo canone mille librarum auri vel per annum esse Claustralibus, Rex instans proposito, & malens per Canonicos quàm per aliud genus arctioris religionis administrari negotium, ablatas quibusdam eorum Præbendas contulit Vicariis, quos viderat in Ecclesiâ perstantes assiduò. Sed & illi promoti in Canonitum, Vicarios sibi facientes, facti sunt similes vel vagaciores & sæculariores prioribus. Rex itaque circa correptionem Canonicorum nihil proficiens, postquam genuinum fregit in illis, de Ecclesiâ & de Novo Monasterio illos ejiciens, & Monachos in locis illorum constituens, illorum dispersionem istorum aggregationem à Papâ Johanne XIII. ratam haberi meruit & confirmari. His ita factis, Rex Edgarus Novum Monasterium ampliavit possessionibus; & Wintoniensi Ecclesiæ dedit Manerium quod dicitur Awintona, & apud Itinstokam X. hidas, & apud Madanlegam III. hidas, & apud Breoudunam XIII. hidas & apud Aderingefeldam II. hidas & apud Thucam VII. hidas. Rex Edgarus habuit duos filios, Edwardum ex legitimâ suâ Reginâ, & Ethelredum ex relicta Ethelwoldi Comitissâ. Qui Ethelwoldus Wintoniensi Ecclesiæ villam de Wilitha dederat; quem Rex pulchræ uxoris gratiâ in forestâ de Werewelle telo transjecerat.

Anno DCCCCLXXIX. Ethelredus frater Edwardi Martyris Rex Angliæ. Iste dedit Wintoniensi Ecclesiæ Hawntam & Sudtunam, & hidam & dimidiam in loco qui dicitur Celfeshord, & duas piscaturas apud Brendefordam cum unâ virgatâ terræ, & apud Ginnahetche cum terrâ adjacente; & Duntonam bis amissam restituit.

Anno MXXXV. Rex Canutus dedit Wintoniensi Ecclesiæ terram trium hidarum quæ vocatur Hille, & feretrum ad reliquias S. Birini magnum & magni, & candelabrum argenteum cum VI. brachiis, qualia modò in Ecclesiis videmus pretiosissima de aurichalco, & II. signa; & in eadem Ecclesiâ sepultus est.

Anno MXLII. Hardecanutus Rex oppetiit apud Lametham improvisâ morte præventus; & sepultus est in Ecclesiâ Episcopali apud Wintoniam. Tempore Hardecanuti Regis Emma Regina morabatur Wintoniæ, multum familiaris Elwino Wentanæ tunc civitatis Episcopo: Omnia in regno potens, plurimis referta divitiis, solo contenta filio qui regnabat, & soli intenta Pontifici quem colebat. Non deerant qui in Neustriam nunciarent Edwardo matris cum Episcopo suspectam familiaritatem; Episcopum esse in causâ præcipuum, quod mater filiorum suorum alterum (a) non fletet, alterum non exhiberet. Emma Regina mater Hardecanuti pro animâ Hardecanuti Regis dedit Wintoniensi Ecclesiæ plurima ornamenta in auro & argento, in gemmis & vestibus pretiosis, & duo Maneria, sc. Westwode & Periperminster. Habebat enim Regina illa multa Maneria, quæ Ethelredus Rex illi in dotem dederat; & Cnutus & Hardecanutus Reges in jus hæreditarium confirmaverant, quibuscunque vellent assignanda locis & conferenda personis.

Anno MXLIII. Edwardus filius Ethelredi Rex Angliæ, post mortem Hardecanuti venit Wintoniam incognitus plebeio amictus habitu; quandoque in curiâ matris quandoque in domo Episcopi comedens, sed ignotus, affectus eorum sedulus explorabat. Demum agnitus, in Regem electus & consecratus est

(a) Eluredum
sc. à Godwino
Comite insidiis
sublatum.

est Wintoniæ. Iste instituit & cartâ confirmavit, ut quoties ipse vel aliquis successorum suorum Regum Angliæ diadema portaret Wintoniæ vel Wigornæ vel Westmonasterii, Præcentor loci recipiat de fisco ipsâ die dimidiam marcâ & Conventus centum sumnello & unum modium vini. Hæc Carta est apud Westmonasterium. Iste accepit in conjugem Editham filiam Godwini, ab utroque perpetuâ virginitate servatâ. Godwinum ante omnes homines honorabat; matrem suam nec colebat nec publicè confundebat. De Neustriâ accersivit quosdam, qui sibi benefecerant exulanti, inter quos & Robertum, quem prius Episcopum Londini, & postea fecit Archiepiscopum Cantuariensem. Hujus Archiepiscopi crebras suggestiones Rex Edwardus mente revolvens, ad tantum acerbitalis perductus est vir mali nescius; ut Godwinum Comitem, qui illum Regem fecerat, & cujus filiam desponderat, de regno cum filiis suis expelleret: Matri suæ Emmæ Regina quicquid in hoc mundo possederat usque ad pretium quadrantis auferret, & illam in Abbatîâ de Warewellâ retrusam cum summâ parcitate faceret exhiberi; Alwinum Wentanum Episcopum, matris ut dicebatur amasium, omnibus patrimonii sui prædiis spoliatum extra terminos civitatis Wentanæ proferre pedem sub capitis periculo prohiberet. Godwinus cum filiis suis regnum egreditur. Alwino Episcopo sedes sua mutatur in carcerem. Regina apud Warewellam custodiâ tradita, sed minùs arctam quàm filius dictaverat habens custodiam, permissa est scribere omnibus Episcopis quos sibi fidos crediderat & dolores suos exponere. Forma scriptorum talis erat: 'Se de Pontificis dedecore plùs torqueri & erubescere quàm de proprio; paratam se Dei probare judicio Pontificem injustè diffamatum nunquam carnem suam tetigisse; nunquam se vel illum contra Regem aliquid egisse vel agere voluisse. Accederent ad Regem Episcopi, & intercederent pro Coepiscopo; inducerent modis omnibus illum, ut matris pro se & Episcopo purificationem reciperet. Ponam conscientiam publicè impetitam de crimine non debere nisi publicâ satisfactione purgari, placere sibi candentis ferri examen. Tantum apponant, ut Rex jubeat examen fieri in Ecclesiâ S. Swithuni Wintoniensis. Securam se esse de Sancti suffragio pro conscientia testimonio. Si in exequendo negotio moram fecerint, se morituram, ne paupertas sua rideatur diutius: quia, *Nil habet infelix paupertas durius in se, Quàm quòd ridiculos homines facit.* Regem filium suum, si plùs eligat nec convictam nec confessam matrem punire quàm purificationem ejus admittere, ab omnibus hominibus infamandum. *Omne etenim vitium tantò conspectius in se Crimen habet, quantò qui peccat major habetur.* Filius hodie matrem persequitur, Rex Reginam, qui & manum misit in Christum Domini.

Singuli Episcoporum, ad quos Regina scripserat, rescriptis se invicem consuluerunt; & die condicto convenientes ad Regem, convenerunt eum super querelis suæ matris & precibus. Rex Edwardus, ut erat miræ simplicitatis & innocentia, qui nihil unquam egit perperam nisi ex alterius suggestionem, allegationibus Episcoporum se sustinuisse facillimè superari, & quicquid in matrem aut Episcopum falsâ seductus credulitate crudelitatis admiserat, non solum sine recipiendâ satisfactione purgatoriâ temperasset, immo ipse veniam petiturus ad arbitrium Episcoporum de præsumptione satisfecisset; nisi Robertus Archiepiscopus quem Rex adstiverat obstinisset. Tanti fuit homo ille in oculis Regis; ut si diceret nigram cornicem esse candidam, Rex citius ori illius quàm oculis suis crederet. Consummatum fuisset ipsâ die negotium ad honorem matris & filii; nisi cum assisterent filii Dei coram Domino, affuisset inter illos etiam ille Satan. Robertus Archiepiscopus non rogatus partis se fortioris faciens advocatum, talibus Coepiscoporum industriam illudere conatus est, & avertere mentem Regis à matre. 'Convenistis fratres Dominum meum Regem pro matre suâ ferâ non foeminâ: ut vobis parcâ, non vestris sed illius verbis retorquetis crimen matris in filium. *En scelus, ecce Jovem*

placidum nimis, hanc nimis aulam! Quæ sceleris tractat coram Jove de Jove causam. Ausa est impudentissima mulierum in Regem injurias diffamatorium evomere; & illum frequentatorem suum, qui scit simulare sanctitatem, qui de virtute locutus clunem agitat, illum *Cujus ad effigiem non tantum meiere fas est*; ut Regem reum sacrilegii faceret, ausa est Christum Domini nominare. Notate malitiam mulieris. Ad hoc tantum Elwinum suum Christum Domini nominavit; ut Rex qui manum misit in illum, pro sacrilegio plecteretur. Sed accedamus ad causam. Fœmina vult purgare Pontificem. Et quis purgabit eam; quæ dicitur consensisse in necem filii sui Eluredi, & procasse venenum Edwardo? Sed esto: quod auctoritatem habeat supra sexus conditionem, quia Regina est. Si vultis ut consentiam in inauditam à sæculis purgationem; & vos consentietis, ut ego disponam genus examinis; quod si penitus illæsa pertulerit, me in Deum & Regem reum condemnabitis honore privandum, & purgatis honores pristinos restitueritis. Totam culpam Regis, quam nullam esse præsumo, in me recipio. Non vos suspendam diutius: fœmina illa infamis pro seipsa quatuor, pro Episcopo quinque, sc. novem continuos passus super novem ignitos vomeres faciat nudatis pedibus. Si titubaverit, si singulos vomeres pleno pede non presserit, si quantulumcunque læsa fuerit; sententia proferatur in mæchum & fornicariam. Uterque religionis arctissimæ perpetuò claustrum recludatur in carcerem. Noveritis etiam, quod plus de indulgentiâ quàm de rigore proccedit sententia; quæ non dicam decernit sed sustinet pedali examine crimen capitale purgari. Placere videbatur & Regi & Episcopis, quod Archiepiscopus decreverat; & die nominato statuitur convenire Wintoniam.

Ad Reginam refertur sententia; quæ non minus inde turbata est quàm si vocaretur ad nuptias. Reginam taliter examinandam præconatur fama per regnum; tantusque populorum sit concursus ad civitatem Wentanam, quod nunquam antea illic unâ die tot visi sint homines convenisse. Rex ipse S. Edwardus venit Wintoniam; nec defuit unus ex omnibus regni Magnatibus præter Robertum Archiepiscopum, qui apud Douram agnitivum simulabat; ut si fortè aliter accideret quàm sperabat, posset sine impedimento profugere; & ita factum est.

Regina de mandato Regis reducta est Wintoniam de Warewellâ; & totâ nocte proximè præcedente diem agonis sui pervigilavit ad sepulchrum S. Swithuni. Non est opus ut dicam, quod toto corde oraverit, quod parum nocte illâ dormierit, quod vota fecerit, ut in tanto mereretur salvari discrimine. Et tamen dormire nolens dormitavit paululum; & vidit B. Swithunum sibi assistentem, & hæc audivit dicentem sibi. Constant esto filia; ego sum Swithunus quem invocas; ego tecum sum, ne paveas. Confundentur qui te persequuntur; quia cum transieris per ignem, flamma non nocebit te. Tu autem remittes hanc noxam filio tuo. Die facto convenit ad Ecclesiam Clerus & populus; & Rex ipse sedebat pro tribunali. Regina producit ante filium; & an velit prosequi quod promiserat, convenitur. Quæ

Respondere parat; meruitque silentia vultus.
Postquam fœmineo rediit mens mota stupore;
Gratia verborum tenero distillat ab ore.

Domine, inquit, & fili. Ego illa Emma quæ te genui, pro te de tuis impetita de crimine in te & Eluredum filios meos, & de consensu turpitudinis & proditoris cum hujus sedis Episcopo, invoco hodie Deum testem in corpus meum, ut peream, si quid horum quæ mihi imposita sunt vel mente commiserim. In pavimento Ecclesiæ scopato novem vomeres igne candentes ponuntur in ordine. Quibus breviter benedictis, subtrahuntur Reginae calcei & caligæ;

ligæ; & posito peplo & rejecto flamine succincta à duobus hinc inde Episcopis ducebatur ad tormentum. Flebant qui eam ducebant Episcopi; & qui multò plus timebant quàm illa, animabant illam ut non timeret. Fit per Ecclesiam fletus intolerabilis; & fuit omnium vox una dicentium *S. Swithune, S. Swithune, tu illam adjuva*. Si interim reboassent tonitrua, non audirentur à populo; tantis viribus tantis vocibus clamabatur in cœlum, ut *S. Swithunus* vel tunc vel nunquam festinanter accurreret. Deus vim patitur, & servus suus *Swithunus* extrahitur violenter de cœlo. Regina sine clamore hanc ineundo faciebat orationem. *Deus qui liberasti Susannam de senibus iniquis, qui liberasti tres pueros de camino ignis, tu de incendio mihi parato per merita S. Swithuni me liberare digneris*. Videte miraculum. Episcopis pedes illius dirigentibus, super novem vomeres novem passus faciens, & singulos eorum totius corporis pleno premens pondere, sic omnes supergressa vomeres, nec ferum nudum nec sensit incendium. Unde & dixit Episcopis. Nunquid quod maxime petieram non obtinebo? Quare me ducitis extra Ecclesiam, quæ in Ecclesiâ debueram examinari? Erat enim procedens ulterius, & nondum sciebat quod consummasset examen. Ad quod Episcopi, sicut singultiendo poterant, responderunt. Domina nostra respice, jam fecisti; jam res acta est, quam faciendam existimas. Respexit, & aperti sunt oculi ejus; & tunc primò vidit ferrum, & intellexit miraculum. Ducite me, inquit, ad filium meum: ut videat pedes meos, & sciat quia nihil mali passa sum. Reversi Episcopi cum Regina, inveniunt illum operto capite prostratum in terrâ; jamque ei pro miseratione verba defecerant, quia erumpebant cum verbis lacrimæ, & non poterat se continere. Qui cum elevatus rem agnovisset ex integro; procidit ille Sanctissimus ad pedes matris dicens: Mater peccavi in cœlam & in te; jam non sum dignus vocari filius tuus. Ad quem mater: Vocetur ad te *Elwinus* Episcopus; & cum illi satisfeceris, de me citius veniam consequeris. Vocato ad Regem Episcopo, qui non sederat in ordine Episcoporum, Rex veniam cum lacrimis postulat & meretur; & virgis cæsus à singulis Episcoporum, per manum flentis matris tres ictus accepit. Et sic datis osculis & receptis, Rex illos in gratiam, & illi Regem in venerationem receperunt; & redditum est Reginæ & Episcopo quicquid illis sublatum fuerat. Declamatus est jubente Rege in Ecclesiâ & in atrio exterius per plorantes populos modus & ordo miraculi; & conversus est tam subito fletus illorum in risum, quod simul videres illos ridentes & flentes.

Regina *Emma* donata omnibus Maneriis dotis suæ, quæ illi priores Reges confirmaverant, non est oblita liberatoris sui; deditque ipsâ die *S. Swithuno* in oblationem pro IX. vomeribus IX. Maneria, quorum hæc sunt nomina: *Elwinus* Episcopus de suo patrimonio dedit *S. Swithuno* alia IX. Maneria, quæ sic nominantur: Rex ipse *Edwardus* donationes Reginæ & Episcopi ratas habuit & confirmavit; & insuper de suo dominico dedit *S. Swithuno* duo Maneria, sc. *Meones* & *Portlande*, & terram *V. hidarum*, quæ vocatur *Wrockeshale*. Regina & Episcopus certabant se invicem superare in ornamentis faciendis Ecclesiæ *S. Swithuni* de thesauris suis. Sed ille superatus est; quia vel illa plus potuit, vel plus dilexit decorum domus Dei.

Anno MXLVII. *Elwinus* Episcopus mortuus est; & *Stigandus* illi successit; qui de donis *Emmæ* Reginæ condidit magnam crucem cum duabus imaginibus, sc. *Mariz* & *Johannis*; & illas cum trabe vestitas auro & argento copiose dedit *Wintoniensi* Ecclesiæ.

Anno MLII. *Emma* Regina migravit à sæculo, & sepulta est in Ecclesiâ *S. Swithuni* *Wintoniensis*.

Anno MLIII. *Godwinus* Comes obiit. *Githa* uxor *Godwini*, foemina multas habens facultates, pro animâ ejus multis Ecclesiis in elemosinâ multa con-

contulit; & Wintonienſi Eccleſiæ dedit duo Maneria, ſc. Bleodonam & Eramkumbam, & ornamenta diverſi generis.

Anno MLXIX. Aldredus, qui de Monacho Wintonienſi Episcopus Herefordenſis, & de hoc Archiepiſcopus Eboracenſis factus eſt, Regem publice excommunicavit; quia contra jus Eccleſiaſticum ſe habebat in regno; nec multò poſt de vitæ hujus inquietudine ad quietem tranſiit.

WALKELI-
NUS.

Anno MLXX. Petrus & Johannes Cardinales ab Alexandro Papâ miſſi pervenerunt in Angliam; & coacto Concilio ad voluntatem Regis Stigandum Archiepiſcopum & alios plures Episcopos & Abbates degradaverunt aſſenſu & voluntate Willelmi Regis. Rex autem Archiepiſcopatum Cantuarienſem Lanfranco Abbati Cadomenſi, Thomæ Eboracenſem, Walkelino Episcopatum Wintonienſem conceſſit. Eodem verò anno quicquid auri vel argenti in Eccleſiis fuerat, abſtulit Rex. Stigandus Archiepiſcopatum Cantuarienſem, & Episcopatum Wintonienſem, & multas Abbatias antea ſolus poſſidebat; publicas nundinas ex Episcopatibus & Abbatias faciens; ſacros honores Eccleſiarum hoſ ſibi comparans pecuniâ, iſtos aliis linguâ venditans. Sed ego conjicio illum errore peccâſſe, quòd homo illiteratus eſſet, & quòd nesciret quantum delinqueret, rem Eccleſiaſticorum negotiorum ſicut publicorum actitari debere exiſtimans. Nunquam verò à Româ Pallium meruit.

Anno MLXXII. Hoc anno Stigandus, qui dudum Archiepiſcopus, juſſu Regis captus & in Wintoniæ oppido poſitus eſt; ubi etſi invitus luit quicquid in Archiepiſcopatu deliquit. Gravius enim memor amiſſorum torquebatur, quàm delectaretur habendo. Ibi demum mortuus, & in Eccleſiâ Wintonienſi, cui aliquantulo præfuerat tempore, honorificè ſepultus eſt. Dederat autem idem Stigandus Eccleſiæ Wintonienſi maximam crucem cum duabus imaginibus auro & argento optimè compoſitis. Eodem anno Wlurico Novi Monasterii Abbate degradato, Rewalanus loco ejus ſubſtituitur.

Anno MLXXIII. Sciendum, quòd Rex Willelmus quolibet anno, dum quietus fuerat, ter coronari conſueverat, Wigornia ad Natale, Wintonia ad Paſcha, Londonia ad Pentecoſten.

Ab antiquo conſtitutum eſt, & in Concilio Lanfranci Archiepiſcopi diffinitum; ut in Conciliis Archiepiſcopus Eboracenſis ad dextram Dorobernienſis ſedeat, Lundonienſis Episcopus ad ſiniſtram, Wintonienſis Episcopus juxta Eboracenſem. Si Eboracenſis deſit; Lundonienſis ad dextram, Wintonienſis ad ſiniſtram: cæteri in ordine ſicut fuerint ordinati.

Anno MLXXIX. Walkelinus Episcopus à fundamentis Wintonienſem cæpit reædificare Eccleſiam.

Anno MLXXXII. Simeon, vir virtutis amator, frater Walkelini Episcopi, ex Præpoſito Wintonienſi, quem nos Priorem vocamus, Abbas Elienſis factus eſt; & Godefridus ejusdem loci Monachus vir perfectæ bonitatis & pietatis loco ejus ſubſtituitur. Quantæ autem diſcretionis & bonitatis & caritatis prædicti præpoſiti Simeon & Godefridus fuerint, teſtantur quæ adhuc ſunt in Wintonienſi Eccleſiâ illorum donaria. Dictus itaque Simeon frater fuerat Walkelini Episcopi & Monachus de S. Audoeno. Factus itaque Prior Wintonienſis, cum videret Monachos in Refectorio carnibus aſſidue veſci, fecit exquiſita piſcium parari cibaria & dari eis. Illi autem delectati in hiſ, rogabant hujusmodi eis donari cibaria, & tunc velle abſtinere à carnibus. Data ſunt autem eis piſces; & abſtinuerunt à carnibus.

Anno MLXXXIV. obiit Hugo Episcopus Londinenſis, & Arſaſtus Episcopus Nordfolchienſis. Wlunodus Abbas Certesiæ dimiſit morte præventus Abbatiam Odoni. Alicia ſucceſſit Beatrixi in Abbatia Monialium Wintonienſium.

Anno MLXXXVI. Henricus Regis filius Miles factus eſt; & tres Capellani Regis tres ſuſceperunt Episcopatus, Mauricius Londonienſem, Willelmus Nord-

Nordfolchiensem, Robertus Cestriensem; & Geroldus Monachus Wintoniensis Abbatiam de Cranebornâ, quam transtulit ad Teokesberiam. Cristina virgo Deo devota Regis filia Sanctimonialis facta est apud Rumesiam. Fertur Regem concessisse Episcopo Walkelino ad perficiendam Ecclesiam quam inchoaverat Wintoniensem tantum lignorum de Hanepinges, quantum quatuor diebus & noctibus per carpentarios acquirere poterat. Carpentariis igitur innumerabilibus congregatis, totum nemus in præfixo termino solo dejectum est & ad Wintoniam deductum. Post hæc venit Rex per Hanepingam, & postquam respexit illuc, admirans quasi in extasi factus: Nunquid fasciatus sum? an amens effectus? ubi inquit sum? Nonne hîc juxta Wintoniam nemus habui valde delectabile? Agnitâ denique re gestâ, in furorem versus est. Walkelinus itaque sumptâ circa se vetustâ capâ, impetravit ab ostiariis Regis ingressum usque in Regis cameram. Ad pedes autem ejus procidit. Domine, inquit, novi quod multos habeas Clericos & Capellanos promovendos; & ob hoc contra me quæris occasionem. Accipe ergo, si placet, quem mihi dedisti Episcopatum. Reservato mihi cum amicitia tuâ officium, quod dudum in Capellâ tuâ habui. Quid multa? Postremo Rex, certè, inquit, Walkeline ego nimis prodigus largitor, & tu nimis avidus extitisti acceptor. Pacificatur itaque Regi, cum amoris redintegratione ad Episcopatum suum rediit.

Anno MLXXXVII. Londonia cum Ecclesiâ S. Pauli combusta est. Stigandus Episcopus Cicestræ de hoc sæculo migravit.

Anno MLXXXVIII. Gila Wellensis Episcopus decessit; successitque ei Johannes Regis Capellanus & Medicus; qui datâ Regi multâ pecuniâ sedem Episcopalem Bathoniam transtulit. Godefridus Cicestrensis Episcopus obiit; & successit ei Radulfo Abbate Wintoniensi defuncto, commisit Rex Abbatiam Radulfo Passeflabere Capellano suo.

Anno MLXXXIX. commisit Rex Radulfo Passeflabere Archiepiscopatum Cantuariensis defuncto Lanfranco. Ipse autem Regi quicquid inde aliquo modo lucrari poterat, ut de ejus cogitaret promotione, donavit.

Anno MXC. Rex abstulit magnum thesaurum de Wintoniensi Ecclesiâ.

Anno MXCI. Radulfus Episcopatum Cicestræ suscepit, & Herebertus Abbas Ramesiæ Episcopatum de Nordfolchiâ, & Willelmus Episcopatum Dunelmensem. Ecclesia Croilandix combusta est.

Anno MXCII. commisit Rex Radulfo Passeflabere Episcopatum Lincolniensem & Abbatiam Certesiæ. Odo enim Abbatiam Abbas dimisit, nolens eam de Rege more Sæcularium tenere. Prædictus verò Radulfus, vir quo in malo nemo subtilior, Ecclesias sibi commissas expoliavit bonis omnibus; & divites simul & pauperes ad tantam deduxit inopiam, ut mallent mori quàm sub ejus vivere dominatu.

Anno MXCIII. In præsentia omnium ferè Episcoporum atque Abbatum Angliæ cum maximâ exultatione & gloriâ de veteri Monasterio Wintoniensi ad novum venerunt Monachi VI. Idus Aprilis. Ad Festum verò S. Swithuni factâ processione de novo Monasterio ad vetus, tulerunt inde feretrum S. Swithuni, & in novo honorificè collocaverunt. Sequenti verò die Domini Walkelini Episcopi cœperunt homines primum vetus frangere Monasterium; & fractum est totum in illo anno, excepto portico uno & magno altari.

Anno MXCIV. Fuit magna discordia inter Archiepiscopum Thomam & Robertum Electum Lincolnix, pro eo quod Archiepiscopus Episcopatum Lincolniensem sibi dixit esse debere subjectum, & quia prohibuit ne ab Anselmo consecraretur. Robertus denique tria millia marcarum Regi donavit; ut Episcopatum Lincolniensem de subjectione Archiepiscopatus Eboracensis liberaret. Quod & factum est, datis Archiepiscopo duabus Abbatiis, sc. de Selebi & S. Oswaldi in Glocestriâ. Inventæ sunt Reliquiæ S. Swithuni aliorumque

rumque plurimorum Sanctorum sub altari Veteris Monasterii. Simeon Abbas decessit.

Anno MXCVII. Transfretavit Rex, & regnum Walkelino & Radulfo Passeflabere commisit. Radulfus XVI. Ecclesias carentes Pastoribus sub tutela suâ habebat Episcopatus & Abbatias, quas ad extremam paupertatem perduxit. Ecclesiæ quibus Pastores præerant, dabant singulis annis Regi CCC. vel CCCC. marcas, aliæ plus, aliæ verò minus. In tantâ erant tam ordinati miseriam quàm Laici; quòd tædebat eos vitæ eorum.

Anno MXCVIII. Venerabilis & piæ memoriæ Walkelinus Episcopus migravit ad Dominum, quem toto corde dilexerat. Mandaverat enim ei Rex die Natalis Domini post incæptum Missarum officium; ut absque omni dilatione CC. libras ei transmitteret. Ipse autem intelligens, quòd absque rapinâ pauperum vel thesauri Ecclesiarum exspoliatio ad præsens hoc facere non posset, pro huiusmodi rebus atque similibus tædebat eum vitæ suæ; & factâ oratione petiit, ut eum de hac ærumnosâ vitâ eriperet. Quod factum est X. die sequente. Erat itaque vir perfectæ pietatis & sanctitatis, immensæque prudentiæ, & tantæ demum abstinentiæ, ut nec carnes nec pisces comederet, nec cerevisiam vel vinum biberet nisi rarissimè, & tunc permodicum. Semper secum Monachis habebat; & quoties celebrabat Missarum solennia in Capellâ suâ Wintoniensi, Diaconum & Subdiaconum Monachos habebat. Non enim minus Conventum suum diligebat, quàm si omnes Dii essent. Ecclesiam Wintoniensem in religione & numero Monachorum & in domorum ædificiis plurimum melioravit. Sed primum quidem novus advena Monachos exosus fuerat; sed facile correctus, umbraticum illud odium sæpe deploravit. Deinceps fovens eos ut filios, diligens ut fratres, honorans ut dominos, nonnumquam eis auxilium & familiaritatem exhibuit. Nullum conviciis inceserat, pronuntians quòd Episcopalis gravitas suam indignâ maculâ respergeret gloriam, si in pauperiorum descenderet contumeliam. Unum est permaximè quod doluit; quòd ad CCC. libratas terræ Monachis auferens suis & successorum usibus implicuit.

Anno MXCIX. Radulfus factus est Dunelmensis Episcopus. Osmundus Sarum Episcopus obiit. Ille idem Osmundus construi & consecrari fecit Sarum Ecclesiam.

Anno MC. Rex à sagittâ perforatus est in Novâ Forestâ à Waltero Tirel, & sepultus in Ecclesiâ S. Swithuni Wintoniensi. Henricus autem frater ejus in Regem consecratus à Maurico Londoniensis Episcopo apud Londoniam. Dedit itaque Rex * Willelmo Cancellario suo Episcopatum Wintoniensem, sed ipse eam noluit suscipere nisi de Anselmo Archiepiscopo. Odoni reddidit Abbatiam Certesiæ. Roberto Episcopo Cestriæ dedit Coventriam. Radulfus Passeflabere in carcerem trusus est. Hugo de Monacho Wintoniensi Abbas Novi Monasterii factus est.

WILLELMUS GIFFARD.

* Willelmus nominatus à Rege anno 1100. consecrationem à Girardo Archiepiscopo Ebor. accipere noluit; ne injuriam Anselmo Cantuariensi faceret. Consecratus demum est ab Anselmo Cantuariæ 1107. 3. Idus Augusti. Cancellarius erat trium Regum, Willelmi I. Willelmi II. & Henrici I. abrogato illi plûs semel officio, atque iterum restituto. Prind itaq; Cancellarius erat sub exitum Willelmi I. & initia Willelmi II. atque eo titulo insignitur in donatione Willelmi I. factâ Ecclesiæ S. Petri de Scrobesbiri; quod constat ex *Inspeximus* Henrici III. Chart. 51. H. 3. m. 1.

Cancellarium fuisse inter annos 1093. & 1100. constat ex Subscriptionem ejus ad Chartam Willelmi II. Regis datam Ecclesiæ Roffensi, cui subscribit etiam Robertus Lincolnensis Episcopus, in Textu Roffensi f. 181. Roberto igitur & prævit & successit in Cancellariatus munere. Eundem Cancellarium fuisse inter annos 1100. & 1108. liquet ex chartâ Henrici Regis datâ Gundulfo Episcopo Roffensi, ibid. f. 187. & ex aliâ ejusdem datâ Ecclesiæ Roffensi in Registro Roffensi cap. 6. Anno 1103. Waldricum quendam Cancellarium Regis fuisse comperio in Textu Roffensi f. 220.

Anno

Anno MCI. Evasit de carcere Radulfus de Passeflabere, & profectus est ad Ducem Normanniæ. Item coronatus est Rex apud Wintoniam ad Pascha; suscepitque Gifardus Episcopatum Wintoniensem assensu Anselmi. Dux Robertus venit in Angliam cum CC. navibus, & cum eo Radulfus Passeflabere. Post multa autem incommoda regno illata pacificati sunt fratres, sc. quod Rex daret ei singulis annis MM. libras. Radulfo autem reddidit Episcopatum suum.

Anno MCII. Londonia bis combusta est, Wintonia semel, & Glocestria cum Abbatia. Rogerus Cancellarius Regis factus est Episcopus Sarum.

Anno MCIII. Willelmus Giffard Episcopatum Winton. amisit, quia noluit illum de Geroldo Archiepiscopo Eboracensi recipere; & Romam profectus est. Reversusque idem Episcopatum suum suscepit omnibus bonis intus exteriusque exspoliatum.

Anno MCVI. Edulfus Monachus Wintoniensis suscepit Abbatiam de Malmesberia.

Anno MCVII. Consecrati sunt Willelmus Giffard & Rogerus Sarum ab Anselmo Archiepiscopo. Ernulfus Prior Cantuariæ suscepit Abbatiam de Burgo; Hugo Monachus Wintoniæ Certesiæ, Petrus Glocestriæ. Obiit Mauricius Londoniensis Episcopus. Godefridus Prior Wintoniensis venerabilis memoriæ decessit; successitque ei Gaufridus Monachus loci ejusdem. Turris Ecclesiæ ejusdem cecidit Nonis Octobris.

Anno MCVIII. Radulfus Episcopus Cicestrensem fecit dedicari Ecclesiam. Gundulfus Episcopus Rovecestriæ obiit; deditque Archiepiscopus Anselmus Episcopatum Radulfo Abbati de Sais. Decessit Geroldus Archiepiscopus Eboracensis, & successit ei quidam Clericus Regis Thomas nomine. Ricardus etiam Clericus Comitis de Belesme Episcopatum Londoniensem suscepit.

Anno MCIX. Geroldus Abbas Theokesbiriæ Regis animum nolens nec valens satiari muneribus, Abbatiam relictâ ad Ecclesiam Wintoniensem, cujus professus fuerat, reversus est.

Anno MCX. Fecit Rex transponere Monasterium S. Grimbaldi de atrio Episcopalis Ecclesiæ in suburbium civitatis ad aquilonem cum Monachis & Reliquiis. Robertus Theokesbiriæ Abbas factus est.

Anno MCXI. Willelmus Episcopus Gaufridum Priorem deposuit; & assensu Conventus substitutus est Gaufridus, qui fuit Hordarius. Eodem anno dedit Episcopus Willelmus Regi, vellet vel non, DCCC. marcas. Illo anno combusta est Cantuaria & Tantoniam & Oxonia, & multæ aliæ urbes. Ipso anno depositæ sunt Reliquiæ S. Adelwoldi de veteri feretro, & impositæ in novo. Interfuit autem Regina & tres Episcopi & quinque Abbates.

Anno MCXIII. Petrus Abbas Glocestriæ decessit; successitque ei Willelmus Monachus Ecclesiæ ejusdem.

Anno MCXIV. Suscepit Episcopatum Wigorniensem Theobaldus. Eodem anno migravit Archiepiscopus Eboracensis Thomas; successitque ei Turstanus. Archiepiscopatum Cantuariensem suscepit Radulfus, qui fuerat Episcopus Rovecestriæ. Ecclesia Cicestria combusta est. Archiepiscopus Cantuariensis dedit Episcopatum Rovecestriæ Ernulfo Abbati de Burgo, Abbatiam de Burgo Johanni Monacho de Seis.

Anno MCXV. Reginaldus Episcopus Herefordensis decessit; successitque ei Gaufridus.

Anno MCXVI. Facta est discordia inter Archiepiscopos; quia Eboracensis à Cantuariensi consecrari nolebat, gratis Archiepiscopatum dimisit. Eodem anno quasivit Papa à Rege quasdam consuetudines; quas nunquam predecessores sui habuerant. Qua de re misit Rex ad eum Radulfum Archiepiscopatum Cantuariensem, & Herebertum Episcopum Norvicensem, & Hu-

gonem Abbatem de Certesie. Obiit Robertus Cestrensis Episcopus, & Herlewinus Abbas Glaftoniensis.

Anno MCXVII. Reversi sunt à Romano Pontifice Turstanus Archiepiscopus Eboracensis, & Herebertus Norwicensis Episcopus, & Hugo Abbas Certesie: Radulfus Cantuariensis Archiepiscopus remansit in Normanniâ cum Rege. Robertus primus Prior locum Meretonii accepit. Gilebertus Abbas Westmonasterii obiit.

Anno MCXVIII. Edulfus Abbatiam Malmesberie sine causâ amisit.

Anno MCXIX, Gaufridus Herefordensis Episcopus obiit. Kalixtus Papa tenuit Concilium apud S. Remigium; & consecravit Turstanum Eboracensem Archiepiscopum. Gaufridus factus est Abbas S. Albani. Henricus Comes de Warewich obiit.

Anno MCXXI. Dedit Rex Ricardo Clerico suo Episcopatum Hereford, Roberto Episcopatum Cestrensem, Ewerardo Episcopatum Norwicensem, & Abbatiam Westmonasterii Hereberto Monacho ejusdem loci, & Abbatiam Abbandonia Vincentio, & Abbatiam Glaftonia Sefrido Monacho de Sais.

MCXXII. Fuit enormis & non tam narranda quàm tacenda discordia inter Episcopum Willelmum Wintoniensem & Monachos suos pro dilapidatione, & præcipue pro IX. Ecclesiis, quæ de Maneriis Monachorum fuerant, quas eis abstulit. Nescientes igitur quid eis agendum esset, crucium pedes invertunt sursum & capita deorsum; & processionem nudis pedibus contra Solis cursum & morem Ecclesiasticum fecerunt; ut sicut Episcopus contra decreta canonica victus eis necessaria in Ecclesiâ Deo deservientibus abstulit, sic ipsi Ecclesiæ contra jus & decreta Ecclesiastica deservirent. Fovebant autem partem Monachorum Rex; Episcopi verò partem fovebant omnes ferè Capitanei Angliæ. Glocestria cum Ecclesiâ S. Petri combusta est.

Anno MCXXIII. Hoc anno defuncto Radulfo Cantuariensi Archiepiscopo successit Willelmus de Curbuil Prior S. Osiethæ; consecratusque est à Willelmo Giffard Wintoniensi Episcopo. Theobaldus Wigorniensis Episcopus decessit.

Anno MCXXIV. Facta est concordia inter Willelmum Giffard & Monachos mediante Rege. Jussu enim Regis venit Episcopus solus in Capitulum Monachorum. Monachi verò, ut eis mandaverat Rex, nudi pedes & corpore ad pedes illius prociderunt, omnem pro delicto satisfactionem spondentes. Visâ itaque humilitate & compunctione eorum, procidit ipse ad pedes illorum; ut erat vir pietatis perfectæ & mitissimus hominum; reddiditque eis omnia interrogata; & cartâ suâ hæc & alia multa sub anathematis vinculo confirmavit Conventui perpetuò possidenda.

Anno MCXXV. Mutilati sunt omnes monetarii totius Angliæ, exceptis tribus apud Wintoniam. Johannes de Crema generale Concilium apud Londonias tenuit. Radulfus ut fertur Passellabere apud prædictum Johannem de incontinentiâ & multis aliis quæ non decent sanctos accusatus est; sed degradandus citatus multoties, multas excusationes opponens citationibus, non apparuit judicio. Quocirca legatus venit Dunelmum, honorificèque susceptus est. Post vina cor bene bibentium lætificantia, captus est & accensus Legatus amore virginis miræ pulchritudinis neptis Pontificis. Convenit eam; conventa thalamum ejus thorumque moribus instituenda Romanis, ut ei ab Episcopo fuerat imperatum, ingressa est. Ingressâ illâ thorum, thalamum ingreditur Episcopus cum Clericis & pueris, poculisque & luminaribus noctis tenebras claritate suâ radiantibus. Circumstantesque Legati lectum, clarâ voce clamabant: Benedicite, benedicite. Ille inde stupefactus, Quid, inquit, facitis pro S. Petro? Domine, ait Episcopus, nostræ consuetudo est patriæ, quodd quoties quis generosus nupserit, hic ei ab amicis debetur honor & reverentia. Surge ergo, & bibe quod in hoc quem porto calice est. Quod si renueris;

eris ; certè ecce jam bibiturus es calicem, post quem ultra non sities. Vellet denique vel nollet surrexit ; & nudatus usque ad inguen, bibit ad novam nuptam dimidium quod erat in Pontificis calice. Discessitque inde Pontifex, jam non sollicitus de Pontificatus amissione. Legatus verò priusquam discederet, cum concubinâ suâ & blando dedecore inde fugiens, quàm citò potuit Romam reversus est.

Anno MCXXVI. Gaufridus Prior obiit.

Anno MCXXVII. Randulfus Episcopus Dunelmensis obiit.

Anno MCXXVIII. † Willelmus Wintoniensis Ecclesiæ Episcopus, compatiensissimus & piissimus hominum, migravit ad Dominum. Hic vir venerabilis & suavis memoriæ post infestationes Monachis Wintoniensibus per pravorum hominum suggestionem & instinctu nefario illatas, & post factam inter eos concordiam, tanquam cor suum universos dilexit & singulos, in tantum quòd quoties venit aliunde Wintoniam, ad Ecclesiæ ostia descendit, & factâ oratione cum gemitu & quandoque cum lacrimis Conventum adiit, sive in Claustro sive in Refectorio esset, deditque super eos benedictionem suam. Quoties verò poterat, occasionem quærebat esse cum illis ; ita ut meridianam suam solitus esset facere cum illis in illorum Dormitorio, & in Refectorio cum eis reficere, etiam ad cœnam quandoque, & tamen in novissimo loco cum Novitiis. Demum siquidem suscepto Monachatu in Infirmaryâ Monachorum Deo spiritum reddidit.

Anno MCXXIX. || Henricus nepos Regis Henrici ex sorore Adelâ, frater HENRICUS
Stephani Comitis Moretonii & Boloniæ, postea Regis, ex Abbate Glaſtoniæ BENSIS.
Episcopus Wintoniensis factus est.

Anno MCXXX. Robertus Episcopatum Herefordensem suscepit.

Anno MCXXXIV. Henricus Wintoniensis Episcopus Legationis officium gerebat in Angliâ.

Anno MCXXXVIII. fecit Henricus Episcopus ædificare domum quasi palatium cum turri fortissimâ in Wintoniâ, castellum de Merdonâ & de Fernham & de Wantham & de Duntonâ & de Tantonâ.

Anno MCXXXIX. Rogerus Episcopus Sarum obiit, & Archiepiscopus Eboracensis.

Anno MCXLI. Stephanus Rex à Roberto Comite Gloucestrîæ captus est. Imperatrix igitur a Domino Legato Henrico Wintoniensi Episcopo & omnibus ferè Capitaneis Angliæ apud Wintoniam in Dominam suscepta est, suscepitque omnium homagium & fidelitates. Londonienses tamen non fecerunt fidelitatem, aut si fecerunt, hoc inviti. Licet autem fecerint annon, semper ei insidiabantur ; ita ut cum fortè fuisset Londoniæ, illam capere modis omnibus tentaverunt ; sed præmunita relictis supellestilibus suis clanculò cum suis aufugit. Factâ demum inter Legatum & Imperatricem discordiâ, Imperatrix cum suis Castellum tenuit regium & orientalem partem Wintoniæ & Burgenſes cum eâ, Legatus cum suis Castrum suum cum parte occidentali & Londoniensibus. Quid multa ? Combusta est civitas & depopulata. Ecclesia Sanctimonialium combusta & Ecclesia de Hidâ ; & excrustata est magna Crux, inventæque sunt in illâ plusquam D. marcæ argenti & auri XXX.

Anno MCXLIII. decessit Innocentius Papa, successitque Cælestinus. Henricus Episcopus tempore prædicti Innocentii Papæ propter nimiam dilectionem, quæ fuit inter eos, Romam profectus est. Quo anno profectus fuerit,

† Obiit anno 1129. ineunte, 8. Cal. Februarii, juxta Continuatore[m] Florentii, die 10. Cal. Febr. juxta Calendarium vetus Wintoniensis Ecclesiæ *Vitellius E* 18.

|| Ille electus 1129. mense Octobri conse-

cratus est Wintoniæ à Willelmo Cant. Archiepiscopo eodem anno 15. Cal. Decembr. prout refert Continuator Florentii. Electum die 11. Octobris referunt Annales Winchelcumbenses.

non affirmo. Sed ipse exegit apud Papam, quòd de Episcopatu Wintoniensi Archiepiscopatum faceret, & de Abbatia de Hidà Episcopatum, & quòd Episcopatum Cicestriae sibi subjiceret. Et hoc fecit propter crebram decertationem quæ fuit inter Episcopum & Archiepiscopum Cantuariensem. Iste enim major videri voluit quia Archiepiscopus, ille quia Legatus.

Anno MCXLV. Gaufridus Abbas S. Albani obiit; & successit ei Radulfus.

Anno MCXLVI. obiit Robertus Comes Glocestriae. Hic Robertus vir bonus atque fidelissimus Magnatum totius Angliæ, cum fautores Henrici Episcopi Wintoniensis Ecclesiam Sanctimonialium Wintoniæ & de Werewellâ & Ecclesiam de Hidà incenderent; pepercit Ecclesiæ S. Swithuni, cum eam facile posset si vellet comburere.

Anno MCXLVII. exulatus est Archiepiscopus Eboracensis Willelmus ab Archiepiscopatu suo. Henricus autem Wintoniensis Episcopus propter sanctitatem ejus, & quia eum ordinaverat & consecraverat, honorifice eum in domum suam suscepit cum suis, & necessaria sicut sibi & suis invenit. Ille autem, quantum potuit, & quantum passus est Henricus Episcopus, cum Monachis Wintoniensibus fuit; & illorum sanctitatem tanquam Angelorum dilexit, comedens & bibens cum illis, & in Dormitorio illorum dormiens.

Anno MCXLVIII. decessit Robertus Episcopus Herefordensis; successitque ei Gilibertus Folioth Abbas Glocestriae.

Anno MCXLIX. profecti sunt Romam Monachi plerique de Hidà contra Hugonem de Lens Abbatem suum, appellato prius Abbate ipso ab eisdem Monachis pro quibusdam controversiis quæ vertebantur inter eos. Appellarant etiam iidem Monachi Henricum Episcopum de dilapidatione thesauri Ecclesiæ suæ, & maxime de excrustatione magnæ crucis Ecclesiæ suæ & ablatione.

Anno MCL. translatae sunt Reliquiæ sanctorum Confessorum Birini, Swithuni, Eddæ, Birstani, Elfegi. Obit Gaufridus Abbas S. Albani; cui successit Robertus de Gorram.

Anno MCLI. Henricus Episcopus Wintoniensis Romam profectus est purgare se coram Summo Pontifice de his quæ imponebantur ei à Bernardo Abbate Clarewallensi & Monachis de Hidà & multis aliis. Pacificatus Papæ post multas cavillationes & multa munera ab Episcopo data, & multò plura promissa, cum priori potestate suâ reversus est ad propria.

Anno MCLII. obiit Theobaldus Blesensis frater Henrici Episcopi, & Gilibertus de Clarâ, & Radulfus de Perronâ.

Anno MCLIV. Willelmus Archiepiscopus Eboracensis pacificatus suis mediante Episcopo Henrico, cum reversus esset de exilio, veneno extinctus est, ut fertur, ab Archidiacono suo misso veneno in calice suo.

Anno MCLV. Robertus Episcopus Exoniæ, & Matildis Abbatissa Rumesiæ, & Robertus de Gorram Abbas S. Albani obierunt.

Anno MCLIX. obierunt Walterus Cestrensis Episcopus, & Ingulfus Abbas Abendonæ, & Rogerus de Hevesham, & Willelmus Comes de Warennâ in regressu de obsidione Tolosæ.

Anno MCLX. obierunt Robertus Episcopus Exoniæ, & Aluredus Wigornia.

Anno MCLXI. Magister Bartholomæus Episcopus Exoniensis factus est, & Ricardus Pecche Cestriensis. Londonia combusta est, & Wintonia, & Cantuaria, & Exonia.

Anno MCLXII. Thomas consecratus est in Archiepiscopum apud Cantuariam ab Henrico Wintoniensi Episcopo in præsentia XIV. Episcoporum in Octavis Pentecostes, quinque annis Cancellariæ functus officio, ætatis verò tæ annum agens XLIV.

Anno MCLXIII. dimisit Gilbertus Folioth Episcopatum Hereford. & suscepit

cepit Episcopatum London. Rogerus verò Glauconiensis Comitiss filius factus est Episcopus Wigorn. & Robertus de Melundino Episcopus Hereford. consecratiq. sunt ab Archiepiscopo. Eodem anno dedicavit Archiepiscopus Thomas Monasterium de Radingâ, præsentè Rege Henrico & multis Angliæ Magnatibus. Henricus de Exsexâ victus est à Roberto de Munford, & factus est Monachus Radingæ.

Anno MCLXIV. obierunt Willelmus frater Regis & Rogerus Abbas de Radingâ & Walkelinus Abbas Abendonix.

Anno MCLXVI. obierunt Robertus Episcopus Bathoniensis & Robertus de Chenni Episcopus Lincolnienſis & Robertus de Melun Episcopus Herefordensis, & Robertus de Gorram Abbas S. Albani, cui successit Simeon, & Gaufridus Comes de Mandewillâ.

Anno MCLXVII. magna Crux consecrata est ab Henrico Episcopo.

Anno MCLXVIII. obierunt Robertus Comes Leicestrix & Patricius (b) Episcopus Sarum.

(b) *lege Comes*

Anno MCLXIX. obierunt Nigellus Episcopus Elyensis & Hilarius Ciceſtrenſis.

Anno MCLXX. obiit Symeon Abbas S. Albani.

Anno MCLXXI. Henricus * Wintonienſis Episcopus, quo nemo unquam pudicitior vel prudentior, nemo misericordior, vel in rebus ecclesiasticis augendis vel decorandis sollicitior, migravit ad Dominum, quem toto corde dilexerat, & cujus ministros Monachos sc. & alios quosque Religiosos tanquam ipsum Dominum honoraverat: Cujus anima in sinu Abrahamæ requiescat. Obiit Selidus Abbas.

Anno MCLXXII. coronatus est Henricus filius Regis Henrici cum Margaretâ uxore suâ filiâ Regis Francorum Lodovici apud Wintoniam. Quidam Rogerus Sacerdos ictu fulminis periit in Ecclesiâ de Andivre nocte Natalis Domini.

Anno MCLXXIII. Ricardus Prior Cant. electus est in Archiepiscopum Cant. Ricardus † Archidiaconus Pictaviensis Kalendis Maii electus est in Episcopum Wintonienſem, Gaufridus Ridel in Elyenſem, Robertus Foliot in Herefordenſem, Johannes Decanus in Ciceſtrenſem, Robertus Prior Winton. in Abbatem Glaſtonienſem.

RICARDUS.

Anno MCLXXIV. Ricardus & cæteri Electi, de quibus supra scriptum est, ordinati sunt & consecrati II. Non. Octobr.

Anno MCLXXV. Walterus Prior Winton. factus est Abbas Westmonasterii, & Thomas Prior Montis-acuti Abbas de Hida, & Prior Bermundesix Abbas Abendonix.

Anno MCLXXVIII. combusta est & redacta in pulverem Ecclesia de Theokesberia. Eodem anno obiit Fromundus Abbas Theokesberix. Willelmus Abbas Ramesix Abbas Cluniacensis factus est.

* Obiit mense Septembri proximè sequente martyrium S. Thomæ Cant. (viz. anno 1171.) inquit Giraldus de jure Menev. Ecclesiæ, Dist. 7. Obiit 1171. 6. Cal. Augusti, inquit Bartholomæus Cotton in Annalibus Norvic. 6. Id. Augusti, Historia Glaſtonienſis, & Radulfus de Diceto de Præſul. cap. 6. die 5. Id. Augusti, Obituarium Cant. Sedes vacavit triennio.

† Ricardus Todclivius, aliis *Hokelin*, aliis *de Ivölceſtria* cognominatus, contra consuetudinem antea receptam intronizatus est 1173. 16. Cal. Junii, ante consecrationem. Confir-

matus anno sequenti à Ricardo Cant. Archiepiscopo die 1. Octob. consecratus est ab eadem Cantuariæ 6. Octobr. Sedit annis 14. septimanis 11. obiit 1188. 11. Cal. Januar. Ita Diceto in Imag. Hist. p. 568, 582, 641. De die obitus conveniunt Gervasius, Florilegus, & Obituarium Cant. Soli Annales de Lanercost illum in Festo S. Thomæ Apostoli decessisse volunt. Iste anno 1179. in magno Parlamento Windesore habito constitutus est unus ex Justiciariis itinerantibus; postea ab Henrico Rege Archijusticiarius Angliæ renunciatus.

Anno

Anno MCLXXX. obiit Rogerus Ebor. Archiepiscopus. Eodem anno Thomas Abbas de Hidā renunciavit Abbatīæ suæ. Nocte Vigiliæ S. Swirhuni accensa est monetaria in Wintoniā; & egressus inde ignis consumit majorem partem & meliorem Wintoniæ.

Anno MCLXXXII. innotuit se primū S. Barnabas apud Hidam per miracula à Deo meritis ejus perpetrata; & tunc cœpit renovari & meliorari eadem Ecclesia.

Anno MCLXXXIV. obierunt Ricardus Cant. Archiepiscopus & Girardus Cestrensis Episcopus & Waleranus Roffensis. Glastonia tota combusta est.

Anno MCLXXXV. Venit Patriarcha Jerosolimitanus in Angliam; receptusque fuit honorificè apud Wintoniam ad processionem, præsentem tunc Rege & omnibus ferè Episcopis & Abbatibus totius Angliæ. Johannes Abbas de Hidā Romam profectus est propter pallium Baldewini Electi Cant. Gilebertus de Glanwillā Roffensis Episcopus factus est.

Anno MCLXXXVI. Bartholomæus Exoniensis Episcopus obiit.

Anno MCLXXXVII. Robertus de Melun de Subpriori Wintoniensis Ecclesiæ factus est Abbas Malmesberiæ. Johannes Prior Wintoniensis Ecclesiæ, vir bonæ simplicitatis, migravit ad Dominum; cui successit Robertus filius Henrici.

Anno MCLXXXVIII. Introducti sunt in Ecclesiā Wintoniensi viri armati; qui minimè metuentes mittere manus suas in Christos Domini, quosdam de ministris Dei extraxerunt nefario quorundam Magnatum instinctu atque imperio. Eodem anno migravit ad Dominum Ricardus bonæ memoriæ Wintoniensis Episcopus.

GODEFRIDUS DE
LUCI.

Anno MCLXXXIX. suscepit Episcopatum Wintoniensem Dominus || Godefridus de Luci, & Ricardus Thesaurarius Episcopatum London. & Wilhelmus Cancellarius Regis Episcopatum Elyensem. Obiit Gaufridus Ridel Episcopus Elyensis.

Anno MCXC. Ricardus Rex Angliæ iter arripuit versus Jerosolimam cum Baldewino Cant. Archiepiscopo & Huberto Walteri Episcopo Sarum & Radulfo de

Deest in Codice folium unum aut alterum.

..... Johannes de Custances, nepos Archiepiscopi Rothomagensis, Wigorniensis Episcopus factus est.

Anno MCXCVII. Willelmus de Longo-campo Elyensis Episcopus & Regis Cancellarius viam ingressus est moriens, quam vivens promeruerat; & Pictaviis ubi decesserat sepultus est; homo quidem prudentiā sæculi & gratiā laborum mirā æstimatione insignis, & quo nemo unquam in integritate semel conceptæ dilectionis fidelior extitit; qui & meritò Pater Monachorum poterat appellari, nisi cum olim utrumque teneret gladium auctoritate Apostolicā & Regiā consiliis consensisset religioni adversantium, ut in magno Concilio suo apud Londonias ejectionem Monachorum de Coventre quantum in ipso fuerat confirmasset. In Normanniā obierunt Willelmus Comes Sa-

|| Godefridus, filius Ricardi de Luci, Angliæ Justiciarii, qui abdicato munere anno 1179. Canonicus Regularis factus est in Abbatia de Lefnes, quam in fundo suo ipse fundaverat, ante susceptum Episcopatum Decanus erat S. Martini London. & Justiciarius itinerans anno 1179. Vid. Hoveden. f. 337. Ad Sedem Wintoniensem nominatus à Ricardo Re-

ge apud Pipewelle 1189. 15. Sept. consecratus est apud Westmonasterium die 22. Octobris sequentis. Malè Matthæus Paris illum die 1. Nov. consecratum scribit. Anno 1197. Justiciarius Angliæ constitutus, obiit 1204. 12. Sept. juxta Waverleiensem Chronographum, 11. Sept. juxta Wintoniensem nostrum, cui suffragatur Obituarium Abbatæ de Winteneiā.

rum

rum & Willelmus de (c) Specioso-campo, viri quidem generositate naturæ ac liberalis animi benignitate valde illustres; quorum mors immatura ingentem mœstitiâ parentibus suis intulit & amicis. Magister Martinus Monachus, olim Prior de Tudford, licet non electus canonicè, Abbas tamen Certesiæ factus est, cuicumque piguit vel cui non, vivente adhuc altero Abbate. In cujus susceptione quasi infaustum aliquod accidit prognosticon. Cum enim ad processum à Conventu de more susciperetur; serviens quidam deprensus palliatim ut ingressus est Abbas Ecclesiam corruit; & tam citò minister introitus sensit pœnam, quàm citò ministraturus Abbas Abbatiam suscepit honorem. Ricardus frater H. Episcopi Sarum Decanus Sarum effectus est. Eustachius Cancellarius Regis, vir multæ scientiæ & discretionis, in Episcopum Eliensem electus est. Accessit ad Rîsum Regem Walliæ Petrus Episcopus Menevensis, deprecans eum paterno affectu, ne pacem sanctæ Dei Ecclesiæ & Domini sui Regis Anglorum turbaret. Sed Episcopus super his nihil proficiens, conviciatus & plurimum exacerbatus de curiâ recessit. Sequenti verò nocte à Rege missi filii infideles Episcopum staminiâ tantum femoralibusque indutum de stratu suo extraxerunt; donec per manus hominum Willelmi de Breus ereptus est. Manè verò facto citatis Episcopus Archidiaconibus suis & totius Episcopatus Presbyteris, cum illis pariter Regem & Regis filios cum totâ terrâ suâ anathemate perculit. Intravit igitur sicut aqua in interiora obstinati Regis & sicut oleum in ossibus ejus Episcopi maledictio; & defunctus est sub anathematis vinculo non post multos hos dies. Grifinus autem paulò patre clementior cum fratribus suis & amicis ad Episcopum accessit, misericordiam cum lacrimis postulans, debitam omnem subjectionem & reverentiam Domino suo Regi Anglorum & sibi exhibiturum promittens. Episcopus igitur sub hac conditione vapulato Regis defuncti corpore jam fætido, vapularis & filiis, cum mortuo vivos eorumque terram absolvit assensu & auctoritate Domini Archiepiscopi Cantuariensis.

Anno MCXCVIII. Eustachius Cancellarius Regis consecratus est apud Londoniam ab Archiepiscopo Cant. in Episcopum Eliensem VIII. Idus Martii. Hugo de Nunante Episcopus Cestrensis in languorem decedit. Monachi Coventrenses introducti sunt in Ecclesiam suam; & Prior de Wenloc Magister Jorbertus Prior eorum effectus est. Episcopus Sarum imperio Domini Regis de omnibus possessionibus suis disseisatus transfretavit mense Februarii. Dominus Godefridus Episcopus Wintoniensis transfretavit X. Cal. Aprilis; reversus est in Angliam mense Junii; XVI. Cal. Augusti apud Pevenese applicuit. Gaufridus filius Petri, vir ingenuus & specialis amator Wintoniensis Ecclesiæ, fecit transferri patrem suum, qui fuerat ejusdem loci Monachus conversus ad succurrendum, de cæmeterio Monachorum in Ecclesiam & ibi honorificè recondi in præsentia Abbatis de Theokesberia & Abbatis de Hidâ & aliorum plurimorum virorum nobilium VIII. Idus Maii. Obiit Simon Abbas de Perforâ apud Bermundeseiam IV. Idus Maii. Archiepiscopus Eboracensis pacificatus est Regi fratri suo, mediante Episcopo Wintoniensi Godefrido; suscepitque eum Rex in osculo pacis. Hugo de Nunant Episcopus Cestrensis introductis Monachis de Coventre in Ecclesiam suam, de qua per eundem Episcopum ejecti fuerant, post diutinum languorem & pœnam intolerabilem miseram vitam meritâ morte terminavit VI. Cal. Aprilis in Parasceve; & in Ecclesiâ Becci Herlewini sepultus est. Herbertus Pauper Episcopus Sarum reversus de Normanniâ cum gratiâ Domini Regis, applicuit in Angliam VI. Idus Junii. Walterus Prior Bathoniensis, vir multæ scientiæ & religionis, apud Werewellam vitam in Christo finivit. Hic de Subpriore Hidenfi pro bonâ sanctitatis suæ famâ Prior Bathoniensis factus, postquam Monachos Monastico Ordini ad unguem informaverat, cogitans intra se quàm frivola gloria mundi, Quàm rerum fugitivus honor, quàm nomen inane Prælatus, malens sibi

sibi tantum prodesse quam aliis præesse, contulit se ad Cartusienfes. Ubi cum quidam Monachus Hidenfis venisset causâ visendi eum, & vidisset eum circa ollas & olera valde intentum, qui multum paulò antè intenderat circa salvandas animas, quasi cum irrisione ait. Domine pater, quod facis est Kerere, quod tractas Kerewiwere. Ille autem ad se reversus post non multos hos dies tam prece quam præcepto magistrorum intelligens quòd sanctius est multas animas quam solam salvare, ad Prioratum suum reversus est, & ibi se strenuè usque ad obitum suum habuit; sepultusque est apud Bathoniam II. Cal. Junii. Lombardus Judæus commodavit conventui X. libras & unam marcam in Vigiliâ S. Swithuni. Gaufridus de Muschampo, qui fuerat Archidiaconus de Clivelande, Episcopus Cestrensis factus est, & consecratus ab Archiepiscopo Huberto Walteri in Ecclesiâ Cant. XI. Cal. Julii. Petrus Mennevensis Episcopus, vir religionis eximie, & tam vitæ forma quam informatio morum, fracto fragilis luteo corporis vase migravit, ab eo stolâ immortalitatis vestiendus in cœlis, pro quo in terris multas multoties mundi pressuras perpeffus est. Magister Anselmus Monachus Radingæ factus est Abbas de Perforâ. Eustachius Sacrista de Mideltonâ ejusdem Ecclesiæ Abbas effectus est. Ricardus Nigelli quondam Eliensis Episcopi filius & Regis Henrici Apotecarius & demum Londoniensis Episcopus, vir venerandæ & piissimæ recordationis & scientiæ, cujus singula verba singulis quibus loquebatur visa sunt stillare dulcedinem, Exiit è medio, corpusque reliquit inane, IV. Idus Septembris. Iste vir benignissimus & misericordissimus in tantum totius Angliæ potentes & industrios viros præcelluit; quòd illius respectu omnes reputari poterant & reputabantur avari. Sciens itaque & memoriter recolens, quòd nil turpe magis, nil pejus honores inquinet excelsos quam cœna negata potentis; exactissimæ liberalitatis & munificentiæ vir ille, cujus est in cœlesti benedictione memoria, omnes ad mensam suam admittebat, nisi quos propria malitia aut reproba vita repulerat. Mense Septembri obiit Johannes de Cufances Wigorniensis Episcopus.

Anno MCXCIX. obierunt Andreas Abbas de Burgo, & Juliana Abbatissa Rumesiæ mense Februario. Ricardus Rex apud oppidum Chaulew telo perfoffus est VII. Cal. Aprilis, obiitque VIII. Idus ejusdem mensis, die videlicet Martis. Sepultumque est corpus ejus ad pedes patris sui Henrici Regis apud Fontem Everardi. Scitu quidem dignum est, quòd dictus Rex sepultus est cum eadem coronâ & cæteris insignibus regalibus, quibus præcedenti quinto anno coronatus & infulatus fuerat apud Wintoniam. Magister Willelmus Pica electus est in Abbatem Glastonæ. Matildis patria soror Walteri Walerandi facta est Abbatissa Rumesiæ III. Non. Junii. Hugo Abbas Radingæ Chuniacensis Abbas factus est. Dedicata est Ecclesia Cicestriz à Sefrido ejusdem loci Episcopo II. Idus Septemb. Johannes Rex coronatus est apud Westmonasterium die Ascensionis Domini, sc. VI. Kal. Junii.

Anno MCC. inchoata est & perfecta turris Wintoniensis Ecclesiæ. Mense Martio obiit Odo Abbas de Bello; cui successit Johannes de Duvrà Monachus Cantuariensis. Eodem verò anno obiit Willelmus Simplex Abbas Ramesiæ; & successit ei Yvo Prior de Burgo. Eodem etiam mense Prior S. Albani nomine Acharius factus est Abbas de Burgo. Obiit Willelmus Postard Abbas Westmonasterii. Radulphus de Arundel, qui fuerat Prior de Herlie, factus est Abbas Westmonasterii. Johannes de Grai, qui fuerat Archidiaconus Oxon. factus est Episcopus Norwicensis; & consecratus est apud Londoniam ab Archiepiscopo Huberto Walteri. Eodem anno consecratus est Gilda filius Willelmi de Breus Episcopus Herefordensis. Obiit piæ & sanctæ recordationis Hugo Episcopus Lincolnensis, qui fuerat Prior Cartusiæ.

Anno MCCI. mediâ ferè horâ noctis Sanctorum septem Dormientium enormis quædam & nimis luctuosa evenit dissonantia inter duos pseudofrateres de Hida

Hidā & geminos ejusdem loci Abbates. Unde per plures plurimam, quam non moruerant, pœnam perpeffi sunt & grave dispendium.

Anno MCCII. Dominus Wintoniensis Godefridus de Lucy constituit Confratriam pro reparatione Ecclesiæ Winton. duraturam usque ad quinque annos completos. Obierunt Gaufridus Comes de Pertico, & Alanus Abbas Theokesberia, qui fuerat Prior Cantuariensis. Hoc anno formata & confirmata est pax & concordia inter Dominum Cantuariensem & Monachos loci ejusdem per arbitros eis à Summo Pontifice datos super causâ quæ vertebatur inter eos pro Ecclesiâ de Lameiâ; quam Dominus Cantuariensis fabricari fecerat in præjudicium, ut putabatur, Cantuariensis Ecclesiæ. Forma hæc est: 'Eustachius Eliensis Episcopus, Abbas S. Edmundi, Lincolnensis Decanus loco Domini H. Episcopi Lincoln. constitutus, electi arbitri à Domino Cantuariensi & Conventu juxta formam compromissi, pro bono pacis & tranquillitatis providimus & ordinavimus; ut si placet Domino Cantuariensi ædificare Ecclesiam apud Lameiam, hoc modo fiat. Ædificet ubi voluerit, dummodo non sit super fundamenta operis illius quod auctoritate Domini Papæ dictum est. Instituantur in Ecclesiâ illâ Canonici ordinis Præmonstratensis; ita quod non sint plures quam XX. nec pauciores quam XIII. Hanc Ecclesiam poterit dotare Dominus Archiepiscopus usque ad quantitatem C. librarum annuarum de Ecclesiis ad ipsum pertinentibus, vel de aliis bonis quæ possidet nomine Cant. Ecclesiæ, exceptis Ecclesiis de Moncketon, de Estrie, de Hemesford & de Mepeham, & Ecclesiis quæ sunt in maneriis Monachorum, & exceptis aliis rebus quæ coram nobis in quæstionem ductæ sunt. Erit autem Ecclesia illa mediocris, juxta numerum personarum præfatum & prædictam dotem modificata; habito etiam respectu ad mediocritatem ædificandi Ecclesiam, quibus utuntur Canonici ejusdem Ordinis. Sanè ad tollendam omnem materiam suspicionis & scandali, providimus, ne in Ecclesiâ illâ Archiepiscopi ordines aut concilia aut consecrationes Episcoporum aut benedictiones Abbatum non celebrent aut crisma conficiant. Nec facient Archiepiscopi congregationem Sæcularium, & dotent de bonis Cant. Ecclesiæ sine assensu Conventus. Clerici verò habeant Ecclesias quas modò tenent, quoad vixerint, sub annuâ pensione. Post obitum verò singulorum ad Ecclesiam Cant. revertentur.

Anno MCCIV. obiit Godefridus de Lucy Episcopus Wintoniensis III. Idus Septembris. Obiit Alianora Regina & Sefredus Episcopus Cicestria.

Anno MCCV. obiit Hubertus Walteri Archiepiscopus Cant. VI. Idus Julii * Petrus de Rupibus Romæ à Papâ Innocentio III. consecratus est in Episcopum Wintoniensem Dominicâ proximâ ante Festum S. Michaelis.

Petrus de
Rupibus.

Anno MCCVI. Petrus Wintoniensis Episcopus Româ reversus, apud Wintoniam solenni processione receptus est, & intronizatus Dominicâ in Ramis Palmarum VII. Idus Aprilis.

Anno MCCVII. M. Stephanus de Langeton consecratus est in Archiepiscopum Cant. à Domino Papâ Innocentio apud Viterbium XV. Cal. Julii. Hoc anno natus apud Wintoniam Henricus filius Regis Johannis de Regina Isabellâ Kalendis Octobris vocatur nomine avi sui Henrici.

* Rectè Chronicon MS. Lambethanum consecratum Romæ ab Innocentio Papâ 1205. 7. Cal. Octobris fuisse referre; male Florilegus Cal. Octobris. Obiit anno 1238. 5. Id. Junii, auctore Matthæo Paris, 5. Id. Julii ex sententiâ Wintoniensis nostri. Justiciarius Regis factus est anno 1214. die. 1. Februar. Plura extant Johannis Regis rescripta apud Prynnii

collect. vol. 2. p. 355. vol. 3. p. 22. de electione Ricardi de Marisco ad Sedem Wintoniensem anno 1214. factâ. Verùm errore manifesto vox *Winton.* pro *Dunelm.* irrepsit seu scribæ seu editoris vitio. Illo enim tempore Petrus summâ apud Regem gratiâ viguit, & 24. annis superstit.

Anno MCCIX. Regina Isabella peperit filium nomine Ricardum in die Epiphaniæ.

Anno MCCXIII. Johannes Rex absolutus est à Pandulfo Domini Papæ Legato die S. Margarete apud Wintoniam, durante tamen interdicto.

Anno MCCXVI. Lodovicus applicavit in Tanet Sabbato post Ascensionem. Johannes Rex terga dedit; licet facile posset resistere. In Vigiliâ Pentecostes venit Johannes Wintoniam & Galas Legatus. In crastino Pentecostes sc. feriâ secundâ veniente Lodovico, Rex recessit cum Petro Wintoniensi Episcopo, qui die Pentecostes excommunicaverat Ludovicum & omnes suos fautores. Rex autem tradidit Castrum Wyntonienſe Savarico de Maulyon ad custodiendum cum civitate; qui statim post discessum Regis Suburbium igne succendit, & recessit. Ludovicus obsedit Castrum; & post multos dies traditum est ei Castrum per consilium dicti Savarici; & postea in brevi cœpit cætera Castella Hantescyrvæ. Obiit Johannes Rex XIV. Cal. Novemb. apud Newerk; & corpus ejus humatum est Wygornia. Et Henricus filius ejus annorum X. coronatus in Regem est die Apostolorum Symonis & Judæ apud Gloverniam à Legato Gales & multis aliis.

Anno MCCXVII. Ricardus Episcopus Ciceſtriæ translatus est usq; Sarum.

Anno MCCXXI. Petrus Episcopus Wintonienſis profectus est apud S. Jacobum. Idem Episcopus suscepit crucem.

Anno MCCXXII. obiit Ranulfus Episcopus Cyceſtriæ, cui successit Radulphus de Nova-villâ. Obiit Johannes de Hydâ; cui successit Walterus ejusdem Ecclesiæ Monachus.

Anno MCCXXIV. Petrus Episcopus Wyntonienſis in plenâ Synodo excommunicavit moleſtatores & insurgentes contra jura Ecclesiæ. Ecclesia de Montesoppe dedicata est.

Anno MCCXXVII. Petrus Episcopus Winton. & Willelmus Episcopus Exon. arripuerunt iter versus Terram Sanctam.

Anno MCCXXVIII. obiit Stephanus Archiepiscopus Cant. Nonis Julii. Ricardus Episcopus Sarum factus est Episcopus Dunelmensis. Walterus Monachus Cant. electus est in Archiepiscopum.

Anno MCCXXIX. Robertus de Byngemham factus est Episcopus Sarum. Ricardus Cancellarius Lincolnienſis factus est Archiepiscopus Cant.

Anno MCCXXX. Henricus Rex rediit in Angliam; post Festum Omnium Sanctorum in majori Ecclesiâ Wintoniensi cum solenni processione à Conventu susceptus est, præſente Ricardo Archiepiscopo Cant. cum quibusdam Suffraganeis suis.

Anno MCCXXXI. obiit Rogerus Archidiaconus Wintonienſis peregrinus. Ecclesia S. Egidii Wintoniæ combuſta est. Petrus Episcopus Wintonienſis reversus est à Terrâ Sanctâ, receptus in Ecclesiâ suâ die S. Petri ad Vincula; & optulit pedem S. Philippi.

Anno MCCXXXII. Henricus Rex commisit Petro Episcopo Wintoniensi plurimos Comitatus & Castella in custodiâ & Petro de Rywalles & Thesaurariam suam. M. Johannes Blundus electus est in Archiepiscopum Cant. sed cassatus à Domino Papâ. Puer quidam nomine Stephanus cruciatus est & occisus à Judæis Wintoniæ XVI. Cal. Novembris.

Anno MCCXXXIII. Magister Eadmundus Thesaurarius Sarum electus est in Archiepiscopum Cant. & à Domino Papâ confirmatus.

Anno MCCXXXIV. consecratus est M. Eadmundus in Archiepiscopum Cantuariensem IV. Non. Aprilis. Orta est dissensio inter Regem Henricum & Petrum Episcopum Wintoniensem & Petrum de Ryvallis. Inhibita eorum transfretatio est apud Dover; & in Vigiliâ Apostolorum Petri & Pauli venerunt apud Wintoniam. In Depositione S. Swythuni venit Ricardus Syward & multi alii, quærentes Petrum de Ryvallis; quem mini-

minimè inveniētes, equos Episcopi & Prioris violenter abduxerunt. Episcopus verò hujusmodi invasores excommunicavit; & interdicta est Ecclesia & tota civitas. Manè autem pœnituerunt, & absoluti sunt. In crastino reconciliata est Ecclesia & civitas. Petrus Episcopus Wintoniensis in crastino Cinerum profectus est Romam, transfretavit IV. Non. Martii. Eodem mense pacificati sunt idem Episcopus Petrus & Monachi S. Swithuni die S. Cuthberti per W. Officiale & Magistrum R. de Stamford.

Anno MCCXXXV. M. Robertus Grossereste factus est Episcopus Lincolnensis XV. Cal. Julii.

Anno MCCXXXVI. Petrus Episcopus Wintoniensis à Româ rediens venit Wintoniam in die S. Andreae. Quædam balæna capta fuit apud Molebrok mense Septembri; quæ adjudicata fuit coram Rege Priori & Conventui.

Anno MCCXXXVIII. obiit Petrus Episcopus Wintoniensis V. Idus Julii. Eadmundus Archiepiscopus Cant. à Româ reversus venit in Angliam mense Februario.

Anno MCCXXXIX. Edwardus primogenitus Regis Henrici & Alianoræ Reginae natus est Londoniæ XIV. Cal. Julii. Item Willelmus de Ralye consecratur in Episcopum Norwicensem ab Eadmundo Archiepiscopo Londoniæ. Otto Legatus interdixit Ecclesiam Wintoniensem; quia non poterit videre thesaurum.

Anno MCCXL. Postulatio † Willelmi de Raley Episcopi Norwicensis in Episcopum Wintoniensem VI. Idus Junii. S. Eadmundus transfretavit; quia non potuit facere officium suum pro Rege & Ottone Legato; & obiit apud Punteny XI. Cal. Septemb. & sepultum fuit corpus ejus in Abbatiâ de Pontiniaco.

Anno MCCXLI. feretrum S. Swithuni fractum est flabello de turri cadente. Reliquiæ ejusdem Sancti ostensæ sunt XVI. Cal. Junii. M. Nicolaus de Franham consecratus est in Episcopum Dunelmensem V. Idus Junii. Obiit Gilbertus Marecallus V. Cal. Julii. Walterus frater ejus factus est Comes de Penbrok.

Anno MCCXLII. Henricus Rex & Alianora Regina venerunt Wintoniam V. Cal. Maii. Die Apostolorum Philippi & Jacobi venit Regina in Capitulo Wintoniensi receptura societatem. Die Translationis S. Nicolai Rex & Regina, Ricardus Comes frater Regis & R. Marecallus miserunt se in mare apud Portesmuthe versus Wasconiam.

Anno MCCXLIII. Rex rediens de Wasconiâ applicuit apud Portesmuthe VII. Cal. Octob. & in Vigiliâ S. Michaelis venit Wintoniam. Die Apostolorum Petri & Pauli Willelmus de Raley translatus est in Episcopum Wintoniensem & confirmatus; qui in Vigiliâ Natalis venit Wintoniam, sed intrare

† Electus est à Monachis Winton. anno 1238. antequam ad Episcopatum Norwic. promoveretur: quamvis Monachi minis regiis territi, ab electione citò post recesserint. Rex etenim Willelmum Episcopum electum Valentini ad Sedem Winton. transferri voluit: quem Monachi constanter repulerunt; & loco ejus Radulphum de Nevil Episcopum Ciceritensem eodem anno elegerunt. Rex magis adhuc exardescens, electionem missis procuratoribus in Curiâ Romanâ cassari obtinuit anno sequenti. Priorem etiam alienigenam, natione Britonem, Conventui violenter præfecit; qui plures Monachos ad partes Regis trax-

it. Valentinus interim à Papâ impetraverat, ut ad Episcopatum Leodiensem eveheretur, & Wintoniensem simul teneret; quum Viterbii veneno extinctus obiit 1239. 1. Nov. Vide Matthæum Paris p. 473, 517. Anno 1240. Willelmus Raley iterum à Monachis invito & incio Rege electus, confirmatus est à Papâ 1243. 13. Sept. & post multas repullas admissus à Rege 1244. mense Aprili, intronizatus 20. Novembris. Obiit anno 1250. circa Festum S. Matthæi juxta Matthæum Paris; rectius circa Festum S. Egidii, quod vult Thomas Wikes. Die 1. Septembris obitum contigisse confirmat Obituarium de Wintenciâ.

non potuit. Et accessit nudis pedibus ad singulas portas civitatis, quæ clausæ fuerunt contra ipsum præcepto Regis. Hoc viso recessit; & in crastino S. Thoma Martyris venit ad portam de Kyngate, prædicans populo verbum Dei. Quâ prædicatione finitâ, interdixit matricem Ecclesiam & cæteras Ecclesias infra muros civitatis existentes; & excommunicavit Monachos & Clericos & Majores civitatis & omnes Ballivos ejus. Item transfretavit IX. Cal. Martii; quia quidam machinabantur ei malum. Bonifacius admissus est ad Sedem Cant. & a Domino Papâ confirmatus in Nativitate B. Mariæ.

Anno MCCXLIV. Electus Cantuariensis venit in Angliam die S. Gregorii. Willelmus Episcopus Wintoniënsis ad mandatum Regis reversus est in Angliam; & dedit ei Rex osculum pacis. Solutum est interdictum Wintoniënsis Ecclesiæ die Decollationis S. Johannes Baptista; & recepit idem Willelmus Episcopus possessionem Episcopatus. Rogerus Præcentor Sarum consecratus est in Episcopum Bathoniensem III. Idus Septembris à Willelmo Episcopo Wintoniensi; & Fulco Basset in Episcopum Londoniensem ab eodem Willelmo apud Londoniam. Alienora Regina peperit filium nomine Eadmundum XVII. Cal. Februarii.

Anno MCCXLV. Reversio Episcopi Willelmi Wintoniënsis à Concilio Lugdunensi: venit Wintoniam X. Cal. Julii. Privilegium quoddam redditum est Monachis Wintoniensibus, quod dolose per Willelmum Episcopum fuerat sublatum.

Anno MCCXLVI. dedicatio Ecclesiæ Belli-loci Regis XV. Cal. Julii à Willelmo Episcopo Wintoniensi. Henricus Rex habuit apud Wintoniam grande Colloquium Idus Julii; ubi salsivit Comitissam de Warennâ de virgâ Marefcalli.

Anno MCCXLVII. Walterus Prior Wintoniënsis III. Non. April. de Prioratu suo discessit; cui successit Johannes de Calceto. Willelmus de Ebor. consecratus est in Episcopum Sarum II. Idus Julii à Fulcone Episcopo Londoniensi. Rex fuit Wintoniæ ad Natale. Obiit Rogerus Episcopus Bathoniensis.

Anno MCCXLVIII. Nova moneta fabricata est apud Wintoniam post Octavas Epiphaniæ. Obiit Walterus Abbas de Hidâ; successit Rogerus de S. Walerico. Item V. Cal. Junii, sc. die Ascensionis, cecidit flabellum de carri S. Swithuni, quando classicum vespertinum pulsabatur, & fere contrivit J. Monachum. Justiciarii itinerantes in crastino S. Hilarii apud Wintoniam, sc. Henricus de Bathoniâ, Rogerus de Cobham, Willelmus de Wilton & Rogerus de Cerne. Nicolaus Episcopus Dunelmensis renunciavit Episcopatu suo ad Purificationem B. Mariæ.

Anno MCCXLIX. Rex tenuit Pentecosten suam apud Wintoniam. Bonifacius Archiepiscopus Cant. applicuit in Angliâ die S. Matthæi Apostoli; & eodem die convocatum fuit generale Capitulum apud Exoniam; sed prolongatum fuit usque ad Festum S. Kalixti Papæ apud Londoniam, quia tunc omnes Prælati Exoniæ non convenerant. Bonifacius Cantuariæ intronizatus est in Festo Omnium Sanctorum. Item Rex tenuit Natale suum apud Wintoniam; & Bonifacius Cant. Archiepiscopus celebravit Missam; ubi Rex inimicos suos de Wasconiâ fecit sibi tributarios. Johannes de Calceto Prior Wintoniënsis est electus in Abbatem de Burgo; cui successit Willelmus de Tanton die S. Scolasticæ Virginis. Transfretatio Willelmi Episcopi Wintoniënsis & Episcopi Lincolnienfis & aliorum plurimorum post mediam Quadragesimam.

Anno MCCL. Orta est gravis dissensio inter Bonifacium Cant. Archiepiscopum & inter Fulconem Londoniensem & Canonicos S. Pauli pro visitatione faciendâ in ipsâ Ecclesiâ. Item obiit Willelmus Episcopus Wintoniënsis Turonibus, & Kalendis Septembris ibidem sepultus est in Ecclesiâ S. Martini. Ele-

Electus est || Adomarus frater Regis Angliæ ad Episcopatum Wintoniensem ADOMARUS
II. Non. Novembr. & XIX. Cal. Februarii à Domino Papâ confirmatus est. DE LEZIG-
Henricus Rex tenuit Natale suum apud Wintoniam. NAN.

Anno MCCLI. Henricus Rex fuit in die Pentecostes apud Wintoniam. Dominus Adomarus Electus Wintoniensis applicuit in Angliâ apud Doveram die Natalis S. Johannis Baptistæ; qui in crastino Magdalenæ venit Wintoniam, & cum magnâ processione susceptus est Domino Rege præsentē & multis aliis. Dedicatio Ecclesiæ de Heyles Comitibus Ricardi Nonis Novembris.

Anno MCCLII. post Octavas Paschæ data fuit diffinitiva sententia à Domino Papâ pro Domino Bonifacio Cant. Archiepiscopo contra Episcopum & Canonicos Londonienses pro visitatione faciendâ in ipsâ Ecclesiâ & in cunctis Ecclesiis provinciæ suæ. Henricus Rex tenuit Natale suum apud Wintoniam. Obiit M. Ricardus de Wyce Episcopus Cicestræ VI. Idus Aprilis; cui successit Johannes cognomento Episcopus, Canonicus ejusdem Ecclesiæ. Magna discordia inter Bonifacium Cant. Archiepiscopum & Adomarum Electum Wintoniensem pro advocacy Hospitalis B. Thomæ Martyris de Suthwerk. Tandem pacificati sunt.

Anno MCCLIII. In Festo S. Trinitatis, quod fuit XVII. Cal. Julii, Henricus Rex Angliæ fuit apud Wintoniam; & inde perrexit apud Portesmurth ad transfretandum in Wasconiam. Convocatio omnium Abbatum & Priorum Nigri Ordinis facta fuit apud Exoniam in crastino S. Matthæi Apostoli propter quoddam privilegium à Domino Papâ omnibus Episcopis Angliæ transmissum in gravamen Ordinis Monastici. Obiit Robertus Grossereste Episcopus Lincolnienfis IV. Non. Octobr. cui successit Henricus de Lexington Canonicus & Decanus ejusdem Ecclesiæ per electionem XVI. Cal. Junii. Item obiit Hugo de Rupibus Archidiaconus Wintoniensis. Item orta est magna dissensio inter Monachos Wintonienses & Adomarum Electum Winton. quare Willermus de Tanton Prior transfretavit ad Papam.

Anno MCCLIV. Regina in Vigiliâ Pentecostes venit Wintoniam; & sextâ feriâ recessit versùs Portesmurthe ad transfretandum in Wasconiam cum Edwardo primogenito suo ad Regem. Consecratus est Henricus de Lexington in Episcopum Lincolniensem Dominicâ post Ascensionem à Bonifacio Cant. Archiepiscopo apud Londoniam. Obiit Hugo Eliensis Episcopus, quondam Abbas S. Eadmundi; cui successit M. Willermus de Kylkenni Cancellarius Domini Regis. Willermus Prior Wintoniensis venit Romam; cui Innocentius Papa ante obitum suum dederat de consensu fratrum annulum, mitram, baculum & alias dignitates. Quare adiit Curiam Romanam fuit causa hæc; quia Dominus Adomarus Electus ipsum privaverat Prioratu suo & cæteros Obedientiarios suis obedientiis, quod renuerunt reddere compotum de bonis Ecclesiæ apud Wlvensiam coram fidelibus Episcopis, sicut antea facere consueverant.

Anno MCCLV. obiit Walterus de Gray Archiepiscopus Eboracensis. Do-

|| Adomarus, frater Henrici Regis uterinus, de Lezignan in rescriptis regiis ejusce temporis cognominatus, juvenis 23. circiter annorum, adhuc existens Acolythus, enixis Henrici precibus intervenientibus, exeunte anno 1250. electus est, confirmatus à Papâ 1251. consecratus ab eodem 1260. medio mense Maio, invitis Angliæ Baronibus, qui Henricum de Wengham loco ipsius supersedit à Monachis eligi fecerant sub initium anni 1259. Anglis enim Adomarus ob turbatum regni

statum & prava consilia Henrico Regi data maxime invidus fuit; ab eisdem Angliâ depulsus 1258. 18. Julii. Quin & anno sequenti Proceres & Communitas regni scriptâ ad Papam gravi epistolâ orabant; ut illum ab administratione Wintoniensis Ecclesiæ amoveret; eò quod regnum multis annis turbaverit & expulaverit, & Henricum Regem ac Edwardum Principem infatuaverit. Extat Epistola in Annalibus Theokesburie & in Registro Rame-

minus

minus Rex voluit pacificare Adomarum Electum & Monachos Wintonienſes. Sed Conventus ſperabat meliorem pacem conſequi per Dominum Papam; & ideo renuit pacem, & non deceptus fuit.

Anno MCCLVI. Pacificati ſunt Adomarus Electus & Monachi Wintonienſes. M. Egidius de Bridport electus eſt in Episcopum Sarum, & confirmatus à Domino Papá, & conſecratus a Domino Bonifacio Cant. Archiepiſcopo V. Idus Martii. Magiſter Sewallus Electus Eboracenſis conſecratus eſt X. Cal. Auguſti in Eccleſiá ſuá Eboracenſi. Obiit Abbas de Middeltoná; cui ſucceſſit Willelmus de Tanton quondam Prior Wintonienſis, qui obligaverat Kavorcinis Eccleſiam Wintonienſem in VII. millibus marcarum propter placitum quod fuit inter Adomarum Electum & Monachos Wintonienſes. Unde dictus Adomarus Electus ſolvit dictis Kavorcinis pro dictis Monachis IV. marcas uná die apud Londoniam; pro quarum medietate Conventus Wintonienſis communi conſenſu & voluntate conceſſit dicto Electo & ſuis ſucceſſoribus in perpetuum inſulam de Portlande cum membris de Waynnie, Wylarum, & Helewelle; & fuit confirmatum tam per Papam Alexandrum quám Regem. Juſticiarii itinerantes federunt apud Wintoniam poſt Feſtum S. Hilarii, quorum R. Walerandus fuit capitalis. Adomarus Wintonienſis Electus transfretavit in patriam ſuam die Converſionis S. Pauli; & rediit Dominicá proximá poſt Feſtum Exaltationis S. Crucis.

Anno MCCLVII. In octavis Aſſumptionis B. Mariæ fuit Convocatio omnium Prælatorum apud Londoniam coram Bonifacio Cant. Archiepiſcopo ad tractandum de ſtatu Anglicanæ Eccleſiæ. Sed imperfectum fuit negotium propter gwerram Regis in Walliá. Obiit Episcopos Exoniensis; cui ſucceſſit Magiſter Walterus Archidiaconus Surreyæ menſe Februario.

Anno MCCLVIII. Rex tenuit Pentecoſten ſuam apud Wintoniam; & inde receſſit uſque Wodeſtok. Convocatio Comitum & Baronum & omnium Magnatum Angliæ apud Exoniam ad Parliamentum; & inde venientes Wintoniam circa Feſtum deſiſtionis S. Swithuni, commorabant ibidem uſque poſt Translationem S. Benediſti. Ubi exulárunſ Willelmus de Valentia, Galfridus & Gwydo fratres ejus; & Adomarus Electus frater eorum, ſavitiá & auſteritate Baronum compulſus, eligere debuit aut carcerem ſubire cum uno de fratribus prædictis ad voluntatem Baronum, aut cum aliis fratribus ſuis terram exire tanquam exul. Auditis hujusmodi conditionibus, timens ſeditionem Baronum, elegit potiùs cum dictis transfretare. Fuit etiam tunc temporis diſcordia inter Dominum Regem & Edwardum filium ſuum; ſed in Capitulo S. Swithuni Winton. ſunt pacificati. Obiit Abbas Weſtmonaſterii tunc temporis Wintoniæ. Andræas de Londoniá, quem dictus Electus Priorem fecit Wintonienſem, Prioratum ſuum reſignavit IV. Idus Julii; & eodem die per compromiſſionem electus eſt iterum in Priorem ratione minarum Ricardi Comitſ Glouceſtriæ & aliorum Magnatum. Dedicatio Eccleſiæ Sarum III. Calend. Octobris. Convocatio omnium Magnatum Angliæ Londoniæ ad Feſtum Translationis S. Edwardi. Dicto Adomaro Electo adhuc vivente & in Curia Romaná pro jure ſuo exiſtente, Monachi Wintonienſes elegerunt Henricum de Wengham V. Non. Januarii in Episcopum Wintonienſem per formam compromiſſionis. Item in Octavis Purificationis B. Mariæ facta fuit Convocatio omnium Episcoporum & Abbatum Angliæ apud Londoniam coram Archiepiſcopo Cant. & Magnatibus Angliæ; & duravit Parliamentum uſque ad Quadrageſimam.

Anno MCCLIX. Dominus Hugo Bigot, Gilbertus de Preſton & Robertus Walerandus Juſticiarii venerunt Wintoniam X. Cal. Junii; ubi Walterus de Scoteneye pro morte W. de Clare equis diſtractus, & poſt in patibulo ſuſpenſus eſt. Henricus de Wengham electus eſt in Episcopum Londonienſem.

Anno

Anno MCCLX. Rex venit Wintoniam VIII. Cal. Septembr. & solenni processione susceptus. Johannes de Calceto Abbas Burgi factus est Thesaurarius Angliæ. Præfatus Adomarus Wintoniensis Electus à Domino Papâ Alexandro consecratus in Episcopum Wintoniensem, obiit Parisiis in Vigiliâ S. Nicolai, sc. pridie Non. Decemb. Interdicta fuit Ecclesia S. Swithuni Winton. in Vigiliâ Epiphaniæ per Albericum Domini Papæ Notarium; sed solummodo fuit interdictum in Vigiliâ Conversionis S. Pauli. In crastino Purificationis facta fuit Electio apud Wintoniam de Episcopo; ubi LIV. Monachi de Conventu & Oliverus de Tracy, qui se gerebat pro Archidiacono Surrey, Magistro P. de S. Omario vero Archidiacono Surrey in Curia Romanâ existente pro jure suo qui expulsus fuerat per potestatem sæcularem, elegerunt Willelmum de Taunton Abbatem de Middeltoun in Episcopum; & septem alii Monachi illius Conventus elegerunt Andream de Londoniâ Priorem suum. Quam quidem electionem Dominus Papa postmodum cassavit: ut infra.

Anno MCCLXI. Andreas Prior S. Swithuni per quandam submissionem coram Bonifacio Archiepiscopo Cant. consecratam Prioratu se privavit. Idem ad Dominum Papam pro illo facto & pro negotio electionis appellavit: & nuncios solennes cum exeniis pluribus Curia destinavit: sed in vacuum laboravit. Obiit Johannes Episcopus Cicestræ; cui successit Magister Stephanus, cæteris Canonicis pauperior; qui per quorundam invidiam, ut dicitur, fuit electus. XIV. Cal. Aprilis delatum est cor Adomari quondam Episcopi Wintoniensis apud Wintoniam, & juxta magnum altare decenter humatum; ubi plurima coruscant miracula.

Anno MCCLXII. obiit Ricardus Comes Gloucestræ, apud Tewkesbiri-
am sepultus. S. Ricardus Episcopus Cicestrensis canonizatus est. Cassatâ electione Wintoniensi non vitio personæ sed aliunde quæsita occasione, M. * Johannes Exoniensis, Cancellarius Eboracensis, stans in Curia Romanâ, in Episcopum Wintoniensem consecratus est. Obiit Egidius Episcopus Sarum; electus est Walterus de Wyle Subdecanus Ecclesiæ Sarum, invidiâ ut dicitur mediante. Andreas Prior Wintoniensis per Johannem Episcopum cedens Prioratui quamvis invitatus, culpis suis exigentibus apud Hidam mittitur incarcerandus. Unde exiens per cantelam & fraudem, talia adinvenit falsitatis commenta, quod meritis B. Thomæ Martyris supra compedibus & carcere liberatus. In cujus signum ipsi compedum annuli apud Cantuariam, ipso eos cum superscriptione offerente, pro ludibrio, ne dicam pro miraculo, reservantur. Obiit Johannes de Chaucé Abbas de Burgo, Thesaurarius Angliæ.

JOHANNES
DE EXONIA.

Anno MCCLXIII. post Pascha N. de Traci, W. Bonquer, Willelmus de Englesfeld & Adam de Granville Justiciarii Itinerantes sederunt apud Wintoniam, sibi invicem dicentes, & non quæ Regis sed quæ sua sunt querentes. Andreas Prior Wintoniensis Curiam Romanam adiit. Obiit Rogerus de S. Walerico Abbas de Hidâ. Wintonienses in seipso & suos vicinos insurgendo, tam intus quàm extra sæcularium & Ecclesiasticarum personarum possessiones præripiebant, & ad contribuendum coegerunt, sub specie juris Regis malitiam palliantes.

Anno MCCLXIV. quarto Nonas Maii Wintonienses contra Priorem & Conventum S. Swithunæ insurrexerunt, & portam Prioratus & portam quæ vocatur Kingate cum Ecclesiâ S. Swithuni supra & universis edificiis, & redi-

* Johannes Exoniensis, Oxoniensis Godwino perperam dictus, consecratus est in Curia Romanâ 1262. paulò ante Festum S. Michaelis, ex fide Chronici Dorensis. Reversus in Angliam, professionem obedientiæ

Bonifacio Archiepiscopo fecit apud Wingham. Obiit in Curia Romanâ 1268. 20. Januarii, juxta Annales Londinenses, Wintonienses, & Waverleienes, 19. Januarii juxta Wigornien-
ses.

tibus Prioris & Conventûs prope murum combusserunt; & quosdam de Prioratu infra septa Monasterii nequiter interfecerunt. IV. Non. Septemb. obiit Magister . . . de Karvilla Thesaurarius Sarum.

Anno MCCLXV. obiit Radulphus Prior Wintoniensis VIII. Idus Julii; cui successit Valentinus ejusdem Ecclesiæ Monachus XII. Cal. Augusti. Item civitas Wintoniæ capta fuit per Simonem de Monteforti juniorem XVII. Cal. Augusti. Item obiit Agnes Abbatissa B. Mariæ Winton. III. Cal. Septemb. Item III. Idus Septemb. venit Henricus Rex Wintoniam; qua die electa est Eufemia Monacha illius Ecclesiæ in Abbatissam, & recepta à Rege eadem die. Interdicta est Ecclesia Wintoniensis in Vigiliâ S. Nicolai; & die quartâ sequenti relaxatum fuit illud interdictum. Item XVII. Cal. Januarii interdicta est civitas Wintoniæ infra & extra propter ingressum Simonis de Monteforti junioris; & in Vigiliâ B. Thomæ Apostoli relaxatum fuit illud interdictum.

Anno MCCLXVI. obierunt Walterus de Cantilupo Wigorniensis & Norwicensis Episcopi. Eodem anno suspensi sunt ab officio & beneficio Londoniensis & Cicestrensis Episcopi per Dominum Ottobonum; qui post suas appellationes transfretavit. Similiter Dominus Johannes Episcopus Wintoniensis tunc temporis suspensus Romam profectus est. M. Nicolaus de Ely electus est in Episcopum Wigornensem; & consecratus est Dominicâ proximâ ante Festum S. Michaelis. M. Walterus Giffard ab Episcopatu Bathoniensi ad Archiepiscopatum Eboracensem postulatus, à Domino Papâ confirmatus est.

Anno MCCLXVII. quarto Nonas Augusti venit Dominus Legatus Wintoniam, & cum solenni processione receptus est; qui die S. Oswaldi Regis & Martyris Ecclesiam S. Swithuni visitavit; & VII. Idus Augusti Prioratum, quem Valentinus prius resignaverat, ordinavit, & custodes in Prioratu constituit, & omnem curam concessit eisdem. Et inde profectus est dictus Legatus versùs Walliam ad pacificandum Principem Walliæ cum Rege. Item XIX. Cal. Augusti venit Dominus Edwardus apud Wintoniam; & inde ad insulam Vectam profectus, eam cepit & custodiæ suorum mancipavit. Item III. Calend. Novemb. venit Dominus Rex Wintoniam, & cum solenni processione receptus est. Item V. Idus Decemb. venit Legatus Wintoniam, & ad Abbatiam de Hidâ declinavit; qui cum unâ cum Domino Rege Festum Natalis Domini celebrasset ibidem; quinto die sc. in Festo B. Thomæ Martyris manè recedens interdixit dictam Abbatiam de Hida & Ecclesiam propter quandam pugnam factam inter homines ipsius Legati & homines Abbatis; & duravit illud interdictum per quatuor septimanas.

Anno MCCLXVIII. obiit Johannes Episcopus Wintoniensis in Curiâ Romanâ Viterbii XIII. Cal. Februarii; cui successit † Nicholaus de Ely Episcopus Wigorniensis VI. Cal. Martii per ordinationem Domini Papæ Clementis; qui in crastino Apostolorum Philippi & Jacobi à Domino Rege receptus, in die Pentecostes sc. VI. Cal. Junii apud Wintoniam cum solenni processione susceptus est & intronizatus, & Missam solenniter celebravit. Item XIX. Cal. Maii celebravit Dominus Legatus Concilium suum Londoniæ in Ecclesiâ S. Pauli; ubi varias constitutiones & statuta præcepit observari. Item ad instantiam Domini Legati in crastino depositionis S. Swithuni Valentinus in Priorem Wintoniensem restitutus est, ordinatione tamen Legati illasâ remanente. Item M. Godefridus Giffard Cancellarius Domini Regis in Episco-

NICOLAUS
DE ELY.

† Translationis & intronizationis tempora noster rectè assignavit. Obiit anno 1280. 12. Februarii, apud Waverleiam sepultus 16. Febr. Cor autem Wintoniam die tertio sequenti delatum, in Ecclesiâ Cathedrali tumu-

latum est. Annal. Waverl. & Tho. Wikes Milè Annales Wigorn. 12. Jan. decessisse, & Wintoniæ sepultum esse produnt. Obituarium Wintoniense obitum die 13. Februarii reponit.

pum

pum Wigornienfem electus, à Domino Rege est susceptus & ab Archiepiscopo confirmatus. Item XVIII. Cal. Novemb. tenuit Dominus Rex Parlamentum suum apud Wintoniam; in quo fecit Edwardum filium suum Senescallum Angliæ: & ibidem tenuit Rex suum Natale; ubi constituit dictum Edwardum custodem Londoniæ & omnium castellorum suorum in Angliâ.

Anno MCCLXIX. tertio Nonas Junii consecratus est Johannes Breton in Episcopum Hereford. apud Waverley à Domino Nicolao Episcopo Wintoniensi. Item IX. Cal. Septemb. Dominus Ricardus Rex Alemanniæ reversus applicuit, & venit Wintoniam. In crastino S. Michaelis venientes Justiciarii de Forestâ apud Wintoniam, sc. Dominus R. de Clifford & socii sui, ibidem federunt usque ad Festum Omnium Sanctorum. Interim & alii Inquisitores ad inquirendum de felonâ & proditiione factis Domino Regi per Comitatum. Item translatum est corpus S. Edwardi Regis, &c. [*Vide reliqua apud Annales Wigornienfes.*]

Anno MCCLXX. Parlamentum omnium Magnatum Angliæ in quindena Paschæ ad tractandum de vicesimâ & de itinere Crucesignatorum sc. Domini Edwardi & aliorum Magnatum regni. Quod cum diu tractatum esset; tandem compromiserunt omnes se posituros in ordinatione Domini Ricardi Regis Alemanniæ, ut quod ille pronuntiaret omnes tenerent. Cujus pronuntiationi non consentiebant Gilbertus Comes Gloverniæ & multi alii. Unde prolongatum fuit illud negotium usque post octavas S. Johannis Baptistæ. Post octavas S. Johannis convenerunt ferè omnes Magnates apud Londoniam ad tractandum de præmissis. Interim orta est discordia inter J. Comitem de Warennâ & Alanum la Zuche coram Justiciariis de Bauco Londoniæ; ubi dictus Alanus letaliter fuit vulneratus, unde postea obiit. Dictus etiam Comes de Warennâ die Dominicâ post Festum S. Petri ad Vincula apud Wintoniam juramento XXV. Militum præstito, quod ex præcogitatâ malitiâ non perpetravit dictum facinus nec in contemptu Domini Regis, per MCC. marcas pacificatus est Domino Regi. Item Dominus Edwardus, &c. [*Reliqua dabunt Annales Wigornienfes.*] Item Dominus Rex Festum Natalis Domini celebravit in Castro Wintoniensi; & in crastino B. Thomæ Martyris inde recessit versus Londoniam.

Anno MCCLXXI. quinto Cal. Augusti sederunt apud Wintoniam Justiciarii ad deliberandum carcerem & ad inquirendum super alijs, sc. Dominus W. de Wyntershyll & alii. III. Non. Januarii obiit Walterus de la Wyle Episcopus Sarum, &c. [*Vide Annales Wigornienfes.*]

Anno MCCLXXII. recessit Dominus Rex de Wintoniâ post Epiphaniam, &c. [*prout apud Annales Wigornienfes.*]

Anno MCCLXXIII. post Festum S. Hilarii factâ Convocatione, &c. [*Reliqua habes apud Annales Wigornienfes.*]

Anno MCCLXXIV. Andreas, qui quondam fuit Prior Wintoniensis, de Curiâ Romanâ reversus, &c. [*Reliqua verbatim ferè exscripsit Author Annalium Wigorn. præter ea quæ sequuntur.*]

Eodem anno dictus Robertus Archiepiscopus Cant. causâ visitationis transitum suum faciens per Episcopatum Wintoniensem, in crastino S. Katerinæ venit Wintoniam; & ibi à Domino Episcopo loci ac Clero & populo honorificè susceptus est cum processione. Qui feriâ III. & feriâ IV. sequentibus fecit suam visitationem in Prioratu S. Swythuni, & feriâ V. in Abbatîâ Sanctimonialium B. Mariæ ibidem, & III. Non. Decemb. in Abbatîâ de Hidâ. Inde progrediens per alia Monasteria ipsius Episcopatus, celebravit Festum Natalis Domini apud Byterne manerium Episcopi Wintoniensis prope Suthampton.

Anno MCCLXXV. die XVIII. Cal. Aprilis peperit Alianora Regina Domino Edwardo Regi Angliæ apud Wyndesoram filiam, & vocavit eam Isabel-
S f lam.

lam. Eodem anno, &c. [*Cetera quare apud Wigornienfes.*]

Anno MCCLXXVI. cū diffensio inter illos de civitate Wintoniensi orta annis pluribus elapsis usque ad hæc tempora perdurasset, & eorum discordia coram Domino Rege esset demonstrata; præcepit Dominus Rex & injunxit, ut pax inter eos haberetur, ne ampliùs inde clamorem audiret. Quà quidem occasione iram sui remittens, concessit eis omnia quæ ad villam pertinebant in pristino statu obtinenda; & abscessit versùs Lutegershalle & Marlebergam VII. Cal. Februarii. Sequenti quidem die convenientes quidam ex parte Domini Regis, pacem inter illos reformabant. Quo factò, Majorem suum elegerunt & Præpositos, ac Baillivos ut pro more antea erat substituerunt. Eodem anno ortà contentione inter Monachos S. Swithuni Winton. & Nicolaum Episcopum ejusdem, eò quòd omnes ferè de Conventu parti Andreæ quondam Prioris adhærebant, nitentes ipsum habere in Priorem; Valentinus, qui tunc Prior extitit, sinistro ductus consilio se sponte submisit & Prioratum resignavit. Unde dictus Episcopus maneria ipsius Prioratùs in manus suas cepit circa Festum S. Dunstani, ac tenuit usque ad gulam Augusti; & Alexandrum tunc Suppriorē à suo Supprioratu & quosdam alios à suis obedientiis amovit, & Gilbertum de Froylle Monachum fecit Suppriorē. Tandem ex parte Domini Regis venientes apud Wintoniam & Decanus Sarum & quidam Miles, ut pacem inter partes reformarent, dictus Episcopus de eorum consilio prædictum Valentinum in pristinum statum Prioratùs restituit die S. Petri ad Vincula apud Merdonam; & duos instituit de novo Obedientiarios, Infirmarium videlicet & Custodem Anniversariorum. Processu verò temporis dictus Dominus Episcopus volens uti potestate & consuetudine prædecessorum suorum, præfatum Valentinum Prioratu suo totaliter privavit, non tamen sine causâ ut dicitur; & Johannem de Durevillâ Monachum ejusdem Monasterii, natione Normannum, Priorem creavit, instituit, & installavit per Officiale suum III. Non. Decemb. anno eodem. Hoc anno III. Idus Januarii, horâ vespertinâ venit Dominus Rex Edwardus, &c. [*Reliqua exhibent Annales Wigornienfes.*]

Anno MCCLXXVII. quarto Idus Januarii, Lunâ videlicet secundâ, audita sunt primò tonitrua apud Wintoniam, sc. mediâ nocte, cum inundatione pluvizæ subsequente, licet clarum fuerit tempus in die. Item mense Februarii & mense Martii inundatio pluviarum continua, &c. [*Cetera habent Annales Wigornienfes.*]

SUC

S U C C E S S I O

Episcoporum Wintoniensium

Ab anno MCCLXXVII. ad Reformationem.

JOHANNES DE PONTOYS.

DEfuncto Nicolao, Monachi Wintoniensis Robertum Episcopum Bathon. electione factâ Antistitem sibi asciverunt. Electum Johannes Cant. Archiepiscopus ob crimen pluralitatis Beneficiorum olim commissum rejecit virtute canonis à Concilio Lugdunensi anno 1274. lati. Rejecto Bathoniensi, Monachi elegerunt Richardum de la More Archidiaconum Winton. & Subdecanum Lincoln. 1280. 6. Novembr. Admissus is à Rege fuit; sed ab Archiepiscopo Ecclesiasticæ disciplinæ observantissimo ob idem pluralitatis crimen reprobatus. Romam igitur petiit, inito itinere 1281. 5. Cal. Martii; & pro confirmatione electionis suæ obtinendâ multum desudavit. E contra Archiepiscopus missis ad Curiam procuratoribus nullum non lapidem movit, ut illum Episcopatu excluderet; tantâ usus instantiâ, ut nisi res pro voto cederet, Archiepiscopatum abdicare decreverit. Sic enim ad Procuratores suos scribit: *Nec excidat à memoriâ vestrâ vel linguis cum expedit; quòd presens Electus Wintoniensis primus est qui pro pluralitate beneficiorum extitit in Angliâ ab Episcopali repulsus honore. Quem si per gratiam vel quoquo modo confirmari contingat; confusum reputamus totius Angliæ Cleri statum, nec nobis ex tunc forè honestum in Angliâ remanere. Insurgent enim filii Diaboli, detentores Beneficiorum sacrilegi, contra nos uno impetu; qui nunc sunt de honoribus desperati.* Electio demum à Papâ cassatâ est anno 1282. haud ita tamen ob importunas Archiepiscopi preces, quàm quia Ricardus ne obolum quidem pro confirmatione habendâ Simonix metu dare vellet. Ricardo exauthorato, Papa Episcopatum contulit M. Johanni de Pontiffara Archidiacono Exoniensi, Juris civilis in urbe Mutinâ ante 12. annos Professori; & in Curia Romanâ consecrari fecit. Nunquam quidem electum fuisse Rotulus Cantuariensis Ecclesiæ dicit: rite tamen electum fuisse 1282. 9. Junii sui ipsius Registrum affirmat. Temporalia ipsi restituta sunt ex mandato Regis 1282. 11. Augusti. Iste anno 1284. finem dedit controversiæ; quæ inter Episcopos & Monachos Winton. circa custodiam temporalium Prioratûs vacantis frequenter exarsit. Factâ enim compositione mutuâ, Prior & Conventus Episcopo & successoribus suis in perpetuum habenda concessit maneria de Drokensford, Alrareftok cum Goseport & Harontre, cum tenentibus eorum de Heling, & Hamellettam de Cnoel. Pro his autem Episcopus vicissim pro se & successoribus suis concessit & remisit totum jus quod habuit in temporalibus Prioratûs S. Swithuni durante quavis vacatione, & in omnibus maneriis & terris Prioratum spectantibus; salvâ duntaxat Episcopo & successoribus advocatione seu patronatu ejusdem: ita tamen, quòd potestatem habeat ponendi unicum servum in Prioratu nomine recognitionis patronatûs sui, cui durante vacatione Capitulum necessaria subministrabit. Obiit apud

Registr. Peckham f. 68.

Annal. Wigorn.

Registr. Peckham f. 143.

Waverley.

Registr. Giffard Ebor.

Rot. Profess. autogr. 5.

Pat. 10. E. 1. m. 6.

Registr. de Pontoy.

Annal. London. Chron. Winton. bre-
ve.

apud Wolesey 1304. 4. [juxta alios 3.] Decembr. in australi pariete chori Ecclesiæ Wintoniensis sepultus.

HENRICUS WOODLOCK.

Registra Win-
chelsey,
Woodlock,
Morton.

Pat. 33. E. 1.
m. 26.

Registr. Cant.

Registr. suum.

Annal. London.

Henricus Woodlock, alias de Merewelle, à loco natali puto, dictus, Prior Ecclesiæ Wintoniensis, successit, electus à Monachis suis 1305. sub initio Februarii, confirmatus ab Archiepiscopo in principio Quadragesimæ die 3. juridico post Festum S. Matthiæ, temporalia obtinuit à Rege die 12. Martii, consecratus ab Archiepiscopo in Ecclesiâ Cant. 1305. 30. Maii, intronizatus die 10. Octobr. Exulante Roberto Archiepiscopo, Edwardum II. Regem coronavit, 1308. 24. Februarii. Plurima dona contulit Ecclesiæ de Merewelle; in qua Henricus Blesensis Episcopus Collegium quatuor Sacerdotum olim fundaverat, à Petro Episcopo anno 1226. multis auctum. Obiit anno 1316. 29. [juxta alios 28.] Junii apud Farnham.

JOHANNES DE SANDALE.

Pat. 6. E. 2.
par. 1.

Registr. Ebor.
Registr. Cant.
Registr. Mor-
ton. Chron. bre-
ve Winton.
Registr. Prio-
ratus de
Suthw.

Henrico subrogatus est Johannes de Sandale, Kendale Walsinghamo malè appellatus, Clericus Regis. Is Locumtenens Thesaurarii Regis constitutus fuerat 1312. 4. Octobr. anno sequenti Thesaurarius; Canonicus Ebor. admissus 1314. 6. Maii, Cancellarius Angliæ anno 1315. creatus: Episcopus Wintoniensis electus 1316. mense Augusto. Obiit anno 1319. die 2. [juxta alios 8.] Novembris apud Suthwerk, in Ecclesiâ S. Mariæ ibidem sepultus.

RIGAUDUS DE ASSERIO.

Registr. Prio-
rat. de Suth-
werk.

Johannes Tri-
kelowe in An-
nal.

Willelmus
Dene in Hist.

Registr. Cran-
born.

Henr. Blanford
in Contin. Jo.
Trikelowe.
Registr. Rey-
nold.

Post Johannis obitum Monachi Wintonienses Adamum commonachum suum die 30. Novembr. elegerunt. Verùm antehac auditâ Johannis morte, Papa provisionem Episcopatus Winton. sibi reservavit, eidemque invito Rege præfecit Rigaudum de Asserio, nuncium suum in Angliâ per plures annos, & Canonicum Aurelianensem. Consecratus is fuit ex mandato Papæ ab Episcopis Londinensi, Eliensi, & Roffensi in Cœnobio S. Albani 1320. 16. Novembr. & professionem obedientiæ Waltero Archiepiscopo apud Cantuariam renovavit 1321. 16. Januarii. Obiit apud Avinionem in Curia Romanâ 1323. 12. April. Nuncius mortis ejus ad Archiepiscopum delatus est 1323. 25. April. Malè itaque Chronicon breve Winton. obitum ejus in diem 11. Martii retulit.

JOHANNES DE STRATFORD.

Registr. Cant.
Chron. breve
Winton.
Birchington.

Will. Dene.

Registr. Cant.

Dugd. Orig.
Jurid.

Post Rigaudi obitum, Johannes de Stratford, Archidiaconus Lincoln. & Canonicus Eboracensis, in Curia tunc presens, ad Episcopatum Winton. à Papâ provisus est die 20. consecratus à Vitali Cardinali Albanensi die 26. Junii anno 1323. non autem 1322. quem Birchingtonus malè posuit. Rex Robertum de Baldok, Archidiaconum Midlessexiæ, Cancellarium suum, Rigaudum successorem designaverat; & Episcopatum à Johanne præreptum ægrè ferens, illi temporalia restituere diu recusavit. Anno demum sequenti Johannes sub finem mensis Junii Regis gratiam & temporalia Episcopatus sui obtinuit; professionem Archiepiscopo fecit apud Mortelak 1324. 1. Dec. apud Cantuariam renovavit 7. Decemb. Anno 1325. Willelmo de Melton Archiepiscopo Ebor. summo Scaaccarii Thesaurario constituto die 30. Julii, iste Locumtenens Thesaurarii factus est 6. Nov. Anno 1331. Cancellarius Angliæ renunciatus est in Parlamento die 28. Nov. Sigillum Roberto fra-
tri

tri custodiendum tradidit 1333. 23. Junii. Eodem anno electus ad Archiepiscopatum Cant. 3. Nov. Cancellarius iterum constitutus est. 1335. 6. April. dato sibi Vicario Roberto fratre. Tertio etiam Cancellariatûs munere donatus est 1341. 28. April.

ADAM DE ORLETON.

Adamus Episcopus Wigorniensis, Legatione tunc fungens in aulâ Galliarum Regis, redemptâ malis artibus Galli gratiâ, precibus ejus ad Sedem Wintoniensem transferri à Papâ obtinuit, inconsulto Rege Angliarum, qui Papæ in alterius gratiam scripserat. Rex igitur jure merito iratus, temporalia illi restituere distulit usque ad 1334. 16. Sept. quo die rogatus ab omnibus Episcopis in Parlamento London. coactis, temporalia reddi jussit. Translatus fuerat Adamus à Papâ 1333. 1. Dec. Obiit 1345. 18. Julii, multis annis ante obitum cæcus.

Adam Merimuth in Contin. Florilegi.

Registr. Priorat. de Suthwerk.

WILLELMUS DE EDYNDON.

Willelmus Edyndon, summus Angliarum Thesaurarius, quod muneris suscepit 1345. 10. April. Rege precibus intercedente provissus est à Papâ ad Sedem Wintoniensem eodem anno. Electus quidem fuerat à Monachis Winton. è grege suo quidam Johannes Devenesche; cui in Willelmi gratiam rejecto Papa beneficium ecclesiasticum majoris pretii proximè vacaturum in Angliâ reservavit. Vacante igitur mox Abbatiâ S. Augustini, Abbas creatus est. Willelmus Episcopus factus, pluribus adhuc annis Thesaurarii munus summâ laude gessit, ad Cancellariatum Angliarum promotus 1357. 19. Febr. Post Simonis Islip mortem Archiepiscopus Cantuariensis electus 1366. 10. Maii, diem ultimum imminere præsentiens, oblatam dignitatem adire noluit. Eodem anno die 11. Sept. Testamento condito præcepit, ut de bonis suis expenderetur ad perfectionem navis Ecclesiæ Cathedralis Winton. à se inchoatæ, & ad subsidium domûs sive Cantuariæ de Edyngdon à se fundatæ. Reliqua Domibus Religiosis quamplurimis & famulis suis legavit. Obiit 1366. 8. Octobr. juxta Registrum *Langham*, die 7. Octobr. juxta Obituarium Cant. rectius. Astipulatur enim Chronicon Anonymum insigne, additque ipsum omnem ferè thesaurum suum seipso vivente pauperibus erogasse, & apud Edyngdon sepultum esse in loco quem ipse fundaverat, & viris religiosi, qui Bon-hommes vocantur, repleverat.

Thorn. Hist. col. 2082.

Registr. Cant.

Registr. Langham.

Galba E. 7.

WILLELMUS WICKHAM.

Post Edindoni obitum Monachi Wintonienses sub ejusdem anni finem Willelmum Wickham, Privati Sigilli Regii Custodem, Rege sic volente, concorditer elegerunt. Natus is apud Wickham in agro Hantonensi, ex infimâ forte ad summam dignitatem mirâ industriâ & fœlicitate emerfit; favore & beneficiis ecclesiasticis ab Edwardo Rege, cui diutius fideliter inservierat, adeò cumulatus, ut anno 1366. mense Junio præter Archidiaconatum Lincoln. valoris annui 350. librarum, 13. Præbendas è pinguioribus in variis Ecclesiis Cathedralibus, & Ecclesiam de Manyhynet in Diocesi Exon. tenuisse memoretur. Electionem ejus nescio quam ob causam Papa diu confirmare distulit; à Rege tamen interpellatus administrationem Episcopatus eidem contulit 1366. 11. Dec. quo nomine spiritualia Sedis Winton. Willelmus ab Archiepiscopo Cant. accepit 1367. 22. Febr. Post integrum annum Urbanus Papa electione dissimulata Episcopatum illi provisionis titulo donavit 1367. 12. Julii. Consecratus est Londini in Ecclesiâ S. Pauli à Simone Archiepiscopo

Registr. Langham.

Birchinton
p. 47.
Registr. Lang-
ham. & Morten.

copo 1367. 10. Octobr. Cancellarius Angliæ circa eadem tempora die 17. Septembr. renunciatus. Anno 1376. Johannis Lancastræ Ducis insidiis favore Regio, quem hætenus illæsum expertus fuerat, excidit; & dignitate suâ pariter ac possessionibus spoliatus est. Causam Godwinus sibi notam datâ operâ reticere voluit. Scire autem volentibus Monachus Eveshamensis, qui Ranulphi Cestrensis Polychronicon continuavit, dabit. Refert is Willelmum de regiæ prolis successionem sollicitum, Edwardo Regi suggessisse, 'quod Philippa Regina quondam uxor ipsius dictum Ducem in utero suo nunquam portavit, sed supposuit eum pro filio; quod ob timorem Regis celavit, sed ante mortem suam, ut idem Episcopus asseruisse dicitur, ut debuit, sibi fatebatur; & ei injunxit, ut hoc Domino suo, cum videret opportunum, mandaret. Propter quod idem Dux fingens colorem eum persequendi, imposuit sibi, quod falsus fuit patri suo diversis modis, quando ipsius extitit Cancellarius. Unde erat Regi in magnâ summâ pecuniæ condemnatus. Pro quâ condemnatione in manus Regis omnia ejus Temporalia erant capta anno 1376. nec sibi ante mortem Regis (quæ medio anno sequenti contigit) fuerant restituta. Et licet totus Clerus & tota Communitas preces funderent pro eisdem, non tamen fuerant exauditi. Post Johannis obitum rebus iterum gerendis admotus, Cancellarius Angliæ constitutus est 1389. 4. Maii. Obiit anno 1404. 27. Septembris.

Registr. Arundell.

HENRICUS BEAUFORT.

Registr. Arundell.

Dugd. Orig.
Juridic.

Registr. Stafford

Obituar. Cant.

Registr. Well.

Henricus Johannis Lancastræ Ducis ex Catharinâ Swinfordâ filius, Episcopus Lincolnienſis, Henrici Regis fratris sui operâ Willelmo successor per Papalem provisionem datus, spiritualia Episcopatus Winton. accepit ab Archiepiscopo Cant. in Palatio Episcopi Londinensis 1405. 18. Martii. Quater Angliæ Cancellarius factus est; primum anno 1404. dein anno 1414. exin anno 1417. 12. Octobr. munus deposuit 1418. 23. Julii. Anno denique 1424. 16. Julii magni Sigilli custodiam accepit. Anno 1426. Cardinalis Ecclesiæ Romanæ titulo S. Eusebii à Martino Papâ die 23. Junii renunciatus, galorum accepit die 25. Martii sequentis. Obiit 1447. 11. April. annis non minus quam divitiis gravis. Testamento ante biduum condito, singulis ferè totius Angliæ Ecclesiis Cathedralibus & Cœnobiis vasa argentea gemmasque ingentis pretii, & nominatim Ecclesiæ Wellensi vasa argentea deaurata ponderis 283. unciarum, & summam 148. librarum, legavit.

WILLELMUS WAYNFLET.

Registr. Stafford

Dugd. Orig.
Juridic.

Willelmus Waynflet, Canonicus Wellensis ab anno 1433. & Collegii regalis Etonensis Præpositus, à Nicolao Papâ ad Wintoniensem Sedem provissus 1447. 10. Maii; professionem obedientiæ Archiepiscopo Cant. fecit in ædibus Lambethanis 1447. 16. Junii, consecratus die 30. Julii sequentis. Cancellarius Angliæ constitutus est 1457. Octob. 11. & in eo munere Georgium Nevil Episcopum Exon. successorem habuit 1460. 25. Julii. Erravit Godwinus, qui illum ab anno 1449, ad 1458. Cancellarium tenuisse scribit. In illo siquidem temporis intervallo Cancellarii ordine fuerunt Johannes Stafford Archiepiscopus Cant. Johannes Kemp Archiepiscopus Ebor. 1450. Ricardus Comes Sarum 1454. & Thomas Bourchier Archiepiscopus Cant. cui successit Willelmus noster anno 1457. Obiit iste 1486. 11. Augusti.

PETRUS COURTNEY.

Post medii anni vacationem Petrus Courtney huc à Sede Exoniensi transfatus

flatus est bullâ Innocentii Papæ datâ 1487. 29. Jan. mense Februario à Monachis provisionis Papalis inſciis ritè electus. Regist. Morton & Kemp. Obiit anno 1492. die 22. Septembris.

THOMAS LANGTON.

Thomas Episcopus Sarum Wintoniam translatus, Spiritualia quæ vocant, Regist. Morton. seu jurisdictionem spiritualement Sedis Winton. ab Archiepiscopo Cant. sibi commissam accepit 1493. 24. Junii. Obiit anno 1500. paulò antè 10. Octob. quo die Spiritualia Episcopatus Winton. à Monachis Ecclesiæ Cant. Sede Archiepiscopali vacante, in manus suas accepta sunt. Paucis ante obitum diebus ad Archiepiscopatum Cant. Johannis Morton morte nuperâ vacantem Regist. Cant. Vitæ. A. 16. electus est, teste Chronico Londinensi; quod quidem obitum ejus mense Januario contigisse refert, errore manifesto.

RICARDUS FOX.

De Ricardo Foxo à Sede Dunelmensi ad Wintoniensem post Langtoni obitum translato, rebusque ab illo Wintoniæ gestis nil habeo quod adjiciam Godvini dictis, nisi quòd anno 1528. 14. Sept. obierit. Obit Cant.

THOMAS WOLSEY.

Wintoniensem Episcopatum per Foxii mortem vacantem Thomas Wolseyus Archiepiscopus Eboracensis, qui nil tunc non poterat, Rege annuente & Papa è contra hiscere non audente, arripuit & jure commendatorio tenuit, relicto Episcopatu Dunelmensi, quem priùs eodem jure tenuerat. Installatus est Wintoniæ per procuratorem 1529. 11. April. Obiit anno 1530. 29. Novembr. Liber niger Archiepiscopi Cant. p. 63.

STEPHANUS GARDINER.

Post quatuor ferme annorum vacationem Wintonia Episcopum accepit Stephanum Gardiner anno 1534. consecratum; qui Reformationi Ecclesiæ se invito & pro viribus adversante factæ superfuit.

EPI-

EPISTOLÆ TRES

DE

MONACHIS

ex Ecclesiâ Wintoniensi non ejiciendis.

[Ex Bibliothecâ Cottonianâ Vitellius E. 4.]

EPISTOLA *Wintoniensis Ecclesiæ ad Alexandrum II. Papam, Anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi MLXXI. Indictione IX.*

Occasionem i-
starum Episto-
larum vide a-
pud Rudbur-
num pag. 245.
& Eadmerum
Hist. Nov. I. I.
p. 10.

Domino sancto & in Christo semper venerabili, universali Papæ Alex-
andro, humilis fratrum congregatio in Ecclesiâ Sanctorum Birini,
Swithuni & Adelwoldi Deo deserviens in civitate Wentanâ fideles
orationes cum æterno famulatu per omnia sæcula. Inter innumeras omnium
contritorum Anglicæ Ecclesiæ querelas, ô omnium mœrentium unica respira-
tio & periclitantium desiderabilis portus Domine Papa, extremæ prolis ve-
stræ paternâ aure incumbite querimoniam; & qui omnium vos invocantium
gemitibus compati debetis ex officio pastoralitatis susceptæ, singultibus quoq;
nostris & precibus quæsumus adestote pro Dei & B. Petri amore. Videatis
nos humi prostratos coram majestâte Apostolicæ Sedis vestræ, supplicantes
videlicet & obtestantes per viscera misericordiæ Dei nostri & per pietatem
B. Petri & hujus universalis matris Ecclesiarum, quæ sinu præcellentiſsimæ
benignitatis ad se confugientes, protegere consuevit; ne patiamini nos humi-
lem Christi gregem nativo professionis nostræ septo violenter ejectos irruen-
tibus lupis exponi; in quo sc. Ecclesiæ septo ab ipsâ infantiâ plantati & radi-
cati, & vicissim bonis usi & mala perpeſsi, jam per multa annorum sæcula
inolevimus; ita videlicet ut ipsa antiquitas jam nobis pro auctoritate esse
posset, etsi nullum auctorem haberemus. At inclitus & à Deo electus Rex
Edgarus, pater B. Edwardi Regis & Martyris & sanctarum Virginum Edgi-
thæ & Alfgivæ, ipse quoque adhuc in humanâ vivens carne plurimâ declara-
tus sanctitate, cum per matrices Ecclesias Clericos à fœminarum consortio
non posset compescere, habito Synodali Concilio per S. Dunstanum Cantix
Archiepiscopum & S. Adelwoldum Wintoniæ Præsulem cum aliis totius Bri-
tanniæ Episcopis Cœnobitis, instituit tres Anglorum Ecclesias, Metropolita-
nam sc. Cantiam & Wentioniam & (a) Wyrensem Ecclesiam, de eisdem Cle-
ricos castitatem profitentes ad Monasticam exhortatus vitam. Quorum san-
ctorum Episcoporum merita, ut omnino sanctitati vestræ non sint incognita,
prior Cantianæ Archipræsul Ecclesiæ adhuc mortalis sæpe Angelorum choris
legitur interfuisse, eorumque harmoniam auditam retinuisse & discipulos su-
os docuisse. Alter quoque noster sc. patronus S. Adelwoldus in utero matris
Deo

(a) viz. Wi-
gorniensem.

Deo sanctificatus prægnanti genitrici demonstratur divinitus hoc modo. Videt enim futurorum uia visione, sibi in ore crevisse quasi speciem excelssimæ arboris, ejusque universos ramos innumeris coopertos dependentibus cucullis. Demonstratque cuidam Sancto visione, didicit se in utero ferre patrem & instructorem multorum Monachorum in diversis locis. Quod verum fuisse in eo etiam adhuc evidentissimè edocet gratia Dei omnipotentis. Qui post multa constructa Cœnobia, cùm Præsul esset in nostrâ, cui adhuc sub B. Petro deservimus, Ecclesiâ jam tunc Canonicorum officiis Clericalibus deditâ; eumque exosum haberent, quod ab eo pro suâ arguerentur incontinentiâ, ab eis veneno potatus, interius desavians virus orationis repressit antidoto, & mortis caruit periculo. Ex eorum tempore defluerunt plusquam centum anni; sibi que invicem successerunt in sede beati Patroni quamplures Dei gratiâ sanctissimi Apostolici; & nullius tempore minitati sumus à loco nostro expelli. Quod verò nunc vestro terremur tempore, precamur item itemque millies vestris paternis provoluti pedibus; ut malivolorum suggestionem posthabitâ, paternè agatis in nobis vos pro amore B. Benedicti & supradictorum terræ nostræ patronorum suppliciter exorantibus; ut nos & loco nostro reinfertis clementius, & Apostolicâ vestri auctoritate, ne denovo evelli possimus, per privilegii vestri gratuitum propugnaculum stabilietis intentius. Nos verò quod pravâ consuetudine in nobis est declamatum, ex vestrâ paternitatis institutione emendare conabimur per Dei gratiam & auxilium.

Epistola Alexandri Pape vel Rescripta.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, congregationi Monasterii Wintoniæ salutem & apostolicam benedictionem. Legati nostri, qui ad partes vestras missi Concilium ibi celebraverunt, sicut à plerisque majoribus & antiquioribus gentis vestræ se didicisse confessi sunt, Ecclesiam vestram à vetustâ constitutione in ordine & officio atque cultu Monachorum extitisse nobis indicaverunt. Sunt etiam nonnulli, qui asserunt ferè omnes majores Ecclesias ejus terræ consuetudinem Monastici Ordinis ex eo cepisse & tenuisse, quod S. Augustinus Legatus beatissimi Papæ Gregorii & ejus terræ prædicator, quos perceptâ fide ad obsequium divini ministerii & Ecclesiasticos ordines perducere potuit, in hâc formâ religionis & cultu præcipuè constituit & ordinavit. Quibus quoniam longè nos impares esse cognoscimur, statuta mutare vel infringere indignum esse ducimus, præsertim cum ea Catholicæ fidei eruditionibus obesse non invenimus. Unde per præsentia scripta statuimus & confirmamus; ut Ecclesia vestra in eo statu Monastici Ordinis, quo hætenus mansit, deinceps sine omni læsione & perturbatione consistat. Vos autem ut carissimos filios admonemus; quatinus propositum vestræ professionis eâ sinceritate & studio de die in diem adjuvante Domino in melius proficiendo peragatis; ut ex interiori conscientia vestrâ servitus & devotio divino conspectui placeat, & exterioris conversationis nulli reprehendendi vos occasionem tribuat; sed omnibus exemplum sanctitatis & erga diligentiam vestræ religionis amorem & desiderium confirmandæ dilectionis præbeat. Cæterum si quis audaci temeritate vel pravo studio hunc statum & ordinem Ecclesiæ vestræ mutare vel confundere attemptaverit; proculdubio sciat se iracundiam Apostolicæ Sedis incurrere, & nisi cesset anathematis in se judicium provocare.

Epistola Alexandri Papæ ad Lanfrancum Doroberniæ Archiepiscopum.

Alexander Episcopus, servus servorum Dei, in Christo fratri Lanfranco Cantuariorum Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Pervenit ad aures nostras, quodd Monasterium Wintoniæ multas persecutiones & indignas oppressiones ab his sustineat, quorum immoderata pravitas ordinem & officium Monachorum inde ejicere ac prorsus expellere certat. Verum quia nobis non leve videtur tam antiquas Constitutiones, & ut dicitur à B. Augustino prædicatore ejus terræ profectas & ductas, subitâ & inconsultâ permutatione diruere; nec eas Catholicæ fidei eruditionibus obviare videmus: fraternitatem rogando monemus, ut his qui talia conantur prudenti defensione resistat, & præfatum Monasterium à statu & ordine Monasticæ congregationis labefactari aut destitui quoad potest nullatenus patiatur neque permittat. Præterea de liberatione capti Episcopi, quod experientiæ tuæ commisimus, valde miramur, an hoc tua prætermiserit negligentia, an Regis pœnam adjiciens contempserit inobedientia. Per præsentium etiam latorem dilectionem tuam interpellare curavimus; ut quæ apud te impetrare desiderat, dummodo concedenda sint, tua sibi benignitas pro nostrâ caritate concedat.

Lantfredi Epistola præmissa Historiæ de Miraculis S. Swithuni Episcopi Wintoniensis.

Dilectissimis fratribus Wintoniæ commorantibus in S. Petri Cœnobio quod nuncupatur Vetustissimum, jugis concordia, salus ac perhennis gloria, gaudium inenarrabile, splendor sine fine, pax sempiterna, caritas continua, hic & in cœlo multiplicetur à Domino. Licet carissimi ac affabiles adelphi per universam ferme Europam sint divulgata penitus Miracula, quæ præpotens auctor miraculorum dignatus est largiri gentibus Anglorum per S. Swithuni meritum; tamen ne tanta Dei beneficia queant posteritatem latere succedentem, nequissimus cunctorum pravis actibus hominum, utpote nullâ divinæ prærogativæ scientiæ, nullâ fultus bonitatis autoritate, verum vestris obtemperans jussionibus, vestris confisus orationibus, tremens ad tantam pelagi magnitudinem accessi; & quasi stillam de undis oceani, ita de plurimis Sancti miraculis perpauca decerpsi. Quapropter efflagito conditorem rerum; quatinus non meum respiciat meritum sed affectus jubentium. Vos etiam pro meis precor orare delictis; ne me seducat spiritus falsitatis. Nimirum animus terrenis inretitus curis nihil veritatis excogitare poterit; nisi prius fallacis caligines erroris spiritus scientiæ & pietatis expulerit. Et quoniam, perparum scimus de signis mirabilibus, prodigiis ac virtutibus, quæ Sanctus iste in suâ gessit orationibus vitâ: nimirum ut inquit Priscianus auctor Grammaticæ artis peritissimus, studiis literarum transeuntibus in negligentiam per scriptorum inopiam: veniamus ad ea quæ post ejus obitum indubitanter sunt peracta ad viri Dei tumulum. Idcircoque accessimus maximè ad evolvenda hujus Sancti miracula; quoniam ut beneficia Dei dignissimum est laudare, & justissimum eum nescientibus prædicare; sic impiissimum est illa silendo negare, & nequissimum eadem ignorantibus non enarrare. Humanus animus istius est naturæ; ut quotiescunque legendo didicerit vel audiendo sacros actus antiquorum vel mores patrum, relinquat cordis duritiam deferatque mentis contumaciam sectatricem vitiorum, & inclinetur ad misericordiam, secteturque humilitatem magistræ virtutum.

S U C.

SUCCESSIO PRIORUM Ecclesiæ Wintoniensis.

QUÆ de Monachis Ecclesiam Winton. ab ipso anno 169. inhabitantibus Rudburnus refert, meræ sunt naniæ. Illam Canonicis Sæcularibus repletam puto, quando Kenwalchius Rex illuc Sedem Episcopalem à Dorcestriâ anno circiter 663. transferri voluit. Multis quidem Rudburnus (suprà pag. 217, &c.) probare nititur Monachos in Ecclesia Winton. primitus institutos, Edwii Regis tyrannide brevi tempore locum Canonicis Sæcularibus dedisse, eundemque Ethelwoldi Episcopi favore sub Edgaro Rege recuperâsse. Incaustum verò. Mihi enim tantum non constat Canonicos Sæculares Ecclesiam Winton. à primâ fundatione infedisse, usquedum ab Ethelwoldo Episcopo anno circiter 963. injuriâ expulsi essent. Ut alios enim sententiæ meæ testes mittam; Eadmerus in *Vitâ Oswaldi Archiepiscopi Ebor.* Vol. 2. par. 2. Canonicos tempore Odonis Archiepiscopi Ecclesiam tenuisse disertè tradit; p. 193. idemque refert Johannes Tinmuthensis in *Historiâ Aurâ.* Præ aliis autem fidem meretur Monachus Ramesiensis, qui Vitâ S. Oswaldi anno circiter millesimo (certè ante annum 1006.) conscripsit. Is Oswaldum Decanum Wintoniensem factum esse narrans, hæc habet. *In diebus illis non Monastici viri nec ipsius sanctæ institutionis regula erant in regione Anglorum. Sed erant religiosi & dignissimi Clerici; qui tamen thesaurus suos non ad Ecclesiæ honorem sed suis dare solebant usoribus.* Præposito Canonicorum Decani titulus datus erat. Successio Decanorum nos penitus fugit; neque aliorum nomina occurrunt præter Oswaldum, quem Decanum curâ Odonis Archiepiscopi factum dignitate abdicatâ ad Monachos Floriacenses ante annum 938. recessisse Eadmerus refert, & Swithuni, quem ex Præposito Ecclesiæ Winton. Episcopum esse factum anno 852. Rudburnus suprà affirmavit. Anno demum 963. circiter Canonicis ab Ethelwoldo ejectis, Monachi de Abendonâ introducti sunt, datusque ipsis Præpositus, quem Priorem vocant,

Brithnothus, Abbas Eliensis anno 970. ab Ethelwoldo factus, teste *Historiâ Eliensi & Rudburno* suprà p. 202.

Brithwoldus, Hunc Brithnotho in Prioratu successisse, & ad annum usque 1006. tenuisse, levibus tantum (ut verum fatear) conjecturis ductus suspicor. Opinor tamen; eundemque illum fuisse Brithwoldum Præpositum, cui Alfricus Monachus Winton. librum S. Matthæi à se Saxonice versum anno circiter 987. donavit, & ad Episcopatum Wiltoniensem anno 1006. evectum esse. Brithwoldum fanè Wiltoniensem isto anno consecratum esse infra ostendimus, & Alfricum eodem circiter Prioratum Winton. obtinuisse suprà demonstravimus; ut Brithnotho Brithwoldum, Brithwoldo Alfricum successisse non possim non suspicari.

Elfricus, ad Archiepiscopatum Ebor. anno 1023. evectus; de quo satis superque in Dissertatione peculiari superius posui. Ab hoc anno desideratur Successio Priorum usque ad annum 1070. nisi sospitan,

- Wlffigius* Præpositus, qui anno 1065. obiisse dicitur, Wintoniensis (quod Chron. breve Winton. vetus. mihi videtur) perhibetur.
- Simeon*, Walkelini, Episcopi frater, à Walkelino, ut videtur, Monachis Winton. præfectus, ejusdem operâ Abbas Eliensis factus est 1082.
- Godefridus*, loci Monachus, ex urbe Cameraco ortus, successit anno 1082. à Walkelino Episcopo suffectus, religionē & literaturâ insignis juxta Malmfuriensem, qui librum Epistolarum, & Epigrammata satyrica, & versus de Angliæ Primatum laudibus ab illo conscripta memorat. Extat adhuc liber Epigrammatum in Bibliothecâ Cottonianâ *Vitellius* A. 12. Obiit diuturno morbo confectus, anno 1107.
- Gaufridus*, loci ejusdem Monachus, Godefridum excepit 1107. depositus à Willelmo Episcopo anno 1111.
- Gaufridus* alius, Cœnobii Hordarius, à Willelmo Episcopo substitutus anno 1111. Abbas Burtonensis factus est anno 1114. Obiit 1151. 2. Augusti. Scripsit ille Vitam S. Modwennæ Virginis. Notari non indignum est primos 7. Abbates Burtonenses è Cœnobio Wintoniensi delectos fuisse.
- Eustachius*, obiit anno 1120.
- Hugo* successit Eustachio anno 1120. Horum nomina atque successionem exhibent Annales vetusti Wintonienses inediti in Bibliothecâ Cotton. *Vitellius* A. 17.
- Gaufridus* III. obiit anno 1126. juxta Annales Wintonienses suprâ editos.
- Robertus*, Abbas Glastoniensis electus anno 1173. sin Glastoniens. Historia magis credendum sit, 1171.
- Walterus* successit, ad Abbatiam Westmonasteriensem translatus anno 1175. juxta Annales Winton. 1176. ex mente Johannis Flete. Scripsit ille librum de gestis Willelmi & Henrici Episcoporum Winton. à Rudburno aliquoties citatum.
- Johannes*, obiit anno 1187.
- Robertus* filius Henrici successit eodem anno.
- S. electus in Abbatem Burtonensem, confirmatus est à Rege 1214. 23. Jan. [Pat. 15. Johan. par. 1. m. 5. apud Prynn. vol. 2. p. 352.] Illum Historia Cœnobii Burtonensis non agnoscit. Certè brevi admodum tempore præsedit.
- Rogerus* enim Normannus Abbas factus est anno 1215.
- Walterus*, obiit anno 1239. *Walterus* quidam Prior Winton. obiisse die 10. Novembr. in Obituario Cantuariensi dicitur.
- Andreas*, natione Brito, successit à Rege invitis Monachis intrusus 1239. ut Willelmum Valentinum in Episcopum Winton. eligi per fas & nefas efficeret. Obiit anno 1243.
- Walterus*, Prioratum resignavit 1247. 3. April. Illi Rex injuriâ Episcopo factâ Prioratum anno 1243. contulerat. Eundem itaque omnesque complices suos Episcopus excommunicavit, & civitatem supposuit interdicto.
- Johannes de Calceio*, sive de *Chauce*, successit 1247. Abbas Petriburgensis electus 1249.
- Willelmus de Tanton*, subrogatus est Johanni 1249. 10. Febr. ad Abbatiam Middletonæ translatus post medium annum 1256. Episcopus Wintoniensis à Monachis electus fuit 1261. 3. Febr. sed rejectus à Papâ, Episcopatu excidit.
- Andreas de Londoniâ*, ab Adomaro Episcopo Electo invitis Monachis suffectus 1256. post sumptuosissimam litem adversus alium Priorem à Monachis electum Romæ agitatam, vi nummorum à Papâ confirmatus est. Postea tamen exulante patrone suo Adomaro, Prioratum resignavit 1258. 12. Jul. & eodem iterum die à Monachis vi minarum electus est, resignare denuo coactus à Bonifacio Archiepiscopo 1261.
- Radulfus Russel* successit, qui obiit 1265. 8. Julii.

Valen-

Valentinus subrogatur 1265. 21. Julii, resignavit medio anno 1267. restitutus 1268. mense Julio, in craftino depositionis S. Swithuni; resignavit iterum anno 1276. ab Episcopo restitutus die 1. Augusti, & ab eodem privatus die 3. Decemb. ejusdem anni. Annal. Winton.

Johannes de Durevillâ, natione Normanus, ab Episcopo Conventu invito suffectus 1276. 3. Decemb. obiit anno 1278. Annal. Winton.
Annal. Wigan.

Adam de Farnham, Prior factus est anno 1279. Sede Winton. vacante post Nicolai Episcopi obitum, se visitationi Johannis Cant. Archiepiscopi subijcere recusavit. Excommunicatus igitur ab Archiepiscopo ob inobedientiæ crimen 1282. 10. Julii, sese cum Monachis suis Archiepiscopo submisit, & absolutus est 1282. 31. Aug. & visitationem pro more subiit. Obit ante annum 1284. Annal. Waverkey.
Registr. Morton & Peckham.

Willelmus de Basyng, Prioratum resignavit anno 1284. obiit anno 1288. 3. April. teste Registro Prioratûs de Twynham. Registr. de Ponroys.

Willelmus de Basyng II. electus à Monachis, confirmatus est ab Archiepiscopo 1284. 25. Aug. Obit 1295. mense Maio. Id.

Henricus Vodelock, alias *de Merewelle*, electus 1295. die Lunæ proximâ ante Festum S. Barnabæ, viz. die 6. Junii, Episcopus Winton. electus est anno 1305. Id. & Registr. Woodlock & Morton.

Nicolaus de Tarente, confirmatus ab Henrico Episcopo 1305. 29. Julii, obiit anno 1309. mense Julio. Registr. Woodlock.

Ricardus de Enford, confirmatus ab eodem Episcopo 1309. 25. Aug. superfuit anno 1325. Id.

Alexander, Prior erat annis 1332, & 1346. quod ex Registro Cœnobii de Hidâ Domitian A. 14. f. 214, 219. constat.

Hugo de Basyng. Hugoni cuidam Priori Winton. Willelmus Edyndon Episcopus 20. libras legavit anno 1366. ad orandum pro animâ ipsius; & Hugonem de Basyng anno 1382. Prioratum tenuisse in Registro Collegii Wickhamici Wintoniensis comperio. Registr. Langham.

Robertus de Rodeburne, præfuit annis 1385, & 1393. quod ex eodem Registro liquet.

Thomas Nevyle, isto Prioratum tenente Ecclesia Winton. ab Archiepiscopo Cant. jure Metropolitico visitata est 1404. 17. Octobr. Registr. Morton.

Willelmus Aulton, Cœnobio Winton. præfedit annis 1444, & 1447. Willelmus quidam Prior Winton. die 19. Januarii obiisse in Obituario Cantuariensi fertur. Registr. Stafford.

Ricardus Marlborough, ex Hordario Prior factus, non longè post annum 1447. successit. Reg. Morton.

Henricus Berle, Prioratum gessit anno 1457. Reg. Coll. Winton.

Thomas Sylkested, tempore ipsius, sede utraque Cant. & Winton. tunc vacante, Ecclesia Wintoniensis visitata est à Conventu Cantuariensi 1501. 27. Febr. Monachi tunc inerant Conventui Winton. 35. Valor annuus proventuum Cœnobii mille libræ. Registr. Cant.

Willelmus Basyng, Prioratum tenuit anno 1538. Idem, puto, Prior ultimus Cœnobium suum 1539. 15. Nov. tradidit in potestatem Henrici Regis, qui exauthoratis Monachis Canonicos Sæculares, quibus hodiernum Ecclesia subest, postliminio reduxit. Registr. Coll. Winton.

Ne vacaret hac pagina, apposui elogium maximi Prasulis Willelmi Wainflete Episcopi Wintoniensis ex Epistola nuncupatoriâ Fr. Laurentii Gulielmi de Savonâ S. T. D. Ord. Minor. in Conventu Londinensi, libro suo, cui titulus est Triumphus amoris D. N. J. Christi, anno 1489. conscripto præmissâ.

Opera prærium fore existimavi, Reverendissime Pater ac colendissime Domine, librum hunc caritati vestræ dirigere, tradere ac consignare; ut res amore & caritate referta ad patrem misericordiae Dominumque clementissimum referatur; in cujus gremio blandè ac benignè suscepta foveatur, & pastoralis auctoritate illustrata ac defensata, plenius rutilet, securius degustetur, diutiusque in suo robore conservetur. Ut quod mea tenuitas majestati atque præstantiæ tantarum rerum conferre non potuit; pastoralis autoritas, veneranda canities, consummata prudentia, laudata prædicataque à multis sapientia, multis verò in rebus probata per pietatis opera caritas, quæ vestro in pectore conquiescunt, conferant & conservent. Optimo ergo jure, Reverendissime Pater, hunc librum, quasi amoris divini fasciculum, in sinu gremioque vestro fovendum conservandumque tradiderim; & tanto æquius atque congruentius, quanto major est benignitas, caritas atque misericordia, quæ passim atque publicè ubique in populo de tanto Pontifice prædicatur. Quippe cum nullus omnino existat, qui ad tanti Patris misericordiae sinum confugerit, qui multâ cum clementiâ se susceptum fuisse non asserat. Addamus autem id quod nullâ invidiâ obscurari, nullâ tergiversatione negari, nullâ denique detractorum perfidiâ deleri potest. Quanta videlicet fuerit liberalitas, quanta charitas in pectore tanti Pontificis; quandoquidem Collegium tam magnificum, tam amplum & speciosum, tot sumptibus, tantâ cum sollicitudine, construi omnino & ab ipsis fundamentis usque ad summum elevari complerique fecit. In quo tot venerabiles Sacerdotes ad cultum Dei sanctissimum officiosissime constituti, tot Baccarii sacratissimæ Theologiæ, tot Magistri Artium, tot sacrarum literarum Studentes, continè soventur & sustentantur; ut sacris literis honestissimisque bonarum artium disciplinis libero animo incumbant, hauriantque hujusmodi disciplinas, maxima ornamenta humanæ vitæ; & has postquam adepti fuerint, aliis utiliter ac sine invidiâ impertiantur. Addamus autem, quàm speciosum Templum, quàm magnificum, quàm solenne, curâ suis ornamentis, libris, casulis, jocalibusque, divino cultui dignè peragendo deputatis, eodem in Collegio constructum sit; spatiosumque Claustrum suis columnis sustentatum atque ornatum, pulcherrimisque deambulatoriis circumvallatum. Quàm splendida insuper Bibliotheca, cunctarum pænè facultatum diversarumque Doctorum voluminibus constructa atque munita. Quàm insuper aprico situ aquarumque circumfluentium commoditate maxime circumdata existat tantorum ædificiorum spatiosa moles. Ut non modò Sacerdotum atque Studentium apta, commodissima, atque delectabilis mansio sive Collegium nomen sortitum sit; quin & longè verius Paradisus quædam deliciarum animi & corporis dici mereatur. Omittimus alia complura, quæ multis in Ecclesiis variisque locis & splendidissimis ædibus, quotidianisque & piis operibus, erga pauperes jussu piissimi Pastoris distributa conspiciuntur quotidieque elargiri videntur. Hoc solum de Collegio, quod gloriosæ Apostolicæ D. N. J. Christi Magdalenæ dedicatum est, sufficiens utique speculum & exemplar esse dinoscitur contestans ac prædicans, quanta sit caritas in pectore tanti Pontificis constituta.

ERNUL-

ERNULFI
Episcopi Roffensis
COLLECTANEA
DE REBUS
ECCLESIAE ROFFENSIS

A primâ Sedis Fundatione ad sua Tempora.

ACCEDUNT

EDMUNDI DE HADENHAM, Monachi Roffensis,
Annales Ecclesiæ Roffensis ab anno DCIV. ad annum MCCCVII.

WILLELMI DE DENE Historia Roffensis ab anno
MCCCXIV. ad annum MCCCL.

Successio Episcoporum Roffensium ab anno MCCCL.
ad Reformationem.

Libellus Monachorum Roffensium de jure eligendi
Episcopi.

Jura & Consuetudines Episcopatus Roffensis.

Successio Priorum Ecclesiæ Roffensis.

ERNULFI

Episcopi Roffensis

COLLECTANEA

De Rebus Ecclesiæ Roffensis.

A primâ Sedis Fundatione ad sua Tempora.

[Ex Textu Roffensi, quem composuit Ernulfus.]

Nomina Episcoporum Roffensium.

- I. **J**USTUS (a), obiit iv. Idus Novembris.
- II. **R**OMANUS (b).
- III. **P**AULINUS (c), obiit vi. Idus Octobris.
- IV. **Y**THAMAR (d).

(a) Justus, natione Romanus, à S. Gregorio Papâ in Britanniam missus est anno 601. ut S. Augustino Cantuariensi in propagandâ fide subsidium ferret; quod & sedulo nec infeliciter fecit. Diffusâ latius per regiones circumvicinas fide, Augustinus Episcopos in civitatibus vicinis constituere consultum duxit; & Mellitum Londoniæ, Justum Rovecestræ Episcopos ordinavit anno 604. Ecclesias Cathedrales in utrâque urbe Ethelbertus Rex Cantuariorum Augustini precibus, in illâ S. Paulo, in istâ S. Andree sacras construxerat, & possessionibus opimis dotaverat. Post Ethelberti obitum, qui anno 616. 24. Febr. contigit, solum vertere ab Eadbaldo, qui successit, rege Ethnico coactus, Galliam cum Mellito secessit. Eadbaldo brevi post ad fidem converso revocatus, Sedi Roffensi ad annum usque 624. præfuit; quando Cantuariam post Melliti obitum translatus est. *Beda Hist. Eccl. l. 1. c. 29. l. 2. c. 3, 5, 6, 7, 8.*

(b) Justus ad Archiepiscopatum Cant. translatus; Romanum pro se Rovecestræ Episcopum ordinavit; eundemque ad Honorium Papam, qui Pontificatum iniit 626. 28. Sept. legavit ante finem anni 627. quo ipse morti succubuit. Romanus legatione

susceptâ mare trajiciens naufragio interiit. *Beda l. 2. c. 8, 20.*

(c) Paulinus, missus à Gregorio Papâ in Britanniam unâ cum Justo anno 601. Archiepiscopus Eboracensis ordinatus est anno 625. Eboraco fugatus à Cedwallâ Britonum Rege anno 633. Cantuariam rediit; & Episcopatus Roffensis, qui sexennio vacaverat, curam sibi ab Eadbaldo Rege & Honorio Archiepiscopo commissam suscepit, & ad obitum tenuit. Obiit anno 644. 10. Octobr. sepultus in Ecclesiâ Roffensi; postquam sedi præfuisset annos 11. (sic enim Bedæ locum corrigendum puto) menses 2. dies 21. *Beda l. 1. c. 29. l. 2. c. 20. l. 3. c. 14.*

(d) Primus Anglorum Ithamar dignitatem Episcopalem obtinuit, Paulino in Sede Roffensi subrogatus ab Honorio Archiepiscopo anno 644. Ortu is Cantuariensis fuit, nulli tamen antecessorum moribus & doctrinâ, Bedâ iudice, inferior. Introitum ejus in annum 647. referunt Annales MSS. sub Asserii Menevensis nomine circumlati. Male puto. Beda enim illum Paulino è vestigio substitutum fuisse innuit. Anno 655. Deusdedit Archiepiscopum Cant. consecravit; eodemque Archiepiscopatum tenente, idque brevi post, ut videtur, fato cessit. *Beda l. 3. c. 14, 20.*

- V. DAMIANUS (e).
 VI. PUTTA (f).
 VII. QUICHELMUS (g).
 VIII. GYBMUNDUS (b).
 IX. TOBIAS (i).
 X. ALDUULFUS (k).
 XI. DUNNO (l).

(e) Damianus de genere Australium Saxonum successit, à Deusdedit Archiepiscopo consecratus. Post ipsius obitum sedes Rossensis auctore Bedā diu vacavit. Obiisse videtur paulò ante Deusdedit, qui mortuus est 664. 4. Julii. Cedda enim Archiepiscopus Ebor. ordinandus Cantuariam veniens, compertā Deusdedit Archiepiscopi morte, sine consecratione habitā recessit: & Wighardus Presbyter, successor Deusdedit Archiepiscopo designatus, missus est Romam consecrandus. Cui verbò Damianus Deusdedit Archiepiscopo superfuisset; uterque ab illo consecrationis munus suscepisset. Nec tamen diu ante Deusdedit obiisse potuit. Aliter enim Archiepiscopus ante obitum suum successorem illi subrogasset. *Beda l. 3. c. 20. l. 4. c. i, 2.*

(f) Theodorus Archiepiscopus Cantuariam veniens medio anno 669. Puttam veterum ecclesiasticis disciplinis instructum, & more Romano modulandi maxime peritum, Ecclesiæ Rossensi Episcopum ordinavit. Interfuit is Synodo Herefordensi à Theodoro evactæ anno 673. Anno 676. Cantia ab Ethelredo Merciorum Rege misere vastata, & civitate Rossa communem cladem passa, Episcopus tunc absens, cui in rebus sæculi industria defuit, nunquam redire certus, ad Sexulfum Merciorum Episcopum successit; acceptaque ab isto Ecclesiola quadam & agello modico, ibidem consenuit, regiones vicinas Romanis ecclesiastici cantus legibus instituens; neque ut derelictum Episcopatum resumeret, ullis argumentis adduci potuit. Synodo tamen Hethfeldensi anno 680. interfuit. *Beda l. 4. c. 25, 12. Conc. Angl. Tom. I. p. 680.*

(g) Rectius Quichelmus; sic enim Bedā dicitur. Consecratus is loco Puttæ à Theodoro Archiepiscopo anno circiter 676. post non multum temporis rerum inopiā coactus Episcopatum deseruit. *Beda l. 4. c. 12.*

(b) Quichelmo recedente, Theodorus Gebmundum substituit. Dicitur is interfuisse Concilio Berghamstedensi anno 697. Indictione 1. & privilegio Witredi Regis subscripsisse anno 700. *Beda l. 4. c. 12. Concil. Angl. tom. 1. p. 194, 199.* Obitum ipsius in annum 692. Godwinus retulit. Qua Autoritate id fecerit, mihi est incompertum. Illum tamen ante medium

annum 693. quo Brestwaldus Archiepiscopus à Godwino Galliarum Metropolitano consecratus est, obiisse conjicio. Archiepiscopi enim consecratio ad Episcopos Rossenses tunc temporis spectasse videtur. Quod Concilio Berghamstedensi anno 697. adfuisse dicatur. Indictionis numerus errorem indicat; chartasq; & privilegia, si quæ alia adfint argumenta, parum moramur, conjecturam confirmant Annales Rossenses. Illum anno 693. obiisse in Annalibus Saxon. Petriburg. demum comperi.

(i) Defuncto Gebmundo, Tobias, vir Græcæ periter ac Latine linguarum cognitione & eruditione multiplici instructus, Theodoti Archiepiscopi & Adriani Abbatibus discipulus, loco illius à Brestwaldo Archiepiscopo Cant. ordinatus est. Obiit anno 726. sepultus in portica S. Pauli Apostoli, quam intra Ecclesiam Rossensem sibi ipsi in locum sepulchri fecerat. Ista de illo *Beda l. 5. c. 9, 24.* Consecratus videtur anno 693. quod & Florilegus innuit. Anno etenim sequenti Concilio Becanceldensi interfuit. *Concil. Angl. Tom. 1. p. 189.* Pessimè calcūlos subduxit Pseudo-Afferius in Annalibus MSS. qui introitum illius in annum 715. rejecit.

(k) Aldulf à Berchtwaldo Archiepiscopo loco Tobie ordinatus, anno 731. superfuisset. Atque ista tantummodo de illo refert *Beda l. 5. c. 24.* Consecratus anno 727. tradunt Annales Saxonic MSS. *Domitian A. 8.* Anno 731. Tatwinum Archiepiscopum Cantuariensem consecravit. Anno 732. obtinuit ab Ethelbaldo Rege Merciorum vestigal annuum unius navis sibi & successoribus suis concedi, chartā datā mense Septembri anno regni Ethelbaldi Regis 17. Idem dono accepit ab Eadberhto Rege Cantuariorum terram decem aratrorum in loco qui dicitur Andscotelham; & donationem à Nothelmo Archiepiscopo anno 738. confirmari obtinuit. *Textus Ross. f. 121, 119, 120.* Obiisse dicitur à Florentio anno 741. à Simeone Dunelm. autem, Chronico Mailros & Pseudo-Afferio anno 739.

(l) Dunno, Anglicè Dun, successit Aldulfo anno 740. juxta Mailrosensem, consecratus anno 741. juxta Chronologiam Saxoniam. Interfuit Synodo Clovehoviensi 747. *Concil. Angl. tom. 1. p. 242.*

XII. EAR-

- XII. EARDULFUS (*m*).
- XIII. DIORA (*n*).
- XIV. WEORMUNDUS (*o*).
- XV. BEORNMODUS (*p*).
- XVI. TADNOTHUS (*q*).
- XVII. BADENOTHUS (*r*).
- XVIII. CUTHUULFUS (*s*).

(*m*) Quonam anno Eardulfus Dunnoni successerit, incertum est. Prima de illo in Textu Roffensi fit mentio anno 761. quo sesqui-jugerum terræ in civitate Roffa ad augmentum Ecclesiæ à Sigiredo Cantix Rege obtinuit Indictione 15. Anno sequenti Eardwlfus Cantuariorum Rex illi pascua 12. gregum porcorum donavit. Anno 764. Offa Merciorum Rex terram 20. aratorum in Ælingahain; anno 765. Ecgberhtus Rex Cantix terram quandam intra Castelli mœnia eidem dedit. *Textus Roffen.* f. 122, 123, 124, 126. Magis adhuc ad rem faciunt Annales Roffenses; qui Woldham illi ab Ethelbirto Rege anno 750. donatam memorant.

(*n*) Diora, aliis Dyorannus, successit ante annum 778. quo Ecgberht Rex Cantix donavit illi atque Ecclesiæ Roffensi terram in Bromley & mariscum de Scaga; & donum eidem confirmavit anno 779. Idem dedit ipsi terram infra mœnia urbis anno 781. & terram decem aratorum in Hal-linges. *Textus Roff.* f. 129, 130, 131, 128.

(*o*) Weremundus, Anglicè Worre, successit. Illi terram sex aratorum in Trottesclib Offa Rex Merciorum anno 788. donavit; terram etiam unius aratri in Broomgeheg in Synodo Celcuthensi anno 789. Ethelbertus Cantuariorum Rex 20. jugera anno 790. *Textus Roff.* f. 132, 133; 135. Postrema tamen donatio additâ Cealnothi Archiepiscopi subscriptione meritò suspecta redditur. In Concilio equidem Calcuthensi anno 789. habito chartæ Offæ Regis datæ Ecclesiæ Wigornienfi subscripsisse reperitur in vetustissimo exemplari inter Archiva Ecclesiæ Wigorn. ipsi Concilio ætate parum inferiori. Interfuit Concilio Becanceldensi 798. seu potius Cloveshovienfi 803. (unicum enim fuit Concilium, idque Cloveshovix habitum) eodemque anno obiisse videtur. Florentius quidem obitum ejus & Chronologia Saxonica successoris introitum in annum 802. referunt. Verùm aut Concilium anno 802. habitum esse, aut Weremundus anno 803. obiisse dicendus est. *Concil. Angl. tom. 1.* p. 318, 325.

(*p*) Beornmodus Weremundum excepit, anno 802. consecratus juxta Chronologi-

am Sax. & Florentium, seu potius 803. si quidem Concilium Cloveshovix isto anno coactum perhibeatur. Extat in Registro Ecclesiæ Cant. Professio ejus facta Ethelardo Archiepiscopo Cant. à quo consecratus erat. Obiit autem Ethelardus 803. mense Maio. Illi & Ecclesiæ suæ Roffensi Kenulfus Rex dedit tria aratra ad meridianam urbis partem anno 804. Indict. 11. Egbertus Rex terras plures anno 838. Indict. 1. Ethelwlfus Rex terram in Holanbeorges 841. Indict. 4. *Textus Roff.* f. 137, 138, 139. Interfuisse Synodo Celcuthenfi 816. legitur in *Concil. Angl. tom. 1.* p. 328. Mitto plures ejus subscriptiones; quæ circa hæc tempora factæ in Regum Chartis in Monastico Angl. & alibi reperiuntur. Quod verò Florilegus & Annales Roffenses illum anno 804. defunctum Puthrico locum cessisse referunt, error est manifestus. Puthricus enim ille, rectius Burthricus dicendus, ante finem extremum sæculi Episcopatum non optinuit; & Tadnothum Beornmodo successisse Indiculus vetustus Episcoporum Roff. ad calcem Chronologiæ Saxonice confirmat.

(*q*) De Tadnotho nil aliud dicendum habeo, quàm ex Textu Roffensi f. 122. constare, illum temporibus Ceolnothi Archiepiscopi & Berhtwlfii Merciorum Regis, viz. inter annos 841, & 852. Sedi Roffensi præfuisse.

(*r*) De Badenotho nil præter nomen ab Ernulfo asservatum superest. A Beornmodo enim ad Burhricum Willelmus Malmf-buriensis & Florentius in Indiculis suis Episcoporum Roff. omnes prætermiserunt. Badenotho Godwinum quendam Godwinus *lib. de Prasulibus* p. 567. temerè subjecit, non aliâ ratione ductus, nisi quòd Godwinus Episcopus Roffensis Chartæ Witlafii Regis Merciorum datæ Cœnobio Croilandensi anno 833. & alteri Bertulfi Regis 851. apud Ingulphum p. 488, 490. subscripsisse reperiatur: quasi verò aliquid Monachorum chartis pro lubitu confectis contra aliorum monumentorum fidem tribuendum sit.

(*s*) Cuthwlfus Episcopo Etheredus Rex plures terras anno 868. donasse dicitur in Textu Roffensi f. 141.

- XIX. SUITHULFUS (†).
 XX. BURHRICUS (*).
 XXI. CEOLMUNDUS (x).
 XXII. CYNEFERTHUS (y).
 XXIII. ÆLFSTANUS (z).
 XXIV. GODUINUUS I. (a).
 XXV. GODUINUUS II. (b).
 XXVI. SYWARDUS (c).
 XXVII. ERNOSTUS (d).

(†) Swithulfo Episcopo Ethelulfum Regem anno 880. Indict. 13. terram in Cuccolstan contulisse narrat Textus Roffensis f. 142. Idem anno 897. Custos occidentalis Cantii adversus Danorum irruptiones ab Alfredo Rege constitutus, brevi post tempore peste extinctus obiit. *Floril. & Chronol. Sax.*

(*) Burhricus, aliis Burthricus, & Burgrice, & Puthricus dictus, successit; cui Edmundus dedit tria aratra in Mallinges, donum confirmante Odone Archiepiscopo, apud *Textum Roff.* f. 143. Edmundus regnare cepit 941. desit 946. Eidem manerium de Frekingham ab Alfredo Rege, qui anno 901. obiit, donatum esse Libellus Monachorum Roff. prodit. Anno 938. subscripsit charta Athelstani Regis datæ Cœnobio Malmsburiensi apud *Willelmum in Vita Aldelmi* p. 32. Inania sunt, quæ de successione ejus anno 804. Florilegus & Annales Roff. & de subscriptione Chartæ Berthulfi Regis datæ Cœnobio Wigorn. anno 841. *Monasticon tom. 1. p. 122.* & de ordine inter Chinesferthum & Alstannum medio Godwinus habent.

(x) Nil alibi de eo traditur. Successit Burhrico post annum 941.

(y) Solum nomen superest. Obiit ante annum 955.

(z) Alstannus, aliis Athelstannus, confirmationem manerii de Bromleage ab Edgardo Rege obtinuit anno 955. in *Textu Roff.* f. 151. subscripsit chartis Edgari datis Cœnobio Ramelensi & Malmsburiensi anno 974. *Monasticon. 1. p. 236. & Vita Aldelmi* p. 33. Obiisse Episcopum quendam Roffensem anno circiter 984. Osbernus in *Vita Dunstani* p. 114. docet. Hunc Alstannum fuisse Annales breves & admodum vetusti Roffenses MSS. *Vespasian A. 22.* à Benedicto Monacho conscripti hisce verbis confirmant. Anno 984. obiit *Elfstannus Episcopus Roffensis*; successit Godwinus. De contentione inter ipsum & Ethelredum Regem, & obsidione ejusce gratiâ urbi Roffensi anno 983. illatâ consule Florilegum in anno 983. & Osbernum in *Vita Dunstani* p. 114. Ista quidem Godwinus successori ejus con-

stanter tribuit; verum invitâ veritate, uti ex prædictis faciliè patebit.

(a) Godwinus, nonnullis Godricus, successit anno 984. Illi Ethelredus sex mansas in Woldham donavit anno 995. Indict. 8. & Bromley primis regni annis oblatum restituit 998. Indict. 11. eidem 15. mansas in Stantun & Hiltune contulit anno 1012. Indict. 10. *Textus Roff.* f. 155, 154, 158, 160. Mitto subscriptiones illius, quibus plurimas Ethelredi Chartas munivit. Magis notandum venit, quod Florentius, Hovedenus, alique tradunt, illum à Danis in expugnatione urbis Cantuariensis anno 1011. unâ cum Elphego Archiepiscopo captum fuisse.

(b) Hunc prætermittit Malmsburiensis, agnoscit tamen cum Ernulfo Florentius. Quo anno Episcopatum inerit, prorsus latet. Id solum constat, illum anno 1038. superfuisse. Quæ de vacatione mortem ejus succedente Godwinus habet, incerta sunt; nullo authore comprobata. Quia potius sedes Episcopales sub pacifico Edwardi regno aliquantisper vacasse nullibi reperitur; & binos Episcopos sedem aliquam 74. annis simul regere potuisse exemplo non caret. In obituario Cant. Godwinus alter 7. Id. Martii, alter 2. Id. April. obiisse dicitur.

(c) Siwardus, Abbas Certeseiz, longè alius à Siwardo Abbate Abendonensi & Edsii Archiepiscopi Vicario, quantumvis Godwinus Malmsburiensem secutus refragetur; prout supra p. 107. ostenditur, consecratus est Cantuariæ à Stigando Archiepiscopo anno 1058. ex fide Annalium Sax. MSS. *Dominian A. 8.* & Petriburg & Florentii. Anno 1070. Lanfranci Archiepiscopi consecrationi adfuit; & 1072. subscripsit concordiam inter Lanfrancum Cant. & Thomam Ebor. Archiepiscopos initæ, apud *Ingulphum* p. 92. edit. *Oxon.* Obiit anno 1075. juxta Annales antiquos Roff. *Vespas. A. 22.* Malè Florentius id in annum 1067. rejecit.

(d) Ernostus, Monachus Beccensis, consecratus à Lanfranco in Ecclesia S. Pauli London. sub initium anni 1076. vix dimidio anno superstes, obiit die 15. Julii. *Chronol. Sax. & Obituari. Cant.*

XXVIII. GUN-

XXVIII. GUNDULFUS (e).

XXIX. RADULFUS (f).

XXX. ERNULFUS (g).

(e) Consecratum fuisse à Lanfranco anno 1077. Dominicâ 3. Quadragesimæ *Vita* ipfius refert pag. 291. Contigit ea dicto anno die 19. Martii; ut falsi sint & Author *Vite* & Annales vetusti breves; qui consecratum die 21. Martii fuisse narrant. Obiit anno 1108. die 8. Martii, Dominica 3. Quadragesimæ. Sic enim Author *Vite* p. 291. & Obituarium Cant. perhibent. Malè Dunelmensis diem 7. Martii posuit.

(f) Radulphus, antea Abbas Sagiensis in Normanniâ, successor ab Anselmo designatus 1108. 29. Junii, consecratus est die 9. Augusti sequentis. Electus ad Archiepiscopatum Cant. 1114. 26. April. in-

tronizatus est die 17. Maii, prout habet Eadmerus *Hist. Nov.* p. 96, 110. Malè Godwinus ex Florentio Radulphum die 11. Augusti consecratum scribit.

(g) Ernulfus, natione Gallus, Lanfranci discipulus, primùm Monachus apud Cœnobium S. Luciani in Belvaco, dein in Ecclesiâ Cant. mox Prior Cant. & exinde Abbas Petriburgensis, electus est in Episcopum Roffensem 1114. 28. Sept. intronizatus die 10. Octobr. sequentis, consecratus Cantuariæ Radulpho Archiepiscopo 1115. 26. Decembr. ex fide Eadmeri & Florentii. Sedit annos 9. & dies aliquot, atque obiit annos 84. natus, anno 1124. 15. Martii.

Donationes Ecclesiæ Roffensi factæ.

ANno ab Incarnatione Domini DC. Rex Ethelbertus fundavit Ecclesiam S. Andreae Apostoli Rofi; & dedit ei Prestesfeld, & omnem terram quæ est ad Meduwaie usque ad Orientalem portam civitatis in Australi parte, & alias terras extra murum civitatis versus partem Aquilonalem.

Anno ab Incarnatione Domini DCCXXXVIII. Eadberhtus Rex Cantuariorum dedit Ecclesiæ S. Andreae Apostoli Hrofi Stokes, & terram x. aratrorum in Hou quæ vocatur Andscotesham, & commendavit Baldulfo Episcopo.

Anno ab Incarnatione Domini DCCLXIV. Offa Rex Merciorum, & Sigereus Rex Cantia donaverunt Ecclesiæ S. Andreae Æssingeham cum omnibus appendiciis suis, sc. Freondesberiam & Wicham, videlicet xx. aratrorum; & commendaverunt Earduulfo Episcopo. Item Rex Offa & Ecbertus Rex Cantuariorum dederunt Ecclesiæ S. Andreae Bromgeheg; & commendaverunt Episcopo Dioran, & postea Episcopo Waermundo.

Ecgberhtus Rex Cantia dedit Ecclesiæ S. Andreae Heallingas, id est, terram x. aratrorum; & commendavit Episcopo Dioran.

Anno ab Incarnatione Domini DCCLXXXVIII. Offa Rex Merciorum dedit Ecclesiæ S. Andreae Trottesclib; & commendavit Waermundo Episcopo. Obiit Offa Rex Anglorum ii. Idus Augusti.

Coenuulf Rex Merciorum dedit Ecclesiæ S. Andreae Borestealle; & commendavit Beornmodo Episcopo.

Anno ab Incarnatione Domini DCCCXXXVIII. Ecbertus Rex Westsaxonum & Cantuariorum dedit Ecclesiæ S. Andreae magnas libertates, & ista Maneria, Hallinges & Snodigland; & commendavit Episcopo Beornmodo.

Anno ab Incarnatione Domini DCCCXLI. Æthelulf Rex Occidentalium Saxonum dedit Ecclesiæ S. Andreae Holanbeorgestun; & commendavit Episcopo Beornmodo.

Anno Dominicæ Incarnationis DCCCLXXX. Æthelulf Rex Saxonum dedit

dedit Ecclesiæ S. Andreæ Cuculanstan; & commendavit Suuithuulfo Episcopo.

Eadmundus Rex Anglorum dedit Ecclesiæ S. Andreæ Meallingas; & commendavit Episcopo Burhrico.

Quidam præpotens ac probus homo nomine Brihtricus cum uxore Ælf-suiithâ dederunt Ecclesiæ S. Andreæ Damtunam & Langafeldam & Dærente & Falcheham; & commendaverunt Ælftano Episcopo.

Anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLV. Edgarus Rex Anglorum dedit Ecclesiæ S. Andreæ Bromleage; & commendavit Ælftano Episcopo.

Anno Dominicæ Incarnationis DCCCXCV. Ethelred Rex Anglorum dedit Ecclesiæ S. Andreæ Wldeham & Litlanbroc; & commendavit Episcopo Goduino. Idem dedit Ecclesiæ S. Andreæ Stantun & Hiltun, sc. xv. man-
sas terrarum; & commendavit Episcopo Goduino.

Willelmus primus Rex Anglorum reddidit Fracenham terram S. Andreæ Lanfranco Archiepiscopo, quam iniqui injustè abstulerant, & ipse justè reddidit Gundulfo Episcopo. Sic etiam Stoches terram S. Andreæ eripuit ipse Lanfrancus de invasione tyrannorum; & reddidit prædicto Gundulfo Episcopo & Monachis ejusdem. Idem Willelmus Rex reddidit Roffensi Ecclesiæ Denintunam & Falcheham olim injustè ablatas. Præterea inter cætera bona magna, quæ eidem Ecclesiæ in vitâ suâ fecit, imminente articulo mortis suæ centum libras ei dedit, & tunicam propriam regalem, & cornu eburneum, & alia plura ornamenta. Obiit is V. Idus Septembris.

Willelmus filius Willelmi Regis dedit Ecclesiæ S. Andreæ Manerium suum Lamhytham; & commendavit Gundulfo Episcopo. Idem concessit libertates, quas Ecclesia Roffensis huc usque obtinuit; & suâ Cartâ confirmavit omnium prædictorum dona. Obiit IV. Nonas Augusti.

Lanfrancus Archiepiscopus dedit Ecclesiæ S. Andreæ Manerium Hedenham ad victum Monachorum; quod concessit prædictus Willelmus filius Willelmi Regis. Obiit Lanfrancus V. Cal. Junii.

Eftunam Manerium idem Rex Willelmus filius Willelmi dedit Ecclesiæ S. Andreæ; & commendavit Episcopo Gundulfo.

Nobilissimus Rex Henricus multa bona contulit, scilicet Ecclesias de Boxle, de Eilesford, Derenteford, Suttune, cum Capellis de Wilmintune, & de Kingesdune, item Ecclesias de Chisfelherste & de Wlewich, item Decimas de Strodes & de Chealkes, & alia multa.

De Placito apud Pinendenam inter Lanfrancum Archiepiscopum & Odonem Baiocensem Episcopum.

TEmpore magni Regis Willelmi, qui Anglicum regnum armis conquirit & suis ditionibus subjugavit, contigit Odonem Baiocensem Episcopum & ejusdem Regis fratrem multò citius quàm Lanfrancum Archiepiscopum in Angliam venire, atque in Comitatu de Cant. cum magnâ potentiâ residere, ibique potestatem non modicam exercere. Et quia illis diebus in Comitatu illo quisquam non erat, qui tantæ fortitudinis viro resistere posset, propter magnam quam habuit potestatem, terras complures de Archiepiscopatu Cantuarberia & consuetudines nonnullas sibi arripuit, atque usurpans suæ dominationi ascripsit. Postea verò non multo tempore contigit præfatum Lanfrancum Cadomensis Ecclesiæ Abbatem jussu Regis in Angliam quoque venire, atque in Archiepiscopatu Cantuarberia Deo disponente totius Angliæ regni Primatem sullimatum esse. Ubi dum aliquamdiu resideret, & antiquas Ecclesiæ suæ terras multas sibi deesse inveniret, & suorum negligentia ante-

antecefforum illas distributas atque diftractas fuiſſe repperiſſet ; diligenter in-
 quiſitâ & bene cognitâ veritate, Regem quàm citiùs potuit & impigrè inde
 requiſivit. Præcepit ergo Rex Comitatum totum abſque morâ conſidere, &
 homines Comitatus omnes Francigenas, & præcipuè Anglos in antiquis legi-
 bus & conſuetudinibus peritos, in unum convenire. Qui cùm convenerunt,
 apud Pinendenam omnes pariter conſederunt. Et quoniam multa placita de
 diratiocinationibus terrarum & verba de conſuetudinibus legum inter Archie-
 piſcopum & prædictum Baiocenſem Episcopum ibi ſurrexerunt, & etiam in-
 ter conſuetudines Regales & Archiepiſcopales, quæ primâ die expediri non
 poterunt ; eâ cauſâ totus Comitatus per tres dies ibi fuit detentus. In illis
 tribus diebus diratiocinavit ibi Lanfrancus Archiepiſcopus plures terras, quas
 tunc tenuerunt homines ipſius Episcopî, videlicet Herbertus filius Ivonis,
 Tuoldus de Hroveceſtriâ, Radulfus de Curva-spinâ, & alii plures de homi-
 nibus ſuis ; cùm omnibus conſuetudinibus & rebus, quæ ad eaſdem terras per-
 tinebant, ſuper ipſum Baiocenſem Episcopum & ſuper ipſos prædictos homi-
 nes illius & alios ; ſcilicet Detlinges, Eſtoces, Preſtetuna, Damtuna, & mul-
 tas alias minutas terras. Et ſuper Hugonem de Monte-forti diratiocinavit
 Hrocinges & Broc ; & ſuper Radulfum de Curva-spinâ lx. ſolidatas de paſturâ
 in inſulâ Grean. Et omnes illas terras & alias diratiocinavit ita liberâs atque
 quietas ; quodd in illâ die qua ipſum Placitum finitum fuit, non remanſit ho-
 mo in toto regno Angliæ, qui aliquid inde calumniaretur, neque ſuper ipſas
 terras etiam parvum quicquam clamaret. Et in eodem Placito non ſolam
 iſtas prænominatas & alias terras, ſed & omnes libertates Eccleſiæ ſuæ & om-
 nes conſuetudines ſuas renovavit, & renovatas ibi diratiocinavit ſoca, ſaca,
 toll, team, flymena-fyrnthe, griſhbrecce, foreſteal, haimfare, inſangenne-
 theof, cùm omnibus aliis conſuetudinibus paribus iſtis vel minoribus iſtis,
 in terris & in aquis, in ſylvis, in viis, & in pratis, & in omnibus aliis rebus
 infra civitatem & extra, infra burgum & extra, & in omnibus aliis locis. Et
 ab omnibus illis probis & ſapientibus hominibus qui affuerunt fuit ibi diratio-
 cinatum, & etiam à toto Comitatu concordatum atque judicatum ; quodd ſi-
 cut ipſe Rex tenet ſuas terras liberâs & quietas in ſuo dominico, ita Archie-
 piſcopus Cantuarberiæ tenet ſuas terras omnino liberâs & quietas in ſuo domi-
 nico. Huic Placito interfuerunt Goisfridus Episcopus Conſtantiënſis, qui in
 loco Regis fuit, & juſticiam illam tenuit ; Lanfrancus Archiepiſcopus, qui
 (ut dictum eſt) placitavit, & totum diratiocinavit ; Comes Cantix, videri-
 cet prædictus Odo Baiocenſis Episcopus ; Ernôſtus Episcopus de Hroveceſtrâ ;
 Egelricus Episcopus de Ciceſtrâ, vir antiquiſſimus & legum terræ ſapientiſ-
 ſimus, qui ex præcepto Regis adveſtus fuit ad ipſas antiquas legum conſuetu-
 dines diſcutiendas & edocendas in unâ quadrigâ ; Ricardus de Tunebrigge,
 Hugo de Monte-forti, Willelmus Dearces, Hamo Vicecomes, & alii multi
 Barones Regis & ipſius Archiepiſcopi, atque illorum Episcoporum homines
 multi ; & alii aliorum Comitatum homines etiam cùm iſto toto Comitatu,
 multa & magnæ auctoritatis viri Francigenæ ſcilicet & Angli. In horum om-
 nium præſentiâ multis & apertiffimis rationibus demonſtratum fuit ; quodd
 Rex Anglorum nullas conſuetudines habet in omnibus terris Cantuarienſis
 Eccleſiæ niſi ſolummodo tres. Et illa tres quas habet conſuetudines hæ ſunt.
 Una, ſi quis homo Archiepiſcopi effodit illam regalem viam quæ vadit de ci-
 vitate ad civitatem. Altera, ſi quis arborem incidit juxta regalem viam, &
 eam ſuper ipſam viam dejecerit. De iſtis duabus conſuetudinibus, qui cul-
 pabiles inventi fuerint, atque detenti dum talia faciunt, ſive vadi-
 monium ab eis acceptum fuerit ſive non, tamen ad inſecutionem miniſtri Regis & per vadi-
 monium emendabunt quæ juſtè emendanda ſunt. Tertia conſuetudo talis eſt.
 Si quis in ipſâ regali viâ ſanguinem fuderit aut homicidium, vel aliud aliquid
 fecerit quod nullatenus fieri licet, ſi dum hoc facit deprehenſus atque deton-
 tus

tus fuerit; Regi emendabit. Si verò deprehensus ibi non fuerit, & inde absque vade datâ semel abierit; Rex ab eo nichil justè exigere poterit. Similiter fuit ostensum in eodem placito; quòd Archiepiscopus Cantuariensis Ecclesiâ in omnibus terris Regis & Comitis debet multas consuetudines justè habere. Etenim ab illo die quo clauditur *Allelujah*, usque ad Octavas Paschæ si quis sanguinem fuderit, Archiepiscopo emendabit. Et in omni tempore tam extra Quadragesimam quam infra quicumque illam culpam fecerit, quæ Cilduuite vocatur; Archiepiscopus aut totam aut dimidiam emendationis partem habebit: infra Quadragesimam quidem totam, & extra aut totam aut dimidiam emendationem. Habet etiam in eisdem terris omnibus quæcunque ad curam & salutem animarum videntur pertinere. Hujus Placiti multis testibus multisque rationibus determinatum finem postquam Rex audivit, laudavit, laudans cum consensu omnium Principum suorum confirmavit; & ut deinceps incorruptus perseveraret, firmiter præcepit. Quod propterea scriptum est hîc, ut futuræ in æternum memoriæ proficiat; & ipsi futuri ejusdem Ecclesiæ Christi Cantuarberiæ successores sciant, quæ & quanta in dignitatibus ipsius Ecclesiæ à Deo tenere atque à Regibus & Principibus hujus regni æterno jure debeant exigere.

De Fracenham.

Willelmus gratiâ Dei Rex Anglorum Episcopo Erfasti, Balduino Abbatî, Picoto & Rotberto Malet Vicecomitibus & cæteris fidelibus meis salutem. Sciatis quòd ego concessi Archiepiscopo Lanfranco Manerium qui vocatur Fracenham; sicuti Heroldus tenebat eâ die quando mare transivi, & sicuti Turbertus & Gotinus ab ipso Heroldo tenebant; in omnibus terris, pratis, paschuis, sylvis, rusticis, & sochemanis, & cæteris omnibus.

Willelm kȳng ȝnet eƿarƿt biſcop 7 baldeƿine abbot 7 Picot 7cunȝeneƿan 7 nod-
bapt malet 7 ealle þa þegenar þar þir ȝeƿrit to cȳmð ƿneondlice. ic kȳðe eop þ ic
an lanfrance aƿcebiſcop þ lanð æt ƿpacenham ȝpa full 7 ȝƿarƿð ȝpa hapold hit
ƿȳmmeƿt hæfde þar deȝer þe ic ƿȳmmeƿt ƿƿam oƿer ȝæ com. 7 ȝƿarƿa þunbeapn
7 ȝoti of hapolde heolden on eallan landan. 7 mæde 7 lære. 7 ƿeode 7 ȝeneatar
7 rocumen. 7 ealle þing þe þar toȝebȳriað.:

Quomodo Lanfrancus terras extractas Ecclesiæ S. Andreae & alias acquisitas Monachis contradidit; & de Gundulfo Episcopo.

Præterea notandum, ac fidelibus omnibus futuris maximè temporibus, quantæ valentiæ quantæve Ecclesiæ Christi Canruarberiæ necnon & Ecclesiæ S. Andreae Hrovecestriæ hic piæ memoriæ Lanfrancus Archiepiscopus utilitati & honori dum vixit extiterit, sciendum est. Hic namque non solum illas, quæ superius nominatæ sunt, terras Ecclesiæ Christi, verum etiam ex diversorum dominatione tyrannorum Ecclesiæ Hrofsensi suæ ratione prudentiæ ac sapientiæ adquisivit; acquisitas verò Ecclesiæ, unde antiquorum negligentia fuerant extractæ atque dispersæ, contradidit; videlicet Denitunam, Stoches, Falcenham & Fracenham, de manibus prædicti Baiocensis Episcopi & hominum suorum & aliorum hominum quasi quadam placitorum violentiâ extorsit. Et hæc non solum sed & alia bona ad opus Monachorum, quos eidem Ecclesiæ ipse primùm instituit, quoad vixit impendit. Institutis verò servitio Dei & sancti Apostoli Andreae omnia, quæ illorum victui vel vestitui necessaria fore videbantur, certo apparatu præparare procuravit. Annitente tamen ac per omnia suffragante beatæ memoriæ Gundulfo Episcopo, quem ipse Monachum & Sacristam S. Mariæ Beccensis Ecclesiæ, dum ipse quoque

quoque Prior ejusdem fuit Ecclesiæ, merito sanctitatis ac beatæ religionis præ cæteris omnibus adamavit; adamatum verò post se in Angliam quàm citius potuit venire fecit; & eum omni domui suæ immo rebus omnibus suis quas in Archiepiscopio habuit solum post sese præ omnibus aliis præposuit. Præpositum autem atque in omni sapientiæ & prudentiæ sensu diu probatum, tandem divino admonitus instinctu, à sese devotè consecratum prædictæ Ecclesiæ præfecit Antistitem. Qui xxxi. annis inibi superstes existens, Ecclesiam S. Andreæ, penè vetustate dirutam, novam ex integro ut hodiè apparet ædificavit. Officinas quoque Monachis necessarias, prout loci necessitas pati potuit, omnes construxit. Ipsos etiam Monachos xxii. suscepit, susceptos verò sanctæ religionis habitu induit; indutos postmodum sacris Ordinibus aptos vel sanctæ religionis benedictione dignos ipsemet benedixit, consecravit, & quantâcunque valuit diligentia & per se & per alios in Dei timore & amore semper instruxit; instructos quidem post Deum super omnia amavit, honoravit, atque in eo quod potuit omnibus diebus vitæ suæ beneficiis multimodis augmentare non cessavit. Et cum non amplius in introitu Episcopatus sui quàm quinque invenisset in Ecclesiâ S. Andreæ Canonicos; die quâ sæculo præsentî decessit; plusquam sexaginta Monachos bene legentes & optimè cantantes in servitio Dei & Apostoli sui Deum timentes & super omnia amantes reliquit. Sed inter cætera quæ illis beneficia nonnulla contulit, unum illis dignum memoriâ fecit. Fracenham, quod (ut dictum est) ab alienorum injustâ potestate Archiepiscopus prudentiæ suæ ratione Lanfrancus extorsit, & ad victum Monachorum æternaliter fore constituit, Gundulfus Episcopus, quia ipsum Manerium longinquis regionibus à Hrovecestrâ nimis erat remotum, ipsum Manerium in suâ ac suorum omnium retinuit manu successorum; atque pro illo licentiâ & consilio sæpèdicti Archiepiscopi Lanfranci Wldeham Monachis æternaliter dedit; malens quidem sese ac suos successores annuis laboribus equitando victum ibi tam longè queritare, quàm Monachos vel ejusdem villæ pauperes homines singulis annis in annonam deportando fatigare.

De Falchenham.

INter cætera beneficia ipsius Archiepiscopi, Falchenham quoque (sicut supra diximus) ab injustâ extorsit Baiocensis Episcopi potestate; partim auxilio magni Regis Willelmi, pro quâ re Radulfus Cadomensis Monachus ejus tunc existens Capellanus, ad Regem ipsum pro ipso auxilio in Normanniam fuit transmissus, partim pactione pecuniæ videlicet lx. librarum, quas Archiepiscopus Regi illi promisit se daturum; unde xxx. libras accepit, xxx. ei condonavit. Tandem literis Regis, quas secum Radulfus Episcopo detulit, ac pecuniâ promissâ adeptus est Archiepiscopus ipsum Manerium; statim illud constituens ad victum Monachorum, xv. reddens firmam dierum.

Quomodo Willelmus Rex filius Willelmi Regis rogatu Lanfranci Archiepiscopi concessit & confirmavit Rofensi Ecclesiæ S. Andreæ Apostoli ad victum Monachorum Manerium nomine Hedenham; quare Gundulfus Episcopus Castrum Rofense lapideum totum de suo proprio Regi construxit.

Aliud quoque beatæ memoriæ Gundulfus Episcopus non minus memorabile illis contulit beneficium, sed omni potius omnibus sæculis venturis dignum veneratione. Castrum etenim, quod situm est in pulchriori parte Hrovecestræ, pro regiâ concessione illius doni, quod sæpe dictus Archiepiscopus

copus prædictæ Ecclesiæ ad victum Monachorum disposuerat, dare Manerium videlicet quod situm est in Comitatu de Bucingeham nomine Hedenham, non enim aliter ut ratum permaneret ipsi Ecclesiæ illud absque Regis concessione potuit dare, quia pater Regis illud dederat Archiepiscopo in vitâ suâ tantum, ut sullimatus fuit in Archiepiscopio. Unde Willelmo filio ejus ipsum patrem succedente in regno, ab Archiepiscopo & Episcopo de ejusdem Manerii concessione requisitus, respondit centum libras denariorum habere se velle pro ipsâ concessione. Quod postquam Archiepiscopus & Episcopus audierunt, consternati valde pariter responderunt, illam tantam pecuniam neque tunc in promptu sese habere, nec etiam unde eam acquirere potuissent sese scire. Duobus autem amicis utrique parti faventibus, Rodberto videlicet filio Haimonis & Henrico Comite de Warwic, hinc regium honorem & integram ejus observantibus voluntatem, hinc verò amicitiae favorem & pro Dei amore Ecclesiæ prædictæ magnificum & profuturum honorem, Regi consuluerunt, quatinus pro pecuniâ, quam pro concessione Manerii exigebat, Episcopus Gundulfus, quia in opere cæmentarii plurimum sciens & efficax erat, Castrum sibi Hrofenſe lapideum de suo construeret. Quod ubi Archiepiscopo & Episcopo innotuit, tunc proculdubio magis consternati dixerunt & regiæ concessioni ex toto sese abnuere, etiam & ipsum Manerium in profundo maris potius situm iri malle, quàm prædictam Ecclesiam S. Andreæ futuris temporibus regiis exactionibus mancipari debere. Nam quotiescunque quilibet ex infortunio aliquo casu in Castro illo contingeret aut infractioe muri aut fissurâ maceriei; id protinus ab Episcopo vel Ecclesiâ exigetur usu reficiendum assiduo. Sicque Episcopus & Ecclesiâ futuri sæculi temporibus omnibus summâ distictione regiæ summitteretur exactioni. Isto itaque metu perterritus uterque; Absit hoc à me, inquit Archiepiscopus; absit quoque à me, inquit & Episcopus. Responsum hoc audiens Comes Henricus, quasi modestæ stimulis iræ commotus; honestatis dans concitò fremitus, inquit: Hactenus meâ æstimatione ratus sum Archiepiscopum Lanfrancum unum ex viris universi orbis extitisse sapientissimis; nunc autem nec insipientiæ (quod absit) esse dico, neque illâ quidem qua dudum sapientiâ callebat impræsentiarum vigere ullatenus asserere audeo. Quid enim gravedinis, inquit, in hoc est, Castrum ad ultimum majus pro xl. libris ad voluntatem Regis facere, factum verò Comiti vel Vice-comiti Comitatus seu aliis etiam quibus Regi placuerit monstrare, monstratum etiam ex omni parte integrum liberare, semel verò liberato sese penitus expedire, nec unquam ulterius inde se intromittere, nec etiam eò respicere? Ad hoc Regem adversus Episcopum vel Ecclesiam futuræ servitutis occasionem nullatenus quærere, immo potius eos ab omni servituti liberare, atque sicut Regem decebat pro Dei timore & sæculi honore in summâ libertate eos conservare velle. His ergo & aliis nonnullis hujuscemodi rationibus tandem acquievit Archiepiscopus. Igitur hoc pacto coram Rege inito, fecit Castrum Gundulfus Episcopus de suo ex integro totum, costamine ut reor lx. librarum. Quod quamdiu in sæculo subsistere poterit, pro Gundulfo Episcopo manifesto indicio quasi loquens erit, æternum quidem illi ferens testimonium; quòd Manerium Hedenham Ecclesiæ & Monachis S. Andreæ ab omni exactione & calumniâ Regis & omnium hominum permanebit liberrimum & quietissimum in sæcula sæculorum.

Concessio Willelmi Magni Regis.

Willelmus Dei gratiâ Rex Anglorum Haimoni Dapifero & omnibus suis teignis in Episcopatu Rossensi salutem. Mando & præcipio, ut eas consuetudines, quas Ecclesia S. Andreæ Rosensis civitatis habuit in terris vestris,

stris, seu in annonâ, seu in porcis, vel aliis rebus, tempore Edwardi Regis, habeat, & vos exolvatis.

De Contentione inter Gundulfum & Pichot.

Tempore Willelmi Regis Anglorum magni, patris Willelmi Regis ejusdem gentis, fuit quâdam contentio inter Gundulfum Hrovensem Episcopum & Pichot Vicecomitem de Grendeburge pro quadam terrâ quæ erat de Frachenham & jacebat in Gifelham, quam quidam Regis serviens Olchete nomine Vicecomite dante præsumpserat occupare. Hanc enim Vicecomes Regis esse terram dicebat; sed Episcopus eandem S. Andrea potius esse affirmabat. Quare ante Regem venerunt. Rex vero præcepit, ut omnes illius Comitatus homines congregarentur; & eorum judicio cujus terra deberet rectius esse probaretur. Illi autem congregati terram illam Regis esse potius quam B. Andrea timore Vicecomitis affirmaverunt. Sed cum illis Baiocensis Episcopus, qui Placito illi præerat, non bene crederet; præcepit ut si verum esse quod dicebant scirent, ex seipsis duodecim eligerent, qui quod omnes dixerant jurejurando confirmarent. Illi autem cum ad consilium secessissent, & inibi à Vicecomite per internuntium contempti fuissent; revertentes verum esse quod dixerant juraverunt. Hi autem fuerunt Edwardus de Cîpenham, Hærculus & Leofuine saca de Exninge, Eadric de Gifelham, Wlfrune de Landuade, Ordinet de Berlingeham, & alii sex de melioribus Comitatus. Quo facto, terra in manu Regis remansit. Eodem vero anno Monachus quidam Grim nomine, quasi à Domino missus, ad Episcopum venit. Qui eum audiret hoc quod illi juraverant; nimium admirans, & eos detestans, omnes esse perjuros affirmavit. Ipse enim Monachus diu Præpositus de Frachenham extiterat, & ex eadem terrâ servitia & costumæ ut de aliis terris de Frachenham susceperat, & unum ex eisdem qui juraverant in eodem Manerio sub se habuerat. Quod postquam Episcopus Hrovensis audivit; ad Episcopum Baiocensem venit, & Monachi verba per ordinem narravit. Quæ ut Episcopus audivit, Monachum ad se venire fecit, & ab ipso illa eadem didicit. Post hæc verò unum ex illis qui juraverant ad se fecit venire; qui statim ad ejus pedes procidens, confessus est se perjurum esse. Hinc autem cum illum qui prius juraverat ad se venire fecisset; requisitus se perjurum esse similiter confessus est. Denique mandavit Vicecomiti, ut reliquos obviâ sibi Londoniam mitteret, & alios duodecim de melioribus ejusdem Comitatus, qui quod illi juraverant verum esse confirmaverant. Illuc quoque fecit venire multos ex melioribus totius Angliæ Baronibus. Quibus omnibus Londoniæ congregatis, judicatum est tam à Francis quam ab Anglis illos omnes perjuros esse; quandoquidem ille, post quem alii juraverant, se perjurum esse fatebatur. Quibus tali judicio condemnatis, Episcopus Hrovensis terram suam ut justum erat habuit. Alii autem duodecim cum vellent affirmare iis qui juraverant se non consensisse; Baiocensis Episcopus dixit, ut hoc ipsum judicio ferri probarent. Quod quia se facturos promiserunt, & facere non potuerunt; judicantibus aliis sui Comitatus hominibus, trecentas libras Regi dederunt.

D O N A T I O N E S.

Ælgericus Presbyter de Cætham, qui quondam Canonicus Ecclesiæ S. Andreæ extiterat, pro animâ uxoris suæ Godgyfæ, & pro eo quod sepelierunt eam honorificè Monachi, dedit eis unam mansam reddentem xii. denarios per annum.

Ælfuine pœoster runu [*Presbyteri filius*] cum uxore suâ dederunt Ecclesiæ S. Andreæ & Monachis illic Deo servientibus unum mariscum infra insulam de Grean pro animabus suis in perpetuum. Pro quo beneficio ipsi Monachi servitium in fine promiserunt facere, sicuti pro fratre & sorore.

Golduuinus Presbyter de Rovecestrâ dedit Ecclesiæ S. Andreæ dimidiam Hagam in Rovecestrâ pertinentem ad Freondesberiam. Pro quo beneficio Monachi S. Andreæ juxta petitionem suam fecerunt ibidem filium suum Monachum.

Hæc Conventio habita est inter Monachos Roffenses & uxorem Rodberti Latimarii. Hæc mulier tenebat quandam terram de Freondesburiâ, quæ post mortem suam Monachis Roffensibus cedere debebat. Diu ergo ante mortem suam placuit ei, ut terram eandem redderet S. Andreæ & Monachis. Monachi verò pro hac re magis confirmandâ dederunt illi lx. solidos; quos postea Brodo Presbyter, qui ejus filiam habebat, callidè extorsit, &c. Hujus conventionis sunt testes Rodbertus Presbyter filius Golduuini Presbyteri, &c.

Gislebertus Clericus de Hedenham concessit Ecclesiæ Roffensi S. Andreæ tres hidas terræ, quas habuit in suo dominico in Hedenham, eâ conventionem quod quando ipse voluerit fiet ibi Monachus. Et hoc idem concessit & confirmavit Radulfus filius suus ex toto. *Postea fit mentio* Osmundi generi Gisleberti.

ANNA-

ANNALS

Ecclesiæ Roffensis,

Ex Historiâ Ecclesiasticâ

EDMUNDI DE HADENHAM

Monachi Roffensis.

ANno DCIV. Augustinus Archiepiscopus Cant. sacrauit Justum primum Roffensem Episcopum; ut commemorat Beda cap. III. lib. II. & Presbyteros ad serviendum Deo in Ecclesiâ Roffensi ordinavit; ad quorum victum Rex Ethelbertus unam portionem terræ dedit, quam vocavit Prestefeld, eo quod Presbyteri Deo servientes jure perpetuo eam possiderent.

Anno DCXXXIV. hoc tempore Roffensis Ecclesia pastorem non habens, quomodo curam illius rexit Paulinus; habetur in xx. capite libri II. Bedæ.

Anno DCXLIV. S. Paulinus Archiepiscopus quondam Eboraci, sed tunc Roffensis Antistes, migravit ad Dominum; in cujus loco Honorius Archiepiscopus sacrauit Itamarum Anglum genere, vitâ & eruditione antecessoribus suis æqualem.

Anno DCLXIX. Puttha Roffensis Episcopus ordinatus est à Theodoro Cant. Archiepiscopo.

Anno DCXCIII. Brithwaldus Archiepiscopus Cant. post Gibmundum Roffensis civitatis Episcopum, Thobiam Præsulem consecravit, virum sc. Latinâ linguâ & Græcâ multipliciter eruditum.

Anno DCCXV. hoc anno Thobias Roffensis Episcopus obiit; post quem Episcopatus officium Aldulphus Bertwaldo Archiepiscopo consecrante suscepit.

Anno DCCXXXVIII. Eadburtus Rex Cantuariæ dedit Ecclesiæ S. Andreæ Apostoli Roff. Stokes, & commendavit Eldulfo Episcopo; Rege Ethelberto & Nothelmo Archiepiscopo testibus, & hanc donationem confirmantibus.

Anno DCCL. Ethelbirtus Rex Cantuariorum hæreditavit S. Andream Apostolum de Woldeham; & commisit illud Erdulfo Episcopo.

Anno DCCLXII. Sigereus dimidiæ Cantix Rex dedit Eardulfo Episcopo Roffensi terram juris sui quasi unius & semis jugeri in civitate Roffi ad augmentum Monasterii B. Andreæ, jacentem ab aquilonari parte Monasterii, & pertingentem usque ad septentrionalem murum præfatæ civitatis, intra terras quas antea ab Oriente & Occidente possederat; Eadberto Rege Cantix & Bregwino Archiepiscopo confirmantibus.

Anno DCCLXIV. Offa Rex Merciorum & Sigereus Rex Cantix dederunt Ecclesiæ S. Andreæ Roffensis Eslingeham, Frenesberiam & Wicham, viz. xx. aratorum, & commendaverunt Eardulfo Episcopo; Eadberto Rege & Bregwino Archiepiscopo confirmantibus.

Anno

Anno DCCLXXVIII. Egbertus Rex Cantuariæ dedit Ecclesiæ S. Andreae Roffensis Hallinges & quandam partem terræ apud Bromleye; Lamberto Archiepiscopo crucis signo confirmante.

Anno DCCLXXXVIII. Offa Rex Merciorum dedit Roffensi Ecclesiæ & Episcopo ejusdem loci nomine Wermudo Trottesclyve; Lamberto Archiepiscopo confirmante.

Anno DCCLXXXIX. Offa Rex dedit Ecclesiæ Roffensi & Wermudo Episcopo terram unius aratri apud Bromleiam, & terram in civitate Roffi ad augmentum Monasterii; Lamberto Archiepiscopo subscribente.

Anno DCCCIV. Beornredus Roffensis Antistes diem clausit extremum. Cui successit Puthricus in Episcopatum.

SIWARDUS. Anno MLVIII. Siwardus Abbas de Certeseyā consecratur Episcopus ad Roffensem Ecclesiam.

Anno MLXXV. Sywardus Roffensis Episcopus obiit; cui successit Arnulfus, Beccensis Monachus. Tempore vero prædicti Sywardi veniens à Normanniā in Angliam, paucis diebus supervivens, fatum explevit; derelictā Ecclesiā miserabili & vacuā omnium rerum, indigentia intus & extra. In eā enim quatuor tantum Canonici erant; qui victu exili & indumento plebeio vitam tolerarent. Has miseras corrigere parans sapientissimus Archiepiscopus Lanfrancus Arnulfum Beccensem Monachum loco dedit. Sed

ARNOSTUS. is in eo anno tantum dimidio vixerat. Volens autem Lanfrancus Archiepiscopus, ut ex more antiquorum in Ecclesiā Roffensi Monachus succederet, cogitare cœpit, qui hoc onus sibi injunctum portare valeret. Cogitanti tan-

GUNDULFUS. dem Gundulfi istius occurrit sanctitas, quæ jam certis experimentis satis ei fuerat approbata. Ordinatur itaque vir verè dignissimus Episcopatu Gundulfus in Ecclesiā Dorobœrnensi xii. Cal. Aprilis, anno ab Incarnatione Domini MLXXVII. undecimo verò adventus Normannorum in Angliam sub Comite Wilhelmo, Rege postmodum Anglorum nobilissimo. Consecratus autem ex more propriam tendit invisere Sedem; tripudiantibus turbis Roffensem ingreditur urbem; Pontificali sedi intronizatus inducitur; Præsul omni veneratione ex eo habetur. *Ista ferè verbatim ex Gundulphi Vitâ, quam Author in sequentibus ferè totam intexuit.*

RADULFUS. Anno MCXIV. Radulfus Roffensis Episcopus ad Archiepiscopatum Cant. eligitur v. Cal. Maii. Prædictus Radulphus inter cætera bona quæ fecit Ecclesiæ suæ Roffensi, dedit duas casulas optimas, & aliam ad Missam majorem, & tres capas, & Albam pretiosam cum amictu lapidibus pretiosis inserto, & stolam, &c. & parvum fererrum ex unâ parte argenteum; & Textum pulchrum deauratum, in quo vita & historia S. Andreae; & duo pallia ad pendendum. Dedit etiam decimam de Yfeld, Wenninate & de Dune.

ERNULFUS. Anno MCXV. consecratus est Ernulfus Abbas de Burgo in Roffensem Episcopum; qui multa bona Ecclesiæ suæ contulit. Inter cætera verò bona sua dedit Ecclesiam de Hadenham, & dimidiam hidam & unam hagharn terræ, & Ecclesiam de Codinton & de Kingesleye. Fecit etiam Dormitorium, Capitulum, Refectorium. Et fecit fieri casulam principalem cum arbore de auro brudatam, & capam principalem cum skillis argenteis, & albam cum amictu lapidibus pretiosis inserto, &c. & Textum cum Evangeliiis & lectionibus in principalibus diebus, & Missalem & Benedictionale & Capitulare, & duo candelabra argentea deaurata, & nobili opere constructa, & ampullam vinariam ad Missam argenteam & deauratam, & dalmaticam principalem, & alias duas de albo serico, &c. Et notandum, quod non est aliquis Monachus de Angliâ natus postea factus Episcopus Roffensis, qui possit annotari inter Benefactores Ecclesiæ suæ, nisi Ernulphus.

Anno

Anno MCXXIII. Ernulfus Roffensis Episcopus obiit; cui successit Johannes (a) primus; qui dedit Ecclesiam de Frenesbury cum Capellâ de Strodes. Dedit etiam casulam & Albam paratam, & amictum cum lapidibus, & stollam, & phanum, & tapetum majorem, & crucem cum pede de argento. Transtulit corpus Ithamari Episcopi. Incœpit & plura bona facere; sed non permansit in suo robore. Nam melius bonum non incipere, quàm post incœptum retrorsum ire. JOHANNES I.

Anno MCXXXVIII. Johannes Roffensis Episcopus obiit. (b) Eodem anno Ecclesia Roffensis & tota civitas combusta est cum omnibus officinis Monachorum. JOHANNES II.

Anno MCXLII. Ascelinus (c) Prior Doveriæ factus est Roffensis Episcopus; qui dedit Ecclesiam de Suthflete ad anniversarium ejus; & confirmavit terram Radulphi Clerici in Borstalle, & somam Bedæ Comitissæ in London. & hidam dimidiam in Hadingham, quæ fuit Radulphi Clerici. Iste primum præsumpsit dare Officialitates & Servantias in Ecclesiâ Roffensi. Et notandum, quòd bonum quòd fecit non habet effectum. Quod autem de malo fecit, semper perseverat à tempore. Gundulfi Episcopi primus Pistor fuit quidam Herebertus tam Episcopi quàm Monachorum. Quod contigit, quia Episcopus assidue morabatur apud Roffam propter combustionem officinarum. Peractis officinis, recessit Herebertus pistor cum Episcopo; cui successit Wlfricus; quem educandum commendaverat Gundulfus Episcopus W. Celeratio: cui Celerarius dedit Eilaf fratrem ipsius in adjutorium subpistorem. Ventilator primus erat Robertus Brente pater Hereberti Russel; & illud officinæ accepit post mortem patris sui. Mortuo Wlfrico, successit prædictus frater ejus Eilaf in magisterium pistoriæ; & Galfridus filius Wlfrici in subpistoriam, quam antè habuit idem Eilaf. Horum temporibus animadvertit Conventus de magnis damnis. Quod pro vero comperientes, expulerunt omnes quatuor de Curiâ, omnino Episcopo inconsulto. Galfridus solus recuperavit subpistoriam de gratiâ Prioris & Conventus; quòd duxerat sororem Sylvestri Celerarii. Post mortem Eilaf rogatu Walteri Episcopi suscepit illud officium Gilbertus de manu Ernulfi Prioris in domo Infirmorum. Humfridus Costard, Willelmus Blundus, Grafferdus. Grafferdo repulso successit simoniace Ethelstanus filius Athelerdi per Ascelinum Episcopum. His temporibus venit quidam Legatus, Hincmarus Tusculanensis Episcopus; qui multas correxit injurias ab eodem Ascelino Monachis illatas. Inter cætera facta est mentio de Galfrido; qualiter à famulatu infirmorum fratrum contra

(a) Johannes prius Archidiaconus Cantuariensis, si Florilego & Florentio tribuendum sit, à Rege ad Episcopatum Roff. nominatus, à Willelmo Archiepiscopo consecratus est Cantuariæ 1125. 24. Maii. Obiit anno 1137. 20. Junii. Sic Gervasius & Annales breves Roff. Addunt utrique Ecclesiam Roffensem cum officinis omnibus & universâ civitate conflagrâsse die tertio ejusdem mensis. Die 22. Junii obitum illius reponit Obituarium Cantuariense. Male Annales nostri annum 1138. designant.

(b) Johanni successit alter ejusdem nominis Episcopus, à Godwino aliisque prætermisus. Illum tamen exhibent Additamenta ad Ernulfi catalogum in Textu Roffensi fol. 111. anno circiter 1200. scripta, Catalogus alius Episcoporum Roff. anno circiter 1220. scriptus, *Vespasian A.* 22. Catalogus tertius eorundem ad

calcem Annalium Roff. anno circiter 1370. scriptus *Nero D.* 2. & Registrum antiquum Roffensis Ecclesiæ. Addit istud eundem fuisse Monachum Sagiensem, & dedisse Ecclesiæ Roffensi duo pallia ad pendendum. Consecratus erat post medium annum 1137. obiit ante exitum anni 1142.

(c) Ascelinus, aliis Anselmus, ex Sacristâ Ecclesiæ Cant. Prior Dovoræ anno 1139. ex Priore Dovoræ Episcopus Roffensis anno 1142. factus est. Anno sequenti terram in Pinindunâ Ecclesiæ suæ acquisivit. Obiit anno 1148. die 24. Jan. juxta Gervasium, 23. Jan. juxta Obituarium Cantuariense. *Hucusque Episcopi Roffenses omnes fuerunt Monachi*; inquit Catalogus tertius Episcoporum Roff. supra citatus.

voluntates Monachorum expulsus fuerat. Evocans autem Episcopum Legatus iussit in virtute obedientiæ, ut amoveret prædictum Ethelstanum. Et statim coram omnibus qui aderant restitutus est Grafferdus. Dixit autem Legatus Episcopo; quod non debuisset hoc fecisse pro baculo suo. Post Grafferdum tulerunt Monachi Willelmum Freode de Bracino, & posuerunt in loco Grafferdi; & in loco Willelmi posuerunt in Bracinum Elredum fratrem Jordani Supprioris. Et notandum, quod tunc temporis non erant perpetui Servientes sed annui. Post Willelmum Freode ceperunt Monachi de lavendriâ Robertum Spicard rogatu Osberni de Scapeiâ Monachi; in cujus loco posuerunt in lavendriâ Hamonem Pinel. Post Robertum Spicard successit Matthæus Piscator. Post Matthæum Willelmus de Westerfeld, post Willelmum Robertus Milclop, & cæteri. Et notandum, quod Prior illis temporibus ordinavit omnes Servientes.

Anno MCXLVI. Ascelinus Episcopus Roffensis obiit. Eodem anno Eugenius Papa possessiones Ecclesiæ S. Andreæ Roffensis confirmavit in hunc modum. Eugenius Episcopus, servus fervorum Dei dilectis filiis Brieno Priori Ecclesiæ B. Andreæ Roffensis & ejus Fratribus tam præsentibus quàm futuris, regularem vitam professis in perpetuum. Ad hoc universalis Ecclesiæ curâ nobis à providore omnium bonorum Domino commissa est; ut religiosas diligamus personas, &c. Quapropter dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus annuimus; & præfatam Andreæ Apostoli Ecclesiam, in quâ divino mancipati estis servitio, sub B. Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus: statuentes, ut quascunque possessiones, quæcunque bona tam ex dono quàm & concessione bonæ memoriæ Lanfranci, Anselmi, Radulfi, Theobaldi Cantuariensium Archiepiscoporum, & Gundulfi Roffensis Episcopi, Willelmi & Henrici Anglorum Regum, aliorumque fidelium impræsentiarum iustè & canonicè possidetis, aut in futurum poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant. Concessionem autem vobis rationabiliter factam ab Ernulfo Episcopo vestro de Synodalibus denariis, & scripti ejus paginam confirmatam & ratam esse censemus. Præterea concordiam, quæ inter vos & venerabilem fratrem nostrum Ascelinum Episcopum vestrum per præfatum Theobaldum Cant. Archiepiscopum de Lambethâ & quibusdam aliis possessionibus iustè & canonicè facta est, ratam & firmam esse decrevimus. Præposituram quoque ipsius civitatis, sicut hætenus super homines vestros & Episcopi & præposituræ Regis quartam partem rationabiliter habuistis, socam etiam & sacam, tol & team, & infangtheof, cæteras quoque consuetudines & libertates vestras, vobis confirmamus, &c. Data trans Tiberim per manum Roberti S. R. E. Cardinalis Presbyteri & Cancellarii v. Calend. Maii, indictione VIII. anno Incarnationis Dominicæ MCXLVI. Pontificatus verò Eugenii III. Papæ anno ii.

WALTERUS. Anno MCXLVIII. Walterus (d) consecratur in Episcopum Roffensem; qui dedit terram, quæ pertinet ad mandatum pauperum in Borstalle. Et sciendum,

(d) Walterus, Theobaldi Archiepiscopi frater, & Archidiaconus Cant. Episcopus electus est à Monachis Roff. præsentem Archiepiscopum & eligendum delignantem, in Capitulo Cantuariensi juxta antiquam consuetudinem. Neque enim jus electionis in Monachos Ecclesiæ Roff. Theobaldus transtulit, prout habet Godwinus; Sed consuetudo erat ab antiquis temporibus constituta, & à piis patribus observata; viz. quod

Episcopus Roffensis debeat eligi in Capitulo Cantuariensi ex dono Archiepiscopi & electione conventus Roffensis Ecclesiæ. Factâ autem electione debet Electus jurare super quatuor Evangelia fidelitatem Ecclesiæ Christi Cant. & Archiepiscopo; & quod non debeat Episcopus Roffensis operam dare vel consentire, ut Ecclesiæ Cant. privetur honore vel dignitate quam habet in Ecclesiâ Roffensi; & quod debeat baculum pastoralis

endum, quod in Coenâ Domini ad mandatum pauperum non erant olim nisi duo denarii; & ipse accrevit tertium denarium. Dedit etiam casulam de viridi cyclade, & albam paratam, & stolam & fanum, & pallium de cyclade, unde facta est dalmatica & duæ paraturæ Albarum; & duas Albas paratas, quas habuit in Capellâ suâ; & dalmaticam & tunicam, quæ secundæ principales sunt, & calicem aureum, & textum Evangeliorum aureum, & cristallum cum balsamo, & mitram.

Anno MCLIV. Adrianus Papa Roffensem Ecclesiam insignivit privilegiis in hunc modum. 'Adrianus Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Reginaldo Priori Ecclesie B. Andreae Roffensis ejusque Fratribus, &c. Religiosis desideriis dignum est facilem præbere assensum. *Sequitur Bulla prolixa admodum; in quâ omnes Ecclesie Roffensis terræ & proventus sigillatim annumerantur & confirmantur.*

Anno MCLXXVII. Roffensis Ecclesia cum omnibus officinis & totâ urbe infra & extra muros secundo combusta est iii. Idus Aprilis, anno XCVII. ex quo Monachi in eadem Ecclesia instituti sunt.

Anno MCLXXVIII. Alexander Papa confirmavit omnia privilegia antecessorum suorum, quæ concessa fuerant Ecclesie Roffensi. 'Alexander Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Silvestro Priori S. Andreae Roffensis ejusque Fratribus, &c. Religiosam vitam professis Apostolicum docet adesse præsidium, &c. ut supra in Bullâ Alexandri III.

Anno MCLXXXII. Walterus Episcopus Roffensis viam universæ carnis ingressus est; cui successit Gualerannus (e): qui dedit Ecclesie suæ Psalteri-

GUALERANNUS.

is Episcopi Roffensis defuncti à Monachis Roffensibus ad altare Christi Cant. deferri; & quod vacante Sede Cant. vel absente Archiepiscopo debeat Episcopus Roffensis in Cant. Ecclesiâ episcopalia ministrare, sicut proprius & privatus Cant. Ecclesia Capellanus, si tamen à Conventu Cant. fuerit vocatus. *Hæc igitur factâ fidelitate, consecratus est ab ipso fratre suo Theobaldo Cant. Archiepiscopo.* Verba sunt Gervasii in Chronico p. 1362. Facta sunt ista sub initium anni 1148. quamvis in impressis Gervasii annus 1147. margini apponatur. Fidem astruit antographa professio Walteri Theobaldo oblata (inter Archiva Ecclesie Cant.) in cuius tergo ista comparent. *Consecratus est in Ecclesiâ Cant. anno 1148. 2. Id. Martii. Hominum Archiepiscopo antea fecerat de terris Episcopatus sui 6. Cal. Febr.* Parile juramentum Eximium Episcopum in confirmatione suâ præstitisse author est Eadmerus *Hist. Nov.* p. 111. Walterus obiit 1182. 26. Julii. Incendium Roffensis Ecclesie illo præidente 1177. 10. April. contigisse Gervasius docet p. 1456.

(e) Gualerannus, sive Walerannus, Archidiaconus Baiocensis, Ricardi Cant. Archiepiscopi Clericus domesticus, electus est in Capitulo Roffensi 1182. 9. Nov. præsentem Archiepiscopo, *Archiepiscopus autem Evangelii textum in manibus habens, in Spiritualibus curam Episcopatus commisit electo; per anulum etiam eundem instituit Regalium possessorem. Præsens erat ibi regni Justiciarius, in institutione Roffensis Episcopi Regi nil vendicans. Nam si consuetudo memoriam hominum sursum versum*

excedens exquiratur; profecto reperies, quod Roffensis Episcopus, non ut alii per regnum Episcopi vel Abbates, in regis præstationibus Regi seu Vicecomiti tenetur obnoxius; quinimo duntaxat Archiepiscopo soli vel Officialibus suis in quibuslibet functionibus publicis pro tempore satisfaciet. Ricardus Archiepiscopus transfretavit apud Doveram Idus Novembris; & in Sabbato sequenti decimi mensis Roffensi Electum ordinavit Presbyterum, & sequenti die Dominicâ eundem in Episcopum apud Lexoviam consecravit. Ista habet Radulphus de Diceto *Imag. Hist.* p. 615. Egrè admodum tulerunt Monachi Cant. Episcopum Roffensem extra Ecclesiam suam semet inconsulitis electum & consecratum fuisse; & utrique tam Archiepiscopo quam Episcopo litem moverunt. Res tandem eâ lege convenit, ut Gualerannus Cantuariam adveniens, fidelitatem Ecclesie metropolitice, multis & inter hos Archiepiscopo præsentibus, juraret; ejusdem etiam prærogativas in electione & institutione Episcopi Roffensis omni observatas conservare sponderet, depositamque in altari summo mitram & baculum pastorem ab Archiepiscopi manibus iterum acciperet. Factum id 1183. 19. Aug. Gervasius refert in *Chronico* p. 1464. Obiit Gualerannus 1184. 29. Aug. in animo tunc habens Monachos Ecclesiâ Roffensi ejicere, & Canonicos Sæculares inducere. Cujus exequendi gratiâ iter ad Curiam Romanam meditabatur, in ipso itineris apparatu apud Roffam extinctus.

Y y

um

um glossatum, & Epistolas Pauli, & Sermones M. Petri, & mitram, & casulam rubeam, & dalmaticam aurifriso optimè ornatam, & stolam, & phanum, &c.

Anno MCLXXXIV. obiit Gualerannus Roffensis Episcopus; cui successit GILBERTUS Gilbertus (f) Archidiaconus Lexoviensis, qui multa mala Monachis Ecclesiæ suæ intulit, & multis possessionibus privavit: de quo inferius dicemus. DEGLANVIL.

Anno MCCI. Sanctus Willelmus du Pert martirizatur extra civitatem Roffensem; & in Ecclesiâ Cathedrali Roffensi sepelitur, miraculis coruscando.

Anno MCCXIV. durante adhuc Interdicto obiit Gilbertus Roffensis Episcopus; qui xxx. annis Episcopatum tenuit. Hic cum consilio suo faventibus quibusdam Ecclesiæ suæ Monachis venisset ad Dormitorium; effractâ magnâ cistâ, tulit magnum Sigillum, necnon & cartas Regum & privilegia Pontificum; non obstante sententiâ prius latâ à Summis Pontificibus, Archiepiscopis, & Episcopis prædecessoribus suis. Constructo namque & ab eo fundato novo opere de Strodes, fundum prædicti operis ab Ecclesiâ suâ prædictâ vi abstulisse refertur. Abstulit etiam omnes Ecclesias, quas Reges, Archiepiscopi & Episcopi dederunt; necnon præsentationes, dispositiones Vicariorum, sicut superius dictum est, numero xv. suo patronatui fraudulenter appropriavit. Prædecessor verò suus bonæ memoriæ Gundulphus ordinavit numerum Monachorum sexagenarium; qui quidem numerus usque ad adventum istius Gilberti Ecclesiæ Roffensi laudabiliter ministravit. Sed in adventu ejus eorundem Monachorum prædia quædam, redditus & præbendas usque ad quingentas libras in perpetuum delevit. Iste octavus fuit à Gundulpho; magnas omni tempore suo machinationes Ecclesiæ suæ paravit: Officiales dedit, Servantias constituit; exenium per quandam compositionem Fratrum factam sibi adjudicavit. Pensiones Ecclesiæ prædictæ ordinavit de quibusdam ab eâ raptis, de aliquibus modicum, de quibusdam verò nihil. Nec mirum, si injustus Pontifex injustè judicavit. Ut breviter autem de eo concludamus; omnia quæcunque bona vel honesta Gundulphus dum viveret studuit ordinare, iste destruere diligenter insistebat. Hoc tempore magna fuerat perturbatio in Ecclesiâ Roffensi; cujus occasione Prior & Conventus multa bona, unâ cum argento quo Lanfrancus feretrum S. Paulini decoraverat, in placito inter eos & Episcopum vendiderunt. Iste Borealis de Northumbriâ oriundus, satis manifestavit vera esse quæ de partibus illis dicuntur, quod ab Aquilone prodit omne malum. Decreta B. Gregorii in hac parte parvipendens, qui dicit, 'ut Episcopi nullam molestiam Abbatibus, vel Monasteriis Monachorum inferre præsumant. Sub perpetuâ securitate & quiete Domino adjuvante absque ullius gravamine permaneat. Indicimus igitur in nomine Domini nostri Jesu Christi, & ex auctoritate Apostolorum Principis prohibemus, cujus vice huic Ecclesiæ Romanæ auctore Domino præsidemus; ut nullus Episcoporum ultra præsumat de redditibus vel rebus vel cartis Monasteriorum vel de cellis quæ ad ea pertinent, quocunque modo qualibet exquisitione minuere, nec dolo vel minutiones aliquas facere. Iste verò Legista dictum vulgare evidenter implevit; quia cum leges Legistæ sustinere tenentur, leges totaliter destruunt & confundunt. Hic cum Cancellarius esset Regalis, matris Ecclesiæ bona cancellare non desit spiritualis. Defunctus

(f) Electus est apud Ottesford 1185. 16. Julii, Presbyter ordinatus apud Lametham die 21. Septembr. consecratus Cantuariæ à Baldwino Archiepiscopo die 29. Sept. Post quatuor annos Baldwino Archiepiscopo versûs Terram Sanctam iter ineunte, Roffensis Episcopus, ab antiquo Vicarius Archiepiscopi, tam

in territorio Cantia, quam in Ecclesiis maneriorum Archiepiscopi curam pastorem suscepit. Diceto Imag. Hist. p. 615. Anno 1195. Justiciarius Regis à mense Octobri ad Maium sequentem constitutus est. Obiit 1214. 24. Junii, juxta Matthæum Paris, Florilegum & Obituarium Cant.

est

est autem prædictus Gilbertus, primus Ecclesiæ Roffensis perturbator; & sepultus à parte Boreali prædictæ Basilicæ, inter fundatores confundator; cujus sepulchro titulum satis ei competentem patres prædecessores imposuerunt; qui sic incipit,

Laude Dei clausâ, fuit hic hac clausus in aulâ.
Luce Jovis lux septima mœsta silentia fregit.

Congruè laude Dei clausâ moritur, cujus vitâ laudem canentium ora conclusit plurimorum. Et ut apertè dicamus, in tantum in eum, ut creditur, ultio divina excrevit; ut sanctæ Ecclesiæ, quæ pro Hæreticis & perfidis Judæis exorât, in transitu istius nequaquam divina celebrare permetteretur. Quia ipso vivente per septennium duravit totius Angliæ Interdictum. Quo defuncto & tumulato, statim solutum est Interdictum.

Anno MCCXV. post Festum S. Michaelis Rex Johannes Castrum Roffense obsedit, in quo erant quidam Barones strenuissimi, videlicet Willelmus de Albineto cum multis aliis. Quibus quum Robertus filius Walteri, qui Londini cum universo exercitu deses & otiosus jacebat, tenebatur succurrere, noluit. Unde Castrum memoratum miserabiliter captum est; & deprædata est Roffensis Ecclesia, adeo ut nec pixis cum corpore Christi super altare remaneret. Et Nobiles capti, & apud Corf in carcerem detrusi, ad voluntatem Regis vix viventes sunt redempti.

Eodem anno (g) Benedictus Præcentor S. Pauli London. consecratus est in Roffensem Episcopum viii. Calend. Martii. BENEDICTUS

Anno MCCXXV. Henricus III. Rex dedit Monachis Roffensis Ecclesiæ Ecclesiam de Hertelepe; cujus donationem Stephano Cant. Archiepiscopo & ejusdem loci Conventu approbantibus & cartis suis confirmantibus; Ricardus dictus Prior de Derente electus est in Priorem Roffensem. Item magnum fossatum circa civitatem Roffensem inceptum est.

Anno MCCXXVI. Benedictus Episcopus Roffensis obiit.

Anno MCCXXVII. Introitus in novum Chorum Roffensem. Eodem anno electus est & consecratus M. (h) Henricus de Sanford in Episcopum Roffensem in hunc modum. Mortuo bonæ memoriæ Benedicto Roffensi Episcopo, & in die S. Thomæ Apostoli honorificè sepulto, transmisimus quosdam de Fratribus nostris ad Dominum Cantuariensem Stephanum Archiepiscopum, petentes eligendi licentiam. Nobis igitur præcavere volentibus, ne Ecclesia diutius esset sine Pastore quasi vidua, Capitulum subivimus ad electionem; & maturiori factò consilio in die S. Protomartyris Stephani, invocatâ Spiritûs S. gratiâ, perfecimus electionem, unanimi voto consentientes concorditer in personam M. Henrici de Sanford Archidiaconi Cantuariensis. Et publicatâ electione & factâ appellatione, incontinenti transmisimus ad Archiepiscopum quosdam de Fratribus nostris, sc. R. Priorem de Derente, W. Sacristam & J. Camerarium, referentes eidem electionem jam factam. Quo audito Dominus Archiepiscopus egit gratias Domino pro personâ Electi & pro Capituli nostri concordia. Progressu verò temporis præpedita est electionis confirma-

HENRICUS
DE SANFORD.

(g) Electus est in Capitulo Roffensi, præsentè Stephano Archiepiscopo, 1214. 13. Dec. consecratus Oxoniæ in Ecclesiâ B. Mariæ de Oseneiâ 1215. 22. Febr. Obiit 1227. mense Decembri, ex fide Annalium Benedicti Roff. *Vespasian. A.2.* Rectius Annales nostri obitum ejus in annum 1226. retulerunt.

(h) Electus 1226. 26. Decembr. consecratus est 1227. 7. Id. Maii; juxta Chronicon

Dovoriz & Annales Waverleienfes, 7. Cal. Maii juxta Annales Wigornienfes. Utraque dies illo anno in Dominicam incidit. Anno 1229. Dominicâ S. Trinitatis, Ricardum Cant. Archiepiscopum consecravît, eò mûnere ipsi præ aliis adjudicato, quòd Episcopus Roffensis perpetuus esset Archiepiscopi Cant. Sacellanus. Obiit anno 1235. 24. Febr. contigisse inter omnes convenit.

tio per Monachos Cantuarienses; eò quòd vendicabant baculum pastorem Roffensis Ecclesiæ mortuo Pastore debere deferri ad Ecclesiam Cant. ante confirmationem Roffensis Electi. Nobis tandem & ipsis constitutis in præsentiâ Domini Cantuariensis apud Maidestone, nobis petentibus electionem nostram confirmari, & illis contradicentibus, compromissum est in arbitros, & confirmatus est Electus noster præmissâ legitimâ examinatione super electione. Et ductus est Electus in Capellam, Priore Roffensi incipiente *Te Deum laudamus*. Decisa est igitur lis mota inter Monachos Cant. & Roffenses per arbitros electos apud Londoniam in Vigiliâ S. Johannis ante portam Latinam: ut absoluti sint Monachi Roffenses ab imperitione Cantuariensium. Tandem convocatis Episcopis consecratus est Magister Henricus Electus Roffensis apud Cantuariam in capellâ Archiepiscopi, præsentibus cum Domino Archiepiscopo Episcopis Wintoniæ & Exoniæ, viz. in die Translationis S. Andrea; qui tandem in die Octavarum ejusdem Apostoli in Ecclesiâ propriâ honorificè est receptus & intronizatus.

Anno MCCXXXII. Henricus Roffensis Episcopus, quum in Sabbato quo cantatur *Sitientes venite ad aquas*, apud Sydingeburniam præsente Electo Cantuariensi parato transalpinare Ordines celebrasset; astante Clero & populo sermonem faciens, fiducialiter protestatus est dicens: Gaudete omnes in Domino fratres, scientes indubitanter, quòd uno & eodem die nuper exierunt de Purgatorio Rex quondam Anglorum Ricardus & Stephanus Cant. Archiepiscopus cum uno Capellano ejusdem Archiepiscopi, ad conspectum divinæ majestatis migraturi; & in illâ die nonnisi illi tres de locis pœnalibus exierunt. Et his dictis meis fidem adhibeatis plenissimam & certam; quia mihi & cuidam alii tertiâ jam vice hoc per visionem revelatum est ita manifestè, quòd ab animo meo omnis dubitationis ambiguitas removetur.

RICARDUS
DE WEN-
DOVER.

Anno MCCXXXV. obiit Henricus de Sanford Roffensis Antistes vi. Cal. Martii; & electus est (†) M. Ricardus de Wendover vii. Calend. Aprilis in crastino Annuntiationis Dominicæ. In eodem tempore mota est lis inter Archiepiscopum & Conventum Roffensem super electione Roffensis Episcopi: qui appellaverunt pro libertate Ecclesiæ suæ & jure Ecclesiæ suæ ad sedem Papalem; & missis duobus Fratribus & quibusdam aliis Clericis, obtinuerunt literam à Domino Papâ Gregorio ad Judices, viz. ad Dominum Abbatem de Waldene & Dominum Priorem de Mertone & Archidiaconum Nortamptoniæ. Quibus demandatum fuit à Domino Papâ, ut infra iv. menses post suscepcionem literarum causam terminarent, aut eam diligenter instructam ad Sedem remitterent Apostolicam. Et vacabat Roffensis Ecclesia per totum annum.

Anno MCCXXXVI. Miserunt Monachi Roffenses nuncios suos secundo ad Curiam Domini Papæ cum relatione causæ electionis suæ, viz. Fratrem A. de Granvillâ & Symonem de Clyve ii. Idus Martii. Quæ relatio reprobata est à Domino Papâ, eò quòd non facta est in causâ litis contestatio. Et rescriptis Dominus Papa iterum aliis Judicibus, ut causam plenius instructam ad Sedem remitterent Apostolicam. Redierunt autem dicti Nuncii in Octavis Nativitatis B. Mariæ in Angliam cum mandato Domini ad Judices per Curiam Romanam super eandem causam.

Anno MCCXXXVII. Nuncii Roffensis Ecclesiæ tertio petierunt Curiam Romanam cum relatione causæ suæ xiii. Calend. Martii; & steterunt in Curia per totum annum, impediti per guerram inter Dominum Papam & Imperatorem Alemannorum, & per dissensionem Cardinalium, & rursus

(†) Electus anno 1235. 26. Martii, confirmatus est à Papâ 1238. 13. Martii, consecratus ab Edmundo Archiepiscopo apud Cantuariam 1238. 21. Nov. in Ecclesiâ S. Gregorii.

Ecclesiæ enim metropolitice Archiepiscopus sacra interdixerat. Malè Chronicon Dovenre illud die 5. Aprilis consecratum narrat. Obiit 1250. 12. Octobris.

per expectationem adventûs Domini Eadmundi Cant. Archiepiscopi ad Curiam Romanam pro dictâ causâ Ecclesiæ Roffensis.

Anno MCCXXXVIII. data est sententia pro Monachis Roffensibus à Domino Papâ super controversiâ motâ inter Archiepiscopum & eosdem Monachos de Episcopo sibi eligendo. Vocatusque est pluries Dominus Archiepiscopus ad audientiam Domini Papæ eodem die, ut interesset sententiæ; qui existens in curiâ, noluit comparere nisi per Procuratores, viz. M. Symonem de Langeton Archidiaconum Cant. & Magistrum T. de Frakeham. Et confirmatus est eodem die à Domino Papâ Electus Roffensis M. Ricardus de Wendover die S. Cuthberti. Et ob hanc causam factum est Festum S. Cuthberti duplex in Ecclesiâ Roffensi, quod prius fuerat in Albis. Et redierunt dicti nuncii Roffenses cum summâ victoriâ à Sede Apostolicâ XVII. Calend. Augusti. Consecratus est igitur M. Ricardus Electus Roffensis apud Cantuariam in crastino S. Edmundi Regis in Ecclesiâ S. Gregorii; quod Archiepiscopus suspenderat Ecclesiam Cant. à divinorum celebratione; assistentibus Archiepiscopo Rogero Nigro Londoniensi, Roberto Grosseteste Lincolnensi, & Hugone Eliensi, & Radulpho de Nevile Cicestrensi Episcopis & Archidiacono Cant. cum Nobilium Clericorumque multitudine, præmissâ debitâ postulatione à Ricardo Priore Roffensi. Installatus est idem Episcopus in die B. Andreæ Apostoli apud Roffam per M. Symonem Archidiaconum Cantuariensem.

Anno MCCXXXIX. in crastino S. Johannis Baptistæ electus est Willèlmus de Hoo Sacrista in Priorem à Monachis Roffensibus in præsentia Domini Ricardi Episcopi. Eodem etiam anno mota est quæstio inter Priorem & Conventum Roffensem & fratres Hospitalis de Strode per literas Domini Papæ super Ecclesiis de Eylesforde & de S. Margaretâ & de S. Michaelæ; qui ex utrâque parte consenserunt in arbitros, sc. Abbatem de Lesnes & Magistrum W. de Ligesfelde & M. Walterum de London Officiale Domini Episcopi Roffensis, consentiente etiam Ricardo Episcopo Roffensi. Qui auditis diligenter hinc inde propositis & allegationibus, & testibus utriusque partis productis & diligenter examinatis, protulerunt arbitrium pro Monachis Roffensibus; & destructa est compositio facta olim per violentiam inter Dominum Gilbertum Episcopum Roffensem & Priorem & Conventum ejusdem loci; & adjudicata est Monachis præfatis Ecclesia S. Margaretæ in perpetuum, cum octodecim marcis de Ecclesiâ de Eylesforde, absque duabus marcibus quas prius Camerarius Roffensis recipiebat. Quod actum est in Vigiliâ S. Margaretæ.

Anno MCCXL. data est sententia à Domino Cancellario S. Pauli London. per consensum Domini Legati pro Domino Gregorio de Romano præsentato à Priore & Conventu Roffæ ad Ecclesiam de Boxle xv. Calend. Martii; & sic præsentatus obtinuit Ecclesiam illam. Dedicatum est altare in Capellâ Infirmarie Roffensis in honore B. Virginis Mariæ ii. Calend. Martii à Domino Johanne Episcopo Suffraganeo Domini Eadmundi Cant. Archiepiscopi; qui confusus de Dei misericordiâ, omnibus ibidem causâ orandi venientibus omnibus Festivitatibus gloriose Virginis, necnon in Anniversario dedicationis dicti Altaris, confessis & verè pœnitentibus, de sibi injunctâ pœnitentiâ xv. dies in perpetuum duraturos relaxavit. Eodem anno dedicata est Ecclesia Roffensis à Domino Ricardo Episcopo ejusdem loci & Episcopo de Bangor Nonis Novembris. Eodem tempore miserunt Prior & Conventus Roffensis procuratorem suum ad Curiam Romanam contra Archiepiscopum Cantuariensem pro Ecclesiâ de Northflete & aliis negotiis, sc. Robertum Monachum; qui mortuus est in Curia.

Anno MCCL. concessa est quædam Bulla Monachis Roffensis Ecclesiæ de Ser-

Serviantiis ab Episcopo non donandis ab Innocentio iv. Papâ in hunc modum. 'Innocentius Episcopus &c. Dignum arbitramur & congruum, ut Ecclesia 'suffraganea Metropolitanâ, cujus debet imitari vestigia, moribus & consue- 'tudinibus se conformet. Cùm igitur inter te frater Episcopo ex unâ parre ' & vos filii Prior & Conventus ex alterâ super sergentariis Laicorum & Obe- 'dientiariis Roffensis Ecclesiæ ac aliis diversis articulis fuisset coram nobis ali- 'quam diu litigatum; nos volentes, &c. Dat Lugduni vii. Id. Julii, Pon- 'tificatûs nostri anno viii.

LAURENTI-
US DE S.
MARTINO.

Anno eodem obiit Ricardus de Wendover Roffensis Episcopus iv. Idus Octobris apud Frakenham, & sepultus est apud Westmonasterium. In cujus loco electus est M. (1) Laurentius de S. Martino xiv. Cal. Novembr. & confirmatus est apud Lugdunum à Bonifacio Cant. Archiepiscopo in octavis Purificationis B. Mariæ. Arripuerunt etiam iter versùs Curiam Romanam Alexander de Glanvillâ Roffensis Prior & Fr. Osbernus de Stoke & Fr. Adam de Essex pro causâ electionis in die S. Bricii; & steterunt in Curia Romanâ per xxi. hebdomadas; ita quòd venerunt ad Ecclesiam suam cum gloriosâ victoriâ in Vigiliâ Palmarum, sc. vi. Idus Aprilis.

Anno MCCLI. consecratus est M. Laurentius de S. Martino in Episcopum Roffensem apud Lugdunum à Domino Bonifacio Archiepiscopo Cant. die Palmarum, sc. v. Idus Aprilis. Eodem anno obiit Alexander Prior Roffensis iii. Nonas Martii; obiit autem modo qui sequitur. Cùm prædictus Roffensis Episcopus, quem idem Alexander unicè diligebat, quippe qui eum creaverat, Conventum Roffensem coadunâset, & in eodem Capitulo cum Priore prænominato præsideret; cœpit ab eis institutiones Officialium vendicare. Cœpit etiam districtissimis inquisitionibus à singulis perscrutari de ipsorum Maneriis, & quibus munimentis & auctoritatibus essent super eisdem Maneriis roborati. Ex quibus Maneriis duo sibi vendicans, maximum sc. & minimum, dicebat ea de jure non Conventui sed Episcopo debere competere. Cùmque super hac quæstione Priorem juberet sine dilatione respondere; Prior ad tam gravis exactionis tonitruum stupefactus, sub stomachans etiam quòd ab illo tam celeriter impeteretur quem sic promoverat, tantis doloris & iracundiæ fluctibus est absorptus; quòd nec unum verbum proferre voluit. Sed mox obmutescens, & pallore nimio suffusus, ante vesperam viam universæ carnis ingrediens, successorem habuit virum pacificum & modestum nomine Symonem de Clyve, qui tunc Sacristæ fungebatur officio.

Anno MCCLVI. Laurentius de S. Martino Roffensis Episcopus transfretavit ad Curiam Romanam; ubi impetravit canonizationem B. Willelmi Martyris, qui in Ecclesiâ Roffensi requiescit. Præterea impetravit appropriationem trium Ecclesiarum ad Episcopatum suum, sc. Ecclesiam de Yselham, quæ ad patronatum dicti Episcopi spectabat; & alias duas Ecclesias, sc. de Fren-desbery & de Derteford, quæ fuerunt de Patronatu Monachorum Roffensium, quas quidem habuerunt olim in proprios usus, viz. Ecclesiam de Fren-desbery quæ spectabat ad Eleemosynariam, & Ecclesiam de Derteford ad Cameram. Et hac de causâ noluit summus Pontifex dictas Ecclesias sibi appropriare, antequam dicti Monachi jus suum resignarent; & ita dictæ Ecclesiæ remanent annuatim pensionariæ per constitutionem dicti Pontificis, viz. Ec-

(1) Laurentius de S. Martino, Regis Clericus, electus est à Monachis sub exitum anni 1250. consecratus à Bonifacio Cant. Archiepiscopo apud Lugdunum 1251. 9. April. Obiit 1274. 2. Junii. *Dedit nobis Ecclesiam*

de Sutton, & appropriavit Ecclesiam S. Wer-borgæ. Sic quidem Annales breviores Roff. sæpius citati. Diem 3. Junii Annales nostri ponunt. Mense Junio illum obiisse confirmant Chronica Londinensæ & Dovorensæ.

clesia de Derteford x. marcarum & Ecclesia de Frenesbery x marcarum. Ita quod dictus Episcopus appropriavit dictis Monachis duas Ecclesias, sc. Ecclesiam S. Wereburgæ de Ho cum pertinentiis & Ecclesiam de Suttone cum adjacentiis, per resignationem M. Willelmi de Lichefeld. Quam dictam Ecclesiam de Suttone bonæ memoriæ Gundulfus Episcopus Monachis prius dedit in proprios usus. Quam quidem Ecclesiam Gilbertus de Glanvillâ à prædictis Monachis vi. abstulit, & alia multa bona; sicut prænotatum est. Iste fuit primus qui dedit Serganciis terras; quod nullus antè ipsum fecit; & permisit ipsas vendere. Iste verò Laurentius per multum tempus Senator Romanorum fuisse dicitur.

Anno MCCLXII. frater Johannes de Rensham eligitur in Priorem Roffensem; Magistro N. Officiali & fratre R. de Lewis singulorum vota scrutantibus, Symone de Cleve debilitato Prioratum resignante.

Anno MCCLXIV. Johannes Comes Warrennæ venit cum Domino R. de Leyburne & quibusdam aliis Rofam, ut civitatem & castrum munirent & custodirent. Comes verò Leicestriæ & Barones, qui erant Londoniæ & apud Tonebrigge, hoc audientes, venerunt cum multitudine gravi; & villam obfederunt, & viriliter pugnaverunt. Sed parte adversâ strenuè resistente, illâ die nil perfecerunt, excepto quod horrea S. Andreæ & quasdam alias officinas combusserunt extra murum existentes, suburbio circumquaque & aulâ regiâ Castri à Domino R. de Leyburne primitus combustis. In crastino autem die, quo Dominus pro peccatoribus extitit crucifixus, Symon Comes pontem & propugnacula superædificata mirabili artis ingenio fecit concremare. Sicque post multas plagas stragesque suorum civitatem est ingressus, . . . de Clara ex parte aliâ cum multitudine armatorum illam hostiliter impugnante & prævalente; quasi uno momento & unâ horâ, sicuti inter se condixerunt, circa horam vespertinam ingressi. Tota civitas & quicquid in eâ, ut moris est, præda fiebat diripientium. Ecclesiam insuper B. Andreæ satellites Diaboli gladiis evaginati introgressi, filios ipsius & quosque repertos in eâ cum timore & horrore crucifixerunt cum Domino qui patitur in suis electis; auro & argento aliisque pretiosis inde violenter ablati. Multæ etiam Regum chartæ & munimenta aliâ, Ecclesiæ Roffensi necessaria, in Capellâ Prioris extiterunt deperdita & dilacerata. Quidam etiam Monachi ipsius Ecclesiæ nocte illâ custodiebantur incarcerati. Equites verò in equis armati circa altaria discursantes, quosdam ad illa confugientes nefandis manibus extraxerunt. O luctuosa funestaque dies, in qua nobilis Ecclesia Roffensis cum omnibus contentis in eâ vilium hominum facta fuit prædatio, qui ipsi non plus honoris seu reverentiæ quàm vilissimo prostibulo seu tugurio deferebant! *Portæ siquidem ejus circumquaque exusta sunt, choris ejus in luctum, & organa ejus in vocem flentium sunt concitata.* Quid plura? loca sacra, utpote Oratoria, Claustra, Capitulum, Infirmaria, & oracula quæque divina; stabula equorum sunt effecta; & animalium immunditiis spurcitiisque cadaverum ubique sunt repleta.

Anno MCCLXXIV. obiit Laurentius Roffensis Episcopus in crastino SS. Marcelliani & Petri; & sepultus est honorificè in Basilicâ sedis suæ juxta magnum altare à parte boreali. Eodem anno successit (m) Walterus de

(m) Walterus de Merton custodiam Sigilli magni, ægotante Henrico Wengham Cancellario, obtinuit 1258. 7. Maii. Cancellarius à Rege inconsultis Baronibus renunciatus est anno 1261. dato sibi annuo 400. marcarum stipendio. Idem iterum ætate provecâ Cancellarius Angliæ factus est anno primo Edwardi I. Regis. Episcopus Roffensis electus est

1274. die 20. Julii circiter, confirmatus & consecratus eodem die apud Gillingham, sc. 1274. 21. Octobr. *Annal. London. Wigorn. Winton. & Registr. Cant.* Obiit 1277. 29. Octobr. juxta Petrum Ickham & Epitaphium apud Weaver p. 313. anno 1278. 27. Octobr. juxta Annales Benedicti Roff. Rectis illi.

WALTERUS
DE MERTON.

Mertonæ Cancellarius novi Regis Edwardi; & consecratus est apud Gillingham à venerabili patre Domino Roberto de Kilwardeby Cantuariensi Archiepiscopo. Qui quidem Walterus ante tempus electionis suæ Domum Scholarium in Universitate Oxoniensi honorificè construxit, & eam amplissimè dotavit, ad sustentationem Scholarium studentium in arte Dialecticâ & Theologicâ in perpetuum. Idem verò post ejus consecrationem duo Maneria sc. Colehamberi & Middelstone de novo Episcopatu acquisivit. Et licet fuerit magnæ auctoritatis & potentie; tamen Priori & Conventui nil boni fecit, vel etiam bonum notabile procuravit.

JOHANNES
DE BRADFELD.

Anno MCCLXXVIII. obiit Walterus de Mertone Episcopus Rossensis; & sepultus est honorificè in Ecclesiâ eadem in parte Boreali juxta sepulchrum S. Willelmi. Successit (n) Johannes Monachus & Præcentor Ecclesiæ prædictæ; qui consecratus erat apud Lamehithe à Roberto de Kilwardeby die Dominicâ proximâ post Ascensionem Domini unâ cum Electo Norwicensi. Iste Johannes de gremio Monasterii alius & ad Scholas missus, & in Monachorum oculis tantam gratiam & favorem invenit; quod gravibus missis & expensis in patrem & pastorem Ecclesiæ suæ ipsum eligentes gratanter promoverunt; quem reputabant tam humilem & quietum habiturum in Episcopatu, sicut & in Claustro. Quia inter cæteros virtutum flores, in fronte Pastoris floret humilitas. Promotus autem in Episcopum, de Claustralibus nihil curabat, de Priore parum cogitabat, Servantias contulit, Officiales instituit, exenium S. Andreae percepit. Nam sperabant Monachi, priusquam eligeretur, immo putabant ipsum habuisse imitatore Gundulphi; sed mutatus in virum alium, insectator Gilberti efficiebatur. Ecce quæ merita reddit filius matri suæ, cujus ubera suxit, & cujus adipe satiatus est? Quum ad Pastorum officium aliquis anhelat; humilem & placabilem se omnibus reddit; nulli est odiosus, nulli injuriosus; libertates Ecclesiæ tuetur, ac pro eadem agonizatur totâ virtute. Sed cum baculum Pastoris apprehenderit; subito delabitur de superlativo in comparativum; de comparativo in positivum.

* Psal. XIV. 1. Ita quod secundum Psalmistam, * *Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Et de assimili Versificator egregius

Optimus esse soles; te fecit honor meliorem.

Æstimo quod fies de meliore bonus.

Anno MCCLXXXI. à Festo Nativitatis Domini ferè usque ad Purificationem gelu frigoris atque nivis abundantia tanta fuit, quantam senes illius temporis antea in Angliâ non senserunt. Quinque namque arcus pontis Londinensis, & pons Rossæ totus corruit & asportatus est; & à Rossâ usque ad Strodam siccis vestigiis transierunt.

THOMAS DE
INGLETHORP.

Anno MCCLXXXIII. obiit Johannes Episcopus Rossensis in die S. Gregorii Martyris; & sepultus est in Ecclesiâ eadem à parte Australi juxta ostium excubitorum. Successit M. (o) Thomas de Ynglethorp, Decanus S. Pauli

(n) Johannes de Bradfeld, id enim illi cognomen fuit, consecratus est 1278. 29. Maii; obiit 1283. 23. April. ex fide Annalium Wigorn. & breviorum Ross. Apud nostros igitur Annales pro die S. Gregorii infra legendum est die S. Georgii Martyris.

(o) Mortuo Johanne Episcopo, electus est à Monachis Johannes de Kyrkeby, Archidiaconus Coventrensis; qui electioni de se factæ consentire noluit, & juri suo coram Archiepiscopo renunciavit apud Michelham 1283. 16. Junii; prout Instrumentum autographum inter Archiva Ecclesiæ Cant. asservatum docet.

Repetitâ electione subrogatus est Thomas de Inglethorp; qui confirmationem à Johanne Archiepiscopo Cant. obtinuit 1283. 9. Julii, consecrationem ab eodem in Ecclesiâ Christi Cant. suscepit die 26. Septembr. sequentis. Tunc enim Episcopos ad consecrationem ejus in Ecclesiâ Cant. Archiepiscopus adesse jubet (in Registro *Peckham*) atque ipso revera die consecratum esse Chronicon Dovenense testatur. Nostri tamen Annales Dominicâ sequenti consecratum volunt. Obiit anno 1291. 11. Maii, juxta Thomam Wikes, die 12. Maii juxta Annales Benedicti Ross.

London.

London. & consecratus est apud Cantuariam v. Nonas Octobris à venerabili Archiepiscopo Cant. Fr. Johanne de Peccham de ordine Minorum.

Eodem anno dimisit Johannes de Renham Prioratum Roffensem ante Festum Nativitatis Domini. Successit Fr. Thomas de Woldeham in Vigiliâ Natalis Domini. Istius autem Episcopi temporibus orta est dissensio inter ipsum Episcopum & Priorem; eò quòd Monachis Officiales in domo suâ constituit, Sergantias plùs ad nocumentum quàm ad commodum Ecclesiæ contulit. Exenium etiam S. Andreæ percepit minùs justè; asserens hæc omnia sui juris esse. Et Prior è contra recalcitravit quantum potuit. Requisitus igitur super hoc Archiepiscopus dixit Priori: Descendam & videbo. Declinante autem Archiepiscopo apud Roffam, absente Priore, idem Episcopus sibi occurrit. Intransibique illis Capitulum Monachorum, Archiepiscopus ad collegium fecit collationem, finitoque sermone Monachis inquit: Non huc intravimus ut Metropolitanus in præjudicium Episcopi seu Ecclesiæ, sed ut Patronus istius Ecclesiæ. Et assumpto in testimonium quodam Justiciario tunc præsentem, nomine Solomon de Roffa, quòd Rex de hujusmodi non intromitteret defectu Patroni; hæc palam omnibus referebat. Post hæc amoto Episcopo & omnibus aliis, exceptis prænominatis & juratis Archiepiscopo, Claustralibus etiam ab Officialibus segregatis, super præmissis eos diligenter examinavit. Et examinatione completâ, inclinavit Archiepiscopus citius veredictioni Claustralium quàm Officialium. Tunc vocato Episcopo ad se dixit. Ex insinuatione fidelium accepimus, quòd Ecclesiæ Roffensi injuriamini, contra voluntatem Prioris & Seniorum Capitulum hujusmodi faciendo, Officialibus duntaxat parti Episcopi cohærentibus. Tunc Archiepiscopus ad Episcopum: Domine tu malefacis. Et Episcopus ad Archiepiscopum: Prædecessores mei ita fecerunt. Et Archiepiscopus. Per S. Franciscum si Angelus hoc fecisset, malè fecisset; si prædecessores vestri hujusmodi incumbabant possessioni, titulum tamen & causam prætermittere non debetis. Quia satis succedit in vitium, qui alterius injuriam continuat & errorem. Et sic Episcopus se retraxit, & saniori consilio adhærere cœpit.

Anno MCCXCI. obiit bonæ memoriæ M. Thomas de Ynglesthorp Episcopus Roffensis. Hujus corpus xvi. Calend. Junii, viz. die Jovis proximâ ante Festum S. Dunstani Archiepiscopi traditum fuit sepulturæ cum solennitate debitâ in eâdem Ecclesiâ juxta magnum Altare ex parte australi. Hic vir laudabilis, mitis & affabilis, jocundus & hilaris, ac in mensâ dapilis, locetur cum beatis. Evolutis autem aliquantis diebus post tumulationem istius Episcopi, exivit Conventus processionaliter apud Frenesbury pro pluvîâ postulandâ. Erat enim eis ventus contrarius; ita quòd irruente turbine in eorum oculos, vix Processionalia sua potuerunt intueri. Et celebratâ ibidem Missâ, rogavit Prior Magistrum de Strode; ut per pomœrium suum sibi & suis transire liceret. Hoc Magistro concitò aspirante subdit: Et ultra statum meum, si necesse foret. Duo autem fratres Hospitalis illius hoc audientes indignati sunt; & domui suæ in hac parte præjudicium oriri arbitantes, ad posticum quo Monachi egressuri erant, cum ribaldorum sequelâ properabant, & transitum eorundem impedire conabantur. Accedentes igitur Monachi ad posticum, liber egressus minimè patebat. Unus autem ex astantibus Monachis Magistrum aggreditur: Nonne transeundi licentiam nobis concessisti? Et Magister: Et concessi, & iterum concedo. Tunc quidam Monachus postico diruto, arrepto fratre nomine Johanne de Eshe, projecit in sterquilinum. Et alii lanceas vexillatas gestantes in manibus exploratores postici abigebant. Alii tollentes baculos è manibus ribaldorum, quendam uxoratum Clericum à culpâ non à poenâ absolvebant. Illis sanè eudem Clerico plenam indulgentiam denegantibus, subsequitur absolutio Archiepiscopi. His verò peractis præ-

prætereuntes Monachii Litaniam cantabant *Domine miserere Christe*. Et statim subsequitur Letania major *Out, out, out*. Et sic cessavit Processio hujus in loco usque adhuc.

THOMAS DE
WOLDEHAM

Posthac electus fuit Fr. (p) Thomas de Woldeham. Sed ob injurias à Clericis Domini Archiepiscopi sibi irrogatas eidem electioni penitus renunciavit. Et eligendi licentiâ petita & obtenta, iteratò Monachi eundem elegerunt; mentaliter opinantes malorum cursum mutatum in melius; quòd etiam errata corrigeret pro quibus pugnârat, & quasi uberrimè flebat, dum Prior existiterat. Consecratus autem apud Chartham in Festo Epiphaniæ Domini, pressuræ quam amarissimè tempore sui Prioratûs sustinuit, parum meminebat. In crastino Epiphaniæ successit Johannes de Reyneham in Prioratum.

Anno MCCXCII. sederunt Justiciarii Itinerantes Cantuariæ; ubi super catellis fugitivorum & libertatibus furcarum inter Episcopum Roffensem & Monachos Ecclesiæ ejusdem, prout in cartis Regum eorundem Monachorum continetur, fuerat placitum. Eatenus erat quidam Solomon, non ille peritissimus de Bibliâ, sed de Roffâ; qui propter suam injusticiam ab officio & consilio Domini Regis amotus fuerat. Hic Justiciarios, in quantum potuit, contra Monachos excitavit; quòd Episcopatum Roffensem, quem votis omnibus concupivit, Monachis contradicentibus non obtinuit. Et sic Justiciarii suâ falsâ instigatione obcæcati, plus parti Episcopi quàm Monachorum inclinantes, ipsos Monachos proprio jure abdicârunt. Jurati verò metu ducti, jus Monachorum celabant inviti. Unus ex eis perceptus amicus, in xx. solidis fuerat amerciatus. Hinc cæteri perterriti redimebant tempus, quia dies mali erant. Prosternatis igitur furcis apud Frenesburye, superfederunt Justiciarii pro tempore feriato à Festo S. Margaretæ Virginis usque ad Festum S. Michaelis. Mirum in modum infra tempus illud manifestam injuriâ sequitur vindicta. Fuit quidam Ballivus apud Malling, Gilbertus nomine; qui festinus prosternationem furcarum primus referre cupiens, versus Episcopum iter arripuit. Quo in itinerando buccellam panis accipiente, simul cum buccellâ statim mortem gustavit. Senescallus quidem Domini Episcopi Henricus de Hehum, semper dans consilium Achitophel, infirmatus expiravit. Vicecomes Cantiaë statim occubuit. Et Dominus Solomon, ut ipse retulit, intoxicatus per Officialem Domini Episcopi nomine Gynandum, diem clausit extremum. Qui Gynandus postea captus, incarceratus, concatenatus, per patriam damnatus, in prisonâ Episcopi recipitur. Tandem solenniter purgatus, apud Grenwicum liberatur. Audientes igitur Justiciarii mortem supradictorum, timuerunt valde. Et quidam eorum apud Roffam accedentes, pœnitentes ac gementes, Priori & quibusdam aliis de Conventu dixerunt. Sapientiâ Solomonis nequiter decepti, injustè & incircumspectè processimus contra vos; & quare non indicastis nobis? Utinam scivissemus jus vestrum & munimenta vestra! Sed proh dolor, non est per nos reversio. Commendetur ergo memoriæ; fortè visitabit vos Dominus coram aliis Itinerantibus tempore opportuno.

Anno MCCXCIV. obiit Johannes Renham Prior Roffensis. Successit Thomas de Shelfordiâ.

Anno MCCC. Fr. Thomas de Shelford dimisit Prioratum Roffensem

(p) Thomas de Woldeham, alibi de Suthflete dictus, Prior Ecclesiæ Roffensis, in Episcopum à Monachis suis electus, consecratus est ab Archiepiscopo in Ecclesiâ parochiali de

Chartham prope Cantuariam 1292. 6. Jan. die Epiphaniæ Dominicæ. Obiit 1317. 28. Febr. *Annal. brev. Benedicti Roff.*

propter debilitatem corporis. Post Festum Purificationis successit Johannes de Greenstreet.

Anno MCCCIV. erat quidam Dacianus, cognomento Stephanus de Dane, Constabularius Castri Roffensis, Monachorum adversator ibidem in quantum potuit. Hic concitavit cives Roffenses contra ipsos Monachos; ut eos tallarent de his quæ merè sunt spiritualia, viz. de clausu suo & Prestefelde, ubi tallagium nunquam dare consueverunt. Sed quidam è fratribus contra hoc decertans coram Baronibus & Scaccario, usque ad decisionem negotii viriliter elaborabat. Et sic quieti Monachi à jugo servitutis illius. Idem Dacianus ab officio est suspensus.

Anno MCCCVII. concessit Rex Monachis Roffensibus appropriationem terræ de Ores, quæ de feodo Monachorum fuit; & suâ chartâ confirmavit.

Z z 2

W I L.

WILLELMIDE DENE

Notarii Publici

Historia Roffensis

Ab anno MCCCXIV. ad MCCCL.

ANno Domini MCCCXIV. cedente fratre Johanne de Grenestrete officio Prioris, frater Hamo de Hethe in Vigiliâ Translationis B. Andreæ Apostoli, VIII. Id. Maii, in Capitulo Roffensi ad nominationem fratrum per Dominum Thomam de Woldeham tunc Episcopum præfectus est in Priorem. De qua quidem præfectione quidam invidentes per M. Willelmum de Briston erga Dominum Walterum tunc Archiepiscopum Cant. procurarunt ad visitandum Capitulum Roffense & Dioecesin. Habebat tunc Archiepiscopus potestatem visitandi per Commissarios per privilegium Clementis VIII. Hervicus de Stanton & alii Justiciarii in Cantia itinerantes apud Roffam tunc extiterunt. Missis igitur literis Archiepiscopi ad Capitulum ad suam recipiendam visitationem, pro centum equis cum pertinentiis procurari se velle per Capitulum præmunivit. Factâ ideo providentiâ pro adventu Archiepiscopi pro numero tot equorum, tandem personam venire se excusans, tres Clericos viz. M. Willelmum de Knapton Archidiaconum Norwicensem, Thomam de Chertham, & Robertum de Norton loco ipsius constituit. Videns tunc Prior quod providentiam factam pro adventu Archiepiscopi finaliter perderet, ad diem quo visitarunt Commissarii Capitulum, vicinos Milites & probos homines de patriâ vocavit ad expendendum providentiam prædictam; & sic introitum suum uno & eodem die habuit, & Visitatores recepit. Dominus autem Episcopus dicto die personaliter interesse noluit, per prædictos invidentes instigatus; licet plurimum per Priorem fuisset interpellatus. Recedente itaque Episcopo paucis de suis ibidem dimissis, multum doluit Prior atque erubuit pro eo quod eidem Episcopo per septennium in officio Capellani astitisset, & credebat quod eo citius hunc honorem impendisset. Visitantibus ergo Commissariis Capitulum, comperitum erat per plures fratres, quod Prior per quinque vix nominatus assumptus erat in Priorem, & unus alius per viginti & majorem partem Capituli nominatus repulsam patiebatur. Super quo Prior positus fuit ad rationem coram eisdem Commissariis; quibus respondebat protestando, quod ejus responsio in præjudicium nulli cederet, dicens quod sufficienter fuit nominatus & de consensu omnium hujusmodi nominationi consensit, & ductus fuit ad installandum eo renitente per compulsionem totius Conventus, & omnes sibi tunc obedierunt ut Priori suo sine contradictione aliquali. Tunc Visitatores Conventum interrogarunt, si vera essent quæ Prior dixit; qui omnes responderunt, quod sic. Et Visitatores dixerunt: Quare nos tunc sic trufastis de Priore vestro talia deponendo? Producit etiam Prior literam Episcopi ad hujus nominationis probationem. Nitebatur multum Knapton ad depositionem Prioris, per invidentes corruptus. Tunc Priorem ab officio dimiserunt. Duravit illa Visitatio in Diocesi Roffensi à Festo Translationis S. Benedicti usque Festum Paschæ proximè sequens.

Multa

Multa discrimina passus est tunc Prior, eo quod invenit Ecclesiam in DC. libris ære alieno oneratam, & bona Ecclesiæ distracta & alienata, & multos Fratres rebelles, & finaliter Ecclesiam ita desolatam, ut nisi affuisset consolatio divina, Ecclesia nunquam fuisset relevata. Unde Prior magnum conflictum habuit pro dispersis colligendis & habitis conservandis contra Episcopum & Walterum de Fynchyngfeld. Tandem tamen de manibus Walteri terras de Forstalle & Bedesham, & CC. marcas, & Ecclesias de Hertlepe & de Hoo, quas habebat ad firmam & compotum, Prior evicit & eripuit, &c.

Anno sequenti orta fuit dissensio inter Episcopum & Capitulum pro exenio S. Andreae detento per J. de Grenestrete tunc Priorem; & postea per Priorem H. per tres annos continuatum. Percepit tamen Episcopus, & fuit in possessione percipiendi partem exenii antedicti quolibet anno, atque de triginta annis debitis de Maneriis de Frenedesbery & Stoke.

Anno tertio à præfectione Prioris H. circa Purificationem B. Mariæ Virginis ægrotavit Thomas de Woldham Episcopus Roffensis. Quo vergente ad occasum, res Episcopatus plurimum distrahebantur per malam custodiam suorum. Venit ergo ad eum Prior per unum diem ante mortem ipsius; & coram Episcopo prostratus, veniam petiit de commissis contra eum. Petiit etiam absolutionem & revocationem omnium sententiarum latarum per ipsum in Capitulo Roffensi; quæ omnia Episcopus benignè concessit atque dedit. Obiit ultimo die Februarii; cujus obitus Priorem per triduum latebat periculose apud Bromlegh. Quarto verò die obitus sui venit Prior cum executoribus de ejus sepulturâ tractaturus. Ordinato die sepulturæ, scripsit Prior Priori Cant. & omnibus Abbatibus & Prioribus circumvicinis, ut ejus sepulturæ interessent.

THOMAS DE
WOLDHAM.

Defuncto igitur Episcopo, Monachos de Waleton ad interessendum electioni clam vocavit propter metum deprecantium magnorum. Nam Archiepiscopus pro suo Cancellario, Domina de Badelesmere pro M. Thomâ de Northwode, literas direxerunt. Quorum preces & omnium aliorum magnorum ac aspirantium multorum Capitulum obaudiens, assignato die ad eligendum, per viam scrutinii concorditer Priorem suum Hamonem de Heth elegit anno à Nativitate Domini (a) MCCCXVI. xv. Cal. Aprilis. Præsentatus fuit idem Electus Waltero Cant. Archiepiscopo apud Lambeth ut Patrono & xi. Cal. April. admissus ab eodem; & datus fuit dies opponere volentibus ad comparandum ubicunque xiii. Cal. Maii. Quo die adveniente in Capellâ de Lambeth, & nullo oppositore comparente, pronuntiata electione per M. Andream de Bregge, Fratresque J. de Westerham Monacho & G. de Mepeham Sacristâ productis & juratis ad instruendum officium, datus fuit dies iv. Non. Maii ad audiendam pronuntiationem prodoctorum. Quo die adveniente, dicto Electo comparente & confirmationem suæ electionis petente, respondit Archiepiscopus, quod ligatæ fuerunt manus ejus; & quod non potuit ulterius procedere, quia Papa provisionem Ecclesiæ Roffensis ad opus Fratris Johannis de Puteolis Gallici, Confessoris Dominæ Reginæ, reservavit. Habi- toque super hoc tractatu diligenti quid foret faciendum, tandem de consilio totius Concilii Archiepiscopi & majorum Doctorum Angliæ idem Archiepiscopus signavit Domino Papæ Johanni XXII. quod electio præcessit per unum diem reservationem, & totum processum habitum coram ipso. Et

HAYMO DE
HETHE.

(a) Scriptum fuerat in autographo MCCCXV. Verum annum 1316. (cumque exeuntem) & veritati & Authoris menti magis convenire manifestis indiciis constat. Electum fuisse

Haymonem exeunte anno 1316. consecratum apud Avinionem 1319. sub finem mensis Augusti, confirmant Annales breves Roff. Benedicti Monachi, *Vespasian* A. 22.

consultum (b) erat Electo, ut nullo modo Curiam Romanam adiret, nullo tamen cogitante de Constitutione *Cupientes*, de Elect. lib. vi. Sic Electus misit M. Robertum de Redefwelle Juris Civilis Doctorem, & Sacristam prædictum ad Curiam pro causâ ipsius. Quibus Procuratoribus Nonis Maii versus Curiam iter arripientibus, ix. Cal. Junii ad Curiam applicuerunt; præsentatisque literis Archiepiscopi & exposito negotio Domino Papæ per Willelmum de Testâ S. Ciriaci in Thermis Presbiterum Cardinalem, tandem Papa ad prosecutionem dicti Cardinalis de consensu Procuratoris Reginæ sc. Johannis de Jargolio Gallici, totum negotium ad partes Angliæ Dominis Gaucelino titulo SS. Marcellini & Petri Presbytero & Lucæ S. Mariæ in Viâ latâ, Cardinalibus tunc existentibus in Angliâ commisit; quod si electionem invenirent canonicam & de personâ idoneâ esse celebratam, & Electum de jure suo non cecidisse per Constitutionem *Cupientes* pro eo quod iter versus Curiam non arripuit infra mensem à tempore notificationis reservationis prædictæ sibi factæ, & electionem reservationem prædictam præcessisse; eundem confirmarent & facerent consecrari: sin autem, infirmarent, & silentium imposerent Electo memorato.

Commissionem prædictam Electus recepit apud Rossam ix. Cal. Septembr. & eandem misit per M. Andream de Bregges, & R. de Selham Monachum, & Willelmum de Dene Notarium, Cardinalibus prædictis tunc apud Dunelmum existentibus; qui Procuratoribus prædictis Electi diem præfixerunt proximum juridicum post Festum S. Lucæ. Quo die adveniente coram prædictis Cardinalibus in Palatio Episcopi London. Procuratores Electi comparuerunt, &c. [*Post multos dies juridicos, cum electio rite facta fuisse comprobata esset, & Electus doctrina examen subiisset;*] demum xv. Cal. Febr. Cardinales in dubium revocârunt, an Electus teneretur observare Constitutionem *Cupientes*. Super hoc Papam consulere decreverunt. Consultationem verò factam cum toto processu coram eis habito per Fredericum Electum Saonensem confirmatum ad Curiam transmiserunt. Electus verò Rossensis Nicolaum de Bereham L. D. & Willelmum de Dene Notarium suos constituit Procuratores ad prosequendum negotium in Curia Romanâ. Domina verò Regina misit J. de Jargol. Procuratorem suum ad Curiam ad impediendum. Direxit namque Dominus Rex Angliæ literas supplicatorias Papæ & Cardinalibus pro expeditione Electi Rossensis prædicti. Et Domina Regina è contra scripsit eisdem pro ipsius Confessore; & literas Regis & trium Reginarum Franciæ supplicatorias Papæ similiter & Cardinalibus dirigendas procuravit. Præsentatis igitur processu & consultatione & literis, Papa vehementer admirabatur, quod Regina Angliæ contra preces Domini subscribere ausa fuit, &c. [*Ipsius tamen intercessioni magis detulit; adeo ut spretâ Auditorum, quibus causa commissa fuerat, relatione pro Electo factâ, in id unice intenderet,*] ut electionem si posset, per aliquem rigorem juris enervaret.

Pendente sic negotio usque adventum Cardinalium de Angliâ, & illis in Curia existentibus, iii. Id. Novembris Papa in Consistorio secundum formam prioris commissionis in Angliâ factæ dictum negotium recommisit terminandum: & illi suis Auditoribus Petro de Nogareto & Sefrido de Vesano illud idem commiserunt. Propositis igitur coram eis toto processu & allegationi-

(b) Factum id subdolè ab Archiepiscopo Hamo Episcopus conqueritur, eo consilio, ut protractâ diutius electionis causâ plures ipsi proventus ex diuturniori Sedis Rossensis vacatione accederent. Temporalia enim vacantis Episcopatus Rossensis penès Archiepiscopos Cant. manebant. Eâdem olim vafritie Boni-

facium Archiepiscopum Laurentii Episcopi confirmationem distulisse, & Johannem de Pecham Thomæ de Woldham confirmationem excogitatis subinde remoris protraxisse addit in Libello adversus Archiepiscopum Cant. quem Willelmus in Historiâ suâ collocavit l. 2 r. à nobis prætermisum.

bus partis utriusque, Petrus de Nogareto, qui semper adversabatur Electo, dubia nova adinvenit. Inter quod erat, an Electus teneretur comparere personaliter coram Cardinalibus in Curia & ipsius electionis petere confirmationem? Quod cum Procuratores Electi & amici intellexerant; de consilio eorum omnium deliberatum fuerat mittere pro Electo, ut ad Curiam veniret festinanter. Receptis igitur ille literis de veniendo die Circumcisionis, die Sabbati proximo post Festum Conversionis S. Pauli ad Curiam venit, & Cardinalibus iudicibus suis se præsentavit, & pro expeditione negotii sui continuè institit. Porro interim Regina Angliæ animum Regis allexerat ad deprecandum Papam & Cardinales pro ipsius Confessore; & factum est, ut Rex preces contrarias sub uno sigillo fieri iussit. Unde mirabantur Cardinales, & inconstantia imputabant. Scripsit etiam supplicando Adamarus Comes Pembrochiæ Cardinalibus pro eodem hoc modo; 'Quia nobis supplicavit Fr. J. de Puteolis Dominæ Reginæ Angliæ Confessor, ut vos pro Episcopatu Roffensi sibi conferendo excitaremus ad interponendas partes vestras erga Dominum Papam. Hanc literam Papa postea vidit & legit; & ab illo tempore propter ipsius manifestam ambitionem Fratrem repellere nitebatur, & Electum expedire præcepit. Die igitur Sabbati proximâ post Festum S. Gregorii convenientibus xvi. Auditoribus pro suis consiliis dandis, & diligenti habitâ investigatione singulorum, ex iis xii. concordârunt, quod Electus per Constitutionem *Capiens* à jure suo nullatenus cecidit, & quod Electio ejus de jure esset confirmanda. Quod cum Domino Papæ in Consistorio per G. Cardinalem esset intimatum; iussit statim Papa Electum expediri. Datus fuit hinc dies Electo ad audiendam pronuntiationem, viz. die Sabbati in Passione Domini; infra quem diem prædictus G. Cardinalis per preces Regis & Reginæ Angliæ corruptus, intimavit Papæ, quod contraria consilia per majores Curia recepisset; & sic institit, quod Dominus Papa dictum negotium ad se revocavit; Cardinale se exuente, quod versus Parisios pro pace reformandâ inter Gallicos & Flandrenses erat statim profecturus.

Tunc de negotio omnes desperabant, in tantum quod Monachus socius Electi derelicto solo Electo ad partes redire properavit. Multi verò Anglici interim pro Episcopatu Roffensi lubendo erga Papam & Cardinales per literas Regis Angliæ & varia promissa procurando institerunt, nil tamen perfecerunt. Johannes de Jargolio Procurator Reginæ & ipsius Eleemosynarius, qui reservationem procuravit, videns se non posse procurationis suæ expeditionem consequi quam opravit, & pro qua immensas expensas apposuit Papam exenniando & Cardinales ac advocatos remunerando, in Vigiliâ S. Andreæ Apostoli, cujus tamdiu impediverat jus, cœpit pro nimia angustia ut dicebatur graviter infirmari, & die Dominicâ sequenti in Curia subito moriebatur. Quin & Johannes de Nanton, Camerarius Reginæ, qui eandem reservationem similiter procuraverat, judicio Dei apud Derteford de equo suo cadens expiravit.

Tandem ad instantem procuracionem W. de Testâ Cardinalis ultimo die Aprilis factâ mentione Domino Papæ in pleno Consistorio pro negotio terminando, surrexit Jacobus de Columpnâ Cardinalis, & dicebat Papæ: Pater sancte, neque Electus neque Confessor Reginæ Angliæ Episcopatum obtineat Roffensem; sed tertio detur. Institerat diu pro Fr. Laurentio de Gloucestriâ, Theologo & Monacho, Priore de Boxgrove, tunc in Curia existente; ut Papa sibi contulisset. Cui Papa statim respondit: Certè non faciemus; absit quod sic faceremus. Et continuò Domino Lucæ Cardinali soli negotium commisit terminandum. Lucas Cardinalis sex Auditores majores de Palatio consuluit, qualiter esset procedendum; qui omnes dixerunt, quod Electus fuit de jure confirmandus. Re ad Papam in Consistorio relatâ die Lunæ proximâ ante Festum S. Mariæ Magdalenæ, Papa præcepit Lucæ Cardinali, ut Electum juxta consilia sibi data confirmaret. Inte-

Interim autem ægrotavit Electus usque ad mortem, & graves patiebatur vomitus atque fluxum; & ferè extinguebatur propter nimiam corruptionem in civitate & calorem. Propterea extra civitatem ad Castrum vocatum Ponferewe in unâ liturâ fecit se deportari. Audiens verò Lucas Cardinalis, quòd Electus de civitate recessisset, instigatus per aliquos æmulos, per cursorem Electum citavit in hospitio ejus, ut in Vigiliâ S. Mariæ Magdalenæ pronuntiationem compareret auditurus, sperantes quòd ad diem non venisset. Statim Procurator Electi apud Ponferewe misit, & hoc Electo nunciavit. Electus igitur se fecit per aquam ad civitatem transvehi; & à duobus tentus se fecit duci ad domum Cardinalis Lucæ. Et comparente ipso, dicebat Cardinalis, quòd Ecclesiam Roffensem diu languentem diutius languere non permetteret; & auctoritate Domini Papæ Electum confirmavit. Quo facto Electus iteratò in lectum decidit; & per infirmitatem quinque septimanis ejus consecratio erat ad ipsius magnum damnum prorogata. Veniens tunc ad Curiam Fr. Robertus Wirfop Ordinis S. Augustini, unus aspirantium ad Episcopatum Roffensem, cum literis Regis & Procerum Angliæ pro Episcopatu habendo, Electum invenit confirmatum. Unde multum dolens, expectavit tamen, sperans mortem Electi graviter infirmantis, ut sic optinuisset Episcopatum. Tandem convalescente Electo, & ab Cardinali Hostiensi per assignationem Domini Papæ (c) Dominicâ proximâ post Festum S. Bartholomæi in Ecclesiâ Fratrum Prædicatorum Avinione consecrato, cuncti aspirantes spe suâ defraudati prosequi cessârunt. Erant autem duo Abbates Græci Monachi de Regulâ S. Basilii, eodem die cum Episcopo benedicti. Tunc institit cotidie pro Bullis suis habendis; sed impeditus fuit non per Constitutionem *Cupientes*, sed per pecuniam habere volentes, ab illo die consecrationis suæ usque ad diem Veneris proximum post Festum S. Dionysii; quo die recessit de Curiâ sine Bullis, defectu pecuniæ ipsum cogente: accepta à Papâ, quem à Cardinali Testâ introductus visitavit, licentiâ Dominicâ proximâ post Festum Exaltationis S. Crucis. Postea in Vigiliâ S. Michaelis horâ vesperarum coram Camerario pro communi servitio in MCCCCXL. florenis se Episcopus obligavit. His ita gestis, Episcopus dicto die Veneris, ut præmittitur, de Curiâ recessit anno MCCCXIX. & in Vigiliâ Omnium Sanctorum apud Dovoriam applicuit, dimisso Scutifero in Curiâ ad portandas Bullas; & de Dovoriam ivit apud Saltwode in personatu, Bullas expectando per tres septimanas. Die verò S. Clementis Bullas recipiens, Cantuariam perrexit; & factâ ibi quadam professione (d) consuetâ à Suffraganeis in Romanâ Curiâ consecratis, & publicatis Bullis suis, usque Archiepiscopum est profectus. Diebus verò Dominicâ & Lunæ sequentibus in Capitulo Roffensi & in Curiâ de Arcubus London. Bullas similiter fecit publicari.

Proficiscente Episcopo ad quærendum Archiepiscopum, invenit eum apud Slesford Diocesim Lincoln. visitantem; & præsentatis eidem Archiepiscopo rescriptis Apostolicis die Dominicâ primâ Adventus Domini, factis professione, obedientiâ & fidelitate, à custodiâ Temporalium & Spiritualium Episcopatus Roffensis Archiepiscopus ex tunc se amovit, & ea Episcopo reddidit & restituit; & scripsit Domino Regi & Reginæ pro Temporalibus, quæ in eorum manu fuerunt, ut & ea Episcopo liberarent. Procedente ulterius Episcopo apud Eboracum, ubi tunc Rex erat, se eidem præsentavit; & traditis sibi literis Archiepiscopi, assignatus fuit ad faciendum fidelitatem pro manerio de Middylton & Cobehamberg coram Clericis Cancellariæ; & factâ ibi fide-

(c) Factum id anno 1319. die 26. Augusti.

(d) Professionem subjectionis Archiepiscopo Cant. olim Avinione inter consecrandum

factam, renovavit apud Cantuariam coram magno Altari 1319. 24. Novembr. *Registr. Cant. Ecclesia.*

tate literas patentes Regis habuit ad Escheatorem citra Trentam pro liberatione Maneriorum prædictorum die S. Nicholai. Dominus Hugo le Despenfer tunc Camerarius Regis prædictas literas impedivit, quousque pro feodo suo contra omnem justitiam & consuetudinem per regnum Angliæ prius usitatam ab Episcopo decem libras extorquendo recepisset. Recedente igitur Episcopo de Eboraco, apud Borstall pervenit in Festo Natalis Domini ibidem morando. Et quod Capitulum Roffense Priore carebat, intronizationem acceleravit, & fecit die S. Hilarii, viz. in Octavis Epiphaniæ. In crastino verò intravit Capitulum; & Fr. Johannem de Westerham præfecit in Priorem. Deinde rediit ad videndum & visitandum Maneria Episcopatus; & invenit omnia destructa & distracta, & ita malè custodita, quod in septennio non possent reparari.

Forma autem obedientiæ & fidelitatis, quam die Dominicâ iv. Non. Decembr. anno MCCCXIX. in Capellâ Castri de Slesford Dominus Hamo Roffensis Episcopus Waltero Cant. Archiepiscopo in mei Notarii publici & testimonii subscriptorum præsentia præstitit, hic sequitur.

‘Ego Hamo Ecclesiæ Roffensis Episcopus profiteor Ecclesiæ sanctæ Cant. canonicam subjectionem & reverentiam & obedientiam; tibi que venerabili Patri Domino Waltero Dei gratiâ Cant. Archiepiscopo totius Angliæ Primate & successoribus tuis canonicè intransibilibus fidem & canonicam obedientiam ac subjectionem promitto. Necnon adjutor ero ad defendendum, retinendum & conservandum jura & libertates ac consuetudines Ecclesiæ Cant. prædictæ pro posse meo. Et hoc propria manu subscribo.

‘Jeo Hamon par la soeffraunce de Dieu Evefque de Roucestre ferray foil & loyal a vous Sire Wauter par la grace de Dieu Ercevesque de Canterbire & Primate de tut Engleterre; & leaninent frai les services & les custumes, que les terres & les possessions deivent, que jeo cleym de vous tenir; si Dieu moy ayde & ses faementuaries.

Sequitur Historia prolisa de processu litium inter Hamonem Episcopum & Walterum Archiepiscopum de proventibus Episcopatus Roffensis Sede vacante ab Archiepiscopo pro more perceptis, de presentatione ad Ecclesiam de Northone vacantem factâ ab Archiepiscopo ratione custodia Temporalium Episcopatus Roff. post confirmationem Hamonis in Curia Romanâ, & de restitutione implementorum ad maneria Episcopatus pertinentium, quæ sub custodia Archiepiscopi amota fuerunt.

Anno regni Regis Edwardi filii Regis Edwardi xiii. Dominicâ primâ Adventûs Fr. Hamo Episcopus Roffensis Spiritualia & Temporalia Episcopatus sui à Waltero Archiepiscopo Cant. recepit: qui post ipsius intronizationem toto anno sequenti in Episcopatu suo residens cum paucâ familiâ, circa reparationem domorum Episcopatus & culturam terrarum plurimum insudavit. Et quia de proprio non habebat unde viveret; Clerus Roffensis magnam subventionem in exeniis & pecuniâ, viz. de marcâ duodecim denarios, ei faciebat.

Anno MCCCXX. Hamo Roffensis Episcopus rogatus interfuit consecrationi Rigaudi Electi Winton. in Ecclesiâ S. Albani Dominicâ primâ post Festum S. Martini. Hiemavit postea Episcopus Hamo apud Trottysclyve, correctiones visitationis suæ, quam ante Festum S. Michaelis præcedens in Capitulo & Diocesi Roffensi fecerat, faciendo, & pro pecuniâ colligendâ ad solvendum pro communi servitiio in Curia Romanâ plurimum sollicitando. Pro qua solutione boscum de Elmeftede in Bromlegh vendidit pro ducentis marcis. Angebatur enim in Festo Purificationis sequenti illud servitium solvere, quod extendebatur ad summam MCCCCL. florenorum, quos tunc solvit; ac præterea diversis creditoribus C. marcas, quas mutuaverat pro animalibus emendis ad carucam pro terris excolendis. Visitante insuper Episcopo Hamone Monasterium de Hegham, octo Moniales fecit professas.

A a a

Obiit.

Obiit tunc Johannes de Westerham Prior; quo die Veneris proximo ante Festum Purificationis sepulto, loco ipsius fratrem J. de Speldherst Celerarium ad nominationem fratrum eodem die Episcopus præfecit. Celebrare postea Ordines in Sabbato quatuor temporum in Ecclesiâ Cathedrali Roffensi proposuit, & fecit. In Coenâ Domini ibidem Chrisma celebravit; & duobus diebus sequentibus Missas celebravit; ac post Pascha apud Frakeham commorans, per unum mensem Decanatum de Iselham visitando. Deinde apud Filchestowe se divertens, Monachos visitaturus, ubi septem diebus morabatur, per mare de illinc transiens, in Vigiliâ SS. Petri & Pauli in marisco Omnium Sanctorum in Hoo applicuit.

Anno MCCCXXI, in crastino Festi S. Leonardi Rex apud Tonebrige agens Episcopo Roffensi denunciando supplicavit; quod Monasterium Mallyngense, quod per Abbatissam dicti loci destructum esse, sicut per querelam omnium Monialium acceperat [dixit,] adiret, defectusque corrigeret, Abbatissamque, quæ fratris sui Bartholomæi de Badlesmere ausu temerario multa mala fecerat, deponeret omni modo. Igitur Episcopus tanti Domini denuntiationem ac pericula imminencia ponderans, mox ad visitandum Moniales scripsit; ibique multas querelas contra Abbatissam per omnes Moniales depositas; ad quas Abbatissa consilium non habens nescia respondere, gratis cessit vel invitata. Rursus ad electionem seu potius nominationem novæ Abbatissæ Episcopus procedens, quandam Dominam Agnetem de Leyburne Conventus elegit in Abbatissam, electionis formâ sc. nominationis de consuetudine non observatâ.

Post Parlamentum Londini solutum recedente Episcopo versus Trottysclyve ubi hiemavit, per Stone transiens, ibi Abbatem de Lesnes Rogerum de Deresford, cujus electionem apud Grenewych paulo ante confirmaverat, ei munus benedictionis impendit. Deinde apud Roffam veniens, Johannem de Grenestrete quondam Priorem defunctum sepelivit; & in crastino ejus sepultura, viz. die Sabbati quatuor temporum in Adventu Domini Ordines celebravit.

Anno MCCCXXII. Rex Parlamentum convocavit in tres septimanas Paschæ apud Eboracum. Soluto Parlamento Episcopus Roffensis per Neworke repedavit; quàm per Suthfolchiam, Northfolchiam, Holondiam, Lyndefeyam, & apud Bartone Humbram transiens, ad Eboracum venit. Summa expensarum suarum XXXIII. libræ per v. septimanas eundo, redeundo & morando cum xi. equis. Et non sic evasisset, nisi † vectigalia navigio transvexisset; quia hoc anno erat magna caristia bladi. Morabatur tunc Episcopus apud Hallyng per totam æstatem, domos dirutas reparando.

† l. vectigalia.

Rex tunc convocavit Prælatos & Proceres regni apud Ripoun in Festo S. Martini; & dehinc assignavit eos apud Eboracum ad tractandum & consulendum de repulsione Scotorum, qui totam patriam de Blackemor & Holdernesse & de Eboraco usque ad Scotiam deprædaverant & combusserant, captâ prædâ magnâ cum obsidibus nullo persequente Scotiam redierunt. In quo tractatum Communitas decimum, Cives sextum denarium concesserunt. Igitur ad rogarum Regis Prælati & Clero per Archiepiscopum Cant. apud Lyncoln. convocatis in Festo S. Hilarii, Archiepiscopus ibidem congregatis Regis indigentiam exponens, de consilio & auxilio Regi faciendo Prælatos & Clerum interpellavit. Clerus verbò asserens, quod Papa Regi duas decimas concessisset, hoc sufficere debere pro auxilio. Consilium itaque responsionem & deliberationem suam in scriptis Archiepiscopo & Prælati tradidit; quam deliberationem Archiepiscopus & Prælati ad Regem incautè mittentes; Rex ob hoc ad iram provocatus, Justiciarios & alios magnos ad inducendum Clerum per minas & blanditias Lyncolniam destinavit. Clerus quoque exin constantior effectus, respondebat se nolle recedere à suâ primâ deliberatione; cujus tenor talis est.

‘Super

Super eo quod injungitur Religiosis & Clero, quod deliberent super auxilio & consilio impendendis Domino nostro illustri Regi Angliæ, expositis indigentia ipsius & periculo imminenti; videtur Religiosis & Clero totius Cant. provinciæ jam præsentibus sanum esse consilium, quod Dominus noster Rex, Magnates & Proceres in universo in principio Deo & orationibus Ecclesiæ devotè se studeant commendare, & ab injustis exactionibus & oppressi- onibus Ecclesiæ & Ecclesiasticis personis ac populo illatis desistant, & allici- ant corda subditorum. Quantum ad subsidium ex parte dicti Domini Re- gis petatum, unanimiter respondent; quod cum sanctissimus Pater Johan- nes Papa XXII. attentis causis & rationibus ex parte Domini Regis nunc ex- pressis, volens sibi de sufficienti subsidio quantum facultates Ecclesiæ An- glicanæ suppetunt providere, eidem concesserit Decimam biennalem; non licet Religiosis nec Clero nec possunt ultra concessionem hujusmodi absque offensâ & contemptu Sedis Apostolicæ quicquam concedere istâ vice; cum illud onus jam impositum per Dominum Papam sit personis Ecclesiasticis ni- mis grave & importabile multis, tum propter defectum annonæ anni instan- tis & aliorum præcedentium, tum propter caritatem imminentem & gravi- orem futuram, ut verisimiliter formidatur, ac etiam propter præstationes varias & insolitas & oppressiones alias non ignotas, quas Religiosi & Clerus hætenus tolerârunt. Vobis igitur Rev. Patri ac Domino Waltero Dei gra- tiâ Cant. Archiepiscopo totius Angliæ Primati Religiosi & Clerus vestræ Provinciæ in istâ congregatione præsentis, istam deliberationem suam ex- hibentes, humiliter supplicant & devotè; quatinus præmissis omnibus & singulis per vos in subsidium Religiosorum & Cleri si placet ponderatis, ip- sam deliberationem veritate fultam benignè admittere dignemini, ac Reli- giosos & Clerum vestrum erga Dominum nostrum Regem clementer & mi- sericorditer in hac parte excusare; eisdemque sapius ac diu fatigatis, consi- deratis locorum distantis & viarum discriminibus, velitis si placet, solutâ Congregatione præsentis, tribuere licentiam recedendi.

Tempore isto tantus timor & vecordia atque miseria omnes invaserant; quod nullus ausus est palam loqui veritatem. Unde factum est, quod non- nulli regni destructionem & miseriam necnon & desolationem amaro animo desentes, scripturas querulas continentes has lamentationes solo projecerunt. Petitur à Clero Cant. Provinciæ super remedio providendo contra Scotos inimicos Regis & regni ac Ecclesiæ & totius populi Anglicani. Et utinam qui hujusmodi petunt consilium, necessitatem & causam adverterent peten- di! Est enim regnum in casu periclitationis, nisi Deus avertat: sicut cla- mat populus ex causis infra scriptis. Imprimis, ut asseritur, plerique Mag- natum errant in fide Catholicâ, in articulo sc. resurrectionis, & in sexto præcepto Decalogi; characteribus, carminibus, præstigiis & fortilegiis & Merlini vaticiniis fidem adhibent ænigmaticis, ne dicam de spiritibus inclu- sis. Deum non vereantur, proximum non diligunt, Ecclesias & loca sacra de prædant & expoliant, libertates ipsius impugnant, &c.

Hiemavit hoc anno Episcopus apud Stone, Festum Natalis Domini ibidem celebrando; & post Festum versus Hallynge divertens, vineam destructam excolere fecit per totam Quadragesimam. Multum sollicitus & cogitativus reparationi domorum Episcopatus dirutarum vacavit diligenter. Secessit igitur versus Trottysclyve, Festum Paschæ celebraturus; & post Festum pissinum & novam boveriam fecit ibidem; quorum sumptus ad xxv. libras se extendunt, excepto proprio meremio. In Festo siquidem S. Georgii ve- terem aulam de Hallynges diruere fecit & novam inchoare; quæ per annum integrum & septimanas xv. fuit in faciando; cujus custos cxx. libræ. Mere- mium tamen de bosco Hospitalis de Strode, viz. lxvi. arbores; reliquum de proprio fuit. Molendinum de Holbergh simul eodem tempore novum factum

fuit de meremio de Perstede, & custavit x. libras. Æstivavit itaque Episcopus, & in Pentecoste fuit apud Trottsclive. Post quod Festum magna pars familiæ ipsius ad vagandum per noctes assueta, ac etiam otio plusquam operi studens, & propterea ab Episcopo redarguta, nolens corripi sese, conspirantes multi insurrexerunt contra eum; quos Episcopus statim licentiarum fecit sine spe redeundi. Et hoc ipsius domestici sunt machinati. Circa Festum S. Barnabæ præ nimia curiositate & tristitiâ ingratitudinis suorum Episcopus graviter ægrotare cœpit, & usque ad Festum Omnium Sanctorum sic languebat, antequam convaleuit.

Anno regni Regis Edwardi XVII. intrante [Christi MCCCXXIII. medio] Rex Episcopo Roffensi literas destinavit; ut simul cum Abbate Rameseyæ Regem Franciæ adiret, & nuncium portaret pro prorogatione homagii Ducatus Aquitanie, & pace reformandâ cum Flandrensis. Qui considerans conditiones Regis & Magnorum & eorum varietatem, negotiique difficultatem, propriam insufficientiam ac corporis invaletudinem, expensas & laborem, & quod grates nullas reportaret; cum literis excusatoriis Clericum Regi apud Beverlacum mittens, à nuncio prædicto faciendo se petiit excusari, propter infirmitatem prædictam. Qui denique prece multâ magnorum excusatus, & alius pro eo ad idem subrogatus, absque Regis indignatione iussus est domi remanere. Episcopus apud Bromlegh hiemavit. Johannes de Frenesbury Rector Ecclesiæ de Bromlegh, & Executor testamenti Thomæ de Woldham Episcopi Roffensis eodem tempore submisit se gratiæ & ordinationi Episcopi super lite diutinâ inter eos habitâ de defectu implementorum domorum Episcopatus & legati non soluti; & in Curia de Arcubus condemnatus fuit in cc. libris. Episcopus post Festum Purificationis apud Hallinge se divertit; & in Quinquagesimâ sequenti fuit apud La Place; ubi Seneschallus Archiepiscopi Walteri Magister J. de Rodeswelle & alii de familiâ Archiepiscopi Thomæ de Heth & aliis de familiâ Episcopi Roffensis, qui barras super wallos Thamisiæ ad præparandum viam caretæ Episcopi ducentis harnesiæ de Thamisiâ apud hospitium Episcopi præstruebant, insultum facere nitebantur, sed non prævaluerunt. Tribus septimanis Parlamentum duravit. Quo soluto Episcopus apud Hallynge rediens in die Annuntiationis B. Virginis, per totam ætatem illic commorans, residuum operis faciendi de Aulâ complere fecit. Ante Pentecosten per unam septimanam vocatus ad consilium Regis Londoniam, Bromlegh perrexit; & ibi tribus septimanis ægrotavit; unde à dicto concilio fuit excusatus. Rex tunc apud Tonebregge in Festo S. Johannis Bapt. veniens, Episcopum ad faciendum servitium suum in dicto Festo invitavit. Episcopus Domino Regi apud Mallong occurrit ad salutandum eum; & usque Tonebregge secutus est eum, Festum cum eo celebrans. Episcopus Winton. M. Johannes de Stratforde ibidem Regi fuit reconciliatus; qui M. Roberto Baldok Regis Cancellario instigante, quia Episcopatum ab ipso fraudulenter surripuit ut dixit, multas persecutiones sustinuit.

Anno regni Regis Edwardi XVIII. [Christi MCCCXXIV.] circa Festum Exaltationis S. Crucis Agnes de Leybourn Abbatisa de Mallong obiit; & die Sabbati quatuor temporum sequenti Episcopus apud Mallong ultro progrediens, eodem die Monialibus omnibus instantissimè acclamantibus, Loram de Retlyng, omni ingenio & discretione prælaciæ ac regiminis carentem, in Abbatisam Episcopus præfecit licet invitatus, sciens eam insufficientem & ignaram; & in crastino eam benedixit: cujus benedictio Monasterii fuit maledictio. Episcopus tunc Abbatisæ inhibuit, ne ancillæ suæ corrodi-um daret, sicut fieri malè consuevit; earumque sigillum commune sequestravit, inhibens ne præter ipsius Episcopi licentiam petitam & obtentam eo uteretur. Episcopus apud Hallyng hiemavit, & in novâ Aulâ Festum S. Andree

dreæ celebravit; cui festo Abbates & Priores. D. Henricus de Cobeham, Militesque plures, alique de patriâ valentes interfuerunt. Eodem tempore molendinum de Borstalle factum est novum; & cussavit in omnibus lx. marcas.

Anno regni Regis Edwardi XIX. [Christi MCCCXXV.] Archiepiscopus Eboracensis ad officium Thesaurariæ assumptus fuit in Parlamento Westmonasterii inchoato in Festo Translationis B. Thomæ. Cui factò Walterus Archiepiscopus Cant. contradixit in quantum potuit, dicens quòd duæ Cruces in unâ provinciâ portari non deberent; sed non prævaluit jure clamando. Archiepiscopus igitur Cant. Archiepiscopum Ebor. pro bajulatione Crucis suæ per totam civitatem London. excommunicari mandavit. Nichilominus Eboracensis in Anniversario boni Regis Edwardi pro ipsius animâ apud Westmonasterium Missam celebravit, tamen sine Pallio. In crastino dicti Anniversarii Cant. Archiepiscopus in Parlamento in viridi camerâ Eboracensi Archiepiscopo se confabulando sociavit, cum tamen de suo mandato ipsum sciret excommunicatum. Quod Episcopus Roffensis cum perpendifset, Archiepiscopum Cant. leniter præmuniendo est allocutus, ut ab ipsius societate & communicatione secederet, quem excommunicari demandavit. Episcopus apud Trottsiclyve Natale Domini celebravit; & post tres septimanas apud Hallynge declinans, per totam Quadragesimam & æstatem sequentem circa clausuram murorum & reparationem novarum Capellæ & Cameræ cum totâ familiâ suâ multum desudavit.

Anno regni Regis Edwardi XX. [Christi MCCCXXVI.] Rex Archiepiscopo Viennensi & Episcopo Auriacensi Domini Papæ ac Reginæ Angliæ nunciis occurrit, ad tractandum de reditu Reginæ, filii Regis, & Comitis Cantix exulantium, sicut vulgariter dicebatur; qui modicum ibi proficientes, ab invicem discesserunt. Rex per Ledes versûs Roffam progrediens, occurrit ei Episcopus Roffensis apud Bexledowne; & equitando versûs Roffam causam itineris sui Episcopo exposuit. Deinde Hugo de Spenser filius Episcopo inter alia retulit; quòd Archiepiscopus & Episcopus nuncii prædicti petierunt ex parte Reginæ securitatem ad Regem redeundi cum filio & Comite antedictis; quibus responsum fuit, quòd securitatem exigere non oporteret, sed securè & salvo redire possent; & ut hoc facerent, Rex pro eis multoties misit; sed Rogerus de Mortuo-mari redire dissuasit, mortem comminans si redierint. Valde conquestus est dictus Hugo de Spenser Episcopo de Willelmo Norwicensi Episcopo; quòd Regem tradiderat Angliæ, & ideo factus est Episcopus; asserens quòd Rex Angliæ non habuisset pacem in divitiis, si Regina & Episcopus Norwicensis & eorum complices discordiam inter Reges non fuscitassent. Rex quoque in Camerâ Prioris Episcopo dixit; quòd quædam Regina olim Domino suo Regi in præceptis obedire nolens, à dignitate regali deposita fuit. Cui Episcopus dixit: Malas gratias habeat, qui hoc vos docuit: quin ulterius dixissent, quomodo duo Consiliarii Regis Assueri Aman & Mardocheus sibi invicem invidentes, unus eorum fuit suspensus & alter sublimatus: adjiciens, quòd hanc materiam prædicasset in præsentia Regis apud Tonebregge, si Rex misisset. Ad quod Dominus Hugo respondit, quòd fuisset mirabilis prædicatio, quia eum tangebatur. Et Rex ait: Non pepercisset tibi, Domine Hugo, Episcopus in prædicando. Et subjunxit Episcopus; quòd in prædicationibus & in confessionibus audiendis quilibet sacerdos dicere debet omnem veritatem non plus parcendo majori quàm minori. Et his dictis Episcopus recessit. In crastino post meridiem conduxit Regem versûs Gravesende; & in equitando Rex dixit Episcopo. Quando vis petere aliquid à me? Multa fecisti pro me & Domino Hugone; & nunquam retribui tibi. Multa feci pro his qui ingrati sunt mihi, quos promovi ad statum magnum, & facti sunt mihi hostes in capite. Et ideo Domine Hugo, præci-

pio

pio tibi; quod si Episcopus Roffensis quicquam habeat facere, fiat. Ad quod dixit Hugo: Domine libentissime; quia bene meruit, & erga vos bene se semper habuit. Episcopus itaque à Rege & Hugone licentiâ petita, cum eorum benevolentia apud Hallynges divertit; & nunquam postea Regem vidit.

Regina & sequaces sui die Mercurii ante Festum S. Michaelis in Angliâ applicuerunt. Cujus adventu audito Rex & adhærentes sui fugerunt ad partes Bristollia; quas Regina cum filio & totâ sequelâ ac omnes Majores regni & totus populus seditiosus, qui semper sunt & fuerunt proni ad seditionem, insecuti sunt. Walterus Archiepiscopus Cant. Episcopis London. Winton. Exon. Wigorn. & Roffensi apud Lamheth in quindenâ S. Michaelis convocatis, tractatum de Episcopis mittendis ad Regem & Reginam pro pace reformandâ in Ecclesiâ S. Pauli habere proponens, Roffensis Episcopus dissuasit Archiepiscopo, ne in civitatem vel ultra Thamisiâ transiret ad tractandum; exponens ei quod corda totius populi ab Episcopis aversa fuerant, & omnes Episcopos oderunt, quia totum malum quod contigit in Angliâ, pigritiâ, fauitati & ignorantia Episcoporum fuit imputatum; & omnes Reginam dilexerunt, & Regem oderunt. Tunc in crastino apud Lamheth omnes Episcopi vocati convenerunt ad tractandum de duobus mittendis ad Regem & Reginam. Wintoniensis ire concessit, si socium haberet. Cæteris ire negantibus, tandem omnes Episcopi Roffensem rogaverunt, ut cum eo iret; qui totaliter se excusavit. Die Mercurii proximâ ante Festum S. Lucæ conveniunt in civitate London apud la Gylt Hall omnes majores & minores, consilium ineuntes, quomodo Episcopos London. & Exon. & alios Regis Justiciarios ad Fratres Prædicatores tunc congregatos dolo caperent & occiderent, & mercatores in civitate deprædarent, acceptâ occasione de adventu Reginæ, quod Regina adhærere nolentes proditores regni publicè censerentur. Unde factum est, quod in certis locis positæ sunt insidiæ ad explorandum adventum Episcopi Exon. Qui cum venisset, & ad Ecclesiâ S. Pauli confugisset; in hostio Ecclesiæ à malefactoribus comprehensus, extractus, percussus & graviter vulneratus, traxerunt eum per plateas & vicos usque ad magnam Crucem in Chepe filii Diaboli, non verentes manum ponere in Christum Domini, Sed eum spoliantes, & vestibus suis exuentes, ausu crudeli peiores quàm Paganis, virum utique fidelem, providum & discretum ac regno valde necessarium truculenter decapitarunt, caput de corpore abscissum super collistrigium statuentes, corpus canibus ad corrobandum propicientes, & ad sepeliendum prohibuerunt.

Episcopus Roffensis in camerâ suâ sedens ad mensam, & magnum tumultum audiens, misit ad Archiepiscopum ad explorandum quidnam esset. Compertum est Archiepiscopum & suos omnes versùs Cantiam fugisse. Episcopum autem Roffensem, qui ad ipsius rogatum dimissis ad se omnibus equis ibi remansit, de eventu rei non præmunivit. Episcopus Roffensis statim considerans loci & temporis pericula, pedes cum suis fugit apud Lesnes, ubi pernoctavit; & in crastino apud Stone cibum sumens, apud Hallynges se recepit. Tunc conturbata est tota terra; & in circuitu impii ambulantes, animalia & alia bona pacificorum, quos hostes Reginæ dixerant, sub tali colore ubique deprædantes abduxerunt. Episcopus Roffensis nummosus reputabatur; & præmunitus fuit per J. de Sapeyâ Monachum Roffensem, qui in toto conflictu cum Episcopo Londoniæ & per viam fuit, ne ad Roffam veniret, propter insidias paratas ad eum capiendum. Hoc audito mox ingressus est batellum Episcopus; & de nocte usque Boxlee navigans, ibi pernoctavit. In crastino apud grangiam Abbatis cibum sumens, horâ vesperarum apud Roffam equitavit cum paucis. In viâ obviam habuit quosdam de Roffa malefactores, qui Episcopo insultum fecissent, si ausi fuissent. Mansit tunc Episcopus in Ecclesiâ

siâ Roffensi per totam septimanam, Festum Omnium Sanctorum vocatis melioribus & vicinis ad mensam inibi celebrans. Post prandium apud Hallynge recessit. Post cuius recessum conveniunt multi malefactores ad Ecclesiam, quia ad mentam invitati non fuerant, tumultum magnum facientes quæsitâ opportunitate depradandi Ecclesiam, & non inventâ confusi recesserunt. Post Festum S. Nicolai die Dominico Episcopus apud Maydeneston cum Archiepiscopo bis literis interpellatus fuit, & tunc verbotenus, ut ejus in comitivâ apud Wallingford, ubi Regina tunc morabatur, omni modo veniret; sed hoc facere Episcopus expressè recusavit; adjiciens, quod erga Reginam fuit excusatus. Miserat enim fratrem minorem Johannem de Heth ad Reginam apud Glovernam ad eum excusandum. Episcopus Archiepiscopo dissuasit, ne Londoniam cum excommunicatis ad Parliamentum veniret; sed persuadens ut ad Ecclesiam Cant. iret, ubi Majores de regno ad ipsum confugerent ad tractandum; sed non profuit, quia *Verba ferit vento, qui prædicat infatuato*. Plus enim timuit Reginam, quam Regem Cœli.

In crastino Epiphaniæ apud Westmonasterium omnes Prælati, Comites, Barones atque populus in multitudine magnâ, & præcipue cives Londonienses, cum magno strepitu ad Parliamentum Reginæ regnantis conveniunt. In quo per Herefordensem Episcopum, adhærentibus sibi multis aliis Episcopis, propositum fuit; quod si Regina Regi adhæreret, occideretur ab eo. Et tandem quæsitum fuit, quem mallent regnare patrem Regem vel filium; & hoc primo die Parliamenti. Et congregatis in Parlamento per eundem Episcopum injunctum fuit; quod quilibet ad suum hospitium iret, & in crastino post sumptionem cibi & potûs omnes potati redirent, & quæstioni Episcopi responderent horâ tertiâ. Quibus redeuntibus iteratò, propositâ eadem quæstione, quidam ex abundantia cordis, quidam metu ducti, nonnulli tacite propter metum Londoniensium, quæstioni respondere nòlentes. Tandem unâ voce omnium Filius in Regem sublimatur; factis sibi homagiis, in magnam Aulam novum Regem duxerunt, dicentes, *Ecce Rex vester*. Archiepiscopus Cant. Walterus publicè prædicavit: *Vox populi vox Dei*. Wintoniensis Episcopus addidit: *Cujus caput infirmum, cetera membra dolent*. Herefordensis subdidit: *Va terra, cujus Rex puer est*. Et pace factâ in populo per T. Wake & Londonienses sibi adhærentes, *Ave Rex* in excelsis proclamatur. In qua proclamatione Episcopus Roffensis stans in excelsis cum aliis Prælati & Majoribus regni, quia non cecinit cum aliis, nec consensit canere *Gloria, laus & honor* Regi novo; malè est depressus, & comminatus ad mortem. Episcopus Roffensis licet à Justiciariis ad faciendum fidelitatem Regi, sicut cæteri Prælati, [interpellatus fuisset] nullam tamen fecit; sed misit Archiepiscopum ad respondendum pro eo. Archiepiscopus Eboracensis, Episcopi London. Roffensis & Carleolensis, cum aliis non consenserunt.

Interim Londonienses sibi metuentes de crudelitate patratâ in Episcopum Exon. ad palliandum iniquitatem eorum Archiepiscopos Cant. Ebor. & Dublin. & cæteros Episcopos ad Parliamentum congregatos apud Gylde Halle venire coegerunt; ubi omnes Episcopi, Eboracensi, Londoniensi & Carleolensi exceptis, jurârunt manutenere & defendere jura & libertates civitatis London. in præsentia Comitis Cant. & multitudinis immensæ; qui ad videndum fatuitatem Episcoporum, quomodo Machumeto sacrificabant, confluxerunt. Ubi Walterus Archiepiscopus Cant. opprobria & convitia multa sustinuit à Londoniensibus; & vadiavit eis l. dolia vini pro concordia habendâ; & in exundo aulam ita malè depressus fuit, quod turpiter accidit sibi. Episcopus Roffensis in præsentia Notarii viz. Nicholai Northe & testium ad hoc vocatorum protestatus fuit; quod non fuit intentionis suæ jurare, nisi salvo ordine suo, & salvis omnibus contentis in Magnâ Cartâ.

Anno

Anno MCCCXXVII. post coronatum Edwardum juvenem Regem, in quâ coronatione Episcopi Norwicensis & Roffensis Letaniam canebant, regnavit Rogerus de Mortuo-mari & Regina imperavit circiter iv. annis. Episcopus verò Roffensis per Prælatos & alios Magnos regni pro collatione Ecclesiæ de Bromlegh nimium infestatus, de Parlamento recedens usque Trottisclyve, per totam Quadragesimam ibi morabatur. In secundâ hebdomadâ Quadragesimæ Rex & Regina mater versus Cantuariam peregrinantes, Episcopus Roffensis die Sabbati dedit eis obviam, & cum novo Rege in mensa fuit. In crastino Episcopus Regina duas pelves argenteas præsentans precii xx. marcarum, cum benevolentia Regis & Regina apud Trottisclyve remeavit. Quod videntes malefactores prædones de patriâ, confusi, Episcopum deprædare, qui comminabantur, à tali comminatione cessarunt. Die Dominicâ mediæ Quadragesimæ subsequenti M. Jacobus de Berkelee consecratus fuit in Episcopum Exon. cui consecrationi Cicestrensis & Roffensis Episcopi Cantuariæ interfuerunt: ubi cives Cantuarienses exemplo Londoniensium seditiosè commoti, omnia officia & ordinationem totius Festi vendicabant; quia per totum regnum in singulis Comitatus, Burgis & villis malefactores dominabantur. Quod videns Episcopus Roffensis, post Pascha apud Hallynges se divertens, cœpit curiam de Hallynges versus Cœmiterium muris claudere altis. Cameram Clericorum, lardarium, & coquinam novas fecit; & morabatur ibi per totam æstatem & hiemem usque Festum Purificationis. Nec est prætereundum, quomodo post Festum S. Trinitatis in æstate prædictâ omnes de Roffâ ad deprædandam Ecclesiam Roffensem Cathedralē conspirantes, sub quæsito colore habendi ingressum in Ecclesiam nocte & die ad ministrandum infirmis viaticum; & denegato eis introitu, ostia Ecclesiæ hostiliter in multitudine armatâ invadentes, ostia fregerunt, & per totam noctem usque in crastinum usque ad horam tertiam Monachos inclusos obsidentes; nescio quo pacto tumultus conquievit. Eodem anno die S. Edmundi Confessoris obiit Walterus Archiepiscopus Cant. apud Mortelak; & sepultus est in Ecclesiâ Cant. die Veneris proximâ post Festum S. Katerinæ, cujus sepulturæ affuerunt Wintoniensis & Roffensis Episcopi. Episcopus Roffensis confirmavit Johannem Abbatem de Lyefnes in Festo S. Andreæ. Post Circumcisionem Domini Londoniam adiit: pro appropriatione Ecclesiæ de Burnedish cum Episcopo Norwicensi tractavit, & negotium terminavit. Eodem tempore appropriavit Ecclesiam de Westerham Capitulo Cant. retentâ sibi pensione x. solidorum singulis annis.

Anno ii. regni Regis Edwardi tertii [Christi MCCCXXVIII.] Episcopus die Jovis post Festum Purificationis apud Trottisclyve secedens, ibi sedit per totum annum; & Curiam ejus muris altis circumcinxit, cameram novam pro Episcopo, & alteram pro Clericis ac coquinam fecit. Summa expensarum C. marcæ. In Vigiliâ Nativitatis B. Johannis Bapt. obiit Willelmus Noble carissimus frater Episcopi. In crastino Nativitatis S. Mariæ Symon Archiepiscopus Cant. de Curia Romanâ veniens consecratus, & per Roffam transiens, pro fidelitate faciendâ & temporalibus recipiendis ad Regem perrexit. Idem Archiepiscopus & ejus fratres M. Edmundus & Fr. Thomas de Mepham nimium sollicitantes pro Clericis & familiâ ad serviendum sibi habendis, quia in toto regno Angliæ idoneum seu sufficientem ad ejus obsequium invenire nescierunt, Angelos & non homines quæsierunt ad hoc opus. Tandem tamen de familiâ nulli alteri convenienti se valavit; quod exitus rei postea probavit. Die octavâ ante Festum Natalis Episcopus Roffensis accepit literas Comitum Kancie & Marescalli continentes, quod omnibus aliis prætermisissis Londoniam veniret ad tractandum cum eis & Prælati super magnis periculis imminentibus Regi & regno; 'eo quod Rex in multitudine armatorum innumerosâ equitabat, patriam devastando, res & bonâ Ecclesiæ & regni-

regnicolarum contra Magnam Cartam & juramentum in coronatione ipsius præstitum diripiendo & capiendo, necnon & fideles suos regni Pares destruendo. Quibus Comitibus Episcopus rescribendo pro infirmitate suâ se excusavit. Archiepiscopus verò Episcopo scripsit, ut illuc veniret & sibi assisteret omni modo; cui misit excusationem similem. De quo Archiepiscopus commotus cœpit dicere: Episcopus Roffensis in quiete se delectat. Ad quem unus de suis placendo dixit. Episcopus Roff. vult esse A. per se, per se solitarius. Quod verbum cum Episcopo innotuisset, respondit Episcopus. Malo esse A. per se, quam cum literis aliis, i. e. Prælati Londoniæ congregatis sillabari. Mirabatur enim Episcopus, quod Archiepiscopus in profunditate hyemali Londoniam ire disposuit cum juvenibus ac improvidis ac imperitis super causis coloratis, exquisitis ac Archiepiscopum latentibus, retrò Regem conventicula faciendo, tractaturus. In crastino Purificationis B. Mariæ Episcopus Roffensis sepelivit Johannam de Hadlee Priorissam de Heygham; & loco ipsius Matildam de Colcestre Priorissam confirmavit apud Grenewych.

Anno III. regni Edwardi tertii [Christi MCCCXXIX.] per Quadragesimam & æstatem Episcopus visitavit Diocesin Roffensem; & in Vigiliâ novi Festi corporis Christi dedit obviam Regi redeunti de partibus transmarinis; & in ipso Festo missas Regis celebravit, & cum Rege comedit. Rogatus tunc Episcopus, ut ad consilium Regis apud Wyndlesore veniret, illic venire se excusavit; quia difficile, grave ac sumptuosum foret pauperi Episcopo Roffensi Parlamenta Regis & Concilia ubique in regno sequi, nec sufficiunt facultates Episcopatus ejus id facere, sufficit tamen sibi Londoniam ad Parlamentum venire. Archiepiscopus tunc consilio suo vocato, disposuit provinciam visitare; & aggressus est primò pauperiorem & impotentiorum invadere Episcopum Roffensem, quia eum facilius potuit superare; quem ad visitandum recepit die Lunæ proximâ post Festum S. Michaelis cum lxxx. equis per unum diem & noctem. Summa expensarum die visitationis xxiv. libræ. Nulla dona dedit Clericis nec Officialibus. In visitatione, quam Episcopus Roffensis in Diocesi Roffensi exercuit, Johannem de Frenesbury Rectorem Ecclesiæ de Bromlegh privavit propter inobedientiam; & Ecclesiam contulit M. Hugoni de Penebregg, quem tamen Johannes vi extrusit. Idem Johannes misit Capellanum suum cum aliis pluribus apud Roffam; qui cum ad summum altare Ecclesiæ Cathedralis Roffensis pervenissent, Capellanus faventibus sibi quibusdam de Monachis superpellicio & stolâ indutus, candelam accensam & campanulam in manu tenens, Episcopum nominatim excommunicavit. Quam excommunicationem Episcopus postea per totam Diocesin fecit revocari; & Clericum excommunicantem graviter punivit. Visitante tunc Archiepiscopo Diocesin Roffensem, inhumaniter & durè ac injustè contra Episcopum Roffensem egit, ac malè eum tractavit, expensas multas injurias sibi imponendo. Residenti itaque Episcopo apud Hallyng die Jovis ante Festum S. Martini misit Archiepiscopus Clericos suos ad examinandum Episcopum super delatis per Capitulum Roffense in visitatione suâ. Fuerunt enim hæc delata. Hamo Dei gratiâ Roffensis Episcopus concedere consuevit Rectoribus Ecclesiarum suæ Diocesis literas vagas dispensationis pro non residendo. Item non defendit jura & libertates Ecclesiæ suæ. Item prosterni fecit boscum de Cobehamery & de Stone, &c. Item non circuit Episcopatum suum, sicut tenetur, pro officio Episcopali impendendo, sed moratur apud Hallyng & Trottysclyve, & pueros ubique non confirmat. Item raro prædicat in Diocesi suâ. Item præfecit Priorem Roffensem, qui nunc est, quamvis eum scivit illegitimum. Item quod in electione Prioris Roff. facit scrutinium cum Clericis suis, nullo Monacho adjuncto. Item quod Fr. Johannem de Wodestok sibi de incontinentiâ delatum

tum non correxit. Item quod est impatiens, & de facili excandescit in homines. Item quod est inconstans in dictis, promissa non adimplens. Item quod plures Monachos Roffenses deposuit ab officio & incarceravit absque sufficienti criminum obsectorum probatione. Item quod ponit diversos Officiarios in Prioratu Roffensi usque ad viginti & amplius contra privilegia Ecclesiæ Roff. ubi non debuit ponere nisi quatuor vel quinque. Item quod deputat consanguineos suos & alios ad hujusmodi officia; qui in ipsis officiis non ministrant, sed subrogant alios, quibus medietatem stipendiorum debitorum assignant. Item quod licet ab antiquo fuisset ordinatum, quod quoties Episcopus Roffensis solemnizaret Festum S. Andree in dictâ Ecclesia & in aula suâ ibidem, perciperet à Capitulo quoddam exenium æstimationis x. librarum, & non aliter; Episcopus se Festum ibidem solemnizaturum sæpius simulans, exenium recepit, & onus non subiit supradictum. Item quod tenementum apud Frakenham tradidit fratri suo in feudum pro minimo pretio. Item quod tradidit Hospitale de Strode sæcularibus personis gubernandum contra ordinationem factam in fundatione domus; ipsique custodes sæculares prædictum Hospitale destruxerunt. Item quod recepit dimidiam marcam argenti pro redditione ratiocinii testamentorum. Super his & aliis Episcopus positus ad rationem, respondendo omnia facta sua justificavit; & sententialiter diffinitivè ab officio Archiepiscopi dimissus fuit; mediante tamen pecuniâ. Hæc & alia plura Monachi Capituli sui procurarunt; licet Episcopus multa bona eis fecerit, & benè laboraverit in statu Prioris & Episcopi, Ecclesiam oneribus multis & gravaminibus relevando. Sed non mirum; quia naturale est Monachis Roffensibus & consuetum Episcopos & Priores suos benemeritos toto nisu prosequi & diffamare, ac si possent à statu suo amovere. Sic enim Thomas de Woldham Thomam de Ingilthorp & Johannem de Bradefeld in visitationibus Archiepiscoporum est persecutus; & semper necesse est, quod Episcopi Roffenses habeant baculum paratum ad defendendum contra Monachos.

Anno IV. regni Regis Edwardi tertii [Christi MCCCXXX.] ordinatum fuit, quod Regina uxor Regis, quia gravis fuit & imprægnata, die Dominicâ in Quinquagesimâ coronaretur. Et coronata fuit à Symone Archiepiscopo Cant. Herefordensi & Roffensi Episcopis Letaniam canentibus. Accidit paulò post, quod Archiepiscopus Cant. in Curia Romanâ excommunicatus fuit. Propter quod apud Mortelak multis diebus solitarius residens ab omni labore quievit. In quindenâ post Pascha Prælati & Clerus per Archiepiscopum apud Lamheth vocati fuerunt pro contributione Regi faciendâ; ubi Prælati pro parte Regis procurati omnes, excepto Roffensi Episcopo, ad contribuendum consenserunt. Norwicensis cum Roffensi contendebat pro dissensu. Propter quod Roffensis ad hospitium suum pergens, noluit in crastino ibi venire, nisi fuisset pro eo missum. Sed omnibus expectantibus eum, & ipso Episcopo redeunte, Officialis Cant. qui locum tenebat Archiepiscopi absentis, sic exposuit. Quod si contingeret D. Papam duas decimas Regi concessisse; quæsit an Regi ultra concessum esset contribuendum? Respondit Episcopus Roffensis, quod nullo modo est contribuendum. Cujus responsioni totus Clerus convocatus adhærebat; quia consensus omnium & dissensus ab ipso Roffensi dependebat. Parliamentum habitum est mense Novembri. Ab illo Archiepiscopus Cant. propter bajulationem Crucis Archiepiscopi Ebor. se absentans, convocatis Suffraganeis suis quæsit ab eis, an contra Eboracensem sibi vellent adhærere. Illis omnibus expresse negantibus, solus Roffensis sibi adhæsit. Archiepiscopus interrogavit Episcopum Roffensem, quid esset factururus. Episcopus respondit; quod petitâ licentiâ à Rege, & factâ monitione & comminatione in Parlamento, ne quicquam contra statum & jus Ecclesiæ Cant. tractarent vel statuerent, ad partes secederet,

&

& à Parlamento absentaret. Tunc majores de concilio Archiepiscopi dixerunt, quòd Rex Temporalia Archiepiscopi caperet in manibus suis. Quibus Episcopus. Major honor non posset Archiepiscopo accedere, quàm si pro justitiâ & causâ Ecclesiæ ipsius persecutionem pateretur: adjiciens, quòd multa commoda per hoc sequerentur: viz. quòd tunc haberet bonam causam superfluum & inutilem familiam amovendi, ac subsidium à Clero suo petendi & obtinendi; & quòd per illam viam & non aliam relevabitur. Placuit Archiepiscopo consilium ejus; sed non est secutus illud.

Anno quinto regni Edwardi III. [Christi MCCCXXXI.] in primâ septimanâ Quadragesimæ Episcopus perrexit videre defectus & ruinas ædificiorum Ecclesiæ Roffensis; & inveniens tam in Ecclesiâ quàm in officiis omnibus domos omnes reparatione magnâ indigere, pro domibus reparandis, Refectorio & longo pistrino noviter ædificandis, cc. libras Capitulo tradidit; ultra cccc. marcas, quas eis antea dedit ad ædificia Maneriorum Capituli reparanda & stauro instauranda. Die S. Lucæ proximò sequenti Episcopus Cancellum, quem novum fecerat, & Ecclesiam de Iselham jure proprio dedicavit. In Festo SS. Simonis & Judæ, mortuo jam Rectore de Burnedish; misit Clericos suos cum Procuratore pro inductione Ecclesiarum de Catyngton & de Burnedish habendâ, factâ inductione per Officiale Archidiaconi Suffolc. Visitavit tunc jure proprio Decanatum de Iselham; & in crastino S. Martini cœpit visitare, & in Festo Nativitatis terminavit. Die Sabbati quatuor temporum ad petitionem Monachorum S. Edmundi in Ecclesiâ de Iselham proprio jure ordinario Ordines celebravit. Quo die summo mane quidam M: Herveus Bermere commissionem unam ad celebrandum Ordines ibidem auctoritate Willelmi de Hermine Norwicensis Episcopi Episcopo Roffensi offerens, rogando ut illam admitteret, & ne in præjudicium Domini sui Norwicensis Episcopi Ordines celebraret. Cui Episcopus respondit; quòd jure proprio & non auctoritate Norwicensis Episcopi Ordines celebrare ibidem intendebat. Fuerunt enim superstites in Monasterio & villâ de Bury & in Archidiaconatu Sudburia Monachi, Presbyteri & Clerici multi; qui antiquitus à Laurentio, Waltero, Johanne, Thomâ de Ingelthorp & Thomâ de Woldham Episcopis Roffensibus in Ecclesiis de Iselham & Frekenham sacros majores & minores Ordines receperunt. Episcopus Norwicensis pro dictâ Ordinum celebratione plurimum commotus, *litem illi in Curia Cant. movit; sed incassum, productis ab Episcopo Roffensi sententiis eâ de re ab Archiepiscopis Huberto, Bonifacio, & Johanne Pecham in favorem sua Sedis olim latis.*

Anno VI. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXII.] factum est Londoniæ Concilium Regis in Festo S. Hilarii. In quo Concilio Episcopus Roffensis licet absens, tamen vocatus, si pecuniam effudisset, Regis Thesaurarius fieri potuisset. Sed nullam obtulit; ideo nullum officium obtinuit. *Sequuntur plura alia Episcopi hoc anno gesta, notatu parum digna.*

Anno VII. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXIII.] Episcopus Roffensis illo toto Autumno apud Trottsiclyve commorans, die Dominicâ prox. post Festum Assumptionis B. Mariæ apud Maghsfeld Archiepiscopum Symonem in magnâ tristitiâ sedentem videre perrexit ad consolandum eum & consulendum, quòd per omnes vias satageret à sententiâ qua ligatus erat absolvi. Qui quidem Archiepiscopus cum respondisset, se parum curare de absolutione; Episcopus Roffensis apud Trottsiclyve rediit. Die verò Jovis ante Assumptionem B. Mariæ apud Roffam veniens, Johannis de Speldhurst tunc Prioris resignationem officii Prioratus in scriptis admittens, Johannem de Scapeyâ Doctorem in Theologiâ ad nominationem Capituli modo antiquitus usitato præfecit in Priorem. Modus verò antiquitus talis est; quòd omnes Monachi in Capitulo congregati, & ad hoc specialiter per Episcopum præmuniti, exceptis Monachis in cellâ de Filchestowe qui ad id vocari non

debent, Episcopus vota singulorum singillatim scrutans sic dicendo, *Quem nominas tu in Priorem?* Factoque hujusmodi scrutinio & habitâ collatione cum Clericis de meritis, zelo & numero personarum nominantium per Episcopum, idem Episcopus unum de nominatis, quem suis iudicio & reputatione magis idoneum invenerit, assumens, sic nominato administrationem spiritualium & temporalium committit. Et statim ab omnibus Prior sic ad stallum suum ducitur, Episcopo prosequente & dicente benedictionem super installato. Postea Episcopus coram omnibus in Capitulo constitutus omnibus præcipit, quòd Priori suo obediant. Fuit Prior ille optimis moribus & conditionibus, in scientiâ & literaturâ multipliciter insignitus; quem Episcopus à juventute educaverat, materiam bonam in eo prævidens, & habitu Monachali postea induit; quòd Ecclesiæ proficeret in futurum, spem habuit bonam: quod rei exitus postea approbavit. Die Lunæ ante Nativitatem B. Mariæ Episcopus ad videndum novas domos apud La Place, quas fieri fecerat, est profectus; & sic per Dertford ad videndum fenestram in Cancellò Ecclesiæ, quam similiter fecerat fieri; & deinde apud Stone ad ordinandum novam wallam contra Thamisiā. Die verò Lunæ proximâ post Festum S. Matthæi Capitulum Roffensē visitavit. Die Martis post Festum S. Paulini in aurorâ Symon Archiepiscopus Cant. apud Maghsfeld obiit; quem Episcopus Roffensis die Martis post xiv. dies obitus sui in Ecclesiā Cant. sepelivit. Celebravit Festum S. Andree Episcopus apud Trottsclive; & exenium S. Andree de Monachis Roffensibus toto tempore suo pacificè percepit.

Anno viii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXIV.] Dominicâ mediâ Quadragesimæ Episcopus Roffensis literas Johannis Cant. Archiepiscopi deprecatorias recepit; quòd Pallium sibi directum per Papam ad eum apud Eboracum deportaret. Roffensis tunc Episcopus Pallium apud Trottsclive per v. septimanas & amplius expectavit, & ad eundem se paravit. Tandem Archiepiscopus pro nuncio Regis mare transiens, & in Pontino apud la Garde moram faciens, Episcopo Roffensi iteratò scripsit, quòd ad ipsum cum Pallio festinaret. Recepit Episcopus Roffensis Pallium in Capellâ de Hallyng die Lunæ ante Festum S. Georgii; & mare transiens die Sabbati sequenti, Pallium cum Bullis Papæ Archiepiscopo liberavit in Ecclesiā villæ de Rue prope la Garde in Pontino; & mox ad partes Angliæ remeavit; cum magno tamen periculo & incommodo propter tempestatem in mari iter peregit. Episcopus æstivavit apud Hallynge; excepto quòd per xii. dies post Exaltationem S. Crucis in Parlamento Regis fuit Londoniæ, & quòd in Intronizatione Johannis Cant. Archiepiscopi die Dominicâ in Festo S. Dionisii præsens fuit.

*Forma dandi Pallium Johanni Archiepiscopo Cant. anno MCCCXXXIV.
die xxiv. Aprilis.*

‘ Ad honorem Dei omnipotentis & B. Virginis & SS. Petri & Pauli & D.
‘ Papæ Johannis XXII. & S. R. E. necnon & Cant. Ecclesiæ tibi commissæ,
‘ tradimus tibi Pallium de corpore B. Petri sumptum, plenitudinem videlicet
‘ Pontificalis officii; ut utaris eo infra Ecclesiam tuam certis diebus, qui ex-
‘ primuntur in privilegiis ei ab Apostolicâ Sede concessis.

Item forma Juramenti.

‘ Ego Johannes Archiepiscopus Cant. ab hac horâ in antea fidelis & obedi-
‘ ens ero B. Petro sanctæque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ & Domino meo Jo-
‘ hanni Papæ XXII. suisque successoribus canonicè intrantibus. Non ero in
‘ consilio aut consensu vel facto, ut vitam vel membrum [perdant] vel capi-
‘ antur malâ captione. Consilium verò, quòd mihi credituri sint per se aut
‘ nuncios

nuncios seu per literas, ad eorum damnum me sciente nemini pandam. Pararum Romanum & regalia S. Petri adiutor eis ero ad retinendum & defendendum, salvo meo ordine, contra omnem hominem. Legatum Apostolicæ Sedis in eundo & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adjuvabo. Vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus fuero canonicâ præpeditiōe. Apostolorum limina singulis trienniis visitabo aut per me aut per meum nuncium, nisi Apostolicâ absolvar licentiâ. Possessiones verò ad mei Archiepiscopatus mensam pertinentes non vendam neque donabo neque impignorabo neque de novo infeudabo vel aliquo modo alienabo, inconsulto Romano Pontifice. Sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia.

Anno ix. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXV.] Episcopus Roffensis integrum ferè annum in litigando adversus Episcopum Norwicensem in Curiâ Cant. insumpsit.

Anno x. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXVI.] Episcopus Norwic. ad Parlamentum Regis, licet graviter infirmus, spe tamen officium in Curiâ Regis obtinendi veniens, ut dicebatur, die Mercurii proximo post Festum Annuntiationis B. Mariæ ex hac vitâ inopinatè est subtractus: cujus animæ remittat Deus injuriam quam Ecclesiæ Roffensi fecit. Afferunt tamen quidam ipsius Secretarii, quòd ante mortem suam totum processum, quem in Curiâ contra Roffensem fecerat, per literas suas patentes revocavit. Die Veneris in crastino S. Jacobi Episcopus apud Roffam fuit invitatus ad ponendum fundamentum novi Refectorii; pro cujus fundatione & facturâ & aliorum ædificiorum licet aliàs Priori mille marcas tradidisset, nunc tamen specialiter ad inchoandum novum Refectorem Priori & Conventui tradidit c. marcas; alioquin inchoatum non fuisset. Die verò Lunæ in crastino Nativitatis B. Mariæ Capitulum visitavit. In quâ visitatione J. de Hwytefeld. Monachus Roffensis istud Thema proposuit, * *Frates tuos visitabis*: quod quidem thema sic est prosecutus. Dominus Episcopus istud Capitulum habet visitare ut fratres; & non ut alios subditos; quia per ipsos est creatus & promptus; & si non fuisset Monachus, Episcopus non fuisset. Et adjecit: Non potest Dominus Episcopus dicere Capitulo suo, sicut dixit Johannes Norwicensis Episcopus Capitulo suo, viz. † *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos*; quia Fratres nostri de Capitulo elegerunt eum. Hoc verò modo coram Conventu, Clericis & Laicis multis ibi congregatis ad vituperium Episcopi sermonem suum continuavit totum. Et fortè non sine causâ; quia in Infirmatorio à Fratribus pro unâ lagenâ vini ad sic dicendum fuit conductus. Finito sermone, Episcopus verba sequentia Thematis sic est prosecutus. Filius noster hic thema assumpsit, *Frates tuos visitabis*. Sed ubi omisit, nos incipimus; & cum quibus ordinati sunt discite. In quibus verbis astruxit, quòd visitandi sunt ut filii; & non ut fratres; & ut discipuli & non ut magistri. Et ad hoc quòd dixit, quòd per eos extitit promotus, respondit Episcopus; quòd quantum studuerunt uno die in eligendo promovere, tantum & decies plus false & malitiosè laboraverunt & viribus totis institerunt ad dejiciendum jam promotum; & sic quicquid meruerunt in electione, demeruerunt; quoniam istum quantum in eis fuit dejecisse voluissent si prævaluissent. Et finiendo sermonem suum respondit Episcopus; quòd in nullo Monachis tenebatur. Orta est tunc dissensio inter Episcopum & Priorem; eo quòd Prior ex confidentiâ quorundam magnorum Episcopum & quosdam de suis parvi-pendebat & gravari clam procurabat, de tempore præterito parum cogitans. Hoc tamen fecit ut juvenis de meritis suis & virtutibus se extollens, & insufficientiam Episcopi fortè parvi-pendens. Sed qualitercunque inter Episcopum & Priorem stet lingua bilancis, valeat tamen semper Ecclesia Roffensis. Tunc verò Epil-

* 1 Reg. xvii. 8.

† Johan. xv. 16.

Episcopus Dioecesin totam visitavit; & in Vigiliâ S. Michaelis rediit apud Hallynge. Die Lunæ in quindenâ S. Hilarii apud Westmonasterium Comes Cornubiæ frater Regis est sepultus. Johannes Cant. Missam celebravit, Henricus Lincoln. Evangelium, & Thomas Hereford. Episcopi Epistolam cum mitris indutis legerunt; quod nunquam antea visum fuit, nisi in Ecclesiâ Lugdunensi, ubi omnes Canonici portant mitras super capita; & ideo qui in novitatibus semper delectantur, novo semper sensu abundant, & non veterascunt.

Anno xi. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXVII.] inter Episcopum & Priorem de serviantis redimendis multoties extitit tactum. Unde factum est, quod Prior pro licentiâ Regis habendâ lxxx. libras diversis obrulit, & promisit de bursâ Episcopi solvendas inscio Episcopo. Quod cum Episcopus intellexisset, pecuniam quam habuit apud Rossam fecit alibi deportari. Attraxerat enim ea pecunia corda quorundam ad machinandum mirabilia. Sed amotâ illâ pecuniâ pro parte cessavit illa machinatio. Episcopus grangias de Brumheye, Frenesbury & Denyton, necnon & domos Manerii de Stone cum domo vaccarum apud Hallyng, in magnis sumptibus fecit reparare; similiter apud Middilton unam novam grangiam, & apud Frekenham molendinum novum ventricium fieri fecit. Die Veneris ante Translationem B. Thomæ Martyris fuit Episcopus Cantuariæ, & Ecclesiam Cathedrallem reconciliavit: & iterum erat Cantuariæ in Festo S. Andreae pro consecratione Episcopi Cicestrensis.

Anno xii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXVIII.] Episcopus Rossensis die Dominicâ proximâ post Festum Translationis B. Thomæ in Capellâ Archiepiscopi apud Lamhethe præsens fuit cum aliis Episcopis in consecratione Episcopi London. quem Episcopus Cicestrensis Vicarius Archiepiscopi in remotis agentis consecravit.

Anno xiii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXXXIX.] Episcopus misit sex homines ad arma cum equis coopertis ad defendendam costeram Cantiaæ adversus insultus Gallicarum Navium.

Anno xiv. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXL.] Episcopus misit octo homines armatos suis sumptibus apud Sandwycum ad conducendum Regem ultra mare. Ipse autem apud Hallynge & Trottsclive moram fecit; & in Festo S. Andreae exenium S. Andreae, quod Gundulphus ordinavit, integrè percepit. Interfuit etiam Cantuariæ in consecrationibus Episcopi Wigorn. in Dominicâ Palmarum sumptibus ipsius Episcopi Wigorn. & Episcopi London. mediocriter procuratus secundâ Dominicâ Quadragesimæ. Qui quidem Episcopus London. cum moram traheret in hospitio ipsius Episcopi Rossensis apud La Place ad requisitionem Domini Cant. Archiepiscopi avunculi ipsius Episcopi London. camera illic incendebatur. In Vigiliâ S. Andreae Episcopus Rossensis Monasterium de Liefnes visitavit. Rex circa Festum S. Hilarii vocavit Archiepiscopum Cant. in Ecclesiâ suâ Cant. commorantem ad Concilium suum Londoniæ tentum. Qui venire se excusans propter pericula quæ metuebat, asserens se libenter velle ad Parlamentum Regis sed non ad Consilia venire. Nam animus Regis ab Archiepiscopo & benevolentia totaliter fuit subtrahita.

Anno xv. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLI.] Abbas de Liefnes, cum per Episcopum suum repertus fuisset inobediens, incorrigibilis & rebellis, necnon super criminibus multis convictus, bona Conventus decoquens, adeo quod Canonici sui nec victum nec vestitum haberent; jure cogente à statu suo est privatus. Qui sic privatus appellavit, Romam petiit, & languens ibi diu expectavit. Episcopus Rossensis cum suis tenentibus solvit Regi pro suâ decimâ lanâ in Cantia xii. libras & semissem.

Anno

Anno xvi. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLII.] Episcopus apud Trottsclive per totum annum residens, Refectorium, Dormitorium & alios defectus in Ecclesiâ sumptibus suis pro majori parte fecit reparare.

Anno xvii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLII.] Episcopus Roffensis in crastino Festi Corporis Christi Capitulum visitavit. Et sic inde discedens, Monasterium Monialium de Hegham similiter visitans, & deinde per Hoo parvulos confirmando transiens, apud Hallynge repedavit; ibique tunc die Veneris ante Festum S. Johannis Bapt. Abbati de Liesnes cvi. libras, xiii. sol. solvit pro quodam annuo reddito vi. marcarum, vi. sol. viii. den. uni Presbytero celebranti in Ecclesiâ Roffensi annuatim in perpetuum solvendo ab eisdem Abbate & Conventu de Liesnes.

Anno xviii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLIII.] Episcopus Campanile novum Ecclesiæ Roffensis petris atque lignis altius fecit levare & illud plumbo cooperire, necnon & quatuor campanas novas in eodem ponere, quarum nomina sunt hæc, Dunstanus, Paulinus, Itamarus, atque Lanfrancus. Volens Rex amicitiam & potentiam contra Regem Franciæ sibi ampliare, misit Priorem Roffensem & D. Willelmum Trussell ad Regem Castelli in Hispaniâ in civitate Burgenfi tunc existentem pro maritagio filii Regis Castelli & hæredis sui & filiæ Regis Angliæ. Qui Prior & Willelmus nuncium gratis accipientes, illud sæliciter & discretè perfecerunt.

Anno xix. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLIV.] Episcopus circa Festum S. Michaelis feretra SS. Paulini & Ythamari de marmore & alabastro fecit renovare; pro qua quidem renovatione CC. marcas dedit.

Anno xxiii. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLVIII.] obiit Johannes de Stratford Archiepiscopus Cant. apud Maghsfeld, dux Regis & ejus Consiliarius principalis in vitâ suâ; & ideo post mortem ipsius pro mercede suâ omnia ejus bona confiscantur, possessiones & prædia destruuntur. Toto hoc tempore Episcopus Roffensis moram fecit apud Hallynges & Trottsclive, sollicitus de mirabilibus mundi; & Ordines celebravit in utroque loco certis interstitiis temporum. Eodem anno pestis antea inaudita in Angliâ desæviebat. Episcopus Roffensis de modicâ familiâ suâ iv. Sacerdotes, v. Scutiferos, x. homines de ministerio, vii. Clericos juvenes, & vi. pagetos perdidit; & sic non remansit in aliquo officio qui sibi serviret. Apud Mal-linges fecit duas Abbatissas; & mox obierunt. Nec remanserunt ibidem nisi iv. Professæ & quatuor non professæ Moniales; de quibus Episcopus uni spiritualia alteri temporalia custodienda commisit, quia non inveniebatur sufficiens persona ad officium Abbatissæ. In hac pestilentia plures Capellani & stipendiarii Curati noluerunt sine excessivo salario deservire. Hos Episcopus Roffensis dato ad Archidiaconum Roff. mandato anno MCCCXLIX. die xxvii. Junii, sub pœnâ suspensionis & interdicti jussit eisdem stipendiis deservire. Plures etiam Clerici beneficiati, numero Parochianorum per pestem adeò diminuto; ut de reliquis oblationibus vivere non possent, beneficia sua deserverunt. Hos Episcopus mandavit Parochias suas repetere; & Rectoribus seu Vicariis Beneficiorum exilium, quorum proventus annui ad verum valorem x. marcarum se non extendunt, licentiam dedit annuatim unum Annuale vel alium Missarum numerum, pro quibus æqualia debeantur stipendia, à suis Parochianis vel alienis undequaque recipere, hujusmodi exilitate proventuum durante.

Post mortem Archiepiscopi Papa ad preces Domini Regis M. Johanni de Offord ejus Cancellario Archiepiscopatum dedit, viro debili & paralitico; qui pecuniam magnam undique mutuans ad magnam summam, inutiliter Papam eam exenavit & presentavit, & totam perdidit; quia non multum post vixit, sed die Ascensionis Domini obiit, & in Ecclesiâ Cant. est occultè sepultus,

* 1. Lyld.

sepultus, electus non consecratus; & sic multos creditores depauperando destruxit. Nam his temporibus in foro venalium majora Beneficia & pingua sunt cara; quod vix vel nunquam emptores beneficiorum lucrum inde possint reportare, sed omni eorum tempore langueant indigendo. Sicuti nostris temporibus plures vidimus beneficiatos esse semper atque vivere in egestate & angariâ. De quibus Fr. Thomas de * London de Ordine Prædicatorum Episcopus Eliensis unus fuit, & multi alii quorum non est numerus. Et nichilominus non obstante tantâ caristiâ semper emptores inveniuntur ad confusionem Ecclesiæ & destructionem. Per idem tempus Capitulum Cant. M. Thomam Bradewardyn de Condennâ Roffensis Dioceseos oriundum, quem mox post mortem Archiepiscopi elegerant, secundo nunc elegerunt; & priusquam electio ad Papam pervenit, Papa M. Thomæ more solito dedit Archiepiscopatum Cant. malens grates habere ipsemet quàm eligentes. Sed post collationem suam Dominus Rex pro Electo scripsit, qui aliàs eum impedivit. Sed quod dolendum est dicere, Archiepiscopatus ita est destructus per tot vacationes & malam custodiam atque per solutiones factas Curia Romanæ; quod diebus nostris non creditur posse reparari. A diebus B. Thomæ non est visum vel auditum, quod Ecclesia Cant. in rebus & possessionibus necnon & in oneribus insolitis, ut diebus istis existit, depauperata extiterit & destructa. Igitur M. Thoma de Curia Romanâ revertente consecrato, versùs Londoniam festinavit, & in Hospitio Episcopi Roffensis apud La Place per quatuor dies infirmus pausans obiit. Tunc mox Capitulum Cant. M. Simonem de Islepe Clericum Regis elegit; & ad preces Regis Papa misit sibi in Angliâ Bullas confirmationis & consecrationis cum onere consueto. Qui in Ecclesiâ S. Pauli London. ab Episcopis London. Winton. & Wigorn. est consecratus. Unde Monachi Cantuariensis indignati, offensi & murmurantes pœnituerunt de facto suo. Archiepiscopus verò Archiepiscopatum suum rebus omnibus & possessionibus spoliatus & destructum inveniens & denudatum, quod se verteret ignorabat.

Anno xxiv. regni Regis Edwardi III. [Christi MCCCXLIX.] per totum illum annum Episcopus Roffensis senex & decrepitus apud Trottyclyve morabatur, languens & dolens de subitâ mutatione sæculi; quia in omnibus Maneriis Episcopatus ædificia & clausuræ corruebant, & vix Maneria illo anno de centum libris respondebant. Præterea in Monasterio Roffensi tanta fuit victualium inopia, quod Monachi ad triturandum panem suum sunt coacti. Prior tamen omnibus bonis abundabat. Sed quia Prior Roffensis per quosdam Gallicos viz. Comitem de Ew & Camerarium de Kambrevile, qui apud Cam in Normanniâ capti erant & in Angliam ducti, gratiam & amicitiam Papæ & Regis Franciæ adeò adquisierat; quod parum de suâ curâ & officio curabat, immò veriùs parvi-pendebat statum suum. Et tamen (e) Episcopus Roffensis in tempore illo Episcopatum in manus Papæ ad opus ipsius Prioris resignaverat. Et Rex Priorem Papæ honorabiliter & sufficienter scribendo commendavit; sed ipse Prior tantum confidebat de amicitia supra-

(e) Papa resignationem Hamonis minimè ratam habuisse videtur. Hamo enim, Episcopatum tenuit usque ad obitum, qui contigit 1352. 4. Maji; si Obituario Cant. credendum sit. De anno quidem neutiquam ambigendum. Dies autem dubio non caret.

In Registro enim *Islip* Temporalia Episcopatus post Hamonis mortem in Archiepiscopi manus 1352. 29. Nov. Spiritualia die 7. Decembris accepta leguntur. Sedem tamen die 22. Octobris præcedentis vacasse constat; ut mirum sit Temporalia Archiepiscopo tandiu intacta fuisse.

dicta; quod statum Episcopalem necnon & Prioratûs Roffensis pro nichilo reputans, propriæ voluntati & prudentiæ inhærendo, omnium amicorum ipsius & aliorum audientium obloquium & vituperium incurrebat. Episcopus Roffensis Abbatias & Monasteria de Liefnes & Mallyng visitans, invenit ea ita destructa per malam diutinam custodiam; quod durante isto sæculo usque ad diem judicii creditur ea non posse reparari. Dominicâ primâ mensis Augusti Archiepiscopus Cant. Symon de Yslepe Ecclesiam suam intrans, festum tenuit in Refectorio Monachorum ad vitanda solita excessiva & superflua communia, quæ Deo odiosa sunt, & quorum memoria cum sonitu perit, & facientes ea pro magno tempore depauperat. Nam festa intronizationum & consecrationum Episcoporum & inceptionum Clericorum in Universitatibus plûs ad ostentationem, jactantiam & pompam fiunt quàm ad honorem.

Ecc

sue

S U C C E S S I O

Episcoporum Roffensium

Ab anno MCCCLII. ad Reformationem.

JOHANNES DE SHEPEY.

Willelmo Dene in
fine.

Registr. Islip.

Pat. 30. E. 3.
par. 3. m. 10.

Walsingham p.
173.

Registr. Islip.

HAymo Episcopus munus abdicare anno 1349. in animo habuit. Successor illi Regis favore & Monachorum votis designatus est Johannes de Schepey, S. T. P. Prior Roffensis Ecclesiæ; qui meritorum & amicorum fiduciâ ad altiorem dignitatem aspirans, apud Papam effecisse videtur, ne Hamonis resignatio rata haberetur. Episcopatum igitur invitus Hamo usque ad obitum tenuit. Isto demum defuncto anno 1352. Monachi licentiâ eligendi ab Archiepiscopo die 27. Decembr. acceptâ, Johannem Priorem suum ad Episcopatum rite elegerunt. Eundem antea Papa solito provisionis titulo sedi Roffensi præfecerat, Bullâ 1352. 22. Octobr. datâ. Consecratus sub initium anni 1353. temporalia & spiritualia Episcopatus sui à Roberto Priore Cant. Archiepiscopi tunc in transmarinis agentis Vicario, accepit 1353. 28. Februarii. Summus regni Thesaurarius anno 1356. constitutus, id muneris adhuc anno 1358. administravit. Obiit anno 1360. 19. Octobr. in manerio suo vocato *La Place* juxta Lametham.

WILLELMUS WITLESEY.

Registr. Islip.

Birchington
p. 45.

Monachi Roffenses licentiâ eligendi ab Archiepiscopo acceptâ 1360. 23. Octobr. Willelmum Witlesey Archidiaconum Huntindoniensem, & Archiepiscopi Cant. in Spiritualibus Vicarium, Episcopum elegerunt. Electum Innocentius Papa jure provisionis confirmavit 1361. 31. Julii. Spiritualia Episcopatus sui Willelmus ab Archiepiscopo accepit 1361. 28. Nov. Temporalia, interposito prius de fide Sedi Cant. præstandâ juramento, die 25. Decembr. Consecratus est anno sequenti die 6. Februarii; Wigorniam translatus 1363.

THOMAS TRILLECK.

Registr. Islip.

Birchington p.
45.
Continuatio
Higdeni.

Thomas Trilleck, in Jure Licentiatus, Canonicus Wellensis admissus 1329. 20. April. postea Decanus Ecclesiæ S. Pauli London, ad Episcopatum Roffensem (prius electus à Monachis) provifus est ab Urbano Papâ 1364. 6. Martii. Spiritualia ab Archiepiscopo recepit 1364. 23. Julii, temporalia 26. Decemb. consecratus demum apud Lametham 1365. 5. Januar. Sic enim Birchintoni locum emendandum sentio. Obiit anno 1372. circa Natale Domini.

THOMAS DE BRYNTON.

Id.

Registr. Witlesey.

Post Trillegi obitum Monachi licentiâ eligendi ab Archiepiscopo datâ 1372. 27. Dec. Priorem suum Johannem de Hertley in Episcopum elegerunt. Electum Gregorius Papa rejecit; & loco ejus Episcopatum Thomæ de Brynton jure

jure provisionis contulit 1373. 31. Jan. Is Decretorum Doctor, & Ecclesiæ Norwicensis Monachus, cum perlustratis Angliæ gymnasiis Romam adveniret, non vulgaris eruditionis famâ Papæ gratiam nactus, summus ab ipso Romanæ Sedis Pœnitentiarius renunciatus fuerat. Episcopus Roffensis creatus, Spiritualia Sedis suæ ab Archiepiscopo accepit 1373. 20. Martii, temporalia ab eodem 8. April. Postea Ricardo II. Regi à Confessionibus admotus, obiit anno 1389. Bromtonum vocat Monachus Eveshamensis, Higdeni Continuator; qui plura de illo habet. Bale Cent. 12. cap. 12. Walsingham P. 336.

WILLELMUS DE BOTLESHAM.

Rejeto Johanne Barnet, quem Monachi elegerunt, Urbanus vi. Papa Episcopatum Willelmo de Botlesham, Ordinis Prædicatorum, Episcopo Landavensi donavit 1389. 27. Aug. Istum enim jamdiu charum habuerat; *quia secum permanserat in persecutionibus suis tempore quo apud Luceriam fuit obsessus*: ut verbis utar Walsinghami, qui eundem Johannem minùs rectè appellat. Translatus à Papâ ad Sedem Roffensem, spiritualia & temporalia ab Archiepiscopo Cant. juramento fidelitatis præmissis, apud Lametham 1389. diebus 14, & 15. Decembr. recepit. Obit anno 1400. mense Febuario. Mors enim ejus Archiepiscopo nunciata est 1400. 26. Febr. Registr. Courtney. P. 337. Registr. Arundell.

JOHANNES DE BOTLESHAM.

Johannes de Botlesham, Juris Licentiatus, medio anno 1398. Vicarius erat Generalis Archiepiscopi Ebor. Postea in familiam Archiepiscopi Cant. ascitus, Episcopatum Roffensem anno 1400. adeptus est, consecratus à Thomâ Archiepiscopo in Ecclesiâ Cant. die 4. Julii. Testamentum condidit 1404. 15. April. & ante 24. diem Aprilis obiit. Registr. Scrope Registr. Arundell.

RICARDUS YONG.

Ricardus Yong, Episcopus Bangorensis, provifus erat ad Episcopatum Roffensem à Bonifacio Papâ 1404. 28. Julii. Papâ autem post bimestre tempus defuncto, translatio nondum completa authoritate caruit. Provisionem quidem ratam habuit Innocentius Bonifacii successor; verum Ricardus penes Angliæ hostes (Wallos rebelles puto) in captivitate detentus, novam Sedem adire non potuit; & procuratores ipsius admittere Archiepiscopus recusavit. Ut Sedes enim diu vacaret, maxime interfuit Archiepiscopo; cui pro more redditus ejus durante vacatione cesserunt. Hominis misertus Innocentius Papa literis ad Archiepiscopum datis 1406. 22. April. illum per procuratores admitti jubet. Rescribit Archiepiscopus se non abnuere, Bullas autem translationis sibi nondum à Ricardo transmissas. Inter hæc moritur Innocentius; succedit Gregorius XII. qui translationem Ricardi 1406. 11. Novembr. confirmavit. Tandem igitur aliquando Ricardus temporalia & spiritualia Sedis Roff. ab Archiepiscopo obtinuit; factâ professione apud Lametham 1407. 2. Maii. Anni tamen translationis illius in scriptis publicis à Bonifacii bullâ editâ numerantur. Testamentum condidit 1418. 17. Oct. & ante decem dies exactos obiit. Registr. Arundell. Registr. Chicheley.

JOHANNES KEMP.

Johannes Kemp, L. D. Archidiaconus Dunelmensis, electus à Monachis Roffensibus 1419. mense Januario, provifus est à Martino Papâ die 26. Junii, admissus ab Archiepiscopo ad temporalia pariter ac spiritualia die 9. Sept. eodem

dem circiter tempore consecratus. Natus is fuerat in parochiâ S. Gregorii de Wye Dioc. Cant. ubi postea collegium Sacerdotum fundavit ad latus occidentale Cœmiterii Ecclesiæ, titulo Collegii SS. Gregorii & Martini de Wye; primumque illis præpositum Ricardum Ewan constituit 1448. 14. Jan. Cicestriam translatus est 1421. 28. Febr.

Registr. Kemp.
Ebor.

Registr. Chich-
ley.

JOHANNES LANGDON.

Registr. Chich-
ley.

Reg. Molash.
Tho. Cawston.
Hist. de Mona-
chis Cant.

Cent. 7. cap.
68.

Obit. Cant.

Translato Cicestriam Johanne, electus est à Monachis Thomas Spofford Abbas Cœnobii S. Mariæ Ebor. quem ante consecrationem susceptam Papa Herefordiam transtulit 1421. 17. Nov. eodemque die ad Episcopatum Roffensem provisionis titulo evexit Johannem Langdon. Monachus is in Ecclesiâ Christi Cant. anno 1398. admissus, S. T. B. 1400. creatus, summâ eruditionis laude enituit; & inter alia ingenii monumenta in lucem edita, scripsit Chronicon de rebus Angliæ, quod Thomas Rudburnus in Præfatione ad *Historiam Minorem* laudat. Doctorem Theologiæ apud Oxoniam creatum fuisse Balens asserit; & nime multum fallit memoria, illum Collegii Cantuariensis apud Oxoniam, Monachorum Cant. eo tempore proprii, Custodem fuisse, quando Roffensis Episcopus constitutus est, in Registro Cant. deprehendi. Certè Subprior Monachorum Ecclesiæ Cant. antea fuerat & in Synodi Londinensis anno 1411. sessione primâ concionem habuit. Consecratus est Cantuariæ ab Henrico Archiepiscopo 1422. Dominicâ S. Trinitatis. Missus ad Concilium Basileense ineunte anno 1434. obiit ibidem ante exitum anni die 30. Septembr. Corpus in Angliam reportatum Londini sepultum fuisse Baleus docet.

THOMAS BROUNS.

Registr. Chich-
ley.

Thomas Brouns, aliis Brown, utriusque Juris Doctor, Decanus Ecclesiæ Sarum, & per plures annos Archiepiscopi Cant. in spiritualibus Vicarius, consecratus est in Episcopum Roffensem ab Henrico Archiepiscopo apud Cantuariam 1435. 1. Maii; & sequenti die tam spiritualia quàm temporalia sedis suæ ab eodem restituta accepit. Ad Concilium Basileense ablegatus; ut decessoris vices inibi suppleret, dum rebus in Concilio gerendis operam navaret, Episcopus Norwicensis renunciatus est bullâ Eugenii Papæ datâ 1436. 19. Septembr.

WILLELMUS WELLS.

Registr. Staf-
ford & Chich-
ley.

Bekinton. e-
pist. f. 134.

Thomæ Spofford ad Episcopatum Roffensem electo successit in Abbatiâ S. Mariæ Ebor. Willelmus Wells; idemque Thomæ Brouns Episcopi ad Norwicum translati locum excepit, consecratus anno 1436. Dominicâ in Ramis Palmarum. Anno 1440. ad Papam & Imperatorem à Rege legatus est. Testamentum condidit 1444. 7. Febr. quod post obitum ipsius in Curiâ Archiepiscopali probatum est die 14. Maii sequentis. Obitum die 2. Martii intermedii contigisse Godwinus scribit. Undenam id hauserit, incertum. Falsum autem esse constat ex Registro *Stafford*. Anno enim 1444. 26. Febr. Archiepiscopus Robertum East receptorem omnium temporalium proventuum Ecclesiæ Roff. vacantis constituit; & die 3. Martii Monachi Roff. licentiam eligendi Episcopum ab Archiepiscopo postulârunt, die sequenti concessam.

JOHANNES LOWE.

Bale Cent. 7.
cap. 91.

Johannes Lowe, è Comitatu Wigornienfi oriundus, in Collegio Wigornienfi Fratrum Eremitarum S. Augusti à teneris annis educatus, literarum & pro-

provehctioris ingenii famâ Doctôratûs gradum adeptus, Prior Cœnobii Augustiniani apud Londinum, & demum Ordinîs sui Provincialis constitutus est. Instru&ctissimam libris undique conquisitis in Conventu suo Londinensi bibliothecam posuit; plures & ipse libros elucubravît. Tandem Episcopus Asaphensis, & ex Asaphensi Roffensis evasit, translatus ab Eugenio Papâ 1444. 22. April. spiritualia & temporalia à Johanne Cant. Archiepiscopo accepit die 14. Junii sequentis. Obiit anno 1467. in Ecclesiâ Roffensi sepultus.

Registr. Stafford.

THOMAS ROTHERAM.

Thomas Scot, Rotheram à loco natali dictus, successit. Is licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ obtinuit 1468. 27. Martii, Lincolniam translatus anno 1471.

Registr. Cant.

JOHANNES ALCOCK.

Johannes Alcocke, Decanus Capellæ Regiæ S. Stêphani apud Westmonasterium, Custos Rotulorum constitutus est 1462. 29. April. Anno 1472. Episcopatum Roffensem adeptus est, indultâ ei licentiâ consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ 1472. 13. Martii. Anno sequenti die 20. Sept. Magni Sigilli custodiam accepit. Wigorniam translatus est anno 1476.

Registr. Cant.

JOHANNES RUSSELL.

Johannes Russel, ab anno 1472. Archidiaconus Berkesiensis, ad Episcopatum Roffensem promotus, licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ tulit 1476. 20. Septembris. Edwardi Principis pueritiæ regendæ admotus, Lincolniam translatus est anno 1480.

Registr. Well. & Cant.

EDMUNDUS AUDLEY.

Edmundus Audley, Artium Magister, Canonicus Wellensis admissus 1475. 27. Oct. Eboracensis 1478. 29. Oct. Roffensis Episcopus anno 1480. renunciat, licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ obtinuit die 18. Septembr. Herefordiam translatus est medio anno 1492.

Registr. Well. Ebor. Cant.

THOMAS SAVAGE.

Thomas Savage, L. D. Canonicus Ebor. admissus 1451. 25. Jun. postea Decanus Capellæ Regiæ Westmonasteriensis factus; ad Episcopatum Roffensem eve&ctus, licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ à Conventu Cant. impetravit 1493. 13. April. Provisus antea fuerat ab Alexandro Papâ 1492. 3. Dec. Londinum demum translatus est sub exitum anni 1496.

Registr. Ebor. Cant. & Mort.

RICARDUS FITZ-JAMES.

Ricardus Fitz-James, S. T. P. Vicarius de Mynhead in agro Somersetensi, Canonicus Wellensis admissus 1475. 4. Martii, Custos Collegii Mertonensis apud Oxoniam à Thomâ Archiepiscopo Cant. constitutus 1483. 20. Martii, Episcopus Roffensis creatus, licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ obtinuit 1497. 17. Maii. Cice&striam translatus est ineunte anno 1504. Post translationem enim completam spiritualia Episcopatus in Archiepiscopi manus accepta sunt 1504. 20. Febr.

Registr. Well. Bouchier, Cant. & Warham.

JOHAN.

JOHANNES FISHER.

Geo. Lilius
in Vitâ ejus.

Registr. War-
ham.

Johannes Fisher, honestis parentibus apud Beverlacum in agro Eboracensi natus anno 1459. post prima literarum elementa in Scholâ Ecclesiæ Collegiatæ Beverlacenſis hausta, Cantabrigiam missus, altiorum disciplinarum studio in Aulâ S. Michaelis foeliciter incubuit, Artium Magister anno 1491. S. Theologiæ Doctor 1501. creatus; brevi post Willelmo Melton præceptori suo ad Cancellariatum Eboracensis Ecclesiæ translato in Præfecturâ Aulæ dictæ successit; & supremum Academiæ magistratum anno 1501. atque iterum 1504. gessit. Crebrescente raræ eruditionis famâ, Margaretæ Comitissæ Richmundanæ à sacris est adscitus; ipsique author erat, ut in literarum & pietatis incrementum duo magnifica Collegia, alterum Christo, alterum D. Johanni Evangelistæ sacrum, apud Cantabrigiam fundaret & amplissimis redditibus dotaret: annua quinetiam stipendia Theologiæ Prælectori in utraque Academiâ in perpetuum solvenda assignaret. Anno 1504. Episcopus Roffensis à Rege designatus, à Julio Papâ confirmatus est editâ Provisionis bullâ die 14. Octobris. Præsul certè optimus, & nullis non laudibus dignus, seu eruditionem spectes, quæ longè supra vulgus Theologorum posita est; seu vitæ sanctitatem, qua ad Apostolici temporis Episcopos propius accessit. Nec minori curâ Cancellarii sibi ab Academiâ Cantabrigiensi demandatum quàm Episcopi munus obiit; reformatis Academicorum moribus, sublevatâ paupertate, studiis provectis. Cui dum officio sedulus incumberet, Collegii Reginalis Præfecturam sibi met à Sociis anno 1505. delatam non aspernatus, triennio administravit. Collegium insuper D. Johannis, quod Margareta Comitissa anno 1513. defuncta imperfectum reliquerat, curâ totius operis ipsi demandatâ, foeliciter consummavit; & præter edita in Collegii usum statuta saluberrima, fundis & redditibus non contemnendis de suo auxit: ut bibliothecam suo tempore instructissimam mittam eidem donatam, sed aliorum injuriâ subreptam, & consilium de tertio Collegio apud Cantabrigiam propriis sumptibus construendo initum. Anno 1512. Concilio Lateranensi, à reliquis Angliæ Præsulibus legatus, interfuit. Anno 1529. divortium matrimonii inter Henricum Regem & Caturinam Reginam olim initi acriter oppugnavit; tanto quidem partium studio abreptus; ut errorem viro erudito indignum passus, fidem & favorem adhibuerit deliris somniis Elizabethæ Barton Sanctimonialis Cantianæ; quæ revelationem cœlitus datam e mentita, iniquos adversus Regis divortium rumores in vulgus sparsit. Hujus præstigiis patrocinium dedisse Episcopus ineunte anno 1534. convictus, carceris pœnam & bonorum omnium confiscationem meruisse adjudicatus est. Libertatem autem simul ac bona redemit, datâ Regi ter mille librarum summâ, quæ integros unius anni proventus ex Episcopatu Roffensi prodeuntes valere eo tempore censebatur. (si Authori Vitæ ejus fides sit habenda.) Eodem circiter tempore lata fuerat Lex in Comitibus regni publicis, Regis & Annæ Bolenæ conjugium confirmans, regni que successionem proli regiæ ex illâ suscipiendæ annectens, additâ juramenti formulâ, quod ejusce gratiâ à Magnatibus regni præstari deberet. Id Fisherus præstare nolens, in carcerem datus est 1534. 21. April. Sententia in ipsum lata in sequentibus regni Comitibus anno eodem exeunte habitis confirmata fuit; decretumque est Episcopatum Roffensem à die 2. Januarii sequentis vacaturum. Nullus tamen ipso vivente Episcopatum vacantem accepit. In eodem Parlamento lege publicâ sancitum fuerat, omnes suprematum regium oppugnantes vel abnegantes læsæ majestatis crimine deinceps teneri. Suprematui regio Episcopus & olim palam obnitebatur, & nuper in privatis colloquiis obnixus dicebatur; vix tamen capitis discrimen adiisser, nisi Paulus III. Papa intempestivo admodum consilio usus,

dig-

dignitatem Cardinalitiam, titulo S. Vitalis Presbyteri Cardinalis, illi contulisset 1535. 21. Maii, insigniis Cardinalitibus Calesiam usque transmissis. Eâ re Henricus Rex maximè commotus, Episcopum iudicio listi & oppugnati suprematus poenam evestigio subire iussit. Sententia igitur 1535. 17. Junii à Judicibus prolata, capite truncatus est in colli prope Turrim Londinensem die 22. ejusdem mensis, in Cœmeterio Ecclesiæ Omnium Sanctorum de Berk-
ing dictæ in urbe Londinensi sepultus.

JOHANNES HILSEY.

Johannes Hilsey, S. T. D. ex Academia Cantabrigiensi, Ordinis Prædicatorum, & Conventus Dominicani Londinensis Præses, post Fisheri mortem sufficitur, non tamen ante annum 1537. consecratus. Conventum Dominicanorum Londinensem jure commendatorio simul rexit, eundemque Regi in manus tradidit 1538. 10. Nov. Reformationi Ecclesiæ suo tempore inchoatæ favebat.

NICOLAUS HETHE.

Nicolaus Hethe, S. T. D. Henrici Regis Eleemosynarius, successit, electus Registr. Cræmcr. 1540. 26. Martii, consecratus in Ecclesiâ S. Pauli die 4. Aprilis.

LIBEL-

LIBELLUS

A

Monachis Roffensibus

Anno MCCCLX. oblatuſ

de Jure eligendi EPISCOPI.

Ethelbertus Rex fundavit Eccleſiam Roffenſem ; & dedit Manerium de Hællinges S. Juſto Roffenſi Epifcopo primo.

Ethelbertus Rex dedit Manerium de Snodelonde Bernardo Epifcopo Roffenſi.

Kenewolphus Rex Cantia dedit Manerium de Borſtall Dyoranno Epifcopo Roffenſi.

Ethelwolphus Rex dedit Manerium de Cuculſtane Swyndulpho Epifcopo Roffenſi.

Offa Rex dedit Trotteſclyve Wermundo Epifcopo.

Aupredus Rex dedit Manerium de Frekyngſham Burrico Epifcopo Roffenſi.

Edmundus Rex dedit Mallynge eidem Epifcopo.

Ethelredus Rex dedit Manerium de Stone Godrico Epifcopo Roffenſi.

Eadgarus Rex dedit Manerium de Bromlee Ethelſtano Epifcopo Roffenſi.

Gauleramnus Archidiaconus Baioceniſ in Epifcopum à Monachis Roffenſibus [electus fuit,] qui conſecratus eſt in partibus tranſmarinis tempore Ricardi Archiepiſcopi Cant. qui obiit anno MCLXXXIII. Baldwynus ſucceſſit.

Mortuo Gauleranno Epifcopo, literas Domini Regis ſuſcepimus in hæc verba. ‘ Edwardus Dei gratiâ Rex Angliæ, &c. Priori & Conventui Roffenſis Eccleſiæ ſalutem. Mando vobis, quatinus omni occasione remotâ tu Prior & duodecim de Monachis tuiſ diſcretis ſitis apud Weſtmonaſterium [coram] me vel Juſticiariis meiſ in craſtino S. Andreæ Apoſtoli, parati facere electionem in Epifcopum in Eccleſiâ veſtrâ ; & ibi vobiſcum habeatis literas de Capitulo veſtro patentes de ratiſhabitione illius electionis. Teſte Ranulpho de Glanvillâ apud Weſtmonaſterium, per Oſbertum de Camerâ. Euntibus igitur Monachis, & de licentiâ Domini Regis redeuntibus ut in Capitulo Roffenſi fieret electio, unanimi aſſenſu Capituli electus M. Gilbertus de Glanvillâ tunc temporis Archidiaconus de Liſewys in Paſtorem. Quo facto, literas Domini Regis ſuſcepimus in hæc verba.

‘ Henricus Dei gratiâ Rex Angliæ &c. Priori & Conventui Roffenſis Eccleſiæ ſalutem. Audito qualiter negotium proceſſit in eligendo vobiſ Epifcopo ; gaviſi ſumus, & quòd pacificè & unanimiter in electione veſtrâ egiftis, multimodas vobiſ gratiarum referimus actiones. Perſonam ſiquidem electam idoneam eſſe credimus regimini Eccleſiæ, nobiſque & vobiſ confidimus per gratiam Dei profuturam, & quòd ejus promotio communiter nobiſ provenit commodo pariter & honore. Rogamus itaque, ut perſonæ eidem debitam

debitam reverentiam & obedientiam exhibeatis & honorem, caram etiam & dilectam habeatis. Teste &c.

Tunc processu temporis missi sunt Monachi apud Ottesford ad Dominum Archiepiscopum Baldewynum; à quo impetraverunt Electum suum confirmari. Et notandum, si objicitur quòd Dominus Archiepiscopus dixit in confirmatione suà sic *Do tibi Episcopatum Roffensem*; quia verba hujusmodi usitata sunt in confirmationibus faciendis; & ideo non nocet, quia præcesserat electio in Capitulo; quòd nullus probare potest nisi illi qui interfuere electioni, scilicet qui sunt de Collegio. Et moneri debet, quòd Dominus H. de Cobham & alii decedentibus Episcopis Roffensibus gerebant custodiam Episcopatus nomine Regis, & de exitibus respondebant ad Scaccarium Domini Regis.

Mortuo Gilberto Roffensi Episcopo, literas Domini Nicolai Tusculanensis Episcopi tunc temporis Legati suscepimus in hæc verba. *Nicolaus Dei gratià Tusculanensis Episcopus, Apostolica Sedis Legatus, dilectis filiis Priori & Capitulo Roffensi salutem. Mandatum Domini Papa suscepimus in hæc verba:* Innocentius Episcopus, servus servorum Dei; venerabili fratri Nicolao Tusculanensi Episcopo, Apostolicæ Sedis Legato, salutem & Apostolicam benedictionem. Prudentiam tuam in Domino commendamus; quòd Roffensi Episcopatu vacante, cum super ipsius custodiâ quæstio verteretur inter carissimum in Christo filium nostrum Johannem Angliæ Regem illustrem & venerabilem fratrem nostrum Stephanum Cant. Archiepiscopum S. R. E. Cardinalem; tu sicut accepimus, sine præjudicio utriusque ipsam accepisti custodiam detinendam. Ut autem eidem Episcopatui in spiritualibus & temporalibus utiliter consulatur; fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus; quatinus injungas ex parte tuâ Roffensi Capitulo, ut absque moræ dispendio personam idoneam sibi præficiant canonicè in Pastorem, & requirant regium assensum. Tuque vocatis qui fuerint vocandi, cognoscas ad quem tempore vacationis pertineat ipsius Episcopatus custodia; eique illam assignes, ad quem cognoveris pertinere, nisi fuerit ei prius de Pastore provisorum. Dat. Viterbii Idus Septembr. Pontificatus nostri anno xvii. *Hujus igitur auctoritate mandati absque mora dispendio vobis præficiatis personam idoneam in Pastorem; salvâ auctoritate Domini Papa, si qua litera Apostolica apparuerint. Dat. &c.*

Ex tenore literarum istarum patet apertitis, quòd Dominus Papa voluerit nos gaudere electione Canonica; & istas literas habemus penes nos. Et memorandum, quòd Dominus Legatus residens in Capitulo nostro monuit nos sæpius, ut eligeremus auctoritate literarum Domini Papæ; & commendavit quosdam de suis, asserens illos dignos honore Episcopali. Sed casu distulimus electionem. Processu verò temporis pervenerunt ad nos literæ Domini Regis; in quibus continebatur de eligendo & providendo nobis Pastorem: de cætero intenderemus Domino Archiepiscopo Cant. sicut consuevimus intendere Domino Regi & suis prædecessoribus. Qualiter autem intendebamus Domino Regi, ex prædictis patet. Istæ literæ releserunt penes Archiepiscopum, nobis reclamantibus. Cum igitur accessisset ad nos Dominus Archiepiscopus Stephanus, & nos sæpius invenisset difficiles, et quòd timebamus mutationem statûs Ecclesiæ nostræ; asseruit non esse rimendum, sed promissit fideliter se fore egregium & sollicitum pastorem & tutorem Ecclesiæ de Roffa. Tandem cum esset diutius & sæpius tractatum inter nos de eligendo pastore; & essemus solliciti providere virum idoneum secundum Deum utilem & Regi & regno, qui esset gratosus in conspectu tam Regis quàm Archiepiscopi; pervenit ad nos fama & opinio Magistri Benedicti Præcentoris S. Pauli, pro quo etiam Dominus Archiepiscopus spondit & defixit animam suam. Habito igitur inter nos diligenti tractatu, & quandoque cum Archie-

piscopo tum in thalamo Prioris tum apud Hallynge, præfiximus diem electioni nostræ, festum sc. S. Lucie Virginis. Veniente igitur ad nos Domino Archiepiscopo & residente in Capitulo, & præmonente attentius & exorante, ut provideremus nobis Pastorem secundum Deum, virum quidem discretum, providum, moribus ornatum, idoneum ad executionem officii Episcopalis, qui commodè sciret & posset vices ejus supplere in omnibus; intulimus dicentes: Domine Pater, sumus eligere. Et nobis recedere volentibus à Capitulo, dixit M. Simon frater Domini Cantuariensis. Non debetis exire; sed Dominus meus exibat; quia electio facienda est in Capitulo. Et hoc dicto exivit Dominus Archiepiscopus & frater ejus cum eo. Quo facto, tractavimus diligenter de personâ Magistri Benedicti & de personis quorundam aliorum. Sed quoniam prævaluerat fama & opinio M. Benedicti, quem Dominus Archiepiscopus in multis commendaverat, & alii quamphures dignis laudibus extulerunt; unanimi assensu concorditer prædictum Benedictum elegimus in Pastorem. Tunc vocato Domino Archiepiscopo, recitata est electio coram eo, & tandem publicata. Et sine moræ dispendio direximus duos de Monachis, sc. Willelmum tunc Priorem de Rente & Willelmum de Hoo focium ejusdem pro eo Parisiis; quia tunc ibidem rexit in Scolis. Qui reverens in Angliam, apud Herges confirmatus est, & tandem apud Ofeneiam in die Conversionis S. Pauli cum honore consecratus.

Charta Johannis Angliæ Regis de Patronatu Episcopatus Roffensis.

Ex Registro
Warham fol.
114.

HENRICUS Dei gratiâ Rex Angliæ & Franciæ & Dominus Hiberniæ, omnibus ad quos præsentis literæ pervenerint salutem. Inspeximus irrotulamentum cujusdam Cartæ Domini Johannis quondam Regis Angliæ progenitoris nostri in hæc verba. 'Johannes Dei gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, & omnibus Ballivis & fidelibus suis salutem. Sciatis nos pro salute animæ meæ & antecessorum & successorum nostrorum Regum Angliæ, de communi consilio Comitum, Baronum & aliorum fidelium nostrorum, reddidisse & concessisse Deo & Ecclesiæ Christi Cant. & venerabili Patri nostro Stephano Cant. Archiepiscopo totius Angliæ Primate & S. R. E. Cardinali patronatum Ecclesiæ Episcopalis Roffensis cum omnibus pertinentiis, dignitatibus, libertatibus & liberis consuetudinibus suis. Ita quod vacante illâ Sede Episcopali, custodiam & ordinationem illius Ecclesiæ idem Archiepiscopus & successores sui habeant liberè & pacificè in perpetuum ut patroni. Ita quod in ordinatione illius Ecclesiæ de Episcopo & Episcopi electione nec ante nec post electionem Episcopi regius requiretur assensus; sed totum ad Archiepiscopum quicumque fuerit pertinebit. Episcopus autem vel Electus loci illius Temporalia, quæ prius vocabantur Regalia, de manu prædicti Archiepiscopi & successorum suorum plenariè recipiet; & fidelitatem ei faciet de feodis pertinentibus ad Ecclesiam illam Episcopalem, tanquam Patrono ejusdem Episcopatus. Servitia autem, quæ nobis inde & hæredibus nostris debentur, Episcopus qui pro tempore ibi fuerit faciet prædicto Archiepiscopo & successoribus suis in perpetuum tanquam Dominis & Patronis; & ipse Archiepiscopus & successores sui eadem servitia per manus suas nobis & successoribus nostris facient. Faciet quoque Episcopus Roffensis

‘ sis nobis & hæredibus nostris fidelitatem tanquam Principi, sed non propter
 ‘ feodum. Quare volumus & firmiter præcipimus, quòd prædictas Archie-
 ‘ piscopus & successores sui prædictum Patronatum Episcopatus Roffensis,
 ‘ cum custodiâ & ordinatione ejusdem cum vacaverit, habeant & teneant libere
 ‘ & quietè, pacificè, integrè, plenariè, cum omnibus pertinentiis, dignita-
 ‘ tibus, libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, in perpetuum; sicut
 ‘ prædictum est. Prohibemus autem ex parte Dei omnipotentis & B. Mariæ
 ‘ & omnium Sanctorum & nostrâ; ne quis contra hanc piam & liberam reddi-
 ‘ tionem & concessionem nostram venire præsumat. Quod si quis fecerit,
 ‘ maledictionem Dei & B. Mariæ & omnium Sanctorum ac nostram incurrat.
 ‘ Testibus Dominis, W. Londoniensi, P. Wintoniensi, R. Eliensi, E. Here-
 ‘ fordensi, J. Bathoniensi & Glastoniensi, H. Lincolniensi Episcopis, R. Co-
 ‘ mite Cestriæ, W. Mareſcallo Comite Pembrokiæ, W. Comite Arundellæ,
 ‘ W. Comite Warennæ, W. Comite de Ferrariis, S. Comite Wintoniæ, W.
 ‘ Briwerre, Roberto filio Walteri, Galfrido de Maundevillâ, Ricardo de
 ‘ Muntſich, Thomâ de Erdinton. Dat. per manus M. Ricardi de Marisco
 ‘ Cancellarii nostri apud Novum Templum Londoniæ xxii. die Novembris
 ‘ anno regni nostri xvi. Nos autem tenorem irrotulamenti Cartæ prædictæ
 ad requisitionem Henrici Chicchelee nunc Archiepiscopi loci prædicti duxi-
 mus exemplificandum per præſentes. In cujus rei testimonium has literas
 nostras fieri fecimus Patentes. Teste meipſo apud Westmonasterium vii. die
 Julii, anno regni nostri xiii.

Irrotulatur in memorandis Scaccarii de anno xiii. Regis Henrici VI. inter
 recorda de Termino Paschæ, rotulo xi. ex parte Rememoratoris The-
 ſaurarii in quodam processu tangente Henricum Archiepiscopum Can-
 tuariensem.

REX Pricri ac Monachis Roffensibus ac libere tenentibus de Episcopatu
 salutem. Sciatis quòd reddidimus venerabili Patri nostro Domino Ste-
 phano Cantuariensi Archiepiscopo patronatum Episcopatus Roffensis cum
 omnibus pertinentiis, tanquam jus suum. Et ideo vobis mandamus, quòd
 ei tanquam Domino & Patrono ejusdem Episcopatus sitis in omnibus inten-
 dentes. Et in hujus rei testimonium has literas, &c. Teste Domino P.
 Wintoniensi Episcopo apud Novum Templum London. xxii. die Novembris,
 anno regni nostri xvi.

Pat. 16. Johan.
 Regis, n. 11.

Ddd 2

JURA

J U R A

Episcopatus Roffensis

Anno MCCCLX.

Subscriptæ Ecclesiæ pertinent ad collationem Episcopi Roffensis qui pro tempore fuerit.

Ecclesia de Suthflete, quæ taxatur ad xxx. marcas.
 Ecclesia de Bromlegh, quæ taxatur ad xxx. marcas.
 Ecclesia de Stone, quæ taxatur ad xxxii. marcas.
 Ecclesia de Snodelonde, quæ taxatur ad x. libras.
 Ecclesia de Cukestoun, quæ taxatur ad xii. marcas.
 Ecclesia de Woldeham, quæ taxatur ad x. marcas.
 Ecclesia de Troteschyne, quæ taxatur ad x. marcas.
 Ecclesia S. Clementis in Roffa, quæ non taxatur propter exilitatem.
 Ecclesia de Langefeld, quæ taxatur ad v. marcas.
 Ecclesia de Frakenham Decanatûs de Selham immediatæ jurisdictionis ejusdem, quæ taxatur ad xxxiii. marcas.

Subscriptæ Vicariæ pertinent ad collationem ejusdem.

Vicaria Ecclesiæ de Frenesbery appropriatæ Episcopatu Roffensi.
 Vicaria Ecclesiæ de Derteford eidem appropriatæ.
 Vicaria Ecclesiæ de Iselham, immediatæ jurisdictionis Roffensis, eidem appropriatæ.
 Vicaria de Brundische Norwicensis Diocefeos etiam appropriatæ pertinet ad præsentationem Episcopi Roffensis sede plenâ.

Subscriptæ Ecclesiæ pertinent ad compræsentationem Episcopi & Capituli. Capitulum tamen nihil juris habebit nisi duntaxat appositionem sigilli sui. Scilicet Dominus Episcopus nominare habet & scribere, & Capitulum apponere sigillum.

Ecclesia de Retherfeld Cicestrensis Diocefeos, quæ taxatur ad lxxx. marcas.
 Ecclesia de Mixebery Lincolniensis Diocefeos.
 Ecclesia de Henle Lincolniensis Diocefeos.
 Ecclesia de Stourmouth Cantuariensis Diocefeos.
 Ecclesia de Norton ejusdem Diocefeos.

Subscriptæ Ecclesiæ sunt pensionariæ Episcopatu Roffensi.

Ecclesia de Estgrenewych, } appropriatæ Abbati de Gandavo.
 Ecclesia de Levesham, }

Eccle-

Ecclesia de Derlyngge, } appropriata Prioratui de Bermundese.
 Ecclesia de Cobeham, }
 Ecclesia de Legh appropriata Prioratui de Tonebrigge.
 Ecclesia de Westreham appropriata Prioratui Ecclesiæ Christi Cant.
 Ecclesia de Eselyngham in Hoo, x. solidos.
 Ecclesia de Lamheth Wintoniensis Diocefeos, v. marcas.

Subscriptæ Vicariæ pertinent ad præsentationem Magistri Hospitalis de Strode, de consensu tamen expresso Episcopi.

Vicaria de Eylesford.

Vicaria de Hallynges.

Item Episcopus Roffensis habet præficere Cantorem, Celeratium & Sacristam in Ecclesiâ Cathedrali Roffensi ad nominationem Prioris & Capituli; & debent induci & investiri.

Subscripta Officia pertinent ad collationem Episcopi infra Prioratum Roffensem.

Officium Portarii sive Janitoris.

Officium Coci primi & secundi.

Officium Pistoris primi & secundi.

Officium Pandoxatoris primi & secundi.

Officium Sartoris primi & secundi.

Officium Lotricis, & alia minuta, de quibus non constat ad præsens; & vocantur prædicta officia Serviantia.

Confert etiam sub his verbis Serviantiam talis officii vacantis. *Tibi conferimus, & te investimus in eadem ad beneplacitum nostrum revocandâ, vel quamdiu nobis placuerit.*

Item percipiet præfatus Episcopus singulis annis in Festo S. Andreæ à Priore Roffensi magnum exenium, quod vocatur Exenium S. Andreæ.

Item percipiet ii. pelliceas pro frigore à Camerario dictæ Ecclesiæ.

Item Capellanus ejusdem percipiet à Priore pro necessariis suis xl. solidos vel iv. marcas.

Item percipiet præfatus Episcopus de Abbatissâ de Mallynges unum aprum, ut creditur, & certam portionem ceræ pro decimis vinearum de Hallynges.

Item confert Archidiaconatum Roffensem.

Item præficit Custodem Hospitalis novi Operis de Strode.

Sciendum est, quod dictus Episcopus habet plenam jurisdictionem & inductionem in omnibus Ecclesiis collationis suæ, & Archidiaconus nullam.

Item consimilia habet in Vicariis Ecclesiarum appropriatarum Hospitali de Strode; & hac ratione, quia illæ Ecclesiæ dudum pertinebant ad collationem Domini Episcopi Roffensis.

Excer-

Excerpta quædam ex Consuetudinario Roffensi.

OMnes Episcopi Roffenses à Gundulfo ad Gualerannum dati fuerunt per Reges & Archiepiscopos. Successit tunc Gilbertus electus à Capitulo; qui pro juribus & prædiis Ecclesiæ recuperandis & congregandis, quæ per injuriam & desidiâ antecessorum erant alienata, detracta & dispersa, viriliter multum insudavit. Siquidem in Registris Cantuariensi & Roffensi hæc scripta invenit. Cantuariensis, Roffensis, & Londinensis Ecclesiæ contemporaneæ sunt; & Roffensis semper usque ad tempora Normannorum Regibus in capite de regalibus servitiis intendebat. Ante quorum tempora Cantuariensis Ecclesia Co-episcopos habere consueverat apud S. Martinum commorantes, fundo juxta posito ad victum & vestitum pauperrimè dotatos; quorum corpora ibidem tumulata sepulchra adhuc apparentia manifestant. Hi Archiepiscoporum absentium defectum supplentes, sacramenta ecclesiastica conficiebant. Quorum ultimo Lanfranci temporibus de medio sublato, Archiepiscopus vir magnanimus, decentiorem sibi Vicarium providere desiderans, Gundulfum tunc temporis Roffensem Episcopum convenit; ut officium illud in se susciperet, necnon & de septem militum servitio Regi principaliter debito de ipsius Regis assensu & quasi medio responderet, & de duabus marcis Vicecomiti solvendis pro libertatis conservatione. Et ad horum solummodo distractionem faciendam licet servienti de Otteforde venire apud Trotesclive, & non alibi; nec aliquam summonitionem ex parte Regis vel alterius admittere debet nisi per Archiepiscopum. Et si ad mandatum ipsius quocunque ierit, insuper & ad officium exequendum, procuracionem infra notatam instituit.

Eadem habentur in Additamentis ad Textum Roffensem Ernulfi Episcopi fol. 220.

Hæ sunt Consuetudines, quæ debentur à Domino Cantuariensi Archiepiscopo Episcopo Roffensi, sc. cum ad petitionem Archiepiscopi aliquò proficiscitur Episcopus, quotquot diebus iter fecerit in eundo, moram faciendo vel redeundo, singulis diebus percipiet xx. solidos sterlingos. Similiter Archiepiscopatu vacante cum officium Episcopale exercuerit. Quòd si cum Archiepiscopo ierit, in optione erit Archiepiscopi, vel omnia necessaria ei invenire, vel ut ipse & Clerici sui & Servientes ad mensam cum eo comedant. Et ad vesperam habebit duos cereos idoneos, & xiv. majores candelas & xxv. minores, ad numerum sc. xxv. equitaturarum, & vinum & cerevisiam abundantem, & quinque solidos singulis diebus ad familiam & equos. Si autem Archiepiscopus non potuerit aliquâ interveniente causâ officium suum exercere, vel Archiepiscopatus vacaverit; vices ejus debet supplere Roffensis Episcopus modo prædicto, tam in consecrationibus Regum quàm Episcoporum, & in omnibus aliis ad officium Archiepiscopale spectantibus, cum prædictâ procuracione. Hoc officium exercuit Gilbertus toto tempore Baldwini Archiepiscopi in Syriâ agentis, & postea vacante Archiepiscopatu; & procuracionem accepit. Fundavit etiam Gilbertus Hospitale de Strodes; & Ministros instituit ad vivendum regulariter, & ad recipiendum pauperes concurrentes. Gilberto successit per electionem Benedictus Thesaurarius Regis; qui fecit omnes aulas Episcopatus. Et illi Henricus de Sanford, Philosophus magnus; cui Ricardus Wendover de Bromlegh; cujus electionem S. Edmundus Archiepiscopus infirmare nitebatur, dicens quòd provisio Ecclesiæ Roffensis de Episcopo sibi & successoribus suis competebar. Capitulum verò tunc ab eo ad Curiam Romanam appellans, per triennium in Curia litigabat. Latâ denique sententiâ pro Capitulo contra Archiepiscopum, Ricardus in Curia

Curiâ confirmatus fuit, & Cantuariæ in Monasterio S. Gregorii à S. Edmundo consecratus. Cui successit Laurentius. Hic appropriationem trium Ecclesiarum mensa Episcopali impetrans, contra Bonifacium Archiepiscopum pro scutagio & aliis libertatibus placitando composuit. Cui successit &c.

Anno Domini MCCLVI. intravit Laurentius Episcopus Roffensis Capitulum Ecclesiæ Roffensis, Domino Symone Priore tunc præsentem ac toto Capitulo congregato, proposuit damna gravia & expensas, quæ passus fuit occasione discordiæ & litis pro defensione jurisdictionis & statûs ejusdem Roffensis Ecclesiæ contra Bonifacium Cant. Archiepiscopum, & seu potius contra Regem & Reginam fautores ejusdem Archiepiscopi. Et quoddam hujusmodi occasione oportuit eum adire Sedem Romanam non sine magnis laboribus & sumptibus, pro eo quod de iis non potuit in Angliâ contra eundem Archiepiscopum per Curiam Regis justitiam obtinere. Ad hæc subjecit; quomodo ipse non tantum bona Episcopatus Roffensis, quæ ad hoc minimè suffecerunt, sed etiam patrimonialia bona & aliunde quæsitâ mobilia & immobilia in prædicta consumpserit, utpote sine quibus non poterat sustinuisse tam grandia onera expensarum. Quinetiam cum hujusmodi bonis suis & aliis de dicto Episcopatu provenienti in dictâ discordiâ adeo fuit exhaustus, quod vix habuit pro se & familiâ suâ interdum esui necessaria; quod etiam non potuit mutuum invenire; & aliquo anno contigit dictâ guerrâ durante, quod præter redditus annuos vix de Maneriis omnibus ad Episcopatum spectantibus lx. marcas sterlingorum percepit.

S U C

S U C C E S S I O P R I O R U M Ecclesiæ Roffensis.

Ecclēsiā Roffensem ante Gundulphi tempora infederunt Canonici Sæculares. Refert quidem Author vitæ Gundulphi famam ad Lanfrancum delatam Monachos olim inibi sedem habuisse. Sic enim illo tempore ferebant Monachi, Ecclesias Cathedralē & Conventuales sibi olim datas, à Sæcularibus ereptas fuisse. Hoc commento usi, & Lanfranci favore innixi, plurimas sibi Ecclesias deturbatis Sæcularibus obtinuerunt. Res enim parum nota impudenti mendacio facile obduci potuit; & Monachi præ aliis clamorosi ope Archiepiscoporum è grege suo primis Normannorum temporibus delectorum prævaluerunt. Quod Ecclesiam Roffensem attinet, non aliam puto Monasticæ religionis inibi olim vigentis rationem adduci potuisse, quam quoddam primi Episcopi fuerint Monachi. Certè Siwardus Episcopus anno 1075. moriens Ecclesiam Canonici Sæcularibus subditam reliquit, licet frequentibus rapinis & sacrilegio tam misere depauperatam, ut vix quinque Canonici alendis sufficeret. Illo circiter tempore Lanfrancus Monachos Ecclesiæ Cantuariensi induxerat; eosdemque Roffensi inducere volens, Episcopatum Gundulpho hac conditione dedit, ut eliminatis Sæcularibus, religionem Monasticam in Ecclesiā suā institueret. Canonici quidem, summā rerum inopiā animos fracti, manus facile dederunt, nonnulli etiam cucullam induerunt. Introductis Monachis, Lanfranci liberalitate & Gundulphi diligentia Ecclesia & reddituum & ædificiorum amplitudine mirum in modum brevi adaucta est. Primus Ecclesiæ Roffensi Prior à Gundulfo datus est

Vita Gundulphi
p. 280.

Monastic. tom.
3. P. 2.

Ordouinus, de quo frequens fit mentio in Textu Roffensi. Subscripsit ille Chartæ Gundulphi Episcopi de institutione Prioratûs 1089. 20. Sept. datâ. Plurimis quidem antea annis vivente adhuc Lanfranco Monachi introducti fuerant, istâ demum Chartâ confirmati. Ordouinus Prioratum ante obitum deposuisse, & iterum accepisse videtur. Abdicavit annos inter 1089. & 1096. Successit.

Arnulfus. Extat enim in Archivis Ecclesiæ Cant. Charta autographa Arnulfi Prioris Roffensis; subscribunt Letardus Portarius & Henricus filius ejus. Ille Prior Ecclesiæ Cant. anno 1096. constitutus, Abbatiam Petriburgensem anno 1107. Episcopatum Roffensem 1114. obtinuit.

Radulfus, Monachus Cadomensis, cum Lanfranco in Angliam pervenit, & Ernulfo in Prioratu Roffensi anno 1096. successisse videtur. Certè Radulphus Abbas de Bello medio anno 1107. electus, in antiquâ Historiâ de Bello, tunc cum in Abbatem electus est, Roffensis Ecclesiæ Prioratum sub Gundulpho Episcopo strenuè administrasse dicitur: quod & Ordericus Vitalis confirmat. Gundulpho morienti anno 1108. adfuit, frustra à Monachis Roff. in Episcopum expetitus.

In biblioth.
Cotton Domi-
tiani A. 2.

Vita Gundulphi
p. 292.

Ordo-

Ordowinus, post Radulphi translationem Prioratum iterum suscepit anno 1107. In Textu enim Roffensi chartæ Gundulfi Episcopi Ecclesiæ Mallingenfi datæ subscribunt simul Ordowinus Prior & Radulphus Abbas de Bello. Idem Prioratum sub Ernulfo Episcopo tenuisse ibidem dicitur; atque adeo anno 1115. superfuit. Fol. 198.
Fol. 193. 194.

Letardus, Ecclesiæ Roff. ante annum 1096. Ostiarius, Prior erat Ernulfo Episcopatum administrante. Text. Roff.
f. 192.

Brianus, præfuit anno 1145. Confirmationem possessionum Ecclesiæ suæ ab Eugenio Papâ obtinuit 1146. Obiit die 5. Decembris. Additament.
ad Text. Roff.
f. 207.

Reginaldus, confirmationem privilegiorum Ecclesiæ Roff. ab Adriano Papâ impetravit anno 1154. Die 29. Aprilis obiisse dicitur in Obituario S. Augustini Cant. Obit. Cant.
Annal. Roff.

Ernulfus II. Prioratum tenuit tempore Walteri Episcopi, atque isto, ni fallor, ordine. Annal. Roff.

Wilhelmus de Borstalle, ex loci Celerario Prior ante Silvestrum factus memoratur in antiquo Ecclesiæ Roff. Registro, *Vespasian A. 22.*

Silvester, ex Celerario Prior factus, possessiones Ecclesiæ suæ ab Alexandro Papâ confirmari obtinuit anno 1178. Fecit is Refectorium & Dormitorium & tres fenestras in Capitulo versus Orientem. Annal. Roff.

Ricardus, ex Priore Roff. Abbas Burtonensis factus anno 1182. obiit 1188. 19. April. Annal. Burton.
Monast. 1. p.
272.

Alfredus, Abbas Abendonæ ab Henrico II. Rege creatus est annos inter 1185. & 1189. Hist. Abendon.

Osbernus de Scapeyâ, ex Sacristâ Prior factus, dum Sacristæ adhuc munus obiret, perfecit *Historias M. Petri & Breviarium de Capellâ Infirmarii, & Isaiam glossatum Ascelini Episcopi, & librum de Claustro Anima, & Psalterium magnum quod est in Choro cum catenâ, & fenestram ad altare S. Petri, & alia multa*: prout habet Registrum Roff. modò citatum.

Radulphus de Ros, præfuit anno 1199. quod ex Additamentis ad Textum Roffensem constat. Dum Sacrista adhuc esset, *fecit bracinum, & cameram Prioris majorem & minorem, & domos lapideas in Cæmeterio & hosteleriam, & grangiam in vineâ, & stabulum; & fecit magnam Ecclesiam tegere & plurimam partem plumbare*; & alia multa, referente Registro Roff. suprâ laudato. Fol. 118.

Helias, Prior *fecit plumbare magnam Ecclesiam; & stabulum fecit sibi & successoribus suis lapideum; & partem Claustri versus Dormitorium plumbare fecit; & Lavatorium & ostiam Refectorii fieri fecit.* Ista de illo habet Registrum sæpe dictum.

Willelmus, anno 1222. Prioratum gessisse in Registro quodam Ecclesiæ Roff. (in Bibliothecâ Cotton. *Domitian A. 10.*) traditur.

Ricardus de Derente, electus est in Priorem Roff. anno 1225. post Octavas Pentecostes in crastino Synodi; prout habet Chronicon breve Roffense *Vespasian A. 22.* Eundem annis 1228, 1236, & 1238. præfuisse constat ex Annalibus Roff. Registro Roff. supra citato, & Florilego.

Willelmus de Hoo, loci Sacrista, in Priorem electus est 1239. 25. Junii. Dum Sacristæ adhuc manereungeretur, construi fecit totum Ecclesiæ Roffensis chorum ab alis Australi & Boreali de oblationibus factis ad feretrum S. Willelmi. *Postea Prior per biennium, quod noluit consentire venditioni bosci de Chetindone, nimia persecutione persecutus, mutato habitu apud Wobbourne Monachus obiit.* Ista refert Registrum antiquum Ecclesiæ Roff. *Vespasian A. 22.* Annal. Roff.

Alexander de Glanvillâ, electus anno 1242. Obiit mœrore subito confectus 1252. 5. Martii. Chron. breve
Roff.
Annal. Roff.
Id.

Symon de Clyve, Ecclesiæ Sacrista, successit anno 1252. Corpore debilitatus resignavit 1262.

- Johannes de Renham*, aliis *Rensham*, electus 1262. resignavit 1283. mense Dec. Sic enim Edmundus & Benedictus Monachi Roff. Annalium & Chronici brevis auctores rem obducunt. Verè autem à Johanne Cant. Archiepiscopo Ecclesiam Roff. jure Metropolitico visitante est depositus anno 1283. circa Natale Domini. Causam Archiepiscopus attulit in decreto depositionis, quod in Registro suo extat. *Invenimus*, inquit, *Priorem suspectum haberi de inhonestâ procuratione electionis Domini Johannis nuper Episcopi, & in id multa consumpsisse mobilia; & quadam alia dicitur alienâsse perpetuè non sine scrupulo Symonia; de quibus etiam in nullo se rationabiliter excusavit.* Datum est Decretum 1283. 24. Oct. & Johannem ab officio Prioris citra Natale Domini penitus absolutum esse denuntiat.
- Thomas de Woldeham*, electus 1283. 24. Dec. ad Episcopatum Roffensem provectus est exeunte anno 1291.
- Johannes de Renham* seu *Reyneham*, ad Prioratum iterum electus est 1292. 7. Jan. obiit anno 1294.
- Thomas de Schulford* seu *Shelford*, successit anno 1294. resignavit 1301.
- Johannes de Greenstreet*, electus 1301. mense Febuario, abdicavit 1314.
- Hamo de Hethe*, Prior electus 1314. 8. Maii, ad Episcopatum Roff. electus est 1317. consecratus 1319.
- Johannes de Westerham*, præfectus ab Hamone Episcopo in Priorem 1320. 14. Jan. Obiit 1321. die. 30. Januarii sepultus.
- Johannes de Speldherst*, loci Celerarius, in Priorem à Monachis electus, & ab Episcopo præfente confirmatus 1321. 20. Jan. resignavit 1333. 12. Augusti.
- Johannes de Scapeiâ*, sive *Shepey* S. T. P. successit, ad Episcopatum Roff. promotus sub finem anni 1352.
- Robertus de Suthflete*, custos Cellæ de Filchestowe, Johanni subrogatus est anno 1352. obiit anno 1361.
- Johannes de Hertlepe* seu *Hertley*, ejusdem Cellæ Custos, electus est 1361. 6. Aug. resignavit 1380. 6. Novemb.
- Johannes de Sapeyâ*, loci Supprior, electus 1380. 14. Decembr. Prioratum administravit annis 39. obiit 1419. 2. Augusti.
- Willelmus Tunbrygg*, electus à Monachis, confirmatus est ab Archiepiscopo Cant. (Sede Roffensi tunc vacante) 1419. 21. Aug. Willelmus quidam anno 1443. præfuisse in Registro Ecclesiæ Roff. *Faustina C.* 5. legitur. Eodem Prioratum tenente Ecclesiæ Roff. ab Archiepiscopo visitata est 1444. mense Martio.
- Johannes*, Prior anno 1445. in Registro Roff. mox citato reperitur.
- Willelmus Wold*, nomen ejus apud Reynerium occurrit. Isto circiter tempore Prioratu functus videtur.
- Willelmus Bishop*, anno 1496.
- Willelmus Frysell*, Prior factus est 1509. 11. Septembr.
- Walterus Philips*, Prior ultimus, Conventum in manus regias tradidit 1540. mense Martio. Rex autem eodem anno Monachis emissis Canonicos Sæculares introduxit, primumque Ecclesiæ de novo fundatæ Decanum Walterum constituit.

BARTHOLOMÆI DE COTTON

Monachi Norwicensis

ANNALES
Ecclesiæ Norwicensis

Ab anno MXLII. ad annum MCCXCV.

ET

HISTORIA

DE

Episcopis Norwicensibus

Ad annum MCCLXXXIX.

ACCEDUNT

Continuatio Historiæ de Episcopis NORWICENSIBUS ab anno MCCLXXXIX. ad annum MCCCCXLVI. autore Monacho Norwicensi anonymo.

Successio Episcoporum NORWICENSIVM ab anno MCCCCXLVI. ad Reformationem.

Successio Priorum Norwicensis Ecclesiæ.

THE
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

BARTHOLOMÆI DE COTTON

Monachi Norwicensis

ANNALS

Ecclesiæ Norwicensis.

ANNO MXLII. Stigandus factus est Episcopus East-Angliæ.
Anno MXCI. Dominus Herbertus Episcopus suscepit Episcopatum Theofordensem.

Anno MXCIV. v. Idus Aprilis Episcopatus Theofordensis translatus est Norwicum ab Herberto Episcopo. Hic Herbertus ex Abbate Ramefienfi empto Præfulatu factus est Episcopus Theofordensis; sed postmodum poenitentiâ ductus Romam profectus est, & symoniacum baculum & anulam Papæ resignavit. Veruntamen Apostolicæ Sedis indulgentiâ propitiante restitutus est.

Anno MXCVI. Norwicensis Ecclesia fundata est à Domino Herberto Episcopo.

Anno MCXIX. Herbertus Episcopus Norwicensis heu diem clausit extremum!

Anno MCXXI. Eborardus Episcopus Norwicensis consecratus est.

Anno MCXLV. Eborardus Episcopus Norwici recessit à Norwico.

Anno MCXLVI. Helias Prior Norwicensis obiit.

Anno MCXLIX. Eborardus Episcopus Norwicensis Fontineo vitam finivit.

Anno MCL. apud Norwicum S. Willelmus puer translatus est à cœmiterio in Capitulum. Tempore sub eodem Willelmus de Turbes consecratus est in Episcopum Norwicensem.

Anno MCLVIII. Ricardus Prior Norwicensis obiit.

Anno MCLXXI. Ecclesia Norwici combusta est.

Anno MCLXXIV. Willelmus de Turbes Episcopus Norwicensis obiit.

Anno MCLXXV. Johannes Oxoniæ consecratus est in Episcopum Norwicensem.

Anno MCC. Johannes Oxoniæ Episcopus Norwici obiit; cui Johannes de Grei successit.

Anno MCCI. Girardus Prior Norwici obiit; cui successit Willelmus de Walsham.

Anno MCCV. Johannes Episcopus Norwicensis in Archiepiscopum Cant. ad petitionem Johannis Regis postulatus est. Anno autem sequenti electio à Papâ cassata est.

Anno MCCIX. Gaufridus Archidiaconus Norwicensis ad Scaccarium Regis intendens negotiis, cœpit secretiùs cum sociis suis sermocinari de sententiâ in Regem illatâ; dicens non esse tutum viris beneficiatis in obsequio Regis excommunicati ulterius immorari. Et his dictis ad propria non licentiatus re-

recessit. Quo postea per ministros Regis capto indutus ferreâ, tam victualium penuriâ quam ipsius copiæ ponderositate compressus, migravit ad Dominum.

Anno MCCXIV. Johannes de Grey Episcopus Norwicensis obiit.

Anno MCCXVII. Willelmus de Walsham Prior Norwicensis obiit; cui successit Ranulfus.

Anno MCCXVIII. Ranulfus Prior Norwicensis factus est Episcopus Ciceſtrenſis; & Pandulfus venit Legatus in Angliam.

Anno MCCXIX. Willelmus Ode de Norwico factus est Prior Norwicensis.

Anno MCCXXII. Pandulfus Norwicensis Electus ordinem suscepit Sacerdotis, & in Episcopum consecratus est à Papâ Honorio. Eodem anno Ranulfus Ciceſtrenſis obiit.

Anno MCCXXVI. Pandulfus Norwicensis Episcopus obiit; cui successit Thomas de Blunvile consecratus. Et Prædicatores & Minores cœperunt habitare in Norwico.

Anno MCCXXXIII. visitatio facta est per Thomam Episcopum Norwicensem in Episcopatu suo per mandatum Domini Papæ, & per alios alibi.

Anno MCCXXXV. Willelmus filius Odæ Prior Norwicensis obiit; cui Simon de Elmham successit installatus.

Anno MCCXXXVI. Thomas de Blumvile Episcopus Norwicensis obiit. Tempore sub eodem Simon Prior Norwicensis electus est in Episcopum ejusdem Ecclesiæ.

* I. Ecclesiæ. Anno MCCXXXIX. cassatus est Simon Prior Norwicensis, ejusdem * domus Electus. Eodem anno electus est Willelmus de Ragele ad Episcopatum Norwicensem.

Anno MCCXLI. Monachi Wintonienses in multis oppressionibus constituti, Willelmum de Ragele Norwicensem Episcopum in Episcopum Wintoniensem postulârunt. Eodem anno orta est discordia magna & ira inter Regem Henricum & Willelmum de Ragele quondam Episcopum Norwicensem, eo quod postulationi de se factæ non consensit in Episcopum Winton.

Anno MCCXLIII. confirmatur à Papa Willelmus de Ragele quondam Norwicensis Episcopus in Episcopum Wintoniensem invito Rege.

Anno MCCXLIV. Rex saniori usus consilio, Episcopum Wintoniensem Willelmum à partibus transmarinis revocavit, gratiam suam & ablatorum restitutionem pollicendo. Eodem anno Walterus de Suthfeld eligitur ad Episcopum Norwicensem; qui anno sequenti consecratus est.

Anno MCCLVII. Walterus de Suthfeld Episcopus Norwicensis obiit; & electus est Simon de Waltone & confirmatus. Eodem anno Simon Prior Norwici, vir eximiæ sanctitatis, vi. Idus Junii obiit; cui Rogerus de Skerningâ successit.

Anno MCCLVIII. Dominicâ in passione Domini consecratus est Magister Simon de Waltone in Episcopum Norwicensem vi. Idus Martii. Tempore sub eodem concessa est ad relevationem exheredatorum vicesima pars omnium bonorum de viris Ecclesiasticis tam de temporalibus quàm de spiritualibus, tamen secundum taxationem Domini Walteri de Suthfend quondam Episcopi Norwicensis. Eodem anno in crastino Circumcisionis obiit Simon de Waltone Episcopus Norwicensis; cui successit Rogerus de Skerninge consecratus.

Anno MCCLXVI. electus est Nicalaus de Bramtone in Priorem Norwicensem, & xiv. Kal. Maii confirmatus, & à Ricardo Gernun Camerario Norwici installatus per mandatum Rogeri Episcopi. Eodem tempore xvii. Kal. Januarii post Barones præfati venerunt de Insulâ apud Norwicum, ut civitatem comprehenderent. Cives verò præparaverunt se ad resistendum. Sed Barones corde audaciores, viribus prudentiores, virtute nobiliores, civitatem viriliter aggressi sunt; & eam sibi in brevi horâ potenter subjugarunt. Dominus

minus J. de Evile dux eorum. Et intrantibus illis in civitatem, quamplurimos occiderunt, alios ceperunt & sub vigilantī custodiā posuerunt. Et totā noctē & manē usque ad horam quasi undecimam civitatem deprædârunt. Et omnibus congregatis, cum captivis suis ad Insulam præfatam cum gloriâ & victoriâ triumphaliter remeârunt.

Anno MCCLXVIII. xi. Kal. Martii heu obiit Nicolaus de Brantone Prior Norwicensis; & vii. Kal. Martii cum magnâ sollemnitate & honore ab Episcopo Rogero sepultus est: cui successit Willelmus de Brunham installatus.

Anno MCCLXXII. In die Apostolorum Petri & Pauli, horâ qua Conventus Norwici prima psallebat, facta sunt tonitrua magna & coruscationes & fulgura, sed & ictus tonitruī in tantâ fortitudine simul in turrim Ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Norwici descendit; quodd lapides quamplurimos de præfatâ turri horribiliter evulsit, & in terram violenter prostravit, & eam non medicriter deturpavit. Sed & omnes fratres præ timore de choro fugerunt, exceptis tribus, quorum unus cecidit in terram quasi mortuus, & cæteri duo psalmodiam pro modulo suo sustentabant, quousque cæteri reversi, unde creditur à pluribus, quodd ista acciderant in præsagium futuri & majoris infortunii. Eodem anno cives in crastino S. Laurentii obsederunt Curiam Monachorum per girum; qui cum per insultum non potuerunt habere ingressum, apposuerunt ignem videlicet ad magnas portas Monasterii, ultra quas erat quædam Ecclesia parochialis; & eas cum prædictâ Ecclesiâ & cum omnibus ornamentis, libris & imaginibus & cum singulis in eadem contentis combusserunt. Item apposuerunt ignem in eodem instanti ad magnam domum eleemosynarum, & ad portas Ecclesiæ, & ad magnum campanile; quæ omnia cum campanis statim combusta sunt. Quidam verò ex ipsis extra turrim Sancti Georgii ignem in magnum campanile, quod fuit ultra chorum, per balistas traxerunt; ex quibus ignibus tota Ecclesia præter Capellam beatæ Mariæ miraculose salvata est; combusserunt Dormitorium, refectorium, aulam hospitum, infirmariam cum Capellâ; & quasi omnia ædificia Curie consumpserunt igne. Quam plures de familiâ, aliquos Subdiaconos, aliquos Clericos, aliquos laicos, in claustro & infra septa Monasterii interfecerunt; aliquos extraxerunt; & in civitate morti tradiderunt, aliquos incarceraverunt. Post quæ ingressi, omnia sacra vasa, libros, aurum & argentum, vestes & omnia alia, quæ non fuerunt igne consumpta, deprædati fuerunt: Monachos omnes, præter duos vel tres, à Monasterio fugantes. His non contenti, malitiam suam usque ad tertium diem continuaverunt, comburendo, interficiendo, deprædando. Quæ cum patefacta fuerunt Domino Henrico III. Regi; multum condoluit, & destinavit literas suas ad omnes portus Angliæ & ad omnia maritima, quodd si qui de Norwico fuissent inventi, quodd fuissent capti & detenti, quousque aliud ab ipso reciperent in mandatis. Similiter mandavit omnibus Episcopis & Magnatibus regni Angliæ; quodd die Sancti Egidii comparerent coram ipso ad sanctum Edmundum, consilium daturi, qualiter contra prædictos malefactores fuisset procedendum. Eo anno Dominus Rogerus Episcopus tunc temporis convocavit totum Clerum suæ Diocæseos apud Eyam in crastino Decollationis Sancti Johannis Baptistæ pro præmissis; & de eorum consilio omnes prædictos malefactores in genere, aliquos etiam nominatim, excommunicavit & denunciavit excommunicatos, monitione in formâ juris precedente; Civitatemque Norwicensem Ecclesiastico subposuit interdicto; & in prolatione ejusdem sententiæ dies clarissima versa est quasi in noctem, & quoddam tintinnabulum in campanili eodem tempore fractum cecidit. Eodem anno die Sancti Egidii tenuit Dominus Rex Parliamentum suum apud Sanctum Edmundum; & de consilio Magnatum Angliæ personaliter accessit Norwicum ad vindicandum facinus prædictum; & ibidem venit ad festum Exaltationis Sanctæ Crucis; & ad petitionem Domini Regis Episcopus relaxavit interdictum,

dictum, dum Rex fuisset in civitate. postea Justiciarii Domini Regis fecerunt quosdam ex delinquentibus equis trahi ad furcas, postea suspendi, demum corpora eorum comburi; quod divites perpendentes, muneribus corrumperunt Justiciarios, liberos homines patriæ, consilium Domini Regis, & etiam xlviii. milites cinctos gladio juratos, ita quod tunc cessavit punitio; & per falsitatem & malitiam imposuerunt multa falsa Willelmo de Brunham tunc temporis Priori. Propter quæ liberatus fuerat carceri Domini Episcopi; & omnia maneria spectantia ad Prioratum seiscita fuerunt in manum Regis, scilicet ea quæ inventa fuerunt in custodiâ suâ. Tota etiam civitas & omnes libertates eidem civitati concessæ captæ fuerunt in manu Domini Regis; & Rex assignavit custodes ad custodiendum civitatem nomine suo. Quamplures etiam de civitate, timentes adventum Regis, fugerunt extra civitatem; qui ferè postquam Rex recesserat, omnes reversi sunt. Et erat dolendum, quod in prædicto facinore quamplures Sacerdotes & alii Clerici infra sacros & extra existentes, quamplures etiam forinseci de patriâ, fuerunt consentientes & agentes. Dolendum est insuper, quod xlviii. milites decepti per aliquos de ipsis majores muneribus corrupti, dixerunt falsò & malitiosè; quod Ecclesia fuit combusta per ignem intus existentem malè custoditum. Dicebant tamen, & hoc verum, quod cives fecerunt insultum & apposuerunt ad portas & ad alia loca, &c. Tradidit Dominus Rex maneria Conventûs Norwicensis residua in custodiâ Prioris de Binham sub hac formâ, quod inveniret omnia necessaria Conventui Norwicensi, residuum salvo custodiret sine wasto, quousque aliud haberet in mandatis; & ea quæ fuerunt in manibus Obedientiarum, non fuerunt seiscita nec tradita in alicujus extranei custodiâ. Sub eodem tempore vi. Kal. Octobris recessit Rex à Norwico; & in crastino frater Willelmus de Brunham renunciavit Prioratum Norwici sponte, purè & absolute in manibus Episcopi apud Thorp tunc infirmi. Statim post Kal. Octobris electus est Willelmus de Kirkeby in Priorem Norwicensem, & eodem die confirmatus apud Thorp, & in crastino installatus per Willelmum de Ho Præcentorem ad mandatum Episcopi; qui impetravit maneria extra manus Regis sine aliqua retentione. In die Sancti Lucæ Evangelistæ proximò sequente renovatum est interdictum in civitate Norwicensi per prædictum Episcopum. Eodem anno Rogerus Episcopus interdictum in civitate Norwici à vigiliâ Natalis Domini usque in crastinum Epiphaniæ relaxavit, & eodem die iteratò illud renovavit. Eodem anno ad petitionem Roberti de Kilwarbi nondum in Archiepiscopum consecrati fuit interdictum in civitate Norwici relaxatum usque in Octavas Paschæ, & eodem die sequenti fuit testid innovatum. Eodem anno circa festum Omnium Sanctorum missi sunt procuratores Norwici ad Curiam Romanam contra cives Norwicenses cum serie totius facti sub sigillis quatuor Suffraganeorum Ecclesiæ Cantuariensis. Sub eodem anno Dominicæ Incarnationis Idus Februarii obiit Willelmus de Brunham, quondam Prior Norwici.

Anno MCCLXXV. cum quatuor millia marcarum fuissent petita ex parte Prioris & Conventûs Norwici; mediantibus Decano Sarum & Domino Thomâ de Clare, & à civibus duo millia marcarum oblata, Dominus Rex ordinavit in hunc modum. ‘Edwardus Dei gratiâ, &c. habito super præmissis prudentium virorum consilio, in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti dictum nostrum pronunciamus in hunc modum. In primis dicimus & ordinamus; quod omnes actiones & querelæ, quas habebant vel habere poterant ad invicem usque ad hanc diem vel ratione vel occasione, remittant hinc inde; & quod dicta communitas reddat Priori & Conventui ad reparandum seu reedificandum Ecclesiam & Prioratum prædictas iii. millia marcas ad terminos infra scriptos, videlicet quolibet anno centum Marcas, medietatem scilicet ad quindenam Pentecostes, & aliam medietatem ad quindenam Sancti Martini, que-

‘quousque dicta summa fuerit persoluta. Dicimus etiam & ordinamus ;
 ‘quodd dicta Communitas fieri faciat unum vas aureum ponderis x. librarum
 ‘auri, pretii centum librarum argenti, ad tenendum Corpus Christi super al-
 ‘tare dictæ Ecclesiæ, in honore corporis Christi in eadem Ecclesiâ perpetuo
 ‘remanendum. Dicimus insuper & ordinamus ; quodd dicti Prior & Conven-
 ‘tus faciant ex quacunque parte voluerint introitum dicti Prioratûs absque
 ‘damno vel præjudicio alieno. Adhuc dicimus & ordinamus ; quodd prædicti
 ‘Episcopus, Prior & Conventus bonâ fide in Curiam Romanâ & alibi sumpti-
 ‘bus communitatis, exceptis expensis quas faciet nuncius prædictorum Epif-
 ‘copi, Prioris & Conventus qui ibit ad Curiam Romanam ad impetrandam
 ‘relaxationem sententiarum latorum in dictam communitatem Norwicensem,
 ‘procurent, quodd dicta communitas & eorum civitas à sententiâ excommuni-
 ‘cationis & interdicti & aliis latis in ipsas rationibus & occasionibus supra-
 ‘dictis absolvantur, & dictæ sententiæ totaliter relaxentur. Et si forte super
 ‘præmissis vel eorum aliquo dubitationem oriri contigerit ; nos ad declaran-
 ‘dum & interpretandum dubitationem huiusmodi retinemus nobis plenariam
 ‘potestatem. Datum apud Westmonasterium v. die Octobris, anno regni no-
 ‘stri tertio. Eodem anno Calendas Novembris Rogerus Episcopus Norwi-
 censis relaxavit interdictum in civitate Norwici.

Anno MCCLXXVI. post diem Palmarum Frater Robertus Archiepisco-
 pus Cantuariensis misit litteras suas Prioribus de Ordine Prædicatorum & Mi-
 norum de Norwico ; ut absolverent excommunicatos de civitate Norwici au-
 thoritate suâ & Episcopi Norwici, qui vices suas sibi commiserat, ut dixit.

Anno MCCLXXVII. die Sancti Vincentii obiit Rogerus Episcopus Nor-
 wicensis. Eodem anno circa Festum Sancti Johannis Baptistæ obiit Johannes
 Papa ; cui successit Nicolaus. Eodem anno die Sancti Matthiæ Apostoli Wil-
 helmus de Middleton electus est in Episcopum Norwicensem ; & quinto de-
 cimo die sequente fuit confirmatus.

Anno MCCLXXVIII. die Dominicâ proximâ ante Ascensionem Domini
 Willelmus de Middleton in Episcopum Norwicensem est consecratus. Eo-
 dem anno Dominicâ primâ Adventus Domini fuit dictus Willelmus Episco-
 pus inthronizatus. Eodem die dedicavit magnam Ecclesiam Sanctæ Trini-
 tatis Norwicensis ; in quâ dedicatione fuerunt præsentēs & conedicantes
 Johannes de Chisil Episcopus Londoniensis, Thomas de Cantulupe Hereford-
 ensis, & Stephanus Waterfordensis Episcopi, & Archiepiscopus Sagiensis.
 Erant etiam præsentēs Dominus Edwardus Rex, Regina, plures Comites &
 Barones, & cæteri Magnates.

Anno MCCLXXXVI. iv. Nonas Aprilis dedicata est Ecclesia magnæ Ger-
 nemutæ à Willelmo de Middleton Episcopo Norwicensi in honore Sancti
 Nicolai Episcopi ; & translatum est Festum Dedicationis usque in diem Tran-
 slationis Sancti Nicholai sequentem ab eodem Episcopo, qui etiam dedicavit
 Cœmeterium ipso die.

Anno MCCLXXXVIII. bonæ memoriæ W. de Middleton Episcopus
 Norwicensis reversus de Wasconiâ ; qui dum ibi fuerat, Senescallus Domini
 Regis in civitate Burdegalensi effectus erat ; qui in esculentis & poculentis
 aliis præ cæteris Magnatibus Angliæ ibi moram trahentibus se exhibuit re-
 commendatum ; & mox post ejus reversionem in Angliam viam universæ
 carnis ingressus est. Cujus corpus sepultum erat in Capellâ Domini Nor-
 wicensis Episcopi ; scilicet die Dominicâ post Festum Nativitatis B. Mariæ.
 Eodem die accesserunt ad Regem duo Monachi Norwiceses ; ab eo licentiam
 petiti, ut moris erat in Angliâ, eligendi ; ipsumque Regem invenerunt in
 regno Aragoniæ. Petita ab eo licentiâ & obtenta, die Sabbati proximâ ante
 Festum Sancti Martini domum reversi sunt ; statueruntque Monachi diem
 Jovis scilicet Sancti Martini ad electionem perficiendam ; & processerunt in

electionem per modum compromissi; & compromiserunt in viii. viris fide dignis; qui omnes elegerunt Magistrum Radulfum de Walpol Archidiaconum Eliensem in Episcopum & Pastorem Ecclesiæ Norwicensis. Quæ quidem electio tunc displicuit omnibus & singulis de totâ Diocesi Norwicensi, & omnes unanimiter maledicebant totum Conventum, & maximè eligentes. Factâ electione destinârunt ad ipsum quendam nuncium cum totius Conventus consensu. Postmodum accesserunt ad ipsum Electum tres Monachi, humiliter & devotè interpellantes, ut electioni de se factæ benignum præstaret assensum. Quo præstito dictus Electus unâ cum duobus Monachis accesserunt ad Dominum Regem in partibus transmarinis; ipsumque inveniebat apud bonam Guardam in ingressu Aragoniæ. Quo invento petierunt ab eo, ut electioni de Prædicto Electo factæ regium præstaret assensum; qui pro voto jocosò animo annuebat; reversique sunt in Angliam die Conversionis Sancti Pauli; & ibi die Dominicâ sequente venerunt ad Curiam Archiepiscopi Cantuariensis, qui cum multiplici gaudio fuerant ibi recepti; & die Martis sequente dictum Electum sollemniter apud Suthmallinge confirmavit; & statum Monachorum, vitam pariter & honestatem Norwicensium occasione suæ electionis publicè & solemniter recommendavit; & dicto Electo ad consecrationem suam celebrandam apud Cantuariam in mediâ Quadragesimâ terminum præfixit. Eodem anno electus est Magister Willelmus de la Cornere in Episcopum Sarum, & apud Cantuariam consecratur. Eodem anno, videlicet vii. Idus Martii, in crastino Sancti Fœlicis Episcopi, obiit Willelmus de Kirkeby Prior Norwicensis; cui successit Henricus de Lakenham. Eodem anno combusta erat Ecclesia Fratrum Prædicatorum apud Sanctum Botulfum unâ cum Refectoriis & aliis domibus; & plures seldæ cum diversis generibus mercium ibidem combustæ sunt.

Anno MCCLXXXIX. Radulfus de Walpole Episcopus Norwicensis visitavit Diocesim suam.

Anno MCCXC. Dominus Robertus de Clarâ & Prior Sanctæ Trinitatis Londoniæ incarcerati sunt pro ipso; quod ipsi citârunt Dominum Edmundum Comitem Cornubiæ in Palatio Regis apud Westmonasterium, quod compareret coram Archiepiscopo. Commotus etiam Rex valdè, & iussit eos custodiri in Turri Londoniæ; & dicebat Palatium suum privilegiatum esse à Sede Romanâ, & quod nullus ibi debeat citari.

Anno MCCXCV. citatus est Prior Norwicensis ad Parliamentum Regis per tale Breve: 'Edwardus Dei &c. dilecto nobis in Christo Priori Norwicensi salutem. Quia super quibusdam negotiis nos & Regnum nostrum ac vos cæterosque Prælatos de eodem Regno tangentibus, quæ sine vestrâ & eorum præsentia nolumus expediri, Parliamentum nostrum tenere & vobiscum super his colloquium habere volumus & tractatum; vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, firmiter injungentes; quod sitis ad nos apud Westmonasterium primo die mensis Augusti proximo futuro, vel saltem infra tertium diem subsequenter ad ultimum, nobiscum super dictis negotiis tractaturi & vestrum consilium impensuri; & hoc nullo modo omittatis. Teste meipso apud Westmonasterium xxiv. die Junii, anno regni nostri xxiii.

BAR-

BARTHOLOMÆI DE COTTON

Monachi Norwicensis

Historia de Episcopis Norwicensibus.

I. (a) **C**hristianissimo Rege Orientalium Anglorum Sigeberto regnante, primus Episcopus fuit (b) FÆLIX natione Burgundus; qui Sigeberto in Galliâ exulanti familiaris effectus, Angliam cum eodem post mortem Eorpwalidi venit; eoque regnum Provinciæ sortito, Episcopus ordinatus totam ad fidem prædicando convertit. Hic Scolas literarum opportunis locis constituit; & in civitate sedem habuit, quæ nunc Silthestowe vocatur supra mare in orientali parte Suffolchiæ. Hic cum xvii. annis Ecclesiam rexisset, sepultus est in Dommoc civitate sedis suæ. Sed postea inde translatus est apud Seham; ubi aliquando secundum quosdam fuit Sedes Episcopalis; quæ est villa juxta stagnum Eliense: qui locus postea destructus à Danis, corpus ejus quæsitum & repertum, in Ramesiensi Cœnobio humatum est. Cui successit

II. THOMAS (c) Diaconus suus, ex Girviorum provinciâ oriundus. Cui successit post v. annos

III. BONIFACIUS (d), qui & *Bersigel*, genere Cantius. Hic xvii. annis præfuit. Cui successit

IV. BISI [e], vir venerabilis, à Theodoro Archiepiscopo institutus. Tandem morbo correptus is locum dedit. Defuncto itaque Bisi, duo Episcopi Provinciam illam usque ad tempus Egbriti Regis Westsaxonum rexerunt; quorum unus sedebat apud Dommoc, & alter apud Elmham; ut infra patebit.

(a) Omnia quæ de Episcopis Norwicensibus habet usque ad Normannorum tempora, Bartholomæus ex Historia Willelmi Malmsburiensis *de gest. Pontif. Angl.* l. 2. c. 2. nonnullis prætermisissis descripsit.

(b) Quo primùm anno Fælix fidem Christianam inter Orientales Anglos prædicaverit, parùm inter Historicos convenit. Factum id anno 636. Chronologia Saxonica & Florentius volunt. Id anno 630. vel sequenti potius contigisse censerem. Author enim est Beda Honorium Archiepiscopum Cant. Thomæ & Bonifacio Fælicis successoribus consecrationis munus impendisse. Fælix autem sedit annis 17. Thomas 5. & Honorius obiit anno 653. Post annum igitur 631. Fælix prædicationem aspiciari non potuit. Porro ex ejusdem fide Fælix à Sigiberto Rege in Orientalem Angliam primùm adductus erat. Sigibertus Eorpwaldo post trium annorum interregnum successit. Eorpwaldus ab Edwinò Northanhumbrore Rege ad fidem conversus, brevi post interiit. Ipse autem Edwinus fidem ante annum 627. amplexus non est. Fælix igitur provinciam ante annum 630. intrare non potuit. Sedit annis 17. ex omnium sententiâ. Obiit anno 650. juxta Florile-

gum, anno 649. juxta Thorham Eliensem, anno 647. juxta Florentium, qui solus veritatem attigit. Obiit die 8. Martii contigisse, corpusque illius ab Ethelstano Abbate ad Ramesiam Canuto regnante translatum esse refert Capgravius in *Legenda nova*, f. 146.

(c) *Jacobus* à Gervasio malè appellatur. Sedit is annos 5. ex concordia omnium voce; atque adeò obiit anno 652. vel sequenti; certè ante exitum anni 653. quo Honorius Archiepiscopus post consecratum Bonifacium Thomæ successorem decessit.

(d) *Berchigil* Bedæ, *Bertgil* Florentio, *Beorhgils* Textui Rossensi dictus, sedit annis 17. authore Bedà l. 4. c. 5. Obiit anno circiter 669.

[e] Bisi, aliis *Bosa* nominatus, consecratus est à Theodoro Archiepiscopo post medium annum 669. Anno 673. interfuit Synodo Herudfordensi. Brevi post ipso adhuc superstite, sed gravissimâ infirmitate ab administrando Episcopatu prohibito, duo sunt pro illo *Ecce* & *Badwine* electi, & consecrati Episcopi; ex quo usque hodie Provincia illa duos habere solet Episcopos. Beda l. 4. c. 5. Factum id anno 673. Florentius, 674. Westmonasteriensis & Pseudo-Asterius scribunt.

Episcopi apud Elmham.

- I. BEDWINUS (a).
- II. NORTHBERTUS (b).
- III. ETELATUS (c).
- IV. EDELFRIDUS (d).
- V. LAMFERTUS (e).
- VI. ATHELWLIVUS (f).
- VII. WNFERTHUS (g).
- VIII. SIBBA (h).
- IX. HUNFERTUS (i).
- X. HUMBRITTUS (j).

Hi duo Episcopi erant Orientalium Anglorum, sc. Wnfertus, qui & Alherdus, Elmhamensis, & Thithesertus Domocensis, qudm Offa Rex regnavit, & fecit Episcopatum apud Lichfeld.

Humbrittus & Wilredus Episcopi erant Orientalium Anglorum tempore Ludecani Regis Merciorum & Egbritti Regis Westaxonum. Sed eodem Ludecano & antecessore ejus Burthredo incurfantibus provinciam, & Episcopis necessariorum copiâ destitutis, ex duobus unus factus est, & apud Elmham sedem obtinuit.

Episcopi apud Domoc.

- I. ETTA [a].
- II. EASCULPHUS [b].
- III. EADREDUS [c].
- IV. CUTHWINUS [d].
- V. ALBERTUS [e].
- VI. EGLAFUS [f].
- VII. HARDREDUS [g].
- VIII. ALSINUS [h].
- IX. TITEFERTUS [i].
- X. WEREMUNDUS [j].
- XI. WILREDUS [m].

(a) *Bedwinus*, Bedæ *Bedwini*, Malmshuriensis *Baldwinus*, Florentio *Bedwinus*, Textui Rossensi *Eadwini* dictus, sedem Episcopalem apud Elmham in agro Norfolkienfi anno 673. accepit; S. Osththam habitu laudimomiali induit anno 675.

(b) *Northbertus* in Textu Rossensi, *Northbertus* apud Malmshur. appellatur.

(c) *Netholacum* Malmshuriensis, *Heatholacum* Florentius, *Hadulacum* Bedæ, *Hasbelacum* Textus Ross. vocant. Sedem Helmhamensem tenuit anno 797. quo Beda Historiam terminavit.

(d) *Ethelfrithus* Florentio, *Ethelfrith* Textui Rossensi dicitur.

(e) *Lanferrus* à Florentio, *Lanferr* à Malmshuriensi vulgato, *Eanferr* à Codice MS. Lichfeld, *Eanferr* à Textu Ross. nominantur.

(f) *Athelwulfum* Florentius, *Athelwulf* Malmshuriensis, *Athelwulf* Textus Ross. appellat.

(g) *Alherd* à Malmshuriensi, *Haraldus* à Marthæo Paris (in Virâ Offæ Regis p. 22.) *Hunferthus* à Florentio vulg. *Alherd* à Florentio MS, *Alherd* à Textu Ross. *Ealherd* in Actis Concil. vocatur. Rectissime hunc Bartholomæus noster Sibbano præponit, eundemque fuisse docet cum Alherdo, quem Titfrido Domocensi & Offæ Regi constantem fuisse apud omnes in confesso est. Sic enim Episcopos Elmhamenses disponunt Textus Ross. & Florentius MS. *Alherd*, *Sibba*, *Hunferth*. Præfuit Alherdus tempore Archiepiscopatus apud Lichfeld ab Offâ positi, viz. anno circ. 787. subscripsit chartæ Offæ Regis datæ Ecclesiæ Ross. 789. apud Text. Ross. f. 133. Adhuc Synodo Cloweshoviensi 803. apud Concil. Angl. p. 325. Malè è contra Malmshuriensis ordine concurbaro Alherdum Sibbano subiecit, non aliâ puto ratione ductus, quàm ut in utrâq; Episcoporum serie nonum Offæ Regi constantem faceret.

(h) *Sigge* Malmshuriensi dicitur, *Sibbanus* in Actis Concil. Angl. p. 328. in quibus Synodo Calcuthenfi anno 816. interfuisse reperitur.

(i) *Hunferd* Malmshuriensi vulgato, *Hunferd* Codici Lichfeld, *Hunferthus* Florentio, *Hunferth* Textui Ross. audit. De ordine ipsius apud Malmshuriensem concurbaro supra dictum est. Consecratus est à Wilfredi Archiepiscopo Cant. cui professionem obedientiæ scriptam dedit. Synodo Calcuthenfi anno 824. adfuisse legitur in Concil. Angl. p. 335.

(j) *Humbrittus*, Textui Ross. *Humberth*, Affertio *Namberchus*, aliis *Humberth* dictus, Hunfertho successit ante annum 826. modò Ludecano Regi æqualis fuerit. Anno 854. 25. Dec. Edmundum Eastanglorum Regem coronavit; & cum eodem martyrium tulit, à Danis occisus 870. 20. Novembr.

[a] *Etta*, Bedæ *Ecce*, Florentio vulgato *Etta*, Flor. MS. *Atte*, Malmshuriensi *Etta*, Florilego *Atta*, Gervasio *Eata*, Textui Ross. *Atte*, sedem Episcopalem apud Domoc in agro Suffolienfi anno 673. accepit. Anno 675. juncto cum Bedwino Helmhamensi ministerio S. Osththæ velum induxit.

[b] *Asculphus* Malmshuriensi, *Esculphus* Florentio, *Escwulf* Textui Rossensi audit.

[c] *Eadredum* Malmshuriensi, *Eadredum* Florentius, *Ealderedum* Bedæ, *Eadredum* Textus Ross. appellant. Sedi Domocensi præfuit anno 731. quo Beda Historiam finivit. Heardelsus Episcopus Dunmocenfi, qui subscripsit actis Synodi Clowesh. anno 747. habita, (Concil. Angl. p. 242.) non alius videtur.

[d] *Guthwine* apud Textum Ross. appellatur.

[e] *Albrithus* à Malmshuriensi, *Albertus* à Florentio, *Alberth* à Textu Ross. appellatur.

[f] *Eglafus* Florentius & Textus Ross. vocant.

[g] *Eudredus* Malmshuriensi vulg. *Eudredus* Codices Lich. & Trin. *Hadredum* Florentius vulg. *Hardredum* Florentius MS. & Textus Ross. nominant.

[h] *Alsinus* à Malmshuriensi vulg. *Alsin* à Codice Lich. *Alsinus* à Florentio MS. & Textu Ross. appellatur.

[i] *Titfrid* Malmshuriensi vulg. *Titfrid* Codici Lich. *Hidferth* Florentio, *Widfrith* Textui Ross. dicitur. Istum Sedi Domoc illo tempore præfuisse, quo Offa Rex Archiepiscopatum Lichfeldiæ posuit, viz. anno circiter 787. apud omnes in confesso est. Idem Synodo Betancoldensi interfuit anno 798. Clowesh. 803. Calcuthenfi 816. Concil. Angl. p. 318, 325, 328.

[j] *Weremundum* Florentius, *Wærmund* Textus Ross. appellant. Hunc Florilegus anno 870. obiisse refert.

[m] *Wilred* nonnullis dictus, chartæ Witalasi Regis datæ Cornubiæ Crulandensibus anno 833. apud Ingulphum fol. 480. subscripsit fingunt. Verisimiliora tradit Florilegus, illum nimirum Humberto Helmhamensi & Weremundo Domocensi Episcopis anno 870. defunctis in utrâque Sede successisse, propriam autem sedem apud Helmham possidere, & post plures annos defunctum Astulfum locum tenuisse. Quæ de tempore anctorum causa vacatione Godwinus tradit, grati sunt dictis, nullius Historici testimonio confirmata. Dani quidem Provinciam illo tempore infederant. Non ideo tamen Episcopi animarum curam dereliquerunt. Confite certe Humbertum & Weremundum anno 870. decessisse, iis successisse Wilredum; medioque sæculo sequenti alios Episcopos sedem Elmhamensem tenuisse; ut si Wilredum longævum decessum, ullam admitti vacationem non sit necesse.

Episcopi

Episcopi utriusque Sedis.

XXVI. ADULPHUS (a). Hic fuit tempore Regis Edwini.

XXVII. AFFRICUS (b).

XXVIII. TEDREDUS (c).

XXIX. TEDREDUS (c).

XXX. EDELSTANUS (d).

XXXI. ALGARUS (e) Sanctus, qui per visionem cognovit decessum S. Dunstani Archiepiscopi.

XXXII. ALWINUS (f).

XXXIII. BLFRICUS (g).

(a) *Adulphus*, aliis *Arbulphus*, seu *Eadulphus*, consecratus est ab Odone Archiepiscopo post annum 938. Extat Professio Odoni facta in Archivis Ecclesie Cant. Eundem sub Edwio Rege, ab anno sc. 955. ad 959. claruisse Florentius prodit. Anno 963. subscripsit chartæ Edgari Regis datæ Ecclesie Ebor. apud Monastic. tom. 3. p. 128.

(b) Rectius *Affricus*. Sic enim dicitur in Textu Roff. & in codicibus MSS. Willemi Malmsbur. Confirmavit is Chartam Edgari Regis datam Cœnobio Croilandenſi anno 966. apud Ingulphum f. 502. Neque alius videtur à Sigefrido, quem ex Monacho Glaston. Episcopum Norwic. factum tempore Edgari Regis, Nonis Aprilis obiisse Historia Glastoniensis refert.

(c) Aliis *Theodredus*. Alter alteri ejusdem nominis successisse ab omnibus perhibetur. Utriusque autem tempus incompertum latet. Obiit posterior ante annum 975. siquidem fides adhibenda sit Thomæ Eliensi (in Hist. Eli. MS. par. 2. Titulo A. 1.) qui Athelstanum Episcopum Edgari Regi contemporaneum ponit. Sin verò Textui Roffensi magis sit tribuendum; Theodredus Helmamensis Episcopus chartæ Etheldredi Regis Ecclesie Roff. anno 995. datæ subscripsisse inibi narratur. Alter ex his à Radulpho Dicetensi *Bonus* cognominatur. Id autem cognominis Theodredi Londinensis Episcopi proprium fuisse arbitror. Referunt quidem Registra Cœnobii Burienſis in Monastico tom. 1. p. 293. 294. Teodredum Londinensem fuisse antea Elmamensem Episcopum. Verum Chronologia adversatur. Constat enim Theodredum Londinensem ante annum 940. Episcopatum istum tenuisse.

(d) Malmsburicensi *Athelstanus*, Textui Roffensi *Elstanus* dictus. Illum Thomas Eliensis Edgari Regi æqualem, ante annum

975. consecratum esse, & post annum 981. defunctum, in Cœnobio Eliensi sepultum tradit.

(e) Hunc Sacerdotem fuisse, *doctrinæ & actionis merito præcipuum*, quando Dunstanus Archiepiscopus è vivis excessit, viz. anno 988. postea ad Sedem Helmamensem promotum, Malmsburienſis ex antiquo auctore *Vita Dunstani* refert. Subscripsit is chartæ Etheldredi Regis datæ Ecclesie Roff. anno 1012. apud Textum Roff. f. 161. & Chartæ Canuti Regis datæ Ecclesie Christi Cant. anno 1018. in Concil. Angl. tom. 1. p. 533. Obiit anno 1021. ex fide Florentii, Chronici Mathrosensis, Hovedeni & Florilegi. *Ælfgarus* quidam Episcopus die 24. Decembris obiisse in Obituario Eliensi memoratur. Non alius is à nostro Norwicensi fuit. Sic enim habent Annales Saxonicæ Petriburg. in anno 1021. *Obiit Ælfgar Episcopus se ælmerfulla* (eleemosinis plenus) *in diluculo diei Natalis Christi*.

(f) Aliis *Alfwinnus*, *Aldwinus*, & *Balwinus*, Textui Roffensi *Elfwinn*, successit Algari anno 1021. ex eorundem fide. Hallucinatur itaque Thomas Eliensis, qui ab Ethelredo Rege Episcopatu donatum asserit. Alii iidem Historici, ex quorum mente Monachos Ecclesie S. Edmundi de Burgo Clericis ejectis anno 1020. induxit. Id quidem eo anno Canutus Rex fecit. Anno autem sequenti Alwinus ad Episcopatum evehctus Ecclesie Burienſis fundamenta jecit, tradente Chronico Johannis de Oxenedes Monachi de Hulmo. Abdicato demum Episcopatu, ad Cœnobium Eliense, ex quo olim prodierat, recessit; ubi post plures annos vitam finivit, auctore Thomâ Eliensi.

(g) Aliis *Affricus* & *Aluric*, & *Elricus*. Multa contulit Cœnobio S. Edmundi de Burgo; que in Monastico tom. 1. p. 292. memorantur. Obiit ante annum 1035.

XXXIV.

XXXIV. ELFRICUS, iste fuit Prior Eliensis (b).

XXXV. STIGANDUS, (i) sed ejectus; pro quo

XXXVI. GRIMKETEL electus, tenuit duos Episcopatus, scil. Orientalium Anglorum, & Orientalium Saxonum, vel Australium Saxonum secundum quosdam & verius. Sed tandem Stigandus tantum procuravit; ut sibi Australium Saxonum Episcopatum procuravit, Grimketel dejecto, & fratri suo Egelmerno Episcopatum Orientalium Anglorum. Unde prædictus successit frater ejus.

XXXVII. AGELMARS, (l) scil. frater Stigandi, cui successit

Episcopi Thetfordenses.

XXXVIII. ARFATTUS, (m) Hic transtulit sedem de Elmham apud Thetfordiam tempore Willelmi Regis ex edicto Concilii, ut prius dictum est. Hic fuit antè Capellanus Regis Willelmi.

XXXIX. WILHELMUS DE BELFAGO, (n) vir egregius, prædicto successit; & apud Thetfordiam similiter sedit; & isti duo tantum.

(b) *Elfricus* seu *Eluricus* II. cognomento *Bonus*, successit Elfrico seniori ante obitum Canuti Regis. Alter enim Elfricus sub Canuto & Haroldo Regibus præfuisse fertur in Registro Buriensi (apud Monasticon tom. 1. p. 292.) & iste *Bonus* triennio post Canutum obiit. Anno scilicet 1038. obiit ex fide Florentii, Westmonasteriensis, & Annalium Saxon MSS. *Domitian* A. 8. Obitum quidem ejus Florentius & Westmonasteriensis in annum etiam 1044. referunt. Cum verò in id utrique conveniat Stigandum quo tempore Episcopatum Estanglie suscepit, Regi à sacris fuisse, & eundem Haroldi Regis Capellanum fuisse omnibus notum sit, Haroldus autem anno 1040. obierit: satis videtur Stigandi introitum in annum 1038. conjicere.

(i) Variam fortunam in Episcopatu Estanglie Stigandus subiit. Primò enim à Grimketello Seolesiensi Episcopo ejectus locum cessit. Grimketellus utramque Sedem simul tenuit. Mox vice versà Stigandus Grimketello utrâque Sede deturbato utramque obtinuit. Stigandum à Grimketello primùm ejectum arbitror anno 1040. quando Hardecanutus Rex Haroldo fratri succedens, odio fratris plurimos ipsius amicos & clientes injuriis affecit & bonis spoliavit. Post biennium defuncto Hardecanuto, Edwardus successit, annitentibus maximè Godwino Comite & Livingo Episcopo Wigornienfi, quos Hardecanutus præ aliis exagitaverat. Tunc igitur vice versà Haroldi clientes in integrum restituti, Hardecanuti autem depressi. Illo itaque tempore Stigandum ejecto Grimketello Sedem suam Helmeamensem recepisse conjicio. Nec nudà quidem restitutione contentus, administrationem Episcopatus Seolesiensis à Grimketello lege talionis abreptam sibi committi impetravit. Utramque dehinc

Sedem rexit ad annum usque 1047. quando Alwino Episcopo Wintoniensi defuncto, cathedram Wintoniensem involavit, Agelmars fratri Helmeamensem dereliquit; ægrè exoratus, ut proprius Seolesie Episcopus concederetur, Hecca sc. Regis Capellanus. Mortuo enim eodem circiter tempore Grimketello, defuit Stigando prætextus Sedis istius in usum suum ulterius sequestrandæ. Ista mihi in re admodum involutâ & vero magis similia & Historiæ magis consentanea videntur. Nonnulla quidem suadent ipsum ablatum Grimketello Episcopatum Estanglie Agelmars statim consignasse, & solam Seolesiam ad annum 1047. tenuisse. Nec repugno.

(l) Fratris potentia sibi in Sede Helmeamensi subrogatus, unà cum eodem est depositus in Synodo Wintoniensi anno 1070. in Octavis Paschæ habitâ.

(m) Aliis *Arfastus* & *Herfastus*, Willelmi Regis Capellanus, summâ apud eum gratiâ plurimis annis ante subjugatam Angliam vivebat. Medio anno 1070. Episcopatu Helmeamensi à Rege donatus; Cancellariatu anno 1073. forsân & pluribus circumcirca annis fungebatur. Sedem ex Helmham ad Thetfordiam transtulit præcepto Concilii Londinensis à Lanfranco anno 1075. habitâ, quo cautum est ut Sedes Episcopales à villis in urbes celebriores transferrentur. Obiit anno 1085. juxta Annales vetustos Rossenses MSS. aliosque Anonymos valde antiquos *Nero C. 6.* anno 1084. juxta Annales Wintonienses.

(n) *Willelmus de Bensewe* in Chartulario Cœnobii de Binham dictus, Regis Clericus nominatus est à Rege ad Episcopatum Thetfordensem anno 1085. in Festo Nativitatis Domini, & consecratus anno sequenti à Lanfranco Archiepiscopo apud Cantuariam unà cum Roberto Episcopo Cestrensi. Obiit anno circiter 1091.

Episcopi

Episcopi Norwicenses.

XL. HERBERTUS (o) successit Willelmo tempore Willelmi junioris, cognomento Losinga. Hic prius fuit Prior Fiscamni, postea Abbas Ramesiæ; & pater suus Robertus Abbas Wintoniæ. Hic Herbertus in Pago Oxoniensi natus, Fiscamni Monachus, post ejusdem loci Prioratum strenue administratum, translatus à Rege Willelmo, qui secundus ex Normannis obtinuit imperium, Ramesiæ Abbatis jure prælatus est; unde post exactum terminum ad Orientalium Anglorum Episcopatum electus & consecratus est. Erat quippe vir omnium literarum tam sæcularium quàm divinarum imbutus scientiâ, facundiâ incomparabili, venustus corpore, jocundus aspectu, ut solo visu plerunque à nescientibus quòd esset Episcopus deprehenderetur. Mentis quippe gratia radiabat in vultu; & morum tranquillitas corporis officium suo famulatui subigebat. Fide integer, spe erectus, quicquid agebat, quicquid loquebatur, sapientiâ disponebat, confirmabat veritate, caritate saporabat, temperabat modestiâ; & omne bonum, cujus maximè visceribus affluebat, supponebat judicio, ut eandem ipse consequi mereretur. Vir igitur prudentis consilii, vagæ sedis non ferens injuriam; quæ nunc in vico qui Elmham dicitur in sacello ligneo, nunc verò apud Tefordense opidulum in alienæ possessionis Ecclesiâ, sive in aliis quibuscumque locis pro singulorum Episcoporum lubitu habebatur; multum sibi locum Norwici comparavit pecuniâ primò à Regibus Willelmo secundo & Henrico, deinde ab ipsius loci civibus; in quo in S. Trinitatis nomine incæpit & majori ex parte perfecit Ecclesiam. Congregatis in eâ sexaginta & eo amplius Monasticæ disciplinæ viris, ibidem tam sibi quàm successoribus suis Episcopalem cathedram collocari & in perpetuo consecrari à Domino Paschali Papâ obtinuit. Monachorum quoque paci consulens & securitati, oblationes Ecclesiæ ab omni exactione liberans, Monachorum omnino esse censuit, eorum usibus omnimodis profuturis. Sed & possessiones discevit; quarum partem non modicam tam à Rege Henrico quàm à cæteris fidelibus ipsius Regis assensu multo labore & præcio acquisierat; ut liquidò constaret, quæ Monachorum quæque Episcopalibus usibus deservirent. Nec parum quoque in hoc vir sagacis ingenii providit posteritati; quòd hinc Monachorum inde Episcopales officinas seorsim constituit; ne popularis frequentia, qua Episcopus carete non potest, Monasticæ paci inquietudinem generaret: manifestis declarans indiciis, quàm studiosus religiosæ traditionis æmulator extiterat. Nec prius destitit, quàm constitutionem suam Apostolicæ & Regiæ auctoritatis privilegiis confirmaret; Apostolici anathematis mucrone feriendum obtinens, si quis Monachos expellere vel temerè vexando fatigare, vel eorum bona auferre, minuire, retinere moliretur. Præterea ut Sanctorum patrocinia sibi compararet; alias præclari operis constituit Ecclesias; primam in colle, qui Episcopali Ecclesiæ interjecto flumine imminet, secundam Norwici in Curiâ Episcopi, tertiam apud Elmham;

(o) Sæpiùs *Herbertus* dictus, ex *Priore Fiscamni Abbis Ramesiæ* à *Willelmo II. Rege* factus, post tres annos *Episcopus Thetfordensis* efficitur. Ipse cepit edificare *Ecclesiam Norwicensem* anno 1096. in loco vocato *Cowbolme*. Cartam *Monachis* introductis dedit anno 1101. mense *Septembri*. Sic *Cartularium de Binham* (in *Collect. Dodsworth* vol. 59. f. 3. in *Biblioth. Oxon.*) *Episcopus Thetfordensis* creatus est anno 1091. consecratus à Tho-

mâ *Eboracensi Archiepiscopo*, vacante tunc Sede *Cant.* Anno 1094. 9. April. Sedem Episcopalem à *Thetfordiâ* ad *Norwicum* transtulit, fide *Annalium Bartholomæi*, obiit 1119. 22. Julii. Sic enim *Chronicon* breve *Norwicense* (*Vuelliis C. 9.*) *Florentii Continuator*, & *Radulphus de Diceto* produnt. Malè *Hovedenus* diem 23. Aug. diem 21. Junii *Weaverus* posuit.

quartam Levinæ, quintam Gernemutæ, i. e. ad hostium Gerni fluminis; quas omnes perpetuo jure Monachorum tradidit dominio. Fœlix religiosorum collectio, si tali ei pastore diutius uti licuisset! O dira, O misera mortalium conditio, ea citius deperire, quæ nobis diutius constare præoptamus! O diem omni lacrimarum fonte plangendam, æternis dampnandam tenebris; quæ mundum tanti viri præsentia viduaverit! obiit enim Herbertus Episcopus, vir per omnia catholicus, æternam mundo sui nominis suis in operibus memoriam relinquens: multoque omnium comprovincialium dolore sepultus est in ipsâ Episcopali Ecclesiâ, quam ipse stabilierat possessionibus, librisque & diversi generis ornamentis ditaverat; ante dominicum altare in sacrophago tanti viri humatione digno. Transiit autem anno ab Incarnatione Domini MCXIX. Pontificatus autem sui vicesimo nono, xi. Cal. Augusti, sub Rege Henrico primo, præfidente Romanæ Ecclesiæ Domino Papâ Gelasio, regnante Domino N. J. Christo, cui cum Patre & Spiritu S. honor & gloria in sæcula sæculorum. Ille Herbertus apud Tefordiam Monachos Cluniacenses instituit. Unde licet quidam Simonie culpam ei imponant; quodd à Rege Wilhelmo Episcopatum per adulationem & pecuniam adquisivit; quodd tunc temporis Reges sine omni electione pro lubitu suo conferebant Episcopatus, licet injustè: mihi tamen videtur, quodd excusatur per Apostolum dicentem; * *Redimentes tempus, quia dies mali sunt*; & per Decratalem qui dicit, quodd licitum est Clerico emere jus Ecclesiæ suæ de manu laici, si aliter habere non possit. Veruntamen vir prudens in omnibus, tandem sentiens conscientiam suam læsam aliquantulum, Romam profectus, annulum & baculum resignans, & culpam suam confitens, indulgentiam & restitutionem bonis actibus exigentibus à Domino Papâ meruit. Vacante Episcopatu Norwicensi annis tribus post mortem ejus, successit ei

* Ephes. v. 16.

XLI. EBORARDUS (p) Archidiaconus Salesberie, qui consecratus est à Radulpho Archiepiscopo. Hic decessit apud Fontanum anno Pontificatus sui xxix. iv. Idus Octobris, anno gratiæ MCL. sub Rege Stephano. Et nota quodd Episcopatus Norwicensis iv, habet Archidiaconatus, & xlv. Decanatus.

Archidiaconatus Norwicensis habet XII. Decanias.

Norwicum & Taverham.	Holt.	Brecles.
Blafend.	Walsingham.	Lenniam.
Ingewerth.	Toftes.	Thetford.
Sparham.	Busele.	Fleeg.

Archidiaconatus Norfolciensis habet XII. Decanias.

Reppes.	Waxtonesham.	Rokelund.	Hecham.
Hunlierd.	Brock.	Kenewik.	Dunham.
Depwade.	Redenhale.	Fincham.	Hengham.

(p) Consecratus est Cantuariæ à Radulpho Archiepiscopo 1121. 12. Junii; obiit 1149. 15. Octobr. Depositum fuisse Henricus Huntindon in libro MS. de contemptu mundi narrat. *Vir crudelissimus*, inquit, & ob hoc jam depositus. Factum id censeo anno 1145. quando Everardum à Norwico recessisse Bartholomæus in Annalibus scribit: & Sefridum Episcopum Cicestrensem ob crimen parile tunc amotum constat. Latuit id Historicos nostrates ferè omnes; in dubi-

um tamen trahi nequit, cum Henrici, qui infra septennium scripsit, fide confirmetur. Tempore ipsius, anno 1144. 22. Martii, contigit martyrium Wilhelmi pueri à Judæis clam crucifixi; cujus memoria postea Ecclesiæ Norwicensi plurimum profuit. Meminit ejus Chronicon breve Norwic. hisce verbis. *Anno Gratiæ 1144. 11. Cal. Aprilis S. Wilhelmus à Judæis martyrizatur anno Pontificatus sui 29.*

Archi-

Archidiaconatus Suffolchiæ habet XIII. Decanias.

Ludingland.	Wayneford.	† Plumefgate.	Gipewyth.	† Plumefteade
Dosemere.	Hoxene.	Loſe. Cleydone.	Samford.	Cod. alter.
Harleford.	Donewik.	Colneyſe.	Wileford.	

Archidiaconatus Suthburiaæ habet VIII. Decanias.

Fordham.	Stowe.	Sutbire.	Hertiſmere.
Tinghoe.	Tedwardiſtre.	Blakeburne.	Clare.

De domibus Religioſis Norffolchiæ & Suffolchiæ.

Habet autem Episcopatus Norwicensis plura Cœnobîa Religioſorum. Sed præcipua ſunt Abbatia S. Edmundi, S. Benedicti de Monachis; & Prioratus de Buthlee, & Prioratus S. Trinitatis, & etiam S. Petri de Gipewico de Canoniciſ. Habet etiam plures domos de Monialibus, & plures de Ordine Præmonaſterii, & plures de Ordine de Symplingham, & plures Prioratus de Ordine Ckuniaceniſ, & Abbatiam de Sibbetone de Ordine Ciftercenſium.

XLII. WILLELMUS (q) dictus *Turbe*, anno Domini MCL. Eborardo ſucceſſit. Hic fuit genere Normannus, ab adoleſcentiâ Monachus Norwicensis, denique Prior ejuſdem loci, deinde ab eodem conventu electus in Episcopum, & conſecratus à Theobaldo Cant. Archiepiſcopo. Hujus tempore combuſta fuit Norwicensis Eccleſia. Hic anno Pontificatûs ſui xxv. obiit xvi. Cal. Februarii; & ſepultus eſt in Eccleſia ſua Norwiceniſ. Huic ſucceſſit,

XLIII. JOHANNES primus (r), qui dicebatur *Johannes de Oxoniâ*, anno Dom. MCLXX. Hic fuit Decanus Sarisberienſis. Hic conſummavit Eccleſiam ab Herberto inceptam; & Infirmariam ædificavit, & multa bona Monachis fecit. Hic etiam Eccleſiam S. Trinitatis de Gipwico & officinas ejuſdem incendio conſumptas reædificavit; & Eccleſiam conſecravit ibidem. Hic anno Pontificatûs ſui xxvi. deceſſit, iv. Nonas Julii; & ſepultus eſt ante magnum Altare cum prædictis, ſc. Herberto & Wilhelmo, anno Domini MCC. & Regis Johannis anno ſecundo. Cui ſucceſſit,

(q) Quicunque Everardum depoſitum fuiſſe nſciunt, Willemi introitum in annum 1150. referunt, & ab iſto Pontificatûs ſui annos numerant. Sic Florilegus, & uterque Chronographus Norwicensis. Verè autem Wilhelmus Turbus Everardo depoſito ſubrogatus eſt anno 1146. eodem anno à Theobaldo Archiepiſcopo apud Cantuariam conſecratus. Teſtatur id Gervafius in Chronico, teſtis omni exceptione major. Quod Wilhelmus Prior Eccleſiæ Norwicensis antea fuiſſe dicitur, vix ſtare poteſt. Anno enim 1146. obiit Helias Prior; cui ſucceſſit Ricardus. Forſitan Wilhelmus Subprior erat, qui Prioris ſecundi titulo ſæpiſſimè cohæſtatur. Obiit anno 1174. ineunte, die 20. Jan. juxta Gervafium, die 16. Jan. juxta Dicetenſem, die 17. Jan. juxta Bartholomæum & Chronicon breve Norwic. quibus

ſuffragatur Epitaphium illius apud Weaverum. Addit Chronicon Norwiceniſe obitum anno 1175. contigiſſe.

(r) Johannes, Decanus (non Archidiaconus, quod vult Godwinus) Sarisburienſis, in Episcopum Norwic. electus eſt apud Eigneſham 1175. 26. Nov. conſecratus apud Lametham die 14. Decembr. ſequentis à Ricardo Archiepiſcopo; authore Radulpho de Diceto *Imag. Hiſt. p. 588.* Anno 1176. legatus ab Henrico Rege in Siciliam, ut Joannam ejus filiam Siculo Regi ducendam traderet, tranſfretavit 6. Cal. Sept. Virginem regiam Sicula tradidit apud S. Egldium 5. Id. Novembr. & in Angliam paulo ante Natale Domini reverſus eſt. Anno 1179. Juſticiarius itinerans conſtitutus eſt. Obiit 1200. 2. Junii. *Chron. Norwic. Obiit. Cant. &c.*

XLIV. JOHANNES DE GRAY (f), Clericus & Justitiarius Domini Regis Johannis, anno Domini MCCI. & anno Regis Johannis II. Hic fecit aulam & totam choream ædificiorum apud Geywode. Hic postulatus fuit in Archiepiscopum Cant. Sed postulatione ejus cassatâ apud Curiam Romanam, electus & consecratus est ibidem consensu Domini Papæ Stephanus de Langedone in Archiepiscopum Cantuariæ. Hic anno Pontificatus sui xiv. transiit xv. Cal. Novembris; & sepultus est apud Norwicum: & vacavit Sedes vii. annis, cui tandem successit

XLV. PANDULPHUS (t) Domini Papæ Legatus; qui post electionem suam Romam reversus, consecratus est à Domino Papâ Honorio anno Domini MCCXXII: & Regis Henrici tertii sexto. Hic archam cum reliquiis Monachis dedit. Hic anno Pontificatus sui v. transiit, sc. xvi. Cal. Octobris; & sepultus est apud Norwicum in matrici Ecclesia. Cui successit,

XLVI. THOMAS DE BLUNVILLE (u), & à Stephano Cant. Archiepiscopo consecratur anno Domini MCCXXVI. & Regis Henrici XI. Hic anno Pontificatus sui x. transiit, xvi. Cal. Septembris: & vacavit Sedes iii. annis. Cui tandem successit,

(f) Johannes Gray, Archidiaconus Glocestrensis, ad Episcopatum Norwic. à Rege promotus, consecratus est Westmonasterii in Capellâ S. Caterinæ 1200. 24. Sept. ab Huberto Archiepiscopo, contra appellationem à Monachis Cantuariensibus interpositam. Monachi enim asseriebant nullum Sedis Cant. Suffraganeum extra Ecclesiam Metropolitanam sine ipsorum licentiâ consecrari debere. Hubertus è contra Monachorum petulantiam exosus, jurisdictionem suam nullis limitibus coerceri voluit. Votum tamen postea Monachi tulerunt dono Edmundi Archiepiscopi; qui anno circiter 1235. Monachis concessit, & solenni chartâ confirmavit; ut nullus Episcopus extra Ecclesiam Cant. sine ipsorum licentiâ in scriptis habitâ consecrari posset. Edmundi concessionem consuetudo hucusque observata stabilivit. Verum ista præcedus. Anno 1211. summus Hiberniæ Justiciarius seu Prorex constitutus, provinciam felicissime administravit. Obiit 1214. 18. Octobr. in territorio Pictaviensi, à Româ redeuns, apud S. Johannem Angeliacum. Id præter Bartholomæum; Annales Prioratus de Suthwerk, Chronicon breve Norwic. & Obituarium Cant. tradunt. Godwinus, & ab ipso deceptus Weaverus, diem 1. Novembris illi fatalem posuerunt.

(t) Pandulphus, cognomento Masca, rebus in Angliâ sub Johanne & Henrico Regibus autoritate Papali gestis apud Historicos nostrates notissimus, anno 1218. in Angliam iterum legatus, Episcopus Norwicensis

anno eodem electus est. Medio anno 1221. Romam reversus, Legati munus obire desinit; atque anno sequenti die 29. Maii apud Romam consecratus est. Romæ positus vir callidus, & pro more gentis suæ lucri avidissimus, Ecclesiam Norwic. plurimis debitis gravatam causatus, primitias omnium beneficiorum Ecclesiasticorum suæ Diocesis sibi concedi impetravit. Eisdem successores sui à Clero Norwicensi ad annum usque 1288. summâ injuriâ exegerunt. Obiit 1226. 16. Sept. Sic quidem præter Bartholomæum, Chronicon breve Norwic. & Obituarium Cant. produnt; quamvis Godwinus diem 17. Augusti posuerit. Johannes de Taxton quidem, Monachus Buricensis, in Annalibus suis Pandulfum in Italiâ die 16. Augusti obiisse refert. Quæ de Cardinalatu illius nonnulli habent, mihi falsa videntur.

(u) Thomas de Blundevile, Clericus de Scaccario Regis, Huberti de Burgo summi Angliæ Justitiarii potentiâ substitutus est, à Stephano Archiepiscopo consecratus 1226. Dominicâ primâ ante Nativitatem (viz. die 20. Dec.) narrante Matthæo Paris, Johanne de Taxton, & Annalibus Wigorn. Addunt Annales ipsum Hugonis nepotem fuisse. Consecratus est apud Westmonasterium in Capellâ B. Caterinæ. Obiit 1236. 1. Sept. juxta Chronicon. Norwic. & Annales Roff. die 16. Augusti juxta Obituarium Cant. Parisum & Florilegum, die 20. Aug. juxta Annales Johannis Walingford, die 15. Sept. juxta Annales Prioratus de Suthwerk.

XLVII. WILLELMUS DE RALEE (w) anno Dom. MCCXXXIX. & Regis Henrici tertii xxiii. Et anno Pontificatus sui iii. postulatus est ad Episcopatum Wintoniensem; & anno sequenti confirmatus & consecratus, & anno Domini MCCL. obiit apud Turonas. Cal. Septembris. Cui successit in Norwico

XLVIII. WALTERUS DE SUTHFELD, (x) Regens in Decretis apud Parisios, anno Domini MCCXLIII. electus, & anno sequenti consecratus est. Hic fecit Hospitale S. Egidii in Norwico, & possessionibus ditavit. Hic etiam fecit novam Capellam B. Mariæ in Cathedrali Ecclesiâ Norwicensi; ubi postea sepultus est anno Pontificatus sui xiii. xv. Cal. Junii, anno Regis Henrici III. xli. qui etiam locus meritis ejus usque in hodiernum diem miraculis coruscat.

XLIX. SIMON DE WANTON (y) Domini Regis Henrici Clericus & Justitiarius, ei successit anno Domini MCCLVIII. qui eodem anno vi. Idus Martii in Episcopum est consecratus à Bonifacio Archiepiscopo Cant. Hic viii. anno Pontificatus sui transiit, iv. Nonas Januarii, & sepultus est in Capellâ prædictâ, quam ædificavit Walterus Episcopus. Cui successit,

L. ROGERUS DE SKERNYNG (z), Prior Ecclesiæ ejusdem & Monachus, anno Domini MCCLXV. & Regis Henrici III. xlix. & anno sequenti consecratus est ab Archiepiscopo. Tempore hujus combusta est Ecclesia Norwicensis à civibus Norwicensibus, anno ultimo Regis Henrici III. Hic anno Pontificatus sui xii. sc. die S. Vincentii Martyris, transiit anno Regis Edwardi V. Cui successit,

(w) Thomæ successit Radulphus quidam 1236. 28. Oct. ipso forsitan die electus. Certè eo die (quicquid velit Godwinus) consecrari non potuit. Dominicus enim non erat. Obiit idem anno sequenti. Meminerunt ejus Florilegus & Historia Rossensis. Defuncto Radulpho, Monachi elegerunt Simonem de Elmham Priorem suum; cujus electio Rege procurante futilibus de causis iniquè est cassata anno 1239. apud Romam, autore Johanne Walingford in Annalibus MSS. Tunc itaque Monachi Norwicenses Willelmum de Raleigh Clericum Regis familiarem & Exoniensis Ecclesiæ Thesaurarium in Episcopum elegerunt, ipsum in Episcopum Cestrensem paulò ante electum fuisse nescientes. Optione Willelmo datâ utrum Episcopatum mallet, Norwicensem prælegit. Consecratus est Londini ab Edmundo Archiepiscopo in Ecclesia S. Pauli 1239. 25. Sept. Anno 1242. die 1. Sept. (juxta Chronicon breve Norwic.) ad Episcopatum Winton. postulatus, post plurimas difficultates confirmatus est à Papâ 1243. admissus à Rege 1244. mense Aprili.

(x) Walterus electus à Monachis Norwic. anno 1243. confirmatus est à Bonifacio Cant. Archiepiscopo electo 1244. eodem anno consecratus apud Karhowe extra Norwicum. Obiit 1257. apud Colcestriam die 20. Maii juxta Matthæum Paris, die 19. Maii juxta Chronicon breve Norwic. Johannem de Oxenedes, & Johannem de Wa-

lingford. Iste Walterus, mandato Innocentii Papæ, qui Regi decimam omnium bonorum Ecclesiasticorum per triennium percipiendam concesserat, anno 1254. fecit descriptionem valoris reddituum ad Ecclesiasticos in totâ Angliâ spectantium. Missis enim (verba sunt Annalium Burton) per totum regnum præceptis, in singulis Capitulis & Decanatibus cujusunque Diocesis fecit Decanum & tres Rectores vel Vicarios, qui fuerint majoris auctoritatis, inquirere veritatem & sub juramento certificare quæ sit justa æstimatio omnium proventuum Ecclesiasticorum tam majorum quàm minorum, & prædictas justas æstimationes in scriptis fideliter redigere, ad se transmittendas. Ista descriptio Walteri curâ habitata in tabulas publicas descripta est; & dato *Taxa Norwicensis* nomine, in cunctis ferè Clericis censibus deinceps usurpata fuit.

(y) Simon de Waltone, aliis *de Wanton*, confirmatus est à Bonifacio Archiepiscopo Cant. 1257. 2. Aug. consecratus ab eodem apud Cantuariam 1258. 10. Martii, intronizatus die 17. Martii Dominicâ Palmarum. Obiit 1265. (exeunte) die 2. Jan. *Chronic. breve Norwic. & Jo. Oxenedes.*

(z) Consecratus est Cantuariæ ab Ottobono Papæ Legato 1266. 19. Sept. Obiit 1278. 22. Jan. apud Suthelmham manerium suum, sepultus apud Norwicum in octavis S. Agnetis. *Rot. Profess. antiogr. 5. Jo. Oxenedes.*

LI. Magister WILLELMUS DE MIDDLETONE (a), Archidiaconus Cant. qui anno Domini MCCLXXVIII. Dominicâ post Ascensionem consecratus est ab Archiepiscopo Cant. Roberto de Kylwardby, & primâ Dominicâ Adventûs Domini sequentis intronizatus. Quo die Ecclesiam Norwicensem, nunquam antea dedicatam, dedicavit, præfente Rege Edwardo & Episcopis & Magnatibus plurimis, anno Regis Edwardi v. Hic anno Pontificatus sui xi. ultimo die mensis Augusti transiit, & sepultus in capellâ Walteri Episcopi ad caput ejusdem. Cui successit,

LII. Magister RADULPHUS DE WALPOL (b), Archidiaconus Eliensis, die S. Martini electus, & in medio Quadragesimæ consecratus apud Cantuariam a Domino Johanne de Pecham Archiepiscopo Cant. anno Domini MCCLXXXVIII. & Regis Edwardi XV. qui anno Pontificatus sui xi. translatus ad Episcopatum Eliensem, à Bonifacio Papâ VIII. qui stetit per ii. annos & plus usque ad diem S. Cuthberti; & decessit xiii. anno primæ consecrationis suæ eodem die quo consecratus fuit, & sepultus est in Ecclesiâ Eliensi. Cui successit,

LIII. JOHANNES (c) Prior Eliensis, ex dono Bonifacii prædicti, eodem anno quo prædictus Radulphus translatus fuit ad Ecclesiam Eliensem: in crastino S. Trinitatis anno Domini MCCLXXXIX. fuit consecratus à Domino Roberto de Winchelse Archiepiscopo Cant. anno Regis Edwardi XXVI. Hic procuravit confirmationem de primis fructibus à Domino Papâ Clemente.

(a) Electus 1278. 24. Febr. consecratus à Roberto Archiepiscopo apud Lametham die 29. Maii, Ecclesiam Norwicensem dedicavit 1278. 27. Nov. obiit 1288. 1. Sept. (juxta alios 31. Aug.) apud manerium suum de Tlingg in Essexiâ; & Norwicum delatus, die 12. Sept. sepultus est. *Tho. Wikes, Chron. breve Norwic. Jo. Oxenedes.*

(b) Electus 1288. 11. Nov. confirmatus ab Archiepiscopo 1289. 1. Febr. consecratus est Dominicâ mediâ Quadragesimæ, viz. die 20. Martii. Illum in confirmatione Johannes Archiepiscopus Cant. sic allocutus est. *Domine Electe, in Episcopatu Norwicensi est malus abusus de perceptione primorum fructuum beneficiorum vacantium in Diocesi Norwic. & Deo displicet & homini, & ex radice cupiditatis processit. Ideo suadeo vobis pro salute animæ vestræ; ut pro bono publico Ecclesiarum dictæ Dioecesis quod illam non continetis, sed annihilare studeatis.* Cui respondit idem Electus: *Domine & Pater reverende, libenter faciam quod mihi dixisti; & promitto*

boc facere quantum in me est. Radulphus deum ad Ecclesiam Eliensem translatus est 1299. 15. Jul. *Jo. Oxenedes, Registr. Winchelsey.*

(c) Johannes Salmon, seu Saleman, Prior Eliensis, in Episcopum Eliensem electus medio anno 1298. cassatus est à Bonifacio Papâ medio anno 1299. Episcopatu Eliensi Radulpho Episcopo Norwicensi dato. Johannes autem vicissim ad Episcopatum Norwicensem à Papâ jure provisionis promotus est 1299. 15. Julii, confirmatus à Roberto Archiepiscopo apud Chartham die 3. Octobr. consecratus ab eodem in Ecclesiâ Cant. die 15. Novembris. *Registr. Winchelsey.* Anno 1320. Cancellarius Angliæ in frequenti Ordinum confessu à Rege est renunciatus. Anno 1325. legatus à Rege ad Franciam, ibi cœpit ægrotare. Domum propterea redeuns, obiit apud Folkeston in litore Cantiano 1325. 6. Julii. *Chron. breve Norwic. W. Dene in Hist. Ross. Adam Merimouth in Continuat. Florilegi.*

CON.

CONTINUATIO

Historiæ Bartholomæi Cotton

DE

Episcopis Norwicensibus.

Authore Monacho Norwicensi anonymo.

LIII. **Q**UIN & instrumenta prædecessorum suorum Episcoporum Norwici, & aliorum fidelium multorum, super Ecclesiis & Ecclesiasticis bonis Monachis concessa, coram se exhiberi faciens; eadem omnia de verbo ad verbum ex Decreto exemplari fecit innovari & publicari; & omnia prædicta instrumenta concessit, ratificavit & confirmavit. Hic etiam Ecclesiam de Westhale appropriavit ad Cantariam quatuor Capellanorum in Capellâ S. Johannis ex parte Occidentali Ecclesiæ, quam sumptibus suis honorificè construxit. Hic etiam contulit decem libratas in Cressingham officio Camerariæ ad augmentationem vestimentorum Monachorum. Et Ecclesiam suis vestimentis pretiosis ac aliis ornamentis quamplurimum decoravit. Hic obiit anno Pontificatus sui xxvi. Cui successit Wilhelmus Ayremym Episcopus.

LIV. WILLELMUS AYREMYN (a), Clericus Domini Regis, ex collatione Papæ factus Episcopus Norwici anno Domini MCCCXXV. Qui Ambassiator Regis factus ad Curiam Romanam missus est; & oblitus Ambassiationis suæ causam, impetravit sibi ipsi à Domino Papâ Episcopatum Nor-

(a) Post Johannis obitum Monachi Norwicensis elegerunt Robertum de Baldok, Archidiaconum Middlesexiæ & Cancellarium regni, anno 1325. mense Julio. Rex assensum præstitit die 28. Julii, Archiepiscopus confirmavit die 11. Augusti. Verùm Electus audito rumore certo, quod Papa Sedis dispositionem sibi reservaverit, Temporalia Regi, Spiritualia Archiepiscopo reddidit; jusque suum utroque præsentem in Monasterio de Langedon prope Dovoram abrenunciavit 1325. 3. Sept. Episcopatum mox Papæ dono delatum accepit Wilhelmus Ayremym. Iste Canonicus Eboracensis admissus est anno 1316. Wellensis 1324. Custos Rotulorum 1316. 19. Aug. Locum tenens Johannis Norwic. Episcopi Angliæ Cancellarii infirmitate detenti 1323. Episco-

pus Norwicensis precibus Isabellæ Reginæ à Papâ creatus 1325. Reginæ enim in iniquis adversus maritum machinationibus sedulam diu operam præstitit; & ipsius potentiâ invito Rege ad Episcopatum proventus est. Qua de re vide Historiam Ross. Willemi Dene in anno 1326. A Rege demum ad Temporalia admissus anno 1326. die 9. Novembr. mandatum pro intronizatione ab Archiepiscopo obtinuit die 19. Decembr. Anno sequenti rerum summâ ad Isabellam Reginam & Edwardum Principem devolutâ, Cancellarius Angliæ sub finem anni renunciatus est; Thesaurarius postea constitutus 1331. 1. April. Obiit 1336. 27. Martii; ex fide Chronici brevis Norwic. & Willemi Dene.

wier.

wici. Quo audito Rex misit Satellites ad Norwicum, ut eum comprehenderent. Sed occultatus à Monachis, latuit in Ecclesiâ suâ; ipsiusque per amicos inter ipsum & Dominum Regem facta est concordia. Hic postea in sublevationem officii Celerarii contulit cc. libras, eo pacto ut Celerarius & Subcelerarius post mortem dicti Willelmi pro animâ ejus omni die celebrarent vel facerent celebrari. Hic obiit anno Pontificatûs sui xi. Cui successit in Episcopum

LV. ANTONIUS DE BEEK (b), Magister in Theologiâ, Clericus in Curia Romanâ, ex donatione Papæ, anno Domini MCCCXXXVI. factus est Episcopus Norwici. Hujus tempore voluit Archiepiscopus Cant. Winchelse visitasse Capitulum & Diocesin Norwicensem. Sed quod non perfecterat ordinem suum in visitando alias Diöceses secundum jura; ideo Episcopus & Capitulum restiterunt ei unanimi consensu; appellantes ad Curiam Romanam, & resistentes ei viis & modis. Postquam verò Archiepiscopus in personâ suâ in pulpito præparato ante portas Ecclesiæ super vacuum terram pro parte exposuerat causam suam; impeditus tum à Burgensibus villæ, non complevit velle suum. Supervenit enim Monachus Norwicensis, qui in pulpito * omnibus evidentibus visitationis causam Archiepiscopi declaravit esse nullam. Hic etiam post convocatis Priore & senioribus apud Hewyngham; ubi investigatâ & disputatâ electione & præfixione Monachorum in majoribus officiis: tandem compertum est per seniores Monasterii, quod electio Officiorum ad majora officia tantum pertinuit ad Priorem & Seniores, præfixio autem eorundem soli Episcopo pertinebat. Hic verò obiit anno Pontificatûs sui vii. à ministris propriis, ut dicitur, subito intoxicatus. Eodem anno successit

* Rationibus evidentibus, vel omnibus evidentibus.

LVI. WILLELMUS BATEMAN (c), Doctor Juris Civilis, natus de Norwico, & Archidiaconus Norwicensis, Auditor Curie Romanæ, electus à toto Capitulo in Episcopum Norwicensem anno Domini MCCCXLIII. Hic primos fructus omnium Ecclesiarum Norwicensium vacantium, post multas lites & controversias inter Episcopum & Diocesin, Episcopatu per Bullas Apostolicas perpetuo confirmavit. Hic etiam duo Collegia in Universitate Cantabrigiæ fundavit, viz. S. Trinitatis, & Annunciationis B. Mariæ vocatum Gunwyle-hale; quæ ditavit redditibus & ædificiis, exstruxit ad commendationem perpetuam Clericorum. Hic contulit summo altari Norwicensi imaginem magnam S. Trinitatis in Tabernaculo, totam de argento & deauratam, ad magnum valorem. Item minorem imaginem S. Trinitatis, cum reliquiis ponderis xx. librarum. Hic similiter appropriavit Ecclesiam de Frenge officio Prioris ad illum finem, quod perpetuaretur una Cantaria pro animâ ejus ad primum altare in Choro; ita ut unusquisque ibi celebrans per septimanam reciperet duos solidos, quod & factum est. Etiam statuit, quod de eadem Ecclesiâ de Frenge unusquisque Monachus reciperet iv. solidos ad duo Festa, viz. omnium Sanctorum, & S. Thomæ ad Nativitatem Domini. Statuit insuper, quod quilibet Monachus reciperet duos solidos de Priore S. Leonardi ad Festum S. Johannis Baptistæ: & de Infirmario & Præcentore iv. solidos, scil. ad duos anni terminos viz. Assumptionis B. Mariæ & Conceptionis. Item statuit, quod panis & cervisia Monachorum custodirentur per Monachum in futurum. Hic in tantum libertates, immunitates & jura Ecclesiæ dilexit; quod nec propter timorem Regis nec aliorum Magnatum

(b) Illum anno 1343. die 19. Decembr. obiisse tradit Chronicon breve Norwicense.

(c) Illum anno 1355. die 6. Januarii apud Avionem obiisse constat ex Registro *Islip*. Ipso præidente, anno 1348. & sequenti grassa-

ta est per Angliam lues atrocissima; adeo ut in Comitatu Norwicensi (verba sunt Chronici brevis Norwic.) interierint 57374. homines, præter Clericos & pauperes mendicantes.

quorumcunque ea voluit permittere mutilari. Unde Dominum Robertum de Morle propter direptiones † fatigatas per eum in maneribus & parcuribus, † *Factas.* non obstantibus Brevibus Regiis, immo non obstante quodd Dominus Rex Edwardus omnia Temporalia Episcopo pertinentia in manus suas confiscaverat, dictum Dominum Robertum nudis pedibus capite discooperto publicam & sollemnem pœnitentiam subire coegit: Ita ut idem Dominus Robertus in tunicâ suâ cum cereo ponderante vi. libras in manu suâ veniret, & ad summum altare Ecclesiæ Cathedralis offerret, veniam pro delictis humiliter supplicando. Hic postea reconciliatus Domino Regi, electus est à toto Parlamento; ut cum Domino Henrico Duce Lancastriæ ad Curiam Romanam pro declarando jure Edwardi Regis, quod habuit in regno Franciæ ratione matris suæ, dirigeret gressus suos. Quò cum pervenisset, omnibus ritè peractis, viam universæ carnis fœliciter est ingressus. Cui successit

LVII. THOMAS PERCY (d), ex dono Summi Pontificis ad interventum Domini Henrici Ducis Lancastriæ, frater Comitis Northumbriæ, Bacularius in Artibus, Universitatis Oxoniensis, anno Domini MCCCLVI. Hic primò deceptus per Clericos, voluit appropriasse omnes Decanias pertinentes Ecclesiæ Cathedrali Capellæ S. Mariæ de Campis. Sed impeditus per Monachos, & postea plenius edoctus, de exhæredatione juris Ecclesiæ Cathedralis summè pœnituit; & integer Monasterio ex animo factus est amicus. Hic ad reparationem Presbiterii, quod in magno vento prostratum est per Campanile, viz. in Festo S. Mauri Abbatis, contulit cccc. marcas ex propriis thesauris. Hic impetravit subsidium à toto Clero Diocesis Norwicensis ad reparationem dicti Presbiterii, viz. novem denarios de librâ. Hic obiit anno Pontificatus sui xiv. Cujus executores Willelmus Swynflet & alii fecerunt appropriari officio Præcentoris ad illum effectum, quodd idem Præcentor pro animâ dicti Thomæ Episcopi perpetuò celebraret vel faceret celebrari ad altare dicti Thomæ. Vacante sede Norwicensi, stetit Dominus de Spencer in guerris Domini Papæ; qui prece & precio fratri suo Henrico Spenser Episcoporum Norwicensem impetravit. Et vacavit tunc sedes Episcopalis ferme per duos annos.

LVIII. HENRICUS SPENSER (e), consecratus fuit in Curia Romanâ; & postea veniens in Angliam ad Ecclesiam suam, per Archidiaconum Norwici inthronizatus est

LIX. ALEXANDER (f) Sequenti verò die Alexander Prior convocato Capitulo, de consensu omnium ordinavit; quodd in Festo Exaltationis S. Crucis procederent ad electionem futuri Pontificis solemniter percelebrandam. Erga quam diem omnes & singuli, qui habebant jus in electione, publice sunt citati. Allucescente itaque die prædictâ

(d) Batemanno in Curia Romanâ defuncto, Papa Episcopatum Thomæ Percy statim contulit. Temporalia is à Rege obtinuit 1355. 14. April. Angliam autem non autè initium anni 1361. ingressus videtur. Eo enim anno die 6. Febr. professionem obedientiæ Archiepiscopo Cant. apud Lameham fecit; eandemque in Ecclesiâ Cant. renovavit anno 1363. in Vigiliâ Pentecostes. Obiit apud Blofeld 1369. 8. Augusti. *Registra Ispip, Cranborn, & Wilesey.*

(e) Henricus Spenser, seu Dispen er, Canonici Sarisburiensis, provissus est ad Sedem Norwic. ab Urbano Papâ 1370. 3. April. Spiritualia Episcopatus sui ab Archiepiscopo accepit die 12. Julii, Temporalia à Rege die 14.

Augusti. De rebus bellicis ab ipso foras gestis consule Walsinghamum *Hist. Angl.* in annis 1381, 1382, 1383. & Henricum Knighton *lib. 5. p. 2671, &c.* de rebus domi gestis Johannem Capgraviū in *Vita* ejus, de odio adversus Wiclevistas concepto Walsinghamum p. 340. Obiit 1406. 23. Augusti, teste Registro *Arundell.*

(f) Desunt plura in Codice MS. Alexander Totington, loci Prior, electus est 1406. 14. Sept. provissus à Gregorio Papâ 1407. 19. Jan. Spiritualia ab Archiepiscopo accepit apud Glocestriam 1407. 20. Octobr. Temporalia à Rege die 23. Octobr. Obiit anno 1413. Ex Registro *Arundell.*

Exaltationis S. Crucis, Prior & Conventus ad electionem unanimiter acceſſerunt in Capitulo, præſidente Alexandro Priore. Habitoque ſermone & perfectâ Decretali à Magiſtro Willelmo Stukle, qui vias canonicas in jure nominatas eis recitabat. Et dum hæc agerentur, inopinatè ſurrexit Dominus Thomas Lynne Supprior, ut credebatur, ad inſtinctum Alani Qwaplode Præcentoris, nullo de Conventu hoc conjiciente, ivit ad Dominum Alexandrum Priorem Eccleſiæ, & tangens eum dixit: *Ego Thomas Lynne nomine meo & nomine Capitali eligo iſtum virum Dominum Alexandrum in Pastorem & Episcopum Eccleſiæ Norwicensis.* Omnibus verò de Conventu mirantibus, & tacentibus, nullo reclamante, Magiſter Willelmus Stukle altâ voce incœpit: *Te Deum laudamus.* Surgentes autem omnes duxerunt eum in Eccleſiam, collocantes ante ſummum altare; ubi K. Frater electionem ſic canonicè factam publicavit. Quâ electione, ut moris eſt, per Procuratores Capituli Henrico Regi poſt Conqueſtum IV. præſentatâ, Rex electionem acceptare renuit; & Electum apud Winſoram Caſtellum ſermè per annum imprisonavit: ſe afferens nunquam ſufferre dictum Electum gaudere dignitate Pontificali in Eccleſiâ Norwiceniſi. Sed tandem Rex precibus Reverendiſſimi Patris Thomæ Arundell tunc Cant. Archiepiſcopi, aliorumque Regni Magnatum devictus, ſuum conſenſum & favorem poſt biennium Electo attribuit. Et ſic pluribus fatigatus laboribus, anno Domini MCCCCVIII. Henrici verò Regis Quartii IX. à prædicto Thomâ Archiepiſcopo conſecratus eſt. Qui ad Eccleſiam ſuam divertens, plurima bona circa reparationem ſui Palatii & maneriorum Epicoſopi, totaliter quaſi per incuriam Henrici Spenſer prædeceſſoris ſui ruinam minantium, peregit. Hic obiit anno Pontificatûs ſui vi. Henrici V. primo; & ſepultus eſt in Eccleſiâ ſuâ Cathedrali in Capellâ B. Mariæ ad pedes piæ memoriæ Walteri Epicoſopi. Cui ſucceſſit

LX. Magiſter RICARDUS CURTTENAYE (g), in utroque Jure Licentiatus, & Cancellarius Oxoniæ, per electionem Capituli Norwicensis, ad inſtantiam Henrici Regis V. qui anno Domini MCCCCXIII. à Domino Thomâ Arundell Archiepiſcopo Cant. præſente Rege Henrico V. & diverſis regni Magnatibus, apud Cantuariam honorificè conſecratus eſt. Hic enim ſanguine exitit nobilis, ſtaturâ procerus, facie decorus, linguâ ſacundus, omnique corporis venuſtate perornatus. Qui plurimis Regis & regni negotiis præpeditus, nunquam inſtallatus fuit. Hic transfretavit in Normanniâ cum Rege Henrico V. Qui quidem Rex feſtinanter terram Normanniæ ingreſſus, properavit ad obſedendum villam vocatam Arleſſete. In quâ obſeſſione prædictus Epicoſopus diem clauſit extremum, Pontificatûs ſui anno ii. xviii. die Cal. Septembris ſub Rege Henrico V. & tumultuſus eſt apud Weſtmonaſterium in ſepulturâ Regum in Septentrionali parte à feretro S. Edwardi Regis, in ipſius hoſtii ingreſſu pone magnum Altare. Cui ſucceſſit per electionem Capituli Norwicensis

(g) Ricardus Courtney, Willelmi Courtney Archiepiſcopi Cant. conſanguineus, curâ ipſius bonis literis eſt inſtitutus. Metninit illius Archiepiſcopus in ſupremo Teſtamento hiſce verbis; *Item lego filio & alumno meo Ricardo Courtenay centum marcas, & multos libros in caſu quo Clericum eſſe velis, & optimam mitram meam in caſu quo fuerit Epicoſpus.* Voto Archiepiſcopi & omni dato Ricardus non deſuit, Decanus Aſſavenſis ante annum

1402. creatus, Canonicus Ebor. 1403. 1. Jun. admiſſus, Canonicus Wellenſis 1408. Decanus Wellenſis 1409. Cancellarius Academiæ Oxoniæ 1407, & 1411. conſtitutus, demum ad Epicoſatum Norwiceniſem anno 1413. eveſtus. Obiit 1415. 14. Sept. in Comitatu Henrici Regis villam de Harſew in Normanniâ tunc obſidentis. Sic quidem Regiſtrum Chickley teſtatur. Obituarium tamen Cant. obitum ejus die 16. Septembris contigiſſe reſert.

LXI. Dominus JOHANNES WAKERYNG (*b*), vir per omnia pius & pudicus, castus; munificus, dapilis & mansuetus, Custos privati Sigilli Regii. Cujus promotionis tempore schisma quasi generale fuit in Ecclesiâ. Tres enim regnaverunt Antipapæ. Et igitur ne regnum Angliæ cuiquam scismatico in aliquo confaveret, Electus prædictus per Henricum Chichele Cant. Archipræsulem confirmatus & consecratus fuit sub Rege Henrico V. anno regni sui iv. & anno Domini MCCCCXVI. Quo tempore celebratum fuit sacrum Concilium Constantiense, ad quod destinatus fuit cum aliis Ambassiatoribus per Regem Henricum prædictus Episcopus. Cujus sacri Consilii labore cessavit Schisma prædictum; & in eodem Concilio electus fuit in Papam Martinus V. qui post suam Intronizationem prædicti Domini Episcopi confirmationem & consecrationem gratanter ratificavit. Hic perfecit claustrum in opere lapideo ex parte Occidentali ab hostio aulae hospirum; plurimisque jocalibus Monasterium ditavit; & obiit in Domino Pontificatus sui anno x. die v. Idus Aprilis, Regis Henrici VI. anno ii. & sepultus est in Ecclesiâ suâ Cathedrali ante altare S. Georgii: ubi perpetuam unius Monachi pro se & suis stabilivit Cantariam. Cui successit

LXII. Magister WILLELMUS ANEWYK (*i*), Legum Doctor & Custos privati Sigilli Regii; qui consecratus est ab Henrico Cant. Archiepiscopo in Ecclesiâ S. Pauli Londoniarum sub Henrico VI. anno regni sui iv. anno Domini MCCCCXXVI. Qui Pontificatus sui anno x. translatus est ad Episcopatum Lincolnæ; ubi dies suos per plures annos in magno honore ducens, bono fine in Domino pausavit; & fieri fecit ex suâ gratiâ majus hostium Occidentale cum fenestrâ supereminente in Ecclesiâ Cathedrali Norwicensi. Cui successit in Episcopatu Norwicensi

LXIII. Magister THOMAS BROWNE (*l*), utriusque Legis Doctor, Episcopus Rossensis. In cujus tempore cives Norwici contra matricem insurrexerunt; & eam penitus conculcare ac privare suis libertatibus studuerunt. Contra quos prædictus Episcopus per se & per suos amicos ac per multimodas expensas viriliter se opposuit; tanquam turris fortitudinis pro libertate domus Domini. Veruntamen in diebus ejus litis molestia in toto non est sedata, nec pacis jocunditas ad plenum redintegrata. Hic obiit apud Hoxon Pontificatus sui anno ix. viii. Idus Decembris, sub Rege Henrico VI. anno regni sui xxvi. & sepultus est in Ecclesiâ suâ Cathedrali, in navi Ecclesiæ, coram altare Crucifixi sumptibus ejus præparatum. Cui successit per electionem Capituli Norwicensis viâ Spiritus Sancti

(*b*) Johannes Waking, Custos Rotulorum creatus 1405. 2. Martii, Canonicus Wellensis 1409. 30. Julii admissus, Magni etiam Sigilli Custos constitutus est 1410. 3. die 19. ad 31. Januarii; anno 1416. Episcopus Norwicensis à Monachis electus, confirmatus est ab Henrico Archiepiscopo die 27. Maii, consecratus ab eodem in Ecclesiâ S. Pauli die 29. Mali. Obiit in manerio suo de Thorp 1425. die 9. Aprilis. Ex Registro *Chicheley*.

(*i*) Willelmus Alnwick, provisor est ad Episcopatum Norwic. à Martino V. Papâ, bullâ 1426. 27. Febr. datâ; consecratus ab

Henrico Archiepiscopo in Ecclesiâ Cantuariensi 1426. 18. Augusti; Lincolniam translatus 1436. 19. Septemb. Registr. *Chicheley*.

(*l*) Thomas Brown, alias Brans, translatus est à Sede Rossensi ad Norwicensem ab Eugenio Papâ 1436. 19. Sept. Obiit apud Hoxne 1445. 5. Decembr. ex fide Registorum *Chicheley* & *Stafford*. Anonymus tamen noster obitum ejus die 6. Dec. Obituarium Cant. die 28. Novembr. reposuit. Moriens legavit plurimam pecuniæ vim tenuioris fortunæ Scholaribus, qui è Diocesi suâ oriundi bonis literis operam in utravis Academiâ dederunt, distribuendam.

S U C C E S S I O

Episcoporum Norwicensium

Ab anno MCCCCXLVI. ad Reformationem.

LXIV. WALTERUS LYHERT.

Bale Cent. 8.
cap. 34.

Registr. Be-
kynton.

Registr. Staf-
ford.

Epitaph. apud
Weaver P.
795.

Episcopatum Norwicensem Johanni Stanberio Etonensis Collegii Præposito ab Henrico Rege donatum Willelmus Polus Comes Suffolciensis præripuit, & Capellano suo à Papâ conferri obtinuit. Is erat Walterus Lyhert, aliis *Hart* dictus, S. Theologiæ Baccalaureus, Rector Ecclesiæ de Hyham in Diocesi Wellensi, & Collegii Orialeus apud Oxoniam Præfectus, Episcopus Norwicensis provisione Papali renunciatus est 1446. 24. Jan. consecratus apud Lametham die 27. Februarii sequentis. Anno 1449. à Rege & Præsulibus Angliæ in Sabaudiam legatus, Felici Antipapæ author fuit, ut renunciato Papatu pacem Ecclesiæ donaret. De beneficiis ab ipso Ecclesiæ Norwicensi collatis Godwinum consule. Neque enim aliorum verba exscribere libet. Multa utrique Academiæ beneficia tum erectis ædificiis tum libris donatis contulit. Obiit 1472. 17. Maii.

LXV. JACOBUS GOLDWELL.

Weaver. loc.
cit.

Jacobus Goldwell, Decanus Sarum, Edwardo IV. Regi ab Epistolis, olim Aulæ S. Georgii in Academiâ Oxoniensi Præses, Waltero successit, ad Temporalia admissus à Rege 1473. 25. Febr. Ecclesiam de Magnâ Chart in Diocesi Cant. unde ortum traxisse videtur, vetustate fatiscentem restituit, magnâque ex parte reædificavit. Collegium itidem Omnium Animarum Oxon. cujus alumnus olim fuisse dicitur, uberrimis beneficiis ditavit. Obiit 1499. mense Februario, juxta Registrum *Morton*, 1498. 23. Nov. juxta Obituarium Cant.

LXVI. THOMAS IAN.

Registr. Mor-
ton.
Lib. ruber.
Well.
Registr. Cant.

Thomas Jan, Legum Doctor, Canonicus Wellensis & Windlesorianus, Archidiaconus Essexiensis, & Decanus Capellæ Regiæ, Jacobo in Sede Norwicensi subrogatus, confirmatus est ab Archiepiscopo 1499. 24. Julii; licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ impetravit 1499. 17. Octobr. Prædia nonnulla Collegio Novo Oxoniensi, ex quo olim prodierat, donavit. Obiit 1500. mense Septembri. Spiritualia enim post obitum suum in Capituli Cant. potestatem sunt accepta 1500. 28. Sept.

LXVII. RICARDUS NIX.

Registra Sa-
vage, Well.
Fox. Ebor.

Jano substituitur Ricardus Nix, Legum Doctor, Rector Ecclesiæ de War-mouth in Diocesi Dunelmensi. Canonicus Residentiarius Ecclesiæ Wellensis iste admissus fuerat 1492. 27. Febr. Vicarius Generalis Ricardi Fox Episcopi Wel-

Wellensis 1492. 10. Maii, Archidiaconus Wellensis 1494. 10. Julii, Canonicus Eboracensis 1494. 30. Julii. Licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ obtinuit 1501. 17. April. Ecclesiæ Norwicensis laquear pulcherrimè deauravit; atque alam ejusdem aquilonarem construxit: cæterum nullis non vitis, si Nevillo *Historiæ Norwicensis* auctori fides, infamis, & effræni præcipuè libidine exæstuans. Extremâ senectute Reformationi Ecclesiæ foeliciter inchoatæ tam præfractè adversatus est; ut quamvis Papæ suprematum solenni juramento abnegasset, clandestinum tamen cum Curiâ Romanâ commercium habere non sit veritus. Ad Regem delatus, & criminis convictus, carceri, quem Marescalli vocant, diu mancipatus est. Remissâ demum senectutis intuitu offensâ, brevi post obiit (ante plures annos oculis captus) 1536. 14. Jan. in album Monachorum Cantuariensium religionis ergo ascriptus. Sic enim habet Obituarium Cant. *Die 19. Cal. Febr. obiit Dominus Ricardus Nyx Episcopus Norwic. frater & benefactor noster.* Paucis ante obitum suum diebus binos sibi Chorepiscopos ascivit. In nuperis enim regni Comitibus lata lex fuerat, ut in majoribus Episcopatibus Chorepiscopi (Suffraganeos Episcopos Senatus-consultum vocat) instituerentur, eâ ratione eligendi, ut Episcopus duos Regi præsentaret, atque ex his Rex quem magis vellet ad Chorepiscopatum designaret. Hac methodo electi Johannes Salisbury, antea Prior Monasterii de Horsham, & Thomas Mannyng, Prior de Butley, à Thomâ Archiepiscopo Cant. simul consecrati sunt apud Lametham 1536. 19. Martii, huic apud Gipefwicum, illi apud Thetfordiam Sede datâ. Registr. Cant. Weaver. p. 796.

LXVIII. WILLELMUS REPPS.

Willelmus Reppis, aliàs Rugge, S. Theologiæ Doctor, in Aulâ Gonvillii apud Cantabrigiam educatus, dein Abbas S. Benedicti de Hulmo factus, inter Theologos Cantabrigienses strenuè laboravit ut de Henrici Regis nuptiarum divorcio sententiam ab Academicis, qualem Rex voluerat, obtineret; quod & denuo effecit. In hujusce laboris mercedem successor Ricardo Nix à Rege designatus, electus est à Monachis 1536. 31. Maii, confirmatus ab Archiepiscopo die 28. Junii. Ne tamen integrâ frueretur dignitate; paulò post susceptum Episcopatum fundos & maneria Sedis suæ omnia redditibus Cœnobii sui de Hulmo in perpetuum commutare coactus est, prætextu quidem ampliandarum Episcopatus possessionum, quamvis reipsâ veteres Episcopatus fundi novos infinitis parafangis excederent. De resignatione ipsius, rebusque post annum 1540. gestis, alio loco agendum est. Reg. Cranmer.

Successio Priorum Ecclesiæ Norwicensis.

Monachos in Ecclesiâ Norwicensi primus instituit **Herbertus** Episcopus anno circiter 1100. Duplicem Priorum Norwicensium ad annum usque 1344. successionem exhibuit **Henricus Spencer** Episcopus Norwic. in libro suo Memoriali *Claudius E. 8.* Plerosque etiam **Bartholomæus** in Annalibus suis dedit. Reliquos aliunde hausimus, nomina eorundem usque ad annum 1471. monumentum quoddam Ecclesiæ Norwicensis repræsentavit.

Ingulphus, Prior primus, obiit die 16. Januarii.

Helias, obiit 1146. 22. Octobr.

Ricardus, obiit 1158. 16. Maii. Malè Westmonasteriensis obitum ipsius in annum 1168. retulit.

Elricus, obiit die 11. (in altero exemplari die 12.) Junii.

Tancredus, obiit die 15. Junii.

Girardus successit anno 1185. obiit 1201. 17. Decembr.

Willelmus de Walsbam, obiit 1218. 14. Febr. in altero exemplari 23. Febr.

Ranulphus de Warham, Episcopus Cicestr. sub initium anni 1219. factus est.

Willelmus filius Odonis, obiit 1235. 12. April.

Simon de Elmham, obiit 1257. 8. Junii, vir eximiæ sanctitatis, & eminentis literaturæ, iudice Matthæo Paris.

Rogerus de Skerninge, electus in Priorem 1257. 21. Augusti, in Episcopum Norwicensem 1266. 23. Januarii.

Nicolaus de Bramtoun, loco Rogeri electus, ab Episcopo confirmatus est 1266. 18. April. obiit 1269. 19. Febr.

Willelmus de Brunham, rectius *Burnham*, resignavit 1272. 27. Septembr. obiit 1273. 13. Febr. juxta Bartholomæum, 12. Febr. juxta Spencerum.

Willelmus de Kirkeby, electus 1272. 1. Octobr. obiit 1289. 9. Martii.

Henricus de Lakenham, recessit 1309. obiit 1311. 21. Octobr.

Robertus de Langele, obiit 1326. die 24. (in exemplari alio, die 22.) Sept.

Willelmus de Claxtoun, obiit 1344. 16. Augusti.

Simon Bohonum successit.

Regist. Islip. *Laurentius Leeke* Simonem excepit. Hunc anno 1354. præfuisse comperio.

Nicolaus de How proxime memoratur.

Reg. Arundel. *Alexander Totington*, Episcopus Norwicensis *ex Priore veterano* (Walsinghami verbis utor) electus 1406. 14. Sept.

Reg. Arundel. *Robertus Burnham* præfuit annis 1411, 1415, 1425.

& Chichley. *Willelmus Worsted*, missus ad Concilium Basileense nomine totius Cleri Angliæ protestationem de suprematu Regis Angliæ in temporalibus interposuit anno 1432. exeunte. Extat ea in Registro Willelmi Molash Prioris Ecclesiæ Cant. f. 206.

Reg. Stafford. *Johannes Heverland*, Prior erat anno 1445.

Johannes Mallet successit.

Thomas Bohonum, obiit anno 1471.

Johannes Bonwelle eodem anno successit.

Reg. Morton. *Willelmus*, quo Prioratum administrante Ecclesia Norwicensis à Johanne Cant. Archiepiscopo visitata est anno 1499. mense April. Monachi tunc inerant 47. & in his *Willelmus Castleton*.

Hall. f. 184. *Robertus*, ad Abbatiam S. Albani dono Regis translatus sub exitum anni 1529.

Reg. Cranmer. *Willelmus Castleton* Prioratum tenuit anno 1536. Idem (ut videtur) Priorum ultimus Cœnobium suum anno circiter 1540. tradidit Regi, qui Monachorum loco Canonicos Sæculares substituit.

THOMÆ

THOMÆ CHESTERFELD

Canonici Lichfeldensis

HISTORIA

DE

Episcopis Coventrensibus

ET

LICHFELDENSIBUS

A primâ Sedis fundatione ad annum MCCCXLVII.

ACCEDUNT

Additamenta ad eandem Historiam, authore WIL-
LELMO WHITLOCKE Canonico Lichfeldensi.

Continuatio ejusdem Historiæ ab anno MCCCXLVII.
ad annum MDLIX. Eodem Authore.

Epistola LEONIS III. Papæ ad Kenulphum Merciæ
Regem de Archiepiscopatu Lichfeldensi.

Epistola Episcoporum Angliæ ad LEONEM III. Pa-
pam.

Successio Priorum Coventrensis Ecclesiæ.

Successio Decanorum Lichfeldensis Ecclesiæ.

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

THOMÆ CHESTERFELD

Canonici Lichfeldensis

HISTORIA

De Successione Episcoporum Coventren- sium & Lichfeldensium.

Incipit de Episcopis Sanctæ Mercienſis Eccleſiæ, quæ nunc Lichesfeld
dicitur.

(a) **I**nterfecto Pendâ Rege paganissimo Merciorum ab Oswio Rege Northanhumbro-
rum, fratre sc. sancti Regis Oswaldi; cum idem Rex
Oswius Christianus regnum ejus acciperet; & gentem Merciorum
finitimarumque Provinciarum ad fidem Christi converteret: primò
fundatâ Ecclesiâ Mercienſi & eâ factâ Cathedrali, sc. ab Incarnatione Domi-
ni || DCLVI.

DCLVII. Co-
dex Cotton.
Vesp. E. 16.
Sic etiam Co-
dex Lichtfeld.

DUI-

(a) Nusquam crassiores tenebræ, nusquam plures nodi, quàm in successione Episcoporum Mercienſium; neque certa lux ubivis est exspectanda ab Historico nostro, qui quascunque in Ecclesiæ suæ tabulis traditiones invenit, sine examine subtili in opus suum congestit. Consultum igitur videtur, ut brevem Episcopatum in Mercia primò fundatorum Chronographiam, qualem ex Bedâ aliisque explicari potuimus, præmittamus. Inter antiquos Anglos ab Augustino usque ad Theodorum Archiepiscopum limites Episcopatum limitibus regnorum definiri solebant; & unicuique regno ad fidem converso suus Episcopus ordinabatur. Hinc Augustinus Diocesis suæ Cantuariensis limites intra regnum Orientalium Cantuaritarum, Roffensis intra præfecturam (vix alia enim eo tempore erat) Occidentalium conclusit. Saxonibus autem Orientalibus suum Antistitem apud Londinum assignavit. Atque hinc fit, quòd hodiernum una eademque Provincia seu Comitatus pluribus Episcopis conterminis in ditionem cedat, inter plures sc. Reges olim distributa. Pari modo integrum Merciorum regnum, quod omnium longè amplissimum fuit, in primâ conversione unicum accepit Episcopum. Primus huic regno fidem intulit Peada Pendæ Regis Merciorum immanis-

fimi tyranni & Paganis ritibus deditissimi filius; qui in partem regni à patre superstite vocatus, Mediterraneos Anglos à Mercii propriè dictis divulsos seorsim regendos accepit. Is in Northanmbriam anno 653. profectus, ab Oswio Rege ad fidem conversus est; & à Finano Episcopo baptizatus. Ut idem beneficium subditis suis impertiret, quatuor Presbyteros secum reduxit, Ceddam (postea Episcopum Londinensem) & Addam, & Betti & Diumam; qui sacra mysteria Mediterraneis Anglis, quinetiam & Mercii id concedente Pendâ Rege, traderunt. Nondum tamen aliquis ex illis Episcopus ordinatus fuerat. Demum Pendâ tyranno ab Oswio Rege 655. 15. Nov. interfecto, victori simul ac Peadæ Regi placuit, ut Episcopus Mediterraneis Anglis & Mercii daretur. Mercii enim ab australi Trentæ parte sitos Oswius Peadæ regendos dederat. Ordinatus est igitur Diuma medio tempore inter Oswii victoriam & Peadæ necem, quæ anno 656. tempore Paschali contigit. Dehinc Oswius integrum Merciorum regnum ditioni suæ subiectum tenuit ad annum usque 658. quo à Mercii fugatus, Wlfero Pendæ filio locum dedit. Is Merciorum Episcopatum à Cellacho derelictum Trumhero dedit, atque isti defuncto Jarumannum substituit. Hactenus Merciorum

DUIMA.

(b) Duima factus est primus Episcopus Merciorum & Mediterraneorum Anglorum, Lindisfarorum, Wicciorum, finitimarumque Provinciarum.

rum Episcopi inter Mediterraneos Anglos, quorum Metropolis Legecestria fuit, residisse videntur: nullam tamen Cathedram sive certam sedem sibi positam habuerunt, in Monasteriis vitam agere contenti. Anno 669. Ceda Merciorum Episcopus post Jarumannum renunciatus, sedem in Lichfeldiâ Wlſheri Regis beneficio primus obtinuit, quam & successoribus suis transmissit. Crescente indies fidelium numero, consultum videbatur Theodoro & Episcopis in Synodo Herudfordensi anno 673. coactis, ut plures Episcopi instituerentur, præcipue in Merciorum provinciâ; quæ dimidiam ferè Angliam tunc temporis complexa, unico Episcopo subdebatur. Huic decreto Winfridus Ceda successor, qui Diocesin suam immensam mutilari noluit, refragatus, à Theodoro depositus est anno 675. Sexulfus igitur, qui Winfridum excepit, ut Theodoro morem gereret, Episcopalem Sedem apud Herefordiam instituit anno 676. & institutæ præfecit Puttam, cui tantillam Diocesis suæ partem largitus est. Nondum tamen res ex Theodori mente gesta est, adversante Wilfrido Episcopo Eboracensi, forsitan etiam Wlſhero & Ethelredo Merciorum Regibus, apud quos Wilfridus nil non poterat. Annos inter 670, & 675. Egbirtus Rex, superato Wlſhero Merciorum Rege, Lindisensem provinciam ditioni suæ subiecit; quæ proinde lege istius sæculi à Mercienſis Episcopi Dioceſi avulsa, Northanimbriorum Episcopi Wilfridi parochiæ est annexa. Anno autem 678. Egbirto Rege in partes tracto, Theodorus Archiepiscopus plures Episcopos in provinciâ Northanimbriorum invito Wilfrido ordinavit, & in his Eathedum, cui provinciam Lindisensem subiecit, & in Siddeneiâ seu Sidnaceſtriâ urbe sedem dedit. Anno sequenti receptâ à Merciiſ post acre certamen Lindienſi provinciâ, Eathedus fugatus est; provinciâq; in Lichfeldenſis Episcopi ditionem rediit. Pauxillo autem tempore permansit. Anno enim nondum elapſo Theodorus coactâ apud Hethfeldam Synodo prius decretum de augendo Episcoporum numero renovavit: cui Ethelredus Merciorum Rex, æquiora jam sentiens exulante Wilfrido, obtemperavit. Eodem igitur anno sc. 679. Diocesis Lichfeldenſis in quatuor parochias est divisa: (quinta enim Herefordenſis ante quadriennium instituta fuerat) sc. in Lichfeldensem, Legeceſtrenſem, Lindisensem & Wigornienſem. Primæ sedes apud Lichfeldiam ante decennium posita permansit, secundæ apud Legeceſtriam posita est, ter-

tiæ apud Dorcaſceſtram, quartæ apud Wigorniam. Saxulfo data est singularum optio. Ipse Lichfeldensem maluit; tum quod pristina Sedes fuerat, tum quod longè cæteris ampliorem ditionem adhuc retineret. Cuthwinus Legeceſtrenſem, Ethelwinus Lindisensem, Tatſfrithus Wigornienſem acceperunt. Quinaria ista (annumerato sc. Herefordenſi Episcopatu) Diocesis Lichfeldenſis diviſio Hiſtoricos nōſtros mirè torſit. Eadhedum enim & Ethelwinum Episcopos à Theodoro, parvo interveniente temporis intervallo, ad diverſas Sedes, hunc ad Dorcaſceſtram, ad Sidnaceſtram illum, consecratos reperientes; atq; Ethelwinum Eadhedi depulſi loco ſubrogatum eandem parochiam, diverſâ quantumvis ſede, obtinuiſſe nequaquam animadvertentes, præſertim cum certus Siddeneiæ ſitus hætenus ſit ignotus; diverſas ac toto cælo diſtantes parochias illis dederunt, alteri Lindisfarorum, alteri Suthanglorum, immani ſanè errore, cum Australes Angli pluribus intermediis regnis à Merciorum Dioceſi diſjuncti fuerint, quin & fidem Chriſtianam nondum receperint. Nondum tamen res inconcuſſa manſit. Plures adhuc mutationes Diocesis Lichfeldenſis ſubiit. Sedem enim Legeceſtrenſem Cuthwinus, ſeu morti ſeu levitati ſuæ ſeu aliorum injuriæ cedens, brevi dereliquit. Exin Sexulfus utriusque Diocesis curam geſſit uſque ad obitum, qui anno circiter 691. contigit. Illo tempore Wilfridus Episcopus Eboraco pulſus, ad Ethelredum Merciorum Regem, amicū integerrimū, ſe recepit; & à Rege ſibi commiſſum Episcopatum Legeceſtrenſem poſt Saxulfi mortem regendum tulit. Hedda interim Lichfeldenſem obtinuit. Wilfrido autem Synodi Neſtrefeldenſis ſententiâ ejecto anno 703. utraque Diocesis iterum coaluit, Hedda ſoli ſubjecta. Poſt Heddam Aldwinus etiam, qui proximè ſucceſſit, utramque tenuit. Aldwino autem deſuncto, utraque Diocesis ſuum accepit Episcopum, Lichfeldenſis Huiſtam, Legeceſtrenſis Tottam. Ab illo tempore Lichfeldenſis parochia iſſdem limitibus diſtincta permansit; donec ſæculo poſtremo Diocesis Ceſtrenſis ab illâ fuerit avulſa. Iſta mihi de modo ac tempore diviſionis Dioceſeos Merciorum maximè veriſimilia videntur; nonnulla quidem ſolis conjecturis innixa, quæ tamen poſt acre examen præ aliis placuerunt.

(b) Duima, ſæpiùs Duima dictus, consecratus à Finano videtur ſub initium anni 656. Obitum anno 658. rectè poſitum opinor.

Pau-

Paucitas enim Sacerdotum cogebat unum Antistitem duobus populis præfici. Beda dicit, quod iste Duima natione Scotus à Finano Northanhumbrianæ gentis Episcopo ordinatus, cum sub paucotempore non paucam plebem Domino adquisisset; defunctus est apud Mediterraneos Anglos in regione quæ vocatur Infeppingum anno Domini DCLVIII. Rexit Ecclesiam Merciensem annis ii.

CELLACH.

(c) Cellach defuncto Duimâ suscepit Episcopatum Merciorum; & ipse similiter de Scotorum natione. Qui non multo post relicto Episcopatu reversus est ad Insulam Hii, anno Domini DCLIX.

TRUMHERE.

(d) Trumhere natione Anglicus, sed à Scotis Episcopus ordinatus, post Cellach Episcopatum Merciorum rexit annis iii. Quod temporibus Regis Wlferi factum est; obiitque anno Domini DCLXII.

JARUMANNUS.

(e) Jarumannus Anglicus, sed à Scottis Episcopis ordinatus, post Trumhere rexit Episcopatum Merciorum annis iv. sub Rege Merciorum Wlfero; & obiit anno Domini DCLXVII.

CEDDA.

(f) Cedda Sanctus, Anglicus, Jarumanno successit. Iste Cedda prius fuit consecratus Episcopus Ecclesiæ Eboracensi à Wine Episcopo Wintoniensi anno Domini

(c) Diumam excepit Cellach seu Ceollach, à Finano similiter Northanimbrorum Episcopo ordinatus. Illo enim tempore Mercia Oswio Northanimbræ Regi subiacebat. Quum verò ipso eodem anno Mercii resumptis armis libertatem pristinam asservissent, & egesto Oswio Wlferum regem sibi præficerent; Cellachus Episcopus, qui à Northanimbris datus fuerat, Merciam excedere & in Northanimbriam se recipere necesse habuit. Factum id sub initium anni 659. non malè censeri potest.

(d) Recedente Ceollacho, Wlferus Rex Mercii suis Episcopum præfecit Trumherum, Abbatem Monasterii de Ingetlingum. Quamvis autem Mercii & Northanimbris nuper armis ferall odio digladiarentur; Merciorum tamen Episcopus à Finano consecrationem petere coactus est. Mercia enim ad fidem seu à Scotis seu ab Anglis Scoticam disciplinam edoctis conversa, antiquam Britannicam in sacris disciplinam & in Paschate celebrando traditionem observabat; quo nomine à Cantianorum Præfulum Romanam disciplinam sequentium communionem seuncti erant Merciorum Episcopi & Presbyteri. Obiit Trumheri anno 662. Historicus noster non malè reposuit.

(e) Jarumannus, patriâ lingua Gearoman appellatus, eandem ob causam à Scotis

Northanimbræ Episcopis consecratus est. Nondum enim habita fuerat Synodus Strenshalchensis, in qua universa Anglia Romanam disciplinam admittere & Pascha Romano more observare anno 664. decrevit. Post Jarumanni obitum, qui anno 667. contigit, Sedes Merciorum biennio vacavit. Curam ipsius interim gessit Wilfridus, qui ad Northanimbrorum Episcopatum ordinatus, à Cedda exclusus fuerat. Is in Abbatia sua Ripensi delitescens, frequenter à Wlfero Rege ad ministeria Episcopalia inter Mercios obeunda accitus fuit; donec anno 669. Sedem propriam obtineret, referente Heddio in *Vita* ejus cap. 14.

(f) Restituta Wilfrido Sede sua Northumbrensi, Merciorum provincia Episcopi seu proprii seu adscititii solatio penitus destituta fuit. Ceaddam igitur Northanimbriam egestum Wlferus Rex suadente Wilfrido accersivit, & Episcopum regioni suæ præfecit. Iste frater erat Ceddi Presbyteri, qui fidem Merciorum Provinciæ primus intulerat, & Episcopus postea Londinensis factus in Monasterio suo Lestingeni anno 664. diem extremum clauserat; commisso prius fratri Ceaddæ Monasterii regimine. Ex hoc Cœnobio evocatus ab Oswio Rege Ceadda anno 664. Northanimbrorum Episcopatum accepit. Ad eandem quidem Sedem

Domini DCLXIII. Et rexit Ecclesiam Eboracensem annis tribus; tamen pallium non optinuit. Postea cum redargutus esset à Theodoro Cantuariensi Archiepiscopo, quod non erat rite consecratus; humiliter cessit, & in Monasterio suo Lestingay, unde prius Abbas fuerat, secessit. Deinde Jaruman-
 * Mercienſi
 Cod. Collon. 3,
 & 2.
 no Merciorum Episcopo defuncto, Sanctus Cedda per eundem Theodorum Cant. Archiepiscopum Ecclesiae * Lichsfeldensi postulatus, & Episcopus factus est anno Domini DCLXVII. Qui cum eandem Ecclesiam Lichsfeldensem duobus annis & dimidio gloriose rexisset; migravit ad Dominum vi. Non. Marcii anno Domini DCLXX. & Lichsfeldia sepultus est.

WINFRIDUS.

(g) Winfridus Anglicus successit S. Cedda; qui per Theodorum Archiepiscopum Cant. datus & consecratus, rexit Ecclesiam Lichsfeldensem annis

dem Winfridus à Rege designatus & à Galliae Episcopis ordinatus fuerat. Verum si-
 vero moram inutilem in Gallia faciente, seu mutato interim Regis consilio, Episcopatus absente Wilfrido Ceadda datus est. Factum id medio anno 664. Annum 663. Historicus noster male posuit. Ceadda enim à Rege Episcopatu donatus, missus est in Cantiam, ut à Deusdedit Archiepiscopo consecraretur. Archiepiscopum autem recens defunctum inveniens, ad Winae Wintoniensem Episcopum divertit; & ab illo, associatis sibi duobus de Britonum gente Episcopis, consecratus est. Obiit Deusdedit medio anno 664. & eodem circiter tempore Episcopi Rossensis & Londinensis fato cessarant. Medio anno 669. Theodorus Archiepiscopus Cant. Angliam appulit; qui Ceaddam Episcopatus Northanimbriorum non iustum possessorem inveniens, & crimini vertens quod ab alienae communionis Episcopis consecratus fuerat, ipsum ab Episcopatu suo deturbavit, & Wilfridum restituit. Ceadda in ordinem redactus, ad Monasterium suum Lestingense se contulit; ubi vir sanctissimus, abreptam dignitatem acquiescenter ferens, vitam agere quietam decrevit. Ea animi mansuetudo Wilfridi amorem adeo conciliavit; ut Wilfhero Regi Episcopum sibi dari postulanti Ceaddam prae aliis commendaverit. Eo ipso itaque, ut videtur, anno Ceadda Mercii praefectus, sedem Episcopalem, amplis redditibus dotatam à Wilfhero, apud Lichfeldiam primus accepit. Erravit Lichsfeldensis noster, qui introitum Ceaddae in annum 667. retulit; & antiquum Lichsfeldensis archivi monumentum à Dugdali prolatum, quod Ecclesiam Cathedralē anno 666. consecratam asserit. Praefuit Ceadda Merciorum Diocesi annis duobus cum dimidio; atque anno 672. 2. Martii defunctus est, sepultus primo juxta Ecclesiam S. Mariae; sed postmodum constructa Ecclesia S. Petri, in eandem olla ejus

sunt translata; referente Bedā l. 4. c. 3.

(g) Winfridus, Heddio *Wulfriðus* dictus, Ceadda Episcopi Diaconus, ipsi defuncto à Theodoro Archiepiscopo subrogatus est anno 672. Synodo Herodfordensi interfuit anno 673. si calculum vulgarem sequamur, rectius autem anno 672. 24. Sept. habere. Indictio enim prima fuit, teste Bedā l. 4. c. 5. In hac Synodo, Canone 9. decretum fuerat; ut plures Episcopi, crescente numero fidelium, instituerentur. Addit quidem Textus Bedae Lichfeldensis, *Sed de hac re ad praesens siluimus.* Praeterquam autem quod in versione Saxonica desinit, non tam verba Synodi quam aliunde interjecta videntur. Vel si Theodorus silentium eā de re in Synodo egisse perhibeatur; fixum tamen animo permansit plures Sedes Episcopales constituere. Orientalium igitur Anglorum Episcopatum illo circiter tempore bisariam divisit; & Lichsfeldensem proximò aggressus, Winfridam sibi refragam ab Episcopatu deposuit. Factum id per amicum consilium inobedientia solummodo Beda prodicit. Verum si quis ejusce temporis res gestas ac consilia perpendat; non aliā ratione factum inveniet. Deposuit esse Winfridum anno 675. Florentius tradit, anno 674. Westmonasteriensis, cui suffragatur Lichsfeldensis noster. Plus tamen Florentio deferre soleo, fidem ejus prae aliis comprobata habens. Winfridus sede sua deturbatus, ad Monasterium suum Adbarvense rediit; & postea in exteras regiones, sortè Pontificem Romanum adeundi animo, recessit. Anno enim 678. (quo tempore Wilfrido ex Northanimbria depulso Egfridus Rex insidias à Gallis poni curaverat) per Galliam iter faciens, captus est ab insidiatoribus, quos Egfridus subornaverat, errore nominis deceptis, & omni pecunia spoliatus, multisque à sociis suis occis, nudus humi miserè derelictus est. Rem-narrat Heddio in Vita Wilfridi cap. 24.

iii. sub Wlfero Rege. Deinde propter meritum cujusdam inobedientiæ Theodorus Archiepiscopus offensus, eundem Winfridum de Episcopatu deposuit anno Domini † DCLXXIV. Qui rediit ad Monasterium suum, quod dicitur Adberwe; ibique vitam religiose finivit.

† DCLXXIII
Cod. Cotton. 1,
& 2.

SEXWLFUS.

(b) Winfrido deposito, Theodorus in loco ejus ordinavit Episcopum Sexwlfum; qui erat constructor & Abbas Monasterii quod dicitur Medhamstede, i. e. Petresborough. Iste Sexwlfus sub Regibus Merciorum Wlfero & Ethelredo rexit Episcopatum Lichesfeldensem annis xx. & obiit anno Domini DCXCIV. || Tempore Ethelredi Regis Merciorum & Sexwlfii Episcopi Episcopatus Lichesfeldensis in duas Parochias dividebatur, videlicet, in Lichesfeldensem & Legecestrensem.

|| Dies ultima
periodus in Cod.
Cotton. 1, &
2.

HEDDA.

(i) Post Sexwlfum Episcopum Provincia Merciorum duos habuit Episcopos, scil. Heddam Lichesfeldiæ, & Wilfridum Legecestriæ. Sed Wilfridus

(b) Winfrido successor à Theodoro datus est Sexwlfus, in Textu Roffensi *Seaxwulf* dictus. Non tamen statim Dioecesis Merciorum in plures parochias dispertita est; nisi forsitan Sedis Herefordensis anno sequenti fundatæ ratio habeatur. Vult quidem Godwinus Dioecsin Lichfeldensem post exauthoratum Winfridum à Theodoro in binas divisam fuisse, quarum altera Saxulfo, altera Eadhedo data est. Verùm Eadhedum unà cum Bosà & Eatà, quos anno 678. consecratos esse constat, à Theodoro consecratum fuisse Beda testatur l. 4. c. 12. idemque Sexwlfum Episcopatum anno 676. tenuisse, & ante Lindisensem provinciam, cui postea Eadhedus præsedebat, ab Egfrido Rege subactam utrique provinciæ tam Lindisensi quam Mercensi propriè dictæ præfuisse, fidem facit. Mutationes terminorum Dioecesis Lichfeldensis Sexwlfus præstante sæpiùs factas antea retulimus. Hic tantum addere liceat sententiam nostram de tempore divisionis quinarie factæ ab Historico nostro confirmari. Utcunque enim Codex noster apertè refragetur, & divisionem istam tempore Aldwini Episcopi factam velit; uterque tamen Codex Cottonianus omiſsa ultimâ periodo, quæ in Vitâ Sexwlfii superiùs legitur, atque eâ quæ divisionem sub Aldwino factam & post obitum ipsius confirmatam inferiùs tradit, loco earum ista reponit in fine Aldwini Vitæ. *Tempore Ethelredi Regis Merciorum & Sexwlfii Episcopi Lichfeldensis in quinque parochias dividebatur, viz. Herefordensem, Wigornensem, Lichfeldensem, Legecestrensem & Lindisensem.* Astipulatur etiam Ranulfus Cestrensis in Polychronico suo l. 5. c. 19. Anno inquit, 680. Theodorus Archiepiscopus coegit Conciliū Episcoporum apud Haifeld. Quo

in tempore provincia Merciorum, quam solus Sexwlfus tunc regebat, divisa est in quinque parochias; una apud Legecestriam, alia apud Wigorniam, tertia apud Lichfeldiam, quarta in Lindeſciā apud Sideneiam, quinta apud Dorcestriam. Sed Puſta mansit apud Hereford, quondam institutus per Sexwlfum. Præfuit Sexwlfus sedi Lichfeldensi annis 20. juxta nostratam Historiam, calculum sc. ducendo à 674, ad 694. quo obiisse dicitur. Florentius & Chronologia Saxonica vulgata (tacet enim manuscripta Tiber. B. 4.) obitum ejus anno 705. contigisse produnt. Verùm testis omnibus major Heddius (in vitâ Wilfridi cap. 43.) refert Wilfridum Northanimbriā iterum depulsum anno 691. ad Ethelredum Mercie Regem apicem suum recessisse, ibique Sexwlfii nuper defuncti Episcopatum suscepisse, Legecestrensem scilicet provinciam, quæ post Cuthwini obitum seu cessionem Sexwlfus in ditionem iterum redierat. Heddio fidem astruit Beda l. 4. c. 23. l. 5. c. 12. apud quem Wilfridus, patriā tunc exulans & Mediterraneorum Anglorum Episcopatum gerens, Ostforū Wigornienſem Episcopum anno 691. & Suidbertum Frefonū Episcopum 693. consecraſſe legitur. Saxulfi itaque obitus in anno 691. reponendus videtur.

(i) Hedda, aliis Headda, post Sexwlfii obitum Lichfeldensi parochiæ anno 691. præfectus, Legecestrensem etiam post ejectum à Synodo Niddensi Wilfridum anno 703. sibi aſſeruit. Nil de obitu illius alibi occurrit; adeo ut Thomæ calculum amplecti sit necesse. Parum etenim curandum diploma Croilandenſe (apud Ingulphum f. 485.) cui Aldwinus anno 716. subscripſiſſe fingitur.

* *Dedicata. Cod. Cotton. Viell. C. 9. † ix. Il. & Cod. Lichfeld. † xxii. Cod. Lichfeld.*

postea ejectus: Hedda solus ambas Parochias regebat. Per istum Heddam Episcopum * constructa est Ecclesia Lichesfeldensis † ii. Kal. Januar. anno Domini DCC. Et ossa S. Ceddæ Episcopi translata sunt in eandem. Hedda verò post Ecclesiam constructam supervixit annis || xxi. & mortuus est anno Domini DCCXXI.

ALDWINUS.

* Annis viii. & obiit anno Domini DCCXXIX. *Ista addit, sequenti omittat Cod. Cot. 1. † DCCXXXIX Cod. Cot. 2.*

(l) Post Heddam Aldwinus, qui & Wor nominatur, Episcopus consecratus, similiter regebat ambas parochias, scil. Lichesfeldensem & Legecestrensem *. Deinde tempore Athelbaldi Regis Merciorum & hujus Aldwini Episcopi, consecrationis suæ anno tertio, Episcopatus Lichesfeldensis divisus fuit in quinque Parochias, videlicet, in Herefordensem, Wygorniensem, Lichesfeldensem, Legecestrensem, & Lindisfensem; Aldwinusque rexit Episcopatum Lichesfeldensem post divisionem in quinque Parochias annis sex; & obiit anno Domini † DCCXXX. Aldwino defuncto divisio Episcopatus Lichesfeldis in quinque Parochias, ut supra notatur, confirmata est circa annum Domini DCCXXXII. Lichesfeldenses hi subsequentes sunt Episcopi post divisionem.

|| *Huita. Cod. Cot. 1, & 2.*

|| WICTA.

(m) Wicta Episcopus post Aldwinum rexit Episcopatum Lichesfeldensem † DCCLII. *Id.* annis vi. & obiit anno Domini † DCCXXXVI.

HEMELE.

(n) Hemele Episcopus rexit Episcopatum annis xv. & obiit anno Domini DCCLII.

CUTHFRITHUS.

* *Quatuor Cod. Lichfeld.*

(d) Cuthfrithus Episcopus rexit Episcopatum annis * tribus; & obiit anno Domini DCCLV.

(l) Heddam excepit Aldwinus seu Eadwine, qui & Wor dictus est. Episcopatum Lichfeldensem simul ac Legecestrensem anno 721. acceptum anno 731. rexit, quando Tatwino Archiepiscopo Cant. manus imposuit, Bedâ teste l. 5. c. 24. Utrumque simul Episcopatum eo tempore ipsum obtinuisse constat. Beda enim Episcopos singulis Angliæ parochiis illo anno præfidentes recensens, nullam de Legecestrensi Episcopo mentionem injecit. Nulla igitur facta est Diocesis suæ, qualem innuit Thomas, ante annum 731. divisio; quin nec ipso vivente facta videtur. De obitu ejus nil certum ex Historiâ nostrâ proferri potest. Terni enim ipsius Codices totidem annos à se invicem diversos ponunt. Certius videtur, quod concordî Hovedeni, Florilegi, Mailrosensis & Dunelmensis voce prolatus est, Aldwinum scilicet anno 737. defunctum esse.

(m) Defuncto Aldwino, iterum *divisa est* (Merciorum Diocesis) *in duas parochias Lecestrensem & Cestrensem* seu Lichfeldensem. Verba sunt Textûs Rossensis: quibus consonat Malmsburiensis; nisi quod apertè hallu-

cinatus, Dorcestrensem Episcopatum eodem tempore institutum velit. Legecestrensem accepit Totta, Lichfeldensem Wicta. De Tottâ alibi agendum est. Wicta, aliis *Wita*, in Textu Rossensi *Hwita*, in Codice Lichfeldensi Malmsburiensis *Witta* dictus, Aldwino successit in sede Lichfeldensi anno 737. & Synodo Clovelhoviensi anno 747. interfuit; neque postea aliquid de ipso occurrit. Obitum in anno 752. reponit uterque Codex Cottonianus.

(n) *Hemele* seu *Hemel*, soli Textui Ross. *Cemele* dictus, anno 764. à Florilego & Pseudo-Asserio, anno 765. à Mailrosensi, Dunelmensi & Hovedeno obiisse dicitur. His magis adhibendum quàm Historico nostro Lichfeldensi, apud quem omnia ab anno 700. ad 800. adeò sunt perturbata, ut nil sanum ex iis exculpi possit.

(o) *Cuthfrith*, aliis *Cuthred*, ab Historicis supra memoratis, ab his anno 765. ab illis anno 764. successisse dicitur. Is itaque, modò Lichfeld. tabulato à Thomâ descripto de tempore Episcopatus gesti fides sit adhibenda, anno circiter 768. obiisse dicendus est.

BER.

BERTHUNUS.

(p) Berthunus Episcopus rexit annis iv. & obiit anno Domini DCCLIX.

HIG-

(p) Ordo pariter ac tempora sequentium trium Episcoporum apud Historicos nostros maximè sunt perturbata. Westmonasteriensis ponit Aldulfum pallio Archiepiscopali anno 766. donatum fuisse, huic Berthunum, qui & Humbertus dicebatur, ante annum 794. successisse, atque isti anno 795. defuncto Higebertum; singulos autem dignitatem Archiepiscopalem obtinuisse. Eodem ordine Episcopos hosce Lichfeldenses antea disposuerat Matthæus Paris in Vitâ Offæ Regis. E contra reliqui omnes Historici ordinem in Historiâ nostrâ Lichfeldensi positum observant. Sic Florentius, sic Textus Roffensis, sic etiam Malmsburiensis. Quamvis enim vulgaria ipsius exemplaria Higebertum omittant; omnes tamen quos vidi Codices MSS. illum loco suo proximè ante Aldulfum reponunt. De ordine igitur Episcoporum parum dubitandum est; de tempore autem datæ Episcopis Lichfeldensibus & ablata dignitatis Archiepiscopalis, & singulorum Episcoporum ab anno 768, ad 800. successionem, scrupuli manent inextricabiles. Longum esset, nec utile quidem, singulorum Historicorum & monumentorum dissonantias recensere. Se caligare penitus Spelmannus fatetur (Concil. Angl. tom. 1. p. 304.) & Willelmus Watsius, Matthæi editor, non aliam effugiendi viam adinvenit, quam ut Berthunum & Higebertum unum eundemque fuisse statueret. Audax sanè commentum, quod nullum è tot Historicis sibi suffragantem habet. Eodem sanè jure uterque Episcopus idem cum Aldulfo statui potuisset; & tunc quidem triceps illud monstrum nullas non difficultates exfussisset. Res quidem Watsio & Spelmanno ideò malè cessit; quòd Historicis & chartis, licet erroris manifesti convictis, fidem abrogare vererentur. Ut à Parisio enim initium faciamus; is multa de Archiepiscopis Lichfeldensibus (in Offæ Vitâ) tradidit, quæ certissima erroris indicia prærendunt. Apud ipsum enim Chartas in Auctarium Additamentorum p. 237, 238. rejectas Higebertus Archiepiscopus anno 793. confirmasse dicitur. Ibidem tamen Humbertus Archiepiscopus reliquias S. Albani 793. 1. Aug. adinvenisse, & Synodo post biennium ferè habitæ interfuisse narratur. Mitto alia. Quod Florilegum quidem spectat, is Archiepiscopalem dignitatem Aldulfo Lichfeldensi ab Adriano Papâ anno 765. datam palliumque anno 766. transmis-

sum retulit; quamvis certum sit Adrianum Papatum ante annum 772. assecutum non esse; quod & ipse Florilegus fatetur. Denique Acta Concilii Calcuthenfis, ex Matthæi Historiâ de Vitâ Offæ Regis à Spelmanno prolata, neutiquam majorem fidem merentur, quam mendaces illæ Chartæ ibidem collocatæ, quarum ne uni quidem annus Indictionis appositus convenit. Ut certiora itaque investigemus; notandum est de his inter omnes convenire: 10. Dignitatem Archiepiscopalem sedi Lichfeldensi ab Offâ Rege donatam & ab Adriano Papâ confirmatam fuisse, vivente & Provinciæ suæ parte non modicâ spoliato Jamberto Archiepiscopo Cant. 20. Jambertum in Synodo Calcuthenfi spoliatum esse, omnesque Mericiæ & Orientalium Anglorum Episcopatus Metropoli Lichfeldensi subjectos fuisse. 30. Statim post Offæ obitum Archiepiscopum Lichfeldensem à Kenulfo Rege & Leone Papâ in ordinem redactum fuisse, & Archiepiscopo Cantuariensi iterum subjectum. Hinc igitur constat integram rem gestam esse inter annos 772. quo Adrianus Papatum iniit, & 799. quo Ethelardus Archiepiscopus Cant. Romam adiit. Porro Calcuthense Concilium anno 785. habitum fuisse produnt Chronologia Saxonica, Florentius, Huntindoniensis, Hovedenus & alii. Spelmannus quidem annum 787. maluit, Mailrosensis 786. & antiquissima quædam diplomata, in Archivis Roffensi & Wigornienfi asservata, annum 789. Pluribus autem & potioribus Historicis magis ascribendum est. Sic itaque rem gestam arbitror. Anno 785. obiit Berthunus Episcopus Lichfeldensis. Id Florentius testatur. Eodem anno coactâ Synodo Celchuthensi Higebertus (Sigibertum Textus Roffensis vocat) in successorem electus est; cui Provinciæ suæ partem jure Archiepiscopali regendam concedere Jambertum Archiepiscopum Cant. multum quantumvis renitentem Offa Rex in eodem Conventu coegit. Id Chronologia Saxonica, Florentius & alii supra memorati produnt. Nondum tamen auctoritatem Archiepiscopalem assumere ausus est Higebertus, re apud Romam necdum confirmatâ, nec Pallio remisso. Id Acta Concilii probant (Concil. Angl. p. 301.) in quibus Higebertus nudo Episcopi titulo usus subscribit. Chartæ quidem & diplomata plurima, quæ in eadem Synodo consignata dicuntur, Higeberti Archiepiscopi nomen affixum

HIGBERTHUS.

Higberthus Episcopus rexit annis v. & obiit anno Domini DCCLXIV.

ALDULFUS.

* Consecratus
est anno
DCCLXIV.
Ista interjerit
Cod. Côt. 1. &
2.
† DCCCXII.
Cod. Côt. 1.
DCCC. Cod.
Côt. 2.

Aldulfus Lichesfeldensis Archiepiscopus, * rexit Provinciam Merciorum & Orientalium Anglorum annis xxxvi. & obiit anno Domini † DCCC. Huius Aldulfi tempore Offa Rex Merciorum ab Adriano Papâ impetravit & obtinuit, ut sedes Archiepiscopatus Merciorum esset apud Lichesfeldiam; & quod omnes Pontifices Merciorum Provinciæ Archiepiscopo Lichesfeldensi subjicerentur, videlicet Wigorniensis, Herefordensis, Legecestrensis, Sidnacestrensis; & etiam Episcopi Orientalium Anglorum, scil. Helmamensis, & Domucensis, vocabaturque Archiepiscopus Lichesfeldensis Aldulfus. Nam Papa Adrianus primus misit ei Pallium. Remanserunt autem Archiepiscopo Cant. quatuor Episcopi, videlicet Londoniensis, Wintoniensis, Roffensis, & Selesiensis. Horum Episcopatum quidam adhuc manent, quidam venali ambitu alteris Episcopatibus sunt uniti. Fuit enim sedes Metropolis apud Lichesfeld toto tempore istius Aldulfi Archiepiscopi. Post mortem verò ejus Kenulfus Rex Merciorum impetravit à Papâ Leone successore Adriani Papæ & optinuit; quod Sedes Metropolis Cantuariensis Ecclesiæ, quæ per Regem Offam spoliata fuerat, dignitati pristinæ restitueretur.

affixum habent. Verùm impudentium Monachorum commenta parum moramur. Solum ex Præsulibus Lichfeld. Aldulphum Archiepiscopalem dignitatem obtinuisse Historici potiores referunt. Porro Higbertus ante rem ab Adriano Papâ confirmatam & Pallium remissum anno 786. decessit; cui Aldulphus eodem anno subrogatus, ab Eanbaldo Archiepiscopo Eboracensi, Tylberto Episcopo Hagustaldensi (qui anno 789. obiit) & Hygbaldo Lindisfarnensi consecratus est, Palliumque ab Adriano donatum accepit. Id Mailrosensis, Hagustaldensis, & Dunelmensis confirmant. Quamdiu Offa regnum tenuit, honor Archiepiscopalis Aldulfo intactus remansit. Illo autem 794. 29. Julii rebus humanis exempto, Egberthus qui successit, pristinam dignitatem throno Cantuariensi restituere meditatus, ante anni ejusdem exitum interiit. Successit Kenulfus, qui post finem anni 795. missis ad Leonem Papam Adriani successorem literis obnixè petiit, ut Lichfeldensis Sedes dignitate novâ exueretur, Cantuariensi in integrum restitutâ. Rescribit Papa dignitatem Metropolitanam Sedi Lichfeldensi non sine Regum & Præsulum Angliæ consensu atque precibus ab Adriano decessore suo donatam esse. Epistolam antea ineditam infra exhibui. Rem itaque perendinante Papâ, Ethelardus Archiepiscopus iter Romam iniit anno 799. (ex complurium, anno 798. ex Annalium Petriburg. Saxon. calculo) Rex-

que aliis datis literis, addito etiam munere non contemnendo, idem obnixiùs postulat. Extat Epistola apud Malmshuriensem *de gestis Reg. 1. 1. c. 5.* Cessit demum Papa importunis Ethelardi precibus & regiis muneribus; dignitatemque Archiepiscopalem Præsulibus Lichfeldensibus in perpetuum abrogari, Cantuariensibus in integrum restitui decrevit. (Extat decretum apud Malmshuriensem loco cit.) Id Alcuinus Ethelardo datis literis (ibid. fol. 113.) summopere gratulatur; ne tamen Aldulfus *pater pius diebus suis Pallio exuatur*, orat, Neutiquam Ethelardus Alcuino morem gessit; sed in Angliam brevi reversus, Aldulfo lituum Archiepiscopalem abstulit, & universas Merciorum Dioceses Sedis suæ postliminio subjecit. Hinc in Actis Concilii Cloveshovien- sis anno 803. habiti *Aldulfi Episcopi Lichfeldensis* nomen occurrit (Concil. Angl. p. 325.) In eodem Concilio controversia inter ipsum & Werenbertum Legecestrensem Episcopum de limitibus parochiarum suarum olim mota finem accepit. Quamdiu huic Synodo superfuerit, parum constat. Illum anno 812. decessisse alter è Codicibus Cottonianis memorat. Verùm in re incertâ nil temerè definitio. Nonnihil tamen suadet utriusque Codicis Cottoniani & alterius Lichfeldensis concordia; qui Herewini successoris obitum post quinquennale regimen in anno 817. ponunt.

HERE-

HERBWINUS

(q) Herewinus Lichsfeldensis Episcopus successit Aldulfo; rexitque Episcopatum annis || xi. & obiit anno Domini † DCCCXII.

|| v. Cod. Cot.
utrumque & Cod.
Lichfeld.
† DCCCXVII.
Iidem.

ATHELWALDUS.

(r) Athelwaldus Lichsfeldensis Episcopus successit Herewino *. Per istum Athelwaldum Episcopum Canonici instituti sunt primò in Ecclesiâ Cathedrali Lichsfeld anno Domini DCCCXII. sub Chelwifo Rege Merciorum, Huius tunc existente Canoniorum Prapósito. Erant enim tunc in Ecclesiâ Lichsfeldensi Canonici † xix. cum suo Prapósito, quorum xi. fuerunt Presbyteri, & ix. Diaconi. Athelwaldus autem rexit Episcopatum Lichsfeldensem annis xxxv. & obiit anno Domini || DCCCXLVII.

* Consecratus
est anno
DCCCXVIII.
Cod. Cot. utrumque.

† xx. Cod.
Lichfeld.

|| DCCCXLVII.
Cod. Cot. utrumque.

HUNBERTHUS.

(f) Hunberthus Lichsfeldensis Episcopus rexit annis xx. & obiit anno Domini * DCCCLXVI.

* DCCCLXXVII
Cod. Cot. 1.
DCCCLXVII.
Cod. Cot. 2.

(q) Rectè Thomam Herewini tempus posuisse arbitror; modò Codicis utriusque Cottoniani & alterius Lichfeldensis lectio admittatur. In his enim quinquennio præfuisse & anno 817. obiisse dicitur. Chartæ quidem Wihafii Regis Monachis Croilandensibus anno 833. datæ subscripsisse apud Ingulphum (fol. 488.) fingitur. Verùm cum suspecta semper sit Chartarum fides; ista præ aliis certissima falsitatis indicia præfert. Simul enim subscripsisse dicuntur Eanbaldus Eboracensis, Wilredus Domocensis & Godwinus Rossensis Episcopi; qui Sedes dictas illo tempore neutiquam obtinuerunt. Consecratum esse Herewinum à Wifredo Archiepiscopo Cant. ex Registro Ecclesiæ Cant. constat; eundemque Synodo Celchuthenfi anno 816. interfuisse Acta Concilii docent, *Concil. Angl. tom. 1. p. 328.*

(r) *Herewaldum* vocat Malmshurtenfis vulgatus, *Athelwaldum* autem Codex ejusdem MS. Lichfeldensis. Sic etiam Textus Rossensis & Florentius. Consecratus est anno 818. juxta veriorum Codicis utriusque Cottoniani sectionem. Iidem Mss. anno 857. obiisse volunt. Isti quidem casulo sequentium Episcoporum tempora maxime conveniunt; nec multum abluat Florilegus, qui annum 958. posuit. Chronologia autem Saxonica Ethelwoldi obitum in anno 858. retulit; & Registrum Ecclesiæ Cant. Humbertum à Wifredo Archiepiscopo (qui anno 829. obiit) consecratum tradit. Atque his magis tribuendum æstimò; neque enim tempora à Codicibus Cottonianis posita sibi invicem concordant, cum ab anno 818. ad 857. anni dumtaxat 35. intermedii ibidem numerentur.

(f) *Hunberthum* seu *Humberht*, prolixam fidei suæ & obedientiæ Wifredo Archiepiscopo Cant. fecit professionem; quæ in Registro Ecclesiæ Cant. asservatur. Idem anno 864. obiisse à Florilego dicitur, anno 867. à Codice Cottoniano secundo, 877. à primo. In hoc tamen singulis convenit, ipsum annis dumtaxat 20. præsedisse. Pares etiam in sequentibus emergunt scrupuli. Kinebertum enim, qui Humberto successit, anno 890. decessisse singuli Codices consona voce produnt; quamvis Florilegus eundem anno 872. obiisse & Tumbertum successorem habuisse referat. Utervis autem calculus admittatur, Kinebertus post Ceolnothum Archiepiscopum obiisse dicendus erit; cum tamen Tumberhti professio Ceolnotho facta in Registro Ecclesiæ Cant. reperitur. Nec Tumbertus quidem Humberto & Kineberto intermedius reponi potest. Refragatur enim Textus Rossensis, qui Kynesyrthum Humberht subijcit, & in illo desinit. Porro Florilegus, Tumberhti Episcopi Lichfeld. introitu in annum 872. relato, Tumberhti Episcopi Lichfeld. obitum in anno 928. retulit: quod Godwinum induxit, ut Tumberhtum à Tumbertho diversum statueret. Quamvis omnes Episcoporum Anglicorum, quos vidi, Catalogi vetusti (& sanè quamplurimos vidi) unicum agnoscant Tumberthum seu Tumberhtum. Hic sanè aquam mihi hærere fateor. Frustra enim à commentitiis Monachorum Chartis lux expectatur. In tantâ caligine id sententiæ præ aliis placet, ut rejecta Florilegi & Registri Cantuariensis fide, Humberthum anno 867. obiisse Codici Cottoniano secundo concedamus, & in reliquis Historici nostratjs datum sequamur.

KYNE-

KYNEBERTHUS.

† xx. Cod.
Lichfeld.

(t) Kyneberthus Lichesfeldensis Episcopus rexit annis † xxiii. & obiit anno Domini DCCCXC.

TUNFRITHUS.

(n) Tunfrithus Episcopus rexit annis xxx. & obiit anno Domini DCCCCXX.

AELLE.

(x) Aelle Episcopus, qui & Alwinus, rexit annis xxiv. sub Athelstano Rege totius Angliæ; & obiit anno Domini DCCCCXLIV.

ELGARUS.

(y) Elgarus Episcopus rexit annis xvi. & obiit anno Domini DCCCCLX.

KYNsius.

(z) Kynsius Episcopus rexit annis xiv. & obiit anno Domini DCCCCLXXIV.

WINSIUS.

Winsius Episcopus rexit annis xviii. & obiit anno Domini DCCCCXCH.

AELFEGUS.

(a) Aelfegus Episcopus rexit annis xv. & obiit anno Domini MVII.

GODWINUS.

Godwinus Episcopus rexit annis xiii. & obiit anno Domini MXX.

LEOFGARUS.

|| vi. Cod.
Lichfeld.

(b) Leofgarus Episcopus rexit annis || vii. & obiit anno Domini MXXVII.

BRITHMARUS.

(c) Brithmarus Episcopus rexit annis xi. & obiit anno Domini MXXXVIII.

(t) *Cinebert* apud Malmsburiensem, *Kynesfyrth* apud Textum Rossensem appellatur.(n) *Bumfrithum* vocat. Malmsburiensis vulgatus, *Tunfrithum* autem Codices MSS. *Tumbrithum* Florentius, qui eundem tempore Burhredi Regis Merciorum & Alfredi Regis Westsaxonum Episcopatum gessisse scribit. Burhredus regnum tenuit ab anno circiter 852, ad 874. Alfredus ab 872, ad 901. adeo ut si Thomæ calculus admittatur, Tunfrithus soli Alfredo contemporaneus fuisse censendus erit.(x) *Ella*, qui & *Elfwinus*, *Presulatum* gessit tempore *Athelstani* Regis, inquit Florentius, Thomæ satis concors.(y) *Alfgarus* à Florentio dicitur.

(z) Quæ de Episcoporum Lichfeldensium temporibus sequuntur, non malè posita existimo. Refragantur quidem nonnulli

Chartæ & diplomata Monastica. Sic Kin-
sius chartæ Edredi Regis Croilandenſibus
anno 948. atque alteri Edgari Regis anno
966. datæ subscripsisse (apud Ingulfum f.
498, 502.) dicitur; & Winsius (inibi
Wylſige dictus) chartam auream Edgari
Novo Monasterio Wintonienſi datam anno
966. (apud Selden. Spicileg. ad Eadmer.
p. 160.) confirmasse fingitur. Verum id
genus furfuris parum curamus.(a) *Elfeib* & *Elfeb* is à Malmsburiensi
appellatur, *Elfeab* in Textu Rossensi, in
quo nomen ipsius chartis Ethelredi Regis
anno 995, & 998. datis affixum reperitur,
f. 154, 159.(b) Malmsburiensi *Leſgar*, Florentio *Le-
ovegarum* dictus.(c) *Brithmar* seu *Brihtmar*, anno 1039.
obiit juxta Florentium, Mailrosensem, An-
nales Petriburg. Saxon. & alios.

W L S I U S.

(d) Wlſius Episcopus rexit annis xvi. Hujus Wlſii Episcopi tempore, videlicet anno Domini MXLIV. Leofricus Comes Herefordiæ ampliavit & quasi de novo reedificavit Monasterium Coventriæ, ditavitque illud divitiis amplissimis; & ejectis sanctis Monialibus, quæ ibidem Deo servierant à tempore Knuti Regis Dacorum & Anglorum primi fundatoris ejusdem Monasterii, idem Leofricus Monachos ibidem primò fecit institui. Præfexit eisdem Monachis Leofwinum Abbatem; qui postea defuncto Wlſio Episcopo, à Rege Edwardo Sancto datus, Episcopus Lichesfeldensis factus est. Wlſius obiit anno MLIV.

L E O F W I N U S.

Leofwinus Lichesfeldensis Episcopus, qui fuit Abbas Coventriæ, rexit annis * xii. & obiit anno Domini MLXVI.

* xi. Cod. Cot. 21

Post adventum Normannorum.

P E T R U S

(e) Petrus Lichesfeldensis Episcopus à Rege Wilhelmo Bastard datus, consecratus est anno Domini MLXVII. Sedes Lichesfeldensis translata est in Cestriam tempore Lanfranci Cant. Archiepiscopi, qui sedem transtulit anno Domini MLXXV. per Petrum Lichesfeldensem Episcopum. Et sciendum est, quod à † tempore foundationis Ecclesiæ Lichesfeldensis || usque ad tempus Lanfranci Archiepiscopi Cant. semper fuit Sedes Cathedralis apud Lichesfeldam tantum, sine conjunctione alicujus alterius Ecclesiæ. Petrus tunc Cestrensis Episcopus obiit anno Domini MLXXXVI. qui solus apud Cestriam sepultus est.

† Principio.
Cod. Cot. utroq.
|| Viz. anno Domini DCLXVI.
Iidem.

R O B E R T U S D E L Y M E S Y.

(f) Robertus de Lymesy, secundus Cestrensis Episcopus, consecratus est anno Domini MLXXXVIII. * [Erat in Cestrensi Diocesi quoddam Cœnobium Coventreia nomine, quod Comes magnificentissimus Leofricus cum Godesâ uxore suâ construxerat tanto auri & argenti spectaculo, ut ipsi parietes Ecclesiæ angusti viderentur esse receptaculis thesaurorum. Hoc Robertus iste Cestrensis Episcopus comperiens, ambitione possidendi ipsas gazas impetravit transferri ad Coventreiam Sedem suam. Et sic] Sedes Lichesfelden-

* Que uncis inclusa sunt, ex Cod. Cot. utroq. interferuntur.

(d) Wulſum sen Wlſum, anno 1053. mense Octobri è vivis excessisse fertur à Florentio & Annalibus Winchelcumbensibus. Wulſig Episcopus Lichfeld. obiit 1053. ante Festum Omnium Sanctorum. Sic Annales Petri-burg. Saxon.

(e) Petrum anno 1067. consecratum anno 1086. defunctum esse Annales Burtonenses confirmant. Rectius forsan sub finem anni 1085. obiisse censendus est. Robertum enim successorem à Rege nominatum fuisse apud Glavorniam anno 1085. in Festo Natalis Domini Florentius & Simeon Dunelmensis testantur.

(f) Consecratum fuisse unâ cum Wilhelmo Helmeamensi Episcopo apud Cantuari-

am à Lanfranco anno 1086. Chronologia Saxonica affirmat. Is mortuo Leowino Abbate Coventriæ, custodiam Abbatæ à Rege obtinuit, atque illuc Sedem Episcopalem transtulit. Factum id anno 1095. plures Historici tradunt; quamvis Florentius anno 1102. 18. April. Sedem Episcopalem de Cestriâ ad Coventriam translata esse referat. Abbatiam forsitan Coventrensem Petrus anno 1095. comparavit, non tamen Coventriam ante 1102. migravit. Obiit anno 1117. fide Florentii, Hovedeni & Annalium Burton. die 30. Augusti juxta Obituarium Cœnobii Salopiensis, die 1. Sept. juxta Lichfeldensem nostrum. Sedes quadriennio ferè vacavit.

sis prædicta migravit de Cestriâ ad Coventreiam anno Domini MXCV. per Robertum de Lymesy secundum Cestriæ Episcopum, & primum Episcopum Coventriensem: qui solus ad Cestriam ordinatus erat per collationem Domini Regis Willemi Ruffi; quia usque ad illa tempora Reges conferebant omnes Episcopatus in Angliâ per investituram annuli & baculi. Robertus de Lymesy Episcopus obiit Kal. Septembr. anno Domini MCXVI. & apud Coventriam sepultus est.

ROBERTUS PECTHE.

(g) Robertus Pecthe successit Roberto de Lymesy, per Regem Henricum seniore[m] datus; qui consecratus est anno Domini MCXVII. Robertus Pecthe Episcopus Coventr. obiit xi. Cal. Septembris anno Domini MCXXVII. & apud Coventriam sepultus est.

ROGERUS DE CLINTOUN.

(h) Rogerus de Clintoun Coventriensis Episcopus, per Regem Henricum seniore[m] datus, consecratus est anno Domini MCXXVIII. Qui Ecclesiam Lichesfeldensem erexit tam in fabricâ quàm in honore, numerum Præbendarum augendo, Castrum Lichesfeldense muniendo, villam vallo vallando, milites infeodando. Et tandem signaculo Crucis assumpto Jerosolimam petens, apud Antiochiam obiit xvi. Cal. † Maii anno Domini MCXLVIII. & ibidem sepultus est. Iste Rogerus fecit has Ecclesias Præbendas Ecclesiæ Lichesfeldensi annexas, sc. Hardewic, Hinutoun, || Drinnerstoun, Offechirche, Waspretoun, Sutham, Olestoun, & Ecclesiam S. Trinitatis de Coventriâ.

† Martii. Cod.
Lichfeld.
|| Armerston.
Id.

GUALTERUS DURDENT.

(i) Gualterus Durdent, qui fuit Prior Cantuariæ, successit Rogero de Clintoun; qui per Regem Stephanum datus est, Monachis Coventrensis & Canonicis Lichesfeldensibus propter electionem discordantibus. Nam tunc primò concessa erat eis à Rege licentia Episcopum eligendi. Iste Walterus Episcopus Coventrensis & Lichesfeldensis consecratus est vi. Nonas Octobris à Theobaldo Cant. Archiepiscopo anno Domini MCXLIX. Gualterus Durdent Episcopus obiit anno Domini MCLXI. & Coventreie sepultus est. Rexit Episcopatum annis xii.

(g) *Robertus Peche*, Latine *Peccatum*, ab Henrico Rege, cui (ut habet Florentii Continuator) *in curâ panis ac potus strenuè ministrare solebat*, Episcopatu Coventrensi donatus, à Radulfo Archiepiscopo apud Abendoniam consecratus est 1121. 13. Martii. Obiit 1127. 22. Aug. juxta nostrum, die 21. Augusti juxta Obituarium Salopiense. Sedes biennio vacavit.

(h) Rogerus de Clinton, Gosfridi de Clintunâ viri olim potentissimi nepos, & Archidiaconus Buckinghamensis, Episcopatum Coventrensem emit à Rege 3000. marcarum pretio (si Dunelmensi fides) consecratus à Willelmo Archiepiscopo 1129. 17. Nov. Contra Florentius (cui magis adhibendum) Presbyterum 1129. 21. Dec. ordinatum esse, Episcopum die sequenti apud Cantuariam consecratum, & mense Ja-

nuario anni sequentis apud Coventriam intronizatum esse refert. Obitum Thomas rectè designavit.

(i) Walterus Durdens, ex Priore Ecclesiæ Cantuariensis Episcopus Coventrensis anno 1149. electus, à Theobaldo Archiepiscopo consecratus est Cantuarie die 2. Octobris ad altare Christi, presentibus & cooperantibus Suffraganeis suis, Roberto sc. London. Episcopo, Waltero Rossensi Antistite, & Nicolao Glamorganensi sive Landavensi Presule, acceptâ ab eo pro more hac manuscriptâ professione de subjectione & obedientiâ sibi & successoribus suis exhibendâ. Scripta sunt hæc in tergo Professionis autographæ, quæ in Archivo Ecclesiæ Cant. hodiernum asservatur. Rot. Profess. autogr. 2. Obiit 1161. 7. Dec. ex fide Obituaria Cantuariensis & Salopiensis.

RICAR-

RICARDUS PECTHE.

(l) Ricardus Pecthe post mortem Walteri Episcopi consensu Monachorum Coventrensis & Canonicorum Lichfeldensium, voluntate Regis Henrici II. mediante, Episcopus Coventrensis consecratus est anno Domini MCLXII. Ricardus Pecthe Episcopus in fine vitæ suæ Canonicum induit habitum in Ecclesiâ S. Thomæ Martyris juxta Staffordiam; quam ipse de Episcopio fundaverat. Tandemque obiit Nonis Octobris anno Domini MCLXXXI. & in eadem Ecclesiâ S. Thomæ sepultus est.

GERARDUS DE PUELLA.

(m) Gerardus de Puella, Clericus S. Thomæ Martyris, per Monachos Coventrenses & Canonicos Lichfeldenses concorditer electus Episcopus Coventrensis & Lichfeldensis, consecratus est anno Domini MCLXXXIII. sub Rege Henrico II. Iste Gerardus Episcopus obiit pridie Idus Januarii anno Domini MCLXXXIV. & apud Coventreiam sepultus est. Rexit Episcopatum anno uno.

HUGO DE NONANT.

(n) Hugo de Nonant, quondam Clericus ejusdem S. Thomæ Martyris, per Monachos Coventrenses & Canonicos Lichfeldenses electus est Episcopus.

(l) Ricardus Pecthe seu Peccatum, anno 1162. Episcopatum Coventrensem assecutus, summus Hiberniæ Justiciarius seu Prorex anno 1181. constitutus est. Obiit 1182. 6. Octobris, feriâ 4. fide Annalium Ecclesiæ S. Werburgæ Cestrensis.

(m) Gerardus Puella, sive La Pucelle, Clericus erat Ricardi Cant. Archiepiscopi domesticus; de quo Wilhelmus Thorn in Historiâ suâ (col. 1821.) ista prodit. *Habebat Ricardus Archiepiscopus duos commensales Clericos, juris peritos, veritatis tamen & justæ justitiæ amulos, M. Gerardum de Puella & Petrum Blesensem. Hi duo inter omnes mundi tunc temporis aestimabantur, nec immerito, eloquentiores. Archiepiscopo agente ad Episcopatum Coventrensem electus, ab eodem consecratus est 1183. 25. Sept. Postquam autem septimanis 16. sedisset, apud Lichfeldiam non sine suspitione veneni extinctus est 1184. 13. Jan. diem 12. Januarii Thomas posuit. Verum obitum Gerardi die 13. contigisse Gervasius, Obituarium Cant. & Annales Cestrenses fidem faciunt. Insignia Ecclesiæ metropolitice Cant. beneficia contulisse videtur. In Obituario enim Cant. sic legitur. *Idibus Jan. obiit pie memoria Gerardus Coventrensis Episcopus; pro quo fiet servitium, sicut pro uno Archiepiscopo.**

(n) Hugo de Nonant, Clericus familiaris S. Thomæ Archiepiscopi, & Archidiaconus Oxoniensis, vir præclaræ eloquentiæ & pietatis, Giraldo judice, electus est anno 1185. consecratus apud Lametham à Baldwino Archiepiscopo 1188. 3. (2. legendum puto) Cal. Febr. teste Gervasio. Inter electionem & consecrationem Legati vices in Angliâ sibi à Pontifice

Romano commissas obiit; atque eâ fretus potestate in ipsâ Cant. Ecclesiâ præsentem Archiepiscopo mitratus incessit. Acerri-
mus Monachorum adversarius, quos toto Episcopatus gesti tempore indefessis laboribus oppugnabat. Nec injuriâ quidem. Monachi enim, qui plurimis Ecclesiis Cathedralibus infederant, assiduis rixis & contentionibus Antistites suos exagitarent; in hoc contrarii Canonicis Sæcularibus, quibus cum Episcopis ut plurimum summopere convenit. Monachos ex Ecclesiâ suâ Coventrensi Hugo eiecit, & Canonicos introduxit anno 1190. quamvis post septennem litem, & immensam pecuniæ vim effusam, Monachi decreto Papæ restituti fuerint, in pristinas sedes reducti ab Huberto Cant. Archiepiscopo 1198. 18. Jan. Historiam Controversiæ uberem dabunt Annales Burtonenses, & Giraldus in Vitâ Hugonis. Nec hoc contentus Hugo, operam Baldwino Archiepiscopo adversus procaces Ecclesiæ suæ Monachos decertanti strenuam præstitit; in solenni Conventu Monachos ad Diabolum amandandos, & si mihi velletis ad-
quiescere, infra breve spatium temporis nec unus remaneret in Angliâ, clamitans, Nil mirum igitur Monachos Hugonis memoriam immanibus convitiis deturpasse, & pulchram de conscientiæ morituri stimulo ob Monachos malè habitos fabellam excogitasse. Veriora de moribus atque obitu illius Giraldus docebit. Obiit apud Betherlevin in Normanniâ 1198. 27. April. die Passionis Dominicæ, ibidem in Monachorum Cænobio sepultus; quamvis non desint, qui cum Thomâ eundem Cadomi sepultum statuunt.

Gervas. Chron.
col. 1356.

copus Coventrensis & Lichesfeldensis. Consecratus est anno Domini MCLXXXVI. sub Rege Henrico II. Iste Hugo de Nonant Episcopus ejecit Monachos de Monasterio Coventrensi; & loco eorum instituit Canonicos Sæculares anno Domini MCXC. Qui Canonici manserunt ibidem annis vii. Postea septennio elapso, ad instantiam Regis Ricardi tunc regnantis, qui eidem Hugoni Episcopo fuerat offensus, per Hubertum Cant. Archiepiscopum & Apostolicæ Sedis Legatum Monachi Coventrenses in Monasterio suo sunt introducti; Hugone de Nonant Episcopo tunc in Normanniâ moram faciente. Causa enim offensionis Regis Ricardi fuit, eò quod Robertus de Nonant, frater Hugonis Episcopi prædicti, ad Henricum Imperatorem, qui tunc Regem Ricardum tenuit in carcere, cum litteris Regis Franciæ & Johannis Comitis Moretoun venerat; ut liberationem Regis Ricardi disturbaret. Unde dictus Rex Ricardus causam adventûs ejusdem Roberti ignorans, rogavit eum pro se obsidem esse; qui negavit. Quâ de re Rex Ricardus iratus; quam citius liberatus fuit, jussit Hugonem de Nonant Episcopum, fratrem ejusdem Roberti, spoliari de suo Episcopatu anno Dom. MCXCIV. & Robertum fratrem ejus in carcere retineri apud Dovore omnibus diebus vitæ suæ. Postea anno révoluto Rex Ricardus reddidit Hugoni de Nonant Episcopatum suum pro quinque millibus marcis argenti. Hugo de Nonant Episcopus Coventrensis & Lichesfeldensis obiit vi. Kal. Aprilis anno Domini MCXCIX. & apud Cadomum in Normanniâ sepultus est, ubi obiit.

GALFRIDUS DE MUSCHAMP.

(o) Galfridus de Muschamp successit Hugoni, ad monitionem Huberti Cant. Archiepiscopi & Domini Papæ Legati per Monachos Coventrenses & Canonicos Lichesfeldenses electus, Episcopus Coventrensis & Lichesfeldensis consecratus est Idibus Martii apud Westmonasterium anno Domini MCXCIX. sub Rege Ricardo. Per istum Galfridum Episcopum medietas Ecclesiæ de Wolveye facta est Præbenda Lichesfeldensis. Galfridus de Muschamp Episcopus obiit ii. Nonas Octobris anno Domini MCCVIII. & apud Lichesfeldiam sepultus est tempore Interdicti. Rexit Episcopatum annis x.

WILLELMUS DE CORNHULL (p).

Galfrido Episcopo defuncto, Monachi Coventrenses per seipso tempore Interdicti elegerunt Josbertum Priorem suum in Episcopum Coventrensem; decretumque suum ad Stephanum Cant. Archiepiscopum in transmarinis agentem transmiserunt. Quod audiens Rex Johannes, portum maris prohibuit: Priorem de Baroniâ suâ dissolvit; quam etiam postea intervenientibus trecentis marcis recuperavit. Deinde electione de prædicto Josberto

(o) Galfridus de Muschamp, Archidiaconus Clivelandiæ, Ricardi Regis favore ad Episcopatum electus, consecratus est Cantuariæ ab Huberto Archiepiscopo 1198. 21. Junii. Testatur id professio ipsius Autographa in Archivis Ecclesiæ Cant. reperta. Idem confirmant Matthæus Paris, Florilegus, Dicetensis, Gervasius, & Annales Wintonienses: ut lapsus sit Thomas, qui illum 1199. 15. Martii consecratum refert. Obiit 1208. 6. Octobr. quod præter Lichesfeldensem nostrum Obituarium Salopienſe & Annales de Suthwerk produnt.

(p) Quem Galfrido Godwinus substituit, Walterus Gray Episcopatum Coventrensem

nunquam assecutus est. Electus quidem fuit à Canonicis Lichfeldensibus anno 1210. Verum cum neque Monachi Coventr. sine Canonicis Lichfeld. nec Canonici sine Monachis ritè possent eligere; Pandulphus Legatus electionem cessavit. Communi demum utriusque Capituli consensu Willelmus de Cornhull electus, apud Radingam consecratus est 1215. 25. Jan. *Rot. Profess. autogr.* 3. Diem obitus vix alius præter Thomam designavit, sc. 1223. 14. Cal. Sept. Matthæus Paris & Westmonasteriensis obitum die circiter 14. Sept. contigisse volunt; Godwinus die 19. Junii, qui tamen nullum testem laudat.

Priore

Priore pendente, Canonici Lichsfeldenſes ad mandatum Domini Regis per ſe elegerunt Walterum de Gray in Episcopum. Unde & utraque electio, ſcil. de Joſberto Priore & de Waltero de Gray, per Pandulſum Legatum adnullata eſt, Archiepiſcopo Cant. tunc in tranſmarinis agente. Poſtea per Monachos Coventrenſes & per Canonicos Lichsfeldenſes, de concilio & voluntate dicti Legati, in quem vota ſua contulerant Canonici Lichsfeldenſes, in Willelmum de Cornhull Archidiaconum Huntindoniensem pariter conſentientes, idem Willelmus in Episcopum Coventrenſem & Lichsfeldenſem electus, Episcopos Coventrenſis & Lichsfeldenſis conſecratus eſt viii. Kalend. Februarii anno Domini MCCXV. ſub Rege Johanne. Iſte Willelmus Episcopos Capitulo Lichsfeldenſi primo liberam in Domino conceſſit poteſtatem eligendi aliquem de gremio in Decanum Lichsfeldenſis Eccleſiæ. Confirmata eſt hæc Conceſſio per Papam Honorium III. Nam antea uſque ad hoc tempus Episcopos ſolebat conferre Decanatum ſicut & Canonicatum. Unde deſuncto Radulpho de Nevill Decano Lichsfeldenſi, cui Rex Johannes Sede vacante tempore Interdicti Decanatum contulerat, Canonici Lichsfeldenſes convocato Capitulo ad electionem Decani primo proceſſerunt; elegeruntque canonicè Willelmum de Manceſtre in Decanum; qui confirmatus eſt ab eodem Willelmo Episcopos, anno Domini MCCXXII. Willelmus de Cornhull Coventrenſis & Lichsfeldenſis Episcopos obiit xiv. Kalend. Septembris anno Domini MCCXXIII. & Lichsfeldiæ ſepultus eſt. Rexit Episcopatum annis viii.

ALEXANDER DE STAVENBY (q).

Post obitum Willelmi Episcopos orta contentione inter Eccleſias de Coventreia & de Lichsfeldiâ de electione futuri Episcopos, proſectus eſt ad Regem Galfridus Prior pro Eccleſiâ Coventrenſi, & Willelmus Decanus pro Eccleſiâ Lichsfeldenſi, ad poſtulandam licentiam eligendi. Quibus Dominus Rex licentiam dedit, pronuntiante verbum Regis Hugone de Burgo Juſticiario ſub hac formâ verborum. *Dominus Rex concedit licentiam eligendi Coventrenſem Episcopum omnibus illis, qui debent & conſueverunt eligere.* Quibus verbis utraque pars contenta fuit. Dictus vèrò Willelmus Decanus in præſentiâ Domini Regis denunciavit Priori Coventrenſi; quòd ſi crederet aliquam partem ſe vel Eccleſiam Coventrenſem habere in electione; certis die & loco conveniret utraque Eccleſia ad tractandum de electione. Priore vèrò iſtud omnino recuſante, dictus Decanus invocans teſtimonium Regis & Magnatum ſibi aſſidentium ſuper denuntiatione illi factâ, necnon & Stephani Cant. Archiepiſcopi ibidem præſentis, appellationem coram eodem Cant. Archiepiſcopo interpoſuit; ne ad electionem Monachorum Coventrenſium aliquem Electum admitteret, confirmaret, vel conſecraret. Exinde recedentibus partibus, & adeuntibus ſingulis ſuam Eccleſiam, Conventus Coventrenſis contempto in omnibus Capitulo Lichsfeldenſi elegit præſatum Galfridum ſuum Priorem, publicans Electionem in Eccleſiâ Coventrenſi, & præſentans Electum ſuum cum decreto Archiepiſcopo Cant. confirmandum: qui confirmationem ejus diſtulit; tum quòd Canonici Lichsfeldenſes appellaverant, tum quòd regium conſenſum non optinuerant. Scripſitque Archie-

(q) Alexander, quem de Wendock Baſeus (Cent. 3. cap. 94.) cognominat, & doctrinâ ſcriptiſque editis enituiſſe memorat, conſecratus eſt Romæ ab Honorio Papâ die Paſchatis. Id inter omnes convenit. Annum etiam eundem, viz. 1224. (quo Paſ-

cha in diem 14. Aprilis incidit) deſignant. Solus autem Thomas die 30. Martii (qui Paſchalis erat anni 1225.) conſecratum ſcribit. Iſtum errâſſe nequaquam dubito. Obiit Alexander apud Andôver 1238. 26. Decembris.

piscopus Domino Regi ; quod Electioni factæ regium præstaret assensum ; vel causam rescriberet, quare non præstaret. Rex verò rescribens allegavit ; quod Electio fuit contentiosa maximè, cum Lichsfeldenenses appellassent ; nec rei contentiosæ regium tenebatur assensum præstare. Et appellavit Dominum Papam ; ne Cant. Archiepiscopus ipsum Electum confirmaret. Archiepiscopus verò Canonicos Lichsfeldenenses citari fecit ; quod comparerent certâ die, proposituri si quid canonicum haberent contra Electionem. Convenientibus partibus coram Archiepiscopo apud Lameth, proposuerunt Canonici Electionem ipso jure fore nullam, eò quod celebrata fuit post appellationem ab eis legitime interpositam ; illis contemptis & exclusis, qui consueverunt electioni interesse. Unde Dominus Cant. processit ad cassationem Electionis per os Magistri Alexandri de Maltham Officialis Domini Cant. in hunc modum. *Nos igitur auctoritate Cant. Ecclesie Electionem factam à Monachis Coventrensis sine Canonicis Lichsfeldensibus infirmendam duximus & cassandam.* Latâ igitur sententiâ contra Monachos Coventrenses, & cassatâ Electione illorum, Monachi infra decem dies præsentiam Domini Papæ appellantes, Romam profecti sunt. Post hæc comparentibus Monachis in præsentia Domini Papæ ex unâ parte, & procuratoribus Lichsfeldensibus ex alterâ ; post multas altercationes Dominus Papa factum Archiepiscopi Cant. circa cassationem Electionis de Galfrido Priore auctoritate Apostolicâ confirmavit. Deinde Dominus Papa Honorius III. tractavit de providendo Ecclesiis Coventrensi & Lichsfeldensi de pastore. Et vocatis partibus utriusque Ecclesiæ petiit, quod conferrent vota sua in eum. Procuratores verò Lichsfeldenenses institerunt ; quod libere possent eligere per se ; cum non demeruissent, sicut Monachi, ut jure eligendi privarentur hac vice ; nec tamen explere potuerunt. Immo semper intababat Papa ; quod Procuratores Lichsfeldenenses vota sua conferrent in eum. Tandemque concilio quorundam Cardinalium Procuratores Lichsfeldenenses genibus flexis coram Papâ, optulerunt unum pileum in manus Papæ, dicentes : *Pater Sancte, nos sumus hic tres Canonici habentes potestatem à Capitulo eligendi Episcopum. Nos illam potestatem in manibus vestris committimus ; ut vice Ecclesie nostra nobis provideatis de Pastore.* Et ita pileum Papa accepit ; & quæsit a Monachis, si vellent consentire. Quibus negantibus, & dicentibus se nunquam velle cum illis eligere : respondit Papa. *Certè nichilominus fiet.* Tandem acclamantibus pluribus, quod facerent voluntatem Papæ ; consenserunt. Dominus verò Papa Honorius III. providit eodem die de pastore utrique Ecclesiæ tam Coventrensi quàm Lichsfeldensi, assignans illis Magistrum Alexandrum de Stavenby ; quem idem Papa postulantibus Canonicis, Monachis verò postulare nolentibus, in Vigiliâ Paschæ ordinavit in Presbiterum ; & die Paschæ in crastino consecravit Episcopum unâ cum Episcopo Parisiensi, sc. iii. Kalend. Aprilis anno Domini MCCXXIV. tempore Regis Henrici III. Iste Alexander Episcopus auxit numerum Præbendarum in Ecclesiâ Lichsfeldensi per Præbendas de Terven & de Welintoun, quas fecit. Et etiam exaltavit & ditavit Ecclesiam Lichsfeldensem in multis utilitatibus. Adhuc autem lite pendente in Curia Romanâ inter Ecclesias de Coventreia & de Lichsfeldia post mortem Papæ Honorii, tandem partibus diu fatigatis, & ut parceret earum laboribus & expensis, Papa Gregorius IX. de consilio Cardinalium terminavit causam in hunc modum ; videlicet quod unâ vice in Coventrensi Ecclesiâ Conventus Coventrensis & Capitulum Lichsfeldense electionem Episcopi celebrent, & alterâ vice similiter ab utrisque in Ecclesiâ Lichsfeldensi Electio celebretur. Et sic causâ terminata est anno Domini MCCXXVIII. Alexander Coventrensis & Lichsfeldensis Episcopus obiit vii. Kalend. Januarii anno Domini * MCCXXXVIII. & Lichsfeldiæ sepultus est.

*MCCXXVIII.
Cod. Lichfeld.

HUGO DE PATISHULL.

(r) Hugo de Patishull post mortem Alexandri in Coventrensi Capitulo à Monachis Coventrensibus & à Decano & Canonicis Lichfeldensibus, unum Collegium quoad hoc facientibus, primus post provisionem Apostolicam in Coventrensem & Lichfeldensem Episcopum & pastorem electus est. Qui consecratus est annq Domini MCCXL. sub Rege Henrico III. Per istum Hugonem Ecclesia de Colewich facta est Præbenda Lichfeldensis. Hugo de Patishull Coventrensis & Lichfeldensis Episcopus obiit vi. Idus Decembris anno Domini MCCXLI. & Lichfeldiæ sepultus est ante altare S. Stephani. Rexit Episcopatum anno uno & dimidio.

ROGERUS DE WESHAM.

(f) Hugone defuncto, congregatis Monachis Coventrensibus & Decano & Canonicis Lichfeldensibus in Capitulo Lichfeldensi super Electione celebrandâ; quidam eorum elegerunt Fr. Willelmum Præcentorem Ecclesiæ Coventrensis in Episcopum; & quidam elegerunt Abbatem de Evesham. Unde ad Sedem Apostolicam appellatum est. Altercatione igitur factâ super dictâ Electione in Curia Romanâ, Papa Innocentius iv. utroque Electo dimisso, providit & contulit Episcopatum Coventrensem & Lichfeldensem Domino

(r) Controversiam de electione futuri Episcopi, quæ Alexandri mortem excepit, Thomæ penitus intactam, è Matthæo Paris aliisque repetere extra rem non erit. Defuncto Alexandro, Monachi Coventrenses simul ac Canonici Lichfeldenses unanimi suffragio Willelmum de Rale, Clericum Regis præcipuum, in Ecclesiâ Coventrensi anno 1239. die circiter 24. Febr. elegerunt. Brevi autem post Willelmus à Monachis Norwicensibus postulatus, Episcopatum Norwicensem maluit. Re igitur ad secundam electionem devolutâ, Canonici electionem in Ecclesiâ suâ fieri debere affirmabant, fidem nuperæ Compositionis appellantes. E contra Manachi omnia sibi adhuc integra manere, & electionem in Ecclesiâ Coventrensi renovandum esse, donec aliquis inibi electus Episcopatu potitus esset, prætendebant. Motâ hac nec definitâ questione, bina Capitula dissiluerunt. Coventrense Nicolaum de Farnham, virum optimum, Lichfeldense Willelmum de Mancestre Decanum suum elegerunt. Willelmus tam eximium virum à Coventrensibus postulari videns, juri suo renunciavit, & Canonicos induxit, ut salvo Ecclesiæ suæ jure electioni à Monachis factæ consensum adhiberent. Juncto itaque utriusque Capituli suffragio postulatus Nicolaus assensum denegavit, atque adhuc Episcopari seriò noluit. Tertiâ demum electione celebratâ postulatus est Hugo de Pateshulle, Canonicus Londinensis, Simonis de Pateshulle, summi quondam Angliæ Justiciarii filius; Angliæ (non

Cancellarius, quod vult Godwinus verbis Parisii vitiatis deceptus, sed) Thesaurarius, quod munus inierat 1234. 1. Junii. Is ægrè exoratus, ut Episcopatum susciperet, ab Archiepiscopo confirmatus est anno 1239. circa Natale Domini, ab eodem in Prioratu prope Gilsfordiam consecratus 1240. 1. Julii. Obiit 1241. 7. Decembr. juxta Parisium & Florilegum, 8. Dec. juxta Thomam, 13. Dec. juxta Johannem de Walingford.

(f) In narrandâ electione, quæ Hugonis mortem subsequuta est, Historicis non adeo convenit. Refert Matthæus Paris Ricardum Crassum, Abbatem Eveshamiæ, magni Sigilli Regii Custodem, quem Rex electoribus commendaverat, à Canonicis Lichfeldensibus nonnullis electum esse, majorem tamen Capitulorum simul unitorum partem Willelmo de Montepessulano, Præcentori Coventrensi, suffragia contulisse. Re ad Papam delatâ, Ricardi electionem confirmatam esse, ipsum autem Ricardum ante consecrationem susceptam apud Riolam in Vasconiâ 1242. 8. Dec. diem obiisse. Renovatâ itaque electione, Willelmum à Capitulo Coventrensi, nonnullis etiam Lichfeldensibus suffragantibus, iterum electum esse, sed à Rege non admissum, & sumptuosus litibus fatigatum electioni suæ anno 1245. sponte cessasse in præsentia Papæ. Illi, procurante Roberto Episcopo Lincolnensi, à Papâ subrogatus est, Rege penitus inconsulto, Rogerus de Wesham, Lincolnensis Decanus, consecratus ab eodem in Con-

Domino Rogero de Weseham Decano Lincolnienſi, qui tunc ad Concilium Lugdunenſe venerat. Conſecratusque eſt Rogerus de Weseham ibidem apud Lugdunum per Papam Innocentium IV. anno Domini MCCXLV. tempore Regis Henrici III. Iſte Rogerus Epiſcopus auxit numerum Præbendarum in Eccleſiâ Licheſfeldenſi per Præbendas de Rintoun & de Bobenhul & etiam de Bouloun, quæ eſt Archidiaconatui Ceſtriæ annexa. Willelmus de Manceſtre Decanus Licheſfeldenſis obiit vii. Idus Februarii anno Dom. MCCLIV. Et Radulphus de Sempingham in Decanum electus anno eodem & confirmatus eſt. Per idem tempus Monachi Coventrenſes & Canonici Licheſfeldenſes compoſuerunt inter ſe [&] ſcripto ſigillisque firmarunt; quod ſemper in electione Epiſcopi pares quoad numerum eligentium cenſeantur, anno Domini MCCLV. Rogerus de Weseham Coventrenſis & Licheſfeldenſis Epiſcopus cum rexisset Epiſcopatum annis xi. propter invaliditatem corporis de licentiâ Summi Pontificis ſponte ceſſit oneri ſui Epiſcopatus circa Feſtum 8. Nicholai anno Domini MCCLVI.

ROGERUS DE MEYLAND.

(t) Poſt hæc congregatis Monachis Coventrenſibus & Decano & Canonicis Licheſfeldenſibus in Coventrenſi Capitulo, elegerunt concorditer Rogerum

Concilio Lugdunenſi. Id à Roberto Epiſcopo factum eſt vaſtro conſilio, ut Eccleſiam Ailesburienſem à Decanatu Lincolnienſi jam vacante ſubtraheret. Decanos enim ſibi jamdiu recalcitrantes expertus, eorum inſolentiam dēptā ubertate nimia reſecare voluit. Iſta Matthæus Paris, cui Florilegus aſtipulatur. E contra Annales Theokesbirienſes tradunt Ricardum Abbatem anno 1241. canonicè electum fuiſſe, ſed non multo poſt electioni renunciâſſe, atque tunc denuo Willelmum ab utroque Capitulo ritè poſtulatū eſſe. Electionem Thomas brevi narratione perſtrinxit. Id tamen ſemper cavendum, ne in rebus huiusmodi fides facilè adhibeatur Historicis Monachis, qui in narrandis Canonicorum & Monachorum jurgiis in gregalium ſuorum partes cæco impetu tranſire ſolent. Conſecratus eſt Rogerus unâ cum Ricardo Epiſcopo Ci-ceſtrenſi; Temporalia Epiſcopatus ſui à Rege accepit 1246. 1. Jan. Poſt decem exacti Epiſcopatus annos longâ in valetudine & paralyſi laborans, ſponte abdicavit 1256. factâ reſignatione apud Brewode 1256. 4. Decembr. in præſentiâ Henrici de Lexinton Decani Lincoln. ad id à Papâ deputati. Obiit 1257. 20. Maii die Domini-câ apud Brewode, ſepultus apud Lichfeldiam à Fulcone Archiepiſcopo Dublinenſi die 24. Maii. Iſta tradunt Annales Burtonenſes.

(t) Cedente Rogero Epiſcopo, Henricus Rex Monachos obnixè rogavit, ut Philip-pum Lovel Theſaurarium ſuum eligerent. Eum ſibi minùs gratum ut amolirentur, Monachi Rogerum de Molend ſeu de Longaſpatâ, Regis & Ricardi Comitum Cornubiæ nepotem, elegerunt. Filius iſte erat natu

tertius Willelmi de Longaſpatâ Comitum Sarum & Evæ uxoris, quæ filia erat & hæres Willelmi Fitz-Patrick Comitum Sarum. Ipſe tunc Subdiaconus, Papæ Capellanus, & Canonicus Licheſfeldenſis electus eſt apud Coventriam 1257. 31. Jan. auctore Hiſtorico Burtonenſi. Conſecratus eſt à Bonifacio Archiepiſcopo in Eccleſiâ Cant. 1258. 10. Martii, unâ cum Simone Norwic. & Waltero Exon. Epiſcopis, aſſantibus *Egidio Sarum, Johanne Baſbon. &c.* Ceteri miſerunt literas excuſatorias, præter Laurentium Roſſ. & Petrum Hereford. qui non fuerunt in regno. Quatuor verò Epiſcopi Wallenſes non potuerunt venire nec mittere propter guerram. Sic Regiſtrum Eccleſiæ Cant. Rogerus linguæ Anglicanæ parum ſciens, omnem Dioceſis ſuæ curam inſuper habuit. Quin & in regionibus tranſmarinis vitam agens ſocordem, ut quovis modo Capitulorum & Religioſorum ſuæ Dioceſis gratiam redimeret, quamplurimas iſtis Eccleſiis nullo habito delectu appropriavit. Johannes igitur Peckham, Archiepiſcopus vigilantiffimus, tam grave ſcandalum pati nolens, illi 1282. 19. Nov. mandatum direxit; ut in Dioceſi ſuâ de cætero relideret, ut nullas appropriationes Eccleſiarum ampliùs faceret, utque provideret ſibi aliquem Epiſcopum linguæ vulgaris gnarum, qui ſumptibus ſuis Dioceſin circuire & Epiſcopalia officia exequi valeat. Neque hoc mandato ſatisfactum putans, eidem anno 1284. E. Archidiaconum Derbix, coadjutorem dedit, aſſignatâ centum marcarum penſione annuâ, ut nil ſine ejus conſilio & aſſenſu diſponeret, injungens. *Regiſtr. Peckham f. 82, 96.* Obiit 1295. 16. Dec. apud Lichfeldiam die 3. Januarii ſequentis ſepultus.

de

de Meyland in Episcopum Coventrensem & Lichesfeldensem, sc. † ii. Kalend. Februarii anno Domini MCCLVI. Rogerus de Weseham, qui cessit Episcopatu Coventrensi & Lichesfeldensi, obiit xiv. Kalend. Junii anno Domini MCCLVII. & Lichesfeldiæ sepultus est. Et post ejus obitum vi. Idus Martii anno eodem Rogerus de Meyland sic electus in Episcopum Coventrensem & Lichesfeldensem apud Cantuariam consecratus est. Radulfus de Sempingham Decanus Lichesfeldensis obiit x. Kalend. Aprilis, viz. die Dominicâ qua cantatur *Latere Jerusalem*, anno Domini MCCLXXX. Et Johannes de Derby infra quinquidenam Paschæ proximè sequentis in Decanum Lichesfeldensem electus est; & postea anno eodem à Rogero Episcopo est confirmatus. Per istum Rogerum de Meyland Coventrensem & Lichesfeldensem Episcopum adauctæ sunt hæ Ecclesiæ & factæ Præbendales Ecclesiæ Lichesfeldensis, viz. Ecclesia de Boulton per proximum Prædecessorem suum ordinata & per istum confirmata defuncto Rectore ejusdem, Ecclesia de Elixton, Ecclesia de Sondiaker, & parva Pypa. Rogerus de Meyland Episcopus Coventrensis & Lichesfeldensis obiit xvii. Kalend. Januarii anno Domini MCCXCV. & Lichesfeldiæ sepultus est. Sedit annis xxxviii.

GUALTERUS DE LANGETOUN.

(u) Gualterus de Langetoun post mortem Rogeri de Meyland per Monachos Coventrenses & Decanum & Canonicos Lichesfeldenses in Capitulo Lichesfeldensi congregatos concorditer & pacifice in Episcopum Coventrensem & Lichesfeldensem electus est x. Kalend. Marcii anno Domini MCCXCV. Gualterus de Langetoun Episcopus Coventrensis & Lichesfeldensis per Cardinalem Albanensem apud Cambreye consecratus est xi. Kalend. Januarii anno Domini

(u) Walterus de Langton, Willelmi de Langton Decani Eboracensis nepos, ipse liberæ Capellæ de Bruges Decanus, Canonicus Lichfeld. & Capellanus Papæ, ex Vestarii Regii Præposito Custos magni Sigilli creatus est 1292. 25. Octobr. & summus Angliæ Thesaurarius 1295. 28. Sept. Post Rogeri Præsulis Lichfeldensis obitum, legatione pro Rege in partibus transmarinis tunc fungens, electus est 1296. 20. Febr. ab Archiepiscopo confirmatus in Capitulo Ecclesiæ Cant. 1296. 11. Junii, ad temporalia admissus à Rege die 16. Julii, consecratus apud Cameraacum à B. Cardinali Episcopo Albanensi die 22. Decembr. Nondum tamen thesauro regio præesse desiit (Thesaurariam enim 1399. 10. Nov. fuisse constat ex Registro *Winchelse*) donec Edwardi Principis, Edwardi Regis primogeniti, & æmulorum insidiis dejectus gravissimas injurias & persecutionem subiret. Causam non aliam fuisse refert Walsinghamus, quam quod dissolutissimum Principem *de suis corruptis insolentis, & superfluis compescuit ab expensis*. Isto igitur agente, anno 1301. Regio favore excidit; & gravissimorum criminum apud Papam accusatus, Romam accitus est, citatione datâ 1301. 10. Maii, ut in propria personâ responderet. Exhaustâ incassum apud Romam immensâ pe-

cuniæ summâ, ad Archiepiscopum Cantuariensem ut coram ipso se purgaret, remissus est. Nullo negotio id confecit, attestantibus innocentie suæ innumeris tam è Clero quam populo. Eâ de re Papa ab Archiepiscopo certior factus, Episcopum in integrum restituit, & cum uberiori gratiâ remisit ad propria. Insignem ultionis divinæ in Johannem quendam, accusatorem ejus præcipuum, editæ exemplum Westmonasteriensis narrat. Purgatâ famâ Langtonus gratiam Regis brevi recuperavit, ab eo Thesaurarius iterum renunciatus est & tanti habitus, ut illi anno 1307. moriens supremi testamenti executionem demandaret, & exequiarum curam unicè delegaret. Nec tamen perditissimos Edwardi Principis mores Præsul optimus vivente patre castigare desiit; & præsertim Petrum de Gavestone, Principis amasum, acriter sæpius increpuit; quod Principis mores corrumpere, & ad facinora ineptiasque infames provocaret; eundemque pravitatis suæ tenacem exilio demum mulctari fecit. Edwardo Principe post patris obitum regnum adepto, Petrus ab exilio confestim revocatus, Regi fit author, ut nullum non malum Episcopo immerenti inferat. Ablato igitur Thesaurarii munere, arctissimo carceri mancipatur, bona diripiuntur, muneris gesti-

Domini MCCXCVI. sub Rege Edwardo III (x). Johannes de Derby Decanus Lichsfeldenſis obiit iv. Idus Octobris anno Domini MCCCXIX. Succellitque ei Stephanus de Segrave, electus in Decanum Lichsfeldenſem Vigiliâ S. Nicholai proximè ſequenti; & poſtea à Waltero Epifcopo confirmatus eſt menſe Septembri anno Domini MCCCXX. Iſte Walterus Epifcopus Claufum Lichsfeldenſe muro lapideo circumcinxit. Feretrum magnum pro Reliquiis Sancti Ceddæ precii duarum millium librarum præparavit. Caſtrum de Eccleſhale & Manerium de Heywode proſtravit, & de novo re-ædificavit. Unum calicem & duas ſialas de auro puriſſimo precii octoginta librarum, & unam Crucem de auro puriſſimo lapidibus precioſis undique ornatam precii ducentarum librarum, & veſtimenta plurima & precioſa precii in-æſtimabilis, magno Altari Lichsfeldenſi donavit. Magnum pontem ultra

† Vivarium
Cod. Lichfeld.

† Vivarium Lichsfeldenſe conſtruxit. Vicarios Lichsfeldenſes domibus, quibus inhabitant in Claſſo Lichsfeldenſi, feoffavit; eiſque cuppam argenteam ponderis quinque marcarum largitus eſt; & eiſdem Vicariis viginti ſolidos annuos in augmentum eorum communæ de Eccleſiâ de Tibbeſhulſ ordinavit. Fabricam Capellæ B. Mariæ, ubi ſepultus eſt, fundavit; & pecuniam ſufficientem ad eandem Capellam plenè conſtruendam in Teſtamento ſuo legavit & dimiſit. Paviagium Lichsfeldenſe per xxi. annos duraturum, & alias quamplures libertates Eccleſiæ Lichsfeldenſi conceſſas, ab illuſtri Rege Edwardo III. impetravit. Gualterus de Langetoun Coventrenſis & Lichsfeldenſis Epifcopus, poſtquam hæc & alia plurima beneficia Eccleſiæ Lichsfeldenſi contuliſſet; apud Londoniam obiit v. Idus Novembris anno Domini MCCCXXI. & apud Lichsfeldiam ſepultus eſt Nonis Decembris. Rexit Epifcopatum annis xxv.

ROGERUS DE NORBURG.

Poſt mortem Walteri de Langetoun Epifcopi, Monachi Coventrenſes & Decanus & Canonici Lichsfeldenſes in Capitulo Coventrenſi ſimul convenientes ſuper electione futuri Epifcopi celebrandâ: & poſt longum tractatum de eâdem, orâ contentione inter eoſdem Monachos ex unâ parte & Ca-

ratio poſuitur, accuſatores muneribus palam propoſitis ſubornantur, crimina flagitioliſſima conſinguntur. Cauſâ autem in forum prolatâ, neque criminis alicujus à Papâ nec repetundarum reus à regiſ judicibus deprehendi potuit. Integram rem Hiſtorici noſtri breviter tranſcunt; & illum bonis reſtitutis ſemi-gratiam Regis brevi naſtum eſſe ſubinnunt. Non ita facilè tamen rem compoſitam arbitror. Anno enim 1310. 24. Martii; & 1311. 29. April. Temporalia Epifcopatûs in manu Regis fuiſſe mihi compertum eſt. Extat etiam in Regiſtro Willelmi Greenfeld Archiepiſcopi Ebor. Commiſſio à Willelmo quibuſdam data 1311. 2. Julii, *ad petendos & recipiendos ad libertatem Eccleſiaſticam Walterum Epifcopum Coventrenſem & Johannem de Hotot Clericum, cuſtodie carcerali in Caſtro Eboracenſi pro homicidio eis impoſito mancipatos.* Carcere ductus Epifcopus vices Petro ad eò non rependit; ut univerſo Cleri ac Procerum cœtu adverſus Petrum eodem anno conjurante, & de regni ſtatu invito Rege reſor-

mando pacta quædam ſingulorum juramentis ſancita promulgante, ipſe ſolus conjurare noluerit. Quamobrem à Roberto Archiepiſcopo in Synodo Londienſi excommunicatus, à Papâ abſolutus eſt. In tam ingnis fidei præmium Theſaurarius Angliæ 1312. 14. Martii renuciatus eſt. Obiit Londini 1321. 16. Nov. die Lunæ, ex fide Willelmi de Shepeſheved in Chronico MS. die 9. Novembris juxta Hiſtoricum noſtratam.

(x) Quarto legendum, quod etiam Codex Cottonianus confirmat. Sic enim ſemper Edwardum Regem, quem nos *Primum* vocamus, Author Chronici Lichsfeldenſis appellat, quod Hiſtoriolæ huic præfixum erat, & non alium Authorem habuiſſe videtur. Sic etiam infra prope ſinem huiusce Viæ Edwardo V. legendum eſt. Sic enim Edwardus, quem nos *Secundum* appellamus, in Chronico memorato dicitur. Forſan & hic loci dicebatur. Sciolus autem quiſpiam eraſo numero ab Authore poſito *Tertium* atrobique reſoſuit; quod in Codice noſtro facilè comparuit.

nonicos

nonicos Lichsfeldenſes ex alterâ de quadam Compositione factâ tempore Rogeri de Weſeham Episcopi, videlicet quod Monachi Coventrenſes & Canonici Lichsfeldenſes erunt pares in electione, Episcopi quoque numerum eligentium : quam Compositionem ſcripto & eorum ſigillo ſignatam Monachi penitus negantes, & ad electionem per ſe procedere minantes : Canonici Lichsfeldenſes, ne hoc facerent, ad Sedem Apoſtolicam appellârunt. Monachi verò appellatione contemptâ, ſpretis Canoniciſ, ad electionem per ſe ipſos procedentes, Henricum Priorem ſuum in Episcopum Coventrenſem elegerunt. Quod videntes Canonici Lichsfeldenſes, appellationem ſuam renovantes, contra eundem Electum & Monachos direxerunt ad Curiam Romanam. Interim Dominus Papa Johannes XXII. providit & contulit Episcopatum Coventrenſem & Lichsfeldenſem Rogero de Norburg (y). Qui poſtea apud Abbatiam de Halis per Thomam Wigornienſem Episcopum auctoritate Apoſtolicâ cum aliis quinque Episcopis ſibi aſſiſtentibus, v. Kalend. Julii Episcopus Coventrenſis & Lichsfeldenſis conſecratus eſt anno Domini MCCCXXII. Stephanus de Segrave Decanus Lichsfeldenſis in Archiepiſcopum Armachanum per Papam Johannem XXII. apud Avinionem conſecratus eſt iii. Kalend. Maii anno Domini MCCCXXIV. Et idem Johannes Papa citò poſt contulit Decanatum Lichsfeldenſem cuidam Vaſconi nomine Rogerio de Covenis ; qui poſtea installatus fuit per Procuratorem die Dominicâ in craſtino Commemorationis Animarum anno Domini MCCCXXV. Qui quidem Procurator juravit in animâ dicti Rogeri Domini ſui, antequam installatus erat ; quod obſervaret ſtatuta & omnes conſuetudines antiquas & approbatas Eccleſiæ Lichsfeldenſis, prout Prædeceſſores ſui in omnibus obſervaverunt : ſicut in Statutis continetur. Hic obiit in partibus tranſmarinis : & contulit Dominus Papa Decanatum Johanni Garſiæ ; qui installatus eſt per Procuratorem. Iſte Johannes poſtea præſectus eſt in Episcopum Marcilienſem per Papam Benedictum XII. & contulit idem Benedictus Decanatum Lichsfeldenſem Magiſtro Ricardo Radulphi Doctori in Theologiâ ; & installatus eſt idem Ricardus in propriâ perſonâ xii. Kalend. Maii anno Domini MCCCXXXVII. Idem Ricardus electus in Archiepiſcopum Armachanum, & conſecratus apud Exoniam à Venerabili Patre Domino Johanne de Grandiſono Episcopo Exoniienſi & aliis Episcopis tribus anno Domini MCCCXLVII. Poſtea eodem anno Symon de Borileſey Decanus Lichsfeldenſis præſectus per Papam Clementem VI. installatus eſt Lichsfeldiæ in propriâ perſonâ vi. Idus Januarii. [*Hic deſinit Codex noſter. Codex Cottonianus ſequentia adjecit.*] Rogerus Episcopus propter ingentia beneficia, quæ Walterus Langton Prædeceſſor ſuus in templum, civitatem & Episcopatum Lichsfeldenſem contulit, illius corpus intulit in ſepulchrum magnificentiſ ad australe cornu principis Altaris ; & ipſe juxta ſepultus eſt, poſtquam rexiſſet Eccleſiam ſibi creditam annis xxxviii.

(y) *Rogerus de Northburgh*, ſeu *de Northbrige*, Canonicus Lincolniienſis Eccleſiæ factus eſt 1316. Archidiaconus Richmundenſis 1317. 24. Sept. Cancellarius Academiæ Cantabrigienſis 1321. ad Episcopatum Lichfeldenſem proviſus eſt à Johanne Papa 1322. 20. Junii, conſecratus die 27. Junii eodem anno. Profeſſionem obedientiæ Archiepiſcopo Cant. præſtandæ fecit in Eccleſiâ Cant. die 31. Aug. Theſaurarius Angliæ creatus eſt 1327. obiit 1358. 22. Nov. Sic Regiſtra *Cant. Ebor. Reynolds & Iſlip*. Quod

verò habet Regiſtrum ultimum, ipſum ſc. obiſſe 1358. 10. Cal. Dec. in Feſto S. Luciæ, error eſt manifeſtus. Is enim dies S. Cæcilie, dies 13. Decembr. S. Lucie ſacer eſt. Obitum anno potiùs 1359. contigiſſe conjicio. Illo certe anno Waſſinghamus deſunctum eſſe ſcribit. Obitum in anno 1360. die 10. Decembr. Godwinus repoſuit. Verum Robertum antea ſucceſſiſſe conſtat. Rogerus inter benefactores Academiæ Cantabrig. memoratur.

ADDITAMENTA

A D

HISTORIAM

Veterem Lichfeldensem,

Ex Historiâ Lichfeldensi recentioris cujusdam scriptâ
circa annum MDLXXV.

[Gulielmus Whitlocke, Canonicus Lichfeldensis, is fuisse videtur.]

Addit. i.

ANNO salutis humanæ DCCIII. Wlferi filius Cenredus fit Merciorum Rex, quinquennio regnans post resignationem regni factam per Ethelredum patrum suum; qui [relieto regno] apud Bardeneye attonsus est in Monachum. Kenredus verò post quinquennium regni Romam profectus anno Domini DCCX. reliquum vitæ complevit. Ante Monachatum patris genitus in regno Merciorum successit Kenredo Ceolredus, viii. ferè annis dedecorose regnans. Ecclesiarum jura impedivit fregitque, Sanctimonialiumque turpis fit stuprator. Cum splendide inter suos Comites convivium celebraret; sine confessione & viatico discessit; & Lichfeldiæ sepultus est. Sic Historiola Lichfeldensis.

Addit. ii.

Aldulphus Lichfeldensis Archiepiscopus rexit provinciam Merciorum & Orientalium Anglorum annis xxxvi. annuente Adriano Romano Archiepiscopo, Archiepiscopali fungens autoritate anno salutis humanæ DCCLXXVII. Hujus Aldulfi tempore, &c. Hæc ex Historiolâ Lichfeldensi.

Addit. iii.

Antiquissimæ Præbendæ Lichfeldensis Ecclesiæ per venerabilem *Athelwaldum* Episcopum [institutæ] ordine.

Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Berkiswiche.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Weeford.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Sallow.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Hondesum.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Tachebrocke.
 Præbenda de Freeford.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Eccleshall.
 Præbenda de Bishopull.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Ologtonâ, quia duæ sunt in dictâ Ecclesiâ.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Ichinton.
 Præbenda de Curburgh.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Terven, quæ fuit subrogata in loco antiquissimæ Præbendæ de Burton in Wirhall.
 Præbenda de Gayâ minori.
 Præbenda de Gayâ majori.

Præben-

Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Longedon.
 Præbenda de Stotfold.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Prees.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Colwiche.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Bruwode.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Alrewas.
 Præbenda in Ecclesiâ Præbendali de Wolveye, quæ divisa est in Præbendam
 & Rectoriam, & populus est indivisus.

Sciendum quodd Præbendæ tres, sc. Sondiacre, Hida, & Pipa minor, institutæ sunt locis trium Præbendarum quæ de bursâ communi solvebantur.

Ethelredo regnante super universos Anglos, & *Alphego* Episcopo Ecclesi- Addit. iv.
 am Lichfeldensem Diocesinque moderante, nobilis fœmina Wulfruna vidua
 Microcosmi concessit Collegio per se inchoato in Wulverhampton decem ju-
 gera cassatarum; ut pro ea fierent orationes ibi. Dedit alia decem jugera
 cassatarum in memoriâ conjugis sui, & pro Elthredâ tertiâ vice alia decem
 jugera cassatarum. Erat hæc unica filia Microcosmi & Wulfrunæ. Sig-
 wicke Metropolitanæ urbis Archiepiscopus facultatē concessit construendæ
 Basilicæ & Collegii de Wulverhampton per manum notarii & scribæ Regis
 Ethelredi in mense Octobris in Dominico die, xvii. Calend. Lunâ xxii. In-
 dictione vii. anno Domini nostri Jesu Christi DCCCCXCVI. Dotatio &
 confirmatio literis Saxonis in pergamento conscripta in rudibus muri re-
 perta est laminâ plumbeâ inclusa circa annum Domini MDLX.

Anno ab Incarnatione MIV. Indictione ix. tempore Ethelredi Regis An- Addit. v.
 gliz patris S. Edwardi Regis & Confessoris, quidam nobilis nomine Wulfri-
 cus cognomento Apol construxit Abbatiam de Burton vocatam; deditque ei
 omnem hæreditatem paternam appreciatam DCC. libris; & quoniam non-
 dum utebantur sigillis, fecit donum suum his confirmari subscriptionibus;
 prout in Chartâ continetur:

Ego Ethelred Rex Anglorum hoc donum perpetuâ dicavi libertate.

Ego Athelstane filius Regis.

Ego Sigbich filius Regis.

Ego Edmundus filius Regis.

Ego Edred filius Regis.

Ego Cadinge filius Regis.

Ego Edgar filius Regis.

Ego Alfric Archiepiscopus composui.

Ego Wulstane Archiepiscopus conclusi.

Subscripserunt alii Episcopi decem, Dux unus & certi Abbates. Hæc
 sumptimus ex quodam vetustissimo Codice Lichfeldensi.

Petrus itaque Cestrensis factus Episcopus [à Willelmo Conquæstore] po- Addit. vi.
 fuit Cathedram in Ecclesiâ S. Johannis, ibidem Decanum & certos Canonicos
 instituens, perquirens fundos & redditus unde alerentur. Cum per Henri-
 cum VIII. ex consensu Parlamenti decimæ de omnibus ecclesiasticis benefi-
 ciis concederentur; in Ecclesiâ S. Johannis Decanus fuit, octo Præbendarii,
 & decem Vicarii.

Robertus de Lymsey. Hic de unâ trabe divitis Becclesie Coventrensis cor- Addit. vii.
 rosit quingentas marcas argenti; quas apud Lichfeldiam in magnas ædifi-
 cationes insumpsit. Fuit iste Robertus charus Regi Henrico I. a quo Ro-
 manam mittitur coram Romano Pontifice pro Rege contra Anselmum de præfi-
 ciendis Episcopis per Regem cum annulo & baculo.

Robertus Pecch. Sub eo Cestriæ in S. Wereburgæ templo Canonici sunt in Addit. viii.
 Monachos conversi. Wal-

- Addit. ix. *Walterus Durdent.* Huic Episcopo Waltero & suis successoribus Rex Stephanus concessit potestatem cudendæ monetæ. Item Henricus II. concessit Episcopo de Coventry in perpetuum MD. acras ad perticam xxv. pedum de assertis & forestam de Canock cum illis lxxx. acris quæ sunt apud Bruodam.
- Addit. x. *Hugo de Nonant.* Iste Hugo perquisivit à Rege Richardo I. Episcopatu villas de Canock & Ridgley. Londini etiam emit domos pro se & successoribus suis Episcopis. Quorundam etiam statutorum Ecclesiæ suæ Cathedralis author fuit.
- Addit. xi. Rex Johannes, cum esset Comes Moritonæ, donavit Ecclesiæ Cathedrali Lichfeldensi jus patronatûs Ecclesiæ Parochialis de Bakewell, confirmans impressione sui sigilli in templo Cathedrali Lichfeldensi, præsentem Episcopum Domino Hugone Nonant, certis Nobilibus suis ministris, & ministris Ecclesiæ. In regno confirmatus, omnia Ecclesiæ indulta ratificavit.
- Addit. xii. *Willelmus de Cornhill.* Inter cætera ejus benevolentia erga Ecclesiam suam Lichfeldensem indicia, manent per eum donata communæ Canonice Ecclesiæ de Hope, Capella de Tydswell, Ecclesia de Ernleye, Ecclesia de Canoco, Ecclesia de Rugley, cum earum pertinentiis ad communam panis & cerevisiæ. Galfridus Muschamp Episcopus Coventrensis donavit communæ Ecclesiæ Lichfeldensis, quæ supra modum tenuis erat, xx. marcas annuas de Ecclesiâ de Hope ad cerevisiam.
- Addit. xiii. *Alexander de Stavenby.* Henricus III. Rex huic Alexandro Episcopo concessit & etiam successoribus suis; ut liberè condant testamenta sua de omnibus rebus suis mobilibus & immobilibus; ita ut nec Reges nec Constabularii manus intendant vel impedian dispositionem eorum, ut antea consueverunt. Willelmus Mancester Decanus & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Lichfeldensis suis scriptis approbârunt piam intentionem Episcopi sui Domini Alexandri; quod magnificis donis Ecclesiam de Lichfeld; & quod vice Præbendalis Ecclesiæ de Burton in Wirhall, quæ ab antiquo fuerat Præbendalis, donârit Ecclesiam de Tervin; Ecclesiamque ipsam de Tervin hospitale fecit & hospitium naufragantibus. Burtona istis diebus annectitur Collegio D. Johannis in Lichfeldiâ. Erant tunc certæ Præbendæ in Ecclesiâ Cathedrali Lichfeldensi, quæ Bursariæ appellabantur; quod de bursâ Domini Episcopi, ut scribitur, salarium receperunt. Una Præbenda erat in quatuor marcis, altera verò in totidem, tertia in tribus marcis. Præbendæ autem de Sondiacre, Hida, & Pipa vice illarum extinctarum constitutæ sunt.
- M. Nicolaus de Legâ, Canonicus Lichfeldensis ac Præbendarius Præbendæ bursariæ quatuor marcarum, ad hæc tempora perquisitis domibus & terris Cantariam in Ecclesiâ Cathedrali instituit; cujus Cantarista salarium accepit vii. librarum annuarum. Obiit Nicolaus de Legâ Lichfeldiæ mense Junii anno Domini MCCLXVIII. Hugo Sotesby Canonicus etiam Lichfeldensis Cantariam S. Radegundis virginis instituit. Pro salario assignavit in perpetuam eleemosynam omne jus quod habuit in servitio & redditu sex hominum de Wittinton & septimi de Elmhurst, & etiam de servitio quod habuit quatuor aliorum hominum de Wittinton, redditum quatuor solidorum, & unum burgagium apud stalla Lichfeld. anno sc. salutis humanæ MCCXLII. Inter alia Domini Alexandri Episcopi benefacta relatu dignum est; quod constituto salario vi. librarum & x. solidorum aut circiter, Presbyterum in Ecclesiâ Lichfeldensi servire voluit, qui Cantarista perpetuus D. Ceddæ vocaretur.
- Addit. xiv. Dominus *Hugo Parisbull* emptas & perquisitas terras dedit Decano & Capitulo. Decanus & Capitulum assignavit Vicariis Choralibus domus; & fundi sunt juxta Oratorium de Stowe. M. Petrus Rodenor Canonicus & Cancellarius Ecclesiæ Cathedralis Lichfeldensis legavit cc. libras ad pios usus anno Domini MCCLXXV. Idem annuo redditu donavit Succentorem in perpetuum.

Rog-

Rogerus de Weseham. Hic paralyti correptus, cessit oneri sui Episcopatus sponte; & donatus est pensione ex Episcopatu. Cessit fati xiv. Cal. Julii anno salutis humanæ MCCLVII. & Lichfeldiæ sepultus est. Ejus corpus quiescit sub Oratorio ligneo ex adverso monumenti Doctoris Radclife. Addit. xv.

Rogerus Meiland, consanguineus Regis Henrici III. Subdiaconus & Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Lichfeldensis, electus est concorditer per Canonicos Lichfeldenses & Monachos Coventrenses in Episcopum Coventrensem & Lichfeldensem: sacratu Cantuariæ vi. Idus Martii anno Domini MCCLVII. Ecclesiam de Boulton defuncto Rectore in Ecclesiâ Cathedrali Lichfeldensi confirmavit Præbendam. Ecclesias etiam Parochiales de Flixton & de Sondiacre & Parvâ Pipâ fecit Præbendales. Pensionem xx. librarum ex Ecclesiâ parochiali de Wigan exeuntem, concessam per Rectorem ejusdem Magistrum W. Langton Canonicum Lichfeldensem, Canonicis, Vicariis & pauperibus confirmavit. Possessiones penè amissas revocavit. Communam Canonicorum diurnam à vi. denariis ad xii. auxit. Privilegia, consuetudines & Præbendas Decano & Capitulo confirmavit. Legavit successoribus boves vel lx. marcas. Obiit grandævus anno Domini MCCXCV. sepulturæ datur ad Cathedram Domini Episcopi die xvii. Cal. Januarii.

Anno Domini MCCXCI. mensis Maii die iv. civitas Lichfeldiæ & tota habitatio Fratrum Minorum combusta sunt.

Walterus de Langeton, ad mansum Vicariorum duas Canonicorum domos assignavit. Vicariis dedit cuppam argenteam, & xx. solidos annuos in augmentum illorum communæ de Ecclesiâ de Tibbeshull. Palatium Domini Episcopi & domos aliquot Canonicorum ædificavit. Anno salutis humanæ MCCCX. castrum de Eccleshale & manerium de Heywode prostravit, &c. Addit. xvii.

Anno Domini MCCCXV. vii. Idus Aprilis combustum fuit campanile cum campanis in clauso Lichfeldensi. Instituit præterea in suâ Cathedrali Ecclesiâ ordinationem, ut duo Presbyteri Capellanos in perpetuum imbuerent; quorum alter Cantarista dicebatur B. Mariæ Cantariæ cum annuo stipendio v. librarum xv. solidorum, alter Cantarista Regum Angliæ & Regis Edwardi primi & etiam secundi cum salario annuo circiter v. librarum. Perquisiverat infra x. milliaria urbis London. manerium de Grenford, quod proposuerat ad pios usus dare Ecclesiæ suæ Cathedrali; sed ad voluntatem Regis Edwardi L. liberè Regi dedit. Unde Rex ad vota Episcopi concessit Ecclesiæ Cathedrali Lichfeldensi jus advocationis Ecclesiæ de Worfeld in Comitatu Salopiæ & jus patronatus Ecclesiæ de Cestreton in Comitatu Warwick. Ex hac Vicarii ex dono Capituli recipiunt redditus; ex alterâ Dominus Decanus & Canonici Residentiarii templum instaurant. Summam pecuniæ cc. marcarum præstitit ad solutiones faciendas, donec statim redditus solvantur. Reliquit Ecclesiæ moriens vcccciv. marcas. Et postquam hæc & alia quamplurima beneficia Ecclesiæ Lichfeldensi contulisset; apud Londoniam obiit v. Idus Novembris anno Domini MCCCXXI. & apud Lichfeldiam Nonis Decembris sepultus est per fratrem Episcopum Glasguensem. Iniquior erga venerandum hunc Patrem fuit Bonifacius VIII. Papa Romanus, ad delationes malevolorum adigendo Episcopum ut Romæ se purgaret: quod factum est sub triginta manibus.

Rogerus Norbrige, Archidiaconus Richmond, post Walterum Langton consecratus Episcopus, &c. Certæ Præbendæ ad hæc tempora in Ecclesiâ Lichfeldensi per Romanum Pontificem collatæ sunt. Turris ad portam Occidentalem perfecta est, & fossa Clausi mundata, sumptibus Capituli. Addit. xviii.

Ejus-

Ejusdem Authoris

CONTINUATIO Historiæ Lichfeldensis

Ab anno MCCCLIX. ad annum MDLIX.

Author res gestas Præfulum & Canoniorum Lichfeldensium à morte Roberti Norbrige scripto commissurus, Historiam Decanorum altius repetit.

De Decanis.

AThelwaldus Episcopus Lichfeldensis, post Duinam primum ejusdem Ecclesiæ Episcopum numero decimus septimus, in anno salutis humanæ DCCCXXII. Chelwifo tunc super Mercios regnante, instituit in suâ Cathedrâ Lichfeldensis Ecclesiæ xx. Canonicos; quorum *Huita* quidam constitutus est Præfectus, nominabaturque Præpositus Canoniorum. Ex reliquo grege fuit ipse Presbyter, decem erant Presbyteri, & novem Diaconi. Non liquet, quibus temporibus Præpositus Canoniorum transmutatus sit in Decanum.

Dominus Ricardus Pechep Episcopus Coventrensis & Lichfeldensis condolens tempore hostilitatis Decanatum ad nihilum ferè fuisse redactum, dedit D. *Ricardo de Dalam* Decano Lichfeldensi ad augmentum Decaniæ terras & redditus circa annum MCLXX. De Decanis aliis non legimus nec ante hunc nec post usque ad annum Domini MCCXX. per L. annos incertum qui fuerint Decani. Tunc contulerat Dominus Rex Johannes fede Episcopali vacante Lichfeldensi Decanatum Lichfeldensem cuidam *Radulpho de Nevill*; qui mortuus est ad hæc tempora. D. Willelmus Cornhull istis temporibus Lichfeldensis Episcopus Capitulo Lichfeldensi primò concessit potestatem eligendi aliquem de gremio in Decanum suum. Confirmavit hanc concessionem Romanus Episcopus Honorius III. Antea Episcopus solebat conferre Decanatum sicut & Canonicatum. Primò elegerunt Canonici in Decanum M. *Willelmum de Mancetor*, qui confirmatus est à Domino Cornhull Episcopo anno Domini MCCXXII. *Willelmus de Mancetor* cessit fati vii. Idus Februarii in anno Domini MCCLIV. In illis xxviii. annis, quibus summâ cum laude præfuit, instituit Cantariam D. Petri nomini dicatam. Cantarista salarium recepit annum v. librarum & circiter xv. solidorum. Eodem anno M. *Radulphus de Sempringham* per Canonicos in Decanum electus, confirmatus est per Dominum Rogerum Weseham Episcopum. Instituit Cantariam S. Andree ad annum salarium v. librarum & ampliùs. Obiit M. *Radulphus de Sempringham* anno Domini MCCLX. Præfuit vi. annis. M. *Johannes Derby* Præbendarius in Ecclesiis Wellensi & etiam Sarisburiensi, intra quindenam Paschæ sequentis in Decanum per Canonicos Lichfeldenses electus, confirmatus est à Domino Rogero Weseham Episcopo. Obiit M. *Johannes de Derby* Decanus iv. Idus Octobris in anno Domini MCCCXIX.

Domi-

Dominus Walterus Episcopus illius corpus honorificè sepelivit. *M. Stephanus Segrave* per Canonicos in Decanum Lichfeldensem electus in Vigiliâ S. Nicolai, confirmatur per Dominum Walterum Episcopum in anno Domini MCCCXX. Postquam causas Capituli cum maximis expensis contra Monachos Coventrenses in Curiâ Romanâ optimè curâisset; per Romanum Episcopum effectus est Archiepiscopus Armachanus. Vix quinque annis præfuit Capitulo.

ROGERUS NORBRIGE.

Rogerus Episcopus ad australem partem Chori juxta angulum altaris construxit magnificum sepulchrum ex albo lapide ad translationem corporis Prædecessoris sui Domini Walteri. Rogerus ipse, sicut mandavit, sepultus est sub marmore juxta monumentum à se extructum pro D. Waltero Episcopo. Corpus verò prædicti Domini Walteri Episcopi quod xlix. annis terrâ coniectum in loco minùs decenti juxta Capellam B. Mariæ jacuerat, ad humilem petitionem Capituli Lichfeldensis & M. Hugonis de Hopwas Custodis Spiritualitatis Episcopatus Coventr. & Lichfeld. Sede vacante, ex autoritate Reverendissimi Domini Simonis Cant. Archiepiscopi, Magnatiensis Episcopus transtulit, & in monumento novo tum parato condidit, peractis de more sacris, die xviii. mensis Maii in anno Domini MCCCLX. Tunc facta est distributio x. Marcarum, pauperibus singulis denarios recipientibus. Tempore verò Translationis corporis Domini Walteri quondam Episcopi Decanus Lichfeldensis fuit M. Johannes Buckingham; sed abfuit, & præcedebant Canonici M. Johannes de Melborne locum tenens Decani, M. Rogerus de Mafington Cancellarius, Johannes de Pynot, Robertus de Walkinton, Alanus de Conyngburgh, Hugo de Hopelwas, Johannes Mardys, Ricardus Bowke, Robertus de Byrtington, Johannes de Sulgtave, & Rogerus Dorthburgh.

ROBERTUS STRETTON.

(a) Eximius vir Robertus Stretton, utriusque Juris Doctor, unus Auditorum Rotæ in Curiâ Romanâ, post mortem Rogeri de Norburgh Episcopi consecratus est Episcopus Coventr. & Lichfeld. anno Domini MCCCLX. die Dominicâ, v. Cal. Octobr. Sedit annis xxv. Moriens Ecclesiæ donavit cc. marcas; quarum bona pars in usum Vicariorum Choralium collata fuit per ejus executorem testamenti M. Thomam Stretton Lichfeldensem. In domo Capitulari per reverendi Patris mortem declaratur Sedes Episcopalis esse vacua anno Domini MCCCLXXXV. Aprilis die quarto. Corpus conditum est in Oratorio S. Andrea. Lichfeldensis Decanus tunc erat M. Wilhelmus Packington in remotis agens; qui quidem resignabat officium Decani ultimo Aprilis in anno Domini MCCCXC.

(a) Robertus Stretton, Canonicus Lichfeldensis, instante Edwardo Walliæ Principe (cui à sacris erat) electus est à Capitulis Coventrensi & Lichfeldensi post Rogeri obitum, & à Papâ Innocentio provisus 1360. 22. April. De consecrationis morâ ob illiteraturam ejus ab Archiepiscopo & Episcopis Angliæ injectâ vide supra in Birchingtoni Historiâ p. 44. Archiepiscopus demum Papæ mandato & Principis instantiâ coactus electum confirmavit 1360. 29. Sept. Consecrare autem dedignatus, vices suas commisit Londinensi & Rossensi Episcopis; à quibus Robertus die 27. ejusdem mensis consecratus est. Anno sequente die 6. Febr. in

Archiepiscopi præsentia apud Lametham constitutus, obedientiam canonicam ipsi professus est, *alia professionem legente* (verba sunt Registri) *quod ipse legere non posset.* Huic anno 1381. 7. Sept. Sede Cant. tunc vacante, Capitulum Ecclesiæ Cant. literis datis præcepit; ut infra decem dies Coadjutorem sibi assumeret; quippe qui senectute & cæcitâte officio Episcopali obeundo impar famdû factus fuerat. Obiit in manerio suo de Heywode 1389. 28. Martii; quod abunde constat; quamvis Sedem vacare non ante 4. diem Aprilis declaratum esse Author noster prodât.

WALTERUS SKIRLAW.

(b) Dominus Walterus Skirlaw, utriusque Juris Doctor, consecratus fuit Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis die Dominicâ, xix. Cal. Februarii anno salutis humanæ MCCCLXXXV. Quum Lichfeldiæ sedisset anno uno; translatus est primò ad Ecclesiam Cathedralē Bathoniensem, postea fit Episcopus Dunelmensis. Obiit Dunelmi anno Domini MCCCCVI. Per executores testamenti sui Decano & Capitulo & etiam cœtui Vicariorum munificus fuit in tantum, ut tam publicè quotannis in templo quàm privatim inter Vicarios pro eo fierent preces xxiv. die Martii.

RICHARDUS SCROPE.

(c) M. Richardus Scrope, ex nobili Scrupporum familiâ originem ducens, Cantabrigiæ primò Artium inde utriusque Juris Professor, post Cancellarius prædictæ Academiæ & Decanus Cicestrensis, Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis consecratus est Janniæ, ubi tunc Curia Romana residebat, die ix. Augusti, in anno Domini MCCCLXXXVI. Mense Augusto in suâ personâ installatus Lichfeldiæ, præsentē Rege Ricardo II. cum Magnatibus, sequens præstitit juramentum. 'Ego Ricardus Scrope Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis ero fidelis Ecclesiæ Lichfeldensi. Jura & libertates ejusdem defendam contra omnes pro meo posse. Possessiones ejusdem Ecclesiæ injustè dispersas & facultates ejusdem pravè alienatas congregabo. Statuta & statuenta ac consuetudines antiquas approbatas & assuetas, cum eas vel ea non verim, observabo. Possessiones ad mensam Episcopalem spectantes non alienabo. Sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia. Quo juramento præstito, Dominus Rex Angliæ dixit. Certè Domine magnum præstitisti juramentum.

Dominus Hugo Calvelei, Eques Auratus, instituit Collegium D. Bonifacii in villâ Bunberiz in Dioçesi Lichfeldensi circa annum Domini MCCCLXXXVIII.

Anno MCCCLXXXVIII. die Veneris xix. Augusti, præsentibus in domo Capitulari Domino Episcopo Scrope, Magistris Cheyney, Morton, Stretton, & Thomâ Stretton. & Willelmo Balshaw, & Magistro Sutton non re-

(b) Walterus Skirlaw, Orientalis regionis Eboracensis Archidiaconus (Canonicum Eboracensis Ecclesiæ admissum 1370. 29. Nov. comperio) post electionem legitimam Episcopus Lichfeldensis ab Urbano Papâ provisionis titulo renunciatus est 1385. 28. Junii, professionem fecit apud Ottesford 1386. 7. Jan. consecratus ab Archiepiscopo Cant. in Ecclesiâ Westmonasteriensi 1386. 14. Januarii, assistentibus Archiepiscopo Episcopis 10. suffraganeis, & præsentibus Angliæ atque Armeniæ Regibus. Eodem anno, nondum in Ecclesiâ Lichfeldensi installatus, ad pauperiorem Episcopatum Bathoniensem Urbani bullâ datâ 1386. 18. Aug. translatus est invitus. Factum id fuisse consilio Rege procurante, cui Michael de la Pole Suffolciæ Dux Walterum invisum reddiderat. Episcopum enim adversæ factionis partem fovisse constat.

(c) Waltero subrogatus est eodem die ab

Urbano Papâ Ricardus Scrope, Prothonotarius Apostolicus, & ab eodem in Curia, quæ tunc Januæ resedit, consecratus. Ista producit Registrum *Courtney* & Higdeni Continuator. Uterque de die consecrationis tacet. Factum id Godwinus die 6. noster die 9. Augusti asserunt. Uterque male. Bulla enim provisionis ante diem 18. edita non est; & neutra dies fuit Dominica. Apud Whitlocum igitur rependum patet diem 19. qui Dominicus isto anno fuit. Erat Ricardus vir natalium splendore & eruditione consummatissimus; cui nihil ad summam felicitatem defuit præter exitum meliorem. Thesaurarius Angliæ constitutus fuerat 1371. 27. Martii, Cancellarius Academiæ Cantabrigiæ anno 1378. antea Officialis Episcopi Eliensis. Postquam Ecclesiæ Lichfeldensi plerumque decensio præfuisset, Eboracum translatus est 1398. 2. Julii.

sidentiaro,

fidentiario, ordinata fuit allocatio trium denariorum dietim pro quolibet Vicario, & de cohabitatione eorundem, in tribus Indenturis, quæ roboratæ sunt sigillis Episcopi, Decani & Capituli, & Vicariorum.

Anno MCCCXC. post resignationem Decani Packington, M. Thomas Stretton electus est in Decanum Lichfeldensem; & confirmata est electio per Dominum Episcopum. Tunc temporis lorica forisfacta est Capitulo ad pretium unius marcæ pro effusione sanguinis in Cœmiterio.

Anno Domini MCCCXCIV. assentientibus Domino Scrope Episcopo & Residentiariis die Veneris post Festum Annuntiationis B. Mariæ, in domo Capitulari omnes Canonici convenerunt; & quia onerabatur Ecclesiæ expensis cc. marcarum pro appropriatione Ecclesiæ de Worfeld communæ Capituli auctoritate Romani Episcopi pro defensione introituum & reddituum & pro emendatione Caparum, unanimiter concordatum est super Decimâ bienniali, sc. ut quilibet Præbendarius solveret quolibet horum duorum annorum duos solidos pro qualibet librâ secundum ratum suæ Præbendæ.

Anno Domini MCCCXCV. Executores ultimæ voluntatis Richardi de Bermincham Canonici tunc defuncti fundarunt Cantariam ad altare S. Andree cum salario quatuor librarum annuarum.

Anno MCCCXCVII. Dominus Episcopus Scrope visitans Ecclesiam Cathedralē, in domo Capitulari cum consensu Capituli decrevit; quod ex pecuniâ relictâ per Dominum Walterum de Langton ducentæ Marcæ cederent in relevationem Canonorum Residentiariorum & Vicariorum ad modum præstiti: ut in ordinatione Bagge gratiæ continetur.

Anno Domini prædicto Dominus Ricardus Episcopus translatus est à Sede Episcopali Lichfeldensi & Coventrensi ad Metropolitā Ecclesiam Eboracensem vi. Nonis Julii, anno ix. Pontificatus Bonifacii ix. Ordinavit ante translationem, datâ sufficienti pecuniâ Capitulo Lichfeldensi, ut in Ecclesiâ Cathedrali Lichfeldensi Anniversarium pro eo celebraretur annuatim Junii die viii. nempe illo die decollabatur.

JOHANNES BRUGHILL.

(d) Johannes Brughill, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, qui fuit Confessor Domini Richardi Regis, à Sede Landaveni translatus est ad Ecclesiam Cathedralē Lichfeldensem & Coventrensem circa initium mensis Septembris in anno Domini MCCCXCVIII. Installatus fuit in Festo Nativitatis B. Mariæ. Dominus Decanus Stretton, octo Residentiarii, plures Præbendarii non residentes, & Vicarii obviaverunt ei nudipedi ad introitum Cœmiterii juxta Occidentalem portam templi, processionaliter Chorus induxit eum ad sedem Episcopi. Juramentum præstitit idem quod prædecessor ejus Dominus Scroupe. Completâ installatione Dominus Rex Richardus in Palatio celebravit convivium, omnes ministros Ecclesiæ invitans. Aderant cum Rege Archiepiscopi Cantuariensis, Eboracensis, Dublinensis, alii Episcopi & Nobiles. Bonus hic Pater potestatem dedit Vicariis, ut beneficia obtinerent unâ cum officiis suis Lichfeldiæ commorantes. Sed Archiepiscopus Cant. in suâ Metropolitā visitatione cassavit benevolam concessionem benevoli Episcopi. Cantuariensis Archiepiscopus in suâ visitatione in anno Do-

(d) Johannes Burghill à Sede Landaveni ad Lichfeldensem translatus est à Papâ pro solo suæ arbitrio voluntatis, inquit Walsinghamus, medio anno 1398. Obiit anno 1414. mense Maio. Capitulum enim Cant. Sede Archiepiscopali tunc vacante, jurif-

ditionem Episcopatus vacantis arripuit 1414. 24. Maii, quam Henricus Archiepiscopus, plenam Sedis suæ possessionem jam nactus, sibi vindicavit die 10. Junii sequentis. Ex Registris Cant. Ecclesiæ & Chichesterii.

mini MCCCCII. mense Junii in domo Capitulari Lichfeldiæ, præsentibus omnibus Canonicis, ex voluntate eorum ordinavit, ut decima triennalis levaretur de singulis Præbendis duorum solidorum quolibet anno de qualibet libra solvend. ad Festa Nativitatis S. Johannis Baptiste & Purificationis B. Mariæ, sc. pro factura stallorum in Choro, pro recuperandis certis pensionibus substractis, Winwick, Bernford, S. Katerina, S. Petri, S. Stephani; & pro recuperatione caparum. Folio Registri 64. Junio.

Dominus Episcopus Brughill multifariam de omnibus ordinibus Ecclesiæ benemeritus, beneficii loco obtinet, ut pro vino tanquam de benefacto oretur publice in Ecclesiâ Cathedrali. Vita functo anniversarius cum distributione pecuniarum decernitur iii. Idus Septembris. Similiter Monachi Coventrenses fecerê, annuatim distribuentes civ. solidos. Præfuit annis xvii.

M. Johannes de Odenbie, Archidiaconus Derbiæ, Præbendarius de Bishop-hull, executor ultimæ voluntatis Domini Burghill Episcopi, construxit domum pro Cantaristis circa hæc tempora in Claustro cohabitare incipientibus de bonis magnâ ex parte prædicti Episcopi.

JOHANNES CATRICKE.

(e) Johannes Catricke ex Cathedrali Ecclesiâ Menevensi ad Ecclesiam Lichfeldensem & Coventrensem translatus est mense Maii in anno Domini MCCCCXV.

M. Robertus Wolvenden ex Præcentore electus in Decanum Lichfeldensem post mortem Thomæ Stretton in anno Domini MCCCCXXVI.

WILHELMUS HEYWORTH.

(f) Willelmus Heyworth, homo sagacis ingenii, ex Abbate Monasterii

(e) Johannes Kattrik seu Keterich, Episcopus Menevensis, ad sedem Lichfeldensem translatus est bullâ Papali 1415. 1. Febr. Professione factâ Spiritualia ab Archiepiscopo accepit die 21. Junii. Anno 1417. in Concilio Constantiensi præfuit, ad quod medio anno superiori profectus fuerat, unus ex 30. electoribus constitutus est, qui è diversis nationibus delecti Martinum V. Pontificem die 11. Nov. autoritate Concilii designarant. Mense Septembri ejusdem anni in Concilio obierat Robertus Sarisburiensis Episcopus. Eodem die Cardinalis de Ursinus Episcopus Albanensis datis ad Henricum Regem literis enixè petit, ut Johannes Roberto successor detur, summo opere prædicatis gravitate ejus, fide atque eruditione, quæ in Concilio enituerant. Ad id non nemo universonum Cardinalium cartum in ejusdem favorem scripsisse. Cardinalis certè Albanensis literas autographas vidi. Exoptatam tamen dignitatem Johannes obtinere non potuit, seu Rege seu Capitulo Sarisburiensi tenente. Soluta Concilio, Florentiam in Martini Papæ comitatu migravit; ubi audito Edmundi Episcopi Exoniensis obitu, ad sedem Exoniensem à Papâ transferri obtinuit, bullâ translationis apud Florentiam datâ 1419. 20. Nov. Brevisimo quidam tempore recenti dignitati superstes. Sub finem enim mensis sequentis apud Florentiam obiit: de quo plura vide in Episcopis Exon. Ista mihi

ex Registro *Chichey* certissimè constant.

(f) Quæ de Jacobi Cary successione & post breve tempus ad Episcopatum Exon. translatione Godwinus habet, rejicienda sunt. Eodem enim die, quo Johannes Coventren. & Lichfeld. Episcopus ad Ecclesiam Exon. translatus est, sc. 1419. 20. Nov. Papa Episcopatum Coventrensem Wilhelmo Heyworth contulit. *Ecclesiam Coventr. & Lichfeld.* (ipsissima sunt Bullæ verba) *ideo vacantem, quod nos hodie venerabilem fratrem Johannem Exon. tunc Lichfeld. & Coventr. Episcopum, apud Sedem Apostolicam constitutum, ad Ecclesiam Exon. tunc vacantem duximus transferendum, contulimus Wilhelmo Abbati Monasterii S. Albani.* Neque dici potest Wilhelmo Johanni (ad enim verius ei nomen) Cary Episcopo Lichfeldensi ad Exoniam translato in hac Bullâ subrogari. Nondum enim Sedes Exoniensis vacaverat per obitum Johannis Catryk, qui mense sequenti decubuit. Wilhelmus ab Archiepiscopo confirmatus, Spiritualia Episcopatus sui accepit 1420. 28. Nov. Quod consecratum eo die referant Godwinus & Historicus noster, errore manifesto tenentur. Is enim dies Dominicus non erat. Id solummodo de consecratione ipsius (in instrumento Professionis autographo) reperi, factam esse à Ricardo London. Episcopo vice Henrici Archiepiscopi. Anno circiter 1434. Concilium Basileense adiit.

Alba-

Albanensis consecratur Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis in Capella Domini Episcopi Londinensis apud Fulham die xxviii. Novembris in anno salutis humanæ MCCCCXX. obiit die x. Aprilis anno MCCCCXLVI.

M. Roberto Wolveden fatis cedente mense Novembri, M. Johannes Verney eligitur in Decanum Lichfeldensem, confirmaturque a Domino Wilhelmo Episcopo in anno MCCCCXXXII. Episcopus Willalmus Heyworth dedit Sacristæ Ecclesiæ Cathedralis Lichfeldensis ac Magistro Gilde B. Maria civitatis Lichfeld. ad usum pauperum indigentium quendam fundum in Baconstrete situatam inter tenementa Vicariorum, reddendo Episcopo unam rosam ad Festum Baptistæ si petatur. Decanus Stretton & Capitulum confirmavit in Festo S. Katerinæ in anno Domini MCCCCXXIV.

WILLELMUS BOTHE.

(g) Willelmus Bothe, vir discretus, ex Rectore Ecclesiæ Parochialis de Prelcotte in Comitatu Lancastriæ consecratur Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis in Ecclesiâ Cathedrali D. Pauli London. die ix. mensis Julii in anno Domini MCCCCXLVII. Post quintum consecrationis annum translatus est ad sedem Archiepiscopalem Ecclesiæ Eboracensis.

NICOLAUS CLOOSE.

(h) M. Nicolaus Cloose, Theologiæ Professor, socius Regalis Collegii Cantabrigiæ, Episcopus Carliolensis, Wilhelmo Bothe translato ad Eboracensem Ecclesiam, transfertur ad Ecclesiam Lichfeldensem & Coventrensem in anno Domini MCCCCLII. Infra annum decessit.

REGINALDUS BOLARS.

(i) Reginaldus Bolars, primò Abbas Glocestrensis, deinde Herefordensis Episcopus, translatus est ad Ecclesiam Lichfeldensem & Coventrensem mense Aprili in anno Domini MCCCCLIII. regnante Henrico VI. Recepit Bullas Translationis apud Fulham iii. die mensis Aprilis anno prædicto. Præfuit Ecclesiæ Coventrensi & Lichfeldensi annis vi.

JOHANNES HALSE.

(l) D. Johannes Halse datus est Episcopus Ecclesiæ Cathedrali Lichfeldensi & Coventrensi per Regem Henricum VI. consecratusque est Coventriæ in Ecclesiâ Cathedrali in Capella S. Clementis die xxv. mensis Novembris in anno Domini MCCCCLIX. Obiit anno MCCCCXC. die Dominica die iii. Octobris, optimè meritis de omnibus ordinibus Christianorum; & Lichfeldiæ sepultus est. Reperit hic pius Pater statum Ecclesiæ corruptiorem.

(g) Willelmus Bothe, Canonius Londinensis, ad Episcopatum Lichfeld. à Nicolao Papâ provisus 1447. 26. April. professionem fecit in Ecclesiâ de Croidon die 2. Maii, consecratus ut supra; Eboracum translatus 1452. 21. Julii. Ex Registris *Stafford & Bothe*.

(h) Nicolaus Carleolensis Episcopus ad Lichfeldiam translatus est à Nicolao Papâ 1452. 30. Aug. professionem apud Lamesham fecit 1452. 15. Octobr. & ante diem 1. Novembris sequentis obiit. Ex Registro *Kemp*.

(i) Reginaldus Bolars, aliis Butler, E-

piscopus Herefordensis, ad Sedem Lichfeldensem provisione Papali translatus est 1453. 7. Febr. confirmatus ab Archiepiscopo apud Fulham 1453. 4. April. Ex Registro *Kemp*.

(l) Johannes Halse, ex Collegii Exoniensis Oxoniæ alumno Collegii Orientalis Præpositus creatus 1445. 23. Martii, demum ad Episcopatum Lichfeldensem promotus, licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. suscipiendæ obtinuit 1459. 11. Novembr. Obiit 1490. 30. Decembr. Ex Registris Ecclesiæ Cant. & Archiepiscopi *Morton*.

Evo-

Evocavit ergo ex Academiis eruditos & discretos viros, quos Præbendis & regimini Ecclesiæ præfecit: Dominum Salter, utriusque Legis Professore, qui sub hoc & tribus Pontificibus subsequenter Cancellarius fuit; Thomam Mylley, qui à libellis & Registrarius D. Episcopo fuit: Hic splendida ædes latericias juxta stagnum ad Occidentem posuit pro Canonicis Residentiariis: & Henricum Ediall, qui contiguas & proximas magnificentius edificavit: magnificum etiam virum Georgium Strangwaies, Theologiæ Professore, qui similes posuit ad Orientalem partem Clausi. Sub hujus Pontificatu providit Deus Ecclesiæ Lichfeldensi Decanum Dominum Johannem Yotton, Theologiæ Professore insignem; qui fundos Ecclesiæ donavit ad alendum Presbyterum in perpetuum, qui vel Theologus esset, & Evangelium D. N. J. Christi gratis in circumjacentibus Ecclesiis prædicaret; vel Juris Professor, & causas pauperum necessario litigantium in Consistorio Domini Episcopi Lichfeldensis gratis procuraret. Multi præter istos egregii viri Ecclesiæ ornamento fuerunt; inter quos emicuit Jacobus Berisforde, qui in Collegio S. Johannis infra Academiam Cantabrigiensem constituit redditus ad duos Scholares perpetuo alendos.

In anno Domini MCCCCLXXXIX. die xvii. Martii, die Mercurii inter horam septimam & octavam post meridiem Johannes Whelpdale Capellanus Regis Henrici VI. Præbendarius de Ternim, diem clausit extremum.

Anno Domini MCCCXCII. die Jovis, xxv. Octobris, circa horam sextam manè M. Thomas Ileywood, Decanus Lichfeldensis proximus post Johannem Verney, suæ ultimæ voluntatis executores constituens M. Thomam Mille, Thomam Reynauld & Paicston Sacristam, diem clausit extremum. Triennio ante mortem xl. libras in Capitulo donavit ad ædificationem Bibliothecæ latericiæ juxta domum Decani. Aliqua ex infinitis ejus beneficiis alibi perscribuntur. Residentiarii tum erant Mille, Strangways, & Halse.

M. Johannes Yotton, sacre Theologiæ Professor, fit Decanus Lichfeldensis anno Domini MCCCXCIII. Centum marcas ad fabricam dedit, incipiens residere. Sic tunc Magister Egerton. Doctor Richardus Salter, Præbendarius de Hondesacre, post Alreweys, solvendo centum marcas incoepit residere ad Festum Baptistæ in anno MCCCCLXXXVI.

WILLELMUS SMITH.

(m) Willelmus Smith, Archidiaconus Surreyæ, per Regem Henricum VII. præficitur Arthuri Principis consiliis, & anno Domini MCCCXCII. circa initium mensis Aprilis Episcopus consecratur Lichfeldensis & Coventrensis. Hic bonus Pater Xenodochium pauperum & Scholam Grammaticam in civitate Lichfeldensi instituit cum magnificis ædibus. Post quartum annum, quem Lichfeldiæ sedere cœperat, ad Cathedralē Ecclesiam Lincolnensem translatus, collocavit Oxonii magnificum Collegium de Æneo-naso. Et in parochiâ de Prescot in Comitatu Lancastriæ in villâ Farnworth, ubi & ipse & parentes ejus originem habuere, curavit ut pensio annua x. librarum perpetuo solveretur Grammaticam docenti.

JOHANNES ARUNDELL.

(n) Johannes Arundell, ex nobili Arundellorum prosapia genitus, conse-

(m) Willelmus Smith, Decanus Capellæ Regiæ S. Stephani infra Palatium Westmonasteriense, post electionem legitimam provisus est ab Alexandro VI. Papâ ad Sedem Lichfeldensem 1492. 1. Octobr. licentiam consecrationis extra Ecclesiam Cant. accipiendæ adeptus 1492. 30. Decembr. Lincol-

niam translatus anno 1495. Ex iisdem Registris.

(n) Johannes Arundell, Collegii olim Exoniensis apud Oxoniam alumnus, consecratus est 1496. 6. Novemb. Exoniam translatus anno 1502. teste Registro Cant. Ecclesiæ.

cratus

cratus est Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis die vi. Novembr. in anno Domini MCCCCXCVI. ad Episcopatum verò Exoniensem translatus est penultimo Junii in anno Domini MDII. Paulo pòst repentino morbo correptus, Londini vitam finivit; & in Ecclesiâ S. Clementis juxta Strand sepelitur.

Collegium de Mancetor permissione Willelmi Episcopi erigitur circa hæc tempora.

Bibliotheca latericia perficitur per Decanum Yotton in anno MD.

M. Ricardus Delses inchoavit residere in anno MDII.

M. Jacobus Berfford Præbendarius de Pipâ minori obiit. Residentarius MDXX.

M. Thomas Mille Præbendarius Præbendæ de Dorsett Residentarius donavit certas terras ad alendum pauperulas mulieres in Bacon-strete. Splendidas ædes infra Clausum, quas hoc anno MDLXXV. Magister Sale inhabitat, erexit. Obiit penultimo Januarii, anno Domini MDIV. Corpus, ut ipse voluit, conditum est ad pedes Episcopi Domini Halse.

M. Georgius Strangeweys, primò Præbendarius de Stotfold, deinde de Colwich, Canonicus Residentarius, erexit splendidas ædes; quas hoc anno MDLXXV. M. Arthurus Dudley inhabitat.

M. Henricus Ediall, Canonicus Lichfeldensis non residentarius, ædificavit latericias ædes juxta ædes Magistri Milli.

GALFRIDUS BLYTHE.

(o) Galfridus Blythe, ut ipse de se scribit, in Scholarem Collegii Regalis Cantabrigiæ adscitus anno Domini MCCCCLXXXVI. secundo annò postquam rexit in Artibus, Archidiaconus Cliveland & Præbendarius Strenshall in Ecclesiâ Eboracensi, & non longè pòst Decanus ejusdem Ecclesiæ factus est. Regis Henrici VII. legatione fungitur ad Ladislaum Hungariæ Regem. Rediens anno Domini MDIII. mensis Septembris die xxvii. Lichfeldensis & Coventrensis Episcopus consecratus est. Viginti annis continuis præfectus fuit Marchiæ Walliæ. Hujus Episcopatus insignis fuit dignissimo Decano Domino Jacobo Denton, Regalis etiam Collegii Cantabrigiæ alumno, utriusque Juris Professore; qui aquæductum patefecit Vicariis & Cantaristis; & adjumento Domino Episcopo fuit in extruendâ domo pro Choristis Ecclesiæ Lichfeldensis, quorum numero addi quatuor novos curavit, perquisitis & constitutis redditibus unde nutrentur. Templum tunc temporis reparatur & ordinatur; ad cujus instaurationem contulit Dominus Episcopus L. quercus & xx. libras; dedit etiam in ornatum templi aulæ pretii xx. librarum, & Imagines argenteas D. Cedde & S. Katerinæ. Per xxxii. annos, quo tempore præfuit Ecclesiæ, nihil detrimenti passa est nec in terris ad firmam ponendis, nec in Præbendarum advocationibus concedendis. Londini migravit è vitâ, & Lichfeldiæ sepultus est.

Decanus Yotton secundo die Augusti inter decimam & undecimam horam nocte diem clausit extremum, sepultus quarto Augusti in anno Domini MD

(o) Galfridus Blythe, Johannis Blythi Sarisburiensis non ita pridem Episcopi frater, Aulæ Regiæ apud Cantabrigiam Præfectus, Canonicus Eboracensis Ecclesiæ admissus est 1493. 8. April. Decanus 1498. 24. Martii, Episcopus Lichfeldensis consecratus est 1503. non tamen die 27. quem Whitlocus, neque etiam die 7. Sept. quem

Godwinus posuit. Neuter enim dies erat Dominicus. Ex Registris Eborac. Ecclesiæ. Construxit Galfridus Episcopus Capellam Nortone in Comitatu Derbeiensi; ubi parentibus tumulum statuit alabastrinum, & Cantariam ordinavit. Præfecturam Aulæ Regiæ simul cum Episcopatu tenuit.

M. Ra-

M. Radulphus Collingwood, Decanus præfectus eodem anno, inchoavit residentiam primo Januarii. Solvit ad fabricam centum marcas.

M. Radulphus Collingwood, Theologiæ Professor, & Præbendarius de Dorset, post Yorton Decanus Lichfeldensis factus mense Januario, in more habuit primus & solus omnium Decanorum concionem ad populum quolibet die Dominico habere ad tempus horæ dimidiatæ.

M. Jacobus Denton, utriusque Juris Professor, per collationem Domini Galfridi Episcopi admissus est ad Præbendam de Stotfold per suum procuratorem Dominum Salter anno MDIX. Proximè post Dominus Collingwood in propriâ personâ factus Decanus Lichfeldiæ installatus est.

Venerabilis vir Arthurus Sutton aliàs Dudley admissus fuit ad Præbendam de Pipâ parvâ vacante per mortem Pauru Episcopi anno MDXXI. die xix. Decembris per Procuratorem.

Anno Domini MDXXIV. Thomas Wolfeus Archiepiscopus Ebor. & Cancellarius, Romanæque Ecclesiæ Legatus, ad erectionem Collegii in Ecclesiâ Christi in Academia Oxoniensi, & Collegii & Scholæ de Ipswich ubi ipse natus fuit, ex autoritate Romani Pontificis suppressit certa minora Cœnobia, & inter illa Monasterium sive Cœnobium Virginum de Farewell. Hujus Cœnobii fundi perquisiti sunt a Domino Episcopo Blythe & Decano Denton. & Capitulo Lichfeldensi ad pios usus in Ecclesiâ.

Nec memoriæ excidere debet, quòd bonus Pater Episcopus Blyth, dum sedulo officio Præsidentis incumbit in Marchiâ Walliæ, prodicionis insimulatus est ab æmulis; sed judicio regionum Consiliariorum liberatus est anno XIV. regni Henrici VIII.

ROLANDUS LEE.

(p) Rolandus Lee in Hospitio S. Nicolai infra Academiam Cantabrigiæ Pontificii & Civilis Juris Professor, Domini Galfridi Coventrensis & Lichfeldensis Episcopi Cancellarius aliquamdiu fuit. Eo sublato, ex Præbendario de Corburgh consecratus est Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis apud Croidon xix. die mensis Aprilis anno Domini MDXXXIV. Per illustrissimum Principem Henricum VIII. præficitur & iste Marchiæ Walliæ ix. annis, quo tempore Episcopatum rexit. Iste Marchiam latrociniiis purgavit. Istius etiam consilio Rex illam provinciam in Comitatus distribuit. Liberatus est & ille à crimine læsæ majestatis judicio Regii Concilii, cujus insimulabatur falsò ab æmulis. Adscivit hic Episcopus in Senescallum familiæ providum virum Richardum Walkerum ex ludo literario sive Grammaticali scholâ Lichfeldensi. Cui post sacros Ordines contulit Rectoriam in Wirhall, Decanatum S. Johannis in Cestriâ, & Præbendam de Price in Ecclesiâ Cathedrali Lichfeldensi, Archidiaconatus etiam de Stafford & Derbiæ. Fit præterea Henrico VIII. à sacris, Sacellanus vocamus, Rector Ecclesiarum Parochialium de Gotham & Leeke, & Decanus Ecclesiæ Cathedralis Cestriensis. Tanti hic fuit apud Dominum suum Episcopum; ut executor constitutus sit illius ultimæ voluntatis. Obiit Episcopus Salopiæ die xxiv. Januarii, anno sui Episcopatus x. Corpus Salopiæ conditum est.

(p) Rolandi tempora Whitlocus optimè digessit; neque aliud addendum habeo, nisi quod Rolandus Archidiaconus antea Cornubiensis fuerat, & Thomæ Wolseii Cardinalis in Visitatione totius Ecclesiæ Anglicanæ anno 1529. habitâ Commissarius Generalis; quòdque ad Cathedralam Lichfeldensem aditum sibi fecerit celebrato inter Hen-

ricum Regem & Annam Bolenam matrimonio 1532. 14. Novembr. Electus est 1534. 10. Jan. confirmatus ab Archiepiscopo die 16. Aprilis, consecratus in Capellâ Archiepiscopali apud Croidon die 19. April. Ex Registris S. Benedicti de Hulmo & Cranmeri Archiepiscopi.

Sere-

Serenissimus Princeps Henricus VIII. die xvi. Julii, anno regni sui xxxiii. salutis verbò humanæ MDXLI. ad incrementum religionis & commodiorem eruditionem subditorum suorum, ex Monasterio D. Wereburgæ in civitate Cestriæ non ita multò antè suppresso per literas suas patentes erexit Episcopalem Sedem, & certis limitibus distinxit Diocesin, magnâ ex parte minuto Lichfeldensi & Coventrensi-Episcopatu: ut de Eboracensi Metropolitica Ecclesiâ & Archidiaconatu Richemundiæ nihil dicam. Archidiaconus Cestriæ cum amplâ suâ jurisdictione & Præbendâ de Bolton avulsus est à Lichfeldensi Cathedrali Ecclesiâ, & adjicitur Cestrensi. Deus in æternum fortunæ progressum ex religioso animo & pio proposito institutum.

Fuit quidem Archidiaconus (q) Cestriæ omnium Archidiaconorum Dioceſeos Cestrensis, Lichfeldensis & Coventrensis facillè princeps ab initio. Coventrensis, Staffordensis, Salopiensis, & Derbienſis Archidiaconi in exterioribus ministeriis Ecclesiasticis habebantur quasi oculi Domini Episcopi; solus Archidiaconus Cestrensis jure pervetusto gavifus & usus est stallo in Choro Lichfeldensi & voce in Capitulo: in urbe Lichfeldensi magnificas habuit ædes. Petrus Lichfeldensis Episcopus decreto Synodi Londinensis sub Lanfranco Cant. Archiepiscopo celebratæ, qui ad Ecclesiam S. Johannis in Cestriâ jussus est sedem suam transferre, posuit ibi paucos Canonicos; & Archidiacono Cestrensi domos, circa annum salutis MLXX. Episcopus Lichfeldensis & Coventrensis Dominus Rogerus Meiland, nepos Henrici III. Regis, Ecclesiam parochialem de Bolton fecit Præbendam in Ecclesiâ Lichfeldensi, annexitque Archidiaconatui Cestrensi circa annum Domini MCCLX. Insigniores viri Archidiaconatu Cestriæ semper sunt donati. Dominus Robertus Grossetest seu Grouthead, Latine Capito dictus, qui factus Lincolnienſis Episcopus circa annum MCCL. non passus est Innocentium IV. Romanum Pontificem Italos pueros nostri sermonis ignaros Præbendis & Rectoriis in Ecclesiâ Cathedrali & Dioceſi suis præficere, primò fuit Archidiaconus Cestrensis. Archidiaconus etiam Cestrensis à Baleo scribitur fuisse Johannes Basingus, vir in trivio & quadrivio ad plenum eruditus, ut Parisiensis verbis utar, circa annum salutis MCCL. Et Ricardus Fitzrauf seu filius Radulphi Cestrensis Archidiaconus per Regem Edwardum III. effectus, post Lichteldensis Decanus, ad extremum Armachanus Archiepiscopus, omni literarum genere floruit. Ut infinitos alios omittam; nostrâ ferè memoriâ eximii viri D. Johannes Vesey aliàs Harman Exoniensis Episcopus & D. Cuthbertus Tunstallus Dunelmensis Episcopus per hunc Archidiaconatum ad altiores gradus ascenderunt. Postremus D. Gulielmus Knight, juris Cæsarei Professor, in domo Capitulari Lichfeldiæ Archidiaconus Cestrensis installatus est anno MDLII.

Dignissimo Decano Doctore Denton, dum causas regias apud Ludlow tractaret, postquam xi. annis Capitulum Lichfeldense moderatus esset, mortuo & sepulto, D. Richardus Sampson Lichfeldensis Decanus ad voluntatem Regis Henrici VIII. effectus est. Sed nec hic diu perstitit, sed in Episcopum Cicestrensem præfectus est; locumque dedit M. Richardo Williams, qui fuit à Sacris Regi Henrico VIII. illique charus, quòd in ordinandis majoribus operibus in architecturâ multum valeret.

Anno xxx. Henrici VIII. Regis statutz Divorum è templis sublatae sunt, & scrinia argentea & aurea, una cum gemmis & aliis ornamentis annexis ad

(q) Præter istos à Whithloco memoratos, Archidiaconi Cestrenſes fuerunt Willelmus tempore Walteri Durdent Episcopi, Radulphus Academiae Oxoniensis Cancellarius anno 1231. Jordanus de Wymburn an-

no 1282. Robertus de Rodewell anno 1289, & 1296. & Christophorus Talbot filius Johannis Comitis Salopiensis anno 1460. defuncti.

fiscum regium delata sunt. Sed supplicatione Rolandi Episcopi beneficus Rex permotus D. Ceddæ scrinia necessariis Cathedralis Ecclesiæ usibus gratiose donavit.

Anno Henrici VIII. Regis xxxiii. autoritate Parlamenti decretum est; ut Decanus & Capitulum Lichfeldense per se æquivaleret, ac si Capitulum Coventrense permaneret. Tunc etiam decretum, quodd Episcopatus Cestrensis & Episcopatus Sodorensis à jurisdictione Cant. Archiepiscopi eximerentur, & Archiepiscopo Ebor. subjicerentur unà cum suis Dioecesibus.

RICHARDUS SAMPSON.

(r) D. Richardus Sampson, de Hospitio S. Clementis in Academiâ Cantabrigiensi Legum Professor, Cicestrensis Episcopus, ab Ecclesiâ Cathedrali Cicestrensi ad Coventrensem & Lichfeldensem Cathedrali Ecclesiam translatus est Lambethæ xii. die Martii in anno Domini MDXLII. Iste etiam per Henricum VIII. præficitur Walliæ; at sub Rege Edwardo VI. ab ejus administratione submoveatur. Moritur apud Ecclethall anno Domini MDLIV. Septembris die xxv.

Richardus Williams Decanus Lichfeldensis, quodd viduam in uxorem duxerat, in Consistorio Domini Episcopi Lichfeldensis privatur officio Decani & omnibus aliis Ecclesiasticis beneficiis.

RADULPHUS BANE.

(f) Radulphus Bane, de Collegio S. Johannis in Academiâ Cantabrigiensi S. Theologiæ Professor, Hebraicæ linguæ peritissimus, postquam Parisiis Hebraicas literas per aliquot annos docuisset, in patriam rediens, anno salutis humanæ MDLIV. Ecclesiæ Lichfeldensis & Coventrensis Episcopus consecratus est. Pro temporis ratione quantum licuit egit, ut Ecclesia temporis iniquitate penè obruta ab injuriis vindicaretur, & alienatas possessiones reciperet. Serenissimæ Dominae nostræ Reginae Elizabethæ sacramentum ex decreto Parlamenti præstare recusans, de lege privatus est Episcopatu ipso facto. Paulò post Islingtoniæ juxta Londinum decedens è vitâ ex calculo in vesicâ, ibidem sepultus est anno Domini MDLIX. postquam præfuisset Episcopatu Lichfeldensi quadriennio.

Post privationem à Decanatu Lichfeldensi Ricardi Williams, Johannes Rambrigijs in Academiâ Oxoniensi Theologiæ Professor fit Decanus Lichfeldensis sub regno Reginae Mariæ. Regnante Regina Elizabethâ, nemine cogente Angliâ egrediens, & in Flandriâ oberrans, à latronibus occisus est.

THOMAS BENTHAM.

(f) D. Thomas Bentham, in villâ Shirborne in Comitatu Eboracensi honestis parentibus natus, in Collegio Magdalenensi infra Academiam Oxoniensem sæliciter in omni genere doctrinæ educatus à puero, ibique Theologiam professus, inque transmarinis Academiis per certos annos sæliciter in studiis versatus, Linguæ Sanctæ callentissimus, Græci non minus quàm Latini sermonis peritus, per Serenissimam Dominam nostram Reginem Elizabetham.

(r) Qui sequuntur Episcopi, terminum à nobis Operi præsentis positum egrediuntur: Disjungere tamen nolui, ne Whitlocki Historia manca prodiret. Ricardus Sampson Episcopus Cicestr. ad Lichfeldensem sedem postulatus est 1543. 19. Febr. confirmatus ab Archiepiscopo die 9.

Martii. Ex Registro *Cramer*.

(f) Consecratus est 1554. 18. Nov. Registro. *Ecclesie Cant.*

(f) Consecratus est 1559. 24. Martii, teste Registro *Parker* vol. 1. f. 61. quod de anno exeunte seu 1560. inchoato intelligendum est.

Lich-

Lichfeldensi & Coventrensi Episcopatu præficitur anno primo sui regni in anno ab orbe per Christum redempto MDLIX. consecratus autem est à Matthæo Cantuariensi Archiepiscopo apud Lambetham xxiv. die mensis Martii in eodem anno: à Duinā primo Lichfeldensi Pontifice ordine sexagesimus quintus.

Memoriale ex Archivis Ecclesiæ Lichfeldensis.

Civitas Lichfeldensis olim ex bello Liches nominata fuit. Et sunt ibi duo Monasteria; quorum unum vocatur Statio S. Ceddæ, quod est in Orientali plagā, ubi S. Cedda orationes & prædicationes populo faciebat; quod nunc vocatur Stow. Aliud verò Monasterium in Occidentali plagā in honorem B. Virginis Mariæ construitur. Clausum fossatis & sepris, à Regibus Merciorum olim pluribus donis decoratum; ubi sedes Episcoporum posita est. Et est illud Monasterium situm inter Lemā Sych & Wāy-cliffe. Clausum verò hujus Monasterii dividitur in duas partes; quarum altera dicitur Major, altera Minor. In majore Clauso locus Episcopi construitur in angulo versus Orientem in parte boreali; & continet in se in longitudine cccxx. pedes & in latitudine clx. pedes. Locus verò Decani juxta locum Episcopi existens, continet in se medietatem loci Episcopi in longitudine & latitudine. Cætera verò loca Canoniorum circa prædictum Monasterium constituta continent singulatim medietatem loci Decani; exceptā illā mansione quæ fuit M. Odonis de Bikennar, quia ipse perquisivit ab Episcopo quandam placeam in Lemanskey, & eam inclusit de petrā. Sunt & in prædicto Clauso xxvi. mansiones cum mansione Episcopi. Mensurantur loca per pedes regales.

E P I S T O L A

Leonis III. Papæ

A D

Kenulphum Regem.

Domino excellentissimo filio Coenulpho Regi Merciorum seu omnibus dilectissimis Episcopis atque gloriosissimis Ducibus Leo Papa. Inclitæ excellentiæ vestræ per harum transectores literarum videlicet Bryne Presbyterum & Gildas seu Colberht ministros, vestros recepimus apices; quos relegentes, plenos fide & olivariâ traditione erga B. Petrum Principem Apostolorum ejusque vicarium repperimus roboratos. Et sicut Prædecessores vestri Christianissimi Reges semper ex eadem B. Petri Ecclesiâ fontem veritatis hauriebant & inreprehensibilem orthodoxamque fidem; ita & vestra excellentia protectricem & doctricem prorsus utens usque tenus amplectere & tenere habebit. Quod verò inquisistis, unde contigisset, quod beatæ recordationis Adrianus Papa & antecessor noster Doroverneus Episcopi auctoritatem contra morem minuisse, & in duas Archiepiscopias sedes auctoritate suâ confirmaret; ad quod veraciter respondimus, quod non aliter hoc fecisset nisi pro eo quod Rex vester præcellentissimus Offa suis literis testatus est, ut in id omnium vestrum una voluntas & unanimes esset petitio vel propter vastitatem terrarum vestrarum & extensionem regni vestri, nec non & aliis quam plurimis causis & utilitatibus. Pro his præcipue causis honorem Pallii Merciorum Episcopo Dominus Adrianus Apostolicus direxit. Illud verò quod in vestris referebatur apicibus nos interrogare, si summi Pontificatus auctoritas in civitate Lundoniâ, ubi B. Augustinus S. Gregorio dirigente honorem Pallii percepit, Canonicâ licentiâ possit haberi: nos nequaquam illis summi Pontificatus auctoritatem tribuere audemus; sed primatum illum, sicuti Doroverni constitutus est, primam sedem & concedimus & censentes promulgamus: quia sanctus & venerabilis prædecessor noster Cælestinus Papa nos docuit inquit: Non sit vana gloriatio; Palliatis Episcopali more qui Episcopi sunt sequantur. Et ideo Canonicè oportet illum Primatem existere atque vocari, & per ordinem, sicut à prædecessoribus nostris constituitur, Archiepiscopalem sedem ita venerare & honorare in omnibus. De illâ verò Epistolâ, quam Ædelheardus reverentissimus & sanctissimus nobis emisit, quemadmodum poposcit vestra excellentia, eademque liquidius relegentes sicut decebat, sanctitati ejus enucleatius reddidimus responsum; quia nos de Clerico illo apostatâ, qui ascenderat in regnum, similem illum deputantes Juliano Parabatæ, anathematizantes abjicimus, salutem animæ ejus procurantes. Nam si adhuc in ipsâ persisteret iniquâ actione; nobis celeriter enuntiare studemini; ut nos Apostolicum commonitorium omni generalitati tam Principibus quamque cuncto populo insulæ Brytanniæ morantibus adhortantes mittimus; ut eum à nequissimo expellere regno, & salutem animæ illius

illius procurare. Nam pro hujusmodi regi valde nimisque beatificavimus & laudavimus fratrem nostrum præfatum Archiepiscopum; quia pro fide orthodoxâ animam suam posuit. Vestram autem scientes fructificatam in omnibus bonis præcelsâ scientiâ ad memoriam deducimus; qualiter sanctæ recordationis quod Offa Rex prævictoris regni quam tenuit B. Petro auctori suo Signiferum & Comitem in ipso regno utens atque amplectens coram Synodo tam omnibus Episcopis seu Principibus atque Optimatibus cunctoque populo insulæ Brytanniæ morantibus, quamque & nostri fidelissimi missi Georgii & Theophilacti, sanctissimis Episcopis votum vovit eidem Dei Apostolo B. Petro clavigero regni cælorum; ut per unumquemque annum, scilicet quantos dies annus habuerit, tantos manculas eidem Dei Apostolo Ecclesiæ nimirum CCCLXV. pro alimoniâ pauperum & luminariorum concinnatione emittere, quod & fecit; ut tam ipse quamque in posteris ejus qui ipso regno tenere videntur, usque in perpetuum propter ejusdem regni victorias B. Petro suis almis suffragiis concedente. Et si vestra excellentia ampliores victorias & honores in ipso habere regno cupit; instar persolvens per eam amplius quam amplius in perpetuum permaneat confirmatum, ut ipse Dei Apostolus semper per vos in ipso victoriam concedat regno, & in vitâ æternâ cum Sanctis omnibus sine fine vos regnare faciat.

E P I S T O L A

EPISCOPORUM Angliæ ad LEONEM Papam.

OMnes Episcopi & sacerdotes totius Britannię Insulæ venerabili Papæ Leoni salutem in Christo. Notum fore cupimus almitati vestræ, sicut legimus in historiis Anglorum scribente Bedâ Historiographo & laudabili Doctore nostro; quod non tam ingens labor incumberebat anterioribus nostris, scilicet Pallii gratiâ Romam usque fatigari, quemadmodum postea mos inolevit. Scripsit namque ipse præfatus Doctor, quod beatus Papa Gregorius Augustinum prædicatorem genti Anglorum direxerit non Episcopum ordinatum sed Monachum, cum aliis ejusdem religionis cooperantibus. Ipse namque Augustinus post conversionem prædictæ gentis ab Etherio Arelatensi Archiepiscopo Archiepiscopus ordinatus est; juxta quod jussa sancti Patris Gregorii acceperat. Postea verò Augustinus successorem sibi Laurentium adhuc vivens ordinavit; exemplum sequens B. Petri principis Apostolorum, qui Clementem adiutorem & successorem sibi consecrâsse perhibetur. Post Laurentium Mellitus sedem Dorovernensis Ecclesiæ suscepit; & post Mellitum Justus; qui ambo susceperunt scripta exhortatoria à Pontifice Romanæ & Apostolicæ Sedis Bonifacio, datâ sibi ordinandi Episcopos auctoritate; cujus auctoritatis ista est forma. *Dilectissimo fratri Justo Bonifacius. Pallium per latorem præsentium fraternitati tuæ benignitatis studio invitati direximus; concedentes etiam tibi ordinationes Episcoporum exigente opportunitate Deum præveniente misericordiâ celebrare; ita ut Christi Evangelium plurimorum adnuntiatione in omnibus gentibus, quæ nec dum conversæ sunt, dilatetur, & cætera.* Nam iste Justus antea ab Augustino Episcopus ordinatus est, sicut & Mellitus. Ipse quoque Justus ordinavit Paulinum Episcopum; & Honorius Papa misit Pallium ipsi Paulino; ubi gentem Nordanhymbrorum cum suo Rege ad fidem Christi Paulino evangelizante conversam esse didicit. Qui Paulinus post obitum

obitum prædicti Justi Honorium Dorovernensi Ecclesiæ Archiepiscopum ordinavit; cui etiam præfatus Papa Honorius misit Pallium & literas, in quibus continentur hæc. *Dilectissimo fratri Honorio Honorius salutem. Juxta vestram petitionem & filiorum nostrorum Regum, vobis per præsentem nostram præceptionem vice B. Petri Apostolorum Principis auctoritatem tribuimus; ut quando unum ex vobis divina ad se jusserit gratia evocari, is qui superstes fuerit alterum in loco defuncti debeat Episcopum ordinare. Pro qua etiam re singula vestra dilectioni Pallia pro eadem ordinatione celebrandâ direximus; ut per nostra præceptionis auctoritatem possitis Deo placitam ordinationem efficere; quia ut hæc vobis concederemus longa terrarum marisque intervalla, quæ inter nos ac vos obstant, ad hæc nos condescendere coegerunt; ut nulla possit Ecclesiarum vestrarum jactura per cujuslibet occasionis obtentum quoquo modo provenire; sed potius commissi vobis populi devotionem plenius propagare. Deus te intubum custodiat dilectissime frater.* Item Albinus vel Alquinus maximus librarius scripsit ad Offam Regem Anglorum dicens; quod Archiepiscopus semper ab Archiepiscopo debeat ordinari, & Pallium ei debere mitti à Domino Apostolico. Sed Regum dissensiones hanc turbaverunt ordinationem; ita ut non potuit fieri quod fieri debuit; quamvis sancti Canones firmissimè decrevissent nunquam ob Regum dissensiones Ecclesiastica statuta violari debuisse. Tunc temporis impleverunt sancti & Apostolici viri illud laudabile præceptum Salvatoris nostri dicentis: * *Gratis accepistis; gratis date.* Tunc sine viribus elanguit Simoniaca Hæresis; quia non pecuniâ emebatur donum Dei, sed gratis, sicut ipse jusserat, donabatur. Timendum est tamen vendentibus gratiam Dei

* Matth. X. 8. nostri dicentis: * *Gratis accepistis; gratis date.* Tunc sine viribus elanguit Simoniaca Hæresis; quia non pecuniâ emebatur donum Dei, sed gratis, sicut ipse jusserat, donabatur. Timendum est tamen vendentibus gratiam Dei

† Act. VIII. 20. hoc quod Petrus Apostolus Simoni dicebat: † *Pecunia tua tecum sit in perditione; non est tibi pars neque sors in sermone hoc.*

SUC

S U C C E S S I O P R I O R U M Coventrensis Ecclesiæ.

Inigne Monasterium Coventriæ fundarunt Leofricus Merciorum Comes & Godiva uxor anno Domini MXLIII. Id ad culmen perductum ab Archiepiscopo Cant. Edfio iv. Non. Octobris dedicatum est, Abbate Leofwino cum xxiv. Monachis in eodem instituto: tot & tantis redditibus atque ornamentis à piis fundatoribus ditatum; ut omnia Angliæ Monasteria auri, argenti & gemmarum copiâ antecelleret. Harum cupidine allectus divitiarum Robertus de Lymesy Episcopus Cestrensis, mortuo Leofwino Abbate, custodiam Abbatix à Rege impetravit, & Episcopatus sui sedem ad Coventriam transtulit anno MXCV. Ex eo tempore Monasterium Coventriæ loco Abbatum Priores habere cœpit. In Ecclesiis enim Cathedralibus, quibus Monachi infederunt, Episcopus Abbatis vices supplevit. Coventriæ federunt post Robertum de Lymesy Episcopi quinque, viz. Robertus de Peche, Rogerus de Clinton, Walterus Durdent, Ricardus Peche, Gerardus Puella; qui se *Coventriæ* Episcopos solummodo, omisso *Lichfeldiæ* titulo, nominare solebant. Post Gerardi mortem Hugo Nonant Episcopus sedem Episcopalem ad Lichfeldiam postliminio retulit. Ecclesia tamen Coventrensis mansit Cathedralis, & paria cum Lichfeldensi in electione Episcopi communis suffragia obtinuit, usque ad extremam dissolutionem sub Henrico VIII. Rege.

Leofwinus, Abbas primus, Episcopus Lichfeldensis factus est anno 1053.

Leofwinus, Abbas ultimus, interfuit Synodo Londinensi anno 1075. obiit paulò ante annum 1095.

Laurentius, Priorum primus occurrit, quamvis plures ante ipsum Prioratum tenuisse nequitiam sit dubitandum. Frequens de eo fit mentio in Monasterio Angl. Tom. iii. p. 220, 235. ubi res ab illo gestæ annis 1144, 1149, & 1162. memorantur. Obiit demum anno 1179. 4. Cal. Febr. Post obitum ipsius Prioratus integro quadriennio vacavit.

Dugdal. Antiq.
Warwic. p. 109

Obituar. S. Augustini Cant.

Moses, Ricardi Cant. Archiepiscopi Capellanus, medio anno 1183. in Priorem electus est die ante electionem Gerardi Pucellæ Episcopi [ex Monasterio Tom. iii. p. 220.] Ipsum pariter ac Monachos omnes Hugo Episcopus à Monasterio Coventrensi ejecit anno 1190. Canonicis Sæcularibus ipsorum loco institutis. Obiit Moses in exilio apud Romam anno 1198. 17. Cal. Augusti, ex fide Obituarii Cantuariensis.

Joybertus seu *Jorbertus*, Prior de Wenloc, Monachis anno 1198. 15. Cal. Februarii ab Huberto Archiepiscopo jussu Papæ denuo restitutis Prior datus est. Is anno 1208. post Galfridi Episcopi mortem ad Episcopatum à Monachis suis electus, contradicentibus Canonicis Lichfeldensibus dignitate excidit. Obiit anno 1216. 18. Cal. Julii. Ex Matthæo Paris, Annalibus Winton. & Historiâ Lichfeldensi:

Galfridus;

Galfridus, loco ipsius Prior electus anno 1216. 16. Cal. Augusti, post *Willemi Cornhull* Episcopi obitum anno 1223. Episcopus à Monachis *Coventrensis* est electus. Repugnante autem Capitulo *Lichfeldensi*, electio ab Archiepiscopo Cant. & Honorio Papa cassata est, [ex *Historia Lichfeldensi*.] Iste *Galfridus* scripsit *Chronicon* MS. hodiernum asservatum, quod vidit *Vir Cl. Gulielmus Dugdale*, & ex eo descripsit dies obituales trium præcedentium Priorum & electionem ipsius *Galfridi*, in *Antiq. Warwic.* p. 105. Obiit anno 1236. juxta *Annales Theokesberienfes*.

Rogerus, obiit anno circiter 1248.

Willelmus Prior fuit anno 1249, & 1257.

Henricus Irreys, Prior *Coventr.* in Episcopum electus est à Monachis suis anno 1311. Quod sine assensu Capituli *Lichfeldensis* factum, frustra fuit. Obiit *Henricus* post annum 1342.

Willelmus de Dunstaple Prioratum tenuit anno 1349.

Willelmus de Greenburgh Prior erat anno 1361.

Jacobus de Horton anno 1391. Monasterio *Coventrensi* præfuit.

Rogerus Cotton præfuit anno 1396.

Ricardus Crosby, Prior erat anno 1399, & 1414. Ex Registro *Chichley*.

Ricardus Notyngham. præfuit anno 1437. obiit sub initium anni 1453. Ex Registro *Kemp*.

Johannes Shotteswell, Subprior, loco *Ricardi* electus anno 1453. mense Martio. Ex Registro *Kemp*.

Thomas Derham, obiit anno 1481. April. 21.

Ricardus Shaw, Prior fuit anno 1495, & 1499. Ex Registro *Marton*.

Willelmus Polesworth, anno 1500.

Johannes Webbe, vir eruditus, judice *Balæo*, Prioratum tenuit anno 1523.

Thomas Weford Prior anno 1533. Registr. *Cranmer*.

Thomas Camfwell, Priorum ultimus, Monasterium in manus regias resignavit anno 1539. die 15. Januarii; & annuum stipendium 185. marcarum à Rege accepit.

Valor annuus reddituum Prioratus tempore dissolutionis æstimabatur 731. lib. 19. sol. 5. den.

De Scriptor.
par. 2. p. 73.

S U C

S U C C E S S I O D E C A N O R U M Ecclesiæ Lichfeldensis.

Clericos Sæculares Episcopis Lichfeldensibus à primâ Sedis fundatione adhæsisse & Ecclesiæ Cathedrali in sacris obeundis inserviisse dubio caret. Primus autem Ethelwaldus Episcopus certas illis Præbendas quibus alerentur viritim consignavit, & Huic tam titulo *Præpositi Canonicorum* præfecit. Factum id circa annum 822. Quo tempore Præpositi Decanorum nomen assumpserint, quive Canonici seu Præpositi seu Decani ad sæculum usque duodecimum vergens præfuerint, penitus later.

Ex Historia
Lichfeldensi &
alijs.

Ricardus de Dalam Decanorum primus occurrit; cujus tempore Decanatus ad exilem censum antea redactus, à Ricardo Episcopo amplis redditibus anno circiter 1170. est dotatus. Nomen ejus in Monastico Angl. tom. 3. sæpius invenitur.

Radulphus de Nevill, Decanus à Johanne Rege, Sede vacante, tempore Interdicti creatus est annos inter 1208, & 1214. Obiit anno 1222.

Willelmus de Mancestriâ, electus anno 1222. à Canonicis Lichfeldensibus; quibus Willelmus de Cornhull Episcopus Decanum suum eligendi potestatem primus commiserat. Antea enim Episcopi Decanos pro arbitrio designare solebant. Obiit Willelmus anno 1254. 7. Februarii.

Radulphus de Sempringham, Academia Oxoniensis Cancellarius, Archidiaconus Lichfeldensis factus est anno 1253. Decanus post Willelmum anno 1254. obiit anno 1260. Ista docent Annales Burtonenses, quibus suffragatur etiam *Willelmus Whirlock*. Magis tamen adhibendum arbitror Thomæ de Chesterfeld, qui Radulphi obitum in annum 1280. (exeuntem) 23. Martii protelat. Character enim, quem apponit, istum sc. diem cum Dominicâ mediâ Quadragesimæ compositum fuisse, veritati adamussim congruit.

Johannes de Derby electus est anno 1281. in fine Aprilis, obiit 1319. 12. Octobr. Ipsum ad Parlamentum literis regiis sæpius evocatum fuisse, annis sc. 1295, 1300, 1302, 1304. comperio. Neque enim illo sæculo infrequens erat, ut Decani celebriorum Ecclesiarum Cathedralium unâ cum Abbatibus & Prioribus Monasteriorum ad supremum Ordinum confessum adsciscerentur.

Dugd. Summ.
Parl. p. 9, 29,
41, 45.

Stephanus de Segrave, Academia Cantabrigiensis Cancellarius anno 1306. Decanus Lichfeldensis electus est 1319. 5. Decembr. confirmatus ab Episcopo anno 1320. mense Septembri. Demum ad Archiepiscopatum Archanum in Hiberniâ evectus, consecratus est 1324. 29. April.

Rogerus de Covenis, natione Vasco, Johannis XXII. Papæ provisione Decanatum obtinuit, per Procuratorem installatus 1325. 3. Nov. Huic in partibus transmarinis defuncto successit provisionis Papalis beneficio

Johannes Garfias, seu *Gasquy*, postea Episcopus Massiliensis à Benedicto Papâ anno 1334. creatus.

Ricardus filius Radulphi, S. T. P. Archidiaconus Cestrensis, pietate & eruditione clarissimus, ad Decanatum à Papâ provissus, installatus est 1357.

20. April. ad Archiepiscopum Armachanum promotus anno 1347.

Symon de Borisley, Decanatum provisione Papali obtinuit anno 1347. installatus 1348. 8. Januarii.

Johannes Buckingham Decanus erat anno 1360. Idem (ni fallor) Episcopus Lincoln. anno 1363. factus est.

Willelmus Packinton Decanatum resignavit 1390. 30. April.

Thomas Stretton electus anno 1390. obiit anno 1426.

Thomas Wolveden, Ecclesiæ Lichfeldensis Præcentor, fit Decanus anno 1426. Obiit anno 1432. mense Novembri.

Thomas Verney electus est anno 1432.

Thomas Heywood successit, anno demum 1492. 25. Octobr. defunctus.

Johannes Totton S. T. P. subrogatus est anno 1493. obiit die 2. Augusti anno 1510. quantum auguror.

Radulphus Collingwood, S. T. P. Yottono successit. Annum Historia Lichfeldensis hoc in loco corrupta non expressit. Id tamen anno 1510. contigisse opinor. Isto enim anno Radulphus Collingwood Archidiaconatum Coven-trensem die 2. Octobris deposuit.

Jacobus Denton, L. D. & Canonicus Windesoriensis, successit paulò ante annum 1519. Decanatum tenuit annis 11. Anno 1524. in Hiberniam à Rege legatus, ut nuperas regni seditiones sedaret, & pro arbitrio puniret seu condonaret.

Ricardus Sampson L. D. paulò ante annum 1530. successit, ad Episcopatum Cicestrensem promotus anno 1536.

Ricardus Williams, Decanatu donatus est ab Henrico Rege, cui à Sacris erat, anno 1536.

Dugdal Antiq.
Warwic. p.
127.

Reg. Cranmer.

MONA

MONACHI WIGORNIENSIS
ANNALES
DE REBUS

Ecclesiæ Wigornienfis

A primâ ejus fundatione ad annum MCCCVIII.

ACCEDUNT

Continuatio Historiæ de Episcopis WIGORNIENSIBUS ab anno MCCCII. ad annum MDXL.

Vita brevis S. WLSTANI Episcopi Wigorn. authore HEMMINGO Monacho Wigornienfi coævo.

Acta Synodi apud Wigorniam à S. WLSTANO habitæ anno MXCII.

Compositio inter Episcopum & Monachos Wigornienfes facta anno MCCXXIV. de electione Prioris.

Successio Priorum Wigornienfis Ecclesiæ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

MONACHI WIGORNIENSIS
ANNALES
DE REBUS

Ecclesiæ Wigorniensis.

Considerantes pro multis causis in religione Cronicas esse necessarias, istas vobis de vetustis rotulis neglectisque schedulis excerptimus; & quasi de sub mensâ Domini fragmenta colligimus, ne perirent. Non enim debet vestras urbanas aures offendere rudis & inculta Latinitas, qui soletis in Scripturis magis sensui quàm verbis incumbere, fructui potius quam foliis inhære. Nec mirandum, si liber annuatim augmentatur, ac per hoc à diversis compositus, in alicujus fortè manus inciderit, qui proloquens fecerit barbarissimum. Vestri itaque studii erit; ut in libro jugiter schedula dependeat, in qua cum plumbo notentur obitus illustrium virorum & aliquod de regni statu memoriale, cum audiri contigerit. In fine verò anni non quicumque voluerit, sed cui injunctum fuerit, quod verius & melius censuerit ad posteritatis notitiâ transmittendum, in corpore libri succinctâ brevitate describat; & tunc veteri schedulâ subtractâ, nova imponatur.

Anno DCLXXX. (a) tempore Athelredi Regis Merciorum & Theodori Archiepiscopi constituta est Sedes Episcopalis Wigornensis Ecclesiæ. Boselus BOSELUS: Episcopus primus. Et vixit annis xi.

Anno DCLXXXIX. Bosel Wigorniensis Episcopus primus obiit; cui successit Ostforus (b).

Ostforus.

Anno

(a) Diocesis Lichfeldensis integrum Merciorum regnum olim complexa est; anno domini 679. auctoritate Æthilredi Regis & Theodori Archiepiscopi Cant. in quinque Parochias divisa. Harum una erat Wigorniensis, cujus ditioni subdebantur Provinciæ Wigorniensis, Glocestrensis & dimidia Warwicensis. Sedes apud Wigorniam Wicciorum Metropoli posita. Primus huic Episcopus designatus est TATFRITH, vir strenuissimus & doctissimus atque excellentis ingenii, ex Hildæ Abbatis Monasterio Streoneshalensi delectus; qui priusquam consecrari posset, morte immaturâ abreptus obiit. Defuncti loco electus est Bosel; quem anno 680. consecratum fuisse non malè perhibere possumus. Sic enim præter Annales nostros Florentius innuit. Anno 691. Bo-

selus tam gravi corporis infirmitate depressus, ut officium Episcopale implere non posset, sponte abdicavit. Beda l. 4. c. 23. Florentius.

(b) Ostfor, rectius juxta Bedam & Florentium *Ostfor* dicendus, Presbyter doctissimus, in Cœnobio Streoneshalensi sacrarum literarum scientiam haurit. Dein in Cantiam profectus, eruditissimo Archiepiscopo Theodoro adhæsit. Romam postremò adit, ut studia sua consummaret; quod quidem illo tempore non leve doctrinæ & sanctitatis argumentum Anglis erat. In patriam reversus ad provinciam Wicciorum divertit; fidemque maximâ sedulitate diu prædicavit. Revertenti igitur Boselo Antistiti anno 691. non aliis dignior est habitus qui substitueretur. Vacavit tunc Sedes

Anno DCXCII. Ostforus Wigornienſis Epiſcopus II. obiit.

EGWINUS. Anno DCXCIII. Sanctus Egwinus (c) III. Epiſcopus Wigornienſis confe-
cratur; qui Abbatiam de Eweſham conſtruxit.

Anno DCCXVII. Sanctus Egwinus Epiſcopus Wigorn. III. obiit; cui
WILFRID. Wilfridus (d) ſucceſſit.

MILRED. Anno DCCXLII. Wilfridus Wigorn. Epiſcopus obiit; cui Milredus (e)
ſucceſſit.

Anno DCCLXXV. Milredus V. Wigorn. Epiſcopus obiit; cui Wer-
WERMUND. mundus (f) ſucceſſit.

Anno DCCLXXVIII. Wermundus VI. Wigorn. Epiſcopus obiit: cui
TILHERUS. Thilherus (g) Abbas de Beorclea ſucceſſit.

Anno DCCLXXX. Offa Rex dedit Eccleſiæ Wigorn. Groppethorne, Ne-
therton, Elmelewe, Cherton, Hampton, Bengeworthe, & magnam Bibli-
am cum duabus armillis ex auro.

des Archiepiſcopalis Cant. A Wilfrido
itaque Eboracenſi Epiſcopo, qui è Nor-
thumbriâ pulſus in Merciam ſe receperat,
Æthilredo Rege jubente conſecratus eſt.
Id quidem fieri non poterat ante initium
anni 692. quo Wilfridus Merciam intra-
vit. Deſunctus eſt Oſtforus ante exitum
ejuſdem anni. *Beda l. 4. c. 23. Florentius.*

(c) Ecgwinus ſucceſſit anno 692. juxta
Florentium; obiit 717. 30. Decembr. ex
ejuſdem, Annalium Eweſhamenſium, & Brith-
waldi fide. Wilfridum ſucceſſorem illo ad-
huc ſuperſtite electum eſſe Florentius tra-
dit; ut Epiſcopatum ante obitum abdicâſ-
ſe videatur. Hiſtoria Eweſhamenſis illum
Eweſhamenſe Cœnobium anno 702. con-
ſtruxiſſe & poſt annos 6. relicto Epiſcopa-
tu Abbatiam ejusdem ſuſcepiſſe refert. Sa-
nè Florentius teſtatur illum anno 708. Ro-
mam in Kenredi & Offæ Regum comitatu
proſectum, epiſtolam privilegii à Conſtan-
tino Papâ pro Monaſterio ſuo Eweſhamenſi
tuendo impetrâſſe. Religioſa iſtius Cœno-
bii fundatio maximam viri ſanctiſſimi me-
moriz injuriam fecit, Monachi enim, ut
majorem fundatori & loco ſuo religionem
conciliarent, ineptiſſimas fabulas de eo con-
finxerunt. Hinc nata commenta de viſione
B. Mariæ Virginis circa imaginem ſuam in
Eccleſiâ Eweſhamenſi collocandam ei factâ,
de confirmatione Conſtantini Papæ & lite-
ris ejusdem argumenti, de Synodo Londi-
nenſi Bertwaldi Archiepiſcopi & ſtabilito
in eadem imaginum cultu: quæ ſi falſa eſſe
probare contenderem, tempus inutiliter
tererem. Adeo tamen his nugis deceptus
eſt Baleus; ut arreptâ inde anſâ vir intem-
perantis zeli in Ecgwinum acerrimè debac-
chatus ſit, *Cent. 1. cap. 91.* Multa God-
winus de Ecgwinum congeſſit; quæ ex Brith-
woldo hauſiſſe præ ſe fert: quamvis ipſe
Brithwoldi opus nunquam viderit; ſed ex
Capgravio iſta omnia deſcripſerit. Brith-

woldus enim Monachus Glaſtonienſis ſcri-
pſit Vitam S. Egwini, quæ exiſtat in Codice
valde vetuſto Bibliothecæ Cottonianæ *Nero*
E. 1. Eam Capgravius abbreviatam, non-
nullibi etiam turpiſſimis fabulis vitiatam, in
Legendâ ſuâ Novâ f. 123. repoſuit. Malè
inter alia refert Capgravius Ecgwinum E-
piſcopatu Wigornienſi pulſum fuiſſe. Id
enim ſolummodo tradit Brithwoldus, illum
iniquè apud Regem accuſatum, Romam ab
illo miſſum fuiſſe & à Papâ accitum, ut ſe
purgaret; quod primo colloquio effecit, &
honorificè à Papâ remiſſus eſt.

(d) Ecgwinum deſuncto ſub exitum anni
717. *Wilfridus Praſulatum Wigorn. Eccleſiæ*
ſuſcepit, authore Florentio: quæ quidem
verba cum Ecgwini ſeceſſione conciliari
poſſunt, ſi Ecgwinus Wilfridum non tam
ſucceſſorem quàm coadjutorem ſibi aſciviſſe
perhibeatur. Presbyterum ſive Sacellanum
Ecwini antea fuiſſe Regiſtrum antiquum
Eccleſiæ Wigorn. docet. Præfuit anno 731.
quando Beda Hiſtoriam Eccleſiaſticam ab-
ſolvit. Obiit 745. juxta Continuationem
Epitomes Bedæ & Annales Mailroſenſes,
743. juxta Florentium, quem in ſucceſſione
Epiſcoporum Wigorn. delineandâ ſequi
præſtat, tum quòd tempora præ aliis noſtræ
gentis Hiſtoricis optimè digeſſerit, tum
quòd ipſi Monacho Wigornienſi vetuſta
Eccleſiæ ſuæ monumenta deeſſe non pote-
rant.

(e) Milredus ſive Mildredus ſucceſſit an-
no 743. Synodo Cloveſhoviienſi interfuit
747. Obiit 775. *Florentius, Concil. Angl.*
tom. 1. p. 242. Annum obitus 772. Chrono-
logia Saxonica vulgata, 792. Florilegus poſu-
erunt. *Hildredus* in Textu Roſſenſi dicitur.

(f) Weremundi tempora ab Authore
noſtro poſita Florentius confirmat.

(g) Tilherus Abbas ſucceſſit 778. obiit
781. *Florentius.* Hunc Textus Roſſenſis
Gilhere appellat.

Anno

Anno DCCLXXXI. Tilherus VII. Wigorn. Episcopus obiit; cui Heatho- HEATHORED
redus (b) successit.

Anno DCCLXXXII. Othredus Dux dedit Ecclesiæ Wigorn. Stoke & Schepstone.

Anno DCCXCVIII. Heathoredus VIII. Wigorn. Episcopus obiit; qui dedit nobis Istacumbe; cui successit Denebertus (i). DENEBERT

Anno DCCCXXII. Denebertus ix. Wigorn. Episcopus obiit; qui dedit nobis de patrimonio suo Manerium de Herforton: cui successit Heabertus (i). HEABERT.

Anno DCCCXXXII. S. Kenulfus Rex Merciorum obiit; qui dedit Ecclesiæ Wigorn. Hynewike, Halle, Bradewe, Humelte, Lockesleye.

Anno DCCCXVI. Heabertus X. Wigorn. Episcopus obiit; qui dedit nobis Crokleye; cui Alheunus (m) successit.

Anno DCCCLII. Berwlfus Rex Merciorum obiit; qui dedit Ecclesiæ ALHUNUS.
Wigornia Mufton & Grimelewe. Cui successit Burhedus Rex; qui dedit nobis Wlvardelewe.

Anno DCCCLXXII. Halheunus XI. Wigorn. Episcopus obiit; cui Werefridus (n) successit. Hic unus magistrorum Ælfredi Regis extitit; & jussu WEREFRITH
illius libros Dialogorum B. Gregorii Papæ de Latinâ in Anglicam linguam transtulit.

Anno

(b) Heathoredi tempora Florentius eodem planè modo disposuit. Ethelredum Malmshuriensis nominat. Interfuit ille Synodo Calcuthensi anno 789. & coram Offa Rege & Jamberhto & Hygberto Archiepiscopis litem movit Wulfheardo filio Cuslan de terris apud Intamburgam & Bradanlegam ad Ecclesiam Wigorn. spectantibus, quæ Wulfheardus injustè detinuit. Convenit utrinque, ut terræ post Wulfheardi obitum ad Ecclesiam redirent. Extat Compositio paucis post annis transcripta in Ecclesiæ Wigorn. tabulatum.

(i) Deneberhtus ab anno 798. ad 822. Sedem tenuit, attestante Florentio. In Synodo Cloveshovienſi anno 803. præſens, compositionem cum Wulfheardo anno 789. initam confirmari obtinuit. Habetur Confirmatio in archivo Ecclesiæ Wigorn. In eadem Synodo Denebertus cum Wulfheardo Herefordenſi Episcopo diremit de limitibus utriusque Diocesis. Compositionem descripsi ex antiquo admodum Ecclesiæ Wigorn. Registro; eandemque à Spelmano editam *Concil. Angl. tom. 1. p. 326.* postea deprehendi. Interfuit idem Synodo Calcuthensi anno 806. *ibid. p. 324.* Hunc Sedi Lichfeldenſi in Metropoliſi eveſcæ ſubjectum fuiſſe Malmshurienſis ſcribit, *de Geſt. Reg. l. 1. c. 4.* quod ad Heathoredum antecellorem referendum erat.

(l) In ſucceſſione ſequentium Episcoporum maxima eſt inter Hiſtoricos diſcordia. Seriem Willelmus Malmshurienſis ſic contextuit: *Denebertus, Herebertus, Alwinus, Henferdth, Ecelin, Wiſſert, Kinewold.* Ali-

ter Indiculus Episcoporum ad calcem Florentii vulgati. *Deneberhtus, Heaberhtus, Alwinus, Wereferhtus, Wiſſertus, Æthelbunus, Kinewaldus.* Ab utroque diverſus eſt ejuſdem Indiculi Codex Abendonienſis. *Deneberhtus, Alwinus, Æthelbunus, Wiſſertus, Hereferhtus, Kynewold.* Chronicon autem Florentii tam vulgatum quàm Abendonienſe MS. & Annales noſtri cum Willelmo conveniunt. His etiam conſonat Florilegus, niſi quòd Werefrithum binomium fecerit. *Heaberhtus* autem, quem *Eadbertum* Florilegus, *Herebertum* Malmshurienſis appellant, Deneberto ſucceſſit anno 822. conſecratus à Wlſfredo Archiepiscopo Cant. cui ſubjectionis profeſſionem ſcriptam obtulit. Synodo Cloveshovienſi adfuit 824. Londinenſi 833. Obiit 848. juxta Florentium, 846. juxta Annales noſtros, 847. juxta Weſtmonaſterienſem.

(m) *Alwinus* ſive *Alwinus* vel *Alſwinus*; Heaberhtum excepit. Obiit 872. ex concordia omnium ſententiâ.

(n) *Werefrith*, Malmshurienſi *Henferdth*, Weſtmonaſterienſi *Herefridus* & *Werferhtus*, Dicetenſi *Averefredus*, Indiculo ad calcem Florentii MS. *Hereferhtus* dictus; conſecratus eſt ab Æthelredo Archiepiscopo Cant. 873. 7. Junii die Pentecoſtes. Annum quidem 872. Florentius & alii designarunt. Verùm characteres appoſiti 873. fuiſſe evincunt. Vir erat eruditionis pro ſæculi ſui captu non vulgaris, Latinis quippe literis non mediocriter imbutus. Ab Alſfredo Rege itaque in aulam accitus, ipſi à conſiliis & literis erat; atque ejus juſſu li-

bros

Anno DCCCCXV. Werfertus XII. Wigorn. Episcopus obiit, qui dedit ÆTHELHUN nobis Mernanclive. Cui Æthelhunus (o) Abbas de Beorclea successit.

Anno DCCCCXXII. Æthelhunus XIII. Episcopus Wigorn. obiit; cui WILFERTH. Wilferthus (p) successit.

Anno DCCCCXXIX. Wilferthus XIV. Wigorn. Episcopus obiit; cui KYNWOLD. Kenewoldus (q) successit.

Anno DCCCCLV. Rex Anglorum Edredus obiit; cui Edwius filius germani sui Edmundi Regis successit. Hic Rex dedit nobis Tepsinton.

Anno DCCCCLVII. Kenewoldus XV. Wigorn. Episcopus obiit; qui dedit nobis Oddingleye & Lawarne.

DUNSTANUS Anno DCCCCLVIII. Dunstanus (r) Glastoniensis Abbas ab Odone Cant. Archiepiscopo Episcopus Wigorniaë consecratur.

Anno DCCCCLX. S. Odo obiit; cui Dunstanus Wigorniensis Episcopus successit.

OSWALDUS. Anno DCCCCLXII. Religiosus Monachus Oswaldus, (s) Archipræfulis Odonis fratruelis, ad Wigornensem Ecclesiam eligitur Episcopus.

Anno DCCCCLXIX. S. Oswaldus Wigorniensis Episcopus Monachos primò Wigorniaë constituit.

Anno DCCCCLXXI. Winsinus S. Helenæ Presbyter anno iii. conversionis suæ Monachis Wigorniensis Ecclesiæ primus Prior instituitur.

Anno DCCCCLXXII. Oswaldus Wigorniensis Episcopus Eboracensem Archiepiscopatum suscepit.

Anno DCCCCLXXXIII. Oswaldus Monachos apud Westburi constituit.

Anno DCCCCLXXXIV. Idem apud Perforam; ubi primus Abbas Fulbertus.

bro's Dialogorum B. Gregorii Saxonicè convertit. Ab Alfredo evocatum Asserius in anno 884. narrat; quamvis ante plures annos evocari potuerit. Anno circiter 874. Danis Merciam devastantibus, trans maria fugere coactus fuerat. Ab Alfredo demum reductus, Grimbaldum jubente Rege secum adduxisse videtur. Atque hinc Florentius illum in Galliam Grimbaldi adducendi gratia ab Alfredo legatum refert. Versionem equidem Saxonice Dialogorum Gregorii post annum 890. confecit. Alfredus enim Rex in præfatione eidem præmissa Plegmundi Archiepiscopi meminit. Wenefridum anno 915. obiisse constat. Godwinus à Baleo deceptus illum anno 911. decessisse ponit; & Wilfreth quendam, omnibus Historicis ignotum, substituit; quem anno 915. obiisse vult: sumptâ quidem erroris ansâ ex binis nominibus Wenefritho apud Florilegum datis, & ordine in Indiculo Episcoporum ad Florentii calcem inverso.

(o) Æthelhunus, à Malmsburiensi Ecclesin, à Dicetensi Æthelhunus dictus; Wenefritho successit anno 915. obiit 922. juxta Florentium & Florilegum.

(p) In Wilferthi temporibus definiendis nostro concordat Florentius. Westmonasteriensis tamen annum obitus 930. posuit.

(q) Kynewoldus, seu Cœnwaldus, sive Cœ-

enwaldus, vir magnæ humilitatis & Monastica professionis, successit anno 929. obiit 957. authore Florentio.

(r) Kynewoldum excepit Præsul suo tempore potentissimus Dunstanus, ad Cantuariensem thronum anno 960. translatus.

(s) Maximus Monachorum patronus Oswaldus sedem Wigornensem post Dunstanum accepit, anno 960. consecratus juxta Florentium, cujus calculo fidem præ Annalibus hisce adhibendam censeo. Anno 972. Archiepiscopatum Eboracensem regendum accepit, neque tamen Wigornensem dereliquit. Exemplum secuti sunt Aldulfus & Wistanus successores; qui post Oswaldum utramque Sedem usque ad annum 1023. obtinuerunt. Exemplo præverat Dunstanus, Monachorum Anglicorum Patriarcha, qui Episcopatus Wigorniensis & Londinensem simul administraverat: neque Edgardo Regi quicquid Episcopis Monasticis denegare fas erat. Huic quidem cupiditati Oswaldi successores Bullam Formosi Papæ Oswaldo simul cum Pallio datam prætexebant (*Monastic. tom. 3. p. 131.*) misero sanè commento, cum Formosus ante 70. annos in vivis esse desierit. Obiit Oswaldus 992. 28. Febr. Wigorniaë in Ecclesiâ S. Mariæ, quam ipse à fundamentis construxerat, sepultus, authore Florentio.

Anno DCCCCLXXXV. Idem apud Winchelcumbe, ubi primus Abbas Germanus.

Anno DCCCCLXXXVI. Fundata est Ecclesia de Remesheye ab Oswaldo cum Aylwino Comite.

Anno DCCCCLXXXVIII. Sanctus Oswaldus suis precibus resuscitavit Fulbertum Abbatem Perforæ.

Anno DCCCXC. Sanctus Oswaldus Archiepiscopus Monasterium de Ramefey in honorem S. Benedicti Abbaris consecravit; & Monachos de Wigornia ibidem primò instituit.

Anno DCCCXCII. Præful transivit Oswaldus, & astra petivit. Cui successit venerabilis Aldulfus (†) Abbas de Burgo S. Petri, & ipse Archiepiscopus Aldulfus. Ebor. fedit annis xi. & dimidium.

Anno Wlstanus (✱) Episcopus Wigorniensis, & ipse Archiepiscopus Ebor. fedit annos xxii. Wlstanus.

Anno Leoferbius (✕) Episcopus Wigorn. fedit annis xi. LEOPSIUS.

Anno Brihtegus (γ) Episcopus Wigorn. fedit annos vi. BRIHTEAGUS.

Anno Livingus (z) Episcopus Wigorn. fedit annos xv. LIVINGUS.

Anno

(†) *Aldulph*, sive *Ealdulf* seu *Adulf*, Abbas Petriburgensis, in utraque Sede successit anno 992. obiit 1002. 6. Maii, in Ecclesia Cathedrali Wigorn. tumulatus, juxta Florentium. Eundem tamen die 4. Junii obiit Obiituarium vetus Wigorn. Ecclesie, die 5. Junii Obiituarium Petriburgense tradunt. Quod *Malmsburiensem* Abbatem antea fuisse Godwinus scribit; error est manifestus pro *Medeshamstundensis*.

(✱) Aldulfo in utraque Sede successit Wlstanus Abbas (locus Abbatie latet) *Reprobus* cognominatus. Rationem cognominis exhibet liber Ecclesie Wigorn. *Nam nimis erravit, dum rebus nos spoliavit, & ipse Archiepiscopus Ebor.* Plurima sc. Maneria ad Ecclesiam Wigorn. spectantia alienavit, & Sedi Ebor. quam simul tenuit, transcripsit. Seu potius administratio simul tamdiu utroque Episcopatu, possessiones utriusque haud ita bene divisæ fuerant. Separatis itaque Episcopatibus, Archiepiscopi Ebor. utpote potentiores plurima Wigorn. Ecclesie abstraxerunt. Haud minus equidem Oswaldus & Wlstanus culpandierant. Verum istorum utroque Sanctis annumerato, Wlstanus solus crimen tulit. Maneria illa Wlstanus secundus ab Archiepiscopis Ebor. non sine difficili certamine erepta Ecclesie Wigorn. postliminio restituit. Obiit Eboraci 1023. 28. Maii, in Cœnobio Eliensi sepultus. *Florentius, Stobans, Obiituar. Wigorn.*

(✕) Pace Septemtrionali Angliæ donatâ, proprium sibi Antistitem recepit Eboracum post Wlstani mortem, proprium & Wigornia. Wigorniensis creatus est *Leoffinus* sive *Leoffinus* Abbas Thorneiensis. *Leoffinus* hunc appellat *Malmsburiensis, Leofricum Anna-*

les Petriburg. Saxon. Obiit in Episcopali villâ Kemeseia 1033. 19. Augusti, in Ecclesia suâ Cathedrali sepultus. Sic quidem Florentius, cui de die obitus suffragatur Obiituarium pervetustum Wigorn. Male tamen à Florentio apponitur feria 3. quæ dies 21. Aug. fuit. Male etiam ab Annalibus Winchelcumb. feria 6. & ab Annalibus Menev. dies 29. Augusti.

(γ) *Brihtegus*, Malmsburiensi *Britegus*, libro Wigorn. *Brihtegus*, Annalibus Petriburg. Sax. *Brihteb*, Indiculo ad calem Florentii MS. *Byrhtegus* dictus, in pago Bercheriensis natus, Wlstani decessoris ex sorore nepos, ex Abbate Perscorensi in Episcopum Wigorn. erectus est anno 1033. Missus brevi post à Canuto Rege, Gunnildam filiam ejus in Germaniam duxit Imperatori uxorem collocandam. Alienatas ab Ecclesia Wigorn. terras quamplurimas cognatis suis transcripsit, & in his Himelcun, Speclea, & Wlfrintun Halhega, quas Egelrico fratri suo concessit. Ista omnia Hemmingus tradit in libro *de possessionibus Ecclesie Wigorn.* anno circiter 1090. conscripto. Obiit Brihtegus 1038. 20. Dec. feria 4. Sic præter Florentium produnt Annales Saxonici Boyeriani & Obiituarium Eliense ac Wigorniese vetus. Die tamen 19. obitum contigisse Annales Petriburg. Saxon. statuunt.

(z) Sedem Wigornensem post Brihtegi obitum regendam suscepit Livingus Episcopus Cridiensis & Cornubiensis; & utrumque Episcopatum simul tenuit, dono Haroldi Regis, cujus maximam sibi gratiam (vereor ne malis artibus) conciliaverat. De genere ejus & rebus alibi gestis consule Historiam Episcoporum Exon. Quiddam tamen

ALDREDUS. Anno Aldredus (a) Episcopus Wigorn. & ipse Archiepiscopus Ebor. fedit annos xxi.

Anno MLVIII. Aldredus in civitate Glovernâ principalem Ecclesiam in honore S. Petri dedicavit ; & Wlstanum Wigorniensem ibidem Abbatem constituit ; sicque Jerusalem profectus est.

WLSTANUS. Anno Wlstanus (b) Episcopus Wigorn. fedit xxxiii. annis, iv. mensibus, & iv. diebus.

Anno MLXXXIV. Inceptio operis Wigorn. Monasterii per S. Wlstanum,

Anno MLXXXV. Major Malvernia fundata est per Alwium Monachum.

Anno MXCII. Anselmus consecratus est in Archiepiscopum Cant. à Thomâ Archiepiscopo Eboracensi. Tunc primò vocati sunt Cantuarienses Archiepiscopi ; qui prius totius Angliæ Metropolitani vocabantur. Rex Willelmus concessit Anselmo Abbatiam S. Albani in alodium,

Anno Obiit S. Wlstanus Episcopus Wigornienfis,

SAMPSON. Anno Sampson (c) Episcopus Wigorn fedit annos xvij.

Anno MCXII. Sampson XXV. Wigorn. Episcopus obiit.

Anno MCXIII. Civitas (d) Wigornia cum principali Monasterio & Ca-

men non ignobile Wigornia ab eo gestum verbis antiqui admodum Ecclesiæ ejusdem Registri dabo. *Spegen Comes, Godwini Comitis filius, Abbatissam Leomynstre à Monasterio surreptam sibi conjugio sociavit, atque annum integrum tenuit ; donec increpationibus Edsi Cant. Archiepiscopi & Livingi Episcopi deterritus sit. Qua tamen irritatus, Merebroc, Hastun & Ferecleobyrig nos privavit.* Anno 1040. in necem Alfredi Principis ante quadriennium nefariè interfecti conspirasse accusatus, ab Haroldo Rege exauthoratus est, sede Wigorn. Alfrico Archiepiscopo Ebor. commissa. Anno sequenti redemptâ Regis gratiâ Episcopatum recepit, & ad obitum usque tenuit. Obiit 1046. 23. Martii die Dominicâ, juxta Florentium, Annales Winchelcumbenses, Saxonicos (*Dominian A. 8.*) & Menevenses, die 19. Martii juxta Historiam Glaston. 20. Martii juxta Annales Saxonicos Boyerianos. Author nostrorum Annalium annos Pontificatus 15. ab suscepto primùm Episcopatu Cridiarunensi numerat.

(a) Aldredus sive Ealdred, Monachus primùm Wintoniensis, postea Abbas Tavestokenfis, Livingo successit anno 1046. A Rege ad Imperatorem legatus anno 1054. integro anno apud Hermannum Coloniensem Archiepiscopum moram fecit. Anno 1056. medio Episcopatu Herefordensi donatus, utramque simul Diocesin rexit usque ad annum 1060. exeuntem ; quando ad Archiepiscopatum Ebor. electus, Herefordensem dimisit, Wigorniensem Episcopatum adhuc retinere in animo habens. Romam autem anno sequenti profectus, non aliâ conditione Pallium à Nicolao Papâ obtinere potuit, nisi ut Wigorniensem etiam dimitteret. Ex Florentio & Stobæo. Beneficia Ecclesiæ Wigorn. præstita Liber Wigorni-

ensis sic recenset. *Tempore S. Edwardi Regis redemit à quodam ministro Regis Aky nomine Tetinton pro 8. marcis auri, reddiditque Conventui. Dedit etiam piscariam de Hallage & Scadruelle, cum terris que ad illas pertinebant.* Longè majorem tamen Sedi Wigorn. ad Eboracum abeuns injuriam fecit, abreptis summâ fraude plurimis Maneriis : qua de re vide Malmsburiensem in *Vita S. Wlstani.*

(b) Wlstanus, sanctitate notissimus, ex Priore Ecclesiæ Wigorn. Episcopus electus est in Curia Regis 1062. 29. Aug. consecratus apud Eboracum die 8. Sept. ab Aldredo Archiepiscopo. Stigando enim Cantuariensi munus Archiepiscopale tunc à Papâ interdictum erat : quamvis Wlstanus non Aldredo sed Stigando professionem subjectionis inter consecrandum fecerit. Ista ex Florentio. Obiit Wlstanus 1095. 19. Januarii : quem calculum in notis ad *Vitam* ejus p. 267. assertum vide. Obituarium tamen Wigornienfe vetustum diem 20. Januarii posuit.

(c) Sampson, Canonicus Baiocensis, in Episcopum Wigorn. ab Anselmo consecratus est apud Londinum in Ecclesiâ S. Pauli 1096. 15. Junii, Presbyter die præcedenti apud Lametham ab eodem ordinatus, teste Eadmero *Hist. Nov. p. 35.* cui succenturiatur Florentius. Obiit apud Westburiam 1112. 5. Maii die Dominicâ. *Hic tempore Willelmi Junioris dedit Conventui Tibriston,* inquit Liber Wigornienfis. Westberiam tamen Monachis ablatam Malmsburiensis criminatur, *de gest. Pontif. f. 161. a.*

(d) Incendium Florentius ad hunc annum pluribus narrat, & Cathedralē Ecclesiā conflagrâsse addit. Rectè à nostro designatur illius dies, quem Godwinus falsum exhibuit.

stello

stello igne cremata est xiii. Cal. Julii. Thomas (e) Prior Wigornienfis, & Colemanus Monachus & Capellanus B. Wiltani, obierunt. Teolfus (f) THEOLFUS. XXVI. Episcopus, Regis Capellanus suscepit Episcopatum Wigorniensem. Wigornienfis Ecclesia cum castello & villâ & uno Monacho & viginti hominibus combusta est. Obiit Petrus Abbas Gloucestriæ; cui successit Dominus Willelmus Monachus ejusdem domus, & benedicitur in Ecclesiâ Cathedrali Wigornia. Sacrista Wigorn. recepit capam ejus de Samer. cum vestimento; & honestè procuravit Conventum Wigorn.

Anno MCXV. Radulfus Archiepiscopus Pallium suscepit v. Kal. Julii, & Teolfum in Episcopum Wigorn. consecrav. Wilfridus Episcopus S. David & Reignelmus Herefordensis obierunt: & pro Wilfrido Bernardus, & pro Reignelmo Gaufridus Episcopi consecrantur.

Anno MCXVIII. Dominus Florentius Wigornienfis Monachus decessit Nonis Julii.

Anno MCXX. Radulfus Cant. Archiepiscopus Clericum quendam David nomine Walensem natione apud Westmonasterium consecrav. ad Episcopatum Bangorensis Ecclesiæ.

Anno Theolfus obiit, qui sedit annos xi. Successit illi Simon (g) SIMON. XXVII. Episcopus Wigorn. qui sedit annis xxv.

Anno MCXXXIX. obiit Walterus de Lacy Abbas Gloucestriæ; cui successit Gilbertus.

Anno MCXLVII. obiit Robertus Episcopus Herefordensis; cui successit Gilbertus Abbas Gloucestriæ. Item successit Gilberto in Abbatem Hame-linus.

Anno Johannes de Pageham (h) XXVIII. Episcopus Wigorn. JOHANNES DE PAGEHAM sedit annis vii.

(e) Obiit uterque 1113. 4. Octobr. Sab-bato juxta Florentium. Colemanus Wiltani Episcopi Cancellarius chartæ Monachis ab eodem datæ 1088. subscripsit apud Hemmingum f. 192.

(f) *Theolfus*, seu *Teolfus*, quem *Thewaldum* & *Theodwaldum* vocant Ecclesiæ Wigorn. archiva, rectissime *Theobaldus* est dicendus. Sic enim ab Eadmero (*Hist. Nov. l. 5. p. 113.*) & Annalibus Winton. nuncupatur. Regis is Henrici Capellanus, & Canonicus Baiocensis, Episcopatum Wigorn. dono Regis apud Windlesorant accepit 1113. 28. Decembr. consecratus Cantuariæ à Radulfo Archiepiscopo 1115. 27. Junii. Obiit in villâ suâ Hamtunenfi 1123. 20. Octobr. Sabbato. Sepultus prope Sampsonem decessorem suum in navi Ecclesiæ Wigorn. ante imaginem Crucifixi. Ista ex Eadmero, Florentio & Malmsburiensi hausta sunt. Florentii quidem liber vulgatus obitum Theobaldi die 21. Octobris collocat. Verùm Codex optimus Abendonienfis diem 20. legit, quem nota affixa indubium reddit. *Hic dedit Ecclesiæ Wigorn. piscariam de Bevereye, cum terrâ qua ad illam pertinet, & terram quandam in Suburbio.* Liber Wigorn.

(g) Simon, Adeleidæ Reginae Capellanus (Cancellarium Florentius appellat) in Normanniâ electus 1125. post Pascha in Angliam venit, & cum solenni processione

Ecclesiam Wigorn. intravit die 8. Maii die Ascensionis Dominicæ. Presbyter à Willelmo Archiepiscopo apud Cantuariam ordinatus est 1125. 23. Maii, Episcopus in crastino consecratus. Et hætenus quidem Florentius cum Continuatore suo Episcoporum Wigorn. tempora diligenter expressit. Simonem ob morum humanitatem & liberalitatem Malmsburiensis prædicat *de gest. Pontif. l. 4. f. 161.* & in eodem Catalogum suum claudit. Quod de Alfredo enim in editione Savilianâ sequitur, ab alienâ manu Codici Saviliano accessit. Obiit Simon anno 1150. ex fide Thomæ Wikes, Gregorii Caergwent, & Annalium Theokesber. 1149. (excurrentem intellige) 20. Martii, fide Annalium Menevensium.

(h) Rectè Annales nostri Johannem Alredo præposuerunt. Suffragantur enim Thomas Wikes, Gervasius, Annales Theokesbir. Winchelcumb. & Menev. aliaque indubiæ fidei monumenta. Godwinus tamen ordinem invertit, deceptus à loco Malmsburiensis interpolato. Consecratus est Cantuariæ à Theobaldo Archiepiscopo (cui à sacris erat) 1151. 4. Martii. Id præter Gervasium & Annales Menev. docet Professio ejus autographa, in archivo Ecclesiæ Cant. etiamnum asservata. Obiit idem apud Romam anno 1158.

- ALFREDUS. Anno Alnredus (c) XXIX. Episcopus Wigorn. sedit annis iv. Anno MCLXII. Fromundus factus est Abbas Theokesburia, & benedictur Wigornia. Sacrista Wigorn. recepit capam ejus cum vestimento parvi pretii. Visitavit Conventum de pitantiâ competenti.
- ROGERUS. Anno MCLXIII. Rogerus (d) filius Comitis Gloucestria ad Pontificatum Wigorn. eligitur. Anno MCLXIV. Rogerus consecratur in Episcopum Wigorn. Kal. Septembris. Anno MCLXV. Rogerus Wigorn. Episcopus intronizatur iv. Non. Februarii. Anno MCLXVII. Rogerus Episcopus Wigorn. transfretavit. Robertus Episcopus Hereford. iv. Kal. Martii obiit, & G. Archidiaconus Wigorn. successit. Anno MCLXX. Willelmus de Bello-Campo obiit; & ad ostium Capituli Wigorn. sepelitur. Anno MCLXXI. fundatus est Prioratus S. Ægidii Abbatis parvæ Malvernia à duobus fratribus, qui nati fuerant apud Betkeforde. Primus enim erat Prior sc. Jocelinus, secundus Prior Edredus. Habitum religionis & regulam B. Benedicti & consuetudines à Capitulo Wigorn. [acceperunt.] Anno MCLXXII. Rogerus Episcopus Wigorn. Romam petiit, Regem excusaturus, quod nec ejus mandato nec voluntate Archiepiscopus occisus est. Albatia de Wiggemore fundata est isto anno. Anno MCLXXIV. Dominus Rogerus Abbas Persora obiit. Item Robertus Foliat consecratur Episcopus Herefordensis. Anno MCLXXV. Turris nova Wigorn. corrui. Anno MCLXXVI. Andreas Abbas Cirecestria obiit. Anno MCLXXVII. Canonici Waltamenfes Sæculares amoti sunt. Mathæus Archidiaconus Gloucestria obiit. Succedit Dominus Willelmus de Norhale. Anno MCLXXVIII. Monasterium Teokesburia incendio conflagravit. Fromundus Teokesburia Abbas obiit. Ricardus de Lucy construxit Ecclesiam de Lines.

(c) Aluredus sive Alfredus, Henrici Regis Capellanus, successit, intronizatus 1158. Dominicâ in Ramis Palmarum viz. die 13. Aprilis. Sic quidem Annales Menev. & Theokebir. quamvis Winchelcumbenses annum 1159. reponant. Obiit 1160. ex concordia omnium sententiâ. Quæ Godwinus de Florentii circa Aluredum silentio habet, mirum est erudito viro excidere potuisse. Florentium enim 1118. 7. Julii obiisse ex Historiis ipsi Godwino familiaribus satis superque constabat.

(d) Rogerus Roberti Comitis Glocestr. Henrici I. Regis filii nothi filius ex furtivo concubitu susceptus, ad Episcopatum Wigorn. electus est 1163. mense Martio, tunc ætate juvenis, consecratus 1164. 23. Aug. intronizatus 1165. 2. Feb. ex Annalibus Menev. & Teokesbir. Vir ob insignem pietatem & ecclesiasticæ disciplinæ studium à Giraldo (in Opere de sex Episcopis coævis) summo pere prædicatus: quem Nigellus etiam Monachus Cant. in insigni Epistolâ ad Willelmum de Longo-campo Eliensem Episco-

pum collaudat, hisce quæ sequuntur additis. *Cum quidam ad Episcopatum, nescio si dignus, fuisset electus, & Cantuaria consecrandus à Ricardo Archiepiscopo de more advenisset; presatus Wigorn. Episcopus Metropolitanus & Suffraganeis suis scripsit, dicens: Ego huic electioni nec consentio nec consensiam, nec subscribo nec subscribam, nec presenciam meam exhibeo nec in posterum exhibebo: & vos scitis quare. Tu autem Domine miserere nostri.* S. Thomæ Cantuariensi in rebus afflictis constanter adhæsit; quâ de re extant præclara ipsius Thomæ in Epistolis suis testimonia. Hunc itaque post Thomæ necem Henricus Rex ad Alexandrum Papam anno 1171. legavit, ut imperati seu approbati facinoris suspicionem ab illo amoliretur. Ad Romam iterum transfretavit Rogerus anno 1178. & Concilio Romano interfuit. Domum redeuns, apud Turonas obiit 1179. 9. Augusti, ibidem sepultus. Ex Annalibus Theokesber. Dycetenli & Parisio. Die 10. Augusti obitus ejus male reponunt Annales Menevenses.

Anno

Anno MCLXXIX. obiit Hamelinus Abbas Gloucestriæ; cui successit G. Carbones. Rogerus Episcopus Wigorn. obiit. G. benedicatur Wigornia die Assumptionis S. Mariæ. Sacrista Wigorn. habuit capam ejus cum vestimento; & misit Coventui per Capellanum suum pro pitantiâ lx. solidos.

Anno MCLXXX. Translatio S. Frideswidæ Oxoniæ ii. Idus Februarii. Baldewinus (e) Abbas de Forde consecratur in Episcopum Wigorn. die S. BALDWINUS. Laurentii.

Anno MCLXXXI. Henricus Abbas Winchecombæ obiit. Successit Crispinus ejusdem loci Prior, & benedicatur Wigornia in translatione S. Wlstanii. Sacrista accepit capam cum vestimento; & misit Conventui per Celerarium suum xl. solidos.

Anno MCLXXXII. Robertus factus est Abbas Teokesburia; benedicatur Wigornia in festivitate B. Michaelis. Sacrista Wigornia accepit capam cum vestimento; & misit Conventui per Capellanum suum xl. solidos. Crispinus Abbas Winchecumbæ & W. Episcopus Roucestria, & O. Abbas Malmesberia obierunt.

Anno MCLXXXIII. Translatio S. Egwini Evelham.

Anno MCLXXXIV. Baldewinus Episcopus Wigorn. electus est in Archiepiscopum Cantuariæ.

Anno MCLXXXV. obiit Hugo de Mortuo-Mari fundator Abbatia de Wiggemore.

Anno MCLXXXVI. obiit Robertus Foliot Episcopus Hereford; cui successit Willelmus le Ver. Willelmus de Norhal (f) factus est Episcopus Wigornia. WILLELMUS DE NORHAL

Anno MCLXXXIX. Radulphus Prior obiit; successit Magister Senatus, Monachus ejusdem domus. Tota ferè Wigornia igne combusta est. Willelmus de Stoke Monachus Wigornia factus est Abbas Sireburnia.

Anno MCXC. obiit Willelmus Wigorn. Episcopus, & Radulfus de Glanville, & Baldewinus Archiepiscopus. Defuncto Willelmo Wigorn. Episcopo v. Non. Maii, Robertus (g) eligitur Id. Julii. ROBERTUS.

(e) Baldwinus, infimæ sortis parentibus in urbe Exoniensi natus, deposito quem gessit Archidiaconatu, vitam Monasticam juxta Ordinis Cisterciensis regulas amplexus est. Demum Abbas Fordensis, & ex Abbate Episcopus Wigorn. constitutus, consecrationem accepit apud Lametham 1180. 10. Augusti. Id præter Annales hosce, Gervasius & Annales Theokesbir. produnt. Ad Cantuariensem thronum postea translatus fuit, electione factâ 1184. 2. Decembr.

(f) Hunc Archidiaconum Glocestr. anno 1177. factum fuisse Annales nostri suprâ narrant, & Theokesber. confirmant. Canonicus Londinensis antea fuerat. Electus est apud Westmonasterium à Radulfo Priore & Monachis Wigorn. 1186. 21. Sept. & eodem die à Baldwino Archiepiscopo consecratus, teste Radulpho Dicetensi *Imag. Hist. p. 631*. Obiit 1190. 3. Maii juxta Annales Teokesbir. 2. Maii juxta Menevenses, 28. Martii juxta Parisium. Primum calculû Annales nostri confirmant.

(g) Robertus, Lincolnienfis Canonicus, filius unicus & hæres Willelmi Senescalli Normanniæ, favente Willelmo Eliensi Episcopo regni tunc Cancellario, Episcopus Wigorn. electus est 1190. mense Julio, con-

firmatus à Gilleberto Rossensi Episcopo, Archiepiscopi in Syria tunc agentis Vicario. Consecrationis munus obeundi vendicârunt Episcopus Rossensis, quod Archiepiscopi Capellanus, & Londinensis, quod ejusdem Decanus esset. Uterque tamen, ne Robertus alibi quàm in Ecclesiâ Metropolitanâ consecraretur, appellavit. Robertus moræ impatiens, Clementis Papæ mandatum anno 1191. impetravit; ut à Willelmo Eliensi Papæ Legato apud Westmonasterium consecrari posset. Convocatis itaque apud Westm. hujusce gratiâ Episcopis Angliæ 1191. 7. April. adsunt Monachi Cantuarienses, & appellationem renovant. Episcopi habito inter se consilio Robertum Cantuariæ potiùs consecrandum esse decernunt. Factum id à Willelmo Legato, assistentibus sibi sex Episcopis 1192. 4. Maii. Ista ex Gervasio, qui in tempore consecrationis lapsus est. Consecratus enim fuit Robertus 1191. 5. Maii: quod ex Dicetensi, Annalibus Menev. Waverl. Teokesber. & Winchelc. constat. Obiit 1193. 30. Junii juxta Annales Teokesbir. & Winchelc. 14. Julii juxta Menevenses.

Anno

Anno MCXCI. Robertus Wigorn. Episcopus consecratur.

HENRICUS
DE SOLIACO.

Anno MCXCIII. Robertus Wigorn. Episcopus obiit. Henricus (b) Abbas Glastoniae ii. Idus Decembris consecratus est in Episcopum Wigorn. Herbertus Archidiaconus Cantuariæ eligitur in Episcopum Sarum.

Anno MCXCV. Hugo Dunelmensis & Henricus Wigorn. Episcopi obierunt. Item Alanus Prior Hospitalis Jerusalem consecratus est in Episcopum de Bangor.

JOHANNES
DE CON-
STANTIIS.

Anno MCXCVI. venerabilis vir M. Johannes de Constantiis (i), Decanus Rothomagensis factus est Episcopus Wigorn. & consecratur xiv. Cal. Novembr. Magister Senatus, Theologus & Prior Wigornia, cessit Prioratui die S. Edmundi Regis. Successit Dominus Petrus, Monachus ejusdem Ecclesiæ.

Anno MCXCVII. obiit Willelmus Eliensis Episcopus, Domini Ricardi Regis Cancellarius, & Willelmus Comes Sarum, & Willelmus de Bello Campo.

Anno MCXCVIII. ordinantur Gaufridus Episcopus Cicestr. & Anselmus Abbas de Perfore. Obierunt Hugo de Nonant Episcopus Cestriae, & Petrus Episcopus de Sancto David, & Ricardus London. Episcopus, & Walterus Prior Bathoniae & Johannes Episcopus Wigorniensis. Item Galfridus filius Petri Justiciarius Angliæ factus est. Bonæ memoriæ Dominus Johannes de Constantiis & optimæ conversationis obiit; cujus sanctitatis refulgent insignia. Nam corpus ejus sacrum cum indumentis Pontificalibus usque hodie manet integrum & incorruptum. Monachi Coventriae recuperant Ecclesiam suam cum omnibus pertinentiis; quibus præficitur Gorburtus Prior de Wenloch. Symon Abbas Perforæ obiit. Anselmus succedit; & benedicitur Wigornia die Omnium Sanctorum. Sacrista noster habuit capam ejus de Pal cum vestimento. Misit Conventui pro pitanciâ iv. marcas.

MAUGERIUS.

Anno MCXCIX. Magister Maugerius (i) Archidiaconus Eboracensis eligitur in Episcopum Wygornensem; & ab Archiepiscopo Cant. cassatur, quia non erat legitimus; unde Curiam appellavit. Videns autem Papa elegantiam tanti viri, eum in Episcopum Wygornensem confirmavit; & illud pul-

(b) Henricus de Soilli, ex Bermundesfæ Priore Abbas Glaston. anno 1189. creatus, ex Abbate Episcopus Wigorn. constituitur 1193. ut Savarico Bathoniensi Episcopo Abbatiam Glaston. ambienti locum faceret. Electus est 1193. 4. Dec. consecratus apud Cantuariam ab Huberto Archiepiscopo die 12. ejusdem mensis, intronizatus 1194. 6. Januarii. Ex Annalibus Teokesbir. Menev. & Suthwerc. Obiit 1195. 24. Octobr. juxta Annales Teokesbir. 25. Oct. juxta Menev. 22. Novembr. juxta Obituarium Salopiense.

(i) Johannes de Constantiis, Walteri de Constantiis Episcopi Lincoln. & postea Rothomagensis Archiepiscopi nepos, Decanus Rothomagensis creatus est anno 1189. Episcopus Wigorniensis ab Huberto Archiepiscopo consecratus 1196. 20. Octobr. Factum id in Abbatia Hammenfi prope Londinum Dicetensis tradit. Nota autem in tergo Professionis autographæ apud Stratiford consecratum fuisse testatur. Intronizatus est 1196. 28. Octobr. Obiit 1198. 24. Septembr. Ex Annalibus Teokesbir. Menev. & Suthwerc. Soli Annales Menevenses obitum die 25. Septembr. statuunt.

(i) Maugerius sive Malgerius, Archidiaconus non Eboracensis sed Ebroicensis, Ricardi Regis Medicus, Episcopus Wigorn. electus est 1199. ante exitum Augusti, consecratus apud Romam ab Innocentio Papâ 1200. die S. Trinitatis, viz. die 4. Junii. In Angliam reversus, professionem subjectionis Metropolitano suo præstandæ in Ecclesiâ Cant. fecit 1200. 29. Octobr. in Ecclesiâ propriâ intronizatus 1200. 12. Novemb. Ex Dicetensi, instrumento Professionis autogr. Annal. Teokesbir. & Winchelcumb.

Anno 1208. 24. Martii Papâ jubente Angliam interdicto supposuit; & sententiam 1209. 23. Martii renovavit. Quo facto in Galliam secedens usque ad obitum delituit. Obiit apud Pontiniacum, pace regno atque Ecclesiæ Anglicanæ nondum restituta, 1212. 1. Julii, ex fide Annalium Theokesberien-
sum.

chrum

chrum Decretale pro eo composuit, quod sic incipit *Innotuit*. Egidius de Brewes eligitur in Episcopum Herefordensem.

Anno MCC. Helias Abbas Radingæ benedicitur. Mangerius consecratur Romæ à Papâ Innocentio; & rediens Wigorniam intronizatur. W. de Verdun factus est Archidiaconus Gloucestriz.

Anno MCCI. Miracula de S. Wlſtano incoeperunt xiv. Kal. Februarii; quæ per totum annum & amplius adeo crebrescebant, ut nunc xv. nunc xvi. uno die curarentur ab omnibus languoribus.

Anno MCCII. Ecclesia Cathedralis Wygorniz cum omnibus adjacentibus ei officinis & magnâ parte civitatis xv. Kal. Maii igne conflagravit alieno quartâ nocte Paschatis: Die S. Egidii venerunt Wygorniam ex mandato Domini Papæ Hubertus Archiepiscopus Cant. Eustachius Elyensis, & Abbatēs duo de S. Edmundo & de Wlburnâ, inquisituri de miraculis S. Wlſtani; & oppressi à gloriâ multitudinis curatorum & eorum testium recesserunt gaudentes. Alanus Abbas Theokesbiriæ obiit; qui fuerat Prior Ecclesiæ Christi Cant. Monachi Wigornienſes viz. Walterus de Bradewas & Randulfus de Hevesham cum sociis Româ prosperè redierunt; qui illuc post Epiphaniam ierant cum literis Huberti Cant. Archiepiscopi & omnium Episcoporum Angliæ testantium mirabilia, quæ Deus per merita B. Wlſtani in Ecclesiâ Wigornienſi operatus est: quas in eundo Deus à periculo maris per merita ejusdem Patris mirabiliter & misericorditer liberavit. Tradidimus totam terram nostram de West ad firmam hominibus villarum illarum à Festo S. Laurentii in xv. annos. Dominus Thomas de Erdington Miles recepit de nobis ad firmam Alnuſton & Schepeweston à Pascha usque ad xvi. annos pro xxx. libris annuis.

Anno MCCIII. Beatissimus Wlſtanus canonizatus est Romæ ix. Cal. Maii cum magnâ solennitate. Duellum in Curia Prioris inter Godefridum de Elſifſton & Odonem de Miregros. M. Willelmus Bles Cantor Lincoln. consecratur in Episcopum Lincoln. Rogerus de Mortuo Maii fidelitatem juravit Ecclesiæ Wigornienſi de xx. solidis de Wurbenli. W. Sacrista de Theokesbiriâ benedicitur in Abbatem ejusdem Domûs. Deposito Petro Priore in Vigiliâ Natalis Domini, succedit ei Randulphus eadem die. Anſelmus Abbas Perfore, Willelmus de Strotevil obierunt.

Anno MCCIV. Gervasius benedicitur in Abbatem Perforæ apud Wygorniam. Symon Archidiaconus Wellensis consecratur in Episcopum Ciceſtr. Oſſa B. Wlſtani pridem ab Episcopo Johanne de Constantiis noctu & irreverenter levata, noctu etiam reponuntur ab Episcopo Malgerio. Obiit Petrus quondam Prior Wygorniz.

Anno MCCV. Egidius Episcopus Hereford. confirmavit nobis pensionem xl. solidorum in Ecclesiâ de Lindrugge. Episcopo Malgerio adjudicata fuit ſententialiter poſſeſſio ſubjectionis Abbatiz de Hevesham; ſed adhuc reſtabat quaſi de proprietate. Henricus Prior Gloverniz ſuccedit Thomæ Abbati ejusdem loci defuncto; & benedicitur Wigorniz die S. Michaelis. Magiſter W. Subdecanus Lincoln. vir bonus & juſtus, occiditur in Ecclesiâ Cathedrali Lincoln. à quodam Subdiacono die Dominicâ.

Anno MCCVI. Sententiatum est Romæ pro Ecclesiâ de Hevesham; ut ſit exempta in capite; & facta eſt commiſſio de valle. Petrus de Rupibus Episcopus Winton. consecratus Romæ, intronizatur Dominicâ Palmarum apud Wintoniam. Jocelinus consecratur in Episcopum Bathoniæ apud Radingam die S. Trinitatis ab Episcopo London. Q. perſona de Lindrugge & Prior Wygorniz concordati ſunt ſub tali tornâ; quod Ecclesia de Lindrugge ſolveret nobis ſingulis annis c. ſolidos ad duos terminos, ad Feſtum S. Michaelis L. ad Feſtum S. Mariæ in Martio l. & ipſe habeat omnes decimas de Mora & de Neweh. excepto ſeno. Hinewich data eſt ad firmam hominibus vil-

la

læ usque ad xv. annos pro lii. quarteriis frumenti per annum & xv. quarteriis avenæ, & unâ marcâ argenti, & unâ carratâ fæni, & unâ straminis. Willelmus Episcopus Lincoln. in Vigiliâ Ascensionis, Henricus Marecallus Episcopus Exon. in Octobri, Martinus Abbas Certesienfis, Abel Sacrista Wigorn. die S. Johannis ante Port. Lat. Rogerus Dod Decanus Wig. obierunt.

Anno MCCVII. Rex fecit tallagium per Angliam de tertiadecimâ; Episcopos nec Ecclesias Cathedrales nec eorum feoda taxavit. Defuncto A. personâ de Herforton, dedimus Ecclesiam M. Roberto de Clipston. Rex Johannes cum circa Festum Nativitatis B. Mariæ venisset Wygorniam; & post solemnem processionem, cum qua susceptus fuit, ad tumbam B. Wlftani aliquamdiu orâisset; accessit ad eum Randolphus tunc ejusdem loci Prior, rogans quatenus ei libertatem in quatuor Maneriis donaret, Lindrugge, Wuleward, Stoke & Clivâ, cum pertinentiis suis. Qua libertate donatâ & regali signo confirmatâ, centum etiam marcas, quas ei pro libertate illâ reddere tenebamur, ad claustrum & officinas nostras reficiendas condonavit. W. Archiepiscopus Rothomagensis, Symon Episcopus Cicestr. Senatus quondam Prior Wigorn. obierunt. Galfridus Archiepiscopus Ebor. quod noluit dare Regi tertiamdecimam de Archiepiscopatu suo nec finem facere, sicut Cant. Ecclesiæ Suffraganei fecerunt, dissaisitus est & in exilium pulsus. Hernorton quæ diu fuerat ad firmam pro xii. marcis, tradita est ad firmam hominibus ejusdem villæ pro xxiv. marcis, & xii. quarteriis avenæ ad xii. annos à Festo S. Lucæ. Bureston quæ fuerat ad firmam pro viii. marcis, tradita est ad firmam pro xii. Isto anno ix. Cal. April. incœpit Interdictum generale per Angliam, & Episcopi pro depreffione Ecclesiæ secesserunt in Franciam.

Anno MCCVIII. Eustachius Elyensis, Maugerius Wigorn. W. London. Episcopi executores Interdicti, & Ægidius Hereford. transfretârunt in Gallias, gratis exilium subeuntes. Episcopus Dunelmensis Philippus, & G. Coventrensis obierunt. Galfridus de Mariscis cepit in Hiberniâ super Regem Angliæ nobilem civitatem Limeric & alia plura castella; quod Rex suspicatus fuisse per Willelmum de Breaus, mandavit eum ut ad Curiam veniret; qui venire renuit, & castella sua in Walliâ munivit. Unde Rex magnum exercitum congregans, super eum properavit. Sed Willelmus de Breaus reditis v. castellis & obsidibus & mille marcis, Regem fecit redire. Sed eodem anno cum exercitus Regis iterum properaret super eum; relictis terris suis & castellis fugit in Hiberniam cum totâ familiâ suâ, nolens contra Dominum suum arma ferre.

Anno MCCIX. Regina Isabella nocte Epiphaniæ peperit Ricardum postea Regem Alemanniæ. Magna tribulatio fuit hoc anno & præterito super omnes Ecclesiasticas personas; quia à curâ Christianitatis omnes ferè Laici pedem retrahebant; sed victualium plena fuit abundantia. Stoka rediit in manus Camerarii. Cuidam propter immane & inauditum scelus quod perpetraverat injunctum est à M. Petro de Corboil Archiepiscopo Senonensi; ut omnibus diebus Veneris totâ vitâ suâ carnibus vesceretur, & aliis diebus abstineret. Hugo Archidiaconus Wellensis signifer Domini Regis xiii. Cal. Januarii consecratur in Episcopum Lincoln. Indultum est à Domino Papâ, ut singulæ Ecclesiæ Conventuales celebrarent semel in hebdomadâ. Randolphus Prior Wigorniaë conquissivit in Curia Domini Regis totam terram Hugonis de Guihteton; & factum est Chirographum inter eos in eâdem Curia. Henricus Archidiaconus Stafford. eligitur in Episcopum Exoniensem. Walterus de Grai Cancellarius Domini Regis eligitur in Episcopum Coventrensem. Episcopi executores causæ Cantuariensis ad mandatum Domini Regis venerunt in Angliam de pace tractaturi; sed infecto negotio redierunt.

Anno MCCX. In vigiliâ Circumcisionis Domini incœpit gelu tam forte; quod Sabrina sicut & alia flumina congelatus fuit usque ad iv. milliaria ultra Glou-

Gloucestriam: ita quod hominibus & equis se præbebat transmeabilem, & duravit usque ad noctem S. Valentini; & infra iv. dies tota glacies dissoluta sine damno disparuit. Dominus Rex grave & inauditum tallagiū fecit super omnes Ecclesias Angliæ tam Parochiales quàm Conventuales, cujuscunque religionis essent vel conditionis, ita quod nec etiam leprosis parceretur. Unde & ab Ecclesiâ Wigorniensî ducentas marcas exegit, & unam caretam cum quatuor equis. Dedimus Ecclesiam de Lindrugge Radulpho fratri Prioris Randulphi. Recepimus in Ascensione Domini Ecclesiam de Verubure ad firmam totâ vitâ M. Radulphi de Stok pro xx. marcis annuis. Willelmus de Breaus evadit in Franciam; uxor ejus & hæres capti & incarcerati fame pereunt. Mauricius nepos Episcopi factus est Archidiaconus Gloucestriæ.

Anno MCCXI. Rex exulavit Walterum de Laci; quia non dimisit uxorem suam filiam Willelmi de Breaus. Rex talliavit in principio Quadragesimæ omnes Clericos Angliæ. Wulvardelewe rediit in Annuntiatione in manus Prioris. Stephanus Archiepiscopus Cant. cassavit electiones Walteri de Grai Cancellarii & Archidiaconi Staffordensis. Bradewas rediit in manus Prioris. Rex Johannes cum magno exercitu profectus super Lewelinum Principem Norwalliæ, quatuor Castra in terrâ ejus firmavit. Sed Lewelinus ad pedes Regis veniens, cum eo ob gratiâ filiæ Regis quam pridem in uxorem acceperat; remisit etiam Domino Regi omnes terras suas, præter Snaudone & Anglesam & aliam parvâ terram ultra Snaudone supra mare; & obsides dedit de fidelitate. Dedit etiam decimam vaccarum & xl. dextrarios & xl. chascurs. Prior in Festo S. Johannis Baptiste recepit ad firmam Ecclesiam de Bergâ singulis annis pro xviii. marcis. Duo Clerici nūncii Domini Papæ venerunt in Angliam propter pacem Ecclesiæ; sed infecto negotio redierunt. Randolphus Prior fecit novam assisam infirmis; & adjecit redditui Infirmarye lx. solidos annuos de terrâ Hugonis de Guihteton. Willelmus de Stok iii. Non. Aprilis Abbas Sireburn. Willelmus de Breaus in angusto exul, obierunt.

Anno MCCXII. Facta est socialis conventio inter Ecclesiam Wygorn. & Ecclesiam de Stratflur. Lewelinus & alii Principes totius Walliæ ascitis sibi undecunque copiis militaribus castra de novo per Walliam constructa capiunt, comburunt & dejiciunt; & crebris irruptionibus Marchias nostras inquietant. Londonia magnâ ex parte comburitur cum ponte & ultra & citra pontem; & multa millia hominum combusta & aquis submersa perierunt. Infirmi per Angliam communicantur. Cum Rex iret versus Cestriam super Walenses, & pervenisset usque ad Notingham; nunciatum est ei quod Mag-nates Angliæ absoluti à fidelitate ejus ipsum caperent. Unde revocato exercitu ipse remansit. Robertus autem filius Walteri fugit in Franciam, Eustachius de Vesce in Scotiam; alii cum Rege pacificati remanserunt. In Octobris initio concessam est O. Bolt molendinum de Neweh. per cartam Conventus usque x. annos pro lx. solidis. Quidam de Hiberniâ, cui trimo abscissa fuerat lingua, curatur ad rumbam, S. Wlstan. Propter quod miraculum idem ipse Dominus cognomento Pippard ædificavit magnam Ecclesiam in Hiberniâ in honore B. Wlstan Episcopi & Confessoris; & dedit Ecclesiæ Wigorn. prædictum locum cum xxx. carucatis terræ. Stephanus Cant. Archiepiscopus & Coepiscopi exules, Thomas de Erdipton & alii nūncii Regis vadunt Romam. Archiepiscopus misit Priori causam officialitatis. G. Archiepiscopus Ebor. J. Archiepiscopus Dublin. R. Episcopus Bangor. S. Abbas S. Edmundi, & in octavis S. Johannis Baptiste Maugerius Episcopus Wigorn. obierunt.

Anno MCCXIII. H. Archidiaconus Stafford eligitur & consecratur in Archiepiscopum Dublin. Recepimus ad firmam de W. de Mauno tres partes prati de Doddeham usque ad x. annos; sed totum datum est præ manibus.

Defuncto W. de Weremora, rediit Cropthegum Nederton in manus Prioris & Cudeston in manus Camerarii. Radulfus Prior ii. die Decembris eligitur in Episcopum Wygorn. & electioni subscriptum est à toto Conventu. Sed postmodum suggestione Nicholai Tusculani Episcopi Legati Angliæ recessum est ab Electione illa.

WALTERUS
DE GRAY.

* f. Episcopi.

Anno MCCXIV. Interdictum solutum est iii. die Julii; quod duraverat per vi. annos & iii. menses. Walterus de Grai (m) Cancellarius Domini Regis in Episcopum Wygorn. eligitur xx. die Januarii, confirmatur v. die Februarii, consecratur v. die Octobris. Simon Apuleus, Decanus Ebor. eligitur & consecratur in Episcopum Exon. primo die Octobris. Randulphus Prior Wygornia per consilium Legati renunciavit electioni de se factæ in Episcopum Wygorniensem, xxii. die Januarii eligitur, & benedicitur xxiii. die Februarii Eboraci à Legato in Abbatem Evesham. Abbas Selebi transfertur in Abbatem Ramesia. Hugo Prior Theokesbiria electus in Abbatem ejusdem Domus, benedicitur in Ecclesia Wygornia ab Egidio Episcopo Hereford. ad mandatum W. Wygornienfis * Clerici. Silvester factus est Prior (Wigorn.) xii. Cal. Februarii. Walterus Episcopus Wigorn. dedit nobis Ecclesiam de Clivâ in proprios usus. Episcopus Walterus recuperavit super Flandum de Wileton, qui desponsaverat hæredem R. de Overci, Elton & Ablinton cum advocationibus Ecclesiarum & advocationem Ecclesie de Giate. Radulfo autem remansit manerium de Giate, & dua hidæ & dim. in Ablinton. Willelmus Archidiaconus Huntindon. consecratur in Episcopum Coventrensem. Johannes de Grai Episcopus Norwicensis obiit.

Anno MCCXV. Dominus Silvester de Evesham Monachus Wigorn. factus est Prior ejusdem Ecclesie xii. Cal. Februarii. Willelmus Archidiaconus Huntindonia consecratur in Episcopum Coventrensem viii. Cal. Februarii. Walterus de Grai Episcopus Wigorn. dedit Priori & Conventui Ecclesiam de Clivâ juxta Evesham in proprios usus. Tradidimus ad firmam Clivam pro xl. marcis, Seggesburie pro xxviii. marcis, Stoke pro xxvi. libris, Dominicum Wulvarl. & Bureston pro viii. libris usque ad xii. annos. Martinus Abbas Blanch-Land. consecratur in Episcopum Bangorensen xvi. die Junii. Bernardus Monachus Teokesbiria eligitur in Abbatem ejusdem Domus. Randulfus Romanus genere, Subdiaconus Domini Papæ, eligitur præcepto Domini Papæ in Episcopum Norwicensen. Terminus firmæ de Mora & Neweh. prorogatur ad xvi. annos. Prior & Episcopus cum aliis Prelatis omnibus profecti sunt Romam ad generale Concilium. Walterus de Grai Episcopus Wigorn. transfertur in Archiepiscopum Ebor. apud Romam in Generali Concilio. Reginaldus filius Willelmi de Breata desponsavit filiam Lewelini quondam Principis filius Norwallia, nunc Principis totius Wallia. Hugo de Mortuo-Mari fecit fidelitatem de Wrbehall in Capitulo Wigorn. de xx. solidis annuis, quos antecessores sui Ecclesie predictæ contulerant per manus quorundam percipiendos; quibus eo quod redditum suum non redderent ejectis, precio ipse predictam terram suscepit redditum redditurus. Generale Concilium celebratum est Romæ in Ecclesia Lateranensi sub Innocentio III. Papâ. Hic Innocentius sedit Papa Romæ annis xxiii. & in vi. anno Papatus

(m) Walterus Cancellarius Regis creatus est anno 1207. vel sequenti, si Othart antiquis, 1209. si utrique Mathæo fides. Ad Episcopatum Wigorn. electus Rex Cancellarium deponendi licentiam dedit, & à Curia nexibus absolvens electionem tam habuit 1214. 26. Januarii. Consecra-

tiō apud Cantuariam celebrata est 1214. 5. Octobr. Et aequalibus Teokesbir. & Suthwerc. de Rotulo 3. Cant. Professionem audivit. Ad Archiepiscopatum Ebor. translatus est 1215. à Canonicis Ebor. electus & à Papa confirmatus in Concilio Lateranensi mense Novembri, teste Mathæo Paris. p. 275.

fui canonizavit beatissimum Wlstanum Wygorn. Episcopum, & composuit orationem ipsius Sancti, quæ sic incipit, *Spiritus nobis Domine tuæ caritatis.*

Anno MCCXVI. Silvester Prior Wigornia rediit de Concilio Romano ; iii. die Aprilis eligitur in (n) Episcopum Wigorn. in Capitulo Wigorn. & consecratur iii. die Julii à Papâ Innocentio III. & intronizatus fuit die Nativitatis B. Mariæ. Petrus benedicitur in Abbatem Theokesbiria eadem die. Cepimus ad firmam de Thomâ de la Mare vineam de Doddeham ad xx. annos. Henricus Decanus Hereford. eligitur in crastino Purificationis, & consecratur xv. Cal. Januarii à Silvestro Episcopo Wigorn. præcipiente Legato in Episcopum Hereford. assistentibus Episcopis de Mide, de S. Asaph, de S. David, & Landavenfi. Civitas Wigornia malo usâ consilio, subdidit se Lodovico primogenito Regis Francia; & recepit nomine ejus W. filium W. Marecalli. Sed die S. Kenelmi supervenientibus Comite Cestria, Faukifio & aliis regni fidelibus, licet se cives ad stuporem obsidentium viriliter se defenderent ; tandem per Castrum non usquequaque fideliter observatum irrumpunt in urbem, & cives adhuc ad propugnacula se defendentes ex insperato ceperunt ; & per exquisita tormenta quicquid habuerunt & amplius eis abstulerunt. Milites etiam ad custodiam civitatis relictos à juvene Marescallo fugâ sibi consulente ad præmunitionem patris ut dicebatur, ab Ecclesiâ Cathedrali, ad quam captâ civitate fugerunt, violenter abstraxerunt ; & Ecclesiam Cathedrali de prædaverunt ; & ccc. marcas à Monachis exegerunt ; ita quod oportebat opus feretri S. Wlstani fufum in solutionem dictæ pecuniæ tradere ; sed & omne instaurum illorum abstulerunt in capite & in membris. Sed & nos ad cumulum malorum tanquam excommunicati, eo quod divina celebravimus inimicis Regis existentibus in civitate, suspensi, vix die Assumptionis relevati fuimus. Johannes Rex Angliæ obiit apud Newewerke in crastino S. Lucæ ; & sepultus est in Cathedrali Ecclesiâ Wygorn. coram magno Altari inter SS. Oswaldum & Wlstanum : ut verificetur illud quod dictum est in Merlino : *Et inter Sanctos collocabitur.* S. Camerarius Wigorn. factus est Prior ejusdem loci in Octobri. Willelmus Supprior Wigorn. eligitur in Abbatem Alencestria ; quo non consentiente electioni, M. ejusdem Ecclesiæ Monachus eligitur. Willelmus de Bradewe dimisit Supprioratum ad preces Episcopi, sc. ut adhæreret ei : sed citò post infirmatus, remansit in Claustro.

Anno MCCXVII. Episcopus grave fecit tallagium super Clericos totius Episcopatus. Castrum Wygornia nobis redditum est tanquam jus nostrum usque ad motam turris Vigiliâ Paschatis per literas Regis sub sigillo W. Marecalli tutoris ejus ; & Episcopus Silvester excommunicavit omnes qui venissent contra. In crastino S. Marci visi sunt inter cosnam duo Soles à Johanne de Gloucestria Monacho & aliis Monachis. Quinto Cal. Maii in vespere factus est Sol rubeus sicut sanguis, & sic duravit per multos dies. Ricardus Episcopus Cicestria transfertur in Episcopum Salesburia. Ricardus de Marisco consecratur in Dunelm. à Waltero de Grai Archiepiscopo Ebor. apud S. Oswaldum Gloucestria. Terminus firmæ Halle & Ginel & Hinewik prorogatur per xii. annos. Magister Alexander Abbas Cirecestria obiit apud Kemeseye, & sepelitur Wygornia.

Anno MCCXVIII. Ecclesia Cathedralis Wygorniensis dedicata est vii. Id. Junii in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ & B. Petri Apostoli & sanctorum Confessorum Oswaldi & Wlstani, sc. majus Altare in honore S. Mariæ & S.

(n) Tempora electionis, consecrationis &c. Silvestri singula in his Annalibus posita confirmant Annales Theokesberienfes & Winchelcumbenfes. Ex his autem constat illum Petrus consecratum fuisse : quod quidem notare volui, ne quæ de reditu ejus hic habentur, sinistrè accepta lectori frapdem facerent.

Oswaldi, & medium in honore S. Petri & S. Wlſtani, à venerabili Episcopo Wygornienſi Silveſtro, aſtantibus ei juvene Rege Henrico, & Petro Winton. Ricardo Salisbur. Hugone Hereford. Radulfo Ciceſtr. Londonienſi, Norwicenſi, de Sancto David, de Landaf, de Sancto Aſaph, & de Bangor Episcopis; & de S. Edmundo, de S. Albano, de Weſtmonaſterio, de Radingâ, de Habindonia, de Rameſie, de Burgo, de Glouceſtria, de Salopia, de Briſtoll, de Cireceſtria, de Eveſham, de Theokesbiria, de Winhecumba, de Perſora, de Bardeny, de Aleceſtriâ Abbatibus, & aliis Abbatibus & Prioribus multis de diverſis Angliæ partibus: præſentibus etiam nobilibus viris de Eſſex & de Hereford Comitibus, Waltero de Laci, Waltero de Clifford, Hugone de Mortuo-mari, Waltero de Bello campo, Willelmo Briwerre, Johanne Mareſcallo, Roberto Corbet, Johanne Extraneo Baronibus, & aliorum Nobilium multitudine infinitâ. Eâdem die poſt dedicationem tranſlatum eſt corpus glorioſi Confeſſoris S. Wlſtani in feretrum. Randolphus Prior & Monachus Norwicenſis conſecratur in Episcopum Ciceſtriæ viii. Idus Januarii. Episcopus Silveſter inſtitit ad deaforeſtationem Horewellæ & Ambresberię; & obtinuit pro viii. menſibus. Obtinuit etiam nundinas S. Wlſtano iv. diebus ante Feſtum S. Barnabæ. Stephanus Archiepiſcopus Cant. diu detentus Romæ, cum gratiâ Curię Romanæ revertitur Angliam. Abbas quondam Belli-loci datur Eccleſiæ de Carduil in Episcopum à Legato Gualâ iv. Nonas Auguſti. Bonæ memoriæ Silveſter Episcopus Wigorn. obiit apud Rameſiam xvii. Cal. Auguſti; & ſepultus eſt Wigornię xiii. Cal. Auguſti. Guala Legatus non conſentiens Conventui Wigorn. ut eligerent ſibi Episcopum de Capitulo ſuo, poſt appellationes omiſſas & iteratas in Concilio Winton. dedit nobis Episcopum invitis & reclamantibus Willelmum Bleſenſem (o) Archidiaconum de Bukingham; in quem poſtea conſenſimus per conſilium & preces Domini Cantuarienſis. Willelmus Archidiaconus Bukinghamiæ conſecratur in Episcopum Wigorn. & intronizatur v. Kal. Novembris. Willelmus de Bradewe factus eſt Sacriſta Wigorn. Magiſter W. Scottus factus eſt Archidiaconus Wigorn. in Decembri. Thomas de Erdinton ſapientiffimus & ſacundiſſimus obiit Wigornię xiii. Cal. April. cucullatus, & Adam Amiſii, & Nicholaus de Powik Monachi, & Johannes de Bramceſtre Archidiaconus Wigornienſis.

WILLELMUS
DE BLEIS.

Anno MCCXIX. Hugo Foliot Archidiaconus Salopienſis in Junio eligitur, & in Octobri conſecratur in Episcopum Herefordenſem. Terra matris meæ traditur H. fratri meo liberè tenenda pro xx. ſolidis annuis; & Homagium ejus receptum fuit à Simone Priore, præſentibus W. de Bradewe Sacriſtâ, Rogero de Bathoniâ Celerario, Ernaldo de Beverburn Monachis, Radulfo de Kintheton milite, Gervasio de Walton, Johanne Senati Perſonâ de Bradewe, Ricardo de Gruniel Janitôre, Roberto de Walton Chamberlango, qui habuit cappam pro homagio, Johanne Paſchali, & aliis. Willelmus Bleſenſis Episcopus Wigorn. celebravit Synodum Wigorn. tertiâ die poſt Feſtum S. Matthæi; in quâ appellatum fuit ab Abbate Eveſham, quia non potuit mitratus intereſſe, & primum locum poſt Episcopum obtinere. Prior Goldcliviæ conſecratur in Episcopum Landavenſem in Octobri. Dedimus Eccleſiam S. Andreæ Simoni de Walton. Ricardus Perſona S. Martini factus eſt Decanus Wigorn. ſuccedens Reginaldo Perſonæ S. Andreæ. Albredda de Bra-

(o) Conſecratum apud Weſtmonaſterium 1218. 7. Octobr. fuiſſe Radulphus Coggeſhall & Florilegus in Chronicis ſuis produnt. Anno 1219. atque iterum 1229. coactâ Synodo Diocelânâ, Conſtitutiones

quamplurimas ſancivit egregias & ſatis prolixas; quæ apud me extant. Obiit apud Alwichekirke 1236. 17. Auguſti, apud Wigorniam ſepultus. Ex Annalibus Theokesbir.

dewe,

dewe, Hugo de Mapenour Episcopus Herefordensis, Wilhelmus Marefcallus custos Regis & Regni, Robertus de Mortuo Mari, Ricardus de Brechene Monachus Wigorniensis, obierunt.

Anno MCCXX. Episcopus Wilhelmus fecit hinc intus singularem examinationem de statu interiore & exteriori; nitens ut videbatur ad depositionem Simonis Prioris per suggestionem ut putabatur aliquorum; sed Priore appellante & saniore parte Conventus nihil actum est. Abbas Fontanensis factus est Episcopus Hely, Pandulpho Legato & Domino Cantuariensi id agentibus auctoritate Domini Papæ, cassatis prius Romæ Magistro de Eboraco & Wilhelmo de Burgo Archidiacono Norwicensi. Magnæ campanæ fuscæ sunt sub W. de Bradewe Sacrista & à Wilhelmo Episcopo consecratæ in honore S. Salvatoris & ejus Genitricis, & hauteclere in honore S. Johannis Evangelistæ cum pari suo. Hoc anno apposuit Deus glorificare Sanctum suum Wlstanum in miraculis pluribus, sed præcipuè die solemni Paschæ post *Agnus Dei* in curatione surdi & muti, qui simul & semel ab utroque curatus est incommodo; quod tanto jocundius, quanto inusitatus. Wilhelmus de Mandevil Comes Essexiæ dedit Sacristariæ Wigorn. redditum c. solidorum per Cartam suam. Ricardus de S. Martino junior Supprior, W. de Eport quondam Sacrista, Johannes Poher, Radulfus de Cinheton Februario, Robertus de Lech Persona de Stoke, obierunt. Ecclesia Novi loci à Petro Episcopo Winton. fundata ab eodem dedicata est v. Cal. Octobris.

Anno MCCXXI. Wilhelmus de S. Mariæ Ecclesiâ Episcopus London. cessit Episcopatu; cui successit Eustachius de Fawkebrigâ. Iusticiarii itineraverunt in hoc Comitatu in crastino Trinitatis, sc. Martinus de Pateshull & socii ejus. Ubi diratiocinavimus ad vocationem de Duderhulle contra Wilhelmum de Stutevillâ & Margaretam de Say uxorem ejus. Ecclesia de Duderhulle dedicatur; & ibidem benedicitur v. Idus Julii Thomas Prior de Winchecumbâ in Abbatem ejus Domûs; unde portavimus capam ejus & vestimentum; & prædictus Abbas respexit Capitulum Wigorn. pro professione suâ Ecclesiæ factâ de pitanciâ satis abunde. Pandulfus deponit insignia Legationis. Walterus Prior Leminiæ factus est Abbas Salopesbiriæ. Per S. Wlstanum suscitatus fuit puer de Pecton defunctus; & pugil nomine Thomas de Eldesfed exoculatus & ementulatus in duello in prato de Kingesham juxta Prioratum Wigorn. oculos recepit & virilia miraculosè per merita gloriosi Pontificis Wlstani; & postea suscepit habitum in Hospitali prædicti Sancti & honorificè ibi diu vixit. Unde versus de eo. *Sexa privatus fit vir; videt exoculatus.* Veniunt literæ Domini Papæ; quibus indultum fuit Priori & successoribus suis, ne amoveri [possint] nisi causâ cognitâ per Judices à Papâ delegatos, & sepulchrum confirmatum. Sed appellante Episcopo & literas accusante, coactus est Prior Romam ire; & profectus est die Veneris post Festum Omnium Sanctorum, & transfretavit die S. Clementis, portans secum literas Conventus de mutuandis cccc. marcis, & xl. marcas ad expensas. Magister W. de Lichfeld remansit in servitio Conventus pro v. marcis annuis; & profectus est cum Priore. Episcopus Wilhelmus contulit personatum Ecclesiæ de Duderhulle cuidam nepoti suo auctoritate Concilii; cum Prior prius appellasset. W. de Bradewe deponitur de Sacrista; & Osbertus substituitur. Eadem die excommunicantur tres Monachi ab Episcopo; sed ad mandatum Archiepiscopi absolvuntur. Postea contradictum fuit Episcopo violenti ingredi in Capitulum cum Clericis; & appellatum est ad Archiepiscopum. Magister Abbas Robertus Winchecumbiæ obiit. Wilhelmus Episcopus London. renuntiavit Episcopatu. Subrogatus est ei Eustachius, & consecratus est à Rossensi Episcopo. Petrus Episcopus Winton. profectus est ad S. Jacobum. Quidam Presbyter crucifigi se fecit à duabus mulieribus.

Anno

Anno MCCXXII. Prior noster Symon suspenditur ab officio à Papâ propter quasdam falsas literas ad opus ejus & Conventûs impetratas per quendam Curso rem. Episcopus etiam Româ reversus, eundem deposuit; & Willelmum Normannum substituit, majore parte Conventûs appellante. Idem etiam Episcopus miro modo Conventum afflixit, suspendens, excommunicans, injurias & damna plurima inferens; donec Archiepiscopus Prioratum sequestravit. Symon Prior suspensus rediens absolvitur; & quia ab iniquo judicio Episcopi appellavit, reexcommunicatur, & Romam revertitur; contra quem Episcopus misit Michaelē Archidiaconum Gloucestrîæ. Adeo magna tempestas ventorum, imbrium & tonitruorum orta est circa Festum S. Andree; ut extra stragem modicarum domorum, magnæ arbores gardinorum & sylvarum evellerentur; & duæ minores turres Wygornîæ corruerunt. Hylarius & Osbertus Sacrista obierunt. Obiit Rahulphus Episcopus Cicestrîæ.

Anno MCCXXIII. magna controversia inter Conventum Wygorn. actorem & Episcopum super injuriis: item inter Willelmum Normannum & Conventum. Electi sunt nepos Willelmi Briwerre Willelmus in Episcopum Exon. Walterus Malus-Clericus in Episcopum de Carduil. Abbatia de Perforâ cum maximâ parte villæ xiii. Cal. Junii conflagravit. Symon Apuleus Episcopus Exon. & Willelmus de Cornhull Episcopus Coventr. & Symon Prior hujus loci, obierunt. Obiit etiam Symon Episcopus London.

Anno MCCXXIV. incœptum est novum opus frontis Wigorn. Ecclesiæ, Episcopo Willelmo jaciente fundamentum. Willelmus nepos Willelmi Briwer ii. Cal. Maii consecratur in Episcopum Exon. Faukisius alienigena & ignobilis, qui sanctam Wigorn. Ecclesiam olim sacrilegâ invasione deprædaverat, in multis confidens opibus, quas turbato Angliæ regno nequam prædo congesserat, castrum de Bedeford munitissimum, in quo Henricum de Breibrok unum Justiciariorum Regis captum incluserat, contra Regem detinere præsumpsit. Quod Rex cum machinis bellicis & grandi post Pentecosten exercitu obsessum post viii. septimanas expugnavit & solo tenus diruit. Fratrem etiam ejusdem Faukisii & alios fere centum, qui se Regi dederant, suspendit; & Faukisium exulavit. Henricus Abbas Gloucestrîæ x. Cal. Septembris obiit. Thomas de Bredon Prior Gloucestrîæ benedicitur die S. Mauri apud Wigorniam in Abbatem ejusdem Ecclesiæ. Sacrista noster habuit capam ejus cum vestimento de Samere; & respexit Conventum Wigorn. de pitanciâ satis curialiter. Cumanus de Cremâ suscepit à Priore & Conventu Wigorn, literas procurationis ad impetrandum & contradicendum; & cartam de dimidiâ marcâ annuatim percipiendâ, donec dederimus ei Beneficium ad valentiam x. marcarum, & unam marcâ singulis annis quibus steterit pro nobis in Curiâ Romanâ pro expensis: & profectus est die S. Laurentii de Oxoniâ. Advocatio Capellæ de Berge adjudicata est Conventui Wigorn. apud London. contra Dominum de Berge; & consolidata est matriçi suæ de Liverburi, & data est Domino Martino de Pateshull. In crastino S. Leodegarii convenientibus in Capitulo Wigornienfi Domino Stephano Cant. Archiepiscopo, & Dominis Jocelino de Bathon. & Henrico Lincol. Episcopis, & R. de Evelham & Symone de Radingâ Abbatibus, & M. Stephano de Ckenton Cancellario Domini Cant. & aliis multis, pro reformandâ pace inter Dominum Willelmum Wigorn. Episcopum & Conventum ejusdem Ecclesiæ, item inter Willelmum quondam Priorem Malvernîæ & Conventum prædictum; tandem compromissione factâ à partibus in prænominatis personis sex sub juramento standi eorum provisioni super omnibus questionibus motis, pax reformata est mediante pacis osculo secundum tenorem autentici dictorum Provisorum. In crastino S. Edmundi præfecit nobis Episcopus in Priorem secundum formam provisionis venerabilem virum M. Willelmum de Bedeforde Priorem de Tinemuthâ.

Anno

Anno MCCXXV. Confraternitas hujus Ecclesie incipit in Januario die S. Wlftani, duratura per septennium. Humbreton, Bepinton, Tibreton, Hernorton & Lippard & omnes alie nove Forestae per Angliam sunt deforestatae. Galfridus de Burgo consecratur in Episcopum Hely, & Abraham in Episcopum S. Asaph. Facta est concordia personalis inter Willelmum Priorem Wigorn. & Walterum Rectorem Ecclesie de Bredon super decimis agrorum & vellerum & omnibus aliis minutis decimis Curie de Codelston pro viii. solidis annuis, salvo jure utriusque. Prior edificavit in Augusto novam domum suam cum appendiciis; & consummavit in Decembri. Dedimus Ecclesiam de Tiberton Roberto Capellano Decano Wigorn. & Ecclesiam S. Martini Cumano Lombardo Procuratori nostro. Nobile Tormentum factum fuit apud Wigorniam; sed Episcopus excommunicavit omnes tormentores. Willelmus Briwerre dedit nobis calicem aureum ad pondus ivi marcarum, nisi propter combustionem vel fumentum vel necessariam redemptionem non amovendum. Episcopus de Hely quondam Abbas Fontanensis, Johanna de Mortuo-Mari uxor Willelmi de Bello-campo, Johannes de Newentod Monachus Wigorn. Ricardus Decanus Wigorn. obierunt.

Anno MCCXXVI. mortuo Reginaldo de Scoregrave firmario revertitur Stoka in manus Camorarii in Martio. Prior Leminiſtrie benedicitur in Abbatem Radinge. M. Willelmus Scotus Archidiaconus Wigorn. eligitur in Episcopum Dunelm. sed Rex non consensit. Dedimus Ecclesiam de Seggeburg Helie de Bradewe. Suscepit Petro de Eport inter Fratres Minores, dedimus Ecclesiam de Stoke Ankerillo de Parco. Justiciarii itinerantes venerunt Wigorniam die Veneris ante Festum S. Nicholai. Thomas nepos Huberti de Burgo consecratur in Episcopum Norwic. Dominica proxima ante Natale Domini. Willelmus Bleſensis Episcopus Wigorn. reddidit nobis firum satrini nostri ad Occidentem Ecclesie. Symon Abbas Radinge, Willelmus Comes Saresburie, Ricardus de Marisco Episcopus Dunelm. Bartholomeus Monachus Wigorn. Teobaldus Persona de Seggebury, Pandulphus Episcopus Norwic. obierunt.

Anno MCCXXVII. M. Henricus de Salford Archidiaconus Cant. die S. Marti consecratur in Episcopum Rossensem. Homines de Soepewe finito termino firmas suas in Annuntiatione B. Marie, protogrant firmam suam usque ad viii. annos per incrementum xii. solidorum & medietatis proveniunt. Radulfus de Wylenton consummavit Capellam B. Marie in Abbatia S. Petri Gloucestrie; & dedit reditum ad sustentationem decorum sacerdotum ibidem in perpetuum divina celebrantium. Willelmus de Maundevill Comes Blexie obiit in Januario; qui dederat in decanatum Ecclesie Wigorn. redditum c. solidorum. Willelmus Archiepiscopus Ebor. & Willelmus Episcopus Carduſiensis profecti sunt in Britanniam minorem pro filia Cornis descendit Regi in uxorem. Item alii missi sunt in Austriam; ut peterent filiam Ducis in uxorem. Item missi sunt alii ad Regem Galie pro assumenda filia eius Regi in uxorem. Sed omnes infesto negotio redierunt. Hugo de Mortuo-Mari obiit.

Anno MCCXXVIII. Ricardus Episcopus Sarum transferretur in Episcopum Dunelm. Stephanus Cant. Archiepiscopus, Henricus Dublinensis, Iusticiarius London. Thomas Elyensis, Thomas Abbas Gloucestrie, obierunt.

Anno MCCXXIX. M. Ricardus Magnus consecratur in Archiepiscopum Cant. Radulfus Abbas Evesham, Radulfus de Pateſhall, obierunt.

Anno MCCXXX. Lowelinus vocato Willelmo de Breſta ad Festum Pasche in dolo, suspicans eum adulterum fuisse cum uxore sua, membris fucicis fecit eum suspendi in patibulo innocentem, ut dicebatur, & inespabilem; & castrum suum in insulam de Roed ibi tenuit dirui. Radulphus de Mortuo-Mari duxit in uxorem filiam Lewelini conjugem quondam Reg-

I. Walterus

Regnerii de Breusā. Quidam liberæ conditionis de manerio de Kyderm. recuperavit communem pasturam apud Witfeld pertinentem ad manerium de Wlvatd. coram Justiciariis itinerantibus apud Wigorniam in crastino Trinitatis. Thomas Prior Eveshamiæ benedicitur in Abbatem ejusdem domûs ab Episcopo Coventrensi. E. Thesaurarius Hereford. consecratur in Episcopum Landavensem. Henricus de Bamton Celerarius Cunicestriæ benedicitur apud Wigorniam in Abbatem ejusdem domûs die Natalis Domini. Prior dedit Domino Regi in subsidium guerræ suæ xxiv. marcas. Solvimus itidem Domino Papæ pro decimâ nostrâ x. libras. Gilbertus de Clare Comes Gloucestriæ, Gilbertus de Lacy, Mauricius de Gaunt, Reimundus de Burgo, Walterus Abbas Cunicestriæ, Margerie de Say, & alii nobiles, obierunt.

Anno MCCXXXI. Anselmus nepos Marefcalli consecratur apud Cantuariam in Episcopum Menevensen. Ecclesia de Novoburgo assignatur ad inveniendum vinum Conventui Gloucestriæ. Conflagratis Brewen & Radenoura cum Ecclesiis, & factâ magnâ strage laicorum & Clericorum à Walensibus, scilicet à Lewelino & complicibus suis; & ob hoc communi consilio Episcoporum Angliæ & Officialium Domini Cantuariensis excommunicatis, & terris eorum ecclesiastico interdicto suppositis, Rex firmavit castrum Marildis; quod mutato nomine vocatur Maugre Lewelin. Dicta verò sententia confirmata à Domino Papâ, denuntiabatur per rotam Angliam singulis Domibus & Festis. Tradidimus Herferton ad firmam hominibus ejusdem villæ usque ad x. annos, Pepsinton hominibus villæ usque ad viii. annos, & dominicam de Pensæx Edwino rotario tantum in vitâ suâ pro tertiâ garbâ. Invenimus autem ei singulis annis xviii. homines ad metendum, &c. Defuncto Ricardo Cant. Archiepiscopo prope Reatum, R. de Nevill Episcopus Cicestr. Cancellarius postulat in Archiepiscopum.

Anno MCCXXXII. reprobata postulatione Cancellarii in Archiepiscopum, Conventus Cant. elegerunt Priorem suum in Martio; & profectus Romam, ad voluntatem & instantiam Domini Papæ cessit dictæ Electioni. Postea obtentâ liberâ electione, elegerunt Magistrum J. Blundum Theologum; & profectus est Romam. Firma de Alveston rediit in manus nostras, &c. Die S. Vitalis facta fuit Confederatio inter Abbatem & Conventum Westmonasterii & nos; secundum quod continetur in Cartis hinc inde confectis. Emimus molendinum de Doddeham cum homagio & servitio cujusdam hominis. Item emimus terram Willelmi de Mannis apud Doddeham. Henricus Rex confirmavit nobis situm Castri. Item dedit nobis advocacionem Ecclesiæ de Bremesgrave. Justiciarii itinerantes sederunt apud Coventriam circa Festum S. Johannis. Justiciarii itinerantes de Forestâ sederunt apud Wigorniam in crastino Translationis S. Thomæ. Rex tenuit Natale apud Wigorniam. Mortuo Petro Teokesbirie Abbate, successit ei R. Prior ejusdem Ecclesiæ; & benedicitur Wigornia à Willelmo de Bleys Episcopo die Pentecostes. Sacrista noster habuit capam ejus de Baudek cum vestimento parvi pretii; & misit Conventui xl. solidos pro procuratione suâ. Translato Abbate de Hales ad Abbatiam de Wolbek, successit ei R. Caponicus ejusdem Ecclesiæ; & benedicitur in Abbatem apud Wigorniam. Fecit redemptionem pro vestimentis suis; & respexit Conventum Wigorn. pro pantiâ xx. solidis. Mortuo Thomâ Abbate Winchelcumbæ, successit ei Henricus ejusdem Ecclesiæ Sacrista, & benedicitur Wigornia Dominicâ Latere Jerusalem. Sacrista habuit capam ejus de Pal cum vestimento; & misit Conventui pro procuratione suâ xl. solidos. Mortuo M. Abbate Alincestriæ, successit ei B. ejusdem Ecclesiæ Celerarius, & benedicitur Wigornia die S. Oswaldi Archiepiscopi. Sacrista habuit capam ejus cum vestimento parvi pretii; misit Conventui per Celerarium suum pro procuratione suâ dimidiam Marcam.

Anno

Anno MCCXXXIII. Dominicâ Quinquagesimæ Dominus Episcopus sopi-
tâ controversiâ inter ipsum & Priorem Majoris Malvernæ super subjectione
& visitatione, admissus fuit solemniter cum processione apud Malverniam, &
procuratur. In crastino intravit Capitulum, & prædicavit causâ visitatio-
nis. Willelmus de Mapenoste petens jus in terrâ Willelmi de Manus, qui-
erum nobis clamavit totum jus quod se habere dicebat. Dominus de Dodde-
ham confirmavit nobis quicquid habemus in Doddeham. xvi. Cal. Junii E-
piscopus celebravit Synodum. Mortuo Willelmo Normanno, manerium de
Clivâ rediit in usus nostros ad Festum S. Johannis; & traditur ad firmam ho-
minibus illius villæ, excepto molendino, à Festo S. Johannis in v. annos.
Cassatâ Romæ electione M. Johannis Blundi, Conventus Cant. elegit M. E-
admundum de Abendon. Mortuo Ricardo Abbate S. Edmundi, successit ei
ejusdem loci Prior.

Anno MCCXXXIV. Dominicâ Quadragesimæ Dominus Episcopus pro-
curatus fuit causâ visitationis apud Majorem Malverniam. Dominicâ *La-
tare* M. Eadmundus de Abendonâ consecratus fuit in Archiepiscopum Cant.
& insignitus pallio apud Cantuariam. Mortuo Gilberto Abbate de Perforâ,
successit ei Rogerus ejusdem Ecclesiæ Monachus; & benedicitur in Abbatem
apud Wigorniam. Sacrista habuit capam & albam. Satisfecit Conventui
in procuratione pro xl. solidis. Rex procurante Archiepiscopo recepit ad pa-
cem suam Henricum de Burgo, & fratres Marecalli, & Gilbertum Bassier,
& Ricardum Sward; & die Pentecostes cinxit Gilbertum Marecallum cin-
gulo militari, & Comitem de Penbroc apud Wigorniam. Mora rediit in
manus nostras. Cedente D. Abbate de Bristoll, Willelmus ejusdem Ecclesiæ
Prior successit; & benedicitur in Abbatem apud Wigorniam. Satisfecit Sa-
cristæ de albâ & capâ, & Conventui de procuratione, sc. xl. solidis. Emimus
residuum terræ Aluredi de Penhull. De consensu Domini Episcopi & nostro
& M. Michaelis salvo jure suo facta fuit provisio per M. Michaellem Grimel &
Willelmum de Tinton Rectorem Ecclesiæ de Kemeseve super Ecclesiâ S. He-
lenæ; videlicet quod cassatâ pensione vii. marcarum quam percipere consue-
vimus, tota jurisdictio dictæ Ecclesiæ & Capellæ de Eleines, sc. citra Sabri-
nam, residebit in perpetuum penes Episcopum; & tota jurisdictio Capellæ de
Wik & de Wichenforde cum pertinentiis residebit in perpetuum penes Con-
ventum in proprios usus, salvo honestis Vicariis. Henricus Foliot Herefor-
densis Episcopus obiit.

Anno MCCXXXV. Willelmus de Cirencestriâ factus est Monachus in
Vigiliâ S. Dunstani. Cœpimus molendinum de Sepeston ad firmam, &c.
Episcopus de consensu Capituli contulit Sacristariæ Ecclesiæ de Fubbury
salvâ Vicariâ, & de eadem per Sacristam Conventui die anniversario unam
marcam. Factâ provisione super Ecclesiâ S. Helenæ, remansit in usus no-
stros portio in Occidentali parte Sabrinæ, & jus præsentandi Vicarios ad Ca-
pellas de Wik & de Wichenforde, & Episcopo portio apud Eleines facta ibi
Vicario, salvâ decimâ de dominico Albarum Sororum & jus instituendi Vi-
carium apud S. Helenam, excepto redditu Civitatis quem assignavit Capitu-
lo apud Carnar. cassatis viii. marcis quas percipere consuevimus. Justici-
arii itinerantes de omnibus placitis federunt apud Wigorniam circa Festum
S. Kenelmi. Mortuo Philippo de Muttun, uxor ejus fecit finem Priori pro
hærede, sc. pro relevio, gardâ & maritagio, pro x. marcis. Dedimus Regi
xxx. marcas. Henricus de Sanford Episcopus Roucestriæ, Abbas S. Albani,
M. Michael Rector S. Helenæ obierunt.

Anno MCCXXXVI. mortuo Willelmo de Furnellis, optentâ gratiâ Do-
mini Regis super advocacy Ecclesiæ de Bremesgrave Willelmus de Bleys
Episcopus contulit nobis Ecclesiæ illam in proprios usus, salvâ Sacristariæ
Capellâ de Grafton; & ordinatâ Vicariâ admisit Vicarium ad præsentatio-
nem

WALTERUS
DE CANTI-
LUPO.

nem nostram. Confirmavimus Canonicis de Keyneſham c. ſolidos de Eccleſiâ S. Wereburgæ Briſtoll. Confirmavimus Monialibus de Uſke Capellam. Confirmavimus Monachis de Malvernâ Majori decimas de dominico ſuo apud Malverniam & apud Powik. Walterus de Bello-campo obiit die S. Guthlaci. Mortuo Willelmo de Bleys Epifcopo xv. Cal. Septembr. impetratâ licentiâ à Domino Rege, elegimus nobis in Epifcopum M. (p) Walterum de Cantilupo iii. Cal. Septembr. Confirmatur xii. Cal. Octobris. Thomas de Blunwillâ Epifcopus Norwicensis obiit. Mortuo Thomâ Abbate Eveſhamiæ, ſucceſſit ei Ricardus Prior de Hurlege. Contulimus Eccleſiam S. Andreæ Ricardo de Coventry Clerico Electi. Willelmus de Bello-campo fecit homagium Epifcopo; & tenebatur ei pro relevio in lxxv. libris, quas legavit fabricæ Eccleſiæ. Legavit inſuper cc. libras.

Anno MCCXXXVII. confirmavimus Abbati & Conventui Radingæ Eccleſiam de Ruginton. Emimus molendinum de Sepweſton, &c. Walterus de Cantilupo Wigorn. Electus ordinatur à Domino Papâ in Diaconum Viterbii ii. Non. April. & in Presbyterum xiv. Cal. Maii; & conſecratur ab eodem v. Non. Maii; & præſentibus Rege & Reginâ Angliæ, & Reginâ Scotiæ, & Legato, & Domino Cantuarienſi, & cæteris Regni Magnatibus, intronizatur iii. Id. Octobris. Contulimus Matthæo de Cantilupo Eccleſiam de Croppethorn, & Magiſtro G. de Perforâ Eccleſiam de Herferton, & M. Thomæ de Johanneſtoun Eccleſiam de Stok. Legatus celebravit Concilium id Octavis S. Martini; in quo privavit Beneficiis Eccleſiaſticis eos qui ſucceſſerunt patribus immediatè. Eſus carniū interdictus eſt Monachis, ſalvâ conſtitutione Regulæ. Epifcopus viſitavit Majorem Malverniam & cæteras domos religioſas Epifcopatus; & correxit corrigenda. Conceſſimus M. Hamelino ſingulis annis xii. marcas; donec proviſum ei fuerit in beneficio eccleſiaſtico. Ricardus Epifcopus Dunelm. & Ricardus Comes Ceſtriæ, & Robertus de Bathoniâ obierunt.

Anno MCCXXXVIII. ex mandato Domini Papæ unanimi conſenſu Domini Walteri de Cantilupo Epifcopi Wigorn. & Domini Alexandri Coventr. & Lichfeld. Epifcopi facta fuit limitatio inter Epifcopatus Wigornienſem & Coventrenſem; ita quod tota villa de Duddel, cum Eccleſiis & earum pertinentiis lege Dioceſanâ pertinebit ad Epifcopum Wigorn. Situs verò Caſtri ejuſdem villæ & cella Monachorum cum pertinentiis ſuis in Comitatu Stafford. pertinebit ad Epifcopum Coventrenſem. Emimus pratum de Hampton, &c. Dominus Legatus legitimavit Clericos illegitimos. Conventus Roveceſtriæ obtinuit nomine poſſeſſionis in cauſâ Electionis contra Dominum Canuarienſem. Walterus de Cantilupo Epifcopus movit placitum contra Petrum de Salſo Mariſco de villâ de Upton, &c. Et Dominus Epifcopus iterum viſitavit Majorem Malverniam, & correxit corrigenda. Petrus Winton. & Alexander Coventr. Epifcopi obierunt.

Anno MCCXXXIX. dedimus Eccleſiam S. Clementis Magiſtro R. de Coderuge. Willelmus de Ralege conſecratur in Epifcopum Norwicensem. M. Matthæo de Grimelewe privato Beneficio auctoritate Concilii contuli-

(p) Confirmatus eſt 1236. 8. Cal. Nov. benedicitur die S. Andreæ, intronizatur in Octava Andreæ, Roman. tranſſecit circa Purificationem B. Mariæ. Sic Annales Throkſberienſes, qui in reliquis, viz. diebus conſecrationis & ſolennis intronizationis, cum Wigornienſibus conſentiunt. Quantâ fortitudine ac conſtantiâ Pontificum Romanorum Legatis ab Anglicano Clero pe-

cuniam emungentibus, Othoni anno 1237. exeunte, & Ruſtando anno 1255. obſtiterit; Matthæus Paris abortim refert p. 448, & 915. Conſtitutiones 30. in Synodo Dioceſanâ anno 1240. promulgavit; quæ in Tomo 2. Concil. Angl. reperiuntur p. 240. Correptiones & interpretationes earundem poſtea ab eodem factæ penes me ſervantur ineditæ.

mus Capellas de Grimelewe & de Hanawe, R. tunc Decano Wigorn. Episcopus dedicavit Conventuales Ecclesias de Majori Malvernâ, de Winchecumbâ, de Alenceſtriâ, de Teokesberiâ, de Gloverniâ, & de Perforâ. Emimus molendinum de Alveſton, &c. Dominus Episcopus viſitavit Conventum Glouceſtriæ; & motâ quæſtione ſuper viſitatione ſingulari, recognitum fuit à Conventu in Capitulo coram ſæcularibus, quod ex officio ſuo ſingularem potuit facere inquisitionem. Motâ quæſtione verſus Dominum Petrum de Salſo Marifco ſuper manerio de Upton, Dominus Episcopus obtinuit coram Juſticiariis de Banco compositione amicabili annuum redditum c. ſolidorum & advocacionem Eccleſiæ, & quoddam pratum & duas manſuras apud Upton, & ſervitium dimidii militis, de reſiduo incremento de Upton remanente Domino Petro. Radulphus de Maydeneſton Episcopus Hereford. tranſtulit ſe ad Ordinem Fratrum Minorum. Dominus W. de Cantilupo pater Domini Episcopi obiit.

Anno MCCXL. Dominus Episcopus obtinuit nundinas à Domino Rege apud Blockel per v. dies, & apud Stratford per iv. & apud Alvichurch per iii. & mercatum apud Alvichurch feriâ iv. Juſticiarii de Foreſtâ ſederunt apud Wigorniam per xv. poſteriores dies Februarii. Cepimus Horſleye ad firmam, &c. Dedimus Eccleſiam S. Andreæ Sampſoni, & Eccleſiam S. Swithuni Johanni Capellano. Episcopus celebravit Synodum die S. Annæ. Dedimus Eccleſiam de Yccumbe W. de Scordiche. Episcopus contulit Eleemoſynariâ Wigorn. de eâdem Eccleſiâ annuum redditum trium marcarum: ſicut Carta ipſius teſtatur. Confirmavit etiam decimas & penſiones noſtras, & decimas Sacriſtariâ. Dedimus Papæ cxi. marcas. Henricus de Pateſhull conſecratur in Episcopum Coventrenſem. Tam Conventuales quàm Parochiales Eccleſiæ dederunt ſubſidium Papæ. Dominus Wigornienſis conſecravit Episcopum Herefordenſem. Edmundus Cant: Arthiepiſcopus & de Landaf Episcopus, & Warennæ & Lincolnæ Comites obierunt.

Anno MCCXLI. pacificati ſunt Episcopus & R. de Gurnay; ita quod molendinum de Redwik remaneret Episcopo, & præterea annuus redditus x. librarum. Legatus & Wigornienſis Episcopus ac alii vocati ad Concilium Romanum transfretârunt. M. Nicolaus de Farneham conſecratur in Episcopum Dunelmensem. Juſticiarii itinerantes ſederunt apud Wigorniam poſt octavas Paſchæ. Fecimus pacem cum perſonâ & liberis de Neweh. &c. G. Comes Mareſcallus, Soror Arthuris Comitiffa Hereford. G. Baſſet, J. Biſet, obierunt.

Anno MCCXLII. Comes Ricardus & Dominus Episcopus applicuerunt in Angliam. Dedimus Domino Regi in ſubſidium transfretationis in Gaſconiam xx. libras argenti. Episcopus viſitavit Conventum Glouceſtriæ; & factâ ſingulari examinatione, correxerit corrigenda: unde Prior & quidam alii amoti fuere. Viſitavit etiam Conventum S. Auguſtini Briſtoll; & Wilhelmo Abbate cedente ſucceſſit Camerarius de Keyneſham, benediſtus apud Wigorniam: Satisfecit Conventui de procuracione & Sacriſtæ de capâ cum veſtimento. Viſitavit & alias domos religioſas. Mortuo Hugone de Clivâ recepimus herietum ejus, &c. Episcopus celebravit Ordines apud S. Oſwaldum Glouceſtriæ. Contulimus Michaeli Eccleſiam de Croppethorn, & D. Vicariam ejusdem, & R. de Coderugge Capellas de Grimelewe & de Halawe, & A. Eccleſiam S. Clementis. Mortuo Thomâ Priore Malvernæ Majoris, Episcopus vacante Prioratu habuit inde cuſtodiam; & factâ examinatione ſuper electione J. ſuccedentis coram Abbate & Conventu Winchecumbæ confirmavit eum; & per Officalem Episcopi installatur, factâ Episcopo canonicâ obedientiâ, Abbate Weſtmonaſterii ſe opponente. Mortuo Wilhelmo Priore ſucceſſit R. Sacriſtarius in Vigiliâ S. Edmundi. Johannes Episcopus Bathon. & Thomas Comes Warewik obierunt.

Anno MCCXLIII. Emimus terram Willelmi de Bodeham apud Wlwardel, &c. Dedimus R. Vicarium de Clivâ, & P. Capellano Capellam S. Clementis. Mortuo W. Archidiacono Wigorn. successit Vincentius, installatus per Subpriorem vice Prioris. Mortuo H. Abbate Gloucestriæ successit W. Prior ejusdem loci; qui die quo installari debuit, morte præventus decessit. Cui successit Johannes Præcentor ejusdem loci. Sacrista percepit albam & capam tam pro W. non installato quam pro Johanne installato. Satisfactum fuit Conventui de procurationibus. Willelmus de Ralege Episcopus Norwic. transfertur per Dominum Papam in Episcopum Wintoniensem. Bonifacius avunculus Reginæ confirmatur in Archiepiscopum Cant. Prior dedit Regi unam cuppam, & Reginæ alteram. Thomas Monachus Evelhamiæ elegitur in Abbatem ejusdem domûs.

Anno MCCXLIV. Emimus terram Symonis de Solers apud Doddeham, &c. Confirmavimus compositionem inter Episcopum & J. Poer super escambio terrarum apud Fladebur & Wichenef. Dedimus W. Capellano Vicariam de Wichenef. Dominus Papa dedit M. Rogerum de Sarum in Episcopum Bathon. propter dissensionem inter Capitula Bathoniense & Wellense. M. Walterus eligitur in Episcopum Northwicensem. Fulco Basslet consecratur in Episcopum London. Thomas Monachus Evelhamiæ benedicitur in Abbatem ejusdem loci. Electus Cant. ordinatur in Presbyterum ab Episcopo. Cantuariensis Electus dedit M. Ricardo de Wichio autoritate Concilii Episcopatum Cicestriæ, Rege contra appellante. Radulphus de Nevil Cancellarius Episcopus Cicestriæ obiit.

Anno MCCXLV. Bonifacius avunculus Reginæ consecratur à Domino Papâ in Archiepiscopum Cant. Dominicâ post Epiphaniam. M. Ricardus de Wichio, cui Dominus Papa contulerat Episcopatum Cicestriæ Rege reclamante, cassatâ viciosâ electione Roberti Passelewe, consecratur à Domino Papâ Dominicâ post cineres. Dominus Rex petiit auxilium à domibus religiosi per Angliam ad maritandam filiam suam primogenitam; cui dedimus c. solidos & cuppam argenteam. In crastino S. Augustini Cant. M. Archidiaconus Gloucestriæ sententialiter, culpis suis exigentibus, auctoritate Domini Episcopi privatus est omni officio & beneficio. Archidiaconatus collatus est ab Episcopo Magistro W. Lupo, & Ecclesia de Stratford Magistro N. de Widebroc. Dominus Episcopus iturus ad Concilium transfretavit in Vigiliâ Ascensionis. Dominus Papa consecravit & dedit M. Rogerum Decanum Lincolnæ in Episcopum Coventrensem. Walterus Marescallus Comes de Penbroc obiit, & Ansel frater ejus, antequam in saîsina esset dicti honoris ante Natale. Aernalius Camerarius obiit.

Anno MCCXLVI. David Princeps Walliæ obiit primâ die Quadragesimæ; successerunt ei filii Griffini primogeniti fratris sui. Dominus Rex admisit in gratiam suam Episcopum Cicestrensem, & restituit ei Temporalia. Facta est distributio divisionis hæredibus Marescalli in octavis S. Johannis Baptiste. Dominus Walterus rediit à transmarinis apud Wigorniam die S. Jacobi. Dominus Carleolensis transtulit se ad ordinem Prædicatorum. Incepta est Abbatia apud Hayles. Comitatus Wigorn. amerciatu fuit super xl. marcis pro falso judicio; & judicatum fuit à Justiciariis de Banco, quod Hundredum de Oswaldeslawe non debet adjuvare ad hujusmodi amerciammentum.

Anno MCCXLVII. Molendinum de Mulderham cessit perpetuò in usus nostros in Purificatione. Mortuo Roberto Episcopo Sarum, successit ei Willelmus de Eboraco. Cedente H. Abbate de Winchecumbâ, successit J. Celerrarius ejusdem domûs; & benedicitur in Abbatem apud Wigorniam à Domino Episcopo Hereford. ad mandatum Domini Episcopi Wigorn. Sacrista recepit albam & capam cum vestimento. Abbas solvit Conventui xl. solidos pro procuratione. Dedimus Capellas de Doddeham & Kintshawike W. Capellano.

no. Dedimus in subsidium Domini Papæ. Justiciarii itinerantes de Foresta federunt apud Wigorniam à die S. Martini usque ad Festum S. Nicholai. Jus patronatus Ecclesiæ de Haleford cessit in perpetuam jurisdictionem Wigorniensis Episcopi de consensu Prioris & Conventus de Kenilworth. Episcopus Menevensis, de S. Asaph, & Robertus de Bathonia obierunt.

Anno MCCXLVIII. Dedimus Capellam de Tyburton Willelmo de Legâ, & Capellas de Doddeham & de Knithinton W. Capellano, ita quod singulis Capellis singulos inveniet Capellanos. Formata est pax inter Episcopum & Abbatem Eveshamiæ & ejusdem loci Conventum post Conceptionem S. Mariæ. M. Thomas Walensis factus est Episcopus Menevensis. M. Willelmus de Button factus est Episcopus Bathoniensis.

Anno MCCXLIX. Justiciarii itinerantes federunt apud Wigorniam ab octavis Epiphaniæ usque ad Festum S. Scolasticæ, sc. Rogerus de Thurkilby, Gilebertus de Preston, M. Symon de Walteris, Johannes de Cobeham. Dedimus in subsidium Domino Regi xv. marcas. Dominus Wigorniensis consecravit Episcopum de S. Asaph, assistentibus sibi de Bangor & de Mithe Episcopis. W. de Braci quietam clamavit communiam de Tiburton, &c. Contulimus Ecclesiam de Seggesbury W. Clerico, & Capellam de Tyburton W. Capellano. Orta est discordia inter Dominum Episcopum & W. de Bello-campo propter wreccum navium & captionem carrucarum & averiorum ejusdem Episcopi contra libertates Ecclesiæ.

Anno MCCL. Dissentio inter Episcopum & nos super quibusdam articulis Hundredi de Oswaldestawe. xiv. Cal. Junii Episcopus transfretavit iturus * * ^{E. Lugdunum.} Londoniam contra W. de Bello-campo. Magister W. de Powyke remansit de consilio nostro pro x. marcis. ii. Kal. Julii manè factus fuit terræ motus. Sententia lata fuit pro Episcopo in Curia Romanâ apud Lugdunum contra W. de Bello-campo super excommunicatione, quam dictus Episcopus in ipsum tulit pro violentiâ ab illo illatâ contra libertates Hundredi de Oswaldestawe.

Anno MCCLI. Mortuo R. Abbate Persoræ, successit ei Gler Monachus de Feskam. Willelmus de Cantilupo frater Domini Episcopi obiit. Dominus Episcopus rediit à Curia Romanâ, susceptus cum processione die S. Dunstani. Willelmus de Bello-campo & excommunicati sui absoluti fuerant ab Episcopo in formâ Ecclesiæ, Rege & Magnatibus regni præsentibus, die S. Edwardi. Rex admisit Episcopum in gratiam suam. Ecclesia de Heyles dedicata fuit ab Episcopo & aliis, quartâ die post Festum Omnium Sanctorum. Margareta filia Regis Henrici nupsit filio Regis Scotiæ apud Eboracum in crastino Natalis Domini cum solennitate maximâ.

Anno MCCLII. Dominus Cantuariensis obtinuit à Domino Papâ, quod possit visitare singula Capitula tam Religiosorum quàm Canonicorum Sæcularium cum procuracionibus. Postea impetratum fuit à Domino Papâ per commune consilium Prælatorum & Cleri, quod Procuraciones taxatæ fuerunt. Dedimus Vicariam Capellæ de Wicheneford Petro Capellano, & Capellam S. Clementis de Wygorn. J. Capellano. Mortuo Ricardo de Condicat Prior die S. Michaelis, successit ei Thomas installatus die Omnium Sanctorum, qui officio † Prioris xxxii. annis & amplius functus fuit. Custodia Prioratus medio tempore remansit integrè & absolutè tam in interioribus quàm exterioribus in manus Supprioris & Celerarii; Rege Henrico proferente sententiam, quod custodia Prioratus non ad ipsum pertinuit tempore vacationis. Dedimus Capellam de Herferton Sampsoni de Bremeſgrave. Dedimus Capellas de Doddeham & Kinthwyk G. Capellano.

† l. Subprioris.

Anno MCCLIII. Dedimus pro taxatione carrucarum & reddituum nostrorum in subsidium tallagii Domini Papæ, sicut careri Religiosi & Clerici, plusquam xvii. marcas. Dedimus Domino Regi in subsidium transfretationis

nis

nis in Gasconiam xl. marcas. Tradidimus ad perpetuam firmam molendinum de Muldeham, &c. Mortuo Thomá Archidiacono Gloucestríæ Rectore Ecclesiæ de Stoke, dedimus eandem M. Simoni de Walton. Ricardus Episcopus Cicestr. pro quo Dominus miracula operatus est, & S. Robertus Groceteſte Episcopus Lincolníæ obierunt. Confœderatio inter nos & Conventum de Wenlok, & inter nos & Conventum Abendonienſem. Obiit Hugo de Rupibus Archidiaconus Wintonienſis.

Anno MCCLIV. Congregatio omnium Abbatum & Priorum nigri Ordinis apud Oxoniam in crastino S. Matthæi Apostoli propter quoddam privilegium à Domino Papâ omnibus Episcopis Angliæ transmissum in gravamen Monastici Ordinis. Tradidimus M. Symoni de Walton manerium nostrum de Herferton ad firmam, &c. Taxatio generalis tam de temporalibus quàm de spiritualibus facta fuit per Angliam exceptis Baroniis.

Anno MCCLV. Contulimus Ecclesiam de Seggesberege Willelmo nepoti Prioris. Justiciarii itinerantes sederunt apud Wigorniam iv. Nonas Julii per xv. dies; & iterum sederunt post Festum S. Michaelis per xv. dies. Confirmavimus Monialibus de Wyſtan ſitum loci earum & cætera eis collata. Dedicata fuit Ecclesia earum apud Wyſtan ii. Idus Julii. Piæ memoriæ Dominus Walterus de Gray Archiepiscopus Ebor. qui legavit nobis insignia Capellæ pretioſa, decessit. Thomas Eveshamiæ Abbas decessit. Dedimus Domino Regi pro taxatione Spiritualium vii. lib. xiii. den. ob. & pro taxatione Temporalium xix. lib. x. den. ob. Confœderatio inter nos & Conventum de Burgo. Dedimus Domino Regi pro warrenâ unam marcâ auri, &c.

Anno MCCLVI. Die Paschæ installatus fuit per Priorem Magister H. de Cantilupo Archidiaconus Gloucestríæ. Obtinuimus à Domino Rege custodiam boscorum nostrorum infra Forestas de Pekham & Kinfar, datis ei l. marcis, & Reginæ v. marcis, & Cancellario ii. marcis, & Clericis vii. solidis. Contulimus Ecclesiam de Wlvardelewe Magistro J. de Winton. Sewallus Archiepiscopus Ebor. consecratus fuit ab Episcopo Wigorn. ad mandatum Domini Papæ. Willelmus Episcopus Sarum obiit; cui successit Ægidius de Bridport. Hugo Prior Eveshamiæ installatur in Abbatem Eveshamiæ die S. Egwini. Dedimus Magistro J. Ecclesiam S. Andree. Emimus terram, &c. Cedente W. Archidiacono Wigorn. successit ei

Anno MCCLVII. M. Simon de Walton confirmatur in Episcopum Norwicensem feriâ sextâ post Festum S. Petri ad Vincula. Quo confirmato, dedimus Ecclesiam de Stoke Domino M. de Cantilupo. Consecratur Dominicâ qua cantatur, *Isti sunt dies*. Intronizatur in octavis sc. die Palmarum. Episcopi de Coventriâ & de Exceſtriâ consecrati fuerunt cum Domino Norwicensi. Dominus Eboracensis excommunicatur ab Archiepiscopo Cant. ad mandatum Domini Papæ. Dominus Episcopus recuperavit returnum Brevium à Domino Rege, &c.

Anno MCCLVIII. Perambulatio facta fuit & limitata ad mandatum Domini Regis inter manerium de Norton & de Alvechirche. M. Harlotus nuncius Domini Papæ venit in Angliam; solvimus ei pro procuratione xl. solidos. Convenit inter nos & Abbatem Radingæ super tenementis apud Tydinton, &c. Sewallus Archiepiscopus Ebor. obiit. Mortuo Ricardo Episcopo Lincoln. successit Ricardus Decanus.

Anno MCCLIX. Rotunda Tabula sedit apud Warewyk circa Festum Assumptionis B. Mariæ. Mortuo Fulcone Episcopo London. successit Henricus de Wingham Cancellarius. Quidam Româ missi in Angliam à Domino Papâ, interfecti sunt Londoniæ in conspectu totius populi. Terra & tenementa W. de Credynton cum molendino cesserunt in usum nostros, &c.

Anno MCCLX. Dominus Cantuariensis Dominicâ proximâ ante Festum Exaltationis S. Crucis visitavit cum Clericis suis Dominum Episcopum & Con-

Conventum. Solvimus pro procuratione suâ iv. marcas. Mortuo Thomâ Priore, successit ei Ricardus de Dumbelton Celerarius, & installatur in Vigiliâ Natalis Domini. Custodia Prioratûs medio tempore remansit integrè & absolute tam in interioribus quàm exterioribus in manu Supprioris & Celerarii. Mortuo M. de Canstupo, contulimus Ecclesiam de Stoke Sampsoni de Bremesgrave. Dedimus Ecclesiam de Humelton R. de Canthebruge Clerico Domini Wigorniensis. Capitulum generale Fratrum Minorum sedet Wigorniz.

Anno MCCLXI. Justiciarii itinerantes venerunt apud Wigorniam in octavis S. Johannis Baptiste, sc. G. de Preston, M. de Lutlebury, G. de Leuken, W. de Englesfeld; & totus Comitatus eos admittere recusavit; quod vii. anni nondum erant elapsi, postquam Justiciarii ibidem ultimò sederunt. Summis clocherii Ecclesiæ Evesham conflagravit fulgure. Obtinimus decimas de Monewode spectantes ad Ecclesiam de Brémere à Magistro H. de Langley Rectore Ecclesiæ de Upton juxta Wichenford. Contulimus Ecclesiam de Bradewe Magistro G. de Doverdale, & H. Decano Wigorn. Ecclesiam S. Andree. Hoc anno Andreas Prior S. Swithuni per quandam submissionem coram Bonifacio Archiepiscopo consecratam Prioratu se privavit. Item ad Dominum Papam tam pro hac submissione quàm pro negotio electionis appellavit, & Curiz Romanæ nuncios destinavit. Delatum est cor Adomari Episcopi apud Wintoniam, & in parte boreali magni Altaris humatum est; ubi plura coruscant miracula.

Anno MCCLXII. Justiciarii itinerantes de Forestâ sederunt apud Wigorniam in octavis Paschæ, sc. Dominus A. Laruche, N. de Romesi, & Magister W. de Poywik. Maxima occisio Walensium per D. Rogerum de Mortuo-Mari & alios Marchifos hoc anno. Dedimus Ecclesiam de Lyndrugge Emerico de Breauce; & Dominus Herefordensis confirmavit nobis x. marcas percipiendas annuatim de eadem. Contulimus Ecclesiam de Humelton Magistro J. de Scheldeslewe. Obiit Ricardus de Clare Comes Gloverniz, & apud Theokesbyrie sepultus est. Ortâ dissensione coram Summo Pontifice super electione Episcopi Winton. Dominus Papa contulit dictum Episcopatum M. Johanni de Exoniâ Cancellario Ebor. cassatâ prius electione factâ de W. de Taunton, tamen non vitio personæ sed aliunde quæsitâ occasione. Item obiit Ægidius Sarum. Andreas Prior Wintoniz malè gratè cedens Prioratu, culpis suis ut dicitur exigentibus, per Johannem Episcopum apud Hidam mittitur incarcerationandus. Unde exiens per cautelam & fraudem, talia adinventit falsitatis commenta; quod meritis B. Thomæ Martyris sic à compedibus & carcere liberatus est.

Anno MCCLXIII. Ecclesiâ de Bremere cum suis pertinentiis, quas Sampson habuit de nobis ad firmam, rediit in manus nostras, &c. Andreas Prior Wintoniz Curiam Romanam adiit. Simon Comes Leicestriæ & Barones parti suæ adherentes, volentes promissiones Oxonienses à Domino Rege eis concessas in omnibus observari, insurrexerunt contra dictum Dominum Regem & suos fautores, discurrentes cum vi armatâ per Angliam subjugando sibi castella, Civitates & Burga. Dominus Rex & Barones compromiserunt in Dominum Regem Franciæ; quod dictis suis starent & ejus arbitrio de provisionibus Angliæ observandis. Qui ut dicebatur ob favorem Domine Regine & Domini Edwardi dictas provisiones cassavit omnino; & Cartam libertatis Angliæ, unde provisiones prædictæ fuerant extractæ, adjudicavit bonam; & in tantum erravit. Dicti Barones audientes contrarietatem dicti Domini Regis, & ipsius corruptionem intelligentes, contra sententiam suam appellarunt, & dictis suis renunciârunt de plano. Dominus R. Comes de Ferrariis, Dominus P. de Monteforti, & R. filius Comitis Simonis Leicestriæ & alii Magnates venerunt apud civitatem Wygorniz cum exercitu magno, & ob-

obsederunt eam; & post plurimos insultus eam ceperunt ii. Cal. Martii; & quicquid extra Ecclesiam poterant invenire, deprædaverunt unâ cum toto Iudaismo; quosdam autem Iudæos ceperunt & imprisonaverunt, & quosdam occiderunt. [*Sequitur in hoc & sequentibus annis Historia satis ampla & iusta discordiæ inter Henricum Regem & Barones. Quæ cum ad res Wigorniensis Ecclesiæ minùs spectet, & apud Matthæum Paris & Matthæum Westmonasteriensem uberior habeatur; illam prætermittere consultum duxi.*]

Anno MCCLXIV. Communitas Wintoniensis in se & suos vicinos circumquaque insurgentes, portam Prioratûs Winton. cum redditibus suis prope portam & Ecclesiam S. Swithuni ultra portam de Kingate combusserunt; & homines Prioratûs, quos attingere potuerunt, infra septa Monasterii interfecerunt. Celebratum est Episcoporum Concilium in Angliâ apud Radingam; ubi data fuit sententia in genere super omnes contradicentes provisionem Oxon.

Anno MCCLXV. Pridie Idus Februarii obiit piæ memoriæ venerabilis Walterus de Cantilupo (q) Episcopus Wigorn. apud manerium suum de Blockelewe; & sepultus est cum magno honore in Ecclesiâ suâ Cathedrali Wygorniensis juxta magnum Altare. Obit Radulphus Russel Prior Wintoniæ; & Agnes Abbatissa B. Mariæ Winton. Ottobonus S. Adriani Diaconus Cardinalis ab Apostolicâ Sede missus Legatus applicuit apud Doveræ iii. Cal. Novembr. Qui in Angliam missus est ad confirmandam Anglicanæ Ecclesiæ pacem, & discordiæ lollium quod inter Barones & regios complices inimicus homo seminârat evellendum & destruendum. Legatus verò quasi ex præcellenti Regi favens, Episcopos Londoniensem, Wigornensem, & Ciceſtrenſem, quia Comiti Leycestrenſi in quibusdam favorabiles extiterant, ab officio suspendit & beneficio. Episcopum verò Winton. eâdem sententiâ innodavit. Aliis tamen de causis & ipsis Episcopis autoritate Papali, quaungebatur, injunxit; ut Summum Pontificem in propriis personis adirent, super objectis & obijciendis coram eo responsuri, & pro meritis accepturi quod Apostolica dictaret autoritas.

NICOLAUS
DE ELY.

Anno MCCLXVI. Hoc anno M. Nicholas (r) Archidiaconus Elyensis

(q) Dominus Walterus Wigorn. Episcopus in articulo mortis positus, se dicebat errasse fovendo partem Simonis de Monteforti; & super hoc literas ad Legatum direxit, petens beneficium absolutionis; quod obtinuit, & decessit. Ita Florilegus ad annum 1265. Maximo sanè studio Walterus Baronum adversus Henricum Regem arma moventium partes propughaverat; adeò ut ipsis prælium Lewenſe anno 1264. commissuris absolutionem impenderit, fortiter decertandum in peccatorum remissionem suadens, omnibusque mortem in tam justâ causâ appetituris facilem cœli ingressum pollicitus. Hunc itaque aliosque complices Episcopos Guido Sabinensis Cardinalis Papæ Legatus anno 1265. sacris interdixit. Quam tamen sententiam, factâ ad Concilium Generale appellatione, minimè observârunt. Acriorem igitur sententiam Ottobonus Legatus, qui Guidoni successit, expediendam ratus, cunctos Episcopos Baronibus olim astantes excommunicavit. Morbo extremo tunc Walterus decubuit; qui in pace Ecclesiæ dormire cupiens, pœnitentiam præ se tulit, & absolutionem à Legato impetravit. Obit

anno 1266. 2. Febr. juxta Nicolaum Trivetum, 1267. 5. Febr. juxta Matthæum Paris, 1265. 12. Febr. juxta Annales nostros. Annum Trivetum, diem Chronographus noster rectius designârunt.

(r) Nicolaus Archidiaconus Eliensis magni Angliæ Sigilli custodiam accepit 1260. 18. Octobr. dimisit anno sequenti. Thesaurarius Angliæ anno 1262. constitutus est; & Sigilli custodiam iterum suscepit 1263. 18. Decembr. dum Rex in transmarinis partibus ageret retinendam. Consecratum fuisse Thomas Wikes refert 1266. in Octavis Pentecostes, viz. die 23. Maii, Annales Winton. 1266. Dominicâ proximâ ante Festum S. Michaelis, viz. die 26. Septembr. Annales nostri 1266. 19. Sept. Id solum habet instrumentum Professionis autographum, ipsum simul cum Rogero Norwicensi Episcopo consecratum fuisse ab Ottobono Legato. Nicolaus anno 1268. 24. Febr. ad Episcopatum Wintoniensem postulatus, à Wigornia recessit. Commemoratur in Missâ Benefactorum Academiæ Cantabrigiæ.

eli-

eligitur in Episcopum Wigorn. vii. Idus Maii; confirmatur xlii. Cal. Julii; consecratur xlii. Cal. Octobr. & intronizatur vi. Cal. ejusdem. Item Londoniensis, Wintoniensis, & Clostrensis Episcopi per Othonem Legatum ab officio & beneficio sunt suspensi ratione cujusdam Concilii apud Radinges editi; & Romam profecti sunt. Obiit Margareta Comitissa Lincolnia; & Petrus de Sebaudiâ Comes Richemunda. Item vi. Idus Julii natus est Dominus Edwardo filius primogenitus vocatus Johannes apud Windlesore.

Anno MCCLXVII. Pridie Nonas Augusti Dominus Otho Legatus visitavit Ecclesiam Wintoniensem; & ipsam invenit indebitam de decem mille marcis & amplius. Dominus Rex tenuit Natale suum apud Wintoniam cum Othone Legato; qui in recessu suo Abbatem & Conventum de Hidâ interdixit ratione cujusdam contentions inter homines eorum habitæ. Ventus vehemens in crastino S. Hilarii, per quem cecidit turris S. Katerinae. Obiit Johannes Episcopus Winton. in Curia Romanâ xiv. Cal. Februarii; & Viterbii sepultus est. Cui successit M. Nicolaus de Ely: qui à Sede Wigorn. usque ad Sedem Winton. translatus est; & ab Othone Legato est confirmatus.

Anno MCCLXVIII. Nono Cal. Maii Dominus Otho Legatus celebravit Concilium suum Londonis. In crastino Depositionis S. Swithuni Valentini Prior Winton. per Dominum Nicolaum Episcopum Prioratui est restitutus. Nicolaus de Hely Episcopus Wigorn. postulatur ad Ecclesiam Wintoniensem; cui successit Godefridus Giffard (f), Domini Regis Cancellarius; qui appropriavit nobis tunc Ecclesiam de Grimelewe cum Capellâ de Hal-lawe. Octobonus Legatus iter arripuit repatriandi; & iv. Idus Julii misit se in mare. Obiit Petrus de Eggeblanche Episcopus Herefordia; cui successit Johannes le Bretun, & a Bonifacio Cant. Archiepiscopo confirmatus, & a Nicolao Wintoniensi Episcopo consecratus apud Waverleye.

Anno MCCLXIX. Obiit Warinus de Bassingeburne, miles probus & fidelis. Dominus Rex perendinavit Wintonia per xi. septimanas, sic per totum Autumnum. S. Edwardus à veteri feretro in novum translatus est; presente Domino Henrico Rege, qui secundum edictum suum coronam portare disposuit, sed non portavit. Unde vendicantibus sibi jus & consuetudinem de pincernariâ Wintonia & Londonia civibus, noluit Dominus Rex ut quis eorum servinet propter discordiam & periculum quod posset imminere; sed

(f) Godefridus, Walteri Giffard Archiepiscopi Ebor. frater, summus Angliæ Cancellarius anno 1267 creatus est. Anno sequenti ad Episcopatum Wigorn. electus, Sigillum Regi tradidit 1268. 29. Octobr. die Lunæ. Consecrationis vel electionis dies invenire non potui. Inferius tamen anni Pontificatus ab illo gestâ mense Septembri anni 1268. numerantur. Introni-zatum fuisse 1268. in festo Natalis Domini Thomas Wikes prodit. Anno 1278. Justiciarii itinerantis manus ipsi à Rege delatum fuit. Magnam illi cum Johanne Pechamo Archiepiscopo controversiam de jurisdictione motam fuisse in Registro *Perham* repetit. Inter alia Archiepiscopus Officialem illis edemonstravit, & tandem severe innox- & ne manifesti criminis convictos peno- & peculiaris multasset, sed potius peregrina- & moribus, seu aliis religiosis exercitiis casti-

garet. Obiit Godefridus 1302. 26. Janu- & ario; quod (ut Annales nostris mittam) & Registro Wigorn. Ecclesie constat. Magnificum sibi tumulum, dum in vivis e- & rat, construxerat prope magnum altare su- & pra B. Oswaldi feretrum, deturbato Johan- & nis de Constantis Episcopi corpore, & in & eodem se sepeliri jussit. Archiepiscopus & Robertus edito 1302. 10. Jan. man- & dato, sepulchrum illius ad inferiorem lo- & cum removeri & ab australi summi altaris & parte collocari, osaque Johannis Episcopi & loco suo reponi precepit. Ex Registro & *Wintlessey* f. 146. Factum id; & humiliori & loco Godefridus sepulturam accepit. Quod & eundem illi felicissime cessit. Tumulum nam- & que ejus magnâ cum religione Pontificii die & 1. Jan. factum, que S. Wifano sacra est, & hodie videri solent, Wigorn. esse per- & peram credentes

GODEFRI-
DUS GIF-
FARD.

justit utramque partem discumbere. Unde Londonienses indignantes recesserunt. Wintonienses vero remanserunt, comedentes & bibentes in Curia; & cum licentiâ Domini Regis recedentes remearunt ad propria. Dominus Rex tenuit Natale suum apud Wintoniam. Obtinuimus jurisdictionem Officialitatis vacante Sede Episcopali Wygornensis Ecclesiæ, factâ compositione super hoc inter Archiepiscopum Cant. & Capitulum Wygornense.

Anno MCCLXX. Dominus Edwardus in Castello Wintoniæ petita a Domino Rege licentiâ transfretandi versus Terram Sanctam, venit in Capitulo Winton. Nonis Augusti, & accepit licentiam à Conventu; rogans humiliter ut orarent; & sic iter suum versus Portesmuthe ubi transfretare proposuerat arripuit: & cum eo W. de Valentia, Dominus Thomas de Clare, Dominus Rogerus de Clifford & multi alii. Qui mutato proposito Cantuariam adierunt; & apud * Doroberniam transfretaverunt † xiv. Cal. Septembris. Item ‖ xv. Cal. Augusti obiit Bonifacius Archiepiscopus Cant. Et venerunt Monachi Cant. apud Wintoniam ipsius mortem nuntiantes Domino Regi, & petentes licentiam eligendi; quam circa Festum Assumptionis B. Virginis apud Clarendone obtinuerunt; & eligentes suum Priorem in Archiepiscopum, præsentaverunt eum Domino Regi apud Wodestoke in crastino Nativitatis B. Mariæ Virginis. Quod negotium Dominus Rex distulit usque ad Festum Translationis Sancti Edwardi. Obiit Eufemia Abbâtissa Sanctæ Mariæ Winton. xii. Calendas Decembris; cui successit Lucia Priorissa ejusdem Monasterii; quam Dominus Rex in Vigiliâ Sancti Nicholai sibi præsentatam in Castro Wintoniensi, grateranter recepit. Justiciarii itinerantes de Forestâ sederunt apud Wigorniam. Dominus Henricus filius Regis Alemanniæ interfectus fuit Viterbii ad Missam suam à Guidone de Monteforti in Ecclesiâ S. Silvestri iv. Idus Martii, cujus ossa delata sunt in Angliam xii. Cal. Junii, & sepulta apud Hayles juxta Senchiam Reginam matrem suam.

Anno MCCLXXI. Hoc anno iii. Non. Januarii obiit Walterus de la Wyle Episcopus Saresbiriæ; & electus est M. Robertus de Weychamton Decanus Sarum vii. Cal. Martii. In secundâ hebdomadâ Quadragesimæ fecit Dominus Episcopus Nicolaus Winton. suam visitationem in Ecclesiâ Winton. feriâ ii. & apud Hidam feriâ iii. & in Abbatia de S. Mariâ feriâ iv. & postea per Episcopatum. Item feriâ ii. Quadragesimæ convocatio Episcoporum apud Radinges ad tractandum de jurisdictione Cant. Ecclesiæ; utrûm ipsi Episcopi deberent obedire Capitulo Cant. annon. Et factis interlocutoriis appellatum est à Monachis Cant. ad Sedem Apostolicam, ne aliquid attemptetur in præjudicium Ecclesiæ suæ. Item convocatio Abbatum & Priorum Nigri Ordinis apud Oxeneford post clausum Pascha; ubi præsidentes fuerunt de Evesham & de Winchecumbe Abbates. Obiit Dominus Johannes filius Domini Edwardi primogenitus; qui in custodiâ Domini Ricardi Regis Alemanniæ existerat, & sepultus apud Westmonasterium. Item obiit Dominus Philippus Basset in fine mensis Octobris; & sepultus est apud Stanley. Justiciarii itinerantes de Forestâ sederunt apud Wygorniam. Hoc anno tenuit Dominus Rex Natale suum apud Wintoniam in castello; & moram traxit ibidem causâ infirmitatis suæ usque post Epiphaniam Domini.

Anno MCCLXXII. Recessit Dominus Henricus Rex de Wintoniâ post Epiphaniam; quia Justiciarii itinerantes sc. M. Rogerus de Seyton & socii sui sedere debebant ibidem. Item obiit Rex Ricardus Alemanniæ apud Berchamstede, & sepultus est apud Hayles. Cui successit Edmundus filius ejus in hæreditatem Comitatus Cornubiæ; & suum fecit homagium Domino Regi. Idem factus est miles à Domino Rege iii. Idus Octobris sc. in Festo S. Edwardi Regis apud Westmonasterium. Item hoc anno, sc. xvi. Cal. Decembr. Henricus iii. Rex Angliæ obiit apud Westmonasterium; & die Dominicâ

* l. Doroberniam.
† xiii. Cal. Augusti *Annal. Winton.*
‖ x. Cal. Augusti *Annal. Wigorn.*

minicâ sequente sc. die S. Edmundi Regis & Martyris, sepultus est in Monasterio novo Westmonasterii ante magnum altare. Antequam corpus Regis Henrici traditum esset sepulturæ Gilbertus Comes Gloverniæ in præsentia Domini Archiepiscopi Ebor. & aliorum Episcoporum, Comitum & Baronum ibidem existentium, nullius coertione sed propria voluntate ductus, tactis sacrosanctis corporale præstitit juramentum, quod pacem regni pro viribus custodiret, & fidelitatem Domino Edwardo tanquam Domino suo per omnia observaret. Similiter dictus Archiepiscopus Ebor. & etiam Herefordensis & Warenniæ Comites & multi alii qui tunc præsentis erant ibidem. Item cum Dominus Papa vacante Sede Cant. per resignationem Prioris Cant. qui electus fuerat in Archiepiscopum, quam apud Sedem Apostolicam fecerat, Ecclesiæ Cant. providisset de Fr. Roberto de Kilwardeby de Ordine Prædicatorum; idem Robertus die Dominicâ proximâ ante Festum B. Lucie Virginis & Martyris, sc. iii. Id. Decembr. per Episcopum Exon. spiritualia Ecclesiæ Cant. recepit apud Londonias, & feriâ ii. temporalia Archiepiscopatus; & feriâ iii. sequente traditum fuit sibi sigillum Officialitatis ejusdem. Pater memoriæ Dominus Ricardus de Dumbelton, Deo & hominibus amabilis, Prior Wygorniensis Ecclesiæ obiit, & sepultus est à Godefrido Episcopo in claustro cum prædecessoribus suis. Cui successit Dominus Willelmus de Cirencestre Sacrista ejusdem Ecclesiæ.

Anno MCCLXXIII. Hoc anno post Festum S. Hilarii factâ convocatione omnium Prælatorum Angliæ & aliorum Magnatum regni apud Westmonasterium post mortem illustri viri Regis Henrici III. convenerunt Archiepiscopi & Episcopi, Comites & Barones, Abbates & Priores, & de quolibet Comitatu quatuor Milites, & de qualibet civitate quatuor. Qui omnes in præsentia Dominorum Walteri Archiepiscopi Ebor. Rogeri de Mortuo-Mari, Roberti Burnel tunc Bathoniensis Ecclesiæ Electi, qui in loco Domini Edwardi Regis Angliæ præfuerunt, sacramentum eidem Domino Edwardo tanquam terræ Principi præstiterunt, & de pace regni fideliter & firmiter custodiendâ præceptum susceperunt. Ubi Dominus Walterus de Mertone Cancellarius constitutus est; & ut moram trahat apud Westmonasterium tanquam in loco publico usque adventum Principis injunctum est eidem. Et ibidem provisum est, quod nulli sint Justiciarii itinerantes usque adventum Principis, sed || totum in Banco. In eadem Convocatione venerunt duo nuncii Domini Papæ Londoniam; qui supplicationem ipsius Clero regni destinatam, sc. ut decimam omnium bonorum ecclesiasticorum per biennium Domino Edwardo & ejus germano pro eorum damnis & expensis in Terrâ Sanctâ factis concederent, ostenderunt. Super hoc deferentes & ostendentes quosdam articulos Apostolicæ potestatis, super quibus inquirerent; prout inferius continetur, videlicet. [*Vide Articulos apud Annales Waverleiensis p. 227.*]

Item eodem anno Henricus de Sandwich Episcopus Londinensis, qui per Octobonum Legatum, ut supra dictum est, suspensus fuerat & ad Curiam Romanam destinatus, de ipsâ Curia est reversus circa Purificationem B. Mariæ gratiâ Domini Papæ adepta; qui obiit eodem anno mensē Augusti, & sepultus est in Ecclesiâ S. Pauli London. Dominicâ primâ Quadragesimæ sc. iv. Cal. Martii consecratus fuit Fr. Robertus de Kylewardebi in Archiepiscopum Cant. apud Cantuariam; non tamen intronizatus, quia Pallium dignitatis à Curia Romanâ nondum susceperat. Quo postmodum sc. viii. Idus Maii suscepto & sibi imposito per manus Nicolai Winton. & Walteri Exon. Episcoporum apud Tenham, incathedratus fuit mensē Septembri circa Nativitatem B. Mariæ. Item concessa est decima Ecclesiarum & Religiosorum Domino Edwardo & ejus germano ad supplicationem Domini Papæ, & soluta pro duobus annis ferè hoc anno. Item vi. Idus Maii transfretaverunt Winton. Wigorn. & Exon. Episcopi in occursum Domino Edwardo, qui ipso anno

de Terrâ Sanctâ reversus Parisios venit, & inde reversus est in Wasconiam. Hoc anno Fr. Robertus Archiepiscopus Cant. xiv. Cal. Januarii visitavit Episcopum Wigorn. & in crastino cum Clericis suis || Conventum procuratus fuit in Refectorio.

* Penultima
die Aprilis. Sic
Annales Winton.

Anno MCCLXXIV. Hoc anno M. Johannes de Chishulle consecratus est in Episcopum London. * iii. Cal. Julii. Item eodem anno obiit Robertus de Strichulle Episcopus Dunelmensis in suâ reversione à Concilio Lugdunensi: cui successit Robertus de Halilande Monachus Dunelm. & consecratus est à Waltero Ebor. Archiepiscopo. Edwardus Rex de Terrâ Sanctâ & de Wasconiâ reversus, ii. die mensis Augusti in Angliam applicuit apud Doroberniam; & die Dominicâ proximâ post Assumptionem B. Mariæ sc. die S. Magni Martyris xiv. Cal. Septembr. per impositionem manuum Roberti Archiepiscopi Cant. unctus est in Regem, & coronatus apud Westmonasterium, præsentem Domino Rege Scotiæ & illustrium virorum copiosâ multitudine. Item M. Robertus de Wychamton Electus Sarum in Concilio Lugdunensi consecratus est per dictum Archiepiscopum Cant. & die Dominicâ proximâ post exaltationem S. Crucis est intronizatus apud Sarum. Item eodem anno dictus R. Archiepiscopus Cant. visitavit Episcopatum Winton. & celebravit Natale suum apud Biterne, & Dominus Rex Natale suum apud Wodestoke. Item Andreas quondam Prior Winton. de Curia Romanâ reversus venit Wintoniam vi. Cal. Februarii in manu forti cum multitudine armatorum; & positus per Episcopum Winton. custodibus in Ecclesiâ S. Swithuni ne ingrederetur; tertiâ die sequenti insultum fecerunt qui secum venerunt, ut in possessionem dicti Prioratus per vim induceretur. Unde Dominus Episcopus per Fratres Prædicatores petito respectu usque in crastinum ut sibi melius consuleret, vocatis undique fidelibus suis munivit Ecclesiam. Quo facto videns præfatus Andreas quod non potuit propositum suum complere, recessit ii. Cal. Februarii manè. Episcopus verò convocatis omnibus Sacerdotibus de civitate in Capitulum S. Swithuni excommunicavit & excommunicare fecit dictum Andream & omnes Monachos ejusdem Monasterii, qui dicto Andree in facto tam præsumptuoso consilium vel auxilium præstiterunt; & civitatem Winton. ipso die posuit sub interdicto. Septimâ die sequente, quæ fuit vii. Idus Februarii, factâ inquisitione per illos de civitate de his qui dicto Andree consilium & auxilium præstiterunt quando dictum insultum fecit, dictus Episcopus ad instantiam multorum fide dignorum interdictum relaxavit. Cum autem hujusmodi contentio hinc inde mota ad audientiam Domini Regis pervenit per xxiv. juratos de civitate, quod non poterant ipsam civitatem regere & pacem custodire ob tales & tantos pacis perturbatores; missi sunt à Domino Rege D. Rogerus de Mortuo-Mari & Nicholaus de Stapeltone Justiciarii Wintoniam; qui diligentem fecerunt inquisitionem super omnibus supradictis. Unde plures culpabiles inventi capti & incarcerati fuerunt. Quidam autem latenter fugam inierunt †. Archidiaconus quidam Rossensis, qui ob causam præfati Andree tanquam iudex ipsius venerat Wintoniam & moram per aliquod tempus fecerat ibidem, cum ad vii. articulos sibi per prædictum Rogerum de Mortuo-mari objectos, in quibus dicebatur se egisse contra pacem regni, noluisset respondere, tanquam pacis perturbator & Regiæ Majestatis contemptor, ductus est in Castrum Wintoniense ||, & ibidem retentus per plures dies. Tandem liberatus per literas Domini Regis mediante interventu Episcoporum & multorum Clericorum ad propria remeavit; & post paucos dies defunctus est. Non multo quidem post obiit frater ejus Laurentius de S. Martino Episcopus Rossensis: Cui successit Walterus de Mertonâ, per Conventum Rossensem canonicè electus, & à Domino Roberto Cant. Archiepiscopo * confirmatus xii. Cal. Novembris. Item eodem anno confectum est sacrum Crisma die Coenæ apud Waverle à venerabile patre D. Nicholao

† Quamquam
ad tempus ad-
dunt Annales
Winton.

|| Præcepto di-
cti Rogeri. Id.

* Confirmatus
& consecratus
xii. Cal. Nov.
apud Rossam.
Id.

Nicholao de Ely loci Diocesano; qui die eodem cum Clericis suis majoribus comedit in Refectorio Monachorum, propriis tamen sumptibus. Item anno eodem sc. xviii. Cal. Aprilis peperit Alienora Regina Domino Edwardo Regi Angliæ filiam, & vocavit eam Ysabellam. Willelmus de Cirencestre Prior Wygornensis obiit; cui successit Dominus Ricardus de Feckenham Camerarius in Festivitate S. Matthæi Apostoli.

Anno MCCLXXV. Hoc anno Robertus Bunnell in Episcopum Bathoniensem est electus, & à Roberto Cant. Archiepiscopo confirmatus, & consecratus apud Londoniam vii. Idus Aprilis, qui tunc die Palmarum habebatur. Item anno eodem obiit Johannes le Breton Hereford. Episcopus; cui successit M. Thomas de Cantilupo canonicè electus, & à sæpedito Roberto Cant. Archiepiscopo confirmatus. Item in quindenâ Paschæ factâ Convocatione omnium Magnatum Regni Londoniis, ubi Dominus Edwardus Parliamentum suum tenuit. In quo quidem Parlamento quasdam novas leges constituit ad communem utilitatem totius Regni. Item mense Octobri circa Festum S. Lucæ Evangelistæ Rex Angliæ tenuit aliud magnum Parliamentum apud Westmonasterium; in quo quasdam alias leges constituit inter Judæos observandas. Ubi de communi consensu Archiepiscoporum, Comitum, Baronum, & omnium Magnatum totius regni concessum fuit dicto Domino Regi quintumdecimum omnium laicarum possessionum Regni in subsidium causâ suæ novitatis & etiam causâ expensarum factarum in Terrâ Sanctâ. vii. Cal. Julii fuit duellum in pasturâ de Hardewik pro Ecclesiâ de Temebyr; sed factâ pace remansit Ecclesia cum Abbate de Lyre. vii. Idus Julii fuit duellum pro ballivâ de Hembury; & pugil Episcopi vicit pugilem Philippi de Stok. Item obiit Humfridus de Bohun Comes Herefordiæ; & apud Lintoniam juxta Gloucestriam sepelitur. Per idem tempus datis à nobis xxx. marciis Domino Roberto de Morudo-mari, remansit nobiscum advocatio Ecclesiæ de Underhulle. Hoc anno Justiciarii itinerantes sederunt Wigornia. Item anno eodem peperit Domina Alienora Regina Angliæ filium apud Baionam in Vasconiâ in Vigiliâ S. Katerinæ Virginis; & baptizatus est à Waltero Exoniæ Episcopo, & vocatum est nomen ejus Alfonso post Regem Hispaniæ, qui eum ibidem de sacro fonte levavit; & confirmatus fuit ab Archiepiscopo Auxicano. Rex ad Parliamentum Westmonasterii, &c. *Reliqua hujus anni Westmonasteriensis verbatim descripsit.*

Anno MCCLXXVI. Hoc anno iii. Idus Januarii hora vespertina venit Edwardus Rex primo post reversionem suam à Terrâ Sanctâ & Alienora Regina ad Castrum Wintoniense; & die sequente causâ orationis & reverentiæ Sanctorum adivit Monasterium S. Swithuni; ubi ab Episcopo loci & Conventu cum solemnî processione receptus est. Et cum per plures dies ob Parliamentum suum ibidem moram traxisset; venit Gasto de Biernâ in conductu Domini Rogeri de Clifford xii. Cal. Februarii; qui sequenti die juxta ordinationem Regis Franciæ Domino Edwardo Regi se representans, & ipse gratiæ se submittens de omnibus transgressionibus quas contra Dominum Regem fecisse dicitur, derentus est in dicto Castro quâpiaciteratus, sub custodia tamen honorificâ; qui postmodum ad mandatum Domini Regis ductus est Londoniam, & ibidem in pleno Parlamento liberatus sub tali formâ; viz. adiret Curiam Domini Regis Franciæ, ibidem pro meritis recepturus prout idem Rex duxerit ordinandum. Item in eodem Parlamento concessit Dominus Rex, & demandavit per totam Angliam; quod Cartæ de communibus libertatibus, quæ tempore Henrici Regis avi Regis Henrici patris sui factæ fuerunt, & etiam de Forestis, in suo robore per omnia permanentes observentur. Item inter hæc contigit, quod cum Alienora filia quondam Simonis de Monte-forti Comitîs Leycestriæ, quæ vivente patre afflicta fuit Leulino Principi Walliæ, conducenda esset à partibus Gallicanis per mare

† sc. Primo die
Maii. Adducti
Annal. Winton.

re

re usque ad Walliam, ut dictus Leulinus eam secundum formam Ecclesiæ duceret in uxorem; capta fuit prope Bristoul & Almericus frater ejus cum eâ & duo Fratres Prædicatores de Walliâ & quidam miles de Franciâ & eorum familia. Quæ captio cum Domino Regi constaret, ex ejus mandato ab invicem separati, & ad varia Castra sunt transmissi custodiendi. Item xvi. Calend. Julii in Vigiliâ S. Botulfi Abbatis celebrata est Translatio S. Ricardi quondam Cicestrensis Episcopi in Ecclesiâ suâ Cathedrali Cicestria à venerabili patre Roberto Archiepiscopo, præsentibus Rege Edwardo & Majoribus natu totius Angliæ cum multitudine Prælatorum: in qua Translatione & etiam post plurima coruscant miracula. Item ortâ dissentione inter Monachos S. Swithuni & Nicolaum de Ely Wintoniensem Episcopum, eò quòd fere omnes de Conventu parti Andreæ quondam Prioris adhærebant, nitentes ipsum habere Priorem. Sed Dominus Episcopus eorum propositum revocans, inimicum quendam nomine Valentinum ejusdem domûs Monachum in Priorem promovit; quem die S. Birini Episcopi proximè sequenti Prioratu suo totaliter privavit, & Johannem de Urnullâ Monachum ejusdem Ecclesiæ natione Normannum Priorem instituit. xvii. Cal. Augusti Willelmus de Bello-Campo Comes Warewik venit Wigorniam horâ Completorii; quòd falsus rumor venit ad eum, quòd pater ejus Willelmus projectus fuit de sepulchro. Sed aperto sepulchro ipse & alii filii ejus cognoverunt eum certis signis; & sic recessit. iv. Cal. Octobris Rex Edwardus venit Wigorniam; Calendis Octobris discessit versùs Evesham. Post Festum S. Michaelis facta fuit concordia inter Willelmum Comitem de Warewyk & Ricardum Priorem Wigornia de placito Curia, datis eidem Comiti centum libris; & chirographum in Curia Regis levatum fuit. Post Pascha ad Parliamentum, &c. *Reliqua habet Florilegus.*

Anno MCCLXXVII. obiit Walterus de Mertonâ Episcopus Roffensis; cui successit Johannes de Bradefend Monachus & Præcentor Roffensis Monasterii. Item hoc anno Fr. Johannes de Wik, & Johannes de Harley habitum Monachalem in Ecclesiâ Wigorn. in Vigiliâ Omnium Sanctorum à Domino Ricardo de Feckeham tunc Priore susceperunt. Item Dominus Edwardus Rex, &c. *Cetera descripsit Florilegus, non tamen verbatim ut superiora, sed in compendium redacta.*

Anno MCCLXXVIII. Hoc anno mense Januarii obiit Reginaldus Episcopus Norwicensis; qui Monachus extiterat dicti Monasterii. Cui successit M. Willelmus de Middeltone tunc Archidiaconus Cantuariensis, à Conventu Norwicensi electus, à Roberto Archiepiscopo confirmatus & consecratus apud Lameie iv. Non. Junii. Item durante adhuc dissentione inter Nicolaum Episcopum Winton. & Conventum S. Swithuni, venerunt de Glastringebirye & de Radinges Abbates, Ordinis ipsorum anno eodem præsidentes; quorum instantiâ & consilio dictus Episcopus Conventui remisit omnem rancorem quem versùs eum habuit, & ad pacis osculum singulos Monachos admisit xi. Cal. exceptis tamen his qui in Curia Romanâ tunc agebant. Item viii. Cal. Martii declinavit Robertus Archiepiscopus Cant. apud Sarum causâ visitandi ibidem; ubi à Domino Roberto Episcopo loci & Canonicis illius honorificè receptus est. Qui eodem anno à Domino Papâ Nicolao in Cardinalem Portuensensem vocatus, & circa Festum Nativitatis B. Joannis Baptista resignato Archiepiscopatu versùs Curiam Romanam transfretavit. Item in solemnitate Paschali fuit Dominus Edwardus & Regina apud Glaftoniam cum Abbate loci; ubi Dominus Rex tumbam Arturi fecit aperire. Tamen causa à pluribus ignoratur; & ossa ipsius Regis inventa collegit, & in thesaurariâ ipsius Monasterii decenter deponi fecit, quousque ea possit honorificentius collocare. Item in medio mensis Octobris Dominus Edwardus Rex tenuit magnum Parliamentum apud Westmonasterium; ubi fuit Rex

Rex Scotiæ, & fecit Domino Regi Angliæ homagium suum de terris quas tenet in Twedale & Westmerland; salvo tamen Regi Angliæ jure suo quod se habere dicit in terrâ Scotiæ & Lowenesce. Item dedicata est Ecclesia Cathedralis Norwicensis pridie Cal. Decembris à venerabili patre Willelmo de Middeltone Episcopo loci, præsentè Domino Rege & Cleri & populi infinitâ multitudine. Item xiv. Cal. Decembr. de consilio & prudentiâ Domini Regis unâ die & unâ horâ diei per totum regnum Angliæ capti sunt & incarcerationi omnes Judæi de regno pro redemptione monetæ. Quorum domus & diversoria diligenti scrutinio fuerunt inquisita, & reperta infinita pars reconfionis, quæ totaliter cedebat ad fiscum regium ad magnum damnum terræ. Et dicti Judæi ad Turrim London. detenti, & anno sequenti magna pars illorum suspensi, & multi Christiani qui ipsorum complices inventi sunt. Item hoc anno die S. Matthæi Apostoli, quæ tunc feria quarta erat, dedicata est Basilica de Waverle in honore gloriosæ Virginis Mariæ à venerabili patre Domino Nicholao Winton. Episcopo, qui universis eadem die præsentibus piâ devotione annum relaxationis indulxit, & xl. dies omnibus præmissum locum visitantibus & frequentantibus, de injectâ sibi poenitentiâ; anniversarium per octavas dictæ Dedicationis concessit perpetuo duraturum. Volens igitur dictus Pontifex ex abundantî gratiâ & devotione, ut universa cum summâ laude quæ tantæ solemnitati congruunt adimplerentur, cunctis eodem die ad dictam solennitatem advenientibus propriis sumptibus victualia splendide ac copiose usque ad quadrantem novissimum ministravit; & hoc non solum primâ die, sed etiam ferè per novem dies solennitatis continuos locum dictum adeuntes in victualibus sustentavit. Suis etiam omnibus Clericis & Laicis inhibuit districte, ne de his quæ sibi in Dedicationibus jure feudali debebantur modicum quid vendicarent, sed ab eo retributionem omnium horum expectarent. Erant autem in dictâ celebritate Abbates sex & alii Prælati, quamplures Milites & matronæ, plebis etiam promiscui sexus tanta multitudo quod ad plenum dinumerari non potuit. Numerus tamen discumbentium primâ die vii. mille & lxxvi. utriusque sexus æstimabatur secundum distributionem & computationem ferculorum; qui præfati Pontificis diffusâ largitate opulenter resecti, glorificantes & laudantes Deum omnes ad propriâ remeârunt. Item circa Festum B. Margarietæ Virginis facta fuit quedam ordinatio inter Nicolaum Winton. Episcopum & Conventum S. Swithuni, de consensu Domini Regis cepit Prioratum in manu suâ, & custodem dicti Prioratûs constituit Dominum Willelmum de Braybeof, & per eundem dictum Conventum fecit ministrari. Item obiit Robertus de Kylewarbi Cardialis Portuensis. Item ii. Idus Aprilis Affisa fuit super montem Malvernæ inter Episcopum Hereford. Thomam de Cantilupo & Comitem Gloucestriz Gilbertum; quæ dixit chaciâ esse solius Episcopi usque ad cacumen montis. iii. Idus Octobris Rex Edwardus venit Wigorniam; cui occurrit Lewelinus: & in crastino viz. die S. Edwardi Rex dedit ei Elianoram filiam Simonis de Monteforti in uxorem. Rex Edwardus regiam dignitatem cupiens ampliari, &c. *Reliqua habet Westmonasteriensis.*

Anno MCCLXXIX. Hoc anno iv. Idus Martii Regina Angliæ peperit filiam apud Wodestok; & vocata est Item Dominus Rex custodiam Prioratûs S. Swithuni Nicolao loci Episcopo integrè resignavit; qui Adam de Farnham ejusdem Ecclesiæ Monachum in Priorem promovit, & alios quamplures suæ parti adherentes constituit Obediales pro suo libito voluntatis, Item circa Festum B. Johannis Baptistæ applicuit in Angliam Fr. Johannes de Peccham de Ordine Fratrum Minorum, à Domino Nicolao Papâ Cant. Archiepiscopus præfectus & consecratus; & iii. Cal. Augusti factâ convocatione Episcoporum Provincialium apud Radinges quedam generalia statuta promulgavit, & viii. Idus Octobris habuit ingressum suum apud Cantuariam præ-

præsente Domino Rege & Episcopis & aliis quampluribus Magistris terræ. Item hoc anno in crastino Apostolorum Philippæ & Jacobi depositus fuit Fr. Rogerus de regimine Abbatis de Bruere; cui successit Robertus de Estal Monachus ejusdem loci. Item Fr. Warinus Abbas de Cumba ulterius abbatizare noluit; cujus cessionem admisit pater Abbas, quibusdam Abbatibus sibi assistentibus; & successit eidem Fr. Jordanus de Twangham tunc Prior Waverleyæ. Item obiit Walterus Giffard Ebor. Archiepiscopus; cui successit M. Willelmus Wikewane Thesaurarius Ecclesiæ Ebor. qui Curiam Romanam adiit, & ibidem à Domino Papâ admissus & confirmatus est. Item vi. Idus Septembris Fr. Johannes de Derlington de Ordine Predicatorum admissus est & confirmatus apud Waltham in Diocesi London. ab Archiepiscopo Cant. Item obiit Ricardus de Graveshede Episcopus Lincoln. cui successit M. Oliverus de Lexintone Decanus Lincoln. qui à Conventu unanimiter electus est, & ab Archiepiscopo Cant. confirmatus apud Lambetha in quinquenâ Paschæ. Item hoc anno tenuit Dominus Rex Natale suum apud Wintoniam; & moram traxit ibidem usque post Epiphaniam. Qui annus Regis Edwardi septimus, &c. *Reliqua vide apud Florilegium.*

Anno MCCLXXX. Hoc anno in crastino Epiphaniæ recedente Rege à Castro Wintoniæ versûs Novam Forestam, reversus est Cancellarius ejus Londoniam; ut apud Westmonasterium quasi in loco certo omnes indigentes & Brevia petentes & jura sua prosequentes, remedium invenirent ibidem. Item in crastino S. Hilarii sederunt Justiciarii de Forestâ apud Wintoniam. Item pridie Idus Januarii obiit sollemis recordationis Dominus Nicolaus Wintoniæ Episcopus; & in Basilicâ gloriosæ Virginis Mariæ de Waverleye, quam nuper dedicaverat, cum summâ devotionis à venerabilibus patribus Dominis Willelmo Norwic. & Roberto Bathon. Episcopisxiv. Cal. Martii traditur sepultura. Qui Dei misericordiâ & B. Virginis gloriosæ beatorumque Apostolorum Petri & Pauli Omniumque Sanctorum meritis confidentes, universis fidelibus verè poenitentibus, qui pro animâ dicti Pontificis hęc vel alibi orationes fecerint speciales, quorumque Diocessani ratum hoc habuerint, lxxi. dies de injunctâ sibi poenitentia relaxarunt. Item obiit Johannes de Cheshulle Episcopus London. post quem electus est Falco Lovel in Episcopum London. qui electioni de se factæ nullâ ratione voluit acquiescere. Quod videntes Canonici Ecclesiæ S. Pauli iteratò postulabant licentiam eligendi; qui vocatis vocandis & qui interesse debuerant, elegerunt M. Ricardum de Graveshede per modum compromissi; qui à Domino Rege admissus & à venerabili patre Johanne Archiepiscopo consecratus est apud Coventry. Item in Cathedrali Ecclesiâ Winton. vocatis vocandis & qui interesse debuerant, die S. Benedicti Abbatis in mense Martii communiter totus Conventus per modum compromissi postularunt Robertum Burnel Episcopum Richon. in Episcopum Wintoniæ. Pro quâ postulatione missi sunt ad Curiam Romanam nuntii solemnes; sed Dominum Papam ad hoc flectere non potuerunt: dicente dicto Domino Papâ ipsum Robertum Burnel sufficiens habere beneficium; & ideo electionem de eo factam totaliter cassavit. Sed idem Dominus Papa de gratiâ suâ speciali Conventus Wintoniæ concessit, quod instatè eligerent, & de tali Episcopo & pastore sibi providerent, qui tam Clero quàm populo meritis fieret necessarius. Interim obiit Walcerus Episcopus Exon mensis Junii. Cui successit M. Petrus de Exoniâ; & à Domino Johanne Cant. Archiepiscopo confirmatus & consecratus apud Cantuariam. Item post reversionem nuntiorum Ecclesiæ Winton. de Curia Romanâ iterum convenit in unum Conventus S. Swithuni cum duobus Archidiaconis Wintoniensi & * Sarum die S. Leonardi; qui eodem die unanimi consensu elegerunt M. Ricardum de la More professorem Theologiam in Episcopum suum & Pastorem. Qui statim ad Dominum Regem transmissus, & ab eo benigne ad-

missus,

* L. Surrienti.

missus, & postea ad Archiepiscopum per compromissores presentatus est; qui dictam electionem confirmare recusavit. Et ideo tam Electus quam Conventus ad Sedem Apostolicam appellarunt. Item pridie Non. Septembr. obiit Nicolaus III. Papa. Item M. Thomas de Bek Thesaurarius Domini Regis electus in Episcopum Carduil, & a Domino Wilhelmo Archiepiscopo Ebor. confirmatus & consecratus. Item Justiciarii itinerantes sederunt Wintoniæ, sc. Solomon de Rovecestre, D. Ricardus de Boylande, Robertus Fulco, & Wilhelmus de Breybeof. Item obiit Dionisius Abbas Belli-loci Regis. Rex, Pontifices & Principes Anglicani, &c. *Cetera dabit Matthæus Westmonasteriensis.*

Anno MCCLXXXI. Hoc anno Ricardus de la More Wintoniensis Electus cum suis compromissoribus ratione suæ appellationis factæ coram Domino Johanne Archiepiscopo versùs Curiam Romanam profecti sunt; & v. Cal. Martii mare ingressi in quadam scapha prospero vento transierunt. Item ix. Cal. Maii Fr. Wilhelmus de Gisors tunc Celerarius Belli-loci Regis electus est in Abbatem illius loci; Abbatibus de Waverle, de Gratiâ Dei, & de Thame tunc presentibus. iii. Cal. Aprilis dedimus Ecclesiam de Stoke Prioris M. Wilhelmo de Chirintone. v. Cal. Maii dedimus Ecclesiam de Seggesbery Roberto Capellano de Dudrehulle. vi. Cal. Maii Godefridus Episcopus Wigorn. ejusdem civitatis primum lapidem pavimenti [posuit]. Item memorandum quod anno regni Regis Edwardi vii. Templarii implacitaverunt nos de Ecclesiâ de Bremesgrave coram Justiciariis de Banco in Octavis Trinitatis. Et Prior venit, & dixit quod non potuit respondere sine Rege; & protulit Cartam Regis Henrici patris predicti Edwardi, quæ statim fuit ibidem inrotulata de verbo ad verbum. Et fuit alius dies datus partibus, & interim loquendum cum Rege; & sic continuati sunt dies de termino in terminum usque ad Parliamentum post Pascha anno regni Regis Edwardi ix. In quo Parlamento fuit Carta adjudicata bona, &c. Edmundus Comes Cornubiæ fundavit Oxoniæ Monasterium Cisterciensium Monachorum eâ intentione, ut pro tribus sacerdotibus secularibus, quos pater ejus Ricardus pro animâ suâ divinâ voluit celebrare, sex Monachi, de quibus magis confidebat, Deum devotius exorarent. Obiit Henricus Dominus de Harleye, qui habuit sex filios Monachos ex conjuge suâ Johannâ: unum apud Wygorniam nomine Johannem qui impetravit indulgentiam mclxxxv. dierum pro animabus predictorum Henrici & Johannæ; alium apud Bellum-locum Regis juxta Southamtone nomine Ricardum; tertium apud Hayles nomine Wilhelmu; quartum apud Bordesleye nomine Walterum; quintum apud Rouferde in Schirwode nomine Nicolaum; sextum apud Necteleye supra mare nomine Rogerum; quorum animabus propitietur Deus. Eodem tempore recepimus ab executoribus bonæ memoriæ Domini Nicholai de Ely Winton. Episcopi xxx. marcas ad pñtanciam, & unam bibliam, præter l. marcas, quas prius nobis liberaliter donavit. Et Sacrista N. de Norton cepit ab eisdem executoribus lx. marcas ad turrim Ecclesiæ reedificandam. iv. Non. Decembr. fuit inquisitio de novis domibus apud Bremesgrave, &c. Vigiliâ Natalis Domini Rex Edwardus venit Wygorniam; & die S. Stephani discessit versùs Kemeseye. Cum falsa assisa adjudicasset Johanni de Grafton advocationem Capellæ de eâdem villâ, quæ ordinata fuit ad luminaria circa Regem Johannem inveniendâ; Ricardus Prior Wigorn. impetravit attinctam in curiâ Domini Regis, & placitavit per vi. annos propter varias & fraudulentas adversariorum dilaciones; tandem Rex jussit ut omni modo pax fieret aut attincta procederet, & sic die S. Vincentii Rege existente apud Cirencestre Johannes de Grafton recognovit advocationem Capellæ de Grafton pertinere ad Priorem, datis eidem lxxxv. marcis, & Johanni de Cave v. marcis, qui ibidem habebatur pro personâ. Quidam miles Petrus de Maule nomine implacitavit Abbatem

batem de Witebi per breve Regis ; contra quod Abbas proposuit rationabiles exceptiones, quas Justiciarii nolebant admittere, sed coegerunt ipsum respondere ad principale. Ita ventum est ad Assisam, quæ dixit contra Abbatem. Unde perdidit tunc xxxvi. carucatas terræ & medietatem villæ illius & medietatem portûs & duo molendina & xx. marcas. Quod cum Rex certissimè cognovisset, iussit Abbatem iterum habere seisinam omnium perditorum ; salvo jure militis, si per melius Breve vellet iterum placitare. iii. Cal. Martii dedimus Ecclesiam S. Swithuni M. Petro de la Flage.

Anno MCCLXXXII. Hoc anno venerabilis Thomas de Cantilupo Romam proficiscitur pro injuriâ sibi illatâ ab Archiepiscopo Johanne de Peccaham ; & à Summo Pontifice cum magno honore suscipitur ; & ibi infirmatus recessit ad Abbatiam S. Severi extra Urbem Veterem, ibique viii. Cal. Septembr. diem clausit, & transivit ad æternum. Cujus corpus ibidem coctum fuit ; & aquâ illâ projectâ in quodam secreto loco, statim ut dicunt fons vivus emanavit, ibique multa miracula postea evenerunt. Ossa ejus delata sunt & sepulta apud Herefordiam ; cor suum legavit Domino Edwardo Comiti Cornubiæ. Simon de Wyre Cantor Wigorn. versùs Romam iter arripuit viii. Idus Aprilis. xviii. Cal. Maii Ricardus Abbas Teukesburie obiit. Papâ Martino jubente Archiepiscopus Cant. & Suffraganei sui x. Cal. Maii Emericum de Monte-forti de custodiâ eduxerunt. Idus Martii præsentibus Priore Ordinis S. Augustini de Lodelawe, Domino Briennio de Bromtone & aliis militibus & multis aliis apud Kinlet apparuerunt tres Soles, unus in Oriente, alius in Occidente, tertius in Meridie. xviii. Cal. Junii Rex Edwardus venit Wigorniam ; & ibi cum Magnatibus tenuit Parliamentum, qualiter Lewelinum Principem Walliæ expugnaret, qui pacem regni Angliæ homicidiis & incendiis pessimè perturbavit. ix. Cal. Junii Thomas de Kemeseye benedicitur in Abbatem Theokesburie apud Wigorniam die S. Trinitatis à Godefrido Episcopo loci ejusdem. Sacrista habuit capam ejus de Baudekyn cum floribus de liz, & vestimentum cum stolâ & maniplo cum grisonibus ; & curialissimè Conventum procuravit, mittens per Celerarium suum unum dolium vini Philippo Priori & aliud dolium Conventui & xl. solidos. Item Dominus Johannes de Ganeworthe Abbas Winhecumbæ, qui multa bona domui suæ adquisierat, cessit curæ pastorali ; cui successit Dominus Walterus de Wykewone Celerarius domûs ejusdem, & benedicitur à Godefrido Episcopo Wigorn. Sacrista habuit capam ejus de burello pal & vestimentum rubrum cum leonibus ; & misit Conventui unum dolium vini pro exhibitione suâ. Kalendis Augusti Willelmus Abbas Eveshamiæ obiit. Episcopus Godefridus visitavit Monachos majoris Malvernæ ; qui accusaverunt Priorem suum crimine pessimo. Unde postea contigit, quod v. Cal. Octobr. cum Episcopus federet ad mensam apud Kemeseye, iv. Monachi de eâdem domo prostraverunt se ante Episcopum iteratò conquerentes de Priore ; qui in crastino rediit, & Priorem deposuit : ille depositus fugam iniit, & scandalo addidit apostasiam. Kalendis Octobris Episcopus visitavit Conventum Wigorn. & recepit procurationem. vii. Cal. Novembr. Rogerus de Mortuo-mari obiit. viii. Idus Novembr. apud pontem de Angleseyâ xv. milites & xxxii. armigeri nobiles & nominati & mille pedites cum eis territi à Walensibus, cum vellet fugere à facie arcûs, impediabantur à mari fluctuante, & ferè omnes submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Hoc anno post Festum B. Michaelis Fr. Johannes de Peccham Archiepiscopus Cant. Provinciale Concilium celebravit, &c. *Cetera vide apud Westmonasteriensem & Annales Waverleiensis ad annum 1281.*

Anno MCCLXXXIII. per totam Angliam ubicunque Regii ministri æstimabant esse pecuniam de Decimâ collectâ in subsidium Terræ Sanctæ ; eodem tempore v. Cal. Aprilis venerunt cum equis & armis, & quæ invenerant aspor-

asportabant. Sed in Prioratu Wigorn. nullum depositum invenerunt. Ad instantiam Johannis de Kirkebi gratis dedimus Regi ad guerram suam in Walliâ xxx. marcas. Rex cepit tricesimam ab omnibus his; qui nihil ei gratis dederunt, secundum æstimationem omnium bonorum à termino S. Michaelis præteriti habitorum usque ad eundem terminum iterum habendorum: lii. Cal. Maii exiit hoc edictum. vi. Cal. Maii Johannes Episcopus Rovecestræ obiit. vii. Idus Maii factâ convocatione Londoniâ omnium Prælatorum Provinciæ Cant. Archiepiscopus & Suffraganei sui promiserunt Regi existenti in Walliâ quandam summam pecuniæ inter se communiter providendam. Sed Religiosi & Clerici multis modis prius gravati, huic consilio non adqueverunt, sed usque ad quindenam post Festum S. Michaelis distulerunt ad talia respondere. vi. Idus Maii dedimus Ecclesiam S. Andrea Willélmo de Winhecumbe. xvii. Cal. Junii dedimus Ecclesiam de Humelstone Roberto Paet de Wygornia. xiv. Cal. Julii Vicecomes Wigorn. cepit W. de Ledebury & complices suos per præceptum Regis; qui per multum tempus sententiâ majoris excommunicationis fuerant innodati, quia idem W. apud Majorem Malverniam nomen Prioris contra justiciam usurpavit. iv. Non. Augusti quidam Willélmus, prius frater de Wenloc postea princeps latronum, captus cum equo ducebatur ad judicium de Oswaldestawe cum equis & armis, ne ab aliis latronibus eriperetur; & ibi prout meruit accepit. Eodem anno Robertus le Ster dedit Priori & Conventui pratum in Dudleyâ ad sustentationem trium equorum, qui specialiter intitulantur Claustralibus spatiaturis. Rex tenuit Parliamentum apud Acton ad instantiam Roberti Burnel Episcopi Bathon. Post S. Michaelis Johannes Archiepiscopus & Clerus tricesimam Regi omnium spiritualium per biennium concesserunt; ita quod ante Festum Omnium Sanctorum anni sequentis ista pecunia non exigatur. Episcopus Godefridus admisit terram de Kintthewyk; ne majorem Malverniam visitaret, sicut ipse aliquando fecit, & sui prædecessores Episcopi Wigorn. fecerant ab antiquo. vii. Cal. Decembr. Rex Edwardus, subjugatâ totaliter Walliâ, venit Wygorniam gratiâ visitandi S. Wlstanum, erga quem amorem habuit specialem. Rex Edwardus per totam Angliam cepit tricesimam omnium Temporalium; sed allocavit pecuniam eidem liberaliter prius datam. Quidam Nobilis nomine Johannes Giffard providit locum Oxoniæ extra muros, & possessiones dedit ad sustentationem xiii. Monachorum, quos de Conventu Gloucestræ elegit; volens animam suam & animam Matildis de Longespeye quondam uxoris suæ à professoribus S. Benedicti in perpetuum benedici. Kal. Januarii dedimus Ecclesiam de Seggesbery M. Johanni de Buterly tunc existenti in Curiâ Romanâ. *Reliqua exhibet Florilegus ad annum 1282.*

Anno MCCLXXXIV. obiit Reginaldus de Hamme Abbas Gloucestræ; cui successit nobilissimus vir morum elegantia & parentum nobilitate Dominus Johannes de Gamages Prior Herefordensis; & benedicitur à Godefrido Episcopo Wigorn. Sacrista habuit capam ejus de baudekin cum vestimento. Misit Conventui ad pitanciam c. solidos per Fr. Johannem de Harleye Monachum Wygornia. vi. Idus Julii Episcopus visitavit apud Wigorniam. Regina peperit filium apud Kaernervan, quem vocavit nomine patris sui Edwardum, viii. Cal. Maii. Torneamento apud Kaernarven existente; multi Nobiles cum in quodam solario tripudiarent impudicè, corrue[n]te domo miserabiliter corruerunt. xiv. Cal. Septembr. Alfonsus filius Regis obiit. Aurifaber Londoniensis vulnerans Clericum fugit ad Ecclesiam B. Mariæ de Arcubus: propter quod amici ipsius vulnerati & ejus concubina custodem prædictæ Ecclesiæ ut se absentaret quadam nocte pecuniâ corruerunt; & eadem nocte illum aurifabrum in eadem Ecclesiâ ferro occiderunt, obturantes vulnus bombace, & in Ecclesiâ fune suspenderunt; facientes famam quod se ipsum interfecit. Sed postea cognitâ veritate, custos qui absentavit se, per-

petuo carcere damnatur; interfectores equis trahebantur, & ejus concubina comburebatur. xi. Cal. Novembr. M. Walterus Scamail consecratus fuit apud Sunninges in Episcopum Salesberie. Post octavas Epiphaniæ Justiciarii itinerantes federunt apud Warewik. Rex Edwardus præcepit, ut collectores quindecimæ omnium spiritualium essent Londoniis in crastino clausi Paschæ cum omnibus rotulis & ureragiis trium annorum præcedentium, & cum primâ solutione vicesimæ anni intrantis ab Episcopis ei concessæ. Rex Edwardus apud Aberconwey, &c. *Vide cetera apud Westmonasteriensem ad annum 1283.*

Anno MCCLXXXV. tertio Idus Aprilis dedimus Vicariam de Hallawe Ricardo Capellano de Bradewas. iii. Non. Julii Johannes Archiepiscopus apud Malverniam majorem visitavit; & Conventum ibidem absolvit à sententiâ excommunicationis. Rex die Assumptionis fecit filiam suam nomine Mariam velari apud Ambresbury cum xiii. puellis filiabus Nobilium. Item dedit arma xlv. militibus apud Wintoniam die Nativitatis B. Mariæ. Item statuta sua per totum regnum Angliæ jussit firmiter observari. Item cepit scutagium per totam Angliam. Item Willelmus de Wykewone Archiepiscopus Ebor. obiit; & sepultus fuit apud Pontiniacum. ii. Non. Novembr. dedimus Ecclesiam de Iccumbe M. Radulfo de Wivile. viii. Idus Januarii cecidit nix alta; per quam pontes confracti fuerunt, & plures homines perierunt. Die S. Marci apud Caernarvon Snoudoniæ natus est Regi filius, &c. *Reliqua dabit Florilegus ad annum 1284.*

Anno MCCLXXXVI. Hoc anno obiit Alexander Rex Scotiæ xv. Cal. Aprilis. xviii. Cal. Julii dedimus Ecclesiam de Stoke Willelmo de Hengam. Nonis Julii Elianora mater Regis suscepit habitum Sanctimonialis apud Ambresburiam, Rege interim in Galliâ existente. ii. Non. Augusti dedimus Ecclesiam S. Swithuni M. Roberto Peet. iv. Cal. Januarii obiit Ricardus de Feckeham Prior Wygornia; & in die Circumcisionis à Godefrido Episcopo in Ecclesiâ fuit sepultus. Cui successit Philippus Aubin Subprior ejusdem domûs, in crastino Epiphaniæ Prior creatus, & in die S. Wlstanii fuit installatus. Die Purificationis B. Mariæ dedimus Ecclesiam de Lindruge M. Johanni de Buterleyâ. v. Idus Februarii dedimus Ecclesiam de Seggesbury Nicholao de Dumbelton Subdiacono; quam noluit accipere, quia audivit quod M. Johannes de Buterley eam resignavit in manus Episcopi tempore vacationis Prioratûs Conventu ignorante. ix. Cal. Martii Godefridus Episcopus intravit Capitulum cum Sæcularibus, quædam dura propositurus. vi. Cal. Martii Episcopus & Prior litem distulerunt. xiv. Cal. April. Willelmus Episcopus Landavensis obiit. Per idem tempus misimus procuratorium cum certo Procuratore ad Curiam Romanam. De terrâ Franciæ Rex Philippus egrediens. *Reliqua habet Florilegus ad annum 1285.*

Anno MCCLXXXVII. quinto Cal. Aprilis primò ostendit Deus mundo sanctitatem Thomæ de Cantilupo Episcopi Herefordensis per miracula manifesta. vi. Idus Aprilis Episcopus Godefridus sepelivit Robertum de Mortuo-mari coram altari SS. Simonis & Judæ in Ecclesiâ Wigornia Cathedrali. Justiciarii itinerantes federunt apud Gloucestriam à Festo clausi Paschæ usque ad Festum S. Johannis Baptiste, &c. v. Idus Junii Res Ab-meraduc non ferens injurias à ministris Regis sibi & aliis illatas, tria castra prostravit, & Constabularios cum omnibus aliis interfecit. Quidam pestilentes venenum vino miscuerunt; quo potu M. Hugo de Evesham Cardinalis vi. Cal. Augusti vitam finivit temporalem. Res Ab-meraduc se subdidit voluntati Regis tunc in Galliâ existentis. Illis diebus rumor ferebatur, quod Guido de Monteforti navigans versùs Curiam navali bello superatus à Rege Aragonum xv. millibus interemptis captus fuit. xviii. Cal. Octobris propter periculum ignis amota fuit camera juxta capellam Infirmaria; quam qui iterum reedificat,

cat, hoc eveniat ei quod reedificanti Jerico legitur Josue imprecatum. vii. Cal. Octobris Episcopus Godefridus visitavit curialiter. vi. Cal. Decembr. Abbas Westmonasterii Willelmum de Ledeburi Priorem Majoris Malverniae deposuit; cui successit Ricardus de Eston, qui erga Willelmum de Wyke-wone aliquando extitit ingratus. vii. Cal. Februarii dedimus Vicariam de Gimele Simoni de la Frithe Capellano. Quia bestiae sylvae transeuntes terminos Herefordenses frequenter ibant & non revertebantur; Gilbertus Comes Gloucestriae super Malverniae montes fossatum fecit. iv. Idus Martii praesentavimus ad Ecclesiam Omnium Sanctorum Willelmum de Werministre. ii. Non. Martii M. Robertus de Fanges Archidiaconus Gloucestriae obiit apud Voxhole; & xvi. Cal. April. sepultus fuit Wigorniae ante altare S. Crucis in Ecclesia Cathedrali. Illis diebus juxta Wrocestre in loco quidem Bilebury per quendam incantatorem Diabolus coactus cuidam puero apparuit; & urnas & navem & domum cum immenso auro ostendit. Ecclesia de Bernwelle ictu fulguris cremabatur. vii. Cal. Aprilis Monasterium de Middeltoun in Wiltechire ignis consumpsit.

Anno MCCLXXXVIII. octavo Cal. Maii ignis veniens de incendio pistrini & bracini Ecclesiae Persorensis clocherium primo invasit, & totam fere cremavit Ecclesiam, & de villa plusquam xl. mansiones. Tanta fuit copia frumenti & raritas monetæ; quod quarterium vendebatur pro xviii. denariis. Die S. Jacobi in nundinis S. Botulfi ignis multorum mercatorum bona consumpsit. Pluribus expensis est facta domus beverensis; Antè fuit camera, sic parva capella coquina. xiv. Kal. Octobr. Episcopo Godefrido celebrante Ordines apud Westburie, Thomas de Wich. Cantor Wigorn. secundum consuetudinem antiquam vocavit vocandos. Sed Johannes Ebroicensis Archidiaconus Gloucestriae nepos Episcopi assererat idem officium ad se pertinere. Unde innuente Episcopo Cantor violenter expulsus à Cancellò fuerat; & statim appellavit pro statu Ecclesiae Wigorniensis. ix. Cal. Octobr. apud Oxoniam in Prioratu S. Benedicti generale Capitulum extitit Monachorum. Per idem tempus [Episcopus] nitebatur Ecclesias Maneriorum suorum annectere ad Præbendas de Westburie. x. Cal. Januarii quibusdam Fratribus profitentibus, sicut mos est, in praesentia Domini Godefridi Episcopi, post Missam Stephanus de Witton Commonachus noster porrexit Episcopo literas inhibitorias; ne pendente in Curia Cantuariensi hujus appellationis negotio quicquam in partis praedicti appellantis attemptaret. Et statim appellavit idem Stephanus Sedem Apostolicam, & pro tuitione curiam Cantuariæ. Post hæc mox Episcopus intravit Capitulum, & sic incepit: Ego huc veni, ut corrigerem excessus cotidianos. Cui respondet Prior: Non pertinet ad vos Pater. Et Episcopus: Nonne facitis mihi professionem? Et Prior: Non, sed Deo & Ecclesiae. Et iterum idem Stephanus appellavit; ne Episcopus tractando seu etiam aliquo modo faciendo contra ipsorum consuetudines & compositionis vim, seriem vel effectum. Deinde donationem factam de Archidiaconatu Wigorn. sede Romanâ vacante revocavit; quia illam Dominus Papa infirmavit. v. Idus Novembr. dedimus Ecclesiam de Bradewas Domino Waltero le Ster. vi. Idus Januarii Procurator Domini Francisci Archidiaconi Wigorn. installatus fuit post Vesperas per Nigellum le Waleys. iiii. Idus Januarii Prior & sui non obtenta pace & quiete, coram Episcopo renovaverunt provocationes & appellationes. xix. Cal. Februarii venit Episcopus cum suis ad ostium Capituli, petens ingressum ad corrigendum excessus cotidianos. Cui Prior respondit: Domine Pater ingredi se secundum compositionem in nomine Domini; & secundum quod vos hactenus fecistis & antecessores vestri. Sed Episcopus noluit. Propterea appellavimus, & copiam ei dedimus. Post hæc Episcopus appellavit; sed nobis copiam negavit. xvii. Cal. Februarii misit Episcopus Clericos suos cum sigillo suo; & concessit omnia

omnia spiritualia esse in eo statu in quo fuerunt xv. Cal. Octobr. hoc est pridie, antequam Cantor expulsus esset apud Westbury, & compositionem antiquam stare in robore suo, & omnia mota causâ litis perpetuo non moveri, & mediantibus xl. marcis temporalia de Alveston suo tempore dimittebat; & per suum manifestè testabatur se ibi de amerciamentis tenentium Prioris nihil unquam per ministros suos recepisse. *Sequitur de liberatione Principis Salernitani.*

Anno MCCLXXXIX. tertio Nonas Junii obiit Johannes de Prynley Officialis Wigorn. ii. Non. Junii apud Bremesgrave Episcopo ibidem celebrante Ordines, non permisit Cantorem exercere officium suum; immemor pacis factæ, quam credimus esse Wallicam & inanem. Ante Pascha apud Breddone thesaurus Episcopi diminuebatur per fures usque ad valorem ec. marcarum. Die S. Jacobi M. Galfridus de Norwico consilio nostro adhæsit. iii. Non. Augusti Episcopus Godefridus extorsit à nobis ad Sacristariam Capellam de Graftone, quam recuperavimus in curiâ Regis, non allocans nobis pro laboribus & expensis, quæ per veram computationem ad cc. libras ascendunt per vii. annos placitando. ii. Idus Augusti post continuam moram trium annorum in transmarinis partibus Rex Edwardus & Regina applicuerunt apud Douram. A vi. Non. Julii usque ad iii. Cal. Augusti pro majori parte tempus pluviosum extitit & ventosum. Die S. Ægidii contra adnexionem Ecclesiarum ad Præbendas de Westbury Bulla venit. vi. Idus Novembr. apud Radinges dicta Bulla coram Judice fuit audita. xvii. Cal. Januarii Willelmus de Braci fuit sepultus apud Malverniam Majorem. Miracula multa Deus ostendit in Capellâ de Abendon; quam Edmundus Comes Cornubiæ præcedenti anno admonitus in somnis ædificavit in loco, ubi B. Edmundus Confessor communem accepit nativitatem. iii. Idus Februarii habuimus diem apud Radingam; sed Decanus Eveshamiæ, qui fuit Judex delegatus, non venit, sed literam excusatoriam illuc misit. Kal. Martii corpus cujusdam civis Wygornia nomine H. Poche, resistentibus Fratribus Minoribus multis, Sacrista vi obtinuit, & in cœmeterio nostro tradidit sepulturæ. vi. Non. Martii Henricus de Culdewelle Abbas Perforæ obiit in manerio suo quod Leye ab incolis nuncupatur. xiv. Cal. Aprilis eidem successit Willelmus de Leya Celerarius ejusdem domûs; & fuit benedictus in Abbatem apud Withindon. Sacrista noster habuit capam ejus de baudekin & vestimentum de serico cum arboribus. Remisimus ei exhibitionem Conventûs propter combustionem Ecclesiæ illius. Nonis Martii G. portavit literas Regis & Reginæ & aliorum Magnatum; ut nos confirmaremus adnexionem Ecclesiarum ad Præbendas de Westburie. iii. Idus Martii Joiosa uxor Roberti de Mortuo-mari juxta eundem ad altare SS. Simonis & Judæ traditur sepulturæ. xv. Cal. April. Rex Edwardus declinans Monachos Eveshamiæ tanquam immunditias, apud Offenham fecit moram. Et xiii. Cal. April. Rex venit ad Feckeham, & xi. Cal. April. venit Wigorniam, cum processione ab Episcopo & Conventu susceptus. Et in crastino Missâ solemni de S. Wlstanô auditâ, apud Humelton comedit, & ad Feckeham rediit. Item Vigilâ Annuntiationis inquisitionem cepit de toto Comitatu; & Forestarios & quosdam alios de venatione indictatos incarceravit. Memorandum quod Fratres Minores mendaciter nos ad Archiepiscopum accusabant, quod à nobis fuerunt graviter cæsi & vulnerati: & ad aures Regis pervenit hujusmodi rumor falsus. Per idem tempus de sepulturâ taliter fuit ordinatum. In Cathedrali Ecclesiâ post Missam dictam pro mortuo, provisio quod Ecclesia nihil perdat, si Fratres Minores possunt legitimè probare quod corpora sibi sunt legata, ea liberè ad suam efferant sepulturam. Archiepiscopus accusantibus Fratribus pro eis nostro Episcopo hæc verba scripsit; quod Monachi spoliis & plagis cum aliis injuriis in facto cujusdam funeris ab eis contra justitiam ablati ipsos nequiter &

& crudeliter gravaverunt. Et addidit : Nos non intendimus istam nequitiam dimittere incorrectam ; qui plagas Fratrum nec debemus nec possumus sine lacrimis tolerare.

Anno MCCXC. Quarto Cal. April. unusquisque indictatorum de venatione invenit sex plegios coram Hugone de Turberville, qui eum manucaperent in periculo corporum suorum & omnium rerum veniendi coram Rege Nonis Aprilis apud Wodestoke, quæ die fuit tunc feria iv. in ebdomadâ Paschæ, Regis iudicium vel misericordiam auditori. Sed quia non fuit alia iudicii æquitas nisi Regis voluntas ; taxata fuit Episcopi redemptio ad v. marcas, & Prioris ad cc. Die Martis in hebdomadâ Pentecostes .x. Cal. Junii nuncii nostri amicis procurantibus convocati fuerunt coram consilio Regis ; ubi vivâ voce exposuerunt damna & pericula quæ possent contingere Ecclesiæ Wygornensi, si Ecclesiæ pertinentes ad donationem Episcopi in Ecclesiâ de Westburi essent Præbendales : & lecta carta S. Wlstan, ubi iacta fuit ejus maledictio quâ innodantur qui à Monachis auferunt illum locum. Rex personaliter ad Consilium venit, nunciis interim recedentibus. Rex audito negotio & intellecto, nuncii revocantur. Tunc cœpit Cancellarius tepidè exponere Regis voluntatem. Sed Rex hoc intelligens, proprio ore nunciis sic respondit. Bene vellem, si vos velletis, Ecclesias fieri Præbendales. Sed damnum Ecclesiæ vestræ nolo. Facite quod vobis videbitur expedire. Præterea Consilium Regis intelligens omnes Præbendas Lincolnienfes præter v. in manibus esse Romanorum, & Archidiaconatum Wigorn. similiter, & sic quæ possent ad Regem fortè spectare tempore vacationis ad Papam devolvi, non adquievit ; quod Ecclesiæ quæ quòquam modo ad Regis donationem possent venire, fierent Præbendales. Et Gilbertus Comes Gloucestræ ait. Ecclesiæ pertinent ad Baroniam ; ideo status Ecclesiarum non potest mutari plusquam Baroniar. Pridie Cal. Maii idem Comes Johannam filiam Regis duxit uxorem. viii. Idus Junii venerunt nobis literæ de Curiâ Romanâ de Archidiaconatu tenendo ad firmam pro xc. marcis ; & in Festo S. Johannis Baptistæ cœpimus ; &c. Rex habens custodiam H. de Mortuo-mari, præsentavit Priori Johannem Gunni ad Ecclesiam Omnium Sanctorum, & Prior Episcopo ; & x. Cal. Julii accepit administrationem. vii. Idus Julii Johannes filius Ducis Brabantiae duxit uxorem Margaretam filiam Regis Angliæ. vi. Idus Julii de facto non de jure installati fuerunt apud Westburi Nigellus Walensis, Johannes de Redberne, Johannes de Bereford. v. Idus Julii apud Abindon Monachorum fuit Capitulum generale. Literæ Archiepiscopi venerunt ad Episcopum, jubentes eum corpus H. Poche exhumatum Patribus Minoribus reddi sepeliendum ; aut Priorem & Conventum citare, quod proximo die juridico ante Ad Vincula S. Petri coram Archiepiscopo ubicunque esset comparerent ; & eos qui manus violentas in Fratres injecerunt. Vigiliâ S. Jacobi Godefridus Episcopus personaliter cepit inquisitionem ; & per Clericos & Laicos juratos invenit, quod ultima voluntas defuncti fuit in cœmeterio B. Mariæ sepeliri : & quod nullus Fratres per malum tetigit, sed turbâ comprimente ad cumulos fimi offenderunt & ceciderunt. In crastino S. Jacobi in viâ publicâ juxta Herforton Priore transeunte, Forestarii à garcionibus ejus arcus & sagittas abstulerunt, & ex utràque parte cornibus ululabant ; & ad hanc injuriam patria convenit. iii. Cal. Septembr. ignis exiliens de carbonibus negligenter extinctis Ecclesiam S. Andreæ de Wichio & majorem partem villæ incendio conflagravit. Kal. Octobr. M. Willelmus de Luda consecratur in Episcopum Elyensem. vii. Idus Novembr. Episcopus Godefridus cum cxi. equis venit ; & per tres dies visitavit cum magnâ multitudine, procuratus primo die tantum. In camerâ Prioris cubavit. Secundo die pro statu suo & Conventus Prior appellavit. Quartâ die Episcopus iratus discessit ; quia injustis Præbendis de Westbury majores Ecclesias Episcopatus per sigillum nostrum noluimus adnectere &

& confirmare. iv. Cal. Decembr. Elianora Regina obiit ; & Londoniis xvi. Cal. Januarii sepulta fuit. Die S. Lucie Officialis Archidiaconi Priorem monuit per literas Archiepiscopi ; ut infra xv. dies funus H. Poche Fratribus redderetur, aut ex tunc Prior & majores de domo suspenderentur. Hinc fuit provisum & per Fratres mendaces firmiter promissum ; quod clam cum qua possent modestiâ cadaver asportarent. Sed vice versâ in crastino S. Thomæ Apostoli cum magnâ pompâ & tumultu, privilegium suum populo maternâ linguâ exponentes, & omnes quos poterant ad spectaculum invitantes, ad confusionem nostram per magnam plateam cum cantu tumultuose illud efferebant. Nonis Martii W. Pœnitentiarius & H. de Cornera per præceptum Godefridi Episcopi cineres populo dederunt, & pœnitescentes emisunt ; Priore interim in Capitulo Conventui prædicante. Sed postea cineres Prior benedixit, & Conventui dedit ; nec de officio Episcopi se intromisit. iii. Idus Martii Edwardus Rex pro animâ Reginæ nuper mortuæ c. marcas nobis misericorditer perdonavit : & cogitans Scotiam subjugare, in antiquis Cronicis de jure Regum Angliæ quæsitum & inventum est. x. Cal. April. litera Episcopi patens venit ; in qua nobis multa inusitata & præjudicialia patuerunt ; contra quam per tabellionem statim fuerat appellatum.

Anno MCCXCI. Tertio Cal. Maii contra gravamina Godefridi Episcopi eidem literam misimus inhibitionis. Villam & Ecclesias Lichfeld. & habitationem Fratrum Minorum, excepto Claustro & Ecclesiâ Canonorum, ignis combussit. Die vi. Maii scripsit nobis Godefridus Episcopus nescio quid cogitans, quod in crastino veniret ad nos de arduis negotiis statum nostrum & ordinem tangentibus tractaturus ; & venit. Sed mediante Roberto Burnel Bathoniensi Episcopo tunc Cancellario, Episcopus noster statuta, quæ nos sub pœnâ excommunicationis observare jussarat, per sententiam revocavit. Et ut omnes lites hinc inde usque ad finem mensis Octobris sub spe pacis quiescerent, provisum est. Tunc confirmavimus scriptum inter Episcopum Wigorn. & Comitem Gilbertum Gloucestriæ de fossato Malvernæ ; in quo dicitur quod Vigiliâ Assumptionis duo dami & Vigiliâ Nativitatis Domini duæ damæ dabuntur Episcopo annuatim ; & nobis idem dabitur Sede vacante. v. Idus Maii Johanna Comitissa Gloucestriæ peperit filium à Bathoniensi baptizatum ; cui nomen imponitur Gilebertus. ii. Idus Maii apud Kemesei coram Episcopo Bathon. Episcopus Wigorn. statuta malitiosa cassavit, adnolavit & revocavit, & concessit quod Prior & Conventus ab exactione scutagii de Totefton & de Lanverne sint immunes ; & super hoc ipsis faciet omnem securitatem, quam sciverint providere. iv. Idus Junii in Hiberniâ apud Corc. Fratrum Minorum fuit Capitulum generale ; ubi Fratres Hibernenses venerunt armati cum quadam Bullâ ; pro qua ortâ contentione contra Anglicos pugnaverunt, & multis mortuis & vulneratis hinc inde, Anglici tandem urbis auxilio cum Ordinis scandalo superabant.

Bullæ Papales sunt Fratribus exitiales.

Qui quondam mites, faciunt nunc prælia, lites.

v. Cal. Julii Regina Alienora mater Regis apud Ambrebury obiit Sanctimonialis ; & iv. Idus Septembr. Rege præsentem & multis Prælati Angliæ ibidem sepulta fuerat cum honore. Nonis Augusti præsentavimus ad Ecclesiam de Humelton Magistrum H. de Raggeleye. Rex personaliter apud Bergevein inquisivit per xxiv. veritatem de Castro, quod rebellante Comite Herefordiæ Comes Gloucestriæ per vim construxit. Cito post hoc Rege transeunte per Herefordiam, Justiciarii illius de majoribus Herefordiæ fecerunt judicium : sed justitiam Deus novit. v. Idus Novembr. Rex Edwardus venit Wigorniam. In crastino S. Martini Rex discessit versus Fladebury. Dedimus ad petitionem

tionem Regis cuidam fervienti suo per nostras literas victum & vestitum. Papa concessit Regi decimam omnium spiritualium secundum verum valorem per vi. annos in subsidium Terræ Sanctæ. Die S. Lucie innotuit nobis, quoddam Episcopus Godefridus contra statum Capituli nostri Bullam pessimam impetravit. xix. Cal. Januarii dedimus Ecclesiam de Pakinton cuidam, cuius nomen & mores & faciem ignoramus. Prior factus fuit custos obventionum collectarum ad Terram Sanctam a Concilio Lugdunensi usque nunc & per vi. annos qui sequuntur in Episcopatu Cestrie & Wigornensi. vi. Idus Januarii Fraude Capellani caput alportatur Alani. Die xiii. Februarii Archiepiscopus celebravit Concilium Provinciale; qualiter Terra Sancta recuperari valeat, & recuperata in posterum conservari. Et si Fratres Hospitalis S. Johannis & Fratres Militie Templi Hierosolymitani ad unius Ordinis unitatem seu religionis unionem auctoritate Apostolica sint uniendi. Et decrevit, quod quilibet Episcopus, quod melius & efficacius sibi videbitur, in scriptis mittat auditoribus assignatis; & ipsi de omnibus consiliis inter se eliciant quid Archiepiscopus Domino Papæ potuerit pro consilio destinare. Rex actor & iudex libertates decrevit suas esse, quas Marchienses & patres eorum habuerant ab atavis. vi. Idus Martii Rege procurante Papa misit quosdam, qui inquirerent verum valorem nostrorum temporalium undecunque. Liberiores nobis fuerunt Pharaonis Egyptii sacerdotes. Gen. xlvii. *Joseph subiecit omnem terram Pharaoni præter terram sacerdotum.* En ut cernitis, & nos & terram nostram Pharaō possidet.

Edwardus Dei gratia Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilectis sibi in Christo Priori & Conventui Wigorn. salutem. Mittimus vobis sub sigillo Scaccarii nostri presentibus appenso transcripta quarundam literarum quæ in Thesauraria nostra resident tenorem qui sequitur continent. A tuz iceaus ki ceste lettre verrount, &c. *Literas vide apud Florilegium ad annum 1291.*

Anno MCCXCII. duodecimo Kal. Maii in parte aquilonari principalis altaris ad detrimentum fundamenti Ecclesiæ M. Johannes habuit sepulturam. Fratres de Papâ Nicholao & de Archiepiscopo Johanne Cant. sic dicebant: Solem & Lunam sub nostro habitu nos habemus. Sed iv. Non. April. Sol cognovit occasum suum. v. Non Maii obstaculum navium cum feruā in gurgite de Teukesbury patria delevit. Die S. Trinitatis per violentiam Processionum compugnantium sanguis in Ecclesiā fundebatur; & tamen ut creditur non tetigit pavementum; quod demum viii. Idus Junii nobis innotuit manifeste; qui post hoc simplici corde in Ecclesiā celebrabant, a celebratione abstinuerunt, donec cum eis Episcopus dispensasset. Et ecclesiasticum officium totaliter in Capitulo dicebatur usque ad Vigiliam B. Barnabæ, quando Episcopus pollutam Ecclesiam purificavit. v. Idus Junii, sc. in Translatione S. Benedicti, per Nicholaum Sacristam templi facies adornatur, ponendo tabulas ex utraque parte imaginis Matris Dei, continentes multarum imaginum pulcherrimam comitivam.

Lux magis est clara, quo major ponitur ara.
Et stat in altari frons sine fronte pari.

Miracula inchoata in die S. Trinitatis ad tumbam Adæ Monachi Gloucestrensis, ad honorem nominis Christi fidelium excitant devotionem. Prædicatores & Minores mali interpretatores caveant, ne in hoc facto iure dici debeant Antichristi. Die Assumptionis B. Mariæ obiit M. Radulfus de Pirie. xv. Cal. Septembr. dedimus Ecclesiam de Wlvardelew Magistro G. de Norwys. v. Cal. Septembr. Capitulum concessit M. Thomæ de Lughore pensionem xl. solidorum, donec providerimus in beneficio competenti. Ad Festum

stum S. Michaelis apud Norham Capitulum generale Monachorum fuerat celebratum; & iterum erit Oxoniæ anni circulo evolutò. vii. Cal. Novembr. Robertus Burnel Episcopus Bathoniæ obiit Cancellarius, Regi tam utilis, plebi tam affabilis, omnibus amabilis; vix nostris temporibus illi similis invenietur. iv. Cal. ejusdem dedimus Ecclesiâ S. Martini Waltero de Kemesey Clerico Episcopi. Die S. Clementis fuit Robertus Episcopus Bathon. in Ecclesiâ Wellensi tumulatus: & Johanna Comitissa Gloucestræ in castro de Kaerfili post partum filiæ purificata. In crastino S. Nicholai Johannes de Peccham Archiepiscopus Cant. apud Mortelake mortem invenerat temporalem; & xiv. Cal. Januarii cum suis antecessoribus habuit sepulturam;

Sol obscuratur, sub terrâ Luna moratur;
Ordo turbatur, stellarum lux hebetatur.

Die S. Johannis Apostoli apud Theokesbury venit spiritus procellæ cum tonitruo & fulgure vehementi; ex quibus ignis comburens & non illuminans exiit, & combussit Clocherii summitatem. Hoc anno Justiciarii itinerantes natione Aquilonares, sc. Johannes de Berewyk & alii, in æstate apud Herefordiam, & in hyeme apud Salopesbiriâ placitabant; & post natale Domini apud Lichfeld incœperunt; sed ad Staffordiam fuerant revocati. Eo tempore Hugo de Crafingham & Willelmus de Mortuo-mari Clericus & alii natione Occidentales in partibus Aquilonis Justiciarii extiterunt. Idibus Februarii M. Robertus de Winchelfeye Archidiaconus Essexiæ in Cantuariensem Archiepiscopum fuerat electus.

‘Mun Seignur Sire Edward Rey de Engleterre è sovereyn seignur du Reaume de Escoce, jeo Johan de Baillof Reys de Escoce devenk vostre homme, lyge de tot le reame de Escoce ouë les aportenaunses, e od kant ki apent le quel ieo tenk e dey e dreyt e cley m pur moy e pur mes heys Reys de Escoce tenyr heritablement de vus e de vos heys Reys de Engleterre de vie e de membre e de terrien honur countre totes gens ki poent vivre ou mourir: & le Reys le receit en la furme sauve seon dreyt e le dreit autri. i. cest homage fu fet au Neof Chastel sur Tyne en Engleterre le jour Seint Estienne, le an de grace MCC. nonante e deus, e du regne le Reys Edward XXI.

Anno MCCXCIII. decimo sexto Cal. Junii M. Willelmus de Marchiâ in Bathoniensem Episcopum consecratur. Barones quinque Portuum dolentes socios suos à Normannis truncatos, inter canes suspensos & excoriatos, Pribus Maii cum homicidis navale prælium commiserunt, & interfectis bellatoribus & nautis navium cclxvi. cum prædâ maximâ victores Anglici redierunt: per multitudinem navium numerositas intersectorum poterit cogitari. Londonienses per eadem civium & direptionem rerum & libertatum se offendisse quondam Regem vel propinquos ejus possunt infallibiliter æstimare. Nam Daviticam offensam contra Joab & Semel Solomonis sapientia vindicavit. Cum Thomas Monachus in Curiâ Romanâ vi. annos & amplius continuasset; xvi. Cal. Julii rediit debilitatus, & gravatus quod sede Romanâ vacante ejus mora inutilis videbatur. iii. Non. Septembr. Altare splendidum splendidius efficitur per appositionem tabulæ Passionis. xv. Cal. Octobr. quia in arenti terrâ stat Ecclesia de Wlvardeley; dedimus Magistro G. de Norwiko Ecclesiâ de Overebury, quæ irriguam terram habet. xii. Cal. Octobr. apud Bristoliam Edwardus Rex Henrico Comiti de Barres Elianoram filiam suam primogenitam dederat in uxorem: & Archiepiscopus Dublinensis ecclesiasticum officium adimplevit.

Mos hujus terræ non est confessâ referre.
Fusus Walteri super hoc vult testis haberi.

Qui

Qui existens Lector Fratrum Minorum Herefordiæ, cuiusdam viri confessionem audivit, & eam detexit. Unde postea confitens erubuit, & in irâ Fratrem illum cum secure in capite percussit, & ei imposuit silentium sempiternum. v. Idus Januarii dedimus Ecclesiam de Wlwardley M. Willelmo Hondsum de Gloucestriâ. Die xvi. Februarii venit Clericus Regis cum oblatione Regali, & obtulit B. Wlftano monile aureum & ad magnum Altare duos pannos aureos; quia tunc Rex cogitaret quòd transiret in Franciam festinanter. Eodem die Capitulum ordinavit, quòd qualibet hebdomadâ pro Rege tres Missæ celebrentur de S. Wlftano, donec Rex ad Angliam prospere rediret.

Gallorum levitas Germanos justificabit.
Italiæ gravitas Gallos confusa necabit.
Gallus subcumbet Aquilæ victricia signa.
Mundus adorabit: erit urbs vix Præsule digna.
Constantine cades & equi de marmore facti,
Et lapis erectus in alta palatia Romæ.
Terræ motus erit. Quæ non procul auguror esse.
Mille ducentenis & nonaginta sub annis
Et tribus adjunctis, consurget Aquila grandis.
Papa citò moritur; Cæsar regnabit ubique;
Sub quo cessabit tunc vana gloria Cleri.

Anno MCCXCIV. Regem Angliæ absorbit immoderatus amor mulieris Gallicæ & neptis propriæ; cui incauti internuncii promittebant, quòd si Regem Franciæ cum Gasconiâ feofaret, illam mulierem cum Gasconiâ feofatam reciperet, ut optavit. Sed Rex Anglorum fraudem Gallicam non advertens, contra consilium suorum fidelium, & præcipue Johannis de Langeton Cancellarii, his diebus per Cartam sigillo suo signatam de Gasconiâ Regem Franciæ feofavit. Sed non multò post Rex Franciæ omnia quæ Rex Angliæ in transmarinis partibus habuit, proprio iudicio abstulit violenter. Hæc est causa, quare Rex Angliæ indignabatur, sc. à muliere se contemni & Francorum fraudibus se decipi vel deludi. Circa Pentecosten habito consilio cum suis militiam electam cum multitudine peditum & classe terribili; ut Francorum superbiam flammâ & ferro mediantibus edomaret. Sed erat eis ventus contrarius; & ferè usque ad Assumptionem in partibus de Portesmuthe exercitus morabatur. Et hæc interim contigerunt. xix. die Junii edictum, quòd indictati de latrocinio vel de morte hominis vel de Forestâ & de felonîâ qualicumque vel proscripti, qui possent salvos manucaptos per se vel per amicos invenire, qui Regis exercitum versus Vasconiam vellent sequi; Rex quantum in se est concedit omnibus talibus pacem suam. Scito per ministros Regis summâ saccorum lanæ diligenter scrutatâ in Angliâ & inventâ, Rex decrevit, quòd de singulis saccis lanæ approbatæ v. marcas, & de sacco communis lanæ iii. marcas Regi redderent venditores. Die iv. regii scrutatores in omnibus locis suspectis scrinia signabant, ubi maximum depositum putabatur. Rex Angliæ sciens quia victoria de cælo est, per literas petiit, quatinus ab omnibus sic oretur, ut Regis Regum dextera assumptum negotium sic disponat, quatinus Deo cedat ad gloriam, & ad regni Angliæ commodum & honorem. Rex noster per nuncios solemnes misit Regi Alemanniæ lx. mille libras; ut ejus esset amicus & inimicis ejus totaliter inimicus. Et eundo his rebus prospere peractis, redeundo cum essent naves Angliæ cxi. Gallici cum navibus ccxx. cum eis navale prælium commiserunt. Et xix. die Julii Gallicis illis interfectis, & xl. navibus submersis, cum clxxx. navibus captis, victores Anglici redierunt. Sed quia quosdam socios optimos amiserant, non fuit victoria sine luctu. Primâ die Septembris Rex venit serò ad S. Wlstanum,

num, & à Conventu audivit solennes versus de ipso Sancto, & Missam in crastino Episcopo celebrante. Et obtulit ad tumbas iv. firmacula aurea cum vi. marcis; & versus vesperam rediit ad Perforam. Die xix. Septembris Rex habuit colloquium Londoniæ cum omnibus Episcopis & Archidiaconis & Abbatibus; & Clerus ibi similiter habuit Procuratores. Ubi licet inviti omnium bonorum suorum medietatem Regi publicè concesserunt. Et tale editum fuit propositum; quod quicunque huic exactioni contradicerent, à regno & Regis gratiâ fierent alieni. Die xxii. M. Willelmus de Monte-forti intrando ad Regem subito cecidit & expiravit. Wallicis videbatur, quod nimis opprimebantur custodibus Anglicanis. Convenerunt igitur xxix. die simul; & omnes Anglicos, quos apprehendere poterant, cum mulieribus & parvulis peremerunt. Idibus Octobris convenientibus nobis in unum, omnia onera portabilia & importabilia libenter suscepimus; quando ix. Fratres cum Priore de subtractione providè providebant, præter diminutionem panis cotidiani, quem nobis B. Wlstan sanctitas dereliquit, qui communiter dicitur quod hoc non fieret anathemate interdixisse. Die xxi. Novembris Rex Edwardus venit Wigorniam, & die S. Katerinæ Missam audivit de S. Wlstan Priore celebrante; & in crastino versus Cestriam iter sumpsit. Die viii. Decembris Walenses cum igne & armis undique hostiliter Rex invasit. Circa idem tempus Rex cepit decimam bonorum omnium liberorum, & sextam partem Ecclesiarum infra x. marcas æstimatarum; & de propriis maneriis & de civibus & mercatoribus idem fecit. x. Cal. Januarii M. Willelmus de Gloucestrîa Ecclesiam de Wlvardeleye resignavit; & in Kalendis ejusdem representatus fuerat ad eandem. M. Robertus Electus Cantuariensis à Domino Papâ invitis Fratribus Minoribus consecratur; & applicuit apud Gerne-muthe primâ die Januarii, ut audivi. vi. Idus Januarii Episcopo in grabbato apud Herceibun decumbente, Thomas de Hundelep & Thomas de Wich. provocationes & citationem Curie Cant. super Præbendis & aliis graviminibus coram eo publicè innovabant. Die xiii. Februarii Comes Herefordiæ cum aliis Nobilibus & patriæ Comitivâ amovit obsidionem Wallensium circa Castrum de Bergeveni, & terram eorum combussit, & maximam prædam abduxit, & populum sine numero interfecit. Die v. Martii Willelmus de Bello-campo Comes Warewik commisit bellum cum Wallensibus in loco qui dicitur linguâ eorum Meismeidoc; & prostravit ex illis de nobilioribus dcc. viros, præter submersos & lethaliter vulneratos. Sed Madocus Ap Lewelin eorum Princeps cum dedecore vix evasit. *Sequuntur res Anglorum in Vasconiâ hoc anno gesta.*

Anno MCCXCV. Rex post Pascha cum septies navibus bellicis intravit Angleseyam; & eodem tempore cum his qui oderunt pacem erat pacificus, recipiendo xi. millia Wallensium ad pacem suam. Sed voluntas Regis indeterminata Wallensium pax fuerat illâ vice. Tunc fundato Castro, quod vocatur Beaurmareys, & deputatis ibi custodibus, superiores partes Snoudoniæ pertransivit. Deinde mandavit Domino Willelmo Comiti Warewik, quod in partibus Meronnith sibi occurrat. Et Comes in manu validâ xiii. die Maii de Mungomeri movit castra. Transiente Rege ad partes Walliæ meridionales, Abbas de Stratflur stultè promisit Regi, quod certo die & loco Comitatum de Cardigan adduceret ad pacem Regis. Sed Rege cum exercitu armato diutissimè expectante, ibidem de Wallensibus nullus venit. Ideo iratus dixit: Accendite, accendite. Et sic ignis qui nunquam dicit, Sufficit, similiter Abbatiam & patriam involvebat. Postea Morgan, qui illius patriæ Princeps dicebatur, Comite Warewik ducente, cum dcc. viris venit ad pacem Regis. Die xxix. Maii, qui tunc fuit dies Trinitatis, ignis negligenter ad vesperas deportatus habitaculum Fratrum Minorum Staffordiæ totum crudeliter examinavit. Die viii. Junii Walterus Persona de Tredinton

dinton obiit. v. Cal. Julii venerunt Londonias Prænestinus & Albanensis Episcopi Cardinales cum multâ comitivâ; sed signa Papalia non habebant. Die iv. Julii Rex misit Johannem Buceturte versus Vasconiam ducentem xii. millia peditum electorum. Die xx. Julii Rex & sui manè Wigorniam navigio venerunt; & die eodem vespas, & in crastino Missam de S. Wlſtano fecit solemniter decantari: & obtulit firmaculum xi. marcarum B. Wlſtano, & unum c. solidorum B. Oswaldo, & duos pannos nobiles ad altare. Deinde post Missam Rex flexis genibus coram S. Wlſtano, astante Priore & Cantore, dixit: Quid retribuam B. Wlſtano pro omnibus, quæ suis sanctis precibus retribuit mihi? Hoc exiguum voveo coram Deo & Sanctis ejus, sustentationem trium Monachorum & duorum cereorum coram Sancto ardentium, cum providebitur meis sumptibus adquietabo. Duo nuncii Domini Papæ duplicem Procurationem sc. vi. marcas ubicunque Ottobonus procurationem habuit, exigebant. Gallici portum de Dovere invaserunt, & partem combusserunt, multa asportaverunt, fœminas rapuerunt, Monachum infirmum occiderunt, & recesserunt. Sed iterum redierunt, ut facinus ampliarent; & sic cc. de sociis suis amiserunt, præter eos quos absorbit aqua maris. Ultimo die Julii Madocus Ab Lewelin ducente Domino Johanne Haveringe venit cum suâ familiâ ad pacem Regis. Eodem tempore Conan apud Brekenoc, fingens se esse leprosum, capitur & Regi mittitur; qui reclusit eum, non tamen vii. diebus, sed donec posset inter lepram & lepram discernere secundum legem. Ad Vincula S. Petri Rex tenuit Parliamentum Londoniæ; ubi uterque Cardinalis pro guerrâ, quæ orta est inter Regem Angliæ & Regem Franciæ, de pace publice prædicavit. Quibus Rex respondit; quod adquiesceret paci, quæ idonea sibi & suo esset regno: sed quod confederatus fuit Regi Alemanniæ, ideo sine ejus assensu contra suum honorem esset pacem concedere sive treugam. Deinde auditis gravaminibus regni Angliæ, Cardinales cum Clericis Angliæ ad Regem Franciæ redierunt; & alii nuncii Regi Alemanniæ mittebantur. Die xiv. Septembris apud Hereford Conan, unus ex quatuor Ducibus Wallicorum qui infideliter portabant arma contra Regem, equis ad suspendium trahitur sub cratem. Thomas de Turberville miles de familiâ Regis convictus fatebatur, quod Rex Franciæ promisit ei Walliæ principatum, si Regem & regnum perderet Anglicorum; & spondit, & quærebat opportunitatem sæpissimè quomodo Regem interficeret; quod non permisit Deus. Ideo viii. die Octobris Londoniæ per larvales homines teterrimos coram Judicibus ductus, dixit judicandus. In hoc negotio non sum solus. Et super corium bovinum tractus, ne concitò moveretur, nec Deum nec Sanctum aliquem invocavit; sed sine devotione & impœnitens suspendebatur. iii. Non. Octobr. dedimus Ecclesiam de Doddeham cum Capellâ de Kintwiyk Roberto de Barnebi, petente Priore, postpositis omnibus parentibus Monachorum. Die xxiii. Julii Episcopus Godefridus contulit M. Thomæ de Stoke Ecclesiam de Kemesey, & M. Johanni de Evereus Ecclesiam de Tredinton, & M. Waltero Burdun Archidiaconatum Gloucestriæ. Papa Bonifacius contulit Ecclesiam de Blokele Bartholomæo de Ferentino vacantem per mortem Petri de Escoce, qui obiit Anagninæ vii. Idus Augusti procurando Ecclesias Episcopi fieri Præbendales contra commodum Ecclesiæ Wigorn. Die xiii. Novembr. Robertus de Clifford duxit uxorem filiam Thomæ de Clarâ neptem Comitum Gileberti. Post diem Animarum iv. Monachi cum Ricardo de la Linde Clerico testes fuerunt recepti & examinati Londoniis in Ecclesiâ B. Mariæ de Arcubus ad probandum, quod Episcopus Ecclesias de patronatu suo in Ecclesiâ de Westburie præbendavit. Et ad Festum B. Katerinæ idem fuit factum de vii. senibus & valetudinariis per Magistrum W. Brun Rectorem Ecclesiæ de Lak in Ecclesiâ Wygornensi. Die vii. Decembris Gilebertus Comes de Clarâ & Hereford obiit; & xxii. die apud Teukebury cum patribus suis cum Godefrido.

fridus Episcopus sepelivit. Die xxviii. Novembris Rex ad Archiepiscopum Robertum sic personaliter loquebatur: Vobis regrator de curialitate anno præterito mihi factâ. Sed quod vestro adjutorio plus indigeo nunc quàm tunc; ideo peto, quod sicut promissistis idem adjutorium ad guerram meam ulterius impendatis. Tunc Archiepiscopus habito consilio cum Clero bonorum Ecclesiæ Regi decimam offerebat. Sed Rex hoc pro nihilo reputavit; & suos Justiciarios ad eos misit, qui minando consulebant ut Regi facerent voluntatem, & contradictorum nomina eis traderent. Tunc Archiepiscopus: Absit ut inter caput & membra divisio fiat ulla; ad unum & idem voluntas omnium inclinatur. Item Archiepiscopus dixit Prælati Ecclesiæ: Consulite de his; sed noscite quod sine adjutorio se & vos Rex non potest defendere contra hostes. Responderunt: Juvabimus de periculo; quod forte Papa dicet; Clerus fovet illos, qui contra jura destruunt Christianos. Et illi: Regem nostrum sustinemus; qui repetit suum quod Regi tradidit infideli, sed regnum non appetit alienum. De difficultate, quod per multas præstationes, sc. decimæ, vicesimæ, tricesimæ & hujusmodi, Rex thesauros Ecclesiæ exhaustit. Et illi: Ideo Clerus minus præstare poterit istâ vice. Tunc Archiepiscopus de consilio Cleri Regi obtulit illud idem sc. decimam; hoc tamen addito, quod si in sequenti anno bona pax non fuerit vel treuga de qua spes pacis concipi non potuerit, Regem secundum quod potuerint adjuvabunt. Quam conditionem vultu placido Rex accepit. Rex constituit certos custodes super omnes possessiones ad transmarinos Monachos vel Canonicos pertinentes; & unicuique per hebdomadam xviii. denarios jussit dare. Et si in propriâ custodiâ res suas voluerint tenere; unusquisque vi. manucaptos, quorum quilibet xx. libratas terræ habuerit, Regi inveniet; quod de extentâ rebus impositâ ad Regis Scaccarium fideliter respondebit. Die xv. Januarii apud Plimhuth in Cornubiâ Edmundus germanus Regis & Henricus Comes Lincolnæ cum xxv. Baronibus & mille equis coopertis & x. millibus peditum transfretabant. Die iii. Januarii Rogerus Episcopus Cestriæ sepultus fuit apud Lichfeld; & plures ibi fuerunt, qui ad exequias illius funeris transactis xxx. annis libentius venissent. Die ix. Januarii M. Reginaldus de Henton familiares Clericos Episcopi juratos examinavit de Præbendationibus factis in Ecclesiâ de Westburi, reclamante Capitulo Wigorniensis. Die xi. Januarii obiit Nicholaus de Dumbelton; pro quo tenemur solvere annis singulis l. solidos Sacerdoti Sæculari celebranti pro animâ ejus, dum duraverint l. marcæ, in quibus ei communitas tenebatur; & Eleemosinariæ xii. libræ remittebantur, ut fiat pro mortuo partitio secundum conscientiam distribuentis. Ante Pascha Rex venit contra Scotos cum mmd. equis coopertis & xl. millibus peditum electorum. Tota lingua Walensium de Glamorgan elegerunt sibi Capitem, viz. Rees ap Morgan; qui subito cœperunt expugnare Comitem Gloucestriæ; & castra de Morlers & Kenles & alia plura ceperunt & prostraverunt; & sic mota est guerra inter Comitem & homines suos. Item Rex penetravit totam Walliam juxta castrum de Morlers; omnes Walenses de dominio Comitis Gloucestriæ Rex suscepit ad pacem suam contra voluntatem dicti Comitis; & dedit eis custodem Dominum Walterum Hackelute. Item Rex rediit de Suthwalliâ versus Northwalliam; & à Northwalliâ iter arripuit versus Londoniam pro adventu duorum Cardinalium, qui missi fuerant ad tractandum de pace inter Reges Franciæ & Angliæ; & responso accepto redierunt in Franciam. Item Rex Angliæ cum maximo exercitu iter arripuit versus Scotiam; quia Rex Scotiæ contra homagium suum, quod fecerat Regi Angliæ, adhærebat Regi Franciæ; volens prodere Dominum suum Regem Angliæ de dominio regni Scotiæ. Item Cardinalis Albanensis rediit de Franciâ in Angliam, & venit ad Regem apud Berewik in Scotiâ ad tractandum de pace.

Anno

Anno MCCXCVI. In die Paschæ, qui tunc contigit die Annuntiationis Domini, Widonem filium Willelmi Comitis Warewyk cum multis aliis filiis Nobilium Rex accinxit gladio militari. Penultimo die Martii Rex civitatem Berewyk vi & armis superatam ante vesperam expugnavit; & iratus exercitus pro morte Ricardi fratris Comitis de Cornubiâ & pro quibusdam navis interfectis, multos de civibus interfecit. Cum audisset Comes Patritius, quod uxor ejus & filii in castro suo de Donbar obsidebantur; cum ccccxxxvii. equis coopertis & vi. millibus peditum acceptis a Rege venit ut obsidionem Scotticam amoveret. Et ob iter audivit, quod adversariis suis redditum esset Castrum. Sed nihilominus castrum circumdedit obsidione. Et xxvii. die Aprilis Comes de Mariton & Alexander de Bailol cum m. equis, ex quibus quingenti fuerant ferro cooperti, & x. millibus peditum super nostros de Scotia venerunt. Cum quibus commiserunt Johannes Comes de Warrenna & Willelmus Comes Warewik cum aliis Nobilibus Anglicanis, dimissis pueris regis ad custodiam castri. Ad quos Ricardus Siward & Willelmus de Saint-Cler exierunt, sed non redierunt. Et commisso prælio Ingramum de Bailol & Episcopum de Aberdeen & Patricium de Graham cum multis Nobilibus & tribus millibus peditum per agros mortuos reliquerunt; & nullus de nostris cecidit, sed tantum fuerunt duo milites vulnerati. Et obsessi Regi castrum in crastino reddiderunt; quod Rex Comiti Patricio redonavit; & nobiliores infra inventos suis fidelibus tradidit custodiendos, ut Comiti Warewik Comitum de Afeles, & sic de aliis. Edmundus frater Regis in Gasconiâ obiit, ducendo exercitum Anglicorum. Vir magnæ perfectionis & eximie sanctitatis Dominus Philippus cognomento Aubin, Prior Ecclesiæ Cathedralis Wygornie, Nonis Julii obiit; & cum Abbas Eveshamie vi. Idus postea sepelivit. Cui successit Symon de Wyre Subprior ejusdem domus; quem iii. Idus ejusdem mensis prefecit Episcopus in Priorem. In mense Augusti Johannes quondam Rex Scotie ductus Londoniis a Rege deputatam recepit comitivam, cum qua ab urbe potuit egredi & per spatia xx. leucarum per patriam spatari. Thomas de Seggesbeye Commonachus noster habens de pignora nostrâ xx. libras anni præteriti, xv. Cal. Octobr. iter arripuit versus Romam. ix. Cal. Octobr. Symon Prior fuit installatus per Officiale Archidiaconi; cui Godefridus loci ejusdem Episcopus & Willelmus Comes Warewik & Edmundus de Mortuo mari per suam præsentiam honorem maximum in convivio faciebant. Jacobus de Bello-campo miles defunctus in senectute bonâ, amicus Ecclesiæ Wigorn. Non. Octobr. in eadem meruit sepulturam. Willelmus de Molendinis iii. Cal. Novembr. morte præventus, partem Orientalem Ecclesiæ S. Oswaldi, quam de terrâ levaverat, non perfecit. Ad altare S. Crucis, ubi nunc jacet, vasa sufficientia providebat, & annuum redditum xii. solidorum ad luminaria sustinenda, &c. xix. Cal. Februarii convenientibus in unum apud Londoniam Roberto Archiepiscopo & Clero; non videbant viam per quam Regi quicquam possent promittere aut donare propter quedam verba in Constitutione Papæ Bonifacii VIII. sic incepta: 'De fratribus nostrorum consilio auctoritate Apostolica statuimus; quod quicumque Prelati Ecclesiasticæque personæ Religiosæ vel Saculares quorumcunque Ordinum, conditionis seu statuum, collectas vel tallias, decimam, vicepsimam seu centesimam suorum & Ecclesiarum proventuum vel bonorum Laicis solverint vel promiserint vel se soluturos consenserint, aut quamvis aliam quantitatem, portionem aut quorundam ipsorum proventuum vel bonorum, estimationis vel valoris ipsorum, sub adjutorii, mutui, subjectionis, subsidii vel doni nomine seu quovis alio titulo, modo vel quæsito colore, absque autoritate Sedis Apostolicæ; nec non Imperatores, Reges seu Principes, Duces, Comites seu Barones, potestates, Capitanei, Officiales seu Rectores, quocunque nomine censeantur, civitatum, castrorum vel quorumcunque

que locorum constitutorum ubilibet; & quivis alius cujuscunque præ eminentiæ, conditionis & statûs, qui talia imposuerint, exegerint vel receperint, aut apud ædes sacras deposita Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum personarum ubilibet arrestaverint, saisiverint seu occupare præsumperint; vel arrestari, saisiri aut occupari mandaverint; aut occupata, saisita seu arrestata receperint; nec non omnes qui scienter in prædictis dederint auxilium, consilium vel favorem, publicè vel occultè; eo ipso sententiam excommunicationis incurrant. Die Purificationis B. Mariæ in Capellâ de Walsingham juraverunt pro Rege de pactis tenendis Hugo le Despenfer & Dominus Walterus de Bello-campo; & pro Comite Flandrensi Dominus de Bomund & Dominus de Cut de certis articulis. Et maritadium inter Edwardum filium Regis & filiam Comitis factum est; & habebit centum millia marcarum, ut ducat filiam Comitis Flandriæ in uxorem. Thesaurum Comitis Cornubiæ sumptibus Comitis ad Londoniam Rex adduxit de castro, quod Berchamstude Anglicè nominatur. Clerus cum B. Laurentio regiæ voluntati thesauros Ecclesiæ non exponens, sicut prius frequenter fecerat, iram regiam sic accendit; ut contra Clerum ita scriberet universum. Sed caveat unusquisque, ne Papalis dignitas offendatur. Edwardus Dei gratiâ, &c. Vicecomiti Wigornia salutem. Propter aliquas certas causas tibi præcipimus; quod omnia laica feoda totius Cleri in baillivâ tuâ tam Archiepiscoporum, Episcoporum & Religiosorum quam aliorum Clericorum quorumcunque, cujuscunque statûs existant, unâ cum bonis & catellis in eisdem inventis, sine dilatione capiatis in manum nostram, & ea salvo custodire faciatis; ita quod nec ipsi nec aliquis per ipsos ad ea manum imponant, donec aliquid inde præceperimus; & hoc nullo modo omittatis. Teste me ipso apud Ely xii. die Februarii. Et in aulâ Regis Johannes de Meringham publicè proclamavit; ne quis causas in curiâ Regis Religiosorum defenderet vel Clericorum; sed Laicorum causæ procederent sicut prius: & quod Religiosi & Clerici fuerint extra pacem & defensionem regiam, pronuntiavit: & quod nullum Breve transgressionis de Cancellariâ exierit pro Religioso vel Clerico qualicunque, quocunque modo gravati fuerint contra pacem. iii. Cal. Februarii tale fuit Regis consilium, quod præciperet præscriptam duritiam fieri contra Clerum. Sed dies illa dies iræ; quia eadem die meliores & nobiliores de exercitu Regis in Gasconiâ oppressi Gallicâ multitudine ceciderunt. Item contra Religiosos & Clericos fuit propositum hoc edictum. Omnia mobilia sua perdent, nisi Regis voluntatem fecerint citra Pascha; & feoda annexa Ecclesiis vel hæreditate contingenda per annum in suis manibus Rex tenebit: post hoc per breve eschaetæ capitales Domini feodum recuperabunt. Ex tunc tales nec ement nec vendent; nec præsumat aliquis talibus deservire, seu aliàs communicet quoquo modo. Et si resistant spoliatoribus, incarcerationentur. vi. Idus Martii dedimus Ecclesiam B. Swithuni M. Henrico de la Lec. xv. Cal. April. dedimus Henrico de Bluntesdone v. marcas annuæ pensionis. Item Dominus Papa Bonifacius in favorem Ecclesiasticæ libertatis autoritate Apostolicâ sub majoris excommunicationis sententiâ inhibuit, ne Prælati & Ecclesiasticæ personæ, cujuscunque dignitatis, statûs aut conditionis existant, sub adjutorii intuitu aut doni nomine, Imperatoribus, Regibus seu Principibus absque Sedis Apostolicæ autoritate & licentiâ aliqua de cætero conferant subsidia.

Anno MCCXCVII. In Vigiliâ Annuntiationis Londoniis in Convocatione Prælatorum coram Archiepiscopo tres Milites & tres Clerici nuncii Domini Regis schedulas Gallicè scriptas prætendebant; ne ipsi vel per eos aliqui contra Dominum Regem vel aliquem suorum vel sibi adhærentium vel protectionem habentium aliquid consulere vel agere attemptarent. In fine Concilii dixit Archiepiscopus. Universos & singulos propriis conscientiis

vos

vos dimitto. Sed mea conscientia pro Rege, protectione vel alio colore dare pecuniam non permittit. Papa Bonifacius VIII. Clero Franciæ ita scripsit. Licet constitutionem ediderimus pro ecclesiasticâ libertate; non tamen fuit nostræ mentis intentio ipsi Regi aliisve Principibus Sæcularibus in tam arcto, necessitatis articulo, præcipue ubi ab extrinsecis injusta timetur invasio, & ab intrinsecis ejusdem regni subversio formidatur, ac etiam Prælatorum, Ecclesiarum, personarum ecclesiasticarum eminens periculum imminet, viam subventionis excludere; quo minus ipsi Prælati, Ecclesiæ, Ecclesiasticæque personæ libero arbitrio atque sponte de nostrâ licentiâ pro communi defensionis auxilio, in quo proprium cujuscunque interesse conspicitur, Principibus ac sibi ipsis provideant juxta suarum modum facultatum. x. Cal. Junii dedimus quintam partem bonorum nostrorum, sc. lx. libras; ut regia protectio defenderet nos & nostra. xii. Cal. Maii Johannes Chainel missus à Rege cepit lanam & pelles laneas & salita coria cujuscunque fuerant ad opus Regis. Et simpliciores facientes de lanâ propriâ sibi vestes, comprehendebantur, ut majestatis regiæ contemptores. Item Rex præcepit; quod Vicecomes c. boves crassas & cc. arietes in Comitatu suo ante Pentecosten modis omnibus provideret. Papa Bonifacius VIII. Monachos non diligit nec quoscunque alios Religiosos; quia his depositis in Ecclesiis nobilibus plantat contra statuta evangelica Sæculares. Suscepimus firmam Archidiaconatus Wigorniae ad quinquennium, solvendo xc. marcas Londoniis annuatim. Die S. Laurentii Robertus Archiepiscopus in Convocatione Prælatorum Londoniæ dixit Clero: Cum depressionem Ecclesiæ coram Rege tangerem; respondit Rex: Si Clerus dederit mihi bonorum suorum congruam portionem ad guerram meam; antiquas cartas libertatum & cartas de Forestâ faciam firmiter observari. Ideo consulatis; Primò utrum liceat nobis Regi contribuere. Secundò de contributionis quantitate. Tertio quid petendum de libertate. Quarto de Regis magnâ necessitate. Ad primum articulum dicunt; quod videtur eis quod non; & hoc propter pœnam statuti, nisi prius petita licentia Summi Pontificis fuerit & obtenta; quia in tali redemptione esset titulus & color quæsitus: nec decet nec expedit Prælatis absque Proceribus tam communia negotia pertractare. Ad secundum articulum & tertium dicunt; quod pendent de primo. Ad quartum dicunt; quod Principis instans indigentia ipsos non excusaret de pœnâ statuti. Veruntamen cum Dominus Rex de beneplacito suo decreverit statum Ecclesiæ depressum relevare; ipsum eo libentius de bonis suis per aliquam viam licitam liberaliter, specialiter respicient & gratanter. Cum quidam Prælati conscientiam habeant de protectione regiâ, quam de bonis Ecclesiarum suarum redemerant licet inviti, & ideo se abstinere; ad minus petunt, quod via aliqua ordinetur, per quam hujusmodi scrupulo subveniat. Multitudo est in causâ; & ideo tali periculo citius esset subveniendum. Archiepiscopus mandavit Episcopis; quod per quemlibet Episcopum personaliter in suâ Cathedrali Ecclesiâ denunciarentur omnes illi Cal. Septembr. excommunicati; qui bonæ Ecclesiæ & Ecclesiasticarum personarum præter voluntatem & gratam permissionem eorundem consumpserint vel abstulerint. Sed acceptâ prohibitione Domini Regis Godofridus noster Episcopus scripsit nobis. *Expediit ut executionem publicationis quorundam articulorum, quos pridie vobis transmissimus, supersedere curesis.* Sed tamen x. Cal. Octobr. per Decanum & alium illa executio publicè pronuntiatur. Contra quam Rex evidenter coram testibus publicis Notariis appellavit in qualibet Ecclesiâ Cathedrali. vi. Cal. Octobr. cum ministri regii exigerent sextam partem infra burgum bonorum omnium & octavam extra burgum; responsum fuit eis per Comitatum. Rex Henricus aliquando promittit communicati regni; quod libertates Magnæ Cartæ & Forestæ concederet.

& confirmaret, si daretur ei quintadecima quam tunc petebat. Sed pecuniâ acceptâ libertates tradidit oblivioni. Ideo quando habuerimus libertatum seifinam, gratis dabimus pecuniam nominatam. xiii. Cal. Septembr. sepulta fuit in Ecclesiâ Cathedrali Matildis de Evereus juxta locum ubi Episcopus frater ejus disposuit sublimiùs sepeliri. Die S. Lucae Simon Prior per commissionem Godefridi Episcopi suscepit professionem iv. Monachorum; & ex illis junior exitit Marmeducus. Scoti effrænati per xl. leucas in Angliâ fuderunt multum sanguinem innocentem. Ideo Archiepiscopus Robertus in crastino S. Nicholai ut pastor bonus, motus de Christi ovibus non defensis, in Convocatione Cleri providit; quòd quisque Dioecesanus per Clericos colligeret decimam Episcoporum & Religiosorum secundum verum valorem ad stipendia bellatorum, qui possent vim vi repellere in hac parte. Rex de omni populo cepit nonam. Et secundum taxationem Northwycensem decimam Clericorum Clerici, ut decuit, colligebant. Declaratio excerpta. 'Ad eum qui condidit, interpretatio noscitur pertinere. Declaramus, quòd Constitutio ipsa vel ejus inhibitio ad donaria vel mutua Ecclesiasticarum personarum omni coactione vel exactione cessante se aliquatenus non extendat; seu da censuaria sive jura, servitia debita præfata Constitutio non includit. Et quòd compositionis vel transactionis titulo cum Rege & aliis Dominis temporalibus, ut ante Constitutionem poterant, liberè valeant convenire. Ad dicimus insuper, si pro universali vel particulari defensione necessitas immineret; se nequaquam extendit Constitutio memorata, quin Rex à personis Ecclesiasticis petere & recipere subsidium vel contributionem possit, inconsulto etiam Romano Pontifice. Clericos non clericaliter viventes eadem Constitutio non defendit. Rex Edwardus ducens exercitum in Flandriâ inutiliter contra hostes, Cartam de Forestâ & Cartam Magnam de libertatibus sigillo regio confirmavit; & petitiones Baronum per suas literas approbavit; & quòd decimæ, vicesimæ, tricesimæ & hujusmodi de cætero non exigantur nisi per commune consilium. Ante Purificationem facta fuit perambulatio de Forestâ de Kynefare, &c. x. Die Februarii perambulatio circa Forestam de Feckeham. ii. Idus Martii Rex applicuit apud Doveram; & v. Non. Maii misit oblationem Sanctis, sc. monile aureum & ix. candelas ad tumbas, & xiv. solidos in argento.

Anno MCCXCVIII. sexto Cal. Aprilis obiit M. Willelmus de Ludâ Episcopus Eliensis. iv. Cal. April. cum Rex Edwardus veniret versùs Londoniam; caminum Regis ignem pestiferum eructavit, qui combussit Aulam minorem & cameras circumstantes; & Ecclesiam Westmonasterii invasit, sed gratia divina per manus fortium ignis impetum reprimebat: Et occulto Dei judicio omnia alia ædificia Monachorum præter Capitulum in carbones & cineres convertebat. ix. Cal. Junii Walterus præceptor Fratrum S. Wlstanii spiritum Deo reddidit; qui primus de habitu illorum illius loci præceptor exitit & promotor. In hebdomadâ Pentecostes apud Eboracum omnia quæ prius Baronibus & Communitati terræ Rex concessit, non timore territus sed merâ voluntate & sine precio confirmavit. Et ideo in præsentem meruit amari; & futuris temporibus benedici. Nonis Junii Willelmus Beor Monachus Gloucestræ incœpit de Theologiâ; & talentum à Deo sibi traditum non abscondit. Doctrina divina congruè committitur his qui habent habitum B. Augustini, qui cum suis Commonachis Christianæ fidei exitit primus doctor. Willelmus de Bello-campo Comes de Warewik graviter infirmatus, in absentia omnium amicorum per consilium Fr. Johannis de Olneye condidit testamentum; qui avertit voluntatem ejus, ne cum prædecessoribus suis in Cathedrali Wigorn. sed inter Fratres Minores sibi eligeret sepulturam. Qui v. Idus Junii obiit. Deinde habuit solennes vigilias in Conventu Perforensi

forensi & in Ecclesiæ Wigornensi. Tandem Fratres cum corpore tantiviri, quasi victores captâ prædâ, v. Cal. Julii per plateas & vicos civitatis circuibant, & spectaculum cuilibet faciebant: & sic in loco sepelierunt, ubi nondum quisquam positus fuerat, in quo tempore hyemali mersus dicetur melius quam sepultus, ubi olera crescere quondam vidi. ii. Idus Julii exercitus Regis impugnabat castrum de Drillintone; & qui intus fuerant se in castrino reddiderunt. Et xvii. Cal. Augusti ad templum de Lystone, ubi Rex fuit, exercitus remeavit. Et xii. Cal. horâ nonâ Rex intelligens inimicos subito venientes, usque ad Lynescu frænis equorum non depositis cum exercitu processit, & in armis pernoctavit. Et in castrino, sc. die Magdalænæ Rex cum exercitu usque ad horam tertiam equitavit. Et tunc vidit inimicos in montibus & vallibus quasi cc. millia peditum; & mille fuerunt equites æstimati. Et cum Rex festinanter appropinquaret; inimici se intra loca suæ defensionis congrua retraxerunt. Sed Rex per acies bene ordinatas ibi eos jusserat expugnare. Et primus congressus talis fuit, quod nunquam inter Christianos bellum fortius videbatur. Et ultima acies primitus obviavit; & ex illis per æstimationem l. millia ceciderunt, præter eos qui in pelago perierunt. Arbitrium Papæ Bonifacii VIII. & Benedicti Gaetani inter Edwardum Regem Angliæ & Philippum Regem Franciæ. *Infra tempus*, &c. Clerus Oxoniæ injuriis Burgensium provocatus, sine reversione de illâ discedere disponebat. Sed tandem per communes arbitros inter eos pax læsa fuit taliter reformata. Duo majores suo perpetuò ab illo officio removentur. Duodecim discordiæ amatores in illo municipio amplius non manebunt; & sex magis rei voluntatem regiam expectabunt. Et communitas villæ pacabit Clero cc. marcas infra annum pro laboribus & expensis. In castrino B. Clementis venerunt ad Oxoniam tres Monachi de Conventu Malmesbiriæ suo perpetuo ibidem moraturi; quorum unus in Festo B. Katerinæ Prior perpetuus per Dominum Johannem Giffard fuerat institutus. iii. Idus Novembris A. & A. & R. coram Johanne Episcopo Landavenfi susceperunt habitum professionis. N. Abbas de Hales primum diem novi anni habuit novissimum vitæ suæ. xiv. Cal. Novembr. dedimus Ecclesiam de Croppethorn M. Petro de Piriton, cui specialiter tenebamur. ii. Cal. Januarii obiit Umfredus Comes Herefordiæ; & in Monasterio de Waledene sepelitur. viii. [Cal.] Februarii Johannes Canonicus de Hales in Abbatem ejusdem domûs à Ricardo Herefordensi Episcopo fuit apud Bosebury benedictus. Kal. Februarii stella comata & rubea versùs Austrum in vespere videbatur, quæ versùs Orientem claros radios prætendebat.

Annò Domini MCCXCIX. M. Robertus de Lech persona de Martle per fas & nefas ab adolescentiâ suâ nummorum numerum augmentavit; & ille avarus iv. Id. Aprilis à prædonibus peremptus pecuniam perdidit atque vitam. Defuncti funus patriæ [nec] vir dolet unus. iii. Idus Maii M. Petrus de Piriton ad Ecclesiam de Croppethorn fuit iterum præsentatus. iv. Cal. Junii Johannes Giffard obiit; qui Monachis Ordinis S. Benedicti Oxoniæ studentibus locum contulit spatiosum; & apud Malmesbury habuit sepulturam. vi. Cal. Julii Johannes Episcopus Landavenfis reconciliavit Ecclesiam Persorensem; quia custos Ecclesiæ muliebri consilio infatuatus, in loco illo sacro ignem obrulit alienum. iv. Cal. Julii Ricardo de Stoctone Capellano Wycheneforde vacantem contulimus Vicariam. Eo die concessimus M. Roberto de Dovebrige annuatim duas marcas, dum in Curiâ Romanâ nostra negotia procurabit. Et eo die litera absolutionis à Roberto Archiepiscopo portabatur. Rex promisit communitati terræ per literas sigillo suo signatas; quod in quindenâ post Festum S. Michaelis nova perambulatio forestas Regis ab aliis nemoribus separabit, & ex tunc libertates Angliæ erunt in omnibus obser-

vatz; & hoc Regis mandatum fuit in urbe Wigorn. maternâ linguâ iv. Non. Julii publicè proclamatum. In Suburbio Wigorn. quidam accendentes ignem immoderatum die S. Laurentii circa opera cupiditatis, unde flamma exiit & plateam versùs S. Johannem ex utrâque parte circa mediam noctem totaliter devoravit. Eâ tempestate Abbas S. Augustini Bristoll veniens ad Eilmendeshury & inclinâtâ jam die multi armati intraverunt subito super eum, inter quos noti milites & alii de patriâ videbantur; & ea quæ Abbas pro domûs suæ utilitate secum habuit rapuerunt; & Senescallum suum propter veritatem & justitiam peremerunt. vi. Idus Septembr. Margareta soror Philippi Regis Franciæ in Angliam applicuit apud Dover; per cujus adventum captivi nostri liberè redierunt de custodiâ Gallicanâ. Quam Edwardus Rex iv. Idus ejusdem valde marè in Ecclesiâ Cantuariensi cepit in conjugem & consortem: Et Robertus Archiepiscopus quod ad officium ecclesiasticum pertinet adimplevit. xii. Cal. Octobr. dedimus Ecclesiâ S. Clementis Henrico de Hereford Capellano. vii. Cal. Novembr. Simon de Clifford miles in Ecclesiâ Cathedrali Wigorn. coram altari S. Johannis Baptistæ habuit sepulturam. iiii. Cal. Novembr. absente custode castri Gloucestriæ omnes Scoti de vinculis carceralibus evaserunt; & multam armaturam quam invenerant asportabant. ii. Non. Novembr. Godefridus Episcopus imposuit nomen Prioris Minoris Malvernæ Johanni de Dumbelton, qui prius fuit Monachus Wigorniensis. Monachi Ecclesiæ Eliensis in caritate fundati & radicati Priorem proprium in Episcopum elegerunt. Sed quidam conspexerunt sub eo sibi illicita non licere; & cum se dolerent assueta relinquere, Johannem de Langetone nominabant. Tandem ambobus Electi coram Papâ constituti, neuter eorum obtinuit hunc honorem. Sciens verò Papa scientiam & virtutes quæ Pontifici conveniunt in Priore, contulit ei Norwycensis Ecclesiæ Præsulatum; qui xvii. Cal. Septembr. à Roberto Archiepiscopo apud Cantuariam consecratus; & intronizatus in Cathedrâ fuit ut decuit ad Natale. In crastino Animarum Archiepiscopus Prælatis & Procuratoribus Provinciæ Cant. apud Novum Templum arcanum consilium demonstravit. Et dicebatur tunc omnibus, quod quicumque ostenderet alicui alteri hoc secretum, majoris excommunicationis fulmine feriretur. Et Episcopi ibi non præsentes si audire voluerint quid sit dictum; pœna eis comminata quæ sit hoc secretum revelantibus exponatur. vii. Idus Decembr. M. Henricus de Newynton suscepit procuratorium nostrum ad exigendum libros & alia omnia, quæ Thomas de Seggesbury Monachus Wigorn. possidebat; qui in Romanâ Curiâ viii. Cal. Octobr. obiit, & inter Fratres Prædicatores Ananiæ sepelitur. vi. Idus Januarii Johannes de Bradenestok in Capitulo à Priore coram pluribus absolutus cereum vii. librarum obtulit in Ecclesiâ Cathedrali, qui ardebit inter Horas Canonicas atque Missas; & per septennium eum quolibet anno semel secundum pondus pristinum renovabit. ij. Idus Martii ad Parliamentum Regis Londoniis Archiepiscopus & Prælati cæteri convenerunt. Et auditâ Regis voluntate, majores regni communi consilio responderunt. Cum acceperimus securam feisinam de boscis nostris & libertatibus sæpius promissis; ad reprimendam Scotorum insaniam vicesimam libenter dabimus nostro Regi. Sed Archiepiscopus cum Clero Regi dare decimam non promisit neque vicesimam illâ vice. Iste annus extitit jubileus.

Anno MCCC. Kalendis Maii Johannes de Bello-campo in Ecclesiâ Wigorn. habuit cum suis antecessoribus sepulturam. v. Non. Maii Hugo le Despenser Justiciarius Forestæ ad Hospitale S. Wlstani omnes Forestarios de Feckeham cum patriâ convocavit; & illis qui culpabiles de viridi vel venatione dicebantur pecuniam imposuit moderatam, ut quod factum est differatur usque ad adventum Justiciariorum itinerantium de Forestâ; & pronuntiavit publicè

publicè ex parte Regis, quòd antiqua Carta de Forestâ erit in omnibus articulis observanda. iv. Non. Maii Regis oblatio talis erat; ad majus Altare baudekinus & vii. solidi cum candelâ. S. Wlſtano firmaculum aureum specialiter mittebatur, & viii. candelæ illuminandæ coram Sanctorum capitibus atque tumbis. Bonifacius Papa statuit de consilio fratrum; quòd Prædicatores & Minores in Ecclesiis Parochialibus non prædicabunt nili prius petita licentiâ & obtentâ; & quòd de legatis quocunque modo ipsis Fratribus Rectores Ecclesiarum possunt petere quartam partem. xi. Cal. Junii ad petitionem M. Willelmi de Hondsum dedimus Ecclesiam de Wlvardele cuidam Scholari Stephano fratri suo. iiii. Cal. Junii perambulatio Forestæ de Feckeham per, &c. viii. Idus Junii M. Reginaldus de Heydon per præceptum Archiepiscopi fidelem fecit examinationem de Symone le Chamberleng, utrùm infra annum probationis an post apud Minorem Malverniam habitum projecerit Monachalem. Eodem tempore Albi Monachi de Oxoniâ hoc infortunium pertrulerunt: nimis elevantes locum habitationis suæ, propter cursum aquæ impeditum prata patriæ perierunt. Hinc Kal. Julii patria gravata divertit fluminis impetum super illos; ita quòd fuerunt domus eorum aquâ fluminis adimpletæ. Dicebatur, quòd iv. Non. Junii Margareta Regina in manerio de Brothertone peperit filium, qui Thomas in baptismo vocabatur. ii. Idus Junii apud Cantuariam M. Johannes de Aldrebi fuit in Episcopum Lincolnæ consecratus. iiii. Idus Junii Godefridus Episcopus misit Officialem M. Robertum de Gloucestriâ & Johannem de Rodeberne Priorem & Capitulum visitare coram quibus venientibus M. Galfridus & duo Monachi extra ostium Capituli provocando dixerunt. Non estis aliquo modo admittendi, nec debetis visitationis officium exercere; quia hoc esset contra compositionem hactenus observatam. Archiepiscopus nolens arare in bove & asinâ in diocesi suâ, viii. Prædicatoribus & viii. Minoribus tantum dedit licentiam prædicandi & confessiones audiendi, cum per Rectores vel Sacerdotes ecclesiarum ad hoc officium sunt vocati. xiv. Cal. Septembr. Godefridus Episcopus emisit hujusmodi commissionem, invaliditudine corporis impeditus, M. Roberto de Gloucestriâ & Fr. Nicolao de Norton Sacrista ad visitandum Priorem & Capitulum. 'Vobis committimus vices nostras, hoc modo videlicet, ut vos Sacrista quatinus contingit spiritualia soli visitetis, & de factis & excessibus quos inveneritis corrigatis; quoad temporalia vos Officialis & Sacrista prædicti simul hujus correctionis & visitationis officium & ea qualitercunque contingentia sub formâ debitâ impleatis. Capitulum communiter ordinavit, quòd ad Nativitatem B. Mariæ cuilibet Monacho xviii. denarios Infirmary providebit; ut singuli sibi provideant species quas cognoverint suis qualitatibus convenire. In fine Augusti in exercitu peditum paucitas victualium, frigidi aeris asperitas, Regem redire de Scotiâ coegerunt. Et citò post nautæ Quinque Portuum classem xxviii. navium expugnabant; & Scottorum xv. millia peremerunt, & insequabantur eorum Principem fugientem. xi. Cal. Octobr. Oxoniæ Monachi Ordinis S. Benedicti generale Capitulum celebrabant; ubi Walterus Abbas Westmonasterii præsidebat; qui decrevit, quòd de esu carniû quilibet Prælatus, sicut viderit expedire, potest cum suis subditis dispensare; & decrevit præces prolixas omittere inter horas hactenus observatas. Et dubito quòd futuris temporibus superfluum videbitur *Pater Noster*. Rumor vulgaris fuit, quòd Kal. Octobr. Edmundus Comes Cornubiæ raptus fuit subito de hac vitâ, relinquens Regem hæredem suum; qui dictum Comitatum contulit Thomæ filio suo juniore. Ad præceptum Archiepiscopi in provinciâ Cantuariæ Clerus contribuit de qualibet marcâ iv. denarios ad reformandum statum Ecclesiæ variis oppressiõibus fatigatâ; inter quas Regis protectio nos contra Papæ sententiam non protexit. Kal. Janua-

rii dedimus Ecclesiam de Humelton Johanni de Bradewas, quam Henicus de Raghel Rector negligens multo tempore tenuit contra jura. Eodem tempore Ecclesia dedit decimam, sed invitè. Ad Natale Domini Johannes de Dumbelton dimisit Parvæ Malvernæ Prioratum; & xvi. Cal. Februarii Wilhelmo de Molendinis Monacho ejusdem domûs Episcopus imposuit illud onus. vii. Id. Februarii Rex Edwardus filium suum Principem Walliæ nominavit; & per idem tempus ei Cestriæ contulit Comitatum. xv. Cal. Januarii obiit Walterus de Wygornia Abbas Alincestriæ; cui successit Robertus de Oudebi, ejusdem dum viveret Capellanus. iii. Non. Martii obiit Ricardus de Estone Majoris Malvernæ dictus Prior; cujus bonitatem plures sentient non habendo. ii. Idus Martii Robertus de Wynclelse Archiepiscopus Cantuariæ venit ad Wigorniam; & in Capitulo prædicavit. Deinde eodem die apud Wyke Godefridum Episcopum infirmum & debilem visitavit; & ut decuit exitit procuratus. Idus Martii Archiepiscopus Priorem personaliter & cæteros Monachos per Clericos suos visitavit; & exiens ad Aulam Prioris cum suâ familiâ se convertit; quia magna Aula hospitem & domus aliæ fuerunt occupatæ per multos hospites non vocatos. Carta Regia, quam Prior habet in custodia, confirmans ultimam perambulationem, eo die in castro Comitatus fuit publicè recitata; & seisinam diu desideratam patria cum canibus mox accepit. xiii. Cal. April. quando Archiepiscopus (*) intravit Capitulum, dies tribulationis & increpationis dies iste. Quia deposuit tunc Subpriorem, Præcentorem, Camerarium; sed || Sacristam & tertium Priorem & Pitanciari-um, septa Monasterii per annum ne exeant, suspendebat. x. Cal. April. Rex Edwardus & Archiepiscopus cum multis aliis Nobilibus fuerunt apud Hayles; quando Edmundus Comes Cornubiæ ibi suscepit debitam sepulturam. Anno ab origine mundi MMMMDV.

¶ Nicolaum de
Norton, Regist.
Winchelse fol.
283.

Anno MCCCi. Kalendis Aprilis gaudium Paschale in Ecclesiâ Lantonæ juxta Glocestriam turbabatur; quando Paschalem cereum reformando Ecclesiam & iv. campanaria cum campanis incendium devoravit. xvi. Cal. Maii Rex venit Wigorniam; in cujus Comitatu Regina prægnans exitit illâ vice. xiii. Cal. ejusdem Rex memor voti sui antiqui, advocationem Ecclesiæ de Wrhfeld Priori & Conventui contulit ad sustentationem trium Monachorum & duorum cereorum in festis B. Wlftani & octavis jugiter ardentium, & ad majorem Missam cotidie sint accensi; & præcepit istud negotium per cartam regiam roborari: deinde versùs Kemesciam navigavit. Nonis Maii annuente Archiepiscopo Wydo Comes Warewyk sepelivit matrem suam in Ecclesiâ Fratrum Minorum Wygornæ juxta Comitum patrem suum; licet ipsa vivens alibi disposuerit sepeliri. Nonis Junii Laurentius Monachus Gloucestrensis inter Doctores Theologiæ sedem meruit & honorem. iii. Idus Julii Symon Prior Prioratum cum suis pertinentiis in manibus Archiepiscopi similiter resignavit. xvi. Cal. Augusti Johannes de Wyke Subprior tunc feriâ iv. nobis præfectus fuerat in Priorem; & xiv. Cal. Augusti Archiepiscopus visitavit; & xiii. Cal. ejusdem installatus vicinos de patriâ convocavit. xiv. Cal. Aug. dum Archiepiscopus Conventum Majoris Malvernæ visitaret; M. Willelmus de Gloucestria de multis articulis contra nostrum Episcopum confectis strictè sub anathemate seniores Monachos Wigorn. requisivit. Nonis Augusti apud Wodestok Regina peperit: Nominat Edmundum parvum

(*) Anno sequenti Archiepiscopus Injunctiones 13. Monachis Wygorniensibus observandas transmissit ad morum emendationem & religionis profectum editas, & ut reli-

gionis honestas apud eos exulans ad Ecclesia decorem celeriter revocetur. Scriptæ sunt anno 1301. in Vigiliâ Assumptionis B. Mariæ, atque extant in Registro Winchelse fol. 83.

Regina secundum. xi. Cal. Octobr. apud Norhamton Monachi S. Benedicti tenebant Capitulum generale. iv. Non. Octobr. Johanna Comitissa Gloucestriz peperit filium; quem viii. Idus ejusdem Johannes Episcopus Landavenfis Thomam in baptismo nominavit. Ad Festum Omnium Sanctorum innotuit nobis, quod duplicem decimam & quintamdecimam dabimus nostro Regi: & per decretum Papæ per tres annos Romæ nos decimam persolveremus. iii. Cal. Decembr. Domina de Clifford dicta Comitissa sepulturam habuit Wygorniz in dexterâ parte altaris in Ecclesiâ Cathedrali. ii. Non. Aprilis in Cantia quidam Robertus cognomine Le Porfare fuit nequiter interfectus; cujus vitam Deo fuisse placidam multis miraculis declaratur. Godefridus Episcopus acceptâ resignatione Willelmi de Doverâ appropriavit nobis Ecclesiam de Duderhulle; & Johannes Prior xi. Cal. Februarii introductus fuit in eam per M. Symonem de Wynetone Clericum Episcopi specialem coram vicinis de patriâ & majoribus de Wychenford qui tunc erant. Expletis xxxiii. annis & iv. mensibus cum xiv. diebus Pontificatus Episcopi Godefridi vii. Cal. Februarii die Veneris circa Completorium spiritum reddidit creatori; & ii. Non. Februarii sepultus fuit in Ecclesiâ Cathedrali Wygorniz per Johannem Episcopum Landavensem. Johannes Prior tempore vacationis Cathedralis Wygorniensis veniens, ut debuit, visitare; cui Conventus Teukesbiriz & Monachi Gloucestriz & Wynchekumbiz & Canonici Cirecestrie cum januis clausis pertinaciter resisterunt; & ratio eorum fuit, quod bis in illo anno prius fuerant visitati.

Anno MCCCII. M. Johannes de S. Germano Monachus Wigorn. electus fuit in Episcopum Wygornensem viii. Cal. April die Dominicâ, & vii. * Cal. * l. Idus. April. à Rege receptus fuerat cum honore. Unus de instructoribus examinatus dixit, quod Electus Wygorniz requisitus à compromissariis invitatus & etiam cum lacrimis consensit electioni de se faciendæ, volens divinæ resistere voluntati; & ideo Archiepiscopus distulit confirmare. vi. Idus Junii Episcopi & Prælati provinciz Cantuariæ apud Novum Templum Londoniæ universaliter fuerant congregati. v. Nonis Junii concessimus M. Radulfo de la Le Procuratori nostro in Curia Romanâ xl. solidos; & si eidem in ecclesiastico beneficio sit provisum, illa pensio statim cesset. ii. Idus Julii magna pars ruens in Dormitorio nostro, quæ a multo tempore ruinam minabatur, nostram negligentiam manifestat. xvii. Cal. Augusti electionem Elyensem Archiepiscopus reprobavit. Kal. Septembr. quidam juvenis Monachus contra consilium Prioris & Magistri sui indiscretè à cibo & potu & somno abstinens, ut tantum melius memoriæ imprimeret, circa mediam noctem turbato cerebro fratrum nequiem perturbavit; cui petenti caput S. Wlstani fuit allatum, & Sanctus ei in somnis dixit: Caput meum super tuum positum fuit; ecce ego venio cum capite meo, & sanus factus es. Et amovit schedulam de vertice ejus, dicens: Nisi ego intervenissem, usque ad Festum S. Oswaldi in istâ debilitate perdurâsses. In crastino S. Michaelis tradidimus ad firmam Hermitagium quod vocatur Hemeryeschirche in parvâ Pakintonâ. Hoc anno obiit M. Willelmus de Marchiâ Episcopus Bathoniæ; cui successit M. Walterus de Haselesaw Decanus Wellensis, confirmatus à Roberto Cant. Archiepiscopo, est consecratus in die SS. Symonis & Judæ, & intronizatus die Natalis apud Wellas, die Epiphaniæ apud Bathoniam. Die Circumcisionis vendidimus unam liberationem Adæ de Piriz civi Wigorniz & Gunnildi uxori ejus ad vitam eorum tantum pro l. libris, viz. unum panem Monachalem & duas lagenas melioris cerevisiæ & unum ferculum de carne vel pisce. xvi. Cal. Novembr. Johannes de S. Germano Electus Wygorniz coram Domino Papâ cessit juri suo; & ix. Cal. Novembr. Papa Fr. Willelmum de Geynesberhu de WILLELMUS Ordine Minorum creavit in Episcopum Wigorn. vii. Cal. Decembr. Apud DE GEYNES-
Ca- BURG.

Cavereſham Humfredus Comes Herefordiæ accepit Yſabellam filiam Regis Angliæ in uxorem. Infra Natale quidam deſamatus & in villâ Wygornia incarceratus fugit ad Eccleſiam Cathedralem; quem viri ſanguinum & doſoſi ad exteriores domos Cœmiterii vocaverunt; & ne rediret ad Eccleſiam, oſtium vergens ad cœmiterium firmaverunt; quos trinâ ammonitione præmiſſâ Sacriſta cum tribus ſociis, niſi ab hac ſtultitiâ deſiſterent, excommunicari publicè denuntiavit. Poſt hæc pedes ejus vinculis ferreis conſtrinxerunt, & cuſtodiam multorum adhibuerunt, qui eum viciffim caderent, & ne effugeret cuſtodirent; quem ita afflictum terram Regis abjurare in eodem loco coegerunt. Tunc Ballivi civitatis Ricardus Colys & Adam de Pirie extiterunt; qui pro hoc delicto cum ſuis miniſtris venientes, ſtare mandatis Eccleſiæ juraverunt; & iii. Non. Februarii poſt proceſſionem ad oſtium Eccleſiæ publicè pœnituerunt. ii. Non. Feb. coram Johanne Priore, Sede vacante, Henricus Fouke cum ſuis ſociis ad altare B. Mariæ fecerunt ſolemneſſimam profeſſionem. xiv. Cal. Martii Dominus Walterus de Bello-campo Senecaſcallus Regis obiit apud Chalefonte; & vi. Cal. Martii inter Fratres Minores Londoniæ habuit ſepulturam. M. Johannes de S. Germano Monachus Eccleſiæ Wygorn. in Episcopum & Paſtorem Eccleſiæ ſupradictæ die Annuſiationis Dominicæ canonicè electus, & a Domino Rege vii. Idus Aprilis honorificè ſuſceptus, Metropolitano cum debita reverentiâ præſentatur; à quo ne munus conſecrationis inconfulto Papâ obtinere poſſet, ob inſtructorum de poſitionem impeditus, appellatione interpoſita impecunioſus ac abſque Procuratore Capituli & comite Monacho Curiam Romanam inconfultus adiens, ibidem jure ſuo per Apoſtolica mandata in manibus ejusdem reſignato, Sedes Wygornenſis Fr. Wilhelmo de Gayneſborhu de Ordine Minorum gratioſe conſertur; quique per manum in Episcopum & Paſtorem ſepediſſæ Eccleſiæ conſecratur; & apud Wygorniam v. Idus Junii juxta conſuetudinem Eccleſiæ Anglicanæ reverenter intronizatur. Et ſic Eccleſia Wygorn. non perſonæ Electi defectu aliquo nec Electionis aliquali vitio, ſed inopiâ ſolummodo pecuniæ tam nobili theſauro eâ vice miſerabiliter vacuatur.

Anno MCCCIII. ſextimo Idus Aprilis & in nocte Paſchæ apud Beoleye de candelâ negligenter portatâ exiit ignis immoderatus, & combuſſit Curiam Wydonis de Warewik cum equis & curribus & omni apparatu, quem ibi habebat. vi. Cal. Maii miſit Rex ſolemneſſimam oblationem, ſc. ad magnum altare pannum auro textum, & ad ſeretrum B. Wiſtani monile aureum centum & amplius ſolidorum & ix. candelas maximas & xxviii. ſolidos de argento. vi. Idus Maii Robertus Archiepiſcopus Cantuariæ motus neſcio qua voluntate, privavit Monachos Wygornia de Eccleſiâ de Doderhulle, quam Godefridus Episcopuſ eis contulit gratioſe. Abbatem Glouceſtriæ & Abbatem Teukelburia rebelles tempore vacationis ſententiâ Judicum de Arcubus condemnavit. iii. Non. Junii inter Regem Franciæ & Regem Angliæ fuerunt fœdera pacis publicè Londoniis proclamata & terra Gaſconia Regi Angliæ totaliter reſtituta eſt. v. Idus Junii fuit intronizatio Episcopuſ Wilhelmi de Gayneſborhu; ſed expenſas intronizationis Conventus noluit ſuper ſe aſſumere illâ vice, ne poſtea in conſuetudinem verteretur.

Anno Domini MCCCIV. Die S. Kenelmi Regis obiit Dominus Edmundus de Mortuo-Mari; & ſepultus eſt in Abbathiâ de Wiggemor; & circa Feſtum B. Mariæ Magdalene redditum eſt caſtrum de Strillinge Regi Angliæ; & ſic ſedata eſt tota guerra Scotiæ, quæ totaliter reſtat pro voluntate Regis diſponenda. Item die S. Annæ matris S. Mariæ obiit Fr. Ricardus Frend coquinarius Wygornia.

Anno MCCCIV. Inſurrexerunt iterum Scoti contra Dominum Regem Angliæ per abettum Roberti Bruys Comitſ de Karrik; qui interficere fecit nobilem

bilem virum Dominum Johaannem dictum Le Redecomyn fraudulenter in Ecclesiâ Fratrum Minorum apud Donfres, eo quod eidem contra Dominum Regem Angliæ in suâ rebellionem renuit consentire; & primum vulnus mortale eidem inflixit ante altare. Hoc anno Justiciarii Domini Regis, qui vocantur Trailbastun, primo itineraverunt per Angliam; & sederunt apud Wygorniam & apud Herefordiam post Festum S. Johannis Baptistæ, & apud Salopiam post Festum S. Michaelis. Eodem anno captus est Dominus Wilhelmus dictus le Waleis, qui fuerat Capitaneus gentis Scotorum contra Dominum Regem Angliæ multo tempore; qui ob merita sua morti addictus apud Londoniam primo ad colla equorum trahebatur ad patibulum, postea suspensus, deinde decollatus, postea evisceratus, & viscera igne concremata; postremo corpus ejus divisum est in quatuor partes, quæ ad quatuor partes Scotiæ missæ fuerant suspendendæ.

Anno MCCCVI. Die Annuntiationis Dominicæ memoratus Robertus le Brys fecit se coronari in Regem Scotiæ. Item die Pentecostes accepit Dominus Edwardus filius Regis Angliæ cingulum militiæ à patre suo apud Westmonasterium; & facti fuerunt Milites Rogerus de Mortuo-mari filius Edmundi de Mortuo-mari & Edmundus de Arundel unâ cum aliis Bachilariis numero circiter ccc. quorum pars maxima profecti sunt in Scotiam unâ cum Domino Edwardo filio Regis prædicti.

Anno MCCCVII. obiit Dominus Johannes de Gamages Abbas S. Petri Gloucestriæ xv. Cal. Maii; & fuit vir eximie religionis & magnæ perfectionis; & die Dominicâ qua cantatur *Miserisordia Domini* manè transiit ad Dominum, & fuit litera Dominicalis B. Hic fuerat Monachus in eadem Ecclesiâ per lxii. annos; Abbas fuit xxi. annis; & fuit sepultus feriâ iii. à Domino Wilhelmo de Geynesburhu Episcopo Wigorn. & à multis Abbatibus in eadem Ecclesiâ cum magno honore juxta ostium Claustrî; cujus facies adeo lata apparuit & rubea, ac si eum nulla infirmitas tetigisset. Cui successit Dominus Johannes Choky, Supprior ejusdem loci; & benedicitur apud Hertulbury feriâ iv. in hebdomadâ Pentecostes. Sacrista noster habuit capam ejus de bawdekyn cum vestimento secundum antiquam consuetudinem Ecclesiæ nostræ; & fuit installatus die Apostolorum Petri & Pauli. Item obiit Dominus Nicolaus Abbas de Habendon; cui successit Dominus Ricardus de Clive Episcopi Wigornensis Bachilarius in Theologiâ & Monachus ejusdem Ecclesiæ. Hoc anno venit quidam Cardinalis in Angliam, tractaturus cum Magnatibus regni de matrimonio inter Dominum Edwardum filium Regis Edwardi & Ysabelam filiam Regis Franciæ. Eodem anno missi sunt apud Herefordiam Episcopi Londoniensis Radulfus de Baldac & Mintonensis per Dominum Papam ad inquirendum districtè de miraculis per mortuam venerabilis Thomæ de Cantilupo perpetratis; & traxerunt moram ibidem, fere per dimidium annum. Item Comes Ailes & Dominus Symon Erisel proditores Scotiæ suspensi sunt apud Londoniam, diversis poenis afflicti. Item hoc anno obiit nobilissimus Rex Angliæ Dominus Edwardus apud Karlel in Translatione S. Thomæ Martyris: qui regnaverat annis xxxiv. mensibus viii. diebus v. & sepultus est apud Westmonasterium in Vigiliâ Apostolorum Symonis & Judæ. Item hoc anno coronatus est Dominus Edwardus filius Edwardi in Festo S. Matthiæ Apostoli apud Westmonasterium. Item capti sunt omnes Templarii per totam Angliam iv. Idus Januarii. Item Dominus Edwardus dedit cuidam simplici Bachilario de Gasconiâ nomine Petrus de Gavelleston Comitatum Cornubiæ & neptem suam in uxorem filiam Comitis Gloverniæ. Item Dominus Walterus de Langeton Episcopus Cestriæ detentus est in custodiâ Domini Regis.

Anno MCCCVIII. In crastino nativitatis B. Johannis Baptistæ Dominus Petrus de Gavarston memoratus in exilium relegatus est ab Angliâ per pruden-

dentiam Comitum & Baronum & per assensum Domini Regis certis de causis, nunquam in Angliam iterum reversurus, & per sententiam latam solemniter per Archiepiscopum Cant. & alios Episcopos nonnullos, & omnes & singulos qui ejus reversionem ab exilio in Angliam unquam consilio, auxilio procurarent vel favore. Item post Festum S. Michaelis Dominus Rogerus de Mortuo-mari iter arripuit versus Hyberniam; & ibi Dominus Galfridus de Genevilla seofavit eundem & Dominam Johannam uxorem suam de omnibus terris & tenementis quas habuerant vel habere poterant in totâ Hybernâ: & postea intravit Ordinem Fratrum Prædicatorum in Festo S. Andreæ Apostoli.

Subnectitur in Codice Genealogia Familiæ de Mortuo-Mari dictæ; quæ in Diocesi Wigornienfi sedem habuit, & frequentem in his Annalibus mentionem obtinuit. Illam itaque disjungere nolui.

Postquam S. Edwardus Rex & Confessor ab hac luce migravit; Willelmus Conqueror regnum Angliæ strenuè obtinuit; & in ipso Regem Angliæ gloriose extitit coronatus interessentibus cclx. militibus suæ victoriæ participibus, quos à partibus Franciæ & Normanniæ secum adduxit, & in his Domino Radulpho de Mortuo-mari milite omnium strenuissimo. Qui quidem habuit filium & hæredem Hugonem de Mortuo-Mari fundatorem Abbatiae de Wigmore; qui quidem habuit uxorem Dominam Matildem filiam Domini Willelmi Longespata Ducis Normanniæ; de qua genuit Rogerum Dominum de Wygmore; qui quidem desponsavit Dominam Milesaunt filiam Comitis de Derby; de qua genuit Radulphum de Mortuo-mari Dominum de Wigmore. Qui quidem Radulphus desponsavit Gladisam filiam Leuellini Principis Walliæ, de qua genuit Rogerum Mortimer: cui quidem desponsavit Dominam Matildem de Breuse filiam primogenitam Domini Willelmi de Breuse & Evæ filiæ Willelmi Marecalli, qui dicebatur Vetus Marecallus; de qua genuit Edmundum Mortimer. Qui quidem Edmundus duxit in uxorem Margaretam filiam Domini Willelmi de Fendelles de Hispaniâ; de qua genuit Rogerum Mortimer primum Comitem. Qui desponsavit Dominam Johannam Genyville; de qua genuit Edmundum Mortimerum secundum Comitem. Qui quidem Edmundus desponsavit Elizabetham filiam Bartholomæi de Badelesmere, de qua genuit Rogerum 3m. Comitem. Qui quidem Rogerus duxit in uxorem Dominam Philippam filiam Domini de Montaghu Comitis Sarum; de qua genuit Edmundum 4m. Comitem. Qui quidem duxit in uxorem Dominam Philippam hæredem Domini Leonelli Ducis Clarentiæ secundi geniti Regis Edwardi III. de qua genuit Rogerum de Mortimer 5m. Comitem. Qui quidem Rogerus duxit in uxorem Dominam Alienoram filiam Domini Thomæ Holonde Comitis Cantia; de qua genuit Edmundum Comitem & Annam. Quæ quidem Anna desponsata erat Ricardo Comiti Canteburgiæ; & quia dictus Edmundus obiit absque liberis, tota hæreditas descendit ad Dominum Ricardum Eboracensem filium dictorum Ricardi & Annæ.

CON-

CONTINUATIO HISTORIÆ

DE

Episcopis Wigorniensibus

Ab anno MCCCII. ad MDXL.

WILLELMUS DE GAINSBOROUGH.

Mortuo Godefrido Giffard, Monachi Wigorniensis à cœtu proprio elegerunt virum optimum Johannem de S. Germano 1302. 25. Martii. Electionem Rex Edwardus dato assensu die 7. Aprilis confirmavit. Archiepiscopo autem confirmationem suam denegante, Romam itum est. Lite adhuc pendente, Electus in Curia Romanâ præsens, seu morâ impatiens, seu Papæ voluntati obsecundans, juri suo cessit 1302. 17. Octobr. Sæpius Johannes iste in Archivis Ecclesiæ Wigorn. memoratur. Anno enim 1301. ad officium Prioris inter sex alios Episcopo præsentatos nominatus est. Anno 1302. ex Academiâ Parisiensi, ubi studiis operam dabat, ad electionem Episcopi evocatur. Anno 1315. in Epistolâ Academiæ Parisiensis ad Priorem Wigorn. scriptâ hoc titulo laudatur. *Rev. Doctor M. J. de S. Germano confrater vester humilis & membrum nostrum venerabile, in sacrâ paginâ actu regens.* Superfuit annò 1317. Cedente Johanne, Papa (Bonifacius VIII. is erat, qui Pontificiam auctoritatem per fas & nefas ampliare contendit) novo planè exemplo usus, tam Rege quàm Capitulo Wigorniensis inconsultis, Episcopum Wigorniensẽ creavit Willelmum de Geysnborough, Ordinis Minorum Theologum, die 24. ejusdem mensis; eundemque paucis post diebus consecravit. Willelmus sanè non vulgari eruditionis & ingenii famâ tunc enituit; quippe qui Theologiam in Comobio Minoritarum Oxonii, ac postea Romæ in sacro Palatio prælegerat; atque ipsi Edwardo Regi in pretio est habitus, ad Philippum Franciæ Regem propter pacem ineundam olim legatus. Accepti tamen ipso inconsulto Episcopatus crimen Rex ipsi impunè cedere nequaquam permisit. Cùm temporalia enim Episcopatus ipsi restituit apud Wyndesoram 1303. 4. Febr. scriptam exegit renuntiationem clausulæ illius Bullæ Papalis, in qua Papa præ se tulit *se illi committere administrationem Spiritualium & Temporalium Episcopatus prædicti.* Inolevit hinc consuetudo, quæ ad Reformatam usque Ecclesiam Anglicanam obtinuit; ut Episcopi in accipiendis à Rege Temporalibus renunciarent in scriptis omne jus, quod prætextu Provisionis Papalis in Temporalia Episcopatum habere possent, sequæ ea soli Regis liberalitati accepta referre protestarentur. Neque hac tamen protestatione Rex Edwardus pacatus, Willelmo audaciam non sine gravi multâ condonavit. Episcopus enim *pro verbis illis in judicium tractus, finem fecit cum Rege in Cancellariâ pro mille marcis solvendis ad voluntatem Regis,* quamvis postea Rex officii Episcopi, quæ summâ

Chronic. Cœnobii de Hales.

Bale cent. 4. cap. 91.

Pat. 31. E. 1. m. 39.

Instrumenta autog. plurima.

Pat. 34. E. 1. m. 22.

Y y 2

fide

fide & diligentia præstitit, delinitus, multam ipsi remisit 1306. 21. Martii. *Quod Spiritualem attinet jurisdictionem, eam ab Archiepiscopi Cant. Vicerio sub initium anni 1303. acceperat, facta prius ad magnum altare Ecclesiæ Metropolitice professione obedientiæ canonicæ; quam quidem professionem (sic temporum illorum consuetudo ferebat) in Archiepiscopi præsentia, quamprimum ad ipsum advenit, renovavit. In Ecclesiâ Wigorn intronizatus erat 1303. 9. Junii. Memoria non indignum est, quod fundorum Episcopatum illo tempore conditio magis pateat, quod de Temporalibus Episcopatus Wigorn. anno 1302. vacantis inveni. Temporalia Episcopatus erant in manu Regis, quousque seminaverit totum semen hyemale & quadragesimale. Quæ blada sic seminata Episcopus emebat à Rege pro dxii. marcis. Anno 1307. Willelmus à Rege in Galliam legatus, ut de matrimonio inter Edwardum filium Regis primogenitum & Isabellam Galliæ Regis filiam ineundo tractaret, rem quidem pro voto confecit; ipse autem in reditu veneno, ut creditur, extinctus, cum maximâ familiæ suæ parte, interiit. Anno 1308. ineunte obitum contigisse opinor. Quod de portentosa istius circa Papæ infallibilitatem doctrinâ Godwinus retulit, id sicut alia quamplurima ex unico accepit Baleo, qui in conviciis effundendis non quicquid verius, sed quicquid acerbius esset, scribere voluit.*

WALTERUS REYNOLD.

Petrum Foxum Sabaudum post Willelmi obitum à Papâ subrogatum fuisse, sed electione Walteri prius factâ repulsam tulisse Godwinus refert; quod nullibi à me compertum est. Episcopatum autem adeptus est Walterus, Reginaldi cujusdam pistoris Windesoriensis filius, Edwardi I. Regis Capellanus, & Edwardi II. juventuti regendæ præfectus, Canonicus Ecclesiæ S. Pauli London. & Rector Ecclesiæ de Wymbeldone, consecratus à Roberto Archiepiscopo in Ecclesiâ Cant. 1308. 13. Octobr. Thesaurarius Angliæ constitutus fuerat 1307. 22. Augusti, Cancellarius postea renunciatus 1311. 6. Julii. Cantuariam translatus est 1313. 24. Sept. Bullâ Papali, quæ publicata est in Ecclesiâ S. Pauli 1314. 4. Januarii.

WALTERUS DE MAYDENESTON.

Anno 1313. die 1. Octobr. Papa provisionis titulo dedit Episcopatum Wigorn. Waltero de Maydeneston, viro utique diffamato in Angliâ de inhonestâ conversatione & vitâ. Verba sunt Adami Merimuthensis, Canonici Londinensis, qui in Curiâ Romanâ tunc præsens erat, à Waltero Episcopo Wigorn. missus ad prestandum sibi Archiepiscopatum. Aderat etiam in Curiâ Walterus Maydeneston; & Episcopatum Wigorn. Raynoldi translatione vacantem sibi conferri obtinuit. Illi etiam Papa Pallium Archiepiscopo deferendum commisit, cum quo appulit apud Dovoriam 1314. 12. Febr. idemque Archiepiscopo die sequenti tradidit. Plura de illo non reperio.

THOMAS COBHAM.

Successit Papæ dono Thomas Cobham, vir supereminens literaturâ, multisque virtutibus redimitus, inquit Walsinghamus. Illustri genere in agro Cantiano natus is fuerat; & in Academiâ Cantabrigienfi bonis literis institutus videtur. Cancellarius enim ejusce Academiæ fuit, eoque nomine in Missâ Benefactorum memoratur. Canonicus Wellensis factus est 1299. 13. Dec. Archidiaconus Lewensis ante exitum anni 1301. Præcentor Eboracensis 1312. 14. Julii, Canonicus S. Pauli London. ante annum 1313. Vir tantâ eruditionis famâ, tam egregiâ insuper vitæ sanctimoniâ illustris; ut vix alio quàm *Boni seu Probi Clerici* titulo innotesceret, & ad summam Ecclesiæ Anglicanæ dignitatem omnium votis jampridem designaretur. Post obitum demum

demum Roberti Winchelsey in Archiepiscopum à Monachis Cantuariensibus unanimi suffragio electus est 1313. 28. Maii. Ipse Parisiis tunc agebat, & literas Capituli de electione sua ibidem accepit die 6. Junii; electioni consensit die 8. Junii, Regi Angliæ apud Parisios tunc degenti à Capituli Procuratoribus præsentatus die 9. Junii, Rex inducias accepit usque ad 24. Junii; & electo tunc iterum apud Pontoyse præsentato, rem usque ad reditum in Angliam distulit. Assensum siquidem electioni canonice viri omnium iudicio dignissimi palam denegare vix ausus est; interim autem apud Papam precibus & muneribus egit, ut Walterus Episcopus Wigorn. Archiepiscopatum consequeretur. Thomas itaque de assensu regio desperans, à Pontiniaco ad Curiam Romanam Avinione tunc positam illico discessit. Walterus missis ad Papam Procuratoribus, qui amplissimis mandatis instructi ipsum modò Archiepiscopum atque etiam successores suos in quacunque vellent pecuniæ summâ Cameræ Apostolicæ persolvendâ obligare possent, Curiam Romanam, apud quam omnia erant venalia, facile in partes suas traxit; & rejecto Thomâ Archiepiscopus renunciatus est. Ut id faceret Papa, se provisionem Sedis Cant. bullâ 1317. 27. April. sc. ante Thomæ electionem, datâ sibi reservasse commentus est; eoque prætextu usus, electionem irritam fuisse declaravit. Neque tamen defuit sibi Thomas; qui electionem suam strenuè defendit; neque ut ipsi renunciaret, ullis conditionibus adduci potuit. Papa quidem, ut vir optimus repulsam æquius ferret, Episcopatum Wigorniensem jure provisionis ipsi contulit eodem die quo Archiepiscopatum Waltero, sc. 1313. 24. Sept. Verum vir generosus oblatam sibi minorem dignitatem accipere dedignatus, majorem sibi jure debitam dari postulavit, tantâ verborum fiduciâ usus; ut & Curiam Romanam & Regem Angliæ plurimum exacerbaverit. Wigorniensis itaque Episcopatus Waltero Maydenston datus est; & Thomas Curiam indignatus reliquit, in Angliam tamen metu Regis intrare non ausus; donec intercedente Waltero Archiepiscopo cum Rege in gratiam redierit. Papam quinetiam magnitudo meritorum brevi conciliavit; adeò ut vacantem iterum Episcopatum Wigorn. ipsi contulerit; & à Cardinali Hostiensi 1317. 11. Cal. Julii (Junii legendum puto) apud Avinionem consecrari fecerit. In Angliam appulit mense Novembri; & cum solenni Monachorum processione Ecclesiam Cant. die 15. Nov. ingressus, professionem obedientiæ Archiepiscopo præstandæ coram magno altari innovavit. Plura ab illo conscripta Baleus recenset. Nescio an ex his ulla supersint. Certè rei literariæ Præsul eruditissimus tam liberalitate quàm scriptis profecit. Bibliothecam enim supra veterem Congregationis domum Oxoniæ anno circiter 1320. inchoavit; & quamvis fato immaturo abreptus manum illi supremam non admoyerit, pecuniam tamen ad consummandum & libros ad instruendum eam plurimos Universitati legavit. Obiit 1327. 27. Augusti.

Reg. Ecclesiæ Cant.

Reg. Reynold.

Ad. Merimath.

Johannes London. in Chron.

Reg. Cranborn.

Cent. 4. c. 98.

Andq. Oxon. l. 2. p. 48.

Reg. Reynold. Obit. Cant.

ADAM DE ORLETON.

Post Thomæ obitum Monachi Wigorn. Wlstanum de Bransford Priorem suum ritè elegerunt. Electionem Rex assensu suo confirmavit 1327. 8. Sept. Archiepiscopus 3. Octobr. Eundem tamen Archiepiscopus (quamvis à Rege pluries requisitus) consecrare distulit, donec ipse mense medio sequenti obierit. Archiepiscopo defuncto, Rex Capitulo Cant. mandavit, ut Wlstanum consecrari facerent. Frustra autem. Et Archiepiscopus enim & Capitulum Papæ offensam sunt veriti. Papa enim Episcopatum jure provisionis contulerat Adamo Episcopo Herefordensi tunc in Curia Romanâ pro negotiis Angliæ Regis expediendis præsentanti, Bullâ datâ paulò ante 1327. 25. Sept. Postea anno 1333. quæsitâ malis artibus Galli Regis gratiâ, hujus intercessione ad Wintoniam invito Angliæ Rege transferri obtinuit autoritate Papali die 1. Decembr. Rex Angliæ itaque illum in Curia Romanâ mense Aprili

Registr. Ecclesiæ Cant. Reg. Reynold.

Ad. Merimath.

Jocelin p. 219. Walsingham p. 133.

Aprili 1334. accusari fecit; interpositâ appellatione, ne vir tot criminibus infamis ad altiore gradum promoveretur. Accusatio tribus ferè articulis constitit: sc. quòd Robertum Baldok Clericum & Cancellarium Regis violenter comprehendi & incarcerari fecerit 1326. mense Novembri; quòd eodem mense apud Oxoniam prædicaverit esse Edwardum Regem tyrannum, sicque subditos ejus ad ipsum deponendum & incarcerandum incitaverit; & quòd ipsius consilio Isabella Regina à marito recessit. Accusationem Adamus elusit; & Regis gratiam notâ vafricie adeptus, eodem anno possessionem Episcopatus Winton. accepit. Responsio illius ad accusationem supra dictam extrat in calce Scriptorum x. Anglic. col. 2763. Primus erat omnium Episcoporum Angliæ (si Stigandum & Ricardum Pauperem excipias) qui à secundo ad tertium Episcopatum translatus est. Unde Versificator quidam illius temporis hoc illi tristichon posuit.

Ex archivis
Castri de Bel-
voir.

*Trinus erat Adam; talem suspendere vadam.
Thomam despexit, Wolstanum non bene rexit.
Swithunum maluit. Cur? quia plus valuit.*

SIMON MONTACUTUS.

Hist. Dunelm. Simoni Montacuto (linguâ vulgari *Montagu*) Episcopatum Wintoniensem conferri Rex voluerat. Hunc autem Adamo Papa contulit; & Simonem ipsi in Sede Wigornienfi suffecit. Illum demum ab Ecclesiâ Wigornienfi ad Eliensem per Benedictum XII. Papam translatus fuisse sub initium anni 1337. Historia Eliensis tradit.

THOMAS DE HEMENHALE.

Reg. Norwic. 2. Successit Thomas, Monachus Ecclesiæ Norwicensis; de quo Registrum Ecclesiæ Cant. à Johanne Cranborn scriptum ista habet. *Iste Thomas Wigorn. Episcopus primò electus fuit in Episcopum Norwicensem. Et quia negotium hujus electionis in Angliâ non valuit expediri; idem Electus se transtulit ad Curiam Romanam; & ibi moram faciens aliqualem, obtinuit Episcopatum Wigorn. de collatione Domini Benedicti XII. quem propriis manibus consecravit. Subsequently in Vigiliâ Translationis B. Thomæ Martyris (sc. die 6. Julii) anno 1337. prefatus Episcopus Wigorn. fecit in Ecclesiâ Christi Cant. coram magno altare professionem suam in formâ infra scriptâ, presentibus, &c. Ad Episcopatum Norwicensem à Commonachis suis electum fuisse post mortem Willelmi Ayremin anno 1336. in Archivo Norwic. Ecclesiæ reperiò, provisione autem Antonio de Beck factâ rejectum. Frater Thomas de Hemenhale inibi appellatur, nomine sc. ducto à natali vico, qui septimo circiter lapide à Norwico versus Austrum diffusus in Provinciâ Norfolcianâ habetur. De obitu nil constat.*

WOLSTANUS DE BRAUNSFORD.

Reg. Cranborn.
Reg. Radulphi
de Salop. Well.
Reg. Eccl. Cant. Tandem aliquando post continuam 7. Episcoporum à Papâ provisorum successione Monachi Wigornienfes Episcopum à semetipsis electum acceperunt, Wolstanum sc. Priorem suum. Confirmatus is fuit à Vicario Archiepiscopi apud Cantuariam 1339. 20. Martii; & ibidem consecratus est à Roberto Cicestrenfi Episcopo Dominicâ in Ramis Palmarum, viz. die crastino. Obiit apud Hertlebury 1349. 6. Augusti. Tempedum fluvium apud Braunsfordam vicum natalem in agro Wigornienfi ponte conjunxit.

JOHANNES DE THORESBY.

Reg. Eccl. Cant. Wolstani defuncti loco Monachi Wigorn. elegerunt Johannem de Evesham Priorem suum ante diem 11. Sept. verum electo frui non licuit, Clemens enim

enim Papa Johannem Menevensem Episcopum ad Wigorniam transtulit bullâ datâ 1349. 4. Sept. eidemque Archiepiscopo spiritualia commisit 1350. 11. Jan. Iste anno 1350. summus Angliæ Cancellarius renunciatus est, tradito sibi magno Sigillo die 16. Junii. Ad Eboracum translatus est medio anno 1352.

Reg. Ilip.
Claus. 23. E. 3.
p. 1. in 8. dorset.
Reg. Thoresby Ebor.

REGINALDUS BRIAN.

Johanni successit in utrâque Sede, tam Menevensi sc. quam Wigornienfi, Reginaldus Brian. Professionem is Archiepiscopo apud Lametham fecit, & spirituales Episcopatus Wigorn. jurisdictionem ab eodem accepit 1353. 7. April. Anno 1361. ad Sedem Eliensem ab Innocentio VI. Papâ translatus, translatione per eum minime acceptatâ obiit. Verba sunt Bullæ Papalis successorî datæ. Nec tamen translationem repulisse Reginaldum opinor, sed antequam compleri posset obiisse. Peste siquidem extinctus est apud Alvechirche 1361. 10. Decembr.

Reg. Ilip.

JOHANNES BARNET.

Johannes Barnet, Thomæ de Insulâ Episcopi Eliensis Capellanus, Rectoriâ de Derham ab isto donatus est anno 1351. postea Canonicus Residentarius Ecclesiæ Paulinæ London. Archidiaconus Londinensis, quo nomine ad Parlamentum anno 1363. à Rege adscitus est, & demum Archidiaconus Essexiensis, ad Episcopatum Wigorniensem exeunte anno 1361. electus est. Eisdem Innocentius Papa provisionis bullam contulit 1362. 10. Januar. spiritualia Archiepiscopo commisit 1362. 4. Martii. Eodem anno magnus Angliæ Thesaurarius constitutus est; & ad Episcopatum Wellensem translatus est 1363. 24. Novembr.

Reg. Elien.
Reg. Paul.
Summon. ad Parl.
Reg. Drokenford.
Reg. Ilip.
Pat. 37. E. 3.
p. 1. m. 27.

WILLELMUS WITLESEY.

Willelmus Witlesey successit, Simonis Ilip Archiepiscopi Cant. consanguineus, ab Episcopatu Rossensi ad Wigorniensem translatus 1364. 6. Martii, autore Birchingtono. In Academiâ Cantabrigiensi literis institutus videtur. Custos enim Domûs S. Petri Cantab. anno 1349. fuit; librosq; suos omnes ejusdem Domûs Scholaribus moriens legavit. Ex Academiâ à Simone Archiepiscopo evocatus, factus est ipsius in Curia Romanâ Procurator, postea Vicarius generalis, & Officialis seu Decanus de Arcubus, Archidiaconus Huntindoniensis, ac Rector Ecclesiarum de Croidon & Cliff. A Wigornia demum ad Cantuariam translatus est 1368. 11. Octobr.

Reg. Ecclesiæ Cant.
Hist. MS. de Pontif. Rom.
Jocelin p. 253.
Reg. Witlesey.

WILLELMUS DE LENNA.

Sedem Wigorniensem Willelmi Witlesey translatione vacantem eodem die sc. 1368. 11. Octobr. Urbanus V. Papa contulit Willelmo Cicestrensi Episcopo. Huic Archiepiscopo spiritualia 1369. 31. Maii commisit. Obiit 1373. 18. Novembr.

Reg. Witlesey.
Reg. Courtney.

HENRICUS WAKEFELD.

Walterus de Legh, Ecclesiæ Wigorn. Prior, in Episcopum à Capitulo rite electus, à Papâ injustè cassatus est; ut locum faceret Henrico de Wakefeld Archidiacono Cantuariensi & Hospitii regii Thesaurario, quem ad Ecclesiam Eliensem anno 1373. electum in Thomæ Arundelli gratiam Papa non minùs injustè cassaverat. Huic itaque bulla provisionis data est 1375. 12. Sept. Professionem fecit apud Lametham 1375. 3. Octobr. Consecratus est apud Hatfeldiam in Eliensis Episcopi Capellâ ab Episcopis Eliensi, Rossensi & Herefordensi 1375. 28. Octobr. Thesaurarius Angliæ factus est 1377. 11. Januarii.

Monachus Evesham in Contrinuat. Higdeni.
Reg. Sudbury.
Reg. Elien.
Pat. 50. E. 3.
p. 2. m. 4.

arii. Obiit 1395. 3. Martii inter redeundum à Parlamento Londinensi apud Blokesley. Die 11. Martii obitum contigisse Godwinus prodit. Verum mihi sunt authores Monachus Eveshamensis coævus, & Johannes Jocelinus in *Visitation A. 9.* Collectaneis suis.

TIDEMANNUS DE WINCHCOMB.

Hist. p. 352. Post Henrici obitum Monachi Priorem suum Johannem Grene elegerunt. Jamdiu autem Sedes Episcopales pro Canonicorum seu Monachorum arbitrio conferri & Papa & Rex noluerant. *Biblioth. Lambeth.* *Successit enim Henrico* (verbis Walsinghami utor) *ad preces Regis Papali provisione quidam Monachus Cisterciensis* (lege Cisterciensis) *Regis Physicus, dictus Robertus Tydeman, spretâ & cassatâ electione legitimâ M. Johannis Grene.* Paulò fusiùs Monachus Eveshamensis in Continuatione Polychronici. *Successit Tidemannus, quondam Monachus de Hayles, postea Episcopus Landavensis, postremò ad Sedem Wigorn. translatus est in Conversione S. Pauli proximè sequenti* (mortem Henrici Wakefeld.) *Cujus utrique installationi Rex interfuit.* Hunc de Winchcomb dictum esse Registrum ipsius docet. Quòd Robertum Walsinghamus appellat, error videtur. In Registro enim *Arundell* Ricardus Clifford post obitum Tidemanni O.B. successisse dicitur. *Monachus Evesham.* Obiit Tidemannus 1401. 10. Junii. Vacavit Ecclesia mensibus 4. His circiter temporibus Baleus Willelmum Badby Ordinis Carmelitani, Johanni Lancastriæ Duci à confessionibus sacris, Episcopum Wigorn. electum esse, & non diu superfuisse tradit. *Cent. 6. c. 71.* Ut hæc monumentis nostris concilientur, vix laborandum esse censeo, cui multis indiciis constat quàm parum fidei Baleo sit habendum. Si qua tamen ejus ratio adhibeatur; hoc potissimum loco post Tidemanni obitum Willelmi electionem reponerem. Quatuor enim menses Tidemanni morti & Ricardi Clifford electioni intercessisse Monachus Eveshamensis prodit.

RICARDUS CLIFFORD.

Walsingham p. 334. Ricardus Clifford, Clericus Ricardi II. Regis, summâ apud ipsum gratiâ potitus, quo nomine aulâ regiâ anno 1388. à Baronibus rebellibus ejectus est, ex Archidiacono Cantuariensi Episcopus Bathoniensis à Bonifacio Papâ renunciatus fuerat ante medium annum 1401. Rex autem Henricus Episcopatus pro Papâ arbitrio conferri noluit. Ricardo itaque, quavis sibi à Privato Sigillo esset, temporalia Episcopatus reddere recusavit, Henricum Bowet legitimè electum fuisse causatus. Quod tamen maxime in Ricardi laudem fecit, populi Angliæ universi Procuratores in Parlamento coacti à Rege suppliciter postulabant 1401. 3. atque iterum 5. Martii; ut Ricardo acceptæ provisionis Papalis veniam indulgeret, ipsumque Episcopatu Bathoniensi, non obstantibus severis adversus Provisiones legibus, frui permetteret. Respondit Rex id nequaquam fieri posse, Bowetum enim legitimè electum esse; suum tamen favorem Ricardo non defuturum. *Rot. Parlam. 2. H. 4.* Ricardum itaque Papa ad Wigorniam transtulit, Bullâ datâ 1401. 19. Aug. Consecratus is fuit à Thomâ Archiepiscopo Cant. in Ecclesiâ S. Pauli London. 1401. 9. Octobr. Electum eo die fuisse dicit Monachus Eveshamensis, errore facili. Londinum demum translatus est Ricardus 1407. 22. Junii. *Reg. Arundell.*

THOMAS PEVERELL.

Thomas Peverell, Ordinis Carmelitani Theologus, à Landavensi sede ad Wigorniensem translatus est à Gregorio xii. Papâ 1407. 4. Julii. Professionem Archiepiscopo apud Glocestriam fecit 1407. 20. Novembr. Obiit 1418. (exeuntem intellige) 1. Martii, in Ecclesiâ Wigorn. sepultus, authore Baleo, cui in Carmelitarum rebus tuto credi potest. Ipse enim Carmelita, Ordinis

Ordinis sui annales summâ diligentia pervolverat. Quod 1417. 1. Martii Godwinus habet, typographi erratum arbitror: sua enim ex Baleo hausit. Antiquitatum Oxoniensium Author Peverellum 1417. 23. Augusti obiisse, & in Ecclesiâ Carmelitarum Oxon. sepultum fuisse tradit. Veriorem autem esse Balei calculum confirmat petitio Monachorum Wigorn. ad Regem pro licentia eligendi post Peverelli obitum, data 1419. 9. Martii; quæ inter Epistolas Bekintoni reperitur. Par. 1. p. 104. Tiberius B. 6.

PHILIPPUS MORGAN.

Philippus Morgan, utriusque Juris Doctor, Menevensis Diœcesis, ad Episcopatum Wigorn. provisorius est à Martino V. Papâ 1419. 19. Junii; & professione Archiepiscopo factâ per Procuratorem suum die 9. Septembr. spiritualia accepit, consecratus in Ecclesiâ Cathedrali Rothomagensi 1419. 3. Decembr. Hunc, Normanniæ tunc Cancellarium existentem, Henricus Rex invictissimus deputaverat 1418. mense Novembri ad tractandum apud Alenconiam cum Legatis Ludovici Galliæ Delphini. Ad Episcopatum Eliensem translatus est 1426. 27. Februarii. Reg. Chichley. Par. 1. p. 22. Reg. Morgan. Registr. Caroli Bothe Hereford. Reg. Chichley.

THOMAS POLTON.

In Actis Concilii Regii sub Henrico VI. reperio conclusum inibi fuisse 1426. 14. Jan. ut Thomas Polton Cicestrensis Episcopus ad Episcopatum Wigorn. transferretur. Hunc itaque Martinus V. Papa, præstito pro more Bullæ provisionalibus ministerio, transtulit 1426. 27. Febr. eidemque Archiepiscopus, acceptâ obedientiæ professione, Spiritualia commisit 1426. 26. April. Ad Curiam Romanam pro regiis negotiis expediendis profecturus, testamentum condidit 1432. 6. Decembr. quod post mortem ejus in Curia Archiepiscopali probatum est 1433. 18. Octobr. Reg. Chichley.

THOMAS BOURCHIER.

Post Thomæ Polton obitum Papa Episcopatum Wigorn. Thomæ Brouns Decano Sarum in Concilio Basiliensi tunc præsentis jure provisionis contulit; scriptisque ad Regem literis enixe petiit, ut provisionem ejus ratam haberet. Rex è contra datis ad Thomam literis jubet, ut provisioni renunciaret; aliter se nunquam passurum, ut aliquem in Angliâ, nedum Wigorn. Episcopatum obtineat. Datâ insuper ad Papam literis, se provisioni nequaquam consentire dicit. Vult autem Thomam Bouchier consanguineum suum ab illo provideri; atque eâ conditione Thomæ Brouns Episcopatum Rossensem dari concedit. Regi Papa, sedente Concilio Generali, adversari non ausus, morem gessit; atque ita Episcopatum Wigorn. obtinuit Thomas Bouchier, Willelmi Comitis de Ew & Comitissæ Staffordiæ filius, & Henrici Comitis Essexiæ frater, Hospitii Nevilliani apud Oxoniam alumnus, ejusdemque Academiæ ab anno 1434, ad 1437. Cancellarius, Decanus itidem S. Martini London. Provisorius est ab Eugenio Papâ 1434. 9. Martii. Professionem Archiepiscopo fecit 1435. 20. April. Ante hunc itaque diem consecratus non erat; Temporalia tamen à primâ Bullarum publicatione ipsi permissa opinor, ætatis autem defectu consecratum non esse. Neque enim obiit ante annum 1486. Vacante interim Episcopatu Eliensi, ipse à Monachis postulatus est mense Januario anni 1436. invito Rege, & à Papâ confirmatus. Bullas tamen Papales eâ de re accipere seu Sedem Eliensem adire ausus non est, metu legum patriarum, quæ bullas Pontificias absque licentiâ regiâ accipientibus gravissimas pœnas irrogarunt. Ad eandem autem Sedem Rege concedente denuo translatus est 1443. 20. Decembr. Literæ autogr. Cleop. E. 3. Registr. Well. Reg. Chichley. Hist. Eliens. Reg. Stafford.

JOHANNES CARPENTER.

- Reg. Stafford. Translato ad Eliensem Sedem Burchiero, Johannes Carpenter S. T. D. ad Wigorniensem eodem die sc. 1443. 20. Dec. ab Eugenio IV, Papâ provifus est. Professione apud Lametham factâ, spiritualia ab Archiepiscopo accepit 1444. 28. Febr. Collegii Orielenfis apud Oxoniam Socius is olim fuerat, & ex Socio Præpositus, Academia quinetiam Cancellarius annis 1437. & 1438. Quo munere perfunctus, in Synodo totius Cleri apud Londinum habitâ 1438.
- Reg. Chichley. 6. Octobr. peroravit, petens confirmationem decreti Synodalis anno 1421. sanciti de promovendis ad Beneficia majoris pretii ecclesiastica Academicis.
- Antiq. Oxon. par. 2. p. 362. 104. Postquam Episcopatum adeptus est, nil magis cordi habuit, quam matris Academiae ædificia & redditus amplificare. Post annum enim 1447. aliquam sumptuum partem in Aulâ B. Mariæ Oxon. ædificandâ impendit. Anno 1476. Orielenfis suis ex testamento supremo detulit latifundia quædam in Comitatu Oxoniensi, quibus Socium unum è Diocesi Wigorn. natum enutriti voluit. Donavit etiam hebdomadalem 4. solidorum exhibitionem sex pauperioribus Scholaribus ex æquo dividendam. Aulam insuper B. Mariæ iisdem transcripsit; librosque sacros & ornamenta varia Ecclesiæ B. Mariæ contulit in usum Præfecti & Scholarium ejusdem Collegii. De magnificâ ejusdem liberalitate in restaurando & dotando Collegio Westberienfi Godwinum consule. De obitu illius nil reperio, nisi quod testamentum anno 1476. condiderit.

JOHANNES ALCOCK.

- Successit Johannes Alcock anno 1476. si Godwino fides; mihi enim introitus illius penitus est incompertus, Registro ejus in fronte mutilato. Illum
- Reg. Burchier. Synodo Londinenfi ineunte anno 1481. interfuisse, neque antea memoratum, comperio. Anno 1484. fundavit Capellam S. Trinitatis juxta Ecclesiam S. Trinitatis de Kingston super Hull; & Cantariam perpetuam in eadem posuit. Illum Baleus, qui de paucissimis æqua sensit, ob vitæ sanctimoniam
- Reg. Rotherham Ebor. & egregiam abstinentiam summopere prædicat, *neminem per Angliam majori sanctitatis nomine insignitum fuisse asserens*. Plura quinetiam Opuscula ad pietatem ferè spectantia ipsi conscripta refert. Ex his libellum, cui titulus *Mons Perfectionis*, ante annum 1500. typis expressum vidi. Ad Episcopatum Eliensem translatus est sub exitum anni 1486.
- Cent. 8. c. 57.

ROBERTUS MORTON.

- Alcockum excepit Robertus Morton, Legum Doctor, Archidiaconus Wintoniensis, Johannis Morton Archiepiscopi Cant. ex fratre nepos; qui licentiam consecrationis extra Ecclesiam Metropolitancam accipiendæ à Capitulo Cantuariensi obtinuit 1487. 24. Januarii. Rotulorum Præfectus 1479. 30. Maii constitutus fuerat.
- Reg. Eccl. Cant.

JOHANNES GIGLIS.

- Johannes Giglis sive de Liliis LL. D. gente Italus, patriâ Lucensis, Pontificis Romani in Angliâ Questor erat titulo Collectoris Camera Apostolicæ, Canonicus Wellensis admissus est 1478. 7. Dec. In Synodo Londinenfi anno 1481. co-
- Reg. Stillington. actâ primam concionem habuit die 21. Martii; & in eadem decimam à Clero Papæ concedi incassum flagitavit. Anno 1489. auctoritatem ab Innocentio VIII. Papâ accepit usuram, simoniam, furta, homicidia, rapinas, adul-
- Reg. Burchier. terra, stupra & quæcumque ferè crimina remittendi; præterea indulgendi & dispensandi, ut tam bona aliena quam fraude acquisita, salvâ conscientia aliquis retinere posset, solutâ aliquâ eorum parte Papæ Commissariis seu eorum vices agentibus. Neque minus proprio quam Papali lucro prospexit, Episcopatum
- Bulla in Registro Morton. f. 18.

copatum Wigorn. anno 1497. adeptus virtute Bullæ Papalis die 30. Aug. Reg. Giglis.
gusti datæ. Spiritualia ab Archiepiscopo 1497. 18. Oct. accepit, per Procuratorem installatus 1498. 12. April. Obiit 1498. 25. Augusti. Reg. Morton.

SILVESTER GIGLIS.

Episcopatum Johannis morte vacantem dono Papali accepit Silvester, illius ex fratre nepos, Cameræ itidem Apostolicæ in Angliâ Collector; quod muneris usque ad obitum retinuit. Provisus est 1498. 24. Dec. installatus Reg. Giglis.
per Procuratorem 1499. 6. April. Anno 1512. Concilium Lateranense à Rege missus adiit. Obiit in Curiâ Romanâ 1521. 16. April. Reg. Warham.

JULIUS DE MEDICIS.

Post Silvestri obitum Leo X. Papa Episcopatum Wigorn. contulit patrueli suo Julio de Medicis, Juliani filio, quem ex Ordinis Hierosolymitani Milite Cardinalem & Archiepiscopum Florentinum anno 1513. creaverat. Julius Onuphrius.
Sedem Wigorn. 1521. 31. Julii acceptam titulo Administratoris integro anno tenuit, & post medium annum 1522. abdicavit. Titulus ipsi fuerat: *Julius miseratione divinâ tituli S. Laurentii in Damaso Presbyter Cardinalis, Romana Ecclesia Vicecancellarius, necnon perpetuus Commendatarius seu Administrator Ecclesie Cathedralis Wigorniensis.* Reg. Warham.

HIERONYMUS DE GHINUCCIIS.

Successit Adriani Papæ dono Hieronymus Ghinuccijsive de Nugutijs, homo Italus, bullâ Provisionis datâ 1522. 26. Sept. installatus per Procuratorem 1523. 2. Martij. Rege tamen Angliæ intercedente, saltem permitte, Episcopatu auctum fuisse arbitror. Ipsi enim perquam utilis fuit; & Hist. Reform.
pro negotijs ipsius in regionibus externis multum & fideliter laboravit, sæpius in Hispaniam, semel in Italiam legatus; adeo ut anno circiter 1533. & Angl. p. 88.
Henricus Angliæ & Franciscus Galliæ Reges dignitatem Cardinalitiam illi conferendam à Clemente VI. Papâ expeterent. Maximo Henricum beneficio 148. &c.
ante biennium devinxerat, sedulo conquisitis in Italiâ & Hispaniâ Theologorum definitionibus adversus matrimonium Regis & Caterinæ Reginae olim initum. Anno tamen 1535. mutatis affectibus id præmii à Rege tulit; ut lege publicâ in Parlamento latâ mense Martio Episcopatu amoveretur, eo nomine quod alienigena esset & in parochiâ suâ non resideret.

HUGO LATIMER.

Hugo Latimer, in Provinciâ Lecestrensi natus, in Academiâ Cantabrigiensi institutus, præclaram probitatis & doctrinæ famam obtinuit. Anno Bale cent. 8.
1534. de propagato in Academiâ Cantab. Lutheranismò accusatus fuisse dicitur. Anno tamen 1530. comperio quendam Hugonem Latimer A. M. ab Hist. Reform.
Academiâ Cantabrigiensi deputatum cum Warham Archiepiscopo aliisque P. 32.
Episcopis & Theologis confedissee, & unâ cum illis Versionem S. Scripturæ Anglicam pluresque Lollardorum libros damnasse. Anno 1534. Annæ Reginae à sacris admotus, ejusdem favore Episcopus Wigorniensis anno 1535. renuntiatus est, die 20. Augusti installatus. Vir quidem raro pietatis infu- Reg. Wigorn.
ræ zelo & simplicissimis moribus præditus, sive autem nimio animi impetu seu judicii elimati defectu incautus & parum prudens. Anno 1539. latis lege publicâ sex articulis fidei qui ab omnibus teneri atque doceri deberent, Latimerus assensum inhibuit, dissimulare tamen nefas habuit. Abdicato itaque 1539. 1. Julii Episcopatu, ad vitam privatam rediit, & integro fere decennio sacris manum non adhibuit. Stow in Chron. p. 616.

JOHANNES BELL

Reg. Cranmer. Latimero subrogatus est Johannes Bell, LL. D. Regis Capellanus & Con-
 Reg. Wigorn. filiarius, Archidiaconus Glocestrensis; Sylvestri, Julii & Hieronymi Episco-
 porum Wigorn. Vicarius generalis; quem à Capitulo Wigornienſi ritè electum
 Archiepiſcopus apud Lametham confirmavit 1539. 11. Auguſti. Henrici
 Regis Procurator fuerat anno 1529. in cauſa divortii coram Wolſcio & Cam-
 pegio Cardinalibus tractandi; & anno ſequenti Oxoniam à Rege amanda-
 tus fuerat ad roganda Theologorum eà de re ſuffragia. Poſtquam Episcopatum
 obtinuit, Collegio Baliolenſi Oxon. (cujus olim alumnus fuerat) dedie
 prædia & redditus nonnullos in parochiâ Clerkenwellenſi prope Londinum,
 ad alendos in Collegio dicto Scholares duos è Dioceſi Wigorn. oriundos. Su-
 perſuit anno 1540.

Antiq. Oxon.
 par. 2. p. 72

VITA

VITA S. WULSTANI Episcopi Wigorniensis.

Authore HEMMINGO Monacho Wigornienfi.

L Argiflua Dei omnipotentis gratia præordinante, & beatâ semperque Virgine Mariâ (ut par est credere) suffragante, adjunctâ simul beati Oswaldi intercessione, ALUREDUS Archiepiscopus venerabilem virum WULSTANUM, nondum ad Episcopatus apicem electum, Ædituum constituit Wigornensis Ecclesiæ. Vidit enim in illo castitatem vigere, aliasque diversas virtutes in eo mansionem habere: Illum laude dignis moribus præditum fore, nec suam vitam cæterorum ducere more: Mundanam omnino pompam despiciere, & cœlestem duntaxat inhianter concupiscere. Unde non solum ab ipso Aldredo Archiepiscopo, verum etiam ab omnibus, Regibus videlicet, Ducibus & Principibus, honorabatur & summo affectu diligebatur. Dignis eum quique attollebant honoribus, & ob religionis cultum diligebant præ omnibus; quos ipse mutuâ caritate, ut erat columbinæ simplicitatis, in Christi-complectebatur visceribus. De die verò in diem ad meliora proficiens, Deique adjutorio virtutes virtutibus addens, Prioratum Wigornensis Ecclesiæ dispensatione divinâ coactus est suscipere. Quod tamen potius causâ obedientiæ quam adipiscendæ suscepit gloriæ. Venerabilis interea Comitissa Godgiva, famâ bonitatis ejus auditâ, totis illum cœpit diligere visceribus, & in diversis hujus sæculi subvenire necessitatibus. Cujus siquidem precibus Comes Leofricus, conjunx videlicet suus, duas terras, Blacawella & Wulfordilea vocatas, illi donavit; quas antea Dani cæterique Dei adversarii vi abstulerant, & ab ipsâ Wigornensi Ecclesiâ penitus alienaverant. Alteram quoque terram; quam incolæ illius Ikacumb nuncupant, filius præfati Comitæ Ælfgarus nomine à quibusdam optinuit, & pro suæ remedio animæ prædicti viri Dei juri tradidit. Cernens autem venerandus Archiepiscopus ALDREDUS hunc servum Dei bonis operibus insudare, nichil de terrenis curare, solummodo cœlestibus inhiare, in Episcopatum Wigornensis Ecclesiæ decrevit eum sollevare. Quod sicut disposuit mente, licet multum reniteretur ille, non multò post implevit opere. Suscepto itaque tanti honoris culmine, qualiter illud Deo se protegente tenuerit, quam sanctis operibus decoraverit, nullus edicere poterit. Mansit autem in Episcopatu xxxii. annis, mensibus iv. & iii. septimanis. Prioratum verò Wigornensis Ecclesiæ suscepit pro ipso frater illius Ælffstanus nomine; qui terras tres, Lenc videlicet, & Dunhamstede & Peccessea, suâ acquisivit strenuitate. Ipse etiam servus Dei Wulstanus in hac qua manemus heremo adhuc manens, omnibus omnia fiebat, ut omnes Christo lucrari posset. A Wilhelmo quoque Rege cæteris amplius amabatur, cæteris amplius majoris minorisque gloriæ viris pro vitæ suæ merito honorabatur. Cui poscenti dedit terram duorum cassatorum, quæ Cullaclis dicitur, & alteram xv. cassatorum, quæ Ælfeftun nominatur. Has insuper terras, Mittun scilicet & Eastun, & duas Lynderyceas & Penhyl & Grimanleah sibi reddidit. Quæ ille omnia Thomæ venerabili Priori, qui Prioratum post Ælffstanum optinuit, commisit. Molendinum quoque apud Northwican & quartam partem terræ ad usus fratrum donavit. Et Monasterium, quod in Westbirie situm est, ejusdem Prioris Thomæ custodiæ mancipavit. Quod videlicet Monasterium beatus Oswaldus prius exstruxit, Monachis stabilivit, & terris hominibusque illas excolentibus ditavit. Verum post mortem illius sic à perversis diaboli filiis, scilicet à piratis, vastatum est; ut non remaneret nisi unus solummodo Presbiter, qui divinæ servitutis officium

cium raro explevit. At recordandæ memoriæ Wlstanus post susceptum Episcopatus honorem illud reedificavit; terris, hominibus & vestimentis ad Dei servitium pertinentibus nobilitavit, ibidemque secundum loci positionem Monachos coadunavit; & Monasterium cum omnibus quæ ibi erant Ecclesiæ Wigornienfi subjugavit.

ACTA SYNODI apud Wigorniam à S. WLSTANO habite anno MXCII.

* **E**GO Wlstanus gratiâ Dei Wigornensis Episcopus decrevi Synodum congregare in Monasterio Sanctæ Mariæ in criptis, quas ego à fundamentis ædificavi, & per misericordiam Dei postea dedicavi. Hæc Synodus habita est anno Dominicæ Incarnationis MXCII. Indictione xv. Ad hanc Synodum invitati convenerunt omnes sapientissimæ personæ de tribus Comitatibus nostræ Dioeceseos, Wigracestræ videlicet, Glaucestriæ, Warewicciæ; eo quod ego longævus dierum, imbecillitatem corporis mei sentiens, & finem vitæ meæ instare intelligens, cupiebam res ecclesiasticas nostræ curæ commissas canonicè tractare, & quæq; emendanda forent illorum sapienti consilio corrigere & emendare. Nostrâ itaque humilitate in hac Synodo præfidente, orta est quæstio inter duos Presbiteros, Alfnothum scilicet Presbiterum Sanctæ Elenæ & Alam Presbiterum Sancti Albani, de parochiis & consuetudinibus Ecclesiarum suarum. Horum Presbiterorum altercatio Sanctam Synodum multum detinuit. Hanc litem ego canonicè discindere cupiens, jussi seniores quosque & quibus notissimæ essent antiquæ institutiones Ecclesiarum seu parochiarum Wigracestræ, veritatem edicere, tam de supradictarum, quam de omnium Ecclesiarum urbis Wigracestræ, antiquissimis institutionibus & parochiis. Et cum inter supradictorum Presbiterorum disceptationem auditus est à Sanctâ Synodo clamor filiorum Ecclesiæ, Monachorum videlicet, quod ipsi dampna paterentur suorum reddituum, quos justè habere debuissent de suâ Ecclesiâ, Sanctæ Elenæ scil. propter tam diuturnam Presbiterorum discordiam jussi, sicut de institutionibus cæterarum Ecclesiarum, sic etiam de hujus matris Ecclesiæ institutione dicerent. Ad harum rerum scrutinium ex nostro præcepto fuerunt, Thomas Prior, Alfere Secretarius, Godricpirl Camerarius, Uhtred Cantor, Agelric Archidiaconus, Edwine frater ejus, Frideric, Agelmar Presbiter, cum aliis quamplurimis, quos ad hoc elegi. Hi omnes igitur communi habito consilio reversi in Sanctam Synodum, affirmaverunt nullam esse parochiam in totâ urbe Wigrac. nisi tantum matris Ecclesiæ. Ecclesiam verò Sanctæ Elenæ vicariam hujus matris Ecclesiæ extitisse à temporibus Æthelredi Regis & Theodori Archiepiscopi, qui locum tunc fundaverunt, & ibi BOSELUM primum Episcopum constituerunt anno Incarnationis Domini DCLXXX. Indict. vii. Hæc institutio à tempore supradicti Boseli per tempora omnium Episcoporum hujus Sanctæ Ecclesiæ per manus Clericorum in hac sede servientium inconvulsa servata est usque ad tempora beati OSWALDI Archiepiscopi, qui opitulatione Ædgari Regis & auctoritate pii patris Dunstani Cantuariensis Archiepiscopi de irregulari conversatione Clericorum in regularem conversationem & habitum Monachorum transtulit & mutavit hujus Ecclesiæ congregationem anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXIX. Indict. xii. Hujus pii patris OSWALDI temporibus Wynsius, Sanctæ Elenæ Presbiter, Vicarius hujus Sanctæ matris Ecclesiæ extitit. Hic idem monitis Sancti OSWALDI, cum cæteris qui in Clericali habitu huic Ecclesiæ utcunque serviebant, mundo posthabito, Monasticæ religi-

religionis habitum suscepit, & claves Ecclesiæ Sanctæ Elenæ, quarum ipse sicut Vicarius custos extiterat, cum terris, decimis, cæterisque redditibus, ad communem usum Monachorum reddidit. Wynsio proinde Monacho facto cum cæteris qui secum sponte converti elegerunt; tam prædicta Ecclesia quam cæteræ, quæ nunc usque Monachorum sunt Ecclesiæ, terræ, sepulturæ vel quælibet aliæ consuetudines seu dignitates ecclesiasticæ, quæ Clericorum quasi propria hætenus extiterant, in jus Monachorum transierunt, & in communem usum illorum redactæ sunt, assensu Regis Eadgari & Beati DUNSTANI, Sanctique OSWALDI Archiepiscoporum. Anno tertio conversionis Winsii Presbyteri beatus Oswaldus Prioratum ei super Monachos hujus Ecclesiæ concessit assensu ejusdem Regis. Concessit etiam illi omnibusque suis successoribus Prioribus hujus Ecclesiæ Decanos esse super omnes Ecclesias suas & Presbiteros; ita videlicet quod nullus Decanus, nullus Archidiaconus de Monachorum Ecclesiis seu Clericis se intromittat nisi per Priorem Ecclesiæ. Omnes ecclesiasticas consuetudines Prior sicut summus Decanus Episcopi pro suis Ecclesiis Episcopo persolvat. Harum rerum, sicut ab antecessoribus nostris didicimus, & his nostris temporibus sub antecessore vestro ALDREDO & vobis hætenus servatas vidimus, testes sumus. Hoc igitur testimonium ego Wlstanus verum comprobans, litem Presbiterorum sedavi; & veram probationem testimonio hujus Sanctæ Synodi literis nostris & Sigillo corroboravi; cavens ne à modo de his rebus in hac sanctâ & matre Ecclesiâ inter Monachos & alias quælibet personas dissensio sive scandalum oriatur. Servantibus hæc vita æterna donetur in cœlestibus. Qui autem fregerit, vel in pejus mutaverit, cum Diabolo & Angelis ejus perpetuis dampnetur cruciatus. AMEN.

Titulus in dorso,

Privilegium Sancti Wlstanti de Ecclesiâ S. Elenæ
& Sancti Wlstanti.

*Compositio inter Episcopum & Monachos Wigornenses
anno MCCXXIV. inita de electione PRIORIS.*

NOverint universi præsentis literas inspecturi, quod cum inter Dominum W. Episcopum Wigorn. & Conventum ejusdem Ecclesiæ ex uno latere variæ quæstiones essent obortæ, tam super institutione cujusdam W. quondam Prioris de Malvern, quem prædictus Episcopus dicto Conventui præfecerat in Priorem, quam super institutione & destitutione Priorum alias pro tempore faciendâ: Item pro custodia dicti Prioratus Prioratu vacante, & super provenientibus tumbæ & feretrorum beati Wulstanti, super pensionibus & debitis Conventui ad mandatum Episcopi detentis, nec non super modo ingrediendi Capitulum, & dampnis & expensis & quæstionibus, & aliis injuriis hinc inde vario modo sicut dicebatur illatis. Item cum ex alio latere inter dictum Conventum & præfatum W. quem illis dederat in Priorem, ob institutionem ejusdem W. aliis quæstionibus & injuriis hinc inde illatis, similiter orta esset nonnulla contentio; viris providis & discretis pluries inter eos de pace reformandâ convenientibus in Capitulo Wigorn, Dominis S. Cantuar. Archiepiscopo & J. Bathon. & H. Lincoln. Episcopis, nec non de Evesham & de Rading Abbatibus, cum aliis discretis viris, dicti Episcopus & Conventus Wigorn. super omnibus quæstionibus similiter inter se motis in dictos Dominos Cantuar. Bathon. & Lincoln. & memoratos Abbates de Evesham & de Rading.

Vide Annales
Wigorn. in
anno 1224.

Rading & Magistrum S. de Eketun Clericum dicti Domini Cantuar. quos compositores amicales elegerunt, spontaneâ voluntate compromiserunt, super sacrosancta iurantes, quod eorum starent ordinationi in omnibus quæstionibus inter ipsos obortos. Secedentibus igitur in partem dictis Compositoribus, & nunc ad hanc partem nunc ad illam habentibus regressum, ut habitâ frequenti collatione eos facilius ad concordiam revocarent, tandem pensato statu Ecclesiæ Wigorn. & considerato animarum periculo quod imminebat, ponderatis etiam variis circumstantiis illud negotium tangentibus, magnâ super hoc cum viris discretis habitâ deliberatione, ita ad honorem Dei & Ecclesiæ, ad pacem etiam & tranquillitatem partium concorditer ordinârunt. Imprimis ut dictus W. quondam Prior Malvern. quicquid juris habuit vel sibi vendicavit in Prioratu Wigorn. absolute & simpliciter resignaret; quod & in eorum præsentia sine dilatione fecit ibidem. Factâ igitur resignatione, providerunt quod idem W. ad honestam sustentationem suam Manerium de Clive, quod est Prioris Wigorn. omnibus diebus vitæ suæ in usus proprios retinebit in eadem integritate qua consuevit dictus Conventus & Prior eorum illud manerium retinere, salvâ Conventui Ecclesiâ ejusdem villæ cum decimis rusticorum & liberorum tenentium & aliis pertinentiis, præterquam de dominico manerii quod apud memoratum W. sicut dictum est, remanebit. Providerunt autem, quod idem W. nichil alienet vel aliquid tempore suo faciet, quo minus dominium manerii cum pertinentiis post decessum ipsius ad Conventum revertatur in eadem integritate quâ illud recepit. De debitis etiam à dicto W. prætextu hujus litis contractis, præmissâ taxatione præmissorum, & dicti W. sacramento obsecuto, statuerunt, quod Conventus Wigorn. vel eorum Prior ipsi pro expensis illis centum marcas persolvat, ita ut in Festo Natalis Domini proximè venturo percipiet viginti quinque marcas, [& in sequenti Festo Annunciationis B. Virginis viginti & quinque marcas] & in sequenti Festo Nativitatis beati Joannis Bapt. viginti & quinque marcas, & residuas viginti & quinque marcas in sequenti Festo beati Michaelis. De Monachis etiam, qui fuerunt dicto Episcopo vel memorato W. providerunt, quod ipsi ad Conventum in bonâ pace & gratiâ revertantur; ita quod ad invicem omni injuriâ sepultâ, & rancore semoto, se fraternâ caritate pertractent. Ordinârunt etiam, quod hac vice nullum habeant Priorem de domo suâ; sed dictus Dominus Wigorn. de extraneis Monachum aliquem, quem secundum conscientiam suam idoneum reputaverit, excepto dicto W. jam amoto, eis hac vice præficiat in Priorem. De cætero autem vacante Prioratu sic providerunt ordinationem faciendam; ut Conventus septem Monachos, quos voluerit, de gremio suo (injunctum est tamen, ut de melioribus hoc faciat) Episcopo suo præsentet; qui necesse habebit unum ex illis septem, quem voluerit, illis præficere in Priorem; quem quidem Episcopus Wigorn. non poterit amovere, nec alium Priorem deinceps nisi ex justâ causâ, sicut prædecessores sui facere consueverunt. Circa custodiam autem Prioratûs vacantis ordinatum est sub hac formâ; ut Dominus Episcopus Wigorn. vacante Prioratu Ecclesias ad præsentationem Prioris & Conventûs. spectantes, quas interim vacare contigerit, liberè conferat personis idoneis. Custodias etiam & eschaetas, nec non maritagia, liberum tenementum etiam conferat, si acciderint hii casus Prioratu vacante; toto residuo tam in capite Prioratûs & maneriis eorum quàm in Ecclesiis, quas habent in usu proprio, nec non in aliis beneficiis seu redditibus, ad solius Conventûs custodiam pertinente; nec per collationem Ecclesiarum, Custodiarum, Eschaetarum, Maritagiorum, quæ fiet ab Episcopo Prioratu vacante, aliquid Conventui vel Priori præjudicium generetur; quin Priore eis ordinato, ad ipsos aliâ vice spectet ordinatio seu præsentatio omnium præmissorum, cum iterum vacaverint vel acciderint Prioratu non vacante. Propter præmissa non differatur ordinatio Prioris vel protrahatur;

fed

sed quanto commodius fieri poterit, vacante Prioratu destinabit Conventus ad Episcopum suum, ubicumque fuerit in Angliâ, aliquos de gremio suo, qui ei septem Monachos nominatos & Conventu per litteras patentes Conventus præsentent; ut sic ordinatio sine difficultate procedat. Si verò Episcopus exiturus sit regnum, ad quascumque partes iturus; statuet aliquem loco suo, qui unum de septem nominatis a Conventu Priori præficiat vice suâ: sive iam Prioratu vacante ipse regnum egrediatur, sive eo egente extra regnum contigerit Prioratum vacare; ut undique provideatur Ecclesiæ, ne per absentiam Episcopi Priore remaneat desolata. Et si nemine constituto loco sui, qui possit, sicut dictum est, præficere, contigerit Episcopum egredi regnum; ne vel sic per negligentiam vel desidiam Episcopi contingat ordinationem Prioris impedi de hinc. Hoc in locum ipse statuerunt, ut sive ante egressum ipsius vacaverit Prioratus, sive postea, nichil interim per ipsum vel suos de dictis Ecclesiis, Custodiis, Echaetis vel Maritagiis conferatur, sed illâ vacatione pertineant ad solum Conventum. De proventibus autem tumbæ & feretrorum B. Wolstani ita statuerunt; ut medietas eorum de cætero spectet ad Episcopum, medietas ad Conventum; & ad custodiam illam Episcopus pro parte suâ & Conventus pro parte suâ quos voluerint custodes, honestos Clericos vel Monachos, deputabit. Circa ingressum verò Episcopi sive modum ingrediendi Capitulum ita providerunt; ut cum voluerit Episcopus Capitulum eorum intrare, præmuniat Conventum, utrum tractare velit de spiritualibus seu ordinem tangentibus, vel potius de temporalibus; & si veniat de spiritualibus seu ordinem tangentibus tractaturus, solus sine Clericis moretur, dum tractaverit de præmissis. Sive verò tractaturus veniat de temporalibus, liberè cum Clericis suis secularibus Capitulum ingrediarur. Sed si inciderit aliquid tractandum de spiritualibus seu ordinem tangentibus; statim Clerici seculares sine difficultate recedent, Episcopo solo interim sine Clericis suis secularibus remanente. Provisum est etiam, quod omnes pensiones vel redditus seu beneficia, quæ consueverunt Prior & Conventus percipere in Ecclesiis Diocesis Wigorn. & de novo sunt retenta, ipsis statim & sine difficultate restituantur; & Episcopus eis pensiones seu redditus nomine perpetui beneficii confirmabit. Omnia autem alia debita, exceptis præmissis, dampna etiam & expensa, & alia hinc inde petita, ordinaverunt dicti Provisores ad invicem remittenda. Et quod Dominus Episcopus omnem cum suis eis offensam, rancorem & indignationem remittat, ipsos ad pacis osculum benignius admittendo; & quod ipsi & alii Monachi, qui fuerant Domino Episcopo vel memorato W. unâ cum eodem W. ad invicem sibi rancorem & indignationem remittant, pacis osculo mediante; quod & factum est ibidem in præsentia Provisorum. Si verò viderit dictus Episcopus Ecclesiam Wigorn. reconciliandam, eo quod nuper sine auctoritate illius fuerit reconciliata; liberè eam reconciliet, dum tamen sine præjudicio Monachorum. Injunxerunt etiam Provisores partibus in virtute præstati juramenti; ut in singulis Capitulis fideliter ordinationem præmissam observent: Statuentes nichilominus ipsam futuris temporibus ab Episcopis & Monachis Wigorn. qui pro tempore fuerint, in perpetuum observandam. Si quid verò in quæstionibus jam motis forsitan fuerit hic omissum; iidem Provisores hoc ordinationi suæ plenariè reservaverunt. Huic igitur ordinationi in scriptis redactæ apposuerunt Sigilla sua dicti Provisores, injungentes dictis Episcopo & Conventui, ut & ipsi similiter Sigilla sua apponant, & Priorem cum creabitur inducant similiter ad consentiendum præmissis, & quod etiam Sigillum suum apponat. Datum in Capitulo Wigorn. anno Domini millesimo ducentesimo vicesimo quarto, die Jovis proximâ post Festum Beati Michaelis.

S U C C E S S I O P R I O R U M Ecclesiæ Wigorniensis.

CANONICOS SÆCULARES in Ecclesiâ Wigornienſi à primâ ejus fundatione, ut-
que ad Oswaldi tempora conſeſſiſſe conſtat ex Actis Concilii Wigorn,
ſub Wlſtano habiti, aliſque certiffimis testimoniis. Quibus artibus
Vol. 2. p. 202, Oswaldus Canoniciſ eſectis Monachos induxerit, Eadmerus refert in *Vita* illi-
203. us. Cœnobium ille Monachis in Sede Episcopali conſtruxit anno 969. Canoni-
ci tamen adhuc Eccleſiam matricem tenuerunt, neque Monachis locum ceſſe-
runt ante annum 971. quando Prior conſtitutus eſt

Annal. Wigorn.
& Teokesbir.

Wynſinus, ſive *Wynſus*. Hunc, antea Eccleſiæ Wigorn. Canonicum & Ec-
cleſiæ parochialis S. Helenæ adjacentis Presbyterum, Oswaldus induxit, ut in
Monachorum clauſtra tranſiret anno 969. factâ (ſi opinari fas ſit) Prioratûs
donandi promiſſione. Illum enim ad Rameſienſe Cœnobium paulo ante à
ſe poſitum ablegavit, ut religione Monachiâ inſtitueretur; nulli tamen inte-
rim Prioratum contulit, ſed Wynſinum anno poſthac tertio ad Wigorniam
revocatum Monachis primum præfecit. Pauſiffimi ex Canoniciſ habitum
Monachiſicum induiſſe videntur. Refert enim Monachus Rameſienſis, qui
Oswaldi Vitam uberi atque affectato ſtilo ante annum 1005. digeſſit, illum
quamplurimos Monachos ex Rameſiâ unâ, cum Wynſino acciviſſe. Mona-
chorum Præſectus in Eccleſiis Cathedralibus tunc quidem ſæpius, poſtea au-
tem ſolo, *Prioris* titulo innotuit: in antiquis tamen Eccleſiæ Wigorn. mo-
numentis eundem quatuor nominibus inſignitum reperio, ſc. *Prioris*, *Præpo-
ſiti*, *Primi*, & *Decani*. Singula ſæpius occurrunt in antiquiſſimo Hemmingi
codice *de poſſeſſionibus Eccleſiæ Wigorn.* anno circiter 1094. ſcripto. Poſtea
reliquis antiquatis, unicum *Prioris* nomen obtinuit: quamvis in Episto-
lis Oberti de Clarâ Prioris Weſtmonaſt. qui ab anno 1108, ad 1140. clauit, Wa-
rinum Priorem Wigorn. *Decani* titulo aliquoties compellatum inveniam.
Obiit Wynſinus ante annum 992.

Æthelſtanus, Prioratum tenuit tempore Oswaldi Episcopi. Chartis enim
hujus tempore conſectis ſubſcribunt apud Hemmingum modò *Winſige Primus*,
modò *Æthelſtan Primus*.

Æthelſinus, obiit die 7. Julii.

Æthelſinus alter, obiit die 4. Decembris. Horum duorum Wigorn. Deca-
norum, ſic enim dicuntur, nomina atque obitus exhibuit veruſtiſſimum Ec-
cleſiæ Wigorn. Obituarium, literis Saxoniciſ exaratum, ex quo pleroſque
obitus Jo. Jocelinus manu propriâ deſcripſit. Ordo autem & tempora eorun-
dem pariter ac Godwini ſequentis penitus latent. Alterum tamen *Æthel-
ſinum* Ethelredi Regis tempore præſuiſſe liquet. Sic enim in Registro Wi-
gorn. Eccleſiæ Noelliano legitur. *Villas de Swinford in Staffordſhire Ægelſi-
nus quondam Decanus Wigorn. homo prudens in ſecularibus, ita ut Regis Conſi-
liarius exiſtitit, ut Wlſtani Episcopi reſuſione didici, à Rege Ethelredo emiſſ
Eccleſiæ pro ducentis libris argenti.*

God-

Godwinus. Nomen ejus occurrit in antiquissimo Ecclesiæ Wigorn. Registro, ex quo pleraque excerpta dedit Laurentius Noellus, vir antiquitatum Anglicanæ gentis studiosissimus, in Collectaneis suis *Vespasian A. 5.*

Æthelwinus, sive *Agelwinus*, obiit die 26. April. ex Obituarii dicti fide: Huic proximè successit

S. Wlstanus, Agelwino subrogatus est ab Aldredo Episcopo teste Florentio, post annum itaque 1046. Bromtonus & Ranulfus Cestrensis illum anno 1058. Prioratum adiisse narrant, nostrum sc. Wlstanum confundentes cum Wlstano alio Monacho Wigorniensis, quem Abbatem Glocestriæ ab Aldredo illò anno factum fuisse Annales Wigorn. Florentius, & Chronicon Glocestrense referunt. Hinc etiam Ingulfus lapsus Wlstanum nostrum ex Priore Wigorn. Abbatem Glocestr. ex Abbate Episcopum Wigorn. evasisse scribit. Certè ante annum 1058. Wlstanus Prioratum obtinuit. Refert enim antiquum Ecclesiæ Wigorn. Registrum Leofricum Ducem & Godivam ejus uxorem Aldredo Episcopo tunc sedente reddidisse Blackwellam Ecclesiæ *tempore S. Wl-*
stani cum fuit Prior. Obiit autem Leofricus 1057. 31. Augusti. Vir eru-
ditus W. Hopkins, Canonicus Wigorn. in Ecclesiæ suæ monumentis versatissi-
mus, retulit mihi se alicubi legisse Wlstanum anno 1050. Priorem fuisse fa-
ctum. Iste collapsum Cœnobii Wigorn. statum egregiè restauravit. Cum
Danorum enim invasionibus & intestinis dissidiis res Ecclesiastica ita suc-
cubuisse, ut pro numerofo Monachorum grege, quem Oswaldus hic loci in-
stituerat, vix duodecim superfuissent; ipse miserum Ecclesiæ suæ statum sub-
levavit, & ad numerum quinquagenarium Monachos adauxit. Anno de-
mum 1062. ad Episcopatum promotus, Prioratum dereliquit.

Ælfstanus, Wlstani frater, ipsi ad Episcopatum transeunti successit anno 1062. auctore Hemmingo in brevi, quæ præmittitur, Wlstani *Vita.*

Ægelredus. Hujus mentionem facit Eadmerus in Prologo ad *Vitam Dun-*
stani hisce verbis: *Subprioris & Cantoris officium in Ecclesiâ Cantuariensi stre-*
nuissime per multum temporis administrabat; & postmodum ob religiosam pruden-
tiam Wigornensi Ecclesiâ, sub beata memoria Wlstano Episcopo prælatus erat. Vol. 2. p. 212.
Hemmingus quidem in *Vitâ S. Wlstani* refert *Thomam post Ælfstanum Prio-*
ratum obtinuisse à Wlstano sibi commissum: ut vir eruditus supra memoratus
suspiciatus fuerit Ægelredum non alium à Thomâ fuisse; cum frequens Mona-
chis esset binis nominibus uti. Memet suspicio subiit Ægelredum eundem
fuisse cum Agelrico sive Alrico Archidiacono, cujus nomen in plurimis apud
Hemmingum chartis ab anno 1088, ad 1095. confectis subscriptum occurrit. F. 192, 193, &c.
In Cœnobiis enim, quæ jus Archidiaconale in prædiis & Ecclesiis suis obtinue-
runt, erat Monachus qui Archidiaconi titulo & munere insignitus est. Sic, Jo. Flete in
ut alios mittam, Ricardum de Crokesley ex Archidiacono Abbatem West-
monasterii anno 1246. electum esse legimus. Verùm utraque suspicio fortio-
ribus è contra argumentis expugnatur. Monachis enim in conversione dun-
taxat nomina sua commutare erat familiare; Ægelredum autem hoc nomine,
dum Subprioris officio apud Cantuariensesungebatur, innotuisse ex Eadme-
ro liquet; ut diversitatem nominum insignem taceam. Thomæ enim nomen
illo apud nos sæculo solis Normannis, Ægelredi solis Anglis in usu erat. Ne-
que etiam Agelricus ille, qui Chartis apud Hemmingum subscripsit, Archi-
diaconus erat Conventûs, sed potius Episcopi Wigorn. Sic enim vetustissi-
mum Ecclesiæ Wigorn. Registrum habet. *Mortuo Wlstano Willelmus Rex re-*
levamen 185. librarum à tenentibus Episcopatus Wigorn. exegit, & in hæc 5. li-
bras ab Alrico Archidiacono. Monachum autem fuisse Episcopi Archidiao-
num exemplo caret. Eadmero interim, qui se Ægelredo familiarem fuisse
dicit, fidem abrogare nefas est: ut Hemmingi verba de successione non im-
mediatâ accipere sit necesse. Necrefragantur quidem verba. Illic enim o-
peram dedit non successionem Priorum Wigorn. sed beneficia Ecclesiæ Wigorn.

- à Wlftano præstita exhibere. Cum nullum itaque insigne beneficium Wlftanus Ægelredo Prioratum tenente præstitit; hunc intactum prætermisit.
- Thomas*, chartæ Wlftani Episcopi 15. hidas in Alfestun Ecclesiæ Wigorn. donanti 1089. 20. Maii subscripsit, & iterum chartæ ejusdem Ecclesiæ de Westbiri donanti 1093. apud Hemmingum f. 192, 193. Obiit 1113. 4. Octobris.
- Nicolaus*, Prior à Theobaldo Episcopo constitutus, obiit 1124. 24. Junii feriâ 3. Liber vulgaris feriam 4. perperam habet.
- Guarinus* sive *Warinus*. Huic Willelmus Malmsburiensis *Vitam S. Wlftani* à se conscriptam anno circiter 1140. nuncupavit. Eundem Osbertus de Clarâ in Epistolâ ad Simonem Episcopum Wigorn. sic memorat. *Petitio venerabilis viri Wigornensis Ecclesiæ Decani obtinuit à me religioso favore Warini, &c.* Guarinum anno 1140. præfuisse constat ex *Monastico tom. 1. p. 470.* Eidem Henricus I. Rex anno (ut videtur) 1130. apud Wigorniam positus Chartam dedit.
- Radulphus* obiit 1143. ex fide Annalium Winchelcumb.
- David* successit 1143. depositus 1145. Ex iisdem, & Annal. Teokesbir.
- Osbertus* sive *Osbernus*, successit 1145. & eodem anno defunctus est. Ex iisdem.
- Radulphus de Bedeford*, successit anno 1146. Iste quinque Episcopos Wigornienſes sc. Johannem anno 1150. Aluredum 1158. Rogerum 1163. Baldwinum 1180. & Willelmum 1186. ordine elegit, & Archiepiscopo consecrandos præsentavit. Obiit anno 1189.
- Senatus* successit 1189. ex loci Præcentore Prior factus, vir eruditionis non infimæ, qui plurima scripsisse à Baleo dicitur. Unicam ejus lucubrationem vidi. sc. *Expositionem in Canonem Missæ*, opus non inutile. Prioratum Senatus sponte abdicavit 1196. 20. Novembr. obiit 1207.
- Petrus* successit 1196. depositus 1203. 24. Decembr. obiit 1204.
- Randolphus de Evesham*, à loco natali cognominatus, successit 1203. 24. Decembr. Episcopus Wigorn. electus 1213. 2. Decembr. Episcopatum à Nicolao Papæ Legato coactus est commutare Abbatiam Eveshamensem, ad quam electus est 1214. 22. Januarii. Obiit 1229. 17. Decembr. Vacavit Prioratus anno ferè integro, Waltero Episcopo post diutinam moram consecrato.
- Silvester de Evesham*, Prior electus 1215. 21. Januarii, Episcopus 1216. 3. April.
- Simon*, loci Camerarius, successit 1216. mensè Octobri, à Willelmo Episcopo depositus 1222. Papam appellavit, & pendente lite obiit 1223.
- Willelmus Normannus*, Malvernæ Prior, Simoni deposito subrogatus est ab Episcopo 1222. reclamante Conventu. Post biennalem litem in arbitros utrinque compromissum est. Horum decreto Willelmus jus suum resignavit 1224. 3. Octobr. assignato sibi manerio de Clive.
- Willelmus de Bedeford*, Prior antea Tinemuthensis, Monachis Wigorn. ab Episcopo præfectus est 1224. 4. Octobr. Obiit 1242. 29. Octobr. Willelmum quendam Priorem Wigorn. antea Monachum S. Albani fuisse Thomas Walsinghamus in *Historiâ Cænobii S. Albani* refert. Hunc non alium ab isto fuisse arbitror. Tinemutha enim Cella erat Monachorum S. Albani.
- Ricardus de Gundicotè*, Prior ab Episcopo nominatus est 1242. 17. Novembr. installatus die 19. ejusdem mensis. Obiit 1252. 29. Septembr.
- Thomas*, loci Supprior, successit, installatus 1252. 1. Nov. Obiit sub exitum anni 1260.
- Ricardus de Dumbleton*, loci Celerarius, installatus est 1260. 24. Decembr. obiit 1272. Hujus tempore Capitulum Wigorn. Ecclesiæ composuit cum Bonifacio Archiepiscopo Cant. circa jurisdictionem Episcopalem Sede Wigorn. vacante

vacante exercendam hae lege, ut in omni vacatione Prior Archiepiscopum de Episcopi vacatione certiore reddat, & Archiepiscopus Priorem sine mora constituat Officiale suum durante vacatione; utque Prior rationem Officialitatis suae Archiepiscopo reddat, & reservatam sibi parte tertia duas tertias emolumentorum omnium Archiepiscopo persolvat. Facta est Compositio 1268. 28. Julii, & etiamnum observatur.

Archiva Lambeth. & Tiberi-
us E. 4.

Willelmus de Cirencestre, loci Sacrista, successit; ex septem Monachis à Conventu juxta Compositionem anno 1224. initam praesentatis ab Episcopo delectus 1272. 21. Decembr. Obiit 1274.

Annal. Wigorn.
& Registr. Giffard.

Ricardus de Feckenham, loci Camerarius, ex 7. Monachis à Conventu die 21. Sept. praesentatis nominatus est ab Episcopo 1274. 25. Sept. Obiit 1286. 20. Decembr.

Id.

Philippus de Aubin, alias *de Worcester*, ex Subpriori Prior per Episcopi designationem evasit 1287. 6. (juxta Annales Wigorn. 7.) Januarii, installatus die 19. ejusdem mensis. Obiit 1296. 7. Julii. Post ejus mortem Capitulum Monachos 7. elegit die 11. Julii; & ex his

Id.

Symon de Wire, alias *Wirecester*, loci Subprior, nominatus est ab Episcopo 1296. 13. Julii. Resignavit is (à Roberto Archiepiscopo coactum arbitrator) 1301. 13. Julii.

Id.

Johannes de la Wyke, Subprior, ex 7. Monachis à Conventu die 16. Julii electis nominatus est ab Episcopo 1301. 18. Julii, installatus die 20. Julii. Obiit. 1317. 5. Octobr. Quo defuncto Capitulum 7. Monachos nominavit die 20. Octobr. Ex his

Id. & Registr.
Eccl. Wigorn.

Wolstanus de Braunsford ab Episcopo praefectus est 1317. 21. Nov. ad Episcopatum Wigorn. electus 1338. consecratus 1339.

Registr. Ecclesie
Wigorn.

Symon le Botiler, ex septem Monachis à Conventu 1339. 12. April. nominatis delectus est ab Episcopo die 13. Aprilis. Obiit eodem anno.

Registr. Bransford.

Symon Crompe, simili ratione ab Episcopo praefectus est 1339. 6. Nov. Obiit 1340. 10. April.

Id.

Johannes de Evesham, S. T. B. ex septem à Conventu die 21. April. nominatis praefectus est ab Episcopo 1340. 22. April. Bullam de Pontificalium infularum usu sibi & successoribus suis à Clemente VI. Papà impetravit 1351. 8. Januar. atque aliam ejusdem argumenti ab Urbano V. Papà 1365. 14. Febr. Obiit 1370. 27. Martii.

Id.

Registr. Courtney.

Reg. Eccl. Wigorn.

Walterus de Legh, loci Eleemofynarius, ex septenis à Capitulo die 2. Aprilis electis nominatus est ab Episcopo 1370. 4. April. Obiit anno 1388.

Reg. Eccl. Wigorn.

Johannes Green S. T. P. loci Infirmarius, ex septem Monachis à Capitulo die 21. Aug. nominatis electus est ab Episcopo 1388. 22. Aug. Obiit anno 1395.

Id.

Johannes de Malvern, loci Sacrista, ex septenis à Conventu die 15. Sept. electis praefectus est ab Episcopo 1395. 19. Sept. Obiit ante annum 1423.

Id.

Johannes Fordham, Ricardum Beauchamp Wigorniae Comitem Isabellae Comitissae desponsavit 1423. & filium ex hoc conjugio susceptum anno sequenti baptizavit. Eundem annis 1434, & 1435. praefuisse aliunde constat: tempus autem introitus latet; adeo ut incertum sit, quisnam fuerit Johannes Prior Wigorn. qui à Clero Anglicano inter alios missus Concilium Constantiense anno 1416. adiit. Fordhamus obiit ineunte anno 1438.

Monastic. vol.

1. p. 158.

Reg. Stafford.

well.

Thomas Ledbury, ex septem à Conventu die 13. Febr. nominatis electus est ab Episcopo 1438. 14. Febr. Obiit sub exitum anni 1443. vel introitum sequentis.

Reg. Eccl. Wigorn.

Reg. Bourchier. Episc.

Johannes Hertilbury, ex septem Monachis à Capitulo die 15. Jan. electis designatus est ab Episcopo 1444. 16. Jan. Obiit 1455. 16. Dec.

Registr. Episc.

Thomas Musard successit, atque obiit anno 1469.

Archiva Wigorn.

Robertus

- Reg. Eccl. Wigorn. *Robertus Multon*, loci Celerarius, ex septenis die 14. electis præfectus est ab Episcopo 1469. 16. Aug. Obiit anno 1492.
- Id. *Willelmus Wenloke*, loci Sacrista, ex septem Monachis die 24. Junii nominatus præfectus est ab Episcopo 1492. 2. Julii. Obiit anno 1499.
- Id. *Thomas Mildenhall*, loci Sacrista, ex septem die 21. Julii electis designatus est ab Episcopo 1499. 4. Sept. Obiit anno 1507.
- Id. *Johannes Weddesbury*, præfectus ante 1507. 16. Sept. Obiit anno 1518.
- Id. *Willelmus Moore*, Subprior, ex septem Monachis à Capitulo die 27. Sept. nominatus electus est ab Episcopo 1518. 2. Octobr. Prioratum abdicavit inèunte anno 1536. assignatis sibi maneriis de Crowle & Grimley, quæ usque ad adultum Elizabethæ regnum quietè tenuit. Willelmum More L. B. Episcopum Colcestrensem, Sedis Eliensis Suffraganeum, consecratum Londini in Cœnobio Fratrum Prædicatorum 1536. 20. (nisi legendum sit 22.) Octobr. reperio. Hunc non alium à nostro fuisse opinor.
- Id. *Henricus Holbech*, Prior Nigrorum Monachorum Cantabrigiæ studentium, successit, lege quidem hætenus receptâ non electus, sed per viam compromissi 1536. 13. Martii, Rege electionem ejus literis Conventui datis præcipiente & electum confirmante die 22. Martii. Idem Episcopus Suffraganeus Sedis Wigorniensis titulo Bristoliensis Episcopi apud Lametham consecratus est 1538. 24. Martii, & Prioratum simul tenuit. Anno demum 1540. 18. Jan. Monachis ex Ecclesiâ Wigorn. quam annis 569. infederant, regio mandato ejectis, Canonici Sæculares denuo sunt introducti; quibus Henricus titulo immutato Decani loco præfuit; donec medio anno 1544. Episcopus Rossensis creatus, Decanatum Johanni Barloo tradiderit.

CANO.

CANONICI WELLENSIS HISTORIA

DE

EPISCOPIS

Bathoniensibus & Wellensibus

A primâ ejus fundatione ad annum MCCCCXXIII.

ACCEDUNT

Continuatio ejusdem Historiæ ab anno MCCCCXXIII
ad annum MDXL.

ADAMI DE DOMERSHAM Monachi Glastoniensis
Historia de contentione inter Episcopos Bathonien-
ses & Monachos Glastonienses ab anno MCXGII.
ad annum MCCXC.

Successio Priorum Ecclesiæ Bathoniensis.

Successio Decanorum Ecclesiæ Wellensis.

А И Я О Т С И Н

21902197

XXXXXX

XXXXXXXXXXXX

1. The first step is to identify the problem.
 2. The second step is to analyze the problem.
 3. The third step is to develop a solution.
 4. The fourth step is to implement the solution.
 5. The fifth step is to evaluate the solution.

HISTORIA

DE

Episcopis Bathoniensibus & Wellensibus

A primâ Sedis foundatione ad annum MCCCCXXIII.

Authore Canonico Wellensi.

Nomina Episcoporum in Somersfet à tempore Danielis Episcopi anno ab Incarnatione DCCIV. [*Ista de Daniele Episcopo initium faciunt Historia Minoris Wellensis, à Majori qua sequitur diversa. Reliqua ejusdem Historiæ Majori intexui.*]

DANIEL.

Daniel (a) consecratus in Episcopum Congresberye; qui transtulit Sedem Episcopalem à Congresberye ad Welliam. Hic inter Regem Inam & Adelburgam nuptias celebravit; & Reginâ mediante Manerium de * Tyderton nuncupatum ab eodem Rege sibi & successoribus suis impetravit. Qui cum sedisset in Episcopatu xliii. annos; relicta terrâ morientium transiit ad terram viventium. Huic successit Sigarius Episcopus, quem supplantavit Alwynus. *Alwynus* post obitum Sigari

* Tydeston:
Cod. alter.

(a) Statutum à suscepti operis initio mihi erat de fabulosis Britanniae Episcopis tacere. Cùm autem Historicus noster de Daniele Congresberienſi mentionem ingesserit; hunc penitus intactum prætermittere non possumus. Sicigitur habet fabula, prout apud Chronicon Glastoniense legitur. Anno Domini CLXVII. Episcopatus Somerssetia per SS. Faganum & Deruvianum sumpsit exordium, & in Kungresburia per multum tempus Sedes Episcopalis fuit. Sedebant itaque in eadem Sede plurimi Pontifices successivè usque ad tempus Ina Regis Westsaxonum; quorum numerum, gesta & tempora nusquam reperimus descripta. In tempore autem prædicti Regis Daniel, qui in Cathedra de Kungresburia sedebat ultimus, Sedem illam, qua illic per DC. annos vel amplius remanserat, ad villam que tunc Tethiscine, nunc verò Welles nominatur, Ina Rege donante & ei consentiente, transtulit. Iste autem Daniel in eodem Episcopatu ultimus erat Episcopus Britonum. Translationem Sedis Episcopalis

istam Cl. Usserius in annum 721. retulit in Indice Chronol. ad Antiqu. Britann. Annus 704. Historico nostro magis placuit Welliam eo tempore Tethiscine dictam fuisse Chronicon Glastoniense prodit. Et sanè Tudington eam antiquitus dictam fuisse Registrum Wellense confirmat; neque aliunde Theodoroduni nomen hausit Lelandus, qui ut voces barbaras in Latinas convertat, vim prisca vocabulis inferre solet. Cœnobium hic loci Ina Rex posuisse dicitur, idque amplis prædiis Kenulphus anno 766. dotasse. Kenulphi Chartam Godwinus Episcopus exhibuit, quasi indubium antiquitatis Wellensis monumentum, consuetâ deceptus in curiâ. Quod si Episcopos subscribentes investigasset, annosque Dominicæ Incarnationis & Indictionis contulisset, commentitium esse facile perspexisset. Quos Danieli successisse Historicus noster perhibet, Sigarius &c. vix ante trecentos annos à Danielis ætate exactos Episcopatum obtinuerunt;

B b b b

vixit

vixit xiii. diebus. Cui successit *Britellinus*, huic *Burwoldus*, huic *Leovinus*, huic *Bridelwynus*, huic *Alwynus*, huic *Brithelwynus*, huic *Merewyt*, huic *Dudoco*, &c.

Historia Episcoporum Bathoniensium & Wellensium.

Sequitur Prohæmium de tempore primavæ inchoationis Sedis Episcopalis Welliæ, in qua à sui principio successerunt seriatim xvi. Episcopi, quorum ultimus fuit *Johannes* natione Turonensis, qui transtulit Sedem Wellensem in Bathoniam, & fuit primus Bathoniensis Episcopus. Cui successerunt in Sede Bathoniensi xx. Episcopi; prout legentibus inferius plenius patebit.

Anno Domini DCCCCI. (b) *Edwardus* cognomento Senior, primus sc. ante Conquæstum Normannorum, post patrem suum *Alfredum* alias *Aluredum* super totam Angliam cœpit regnare. Cujus anno iv. sc. anno Domini DCCCCV. *Formosus* Papa propter magnam carentiam Episcoporum in Angliâ per literas suas Apostolicas Regi & populo Anglorum directas maledictionem suam transmisit loco benedictionis, quam olim sanctus Papa *Gregorius*

(b) Ad veriora, nobis tamen haud magis nota, accedimus. Invaluit enim apud plerosque nostros Historicos fides de septem Episcopis à *Plegmundo* Archiepiscopo apud Cantuariam unâ die consecratis, & mandato *Formosi* Papæ eâ de re anno 904. vel sequenti ad *Plegmundum* misso. Rem narrant *Malmsburiensis*, *Florilegus* & *Registrum Cantuariense* in anno 905. *Dicetensis* in anno 909. *Indiculus Episcoporum* ad calcem *Florentii* 7. Episcopos unâ die consecratus habet; de anno autem & mandato silet. Integram rem prætermittunt Chronologi plures Saxonicæ, *Florentius* & Historici potiores. *Formosi* Papæ Epistolam imprimis fictam esse constat. Ipse enim sub initum anni 996. obiit; *Edwardus* autem Rex anno 901. primum regnare cœpit. Sequentium sæculorum religio vetuit; ne res tanti momenti ecclesiastica Papâ inconsulto fieret; atque hinc Papale mandatum intercessisse Historici sequiores crediderunt. Necesse igitur erat Bullam confingere; quamvis miselli homunciones Chronologiæ ignari temporibus malè compositis fraudem prodiderint. Dein quæ de septennali Sedium Episcopali in totâ Westfaxonîâ vacatione iidem Historici narrant, planè falsa sunt. *Wintoniæ* enim *Denewlphus* fedit ab anno 879, ad 909. testibus *Florentio* & Chronologiâ Saxonicâ: & *Asserius* Sedi *Schirebarnensi* ab *Alfredo* Rege præpositus, ante annum 909. non obiit. Porro annus 905. novorum Episcopatum foundationi & Parochiarum distributioni minùs erat accommodus. *Dani Northumbriam* & *Eastangliam* tunc infederunt; neque *Mercii* ad *Edwardi* Regis nutum adhuc spectabant. Utrosque

autem *Edwardus* frequentibus præliis hoc ipso anno debellavit, atque anno sequenti pace factâ in ditionem accepit. Ab anno 906, ad 910. pax ubique per Angliam obtinuit; omnesque totius gentis Provinciæ *Edwardi* nutum suscipiebant. Hoc igitur potissimum tempore Ecclesiæ diuturno bello afflictæ damna resarciri, novæ Sedes institui, & singularum limites definiri optime possent. Sanè tam constans est traditio de 7. Episcopis uno die à *Plegmundo* ordinatis; ut ei fidem temerè abrogare nollem. In his designandis Historico nostro reliqui omnes conveniunt. Factum id anno 909. fuisse solus *Dicetensis* (in *Abbrev. Chron.* p. 453.) narrat; forsitan & solus veritatem attigit. *Denewlsum* Episcopum *Winton.* & *Asserum* *Scireburn.* hoc anno obiisse tantum non constat. *Ealhardum* Episcopum *Dorcest.* circa annum 897. obiisse Chronologia Saxonica docet; neque alium ipsi subrogatum reperio ante *Kenulsum*, qui inter septem Episcopos à *Plegmundo* consecratus dicitur. *Seotlesiensium* Episcoporum successio adeò est obscura; ut ex ea nullum in utramvis partem argumentum duci queat. In hoc igitur propendeo; ut septem Episcopos simul à *Plegmundo* consecratos fuisse concedam, & annum à *Dicetensi* positum non rejiciam. Neutiquam tamen dissimulandum arbitror, me in Excerpta quædam Historiæ à Monacho quodam *Abendonensi* ante exitum sæculi decimi conscriptæ incidisse; in quibus sic legebatur. Anno 904. quia per annos plenè 7. tota Westfaxonîa vacasset Episcopis, Australium etiam Saxonum Provincia, & Australium Merciorum; Rex cum Archiepiscopo *Plegmundo* singulis Provinciis Gewissorum, singulos Episcopos ordinari constituit,

gorius illuc transfugerat; eò quòd in pluribus locis Ecclesiæ Cathedrales in Angliâ vii. annis fuerunt Episcoporum solatio destitutæ. Unde factâ per Plegmundum Archiepiscopum Cant. strictâ interpretatione dictarum literarum Apostolicarum in præsentia Regis prædicti, idem Plegmundus precibus regiis inclinatus vii. Episcopos unâ die apud Cantuariam consecravit. Unum in Mercia apud Dorchester juxta Walingford idem Rex & Archiepiscopus posuerunt, cujus Sedes est nunc apud Lincolniam. Secundum vero posuerunt Episcopum apud Selesey super Australes Saxones, cujus Sedes est hodie apud Chichester. Tertium posuerunt apud Wintoniam, cujus Sedes usque hodie ibidem celebris perseverat. Quartum apud Schireburnam, cujus Sedes est nunc apud Sarisberiam. Ulterius præfati Rex & Episcopus tres Ecclesias Collegiatas concordî consensu in Cathedrales Ecclesias erexerunt. Quarum prima fuit Ecclesia Collegiata S. Germani in Cornubiâ, in qua quintum posuerunt Episcopum. Secunda fuit Ecclesia S. Crucis Cridintoniæ in Devoniâ, in qua in Ecclesiam Cathedralem erectâ sextum posuerunt Episcopum. Quorum quinti & sexti Episcoporum Sedes Episcopales citò postea fuerunt in unam redactæ; & illa in Exoniam fuit translata, ubi in magno honore usque hodie perseverat. Tertia Ecclesia Collegiata fuit S. Andrea Welliæ, quam Dominus Rex & Archiepiscopus in Cathedralem Ecclesiam erexerunt; ad quam dictus Rex præfato Archiepiscopo primum præsentavit Episcopum nomine Athelmu, prius Abbatem Glasconiæ; qui ab eodem Archiepiscopo primus in Episcopum Wellensem exitit ordinatus: & totus Pagus Somersetiæ fuit sibi in Diocesin assignatus. Et sic clare patet, quòd Somersetia tempore hujus Regis Edwardi primi anno DCCCCV. proprium primò recepit Episcopum, quæ prius sub Episcopatu Scireburnensi fuerat constituta. Sedes tamen Episcopalis Wellensis postea tempore Regis Willelmi Rufi per quendam Johannem de Touris Episcopum Wellensem, annuentem eodem Rege, in Bathoniam fuit translata, ubi usque hodie manet. Ortâ tamen postea inter Canonicos Wellenses & Monachos Bathonienses grandi discordiâ, utrûm in

stituit, in quinque sc. parochias Sedem distribuens, quod antea duo possederant. Ordinati sunt ergo septem unâ die. Frithstanus ad Winton. Eibelfstanus ad Cornubiensem primum, Werstanus ad Scireburnensem, Eibehelmus ad Fontanensem primum, Eadulfus ad Cridiatunensem primum, Suthsaxonibus quoque Beornocus, & Suthmerciis Canulfus apud Dorcestrestram nostram. Neque sic tamen res conficitur. Præterquam enim, quòd qua fide Excerpta fuerint facta, nullatenus constet; Monachus iste Abendonensis manifesto errore tenetur. Si enim novorum Episcopatum Præsules anno 904. consecrati fuerint; septem simul Episcopi consecrari non poterant: Nondum enim Sedes Wintonienses & Scireburnenses vacarunt. Sin autem septem fuisse simul ordinatos statuatur; ordinatio anno 904. fieri non potuit. Hoc igitur modo rem conciliari & difficultates maximas eximi posse arbitror. Edwardus Rex & Plegmundus Archiepiscopus communi consilio atque autoritate Synodum anno 904. vel sequenti coegerunt; & in eadem decreverunt, ut tres novi Episcopatus in

Westfaxoniam instituerentur. Isti ex parochiis Episcoporum Wintoniensis & Scireburnensis assumendi erant. Horum autem Episcopatus ipsis viventibus mutilare iniquum duxerunt; præsertim cum eorum uterque de Rege & republicâ egregiè meruisset. Rem itaque conficiendam decreverunt, quantum primum hos Episcopos è vivis excedere contingerit. Sic etiam olim integra Westfaxoniam, quæ ad Episcopi Winton. ditionem spectabat, post Heddæ Episcopi obitum anno 703. in duas Dioceses divisa fuerat; atque aliæ parochiarum divisiones Sede Episcopali vacante fieri solebant. Anno autem 909. commodum accidit, quòd uterque Episcopus tam Wintoniensis quàm Scireburnensis obierunt. Mercia itidem Australis in Edwardi ditionem anno 906. redacta Episcopo carebat; quin etiam Suthsaxoniam eodem tempore Pastore suo viduata est. Tribus igitur novis Episcopatibus in Westfaxoniam institutis, & Episcopis ad quatuor antiquas Sedes tunc vacantes à Rege nominatis, Plegmundus septem simul Episcopos anno 909. consecravit.

Ecclesiâ Bathon. vel in Ecclesiâ Wellensi Episcopalis Sedes præcipuè remaneret; Canonicis Wellensibus asserentibus translationem Sedis Episcopalis Wellensis non posse locum tenere, eò quòd dicta Translatio facta sit præter eorum consensum, juris ordine minimè observato, utpote nullâ necessitate cogente, nec aliqua causâ legitimâ id poscente. Cujus discordiæ Robertus, quondam Monachus Lewensis, tertius Bathoniensis Episcopus, finem fecit; qui à Sede Apostolicâ impetravit, quòd in utrâque Ecclesiâ Sedes Episcopalis de cætero maneret; nomen tamen Bathoniæ debet præponi. Et sic usque hodie vulgus observat.

A T H E L M U S.

Athelmus (a) primus Episcopus Wellensis. Illi successit

W L F E L M U S.

Wlfelmus (b), secundus Episcopus Wellensis. Quo post dictum Adelimum ad Sedem Cantuariensem translato, successit ei

E L F E C H E.

Elfeche (c), tertius Episcopus Wellensis; quem Martilogium Ecclesiæ Wellensis vocat Elfegum. Cui defuncto successit

W L F E L M U S.

Wlfelmus (d), quartus Wellensis Episcopus. Cui successit

B R I T H E L M U S.

Brithelmus (e), Monachus Glasconiæ, quintus Episcopus. Iste fecit Archidiaconatum

(a) *Athelmus* sive *Adelmus*, à Florentii Indiculo MS. *Athelbelmus* appellatus, primus Sedi Wellensi præfuit, anno 909. si calculos supra rectè posuimus, consecratus. Hunc priùs Abbatem Glastoniæ fuisse Historicus noster supra malè retulit. Frustra enim in successione Abbatum Glastoniensium quæritur. Ex Monacho quidem Glastoniensi Episcopum Wellensem evasisse Historia Glastoniensis (in Monastico tom. 1. p. 8.) prodit. Verùm neque huic fides semper est habenda. Plures apud eum Præsules è Cœnobio Glastoniensi prodiisse dicuntur, qui Glastoniam nunquam viderunt; plures etiam sequentium Episcoporum Wellensium ejusdem Monasterii Abbates seu Monachi fuisse feruntur, qui è Clero Sæculari vel ex aliis saltem Cœnobiis delecti sunt. Neque tamen idcirco isti Historiæ tempora eorundem exhibenti fides est abroganda. Monachis enim solemne erat Episcoporum, quibus subjacebant, obitus in Fastis & Martilogiis suis notare: quod Anonymum Historiæ Compilatore inducere potuit, ut eosdem in Abbatum seu Monachorum album inferret. Certè Athelmum Monachum non fuisse Johannes Bromton (p. 838.) disertè affirmat. De Athelmi translatione ad Sedem Cantuariensem supra

egimus p. 99. eamque anno 923. vel sequenti factam fuisse ostendimus.

(b) Wulfhelmus Athelmo in Sede Wellensi, anno 923. in Cantuariensi 927. vel 928. successit. Rationes calculi supra p. 100. expeditivimus.

(c) *Elfeche*, Malmsburiensi *Elfesb*, Florentio *Elfeagus*, Dicetensi *Alfseab*, Textui Roff. *Elfseab* dictus est. Nil de ipso memoratum superest.

(d) Wulfhelmus Chartæ Ethelstani Regis Cœnobio Malmsburiensi datam anno 938. Indictione 8. confirmasse dicitur apud Malmsburiensem in *Vita Albelmi* p. 32. Verùm Indictionis numerus Chartam fraudis arguit. Hoc tamen tempore Wlfelmus sedisse non malè censerì potest.

(e) Brihthelmus successit, ad Cantuariam ab Edwio Rege translatus sub initium anni 959. ad Welliam ab Edgardo Rege remissus ante exitum ejusdem anni: quæ de re vide supra in Dissertatione de Archiepiscopis Cant. p. 101. Obiit anno 973. Welliz sepultus, teste Florentio. Obiitum die 15. Maii contigisse Historia Glastoniensis docet. Quod verò & illic & apud Historicum nostrum additur, Brithelmum fuisse Monachum Glastoniæ, vero est ab simile. In accerrimâ enim inter Monachos & Clericos

cos

chidiaconatum Glastoniæ, & procurante S. Dunstano dedit illum Abbati & Conventui Glasconiæ liberum ab omni consuetudine Episcopali. Huic successit

K Y N E W A R D U S.

Kynewardus (f), sextus Episcopus. Huic successit

S I G A R U S.

Sigarus (g), Abbas Glastoniensis, septimus Episcopus. Cui successit

A D E L W Y N U S.

Adelwynus (h), aliter Ealwynus, octavus Episcopus Wellensis. Cui successit

B U R W O L D U S.

Burwoldus (i), nonus Episcopus; de quo nihil loquitur Willelmus Malmsberienſis nec in libro suo *de Pontificibus*, nec in libro suo *de Regibus*, quod potui reperire. Martilogium tamen Ecclesiæ Wellensis ipsum commemorat. Et in eadem Ecclesiâ Wellensi cernitur sepulchrum nomini suo ascriptum. Cui successit

L E O V I N G U S.

Leovingus (l), decimus Episcopus Wellensis, qui & Elfstanus dictus est,

cos lucâ Edwius Rex, qui Clericis impensè favebat, Monachos maximè odit, hunc potissimum ad thronum Cantuariensem evexit; eundemq; Edgarus Rex, Monachis devotissimus, dejecit. Privilegium itidem Brithelmi de jure Archidiaconali Monachis Glaston. collato commentitium videtur. Id quidem juris in Ecclesiis suis vicinis Glastonienses ex Brithelmi dono post ducentos circiter annos vendicârunt; quando plures ejusmodi exemptiones à jurisdictione Episcoporum seu Archidiaconorum ordinariâ à Monachis impetratæ, plures confictæ fuerunt. Verùm hisce sæculis virorum religiosorum simplicitas nil tale meditata est.

(f) Kynewardus, Middeltunensis Abbas, successit anno 973. obiit 975. auctore Florentio. Sic etiam Chronologia Saxonica. Anno 975. decem noctes ante Edgari Regis obitum (viz. die 8. Julii) cessit Episcopus iller per indolem natura bonus, cui Cyneward nomen. Istum die 28. Junii obiisse, & Monachum Glastoniensem olim fuisse Historia Glastoniensis refert. Florilegus Kinewaldum vocat, & anno 985. decessisse tradit; quem Godwinus sequitur. Malè uterque.

(g) Sigarus, nonnullis Sigegarus dictus, successit anno 975. Abbatem fuisse Glastoniensem Willelmus Malmsburiensis in *Historiâ Glaston.* agnoscit; eundemque Cœnobio ab anno 972. ad 1000. præfuisse docet. Abbatiam itaque cum Episcopatu simul tenuit; quod ætate illâ non infrequens erat. Hunc sanè Chartæ Ethelredi Regis anno 995. editæ subscripsisse in Textu Rossensi f. 154. reperio; nomenque ejus in chirogra-

pho Siricii Archiepiscopi (quod suprâ habetur p. 104.) occurrit: ut illum anno 995. superfuisse parùm dubitem. Neque sic tamen Willelmi calculos in *Historiâ Glaston.* comprobatos habeo; ut ei multum tribuam. Satiùs videtur, ut cum Florilego obitum Sigari in anno 997. reponamus; ne Adelwyno successor loci auferatur. Illum die 28. Junii obiisse Historia Glastoniensis docet, in *Monastico tom. 1. p. 9.*

(h) Adelwynus, Malmsburiensis Elwinus, Florentio Alfwinus dictus, successit anno 997. ex Florilegi fide. Obiisse circa annum millesimum videtur.

(i) Hunc nullibi memoratum invenio. Fidem tamen Historico nostro, qui sua ex Archivis Ecclesiæ Wellensis hausit, negare haud æquum est. Sedem itaque brevissimo tempore tenuisse Burwaldus censerì potest. Unde factum est, ut de illo altum sit apud alios silentium.

(l) Livingus, qui & alio nomine Elstan seu Ethelstan appellatus est, Burwaldum excepit, ipso sæculi initio consecratus, si Chartarum subscriptionibus fides sit habenda. Chartam enim Ethelredi Regis Cœnobio Sceptoniensi datam anno 1001. atque aliam ejusdem Ecclesiæ Christi Cant. datam 1002. subscriptione suâ roborâsse legitur in *Monastico tom. 1. p. 217, 507.* Ad Cantuariensem thronum anno 1013. translatus est, teste Florentio. Diversum à Livingo Elstanum facit Catalogus Episcoporum Wellen. anno circiter 1220. scriptus; & Livingo Elstanum, Elstano Ethelwinum successisse perhibet. Perperam id factum credo,

tempore

tempore Regis Ethelredi. Post S. Elfegum ad Sedem Cantuariensem translatus est. Cui successit

E A T H E L W Y N U S.

Eathelwynus (*m*), Abbas Eveshamiæ, XI. Episcopus Wellensis. Cui successit

B R I T H W I N U S.

Brithwinus (*n*), XII. Episcopus, qui supplantavit Eathelwinum, & ipsum de Sede Episcopali dejecit; qui postea reversus, Brithwinum a Sede sua ejecit. Brithwinus vero tandem reversus, Eathelwinum de Sede sua Episcopali Wellensi ejecit. Quo ejecto, ambo brevi postea mortui sunt. Sed Brithwinus supervixit xiii. diebus tantummodo. Quibus defunctis successit

M E R E W N I T.

Merewnit (*o*), Abbas Glastoniæ, XIII. Wellensis Episcopus, qui & Brithwinus dictus est. Cui successit

D U D O C O U S.

Dudocus (*p*) sive Dudoc, XIV. Wellensis Episcopus, de Saxoniâ in partibus Alemanniæ oriundus. Hic villas de Congresberye & Banewelle à piissimo Rege S. Edwardo Confessore sibi & suis successoribus impetravit. Qui cum sedisset xxvii. annis, vii. mensibus, & vii. diebus, obdormivit in Domino. Huic successit

(*m*) Eathelwynus successit. Ethelwinum appellant Malmsburiensis & Florentius, & Abbatem Eveshamensem antea fuisse confirmant. Adelmu[m] Dicetensis vocat in *Historiâ de Episcopis Angliæ cap. 9.* Fidem Florentio addit Historia Eveshamensis; quæ Elfwardum Abbatiam Eveshamensem post Ethelwinum anno 1014. suscepisse refert. Hunc à Brithwino ejectum fuisse, & Episcopatum suum recuperasse, & ab eodem iterum exauthoratum fuisse, narrant præter Historicum nostrum Malmsburiensis & Dicetensis, qui tam Ethelwinum quàm Brithwinum in Sede Episcopali bis reponit. Nullus tamen mutæ ejectionis & successionis tempora exhibuit, quæ aliunde investiganda sunt. Constat itaque utrumque ante exitum anni 1027. quo Merewit Episcopus successit, interiisse. Ethelwinus Sedem tenuit anno 1019. Isto siquidem anno chartam Canuti Regis Ecclesiæ Exoniensi datam (in *Monastico tom. 1. p. 228.*) confirmavit. Brithwinus autem Episcopatum anno 1023. adierat. Illum enim medio anno 1023. Canuto Regi in Translatione corporis S. Elphegi adfuisse Annales Petriburg. & Saxon. testantur. Nulla insignis rerum in Angliâ publicarium mutatio inter annos 1019, & 1027. contigit; & Canutus Rex optimus à Simonis labe procul absuit; ut tantæ in Episcopatu Wellensi turbæ vix in aliud commodius referri possint, quàm in mutationem Archiepiscoporum, qui in rebus ecclesiasticis ferè nil non poterant. Livingus itaque à Welliâ ad Cantuariam anno 1013.

translatus, Ethelwinum sibi subrogari fecerat. Livingo anno 1020. defuncto, Ethelwinus patrono destitutus ab Ethelnotho Archiepiscopo in Brithwini gratiam exauthoratus videtur. Post annum 1023. Ethelwinus Episcopatum ejecto Brithwino recuperavit; & ab eodem iterum ejectus anno 1026. vel sequenti, brevi post interit. Ista mihi verisimilia sunt.

(*n*) *Brithwinum* Florentius vulgatus, *Byrthwinum* Codex MS. appellat. De tempore hujus supra in Ethelwino dictum est.

(*o*) *Merewnit*, Malmsburiensi *Mervith*, qui & *Brithwi*, Dicetensi *Merethwith*, Florentio *Brithwin* dicitur. Abbas Glastoniæ factus est anno 1017. & post decem annos, anno sc. 1027. in Episcopum Wellensem est promotus. Obiit 1034. Glastoniæ sepultus in aquilonari porticu. Ista Malmsburiensis in *Historiâ Glaston.* docet. Eundem anno 1034. obiisse, & loco dicto ad S. Johannem Baptistam tumultum esse Historia Glastoniensis in *Monastico tom. 1. p. 9.* confirmat. Sepulturam etiam confirmant Annales Petriburg. & Sax. obitum autem anno 1033. reponunt; quibus suffragantur insignes Annales Saxonici *Domitian A. 8.*

(*p*) *Dudocus* à Florentio appellatur, *Bodoca* ab Indiculo ad calcem ejus, *Dudeca* à Radulpho Dicetensi, *Duduc* ab Annalibus Petriburg. Sax. Obiit anno 1060. ex fide Florentii, Annalium Petriburg. & Westmonasteriensis. Anno itaque 1033. Sedem capessivit; siquidem 27. annis & 7. mensibus præfuderit.

GISO.

G I S O.

Giso Hasban (q), XV. Wellensis Episcopus, natione Lotharingus, de civitate Hasbaniensi, ex vico S. Trudonis, Capellanus S. Edwardi Regis & Confessoris. Hic cum in quadam Ambassiatâ cum aliis à dicto Rege ad Apostolicam Sedem missus fuisset pro quibusdam negotiis conscientiam dicti Regis moventibus; Apostolicus sibi contulit Sedem Wellensem. Et sic in Episcopum consecratus est Romæ die Paschæ, i. e. xvii. Cal. Maii, anno Domini MLX. Hic invenit tantum * x. Canonicos in Ecclesiâ Wellensi, tam bonis mobilibus & ornamentis ecclesiasticis quàm possessionibus ad Ecclesiam suam spectantibus per Haroldum Comitem Cantix & Westsexix spoliatos, & publicæ mendicitati subjectos. Unde à Domino suo S. Edwardo Rege † possessionem de Wedmore, & de Reginâ Edithâ terram quæ || Merken & Mordesley vocatur, ad sui & fratrum suorum sustentationem impetravit. Deinde post mortem Edwardi Regis præfatus Haraldus regnum Anglorum invasit in Festo Epiphaniæ Domini apud Lambhith; ubi ipse præter consensum Procerum capiti suo propriis manibus regium diadema imposuit. Is statim omnes possessiones dicti Gisonis & Canonicorum Wellensis Ecclesiæ perpetim confiscavit. Sed juvante S. Andrea dictæ Ecclesiæ Patrono, impius super iniquitate suâ paulò tempore gavisus est. Regnavit tamen in Angliâ à vi. die Januarii usque ad xi. diem Novembris proximè sequentis. Quo die in loco, ubi nunc est Monasterium & villa de Bello in Suthsexiâ, in prælio inter ipsum & Willelmum Ducem Normanniæ inito est occisus. Nam vi. anno Episcopatus Gisonis Willelmus Dux Normanniæ armatâ manu Angliam ingressus, illam in lxxii. diebus totaliter conquirit. Et die sequenti, i. e. feriâ secundâ in die Natalis Domini, fuit in Regem Angliæ coronatus; & citò postea ferè omnes possessiones ab Ecclesiâ Wellensi per Haraldum ablatas Gisoni restituit, exceptis quibusdam ad Monasterium S. Petri Glocestriæ applicatis, & exceptis Congresburye, Banewell & Kilmington & * plurimis aliis. Anno tamen xi. regni sui restituit Banewell; & donavit eidem Episcopo & suis successoribus Jaton cum Ecclesiâ. Giso etiam Ecclesiam de Wynesham à quodam prædecessore suo alienatam de manibus cujusdam Ealsix recuperavit; & iterum eandem villam de manibus dicti Regis Willelmi Conquestoris Ecclesiæ Wellensi restitui procuravit; nonnō maneria de Combe S. Nicholai, Wormestorre, † Lydtun à quodam Arsero in Willelmi Regis præsentia comparavit. Auxit numerum Canonicorum in Ecclesiâ Wellensi; fecitque eis Claustrum, Dormitorium & Refectarium, & unum de eis nomine Isaac fecit eis Præpositum. Et cum sedisset circiter xxviii. annos, obdormivit in Domino: sepultus in Ecclesiâ Wellensi prope altare à parte Septentrionali; sicut Dudo-
cus prædecessor ejus à Meridie. Cui successit

* v. Cod. alter.

† Manerium.
Hist. minor.
|| Werke. Id.* Paucis. Cod.
alter.† Luton. Cod.
alter.

J O H A N N E S.

Johannes (r) Turonensis, arte Medicus, in Episcopatum Wellensem successit.

(q) Giso seu Gisa, Florentio MS. Bifa dictus, Romam adiit in Aldredi Archiepiscopi electi Ebor. Comitatu sub initium anni 1061. atque ibidem consecratus est 1061. 15. Aprilis die Paschali. Annum designat Florilegus: & verum esse tam Aldredi comitatus quàm dies Paschalis comprobant. Matè itaque Canonicus noster annum 1060. malè & Godwinus 1059. posuit. Anno 1070.

Giso Lanfrancum consecravit, Synodo Londinensi interfuit 1075. obiit 1088. *Florentium, Acta Concil. Angl. tom. 2. Annal. Winton.*

(r) Johannes de Villulâ, Turonensis Ecclesiæ Presbyter, (sic enim in professione autogr. Lanfranco datâ appellatur) postquam maxime ex Medicinâ quæstus fecisset, Episcopatum Wellensem obtinuit, ve-
reor ne nummis ex Medicinâ conflatis emerit.

cessit. Qui destructis Claustro & aliis ædificiis solennibus per venerabilem Gisonem ad usum Canonorum constructis, Canonicos foras ejectos inter populares habitare coegit; & fundum, in quo prius habitabant, sibi & suis successoribus usurpavit; Palatiumque suum Episcopale ibidem construxit. Et licet ipse contractus senio inde pœniteret; tamen ædificia Canonorum destructa minimè reparavit, nec fundum eis injustè ablatum restituit. Hic etiam inconsultis Canonicis Wellensibus & præter eorum consensum transtulit Sedem Episcopalem Wellensem in Abbathiam Bathoniensem; & redditus pertinentes ad mensam Abbatialem Monasterii Bathoniensis mensæ suæ Episcopali univit; & dimisso nomine Episcopatus Wellensis, primus omnium fecit se Bathoniensem Episcopum appellari. Hic etiam urbem Bathoniæ à Rege Wilhelmo II. sibi & successoribus suis emit pro quingentis marcis argenti. Et cum sedisset in Episcopatu circiter xxxvi. annis, obiit grandævus, sepultus in Ecclesiâ Bathoniensi, quam ipse à fundamentis construxerat. Tempore hujus Johannis Episcopi Johannes Archidiaconus terras Ecclesiæ Wellensis & præposituram Canonorum sibi indebitè usurpavit; dicto Episcopo non resistente, sed potiùs annuente. Unde Canonici Wellenses ad pristinam inopiam fuerunt redacti, & publicæ mendicitati subjecti. Johanni de Tours primo Bathoniensi Episcopo successit

G O D E F R I D U S.

Godefridus (/), natione Teutonicus, secundus Bathoniensis Episcopus; qui movit quæstionem contra Johannem Archidiaconum pro terris Canonorum Wellensium & eorum Præpositurâ recuperandis. Sed non prævaluit; obsistentibus sibi Henrico I. Rege & Rogero Episcopo Sarum, qui partes Johannis fovebant injustè. Unde Godefridus post litem diutinam tædio multum confectus, cum sedisset circiter xiii. annos, obiit; sepultus in Ecclesiâ Bathoniensi.

rit. Willemus enim Rex junior Præsultatus gratis dare piaculum duxit; & Johannes in rebus aliis à Simoniâ penitus non abhorruit. Melius tamen sperari posset; si Malmsburiensem secuti, illum tempore Wilhelmi Senioris Episcopatum adivisse admitamus. Refert enim Malmsburiensis (de Pontif. l. 2. f. 144.) Johannem translationem Sedis suæ à Welliâ ad Bathoniæ Wilhelmi senioris tempore frustra meditatam, juniore regnante perfecisse. Malmsburiensis sanè Johannem familiariter novit; ut error ipsi difficilis fuerit. Quotquot tamen Gisonis obitum & Johannis introitum memorant, Annales sc. Brutonenses & Wintonienses, annum 1088. designant. Historicus quidem noster annos 36. Episcopatus gesti dedit illi, quem anno 1122. obiisse constat. Verùm 34. legendum esse numerum annorum Gisoni ab eodem datus & Annales Brutonenses suadent. Anno 1091. Johannes impetratâ à Wilhelmo Rege Abbatia Bathoniensi, Sedem Episcopalem ad Bathoniam transtulit. Verba Chartæ Regiæ, quæ in Registro Wellensi extat, sic se habent: *Concessi Johanni Episcopo Abbatiam S. Petri*

Bathon. cum omnibus appendiciis, &c. Dedi, inquam, ad Sumersetenensis Episcopatus augmentationem, eatenus præsertim ut inibi insinuat Præsuleam Sedem, anno Dominica Incarnationis 1090. (lege 1091.) regni verò mei 4. Tunc sc. confirmatum est donum; factum autem priùs fuisse anno 1088. idem Registrum docet. Integram postea urbem Bathoniam ab Henrico Rege quingentis argenti libris mercatus est, auctore Malmsburiensi; urbem sc. à Wilhelmo emptam ab Henrico confirmari obtinuit. Obiit Johannes 1122. 29. Decembr. teste Florentii Continuatore. Simeon Dunelmensis diem 26. Godwinus diem 9. Decembr. errore facili posuerunt: quamvis id Godwinus in emendationibus suis postea correxerit.

(/) Godefridus, Regiæ Capellanus (Cancellarium Regis fuisse error est Godwini) nominatus est à Rege ad Episcopatum Bathon. anno 1123. tempore Paschali, consecratus à Wilhelmo Cant. in Ecclesiâ S. Pauli London. 1123. 26. Augusti. Obiit 1135. 16. Augusti. *Annal. Winchelcumb. Contin. Florentii, Rad. de Diceto, Annales Waverlei, Bruton.*

R O B E R.

ROBERTUS.

Robertus (†), tertius Bathoniensis Episcopus, Monachus Cœnobii Lewensis; quem Henricus Episcopus Wintoniensis commodo illuc acceperat, ut Monasterio suo S. Swithuni ad tempus præesset; & postea Glasconiam ipsum transmissit, ut res Abbatiz ibidem disponderet, eo quod non rectè eorum aratra incedebant; Godefrido successit. Hic Ecclesias de Northcory & Peder-ton à Rege Stephano impetravit; necnon terras & Præposituram Ecclesiæ Wellensis per Johannem Archidiaconum nuper distractas & flebiliter dissipatas eidem Ecclesiæ restituit; auxilio & consilio Regis Stephani mediante. Ordinavit etiam in Ecclesiâ Wellensi Decanum & Subdecanum, Præcentorem & Suocentorem, Thesaurarium & Cancellarium, quem vocavit Archiscolam in statutis Ecclesiæ Wellensis, quæ ipse primus edidit omnium in eadem. Tum Decanus, Subdecanus, &c. non habebant tunc temporis illa beneficia eis annexa, quæ eorum successores nunc habent in Ecclesiâ antedictâ. Pacificavit etiam Monachos Bathonienses & Canonicos Wellenses super quadam lite inter ipsos suscitata, ut prædicitur in Proœmio. Complevit fabricam Ecclesiæ Bathoniensis per Johannem Turonensem inchoatam. Dedicavit Ecclesiam Wellensem, præsentibus Gocelino Sarum, Simone Wigorn. & Roberto Herefordensi Episcopis. Multas ruinas ejusdem Ecclesiæ destructionem ejus in locis pluribus comminantes egregie reparavit. Distinxit Præbendas Ecclesiæ Wellensis, quæ fuerunt primitus in communi; & de novo fundavit in eâ duas, viz. Jatton & Hyfswish in marisco, cui annexuit Ecclesiam de Compton Episcopi. Cùmquiescisset annis || xxix. mensibus iv. obdormivit in Domino. || xxxi. Hist. minor. Post cujus mortem vacavit Episcopatus annis viii. mensibus viii. & diebus xv.

REGINALDUS.

Reginaldus (u), quartus Bathoniensis Episcopus, natione Lombardus, ætatis * xxxiii. annorum, in Romanâ Curia consecratus successit. Qui acquisivit

* In margini xxiv. ut nonnulli tradunt.

(†) Robertus, Henrici Episcopi Wintoniensis operâ ad hunc Præsulatum eVectus, successit anno 1135. quo præsidente Ecclesia Bathoniensis cum totâ civitate conflavit 1137. 29. Julii, auctore Monacho Wigornienſi qui Florentium continuavit. Iste litem acerrimam inter Monachos Bathon. & Canonicos Wellen. jamdiu motam hac lege consopivit; ut Episcopus neque à Sede Bathoniensi nec à Wellensi solâ, sed ab utraq; simul, titulum duceret: ut in electione Episcopi Monachi & Canonici firmi cœunctes paria haberent suffragia, sollemnis autem electionis pronuntiatio penes Decanum Wellensem esset; utque Episcopus in utraq; Ecclesiâ intronizaretur. Ex hac compositio in Registro *Dreghensford*: quam ante annum 1139. initam esse constat ex eo quod Willelmus Cant. Thurstinus Ebor. & Rogerus Sarum Episcopi subscripserint. Eandem postea confirmavit Alexander III. Papa. Obitus Roberti diversis calculis dubius redditur. Illum *Annales Cœnobii Bratonensis* (quod in Diocesi Wellen: situm erat) sic exprimit. Robertus Episcopus

Bathon. obiit anno 1166. pridie Cal. Septembris. qui dedit domui Bratonis Ecclesias de Westbury & Ramville; cui successit Reginaldus: & in Catalogo Episcoporum Well. ad calcem Annalium. Anno 1166. obiit Robertus, cùm sedisset annis 31. Iidem tamen Annales Episcopum Bathoniensem dedicationi Ecclesiæ de Keynsham. anno 1171. interfuisse referunt. Verùm Priorem legendum esse suspicor. Robertum enim anno 1166. obiisse Annales Wintonienses & Canonicus noster confirmant; & Sedem ab anno 1166. ad 1170. vacasse ex Epistolis S. Thomæ constat. Tempus vacationis sequentis à nostro positum cum veritate nemo conciliabit. Credidisse videtur Canonicus Robertum anno 1165. obiisse.

(u) Reginaldi gesta Historicus noster brevius quam pro viri dignitate enarravit. Nos ex Radulphi Dicetensis libro de Episcopis Angliæ supplebimus. *Reginaldus, Saresburiensis Archidiaconus, electus est tempore Henrici II. Regis. Iste fuit consecratus à Ricardo Cant. Archiepiscopo, cùm regrederetur à Curia Romanâ, inter vales Morians in Ecclesiâ*

Cccc

† Hacch. Cod.
altr.

quisivit à Rege Richardo I. ad Terram Sanctam armatâ manu peregrè transeunte manerium de Northcory cum terrâ de Wrentich & † Haute; & dedit illud Canonicis Wellensibus ad commune suum augmentum. Fundavit Hospitale S. Johannis Bathoniæ. Hic etiam primus omnium fecit villam Wellæ liberum Burgum; & Burghenses ejusdem exoneravit in perpetuum ab operibus servilibus, quibus ipsi fuerant multum prius oppressi. Multas Præbendas in Ecclesiâ Wellensi fundavit de novo; multaque alia bona fecit tam Bathoniensi quàm Wellensi Ecclesiis. Et cum sedisset in Episcopatu Bathoniensi annis xxvii. obiit, sepultus in Ecclesiâ Bathoniensi.

S A V A R I C U S.

Savaricus (x), quintus Episcopus Bathon. successit annis xii. qui fuit consanguineus Henrici Imperatoris Alemanniæ, qui Regem Angliæ redeuntem e Terrâ

clesiâ S. Johannis, & in Vigiliâ S. Johannis Baptista, Archiepiscopo Tarenasie presente, manum etiam apponente, acceptâ prius purificatione, quod mortem B. Thoma neque verbo neque factio neque scripto procuravit scienter. Alii juraverunt, quod sicut opinabantur, conceptus fuit, priusquam Jocelinus pater suus ad gradum sacerdotii promoveretur. Et sic cum Archiepiscopo rediit in Angliam. Intronizatus autem eum prædictus Archiepiscopus Richardus solemniter viii. Cal. Decembr. Iste Reginaldus, eum sedisset annis xvi. & septimanis vi, & diebus ii. nominatus est à Monachis Cant. Cantuariensis Electus. Transcurfis autem à die nominationis xxix. diebus, die Natalis Domini anno bissextili, feriâ iv. obiit apud Dogemeresfeld in territorio Wintonia. Sepultus est autem Bathonia prope majus altare die S. Thoma Martyris. Filius erat Reginaldus Jocelini Episcopi Sarum, Archidiaconatus Saresberienfis à patre donatus. Scriptis ad hoc paulò ante Episcopatum susceptum litteris Petrus Bathoniensis Archidiaconus (Epist. 61.) nimium aucupii studium castigat, & Præsulatum brevi conferendum augurat. Ejusdem ad Episcopatum electi, & in inimicitiarum S. Thomæ, qui Jocelinum patrem olim suspenderat, suspensionem adducti Petrus innocentiam tuetur & præclaras dotes laudat epistolâ 45. Consecratum fuisse 1174. 23. Junii, intronizatum 1174. 24. Nov. Dicetenfis (in Imag. Hist. p. 585.) rectè posuit, & Gervasius astipulatur. Anno 1179. ad Concilium Lateranense profectus est. Ante annum 1180. conventionem inter ipsum & Abbatem Glasstoniensem Robertum factâ, Abbas dedit Ecclesiæ Wellensi Ecclesiam suam de Pilkon, ita quod de eadem duæ fierent Præbendæ in Ecclesiâ Wellensi. Episcopus autem Abbati & Conventui vicissim concessit, ut in perpetuum Archidiaconi essent decem Ecclesiarum, viz. S. Johannis in Glasboniâ, de Mera, Stret, Budekeleg, Siperwica, Sowi, Miriling,

Pilkon, Pennard, & Dicheficte. Conventionem Henricus Rex diplomate suo confirmavit. Anno 1189. 27. Nov. manerium de Northcurri de Ricardo Rege emit. Ecclesias de Northcurri & Perretonâ Stephanus Rex olim dederat Roberto Episcopo ad faciendum Præbendas in Ecclesiâ Wellensi. [Ex Registro Wellensi.] Denique ut valedudinariorum inopiam sublevaret, Nosocomium Bathoniæ posuit. Electum fuisse ad Cantuariensem thronum 1191. 27. Nov. & obiisse 1191. 26. Decembr. supra ostendimus p. 113. Radulphus enim tempora obitus malè disposuit. Plura de Reginaldo suppeditat Liber de gestis S. Thomæ post martyrium. In eo inter Clericos S. Thomæ creditos memoratur Reginaldus natione Anglus, sed educatione & cognomento Lombardus, pro ætate prudens & industrius, animosus & efficax in agendis: qui cum S. Thomâ aliquandiu stetit, sed postea animo deficiens ad Henrici Regis partes se transulit; & demum ab aulâ ad Ecclesiam assumptus, in Bathoniensem Episcopum promotus est. Medio anno 1171. à Rege ad Papam legatus est; ut suspensionem cædis S. Thomæ ab ipso amoliretur.

(x) Savaricus, Geldewini filius, Archidiaconus Northamptonensis, & Thesaurarius Ecclesiæ Sarum, electus est à Monachis Bathon. sine Canonicis Wellensibus, ipsis irrequisitis & hoc penitus ignorantibus. Verba sunt Registri Wellensis. Romam adveniens, Cælestini Papæ mandato Presbiter ordinatus est ab Albano Albanensi Episcopo 1192. 19. Sept. teste Dicetenfi. Die sequenti juxta disciplinæ ecclesiasticæ leges eundem consecratum arbitror. De Abbatia Glasstoniensi in Episcopalem Sedem ab isto transmutatâ Adamus Monachus in Historiâ proximè sequenti fusè agit. Id solummodo hic loci addendum existimo, Savaricum nempe Bathoniensis & Glasstoniensis Episcopi filium deinceps assumisse, eodemque

Terrâ Sanctâ per Leopoldum Ducem Austriæ captum in carcere diu detinuit minus justè. Hic obtinuit ab Imperatore, quòd idem Rex aliter non deberet carcere liberari, nisi prius eidem Savarico & successoribus suis concederet Monasterium Glastoniæ in excambium pro civitate Bathoniæ. Et cum Rex gravissimam pro suâ libertate redemptionem plenariè solutam ac ex tunc di-ram incarcerationem & annualem perspiceret se non posse aliter è carcere liberari, nisi votis Imperatoris annueret in hac parte; misit pro Abbate Glastoniæ; qui in Alemanniam ad Dominum Regem accessit: & Episcopatu Wigornia ei collato, Savaricus Abbatiam Glastoniæ obtinuit; quam Apostolicâ, Regiâ & ordinariâ auctoritate mensæ suæ Episcopali univit, ipsamque ad terminum vitæ suæ tenuit sic unitam; transtulitque Sedem suam Episcopalem illuc, & se fecit Glastoniensem Episcopum publicè appellari. Hic e-rexit Ecclesias Parochiales de Ilmestre & Longe-Sutton in Præbendas Ecclesiæ Wellensis; quarum primam Abbati de Muchelney, secundam Abbati de Athelney & eorum successoribus contulit in perpetuum possidendas. Hic etiam Episcopatum suum & Ecclesiam Wellensem multis possessionibus ampliavit; & de novo concessit Burgensibus Wellensibus libertatem quam Reginaldus concesserat. Hic etiam Archidiaconatum Bathoniæ Priori & Conventui Bathoniensi & eorum successoribus integraliter possidendum concessit. Savarico tandem defuncto, & apud Bathoniam tumulto, Eustachius Prior Glastoniæ & ejusdem loci Conventus, faventibus eis Rege Henrico & Regina cum cæteris regni Magnatibus, à Papâ petierunt, ut Episcopi Bathonienses à possessione Monasterii eorundem amodo privarentur, & quòd in pristinum statum Monasterium reduci deberet. Quorum petitionem Papa ad tempus distulit exaudire, pro eo quòd Ecclesia Bathoniensis vacationis suæ tempore legitimo caruit defensore.

JOCELINUS.

Jocelinus (y), sextus Bathoniensis Episcopus, successit Savarico annis || xxxvi. Contra quem statim in suis primordiis dictus Eustachius Prior & Monachi Glastoniæ coram Papâ gravem quæstionem moverunt; petentes quòd dictus Episcopus & omnes successores sui deberent à possessione dicti Monasterii in perpetuum amoveri: & quòd dictum Monasterium deberet sub regimine Abbatiali ad pristinum statum restitui & reponi. In qua lite idem Episcopus ad tempus viriliter se defendit. Quod considerantes Rex & Regina ac cæteri Magnates regni parti dictorum Monachorum faventes, quòd Episcopus non potuit facillè ad eorum votum in hac parte convinci, quandam inter partes

demque Jocelinum successorem usum esse: quod ex Archivis Ecclesiæ Wellensis constat. Anno 1203. 6. Octobr. edito decreto Savaricus Præbendas omnes Ecclesiæ Wellensis à jurisdictione Archidiaconi Wellensis exemit. Obiit apud Scienes la vielle 1205. 8. Augusti, fide Annalium Prioratûs de Suthwerk. Diem confirmant Parisius, Historia Rossensis, Annales Bruton. & Obituarium Cant. Annos regiminis 12. ipsi tribuunt Annales Brutonenses & Canonicus noster; & die 19. Sept. (quæ Dominica anno 1193. erat.) consecratum fuisse Parisius asserit: ut in eam adducar sententiam, Savaricum anno (non 1192. quem Parisius & Dicetensis posuerunt, sed) 1193. con-

secratum fuisse. Ista de Savarico adnotanda habui. Quæ de rebus ab illo in Germaniâ gestis Godwinus ex Hovedeno narrat, certiùs ex isto peti possunt.

(y) Jocelinus sive Gocelinus de Welles 1204. 1. Sept. factus est Justiciarius Communium Placitorum, saltem unus ex Justiciariis, coram quibus multæ levatæ sunt: inquit Cl. Dugdalius in *Orig. Juridic.* p. 41. Eundem Jocelinum Troteman Annales Marganenses vocant. Electus est à Monachis Bathon. & Canonicis Wellen. coadunatis: cujus electionis occasione inter utroque iterum convenit de electione Episcopi simili modo in perpetuum faciendâ. Mutatis autem paululum antiquis conditionibus, Pri-

* Cristynmal-
ford. Cod. alter.

tes concordiam procuraverunt; videlicet quod dictus Episcopus permetteret in audientiâ Apostolicâ definitivam sententiam contra se fieri, & in rem judicatam transire; & ipse retineret in perpetuum sibi & successoribus suis maneria de Winscombe, Pokilchurch, Blakeford, & Cranemere, ac advocaciones Ecclesiarum de Winscomb, Pokilchurch, Aysheberye, * Cristin, Manfelde, Bockland, & liberæ Capellæ de Blakeford. Quod & factum fuit; & sic pax inter partes prædictas fuit reformatâ. Iste Episcopus perquisivit de Hugone Lincolnienſi Episcopo maneria de Congresberye, Chedder & Axbrige, tenenda à Domino Rege ad perpetuam feodi firmam. Iſti duo Episcopi Jocelinus & Hugo Lincolnienſis fundârunt Hospitale S. Johannis Wellenſis. Jocelinus fundavit multas Præbendas in Ecclesiâ Wellenſi de novo, dotavit etiam omnes dignitates, personatus & officia dictæ Ecclesiæ in formâ adhuc durante: ipsamque Wellensem Ecclesiam vetustatis ruinis enormiter deformatam prostravit, & à pavimenti erexit dedicavitque; assignans ei in dotem ad augmentum communæ Canonicorum Manerium de Winscombe cum Ecclesiâ; multosque alios redditus ad augmentum dictæ Ecclesiæ perquisivit, unde Ministri usque hodie sustentantur. Vicarios in Ecclesiâ singulis Præbendariis ordinavit; tribus exceptis, quibus non proviſit morte præventus. Hic sibi similem anteriorem non habuit, nec huc usque visus est habere sequentem. Tandem defunctus, in medio Chori Welliæ honorificè sepelitur. Hic primo anno consecrationis suæ servitium B. Mariæ in Ecclesiâ Wellenſi fecit cotidie decantari. Capellas etiam cum cameris de Welles & Woky notabiliter construxit.

R O G E R U S.

Rogerus (z), septimus Bathonienſis Episcopus successit; qui prius fuit Præ-

ori Bathonienſi reservatum est jus Episcopum electum denunciandi & postulandi; utque Episcopus in Ecclesiâ Bathon. semper prius inthronizari deberet, concordatum est. Electum Jocelinum Capitula Bathon. & Well. in literâ certificatoriâ de electione sic commendant. *In finem Ecclesiæ nostræ à primo lacte coaluit, & sine querelâ hæcenus inter nos est conversatus.* [Ex Registris Ecclesiæ Well.] Consecratus autem est à Willelmo Episcopo London. (Sede Cant. tunc vacante) apud Radingam in Capellâ S. Mariæ anno 1206. 28. Maii, die S. Trinitatis, ex fide Annalium Waverl. & Suthwerc. & duplicis Registri Cant. Res ab illo gestas Historicus noster ubertim satis retulit; nos tempora singularum ex Registris Ecclesiæ Wellenſis apponemus. Anno 1218. 17. Maii concedente Jocelino Honorius Papa dissolvit unionem inter Ecclesias Bathon. & Glaston. Savarico procurante ante 24. annos factam; statuitque ut deinceps Conventus Glaston. proprii Abbatis regimini subesset; salvo jure patronatus, quod Rex Johannes Episcopis Bathon. in Monasterio eodem contulit. Johannes enim Rex chartâ 1215. 9. Jan. datâ Jocelino & successoribus suis concesserat patronatum Abbatis Glaston. si contingerit, quod Ecclesiâ Glaston. Abbatis regimini iterum

subderetur. Antiquitus in Ecclesiâ Wellenſi duæ erant Præposituræ, de Wyneſham, & de Cumbâ. Primam Jocelinus assentiente Capitulo univit secundæ, utque unica deinceps esset, statuit 1234. 26. Dec. Ecclesiam Wellensem in honore S. Andree dedicavit 1239. 23. Octobr. quando Manerium de Wyneſcumb ipsi dedit. Eodem anno dedit Ecclesiæ Wellenſi Ecclesias de Chedder & Northcurri, quin etiam Ecclesias de Congresbury, Mudford, Lideard, & S. Cuthberti, in augmentum communæ Canonicorum ejus. Anno 1242. constituit, ut cessante formâ prioris distributionis Canonicis factæ in pane de grangiâ, Episcopus singulis diebus, quibus apud Welliam fuerit, accipiat 13. denarios pro communâ, Decanus autem, Præcentor, Archidiaconus, Cancellarius, & Thesaurarius sigillatim 12. denarios, alii omnes Canonici singulis diebus 6. denarios, Vicarii unicum denarium. Obiit 1242. 19. Novembr. Ex Registr. Well. & Annal. Bruton.

(z.) Mortem Jocelini Episcopi Canonici Wellenſes Monachis Bathonienſibus denuntiârunt 1242. 22. Nov. Rescribunt Monachi 1243. 30. Januar. *Licet neque de jure nec de consuetudine ad vos unâ nobiscum Episcopi electio pertingere noscatur; ex abundantia tamen vos vocamus,* &c. Ipsi interim, impetratâ

Præcentor Ecclesiæ Sarum, electus in Bathoniensem Episcopum per Priorem & Capitulum Bathoniæ, reclamantibus & appellantis Decano & Capitulo Ecclesiæ Well. Habitoque suæ electionis decreto, statim igitur ad Curiam Romanam accessit; ubi cum pervenisset, cernens quod nullum jus in Episcopatu prædicto sibi per electionem suam competere potuit, eo quod electio sua fuit omnino invalida, supplicavit Papæ, quatinus electione & appellatione reiectis sibi mero motu de Episcopatu dignaretur providere autoritate Apostolicâ; ne per hujus litis dependentiam Ecclesia prædicta diu vacaret & gravia dispendia tempore vacationis suæ pateretur: quod & factum fuit. Et sic à Romanâ Curia rediit infra breve Bathon. Episcopus consecratus. Decanus tamen & Capitulum Wellense contra Priorem & Capitulum Bathoniense in Romanâ Curia fortiter prosequerantur pro injuriâ eis in hac parte illatâ, eo quod absque sui culpâ eorum mediante dolo Bathoniensis Episcopi electione illâ vice fuerint privati injustè. Unde Episcopus Rogerus in tantum ita instantius penes Papam procuravit; quod ipse pacem fecit inter partes prædictas; & formam apposuit in eorum mutuis electionibus de cætero faciendis; quæ usque hodie observatur. Hic Rogerus donavit Capitulo Wellensi custodiam Decanatûs ejusdem Ecclesiæ pro toto tempore vacationis ejusdem, quotiescunque, qualitercunque & quodocunque dictum Decanatum vacare contingerit deinceps. Dedit etiam eis duas partes omnium fructuum, reddituum & proventuum ad Ecclesias parochiales in totâ Diocesi Bathoniensi spectantium toto tempore vacationis earundem; qui quidem ad Episcopum & Prædecessores suos spectabant. Tertiâ verò postea dedit Archidiaconis suis; ut ipsi & eorum Officiales dictos fructus Ecclesiarum per mortem vacantium colligerent, & dictis Decano & Capitulo de duabus partibus integrè responderent. Hic Rogerus cum sedisset in Episcopatu suo annis tribus, obiit, Bathoniæ sepultus.

WILHELMUS BYTTON I.

Wilhelmus † Bytton (a) primus, vii. Bathoniensis Episcopus, successit. Hic voluit abstulisse à dictis Decano & Capitulo donationes per dictum Rogerum eis concessas; ipsosque longo tempore impedivit de possessione Ecclesiæ de Congresberye, quam bonæ memoriæ Jocelinus prædecessor suus appropriaverat ad augmentum communæ Canonicorum Welliæ residentium, cum vacaret post mortem Rectoris ejusdem. Unde dicti Decanus & Capitulum ad Curiam Romanam directè, & tuetoriæ Cantuariensem Archiepiscopum,

† Button. Cod. aliter.

petratâ prius Regis licentiâ, Canonicis non expectatis Rogerum eligunt. Electum Rex ad temporalia admisit 1243. mense Junio. Canonici Papam appellant. Papa editâ anno 1244. sententiâ parem esse debere Monachorum & Canonicorum in Episcopo eligendo potestatem definivit; Episcopatum tamen Rogero non ritè electo contulit, eâ lege, ut Præbenda ejus Saresberiensis nepoti suo concederetur. Consecratus est Rogerus apud Radingam 1244. 11. Sept. Ex Registr. Well. & Cant. & Annal. Teokef. bir. Obiit 1247. 21. Dec. juxta Annales Brutonenses, 1248. circa Festum S. Hilarii juxta Parisium, Florilegum & Johannem Walingford. Hinc ipso S. Hilarii die Rogerum obiisse Godwinus temere posuit. Annales forlitan Bruton. diem 12. Cal. Jan. pro 12. Jan. corruptè substituerunt.

(a) Wilhelmus Button, Archidiaconus Wellensis & Rector Ecclesiæ de Sow, electus est sub initium anni 1248. Consecratus in Curia Romanâ eodem anno in Octavis Pentecostes, viz. die 14. Junii, in Angliam anno sequenti rediit. Anno 1253. ab Henrico Rege ad Ferdinandum Hispaniæ Regem legatus, Alianoram Hispani filiam Edwardo Angli filio primogenito nuptum dari impetravit. Anno 1256. Dominicâ 2. Adventûs Domini, professionem obedientiæ apud Otteford præstitit Bonifacio Archiepiscopo, quem post susceptum Episcopatum tunc primum vidit. Anno 1263. Ecclesiam B. Mariæ de Stall Monachis Bathoniensibus appropriavit. Obiit 1264. 3. April. Ex Historiâ Glafm. Mattheo Paris, Rotulo 5. Profess. autogr. Registris Cant. & Well. & Annalibus Bruton.

appel-

appellârunt; qui post paucas expensas hinc inde effusas pacem fecit inter partes. Et inde idem Episcopus dictam Ecclesiam de Congresberye mensæ Capitulari de novo univit; & ex tunc illi & eorum successores præfatas Ecclesiam & donationes eis prius concessas, ut prædicatur, possederunt pacificè & quietè. Iste convocatâ Cleri sui Synodo || speciali, edidit Constitutiones in Bathoniensi Diocesi observandas, quas Synodales appellant. Et cum sedisset annis xvii. obiit, & Welliæ in novâ Capellâ B. Mariæ Virginis turnulatur.

|| Generali.
Cod. altér.

•WALTERUS GYFFARD.

Walterus Gyffarde (b), IX. Bathoniensis Episcopus, successit: Hic fuit Thesaurarius Angliæ. Et cum sedisset in Episcopatu annos ii. translatus fuit ad Episcopatum * Dunelmensem. Cui successit

* I. Eboracensem.

WILHELMUS BYTTON. II.

Wilhelmus † Bytton (c) secundus, X. Episcopus Bathoniensis; & cum esset Decanus Bathoniensis, successit Waltero Gyffarde; & sedit vii. annis, & in Australi parte Chori Wellensis quiescit; ubi ad præsens multis fulget miraculis.

† Button. Cod.
altér.

ROBERTUS BURNELL.

Robertus Burnell (d), Thesaurarius Angliæ, XI. Bathoniensis & Wellensis Episco-

(b) Defuncto Wilhelmo, Capitula licentiam eligendi à Rege petierunt 1264. 9. April. Die 22. Maii convenientibus in Ecclesiâ Wellensi quatuor ex singulis Capitulis Bathon. & Wellen. electus est Walterus Giffard, Canonicus Wellensis, Subdiaconus & Capellanus Papæ. [Registr. Ecclesiæ Wellensis] Consecratum fuisse à Parisiensi Episcopo in absentia Bonifacii Archiepiscopi Godwinus narrat; qui id à Jocelino accepit, quamvis pro more authorem non laudat. Errasse autem Jocelinum constat ex Professione autographâ inter consecrandum lectâ; in cujus tergo adnotatur ipsum à Petro Episcopo Herefordensi vice Bonifacii consecratum esse. Anno 1265. 10. Augusti Walterus summus Angliæ Cancellarius renunciatus est, datâ sibi pensione 500. librarum quotannis percipiendâ. Eboracum translatus est 1266. 15. Octobr. *Dugdal. Chron. Ser. p. 20. Annal. Bruton. & Stobæus.*

(c) Willemus de Buttone, Wilhelmi primi Episcopi cognominis nepos, & Walteri Giffard consanguineus, electus est 1267. 10. Febr. & temporalia à Rege accepit die 4. Martii. Archidiaconum Wellensem fuisse Matthæum Paris testatur: ut tres ejusdem nominis in hoc Archidiaconatu successerint. Wilhelmu enim de Button Archidiaconum Wellensem anno 1244. Registrum Well. memorat. Iste Episcopatum anno 1248. assecutus, Archidiaconatum tradidit nepoti ipsius Wilhelmo, qui Episcopa-

tum anno 1267. obtinuit. Denique in Registro Walteri Giffard Archiepiscopi Ebor. reperio Wilhelmu Button Archidiaconum Wellensem Ecclesiæ Ebor. Canonicum esse factum 1270. 16. Octobr. Dedit ille. Capitulo Wellensi Ecclesiam de Stokegummer 1271. 2. Oct. eâ conditione ut 50. solidos Capellano pro animâ ipsius quotidie celebraturo, & totidem pro anniversario ejusdem, annuatim solverent. Obiit 1274. 4. Decembr. frequenti plebis vicinæ culta post obitum celebratus. Inoleverat enim opinio de eximiâ ipsius sanctitate; quæ ipso vivente famam adeo præclaram meruerat, ut ab illo potissimum Robertus Cant. Archiepiscopus anno 1273. consecrari voluerit, isthoc argumento motus, quod famâ sanctitatis inter ceteros multum efflorebat; referente Matthæi Paris Continuatore p. 108.

(d) Licentiâ eligendi 1274. 13. Dec. postulâtâ, septem ex utroque Capitulo designati in Ecclesiâ Wellensi 1275. 23. Febr. coeuntes elegerunt Robertum Burnell, Canonicum Wellensem & Archidiaconum Eboracensem. Electionem Rex confirmavit die 3. Febr. Electum Archiepiscopus consecravit in Ecclesiâ de Merton 1275. 7. April. quamvis Annales Wigorn. Londini consecratum perhibeant. Cancellarius Angliæ creatus fuerat 1274. 21. Sept. idque munus usque ad obitum administravit. Thesaurarium fuisse neutiquam reperio. Sub initium Pontificatus sui patronatum Monasterii Glaston. Regi remisit, acceptâ loco ejus

Episcopus, successit annis xviii. & Welliæ in navi Ecclesiæ solenni tumbâ sepultus est. Hic Episcopatum multis franchesiis & libertatibus ornavit; parentelam suam multum ditavit, & ipsos magnis honoribus exaltavit. Idem aulam Episcopalem Welliæ sumptibus suis fieri fecit; & bona per ipsum & prædecessores suos Ecclesiæ Wellensi appropriata chartis regis & munimentis roborari procuravit.

WILLELMUS DE MARCHIA.

Willelmus de Marchiâ (e), Thesaurarius Scaccarii Angliæ, XII. Bathoniensis Episcopus, fedit annis x. & in Ecclesiâ Wellensi ex parte australi in muro inter ostium Claustris & altare S. Martini sepelitur. Ad cujus tumbam olim multa præclara fiebant miracula.

WALTERUS HASELSHAWE.

Walterus Haselshawe (f), XIII. Bathoniensis Episcopus, fedit vii. annis; & Welliæ sepelitur in navi Ecclesiæ juxta altare ubi prima Missa maturinalis indies celebratur.

jus civitate Bathon. seu potius possessione civitatis uberioribus privilegiis auctâ. Urbs enim jamdiu penes Episcopos fuerat. Tunc etiam Episcopus & Abbas Glaston. jus suum in plurimis Maneriis & Ecclesiis invicem remiserunt, chirographo 1275. 3. April. confecto. Ecclesias de Jevelton, Burnham, Stanton, Dru, & Coleworth Ecclesiæ Wellensi acquisivit. [Ex Registro Ecclesiæ Well.] Medio anno 1278. post Robertum Kilwarby ad Cardinalatum S. R. E. translatus Archiepiscopus Cant. à Monachis canonicè electus est. Electi causam Rex Nicolao Papæ impensè commendavit literis datis 1278. 10. Julii; aliisque ad Robertum dignitatem oblatam detrectantem 1278. 11. Aug. scriptis ipsum enixe rogat, ut electioni de se factæ consentiat. Paruit Robertus, missisque ad Curiam Romanam nunciis electionem confirmari petiit. Incassum autem. Papa enim spretâ electione Archiepiscopatum Johanni Peckham contulit. Assidnam Regi operam Robertus in rebus Angliæ, Walliæ, Franciæ & Scotiæ gerendis præstitit. Anno 1286. 13. Maii cum Rege in Franciam transfretavit; & cum eodem in Angliam rediit 1289. 12. Augusti. Obiit in Comitatu regio apud Berwicum in confiniis Scotiæ 1292. 25. Octobr. apud Welliam sepultus die 23. Nov. *Ex Registr. Cant. Rotul. Cancellaria, Annalibus Bruton. & Wigorn.* Inter benefactores Academici Cantabrigienses idem commemoratur.

(e) Willelmus de la March, Clericus Regis, Thesaurarius Angliæ anno 1290. constitutus, officio isthoc amotus est medio anno 1295. Interea temporis ad Episcopatum Bathon. & Wellen. (Canonicus tunc

Wellensis) in Capitulo Bathoniensi electus 1293. 30. Jan. confirmatus est à Rege die 1. Martii, à Capitulo Cantuariensi (Archiepiscopatu vacante) die 12. Martii: consecratus in Ecclesiâ Cant. per Ricardum Episcopum London. die Pentecostes, sc. die 17. Maii. Sic Registra Cant. & Well. & Annales Bruton. & Wigorn. tradunt. Die Jovis in septimanâ Pentecostes Annales Londonenses consecratum dicunt, errore manifesto. Obiit Willelmus 1302. 11. Junii, relictâ haud vulgari sanctitatis famâ. Annis enim 1324, & 1325. Capitulum Wellense Procuratores sups. ad Papam legavit ad petendam illius Canonizationem. Idem & Episcopi Angliæ universi postulârunt literâ datâ 1325. 4. Dec. idem & Edwardus Rex. Transmisit insuper Capitulum amplam miraculorum, quæ ab illo post mortem patrata dicebantur, relationem. Nihil tamen impetratum reperio. In fatiis enim non erat, ut Willelmus Sanctorum albo inferretur.

(f) Walterus de Haselshawe, Canonicus, Archidiaconus & Decanus ordine Wellensis, ad Episcopatum electus 1302. 7. Aug. ab Archiepiscopo confirmatus est die 11. Septembr. à Rege ad Temporalia admissus die 12. Septembr. ab Archiepiscopo apud Cantuariam consecratus die 4. Novembr. intronizatus apud Welliam die Natalis Domini, apud Bathoniam die Epiphaniæ sequentis. Die 28. Octobr. Annales Wigorn. consecratum produnt. Diem autem 4. Nov. exhibent bina Ecclesiæ Cant. Registra, Registrum *Winchelse,* & Annales Bruton. Obiit 1308. 11. Decembr. apud Welliam sepultus die 15. Decembris, fide Annalium Bruton.

JOHAN-

JOHANNES DROKENSFORD.

Johannes Drokynsforde (g), Custos Garderobæ & Locum-tenens Thesaurarii Angliæ, XIV. Episcopus Bathoniensis, sedit annis xix. Iste Episcopatum suum plurimis ædificiis solennibus insignivit; libertates per Reges Episcopatu suo concessas non solum literatorie renovavit, sed etiam ampliavit; & quoad ditionem & exaltationem familiæ suæ similis fuit prædecessori suo Roberto Burnell. Et Welliæ sepelitur ante altare S. Johannis Baptiste.

RADULPHUS DE SALOPIA.

Radulphus de Salopiâ (h), XV. Episcopus Bathoniensis, pater insignissimus, & eleemosynarum largitor copiosus. Hic fuit electus per Decanum & Capitulum Wellense ac Priorem & Capitulum Bathoniense, & per Cantuariensem Archiepiscopum consecratus, non obstante generali Episcopatum collocatione ad Sedem Apostolicam reservatâ per Papam Johannem XXII. Unde postea obtinuit per Sedem Apostolicam declarari reservationem hujusmodi pro illâ vice ad Sedem Bathoniensem non debere extendi. Hic appositis laboribus magnis & expensis non modicis, procuravit à Rege deafforestari maneriâ de Chedder & Axbrigge existentia tunc infra Forestam de Mendepe. Et ejus Maneriorum deafforestatio fuit in ejus perambulatione certis metis & bundis inter eandem Forestam & dictâ Maneriâ positâ evidenter distenta. Hic etiam amittente Rege omnes feras dictæ Forestæ venando destruxit: &

(g) Johannes de Drokensforde, Canonicus Wellensis, Eboracensis & Suthwellensis, Rector Ecclesiæ de Belsam in Comitatu Cantabr. vestuarii regii Præfectus, & Locum-tenens Thesaurarii Angliæ ad Curiam Romanam profecturi constitutus 1305. 22. Octobr. Episcopus Bathon. & Wellon. in Capitulo Bathoniensi electus est 1309. 5. Febr. ab Archiepiscopo apud Lameham confirmatus die 15. Maii, apud Cantuariam consecratus die 9. Novembr. Anno 1312. Rege Edwardo in Galliam profecto, totius Angliæ præfecturam sibi commissam vice Regis gessit. Obiit apud Dogmersfeld 1329. 9. Maii, apud Welliam sepultus die 23. Maii in Capellâ B. Caterine, in qua Cantuariam mensi superiore fundaverat. Ex Registris *Crusfeld, Corbrig, Winclesse, Drokensford*, Cant. & Well. Historia Adami Merimoth, & Annalibus Bruton. Sedit annos 20. menses 3. dies 9. juxta calculum istorum Annalium.

(h) Radulphus de Salopiâ, vestuarii regii Custos, Præbendâ in Ecclesiâ Sarum à Rege donatus est 1297. 20. Junii. Idem postea anno 1328. Cancellarius Academiæ Oxon. in Episcopum à Canonicis Wellensibus 9. & totidem Monachis Bathoniensibus in Capitulo Wellensi electus est 1329. 2. Junii, ab Archiepiscopo confirmatus die 21. Julii, à Rege ad Temporalia admissus die 3. Sept. (quamvis Rex scriptis ad Papam literis aliam quandam ad Episcopatum promoveri postulaverat) ab Archiepiscopo e-

pad Cantuariam consecratus eodem die. Sic quidem errant Registrum *Cymeron* & *Willelmus Dene*. Annales autem Bruton. (qui in reliquis conveniunt) die 3. Decembr. consecratum fuisse producit. His magis accode. In ipsius enim Radulphi Registris comperio ipsum die 17. Decembr. solisse donaria (seoda vulgo dicuntur) servis Archiepiscopi familiaribus pro consecratione sua debita, quæ 19. librarum summam illo sæculo consecravit. Episcopatus provisionem Johannes Papa sibi reservaverat, saltem reservasse præ se tulit; eumque electione canonici sibi præceptum fuisse egre tulit. Radulphum itaque modulari fecit, quod Episcopatum invito Rege per vim & armâ occupasset; & hac strophâ usus, virum integerrimum ingenti pecunie summa amittavit. Rara pluribus narrat Registrum ipsius, pauci *Walsingham*. Cancellarium Oxon. unâ cum Episcopatu aliquandiu tenuit. In eleemosynarum largitione erat valde profusus, & multis aliis pias operibus semper devotè immensus: inquit anonymus Higdeni Continuator. Plurima charitatis opera Historicos vestier notuit. Nos ex Registro *Wp* apponimus illum in superatis tabulis facultates suas orisariam distribuisse. Harum unam partem pauperibus & coloris suis, aliam Fratribus Mendicantibus, reliquam amicis secularibus & famulis suis transcripsit. Obiit apud Wyrecombe 1363. 14. Augusti, teste Registro *Wp*.

sic violentia Forestariorum cessavit, qua ipsi communem plebem stlebant in dies opprimere. Hic etiam Episcopale Palatium apud Welliam forri muro lapideo circumcinxit; & aquam undique circumduxit. Quandam habitationem perpulchram pro Vicariis & Choris Ecclesie Wellensis, loco ad edificandum impetrato, suis sumptibus construxit; ipsumque locum sic constructum eisdem Vicariis & successoribus suis ad perpetuam ipsorum cohabitationem liberè dedit, & donum chartis regis confirmavit, absque aliquo redditu inde reddendo præter Orationes Dominicas & Salutationes Angelicas. Perquisivit etiam x. || libras annui redditus solvendas dictis Vicariis & successoribus per manus suas & successorum suorum. Univert Ecclesiam plebanalem de Chyw mensæ suæ Episcopali; decimas terrarum dominicalium manerii de Chyw & jurisdictionem ordinariam totius Parochiæ sibi & successoribus suis tantummodo reservando. Residuum verò omnium decimarum & reddituum ad dictam Ecclesiam de Chyw qualitercunque spectantium assignavit Vicario ejusdem Ecclesie pro tempore existenti; ut inde ipse solvat annuatim Priori & Capitulo Bathoniensi xx. marcas de novo, & v. marcas eis debitas ab antiquo, & * v. marcas annuas inter præsentis Ministros Ecclesie Wellensis dividendas in obitu suo ibi tenendo. Multa etiam vestimenta ecclesiastica pretiosa dictis Ecclesiis Bathoniensi & Wellensi in testamento suo reliquit; quæ in eis usque hodie perseverant. Palatium Episcopale Wellense muro lapideo batellato & cornellato cum fossatis claudere fecit. Construxit de novo Capellam de † Wyvelescombe, & totam Curiam de Claverton, & unam Cameram honestam valde sumptuosam apud Evercrich. Quibus completis, cum sedisset xxxiv. annis, in Vigiliâ Assumptionis B. Mariæ anno MCCCLXIII. apud || Wyvelescombe obdormivit in Domino, sepultus in Presbyterio Ecclesie Wellensis inter gradus Chori & summum altare in tumbâ de alabastro, cui imago supponitur valde conforma figuræ illius. Unde plures Indulgentiæ sunt concessæ omnibus locum ejus sepulturæ visitantibus & devotè pro animâ ipsius Radulphi orantibus.

|| Marcas. Cod. alter.

* viii. Hist. minor.

† Wynecombe. Cod. alter.

|| Windlescourt Hist. minor.

JOHANNES BARNET.

Johannes Barnet (i), Thesaurarius Angliæ, xvi. Episcopus, sedit tribus annis; & postea ad Sedem Eliensem translatus fuit.

JOHANNES DE HAREWELL.

Johannes Harewell (j), nobilissimi Principis Edwardi primogeniti Regis

(i) Post Radulphi mortem Walterus de Monington Abbas Glastoniensis in Episcopum subdole electus est. Electio autem cassata est à Simone Archiepiscopo Cant. Sic Registrum Wellense. E contra Monachus Eveshamensis, qui Higdeni Polychronicon contiguavit, in gregalium suorum partes pronus, rem ita narrat. Loco Radulphi Abbas Glastoniensis, vir multum venerabilis, unanimiter erat electus. Sed ab annulis, qui ad illum Episcopatum conspiraverunt, ne ad Curiam Romanam transiret, impediatur. Walterum enim, Canonicis Wellensibus invidis vel prætermis, Monachi Bathonienses elegisse videntur. Isto igitur justè rejecto, Johannes Barnet, summus Angliæ Thesaurarius, translatus est à Sede Wigornien. ad Bathoniensem bullâ Urbani V. Papæ 1368. 24. Nov. Spiritualem Episcopatus sui jurisdictionem ab Archiepiscopo accepit 1364. 7. April. Ad Eliensem demum Sedem transit bullâ ejusdem Papæ translatus 1366.

15. Dec. Ex Registris Islip & Langham. Dum Sedi Bathoniensi adhuc præesset, anno 1363. dedit Ecclesie Pauline London. molendinum aquaticum & 98. jugera terræ & annuum 44. solidorum redditum, eâ conditione, ut Hymnus decantetur, & Oratio ad B. Virginem & altera pro Defunctis recitentur quotidie coram imagine B. Virginis. (j) Johannes Harewell, Legum Baccalaureus, & Archidiaconus Bercheriensis, post legitimam electionem provisorius est ab Urbano V. Papâ ad Episcopatum Bathon. 1366. 15. Dec. Spiritualia ab Archiepiscopo accepit 1367. 7. Maii, autore Registro Langham; apud Burdegalam antea consecratus anno 1366. (exuatem intellige) die 7. Martii, fide Canonici Wellensis. Nil præterea de ipso memoratum invenio, nisi quod testamentum condiderit 1386. 29. Junii, quod post obitum ipsius ab Archiepiscopo probatum est die 20. Augusti sequentis. Ex Registro Courtney.

D d d d

Edwardi

Edwardi III. in Vasconiâ Cancellarius, xvii. Episcopus, successit annis xix. mensibus iv. qui die vii. Martii anno MCCCLXVI. consecratus est apud Burdeaux in Ecclesiâ Collegiatâ S. Severini per Heliam Archiepiscopum Burdegalensem ascitis duobus aliis Episcopis. Iste ad constructionem Occidentalis turris in parte Australi Wellensis Ecclesiæ duas partes expensarum apposituit; ac pro vitro Occidentalis fenestræ ejusdem Ecclesiæ centum marcas persolvit; duasque magnas campanas in dictâ turri Australi pendentes fieri fecit propriis sumptibus. Dedit etiam eidem Ecclesiæ unum Missale pretii xx. librarum, & certa vestimenta ecclesiastica pretiosa. Et Welliæ quiescit humatus ante altare S. Kalixti. Cui successit

WALTERUS SKYRLAWE.

Walterus Skirlawe (m), utriusque Juris Doctor, prius Cestrensis Episcopus, xviii. Episcopus Bathoniensis, annis fere tribus; deinde ad Ecclesiam Dunelmensem fuit translatus. Cujus executores dederunt Ecclesiæ Wellensi pro obitu suo ibi tenendo xxxi. capas choristales albas pretii, ut creditur, cl. librarum. Cui successit

RADULPHUS ERGHUM.

Radulphus Erghum (n), Legum Doctor, xix. Episcopus; qui ix. die Decembris apud Bruges in Flandriâ anno MCCCLXXV. consecratus est in Episcopum Sarum; ubi sedit Episcopus per xii. annos integros, & ulterius à ix. die mensis Decembris usque ad Festum Exaltationis S. Crucis anno MCCCLXXXVIII. quo die apud Cantabrigiam præsentatæ fuerunt sibi literæ Apostolicæ de translatione suâ factâ ab Episcopatu Sarum ad Episcopatum Bathon. Et eadem die Rex Richardus II. contulit sibi Temporalia sua. Sed in Episcopatu Bathon. annis xii. mensibus vi. diebus vi. & in navi Ecclesiæ Wellensis sepelitur juxta altare S. Edmundi Episcopi. Iste dedit Decano & Capitulo Wellensi patronatum Ecclesiæ de Pokulchurche, & l. marcas in subsidium expensarum factarum circa unionem dictæ Ecclesiæ ad mensam Capitularem & alia onera in Ecclesiâ Wellensi supportanda, ac unum messuagium in Welliâ, quod vocatur *le George*, ad supportanda quædam alia onera per ipsum limitata. Dedit etiam eisdem unum calicem auri cum patenâ pretii liv. librarum, unum Missale pretii xxii. librarum, duas pelves argenti deauratas pretii xx. librarum, & unum osculatorium pretii viii. librarum. Fecit etiam construi per Executores suos in vico vocato *la Mounterye* mansiones pro xiv. Capellanis in dictâ Ecclesiâ Wellensi indies celebrantibus. Cui successit

(m) Walterus Episcopus Lichfeldensis translatus est Bathoniam ab Urbano VI. Papâ 1386. 18. Aug. Dunelmum iterum ab eodem translatus 1388. 3. April. Factum istud intercessione Baronum Angliæ rebellium; quorum partes Walterus plus justo fovebat. *Registr. Courtney.* Ignoscas, quæso, Lector errori superius commisso p. 450. ubi dixi Walterum à Sede ditiore Lichfeldensi ad pauperiorem Bathoniensem translatum fuisse. Revera enim Bathoniensis opulentior erat Lichfeldensi; adeo ut Walterus aut translationem invito Rege impetraverit à Papâ, aut Baronum partes nondum sectatus fuerit.

(n) Radulphus, Sarum Episcopus, ad Bathoniam translatus est bullâ Urbani VI. Papæ datâ 1388. 3. April. Professionem Archiepiscopo apud Cantabrigiam fecit die

14. Sept. & Spiritualia die sequenti accepit. Bullæ in Capitulo Wellensi lectæ sunt die 19. Sept. Cantariam in Ecclesiâ Wellensi fundavit 1399. 20. Januar. pro animâ Gilberti & Agnetis parentum suorum & Agnetis Robas sororis suæ. Testamentum ejus in Curiâ Archiepiscopali probatum est 1400. 19. April. *Ex Registris Courtney, Wellensi, & Arundel.* Si tamen Canonicus noster annos Pontificatus gesti rectè posuerit; Radulphus 1401. 20. Martii obiit. Obitum 1401. 10. April. contigisse Godwinus refert; cui in Historiâ Episcoporum Bathon. præcipue credendum est. Eam enim præ aliis diligenter contextuit, Ecclesiæ Wellensis Canoniatu diu potitus. Errorem itaque in Registro *Arundel* aut in excerptis meis cubare arbitror.

HEN-

HENRICUS BOWET.

Henricus Bowet (o), Legum-Doctor, xx. Episcopus, apud Bathoniam electus à majori parte Capitulorum Bathoniensis & Wellensis. Sed Papa sprete electione ipsius providit venerabili viro Richardo Clifford Archidiacono Cantuariensi, Custodi Privati Sigilli Regii, de Episcopatu predicto. Cujus provisioni Rex Henricus IV. noluit consentire. Ideo Richardus, quia liberationem Temporalium Episcopatus predicti à Rege non potuit obtinere, dictam provisionem penitus refutavit, vacationemque Sedis Episcopalis Wigorniensis modico tempore expectavit, de qua Papa itatim sibi providit; ac postea Henrico contulit dictum Episcopatum Bathoniensem. Qui sedit ibi annis fere viii. deinde translatus ad Sedem Eboracensem. Cui successit

NICOLAUS BUBWITH.

Nicholaus Bubwith (p), xxi. Episcopus, vir utrobique discretus ac in spiritualibus & temporalibus circumspectus & praevidus, maneriorumque Episcopatus sui sedulus reparator. Ipse prius fuit London. deinde Sarum, postea Bathoniensis Episcopus. Ipse etiam antiquas libertates Episcopatus sui literis regis confirmavit, & eundem Episcopatum suum novis libertatibus ampliavit.

Ob reverentiam bonae memoriae Radulphi Erghum nuper Bathoniensis Episcopi hos viros praedictos, temporibus suis magnificos, praesentibus recitare curavi; ipsorumque nomina per oblivionem modernis fere incognita ad memoriam futurorum novae scripturae beneficio commendavi. Quorum animas quæso pro beneficiis nobis in terris largitis omnipotens Dominus collocare dignetur in coelis de sua ineffabili bonitatis clementia.

(o) Henricum Bowet, Archidiaconum Lincolniensem, Capitula Bathon. & Wellen. canonicè elegerunt. Episcopatum interea Bonifacius IX. Papa, Rege inconsulto, Ricardo Clifford Archidiacono Cantuariensi jure provisionis contulit. Hunc à Rege rejectum Papa, ut repulsam æquius ferre posset, ad Episcopatum Wigorniensem transtulit 1401. 19. Aug. eodemque die Henricum Bowet Sedi Bathoniensi provisionis titulo praefecit. Spiritualia Henricus ab Archiepiscopo accepit, professione per Procuratores facta, 1401. 28. Sept. & consecratus est à Thomâ Archiepiscopo in Ecclesiâ S. Pauli London. 1401. 20. Novembr. praesente Henrico Rege. Neque enim antea ipsum Archiepiscopus confirmare vel consecrare ausus fuerat, intercedente Papali alterius provisione. Anno 1401. 9. Dec. Suffraganeum sibi Episcopum constituit Fr. Johannem Grenlaw O. M. Episcopum Soltaniensem; qui paulò antè consecratus fuerat à Johanne Sorensi & Thomâ Constantiensi Episcopis. Ipse enim Henricus arduis regni negotiis admotus, Thesaurarius Angliæ 1402. 27. Febr. creatus est: & medio anno 1406. Henrici Regis filiam Danorum Regi matrimonio jungendam in Daniam deduxit. Horum laborum mercedem tulit Archiepiscopatum Eboracensem; ad quem à Gregorio XII. Papâ, Rege postulante, provusus est 1407. 7. Octobr. Ex Registris A-

rundell & Bowet. Multis ante Episcopatum susceptum annis juratissimus Henrici Ducis Herefordensis postea Regis Angliæ cliens fuerat; adeò ut Ricardi Regis mandato sub exitum anni 1398. læsæ majestatis accusatus ad capitale supplicium damnatus fuerit. Vitam tamen illi Ricardus indulxit eâ conditione, ut deinceps exularet.

(p) Nicolaus Bubwith, supremus Angliæ Thesaurarius, qui spiritualia Episcopatus Sarum ab Archiepiscopo Cant. acceperat 1407. 2. Octobr. ad Episcopatum Bathoniensem à Gregorio Papâ provusus die 7. ejusdem mensis, spirituales illius jurisdictionem ab Archiepiscopo apud Maydenston recepit 1408. 1. April. eodemque die Temporalia à Rege obtinuit. Anno 1414. ad Concilium Constantiense legatus, iter inivit sub finem anni; & in electione Martini V. Pontificis 1417. 11. Nov. unus ex 30. electoribus constitutus, suffragium tulit. Anno 1423. Ecclesiâ de Buckland-Abbatis Dioceseos Sarum, cujus patronatus ad Sedem suam spectavit, Ecclesiæ Wellensi appropriavit ad sustentandos tres Capellanos quotidie pro animâ ipsius celebraturos ad altare in navi Ecclesiæ sumptibus suis erectum. Anno itidem sequenti in Ecclesiâ Bathon. Capellam ædificavit; & in eadem perpetuam Cantariam posuit. Obiit 1424. 27. Octobr. Ista omnia Registrum ipsius docet, cui in multis consonat Registrum Arundell.

CONTINUATIO HISTORIÆ

DE

Episcopis Bathoniensibus & Wellensibus

Ab anno MCCCCXXIV. ad annum MDXL.

JOHANNES STAFFORD.

Mill. Catal. ho-
nor. p. 432.

Jocelin p. 286.

Pat. 1. H. 6. p.
1. m. 15.

Reg. Bubwith.

Reg. Stafford.
Well.Dugdal. Chron.
Scr. p. 60.Epist. Bekin-
ton. f. 53.

Ibid. f. 54.

Reg. Stafford.
Camb.

Nicolao successit vir perquam nobilis juxta ac eruditus Johannes Stafford, filius natus nonus Humfredi Stafford Comitis Staffordiæ, postea Ducis Buckinghamiæ creati 1444. 14. Sept. & in prælio Northamptonensi occisi 1460. 10. Julii, Abbatis-villæ in Provincia Dorcestrensi natus, ad multiplices honores & dignitates successivè provectus. Ex causarum Advocato Vicarius generalis ab Henrico Archiepiscopo Cant. constitutus, postea adjunxit Decanatum S. Martini London. & Præbendas in Ecclesiis Lincolnensi & Saresberienfi. Ab Henrico V. Rege Privati Sigilli Custos ab Henrico VI. summus Angliæ Thesaurarius 1422. 18. Dec. renuntiatus, munus abdicavit 1426. 18. Martii. Eundem Ecclesiæ Wellensis Canonicum Nicolaus Episcopus anno 1413. Decanum 1423. creavit. Demum Nicolao successor designatus, in Ecclesiâ Fratrum Prædicatorum Londini consecratus est 1425. 27. Maii in Festo Pentecostes. Anno 1432. Cancellariatum Angliæ die 28. Febr. sibi delatum suscepit, & ad annum usque 1450. administravit. Hoc munere ab Episcopalis officiis in Diocesi suâ obeundis avocatus, Johannem Olfensem Episcopum 1437. 10. Martii sibi Suffraganeum ascrivit. Anno 1442. 10. April. Henricus Archiepiscopus gravi senectute fractus, datis ad Eugenium Papam literis, ut Archiepiscopatum abdicare sibi liceret, enixè petiit; & Johannem Wellensem Episcopum, quem subrogari sibi voluit, hoc elogio cohonestavit. *Fidenter ac securè in testimonio conscientie meae carissimum fratrem meum Johannem Bathon. Episcopum, regni Angliæ Cancellarium, ut patrem maxime meritum, & pro utilitatibus dictæ sanctæ Sedis, si universa virtutum dona, quæ in eo concurrunt, quæ (quod non dubito) S. V. nota esse debent, pensentur, summe necessarium, ad præsidentiam ejusdem sanctæ Sedis V. S. humiliter recomendo. Profectò si præter eminentem scientiam suam & ceteras virtutum dotes, quibus facilliter reliquos superat, nobilitatem sanguinis, potentiam amicorum necessariorumque suorum, ac hospitalitatis gratiam in eo probe attendimus; non puto facile inveniri posse, qui usquequaque in aptitudine, habilitate & merito ad tantum regimen commodè subeundum meritis sibi possit æquari.* Ejusdem argumenti literas Henricus Rex ad Papam dedit 1442. 24. April. qui Johannem Papæ antea commendaverat, si Henricum mori contingerit, 1440. 2. Sept. Archiepiscopatum tamen Henricus ante obitum non dereliquit; cui Johannes anno 1443. auspiciò successit, bullâ Papali provisorie die 13. Maii, à Rege admissus die 6. Augusti.

THOMAS

THOMAS DE BEKYNTON.

Johannem excepit Thomas, vir egregie eruditus, & insignis eruditorum Chandler in
 patronus. Beckhamptonæ in Somerletensi pago natus, in Collegio Wicca- Vitâ ejus.
 mico Wintoniensi bonis literis institutus est. Exin in Socium Collegii Novi
 Oxon. anno 1408. ascitus, Legum Doctor & Academia Cancellarius creatus Antiq. Oxon.
 est. In aulam regiam evocatus, Henrico VI. Regi adolescentulo à studiis, P. 134.
 provectiori ab epistolis admotus est; multisque titulis & dignitatibus cumu-
 latus. Erat enim S. Leonardi prope Hastings in Diocesi Cicestr. & Surtone Reg. Chicheley.
 in Diocesi Saresber. Rector, Decanus Curie Archiepiscopalis de Arcubus di-
 ctæ ab anno circ. 1430. Cancellarius Humfridi Glocestria Ducis, Archidia-
 conus Buckinghamensis, Canonicus Eboracensis 1435. 7. Julii, Wellensis Reg. Ebor. &
 1439. 21. April. admissus. Maximis regni negotiis & secretioribus Regis Well.
 consiliis ab anno circiter 1430. ad acceptum Episcopatum adhibitus, & Pri-
 vati Sigilli Custos ante exitum anni 1432. renuntiatus, maximam fidei, pru-
 dentia & doctrina famam tulit. Incredibilis certe diligentia & in rebus agen-
 dis solertia indubia argumenta hodie supersunt plura ab ipso conscripta vel
 congesta literarum, instructionum, orationum, fœderum, aliorumque mo-
 numentorum res in Angliâ quin & universo orbe Christiano suo tempore ge-
 stas spectantium volumina. Ex his tria vidi perinsignia. Primum in Bibli-
 othecâ Archiepiscopali Lamberhanâ asservatum continet plurimas ipsius Epi-
 stolas seu proprio seu regio nomine scriptas, aliorumque seu ad ipsum seu ad
 Regem, dum Regi ab epistolis esset, missas; aliaque ejus ætatis præclara
 monumenta quæ in manus ipsius inciderunt, sine ullo ordine congesta. Haud
 dissimile est secundum, quod in Bibliothecâ Cottonianâ habetur; nisi quod Tiberius B. 6.
 hoc intuitu congestum videatur, ut Formularii loco inserviat. Innumera fe-
 rè in eo reperiuntur instrumenta, epistolæ, orationes, pacta, aliaque formu-
 læ rerum in Angliâ & Galliâ gestarum ab anno 1417. Tertio, quod ibidem
 extat, ipse titulum dedit: *Opus compilatum per Thomam Bathoniensem Episco- Tiberius B. 12.*
pum ex literis, allegationibus, conclusionibus, conventionibus & tractatibus. non-
nullisque aliis negotiis concernentibus jus & titulum Regis Angliæ ad regnum
Franciæ, cum aliis multis quæ eâ occasione secuta sunt. Incipit à tempore Ed-
 wardi III. Regis, & ad media Henrici VI. tempora deducitur. Inibi inter
 alia habentur Historiæ valde prolixa seu Diaria duarum Legationum à Rege
 Henrico VI. missarum. Prima titulum habet *Acta & processus in Conventio-*
ne Atrebatensi anno 1435. Secunda *Acta in Conventione pro tractatu pacis ha-*
bita in marchia Calesiæ anno 1439. Huic adfuerunt ex parte Regis Angliæ
 Henricus Cardinalis Winton. Archiepiscopus Ebor. Episcopi Norwic. & Me-
 nev. qui Calesiam appulerunt diē 26. Junii. Eos die crastino securus est Be-
 kyntonus Regis Secretarius. Angliam reverli appulerunt diē 2. Octobris.
 Idem in Vasconiam à Rege mediō anno 1442. legatus, diurnalem totius iti-
 neris atque legationis Historiam conscripsit; quæ in Registro Carosi Booth
 Episcopi Hereford. locum habet. Anno 1433. mense Novembri domo infe- Reg. Chicheley,
 riori Convocationis Cleri Angliæ præsedit; quando nomine totius Cleri sen- vol. 2.
 tentiam ab Episcopis rogati proposuit Concilium generale solo Papæ Romani
 nutu dissolvi posse; adeoque ab Eugenii fide discedendum non esse, si Papam
 alterum à Basileensi Concilio creari contingerit. Tandem anno 1443. diuturni
 laboris præmium accepit Episcopatum Bathoniensem. Defuncto siquidem
 Henrico Archiepiscopo Cant. Rex Johannem Bathoniensem Episcopum Hen-
 rico, Thomam Johanni subrogari voluit. Thomas scriptis ad Blondum Fo-
 roliviensem Papæ Secretarium, quocumq; maxima sibi intercessit familiaritas,
 literis 1443. 27. April. regium consilium ostendit; utque rem Papæ citò ex-
 pediendam commendet, petit. Bullas provisionis Eugenius Papa edidit 1443. Reg. Stafford.
 13. Maii. Harum autoritate spiritualia Episcopatus Bathon. Thomas ab Ar-
 chiepiscopo

chiepiscopo obtinuit die 5. Octobr. Consecratus est autem à Willemo Lincoln. Episcopo, assistentibus Willemo Sarum. & Nicholao Landav. in Ecclesiâ Collegiâ veteri Etonensi 1443. 13. Octobr. & mox in Ecclesiâ novâ ejusdem Collegii vix semiconstructâ sub papilione ad altare erectum supra locum ubi Rex Henricus, fundator magnificus, primum posuerat lapidem, primam Missam Pontificalibus indutus celebravit. Episcopatum adeptus, regis negotiis & consiliis adhiberi non desit. Suffraganeum enim sibi Episcopum constituit 1443. 24. Nov. Jacobum Achadensem Episcopum; ipsoque ad Sedem Bangorensensem translato, Johannem Tinensem Episcopum, Canonicum Regularem Ord. S. Augustini, 1459. 17. Octobr. sibi Suffraganeum ascivit. Anno 1445. antiqua inter Episcopum Bathon. & Monachos Glaston. contentio recruduit. Episcopus Cœnobium visitando rem perfunctorie transegit non contentus, subtile examen de Monachorum moribus & disciplinâ instituit. Abbas è contra visitationem ab Episcopo tamdiu continuari posse negavit. Rei exitus incertus latet. Beneficia ab ipso præstita Ecclesiæ Wellensi & Collegiis Wiccamico & Lincolnensi Oxon. nullus facile numerabit. Multa Godwinus memoravit, & legata ab illo in supremis tabulis sigillatim recensuit. His tantum addere liceat; quod 1452. 13. Jan. consecravit altare quod erexerat in Capellâ, quam in Ecclesiâ Wellensi juxta Presbyterium constructui fecerat in honore B. Mariæ Virginis & S. Thomæ Martyris: & die 15. Januarii Pontificalibus indutus ornamentis, quæ in consecrationis die antea gestaverat, in quibus itidem sepeliri voluit, sepulchrum suum infra dictam Capellam solenniter consecravit. Obiit Præsul optimus 1465. 14. Januarii, in hoc tantum infelix, quod piissimum alumnum atq; Dominum Henricum VI. Regem sceptro spoliatum & carceri indignè mancipatum ante quadriennium viderit.

ROBERTUS STILLINGTON.

Succefforem Bekintono dedit Paulus Papa Johannem Free, Collegii Balionensis apud Oxoniæ Præfectum. Natus is Londini, & Oxoniæ educatus, exterâs Academiâs visendi studio peregrè profectus, elegantiores literas & utriusque linguæ scientiam haud vulgarem à Guarino Oratore præstantissimo accepit. Dein Medicinam apud Ferrariam, Florentiam & Patavium professus, Romam postremò advenit; ubi summâ eruditionis famâ intercedente maximorum virorum amicitiam nactus, in ipsius adeò Papæ Pauli II. notitiam devenit; & ei nuncupavit nonnullas veterum Græcorum Historias Latine à se versas. Hoc beneficio devinctus Papa Episcopatum Bathoniensem Bekintoni morte vacantem ipsi jure provisionis contulit. Romæ autem vir doctissimus post mensem ab accepto munere exactum non sine veneni suspicionem è medio sublatus obiit. Substituitur Robertus Stillington favore regio. Iste Collegii Omnium Animarum Oxon. alumnus, & Aulæ Profundæ ibidem Præses, Canonicus Wellensis Ecclesiæ admissus est 1445. 2. Aug. Cancellarius Episcopi Well. 1447. 6. Junii (tunc Legum Doctor) Archidiaconus Tauntonensis 1450. 20. April. Canonicus Eboracensis 1451. Decanus Capellæ Regiæ 1460. Privati Sigilli Custos 1461. Decanus S. Martini London. 1463. summus Angliæ Cancellarius 1468. 8. Junii, quo munere usque ad annum 1473. perfunctus est. Canonicè electum & mense Aprili 1465. consecratum fuisse Godwinus perhibet. Contra ipsius Stillingtoni Registrum refert illum ab Archiepiscopo Cant. 1466. 11. Jan. fuisse confirmatum, & à Georgio Archiepiscopo Ebor. apud Westmonasterium in Hospitio Eboracensi consecratum 1466. 16. Martii. Familiæ regiæ Eboracensis cliens, assiduam ac fidelissimam ipsi operam præstitit adversus Lancastrensem familiam: quod favorem Edwardi Regis & dignitates amplissimas ipsi primum conciliavit, postmodum autem exitio erat. Anno enim 1475. legationem viro ecclesiastico parum

parum convenientem ab Edwardo obire iussus, in Britanniam minorem traiecit, ut Henricum Richmondia Comitem, unicum familiae Lancastrensis heredem, illi in manus dedi postulare. Impium facinus abhorruit Dux Britanniae, & innocentem juvenem Regi æmulo in carnificinam tradere recusavit. Importune Robertus instabat, majori sane quam Episcopum in re invisâ deceret diligentiam usus. Unde Lancastrensi, si quando rerum summam adepti fuerint, vindictam veritus, Eboracensi parti tutandæ strenuam impendit operam; atque adeo ipsius Ricardi sceleratissimi tyranni, qui Edwardi fratris filiis immani parricidio sublatis regnum invaserat, partes propugnare non erubuit. Medio demum anno 1485. sublato tyranno, regnoque ad Henricum Comitem delato, Robertus ab Aula relegatus est; nunquam tamen poenas daturus videbatur, nisi reatum priorem alio posthac crimine cumulasset. Anno etenim 1486. Lambertus quidam, ex infima plebe juvenis, à Margereta Burgundiae Ducissa subornatus, & à Wilhelmo Simonis Sacrificio Oxoniensi edoctus, ut personam indueret Edwardi Comitis Warwicensis, proximi Eboracensis familiae hæredis masculini, coronam tanquam lege patriâ ad se spectantem vendicavit, & conscripto ope Margaretae & Anglorum quorundam Procerum exercitu Angliam invasit. Huic Robertus impense favit, titulum laudavit, monitis quoscunque potuit ad arma socia concivit, nescio an & præsens suppetias tulerit. Profligatis Lamberti affeclis ineunte anno 1487. Robertus Oxoniâ fugiens, ibi tanquam in asylo delituit, se studiorum causâ illuc advenisse præ se ferens. Antiquitus enim Academiae indultum fuerat, ut nullum ibi studentibus negotium regii ministri facerent. Id ubi rescivit Rex, datis ad ipsum literis, propediem coram se comparere iussit. Detrectante Episcopo, alias ad Academicos Rex transmisit: velle se ut illum Edwardo Willoughby Sacellano suo ad Aulam regiam deferendum tradant. Renuunt Academici, affirmantes Episcopum studiorum gratiâ secum commorari, nec sine libertatis Academicæ injuriâ tradi posse. Rescribit Rex se omnia Registra consuluisse, nullibi autem ejusmodi privilegium Academiae indultum invenisse. Tandem precibus & mandatis regis repetitis factum est, ut Academici Episcopum à nunciis regis prehendi dissimularent. Prehensus Windlesoram ductus est 1487. mense Octobri, & usque ad obitum in carcere adservatus. Obiit anno 1491. apud Ecclesiam Wellensem sepultus in Capellâ, quam juxta Claustra construxerat, pulcherrimâ. Contigit obitus non quidem (quod vult Godwinus) sub exitum Junii, sed mense Maio. In Libro enim Rubro Wellensis Ecclesiæ reperio Thomam Tinensem Episcopum à Capitulo Wellensi 1491. 15. Maii petiisse licentiam ad exequendum officium circa sepulturam corporis Roberti Episcopi Bath. & Well. nuper defuncti. Thomam istum Sedis Wellensis Suffraganeum à Bekintono Episcopo constitutum anno 1459. fuisse supra memoravimus. Episcoporum iste Wellensium Suffraganeus permansit integris annis 54. Nomen illi erat Thomas Cornish. Præpositus Orientalis Collegii Oxon. factus est anno 1493. Cancellarius Ecclesiæ Wellensis 1499. 17. April. Obiit 1513. 3. Julii.

Antiq. Oxon.
par. I. p. 234.

Reg. Morton.

Reg. King.

RICHARDUS FOX.

Postquam novem fere mensibus Sedes vacasset, Ricardus Foxus, Præsul sapientissimus, ab Exoniâ ad Welliam translatus est bullâ Innocentii VIII. Papæ 1492. 8. Febr. ad Dunelmensem Sedem provectus sub exitum anni 1494. Spiritualia Episcopatus Well. post translationem ejus in manus Archiepiscopi Capt. accepta sunt 1494. 12. Decembr. & penes eundem remanserunt usque ad initium anni 1496.

Reg. Morton.

OLIVERUS KING.

Foxo in utraque Sede, Exoniensi illâ, Bathoniensi istâ, successit Oliverus King,

Reg. Morton.
Liber ruber
Well.

Camden Bri-
tan. p. 171.

Reg. Warham.

King, Archidiaconus olim hujus Diocesis Tauntonensis. Spiritualia Episcopatus Bathon. ab Archiepiscopo accepit 1496. 8. Jan. & in Ecclesia Wellens. die 12. Martii inthronizatus est. Translatum fuisse primum 1495. 6. Nov. Godwinus refert. Bullæ provisionis isto die editæ videntur. Oliverus dirigitâ veteri Bathoniensi Ecclesiâ, aliam magnifici operis inchoavit, & ad fastigium ferè perduxit. Manum autem supremam imponere morte immaturâ abrepto non licuit. Quam si absolvisset, Ecclesiam paucis Angliæ Cathedralibus secundam Bathonia habuisset. Multum in eâ Priores sequentes insudarunt, & penè perfecerant; quando sacrilegi quidam, favente temporis iniquitate, laminas plumbeas abriperunt, & pecuniam ad opus perficiendum collectam interverterunt. Postea quidem virorum piorum devotio damna refarcivit; ita tamen ut Ecclesia hodierna ad magnificentiam ab Olivero Episcopo delineatam neutiquam assurgat. Obiit iste 1503. 29. Augusti, ex fide Libri Rubri Wellensis; cui Registrum Ecclesiæ Cant. parum discordat, obitum mense Septembri obiisse referens. Sedes Cant. tunc vacavit. Quomobrem Spiritualia Episcopatus Bathon. in Capituli Cant. potestatem deveni-
runt, Willelmo Archiepiscopo in manus consignata 1504. 24. Jan. Hinc deceptus Godwinus Oliverum isto die obiisse credidit.

HADRIANUS DE CASTELLO.

Bale cent. 13.
cap. 44.

Hall. Chron. p.
5. f. 20.

Reg. Warham.

Jocelin p. 302.

Reg. Warham.

Lib. ruber
Well.

Cavendish in
Vitâ Walsciji,
c. 4.

Hadrianus de Castello, homo Italus, Corneti natus, ob eximiam literaturam & elegantem linguæ Latinæ dictionem summopere celebratus, ab Innocentio VIII. Papâ ad componendas Scotiæ turbas anno 1488. legatus, Londinum advenit. Audita ibi Jacobi Scotiæ Regis à suis nefarie interempti necesse, confedit, & in Johannis Morton Archiepiscopi Cant. notitiam brevi pervenit. Is singularem hominis prudentiam atque eruditionem admiratus, idoneum esse censuit, qui negotia Regis & Ecclesiæ Anglicanæ in Curia Romanâ procuraret. Regi ab Archiepiscopo commendatus, provinciam sibi à Rege commissam suscepit, atque ita administravit, ut neque fides neque solertia in ipso desiderari possent. Hujus operâ tum apud Innocentium tum apud Alexandrum Papam Rex diu usus, tandem insigni dignitate remunerandum esse decrevit. Primum itaque Episcopatum Herefordensem contulit, postea Bathoniensem. Ad hunc Reges annuente per Julium II. Papam provetus est 1504. 2. Aug. Presbyterum Cardinalem titulo S. Chrisogoni Alexander VI. Papa ipsum anno superiori renuntiaverat; cum prius Quæstor Pontificis in Angliâ primarius & Prothonotarius Apostolicus, autore Baleo, fuisset. Certè isto innotuit titulo, quando Henrici Dene Archiepiscopi Pallium in Angliam anno 1501. attulit. Anno 1504. 13. Octobr. Rex datis ad Oratores suos Romæ agentes literis jubet, ut Hadriano Cardinali Temporalia Episcopatus Bathon. recepto prius fidei juramento, tradant. Die 20. Octobr. Hadrianus Spiritualia Episcopatus per Procuratores suos ab Archiepiscopo accipit; eodemque die apud Welliam inthronizatus est per Procuratorem alium. Is erat vir libris conscriptis clarissimus Pelidorus Virgilius alias Castrellen, Papæ Subcollector in Angliâ. Hic Archidiaconatum Wellensem Hadriani dono postea adeptus, installatus est 1508. 6. Febr. & integram dehinc aetatem in Angliâ exegit. Certè decretis Synodi Anglicanæ medio anno 1536. de abrenunciando suprematu in rebus Ecclesiasticis Papali & regio agnoscendo, aliisque religionis articulis, præsens subscripsit. Subscriptionem ejus autographam vidi. Ut ad Hadrianum autem redeamus; ille elocato Angliæ redemptoribus & postremo Cardinali Wolseio Episcopatu Bathoniensi, Romæ suaviter sese oblectavit, immensis acquisitis divitiis, adeo ut Opulenti Cardinalis titulum obtineret. His divitiis Alexander Papa inhians, hominem unâ cum aliis quibusdam Cardinalibus veneno decrevit tollere. Ad cœnam igitur invitatis vini veneno infecti lagenam præparavit. Fatalem autem pincernæ errore ipse

ipse vinum sceleratum hausit, & interiit 1503. 18. Augusti. Alexandri infidias Hadrianus effugit; suâ tamen ambitione exitium sibi tandem conscivit. Ingeniû enim & opus suarum viribus stertus Pontificatum ambire cœpit, ejusque adipiscendi spem conceperat ex fatidicæ mulieris vaticinio, quæ cum pleaque ipsi de rebus futuris interroganti vera prædixisset, *affirmavit fore, ut Leone Papâ morte immaturâ sublato succederet vir senex nomine Hadrianus, obscuro loco natus, literarum studiis insignis, qui sacros honores solâ nixus virtute sine ullâ majorum commendatione meruisset.* Hæc omnia sibi adamusim congruere ratus, Hadrianus fortunæ suæ deesse noluit. In Leonis itaque caput cum Alphonso Petruccio Cardinali aliisque conjuravit, necem ei per venenum molitus. Conjuratone detectâ Petruccius capitali poenâ affectus est; reliquis data vitæ spes, modò scelus admissum liberè confiteri vellent. Factâ ejusmodi confessione Hadrianus & reliqui conjuratores vitas redemerunt; gravi tamen pecuniâ multati sunt, & Cardinalitiâ dignitate exuti 1518. 2. Julii. Haud constantem tamen forè Leonis fidem de conservandâ vitâ Hadrianus suspicatus, brevi post messoris habitu urbe clam aufugit; & locis incertis delitescens, nusquam postea comparuit. Sagæ oraculo (ne id taceam) fides nequaquam deerat. Pontificalem enim thronum post Leonem conscendit Hadrianus Batavus, vir obscuri generis, literaturâ autem insignis & annis gravis. Nostri Hadriani in Episcopatu Bathoniensi post Thomæ Tinenis obitum Suffraganei erant Thomas Lacedæmonensis, Thomas Solubriensis, & Johannes Majorensis Episcopi.

Guicciardin
Hist. Ital. l. 6.
p. 201.

Jovius in Virâ
Leonis l. 4. p.
77.

Id. p. 75.

Registr. ejus.

THOMAS WOLSEY.

Hadriano dignitatibus ecclesiasticis nudato, magnus ille Cardinalis Thomas Wolseus, Archiepiscopus Eboracensis, Episcopatum Bathoniensem sibi à Leone Papâ jure provisionis delatum 1518. 30. Julii suscepit, Temporalibus à Rege acceptis die 28. Augusti; & usque ad Aprilem anni 1523. Commendatoris titulo administravit.

Reg. Warham.
Par. 10. H. 8.
par. 1.
Reg. Wolsey.
Well.

JOHANNES CLERK.

Wolseio substitutus est ipsius in Curiâ Romanâ Procurator ac Regis Orator Johannes Clerk, Legum Doctor, Decanus Windesoriensis; qui Rotulorum custodiam 1522. 20. Octobr. sibi à Rege commissam acceperat, & secretioribus consiliis ante annum 1520. admotus fuerat. Huic Leo Papa Bullas provisionis contulit 1523. 26. Martii. Ipse plures post acceptum Episcopatum annos legationibus pro Rege obeundis exegit. Ab anno ferè 1523, ad 1527. in Galli Regis Aulâ Legatus resedit. Anno 1527. Angliam reversus, rebus maximis gerendis adhiberi non desuit. Suffraganeos interim sibi constituit Willelmum Abbatem de Bruton Majorem Episcopum, & Thomam Abbatem de Monteacuto Solubriensem Episcopum. Anno 1533. in Synodo totius Cleri præsens, suffragium pro matrimonio cum uxore fratris defuncti licite ineundo solus ex Episcopis tulit. Anno 1540. ad Clivensem Ducem legatus, ut Annæ sororis ab Henrico Rege repudiatæ rationem redderet, veneno (ut perhibent) in Germaniâ infectus, non sine gravi difficultate sub exitum anni repatriavit, & Londini obiit 1541. 3. Januarii, in Monialium Cœnobio ibidem sepultus. Suffraganeus illi datus fuerat Willelmus Finche, Prior de Bre-mar, titulo Episcopi Tauntonensis consecratus 1538. 7. April.

Polydor. Vir.
gil. lib. 27.

A. Concil.
H. 8.

Reg. Warham.

Hall. par. 6. f.
158.

Registr. ejus.

Hist. Reform.

1. p. 129.

Weaver Mo-
num. p. 427.

Reg. Cranmer.

ADAMIDE DOMERSHAM

Monachi Glastoniensis,

Historia Controversiæ

Inter Episcopos Bathonienses & Monachos Glastonienses.

Henricus de Juliaco, Abbas Glastoniæ à Ricardo I. Rege factus, prius fuit Prior de Bermondsey; vir de regiâ stirpe progenitus; quem laudare non vereretur, si sese apposuisse in protectionem domûs Dei Israel, & non sicut mercenarius videns lupum fugisset. Hic teras Ecclesiæ suis impendens, multaque contra voluntatem Conventûs attemptans, eorum provocavit indignationem; sicque oriuntur odia & detractationes. Interim Richardus Rex Jerosolimam proficiscitur anno secundo regni sui. Anno deinde tertio post rediens, à Duce Ostricensi captus est, & Imperatori ut Domino suo traditur. Savaricus quidam erat circa Imperatorem, consanguineus ejus & Cancellarius; qui à Rege jam victo obtinuit Episcopatum Wellensem; eò quod ei multas impenderet humanitates & obsequia. Et quoniam Episcopatus non videretur sufficere, quum esset ambitiosus & prodigus; petiit etiam Abbatiam Glastoniensem in suo Episcopatu sitam. Ad Imperatoris preces Rex concessit, in arcto positus, maximam partem regni sui si sic peteret concessurus; ut postea liber testabatur; datâ tamen Regi villâ Bathoniæ in excambium pro Abbatia. Quam concessionem sic à Rege extortam à Cœlestino Papâ tunc senio confecto, præmissâ multiplici falsâ suggestionem, confirmari sibi obtinuit, Abbate & Conventu Glastoniæ totum hæc penitus ignorante. Ut autem citius Monasterium invaderet Savaricus, Henricum Abbatem spe magnæ promotionis in Alemanniam ad Regem accersiri procuravit. Qui ante Festum S. Petri ad Vincula, comitatus Eustachio Cumin Monacho & Ricardo de Beverlaco, ad Regem profectus venit apud Agenoye; & in die S. Agidii ab eo receptus est in osculum pacis, hoc dicente. Si prius venisses chare cognate, prius liberatus fuisset; & ut citò sis liber, oportet dare Savarico in augmentum Episcopatus sui Abbatiam Glastoniensem; ad quod me arctat Imperator, procurante Savarico cognato suo. Verum hoc solatium habebis, in excambium urbem Bathoniæ; quæ, ut dicitur, valet annuatim centum libras; & providebitur tibi in Episcopatu Wigorniensis, qui modo vacat. Jussitque, ut Savaricum hæc de re conveniat. Recessit igitur in Angliam, præmissis servis, ut omnia mobilia quæ possent Glastoniæ venditioni exponant. Ipse statim post Festum S. Michaelis rediit, atque moratus est usque ad Adventum Domini: Conventu istarum rerum penitus ignaro. Post hæc Savaricus impetrato à Rege, Cantuariensi Archiepiscopo Huberto, & Wilhelmo Eliensi, aliisque Magnatibus literis supplicatoriis ad Papam de uniendo Bathoniensem & Glastoniensem Ecclesias, suggerendo quod inimicitia quædam perpetua inter illas alioquin sopiri nequirent; ad Cœlestinum Papam senio confectum nuncios misit. Henricus parum ante Adventum Domini Londoniam vocatus est. Quo profecto, Haraldus Prior Glastoniæ cum Roberto de Wanton & Johanne Cusmon Monachis ad vocationem Savarici venit Bathoniam; à quibus petiit ubi esset eorum Abbas. Respondent, Londini. Absolutiestis, inquit, ab eo; & ego sum Abbas vester. Eodem die
anno

anno MCXCII. venerunt nuncii Savarici Glaſtoniam Magiſter R. de Leche-
lade & R. Capellanus ; & domum cum omnibus pertinentibus autoritate
Regiâ in manus Savarici ſeiſaverunt, prudenti uſi conſilio, Priore jam abſen-
te tunc capite. Eodem tempore ſaiſita eſt pro Rege urbs Bathoniæ in argu-
mentum Simonix evidens. Prior reverſus inveniens miniſtros Savarici om-
nia regentes in Conventu, Sedem Apoſtolicam appellavit ; appellationem-
que ſuam ſcriptam ſuper altare B. Andreæ apud Welles poſuit ſub hac formâ.

‘Sanctorum Patrum & ſanctorum Canonum ſtatuunt ſanctiones ; quod
‘cùm Eccleſiarum jura & libertates longiſſimis temporibus obtenta in ſuâ de-
‘bent ſtabilitate firmiter conſervari, nec ullius impulſione aut moleſtiâ ali-
‘quatenus immutari. ‘Eccleſia ſiquidem Glaſtoniæ à primâ fundatione ſuâ in
‘ſtatu Abbatix noſcitur conſtituta ; & hunc ſtatum longiſſimis retro tempo-
‘ribus obtinuit ; & ipſam in eodem ſtatu ſuo Romanorum Pontificum vene-
‘randa clementia ſuis multipliciter privilegiis communivit. Et quoniam
‘Dominus Bathoniensis pro voluntate ſuâ præfatæ Eccleſiæ ſtatum contra Ro-
‘manorum Pontificum privilegia nititur immutare ; quoniam ipſius Eccleſiæ
‘maximum detrimentum imminet & gravamen ; nos Monachi Glaſtonienſes
‘unanimi conſenſu totius Capituli Sedem Apoſtolicam appellamus : nos &
‘antiquum Eccleſiæ noſtræ ſtatum, jura, libertates, privilegia ſub proteſti-
‘one beatorum Petri & Pauli & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ponentes ; ne
‘aliquatenus immutetur, aut juri ipſius aut libertati vel privilegiis in aliquo
‘derogetur ; & ab iſtâ Eccleſiâ quamprimum appellamus.

Abbas Henricus Londoniam veniens, ſtatim eligitur Episcopus Wigornia ;
& paulò poſt Dominicâ tertiâ Adventûs Domini fuit conſecratus. Glaſtoni-
am deinde rediens, die S. Thomæ Apoſtoli divina celebravit, à miniſtris Sa-
varici officiatus. Poſt duos dies Wrimpton adiit, & inde Wigorniam ; ubi
haud multò poſt obiit. Rex Richardus eodem anno in Quadageſimâ domum
venit ; & ad Paſcha Wintoniæ coronam portavit anno ſexto regni ſui : quò
venit Haroldus Prior cum aliquot Monachis. Cui occurrit Cancellarius
Willelmus Elienſis Episcopus, qui Savarico favebat, dicens. Multum fuit
litigatum in Alemanniâ inter Henricum & Savaricum ; & ad tollendas lites
Rex conſilio Archiepiſcopi & aliorum Romam miſit Episcopum &
Decanum Eboracenſem ad Curiam ; ut Eccleſia veſtra & Bathoniensis uni-
rentur. Expectate igitur donec nuncii revertantur. Qui ſi obtinuerint,
inanis eſt labor veſter. Sin minus ; revertimini, & conſilio Regis utimini.
Eodem anno Rex in Normanniam tranſivit ; ad quem miſſi ſunt duo Mona-
chi à Conventu, ut ad priſtinum ſtatum reducere ad Abbatem dignaretur.
Quibus benignè reſponſum ; quòd de hoc libenter cogitaret tempore opportu-
no : multum enim ei diſplicere, quod vi mortisque metu fecerat. In Qua-
drageſimâ ſequenti Savaricus Turonis exiſtens recepit privilegium Cœleſtini
de uniendis Eccleſiis ad vitandam diſcordiam, & cum eo literas executorias
Archiepiſcopi Cantuarienſis, quas ſimul miſit in Angliam ad Decanum Wel-
lenſem, ut Hubertum Archiepiſcopum ſupplicaret, ut mandatum Apoſtoli-
cum exequeretur. At Archiepiſcopus negotia ſimulans rem prolongavit ;
ſed Autumno ſequenti Decanus & nuntii venerunt Glaſtoniam ; ubi privilegi-
um Priori & Monachis legerunt multum conſuſis. Fit Capitulum die ſe-
quenti ſuper his ; & in die S. Matthæi miſerunt Jordanum de Spinowas Sub-
priorem cum Ricardo Cantatore & Henrico Infirmario Wellias appellantes
Sedem Apoſtolicam pro ſe & Eccleſiâ ſuâ ſuper hoc factò ; terminum appel-
lationis ſuæ præſigentes in Feſto Petri & Pauli, exhibentes Decano appellati-
onem in ſcripto. Et paulò poſt Londinum proſecti, idem fecerunt coram
Archiepiſcopo, Episcopo Sarum. & aliis. Savaricus his auditis ipſe Romam
advolat cum regiis literis ſupplicatoriis pro ſe (ſi de conſcientiâ Regis neſ-
cio) ubi inhibitionem obtinuit, ne Monachi Abbatem eligerent ; quam per

nuncios suos Magistrum Arnulfum & Willelmum Subdecanum Wellensem Decano Wellensi transmisit; qui eam statim Glastoniam misit Monachis publicandam in Februario tribus annis post abscessum Henrici Abbatis. Prior non fuit domi: literæ oblatae sunt Subpriori, qui absente Priore negavit se recepturum. Publicè igitur leguntur; Monachi verò recesserunt audire recusantes. Prior postridie reversus, Subpriorem ad Archiepiscopum mittit ad renovandam coram ipso appellationem. Interrogavit is, num priorem appellationem essent prosecuti? Negant illi. Quibus Archiepiscopus: Vos vultis somniando negotia perficere; sed Savaricus non dormit. Jamdudum possessionem habuisset; ni ego me exposuissem. Interim Savaricus obtinuit literas executorias Archiepiscopo; ut Monachi de cætero Bathoniensi Episcopo talem exhiberent obedientiam, qualem solent Abbati; & quod responderent Hugoni Clerico & Bardulfo de Ivorâ Militi procuratoribus ejus in spiritualibus & temporalibus, donec ipse veniret. Veniunt cum his literis Glastoniam Hugo & Bardulfus; publicè legunt. Putant Monachi optimum factu esse ad tempus cedere malis, expectantes Dei gratiam. Mandato igitur Papæ & Archiepiscopi parent; recipiunt procuratores Hugonem & Bardulfum; administratores regii illis cedunt.

Monachi igitur inermes, consilii inopes penuriâ expensarum in negotio hoc tepidi devenerunt. Savaricus interim multis modis in eos sævit; quoscunque eorum negotia sua procurantes suos fugitivos appellavit, capiebat, spoliabat & misere tractabat, maxime defuncto Rege Richardo. Eos tamen interim plurimum adjuvavit M. Martinus de Suremis; qui transformato habitu pro illis sæpe transiit mare, & per invia infidias vitans Curiam Romanam petiit; & illic negotia Conventûs per amicos cognatosque suos huic admodum præsentis egit suis sumptibus de proprio patrimonio. Huic obtulit Savaricus, ut infeudaret ei Manerium de Domersham; si cessaret à defensione Monachorum. Verum vir constans moveri non potuit nec corrumpi. Circa idem tempus mittuntur ad Regem Richardum in Normanniam à Manachis, quum Savaricus inductus esset in possessionem, Johannes de Lusinton & Willelmus Pica; ubi accepto responso benigno, Johannes Glastoniam rediit. Willelmus Romam cum regiis literis de hac re supplicatoriis ad Cœlestinum Papam proficiscitur; & ut Savarico contradiceret, ibi moratur; conversione novitius, professione Medicus. Interim discursum est utrinque à Savarico & Conventu jam ad Regem, jam ad Archiepiscopum cum querelis. Interim Johannes Cusington & Eustachius Cumin Monachi à Rege à Normanniâ redeunt, quò missi fuerant, literas regias Justiciariis suis deferentes; in quibus continebatur, quòd Abbathiam Glastoniæ in manus regias reciperent: quod & factum est ad Festum Decollationis S. Johannis. Savaricus advolat ad Archiepiscopum Cant. supplicat ut curaret ut mandato Papæ obediretur. Obtinet literas Conventui inhibitorias ut antea; quas detulerunt Decanus Wellensis & Prior de Briwedon parum ante Nativitatem B. Mariæ & publicè legerunt. Ad Festum Michaelis rediit Româ Willelmus Pica. In viâ scripsit Priori se obtinuisse quod petebatur. Voluit mitti ad se Johannem & Eustachium Monachos; ut secum Regem adirent: quod factum est. Deinde Glastoniam reversi dixerunt se obtinuisse tum alia, tum ut Abbatem eligerent; literasque à Rege ad Papam Innocentium mortuo jam Cœlestino; quòd metu mortis vel carceris ad priora coactus esset, aliasque literas ad Cardinales amicos. Ita ad electionem consentiunt Monachi, ut eorum esset Abbas Willelmus Pica. Mittitur ad Scaccarium Regis Haroldus Prior cum aliis, ut confirmaretur. Postridie quo illi discesserunt, venit Glastoniam à Savarico Magister Alanus Officialis & Nicholaus de Lovers, denuntiantes Monachis, quòd Savaricus Episcopus in Manerio suo de Melters excommunicaverat Willelmum Picam & fautores ejus. Postridie igitur Jordanus de Spinner-

Spinerwaus, Robertus Giffard, Ricardus de Stelesey venenum inclusum apertientes appellaverunt; ne aliqua fieret electio contra privilegium Savarici. Subprior eos in carcerem conjici iussit: recantant cæteri; solus Jordanus contumax in carcerem detruditur, ibidem per xx. hebdomadas & plures custoditus. Willelmus Prior Glastoniæ rediens ut Electus recipitur; qui euectus magnam cœpit exercere auctoritatem, externis talliam rusticis imponendo difficilem, internis subtrahendo à ministris quæ Savaricus concesserat ad gratiam impetrandam. Unde magnam statim incurrit indignationem.

Interim Savaricus electionem auctoritate literarum Papæ cassavit; Electum excommunicavit, ac Pandulpho Legato Papæ & Archiepiscopo Cant. literas obtinuit, quas fecit promulgari per omnes Ecclesias. Willelmus electus à die S. Nicholai ad Purificationem B. Mariæ Glastoniæ omnia præsens regebat. Tunc in Normanniam ad Regem Richardum cum aliquot Monachis transivit, inde Romam, ubi moratus est usque ad mortem Regis, quæ citò pòst evenit. Interim Eustachius Rothomagi à Savarico comprehensus in carcerem conjicitur; eodem tamen die ab Archiepiscopo liberatus Glastoniam revertitur. Die Jovis ante Dominicam Passionis Decanus Wellensis literas deferens, quòd Archiepiscopus interdicebat Monasterium, excommunicabatque Priorem & totum Conventum, quia communicaverant Willelmo Picæ contra privilegium Savarici. Qui interdicto parentes, miserunt ad Archiepiscopum pro absolutione. A quo mittuntur literæ Abbati de Schirburne & Abbedesbery; ut illi Glastoniam cum aliquo Clerico Episcopi receptâ à singulis juratoriâ cautione quòd starent mandato Ecclesiæ, eos absolverent, reservatâ sibi correctione: quod & factum est ad Pascha. Die octavo pòst venerunt Glastoniam Abbates de Malmesburye & Evesham cum auctoritate ab Archiepiscopo; qua excessus correxerunt, & ut dehinc Savarico obedirent mandârunt. Moritur Rex Richardus: Savaricus obtinet à Johanne possessionem Glastoniæ; procurante etiam Archiepiscopo Cant. & aliis obtinuit incathedrari ibi. Venit Glastoniam Savaricus in die Pentecostes in manu validâ, non sicut decuit Pastorem. Et cum non admitteretur à Monachis; fecit ostia confringi, etiam seras Ecclesiæ & Thesaurarii; arreptis vestimentis fecit indui Canonicos Wellenses & alios Sæculares; & processionaliter in Ecclesiam introductus est; occurrentibus viii. Monachis, sc. Jordano de Spinerwaus, Eustachio Camerario, Ricardo de Selesiâ, & aliis Ecclesiæ proditoribus. Et illic est intronizatus. Omnes verbò reliquos Monachos, qui appellaverunt, ab Ecclesiâ fugatos eliminavit; totâ die illâ & nocte Claustrum cum manu armatâ gladiis extractis & fustibus obsedit; nec aliquos præter illos octo admisit, præter Infirmary; ubi inclusos excommunicatos denuntiavit, fameque punivit, nec aquam illis concessit. Postridie omnes in Capitulum vocavit, ubi præstitâ cautione absoluti sunt, & præsentibus multis etiam Laicis verberati sunt; quibusdam metu aliis blanditiis se subjicientibus. Reliquos renitentes gravissimis calumniis & damnis lacecessit. Extorsit tamen subscriptionem proprii nominis ab unoquoque vi; & scriptum sigillo Ecclesiæ communivit. Priorem Harakum & fideles degradavit; aliosque suos fautores eorum loco substituit, recepto fidei juramento. Jacobum quendam Priorem fecit; qui tempore Henrici Abbatis à Prioratu ob scelera degradatus fuit.

Die Commemorationis S. Pauli sequente Glastoniam ad Capitulum venerunt Willelmus de S. Fide Præcentor Wellensis, Thomas Dinant Subdecanus, Jocelinus postea Episcopus, Johannes de Ronâ, cum multâ manu Laicorum, ad enervandam Monachorum constantiam. Monachi nec metu nec blandimentis cedentes, timore in Ecclesiam fugientes se ad Altaris officium præparabant, sacris induti vestibus; i. e. Stephanus de Marisco, Walterus Niger, Henricus Bagge, Willelmus de Abbedeston tunc Diaconi, Galfridus de Langport

geport Subdiaconus ; qui à prædictis Clericis vi comprehensi sunt juxta Altare. Stephanus crucem tenens per virilia inhonestè est arreptus, eodem Wilhelmo præcipiente semetipsum per alios abstrahi ; ut Stephanus sine violentiâ Laicorum sit violenter abstractus. Monachi præfati in carcerem sunt conjecti ; vesperè verò Welliam adducti sunt in jumentis : ubi per octo dies in carcere fuerunt cum ludibrio & opprobriis ; post ad diversa Monasteria sunt transmissi. Mittuntur interim à Monachis Romam Willelmus de Abbedeston & Magister Adam Monachi, & M. Martinus de Suremis Clericus ; qui à servis Savarici Episcopi extra Wintoniam sunt comprehensi, equis & pecuniâ spoliati, in compedibus sunt detenti. Evasit tamen callidè Magister Martinus ; reliqui duo ad diversa Monasteria missi. Conventus his intellectis, eorum loco mittit Eustachium & Philippum de Pissâ ; qui Londini à Savarici ministris intercepti sunt. Liberati verò tandem, Eustachius ad Regem transfretavit ; Philippus cum Martino Romam adiit ; ubi dicitur Willelmum Picam & confratres ante eorum adventum fuisse mortuos.

Vacante Ecclesiâ de Strete, Monachi Magistrum Martinum de Suremis præsentabant. Savaricus verò dedit eam Johanni Chaurt. Mittitur à Monachis Thomas de Edinton, qui Ecclesiæ de Strete pro iis acciperet possessionem corporalem : Henricus Bagge etiam de Capellâ de Wanton. Sed Ministri Savarici ita eos tractabant ; ut Thomas inde dicatur interiisse : Henricus in compedibus detentus, donec juraret se contra Savaricum nunquam quicquam acturum. Interea Willelmus Pica literas revocationis super excommunicatione in se & suos impetravit. Savaricus verò omnibus rebus dispositis Romam proficiscitur ; quem secuti sunt Monachi Jordanus de Spinerwaus, Reginaldus de Pewton, & Wazo ; ubi lis utrinque agitata est seriò. Tandem verò Innocentius electionem Willelmi Picæ cassavit ; & ad ministros Savariei mandatum misit, ne Monasterii bona dilapidarent. Interim Willelmus Pica litem sequens veneno, ut dicitur, à Savarico procurato tollitur è medio cum quibusdam collegiis suis. Obtinet literas Innocentii Savaricus ; ut obediant ei Monachi.

Interim Savaricus, ne Monachi suas procuraciones consignarent, sigillum Capituli Abbati S. Augustini de Bristoll & Priori Glocestriæ commendavit. Monasterium jubente etiam Papâ interim in manibus Huberti Archiepiscopi & Eustachii Episcopi Eliensis mansit. Interim M. Martinus de Suremis obtinuit literas Pontificis ad Judices delegatos ; ut inducerent Savaricum ad satisfaciendum Monachis de omnibus injuriis & damnis eis ab eo illatis infra duos menses ; alioquin Monasterium ad statum antiquum reducerent. Monachi verò dolo Savarici circumventi literas has minimè prosequébantur, qui singulis & universis humiliter scripsit, multaque promisit. Judices autem variis modis impediti, mandatum minimè exequébantur : quapropter aliud etiam mandatum Apostolicum receperunt. Quare partes convocatæ sunt ad S. Albanum die Jovis post Nativitatem B. Mariæ ; ubi constitutum est, ut possessionum pars cederet Episcopo Savarico, reliquum Monachi tenerent ; & multa alia, quæ admodum prolixè in exemplari declarantur.

Thomas Haroldus iterum fit Prior. Savaricus verò haud multò post diem clausit extremum anno MCCV. & Pontificatûs sui xiii. Monachi igitur respirantes, de reformatione Papam sollicitabant. Rex etiam Johannes & Magnates hoc ipsum literis postulabant ; etiam Ecclesia Wellensis, ut lite vacaret. Interim Thomas Prior Glastoniæ multa optimè constituit & fecit. Jocelino verò Wellensi, fratre Hugonis Lincolniensis Episcopi, Episcopo Bathoniensi constituto, Monachi Glastoniæ contra eum ad Papam scripserunt ; quia tempore Savarici semper strenuissimè contra eos laboraverat. Thomas Prior Romam proficiscens anno MCCXV. Trecis moritur ; cui successit Eustachius Cumin, vir pius & prudens. Interim perpetua fuit contentio cum

cum Jocelino Episcopo in Curia Romanâ & domi. Tandem verò fit pax mandato Honorii Papæ; compositioque facta Romam deferitur à Willelmo Capellano & Michael de Ambresbery Monachis ad confirmationem. Quibus Glastoniam reversis in Octavis Petri & Pauli, die B. Grimaldi Willelmus in Abbatem eligitur. Quem Bathoniensis à Conventu sibi præsentatum tanquam Patronus admisit in Vigiliâ Translationis S. Benedicti; & in crastino eundem benedixit tanquam Diocesanus anno MCCXIX. Forma verò concordie factæ fuit ista: ut remaneant Episcopo & successoribus suis in perpetuum Maneria de Wynescumb, Pokeleschirche, Blakford & Cranemere, cum omnibus suis pertinentiis. Ad Monachos verò reverterentur Maneria subscripta de portione ipsius Episcopi, quam prius habuerat, viz. Mere, Bokedon, Kinton, Cristnaleford, Badbury, & Asebury, exceptis advocacionibus Ecclesiarum eorundem Maneriorum, præterquam de Mere. Acta sunt hæc anno Domini MCCXVIII. in Octavis S. Johannis Evangelistæ. His ita peractis, Willelmus & Michael Monachi versus Curiam Romanam iter arripuerunt; ubi unionem prædictam penitus dissolvi, & liberam facultatem Abbatem eligendi juxta regulares observantias impetraverunt; privilegio & aliis literis super unionem per Episcopum obtentis penitus irritatis. Revocationem quoque privilegii de usu ornamentorum Pontificalium & vestimenta sacerdotalia benedicendi per Papam Cœlestinum prius concessi pro Abbate obtinuerunt. Et ita Monasterium Glastoniæ, quod privatum fuerat dignitate Abbatie anno MCXCII. usque ad annum Domini supradictum videlicet MCCXVIII. per xxvi. annos, per dictum Dominum Papam Honorium restitutum est, quamvis non in toto, ad statum pristinum, sub regimine Abbatris gubernandum. Willelmus Abbas electus anno MCCXIX. obiit anno MCCXXIII. die xiv. Cal. Octobr. sepultus in Capitulo. Monachi quidem convenire non possent de electione Abbatis, judicium ad Davidem Abbatem S. Augustini Bristoll, Ægidium Priorem Cartusensem, & M. Willelmum de Bardeney Archidiaconum Wellensem agente Jocelino, qui tunc præsens erat, remiserunt: protestantes nihilominus se Robertum Priorem Bathoniæ sponte non admissuros. Willelmus de Bardeney promisit se nullo modo in eum consensurum. Tunc, inquit, malam guttam mihi imprecet. Hac spe seducti Monachi, de compromissione literas suas patentes eisdem fecerunt. Jocelinus verò Episcopus Bathoniensis electores inclinans, Robertum tunc multis renitentibus Monachis Abbatem procuravit; eundemque in Ecclesiâ Bathon. benedixit die xxi. Octobris, virum sanè civilem, modestum, pium & bonum. Willelmus verò Bardeney postea apud Domesham guttâ periit.

Robertus Abbas multum, ut statum antiquum Monasterii revocaret, laboravit; multaque obtinuit privilegia; & Monachos in summam religionis arcem provexisset, si per discordias licuisset. Sed Monachi, qui coacti receperunt, eò quod Capellantis Savarici eorum subversoris fuerat, ejus imperium ægrè tulerunt. Abbas è contrario minùs eis cedebat. Monasterium igitur ita divisum continuo incurrit dispendium; olim dispersa revocari cessatum, possessa minimè strenuè defendere. Tandem verò senex considerans regimen detractantium jugum non obtemperantium, salutis suæ & eorum quieti consulens, sponte se de regimine deposuit die Jovis hebdomadâ Passionis anno MCCXXXIV. Calendis Aprilis, cum præfuisset annis quasi xi. & reversus est Bathoniam. Et provisum fuit ei singulis annis, quoad vixit, de lx. libris auri. Michael de Ambresburye successit, die Martis sequenti unanimi omnium consensu electus, die S. Marci benedicitur à Jocelino Episcopo Bathoniensi anno MCCXXXV. Maximos conflictus habuit cum Jocelino Episcopo Wellensi, & eo mortuo cum Rogero Præcentore Bathoniensi successore suo, tum pro aliis rebus tum pro iv. Maneriis & advocacione vii. Ecclesiarum; quæ missis Romam Roberto de Pereton & Willelmo de Briton Monachis

chis Papali decreto non obtinuit. Interim mortuo etiam Rogero Episcopo Bathoniensi, successit Willelmus de Bucton Archidiaconus Wellensis; cum quo certatum etiam est, sed frustra. Michael Abbas plurima ornamenta contulit Ecclesiæ. Tandem cum senio gravaretur, & caligine oculorum se ineptum regimini reputans, & requiem expetens, Abbatiam in manus Willelmi Bathoniensis Episcopi resignavit anno MCCLII. Calend. Martii; qui quidem Episcopus illi cameram cum Capellâ & horto infra septum Monasterii cum aliis pluribus commodis constituit anno MCCLII. cum sedisset annis ferè xviii. Memorandum, quod Episcopus in cessione Abbatis nihil omnino abstulit de instauro aut aliis rebus Abbatiae.

Rogerus de Forde, Glastoniae oriundus, loci tunc Camerarius, successit, ætate provectus, literatissimus, facundissimus, eadem hebdomadâ electus quâ cessit Michael, iv. Nonas Martii, benedictus apud Wellas vii. Id. Martii. Qui licet antea Wellensibus devotus, Abbas factus strenuè contra eos jura Monasterii defendit. Unde non permittens Episcopum medium fieri inter ipsum & Regem sicut prius, debita servitia Regi per suos immediate ministrare voluit; unde lites maximæ oriuntur. Renovavit etiam planctum prædecessoris sui de iv. Maneriis & vii. Ecclesiis. Quod quum jam ad terminum ducere sperasset; morte præposterâ interemptus est apud Bromlegh manerium Episcopi Rossensis anno MCCLXI. vi. Non. Octobr. & Londini apud Westmonasterium sepultus est.

Robertus de Pereton, unde etiam oriundus erat, successit, à Conventu unanimi consensu electus mense Novembri anno MCCLXI. Vir ætate mediocris, &c. Memorandum, quod defuncto Willelmo primo Episcopo Bathoniensi dicto de Bucton, successit Dominus Walterus Giffarde, Regis Henrici amicissimus; qui factus est statim regni Angliæ Cancellarius. Hic impetravit literas regias; quod non obstante deadvocatione, qua Rogerus Abbas Glaston. se deadvocaverat se tenere feuda vel aliquid aliud de Episcopis Bathon. Episcopi Bathonienses medii essent inter Regem & Abbatem Glastoniae; & dicti Abbates forent intendentes Episcopis tanquam Dominis & patronis suis. Quibus Abbas multis laboribus & expensis obviare conatus est; vi tamen regiâ compulsus est pacem cum Episcopo facere & componere, quamvis non ad libitum. Nam per hanc Compositionem remanserunt Episcopo iv. Maneria & advocatio vi. Ecclesiarum. Quam compositionem licet idem Episcopus & Willelmus successor illius expeterent totis viribus in Curia Regis chirographari; tamen nunquam ad effectum pervenire poterant, pro eo quod Dominus Edwardus Regis Henrici primogenitus contra eandem pacem & compositionem factam viriliter resistebat. Nec multò post idem Edwardus adiit Terram Sanctam, Rex verò Henricus obiit xvi. Cal. Dec. anno MCCLXXIII. Abbas autem phthisi laborans, sentiensque finem imminere, audiens quod Dominus Edwardus novus Rex patronatum Glastoniensis Monasterii sibi libenter applicaret, misit Fr. Johannem de Taunton ad Regem trans mare ad illius explorandum beneplacitum; accepitque mandatum ab eo, quod à nullo alio præterquam ab ipso eligendi Abbatem licentiam postulerent. Revertens verò in Vigiliâ Paschæ, Abbati adhuc viventi omnia declaravit; qui nocte sequenti mortuus est. Quo die Mercurii post cognito, Senescalli Episcopi ceperunt fidelitatem ab omnibus ministrantibus infra curiam; unicuique eorum aliquem adjunctes; & per maneria singula singulos Baillivos ordinantes. Quo etiam die Fr. Adam de Domersham in formâ debitâ appellavit pro statu Monasterii. Et eadem die circa vesperam venit Dominus Johannes de Mussers, custos Castri Bristollia, nomine Regis ad capiendam seisinam Monasterii; cui facile patuit ingressus, fugientibus Episcopalibus universis. Mansit illic per x. dies; reliquitque Gaufridum Foliot custodem nomine Regis. Post quindenam profecti sunt ad Regem ultra mare Fr. Paulus & Johan-

nes

nes de Taunton pro licentiâ eligendi. Quibus reversis cum licentiâ, venerunt nuntii Wellenses fortiter appellantes. Verum Fratres unanimi consensu elegerunt in Abbatem Johannem de Taunton. Publicatâ igitur electione, missum est decretum electionis Discepsano Episcopo; ut eam confirmaret, & electo munus benedictionis impenderet. Signata fuit etiam litera Domino Regi mittenda, supplicando ut electioni factæ regium præberet tanquam Patronus assensum. Nunc igitur conventus cum suo Electo iter arripuerunt versus Dominum Regem. Ad eum cum pervenissent; ipsam electionem acceptis eidem comiserunt; atque etiam eis prefixit, quæ comparerent coram eo in Angliâ, die octavo Assumptionis B. Mariæ. Interim mandavit Dominus Rex Episcopo Bathon. seu ejus locum tenenti; quod eodem similiter die compareret, ut quod sibi competere videret in hac parte exequeretur.

Electus igitur in Theologia, Abbas electus Glaston. & Decanus Wellensis coram Rege apud Windleshores die dicto cum omnibus Wellensibus [comparuit.] Ubi judicatum est Regem esse patronum; & Electus admissus est ab eo tanquam à vero patrono; qui cum literis regis procuratores Episcopi adivit, petens munus benedictionis; qui post moram reverso Episcopo, ad eum referebat rem. Verum Episcopus responsis irrisuorili tempus protraxit, donec circa Festum S. Andreæ mortuus est. Petitis igitur benedici Electus ab Archiepiscopo Cant. ad quem devoluta est. Qui causa ventilatâ electionem cassavit die Veneris proximâ post Festum S. Valentini anno MCCLXXIV. tum quia Electus munus benedictionis non quesivit infra tempus à jure statutum, tum quia non fuit petita licentiâ à quo deberet. Attamen de officio suo providit dicto Monasterio de dicto Fr. Johanne de Taunton; & in Abbatem eum benedixit anno MCCLXXIV. Et eodem die Archiepiscopus Robertum Electum Bathoniensem consecravit, retentâ tamen sibi potestate benedicendi Abbatem. Post hæc significavit Archiepiscopus Domino Regi literis suis patentibus; quod providerat Ecclesiæ Glaston. de Abbate & Pastore; rogans ut eidem Abbati Temporalia Abbatibus suæ restitueret, quæ in manu suâ tenebat nomine custodiæ secundum consuetudinem regni sui. Verum quia Dominus Rex Robertum jam in Episcopum Bathon. consecratum, quem sibi à primâ juventutē amicissimum & familiarem habuerat, ex amissione patronatus Monasterii Glaston. perpendit turbatum; volens ejus animum qualitercunque refocillare, lxx. libras, quas ex Bertona Bathon. & de Cungresbury annuatim percipere solebat, in augmentum sui Episcopatus dicto Episcopo remisit in perpetuum. Veruntamen quod hanc gratiam Episcopo noluit Rex sibi omnino fore damnosam; de terris Monasterii Glaston. voluit sibi recompensari. Sed Abbate Johanne nullâ ratione adquiescente, & quod dicebatur quod idem Abbas habebat jus & clameum ad recuperandum iv. Maneria & advocaciones vi. Ecclesiarum, quæ Robertus quondam Abbas Glastoniae prædecessor suus contra voluntatem suam remiserat Waltero Episcopo, eo quod advocatio Abbatibus Glaston. tanquam jus Regis ad manus ipsius esset reversa, ac per hoc remissio maneriorum ac advocacionum Ecclesiarum esset quasi pepirus annullata; distulit Rex Abbati committere Temporalia prædicta; quousq; componeret cum Bathoniensi Episcopo de maneriis & advocacionibus Ecclesiarum prædictis. Facta fuit ergo quædam compositio inter eisdem Robertum Episcopum & Johannem Abbatem, & in Curia Regis obirographata. Sicq; factum est, ut Rex, qui quondam hujusmodi compositioni resisterat contra Episcopum, jam propter affectionem quandam eandem fieri celeriter compelleret. Ex præmissis igitur patet, quâ difficultate Johannes Abbas Glaston. non sine gravibus laboribus & expensis possessionem & libertates ipsius Monasterii sit adeptus. Obiit iste apud Domesham nocte Festi B. Michaelis anno Domini MCCXC. Corpus Glastonis sepultum est.

SUCCESSIO PRIORUM Ecclesiæ Bathoniensis.

Osbern. in vitâ
Elphegi p. 124.

Hist. Eccl. p.
254.
Florentius.

Registr. Well.

Cenôbiûm apud Bathoniam primus posuit Offa Rex anno 775. Temporis injuria collapsum & à Danis demum incendio deletum restauravit Edgarus Rex, & S. Petro dicavit. Primus restaurati Abbas fuit *Elphegus*, qui ad Episcopatum Wintoniensem anno 984. evectus est. Ex sequentibus Abbatibus duos solummodo reperio, *Stigandum* quem anno 1067. præfuisse Harpsfeldius ex Catalogo quodam Bathoniensi (nescio qua fide) refert; & *Alfsium* sive *Elfi*, quem Synodo Londinensi anno 1075. interfuisse, & diem supremum anno 1087. obiisse constar. Vacantem istius obitu Abbatiam Johannes Wellensis Episcopus à Wilhelmo Rege obtinuit anno 1088. & in Ecclesiâ Bathoniensi Sedem Episcopalem collocavit. Ab eo tempore Abbatibus privilegia atque emolumenta Episcopo cesserunt; & Monachis Præfectus ab Episcopo datus titulo Prioris præfuit. Integram Priorum successionem frustra quæsi; quotquot autem invenire potui, Episcopis promove subjeci.

Registr. Well.

Annal. Winton.

Registr. Well.

Hist. Glaston.
Reg. Drogenf.
ford.

Reg. Well. &
Liber ruber.
Pryn. vol. 3.
p. 871.

Reg. Radulphi
de Salopiâ.
Id.

Petrus præfuit anno 1159, & 1175.
Walterus, ex Subpriori Hidenfis Monasterii Prior Bathoniensis factus, post aliquot annos in Prioratu exactos Monachus Cartusienfis factus est. Sed brevi post Bathoniam reversus Prioratum recepit, & apud Werewellam obiit 1198. 31. Maii.

Robertus, *Walterum* excepisse videtur. Certè præfuit ab anno 1205. & ad Abbatiam Glastoniensem electus anno 1223. benedictus est die 21. Octobr.

Thomas, Prioratum tenuit annis 1237, 1239, 1243.

Walterus, præfuit annis 1264, & 1275.

Thomas, Prior erat anno 1300.

Robertus de Cloppecote, præfuit annis 1303, 1321. sepultus est 1332. die Cinerum. Episcopus licentiam eligendi Monachis dedit die 27. Februarii.

Robertus de Suttone, à Monachis electus, ab Episcopo confirmatus est anno 1332. mense Martio. Papa autem, cujus provisionibus & usurpationibus nil intactum manebat, Prioratum Thomæ Christy jure provisionis contrulerat. Bullis igitur Papalibus prolatis, exauthoratus est *Robertus* 1332. 24. Sept. & eidem Prioratus de Dunster & pensio annua 20. librarum concessa sunt die 24. Octobris sequentis. Ejus loco

Id. *Thomas Christy* admissus est 1332. 24. Sept. virtute provisionis Papalis; sed brevissimo tempore dignitati male partæ superfuit.

Id. *Robertus* enim Prioratum tenuit anno 1333. mense Junio; alius tamen à Roberto Sutton. Supradictam enim pensionem Priori de Dunster anno 1335. solutam invenio.

Id. *Johannes de Isford*. Hunc Wolstanus Wigornienfis Episcopus adulterum in Diocesi suâ commissi coram se convictum fuisse ad Radulphum Bathoniensem Episc.

Episcopum retulit anno 1346. Radulphus propterea illum à Prioratu deposuit; nisi forsitan criminis pudore cesserit vel interierit. Prioratum enim anno 1347. vacasse comperio.

Johannes incerti cognominis successit. *Johannes* enim Prior anno 1363. in Registris Ecclesie Wellensis, memoratur.

Johannes Dunster, præsuit anno 1406. obiit 1412. 6. Febr.

Reg. Babwith.

Johannes de Telesford, electus est 1412. 10. Martii, confirmatus ab Episcopo 23. Martii. Obiit anno 1425.

Reg. Babwith, & Stafford.

Wilhelmus Southbroke, præsuit anno 1426. obiit 1447. 7. Junii.

Reg. Stafford, & Beckincoe.

Thomas Lakok, electus 1447. 16. Sept. confirmatus est 25. Sept. Præsuit anno 1451.

Reg. Beckymton, & Well.

Ricardus Prior Bathoniensis anno 1476. in Historiâ Theokesberienfi (in Monastico tom. 1. p. 160.) memoratur.

Johannes Cantlowe, præsuit anno 1489. Eodem Prioratum tenente Cœnobium Bathoniense Archiepiscopus Cant. visitavit anno 1494. Obiit 1499. mense Augusto.

Reg. Morton, Well, & King.

Wilhelmus Bird, electus est 1499. 31. Aug. sed rejectus ab Episcopo, & mediante Conventu ab eodem demum autoritate propriâ collatus & admissus. Hujus tempore Capitulum Cantuariense, Sede utraq. vacante, Ecclesiam Bathoniensem visitavit 1503. 2. Octobris. Obiit 1525. 22. Maii.

Reg. King, Cant. & Clerk.

Wilhelmus Holway, electus est 1525. 2. Julii.

Reg. Clerk.

Wilhelmus Gibbs, Prior ultimus, multum novæ Ecclesie Bathoniensis stru-
cturæ insudavit. Temporis autem iniquitate coactus, Regi Cœnobium Bathoniense cum ædificiis, fundis & redditibus suis transcripsit 1539. 27. Januarii. Ipse pensione 8. librarum annuâ & ædibus lautis in urbe Bathon. donatus, privatam deinceps vitam egit. Conventus eo tempore valere annuatim censébat 617. lib. 2. sol. & 3. den. vel juxta alios 695. lib. 6. sol. & 1. den.

Monastic. 1. p. 185.

S U C C E S S I O D E C A N O R U M Ecclesiæ Wellensis.

Hist. Well.

Decanum in Ecclesiâ Wellensi primus instituit Robertus Episcopus. Factum id ante exitum anni 1139. Chartæ enim institutionis (quæ in Registro *Drokensford* habetur) subscripsere Willelmus Cant. Thurstinus Ebor. & Rogerus Sarum Episcopi. Ab eo tempore Ecclesiâ Wellensis Decanis subdita permanfit. Horum accuratus, siusquam alias, Indichus expectari merito potuisset à Godwino, qui plusquam 30. annis Canonicus Residentarius Ecclesiæ Wellensis erat, & archiva ejus adhuc integra inspexit. Nuper enim direpta sunt, & impro furore mutilata ac discissa à Schismaticis in rebellione Somersetenfi anno 1685. motâ. Integris tamen monumentis usus vir eruditus plerosque errores admisit, & Decanorum tempora non adeo subtiliter distinxit. Nos successionem paulo magis castigatam damus.

Reg. Eccl. Well.

Ivo, Decanorum primus, à Roberto Episcopo anno circiter 1139. præfectus, superfuit anno 1159.

Id.

Ricardus de Spakeston, Decanatum tenuit anno 1164. & tempore Reginaldi Episcopi post annum 1174. Decanum fuisse anno 1160. Godwinus refert; quod fide ipsius dictum sit.

Id.

Alexander, tempore Reginaldi & Savarici Episcoporum, atque anno 1205. præfuit.

Id.

Leonius, Decanus erat annis 1213, & 1215.

Id.

Radulphus de Lechlade, præfuit tempore Jocelini Episcopi, qui ab anno 1206, ad 1242. sedem tenuit.

Id.

Petrus de Cicestria, Decanatum obtinuit annis 1220, 1226, 1229, 1235.

Willelmus de Merton Petro successit, & anno 1236. præfuisse in Registro Ecclesiæ Well. memoratur.

Id. & Clauf.

34. H. 3. m. 15.

Johannes Saracenus, Papæ Subdiaconus & Capellanus, Decanatu potitus est annis 1242, 1247, & 1250.

Placita Parlam.

P. 392.

Egidius de Brideport Decanus subscripsit Compositioni inter Abbatem & Monachos Abendonienfes initâ 1253. 20. Dec. Episcopus Saresburiensis post medium annum 1256. creatus est.

Reg. Eccl. Well.

Edwardus de la Cnoll, electus est 1256. mense Septembri, obiit 1284. 16. Sept.

Id. & Pat. 20.

E. 1. m. 19.

Thomas de Button, electus 1284. 15. Nov. ex Decano Wellensi Episcopus Exoniensis sub exitum anni 1292 evasit.

Reg. Well.

Willelmus Burnell obiit anno 1295.

Walterus de Haselshaw, Decanatum anno 1298. tenuisse in Registro Wellensi dicitur; eundemque Episcopum Wellensem anno 1302. creatum fuisse constat. Manet igitur difficultas inextricabilis de Petro de Insulâ, qui Decani Wellensis titulo ad Parlamentum à Rege vocatur annis 28, 30, & 32. Edwardi I. Regis. Idem Canonicus Eboracensis 1311. 25. Febr. admissus in Registro *Grenfeld* legitur. Suspicio Petrum fuisse Subdecanum vel Archidiaconum Wellensem.

Dugd. sum-
mon. ad Parl. p.
29, 45.

Henricus

Henricus Haseo Decanus in Registro Wellensi anno 1302. memoratur. Cantariam in insignem in Ecclesiâ Wellensi fundavit.

Johannes Godele successit antea annum 1308. Obiit 1393. 6. Febr. Canno- Reg. Glenfeld.
nicus Eboracensis admissus fuerat anno 1306.

Ricardus de Bury, alias *de S. Edmundo*, Decanus electus 1333. 8. Martii in Registro Wellensi, admissus autem virtute provisionis Apostolicæ 1333. 20. Febr. in Registro Radulphi de Salopia dicitur. Ad Episcopatum Dunelmensem ante exitum ejusdem anni proventus est.

Wibertus de Littleton, electus est 1334. 23. Febr. Anno 1339. 9. Febr. non dum ab Episcopo installatus fuerat. Obiit 1335. mense Augusto. Reg. Well. & Radulph. Salop.

Willelmus de London, electus medio anno 1335. obiit 1340. mense Aprili. Id.

Johannes de Carleton, Archiepiscopi Cant. Cancellarius, successit ante Febr. Id. & Dugdal.
bruarium anni 1351. ad Parlamentum a Rege vocatus 1356. Obiit 1361. Summ. Reg. p. 260.
mense Augusto.

Willelmus de Camel, Ecclesiâ Wellensis Præcentor, ad Decanatum electus 1361. mense Septembri, consentire noluit. Reg. Well.

Stephanus de Pympe, electus est 1361. mense Septembri, die electionis Willelmi proxime sequenti. Obiit 1379. 2. Febr. Id.

Johannes Fordham, electus est 1379. 22. Febr. unanimi Canonicorum numero 33. suffragio. Decanatum autem autoritate literarum Papalium Robertus Stretton vendicavit. Johannes tamen Decanatum retinuit, donec Episcopus Dunelmensis medio anno 1381. creatus fuerit. Id.

Thomas de Sudburiâ, L. D. præfuit annis 1385, & 1389.

Nicolaus Slake, Decanatum tenuit anno 1396. si Godwino fides. Eundem Archiepiscopi Cant. sententiâ anno 1401. amotum fuisse Registrum *Bowet* docet: ut locus desit Henrico Beauford, quem Cancellarium Oxoniensem & Decanum simul Wellensem anno 1398. fuisse Author Antiquitatum Oxon. scribit. Id. & Charæ antiq. Vesp. B. 13.

Thomas Tuttebury, ab Archiepiscopo Cant. 1401. 14. Nov. collatus est ad Decanatum, cujus advocatio ob diuturnam vacationem ad ipsum devoluta fuerat, & ab Episcopo Wellensi admissus die 26. Novembr. Reg. Bowet.

Thomas Stanley Decanus erat anno 1403. obiit. 1410. 11. Martii.

Ricardus Courtney, electus 1410. 27. Maii, confirmatus est ab Episcopo die 19. Junii. Canonici in Ecclesiâ Wellensi tunc numerabantur 52. Ricardus ad Episcopatum Norwicensem transiit anno 1413. Id. & Reg. Bubwith. Reg. Bubwith.

Thomas Karneka successit, & ejusdem anni mense Septembri defunctus est. Id.

Walterus Metford L. B. confirmatus est ab Episcopo 1413. 8. Nov. præfuit anno 1420. Id. & Reg. Chichley.

Johannes Stafford L. D. confirmatus est ab Episcopo 1423. 9. Sept. Episcopus Wellensis consecratus est 1425. 27. Maii. Reg. Bubwith.

Johannes Forrest confirmatus est 1425. 19. Nov. Huic senectute fracto quatuor Coadjutores ab Episcopo dati sunt 1444. 12. Octobr. Obiit 1446. 25. Martii. Reg. Stafford; & Eekinton.

Nicolaus Carent L. D. annorum circiter 32. electus est 1446. 22. Aug. confirmatus die 27. Aug. In electione ipsius aderant per se vel procuratores suos Canonici 52. Papa Decanatum jure provisionis contulerat Johanni de la Vere alias Dalberd, magno Regis Angliæ Eleemosynario. Episcopus autem Nicolaum confirmaverat, antequam Johannes Bullas suas præsentaret. Utrum Johannes postea admissus fuerit, haud satis constat. Illum Registra Wellensia non agnoscunt. Nicolaus tamen Papa eum in Bullâ provisionis ad Episcopatum Menevensen 1447. 15. Sept. datâ Decanum Wellensem appellat. Certè Nicolaus Decanatum anno 1460. tenuit. Reg. Stafford; Reg. Bekinton.

Henricus

- Reg. Stilling-
ton. *Henricus Webber* Decanus erat anno 1466. Vacavit Decanatus 1467. 3. Maii.
- Id. *Willelmus Wisham*, L. D. præfuit anno 1469. obiit 1472. 16. Julii.
- Bale cent. 8.
cap. 42. *Johannes Gunthorp*, vir impensè literatus, postquam in utrâque Academia Anglicâ bonis studiis operam dedisset, in Italiam profectus, Guarini Veronensis disciplinæ se tradidit. Domum reversus, Archidiaconus Essexiensis, Privati Sigilli Custos, & magnus Regis Eleemosynarius creatus est. Decanus autem Wellensis electus 1472. 18. Dec. confirmatus 1473. 19. Jan. Obiit 1498. 25. Junii.
- Reg. Stilling-
ton.
Reg. King.
Liber ruber
Well.
Reg. King. *Willelmus Consyn*, Archidiaconus Bathoniensis admissus est 1497. 17. Martii. Decanus Wellensis electus 1498. 25. Dec. confirmatus 1499. 15. April.
- Reg. Clerk, &c. *Thomas Winter*, Decanatum anno 1525. obtinuisse à Godwino dicitur.
- Ricardus Woolman*, præfuit anno 1535. & 1536. medio.
- Thomas Crowwell*, Essexiæ Comes, Henrici Regis in Spiritualibus Vicarius generalis, & primarius in rebus agendis Minister, vir Laicus, Decanatum Wellensem ab anno 1537. pessimo exemplo tenuit. Capite plexus est 1540. 28. Julii.
- Reg. Cranmer. *Willelmus Fitzwilliams* successit anno 1540.

THOMÆ,

**THOMÆ, Monachi Eliensis, Historia
Eliensis a primâ Ecclesiæ fundatione ad
annum MCVII.**

**RICHARDI, Prioris Eliensis, Continuatio Histo-
riæ Eliensis ab anno MCVII. ad annum MCLXIX.**

**Monachi Eliensis Anonymi Continuatio Historiæ Eli-
ensis ab anno MCLXIX. ad MCCCLXXXVIII.**

**Monachi Eliensis Anonymi Continuatio Historiæ Eli-
ensis ab anno MCCCLXXXVIII. ad annum
MCCCCLXXXVI.**

**ROBERTI STEWARDE, Prioris ultimi
Eliensis, Continuatio Historiæ Eliensis ab anno
MCCCCLXXXVI. ad annum MCLIV.**

ACCEDUNT

**RICHARDI Eliensis Historia de conversione Ab-
batiae Eliensis in Episcopatum.**

**THOMÆ Eliensis Fragmentum de dignitate Abba-
tis Eliensis.**

Successio Priorum Ecclesiæ Eliensis.

**Genealogia ROBERTI STEWARDE Pri-
oris ultimi, ab ipso conscripta.**

Carmen Anonymi Historie Eliensi premissum.

Hæc sunt Elyæ, Lanterna, Capella Mariæ,
Atque Molendinum, multum dans vinea Vinum.
Continet insontes, odor yallant undique pontes.
Ipsæ distant fontes, nec desunt flumina, fontes.
Nomen ab angullâ ducit Insula nobilis illa.

THOMÆ,

Monachi Eliensis,

Historia Eliensis

A primâ Ecclesiæ foundatione ad annum MCVII.

Incipit Cronicula de Genealogiâ S. Etheldredæ Virginis & Reginæ ; & de foundatione & statu Ecclesiæ Elyensis.

(a) **A**nno Domini CLVI. Lucius illustris Rex Britonum, auditâ famâ Christianitatis, Epistolas misit Eleuthero ; petens ab eo, ut ab eo Christianitatem acciperet. Beatus verò Pontifex, cognitâ ejus devotione, duos religiosos doctores misit ad illum ; qui verbi Dei incarnationem predicantes, abluerunt ipsum cum totâ gente suâ sacro baptismo. Ortâ verò persecutione jussu Diocliciani Imp. supervenit Maximianus Herculus in Britanniam ; Ecclesiasque subvertit : & Christianitas, quæ à tempore Lucii Regis cix. annis intemerata permansit, ferè deleta est. Quo tempore passus est S. Albanus, anno ab incarnatione Domini secundum Cronicam Mariani CCLXXXVI.

Anno ab incarnatione Domini CCCCL. regnante in Britannia Vortegirno, Angli-Saxones in Britanniam tribus longis navibus sunt advecti ; quorum duces fuerunt Horsa & Hengistus. Qui de tribus Germaniæ fortissimis populis advenerant, i. e. Saxonibus, Jutis & Anglis. De Jutarum origine sunt Cantuarii & Vectuarii. Hæc est gens, quæ Vectam insulam tenet. De Saxonibus venerunt Orientales, Meridiani & Occidui Saxones. De Anglis, h. e. de illâ patriâ quæ *Angulus* dicitur ; venerunt Orientales, Mediterranei Angli, & tota Northanimbrorum progenies, secundum Bedam, lib. i. cap. 15.

De Adventu S. Augustini in Angliam.

Anno Incarnationis Dominicæ DXCVI. S. Augustinus à Papâ Gregorio transmissus est in Angliam. Ethelbertum Regem Cantiae ad fidem conver-

(a) Ista quæ primum tenent locum, usque ad *Incipit Libellus*, &c. sunt tantum summa sive compendium utriusque partis Historiæ Eliensis à Thomâ scriptæ. Historiam enim suam Thomas bifariam divisit, alteram partem in anno 970. alteram in 1107. terminans. Utriusque tum conjunctim tum seorsim plura exemplaria in Bibliothecis Anglicanis asservantur. Primam partem Cl. Mabillonius edidit in *Actis Benedictin.* tom. 2. Utriusque compendium fidele atque accuratum Historicus noster,

quisquis ille fuit, contextui, adhibitis ipsius Thomæ verbis, & resectis iis quæ magis inutilia viderentur. Hanc itaque Epitomen Thomæ inscribendam duxi ; quæ quamvis ab alio contexta fuerit, ex solis tamen Thomæ verbis constat. Id supra in Præfatione pluribus ostendi ; hic tamen Lectorem iterum monendum duxi, ne hanc esse ipsissimam Thomæ historiam credat. Loca Historiæ genuinæ Thomæ, ex quibus singula sunt accepta, in margine notavi.

tit. Postea S. Augustinus ivit Arelas; & ab Etherico ejusdem civitatis Episcopo genti Anglorum Episcopus consecratus est. Reversusque Britanniam, misit continuo Romam Laurentium Presbyterum & Petrum Monachum; qui B. Gregorio gentem Anglorum fidem Christi suscepisse ac se Episcopum factum esse referrent. Sanctus verò Gregorius plures cooperatores misit ac verbi ministros. Misit etiam literas; in quibus significavit se Pallium direxisse; simul & insinuat qualiter Episcopos in Britannia constituere debuisset; scribens in hæc verba: *Quia nova Anglorum Ecclesia, &c.*

Qualiter S. Augustinus construxit primam Ecclesiam in Insulâ.

* Cratundene.
Codex Cotton. I.

† Ethelbertus.
Cod. Cot. 2.

(b) Anno Domini DCVII. B. Augustinus xi. anno adventus sui in Angliam Ecclesiam construxit in Ely in honorem B. Mariæ Virginis in loco qui * Cratundene dicitur, i. e. Vallis Crati, milliario ab Urbe quæ nunc est distans: cujus operis Rex † Ethelbertus fundator extitit; in quo Ministros officium Dei complentes instituit; quos Penda Regis exercitus inde postea fugavit, locumque in solitudinem commutavit. Non erat in totâ Insulâ nisi tantum una Ecclesia à B. Augustino facta.

Qualiter S. Etheldreda construxit Ecclesiam in eminentiori loco.

* Residus Codex Cotton. uterque legit 197. Sic & noster inferius calculum instituit.

Anno DCLXXIII. virgo Etheldreda in Ely in eminentiori loco Monasterium construxit prope fluentis alveum; & eorum utriusque Sexus sub Monachili habitu congregavit; quibus ipsa prima facta fuit Abbatisa à S. Wilfrido Antistite. Et ita succedente tempore durabat sancta Religio sub Abbatisarum regimine * cxc. annos, usque Dominicæ Incarnationis DCCCLXX. in quo quidem anno Ecclesia Eliensis à Paganis combusta est. Ex ipsis autem Clericis, qui deprædati fuerant, post aliquot annos viii. reversi sunt. Dein ipsis alii succedendo porticus Ecclesiæ resarciunt, Archipresbyterum & Præpositum inter se constituerunt. Et ita sub ipsorum naufragosâ gubernatione fluctuans vacillabat Ecclesia Eliensis c. annis.

De Martirio B. Edmundi Regis & Martiris.

Anno DCCCLXX. S. Eadmundus Rex Orientalium Anglorum martirizatus est à Paganis. Inguare & Ubba, post decessum S. Etheldredæ cclx. anno ætatis suæ xxix. regni sui xv.

Introductio Monachorum per S. Ethelwoldum.

Anno Incarnationis Dominicæ DCCCLXX. regni gloriosi Regis Edgari anno x. ex quo virgo Etheldreda fabricas illic incæpir; anno CCXCVII. à devastatione Monasterii c. Beatus Ethelwoldus Winton. Episcopus, factâ conventionem cum Rege, emit ab ipso ex integro totam adjacentem regionem prædictæ Insulæ; & ipsam Ecclesiam ab Inguare destructam innovavit; Presby-

(b) In Monastico Anglicano tom. i. p. 87. (ubi integra ferè Historia usque ad Brythnothum Abbatem exhibetur) legitur Anno Domini DCXXII. errore manifesto. Annus enim undecimus adventus Augustini in Angliam cum anno Domini 607. componitur. Neque tamen crediderim eo anno Augustinum Ecclesiam in Eliensi insulâ fundasse, neque etiam unquam vel è longinquo salutasse Orientales Anglos; quibus Felix

omnium primus anno post adventum Augustini in Angliam quadragesimo fidem Christianam annuntiâsse perhibetur: ut id taceam, Augustinum ante triennium in vivis esse desisse. Sequenti autem tempore, quo majorem Insulæ huic sacræ religionem atque antiquitatem Monachi conciliarent, Ecclesiam ab Augustino inibi fundatam esse confinxerunt.

teros

teros inde expulit, Monachosque introduxit; & virum religiosum nomine Brythnodum eis ordinavit Abbatem. Prædictus Abbas Brythnodus anno x. regiminis sui à Reginâ Elstrithâ martirizatus est. Floruit autem sancta Religio sub Abbatum regimine cxxxix. annis, Abbatibus x.

Transmutatio Abbatiae in Episcopatum.

[† Anno Domini MCVIII. regni verò Regis Henrici primi anno ix. facta est transmutatio Abbatiae in Episcopatum per Papam Paschalem anno Pontificatus sui x. unde mansit & manet adhuc sub pastoralis curâ.] Anno Domini MXX. tempore Canuti Regis, qui quartus à Rege Edgardo regnabat, Alwynus Episcopus Elmamensis, sed prius Monachus Eliensis, præcepto ipsius Regis in Betrycheswyde, i. e. in Bury, primò Monachorum catervam induxit; quosdam de Ely, quosdam de Holm ibi collocans, anno Elfini Abbatis Eliensis secundi xxxviii. post introductionem Monachorum in Ely per B. Ethelwoldum Episcopum annis xlix.

† Verba uncis inclusa aliunde irrepsisse videntur, in Monastico desiderata.

Incipit Libellus, breviter* comprehensus; in quo continetur Genealogia & Vita B. Etheldredæ & sororum suarum; & de statu etiam Eliensis Ecclesiæ à tempore primæ foundationis usque ad hæc tempora nostra.

* Compilatus. Cod. Cot. 1.

De origine Regis Annæ, patris sanctarum Virginum.

ANNA Rex Orientalium Anglorum, filius Eni, de regio genere, vir optimus, nupsit Hereswydæ sorori S. Hyldæ Abbatissæ; ex quibus geniti sunt duo filii, Adulfus & Jurminus, & quatuor filiae, primogenita Sexburga, Ethelberga, Etheldreda, & Withburga. Præfatus Anna occiditur à Pendâ Rege Merciorum anno regni sui xix. ab Incarnatione verò Domini DCLIV. & in loco qui || Blydeburgh nuncupatur, sepelitur corpus ejus; ibi usque in præsentem diem piâ devotione fidelium veneratur. Illic etiam sepultus est Jurminus filius ejus; sed apud Betrychesworde, quod nunc S. Eadmundum appellant, postea translatus est, & honorificè collocatus. Turbatis hujusmodi rebus, Hereswytha post interitum Annæ sponsi sui mundum despiciens, apud Gallias peregrina in Monasterium Cale secessit. Illic regularibus subdita disciplinis, coronam æternam expectabat. Prædicto igitur Annâ mortuo, successit ei in regnum Adelherus frater ejus; in cujus tempore in loco qui dicitur * Ikenno, Monasterium construitur à S. Botulpho. Præfatus Rex interfectus est anno regni sui secundo ab exercitu Oswy Regis Northanhumborum. Cui successit frater ejus tertius nomine || Edewoldus, homo bonus ac verus Dei cultor, juxta quod frater ejus Anna fuerat. Quo defuncto, successit ei in regnum Adulfus nepos ejus, filius Annæ fratris sui: cujus filia Edburga Abbatissa in Rependunâ famulo Dei Guthlaco sarcophagum plumbeum lintheumque transmisit; in quo idem vir Dei post suum obitum locaretur & circumdaretur.

Tho. l. i. n. 2.

Tho. l. i. n. 3.

Tho. l. i. n. 11.

|| Blydeburgh. Cod. Cot. 2. Blytheburgh. 1.

Tho. l. i. n. 12.

Tho. l. i. n. 13, 14. * Wenno, Monasticon legit.

|| Ethelwoldus. Cod. Cot. utriusque.

Sexburga nupsit Erconberto Regi Cantiae anno v. regni patris sui; quibus nati sunt duo Reges, Egbertus & Lotharius, & duæ filiae, Ermenilda & Erkengota. Sexburga verò post obitum † viri sui, qui xxiv. annis imperium rexit, aliquamdiu viriliter regno præfuit; donec impuberes annos Egberti filii sui in robur virilis ætatis reformaverat. Commendato ei demum imperio, vestem jocunditatis deposuit; habitumque mœoris suscepit: tandem apud Schepeyam [|| Insula de Schepeyâ dicta erat à Mideltone oppido & ei suberat; ejus ethimologia à balatu nomine Anglico *Schepeya* est sortita & vocata; & est in occidentali parte Cantuariæ sita, bona, fortis & fertilis, infra mare, cum Castello de Quynborow] in Cantia votum suum dirigit; ubi novum habitaculum virginibus sacris, quas sibi associaverat, construxit; quæ etiam

Tho. l. i. n. 5.

† Obiit is anno 664. teste Bedâ

|| Ista uncis inclusa recentior quis in margine adnotarat, in Codice Cotton. & Monastico non reperta.

ab Egberto filio suo precio redemptas possessiones Ecclesiæ adjecit ; in quâ lxxvii. discipularum sibi adjunxit Collegium. Nocte autem quadam cum S. Sexburga sopori se dedisset ; Angelus Domini apparuit ei per visum, dicens : Scias quod non post multos hos dies multis annis evolutis desertores Dei regnum hoc invadent diripiendum, invasum oppriment & affligent. Quod tunc completum in se ferè tota Anglia est experta ; quando ab Aquilone ruit tempestas super habitatores terræ, Inguare & Ubba navali certamine cum triumpho regnum ingressis & sæviente gladio cædem Ecclesiæ Dei intentantibus generalem. Considerans itaque S. Sexburga desolationem in regno futuram, Tho. l. i. n. 38. sicut ab Angelo Dei acceperat ; concepit affectu quod effectus prodidit, vitam videlicet pauperiorem arripere & se sub alterius potestate redigere. Accessit ad filias suas, eisque voluntatem suam ostendit ; & Ermenildam filiam suam eis Abbatissam præfecit. Cum igitur cunctâ, quæ inchoaverat, honestè compleisset ; & totius Cantix tertiam partem ad usum Ecclesiæ emptam in manus earum collocasset ; acceptâ licentiâ & datis benedictionibus, B. Sexburga discessit ; nec sine dolore & fletu facta est inter illas lamentanda divisio. In principatu igitur Virginum B. Ermenildâ remanente, gloriosa Sexburga in Insulam Eliensem proficiscitur ; ubi à S. Etheldredâ sorore suâ tunc ibidem Abbatissâ accipitur, & cum triumpho introducitur ; & post obitum B. Etheldredæ eidem in Monasterii regimine successit, anho Domini DCLXXIX. ubi || L. Sacco. bi || sago & cilicio contenta, strata mollia recusabat ; juges orationibus dies, juges etiam continuabat noctes ; balnearum usus tanquam seminaria venenata refugit. Tandem cum bonum certamen certasset, spiritumque suum in manus Creatoris pridie Nonas Julii commendasset ; sepulta est condecenti loco, post beatam sororem suam ; ubi virtutum suarum merita florere non desinunt ; semperque ejus præcenia accipiunt incrementa ; ut in Libro gestorum illius enarratur.

Ermenilda filia S. Sexburgæ nupsit Wlfero Regi Merciorum, filio Penda Regis ; quibus nata est Werburga. Præfato Wlfero post xvii. annos ad æterna * Obiit anno 675. authore Bedâ. na * regna migrante, Ermenilda Regina apud Cantiam in Monasterio de Shepeiâ confugit ; ubi genitrix sua Sexburga choris Virginum præluxit ; & sub eâ habitum religionis suscepit. Tandem recedente B. Sexburgâ de Shepeiâ, ipsam Abbatissam ibidem præfecit ; quæ successu temporis canonicâ electione Sexburgæ matri suæ apud Ely defunctæ in ministerium Abbatissæ successit ; ubi à cunctis dignè suscepta, mater omnium est effecta. Quanta verò sanctitatis & pietatis ipsa extiterit ; vita ejus atque sua mors preciosa plenius attestantur. Transiit enim ab hoc sæculo Idus Februarii ; & in Elyensi Monasterio cum beatâ genitrice suâ & virginali materterâ suâ Etheldredâ tumulata quiescit.

Werburga filia S. Ermenildæ post mortem patris sui intravit Monasterium S. Etheldredæ apud Ely ; sicut legitur in Vita suâ ; priusquam mater idem Tho. l. i. n. 46. Monasterium intravit ; cujus sanctitatem cum Rex Ethelredus patruus suus comperisset ; eam inde cepit ; & principatum Monasteriorum Sanctimonialium, quæ in regno suo pollebant, ei tradidit. Sponsa igitur Domini Werburga cum quibusdam Ecclesiis præset, post dilectæ suæ genitricis obitum jure prælationis etiam Monasterium Elgæ suscepit. Cum ergo omni familiæ Tho. l. i. n. 61. & Monasteriis sibi creditis præ nimia caritate optaret adesse ; & è contra nulli tolerabile videretur suâ dulci præsentia carere ; elegit cum divina præscientia & voluntate Hehanburge Monasterio corpore requiescere. Quamobrem præcepit Hehanburgensi familiæ ; ut ubicunque migraret ex hac luce, ipsi incunctanter venirent, corpusque ejus ad Monasterium portarent. Depositâ itaque Werburgâ in Cœnobio, quod || Trytengham appellatur, cujus Depositio iii. Nonas Februarii celebratur ; nocte Depositionis suæ supervenerunt Hehanburgenses ; & corpus ipsius de Ecclesiâ Trytengham rapiunt, & ad Ecclesiam

|| Trykkengham. Cod. Cot. i

clesiam Hehanburgensem cum ingenti lætitiâ deducunt & sepeliunt : & post ix. annos corpus ejus integrum vestesque nitidissimæ apparuerunt. Tandem in Cestriam, ubi nunc requiescit, translata est B. Werburga.

In Anglico legitur, quod Sexburga in Ecclesiâ de Shepeia, quam construx-^{Tho. l. i. n. 4.} it, à Theodoro Archiepiscopo velamen sanctitatis accepit; atque ibidem filia sua Ermenilda sub eâ nomen religionis spreto regni culmine postea sumpsit; quæ dum iter apud Ely paravisset, filiam suam Werburgam pro se in ministerio Abbatissæ, sicut diu optaverat, constituit. Erkengota soror S. Ermenildæ ad exterâs nationes & ad loca transmarina demigrans, sacros Monasteriorum conventus peregrina circuit; & ad quoddam Cœnobium in regione Francorum constructum in loco, qui dicitur Brige, devenit; ubi sub Abbatissâ vocabulo Sarâ Deo servivit usque ad finem vitæ suæ; & post ejus decessum sepultum est corpus ejus in Ecclesiâ Prothomartiris Stephani.

Ethelberga secunda filia Annæ & Hereswythæ dilectam perpetuæ virginita-^{Tho. l. i. n. 5.} ris gloriâ in magnâ corporis continentia servavit. Nam eo tempore necdum multis Monasteriis in regione Anglorum constructis, † multum de Bri-^{† Multi, sic legitur Monasticorum Codex Cotton.} tanniâ Monachicæ conversationis gratiâ Francorum vel Galliarum Monasteria adire solebant; & filias suas ab eisdem erudiendas ac sponso cœlesti copulandas mittebant; inter quas erat * Syderda filia uxoris Annæ Regis Orientalium Anglorum ex alio viro procreata, & filia naturalis ejusdem Regis Ethel-^{* Sedrida Tho. Siderida. Cpd. Cor.} berga; quarum utraque cum esset peregrina, pro merito virtutum in Monasterio Lingenfi Abbatissa est constituta. Cum igitur B. Ethelberga diem ibi clausisset extremum; post vii. annos obitûs sui corpus ejus ita intemeratum invenitur, ita ut à criminalis concupiscentiæ corruptione erat immune; quod & à loco, in quo prius erat sepultum, in Ecclesiam B. Stephani est translatum; cujus videlicet Natalis ibi solet cum magnâ gloriâ celebrari die Nonarum Juliarum.

Etheldreda, tertia soror, apud Orientales Anglos in loco famoso Exnynge^{Tho. l. i. n. 6.} nuncupato orta, ut Beda testatur, lib. 4. de gestis Anglorum, cap. 17. Annæ Regis Orientalium Anglorum exitit filia, de matre vocabulo † Hereswythæ.^{† Hereswythæ. Cod. Cot. I.} quæ à Tomberto Principe Girviorum Australium postulatur in conjugium: ^{Tho. l. i. n. 7;} cui licet invita à parentibus est desponsata, biennio ante interfectionem Annæ^{11.} patris sui, || ab incarnatione Domini anno DCLII. & ab eodem Sponso suo, || Anna enim interfecta est anno 654. Chro-^{no 654. Chro- nol. Sax.} cum quo ferme triennio sub jugo maritali vixit in virginali contubernio, In-^{Tho. l. i. n. 13;} fulam accepit in dotem; secundum Bedam ubi prius. Elge à copiâ anguillarum, quæ in eisdem paludibus capiuntur, nomen accepit; quæ mutato no-^{mine meliorando Ely nuncupatur modo, sc.}

Digna Dei domus, cui nomen convenit ejus!

vel sicut quidam differunt, Elge ex duobus verbis Hebraicis vocatur. Et e-^{Tho. l. i. n. 33.} nim dicitur Deus, Ge terra, quod sc. Dei terra sonat. Dignè quidem Insula tali onomate signatur; quæ ab initio Christianitatis & fidei in Angliâ Dominum Jesum Christum mox credere coepit & colere. Tomberto igitur defuncto, mox virgo Etheldreda ad propriam domum in Ely descendit, in sanctâ viduitate per quinquennium permanens; ubi vanos mundi honores fugiens, silentium semper & vitam prorsus ignobilem affectans [Locus autem ille difficultate adeundi & arboribus hinc inde circumdatus, habens aquas de supercilio collis tenues sed irriguas] quasi in heremum habitare coepit; & quos præcipue noverat religionis esse, admodum in amicitiam sibi copulavit. Eodem vero tempore Egrifidus in finibus Aquilonis inter Anglos * tenens imperium,^{* sc. Rex Northhymbro- rum.} inflammatur in Virginis amorem: cui anno sexto post interfectionem patris sui unanimi voluntate parentum datur in conjugium. Cùmque per xii. an-^{Tho. l. i. n. 29.} nos matrimonii lege teneretur; noluit differre ulterius quod mente concepit. Vix à viro suo obtentâ licentiâ, virgo & regina intravit Monasterium S. Ebbæ Abba-

Abbatissæ, quæ fuit amita Regis Egfridi apud Coludi [vel Cawode vii. miliaribus ab Eboraco,] accepto velamine Sanctimonialis habitûs ab antistite
 † Math. xi. 30. Wilfrido : ubi per anni spatium didicit quoddam *† jugum Domini suave est & onus ejus leve.* Demum Rex Edfridus in matrimonium eam concupivit resumere; & instinctu suorum illam de Monasterio conabatur eripere. Nec mora; ad Monasterium, ubi sancta Virgo degebat, festinanter ascendit. Quo audito, mater Congregationis Ebba ex solâ fugâ præsidium fore suggerit; nec quiescendum, donec in domum suam in Ely perveniat. Ipsa ob hoc gemens & anxia, exit & fugit; & digressa jam ambitum loci cum duabus Dei ancillis Sewennâ & Sewerâ, collem eminentem, qui prope Coldebur Chesheved; quod Latine *Caput Coldebirti* dicitur, adiit & ascendit; ubi Deus aquas multiplices effudit; & locum, quod sacræ Virgines ascenderant, aquâ circumdedit; & sicut ab incolis loci illius accipitur, per vii. dies continuos sine cibo & potu in oratione consistentes eas occuluit; donec Rex Edfridus, qui nullum locum ipsas aggredi invenit, in stuporem versus de loco recessit, & Eboracum rediit; Ermenburgamque sibi matrimonio copulavit; nec deinceps S. Wilfridum affectu ut antea coluit; sed diu iram sub tacito pectore gessit contra illum; & expectatâ horâ ob istiusmodi causam eum de sede sui Episcopatus expulit || : qui apud Ely cum B. Etheldredâ morabatur; ubi tunc & quotiescunque necessitas poposcerat, jura officii Episcopalis administrait. Pulsus ab Episcopatu Wilfridus, Romamque iturus, ubi navem ascendit, flante Favonio Friesiam est appulsus; ubi prius opus evangelicum cœpit, & multa millia Barbarorum ad fidem convertit; hiememque ibidem cum novâ Dei plebe foeliciter exegit. Postea verbò Friesiam reliquit, Romam adiit; ubi Benedicti Papæ & plurimorum Episcoporum judiciis absque crimine accusatus fuisse, Episcopatuque dignus fuisse inventus est. Britanniam rediit; Provinciam Suthsaxonum Christo credere fecit; ubi etiam jacet apud Reponam.

WILFRIDUS sanctis meritis & nomine dignus,
 Quindecies ternos postquam egit Episcopus annos,
 Transiit, & gaudens cœlestia regna petivit,
 Attactus multis post tempora longa periclis.

Tho. l. i. n. 28. Sanctimoniales autem in rupis vertice degentes, cum sitis ariditate nimium æstuantibus gravarentur; Ebba venerabilis Abbatisa Etheldredam commonet Deum Christum orare, ut gustum aquæ præstet illis in hac sitis necessitate; qui de petrâ potavit populum suum in Deserto. Et fusâ intentius ad Deum oratione cum summâ mentis devotione, fons aquæ juxta eam confestim erupit lucidissimæ; atque ad preces ejus, quod per naturam non habuit, ad gratiam Dei arida rupes aquas perfudit; quæ in usum ipsarum sufficerent, nec necessitati deessent, & usque in ævum manare non cessant. Unde potum sumentes, Deo gratias egerunt; & infirmis & adhuc saluberrimam præstat. Insuper memorabile & præ cæteris mirabile est; quoddam vestigia pedum illius ascendentis & descendentis in latere montis infusâ tanquam in calidâ cerâ nunc usque ostenduntur ad laudem Domini N. J. Christi. In hoc enim facto, si diligenter attendimus, quatuor memoranda satis admiratione digna perpendere possumus. Primum, quoddam misericorditer Deus illas ab oppressione Regis protexit. Aliud, quoddam mare suas aquas ad earum munimentum tanquam pro muro effudit. Tertium, quoddam * rupis aspera in siti earum aquas donavit. Quartum, quoddam duricia terræ velut suæ oblita naturæ more mutato ad tactum † Prælatæ illius mollescere cœpit. Demum B. Etheldreda assumptis secum præfatis ancillis, à loco atque provinciâ recessit; & ad flumen, quod dicitur Humbre, proveniens; cujus alveo lenis auræ pulsu transito in portum Wyntrynham prosperè est advecta; sed inde quasi itadiis decem ad viculum diver-

* Rupes, in Monastico.

† Plantæ Monasticæ. & Cod. Cotton.

Tho. l. i. n. 30.

divertens in modum Insulæ paludibus fere circumdatum, Altham nominatum, cum jam dictis puellis hospiciū petiit & accepit. Ibique paucis diebus manseratis Domino Ecclesiam construxit. Inde B. Etheldreda iter arripuit; sed ex insolito labore nimium fatigata, in loco umbraculi se collocavit atque dormivit. Cum de sompno evigilata post paululum surrexisset; invenit baculum itineris sui; quem ad caput suum antea fixerat aridum & diu inveteratum, jam viridi cortice accinctum fronduisse ac folia produxisse. Crevit ergo lignum illud, & facta est fraxinus, maxima cunctarum arborum illius provincie; appellaturque locus ille Etheldredestowe usque in hodiernum diem: quod Latine sonat *Pansatio Etheldredæ*. Facta est etiam illic Ecclesia in honore B. Virginis ad laudem Domini nostri Jesu Christi, qui mirabilis est in Sanctis suis.

Interea B. Etheldreda per innumera itinerum discrimina & labores diversos ad suam possessionem rediit in Ely cum ancillis suis, || anno Domini **DCLXXII.** illicque cum debito honore suscepta Insulam possedit; quam Hungaria sacerdos secutus fuit. Ibique Monasterium habere desideravit incorrupta Christi famula, secundum Bedam, quoniam de eorundem Orientalium Anglorum [* provinciâ] ipsa originem duxit; sub quâ nonnulli vivere decertabant, & filias suas ab eâ informandas tradiderunt. Inter quas Werburga filia Ermenildæ advenit; & ab eâ normam religionis accepit & didicit. Sed tunc temporis in Insulâ non erat nisi una Ecclesia à B. Augustino Anglorum Apostolo facta apud Cradundene. In primitivâ enim Ecclesiâ nascentis fidei & Christianitatis B. Augustinus Ecclesiam ibi fabricavit in honore semper Virginis Mariæ anno ab Incarnatione Domini DCVII. adventus sui in Angliam anno xi. Cujus operis Rex Ethelbrithus primus fundator extitit: in quo Ministros Dei officium complentes instituit; quos Penda † Regis exercitus inde postea fugavit, locumque in solitudinem commutavit, & præfatam Ecclesiam ad solum destruxit; lxvii. annis antequam S. Etheldreda fabricas incœpit in Ely: Sed B. Etheldreda postquam illic mansionem elegit, prope fluentis alveum in loco eminentiori habitacula posuit; prædictamque Ecclesiam renovare ac reformare summo opere curavit; & dum reædificata ut primitus in honore Sanctæ Dei genitricis Mariæ fuit; innumerabilibus virtutibus Deo operante refulsit. Sicque solutis prioris fundamenti reliquiis, novâ omnia præparavit. Ipsa siquidem B. Etheldreda post modicum auxilio fratris sui Adulfi Regis majore inibi constructo Monasterio Virginum Deo devotarum, mater & virgo & exemplis vitæ cœpit esse & monitis; quarum usibus ex integro Insulam constituit; & per dilectum suum Wilfridum Romæ nutu Apostolico corroborandum destinavit; qui ibidem à Papâ Benedicto privilegium super Elgæ Monasterium accepit; quatinus auctoritate S. Petri contra improborum irruptiones securius stare. Sed antequam de Româ rediit, S. Etheldreda de hoc sæculo migravit. In Cronicis verò Latinis & Anglicis habetur; quod anno ab Incarnatione Domini DCLXXIII. virgo Etheldreda fabricas incœpit in Ely; atque in brevi cœtum utriusque sexûs Deum timentem sub tramite vitæ regularis collegit; sicut Beda || scripsit, dicens, in ejusdem Deo dicatæ Virginis Translatione communem congregationem hinc fratrum illinc fororum circumfretisse sepulchrum ejus. Unde intelligitur viros & mulieres in eodem simul Monasterio cœlibem ac vitare vitam; atque in Ecclesiâ diutius servatum, ut ipsa statuerat, donec locum & patriam Dani visitaverunt: quod etiam apud Coludi [Cawode] & in multis Anglorum Ecclesiis fuisse testatur Historia Anglorum. Secundum Bedam post annum ex quo ipsa velamen Sanctimonialis habitûs apud Coludi suscepit, facta est Abbatissa in Ely.

Nec * diu post discessum S. Etheldredæ de Coludi, Monasterium Virginum, quod apud Coludi situm fuerat, in quo habitum religionis suscepit, per culpam

Tho. l. i. n. 31.

Tho. l. i. n. 33.
|| Annum Monasticum non agnoscit.

Tho. l. i. n. 34.
* Vocem ex Bedâ restitimus l. 4. c. 19.

Tho. l. i. n. 35.

† Penda Rex Eastangliam vastavit anno 654.

|| L. 4. c. 19.

* Rem narrat Beda l. 4. c. 25.
Tho. l. i. n. 32.

culpam incuriæ flammis consumptum est : quod tamen à maliciâ inhabitantium in eo, & præcipuè illorum, qui majores esse videbantur; contigisse omnes qui nōrunt faciliè potuerunt advertere; quod hic minimè præteritur. Sed non defuit puniendis admonitio divinæ pietatis; qua correpti per jejunia, fletus & preces iram à se, ad instar Ninivitarum, justi Judicis averterent. Erat namque in eodem Monasterio vir de genere Scotorum, Adamannus nomine, ducens vitam in continentia & orationibus multum Deo devotam. Hic occupatus noctu vigiliis & psalmis, vidit subito astare sibi quendam incogniti vultus; cujus præsentia cum esset exterritus, dixit illi ne timeret; & quasi familiari eum voce alloquens; Bene facis, inquit, tempore nocturnæ quietis non sompno indulgere, sed vigiliis & orationibus insistere & sedulo Deum deprecari. Totum hoc Monasterium ex ordine perlustrans, modò singulorum lectos inspexi; & neminem præter te solum erga sanitatem animæ suæ occupatum reperi. Sed prorsus omnes viri & fœminæ aut somno torpent inertes, aut ad peccata vigilant. Virgines quoque Deo dicatæ contemptâ reverentiâ suæ professionis, ad invicem sponiarum in periculum sui statûs adornant; aut externorum sibi virorum amicitiam comparant. Unde meritò loco huius & habitatoribus ejus de cœlo vindicta flammis sævientibus præparata est. Quod mox Matri Congregationis vocabulo Ebbæ, quæ Deo dignam Etheldredam in religionem suscepit, & in filiam adoptatam nutrierat atque docuerat, curavit indicare. At illa de tali præfatio meritò turbata dixit: Quare non citius hoc compertum mihi revelare voluisti? Qui respondit. Timui propter reverentiam tuam; ne fortè nimium conturbaberis. Sed tamen hanc consolationem habebis; quòd in diebus tuis hæc plaga non superveniet. Quâ visione vulgatâ, loci illius accolæ aliquantulum paucis diebus timere, & seipsos intermissis facinoribus castigare cœperunt. Verum post obitum ipsius Abbatisæ redierunt ad pristinas sordes; immò sceleratiora fecerunt. Et cum dicerent, pax & securitas; extemplo præfata ultionis sunt pœnâ multati. Proh dolor! Concitæ nimirum illis extiterat judicium everisionis; quòd non merebantur gratissimæ Virginis suffragari consortio; cujus præsentia frustrati, impiè & perversè agentes, incorrigibiles permanserunt: ut nec divino converli ammonitu, nec venerabilis Etheldredæ compuncti devotione, ob scelerum enormitatem & se & locum perdidisse, sicut Beda meminit, agnoscuntur.

† Beda, l. 4. c.

19.
Tho. l. i. n. 36.

Tho. l. i. n. 41,
42, 43.

¶ Die viii. Cal.
Julii. Sic Flo-
rentius Wigorn.
impressus. Codex
autem MS. vetus
Bibliothecæ Lam-
bethanæ refert lo-
git ix. Calend.
Julii.

Tho. l. i. n. 44.

Postquam † autem B. Etheldreda gradum Abbatisæ in Ely suscepit, nunquam lineis seu laneis vestibus uti voluit; raroque, præter majora solennia vel arctiorem necessitatem, plus quàm semel in die manducavit. Quod si non infirmitas gravior prohibuisset; ex tempore matutinæ Sinaxeos ulque ad ortum diei in Ecclesiâ precibus intenta perstitit. Et post vii. annos ex quo gradum Abbatisæ suscepit, quodam tumore maxillæ pressa, rapta est ad Dominum; & æquè ut ipsa jusserat, non alibi quàm in medio suorum juxta ordinem quo transferat, in ligneo locello sepulta est. Cui successit in ministerium Abbatisæ soror sua Sexburga. Transiit ¶ autem S. Etheldreda ix. Cal. Julii, anno Domini DCLXXIX. sub Regibus Anglorum, fratre ejusdem videlicet Adulfo Orientalium & Lothario filio S. Sexburgæ Cantuariensium: Cujus exequias celebravit S. Huna sacerdos; qui de ordine Monachorum & Presbiter S. Etheldredæ fuisse perhibetur. Qui insuper, sicut ab ipsâ mandatum acceperat, in cœmeterio Ecclesiæ juxta suos sepelivit; & post venerandum illius obitum non in Ecclesiâ constitit; sed in palude eadem prope Ely ad quandam modicam insulam secessit, quæ ejus nomine Huneya vocatur; solitariam ibi eligens vitam, ubi quamdiu vixit, gloriosam vitam duxit. Ad cujus tumbam multi recuperandæ sanitatis gratiâ accedentes, sospitatem ipsius recuperasse meritis plerique testantur. Quod quidam cognoscentes, secreta ejusdem reliquias, sarcophago postea fracto, apud Thorneyam portantes posuerunt;

fuerunt ; sperantes à Domino ejus patrociniis gratiam & misericordiam.

In anno quo Dominus venerabilem virginem Etheldredam ad perhennem
cœlestis vitæ gloriam ab hac vitâ corruptibili provexit, mirum & admiran-
dum accidit de quodam illius ministro Miraculum ; quod Beda * saluti mul-
torum intellexit enarrandum. Inter Egfridum enim Regem Northani-
brorum jamdudum sponsum ejusdem Virginis & Etheldredum Regem Mer-
ciorum conferto gravi prælio juxta flumen Trenta, ubi occisus est Alwynus
frater Egfridi Regis, cujus sororem Oftridam prædictus Rex Etheldredus ha-
buerat uxorem : inter alios de militiâ ejus Juvenis nomine Ymma occisus
est ; qui die & nocte similis mortuo jacebat ; tandem resumpto spiritu revix-
it, prout potuit, vulnera sua alligavit. Demum levavit se, & cœpit ire ;
sed citò captus est à viris hostilis exercitus ; & ad Dominum suum, Comitem
videlicet Etheldredi Regis, adductus. At ille suscipiens eum, curam vul-
neribus ejus egit ; & ubi sanari cœpit, ne fugeret, vinciri præcepit ; sed vin-
ciri non potuit. Mox verò ut abire cœperat ; qui eum vinxerat ; ejus vincu-
la sunt soluta. Interea Comes cœpit mirari & interrogare, quare ligari non
posset. Ille respondit : habeo fratrem nomine Tunna Presbyterum & Abba-
tem Monasterii in Civitate quæ ab ejus nomine Turnæcestria vocatur ; qui
me interfectum putans, pro me Missas crebras facit. Et si nunc in aliâ essem
vitâ ; ibi anima mea per ejus intercessionem solveretur à pœnis. Cum verò
vinculis teneri non posset ; vendidit eum Londoniæ Freso cuidam ; sed nec
ab illo, cum illuc duceretur, ullatenus potuit alligari : sed horâ quàm Missæ
fiebant solvebatur. Et cum vidisset qui eum emerat, vinculis non posse co-
hiberi ; donavit ei facultatem sese redimendi, si posset. At ille [dato] jure-
jurando, ut ad illum rediret vel pecuniam ei pro se mitteret ; venit Cantiam
ad Lotharium Regem, qui erat filius Sexburgæ sororis S. Etheldredæ regi-
næ ; qui & ipse quondam ejusdem Reginæ minister fuerat, i. e. pincerna.
Periit & accepit ab eo precium redemptionis suæ ; ac suo Domino, ut promi-
serat, pro se misit. Qui primò ad fratrem suum reversus, cuncta quæ illi so-
lata in adversis provenissent, ex ordine replicavit : Cognovitque eo referente
illis maximè temporibus sua fuisse vincula soluta, quibus pro se Missarum
fuerant solempnia celebrata ; sed & alia quæ periclitanti illi commoda conti-
gissent & prospera, per intercessionem fraternam & oblationem hostiæ salu-
taris cœlitus sibi fuisse donata intellexit. Multi hæc audientes à præfato viro,
accensi sunt fide ac devotione pietatis ; & ad orandum vel eleemosinas facien-
das vel ad offerendas Deo victimas pro ereptione [suorum] qui fide sæculo
migraverunt. Intellexerunt enim, quòd sacrificium salutare ad redemptio-
nem valeret animæ & corporis sempiternam.

Cumque † B. Etheldreda sexdecim annis fuisset sepulta ; placuit Sexburgæ
Abbatissæ ossa ejus de terrâ levare, & in locello novo posita in Ecclesiam trans-
ferri. Aperto igitur sepulcro, corpore ejus in lucem prolato, ita incorrup-
tum inventum est, ac si eodem die fuisset defuncta sive humo data. Sed &
sintiamina omnia, quibus involutum erat ejus corpus, integra & nova appa-
ruerunt : quorum tactu variis passionibus afflicti curabantur. Necnon & lo-
culum, in quo primò sepulta est, ¶ nonnullos oculis dolentibus saluti fuisse
perhibent. Loto igitur sanctissimæ Virginis corpore, novisque vestibus in-
duto, in Ecclesiam B. Virginis Mariæ, quam à fundamentis construxerat, de-
fertur ; & in sarcophago, quod de Grauntecestrîâ fuerat allatum, reponitur ;
in quo quidem sarcophago nulla reperitur junctura, ubi lapis lapidi cemento
connectitur. Sic enim operculum unitum est suo vasculo ; ut nulla divisionis
sit similitudo ; nullatenus valet aperiri, nec qualiter arte dissolvi. Secun-
dum Bedam * prædictum Sarcophagum juxta muros civitatis de Grauntecestrîâ
fuit repertum, de marmore albo pulcherrimè factum, operculo quoque † si-
mul lapidis aptissimè tectum. Facta est igitur hæc Translatio ¶ anno Domi-

† Beda l. 4. c. 19.

Tho. l. 1. n. 47, 48, & c.

¶ I. Nonnullis oculis, ex Beda.

* Lib. 4. c. 19. † I. Similis, ex Beda.

¶ Rectius anno 695. siquidem Etheldreda obierit 679. & Translatio post 16. annos facta sit ; ut supra dictum est.

H h h h

ni

Tho. l. i. n. 52, & 55. ni DCLXXIX. sub die Kalend. Novembr. xvi. De loco autem, in quo primò corpus ejus fuerat sepultum, fons aquæ oritur lucidissimæ; qui hucusque manare non desinit.

Tho. l. i. n. 62. Post decessum verò Sanctarum prædictarum Ecclesia Elgæ minimè vacavit ab opere Dei; immò virtus divini cultûs sub regimine beatarum sœminarum, non tepescente sed magis ac magis fervescente fervore disciplinæ regularis ac custodiæ Monasticæ professionis, multorum annorum evolventibus orbitis floruit usque ad annum Incarnationis Dominicæ DCCCLXX. In quo quidem anno Ecclesia Eliensis à Paganis Inguare & Ubbâ igne consumpta est, extinctis Sanctimonialibus & omnibus qui intus erant. Et sic ipsa sancta religio, quæ à B. Etheldredâ in eadem Ecclesiâ fuit instituta, quæ cxcvii. annis sanctissimè duraverat, est deleta. Inter ipsos erat unus cæteris crudelior;

Tho. l. i. n. 66. qui dum tumulum S. Etheldredæ intueretur, thesaurum ibi positum arbitrabatur. Propter quod bipenni, quam manibus suis gestabat, foramen fecit in tumulo marmoreo; quod huc usque apparet. Quo factò, confestim oculis ejus à capite divinitus evulsis, sacrilegum ibi finivit vitam: quod cernentes cæteri, ulterius Virginis glebam inquietare non præsumperunt. Ad ultimum verò flammâ & ferro cuncta consumuntur; totus ferè Clerus trucidatur; adducitur in captivitatem quisque residuus. Sicque locus miserè tacebat à cultu divini officii omnino desolatus; nullus, qui ministerium implebat, remanet. Ex ipsis denique Clericis, qui deprædati fuerant, post aliquot annos octo reversi sunt: qui, prout poterant, porticus Ecclesiæ refarci-

Tho. l. i. n. 67. entes divinum officium solvebant. Verum ipsis alii succedendo Clerici non canonicè immò irreligiosè vitam duxerunt; de quibus quoddam mirabile contigit; videlicet, quòd unus eorum, Alselmus nomine, sub personâ alterius de illo, qui errori & facinori eorum consenserat, asseruit & scripsit. [In Anglorum gente Edredo regnante, Cœnobita ab utriusque sexûs Canonicis nomine non dignitate erant occupata diutissimè.] Contigit quoque ut Monasterium Elgæ sub eorum transfret dominio: quorum Archipresbyter, Præ-

Tho. l. i. n. 68. positus & Magister instinctu Diaboli ausus est sepulchrum sacræ Virginis violare, hac ratione, ut sciret an virgo Etheldreda tunc carne maneret integra. Dixit namque: Si virgo tam sancta ut olim in præsentì jaceret Basilicâ; per eam plurima Deus fecisset miracula. Tunc unus ex sacerdotibus ei dixit. Idcirco didascole, tales profers sermones, quòd noviter ad Insulam istam ex aliâ Provinciâ venisti. Virtutum miracula minimè vidisti, quæ Conditor rerum peregit per hujus sacræ Virginis merita; ex quibus de pluribus pauca tibi referam; quæ paulò antequam huc adventares sunt patrata. Quædam

Tho. l. i. n. 70. matrona, quæ circiter sex annos erat paralitica; quidam adolescens per septem annos mutus; quædam puella à nativitate cæca post transacta decem annorum spatia; quidam juvenis manum habens aridam: Item manus servulæ

Tho. l. i. n. 71. n. 75. cujusdam sacerdotis die Dominico in orto olera colligentis lignum, quod manu tenebat & unde herbas evellere desiderabat illicitè, tam firmiter adhæsit, quòd nullus hominum per quinque annos eum potuit dirimere; per merita S. Etheldredæ curati sunt. Quapropter te moneo Magister, ut ab illicitis inchoamentis cesses. Qui noluit à sceleratissimo conamine cessare; sed convocavit quatuor juvenes ex Clericali ordine; quos conduxit in ruinam faciles & condemnationem perpetrato crimine. Qui accipientes furculos marathi, unde * coperta fuit superficies pavimenti, quosque ponentes in sarcofagi foramine, quod prius bipenni Pagani in eodem fuerat factum, post dirum Magistrum omnes ausi sunt corpus sanctæ Virginis tangere; nec adhuc voluit quiescere, sed utrum vestes ejus integræ essent affectavit videre. Accipiens igitur candelam, adhæsit virgulæ; & per foramen immisit tumuli; quæ cecidit super sacras vestes ejus, ac mansit donec tota cremata eas contingere flammâ metuente. Qui nec adhuc cessavit; sed virgam in uno capite acuit, & vestibus

Tho. l. i. n. 72. n. 73. n. 74. n. 75. n. 76.

Tho. l. i. n. 77. * Compta. Monastic. & Cod. Cotton.

vestibus Virginis infixit ; quas usque foramen pertraxit ; & quod nullam læsionem habebant, cœpit mirari. Qui confestim ingentem machæram arripuit ; & exiguam inde particulam de omnium suasionem incidit : cæteris sodalibus quatuor, videlicet prædictis juvenibus, ipsam vestem sursum trahentibus & omni virtute retinentibus. Quæ postquam sceleratorum contactu est violata, ita ab eorum immundis manibus est subtracta : sicut retulit Presbiter, qui hujus criminis fuit particeps ; quasi eam infra tumbam duo fortissimi milites retraherent ; & quasi ipsa adhuc Virgo sancta vivens eis diceret : Nec Dei nec meam habeatis gratiam ; quod auli estis corrumpere sindonem meam. Quid multa ? Mox ingens pestis arripuit domum illius sacerdotis ; quæ conjugem ejus ac liberos ejus citâ morte percussit ; totamque progeniem funditus extirpavit. Ipsum quoque ad alterum commigrantem locum post paucos dies deduxit ad infernum ; quoniam non purgavit per pœnitentiam scelus commissum. Sed & de quatuor ipsius fautoribus divina ultro peremit duos ocius. Tertius cum esset institutus officiis literalibus, Ecclesiasticis ac Sacerdotalibus ; ita protinus in amentiam versus, quicquid scivit est oblitus ; quasi nil didicisset penitus. Qui adhuc vivens luit pœnas de tam grandi facinore ; quia per singulos menses perdit sensum mentis vigore deficiente Lunâ ætatem quam habebat repente. Quartus verò fuit prælibatus Presbiter Alfelmus ; qui & ipse gravi ægritudine correptus, ferme per || octo menses mansit paralyticus ; donec parentes sui mœsti ac dolentes, quibus erat unicus, detulerunt eum cum pluribus muneribus ad corpus beatissimæ Virginis. Qui dum ibidem ipsâ vigilarent nocte, promittentes per sacramenta satisfactionem ; meruit eorum æger recipere sanitatem per virginis almæ Etheldredæ intercessionem. Et manè glorificantes cosmi redemptorem, læti reversi sunt ad eorum mansionem. Ecce quid infideliter dubitantis temeraria generavit præsumptio ? Ecce quid injusta justè promeruit actio ? Habeant ex hoc quilibet sacrarum Virginum indigni actrectatores reliquiarum ; quod non nisi cum cordis mundiciâ & humilitate id debent præsumere.

|| Septem.
Cod. Cor. 11

Sed nec quidem Ecclesia sic ab iniquorum cessavit Presbyterorum dominio ; verum sub eorum naufragosâ gubernatione usque ad decimum regni Regis Eadgari annum fluctuabat. Hujus Regis tempore duo de Magnatibus Regis, Sygidwoldus Episcopus, natione Græcus, & Thurstanus genere Danus, visâ loci habitudine, magis eum cupiditate quam devotione à Rege petierunt. Cumque pari ambitione decertarent ; ne alter de alterius vel contemptu insultaret vel obtentu invideret ; medium se interjecit quidam, qui erat Regi à secretis, nomine Wlstanus de Delham ; & hic divino magis instigatus nutu quam humano ductus affectu, ne alteri eorum cederet avaræ petitionis effectus, Regem hac oratione convenit. Domine Rex, cum tuæ saluti, honori atque regno cuncti providere debent ; nemo nostrum consulit istorum petitioni acquiescendum. Locus enim sanctus & celebris est, talibus indignus possessoribus ; cujus antiquam dignitatem, ne ignoranter peccare cogaris, paucis tibi, si jusseris, expedire non differam. Exposuitque Regi per ordinem loci dignitatem, vitam & miracula gloriosæ Virginis Etheldredæ & sororum suarum. Quo audito, S. Ethelwoldus Wynton. Episcopus, qui erat Confessor Domini Regis & secretorum conscius, super auditis nimium delectatus, emit à Rege prædictam Insulam integraliter ab omni jugo regalis exactionis liberam & quietam in perpetuum. Cujus Regis auctoritate Ethelwoldus Episcopus Wynton. prædictos Presbyteros inde expulit ; & Ecclesiam ipsam ab Inguare destructam & per centum annos desolatam atque regio fisco detentam diligenter innovavit ; Monachosque introduxit ; & virum religiosum nomine Brythnothum, Wynton. Ecclesiæ Præpositum, eis ordinavit Abbatem. Acta sunt hæc anno Incarnationis Dominicæ DCCCCLXX. ex quo autem Etheldreda fabricas illic incœpit CCXCVII. à devastatione verò Monasterii anno

Hic definit
Thomæ liber
primus.

Tho. l. 2. c. 3.

Tho. l. 2. c. 4.

H h h h a

C.

* *Ermingefor-*
de. Hist. Tome.

Tho. l. 2. c. 5.

C. Clericos quidem Monachilem habitum suscipere consentientes in Monasterium suscepit, renuentes de Monasterio expulit. Multas quoque terras tam per se emptas quam ab ipso Rege gratis datas, cum donis & ornamentis variis, atque privilegio regie authoritatis confirmatas, Deo & S. Etheldredæ totum commendavit; aliasque terras quamplurimas ab aliis emens Ecclesiæ adjecit. Contulit etiam Ecclesiæ nonnulla ornamenta, capas viz. plures, sed unam insignis operis. Dedit etiam in auro & argento multa preciosa & magna; quæ temporum vicissitudine infortunii ab Ecclesiâ distracta penitus consumuntur. Ipse iterum post hæc accessit ad Regem Edgarum; factaque conventionem ex integro emit ab eo totam adjacentem regionem prædictæ Insulæ; sc. hydas terræ quas Rex infra Insulam habuit, sed & dignitatem & Socam septem hundredorum & dimidii, duorum videlicet infra Insulam, quinque verò & dimidii in Provinciâ Orientalium Anglorum; & quinque hydas apud Meldeburne, & tres hydas cum dimidiâ apud * Hernyngstede, & xii. hydas apud Northwolde, datis mutuo lx. hydys, quas ipse de dono Domini sui Adelftani Regis apud Hertyngham habuerat; datoque insuper precio centum librarum, cum aureâ Cruce mirifico opere politâ Reliquiisque refertâ; quam gloriosus Rex in munimentum donorum suorum & loci libertatem cum textu mirifico super altare S. Etheldredæ in Ely gratanter obtulit. Has igitur terras à Rege emptas cum omnibus regiis consuetudinibus & cum privilegio æternæ libertatis corroboratas, S. Ethelwoldus Deo & S. Etheldredæ obtulit. Unde collectis omnibus terris, quas ipse infra aquas & paludes & mariscum de Ely adquisivit, Deoque & S. Etheldredæ dedit, inventæ sunt lx. hydæ. Item præfatus Rex dedit S. Etheldredæ xl. hydas terræ in pago qui dicitur Hatfelde. Ipse etiam dedit S. Ethelwoldo Manerium de Suthburne, eo pacto, ut ipse transferret Regulam S. Benedicti de Latino in Anglicum; quod idem Episcopus S. Etheldredæ obtulit. Idem Rex clamidem suam de insigni purpurâ ad modum lorice auro undique contextam illuc contulit; de quâ Insula facta est. Dedit etiam de suâ Capellâ capsides & philateria, cum nonnullorum Sanctorum reliquiis, indumentorum quæque insignia.

BRYTHNOTHUS primus Abbas.

Præfatus autem Abbas Brythnodus à memorato Rege donatus, à B. Dunstano Archiepiscopo atque Ethelwoldo Ventano Præsule Ecclesiæ Elyensis consecratus, gregem Dominicum discretè atque sollicitè sub regulari moderamine instituit. Hic erat eximie prudentiæ summæque abstinentiæ, & in exequendis negotiis solerter intentus: nunc nova fundamenta jaciens in loco, & rura non modica adjiciens. Ipse fecit beatarum Virginum imagines; quas auro & argento gemmisque pretiosissime texuit; & juxta altare duas à dextris & duas à sinistris statuit; quæ & in dedicatione Willelmi Regis excrustare, & quæque meliora Ecclesiæ ornamenta ablata sola nuda ligna hætenus valent inveni. Item in tempore ipsius Abbatis Crux Christi loquelas edidit in protectionem Monachorum apud Wynton. dicens: *Absit hoc ut fiat; Absit hoc ut fiat*: videlicet ut personæ intromissæ de Ecclesiis expellantur & expulsæ restituantur. Interim prædictus Abbas tunc Ecclesiæ suæ viriliter instabat; quam cum summâ intentione à Danis quondam subversam ad perfectum erigere laborabat. Ex parte enim lapsa velut nova non sine grandi labore adimplevit; ac deinde tectis reparatis quæ fuerant igne consumpta, templum rursus ædificatum non minus eximium aut eminens quam prius apparuit. Tandem deprecatione fratrum tam Abbas quam Episcopus Ethelwoldus dedicationis diem obtinuerunt à beatissimo Archipræsule Doroberniensi Dunstano, tempore assignato die sequenti Purificationis S. Mariæ; cum quo multi Pontifices & Ecclesiarum Pastores ad tam festivam solempnitatem celebrandam

dam convenerunt. In primis officinas Monasterii benedictionibus repleverunt; & suâ auctoritate locum, & quæ alicujus fidelium largitione ibidem collata fuerant scripto consignantes, adhibitis excellentissimi Regis Edgari privilegiis, cum quibus universa confirmârunt. Post hæc dedicationem incoeperunt in benedictionibus dulcedinis, in capite Ecclesiæ titulum B. Petri Apostolorum Principis ponentes, & in australi parte memoriam sanctæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ; & diem exultabilem solempniter celebrantes, juxta ritum dedicationis templi in hymnis & confessionibus Deum benedicebant. Sicque post sancta Missarum veneranda officia, edentes & bibentes in Domino continuis vii. diebus festum agebant; ac demum in lætitiâ magnâ unusquisque remeavit ad propria.

Idem Abbas transtulit corpus S. Witburgæ de Derham apud Ely: de cujus origine & integritate legitur, quod Withburga adolescentior filiarum Annæ sublimiter est nata, quod regnum cœleste consequendum, & juxta mare cum suâ nutrice in quodam vico paterni juris nutrienda tradebatur Holkam vocitato; ubi processu temporis in memoriam ipsius Ecclesiæ est constructa; quæ Anglicè || Withburwestowe dicitur. Præfata autem Virgo audito patris sui interitu, ad Sanctimonialem professionem confugit; ubi in umbrâ alarum Dei sperans suaviter requievit. Sed inde ubi nutrita fuit, recedens quasi viginti miliaribus, apud Derham in humilem locum paterni juris devenit; illic solitarie volens vivere elegit, ubi Monasterium condere satagebat. Cùmque Domino suo templum conderet; contigit ut nichil victualium præter siccum panem haberet, quod operariis ædificii apponeret; ob quod ad Genitricem Dei confugit; eamque querulis precibus pro instanti urgere cœpit necessitate. Cui inter preces paululum dormitanti affuit Virgo Maria, docens eam non sollicitari de victu corporeo nec cogitare de crastino. Mitte, inquit, diluculo puellas ministras ad proximum pontem silvestris fluvii. Ibi observantibus illis diatim occurrent duæ feræ lactifluæ; quas tractabiliter mulgentes solacium victui vestro interim administrabunt. Sic ancilla Domini cœlitus edocta, mittit manè multrices ad pontem præmonstratum, qui serè uno stadio distat à Monasterio, quo stans silva grato irrigatur fluvio; unde continuo duæ affiliunt cervæ; quæ se familiarius quàm domestica animalia præbebant multuræ. Has singillatim astantes vel succedentes mulgebant manus virginæ; tantamque lactis ubertatem in vasa sua expresserunt, ut ydriam plenam duo viri injecto per ansas vecte humeris suis efferrent; & omnibus domi communis hæc copia sufficeret. Quæ supernæ largitatis beneficia cum cotidiano usu per aliquod tempus abundanter præficerent; Præpositus ipsius villæ, vir pravi ingenii, cœpit tanta miracula aut parvipendere aut irridere. Dehinc livore, cupiditate, superbiâ & indignatione agiratus, adductis canibus nitebatur insontes feras captare; contemptis sc. commodis, quæ Dominicæ exhibebant familiæ. At illæ exacerbata & absterrita, procul in suas silvas aufugere. Villicus verò non tam bestiis quàm Dei domesticis gratuito noxius, suæ malevolentia sine dilatione pœnas solvit. Nam eadem horâ dum emissario equo feras insectatur fugaces; equus in obstantem sepem urgentibus calcari-bus incurrit; sepiisque acutâ fude transfixus ilia, dum resiliendo tergiversatur, fessor superbus supino capite excutitur, fractâque cervice exanimatur. Ablato autem lacte ferino, non defuit Dominus gregi suo; sed rediit qui defuerat victus tempore opportuno. † *Inquirentes autem Dominum non deficient* † Psal. xxxiv. *omni bono*; qui mannam de cœlo pluit; qui Sampsonem de mandibulâ asini potavit; qui Elyam per corvum, item per viduam Sareptoriam pavit; & in multis Sanctis deificè copiosus extitit. Commendatis demum pupillis suis æterno Regi, de hoc sæculo migravit xvi. Calend. Aprilis, anno DCCXLIII. & in Cœmiterio Ecclesiæ Derhamensis sepelitur; & post annos ferè lv. sine corruptione corpus ejus inventum est, & in Ecclesiam, quam ipsa ibidem con-

|| Withburgstowe. Cod. Cat. i.

10.

condiderat, translatum anno Domini DCCXCVIII. ubi usque tempora Regis Edgari fervabatur, i. e. usque ad annum Domini DCCCCLXXIV. & ita requievit in prædictâ Ecclesiâ clxxvi. annis. Anno igitur Domini DCCCCLXXIV. Abbas Brithnothus de consensu Regis Edgari & Episcopi Ethelwoldi S. Withburgam de Derham in Ely fecit transferri viii. Id. Julii, & juxta sorores suas sepeliri; ibique requievit cxxxii. annis, h. e. usque ad annum Domini MCVI. in quo quidem anno Abbas Ricardus in novum Monasterium eam transtulit: sicut posterius docetur. De loco autem illo, in quo primò sepulta fuit apud Derham, fons aquæ lucidissimæ emanat.

Præfatus Abbas Bridnodus, quod solus ad omnia attendere non suffecit, concordiam fratrum virum honestum ex eis Leonem nomine sibi commilitonem extrinsecus posuit; & rei familiaris præposituram sibi commisit. Hic suâ industriâ fines regionis Elgæ metiri inchoavit; & quantâ auctoritate locus innititur, ostendit. Hic etiam fecit Crucem argenteam; quæ Crux Leonis Præpositi nominatur; in quâ forma corporis Christi ingenio artificis cavata Sanctorum reliquias Vedasti & Amandi continebat: quam Nigellus Episcopus de Ecclesiâ asportavit. Memoratus Abbas in hunc modum est martirizatus anno ab Incarnatione Domini DCCCCLXXXI. Quodam die contigit Abbatem Bridnodum ad Curiam Regis Edelredi pro Ecclesiæ negotiis proficisci. Cis Geldesdune per silvam, quæ Nova Foresta vocatur, ibat; ubi, ut fertur, ad usus naturæ remotiora loca recessit; cavens, ut erat homo simplex & magnæ verecundiæ, undique circumspexit. Reginam fortè sub quadam arbore offendit nomine Aelstritham, suis veneficiis vacantem. Quo viso, non absque luctu & pavore ingenti in talibus se perceptam ingemuit: peritissima verò in arte mechanicâ, ut fertur, habebatur. Sed vir Domini ex hujuscemodi rebus turbatus nimium, quantocius inde recessit; & ad Regis Curiam deveniens, magnificè susceptus, Ecclesiæ suæ negotia citius adimplevit. Itaque munificentiam Regis persunctus & exhilaratus, ad sua redire viam repetivit; & ne Reginam licet abhorrens declinaret, ad ejus descendit Aulam; quam fortuito ab omnibus vacuum penitus invenit. Tum celeriter Reginæ innotuit illius adventus. Illa verò petivit cum festinatione; ut ad illam solus veniret; quod cum eo de salute animæ suæ nonnulla secretè tractare habuit, mandavit. Cui ingresso plures enormitates lasciviæ nimis favorabiliter & inverecundè locuta est; precibus & promissis illum veluti Sanctum Joseph mulier impudica si posset incontinentiæ sibi nodis allicere; æstimans fraude malignâ Sanctum Dei in scelère secum commisceri; quoniam per illum meruerat detegi à malitiâ, quam illam exercere invenit. Ille viribus & verbis obstat, negat & abhorret. Unde in furorem commota, evocatis ex suo nequam famulatu ancillis; & quia concepit dolorem, peperit iniquitatem; beatum virum neci tradere jussit: nolens eum superstitem, quem fore dubitavit suorum aliquando scelerum proditorem. Excogitat, quomodo illum extinguat, corpore à vulnere reservato immune, non apparente læsione. Admonet eas mucronum copulas in igne fervere; & sub acellis Sancti Abbatis imprimi usque dum spiritum excutiat. Quo facto, clamavit intrinsecus, velut tali infortunio pavescita. Unde ministri Abbatis & qui cum illo venerant adcurrunt Monachi. Eum subitâ morte præventum ab eis audiunt & ingemiscunt. At illi ex eventu nimium dolentes, & voces lugubres emittentes, corpus Domini sui vehiculo imponentes, in Ely ad suam detulerunt Ecclesiam; nullum vulneris in eo comperientes indicium, sepulturæ tradiderunt. Martirizatus est itaque primus sanctæ Elyensis Ecclesiæ Abbas; unius mulierculæ suffocatus machinationibus: optans magis incidere in manus hominis, quam legem Domini derelinquere: cujus animam cum Sanctis omnibus regnatura æterna in coelis promeruit gaudia. De Reginâ verò sinistram nemo aliquid

aliquid vel saltem mutire, sive malum in ipsam præsumpsit inferre sermonem. Poterat hoc verbum cunctos latere diucius : nisi quòd eadem de sceleribus, de suis beneficiis & nefandis operibus Dei miseratione compuncta ; & maxime de interitu gloriosi Regis Edwardi primogeniti sui, quem palam cunctis suis circumventum insidiis, ut proprius ejus filius Ethelredus levaretur in Regem, injuste peremisse confessà est ; pro quo Cœnobium Sanctimonialium de Were-welle ex suis opibus fecit : ubi omnibus diebus vitæ suæ in luctu & pœnitentiâ permansit ; & quali morte Brydnodum Elyensem Abbatem interfecit, ut præsignatum est, gemens & anxia ostendit : in quo loco tam in rebus quàm in possessionibus multa demum beneficia contulit.

* **ELSINUS, Abbas II.**

* *Elsius. Cod. Cot. 1.*

Primo igitur Abbate Bridnodo mortuo, Episcopus Ethelwoldus jubente Rege Edelredo alium nomine Elsinum in loco ejus constituit, & ipsum benedixit. Hic à dicto Rege carus & honoratus multum extitit ; sed maxime circa Ecclesiæ suæ utilitatem assiduus : unde locum suum sublimius augere cupiens, reliquias sanctæ Virginis Wendredæ à vico de Merch intulit in Ely, in scrinio ex auro & lapidibus decenter aptato imposuit ; & quidem super hæc omnia Regem convenit ; & taxato precio ab eo emit xix. Cassatos in Cadenhyo, Strethele & Lynton ; pro quorum possessione idem Abbas eidem Regi contulit appensuram auri purissimi juxta magnum pondus Normannorum. Post hæc cum idem Rex diem clausisset extremum ; successit ei in regnum Edmundus filius suus, cognomento Ferreum Latus ; qui Dei adjutorio audacter contra exercitum Danorum occurrit [ad] montem qui Assendum nuncupatur ; strenui militis & boni Imperatoris officium exequabatur. Hostes similiter omnes perterreret ; si perfidi Ducis Edrici non essent insidiæ, totusque fere globus nobilitatis Anglorum illic cæsus est ; qui nullo in bello majus unquam vulnus quàm ibi acceperunt : ubi Ednodus Lincoln. Episcopus, Ramesyensis quondam Præpositus, & † Wlfinus Abbas, qui ad exorandum Domino pro milite bellum agente convenerant, interfecti sunt ; & fratres de Ely, ut mos est Ecclesiæ, qui cum reliquis accederant illuc, prostrati sunt ; & reliquæ Virginis almæ Wendredæ, quas secum attulerant, ablatae ; nec usque nunc Ecclesiæ sunt restitutæ. Fertur enim, tunc quòd ab ipso Canuto oblatae sunt in Doroberniam repositæ. Nec diu post hæc Rex Edmundus rediens Lundoniam perimitur dolo prædicti Edrici, verum ferro in secreta naturæ transfixus, dum in secessu sederet ; & sepultus cum avo suo Edgardo Glaftoniæ ; filiis ejus & fratribus nullam regni portionem existimantibus. Sed Canutus ab omni Anglorum populo in regnum levatur. Infra duos annos tres Reges Angliæ præfuerunt ; ut adimpleretur, quod S. Dunstanus ad Regem Ethelredum locutus est in sermone Domini. Cujus Reginam || Elgivam, alio nomine Emmam, idem Rex Canutus in conjugium accepit ; quæ sicut in illius tempore Elyensem Ecclesiam honoribus decoravit & donis, ita & sub isto illam augmentare intendit. Insignem quoque purpuram aurifriso undique cinctam fecit ; & partes auro & gemmis preciosis mirifico opere velut tabulatis adornavit ; illicque obtulit : ut nulla alia in Anglorum regione talis operis & precii inveniat. Opus quippe illius materiam præcellere videtur. Atque cæteris Sanctis nostris pannum sericum unicuique, licet minoris precii, auro & gemmis intextum obtulit ; quæ penes nos hætenus reponuntur. Fecit etiam indumenta altaris, magnam pallam viridis coloris insignem cum laminis aureis ; ut in facie altaris per diem solemnpnem celsius appareret. Desuper bissus sanguineo fulgore in longitudinem altaris ad cornua ejus attingens usque ad terram cum auri friso, altitudinem habens, spectaculum decoris magni precii administrat. Prædictus Abbas Elsinus post multam gloriam multasque possessiones

Anno 1016.

† *Wlfinus. Cod. Cot. n. 1.*

|| *Elgivam. Cod. Cot. 1.*

sessiones Ecclesiæ adquisitas, obiit, cum sedisset xxxviii. annis; & juxta prædecessorem suum in Ecclesiâ est conditus, anno ab Incarnatione Domini MXIX. (c).

LEOFWYNUS, Abbas III.

(d) Huic successit Leofwynus; qui à suis dejectus, cum Egelnodo Dorobernensi Archiepiscopo petente pallium Romam perrexit; & in conspectu Benedicti Papæ de criminibus sibi objectis se purgavit; & sic in gratiam suorum recipi meruit. Hic cum sedisset annis tribus, obiit.

LEOFRICUS, Abbas IV.

Et successit ei Leoffricus, ipsius loci Præpositus. Hos duos Abbates benedixit Alwynus Elmamensis Episcopus; tam Rege Canuto præcipiente, quam toto Conventu id petente. Hic in septimo anno sui regiminis obiit.

LEOFFINUS, Abbas V.

Cui successit Leoffinus; qui jubente Rege Canuto ab Egelnodo Archiepiscopo Dorobernensi apud Walewych est sacratus. Hic insignia ornamenta Ecclesiæ suæ contulit, viz. Albam præclaram cum amictu & cum superale cum stolâ & manipulo ex auro & lapidibus contextis, atque Insulam rubeam mirando opere subtus & desuper floribus retro extensam, & velut quodam tabulatu gemmis & auroante munitam. Idem statuit nutu & favore Regis firmas consignando, quæ per annum Ecclesiæ in cibum sufficerent. * Shelforth coluit firmam duarum ebdomadatum, † Stapilford unius, Litalbyry duarum, Tripplawe duarum, Hauchestone unius, & Newton unius, Meldeburne duarum, Grantedene duarum, Tostes unius, & Cotenham unius, Wynelyngham unius, Dittone duarum, Hornyngesey duarum, Stewchewerch duarum, || Botlesham duarum, Catenho quatuor, Swafham dierum trium, Spaldewyke duarum ebdomadatum, Somersham duarum, Bluntesham unius, Colne unius, * Hertest unius, † Brenchestone unius, Batelesdene duarum, Hecham duarum, Berkylng duarum, Nedyng unius, Wederyngfete unius, Brecham duarum, Pulham duarum, Thorp & Derham duarum, Northwolde duarum, Feltwelle duarum; Merham verò ad vehendum firmam Ecclesiæ de Northfolke, & ad suscipiendos ingredientes & egredientes de Monasterio. Et hæc si quid minùs statuto suis conferrent temporibus; Insula ad hoc deputata reliquum suppleret.

Tempore Regis Canuti || Elwynus Episcopus Elmamensis, sed prius Monachus Elyensis, præcepto ipsius Regis in Betrychesworth, i. e. Bury, primo Monachorum catervam induxit, anno ab Incarnatione Domini MXX. secundum Cronicam Mariani; quosdam de Holm, quosdam de Ely ibi collocavit; eisque subsidia affluenter contulit; auxilium impendente Thurchillo Comite; præfecitque eis Abbatem nomine Uvium; Presbyteros quoque, qui ibi inordinatè vivebant, aut in eodem loco ad religionis culmen erexit, aut datis eis aliis rebus in alia loca mutavit; & post multa beneficia sacris locis collata, de-

(c) Hujus tempore insigne beneficium Ecclesiæ Elyensi accessit; quod Registri Elyensis verbis dabo. Anno MXIX. quidam duples Leofwynus nomine, filius Aldulfi, quodam tempore nimia ira contra matrem suam commotus, illam interfecit tempore Alfii Abbatis. Pro quo enormi crimine gemens & ejulans Romam perrexit. Ubi injunctum erat ei, ut plures faceret elemosynas, &c. Qui dedit Monasterio Elyensi filium suum Adelmerum cum

possessionibus, viz. Contestune, Rudyng, Undeleyan, Labyngbeth, & tertiam partem de Wybblesgha, & terram de Estreya, Cotenham, & Albestrey in London. & Glensford, piscationem de Upstane, firmam de Haisfeld. Ille capis muros Ecclesiæ dilatare, & ad Australem plagam ampliare; & suis expensis reliquis operi unitis consummavit.

(d) Hunc alio nomine Oskitellum fuisse dictum constat ex Registro Elyensi.

mum

mun relicto proprio Episcopatu ad contemplativam quietem in Eliensi Cœnobio reversus; ubi usque ad finem vitæ permansit. Prædictus Abbas Leoffinus, cum multa commoda suæ Ecclesiæ gessisset. obiit anno secundo Regis Edwardi, & ab Incarnatione Domini anno MXLIV. xv. annis Ecclesiæ præfuit. Sepultus est in Ecclesiâ juxta Prædecessores suos (e).

WILFRICUS, Abbas VI.

Ipsò igitur defuncto, Idem Rex Wilfricum cognatum suum Abbatem ad jam dictum Cœnobium apud Wynton de Novo Monasterio assumpsit; ibique à Stigando Dorobornensi Archiepiscopo benedici fecit, ii. anno regni sui, ab Incarnatione verò Domini MXLIV. Tempore istius Abbatis villa de Estre cuidam ad tempus vitæ teneri conceditur. Idem Abbas emit Manerium de Bercham pro xxv. marcis auri. Hic habuit quendam fratrem nomine Gudmundum; quem nimis carnaliter dilexit; cui absque titulo & subscriptionis testimonio subscripta Maneria dimisit; & hoc non manifestè, ne Monachis innotesceret; partem videlicet de Marham cum Curia Villæ Lyvermere, Nachentune, Acholt, Bedenesdente, Gerboldsham (f). Hic cum diem clausisset extremum; frater ejus supradictus Gudmundus nequaquam prædictas terras reliquit; sed factâ conventionem cum Abbate Turstano, qui ei successerat, ut quamdiu viveret, teneret. Sed citius Normannis regnum obtinentibus, miles illorum quidam Hugo de Munford easdem terras invasit, & hæcenus Ecclesiæ detinuit. Post decessum Abbatis Wilfrici, qui sedit annis xxii. Stigandus Dorobornia Archiepiscopus Abbatiam de Ely & Episcopatus atque Abbatias plurimas sibi assumpsit; & quibus voluit personis conferebat. Ipsò suggerente Rex Aroldus prædictum Turstanum ab eodem Stigando benedici fecit anno Domini MLXVI. Prædictus verò Stigandus fecit unam casulam inæstimabilis facturæ & pretii, quam contulit Ecclesiæ Elyensi; quâ nulla in regno ditior atque pretiosior æstimabatur; quæ postea à Rege Wilkelmo est sublata, & in thesauris Wynton. reposita. Hic etiam fecit crucem magnam deargentatam desuper totamque, cum Imagine Domini nostri Jesu Christi ad magnitudinem fermè illius, atque similis operis Imagines Sanctæ Dei Genitricis & S. Johannis Evangelistæ ex ære fabrefactas; quas Nigellus Episcopus & plura alia postmodum abstulit ab Ecclesiâ.

TURSTANUS, Abbas VII.

Præfatus Abbas Turstanus apud Wychesford fuit genitus; & in Ecclesiâ de Ely à pueritiâ tam Anglicè quàm Latine sufficienter edoctus. Tempore cuius Rex Aroldus, Godwyni Ducis filius, ab exercitu Willelmi Ducis Normanniæ, Edwardi Regis consobrini, interficitur & cum eo Majores Angliæ in Festo Kalixti Papæ anno Domini MLXVI. Deinde idem Willelmus Dux Normannorum victor existens, in die Nativitatis Domini sc. feriâ secundâ apud Westmonasterium est consecratus in Regem Angliæ ab Aldredo Eboracensi Archiepiscopo; quod Stigandus Cantuariæ Archiepiscopus ab Alexandro Papâ tanquam Schismaticus suspensus erat. Unde idem Stigandus à facie Regis Willelmi fugiens, in Ely devenit; ad cuius mandatum Egfridus, quem prius Abbatem de S. Albano constituerat, cum thesauris illius Ecclesiæ & reliquiis ejusdem Sancti in Elyensem Insulam advenit. Item timore prædicti Regis Nobiles Angliæ ad Ely confugerunt. Inter quos fuit † Herwardus † Herwardus. vir strenuus; & diu loci firmitate muniti contra Regem rebellârunt. Unde Cod. Cæ. 1.

(e) Obitum ejus die 26. Novembr. contigisse docet Obituarium Eliense *Vespasian* A. 6.

(f) Mœrore confectum statim post alienatas Cœnobii terras interiisse dicit Registrum Eliense.

|| l. Walteri.

* Elsius. Cod.
Cod. 1.

† Wynteworth.
Cod. Cot. 1.

Rex gravi indignatione commotus, cuncta bona Ecclesiæ diripere iussit; & consilio || Willelmi Herfordensis Episcopi aliorumque Consiliatorum ejus quæcunque bona ac prædia Ecclesiæ, quæ foris erant, suis Militibus divisit. Monachi igitur Elyenses cognoscentes mala, quæ de bonis suis fiebant, graviter doluerunt; & habito consilio Regem adierunt apud Warwyk, anno videlicet septimo, ex quo seditionem adversus eum commoverunt; & ut gratiâ ejus cum loci sui libertate ac bonorum suorum redintegratione potirentur, mille marcas Regi contulerunt. Propter quod totum quod in Ecclesiâ ex auro & argento erat, viz. cruces, altaria, scrinia, textus, calices, patenas, pelves, situlas, fistulas, civos, scutellas aureas & argenteas; insuper imaginem S. Mariæ cum puero suo sedentem in trono mirabiliter fabricatam; quam * Alfinus Abbas fecerat de auro & argento, similiter imagines sanctarum Virginum multo ornatu auri & argenti, Monachi spoliaverunt ad solvendum prædictam summam pecuniæ. Istis tempore prædicti Abbatis Turstani contingentibus, idem Abbas dies suos complevit; & ad patres suos est positus anno (g) Domini MLXXI. & v. suscepti sui gradûs anno, regnante præfato Willelmo. Qui cognito prædicti Abbatis decessu, ad Ely misit; & quicquid optimum in ornamentis & in rebus aliis ibi fuisse didicerat, in thesaurum suum iussit asportari; similiter pondus auri & argenti multum, quod in † Wynteworde inventum erat. Unde fratres vasa altaris demolita & dampna loci reparare cogitabant. Casulam quoque insignem, quam Stigandus Archiepiscopus eis contulerat, sicut dictum est, S. Etheldredæ abstulit; & in thesauris suis Wynton. posuit. Unde Ecclesia huc usque caruit.

THEODEWYNUS, Abbas VIII.

* l. Gemeticensem.

(b) Deinde idem Rex Theodewynum Monachum * Gemeticensem, curiis Normanniæ satis cognitum, in Ely constituit Abbatem; qui Abbatiam noluit suscipere, nisi prius Rex ad eam revocaret quicquid inde abstulerat. Restitutis itaque spoliis Ecclesiasticis, Elyensem Abbatiam accepit; qui capam nivei candoris valde insignem parari fecit; & unam tabulam ante altare ex auro & argento admirandi operis, in cujus medio tronus cum imagine Domini, & per girum imagines ex argento penitus deaurato, atque hinc inde zonis lapidibus preciosis exornata. Super divitias regionis Angliæ præcipuum æstimabatur, quam Nigellus postea Episcopus comminuit, & omne preciosum de Ecclesiâ. Præfatus Abbas post duos annos & dimidium sine Abbatis consecratione defungitur anno Domini MLXXIV. & Godefridum Monachum, qui individuus Comes ei adhæserat, tanquam Vicarium loco sui relinquens; qui septem ferè annis fidelis Procurator remansit ejusdem Ecclesiæ; non minus, quam si Abbas fuisset, ejus inserviens utilitati. Ipse impetravit à Rege; quatenus Abbathie totius possessiones jurari faceret. Anno igitur Domini || MLXX. facta est discussio libertatis Eliensis Abbathie; quæ Regis Willelmi defensione xiv. annis fuerat neglecta. Cui discussioni interfuerunt quatuor Abbates, plurimique Vicecomites & Milites probati Francigenæ & Angli etiam de quatuor Comitibus, sc. Essex, Hertford, Huntyngdon, & Bede-

|| Anno 1080.
4. Non. April.
Sic Thomas habet l. 2. c. 74. restans.

(g) Eliensem insulam Willelmus Rex expugnavit, & Præsules ac Magnates Anglos captivos abduxit anno 1071. Ipse autem Turstanus Abbas non obiit ante annum 1072. Interfuit enim Synodo apud Wyndesoram 1072. in Festo Pentecostes habitæ, & subscripsit decreto Synodali de primatu Sedis Cant. ibidem lato; apud Malmesburiensem de gest. Reg. l. 3. f. 66.

(b) In hujus pariter ac Turstani Abbatis tempore designando Thomas annum unicum iusto minorem posuit. Theodewynus enim Concilio Londinensi anno 1075. præsens subscripsit (apud Concil. Angl. tom. 2. & Registr. Cant.) & sub exitum ejusdem anni defunctus videtur. Illum enim die 4. Decembr. obiisse Obituarium Eliense prodit.

ford.

ford. Est autem libertatis hujus veneranda quietatio; ut sancta Regina integerrime sua possideat ab initio; ut Regum Edgari, Eadeldredi, Eadwardi comprobatur privilegiis; quod hæc Sanctorum & maxime Edelwoldi restaurata sunt studio, & ab omni sæcularium potestate copiose redempta commercio; & maligne renitentibus conscripta & conclamata dampnationis imprecatio. Hanc validissimam discussionem & cautissimam institutionem, ne quâ possit inquietari calumpniâ, provida & benevola se Regis accinxit industria; præceptis eam roborans, edictis confirmans, beneficiis augens, Cartisque ejus muniens. Prædictus Procurator Godfridus, quæ in thesauris Ecclesiæ suæ reppererat, describi fecit. Ipse à Rege Wilhelmo ad Malmesberienfis Ecclesiæ regimen est translatus sine consecratione, anno Domini MLXXXI.

SYMEON, Abbas IX.

(i) Symeon Prior Wynton. frater Walkelini Pontificis ejusdem Ecclesiæ, Abbas Elyensis Ecclesiæ delegatur; qui contra morem atque loci dignitatem & Regis præceptum, nescientibus Ecclesiæ filiis, benedictionem percepit à Remigio Lincoln. Episcopo. Statuit enim Rex Edwardus, & Victor Papa confirmavit, Abbates Elyenses sine subjectionis obedientiâ à quocunque malent Episcopo ordinandos; quâ libertate præcedentes Abbates usque ad ejus usi sunt tempora. In suâ tamen Ordinatione hanc conditionem obtinuit; ut Episcopus hoc jus contra Abbatem sequentem non vendicaret. Nactus igitur locum officii, præterita studia novis ampliavit operibus: novo sc. Ecclesiam Elyensem suscitans fundamento, reliquasque officinas toto nisu cœdificavit. In tempore ipsius Wilhelmus Comes Warenæ miserabili morte obiit, propter quasdam Villas; quas fratribus Elyensibus violenter detinuit. In tempore etiam suo quidam Frater nomine Edwynus, qui mentem excefferat, per merita S. Etheldredæ sanatur. Hunc enim stantem ad Completorium ad exeundum de choro, antequam horæ illius officium compleretur, Diabolus suadebat. Quem statim cunctis stupefactis exeuntem crudeliter arripuit; totam ipsius mentem vertens in furorem. Erat enim ibi tunc unus de Monachis Winton. Godricus nomine, qui pro suâ sanctitate Monachis Elyen. in exemplum religionis ab Abbate est adductus. Hic, ut postea retulit, vidit quendam nigrum quasi puerum cucullam adolescentis manu fortiter tenentem, & eum post se violenter trahentem. Item tempore suo duo muti à nativitate ad corpus S. Etheldredæ auditum recuperaverunt. Item tempore suo Pycotus Vicecomes Cantabrigiæ, genere Normannus, propter multa incommoda, quæ gessit huic Ecclesiæ, quò venerit, cui diffugerit, vel qualiter interierit, ignoratur. Item tempore suo Gervasius servus dicti Picoti valde infestus erat hominibus S. Etheldredæ; omnesque ejus possessiones quacunque potuit gravidine impugnabat. Cui quadam nocte B. Etheldreda cum duabus fororibus suis instar Abbatissæ cum baculo Pastoralis astitit; & aculeum baculi sui loco cordis tanquam eum perfossurus inseruit. Demum S. Wirburga & S. Sexburga duris baculorum suorum stimulis eum pupugerunt. Ille verò gemitu terribili & clamore horribili expiravit. Item tempore suo Deus precibus S. Etheldredæ placatus, indignationem suam & iram de hoc loco avertit. Prædictus enim Abbas contumeliose à Monachis correptus, eò quòd indebitè benedictionem ab Episcopo Lincoln. susceperat, apud Regem obtinuit; ut decem Monachos de Wynton. adduceret; quibus tam interius quàm exterius ministeria subegit. Unde incommoda huc usque Ecclesia graviter perpeffa dolebat. Item tempore suo Scotia tota contra Regem Wilhelmmum rebellavit.

Thomas de mi-
rac. S. Ethel-
dredæ cap. 11.
Cap. 6.

Cap. 7.

Cap. 8.

Cap. 9.

Cap. 10.

(i) De Symeone paria dicenda sunt. Ab- | obiit 1094. fide Annalium Winton.
batiam Elyensem iste adeptus est anno 1082.

Propter quod ipse præcepit custodiam xl. Militum habere in Insulâ. Unde Abbas conduxit milites; clientes etiam & ingenuos, qui sibi adhærebant, plures præcinxit armis; habuitque ex consuetudine secundum jussu Regis prætaxatum militum numerum, infra aulam Ecclesiæ victum cotidie de manu Celerarii capientem atque stipendia: quod intolerabiliter locum vexavit. Nec diu post Rex in Franciam properavit; ubi oppidum Rathiatum & omnes in eo Ecclesias, & duas Reclusas succendit; sed in ipso obitu rediit †, sepultusque est Cadomi. Præfuit enim genti Anglorum xx. annis & vi. mensibus. Cui successit Willelmus Rufus filius ejus; qui debitum servitium, quod pater suus imposuerat, ab Ecclesiis violenter exegit. Abbatia verò de Ely absque minoratione quater viginti Milites: quadraginta sc. ex eis quos pater suus in Insulâ ob custodiam indixerat teneri, iste nunc ex debito sibi compellit in expeditione parari. Propter quod Abbas ingemiscens, Deumque invocans judicem pro his quæ sibi egerunt, cum vii. annos in Abbatia complevisset; factus est impotens sui; nil præter languorem per vii. annos continuos intendere potuit. Mancipia verò ipsius Abbatis, & ceteri in quibus confidebat, capite debilitato recesserunt in locum suum; & relictus est solus languens atque tabescens. Unus autem illorum, quem de imo extulit Abbas, cernens Dominum suum cunctis oneri esse atque despectui, quandam ruris partem in victum sibi usurpavit de jure Ecclesiæ. Multi etiam alii plura rapuerunt; quorum posterius usque in hunc diem attestantur se tenere de dono Symeonis Abbatis. Tandem verò Abbas secum excogitat suorum retundere superbiam. Convocavit ad se Judices regni; ut ipsi loco suo res Ecclesiæ protegerent adversus inimicos. Moxque ingressi thesauros inquirent; multos contumeliis afficiunt; Monachisque annonam licet brevem constituunt; unoquoque sc. anno dari ad opus Fratrum ad vestimenta eorum lxx. libras, ad coquinam eorum lx. libras, & ad fagimen ducentos porcos, qui in curia pascuntur, & totum caseum & butirum, excepto hoc, quod est in firmâ Præpositorum; & unaquaque ebdomadâ vi. treyas frumenti, & x. treyas bræei, ad luminaria Monasterii, præsentem Ecclesiam cum sepultura villæ, & totum quicquid ad S. Bothulphum cum festivitate: & si tantum fuerit de vino; habebunt in xii. Lectionibus caritatem & in Sabbato; sui autem medietatem medonis habebunt. Sicque externi usque ad ipsius Abbatis obitum cuncta Monasterii interius & exterius pro velle disponunt. Angustiis igitur constrictus Abbas Symeon, ætatis suæ transiens annum centesimum, & sui regiminis anno xiii. ab Incarnatione Domini MXCIII. die S. Edmundi migravit ad Dominum; locumque sui officii suæ & aliorum Abbatum per vii. annos viduatam præsentia post obitum suum dereliquit & contristavit, anno Domini MC.

Reg. vetus Eli.
cap. 16.

RICARDUS, Abbas X.

(1) Deinde Abbatia Eliensis donatur Ricardo Monacho Beccensi à Rege Henrico fratre prædicti Regis Willelmi ei in regnum succedente. Ipse enim anno Domini MC. Nonis Augusti die Dominico in Westmonasterio à Mau-

(1) Hunc Ricardi de Benefactâ filium fuisse Ordericus Vitalis scribit, *Hist. Eccl.* p. 783. Depositus ab Anselmo Archiepiscopo in Concilio Londinensi anno 1102. circa Festum S. Michaelis habito, Romam in ejusdem comitatu profectus est medio anno 1103. ubi contigit Anselmum quadam contra Regem eloqui, in quibus Ricardum sibi suffragaturum æstimabat. Ricardus verò pro Rege

agens, omnes Archiepiscopi calumnias refellat. Cujus rei rumor adventum ejus in Angliam præveniens, Regis gratiam plenissime circumspectavit. Verba sunt Dicetensis in *Abrev. Chron.* p. 499. Obiit Ricardus anno 1107. 16. Junii, juxta Obituarium Eliense *Clau-dius A. 8.* quamvis Anniversarium ejus tempore Quadragesimale celebrari consueverit.

ricio

ricio London. Episcopo est consecratus in Regem, & à Thomâ Eboracensi coronatus; & eodem die coronationis suæ Abbatiam S. Edmundi dedit Roberto filio Hugonis Comitis Cestrensis, & Abbatiam de Ely Ricardo filio Gilberti Comitis; cujus uterque parens de regiâ stirpe descendens, illustrem sobolem sub veste Monachicâ in Beccensi Monasterio dediderunt. Cùm igitur successu temporis præfatus Ricardus à Rege præfato ad regimen Ecclesiæ Elyensis esset promotus; ipsum primò aggreditur Robertus Lincoln. Episcopus; dicens sui juris esse, ut eum in Abbatem benediceret; cui juri detestorem ejus Symeonem decessori suo Remigio causatus est obedisse. Ricardus verò violentam in Symeonem indebitamque illius benedictionem fuisse protestans, jure suæ Ecclesiæ & plurimâ auctoritate se ab illius benedictione defendit; timens ne maledictionem pro benedictione incurreret, si contra jus suum se benedici pateretur. Post Episcopalem conflictum regalis ira eum infestavit, instinctu æmulorum ipsum quoad tria accusantium, sc. quod nimis pompaticè ad Curiam Regis accessit; quod per omnia præceptis Regis noluit obedire; quod quandam mimum ejus sibi conviciantem turpiter de domo suâ ejecit. Propter hæc Rex de Abbatia eum expulit; baculumque suum sibi reddi jussit. Qui Romam appellans, baculum ad Ecclesiam Elyensem per fratrum licentiam recessurus reposuit. Sicque Abbas à Rege prægravatus Romam [ivit,] & in præsentia Paschalis Papæ causam suæ necessitatis exposuit; à quo in gratiam susceptus, & in magnâ veneratione habitus, impetrans quod petierat, auctoritate Apostolicâ Ecclesiæ Elyensi est restitutus. Ubi Ecclesiam suam à prædecessore suo inceptam edificavit; in quam quidem Ecclesiam corpus S. Etheldredæ transtulit in conspectum de veteri Ecclesiâ, i. e. de loco in quo S. Sexburga eam collocaverat, ubi & S. Ethelwoldus postea destructam Ecclesiam renovans, eam intemeratam, irretractam & inconspicuatam & non sub terrâ delitescentem sed desuper eminentem, sicut invenit, reliquit.

Translatio Sanctarum Virginum per Ricardum Abbatem facta.

Ex Thomæ libro de translat. S. Etheldr. 11 Octobr. Thomas legit.

Facta est hæc Translatio anno Domini MCVI. sub die Kal. || Novembr. xvi. quo quidem die prima ejus Translatio à S. Sexburgâ facta tanquam una cum novâ celebratur. Eodemque die facta fuit Translatio Sanctarum Sexburgæ, Withburgæ & Ermenildæ condecensissimâ ordinatione; ut omnium esset una solemnitas, quibus erat una fides, unus spiritus & una caritas. Collocatâ itaque decenter primiceriâ Etheldredâ contra majus altare, sepulchra Sanctarum Sexburgæ & Ermenildæ, quæ S. Ethelwoldus plumbo ex utraq; parte signaverat, aperuerunt; quarum glebas more conditionis humanæ reperit defluxisse. In fericis namque & sindone mundâ corpus S. Sexburgæ, seorsim ossa, & seorsim pulverem invenerunt; & utratque partem in singulis scriniis ex ligno compactis in monumento lapideo, ut Beatus reliquerat Ethelwoldus; quam ad Orientem versùs pedes S. Etheldredæ solemniter reposuerunt. Reliquias verò S. Ermenildæ in nudo sepulchri pavimento absque velamine invenerunt à B. sic Ethelwoldo repositas. Quas colligentes in mundissimo panno, & pulverem per se involventes, in pristino Mausoleo reposuerunt; & ad Austrum in dextris S. Etheldredæ haud dissimili diligentia locaverunt; & utrumque Mausoleum plumbo iterum Abbas Ricardus resignavit. Virginea autem gleba S. Witburgæ integra & vestibus & membris tota apparuit; sicut primitus erat imposita. Lignea etiam theca ferreis cum clavis excisis, cum quâ in Ely fuerat delata, servata & illasa. Interea quidem Senior ex Apostolico ovili Westmonasterii Warnerus nomine, ut inter plures convenerat, mirâ fidei audaciâ accessit; virginea membra passim tangit; & vestigiis, manibus & brachiis flexibiles artus reverenter attollit: exclamansque Dei mirabilia, plures ad spectandum attraxit. Verumptamen testum nivalibus operi-

operimentis decorem nullius irreverentia attigit. Candet Domino rosatis genis facies, spiraculo vitæ inspirata; vernant suâ integritate stantia ubera; florent Paradisiacâ amœnitate innuba membra. Istud etiam vidit Herbertus Episcopus de Therford, & alii plures, qui huic Translationi interfuerunt. Imposito igitur operculo, & clauso diligenter sarcophago, in quo prius jacuerat, de veteri Monasterio in novum eam transtulerunt ad beatam sororem suam; & contra Orientem ad latus suum eam componunt. Ab illo igitur die cœpit idem Abbas S. Withburgam pro suâ integritate singulari devotione venerari; thecamque argenteam ei fecisset, si diu vixisset. Aliæ namque occupationes variis eum modis ab hoc opere retardabant; & maxime quoddam Episcoporum Lincoln. calumpnias contra se de mutando in Episcopatum Elyensi Cœnobio cassare nitebatur. Ipse quidem primus hanc causam occultè penes Regem agebat. Cujus favorem consecutus, nuncios ad Apostolicum eodem anno super hoc direxit negotio. Idem Abbas ab Episcopo Ranulpho Dunelmensi villam de Hadham, quam violenter per Clericos London. Ecclesiæ suæ abstulit, justâ diffinitione coram Rege abegit; sicut Carta Regis ostendit. Ipse anno sui regiminis vii. in lecto decedente Sanctamque Withburgam prope se assistere cernente obiit; & in crastino in Monasterio est sepultus. Nuncios autem qui Romam adierunt, auditâ Domini sui morte, negotium dimiserunt.

Jam patet, quod exordium Ecclesiæ Elyensis habuit à primâ fundatione usque ad tempora Episcoporum. A tempore enim, quo primò cœpit Monachos habere, hoc est, à tempore regni Regis Edgari decimo, usque ad annum regni Henrici I. nonum, h. e. cxxxix. annis, hos ad invicem succedentes sibi Abbates habuit, Brithnodum, Alsynum; Leofwynum, Leoffricum, Leoffinum, Wilfricum, Turstanum, Theodwynum, Symeonem, & Ricardum. Qui domûs suæ oppressionem non ferens, calumpnias æmulorum justâ refellit oratione; Regum & Apostolicorum fultus auctoritate, viriliter sua ex hostibus abegit: ostendens palam Ecclesiæ suam, ex quo illic Monasterium constructum est, primò à S. Augustino Anglorum Apostolo, per beatum videlicet Regem Ethelbrithum, deinde sub beatissimâ Etheldredâ & ei succedentibus scæminis sacris, & nunc quoque tempore Abbatum, libera constitit, nullius præpedita iugo subjectionis; sed quemcunque magis optabant vel diligebant, Archiepiscopum sive Episcopum ad sua sacra vocabant: Episcopum verò Lincoln. nil juris inde habere aut exigere debere innotuit; pluribusque asseruit privilegiorum testimoniis. Sed quum Ely suæ parochiæ confinis esse cernitur; arbitratur illam sed falsò, sibi assiduis molitur accusationibus subicere. Unde licet post multa contumeliosè illata, ductor gregis Domini Abbas Ricardus prudenter secum tractavit locum ipsum in majorem provehere dignitatem, ac penitus malignantium versutias hominum retundere: & ut in Episcopatum commutaret, secretò à Rege obtinuit. Tamen non ipse, sed qui ei successerat, negotium peregit.

RICHAR-

RICHARDI,

Prioris Eliensis,

Continuatio Historiæ Eliensis

Ab anno MCVII. ad annum MCLXIX.

Processus, qualiter Abbatia mutabatur in Episcopatum.

[Cod. Cotton.] Prologus de temporibus Episcoporum.

SANCTI Spiritus, qui unicuique, prout vult & quantum vult, inspirat & infundit, affit mihi gratia; qui licet inscius sum & indignus manum mittere ad calamus propter & exilem sensum meum ac nimis obtusum; ferventi tamen animo sed multum paventi ductus, ad honorem Dei & sanctæ suæ Virginis Etheldredæ gloriam, de statu Elyensis Ecclesiæ & de Pastoribus & prælatis Ecclesiam regentibus illam ab anno Incarnationis Dominicæ MCVIII. regni verb Henrici Regis primi anno ix. usque ad præsens; necnon de Miraculis quibusdam, quæ per merita ejusdem Virginis gloriosæ nostris temporibus ab ipso facta sunt, à quo bona cuncta procedunt; suis locis scribere intendo: non de meipso præsumens, sed præceptis majorum meorum, prout teneor, humiliter obediens: in Dei auxilio & almæ Virginis Etheldredæ patrocinio firmiter confidens. Opus inceptum in Dei nomine toto, sicut dederit, persequar conamine; ut Deum ac Dominum nostrum Jesum Christum, in Sanctis suis præsertim in suâ Sanctâ Virgine Etheldredâ glorificandi posteris relinquatur exemplum; & ut devotio populi ad ipsam sanctam Virginem amplius excitetur: necnon & ut Christus Jesus per ipsam & per sua merita devotis fidelibus suis sanitatem corporum ac salutem animarum ex suâ admirabili potentiâ frequentius operetur.

HERVEUS, primus Episcopus Eliensis.

(m) Post mortem Ricardi Abbatis mittitur à Rege Henrico ad Cœnobium Ricardus Hist. genin. cap. 1.

(m) Herveus cognomento Cruste, Bangornensis Episcopus, cui Rex Henricus curam de salute suâ commiserat, autore Dicensi de Presul. Angl. c. 14. Walliâ non tam ejectus quàm spe majorum divitiarum (si Malmshuriensi aliisque fides) sponte egressus, dono Regis Henrici Abbatiam Eliensem anno 1107. accepit jure commendatorie tenendam, eidemque in Episcopatum conversæ Episcopi titulo præesse cepit medio anno 1109. Annum quidem 1108. Ricardus Sedi fundatæ posuit; annum autem 1109. Florentius, Parisius, ac testis omnibus major Eadmerus Hist. nov. p. 104. cujus verba inferius habes in annotatione ad Ricardi Historiolam de Conversione Abbatis

Elien. in Episcopatum. Datum est Roberto Episcopo Lincoln. loco abrepti à Diocesi suâ Pagi Cantabrigiensis Manerium de Spaldwick; quod Ricardus rectè tradidit. Malè autem Godwinus maneria de Bickleworth & Bokden huic addidit. Unicum enim Spaldwick agnoscunt Malmshuriensis, Dicensis, Ricardus in Historiâ uberiori, Registra Ecclesiæ Elien. plura, & Historiæ istius Codices, quos vidi, omnes. Herveus obiit 1131. 30. Augusti, ex fide Annalium Winchelcumb. Continuatoris Florentii, & Obituarii Eliensis vetustioris. Annum 1130. Ricardus, 1134. Parisius, diem 5. Octobr. Obituarium Eliense alterum, malè posuerunt.

Eliensis

Herveus gessit in campo azurco duo aurea bacula Episcopalis in modum Crucis S. Andree, in capite mitram auream.

Elyense Herveus Pangornensis Episcopus, à suo Episcopatu per violentiam ejectus; ut ibi de rebus Ecclesiæ ad tempus sustentaretur; donec Rex plenius deliberasset, quid de eo esset factururus. Ipse igitur illuc veniens, gratiâ, conversatione & mirabili prudentiâ, omnium penè Monachorum sibi alligavit affectum; ut si fieri posset, eum sibi Episcopum adoptarent. Quam circa sic affectionem aspiciens, cepit paulatim quibusdam circumlocutionibus loci utilitatem eis proponere, fratrum animos attemptare, & multa jocunda promittere: si Abbatiam in Episcopatum promovere, & seipsum vellent in Episcopum suscipere. Ad quod efficiendum suum quoque eis promisit auxilium, dum tamen suum illi præberent assensum. Ipsis autem facile ad eum conversis, ipse Regem adiit; Rex petita concessit. Robertum Lincolnensem Episcopum ad colloquium invitavit; ut quia ille locus in ejus Episcopatu videbatur, sine ejus conniventiâ non fieret ista mutatio; ne Diocesis ejus pateretur injuriam; si inconsulto suo Episcopo alius in eam induceretur Episcopatus. Postea oportuit, ut futurus Episcopatus aliquam haberet parochiam; quam sibi impertiri de Lincolnensi Ecclesiâ canonica justitia cum æquâ compensatione postulabat. Datum est itaque Manerium de Spaldwyk Lincolnensi Ecclesiâ in jus perpetuum pro commutatione Episcopalis curæ super pagum Cantebrigiensem. Et finito hoc inter Regem & Robertum Episcopum secreto negotio, Monachis omnino inconsultis Ecclesiæ filiis & ignorantibus, Herveus Episcopus cum literis regiis ad confirmandum hoc propositum Romam destinatur. Quò veniens, impetravit quod petiit: Ad Regem & Archiepiscopum Anselmum & comprovinciales Episcopos literas Apostolici Paschalis super causâ suâ quales optabat, reportans. Quibus visis, assensum eorum obtinuit; & sequenti anno totum negotium suum consummavit: anno videlicet Domini MCVIII. Pontificatus autem Papæ prædicti anno x. Quo etiam anno idem Rex Henricus Abbatiam Elyensem ad Episcopalem Sedem mutavit; & eundem Herveum Episcopum eidem Ecclesiæ præfecit.

Ric. c. 3.

Ric. c. 5.

Confirmatus igitur Herveus in Episcopum, studiis omnibus res Ecclesiæ suæ augere curavit; & varia impedimenta, in quibus Ecclesiam obligatam invenit, toto annisu vivaciter abolevit. Erant autem plures res Episcopatus violenter tenentes; quorum potentia partim ex datâ Regi pecuniâ, partim ex propinquorum copiâ succrescens, invito Episcopo immutationem Pontificis & quadam Pontificatus officia in rebus extrinsecis aliquamdiu obtinebant; ipsumque Pontificem quibusdam factionibus frequenter infestabant. Horum malignitatem ægrè ferens Episcopus, sano consilio tandem molitus est eam extirpare; miserum reputans tot Laicis subjectam habere cervicem. Præterea quadam jura regalia de custodiâ apud Norwycum de xxv. solidis & quinque denariis & obolo ad opus vigiliarum Norwycensium eum onerabant; gravesque operationes eidem Castello debitas molestas habebat. Terras quoque Episcopatus nonnulli per surreptionem invaserant; Episcopo nec respondere nec servitium dignantes facere. Primum itaque Regis animum quo potuit modo sibi allexit; & tantâ donorum, amicorum, precum copiâ, gratiâ, instantiâ apud eum obtinuit: ut custodiam Norwycensem sibi & hominibus suis valde onerosam suis cervicibus deponeret, & ad sui Castelli jus perpetuâ donatione converteret. His etiam ejectis, qui magisterium Insulæ contra ejus dominium usurpaverant; & remissis operationibus & consuetudinibus & vigiliis, Norwicensis castelli stipendiis, subjectisque suo dominatui aut penitus expulsis, qui terras Ecclesiæ de eo recognoscere noluerant. Quadraginta etiam libras de illis centum libris, quas prædicta Ecclesia solebat dare de scutagio, à Rege sibi remitti impetravit; & de xl. solidis de * Wardpam, qui requirebantur de terrâ suâ, se & homines suos absolvit; & de his omnibus

cartas

* Wardepany.
Cod. Cot. 1.

cartas perpetuæ libertatis singillatim de unoquoque negotio proprias adquisivit.

Ipse impetravit locum de * Chartriz; & Ecclesiæ suæ jure perpetuæ possessionis adjecit. Ipse etiam impetravit, quod Ecclesia sua sit libera de omni tholoneo ubique per Angliam. Præfuit igitur Herveus Episcopus Ecclesiæ Elyensi; in cujus parochiâ est Thorney Monachorum & Sanctimonialium de Chartriz & Canonorum de Bernewell. Sed victum Monachorum Elyensium de rebus Episcopalibus divisit, statuens eis pro multis, latis & optimis particulas terrarum steriles, & vix aliquas fertilis glebæ; quæ † si nec advenientibus † Sibi. Ric. hospitibus ad annonam sufficiunt; ut legitur in gestis Pontificum Anglorum: quod Episcopatus de Ely cum mille & || octoginta librarum pretii æstimaretur; nequaquam numerus loci debitus scilicet * lxxii. Monachorum ac servorum totidem; sed multò minus viz. † lx. minutissimè sustentantur; quorum usui disponente Deo atque ditioni cuncta Episcopi fuerant distributa atque disposita. Jam enim tutum se intelligens Episcopus à Rege, eos minorare in omnibus cogitat: licet ipsi nunquam consentirent scripto vel alicujus testimonio; sed suspirando gementes tacebant, ne viderentur Regi dissentire. Terrarum igitur nomina, quas Monachis per Cartam suam concessit, sunt hæc. 'Infra Insulam, Suttoun, Wycham, Wycheford, Wynteword, Tydbrythsey, Stunteneya, cum xxiii. millibus anguillarum, quæ adjacent Manerio, & omnes apparatus & oblationes altarium matris Ecclesiæ ad sustentandas ejusdem Ecclesiæ necessitates, & Ecclesiam S. Mariæ de Ely cum terris & decimis & omnibus rebus ad ipsam Ecclesiam spectantibus; & nominatim totam decimam de Bertona in Ely, & unâ vacariâ in Bela & Stretham, sub hac divisione, ut duæ partes pertineant ad domum hospitalitatis, tertia verò ad necessaria Monachorum; quatuor quoque pensas casei in Dereford, & sex pensas salis in Tyryngtoun; quinetiam ligna in Somersham & Bluntesham; sicut melius habuerunt tempore prædecessorum in exordio. Et super ripam de Bluntesham unam mensuram terræ cum quinque acris, ubi colligantur ligna, & cum octo acris prati, unde pascantur boves, qui ligna attrahunt: vineam etiam suam in Ely, sicut habuerunt, antequam ad Episcopatum venirent: & sex piscatores ad piscandum in aquis ubi solebant, cum eorum mansionibus. Extra Insulam, in Cantebrigscirâ, Hawkestoun, Newtoun, Shelford, Meldbourn, Melred, Swasham, & xii. sceppe frumenti & brasei, quas debent hæredes Hardwyni de Scalariis. In Suffolchiâ, || Bereham, Wyneftoun, Stoca, Meltoun, Baldereley, Suthborium, Brythwellam, cum Rikmerâ; Soca quoque quinque hundredorum & dimidii, Lakynghythe, Undeley, Shepey, Forysthorpe, ad mandatum Monachorum: Et xxx. millia allecum de Dunewyco. Concedo eis etiam omnes servientes suos de omnibus ministeriis, ut eos cum suis mansuris libere possideant; universa dona, quæ eisdem ante tempus Episcopatus mei sive tempore meo data sunt, vel in posterum dabuntur, sive in terris, sive in Ecclesiis, sive in Decimis, sive in piscariis, sive denariis, sive in quocunque redditu, quem eis quilibet fidelium hætenus contulerit, sive postmodum collaturus sit. Omnia autem præscripta, insuper & Curiam suam, ipsis concedo cum universis libertatibus & consuetudinibus; quæ in terris, quæ mei juris sunt, servantur; nichil prorsus excipiens, ita ut aliquis posterorum meorum ipsorum rebus vel omnino se intromittat; nisi quod eisdem cum omnibus possessionibus suis fideliter & indefinenter protegat & defendat.

In tempore prædicti Episcopi hæc contigerunt miracula; videlicet quod turris Ecclesiæ S. Petri, quæ in portâ fuit sita, à summo cacumine nocte igne fulguris erat accensa; sed subveniente Dei misericordiâ ab igne mirabiliter est erepta; Item quidam contractus, nomine Witarus, ad tumbam S. Etheldredæ finatur. Item quidam ydropicus, nomine Baldewynus, similiter quædam

* Chateriz. Ric.

Ric. c. 7.

† Sibi. Ric.

|| Oðingenturum. Ric.

* lxx. Id.

† xl. Id. & Cod. Cor. 2.

|| Bergham. Cod. Cor. 1.

Thomas de mirac. S. Etheldr. cap. 12.

Cap. 44.

K k k k

Cap. 43.

quædam mulier contracta, per merita S. Etheldredæ curatur. Item tempore Hervei ipsius S. Edmundus colono cuidam de villâ Exnyng in visu apparuit; atque suscitans his eum verbis alloquitur dicens: *Vir bone, quæ dico diligenter attende; quæ tibi jubentur efficaciter comple; & surgens ad Episcopum de Ely properanter ascende; eique meo nomine dices, quatinus mihi paret viam, quæ Dominam meam beatissimam Etheldredam adire queam.* At ille mox in Ely, sicut jussum fuerat, ad Episcopum festinavit; & mandatum, quod accepit, illi denunciavit. Qui ut talia audivit, præ gaudio flevit; & si fortè valeat hoc implere, à pluribus inquisivit. Et cum negotium multis commodum suscipere nemo præsumeret; ipsius Ecclesiæ Monachus quidam Johannes nomine accedens, naturâ, verbo & vultu simplicissimus, coram Episcopo obtulit se dicens opus hoc & velle & cum Dei adjutorio posse perficere. Nam postea jussus ab ipso Episcopo, à terrâ de Soham cœpit metiri atque arundinetum in viam sternere; alveos etiam fluminum ponticulis cinxit. Sicque ubi ille Deo dilectus in brevi proficiens opus cœlitus provisum explevit, per invia paludum usque in Ely viam semitæ fecit; mirantibus cunctis atque Deum benedicientibus. Item tempore hujus Britstanus compeditus & in carcerem trusus Londoniæ, à vinculis suis solvitur per S. Benedictum, S. Etheldredam, atque Sexburgam, eundem in carcere visitantes. Item quidam à dolore capitis liberatus est, adjungens genæ suæ boias, quibus prædictus Britstanus ligatus fuit; quas secum apud Ely detulit. Item Magister Radulphus [Ludimagister Donewicensis] per invocationem nominis S. Etheldredæ ab inflatione gutturis liberatur. Item quidam Miles de || Beringham omnibus membris destitutus, pristina sanitati est restitutus. Item in tempore suo quidam nobilis [Robertus de Alta-ripa] habitum Monachalem apud Ely suscepit; qui ante ingressum suum Deo & S. Etheldredæ contulit Manerium de Estune; quod Ecclesia diu libere possedit, donec prædictus Episcopus illud cuidam consanguineo suo distribuit.

Ric. c. 8.

Tho. de mirac.
Etheldr. c. 13.

Tho. c. 14.

Id. c. 15.

Id. c. 16.

|| Beringham
Tho.

Tho. c. 17.

Ric. c. 9.

* iii. Cal. le-
gunt Ricardus
& Codex Cot-
ton. 2.* Defunt ista in
Codice Cotton
utroque.

Post hæc idem Herveus finem vitæ suæ instare sentiens, præ nimia senectute decidit in languorem; & ad Monachatum se præparat; sed variis causis mediantibus rem tamdiu differre cogitur inde, donec morte superveniente defungitur: cum Ecclesiæ Elyensi præfuisset annis xxii. anno Dom. MCXXXIII. * Calend. Septembris; & pridie Kalend. ejusdem in Ecclesiâ Elyensi sepultus quievit. Post cujus obitum possessiones Ecclesiæ regia manus statim involvit; & Magistros crudeles Monachis præposuit. Circa illud tempus S. Etheldreda apparuit, cuidam Militi nomine Roberto de Altâ ripâ; promittens ei remedium salutis. Item B. Etheldreda visa fuit orare in quadam Capellâ: in unâ manu Psalterium tenuit, in aliâ verò cereum accensum. * Herveus Episcopus contulit Ecclesiæ Eliensi unam Albam de serico; cujus paratura de aurifriso optimo per girum confuitur, cum collario uno. Item unum favonem, unam casulam quæ vocatur Pascha floridum; duo magna tapeta, & unum baculum pastorem in superiori parte deauratum, &c.

NIGELLUS, Episcopus II.

Ric. c. 10.

Fert gules, in tribus
manibus argenteis, co-
ronam, clavem, cru-
menam aureas.

(*) Mortuo igitur Herveo primo Episcopo Elyensi, postquam xxii. annis sedisset, Monachis petentibus concessit Rex Henricus; ut non alium, sed quendam Clericum suum Nigellum Thesaurarium suum eligerent. Rege igitur imperante

(n) Nigellus, Rogeri Saresberienfis Episcopi nepos, ad Episcopatum Eliensem à Rege nominatus anno 1133. post Pentecosten, apud Lametham ab Archiepiscopo Cant. eodem anno consecratus fuit. Ista

Huntindoniensis & Annales Winchelcumb. produnt. Dies Ricardum rectè possidisse opinor. Quantâ iste solertiâ Thesaurarii regii munus exsequutus fuerit, Gervasius Tilberienfis in libro MS. de Scaccarii juribus

perante & favente apud † Buriam in Episcopum datus est anno tertio obitus † Burnam, Sic
Prædecessoris sui, v. Kalend. Junii, anno Domini MCXXXIII. & à Willel- Ricardus & Cod.
mo Archiepiscopo Cant. est consecratus anno eodem apud Lambythe || Ka- Cot. 2. Burt-
lend. Octobris. Hic ad Episcopatum suum veniens, cum magno honore intro- ham.Cod.Cot.1.
nizatur. In crastinum verò Capitulum Fratrum ingessus, exhortationis eis || 3.Cal.Ost.Cod
verba prædixit; & se velle magis eos omnibus diligere spondit; resque Cottom. alter &
sanctè tueri, dispersa congregare, & congregata illibatè servare fatetur. Ricardus, male.
Hæc latius in Opusculis Ricardi fratris nostri Historiarum studiosissimi inveniuntur. Ric. cap.11.

Interea Regis Thesaurarius & custos reipublicæ extiterat, Londoniam adi-
it; & cuidam nomine || Ranulpho totius Episcopatus curam commisit. Qui Radulpho Ric.
ut jura prædiorum possessionumq; Monachorum usurparet, malignis susurrati- Ric. c. 13.
onibus Episcopum sæpius circumvenit; & nisi divinâ miseratione impedire-
tur, religionem & Monachos in exterminium adduxisset. Item Episcopus de-
dit præceptum in suis initiis, quatinus per manus memorati Ranulphi cun-
cta Ecclesiæ possessio exterius describeretur; ut sciat quid habeat vel quid re-
cipiat in dominio in censu aut in milite; ne jus sibi competens & à loco di-
stracta alienetur, sed ab omni personâ, cujuscunque conditionis sit regularis
vel sæcularis, excutiat, ut quæ sua sunt secundum patrum decreta & institutio-
nes Conciliorum illibata recipiat atque possideat. Ad quod nihilominus con-
sequendum, utriusque Regis, veteris scilicet bonæ memoriæ Henrici ipsius
maximè judicio & justitiâ, quæ hîc inferuntur, recepit possessiones; sicut no-
vi nunc Regis Stephani mansueti autoritate in omnibus protendit. Infra In-
fulam verò Coveneya, † Mepale, extra Stewcheworde, Wrattyng, Stretele, † Mephale.
Redingas, Tripelaua, Impetuna, Pampesworda, Grauntesdene, Tyryng- Cod. Cot. 1.
toun, Merham, Cotenham, Snaylewelle, Beremotesdoun, Taderege, Chin-
tesdoun. Hæc quoque & alia Episcopus de invadentibus possessiones S. Ethel-
dredæ potenter abegit; & apud Wyndilbyry præsentibus iudicibus Radul-
pho Basset & Alberico de Ver, coram novem Hundredis, tam veteris Regis au-
toritate antea, quam nunc novi Regis præcepto, Ecclesiæ sunt adjudicata &
conclamata. Post hæc memoratus Episcopus jussit bona Ecclesiæ interius de- Ric. c. 14.

& consuetudinibus sæpius deprædicat. Uni-
cum apponam locum ex capite 33. De hac
ipsâ [quæstione] sollicitus fui circa Dominum
Eliensem [Nigellum] virum atque hujus offi-
cii peritissimum; cujus memoria in benedictione
sit in æternum. Hic illustris illius Anglorum
Regis Henrici I. Thesaurarius, & nepos Salef-
burienfis [Episcopi] cujus supra meminimus,
incomparabilem suis temporibus habuit Scacca-
rii scientiam. Maximus etiam existens in his
quæ ad sui statûs dignitatem pertinebant, ce-
lebrem sui nominis famam fecit. Adeo ut penè
solus in regno sic vixerit & sic decesserit; ut
gloriam ejus invida lingua denigrare non aude-
at. Hic etiam ab illustri Rege Henrico II.
frequenter rogatus, Scaccarii scientiam conti-
nuatâ per multos annos bellicâ tempestate penè
prorsus abolitam reformavit; & totius discre-
tionis ejus formam, velut alter Esdras Biblio-
theca sedulus reparator, renovavit. Longè
aliter Monachi Elienses; qui Nigello in
Clericorum Sæcularium partes propensiori
inensi, memoriam ejus intentatis rapinæ,
sacrilégii & prodicionibus criminibus detur-
pârunt; in eo sanè diligentiores, quam in
recensendis maximis, quæ Ecclesiæ Eliensi

contulit, beneficiis. Literatis certè me-
moriam Nigelli non ingrata esse debet; quo-
rum studia liberalitate suâ plurimum pro-
movit. Canonicis enim Regularibus bonæ
literaturæ operam navaturis Hospitium ap-
ud Cantabrigiam posuit, ubi loci Collegi-
um D. Johannis nunc cernitur. Huic po-
stea Hugo Norwold Eliensis Episcopus præ-
dia nonnulla contulit, eâ conditione, ut sæ-
culares bonarum literarum studiosi in idem
admitterentur. Postmodum autem Hugo
de Balham Eliensis Episcopus sæculares
Studentes cum prædiis à Norwoldo datis
transtulit ad domum S. Petri à semetipso
fundatam. Neve librorum copia studiosis
deesset, Nigellus Eliensibus suis contulit Ec-
clesiam de Wytlesey & Ympetone & duas
partes decimæ domini de Pampesworth, &
2. solidos & 2. denarios in Huntyngdone &
unam mansam in Ely, ad libros faciendos;
viz. ad codices describendos. Obiit Ni-
gellus 1169. 30. Maii; quod præter Ricar-
dum nostrum Obituarium Eliense testatur;
quamvis tempore duntaxat Quâdragesimali
anniversarium ejus celebratum fuerit.

Tho. de mirac.
S. Etheldr. c. 24

scribi; ut sciret, quæ & quanta illic inveniret. Quintâ enim die Januarii fecit videre totum thesaurum Ecclesiæ S. Etheldredæ in auro & argento, in palliis, in libris, & omni genere ornamentorum eidem Ecclesiæ pertinentium. Post hoc præfatus Episcopus surripuit Monachis res suas, & Ranulpho eorum adversario commisit; qui eos crudeliter affligit, Priorem & Monachos suos suâ potestate proscripsit; debitos famulos ejecit, novos introduxit, non qui famularentur, sed infidiarentur: mutat officia, tollit subsidia, minuit victualia, detinet redditus, arcet exitus; vallis & sepibus & custodiis omnem intercludit semitam; ne de illâ violentiâ possent ad publicam ire querimoniam. Itaque videntes illi se hoc modo incarceratos, flagellum Domini sub expectatione misericordiæ patienter sustinebant, orationibus & jejuniis adjuvantes Sanctarum corpora, in quarum patrocinio confidebant. Eratque vigilia S. Leonardi Confessoris, cum hæc eis supervenerat afflictio. Sicque totus ille annus transiit; & Monachis summam egestatem patientibus, magnam in sequenti anno iram Dei passuris, de rebus eorum insolescebat ille Ranulphus. Et Monachis Elyensibus per biennium misere afflictis manus Domini jam parat occurrere; ut illum nefarium Tyrannum, quem nulla frangebatur misericordia, ultio præoccuparet divina. Unde nefando præventus instinctu, ad subvertendam patriam complices sibi allexit: sed per S. Etheldredam detectus, proditoris conscius fugam iniit. Eadem enim vigiliâ S. Leonardi, quâ ante duos annos ipse super res Monachorum se extulerat, nequissima proditio revelari cœpit. Quidam enim occultus horror de tanti propositi immanitate eum invaserat; & de suorum fide non satis fidebat. Sumptis secum quæ poterat, fugâ sibi consuluit; & totam causam suis reliquit. Monachis igitur S. Etheldredæ meritis liberatis à crudeli Tyranno, magno exultant tripudio, Dominum & almam ejus Virginem laudibus attollunt. Dei igitur judicio & S. Etheldredæ perterritus præfatus Episcopus reddit Monachis bona sua, non tamen plenè omnia; quæ & Cartâ suâ confirmavit.

Ric. c. 15.

Ric. c. 16.

Ric. c. 21.

Quinto autem Præfatus sui anno, qui est quartus regni Regis Stephani, & etiam multò antea, ubique locorum in Angliâ & Normanniâ fuerunt rapinæ & homicidia; jamque cœperant mala fieri in terrâ latronibus grassantibus; Baronibus Domino suo Regi fidem violentibus & sibi rebellare parantibus, & rebus undique dissidentibus. Non enim fidem invenit in terrâ; ut compleretur, quod per quendam Sapientem longè prædictum fuerat de illo: *Nocebit possidenti & impiis impietas.* Pius quippe ac mansuetus cum esset Rex, dives, corpore validus, & tunc temporis fortissimus virorum super omnes Orientales probatur extitisse. Sed jam ad contextum Historiæ revertamur. Primum igitur hujus mali exordium cœpit in Angliâ Baldewynus de Ryverys, & Episcopus Nigellus, malignorum instinctu, Monachis obnixè dissuadentibus, contra Regem munitionem in Ely ex lapide & cemento statuerat firmissimum; quod virtute S. Etheldredæ crebrò dissolvebatur. Unde ad aquam prope machinas construxit munitionem de lignis factam, aggere cinxit, & Alherede nihilominus reparatum custodiæ mancipavit. Cognoscentes hoc potentes quidam patriæ habito sermone cum Episcopo pactum stabiliunt per suum auxilium locum contra Regem firmissimè tenere. Quo audito Rex exercitum misit ad impugnandam Insulam. Sed frustratis ensibus diu laboraverunt. Quibus Rex descendens in auxilium, * Alherede applicuit, illic congregatis navibus, & innexis desuper || crateribus vadum equitibus transmeabilem fecit. Et mox ut intelligunt adesse Regem, abjectis armis milleni & milleni hostium territi ante faciem ejus fugientes, absconderunt se per paludem in feno & speluncis; cum pauci illorum si restitissent, Regem cum suis facile prosternerent. Episcopus verò nocte ante discesserat cum tribus tantum sociis; & ad Dominam Imperatricem, quæ tunc Gloucestræ morabatur, iter arripuit; sicque illæsus evasit. Monachi autem hoc timentes vehementer plangebant.

* Alrehede.
Cod. Cot. uterque.
|| Cratibus. Ric.

Anno 1140.
incunte.

Inten-

Intendunt esse causam immensi discriminis & dampni continui Ecclesie; tamen illi pro certo Episcopum multipliciter exorantes prostrati supplicabant; quatinus pro Dei timore & Sanctarum Virginum reverentia & gradus sui honore à temeraria presumptione ac iniquorum consilio desistens, debitum Regi obsequium impenderet. Sed ad hoc penitus non adquevit. Propterea Rex iussit omnia, quæ illius erant, seisciri in manu suâ. Tunc Monachi excusantes se apud eum, & minimè conscios esse consilii vel commissi Episcopi, & ne offensum vindicet in eis victum subtrahendo vel dampnum loco inferendo, miserabiliter efflagitant. Ille benignus & pius ut erat pectore, non solum innoxios donavit; verum etiam Cartâ suâ omnia illorum in pace constituit atq; dimisit. Rex autem Stephanus, postquam in Ely advenit; milites Episcopi castellum de Alherede relinquere coegit, suis custodiendum tradidit; & res totius Episcopatus tam exterius quàm interius in manu suâ accepit. Episcopum verò bonis omnibus destitutum deiecit, dejectum exiit. Idcirco Episcopus Gloucestriz, ubi secesserat, cum necessaria, prout consueverat, minimè haberet; sui, qui ad ipsum confugerant, egestate laborabant: Ipse enim solatium non admittebat in exilii discrimine; & oratio fiebat à Monachis filiis suis sine intermissione ad Deum pro eo. Et consilio tandem inito nuncios misit Romæ, summo Pontifici gravamina suæ Ecclesie designare & exspoliationem sui ostendere: Alexandrum videlicet Monachum Ecclesie nostræ & postea Priorem, virum bene religiosum, doctum & eloquentem Latinâ, Gallicanâ & linguâ Anglicâ; & ceteros, qui secum aderant viri scientiâ & dignitate præclari. Et negotium strenuissimè agentes, acceperunt ab excellentiâ Romanæ dignitatis ad Archiepiscopum & Episcopos Angliæ, & ad Rothomagensem Archiepiscopum literas de restituendo Nigello Episcopo in sedem suam.

Nec diu post hæc duo effluxerant anni; & ecce cum dicerent; *Pax & securitas*; incautos iterum oppressit repentina calamitas. Dirigitur enim in Ely à Rege Stephano cum militari manu in armis strenuus Comes Gaufridus de Mannavillâ, associante ei Comite Gileberto; ut homines Episcopi, qui tunc latenter affugerent, inde abigeret, aut gladiis truncaret. Qui festinus adveniens, hostilem turbam fugavit; milites verò teneri iussit; & equis impositos pedes eorum sub equis ligatos spectante populo usque in Ely perduxit; ac sibi occurrentes Monachos cum crucibus & sanctuariis, ut saltem vel sic furorem Tyranni lenirent, vix serò in gratiam suscipere dignabatur. Crimen verò super eos objecit frendens, & comminans ipsoꝝ interitum & loci sancti desolationem; vulnusque jam proximè illatum crudeli indignatione renovavit: succidens eis penitus victum & possessiones eorum. Super hoc quippe Regem Stephanum compulsi adierunt; quos devotè suscipiens, non solum benigno consolabatur alloquio, sed hoc mandatum Comiti pro eis direxit; & sua omnia in integrum restituit.

Ric. c. 23.

Reversus itaque Episcopus valde à cunctis optatus ad sedem suam tandem in Ely per diversos labores & inedia macerationem, necdum binis in exilii discrimine annis completis; & honestissimè tam Monachorum concentu quàm plebium occurſu debitâ cum devotione suscipitur: totumque Episcopatum cum munitione de Alherede, fultus auxiliis Domine Imperatricis, à Gaufrido de Mannavillâ & Gileberto Comite, qui Insulam ex parte Regis invaserant, obtinuit; & ibat quotidie proficiens in necessitatibus loci, officio ministerii sui diligenter intentus, Monachos & familiares jam ut dilectos filios & assuetè consultos habuit & in cunctis agendis ascivit; gratum eis & benevolum se intentius exhibuit; errata corrigere, bona addere proposuit; quod proculdubio fecisset, si perversitas suorum id fieri non metuisset, videlicet Gocelini de Ely, Radulphi Dapiferi, Alexandri pincernæ; quorum instinctu bona interius diripere & possessiones Ecclesie coactus est exponere. Interim crescentia undequaque in regno mala decidium minitabant; regni negotia penitus

|| Atheldrede.
Ric. Alrehe.
Cod. Cor. uterq.

nurare

nutare videbantur. Fortes in suis confissi munitionibus, invadunt res Ecclesiarum, & vastant; ac postpositis nemoribus infra moenia venabantur. Numisma quoque & æs & commercii formam quisque apud se transmutavit, minuit & adulteravit in suis finibus, & quam voluit impressit imaginem; prout dragmam de Ely, quod integrum servabatur ex argento electo ac pondere publico per Episcopum extitisse memoratur.

His ita gestis, sedit Rex Stephanus in sede regni; & siluit terra in conspectu ejus. Et veniens Londoniam, quæ caput est Angliæ, occurrerunt ei pacifici suscipientes illum magno cum honore. Ibi consilio adunato Cleri & populi, Episcoporum atque Abbatum, Monachorum & Clericorum, plebisque infinitæ multitudinis, præsidente Romanæ Sedis Legato fratre Domini Regis Henrico Wynton. Episcopo, & Theodbaldo quem nuper Archiepiscopum Cant. fecerat; de statu regni cum illis tractavit; & ut in hostes pacis & patriæ sententiam ecclesiasticæ severitatis promulgarent indixit. Cum invicem causæ ab alterutro agerentur; Presbyter quidam Vitalis nomine conquestus est coram omnibus; quodd Dominus Elyensis Episcopus eum non judiciali ordine de suâ Ecclesiâ expulerit. Huic per omnia ille Legatus favebat, & suffragari voluit. Cujus etiam machinationem quidam magnæ autoritatis & prudentiæ viri adversus Dominum Nigellum Episcopum parati insurrexerunt: illum ante Domini Papæ præsentiam appellaverunt, sinistra ei objicientes plurima, maximè quodd seditiones in ipso concitaverat regno, & bona Ecclesiæ suæ in milites dissipaverat; aliaque ei convicia blasphemantes improperebant. Episcopus verò Elyensis pro tam imminente sibi negotio auxilium Domine Imperatricis & suorum colloquium requirendum putavit. Qui dum pergeret, homines Regis undique pervagantes loca obtinuerunt; semper in Episcopum Nigellum universi penè si quid malè & perversè inferre potuissent, parati. Quem apud Warrham fortuitu obviam habentes, invadunt, absque miseratione bonis suis dispoliant; equos & indumenta, insuper Capellam optimam, quam Episcopus secum de Ecclesiâ tulerat, incontaminatis manibus rapiunt. Similiter Albam optimè paratam pallio pulcherrimo superaurato, quam S. Ethelwoldus dedit Ecclesiæ, & duas Albas in paraturis pallii, & duas stolas cum favonibus, quarum unam decentissimam dedit Alsinus Abbas; & duas tunicas & duas dalmaticas & duas cappas Alsinus Abbatis; & insulam viridem, quam dedit Aelfwara Domina, bene aurata cum listâ operata: & turribulom operculo ex argento superauratum cum cathenis argenteis, quod dedit Alsinus Abbas; & duas ampullas argenteas, calicem de argento bene auratum, textum de auro cum Reliquiis; privigilium unum, pro quo Ecclesia postea expendit quinquaginta duas marcas; unam pallam altaris. Et sublatis omnibus, in suum redierunt præsidium. Sed tamen Episcopus, qui quærebatur, Deo suffragante illæsus evasit; & pro voto impetrans quæ à Dominâ Imperatrice poposcerat, in Ely properanter advenit, iter ad Romam in proximo suscepturus: licet interea insidias per circuitum & deprædationes ab hostibus gravissimè toleraret.

|| Holof. Cod.
Cor. nterque.

Quamobrem cum nulla copia rerum suarum ad exequendum tanti itineris laborem sufficeret; collectos in unum, quos sibi admodum familiares putaverat, secretius convenit, Gocelinum videlicet cognomento de Elye, Willelmum de Laventonâ, Hubertum Clericum, Willelmum cognomine Monachum, Henricum Peregrinum, Ranulphum || Hoslof, Alexandrum Dapiferum; quibus usus est in omnibus Achitofel in dampnis Ecclesiæ; quatinus super infortunii hujus discrimine quid utilius intelligerent, palam insinuent. At illi ut de thesauro Ecclesiæ acciperet, incunctanter ammonere satagunt. Sed ne tumultus aut seditio fieret in populo & inter Monachos; villam de Haddestock, quam diu calumniati fuerant, eis reddidit, & Cartâ suâ confirmabat & perpetuò consignabat. Cumque id Monachis exorando suggereret; tandem cum lacrimis

lacrimis & gemitu non sponte sed coacti sic oblatum suscipiunt: ut redditâ illis possessione & jugiter concessâ, infra tres menses redditus sui in integrum reformaret quicquid extulerit; quæ hîc assignanda non præterimus. Calicem videlicet aureum de quinque marcis auri, de feretro S. Etheldredæ cccxxvi. marcas argenti, & duos margines de ii. marcis argenti; & duas bacinas argenti de sex marcis, duo candelabra de sedecim marcis. Dehinc paratis sumptibus affluenter Romam petiturus, per multam asperitatem laboris iter invadit; † ubi ante conspectum Domini Pontificis Lucii non solum adver- † Anno 1144. sus se inimicorum querelas justâ ratione fefellit; verum de objectis sibi criminibus se excusavit. Et judicio omnium à perversorum inquietudine, fultus & adjutus multipliciter auxiliis Archiepiscopi Theobaldi, absolvi meruit.

Sed dum Episcopus moras diu faceret; quotidie injuriis angustabatur domus ejus & pressuris. Insuper homines Regis erga locum fratrum Ely infidias unanimiter paraverunt. Adversum quos cum custodes Insulæ non sufficerent rebellare; Gaufridum Comitem tunc adversarium incendiis patriam & seditionibus perturbantem suscipiunt. Cui etiam Castrum de Ely atque Alrehede ob firmamentum tuitionis submiserunt. Hic totus in rabiem in- vectus, Ramesiam nobile Monasterium invadens, fugatâ Monachorum catervâ custodiam posuit; similiter apud Benwick in ipso transitu aquarum. Inde recessum habuit per Ely quietè. Fordham quoque contra hostes sibi cum validâ manu firmare usurpavit. Propterea Rex Stephanus irâ graviter accensus, omnia hæc reputavit ab Episcopo Nigello machinari; & jussit eve- stigio possessiones Ecclesiæ à suis undequaque distrahi in vindictam odiorum ejus. Succisâ igitur Monachis rerum facultate suarum, nimis ægrè compelluntur in Ecclesiâ, maximè ciborum inediâ. Unde non habentes stipendia victuum, gementes & anxii, reliquias thesaurorum, quæ parvo in loco residuæ erant, viz. de octo feretris argentum quod inveniunt & aurum sumpserunt; quæ deinceps minimè sunt reformata. Oppresserat enim fames omnem regi- onem; & ægra seges victum omnem negaverat; per viginti miliaria seu tri- ginta non bos non aratrum est inventus, qui particulam terræ excoleret; vix parvissimus tunc modius emi poterat ducentis denariis. Tantaque hominum clades de inopiâ panis sequuta est; ut per vicos & plateas centeni & milleni ad instar uteris inflati exanimēs jacerent: feris & volatilibus cadavera inhumata relinquebantur. Nam multo retro tempore talis tribulatio non fuit in cunctis terrarum regnis. Potentes per circuitum latè vastando, milites ex rapinâ conducunt; villas * comburunt; captivos de longè ducentes miserabili- ter tractabant: pios alligabant in compedibus, & nobiles in manicis ferreis. Furit itaque rabies vesana. Invisita lætatur malitia: non sexui, non parcunt ætati. Mille mortis species inferunt, ut ab afflictis pecunias excutiant: fit clamor dirus plangentium; inhorruit luctus ubique morientium; & constat fu- isse completum, quod nunciatur in Apocalypsi Joannis: † *querent homines mori & fugiet mors ab eis*. In his tamen dolorum eventibus inter scandalorum discrimina securè navigavit, & gloriosissimè Dei Ecclesia floruit.

* Dehinc om-
nia usque ad
Nigelli char-
tam in codice
nostro deside-
rata, ex alio co-
dice Collegii
Corporis Chri-
sti Cantab. re-
stituenda cura-
vi; & frequen-
tia codicis Can-
tabrigienfis
sphalmata ex
Codice Corto-
niano emenda-
vi.

† Apoc. ix. 6.

Hæc omnia Episcopo quamvis Romæ longius commoranti satis innotue- runt; & gratia Domini Papæ sublimiter donatus, his munimentis tandem roboratus contra deprimendum ingenia, ad domum gaudens rediit, id est apud Ely; ubi tremens residebat, nec inde transire audebat nisi militum sep- tus & satellitum multitudine. Nam ipso antea foris tardante, Comes supra- dictus Gaufridus interim ab exercitu Regis interiit; sicque Dei judicio patriæ vastatore sublato virtus bellatorum, qui secum manum ad perniciem misero- rum firmaverunt, plurimum labefactata est; cognoscentes Dominum Chri- stum fidei suo Regi de hostibus dare triumphum, & adversantes ei potenter elidere, ad hoc expavit cor inimicorum illius; & facti sunt amici, qui pridem eum impugnabant, fidem & obsequia spondentes per omnia. Inde etiam E- piscopus

piscopus maximè territus, Regem timuit Stephanum tunc nimis offensum, ideo quòd feditiosos patriæ adversus illum instigaret, susciperet, in cunctis opitularetur, fœdus cum eo sæpius inchoatum minimè fervasset, & obsidem quem pro tuendâ pace dedit callidè subtraxerit. Præceperat quippe Rex suis tunc bona Episcopi undique diripere; quod ipsi non segniter implere parabant. Saviunt, quæque consumunt & sibi vendicant. Episcopus velut alto vulnere faucius, tanti discriminis se reum esse ingemuit; Dei miserecordiam & Beatæ Etheldredæ suffragium flebilibus vocibus implorabat assiduus; ut quæ suis in omni tribulatione non desinit misericorditer subvenire, aliquando propter amorem Domini sui Jesu Christi nunc dignetur ei adesse in præsentis tribulationis articulo. Et quidem sensit celeri effectu sibi esse collatum, quod devoto affectu exorabat, per sanctæ Virginis meritum. Nam cum diu nemo de illo ad Regem audebat ferre sermonem; casu advenerat ad Episcopum facundissimus Clericus quidam, præclarus genere, à Rege honoratus & valde amatus, nomine Ricardus de Ponte Cardi. Hic negotium pro Episcopo suscepit, ad Regem detulit, delatum ad exitum perduxit; ut securè & sine dubio in præsentia Regis veniret, obtinuit, & quamcunque posset cum illo pacem vel conditionem stabiliret: & factum est. Cùmque die statuto adductus fuisset à propinquis & nobilibus Regni ante Regem in || Jepisvych villâ Regiâ; vix tandem supplicatione multorum concordiam vel gratiam ab eo impetrare * potuit. Sic tamen ut sub obtentu pecuniæ, ter-centarum viz. marcarum argenti, insuper filium suum obsidem daret iterum, quem adolescentem in Monasterio nutriebat; pro quo, & per quem magnis & multis lædebatur Ecclesia incommodis.

Conventione igitur fide & sacramento firmatâ, recessit Episcopus à Rege, pacis & concordie munimentum accipiens. Rex itaque spem sibi promissam accelerat; & Episcopo ad persolvendum nulla rerum suarum copia suffecerat. Argumenta componit ingenii, æstimans circumloquendo Monachos minùs peccati se scire obnoxium, si quod residuum erat de Ecclesiâ surriperet. Et ascitis primoribus domus suæ, per quos in multis & magnis abuti cognoscebatur, Gocelino viz. cognomento de Ely, Willelmo de Laventunâ, Alexandro Dapifero, & aliis, quorum nomina in præsentis capitulo tanguntur, his monet blandâ circumventionem Monachos adire, animos eorum temptare, prece aut promisso quolibet modo ad consensum emollire; ut saltem de ornamentis Ecclesiæ ducentas marcas argenti tantum liceret assumere: quod illi audientes, nimium mœsti effecti, quoniam intendunt domum Dei omni decore interius expoliandam, ei unanimiter contradicunt. Ille autem urgente necessitate perpetim rogando insistit, spondens, promittens jurejurando infra annum se cuncta pro certo restauraturum in melius: insuper villam de Haddesstoke cum appendiciis suis eorum usibus perpetuò concessurum miserabiliter efflagitando asseruit; & fidejussores id sacramento affirmaturos produxit: sicque jugiter perseverat in prece, donec quod rogaverat assecutus est in munere. Cœpit itaque de feretro Sanctæ Etheldredæ lxxiv. marcas argenti, & de fronte xxv. marcas: nam alteram partem Feretri, h. e. in dexterâ, antea ceperat: & de tabulâ ante Altare lxiv. marcas argenti, & ii. marcas auri, & iii. uncias & dimidiam, de duabus Imaginibus versus altare B. Mariæ & S. Johannis lvii. marcas argenti; & ii. marcas auri & dimidiam. Cœpit in candelabris xviii. marcas, || crucem magnam argenti, quam ferre solebamus diebus festis xvii. marcas, & ii. uncias auri, iii. cruces cepit xxv. marcas & † vi. marcas auri & unciam & dimidiam, & calicem iii. marcarum argenti. Hæc omnia benè operata fuerunt; & hæc cepit Episcopus Nigellus de Ecclesiâ sub his fidejussoribus; ut si quando sinistra fortunâ aliquâ ipse impeditus fuerit in tantum ut ipse thesaurum reparare non queat, ipsi de suo proprio redderent pro eo, & damnum Ecclesiæ restaurarent; & in conspectu fratrum

|| Gepestwych:
Cod. Cot. 1.

* Valuit. Cod.
Cotton.

|| Turrem. Cod.
Cot. 2.

† ii. Cod. Cotton.

una-

unanimiter consistentium hoc servandum in manu Tomberti Prioris affidaverunt & juraverunt, Willelmus viz. Archidiaconus de lx. marcis, Gocelinus de Ely xl. marc. Ernulphus medicus de x. marc. Petrus Clericus de x. marc. Alexander Clericus de xx. marc. Gilbertus Capellanus de x. marc. Albertus Anglicus de x. marc. Henricus Peregrinus de xv. marc. Hubertus Clericus de v. marc. Willelmus de Schelforde de xx. marc. Summa cc. marc. habetur, quam supradicti viri, sicut prædiximus, se reddituros pollicitari sunt, licet Episcopus nunquam aliquid inde reddidisset. Episcopus etiam manu suâ illud se servaturum super altare majus affidavit; & chartâ suâ Manerium de Hadstoke ad operationes Ecclesiæ in usibus Monachorum perpetuo confirmavit.

Sed nec adhuc recordatus est beneficiorum aut dilectionis, quæ patri compatiens in suis necessitatibus impenderunt: immò ad disperdendum res Ecclesiæ manus ejus est iterum extensa. Consilio igitur prædictorum fide jussorum omnes Ecclesiæ usus in jus suum convertit; quam sacris vasis penitus exinanitam non jam divini cultûs sed suorum collateralium optabat esse || habitationem. Sævus semper Monachis & infestus; ut non discerneretur hominibus magis quàm Deo bellum intulisse. Tulit igitur reliquias ornamentorum templi Domini, quondam coronati nunc verò languentis & ad terram miserè prostrati; & posuit in vadimonium Episcopo Lincolnensi; Casulam viz. beatæ memoriæ Edgari Regis, & cinctorium imprimis & albam cum amictu Turstani Monachi ejusdem Ecclesiæ Præpositi, & stolam illius, quæ prorsus in unâ vice amitteretur, nisi Monachi celerius de xxxix. marcis argenti, ut rogaverat, ei succurrerent; quas vix cùm adquisissent, subtrahentes sibi de victu & vestitu, per manum Prioris qui tunc erat dederunt. Sed suscipiens, in suos expendidit usus; atque alterâ vice die peremptorio statuto Monachis, ut ea tunc acquietarent vel deinceps carerent; & dedit Ecclesia lxvii. marcas argenti per manum Willelmi Sacristæ. Iterum pro vadimoniis, quæ exposuit ante Episcopo Londoniensi, Nicolao similiter Clerico magnum calicem & crucem argenteam, unde tunc reliquiæ inclusæ fuerant sunt; redemit nunc Ecclesia lvii. marcis & vi. solidis & octo denariis. Item pro parvo textu aureo & pro ansâ argenteâ dedit v. marcas cuidam de Thetford; & præterea uno anno abstulit de Sacristariâ xxiv. marcas & vi. solidos. Antea verò prædictam crucem & textum similiter pro nummis transposuerat Judæis apud Cantebrigge, quæ gloriosus Rex sæpe dictus Edgarus ob signum libertatis suæ ac munificentiae ibi donavit: & ne tanto muniminis titulo frustrarentur, Monachi dederunt cc. marcas per manum Willelmi Prioris. Insuper oblationes, & redditus, & totum quod venerat ad altare Sanctæ Etheldredæ per tres annos, in aucupibus & venatoribus suis expendidit. Quod enim in terris & vicis & redditibus & possessionibus egerit, clamor vulgi diffamat, & ipsa nimietas insolentiae procul ostendit.

Talium nempe auctores extiterunt & rei præfati Clerici, Gocelinus viz. summus in consilio, versutus ingenio, primus in dolo, nulli secundus in flagitio. Hic Herveum Episcopum in suis initiis callidè circumveniens, pro voto sibi allexit. Etiam dominum suum, qui eum nutriverat, Thurstanum ipsius Ecclesiæ Præpositum & Monachum apud Regem Henricum accusatum de ministerio * eliminatum voluit; in quo sic fraudulenter subitus non timuit. Cùmque meritò rependere loco deberet omne bonum quod habuit; è contrario malum pro bono ille reddit; & calicem ex auro Wlwyni Monachi quatuor marcarum & dimidiæ perdere fecit. Insuper collegam sibi adjunxit in astutiâ consimilem † Eſebertum cognomento de Wachesham; qui tanquam unus Dioclesianus & alter Maximinianus, ambo Dei & Sanctæ Etheldredæ extiterunt inimici, non cessabant bona ejus surripere, minuere, alienare, & plagâ inestimabilis damni infligere curabant: quod in multis crudeliter impleverunt. Et quidem Gocelinus ductor belli, postquam noctu virginis

|| Habitaſculum.
Cod. Cotton.

* Eliminavit.
Cod. Cotton.

† Eſebertum.
Cod. Cotton.

Etheldredæ tumultum ausu temerario irrumpere præsumperat, sicut legitur, quod omnis violenta prædatio efficitur cum tumultu, & ipse totus furia in-
 vectus audacter invalit, prius manum apposuit; aurum, argentum, lapides
 pretiosos, ornatum omnem in securi & ascia evellendo projicit; destinatos
 in scelere arguendo obsecrat sine morâ domini Episcopi iussa implere; ne-
 sciens miser, quod repente divinitus in ultionem sacræ Virginis Etheldredæ
 gravissimas foret pœnas luiturus. Nam dolore nimio pedum improvise oc-
 cupatus, quem Medici podagra Græcè nuncupant, gressu omni destituitur;
 talique infortunio longè decoctus, correctionem de cœlo impatienter ferens,
 noluit adhuc intelligere ut bene ageret, nec de pravæ consuetudinis errore re-
 versus est, quo tempus sacerdotii sui vivendo luxuriosè consumperat, & || sa-
 lariam præposituræ suæ in superbâ & abusione totam dissipaverat; verum in
 paupertate & ærumnâ vitam finivit; & non tantum ille, sed quotquot fue-
 runt conscii de suâ temeritate, minime sunt compuncti; quia nunc periit
 memoria eorum cum sonitu: quod debitis locis plenè describam.

|| Substantiam.
 Cod. Cotton.

Alius verò de consilio malignantium, Willelmus supra memoratus de Shel-
 ford, comes in universis paratus ad scelus, cum ligonibus, cum malleis, cum
 fabrorum instrumentis temerè processit; super feretrum secundus ipse ma-
 num iniecit, æs inde tulit; sed factum doluit mox amarissimè. Cum enim
 esset dives valdè, & nullius egerit; casu in tantam devenit inopiam, ut nec
 etiam vitæ necessaria haberet. Consumptisque omnibus quæ illius erant,
 quid ageret, quò se verteret, ignoravit. Tandem multum diu postulans,
 vix à fratribus in Ely meruit ad Monachatum suscipi; ubi in luctu, in la-
 crymis, in vigiliis, in orationibus persistens, reatum ingemuit, reliquum vi-
 tæ spacium verè pœnitendo explevit.

Deinde Prior Thombertus & Secretarius Radulphus consentientes consilio
 nequam, qui murum se ponere deberent pro domo Israel, favore & humanâ
 decepti gratiâ, Episcopo in desideriis animæ suæ paruerunt; cum Deo esset
 magis obediendum quàm hominibus; & qui hominibus placent * *confusi sunt,*
quoniam Deus sprebat eos; sicut mirabilis patefecit eventus: subito iusti ju-
 dices Dei vindictam scilicet & reatus supplicium senserunt; & vexati sunt at-
 tribulatione malorum & dolore infirmati, nec fuit qui adjuvaret. Ex his su-
 perior paralyti morbo incurabili percussus, omni penè membrorum motu ac
 linguæ privatur officio. Alter vulnere correptus lethali, præ nimia doloris
 angustia facies illius tumescere coepit, quæ totam maxillam verterat in saniem,
 & molestiæ gravitas in vulnus dissipaverat. Sicque continuè in suppliciis
 gementes utrumque inutilem reddit languor; quibus cum nulla medicorum
 experientia proficeret; longè exitialiter cruciati, dolendo exitu vitam termi-
 naverunt, Deo vindice & sanctâ Etheldredâ: ideo quod posuerunt adversus
 eam mala pro bonis, & odium pro dilectione; cum eos enutrivit & exaltavit,
 ipsi autem contemnentes spreverunt eam.

* Psal. liii. 5.

|| Halof. Cod.
 Cot.

† Plifici. Cod.
 Cotton.

In posterum verò Radulphus || Elos, qui hanc domum privavit optimâ pal-
 lâ xl. precii librarum, præsertim in possessionibus multis & bonis loci disper-
 dendis atque surripiendis suasit atque semper fautor existerat, nunc quidem
 iudicio Dei morbo preventus est subito sub mamma illius vesicâ quam † medici
 carbunculum vocant; unde secatus curari non potuit. Inde Richardus de
 Sancto Paulo ostendiculum doloris incurrit. Tam mirabiliter languit, quod
 à cognatis omnino & notis spernebatur. Willelmus verò Archidiaconus in
 ipsâ Ecclesiâ S. Etheldredæ, cum quodam die contra Episcopum Dominum suum
 placitaret, repente coram omnibus simul surdus factus est & elinguis. Quid
 multa? à Monachis in Infirmaryam deportatur; per septimanam multiplici
 ægritudine dispendio fatigatus, sine motu corporis nono die expiravit.

In tempore prædicti Episcopi multa Miracula contigerunt per merita Sanctæ
 Etheldredæ. Item in tempore suo quidam per fraudem sibi usurpavit villam
 de

de Stewcheword. In hoc quippe tempore Rex piissimus Anglorum Stephanus, cum prope xix. annos regnum, sed laboriosissime & cum multâ difficultate, tenuisset, morbo dysentriaco ægrotavit, quo & mortuus est: cui successit in regnum Henricus cognatus ejus, quem post se hæredem elegerat, natus Domine Matildis, quondam Imperatricis, veteris Henrici Regis filie, à Gaufrido || Niveralle patre Andegavensi Comite genitus; qui susceptus in Regem & à Theobaldo Archiepiscopo Cantie consecratus, leges iniquas prohibuit, pacem diu ablata reformavit, transgressoribus pœnam indicit, Castella adulterina diruit, seditiosos de regno expulit; nullus adversus eum prævaluit, sola tantum pars inimica Wallensium non mollebat. Collegit autem æs multum nimis & aurum & argentum in expensas militum, ad Tholosam civitatem Aquitanie impugnandam; sue ditioni eam tunc addere cupiebat. Cernens verò Episcopus Nigellus Dominum Regem in tanto negotio pecuniis egere, conditum accepit ab eo, atque ministerium inter Curiales; videlicet Thesaurariam emit quadrigentis libris filio suo * Francisco nomine, apud Monasterium in Ely educato, magnæ calliditatis & prudentiæ juveni, à quo & per quem Domus illa non parvis lædebatur adversis. Cùmque non haberet unde redderet; vestes & vasa ac quæque concupiscibilia de domo sanctæ Etheldredæ surrepsit, dicens sibi semper sufficere quæ illic erant: insuper pallam eximie paraturæ auri & gemmarum, quam Emma Regina in velamentum sepulchri sacre Virginis obtulerat, accepit, atque Monachis invitatis Episcopo Lincolnie pro nummis exposuit; quam similiter alterâ vice, ut scriptum est supra, cum aliis bonis Ecclesiæ transposuit; sed Monachi ex suis inopiis, ne tantus ornatus fraudaretur à loco, redemerunt. Contigit namque tunc Episcopum Lincolnensem pro causis sue Ecclesiæ Romam ire, Præsulatum agente Domino Papâ Eugenio; cui ob gratiam illius captandam offerre voluit eandem pallam. Sed ut vidit Dominus Papa Apostolicus, & ipsam diligentius intuens clarâ luce, precium tanti vestimenti admiratus, intellexit de aliqua famosâ & antiquâ fuisse Ecclesiâ. Inquisivit, unde tale ornamentum veniret; & cum deprehendisset de Ely fuisse; sub interminatione Apostolicâ jussit illuc remotâ omni occasione suum reportare ornamentum. Expletis igitur negotiis, ex quibus compulsus est Episcopus Romanos adisse apices, Angliam rediit, secum referens eam quam detulerat pallam; aurum cupiens de eâ emollire. Invenit autem aurifices & aurifrisorias, qui votum suum de opere explerent; & illi manus apponunt, forcipes applicant, preciosam aurifrisam scindere parant; sed ut lapis aut æs contra acutissima ferramenta dirigunt. Temptant iterum atque iterum; sed inanis fit conatus ipsorum. Scimus enim & confidimus ex voluntate sanctæ Virginis fieri debuisse. Nam Monachi illic velum matris sue cum gemitu lamentabantur fuisse abstractum; & dato precio, quod injuste amiserunt, denuò receperunt, gratias agentes illi pro cunctis beneficiis ejus.

Postea memoratus Episcopus fuit suspensus à Papâ Hadriano pro bonis Ecclesiæ sue dispersis; & ab eodem Papâ à sententiâ relaxatus, precibus & postulationibus Regis Henrici & Archiepiscoporum & Episcoporum Angliæ; tali tamen conditione, ut in præsentia Theobaldi Archiepiscopi Cant. jurejurando promitteret, ut bona Ecclesiæ sue, pro quibus suspensionis sententiâ meruit, restauraret, alienata & distracta ad Ecclesiam renovaret. Unde idem Papa eidem mandavit; quod si Comes Willelmus Warenne, Comes de Clare, Comes Albemarle, Gaufridus Martelli, Henricus filius Geroldi, Robertus filius Unfridi, & Johannes de Port, bonorum præfate Ecclesiæ detentores fuerint; eos studeas diligentissime convenire, ut omnes possessiones Elyensis Ecclesiæ, quas per violentiam & contra justitiam, sicut dicitur, derinere præsumunt, in integrum, si ita est, postpositâ omni occasione & excusatio-

|| Venerabil.
Codex Cotton.

* Ricardo. Cod.
Cotton. rectius.

ne restituant. Quod si facere contempserint; eos ex tunc, omni appellati-
 one cessante, auctoritate nostrâ excommunicationis vinculis astringatis, &
 ipsos tanquam membra Diaboli ab omnibus parochanis vestris usque ad con-
 dignam satisfactionem faciatis evitari. Dat. Laterani xvii. Cal. Februarii.
 Item prædicto Episcopo mandavit Thomas Cant. Archiepiscopus; quod Sa-
 cristariam Elyensem, quam cuidam Clerico uxorato tradiderat, Monachis
 restitueret, sub his verbis. Thomas Cant. Archiepiscopus, N. Eliensi E-
 piscopo. Vestrorum Eliensis Ecclesiæ Monachorum querimoniam accepimus,
 quod vos Sacristariam ejusdem Ecclesiæ, quam, sicut asserunt, in exordio ve-
 stræ promotionis eis concessistis pro suâ voluntatis arbitrio disponendam,
 quasi in vestrum dominium revocastis, subtractâ Monachis omni de eâ dis-
 ponendi potestate, eamque cuidam Clerico uxorato, præter aliarum con-
 suetudinem Ecclesiarum, tradidistis. Quod quoniam juri, ut dictum est,
 & consuetudini planè videtur contrarium; fraternitati vestræ præsentî scri-
 pro mandamus, ut hoc debitâ celeritate corrigatis, Monachisque quod su-
 orum est liberè satagatis restituere. Præterea ea, quæ de thesauro Ecclesiæ
 pro necessitate vestrâ subtraxistis sive pro pecuniâ mutuandâ sive aliâ de cau-
 sâ, monendo consulimus, ut quantocius studeatis revocare, & juxta promif-
 sionis vestræ promissum congregare non differatis. Minus enim decens est
 & honesta hujusmodi actio adversum vos, & pro vestris viribus sapienda.
 Suffecerit nobis ad præsens vos diligenter commonere; veruntamen si cla-
 mor iteratus ad nos redierit, Monachis in justitiâ suâ non poterimus de-
 esse. Idem Archiepiscopus eidem aliud mandatum direxit sub his verbis,
 Thomas Archiepiscopus N. Eliensi Episcopo. Ad quæstionem vestrorum Eli-
 ensis Monachorum vos non semel commonuisse de satisfaciendo recolimus;
 & quoniam commonitioni nostræ eis pulsantibus nondum paruistis; vocamus
 vos in præsentiam nostram tertiâ die post Ad vincula S. Petri, eisdem Mo-
 nachis omni frustratoriâ dilatione remotâ respondere paratum tam de Sacri-
 stariâ quàm de distractione thesauri: ut saltem præcipienti pareatis, qui no-
 luistis obedire commonenti. Neque dissimulare possumus aut debemus,
 quin nostrum exequamur officium; neque personæ alicujus acceptionem in
 judicio aut volumus aut habere debemus.

|| Deneyâ.
 Cod. Cor. I.

His verbis diebus vir nobilis quidam, Robertus Camerarius Comitis Britan-
 niæ, usque ad mortem infirmatus est. Qui dum mortem sibi imminere præ-
 sentit, Monachatum petiit, atque habitum sanctæ religionis, ut rogaverat,
 à Monachis Elyensibus suscepit. Insuper cellam apud Deneyam, quam ipsi
 Monachi sub eo fundaverunt, secum jure perpetuo illis tradidit possidendam
 atque concessit; & coram plebe & totâ illius cognatione Cartâ suâ confirma-
 vit. Item tunc temporis Monachi Elyenses emerunt ab Albrico Pycot par-
 tem suam de || Deneyis, remanente tamen ad usum illorum Elmeneyâ cum terrâ
 quam pater dicti Albrici dedit illis in Villâ de Beche, i. e. sex acras terræ cum
 uno cartilagio. Prædictas collationes confirmavit Episcopus Nigellus sub
 his verbis. Nigellus Dei gratiâ Episcopus Elyensis universæ Ecclesiæ Ca-
 tholicæ filiis præsentibus & futuris perpetuam salutem. Ad nostrum pro-
 culdubio spectat officium bonorum hominum pia studia provehere; & quæ
 ab eisdem ad Dei honorem & ob animarum medelam salubriter disponuntur,
 Episcopali auctoritate sancire. Ea propter dilectorum filiorum nostrorum
 Roberti Camerarii Comitis Rychemundiæ & Alberici Pycot piæ devotioni
 aggratulantes, donationem quam ipsi Deo & B. Jacobo & B. Leonardo &
 Reg. Monacho nostro & fratribus nostris Monachis Elyensibus Deo servien-
 tibus in Insulâ quæ vocatur Deneya, tam de insulâ ipsâ quàm de insulâ aliâ
 quæ vocatur Elmeneya, & de Ecclesiis de * Wilbircham & de Wendeyâ, cum
 decimis omnibus ad eas pertinentibus, de novâ etiam garbâ domini sui de
 de

* Wilburham.
 Cod. Cor. I.

de Wilburcham & de Wendeyâ & de terris extra præfatas Insulas; & de quibuscunque redditibus & eleemosynis prædicto loco ad frequentandum ibidem divinum officium & ad fratrum ibidem conversantium sustentationem assignatis; juxta quod in Cartis eorundem Domini Roberti & Alberici continentur: ratam habemus, & firmam atque stabilem in perpetuum fore Episcopali auctoritate decernimus. Si etiam isti prædicti vel quilibet alii fideles, divino instinctu admoniti, de bonis sibi à Deo collatis mobilibus præfato loco beneficia de cætero contulerint; nihilominus divino ibidem famulatu & fratrum ejusdem loci tam futurorum quàm præsentium usui præmemoratâ officii quo fungimur potestate confirmamus. Et ne quis eos temere inquietare aut perturbare audeat, & possessiones sive libertates loci illius aut terre vel diminuire præsumat; sub excommunicationis edicto prohibemus. Veneratores autem & benefactores hujus loci benedictionis Dei & nostræ participes statuimus.

Istis sic peractis, ægrotavit paterfamilias Nigellus Elyensis Episcopus; & erat languor tam vehemens, ut vix aliquantulum flatûs in eo remaneret. Sed mitto tantæ pestis infortunium; & quàm triste nobis inde procederit, postea ostendo. Mulier quædam admodum pauper in Ely degebat, de fratrum alimoniam sustentata, sub specie religionis vivens, vigiliis & multâ abstinentiâ corpus domabat à desiderio suo. Quadam igitur nocte in sompnis huic visum fuit, quasi in Ecclesiâ ad hostium stare, quod respicit ad altare B Etheldredæ, & intraret Domino supplicando ac Sanctis illic quiescentibus. Ibi respexit adstans ex desuper altare fœminam Sanctimonialem procedere & per gradus ad illam usque procedere, caput sursum & oculos erigere, dicentem: *Videsne bona mulier, quomodo hic universa perditum vadunt, & non est qui cogitet?* Tulerat autem sub pallio suo baculum, quem in altum erigens, coram illâ dixit: *In baculo isto extinxi hostes & disperdentes bona loci hujus; & protinus ex Dei jussione illos qui supersunt similiter per illum conteram, in vindictam alma Virginis & Regina Etheldredæ.* Ad hæc mulier respondit: *Domina mea, nomen tuum, & quæ es, edicito; ut veraciter sciam de quo talia audierim.* Et illa: *Ego sum, ait, Withburga, cujus virginitatem dignatus est Dominus, cælestis sponsus, copulare sorori sacratissima Etheldredæ.* * *Quæ verò audisti & vidisti, fiducialiter enarra; atque orandum cum manè huc adveneris, obviam habebis Monachum Augustinum; illi revelabis archana mea ultima.* In his mulier valde territa de sompno erexit; & sicut ei ostensum fuerat, jam dictum Monachum invenit ad suum introitum obviam procedere; cui Visionis ordinem enarravit. Ille ut audivit, vehementer obstupuit, & dixit: *Indubitanter hanc fidem adhibeo; nec miror, si malè nobis contingat; quòd in dispendiis semper Dominus hujus attendimus.* Et non multum postmodum adveniente Paschali festivitate, sedens in Ecclesiâ Episcopus oppressus est infirmitate validâ; vix aliquatenus Medicorum pigmentis relevari potuit. Sicque per tres continuos annos portabatur in sede clientum manibus, corporis medio privatus omnino; in confessione & obsecratione ad Deum jugiter perseverat usque ad ultimum vitæ suæ tempus. Sed neque sic conversus est, ut beneficeret Jacob & domui Juda. Decessit autem anno Incarnationis Dominicæ MCLXIX. Episcopatus verò sui xxxvi. iiii. Calend. Junii, sextâ feriâ, horâ nonâ. Et die Dominicâ post à Willelmo venerabili Monacho, Norwycensi Episcopo, sepultus est, & honorificè collocatus in Ecclesiâ B. Etheldredæ juxta altare S. Crucis, anno Henrici Junioris Regis Anglorum xvii. Veruntamen ante obitum suum concessit & Cartis suis confirmavit; ut Monachi de Ely liberè & in pace teneant Ecclesias; & ne aliquis Successorum suorum eos inquietet de tenuris suis.

Ric. c. 24.
Thomas de mi-
rac. S. Etheldr.
cap. 29.

Hæc. Ric.

* Quod. Id. &
Cod. Cnt. i.

Mortuo

Tho. de mirac.
c. 30.

Mortuo igitur Episcopo, filius suus Ricardus, Elyensis Ecclesiæ jugiter adversarius, ad Regem ultra mare velociter ascendit; timens sibi malum parari, si quem mitteret Ecclesia, ipsum præcederet. Apud quem in multis Monachos accusans, in tantum exasperatum reddidit, narrans de eis sinistra plura & inhonesta; quod Dominus Rex in Angliam mittens jussit Priorem de Ely à suo Monasterio deponi & Monachos bonis omnibus proscribi. Nigellus Episcopus contulit Ecclesiæ unam Albam cum paraturâ auro confutam cum mirabilibus bestiis & avibus, cum propriâ amictâ & lapidibus circumdatam & ad modum collarii optimè ornatam; cum uno lapide albi coloris qui vocatur Sama, & duas casulas, unam nigram auro per girum circumligatam, aliam crocei coloris cum avibus rubeis confutam; & unam capam, quæ vocatur *Gloria Mundi*.

MONA-

MONACHI ELIENSIS

Continuatio Historiæ Eliensis

Ab anno MCLXIX. ad annum MCCCLXXXVIII.

GALFRIDUS RIDEL, Episcopus III.

(b) **P**rædicto Episcopo successit Galfridus Rydel, Archidiaconus Cantuariensis. Hic enim cum à Monachis Elyensibus fuisset electus, & in communi audientiâ purgasset innocentiam suam, quod mortem S. Thomæ Archiepiscopi neque verbo neque facto neque scripto scienter procuravit; in die Ascensionis in Ecclesiâ suâ solempniter intronizatus. Consecratus est à Ricardo Cant. Archiepiscopo anno Domini MCLXXIV. pridie Non. Octobris, anno xxi. regni Regis Henrici prædicti. Hic sedit annis xiv. additis septimanis xlv. & diebus iii. xii. Cal. Septembris anno Domini MCLXXXIX. anno primo Regis Ricardi, Wyntoniz obiit intestatus; & ideo bona sua universa confiscata sunt. Pecuniam numeratam habebat repositam tria millia marcarum argenti, ducentis marcis prædicto numero superadditis. Suppellectilis suæ numerus tam in auro quàm in argento, tam in equis quàm in vestibus, tam in blado quàm in stauramentis, in immensum excrevit. Ipse dedit nobis tres capas rubeas de Samyth, aurifriso & floribus aureis per girum listatas; quarum unam cum nodo argenteo infixo lapidibus; & unam casulam rubeam de Samyth; & unam Albam, cujus paratura auro constellata est: & infulam, & nobilem pannum altaris, & multa ornamenta per Prædecessorem suum alienata redemit; & duo latera feretri S. Etheldredæ, & partem cumuli de argento perpulchrè reparavit. Cathedram magni Altaris & medietatem Chori depixit. Novum opus usque Occidentem cum turrè usque ad cumulum fere perfecit. Hic etiam dedit & Cartâ suâ confirmavit centum solidos de scaccario suo singulis annis à Sacristâ Elyensi percipiendos ad quatuor anni terminos assuetos, ad unum cereum parandum ante majus altare Ecclesiæ illius;

Fert unum cantorem in scuto or.

(c) Gaufridus Ridel, Archidiaconus Cantuariensis, regium favorem meruit adversus S. Thomam Archiepiscopum suum strenuè decertando. Illum Archiepiscopus *Archidiabolus & Antichristi membrum* in epistolis suis passim appellat, se nusquam graviolem hostem expertum esse testatus. Anno 1169. missus ab Henrico Rege ad Galliz Regem, postulavit, ut Archiepiscopus à Gallia ejiceretur. Missum autem Gallus rejecit, & Archiepiscopus brevi post excommunicavit. Ad Episcopatum Eliensem ritè electus anno 1173. intronizatus est 17. Maii, die Ascensionis Domini, antequam adhuc consecratus fuerit, Sede Cant. vacante. Anno demum sequenti à Ricardo Archiepiscopo apud Cantuariam consecratus est die 6.

Octobr. Ista tradit Dicetensis in *Imag. Hist. p. 568, 582.* qui Historico nostro in temporibus Episcopatus & obitus designandis, aliisque tam hujus quàm sequentis Episcopi gestis verbatim convenit; adeo ut Dicetensem à nostro visum fuisse nullus dubitem. Anno 1189. Galfridus Justiciarius itinerans à Rege creatus est, autore Hovedeno f. 337. Justiciarium totius Angliæ fuisse Huntindoniensis refert in libro de *Contemptu mundi* c. 6. Obitum 1189. 21. Aug. contigisse confirmant Hovedenus, & Annales Rossenses ac Lanercostenses. Die tamen 27. Julii obitum illius Obituarium Eliense reposuit. Corpus ad Eliam delatum in Ecclesiâ Cathedrali sepulchram accepit.

ita

ita quòd tam diebus quàm noctibus continuè sit accensus. Item xxvi. solidos & viii. denarios de assartis in Somersham & Stokkyng pro bonâ pitanciâ Conventûs & potagio de rys & bonâ serviçiâ per ii. dies habendâ.

WILLELMUS DE LONGO-CAMPO, Episcopus IV.

Arma Willelmi de Longo-campo sunt Palye or, verry argent & asur.

(p) Huic successit Willelmus de Longo-campo; qui fuit Cancellarius Regis Ricardi, ejusque Justiciarius totius Angliæ. Ipse à Monachis Eliensibus fuit electus anno Domini MCXC. & pridie Cal. Januarii cum Ricardo London. apud Lambythe est consecratus. Hic in Epiphaniâ Domini, concurrentibus Episcopis multis ad diem festum, Intronizationem suam solempnem fecit cum magno apparatu. Unde quidam Versificator sic ait:

Prævisis aliis, Elyensia festa videre;
Est quasi prævisâ nocte videre diem.

Tunc demum ad notitiam suam pervenit & Episcoporum cæterorum in festo suo apud Ely secum existentium, quòd sepulcrum Galfridi prædecessoris sui fuit

(p) Episcopatum Galfridi morte vacantem Rex Willelmo Longchamp Cancellario suo contulit apud Pipewelle 1189. 16. Sept. tunc sc. à Capituli Procuratoribus in præsentia suâ more adhuc recepto eligi jussit. Diem 15. Sept. Dicetensis, 14. Liber antiquus Eliensis posuit. Præ utroque autem Bromtonus fidem meruit qui diem 16. posuit. Consecratus est Willelmus apud Lametham 1189 31. Dec. intronizatus apud Eliam 1190. 6. Jan. authoribus Gervasio & Dicetensi. Quantæ apud Principem suam autoritatis iste fuerit, quot honoribus cumulatus, quòd Cancellarius totius Angliæ, quòdque Justiciarius seu Prorex totius regni cis Trentam à Rege Palæstinam profecturo renunciatus fuerit; nullum Historiæ Anglicanæ gnarum latet. Neminem sanè Rex sibi assistentem habebat aut rebus gerendis magis idoneum. aut sibi magis fidelem. Inviçta fidè Johanni Moritonæ Comiti & complicitibus suis, res novas absente Rege molientibus, sese obviam dedit; majori quidem conjuratorum potentiâ Angliâ cedere coactus, Principi tamen suo non defuit. Huic in carcere apud Austriam detento accurrit, sedulum famulatum præstitit, carcere liberatum in Angliam secutus, bella in Galliis gerentem assidue comitatus est, maxima regni negotia usque ad obitum expedivit; & à Rege demum Romam legatus, obiit in itinere apud Pictaviam 1197. 31. Jan. Sic quidem præter Historiam nostram Dicetensis & Obituarium Cantuariense produnt. Obitum tamen die 28. Jan. Obituarium Eliense, die 29. Mathæus Paris, die 30. Westmonasteriensis, die 1. Febr. Gervasius reponunt. Iniquos admodum Historicos Willelmus expertus est. Isti ferè omnes superbiam ejus, ignorantiam, nefandam libidinem, arrogantiam ac tyrannidem criminantur. Præ aliis au-

tem Giraldus in id omnes eloquentiæ nervos intendit, ut in illo monstrum quoddam impietatis depingeret. Omnibus autem atque ipsimet Giraldo prævit Hugo Coventrensis Episcopus in Epistolâ adversus Willelmum invektivâ, quæ apud Hovedenum extat f. 400. Hugo enim Johanni Comiti regnum absente Ricardo fratre ambienti se adjunxerat; & Willelmum proditoris suæ ultorem veritus, author erat Magnatibus Anglis, ut ipsum Angliâ ejicerent; ejectumque scripto infami libello calumniabatur. Hujus occasione Petrus Blesensis literis ad Hugonem datis Willelmi jam collapsi famam sic tuetur. *Dilectus Deo & hominibus Episcopus Eliensis, vir sapiens, amabilis, generosus, benignus & mitis, & in omnes liberalitates effusus; juxta suorum exigentiam meritorum reipublice administrationem & summam rerum fuerat affectus. Vidisti & invidisti. Ipse autem ambulans simpliciter, se in familiaritatis sacrarium accersivit, &c. In exercebas occultè in hominem innocentem lingue seditionaria & procacis injurias. Pluribus id Petrus persequitur; & Willelmum ab ipso indignè proditum atque exauthoratum acerrimè conqueritur, epist. 89. Nigellus etiam Wireker, Monachus Cantuariensis piissimus, qui (si quis unquam alius) adulari nescivit, in libro de corruptelis Cleri Anglicani, insigne elogium Willelmo posuit, diffusam Scripturarum scientiam & admirandam eloquentiam deprædicans. Adhæc se audisse & expertum esse dicit, *quia mitis esset & humilis corde, tantumque habens Moysæ mansuetudinis, quòd aut facile remittebat aut injuriam raro reminiscatur; licet enim ejus aliter sentiant, & hi maxime quorum aciem habetavit invidia, eò usque gradiens, ut non revererantur nec confundantur dicere bonum malum & malum bonum, &c.**

violatum; quoniam annulus Pontificalis, quem sepultura traditus habuit in digito, fuerat latenter substractus. In pulpitu ascendentes Episcopi violatores tam facientes quam consentientes sub anathemate concluserunt.

Præfatus igitur Episcopus ad petitionem Regis Ricardi Angliæ, officium Legationis in totâ Angliâ, Walliâ, & in partibus Hiberniæ à Papâ Clemente suscepit. Ipse anno Domini MCXCI. à facie Johannis Comitis fugiens, apud Doverè in veste muliebri comprehenditur; sed non multum post dimissus, mare transiit, impetrans literas Domini Papæ. Dum autem Romam tenderet pro negotiis Regis expediendis; completis à die Consecrationis suæ vii. annis, xxx. diebus, obiit apud Pictavium pridie Calend. Februarii, anno Domini MCXCVII. anno Regis Ricardi vii. Sepultus est autem in Abbatiâ quâdam Ordinis Cisteriensis, quæ vocatur Abbatiâ de Pinu. Cor verò ejus jacet reconditum in parvâ tumbâ marmoreâ prope altare B. Martini.

Ipse appropriavit Ecclesiam de Wrattyng de jure patronatûs ad recreationem infirmorum, & decem marcas in Ecclesiâ de Melrede ad sustentandam hospitalitatem. Ipse assignavit in certis Maneriis suis de unaquaque acra domini sui unam garbam bladi bonam unoquoque anno percipiendam, ad invenendum tres cereos honorabiles & competentes perpetuo & continue ardentés in Ecclesiâ de Ely; duos videlicet ante corpus B. Etheldredæ, & tertium in choro ante altare S. Petri: salvo quarto cereo, quem Galfridus prædecessor suus instituit ante majus altare. Ipse insuper ordinavit; ut in die anniversarii sui dentur pauperibus xiii. eytendeles de frumento, & Convēntui ii. marcæ in Bluntesham de c. acris, quas dedit Ecclesiæ ad faciendum anniversarium suum. Ipse dedit Ecclesiæ suæ unam Albam de serico, & casulam rubeam cum gemmis preciosis, & iii. tapeta, x. pallas & cortinas, iv. capas, iii. tabulas, & crucem auream cum reliquiis, capsam argenteam cum filatorio aureo. • Oleum S. Demetrii, oleum de sepulcro S. Mariæ, ii. ampullas, & pixidem cristallinam, ii. capsulas eburneas, capsam cum dente S. Petri. Ipse solvit Henrico Imp. pro Regis Ricardi redemptione de thesauro Ecclesiæ suæ octies xx. marcas: pro quâ quidem redemptione subscripta deficiunt in Ecclesiâ Elyensi, ix. textus mediocres, & iii. parvi, quinque Cruces argenteæ & duæ parvæ, quæ ad processionem ferebantur; unus magnus calix preciosus & bene deauratus; iii. alii calices de plano opere deaurati, quorum unus fuit in Capellâ infirmorum; Item v. calices argentei sine auro, quorum unus fuit in Capellâ de Chetesham, & alius in Capellâ de Dounham, & una patena sine calice, & unus urceus argenteus ad aquam ferendam, & unus urceolus argenteus, & frontalis argenteus, & magnum turribulum argenteum; item unus textus Edgari Regis magni pretii.

EUSTACHIUS, Episcopus V.

(q) Prædicto Episcopo successit Eustachius; qui fuit Decanus Sarum. Ipse fuit electus ad regimen Ecclesiæ Elyensis iv. Id. Augusti anno Domini MCXCVII. anno Regis Ricardi ix. & apud * Monasterium consecratus. Hic sedit annis xvi. mensibus xi. diebus xxi. iii. Non. Februarii obiit anno

Eustachius Episcopus in scuto de ermines fert un cheveron azur, & tres billets galei.

* I. Westmonasterium.

Domini

(q) Eustachius, Decanus Sarum, in præsentia Regis electus est apud vallem Rodoli in Normanniâ 1197. 10. Aug. ab Archiepiscopo Huberto confirmatus 1198. 1. Martii, & ab eodem, Episcopis novem assistentibus, consecratus Westmonasteri in Capellâ S. Katerinæ die 8. Martii. Eodem anno die

1. Julii Cancellarium fuisse ex antiquâ quadam Cartâ comperio. Hoc ipso anno Cancellarium fuisse renuntiatum Hovedenus tradit; qui tamen alibi illum ex Sigillifero Regis Archidiaconum Richmundanum anno 1196. factum fuisse refert. Obiit apud Radin-gam 1215. 3. Febr. juxta Historicum nostratē

M m m m

Domini MCCXV. anno regni Johannis xvi. & sepultus est in Ecclesiâ Elyensi prope altare S. Mariæ. Hic dedit Ecclesiæ suæ vii. cappas, & iii. infulas, ii. albas, xii. pallas, iv. tunicas, pulcrum pallium altaris, calicem aureum, pixidem propter Eucharistiam auream, iv. ampullas argenti, ii. bacinas argenti, turribulum & acerram argenti; ii. filateria pulchrè fabrefacta cum lapidibus, sub quibus reliquiæ S. Thomæ Martyris & aliorum Sanctorum continebantur. Crucem parvam auream continentem Lignum Dominicum, & baculum pastorem. Ipse construxit novam Galileam à fundamentis versus occidentem.

Ipse cum Willelmo London, Maugerio Wygorn. Episcopis per præceptum Papæ sententiam generalis interdicti in regno Angliæ promulgavit, anno Domini MCCVIII. regni Regis Johannis x. ix. Cal. Aprilis, feriâ ii. post primam Dominicam Passionis Domini. Eustachius Episcopus Elyensis, Willelmus London, Maugerius Wigorn. & Herfordensis Episcopi recesserunt ab Angliâ anno Domini MCCVIII. Et anno sequenti Stephanus Cant. London. & Elyensis Episcopi ex mandato Regis Johannis venerunt in Angliam de pace tractaturi. Sed infecto negotio Gallias redierunt. Duravitque prædictum Interdictum usque ad annum Incarnationis MCCXIV. qui erat annus xvi. regni Regis Johannis.

Ipse dedit quinque marcas ad inveniendum unum cereum coram altari S. Mariæ; & duas marcas & dimidiam dedit Monachis ejusdem loci ad anniversarium suum faciendum. Ita quod eodem die Monachi habeant ad pictanciam una marcam; & xx. solidos eodem die in usus pauperum expediantur de c. solidatis terræ in Berkyngham & ejus partim, quas perquisivit de Hamelino Comite Warennæ. Ipse remisit Ecclesiæ Elyensi le Romeacre. Ipse appropriavit nobis Ecclesiam de Steucheworthe de jure patronatus nostri, in recompensationem tallagii consueti per Prioratum. Ipse etiam contulit Ecclesiam de Ympyngton de jure patronatus Episcopatus ad augmentationem librorum.

Post obitum dicti Episcopi electus est Galfridus de Burgo Archidiaconus Norwicensis; à cujus electione Monachi resiliens, cum non esset Electio publicata, elegerunt Robertum Eboracensem, qui sine consecratione, pendente tamen lite, tenuit Episcopatum ferè per quinquennium: & ipse dedit nobis Ecclesiam de Witlesey. In tempore namque quo præfatus Robertus tenuit Episcopatum, vacabant plures Ecclesiæ in Episcopatu Elyensi per mortem Stephani de Rydel consanguinei prædicti Galfridi Rydel Episcopi; quas omnes prædictus Robertus tempore suo contulit.

JOHANNES DE FONTIBUS, Episcopus VI.

Fert Solem, Lunam
& 7. stellas or in campo
azureo.

(r) Anno regni Regis Henrici iii. cassatis electis Galfrido & Roberto, data est Ecclesia Eliensis à Pandulpho Legato & Stephano Cant. Archiepiscopo auctoritate Apostolicâ

stratem, 2. Febr. juxta Annales Suthwercenses, 30. Jan. juxta Obituarium Eliense. Contulit Ecclesiam de Melreth Ecclesiæ Eliensi in usus domus hospitalitatis Eliensis, salvis in ea consuetudinibus Episcopalibus. Et Robertus Everwyc Electus Eliensis confirmat Ecclesiam de Melreth Monachis Elien. in proprios usus domus hospitalitatis eorum per cartam suam. Verba sunt Registri Eliensis. Iste Robertus Everwyc non alius erat à Roberto Eboracensi, quem post Eustachii obitum à Monachis electum fuisse hic loci dicitur. Ne electio ejus effectum fortiretur, Rex in causâ fuit; qui assensum constanter denegavit, & electionem irritam haberi jussit, pluribus

de ea Brevibus datis 1215. medio mense Aprilis, apud Prynnium vol. 3. p. 30.

(r) Consecrationem Johannis Monachus Eliensis malè designavit. Consecratus est enim 1220. 8. Martii, anno 4. Henrici Regis: quod ex utroque Matthæo & characteribus ab Eliensi datis certissimè constat. Obiit 1225. 6. Maii ex fide Annalium Lambeth. & Johannis de Taxton: quamvis Obituarium Eliense diem 7. statuat. Thesaurarium Angliæ fuisse Godwinus malè existimavit, hinc deceptus, quod summus Angliæ Thesaurarius Willelmus, de Ely cognominatus, anno 1223. obierit.

Johanni

Johanni Abbati de Fontibus; qui consecratus est apud London à Stephano Cant. Archiepiscopo vii. Id. Marcii, mediâ Dominicâ Quadragesimâ. In die Annuntiationis S. Mariæ in sede suâ gloriosè est receptus. Hic sedet annis v. septimanis viii. diebus ii. & obiit pridie Non. Maii apud Dounham anno Domini MCCXXV. & sepultus est in Ecclesiâ Elyensi versùs altare S. Andree. Ipse dedit cappam preciosam, duas insulas, *tunicas quatuor, & Albas quatuor, pallas, & baculum pastorem, duas bacinas argenti: Ipse in super dedit decimas de Hadham ad anniversarium suum faciendum. Ipse dedit Ecclesiam de Wycheford de jure Patronatùs nostri †, & Ecclesiam de Melrede || ad hospitalitatem sustinendam ex toto concessit. Nunc verò in pavimento coram magno altari ad pedes Johannis de Crandene requiescit, relictus duobus lapidibus marmoreis.

† Salvâ competenti Vicariâ v. marcarum, addit Registrum Elien.

|| Hanc ab Eustachio prius donatam confirmavit. Id.

GALFRIDUS DE BURGO, Episcopus VII.

(f) Huic Episcopo successit Galfridus de Burgo, qui fuit Archidiaconus Norwycensis. Ipse post mortem Johannis Episcopi convenientibus Fratribus in Capitulum, Rogerus Prior invocato Spiritu sancto elegit in pastorem & patrem Elyensis Ecclesiæ Galfridum Norwycensem Archidiaconum, consentientibus cæteris omnibus atque subscribentibus. Qui consecratus est à Stephano Archiepiscopo Cant. apud London. in die Apostolorum Petri & Pauli anno Domini MCCXXV. Hic sedet annis iii. mensibus vi. diebus ii. & obiit xvi. Calend. Januar. anno Domini MCCXXVIII. & sepultus est in Ecclesiâ Elyensi ex parte Boreali chori. Ipse dedit turribulum argenteum deauratum, & duas bacinas argenti intus deauratas, Albam, & pallas plures. Ipse dedit centum acras terræ in Bluntesham; & ordinavit anniversarium suum celebrandum eo modo, quo celebratur anniversarium Episcopi Willelmi. Ipse dedit ducentas acras de more in marisco de Wysbech ad augmentationem Prioratùs. Ipse etiam fecit magnam partem cumuli de feretro S. Etheldredæ deaurari; ad cristam autem faciendam dedit magnum & magni precii discum argenteum. Ipse dedit Sacristæ Ecclesiæ S. Andree Cantebrigie.

Fert 3. flores ermines in campo azureo.

HUGO DE NORTHWOLDE, Episcopus VIII.

(f) Prædicto Episcopo successit Hugo de Northwold, qui fuit Abbas de S. Edmundo. Iste per compromissionem in septem Fratres Elyensis Ecclesiæ factam eligitur in Episcopus

Fert in duobus scutis suis arma S. Etheldredæ & S. Edmundi.

pum

(f) Galfridus, Huberti de Burgo Comitæ Cantie & summi Angliæ Justiciarii frater, successit. Consecratum fuisse 1225. 29. Junii refert etiam Matthæus Paris; defunctum 1288. 17. Dec. confirmat Johannes de Taxton. Obituarium tamen Eliense illum die 8. Decembr. obiisse, Parisius die 12. Decembr. sepultum esse tradunt.

(f) Rectius Matthæus Paris Hugonem 1229. 4. Id. Junii apud Cantuariam consecratum esse scribit; cui suffragantur Florilegus & Annales Theokesbir. Rectè autem è contra diem obitùs noster posuit; cuius loco Matthæus diem 9. Augusti malè substituit. Nostro enim aslipulantur Obituarium Eliense & Johannes de Lakinghith in Historiâ Burienfi. Præclarum Hugoni

elogium Matthæus posuit p. 891. in his verbis desinens. *In cuius obitu flos Magistrorum obiit & Monachorum; quia sicut Abbas Abbatum in Angliâ extiterat, ita & Episcopus Episcoporum coruscavit.* Beneficia Ecclesiæ suæ præstita Registrum Eliense sic enumerat. *Contulit Ecclesiam S. Mariæ de Elye Monachis Elien. cum Vicariâ perpetuâ; & Willelmum de Leytone Eliensem Sacristam in corporalem possessionem prædictæ Ecclesiæ nomine majoris Ecclesiæ fecit introduci. Item contulit Ecclesiam de Wychem in proprios usus; statuens, ut fructus ipsius ad opus camera sine diminutione qualibet assignentur. Idem contulit Ecclesiam de Sutton in proprios usus causâ hospitalitatis sectanda & religionis augmentanda. Idem contulit Eleemosynaria terram de Berlynge*

M m m m 2

pum Elyensem, à Domino Papâ postulandus. Electus igitur & à Domino Papâ per Procuratores suos in Curiâ Romanâ confirmatus, ipso in Angliâ existente, consecratus est iv. Non. Junii, anno Domini MCCXXIX. anno regni Regis Henrici tertii xii. Hic sedit xxv. annis, septimanis ix. diebus ii. & obiit viii. Idus Augusti, anno Domini MCCLIV. anno regni Regis prædicti xxxviii. Ipse præ omnibus prædecessoribus suis pollet ædificiis, prævaleret beneficiis. Ipse enim construxit aulam Episcopalem in Ely, in Dittoun, in Schipdam, & in cæteris Maneriis suis ferè in omnibus construxit ædificia. Ipse etiam ædificavit novum opus Ecclesiæ nostræ versùs Orientem à fundamentis; quod Presbiterium nuncupatur; quod quidem opus in xvii. annis perfecit; circa quod opus construendum expendit quinque millia librarum & quadringentas libras, xviii. solidos, viii. denarios, præter robas. Ipse etiam construxit de novo turrim ligneam versùs Galileam ab opere cæmentario usque ad summitatem. Ipse appropriavit nobis Ecclesiam de Wycheham ad tunicas de jure patronatûs nostri, & terram arabilem apud Berkynge precii x. marcarum, ad anniversarium suum faciendum. Ipse etiam contulit nobis vii. cappas, iv. Albas, iii. casulas, vi. tunicas, stolas, & amictas multas & bonas. Novo opere constructo, tota Ecclesia Eliensis dedicata erat anno Domini MCCLII. xv. Cal. Octobris, in honorem B. Mariæ, B. Petri, & B. Etheldredæ Virginis, in præsentia Domini Regis Henrici III. & Domini Edwardi filii ejus.

WILLELMUS DE KIRKENNY, Episcopus IX.

Fert 5. Lunulas or.
in scuto gules.

(u) Huic successit Willelmus de Kyrkenny; qui fuit Cancellarius Henrici III. Regis Angliæ. Ipse fuit electus anno Domini MCCLIV. & consecratus à Bonifacio Cant. Archi-

* Numerus iste
ex Codice Cottoniano restituitur.

episcopo apud Beleyse in Sabaldiâ anno Domini MCCLV. [* xviii.] Kalend. Septembr. Hic sedit anno uno, septimanis v. diebus ii. Obiit xi. Calend. Octobr. anno Domini MCCLVI. apud Sugho in Hispaniâ, ibique fuit sepultus, anno regni Regis prædicti xl. Sed cor suum apud Ely fuit allatum, & in majore Ecclesiâ Elyensi prope altare S. Andreæ Apostoli honorificè collocatum. Ipse appropriavit nobis de jure Patronatûs nostri in prædiis nostris Ecclesiam de Meldeburne & Ecclesiam de Swafham. Item contulit Ecclesiæ Elyensi unam capam, quæ vocatur Theofile propter historiam de miraculo Theofili quæ consuitur in eadem; & legavit Ecclesiæ cc. marcas, ad invenendum duos Capellanos pro animâ ejus in perpetuum divina celebrantes.

Berlynge ad anniversarium suum. Idem contulit Ecclesiam de Wynsworth, ita quod x. marca annuatim assignetur de dictâ Ecclesiâ per manum Sacristæ Eliensis ad reparationem pontium & calcetis de Sabam, & totum residuum ad sustentationem novæ fabricæ Ecclesiæ Eliensis. Porro Sedi suæ concessit duo Maneria, viz. Bramford in Suffolciâ & Toteridg in Hertfordiâ, sub conditione solvendi marcam annuatim pro stipendio Cantaristarum Eliensium. Sepultus est in Ecclesiâ Eliensi versùs Orientem juxta feretrum S. Etheldredæ.

(u) Willelmus de Kilkenni (sic enim sæpius dicitur) Cancellarius Regis specialis

anno 1240. creatus, eodem anno post Festum S. Edwardi ad Episcopatum Eliensem electus est; & consecratus à Bonifacio Cant. Archiepiscopo apud Bolesum in Sabaudiâ 1255. 15. Augusti, Cancellarium deposuit. Ista habet Matthæus Paris. Concordat instrumentum Professionis autographum, & Registrum Cantuariensis Ecclesiæ; nisi quod locum Bellicam (Belesmum Johannes Walingford) appellant, & Archiepiscopum Tarentasiensem atque Episcopum Bellicensem astitisse addant. Obiit Willelmi die 22. Sept. Obiitarius Eliense reposuit. Inter Benefactores Academicæ Cantabrigiensis iste commemoratur.

HUGO

HUGO DE BALSAM, Episcopus X.

(x) Huic successit Hugo de Balsam, qui fuit Supprior Elyensis. Ipse fuit electus à Monachis Elyensibus Idibus Novembris anno Domini MCCLVI. anno regni Regis Henrici xl. Sed quòd tam à Rege Henrico quàm ab Archiepiscopo Bonifacio Cant. cassata fuit sua electio, ad Curiam Romanam appellavit; ubi fuit confirmatus pridie Non. Octobr. ab Alexandro Papá IV. anno Domini MCCLVII. à quo etiam fuit consecratus pridie Idus Octobris anni ejusdem. Hic sedit annis xxviii. septimanis xxxiv. diebus verò vi. & obiit anno MCCLXXXVI. xvi. Cal. Julii apud Dodyngton, anno regni Regis Edwardi xiv. & sepultus fuit in Ecclesiâ majori Elyensi coram magno altari (cor autem ejus juxta altare S. Martini in Ecclesiâ sepelitur) viii. Calend. ejusdem mensis à venerabili patre Thomá Roffensi Episcopo. Ipse contulit nobis de jure Patronatûs Episcopatûs duas Ecclesias, videlicet Ecclesiam de Foxtoun ad augmentationem Eleemosinariæ, & Ecclesiam de Wysbech ad recreationem Fratrum in Refectorio reficientium.

Fert 3. palos perpendiculares.

JOHANNES DE KIRKEBY, Episcopus XI.

(y) Huic successit Johannes de Kyrkeby, qui fuit Decanus Wymburnensis, & Thesaurarius Regis Edwardi. Ipse anno Domini MCCLXXXVI. vii. Calend. Augusti in hunc

Fert in scuto argenteo leonem rapacem fables.

modum

(x) Audita Willelmi Episcopi morte, Rex scripsit ad Monachos Elienses literis Henricum de Wengham Cancellarium suum eligi postulavit. Monachi autem Hugonem de Balsam sive Belesale eligunt. Rex irâ commotus, electioni assensum dare recusavit; & Johanni Waleranno Temporalium Episcopatûs custodi sylvas succidere & prædia devastare præcepit. Causâ ad Archiepiscopum delatâ, ipse Regi obsecundatus, electionem cassavit 1257. 10. Maii. Hugo Papam appellat, & Romam se confert. Archiepiscopus, ut Hugonem Episcopatu quovis modo excluderet, Adamum de Marisco Theologum magni nominis Minoritam substituit; qui Romam Regis & Archiepiscopi literis commendatoriis munitus adiret, & Episcopatum Eliensem sibi confirmari peteret. Antiquitus enim si Capitula Cathedralia idoneam personam infra tempus statutum non elegissent; Rex & Archiepiscopus jus electionis ad se devolutum esse causantes, Episcopum pro lubitu substituere consueverunt. Interveniente autem appellatione Bonifacius Adamum consecrare non ausus, Romam ipsum misit. Henricus interim ab Episcopatûs obtinendi spe libentissimè discessit, utrumq; (tam Adamum scil. quàm Hugonem) se longè digniorem esse protestatus. Demum in Curia Romanâ Hugo immensâ pecuniæ vi effusa confirmari obtinuit, sancito per Alexandrum Papam eâ ex occasione decreto, quòd

de cætero Archiepiscopus poterit electiones Episcoporum examinare & cassare, sed non alium subrogare. Ista fusius ex Matthæo Paris & Registro Ramesiensi (Monastic. tom. i. p. 241.) haberi possunt. Beneficia Ecclesiæ suæ data in Registro Eliensi sic laudantur. *Contulit Conventui bracinum suum in Ely, quod construitur de opposito Vinarii magni. Item Ecclesiam de Hautreston ad cameram Conventûs, & Ecclesiam de Foxton ad opus pauperum, & Ecclesiam de Stapleford ad opus Conventûs, &c.* Porro *amerciamenta omnia, reseruum Brevium, & placita de averis infra Hundreda de Misford, Wikelawe, Trillyng & Wyneftoun* sibi & successoribus suis à Rege acquisivit. Longè majus autem toti Ecclesiæ Anglicanæ beneficium præstitit, fundato apud Cantabrigiam Collegio S. Petri in literatorum usum. Opus id ipchoasse creditur, antequam Episcopatum adeptus esset. Prima autem ejusdem, quæ occurrit, mentio indubia habetur in Cartâ regiâ datâ *Custodi & Scholaribus Domûs S. Petri* 1274. 15. Maii. Obitum Hugonis die 15. Junii Obituarium Elyense collocavit.

(y) Johannes de Kirkby, Canonicus Wellingensis & Eboracensis, & Archidiaconus Coventrensis, summus Angliæ Cancellarius medio anno 1272. renunciatus, officium biennio administravit. Dein Thesaurarius 1284. 6. Jan. constitutus, officium usque ad obitum retinuit. Johannem quendam de Kirkby Justiciarium Regis anno 1236. fuisse

modum fuit electus. Elyensi Ecclesiâ per mortem Hugonis de Balesham vacante, petirà à Rege prædicto tunc Parisiis existente licentiâ eligendi & obtentâ, dieque eligendi à Fratribus Elyensibus statuto, sc. vii. Calend. Augusti, vocatis omnibus qui debuerunt, voluerunt & potuerunt commodè interesse; post Missam de Spiritu S. ipso die ad magnum altare solempniter celebratam, convenientes omnes in Capitulo, unanimi assensu & voluntate quasi per inspirationem Spiritûs Sancti, in Dominum Johannem Kyrkeby omnes consenserunt; & sic Johannes Prior Elyensis præfatum Johannem Kyrkeby vice ipsius & totius Conventûs sui ex rogatu eorundem in Episcopum Elyensem die supradicto elegit sub hac formâ. *In nomine Patris & Filii & Spiritûs S. Amen. Ego frater Johannes Prior Elyensis Ecclesiæ vice meâ & totius Conventûs ejusdem Ecclesiæ eligo in scriptis Dominum Johannem de Kyrkeby Clericum in Episcopum & Pastorem Ecclesiæ Elyensis supradictæ; virum utique honestum, providum & discretum in spiritualibus, & in temporalibus circumspexitum.* Et electionem de ipso factam tam in Capitulo coram fratribus quàm in majori Ecclesiâ ad magnum altare coram Clero & populo in scriptis solempniter publicavit. viii. Idus prædicti mensis prædictus Johannes de Kyrkeby fuit præsentatus dicto Regi Edwardo tunc apud * Melunham juxta Secanam in Franciâ existenti; & xvi. Cal. Septembr. ejusdem anni fuit confirmatus à fratre Johanne de Pecham Archiepiscopo Cant. apud Saltwode in Kantiâ; à quo etiam præfatus Johannes fuit promotus ad ordinem sacerdotalem apud Faversham xi. Kalend. Octobr. ejusdem anni; & in crastino ab eodem consecratus in Cathedra Ecclesiâ Cant. & ix. Cal. Januar. ejusdem anni fuit intronizatus à Magistro Ricardo de Ferynges Cant. Archidiacono. Ipse sedit annis iii. septimanis xxvi. diebus iii. & † obiit viii. Calend. April. die videlicet Palmarum, circa horam completorii apud Ely anno Domini MCCXC. & sepultus fuit à Magistro Radulpho de Walpole Norwycensi Episcopo in Ecclesiâ Elyensi coram cruce ex parte Boreali chori ante altare S. Johannis Baptistæ, iii. Calend. dicti mensis, scilicet in die Cænæ Domini. Hic dedit ad anniversarium suum celebrandum in crastino Annunciationis B. Mariæ hospitium ex opposito Fratrum Minorum in civitate London. vocatum le Belle; ita quòd Pitanciarius habeat unam marcam pro pitanciâ Conventûs, & Eleemosinarius duas marcas ad opus pauperum.

* Melunam.
Cod. Cot. 2.

† Rectius Codex Cotton.
uterque legit
vii. Cal. April.

WILLELMUS DE LUDA, Episcopus XII.

Fert in superiore
parte scuti unum che-
quer or & arg. in in-
feriore leopardi fa-
ciem in campo nigro.

(z) Huic successit Willelmus de Ludâ electus ad regimen Ecclesiæ Elyensis, Decanus S. Martini London, Archidiaconus Dunelmensis, & Domini Regis Edwardi Camerarius, Thesaurarius, & Clericus Garderobæ; quasi per inspirationem Spiritûs S. eo modo quo prædecessor suus ad dictum regimen fuerat electus, iv. Non. Maii anno Incarnationis Dominicæ MCCXC. & Regis prædicti xviii. qui in Vigiliâ S. Trinitatis ejusdem mensis à fratre

isse comperio. An idem is fuerit, parùm constat. Dies consecrationis & obitus ab Historico nostro positos confirmat Thomas Wikes, qui plura de Johanne habet in anno 1290. & neglectum ab eo penitus, ut rebus sæcularibus vacaret, Episcopale officium criminatur. Diem itidem 26. Martii obitualem ei ponunt Annales Londinenses & Obituarium Eliense. *Sedi Eliensi. (ni fallor) addidit Manerium de Holborn, in Testamento suo legatum;* inquit R. P. Matthæus

Wren Episcopus Eliensis in annotationibus suis ad Godwinum.

(z) Willelmus de Ludâ, Anglicè *Louth* (quo nomine in diplomate regio 23. E. 1. appellatur) successit. Consecratus hunc fuisse 1290. 1. Octobr. Thomas Wikes, Annales Wigorn. & Registrum Cant. concordant. Obiit anno 1298. die 25. Martii secundum Eliensem nostrum, die 27. Martii juxta Annales Wigorn. die 28. juxta Obituarium Eliense.

Johanne

Johanne de Pecham Cant. Archiepiscopo apud Tanham in Cantia ad ordinem Diaconatus fuit promotus, & eodem die ibidem ab eodem confirmatus, & xvi. Calend. Octobr. apud Bokkyng in Essexia a dicto Archiepiscopo in Presbyterum ordinatus, & die Dominico proximo post festum S. Michaelis ejusdem anni in Ecclesia B. Mariæ de Ely ab eodem Archiepiscopo confirmatus, & eodem die a Magistro Ricardo de Ferynges Archidiacono Cant. in sede sua fuit installatus. Obiit in festo Annuntiationis, anno Edwardi Regis xxvi. sepultusque est ex parte Australi Ecclesie inter duas columnas juxta magnum altare ad introitum veteris Capellæ B. Mariæ. Sedit annis vii.

RADULPHUS DE WALPOL, Episcopus XIII.

(a) Corpore namque dicti Episcopi tradito sepultura, petitâ a Domino Regē, prout moris est, eligendi licentiâ & obtentâ, Prior Johannes Saleman & totus Conventus Elyensis certum statuerunt diem in futuri Pontificis electione procedendi. Die verò præfixo adveniente, vocatis vocandis, & omnibus qui debuerunt, voluerunt & potuerunt prædictæ interesse electioni; post Missam de Spiritu S. ad magnum altare celebratam, ingressi sunt omnes pariter in Capitulo; & Hymno, *Veni Creator*, dicto cum Collectâ, *Deus qui corda*, & lecto Decretali, *Quapropter*: tractabant inter se per quam viam in dictâ electione vellent procedere. Placuit namque quibusdam Fratribus non sine magno dispendio Ecclesiæ viam scrutinii in illâ electione tenere: quæ quidem via processivè fuit observata in maximâ Pribratûs Elyensis desolatione & jacturâ. Nam major pars Capituli, ut creditur, sanior & sanctior Johannem Saleman ejusdem Ecclesiæ Priorem in Episcopum suum Elyensem elegit & Pastorem. Altera verò pars elegit Dominum Johannem de Langton, Domini Regis Edwardi Thesaurarium. Unde in collatione factâ zelus ad zelum, & numeri ad numerum, & meriti ad meritum, schisma erat inter eos & discordia; pro quâ adhuc in præsentî luit Ecclesia. Quapropter dicta electionis causâ coram Domino Roberto Cant. Archiepiscopo magnis laboribus & expensis diu est ventilata, & in modico expedita. Unde frater Petrus de Reche, Monachus Elyensis & Procurator Electorum Johannis Saleman Prioris, sentiens se & suos coelectores ex causis probabilibus & verisimilibus conjecturis fore gravandos, a Curiâ Cant. ad Sedem Romanam appellavit. Et sic partibus utrisque coram Domino Papâ Bonifacio comparentibus, & negotia Electionis prædictæ proponentibus, Dominus Papa ut iudex justus habitâ consideratione de ipsius electi Johannis habilitate & sincerâ ipsum eligentium caritate, nolens eum si posset a suo proposito frustrari, dedit ipsis Monachis de novo licentiam & potestatem liberam eligendi; si fortè possent voto eligendi concordari. Sed nec sic consentientes, recesserunt discordes. Idem itaque Dominus Papa, sicut Pastor discretus & pater benignus, nolens ipsum Johannem Saleman super æmulos suos præficere, sed alium super eos Pastorem subrogare; Magistrum Radulphum de Walpole, sacræ paginæ Professore, & Episcopum Norwycensem, de illâ Ecclesiâ ad Elyensem transtulit Ecclesiam; & dictum Johannem Salman Episcopum præfecit Norwycensem, anno Domini MCCXCVIII. Iste autem Johannes Norwycensis Episcopus quondam Prior

Fert aurum super
tessam inter duas che-
verous sablures croce-
tas aureas.

(a) Radulphus Norwicensis Episcopus Eliam translatus est Bullâ Bonifacii VIII. Papæ datâ 1299. 15. Julii. In Bullâ dicitur duplicem Electionem post mortem Willemi Episcopi in Capitulo Eliensi factam fuisse, & utrumque Electum Papæ jus suum libenter resignasse. Electio facta videtur

1298. mense Junio. Johannes Prior enim in Episcopum electus, confirmationem ab Archiepiscopo præfens postulavit 1298. 1. Julii. Ex Registro *Winchelse*. Radulphum 1302. 20. Martii obiisse confirmat Chronicon breve Norwicense.

nostra

nostræ Ecclesiæ Elyensis, gratam semper voluntatem ad istam gerebat Ecclesiâ. Ipse nobis contulit quoddam vestimentum croceum, cappam sc. & casulam cum dorsali imaginibus brudato, & duas tunicas. Contulit etiam ad inspectionem Claustralium librum perpulchrum Decretorum, & librum similiter Decretalium cum Glossâ Ordinariâ & Innocentii; cujus memoria cum laude in perpetuâ sit benedictione. Sedit autem dictus Radulphus Eliensis Ecclesiæ Episcopus annis ferè tribus; & obiit xiii. Calend. Aprilis anno Domini MCCC. finiente. Sepultus est in Ecclesiâ Elyensi coram summo altari in pavimento Calend. April. anno Domini MCCCII. incipiente.

ROBERTUS ORFORDE, Episcopus XIV.

Fert tres coronas
or tribus clavibus
or perforatas, in
campo gules.

(b) Huic successit Robertus de Orforde, Prior Elyensis, electus à Conventu per viam compromissi xviii. Calend. Maii anno Domini MCCCII. Publicatâ ejus Electione, ac cæteris dictâ electionem concernentibus peractis; deducta est causa illius Electionis coram Domino Roberto Cant. Archiepiscopo examinanda tam de formâ Electionis quàm de personâ Electi. Die itaque statuto ad procedendum examinationi Electionis & Electi, Dominus Archiepiscopus multum se reddebat difficilem erga Electionem pariter & Electum, obiciens sibi minus sufficientem literaturam; & quantum ad ipsum pertinebat, dictam cassabat Electionem. Ob quam causam dictus Electus ad Curiam appellavit Romanam. Unde Cant. Ecclesia in excellenti suâ potestate & præeminenti dignitate propter nimium Pontificis rigorem est maximè vulnerata. Nam ante istius causæ devolutionem ad Curiam Romanam per interpositam appellationem, Dominus Cant. cassare poterat & conferre dignitatem. Nunc autem cassare potest, conferre nequaquam; quoniam Curia jam reservatur Romana, & inter causas majores reputatur. Et præparans Electus se cum suis, omni quâ poterat celeritate versùs eandem Curiam iter cœpit arripere in Electionis suæ prosecutione. Cùm autem ad Curiam Apostolicam venissent; & negotia sua coram Papâ Bonifacio exposita fuissent: Examinatores certi sunt constituti super dictæ Electionis negotio & personâ Electâ diligenter examinandis. Quibus cum diligentia requisitâ & deliberatione circumspectâ examinatis, invenerant processum dictæ Electionis secundum Canones ritè & legitimè fuisse prosecutum, & ipsum Electum tam in scientiâ quàm in moribus æquè commendabilem; quem Domino Papæ multum recommendabant. Et tunc Dominus Papa statuit diem, in quo Electus personaliter compareret coram ipso in suo Consistorio. Adveniente itaque die, comparuit dictus Electus cum viris peritis de Consilio suo coram Domino Papâ, assidentibus sibi Cardinalibus, in pleno Consistorio: & statim jussit Dominus Papa processum Cantuariensis contra Electum sibi ostendi. Ipse verò Electus confidens in Domino, processit solus de consilio suo; & accedens propius ubi Dominus Papa residebat cum Cardinalibus: Unde omnes in stuporem versi, maximè fuerunt attoniti: Et dixit Domino Papæ: Pater Sancte, si placet, cum bene-

(b) Dies consecrationis incertus est. Ista tantummodo habet Registrum Ecclesiæ Cant. Iste electus fuit in concordia, per D. Robertum Archiepiscopum cassatus postea. Electores ad Sedem Apostolicam appellarunt. Deinde Electus totum jus, quod sibi competebat per electionem, in manus Domini Papæ Bonifacii sponte resignavit; & postea Dominus Papa providit Ecclesiæ Eliensi de eadem personâ. Et in primo adventu suo ad Dominum Archiepiscopum innovavit professionem suam

coram ipso, & propriâ manu subscripsit. In Curia itaque Romanâ consecratus videtur. Temporalia Episcopatus sui à Rege restituta accepit 1303. 4. Febr. Obiit anno 1310. tempore Quadragesimali, teste Obituario Eliensi. Diem non alius præter Historicum nostrum prodidit. Rex ad Ecclesiâ de Walpole præsentavit 1310. 13. Julii, ratione Temporalium in manu suâ existentium. Ex Registro Ecclesiæ Norwic.

ditione

dictione vestra ego vobis ostendam processum Domini Cant. contra me factum. Et coepit proponere coram eis dictum Processum dilucidè & eleganter; ita quod omnes qui audierant, mirati sunt. Et inter cætera dixit. ‘Pater Sancte, Dominus Cant. tria mihi fecit argumenta; recitans illa coram ‘Papâ & Cardinalibus: & ad primum argumentum tale dedi responsum; & ‘ad secundum sic respondi. Ad tertium verò, quod difficile mihi erat valde ‘& quasi implicabile, non Theologicè respondebam sed Logicè pro evitandâ ‘conclusionē. Ad quod Dominus Papa & Cardinales maximum eruperunt in risum; Domino Papâ dicente. Certè fili bene respondisti. Non te invenimus, sicut scripsit nobis frater noster Cantuariensis, vas vacuum; immò vas omni bonitate & scientiâ repletum te esse approbamus. Et suam confirmavit Electionem; ac ibidem celebrari fecit ipsius Consecrationem. His itaque negotiis foeliciter expeditis, iter versùs Angliam statim arripuit; & ad suam Elyensem Ecclesiam prosperè pervenit; plusquam xv. millibus librarum ære alieno oneratus. Cui occurrit Cantuariensis Archidiaconus, prætendens ad se pertinere ipsum Episcopum intronizare. Ad quem Episcopus Robertus: ‘Non ex aliqua auctoritate, quam te prætendis habere in me, verum ‘Apostolicâ Sedeni meam ingredior auctoritate: & sic factum est. Sedit autem dictus Robertus Episcopus annos vii. & ultra; & obiit apud Dunham xii. Calend. Februar. anno Domini MCCCIX. & sepultus est ante magnum altare in pavimento juxta Radulphum de Walpole prædecessorem suum. Ipse dedit nobis unam Albam bonam brudatam cum imaginibus, cum amictâ; stolâ & favone ejusdem sectæ, & unam casulam bonam cum duabus tunicis de Tulesamyr, & duas cappas tenues cinerei coloris, & Portiforium preciosum; quod modò est in Capellâ Prioris:

JOHANNES DE KETENE, Episcopus XV.

(c) Defuncto igitur prædicto Roberto de Orforth Elyensi Episcopo, petitâ itaque licentiâ à Domino Rege Edwardo post Conquestum II. & obtentâ, Prior Elyensis Johannes de Fresyngfelde & totus Conventus Elyensis ingressi sunt Capitulum, præfigentes diem certum procedendi ad futuri Pontificis electionem. Interim autem Rex & Regina & multi Nobiles Regni, Comites & Barones, scripserunt Priori & toti Conventui, subnixè rogantes pro quodam Clerico generoso Magistro Bonifacio de Salute Lumbardo; ut ipsum eligere vellent in Episcopum suum Elyensem & Pastorem. Unde statuto die ad Electionem procedendi cum continuatione & prorogatione dierum sequentium adveniente, vocatis vocandis, & aliis quæ in hac parte ritè requiruntur peractis, ingredienti unanimiter in Capitulum, Prior & Conventus tractaverunt inter se per quam viam in Electione prædictâ vellent procedere. Placuit tandem singulis fratribus viam compromissi tenere. Electi sunt itaque Compromissarii septem, & onerati similiter & adjurati in virtute asperisionis sanguinis Jesu Christi; ut ad honorem Dei & utilitatem Ecclesiæ respectum non habentes ad acceptandas personas, sed secundum Deum & suas sanas conscientias idoneum sibi eligerent Pastorem; limitato eis tempore ab horâ Capituli ejusdem diei usque ad ignitegii pulsationem in eadem die. Et statim Compromissarii prædicti de Capitulo recefferunt, & in locum quendam secretum se receperunt: Tractantes ad invicem diversimodè de personis diversis præficiendis: quibusdam eorum afferentibus Abbatem de Burgo Godefridum quod expediret Ecclesiæ fore postu-

Fert tres mitras or
in campo nigro.

(c) Johannes de Ketene, Monachus Eliensis, in Episcopum electus, ab Archiepiscopo confirmatus est 1310. 10. Julii, ab eodem apud Cantuariam consecratus die 6. Septembr. sequentis. Ex Registris *Winchelsea, Woodlock, & Cranborn.*

landum, aliis verò Magistrum Radulphum de Fodryngeys Elyensem Archidiaconum, quibusdam autem illum Clericum generosum, pro quo Rex & Regina & Optimates terræ scripserunt. Dicti verò Compromissarii sic inter se dissidentes, nec in aliquam personam certam infra tempus eis limitatum consentientes, infecto negotio pro illo die post ignitegium, tunc enim expiravit potestas illorum, reversi sunt ad Conventum, nunciantes Fratribus, quoddam nichil profecerunt. In sequenti verò Prior & Conventus totus ingressi sunt Capitulum; & placuit Fratribus omnibus & singulis novos eligere Compromissarios, qui vice suâ & totius Capituli virum sibi idoneum eligerent in Pastorem. Qui utique onerati & jurati sicut in die præcedenti, recesserunt; & infra tempus eisdem limitatum fratrem Johannem de Ketene, virum bonum & honestum, in spiritualibus & temporalibus satis circumspectum, & ejusdem Ecclesiæ Eleomofinarium, in Episcopum suum & Pastorem concorditer elegerunt; & ipsam Electionem mox in Capitulo coram Priore & toto Conventu publicaverunt. Quo facto, Hymnum *Te Deum laudamus*: altâ voce statim incœperunt. Et dictum Hymnum decantantes, Ecclesiam sunt ingressi, dictam Electionem publicaturi. Himno jam finito, quidam Robertus Swafham Monachus & Præcentor Elyensis, silentio facto, vice suâ ac vice Prioris & Conventus Elyensis pronunciare cœpit coram Clero & populo ibidem congregato processum totum præcedentis vacationis & subsequenter electionis, multum commendando Electum; dicens: 'Ipsum esse virum bonum & justum, mansuetum & pium, in temporalibus & spiritualibus multipliciter circumspectum: & si quis contra ipsum Electum nostrum seu ipsius electionem maliciosè objicere proposuerit, contra quemcunque seu quoscunque tales & omnes sibi adhærentes provoco & appello in his scriptis: & tunc demum nominavit Electum. Affuit enim tunc ibi Notarius quidam latitans in abscondito, expectans & explorans, si quod fortè calumpniosum ex ore pronunciantis ipsam Electionem raperet; quod interpretatione finistrâ contra Electum objicere posset. Sed nil pro suo proposito reportans, surrexit dicens: 'A Christo sit ille maledictus, qui hanc te cautelam docuit: & recessit confusus. Per totum tempus Electionis Magnates quidam, Comes videlicet de Arundell & alii quamplures Milites & Armigeri, moram traxerunt in Ely: rogantes instantius & obsecrantes pro diversis personis eligendis, quidam pro uno, quidam pro alio suo amico. Cognito tandem, quoddam Monachi ejusdem Ecclesiæ confratrem suum elegissent, omnes ad propria recesserunt. Deducto namque dictæ Electionis negotio coram Domino Cant. Archiepiscopo examinando simul & confirmando, & omnibus dictam Electionem concernentibus canonicè peractis; à Domino Archiepiscopo Electus cum difficultate quadam est confirmatus, & in brevi postea consecratus. Ipse autem sedit annos ferè vii. & obiit pridie Idus Maii anno Dom. MCCCXVI. & sepultus est in pavimento coram summo altari in ordine vicis suæ ad partem Borealem. Hæc autem ornamenta Capellæ suæ delata sunt ad Ecclesiam suam Elyensem post obitum suum: videlicet una cappa rubea de Samyt bene brudata cum imaginibus in tabernaculis, cum uno nowche nobili de argento cum salutatione protractâ in amayl saphiri coloris; una casula rubea bona de velvet, cum quatuor tunicis ejusdem sectæ: una casula nigra cum cappâ & quatuor tunicis ejusdem coloris, cum aurifris de orpeel; duæ cappæ blanci coloris tenues; una situla argentea pro aquâ benedictâ, cum aspersorio argenteo: duo calices argentei & deaurati; quorum unus est in Capellâ Prioris, & alius datus est Capellæ S. Mariæ ad tabernaculum; & unus bonus liber, vocatus *Summa Confessorum*.

JOHAN-

JOHANNES HOTHUM, Episcopus XVI.

(d) Post mortem quoque prædicti Johannis de Ketene Episcopi, electus est quasi per inspirationem Spiritus S. Dominus Johannes de Hothum, Clericus Domini Edwardi II. post Conquestum Regis Angliæ illustris; & à Domino Cant. Archiepiscopo confirmatus & consecratus anno Domini MCCCXVI. In cujus anno Pontificatus v. & Incarnationis Dominicæ MCCCXX. Frater Johannes de Fresyngfeld, Ptor Elyensis, viribus corporis cœpit destitui; & impotens factus corpore & imbecillis, cum Prioratum viriliter rexisset per annos ferè xviii. coram Venerabili Patre Domino Johanne de Hothum Elyensi Episcopo cessit Prioratui Elyensi, xiv. Calend. Martii in Festo S. Julianæ Virginis & Martyris. Ipse enim in tempore quo erat Prior, multa bona fecit Ecclesiæ. Perquisivit namque & appropriari fecit ad augmentationem Prioratus terram & tenementum in Ely vocatum le Brays, & quædam tenementa in Dounham, terram & tenementum in Wy-cham & Suttoun quondam Johannis Pyhym. Perquisivit etiam post cessionem suam quædam tenementa in Ely pro anniversario suo annuatim tenendo; tenementum videlicet vocatum Lythgates & Barkeres cum quodam alneto vocato Lythgates holt appropriari fecit Eleemosinario Elyensi pro erogatione pauperibus distribuendâ in die anniversarii. Quædam similiter tenementa quondam Johannis Joye appropriari fecit pitanciariæ de Suttoun pro bonâ pitanciâ dandâ Conventui eodem die anniversario.

Arma Johannis Hothum sunt barrulæ octo partium auræ & argenteæ, in uno cantone aureo unus merleus sables.

Die & anno, in quibus frater Johannes Fresyngfeld cessit Prioratui, frater Alanus de Walsyngham præfectus fuit in Suppriori per eundem Venerabilem patrem Dominum Johannem Elyensem Episcopum. Et in brevi post cessionem supradictam electus erat frater Johannes de Crandene per viam compromissi in Priorem Elyensis Ecclesiæ, à prædicto Patre Reverendo Johanne Episcopo confirmatus. Prædictus verò frater Alanus remansit Supprior usque ad Festum S. Thomæ Apostoli in anno sequenti per xlv. septimanas; & tunc factus fuerat Sacrista per Venerabilem Patrem supradictum, anno Domini MCCCXXI. Fuit autem Sacrista usque ad xxv. diem mensis Octobris anno Domini MCCCXLI. ferè per xx. annos. In cujus tempore multa & varia onera gravia valde officio Sacristariæ, & maxime eodem anno suæ præfectionis, evenerunt. Nam in nocte ante diem Festi S. Ermenildæ, post matutinas in Capellâ S. Katerinæ decantatas, eo quod in Choro propter imminentem ruinam illas decantare Conventus non audebat. Factâ namque processione ad feretra in honore S. Ermenildæ, & Conventu in Dormitorium regrediente, vix paucis Fratribus in lectulis suis ingressis, & ecce subito & repente ruit Campanile super Chorum cum tanto strepitu & fragore; veluti putabatur

(d) Johannes de Hothum electus est & ab Archiepiscopo confirmatus anno 1316. ante diem 20. Julii. Sic enim Thomas Lisle Episcopus anno 1346. respondit Brevis regio. *Johannes de Hothum 13. Cal. Ang. 1316. electus existit confirmatus. Sed quo die vel anno, per quem seu quomodo, fuerit consecratus, nusquam invenimus.* Quæ Thomam autem latuit consecratio nobis ex Registro *Cranborne*. Ecclesiæ Cant. innotuit. Consecratum enim refert in Ecclesiâ Cant à Waltero Archiepiscopo 1316. 3. Octobr. præsentibus Thomâ Roffensi & Johanne Rocheford (sic enim dicitur) Wellensi Episcopis.

Eodem die Registrum *Drokensford* Wellensis Episcopi consecratum perhibet. Mense sequenti Johannes ad Curiam Romanam à Rege legatus, Angliam proximo Februario rediit. Anno 1317. 27. Maii Thesaurarius Angliæ, anno 1318. Cancellarius renunciatus est. Cancellariatu exutus 1320. eundem recepit 1328. 28. Jan. Cancellarium Academiz Oxoniensis fuisse, & Collegii Reginensis ibidem olim Præpositum Godwinus perperam refert. Johannes Episcopus ædes Elienses apud Holborn ædificavit, teste Camdeno in Britan. p. 311.

terræ motus fieri ; neminem tamen lædens nec opprimens in ruinâ. Aliud etiam contigit mirabile, miraculo potiùs ascribendum quàm naturæ ; quòd in illâ horribili ruinâ & lapidum collisione maximâ, unde tota ferè tremebat Elyensis villa, illa tamen pulcra & magna fabrica eminens supra Sanctarum Virginum sepulcra, protegente Deo & meritis suæ dilectæ Virginis Etheldredæ, ut speratur, ab omni læsione salvata est & fracturâ : Unde Christo sit gloria. Ex quo eventu dampnoso nimis & lamentabili præfatus Sacrista Alanus dolens vehementer & tristis effectus, quòd se verteret vel quid ageret ad tantam ruinam refarciendam, penitus ignorabat. Sed resumpro Spiritu, in Dei adjutorio & suæ piissimæ matris Mariæ, necnon & in meritis S. Virginis Etheldredæ plurimùm confidens, manum misit ad fortia ; & primò lapides & ligna, quæ conciderant in illâ ruinâ, cum magno labore & expensis variis extra Ecclesiam fecit apportare ; & ipsam de pulvere nimio, qui ibi erat, celeritate qua potuit emundare ; & locum in quo novum Campanile fuisset constructurus, per viii. partes arte architectonicâ mensuratas, in quibus viii. columnæ lapideæ totum ædificium supportantes erigerentur, & infra quas Chorus postea cum stallis esset construendus, fodere fecit & scrutari ; donec inveniret locum solidum, ubi firmamentum operis securè possit inchoare. Illis siquidem viii. locis sic, ut prædicitur, sollicitè scrutatis, lapidibus & arenâ firmiter condensatis ; tunc demum illas viii. columnas cum subsequenti opere lapideo inchoavit. Quod quidem usque ad superiorem tabulatum per vi. annos consummatum anno Domini MCCCXXVIII. Et statim illo anno illa artificiosa structura lignea novi Campanilis summo ac mirabili mentis ingenio imaginata, super prædictum Opus lapideum ædificanda fuit inchoata, & maximis & onerosis expensis, præsertim pro lignis grossis structuræ prædictæ necessariò congruentibus longè latèque requirendis & difficultate maximâ tandem inventis magno precio comparatis ; ac per terram & per mare apud Ely adductis, necnon & per ingeniosos artifices sculptis & fabricatis, atque in ipso opere artificiosè coadunatis ; honorificam & optatam auxiliante Deo sortita est consummationem.

Opus lapideum inchoatum est anno 1322. finitum 1328. Reg. Elien.

Opus ligneum inchoatum est anno 1328. finitum 1342. Id.

¶ viz. Sump-
tus.

¶ Custus novi Campanilis per xx. annos tempore fratris Alani de Walsyng-
ham Sacristæ mcccc. libræ, vi. solidi, xi. denarii, unde de donis ccvi.
libræ, xii. denarii. Custus novæ Cameræ juxta Infirmariam per tres annos
lx. libræ, xvii. solidi, ix. denarii & obolus. Custus novi muri juxta cimite-
rium cum seldis ibidem perquisitis, unâ cum constructione novarum domo-
rum, portarum & murorum per circuitum in Sacristariâ per xii. annos clxxx.
libræ, xiii. solidi, xi. denarii & quadrans. Unde pro quatuor seldis perquisi-
tis xi. libræ, x. denarii. Perquisitio de Brame Gacele xlii. libræ. Perquisi-
tio duarum partium de Brame ultra perquisita, scilicet de Walsbam & de Baas
clxxx. libræ, x. libræ, xiii. solidi, vi. denarii. Custus de la Bougre ix. libræ,
xv. solidi, ix. denarii. Memorandum, quòd nichil computatur superi-
us de cibo & potu, equis, carreccis, & omnibus aliis. Summa totalis re-
ceptorum in Sacristariâ per xx. annos tempore Fratris Alani Walsyngham
* mmmmm̄cccc̄l̄iii. libræ, xvii. solidi. Unde de officio mmmmm̄dccc̄xlvii.
libræ, iv. sol. x. den. ob. qu. & pro novo opere de donis & contributis ccvi.
lib. xii. sol. qu. Summa omnium expensarum & librarum tam pro officio
quàm pro novo opere mmmmm̄mxciv. libræ, xviii. sol. x. den. ob. qu. Unde
pro officio mmm̄dclxxxv. lib. xix. sol. vii. den. ob. & pro expensis circa no-
vum opus mmm̄ccccviii. lib. xix. sol. iii. den. ob. Novus Chorus factus erat
tempore Edwardi III. Regis anno xii. anno Domini MCCCXXXVIII. & se-
quentibus per fratrem R. de Saxmundham, qui recepit de executoribus Domi-
ni Johannis Hotham Episcopi xl. solidos, & de aliis Officiariis & ollâ & convo-
cationibus Fratrum plures pecunias. Ipse autem Johannes Episcopus fecit no-
vum pontem lapideum apud Castelhyth & expedit in cv. solidis, vi. denariis,
anno Edwardi III. Regis xiii.

* 4953. Cod.
Cot. uterque.

Verum

Verum quia scribitur: *Dives est omnis iniquitas societate plurimā*; quoniam eodem anno quo Campanile corruit, aliud contigit infortunium sibi valde tædiosum; quod non obstante urgente necessitate pro prædictæ ruinæ reparatione, plusquam xx. libras argenti, sicut fatebatur, exposuit in inquisitione huiusmodi negotii & prosecutione. Nam quidam malignæ mentis homines, filii Diaboli, suæ salutis immemores, ingressi sunt nocturno tempore S. Etheldredæ Basilicam; & Crucem auream, quam contulit gloriosus Rex Edgarus Elyensi Ecclesiæ ob signum libertatis suæ atque munificentiæ, patibulo latitudinis unius palmi affixam, cum duabus Imaginibus de auro & cum laminis aureis, ac mirifico opere auri purissimi trifarie vocato perulis & gemmis preciosis adornato; duos etiam textus cum laminis argenteis, furati sunt; & ad partem australem turris exterioris in loco dicto Qwenesboure Crucem prædictam & Imagines aureas omni cum ornatu pretioso de patibulo, necnon & laminas argenteas de textibus prædictis abstraxerunt; & nuda ligna furtivè spoliata ibidem reliquerunt; & dictam Crucem cum Imaginibus, & quidquid residuum quod preciosum erat, secum London detulerunt. Et cum ibidem pervenissent; ille autor sceleris & doli artifex, qui major erat inter eos, prædictam Crucem arripuit, & brachia ad corpus ferè reclinavit; super incudem posuit, malleum accipiens, manum erexit, & dictam Crucem cum Imaginibus frangere & conflare excogitavit. Sed in ipso conatu operis ipsum terruit virtus Christi & Mariæ Virginis; ita quod manum ad percutiendum erectam deorsum dirigere non potuit. Unde stupidus & quasi amens effectus, poenitentiam quadam licet infructuosâ dixit: *Timeo istud execrabile factum confusio fiet omni nostrum.* Et accipiens Crucem & imagines, panniculo lineo involvit; & in quadam cloacâ irreverenter & latenter projecit, & abiit. Sed iustum Dei iudicium non sinebat eum in suis operibus perversis diutius delitescere. Immo modicum post cum suis complicibus captus est, & apud Newgate London cum eisdem positus in carcere. Ubi cum parumper in vinculis jacuisset: Visio quædam unâ noctium sibi apparuit. Propter quam in terrorem maximum & stuporem versus horridum, terribilem clamorem emisit. Quo audito præ timore autem exterriti sunt custodes & incarcerati omnes. Et accensâ lucernâ ingressi sunt carcerem, tanti clamoris horribilis quærentes causam. Quibus miser ille respondit. Apparuit mihi jam virgo Deo dilecta Etheldreda Sancta, vehementer me objurgans & terribiliter comminans, pro sacrilegio quod commisi in Ecclesiâ suâ Elyensi. Et exposuit eisdem res gestas per ordinem; qualiter prædictas Crucem & Imagines aureas de Elyensi tulit Ecclesiâ, & panniculo involvit lineo, & in cloacâ projecit; non designans eis locum usque ad fratris Roberti de Bykelyng, Feretrarii & Monachi Elyensis, adventum. Qui quidem frater Robertus diversa loca perambulavit, ad inquirendum si fortè alicubi sanctas illas reliquias invenire posset. Tunc Londoniæ nutu, ut creditur, divino affuit; & auditis huiusmodi rumoribus ad locum carceris properavit. Quo veniente palam sibi & cunctis astantibus locum, ubi dictam Crucem & Imagines projecit, indicavit. Et continuo dictus frater Robertus cum Ballivis Civitatis ad locum designatum perrexit; & illas sanctas Reliquias de illo loco spurcissimo innumeris sordibus & fætoribus abhominabiliter inquinatas assumpsit, & majoribus civibus illius Civitatis ostendit; coram quibus tantam invenit gratiam, quod Crucem & Imagines secum ad Elyensem detulit Ecclesiam. In cuius adventu ob Crucis sanctæ reverentiam totus Conventus ad valvas Ecclesiæ processit ei obviam. Et dictus frater Robertus ibi coram Clero & populo de dictæ Crucis inventionem & miraculis factis ædificatorium retexuit sermonem.

Item de eadem Cruce aliud quoque Miraculum de hac sanctâ Cruce, in quodam libro antiquitatis vocato Domyfday inventum, huic miraculo censemus breviter annexendum. Tempore namque Stephani Regis Anglorum contigit

contigit Nigellum Elyensem Episcopum magnam ipsius Regis incurrere offensam. Propter quam sedandam & pacificandam oportebat ipsum Episcopum maximam effundere pecuniæ summam. Quapropter reliquias thesaurum Ecclesiæ sibi assumpsit; inter quas Crucem auream Edgari Regis cuiusdam Judæo Cantebrigiæ pro pecuniâ mutuandâ impignoravit. Quam verò Crucem quidam ex Judæis perfidæ mentis & voluntatis perversè assumpsit, & arrepto cultello ipsam Imaginem diu punxit in oculo; & statim rivus sanguinis exiliens tenuis lineam produxit longius, in tantum quòd partem inferiorem patibuli madefecit, & suo rubore confecit. Potuit enim istud Miraculum cunctos latuisse perpetim; sed Deus & Dominus omnium voluit hoc fieri manifestum; & sic per ipsos Judæos fuerat detectum. Unde contigit quòd ipsi Judæi reverenter & summo timore deinceps servarent, si quid in signo crucis aut figurâ Domini sibi impignoratum admitterent.

Ipse insuper frater Alanus Sacrista multa interim & varia à fundamentis in officio Sacristariæ construxit ædificia. Nam ex parte Boreali juxta villam in longum à cimiterio parochiali Ecclesiæ usque ad officium Eleemosinariæ murum erexit lapideum, bonum & altum; & alterum à loco ubi incepit usque ad angulum Capellæ S. Mariæ; cingens muris lapideis totum officium Sacristariæ. In angulo quoque Boreali juxta Cimiterium cameram lapideam quadratam plumbo tectam construxit. In cujus parte superiori est Camera quadam cum mensâ quadratâ ad calculandum & ad proventus officio pertinentes recipiendum. Sub qua est duplex camera muro lapideo divisâ, una pro seldâ aurifabri, & alia pro quodam parvo cellario pro vino officii cum habeatur reponendo. Duas alias domos muris lapideis & tectas regulis similiter construxit; unam longam diversâ habentem receptacula pro necessariis officiis diversis & artificiis, cum coquinâ similiter & pistrino; & aliam domum pro molendo equino, & cum muro interpolito pro lardario. Construxit etiam cameram lapideam plumbo tectam pulcrâ valde contiguam in Infirmeriâ, habentem cameram superiorem cum duobus caminis, & inferiorem cum uno largo camino & puteo aquæ, cum parvo cellario, sub custodiâ Infirmerii qui pro tempore fuerit, & dispositioni Prioris & Conventus post obitum ipsius Alani remansuram. Idem verò frater Alanus cum magno labore suo & industriâ ac sumptibus maximis & onerosis, præter expensas sumptuosas circa fabricas & structuras prædictas, perquisivit ad Ecclesiam Eliensem de Rogero de Wygenale, Nicholao de Walsham & Johanne de Baas Rectore Ecclesiæ de Buctoun tria mesuagia apud Brame; quæ per sepes, foveas profundas & fossata erecta arboribus diversis spinis & tribulis oblecta, inter se separatim divisâ; nunc autem extripatis arboribus, spinis, tribulis, avulsis, abstractis, crestis etiam fossatorum prostratorum, & foveis rejectis, per sudores maximos & labores in unum sunt redacta, & in planiciem terrarum arabilium conversa. Perquisivit etiam de eisdem Rogero, Nicholao & Johanne lxxxvi. acras & dimidiam & unum rodum terræ arabilis in diversis peciis; xxvii. acras prati falcabilis, cum separali pasturâ, & cum arundinetto adjacente, & piscariâ vocatâ Herewardesteche, xii. denariatus redditus assisæ per annum provenientes de tenementis de Brays, unum mesuagium in quo Willelmus Meche manere solebat: & duas seldas ædificatas cum mesuagio quod fuit Domini Johannis le Yans, cum uno gardino dicto mesuagio adjacente, cum omnibus juribus & appendiciis quibuscunque ad dictum tenementum quovis modo spectantibus: quæ omnia in utilitatem & usum Conventus disposuit fore convertenda.

Nunc autem revertendum est ad opera insignia Venerabilis Patris nostri Domini Johannis de Hothum Elyensis Episcopi; qui Ecclesiam suam à perversis calumpniatoribus & regiis exactoribus in diebus suis viriliter præxit, & multa bona Ecclesiæ suæ fecit. Ipse verò contulit Conventui & Priori quoddam

quoddam Manerium in Nortwold vocatum Dageney ; pro quo excambiatum fuit cum Thomâ de Chepham quoddam aliud Manerium in Lytilbury in Comitatu Essexiæ vocatum Overhalle & Netherhalle cum Merecroft & aliis pertinentibus quibuscunque. Quod quidem Manerium ad officium Celerariæ jam est appropriatum. Contulit etiam & appropriari fecit modo quo supra quandam vineam pulcram in Holburne in suburbio London. cum aliis tenementis diversis in eadem * civitate ; necnon & tenementa diversa in Ely, quæ nunc vocantur *le Celerers Rents* ; prout per cartas de tenementis prædictis Priori & Conventui confectas plenius continetur. De proventibus namque & proficuis dictorum tenementorum deducendæ sunt expensæ certæ annuatim faciendæ in die anniversario ejusdem patris nostri Johannis Episcopi, in erogatione † pauperibus distribuendâ, & bonâ pitanciâ || eodem die Conventui exhibendâ ; necnon cuilibet Fratri de Conventu unâ duplicibus præfidentium xii. denarios pro gratiis conferendis, & quicquid residuum fuerit commodi seu emolumenti provenientis de tenementis supradictis ; ex integro cedat & remaneat officio Celerarii ad supplendam pro parte dicti officii exilitatem. Perquisivit etiam nobis à Domino Rege Edwardo III. post conquestum Cartam vacationis Episcopatus. Ipse verò fieri fecit illam * magnam fabricam pulcram valde, incipientem ab opere bonæ memoriæ Hugonis de Northwolde, protendentem ad novam fabricam chori. Cujus expensæ ad mmxxxiv. libras, xii. sol. viii. denar. ob. qu. se extendunt.

Anno 1333.
Reg. Elien.

* In Temse-
stre in paro-
chia omnium
Sanctorum. Id.

† Centum foli-
dorum. Id.
|| Centum foli-
dorum. Id.

* Novum opus
super candela-
brum. Reg. Ely.

† 1333. Cod.
Cat. I.

Nota Miraculum de Vicario de Westoun. Prætereundum non est sub silentio quoddam Miraculum, quod fecit Dominus ad ædificationem multorum meritis S. Virginis Etheldredæ, anno Domini † MCCCXXXI. & Pontificatus dicti Domini Johannis de Hothum xvi. Vir quidam vitæ laudabilis in villâ de Westoun juxta Spaldyng Lincoln. Diocefeos natus & educatus, Henricus nomine, qui à juventute suâ semper crescens in melius ; ita quod per processum temporis in sacris ordinibus constitutus, in sacerdotio suis exigentibus meritis fuit demum ordinatus. Qui postmodum propter conversationis honestatem & morum præbitatem, ad Vicariam Ecclesiæ de Westoun prædictam fuit præsentatus, & in ipsam Vicariam Vicarius inductus & institutus ; qui Ecclesiâ suam sibi commissam per multa dierum spatia honestissime rexit, & Parochianos suos verbo pariter & exemplo saluberrime instruxit. Sed circa annum Domini MCCCXXXII. contigit dictus Vicarius adversâ valetudine detineri ; & maxilla vehementer cœpit intumescere & gravi vexari dolore ; ita quod loqui non poterat, vel aliquid aliud præter salivam, & hanc de difficili, deglutire. Unde omnes amici & familiares sui de vitâ ipsius desperantes, nil aliud nisi mortem in proximo sibi imminentem æstimabant. Erat autem amicus suus vir quidam religiosus Dominus Johannes de Bergham, Monachus & Supprior Ecclesiæ Conventualis de Spaldyng. Audiens ipsum dirâ ægritudine laborantem, venit ad eum, visitandi gratiâ, & si in quo poterat confortandi. Et accedens ad locum, in quo jacebat, quæsit de statu suo. Sed non respondit ei verbum, eò quod loqui non poterat. Visum tamen & auditum ante omnes alios sensus, præter gustum & loquelam, sanos & liberos habebat. Et dixit ei Vir ille religiosus. ‘ Henrice, audistine aliquando de illâ gloriosâ Virgine S. Etheldredâ de Ely ; qualiter Deus per merita ipsius multa & varia operatur miracula ? Præsertim de illo morbo, in quo tu jam laboras, qui dicitur Squinancia ; quoniam ex hac infirmitate & ipsa decessit. Est etiam ibi quædam benda, quæ in collo morientis fuit circumligata, celerem patientibus hanc infirmitatem meritis S. Virginis conferens sanitatem. Ideo tibi consulo, sicut amico meo carissimo, eò quod non loqui vales, totâ mentis tuæ devotione Deo & Beatæ Virgini te commendes, atque ipsam apud Ely te visitaturum toto corde devoveas ; si te a lecto ægritudinis tuæ convalescere & sanum fieri contingat. Et ille elevatis oculis ac manibus devotionem

votionem qua potuit erga Deum & Sanctam Virginem ostendit; & per signa exteriora patuit, quod consilio dicti Senis adquevit. Et ille confortans ægrotum simul & exhortans recessit. Sequenti autem nocte cœpit paulisper dormire; & Sanctimonialis quædam fœmina decora sibi apparuit dormienti, sciscitans ab eo qualiter secum erat; & confortavit eum. Et apprehendens digitum suum proprium, in imo gutturis sui forinsecus posuit, & illum leniter attrahens sursum per locum ubi vim sentiebat doloris, quousque digitus ille pervenisset ad paucos infirmi: & statim disparuit. Ille verò confestim evigilans, oscitavit fortiter; & erupit in os ejus quædam massa congelata instar ossis vel lapidis indurata. Et exponens illam in manum suam, statim locus est, vocans famulum suum; & dixit ei: Citò accende candelam, & veni ad me. Et accensâ candelâ venit ad Dominum suum, admirans valde, quod ita subito loquebatur. Et ipse aperiens manum suam, vidit massam illam habentem mensuram unius pollicis & amplius in longitudine & in maximâ quantitate: & convalescens de diebus in dies, sanus factus est. Narrauitque amicis suis & aliis quamplurimis per ordinem illam quam viderat Visionem; quomodo per merita B. Etheldredæ à suâ liberatus est infirmitate. Et postmodum natâ opportunitate, vota quæ pollicebatur Deo & Sanctæ Etheldredæ, decrevit maturius explere. Et assumens secum massam illam sic congelatam, iter versùs Ely arripuit. Et cum ibi pervenisset, ad feretrum sanctæ Virginis accessit, sua persolvens vota laudis. Quo peracto, fecit sibi accersiri Monachum quendam, fratrem Willelmum de Spaldyng; quoniam sibi notus erat & familiaris à tempore quo idem frater Willelmus fuerat Sæcularis: narravitque sibi & confratribus totam istius Miraculi seriem; rogans attentius, quod Priori & Conventui illud innotesceret. Et addidit dicens: Non sum ego falsidicus, teste Deo; ut narrem vobis blandiendi causâ falsa & vana & frivola. Sunt manifestè vera & aperta, quæ circa me Deus meritis suæ Sanctæ Virginis operatus est magnalia. Et continuo dictam massam congelatam tradidit prædicto fratri Willelmo; deprecans eum assidue, ut sumptibus suis argento faceret illam includi, & ad feretrum S. Etheldredæ ad perpetuam hujus Miraculi memoriam dependi: quod ita factum est. Supplicavit etiam fratribus; quod ob honorem & reverentiam S. Etheldredæ Virginis, ut si qui illorum in partibus suis advenissent, ad illum familiariter declinavissent; quoniam illos gaudenter susciperet, & de eorum adventu lætus foret. Et valedicens Fratribus, ad propria recessit.

Cum autem sæpeditus Pater Venerabilis, Johannes de Hothum Episcopus annos ferme xx. Ecclesiam Elyensem strenuissimè rexisset; paralisi percussus, ex quibus duobus annis ægrotavit; & obiit apud Somersham xviii. Cal. Febr. nocte præcedente Festum S. Mauri Abbatis, anno Dom. MCCCXXXVI. Ipse enim inter alia bona, quæ fecit Ecclesiæ, contulit nobis unum calicem aureum, cum duobus urceolis aureis, & tertio urceolo pro vino. Impositus erat lapis preciosus vocatus Rubye, & in urceolo pro aquâ optima margarita. Contulit etiam unam capam preciosam cum imaginibus & perulis insertis optimè brudatam auro. Et unum vestimentum album, cum capâ, casulâ, & tribus tunicis ejusdem sectæ; unum etiam vestimentum nigrum, cum tribus capis, unâ casulâ & tribus tunicis nigris. Ipse autem sepultus est in Ecclesiâ suâ Cathedrali apud Ely, & honorificè collocatus ad partem Orientalem altaris in choro versùs magnum altare, sub quadam pulchrâ structurâ lapideâ, cum imagine Episcopi de Alabastro super tumulum ipsius erectâ, cum vii. candelabris ex uno stipite decentissimè procedentibus; & circa siquidem Imagines de creatione hominis & ejectione ejusdem de Paradiso; quatuor etiam Imagines Regum armatorum, & iv. Dracones ad iv. partes ejusdem structuræ. [Fuit hic Episcopus præcipuus persuasor ad deliberandum Scotis Ragmans Rolle & Nigram Crucem.]

Additamentum Roberti Steward.

SYMON

SYMON DE MONTE-ACUTO, Episcopus XVII.

(e) Post mortem nempe illius missi erant certi Fratres per Capitulum ad Dominum Regem Edwardum III. post Conquestum pro licentiâ eligendi & providendi Ecclesiæ nostræ viduatæ de idoneo Pastore ab ipso humiliter postulandâ. Verumptamen Rex ipse & Ministri sui multum se reddebant difficiles ad dictam licentiam concedendam; & illam diu differebant. Quæ tandem multis laboribus & expensis ac difficultate maximâ vix erat concessa. Quâ obtentâ, electus fuit concorditer per viam compromissionis frater Johannes de Crandene, Prior Elyensis, iv. Id. Martii in Festo S. Gregorii, anno Domini supradicto. Sed ipsum Electionis negotium pro retardandâ eligendi licentiâ in tantum fuit protelatum; per quod per Dominum Papam Benedictum XII. Ecclesiæ Elyensi vacanti fuerat provisum per Domini Symonis de Monte-Acuto translationem de Wygornienſi Ecclesiâ ad Elyensem. Et sic electio de fratre Johanne de Crandene concorditer facta per Capitulum, per provisionem Papalem fuerat frustrata.

Fert 3. bendas undulantes azur in campo or, & in medio inferum tribus rhombis depictum.

Frater namque Johannes de Crandene, Prior Elyensis, dilectus Deo & hominibus, cujus memoria in benedictione sit sempiternâ. Diebus enim suis cum omni pace & tranquillitate ac sacræ religionis dulcedine, sicut pastor pacificus, toto cordis conamine Conventum suum tractavit caritative. Ipse enim fabricari fecit ad hospitium Prioris novam Capellam mirandi decoris, in quâ Deo vota laudis ex affectu reddit cordis; ubi etiam nocturnas excubias ac spirituales meditationes per dies & noctes frequentius exercebat. Nam sicut illi, qui continuè secum erant à secretis, testati sunt, quod qualiter nocte consuevit assurgere & Capellam suam solus adire, nisi magnâ præpediretur infirmitate; ubi cœpit diutius orare & preces Deo multiplices cum gemitu cordis efferre; ac se & Ecclesiam suam & omnia Ecclesiæ negotia Deo devotè recommendare. Fecit autem fieri unam novam Cameram ex opposito Capellæ prædictæ, ad Aquilonem; ubi quandoque cum Fratribus suis spirituales habuit tractatus; jura Ecclesiæ & utilitates ac negotia Ecclesiæ necessaria concernentes. Habuit etiam ibidem studium suum pro libris cum sibi vacaverat inspiciendis. Item scribere fecit unum pulcrum Missale & unum Benedictionale; quæ in Capellâ remanent Prioris. Contulit etiam ad magnum altare duas pelves argenteas nobiles & pulcras; quarum labra sunt per girum deaurata & in fundo amayl inserta in opere artificioso argenteo & bene deaurato. Contulit etiam eidem altari unum dorsale magnum & pulcrum cum tapetis & bancalibus ejusdem sectæ; quæ quondam fuerunt bonæ memoriæ Johannis de Hothum Elyensis Episcopi. Quæ quidem dorsale & bancalia dedit sibi Dominus Johannes de Hothum Miles post mortem avunculi sui; de quibus jam fiunt tapeta pro magno altari & altari in choro, & bancalia super formas in choro sternenda in Festis principalibus. Ipse autem pulcher erat aspectu, & corpore formosus, ac in oculo omni apparuit gratosus. Ita quod Venerabilis Domina Philippa, nobilis Anglorum Regina, ipsum in amicitiam

(e) Simon à Sede Wigornienſi ad Eliensem translatus, professionem obedientiæ Simoni Archiepiscopo Cant. fecit 1337. 31. Julii, coram summo altari Ecclesiæ Cant. Ex Registro Cranborn. Collegio S. Petri Cantab. nova statuta condidit; aliisque in nonnullis ipsos promovit. Obiit anno 1344. Historia Eliensis nostra male posuit. In Registro enim Norwicensi reperio Simonem

Eliensem Episcopum præsentasse ad Whittington 1345. 6. Junii, & Regem ad Bretenham præsentasse ratione Temporalium Episcopatus Eli. in manu suâ existentium 1345. 22. Julii. Anni itaque 8. Pontificatus Simonis à medio fere anno 1337. numerandi sunt, & Johannis Hothum obitus anno 1337. incunte, seu 1336. exeunte, statuendus est.

præclaram collegit & familiaritatem, tum propter amabilem & graciosam ipsius affabilitatem & eloquentiam, tum propter gratam & multum sibi acceptabilem in quodam adventu suo apud Ely susceptionem ac solempnem & splendidam mensalem procurationem, necnon & munerum magnorum in fine sibi & suis largicionem. Contulit enim sibi Domina Regina quandam robam preciosam cum omnibus garniamentis de velvet murreo squirillis aureis pulverizato; qua induta erat in die Purificationis suæ post partum Principis excellentissimi Domini Edwardi filii sui primogeniti. De quibus verò garniamentis tres capæ efficiuntur; quarum una de aurifriso perulis albis & armis S. Etheldredæ & Comitissæ Annoniæ brudato fieri fecit in vitam suam. Reliquas verò duas & unam casulam cum vi. tunicis post obitum suum successor suus Prior Alanus honestissime fecit apparari. Idem namque Johannes Crandene Prior perquisivit quoddam Hospitium in Cantebriggia pro Scolaribus nostris Monachis ibidem hospitandis. Sed postea pro quibusdam beneficiis Ecclesiæ nostræ Elyensi factis per Venerabilem Patrem Magistrum Willelmum Bateman Norwicensem Episcopum, concessum fuit & collatum dictum Hospitium Scolaribus de Aulâ S. Trinitatis Cantibrigiæ; ejus Aulæ cum Scolaribus dictus Pater Reverendus fuerat Fundator primus. Cum ipse Pater noster præamabilis & Pastor piissimus per xx. circiter annos nobis præfuisset; nos quasi desolatos relinquens, viam universæ carnis est ingressus vii. Kalend. Octobr. anno Domini MCCCXLI. & sepultus est in Ecclesiâ Elyensi in pavimento ad pedes tumuli Johannis de Hothum Episcopi versus magnum altare; sicut idem ipse Johannes Episcopus, ut dicitur, quasi spiritu Prophetico dixit. Nam cum Missam quodam die celebrasset in Ecclesiâ ad magnum altare; post Missam revertens ad Vestiarium, indumenta Pontificalia depositurus, contigit baculum suum Pastoralem in eodem loco, in quo modo sepultus est, confringi. Et conversus ad Priorem, qui iter secum comitabatur, dixit. Prior, inquit, hic erit locus sepulturæ meæ; & tu hic ad pedes meos in posterum sepelieris; quod & postmodum factum est. Unde Versificator quidam Epitaphium scribens sic ait.

Hanc aram decorat de Crandene tumba Johannis:
 Qui fuit hic Prior ad bona plura pluribus annis.
 Præsulis hunc Sedes elegit Pontificari;
 Præsulis ante pedes ideo meruit tumulari.

Corpore ejus Ecclesiasticæ, ut præmittitur, tradito sepulturæ ultimo die mensis Septembris anno supradicto, electus fuit frater Alanus de Walsyngham, Sacrista Elyensis, per viam compromissi ejusdem Ecclesiæ concorditer in Priorem. Nam statuto die Electionis faciendæ, xxv. videlicet die mensis Octobris anno Domini MCCCXLI. convenerunt in domo Capitulari Elyensi frater Richardus de Copnamford Supprior Elyensis, ac omnes Fratres & singuli ejusdem Capituli, de electione futuri Prioris invicem tractaturi. Lectâ denique Decretali *Quapropter*, & omnibus ipsam Electionem concernentibus ritè peractis, & legitime invocatâ Spiritûs Sancti gratiâ, placuit Fratribus omnibus & singulis viam compromissi in ipsâ Electione tenere. Tractantibus itaque illis inter se de Compromissariis eligendis & sollicitè disceptantibus, placuit tandem omnibus Confratribus Ecclesiæ prædictæ fratri Nicholao de Copnamford Suppriori unanimiter & concorditer voces suas committere, & eidem plenam & liberam potestatem dare; ut ipse frater Nicholaus vice suâ & singulorum Fratrum de Capitulo eligeret unum de Confratribus ejusdem Capituli in Priorem Prioratûs prædicti, quod ipsum admitterent in Priorem suum & acceptarent, quemcunque formâ superius expressâ duxerit eligendum. Qui quidem frater Nicholaus Supprior supradictus * omnes hujusmodi

* f. Onus.

modi compromissi in se suscipiens, infra horam sibi à Capitulo limitatam fratrem Alanum de Walsyngham Sacristam Elyensem vice suâ & vice omnium fratrum Elyensis Ecclesiæ elegit in Priorem. Et circa horam nonam ejusdem diei dictam electionem primò coram Conventu in pleno Capitulo, deinde ad magnum altare Ecclesiæ Elyensis supradictæ coram Clero & populo ibidem congregato solempniter & apertè cœpit publicare. Processus verò ipsius Electionis coram Venerabili Patre Domino Symone de Monte-Acuto Dei gratiâ Elyensi Episcopo & coram discreto consilio suo pro examinatione in illâ faciendâ erat demum deductus. Inventum est, quòd secundum sacros Canones in materiâ & formâ in Electione prædictâ fuisset legitime prosecutum. Et statim prædictus pater Venerabilis Symon Elyensis Episcopus dictam electionem grateranter confirmavit, xiii. Calend. * Septembris. Et in die sequenti, in Festo scilicet S. Edmundi Regis & Martiris, fratrem Alanum Priorem Elyensem in loco debito in Ecclesiâ Elyensi installavit. Hoc eodem die, ut starent simul in mensâ apud Dunham, rediens pariter illum secum adduxit.

† 1. Decembr.
Codices tamen
concordant.

Idem namque pater & pastor noster benignissimus Dominus Symon noster Elyensis Episcopus ad exemplum Symeonis sacerdotis magni, ut in Ecclesiastico legitur, in vitâ suâ suffulsi Domum, in diebus suis corroboravit Templum. Ipse enim circa fabricam novæ Capellæ S. Mariæ ex parte Boreali suæ Cathedralis Ecclesiæ incœptam multas & largas tradidit expensas; & totâ mentis intentione ad finem perfectum illam ducere desideravit. Sed quod vehementer dolendum est, morte præventus fabricam prædictam secundum suum propositum consummare non potuit. Immo cuidam simplici Monacho Elyensi, fratri Johanni de Wysbeche, qui Christi fidelium eleemosinis dictam Capellam à fundamentis incœpit, prout Deus secum disposuit, perficiendam reliquit. Qui quidem frater Johannes in honore semper Virginis Mariæ in Festo Annunciationis suæ fabricam dictæ Capellæ incœpit anno Domini MCCCXXI. incipiente. Cujus fabricæ lapidem primum posuit vir Venerabilis & artificiosus frater Alanus de Walsyngham tunc temporis Supprior Elyensis. In incœptione namque dictæ Capellæ dictus frater Johannes modicum habuit pecuniæ in manibus vel in thesauris in tanti operis prosecutionem. Sed in auxilio divino firmiter confidens, omnipotenti Deo & B. Mariæ seipsum totum & opus prædictum devotissimè recommendavit: orans Deum jugiter & deprecans assidue, ut in omni necessitate suâ sibi succurreret pietate. Et Deus omnipotens, qui suâ benignâ miseratione pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat; ipsum fratrem Johannem nec multum locupletem nec multum inopem in toto ipsius operationis tempore non reliquit. Sed quodam æquo veluti libramine, ne in prosperis se extolleret, aut in adversis deficeret, æquanimiter custodivit. Contigit autem eum quadam vice quosdam socios suos Monachos, quosdam etiam Sæculares convocare; illosque subnixè rogare, ut unusquisque ad fodiendum locum per quadratum, ubi totius fabricæ foret fundamentum, in certâ horâ inter eos constitutâ pariter convenirent ipsumque adjuvarent. Adveniente denique tempore designato nocte quadam venerunt, & fodere cœperunt; singuli separatim, unusquisque in loco sibi assignato. Contigit autem prædictum fratrem Johannem secundum sortem suam in loco certo per se solum fodere. Et volenti, ut creditur, Deo, suis ignorantibus fociis cunctis, urnam æneam pecuniâ plenam, quasi ex industriâ ibidem depositam, ad relevandam pro tempore suam indigentiam, per se solum invenit. Et transactâ ferè totâ nocte in ipso diluculo minutissimè cœpit pluere, ac fodientes aliquantulum tædere. Et convocans socios suos laborantes, dixit: Eya, fratres mei & consortes laboris, multum vobis regracior; quòd jamdiu bene laborastis; & vobis bonum est nunc modicum paulare post laborem. Ideo commendo vos Deo; qui vobis condignam rependat pro labore.

¶ f. Subter lectum.

bore mercedem. Illis verò recedentibus, solus ipse remansit in loco; & urnam illam prout potuit secretius tulit; & in Dormitorio || lectum suum reposuit; & pecuniam de illâ rubigine denigratam sumpsit, & rubiginem ab illâ confricando calce & aquâ deterfit; & stipendia operariorum ex illâ, dum duraverit, persolvit. Et interim à Christicolis ad locum vicissim accedentibus nunc majus nunc minus, quicquid potuit, pro continuatione operis non solum rogando verum etiam mendicando sumere non erubuit. Et cum sic vitam suam in laboribus variis ducens, cum domigerio magno mendicando, mutuum accipiendo; & res quas ex licentiâ sui ordinis habere poterat, venditioni exponendo; unâ cum subsidio Reverendi Patris supradicti Domini Symonis Episcopi & aliorum Venerabilium virorum necnon & communis plebis eleemosinis per annos xxviii. & septimanas xiii. opus prædictum sollicitudine maximâ continuâset; & structuram lapideam, simul cum Imaginibus infra Capellam & extra numero cxlvii. præter minutas Imagines in tabulâ supra altare, & præter Imagines ad hostium introitus in Capellâ; opus etiam ligneum plumbo tectum, & agabulum orientale, cum duabus fenestris ex utràque parte Capellæ ferro & vitro pulcherrimè apparatus, consummâset; anno Domini MCCCXLIX. xvi. Calend. Julii, tempore communis pestilentie ex luce migravit; ac officium suæ custodiæ absque onere æris alieni Successori suo quietum reliquit. Et depositum ad valorem centum librarum & amplius, cum jocalibus & numeratâ pecuniâ pro residuo Operis prædicti perficiendo, post obitum suum inventum erat reservatum.

Prædictus quoque pater benignus Dominus Symon Episcopus, cum sedisset annis viii. & modicum plus; xx. die mensis Junii anno Domini MCCCXLIV. obiit; & sepultus est apud Ely in Novâ Capellâ S. Mariæ coram altari ejusdem Capellæ; circa cujus fabricam sumptuosas fecit expensas, ut superius expressum est. Ipse verò reliquit Ecclesiæ suæ post obitum suum quædam vestimenta bruni coloris, talentis quasi aureis intexta; duas videlicet capas, & unam casulam, cum iv. tunicis ejusdem coloris.

THOMAS DE LYLDE, Episcopus XVIII.

Fert in tribus rundellis tres Reges Coloniz or in campo gulet.

(f) Post mortem quoque dicti Symonis Episcopi frater Alanus Prior Ecclesiæ prædictæ & Fratres omnes & singuli ejusdem Ecclesiæ ingressi sunt Capitulum suum Elyense die vi. mensis Julii anno Domini MCCCXLIV. de die præfigendo procedendi ad Electionem futuri Pontificis tractaturi: habitâ super hoc licentiâ Regiâ; & diem crastinum, i. e. diem septimum ejusdem mensis Julii cum continuatione & prorogatione dierum subsequen- tium unanimiter præfixerunt, & de consensu expresso omnium statuerunt. Et subsequente dicto die vii. mensis Julii prædicti, post Missam de Spiritu Sancto in Ecclesiâ

(f) Thomas de L'Isle (liceniam dicitur in Rot. 11. R. 2.) Latine de Insulâ (quo nomine in Registro suo appellatur) professionem obedientie Sedi Cant. in Ecclesiâ Metropolitica 1348. 9. Sept. fecisse dicitur in Registro *Cranborn*. Provisus à Papâ videtur medio anno 1345. non tamen ante annum 1351. consecratus, siquidem rectè habeat diploma appropriationis de Caxton ab illo datum 1357. 7. Julii, anno consecrationis nostræ 6. Verum xi. pro vi. legendum suspicor; & Historiæ nostræ illum apud A-

vinionem statim post provisionem factam consecratum fuisse affirmanti fidem potius adhibeo. Eundem enim Episcopalia officia in Diocesi suâ anno 1346. peregrisse ex Registro suo constat. Temporalia ejus post homicidi crimen falsò impositum in manum Regis accepta sunt ante exitum anni 1356. neque unquam illi restituta sunt. Eadem enim penès Regem fuisse 1357. 11. Febr. 1361. 29. Aug. & 1. Oct. & 11. Nov. comperio. Thomam Collegii S. Petri Cantab. benefactorem fuisse Godwings male retulit.

Cathe-

Cathedrali prædictâ ipso die manè celebratam, prædictus frater Alanus & cæteri Monachi omnes & singuli in domo suâ Capitulari se congregaverunt, & ibidem inter se tractaverunt, per quam formam ad prædictam Electionem maturius & cautius esset procedendum. Et statim tunc ibidem idem frater Alanus Prior & omnes fratres Monachi singillatim & nominatim requisiti asseruerunt, & quilibet illorum singillatim requisitus asseruit expressè sibi placere in dictæ Electionis negotio per formam procedere compromissi. Et subsequenter prædictus frater Alanus Prior & cæteri Monachi omnes inter se super Compromissariis in eâ parte eligendis tractantes, in septem Monachis ejusdem Capituli consenserunt; dantes eisdem septem plenam & liberam potestatem vice suâ & vice totius Capituli eligendi personam idoneam in Episcopum & Pastorem sibi & Ecclesiæ suæ viduatæ. Et statim dicti Compromissarii de Capitulo recesserunt; & in locum secretum seorsim se receperunt. Et invocatâ Sancti Spiritus gratiâ, primo de diversis personis præficiendis inter se tractare cœperunt. Et tandem in fratrem Alanum Priorem Elyensem vota sua unanimiter direxerunt; & ipsum in Episcopum suum Elyensem & Pastorem infra tempus eis limitatum elegerunt; & ipsam Electionem primò coram Fratribus in Capitulo, deinde in Ecclesiâ Cathedrali Elyensi coram Clero & populo, palàm & apertè publicaverunt. Sed ante dictæ Electionis confirmationem Dominus Papa Clemens VIII. ex suæ potestatis plenitudine fratrem Thomam de Lylde de Ordine Prædicatorum in Episcopum Elyensem præfecit; & sic Electio de prædicto Alano facta, sicut Electio sui Prædecessoris fratris Johannis de Crandene, frustrata erat similiter per Papalem reservationem. Tempore verò Patris nostri Venerabilis Domini Thomæ Elyensis Episcopi contigit Miraculum, huic exili opusculo meritò annexendum.

Regnante Dei gratiâ Domino Edwardo III. post Conquestum, Rege Anglorum victoriosissimo, anno Incarnationis Dominicæ MCCCXLIX. & regni ejusdem Regis xxiii. ac Pontificatûs ejusdem Patris nostri Reverendi Thomæ Elyensis Episcopi anno quinto; quidam Armiger, natione Anglus, in rebus bellicis strenuus, & arma bellica ab adolescentiâ suâ viriliter profectus, optimi viri filius Johannis de Hyntoun vocitatus cum fratre suo Domino Wilhelmo de Hyntoun milite in transmarinis partibus & in Regno Hispaniæ in exercitu Christiano contra inimicos Crucis properavit ad bellum: Qui cum cæteris Christianis contra Saracenos viriliter dimicavit. Contigit autem in illâ die bellum vehementer urgeri. Et cum varius sit eventus bellorum; quodd nunc hos nunc illos consumit gladius, multi utriusque exercitûs corruerunt. Inter quos miles ille strenuus cecidit Wilhelmus de Hyntoun, & ipse Hugo in illo conflictu lanceâ dirè confossus est in osse lumborum suorum; & ita firmiter & profundè dicta lancea intravit in osse, quodd illam evellere pati non potuit præ dolore. Unde de humanâ ope desperans, ad divinum confugit adjutorium; B. Etheldredam crebrius & devotè invocans ac suppliciter efflagitans, ut Deus meritis almæ suæ Matris ipsum in illâ arta necessitate suâ consolaretur pietate. Et statim post manum misit ad lanceam; & illam ita leniter extraxit, ac si in carne solum fuisset infixâ; sed ex nimio labore vulneris ac in illo conflictu oppressione laboris fatigatus, in lectum decidit graviter infirmatus. Qui super Medicos & Chirurgicos varios medicinam secundum artem suam sibi porrigentes, nullo illorum potuit curari medicamine: sed semper interim invocavit dilectam matronam Etheldredam; ut suis precibus sacrosanctis Dominum Deum exoraret, quod à dirâ ægritudine, quam patiebatur, ipsum clementer liberaret. Illi verò in oratione & devotione perseveranti apparuerunt quadam nocte quatuor venerabiles matronæ religiosæ: quarum una, ut sibi visum fuerat, cæteris honore præcellens pannum fericum ad modum manutergii vario colore diversimodè listatum gestabat in brachiis. Dixit ad illum; Amice, qualiter est tecum? At ille: Valde male.

lè. Et confortans illum dixit : Confide fili ; sanus eris in brevi. Et accipiens pannum sericum, inclinavit se ; & involvit lumbos ejus hiantē vulnere sauciato. Et sic ex illo tactu confortatus est, quod vix aliquem sentiebat dolorem ; & sicut postea fatebatur, quod ipse nunquam in totā vitā suā tam delectabile tamque suave corpori vel carni suā aliquoties sensit adhæsisse. Et erigens se Virago illa venerabilis, ait ad illum : Ubi est lancea illa, cum qua vulneratus fuisti ? At ille respondit, dicens : Nescio Domina mea reverenda. At illa : Quære illam diligenter, & inventam affer ad me apud Ely. Et continuo quatuor illæ Matronæ venerabiles disparuerunt. Et ipse paulatim convalescens, nichil aliud medicinæ ulterius vulneri apposuit nisi tantum lanam & oleum ; & tempore modico sanus factus est per merita, ut creditur, B. Etheldredæ Virginis. Quinetiam dictam lanceam quære fecit diligenter per triduum : sed tandem inventa est in custodiā cujusdam militis prædicto Hugoni familiaris. Assumens namque caput lanceæ prædictæ, detulit illam secum in Angliam. Et cum venisset ad Elyensem Insulam, ipse cum fratre suo Radulpho de Hyntoun ad illam pervenit Ecclesiam ; & ad feretrum B. Etheldredæ illud obtulit cum summā devotione ; ac super paxillum ferreum ibidem ad Miraculi hujus memoriam infixit.

Aliud quoque contigit Miraculum anno Domini MCCCLV. & regni Domini Edwardi III. post Conquestum illustris Regis Angliæ anno xxix. Vir quidam bonus & religiosus, Dominus Johannes Lavenham, Monachus Ecclesiæ S. Regis Edmundi, circa Passionem Domini in Quadragesimā cœpit infirmari ; & morbo squinanciæ in collo, gutture & maxillis graviter intumescere, & vehementer vexari ; ita quod manducare vel bibere seu etiam loqui non poterat. Unde nil aliud nisi mortem ipsius credebant æstimandum. Quapropter certi Fratres de Conventu deputati fuerant ad custodiendum, confortandum, & cum opus fuerat, consulendum fratrem infirmum ; sicut moris est inter Religiosos facere Fratribus in extremis languentibus : ut diligenter observantes statum infirmi, proponendo sibi crebrius verba ædificatoria de Passione Christi, de misericordiā Dei, & alia hujuscemodi consolatoria ; ut sic expectarent aut fratris languidi meliorationem, aut ultimi spiritus exhalationem. Ipse verò interim toto ex corde jugiter & devotè in mente suā, eò quod loqui non valebat, Deum deprecatus est ; ut meritis S. Etheldredæ dolorem, quem dirè passus est, leniret : et si suæ pietati complaceret, sanitati iterum restitueret. His itaque gestis, circa Parasceven Domini ægrotus ille paululum cœpit dormire. Visionem quandam habuit ; quod fuit in unā parvâ Capellâ, quæ infra illam Ecclesiam erat statuta ; & ibi quædam venerabilis matrona, religionis habitu induta, sibi apparuit : quæ confortans eum, collum ipsius, guttur & maxillas, ubi dolorem sentiebat, circumquaque manibus suis leniter palpavit ; & hoc facto, se egredi dissimulavit. Et paulò post reversa, dixit ad illum : Duos annulos habes aureos. Offer unum ex his apud Ely ad me ; quoniam illum habere volo de te : & his dictis disparuit. Et statim evigilans, clarè locutus est, vocans socios suos, quos secum habuit pro suâ custodiâ deputatos : qui audientes illum loquentem, admirati sunt valdè ; & magno repleti gaudio, sciscitabantur ab eo, quomodo tam subito loqueretur, qui multis retrò diebus verba proferre non potuit. At ille exponens eis Visionem quam vidit ; & quod per merita S. Virginis Etheldredæ citò sanus fieret, afferuit. Unde quidam eorum prætextu istius Miraculi S. Etheldredam apud Ely nudis pedibus peregrinando se visitaturos promittebant ; alii verò alia vota emittebant, qui postmodum vota sua devotissime persolvebant. Denique vir ille præfatus Dominus Johannes, cum sanus fuerat & validus corpore, iter apud Ely pedibus gradiens cœpit arripere ; & illum anulum aureum per S. Etheldredam requisitum secum deferre. Quò perveniens, dictum anulum saphiro nobili ornatum, habentem & minuta granula lapidum diversorum

forum in circulo per girum, obtulit B. Etheldredæ maximâ mentis devotione; ubi feretrum ipsius Virginis ostenditur populo venienti ad honorem & laudem Dei & hujus Miraculi ostensionem.

Restat jam scribendum de prædicto patre & pastore nostro fratre Thomâ de Lyld de Ordine Prædicatorum, Elyensi dudum Episcopo. Ipse enim præfectus erat in Episcopum Elyensem per Dominum Papam Clementem VIII. anno Domini MCCCXLIV. mense Julii circa Festum S. Jacobi, & in Curia Avinionensi consecratus. In ipsâ autem Consecratione vas quoddam vitreum vino plenum super altare erat positum: sicut moris est Curie Episcopos consecrari. Et circa salutaris hostiæ consecrationem sine tangentis manu in altari confractum est subito & divisum; ac vinum, quod erat in vase, super altare discurrit effusum. Et qui præsentés aderant, hoc videntes, maximum arbitrati sunt præsagium fuisse futurorum. Nam in Episcopatu suo multa postmodum adversa erat passurus. Eodem autem anno Angliam est ingressus, & à Domino Rege susceptus; ac traditis sibi suis Temporalibus in primâ Dominicâ Adventûs ejusdem anni erat apud Ely solempniter intronizatus. In primiciis namque suis splendidus valde fuit in mensâ. Milites quoque & Armigeros valentes patriæ, ac Juris utriusque peritos, in magnâ copiâ ad suas robas & ad suum consilium retinebat; ut in Parlamento & aliis locis communibus Militum & Armigerorum ac aliorum Servientium multitudine valatus, inter cæteros Regni Proceres apparuit gloriosus. Videns denique tantam sibi familiam nimis onerosam & in modico proficientem, quibusdam de electis secum retentis, cæteros verò quodam discretionis sarculo de suâ familiâ refecavit. In omnibus ferè causis, quas tunc temporis ventilabat, feliciter sibi & prosperè succedebat. Egregius namque Prædicator extitit; & per varia loca suæ Dioceſeos discurrens, velut fidelis dispensator & prudens, familiæ Dominicæ mensuram tritici distribuendo, verbum Dei in populo sibi commisso ferventi animo disseminavit. Sed inimicus homo furtim venit & latenter; & in electo tritico superseminavit zizania; & invidia suæ antiquæ nodum dissolvens, nimis illum fecit exosum populo terræ. Præsertim ex eo, quod in Sermonibus suis misericordiam maximè commendabat: quam quidem misericordiam in se delinquentibus, justitiâ quadam nimîâ quasi in severitatem mutatâ, quam prohibet Scriptura dicens: * *Noli esse nimis justus*: * Eccl. vii. 17. absque satisfactione condignâ de facili non concedebat. Quamvis idem pater & pastor noster in seipso bonus erat; quibusdam tamen adulatoribus & sinistra narrantibus, qui sibi erant à secretis, aures patulas & nimis credulas exhibebat. Nam quorundam malignorum instinctu, non sui proprii animi motu, ut creditur, erga Priorem & Conventum multum se reddebat difficilem; in tantum quod ad opus Ecclesiæ argillam fodere & arenam, sicut in omnium Episcoporum temporibus consueverant, ad magnum scandalum sibi nimis diu denegavit. Crebris interim precibus & variis petitionibus Prior & Conventus, nunc per epistolas, nunc per Fratres Capituli iteratis vicibus sibi missos, suæ Paternitati deprecari sunt; ut argillam, zabulum & arenam ad fabricas Ecclesiæ habere poterant, ut solebant. Ipse verò absque suæ specialis gratiæ rogatu licentiam zabulum habendi & arenam, ut superius dictum est, concedere recusavit. Tunc tandem Prior & Conventus ad placandum ipsius animum Epistolam sibi miserunt deprecatoriam, mentionem suæ specialis gratiæ facientem. Epistolam illam gratanter acceptans, & ne in consequentiam traheretur in posterum, integram & clausam Conventui tradendam in Capitulum postmodum reportavit; & deinceps argillam fodiendi, zabulum simul & arenam ad opus Ecclesiæ Priori & Conventui, ut hætenus usi fuerant, liberam concessit facultatem.

Postmodum namque, quod maximè dolendum est, oritur contra ipsum lamentabile infortunium. Nam quidam iniquitatis filii, suæ salutis immemores,

res, quasdam domos Dominae de Wake in mesuagio suo de Colne in Comitatu Huntyngdoniae noctanter combusserunt; & totum crimen maliciosè super Episcopum & quosdam de suis imposuerunt. Super quo Brevia Regia emanaverunt, certis Domini Regis Justiciariis ad inquirendum de hujusmodi incendii actoribus & fautoribus directa. Qui apud Yakesle sedentes; Milites & Armigeros ac alios de patria valentes coram eis ibidem fecerunt convenire. Et captâ inquisitione per xii. Juratos de prædictis Militibus & aliis, qui super sacramentum suum erant onerati, quod in hujusmodi negotio incendii fideliter ac diligenter inquirerent; & quos hujusmodi sceleris reos invenirent, dictis Justiciariis notificarent. Ipsi verò seorsum paulisper recedentes, in dictis negotiis tractaturi; & cum in causâ concordessent, ut dixerant, quosdam nominati actores esse sceleris, & Episcopum illis consentientem asserabant. Justiciarii autem dicta illorum non acceptantes, injunxerunt eis iterum per sacramentum suum; quod inter se diligenter investigarent; si Episcopus actor esset criminis cum cæteris criminosis, vel non. Et inter se modicum colloquentes, dixerunt tamen injustè Episcopum cum cæteris reum esse. Et statim fuit Episcopus finaliter condemnatus in nongentis libris argenti Dominae Wake pro dampnis suis plenariè persolvendis: quæ quidem pecunia in brevi post eadem extitit persoluta. Thomas autem Episcopus retinens in memoriâ illud Sapientis:

Esto forti animo, cum sis dampnatus iniquè:

Fortis erat in adversis, & inter aspera viriliter incedens; super injuriâ sibi allatâ remedium habere cupiens, Brevia impetravit Regia super convictione superjuratorum, qui in primâ Sessione apud Yakesle falsum contra ipsum tulissent testimonium. Et hoc per numerum duplicem Juratorum paratus est juris ordine declarare. Et cognoscendi in hac causâ recti Regis Justiciarii fuerant deputati. Citati sunt enim ad comparendum coram eis Huntyngdoniae certo die valentiores patriæ; qui ad diem assignatum ibidem congregati, & ad veritatem in hac parte dicendam parati comparuerunt. Sedentes autem pro tribunali Justiciarii prædicti petierunt statim dictamentum Sessionis apud Yakesle, processum ejusdem Sessionis Justiciariorum & Juratorum nomina continens, sibi ostendi. Quibus responsum est; quod fuit in manibus quorundam virorum, de quibus erant ibidem duo præsentés. Accersiti erant illi duo; & super hoc requisiti. Responderunt, quod id minimè obtinuerunt. Dixerunt autem; quod Miles quidam modicum ab Huntyngdon distans, dictamentum illud habuit custodiendum. Nuncius quidem continuò à Justiciariis est ad Militem missus, ipsum ex parte illorum suppliciter deprecans, quatenus dictamentum eis mitteret indilatè; quoniam ibi sedebant totâ die quasi ociosi & tædio nimis affecti dictamentum expectantes prænominatum; quod sine illo in causâ procedere non potuerunt. Respondens autem Miles dixit Nuncio; quod pro certo in suâ non erat custodiâ, sed in custodiâ alterius illorum, qui prius eodem die apud Huntyngdon coram Justiciariis erant vocati & de re prædictâ requisiti. Regressus est qui missus fuerat, sedentibus adhuc Justiciariis, renunciâns eisdem quid à Milite audierat. Jusserunt Justiciarii viros prædictos iterum inquire; qui sæpius iteratis vicibus vocati & per totam Curiam quæsiti, minimè sunt inventi. Advesperascente jam die surgentes Justiciarii infecto negotio recesserunt. Episcopus autem Thomas nolens sic vecorditer ab inceptis desistere; sed ut Injuriatores sui ad satisfactionem de illatis sibi injuriis reducerentur, viis & modis legitimis, quibus poterat, cepit viriliter attemptare. Et cum in prosecutione causæ prædictæ modicum se senserat profecisse; quoniam æmuli sui ex adverso conati sunt, & processum ipsius causæ in quantum poterant impedire.

Videns

Videns itaque Episcopus, quòd ab æmulis suis prædictis fuisset sic illusus, ad præsentiam Domini Regis, ubi in lusum avium cùm falconibus, comitantibus secum Militibus quibusdam & Armigeris, spaciabatur, accessit; & suam Regiam Magnificentiam humiliter requisivit, quòd de injuriis sibi illatis fieri juberet justitiæ complementum. Rex autem continuò advocans sibi quendam Militem Dominum Richardum de la Vache, qui erat ibidem; ut verba quæ inter ipsum & Episcopum dicenda forent, posset audire & postmodum testificare. Rex enim ait ad Episcopum: *Domine Episcopo, causa qua inter te & dilectam nostram || consanguineam Dominam Wake vertitur, nobis & Proceribus nostris ac Populo Regni nostri odiosa valde fore perhibetur. Item ex illa dampna plurima personarum, subversiones & pericula multa evenire forsitan potuerunt in futurum. Quapropter causam prædictam accipere intendimus in manus nostras; & non ut tua voluntas in omnibus fiat neque sua; sed per viam mediam incedendo, quòd pax inter vos volente Deo & concordia reformetur.* Episcopus autem dixit ad Regem. *Excellentissime Domine, jubeat si placet Serenitas vestra; quòd secundum legem Regni & justitiam discuti valeat inter nos causa prænominata.* Cui Rex, ut fertur, Milite prius vocato præsentem, dixit: *Et quis te prohibet in regno nostro legem habere vel justitiam?* At ille respondit, dicens: *Domine, sic est quòd legem in causâ mea habere non possum neque justitiam; potestate, ut credo, regiâ præpeditus.* Rex autem audito hoc verbo, contra Episcopum commotus erat vehementer; & ait: *Certè tu Thomas de Lylde falsum dicis. Nunquam enim fuisti præpeditus; sed legem habebis, absque tamen favore legis.* Episcopus verò cum Regis indignatione à loco recessit, parum vel nichil in causâ confortatus. Modico post tempore lapso, Rex in Parlamento suo Londoniæ coram Prælatiis regni & Proceribus ibidem congregatis dixit Episcopo Elyensi: *O Thomas de Lylde, tu nuper nobis imposuisti, quòd in causâ tuâ legem habere non potuisti, nostrâ potestate regiâ præpeditus.* At ille negavit expresse coram Rege & Magnatibus, dicens se nunquam talia verba protulisse. Ad quem Rex irâ succensus magnâ dixit: *Certissimè tu Thomas de Lylde mentiris apertè; talia enim verba dixisti:* Et advocavit in testem illum Militem; qui verba, quæ inter Regem & Episcopum in præmissis locuta fuerant, audivit; & regiis dictis testimonium perhibuit, dicens Episcopum ipso præsentem & audiente talia verba dixisse. Videntes autem Dominus Archiepiscopus & alii Episcopi animum Regis contra Episcopum Elyensem nimium fuisse commotum, surrexerunt; & coram Rege genua flectentes, ipsius suppliciter efflagitabant clementiam; ut Episcopum Elyensem in suam reciperet gratiam, & sibi misericorditer indulgendo & suam regiam remitteret offensam. Episcopus verò interim stetit erectus, & quasi cogitans quid diceret in hoc casu aut quid ageret; nec se aliquantulum inclinavit: de quo plures qui affuerant, mirati sunt. Rege autem in irâ adversus Episcopum conceptâ perseverante, recessit Episcopus, faciem Regis de cætero amplius non vîsurus.

|| Blanchia Wake filia erat Henrici Comitis Lancastrie.

Contigit namque post hæc, ut Episcopo jam nimis afflictio major adhuc addita est afflictio. Nam quidam ejus Cubicularius nomine Radolphus, genere Normannus, ortâ inter ipsum & quendam Dominæ Wake familiarem Willelmum de Holm sævâ discordiâ, incidit in eundem Willelmum, & hoste incitante antiquo interfecit illum. Quòd cùm audisset Episcopus, ingemuit; & tactus dolore cordis intrinsecus ait. *Coartor undique. Nunc scio verè, quòd absque dispendio magno & discrimine non possum evadere: quoniam, ut ita dicam, totum pondus praelii versum est in caput meum;* quoniam gentes patriæ vicinæ totum hujus homicidii causam & flagitium mendaciter & maliciosè super eundem imposuerunt. Die verò sequenti, comitante secum Sacristâ Elyensi fratre Roberto de Suttoun, iter cum suis versùs Londoniam arripuit; & ab ingressu Manerii sui de Somersham circundante illum inopinatè turbâ

P p p p

malorum

malorum quousq; pervenisset ad S. Ivonem, quādam Margareta de Holm soror ipsius interfecti, mulier quidem maliciosa valde, adjunctis secum perversis hominibus, unā cum Henrico Colne ipsi Episcopo nimis infesto, clamoribus magnis & tumultibus profecuta est, ad instar Semei filii Gemini de cognatione Saul; ut Regum ii. legitur. Qui ingressus contra Regem David fugientem filium suum Absolon, projiciens lapides & lutum, maledicebat Regi dicens: *Egredere vir Belial, egredere vir sanguinum: ecce premunt te mala quæ fecisti.* Sic & illa clamans & clamore terribili vociferans, dixit. * *Harron super te, Thoma de Lylde, harron, harron super te homicida pessimè, harron super te. Tu enim interfecisti fratrem meum Willelmum de Holm. Harron super te, harron.* Episcopus verò conversus ad mulierem, simplici voce & lugubri dixit. *Mulier injuste me persequeris. Innocens sum à sanguine fratris tui. Non enim illum interfeci; nec unquam illum interficere jussi; sed me invito & nesciente omnino interfectus fuit: novit Deus.* Et Henricus de Colne & alii scelerati viri & perversi, qui secum erant, similiter insultantes Episcopo, convicia, opprobria, verba contumeliosa & varia impropiorum genera horribili strepitu inferebant. Et sic illum profecuti sunt, antè & retro, à dextris & à sinistris, usque ad S. Ivonem; per mediam villam clamantes duxerunt & vociferantes; quòd tota Villa per illorum strepitum commota est, in tantum quòd Episcopus cum suis, relictis cariagiis suis ibidem cum victualibus, pontem vix transire poterat, & sic manus illorum evadere, ac ad Manerium suum de Granteldene velociter equitando horā prandendi pervenit. Vidit autem Episcopus tanta sibi tædia imminere atque dispendia futura, cautè respiciens & timens, ne fortè per maliciam hominum, quæ magna tunc erat contra ipsum, Temporalia sua posse, quamvis non demeruit, confiscari; & sic modicum haberet, per quod in suā necessitate sibi poterit subvenire. Discreto & utili usus consilio, scripsit literas ad omnes & singulos Maneriorum suorum ministros, illis districtè præcipiens, quòd omnia bona sua mobilia, averia & catalla, supplementis Maneriorum duntaxat exceptis, cautè tamen convenienti, celeri exponerent venditioni. Et pecuniam pro rebus suis venditis acceptam in magibus Mercatorum deposuit custodiendam; ut cum his opus haberet, suis iterum usibus resolvendam. Sedente modicum post Coronatore illius patriæ, & de morte dicti jam interfecti per inquisitionem xii. hominum legalium de vicinèto districtius quærente; onerati sunt xii. homines prædicti ex parte Regis per eundem Coronatorem super sacramentum suum; ut de interfectore hujus mortui, & omnibus aliis, qui eis in hac feloniam præbuerunt consilium, auxilium vel favorem, seu quenquam illorum post factam feloniam receptarunt, diligentem inter se tractatum haberent; & quid in præmissis per Sacramentum suum invenirent, indilatè sibi fideliter significarent. Qui quidem Jurati super hac causā inter se tractantes, prænominatum Radulphum Episcopi Cubicularium principalem Willelmi de Holm fuisse interfectorem, & Episcopum neci ipsius consentientem, ac quosdam alios sibi adhærentes & auxiliantes asseruerunt; Episcopum verò dictum Radulphum post feloniam factam receptasse similiter affirmaverunt. Quod utique falsum fuit, & ex mendaci suspitione omnino processit: quoniam Episcopus in mortem ipsius nullo tempore consensit; nec ipse Radulphus in comitivā suā post homicidium accessit, nec ab illo usquam postmodum visus est. Sed statim ut de morte audivit, † accersiri Willelmum de Staafte Senescallum suum & totius suæ Insulæ Elyensis custodem, sibi firmiter injungendo mandavit; quòd secundum jura Regni homicidam illum per totam Ballivam suam diligentius inquireret; & si illum fortè alicubi inveniret, tanquam Regis Felonem secundum legem in regno traditam illum per omnia judicaret. Cum autem dicta per præfatos xii. Juratos in inquisitione per Coronatorem dudum captā, & ad inquirendum super morte præfati Willelmi de Holm

* Harrow ubi-
que legit Codex
Cot. i.

†f. Accersens.

Holm oneratâ, coram Justiciariis de Banco Domini Regis fuissent devoluta : vocatus est Thomas de Lylde Episcopus Elyensis ad comparandum coram dictis Justiciariis, super sibi obijciendis in causâ præmissâ responsurus. Qui ad diem assignatum sedentibus pro tribunali Justiciariis supradictis comparuit, comitantibus secum & astantibus ad ipsum locum Judicii Dominis Cantuariensi Archiepiscopo & Episcopo Roffensi. Cui statim objectum erat per Justiciarios prædictos; quòd ipse contra justitiam & pacem Regni consentiens fuerat in mortem cujusdam Willelmi de Holm felonice interfecti, consilium præbens & auxilium; ac ipsum interfectorem quendam Radulphum Carles post feloniam factam scienter receptavit, & in suâ comitivâ retinuit. Episcopus autem dictus Justiciariis respondit, dicens; quòd non ex voluntate suâ nec suâ scientiâ sed ipso invito & ignorante dictus Willelmus de Holm occisus fuit; quòd ipsum Radulphum post feloniam factam nunquam vidit, nec ipsum receptavit. Et hoc per pares suos, cum ipse erat de paribus Regni unus, discuti & discerni se sponte supposuit. Justiciarii verò super hoc convocaverunt patriam xii. Juratorum, non de Paribus terræ, ut Episcopus pro se allegavit & petiit, sed de plebeiis; & illos xii. Juratos super sacramentum suum oneraverunt, ut inter se diligenter inquirerent, an Thomas de Lylde Episcopus Elyensis consentiens fuerat neci Willelmi de Holm nuper interfecti, consilium impendens vel auxilium, aut ipsum Radulphum post feloniam scienter receptaverit vel non. Jurati autem in casu prædicto modicum inter se tractantes, dixerunt; quòd Thomas de Lylde Episcopus Elyensis in mortem Willelmi de Holm nunquam consensit, prædictum tamen Radulphum post perpetratam feloniam receptavit scienter. Justiciarii verò ipsum Episcopum de receptatione felonis Regis contra pacem Regni tanquam Clericum per legem illorum convictum judicârunt: & statim omnia Temporalia sua tam Episcopatus Elyensis, quàm alia tempore Episcopatus sui per ipsum Episcopum perquisita, in manus Domini Regis judicialiter per eosdem sunt seiscita & confiscata.

Cum vidisset Episcopus Thomas Temporalia sua confiscata, & se coram non suis videlicet de receptatione felonis Regis, ut prædicitur, diffamatum esse; cum per eos super hoc convinci non poterat, eò quòd sui Judices non erant. Cupiens itaque juris ordinem ad sua restitui, accessit ad Dominum Cant. Archiepiscopum, rogans illum suppliciter cum omni justiciâ requisitâ, ut super diffamatione prædictâ suam Canonicam admitteret purgationem. Dominus autem Cant. justis Episcopi petitionibus libenter ac favorabiliter annuens, virum venerabilem & discretum Magistrum Willelmum de Wythelysey, Archidiaconum Huntynghoniensem, Judicem sibi in præmissis constituit & deputavit. Qui quidem Judex proclamare fecit certis in locis; quòd si quis objicere vellet, sciret vel intenderet contra Thomam de Lylde Episcopum Elyensem, quare ad purgationem suam Canonicam super diffamatione sibi impositâ admitti non debeat; veniat obijciens ille quicumque fuerit apud Mansfeld Cant. Dioceleos, & paratus ibidem sit personaliter diè certo per Judicem prædictum assignato in dictâ proclamatione exequendâ. Venientes verò prædicti Episcopus & Archidiaconus, comitantibus cum eis fratre Roberto Suttoun Sacristâ Elyensi & aliis viris valentibus apud Mansfeld in diem præfixum, in Ecclesiâ parochiali ejusdem Villæ sederunt: & Dominus Archidiaconus judex ad præmissa deputatus per præconem suum fecit proclamare; ut si quis ibidem præsens esset, qui contra Thomam de Lylde Episcopum Elyensem objicere vellet, quòd in dictâ sibi purgationem Canonicam admitti non debet; veniat nunc coram Judice ibi præsentē & pro tribunali sedente in hac causâ, & obijciat si quid habeat in hac parte obijciendum; & dicta sua admitterentur, ac per viam justitiæ discuterentur. Et hoc idem sæpius in diè iteratis vicibus jussit proclamare. Nemine quidem per diem

totum ad objiendum comparente, circa vesperum ejusdem diei facta fuit pre-emptoria proclamatio; quod si aliquis ibidem esset, qui adhuc obijcere vellet, quod tunc demum sine morâ veniret; quod post illam horam in posterum via objiendi cuiquam ulterius non pateret. Sed nec tunc quoquam comparente, Judex prædictus in causâ præmissâ sententiam tulit diffinitivam, excludens cuicumque objiendi de cætero facultatem. Recefferunt autem inde tam Episcopus quàm Archidiaconus, & cæteri qui cum illis erant, iter arripientes ad Archiepiscopum; nunciaverunt eidem res gestas per ordinem; qualiter certis die & loco pro proclamatione exequendâ assignatis personaliter affuerunt, & proclamationem prædictam sæpius per idem iteratis vicibus ritè & legitime præconizare fecerunt: sed nullus interim comparuit ad contradicendum, quin ad purgationem Thomæ de Lylde Episcopi Elyensis de jure foret procedendum. Unde Episcopus Thomas dictum Archiepiscopum suppliciter rogavit ac instantissimè petiit; ut super diffamatione sibi objectâ suam admitteret purgationem; nec non diem & locum, ubi & quando cum suis Compurgatoribus ad se purgandum in hac parte compareret, certitudinaliter assignaret. Cui Dominus Archiepiscopus ait. 'Dilectissime mi frater Domine Episcope, adquiesce rogo consiliis meis; & tibi volente Deo melius fortè propitiatur. Vade prius, ut consulo, ad Dominum nostrum Regem, & reconciliare sibi. Quoniam, ut spero, illum tibi invenies gratiosum. Et tunc redeas; & omnia purgationem tuam concernentia pro libito consequeris, & ad statum tuum pristinum in omnibus sine dubio restituëris. Ad quem Episcopus Thomas: 'Domine Pater, jam enim ritè peracta sunt omnia, quæ ante purgationem meam recipienda canonicè sunt requisita. Nunc autem nichil aliud restat, nisi quod vos, prout de jure tenemini, ac vestro incumbit officio pastoralis, diem mihi & locum velitis assignare; ut de diffamatione mihi impositâ possim canonicè me purgare. Quapropter vestram, ut prius, venerabilem rogo Paternitatem, quod meam in hoc casu potero purgare innocentiam, diem adhuc mihi assignetis. Respondit Archiepiscopus, dicens: 'Diem tibi & locum, cum oportuerit, assignabo. Nec tibi nec tuæ purgationi in aliquo derogare intendo; licet aliquantum differo pro utilitate majori, ut causâ tua cum Regis assensu consilio maturiori poterit terminari. Illo autem consiliis Archiepiscopi non adquiescente, recefferunt alterutrum ab invicem, se postea non visuri.

Intellexit Episcopus Thomas animum Regis esse contra ipsum nimis exasperatum, ac plures & graves se habere adversarios, qui de ipso mala citius Domino Regi procurarent quàm bona; & in suâ causâ culpam agnoscere, ubi culpa non erat, se reputans non teneri. Idcirco maliciis hominum cedere, & corporis proprii pericula meritò formidanda censuit potius declinare, & ad partes transmarinas clam securus transfretare. Recessit igitur ab Angliâ Pastor & Pater noster prædictus xix. die mensis Novembris per diem Sabbati anno Domini * MCCCLVI. & mari transito ad Villam de Bruges pervenit; & paululum ibi moram traxit. Deinde ad Curiam Avinionensem proficiscitur, ac Domino Papæ & Cardinalibus de illatis sibi injuriis multiplicibus conqueritur. Et exponens eisdem dilucidè & apertè in pleno Consistorio totius causæ suæ ordinem & processum, subjecit se in omnibus & causam suam prædictam diffinitioni Domini Papæ & Cardinalium; ut secundum Deum & æquitatem justam in causâ suâ pronunciarent sententiam. Qui examinantes causam prædictam diligenter & deliberatò, invenerunt in processu adversus Episcopum factò plurima libertati Universalis Ecclesiæ maximè repugnantia. Ideo causam ipsam non solum ipsius Episcopi personalem, verum etiam totius Ecclesiæ Catholicæ causam esse universalem, diffinitivâ sententiâ determinabant. Ipse vero petiit continuè à Domino Papâ omni justitiâ requisitâ Judices sibi dari in causâ. Et Dominus Papa petitionibus justis annuens cum favore,

* Factum id anno 1398. Walsinghamus & Birchingtonus volunt. Recius tamen noster.

favore, certos sibi Judices ad cognoscendum in causâ prædictâ inter ipsum & suos adversarios deputavit; ut per formam juris procedentes, complementum justitiæ sine personarum acceptione facerent inter partes. Judices itaque prædicti multos post edicta publica Clericos & Laicos, Milites & Armigeros diversos decreverunt fore vocandos & citandos; ut ad instantiam Thomæ de Lylde Elyensis Episcopi super sibi objiendis certo die juridico personaliter comparerent in Curiâ responsuri. Illis autem ad diem præfixum non comparentibus, ad instantiam partis accersitis, Judices prædicti sententiam Excommunicationis in non venientes pro suâ contumaciâ fulminabant; decernentes eosdem contra diem certum vocari, & ad comparendum ibidem personaliter coram dictis Judicibus peremptoriè citari. Et super hoc edicta citatoria in Angliam fuerant delata, & in variis Ecclesiis parochialibus & aliis locis communibus lecta & publicata. In quibusdam verò Ecclesiarum hostiis erant affixa; ut per illa loca transeuntes, citatorum nomina palam in eis legere possent & intueri: ita ut per eadem dicta citati de ignorantia non poterant legitime excusari. Sed nec sic quidem comparebant, nec Procuratores pro eis responsuros in Curiâ constituebant. Propter quod Judices prædicti in causâ procedentes, pro multiplicatis illorum offensis censuras utique multiplicabant, & illos cum suis communicantibus excommunicabant. Unde quidam de excommunicatis prædictis carnis universæ viam interim sunt ingressi, & Ecclesiasticæ traditi sepulturæ. Sed virtute quorundam processuum in Curiâ contra illos factorum, eorum cadavera in conditionis humanæ horrorem de suis sepulcris sunt extracta, & de loco sacro longius projecta. Hoc autem plures arbitrati sunt genus fuisse nimis severitatis; quod sepulturam quietam esse humatis hominum corporibus non indulgit. Propter quod Episcopus & sui maximam Regis indignationem & regni Procerum incurrebant. Quapropter Commissio Regia certis Justiciariis fuit directâ ad inquirendum, qui essent fautores Episcopi Elyensis in publicatione & prosecutione literarum Apostolicarum, citationes & censuras in certi regni personis continentium, consilium sibi in his vel favorem aut auxilium impendentes. Justiciariis siquidem super præmissis inquisitionem capientibus, quidam verò viri Religiosi & Sæculares, Clerici & Laici fuerant indictati. Ex quibus quidam capti erant & incarcerati, ac variis afflictis injuriis, pœnâ duplici, corporali & pecuniariâ, sunt multati. Quidam verò amicorum consiliis adquiescentes, se Regis gratiæ summiserunt, & viâ leniori transierunt.

Episcopus autem, non obstante Regis indignatione aut amicorum suorum prosecutione, ab inceptis suis non desistit: sed suæ causæ processum viis & modis legitimis cum censurarum additionibus, quasi actor indefessus, contra suos adversarios continuavit. Unde factum est, quod quidam Thomas de Senauntoun Clericus, de Curiâ veniens Romanâ, quasdam secum literas detulit Apostolicas, continentes censuras graves quibusdam personis Angliæ infligendas, ac ad publicandum & prosequendum vim & effectum illarum certis Regni Episcopis directas. Captus est cum quodam Armigero Thomâ de Chyltoun, adjuncto secum socio altero, qui sibi in auxilium occurrebant. Adducti sunt Londoniam, incarcerati, fame ibidem & inedia nimis afflictis. Justiciariis Regis erant postmodum præsentari, ac demum apud Newgate missi; unde in magnâ miseriâ spiritum ultimum exhalabant. Cum autem rumores de morte virorum istorum ad aures pervenissent Episcopi; ipse dolens nimis & tristis effectus, ad Dominum Papam accessit; & de atrocitate tantâ suis nunciis illatâ flebiliter conquestus est, & quod ad hortandum suos adversarios nullus ibidem audebat accedere metu mortis. Unde Dominus Papa edicta jussit scribi publica, quæ in valvis Palatii erant affixa; & omnes, quorum nomina in illis edictis fuerant conscripta, sanxivit personaliter fore citatos. Unde processus incepti in Curiâ contra citatos per edicta, ac si essent

essent personaliter præsentes, de die in diem, de termino in terminum sunt continuati; quousque citati prædicti excommunicationis & interdicti sententiis & aliis censuris gravibus finaliter fuerunt innodati.

¶ Annis xvii.
Ced. Cor. utrique.

Interim verò tractatus pacis & concordie inter Episcopum & suos in hac parte adversarios per quosdam Procuratores à Domino Rege Angliæ & Magnatibus in hac causâ ad Curiam transmissos habitus fuerat & longò tempore continuatus. Sed ante finalem & concordem tractatûs huiusmodi expeditionem, Episcopus Thomas, cujus memoria cum benedictione inter electos Dei Antistites connumeretur, diem vitæ suæ clausit extremum. Cùm autem iste Episcopus noster Thomas Ecclesiæ suæ Eliensi annis || fere xvi. præfuisset, ix. Calend. Julii in Festo Depositionis S. Virginis Etheldredæ & Vigiliâ Nativitatis S. Johannis Baptistæ in Curia obiit Avinionensi, anno Dom. MCCCLXI. In Ecclesiâ S. Praxedis juxta Avinionem inter Sorores Ordinis fratrum Prædicatorum solempniter est sepultus.

Ipse verò paulò ante suum recessum de Angliâ quædam vestimenta sub custodia Sacristæ sibi & suæ Elyensi Ecclesiæ deposuit conservanda: duas videlicet Capas ex panno de serico purpurei coloris vineis intexto rubeis; unam Casulam cum tribus Tunicis, duabus Stolis, tribus Favonibus, & tribus Albis cum paraturis ejusdem sectæ, de panno serico purpureo supradictò. Deposuit etiam Episcopus penes prædictum Sacristam unum Calicem argenteum & deauratum cum ii. urceolis de argento, & unam situlam argenteam pro aquâ benedictâ, cum aspersorio, & duobus parvis campanis pro Capellâ similiter de argento. Sed hæc omnia vestimenta simul & vasa argentea in manus Domini Regis per suos ministros quasi devoluta, sunt seiscita fisco. Rex tamen ex clementiâ suâ omnia prædicta vestimenta simul & vasa argentea in usus Elyensis Ecclesiæ perpetuò fore statuit remanitura. Quæ quidem ad perpetuam Thomæ de Lyde Elyensis Episcopi memoriam & Domini Regis Edwardi III. post Conquestum munificentiam in Elyensi Ecclesiâ conservantur.

REGINALDUS BRYAN, Postulatus.

Fert in scuto aureo
tres pilas azureas.

(g) Post mortem quoque nostri Elyensis Episcopi Thomæ Dominus Papa Innocentius præfecit nostræ Elyensi Ecclesiæ vacanti Dominum Reginaldum Bryan Episcopum tum Wygorniensem & ad Sedem transtulit Elyensem. Sed morte præventus celeri, nec ad Ecclesiam suam in Ely unquam pervenit; nec se in Spiritualium vel Temporalium administratione aliquoties intromisit. Prædicto namque Domino Reginaldo pro tempore tantum modico Elyensi Episcopo jam defuncto, Prior & Conventus duos miserunt Confratres de Capitulo pro impetrandâ à Domino Rege eligendi licentiâ. Qua concessâ & per literas regias obtentâ, reversi sunt Fratres prædicti ad Capitulum, ipsas secum Regis licentiæ literas deferentes. Non multum verò post ingressi sunt Capitulum Prior & Conventus, diem certum inter se statuentes procedendi ad futuram novi Pontificis electionem. Die autem statuto adveniente, Prior & omnes Fratres & singuli totius Conventus unanimiter in Capitulum se congregantes, invocatâ primò Spiritus Sancti gratiâ, & literis Regiis de licentiâ eligendi lectis, cum illo Capitulo *Quapropter*, ut moris est: tractare cœperunt inter se, per quam viam in ipso Electionis negotio vellent procedere. Placuit tandem Fratribus omnibus & singulis per viam procedere compromissi. Electi sunt denique Compromissarii quinque; qui seorsim & separatim se invicem subtrahentes, cœperunt inter se de personâ idoneâ Ecclesiæ suæ viduatæ præficiendâ diligenter tractare. Et [post] plures personas merito commendabiles nominatas inter

(g) Reginaldus obiit 1361. 10. Dec. Vide supra p. 535. in Episcopis Wigorn.

iplos,

ipſos, in virum tandem venerabilem & diſcretum Dominum Johannem de Bokyngham Clericum direxerunt vota ſua; & ipſum in Episcopum ſuum Elyenſem & Paſtorem concorditer elegerunt. Verum quia cauſa dictæ ſuæ Electionis in Summi Pontificis arbitrio & gratiâ magnâ dependebat; quandam Domino Papæ ſcripſerunt Epistolam Prior & Conventus, ſupplices pro illorum Electo petitiones continentem ſub eo qui ſequitur tenore. *Sanctiſſimo in Chriſto Patri & Domino noſtro Domino Innocentio dignâ Dei providentiâ, &c.* Dominus tamen Papa diſtulit adhuc providere noſtræ vacanti Eccleſiæ; Epistolâ noſtrâ pro Electo noſtro deprecatoriâ minimè acceptâ.

SYMON LANGHAM, Episcopus XIX.

(h) Summus tandem Pontifex deſolationem diuturnam Elyenſis Eccleſiæ paterno compatiens affectu, conſilio ductus divino potiùs quàm humano, Venerabili patri & diſcreto providoque Paſtori Domino Symoni de Langham Abbati Westmonaſterii, x. die menſis Januarii anno Domini MCCCLXI. Episcopatum contulit Elyenſem: & ipſum Patrem Reverendum & S. Benedicti Regulæ Profeſſorem de Eccleſiâ Sancti Petri Westmonaſterii ad Eccleſiam Sancti Petri & Sanctæ Virginis Etheldredæ ſuper Congregationem Profeſſionis ejuſdem tranſtulit apud Ely. Qui conſecratus erat à Domino Symone Cantuarienſi Archiepiſcopo; & in Feſto Decollationis S. Johannis Baptiſtæ in Eccleſiâ ſuâ Elyenſi ſolempniter intronizatus anno Domini MCCCLXI. finiente. Prædictus verò Venerabilis Pater Dominus Symon Episcopus zelo domûs Dei ſuccenſus, videns multa incommoda Eccleſiæ Elyenſi & Episcopatui provenire, eò quòd implementa Episcopatus tempore Vacationis poſt deceſſum Episcoporum in manus Domini Regis capta erant; perquiſivit à Domino Rege Edwardo III. ut eadem implementa ſuis ſucceſſoribus in poſterum remaneant: & quòd Episcopus quiſque die Intronizationis ſuæ ad hoſtium Occidentale Eccleſiæ juramentum præſtabit ad illa & alia jura & libertates Eccleſiæ obſervanda; ut in Cartâ Regis Edwardi III. plenius continetur. Statuit igitur Dominus Rex; ut Anniverſarium ſuum ſingulis annis teneatur à ſingulis Episcopis Elyenſibus, & alia onera facienda: ut patet per Cartam Domini Regis. Nec ſilentio prætereundum eſt, quòd prædictus Venerabilis Pater noſter & Episcopus novam Eccleſiam Parochialem S. Crucis ex parte Aquilonari Monaſterii dedicavit, & Miſſam ſolempniter in eâ celebravit. Poſt Miſſæ verò celebrationem omnibus rite peractis, veſtimentum cum omnibus ornamentis, in quo ſacra miſteria peregit, Eccleſiæ ſuæ contulit; videlicet unam Caſulam rubeam de velvet cum leonibus de perulis albis brudatam cum duabus tunicis, & unam Capam cum tribus Albis, & duabus ſtolis & favonibus ex eadem ſectâ, & unum Pallium magnum coram altari dependentem, & unum parvum pannum ſuper altare ex eadem ſectâ. Eſt ibi etiam tertia tunica; quam frater Petrus de Stapleford tunc temporis Secretarius ſumptibus ſuis fieri fecit de eadem ſectâ. Cum verò

Arma ejus ſunt Tignum pinnis decoratum de rubro, inter Trifolia viridia tria.

(b) Bullam proviſionis Innocentius VI. Papa edidit 1362. 10. Jan. Symon profeſſione factâ Spirituality Sedis Elien. ab Archiepiſcopo Cant. accepit 1392. 26. Febr. & ab eodem die 20. Martii ſequentis conſecratus eſt. Summus Angliæ Theſaurarius conſtitutus fuerat 1360. 21. Nov. dum Abbas Westmonaſterienſis eſſet. Poſt ea ad Episcopatum promotus, Cancellarium Angliæ aſſecutus eſt 1363. 19. Febr. Eccleſiam

de Hinton appropriavit Collegio S. Petri Cantabr. Sed Johannes ejus ſucceſſor appropriationem caſſavit; quam poſtea Johannes Fordham Episcopus anno 1395. reintegravit. Ad Cantuariam Simon tranſlatus eſt bullâ Urbani V. Papæ 1366. 25. Julii; quæ quidem promulgata eſt in Eccleſiâ Cant. die 5. Novembr. Arma ejus gentilitia à Roberto prætermiſſa alſonde appoſui.

præ-

prædictus Pater Dominus Symon de Langham Ecclesiæ Elyensi quinque annis completè strenuè præfuisse; translatus est ad Archiepiscopatum Ecclesiæ Cant. per Papam Urbanum VI. anno Domini MCCCLXVI. Domino Symone de Illep, Dei gratiâ nuper Archiepiscopo, sene & pleno dierum viam universæ carnis ingresso. Cùm autem Ecclesiam Cant. annis tribus strenuissimè rexisset; famâ bonitatis ejus & scientiâ circumquaque volitante, Dominus pater Romanus Pontifex Urbanus VI. in Presbyterum Cardinalem titulò S. Sixti eum præfecit. Qui duas capas de panno deaurato viridis coloris de Curiâ Romanâ pro memoriale suo ad Ecclesiam misit Elyensem. Cujus memoria inter electos Dei Antistites semper connumeretur.

JOHANNES BARNET, Episcopus XX.

Arma Johannis Barnet Episcopi sunt unum Salterium sables, & in scuti capite facies Leopardi ejusdem coloris in campo argenteo.

(i) Huic successit Dominus Johannes de Bernet Episcopus Bathoniensis, translatus ab Ecclesiâ Bathoniensi ad Episcopatum Elyensem per Papam Urbanum VI. anno Domini MCCCLXVI. & die Assumptionis S. Mariæ in Ecclesiâ suâ Elyensi solempniter intronizatus. Iste verò Venerabilis pater noster & Episcopus ætate provectus, senex & plenus dierum, viribus corporis ferè destitutus. cùm sedisset annis vi. gravi infirmitate correptus, mortuus est apud Hatfeld, feriâ tertiâ in Ebdomadâ Pentecostes, vii. Id. Junii. Delatus verò ad Sedem suam Episcopalem, sepultus est in Ecclesiâ Elyensi juxta magnum Altare ex parte Australi Ecclesiæ anno Domini MCCCLXXIII. Ipse verò fecit fieri tres fenestras in Presbiterio ex parte australi Ecclesiæ & duas ex parte aquilonari. Dedit etiam Ecclesiæ suæ vi. capas, unam casulam cum tribus tunicis, & unum pannum dependentem coram altari, de unâ sectâ, videlicet de blueto, cum bestiis & creffanutis de auro. Vacabat Sedes Episcopalis per annum non completum.

THOMAS ARUNDEL, Episcopus XXI.

Arma Thomæ Arundell sunt in rubeo campo bordurato bordurâ ingradatâ aurâ Leo rapax ejusdem metalli.

(i) Post mortem itaque Patris prædicti Johannis Episcopi petita licentiâ à Domino Rege Edwardo III. & obtentâ, Prior Elyensis & totus Conventus per viam compromissi elegerunt sibi in Episcopum Dominum Henricum de Wakefeld, virum bonum, discretum & honestum, & Dc-mus Regiæ Thesaurarium. Scripserat tamen Dominus Rex Capitulo specialiter pro Fratre Johanne Woderone, ipsius Regis Confessore. Ipsam verò Electionem primò coram Fratribus in Capitulo, dein in Ecclesiâ Elyensi co-

(i) Johannes Episcopus Bathon. & Well. ad Eliensem Sedem ab Urbano V. Papâ translatus 1366. 15. Dec. Spiritualia ab Archiepiscopo accepit 1367. 2. Maii. Erat tunc Angliæ Thesaurarius; quo munere usque ad medium annum 1370. perfunctus est. Obiit in manerio suo de Hatfeld 1373. 8. Junii. *Ex Registris Langham & Wilsley.* Rectius Eliensis noster illum die 7. Junii obiisse tradit.

(i) Thomas Arundell, filius natu secundus Ricardi Fitz-Alan Comitis de Arundell 1375. 24. Jan. defuncti, *annorum circiter 22. & in Artibus Baccalaureus* (sic enim habet Higdeni Continuator) Archidiaconus Tauntonensis, ad Episcopatum Eliensem à Gregorio XI. Papâ provifus est 1373. 13. Augusti; Spiritualia ab Archiepiscopo acce-

pit 1374. 16. Martii; & ab eodem apud Otteford consecratus est 1374. 9. April. Ista docet Registrum *Wilsley.* Addit Registrum *Arundell Eliense* consecrationi adfuisse Simonem Londin. & Thomam Roffensem Episcopos, & Dominos Ricardum atque Johannem de Arundell fratres ejus cum multis aliis, atque intronizatum ipsum de-nuo fuisse 1376. 20. April. Cancellarius Angliæ renunciatus est 1387. 24. Oct. *in Parlamento ad petitionem Prelatorum & Dominorum Temporalium & totius Communis Angliæ*, exauthorato Michael de la Pole Suffolciæ Comite. Verba sunt Registri ipsius. Eboracum translatus Pallium recepit 1388. 14. Sept. Bulla de Translatione Papalis 1388. 3. April. edita videtur.

ram Clero & populo palàm & apertè dictus Prior publicavit. Sed cassatâ dictâ Electione, Dominus Papa Gregorius ex suæ potestatis plenitudine contulit Episcopatum Elyensem Domino Thomæ de Arundel filio Roberti Comit-
tis Warennæ & Arundell, diē S. Ypoliti Martyris, anno Pontificatûs dicti Gregorii Papæ tertio, ætatis verò prædicti Thomæ Episcopi Elyensis xxii. anno Domini MCCCCLXXIV. & consecratus erat apud Otford in Cantia à Venerabili patre Domino Willélmo Archiepiscopo Cant. Dominicâ in Octa-
bis Paschæ, v. Id. Aprilis. Et eâdem Dominicâ duobus annis evolutis in Ecclesiâ Elyensi solempniter est intronizatus. Qui suffulsi domum Dei, & in diebus suis templum Domini corroboravit; hostes Ecclesiæ comprimens & repellens, Ecclesiæ suæ multa bona adjiciens; construendo ædificia pulcra & sumptuosa in suo Palatio & in aliis maneriis Ecclesiæ pertinentibus. Ipse verò contulit Ecclesiæ suæ unam tabulam de auro magni precii, plenam Reliquiis Sanctorum, cum magnis margaritis, rubiis & saphiris, precii ccc. marcarum. Quæ tabula quondam fuit Regis Hispaniæ, & postea Domini Edwardi nobilissimi Principis Anglorum: de quo idem Venerabilis Pater prædictam tabulam emit, & suæ Ecclesiæ, ut præfertur, contulit. Construxit portas domûs de Holborn Londoniæ. Dedit etiam unam capam, casulam, duas tunicas, & unam Albam preciosam, cum aliis Albis paratis de rubeo velveto, brudato cum magnis griffonibus deauratis: Cujus memoria in benedictione sit sempiternâ. Prædictus verò Venerabilis Pater Dominus Thomas de Arundell cum Ecclesiam suam Elyensem xiv. annis, mensibus v. diebus xviii. strenuissimè rexisset; translatus est in Archiepiscopum Eboracensem: & postea in Archiepiscopum Cantuariensem. Vacabat Sedes Elyensis per xiii. dies.

Qqqq

MONA-

MONACHI ELIENSIS

Continuatio Historiæ Eliensis

Ab anno MCCCLXXXVIII. ad annum MCCCCLXXXVI.

JOHANNES FORDHAM, Episcopus XXII.

Arma Johannis Fordham sunt in campo nigro unum cheveron inter tres cruces floratas aureas.

* Melius Codex Cotton. annis xxxvii. mense i. septimanis iii. diebus iii.

† Rectius idem Codex Cotton. septimanis xxi. diebus vi.

(m) **P**radicto Domino Thomæ de Arundel successit Dominus Johannes de Fordham Episcopus Dunelm. translatus ab Ecclesiâ Dunelm. ad Ecclesiam Ely. per Papam Bonifacium anno Domini MCCCLXXXVIII. quinto Kalend. Octobr. Ipse namque reverendus Pastor & Pater noster, senex & plenus dierum, cum sedisset * annis xxxvii. mensibus vii. diebus iii. gravi infirmitate detentus & correptus, mortuus est in Manerio suo apud Downham, feriâ secundâ, in Vigiliâ S. Edmundi Regis & Martyris, xiii. Cal. Decembris; & delatus ad Ecclesiam Elyensem, sepultus est in novâ Capellâ B. Mariæ, quasi ad Occidentalem partem mediæ Capellæ, anno Domini MCCCCXXV. Ipse verò contulit Ecclesiæ suæ ad magnum altare duas bacinas argenteas & deauratas magni precii pro Sacerdote celebrando in Festis principalibus. Item dedit pro Capellâ suâ quinquaginta libras. Sedes † vacavit xxii. septimanis & vi. diebus.

PHILIPPUS MORGAN, Episcopus XXIII.

Arma Philippi Morgan sunt tria capita lancearum argentea & sanguine tincta in campo sables.

(n) Post mortem verò Venerabilis Patris nostri Domini Johannis de Fordham, missi sunt certi Fratres per Capitulum ad Dominum Regem Henricum VI. post Conquestum pro licentiâ eligendi & providendi Ecclesiæ nostræ viduatæ de idoneo Pastore ab ipso humiliter postulandâ.

(m) Barones rebelles jam rerum potiti, summas regni dignitates & officia pro lubitu disposuerunt; & Episcopos partibus suis olim adversatos à Sedibus ditioribus ad tenuiores à Papâ invitos transferri effecerunt. Hos inter Johannes Fordham à Sede Dunelmensi ad Eliensem descendere coactus, Temporalia à Rege accepit 1388. 27. Sept. apud Cantabrigiam. Bulla Papalis 1388. 3. April. edita fuerat. Illo sedente facta est Compositio inter Episcopum & Archidiaconum de utriusque jurisdictione 1401. 13. Nov. Eiusdem itidem tempore Academiæ Cantabrigiensi à Bonifacio IX. Papâ indultum est, ne Cancellarius ab Universitate electus, ab Eliensi Episcopo in posterum confirmetur. Ex Registro Fordham, & Caio de Antiq. Cantab. l. 1. p. 81.

(n) A Sede Wigorn. ad Eliensem translatus est à Martino V. Papâ 1426. 27. Febr. professione factâ Spiritualia ab Archiepiscopo 1426. 26. April. Temporalia à Rege 1426. 22. April. recepit. Ex Registro Chicheley, Morgan, & Aliis Concil. H. 6. Huius tempore insignem autoritatis pristinæ iacturam Episcopatus Eliensis fecit. Anno enim 1430. exorta est gravis controversia inter illum & Academiæ Cantabrigiensem de jurisdictione ecclesiasticâ, quam infra pomeria sua exercere voluerunt Academici, exemplo incitati Oxoniensium, qui Lincolnienſis Episcopi autoritatem ante annos 30. excusserant; eandem autem ad se solum pertinere ratione Academiæ in Diocesi suâ sitæ Episcopus Eliensis contendit. Re ad Martinum Papam delatâ, & Judicibus

dâ. Qua obtentâ, Petrus Ely Prior Elyensis & totus Conventus ingressi sunt Capitulum, præfigentes diem certum, sc. Nonis Januarii, in Vigiliâ Epiphaniæ, anno Domini MCCCCXXV. procedendi ad futuri Pontificis electionem. Interim Rex & alii Domini & quidam Pontifices scripserunt Priori & Conventui, subnixè rogantes pro Magistro Willelmo Aunewyke, Doctore utriusque Juris, Regis Confessore, & Privati Sigilli Custode; ut ipsum eligerent in Episcopum suum Elyensem & Pastorem. Unde statuto die ad Electionem procedendi, cum continuatione & prorogatione dierum sequentium, adveniente; vocatis vocandis, & aliis quæ in hac parte ritè requiruntur peractis; post Missam de Spiritu Sancto in Ecclesiâ Cathedrali prædictâ ad magnum altare ipso die manè solempniter celebratam, ingredientibus unanimiter in Capitulum Prior & Conventus tractaverunt inter se, per quam viam in Electione prædictâ vellent procedere. Et statim omnes fratres unanimi consensu & voluntate quasi per inspirationem Spiritûs Sancti in Dominum Petrum Ely ejusdem Ecclesiæ Elyensis Priorem consenserunt; & ipsum in suum Pastorem & Episcopum elegerunt; & ipsam Electionem primò coram Fratribus in Capitulo, deinde in Ecclesiâ Elyensi coram Clero & populo, palàm ac manifestè publicaverunt. Sed ante dictæ Electionis confirmationem, Dominus Papa Martinus V. ex suæ potestatis plenitudine Magistrum Philippum Morgan, utriusque Juris Doctorem, de Ecclesiâ Wygorniensis ad Ecclesiam transfudit Elyensem anno Domini MCCCCXXV. penultimo die mensis Februarii. Et habuit liberationem Temporalium ejusdem Episcopatus xxii. die mensis Aprilis anno Domini MCCCCXXVI. ab Excellentissimo Domino nostro Rege Henrico VI. anno regni sui quarto. Et sic Electio de Domino Priore Elyensi facta, frustrata erat per Papalem Reservationem. Et post Translationem, ut prædictum est, factam in Curiâ Romanâ, distulit Intronizationem suam per annum integrum & tres septimanas & duos dies; & vii. Cal. Martii in Vigiliâ S. Matthæi Apostoli, quæ tunc contingebat in Dominicâ Sexagesimæ, fuit solempniter intronizatus. Ipse verò Venerabilis pastor & pater noster cum sedisset annis ix. septimanis xxvi. & diebus iv. gravi infirmitate detentus diem clausit extremum in Manerio suo de Hatfeld, viii. Cal. Novembris anno Domini MCCCCXXXIV. & sepultus est Londoniæ in Domo Cartusienſi. Executores Testamenti ejus fuerunt Dominus Episcopus Willelmus Grey Lincolnienſis, Dominus Radulphus Crowmwelle Baro Thesaurarius Angliæ, & Dominus Johannes Typtot Baro; qui in suâ Ecclesiâ nunquam pro animâ Domini Philippi Episcopi aliquid celebrare fecerunt. Sed post diem sepulturæ ejus minimè in aliquo loco pro eo orare statuerunt; sed post mortem Philippi Morgan Episcopi Elyensis omnia in suos usus asportaverunt: nec debita ejus solverunt postea, ut mos est, Ecclesiæ Elyensi; sed adhuc debent propascuis & pasturâ animalium tempore Vacationis, & terris aratis & compostis, pro libris & organis, &c. lxiii. libras, viii. solidos, præter Capellam.

Judicibus delegatis ab eo commissâ, prolatisque ab Academia furfuraceis illis Honorii I. & Sergii I. Paparum Bullis, quæ annis 624, & 689. Academicos, ab Episcopi ordinarii jurisdictione exemisse fingebantur, definitum est, ut Academia ecclesiastico jure uteretur, neve quis Archiepiscopus aut alius Ecclesiasticus inturbaret. Sententiam Eugenius IV. Papa confirmavit Bullâ datâ

1433. 18. Sept. & Academiam à jurisdictione Episcopali penitus exempt. Rem pluribus narrat Caius *de Antiqu. Cantab. l. 1 p. 81.* Philippum Episcopum 1434. 25. Oct. obiisse confirmat Epitaphium tumulo inscriptum; quod apud Weaverum legi potest p. 433. Veriùs tamen anno 1435. obiit. Vide notam sequentem.

LODOWICUS LUSCHBURG, Episcopus XXIV.

Fert chekey ar. & az.
in le argent est un ron-
del gulcs in lazur est un
flore de lice or.

(o) Mortuo autem supradicto Venerabili Patre Philip-
po, missi erant duo Fratres ad Dominum Regem Henri-
cum VI. pro licentiâ eligendi & providendi Ecclesiæ vidu-

(o) De Philippi obitu & Ludovici suc-
cessionem errorem gravissimum Jocelinus iniiit
Antiqu. Britan. p. 285. Verba ejus descri-
bam. *Ad Synodum Londinensem anno 1438.*
habitam Eugenius Papa literas dedit; in qui-
bus declaravit Eliensem Episcopatum simul at-
que vacaret, Ludovico Rothom. Archiepiscopo
commendationis titulo se contulisse. Fuit tunc
Philippus Morgan, senex egregie cordatus, E-
piscopus Eliensis; qui vitam in senectute tam
diuturnam produxit; ut Pape commendatio-
nem, quam tota tunc Synodus execrata est, mor-
te Ludovici qui ante eum obiit irritam frustra-
ret. Eundem errorem secutus est Vir Cl.
Arthurus Duck in *Vitâ Chichelei.* Utrum-
que deceperunt Acta Synodi istius nimia
festinatione perlecta. Ista sic se habent in
Registro *Chicheley* vol. 2. f. 104. Archiepiscopus
Cant. Convocationem Londinensem
1438. 28. April. inchoatam ingressus, Cleri
convocati causas declaravit. *Secunda cau-*
sa declaratur esse, quod Dominus Papa per li-
teras suas providit & commisit Ecclesiâ Eli-
ensem per modum Commenda pro perpetuo Lo-
dovico Archiepiscopo Rothomagensi; ac ipsum
Administratorem perpetuum dictæ Ecclesiæ &
Diocesis Eli. ordinavit: ut in Bullâ super hoc
confectâ liquet manifestè. Quæ quia erat res
ante hac inuisa & mali exempli, ac (ut per
magnas rationes ostendit & luculenter declara-
vit R. Pater Archiepiscopus antedictus) posset
cedere in Ecclesiâ Anglicanâ magnum destri-
mentum & jacturam; dicebat quod super hu-
jusmodi factis vellet ipsos consulere & delibera-
re. Non malè Archiepiscopus optimus Sy-
nodum eâ de re antehac apud Anglos à
Normannorum temporibus inaudita consu-
lendâ censuit. Synodum autem respon-
sum dedisse in Actis ipsius non reperio.
Certè Philippus Eliensis Episcopus ante bi-
ennium obierat; quod Jocelino & Duckio
ex hoc ipso Registro constare potuisset. In-
ibi enim legitur Philippum supremas tabu-
las condidisse 1435. 21. Octobr. easque post
mortem ipsius in Archiepiscopali Curiâ con-
firmatas esse 1435. 12. Nov. Isto enim an-
no Philippus revera obiit; quantumvis Hi-
storia Eliensis & Weaveros diversum po-
nant. Si quistamen Philippi introitum &
Pontificatus gesti tempus in Historiâ Eliensi
assignata composuerit; illum 1435. 25. Oct.
obiisse deprehendet. Quod Weaverum at-
tinet, is mortalium omnium infelicitissimus
cunctos ferè numeros ex sepulchralibus titu-
lis in ferraginem suam descriptos vitiavit.

Quisimo Rotulus Computi autographus
testatur Conventum Eliensem (qui Compo-
sitione olim cum Rege factâ Temporalia E-
piscopatus vacantis obtinuit, & pro illo-
rum custodiâ 2000. librasolvere annuatim
consuevit) pro custodiâ Temporalium à
morte Philippi ad restitutionem Ludovico
factam 1438. 3. April. respondisse Regi de
4884. lib. 12 s. 64. Custodia itaque Tempo-
ralium penès Conventum fuit 2. annis, 5.
mensibus & diebus aliquot; atque aded Phil-
ippus 1435. mense Octobri defunctus est.
Post Philippi obitum, & rejectum à Monachis
Thomam Menevensen Episcopum, Sedis
Eliensis administrationem *carissimo suo con-*
sanguineo Ludovico Archiepiscopo Rotho-
magensi committi Henricus Rex, meritis
ejus maximis impensè laudatis, à Papâ e-
nixè flagitavit, datis ad ipsum literis 1437.
22. Junii; aliisque ejusdem argumenti ad
plures Cardinales scriptis petitionem instan-
tibus urget. Extant hæc inter Epistolas Be-
kintoni. Papa Regi obsecundatus, Bullas
administrationis perpetuæ Ludovico conce-
dendæ sub initium anni 1438. emisit. Qui-
bus editis Ludovici Procuratores Tempora-
lia à Rege statim obtinuerunt 1438. 3.
April. teste Registro Eliensi. Spiritualia
autem ab Archiepiscopo Cant. ante exitum
anni extorquere non potuerunt. In Re-
gistro enim Eliensi Conventus Eliensis ad
Stechworth & Wintworth 1438. 18. Aug.
præsentavit Willelmo Sutton L. D. Custodi
Spiritualium Sede vacante; sed 1438.
16. Nov. Willelmo Erardi, Ludovici in
Spiritualibus Vicario. Erat Ludovicus Jo-
hannis Domini de Beaurevoir & Margaritz
de Enghien filius, Petri Comitis S. Pauli fra-
ter, Episcopus Teroanensis apud Morinos,
& Gallie sub Henrico VI. Anglorum Rege
Cancellarius. Postea Archiepiscopus Ro-
thomagensis electus 1436. 19. Octobr. in-
tronizatus est 1437. 9. Aug. Cardinalis ti-
tulo SS. Quatuor Coronatorum 1439. 18.
Dec. ab Eugenio Papâ creatus est, Cardi-
nalis Episcopus Tusculanus anno 1442. ab
eodem renunciatus. Obiit in Angliâ 1443.
18. Septembr. Ista Fr. Sammarthani de
Ludovico fufidis narrant *Gall. Sacr. vol. 1. p.*
599. Mortis tempori concordat *Registrum*
Stafford; quod Spiritualia Sedis Eliensi
defuncto in Archiepiscopi potestatem 1443.
24. Sept. recepta fuisse prodit. Ludovi-
cum in Hispaniâ sepultum esse Robertus Ste-
warde scribit.

atq

atq; de idoneo Pastore ab eo humiliter postulandâ. Qua obtentâ, Prior & Conventus ex assensu Domini Regis supradicti Capitulariter congregati, unanimiter postulaverunt Magistrum Robertum || Phehu Episcopum Londoni- || l. Fitz-hugh.ensem in Patrem & Pastorem; quem Deus, cujus ditioni omnia sunt supposita, antequam Postulatio de se facta extitit sibi præsentata, ab hac luce subtraxit. Qui obiit apud Seynt Oyses. Sicque infecto negotio Fratres missi domum redeunt iterum; Prior & Conventus alium diem ad electionem futuri Pontificis præfixerunt secundum tenorem & formam prioris literæ ac licentiæ Domini Regis. Sed ante Electionem misit Dominus Rex unam literam commendaticiam per Dominum Johannem Tiptofte Priori & Conventui pro Magistro Thomâ Rothburn Episcopo Menevensi. Demum literâ Regiâ non obstante & informatione ac consilio dicti Domini Typtofte, Prior & Conventus in non minimum dampnum Ecclesiæ postulaverunt Magistrum Thomam Bowser Episcopum Wygorniensensem in Episcopum Elyensem, filium videlicet Comitiſſæ de Stafford; & præsentaverunt per duos Monachos Postulationem eidem apud Oxoniam Cancellario ejusdem Universitatis tunc existenti. Qui dictos Fratres suscepit gaudenter; & misit eos Domino Regi Londoniam, ut assensum & confirmationem peterent dicto Postulato. Sed quia Postulatio prædicta non fuit facta de Episcopo Menevensi, ut supra, nec Capitulares tenorem literarum Regis voluerunt observare; dictus Dominus Rex renuit admittere Postulationem. Attamen dictus Episcopus Wygorniensis misit nuncios suos ad Summum Pontificem Eugenium IV. pro Postulatione de se factâ in Ecclesiâ Elyensi. Qui, ut dictum erat, confirmavit Postulationem prædictam; & misit Bullas suas dicto Postulato: Qui tamen eas recipere minimè audebat sine benevolentia Domini Regis, ne caderet in pœnam cujusdam Statuti *Præsumere facias* vocati de provisionibus faciendis, &c.

Interim autem dictus Dominus Rex ex assensu consilii sui concessit Episcopatum Elyensis Ecclesiæ Domino Lodowico * Lushborn Archiepiscopo Roto- * Lufcburg. magensi, Presbytero Cardinali titulo iv. Coronatorum, & Cancellario Fran- Cod. Cot. 2. ciæ & Normanniæ, ac Consanguineo dicti Domini Regis, in Commendam dicto Archiepiscopatu Rotomagensi; ex eo quod dictus Archiepiscopus fuit parvi valoris propter guerras ibidem sæpius exortas. Qui dictus Dominus Archiepiscopus misit ad præfatum Papam Eugenium, donationem & processum Domini Regis eidem in scriptis exhibendo; supplicando quatinus Paternitati suæ sanctæ illam sub modo & formâ supradictis confirmare placeret. Ille verò cum consilio fratrum suorum Cardinalium concessit prædicto Lodowico pro perpetuo administrationem Ecclesiæ Elyensis in Commendam, revocando Bullas Episcopo Wygornienti prius destinatas; prout plenius in suis Bullis continetur Domino Regi missis. Sicque iste Venerabilis Episcopus & Cardinalis tam à Papâ quàm à Rege accepit administrationem Spiritualium & Temporalium Ecclesiæ Elyensis, anno Domini MCCCCXXXVII. & iii. die mensis Aprilis, anno Domini Regis xvi. de Cancellariâ suâ; ut in magno rotulo de termino Hilarii plenius ibidem patet. Præterea ad recipiendum prædictum Episcopatum misit dictus Dominus Lodowycus ad Dominum Regem pro Temporalibus habendis Magistrum Willelmum Erardi, Sacræ Theologiæ Professore, & Cantorem Ecclesiæ Rotomagensis, in nomine suo; qui omnibus & singulis verbis Domino Regi & coronæ suæ præjudicialibus in literis Bullatis supradictis contentis coram ipso palam & expresse renunciavit, & gratiæ ipsius Regis humiliter se submisit; sicut per Instrumentum publicum super hoc confectum & coram ipso in Cancellariâ suâ exhibitum plenè liquet. Quo facto, Dominus Rex volens cum eo gratiosè agere, ab ipso fidelitatem accepit; & eidem in nomine Domini sui seisinam omnium Temporalium Episcopatus secundum laudabilem usum istius Ecclesiæ Elyensis liberavit. Sed Dominus Henricus Archiepiscopus Cant. diu stetit penes

penes & contra Regem; ne Spiritualia aut Temporalia sub prædictâ formâ prædicto Administratori neque suo Procuratori supradicto liberarentur: eò quòd non intravit per Archiepiscopum, nec licentiam ab eo petiit, nec literas ad Episcopum obtinuit. Et medio tempore dictus Procurator Domini Rotomagensis accepit seisinam dicti Episcopatus Elyensis tam in Spiritualibus auctoritate Domini Papæ, quàm in Temporalibus auctoritate Domini Regis Angliæ. Hoc videns Archiepiscopus Cant. citavit quosdam Clericos dicti Procuratoris in Ecclesiâ S. Mariæ Cantabrigiæ, ut comparerent coram se Lambythæ Londoniæ die juridico sibi responsuri super certis articulis &c. Et quòd non comparuerunt, eos denunciavit ut contumaces esse suspensos in Ecclesiâ Elyensi. Postea misit prædictus Procurator dicti Administratori ad Curiam Romanam pro absolutione habendâ pro Clericis suis; & obtinuit literas Absolutionis Domino Willemo Priori Ecclesiæ Elyensis; qui auctoritate literarum Domini Papæ eos absolvit. Postea verò cum præfatus Archiepiscopus Cant. considerasset, quod non potuit resistere potestati Papali neque Regiæ; concessit dictam Administrationem dicto Administratori in nomine Domini sui petenti ad terminum vitæ suæ.

Ex illâ quidem Vacatione diutinâ, quæ continuavit per duos annos, unum quarterium & ix. septimanas, perdidimus plusquam d. marcas præter laborem. Eo tempore deposita erant omnia vasa argentea Prioratûs, & duæ bacinæ preciosæ deauratæ, quas contulit nobis Dominus Johannes Fordham Episcopus. Hæc & alia jocalia sunt alienata, &c. Illud verò etiam non est prætereundum, sed in posterum præcavendum & dolendum; quod cum anxietate cordis refero; scilicet, qualiter cum filii veræ lucis unicæque matris nostræ Ecclesiæ & congregationis in fraternâ dilectione & concordia omnes fuimus radicati secundum illud Ecclesiæ: * *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum?* Noster capitalis Inimicus, cui proprium est animas quiescentium suâ invidia perturbare atque tunicam Domini inconsutilem lacerare, zizaniâ dissensionis inter Fratres seminavit & divisionis; per quam gregem Dominicum nitebatur ingredi, dispergere ac superare; sub formâ sequenti, ut lucidiùs patefieret; videlicet anno Domini MCCCCXLIII. & Pontificatûs ejusdem Archiepiscopi supradicti anno vi. & ultimo, exorta erat magna controversia inter quendam Magistrum Johannem Fabri, Vicarium generalem ipsius Archiepiscopi nostri, & Priorem istius Ecclesiæ; pro eo quòd prædictus Vicarius Generalis in absentia Prioris tunc Londoniæ existentis removebat quendam Fratrem Johannem Yaxham ab officio Supprioratûs; prætendendo quòd quemcunque quandocunque & ubicunque sibi placuerit, ad libitum suum auctoritate Domini sui Officiarios suos remove ac alios præfigere potuit absque consilio & assensu Prioris prædicti aut aliorum Confratrum suorum. Et sic præfixit Fratrem Thomam Wellis, cum quo tenebat medietas Conventûs in quæstione, facto & præfixione. Prior cum audisset hoc fieri, tunc Londoniæ existens, ad Curiam de Arcubus appellavit; obtinendo inhibitionem, ne prædictus Vicarius Generalis de prædicto officio Supprioratûs se ultra intromitteret. Necnon inhibuit eidem Thomæ, ne de cætero in illo officio ministraret; sed ut prædictus Frater Johannes Yaxham officio Supprioratûs, ut per prius, uteretur: Cui adhærebat quasi altera pars Conventûs. Attamen Appellatione & Inhibitione supradictis non obstantibus, uterque illorum duorum possessionem illius Officii Supprioratûs, quam habere prætendebat, quamdiu potuit, custodiebat unusquisque super alterum usurpando. Sed ecce inauditum, nec prius, ut puto, visum; quod non sine cordis dolore referre valeo. Duo præsidentes in Choro pariter signa percusserunt: ambo simul Capitulum tenebant. Unus delinquentes proclamavit; alter pœnitentiam imposuit; unus aliquem punire voluit, sed ille ei ut præsidenti obedire noluit; & è converso. Sicque effusa est contentio super principes

* Psal. cxxxii. 1.

¶ Seniorum.
Cod. Cat. 2.

cipes & religionis Rectores; in tantum quod conturbati sunt omnes qui videbant eos sic facientes. Unde verificari potuit, quod legitur in sacrâ paginâ: † *Divisus est populus iste in duas partes; & media pars sequebatur Thebin*, quod † iii Reg. xvi. interpretatur *palea* vel *bonus mihi*; ut constituerent eum Regem: & altera^{21.} *pars sequebatur Amri*, quod interpretatur *Populi Magister* aut *Magisterium*. Sed prevaluit qui erat cum Amri, populo qui sequebatur Thebin: iii. Regum, xvi. Capitulo. Continuavit autem ista divisio xxvii. septimanis. De appellationibus verò, inhibitionibus, cæterisque actibus interim factis tam per Visitationem tempore Vacationis, quàm aliis temporibus; magnum patet per processum, &c.

Et sedit præfatus Archiepiscopus annis vi. & mensibus vi. & obiit in manerio suo apud Hatfeld anno Domini MCCCCXLIII. die xviii. mensis Septembris: cum quo nunquam aliquis Ecclesiæ nostræ Monachus colloquium habuit. Ubi post mortem cum erat exenteratus, ejus intestina in Ecclesiâ de Hatfeld fuerunt humata. Cor verò ad Ecclesiam Rotomagensem ultra mare fuit delatum; & corpus ipsius cum magnâ reverentiâ & solempnitate ad Ecclesiam Cathedralē Elyensem exitit deportatum, ac honorificè sepultum inter duas columnas marmoreas juxta altare Sanctarum Reliquiarum. Missis verò cæterisque Serviis solempniter peractis, Executores illius contulerunt Ecclesiæ unam bonam Crucem argenteam & deauratam, cum duabus Imaginibus S. Mariæ & S. Johannis. Obrulerunt etiam summo Altari duo pallia, unam casulam, duas tunicas cum Albis & aliis ornamentis eisdem pertinentibus, & xi. capas. Et omnia ista erant de unâ sectâ, videlicet cum vitibus viridibus & oloribus aureis intexta. Ac etiam dederunt cuilibet Monacho vi. solidos, viii. denarios. Pro quibus animæ ejus propicietur Deus: Amen. Sedes vacavit ab xviii. die mensis Septembris usque xvi. diem mensis Martii.

THOMAS BOWCER, Episcopus XXV.

(p) Mortuo autem supradicto patre Lodewyco, successit per Postulationem, Rege consensum præbente, Magister Thomas Bowser, Wygorn. Ecclesiæ Episcopus; qui prius erat electus, licet tunc non obtinuit, anno Domini MCCCCXLIII. & Henrici Regis VI. anno xxii. Et per Papam Eugenium IV. de prædictâ Ecclesiâ Wygornienſi ad Ecclesiam Elyensem translatus xii. die mensis Martii; & recepit omnes pecunias Episcopatus à termino S. Andreæ usque ad Festum Annuntiationis B. Mariæ ad valorem ccxv. librarum, quas solvimus Domino Regi; & tamen Episcopus noluit permittere nos illas colligere aut habere nec recognitiones alleviare, in grave dampnum & dispendium Ecclesiæ nostræ. Ipse autem distulit installari per biennium, sc. usque in feriam iii. post Dominicam Passionis in tertio anno. Necnon incarceravit Tenentes feodi nostri in Ely, Brame, & Mephale, & alibi; nec voluit liberare eos Ballivo nostro per indenturam secundum formam & ordinationem landi nostri. Ac etiam cum consilio Johannis Hay Senescalli ejus & Hauſty amerciavit Dominum Priorem & alios Confratres nostros Officiarios, eos graviter affligendo. Qui sæpius rogatus per preces, dona ac

Arma Thomæ Bowcer sunt una Crux ingradatâ gules, inter quatuor water-bogges sables, in campo aureo.

(p) Vir nobilis Thomas Boutchier ab Ecclesiâ Wigornienſi Eliensem translatus est ab Eugenio IV. Papâ 1443. 20. Dec. & Spiritualia ab Archiepiscopo apud Lameſham accepit die 28. Februarii sequentis. Sic Registrum Stafford. In Bullâ Provisionis Eugenius Papâ aſſerit se Sedi Eliensi antea providiſſe de Ludovico Cardinali SS.

Quatuor Coronatorum, istum autem ante Sedem acceptam obſiſſe. Iſta ideo dicta arbitror, quod Ludovicus nunquam intronizatus fuerit. Cæterum Registrum Boutchier Elienſe translationem ejus 1444. 27. Febr. reposit. De translatione Thomæ ad Cantuariam vide supra p. 123.

exenia

exenia ei exhibita ; sed pulchra persæpe promisit ; flores non fructum ab ipso collegimus tanquam ab arbore inutili. Qui etiam excepto die Installationis suæ nunquam Missam aut solemne servitium in suâ Ecclesiâ Cathedrali celebrare voluit. Ipse sedit annis x. septimanis xxiii. & diebus v. Deinde translatus est ad Ecclesiam Cant. per Papam Nicholaum V. in Festo S. Bartholomæi anno Domini MCCCCLIV. Et Sedes vacavit per xiv. dies, sc. usque ad vi. diem mensis Septembris. Postea dedit nobis c. marcas ad reparationem Campanilis nostri ; quas solvit pro nobis in Decimis pro Rege. Sed post mortem dedit in recompensationem primæ electionis suæ unum Salvatorem pretii maximi, & alia.

M. WILLELMUS GRAY, Episcopus XXVI.

Fert in campo rubeo bordurato bordurâ ingradatâ argenteâ Leonem rapacem ejusdem metalli.

(q) Translato autem, ut supra dicitur, Domino Thomâ Bowser ad Ecclesiam Cantuariensem, Papa Nicholas V. contulit Episcopatum Elyensem Magistro Willemo Gray, Procuratori Domini Regis in Curiâ Romanâ. Cui Dominus Rex Henricus VI. dedit Temporalia Episcopatus vi. die mensis Septembris anno regni sui xxxiii. Et installatus erat in Festo S. Cuthberti anno Domini MCCCCLVIII. feriâ tertiâ, in valde turbidâ, frigidâ in gelu & magnâ nive. Qui sedit annos xxiv. ebdomadas xi. & dies ii.

Anno Domini MCCCCLXXVII. ad Festum S. Valentini Dominus Henricus Peterborow, Prior Ecclesiæ Eliensis, cœpit esse mutus, nec poterat rectè loqui ; cui nulla medicina subvenire poterat : & sic permansit usque Festum S. Laurentii, & tunc moriebatur anno Domini MCCCCLXXX. Ac etiam Dominus Wilhelmus Gray Episcopus Eliensis cœpit infirmari Londoniæ circa prædictum Festum S. Valentini ; & post Pascha sequens venit ad Ely, & ibi in Palatio suo per certum tempus moram trahens in infirmitate, recessit ad Manerium suum in Dounham ; nec poterat à suâ infirmitate liberari, sed magis cœpit ægrotare usque ad mortem. Et quia Prior non potuit sanitatem recuperare ; Dominus Episcopus ex consensu Prioris prædicti ad Festum S. Johannis Baptistæ anno MCCCCLXXVIII. constituit Fr. Johannem Soham, tunc Suppriorum, coadjutorem & ministratorem omnium bonorum spiritualium & temporalium. Postea in Festo S. Annæ sequenti Henricus Prior ex consensu Episcopi resignavit Prioratum suum cum omnibus pertinentiis, per Fr. Wilhelum Tylney vices suas gerentem, in manibus Domini Episcopi apud Dounham in gravi infirmitate existentis. Et Conventus obligavit se solvere annuatim prædicto Henrico xl. libras pro se, Capellano suo & omnibus suis servientibus, & dare ei cameram in Infirmeriâ, & omnia bona ad corpus, lectisternia, & omnia bona & tenementa quæ emit, vel pertinebant ad se.

His factis, in Festo S. Sampsonis feriâ tertiâ recepimus licentiam ab Episcopo eligendi novum Priorem ; & eodem die Missâ de Spiritu S. solenniter

(q) Wilhelmus Gray, S.T.D. illustri Baronum Gray de Codnor familiâ ortus, & primò apud Oxoniam in Collegio Baliolensi, dein apud Guarinum Veronensem in Italiâ literis institutus, si Baleo fides ; certè Cancellarius Oxoniensis annis 1441, & 1442. Archidiaconus Richmondæ, ac Notarius & Referendarius Apostolicus, in Episcopum Eliensem electus, ab Archiepiscopo confirmatus est 1454. 6. Sept. teste Registro *Bourchier*. Consecratum ab eodem apud Mortelak fuisse 1454. 7. Sept. assistentibus

Johanne Wigorn. & Ricardo Roff. Episcopis, Registrum *Gray* Eliense refert. Diem autem 8. Sept. substituendum esse Calendarium suadet. Thesaurarius Angliæ iste constitutus 1469. 25. Octobr. ante diem 10. Julii sequentis amotus est. Hospitale S. Johannis in Eliâ, quod Monacho cuidam subesse hucusque consueverat, Monachorum incuriâ collapsum videns, Præfecturam ejus Monachis ablatam Roberto Norman Capellano suo domestico commisit anno 1458. *Ex Registro ejus.*

cele.

celebratâ in Capitulo coram Domino Edwardo Conysborow Archiepiscopo Armacano in Hiberniâ, Ricardo Robinſon Archidiacono Elienſi, Magiſtro Talbot Officiali, &c. Tunc Fr. Johannes Soham Supprior & præſidens inter eos medio ſedens ſurrexit; & commendatione perſonæ præhabita, nominavit Fr. Rogerum Weſtmenſter Sacriſtam prædictæ Eccleſiæ; & tunc omnes Fratres ſimul nullo negante conclamabant ipſum Rogerum fore Priorem. Tunc Electus adductus erat ad ſummum altare; & datâ benediſtione ſuper eum ductus erat in cameram Sacriſtæ in Infirmariâ. Feriâ quartâ ſequenti examinabatur in Capellâ B. Mariæ per diverſa argumenta Doctorum; & poſt illam examinationem & confirmationem ivit in Chorum ad ſtallum Prioris: ubi Archidiaconus dixit, *Ego inſtallo te*; & Officialis ait, *Pono te in ſtallum tuum*. Et tunc intravit Capitulum, & recepit obedientiam à ſingulis fratribus. In Dominicâ ſequenti, i. e. in Feſto S. Ethelwoldi, novus Prior pro die inſtallationis ſuæ fecit grande convivium cum magnâ ſolempnitate multorum generoſorum & aliorum.

Anno Domini MCCCCLXXVIII. quarto die menſis Auguſti, i. e. die Martiſ, circa horam quintam poſt nonam obiit Dominus Willelmus Gray Epicoſus Elienſis apud Dounham; & feriâ quartâ ſequenti poſt nonam adductus erat ad Eccleſiam Cathedralem Elienſem cum omnibus ferè Preſbyteris totius Inſulæ & magnâ ſolempnitate cum torchis & equis & uno equo portante Capellam ſuam cum ornamentis & apparatu; & poſt nonam ejusdem diei dictæ ſunt exequiæ in Choro ſolempniter pro eo. Feriâ quintâ ſequenti tumulatus erat cum duabus Miſſis ad ſummum altare, primâ de S. Mariâ cum Sæcularibus Preſbyteris & Clericis, ſecundâ verò pro Defunctis cum Priore & Conventu Monachorum. Sepultus eſt inter duas columnas marmoreas ex boreali parte Eccleſiæ per ſeretrum S. Albani & S. Ermenildæ ad corneram Capellæ Johannis Alcock.

Iſte ad reparationem magni Campanilis dedit Item ad cameram Prioris unum lectum cum celere & curtenis blodii coloris. Item ad Veſtiarium die tumulationis ſuæ pro Capellâ ſuâ unam bonam capam de rubro velveto pretii xxvi. librarum. Item crucem argenteam cum baculo argenteo. Item unam caſulam viridem cum favonibus & ſtolis & albis. Item unum calicem, unam campiniliam argenteam, duo urceola argentea. Item unam bonam palmam pro capâ faciendâ de cæruleo ſatino. Item duo alba pallia de ſerico cum ſefonibus auri. Item duo aulææ pro altari. Item tres equos libitinas portantes. Item decoravit caput S. Sexburgæ cum argento & auro & pretioſis lapidibus ad valorem lxxx. librarum. Item Oſculatorium argenteum ad Capellam B. Mariæ.

JOHANNES MORTON, Epicoſus XXVII.

(r) Septimo autem die menſis Auguſti, i. e. die Veneris proxime ſequenti diem tumulationis Epicoſi defuncti, nunciuſ Domini Regiſ ſtatim venit cum literis regiis, ut ſtatim procederemus ad electionem, & ut eligeremus M.

Fert quaterniatim gules & ermines unum caput capræ argent.

(r) Johannes Morton L. D. apud Beere in Provinciâ Dorceſtrenſi natus, in Collegio Baliolenſi Oxon. educatus, ejusdemque Academiæ anno 1446. Procancellariuſ, mox Scholæ Juris Civilis Principaliſ & Hoſpitii Peckwaterienſiſ Præſeſ, dein cauſarum in Curiâ Cantuarienſi Advocatuſ, regiis denovo negotiis adhibituſ, Edwardi IV. favorem fidei & prudentiæ merito ſummum aſſecutuſ, primò Rotulorum Cuſtoſ 1473. 16. Martii ab illo renuntiatuſ, dein ejusdem

beneficio ad Epicoſatum Elienſem evectuſ eſt. Electioniſ & conſecrationiſ tempora Hiſtoria Elienſiſ rectè poſuit. Conſecratum enim eſſe 1479. 31. Januarii Regiſtrum Eccleſiæ Cant. confirmat. Quæ de beneficiiſ Eccleſiæ Elienſiſ ab illo præſtitis Godwinuſ habet, ex Camdeno verbatim deſcripſit; quantumviſ id pro more diſſimulaverit. Ad Cantuariam demum Mortonuſ tranſiit 1486. 6. Octobr.

R r r r

Johannem

Johannem Murton, Legum Doctorem, Clericumque Rotulorum Domini Regis Edwardi IV. qui proximo die, non habita licentiâ Domini Regis eligendi Episcopum, electus erat à nobis quasi per viam S. Spiritus, non habito processu eligendi, sed potius ad instantiam Regis, in Festo S. Ermenilda, i. e. octavo die mensis Augusti in die Sabbati, in absentia quorundam Fratrum non vocatorum. Eodem die missi sunt Fratres Thomas Wells Seneschallus terrarum, & Alexander Wytlesley Præcentor ad Dominum Regem cum literis ad præsentandam personam Electi, & aliis literis ad Electum, ut consentiat electioni de se factæ. Dominus Electus recepit Bullas à Domino Calixto Papâ xxiv. die mensis Decembris; & Temporalia Episcopatus Eliensis à Domino Rege Edwardo iv. die mensis Januarii; ac etiam consecratus erat à Domino Cardinali Archiepiscopo Cant. apud Lambetham in Dominicâ ante Purificationem B. Mariæ, sc. xxxi. die mensis Januarii. Et vacavit Episcopatus v. menses.

ROBERTI

ROBERTI STEWARDE

Prioris ultimi Eliensis

Continuatio Historiæ Eliensis

Ab anno MCCCCLXXXVI. ad annum MDLIV.

JOHANNES ALCOCKE, Episcopus XXVIII.

(f) Johanne Morton ad Archiepiscopatum Cant. translato, successit in Episcopatu Eliensi Dominus Johannes Alcock anno Henrici VII. Regis secundo. Vir fuit bonis omnibus amabilis. Decoravit omnia penè Maneria sua novis ædificiis. A fundamentis extruxit novam Aulam Palatii sui de Ely cum galleriâ ibidem. Quod sibi supererat, in hospitalitatem consumpsit. Fecit novum Collegium Cantabrigiæ, quod nominatur Collegium nominis Jesu. Obiit primo die Octobris anno Domini MD. Henrici septimi xvi. die Mercurii, & corpus sepultum est in Capellâ quam ipse faciebat juxta tumulum S. Ermenildæ; quia ipse Johannes fecit illam Capellam; & emebat tabulam super altare, & duas hostias; & emit terras ad inveniendum Sacerdotem celebrantem in illâ Capellâ; & habebit pro celebratione septimanatim xii. denarios. Item dedit nobis c. marcas de manumissione Hunston naturaliter servilis ad reparationem Ecclesiæ.

Fert mitram inter tria caprarum capita.

RICHARDUS REDMAN, Episcopus XXIX.

(f) Huic successit Richardus Redman xxvi. die Septembris, anno Henrici septimi xvii. Sepultus est inter duas columnas prope summum altare versùs Boream.

Arma sunt tria pulvinaria.

(f) Dum Episcopatu Eliensi fungeretur, summus Angliæ Cancellarius iterum creatus est 1486. 6. Martii: idque magus sesqui-anno administravit. Obiit apud Wisbech.

(*) Quisnam ante acceptum Episcopatum Eliensem Redmanus fuerit, quære inter Episcopos Asaphenses. *Sedit annos 4. completos honorifico*: inquit Liber alius Eliensis. Quamvis itaque 1501. 26. Sept. installatus fuerit; ante mensem saltem electus & confirmatus videtur. Obiit enim 1505. mense Augusto, fide Registri Warham; quod spiritualia ab Archiepiscopo post mortem

ejus in potestatem suam redacta 1505. 25. Aug. refert. Apud Londinum obiisse videtur; quod spiritualia Archiepiscopus tam cito invaserit. Mors enim ipsius in Diocesi suâ non ante biduum vel triduum audita est, quod mihi ex Registro Eliensi constat. Monachi autem Cantuarienses die 1. Nov. Præmonstratenses die 28. Febr. defuncti memoriam in anniversariis suis celebrant. Insignia ejus Gentilitia à Roberto prætermissa ex Ecclesiæ Assavensis parietibus accipimus.

JACOBUS STANLEY, Episcopus XXX.

Fert quaterniatim
duos Leones rapaces
& sex rhombos.

|| Richardo Redman successit Jacobus Stanley, frater Comititis de Derby. Is raro aut nunquam apud Ely hospitavit, sed apud Somersham per totam æstatem, ubi luxuriosè cum quadam sceminâ victitabat. Adveniente verò hieme discessit in Comitatum Darbiæ, ubi hibernabat. Erat iste Jacobus armis quàm libris peritior. Sepultus est apud Manchester.

NICHOLAUS WEST, Episcopus XXXI.

Fert unum cheveron
inter tres rosas.

(u) Jacobo Stanley successit Nicholaus West, Legum Doctor, ac Capellanus Domine Regine Katerinæ consortis Regis Henrici Octavi. Natus fuit hic ex humili stirpe apud Putney juxta Fulham Londoniensis Dioceſeos, cui erat pater Johannes West pistor; ut ex Testamento dicti Episcopi colligi potest. Edificavit Capellam sumptuosam apud Elye. In magno honore tam in Episcopatu quàm alibi diu vixit. Tandem ob nimiam suam indulgentiam in causâ Divortii dictæ Domine Regine, & minùs officiosam incuriam, Dominus Rex Henricus VIII. in ipsum graviter animadvertit. Cujus iracundiam non ferens dictus Episcopus, in morbum dilapsus est; ex quo, adjuvante dolore quodam antiquo, nempe fistulâ in ano & podagrâ, citò post obiit, videlicet vi. die Aprilis anno regni Regis Henrici Octavi xxiv. Sepultus est in Capellâ, quam ipse fecit.

THOMAS GOODERICK, Episcopus XXXII.

(x) Cui successit Thomas Gooderick, factus Episcopus xxi. die Aprilis anno Henrici Octavi xxv. vir generosus, Juris Civilis Professor, ac Domini Regis Henrici VIII. Capellanus. Vir erat justus, mansuetus, hospitalis,

|| Jacobus Stanley, filius natus sextus Thomæ Stanley Comititis Derby anno 1485. creati, 1503. 20. Maii defuncti; S. Theologiæ Doctor Cantabrigiensis, Decanus S. Martini London. & Collegii Manceſtrenſis Custos, Archidiaconus Richmondie 1500. 5. Decembr. admissus, ad Episcopatum Eliensem anno 1506. provectus, Temporalia à Rege accepit paulò post 1506. 19. Junii. Ædes Somershamenses novis ædificiis adornavit; neque aliud memoriâ dignum gessit. Spiritualia Episcopatus post mortem ejus in Archiepiscopi manus accepta sunt 1515. 24. Martii. Wintoniæ sepultum esse tradit Tho. Milles in *Catal. honor.* p. 886.

(u) Nicolaus West, Decanus Windesoriensis, ex Collegio Regali apud Cantabrigiam prodiiit. Consecratus est apud Lameſham à Wilhelmo Archiepiscopo 1515. 7. Octobr. In Galliam à Rege legatus, Tornacum urbem Gallie Regi tradidit 1519. 10. Febr. Obiit 1533. 28. April. Ex *Registro Warham, Stoi Chronico, & Registro Crammer.*

(x) Westo successor à Rege designatus est Nicolaus Hawkins, nepos illius & Archi-

diaconus Eliensis; qui legationem pro regis negotiis extra regnum tunc obiit. Verum is dysenteria extinctus ante Episcopatum acceptum obiit. Sedem itaque Eliensem integro ferè anno vacantem dono regio accepit Thomas Goodric L. D. electus 1534. 17. Martii, ab Archiepiscopo apud Croidon confirmatus die 13. April. ab eodem in Capellâ de Croidon consecratus 1534. 19. April. in Ecclesiâ suâ installatus die 2. Maii. Reformationi Ecclesiæ Anglicanæ suo tempore inchoatæ operam seriò adjecit. Quo nomine Edwardo VI. Regi gratissimus, Angliæ Cancellarius ab ipso creatus est 1551. 22. Dec. æstate superiori in Galliam legatus. Cancellariatu amotus est Mariâ Reginâ regnum auspicante; Episcopatum tamen usque ad obitum retinuit. Obiit 1554. 10. (seu juxta alios 9.) Maii, in meditullio Chori Eliensis sepultus. Suffraganeum accepit Wilhelmu More L. B. titulo Episcopi Colcestrensis in Canobio Dominicanorum Londini consecratum 1536. 20. Octobr. Ex *Registris Crammer & Goodric, & Stoi Chronico.*

misericors,

misericors, amans omnes & ab omnibus amatus. Legatus erat in Franciam missus; per Edwardum Regem Cancellarius Angliæ erat constitutus. Demum Rege Edwardo mortuo, ac Mariâ Reginâ regnante, omnibus sursum & deorsum quasi euntibus, Dominus Episcopus hujusmodi innovationes ex animo abhorrens, cœpit languere apud Manerium suum de Somersham; ac dolore calculi graviter eum infestante, ibidem obiit.

Juramentum Episcopi qui installatur.

Jurabitis secundum formam & vim præsentis Cartæ Regiæ; quod solvi facietis implementa vel eorum prælia in prædictâ Cartâ regiâ contenta Successori vestro Episcopo Eliensi. Ac etiam orari facietis in Missis, & similiter in pauperibus distribui, pro salute animæ Edwardi III. Regis Angliæ. Ceteraque omnia in eadem Cartâ contenta observari fideliter facietis; secundum quod ipsius Cartæ effectus & vigor exigunt & requirunt.

Promittimus.

RICAR.

RICARDI

Monachi Eliensis

HISTORIA

De conversione Abbatiae Eliensis in Episcopatum

Historia conversionis Abbatiae Eliensis in Episcopatum.

(a) Incipit Liber tertius in Historiâ Elyensis Insulae, constans de duorum temporibus Episcoporum, quid plus vel minus utile gesserunt plenè insinuans.

(a) Ea erat sequentium saeculorum in Angliâ religio; ut nil in rebus ecclesiasticis gravioris momenti ritè factum putarent, quod Papâ inconsulto fieret. Hac persuasione moti Monachi Elienses post Hervei tempora, Episcopatum Eliensem sine Pontificis Romani autoritate fundatum esse perhibere noluerunt. Pulcrum itaque Historiam & diplomata regia ac Pontificia confinxerunt tum in Historiâ Eliensi supra posita, tum in hoc præcipue fragmento; quamvis & illam & istud ab uno eodemque Authore profecta esse mihi sit compertum. Falsa hæc esse constabunt; si cum verissimâ Eadmeri, qui rebus agendis interfuit, relatione conferantur. Narrat is (Hist. Nov. l. 4. p. 95.) rem primò agitatam fuisse in Concilio Londinensi anno 1108. post Pentecosten habito. *His diebus sermo habitus est de parochiâ Episcopi Lincolnensis, quæ in nimium tendebatur, eoque processit, ut quàm ratio Christianitatis id utile fore suadebat, Regi & Archiepiscopo ceterisque Principibus regni visum fuerit, de ipsâ Parochiâ sumendum, quo fieret alter Episcopatus, cujus cathedra principatus poneretur in Abbatia de Heli. Sed Anselmus, quem ipsius negotii summa respiciebat, sciens præter consensum & Romani Pontificis auctoritatem novum Episcopatum nusquam ritè institui posse, scripsit ei sic. Extat ibidem epistola ad Papam scripta, consilii de Episcopatu Eliensi fundando initi confirmationem petens. Neutiquam tamen Paschalis superstitie Anselmo rem ratam habuit. Quapropter eam perfici Anselmus non permisit. Illo demum anno 1109. mense Maio è vivis sublato, Sedes Episcopalis apud Eliam posita est, & Herveus eidem præfectus. Sic enim Eadmerus habet p. 104. Inter hæc (post medium annum 1109.) Er-*

venus Episcopus Pangornensis ab Ecclesiâ suâ, quam olim dimiserat, penitus translatus est, & novo Episcopatu, quem Rex & Principes dudum in Heli statuendum, juxta mentionem inde superius factam, decreverant, intronizatus. Quod quidem ut adipisci mereretur, multâ prece, multis multarum rerum promissionibus, multorum quoque officiorum exhibitionibus, vix post obitum Anselmi obtinere potis fuit. Nulla de Papali confirmatione mentio; quin potius contrarium Eadmerus innuit, idem sc. obstaculum legitimum, Papalis licentiz defectum, adhuc intercessisse. Atque ipse adeo Paschalis Papa in epistolâ ad Regem & Episcopos Angliæ anno 1115. scriptâ conqueritur potestatis Papalis in Ecclesiâ Anglicanâ nullam ferè haberi rationem; quinimo Vos inconsultis nobis etiam Episcoporum negotia definitis. — Vos præter auctoritatem nostram Episcoporum quoque mutationes presumitis; quod sine Romana Sedis auctoritate ac licentiâ fieri novimus omnino prohibitum. [ibidem p. 115.] Certè si licentia Papalis intercesserit; ista nihilominus Historia falsa esse deprehenditur. Rem enim confectam & Herveum Sede Eliensi donatum anno 1108. refert; cum ex Eadmero constet rem post Anselmi demum obitum anno 1109. exitum sortitam esse. Porro tempora in diplomate regio posita malè conveniunt. Annus enim Regis Henrici decimus incæpit 1109. 2. Aug. Neque dici potest annum 1109. pro 1108. in diplomate substituendum esse. Annus enim Paschalis Papæ decimus defuit 1109. 14. Aug. His adde clarissimi Seldeni argumenta (in Spicilegio ad Eadmerum p. 212.) diversitatem styli à caractere forensi, qui eo ævo in usu erat; & Anselmi, qui nondum obierat, memoriam celebratam; & Ductum vocabulum Anglis eo sæculo incogitum;

&

quans. Quomodo post mortem Ricardi Abbatis Episcopus Pangornensis Herveus de sua Sede ejectus, ab Henrico Rege dirigitur in Ely, ut inde Procuracionem haberet; qui Fratrum animos blanditiis & circumlocutionibus sibi allexit, ut ipsam Ecclesiam de Abbatia in Episcopatum mutarent, & ipsum susciperent in Episcopum. Ad quod confirmandum eisdem Monachis ignorantibus Romæ destinatur à Rege.

POST mortem igitur Ricardi Abbatis mittitur à Rege ad Elyense Conobium Herveus Pangornensis Episcopus, à suo Episcopatu per violentiam ejectus; ut ibi de rebus Ecclesiæ ad tempus sustentaretur, donec Rex plenius deliberasset quid de eo esset factururus. Est autem Pangor Monasterium in Walliis, tot habitatoribus plenum; ut sicut Beda refert, si in septem partes divideretur, non minus quæque portio quam trecentos homines haberet. Hic cum Episcopatu fungeretur Herveus, gentem effera nimiam austeritate tractabat; videns tantam in moribus eorum perversitatem, quam nemo facile posset tolerare. Unde quod Episcopali timori nullam servabant reverentiam, gladium bis acutum ad eos domandos exercuit; nunc crebro anathemate, nunc propinquorum & aliorum hominum eos coercens multitudine. Nec minor fuit eorum contra eum rebellio. Tanto periculo ei insitebant; ut fratrem ejus perimerent; simili modo eum punituri, si possent in eum manus injicere. Expavit Episcopus ingruens infortunium; plurimisque suorum interfectis aut graviter vulneratis, videns quod anima sua quaereretur, ut congruos haberet defensores, ad Regis Angliæ confugit patrocinium, utile sibi consecutus exilium. Rex autem ejus adventum ut famosi tunc temporis & religiosi Episcopi benigne suscipiens, ad Eliensem Ecclesiam destinatum, procuracionem inde accipere eum constituit. Ipse vero illuc veniens, gratia, conversatione ac mirabili prudentia omnium penè Monachorum sibi alligavit affectum; ut si fieri posset, eum sibi Episcopum adoptarent, [*etc. prout supra in Historiâ Eliensi p. 616. usque ad*] ——— quales optabat reportans. Quarum textum hic subscribi nec otiosum est nec onerosum.

Quod Hervetus à Domino Papâ mandatum obtinuit ad Regem Henricum de promovendo Abbatiam de Ely in Episcopatum, & de constituendo eum illic in Episcopum.

‘ Paschalis Episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Henrico glorioso Regi Anglorum salutem & apostolicam benedictionem. Omnipotenti Deo gratias agimus, qui talem te Regem nostris temporibus constituit; qui & terrenum regnum sapienter ad honorem Dei gubernas, & æterni Regis sollicitudinem ante oculos mentis potas. Postulasti siquidem à nobis per literas; ut in loco qui Ely dicitur, novus ex Apostolica auctoritate Episcopatus constitutatur: quia Lincolniensem Episcopatum tantæ magnitudinis esse dixisti; ut ad peragenda ea quæ Episcopalis sunt officii, unus Episcopus nullatenus sufficere possit. Pro quo & devotionem tuæ vo-

& spurium esse diploma luculenter constabit. Episcopatum igitur Eliensem, inconsulto Pontifice Romano, Rex & Episcopi Angliæ auctoritate suâ constituerunt. Veram constitui rationem Petrus Blefenfis exhibet in Continuatione Ingulphi p. 117. Ricardo ultimo Eliensi Abbate defuncto, Rex Henricus, ut erat ingenii sagacissimus, cernens

Insulam Eliensem locum periculosissimum, si qua seditio in regno oriretur, tam pro Monasterii maximis divitiis, quam pro loci multâ naturali munitione, studuit quantum sibi licuit, tam locum quam possessionis ejus dividere, & suis nobis res ecclesiasticas à Monasteriali simplicitate immutatas propiores sub sede Episcopii applicare.

‘ Iuntatis

luntatis laudamus, & dispositioni assensum præbemus; ita tamen ut in celebri loco constituatur; ne nomen Episcopi, quod absit, vilescat. Ad hoc enim Episcopus constituitur; ut populum Dei & verbis doceat, & vitam informet, & ad verum pastorem Domini commissarum sibi animarum lucra reportet. In his quoque, de quibus rogasti, licet quædam ibi inordinata videantur; tuæ tamen voluntati refragari nequaquam valemus. Novit præterea gloria vestra Dompnum Herveum Episcopum, quem vita & scientia commendat non modica, nimiam Barbarorum ferociam & persecutione de Sede suâ expulsum, & multam fidelium fratrumque suorum cæde fuisse fugatum. Cujus ut scientia fructum qui non perit afferre, & vita bonum valeat Dei populo exemplum præbere; volumus & rogamus, ut si qua eum apud vos vacans Ecclesia vocaverit, ibi auctoritate Apostolicâ constituatur; ne infructuoso diu silentio torpeat, qui vitæ cœlestis documenta in scientiâ & moribus portat. Omnipotens Deus Apostolorum suorum precibus & vos & prolem vestram custodiat, & cœleste post terrenum vobis regnum concedat. Dat. xi. Cal. Decembris.

Alias quoque literas misit Papa eidem Regi, quarum hic textus est. Quod auctoritate Apostolicâ Episcopatus in Ely constituitur.

Paschalis Episcopus, servus servorum Dei, Venerabili fratri Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo & cæteris comprovincialibus Episcopis salutem & Apostolicam benedictionem. Inter cætera regna terrarum ad Apostolicæ Sedis dilectionem atque obedientiam Anglorum regnum specialiter pertinere Apostolicæ Sedis scripta & Anglicarum Historiarum series manifestabant. Quæ nimirum causa sollicitudinem nostram propensius impellit illius Regni Ecclesias familiarius confovere, & earum dispositionibus sollicitius invigilare. Lincolnensem itaque Episcopatum tam spatiosum ex filii nostri Regis vestrisque literis agnovimus; ut ad ea, quæ Episcopalis sunt officii, peragenda unus nullatenus sufficere possit Episcopus. Quapropter ex voluntate Lincolnienſis Episcopi postulat à nobis idem carissimus filius noster & Christianissimus Rex Anglorum Henricus; quatinus in parte unâ Episcopatus ipsius ex Apostolicæ Sedis permissione novus Episcopatus constituitur, in loco videlicet qui Ely vocatur. Cujus nos petitionibus, quod religiosæ videbantur, assensum libenter præbuimus; & Episcopatum in loco præfato constituendi ex Apostolicâ auctoritate licentiam damus; statuentes ut Sedes Episcopalis in loco prædicto constituta omni deinceps tempore perseveret: Parochiam quoque, quam vestra fraternitas cum prædicto fratre Lincolnienſi Episcopo & Regis providentiâ eidem Episcopatu assignaverit, perpetuò possideat. Porro de Monasterio, in quo Sedes Episcopalis constituitur, Anglicorum Monasteriorum, in quibus Episcopi sunt constituti, consuetudo servabitur. Hujus Constitutionis conservatores omnipotentis Dei & Apostolorum suorum benedictione perpetuò perfruantur. Amen.

His suæ confirmationis Herveus susceptis Epistolis, Angliam cum Apostolicâ benedictione properavit, Regem & Archiepiscopum adiit, literas eis ostendit, assensum eorum obtinuit; & in sequenti anno totum negotium consummavit; anno videlicet Dominicæ Incarnationis MCVIII. Pontificatus autem Domini Paschalis II. Papæ anno x. Quo etiam anno Rex Henricus Abbatiam Eliensem ad Episcopalem mutavit Sedem; & eundem Herveum Pangornensem Episcopum eidem Ecclesiæ præfecit, confirmans eum sequentibus Cartis.

Carta Regis Henrici, quomodo Abbatiam de Ely in Episcopatum transf-
mutavit.

‘ In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Patris, Filii & Spiritus Sancti,
‘ Anno ab Incarnatione Domini MCVIII. Indictione anno verò Pon-
‘ tificatus Domini Paschalis II. Papæ x. & regni quoque mei similiter x. Ego
‘ Henricus providente divinâ clementiâ Rex Anglorum & Normannorum
‘ Dux, Willelmi Magni Regis filius, qui Edwardo Regi hæreditario jure
‘ successit in regnum; videns & Ecclesiæ messem in regno meo multam esse, &
‘ agricolas quidem paucos & ob hoc plurimum laborantes in messe, & in ipsâ
‘ Lincolniensem Ecclesiam multâ plebe fecundam; ex auctoritate & consilio
‘ prædicti Papæ Paschalis & assensu simul & prece Roberti Lincolnien-
‘ copi, qui tunc Ecclesiæ prædictæ præsidebat, & totius Capituli sui, cum ip-
‘ so annuente Domino Anselmo beatæ memoriæ Cantuariensi Archiepiscopo
‘ & Thomâ II. venerabili Eboracensium Archiepiscopo, & universis Episco-
‘ pis & Abbatibus totius Angliæ, sed & omnibus Ducibus, Comitibus & Prin-
‘ cipibus regni mei; Elyense Monasterium, in quo quidem usque in tempo-
‘ ra mea Abbates fuerant, cum Cantebregensi Provinciâ, quantum videlicet
‘ ad jus Lincolnien-
‘ sis Ecclesiæ pertinebat, cum duabus Abbatibus Thorneiâ vi-
‘ delicet & Chaterich, in Episcopalem Sedem, sicut & cæteros Episcopatus
‘ regni mei, liberam & absolutam perhenniter statuo & confirmo. Et pro
‘ subjectione & omnibus Episcopalibus consuetudinibus ad supradictam Lin-
‘ colniensem Ecclesiam pertinentibus absolvendum, consilio & assensu præ-
‘ dicti Papæ Paschalis, de beneficiis ejusdem Monasterii Villam nomine
‘ Spaldewic cum omnibus appendiciis suis, quæ in territorio Huntendonæ
‘ sita est, cum omnibus consuetudinibus ad villam prædictam pertinentibus,
‘ supradictæ Lincolnien-
‘ si Ecclesiæ & Roberto ejusdem Sedis Episcopo & suc-
‘ cessoribus suis, sicut eam unquam Elyense Monasterium liberius & quietius
‘ tenuit, jure perpetuo tradidi possidenda. Primum siquidem Londoniis a-
‘ pud Westmonasterium in solemnitate Pentecostes de negotio isto in præsen-
‘ tiâ meâ coram fœlicis memoriæ Anselmo Archiepiscopo & universis Episco-
‘ pis & Abbatibus & Proceribus regni mei tractatum est; & eorum omnium
‘ communis assensus est favorabiliter consecutus. Post mortem prædicti Pon-
‘ tificis Anselmi ex auctoritate Domini Papæ Paschalis, sicut jam supra dictum
‘ est, in Concilio apud Castrum Notingham habito in die Translationis B:
‘ Etheldredæ Virginis, Sedis ejusdem fœliciter per misericordiam Dei termi-
‘ natum est & definitum [negotium] xi. Kalend. Novembris.

Qualiter Herveus Episcopus Ecclesiam suam de Ely & res ipsius ab in-
justâ oppressione eripuit.

Confirmatus ergo in Episcopatu Herveus, studiis omnibus res Ecclesiæ suæ
augere curavit, &c. *prout supra in Historiâ Eliensi, pag. 616:*

T H O M Æ

Monachi Eliensis

Fragmentum de dignitate Abbatis Eliensis.

[Ex Thomæ Monachi Eliensis parte secundâ Historiæ Eliensis MS. in Bibliothecâ Cottonianâ *Titus A. 1. fol. 19.*]

Quodd Ecclesia de Ely locum administrandi in Regis Curiâ ex consuetudine obtinet.

Adjecit itaque gloriosus Rex [Ethelredus] gloriâ & honore Elyensem donare Ecclesiam, sicut pollicitus fuerat, quando eum illuc cum matre & nobilibus regni S. Ethelwoldus adduxerat tempore fratris sui Edwardi Regis; ubi coram multitudine plebis ad sepulchrum beatæ Virginis, cui affectu & multâ devotione deditus erat, se servum deinceps illius fore spondit. Qui postea suscepto regno, alterius Regis se intelligens esse mancipium, sui Regis præcepta regaliter observabat; & sponsam ejus Ecclesiam tanquam matrem suam donis & obsequiis fullimabat & privilegiorum sine subligabat. Sicque suam consummans propositum, æternam sibi propagavit memoriam; ut & finis esset sine fine, & ad eum qui sine caret finem perveniret. Hinc igitur pius oculus suum ad sequentia transferat aspectum; & digno intuitu rerum magis quam verborum perscrutans seriem, jocundi Regi per hoc dispositissimam illius benevolentiam congaudeat. Statuit verò atque concessit; quatenus Ecclesia de Ely ex tunc & semper [in] Regis Curiâ Cancellarii ageret dignitatem; quod etiam aliis, S. Augustini videlicet & Glestoniæ, Ecclesiis constituit: ut Abbates istorum Cœnobiolorum vicissim assignatis succedendo temporibus annum trifarie dividerent, cum Sanctuariis & cæteris ornatibus altaris ministrando. Abbas quoque Eliensis Cœnobii semper in die Purificationis S. Mariæ ad ministratorium opus procedebat in ipso Februarii mensis initio; & sic ipse Abbas, vel quem de Fratribus destina- ret, quantum temporis ei suppletebat, per iv. menses tertiam videlicet anni partem cum summâ diligentia illic officium reverenter supplevit. Dein alii, quos diximus, residuum anni per assignata sibi tempora explicabant. Hoc autem consuetudinis ab ipso renovationis suæ tempore apud Ecclesiam ad magnam loci profectionem & libertatem fuisse memoratur; nec ab aliunde impeti aut subjici patiebatur; donec Anglia sub Normannorum jugo misere depressa ex omni pristino spoliatur honore. Unde Eliensis Ecclesia quondam famosissima, inter filias Jerusalem speciosa quæ fuerat, misera calamitatis nunc oppressa amaritudine, & princeps provinciarum facta est sub tributo.

SUC-

S U C C E S S I O P R I O R U M Ecclesiæ Eliensis.

Post Ricardi Abbatis ultimi Eliensis obitum anno 1107. Herveus Episcopus Bangorensis Abbatiam biennio administravit. Anno 1109. Abbatiam in Episcopatum conversâ, Abbatis potestas in Episcopum translata, & ab isto Monachorum præfectura Priori commissa est. Priorum Eliensium nomina atque ordinem Robertus Stewarde indiculo ad calcem Historiæ Eliensis contexto exhibuit. Cætera aliunde hausimus.

Vincentius Priorum Eliensium primus fuit. Obiit ante Herveum Episcopum.

Henricus successit, Herveo Episcopatum adhuc tenente. Obiisse videtur inter annos 1131, & 1133.

Willelmus Prioratum Nigelli Episcopi dono obtinuit anno 1133. haud diu post à rerum Ecclesiæ suæ exteriorum administratione injuriâ depulsus. Rem narrat Ricardus in Vitâ fusiore Nigelli hisce verbis. *Agebat tunc temporis in Prioratu Eliensis Ecclesia venerabilis Monachus Willelmus; quem in primo anno Episcopatus idem Episcopus Priorem constituerat, quoniam in ecclesiastico regimine & Monastica probatus conversatione, intus & foris utilis & fidelis Domino suo & Fratribus probabiliter extiterat. Hunc ergo talem timens ille funestus Radulfus (cui Episcopus Episcopatum administrandum commiserat) se in Domini sui gratiâ prævenire, rerum exteriorum gubernatione malefico privavit artificio; assumens in rebus Fratrum tyrannidem, nec Deum timens, nec Sanctos honorans, quorum obsequio Fratres illi erant ascripti. Radulfo post biennium fugiente, Willelmus in integrum restitutus est.*

Tombertas, sæpius *Combertus* dictus, præfuit annos inter 1144, & 1154.

Alexander successit ante annum 1154. & obiit ante annum 1169.

Registr. Eli.

Solomon, prius Ecclesiæ Præcentor, Romam à Conventu annos inter 1149, & 1154. legatus, successit tempore Nigelli Episcopi; & Abbas Thorneiensis anno 1177. creatus est, authore Johanne Abbate Petriburg. in Chronico suo.

Id.

Ricardus, loci Supprior, Prioratum accepit anno 1177. vir pro sæculi captu non ineruditus. Scripsit Historiam Eliensem & alia à Baleo memorata *Cent. 3. cap. 82.* Eliensem Historiam nos supra edidimus, ab alio quodam Monacho Eliensi non malè defloratam, resectis declamationibus & miraculorum narrationibus. Historicum nostrum Prioratu Eliensi auctum fuisse habemus ex Baleo; qui id à Lelando pro more hausisse videtur. Quod autem Baleus eundem anno 1220. claruisse scribit, falsum esse luculenter constat. Ricardus enim Prior Roberto successori locum cesserat ante annum 1196. neque alius unquam Ricardus Prioratum Eliensem gessit.

Robertus de Longo-campo, Anglice *Longfeild*, Willelmi Eliensis Episcopi frater, dono fraterno Prioratum sortitus est post annum 1189. Post fratris obitum ad Abbatiam S. Mariæ Eboracensem electus est 1197. 17. Martii, ab Huberto

berto Archiepiscopo apud Colcestriam benedictus die 23. ejusdem mensis; teste Dicetensi in *Imag. Hist.* p. 696. Nota tamen antiqua, ad marginem Historiæ Eliensis addita, refert illum vivente fratre suo electum fuisse in Abbatem Ebor. & post decessum fratris ad Abbatiam eandem translatum esse.

Johannes de Stratsfeld, alibi *Straget* dictus, Eustachii Episcopi electionem ab Huberto Archiepiscopo confirmari apud Westmonasterium 1198. 1. Martii præfens postulavit. Obiit ante annum 1215.

Hugo successit tempore Eustachii Episcopi.

Rogerus, electus tempore Johannis Episcopi, superfuit Galfrido Episcopo.

Galfridus Brigham successit post annum 1229. obiit ante annum 1254.

Obituar. Eli. & Reg. Eli. *Walterus* successit, Hugone Norwold Episcopatum tenente. Obiit die 13. Maii, post annum 1254.

Id. *Robertus de Leverington* Prioratum proximus obtinuit; & post annum 1258. obiit die 12. Septembr.

Registr. Eli. *Henricus Bannus* successit. Hunc anno 1272. Prioratum tenuisse, & ante exitum anni 1273. obiisse, mihi compertum est.

Obit. Eli. *Johannes de Hemingston* electus est anno 1273. præfuit anno 1286. obiit die 9. Novembr. Iste dedit Conventui 40. solidos ad celebrandum suum Anniversarium.

Reg. Eli. *Johannes de Shepred* sive *Scheperede* successit tempore Johannis Kirkby Episcopi, atque ipsi defuncto superfuit.

Reg. Winchels. *Johannes Saleman* sive Salmon, ad Episcopatum Norwicensem provifus est à Bonifacio Papâ 1299. 15. Julii.

Hist. Eli. *Robertus de Orford*, ad Episcopatum Eliensem electus est 1302. 14. April.

Wilhelmus de Clare successit, & brevissimo tempore superfuit.

Hist. Eli. *Johannes de Fresyngfelde* Prior erat sub initum anni 1310. Resignavit 1320. 16. Febr. postquam Prioratum 18. ferè annis administrasset.

Id. *Johannes de Crandene* successit anno 1320. Obiit 1341. 25. Sept.

Id. *Alanus de Walsingham* ex Sacristâ loci Prior electus 1341. 25. Octobr. ab Episcopo confirmatus est die 19. Novembr. Superfuit anno 1345. Hunc ob artis aurifabrilis peritiam Walsinghamus laudat in anno 1314.

Epitaphium tumulo illius inscriptum sequitur.

Flos operatorum, dum vixit, corpore sanus,
Hic jacet ante Chorum Prior hic tumulatus Alanus.
Annis bis denis vivens fuit ipse Sacrista,
Plus tribus his plenis Prior ens perfecit & ista.
Sacristariam quasi funditus ædificavit;
Mephale, Brame etiam, huic Ecclesiæ cumulavit.
Pro veteri turre, quæ quadam nocte cadebat,
Hanc turrim, propriè quam cernitis, hic faciebat.
Et plures ædes quia fecerat ipse Prioris;
Detur ei sedes cœlo pro fine laboris.

Johannes Bucton successit.

Reg. Arundell. *Wilhelmus Walpole*, Prioratum sponte resignavit anno 1401.

Id. & Reg. Eli. *Wilhelmus Powcher*, prius Abbas de Walden, installatus est in Prioratu Eliensi 1401. 21. Octobr. Aulam Infirmariæ Monachorum construxit anno 1417. eodemque anno vetustam inter Episcopum & Monachos Elienses litem de jurisdictione ecclesiasticâ aliisque articulis compositione factâ terminavit. Inter alia convenit, ut Sacrista Eliensis in perpetuum haberet jurisdictionem ecclesiasticam in Hospitali S. Johannis Bapt. & in Capellanos Cantariæ super le Grene in civitate Eliensi, tanquam Vicarius Episcopi, item in duabus Ecclesiis parochialibus infra civitatem Eliensem, officio Sacristariæ olim appropriatis,

priatis, item in maneriis Ecclesiæ Eliensis juxta Eliam, viz. Tyrbitsey, Brame, Stuntney, Thorney, Northney, Quaveney & Shepey, exceptis duntaxat hæreseos causis.

Edmundus Walsingham III successit.

Petrus de Ely, in Episcopum electus sub finem anni 1425, per provisionem Papalem Philippo Morgani factam ab Episcopatu excidit. Hist. Eli.

Willelmus Wells Prioratum proximo loco obtinuit. Præfuit anno 1438. Id.

Henricus Peterborough Prioratum abdicavit 1478. 26. Julii, obiit 1480. 10. Augusti. Id.

Rogerus Westminster ex Sacrista Prior electus est 1478. 28. Julii, die sequenti installatus. Id.

Robertus Colville successit. Ipse Prioratum tenente Ecclesia Eliensis (utrâque Sede vacante) à Capitulo Cantuariensi visitata est 1500. 30. Octobr. Reg. Cant.

Willelmus Witlesey præfuit anno 1515. quo Ecclesia Eliensis à Willelmo Warham Archiepiscopo Cant. visitata est. Reg. Warham.

Johannes Cotingham successit, ante annum 1522. defunctus.

Robertus Welles, alias *Stewarde*, Priorum ultimus fuit. Primum nomen, quod à loco natali traxisse videtur, usque ad Monasterium Eliense eversum usurpavit; prout in multis apud Registrum *Granmer* instrumentis compareret. Anno 1536. unâ cum Willelmo More ad Episcopatum Suffraganeum Colcestrensem capeffendum ab Episcopo Eliensi præsentatus est Regi. Rex autem Morum maluit. Anno circiter 1539. consilio de Monasteriis ubivis per Angliam evertendis inito, ipse Monasterium Eliense Regi libenter transcripsit; aliosque Abbates & Priores, ut idem facerent, impigris precibus & argumentis impulit. Canonicis itaque secularibus in Ecclesiam Eliensem Monachorum loco brevi post introductis, ipse primus illorum Decanus à Rege constitutus est. Decanatum adeptus, nomen gentilitium *Stewarde* homo ventosus deinceps adhibuit; & nobilitatis suæ opinione inflatus, familiæ suæ genealogiam scriptis commendavit. Hanc subjicere æquum duxi; ne Robertus, cui ob restitutam Historiam Eliensem plurimum debemus, unicam suscepti laboris mercedem perderet.

GENEA-

GENEALOGIA ROBERTI STEWARDE

Prioris ultimi Eliensis,

ab ipso conscripta.

Incipit Genealogia Roberti Stewarde Domini Prioris Eliensis, breviter extracta è rotulis Heraldorum anno MDXXII.

I. **F**UIT quidam vir nobilis ex Scoticâ gente natus nomine Banquho. Erat hic Thanus Regis Scotiæ in Loquhabriâ : & Regi maximè placuit, quod fuit ille & fortis & foelix in rebus bellicis. Altiùs quàm hunc Banquhonem nulla memoria, nulli libri, nullus Heraldus, Seneschallorum stirpem eradicare possunt. Tandem Rege Malcolm II. occumbente, & Machabeo nefario Rege, potius Tiranno, regnante; insidias Banquhoni omni conatu quibus eum posset afferri stravit; eumque ad epulas aulicas invitat. Banquho nil mali suspicans, venit cum Fleancho filio suo unico superstite. Et cœnâ finitâ, ut demum decessit Banquho cum filio suo, caterva nebulonum in eum insilit, vulnerat & trucidat. At Fleanchus per tenebras evasit. Periit anno Domini MXLVIII.

II. Fleanchus jam in Gualliam fugit; quia maximè metuit Machabei Regis crudelitatem, qui jam tot & tantos Scoticæ Nobilitatis viros sustulisset. Et à Traherno Gualliæ Rege, Caradoci filio, humaniter tractabatur; qui habuit pulcrâ filiam Guentam; quam unicè amavit Fleanchus, cum qua clam nuptias contrahit. Gravidaque facta est, & filium peperit nomine Walterum. Quod cum Trahernus Rex intellexisset, Fleanchum interemit, & filiam Guentam prisônæ mandavit; quæ brevi post mortua est.

III. Walterus Fleanchi & Guentæ filius, Guallus natus, post patris cædem & matris mortem ruri educandus mittitur. Et cum decimum octavum ageret annum, Guallicum quendam, qui eum Nothum nuncupavit, occidit; & in Scotiam fugit, Malcolm Canmore tunc regnante: à quo gratissimè acceptus est, & apud quem tandem ob præclaras res bellicas gestas admirandâ quadam virtute, eum Militem fecit, & magnum Seneschallum Scotiæ creat, multis sibi donatis prædiis; à quo nomen Stuard omni suæ sequelæ in Scotiâ, Angliâ, Franciâ & Norvegiâ defluxit. Obiit circiter annum ætatis suæ xlii. Habuit filium Alanum.

IV. Alanus Seneschallus, aliàs Stuart, egregius quoque fuit Miles. Egre-gia patravit apud Terram Sanctam sub insignibus Godofredi Boloigniænsis. Viriliter se gessit adversus Stephanum Regem Angliæ apud Abarton.

V. Alexander Alani filius fuit perpulchrè edoctus in rebus divinis. Sed in rebus bellicis quanquam magnâ strenuitate semper se gessit, infœlix tamen evasit. Demum ille jam senescens in Cœnobio Clarevallensi statuit cucullum Monachalem suscipere. Sed dissuasus, Cœnobium egregium Passetum con-gruxit; ubi mortuus inhumabatur.

VI.

VI. Walterus Seneschallus, à Dundevaile dictus, Alexandri filius, multa præclara in rebus bellicis gessit; & cum S. Lodovico Galliarum Rege apud Sanctam Terram militavit. Tres illi erant filii; Robertus, qui filiam unicam & heredem Roberti de Cruce de Croxton in uxorem suscepit, à quo Comes Linaxei originem ducunt: Johannes, qui post Carthaginem captam in obsidione de Thunise alias Massour perit; & Alexander.

VII. Alexander, filius Walteri à Dundevaile, Miles, Hachonem Norvegiæ Regem devicit apud Largin; & Elsfridum Regis nepotem & primarium exercitus Norvegiani ductorem propriâ manu interemit. Recuperavit ad Scoticam ditionem Araine & Boyd insulas. Recuperavit novam Insulam. Regi Angliæ adversus Lewlinum Gwallum in opem mittitur. Frater ejus Johannes duxit heredem de Bouthill in uxorem; ex quâ genuit Walterum; qui duxit Marioriam filiam Roberti Bruis Regis, ex qua genuit Robertum Stuart primum ejus nominis Regem Scotiæ.

VIII. Andreas, Alexandri filius viri minimus, sed virtute maximus. Cujus corporis statura ultra vulgarem vergebat magnitudinem. Bis singulari certamine hic Andreas cum Balliolo pugnavit: primo mitius; sed secundo bile flagrante in ipsum vehebatur, ensenque rupit. Tum ingenti conto nodoso assumpto, quo carectarii sublevant onera, qui fortè prope humi jacebat, tantis verberibus Balliolum est vapulatus, (nam egregiè erat strenuus) quod si Henricus Balliolus opem haud tulisset, proculdubio occumberet. Hinc Seneschalli nodosum baculum in armis ferunt; prout fusiùs postea intelliges. Intestinis bellis Scotiæ finitis, mittitur Andreas Regi Francorum in opem adversus Navarræ Regem; à quo astu capitur, & septuagenarius senex vulneribus fauciatu s flebiliter expiravit. Habuit unicum filium Alexandrum.

IX. Alexander Andreæ filius, cum pater diem obiit, & is in Galliâ apud Regem fuit; deinceps postea, ut Regis stipendiarius, ibidem moram traxit: Demum decedentem Rex propriâ manu eum Militem fecit; & quodam Chirographo sigillo suo sigillato se & suos succedentes honoravit. Sic incipit: *Charles par le grace de Dieu Roy de France a tous gens d'Escoce salut, &c.* Tenor ejus est breviter; ut ipse Alexander ob sua & paterna merita, tum sui succedentes in perpetuum, ferrent supra fessam suam scacatam inscutum argenteum cum Leone rubro à baculo nodato aureo oppresso, aut hoc inscutum tantum pro eorum scuto armorum. Et gessit hic Alexander utraque insignia conjuncta, cum hac subscriptione.

Singula cum valeant; sunt meliora simul.

X. Johannes filius Alexandri, Scotus natus, in Angliam venit eo tempore, quo Jacobus hæres Scotiæ in Franciam tendens apud Flamboroughe ventis urgentibus applicuit. Et moram cum Scotico principe in aulâ Regis trahens, in amorem cujusdam ancillæ Reginæ nomine Mariæ Talmache incidit; cui post nupsit. Et in fidem Regis Henrici IV. Angliæ est juratus. Ob hoc Heraldî eum nuncupaverunt Scotanglum. Demum quodam Milite ab Henoâ in Angliam veniente, paraturo militaria facinora, apud Smitfeld London hæritudina constituntur, in quibus in quodam cursu adversus * Divum Cate- * f. Dominum. leium ita conquatiebatur Johannis spina, quod brevi post expiravit; & inhumatur apud Fratres Carmelitas Londoniæ. Habuit duos filios, quorum uterque appellabatur Johannes. Junior postea erat Vicecomes London: unam filiam Candoram.

XI. Johannes major filius Johannis Stuard Militis, die quo coronabatur Regina

Regina Katherina Henrici V. conjux, Miles creatur, & Dapifer Regineus eo erat die. Postea cum adoleverat, Capitaneus de Rifebanc factus erat; & tandem apud Ponthoife à Gallis cum filio suo Thomâ capitur. Multa amborum statuitur, viz. viginti quatuor millia salutorum. In cujus Castrî captione vulneratus & claudus factus est. Duxit filiam Thomæ Kiriell Militis. Constitutus erat custos Elionoræ Cobham Ducissæ Glocestriæ proditiōis accusatæ.

XII. Thomas Steward filius Johannis Steward, egregius & peritus erat navita sive pilota. Habuit filium Richardum ex primâ conjuge per filiam Johannis Hamerton Militis, & Galfridum ex secundâ conjuge.

XIII. Richardus filius Thomæ Stuard duxit filiam & hæredem Johannis Burley. Habuit filios Nicholaum & Thomam. Obiit vivente patre Thomâ.

XIV. Nicholaus Steward filius Richardi, ex Hospitio Medii Templi London. Jurisperitus. Habuit filios Richardum, Robertum Dominum nostrum Priorem, Simeonem, Nicholaum, & alios.

XV. Simeon Steward filius Nicholai, ex Johannâ filiâ & hærede Edwardi Besteney de Soham in Comitatu Cantabrigiæ genuit Robertum, Edwardum, Marcum, Johannem, Thomam, Augustinum, Simeonem, Nicholaum, Aliciam, Margaretam, Aliciam juniorem, & quatuor liberos plures in cunis occumbentes. Inhumatur hic Simeon apud Lakingheth in Comitatu Suffolchiæ.

Hic depinguntur antiqua Insignia Familiæ Seneschallorum; viz. in scuto argenteo fessa scacata cum azureo & argenteo: necnon augmentata à Carolo VI. Francorum, viz. inscutum cum Leone rubeo, ac inscutum simpliciter.

Francorum Carolus sic vult hæc Stemmata ferri
Singula cum valeant, sunt meliora simul.

RICAR-

HISTORIA

DE

Episcopis DUNELMENSIBUS.

A primâ Sedis Fundatione ad annum mxcvi.

Monachi anonymi Dunelmensis Historia de Episcopis
DUNELMENSIBUS ab anno mxcvi. ad annum
m̄c̄xliv.

GAUFRIDI Sacristæ de Coldingham Continuatio Hi-
storix Dunelmensis ab anno m̄c̄xliv. ad annum
mccxiv.

ROBERTI DE GRAYSTANES Episcopi Dunelmensis
Continuatio Historix Dunelmensis ab anno mccxiv.
ad annum mcccxxxvi.

WILLELMI DE CHAMBRE Continuatio Historix Du-
nelmensis ab anno mcccxxxiii. ad annum mdliv.

ACCEDUNT

Historia de Episcopis HAGUSTALDENSIBUS.

Successio Priorum Dunelmensis Ecclesiæ.

T t t t

HISTORIA

ALCOHOL

ALCOHOL is a term which is applied to a class of compounds which are soluble in water and which are capable of being oxidized to carboxylic acids. The most common example of an alcohol is ethanol, which is the alcohol found in wine and beer. Ethanol is a colorless liquid with a characteristic odor and a boiling point of 78°C. It is a member of a class of compounds known as alcohols, which are characterized by the presence of a hydroxyl group (-OH) in their molecules. The general formula for an alcohol is C_nH_{2n+2}O, where n is a positive integer. Alcohols are classified into primary, secondary, and tertiary alcohols, depending on the number of carbon atoms to which the hydroxyl group is attached. Primary alcohols have the hydroxyl group attached to a carbon atom which is bonded to only one other carbon atom. Secondary alcohols have the hydroxyl group attached to a carbon atom which is bonded to two other carbon atoms. Tertiary alcohols have the hydroxyl group attached to a carbon atom which is bonded to three other carbon atoms. Alcohols are important in many chemical reactions, and they are also important in many biological processes. For example, ethanol is a common solvent in many chemical reactions, and it is also a common component of many biological fluids. Alcohols are also important in the production of many drugs and other chemicals.

ALCOHOL

HISTORIA

D E

Successione Episcoporum Dunelmensium

A primâ Sedis fundatione ad annum M XC VI.

S. A I D A N U S.

REGE Northamhunbrorum piissimo Edwino, cujus auspiciis fides Aquilonaribus Angliæ regionibus primum est illata, interfecto 633. 12. Octobr. & Paulino Archiepiscopo ab urbe & provinciâ Eboracensi fugato, Aquilonaris Anglia pastore biennio caruit. Anno autem 635. Oswaldus, devicto prius Cadwallâ & recepto Northanimbræ regno, legatione ad Scotos, inter quos olim exulans Christianâ religione imbutus fuerat, missâ, Episcopum sibi suæque genti destinari petiit. Missus à Scotis Episcopus vir austerioris animi, nominis ignoti; qui cum apud Anglos, ob linguæ forsan ignorantiam, parum proficeret, neque pro dignitate exciperetur; Scotiam reversus, ad Episcopos in Synodo coactos retulit esse Anglos indomitæ ac barbaræ mentis, doctrinæ Christianæ parum capaces. Concilio intererat Aidanus, Presbyter sanctissimus, Monachicâ disciplinâ in insulâ Hii institutus; qui ad sacerdotem (neque enim constat, an Episcopus fuerit) è Northumbriâ reversum conversus, æquiora de vicinâ gente speranda esse dixit, quod si fides parum incrementi ipso apud Anglos prædicante suscepit, id nimis prædicantis austeritati, non populi audientis incredulitati acceptum referri debere contendens; mittendum esse virum mollioris ingenii, qui indomitæ gentis animos lenitate & simplicitate prudenti caperet. Placuit res conventui, communique consilio ista Aidano provincia est demandata. Aidanus, gradu Episcopali suscepto, provinciam adiit, & fœlicitate summâ administravit, favente numine, & cooperante Rege sanctissimo Oswaldo, qui sermones Aidani linguam Anglorum nondum perfectè callentis linguâ vulgari populo circumstanti reddidit. Northanimbriam Aidanus anno 635. intravit; & in insulâ Lindisfarne si sedem, quam petiit, ab Oswaldo accepit. Insula ea perquam exigua est in Aquilonari Angliæ littore, ab Insulâ majori æstuantis solummodo maris fluctibus divisâ; quæ incolarum sanctitate exinde insignita *Insula Sacra*, Anglicè *Halieland*, dici cœpit. Quod vir antiquitatum nostrarum scientissimus Willelmus Lambardus tradit, Sedem Lindisfarnensem olim Mairpolsensem nuncupatam esse; id me alibi legisse non memini. Quantumvis autem arcta fuerit Sedes, Diocesis erat latissima. Toti siquidem Northumbrorum regno Episcopi Lindisfarnenses præfuerunt, juxta disciplinam apud antiquos Anglos usque ad Theodori Archiepiscopi tempora receptam, qua singulis regnis singuli Episcopi præfederunt. Paulino itaque in ditione successerunt, neutiquam tamen in dignitate. Paulinus enim Pallio utebatur, & Metropolitanî titulum, quamvis nondum sibi constitutis Suffraganeis, obtinuit. Aidanus autem, ejusque ad Wilfridum usque successores, è Scotiâ pròdeuntes, Metropolitanam

[T t t t 2]

digni-

dignitatem nec noverunt quidem nec affectârunt ; cumque Romano Pontifice, qui istam Paulino dignitatem contulerat, nil commune habuerunt. Præterquam enim quoddam nullo ex tera gentis Episcopos sibi superiores agnoverint, diem Paschalem ritu ad huc alieno, à quarta decima scilicet Luna calculum ducentes, celebrârunt. Colmannum quidem Eboracæ civitatis Metropolitanum Episcopum Heddius appellat : quod non ita intelligendum est, ac si titulum istum Colmannus usurpaverit, sed quod Wilfrido aliisque Metropolitanis postea dictis in hac sede præverit. Utcunque autem Aidanus aliam à Romanâ in reliquis fere Anglo-Saxonum provinciis usurpatâ disciplinam voluerit ; summâ tamen veneratione ab Honorio Archiepiscopo Cant. ejusque Suffraganeis semper est habitus ; adeo ut de Paschatis observatione litem ipso vivente movere noluerint. Obiit Præsul sanctissimus, postquam Aquilonari Angliæ annis 17. præfuisset, anno 651. 31. Augusti, moerore confectus ob necem optimi Regis Oswini, qui suorum insidiis die 20. ejusdem mensis sublatus fuerat, Aidanus in Ecclesiâ suâ Lindisfarnensi est sepultus ; cujus reliquiarum partem Colmannus in Scotiam anno 664. recedens secum abstulit. Quod Glastoniæ demum conditus fuerit, inane est Monachorum Glastoniensium commenum.

FINANUS.

A Idano è vitâ sublato subrogatus est à Sæctis Episcopis Finanus, ejusdem Cœnobii Hiiensis Monachus ; qui in insulâ Lindisfarnensi *Ecclesiâ Episcopali sede congruam* (Beda verbis utor) *de robore secto totam composuit more Scotorum & arundine texit.* Eam postea Theodorus Archiepiscopus Cant. in honore B. Petri dedicavit ; & Badbertus Episcopus ante sæculi exitum ablatâ arundine plumbeis laminis rectum simul ac parietes cooperuit. Erat Finanus moribus sanctissimis præditus, & in fide inter Saxones promovendâ longè diligentissimus ; adeo ut plus omnibus sui temporis Anglorum Episcopis eâ in re profecerit, conversis ad fidem Peadâ Merciorum & Sigiberto Saxonum Orientalium Regibus, ordinatisque Diumâ & Ceddi Episcopis, qui Regum istorum patrociniò adjuti populos illis subjectos sacris Christianis imbuerent. Disciplinam autem à Scotis receptam, & imprimis Paschatis observandi morem mordicus tuebatur ; quamvis à Romano quodam, gentili suo, sed in Italiæ & Galliæ partibus instituto, acriter eo nomine sæpius impeteretur. Nondum tamen res in schisma erupit. Obiit Finanus anno Christi 661. Episcopatus sui decimo. Diem obitus exhibuit Martyrologium Ecclesiæ Cant. hisce verbis. *XIII. Cal. Martii, in Scotia S. Finani Presbyteri & Confessoris, magne virtutis viri.* Istum à nostro non alium putarem, quamvis Capgravius Finanum Episcopum die 10. Septembr. obiisse scribar.

COLMANUS.

SUccessit Colmanus, à Scotis Episcopis ipse Scotus ordinatus ; qui Northanimbriæ triennio præfuit. Eo præsidente controversia de Paschali observatione & Clericali tonsurâ in immensum exarsit, neque amplius dissimulari potuit. Coactâ itaque ab Oswio Rege Episcoporum & virorum doctorum utriusque partis Synodo apud Monasterium Streneschalcensê in eunte anno 664. magnum & solenne certamen committitur. Scotorum partes Colmanus, Romanorum Wilfridus Presbyter asseruit. Iste B. Petri & Romanæ Sedis auctoritatem, ille S. Johannis Apostoli & antiquam patrum traditionem prætexuit. Auditis utrinque argumentis Oswius Rex in Wilfridi

1. Logarithm
2. 9

Heddius, cap.
23.

Digitized by Google

Episcopi Lindisfarnenses.

Episcopi Hagustaldenses.

E A T A.

E A T A

Turgot. l. 1.
c. 9.

CUM Lindisfarnensi Ecclesiæ Eata 14. annis Abbatis loco præfuisse, eidem annis 7. auctoritate Episcopali præfuit, ab anno sc. 678. quo consecrari meruit, ad 685. ineuntem, quo Cuthbertum successorem accepit.

S. CUTHBERTUS.

AD Hagustaldensem sedem, & cum ista magis placeret, ad Lindisfarnensem electus est Cuthbertus, vir ob egregiam sanctitatem omni veneratione dignus; quamvis ineptissimis fabulis & portentis nonnulli sequioris ævi Historici memoriam ejus contaminaverint. Natus is in septentrionali Anglia, ex humili genere (nam pastoritiam vitam adolescens duxit) originem traxit. Nugatur Capgravius, qui regio sanguine in Hiberniâ natum, patre Muriardacho, matre Sabinâ refert. Vix ex ephebis egressus, Monasterium Mailrosense anno 651. intravit; seque Eata Abbatis & Boisili Prioris disciplinæ subdidit. Anno 664. Eata ad Lindisfarnensem Abbatiam secutus, ejusdem Cœnobii Prioratum accepit, & annis 12. administravit: regionibus interim circumvicinis fidem Christianam maximâ fidelitate prædicans, veræ pietatis tam verbo quàm exemplo aliis magister factus. Anno 676. relicto Lindisfarnensi Cœnobio, Farnen insulam (rupes ea horrida est haud procul sita) se contulit; ubi precibus & rerum divinarum contemplationi novennio ferè solus vacavit. Anno 684. tempore autumnali habitâ ad Twifordam Synodo, decretum est ab Ecgrido Rege, Theodoro Archiepiscopo & pluribus qui intererant Episcopis; ut deposito Trumberto Sedes Hagustaldensis Cuthberto regenda committeretur. Multis hac de re legatis simul ac literis Eremita sanctissimus interpellatus, à solitariâ vitâ trahi non potuit; donec Ecgridus Rex & Trumwine Pictorum Episcopus, insulam Farnen adnavigantes,

Eata, Abbas Lindisfarnensis, primus ad Episcopatum Hagustaldensem ordinatus est apud Eboracum à Theodoro Archiepiscopo anno 678. Wilfrido autem cui Lindisfarnensis Episcopatus relictus fuerat, è totâ Northanimbriorum provinciâ statim exeunte, Eata in Monasterio suo Lindisfarnensi commoratus, utrumque Episcopatum triennio administravit. Beda l. 4. c. 12. Turgot. l. 1. c. 9. Heddius c. 23.

T R U M B E R T.

Theodoro Archipræsuli statutum erat plures Sedes Episcopales procrecente fidelium multitudine constituere. Eata itaque duplici Episcopatu diu frui non concessit: isto autem in Ecclesia suâ Lindisfarnensi vitam ducente, alium Ecclesiæ Hagustaldensi Antistitem dare decrevit, Trumbertum sc. alibi Tunbertum dictum, quem anno 681. consecravit. Depositus est Tunbertus ab eodem Archiepiscopo in Synodo Twifordensi sub exitum anni 684. Causa depositionis latet. Successor illi designatus est S. Cuthbertus; cui cum Sedes Lindisfarnensis magis placeret, Eata Lindisfarnensem in ejus gratiam abdicavit, & Hagustaldensem accepit. Beda l. 4. c. 28.

E A T A.

Eata receptum Episcopatum Hagustaldensem brevi admodum tempore administravit. Ecgrido enim Rege anno 685. 20. Maii interfecto successit Alfridus frater; atque hujus regni anno primo Eata mortem obiit. Beda l. 4. c. 26. l. 5. c. 2.

S. J O H A N N E S.

Eata excepit S. Johannes, Beverlacenensis postea à loco sepultus, vir eruditionis non infimæ & san-

Turgot. l. 1.
c. 3.

Beda l. 4. c. 27.

L. 4. c. 28.

Episcopi Hagustaldenses. Episcopi Lindisfarnenses.

& sanctitatis eximie; cuius miracula, dum apud Hagustaldum adhuc ageret, patrata Beda ubertim narrat, *l. 5. c. 2, 3, 4, 5, 6.* Sedi Hagustaldensi unico anno præfuit, ad Eboracum post Bosæ obitum translatus anno Alfridi Regis secundo, sc. ante medium annum 687.

WILFRIDUS.

Johanne ad Eboracum translato, Alfridus Rex Wilfrido Ecclesiam suam Hagustaldensem restituit; eademque post breve temporis interval- lum sedem Eboracensem amoto Johanne reddidit. Id quidem Heddus *cap. 42.* prodit; quamvis de Eboracensi sede Wilfrido restituta Beda atque alii taceant. Utrunque autem, id cer- tō constat Wilfridum Ecclesiæ Hagus- taldensi usque ad expulsionem secun- dam, quæ anno 692. contigit, præfuisse. Dein utriusque sedis, Eboracen- sis scilicet & Hagustaldensis, curam Johannes 13. annis gessit. Anno de- mum 705. exeunte Wilfridus in Syno- do Niddensi denuo restitutus Episcopa- tum Hagustaldensem recepit, & annis 5. solum rexit. Eboracensem enim Johannes adhuc tenuit. Maxima Ec- clesiæ Hagustaldensi beneficia Wilfri- dus contulit; adeo ut primus ejus fundator merito sit habendus. Eccle- siam enim amplam & speciosam, B. An- dree sacram, ibidem ex lapidibus po- litis anno circiter 674. construxit; & in usum hactenus Cisalpinis gentibus ar- chitecturæ usus, columnis, porticibus & anfractibus viarum aliquando sur- sum aliquando deorsum per cochleas circumductis (Heddi verba sunt) distinxit. Amplam hujus Ecclesiæ des- criptionem exhibet Ricardus Hagus- taldensis *lib. 1. c. 3.* qui tres alias mi- niores Ecclesias à Wilfrido apud Ha- gustaldum fundatas esse refert. Cœ- nobium itidem virorum religiosorum in Ecclesia majori posuit; quibus ipse Abbatis vice præfuit; & post restituti- onem extremam reliquum ferè vitæ in- ter eosdem exegit. Obiit 709. 12. Octobr. in Cœnobio suo Ripensi sepul-

animum ejus expugnarent. Quum au- tem Lindisfarnen, olim sibi familiarem, quam Hagustaldum mallet; locum illi cessit Eata Lindisfarnensis Episcopus, & Hagustaldum transiit. Anno se- quenti die 26 Martii, quæ Paschalis erat, consecratus est apud Eboracum à Theodoro Archiepiscopo, assistenti- bus sibi septem Episcopis. Annis duo- bus in Episcopatu exactis, mortem im- minentem præsentiens, Farnen insu- lam repetiit; ubi post duos menses in- graveſcente morbo sanctissimam ani- mam cœlo reddidit 687. 20 Martii, feriâ 4. Mitto miracula ab ipso vivente & post mortem patrata; quæ Beda & sequiores scriptores uberrimè coacervâ- runt. Id præ omnibus certō constar, corpus ejus multis post sepulturam sæ- culis incorruptum permanſisse. Epif- copatum vacantem wilfridus Hagustal- densis Episcopus integro anno admini- stravit.

Turgot. l. 1. c. 10.

Beda l. 4. c. 19.

EADBERTUS.

Cuthberto subrogatus est Eadber- tus; *Vir*, teste Beda, *scientiâ Scripturarum divinarum, simul & præ- ceptorum cœlestium observantiâ, ac maxi- me eleemosynarum operatione insignis.* Anno 698. mense Martio S. Cuthberti corpus ex Færne insulâ Lindisfarnam tranſtulit; & diē 6 Mart. ejusdem anni vitam finiit, sub feretro S. Cuth- bertī tumulatus; postquam annos 10. præsedisset.

Ibid.

Id. l. 4. c. 30.

Turg. l. 1. c. 11

EADFRIDUS.

Succedit Eadfrith, alibi Egfrith, & Eadferht dictus, anno 698. Hic Bedæ author erat, ut S. Cuthberti Vitam tam prosâ quàm carmine conscriberet, & oratorium Sancti viri in insulâ Far- ne vetustate collapsum à fundamentis restauravit. Scripsit is manu propriâ in usum Cuthberti, dum in cœnobio Lin- disfarnensi sub ipso patre adhuc viven- te militaret, pulcherrimum Evange- liorum Latinorum Codicem; quem Ethelwoldus successor auro gemmis- que

Florent.

Turg. l. 1. c. 11

Id. l. 2. c. 12.

Episcopi Lindisfarnenses.

Episcopi Hagustaldenses.

que ornavit; Bilfridus anachorita depinxit, & Aldredus Presbyter versione Saxonica interlineari auxit. Extat hodiernum idem ipse Codex in Bibliotheca Cottoniana asservatus. Obiit Eadfridus anno 721. Episcopatus sui 24.

Flor. Wigorn.

Moriens Cœnobii sui Hagustaldensis præfecturam Accæ Presbytero charissimo delegavit. *Beda* l. 5. c. 3. 20. *Heddius* cap. 21. 42. 61. *Ricardus Hagust.* l. 1.

A C C A.

E T H E L W O L D U S.

Ethelwoldus, Mailrosensis prius Monasterii Abbas, ante Abbatiam autem susceptam S. Cuthberti discipulus & minister, Lindisfarnensem Episcopatum post Eadfridum accepit, & sedecim annis tenuit; nullâ re memorabili gesta insignis, nisi quod Crucem lapideam fabricari fecerit, quæ multis post sæculis maximam religionis famam apud aquilonares Anglos obtinuit. Episcopatum anno 724. adiisse videtur. Turgotus enim annum Christi 729. cum Episcopatus sui quinto & iterum 735. cum undecimo anno componit: ut vacatio ferè triennialis præcessisse censenda sit. Ethelwoldo præidente Ceolwlfus, rex Northanimbriorum piissimus, abdicato regno vitam Monasticam in Cœnobio Lindisfarnensi amplexus est anno 738. villasque plures & redditus amplissimos Ecclesiæ secum detulit. Ethelwoldus anno 740. defunctus est, authore anonymo Bedæ Epitomes continuatore, cui Mailrosensis suffragatur; quamvis Florentius annum 739. posuerit.

Beda l. 5. c. 13.
Turg. l. 1. c. 12.

Lib. 1. c. 13.
L. 1. c. 14.

Id. l. 2. c. 1.

C Y N E W L F U S.

Ethelwoldo successit Cynewlf, alius Kenulf dictus, anno 740. in diuturno Episcopatu maximas ærumnas passus. Anno enim 750. Offa quodam de regio genere ad S. Cuthberti corpus confugiente, & ab inimicis persequentibus abstracto & interfecto, Eadbertus Rex id Episcopo connivente factum esse suspicatus, ipsum in arce Bebbanburch (hodie Bamburgh) captivum teneri præcepit, commissâ interim Friothuberto Hagustaldensi Episcopo parochiæ Lindisfarnensis curâ,

Annal. Mailr.

Wilfrido successit Acca ipsius discipulus, & unicus laborum socius: Bosæ Eboracensis Episcopi antea discipulus, atque ipso defuncto in Wilfridi famulitium ascitus. Vir (teste Bedâ) in S. Scripturis doctissimus, in Ecclesiasticæ institutionis regulis solertissimus, præcipuè autem cantus ecclesiastici more Romano obeundi peritissimus. Ecclesiæ suæ ædificium multifario decore & præclaris operibus ampliavit. Acquisitis undique Apostolorum & Martyrum reliquiis, plura altaria in venerationem illorum posuit, distinctis in hoc ipsum intra muros Ecclesiæ porticibus. Sed & historias passionum eorum, unâ cum cæteris Ecclesiasticis voluminibus, summâ industriâ congregans, amplissimam ibi bibliothecam fecit. Nec non & vasa sancta & luminaria aliaque hujusmodi, quæ ad ornatum divinæ domûs pertinent, studiosissimè paravit. Hæc Bedâ l. 5. c. 21. Donari ejusdem Ecclesiæ suæ collata Heddius celebrat *de Vita Wilfridi* cap. 21. ipsum Ecclesiæ parietes auro & argento decorasse, & altaria purpurâ & serico induisse narrans. Lubens hæc commemoro; ut priscam gentis nostræ devotionem & in sacris magnificentiam Lectores intueantur; neve ornamenta Ecclesiarum pretiosa à primævæ (inter nos) fidei simplicitate aliena habeantur. Præfuit Acca sedi Hagustaldensi annis circiter 24. Bedæ amicitia conjunctissimus, & ejusdem ἐργασίας assiduus. Anno demum 733. si Florentium, 732. si Ricardum Hagustaldensem audis, à Sede suâ depulsus exulavit. Râtio fugæ incerta est. Inanis est siquidem, quam Ricardus protulit, illum secessisse sc. ut Episcopalem Sedem in Candidâ Casâ fundaret. Fundata enim (seu potius

Episcopi Hagustaldenses. Episcopis Lindisfarnenses.

potius restaurata) fuerat, antequam Beda Historiam suam absolverit, viz. ante annum 731. & eidem Pæthelmus Episcopus adhuc præfuit. Obiit Acca 740. 20. Novembr. juxta secretarium Ecclesiæ suæ Hagustaldensis sepultus. *Ric. Hagustad. l. 1. c. 14.*

FRIO THUBERTUS.

Acca recedenti substitutus est Frio thubertus aliis Fruidbert, & Fredebert & Frithebert appellatus. Consecratus tamen non est ante annum 735. Quo primum anno Ecgbertus Archiepiscopus Ebor. consecrator ejus Pallium accepit, auctore vetusto Epitomes Bedæ Continuatore. Ricardus Hagustaldensis & Matthæus Westm. illum 734. 8. Sept. consecratum produnt. Dies autem ista Dominica non erat. Consecratum fuisse 735. 11. Sept. opinor. Sedit annis 34. ex omnium sententiâ, calculo sc. ab Accæ secessione ducto. Obiit 766. 23. Decembr. *Ricardus Hag. l. 1. c. 16. Annales Petriburg. Sax.*

ALHMUNDUS.

Alhmundus, seu Alcmundus, consecratus est 767. 24. April. juxta Ricardum Hagustald. & Hovedenum; quamvis dies anno non conveniat, & 26 Aprilis fuisse censendus sit; nisi potius Alcmundus anno 767. electus & 768. 24. April. consecratus fuerit. Obiit 781. 7. Sept. ex fide Ricardi, Hovedeni, & Mailrosensis, 780. 7. Sept. juxta Annales Petriburg. Sax. 779. 7. Sept. auctore Florentio. Ricardi calculus justior videtur.

TILBERTUS.

Tilbertus, quem Hovedenus & Textus Rossensis Gilbertum, alii Tilherum nominant, consecratus est apud Wilseswelle 781. 2. Octobr. testibus Ricardo & Hovedeno. De die omnes conveniunt; quamvis Annales Petriburg. anno 780. Florentius 779. consecratum fuisse velint, nec tamen

donec relaxatis vinculis Kynewlfus ad suam Ecclesiam Rege veniam indulgente rediret. Anno demum 780. Episcopatus sui 41. Cynewlfus senio & labore confectus, suas in Ecclesiæ regimine vices Higbaldo delegavit; ut ipse curis levatus quieti & orationi deinceps vacaret. Triennio superfuit, anno 783. defunctus. Sic quidem Turgotus & Mailrosensis tradunt; quamvis Florentius & Annales Saxonicæ Petriburgenses secessionem ejus in annum 779. mortem ille in annum 781. iste in 782. referant.

HIGBALDUS.

Coadjutorem potius quam successorem Higbaldum sibi ascivisse Cynewlfus videtur. Annos enim Pontificatus ab Higbaldo gesti Turgotus à Cynewlfi morte numerat. Consecratus est Higbaldus anno 780. apud Socca byrig, saltem anno sequenti, quem Turgotus alibi designavit; & Episcopatum à consecratione annis 22. à Cynewlfi morte annis 20. tenuit. Utrumque enim numerum Turgotus diversis locis exhibuit. Anno 793. Dani aquilonares Angliæ plagas ferro flammâque vastantes, Ecclesiam etiam Lindisfarnensem die 7. Junii deprædati sunt, plurimis Monachorum interfectis, aliis submersis, diruptis altaribus, & abreptis thesauris. Ecclesiæ tamen adificium integrum adhuc stetit; & Clerici plurimi unâ cum Episcopo ad sacrum B. Cuthberti corpus multo post tempore permanserunt. Narrant quidem Chronologia Saxonica & Florentius Wigorniensis Ceolwlfum Episcopum Lindisfarnensem è Diocesi suâ anno 794 fugisse. Verùm Lindisfarnum hunc fuisse Episcopum satis constat; quæque Godwinus de sublato per Higbaldum B. Cuthberti corpore ex Malmsburiensi refert, ad secundam Danorum invasionem sunt referenda. Obiit Higbaldus 803. 25. Maii. Malé Annales Saxon Petriburg. obitum 803. 24. Junii contigisse narrant. Annum

Id. l. 2. c. 4.

L. 2. c. 4.

Annal. Petriburg. Sax. l. 2. c. 5.

Turg. l. 2. c. 9.

etiam

Episcopi Lindisfarnenses.

etiam 802. Florentius, 804. Florilegus male designarunt.

E C G B E R T.

Id. ibid.

Annal. Petrib.

ECgbertus in Higbaldi locum electus, ab Eanbaldo Archiepiscopo Ebor. Eanberto Hagustalden & Balduino Witternensi Episcopis consecratus est apud Bigweh 803. 11. Junii. Sedit annis 18. Obiit itaque 821. quamvis Florentius 819. reponat.

H E A T H U R E D U S.

Turg. 1.2. c.5.

ECgberto Heathuredus successit, & in Episcopatu novem annos transegit, anno 830. defunctus. Florentius tamen annis regiminis ab 819. ductis, obitum illius in anno 828. reponat.

E C G R E D U S.

Turgot. ibid.

Epis copatum Lindisfarnensem proximis accepit Ecgredu seu Egfridus, vir nati nobilis, & beneficii Ecclesie sue collatis insignis. Edificata enim apud Norham Ecclesia, corpus Ceolwsi Regis illuc transtulit; ipsamque villam cum duabus aliis, sc. de Geddeworde & Geinforde, quas cum Ecclesiis suis edificaverat, villas etiam Hecliffæ, Wilecliffæ, & Billinghamiæ, Ecclesie Lindisfarnensi contulit. Obiit anno 16. Episcopatus sui, anno Christi 845. Sic enim Wigorniensis & Westmonasteriensis produnt.

E A N B E R T U S.

Turgot. ibid.
Florentius.
Mat. Westm.

EAnbertus, aliis Egbertus & Eadbertus, Ecgredu subrogatus, Sedi Lindisfarnensi annis 8 præfuit, anno 854. è vitâ sublatu. Hosce tres Episcopos inter Lindisfarnenses ab Hagustaldensibus distinctos eâ ratione reruli; quod quamvis nulli ipsorum tempore fuerint Episcopi Hagustaldenses, ipsi tamen ditione suâ contenti Hagustaldensem Dioecesin non attigerint. Pri-

Episcopi Hagustaldenses.

quavis annorum dictorum diem 2. Octobris Dominicum habuit; ut consuetudo mea in Bregwino Archiepiscopo Cant. antea prolata non possim non favere, sc. Episcopos in veteri Saxonica Ecclesia nonnunquam extra Dominicum diem consecratos esse. Tilbertus Synodo Calcuthensi interfuit anno 787. & anno 789. obiit, in Ecclesia sua sepultus.

Æ T H E L B E R H T U S.

ÆTheberht seu Ethelbreht Witternensis Episcopus; relicta Candida Casa, ad quam anno 778. consecratus fuerat, Hagustaldensem Episcopatum anno 789. accepit, & annis 8. rexit. Obiit apud Bartun 797. 16. Octobr. in Ecclesia Hagustaldensi tumulatus.

H E A R D R E D U S.

Headredus sive Headredus, apud Wudafordam consecratus est ab Eanbaldo Archiepiscopo & Higbald Episcopo 797. 30. Octobr. Obiit anno 800. His Ricardus & Annales Petriburg. Sax. fidem faciunt; quamvis anno 797. dies 30. Octobr. in feriam 2. inciderit. Rectius igitur Florilegus die 29. Octobr. consecratum scribit.

E A N B E R H T U S.

EAnbertus, seu Heanberht, sive Eadbert vel Osbert, consecratus est apud Ethingaham anno 800. Obiit anno 814 prout Ricardus tradit l. 1. c. 18, 19. anno 806. juxta Annales Petriburg. Saxon. aliosque optime notæ Annales Saxonicos in Bibliothecâ Cottonianâ Domitian A. 8. quorum calculum confirmat (si quæ saltem fides Monachorum chartis sit habenda) Charta Cœnobio Wischelcumbensi à Kenulpho Rege anno 812. data; cui Tilferdus Episcopus subscripsisse deprehenditur, in Monastico tom. 1. p. 187.

T I D.

Episcopi Hagustaldenses.

Episcopi Lindisfarnenses.

TIDFERTHUS.

mus omnium Eardulfus post extinctos
Hagustaldenses Episcopos Dioecesis Ricardus Hag.
utriusque curam gessit. l. i. c. i.

Tidferth, alius Tilferd & Thiffredid dictus, Eanberto successit anno 806. & post aliquot annos provinciam excedens, in itinere versus Romam defunctus est. Tempus Episcopatus ejus latere Ricardus scribit; ab ultimâ tamen Sedis vacatione ad secundam Danorum invasionem anno 875. factam annos 54. intercessisse pluries dicit; adeo ut Tidferthi obitus anno 821. sit reponendus. Post mortem ejus Hagustaldensis Dioecesis cum Lindisfarnensi coaluit; qua de re plura apud Lindisfarnenses vide.

EARDULPHUS.

Episcopatum Lindisfarnensem post Eanberti obitum Eardulphus anno 854. Turgot. l. 1. adeptus est. Isto præidente Anglia frequentibus Danorum invasionibus c. 5, 6, &c. miserè devastata est, Barbaris neque ætati nec sexui parcentibus, nullâque locorum religione motis. Hos Northumbriam advenientes Eardulphus timens, sublato secum S. Cuthberti corpore aliorumque sanctorum Præsulum reliquiis; adjunctis etiam Clericis Ecclesiæ plurimis, qui in Episcoporum Lindisfarnensium comitatu morari solebant, à Lindisfarnâ anno 875. fugit; & locis subinde mutatis, Barbaros circumquaque discurrentes evitans, integro septennio delituit; sacras reliquias Hiberniam transferre repellentibus procellis frustra conatus; donec anno 883. pace per Guthredum ad Northumbriæ regnum recenter evectum donatâ in Cuncacestrâ villâ (hodie Chester dictâ) resideret. Vicus is est exiguus super Vedram fluvium quinto circiter lapide à Dunelmo versus Boream positus. In eo Sedes hujus Provinciæ Episcoporum (qui tamen Lindisfarnenses adhuc dicti sunt) ab Eardulpho anno 883. collocata, annis 113. continuis permansit. Amplissimis terris & privilegiis Sedem Episcopalem hinc loci constitutam Guthredus donâsse dicitur. Totam siquidem terram inter Vedram & Tinam fluvios perpetuo jure possidenda largitus, omnem inter Vedram & Tesam fluvios terram postea adjecit; jusque asyli & 37. dierum pacem omnibus ad S. Cuthberti corpus fugientibus indulgit; singula dona & privilegia Alfredo Angliæ Monarchâ confirmante. Obiit Eardulphus, postquam Lindisfarnensi Diocesi annis 46. præfuerat, anno 900. Iste Episcopatus sui sede apud Cuncacestram positâ, in Hagustaldensi Diocesi Episcopalia officia primum exercere cœpit. Post Tidferthi enim recessione, provinciam barbaricis invasionibus frequentibus attritâ, neglecta erat & Episcopali regimine annis 63. continuis caruit Dioecesis ista; quæ ab Eardulfo anno 883. administrari cœpta, in Lindisfarnensis Episcopi ditionem deinceps transiit, & annis circiter 230. permansit. Anno autem 1113. Henricus Rex Ranulpho Dunelmensi Episcopo insensus, villam & Ecclesiam Hagustaldensem ab Ecclesiâ Dunelmensi abripuit & Thomæ Archiepiscopo Eboracensi contulit, unâ cum jurisdictione integri Cumbriæ Comitatus, qui ad Sedem Hagustaldensem olim pertinuit. Pars tamen Dioecesis Hagustaldensis, ea sc. quæ intra Northumbriæ Comitatum sita erat, penes Dunelmensem remansit, & adhuc manet. Reliqua partim Archiepiscopo Ebor. partim Episcopo Glasguensi ab anno 1113. ad 1135. subdita, Episcopatus Carlcolensi anno 1135. fundato assignata est. In ipsâ autem Ecclesiâ Hagustaldensi Thomas Archiepiscopus Canonicos Regulares instituit, anno demum 1539. ab Henrico VIII. Rege deturbatos.

Camden Britan. p. 604.

Turgot. l. 2. c. 13

Rudburn Hist. maj. Winton. Hoveden. f.

234. Turgot. l. 2. c. 16. Ricardus l. 2. c. 1, &c.

Hist. brev. Hagust. in calce Historiæ Dunelm.

CUTHARDUS.

Turgot. 1. 2.
c. 16, 17.
Florentius &
Westm.

Cutheardus Eardulfo subrogatus Episcopatum annis 15. tenuit. Multas hic villas & redditus pecuniâ suâ comparatos Episcopali Sedi adjecit. Obiit anno 915.

TILREDUS.

Turgot. 1. 2.
c. 17, 18.

Successit Tilredus, quem Malmsburienfis & Westmonasterienfis Milredum seu Mildredum, Florentius manuscriptus Ailredum, appellant. Præfuit annis 13. mensibus 4. teste Turgoto, obiit 928. teste Florentio. Anno quidem 925. (922. malè legit vulgata Simeonis Historia) illum obiisse vult Turgotus. Annus autem 928. veritati atque ipsi etiam Turgoto magis est consentaneus. Turgotus enim Eardulfi obitum in anno 900. reposuit; & Cuthardo 15. Tilredo 13. annos Pontificatus dedit.

WIGREDUS.

Turgot. 1. 2.
c. 18.

De gest. Reg.
p. 154, 155.

Wigredus, seu Withredus, fedit annis 17. Hujus tempore Ethelstanus Rex cathedralem Ecclesiam 12. villis donavit; omnesque ejusdem libertates confirmavit. Obiit anno 941. juxta Simeonem Dunelmensem, qui annos Pontificatus 17. ab anno 925. numeravit. Verius cum Florentio Wigornienfi statuendus est anno 944. obiisse. Sic enim anni Episcopatus singulis à Turgoto dati optimè constabunt.

UHTREDUS.

Simeon lqc.
cit.

Hist. maj.
Winton.

Uhtredus successit, de quo Turgotus nil præter nomen tradidit. Gettredum Simeon Dunelmensis appellat. Illum prætermisit vulgatus Wilhelmi Malmsburienfis liber; codices tamen, quotquot vidi, manuscripti agnoscunt. Anno 944. Episcopatum iniisse, & eodem defunctum esse Florentius perhibet. Annis tribus sedisse Rudburnus ex antiquo Dunelmensis Ecclesiæ libro refert. Atque huic potissimum assentior.

SEXHELM.

Turgot. 1. 2.
c. 19.

Florentius.

Sexhelmus Uhtredo subrogatur, vir avaritiæ impensè deditus; qui cum Clerum & plebem sibi subjectam exactionibus nummorum injustis opprimeret; à S. Cuthberto in sompnis territus, & morbo gravissimo afflictus, post aliquot mensium moram, Cuncæstram relinquere & Eboracum se recipere coactus est. Sic quidem Monachi rem narrant; ut hinc conjiciendum sit Sexhelmum Monachis invisum fuisse, adeoque ex Edwii Regis parribus stetit; aquilonari autem Angliâ ab Edwio deficiente anno 957. & Edgari Monachis deditissimi imperio subjectâ, ab Edgario statim exauthoratum fuisse. Conjecturam confirmat successoris tempus initiale.

ALDREDUS.

Turgot. 1. 2.
c. 20.

Hist. maj.
Winton.

Aldredi tempora non exprimunt Turgotus neque aliquis ex vulgatis Historicis. Id solum ex iisdem constat, ipsum Sexhelmo successisse, & anno 968. obiisse. Annum obitus Florentius & Mailrosensis disertè exprimunt. Turgotus etiam Elfigum 22. annos post Aldredi obitum sedisse atque anno 990. decessisse refert. Aldredus autem annos 12. præfuisse dicitur à Thoma Rud.

Rudburno, qui antiquâ Dunelmensis Ecclesiæ Historiâ usus est : adeò ut si annos cavos numeres, Pontificatum anno 957. iniisse, amoto Sexhelmo, optimè cenferi possit.

E L F S I G.

Elfigus, qui & Elfsinus & Alsius, consecratus est apud Eboracum ab Oskitello Archiepiscopo anno 968. Sedit annis 22. Obiit anno 990. Mildredum Florilegus in anno 990. appellat. Turgot. ibid. Florentius. Mailros.

A L D H U N U S.

Aldhunus seu Aldwinus, natu nobilis, successit anno 990. Iste anno 995. Piratarum invasionem fugiens, corpus S. Cuthberti Clericosq; ei adherentes ad Ripon à Cuncacestrâ transtulit. Rebus post quatuor fere menses pacatis, reditum ad Cuncacestram instituit. In reditu Dunelmum transeunti loci situs (ut visionem divinam taceam) apprimè placuit. Inibi igitur sacrum corpus deposuit, & Sedem Episcopalem primus constituit. Locus tunc silvis & arvalibus distinctus, paucissimis tuguriis constabat. Aldhunus eradicatâ silvâ & constructis unicuique suorum prope Ecclesiam à se fundatam mansionibus urbem fecit. Ad hoc opus perficiendum universa populorum multitudo à fluvio Coqued usque Teisam confluit, & prompto animo insudavit. Ecclesiam majorem tertio operis incæpti anno absolutam Aldhunus dedicavit die 4. Septembr. Obiit Aldhunus sub exitum anni 1018. anno Præfulatûs sui 29. mœrore confectus ob cladem Anglis aquilonaribus apud Carrum ante paucos dies illatam. Turgot. l. 2. c. 20. Id. l. 3. c. 1. l. 3. c. 2. l. 3. c. 4. l. 3. c. 5.

E A D M U N D U S.

Tribus ferè annis post Aldhuni mortem Episcopatus Dunelmensis vacavit propter tumultus bellicos. Convenientibus demum ob Episcopi electionem Clericis, neque certi quicquam statuentibus, supervenit Eadmundus Presbyter natu nobilis; & Clericos jocosè allocutus, Cur me, inquit, Episcopum non eligitis? Jocu illius Clerici non jocosè accipientes, ipsum concordî suffragio elegerunt. Factum id anno 1020. Florentius, Mailrosensis & Westmonasteriensis produnt: ut isto anno Eadmundus electus, & sequenti consecratus fuisse videatur. Neque enim aliter triennalis vacatio haberi poterit. Consecratus est à Wolstano Archiepiscopo Ebor. apud Wintoniam; suscepto prius habitu Monastico, ut antecessoribus suis, qui è Monasterio omnes prodierant, propius accederet. Iste turrim Ecclesiæ Dunelmensis occidentalem, quam solam Aldhunus imperfectam reliquerat, ad summitatem perduxit & dedicavit. Plurimas Ecclesiæ suæ villas & privilegia à Canuto Rege impetravit; quæ Turgotus commemorat l. 3. c. 8. Præfuit annis 23. calculo ab Aldhuni morte ducto. Obiit in aulâ regiâ apud Glocestriam 1041. apud Dunelmum sepultus. Alium quidem calculum instituunt Florentius, Mailrosensis & Florilegus: sed Turgotus præ aliis fidem meretur. Turgot. l. 3. c. 6. Turgot. l. 3. c. 5. Id. l. 3. c. 9.

E A D R E D U S.

Eadredus sive Edredus, Presbyter sæcularis, successit. Huic Monachi Historici maximè succensent; quòd sedem Episcopalem, quam Præsules è Monachis delecti ab Aidani usque temporibus insederant, accipere ausus sit. Ab his Episcopatum ab Hardecanuto Rege abreptis Ecclesiæ thesauris emisse, &

& divinâ ultione euestigio insequente brevi pōst interiisse dicitur. Obiit centē post decimum Præsulatūs exacti mensem anno 1042.

Æ G E L R I C U S.

Turgot. 1. 3.
c. 6.

Ingulphus
f. 516.

Florentius.

Turgot. 1. 3.
c. 9.

Annal. Petri-
burg. Sax. Jo-
hannes Abbas
Burg. in Hist.
Burg.

Ingulph f. 510.

EAdmundus Episcopus, post consecrationem Wintoniæ acceptam, apud Burgum S. Petri in itinere versū Dunelmum diversatus, Egelricum loci ejusdem Monachum, religione & doctrinā sibi commendatum, in familiam suam ascrivit, & ad obitum usque unicum vitæ socium habuit. Iste Godwini Comitis potentiā Eadredo Episcopo Dunelmensi subrogatus est anno 1042. Electum antea ad Eboracum fuisse, sed Archiepiscopatu injuste privatum, & Episcopatu Dunelmensi brevi post tempore donatum esse, Annales Petriburgenſes Saxonici & Waverleienſes produnt. Putarem igitur Alfricum Ebor. Archiepiscopum sub initiis regni sive Hardicanuti anno 1040. seu Edwardi 1042. Sede suā deturbatum fuisse. Uterque enim regnum ineuns plurimos decessoribus suis conjunctissimos graviter mulctarunt: & Alfricus se rebus sæcularibus tempore Haraldi & Hardecanuti Regum plus æquo immiscens, maximam sibi invidiam concitaverat. Plurimum etiam apud Edwardum Regem sub initiis regni Livingus Wigornienſis Episcopus poterat; quem Alfricus ante biennium gravissimi criminis accusatum Episcopatu suo per Hardecanutum Regem amoveri fecerat: ut anno 1042. potissimum Alfricus exauthoratus & Egelricus ei substitutus videatur; quamvis Alfricus redemptā Regis gratiā Archiepiscopatum brevissimo pōst tempore repetierit, Egelrico Dunelmum translato. Hunc tertio accepti Episcopatus anno Clerici de Ecclesia suā expulerunt; Siwardus autem Northumbriæ Comes metu Clericis injecto restituit. Post aliquot annos dirutā veteri Ecclesiā Cuncaceſtrenſi, quæ de ligno constructa fuerat, novum ex lapide ædificavit. In ponendis fundamentis ingens inventus est thesaurus; ex quo Episcopus repente ditissimus effectus, abdicato Episcopatu Dunelmensi, ad Cœnobium Petriburgenſe rediit anno 1056. & Abbatiam anno sequenti susceptā, Cœnobium ædificiis & donis amplissimis ornare cœpit. Viam præsertim à Depingā ad Spaldingam per altissimas paludes ducentem aggere firmissimo ex calce & arenā composito munivit, & pontibus quamplurimis instruxit: unde Elrich-rode agger iste hodiernum nominatur. De ejusdem pōst Normannorum adventum vinculis & obitu inſœlici consule Historiam Abbatum Petriburgenſium.

E G E L W I N U S.

Johannes in
Hist. Burg.
Turgot. 1. 3.
c. 9.

Turgot. 1. 3.
c. 15.
Hoveden
f. 258.

Turgot. ibid.

EGelricus Episcopus à Dunelmo recedens anno 1056. Egelwinum fratrem suum & ejusdem Cœnobii Petriburgenſis Monachum, favente Tostio Northumbriæ Comite, sibi in Episcopatu substitui curavit. Is totius Episcopatus curam in rebus sæcularibus sub fratre antea gesserat; quando Ecclesiam Dunelmensem pecuniā malis artibus corrogatā egregiè expilasse dicitur. Post Normannorum adventum injurias aliis Anglis Præsulibus communes perpeſsus est. Anno enim 1069. interfecto à Northumbris apud Dunelmum die 28. Januarii Roberto Cumin, quem Willelmus Rex Northumbriæ præfecerat, cum Normannis suis omnibus, Willelmus exercitu conscripto in Northumbriam properavit; eamque ferro & flammis adedè devastavit, ut in solitudinem redegerit: totaque regio Eboracum & Dunelmum interiacens, nusquam inhabitatā villā, per 9. annos bestiarum & latronum latibulis solummodo vacaret. Hujus iram Egelwinus Episcopus, quantumvis innoxius, declinandam ratus, assumptis secum Cleri & populi optimatibus, sublatoque S. Cuthberti corpore, fugam iniit, & apud Lindisfarnam usque ad Normannorum recessum latuit, Dunelmum 1070. 20 Martii reversus. Anno 1070. cam

cum Willelmus Anglos gravissimâ servitute premeret, & Præfules ejusdem gentis injustè exauthoraret; Egelwinus, vir generosi animi, id ferendum non putans, exulare decrevit. Consensâ igitur navi & asportatâ secum parte thesaurorum Ecclesiæ, Coloniâ iter intendit. Ventis contrariis repullus, apud Scotiam hiemavit. Verè proximo, Morcaro, Siwardo, Herwardo aliisque Anglis Optimatibus ad vindicandam Patriæ libertatem arma resumentibus comitem se dedit. Navigio itaque ad Insulam Eliensem devecti, locum nupiverunt. Willelmus autem confestim infecutus, insulam obsedit & expugnavit. Captus Agelwinus Abandoniam missus est à Rege custodiendus. Direpti Ecclesiæ suæ thesauri accusatus, factum abnegavit. Armillâ demum pretiosâ ex brachiis delabente proditus, jussu regio in carcerem detrusus est; ubi ex nimio dolore & inediâ seu spontaneâ, seu (quam alii volunt) coactâ obiit sub exitum anni 1071.

Hoveden
f. 259.
Mat. Westm.

Florentius.

Turgot. l. 3.
c. 17.

WALCHERUS.

Egelwino, forsitan ante obitum, à Rege subrogatur Walcherus, vir natus nobilis, genere Lotharingus, Ecclesiæ Leodiensis Clericus, moribus honestis & doctrinâ insignis, quem Willelmus Rex in Angliam paulo ante invitarat. Apud Wintoniam consecratus, Dunelmum anno 1072. mediâ Quadragesimâ advenit. Isto Præfularum tenente, Episcopi Angliæ majores de antiquâ gentis consuetudine in Synodo Londinensi anno 1075. interrogati, responderunt, quod & Synodi decreto confirmatum est, septentrionalem Britanniae partem à fluvio Hambre usque ad ultimos Scotiæ fines, & in hac Dunelmensem Ecclesiam, Eboracensis Ecclesiæ regimini subiacere debere. Eodem anno interfecto jussu Regis apud Wintoniam Waltheoso Comite Northumbriæ passim, Walcherus Episcopus Comitatum à Rege obtinuit. Honor iste sæcularis ipsi exitio erat. Lites enim forenses non pro justiciâ sed pro suis rationibus dehinciens, & Ministris suis durissimam plebis oppressionem permittens, popularium odia & furorem adeo in se concitavit, ut non nisi morte ipsius sedari possent. Funestam ipsius necem pluribus narrant Florentius, Malmsburiensis, Hovedenus, & Parisius. Nos rei exitum breviter perstringemus. Rerum suarum forensium præfecturam Walcherus Gilleberto cognato suo, Ecclesiasticarum Leobwino Capellano (Archidiaconum Turgotus vocat) sub semetipso gerendam commiserat. Uterque provinciales cadibus, rapinis, & injuriis afflixit, connivente quin & favente Episcopo. Aderat tamen Episcopo à consiliis Liulfus, vir nobilis Anglus, sapientiâ & pietate insignis, totique provinciæ charissimus; qui possessionibus suis à Normannis spoliatus, Dunelmum secesserat, summamque Episcopi amicitiam nactus, Archidiaconi & Vicecomitis insolentiam sæpius compressit. Id Archidiaconus iniquè ferens, Vicecomiti author erat, ut Liulfum interficeret. Episcopus protestatione factâ se homicidio nequaquam consensisse testatur neque tamen in homicidas animadvertit, nec à consortio suo repulit. Hinc exacerbati Provinciales ultionem meditantur. Convenerat Episcopus, cum Leobwino, Gilleberto, aliisque è familiâ suâ plurimis, & Northumbrani Provinciales apud Gatesheved ad pacem sarcendam & utilitatem publicam procurandam. Otto tumultu, Episcopus cum suis in Ecclesiolam se recipit. Insequuntur Provinciales, obvios Episcopi famulos interimunt, Episcopum obsident, Gillebertum & Leobwinum sibi dedit petunt. Gillebertus ab Episcopo jussus foras prodit, innumeris statim vulneribus confossus. Renuente autem Leobwino, ipse Episcopus Ecclesiâ egreditur, & blandis verbis plebem furentem alloquitur. Alloquentem scelesti homines lanceis confodiunt; & igne Ecclesiæ injecto Leobwinum semiustulatum simili morte conficiunt. Factum

Turgot. l. 3.
c. 18.
Hoveden
f. 260.

Concil. tom.
10. p. 350.

Hoveden
f. 262.

Turgot l. 3.
c. 23.

Etum id 1080. 14. Maii, peractis in Episcopatu annis 9. & mensibus 2. Cædam nefandam Odo Baiocensis Episcopus à Rege missus gravissimè ultus est.

WILLELMUS DE S. KARILEFO.

Turgot. l. 3.
c. 1.
Annal. Dunelm.

Malmsbur.
f. 158.

Eadmer. Hist.
Nov. f. 28, 29.

Turgot. l. 3:
c. 7.

Id. l. 3. c. 10.

Annal. Dunelm.

EXactis post Walcheri cædem sex mensibus & decem diebus, Willelmus qui ex Monacho S. Karilefi Abbas S. Vincentii olim evaserat, ad Episcopatum Dunelmensem à Rege designatus est 1080. 9. Nov. à Thoma Ebor. Archiepiscopo apud Glocestriam consecratus 1081. 3. Januarii. Vir maximis animi dotibus præditus, ingenio, eruditione, eloquentiâ, subtilitate, & rerum agendarum solertiâ nulli secundus; unde & favorem regium facile meruit, primasque apud ipsum tenuit, summus Angliæ Justiciarius constitutus. His tamen tot tantisque dotibus deerat fides & integritas, adfuit effraenis ambitio, quæ hominem in præceps sæpius adegit. Maximis enim beneficiis à Rege Willelmo juniore cumulatus, adversus ipsum cum Odone Baiocensi Episcopo & aliis conjuravit. Idcirco anno 1089. (verba sunt Annalium Dunelmensium) *Rex Willelmus disseisivit willelmum Dunelm. Episcopum de suis & Ecclesie sue terris* 4. Id. Martii, & homines suos & omnes res suas ubicunque potuit capi fecit, ipsum quoque Episcopum capi jussit. Sed evadens Episcopus Dunelmum venit. Tandem ab Angliâ expulsus est Episcopus; & à Roberto Duce Normannia honorificè susceptus, totius Normannia curam suscepit. Tertio anno pacificatus Regi, Episcopatum recepit, ipso Rege eum restituyente, cum versùs Scotiam tenderet, 3. Id. Sept. Favorem dein regium pessimis artibus captans, maximus erat dissidii inter Regem & Anselmum Archiepiscopum autor & incentor. Regi enim fidem præstiterat se facturum, ut Anselmus aut Romano Pontifici obedientiam penitus abnegaret, aut Archiepiscopatui reddito baculo & annulo abrenunciaret. Cum verò neutrum præstare posset; suavit, ut Anselmus vi opprimeretur, & si regiæ voluntati manus dare noller, ablato baculo de regno pelleretur: ratus, ut dicebatur, *Archiepiscopo discedente se Archiepiscopatus solio sublimandum esse*. Maxima tamen Sedi suæ beneficia vir magnanimus contulit, auctis fundis, assertis libertatibus, & fundatâ Ecclesiâ. Dirutâ enim post 98. annos vetustâ, quam Aldhunus Episcopus construxerat, Ecclesiâ, aliam longè magnificentiorem inchoavit, positus ejus fundamentis 1093. 11. Augusti juxta Turgotum, vel 1094. 12. Augusti juxta Annales Dunelmenses. Morte autem prærepto ei opus incaptum absolvere non licuit, laude istâ Ranulpho successoris relicta. Willelmus enim in curiâ Regiâ apud Windesforam gravi infirmitate correptus decubuit 1095. 25. Dec. regiam nuper iram expertus, & officii sui rationem postularus. Morituro Episcopi astantes decreverunt; ut in ipsâ Dunelmensi Ecclesia tantus ejus benefactor sepulturam acciperet. Noluît autem Willelmus, in hoc saltem humilis, ut in ipsius gratiam violaretur Ecclesiæ suæ consuetudo summâ hætenus religione observata, quâ receptum est, ne quis eundem cum sacrosancto Cuthberti corpore locum sepulturæ, in Ecclesia sc. Dunelmensi, obtineret; quin potius in capitulari domo Dunelmensi sepeliri petiit; ubi & singuli ejus ad annum usque 1311. successores sepulci sunt. Obiit 1096. 2. Januarii, apud Dunelmum ex aquilonari domûs capitularis parte die 16. Januarii sepultus; peractis in Episcopatu annis 15. mensibus 2. minùs 3. diebus, ex Turgoti calculo. Diem 1. Januarii ipsi obitualem Wigornienfis & Westmonasterienfis malè posuerunt.

Continuatio

Continuatio HISTORIÆ TURGOTI

D. E

Episcopis Dunelmensibus

Ab anno M XC VI. ad annum M C XL IV.

Authore Monacho Dunelmensi anonymo.

C A P. I. De RANULPHO Episcopo.

TRIBUS dehinc annis Ecclesiâ vacante Pastore, trecentas annuatim libras Rex Willelmus in suum de Episcopatu transtulit ærarium. A Monachis verò nil accipiens, immo largus & beneficus, nil oppressionis & injuriæ illis à quoquam irrogari permisit. Evolutis de quarto anno ab obitu Episcopi quinque mensibus, Rex dedit Episcopatum Ranulpho; qui

* Ranulphus seu Randulphus, cognomine Flambard sive Passeslabere dictus, Historicis nostratibus maximè exosus, Episcopatum Dunelmensem in assidui atque invisi ministerii præmium à Willelmo II. Rege accepit. Decanum antea Ecclesiæ Collegiatæ de Twinham Christo sacræ in agro Hantonensi existentem, eam egregie restaurasse Camdenus, nescio qua fide, refert, p. 187. Postea regiæ clientelæ adhibitum, Justiciarium totius Angliæ Willelmo regnante fuisse abunde constat; quòd quidem munus eo tempore longè dignius erat quàm seu Cancellarii seu Thesaurarii. Hinc Henricus Huntingdoniensis (l. 7. f. 212.) Odonem Episcopum Baiocensem, & Ranulphi in hoc munere prædecessorem vocat, *Justiciarium & Principem totius Angliæ*. Ranulphum simul opum regiarum procuratorem fuisse Ordericus & Parilius testantur. ita tamen ut utrumque munus simul gessisse videatur. Nominatus est à Rege anno 1099. in Festo Pentecostes apud Londinum, & ibidem à Thoma Eboracensi consecratus est Dominicâ S. Trinitatis, viz. die 5. Junii in Ecclesiâ S. Pauli: authoribus Florentio, Stobæo & Annalibus Dunelm. Addunt quidem Anna-

les, quòd consecratus fuerit sine ullâ exactione professionis, sicut & Willelmus prædecessor suus. Contrarium asserit, & Professionis factæ formulam exhibet Stobæus; cui magis accedo. Monachis enim pro Ecclesiæ suæ dignitate mentiri non infrequens erat. Post annum & duos menses sublato Willelmo Rege, clementia Ranulfo, unico Tyrami ministro, neutiquam erant expectanda. Nil gratius Clero atque populo Henricus Rex primis regni auspiciis facere potuit, quàm ut istum in carcerem compingeret. Factum id anno 1100. 6. Id. Septembr. secundum Rogerium Hovedenum, vel. 18. Cal. Sept. secundum alios: inquit Historia Major Dunelmensis. Alium ab utroque calculum instituunt Annales Dunelmenses, qui captum & in Turri Londinensi incarcerationem 1100. 14. Sept. fugâ elapsam esse 1101. 4. Febr. referunt. Fugam Historia major Dunelm. in 1101. 1. Febr. Annales Margam. in 1101. 2. Febr. Anonymus noster in 1101. 3. Febr. conjiciunt. Modum fugæ Ordericus Vitalis narrat (Hist. Eccl. p. 787.) re paulò altius repeti tã. *Hic de plebeia stirpe progressus, Willelmo Regi admodum adulatus est; & machinationibus callidis illi favens, super omnes regni Op-*
X x x x
propter

propter quandam apud Regem excellentiam singulariter nominabatur Capellanus Regis. Fuit autem primò cum Maurício Londoniensi Episcopo; sed propter Decaniam sibi ablatam ordo dissidio spe alioris loci se transtulit ad Regem. Nec eum fefellit spes. Admixtus enim causis regaliorum negotiorum, cum esset acrioris ingenii & promptioris lingue, brevi in eum excrevit; ut adepta apud Regem familiaritas totius Angliæ potentes & nam quoque nobiliores illum superferret. Totius namque regni Procurator constitutus, interdum insolentius accepta abutens potestate, cum negotiis Regis pertinacius insisteret, plures offendere parvi pendeat. Quæ res multorum ei invidiam & odium contraxerat. Crebris accusationibus serenum animi regalis ei obnubilare, & locum familiaritatis conabantur interrumpere. Sed cum hic casso labore deficerent, dolis circumventum etiam extinguere machinabantur. Quidam Geraldus aliorum, ut dicitur, audacia simul & dolo armatus, ascensâ cum paucis naviculâ, convenit Capellatum Londoniæ; suppliciter orans, ut ad Dominum suum Mauricium Episcopum infirmantem quantocius properaret; qui in villâ suâ super ripam Tamesi flumini extremum penè spiritum agens, illi magnopere desideraret colloqui. In argumentum veritatis dixit se naviculam à Domino missam advexisse, qua ad illum velocius transveheretur. Ille nil mali suspicatus, cum paucis suorum intravit navem, quam Geraldus recto per alveum fluminis cursu ad mare dirigebat. Quærente Capellano cur tam diu navigantes nusquam diverterent ad littora, fingeat portum paulò longiùs abesse, ubi aptior esset de naviculâ egressus in terram. Interea prospiciens majorem medio in flumine navem anchoris stabilitam quasi suam ut videbatur operiri adventum, illico malignæ deceptionis

Minister ab illo sublevaris est. Summus regiarum procurator episcopus & Justiciarius factus est; ab inhumanis crudelitatibus excusus, & pluribus terribilibus factus est. Ipse vero nimis locupletatus est; & usque ad Pontificatum, quamvis penè illiteratus esset, provectus est. Post Regis obitum in arce Londinensi Gulielmo de Magnavilla custodiendus in vinculis traditus, exitum callidè per amicos procuravit. Erat enim solers & facundus, & licet crudelis, largus tamen & jocundus, & ob hoc plerisque gratus & amatus, Cotidie ad victum suum duos solidos jussu Regis habebat. Unde cotidie in carcere splendidum sibi suisque custodibus convivium exhiberi jubebat. Quadam die in lagenâ vini funis ei delatus est, & copiosus convivii apparatus. — Inebriatis custodibus, Episcopus funem ad columnam, quæ in medio fenestree arcis erat, coaptavit; & baculum pastoralem secum sumens, per funem descendit. Verum quia manus suas oblitus fuit chirothecis obvolvere, usque ad os excoriatae sunt. — Fideles amici ad pedem Turris expectabant, qui ibidem ei optimos cornipides preparaverant. Quibus ascensis, ille velociter aufugit, & fides omnes cum thesauro suo obviam habuit, cum quibus in Normanniam ad Robertum Ducem navigavit. — Robertum Ducem adversus Henricum fratrem incitare non desuit; & à Duce toti Normanniæ prefectus est. — Anno 1101. mense Januarii obiit Gislebertus Episcopus Luxoviensis. Deinde Ranulfus Luxoviensem Pontificatum filio suo Thome puero suscepit, & per triennium non ut Praesul sed ut Praeses gubernavit. Ista Or-

dericus. Postquam Ranulphus carcere captus esset, Rex Episcopatum Dunelmensem sustulit (inquit Historia major Dunelm.) & suæ Diocesis appendicia Caerleil & Hexham Rex abstulit; quorum Hexham Archiepiscopo Ebor. contulit; in Caerleilo Episcopatum de novo fundavit (id postea factum intellige) & contulit Ethelwolfo Priori S. Oswaldi; quæ loca eatenus à tempore S. Cuthberti & antea sub jurisdictione erant Ecclesiae Lindisfarnensis sive Dunelmensis. Roberto Duci Ranulphus facillè persuasit, ut traducto in Angliam exercitu regnum paternum repeteret. Applicuit Robertus, Ranulpho comitante, 1101. 19. Julii. Robertum autem Henricus Rex arma deponere & in Normanniam redire datâ pecuniâ & sermonibus blandis induxit, eâ tamen conditione ut Ranulphus Episcopus in integrum restitueretur. Factum id evelligio; editisque ab Henrico Chartis ferè vicenis (quæ in Historia majori Dunelm. extant) Ranulphus Episcopatum recepit. Cæterum de Roberti fortunâ parum sollicitus, Episcopatum deinceps usque obitum sine molestiâ tenuit; eundemque fundis & ædificiis magnificis egregiè auxit. De tempore Episcopatus gelli Historia major Dunelm. & Annales Dunelm. cum nostro adamussim conveniunt. De die autem obitus haud aded convenit. Hanc Florentius & Simeon Dunelmensis 1128. 5. Sept. Annales Dunelm. 1128. 4. Sept. contigisse volunt.

intel-

intellexit molimina. Quid plura? In navem suspectam transponitur numerosiore armatorum manum habentem. Jam nulla uspiam evadendi spes. Ipse annulum quem digito gestabat, & Notarius suus sigillum illius medium projecerunt in flumen; ne per hæc ubique locorum per Angliam cognita, simulata præcepta hostibus decipientibus transmissa rerum perturbarent statum. Tunc & homines sui emittuntur in terram, valido prius sacramento obligati, ut nulli mortalium quicquam de abducto Domino suo dicerent. Jam navis relicto flumine alta maris ingreditur; & suspensis velis prospero aliquamdiu cursu versus meridiem dirigunt, Interea remotius in prorâ sedente Capellano, de genere mortis fit inter nautas conspiratio. Eliguntur duo filii Belial, qui illum in fluctus projicerent, vel fracto fustibus cerebro enecarent; habituri pretium sceleris optimas quibus tunc indutus fuerat vestes. Quorum alter cum negante altero mantellum illius sibi vellet fortiri; protracta inde contentio intentatam viro distulit mortem. Jamque die altero favens ad votum cesserat navigatio; cum ecce ventus turbinis à meridie surgens totum à profundis finibus conturbavit mare, noxque repentina obduxit caligine cælum. Jactatur hinc & inde procellis carina, jam non gubernaculo sed ventis obediens & fluctibus. Nec ulterius procedere nec littora valebat attingere. Jam rudentibus ruptis fractoque malo, non tam ferebatur aquis, quam ipsa ferebat aquas. Nichil certius quam mortem expectabant. Solâ hæc quantulacunque maris erat licentia, ut unde venerat navis rediret. Quod repellentibus eam undis, deliberata est in Ranulphum mortis sententia; ne evadens illatas ulciscatur injurias. Porro quidam secundus in navi à Geraldo tantum exhorrens scelus, repente astans, vultuque tristi & lacrimis suffuso, Proh dolor, inquit, Ranulfe jam morieris nostro scelere pessimo; sed si mihi veniam dederis pravæ conspirationis; hic tui defensor astabo, tuæ vel vitæ vel mortis comes. Tunc ille, sicut magnanimus semper erat in periculis, ingenti clamore vociferans, Quid tu, inquit, Geralde cogitas? Quid de nobis machinaris? Homo meus es; fidem mihi debes; hanc violare non tibi cedit in prosperum. Resipisce, & à perniciæ facti quam intendis animum revoca. Quin potius proficuum accipe tibi per omne tempus vitæ tuæ consilium. Pete quantum volueris. Ego sum qui plura petitis præstare potero; & ne discredas promissis, ecce manu affirmo quod polliceor. Ille non tam promissis illectus, quam potentiâ viri exterritus, consentit; eductumque de navi jam in portum repulsâ honorifico in suâ domo quæ litori prominebat procuravit apparatu. Sed nequaquam credulus promissorum, fugæ præsidium iniens æterno disparuit exilio. Ranulphus verò accitis undique militibus multâ armatorum manu grandique strepitu deducitur Londoniam, omnibus in stuporem versis, ut quem fama divulgaverat extinctum, subito quasi redivivus regalium negotiorum executor resideret. Acceptor dehinc Regi, omnes invidorum conatus cassavit; ita undique circumspectus, ut nullorum Rege vivo pateret insidiis.

Annò ab Incarnatione Domini MXCIX. * Nonis Junii, Octavis Pentecostes suscepto Episcopatu consecratus est in Ecclesiâ S. Pauli Londoniæ à Thoma majore Eboracensi Archiepiscopo sine ullâ exactione professionis, sicut & Willelmus quondam prædecessor illius. Post annum autem & tres eoque amplius menses accepri Episcopatus Rege in venatu sagittâ interfecto, circumventus ab insidiantibus Episcopus jussu Henrici, qui fratri successerat, XVIII. Cal. Septembris captus, diligentî custodiâ in Turre Londinensi artatur. Sed non multò post, sc. III. Non. Februarii, magnâ calliditatis arte & suorum clandestino auxilio fugiens noctu omnem sese terrâ marique persequentium elusit diligentiam. Veniens igitur Normanniam, honorificè à Duce Roberto fratre Regis susceptus est; à quo Luxoviensem Ecclesiam, quæ tunc vacabat Episcopo, ad sui suorumque comitum subsidia suscepit. Post non multo tem-

* Male Codex vulg. IX. Non contra fidem MSS. & Simonis Dunelm. in Hist. de Reg. p. 224.

pore cum Duce præfato armis cum fratre aggressuro multâ classe revehitur in Angliam; ubi strenuis mediatoribus pace inter fratres reformatâ, utriusque partis transfugis ex conditione pacis liber in sua permittitur reditus. Inter quos & Ranulphus Episcopatum quidem recepit; verum gratiam Regis, licet magnis & continuis muneribus, ad plenum sibi redintegrare nequaquam valuit. Sed ut hanc qualitercunque vel simulatitiam mereretur; aggravavit manum super Episcopatum, immoderatiùs inde exigens pecunias, quibus & Regis & ejus familiarium sibi emeret gratiam. Qua de causâ fragili fretus juvenamine, suæ Dioceſeos appendentia sc. Carleolum & Teviodale revocare nequibat; quæ illo exulante, cum Ecclesia non haberet defensorem, ad suas Dioceſes quidam Episcoporum applicaverant. Rex etiam ipse odio ipsius cartam Ecclesiæ discindi & annihilari præceperat, quam ad confirmationem possessionum Ecclesiæ à Rege Wilhelmo impetraverat.

C A P. II. De moribus Ranulphi Episcopi.

Cæterum ei Episcopo inerat magnanimitas, quam quondam procurator regni contraxerat ex potentiâ; ut in conventu Procerum vel primus vel cum primis semper contenderet esse; & inter honorificos honoris locum magnificentius obtineret. Vastiori semper clamore vultuque minaci magis simulare indignationem quàm exhibere. Ad hæc facunda ei verborum inventio; qua seriis admiscens jocularia, dubios veri & falsi suspendit auditores. Motus animi quoque interdum levis, nec diutiùs iram retinens, nec lætitiâ ex altero in alterum permutare facilis. Inter hæc plurimum circa suos eminebat beneficiis. Jura libertatis Episcopii secundum vires contra extraneos defendebat. Circa opus Ecclesiæ modò intentiùs modò remissiùs agebatur; sicut illi ex oblatione altaris & cæmiterii vel suppetebat pecunia vel deficiebat. His namque sumptibus navem Ecclesiæ circumductis parietibus ad sui usque testudinem erexerat. Porro prædecessor illius, qui opus inchoavit, id decernendo statuerat; ut Episcopus ex suo Ecclesiam, Monachi verò suas ex Ecclesiæ collectis facerent officinas. Quod illo cadente cecidit. Monachi enim omiſſis officinarum ædificationibus operi Ecclesiæ insistant; quam usque navem Ranulphus jam ædificatam invenit. Addidit etiam ornamentis Ecclesiæ dorsalia, pallia, cappas, casulas, tunicas quoque & dalmaticas. Angustias curiæ Monachorum porrecto in longum & latum spatio dilatavit. Pauperibus modò rogatus modò ultroneus largâ manu fuit beneficus. Urbem hanc licet natura munierit, muro ipse reddidit fortiorem & angustiore. A Cancellis Ecclesiæ ad arcem usque Castellum productâ murum construxit longitudine. Locum inter Ecclesiam & Castellum, quem multa occupaverant habitacula, in patentis campi redegit planitiem; ne vel ex sordibus contaminatio vel ex ignibus Ecclesiam attingerent pericula. Diversas Wiri fluminis ripas continuavit structo de lapide magni operis ponte arcuato. Condidit Castellum in excelsa præruptæ rupis super Twedam flumen; ut inde latronum incursus inhiberet & Scotorum irruptiones. Ibi enim utpote in confinio regni Anglorum & Scotorum creber prædantibus antè patebat incursus, nullo ibidem quo hujusmodi impetus repelleretur præsidio locato. Taliter impulsu quodam impatiente otii de opere transibat ad opus; nil reputans factum, nisi factis nova jam faciendâ succederent. Vivacis animi & vegeti fuit corporis, in eodem incolumitatis statu usque biennium ante mortem perdurans. Abhinc enim & salus ei paulatim languescere, & acumen sensûs cœpit retundi. Aggravatus tandem lethali morbo, ortu dierum Canicularium in lectum decidit; eorundemque occasu moriens occidit. Assederant ægrotanti assiduè majores Ecclesiæ; exhortantes ut præoccuparet faciem Domini in confessione, & faceret sibi amicos

sc. apud
Norham,
quod opus in-
choavit, Ann.
1121. teste
Hovedeno.

de

de mammonâ iniquitatis, atque quibus deberet iusta cuique persolveret. Dehinc fit inter pauperes & debitores distributio pecuniæ. Sed quicquid debitoribus, quicquid pecuniarum alicubi vel distributum fuerat vel repositum, nisi quantum Ecclesiæ quædam & pauperes acceperant, totum Rex post obitum Episcopi per exactores in suos thesauros recolligi iussit. Uno ferme antequam moreretur mense se in Ecclesiam iussit transportari; Ubi residens contra altare, ex profundo cordis erumpens in gemitum, circumstantibus modò Clericis & pluribus Episcopii hominibus, cœpit aliùs pœnitere malorum quæ gesserat contra Ecclesiam, sc. quòd ejus pristinam libertatem redegerit in servitutem; quòd ingenuas illius consuetudines & terras quasdam abstulerit. Et hoc, inquit, non coactus inopiâ feci, sed cupiditate illectus. Plus volui illos nocere quàm potui. Nunc autem & libertatem quam inveni & quamcunque abstuli, reddo; ut mihi peccatorum meorum pœnitenti indulgeat veniam Deus. Dehinc per annulum altari impositum omnia restituit Ecclesiæ ablata; cartâque suâ & sigillo confirmavit restituta. Obiit autem peractis in Episcopatu XXIX. annis & III. mensibus & VII. diebus. Eo autem defuncto, committitur Episcopatus, duobus Baronibus, viz. Hugoni de Annundavillâ & Gaufrido seniori Eſſcorland ad opus Regis censum colligentibus; vacavitque Episcopatus per quinquennium excepto uno mense. Eo tempore navis Ecclesiæ Dunelmensis Monachis operi instantibus peracta est.

C A P. III. De GAUFRIDO Episcopo.

ANno Incarnationis Dominicæ MCXXXIII. in Episcopum Dunelmensem eligitur Gaufridus Regis Henrici Cancellarius, qui Rufus dicebatur; consecratusque est Eboraci à Turstino Eboracensi Archiepiscopo. Cujus anno III. Rex Henricus moritur anno Dominicæ Incarnationis MCXXXV. cui in regnum nepos ipsius Regis ex sorore Stephanus successit; qui laboriosissimè regnum Anglorum XIX. annis, exceptis duobus mensibus & septem diebus, tenuit; dissidentibus inter se Primatibus totius regni. Dissentionis autem causâ hæc erat, quòd tempore Regis Henrici regnum filia juraverat; quæ dudum Imperatrix Alemannorum eâ tempestate Comiti Andegavensium matrimonio copulata erat. Hac de causâ David Rex Scotorum & Comites quinque Angliæ à Rege Stephano dissentientes, dum sibi invicem adversantur, uniuscujusque malitiæ exercendæ facultatem tribuerunt; ut major pars regni desolata relinqueretur. Episcopus sanè Gaufridus primo Episcopatus sui tempore depravatus à quibusdam, severius cum Monachis agere compellitur. Sed non multò post in se reversus, libertates & consuetudines tam Ecclesiæ quàm Monachis more prædecessorum suorum indulgit; & Priori Ecclesiæ quæcunque vel patrum Ecclesiæ auctoritas vel probata servaverat antiquitas vel prisca consuetudo, benignè concessit. Ipsius tempore Capitulum Monachorum, quale hodie cernitur, inchoatum & consummatum est. Obiit Gaufridus Episcopus. Moriens verò ornamenta Ecclesiæ non mediocria contulit; sed in ipsius obitu contigit Ecclesiam gravissimas tempestates incurrere.

^b Consecratus est apud Eboracum 1133. 6. Augusti, intronizatus in Ecclesia sua die 10. Augusti. Obiit in Castello suo Dunelmensi 1140. 6. Maii, sepultus in Capitulo Dunelmensi die 11. Maii, postquam sedisset

annis 7. minùs mensibus 3. & diebus 8. ex concordia fide Historiæ Majoris & Annalium Dunelm. Hunc Cancellarium Regis fuisse constat ex Huntingdoniensi, f. 220. b. Hovedeno, f. 275. a. & aliis.

CAP. IV. De factis Willelmi Comine.

* idem Archidiaconus in Ecclesia Wigorniensis fuit.

† Hactenus exemplar vulgatum verbatim ferè convenit; in sequentibus multò brevius est.

ERAT enim quidam Regis Scotiæ Cancellarius, videlicet Willelmus Comyn, jampridem Episcopi ejusdem Gaufridi ante Episcopatum Clericus. * Siquidem & antè eum ab annis adolescentiæ educaverat; sed paululum ante obitum ejusdem Dunelmum veniens, & cum eo familiariter conversatus, cum finem appropinquare cerneret; familiares quoque Clericos, Castellanos etiam sibi fide vel sacramentis associat, ut mortuo Episcopo eidem traderent Castellum & committerent. Totum autem consilium suum tam Priori quàm Archidiaconibus Ecclesiæ summopere celabat; & maturato rursus itinere ad Regem Scotiæ revertitur, quasi ipsius adjumento Episcopatum Dunelmensem adepturus. Defunctus est autem eo absente Episcopus die Rogationum secundâ, feriâ sc. tertiâ; & nocte sequenti, quòd cadaver ejus aliter teneri non potuerit, exenteratus atque sale conditus est; statimque pro celandâ morte ipsius Castelli introitus etiam ipsis Archidiaconibus & Priori juxta solitum eum visitare volentibus interclusus est, & mors ejus celata usque sextam feriam. † Cum verò versaretur in ore omnium sermo mortis ejus; tradiderunt sepeliendum feriâ sextâ quasi recenter mortuum; & Sabbato sepultus est. Dominicâ sequente rediit Willelmus in Castellum; & quasi auctoritate Regis Scotiæ munitus, quam ad suam factionem jam inclinaverat, cœpit quasi sua omnia disponere, singulisque & sæpe communiter omnibus verba faciens, quosdam alliciens promissis, alios attrahens blanditiis, omnes autem exquisitis circumveniens astutiis, omnia pro posse sic agebat; ut præsumpta sibi permaneret potestas. Nec multus erat labor, ut sibi Barones adjungeret; qui prius penè expetitus est ab eis quàm expeteret, cum timore ejus præventis tum caliditate circumventis. Infecit autem & unum Archidiaconum malitiæ suæ venenis, ut sibi assentiret. Hæc autem omnia in abscondito in tenebris & in umbrâ mortis; donec adveniente Rege Scotiæ palam sermo de his fieret à Baronibus qui Regem comitabantur, sc. Roberto de Brus, Bernardo de Bayol, Hugone de Moreville. Isti namque in ejus factionem faciliè adducti non minùs spe commodi quàm promissione lucri, singuli singillatim modò Priori, modò Archidiacono Ranulpho, opportunè, importunè insistebant, promissis illicientes, minis terrentes; ut eum in Episcopum eligerent. Respondum est eis non posse hoc fieri tam inordinatâ electione contra Canonum jura & sanctorum Patrum decreta, inconsulto Domino Legato Henrico Wintoniensi Episcopo matreque Ecclesiæ, nec die statuto, nec viris religiosis ad tale negotium evocatis. Cum autem omnia facerent, & nil efficerent; loquela tandem eò modo finita est, ut mitterentur ad Curiam à Capitulo Legati cum Rege Scotiæ, qui per ipsam Regem, Legatum & Imperatricem requirerent; quatinus Ecclesiæ suam libertatem confirmarent, ut liberam & canonicam electionem facere possent. Missi sunt ad hoc negotium non quos elegit Capitulum, sed quos adversariorum factio coegit. Cum tamen in die sacro Pentecostes in Capitulo qui mittebantur, à Priore sub adjuratione divini nominis astricti sunt, ne ad Curiam venientes aliud quærerent quàm id ad quòd missi fuerant, liberam sc. electionem, nec quenquam nominarent, aut nominatum susciperent. Iverunt cum eo plures de Episcopatu Barones, omnes ei consentientes; & remansit custodia ejus in Castello. Sed ad Curiam venientes, non invenerunt tunc Legatum; nec tamen cessabat ejus factio conari quod poterat. Requisierunt igitur Imperatricem & Barones & nuncii qui venerant; ut consuleret Ecclesiæ Dunelmensi de personâ nominatâ, sc. de Willelmo. Posita tamen res in respectum est usque Legati adventum; cui tamen Ranulfus Archidiaconus futurorum præcavens totius rei ordinem literis mandaverat. Veniens autem Legatus ad Curiam

Christiam Imperatricis, statim per Barones & eos qui à Dunelmo venerant de Wilhelmo requisitus est. Verum præsciens rei ordinem, ad tam inordinatum non potuit assensum inclinari; sed rem examinans, præscriptam factionem invenit, fautoribusque ipsius digna animadversione interdixit, ne Wilhelmo in Episcopum nisi canonicâ electione susciperent. Ipsi quoque Wilhelmo interdixit omnem ecclesiasticam communionem, si Episcopatum susceperet, nisi Canonicè promotus. Actum id in die S. Johannis Baptistæ. Pactus erat Wilhelmus ab Imperatrice baculum & anulum recipere; & data hæc ei essent, nisi factâ à Londoniensibus dissensione cum omnibus suis discederet ipso die à Londoniâ Imperatrix. Discessit quoque Wilhelmus cum eâ, Regem Scotiæ comitatus. Rediit Dunelmum Robertus Archidiaconus & Barones de Episcopatu, ferens literas Imperatricis directas ad Capitulum; quarum summa hæc erat: Quod vellent Ecclesiam nostram de Pastore consultam esse, & nominatim de illo quem Robertus Archidiaconus nominaret; & quod de illo vellent, & de alio omnino noller. Quæsitum est ergo, quis hic esset. Responsum est quod Wilhelmus. Obsessâ verò Imperatrice apud Wintoniam, inter fugientes fugâ dilapsus Wilhelmus circa Festum S. Michaelis Dunelmum venit; ubi Regem Scotorum ab eadem obsessione pridie reversum invenit in Monachorum Curia hospitatum. Et ipse quidem statim Castellum intravit. Iterum igitur obsecrationes, postulationes pro eo, sed non gratiarum actiones; quoniam nec Prior nec Capitulum nec Ranulphus Archidiaconus verba patiebantur admitti. Post multa tandem relictus est Wilhelmus in Castello à Rege, quasi custos Episcopatus sub manu Imperatricis; & plègius factus est ipse Rex inter illum & Priorem Fratresque Monasterii, ne sibi akerutrius damnum quærerent aut facerent. Discedente autem Rege, disponebat Wilhelmus, non ut custos sed sicut jam Episcopus factus, dare etiam terras; homagium omnium Baronum, præter solius Rogeri de Coyneriis, suscipiens; & Burgenfes sacramenta fidelitatis sibi facere compulit. Cùm autem cotidie Ranulpho Archidiacono instaret, nec aliquo modo flectere posset eum ad suum velle; tandem de Dunelmo eum disturbavit, immo & à toto Episcopatu eum exulem reddidit. Non habens enim ubi securus se ageret, vix Eboracum effugit; diripiente Wilhelmo omnia quæ ipsius erant, & nec domibus parcente, quas effringere fecit & abstrahere atque destruere. Ranulphus verò cùm magnâ difficultate ad Regem Angliæ evasis; & querimonias harum rerum apud ipsum & apud Dominum Legatum deposuit. Protulit ergo Legatus in Wilhelmo tanquam invasorem anathematis jaculum; donec sc. Ecclesiæ satisfaceret, & Ranulpho ablata restitueret; & Ecclesiæ Eboracensi per ipsum Archidiaconum mandavit eandem in Wilhelmo proferre sententiam. Sed auditâ suâ damnatione Wilhelmus parum aut nihil inde curavit. In Quadragesimâ veniente Dunelmum Heréberto Abbate de Kelkove, quasi occasionem nactus, convenit Rogerum Priorem secrete, districtè inquisitionem faciens si se habere vellent Episcopum; ut super hoc certitudinem Regi Scotiæ mandaret. Veruntamen nil ab eo quod volebat extorquere valens, dimisso illo Cantorem, Secretarium, Celerrarium, Monachos singulos singillatim evocans, eandem cum omnibus inquisitionem agebat, nec aliquid proficiebat. In eadem Quadragesimâ venit Dunelmum Monachus quidam girovagus de Ordine Cisterciensium; & statim à Wilhelmo in familiaritatem admissus est. Post multam inter se collusionem dimissus est ab eo ad machinandum negotium, quod postea satis patuit. Transacto enim tempore rediit idem Monachus; & falsas literas quasi à Domino Apostolico transmissas Wilhelmo detulit, sigillum contrafactum habens ad similitudinem sigilli Apostolici. Iplas literas Wilhelmus lætabundus quibusdam ex fratribus ostendit; in quibus significare videbatur Apostolicus gaudium sibi esse de ipsius electione, quam à Populo Dei canonicè factam audierat; præcepisse quoque se Legato suo Henrico Wintoniensi Episcopo, ne amplius molestaret

lestaret eum. Dimisit deinde Monachum ad Regem Scotorum euntem, quoniam ad ipsum quoque ejusmodi literas ferebat quasi ab Apostolico missas, in quibus continebatur quod maxime eum velle noverat, sc. ut Matildam Imperatricem Henrici Regis filiam adjuvaret, deinde ut Willelmum Dunelmensem Electum manuteneret. Neque difficile fuit ei, ut Regem deciperet tali machinatione; qui videlicet in regno suo ipsas literas transcribi iussit; & Monacho donans palefridum, & donis aliis honorans, ad Willelmum transmisit. Tantam rerum fallaciam Ricardus Abbas Mailrosensis experiens, zelo zelatus est pro domo Israel, tam horrenda in eo machinari exhorrens; ipsumque Pseudolegatum Monachum cepit, & omnem suam machinationem confiteri fecit; qualiter Willelmi operâ & promissis hæc operari edoctus & instigatus sit. Post obitum verò Gaufridi Episcopi secundò mandatus est Prior à Legato per obedientiam & sub excommunicationis poenâ præsentiam suam sibi exhibere. Veruntamen circumclusus custodiâ à Willelmo, cum apertè hoc facere non valeret, in occulto exitu manus ejus evasit, & quod jubebatur implevit. Hoc agnoscens Willelmus ab illo jam tempore adversus fratres relictos sævitiam suam exercuit; plurima eis mala faciens, & pluriora eis promittens. Portas itaque custodiri fecit; ut nec nuncium mitterent nec reciperent Monachi quoquo modo possent. Sæpe verò etiam victualia eis inferre prohibuit; & servientibus eorum aditum ad eos interdixit. Sigillum Capituli in potestate habens, ad quos volebat & quas volebat pro suâ causâ literas mittebat. Inter hæc Castellum apud Alvertonam ædificavit; quod suo nepoti Willelmo dono dedit; conjungens ei matrimonio neptem Comitis de Albemarla ad manutementum suum.

CAP. V. De electione WILLELMIDE S. BARBA.

ANno post obitum Domini Gaufridi Episcopi tertio redierunt à Româ nuntii, qui pro negotio Ecclesiæ Dunelmensis missi ad Dominum Apostolicum Innocentium fuerant à Priore & Archidiacono Ranulpho; deferentes epistolam, quâ idem Prior & Archidiaconus ex autoritate Apostolicâ jubebantur; quatinus infra quadraginta dies postquam literas ipsas vidissent, Pastorem sibi eligerent; & si in Ecclesiâ Dunelmensi facere non possent, in matrice Ecclesiâ vel in aliquâ vicinâ tam sanctum opus explerent. Statutâ ergo die ad electionem, & personis de Episcopatu mandatis, res Willelmum non latuit; qui statim itinera omnia obsedit; vicinis quoque mandavit, ut transeuntes observarent & sibi asservarent. Unde factum, ut quosdam quidem ipse caperet, quosdam etiam in proximo secundum mandatum ejus capi contingeret. Quamobrem nonnullos hujus rei timor à cœpto itinere revocavit. Facta est tamen Deo juvante juxta Dompni Apostolici mandatum electio de

Postquam Sedes annis 2. (lege 3.) hebdomadibus 6. & diebus 3. ex calculo Annalium Dunelm. vacasset; Willelmus de S. Barbarâ (id enim verius ei nomen) electus est à Monachis Dunelmensibus apud Eboracum in capellâ S. Andreæ 1143. 14. Martii, consecratus apud Wintoniam ab Henrico Legato 1143. 20. Junii, intronizatus die 18. Augusti sequentis. Sic habent Annales Dunelmenses. Nondum tamen Willelmus Episcopatus possessionem acceperat; aded ut tunc intronizatus fuerit, aut clanculum à Monachis admissus in Ecclesiâ Dunel-

mensi, antequam Willelmus Cumin prædium in eâ posuerit, quod post biduum fecit, aut in Ecclesiâ S. Ægidii adjacente. Facti verò cum Willelmo Cumin compositione plenam Episcopatus possessionem adeptus, in Ecclesiâ Cathedrali ritè intronizatus est 1144. 18. Octobr. Pacis erat conditio, ut Ricardus Willelmi Cumin nepos *tenere de Episcopo Alvertun & totum illum honorem, cetera de integro resignarentur in manus Episcopi.* Sic Johannes Hagustaldensis, qui rei gestæ tempora malè disposuit.

venerabili

venerabili viro Willelmo Decano Eboracensis Ecclesiæ Dominicâ mediâ Quadragesimæ; miseratque Willelmus signatas Capituli literas; quippe qui sigilli, ut dictum est, potestatem habebat cum duobus Clericis, à quibus electio fieri prohiberetur; sed non indignè talis legatio repulsam promeruit. Cum autem absens esset idem Willelmus, ad Concilium quod tunc Londoniæ celebrabatur profectus, & rem totam penitus ignoraret; obviam factus est Priori & personis, per quos eadem de ipso facta fuerat electio, apud Wyntringham super Umbre flumen, ad Eboracum de Concilio rediens. Ibi tunc Prior & Archidiaconus cum cæteris in Ecclesiâ iteratâ nominatione ipsum in Electum Dunelmensis Ecclesiæ confirmaverunt; nolentemque & maximè reluctantem ad altare traxerunt, *Te Deum laudamus* cantantes. Sequentē sanctā festivitatem Pentecostes reverso de transmarinis partibus Legato Wintoniensi cum eo profecti sunt; cū mandasset ei Legatus in vi obedientiæ ad se venire. Examinatā ergo electione secundum Dompni Apostolici mandata & sanctorum Patrum decreta, Regisque assensu quæsito & accepto, sicut mandaverat Dominus Papa, sacratus est à Legato Dominicâ ante Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ; & Eboracum rediit manè post Festum Apostolorum Petri & Pauli.

C A P. VI. De crudelitate Willelmi Comyn, & de rebellionē ejus.

Miserat etiam Willelmus nuncios cum literis, quas signari fecerat sigillo Capituli, per quos fieri prohiberetur consecratio ipsius Electi. Veruntamen auditā consecratione ipsius, suæ mentis angustias in Fratres Ecclesiæ effudit, multis modis eos vexans. Vexabat quoque valde sacerdotes, quoscunque cessare à divino ministerio pro sui excommunicatione credebatur, contra sanctorum Conciliorum decreta ut celebrarent divina compellens; & sepeliri faciebat per suos homines qui relinquebantur insepulti à Presbyteris. Orta est interim inter ipsum & Rogerum de Coyneriis discordia; quoniam homagium & sacramenta non potuit ab ipso, sicut cæteri Barones ei fecerant, extorquere. Cœpit ergo Rogerus ad sui munimentum domum suam munire apud Biscpton ipsius Willelmi timore. Audito hoc Willelmus multam manum ad locum occupandum misit; sed à spe cadens in semet recessit. Non multis post diebus invitatus à quibusdam, non tamen multis, Episcopatus Baronibus, infra Episcopatum venit Episcopus post Festum Assumptionis S. Mariæ, tractus magis à suis quàm libenter veniens. Susceptus est optabiliter à multis; qui ad eum relicto Willelmo confluebant; & apud Biscopum paucis diebus perendinans, horum homagium capiebat qui voluntariè id offerebant; nulli vim aliquam inferens, sed qui voluntariè veniebant benignè suscipiens. Conduxerunt demum Episcopum Dunelmum Rogerus de Coyneriis & Barones qui ad eum confluerant, ad munitionem sui militari manu muniti; sperantes vel ipsum Willelmum à malis suis pœnitere, vel eos qui cum eo fuerant ab ipso revocare. Multum autem opinione decepti sunt. Non solum enim uti maiorum pœnitens pacem non expetiit; sed nec nuncios pacis ad se missos audire passus est, quibus non admissis, aliis effugatis, nonnullis minis & opprobriis fatigatis. Emittens denique quos secum habebat milites, appropinquantē muris Episcopales belli modo repulit. Unde qui cum Episcopo fuerant, in se redeuntes, apud S. Ægidium quæ sic vocatur Ecclesiâ distante à muris spacio quasi cum ipso Episcopo eâ nocte manserunt. Manè autem facto, conglobatus Willelmus suorum satellitum pompâ effractis januis in Ecclesiam cum armatis irrupit. Eratque videre milites loricated evaginatīs gladiis inter altaria discurre, arcuarios flentibus & orantibus Monachis alios intermiscere, alios sibi invicem minari, omnem autem Ecclesiam fremitu atque tumultuantium

Y y y

vocife-

vociferatione repleti. Et manus quidem à læsione Monachorum vix abstinerunt; cum tamen unum eorum jactu lapidis penè interemissent, unitam custodiam militum & arcuariorum in Ecclesiâ relinquerent, ad modum castelli eam munierunt; & veluti tripudiantes gaudio, quòd divinitati contumeliam in loco pacis violatores focos accendebant, nidores carniū quas coquebant pro thymiamitum odoribus adolentes, pro vocibus cantantium vociferationes jugulantium, cum sonitu cornuum latius audiri faciebant. Inter hæc & contra Episcopales sæpius prodeundo non sinebant eos mœnibus appropinquare. Occultè autem Comiti W. de Ricardo vim pecuniæ promittens mandavit; quatinus cum exercitu veniens Episcopum cum suis loco amoveret. Rem autem prænoscent Episcopus, licet obistere posse videretur, ne effusione sanguinis videretur maculare causam pietatis, ad Biscopum cum suis discessit. Quem insequentes qui cum Willelmo erant, extremos agminis quos capere poterant miserè cruciabant; alios truncatis membris laniabant; quosdam vinculatos incarcerabant; paucos, quos gladiis suis indignos credebant, per pecuniæ redemptionem dimittebant. Interim quosdam Monachorum, quos sibi contrarios credidit, de Ecclesiâ ejecit. Exin vesania Willelmi indies animabatur & modus jam crudelitatis non erat. Milites quidem ejus assidue prodeundo & circa regionem loca omnia cursando, quæcunque invenissent deprædabantur; & nec nocte nec interdiu à depopulatione cessantes, quicquid rerum invenissent passim diripiebant, etiam comburendo & destruendo, & quicquid in agris natum erat conterendo calcibus aut depascendo delebant; perque terram cultam iter agendo faciebant eam sterilem & vastitatis facie deformem videri. Et veluti post locustas silva cerni solet floribus & foliis spoliata; sic, quacunque transibant, solitudinem à tergo relinquebant. Quosunque enim magis perditos & in malitiâ famosos audiebat, adjungebat sibi: eratque inter eos certamen illius alium in nequitia superare; ut esset acceptior quicunque crudelior esset. In his autem quæ fiebant horror quidem audire est, magis verò videre miseria fuit. Neque enim solum rapinis & spoliationibus metiebantur audaciam; sed usque ad corporum laniationes atque cruciatus accedebant, non tamen clam ac per noctem, ac quosunque homines; verum luce, palam, nobiliores quosque ad tormenta rapiendo. Plurimus autem erat ac varius tormentorum modus; & quàm dictu difficile, tam etiam auditu incredibile. Suspendebantur per domos in parietibus homines, per transversum mediū corporis funibus coartatis, & collo ac pedibus immensis loricarum sive saxorum ponderibus illigatis; pars corporis terræ comprimebatur, nec tamen terram pressa tangebatur. In hujusmodi autem poenâ suspensi plures quàm duodecim simul sunt. Alios autem astricto per gelu fluminis alveo tempore hyemali diructæ glacie cruciandos frigore miseros in aquam præcipitaverunt; & subinde funibus extrahentes, atque sæpius immergentes, tantæ crudelitatis spectaculo diros pascebant obrutus. Quorundam quoque per medium parietis pedes emittentes, nudos frigoribus nimis opponebant; & interdum nocte totâ sic cruciandos reliquerunt. ad hæc accedebat genus id supplicii exquisitum, quo simul compressa in arctissimi loculi spatio membra collidebantur; ubi supplicii antiquum genus nova transimitabat crudelitas. Quomodo enim distensa per equuleum crescebant olim membra ad supplicium; sic modò è contra inde coartata minorabantur, & aliunde contracta interiùs rumpebantur. Super hæc autem vinculorum immanitatem, carceris sæditatem, famis enormitatem quis explicare sufficiat? Sed ut multa paucis absolvam; ubique per oppidum genus erat & plurima mortis imago. Talibus quidem tormentorum generibus locus semper honori habitus erat horrore; & infernus quidem suppliciorum vocabatur.

Episcopus autem post Festum S. Michaelis propius Dunelmum accessit; & ædificatâ ab his qui cum ipso erant munitione in loco qui dicitur Tornelau, ubi commodè poterat, cum inopiâ victitabat. Verum in tantis malis cum ex-

rema

trema vastitas totius Provinciæ metueretur ; ad Festum S. Andreae per Eustachium filium Johannis & Stephanum de Maynil atque Barones Episcopatus treugæ pacis cum Willelmo compositæ sunt usque Octavas Epiphaniæ ; promissitque Willelmus malorum emendationem, sed fallaciter, ut postea patuit. Satis enim demonstratus est in illum pro tempore simulasse. Quippe consumptis circumquaque & quasi corrosis amarise ejus moribus, quæ dare possent vel crudelitati ejus materiam vel cupiditati prædam ; quatinus si qui fortè tunc effugissent ejus malitiæ fauces, postmodum & liberius raperentur ad pœnas. Sacris autem diebus Adventûs Domini quietus esse non poterat. Sed ab Episcopatu modicum quiescens, in vicinos Barones atque in Comitatum suum transtulit sævitiam, diripiendo atque depopulando omnia, & homines ad tormenta capiendo. Nocte quidem festivitatis S. Thomæ Apostoli Unfridum de Crup in propriâ domo capiens, Dunelmum abduxit, & ad redemptionem posuit. Infra verò octavum diem Dominici [Natalis] in terrâ Bernardi de Baylol, etiam strage hominum factâ, prædam multam Dunelmum advexit ; & homines quos vivos ceperat variis tormentis affecit. Infra terminum verò positarum treugarum venit Archiepiscopus Eboracensis Dunelmum ; & cum Willelmo agere cœpit, quatinus se rebus deponeret, & ad malorum pœnitentiam veniret. Sperabaturque tunc per Archiepiscopum id effici posse ; promittente Willelmo se consilium ejus in omnibus secuturum. Reverso autem de Eboraco Episcopo, qui primùm treugis positis abierat, ad colloquium utrorumque Episcoporum extra oppidum Willelmus venit. Præsente autem Episcopo Carleolensi, tandem per Archiepiscopum treugas firmæ pacis dedit & alternatim accepit à Baronibus Episcopi usque S. Johannis Baptistæ Nativitatem ; ipse in Castello interim mansurus, donec ad Apostolicum mitteret Episcopus, consilium de tantâ re quæsiturus quid fieret. Interim haberet Willelmus tertiam partem de redditibus Episcopatus inter Tesam & Tesam ; ipso Willelmo palam reddente Episcopo quicquid ejus juris esse deberet infra Burgum & extra, & quicquid tenebat de Episcopatu præter Castellum. Hæc conventio per Archiepiscopum firmata est, & à Willelmo atque Baronibus Episcopi utrinque affidata est teneri.

C A P. VII. De prodicione Hugonis Pyn-ton.

SEcessit autem Episcopus exinde inchoante Quadragesimâ in Northanymbriam, relicta sui negotii curâ in Episcopatu Hugoni filio Pyn-tonis dapi-fero suo ; & per totam Quadragesimam, his quæ fuerant Episcopalis officii, tam dedicandis ecclesiis quàm cæmeteriis consecrandis, atque aliis agendis solennibus curiosus invigilabat. Nactus verò idem Hugo familiaritatem Willelmi, continuò in eum contumeliosus apparuit, qui sibi benefactorum author extiterat, factus Domini sui proditor, à Willelmo corruptus. Deinde Episcopo in sua reverso, & apud Girvum quæ sic vocatur Ecclesiam perendinante, primùm fraudibus & dolis eum circumvenire tentabat ; omni conatu affectans, quatinus ad loquelam cum Willelmo Episcopus iret, ubi certum erat Willelmum Episcopi captionem moliri. Cavente autem hoc Episcopo non, multò post malitiæ venena, quæ adversus eum occultè collecta sunt, in apertum effusa paruerunt. Seducto namque quodam Barone Episcopi Aschetino de Wyrece, & flexo ad hoc ut secum iret Dunelmum, tanquam secum acturum de quibusdam ratiociniis cum Willelmo de pactiõibus præmissis, advenientem capi fecit à Willelmo, cum prius manu suâ affidiasset, nil adversi passurum. Et ille quidem vinculatus atque incarceratus est, & tandem redemptioni positus. Non multò post Robertum de Amundavere, sicut priorem, Willelmus cepit, ligavit atque redemit. Dein Sabbato post Ascensionem Domini ad locum ubi erat Episcopi

Y y y z

nepos

nepos Willelmus alter, Willelmus cum multâ manu advenit; & insultum faciens ad murum quo cingebatur Ecclesia, hostiliter ingressum mollebat, ut Episcopum cum suis captivum abduceret. Pauci verò qui intus erant, nam plures in villâ sopori adhuc dediti erant, quoquo modo potuerunt se defendentes, introitum impugnantibus vetabant. Sed protegente Deo cum à primò manè impugnantibus usque tertiam diei horam omni nisu institissent; spe frustrati, in semet redierunt; spoliisque ablatis quæ ceperant extra murum, & equis abductis, Dunelmum reversi sunt. Episcopus autem opportunum sibi non esse videns circa Tinam manere, in Vigiliâ Pentecostes flumine transmeato, non multò post ad Lindistarnam insulam perendinaturus perrexit. Hugo filius Pintronis Castellum de Tornulavo Willelmo prodidit, pactis inter eos firmatis de filiâ ipsius Hugonis cuidam nepoti Willelmi conjugio copulandâ. Episcopus autem in Comite de Northumbriâ spem habebat; qui & scripto ei atque pacto firmaverat auxilio ei fore contra Willelmum, ut sedem intrare posset. Verum Willelmus tempus redimens, Comitem eludebat; treugas pacis cum eo componens usque post Assumptionem S. Mariæ.

CAP. VIII. Quòd Castellum factum est de Ecclesiâ S. Johannis apud Meringtoun, & de vindictâ eorum qui hoc fecerunt.

PRidie verò ante prædictam Festivitatem Willelmus coadunatis omnibus suis apud Capellam quandam S. Johannis de ipsâ Ecclesiâ castellum munire cœpit, distante à Dunelmo eodem loco quasi leucis quinque; & operi quidem instanter instabat. Tres verò Barones Episcopi, sc. Rogerus de Coyneriis, Gaufridus Escoland, & Bertram de Bulemere, sacrilegio cognito & prophanatione diffamata, eligentes magis pro sacris mori quam Dei injurias non ultum pergere quantum potuerunt, manu congregatâ ad locum accesserunt; ut nefario operi impedimentum afferrent; sed non eos sustinuerunt Willelmi adjutores. Quidam fugæ se dederunt; alii verò se in Ecclesiâ, quæ jam fossatâ propemodum tota cincta fuerat, se concluderunt; & super turrim stantes atque propugnacula quæ fecerant, accedentes sagittando atque jaculando avertere cœnabantur; sed inaniter. Nam qui oppugnabant nec quid paterentur meditantes, nec quid pati possent metientes, quidam eorum per fenestras irrepti, alii verò super prophanos ignes immittentes, quoniam rei necessitas ita poscebat, citius quàm sperabatur locum & sacrilegos capiunt. Eorum verò plures flammis exusti sunt, plures quoque caprone abducti, Deo illis dignam reddente mercedem. Contigerat autem nepotem Willelmi alterum Willelmum primâ die incepti operis illius infirmitate opprimi. Verum tamen inde sublatus de nocte, ex infirmitate in mentis vesaniam venit; & aliquamdiu miserè vexatus expiravit. Quidam quoque cæmentarius operi maligno propensius insistens tempore quo locum ipsum capi contigit, in ipso invenitur opere repente insanire; & eductus à comitibus, antequam Dunelmum veniret, masticans linguam suam mortuus est. Congregato interim exercitu Comes Henricus ducens secum Episcopum in provinciam venit, atque Dunelmum appropinquavit. Interea exeuntes Willelmi comites, ignem Hospitali apud S. Ægidii Ecclesiam immiserunt, & villam ad eam pertinentem totam concremaverunt. Partem quoque burgi, quæ ad Monachorum jus pertinebat, igni tradiderunt. E residuo Comitum milites insecuti quod residuum erat burgi incendio consumpserunt. Deinde Comes ad Tonnelau cum exercitu vadens, reddentibus ei Castellum custodibus, nequaquam id Episcopo reddere voluit, sed suos imposuit; qui terram, quam protegere debuerant, depredari cœperunt, & multa in Episcopatu damna fecerunt. Comes autem his actis in se rediit; & Episcopus ad novum Castellum perrexit. Ad eum locum

cum non multò post Rex Scotia venit, tractus illuc à Willelmo, qui ei Castellum tradere spolianderat. Veruntamen ad ejus colloquium apud Gatesthuver veniens, spe frustratam reliquit; rediensque Dunelmum, cum Rogero de Coyneriis pactiones componere cœpit.

C A P. IX. *Quomodo Willelmus de Barba receptus est ad Episcopatum Dunelmia.*

Quibus tandem eousque deventum est; ut Episcopus non tam pactis credens quàm à suis coactus & multorum extremâ necessitate compulsus, versus Dunelmum ire perrexit. Jam cum suis Rogerus de Coyneriis oppidum habebat; & Willelmus in Monachorum curiâ Episcopum expectabat. Sic igitur inopinabiliter rebus mutatis, Episcopus in die festivitatis S. Lucae Evangelistæ cum Archiepiscopo Eboracensi & Episcopo Carleolensi Dunelmum intravit. Cujus prostratus pedibus Willelmus cùm interrogante Episcopo palam confiteretur nil sibi aut in pecuniâ aut in rebus aliis Episcopum promississe, sed de male actis quidem se poenitere, gratis verò se Castellum & omnia sua dimittere Episcopo; ideo se nudum ad ipsius pedes & paratum ad satisfactionem de omnibus afferre; ab Episcopis, quantum ad eos pertinere poterat, salvâ reverentiâ Domini Apostolici, ad initium poenitentia susceptus est. Sacramento autem facto coram ipsis Episcopis, omnia quæ fecerat damna singulis se redditurum promisit. Et sic post tam longum exilium, post tot vexationes, post multorum tam multa detrimenta, operante Deo consolationem suorum, in sede sua Episcopus solemniiter susceptus est.

GAUFRIDI Sacristæ de Coldingham

HISTORIA

DE STATU

Ecclesiæ Dunelmensis

Ab anno MCXLIV. ad annum MCCXIV.

Incipit liber Gaufridi Sacristæ de Coldingham de statu Ecclesiæ Dunelmensis ; qui incipit ab obitu Willelmi de S. Barbara Episcopi usque ad electionem Domini Morgani.

CAP. I. De obitu Willelmi Episcopi^a.

ERAT Willelmus Dunelmensis Episcopus secundus, moribus insignis, staturâ & canitie venerabilis, hospitalitatis obsequio deditus, & cotidianis elemosinis ut pauperum necessitatibus subveniret intentus. Cumque minus antecessoribus vel successoribus Episcopis haberet; non tamen minus gloriâ enituit, quos copiâ simul & largitione præcessit; manu namque fructificans largitatem opibus vendicabat meliorem. Paulò iracundior tantum in moribus videbatur excedere; Monachis aut Provincialibus molestiam nullam retribuit; nec Ecclesiæ possessiones aut ornamenta contulit: In sui tamen relinquens memoriam illibatæ innocentiae perseverantiam. Transactisque in Episcopatu IX. annis, dormivit cum patribus suis anno ab Incarnatione Domini MCLII.

CAP. II. De electione HUGONIS Dunelmensis Episcopi^a.

Quia igitur in humanæ conditionis rotâ nil firmum, nec in gloriâ fortunæ constat esse perpetuum; jam ad novum hanc Ecclesiam statum urgebat necessitas rerum; quæ toties creditur immutasse, quoties decedente suo Pon-

^a Willelmus Episcopus vixit in Episcopatu annis 9. mensibus 4. diebus 5. Transiit Idus Decembris, tam annis plenus quam moribus, vir & religione & prudentia plurimè laudabilis, &c. Sic continuatio Historiæ Simeonis de Ecclesia Dunelm. inter X. Scriptores Twisdenianos p. 66. Obiit 1153. Idib. Novembr. juxta Johannem Hagustaldensem. Verius Annales Dunelm. & Historia major Dunelm. Obiit 1152. 14. Novembr. cùm sedisset annis 9. mensibus 5. diebus 7. Ecclesia vacavit post obitum ejus annis 2. hebdomade 1. diebus 6.

^a Die 79. post obitum Willelmi Episcopi, anno Regis Stephani 18. Indictione 1. (viz. anno Christi 1153. incunte) 11. Cal. Febr. electus est in Episcopum Hugo, Eboracensis Ecclesiæ Thesaurarius & Archidiaconus. Sic habet Continuatio Simeonis Twisdeniana p. 66. De die consentiunt Gaufridus & Annales Dunelmenses; ut hinc constet Willelmi Episcopi obitum mense Novembri superiore contigisse; quamvis hic loci pro 79. legendum videatur 71. Hugo iste, cognomento Putescentis, sive de Pusar, aliis de Pudsey, nepos

tifice

tifice in alterius regimen visa est successisse. Hujus siquidem honoris quasi [plures] occupaverat ambitio; Priorem autem ardentius sollicitabat & Archidiaconum, quorum judicio sacerdotis maximè pendeat electio. Volebat alter ab altero eligi; nec tamen alter alterum volebat assumi; factaque est inter eos quædam animorum contentio, quis eorum videretur major, & ad ascensum Episcopalem quoquo modo fieri posset vicinior. Domum denique Dei, quam neuter optabat alteri, ad alium ordinante Domino necesse erat transferri. Ad celebrandam ergo juxta antiquam consuetudinem & antiquorum Patrum institutionem Episcopi sui electionem coegerunt Synodum; Clerique & populi consensu agnito, elegerunt uno animo, unâ voce XI. Cal. Februarii virum venerabilem Hugonem Thesaurarium Eboracensem, juvenem tunc circiter annorum XXV. de Puteaco oriundum, formâ similiter & genere præclarum, anno Dominicæ Incarnationis M C LIII. Quod eo magis faciebant, eò quodd nobilitatis & honoris optima fuit conjunctio; ut unde originis gratiâ extitit præclarior, inde ex virtute animi ad tuendas libertates & jura Ecclesiæ promovenda fieret præstantior. Hoc autem ut ad Henrici Mordac Archiepiscopi Eboracensis & Bernardi Abbatis Clarævallenfis & aliorum probabiliū virorum notitiam attigisset; gravi in Priorem Laurentium & majores Ecclesiæ furore accensi sunt; indignè ferentes, quod sine ipsis tam arduum & hæcenus insolitum præsumpsissent attemptare negotium. Dicebant enim electionem sine consensu Metropolitani factam irritandam, & inter ea quæ sacrorum canonum disciplinam non prætendunt puniendam. Electumque tenerum & delicatum adhuc sæculi desideria redolere; spiritualia minùs sapere, nec habere expertum quid sit moribus Præfulis congruum. Neque ad Ecclesiæ regimen debere admitti, cui nulla morum sanctitas aut contingentia suffragaretur auctoritas. Nec in eligendo Præsule formam corporis vel favorem considerare originis, sed potius vitam & meritum; & provectionis & ætatis requiri personam, quæ nosset subditorum infirmitatibus verbo pariter & exemplo consulere. Et quidem bonum zelum gererent, si pietatis studio eorum, si quæ contra canones admisissent, correctioni insisterent: Clausis autem oculis ferebantur in præjudicium Dunelmensis Ecclesiæ; dum æmulatione ducti electionem Episcopi ad suum, i. e. Eboracensis Ecclesiæ judicium voluissent transferre; quod nec consuetudo perhibet gestum, nec privilegia permittunt esse gerendum. Tentabant summopere objectis accusationibus Priorem flectere; quatinus aut vocem immutaret aut reinnovaret. Solus Episcopus Wintoniensis cum consensu Regis Stephani partem fovebat Electi; literis simul & nunciis suadens cœptis operam impendere; ne pro defectu causæ foedum futuris temporibus exemplum relinqueret, & damnum perpetuum redundaret Ecclesiæ. In omnibus his non peccavit Prior labiis suis immobilis, nec minis obtreçantium nec à statu rectitudinis impulsu declinans propriæ debilitatis. Erat enim juris peritus, eloquentiâ præditus, divinis institutis

erat Henrici Episcopi Wintoniensis & Stephani Regis, Ecclesiæ Eboracensis Thesaurarius à Willelmo Archiepiscopo, Wintoniensis Archidiaconus ab Henrico Episcopo constitutus, utrumque munus militari potius quàm Clericali more administravit. Henrico enim Archiepiscopo Ebor. quod in Ecclesiam & urbem Ebor. regio præcepto non admitteretur, anno 1149. ipsum & omnes in civitate consistentes excommunicante, ipse nihil de Ecclesiasticis officiis omitti permittens, Archiepiscopum & ei obsequentes pari instantiâ excommunicari fecit; & mox in Southangliam transiens, Episcopales possessiones Wintoniæ & castra

cum militari manu ipse militans defensabat: prout habet Johannes Hagustald. p. 277. Consecratus est ab Anastasio Papâ 1153. 20. Decembr. Malè Gaufridus, Historia Major & Annales Dunelm. die S. Thomæ Apostoli consecratum scribunt. Ista enim Dominica non erat; & consecrationem anno 1153. Dominicâ ante Natale proximâ Hovedenus & Matrosensis, in Vigilia S. Thomæ Gervasius, factam fuisse produnt. Intronizatum fuisse 1154. 2. Maii Historia Major & Annales Dunelm. concordî testimonio confirmant.

sufficienter instructus, non habens opus ab aliis mendicare consilium in adversis. Archiepiscopus verò universa in suum ducens quæ gerebantur contemptum, præcipuos electionis fautores vinculo anathematis innodavit; sententiam contestans nec pro Rege Stephano nec Eustachio filio ejus, qui pro Hugone quoddam cognatus erat, intercedebant, remittendam fore, donec universi poenitentiam compuncti iudicio starent Eboracensis Ecclesiæ. Tandem obtinente Theodbaldo Archiepiscopo ac Legato, personas apud Beverlacum absolvit; ubi in liminibus Ecclesiæ singuli nudi virgis sunt coram omnibus cæsi; sed Hugo minimè ab eo meruit consecrari. At illi, quamvis populo spectaculum fierent ridiculum, majorem ex nuditate credebant decorem se induisse; quoddam digni habiti sunt tantas pro libertate Ecclesiæ contumelias suscepisse. Verecundiam tamen & scandalo confecti, in magnam moestitudinem delapsi, à proposito sui soliditate non sunt immutati. Romam igitur proficisci statuentes iter arripiunt, Laurentius sc. Prior & Laurentius Archidiaconus, & nonnulli de Episcopatu viri nobiles & staturâ venerabiles, tantum reverentiæ prætendentes in vultu & gerentes in habitu; quoddam quocunque venirent, intuentes in admirationem sui converterent; qui foelicem illam & incomparabilem Ecclesiam, quæ tam conspicuos haberet viros, prædicarent. Et transfretantes, prius quam transalpinârunt, audierunt Papam Eugenium, cui tota adversæ partis spes incumberebat, eò quoddam ipse sicut & ipsi Cisterciensis esset, humanis excessisse; aliumque Athanasium nomine virum sanctum & senem in Apostolatu successisse. Speque meliori conceptâ, laborem itineris alacritate alleviabant mentis.

CAP. III. De consecratione Hugonis Dunelmensis Episcopi.

Venientes itaque Romam, & à Domino Papâ honorifice suscepti, coram eo die altero de Electo suo loquelam deponunt; & ut ei manus consecrationis apponeret, humiliter petunt; dicentes hanc suæ occasionem fuisse peregrinationis. Cum protinus à quibusdam circumstantibus contradicitur, & de teneritudine adolescentiæ objicitur; certantibus aliis electionem ejus admittendam & Apostolicâ consecratione dignam. Ad quod probandum convenientia de majorum exemplis produxerunt testimonia; videlicet quoddam puer VII. annorum Joas regnaverat; & Daniel annis puer, animo senex, senes in iudicio convicit. His itaque allegantibus & aliis intervenientibus, Dominus Papa votis petentium annuit; & eum in Festivitate S. Thomæ Apostoli in Episcopum consecravit. Desiderio itaque suo cum triumpho potiti, patriam redeunt. In itinere, pro dolor, Prior Laurentius subitâ infirmitate corripitur; & apud quandam Galliarum vicum decumbens, viam patrum suorum ingreditur. Cujus ossa transactis post aliquot annis Dunelmum sunt translata, & in Cœmiterio fratrum condita. Episcopus verò morarum impatiens, relictis cum Priore qui ejus ægritudini deservirent, viâ indulsit. Et Angliam veniens, optatæ exultationis, quamvis de inimici interitu gaudendum non esset, nuncium excepit de morte Henrici Eboracensis Archiepiscopi. Ita ipse his qui sibi adversabantur è medio sublatis, liber cathedram Episcopalem nullo contradicente aut obstante conscendit anno Dominicæ Incarnationis MCLIV. * VII. Nonas Maii. Cœpit igitur de gravitate morum annorum juventuti consulere, & honorum exhibitione ingenuitatem venustare. Et primò quidem se singulis conformans gerebat, se humilem & vultus hilaritate & sermonis jucunditate; & sic universitatis in se convertit affectum. Eratque de Episcopo suo communis omnium assertio, populum suum è Cælo Dominum misericorditer respexisse; qui novum in terrâ Danielelem suscitasset; dum eis ætate juvenem, moribus senem Pontificem direxisset. Gradui suo

* VI. Non. Co-
dex alter.

suo tam plerumque nobilitas quam juvenus contraria imperabat ; quæ non minus reverentiâ famæ quam amore justitiæ compescebat. In multis tamen utramque profecutus est affectionem. Correptus etiam à suis, nonnunquam tanquam senioribus adquiescebat ; paulatim tamen in subditos cupiditatis fræna laxare. Interea egressi sunt de Israel filii iniqui, honoris cupidi, delatores, invidi, ore serpentino in aurem Episcopi susurrantes, si quid in ipsum à Priore vel à quolibet Fratrum secretò vel jocosè dictum fuisset, quod ad iracundiam & odium eorum illum movere potuisset. Secretum quoque Capituli, quod piæ recordationis Cœnobii hujus fundator Willelmus sub anathematis interdicto fieri prohibuit, ad ipsum deferebant ; & vexationibus, quas ab antecessoribus Episcopis pertulerant, insistebant. His Episcopus fidem accommodans, subito mutatus est ; de die in diem austerior apparuit ; & à colloquiis eorum, quibus frequenter interesse delectabatur, abstinuit. ♦ Nihil verò quandoque gerebatur impetne. Multi namque Monachorum, qui vel accusationibus vel adulationibus indulgebant, vel familiaritate suffulti Episcopi, cellarum custodias vel offam aliquam in contemptum Prioris & Ordinis usurpabant, divinæ districtiōnis manum experti miserabiliter decēsserunt.

C A P. IV. De successione Absolonis, Thomæ, Germani & Bertrani Priorum Dunelmensium.

DEfuncto igitur Laurentio Priore, Prioratum accepit Absolon, vir quidem de forinsecis edoctus, sed minus literis eruditus ; sub quo nutabant libertates Ecclesiæ, dum non esset qui contra Episcopum vocem contradictionis assumeret. Huic successit Thomas, communi consilio fratrum electus, largitatis amator & temperantiæ cultor. Qui eis reluctari suadentibus, eorum se fidei & juramento committens, probitatem experiri decrevit ; & abortâ super quibusdam libertatibus, maxime tamen super Ecclesiâ de Alvertonâ, inter ipsum & Episcopum contentione, viriliter restitit. Fratribus verò sicut cera à facie ignis illico timore solutis, & eum sibi in conflictu relinquentibus, violentiâ Episcopi depositus cessit ; & Farnen secedens, bono fine quievit. Post quem in Priorem provehitur Germanus, summæ simplicitatis & patientiæ Monachus, habens quidem voluntatem resistendi, sed enormi prædecessoris turbatus exemplo, quo minimè fratrum confideret auxilio ; considerans se ad hoc viribus imparē, & contra tractum fluminis niti impotentem, in patientiâ magis fovere eligit honorem quam sine fructu temporalem nomini suo adicere confusionem. Ei tamen Episcopus quasdam libertates à Ranulpho Episcopo deletas sive prohibitas restituit ; e quibus quasdam elegit, quasdam ex simplicitate neglexit ; quas successor ejus Bertranus, sc. sedem Abbatis in Choro & Capitulo renovavit. Isto demum huic vitæ sublato, idem Bertranus eligitur, vir bonus & strenuus ; cujus præconium est, quod suis temporibus Ecclesia pristinis restituta est libertatibus. Episcopus ergo nec erga Barones nec Clericos, in quibus maxime confidebat, veterum statuta servabat. Comperit enim penes eos jam non modicum sui residere timorem, & plurimam mentis inolevisse cupiditatem ; ut nec obsilare vel in occultis auderent ; & si quando vultum prætenderet hilarem, & loqueretur pacificè, tantæ dignationi suæ gratias agerent. Quos amabat, libertati ; quos volebat, servituti dabat ; ut quorundam hereditates & jura videretur in extraneos contulisse, & novis institutionibus antiquas Episcopatus leges & consuetudines penitus immutasse. Venientes ad se Monachos honorificè semper excipiebat, & Dominos vocabat ; quo eorum dilectionem non mediocriter obtinebat. De rebus Episcopatus multiplicandis & possessionibus dilatandis omnem gerebat sollicitudinem ; ut in brevi priores redditus nova adæquarent atque transfirent incrementa ; quæ non tam suis quam

Z z z z

succeden-

succedentium sibi iudicabat usibus profutura. Libertates quoque suas nec Regis nec Archiepiscopi nec aliorum quorumcunque obreptione violari; nec aliquem qui suæ ditioni subiacebat vel se ejus patrocinio committebat, impetentium fortitudine passus est conturbari. Erat in omnibus fortunatissimus; & ad quæcunque gerenda vel adinvenienda direxit animum, ad votum prospere succedebant. Unde non minus stupenda videntur quam dolenda in solum cupiditatis devolvi vitium, cui ferè universorum suffragabatur gratia morum.

C A P. V. De obitu S. Godrici, & passione S. Thomæ Cant. Archiepiscopi.

ANno Pontificatus sui xviii. Prioratus Germani viii. anno, anno ab incarnatione Domini MCLXX. venerabilis heremita Godricus in senectute hominigravit à sæculo. Eodem quoque anno pretiosus athleta Domini Archiepiscopus Cant. Thomas &c. Eo verò priusquam talia fierent adhuc pro debito pastoralis officii exulante, Episcopus Dunelmensis, sicut universi penè per Angliam Co-episcopi, eò quod contra iniquas pravaricationes & inauditas Regis Henrici II. constitutiones divinis legibus [adversas] non obstiterint, sed magis eas juramento suo firmaverint; suspensionis sententiam accepit. Sed interveniente pro eo eodem Archipræsule, quod multò fuerat innocentior, absolvi promeruit.

C A P. VI. De guerrâ inter Henricum II. Regem & filios suos, & de captione Willelmi Regis Scotorum apud Alnewyk.

LApso verò post hæc biennio, Henricus Regis Henrici II. filius, alter Abolton, surrexit in patrem &c. Fuerunt autem qui contra Episcopum Dunelmensem Regis animum concitarunt, eò quod diceretur in occulto Regi Scotiæ concessisse, dum liberum ei per fines suos transitum tribueret, & nullam resistendi similitudinem exhiberet; & ipse in immensâ pecuniæ quantitate punitus est.

C A P. VII. De ornamentis, quæ Hugo Episcopus contulit Ecclesiæ Dunelmensi.

ANecessorum studia, qui Ecclesiam construxerant & multa ad decorem & monumentum illuc contulerant, approbans, diligentiam æmulari studuit, à quibus documenta probitatis accepit. Novum ergo ad Orientalem hujus Ecclesiæ plagam opus construere cœpit. A transmarinis partibus deferbantur columnæ & bases marmoreæ. Cumque plures non sine ipsorum periculo fati intercedentibus admitterentur magistri, & tot haberet principia quot magistros; sumptibus copiosis in operarios impensis, & muris in aliquam vix altitudinem erectis, in rimas tandem deficiens, manifestum dabat indicium id Deo & famulo suo S. Cuthberto non fuisse acceptum. Omisso itaque opere illo, aliud ad Occidentem inchoavit; in quo muliebris licite fieret introitus: ut qui non habebant ad secretiora sanctorum locorum corporalem accessum,

* Godricus, Heremita sanctissimus, apud Walpole in provinciâ Norfolkienſi natus, postquam annos 60. in heremô Finchalenſi ex-

giſſet, obiit 1.170.21. Maii, teſte Marthæo Paris, qui multa de eo ſcriptis, commendavit.

aliquod haberent ex eorum contemplatione solatium. Fecit etiam in Ecclesia coram altari tria ex argento bacilia cum initiis suis argenteis cristallis mixtim insertis dependi, in quibus lumina die noctuque perpetuo ardentia ob venerationem sancti patris Cuthberti & reliquiarum lucerent; alia quoque in circuitu altaris ad instar coronæ super candelabrum poni, quæ majoribus solenniis accensa Ecclesiam suis fulgoribus irradiarent. Ad quorum defectus omnes in futuro evacuandos eis inveniendis redditus constituit, certo termino percipiendos. Feretrumque ex auro & argento, in quod ossa Venerabilis Bedæ Presbyteri & Doctoris transferre decrevit, ex studio artificum tantâ diligentia compositum; ut quid magis in eo præstet, opus an decor, merito veniat in dubium. In ornamentis verò, cruce sc. & calice pariter ex auro, & aliis quæ alibi scripta habentur, famam melius exornavit; id semper in corde recogitans canticum, † *Domine dilexi decorem domus tue*. Præterea Hospitale de Schirburne construxit in elephantiosos in Episcopatu suo circumquaque collectos, ibidem instituit, aptisque eorum usibus habitaculis ampliavit; & ne quid sollicitudini caritatis deesset, ad eorum perpetuam sustentationem terras & Ecclesias concessit & confirmavit. Fecit pontem de Elnete, & Burgum similiter; quem postea Monachis, eò quod juris eorum esset, cum libertatibus suis integrè resignavit. Murum quoque à portâ Aquilonari usque ad Australem novum fecit. In ædificiis quoque eandem habebat instantiam; nec in qualibet rerum pensabat erogatione sive dispositione dispendium; dum omnia vel ejus voluntatem explerent, vel parerent laudem. In Castello namque Dunelmensi ædificia, quæ primis Episcopatus sui temporibus flamma consumpserat, renovavit; & Castellum de Northam, quod munitionibus infirmum reperit, turre validissimâ forte reddidit. Apud Alvertonam etiam firmavit oppidum, impetrato à Rege ut inter adulterina, quæ tunc ubique per Angliam destrui juebantur, hoc solum integritatis privilegium obtineret; quod Rex tamen postea mandavit everti & solo funditus æquari. In aliis quoque locis suis, quæ vel domorum raritas sive vetustas minus honestati vel Episcopali susceptioni fecerat idonea, habitacula diversa & in sublime erecta construxit; maximum hoc esse genus æstimans probitatis, nullam posteris occasionem reliquisse sollicitudinis. Erat vir consilii, temperantiæ cultor, & amator prudentiæ, probitate edoctus magistrâ celsitudinis culmen appetere, æqualem Baronibus transcendere societatem, omnem libertatis prærogativam transire, & contra insurgentes potentias rigoris frontem erigere. In omnibus ita compositus; ut nec veste intuentem offenderet. Divitiis sociabat audaciam, scientiæ eloquentiam, ut utrinque munitus obloquentium linguas retunderet, & virtutem elideret adversam. Cumque innumeros pro libertate Ecclesiæ tuendâ susciperet congressus; præclaros semper nomini suo titulos reportabat illæsus; adeoque justitiæ in tuendis zelum & nobilitatis in ampliandâ gloriâ exercebat ingenium; ut multorum in se livorem excitaret, qui fortitudinem suam dicerent fuisse tyrannidem & copiam elationem.

† Psal. XXVI.
8.

CAP. VIII. De captione S. Crucis in terrâ Jerosolymitanâ.

ANno ab Incarnatione Domini MCLXXXVII. terram Hierosolimitanam Paganorum incurfus magnâ ex parte obtinuit, &c. Episcopus vero cruce susceptâ, aliorum Episcoporum & Abbatum exemplo animatus, non modicam à suis [in iter sublevandum] pecuniam extorsit; fecitque sibi navem pulcherrimam & naves, quarum se firmitati & suos, necessaria quoque & arma deferenda tutius crederet, ollasque coquinarias & vasa diversa ex argento, sedile quoque argenteum mirandi operis & decoris; ut majorum Episcoporum sive Ducum gloriam superaret.

Z z z z 2

C A P.

CAP. IX. Hugo Dunelmensis Episcopus factus est Comes Northumbriæ.

REge interea Henrico humanis rebus exempto, Ricardus filius ejus ei in regnum successit: cujus coronationi Londoniæ iii. Non. Septembr. Episcopus interfuit; quem Rex in tantæ familiaritatis & dilectionis gratiam associavit; ut patrem nomine veneraretur, & filiali coleret affectu, nec aliqua in regno suo sine ipsius arbitrio statui vel disponi permetteret; curamque regni ejus prudentiæ & fidei, donec à peregrinatione reverteretur, committeret. Deditque ei Comitatum Northanimbriæ & Satbirgiam cum pertinentiis suis, & cartâ suâ confirmavit, pro undecim mille libris; ita tamen quòd Northanimbriam in vitâ suâ teneret; Satbrigia autem jure perpetuo possidenda tam in suos quàm in succedentium Episcoporum usus perseveraret. Versumquè est omnibus in miraculum, videre Episcopum gladio militari accinctum, de veteri Episcopo novum Comitem factum. Honore verò ipse gaudebat animus; missisque Romam nunciis III. annorum inducias petiit; & postmodum penitus à voto peregrinationis impetravit absolvi. Rex igitur de terrâ Sirix revertens, à Duce * Hoftriciæ captus, & Imperatori venditus, Legatariis in Angliam directis, mandavit suæ liberationi celerius & uberius ab omnibus subveniri, aurumque & argentum ecclesiarum & vasa sancta vel eorum redemptionem ad se transmitti. Episcopus autem Ecclesiam Dunelmensem nullam volens sustinere diminutionem, quam novis semper decoris optabat incrementis proficere, thesaurum datis C. marcis redemit, & illibatum loco muneris Ecclesiæ restituit. Misit quoque Regi duo millia librarum argenti; quæ ille minis gratanter accepit; eo quòd censeret modicum præstitisse, quem sub obtentu liberationis suæ immanes copias didicerat adunasse. Inter quas tam multiplicium tempestarum vicissitudines à constructione Ecclesiæ de Deringhtoun non destitit; in qua Clericis constitutis, Ordinem qui olim in Dunelmò fuerat revocare decrevit. Aliam quoque quidam de Giseburniæ professione egressi prope Dunelmum in parochiâ Monachorum fundaverant; Monachis contra id ægrè ferentibus, & ne quid in præjudicium Ecclesiæ attemptaretur prohibentibus, Henricus de Puteaco filius Episcopi patrocinium eis advocacionis præstante, operi nihilominus operam dabant. V. debatur his Episcopus assentire; dum querelas Monachorum ad ipsam frequenter delatas non admitteret; sed objecto nullum eis nasci posse libertatis sive possessionis dispendium, permissione simulatâ præteriret. Amisso igitur Comitatus officio, Satburgiam revocare satagebat; ad cujus desiderii effectum magis censuum quàm meritorum sive precum more solito profuturum sciens esse suffragium, duobus mille libris ob ejus restitutionem oblati, Regis animum emollevit, qui & literas & verba amica Episcopo direxit. Ex quarum dulcedine magni jam de spe & fiduciâ exultationis & gaudii inerant conceptus; ignorante Episcopo quos ei fructus proximæ tribulationis parturiret occurfus.

* In Concilio apud Pipewelle 1189. mense Septembri Rex constituit Hugonem Dunelmensem Episcopum & Willelmum Comitem Albemarlæ summos Justiciarios Angliæ. Anno 1190. mense Febuario Rex statuit Willelmum Eliensem Epi-

scopum Cancellarium suum summum Justiciarium Angliæ; & concessit Hugoni Dunelmensi Episcopo Justiciariam à fluvio Humbre usque ad terram Regis Scotiæ. Sic Hovedenus f. 375. & 378.

C A P. X. De obitu Hugonis Dunelmensis Episcopi.

I Tinere namque versùs Curiam arcepto, subita cum apud Cretam quasi de cœnâ hesternâ oborta subrepsit agritudo, quæ cotidianis, quoad usque Doncastram veniret, dolorum fovebat augmentis. Ubi opâ ulterius æquo præ molestiâ progredi non posset; Hoveden navigio decessus, crebris anhelibus ad exitum cœpit urgeri. Inter quæ corporales angustias, quas perfererat, peccatorum quoque recordatio conscientiam ad penitentiam lamenra salubriter compungebat. Monachis autem terras & libertates, quas eis abstulerat, restituit; & his villam de Neutoun, quam ipse propriis sumptibus emerat, adjecit, & cartâ suâ confirmavit. Hereditates quoque & jura quorumcunque in Episcopatu abstulit vel minoravit, singulis restitui debitâ redintegratione mandavit. Jussit præterea Regi duo mille marcas, quas pro Satbrigîâ & aliis dignitatibus promiserat, solvi: adeò de profectibus successorum sollicitus, ut cum moriente, quam in honoribus acquirendis semper habebat, dilectio non moreretur Ecclesiâ, id sibi perpetuam conferens in laudem, quod in usum cæteris cederet temporalem. Sedit annis XLI. & mensibus II. & diebus * XIV. & Episcopatu optimè administrato, senex & plenus dierum excessit. feriâ sextâ V. Non. Martii anno ab incarnatione Domini MCXCV. Corpore ejus Dunelmum delato & nondum sepulto, Hugo Bardolfi saisivit Castellum in manus Domini Regis. Oppidani verò claves ad loculum B. Cuthberti deponentes, ei tanquam summo defensori omnem resignabant curam, cui ipse permitteret deinceps obtinendam. Milites memorati Hugonis, ut eis darentur, à Monachis postulabant; protestantes seipsos recepturos ad honorem sancti Confessoris, nec ob periculum sed commodum juris eorum & conservandæ libertatis.

* IV. habent
Annales Dunelm.

C A P. XI. De Rânulpho de Grimesbi.

Illis autem id quidem eis licere permittentibus, dare autem nolentibus; quidam qui majori potestate alios videbatur excellere, habiliter accessit, & claves de feretro reverenter tulit; sed non impune. Cum enim extra januam Ecclesiæ paululum processisset; cœpit subito vehementi corporis actu fatigari, & ferro in manibus calecente, novitate rei in timorem converti. Gressuque timenti sub celeritate reversus, eas unde tulerat projecit, nec tamen præsumptionis pristinæ potam taliter effugit. In domo namque suâ in provinciâ Lyndissi subitâ correptus agritudine, in insaniam quoque incidens, miserabiliter coram oculis suorum videbatur interiisse. Possessiones interea Episcopi & oppida Ballivi Regis occupabant; qui primò Hugoni Bardolf, deinde Archidiacono Herefordensi, novissimè Ricardo Briwerre & Gilberto filio Reinfridi Episcopatum commisit. Qui cum sibi vicissim succederent, & singulis ferè mensibus novos in custodiis Præpositos instituerent; illi commodis suis ardentius insistentes, ex alternâ mutatione provincialibus mala innovabant. De thesauris Episcopi diligentius inquirebant; & non solum familiares & Officiales Episcopi, sed eos etiam qui nullius ei familiaritatis vel officii gratiâ

^h Obiit apud Hoveden 1195. 3. Martii, feriâ 6. sepultus apud Dunelmum in Capitulo Monachorum. Vacavit Ecclesia annis 2. ferè. Verba sunt Annalium Dunelm. quibus suffragantur Hovedenus & Mailrosensis. De Hugonis Episcopi moribus, vitiis, opibus, rebus gestis, atque prole Willelmus Neubrigenis

ubertim agit *Hist. Angl.* l. 1. c. 26. l. 5. c. 10, 11. His ego id duntaxat adjiciam, illum Ecclesiam Dunelmensem ab Eboracensis Archiepiscopi ditione eximi olim obtinuisse. Exemptionem Cælestinus Papa cassavit bullâ editâ 1191. 11. Maii. Concilio Lateranensi anno 1179. Hugo interfuit.

fuerant

fuerant astricti, sed aliquid abundantius videbantur habere, regii auctoritate imperii ad solvendum cogeant. Nonnulli quoque Provincialium his quæ Episcopus de restitutione mandaverat innitentes, in ea quæ sui juris erant minus consultè irrumpentes, in misericordiâ Regis propriæ temeritatis laqueo sunt inodati, nec tamen propositi sui desiderium consecuti. Monachi verò nondum aliqua horum inquietudine pulsati, suæ propensius satagebant prospicere quieti: directique sunt Monachi, qui literas tuitionis & confirmationis libertatum à Rege impetrarent. Ab eo autem minime super his merebantur audire; eò quod apud Monachos pecuniam Episcopi esse reconditam, jamque ab eis electionem factam, accusantium livor fecerat intelligi. Adharebant enim Regi quidam Episcopo quondam amantissimi; qui in hoc tam suam liberationem quam rerum suarum solutionem constituebant; si nec Clericum nec Laicum præterirent, quem suæ proditiōis malignitate non tetigissent. Unde plerunque injustis vexationibus aggravati, multa denique rerum suarum damna sunt perpeffi. Prior vero Archiepiscopo Cantuariensi accusatus, ei apud Eboracum occurrit, super his quæ ei objicerentur responsurus. Cumque Archiepiscopus X. mille libras ab eo argenti exigeret, & ad solvendum commoneret; Prior tam suam quam fratrum innocentiam purgabat; & in amicitiam Archiepiscopi non mediocriter admissus, literas ab eo ad cohibendas Regalium, si quæ orirentur, violentias impetravit. In eo tempore idem Archiepiscopus, Apostolicæ Sedis Legatus, apud Eboracum Concilium celebravit; & Prior locum Dunelmensis Episcopi, i. e. dextram Legati in Concilio & in prandio, ægrè id ferentibus Decano & plerisque Eboracensis Ecclesiæ majoribus, obrinuit. Monachi denique in antiquam Ecclesiæ missi libertatem, Ecclesias vacuas dabant, & redditus augebant, & in omnibus suæ dignitatis vigorem exercebant.

CAP. XII. De electione PHILIPPI PICTAVIENSIS.

Missi sunt præterea Monachi, qui Regis animum super electione Episcopi consulerent; quos ipse de quodam familiari suo Domino Philippo Pictaviensi humiliter convenit; multas amicitias & libertatum confirmationes pollicens, si hunc fratres voluissent. Quo ipsi audito, eundem tam propter eximiæ honestatis & probitatis quam de eo acceperant opinionem, quam conceptam de regiâ promissione fiduciam, in Capitulo suo elegerunt II. Non. Januarii. Unde Rex mirabili exultatione repletus, gratias eis egit; & domum Dunelmensem in protectione suâ suscipiens, libertates quâs postulaverant confirmavit. Constructionis interea Monasterii apud Bacstanesforde impatientes Monachi Canonicos in causam vocaverant; & usque ad ejectionem eorum tam literis Apostolicis quam juri suo & prudentiæ innitentes, nec expensis nec labori parcentes institerant. Henricus demum de Puteaco pœnitentiâ ductus veniam à Priore & Fratribus suæ præsumptionis expetiit, & in concordiam sub hac formâ pacis rediit. Concesserunt prædicti Prior & Monachi eidem Henrico locum suum de Finckale cum pertinentiis suis; quem idem Henricus super altare

¹ Philippus Pictaviensis, gente Aquitanus, postquam Ricardo Regi à secretis consiliis adhibitus, sedulam ei operam diu præstitisset, in Episcopum Dunelm. electus est à Monachis Dunelm. coram Huberto Archiepiscopo Cant. apud Alvertun (factum id 1195. mense Novembri Gervasius asserit) Presbyter ab Henrico Landaveni Episcopo apud Dunelmum ordinatus 1196. 15. Junii, Episcopus

à Cœlestino Papâ apud Romam in Ecclesia Lateranensi consecratus 1197. 20. April. Ex Annalibus Dunelm. Hovedeno, Dicetensi, &c. Huic Ricardus Rex monetam in urbe Dunelmensi cudendi licentiam anno 1196. concessit. Johanni Regi perquam gratus, ipsi author extitisse dicitur, ut spreto Papæ censuris potestatem regiam constanter assereret. Vide Parisium, p. 231, &c.

B. Cuth

B. Cuthberti in eleemosinam obtulit, & Ecclesiæ in perpetuum liberè possidentiam cum omnibus rebus & possessionibus, quas in usus prius contulerat Canonicorum, concessit & confirmavit; sc. ut illic Ecclesiam construeret & Conventum Monachorum institueret. Elegit Priorem de ipsis fratribus cum consensu Prioris & Capituli, Thomam sc. Sacristam Dunelmensem; qui adhibitis sibi aliquibus fratribus eundem locum regendum suscepit anno ab Incarnatione Domini MCXCVI. Eodem anno obiit Burcardus Archidiaconus Dunelmensis VIII. Idus Decembr. qui dudum ex promisso Regis obtinuisset, si tamen regis voluntati dato quod petebatur argento satisfacere voluisset.

Electus ergo Dunelmensis Romam profectus à Papâ Cœlestino consecratus est XII. Cal. Maii anno Domini * MCXCVIII. Nec tunc quidem Monachi à livore malignantium tuti esse poterant. Proprium enim est hujus Ecclesiæ decedentibus Episcopis primos impetus de suorum impudentiâ præsentire. Erant enim qui illorum æmulerentur quietem & fortunam; usque sunt Haimericus Archidiacono ejusdem Episcopi nepote, quo mediante venenum suæ malitiæ molibus auriculis infuderunt; suggerentes Episcopo, qui spe senectutis innocentiam promittebat, Monachos qualdam libertates usurpasse, quas temporibus prædecessorum suorum nullius eos ætas meminisse perceperat. Horum falsitatis assertionibus Episcopus consentiens cervicem erexit, & à Clericis eorum auxilia & vacantium Ecclesiarum custodias & donationem exegit; & quas ipsi vexationes illicitas dicebant, ipse libertates suo juri debitas asseribat. Cùmque eos minis & terroribus appeteret, & nec privilegiis Ecclesiæ fidem daret; illi existentes in consiliis unanimes libertatibus viriliter incumbabant; adeoque prudenter persecutionem patris excipiebant, quod & humilitatis obsequium exhiberent, & tamen integritatis suæ gloriam non amitterent. His malorum incendiis de Ecclesiâ de Elute major contentionis succrevit occasio.

C A P. XIII. De discordiâ inter Philippum Dunelmensem Episcopum & Monachos.

POST decessum M. Ricardi de Coldingham, Fratres in Ecclesiam intromissi hostia jam clausurant. Torquebatur itaque animo Episcopus, hoc in suam deducens ignominiam; tantamque concepit vesaniâ; quod Ecclesiam convertisse videretur in carcerem, dum custodiam armorum circumponeret, ignem & fumum hostiis & fenestris adhiberi præciperet; cibum inclusis inferri, ut vel fame cederent, prohiberet. Hæc omnia Monachi perferebant. Jamque in patientiæ suæ gloriâ omnes qui convenerant vel hoc audierant, animos ad compassionis acerbicatem converterat. Videns demum Episcopus, quod ejus instantia non proficeret, & constantia fratrum indefessa non deficeret; ne pudoris vitio videretur affectus, sed magis studio pietatis astrictus, eandem Ecclesiam eis in usus perpetuos concessit, & Episcopali auctoritate roboravit; siluitque contentio, sed tamen adhuc se mutuo suspicionis stimulo compungebant.

C A P. IV. De moribus Philippi Dunelmensis Episcopi.

NOvos itaque modos adversandi Episcopus excogitabat; quibus tam Monachis quàm provincialibus habebatur infestus. In operum etenim inconstantia, oris & animi, plurima interesse videbatur duplicitas. Nam si quid ab his ut putabat in contrarium ageretur; rerum spoliationes, corporum inclusiones ex iræ vehementiâ qua regebatur jubebat inferri. Sed & querelâ ad ipsum delatâ ignorantiam prætextit; ac si diceret Feci, & non feci. Et licet aliquando

aliquando in responsis invenirent consolationem ; perfectam minimè reportabant restitutionem. Hæsitabant singuli, quid potius ad pacem suam expediret, cum conqueri in malis non profuisset. Alii ad Episcopalem amicitiam & familiaritatem, muneribus seu adulationibus sive accusationibus indulgentes, se transferebant. Plerique barbari indignantes dominium ex animi virtute, si coadjutorum brachio fulcirentur, resistere decernebant. Nonnulli propter rem transitoriam judicabant meliorem esse tolerantiam. Literas etiam à Sede Apostolicâ impetraverat ; quarum auctoritate Officialium Monachorum & rerum dispositionem cum jure ab his exigeret. Quæ cum in Synodo legerentur, Prior appellationem, quam jampridem fecerat, renovabat ; & se gradumque suum & Ecclesiæ statum sub protectione Summi Pontificis constituens, literas illas nullum allegabat obtinere vigorem, quod ex suggestione falsâ Apostolicam corrupisse Sanctitatem ferebatur. Præterea in Episcopum à Fratribus verba contumeliosa [emissa sunt.] quorum exaggeratione stimulatus, quendam Fratrem baculo percussisset, nisi quidam objectâ manu cohibuisset. Et ita quidem in contentionibus est Synodus soluta in die malâ.

CAP. XV. De gravaminibus, quæ Philippus Episcopus contulit Monachis Dunelmensibus.

DIE sequenti rogabant Fratres, ut libertates Ecclesiæ audiret. Et cum ex parte lectæ fuissent ; clamore rumpens silentium, prohibebat in lectione processum ; & surgens cum furore recessit, ingentem omnibus incutiens metum, ne aliqua ex his Priori & Monachis detrimenta provenirent. Directis igitur Prior ad Sedem Apostolicam nunciis, Curiam Regis, aliquod futurum ex regiâ bonitate autumans auxilium, adiit ; à quo & benigè susceptus, & in tantam gratiam accitus est ; quod ad petitionem suam Rex inclinatus non solum libertates Ecclesiæ confirmaret, verum etiam datis ad omnem Vicecomitatum literis, eas publicè audiri & firmiter observari præciperet. Episcopus verò Regem pecuniâ flectere moliebatur ; sed incassum. Hæc ergo majoris odii fomitem ministrabant. Episcopus enim impetum animi cohibere impatiens, ad manifestas vexationes in Monachos exereendas, quas breviter transcurro, se convertit. Posticum itaque qui ad molendinum ducebat, ne quid ad sustentationem inferretur, lapidibus obstruxit ; piscariam novam confregit, furnos in Elnæte subvertit ; stagnum S. Godrici apud Finchale dissolvit ; portam Aquilonalem, ne egredientibus vel ingredientibus liberè pateret, obferari mandavit ; aquam, quam à longè in planitiem Castellum Fratres conducebant, in Castellum transverti fecit. In averia quoque Monachorum immani crudelitate grassabatur, reputans quæ fecisset bestiis intulisse & Monachis. Ad dicitur & hoc. Priore & fratribus in Capitulo constitutis, pulsans ad ostium claustrii, sibi & suis petebat ingressum ; quem quia fratres omnino denegassent, sententiam anathematis in Priorem tulit ; mandans fratribus ne ei communicarent, sed penitus devitarent. Instante etiam Pesto depositionis B. Cuthberti, tantæ diei reverentiæ non deferens, misit Clericos & Laicos multitudinem copiosam ; qui ne Prior celebrare præsumeret, Episcopali autoritate prohiberent ; & quantum possent si id ægeret impedirent, ne etiam eo celebrante Monachi responderent, & ne Clerici vel Laici, pœnam transgressionis interminans, assisterent. Quo accepto, Prior se his minimè assensurum constanter respondit ; & sacris vestibus indutus, comitantibus nonnullis Fratribus, ad altare processit ; injungens his qui sui erant, quamlibet enormitatem eo die adversarii exhiberent, non resistere, sed etiam si ipsum raperent, si extra Ecclesiam ejicerent, si ad Castellum traherent, patienter sustinere. Factaque coram altari oratione, & officium Missæ choro inchoante, Laici (& quod dictu nefas est)

est) Clerici, & (quod his pejus est) etiam Presbyteri ad altare irruerunt, & funestas manus in lintheamina altaris injecerunt. Illisque trahentibus, & Monachis ex diverso retrahentibus, in conspectu ovium flebile repræsentabant spectaculum. Dominus autem Honorius, vir prudens, Archidiaconus Richemundæ, immanitatem ipsorum arguens, populum manifestè docuit, quòd in his omnibus Episcopus graviter deliquisset, nullâ authoritate suffultus; cum Prior Ecclesiæ à jurisdictione Episcopali se per appellationem absolvisset. Erantque plures, qui ad lacrimas vehementer compungerentur, & tantò gravius affligerentur, quòd ad ultionem ex loci reverentiâ accingi non possent. Mulieres etiam quæ foris stabant, audientes quæ intus fiebant, maledicta in Episcopum congregabant. Non sunt similia retroactis temporibus in Ecclesiâ Dei perpetrata; exceptis his quæ in Domino Cantuariensi leguntur impleta. Recedentibus igitur universis de Ecclesiâ exceptis paucis, Monachi divina mysteria liberè prosequentes & ad finem celebriùs solito perducentes, reliquum diei in gaudio & exultatione deduxerunt. Tertio verò post hæc die Episcopo Ecclesiam intrante, dicebatur à quibusdam quòd altare jam decrevisset subvertere. Sed non ita contigit. In vi tamen & virtute obedientiæ interdixit Monachis, ne in eo canerent. Et quidem in his omnibus aliquid magnum se egisse arbitrabatur, Monachis id ferè pro minimo habentibus, qui ex oppressionibus & contumeliis nascituram tempore suo segetem sperabant consolationis. Quamplures ergo religiosi & viri periti, metuentes ne periculosa esset actio, pacem inter dissidentes reformare satagebant. Sed dum ad suæ partis defensionem uterque vigilanter incumbibat; id sine sui juris periculo fieri posse non credentes, consiliis minimè adquiescebant. Ad instantiam tamen piè consulentium in amicabilem demum concordiam formam convenerunt; & sedatâ undique procellâ, facta est tranquillitas magna.

C A P. XVI. De tertiis decimis.

INterea regio per regnum Angliæ promulgatum est edicto, tam à Monasteriis quàm Ecclesiis tertiam decimam exigi, & quoscunque reluctantes ad solvendum laicâ violentiâ compelli. Venerabilis verò Archiepiscopus Eboracensis Gaufridus, Ecclesiasticæ libertatis statum mutari conspiciens, & manum sublevationis apponere cupiens, solvi à suis prohibuit, & solventes anathematis interdicto supposuit. Cumque Clerici regio prævalente metu solutioni instarent, & voluntati res non cederet; Gallias secessit, & pro domo Domini spontaneum exilium subiit.

C A P. XVII. De discordiâ inter Johannem Regem & Innocentium Papam, & de interdicto Angliæ.

C A P. XVIII. De obitu Philippi Dunelmensis Episcopi. ¹

INter hæc mala mortuus est Philippus Dunelmensis Episcopus X. Cal. Maii, anno Pontificatus sui XI. & extra septa Ecclesiæ in loco non consecrato à Laicis sepultus esse dicebatur. Quidam hoc in præteritorum poenam accidisse putabant; ut qui solennitatem olim Ecclesiæ turbaverat, exequia solennia amitteret; & qui cibum inclusis ferre vetaverat, sine viatico decederet. Evolutò anno & paucis diebus, directæ sunt literæ Domini Papæ Priori & Monachis Dunelmensibus; ut sibi eligerent Antistitem secundum timorem Dei & Ecclesiæ

¹ Obiit 1207. 22. April. feriâ 3. juxta Annales Dunelmenses, 1208. 21. April. juxta Annales Suthwercenses. Neutra dies in feriam 3. incidit. Obitum in anno 1208. reponunt Parisius, Mailrosensis & Wigorniensis. Rectè.

libertatem. Periculosa autem nimis erat suggestio. Si enim præter conscientiam Regis ageretur; tam corporum quam rerum suarum discrimen incurrerent. Si verò præceptum Apostolicum non adimplerent; gravioris vindictæ manum non effugerent. Fatigabatur interea multis oppressiōibus Ecclesia Anglicana; nec erat qui consolaretur eam, &c. Homines quoque Monachorum Dunelmensium, qui hætenus in quodam sinu pacis latuerant, ad omnes tallias & vexationes & onera compellebantur; nec eos B. Cuthberti tuebatur reverentia; nec aliquod his remedium consuetudo antiqua nec Ecclesiæ conferre poterant privilegia. Eodem tempore obiit Gaufridus Eboracensis Archiepiscopus; cujus depositio plurima Ecclesiæ suæ fuerat desolatio. Defunctus est & Bertranus Prior Dunelmensis; cujus sicut vita ad magnam hominibus S. Cuthberti extitit consolationis medelam; ita occasus ad summæ desolationis fore putabatur ærumnam. Sed non defuit divinæ gratiæ bonitatis. Cum enim Fratres ejus obitum ad Regem deferrent; inclinatus eis Rex & doloribus compatiens, concessit ut quem vellent de suis eligerent, & in Priorem promoverent. Electusque est Dominus Willelmus, de suâ i. e. de Dunelmensi civitate oriundus. Habebaturque pro miraculo, in tantâ rerum necessitate & temporis brevitate Priorem de se ipsis assumpsisse.

C A P. XIX. De submissione Johannis Regis Innocentio Papæ factâ.

C A P. XX. De electione Richardi Sarisburiensis Decani. ^m

PRior verò & Monachi Dunelmenses ad Ecclesiam Dunelmensem jamdudum Ricardum elegerant Salesburiensem Decanum; sed electionem suam sub modio ponentes & non super candelabrum, apud se quinque mensibus in sui juris periculum occultabant; nec eam populo declarare, nec ad Dominum Papam referre, nec Regi volebant exponere. Agebant omnimodis, sed non adeò cautè prout deceret, ne ad Regis notitiam perveniret; ne eum haberent offensum, si quid præsumpsissent præter ejus consensum. Domino autem Legato [Nicolao Tusculanensi Episcopo] & Archiepiscopo Cant. secretum suum revelaverant; quorum ipsi factum approbaverant, & totis viribus prosequi commonebant. Veniente igitur Dunelmum Legato & de electione inquirente, dixerunt se Fratres elegisse, literas Domini Papæ proferentes; & ad vestigia ejus provoluti supplicabant, ne contra electionem suam quicquam attemptaret contrarium, quo gloriam eorum evacuaret; quòd id secundum timorem divinum & ad salutem fecissent animarum. Ille autem affectatâ pietate simplicior, bonam quidem & justam eorum esse petitionem dicebat; personamque quem elegerant virum idoneum & eruditum; sed tamen in omnibus Regi deferendum, sine cujus voluntate nec etiam in terrâ sine rerum detrimento residendum. Fratres verò proposito suo constanter & unanimiter inhærentes, nullo terrore flecti poterant; sed ut paternæ consolationis ubera inter verbera correptionis suæ ostenderet, humiliter rogabant; & factum eorum, ne famæ suæ scandalum incurrerent, ne repudiaret, sed potiùs confirmando confoveret. Ille autem iogens imminere periculum asserebat; quòd Regis & Papæ idem esset cor & anima, & qui unum offenderet alterius quoque reus existeret; cavendumq; ne ipsos inter duos cornutos aut inter duas molas constitutos gravior pœna contereret.

^m Annales Dunelmenses Ricardum anno 1209. electum fuisse tradunt. Quod si verum perhibeatur; pro *quinque mensibus* apud Gaufridum legendum est *quinque annis*. Mihi autem potius suspecta est Annalium fides; qui his circiter temporibus pluries falluntur; & in proximè sequentibus tradunt ad Episcopatum Dunelmensem 1213. 20. Febr.

electum fuisse ac post paucos dies obiisse Johannem Gray Norwicensem Episcopum, quem 1214. 18. Octobr. defunctum esse supra ostendimus. Præstat itaque ut Gaufridi calculum sequamur; & electionem Johannis à Monachis factam 1214. 16. Febr. à Papâ confirmatam 1214. mense Octobri statamus.

C A P.

C A P. XXI. De postulatione factâ de Johanne Northwycensi Episcopo.

PRotulitque literas ab Apostolicâ Sede ad se directas, præcipientes ut quia Prior & Monachi tanto tempore eligere sibi sacerdotem distulissent, & de jure eos potestate eligendi potuissent privare; de suo tamen eis gratiam faciens, ut sibi Pastorem idoneum cum consilio suo providerent; adjungens ut Dominum Johannem Norwycensem Episcopum ad eandem Ecclesiam postulari faceret, & in rebelles sententiam anathematis inferret, quam ipse ratam haberet, si sine scandalo Regis fieri posset, quod magis gratum fore credebat. Hujus auctoritate præcepti cogebat eos ad postulandum, cum austeritate comminans, quod si voluntas eis non inesset, nihilominus in executione mandati procederet. Illi verò conturbati & cordibus admodum sauciati, quid potius mallent inter duo mala conclusi hærebant. Quod si electioni renunciarent, perderent famam; si autem postularent, offenderent conscientiam. Videbatur igitur eis saniori consilio supplicandum, quatinus salvâ electione liceret postulare. Quod nequaquam permittit; sed quod de consilio suo vota eorum pendere debebat operatio, consuluit in Domino ut postularent, ipseque & seriem electionis & factum postulationis ad Dominum Papam referret; ille verò quod inde judicaret, Apostolicâ auctoritate statueret. His ergo verbis Fratres aliquantulum respirantes, gratias egerunt; & assensum licet non plenum ore exhibentes, animoque coacti, Norwycensem postulabant. Factaque est hæc postulatio anno Domini MCCXIV. XIV. Cal. Martii, anno Interdicti VI. vacante Episcopatu post decessum Philippi Episcopi annis V. & mensibus X. & diebus XXV. Innocentius Papa eodem demum die electionem Decani Salesburienfis cassavit, & postulationem qualemcunque de Johanne Northwycensi (sed jam mortuo) factam confirmavit. Dominus Papa adeo Regi Angliæ in omnibus agendis suis videbatur inclinatus; ut à plerisque à statu suæ rectitudinis diceretur immutatus. Monachi licet postulassent, electioni tamen animo semper adhærebant; & mittentes Romam, voluntatem Apostolicam consulebant. Qui cognito rerum gestarum ordine, Electum cassavit, Postulatumque confirmavit; sed quid clausis oculis faceret ignoraret. His itaque ita se habentibus, defunctus est Norwycensis Episcopus; & eodem die Papa vivum cassavit, mortuum confirmavit. Dicebant plurimi divinam in his affuisse virtutem, & voluntati successisse Monachorum. Erat enim odiosus, ut jampridem ei ex odore famæ suspectus.

C A P. XXII. De electione Domini Morgani.

Alditâ igitur morte Norwycensis Episcopi, Dominus Rex ut nova in proximo futura electio ad votum suum caderet, elaborabat; & quasdam personas eligens, Monachis ad eligendum proponebat. Illi verò electionis ordinem in his periclitari prudenter advertentes, & ne quid in eâ regium saperet machinari studentes, consilium inierunt; & timore Dei unanimiter Dominum Morganum Præpositum Beverlacensem, fratrem ejusdem Regis, ipso Rege ignorante, & observatâ in omnibus eligendi libertate, elegerunt.

ROBERTI DE GRAYSTANES

Dunelmensis Episcopi

HISTORIA

DE STATU

Ecclesiæ Dunelmensis

Ab anno M C C X I V. ad annum M C C C X X X V I.

C A P. I. De Morgano Electo Dunelmensi.

ANNO Domini M C C X I I I. Morganus frater Regis Johannis & Galfridi Archiepiscopi Eboracensis, Præpositusque Beverlacensis, electus in Episcopum Dunelmensem per Monachos ejusdem Ecclesiæ, Curiam Romanam adiit, ut munus consecrationis ibi reciperet. Sed Rege Angliæ hoc procurante cassatus rediit; quia spurius fuit. De uxore enim cujusdam Militis dicti Radulphi Bloeth Henricus pater ejus genuerat eum. Dominus tamen Papa Electo compatiens obtulit ei, quod si filium Militis se diceret & non Regis, cum eo dispenseret, & electionem confirmaret. Super quo consulto quodam Clerico suo M. Wilhelmo de Lanum, respondit expressè, quod propter nullam dignitatem consequendam regium sanguinem subtraheret: & sic cassatus recessit.

C A P. II. De RICARDO DE MARISCO.

ANNO M C C X I V. relaxatur Interdictum in Angliâ; & Gualo Vercellensis Legatus Angliæ contulit Episcopatum Dunelmensem jam V. annos, X. menses & XXV. dies ab obitu Philippi vacantem Ricardo de Marisco Cancellario Domini Regis circa Festum S. Nicolai. Consecratusque est à Domino Waltero

▪ Historia Ricardi Episcopi quoad tempus maximè perturbata est. Eam itaque paulò fusiùs expediám. Ricardum de Marisco Regis Cancellarium anno 1211. fuisse Florilegus testatur. Carta Johannis Regis data apud Londinum 1213. 3. Octobr. *per manum M. Ricardi de Marefcis* extat apud Prynnium vol. 2. p. 290. Anno 1213. 19. Octobr. (prout legitur in rotulis Cancellariæ) M. Ricardus de Marisco, Archidiaconus Richmondiæ & Northumbriæ, tradidit Regi Si-

gillum apud Ospreng. Non ideo tamen Cancellarium dimisisse existimandus est. Antiquitus enim Cancellarius Regi semper adhæsit; & si qua necessitate à Rege dissociandus esset, Sigillum interim penès alium à Rege designandum deposuit. Reversus itaque ad Curiam Ricardus Sigillum recepit. Habentur enim Chartæ Johannis Regis datæ per manum *M. Ricardi de Marisco Cancellarii nostri* 1214. 22. Nov. (apud Prynn. vol. 2. p. 339.) 1215. 15. Januarii (apud Parisium Gray

Gray Archiepiscopo Eboracensi circa Festum S. Johannis Baptista. Iste fultus potentia Regis, Monachos juribus & libertatibus suis multipliciter molestavit; aliqua eis surripuit, aliqua eis mutavit. Anno vero secundo Episcopatus sui confirmavit Priori & Conventui libertates juxta tenorem Cartae Willelmi Episcopi; & Ecclesiam de Dalton eis appropriavit, & ad sustentationem Camerae assignavit; appropriationem Ecclesiarum de Acley & de Pittingdon confirmavit. Obiit autem Calendis Maii apud Burgum S. Petri feria sexta; corpusque ejus sepultum est Dunelmi die Martis sequenti, Episcopatus sui anno octavo.

p. 263. ubi Robertus male dicitur) 1215. 2. Sept. (apud Prynn. vol. 3. p. 34.) Ricardum Decanum Sarisburiensem (alius is à Cancellario fuit) Monachi Dunelmenses (auctore Gaufrido) canonicè elegerunt quinque mensibus, antequam Johannem Norwicensem Episcopum postulare à Nicolao Papae Legato inviti cogerentur. Johannem 1214. 16. Febr. postulatam fuisse idem prodit Gaufridus; cui fidem astruit Epistola Nicolai ad Innocentium Papam (apud Prynnium vol. 2. p. 353.) 1214. 24. Febr. scripta, in qua Papam certiore reddit se Capitulum Dunelmense adivisse ad electionem Episcopi celebrandam. Monachi vero licet asseveranter proposuerint se electionem fecisse, & decretum eorum, qualiter Decanum Sarisburiensem in Prelatum elegerant, mibi ostenderunt; tamen propter literas vestras, quas mibi misistis pro Episcopo Norwicensi, meo consilio coartati, prefatum Norwic. Episcopum in suam Episcopum postularunt, salvo tamen jure si quid habent in electione predicta. Anno 1214. 22. Maii Rex Ricardum de Marisco Capitulo Wintoniensi impensè commendat, ut ipsum in Episcopum eligant postulans. Die 28. Junii sequentis electioni Ricardi in Episcopum Winton. facta assensum præbet, aliisque ad Nicolaum Legatum literis datis, electionem ab ipso confirmari postulat. Extat utrumque diploma ibid p. 355. Petrus Episcopatum Wintoniensem tunc obtinuit; qui die 2. Maii præcedentis regis literis testis loco subscripserat; adeò ut rumor falsus de Petri morte ad Regem & Monachos Wintonienses delatus videatur. Paulò antè, viz. die 14. Maii, Innocentius Papa datis ad Regem literis difficultatem negotii Dunelmensis ostendit; sibi enim constare Ricardum Decanum Sarum fuisse concorditer electum, & Norwicensem à Monachis postulatam fuisse *salvo jure electionis præcedentis*, quin etiam Monachorum procuratores in curia Romanâ præsentibus pro electionis confirmatione acriter instare; se tamen eam confirmare noluisse, quia regius assensus non præcessisset; non aliam igitur difficultatis eximendæ suppetere rationem, nisi ut Ricardus jus suum in sui ipsius arbitrium transferat. Exemplar simul decreti Monachorum de electione Ricardi Papa Regi transmisit. Subscribunt illi Willelmus Prior

& 40. Monachi. Re diutius protractâ, Monachi Dunelmenses post medium annum 1214. Regem iterum precibus aggrediuntur, ut electionem Ricardi à se factam assensu suo confirmare dignetur. Rescribit Rex 1214. 6. Sept. & assensum dare constanter negat; Monachorum insuper contumaciam increpat. Extat Epistola ibid. p. 353. Johanne Norwicensi è vivis sublato mense Octobri sequenti, quo circiter tempore Papa Ricardi electionem cassavit, nova Præsulis electio instituenda erat. Electus est Morganus; quod ante finem anni 1214. fieri non potuit; quamvis id Annales Dunelm. in annum 1213. referant. Iidem Annales tradunt Ricardum de Marisco accepisse Episcopatum Dunelmensem dono Gualonis Legati anno 1214. circa Festum S. Nicolai, & à Waltero Archiepiscopo Ebor. consecratum fuisse 1215. 22. Junii. Ista autem constare non possunt. Walterus enim Archiepiscopatum Ebor. non obtinuit ante Novembrem hujus anni; & dies 22. Junii anno 1215. Dominica non erat. Quinimo Gualo Legatus in Angliam non advenit ante medium annum 1216. recessit medio anno 1218. Ricardum 1218. 24. Julii consecratum esse uterque Matthæus tradit. Neque sic tamen res conficitur. Dies enim ista Dominica non erat. Videtur itaque Ricardus Gualone procurante electus 1217. 6. Dec. circiter, consecratus 1218. 24. Junii. Illum enim circa Festum S. Johannis Bapt. consecratum esse, & anno 8. Pontificatus obiisse Robertus testatur. Eundem autem 1226. 1. Maii obiisse certissimè constat. Parisius quidem illum annis circiter 9. sedisse affirmat; quod si verius perhibeatur, Ricardus anno 1216. electus, 1217. 25. Junii consecratus esse dicendus erit. Ricardus assidua erat cum Monachis contentio. Ille Monachorum privilegia cassare conatus fuerat. Isti talionem reddere certi, Episcopum *sanguinis, simonie, adulterii, sacrilegii, rapina, perjurii, ac dilapidationis multiplici*, apud Papam accusarunt. Papa judices statuit Sarisburiensem & Eliensem Episcopos. Ab his Ricardus appellat, & Romam profectus, Papæ animam datâ pecuniâ adeò emollivit; ut lis immam utriusque partis sumptu protracta, sententiam definitivam ante ipsius obitum non acciperet.

CAP.

CAP. III. De RICARDO PAUPERE.

Post obitum istius Ricardi vacavit Ecclesia Dunelmensis per II. annos, IV. menses, II. diēs, & electus est à Priore & Monachis M. Willelmus de Stichill Archidiaconus Wigorniensis; & ipse Curiam adiit in propria personā; & licet electio de eo facta in Curia crederetur habere summum favorem; receptā examinatione Dominus Papa in Vigiliā Ascensionis Dominice subito pronuntiavit sub hac formā. “Defuncto Episcopo Dunelmensi, Prior & Capitulum conveniunt ad eligendum; & lecto Concilio propter ipsius brevitatem voluerunt procedere per illam formam quæ fit per inspirationem Spiritūs Sancti. Unde petiit Conventus, quod Prior aliquam personam nominaret; ut si videretur idonea, possent in illam consentire. Et Priore nominante Magistrum Willelmum Archidiaconum Wigornensem, dixerunt omnes, *Placet, quia bonus est.* Unde Prior facto signaculo crucis dixit: *Et ego in nomine Patris & Filii & Spiritūs Sancti eligo M. Willelmum Archidiaconum Wigornensem in Episcopum & Pastorem Ecclesie Dunelmensis.* Et post eum unusquisque in ordine suo idem dixit. Quæ electio nec per scrutinium nec per compromissum facta erat, nec etiam per inspirationem; quia Prior dixit *Ego, &c.* & sic unusquisque secundum suum ordinem; ita quod electio non fuit facta communiter ab omnibus, sed singula-

Obiit 1226. 1. Maii apud Monasterium Petriburgense, dum Londoniam adversus Monachos suos impigre acturus properaret, morte repentinā extinctus. Sepultus est apud Dunelmum die 5. ejusdem mensis. Memoriam ejus gravibus conviciis Monachi denigrarunt; & inter alios Monachus Lanercostensis obitum ejus sic enarrat. *Anno 1226. obiit Ricardus de Marisco Episcopus Dunelm. ille qui tantam tyrannidem Ecclesie S. Cathberti intulit, ut jura Monachorum & possessiones eorum pro posse suo abstulerit, nec ulli eorum quicquam vixit pepercerit. Sed cum audaciis eos expugnare disposuit, subito è mundo recessit.* Cancellarium Regis toto Episcopatus tempore administrasse videtur. Cancellarium enim fuisse annis 1215. & 1223. constat; neque alius ab anno 1215. ad 1226. Cancellarius reperitur.

• Monachis aulam pro licentiā eligendi adeuntibus Rex Lucam Capellatum suum obtulit; multis precibus suadens, ut ipsum in Episcopum susciperent. Monachi è contra licentiā eligendi impetratā Willelmum de Stichill (Willelmum Scotum nomenant Annales Teokesberienfes, & anno demum 1242. obiisse tradunt.) canonicè elegerunt. Electioni Rex assensum præstare renuit; & missis Romam procuratoribus Episcopo Cestrensi & Priore Lentonensi, illam à Papa cassari obtinuit. Cassatā Willelmi electione 1228. 3. Maii, Monachi Ricardum Poore Satisburiensem Episcopum (quem olim anno 1213. elegerant) sibi in Episcopum dari postularent. Tergiverfatus aliquandiu Papa Mo-

nachorum postulationem ratam fecit die 9. Maii. Ricardus decreto Papali die 14. Maii edito transatus; Temporalia Episcopatus Dunelm. à Rege accepit 1228. 22. Julii; & in Ecclesia Dunelm. intronizatus est 1228. 4. Sept. Singulos hosce dies exhibent Annales Dunelm. omnia autem anno 1226. contigisse volunt. Annales Robertus sequitur. Nos autem illa in annum 1228. rectius retulimus fide Chronici Devorensis aliorumque indubia fidei Historicorum. Quin & Capitulum nostrum ipsi Annales & Robertus confirmant; dum Sedem post Ricardum de Marisco obitum annis 2. mens. 4. di. 2. vacasse tradunt. Ricardum enim 1226. 1. Maii obiisse supra asserimus. Negant quidem Annales & Robertus, morte ejus 1224. 1. Maii festā 6. collocatā. Verum ex appposito ab his ipsis caractere annum 1226. fuisse constat. Si à 1226. 1. Maii igitur vacationis positæ tempus deducamus; in 1228. 4. Sept. ea terminabitur. Hanc enim sanctitatem & profundæ scientiæ vim Parisius vocat; beneficiaque tribus (quasi ordine rexit) Ecclesiis Cathedralibus ab illa præstita enumerat, & mortis sanctissimæ modum narrat; p. 439. Ecclesie sancte Dunelmensi immense debitum plusquam 40000. marcarum à decessore suo contractum dissolvit. Obiit apud Tarentum in Provincia Dacens, ibidem in Cenobio Monialium quod ipse fundaverat, sepultus. Obiit 1237. 15. Aprilis festā 4. contigisse. Robertus Annales Dunelm. Suthwore, & Mailhol. atque Martineus & Johannes Walsingham concordēs tradunt.

“ riter

“riter à singulis ; & ideo non per inspirationem. Unde & eam irritamus, reservatâ nobis potestate de eâdem Ecclesiâ ordinandi.” Vocatis postea Monachis dixit: Gratiâ indigetis, & hanc gratiam facimus vobis. Nominetis aliquas personas idoneas ; & aliquam ex eis dabimus vobis. Monachi igitur tractatu habito, prius supplicârunt Ricardum Pauperem Sarisburiensem Episcopum sibi præfici in Pastorem ; quem aliàs, ut est prius habitum, in suum Episcopum postulârunt ; sed postulationem Papa cassavit. Instat Papa, ut aliam personam nominarent Monachi. Sed ipsis perseverantibus in postulatione suâ, tandem obtinuerunt eundem Sarisburiensem Episcopum sibi dari in Pastorem, die sc. Martis infra Octavas Ascensionis. Eodem die Dominus Papa cassavit electionem Cantuariensis de quodam Monacho W. nomine. Objecerunt enim Episcopi Angliæ tam contra electionem quàm contra personam electi. Quam objectionis causam executi sunt in Curiâ Lichfeldensis & Rossensis Episcopi & Archidiaconus Bedfordensis. Requisitus etiam Electus prædictus, utrum Dominus in carne vel sine carne descendit, malè respondit. Item requisitus de confectione corporis Christi in altari ; de Rachele quæ plorabat filios suos, cum prius esset mortua ; item de sententiâ contra juris ordinem latâ ; de matrimonio, si alter contrahentium infidelis decesserit : Super istis requisitus malè respondit in singulis. Ideo Dominus Papa eum indignum ad tantum statum judicavit ; & provisionem Cantuariensis Ecclesiæ sibi reservavit, electionem de ipso W. factam penitus irritando. Ad petitionem igitur Monachorum Dunelmensium in Curiâ existentium, scripsit Dominus Papa Ricardo dicto Pauperi Episcopo Sarum, præcipiens in virtute obedientiæ, ut curam Episcopatus Dunelmensis, ad quam postulatus fuerat, reciperet : & sic Monachi à Curiâ recesserunt. In die S. Magdalene recepit curam Episcopatus Dunelmensis à Domino Henrico Rege Angliæ ; & in die S. Cuthberti proximè sequente fuit intronizatus apud Dunelmum anno Domini MCCXXVI. Tempore hujus Ricardi facta est illa Compositio, quæ *Convenitur* dicitur, inter Episcopum & Radulphum Kerhech & Conventum, Priori & Conventui præjudicialis in multis. Iste concessit Monachis potestatem ; ut auctoritate suâ ter in anno excommunicarent infringentes libertates Ecclesiæ Dunelmensis. Et obiit XI. Episcopatus sui anno, XVII. Cal. Maii, feriâ sc. quartâ ante Cœnam Domini, anno Domini MCCXXXVII. apud Tarentum ; & ibidem in Abbathiâ Monialium, sicut vivens præceperat, est humatus. Cujus obitu die octavo fratribus Dunelmensibus nunciato, & servitio pro ipso celebrato, missi sunt Fratres ad Regem Henricum VIII. Cal. Maii ad petendam licentiam eligendi. Quo invento apud Wyndesore III. Nonas Maii, in crastino licentiam sub literis patentibus regis obtinuerunt.

CAP. IV. De Thoma de Melsanby Electro Dunelmensi.

INterim in Inventione S. Crutis veherunt Dunelmum Eboracensis Archiepiscopus & Lincolnienfis Comes, ex parte Regis literas credentiæ Domino Priori & Conventui deferentes ; quibus perlectis, dixerunt Regem instantè supplicare, ut amore ejus & securitate regni Electum suum Procuratorem Valentia sibi in Episcopum eligerent & Pastorem. Accepisq; induciis de liberandi usque in crastinum, per Priorem sic fuit responsum. Quod multi Fratres, quos tangebatur hoc negotium, absentes erant ; qui etiam si præsentessent, ante diem statutum ad eligendum in certam personam consentire non possent. Dixit tamen Prior, quod veniente die electionis talem eligerent, qui Deo & Ecclesiæ utilis erit, Regi & Regno fidelis. Qua responsione datâ, recesserunt Archiepiscopus & Comes, ista Regi renuntiaturi. Statuto igitur ad eligendum, die sc. Lunæ proximâ post Ascensionem, vocatis vocandis, per

viam compromissionis processerunt; & Dominum Thomam de Mellanby, Priorem Dunelmensem, in Episcopum elegerunt; qui tandem vix lacrimis & precibus victus acquievit. Publicatâ igitur electione Clero & populo, Magister W. Crispyn pro jure electionis & electi provocavit & appellavit. Super qua electione factâ missi sunt literæ patentes Archiepiscopo Eboracensi & Domino Regi. Sed contra electionem excepit Dominus Rex, quod Electus inimicus erat Domini Regis & regni, quia prius erat Prior de Coldingham, & tunc fecerat Regi Scotiæ fidelitatem. Et quia Episcopus Dunelmensis habet loca fortissima & munitiones in confinio Regis Scotiæ; periculosum esset Regi & regno, ut suus inimicus & amicus Regis Scotiæ ibi esset, qui fecit homagium Regi Scotiæ. Item haberet terras suas maritimas, ubi pro libitu suo posset invito Rege Francos & Flandrenses recipere in periculum Regis & regni. Item tanquam homicida est repellendus, Item impugnavit libertates Ecclesiæ. Item morbosus est. Item voti transgressor; quia carnes [comedit] & aliis comedendi licentiam dedit. Item Simoniacus est ex multis causis. Item incidit in Canonem latæ sententiæ. Item non est sufficienter literatus. Causa autem una, quare Rex sic se opposuit, fuit, quia cum Rex differret consentire electioni & electum admittere; instabant Monachi pro gratiâ Regi habendâ; & unus eorum prorumpens in verba, Regi dixit: Domine non egemus gratiâ magnâ; electum valentem reputans & electionem rite factam. Et Rex: Ex quo gratiâ non indigetis, sine gratiâ recedetis. Sic igitur Rex non solum negavit gratiam, sed procuravit instantiam. Diu igitur super exceptionibus antedictis coram Waltero Gray Archiepiscopo Eboracensi litigabant. Et cum Archiepiscopus præfatus nihil efficax eis faceret; sed metu Regis negotium protelaret; missum est Curia sub hac formâ. *Cum Ecclesia Dunelmensis nuper Pastore vacasset, &c. ad pedes Sanctitatis vestrae flexis genibus supplicamus; ut Archiepiscopo Eboracensi detur in mandatis, quod infra spatium trium mensium post receptionem literarum vestrarum ipsum negotium sine debito decidat. Nihilominus mandantes venerabili Patri Domino O. S. Nicholai in carcere Tulliano Diacono Cardinali, ut si dictus Archiepiscopus mandatum vestrum neglexerit adimplere, audiat ipse ex tunc idem negotium, & ei sine mora dispendio justitiâ mediante debitum finem imponat.* Ad hæc Domino Papæ nuncianda missi sunt ad Curiam Robertus de Efsden Supprior Dunelmensis, Laurentius de Upfeldelington, & Alanus Camerarius, Roberto de Hoxtildesham adventum eorum in Curia expectante. Missus est cum eis Magister W. de la Hay: qui omnes in itinere mortui sunt. Cumque idem Electus licentiatus esset à Rege ad Curiam; veniens apud Dover, prohibitus est transire à Bertramo de Greol Constabulario ejusdem. Sic igitur Electus desperans de exitu negotii sui, de diutinâ Ecclesiæ viduatione anxius, in die Palmarum Dunelmum revertitur, purè & sponte renuntians electioni de se factæ.

CAP. V. De NICHOLAO DE FARNEHAM.

QUO audito misit Rex suos Dunelmum, qui contra personas quas putabant eligendas appellabant, contra sc. Decanum Lincolnensem, Vicarium de Alkeland, M. Simonem de London, & contra plures Religiosos. Id videntes Monachi elegerunt M. Nicholaum de Farnham tum Regine Me-

^p Singula tempora electionis, cessionis &c. Thomæ & Nicolai Robertus ex Annalibus Dunelm. descripsit; nisi quod Nicolai electionem, feria 6. factam ponat, quam Annales feria 5. celebratam perhibent. Electus est Itaque Thomas 1237. 1. Junii,

resignavit 1240. 8. April. Isto cedente Rex Petrum de Egueblanch consanguineum suum, Electum Herefordensem, Monachis commendavit. Hoc autem, tum quod ignotus, tum quod alienigena esset, rejecto, Monachi virum optimum Nicolaum de Farnedicum;

dicum; & quievit Rex. Facta est autem hæc electio de eo in crastino Circumcisionis Domini IV. Nonas Januarii, feriâ sexta, anno Domini MCCXLI. Recepitque temporalitatem à Rege in die S. Scolasticæ Virginis IV. Idus Februarii; consecratusque est in Episcopum apud Gloucestriam in die S. Trinitatis à Domino Waltero Gray Archiepiscopo Eboracensi; & intronizatus est Dunelmi in Festo Translationis S. Cuthberti: Vacante Episcopatu Dunelmensi ab obitu Ricardi II. usque ad electionem dicti Nicholai annis IV. exceptis tribus mensibus, II. hebdomadibus & quinque diebus. Anno Domini MCCXLII. incæpit Thomas Prior novam fabricam Ecclesiæ circa Festum S. Michaelis, juvante Episcopo & Ecclesiam de Bedlington ad ejus fabricam conferente. Anno Domini MCCXLIV. cessit Prior Thomas; & Bertramme de Middleton factus est Prior in die S. Mauricii. Thomas verò deposito Prioratûs regimine, in insulam Farne secessit; & cum viro Dei Bartholomæo Deo militare elegit; ubi in religionis arctitudine & eleemosinarum largitione residuum vitæ egit. Defuncti demum corpus Dunelmum reportatum, inter Episcopos meruit sepeliri. [*Sequuntur miracula nonnulla, meritis ipsius facta.*] Isti Thomæ Priori & Conventui dedit Nicholaus Episcopus secundo Episcopatus sui anno placeam, &c. & VIII. Episcopatus sui anno contulit Bertramo Priori & Conventui centum acras bosci, quod Milneside nuncupatur, licentiamque claudendi illas & liberam warrennam in illis & parcis de Acley & Fery, Reyington & Heword. Anno Domini MCCXLVIII. diæ Lunæ proximâ post Festum Purificationis B. Mariæ venit M. Johannes le Gras Dunelmum cum literis patentibus Dominorum Archiepiscopi Eboracensis & Episcopi Bathoniensis Priori & Conventui directas super cessione Nicholai Episcopi; & super electione Canonicâ de personâ idoneâ faciendâ auctoritate Apostolica.

ham elegerunt 1241. 2. Januarii feriâ 4. Præclarum illi elogium Parisius posuit. *Rexerat ipse Nicolaus in Artibus Parisiis per plures annos (illum Parisiis studuisse anno 1201. excessisse 1229. ex eodem constat. Videtur Cantabrigiæ aliquando literis operam dedisse; commemoratur enim in Benefactorum Cantabrig. Milsâ) Deinde arte Medicinæ Bononiæ claruit gratiosus & peritus excellenter. Hic etiam postquam in Dialecticâ & arte Physiologiâ & naturis ad plenum eruditus, ad Medicinam se postea conferens spiritualem, videlicet Theologiam, ipsâ scientiâ & librorum copiâ se adeo restauravit; ut lecturiens ad Cathedram ascendendam sufficeret Magistralem. Ipsum igitur quasi expertum & scientiâ multipliciter & moribus commendabilibus insignitum, peritorum consilio Rex & Regina ad suarum vocaverunt animarum & corporum custodiam & consilium familiare. Ubi cum prosperè & prudenter se haberet; ad dicti Pontificatus dignitatem electus, non adquevit. Videbatur enim ei in bonestum illi consentire electioni; cum paulo antiè (anno 1239.) quando in Episcopum Coventrensem eligeretur, renuntiavit, nolens quomolibet consentire. Igitur, ut obstrueretur os loquentium iniqua, qui foris dicerent; Ecce hic hypocrita, pauperi Episcopatu renuntiavit, exspectans uberiores & summo conamine relebatur. Donec Episcopus Lincoln. Robertus, eum super hoc graviter redarguens, efficaciter ipsum ad hoc persuasit, ut consentiret, &c. Consec-*

cratus est à Waltero Ebor. apud Gloucestriam in Ecclesia S. Oswaldi, Rege & Regina aliisque Magnatibus præsentibus; quando submonentibus quibudam ut favore regio fretus obedientiæ professionem Archiepiscopo præstare detrectaret; vir gravis iniquum consilium aspernatus, professionem ritâ magis solenni fecit. Consecratum fuisse 1241. die S. Trinitatis, viz. 26. Maii Robertus & Annales Dunelm. 1241. 9. Junii Parisius, & Annales Winton. tradunt. Anno 1249. vir integerrimus, oneris Episcopalis pertæsus, impetratâ prius Papæ licentiâ, resignavit sub initium Februarii. Religiationis instrumentum Conventus accepit die 8. Febr. Ad sustentationem ejus quoad viveret, assignata sunt Maneria de Hoveden, Stockon & Ensington; quæ annuum mille marcarum redditum consecisse à Waverleienſi dicuntur. Hanc reservationem Walterus Episcopus & Conventus Dunelmensis missis Romam procuratoribus anno 1250. irritam facere aggressi, non sine gravi dedecore repulsam tulerunt. Obiit Nicolaus apud Stockunam anno 1257. Plura de illo habet Matthæus Paris p. 541, 549, 573, 628, 759, &c. Quod ab isto autem prætermittitur, in Annalibus Lanercostiensibus reperio. Nicolaum ante resignationem Episcopatus accusatum fuisse, quod ante consecrationem uxorem duxerit, atque ipsam consecrandus clam repudiasset.

B b b b b

CAP.

CAP. VI. De WALTERO DE KIRKHAM¹.

PETITA igitur licentiâ à Rege & obtentâ, die Mercurii proximâ post Festum S. Elphegi electus est Walterus de Kirkham Decanus Eboraci in Episcopum Dunelmensem; receptâque temporalitate à Rege, consecratus est apud Eboracum à Domino Waltero Gray Archiepiscopo, Nonis Decembr. in Vigiliâ S. Nicholai, quæ illo anno evenit in Dominicâ, anno MCCXLIX. Habuit igitur Dominus Nicholaus in provisionem suam Northam & alia quadam Maneria Episcopalia; ut Episcopus Walterus eo vivente de residuo contentaretur. Iste Walterus dona & concessionem prædecessoris sui confirmavit; Ecclesiam de Brankeston ad sustentationem duorum Monachorum apud Werkworth, Ecclesiam de Heghinton ad hospitalitatis sustentationem & pauperum refectorem Monachis appropriavit; ita ut decedente vel cedente Magistro W. de Kirkenni tunc Rectore ejusdem, liceret Monachis Ecclesiam de Heghinton ingredi & absque contradictione in usus proprios retinere. Apud Mukleswick contulit Priori & Monachis Horslyop sc. CCXVI. acras de bosco & vasto, licentiamque includendi eas. Anno MCCLV. Alexander Papa dedit regnum Apuliæ & Siciliæ Edmundo filio Regis Angliæ. Et propter hoc Episcopus Herefordensis obligavit Religiosos Angliæ mercatoribus in XXXVIII. millibus marcarum citissime persolvendam. Contra quam obligationem appellârunt pro se Dunelmensis Bertramus Prior & Conventus, dicentes se velle Domino Papæ in licitis & honestis & eis possibilibus obedire & semper obedisse; sed spoliationi Ecclesiarum suarum, direptioni bonorum, subversioni libertatum, subtractioni victualium, tanquam intolerabilibus & impossibilibus dixerunt se non assentire inductioni vilissimæ servitutis in Ecclesiam Christi, gravissimi in Clero scandali, nefandissimi opprobrii Crucifixi; paratos se contradicere asserentes, & hoc quibuscunque executionum executoribus protestando denuntiantes; & contra Magistros Rostandum & B. Senonensem indebitæ pecuniæ collectores præsentiam Domini Papæ & Cardinalium appellârunt Sabbato quo cantatur *Sitientes* anno MCCLVI. Anno Domini MCCLVIII. XVII. Cal. Augusti Bertramus Prior per H. Suppriorem rogavit Conventum; ut cessione suâ annueret, & de bonis Monasterii ei provisionem congruam assignaret. Vocatis ergo domi prioribus cellarum & majoribus capituli in Vigiliâ Assumptionis exposita voluntate Prioris, defectum & debilitatem virium corporalium allegante, fatigationemque in diversis officiis Monasterii per XL. annos & in Prioratu per XIV. prætendente, lecta est quadam bulla Domino Episcopo Dunelmensi destinata per Summum Pontificem continens, quod Episcopus admittit cessione Prioris provideret eidem de honestâ sustentatione de bonis Prioratus. Quæ bulla dixit se Prior nolle uti; ne Episcopus nostra discernendo plusquam oporteret de nostro statu agnosceret. Missi sunt ergo duo Fratres ad Episcopum, literas super cessione Prioris signatas deferentes, humiliter eum ex parte Prioris deprecantes, ut benignè ejus admitteret cessionem. In gra-

¹ Nicolao cedente Rex importunis precibus Monachos compellavit, ut Adomaram fratrem suum uterinum eligerent. Monachi literaturæ & ætatis defectum in Adomaro causati, liberam electionem sibi aliquando permitti postulârunt. Egrè de re concessâ Monachis licentiâ, electus est Walterus de Kirkham, 1249. 21. April. & ab Archiepiscopo Ebor. consecratus 1249. 5. Dec. Obiit

apud Hoveden 1260. 9. Augusti, apud Dunelmum die 16. Augusti sepultus. Ista habent Annales Dunelm. Dies consecrationis atque obitus uterque Matthæus confirmat. Epitaphium autem sepulchrale, quod in Ecclesia de Hoveden prostat, Walterum ibi sepultum esse confirmatur: quod de viciis forsan ejusdem intelligi debet.

stino igitur missi sunt ab Episcopo M. W. de Meru & Dominus J. de London, commissionem specialem ad prædicta habentes; qui ingressi Cameram Prioris, & audita rationabili causâ cessionis ejus, eam admiserunt; & curam Monasterii in spiritualibus H. Suppriori, in temporalibus Domino R. de Waltham Constabulario commiserunt. Assignavitque Conventus Bertramo Priori pro provisione suâ Ecclesias de Pinington, Heynpton, &c. Cessit igitur Prior Bertramus die Assumptionis. Et quia omnes erant domi qui ad electionem fuerant evocandi, statutus est dies ad eligendum in crastino; duoque fratres missi ad Episcopum eodem die obtentâ eligendi licentiâ redierunt. In crastino igitur Assumptionis per viam compromissi electus est Hugo de Derlyngton Supprior in Priorem Dunelmensem anno Domini MCC LVIII. invenitque in deposito, quod ei reliquerat prædecessor ejus Bertramus, XI. mille marcas. Nam idem Bertramus religionis suæ zelator & cultor, non solum vitæ sanctitate floruit, sed & facultates Ecclesiæ vehementer auxit. Manu propria quinque Psalteria cum Orationibus multis scripsit; & in Ecclesiâ quibuscunque psallere volentibus publicè ordinavit; Postillam super Psalterium, Quatuor Evangelia, Epistolas Pauli Super Job, Libros Sapientiales, XII. Prophetas, Epistolas Canonicas, & super Apocalipsin duplices domui procuravit. De isto Bertramo audiavi ego Robertus juvenis quendam senem dicere; quod si dimisso Prioratu redisset ad Claustrum, aliam provisionem nullatenus expectando; ita libenter ivisset ad tumbam ejus, sicut ad feretrum S. Cuthberti, pro suis necessitatibus oraturus. Provisionem tamen quam habuit prodigè non consumpsit; sed apud Beaurepaire cameram cum Capellâ, quæ multorum judicio non multis in Episcopatu est inferior, construxit. Anno Domini MCC LX. in Vigiliâ S. Laurentii obiit Walterus de Kirkham Episcopus Dunelmensis apud Hofden; & in Octavis S. Laurentii sepultus est apud Dunelmum; sigillumque ejus coram omnibus qui aderant in Capitulo per Dominum J. Gileth est confractum.

CAP. VII. De ROBERTO DE STICHILL.

Electusque est Dominus Robertus de Stichille Prior de Finkhal in Episcopum Dunelmensem die S. Jeronimi; confirmatusque est a Domino Godfrido Archiepiscopo Eboracensi apud Scirburnam in Eliverthe die S. Clementis proximo sequente; consecratusque est ab eodem apud Southwellam Idus Februarii anno prænotato. Iste Robertus in primordiis Monasticæ conversationis suæ nimis levis fuit; & quadam die Dominicâ cum propter levitatem suam & rebellionem esset injunctum sibi, ut super sellam in medio Chori solus federet, ut sic rubore confusus maturesceret; sellam per pedem arripuit, & extra chorum inter populum projecit. Dicitur etiam, quod ipso apostatare cogitante, cum per crucem ex aquilonari parte chori noctanter transfret conaretur, monitus est per vocem emissam cœlitus ut rediret; & si stare vellet, de Episcopatu promissum accepit. Sic igitur dimissis levitatibus & puerilibus, cœpit maturescere, gladioque divinæ Scripturæ insistere. In qua in brevi tempore inter claustrales observantias sic profecit, ut scientia ejus multis miraculum fieret, & mores ejus plurimi commendarent. Unde istis excitatus quidam de Fratribus, cum esset iste Robertus sacerdotis filius, ipso ignorante dispensationem pro eo impetravit, ut etiam ad Episcopalem posset eligi dignitatem. Et Frater hoc impetrans erat Henricus de Hornca-

Robertus de Stichill electus est 1260. die 5. Dec. Consecratus est 1261. 13. Febr. 30. Sept. confirmatus ab Archiepiscopo Ebor. 23. Nov. Temporalia à Rege accepit | Obiit 1274. 4. Aug. Ex Annalibus Dunelm. & Registro Giffard Ebor.

stre, postmodum Prior de Coldingham, in temporalibus & spiritualibus non mediocriter circumspectus.

Iste Robertus primo Episcopatus sui anno sc. anno MCCLXI. in nocte Natali Domini hospitatus est in Abbatia prope viciniam Ecclesie; & Priori fecit literas in crastinum, quod hoc in sui præjudicium nullatenus traheretur. Iste contulit Priori H. & Conventui de bosco suo MCCC. acras, viz. &c. & alia multa. Anno Domini MCCLXXI. in Capella sua de Aukeland coram Domino Episcopo recognovit M. Robertus de S. Agatha Archidiaconus Dunelmensis Priorem Dunelmensem fuisse Archidiaconum in Ecclesiis sibi appropriatis infra aquas; & Archidiaconos prædecessores suos nomine Prioris & non nomine proprio jurisdictionem in illis Ecclesiis exercuisse, & propter hoc Priori pensionem annuam exolvere. Et sic Dominus Episcopus pro jure Prioris pronuntiavit; & super pronuntiatione sua literas suas fecit. Quas testatur se Dominus Robertus de Insula Episcopus inspexisse; & in suis literis inde confectis recitat de verbo in verbum anno Domini MCCLXXVI. Ipsius etiam Archidiaconi factum testatur ibidem. Tempore Hugonis Prioris, anno sc. MCCLXIV. fuit guerra inter Regem Henricum & Barones suos; ubi Prior multa effudit pro salvatione patriæ. Nam venientibus ex parte Regis vel ex adversa parte ad depradandum Episcopatum semper occurrebat ipse, muneribus placans eos. Fecit & magnum Campanile, organa grandiora, parcas de Beaurepaire & Mukelingswik; & apud Wardelau cameram, aulam & capellam, quæ Scoti postea destruxerunt, cameram etiam apud Mukelingswik, &c. Istius tempore fuit impetrata quædam Bulla à Gregorio IX. Papâ super appropriatione Ecclesie de Horden in augmentum XVI. Monachorum; & ut decedente vel cedente L. Maunsel Rectore ejusdem, liberè posset Prior illam ingredi & in usus proprios obtinere. Sed ipse eas in Præbendas seu portiones dividi non sine magnis sumptibus procuravit; utilius & honorificentius æstimans ex præsentatione Clericorum ad Præbendas prædictas amicos acquirere quàm eas in usus proprios retinere. Fuit iste Prior hospitalitatis & elemosynæ zelator præcipuus. Semper quando domi veniebat; pauperes villæ ante eum choreas ducebant; quibus ingressis fecit coquinam ministrari. Nonnulli etiam nudati à proposito ante eum incedebant; quibus vestes fecit illico ministrari. Dicitur de eo, quod de denariis fecit quinque minuta; ut sic pluribus ministraret. Et cum senex in curru equitaret; de curru pauperibus acclamantibus volam plenam minutis extra sparsit. Fuit igitur iste magnificus & callidus. Delectabatur magna facere; & ubi voluit, scivit callidissime simulare. Anno MCCLXVI. In Capitulo generali apud Eboracum per Conventum Dunelmensem [*lis mota fuit Bertramo quondam Priori de malo usu possessionum Ecclesie sibi reservatarum, & sententia adversus Bertramum lata.*]

Interim sentiens Hugo Prior ex infirmitate & labore diutino vires suas in se deficere corporales, frequenter rogavit Episcopum, ut suam admitteret cessionem. Et Episcopo diutius hoc facere differente, tandem anno MCCLXXII. die Sabbati post Festum S. Nicholai, misit Prior ad Episcopum H. de Horncastre Sacristam Dunelmensem & Magistrum W. de Derlington cum literis de credentiâ, qui obnixè rogarent Episcopum, ut rem effectui manciparet. [*Episcopo vero adhuc differente, Prior assignatis sibi à Conventui Maneris de Wardleu, Mukelingswik &c. pro provisione sua resignare statuit.*] Et in die S. Stephani misit Prior cum H. de Horncastre literas resignationis suæ causas quare cedere voluerit continentes Episcopo; ut suam cessionem benignè admitteret, humiliter rogans eum: quas literas jussit Episcopus conservari. Et egressis omnibus præter Episcopum, suos Clericos & Sacristam, Episcopus sermonem ad Sacristam dirigens [*conqueritur Monachos Dunelmenses sibi minus obedientes esse; eò quod professionem coram ipso non facerent, prout debebant; quamvis id ipse sæpius exegisset, & de eo Conventum monuisset.*] Respondit Sacrista se nunquam moni-

monitionem aliquam audivisse. Et factâ altercatione inter Clericos Episcopi & Sacristam, illis allegantibus hoc fieri in omnibus Ecclesiis Cathedralibus Angliæ, ubi Priores subsunt Episcopo; ipso è converso allegante Ecclesiam Dunelmensem ad hoc non teneri, eò quod Prior Dunelmensis ex privilegio jura Abbatum habebat, quamvis nomen Prioris, & ad Abbates pertinet professiones Monachorum admittere. In crastino verò mane misit Episcopus apud Dunelmum Fr. A. de Clifton & M. Alexandrum de Alverton & Ricardum de Bradwell & Dominum Thomam de Levelham; qui convocatis Fratribus exposuerunt eis voluntatem Episcopi super præmissis; monentes eos & rogantes, ut in hoc se difficiles non redderent. Habito igitur tractatu prius, responderunt Conventus, quod parati erant facere quicquid debebant. Et quia in convenit, quod Monachi factâ prius professione coram Priore postea dabunt eandem coram Episcopo & ab eo solennem benedictionem acciperent; dixerunt quod libenter facerent, dummodo formam in scripto traditam non excederent nec mutarent: et hoc ei per suos mittere voluerunt. Nuncios igitur Episcopi ad ipsum cum gaudio propter istam responsionem redeuntibus, missi sunt ad Episcopum Fratres quatuor; qui ei dicerent, quod Conventus paratus erat professionem suam coram eo recipere & benedictionem solenniter accipere; sed chorum ingredi non cucullati & ibi ab eo indui, & sic per triduum velatâ facie incedere, quasi nulla esset vel inanis professio eorum coram Priore facta, quamvis ipsum hoc velle crederent, id nullo modo facere voluerunt. [*Respondit Episcopus id sibi minimè placere; se enim Monachos non aliter, quàm prout in Benedictionali continetur, benedicturum; & missis iterum nunciis Monachorum animum explorat.*] Fratribus congregatis exponuntur præmissa. Sed illi pro majori parte à voluntate priori aversi, dixerunt se mandato Domino Episcopo directo minimè consensisse, licet apertè non reclamaverint; immo potius vellent mori quàm aliquam professionem coram Episcopo recitare, &c. Sexto Idus Januarii ingressus Episcopus Capitulum, cessionem Prioris admisit, Prioratûs sui anno XIV. & Monachatûs XXX. Episcopatûs verò Episcopi XII. anno verò gratiæ MCC LXXII. fecitque provisionem superius annotatam, adjecto veteri vinario de Recton, signo suo & Capituli consignari, consignatamque tradi jussit H. Priori.

C A P. VIII. De his quæ fiebant vacationis tempore.

EXpeditis præcedentibus ut dictum est, surrexit quidam Frater Episcopo sermonem dirigens in hæc verba. Domine, multum regratiamur vobis de dilectione, quam habetis erga nos; & rogamus, ut in finem nos diligatis, &c. Episcopus verò insurgendo sic respondit. Ego multam perpeffus sum ignominiam & despectum super omnes prædecessores meos; & habeo emendas, cum Deus voluerit. Vix Episcopus portam exierat; & ecce Seneschallus Episcopi ducens secum Dominum W. Whiteby Constabularium castri, advocatis quibusdam Officiariis, sic ait. Istum constituit Dominus meus Episcopus custodem domûs hujus loco sui. In crastino verò veniens, vocatis Suppriori & aliis Officiariis ad aulam, jussit venire janitores, mareschallum & alios sæculares curam domûs habentes, dicens: Domus ista est in custodiâ Domini mei; & ideo volo videre qui curam illius debent agere, & juramentum fidelitatis ab ipsis exigere, amovere & substituere, prout videro expedire. Responsum erat ei, quod inaudita peteret; nunquam enim intromisit se Episcopus de familiâ domûs vacante Prioratu magis quàm pleno, nec deberet. Debent enim solum habere quendam Clericum custodem domûs ratione tuitionis magis quàm proprietatis. Inhibitumque familiæ fuit, occultè tamen, ne coram eo comparerent. Tandem cum difficultate concessit

cessit eis inducias usque in crastinum; ut interim possent consulere Episcopum. Eodem die mane missi sunt duo Fratres ad Episcopum, ab eo eligendi licentiam petitori. Et visis eorum literis, calumniati sunt Episcopus & cum eo; quod non erat scriptum ei tanquam patrono & Domino; allegantes pro se quod nisi patronus esset, ab eo licentiam eligendi petere non oporteret. Et cum Monachi allegarent sibi consuetum scribi; dixit Episcopus quod non; quia post mortem Thomae Prioris Episcopus Nicholaus literas Capituli rejecit propter eandem causam. Reacceptis igitur literis suis reversi sunt nuncii, hac Conventioni nuntiantes. Erant autem multi in Conventioni recolentes, quod Nicholaus Episcopus non hoc petebat, sc. quod scriberetur ei sicut patri & patrono in spiritualibus & temporalibus, nec unquam hoc obtinuit, nec remissa litera fuit ob hanc causam; sed quia sigillum fuit separatum a litera per incuriam, antequam ad Episcopum pervenirent. Unde aliam sub eodem tenore consignatam ei reportabant. Ipse tamen in sua litera eis concessa patronum in spiritualibus & temporalibus se vocabat; nec de hoc fuit eis cura. Dixerunt aliqui; quod ex quo patronus fuerit, non malum est eum in suis literis sic nominare. Ideo in crastinum remissi sunt nuncii cum talibus literis, *Reverendo patri ac patrono &c.* qui literas obtinuerunt super licentia electionis faciendae. [*Servientes interim Episcopi Maneria Monachorum occupabant; qua Episcopus a Monachis rogatus statim restitui fecit.*]

CAP. IX. De electione Ricardi de Claxton.

Optenta itaque licentia, statutus est dies ad eligendum, in crastino sc. Conversionis S. Pauli. Quo die per viam compromissi electus est Ricardus de Claxton Prior Insulae sacrae in Priorem Dunelmensem anno MCCCLXXII. Pontificatus Roberti XII. in secundo die post apud Derlington confirmatus, & in Purificatione B. Virginis apud Dunelmum installatus per Archidiaconum Dunelmensem; & infra triduum sequens provisionem Hugonis quondam Prioris factam signo suo roboravit rogatus. Ille Ricardus fuit religiosus & hospitalis, & ita circumspectus; quod non obstante provisione largi Hugonis Prioris, & lite magna inter Archiepiscopum Ebor. & Ecclesiam Dunelmensem, quae largas requirebat expensas, toto tempore suo domus abundabat. Anno Domini MCCCLXXIV. mense Maio celebravit Gregorius IV. Concilium Lugduni; ad quod vocatus Prior partes transmarinas adiit, sed ad Concilium non accessit, habens ibi Procuratores, &c. Epitaphium ejus; *Agnus non pardus jacet hic Prior ecce Ricardus.*

CAP. X. De obitu Roberti de Stichill, & electione ROBERTI DE INSULA.

Peractis in Episcopatus regimine XIV. annis, fundato Hospitali de Grecham, nam ipsam villam Episcopus emerat a quodam Bertramo cognomine, in redeundo de Concilio Lugdunensi pridie Nonas Augusti obiit Robertus de Stichill Dunelmensis Episcopus in castro quod * Arbipeylls dicitur.

* Arbreules
Annal. Dun.

* Robertus de Insula (quem de Halieland Waverleicensis, de Coquina Lanercostensis appellant) electus est 1274. 24. Septemb. confirmatus ab Archiepiscopo Ebor. die 31. Octobr. consecratus ab eodem die 9. Decembr. Obiit 1283. 7. Junii. Ex Annali-

bus Dunelm. & Registro Giffard Ebor. M^{ss} Thomas Wikes obitum illius anno 1284. circa Festum S. Michaelis, Lanercostensis 1284. in Festo S. Trinitatis contigisse volunt. Robertus inter Benefactores Academiae Cantabrig. memoratur.

Corpus

Corpus verò ejus sepultum est in quodam Monasterio Ordinis S. Benedicti Sayacens. Sed cor ejus delatum est Dunelmum, in Capituloque sepultum. Iste dum vixit, semper quando comedit in Castro, solebat de vino suo mittere ad Conventum; & quodam die cum pinèrnæ suæ diceret, quòd Suppriori & Conventui de vino suo mitteret; veniens ille cum vino, Suppriori ad suam mensam in Refectorio residenti vinum præsentavit. Prior verò Hugo ad magnam mensam præsidens, ex hoc indignatus, mensam percussit; & sic prandium in medio prandii finivit.

Intellectâ igitur morte Episcopi, licentiâque eligendi à Rege obtentâ VIII. Cal. Octobr. electus est Robertus de Insulâ Prior de Fynchalle in Episcopum per viam compromissi; & Idus Octobris à Rege receptus, VIII. Cal. Novembr. à Domino Waltero Giffard Archiepiscopo examinatus ipse & electio ejus apud Ripon; ibique dies assignatus pro confirmatione habenda Vigiliâ omnium Sanctorum in Ecclesiâ Dunelmensi, ubi & quando est confirmatus; & Dominicâ proximâ post Festum S. Nicholai in majori Ecclesiâ Eboracensi consecratus.

C A P. XI. De Visitatione Archiepiscopi apud Dunelmiam.

Interim mandat Archiepiscopus visitationem suam in Capitulo Dunelmensi die proximâ ante Sanctorum Omnium Vigiliam faciendam; quo die correctis in Capitulo corrigendis, Archiepiscopus cum suis & omnibus intrare volentibus Capitulum intravit; finitoque sermone injunxit tam suis quàm omnibus aliis ut exirent. Remanenteque eo solo & qui erant de Capitulo, dixit se venisse ad visitandum & corrigendum ea quæ sunt corrigenda. Prioreque se ad partem trahente, examinavit Suppriorem & ex senioribus quatuor, aut successivè, à nullo sacramentum exigens, sed quod priùs publicè tunc occultè requirens ab eis. Revocatisque Priore & aliis, datâque benedictione, recessit ad Castrum ubi erat hospitatus, Henrico de Horncastre tunc Sacristâ Dunelmensi crucem ante eum bajulante.

C A P. XII. De factis Roberti Episcopi.

Consecratus igitur in Episcopum Robertus Ecclesiam de Middelham Monachis de Finchalle in augmentum sex Monachorum appropriavit; Priori & Conventui Dunelmensi dedit advocationem Ecclesiæ de Meldon Dioceſeos Dunelm. acceptâ priùs in recompensationem præsentatione integræ Ecclesiæ de Waldenestow Lincoln. Dioceſeos, ad quam Prior & Conventus solebant alternis vicibus præsentare. Concessit etiam eis warrennam in Billinghamshire & boscos, &c. Dicitur quòd iste promotus in Episcopum, matrem suam priùs pauperulam honoravit, servos & ancillas sumptusque honorabiles ministravit; cùmque eam semel visitaret, quomodo se haberet inquisivit; & illa, Valde malè. Cur, inquit, dulcis mater? Deficitne vobis aliquid, servus, vel ancilla vel sumptus necessarii? Non, inquit; satis habeo; sed cùm dico huic vade, currit; & illi veni, genibus se prosternit; & ita omnia serviunt mihi ad nutum, quòd non habeo unde irascendo dilatare possim cor meum, &c. Cùm iste semel apud Norham venisset; & Dominus de Stremerſton sibi cerevisiam dedisset; Episcopus cùm non esset assuetus à magno tempore cerevisiam bibere, ob reverentiam tamen mittentis & famam cerevisiæ gustavit; & non sustinens, statim à mensâ surgens evomuit. Et post prandium vocatis quos voluit, Ecce quid agat consuetudo, inquit. Scitis ex quibus originem [dum] & nec ex parentelâ nec patriâ habeo vinum diligere, sed ex consuetudine solâ, &c.

C A P.

C A P. XIII. Initium discordiæ inter Archiepiscopum Ebor. & Ecclesiam Dunelm.

ANNO Domini MCCLXXX. præsentatus fuit Adam de Barneby ad Ecclesiam de Rungetoun vacantem Eboracensis Dioceseos per Priorem & Conventum Dunelmensem; & quia in prædictâ præsentatione *salutem & obedientiam* non scripserunt; præsentatum eorum admittere recusavit; & ipsi ad Curiam Romanam appellârunt; factaque est appellatio & provocatio die Mercurii proximâ post Dominicam Palmarum anno supradictô apud Lancastriam in Prioratûs camerâ, in qua Dominus Archiepiscopus pernoctavit. Impetratique sunt iudices, &c. Quo intellecto Archiepiscopus ipsum præsentatum in formâ primæ præsentationis admisit, & in eâdem institui demandavit: & fuit illa contentio sic sopita. Eodem anno in Festo S. Cuthberti Priori porrectæ sunt ex parte Archiepiscopi literæ visitationis in crastino S. Johannis Baptistæ in Ecclesiâ & Capitulo Dunelmensi faciendæ cum illâ clausulâ, "Quod in præmissis duxerint faciendum & de die receptionis præsentium nobis circa Festum Annuntiationis proximum sub vinculo & in virtute obedientiæ rescribatis. Interim super his consulitur Episcopus Dunelmensis, qui respondit quod ad literam missam respondere non oportet; tum quia mittens nullam jurisdictionem habet in Priorem & Capitulum ratione Monasterii Dunelm. nec ratione alicujus existentis in Diocesi Dunelm. tum quia injungitur in virtute obedientiæ, ad quam nec ei tenetur Prior nec Capitulum, cum Metropolitanus in subditos Suffraganei jurisdictionem nisi in certis casibus non habeat, inter quos iste nullus. — Arripiente igitur Episcopo cum suis iter versûs Curiam Romanam, Prior & Capitulum frequenter supplicabant Archiepiscopo per suos; ut visitationem suam prorogaret ad tempus magis opportunum; & ipso non consentiente, est provocatum & appellatum contra eum. Primò quia Archiepiscopus tanquam eis suspectus merito est recusandus [*ob pristinas injurias.*] Item cum secundum statutum Concilii Lugdunensis Metropolitanus primò debet visitare propriam Ecclesiam & Capitulum & Diocesim, antequam ad Suffraganei visitationem descendat; quod iste non fecit. Item Episcopus Dunelm. caput Capituli in remotis agit pro negotiis Ecclesiæ suæ; unde ad præsens visitari non potest. Et ipso non visitato, illi visitari non debent; cum visitatio incipere debet à capite. Item quòd Ecclesiæ Dunelmensis Prior & Capitulum istâ hætenus gavisi sunt libertate & impunitate, sicut parati sunt per privilegia specialia coram iudice competenti ostendere; quòd nullo unquam tempore Archiepiscopus Ebor. auctoritate Metropolitanâ in eo visitationis officium exercuit. Istis non obstantibus, in crastino S. Johannis Baptistæ venit Archiepiscopus Dunelmum; & cum ingredi vellet portam borealem, per milites Episcopatus est repulsus. Ubi provocatione præmissâ prius coram eo recitatâ, excommunicavit in scriptis Episcopum, Priorem & majores de Capitulo, & Capitulum interdixit; eosdemq; peremptoriè citavit, ut die Mercurii Festum Exaltationis S. Crucis proximè sequenti præsentiam suam exhiberent in Ecclesiâ & Capitulo Dunelmensi, visitationem Archiepiscopi subituri, & de contemptu satisfacturi, &c. Adveniente igitur die statuto, venerunt Dunelmum ad visitandum G. Subdecanus Ebor. & M. Robertus de Pikeringâ, commissarii ad præmissa; & cum venirent super novum pontem, injectis quorundam manibus in equorum frænis repulsi sunt; & sic ad Ecclesiam S. Nicholai extra muros declinârunt [*ibi Monachi appellationem renovârunt, pluresque articulos contra Archiepiscopum obtulerunt, ipsum variis de causis sententiam excommunicationis incurrisse allegantes.*] Istis non obstantibus, Commissarii præfati fecerunt vocari Episcopum

copum & Priorem; & in ipsos non comparentes excommunicationis sententiam protulerunt, Ecclesiam supponentes interdicto. Obtinuerunt Prior & Capirulum rescriptum Apostolicum Martini IV. Abbati de Waltham & Decano & Cancellario Lincoln. seu illorum duobus, *[ad terminandam causam]* Anno MCCLXXX. in crastino S. Matthiæ in Ecclesiâ S. Mariæ juxta portem de Stamford Abbas præfatus & Cancellarii Lincoln. subdelegati, recusato prius Decano Lincoln. tanquam suspecto, vocatoque Archiepiscopo Ebor. nec comparente per se nec procuratorem, excommunicationis sententiam in Priorem, &c. & interdictum adnullârunt, ipsum Priorem & majores Capituli ad cautelam absolventes; Archiepiscopum contumacem pronuntiantes, & pro expensis & damnis in trecentis libris Priori & Capitulo condemnantes; ipsum Archiepiscopum ad eundem locum & diem Mercurii proximum post Octavas Trinitatis citandum decernentes. Interim Decanus Lincoln. jam recusatus, & Cancellarius Lincoln. postquam totam jurisdictionem in Magistros H. & R. supradictos transfudisset, commiserunt iterum Magistro J. Clarell, &c. qui appellationes Episcopi, Prioris & Capituli nullas fuisse de jure, ipsosque eas non fuisse prosecutos pronuntiârunt; sententiam Archiepiscopi confirmârunt; Episcopum in quingentis libris & Priorem & Capitulum in totidem pro expensis ipsi Archiepiscopo condemnârunt; & ista per Dioceses Ebor. & Carleolensem & Candidæ Casæ publicari fecerant. *[Commissarii itaque se invicem excommunicârunt; & ad Curiam Romanam utrinque appellatum est. Papa rem de novo commisit Abbati S. Edmundi & Decano London.]* Qui vocato Archiepiscopo ad Ecclesiam Omnium Sanctorum Northampton die secundo juridico proximo ante Festum S. Hilarii anno MCCLXXXIII. ipsoque minimè comparente, causâ diligenter examinâtâ & processu juris in omnibus observato, auctoritate Apostolicâ sententiam Abbatis de Waltham, &c. confirmârunt. Interim mediante Antonio de Bek consenserunt in arbitros; & electi sunt ex parte Archiepiscopi H. de Newerk Archidiaconus Richemundiæ & M. Inigo Cancellarius S. Pauli London, ex parte Episcopi Dunelm. & Prioris M. R. Avenel & Reginaldus de Brandon Canonicus S. Pauli London. dederuntque eis potestatem ordinandi & concordandi, &c. II. Non. Maii.

C A P. XIV. De morte Domini Roberti de Insulâ, & electione Domini ANTONII DE BEK.

ANno Domini MCCLXXXIII. VII. Idus Junii obiit Robertus de Insulâ Dunelmensis Episcopus apud Middelham; & IV. Idus ejusdem sepultus est in Capitulo Dunelmensi in tumulo decenter ornato & sculpto subtiliter cum imaginibus circumseptis. Quo sepulto sigillum ejus publicè coram omnibus à Magistro R. Avenel est contractum. Eodem anno VII. Idus Julii electus est Antonius Bek, tunc Dunelmensis Archidiaconus, in Episcopum Dunelmensem per viam compromissi, petita prius à Domino Rege licentiâ & obtentâ. Electionem cujus duo præcipuè promovebant, Domini Regis instantia, & inter Archiepiscopum Ebor. & Ecclesiam Dunelm. controversia. Sciebant

* Antonius de Beck, Regis Secretarius, 5. Beneficia ecclesiastica cum curâ animarum in Provinciâ Cant. anno 1279. obtinuisse in Registro Peckham dicitur. Electus ad Episcopatum Dunelmensem 1283. 9. Julii, assensum Regis obtinuit die 28. Augusti, Temporalia ab eodem accepit die 4. Sept. consecratus est à Wilhelmo Archiepiscopo Ebor. 1284. 9. Januarii. Godwinus à Chronico

Officiensi deceptus illam die 15. Januarii consecratum esse perperam scripsit. Obiit Antonius 1311. 3 Martii. Ex Annalibus Dunelm. & Thoma Stobæo. Decretum est in Parlamento Carleolensi anno 1307. ut inhiberetur Episcopo Dunelmensi & ministris suis, ne silvas ad Episcopatum spectantes devastarent.

enim Dunelmenses, quod electum eorum Archiepiscopus minime consecraret, nisi instantia Regis ad hoc eum induceret. Consecratus vero est Antonius Dominica infra Natale proximum apud Eboracum a Willelmo Wikwan, presente Rege & Magnatum multitudine copiosa. Et licet multi inter Archiepiscopum & Dunelmenses ex praecepto Regis mediarent; minime tamen profecerunt, quin tempore consecrationis Priorem egredi de Ecclesia compelleret, Et in crastino Antonium in virtute obedientiae praecepit excommunicare Priorem & majores de Capitulo. Sed ipse respondit. Heri fui consecratus eorum Episcopus; & hodie excommunicabo eos? ad hoc faciendum nulla obedientia me inducet. Erat autem iste Antonius magnanimus, post Regem nulli in regno in apparatu, gestu & potentia militari secundus; magis circa negotia regni quam circa Episcopalia occupatus. In guerrâ Regi potenter assistens, & in consiliis providus. Nam in guerrâ Scotiæ habuit de familiâ suâ XXVI. vexillarios, & communiter de suâ secta CXL. milites; ita ut magis crederetur Princeps Laicus quam Sacerdos vel Episcopus. Et quamvis gauderet sic militum constipari agmine; erga tamen eos sic se habuit, quasi eos non curasset. Comites & Barones regni majores sibi genuflectere, & eo sedente Milites quasi servientes diutissime coram eo stare parvipendens. Nil ei carum erat, quod ejus gloriam magnificare posset. Pro XL. halcibus recentibus XL. solidos Londoniæ semel solvit; aliis Magnatibus tunc in Parlamento ibi consistentibus pro nimia caristia emere non curantibus. Pannum maximi pretii comparavit; & ex eo palefridis suis cooperturas fecit; eo quod quidam dixit se credere quod Episcopus Antonius id emere non audebat. Quietis impatiens vix ultra unum somnum in lecto expectans, dixit illum non esse hominem, qui in lecto de latere in latus se verteret. In nullo loco mansurus, continue circuibat de Manerio in Manerium, de austro in boream; & equorum, canum & avium sectator. Et cum esset sumptuosus in multis, nunquam tamen egens erat; sed usque ad mortem omnia ei abundabant. Ad satietatem vix comedit; castissime vixit, vix mulierum faciem fixis oculis aspiciens. Unde in translatione S. Willelmi Eboracensis cum alii Episcopi ossa ejus timerent tangere, remordente eos conscientia de virginitate amissa, iste audacter manus imposuit; & quod negotium poposcerat, reverenter egit.

C A P. XV. De contentione Prioris cum Archiepiscopo Sede vacante.

VAcante igitur Ecclesia Dunelmensi per mortem Roberti de Insula VII. Idus Junii anno Domini MCCLXXXIII. statim Prior & Capitulum apprehenderunt jurisdictionem, officiales & ministros alios praefecerunt; Archiepiscopum visitationis causâ descendente VIII. die Julii nullatenus Ecclesiam ingredi permiserunt. Ipsum ad Ecclesiam S. Nicholai in Dunelmo divertentem, & sermone ibi habito Priorem & majores Capituli excommunicare volentem, quidam juvenes de villa sic terruerunt; quod per gradus versis scolas latenter descendere & sic juxta aquas versus Kypier divertere laetus fuit. Auriculam palefridi absciderunt; & ipsum si Wynchardus de Charrons & Petrus de Thorsby non impedissent, ut creditur, occidissent. Vicarium S. Oswaldi Archiepiscopo adhaerentem de diversis criminibus impetum & convictum virtute jurisdictionis apprehensæ Officialis Prioris & Capituli judicialiter privavit; & Prior & Capitulum alteri Vicariam contulerunt, qui eam quamdiu viveret occupavit, altero nunquam restituto. Antequam verò Archiepiscopus Dunelmum veniret, fuit exceptum contra eum; quod jurisdictio ad ipsum tunc devolvi minime poterat, eo quod ipse erat excommunicatus tunc & diu ante per Abbatem de Waltham, &c. ut supra dictum est, pro suâ contumacia.

ciā. Unde non tenebantur eum admittere ad visitationem in eis exercendam. Sed istis non obstantibus, sententiam excommunicationis & interdicti promulgavit in majores de Capitulo & Ecclesiam; provocatum tamen erat prius & appellatum. Isti exceptioni fuit rescriptum: alia exceptiones erant, quibus non erat rescriptum; puta quod Archiepiscopus suspectus erat propter litis dependentiam, &c. Ante mortem Episcopi Dunelmensis fuit pro Archiepiscopo Bulla impetrata ad Abbatem de Holme, Priorem Coventrensem, &c. ut ipsi processum factum contra Priorem & Episcopum Dunelm. per J. Clarell, &c. examinarent; & si recte factum invenirent, confirmarent & facerent observari. Illi Priorem ad Ecclesiam de Warwik citari fecerunt. Ubi Prior & Capitulum comparens per procuratorem, sentiens se gravari, eo quod copiam litterarum Apostolicarum sibi negaverunt, ad sedem Apostolicam appellarunt anno Domini MCCLXXXIII. in crastino S. Nicholai. Commissarii vero prefati appellatione contempta processum factum per J. Clarell, &c. confirmarunt; Priorem & majores Capituli ab administratione & ordinis executione amoverunt, eo quod interdictum & sententiam per eos latam non observaverint; & sententias latas in Archiepiscopum per Abbatem de Waltham, &c. irritas promulgarunt: sed Prior & Capitulum appellarunt: exceptiones facientes contra Judices, quod, &c. Sic igitur ex parte Prioris extitit ad Romanam Curiam appellatum, & pro tuitione ad Cantuariensem; & rescriptum fuit, &c. [Prior & Capitulum alios sibi judices assignari obtinuerunt; qui Archiepiscopum crebro citatum & non comparentem tandem contumacem pronuntiaverunt die juridico proximo post Festum S. Matthei. Illo idem in contumacia persistente] Processit idem Iudex ad sententiam diffinitivam pro appellatione Prioris & Capituli contra visitationem Archiepiscopi & exercitium jurisdictionis Sede vacante. Unde pronuntiavit eos legitime appellasse, & omnia attemperata post & contra irrita fuisse & esse. A qua sententia Procurator Archiepiscopi ex adverso veniens appellavit ad Romanam Curiam. Agebat tunc Archiepiscopus prefatus in partibus transmarinis pro negotiis istis; & ibi mortuus est, nullā habitā revocatione processus prefati.

C A P. XVI. De intronizatione Antonii Episcopi, & cessione Prioris Ricardi de Claxton.

ANNO MCCLXXXV. in Vigiliā Nativitatis Dominicæ die sc. Lunæ ingressus est primò Antonius Dunelmensis Episcopus post suam consecrationem Ecclesiam Dunelmensem. Super cujus intronizatione orta est dissensio inter Priorem allegantem, quod sicut Archiepiscopus installatur per Decanum Eboracensem, ita Episcopus hic intronizari debet per Priorem Dunelmensem, & Officiale Ebor. consuetudinem Ecclesiæ pro se allegantem. Sed Antonius dixit se nolle in tam solenni Festo installationem suam propter eorum discordiam procelare; & protestatione factā de neutri parti injuriando, per fratrem suum Thomam Bek Menevensē Episcopum installatus est, &c. In die verò S. Johannis Evangelistæ Antonius ingressus Ecclesiam, duas Baudekynes historiam nativitatis Dominicæ continentes obtulit; & eas ad ornandum magnum Altare in Festo Nativitatis assignavit. Et habito tractatu cum fratre suo

* Non inrequens erat illo sæculo Provincia- libus Eboracensibus ab Archiepiscopo Eboracensi ad Cantuariensem provocare; quod & ex historiā hujusce litis & aliunde multoties patet. Huic quidem narrationi fidem facit Registrum Johannis Peckham Archiepiscopi Cant. ad quem à Dunelmensibus appellatum

fuit. Inibi enim, fol. 153. Archiepiscopus causam (cui ipse gravibus negotiis impeditus interesse non potuit) judicandam commisit Priori B. Mariæ de Suthwerk & Decano suo de Arcubus, datā commissione anno 1284. 2. Idus Januarii.

Episcopo, &c. ingreditur sedem Prioris; ubi vocatâ majori parte Conventus, recitatisque quomodo Prior infirmitatem suam & impotentiam allegans, frequenter ab Episcopo suam petierat cessionem, Prior tunc nil tale cogitans admittens prius ejus cessione extitit absolutus, Episcopo Menevensi pro fratre suo verba proferente, & curam domus in spiritualibus & temporalibus Henrico de Horncastre conferente. Sed Supprior allegavit; quod cura domus in spiritualibus in absentia Prioris & Sede vacante ad eum pertinebat; & rogavit ne consuetudini derogaretur. Ad hæc Episcopus. Domine Henrice, commendo tibi vices meas; nolo Suppriori nec consuetudini domus derogare. His peractis, recessit Episcopus versus Middelham. In crastino verò petita est licentia ab Episcopo eligendi & obtenta. Citò post vocavit ad se Episcopus Henricum de Horncastre, & ei injunxit renuntiare Conventui, se velle, ut curam domus ipse ageret non solum in temporalibus, sed etiam in spiritualibus [*Re-sisterunt aliquamdiu Monachi; sed tandem manus dederunt.*] Exercuit igitur Dominus Henricus curam in spiritualibus & temporalibus usque ad confirmationem futuri Electi. Supprior tamen confessiones audivit; & in absentia prædicti Henrici congregationi præfuit.

C A P. XVII. De electione Prioris Hugonis.

ANNO Domini MCCLXXXV. III. Idus Januarii electus est Hugo de Derlington, quondam Prior, in Priorem Dunelmensis Ecclesie per viam compromissi; confirmatusque est ab Episcopo Antonio apud Bagworth juxta Leycestriam II. Cal. Februarii anno supradicto; & die Jovis proximâ post Festum Purificationis per Clericum Archidiaconi installatus. [*Multa in Ecclesia statu immutavit, veterum inimicitiarum tenax.*] Hujus Prioris tempore fuit conventum cum Archiepiscopo Eboracensi, Hugone de Evesham Cardinali mediante; ita quod sede vacante Dunelmensis Ecclesie Archiepiscopus jurisdictionem exercent in eadem: sicut patet in scriptis inde confectis anno Domini MCCLXXXVI. Et revocatae sunt omnes censuræ qualitercunque latae contra quamcunque partem propter istam brigam, & pœnæ invicem relaxatae. Ricardus verò de Claxton, quondam Prior, contentus erat cellâ de Wermuth, adjunctâ ei decimâ de Suthwik pro provisione suâ. Ann. Dom. MCCLXXXIX. qui erat annus quartus Hugonis Prioris in Prioratu secundo, Prior Conventui in tantum, quod ipso moram faciente apud Finkhall & totaliter inficio, mitterent duos Fratres Londoniam ad denunciandum Episcopo impotentiam & debilitatem Prioris & defectum regiminis propter incommodum senectutis, & ad rogandum eum de remedio ordinando. Sed cum hoc innotuisset Priori per quendam de Conventu; misit Prior ad quendam de suis, qui Episcopo magnam summam pecuniæ promitteret eâ conditione, quod petitionem Conventus non audiret. Sed Episcopus petitionem Prioris rejecit; & maturans iter suum versus Dunelmum, cessionem ejus admisit V. Idus Martii anno Domini supradicto. Anno igitur Domini MCCLXXXIX. in Vigiliâ Annuntiationis Dominicæ petiit licentiâ ab Episcopo & obtentâ, electus est Ricardus de Hotoun, Prior cellæ de Lychne, in Priorem Dunelmensem per compromissionem, & apud Cridelington ab Episcopo confirmatus V. Cal. April. in octavis Paschæ installatus ab Officiali Archidiaconi Dunelmensis V. Idus April. Iste Prior impetravit Manerium de Howall; de licentiâ Episcopi locum Oxoniæ comparavit & ædificare fecit; Capellam etiam de Bello-loco construxit. Hujus Prioris tempore concessit Antonius Priori & Conventui warrennam in territorio de Wynstow, &c. [*Sequitur Historia contentions gravis inter Monachos & Ranulphum de Novavillâ de oblatione cervi in Festo S. Cuthberti.*]

C A P. XVIII. De dissensione inter Episcopum & Priorem
& Capitulum.

Prosperante Prioratu sub Prioris regimine, applicavit Prior conferre suis terrariam Halmanorum, wardas & maritagia de Coldinghamschire suis contulit consanguineis pro libitu voluntatis. Murmurabant majores autem, graviter hoc ferentes; & illis procurantibus descendit Episcopus ad visitandum Capitulum in crastino Ascensionis Dominicæ anno Domini MCCC. Prior verò dixit se libenter visitationem suam subiturum; si secundum consuetudinem Ecclesiæ solus cum illis de Capitulo visitare vellet; allegans sic visitasse Walterum Giffard Archiepiscopum Ebor. ut supra habitum est. Episcopus verò multis præhabitis tractatibus petiit se admitti cum uno Clerico; & respondit unus ex parte Prioris, nec cum uno. Provocabat igitur Prior pro se & sibi adhærentibus, & appellabat. Episcopus verò excommunicabat, suspendebat, & interdixit; & tandem Priorem sententialiter privavit. Et facta est divisio in Conventu. Quidam enim favebant Episcopo, sicut Priores de Fynchale & de Insulâ, &c. Episcopus verò sic provocatus parum de Beaurepaire ingressus, feras quæ tunc ibi abundabant quasi demoliri satagens, famellas & mares indifferenter cepit; homines verò Episcopi sæviebant in Priorem, & suos homines incarcerantes, caragia & victualia ad Prioratum ingredi non permittentes, &c. Interim Rege mediante pacificati sunt verbo tenus Episcopus & Prior; Rege ordinante, quod Prior quoad viveret Prior esset, & Episcopus cum tribus vel quatuor Clericis visitaret, & remitterentur universa iavicem. Rex enim affectus erga utrumque, cum iter ageret versùs Karleolum, declinavit apud Dunelmum, ut eos pacificaret; pacificatisque promisit, quod contra eum qui pacem inirram infringeret, partem se faceret: quod promissum bene tenuit. Nam Episcopo citò contraveniente, Rex partem Prioris ex tunc fovit, & manu tenuit quoad vixit. Juvit etiam partem Prioris dissensio orta inter Episcopum & suos de Episcopatu. Nam Episcopus homines de Episcopatu secum coegerat ire in guerram Scotiæ cum equis & armis jam unâ vice; & cum secundâ vice redissent domum ab eo non licentiati, fecit eos apud Dunelmum incarcerari. Quod ipsi graviter ferentes, fecerunt se partem contra Episcopum, dicentes se esse Haliworfolk, & terras suas tenere ad defensionem corporis S. Cuthberti, nec debere se exire terras Episcopatus sc. ultra Tinam & Teysam pro Rege vel Episcopo. Et hujus dissensionis Capitales erant Ranulphus de Nova villa & Johannes Marmeduci. Adhærebant cum eis ferè omnes de Episcopatu milites & libere tenentes; & sumptibus eorum communibus prosecuti sunt negotia sua in Parlamento & Curia Regis. Odio igitur Episcopi omnes isti magis zelabant pro parte Prioris.

Transactis igitur tribus mensibus à suspensione Prioris & depositione, convocavit Episcopus Monachos sibi adhærentes; & injunxit eis, ut Priorem sibi eligerent, vel ipse eis aliquem præferret. Illis verò non consentientibus, præfecit H. de Luceby, Priorem sacræ Insulæ, in Priorem Dunelmensem. Et ad introducendum eum in possessionem, & amovendum Priorem Richardum adhuc possessioni incumbentem, misit ibi Forestarios suos de Werdale & homines de Tyndale; qui Priorem & Monachos in Abbathiâ obsederunt, & ita arctè custodierunt, quod victualia ad eos venire non permiserint, aqueductum eorum confregerunt, januas Prioratus tandem diruperunt & post Claustrum; & sic per triduum Priorem & Monachos in Ecclesiâ obsederunt, ubi magnam penuriam victualium sustinuerunt. Monachi tamen in tantâ angustia non minùs devotè quàm solenniter divinum officium peragebant. Tandem in die S. Bartholomæi Priorem de stallo suo per quendam Monachum Episcopo adhærentem traxerunt.

traxerunt. Nam quendam de Tyndall induxerant ut hoc ageret ; sed ipso viso Priore resiliit, nullo auro se hoc facturum dicens. Sed quod ipse abhorruit, Monachus explevit. Ipso sic extracto, installatur H. de Luceby ; & obedientiam fecerunt ei Monachi quasi omnes, vi & metu inducti. Prior verò incarceratur per Episcopum primò in Claustro & post in Abbatia ; & duo de Commonachis, sc. J. de Castro & H. de Monte-alto. Introductus H. de Luceby in possessionem, nobiliores de Episcopatu tenuit de sua familia in magno numero, ut sic favorem patris consequeretur ; & satis splendide Conventum procuravit. Sed alii de patria, qui erant de familia, hoc non obstante eum contempserunt, vocantes eum H. Waldele. Prior coactè tamen, ut dicitur, suscepit Prioratum ; quoniam Antonius juraverat, quod si ipse non admitteret, Monacho extraneo conferret. &c. Ille H. prius in Sacristaria optimè se habuit ; tectum navis Ecclesie de novo reparans, & Vestiarium à fundamentis construens ; campanas etiam, ornamenta, capas, & alia non modica procurans Ecclesie. In Prioratu Insula sacra & postea Dunelmi ita prudenter se habuit, quod secundum opinionem multorum si canonicè Prioratum Dunelmensem fuisset adeptus, melior Prior à multo tempore non fuisset.

Ricardus igitur sic detentus in carcere, cogitavit quomodo posset evadere ; obtinuitque licentiam, ut uno die spatium posset & aerem capere, sub tamen certâ custodiâ. Cum igitur veniret ad pontem de Syncliff ; venerunt octo equites ducentes secum palefridum pro eo, & eum ascendere fecerunt. Custodes verò ejus exterriti domum redierunt. Insecutus est eum *Willelmus de Coptoun* Capellanus ejus, & postea Prior Dunelmensis ; & equum nactus, eum eo recessit. Remansit igitur Ricardus in *Custland* ex tunc usque Natale ; & circa Purificationem sequentem fuit *Lintolnia* in Parlamento. In quo Parlamento conquestus est Regi de incarceratione sua & injuriis ei per Episcopum illatis ; & obtinuit literas regias recommendatitias Domino Papæ pro eo directas ; & sic ad Romanam Curiam est profectus. Conquesti sunt enim ibi in Parlamento homines Episcopatus de Episcopo propter causam superius expressam. Et offensus est ibi Rex contra Episcopum, eo quod tunc quæreret Rex ab eo, an secum staret contra Comites Mareschallum & de Hereford & alios majores regni, qui ibi congregati erant in manu forti, & in voluntate capiendi Regem. Respondit Episcopus, quod omnes illi laborabant ad profectum & honorem regni & Regis, & ideo cum illis staret & non cum rege contra eos. Indignatus Rex ex hoc, cum Comitibus pacem simulavit ; sed Antonium ex tunc semper exosum habuit. Habuit ibi Antonius de unâ sectâ CXL milites.

Ad instantiam igitur Ricardi Prioris vocatus est Episcopus Antonius ad Romanam Curiam personaliter ; & ipse misit Clericos ad excusandum eum ; sed non sunt exauditi. Veniens enim Ricardus ad Curiam, satis favorabiles sibi invenit Papam & Cardinales. Erat enim homo eloquens, bene literatus, & bene personatus, &c. Papa edoctus, quod non erant sex menses elapsi à privatione Ricardi usque ad praefectionem H. de Luceby, praefectionem cassavit III. Cal. Decembr. anno MCCC. Sic tamen quod si Episcopus vellet praefectam privationem defendere ut factam legitime ; contra Ricardum prosequatur, postquam inductus fuerit in corporalem possessionem. Hujus restitutionis executio facta est in Curia Romana XII. die Februarii eodem anno, & in Ecclesia Dunelmensi decimâ die mensis Aprilis sequentis anni sc. MCCCII. Quo anno cum in Coenâ Domini veniret Ricardus de Kellaw cum processus copiâ ; admittus est benigne à majori parte Conventus, & in Supriorem admittus. H. verò de Luceby tunc cameram Prioris occupans cum quibusdam adhaerentibus sibi collegit quod poterat, de ciphis pedes argenteos evellendo, & ciphos argenteos & coclearia congregando ; & cum ad portam non erant exire permitti, Monachis ibidem eis resistentibus ; per gardinum porcorum ultra muros villæ aliqua projecerunt, & sic recesserunt, & Episcopum adierunt.

Episcopum

Episcopum verò, quia vocatus ad Curiam non comparere voluit; Papa contumacem pronuntiavit, à Pontificatu suspendit; & iteratò citavit, ut infra VI. menses sub poenà amissionis Episcopalis dignitatis in Romanà Curia compareret. Vocatus ergo secundò Episcopus ad Curiam venit, sed cum tali apparatu ac gestu; ut omnes mirarentur ejus & familiam & sumptuum largitatem. Cùm semel equitaret versùs Curiam in civitate Romanà; Comes quidam de partibus illis transiturus ex adverso & per familiam ejus, diutius admiratus familiæ magnitudinem, quæsit ab uno civium. Quis est iste, qui hîc transit? Et respondit civis, Pecuniæ inimicus. Cuidam Cardinali affectanti unum de palefridis suis, quòd pulcherrimos habuerit, misit duos, ut ex illis eligeret quem placeret; & Cardinalis equorum pulchritudine illectus utrumque retinuit. Quod cùm Episcopo renunciatum esset, dixit. Sic me Deus salvet, non defecit accipere meliorem. Tantæ magnanimitatis erat; quòd videbatur sibi quòd sine reprehensione facere posset quicquid vellet; propter præsentiam Cardinalium non omittens benedicere, nec propter præsentiam Papæ cum avibus ludere. Cùm veniens versùs Curiam hospitaretur; orta est dissensio inter suos & illos de civitate. Demum insurgente contra eum totâ civitate, & suis hospitium ulteriùs defendere non valentibus, fractis ostiis Cameræ in qua Episcopus erat, irruerunt super eum majores civitatis cum gladiis & fustibus tanquam ad latronem, Redde te, redde, clamantes. Quibus ipse non assurgens nec in aliquo deferens dixit. Sic Deus me salvet, defecistis verbum dicere cui; reddam nulli vestrùm. Putabant omnes sui nullum eis esse mortis exitum; & tamen ita audaciter respondit ipse, ac si nullum esset periculum. Fuisset tamen occisus, nisi superveniens Propter ejus magnanimitatem & largitatem à Papâ & Cardinalibus est honoratus, & obrentâ à Papâ illâ Constitutione *Diocesani debent*: in qua ordinatur, quòd Episcopus cum duobus Clericis, uno Notario, & uno Religioso ejusdem Ordinis suum debeat visitare Capitulum; cum honore licentiatus à Papâ & Cardinalibus in Angliam est reversus.

Anno Domini MCCCIII. in Festo S. Petri ad Vincula rediens Prior Ricardus de Romanâ Curia, cum gaudio susceptus est à Conventu & compatriotis, quibus illo die convivium grande fecit. Ad querelam verò Prioris & aliorum de patriâ seissiverat Rex libertatem Episcopi in manu suâ; & ibi Cancellarium & Justiciarios suos posuit, qui cuicumque querelanti de Episcopo vel suis justiciam facerent. Conquestus est ergo Prior; quòd post pacem initam per Regem inter Episcopum & ipsum anno MCCC. die XI. mensis Junii fecit Episcopus maneria Prioris seissiri in manu suâ, finas collegit, & parcos destruxit. Item quòd, &c. Inquisitum est de istis articulis per homines de Northumbriâ, quia illi de Episcopatu suspecti erant Episcopo vel Priori. Habuit Episcopus consilium optimum & electum; Prior verò nonnisi unum sc. Willelmum de Herle. Sed favore patriæ & Dei adjutorio succubuit Episcopus quasi in omnibus; & Priori in grandi summâ pecuniæ est condemnatus.

C A P. XIX. De creatione Antonii in Patriarcham, & morte Prioris.

Interim moritur Papa Bonifacius, & creatus est Benedictus; apud quem obtinuit Episcopus Bullam ad Archiepiscopum Cant. Episcopos Lincoln. & Wigorn. ut ipsi descenderent ad visitandum Capitulum Dunelmense. Accusabat enim Priorem super dilapidatione & diversis criminibus; & Papa scripsit istis ut inquirerent. Sed re existente integrâ mortuus est Papa; & sic amisit Episcopus quicquid circa hoc effundebat. Anno Domini MCCC V. Bertrandus

trandus Archiepiscopus Burdegalensis factus Papa vocatus est Clemens; qui primo anno Pontificatus sui creavit Antonium Dunelmensem Episcopum in Patriarcham Jerosolimitanum IV. Non. Maii. Et ad Episcopi suggestionem suspendit Priorem ab administratione tam in spiritualibus quam in temporalibus. Translulerat se verò Prior versùs Curiam eodem anno; & hyemavit juxta Cantuariam, duos Monachos mittens. Morante igitur Priore ibi, commisit Episcopus curam domùs H. de Luceby, quem priùs præfecerat in Priorem. Executus est mandatum Apostolicum Abbas Lesacenſis, &c. qui venerunt cum præfato H. Dunelmum in die Cœnæ ad inducendum eum in corporalem possessionem curæ domùs; sed clausis januis non sunt permitti intrare. Provocatum fuit ex parte Prioris & Capituli; excommunicabant illi Priorem & majores Capituli & singulos resistentes eis. Sed in his omnibus erat manus cum Priore. Fecit enim attachiare præfatos executores; eò quòd mandatum hujusmodi executi sunt in præjudicium Regis. Quà enim ratione poterit Papa alteri conferre curam temporalium, posset ipse sibi retinere. Unde & poenâ pecuniariâ sunt multati uterque eorum in centum libris. In die verò Paschæ cum aqua consecraretur, crevit oleum in petrâ sub feretro in modum circuli ad latitudinem & grossitudinem unius anuli; id quod sensibilibiter vidimus & percepimus, &c.

Rediit Prior de partibus Australibus, & occurrit Regi apud Dunelmum; & in die S. Oswaldi Regis Missam celebravit Domino Regi ad altare S. Oswaldi in fronte Ecclesiæ. Et ibi licentiatuſ à Rege, & literas commendatitias Papæ pro eo accipiens, translulit se versùs Curiam, in vitâ iste minime reversurus. Interim scripsit Papa Regi, rogans eum ut collationem domùs de Coldingham, quam ipse facere disposuerat nepoti suo, acceptaret. Habuit enim nepotem quendam Raymundum de la Goth nomine, quem nimis dilexerat. Præfecerat eum in Cardinalem; & Decanatus Lincoln. & London. & multa beneficia pingua in Angliâ ei dedit. Erat juvenis bene naturatus, sed nimis luxuriosus. Odio igitur Prioris suggererat Episcopus Papæ; ut ei conferret Prioratum de Coldingham. Sed Rex sicut bonus & prudens respondit nunciis Papæ. Miror, ex quo Papa tantum diligit illum nepotem suum, quòd vult facere eum Nigrum Monachum. Et illis asserentibus, quòd hoc non cogitavit. Et Rex. Et per sanctum Deum non habebit Prioratum illum, nisi fecerit se Monachum. Ita enim posset Papa conferre quamlibet Abbathiam in Angliâ secularibus; & destrueretur eleemosyna nostra & progenitorum nostrorum. Beata terra, cujus Rex nobilis. Veniens Prior ad Curiam, receptus est à Papâ & Cardinalibus cum favore; & sententiâ Papæ restitutus est VIII. Cal. Novembr. sed pro restitutione mille marcas Cameræ solvere jussus est. Prior verò sic restitutus in Curia mortuus est V. Idus Januarii anno Domini MCCC VII. & omnia bona sua, equi, vasa argentea, & libri & jocalia Cameræ Papæ confiscata sunt. Notandum etiam pro anno Domini MCCC V. missi sunt juvenes Monachi XII. apud Coldingham, & ibi ab Episcopo S. Andree ordinati. Antonius enim reputans Priorem excommunicatum & majores Capituli, noluit aliquos ordinare præsentatos per ipsos. [*Lis orta est inter Ricardum Priorem & Henricum de Horncaſtre Priorem de Coldingham; quoniam eorum Edwardo Regi, qui Scotiam jam subjugaverat, homagium facere deberet pro Prioratu de Coldingham, qui cella erat Ecclesiæ Dunelm. Rex ab utroque homagium sibi fieri voluit.*]

CAP. XX. De creatione Willelmi de Tanfeld in Priorem.

Mortuo sic Priore in Curia & sepulto, scripserunt Rex Angliæ & Patriarcha Jerosolymitanus pro Priore de Wederhall Willelmo de Tanfeld; cui Papa in die S. Matthiæ Apostoli Prioratum contulit, vel potius vendidit; quia pro illâ collatione habuit Papa tria millia marcarum, & Cardinales mille. Qui installatus est in Festo S. Cuthberti in Septembri immediatè sequenti, præsentibus multis Episcopis & Magnatibus. Erat Prior iste staturâ procerus, vultu decorus, moribus placidus, sumptibus largus, sed in providendo minus sciolus. Lætabatur in magnitudine familiæ, in multitudine & frequentia convivantium; & unde talia sustineret, non satis providè cogitabat, &c. [*Antequam installaretur, Prioratu in custodia Episcopi adhuc existente*] per Stephanum de Malo-lacu Vicarium generalem Episcopi amoti sunt ab officio Supprior, Priores Cellarum & magistri Obedientiarum benevoli Priori mortuo. Et illis missis ad Cellas, substituti sunt alii in loca eorum. Prior tamen de Coldingham tenuit statum suum. Factum est hoc contra privilegia domûs, quia vacante Sede non debuit minorari, sed ex toto cura domûs ad Suppriorem devolvi. Episcopales tamen dixerunt Suppriorem & majores Capituli excommunicatos per Episcopum, & ideo non esse capaces talis curæ, &c. [*Vacantibus eodem tempore nonnullis Ecclesiis ad Ecclesiam Dunelm. spectantibus, orta est lis cuinam jus presentandi competeret. Tandem convenit, ut tam Episcopus quàm Conventus simul presentarent sub istâ formâ, Antonius Dunelmensis Episcopus & ejusdem loci Conventus vacante Prioratu, &c.*]

CAP. XXI. De malis, quæ venerunt Ecclesiæ ex istâ lite.

Provocatus Rex contra Episcopum, eò quòd pacem inter ipsum & Priorem Rege mediante initam non observaret & ex aliis causis, Castrum Bernardi cum pertinentiis ab eo abstulit, & Comiti de Warwik contulit, Hert & Hercenes Roberto de Clifford, Kewreston Galfrido de Hercempolle; quæ Episcopus habuit ex forisfacturâ J. de Baillol, R. de Brys, & Christofori de Setoun. In cartâ tamen Domini Regis addebatur istud verbum, *Salvo jure Ecclesiæ Dunelmensis*. Et istæ tres collationes Regis erant per Capitulum confirmatæ. Abstulit etiam ei Rex Werk in Tyndale, Ponroch, & Ecclesiam de Symondborne, quam appropriaverat mensæ suæ, & quæ Episcopus habuit ex collatione Regis Scotiæ. Finxit enim Rex sibi causam; dicens Regem Scotiæ, antequam hæc Episcopo conferret, hæc forisfecisse Regi Angliæ. Saisivit etiam Rex libertatem Episcopatus in manum suam; & sic libertas ejus in multis læsa est contra antecessorum suorum ultimas voluntates. Volebant enim antecessores satis liberam Ecclesiam facere; sed nescierunt ita planè verbis exprimere, quin posteriores possint calumniam objicere. Erat tanta libertas Ecclesiæ Dunelmensi ante istam litem; quòd Episcopus haberit palefridum Regis tendentis versùs Scotiam pro eschaeto, eò quòd minister de eo itinerante cecidit, & ex casu obiit. Et nec Rex nec ministri ejus infra Episcopatum se de aliquo intromisit. Prioratus etiam deterioratus est in multis, primò ex mutationibus magnis circa litem exceptis & non solutis, &c. Prior de Coldingham rebellavit adversùs Priorem Dunelm. & sibi obedire noluit. Dixit enim Episcopum inimicum sibi, quia adhærebat Ricardo Priori. Adivit Willelmus de Tanfeld Prior cellam de Coldingham; ubi Prior de Coldingham juravit primò se stare in omnibus mandatis suis; & post latenter recessit.

recessit. Willelmus Prior Dunelm. alium loco suo substituit ; & acceptum ibi homagium & fidelitatem tenentium de Coldinghamshire ; prosecutus est fugientem usque ad Parliamentum de Stamford in propriâ personâ non sine magnis sumptibus anno Domini MCCCIX. circa Festum S. Jacobi. Quia enim ille Prior fugiens erat notus Regi & Regalibus, quia portaverat vexillum S. Cuthberti cum Rege in guerrâ Scotiæ, credebat Regem se velle tueri contra Priorem. Sed Prior Dunelm. ibi veniens invenit Regem & suos sibi satis favorabiles, & alius ibi non ; ad Curiam Romanam se transtulit, & ibi cum expeditione obitum Episcopi expectavit. Anno Domini MCCCVIII. in crastino Purificationis visitavit Antonius Capitulum Dunelmense in formâ constitutionis Bonifacianæ *Debent*. In qua visitatione non quia contra ordinem deliquissent, sed quia cum Priore suo firmiter contra Episcopum tenerunt, suspensi sunt ab administratione quacunque per decem annos sequentes Ricardus de Aslabby, qui Supprior erat tempore Ricardi Prioris, Galfridus de Buredon Prior de Fynkhal, & Nicholaus de Routhbiry Eleemosynarius Dunelmensis. Sed Willelmus de Grenefeld Archiepiscopus Ebor. post mortem Antonii in visitatione suâ Sede vacante prædictas sententias annullavit.

C A P. XXII. De appropriatis Ecclesiæ per Antonium, & ædificiis ejus & morte.

Manerium de Everwod Ecclesiæ convertebat ; Manerium de Aukland cum Capellâ & cameris sumptuosissimè construxit, Capellanis perpetuò in capellâ servituris Ecclesiam de Morpath approprians. Sed ipso mortuo Radulphus filius Willelmi Dominus de Graystroke patronatum præfatæ Ecclesiæ per litem obtinuit ; & præsentato per ipsum per Episcopum admissò & instituto, Capella indotata remansit. Castrum de Somerton juxta Lincoln. & Manerium de Eltham juxta London. curiosissimè ædificavit ; sed primum Regi & secundum Reginæ postea contulit. Rex verò citò post Castrum de Somerton H. de Bello-monte donavit. Castrum de Alnewik, quod ei W. de Vesci contulerat, confidens in eo quodd illud ad opus filii sui parvuli & illegitimi W. conservaret & ei adulto traderet, acceptâ pecuniâ H. de Percy vendidit. Insulam Manniæ usque ad terminum vitæ ex dono Regis habuit. Mortuus est apud Eltham anno Domini MCCCX. III. die Martii, anno Episcopatus sui XXVIII. Patriarchatus verò V. & sepultus in Ecclesiâ Dunelmensi, contra morem prædecessorum suorum, in fronte Ecclesiæ ad Aquilonalem partem, in Festo Inventionis S. Crucis proximo sequente cum satis magno honore. Ante illum, enim ob reverentiam corporis S. Cuthberti non est permissum corpus mortuum ingredi Ecclesiam Dunelmensem. Et quamvis iste Episcopus sumptuosissimus fuerat in ædificiis, apparatu, familiâ & aliis ; mortuus est tamen dives & plenus bonis, lapidibus pretiosis, vasis argenteis, equis & vestibus preciosis ; in quibus moriens ultra omnes prædecessores suos Ecclesiam Dunelm. honoravit, & sui memoriam celebrem fecit.

CAP. XXIII. De electione & consecratione RICARDI
DE KELLAW.

Mortuo sic Antonio III. die Martii apud Eltham, petitaque licentiâ à Rege tunc apud Berwik existente super electione faciendâ XX. die Martii, ejusdem mensis die ultimâ sc. Mercurii proximâ post Festum Annuntiationis Dominicæ & ante Dominicam in Ramis Palmarum proximâ per commissionem electus est Ricardus de Kellaw Monachus ejusdem domûs, vir utique sufficienter literatus, moribus & vitâ dignus, cujus eloquentia, species & statura digna erant imperio. Admissus verò est idem Electus à Rege apud Berwik XI. die Aprilis, ipso sc. die Paschatis immediatè sequente. Præsentantur Electus & electio Archiepiscopo Ebor. apud Novum Burgum die Aprilis XIX. Examinantur apud Hexthildesham ab eodem Archiepiscopo IV. die mensis Maii. Citantur omnes electioni vel electo objicere volentes; quod compareant coram eodem Archiepiscopo apud Brynston X. die ejusdem mensis. Et nullo ibi comparente, in crastino apud Riptoun confirmatur Electus. Ejusdem mensis die XX. Temporalia à Rege apud Berwik accepit, in Festo sc. Ascensionis Dominicæ; & penultimo Maii die sc. Pentecostes consecratus est apud Eboracum in majori Ecclesiâ; & in die S. Cuthberti in Septembri Dunelmi installatus.

CAP. XXIV. De factis tempore Sedis vacantis.

Mortuo Antonio apprehenderunt statim Prior & Capitulum jurisdictionem, Officiales & ministros alios præfecerunt. Archiepiscopus verò hoc perpendens, Priorem & Suppriorem & ministros præfatos excommunicavit; & suos præfecit. Quibus sic excommunicatis, die electionis assignato hæsitabatur quid ageretur. Scivit enim Capitulum, quòd Archiepiscopus Electionem factam per excommunicatos ab ipso non acceptaret. Priori verò & Suppriori & aliis excommunicatis per Archiepiscopum videbatur grave ab electione excludi, maximè pro bono factò suo. Credebant enim se Deo & Ecclesiæ suæ obsequium præstitisse in jurisdictionis apprehensione. Tandem tamen relinquentes jurisdictionem Archiepiscopo, consenserunt Prior & Supprior excommunicati & alii se ab electione absentare; dum tamen alii majores, de quibus erat spes quòd eligerentur, se cum eis pariter absentarent: quod & factum est. Unde & Electus horà electionis erat cum eis. Electione facta, ante confirmationem visitavit Archiepiscopus Capitulum Dunelmense, censuras ab eo latas revocabat; injunctiones etiam pœnales per Antonium factas relaxavit & irritavit. Instante die electionis, misit Rex Comitem Gloverniam Dunelmum, ex parte Regis supplicantem, ut quendam consanguineum Antolinum de Pisana eligerent in Episcopum, alienigenam & Conventui ignotum, & ut dicebatur, ætate minorem. Habuit iste promotorem suum, qui multis de Conventu dona obtulit, si accipere voluissent. Promittebantur etiam Petro de Gaverston tunc Regi familiarissimo & Comiti Cornubiæ multa millia librarum, eo pacto ut procuraret eum Episcopum fieri Dunelmensem. Sed Monachi Deum timentes [noluerunt.]

Ricardi tempora Robertus accuratè digessit. Illum ab Arenieps scilicet Ebor. 1311. 11. Maii confirmatum. & ab eodem apud Eboracum 1311. 30. Maii die Pentecostes consecratum *Willelmo Regitrum Grenfeld* confirmat. Ricardus testamento condito 1316. 26. Sept. corpus in Capitulo Dunelmensi supra gradus sepeliendum legavit; & pauperibus die sepulture sue centum marcas distribui iussit. Obiit die 2. Octobris sequentis. Ex Regitro Ecclesie Ebor.

CAP. XXV. Quomodo iste Ricardus in Episcopatu se habuit.

Ricardus semper familiariter erga Monachos se habuit, latus de eorum praesentia, tres vel quatuor continuè secum tenens; quorum unus Cancellarius, & alter Seneschallus, de omnibus expensis sc. & receptis superiorem curam gerens, & tertius Confessor ejus & ministrans ei in officio divino erat. Milites de Episcopatu & servientes quasi omnes ad robas suas tenuit. Rannulphum de Nova-villa pro incestu cum filia propria ad poenitentiam publicam coegit. Schavaldos insurgentes in Episcopatu fortiter composuit; aliqui suspendebantur, aliqui extra Episcopatum fugabantur. Hujus Episcopatus anno secundo combusta est Dunelmia per Scotos, & magna pars Episcopatus combusta & depradata, Episcopo tunc existente Londoniis ad Parliamentum Regis. Qua combustione facta, inierunt illi de Episcopatu treugas cum Scotis datis mille marcis. Tertio Episcopatus sui anno motus est contra eum Rex; eo quod Episcopus non ita fortiter Regi assistit ad fovendum Petrum de Gaverston contra communitatem regni, sicut Rex voluit, &c. Nitebatur igitur Rex transferre Episcopum, scribens super hoc ad Curiam Romanam; nitebatur & fratrem Episcopi capere, & in vindictam Schavaldi vel praeonis Johannis de Werdal à servis Episcopi occisi in Insula Sacra in mortem tradere; sed in neutro profecit. Tandem eunte Rege versùs Bannokburne, conciliatus est ei Episcopus, datis mille marcis & uno dextrario non mediocris pretii; super quo dextrario occisus est Comes Glovernaie in bello de Bannokburne. Ex tunc erga Regem sic se habuit; quod Regem sibi familiarem habuerit, & in placito de Castro Bernardi & de Herternes, quae pater Regis Antonio praedecessori suo abstulit, voluntarie propitium & fautorem; quae si supervivisset, Regis adjutorio evicisset. Iste in primo anno consecrationis suae scripto suo revocaverat quae Antonius fecerat sede Prioratus vacante; & antiquum privilegium renovavit, sc. quod Prioratu vacante nullus intromittat se de Prioratu in temporalibus vel spiritualibus nisi Supprior & Capitulum, & quod nomine custodiam habeat Episcopus in Prioratu unum Clericum cum tribus equis & tribus garconibus, nil ultra petens, nec de bonis domus intromittens. Dedit Priori & Conventui Wastropheved, piscariam in aqua de Were, &c. Priori etiam Insulae Sacrae decimam de cuniculis infra insulam solvi fecit; & solvi debere suo decreto & literis declaravit.

CAP. XXVI. De cessione Willelmi Prioris, & electione Galfridi.

Anno Domini MCCCXIII. circa Festum S. Barnabae, senectutis & impotentiae sentiens incommoda, Willelmus Prior cessit Prioratui; cellam de Jarow cum Manerio de Wardle, &c. recipiens; & petita licentia ab Episcopo eligendi & optenta, per viam compromissi electus est Galfridus de Burdon, tunc Supprior Dunelmensis, cito post Festum Apostolorum Petri & Pauli, & cito post confirmatus Dunelmi, & eodem die installatus. Iste in equitatu & familia erat honorificus, viros diligens habere in familia & non pueros, equos pro vestura & non equulos; sed raro convivans, &c. Anno Domini MCCCXV. infra Octavas S. Johannis Baptista depradati sunt Scoti quasi totum instaurum domus apud Beaurepaire & alibi, &c.

CA P. XXVII. De obitu Ricardi Episcopi, & promotione
LUDOVICI DE BELLO-MONTE.*

ANno Domini MCCCXVI. in Festo S. Dionisii moritur Ricardus Episcopus apud Middelham; qui prius illam pulchram cameram de Stocktoun & Manerium de Lawellhall juxta Eboracum ad XVI. milliaria ædificaverat. Frequenter etiam in vitâ suâ promiserat, quod Conventui relinqueret Capellam suam, librariam & vasa argentea. Sed tales reliquit executores, infirmitate præoccupatus, qui de prædictis aliter ordinabant, &c. Sepultus verò est in Capitulo Dunelmensi circa sedem Episcopalem, & lapide marmoreo co-opertus. Rex verò, qui tunc erat apud Eboracum, misit Eleemosynarium suum Dunelmum, & de pannis auro textis corpus honoravit. Comes etiam ille magnus Lancastriæ tres pannos de armis suis obtulit pro eo; de quibus facta sunt vestimenta illa, in quibus celebratur quando Conventus est in Albis.

Comes verò præfatus pro suo Clerico Johanne de Kynardeslei rogavit, ut in Episcopum eligeretur; pronuntians si hoc fieret, se fore scutum Episcopatu contra Scotos. Rex verò rogavit pro Thoma de Charlton, Juris Civilis Professore, qui tunc Regis Secretum Sigillum portabat. Postea verò incantatus per Reginam, pro Lodewico de Bello-monte Thesaurario Sarum; pro quo ita instantanter rogavit, quod vix erat Monachus in domo alicujus nominis, quin habuit Regis literas supplicatorias & Reginæ. Comes verò de Hereford pro suo rogavit Clerico Johanne Walwayn, Juris Civilis Professore. Sed Monachi magis habentes Deum præ oculis quàm eorum preces, in Festo S. Leonis die ad hoc constituto, obtentâ prius à Rege eligendi licentiâ, per compromissionem elegerunt Dominum Henricum de Stamford Priorem de Fynkhalle, virum utique moribus sincerum, ætate maturum, vultu placidum, sufficienterque literatum. Expectabant in Ecclesiâ finem electionis Comites Lancastriæ, Herefordiæ & Penebrochiæ & multi alii Nobiles, Henricus etiam de Bello-monte cum suis & fratre suo; & erant aliqui comminantes amputare sibi caput, si ex Monachis foret electus. Electum verò bene admisisset Rex tunc existens apud Eboracum; si non fuisset Regina. Ipsa verò audiens Regem velle admittere, nudatis genibus corruit coram eo dicens: Domine nunquam rogavi pro aliquo de meis. Si diligitis me, agatis ut consanguineus meus Lodewicus de Bello-monte sit Episcopus Dunelmensis. Rex igitur victus precibus, Electum admittere recusavit; & pro Lodewico Curia scripsit. Advertens igitur Electus se apud Regem non proficere, & Capitulum Eboracense circa confirmationem ejus timore Regis tepescere (vacavit enim tunc Ecclesia Ebor. per mortem W. de Grenfeld) habuit consilium transferendi se ad Curiam. Fuit enim Papa de novo creatus Johannes XXII. & credebatur, quod non obstantibus Regis precibus apud eum favorem inveniret. Sed quia non potuit nisi ex legitimâ causâ forum Eboracense declinare & ad Curiam se transferre, ordinatum erat per consilium, quod sacerdos quidam Robertus Karker nomine, oriundus de Nessam, contra electionem & electum provocaret. Quo facto Electus cum tribus sociis ad Curiam est profectus. Sed antequam veniret, ad rogatum Regum & Reginarum Franciæ & Angliæ dederat Papa Episcopatum Lodewico de Bello-

* Ludovicus de Bello-monte, Sarisburiensis Ecclesiæ ab anno 1294. Thesaurarius, in Episcopum Dunelmensem apud Westmonasterium confirmatus est 1317. 11. Sept. & professionem Archiepiscopo Ebor. apud Thorp fecit 1318. 19. Junii: prout habet Registrum Melton. Consecratus est 1318.

26. Martii; siquidem in Annuntiatione B. Virginis captionem ipsius sequente consecratus fuerit: quod Robertus prodit. Ludovici obitum alibi notatum non invenio; ut incertum sit, unde Godwinus diem obitus à se positum hauserit.

monte. Imposita tamen ei fuit tanta pecunia solvenda Curia; quod per XIV. annos sequentes solutionem vix complevit. Electo autem nostro Papa contulit primam vacaturam ad collationem Prioris & Capituli. spectantem, etiam si per Sæculares regi consueverat. Sed ipse ex ista gratiâ nil est affecutus. Sic igitur multis effusis in itinere & Curia, rediit vacuus; & apud cellam de Stamford usque ad suum obitum est moratus. Mortuus est autem in Festo S. Gregorii anno MCCCXX. & sepultus est in choro S. Leonardi coram magno altari. Post cujus obitum visa est lux emissa cœlitus in modum solaris radii super sepulturam ejus, &c. Natus fuit iste in die S. Leonardi, & in die ejus electus, & in Ecclesiâ S. Leonardi sepultus.

C A P. XXVIII. De captivatione Lodewici & fratris ejus.

ANNO Domini MCCCXVII. ad faciendam pacem inter Angliam & Scotiam venerunt duo Cardinales in Angliam sc. Ganselmus & Lucas de Flisco. Habuit Lodewicus Bullas super Episcopatus Dunelmensis collatione sibi factâ, necnon & ut posset consecrari ubi vellet & à quo vellet. Cogitavit igitur ad magnificentiam nominis sui in præsentia Cardinalium versus Scotiam tendentium in Festo S. Cuthberti in Septembri anno Domini supradicto & munus consecrationis apud Dunelmum recipere, & intronizari eodem die. Sed cum venirent Cardinales & Lodewicus ad vadum Cirporum inter Fery & Vodum; occurrit eis Gilbertus de Middelton cum multitudine armatorum; qui cum primò Cardinalibus & suis parcerent, non tamen intendebant nocere eis, & multi se esse de familia Cardinalium asserabant, nec Cardinalitus pepercunt nec aliis quin omnes spoliarent. Lodewicum verò & Henricum fratrem suum captivos secum duxerunt usque Mitteford, cujus Castri præfatus Gilbertus erat custos & non dominus. Duobus verò Cardinalibus duos equos liberabant; & eos ite apud Dunelmum liberè permittebant. Factum est hoc die S. Ægidii primo die Septembris. Præmunivit tamen Prior Lodewicum apud Derlington existentem per nuncium suum de occurso armatorum prædictorum; sed ipse & frater ejus parvipendebant; dicentes quod Rex Scotia talia non audebat attemptare; & quod Prior talia scripsit; quia consecrationem Lodewici impedire voluit. Pro Lodewico verò sic captivato obtulit Prior vestes, vasa argentea & lapides pretiosos de thesauris Ecclesiæ; & circa Cardinales & ipsum multa expendidit; & grates tamen modicas reportavit. [*Cardinales enim multa nihilominus à Monachis extorserunt, & alter eorum Lucas de Flisco pensionem annuam centum florenorum usque ad terminum vite sue.*] Lodewicus verò & frater ejus citò post datâ pecuniâ & obsidibus à carcere liberantur. Gilbertus verò in Castro de Mirford capitur, Londoniæ trahitur, suspenditur, & ante Natale Domini decapitatur, corpusque ejus in partes quatuor divisum, &c. Lodewicus verò consecratus est in Episcopum Londoniæ apud Westmonasterium in Annuntiatione B. Virginis sequente, ann. Dom. MCCCXVIII. Pro isto Lodewico obligavit se Prior & Conventus mercatoribus in tribus milibus librarum; ita quod si Episcopus in solutione deficeret, ipsi solvere tenerentur. Et tamen ex hoc modicas gratias reportarunt.

C A P. XXIX. De Willelmo de Gisburn & Willelmo de Conton, Prioribus Dunelm.

GAlfridus Prior omnium votis non valens satisfacere; singulorum coepit haberi fastidio, Episcopo etiam ei minùs benevolo, accusatus est in visitatione Episcopi de multis. Et quamvis ipse bonam haberet defensionem; maluit

luit tamen juri suo cedere, quàm bona domûs litigando expendere. Unde anno Domini MCCCXXII. in Conversione S. Pauli cessit Prioratui; accipiens pro suâ provisione cellam de Weremuthe cum decimis ejusdem villæ & de Fulwelle tantum. Quo facto petitâ licentiâ eligendi & obtentâ, statuto die pro electione faciendâ, electus est feriâ sextâ sc. VI. die Februarii Willelmus de Gisburn per compromissionem, vir utique magnæ religionis & scientiæ. Sed Dominicâ proximâ sequente dum pararentur omnia pro itinere versûs Episcopum, ingressus Capitulum vocatoque Convëntu, renuntiavit merè & sponte omni juri quod sibi ex electione fuerat adquisitum. Iterum statuto die ad eligendum, electus est per compromissionem Willelmus de Contoun, vir utique Deo & hominibus amabilis, confirmatus ab Episcopo installatus est in Inventionem S. Crucis anno Domini MCCCXXII. Eodem anno circa Purificationem B. Virginis ingressi sunt Scoti Episcopatum; & totam Orientalem plagam ejus deprædati sunt, &c. Anno Domini MCCCXXIII. die V. Martii facta est concordia inter Priorem & Capitulum & Thomam de Goldesburg Archidiaconum Dunelmensem super controversiâ orta inter eos pro jurisdictione Archidiaconali in Ecclesiis Priori & Capitulo appropriatis infra Tinam & Teysam; ita sc. quod Prior habeat communem jurisdictionem Archidiaconalem in Ecclesiis de Jarow & Weremouth, Archidiaconus verò in omnibus cæteris pro totâ vitâ ipsius Archidiaconi. Pro quo est notandum, quod Archidiaconus Dunelm. semper antè exercuit jurisdictionem Archidiaconalem in Ecclesiis Priori & Capitulo appropriatis infra aquas nomine Prioris, virtute cujusdam compositionis inter eos initæ; & pro hoc solvere consuevit Priori quandam pensionem annuatim. Præfatus verò Thomas & pensionem solvere recusavit; & jurisdictionem in dictis Ecclesiis nomine & jure proprio exercere se asseruit. [*Hinc nata contentio, quæ Episcopo mediante sedata est in præjudicium Monachorum. Istos enim Episcopus terrebat,*] comminatus Priorem deponere, & Summo Pontifici suggerere, quod Monachi Dunelmenses propter eorum divitias insaniunt, nec Episcopo nec Archidiacono obedire volunt. Unde & nomina Ecclesiarum eis appropriatarum scripserunt, & ad duplicem valorem taxabant; si fortè per hoc Summum Pontificem inducere possent ad aliquid eis subtrahendum. Fecit etiam Priorem citari, quo titulo Ecclesias sic appropriatas tenebat, &c.

C A P. XXX. De dissensione inter Archiepiscopum & Episcopum Dunelmensem.

ANNO Domini MCCCXXVIII. orta est dissensio inter Archiepiscopum Ebor. & Episcopum Dunelmensem super jurisdictione de Allertonshire. Nitebatur enim Archiepiscopus locum illum visitare; sed resistit ei Episcopus non solum in Ecclesiis jurisdictionis suæ, sed etiam in Ecclesiâ de Allerton & cæteris Ecclesiis jurisdictionis Prioris & Capituli; & contra compositionem initam inter Archiepiscopum & Priorem & Capitulum. Dixit enim Episcopus, quod Prior & Capitulum non potuerint sine eo componere; & ideo nitebatur ipsam compositionem infringere, & Priorem & Capitulum inducere, ut se partem facerent cum eo contra Archiepiscopum. At ipsi responderunt, quod contra factum proprium venire non potuerint. Inestabant ergo se mutuò. Archiepiscopus visitationem suam petiit. Episcopus verò semper occurrebat apud Allerton cum multitudine armatorum de Episcopatu, Northumbriâ & Tyndal; qui libenter ad eum veniebant, & Archiepiscopum interficere parati erant, si venisset. Sed ipse semper ab eis declinabat. Ipsis verò recedentibus, iterum suam visitationem petebat, & Episcopus iterum armatos vocabat, & sic Archiepiscopus irritabat, Episcopumque in congregatione armatorum non mediocriter effundebat. Archiepiscopus quamvis numerosus nil effundebat; fulminabat;

fulminabat etiam sententiam excommunicationis & suspensionis in Episcopum & adherentes sibi. Episcopus verò appellabat, & impetrabat, & coram Delegatis litigabat, primò apud Lincolniam, secundò apud Karleolum, tertio Lichfeldiæ; sed Episcopus semper amplius effundebat. Allegabat Episcopus præscriptionem, &c. Tandem post multas fatigationes & expensas, amicabiliter composuerunt; sc. Archiepiscopus Ecclesiam de Lek appropriavit mensæ Episcopi, reservatæ sibi pensione annuâ, & Capitulo Eboracensi aliâ: & sic cessavit tempestas illa. Anno eodem contra Archidiaconum Northumbriæ Thomam de Charlton intendentem visitare Ecclesias Priori & Capitulo appropriatas in Northumbriâ appellatum est per Priorem & Capitulum, &c. Demum anno MCCCXXXI Prior cum Archidiacono sic composuit; quòd totâ vitâ suâ Archidiaconus jurisdictionem in Ecclesiis illis sicut in aliis plenariè exerceret; sed Prior procuraciones visitationi debitas alternis vicibus reciperet.

C A P. XXXI. De secundâ apprehensione jurisdictionis Archidiaconi in Ecclesiis infra aquas.

Quia verò compositio inter Priorem & Capitulum & Thomam Archidiaconum temporalis erat solum pro vitâ ipsius; ipso mortuo XI. Cal. Januarii anno Domini MCCCXXXIII. statim in crastino apprehendit Prior jurisdictionem, illo die visitans Ecclesiam S. Oswaldi, die sc. Dominicâ; & in crastino per se & suos commissarios visitavit omnes Ecclesias sibi appropriatas infra aquas, præfuit officiales, & fecit Capita celebrari. Mortuo autem Thomâ Archidiacono, Episcopus statim contulit Archidiaconatum Almarico de Bello-monte nepori suo cortò & defigurato: [*qui litem Priori movit in Curia Eboracensi; ubi Prior ob contumaciam excommunicatus, Curiam Romanam appellavit. Res tandem convenit, simili compositione inter Almaricum & Capitulum pro vitâ Episcopi factâ, ac inter Thomam & Capitulum olim fuit inita.*]

C A P. XXXII. Qualiter Regina Philippa ignoranter intravit Abbathiam.

ANNO gratiæ MCCCXXXIII. feriâ V. in hebdomadâ Paschæ, venit Rex Dunelmum, & in Prioris Camerâ hospitatur. Feriâ verò IV. sequenti supervenit Regina Philippa uno die de Knaresburgh versùs Dunelmum; & ignorans consuetudinem Ecclesiæ Dunelmensis, per portam Abbathie ad Cameram Prioris descendebat, & ibi cum Rege coenabat. Et cum cœnâ factâ cubasset; intimatum est Regi per quendam Monachum, quomodo S. Cuthbertus mulierum præsentiam non amabat. Ad præceptum igitur Regis surrexit Regina; & in tunica solâ cooperta clamide per portam quam intravit rediit, & sic ad Castrum se transtulit; rogans Sanctum, ne quod ignoranter fecerat vindicaret.

C A P. XXXIII. De conditionibus Lodewici Episcopi & morte ejus.

ERAT iste Lodewicus generosus, quòd de sanguine Regum Franciæ & Siciliæ; facie venustus, sed debilis pedibus, quippe utroque pede claudicans; dapillis nimis, ita ut à multis diceretur prodigus; ad habendum cupidus, sed de modo acquirendi minùs curans. Onerosa enim familia quam tenebat, & sumptus superflui quos agebat, à quibus per nullum consilium poterat refr-

nari,

nari, ita cupiditate affecerant animum ejus; quòd nil dimisit quod habere posset. Unde dixit sibi quidam sapiens; quòd nunquam vidit hominem ita cupidum ad habendum, & ita improvidè habita dispensantem. Causam tamen Ecclesiæ viriliter egit contra Archiepiscopum Ebor. pro libertate in Allertonshire, contra Comitem de Warwik pro Castro Bernardi, contra Dominum Clifford pro Hortenesse. Ad sequelam enim ejus fuit declaratum in Parlamento Regis; quòd Episcopus Dunelmensis debet habere forisfacturas guerrarum infra libertates Episcopatus, ut Rex habet extra. Contra J. Darcy pro Ecclesiâ de Sinibauru diu litigavit; sed morte præventus nil horum ad finem perduxit. Castus erat, sed Laicus; Latinum non intelligens, sed cum difficultate pronuncians. Unde cum in consecratione suâ profiteri debuit, quamvis per multos dies antè instructorem habuisset, legere nescivit; & cum auriculantibus aliis cum difficultate ad illud verbum *Metropolitica* pervenisset, & diu anhelans pronunciare non posset; dixit in Gallico *Seit pur dite*. Stupebant omnes circumstantes, dolentes talem in Episcopum consecrandum. Et cum similiter celebraret Ordines, nec illud verbum *in enigmate* proferre posset; dixit circumstantibus: *Par Seynt Lowys il ne fu pas curteis, qui ceste parole ici escrit*. Quasi per totum tempus Episcopatus sui studuit, quomodo de Priore & Conventu pecuniam extorquere posset. Bullam unam habuit ad præficiendum in Priorem Dunelmensem quemcunque de domo vellet; aliam ad habendum quartam partem bonorum Prioratus dum guerra Scotiæ duraret. Sed quòd istæ Bullæ impetratæ erant tacitâ veritate & suggestâ falsitate; noluit ejus Concilium eis uti. Palefridos, &c. quos Prior sibi frequenter dederat, pro nullo computabat; omni petitioni per Priorem sibi factæ respondens per interemptionem: Nil facitis pro me, nec ego faciam pro vobis. Orate pro morte meâ; quia dum vixero non obtinebitis. In fine tamen vitæ suæ Bullam impetraverat ad appropriandam Ecclesiam de Elewiks suæ Diocesis & Patronatus Priori & Conventui; sed morte præoccupatus non perfecit. Licentiam etiam impetrandi medietatem villæ de Edmundsbiry dedit eis; apud Middelham coquinam ædificavit, & aulam cum capellâ satis amplam & decoram inchoavit; sed antequam muri ejus essent perfecti, diem clausit extremum apud Brantingham Eboracensis Dioceseos VIII. Cal. Octobr. anno Domini MCCCXXXIII. & eodem anno VI. die Octobris sepultus est in Ecclesiâ Dunelmensi coram magno Altari; ubi suprapositus est sibi lapis marmoreus curiosus & sumptuosus, quem ipse dum vixerat fecerat præparari. Vendicabat sibi Sacrista Capellam sc. equos feretrum deferentes, ceram & alia; & obtinuit, difficulter tamen. Mortuo sic Episcopo, statim Prior jurisdictionem Archidiaconi in omnibus Ecclesiis sibi appropriatis infra aquas Tinæ & Teyse plenè apprehendit; & eas plenariè visitavit. Archiepiscopus Eboracensis nemine resistente jurisdictionem Diocesis, quæ de communi jure ad Capitulum pertinebat, apprehendit, & pacificè exercuit toto vacationis tempore, per suos Commissarios Capitulum & Diocesim visitando, & omnia quæ ad jurisdictionem pertinent exercendo. Prior tamen literas Archiepiscopi habuit super immunitate; quòd non traheretur in consequentiam quòd per Commissarios visitavit, nec per hoc derogaretur illi privilegio *Debent* pro Dunelmensi præcipuè edito.

Circa idem tempus moritur bonæ memoriæ Simon de Mepham Cant. Archiepiscopus; & postulatur in Cantuariensem Johannes de Stratford Wintoniensis Episcopus; & Adam de Horlton Wigorniensis fit Wintoniensis. Iste Adam, Juris Canonici Professor, primò fuit Auditor in Curia; & post fit Herefordensis, de Herefordensi Wigorniensis, de Wigorniensis Wintoniensis, non electione ordinariâ, sed per reservationem in Curia Dominicâ, pecuniâ hæc omnia procurante. Simoni verò de Monte acuto, cui Rex rogaverat Wintoniensem

E e e e e

niensem

nienſem conferri, contrulit Papa Wigornienſem Epiſcopatum, pecuniam quàm animas magis piſcans.

CAP. XXXIV. De electione ROBERTI DE GRAYSTANES.

Petitâ à Domino Rege eligendi licentiâ & obtentâ, vocatiſque Fratribus in cellam, & infra Idus Octobr. die ad hoc ſtatuto, per Compromiſſarios electus eſt Dominus Robertus de Grayſtanes, Supprior domûs & Doctor Theologiæ, in Epiſcopum Dunelmenſis Eccleſiæ & Paſtorem. Nômina verò Compromiſſariorum hæc erant; Galfridus de Burdon quondam Prior Dunelmenſis tunc verò pro proviſione habens cellam de Wermuth, &c. Willelmus de Dunelmo Sacriſta, Johannes de Setona prius & poſt Supprior Dunelmenſis, Gilbertus de Elwyk Prior Inſulæ ſacræ & Theologiæ Profeſſor, Emericus de Lumley Prior de Lythinne, Thomas de Lunde Prior de Fynkhalle & Doctor Theologiæ, Johannes Foſſour Prior S. Leonardi extra Stamford, Alexander de Lameſſy Magiſter de Jarowe, Petrus de Hilton fere trarius, Walterus de Scarisbek hoſtillarius, Johannes de Beverlaco Prior Oxon. & Bacularius Theologiæ, Willelmus de Dalton, & ipſe Electus tertius decimus. Publicatâ electione & ab omnibus approbatâ, ipſe Electus in itinere verſus Regem obtinuit literas proclamatorias ab Archiepiſcopo Eboracenſi & diem pro confirmatione habendâ V. Idus Novembris. Rex verò inventus apud Lutgeſale, penultimo die Octobris tale reſponſum dedit. Intelleximus quòd Dominus Papa de illo Epiſcopatu providit Domino Ricardo de Bery familiari Clerico noſtro; nec ipſum Papam offendere volumus: ideo electioni tuæ conſentire nequimus. Dominus enim Rex pro præſato Clerico non ſolum Papæ ſed etiam Priori & Capitulo ſcripſerat, ipſos rogando ut eum eligerent, ipſum ut Epiſcopatum reſervando ei conferret. Rediit ergo Electus Eboracum; & non obſtante quòd non interveniſſet conſenſus regius, deliberatione habitâ cum Canonicis Eccleſiæ Eboracenſis & utriuſq; Juris peritis, conſentientibus etiam Priore & Conventu Dunelmenſi, IV. Idus * Decembris in Eccleſiâ B. Mariæ Ebor. eſt confirmatus, & Dominicâ proximâ ſequentē ſc. † VIII. Cal. Decembris per venerabiles Patres Eboracenſem, Karleolenſem, Armachanum, in Capellâ Archiepiſcopi in Palatio conſecratus; & die Jovis proximâ ſubſequentē, in octavis ſc. S. Martini, Dunelmi inſtallatus. Acceptâque obedientiâ à ſubditis & Vicario generali ibi dimiſſo, iter arripuit Epiſcopus verſus Regem, temporalia petiturus. Sed Rex cum eo loqui noluit, ſed per Theſaurarium ſuum reſpondit; quòd inviſum erat ante illud tempus, quòd aliquis in Angliâ abſque conſenſu regio in Epiſcopum conſecraretur vel electio confirmaretur; & ideo ſuper tam arduo & inaudito noluit Rex inconfultè reſpondere; & ad proximum Parliamentum diſtulit reſpondendum. Interim cum Domino Ricardo de Bery, cui ad rogatum

* 1 Novemb.
† 1. XVIII.

Robertus de Grayſtanes, S. T. P. Monachus & Supprior Dunelmenſis, confirmatur Epiſcopus Dunelmenſis in Eccleſia B. Mariæ Ebor. 1333. 10. Novemb. & conſecratus fuit in Capellâ Palatii Archiepiſcopi 1333. 14. Novembr. & adivit ad Regem Edwardum pro Temporalibus. Sed poſtea Archiepiſcopus Ebor. receptis Bullis Papæ pro Ricardo de Bery, miſit Priori & Conventui Dunelmenſi ad eligendum de novo Epiſcopum ſuum, non obſtante confirmatione electionis Roberti, 1334. 1. Jan. Poſtea Ar-

chiepiſcopus fatetur omnia circa conſecrationem Roberti facta fuiſſe per ignorantiam attemptata. Sic Regiſtrum Melton. Ex his igitur numeri in Roberti Hiſtoriâ vitiati optime emendari poſſunt. Monachi Dunelmenſes (ſic Annales Laniercaſt.) unam de confratribus ſuis, virum utique valentem pro tuli dignitate, & S. T. D. Robertum de Grayſtanes elegerunt. Is Epiſcopatu depulſus, viam univerſæ carni citò poſtea ingreſſus eſt.

Regis

Regis Papa Episcopatum contulerat, uno die ante electionem de ipso Roberto factam, sc. pridie Idus Octobris, Rex temporalia Episcopatus Dunelmensis dederat; & ex hoc dilationem ad Parliamentum non nisi in sui illusionem factam Episcopus advertebat.

CAP. XXXV. De RICARDO DE BURY Episcopo Dunelmensi.

Venerunt ergo Clerici Domini Ricardi de Byry Dunelmum cum Bullâ & literis regiis; & in possessionem Temporalium statim inducitur. Archiepiscopus verò Eboracensis visis bullis & intellectis comminationibus regiis de Temporalibus suis in manu Regis capiendis, inductus per Regales, Clero & populo Dunelmensi scripsit, ut Ricardo de Byry obedirent, non obstantibus prioribus literis eis pro Roberto Episcopo destinatis. Unde & IV. Idus Januarii Clerus & populus Dunelmensis Dioceſeos Ricardo de Byry obedientiam juraverunt. Et sic Robertum Episcopum non vocatum, non monitum nec contumacem spoliavit; cum tamen jus commune habuisset pro eo, & contra impetrationem Ricardi & provisionem legitimas defensiones debuit habuisse. Et cum satis haberet quod contra provisionem Ricardi objiceret; condescendens tamen statui domus & Prioris, qui propter guerram & casus varios depauperati sustinere non potuerunt onera litis, maxime contra Regem habentem Papam ita sibi propitium, & contra Ricardum qui jam eis præerat in temporalibus & spiritualibus; & etiam quod contra quemcunque objicere est vile & odiosum: elegit potius dissimulando voluntatem Dei cum patientiâ expectare, quam finem litis quæ dubios solet habere exitus querere per objectus, Maxime cum S. Cuthberrum & plerosque alios Episcopos legimus renunciâsse Episcopatibus pacificè jam possessis; sed paucos vel nullos Sanctos circa Episcopatus per objectus legimus litigâsse. Color pro Roberto fuit iste. Papa Episcopatum Dunelmensem unicâ vice & non semper suæ dispositioni reservavit, & de eadem disposuit ante electionem Roberti, quasi per unum diem antè; ut patet ex dictis. Cum igitur disponere sit verbum facti & non juris; per provisionem factam Ricardo expiravit reservatio quæ præcessit. Non enim stant simul, quod Papa disposuit, & quod reservatio facta suæ dispositioni adhuc in suo robore mansit. Posset enim tunc Papa de eodem Episcopatu iteratò disponere virtute reservationis prædictæ. Tempore ergo electionis Roberti nulla reservatio fuit. Ergo tempore electionis suæ nihil obstitit nisi provisio facta Domino Ricardo. Si igitur illa posset infici per objectus; foret jus Roberti clarum. Item ita clarum jus habet Capitulum ad eligendum, sicut ali-

* Ricardus de Bury, alias de S. Edmundo, Canonicus Wellensis 1332. 6. Jan. admissus in Registro Radulphi de Salopiâ Wellensis Episcopi legitur, Decanus Wellensis sub initium anni sequentis constitutus. Ad Episcopatum Dunelmensem à Johanne XXII. Papâ provivus 1333. 14. Octobris, consecratus est 1333. 19. Dec. per Procuratorem installatus 1334. 10. Jan. in propriâ personâ intronizatus 1334. 5. Junii. Professionem Archiepiscopo Ebor. fecit 1337. 12. Febr. Magnus Angliæ Thesaurarius renunciatus est 1334. 3. Febr. Cancellarius 1334 28. Sept. Utrumque autem munus per brevi tempore administravit: libris legendis conscribendisq; & rei literariæ pro-

movendæ impensius deditus. Extant utriusque præclara monumenta, literaturæ suæ liber *Philobiblon* dictus, beneficentiæ in literatos Collegium Monachorum Dunelmensium ab ipso auctum & perfectum, cui moriens itidem libros suos legavit, cunctis tamen Academiæ alumniis, certis conditionibus positus, evolvendos. Libro suo ultimam manum apud Auklandiam apposuit 1344. 24. Jan. ætatis suæ 58. Pontificatus 11. Obiit ibidem 1345. 14. April. juxta utrumque Historiæ nostratæ Codicem, 1345. 24. April. juxta Godwinum, 1345. 14. Jan. anno ætatis suæ 58. præcisè completo, juxta Caium in Antiqu. Cant. l. 2. p. 250. Wilhelmi calculus justior videtur.

E e e e e g

quis

quis Clericus ad quodcunque Beneficium, quia collatum sibi à Rege & à multis Papis confirmatum. Quare igitur magis potest ab eis auferre electionem suam sibi à Regibus concessam & per Papas confirmatam, quàm alteri Clerico Beneficium sibi à suo Episcopo collatum, maximè sine causâ cognitione, & eorum negligentia hoc minimè promerente? Item maximè est hoc in præjudicium Regis; quòd eadem ratione posset Papa reservare omnes Episcopatus Angliæ, & eos conferre Cardinalibus vel aliis extra regnum commorantibus; & depauperaretur regnum per abductionem pecuniæ, & periclitaretur propter defectum consilii, quod vigere solet in Episcopis regni: vel alienigenis conferre posset, qui in terrâ remanerent. Et adhuc foret Regi periculum; quòd tot extranei occuparent Episcopatus in Angliâ, castra & alia eis pertinentia, quòd insurgerent cum alienigenis contra Regem. Rex etiam juratus est ad Magnam Cartam; cujus unus articulus est, ut electiones sint liberæ. Multa erant alia, quæ majores regni monebant ad loquendum de istâ materiâ.

Memorandum, quòd B. Cuthbertus suscepit habitum Monachorum apud Mailros annò Domini DCLI. Et cùm XIV. in habitu ageret annum, factus fuit Prior Lindisfarnensis; ubi cùm XII. ageret annum, factus est Anachorita in Farne: & cùm ibi transegisset IX. annos, consecratus est in Episcopum apud Eboracum VII. Cal. April. ipso die Paschæ, præsentibus Rege Egfrido & VII. Episcopis, inter quos Theodorus Archiepiscopus præsidebat, anno sc. Domini DCLXXXV. Et cùm in Episcopatu ferè duos transegisset annos, repetiit insulam Farne; ubi post Natale elapsis tribus mensibus agrotavit feriâ IV. & tribus hebdomadibus continuis infirmitate detentus, feriâ IV. obiit anno Domini DCLXXXVII. ex ea verò anno quo habitum Monachicum suscepit anno XXXVII. ita quòd ab obitu ejus usque ad annum Domini MCCCXXXVI. quo iste liber scriptus est, fluxerunt anni DCXLVIII. & à translatione ejus usque ad annum præsentem anni CCXXXII. Nota quòd ab anno Domini DCXXXV. usque ad annum Domini MLXXII. omnes Episcopi fuerunt Monachi usque Walcherum; ita quòd per CCCCXXXVII. annos nullus erat Episcopus nisi Monachus. Item à fundatione Ecclesiæ quæ nunc ornitur usque ad annum præsentem fluxerunt anni CCXXVIII.

WIL

WILLELMI DE CHAMBRE CONTINUATIO

Historiæ DUNELMENSIS.

Ab anno MCCCXXXIII. ad annum MDLIX.

Ricardus de Bury fuit sufficienter literatus, in regendo familiam discretus, in convivando extraneos dapifilis, in erogando eleemosinam sollicitus. Iste audito quod displicuit fuit facilliter provocatus, sed facillimè revocatus. Iste summè delectabatur in multitudine librorum. Plures enim libros habuit, ut passim dicebatur, quàm omnes Pontifices Angliæ. Et præter eos quos habuit in diversis Maneriis suis repositos separatim, ubicunque cum suâ familiâ residebat, tot libri jacebant in camerâ quâ dormivit; quod ingredienti vix stare poterant vel incedere, nisi librum aliquem pedibus conculcarent. Iste ornamenta ecclesiastica quamplurima pulchra & decencia contulit Ecclesiæ Dunelmensi; plura proponens, si vixisset dutius, contulisse. Cum igitur Episcopatum Dunelmensem, quem habuit ex provisione Apostolicâ, rexisset in tranquillitate competenti, cæteris partibus Angliæ contributionibus & angariis multipliciter fatigatis, per XI. annos, II. menses, & XII. dies; in anno duodecimo longâ infirmitate decoctus, apud Aukland diem clausit extremum XIV. die Aprilis anno Domini MCCCXLV. qui XXI. die ejusdem mensis fuit quodammodo honorificè, non tamen cum honore satis congruo, coram altari B. Mariæ Magdalenzæ ad australem angulum Dunelmensis Ecclesiæ tumulatus.

Integra ista hæc Sectio in Codice Oxoniensi Vitæ Ricardi Episcopi sine ullo intervallo subjicitur.

* [Hæc in tabulâ pensili. Quæ jam sequuntur narravit Willelmus de Chambre.]

* Desunt ista in Codice Oxoni.

Ricardus de Bury natus fuit in quadam villulâ prope Edmundisbury, patre Domino Ricardo Awngewill milite; & a suo avunculo Domino Johanne de Willouby Rectore exhibitus est primò ad scholas Grammaticas, & postea ad Studium Oxonii per aliquod certum tempus. Deinde assumptus est ad instruendum Edwardum de Wyndesfor tunc Principem, qui postmodum dictus est Edwardus tertius; postmodum ordinatus est principalis receptor patrimonii ejusdem Edwardi in Wasconiâ. Quo tempore dictus Edwardus fugit cum matre Parisiis; quibus expensis deficientibus, venit ipse Ricardus clam cum magnâ summâ auri quam collegit in officio predicto. Qua de causâ insequabatur eum Locumtenens Regis cum XXIV. lanceis usque Parisiis; ubi præ metu mortis absconditus est in campanili Fratrum Minorum per septem dies. Post hæc ordinatus est Coferarius Regis, deinde Thesaurarius de Wardroppe, postea Clericus Privati Sigilli per V. annos. Quo tempore bis adiit Summum Pontificem Johannem. Et primo tempore quo sibi advenit, ordinatus est ab ipso Capellanus principalis Capellæ suæ; & recepit ab eo rochetam in loco Bullæ pro proximo Episcopatu vacante ex post in Angliâ. Et eo tempore promotus est de Beneficiis Ecclesiasticis; quod potuit expendere ad valorem V. millia marcarum. Et secundo tempore quo Summum Pontificem adiit, adeptus est ab eo CCCVII. gratiâs pro Clericis promovendis. Et omni tempore quo

quo venit ad præsentiam Summi Pontificis sive Cardinalium, venit ipse cum XX. Clericis suis in vestibus unius sectæ, & XXXVI. armigeris alterius sectæ. Post hæc cum rediret Angliam, audiens Parisiis de morte Lodowici Episcopi Dunelmensis, & Regem misisse literas ad Summum Pontificem pro ipso Episcopatu sibi acquirendo, multum dolebat. Insuper cum quidam Clericus ipsius nomine Willelmus de Tykall Rector de Stanhoppe instigaret eum mittere literas ad Cardinales & ad alios amicos suos in Curiam pro prædicto Episcopatu habendo: respondit se nec pro illo Episcopatu nec pro aliquo alio literas missurum. Consecratus est Episcopus Dunelmensis Dominicâ ante Natale XLVI. ætatis suæ anno, ab Archiepiscopo Cantuariensi Johanne Stratford in Abbatia Nigrorum Monachorum de Cherdsey. In qua consecratione Episcopus Lincoln Henricus Burewesh fundebat omnes compensas jussu Domini Regis.

* Die V. Junii per Willelmum Con-ton Priorem Codex Oxon.

Post hæc factus est Thesaurarius Angliæ; & eodem anno * (in die Pentecostes vel in die Trinitatis) est Dunelmi installatus. In qua Installatione fecit grande convivium; ubi interfuerunt Rex & Regina Angliæ, mater Regis Angliæ, Rex Scoiæ, duo Archiepiscopi & quinque Episcopi, septem Comites cum uxoribus suis, & omnes Magnates citra Trentam, multi Milites & Armigeri, plures etiam Abbates & Priores & viri Religiosi, cum innumerâ multitudine communitatis. Eodem anno installatus est Cancellarius Angliæ. Et infra triennium ex post ter adiit Regem Franciæ Parisiis in nuncio Regis Angliæ ad vendicandum regnum Franciæ. Postea adiit † Haverwarippe, & aliâ vice ad * Burkan; & ita fatigatus fuit per diversa loca pro prædictâ Legatione novem annis. Et medio tempore fuerunt omnes libertates Dunelmensis Ecclesiæ conservatæ sine aliquo detrimento. Post hæc Angliam rediit.

† Haude-warpe. Id.
* Braban. Id.

* Comitiva. Id.

Multum delectabatur de * multitudine Clericorum; & plures semper Clericos habuit in familiâ suâ. De quibus fuit Thomas Bradwardyn postea Cantuariensis Archiepiscopus, & Ricardus Fitz Raufe postmodum Archiepiscopus Armachanus, Walterus Burley, Johannes Maudyt, Robertus Holcote, Ricardus de Kilwington, omnes Doctores in Theologiam; Ricardus Benworth postea Episcopus Londoniensis, & Walterus Segraffe postea Episcopus Cicestrensis. Et quolibet die in mensâ solitus erat habere lectionem, nisi fortè per adventum Magnatum impediretur; & post prandium singulis diebus disputationem cum Clericis prænominatis & aliis suæ domus, nisi major causa impediret. Et aliis vicibus aut servitio divino aut * libro vacabat; nisi foret ex causis arduis impeditus. Omni etiam septimanâ distribuit in cibos pauperum octo quarteria frumenti pista, præter fragmenta solita domus suæ. Et si plures supervenirent post distributionem dictæ elemosynæ; contulit singulo obolum. Præter hæc veniens aut rediens à Novocastro usque Dunelmum aliquando duodecim marcas contulit in elemosynam, etiam à Dunelmo usque Stokton quandoque VIII. marcas, & à Dunelmo usque Aukland V. marcas, à Dunelmo usque Middelham C. solidos. Post cujus obitum inventa fuit una de suis * capsula plena lintheaminibus, camisiis & bractis cilicinis; in qua putabatur thesaurus inveniri.

* Libris. Id.

* capellis. Id.

Præterea præfatus Dominus Ricardus in floribus vitæ suæ contulit duo vestimenta Ecclesiæ, unum rubeum de velveto cum tribus capis ejusdem sectæ subtiliter broudatis, & aliud de nigrâ camicâ cum tribus capis ejusdem sectæ cum largis orariis decenter ornatis: plura proponens Ecclesiæ reliquisse, videlicet unum de rubeo velveto, quod executores sui vendiderunt Domino Radulpho de Nevill, qui postea conscientiam motus illud reddidit Ecclesiæ; aliud etiam dedit de albâ camicâ cum tribus capis ejusdem sectæ, quod fecit in honore S. Mariæ, nobiliter broudatum, quod Sacrista post ejus mortem de ejusdem executoribus cum multâ difficultate acquisivit. Item in exequiis ejus, sicut patet per instrumentum publicum inde factum, habuit Sacrista duos magnos equos portantes corpus ejus in lecto. * unum equum mulum portant in Capellam. Habuit

Habuit etiam idem Sacrista duas cistulas, unum baculum pastorem, unam mitram, annulum & sandalia, duo candelabra argentea, unum turibulum argenteum & deauratum cum unâ naviculâ, item IX. bawdekynes de panno serico, rubeo cum vitibus intextis, item IX. pannos sericos cum quadrupedibus habentibus pedes & capita deauratos, item unum pannum viridem cum gallis albis & rubeis intextum. Ex quibus omnibus facta sunt vestimenta ad magnum Altare & alia altaria in Ecclesiâ. Item, ex quatuor sigillis ejusdem factus est unus calix deauratus; ut patet per hos versus sub pede ipsius inscriptos,

Ricardus Dunelm. quartus natu Buriensis.
Hic ciphus insignis fit Præfatus ex tetra. figill.

* [Hæc quæ sequuntur, narravit Willelmus de Chambre.] Item dum quâdam die sederet ad mensam apud Eboracum cum VII. Comitibus; subito superveniens Dominus Johannes Vaughan nuntiavit sibi Dominum Robertum de Graystanes fore defunctum; qui tantum de ejus morte condoluit, quod præsentiam * portantis ferre non potuit. Quem cum Comites interrogarent, quare tantum doleret de morte ejus. Certè, inquit, si tam bene novissetis industriam ejus, quantum ego novi; credo quod tantum quam ego doleo doleretur. Et addidit. Fuit enim habilior ad Papatum, quam ego vel omnes mei consimiles ad dignitatem minimam in Ecclesiâ sanctâ Dei. Multum etiam affectabat retinere secum in familiâ filios generosorum Episcopatus sui. Quod factum nutrit magnam amicitiam inter ipsum & ipsius patriæ generosos; & Monachos Dunelmensis Ecclesiæ semper habuit in maximo honore. [Sequuntur immediatè in Codice Oxoniensi quæ ex Codice Cottoniano præmittuntur.]

* Defunctus ista
in Cod. Oxon.

* Nunciantis
Cod. Oxon.

Hic deficit
Codex Cottonianus.

De Johanne Fossor & Roberto de Walworth, Prioribus Dunelmensibus.

A Nno Dom. MCCCXLI. transactis in Prioratu XX. annis & plus, obiit Willelmus de Cowton Prior Dunelmensis apud Pittingdon in primâ Septimanâ Quadragesimæ, & sepultus est apud Dunelmum in cœmiterio Monachorum inter fratres; cui successit Johannes Fossor. Iste Willelmus fuit valde religiosus, & fratribus humilis & benignus; hospitibus & extraneis jocundus & dapilis. Iste habuit tempore suo maximam pestilentiam animalium. Johannes Fossor Monachus Dunelm. & Monasterii de Wermouth, electus est in Priorem Dunelm. XVI. die Martii circa Festum Annunciationis beatæ Mariæ anno Domini MCCCXLI. & ultimo die ejusdem mensis confirmatus & installatus. Hic erat vir sapiens, eloquens, & multos suo tempore recepit ad habitum: hic construxit in aquilonari parte Ecclesiæ crucis, ad altare Sanctorum Confessorum Nicholai & Egidii magnam fenestram vitream, cum aliis tribus fenestris minoribus & ordinatis cum consensu Capituli, quod haberet futuris temporibus quolibet die pro animâ suâ unam Missam ad divinum altare per unum Monachum; pro cujus pensione & dictarum fenestrarum sustentatione & pro pitantiâ in die anniversarii sui faciendâ, Conventui terras & redditus appropriavit, & communi domui assignavit. Unum vestimentum integrum cum tribus capis pro anniversario suo emit & assignavit. Hic statim juxta formam concionis Benedicti fecit inventarium indentatum de omnibus bonis Monasterii tam infra quam extra; cujus una pars residebat penes Priorem, altera penes Subpriorem & Conventum: ordinavitque sibi Bursarium Robertum de Benedicto, virum providum & discretum, qui in VI. annis quibus in dicto officio stetit, solvit de antiquis debitis Monasterii 758 l. 3 s. 6 d. ob. Item pro structurâ domorum per idem tempus 492 l. 7 s. 7 d. Item in con-

contributionibus per idem tempus 209 *l.* 5 *s.* 3 *d.* Postea vero idem Prior fecit per obedientarios & ministratores omnia Missalia infra septennium de novo reparari, ipso Priore incipiente de Missali quod jacet ad altare Sanctorum Nicholai & Ægidii, pro quo solvit de oblationibus suis 22 *l.* Item unam Cantariam, quæ de Trinitate nominatur, de consensu Conventus ordinavit in dicto altari perpetuò celebrandam. Ad cujus sustentationem terras & tementa in Northpittingdon, Wlneſton & Billingham de licentiâ Episcopi emit, pro quibus solvit 66 *l.* 10 *s.* 9 *d.* Et pro ædificiis ibidem factis & reparatis 20 *l.* Forma autem ordinationis dictæ Cantariæ scribitur in Martirologio & in principio Missalis dicti altaris. Idem Prior ordinavit dicto altari unum calicem, pretium 6 *l.* 13 *s.* 4 *d.* unâ cum tribus albis & casulis & palliis altaris. Item imagines Sanctæ Trinitatis & Beatæ Virginis de alabaſtro, cum tabernaculis cum aliis ornamentis, pretium 22 *l.* Item fecit unam fenestram VI. luminarium, longam & sumptuosam, in boreali parte crucis dictæ Ecclesiæ juxta dictum altare, pro qua solvit 100 *l.* & pro vitreatione 52 *l.* Item pro aliis Ecclesiæ ædificiis, debitis & ornamentis 402 *l.* 6 *s.* 8 *d.* Item pro unâ fenestrâ in fine australi aulae Prioris 40 *l.* Summa omnium summarum præcedentium est hæc, 2076 *l.* 8 *s.* 10 *d.* ob. Item in tempore suo fiebant de novo multa ædificia; & antiqua reparata, tam infra Abbathiam quàm extra, & præcipuè thorale, granarium & coquina; magna fenestra VII. luminarium in capite occidentali navis Ecclesiæ, & III. aliæ in parte boreali dictæ navis, & II. ex parte boreali chori per Johannem de Tickill, & II. ex parte australi chori per Feretrum. Robertus de Syreston Monachus Dunelmensis commemorati memorati Prioris conditiones, modum regiminis, quomodo vivebat, necnon quot personas ad religionem recipiebat; idque metricè sic scribendo,

Hic Prior Ecclesiæ præsentis, dux politiæ,
Et splendor patriæ, fuerat lux vera Sophiæ; &c.
Hic centenorum fuit effector Monachorum,
Ac vicenorum; numerus fit tantus eorum.
Corpore tam mundus non vixit in orbe secundus, &c.

Anno Domini MCCC LV. Dominus Radulphus de Nevill, qui primus fuit sæcularis exceptis Episcopis, qui in Ecclesia Dunelm. habuit sepulturam, dedit Sancto Cuthberto & Ecclesiæ unum vestimentum de rubeo velveto, &c. qui etiam rogavit Dominum Johannem Fossor Priorem & Conventum, ut concederent sibi & uxori suæ Aliciæ in australi parte Ecclesiæ habere sepulturam. Ita quod ipse jaceret in inferiori parte, & uxor sua in parte exteriori; & concesserunt eis cum literâ sub sigillo capitis Sancti Oswaldi; qui postea venit Dunelmum, & habito colloquio cum Priore & aliquibus Officiariis, fecit fieri coram altari magnæ crucis ubi tumulantur. Et iterum rogavit eosdem Priorem & Conventum, ut concederent sibi & uxori suæ unam Missam qualibet die pro perpetuo ad illud altare; ita quod Monachus celebrans celebraret de quo veller, habendo in memoriâ animas ejus & uxoris suæ & omnium fidelium defunctorum; & concesserunt ei sub hac conditione, quod acquireret vel appropriaret domui communi eorum unum annuum redditum 10 *l.* pro perpetuo duraturum. Obiit iste Radulphus de Nevill anno Christi MCCC LXVII. Alicia de Nevill anno MCCC LXXIV. quæ statim post funerationem ejusdem Radulphi misit Sacristæ Dunelm. CXX. libras argenti ad reparationem Ecclesiæ; & multa pretiosa vestimenta contulit.

Item post mortem patris sui Radulphi Dominus Johannes de Nevill dicto Sancto devotissimus & fidelis ejus filius, ad excitationem Ricardi de Byrley terrarii & Johannis de Cornwall feretrarii, fecit circa festum Nativitatis Sancti

Sancti Johannis Baptiste, Anno Domini M C C C L X X I I . novum opus marmoreum & alabastrinum sub feretro Sancti Cuthberti; pro quo solvit plusquam 200 l. argenti. Et fecit Londoniæ in cistulis includi & per mare usque ad Novum Castrum transferri, & Prior usque Dunelmum. Et hoc opere consumto, iterum ad excitationem Johannis Prioris & prædictorum monachorum dedit, ad illud opus super altare quod vocatur Lavadosē 600. marcas & Prior & officarii 200 marcas. Et fecit Londoniæ in cistulis includi & suo sumptu usque ad Novum Castrum per mare in nave transigi; & Prior usque Dunelmum fecit illud carriari. Interea iste Johannes Fosse priusquam opus istud ponere potuisset, in * festo sancti Martini die Dominico Anno Domini M C C C L X X I V . infirmitate diutinâ decoctus, apud Bearpare ab isto sæculo transmigravit, anno ætatis suæ 90. Prioratus vero sui 33. cujus corpus Dunelmum honorificè transfertur, & in boreali plagâ Ecclesiæ suæ coram altari Sanctorum Nicholai & Ægidii sepelitur; ubi superpositus est sibi lapis marmoreus, curiosus, & sumptuosus, quem ipse sibi, dum vixerat, fecerat præparari; Cui successit Robertus de Wallworth. Anno sexto Johannis Fosse bellum Dunelmense fuit; ubi captus est David Brus rex Scotiæ veniens Dunelmum cum maximâ multitudine, & alii multi Magnates, multis Nobilibus occisis, & fugatis cæteris. Anno Domini M C C C X L V I . Robertus Brus postea rex Scotiæ cum suis fugit.

* 1. Craftino:

Robertus Berrington de Wallworth electus est in Priorem Dunelmen. die Lunæ proximo post festum conceptionis B. Mariæ virginis Anno Dom. M C C C L X X I V . & in vigiliâ Natalis Domini proximè sequente confirmatus & installatus est. Hic usum mitræ cum baculo primus obtinuit; & Ecclesiam multis ditavit tergis & tenementis. Iste Robertus Berrington invenit VII. cementariis victualia fere per annum, ponendo illud opus, quod Johannes Fosse prædecessor suus fecerat carriari à Novo Castro usque ad Dunelmum. Et hoc completo anno Domini M C C C L X X X . magnum altare formatum fuerat à Suffraganeo Episcopi, die VII. Coronatorum, quod erat in honore Sanctæ Mariæ Virginis & Beati Oswaldi Martyris, & sanctissimi patris nostri Cuthberti solemniter dedicatum, toto Conventu in choro & circa altare existente. Iste Johannes de Nevill præses fuit apud bellum Dunelmense cum patre suo sc. Radulpho de Nevill. Obiit Johannes de Nevill Anno Domini M C C C L X X X V I . & sepultus fuit in Ecclesia Dunelm. cum uxore suâ in plagâ australi navis Ecclesiæ. Robertus Prior obiit anno Dom. M C C C X C I . & stetit annis XVII. sepultusque jacet in boreali plagâ Ecclesiæ sub marmore cum ipsius imagine in ære coram altari Sancti Benedicti.

De THOMA DE HATFEILD Episcopo Dunelmensi.*

ANNO Domini M C C C X L V . mortuo Ricardo de Bury, statutus est dies ad eligendum, viz. octavus dies mensis Maii Sacrosancti Johannis de Beverlaco. quo die electus est Dominus Thomas de Hatfeild. tunc Custos privati sigilli Domini regis, in Episcopum Dunelm. per viam compro-

* Longè aliter Wallinghamus Thomæ Episcopi creationem refert. Anno 1345. inquit, obiit Ricardus de Bury Episcopus Dunelm. cui successit Thomas de Hatfeild, Regis Secretarius, medianibus regis literis apud Papam, in magnam ipsius Regis opprobrium. Revera cum jam Rex & Nobilitas institissent pro electionibus liberè faciendis & confirmandis; jam Rex directè contra tenorem suarum literarum & vota Procerum hunc Pontificem fieri flagitavit. Papa vero non invitus hanc petitionem Regi concessit. Sed Cardinalibus quibusdam calumniantibus dictum Tho-

mam fore levem & Laicum, sic respondit. Verè si Rex hac vice supplicasset pro asino, obtinisset. Contra Willelmus, cui magis adhibendum, illum canonicè electum fuisse testatur. Consecratio autem die dato fieri non potuit. Dominicus enim non erat. In vigilia Transl. S. Benedicti, viz. die 10. Julii, Thomas consecratus videtur. Obiit Willelmus rectissime designavit. Tempus confirmant Registra Sudbury Cant. & Nevill. Ebor. in quibus Testamentum ejus 1381. 28. Martii apud Oldford conditum, 1381. 11. Maii probatum legitur.

missi consecratus est in festo Translationis Sancti Benedicti proximè sequente, & in die Nativitatis Dominicæ proximè sequente per Johannem Priorem apud Dunelmum intronizatus. Erat autem iste Thomas dapilis valde, sed ad habendum aliquantulum cupidus, staturâ & canitie venerabilis, hospitalitatis obsequio deditus, & quotidianis elemosynis ut pauperum necessitatibus subveniret intentus. Monachis aut comprovincialibus molestiam nullam intulit, neque Ecclesiæ possessiones injustè abstulit; venientes ad se Monachos honorificè semper occupiebat, & familiariter erga eos se habuit, lætus de illorum præsentia; erat Ecclesia in quiete & familia: honorificos viros diligens habere, & non pueros, equos pro vecturâ non equulos. Fuit enim in oculis spectantium, in gestu & in essu sublimis & excelsus, in infirmitate quamvis fragilis in parte & lubricus. Cæterum inerat ei magnanimitas, ut in conventu Procerum & Magnatum vel primus vel cum primis semper contenderit esse; & ut inter honorificos honoris locum magnificentius obtineret, vastiori sæpius clamore & vultu minaci magis simulare indignationem quàm exhibere. Inter hæc plurimum circa suos eminebat beneficiis; & jura libertatis Episcopatus secundum vires contra extraneos defendebat. Pauperibus vero modò rogatus, modò ultraneus, largâ manu fuit, munificus & beneficus. Novum vero ad australem partem chori ejusdem Ecclesiæ juxta stallos Monachorum curiosum opus construxit; in medio cujus stallum episcopale, imaginibus subtiliter sculptis, sumptibus copiosis in operarios largissimè impensis, honorificè circumseptum, & sub stallò locum pro sepulturâ suâ, ubi solemniter jacet humatus, fecit & decorenter ordinavit. Ordinavit & ibidem unum Monachum divinâ celebrantem, pro cujus pensione annuâ Cucknollam juxta Ecclesiam de Auckland dedit & assignavit. In castello Dunelm. ædificia, quæ antiquitate & vetustate consumpta vel debilitata fuerant, renovavit; & aulam episcopalem & aulam Constabularii cum aliis ædificiis in eodem de novo construxit. Urbem Dunelm. licet hanc natura & muri satis munierunt, turre tamen fortiori sumptibus suis in Castello constructâ ipse reddidit fortiorem. Manerium sive hospitium Episcopale Londoniæ cum Capellâ & cameris sumptuosissimè construxit. In aliis item locis suis, quæ vel raritas servientium vel vetustas domorum minùs honestati vel Episcopali susceptioni fecerant idonea, habitacula diversa & in sublime erecta construxit. Maximum hoc genus esse probitatis æstimans, nullam eorum posteris occasionem reliquisse sollicitudinis. Nec in qualibet rerum pensabat erogatione sive dispersione dispendium, dum omnia vel ad ejus voluntatem vel parerent laudem. Præterea Collegium octo Monachorum de Monasterio Dunelm. & puerorum in Artibus studentium in loco Monachorum Dunelm. Oxoniæ super Candich fundavit, perpetuis temporibus duraturum; & pro terris, possessionibus & Ecclesiis, pro perpetuâ sustentatione dictorum Monachorum octo, cuilibet viz. Monacho 4 l. per annum; & 7 puerorum cuilibet puero per annum 5 marcas impetrandis & approximandis, & 3 pro habitaculis dictorum Monachorum & puerorum usibus aptis & ampliandis assignavit; & solvi fecit in vitâ suâ Domino Johanni de Berrington Monacho Dunelm. 500 marcas. Aggravatus tandem lethali morbo, decidit in lectum ægritudinis Londini, & crebris æthelitibus ibidem ad extremum urgeri cæpit. Interque corporales angustias, quas perferibat, peccatorum quoque recordatio conscientiam ad poenitentiam lamenta salubriter compungebat. Assederunt hæc agrotanti assidue viri literati, elemosynis & aliis bonis operibus multum exercitati, ipsum exhortantes, ut præoccuparet faciem Domini in confessione, & faceret sibi amicos perpetuos de mammonâ iniquitatis. Deinde fit inter pauperes & præcipuè inter incarceratos, & religiosos & Sacerdotes sæculares & alios bonos viros quamplures distributio pecuniæ non modica. Præterea ipso sic in extremis laborante, omnibus ad se venientibus, vel in carcere positis, qui ad se consolati-

tionis

tionis gratiâ vel subventionis veniebant, charitative subveniebat; hoc ipsum speciale & spirituale lucrum ducens, si incarceratis & infirmis fratribus opem suâ charitatis & consolationis tribueret; sciens qui dixit, *Diliges Dominum Deum*, tunc dixit, & *diliges proximum suum*. Et quamvis largissimus in donis & eleemosynis, & sumptuosissimus in edificiis, hospitalitate, apparatu & familiâ fuerat; mortuus est tamen satis dives & plenus bonis, in quibus moriens ultra multos prædecessores suos Ecclesiam Dunelm. Priorem & Conventum honoravit, & in donis amplissimis ditavit. Dedit enim eis præter prædicta, & præter funeralia sua, viz. equos qui veniebant cum corpore suo in die sepulturæ suæ, & præter pannos sericos & aurifriziatis in funeratione suâ oblatos, instaurum quod habuit in Werdall, quod tunc, ut æstimatum fuit, bene valebat 400 marcas & amplius. Et quia jocalia & insignia sua Episcopalia minus sufficientia, ut sibi videbatur, fuerant; dedit & assignavit eis 300 marcas. Dedit & eis spinam de coronâ, quam Christus habuit super caput suum in die passionis suæ, quam habuit ex dono Domini Regis Edwardi III. Dedit & eis unum vestimentum festivale de rubro brudatum cum imaginibus de auro, multaque alia ornamenta pretiosa & vasa argentea. Obiit autem apud Manerium suum de Aleford prope London. in crastino Sancti Johannis Beverlaci; sc. octavo die mensis Maii, anno Domini MCCCLXXXI. peractis in Episcopatu XXXVI. annis & I. die, non tamen integro; & sepultus est in Ecclesiâ suâ Dunelm. ad australem partem ejusdem Ecclesiæ ex opposito ostii reverterii sub stallo Episcopali, quem ipse sumptuosissimè construxit; cujus animæ pro magnâ sua pietate propitiatur Deus. Et super réceptione bonorum præmissorum Prior & Conventus fecerunt acquittantiam sub forma sequente.

“Pateat universis per præsentis, quod nos Robertus Walworth Prior Ecclesiæ Dunelm. recepimus de Magistro Johanne Maundour Clerico & Johanne de Popham executoribus testamenti Domini Thomæ de Hatfield nuper Episcopi Dunelm. defuncti, de animalibus suis in parco de Stanhope existentibus, nobis & Conventui nostro Dunelm. legatis, capita subscripta, &c. datum Dunelmi secundo die Feb. anno Domini MCCCLXXXI.

Anno Gratiaë MCCC LXXXI. octavo die mensis Maii, feriâ quartâ, contigit anno illo circa horam diei quartam, obiit bonæ memoriæ Thomas de Hatfield Episcopus Dunelm. apud manerium suum prope London. quod dictum Alford; cujus corpus cum solemnitate & honestate quâ decuit usque Dunelmum est delatum, comitante semper cum corpore ac Missas sæpius celebrante Episcopo Herefordensi cum multis aliis personis valentibus ac præclaris. Cognitâ morte Pastoris Monachi Dunelm. tanquam pro Præsule benignissimo condolentes, ejus animam omnium creatori devotius recommendârunt. Missis duobus fratribus ad Dominum Regem pro eligendi licentiâ obtinendâ; interim appropinquante die quo fuerat tradendus Ecclesiasticæ sepulturæ, accesserunt executores dicti Domini Episcopi ad Dominum Priorem, rogantes quatenus ob honorem corporis possent veredam, Anglicè *chariot*, in qua dicti Episcopi corpus fuerat deportatum, simul cum corpore in Ecclesiam introducere, ac postea ipsam veredam cum equis liberè abducere & rehabere; aliâs nollent ipsam veredam infra cœmiterium adducere, sed extra cœmiterium corpus deponere, ac super hominum humeros in Ecclesiam deportare; quia ut asserbant, nec vereda nec equi Episcopi fuerant: sed dum vixit, ista & omnia alia à se dedit. O ineffabilis miseria hujus mundi! Dum vixerat, erat Episcopus sine comparatione ditissimus hujus Regni; & idem mortuus non habuit unde honorificè sepeliri posset; nec unde faceret Ecclesiæ sponsæ suæ relictæ, quomodo alii Episcopi multo pauperiores omnes facere solebant. Quibus cum consilio confratrum respondit Dominus Prior se nolle libertates & consuetudines & jura Ecclesiæ infringere quovis modo: quin veredam,

equos, & pannos quoscunque, cum quibus intraret corpus in portam borealem, haberet Sacrista Ecclesiæ omni modo, imo & Capellam & omnia alia Episcopalia ornamenta. Tandem de consilio Domini de Nevill tunc presentis, & utriusque partis amici specialis, utraque pars consensit, quod Dominus Prior haberet possessionem omnium infra Ecclesiam introducendorum, & forent omnia talia quasi in medio conservata, quousque per quatuor arbitros, quos ad tunc elegerit, & dictum Dominum de Nevill quantum impartem, si illi quatuor non poterint concordare, ad discutiendum de veredâ, equis, & huiusmodi, & maxime de capellâ Episcopi & insigniis Episcopalibus, de consuetudine præscriptâ Ecclesiæ, & debitis semper tribui consuetis. Dein corpore cum honore & reverentiâ qua decuit tradito sepulturæ, in loco quem elegerat, & sumptuosissimè præparaverat quando vixit, præfati arbitri pre-electi quatuor invicem quærentes de veredâ, equis, pannis & huiusmodi nil penitus tractaverunt, planè cognoscentes illa omnia deberi Ecclesiæ de jure & diutinâ consuetudine approbatâ. Dicti autem quatuor arbitri consenserunt, quod executores recompensationem debitam facerent pro Capellâ, qui executores ad valorem 200 l. & amplius promiserunt; & specificarunt, in quibus rebus foret talis recompensatio faciendâ.

“ Omnibus hoc scriptum quinquipartitum visuris vel audituris vel lecturis
 “ hanc Epistolam Conventus Ecclesiæ Catholicæ Dunelm. salutem in om-
 “ nium Salvatore. Noveritis universi, quod nos immensam probitatem
 “ fructuosorum laborum, quos reverendus in Christo Pater & Dominus Do-
 “ minus Thomas de Hatfield Dei gratiâ Episcopus Dunelm. pro republicâ &
 “ defensione necessariâ Ecclesiæ ac Regni Anglicani variis vicibus impendebat,
 “ necnon pauperes & debiles inspiciens oculo pietatis misericorditer refovebat,
 “ domos religiosas & alia pia loca divini in cultûs & scholastici profectûs aug-
 “ mentum relevare per opes sibi à Deo concessas effectualiter cupiebat. In-
 “ super plurima & magnifica beneficia nobis & Ecclesiæ nostræ præfata per
 “ eundem reverendum Patrem collata temporibus retroactis volentes, sicut
 “ meritò tenemur, in lucem deducere, ac perpetuæ memoriæ celebritis com-
 “ mendare, promittimus bonâ fide, quod Collegium dicti Domini Episcopi,
 “ quod ut præfata Ecclesia Dunelm. suo pastorali durans commissa regimini
 “ spiritualibus vincimentis ipsius sollicitâ providentiâ plus solito congauderet,
 “ de consensu & assensu nostro unanimi & expresso fundavit, ordinavit &
 “ dotavit perpetuis temporibus duraturum in territorio nostro extra muros
 “ Oxon. super Candich, quod Monachi nostri studentes inhabitant & inhabi-
 “ tabant per antea multis annis, nos & successores nostri manutebimus, su-
 “ stentabimus, defendemus, quatenus in nobis fuerit, in perpetuum secundum
 “ vim & formam inferiùs limitatam, sc. quod in præfato Coll. erunt VIII.
 “ Monachi Dunelm. studentes, qui VIII. studentes eligentur & transmit-
 “ tentur ad dictum studium per præfatum Capitulum Dunelm. secundum
 “ vim & formam in constitutionibus Benedictinorum de studentibus ad gene-
 “ ralia studia transmittendis providè ordinatam, ut Philosophiæ vel Theologiæ
 “ duntaxat vacent, principaliter & intendant. De quibus VIII. studenti-
 “ bus Prior Dunelm. de consensu & assensu seniorum unum eorundem
 “ in Priorem præficiet vel Custodem, cui ceteri intendant in canonicis &
 “ regularibus institutis; qui Prior vel Custos septimanis singulis saltem
 “ seniores omnes & alios confratres studentes convocare tenebitur ad lo-
 “ cum aptum pro hoc celebrando. Ubi quemcunque eorum repererit
 “ negligentem circa Missas pro dicto venerando patre fundatore & omni-
 “ bus fidelibus celebrandas, vel alia divina officia perimplenda, seu in
 “ observantiis regularibus & Statutis, vel non vacantem doctrinæ scho-
 “ lasticæ (ut deberet) castigare debite & emendare, vel Domino Priori
 “ & Capitulo Dunelm. denunciare indilate, si quidem (quod absit)

“ in-

"incontingibilem senferit, vel rebellem. Ipsi etiam VIII. Studentes simul erunt
 "commensales; qui etiam studentes omnibus diebus profestis vel omnes vel
 "ad minus duo Matutinas & omnes alias Horas canonicas simul dicant. In
 "diebus vero Dominicis, & aliis festis duplicibus omnes conveniant in Capel-
 "lâ. *Sequitur Statutum bene prolixum de orando pro animabus Fundatoris Epif-*
topi, Edwardi Regis, &c.

"Insuper in præfatum Collegium VIII. Scholares sæculares, qui Gramma-
 "ticæ vel Philosophiæ principaliter intendant, quatuor sc. de civitate vel Dio-
 "cesi Dunelm. duo de Dominio de Alverton-scire, & duo de Dominio ejusdem
 "in Howedenscyre, per IV. vel V. de senioribus & discretioribus Monachis Du-
 "nelm. astrictis in eorum conscientis per Priorem Dunelm. & habiliores & in-
 "digentiores nominentur sine personarum acceptione de illis patriis, quatenus
 "de eis constare poterit, aut de civitate & Diocesi Dunelm. si in aliis duabus pa-
 "triis tales reperti non fuerint, & e contra ad nominationem dictorum senio-
 "rum per Priorem Dunelm. admittentur. Quibus Scholaribus in secundâ
 "mensâ seorsum à Monachis, cum Clerico & aliis dicti Coll. Servientibus pro-
 "videbitur per Priorem seu Custodem aut receptores denariorum loci eorum
 "statui competenter, & bis in anno tunicis & caputiis vestientur; & per Pri-
 "orem seu Custodem loci debite regulabuntur, ut in Capellâ duo serviant tem-
 "poribus opportunis exorando pro animâ dicti Fundatoris, & aliis temporibus
 "in Scolis & alibi doctrinæ suæ invigilent diligenter, ac in aulâ & locis aliis
 "honestâ ministeria, secundum quod Priori seu Custodi visum fuit, libenti ani-
 "mo exequantur; dum tamen per ea eorum profectus in moribus aut Schola-
 "sticis disciplinis nullatenus impediatur; necnon in omni loco & tempore vi-
 "tam honestam ducere teneantur. *Succedunt Statuta alia Collegii Dunelmensis*
Oxon. & obligatio Conventus Dunelmensis Ecclesia ad solvendum annuatim
200 marcas Custodi, Sociis & Scholaribus dicti Collegii in perpetuum.

De JOHANNE DE FORDHAM Episcopo Dunelmensi.

O Brentâ autem eligendi licentiâ, pro qua missi fuerant dicti fratres, ac
 adveniente die pro electione futuri Pontificis statuto; viz. feriâ quartâ
 post festum Sancti Augustini Anglorum Apostoli, h. e. XXIX die mensis Maii,
 convenerunt omnes qui voluerant, potuerant, ac debuerant interesse, in domo
 Capitulari, horâ consuetâ; & deliberatione multiplici habitâ inter eos, tandem
 omnibus & singulis placuit per viam procedere compromissi, & XIII. compro-
 missarios elegerunt; dantes eis plenariam potestatem futurum Pontificem eli-
 gendi; quæ potestas usque in crastinum ad Solis occasum tantummodo perdu-
 raret. Quâ potestate acceptâ, illi XIII. aliis omnibus de Capitulo recedentibus,
 in Capitulo remanentes, seriosius de ipsius electionis negotio pertractarunt. De-

Tempora Johannis Episcopi Wilhelmus rectè disposuit. Provisus est ab Urbano VI. Papâ (Canonicus tunc Lincoln.) 1381. 9. Sep-
 tembr. Illum in Capella Lamethanâ à Thoma Exon. Thoma Roff. & Johanne Bangor Epif. 1382. 5. Jan. consecratum fuisse Regi-
 strum *Courtney*, Archiepiscopo autem Ebor. professionem fecisse 1382. 18. Aug. Regi-
 strum *Nevil*. docent. Summus Angliæ The-
 saurarius creatus est 1386. 17. Jan. mensis
 Octobri ejusdem anni exauthoratus in Par-
 lamento unâ cum aliis Ricardi Regis ami-
 cis. Fide enim infractâ Ricardi Regis par-
 tes adversus seditiosos Barones semper tuta-

tus, adversam cum eo pariter fortunam ex-
 pertus est. Hinc etiam anno 1388. regis ami-
 cis ab aulâ amotis, Baronibusque factiosis
 omnia pro lubitu agentibus, Johannes ad
 pauperiorem Sedem Eliensem migrare jussus
 Bullâ Urbani VI. Papæ datâ 1388. 3. April.
 Temporalia ejusdem accepit 1388. 27. Sept.
 Pessimè Godwinus illum ad aulam post fra-
 ctam Baronum potentiam revocatum anno
 1388. & ad Sedem Eliensem mox translaturum
 fuisse scripsit; quasi Episcopatum Dunelmen-
 sem Eliensi commutasse beneficii loco an-
 numerandum, & redintegrate ejus apud Ad-
 lam potentie ascribendum esset.

nique

nique honorem & utilitatem Ecclesiæ semper sibi præ oculis statuentes, & advertentes in gremio intrinsecè se habere valentes Theologiæ Professores & Baccalæuros ac alios quamplures bene literatos providos & discretos, ad Prælatiam Ecclesiasticam merito assumendos: ac de parte aliâ intuentes mundi malitiam, reservationes & plurimas fatigationes in Beneficiis Ecclesiasticis jam currentes, & pericula & damna multiplicia Ecclesiæ verisimiliter imminencia, si quem de gremio prætulissent; & nihilominus desperabant pro aliis de gremio expediret. Inter hujusmodi per totum diem illum ante prandium & prius usque vesperam fluctuantes, manè in crastino die Sancti Johannis iidem iterum ad idem negotium in Capitulum convenerunt, & usque horam capitularem de electionis materiâ diligentius pertractantes; propter prædictas difficultates imminentes in nullam personam eligendam finaliter concordantes; tandem rogaverunt Capitulum ut ipsis XIII. sex alios compromissarios sociarent, quatenus consilio plurium sanius procederent in hoc actu, quo facto, tunc XIX. compromissarii in ipso Capitulo residentes, aliis omnibus hinc amoris, diligenti præhabito tractatu, Dominum Johannem de Fördham, Canonicum Ecclesiæ Eboracensis & Secretarium Domini Regis elegerunt in Episcopum & Pastorem dictæ Dunelm. Ecclesiæ viduatæ, & publicata electione primò in Capitulo, deinde in Ecclesiâ coram populo, & ab omnibus approbatâ: duo Monachi ex parte Capituli ad ipsum electum cum electionis decreto pro ejus consensu requirendo sunt transmissi; necnon ad electum ipsum (si electioni consenserit) Domino regi similiter præsentandum; quatenus & ipse dignaretur ipsi electo præbere suum consensum regium & favorem, ac litteras suæ regis majestatis illi, ad quem ipsius electionis confirmatio pertineret, dirigere pro ipsius electi confirmatione celerius obtinendâ. Johannes de Fordham electus in Episcopum Dunelm. feriâ quintâ proximâ post festum Sancti Augustini Anglorum Apostoli anno Domini MCCCLXXXI. & in Vigiliâ Epiphaniæ proximâ sequente in manerio Archiepiscopi Cantuariensis, quod vocatur Lambhit, juxta Westmonasterium per Episcopum Exoniensem consecratus; & die Lunæ in crastino Sancti Matthæi Apostoli proximè sequente, viz. anno Domini MCCCLXXXII. solemniter apud Dunelmum inthronizatus; & fuit Thesaurarius Ricardo secundo; & translatus fuit ad Ecclesiam Eliensem anno Domini MCCCXC.

De WALTERO SKYRLAW Episcopo Dunelmensi.

Walterus Skyrlaw translatus fuit à Bathoniâ ad Dunelmum III. die Aprilis, anno Domini MCCCLXXXIX. consecratus fuit in Episcopum Dunelm. anno eodem, & stetit annis XVIII. Iste pontem de Shinckley, & pontem de Yarow constituit, pro quo de quibusdam terras emebat, quas postea pro reparatione ejusdem pontis dedit: pontemque de Auckland con-

Eorundem instantiâ Baronum Walterus à Sede Bathoniensi ad Dunelmensem translatus est Bullâ Urbani VI. Papæ datâ 1388. 3. April. quod ex Registro Courtney certissime constat. Temporalia mense Septembri ejusdem anni accepit. Malè Willemus Johannis translationem in anno 1390. Walteri in 1389. reposuit. Præter opera pietatis à Willemo enumerata, Walterus ista exhibuit. Capellam pulcherrimam de Skirlaw dictam in parochiâ natali de Swyna in Diocesi Ebor construxit, & in eadem Cantariam perpetuam anno

1404. fundavit. Anno 1403. dedit Mancrurium de Rothyng Collegio Universitatis Oxon. tres inde Socios alendos volens. Testamento condito 1404. 15. Martii, legavit 200. libras ad conducendos Presbyteros pro animâ ipsius integro anno celebraturos, 20. libras Collegio Dunelmensi Oxon. 100. marcas Ecclesiæ Eboracensi, 200. marcas ad completionem Cantariæ de Skyrlaw, denique 100. marcas fabricæ Dormitorii Prioratûs Dunelm. Obiit. 1406. 24. Martii. Ex Registris Scrope, & Ecclesiæ Ebor.

struxit;

struxit; magnas etiam lapideas Auclandiæ portas à fundo usque ad summitatem ejusdem ædificii proprio sumptu erexit. Construxit etiam campanile Ecclesiæ de Houldon in Comitatu Eboracensi summæ magnitudinis, quod quidem pro incolis ejusdem loci de Houldon (si fortuito aquarum inundatio eveniret) tanquam refugium fecit. Magnos sumptus in reparatione prædictæ Ecclesiæ effundebat; ubi etiam domum capitularem perpulchram eidem Ecclesiæ conjunctam construxit. Totam etiam aulam manerii de Houldon ædificavit, & magnos præterea sumptus in ædificiis de eodem manerio expendit. Hic etiam magnam partem campanilis, vulgo Lanterii, Ministerii Eboracensis construxit, in medio cujus operis arma sua posuit. Ibidem quoque fundavit Cantariam ad australem angulum crucis dictæ Ecclesiæ, ubi Capellanum ordinavit ad Missam in perpetuum pro animâ suâ celebrandam. Iste quoque magnam partem Claustrii in Monasterio Dunelm. fieri fecit ad summam 600 l. Hic præterea dedit ad constructionem Dormitoria 330. marcas, & ejus executores dederunt ex præcepto ejus ad constructionem Claustrii 400 l. & ipse prius dedit 200 l. De quibus omnibus ædificiis arma sua, viz. 6 Virgas vicissim flexatas in formâ cribri, imposuit. Iste semper summo in honore cum Principe suo habebatur. Obiit anno Domini MCCCCVI. sepultusque jacet in boreali plagâ chori Ecclesiæ Dunelm. inter binas columnas coram altare Sanctæ Blasie, quod postmodum dictum erat altare de Skirlaw, sub lapide marmoreo, admodum curioso, multisque æneis imaginibus sumptuosis circumspicuo, cum ipsius imagine in medio ejusdem tumbæ artificiosè in ære cœlatâ. Super pectus inscribitur tale dictum: *Credo quod redemptor meus vivit, & in die novissimo de terrâ surrecturus sum, & in carne meâ videbo Deum salvatorem meum.* Et circa utramque partem istius sepulchri in altum erigebatur clatrum curiosè compositum, in quo Missa quotidie pro illius animâ dicebatur; & ex opposito ejusdem tumbæ in aquilonari parte factum erat sedile lapideum longitudine columnarum distantia, in quo arma illius à termino ad terminum ordinatim collocantur.

Johannes Hemmyngbource creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Domini MCCCXCI. & stetit in Prioratu annos XXV. Anno hujus IX. erat reformatio Ordinis Nigri Monachorum. Obiit anno Domini MCCCCXVI. & jacet sepultus sub lapide marmoreo, curioso, & sumptuoso, imaginibus circumspicuo, ad australem plagam Ecclesiæ Dunelm. à dextrâ parte inter eundem ad revefterium.

Ejus EPITAPHIUM.

*Ecce marmoreus lapis hic tegit ossa Johannis;
Quem residere Deus cælis cunctis det in annis.
Hemmyngbrough natus fuit hic & honorificatus
Sede Prioratus, virtute probus Monachus.
Qui legis hac, prome Pater unum, Supplica prome,
Un' Dirigas, & Ave decus, ut me liberet Ave.*

DE THOMA LANGLEY Dunelmensi Episcopo.

Thomas Langley XVII. diæ mensis Maii, consecratus fuit in Episcopum Dunelm. in festo Sancti Laurentii ab Archiepiscopo Cantuariensi, anno

⁴. Desunt in apographo meo verba nonnulla. Die 17. Maii Thomas electus videtur; certe ante 1406. 10. Augusti electum fuisse ex Registro Scrope Ebor. constat. Thomas iste in Academiâ Cantabrigiensi (cui multos postea libros donavit) educatus, Canonicus Eboracensis admissus 1401. 4. Martii, Episcopus Dunelm. in Ecclesiâ Domini

* Deest non-nihil.

Domini MCDVI. & stetit annis XXXI. Iste Cantariam in Galilæa fundavit in perpetuum ex duobus Capellanis ad Missam cantandam, * cum armis in summitate ejusdem ostii in marmore insculptis; cujus sumptibus tota Galilæa reparabatur ad summam 499 l. 6 s. 7 d. Hic duas domos Scholares, unam sc. grammaticalem, alteram musicalem, fundavit in loco, qui dicitur vulgariter *the grene place*. Structuram novæ coquinæ tempore Roberti Berrington, anno Domini MCCCLXVIII. ad summam 180 l. 18 s. 7 d. Ab anno Domini MCCCLXVIII. usque ad annum MCDXCVIII. expendebantur ad ædificationem claustrî Dunelm. 838 l. cujus summæ prædictæ iste Thomas dedit ad hanc structuram, i. e. claustrî Dunelm. 238 l. 17 s. ob. præter & cætera. Iste Thomas totam Dunelm. gaolam, gaolæque portas lapideas sumptuosissimas fundavit, ubi priscis temporibus porta fuit antiqua tunc temporis dilapsa. Iste autem dum vixerat, apud manerium de Houldon construxit totas portas occidentales opere cœmentario, per quas transierint ad heretum vel pomærium; & cubicula quædam perpulchra eisdem portis adjuncta ædificavit, super quibus arma illius collocantur. Iste Thomas Episcopus fuit Dunelm. tempore 3 regum, viz. 6 annos & 6 menses tempore Henrici IV. 10 annos & 5 menses tempore Henrici V. & 15 annos tempore Henrici VI. quorum omnium temporibus summo in honore pro suâ singulari sapientiâ habebatur, & pro rebus publicis summâ in autoritate versatus. *Sequitur Narratio, quomodo tertiam partem pontis super Tinam fluvium positi apud Gatesbed in Comitatu Dunelm. partem sc. Australem ejus, & turrin ei haud ita pridem superædificatam ab Oppidanis Novicæstrensis recuperaverit in Curia Regis; illamque Commissariis suis in ditionem tradidit obtinuerit die XXVIII. Jan. anno 4 Henrici V. Regis.*

Hic etiam libertates quasdam à Papâ procuravit pro lavacro quod collocavit in Galilæa in Ecclesiâ Dunelm. cui, virtute prædictæ concionis, excommunicati ad filios baptizandos, cum nullibi per totum filios baptizare liceret, & ad reliquorum omnium Sacramentorum administrationem accederent. Obiit autem in festo Sancti Edmundi Regis & Martyris, viz. XX. die mensis Novembris, anno Domini MCDXXXVII. Sepultus jacet in Cantariâ in Galilæa Ecclesiæ Dunelm. sub tumulo marmoreo artificiosè erecto, in cujus fine arma illius insculpuntur, coram altari Beatæ Mariæ Virginis, ubi Missa pro suâ animâ quotidie celebratur.

Johannes Wessington creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Dom. MCDXVI. & stetit in Prioratu annis XXX. & sepultus est anno Domini MCDXLVI.

S. Pauli Londin. à Thoma Cant. Archiepiscopo consecratus 1406. 8. Augusti. Cancellarius Angliæ ab Henrico V. Rege 1417. 23. Julii renunciatus, munus Rege defuncto abdicavit; idemque ab Henrico VI. Rege ex totius Parlamenti consilio sibi delatum innox recepit, & ad medium annum 1424. tenuit. Cardinalis Presbyter à Johanne XXII. Papâ antea creatus fuerat 1411. 6. Junii. Testamento 1436. 21. Dec. condito, corpus in Ecclesiâ Dunelmensi in Capellâ B. Mariæ vo-

catâ *Te Gallilee* sepeliri voluit; librosque plures Bibliothecis Academiæ Cantabr. & Oxon. necnon Collegii Dunelm. Oxon. & B. Mariæ Lecestr. & de Mancestriâ legavit. Probatum est ejus testamentum 1437. 17. Dec. Ex Registris *Scrope & Kamp* Ebor. Dugdalii Chron. Ser. p. 58. Registro *Arundell* Cant. & Onuphrio p. 270. Obiitum ejus die 17. Martii Obituarium Cantuariensè perperam collocavit.

De ROBERTO NEVILL Dunelmensi Episcopo. *

Robertus Nevill Episcopus Sarisburiensis per Priorem & Capitulum Dunelm. postulatus, per Papam Eugenium ad Ecclesiam Dunelm. est translatus, & consecratus Episcopus Dunelm. An. Dom. MCDXXXVII. XXVII. die Jan. Hic Scaccarium coram portis Castri Dunelm. quadratum cum omnibus ædificiis, officialibus & cubiculis construxit; in quo curia Cancellariæ, Skakariz receptoris computatorisque tenetur. Obiit anno Dom. MCDLVII. IX. Julii; & humatus jacet cum antecessoribus suis in australi latere Ecclesiæ Dunelmensis.

Willielmus Ebchester, Doctor in Theologiâ, creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Domini MCDXLVI. & stetit in Prioratu annis X. & mensibus III. & cessit anno Domini MCDLVI. & sepultus jacet sub lapide marmoreo in australi parte Ecclesiæ Dunelm. coram altare Dominæ de Boulton.

Ejus EPITAPHIUM.

*En tegit hac petra venerabilis ossa Wilhelmi
Ebchester; justos consumit terra sepultos.
Ingenio pragnans fuerat, cælestia pandens,
Oeconomus verbi fidelis dogmata sacri.
Egenti largus; sitienti pocula præbens,
Nudatis vestes; peregrinis hospes amænus.
Rexerat Ecclesiam prudenter jure Prioris;
Accumulans præmiis eandem valde decoris.
Natura cessit post partum Virginis anno
Mille CD quingento adjuncto postea sexto.
Corpore defuncto, ejus in sæcula virtus
Durabit, superis oblatio maxima Divis.
Australi Ecclesiæ sub marmore parte, sepultus,
Cum Christo dormit, vivit, regnatque beatus:
Pro quo metra legis hac qui, ora mente fideli,
Ut sit semper ovans cum sanctis culmine cæli.*

De LAURENTIO BOOTH Dunelmensi Episcopo. †

Laurentius Booth consecratus est in Episcopum Dunelm. XXV. die Septembris apud Sherburn in Elnet anno Domini MCDLVII. & remansit

* Post Thomæ obitum Rex datus ad Papam literis 1437. 27. Nov. Robertum Nevill, consanguineum suum charissimum, ex præclarissimâ familiâ oriundum, à Sede Sarisburiensi ad Dunelmensem transferri petit. Factum id à Papâ 1438. 27. Jan. videtur. Obiit. 1457. 8. Julii juxta Registrum. *W. Bosbe* Ebor. In eodem habetur Roberti testamentum; in quo corpus suum legat sepeliendum in Gallizâ Ecclesiæ Dunelm. juxta sepulchrum S. Bedæ.

† Laurentius Booth, Canonicus Eboracensis admissus est 1453. 22. Martii, Archidiaconus Richmond. 1454. 21. Aug. Australi Pembrochianæ apud Cantabrigiam Præ-

ses ante Episcopatum fuit; eandemque Præfecturam Collegii ampliandi studio usque ad obitum tenere non aspernatus est. Dunelmensem Episcopatum nescio quo fato adeptus fuerit. Post Roberti enim obitum Rex Johannem Arundel Sacellanum & Protomedicum suum literis 1457. 12. Julii Scriptis Papæ commendavit. Laurentii consecrationem Willielmus rectè designavit. Summus Angliæ Cancellarius 1473. 5 Junii constitutus est. Eboracum translatus 1476. 1. Sept. Ex Registris Ecclesiæ Ebor. & *Bosbe* Hereford. Claus. 13. E. 4. m. 3. & Historiâ Ebor.

in Episcopatu Dunelm. XX. annis. Iste portas totas lapideas Collegii apud Auckland, aliaque ædificia eidem portæ in utramque partem annexa proprio sumptu construxit. Deinde translatus fuit ad Archiepiscopatum Eboracensem in die Sancti Birini Episcopi; sepultusque jacet apud Ecclesiam de Cawood prope civitatem Eboracensem.

Johannes Burnbie, Doctor in Theologiâ, creatus erat Prior Dunelm. anno Domini MCDLVI. & stetit annis VIII. & obiit anno Domini MCDLXIV. sepultusque jacet sub marmore cum ipsius imagine in ære in mediâ nave Ecclesiæ Dunelm. versus Occidentem coram ostio Ecclesiæ.

De WILLELMO DUDLEY Dunelmenſi Episcopo. *

Post translationem Laurentii venerunt bullæ à Papâ summo Pontifice, vi-
tute cujus Literæ Patentes Domini Regis de Episcopatu liberando Dunelm. Willemo Dudley Episcopo Dunelm. directæ sunt tenentibus & aliis liberis hominibus Episcopatus prædicti, anno regni Edwardi XVI. die Octobris XIV. & consecratus fuit Episcopus Dunelm. anno Domini MCDLXXVII. & stetit annis VI. & obiit anno Domini MCDLXXXIII.

Ricardus Bell, Baccalaureus in Theologiâ, creatus erat Prior Dunelm. anno Domini MCDLXIV. & stetit annis XIII. & XXI. septimanis; & consecratus est in Episcopum Caerleolensem in crastino Sancti Marci Evangelistæ anno Domini MCDLXXVIII.

De JOHANNES SHERWOOD Episcopo Dunelmenſi. *

Johannes Sherwood consecratus fuit Episcopus Dunelm. anno Domini MCDLXXXIII. & erat Episcopus XI. annis; & obiit anno Domini MCDXCIV.

Robertus Ebchester, Doctor in Theologiâ, creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Domini MCDLXXVIII. & stetit annis VI. & obiit anno Domini MCDLXXXIV. Hic jacet sepultus sub lapide marmoreo, in quo cælatur ipsius in ære imago; ubi subscribitur tale Epitaphium ad australem partem Ecclesiæ inter eundum ad reverterium in dextrâ parte.

*Marmore Robertus jacet hic sub jure disertus
Ebchester, certus sibi sit Deus ipse misertus.
Extiterat castus corpus Prior hic probitatis.
Doctus, non fastus studio fungens veritatis.
Largus, amans, hilaris, subtilia dogmata pandens:
Sacra suis meritis virtutum carmina clangens.*

* Willemus Dudley, viri nobilis Johannis Baronis Dudlæi filius, Decanus Windesoriensis & Sacelli regii, & Feoffator terrarum pro Rege & Regina (sic enim anno 1475. dicitur in Registro Norwicensi) Canonicus Wellensis admissus est 1476. 13. Febr. Episcopus Dunelmenſis creatus, Temporalia à Rege accepit 1476. 14. Octobr. Sepultus est in Ecclesiâ Westmonasteriensis, ab Australi parte Capellæ S. Nicolai; si Godwino fides.

* Johannes Sherwood, Collegii Universitatis Oxon. alumnus (quem ob amœnio-

rum literarum studium Balens prædicat Cent. 12. c. 61. & exemplaria Græca ex Italia in Angliam advexisse memorat.) Archidiaconus Richmundanus admissus est 1465. 14. Julii, Episcopus Dunelmenſis ab Archiepiscopo Ebor. confirmatus 1485. 10. Aug. Bona ejusdem defuncti sequestrantur 1493. 4. Febr. Huic Suffraganeus erat Thomas Radcliffus, Episcopus Dromorensis in Hiberniâ; qui obiit paulò ante annum 1489. Ex Registris Ecclesiæ Ebor. & Archiepiscopi Rotherham, & Libro Dunelmenſi Domitian A. 7.

Dis

*Dic Pater, infer Ave cum Credo, postulo pro se.
Christo, sicque vale, repetens mea metrica iussu.
Mille CD. quatermo, L. ter deno quoque quarto
Vertitur hoc saclo, Christo regnare periclo.*

De RICARDO FOX Dunelmensi Episcopo.

Ricardus Fox consecratus fuit in Episcopum Dunelm. anno Domini MCDXCIV. Iste aulam in Castro Dunelm. transmutavit, quod ibidem duæ fuere regalitatis sedes; una in supremâ parte, altera in infimâ parte aulæ; modò autem unam in parte superiori reliquit, & loco inferioris sedis fecit penum cum pantariâ, & super idem opus secundas collocavit sedes pro buccinatoribus aut aliis musicis tempore servitii, cubiculumque computatorium, & amplam coquinam, omnesque domus officiales ad eam spectantes, cum cubiculis illas suppositis officiales, & novo omni illo opere ex occidentali parte aulæ & coquinæ collocato, proprio sumptu erexit. Hic construere incæpit in altâ turre ejusdem Castri aulam, coquinam, aliaque nonnulla ædificia; sed priusquam perficiebantur, translatus erat ad Winchester ratione controversiæ ortæ inter eum & comitem Cumberlandiæ pro jure de Hartlepole. Collegium apud Oxford vocatum Collegium Corporis Christi fundavit; cui possessiones plurimas dedit. Deinde Capellam apud Winchester magnificis sumptibus constructam erexit; & ibidem honoratissimè sepultus jacet; cujus imago summo cum artificio in lapide efformata ibidem conspicitur.

Johannes Auckland, Doctor in Theologiâ, creatus fuit Prior Dunelmensis anno Domini MCDLXXXIV. & stetit annis X. obiit anno Domini MCDXCIV. & sepultus jacet in Ecclesiâ Dunelmensi.

De WILLELMO SEVER Dunelmensi Episcopo.

Willelmus Simones translatus fuit à Carlile ad Dunelmum virtute Bullæ directæ à Papâ, & sic per Breve Domini regis Henrici VII. die XV. Octobris, anno regni sui XVIII. consecratus fuit Episcopus Dunelmensis anno Domini MDII. & stetit annis III. obiit anno Domini MDV.

¹ Postquam Sedes integro ferè biennio vacasset, Præsul maximus Ricardus Fox, ab Episcopatu Bathoniensi translatus, Dunelmensem adiit sub exitum anni 1494. Post ejus enim translationem Spiritualia Episcopatus Bathon. in Archiepiscopi Cant. potestatem devenerunt 1494. 12. Decembr. Ad Wintoniam Ricardus anno 1502. translatus est. Dum Dunelmi sederet, æternæ felicitatis fundamenta genti nostræ posuit. Anno enim circiter 1498. ortâ gravi rixâ inter Anglos & Scotos in confiniis utriusque regni, & ad bellum spectante, Jacobum Scotiæ Regem missis frequentibus literis ad pacem hortatus est. Referibit Jacobus pacem fieri posse, si ipse in Scotiam veniret, idque sibi valde gratum fore. Ricardus, impetratâ pri-

us Henrici Regis veniâ, Scotiam adit, pacem facillè renovat. Tunc Jacobus pectoris arcânium Episcopo patefacit, se nempe Margaretam Henrici Regis filiam natu maximam sibi in uxorem dari vehementer cupere; & ad hanc obtinendam Episcopi auxilium implorat. Pollicetur id Episcopus, & Angliam reversus, Henrico fit author, ut Jacobo Margareta in uxorem concedatur. Academiæ Cantabrigienfis Cancellariatum Ricardus anno 1500. gessit.

¹ Willelmus Sever (id enim veritè ei nomen fuit) Abbas B. Mariæ Ebor. anno 1485. creatus, ad Episcopatum Carlolensem anno 1496. proventus, utramque simul dignitatem tenuit; donec Episcopus Dunelmensis post medium annum 1502. factus fuerit.

De CHRISTOPHORO BAINBRIDGE Dunelmensi
Episcopo. *

Christophorus Bainbridge consecratus fuit Episcopus Dunelmensis anno Domini MDVII. erat Episcopus anno uno, & fuit translatus in Archiepiscopatum Ebor. anno Domini MDVIII. qui paulò post factus Cardinalis, missus erat interuentus per Henricum VIII. Angliæ regem ad Romam; qui (ut fertur) veneno illic consumptus erat.

De THOMA RUTHALL Dunelmensi Episcopo. *

Thomas Ruthall consecratus fuit in Episcopum Dunelmensem anno Domini MDVIII. & erat Episcopus annis XIV. Hic totum à fundo Aucklandiæ cubiculum, in quo prandetur, erexit; pro cuius operis perfectione reliquit quendam suum hominem nomine Stranworth adontatorem suum, cui satis thesauri ad opus istud conficiendum dedit; propterea quòd ipsemet fuit à consiliis Regi Henrico VIII. necnon patri suo Henrico VII. à quo summus habebatur; & continuo in curiâ suâ pro suâ singulari sapientiâ *detentus*, adeò ut res suas Episcopatus Dunelmensis illic agere non potuit. Hic reparavit tertiam partem Pontis Tynæ versùs austrum; ditissimus habebatur subditus per totam Angliam. Hic residens Curia constitutus erat per Regem, ut librum scriberet de totius sui regni statu: (quoniam Regi notus erat ad hoc opus perficiendum maxime idoneus) quem librum postea Rex imperavit Cardinali Wolsey, ut ad Episcopum adiret, & maiestati ejus adduceret. Episcopus autem duos conscripserat libros; unum secundum regis mandatum; alterum de rebus propriis tractantem, omnino pares & in tegminibus albis, de membranis vulgariter *vellum* dictis, æquali volumine, confecti adeò, ut alter ab altero decerni nullo modo poterat; qui quidem libri cum essent in musæo positi, cuidam seruo suo in mandatis dedit Episcopus, ut adferret sibi librum albâ membranâ circumcinctum, quem cum Episcopus ab eo accepit, & non inspexerat, Cardinali statim tradidit librum revera de suis thesauris tractantem: ignorante tamen hoc Episcopo, quod cum intelligeret Cardinalis, in quam esset liber, tacite multum lætabatur continuò. Nam cum libro ad Regem accessit, & sibi dedit, ejusque libri summam breviter demonstravit Henrico Regi suggerens: quod cum antea pecuniæ summâ se uti velle dixerit, non opus esset, ut ulterius quæreret, quàm ab Episcopo Thoma Ruthall, qui secundum tenorem proprii sui libri divitias suas numeravit prope ad valentiam 100000 l. Quod cum intellexit Episcopus quod fecisset, & quòd rectum librum Cardinali non

* Christophorus Bainbrig sive Bambridge, Hiltonæ secus Applebeiam in Westmorlandiâ natus, Collegii Reginalis Oxon. anno 1495. Præpositus, Legum Doctor Bononiæ creatus, sed Cantabrigiæ incorporatus, postea Decanus Windesoriensis, dein Eboracensis, ac postremò Rotulorum Custos 1504. 13. Nov. constitutus, Episcopatum Dunelmensem sub finem anni 1507. conscendit. Decanatum enim Eboracensem resignavit 1507. 13. Dec. Ad Archiepiscopatum Eboracensem translatus est 1508. 14. Dec. Ex Registris & Historiâ Ebor.

* Thomas Ruthall sive Rothehall (rectius Rowthale, sic enim nomen propriâ manu scriptum vidi) ad Episcopatum Dunelmensem ab Henrico VIII. Rege designatus est eodem die, quo ipse Rex primùm denuntiatus fuit, sc. 1509. 23. April. Professionem Archiepiscopo Ebor. fecit 1509. 24. Junii. Sub initium anni 1523. obiisse, videtur. Wolsey enim cupiditas cum potentiâ conjuncta nullos Episcopatus sibi destinati redditus vacatione diuturnâ intercedente subtrahipassa est.

dederat,

dederat, rei dolore percussus obiit Londoniæ anno Domini MDXXII. post
cujus mortem Cardinalis Episcopatum Dunelm. paulo post à Rege obtinuit.

Thomas Castell Doctor creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Domini
MCDXCIV. & stetit in Prioratu XXV. annis. Tempore hujus, hoc est in
anno Domini MDII. mense verò Julii circa Divæ Margaretæ Festum mag-
num Deus omnipotens per suum sanctissimum præfulem Cuthbertum in Ri-
cardo Poell inclyti Henrici Regis Septimi cliente atque familiari obsequentissimo
miraculum operatus est. Qui quidem Ricardus, insanabili & longo tempore
nullaque medicorum arte, operâ sive scientiâ curabili detentus ægritudine,
quid ageret, quove se verteret ignorabat. Nam ejus venter juxta femur adeò
fractus atque inflatus erat, ut nuda penitus penderent intestina, quæ nihil aliud
præter tenuissimæ pelliculæ obstaculum suspensa tenebat, quod curiali quodam
oppressus pudore, nemini revelare audebat. Eodem itaque tempore inclyta
Margareta prælibati Regis filia Jacobo Scotorum Regi quarto, hymenæo juncta
thalamo, Scotiam concessit; eamque patris Serenissimi jussu præfatus Ricardus
Poell comitatus est; cùmque ad Sanctissimi Cuthberti devotissimè pervenisset
sepulchrum, ibique innumerabilia quæ sanctissimus Præsul quotidie operaba-
tur miracula, à variis & diversis accipiens, oppressos languoribus, sive aliis
quibuscunq; pressuris jugiter aspexisset, devotissime ingemuit, & ait, *O beatissime
præsul Cuthberte, qui tot & tantorum patrator es miraculorum, respice (quæso)
intolerabilem quam ego miserrimus patior afflictionem, quam tuâ inenarrabili
memorare digneris clementiâ atque misericordiâ.* Interim lachrymas, vota at-
que preces supplex ac devotissimè fundens, in momentanei soporis re-
quiem incidit; eque somno excitatus, liberum ac sanum se reperit usque
adeò, ut fracturæ cicatrix nulla conspici posset; quod quidem vehementissimè
admirans, Deo atque Divo Cuthberto secundum virium suarum magni-
tudinem jubilans, gaudens atque exultans, gratias condignas edidit: &
quoniam humanæ Salvator fragilitatis opera sua non patitur esse in occul-
to, idem præfatus Ricardus, quod antea infirmus celavit, sanus postea
& integer palam omnibus confessus est, & tanti miraculi magnitudinem
publicè aperuit, remque præcipuè omnem cuidam Magistro Thomæ Swal-
well, Sacræ Theologiæ Professori, aliisque religiosis Monasterii dicti Divi
Cuthberti, ab initio enucleavit ad gloriam Dei. Iste Thomas longo tem-
poris intervallo attritas, & in ruinam dilapsas orientales portas Abbathiæ re-
paravit. Nam veteri totâ structurâ dejectâ ad terram, sumptuosè & multo
nummo reædificavit easdem, cum domicilio Janitoris in quo idem dormitat,
& super easdem sublime lapidibus lævigatis opere cæmentorum, plumbeis
laminis opertam construxit Capellam, vocatam Sanctæ Helenæ Capellam, rei
divinæ destinatam, qua omnes Laici bis quotidie ad Missam audiendam con-
currebant. Nam illic deo subserviebant sacerdotes, à Priore & Conventu
assignati, administrantes omnibus Laicis Eucharistiæ Sacramentum, confi-
tentibus illis eorum delicta. Insuper in eodem ædificio construxit cubicu-
lum pro sacerdote, in quo dormitaret. Hic etiam reparavit à novo fenestram
borealem vetustate contritam, in medio angulo crucis Ecclesiæ Dunelmensis;
& opus lapideum & vitreum, in quo depinguntur in vitro quatuor Doctorum
Ecclesiasticorum imagines, unâ cum imagine Sanctæ Mariæ & Sancti Cuth-
berti, & subtus sui ipsius imago genu * plectens & palmas tendens vitro * *Flectens.*
cæruleo cum isto carmine. *Virgo tuum natum fac nobis propitiatum.* Hic
emebat duas molendinas communiter vocatus *Jesus mills*, quas ambas plumbo
regebat, & postea Ecclesiæ Dunelm. contribuit, hac ratione ut post mortem
illius fieret sua memoria in Missâ *Jesus*; quocoram altari sepultus jacet in
nave Ecclesiæ Dunelm. sub marmore cum ipsius imagine in ære cum isto
Epitaphio.

Mortuus

*Mortuus hoc tumulo Thomas sub marmore duro
 Castellus recubat, pietatis turris aliena
 In litteris Doctor divinus, munere Prior;
 Moribus excomptis, & miti pectore charus.
 Staturâ mediocris erat, virtute procerus;
 Dapsilis hospitis, structuris tum probe notus.
 Pauperibus laxo praebebat munera sum.
 Nulli clausa bono sua janua, mensa, crumena.
 Suppliciter pro se dicas, Credo, Pater, Ave;
 Qui legis hac, quo sis caelesti civis in ade.*

De THOMA WOLSEY Episcopo Dunelmensi. •

Thomas Wolsey, Sanctae Ceciliae Sacrosanctae Ecclesiae Romanae Presbyter Cardinalis, Eboracensis Archiepiscopus, Apostolicae Sedis Legatus, Angliae Primas & Cancellarius, necnon Episcopus Winchester & Dunelm. in quem Episcopatum consecratus fuit anno Domini MDXXIII. & fuit Dunelm. Episcopus annis VII. Hos omnes Episcopatus dignitatesque uno tempore suis manibus retinuit. Iste tertiam partem pontis de Tyne versus austrum reparavit. Sumptuosum apud Oxford Collegium, nuncupatum Collegium Cardinalis, alias Collegium Christi, primò fundavit; aliudque fundavit Collegium apud Ipswich, quae ambo priusquam perficiebantur, diem claudit extremum, XXVII. die Novembris apud Leicester, & in Ecclesia ejusdem Abbatiae Leicesteriae sepultus jacet.

Anna Bullen totius Episcopatus Dunelm. proficuas habuit per spatium unitis anni ex dono Henrici Regis VIII.

Hugo Whithead, Doctor in Theologia, creatus fuit in Priorem Dunelm. anno Domini MDXXIV. & stetit in Prioratu XXIV annis. Hic in omni vita sua se Dei religioni conformem dedit. Totus namque erat deditus amoris divini: magnam familiam domesticorum semper secum aluit, in domo sua generosos atque plebeios complurimos habuit, à quibus honorifice inservitur. Liberalem & copiosè instructam mensam habebat. Apud Bearpark domos multas vetustate consumptas reparavit. Construxit etiam novam aulam apud Pittingtown, vocatam *the Priors Hall*, cum aliis aedificiis in utrumque finem ejusdem aulae annexis. In elemosynis erat abundans, in puritate vitae laudabilis. Tandem tamen unà cum Episcopo Tunstallo & ejus Cancellario Hynears, per Rinianum Menvill accusatus, ad Londinum iter suum suscipere summonitus; ubi inusitatis molestiis agiturus, ex hac vita decessit anno Domini MDXLVIII. sepultusque jacet in Ecclesia Mineriorum prope Turrim de London. Iste Hugo fuit novissimus Prior Ecclesiae Dunelmensis & ejusdem primus Decanus.

• Thomas Wolsey, dimisso Bathoniensi Episcopatu, Dunelmensis administrationem accepit, traditis ipsi à Rege Temporalibus

1523. 30. April. Anno 1529. mense Aprilis commissâ sibi Episcopatus Winton. administratione, Dunelmensem reliquit.

De CUTHBERTO TUNSTALL Dunelmensi Episcopo. *

Cuthbertus Tunstall translatus fuit ab Episcopatu London. ad Dunelm. anno Domini MDXXX. XXV. die Martii, virtute Bullæ directæ à Papâ Clemente VII. ad Henricum VIII. & sic per Breve Domini regis electus erat anno & die præfatis. Construxit à fundò porticum valde speciosum, & capellam ei annexam opere cæmentario, in castro Dunelm. Construxit etiam portas ferreas ejusdem Castri cum opere lapideo ab utrâque parte. Aquæ etiam canalem scilicet *Water Conduit*, ad lavandum fundavit à sinistrâ parte introitus ejusdem Castri. Construxit quoque porticum apud Auckland; ubi etiam cubuli, in quo prandetur, summitatem magnæ fenestræ perfecit, per Thomam Ruthall quondam Episcopum prius inceptum; aliasque reparationes circa domum prædictam fecit. Castrum etiam apud Norham diversis in locis reparavit. Telonium, Anglicè, *the Towle Booth*, in foro Dunelm. opère cæmentario, cum aliis domibus officialibus in posteriori parte ei annexis; quas etiam civibus Dunelm. postea donaverat. Tertiam partem versùs austrum pontis de Novo Castro, vocati *Tyne Bridge*, opere lapideo & ligneo, binis sejunctim temporibus, proprio sumptu reparavit: sed accusatus per Rinnianum Menvill in fine regni Edwardi VI. turri erat intrusus apud London, & deprivabatur Episcopali omni auctoritate; ad quam, cum primùm ad regalem accessit Regina Maria, in dignitatem summo cum honore iterum restaurabatur. In omni suo tempore pati noluit ne lapidem ædificiis suis antiquis in ruinam dilapsis auferri: familiam honorificam semper secum tenuit, honorificæque attendebatur à generosis & hominibus plebeiis; quocunque enim loco residebat, honorificam mensam valdeque largam semper secum habuit. In elemosynis erat abundans, in omni vitæ genere Præsul præclarus. Deprivatus fuit tempore Elizabethæ anno Domini MDLIX. qui cum ad mandatum esset cum Archiepiscopo Cantuariensi apud Lambeth, illic piissimum & gratiosissimum vitæ suæ exitum fecit; sepultusque jacet in Ecclesiâ de Lambeth, ubi primò consecratus fuit Episcopus.

Tempore illius Tho. Spark homo pereruditus per electionem Episcopi factus fuit ejus Suffraganeus. Episcopus fuit de Berwick, Magister Insulæ Sacræ, Custos & Magister Hospitalis de Gretham, in quo duos conclaves pariter conjunctos construxit ex unâ parte Claustrî, quod totum ipse funditus dejiciebat. Promitorium, Anglicè *a Brewhouse*, à novo re-ædificavit; cubaculaque sacerdotum in alia mutavit; & alia fecit perpulcra, & ad invicem conjunxit, cum multis sumptibus aliis circa domum illam expressis. Crux marmorea præclara admodum, quæ olim steterat in supremâ parte vici de Gyllygate, loco vocato *Maids Harbour*, data erat Gulielmo Wright de Dunelm. mercatori, suâ petitione, per Dominum Ormstrang Scotum, Dominum de Keepyere, ad constituendum in foro Dunelm. Quæ cum erat direpta, in fundo reperiebantur imagines XII. Apostolorum ex opere lapideo curiosè con-

* Translatio Cuthberti Tunstall Episcopi London. ad Episcopatum Dunelmensem in Ecclesiâ Londinenli publicata est 1530. 18. Martii. Die sequenti Capitulum Londinense Archiepiscopum Cant. datis literis de illius translatione certiorum reddit. Cuthbertus carceri mancipatus 1554. 20. Dec. Mariæ Reginæ beneficio educatus 1553. 5. Aug. & in integrum restitutus fuit. Postea regnante Elizabethâ Episcopatus exutus medio anno

1559. custodiendus seu potius alendus est commissus Matthæo Archiepiscopo Cantuariensi; à quo lautissimè exceptus & amicissimè, dum vixit, habitus est. Obiit 1559. 18. Novembr. Huic Suffraganeus datus est titulo Episcopi Berwicensis Thomas Spark S. T. B. Monachus Dunelmensis, in Episcopum consecratus anno 1536. mense Junio. Ex Registris Stokesley, Warham, & Lee, &c.

structæ,

structæ, & sumptuose auratæ; tres sc. in quolibet angulo prædictam crucem deportantes. Nam crux erat quadrata; quam quidem crucem in forum Dunelm. asportatam proprio sumptu ad summam 8 l. erexit Suffraganeus in loco ubi steterat, *vetus Toulboeth*. Campanas è Galileæ campanili exportari fecit, quæ aliter fractæ & venditæ fuissent; & eas collocavit in magno campanili Ecclesiæ Dunelmensis, ex quibus fecit *the Chyme* ad valentiam 40 l. Iste totos redditus in familiâ suâ expendebat; egenis perliberalis. Obiit anno Domini MDLXXI. sepultusque jacet in choro Capellæ de Gretham in sepulchro Gulielmi de Estfield quondam Magistri de Gretham. Lapidem verò marmoreum dum vixerat præparari iussit; sub quo per testamentum suum supponi constituerat in Ecclesiâ Dunelmensi coram altari de Houghell, in australi plagâ ejusdem Ecclesiæ. At Oeconomicus illius Dominus Georgius Winter testamentum suum violavit, ejusque lucro lapidem prædictum cuidam Stephenson Ecclesiæ Dunelm. Præbendario vendidit; super quem lapis prædictus positus est coram ostio chori Ecclesiæ Dunelmensis.

S U C C E S S I O P. R I O R U M D U N E L M E N S I S Ecclesiæ.

Monastic.
tom. 1. p. 42.
& apud Rud-
burn. Hist.
Winton.

Willemus de S. Karilefo Episcopus Dunelmensis in Chartâ Monachis à se recenter introductis datâ præfatur se à senibus & prudentioribus Provinciæ Dunelmensis viris didicisse, Monachos olim in Sede Episcopali Lindisfarnensi institutos fuisse. Commentum sanè omnibus familiare Monachis; qui Clericos Ecclesiis Cathedralibus deturbantes, avitam possessionem prætexere solebant. Certissimè tamen constat Monachos tempore Chartæ istius datæ annis 208. in Episcopali Sede Dunelmensi defecisse: ut incassum sit à Willelmo Episcopo ostentatum seniorum testimonium. Quin & à primâ sedis institutione Monachi quamvis prope Ecclesiam Cathedralem sedes obtinuerint, eam non possederunt. Capitulum Ecclesiæ ex Clericis constabat, quos in familiâ suâ vel in Ecclesiæ viciniâ Episcopus de Ecclesiæ redditibus alebat. *Siquidem à temporibus antiquis (Bedam audis) ibidem & Episcopus cum Clero, & Abbas solebat manere cum Monachis, qui tamen & ipsi ad curam Episcopi familiariter pertinerent: quia nimirum Aidan, qui primus ejus loci Episcopus fuit, cum Monachis illuc & ipse Monachus adveniens, Monachicam in eo conversationem instituit.* Episcopus sc. cum Clericis suis seorsim, Abbas cum Monachis seorsim habitârunt; quamvis Episcopus ex Monachis ferè delectus, & regulari magis disciplinæ Clericos suos assuefaceret, & Monachos non negligeret. Suus tamen Monachis * Abbas præerat; quod nullibi contigit, ubi Monachi Episcopo familiariter adhæserunt, & Capitulum Ecclesiæ constituerunt. His enim Episcopus Abbatis vice præerat; & Monachorum

Hist. Eccl.
l. 4. c. 27

chorum Præpositus Prior dicebatur. Vitam tamen verè monasticam Clerici Episcopo adhærentes adeò non duxerunt ; ut conjugium ipsis & licitum & frequens esset : quod ex quamplurimis Turgoti seu Simeonis Historiæ locis pater. Ita quidem in Ecclesiâ Lindisfarnensi Monachi sedes Ecclesiæ proximas obtinuerunt , & curæ Episcopalis pars erant : quàmvis ad Clericos solummodo negotia Capitularia & Episcopi electio spectarent. In Ecclesiâ autem Cuncæcestrensi nulli erant Monachi ; si duos forsitan vel tres excipias, qui S. Cuthberti reliquias religionis ergo frequenter adivisse dicuntur. Eardulfum enim Episcopum cum Cuthberti corpore à Lindisfarnâ anno 875. fugientem soli Clerici sunt secuti : qui in eadem Ecclesiâ *ab ætate infanti in habitu Clericali fuerant nutriti atque eruditi*. Monachi omnes defecerunt ; neque in Ecclesiâ etiam Dunelmensi locum obtinuerunt, antequam à Willelmo Episcopo introducti essent. Sæpius id Turgotus docet ; & Willelmus Malmshuriensis confirmat, qui antiquam Ecclesiæ Anglo-Saxonice consuetudinem fuisse asserit, ut electio Præfultum penès Clericos, Abbatum penès Monacho esset. Clericorum interim Præpositi nomine aliis in Ecclesiis Cathedralibus recepto *Decani* dicebantur ; & ex his unicum reperio *Leobwinum* (alius à Leobwino nequissimo Archidiacono, de quo supra) qui Waltheofi Comitis charta anno 1074. data subscript, & à Provincialibus interemptus unâ cum Walchero Episcopo interiit 1080. 14. Maii. Regularem Canonicorum disciplinam Walcherus vitiaverat, illos plus sæcularibus negotiis quàm Ecclesiasticis officiis rite obeundis assuefaciens. Leobwino successit quidam ignoti nominis, Decanorum ultimus ; qui à filio suo Monacho persuasus, solus ex Canonicis cucullam inter Monachos loco suo introductos induit. Anno etenim 1083. Willelmus Episcopus, suscepto prius Romam itinere & impetrato Gregorii VII. Papæ diplomate, acceptâ itidem Willelmi Regis & Concilii Pananglici apud Westmonasterium coacti & Thomæ Archiepiscopi & Capituli Eboracensis veniâ, Canonicos ex Ecclesiâ Dunelmensi eliminavit, & Monachos induxit 1083. 28. Maii die Pentecostes. His terras & redditus opimos donasse nequaquam contentus, tot tantaque privilegia & immunitates cumulavit ; ut invidiam facillè movere possent, & assiduas Episcopis Dunelmensibus molestias postea exhibuerint ; quàmvis ea Ranulphus Episcopus egregiè refecuerit. Monachorum enim fundos ab Episcopalibus divisit, atque ipsis pro arbitrio regendos commisit. Priori integram Abbatibus dignitatem & prærogativam concessit, liberâ Monachis electione permissâ, & ablatâ sibi Priorem pro lubitu deponendi potestate. Ecclesias insuper, quarum patronatus ad ipsos spectabat, iisdem in temporalibus & spiritualibus subiecit, & ab omni iurisdictione seu Episcopali seu Archidiaconali exemit ; nisi tantum ut Clerici, quibus ipsas Monachi commissuri erant, Episcopo de curâ animarum intenderent. Parile privilegium Thomas Eboracensis Archiepiscopus iisdem donavit circa Ecclesias suas in Diocesi Eboracensi sitas. Singula Willelmus Rex confirmavit ; & innumera ferè maneria, terras & Ecclesias simul donavit. Neque hîc stetit Willelmi Episcopi prodiga liberalitas. Anno enim 1094. decrevit, ut Prior totius Diocesis Archidiaconus esset in perpetuum, atque Episcopi in spiritualibus Vicarius, in temporalibus Vicedominus. Primus Monachorum Dunelmensium Prior erat

Aldwinus. Iste Cœnobii Winchelcumbensis Monachus & Prior, receptâ ex antiquis monumentis veterum Cœnobiorum, quibus Northanimbria præ aliis provinciis clauit, notitiâ, eam adire statuit, & sanctorum locorum ruinas visitare. Comites ex Monasterio Eveshamensi sibi ascevit Elfwilum & Reinfridum. Northumbriam advenientes anno 1073. primo apud Mancæstre (hodie Novum Castrum) dein à Walchero Episcopo invitati apud antiqui Monasterii Girvensis rudera confederunt. Mox associatis sibi pluribus, colonias Monachorum quasdam ab alia priscorum Cœnobiorum loca, puta ad Streonfeschalc hodie Wireby, ad Eboracum, Mailrosam, & Wiremutham, deduxerunt.

H h h h

Turgot. l. 1. c. 6.

L. 1. c. 6. l. 3. c. 6. 18. &c.

de gest. Pont. l. 3. f. 157. b.

Monast. l. p. 42. Florentius.

Turg. l. 4. c. 3.

Annal Dunel.

Charta fund.

Hoveden f. 263. Monastic. l. p. 44. 45. Annal Dunel.

Turgot. l. 3. c. 21.

Hoveden f. 261.

Turgot. l. 3. c. 22.

runt. Iisdem Walcherus Cœnobium prope Ecclesiam Dunelmensem ponere in animo habens, morte præreptus est. Willelmus autem, qui Walchero successit, eos à Cœnobiis Girvensi & Wiremuthensi translatos non in viciniam solummodo Dunelmensis Ecclesiæ sed in possessionem etiam induxit, uti supra dictum est. Inductis Aldwinum in Priorem præfecit 1083. 31. Maii. Obiit is 1087. 12. Aprilis.

Turgotus, natus nobilis, in ætate juvenili in Lincolnensi Castro incarceratus fuerat inter alios Anglorum obsoles, quos Normanni recentem subjugatam Angliam ibidem asservabant. Ex carcere astu quodam elapsus, in Norwegiam transiit, ab Olavo Rege summo favore & benevolentia exceptus. Post plures annos Angliam renavigans, totius pecuniæ, cujus non modicam vim corrogaverat, jacturam naufragio fecit. Ipse ægrè elapsus, Dunelmum se contulit: Walcheri Episcopi amicitiam conciliat, & religiosæ vitæ studium ostendit. Walcherus ipsum Aldwino tunc apud Girvum degenti instituendum tradit. Hunc Turgotus à Gyro ad Mailrosam, à Mailrosâ ad Wiremutham, à Wiremuthâ (ubi primum habitum induit Monasticum) ad Dunelmum transmigrantem individuus vitæ comes sectatur. Aldwino demum defuncto Turgotus communi Episcopi & Monachorum consilio in Prioratu subrogatur anno 1087. Plurimum iste Ecclesiæ suæ profuit, auctis privilegiis, ædificiis & redditibus, maximè autem insigni Historiâ scriptâ de rebus ejusdem à primâ fundatione ad annum 1096. Prioratu annis 20. minus 12. diebus administrato, ad Episcopatum Santandreamum, Scotiæ primarium, electus est 1107. consecratus à Thoma Archiepiscopo apud Eboracum 1109. 1. Augusti. Ortâ demum inter Regem Scotorum & ipsum dissensione, in morbum ex sollicitudine nimia incidit. Acceptâ itaque repatriandi aliquantisper licentiâ, Dunelmum rediit anno 1115. die 5. S. Petri & Pauli, & ibidem post menses 2. dies 4. defunctus est, exactis in Episcopatu annis 8. mensibus 2. diebus 10. ab electione numerandis. Obiitum ejus die 31. Martii Simeon reposuit. Mihi tamen dies 31. Augusti magis placet. Feriâ enim teritiâ obiisse dicitur. Atque illo quidem die Turgotum obiisse Hadmerus & Obituarium Cœnobia S. Augustini Cant. testantur. Dum Prioratu fungeretur, privilegia Monachis indulta severius exequutus, Ranulphum Episcopum adeo exacerbavit; ut ipso ad Episcopatum S. Andreae translato, Episcopus nullum alium Priorem loco ejus ponendum putaret. Nec successorum quidem dari voluit, donec immodica privilegia conventionem cum Monachis factâ rescuisset. Archidiaconatum itaque, Vicedominatum & Vicariatum totius Diocesis à Prioris officio dissociavit; quin nec in Ecclesiis suis jus Archidiaconale Monachis reliquisse videtur. Quamvis enim id postea Monachi usurpaverint; Archidiaconi tamen reclamârunt, & ad æquam compositionem Monachos adegerunt. His utrinque statutis, Episcopus Priorem Turgoto substitui permisit. Is erat

Hoveden f. 261.
Annal. Dunel. p. 232. &
Hoveden f. 273. restituit.
Simeon p. 208.

Hist. Nov. 1. 5. p. 117.
Malmsbur. f. 158.

Catalogus Priorum Dunelm. & Episcopum A. 6.

Contin. Sim. Dun. p. 271.

Algarus, qui Ranulphi Episcopi dono Prioratum accepit eodem anno, quo consecratus est Turgotus, anno sc. 1109. atque anno circiter 1138. obiit. Hujus tempore Ranulphus dedit Conventui Dunelmensi Heremitorium de Fynchale post mortem S. Godrici tunc in eò degentis possidendum; testibus *Michaele Archidiacono & Willelmo Clerico meo de Curbaill*. Iste postea Archiepiscopus Cantuariensis evasit; ille primus post restitutum Archidiaconatum eo munere perfunctus videtur. Michaeli successit Robertus, Roberto Wazo, qui anno 1147. Archidiaconatum obtinuit. Ex Historiâ Dunelmensi Majore. Ranulfus ille Archidiaconus, Ranulfi Episcopi nepos, qui Willelmo Comyn Episcopatum Dunelmensem ambiendi constanter obstetit ab anno 1140. ad 1143. non Dunelmensis sed Northumbrensis fuisse videtur. Dunelmensem quidem vocat Johannes Hagustaldensis, ipsumque *virum præclara probitatis* fuisse addit. Verum ex Anonymi Historiâ supra editâ constat Robertum Archidiaconum eodem tempore claruisse, & Cartâ willelmi Episcopi anno 1147. data, Wazonis.

nis Archidiaconi Dunelmensis prædecessores memorat Michaelē & Robertum, nullā Ranulphi mentione factā. Quinetiam Ranulfum & Wazonem Archidiaconos anno 1153. simul extitisse Johannes Hagustald. docet. Algarum Priorem anno circiter 1137. obiisse Indiculus Priorum Dunelm. in margine citatus perhibet. Tam huic autem quā Historiæ majori Dunelm. convenit, illum tempore Gaufridi Episcopi obiisse.

Rogerus successit, electus tempore Gaufridi Episcopi, *vir sanctissimi meriti, à primævis annis enutritus in claustralibus institutis*, authore Johanne Hagustaldensi. Controversa inter ipsum & Archidiaconum Wazonem mota de tenenda Episcopi dextrā, Willelmus Episcopus id privilegium Priori adjudicavit datā Cartā 1147. 1. Dec. quæ in Historiā majori Dunelmensi extat. Malè itaque Indiculus Cottonianus Rogeri obitum in annum 1146. rejecit. Rectius eum Historia major in anno 1149. collocavit.

Laurentius Rogerum excepit; cuius elogium Historia Major Dunelmensis sic contextuit. *Vir magna discretionis, injure peritus, eloquentiā pradius, divinis institutis sufficienter instructus. Hic multa laude digna conscripsit, sc. De morte amici per modum Dialogi: Tponosticon, quod ipsemet in prologo suo interpretatur Librum Abbreuiatum super Vetus & Novum Testamentum, distinctum in IX. libellos. Sunt etiam alia ab ea conscripta, ut Oratio pro Laurentio, Oratio pro naufragis, Oratio pro juvenibus compeditis, Invektiva in Malgerum, Oratio pro Milone, Rythmus Christi & Discipulis suis. Scripsit etiam metricè de Civitate & Episcopatu Dunelmensi, per modum Dialogi inter Laurentium & Petrum.* In Hugonis Electi Dunelmensis comitatu Romam anno 1153. profectus, in reditu obiit sub initium anni sequentis. Hunc ex Priore Dunelmensi Abbatem Westmonasteriensē ab Henrico II. Regem creatum fuisse Balens malè retulit. Laurentius ille Westmonasteriensis unus erat ex electoribus Hugonis Episcopi; ab Henrico Episcopo propterea excommunicatus anno 1153. Mox autem absolutus, post medium annum ab Ecclesiā Dunelmensi recedens, apud S. Albanum Monachorum se contradidit institutis, post paucos annos à Rege Henrico Monachis Westmonasterii sublimiter prælatus, amoto Abbate Gervasio filio Regis Stephani, qui res loci illius juveniliter dissipavit. Ita Johannes Hagustald. in Continuatione Simeonis Dunelm. Hunc non alium à Laurentio Archidiacono (quem Gaufridus inter Hugonis electores supra recensuit) fuisse conjicio; quamvis Archidiaconatus sui titulus lateat. Dunelmensis enim tunc erat Wazo, Northumbrensis Ranulfus; neque tertium in Ecclesiā Dunelmensi Archidiaconum comperio. Scripta Laurentio, præter ea quæ supra memorantur, Balens ista tribuit. *In De tractatorem Malgerium. Ad Hasbewisam, De conscribendis Epistolis, Vitam Brigida in prosa, De Cuthberto Episcopo, De Confessoribus, De Virginibus, Homilias eruditæ, Sermones de Christi adventu, De Christi Natali, De assumptione B. Mariae.* Sermones isti Laurentio non Dunelmensi Priori sed Westmonasteriensī Abbati debentur. Sic enim Johannes Flete de Laurentio Abbate scribit. *Hic multos & devotos edidit Sermones pro diversis anni temporibus & Sanctorum festivitatis.* Reliqua, quæ Laurentio Dunelmensi Priori Historia Dunelm. supra ascripsit, demptis duobus postremis Opusculis, extant sub Laurentii nomine, eodem quo recensentur ordine, in Codice MS. Bibliothecæ Lambethanæ pulcherrimè exarato. In Prologo Hypognostici sui dicit Laurentius se ex Ecclesiæ Dunelmensis Præcentore Palatinum Capellanum fuisse factum; & familiaritatem principis, amorem Ecclesiæ, Cleri judicium, favorem Curia, & laudem Populi, munere divino multipliciter contributa sibi gloriatur.

Gaufridus in
Hist. Dunel.
cap. 3.

De Script:
cent. 1: c. 88.

P: 2811

Hist. Westm.

Indiculus
Cotton.

Id. & Gaufridus c. 4.

Abfolon successit anno 1154. obiit anno 1162.

Thomas I. electus anno 9. Hugonis Episcopi, viz. Christi 1162. anno sequenti ab Hugone Episcopo depositus, ad Farnen insulam secessit.

Germanus, ex Monacho in Priorem Dunelm. anno 1163. erectus, obiit anno 1188. juxta Indiculum sapiens citatum, rectius autem anno 1186. Sic enim

H h h h 2

Hove.

- F. 371. Hovedenus scribit. Anno 1188. Hugo Episcopus reddidit Priori & Conventui Dunelmensi custodiam & curam Prioratus, ducentis marcis & eo amplius obligatam; quam ipse jam ferè per biennium in manu suâ tenuerat causâ lucri.
- Indic. Cotton. Bertrams I. Prioratum suscepit anno 1188. obiit circa annum 1199. juxta Indiculum Cottonianum. Rectius autem anno 1209. obitus illius statuen-
dus est; quod ex Gaufridi Historiâ cap. 18. constat.
- Gaufrid. c. 18. Willermus, civitate Dunelmensis, electus est Sede vacante statim post Ber-
trami obitum, Rege licentiam eligendi Monachis indulgente. Adfuit ele-
ctioni Ricardi Decani Sarum sub finem anni 1213. Obiit 1214. tempore
Ricardi de Marisco Episcopi (qui Episcopatum anno exeunte obtinuit) fide
Indiculi sæpius citati.
- Robertus c. 3. Radulphus Kernech successit, & obiit anno 1233.
& Indic. Cot. Thomas de Melsamby electus, 1233. Prioratum abdicavit anno 1244.
Id. Bertramus de Middleton Prior factus est 1244. 22. Sept. Prioratum depo-
suit 1258. 15. Augusti.
- Hugo de Derlington ex Subpriori in Priorem electus est 1258. 16. Aug. re-
signavit 1273. 8. Januarii.
- Ricardus de Claxton ex Insulâ Sacræ Priore in Priorem Dunelmensem electus
1273. 26. Jan. confirmatus ab Episcopo die 28. Jan. installatus die 2. Febr. ab-
dicavit 1285. 27. Decembr.
- Hugo de Derlington in Priorem iterum electus est 1286. 11. Jan. ab Epi-
scopo confirmatus die 31. Jan. installatus die 7. Febr. resignavit 1290.
11. Martii.
- Ricardus de Hotoun successit, ex Priore Cellæ de Lychne Prior Dunelm-
ensis electus 1290. 24. Martii, ab Episcopo confirmatus die 28. Martii, installatus
die 9. Aprilis. Hunc Antonius Episcopus 1300. 20. Maii à Prioratu amovit,
& H. de Luceby, Sacræ Insulæ Priorem, substituit. Sententia autem effectu
caruit. Quamvis enim novus iste Prior 1300. 24. Aug. installatus, Prioratum
aliquamdiu administraverit; Ricardus tamen decreto Papali 1301. 29. Nov.
edito restitutus est, & in Ecclesia suâ 1302. 10. April. per Procuratorem re-
ceptus. Obiit 1308. 9. Januarii.
- Willermus de Tanfeld, Prior de Wederhall, Prioratum Dunelmensem Papæ
dono obtinuit 1308. 24. Febr. installatus die 4. Septembr. Tequentis. Resignavit
1313. mense Junio.
- Galfridus de Burdon ex Suppriori in Priorem electus est anno 1313. citò post
29. Junii, coactus resignavit 1322. 25. Januarii.
- Willermus de Contoun, installatus est 1322. 3. Maii, ex Roberti Dunelmensis
fide. Registrum Melton autem illum à Lodowico Episcopo anno 1320. (exeun-
te) mense Martio confirmatum esse prodit. In calce antiqui (quo usus sum)
Codicis Historiæ Turgoti Dunelmensis occurrit hæc nota. Liber S. Mariæ
de Fontibus, ex dono Willelmi de Coutton quondam Monachi de Fontibus. Obiit anno
1342. mense Februario.
- Faustina A. 5. Johannes Fossour electus est 1342. 16. Martii, confirmatus & installatus
die 31. Martii. Obiit 1374. 12. Novembr.
- Willelmi Hist. Dunel. & Indic. Cor. Robertus de Walleworth, alias de Berrington dictus, electus est 1374.
11. Dec. confirmatus & installatus die 24. Dec. Præfuit annis 17. Obiit anno
1391. juxta Historiam superiorem. Eundem autem Prioratu anno 1391.
cessisse Indiculum Cottonianum refert. Hunc ab Alexandro Archiepiscopo
Ebor. 1382. 31. Jan. citatum comperio, ut in Ecclesiâ Ebor. compareat,
ostensurus quo jure Pontificalibus indumentis uteretur.
- Reg. Alex. Nevil. Johannes de Hemingburgh (sic enim dicitur in ipsius Chartulario anno
Faustina A. 6. 1408. scripto; de Gininburgh in Indiculo sæpe dicto cognominatus) successit
anno 1391. Hujus tempore antiqua de Monachorum professione contentio
anno 1396. resuscitata est. Walterus enim Episcopus exegit, ut Monachi
coram

coram ipso professiones facerent. Refragante autem & appellante Conventu, tandem à lite recessit. Obiit Johannes anno 1416.

Johannes Wessington successit anno 1416. obiit anno 1446. Hic præfidente Thomas Episcopus litem à decessore suo motam de professione Monachorum coram ipso faciendâ renovavit anno 1426. Illi Johannes animosè restitit; & post septennalem litem anno 1433. victoriam tulit. Idem ad manifestandam causæ suæ justitiam scripsit Librum de juribus & possessionibus Ecclesiæ Dunelm. in quo probatur jura & dignitatem Abbatis Priori Dunelmensi competere. Extat is in Bibliothecâ Cottonianâ, *Vitellius A. 9.* Capitulo Generali Ordinis Benedictini in Angliâ apud Northamtuniam anno 1426. coacto præfedit.

Jo. Wessington in libro de jur. Eccl. Dunelm.

Reyner. A. post. Ben. append. p. 181.

Wilhelmus Ebchester, S. T. D. successit anno 1446. cessit anno 1456.

Johannes Burnbie, S. T. D. præfuit ab anno 1456 ad 1464.

Ricardus Bell, S. T. B. successit anno 1464. ad Episcopatum Carleol. promotus 1478.

Robertus Ebchester, S. T. D. Prioratum obtinuit anno 1478. obiit 1484.

Johannes Aukland, S. T. D. successit anno 1484. obiit 1494.

Thomas Castell, S. T. D. subrogatus est Johanni anno 1494. præfuit annis 25. teste Historiâ superiore; atque idcirco anno 1519 obiisse censendus est. Qui successit autem, Hugo Prioratum ante annum 1524. non obtinuit. Episcopus itaque Dunelmensis creationem Prioris integro quinquennio distulisse videtur; ut ipse interim redditus Priori debitos in usum proprium converteret.

Hugo Whitehead, S. T. D. Priorum ultimus, successit anno 1524. Idem anno circiter 1539. cum Monachis suis Cœnobium Dunelmense Regi transcripsit; & introductis à Rege anno 1540. loco Monachorum Canonicis Sæcularibus, mutato habitu Decanus effectus est.

Addenda

ADDENDA & EMENDANDA

IN PRÆCEDENTIBUS.

Ad Historiam Sedis Cantuariensis.

Ad p. 52. Cuthberti Archiepiscopi obitum in VIII. Cal. Octobr. reponit Obituarium Ecclesiæ Cant. vetustissimum Nere G. 9.
P. 53. III. Cal. Septembr. obiit Feolgeldus Archiepiscopus. Sic habet idem Obituarium.

P. 54. Ethelgannus Archiepiscopus obiit II. Id. Febr. Idem. Obiit Idibus Febr. Obituarium S. Augustini Cant.

Ibid. Sirvins Archiepiscopus obiit II. Cal. Octobr. Idem.

Ibid. Elnothus Archiepiscopus obiit V. Cal. Octobr. Idem.

Pag. 55. Eadfinus Archiepiscopus obiit V. Cal. Octobr. Idem. obiit IV. Cal. Novembr. Obituarium S. Augustini Cant.

Ibid. Stigandus Archiepiscopus obiit VIII. Cal. Martii. Obituarium S. Aug. Cant. & Calendarium vetus Saxonicum Winton. Ecclesiæ. Obiit. IX. Cal. Martii. Obituarium Eliensis.

Pag. 57. Obitus Adami de Chillynden Electi Cant. post Bonifacium Archiepiscopum collocari debet paginâ sequenti.

Reg. Warham. Pag. 64. Thomas Wells, Episcopus Sidoniæ, Episcopus Suffraganeus Archiepiscopi Cant. ad munia Episcopalia in Diocesi Cant. obeunda, factus est Prior Ecclesiæ S. Gregorii Cant. anno circiter 1505. superfuit anno 1511.

Ibid. Richardus Martin, Episcopus ejusdem ante Thomam Wells Suffraganeus, Præfectus erat Cœnobii Minoritarum in urbe Cantuariâ. Testamento anno 1498. condito, plurimâ Cœnobio suo legavit. Nullum titulum obtinuit, Episcopus Ecclesiæ Catholicæ in Testamento suo appellatus.

Reg. Eccl. Cant. P. 94, 95, 96. Quæ sæpius citatur Osberno inscripta Bregwini Vita debetur Johanni Tinmuthensi, qui illam ex uberiori ejusdem Vitâ per Eadmerum scriptâ contexuit; quod in secunda hujus operis Parte pluribus docendum est.

P. 96. Lambertum Archiepiscopum anno 763. die 14. post hiemem mediam consecratum fuisse Annales Saxonici Cantuar. confirmant. Annales autem Sax. Petriburg. id anno 762. die 40. post mediam hiemem factum dicunt.

P. 97. Wlfredus die 21. Julii consecratus dicitur in libro (quem vidi) anonymo parum vetusto. Dies is in Dominicam incidit anno 804.

Ibid. Feolgeldus à Textu Roffensi & aliis quibusdam Suidredus nuncupatur.

P. 100. Fragmentum quoddam Historiæ vetustissimæ Abendonienſis in anno 940. terminatæ Episcopos tunc præſidentes in calce (Bedæ exemplo) epumerans, ista habet. *Wlſelmus Archiepiscopus Ecclesiæ Cantuariensi præſidet nunc.* Author proximè ante Episcopos enumeratos, Eadmundum Regem Ethelſtano fratri anno 940. defuncto successisse retulerat. Ethelſtanum autem anno 941. 27. Octobr. obiisse Chronologia Saxonica prodit, Florentius 940. 27. Octobr. feriâ 4. Indict. 14. Numerus Indictionis anno 940. feriâ 941. convenit. Veriorem tamen esse Florentii calculum cenſeo. Eadmundum enim 946. 26. Maii obiisse uterque concordat; *quinque annis septemque mensibus regni sui peractis*, inquit Florentius, *reorþe healf gen* inquit Chronologia Saxonica; cujus calculus à vero abludit, veritati tamen propiùs accedet,

fi

si cum Florentio initia Eadmundi anno 940. statuerit. Sic igitur tempora Athelmi, Wlfelemi & Odonis Archiepiscoporum definienda esse arbitror. Athelmus intravit anno 923. vel sequenti; obiit 927. vel 928. Wlfelemus successit, & annis 13. Sedem tenuit, mense Januario vel Febuario anno 941. defunctus. Odo Wlfelemum excepit, & vivis excessit medio anno 958. Obiitum ejus die IV. Non. Junii contigisse Textus Rossensis tradit. Quod annos itaque 20. Odoni Historici plures tribuant, huc referendum est; quod Elfini & Brihtelmi tempora usque ad Dunstani introitum annumerarint. Illos enim inter Archiepiscopos Cant. pauci recensuerunt.

P. 103. Dunstanum die 14. Cal. Junii obiisse, & Siricium Elfrico praecessisse, Textus Rossensis confirmat.

P. 105. Elfricus in Archiepiscopum Cant. electus est anno 995. die Paschæ (viz. 21. Aprilis) apud Ambresberi, fide Annalium Latino-Sax. MSS. Ante annum autem sequentem intronizatus esse non videtur. Atque hinc factum puto, quod in quamplurimis Chartis antiquis, anno 955. datis *Elfricus electus ad Archiepiscopatum Cant.* subscribat.

P. 106. Anno 1019. obiit *Elfstanus Archiepiscopus, Lirvingus cognominatus.* Sic Annales Petriburg. Sax. Rectius tamen alii annum 1020. statuerunt.

Ibid. Anno 1020. Ethelnothus Monachus, qui Decanus erat Ecclesie Christi Cant. consecratus est Idibus Novembris. Anno 1022. Romam ivit, & Pallium à Papâ accepit Nonis Octobris. Anno 1038. obiit Calendis Novembr. Ista tradunt Annales Petriburg. Sax. In his autem malè Ethelnothus Monachus fuisse dicitur. Vereor ne & obitus perperam definitus fuerit. Refragantur enim Authores superius adducti; & diem 30. Octobr. statuerunt Annales potiores Latino-Saxonici *Domitian A. 8.*

Ibid. Anno 1043. Edsio Archiepiscopo infirmitate gravi debilitato, Edwardus Rex & Godwinus Comes, ab ipso rogati, Siwardum Abbatem Abendoniensem clam acciverunt, aliis omnibus penitus insciis, ne propositum impediretur; & illum Archiepiscopo Coadjutorem dederunt. Siwardus obiit anno 1050. Eadsius 1051. 29. Octobr. Sic Annales Petriburg. Sax. Anno 1047. Siwardus Episcopus, Archiepiscopi Vicarius, obiit. Post mortem ejus Edsius Archiepiscopatum resumpsit. Ipse Edsius obiit 1049. 29. Octobr. Sic Annales Latino-Sax. Ista sententiam nostram de Siwardo prolatam abunde astruunt; de rerum autem singularum temporibus certiora supra attulimus.

P. 107. Anno 1051. Robertus Archiepiscopus Cant. rediit à Româ cum Pallio in Vigiliâ S. Petri, & in crastino intronizatur. Annales Latino-Sax. Eodem tamen anno, quo exulavit, viz. 1052. Robertum accepisse Pallium Annales Petriburg. Sax. tradunt.

Ibid. Referunt Annales Petriburg. Sax. Stigandum accepisse Pallium anno 1058. Datum illi à Benedicto Antipapâ (qui Papatum 1058. 5. April. iniit) Pallium fuisse constans est Historicorum nostrorum traditio; si Radulphi Dicerensis Indiculum atque alterum ad Chronologiæ Saxonice calcem excipias. In his enim Pallium à Victore Papâ transmissum dicitur. Rectius autem illi. Stigando enim, quando depositus est anno 1070. crimini datum est, Pallium à Benedicto Antipapâ recepisse.

P. 108. Lanfrancum die 5. Cal. Junii obiisse testatur Textus Rossensis, f. 110.

P. 109. Anselmus Pallium accepit 1095. 4. Id. Junii, teste Radmero. Obiit 1109. 11. Cal. Maii, attestante Textu Rossensi.

Ibid. Radulphus, quem de Turbine Bromtonus cognominat, paralyti in Normanniâ correptus, nunquam convaluit, sed post biennium obiit 1121. 13. Cal. Nov. authore Orderico Vitali. Astipulantur Textus Rossensis & Obi-
tuario S. Augustini Cant. Col. 1467.
P. 873.

Bulla Callisti
H. MS.

P. 110. Willelmus, quem *de Turbine* Bromtonus pariter cognominat, Pallium accepit 1123. 12. Cal. Junii. Hic Sedis Cant. auctoritatem primus labefecit, & Ecclesiæ Anglicanæ servitutem induxit. Nondum Papa Romanus jurisdictionem aliquam in Angliâ obtinuerat. Plurimum illi honoris atque reverentiæ, utpote primario Orbis Christiani Episcopo, fideique apud nos propagandæ auctiori, Angli semper detulerunt; nil autem potestatis permiserunt. Sæpius ab anno 1070. res Ecclesiasticas in Angliâ pro lubitu disponere Papæ tentaverant. Reges autem & Lanfrancus ac Radulphus Archiepiscopi summâ constantiâ repugnantes, eorum conatus irritos fecerant. Nondum aliquis ad Papam appellaverat, neque Legati à Papâ missi Synodos indixerant. Verè *αὐτοκράτορ* Ecclesia Anglicana erat, in Temporalibus Regi, in Spiritualibus soli Archiepiscopo Cant. subiecta. Potestati Pontificiæ aditum primus fecit Willelmus, suscepto Legati Papalis titulo. Ex quo factum est, ut auctoritas Archiepiscopi à Papâ promanare deinceps crederetur; quæque antecessores sui auctoritate propriâ executi fuerant, iste alienâ exequeretur. Bullam Legationis ex antiquo admodum Bibliothecæ Lambethanæ Codice subnectendam esse duximus.

“Honorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis fratribus & filiis, Episcopis, Abbatibus, Baronibus, & cæteris Clericis & Laicis per Angliam & Scotiam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Sponsa Christi sacrosancta Ecclesia, in firmamento Apostolicæ fidei radicata, tanquam devota mater & propitia, consuevit mitibus & humilibus filiis vitæ pabula ministrare, tam iis qui longè positi sunt quam iis qui propè. Pro- pinqui siquidem per exhibitam sibi nostræ personæ præsentiam, longinqui verò per Legatorum nostrorum ministerium visitantur. Quam igitur vos tanquam unicos & speciales B. Petri filios fore cognoscimus, Karissimo fratri nostro Guillelmo Cant. Archiepiscopo in Angliâ & Scotiâ vices nostras commisimus. Quatinus constitutus illic à nobis Apostolicæ Sedis Legatus, caritatis vestræ fretus auxilio, ad honorem Dei & S. Romanæ Ecclesiæ, & animarum vestrarum salutem, corrigenda corrigere, & firmanda valeat operante Domino confirmare. Quapropter Universitati vestræ mandando præcipimus; ut ei sicut Legato nostro humiliter obedire, & cum ab eo invitati pro Ecclesiarum statu & Christianæ Religionis incremento fueritis, ad ejus vocationem unanimiter convenire, & Sinodales cum eo studeatis celebrare Conventus. Dat. Laterani VIII. Cal. Februarii.

Ab hoc tempore Archiepiscopus Cantuariensis Sedis Romanæ mancipium factum, Ecclesiæ suæ dignitatem perdidit: quod Willelmus brevi expertus est. Ante exitum enim ejusdem anni Johannes Cremenensis S. R. E. Cardinalis à Papâ in Angliam missus, Concilium Londini habendum indixit, & in eodem præsedit, Archiepiscopo ad inferius subsellium deturbato; cum Legatus ordinarius Legato à latere locum cedere deberet. Anno autem 1131. Innocentius II. Papa Legationem à Wilhelmo abstulit, & Henrico Wintoniensi Episcopo commisit, Bullâ datâ 1131. 1. Martii. Hac potestate fretus Henricus integram auctoritatem Archiepiscopalem arripuit, Episcopos confirmavit & consecravit, appellationes accepit, Synodos convocavit, convocatis præfuit, causas majores definivit, atque ipsum Archiepiscopum citavit & tribu- nali suo subjecit. Mortuo quidem Innocentio Papâ Henrici potestas interijt; neve eam Lucius II. Papa renovaret, Theobaldus Archiepiscopus effecit. Ipsi autem Archiepiscopi ad Papæ nutum deinceps spectare coacti, tandem immensâ pecuniæ vi tanquam eximii beneficii loco obtinuerunt, ut Papæ Legati nati in Angliâ constituerentur. Sic unius Archiepiscopi stultitiâ Ecclesiæ Anglicanæ libertas periit; quæ post difficilem quadringentorum annorum luctam ægrè restitui potuit.

Malmshur.
hist. Novell.
l. 2. f. 103.

Jo. Hagustald.
p. 273.

Ibid. Post Willelmi Archiepiscopi obitum anno 1136. *Henricus frater Stephani Regis ad regendam Metropolim electus est. Sed quia Episcopus secundum decreta Canonum de propria Sede ad aliam nisi auctoritate Romani Pontificis promoveri nequit; prefatus Presul Wintoniensis in Adventu Domini mare transfretavit, & Legatis Picenum ad Innocentium Papam missis, in Neustria ipse hiemavit.* Sic Ordericus Vitalis Hist. Eccl. p. 908.

Ibid. Theobaldo Archiepiscopo presidente, maximam autoritatis jacturam Sedes Cantuariensis fecit. Anno enim 1151. *Eugenius Papa Johannem S. R. E. Cardinalem Presbyterum destinavit Legatum in Hiberniam cum quatuor Palliis; quorum unum dedit Episcopo Dublinensi, & reliqua tria tribus aliis Episcopis, subiciens unicuique eorum qui Pallia acceperunt quinque alios Episcopos. Et hoc factum est contra consuetudinem antiquorum & dignitatem Cant. Ecclesie, à qua solebant Episcopi Hibernie expetere & accipere consecrationem.* Ex Chronico Normannorum, p. 986.

P. 111. Thomas Cancellarius Regis factus anno 1157. munus abdicavit, quamprimum Archiepiscopatum adeptus est, viz. anno 1162. Hoveden f. 281. Westm. in 1162.

P. 114. Hubertus summus Angliæ Justiciarius anno 1194. renunciatus est. Anno 1198. Monachi Cant. ipsi adversantes ab Innocentio Papâ impetrarunt, ut munus sæculare deponere Archiepiscopo mandaret. Quo facto, Galfri-Hoveden
Paris &
Westm. dus filius Petri successit. Anno autem sequenti Cancellarius factus Archiepiscopus munus id (quod magis Ecclesiasticum videbatur) diu administravit. Pallium apud Cantuarium accepit 1193. 7. Id. Novembr. Sedit annos 11. menses 8. dies 6. prout habet Certificatio Capituli Cant. apud Historiam Roff. Willelmi Dene f. 73.

Ibid. Stephanus Archiepiscopus S. R. E. Cardinalis Presbyter anno 1213. mense Decembri creatus, Cardinalatum usque ad obitum retinuit. Numeratur enim inter Cardinales viventes eo tempore quo Gregorius IX. electus est, sc. anno 1227. Ex Onuphrio 138. 142.

P. 116. Chronicon Dovorense, cui magis accedo, Bonifacium Archiepiscopum apud Lugdunum anno 1245. die S. Mauri Abbatis, viz. 15. Januarii, consecratum fuisse refert.

Ibid. Johannes Peckham consecratus est 1279. 19. Febr. Temporalia à Rege accepit apud Ambianos in Festo Pentecostes. Intronizatus est in Ecclesia Cant. 1279. 8. Octobr. Intronizatio ipsi constitit duobus millibus marcarum. Quatuor millia marcarum in Curia Romanâ, cum ad Archiepiscopatum promoveretur, expendit; & plusquam duo millia marcarum reparationi ædium & maneriorum Archiepiscopatus impenderat ante exitum anni 1284. quamvis antecessor ejus Robertus ablatis secum ex Angliâ quinque millibus marcarum de bonis Cant. Ecclesie, Sedem insigniter depauperaverit. Ista docet Registrum *Peckham*. In Certificatione Capituli Cant. apud Willelmum Dene f. 73. Johannes 1292. 8. Id. Decembr. obiisse dicitur.

P. 117. Robertus Archiepiscopus ab officio & beneficio suspensus est à Papâ 1306. 12. Febr. ab eodem in integrum restitutus 1308. 22. Jan. Spiritualium interim & Temporalium Sedis Cant. administrationem Wilhelmo Testæ Archidiacono Aravenſi & Petro Analnini Canonico Burdegalensi, suis in Angliâ Quæstoribus, Papa commisit. Obiit Robertus 1313. 5. Id. Maii, hora vespertina, die Veneris, apud Otteford; sepultus in Ecclesiâ Cant. 10. Cal. Junii. Registr. Ecclesie. Cant.

P. 118. Simon Mephram electus est 1327. 3. Id. Dec. electioni consensit apud Ciceſtriam 12. Cal. Jan. Rex assensum adhibuit apud Lichfeldiam 1328. 2. Jan. Electus iter ineuns versùs Curiam Romanam pro confirmatione, transfretavit apud Dovoram die 17. Januarii. Confirmatus est à Johanne XXII. Papâ 1328. 27. Maii, consecratus à Petro Episcopo Prænestino apud Avinionem in Ecclesiâ

Fratrum Prædicatorum die 5 Junii, & quarto post die Pallium accepit. Redeuns applicuit apud Dovoram die 5. Sept. Temporalia accepit à Rege apud Linnam die 19 Sept. Intronizatus est 1329. 11. Cal. Febr. *Registrum aliud Eccl. Christi Cant.*

Ibid. Johannem Stratford Papa providit de Archiepiscopatu Cant. 1333.

1. Decembr. non virtute postulationis Capituli Cant. sed proprio suo motu. Ita habet Adamus Merimuth in Continuatione Florilegi. Veriorem tamen esse Registri Cant. calculum nequaquam dubito. De Cancellariatu & Thesaurariatu istius Archiepiscopi vide supra, p. 317.

Dugdal Orig.
Jur. Reg. Rad.
de Salopiâ
Well.

Ibid. Johannes de Offord, summus Angliæ Cancellarius creatus, magnum Sigillum accepit 1345. 26. Octobr. Canonicus Wellensis admissus est 1347. 26. Febr. In Missâ Benefactorum Academia Cantabrig. orabant pro Magistro de Offord Cantuariensi Electro: ut illum studiis apud Cantabrigiam incubuisse neuriquam sit dubitandum. Aliam tamen fuisse Johannem cognominem, Comitis Suffolciani filium, opinor. In Registro enim Langham ad annum 1366 sic legitur *Johannes de Offord, filius Comitis Suffolcia, Incceptor in facultate Artium, in Studio generali Cantabrigia, ut Scholaris moram trahens ibidem, obtinet Ecclesiam de Hengham in Diocesi Norwicensi, & Præbendam de Slesford in Ecclesiâ Lincolnensi.*

Reg. Northw.

P. 119. Simon Illip Archidiaconus de Stow erat anno 1332. Vicarius generalis Episcopi Lincolnensis 1337. Canonicus & Officialis Lincolnensis 1338. Ex Academia Cantabrigiensi prodisse videtur. In Missâ enim Benefactorum ejus commemoratur. Intronizatus est in Ecclesia Cant. 1350. 1. Augusti. Obiit 1366. 26. April. die Dominicâ, sepultus die Veneris sequenti, juxta Chronicon breve Cœnobii de Hales.

Wil. Dene.

Ibid. Simon Langham, Cardinalis Presbyter titulo S. Xysti ab Urbano V. creatus est 1368. 21. Sept. juxta Onuphrium, die 23. Sept. juxta Birchingtonum in Historia M. S. de Pontificibus Romanis. Obiit apud Avinionem 1376. 22. Julii, ex Onuphrii fide. Ossa postmodum in Angliam delata, & apud Westmonasterium sepulta esse dicuntur.

Jocelin p.
252.

Galba E. 7.

P. 120. Simonem Langham post Willelmi obitum à Monachis iterum electum fuisse plura monumenta confirmant. Sic enim Chronicon insigne Eulogium dictum. Anno 1374. Simon Langham, Cardinalis S. Prædix, venit in Angliam nuncius Papa; & citò post Papa & Cardinales ipsum per literas graviter reprehendebant, pro eo quod ipse derogando præeminentia sua & Curia Romana suum deposuit caputium Regi Angliæ. Qui non potuit excusare, quousque rediret, & testimonio sufficienti ostenderet, quod non nisi medietatem caputii deponerat. In redeundo autem singulis Monachis Cantuariensibus dabat aurum. Paulo post reditum defuncto Willelmo Archiepiscopo, ipsam Monachis in Archiepiscopum elegerunt. Sed reclamante Rege, electioni suæ renunciare coactus est. Paria habet Monachus Eveshamensis in Continuatione MS. Polychronici. Anno 1374. 5. die mensis Julii (rectius die 5. Junii, die Lunæ; id enim testatur ipsius Witlesey Registrum) obiit *Willelmus Witlesebeye Archiepiscopus Cant.* Unde Monachi Ecclesiæ Christi Cant. ad eligendum licentiam Regis adepti, Cardinalem Angliæ, qui prius dicta Ecclesia præsidebat, in Archiepiscopum postulârunt. Propter quod factum Rex contra prædictos Monachos tantâ exarsit in irâ; quod procurantibus amulis omnes Monachos dicta Ecclesiæ disposuit exlegisse. Hinc plurimum erant vexati, & multa bona expenderunt; antequam super illo facto benevolentiam Regis recuperarent. Tandem Rex postulationi facta de Cardinali nullo modo voluit consentire; sed nec Papa, nec Cardinales. Willelmus intronizatus fuerat 1369. 15. Junii. Obiit apud apud Lametham 1374. 5. Junii die Lunæ. Electus est Simon Episcopus Prænестinus S. R. E. Cardinalis in Archiepiscopum 1374. 30. Junii. Ex Registro Ecclesiæ Cant.

P. 121. Simon Sudbury Cancellarius Angliæ factus est 1380. 30. Januarii. Obiit illius 1381. 14. Junii contigisse Registrum Ecclesiæ Cant. confirmat.

Ibid.

Ibid. Willelmus Courtney electus est 1381. 30. Julii. Obiit 1396. 31. Julii in manerio de Maydenston; sepultus in Ecclesiâ Cant. die 4 Augusti ex præcepto Regis apud Cantuariam tunc existentis. Ista prodiit Registrum Ecclesiæ Cant. Ultima itaque ipsius voluntas, quâ apud Maydenston sepeliri voluit, effectum sortita non est. In testamento antea condito corpus suum in Ecclesiâ Exoniensi coram summâ Cruce sepeliendum legaverat; multa itidem Ecclesiæ S. Martini de Exmynster, ubi se natum dicit, donaverat.

Ibid. Thomas Arundell electus est 1396. 7. Augusti, fide Registri Ecclesiæ Cant. Anno sequenti sententiâ Parlamenti bonis exutus & perpetuo exilio damnatus die 15. Sept. ex Angliâ fugit. Eundem anno 1398. sub initium Februarii Bonifacius Papa ab Archiepiscopatu Cant. ad Santandream in Scotiâ invitum transtulit; & Rogerum Walden Archiepiscopum Cant. renunciavit. Translationi Thomas minime acquievit; sed Ricardo Rege post medium annum 1399. exauthorato, Archiepiscopatum recepit. Qua de re vide plura in Rogero Walden apud Episcopos Londinenses. Anno 1407. die 30. Januarii Thomas summus Angliæ Cancellarius constitutus est. Id officium anno 1410. mense Januario dimisit. Moriens in supremis tabulis legavit 6008. lib. 12. fol. 7. den. Contin. Hig. deni.

P. 122. Registrum quoddam Ecclesiæ Cant. Henricum Chichley 1443. 12. Martii obiisse perperam refert.

P. 123. Johannes Kemp Cancellarium Angliæ 1450. 31. Jan. obtinuit, neque ante obitum dimisit. Moriens reliquit 4069. lib. 18. fol. 8. den. Reg. Eccl. Cant.

Ibid. Post Johannis Archiepiscopi obitum Rex licentiam eligendi Monachis Cant. dedit 1454. 8. April. Thomas electus est eodem mense. Cancellarius Angliæ creatus est 1455. 7. Martii; eo munere exauthoratus anno sequenti, sigillum Regi tradidit 1456. 11. Octobr. Pesbyter Cardinalis titulo S. Cyriaci in Thermis à Paulo II. Papâ renuntiatus est 1465. 18. Sept. Testamentum condidit 1486. 27. Martii. Corpus in Ecclesiâ Cant. in choro ex parte boreali magni altaris sepeliri voluit. Ecclesiæ Cant. legavit imaginem S. Trinitatis de puro auro conflata, & multas gemmas, successori suo in dilapidationum compensationem 2000. libras, Ecclesiæ Wigorn. imaginem B. Mariæ de argento deaurato fabricatam valoris 69. librarum, Ecclesiæ Eliensi 200. marcas, innumera fere plurimis Monasteriis & Ecclesiis, centum libras Universitati Oxon. ac totidem Cantabrigiensi, pauperibus Scholaribus gratis commodandas, & in hunc finem in cistâ peculiari asservandas. Obiit in Palatio Archiepiscopali apud Knoll 1486. 30. Martii die Jovis. Pecuniam sibi legatam Academia Cantabrig. post annos fere 30. ægre obtinuit. Id. Claus. 35. H. 6. m. 10. dorso. Reg. Eccl. Cant. Onuphrius p. 315.

Ibid. Johannes Morton Cancellarius Regis constitutus 1487. 8. Augusti, id muneris usque ad obitum gessit. Cardinalis titulo S. Anastasii ab Alexandro VI. Papâ creatus est 1493. 20. Septembris. Obiit apud Knoll 1500. 15. Sept. die Martis. In supremis tabulis corpus in Ecclesiâ Cant. coram imagine B. Virginis tumulari iussit. Ecclesiæ Eliensi crucem pretiosam & mirram argenteam deauratam legavit. In Ecclesiâ etiam de Beer in Comitatu Dorsetensi (ubi natus est) Cantariam pro 20. annis fundari voluit. Exhibitiones itidem lautas 20. pauperibus Scholaribus in Academiâ Oxon. & 10. in Academiâ Cantabr. ad 20. annos post mortem suam dari iussit. Dugdal. p. 74. Onuphrius p. 333. Reg. Eccl. Cant.

P. 124. Henricus Dene, verius Denoy, electus est 1501. 26. April. provisus ab Alexandro VI. Papâ 1501. 26. Maii. Obiit 1503. 16. Febr. Corpus in Ecclesiâ Cant. in martyrio S. Thomæ sepeliri præcepit. Cancellarium Angliæ 1500. 13. Octobr. adierat, nec ante obitum dereliquit. Reg. Eccl. Dugdal. p. 76.

Ibid. Willelmus Warham Henrico in Cancellariatu pariter ac Archiepiscopatu successit. Cancellarius esse desiit anno 1515. mense Decembri. Id. p. 80.

Ibid. In fine Dissertationis addantur ista. THOMAS CRANMER, Archiepiscopus Cantuariensis, provisorius est à Clemente VI. Papâ 1533. 21. Febr. mer. £ 1. 3. 5. Pallium

Pallium à Papâ transmissum est die 3. Martii sequentis. Consecratus est in Capellâ S. Stephani in Palatio Regio Westmonasterienfi à Johanne Lincolnienfi, Johanne Exonienfi & Henrico Asaphenfi Episcopis 1533. 30. Martii. Antequam consecrationem acciperet, protestatus est ibidem, protestatione penès Notarium publicum depositâ, se juramento fidelitatis Papæ faciendo astringi nolle, quo minùs faceret quicquid Deo vel Regi vel Ecclesiæ deberet.

P. 127. l. 19. De Elfrici Archiepiscopi Cant. doctrinâ insigne testimonium Annales Latino-Saxonici exhibent his verbis: *Iste vir fuit prudens valde; ita ut illo in tempore nullus sapientior haberetur in Angliâ.*

P. 130. l. 39. Primam Chronologiæ Saxonice partem in anno 975. terminari confirmat Codex optimus Cottonianus *Tiberius A. 6.* qui in ipso hoc anno clauditur.

P. 135. Nescio annon fidem mereatur Registrum quoddam Ecclesiæ Cant. quod de antiquo Ecclesiæ Cant. statu ista habet. Anno 598. *S. Augustinus dedicavit Ecclesiam Christi Cant. & ibidem Monachos instituit. Anno 829. omnes Monachi Cant. prater quinque mortui sunt. Anno 870. mortuus est Chelnothus Archiepiscopus Cant. qui introduxit Clericos Ecclesiæ Christi Cant. in adiutorium quinque Monachorum superviventium post mortalitatem antedictam. Sed Edelredus successor ejus expulit eosdem ab Ecclesia Christi, & complevit numerum Monachorum.* De Clericis ex Ecclesiâ Cant. paulò post annum 1000. ab Alfrico Archiepiscopo ejectis prolixa satis narratio extat in Annalibus Latino-Saxonici *Domitian A. 8.* Eam autem caractere præ vetustate fatiscente perlegere non potui. Id solum deprehendi, quòd Elfricus ad Archiepiscopatum promotus, *ubi Doroberniam venisset, receptus est à tali ordine Clericorum, à quo minùs vellet. Cogitavit igitur multum secum tractans, quali modo posset ejicere Clericos.* Missis demum ad Papam nunciis, & autoritate Papali adhibitâ, Clericos ejecit, Monachos induxit 5. Idus Junii.

Ibid. Decanis adjungendi sunt *Ægelricus*, qui ad Episcopatum Cicestresem anno 1058. electus, Godrico locum dedit. *Godricus* Romam à Stigando Archiepiscopo legatus, Pallium ipsi à Benedicto Antipapâ transmissum detulit. *Elfwinus*, qui in Obituario Cant. vetustiori die 5. Id. Martii obiisse memoratur. *Elfwinus* alter 2. Id. Decembr. obiisse ibidem dicitur. Is itaque non alius ab Alfino fuit.

Ibid. l. 16. Argumentum à Decani titulo ductum nimis leve est. Postea enim didici Decani titulum Ecclesiarum Cathedralium Prioribus ad medium usque Sæculum duodecimum aliquoties concessum fuisse. *Henricus* itaque Decanorum ante-Normannicorum Catalogo eximendus est.

Hist. Eccl.
p. 505.

P. 136. Henricum ex Priore Cantuariensi Abbatem S. Martini de Bello factum fuisse mihi demum certissimè constitit. Id testantur Ordericus Vitalis & Chronicon vetustum Cœnobii de Bello. Abbas à Willelmo II. Rege anno 1096. creatus est, suadente Anselmo Archiepiscopo, installatus die 11. Junii. Obiit 1102. 14. Cal. Julii. Quinimo Henrici obitum in Obituario Cantuariensi postea inveni. *XIV. Cal. Julii obiit pia memoria Henricus Abbas de Bello.*

Ibid. De Conrado ista habet Johannes de Oxenedes in Chronico S. Benedicti de Hulmo. *Conradus, Sacrista Ecclesiæ Cant. & Henrici Regis Confessor, Abbas S. Benedicti de Hulmo factus, Abbatiam rexit hebdomadibus XVIII. & obiit anno MCXXVII. XIII. Cal. Martii.* Prioratum itaque Cantuariensem Conradus anno 1126. dereliquit.

P. 137. De Gaufrido Priore frequens mentio mihi postea occurrit. Charitam enim Radulphi Archiepiscopi Monachis Roffensibus datam inter alios confirmant *Herensis Archidiaconus Cant. Gaufridus Prior, Eadmerus Monachus Cant.* in Textu Roffensi f. 180. Obitum ejus tribus locis commemorat Obituarium

tuarium Cantuariense. Sic enim ad V. Idus Junii habet: *Obiit Dominus Godfridus, Abbas de Dunfermelyn, quondam Monachus Ecclesie nostrae.* Sic etiam ad II. Id. Octobr. & III. Non. Octobr. Eundem Obituarium Cant. vetustius sic memorat: *II. Id. Octobr. obiit Gaufridus Abbas de Dunfermelyn.* Nero c. 9. Illum anno 1154. obiisse Chronicon S. Crucis Edinburg. docet.

Ibid. Elmeri obitus in Obituario S. Augustini Cant. sic notatur. *XVII. Cal. Junii obiit Elmerus Prior Ecclesie Christi Cant.*

P. 138. Exulante S. Thomâ Prioratus per Wiberti obitum vacavit. Monachi tunc Cantuarienses Archiepiscopo inconsulto Priorem sibi dari à Rege postulârunt. Regis itaque beneficio Odo Prioratum accepisse videtur. Monachorum levitatem Johannes Sarisburienfis in Epistolâ quadam (quæ inter S. Thomæ Epistolas reperitur) acriter castigat, his inter alia verbis L. I. ep. 36. *Multi dicunt, quod Monachi Cant. hoc quasi hereditarium habent, ut Archiepiscopos suos odirent. Et ut verbo faciam fidem, Anselmo, inquit, bis pro justitiâ exulanti nichil unquam solatii contulerunt; contempserunt Radulphum, oderunt Willelmum, Theobaldo tetenderunt insidias; & ecce nunc Thomam gratis insatiabiliter persequuntur.* Odo ad Abbatiam de Bello medio anno 1175. Hist. de Bell. electus, installatus est die 4. Augusti. Obitum ejus die 12. Cal. Febr. Obituarium S. Augustini Cant. reponit.

Ibid. Alanus Abbas Theokesbiræ factus est anno 1187: juxta Annales Teokesbir. & Winchelcumb. 1186. juxta Gervasium & Annales Waverleienfes. Obiit 1202. Nonis Maii, fide Annalium Teokesbir. Annis autem 18. hebdomadibus 25. in alio Chronico Teokesbir. præfuisse dicitur.

P. 139. Galfridi Prioris obitum in Cantuariensi prætermissum Obituarium Cœnobii de Crokeſden exhibet. *XVII. Cal. Julii obiit Galfridus Prior Ecclesie Christi Cant.*

Ibid. Dubium mihi adhuc manet, utrùm Johannes de Sittingburn Waltero III. Priori præcesserit ane successerit. In Historiâ enim Thomæ Cawſton de Monachis Cant. Johannes de Sydynborne Prioratum anno 1207. tenuisse dicitur. Contra Annales Lewenses sic habent. *Anno 1222. obiit Walterus Prior S. Trinitatis Cant. successit M. Johannes de Sidingburne.* Horum Annalium fides Thomæ Cawſton Historiæ anteponi debet. Illi enim circa annum 1260. ista autem circa 1486. scripti sunt. Waltero III. itaque præponendus est Johannes alter, quem de Chetham cognominatum esse arbitramur, subjiciendus Johannes de Sittingburn. Atque is erat, quem in Archiepiscopum Cant. Monachi post Stephani Langton obitum elegerunt. Electum Rex confirmavit 1332. 22 Maii. Hunc ex corrupto Parisi loco Pat. 16. H. 3. m. 7. Subpriorem fuisse nonnulli scripserunt. Idem autem Parisius illum alibi P. 361, 362. Priorem bis appellat.

P. 140. Nicolaus de Sandwico electus est 1244. 1. Novembr. Prioratum Supra p. 175. Chron. Do- abdicavit anno 1258. Præcentor Ecclesie Cant. à Bonifacio Archiepiscopo vor: factus est 1262. Obiit 1289. 13. Cal. Octobr. Thio. Caw-

Ibid. Nicolao anno 1258. cedenti successit Rogerus de S. Elphego, atque ston. Chron. Do- obiit 1263. 29. Sept. vor.

Ibid. Bonifacio Archiepiscopo in exteris agente tempore obitus Rogeri Prioris, Monachi Cant. ad Priorem eligendum convenientes, suffragia sua sigillo communi obſerata ipsi transmiſerunt. Quibus acceptis, Archiepiscopus Adamum Priorem apud Ambianos renunciavit 1264. 24. Januarii. Decretum Bonifacii autographum in Archivis Lambethanis asservatur.

P. 141. Thomas de Ryngmere, Ordine demum Cisterciensi relicto, vitam Reg. Win- eremiticam duxit, licentiâ Archiepiscopi ad id impetratâ anno 1305. chelle.

Ibid. Henricus de Estria obiit anno 1331. post Pascha: *vix strenuus & pios, qui religiosam vitam duxit usque in finem perseverando, & idcirco pro fine requiritur.* Verba sunt Willelmi Dene in Historiâ Roffensi.

P. 142.

P. 142. Simon Archiepiscopus in Capitulo Ecclesiæ Cant. præsens Ricardo de Oxinden à Monachis die hesterno inter alios plures nominato Prioratum contulit 1331. 26. April. teste Registro *Mepham* inter Collectanea Doctoris Yale.

Ibid. Ricardi Gillingham Prioris obitus Archiepiscopo nunciatus est apud Cranbrok 1376. 31. Julii, teste Registro *Sudbury*.

Ibid. Stephanus Mongeham electus est 1376. 10. Sept. obiit 1377. mense Junio. Ex eodem Registro.

Ibid. Johannes Finch electus est 1377. 25. Julii, obiit 1391. 25. Januarii. Ex Registris *Sudbury*, *Courtney*, & Ecclesiæ Cant.

Ibid. Thomas Chillinden, discipulus Johannis Wodnysbergh successoris sui, electus est 1391. 14. Febr. Ex Registris *Courtney* & *Molash*.

P. 143. Johannes Woodnesbergh, obiit anno 1427. (exeunte) die Sabbati, penultimo die mensis Februarii, litera Dominicali C. anno bissextili, circa horam tertiam post mediam noctem in camerâ suâ vocatâ Le Gloriet; qui honorificè Prioratum dictæ Ecclesiæ magnis sumptibus & expensis rexit 16. annis, 6. mensibus & 9. diebus. Sic habet Registrum *Molash*. Henricus Sutton tunc erat Subprior Ecclesiæ, & alter Johannes Wodnysbergh Custos Collegii Cantuariensis in Academia Oxoniensi.

Reg. Molash.
Tho. Caw-
ston.

P. 144. Willelmus Molash electus est 1428. 31. Martii, feriâ 4. proximâ ante Cœnam Domini, installatus die 2. Aprilis, anno Monachatus sui tricesimo.

Reg. Molash.
Reg. Eccl.
Cant.

Ibid. Johannes Sarisbury, Custos Collegii Cantuariensis apud Oxoniam anno 1428. constitutus, Prior Ecclesiæ Cant. electus est 1438. 6. Martii. Obiit ineunte anno 1446. paulo post diem 25. Martii; si Registro *Stafford* fides.

Ibid. Johannes Elham electus est 1446. 13. April. obiit 1449. 20. Febr. fide Registri *Stafford*.

Ibid. Thomas Goldston Electus est 1449. 9. April. Ex Registro *Stafford*.

Hist. Eccl.
Angl. p. 242.

P. 150. Nullos fuisse ante Lanfranci tempora Archidiaconos Cantuarienses Fragmentum à nobis editum tradit. Florentius tamen & Florilegus Almarum Archidiaconum Cant. urbem Cantuariam Danis anno 1011. prodidisse referunt; & Hamonem quendam Edwardo Confessore imperante Archidiaconum fuisse Harpsfeldius scribit. Archidiaconos sanè in Ecclesiâ Cant. hoc tempore fuisse non malè perhiberi potest. Primus autem Lanfrancus jurisdictionem & redditus insignes, quibus postea potiti sunt, ab Episcopis S. Martini detractam illis contulit. Ex his Episcopis unicus mihi occurrit Godwinus; quem Annales Petriburg. Sax. anno 1061. obiisse testantur; ejusdemque obitum Obituarium S. Augustini Cant. sic memorat: VII. Id. Martii obiit Godwinus Episcopus S. Martini. Post Lanfranci institutionem præclara erat Archidiaconi Cant. dignitas & autoritas; adeò ut Synodo Londinensi Anschitillus Archidiaconus Cant. anno 1075. interfuerit, & ante omnes Abbates proximo post Episcopos loco subscripserit. Archidiaconorum Cantuariensium successionem dabunt Harpsfeldius (ipse Archidiaconus Cant.) in *Historiâ Eccl. Angl.* & Sommerus in *Antiquitatibus Cantuar.*

Concil. Angl.
tom. 2.

P. 159. l. 14. Rectè MLXVIII. pro MXLVIII. legendum esse conjicitur. Bellum enim in Bleodunâ anno 1068. gestum esse Annales Theokesbir. testantur.

Ad Historiam Sedis Wintoniensis.

P. 195. Nomina Episcoporum Wintoniensium Saxonice sic legenda sunt ex Textu Roffensi & aliis. *Danibel*, *Humfrith*, *Cyneheard*, *Ærhelbeard*, *Ecgwald*, *Dudd*, *Cynebriht*, *Ealhmund*, *Wigthegein*, *Herferth*, *Eadhun*, *Helmstan*.

fan, Suithum, Ealhferth, Tumberht, Denewlph, Frithestan, Byrnstan, Ælfheah, Ælfsige, Ædhelwold, Ælfheah. Ex his Wygbryht five Wigthegin Monachus Glastoniensis fuisse & anno 836. obiisse dicitur in Historia Glastoniensi apud Monasticon. Hujus autem Historiæ Chronologiam ubique ferè falsam esse deprehendi. Majore fide digni sunt Annales Petriburg. Sax. qui eundem (Episcopum tunc Wintoniensem) anno 812. Romam in comitatu Wlfredi Archiepiscopi profectum fuisse referunt. Tom. i. p. 8.

P. 210. Frithestanus Episcopus die 10. Septembris obiit, teste Calendario Ecclesiæ Wintoniensis vetusto. De ordinatione septem Episcoporum à Plegmundo factâ vide certiora supra, p. 554.

P. 214. *lin. ult.* De Athelstani Regis obitu vide certiora in additamentis ad pag. 100.

P. 226. Kenulphum anno 1006. obiisse Annales Petriburg. Saxon. confirmant.

P. 227. Alsinus Episcopus Saxonice Ælfsige nuncupatur. Obiitum ejus Annales Petriburg. Sax. sic exprimunt. Anno 1032. Ælfsige Episcopus Winton. obiit; cui successit Ælfwine Regis Capellanus.

P. 235. Alwyni Episcopi obitum Annales Petriburg. Sax. notant. Anno 1048. (rectius 1047.) Ælfwine Episcopus Winton. obiit 4. Cal. Septembr. Sic etiam Obituarium S. Augustini Cant. IV. Cal. Septembr. obiit Ælwinus Episcopus Wintoniensis.

P. 278. Willelmum Giffard Annales Petriburg. Sax. 1129. 8. Cal. Febr. defunctum esse confirmant. Die autem 10. Cal. Febr. obitum ejus contigisse Annales Winchelcumbenses & vetustum Ecclesiæ Winton. Calendarium tradunt.

P. 301. Ricardus Episcopus *de Ivelcestria* passim cognominatur in Epistolis S. Thomæ, adversus quem pro Rege Henrico strenuè decertavit; quo nomine ab Archiepiscopo excommunicatus est anno 1169. Ibid. l. i. Ep. 138.

P. 302. Godefridum die 11. Septembr. obiisse confirmant Annales Prioratus de Suthwerk.

P. 305. Petrus de Rupibus, *de Roches* in libro Taxationis Winton. dictus, consecratus est 1205. 7. Cal. Octobr. obiit apud Farnham 1238. 5. Id. Junii, fide Annalium de Suthwerk. De Ricardi Mariscani electione vide certiora supra in Historia Episcoporum Dunelm. p. 732.

P. 311. Johannes Episcopus in Libro Taxat. Winton. appellatur Johannes Gervais de Exoniâ. Erat sc. Gervasii filius. Hinc deceptus Godwinus illum de Gernsey cognomen traxisse scribit.

P. 315. Robertus Bathon. Episcopus in Episcopum Winton. à Monachis postulatus est 1280. 21. Martii, teste Chronico Wigornienfi. Johannes de Pontois autem consecratus est apud Urbem-Veterem per Ostiensem & Velletrensem Episcopos anno 1282. tradente Registro Wintonienfi.

P. 316. Rigaudus de Asserio Temporalia accepit à Rege 1320. 16. April. renunciato prius in scriptis omni jure, quod prætextu Provisionis Papalis in Temporalia Episcopatus habere posset, seque illa ex solâ Regis liberalitate accipere protestatus. Ex instrumento autographo.

Ibid. Johannis de Stratford successionem Stephani Birchingtoni (in Historia MS. de Pontif. Rom.) verbis dabo. Anno MCCCXXI. vacavit Ecclesia Wintoniensis per mortem Rigaldi de Asserio in Romanâ Curia decedentis die XI. Aprilis. Cui Episcopatus Papa providit de M. Johanne de Stratford L. D. Archidiacono Lincolnienfi, in Romanâ Curia tunc presente, contra Scotos per Regem Angliæ destinato. De qua quidem Provisione Apostolicâ Rex Angliæ fuit graviter offensus, pro eo quod ipse Rex Papa pro M. Roberto de Baldok Cancellario suo scripserat pro dicto Episcopatu conferendo. Sed literæ regie ad Curiam Romanam venerant nimis tardè. Et * quia idem novus Winton. Episcopus de Curia recesserat; l. quum.

rat;

rat; statim in adventu suo in Angliam Rex fecit eum citari per Brevia sua ad respondendum sibi de contemptu; & per biennium & amplius sic vexavit eundem, antequam gratiam Regis habere poterat vel sui Temporalia Episcopatus.

P. 317. Adamus Episcopus apud Farnham obiit anno 1345. omnino cæcus, autore eodem Birchingtono.

Ibid. Willelmus de Edyndon consecratus est apud Otteford 1346. 14. Maii, præsentibus Radulpho Londinensi & Roberto Cicestrensi Episcopis, teste eodem. Willelmus in Misa Benefactorum Academia Cantabrigiensis commemoratur.

P. 187.

Walsingham,
p. 396.

P. 318. Tempus Cardinalatus Henrico Episcopo donati ex Onuphrii Catalogo accepimus. Cardinalitas infulus Henricus apud Calesiam 1427. 2. Febr. induisse dicitur in Chronico MS. Caxtoni, die 25. Martii in Chronico ejusdem vulgato. Dignitatem Cardinalitiam à Martino V. Papâ ante 8. annos impetraverat in Concilio Constantiensi. Ad Concilium siquidem venit 1417. 31. Octobr. Mense sequenti Martinus Papa electus est. Die 28. Decembris Martinus editâ in Concilio Bullâ Henricum tunc præsentem Cardinalem renunciavit (nullo tamen assignato titulo) & Legatum suum in Angliâ, Walliâ & Hiberniâ constituit; seque creationem tempore opportuno publicaturum & insignia Cardinalitiae ipsi missurum esse in eadem promisit. Extat ea inter Epistolas Bekintoni. Henricus autem Archiepiscopus Cant. scriptâ ad Regem egregiâ Epistolâ (quæ apud Arthurum Duck in *Vitâ Chicheleii* prostat) injuriam potestati Regiæ & Archiepiscopali exinde factam conquestus, Regi author erat, ut Henrico Wintoniensi Cardinalis aut Legati dignitatem interdicere. Defuncto demum Rege, utramque dignitatem Henricus anno 1426. recepit.

Ibid. Willelmus Waynset Rege petente à Monachis Wintoniensibus electus est 1447. 17. April. antequam à Papâ provideretur. Id Budderus ex Registro Ecclesiæ Winton. docet in *Vitâ Waynseti*.

Pat. 20 H. 8.
par. 1.

P. 319. Thomas Wolfey Cardinalis Temporalia Episcopatus Winton. accepit à Rege 1528. 4. Maii.

P. 324. l. 22. Post Gaufridum III. Priorem isti sunt addendi. *Ingulfus* Supra, p. 279. Prior erat anno 1127. quando Willelmus Episcopus Cartam suam Monachis Winton. dedit. Eundem ad Abbatiam Abendoniensem medio anno 1130. electum esse Historia Abendonienensis refert. Illi successisse videtur *Robertus*, Monachus Lewensis; quem ab Heprico Episcopo accitum ad Prioratum Winton. administrandum, ac postea Glastoniam ab eodem transmissum, & ad Episcopatum demum Bathoniensem anno 1135. eVectum esse Historia Wellensis tradit. Supra, p. 561.

Ad Historiam Sedis Roffensis.

Eadmer. Hist.
Nov. p. 114.

P. 343. Johannes I. Episcopus Roffensis, Radulphi Archiepiscopi nepos, Archidiaconus Cantuariensis medio anno 1115. ab eo factus est. Anno 1119. Concilio Remensi interfuit, & adversus Thurstini Archiepiscopi Ebor. consecrationem à Papâ faciendam animosè protestatus est.

P. 344. Walterum Episcopum Petrus Blesensis (in Epistolâ 56.) severe exagitat; quòd neglectâ commissi sibi populi curâ, vitam integram venationi vir octogenarius impenderet; atque illi verendum esse denuntiat, ne Legatus Papæ quàm proximè venturus in ipsum animadvertat.

Ad Quadri-
logii calcem.

P. 346. De Gilberto Episcopo ista habet Liber de gestis S. Thomæ post martyrium, cap. 9. *Clericus erat S. Thoma Gilbertus de Glanvilla, natione Anglus, formam habens conversationis bona & honesta, & omnium inter quos conversabatur bonorum moribus se conformans, & in utroque Jure solertiam commendabilem assecutus. Hic postquam B. Thoma semel adhaesit, deinceps non deseruit, &c. jam in Episcopum Roffensem assumptus.*

P. 347.

P. 347. Benedictus Episcopus obiit anno 1226. die 21. Decembr. sepultus; fide Annalium Prioratus de Suthwerk.

P. 348. Quæstio quæ inter Archiepiscopum Cant. & Monachos Roffenses de electione Episcopi vertebatur, optime constabit ex Gregorii Papæ Bullâ, quam ex autographo descripsi. "Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Priori de Dunestaple, Archidiacono de Barcheshire, & Decano de Flemstede, Lincoln. & Sarum Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem. Venerabilis frater noster Cant. Archiepiscopus suâ nobis insinuatione monstravit, quod cum ordinatio Episcopatus Roffensis ad eum immediate pertineat, ita quod Ecclesiâ Roffensi vacante non licet ejus Capitulo eligere sibi vel postulare Pastorem; bonæ memoriæ Stephanus prædecessor suus prædictum Capitulum semel & iterum eligere sibi permisit Episcopum, in enormæ ipsius præjudicium & grave sui dispendium dignitatis, se ignorasse jus suum; & propter hoc permisisse illos eligere asseverans. Quare dictus Archiepiscopus postulavit a nobis; ut cum talis ignorantia prædicti prædecessoris sui in ejus præjudicium redundare non debeat, sibi super hoc providere misericorditer dignemur. Quia verò nobis non consistit de præmissis, Discretionî vestræ per Apostolica scripta mandamus; quatinus vocatis qui fuerint evocandi, inquiratis super his appellatione remotâ sollicitè veritatem; & quod inveneritis, per vestras nobis literas intimetis; ut ex vestrâ relatione sufficienter instructi, procedamus exinde, prout secundum Deum viderimus procedendum. Dat. Anagninæ IV. Id. Septembr. Pontificatus nostri anno IX. [viz. Christi MCCXXXV.]

P. 379. Johannes de Botlesham Episcopus in Catalogo Benefactorum Academiæ Cantabrig. memoratur. Dedit Academiæ 20. libras, & cuilibet ejusdem Collegio 20. libras; & Petrensis Scholaribus (quorum erat Præses, quando in Episcopum electus est) omne suos Juridicales libros legavit.

P. 381. Johannes Alcock, tunc Roffensis Episcopus, Vicariam de Castre Dioc. Norwic. 1473. mense Julio in Norwicensis Episcopi manus resignavit; ejusque loco Ecclesiam de Wrentham accepit 1474. 28. Maii. Ex Registro Norwic. 12.

Ad Historiam Sedis Norwicensis.

Paginâ 403. Fœlicem anno 12. Annæ Regis obiisse Thomas Eliensis refert. Ex ejusdem calculo Anna regnare cœpit anno 637. Florentius autem & alii Annam regnum anno 636. adiisse scribunt; adeo ut Fælix anno 647. perbene obire potuerit.

P. 404. In antiquâ Collectione Professionum Archiepiscopo Cant factarum, *Cleopatra*, C. i. habetur Professio Tidfredi Episcopi, Ethelardo Archiepiscopo Cant. facta. Tidfredus itaque Episcopatum Domucensem non ante annum 793. accepisse videtur. Ibidem legitur Professio Ethelwaldfi Domucensis Episcopi facta Celnotho Archiepiscopo. Hunc Episcopum nullus Historicus neque Catalogus agnoscit. Illum tamen tempore Chelnothi viz. inter annos 830. & 870. Sedi Domucensi prædisse proclive est opinari; cum intet Titfridum, qui ante annum 798. Episcopatum obtinuit, & Wermundum, qui anno 870. obiit, Episcopus alius Domucensis non occurrat.

Ibid. De vacatione Sedis utriusque Wilfredi obitum sequenti vide certiora in Theodredi Vitâ apud Episcoporum Londinensium Historiam.

P. 405. De Ethelstano Episcopo Helmhamensi Thomas Eliensis plura docet in Historia Eliensi, lib. 2. cap. 54. *Edelstanus*, inquit, *vix Ecclesiasticâ de oratione præcipuus, & præcipuâ largitate erga Ecclesiam istam munificus. Qui Britthnotum & Alsum Abbates totumque Convantum de sepultura sui corporis, sanus adhuc, cum multâ munerum largitione convenit.* Ipse totum manerium de Dringestune libera

K k k k k

liberâ emptione comparatum in aternam possessionem Eliensi Conventui donavit. Dedit etiam omnia Capella sua ornamenta & vasa pretiosa. Dein multo post tempore sepultus, conditum sepulchri locum huc allatus accepit: fuit autem contemporaneus B. Adhelwoldi (Wintoniensis Episcopi) sub piissimo Rege Edgardo. Apud eundem l. 2. c. 56. reperitur Charta Eliensis Ecclesiæ, cui subscripserunt Eluricus Archiepiscopus Cant. & Edelstanus Helmamensis Episcopus. Juxta Thomæ calculos itaque Edelstanus Sedem Helmamensem ante annum 975. obtinuit, & anno 995. superfuit.

P. 405. De Alvaro Episcopo ista habet Liber Eliensis. *Ælfgarus, Sacerdos & Confessionarius Dunstani Archiepiscopi, fit Helmamensis Episcopus post Adelstanum. Sed relicto Episcopatu, in Cænobio Eliensi mortuus est anno 1021.*

Ibid. De Alwino Episcopo ista Thomas Eliensis habet lib. 2. cap. 62. *Ælfgaro Helmeamensi Episcopo defuncto, Ælwinus Eliensis Ecclesiæ a puero Monachus, vita sanctitate & gratia morum honestatus, successit in ministerium ejusdem Episcopatus. Cum ipso enim in Ecclesiâ oblato data est Walepol, Wisebeche, & Debeham, Brithwelle, Oddebrige, a generosis parentibus coram venerabilibus testibus. Et licet tenera ætatis adhuc fuisset, habitum Monachatus suscipere promptâ voluntate parabat. Cùmque totam vitæ suæ seriem cum summâ prudentiâ & gravitatis modestiâ usque in virilem ætatem perduxisset; pro religionis suæ famâ jubente Rege Adelredo, ad Episcopale culmen sublimatus, matris suæ Eliensis Ecclesiæ oblivisci non potuit. Idem Leofwynum Abbatem Eliensem anno 1019. & Leofricum anno 1023. benedixisse dicitur in Historiâ Eliensi. Quod si verum perhibeatur; ipse Episcopatum ab Ælfgaro dimissum ante annum 1019. assecutus est: quinimo ab Ethelredo Rege ante annum 1016. Episcopatu donari potuit, quod Thomas tradit. Ælfgarum enim Episcopatum ante obitum abdicasse Additamentum superius demonstrat. Ex his igitur corrigantur, quæ ad Episcoporum Norwicensium Historiam, p. 405. adnotavi.*

P. 408. *In Abbatiâ de Bello Willelmus Rex Herbertum Episcopum Therfordensem baculo privavit circa Calendas Februarii; quod latenter Urbanum Papam adire, & ab eo pro Episcopatu, quem sibi emerat, absolutionem querere volebat. Sic Hovedenus in anno 1094. Historiâ autem de Bello id anno 1095. factum refert.*

P. 409. De rebus Johannis de Oxoniâ ante Episcopatum acceptum gestis consule Historiam Decanorum Sarisburiensium. Postea autem Concilio Lateranensi cum tribus alijs Episcopis nomine Cleri Anglicani anno 1179. interfuit.

P. 412. Willelmum de Middleton in Ecclesiâ de Carhowe extra Norwici muros consecratum fuisse Registrum quoddam Ecclesiæ Cant. prodit.

Ibid. Johannes Salmon Episcopus cognomen à patre duxit. Patre enim Solomone, matre Aliciâ natus erat. Sacerdotibus in Capellâ suâ S. Johannis celebraturis salaria delegavit solvenda per Abbatem de Hulmo, cui Manerium de Redham anno 1322. in id opus transcripsit.

P. 413. Willelmus Ayremyn, patre Adamo, matre Matildâ natus, consecratus est 1325. 15. Sept. in Ecclesiâ majori S. Germani per Willelmum Vienneensem Episcopum, assistentibus Willelmo Mimaceni & Jacobo Zagabriensi Episcopis. Obiit apud Charing juxta Londinum 1336. 27. April. die Mercurii, anno consecrationis suæ undecimo. Ex Registro ejus. Rectius tamen Historici à nobis superius prolatis diem obitus designarunt.

P. 414. Post Willelmi Ayremyn obitum Thomas de Hemenhale Monachus Norwicensis a Commonachis suis electus est. Quæ de re vide plura in Historiâ Episcoporum Wigorn. p. 534. Antonius Episcopus obiit in Manerio de Hepingham anno 1343. nocte ante diem 19. Decembr. anno consecrationis suæ septimo. Ex Registro Norwic. 2.

F. 126. a.

Archiva
Norwic.

Ibid.

Ibid. Willelmus Bateman, Willelmi & Margaretæ filius, Archidiaconus Norwicensis factus est 1328. 5. Sept. postea Decanus Lincolnienfis. Episcopus à Monachis Norwic. ritè electus, mox à Clemente VI. Papà provifus est 1344. 23. Januarii. Iste præter alia beneficia Academiæ Cantabrigienfi præstita, cistam S. Trinitatis dictam donavit, ex qua pecunia pauperibus Scholaribus mutuo daretur. Anno consecrationis sexto Rex (nescio qua de causâ) Temporalia illius in manus suas ceperat, & Clericos in Beneficiis suis Ecclesiasticis instituendos ipsi præsentavit. Anno 1349. grassante per Dioecesin suam peste gravissimâ, Willelmus 850. institutiones & collationes dedit; ut ex hoc Cleri Norwicensis eo tempore numerus non malè colligi possit. Ineunte anno 1353. ad Curiam Romanam legatus pro pace inter Angliæ & Franciæ Reges ineundâ, operam lufit. Ipse autem ibidem obiit 1355. 6. Januarii, sepultus in Ecclesiâ B. Mariæ juxta Palatium Apostolicum. Ex Registro Norwicensi.

P. 415. Thomæ Percy promotionem Stephanus Birchingtonus (in Historiâ MS. de Pontificibus Rom.) sic narrat. *Willelmus Bateman Episcopus Norwic. in Curia Romanâ die Epiphaniæ est defunctus. Cui Episcopatu Innocentius VI. Papa providit de Thoma Percy filio Henrici Percy, XXII. annorum ætatis suæ existente, non obstante minori ætate, consideratâ sui generis nobilitate & non habilitate persona. Qui quidem Norwicensis Electus die Dominicâ in crastino Circumcisionis Domini anno MCCCLV. (exeunte) consecratus est per Wintoniensem Episcopum apud Farnham.* Consentit Registrum Norwicense; in quo Thomas Electus confirmatus scribitur 1355. 26. April. atque iterum 1355. 31. Aug. Diem autem consecrationis 1356. 3. Januarii Registrum verius posuit.

Ibid. Henricum Spencerum per Archidiaconum Norwicensem consecratum fuisse (erroneè pro *intronizatum*) Godwinus ex Alexandri Nevilli Historiâ Norwicensi dixerat. Hoc errore (quantumvis manifestissimo) Blondellus Presbyterianorum pugil ad sententiam suam astruendam abuti non erubuit. P. 376. Imbelle argumentum expugnat Historia nostra Norwicensis; quæ Henricum in Curia Romanâ consecratum, & per Archidiaconum Norwici intronizatum refert. Historiæ fidem confirmat Registrum *Spencer* Norwic. in quo Henricus apud Romam 1370. 20. (lege 21.) April. consecratus esse dicitur. Temporalia ejus in manibus Regis fuerunt sub initium anni 1384. restituta 1385. in fine Octobris, fide ejusdem Registri. Hunc Baronis Dispenser fratrem fuisse Birchingtonus docet. Hist. de Pontif. Rom.

Ibid. Alexander Episcopus consecratus est apud Glocestriam 1407. 23. Octobr. teste Registro Norwicensi 7.

P. 417. Johannes Waking obiit 1425. 9 April. post horam octavam vesperthinam. Ex Registro Norwic. 8.

Ibid. Willelmus Alnwick intronizatus est 1427. 22 Dec. Ex Registro Norwic. 9.

Ibid. Thomas Brous provifus est 1436. 29 Sept. legatus à Rege in Franciam 1439. 25 Maii, pro pace inter Anglos & Gallos ineundâ. Obiit apud Hoxne 1445. 6 Dec. in meridie. Ex Registro Norwicensi.

P. 418. Walterus Lyhart, Prochotrophii S. Antonii Londinensis Custos, consecratus est post 1446. 1 Martii. In Commissione enim ab Archiepiscopo isto die datâ nominatur *M. Walt. Lyhart. S. T. B. Electus & confirmatus Norwicensis.* Sanè Registrum *Stafford* diligentius postea inspexi; & Walterum 1446. 27 Febr. non consecratum sed professum fuisse inveni. Anno 1447. 24 Aug. Walterus cum Priore S. Johannis London. & aliis in Galliam & Sabaudiam à Rege legatus fuit. Obiit 1472. 24 Maii die Pentecostes inter horas 6, & 7. Ex Registro Norwicensi.

Ibid. Jacobus Goldwell, LL. D. Canonicus Windesoriensis, Ordinis à Periscelide dicti Registrarius, Archidiaconus Essexiensis, Decanus Sarum, & Apostolicæ Sedis Protonotarius, apud Romam consecratus est per Sixtum IV.

Papam 1472. 4 Octobr. dum Regis Angliæ Procurator resideret in Curiâ Romanâ, ad quam ante 8. annos missus fuerat ad deferendam Papæ Edwardi IV. Regis obedientiam. Obiit die 15 Februarii. Ista docet Registrum Norwicense. Jacobus à Walteri antecessoris sui executoribus pro dilapidationibus accepit 2200. marcas & mitram ac baculum pastorem.

Reg. Win-
defor.

Ibid. Thomas Jan, Decretorum Doctor, Collegii Regalis apud Cantabrigiam Socius, anno 1497. Canonicus Windeforienſis creatus est.

Id.

Ibid. Ricardus Nix Archidiaconus Exoniensis ab anno 1492. Canonicus Windeforienſis anno 1496. factus est. Electio ejus ante 1501. 17 Martii confirmata est. Isto enim die Vicarium suum Generalem constituit. Hoc præſidente Sedes Norwicensis insignem reddituum jacturam fecit, Primitiis Beneficiorum totius Diocesis, quæ Episcopo antea Norwicensi propriæ erant, ad Regem lege in publicis Comitibus latâ transcriptis anno 1534.

Reg. Norwic.
Stat. 26 H. 8.
cap. 3.

Ad Historiam Sedis Coventr. & Lichfeld.

Paginâ 432. Chronologia Episcoporum Lichfeldensium ab anno 867, ad 992. immutari debet. Fragmentum enim Historiæ vetustissimæ Abendonienſis in anno 940. terminatæ, Episcopos tunc præſidentes in fine recensens, Kynſium Sedi Lichfeldensi eo anno præſuisse testatur. Huic fidem astrunt Chartæ nonnullæ Saxonice, cujusmodi perpaucæ sunt commentitiæ. Chartæ enim Abendonienſi Cynſige Episcopus subscripsit anno 955. Indictione 14, & Chartæ Wigornienſi subscripsit Winſi Episcopus 964. 28 Decembr. feriâ 4. Indictione 8. Rectè itaque Registrum Cantuarienſe Tumberthum Lichfeld. Episcopum Celnotho Archiepiscopo (ante annum 870.) professionem fecisse refert. Falsitatis convicto Thomæ calculo, tempora Episcoporum ab anno 870, ad 992. incerta manebunt. Si mihi tamen conjectura permetteretur; vellem Humbertum anno 866. obiisse; Kynebertum annis 3. sedisse; Tunfrithum anno 870. consecratum, anno 900. obiisse; Ællam anno 924. defunctum, Elgaro locum ceſſiſſe; hunc excepisse Kynſium anno 940. & anno circiter 964. decessisse; Winſium denique ab anno 964, ad 992. Sedem tenuisse. Ista conficiuntur; si in Kyneferthi annis 3. pro 23. in Kynſii annis 24. pro 14. & in Wynſii annis 28. pro 18. legeris. Quod Dominicæ enim Incarnationis annos attinet; eos Thomas in Tabulâ antiquâ non invenisse, sed pro annis uniuscujusque regiminis in tabulâ datis efformasse, videtur.

Collect.
Saxon. Jocer-
lini.

P. 435. Ricardus Peche filius erat Roberti Peche Cestrenſis Episcopi, Archidiaconus Coventrenſis ab illo creatus, teste Radulpho Diceren. *Imag. Hist.* p. 532.

Ibid. De Girardo & Hugone Episcopis ista exhibet Liber de gestis S. Thomæ post martyrium, cap. 9. *Girardus Puella, natione Anglus, Clericus S. Thomæ, quem Archiepiscopus primus in ordine Clericatus promovit, & primus ei Ecclesiasticum Beneficium contulit, S. Thomæ usque ad exitum ferè compatiens, tandem querens requiem, aliquantulum ab eo divertit. — Hugo cognomento Teminant, natione Romanus, tunc Archilevita Luxoviensis, (ipse etiam S. Thomæ Clericus) peregrinatione Archiepiscopi necdum finitâ, reconciliatus Principi, de Patris licentiâ reversus est; qui per annos à Principe fidus repertus & strenuus, sive ab Aulâ sive ab Ecclesiâ nescio, Girardo defuncto, ad eandem Sedem Pontificalem assumptus est.*

P. 439. Hugo de Pateshul intronizatus est 1240. 21. Sept. fide Annalium Cestrenſium.

P. 440. *lin. ult.* Obitum Rogeri Meyland à nobis positum dedit Thomas Chesterfeld, sepulturam Annales Wigornienſes. Annales autem Cestrenſes obitum illius 1295. 11 Dec. reponunt.

P. 450. De translatione Walteri Skirlaw ad Episcopatum Bathoniensem vide certiora in Historiâ Episcoporum Bathon. p. 570.

De

Ad Historiam Sedis Wigorniensis.

P*Agini* 531. Ad examinandam Johannis de S. Germano electionem dies 24 Maii anno 1302, ab Archiepiscopo statutus est. Confirmatione autem denegatâ, Electus sub Augusti exitum Romam profectus est, Edwardi Regis literis commendatus. Ex Registro Wigorn. Ecclesiæ de rebus *Sede vacante* gestis.

P. 532. Willelmus de Gaynsborough obiit apud Belvacum in Picardiâ 1307. 17 Septembr. Sic quidem refert Capitulum Wigorn. in Epistolâ certificatoriâ. Papa autem in Bullâ Reservationis illum *Ambiani, ut asseritur*, defunctum esse perhibet. Ex eodem.

P. 532. Walterus de Maydenston obiit in partibus transmarinis. Mors ejus Capitulo Wigorn. primum innotuit 1317. 7 April. *Id.*

P. 534. Thomas de Hennihale (sic enim in Registro Wigorn. dicitur) obiit in Castro suo de Hertilbury 1338. 21 Decembr. *Id.*

P. 535. Walterus de Legh ad Episcopatum Wigorn. à Monachis suis electus est 1373. 7 Decembr. *Id.*

P. 536. Tidemannus Episcopus 1401. 13 Junii obiisse dicitur. *Ibid.*

Ibid. Ricardus Clifford ad Episcopatum Wigorn. electus est 1401. 27. Junii. *Id.*

P. 537. Thomas Peverel obiit in Manerio suo de Hambury in Salso-Marisco 1417. 1 Martii (suspectus est mihi anni numerus) in Ecclesiâ fratrum Carmelitarum juxta Universitatem Oxon. sepultus. *Id.*

Ibid. Thomas Polton obiit in Concilio Basileensi 1433. 23 Augusti. *Id.*

P. 538. Robertus Morton obiit ante diem 5 Maii anno 1497. *Id.*

P. 549. Johannes Fordham Prioratum Wigorn. Ecclesiâ tenuit anno 1418. *Idem.*

F I N I S.

INDEX

I N D E X

Archiepiscoporum & Episcoporum,

De quibus in hac primâ

A N G L I Æ S A C R Æ

Parte fit mentio.

A

- A** *Braham* Assavenfis Pag. 487.
Atta Hagustald. 696.
Adam Haughton Menev. 49.
Adam de Orleton Hereford. Wigorn. & Winton. 29, 39, 40, 286, 317, 367, 533, 761, 800.
Adalwinn Well. 197.
Adomarus de Lezignan Winton. 286, 309, &c. 324, 495, 738.
Adulphus Helmam. 405.
Ælfstanus Roff. 332, 334, 384.
Ælla Lichfeld. 432, 804.
Æibelhunus Wigorn. 472.
Agelmarus Helmam. 406.
Agilbertus Winton. 191, 288.
Alanus Bangor. 478.
Albertus Domoc. 404.
Alcmundus Hagustald. 697.
Aldhunus Lindisfarn. 701.
Aldredus Lindisfarn. 700.
Aldredus Wigorn. & Ebor. 207, 240, 243, 245, 259, 294, 474, 541, 543, 609.
Aidanus Lindisfarn. 65, 691.
Adulphus Lichfeld. 429, 430, 444.
Aldulphus Roff. 158, 330, 333, 341.
Aldwinus Lichfeld. 424, 428.
Alexander Lincoln. 160.
Alexander Nevill Ebor. 788.
Alexander Starvenby Lichfeld. 437, 438, 446, 490, 734.
Alexander Totington Norwic. 415, 420, 803.
Alfgarus Wilton. 126.
Alfrithus Winton. 206, 799.
Alfricus Helmam. 405.
Alfwoldus Scireburn. 132.
Algarus Helmam. 405, 802.
Albunus Wigorn. 471.
Adulphus Wigorn. & Ebor. 170, 218, 473.
Almundus Winton. 195, 798.
Alfinus Domoc. 404.
Alfinus Winton. 227, 799.
Aluredus Wigorn. 300, 476.
Alwinus Helmam. 405, 595, 608, 802.
Alwinus Winton. 227, 233, 236, 237, 290, 291, 293, 799.
Anselmus Cant. 6, 67, 84, 86, 87, 109, 254, 264, 273, &c. 474, 612, 678, 680, 704, 791.
Anselmus Menev. 488, 493.
Anianus I. Assav. 493.
Antonius Beck Norwic. 414, 745, &c. 802.
Arfastus Thetford. 80, 294, 406.
Arnostus Roff. 332, 335, 342.
Ascelinus Roff. 86, 343, 344.
Afferius Scireburn. 554, 555.
Athelardus Winton. & Cant. 3, 53, 78, 83, 85, 87, 96, 195, 429, 430.
Athelmus Well. & Cant. 53, 83, 85, 87, 99, 210, 555, 556, 791.
Athelstanus Cornub. 210, 555.
Athelstanus Helmam. 405, 801.
Athelstanus Scireburn. 200, 201.

Athelwaldus

INDEX.

Athelwaldus Lichfeld. 431, 444, 448, 465.
Athelwoldus Carleol. 282, 706, 715, 717.
Athelwulfus Helmam. 404.
Augustinus Cant. 1, 52, 83, 85, 87, 89, 152, 190, 251, 423, 461, 593, 594, 599, 796.

B

B *Adenothus* Roff. 331.
Baldulphus Wittern. 698.
Baldwinus Wigorn. & Cant. 10, 57, 84, 87, 112, 302, 477.
Bartholomaeus Exon. 300, 302.
Bedwinus Helmam. 404.
Benedictus Roff. 347, 386, 390, 801.
Beornmodus Roff. 79, 331, 333, 342, 384.
Bernardus Menev. 475.
Bernegus Seoles 210, 555.
Berthunus Lichfeld. 429.
Berthredus Dorcest. 79.
Birinus Winton. 190, 223, 252, 288.
Bisf Domoc. 403.
Bonifacius Cant. 11, 58, 84, 88, 115, 174, 308, 309, 391, 492, 498, 548, 637, 793.
Bonifacius Domoc. 403.
Bosel Wigorn. 469, 542.
Bregwinus Cant. 3, 52, 83, 85, 87, 95.
Brithmagus Wigorn. 473.
Basa Ebor. 65, 693.
Brithelmus Well. & Cant. 101, 102, 216, 556.
Brinstanus Winton. 210, 212, 799.
Brithmarus Lichfeld. 432.
Brithwaldus Cant. 3, 52, 83, 85, 87, 94, 157, 158.
Brithwinus Well 558.
Brithwoldus Wilton. 323.
Burhricus Roff. 332, 334, 384.
Burwoldus Well. 557.

C

C *Eadda* Ebor. & Lichfeld. 65, 424, 425, 426, 428, 459, 693.
Ceddi London. 423, 425.
Cellach Lichfeld 425.
Ceolmundus Roff. 332.
Ceolnothus Cant. 4, 53, 83, 85, 87, 88, 135, 796.
Ceolulfus Dorcest. 210, 697.

Christianus Wittern. 161.
Christophorus Bainbridge Dunelm. & Ebor. 780.
Coemmalchus Wigorn. 472.
Colmanus Lindisfarn. 65, 692.
Constans Winton. 186.
Cuthbertus Hereford. & Cant. 3, 52, 83, 85, 87, 95, 790.
Cuthbertus Lindisfarn. 155, 156, 694, 764.
Cuthbertus Tunstall London. & Dunelm. 457, 783, 784.
Cutheardus Lindisfarn. 700.
Cuthfrithus Lichfeld. 428.
Cuthwinus Domoc. 404.
Cuthwinus Legecestr. 424, 427.
Cuthwulfus Roff. 331.
Cynewulfus Lindisfarn. 696.

D

D *Amianus* Roff. 154, 330.
Daniel Well. 553.
Daniel Winton. 3, 195, 798.
David Bangor. 475.
Denebertus Wigorn. 471.
Denewulfus Winton. 208, 209, 554, 555, 799.
Deusdedit Cant. 2, 83, 85, 87, 93, 154, 155.
Diora Roff. 331, 333.
Diurna Lichfeld. 423, 424.
Dudda Winton. 195, 798.
Dudocus Well. 558.
Dunno Roff. 330.
Dunbertus Winton. 206, 799.
Dunstanus Wigorn. & Cant. 4, 54, 83, 85, 87, 102, 130, 132, 217, 224, 320, 472, 604, 607, 791.

E

E *Abertus* Lindisfarn. 695.
Eadfridus Lindisfarn. *ibid.*
Eadredus Domoc. 404.
Eadredus Dunelm. 270.
Eadstius Cant. 5, 84, 86, 87, 106, 167, 227, 236, 238, 463, 790, 791.
Eadulphus Ebor. 78.
Eadulfus Dorcest. 79.
Ealhardus Dorcest. 554.
Eapbaldus Ebor. 698.
Eanbertus Lindisfarn. 698.
Eanbertus Hagustald. 698.
Eardulfus

INDEX.

Eardulfus Hagustald. 699.
Eardulfus Roff. 331, 333, 341.
Easculphus Domoc. 404.
Eata Hagustald. & Lindisfarn. 694.
Eathedus Sidnacestr. 424, 427, 693.
Egredus Lindisfarn. 698.
Egbertus Seoles. 253.
Edelfridus Helmant. 404.
Edmundus Cant. 10, 58, 84, 115, 306, 307, 349, 390, 410, 489, 801.
Edmundus Dunelm. 701.
Edmundus Audley Roff. Hereford. & Sarum 381.
Edmundus Winton. 195, 199, 798.
Ednodus Dorcest. 607.
Ednothus Dorcest. 238.
Eduulfus Crid. 210, 555.
Egbertus Ebor. 697.
Egbertus Lindisfarn. 698.
Egbladus Winton. 195, 798.
Egelricus Cicestr. 335, 796.
Egelricus Dunelm. 702.
Egelwinus Dunelm. 249, 702.
Egfridus Lindisfarn. 698.
Egidius Breus Hereford. 304, 479, 480, 482, 634.
Egidius Bristport Sarum 310, 311, 494, 495, 588.
Egfridus Domoc. 404.
Egwinus Wigorn. 470, 477.
Eleutherius Winton. 192.
Elfricus Criden. 118, 129.
Elfricus I. Helmant. 405.
Elfricus II. Helmant. 406.
Elfricus Putta Ebor. 125, 236, 323, 474, 702.
Elfricus Wilton. & Cant. 5, 54, 84, 86, 87, 103, 145, 135, 166, 170, 445, 791, 796.
Elffigus Lindisfarn. 701.
Elstanus Wilton. 126, 165.
Elfwoldus Crid. 129.
Elias Landor. 488, 491.
Elgarus Lichfeld. 432, 804.
Ella Seoles 253.
Elphegus Winton. & Cant. 5, 54, 84, 86, 87, 105, 225, 226, 799.
Elphegus Cantons Winton. 113, 215, 799.
Elphegus Lichfeld. 432, 445.
Elphegus Well. 556.
Elfinus Winton & Cant. 101, 215, 216, 799.
Ernulfus Roff. 136, 297, 333, 342, 392.

Efwinus Dorcest. 104.
Etelatus Helmam. 404.
Etheberhtus Witterti. & Hagustald. 698.
Ethelgarus Crid. 129.
Ethelgarus Cicestr. & Cant. 4, 54, 83, 86, 87, 103, 218, 790.
Ethelnothus Cant. 5, 54, 84, 86, 87, 106, 135, 608, 790, 791.
Ethelredus Cant. 4, 53, 83, 85, 87, 98, 796.
Ethelwaldus Domoc. 801.
Ethelwinus Sidnacestr. 424.
Ethelwinus Well. 558.
Ethelwoldus Winton. 130, 163, 164, 166, 213, 216, 217, 223, 290, 320, 323, 594, 603, 604, 607, 682, 799.
Ethelwoldus II. Winton. 227, 233.
Ethelwoldus Lindisfarn. 696.
Etta Domoc. 404.
Eudredus Domoc. 404.
Everardus Norwic. 298, 397, 408.
Eustachius Eli. 303, 305, 479, 480, 582, 633.
Eustachius Fauconberg. London. 485, 487.

F.

F *Oelix Domoc.* 403, 801.
Finanus Lindisfarn. 65, 423, 425, 692.
Fleogildus Cant. 3, 53, 83, 85, 87, 97, 790.
Friothubertus Hagustald. 696, 697.
Frithestanus Winton. 210, 212, 555, 799.
Fulco Basset London. 308, 492, 494.

G.

G *Alfridus Blithe Lichfeld.* 455.
Galfridus de Borgo Eli. 487, 634, 635.
Galfridus Ebor. 19, 303, 480, 481, 729, 730, 73, 74.
Galfridus Muschamp Lichfeld. 304, 436, 478, 480.
Gaufridus de Cliva Hereford. 297, 298, 475.
Gaufridus Dunelm. 709, 710.
Gaufridus Ridel Eli. 301, 302, 631.
Gedmundus Roff. 430, 341.
Gerardus Pucelle Lichfeld. 302, 435, 463, 804.

Gerardus

I N D E X.

- Gerardus* Hereford & Ebor. 6. 67, 266, 297.
Gilbertus Foliot Hereford & London. 300, 475.
Gilbertus de Glanvil Roff. 302, 346, 351, 384, 390, 477, 800.
Giso Wellensis 295, 559.
Godefridus Assav. 169.
Godefridus Cicestr. 295.
Godefridus Ebor. 739.
Godefridus Giffard Wigorn. 312, 497, &c.
Godefridus Lucy Winton. 286, 302, &c. 799.
Godefridus Well. 560.
Godwinus Chorepisc. Cant. 150, 390, 798.
Godwinus Lichfeld. 432.
Godwinus I. Roff. 332, 334, 384.
Godwinus II. Roff. 332.
Grimketel Helmam. & Seolef. 406.
Gualerannus Roffen. 302, 345, 346, 384.
Gundulfus Roff. 160, 297, 333, 334, 336, &c. 342, 351, 390, 392.

H.

Hadulacus Helmam. 404.
Hadrianus de Castello Hereford. & Well. 576.
Haræredus Domoc. 404.
Haymo de Hethe Roff. 356, &c. 394.
Heabertus Wigorn. 471.
Heardrudus Hagustald. 698.
Heathoredus Wigorn. 471.
Heathuredus Lindisfarn. 698.
Hedda Lichfeld. 424, 427.
Hedda Winton. 192, 555.
Helmstanus Winton. 199, 202, 798.
Hemle Lichfeld. 428.
Henricus Beaufort Lincoln. & Winton. 286, 318, 573, 589, 800.
Henricus Blefensis Winton. 7, 8, 71, 160, 194, 277, 282, 284, 285, 299, &c. 710, 711, 719, 792, 793.
Henricus Bowet Well. & Ebor. 536, 571.
Henricus Burwarfb Lincoln. 21, 30, 374, 766.
Henricus Chichley Menev. & Cant. 63, 122, 572, 668, 669, 795, 800.
Henricus Dene Bangor. Sarum & Cant. 6, 124, 795.
Henricus Holbech Chorepisc. Wigorn. 550.
Henricus Landav. 726.
Henricus Lexinton Lincoln. 309.
Henricus Marshal Exon. 480.
Henricus Murdac Ebor. 71, 161, 719, 720.
Henricus Newerk Ebor. 745.
Henricus Sandwich London. 312, 496, 497, 499.
Henricus Sanford Roff. 150, 347, 348, 390, 487, 489, 735.
Henricus Soilli Wigorn. 478, 578, 579.
Henricus Spencer Norwic. 415, 420, 803.
Henricus Wakefield Wigorn. 535.
Henricus Wengham London. 309, 310, 494, 637, 664.
Henricus Wogelock Winton. 286, 316, 325.
Herebertus Glasquen. 162.
Herebertus Lofinga Norwic. 264, 295, 297, 298, 397, 407, 614, 802.
Herebertus Sarum. 303, 478.
Herefrithus Winton. 195, 798.
Herewinus Lichfeld. 431.
Herkenwaldus Lichfeld. 431.
Hermannus Sarum. 159.
Hervens Bangor & Eli. 615, &c. 679, 680.
Hieronymus Ghinnucii Wigorn. 539.
Higbaldus Lindisfarn. 697.
Higbertus Lichfeld. 429, 430.
Hilarinus Cicestr. 301.
Honorius Cant. 2, 65, 83, 85, 87, 92, 93, 154, 462, 692.
Hubertus Sarum & Cant. 10, 57, 84, 87, 114, 302, 305, 436, 479, 579, 580, 582, 726, 793.
Hugo Balfham Eli. 637.
Hugo Carleol. 484.
Hugo Foliot Hereford. 484, 489.
Hugo Latimer Wigorn. 539.
Hugo I. Lincoln. 304.
Hugo Mapenore Hereford. 483, 485.
Hugo Normold Eli. 309, 635.
Hugo Nonant Lichfeld. 303, 435, 446, 463, 478, 632, 804.
Hugo de Orrivalle London. 259, 294.
Hugo Patesbull Lichfeld. 439, 446, 491, 804.
Hugo Pufar Dunelm. 72, 161, 478, 718, &c.
Hugo Welles Lincoln. 480, 486, 543, 582.
Huicta Lichfeld. 424, 428.
Humbertus I. Lichfeld. 429, 430.
Humbertus II. Lichfeld. 431, 804.
Humbritus Helmam. 404.

Hum

I N D E X.

Humfredus Winton. 195, 798.

Humfrithus Helmam. 404.

I.

J *Jacobus Achademis Bangor.* 574.

Jacobus Berkley Exon. 368.

Jacobus Goldwell Norwic. 418, 803.

Jacobus Stanley Eli. 676.

Jarumannus Lichfeld. 425.

Ingrwaldus London. 3.

Jocelinus Sarum. 563.

Jocelinus Well. 479, 486, 491, 543, 563, 582, 583.

Johannes Alcock Roff. Wigorn. & Eli. 381, 538, 801.

Johannes Arundell Lichfeld. & Exon. 454, 777.

Johannes Barnet Wigorn. Well. & Eli. 45, 535, 569, 664.

Johannes Belt Wigorn. 540.

Johannes de Beverlaco. Hagust. & Ebor. 65, 694.

Johannes Bockingham Lincoln. 45, 449, 466, 663.

Johannes Botlesham Roff. 379, 801.

Johannes Bradfeld Roff. 352, 370, 502, 507.

Johannes Breton Hereford. 313, 497, 501.

Johannes Bryghill Landav. & Lichfeld. 451.

Johannes Carpenter Wigorn. 538.

Johannes Cary Exon. 452.

Johannes Chisbul London. 401, 500, 504.

Johannes Chorepisc. Cant. 349.

Johannes Clark Well. 577.

Johannes Clipping Cicestr. 81, 309, 311.

Johannes de Constantius Wigorn. 302, 304, 478.

Johannes Daldreby Lincoln. 525.

Johannes Droksford Well. 568.

Johannes Fisber Roff. 382.

Johannes de Fontibus Eli. 485, 487, 634.

Johannes Fordham Dunelm. & Eli. 121, 589, 666, 773.

Johannes Gerwafii Winton. 286, 311, &c. 495, 496, 497, 799.

Johannes Giglis Wigorn. 538.

Johannes Gilbert Bangor. Hereford. & Menev. 771.

Johannes Glasuen. 160.

Johannes Goodrich Landav. 45.

Johannes Grandison Exon. 18, 443.

Johannes Gray Norwic. 304, 397, 410, 482, 731, 733.

Johannes Greenford Cicestr. 301.

Johannes Greenlaw Chorepisc. Well. 571.

Johannes Gynewell Lincoln. 45.

Johannes Harewell Well. 569.

Johannes Hilsey Roff. 383.

Johannes Hotbum Eli. 643, &c. 649.

Johannes Hulfe Lichfeld. 453.

Johannes Kemp Roff. Cicestr. London. Ebor. & Cant. 63, 123, 318, 379, 573, 795.

Johannes Ketene Eli. 641.

Johannes Keterich Menev. Lichfeld. & Exon. 452.

Johannes Kirkby Eli. 352, 637.

Johannes Langdon Roff. 187, 380.

Johannes Langton Cicestr. 515, 524, 639.

Johannes Lome Assav. & Roff. 380.

Johannes Majorensis Chorepisc. Well. 577.

Johannes de Monemutha Landav. 12, 523, 527.

Johannes Marston Eli. & Cant. 63, 123, 576, 673, 795.

Johannes Offord Cant. 42, 60, 118, 375, 794.

Johannes de Oxonia Norwic. 397, 409, 802.

Johannes Pageham Wigorn. 475.

Johannes Peckham Cant. 11, 58, 84, 116, 315, 325, 353, 394, 440, 497, 503, 507, 510, 511, 513, 514, 793.

Johannes de Pontois Wynton. 286, 315, 799.

Johannes Roffe Carleol. 367.

Johannes I Roff. 70, 86, 343, 800.

Johannes II. Roff. 343.

Johannes Ruffel Roff. & Lincoln. 381.

Johannes Salmon Norwic. 412, 413, 524, 639, 802.

Johannes Salisbury Chorepisc. Norwic. 419.

Johannes Sandale Winton. 286, 316.

Johannes Shepey Roff. 45, 371, 375, 376, 378, 394, 659.

John Sherwood Dunelm. 778.

Johannes Stafford Well. & Cant. 63, 122, 572, 589.

Johannes Stratford Winton. & Cant. 19, 59, 118, 286, 316, 364, 366, 367, 372, 374, 375, 761, 794, 799.

Jo

I N D E X.

Johannes Thoresby Menev. Wigorn. & Ebor. 43, 74, 75, 534.

Johannes Tinenfis Chorepisc. Well. 574.

Johannes Trilleck Hereford. 45.

Johannes Vere Menev. 589.

Johannes Turomensis Well. 160, 264, 295, 554, 555, 559, 560, 586.

Johannes Vesy Exon. 457.

Johannes Wakering Norwic. 417, 803.

Ithamar Roff. 154, 329, 341.

Julius de Medicis Wigorn. 539.

Justus Roff. & Cant. 1, 2, 83, 85, 87, 92, 152, 153, 154, 329, 341, 384, 461.

K

K *Enulfus* Dorcest. 554, 555.

Kenulfus Winton. 226, 799.

Kinebardus Winton. 195, 798.

Kinebritus Lichfeld. 431, 432, 804.

Kinebrithus Winton. 195, 798.

Kineferthus Roff. 332.

Kinewardus Well. 557.

Kinewoldus Wigorn. 472.

Kynsius Ebor. 240.

Kynsius Lichfeld. 432, 804.

L

L *Ambertus* Cant. 3, 53, 83, 85, 87, 90, 91, 96, 429, 460, 790.

Lamsfertus Helmam. 404.

Lanfrancus Cant. 6, 55, 66, 84, 86, 87, 108, 136, 150, 251, 253, 255, 263, 322, 334, 336, &c. 392, 791, 798.

Laurentius Cant. 2, 83, 85, 87, 152, 153, 461.

Laurentius Booth Dunelm. & Ebor. 777, 77.

Laurentius de S. Martino Roff. 350, &c. 391, 500.

Leofgarns Lichfeld. 432.

Leofricus Crid. Cornub. & Exon. 127, 128.

Leoffias Wigorn. 473.

Leofwinus Lichfeld. 433, 463.

Livingus Crid. Cornub. & Wigorn. 473, 702.

Livingus Well. & Cant. 554, 84, 86, 87, 106, 557, 791.

Ludovicus Beaumont Dunelm. 757, &c.

Ludovicus Carleton Hereford. 45.

Ludovicus Luschburg Eli. 668, &c.

M

M *Algerius* Wigorn. &c. 487, 634.

Mauricius London. 273, 294, 296, 297, 613, 706.

Martinus Bangor. 482.

Mellitus London. & Cant. 1, 2, 52, 83,

85, 87, 90, 92, 152, 153, 461.

Merewnit Well. 558.

Michael Northbrock London. 44, 45.

Milredus Wigorn. 470.

N

N *Etholacus* Helmam. 404.

Nicolaus Bubwith London. Sarum. & Well. 571.

Nicolaus Cloose Carleol. & Lichfeld. 453.

Nicolaus Heshe Roff. Wigorn. & Ebor. 383.

Nicolaus de Ely Wigorn. & Winton. 286, 312, &c. 496, 497, &c. usque ad 504.

Nicolaus Farnham Dunelm. 307, 308, 439, 491, 736, 737, 738, 742.

Nicolaus Landav. 434.

Nicolaus West Eli. 676.

Nigellus Eli. 301, 618, &c. 646.

Nimianns Wittern. 693.

Northbertus Helmam. 404.

Nothelmus Cant. 3, 52, 83, 85, 87, 95.

O

O *DO* Wilton. & Cant. 4, 54, 66, 83, 85, 87, 100, 215, 791.

Oliverus King Well. 575.

Osbertus Hagustald. 698.

Osmundus Sarum. 159, 296.

Ostfornus Wigorn. 427, 469.

Osulfus Wilton. 126.

Oswaldus Wigorn. & Ebor. 224, 323, 472, 473, 541, 542, 546.

P

P *Andulfus* Norwic. 306, 398, 410, 437, 482, 485, 487, 581.

Paulinus Ebor. & Roff. 1, 2, 65, 92, 153, 154, 190, 329, 341, 461, 691.

Pethelmus Wittern. 697.

Petrus Courtney Exon. & Winton. 318.

Petrus Egveblanc Hereford. 440, 495, 497, 738.

Petrus Lichfeld. 433, 445, 457.

Petrus Quirvil Exon. 504.

Petrus de Rupibus Winton. 286, 305, &c. 479, 485, 490, 733, 799.

Petrus de Wenloc Menev. 303, 304, 478.

Philippus Morgan Wigorn. & Eli. 537, 666, 668.

Philippus Pictaviensis Dunelm. 480, 726, &c.

Plegmundus Cant. 4, 53, 83, 85, 87, 99, 210, 554, 555.

Puthricus Roff. vide *Barbriens*.

Putta Roff. 330, 341.

L l l l l a

Putta

I N D E X.

Putta Hereford. 424, 427.

Q

Q *Uichelmus Roff.* 330.

R

R *Adalphus Baldok* London. 597.
Radulphus Bane Lichfeld. 458.
Radulphus Erghum Sarum & Well. 570, 571.
Radulphus Norwic. 411.
Radulphus Maydenston Hereford. 491.
Radulphus I. Cicestr. 69, 295, 297.
Radulphus Flambar Dunelm. 295, 296, 297, 298, 614, 699, 705, &c. 786.
Radulphus Roff. & Cant. 7, 56, 69, 84, 86, 87, 109, 160, 297, 333, 342, 475, 791.
Radulfus de Salopia Well. 45, 568, 587.
Radulfus Warham Cicestr. 306, 398, 420, 484, 486.
Radulfus Nevill Cicestr. 306, 307, 488, 492.
Radulfus Walpole Norwic. & Eli. 402, 412, 638, 639.
Reginaldus Bolars Hereford. & Lichfeld. 453.
Reginaldus Well. & Cant. 10, 57, 113, 561.
Reginaldus Brian Menev. Wigorn. & Eli. 435, 662.
Remigius Lincoln. 66, 611.
Reynelmus Hereford. 276, 297, 475.
Ricardus Bell Carleol. 778, 789.
Ricardus de Belmois I. London. 69, 81, 297.
Ricardus Bintworth London. 374, 766.
Ricardus Blondy Exon. 310.
Ricardus de Bury Dunelm. 30, 589, 762, &c.
Ricardus I. Cant. 9, 57, 84, 87, 111, 301, 302.
Ricardus II. Cant. 10, 57, 84, 115, 306, 487, 488.
Ricardus Clifford Wigorn. & London. 536, 571, 805.
Ricardus Courney Norwic. 416, 589.
Ricardus Fitz-James Roff. Cicestr. & London. 381.
Ricardus Fox Exon. Well. Dunelm. & Winton. 319, 575, 779.
Ricardus Gravesend Lincoln. 494.
Ricardus Gravesend London. 504.
Ricardus I. Hereford. 298.

Ricardus de Ivelcestria Winton. 286, 301, 302, 799.
Ricardus Kellaw Dunelm. 755, 756, 757.
Ricardus de Marisco Dunelm. 483, 487, 732, 733, 734.
Ricardus Martin Chorepisc. Cant. 64, 790.
Ricardus Nigelli London. 302, 304, 478, 627, 630.
Ricardus Nix. Norwic. 418, 419, 804.
Ricardus Pauper Cicestr. Sarum & Dunelm. 306, 483, 487, 490, 730, 733, 734, 735.
Ricardus Peche Lichfeld. 300, 435, 448, 463, 804.
Ricardus Redman Assav. Exon. & Eli. 675.
Ricardus Sampson Cicestr. & Lichfeld. 458, 466.
Ricardus Scrope Lichfeld & Ebor. 450.
Ricardus Wendover Roff. 348, &c. 390, 801.
Ricardus de la Wish Cicestr. 309, 311, 440, 492, 494, 502.
Ricardus Tong Bangor. & Roff. 379.
Rigaudus de Asserio Winton. 286, 316, 361, 799.
Robertus I. Bathon. 301.
Robertus Betan Hereford. 299, 300, 475.
Robertus Bingham Sarum. 306, 492.
Robertus Bloet Lincoln. 160, 264, 295, 615, 616, 681.
Robertus Braybroke London 121.
Robertus Burnell Well. 315, 499, 501, 504, 507, 512, 514, 566, 585, 799.
Robertus de Cheineto Lincoln. 301, 625, 627.
Robertus Chichester Exon. 300, 81.
Robertus Fitz-Hugh London. 669.
Robertus Foliot Hereford. 301, 476, 477.
Robertus Graystones Dunelm. 762, 763.
Robertus Grosthead Lincoln. 307, 308, 309, 439, 497, 494, 737.
Robertus Halam Sarum. 452.
Robertus de Insula Dunel. 500, 742, &c.
Robertus Kilmarby Cant. 11, 48, 58, 84, 116, 313, 401, 499, 500, 502, 503, 585, 793.
Robertus London. & Cant. 5, 84, 86, 87, 107, 233, 237, 291, 292, 791.
Robertus de Lymesy Lichfeld. 282, 295, 296, 298, 433, 445, 463.

Robertus

I N D E X.

- Robertus Melun* Hereford. 301, 476.
Robertus Morton Wigorn. 538, 805.
Robertus Nevil Sarum & Dunel. 777.
Robertus Orford Eli. 527, 640, 684.
Robertus Peche Lichfeld. 298, 434, 445, 463.
Robertus Salopiensis Bangor. 481.
Robertus Stichill Dunelm. 500, 739.
Robertus Stillington Well. 474.
Robertus Stratford Cicestr. 20, 44, 374.
Robertus Stretton Lichfeld. 44, 449.
Robertus Warlewast Exon. 300.
Robertus I. Well. 561, 588, 800.
Robertus Wigorn. 477.
Robertus Wikhampston Sarum. 498, 500.
Robertus Winchelse Cant. 11, 50, 59, 84, 117, 173, 414, 442, 514, 516, 518, 520, 521, 522, 526, 528, 549, 640, 793.
Rogerus Clinton Lichfeld. 434, 463.
Rogerus Ebor. 8, 9, 72, 161, 302.
Rogerus Magnus Sarum. 160, 274, 276, 297, 299.
Rogerus Meyland Lichfeld. 440, 447, 457, 518, 804.
Rogerus Northburg. Lichfeld. 20, 29, 442, 447, 449.
Rogerus Skerninge Norwic. 396, 399, 400, 401, 411, 420, 502.
Rogerus Walden Cant. & London. 795.
Rogerus Well. 308, 492, 564, 584.
Rogerus Weseham Lichfeld. 439, 441, 447, 492.
Rogerus Wigorn. 301, 476.
Rolandus Lee Lichfeld. 456.
Romanus Roff. 329.

S

Sampson Wigorn. 68. 474.
Savaricus Well. 562, 578, &c.
Saxulfus Lichfeld. 424, 427.
Sefridus I. Cicestr. 70.
Sefridus II. Cicestr. 304, 305.
Sewallus Ebor. 310, 494.
Sexhelmus Lindisfarn. 700.
Sibba Helman. 404.
Sidemannus Crid. 129, 166.
Sigarus Well. 557.
Simon Apuleus Exon. 482, 486.
Simon Islip Cant. 43, 60, 119, 376, 377, 649, 664, 74, 75, 794.
Simon Langham Ebor & Cant. 45, 46, 61, 119, 663, 794.
Simon Mephram Cant. 18, 59, 118, 308, 369, 370, &c. 761, 793, 798.
Simon Montacutus Wigorn. & Eli. 40, 534, 649, &c. 761.
Simon Sudbury London. & Cant. 49, 61, 121, 794.
Simon Wanton Norwic. 312, 398, 411, 440, 494.
Simon Welles Cicestr. 479, 480.
Simon Wigorn. 475.
Siricius Wilton. & Cant. 4, 54, 83, 86, 87, 103, 105, 126, 445, 790, 791.
Siwardus Chorepisc. Cant. 55, 106, 167, 238, 791.
Siwardus Roff. 107, 238, 332, 342, 392.
Stephanus Berkstead Cicestr. 311, 312, 496, 497.
Stephanus Gardiner Winton. 319.
Stephanus Gravesend London. 366, 367.
Stephanus Langton Cant. 10, 48, 57, 84, 114, 150, 305, 306, 347, 348, 385, 386, 437, 481, 484, 486, 543, 634, 793.
Stigandus Cicestr. Helmeam. Winton. & Cant. 5, 80, 84, 86, 87, 107, 239, 248, 249, 285, 293, 294, 397, 406, 474, 609, 790, 791, 796.
Stigandus Cicestr. 295.
Smithulfus Roff. 332, 334, 384.
Smithunus Winton. 199, 200, 201, 202, &c. 322, 323, 799.
Sygidwoldus 603.
Sylvester de Evelham Wigorn. 482, 485, 548.
Sylvester, Gligis Wigorn. 538.

T

Tadnothus Roff. 331.
Tatfrithus Wigorn. 424, 469.
Tatwinius Cant. 383, 85, 87, 94, 158, 159.
Theodredus I. Helman. 405.
Theodredus II. Helman. 405.
Theobaldus Cant. 7, 36, 71, 84, 86, 87, 110, 150, 344, 622, 623, 720.
Theobaldus sive Theophus Wigorn. 297, 298, 475.
Theodorus Cant. 2, 52, 83, 85, 87, 93, 155, 156, 157, 193, 424, 426, 597, 628, 693, 694, 764.
Thomas Arundell Eli. Ebor. & Cant. 62, 122, 379, 451, 589, 664, 665, 795.
Thomas Beck Carleol. 504.
Thomas Beck Menev. 747.
Thomas Becket Cant. 8, 56, 84, 87, 111, 162, 171, 300, 722, 793.
Thomas Beckington Well. 573.
Thomas Bentham Lichfeld. 448.

Thomas

I N D E X.

- Thomas Blundevil* Norwic. 398. 410. 487.
Thomas Bourchier Wigorn. Eli. & Cant. 63, 123, 318, 537, 669, 671, 795.
Thomas Bradwardyn Cant. 42, 60, 119, 376. 766.
Thomas Brouns Roff. & Norwic. 380, 417, 803, 537, 573.
Thomas Brynton Roff. 378.
Thomas Button Exon. 588.
Thomas Cantelow Hereford. 401, 501, 503, 506, 508, 529.
Thomas Charlson Hereford. 374, 757. 785.
Thomas Cobham Wigorn. 52, 532.
Thomas Cornish Chorepisc. Well. 575.
Thomas Craumer Cant. 795.
Thomas Domoc. 403.
Thomas I. Ebor. 6, 66, 160, 253, 273, 295, 613, 707.
Thomas II. Ebor. 67, 160, 297, 699, 81, 82.
Thomas Fastolf Menev. 45.
Thomas Goodrich Eli. 677.
Thomas Hatfield Dunelm. 769. &c.
Thomas Hemenhale Wigorn. 534, 802, 805.
Thomas Jan Norwic. 418, 804.
Thomas Inglethorp Roff. 352, 353, 370.
Thomas Lacedæmonensis Chorepisc. Well. 577.
Thomas Langley Dunelm. 775, 776, 789.
Thomas Langton Menev. Sarum & Winton. 319.
Thomas Lile Eli. 44, 45, 376. 652. &c.
Thomas Mannyng Chorepisc. Norwic. 419.
Thomas Montagu Chorepisc. Well. 577.
Thomas Pascal Landav. 45.
Thomas Percy Norwic. 415, 803.
Thomas Peverel Landav. & Wigorn. 536, 805.
Thomas Polton Hereford. Cicestr. & Wigorn. 537, 805.
Thomas Radcliff Chorepisc. Dunelm. 778.
Thomas Rotheram Roff. Lincoln. & Ebor. 381.
Thomas Rudborn Menev. 287, 669.
Thomas Ruthall Dunelm. 780.
Thomas Savage Roff. Lond. & Ebor. 381.
Thomas Spark Chorepisc. Dunelm. 783, 784.
Thomas Spofford Hereford. 380.
Thomas Trilleck Roff. 45, 378.
Thomas Wallensis Menev. 493.
Thomas Wolfens Lincoln. Well. Dunelm. Winton. & Ebor. 319, 456, 576, 577, 730, 782, 800.
Thomas Welles Chorepisc. Cant. 64. 790.
Thomas Woldham Roff. 353, 354, 356, 357, 370, 394.
Thurstinus Ebor. 7, 69, 297, 298, 299.
Tidemannus Winchcomb Wigorn. 536, 805.
Tidferthus Hagustald. 699.
Tilbertus Hagustald. 697.
Tilherus Wigorn. 470.
Tilredus Lindisfarn. 700.
Titfrid Domoc. 404, 801.
Tobias Roff. 158, 330, 341.
Totta Legecestr. 424, 428.
Trumbertus Hagustald. 694.
Trumhere Lichfeld. 425.
Trumwine Wittern. 694.
Tuda Lindisfarn. 65, 693.
Tunbertus Lichfeld. 431, 432, 804.
Tunbertus Winton. 206, 799.

U

U *Lfus* Dorcest. 239.
Uthredus Lindisfarn. 700.

W

W *Alcherus* Dunelm. 159, 703, 764, 785, 786.
Walkelinus Winton. 159, 255, 266, 271, 278, 285, 294. &c.
Walterus Brouescumb Exon. 310, 440, 499, 504.
Walterus de Cantilupo Wigorn. 312, 490. &c.
Walterus Durdens Lichfeld. 137, 300, 434, 446, 463.
Walterus Giffard Well. & Ebor. 312, 499, 504, 566, 584, 585, 743.
Walterus Gray Wigorn. & Ebor. 309, 436, 480, 481, 484, 487, 494, 733, 735, 736.
Walterus Hyselshaw Well. 527, 567, 588.
Walterus Hereford 610.
Walterus Kirkham Dunelm. 737, 738, 739.
Walterus Langton Lichfeld. 441, 447, 449, 451, 529.
Walterus Lybert Norwic. 418. 803.
Walterus Malclerk Carleol. 486, 487, 492.

Walterus

I N D E X.

- Walterus Maydenston Wigorn.* 532, 805.
Walterus Merton Roff. 351, 352, 499, 500, 502.
Walterus Reynold Wigorn. & Cant. 18, 59, 84, 117, 173, 357, 358, 362, 365, &c. 532, 533.
Walterus I. Roff. 344, 345, 477, 800.
Walterus Scammel Sarum. 508.
Walterus Segrave Cioestr. 766.
Walterus Skirlaw Lichfeld. Well & Dunelm. 450, 570, 774, 788, 804.
Walterus de Stapleton Exon. 18, 366.
Walterus Suthfeld Norwic. 174, 398, 411, 492.
Walterus de la Wyle Sarum. 311, 313, 498.
Werfrithus Wigorn. 471.
Weremundus Domoc. 404.
Weremundus Roff. 331, 333, 342, 384.
Weremundus Wigorn. 470.
Werenbertus Legecestr. 430.
Werstanus Scireburn. 210, 555.
Wicfa Lichfeld. 428.
Wigredus Lindisfarn. 700.
Wigthen Winton. 195, 798, 799.
Wilferthus Wigorn. 472.
Wilfridus Ebor. & Hagustald. 2, 4, 65, 155, 156, 157, 252, 253, 424, 425, 426, 427, 470, 598, 599, 692, 693, 695.
Wilfridus junior Ebor. 66.
Wilfridus Menev. 475.
Wilfridus Wigorn. 470.
Wilhelmus Almwick Norwic. & Lincoln. 417, 667, 803.
Wilhelmus Ayremyn Norwic. 40, 365, 368, 370, 371, 373, 413, 802.
Wilhelmus de S. Barbara Dunelm. 712, &c. 718, 787.
Wilhelmus Bateman Norwic. 414, 650, 803.
Wilhelmus de Belfago Thetford. 294, 406, 433.
Wilhelmus Bleis Lincoln. 479.
Wilhelmus Bleis Wig. 484, &c. 543, &c.
Wilhelmus Bothe Lichfeld. & Ebor. 453.
Wilhelmus Botlesham Landav. & Roff. 379.
Wilhelmus Breus Landav. 508.
Wilhelmus Brewer Exon. 306, 486.
Wilhelmus de Bruton Chorepisc. Well. 577.
Wilhelmus Button I. Well. 493, 565, 458.
Wilhelmus Button II. Well. 566.
Wilhel
Wilhelmus Corbowl Cant. 7, 56, 84, 86, 87, 110, 283, 284, 298, 300, 786, 792.
Wilhelmus Cornere Sarum. 401.
Wilhelmus Cornhill Lichfeld. 436, 446, 465, 482, 486.
Wilhelmus Courtney Hereford. London. & Cant. 61, 121, 795.
Wilhelmus Dudley Dunelm. 778.
Wilhelmus Edymdon Winton. 46, 286, 317, 325, 800.
Wilhelmus de Eboraco Sarum. 308, 492, 494.
Wilhelmus I. Ebor. 71, 161, 300, 715, 746.
Wilhelmus Finch Chorepisc. Well. 577.
Wilhelmus Gainsborough Wigorn. 527, &c. 531, 805.
Wilhelmus Giffard Winton. 82, 160, 265, 274, 276, 278, 285, 296, &c. 799.
Wilhelmus Goldcliff Landav. 484.
Wilhelmus Gray Eli. 672.
Wilhelmus Gray London. & Lincoln. 667.
Wilhelmus Greensfeld Ebor. 754, 755, 757.
Wilhelmus Heyworth Lichfeld. 452.
Wilhelmus de S. Karilefo Dunelm. 295, 704, 784, 785, 786.
Wilhelmus de Kilkenni Eli. 309, 636.
Wilhelmus de Lennia Cioestr. & Wigorn. 45, 48, 535.
Wilhelmus I. Lond. 239.
Wilhelmus Longchamp Eli. 302, 478, 579, 632, 633, 73, 74.
Wilhelmus Louth Eli. 511, 522, 638.
Wilhelmus March Well. 514, 527, 567.
Wilhelmus de S. Maria London. 480, 485, 634.
Wilhelmus Middleton Norwic. 352, 401, 412, 502, 503, 802.
Wilhelmus Meltonn Ebor. 365, 367, 759, 760.
Wilhelmus Moore Chorepisc. Eli. 550, 676, 685.
Wilhelmus Norhale Wigorn. 476, 477.
Wilhelmus Rale Norwic. & Winton. 286, 307, &c. 398, 411, 439, 490, 492.
Wilhelmus Rede Cioestr. 48.
Wilhelmus Repps Norwic. 419.
Wilhelmus Sever Carlepl. & Dunel. 779.
Wilhelmus Smith Lichfeld. & Lincoln. 454.
Wilhelmus Tarbes Norw. 397, 409, 629.
Wilhelmus Pere Hereford. 477.
Wilhelmus Warham London. & Cant. 184, 795.
Wilhelmus

I N D E X.

- Willelmus Waynflet* Wint. 318, 326, 800. *Wifelmus* II. Well. 556.
Willelmus Wells Roff. 380. *Wifheardus* Hereford. 471.
Willelmus Wickham Wint. 47, 286, 317. *Wifredus* Cant. 3, 53, 83, 85, 87, 97, 790.
Willelmus Wikwan Ebor. 504, 508, 744, *Wifsinus* Scireburn. 130, 131, 170.
745, 746, 747. *Wnferthus* Helmam. 404.
Willelmus Witlesey Roff. Wig. & Cant. *Wolstanus Braunsford* Wigorn. 374,
45, 48, 61, 120, 378. 535, 659, 794. 533, 534, 549, 586.
Wilredus Domoc. 404, 801. *Wolstanus* I. Ebor. 133, 701.
Wine Winton. & London. 192, 426. *Wolstanus* Wigorn. & Ebor. 133, 473.
Winfridus Lichfeld. 424, 426. *Wolstanus* II. Wigorn. 239, 263, 473,
Winfus Lichfeld. 432, 804. 474, 479, 483, 541, 542, 547.
Wifelmus Well. & Cant. 4, 53, 83, 85, *Wulgarus* Wilton. 126, 132.
87, 100, 556, 790. *Wulfus* Lichfeld. 433.

Paucæ quædam Addenda & Emendanda.

A D. pag. 44. *Præfationis*. Postquam integrum Opus prælo exierat, in lucem prodit alterum Historicorum Angliæ volumen Cl. Galei operâ apud Oxoniæ impressum. In hoc locum habet p. 463. Thomæ Eliensis Liber *de Vita S. Æthelwaldi Episcopi*, Eiusdemque Liber secundus *Historiæ Eliensis*, non tamen integer, sed multis Capitulis libro *de Vita Æthelwaldi* communibus exoneratus, & in Normannorum adventu ac Turstani Abbatis initiis terminatus. Ex hoc Epitomes nostræ Author sua ferè omnia, quæ de Abbatum Eliensium temporibus habet, verbatim descripsit.

Pag. 206. Willelmus Malmsburiensis in *Historiâ de Antiquitatibus Glasston.* Tunbertum Episcopum, Monachum prius Glasstoniensem fuisse & anno 876. obiisse refert. Magis tamen placet. annus 879. à Florentio positus, quem Ranulfus etiam Cestrensis confirmat.

Pag. 325. *Thomas Silkstead* Prioratû Ecclesiæ Winton. anno 1513. adhuc tenuit. *Henricus Broke* Prior ejusdem erat anno 1531.

Pag. 405. Sigefridus, qui ex Monacho Glasstoniensi Episcopus Norwicensis factus Nonis Aprilis obiisse in *Historiâ Glasstoniensi* (apud *Monasticon* tom. 1. p. 9.) dicitur, Episcopus Norwegensis in Willelmi *Historiâ Glasstoniensi* rectè appellatur. *Ælfgarus* Episcopus Helmeamensis, regnante adhuc Etheldredo Rege, ad Comobiû Eliense abdicato Episcopatu recessit. Anno enim 1016. *Ædnodi* Lincolnienfis Episcopi apud Assandun interfecti corpus in Ecclesia Eliensi sepelivit, quippe qui tunc temporis relictò Episcopatu hic ex toto se dederat, referente Thoma Eliensi l. 2. c. 13. *Ælfricum* Sedi Helmamensi annos inter 1023. & 1030. præfuisse ex eodem constat l. 2. c. 25.

Pag. 420. Willelmus de Claxtoun Prior Norwicensis compositionem de jurisdictione sede Norwic. vacante exercendâ cum Simone Archiepiscopo fecit 1330. 4. Aug. hac lege, ut Conventus Norwicensis tres de suo gremio intra 15. dies Archiepiscopo præsentaret, & uni ex his electo Archiepiscopus auctoritatem visitandi Capitulum & Diocesin Norwic. & excessus corrigendi committeret, salvis Archiepiscopo duabus emolumentorum partibus, Capitulo tertiâ. Reliquæ officii Episcopalis partes cuicumque Archiepiscopus voluerit concedantur. Compositionem Willelmus Episcopus Norwic. confirmavit 1330. 26. Augusti. *Ex Registro. Eccl. Cant.* In his Chirographis Johannes Salmon Episcopus Norwic. nomine *Johannis de Ely* sæpius memoratur.

Pag. 426. Winfridum Episcopum quarto consecrationis suæ anno depositum fuisse Ranulfus Cestrensis prodit. Componitur is cum anno Christi 675. quem Florentius posuit.

Pag. 555. Nostrum de septem Episcopis à Plegmundo simil ordinatis calculum confirmant Annales vetusti Asserio inscripti; qui Frithestanum anno 909. Episcopatum Wintoniensem suscepisse testantur.

Pag. 586. l. penult. Prioratus Ecclesiæ Bathoniensis vacavit anno 1340. mense Septembri. quod ex *Concl. Angl.* tom. 2. p. 544. liquet.

FINIS.

877777
34.172

877777

877777
34.172
877777
34.172
877777
34.172

877777
34.172
877777
34.172
877777
34.172
877777
34.172

877777
34.172

877777
34.172
877777
34.172
877777
34.172
877777
34.172

877777
34.172

